Bundel van de Raadsvergadering van 30 juni 2014

Agenda documenten

- 140630_Verordening rekenkamer 2014 + rvs
- 14.05.19_besluitenlijst_CK
- Definitief oproepingsbrief raad 30 juni_
- ingediende vragen
- Totaal budget Spreektijd 30 juni 2014 (2)

II BESPREEKSTUKKEN

II.1 RVS gebiedsontwikkeling luchthaven eo

- Voorstel aan Raad - Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente
- Bijlage - Voorstel Raad - Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente

II.2 (GEWIJZIGD 24 juni 2014) RVS beleidsplan jeugdhulp 2015 - 2018

- Brief Raad Beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018
- nazending - Brief Raad Beleidsplan Jeugdhulp reactie op advies
- nazending bijlage 1 - Advies Wmo Raad
- nazending bijlage 2 - reactie op Advies Wmo Raad
- nazending bijlage 3 - brief Samenwerkingsverband Primair Onderw.
- nazending bijlage 4 - brief Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs
- Beantwoording technische vragen GL iz beleidsplan Jeugdhulp 16 juni 2014
- Beantwoording technische vragen SP iz beleidsplan Jeugdhulp 16 juni 2014
- Beantwoording aanvullende technische vragen SP iz beleidsplan Jeugdhulp
- EC1 bijlage 2 - Aangepast Raadsvoorstel def
- EC1 bijlage 1 - Beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018 def
- EC1 bijlage - Beantw. raadsvragen

II.3 RVS vernieuwen IPC Cyclus

- B2 bijlage 1 - Raadsvoorstel
- B2 bijlage 2 - Inhoud programmabegroting
- B2 bijlage 3 - Inhoudsopgave zomernota

II.4 Actuele moties

X HAMERSTUKKEN

X.1 Gemeenterekening 2013

- RVS_gemeenterekening
- B1 bijlage 1 - Gemeenterekening 2013 def
- Quickscan gemeenterekening 2013
- B3 - Erratum bij de Gemeenterekening 2013 def
- accountantsverslag gemeenterekening
- controleverklaring gemeenterekening

X.2 Raadsvoorstel: Concernrapportage

- RVS Concernrapportage 2014
- Concernrapportage 2014 def 12 juni 14

X.3 RVS Vaststellen bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25

- RVS bp deurningenstraat
- Plankaart behorend bij bestemmingsplan Deurningsr 23-25
- Anonieme Nota samenvatting en beantwoording zienswijzen
- Deurningerstraat 23-25_Bijlagen regels
- Deurningerstraat 23-25_Bijlagen toelichting
- Deurningerstraat 23-25_Regels
- Deurningerstraat 23-25_Toelichting

X.4 Wijziging 65 van de Welstandsnota

- RVS_ Raadsvoorstel Wijziging 65 Welstandsnota
- Nota samenvatting en beantw. zienw
- D3 bijlage 2 - Plankaart Wijziging 65 van de Welstandsnota
- D3 bijlage 3 - Beeldkwaliteitplan Rosinkweg - Welstandsvrij

X.5 Bestemmingsplan Usselo 2012

- RVS Raadsvoorstel Bestemm.plan Usselo 2012
- D4 bijlage 1 - Toelichting, regels, vastgesteld
- D4 bijlage 2 - Verbeelding
- D4 bijlage 3 - Nota

X.6 Meerjarenperspectief Grondbedrijf

- RVS_MPG
- MPG 2014 deel 1 def

X.7 voorbereidingsbesluit Stadscentrum 2014

- RVS Raadsvoorstel VBB Stadscentrum 2014
- Bijlage 1 - Regels + bijlagen VBB Stadscentrum 2014
- Bijlage 2 - Stadscentrum 2014_VBB A2 (1)

X.8 Vaststellen bestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost - Allemansveldweg 75"

- CF1 RVS vaststellen bp buitengebied zo allemansveldweg 75
- CF1 bijlage 3 - Nota bestemmingsplan Allemansveldweg 75
- CF1 bijlage 2c - Toelichting bestemmingsplan Allemansveldweg 75
- CF1 bijlage 2d - Toelichting bijlage bestemmingsplan Allemansveldweg 75

X.9 Gewijzigde vaststelling bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid"

- C2 RVS gewijz vaststellen bp winkelcentrum zuid
- C2 bijlage 2 - Toelichting bp Wesselerbrink Zuid
- C2 bijlage 3 - Regels bp Wesselerbrink Zuid
- C2 bijlage 4 - Verbeelding bp Winkelcentrum Zuid met het nr. BP00062
- C2 bijlage 5 - Zienswijzenverslag bp Winkelcentrum Zuid
- C2 bijlage 6 - Nota van wijzigingen bp Winkelcentrum Zuid

X.10 vaststellen bestemmingsplan 'Polaroidterrein - Performance

Factory'

- E1 RVS bp polaroidterrein Perfomance factory
- E1 bijlage 2 - Overzicht van Wijzigen
- E1 bijlage 3 - Verbeelding
- E1 bijlage 4 - Regels
- E1 bijlage 4.1 - Bijlagen Regels
- E1 bijlage 5 - Toelichting
- E1 bijlage 5.1 - Bijlagen Toelichting

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad R

Onderwerp	Wijziging verordening op de rekenkamercommissie		
Portefeuillehouder	Raadspresidium		
Programma	*Raadsgriffie*	Aangeboden aan Raad	24 juni 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400166456

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. art 2.1 lid 1 van de verordening op de rekenkamercommissie te wijzigen.

Inleiding
Om de benoeming van een zesde intern lid van de rekenkamercommissie mogelijk te maken, is een wijziging van de verordening noodzakelijk.

Beoogd resultaat
Wijziging van artikel 2.1 lid 1 van de verordening op de rekenkamercommissie.

Argumenten
1. Het presidium heeft aangegeven de benoeming van een zesde intern lid in de rekenkamercommissie mogelijk te willen maken.

Kanttekeningen
1. Conform de verordening heeft de rekenkamercommissie vijf interne leden. Om enige flexibiliteit ten aanzien van het aantal interne leden te introduceren, is gekozen voor de formulering " 5, ten hoogste 6 interne leden". Hierdoor kan in de toekomst eventueel volstaan worden met het benoemen van 5 interne leden, wanneer wellicht het aantal interne belangstellenden voor de rekenkamercommissie beperkt is.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
Niet van toepassing.

Kosten, opbrengsten, dekking
Niet van toepassing. Interne leden van de rekenkamercommissie krijgen voor hun lidmaatschap geen vergoeding.

Communicatie
Op de website van de rekenkamercommissie (www.rekenkamerenschede.nl) wordt zo spoedig mogelijk na de benoemingen een actueel overzicht van de leden van de rekenkamercommissie geplaatst.

Het raadspresidium, _____

De Secretaris, de Voorzitter,

RG--. N. Proosdij Telefoon: 053 481 7937

Gemeente Enschede

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van het raadspresidium d.d. 23 juni 2014

1. art 2.1 lid 1 van de verordening op de rekenkamercommissie te wijzigen.

Vastgesteld in de vergadering van 30 juni 2014

De Griffier, de Voorzitter

R.M. Jongedijk P.E.J. den Oudsten

Hoofdstuk I Algemene bepalingen

Artikel 1.1: begripsomschrijvingen
In deze verordening wordt verstaan onder:

de commissie	de rekenkamercommissie van de gemeente Enschede;
interne leden	de leden van de rekenkamercommissie die tevens lid van de raad zijn;
externe leden	de leden van de rekenkamercommissie die geen lid van de raad zijn.

Artikel 1.2: taken van de commissie
De commissie heeft als taak het uitvoeren van onderzoek naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het gemeentelijk beleid. In dit verband wordt verstaan onder:
a. doeltreffendheid: de mate waarin met de geleverde prestaties de gestelde doelen of beoogde maatschappelijke effecten worden bereikt:
b. doelmatigheid: het streven met een zo gering mogelijke inzet van middelen een bepaald resultaat te bereiken dan wel met een bepaalde inzet van middelen een optimaal resultaat te bereiken;
c. rechtmatigheid: het voldoen aan wettelijke kaders en regelgeving.

Hoofdstuk II Samenstelling, benoeming en voorzitterschap

Artikel 2.1: samenstelling van de commissie
1. De commissie bestaat uit maximaal 9 leden, waarvan drie externe leden en vijf, ten hoogste zes interne leden.
2. De interne leden dienen een redelijke afspiegeling te vormen van de samenstelling van de raad.
3. De externe leden dienen specifieke deskundigheid te bezitten op het gebied van het uitvoeren van beleidsevaluaties, bij voorkeur bij de lokale overheid.

Artikel 2.2: benoeming
1. De interne leden worden aan het begin van een raadsperiode door de raad benoemd voor de duur van de raadsperiode.
2. Zo spoedig mogelijk na benoeming van de interne leden worden op hun voordracht de externe leden door de raad benoemd voor de duur van de raadsperiode plus een periode van negen maanden daarna.

Artikel 2.3: voorzitterschap

1. Eén van de externe leden wordt door de raad benoemd in de functie van voorzitter van de commissie.
2. De voorzitter is stemhebbend lid van de commissie. Bij staking der stemmen is de stem van de voorzitter doorslaggevend.
3. De commissie benoemt uit haar midden een plaatsvervangend voorzitter die de voorzitter bij afwezigheid vervangt.
4. De voorzitter draagt, in overleg met de secretaris, zorg voor het bijeenroepen van de vergaderingen van de commissie.
5. De voorzitter leidt de vergaderingen, bewaakt de uitgangspunten, treedt op als woordvoerder namens de commissie en bevordert een zorgvuldige besluitvorming.
6. De voorzitter voert regelmatig overleg met de onderzoeksmanager bedoeld in artikel 3.1 over de voortgang van de onderzoeken van de commissie.

Hoofdstuk III Personele ondersteuning

Artikel 3.1: onderzoeksmanager

1. De commissie wordt bijgestaan door een onderzoeksmanager die zorg draagt voor de voorbereiding en uitvoering van de onderzoeksactiviteiten van de commissie.
2. De onderzoeksmanager wordt door het raadspresidium benoemd op voordracht van de Rekenkamercommissie; hij wordt formatief ondergebracht bij de raadsgriffie.
3. De onderzoeksmanager kan in opdracht van de raadsgriffier en na overleg met en goedkeuring van de commissie ook andere (beleids)taken uitvoeren.

Artikel 3.2: secretaris

1. Het secretariaat van de commissie wordt vervuld door een beleidsmedewerker van de raadsgriffie.
2. De secretaris is het eerste aanspreekpunt voor de voorzitter, de onderzoeksmanager en de commissie en draagt zorg voor de directe, ambtelijke en administratieve ondersteuning van de voorzitter en de onderzoeksmanager.

Hoofdstuk IV Selectie onderwerpen, werkwijze en bevoegdheden

Artikel 4.1: selectie onderwerpen

1. De commissie onderzoekt zo mogelijk meerdere onderwerpen van gemeentelijk beleid per jaar.
2. Ieder raadslid heeft de bevoegdheid bij de commissie een onderwerp voor onderzoek aan te dragen.
3. Indien meerdere onderwerpen voor onderzoek in aanmerking komen maakt de commissie daaruit een beargumenteerde keuze; ter bepaling van haar keuze kan de commissie een vooronderzoek laten verrichten.
4. De keuze van de commissie wordt in de vorm van een meerjaren onderzoeksprogramma ter kennisgeving voorgelegd aan de raad.

Artikel 4.2: werkwijze

1. De commissie stelt, voor het te onderzoeken onderwerp, een onderzoeksopzet vast en formuleert in grote lijnen de onderzoeksvragen.
2. De commissie is belast met en verantwoordelijk voor de organisatie en uitvoering van het onderzoek.
3. Voor de onderzoeksopzet, formulering van de onderzoeksvragen en probleemstellingen en de uitvoering van het onderzoek kan de commissie, met inachtneming van het beschikbare budget, gebruik maken van de hulp van (een) externe onderzoeker(s).

Artikel 4.3: bevoegdheden

1. De commissie is bevoegd om in het kader van de door haar te verrichten onderzoeken personen op te roepen teneinde door of namens de commissie te worden gehoord. Raadsleden, collegeleden en personen in dienst van de gemeente zijn verplicht aan een oproep gehoor te geven en naar vermogen de gevraagde inlichtingen te verstrekken.
2. Het in de artikelen 183 en 184 van de Gemeentewet ten aanzien van de bevoegdheden van de rekenkamer bepaalde is zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing op de commissie.

3. De onderzoeksmanager en de door de commissie ingeschakelde onderzoeker(s) hebben de bevoegdheid om alle informatie te verzamelen die de commissie in het belang van het onderzoek nodig acht. Zij hebben een geheimhoudingsplicht met betrekking tot die informatie en het onderzoek en zijn alleen verantwoording verschuldigd aan de commissie.
4. De vergaderingen van de commissie alsmede de bijeenkomsten waarin personen namens de commissie worden gehoord zijn niet openbaar, tenzij de commissie, met inachtneming van het belang van de te horen personen, anders beslist.

HOOFDSTUK V Rapportage

Artikel 5.1: rapportage
1. Indien het verloop van het onderzoek daartoe aanleiding geeft, kan de commissie besluiten de raad door middel van een tussentijdse rapportage te informeren inzake de vorderingen van het onderzoek.
2. Na voltooiing van het onderzoek brengt de commissie een voorlopige rapportage uit, waarin de bevindingen, zijn opgenomen.
3. De commissie stelt in eerste instantie de bij het onderzoek betrokken ambtenaren en/of externe organisaties in de gelegenheid om binnen twee weken te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het rapport. Vervolgens gaat het definitieve onderzoeksrapport met de conclusies en aanbevelingen van de commissie naar Raad en College van B&W; het College wordt verzocht om binnen 2 weken te reageren en de reactie van het College aan de commissie kenbaar te maken.
4. Het definitieve rapport en de conclusies & aanbevelingen van de commissie zijn openbaar, met inachtneming van het bepaalde in artikel 185, eerste lid, van de Gemeentewet.
5. Minderheidsstandpunten van de commissie worden daarbij weergegeven.
6. De raad bespreekt het definitieve rapport en de conclusies & aanbevelingen, neemt een besluit over het rapport en de conclusies & aanbevelingen en bepaalt wat de voortgang daarbij zal zijn.

Hoofdstuk VI Slotbepalingen

Artikel 6.1: vergoeding
1. De Vergoedingsregeling raads/commissieleden Enschede 1977 (gemeenteblad nr 119) is van toepassing op de externe leden van de commissie.

Artikel 6.2: beslissing in geval van onduidelijkheid verordening
In de gevallen waarin deze verordening niet voorziet of wanneer een artikel voor meerdere uitleg vatbaar blijkt te zijn, beslist:
a. voor zover het betreft de werkwijze van de commissie: de voorzitter;
b. voor zover het betreft de bevoegdheden van de commissie:
    1. de raad op voorstel van het raadspresidium;
    2. in naar het oordeel van de commissie spoedeisende gevallen: de commissie, waarbij de genomen beslissing als voorlopige voorziening wordt aangemerkt; de voorlopige voorziening wordt in de eerstvolgende raadsvergadering ter bekrachtiging aan de raad voorgelegd.

Artikel 6.3: inwerkingtreding
1. Deze verordening treedt in werking op de dag nadat deze is bekend gemaakt.
2. Tegelijkertijd vervalt de gewijzigde verordening op de rekenkamercommissie van 29 januari 2007.

vastgesteld in de vergadering van

de Griffier, **de Voorzitter,**

Gemeente Enschede

RG--. N. Proosdij Telefoon: 053 481 7937

Gemeente Enschede

RG--. N. Proosdij Telefoon: 053 481 7937

Besluitenlijst van de gemeenteraad 19 mei 2014

Aanwezig: De heer P.E.J. den Oudsten (voorzitter) en de heer R.M. Jongedijk (raadsgriffier)
en de leden:
Dhr. J. van Agteren, dhr. N. van den Berg, dhr. K. Boz, dhr. M. Braber mevr. A.A. Broekman-Veltman, dhr. J.G.M. Brugman, mevr. Z. Ceben dhr. Diepemaat, dhr. V.H.A. van Dijk, mevr. J.E.L. Futselaar, mevr. A.J. Haveman, mevr. M.A. van Hees, dhr. M.C. Hoeksema, dhr. J.C.R. van Houdt, mevr. J.D. de Jager, dhr. J. Jansen, dhr. J. Kampman, dhr. J. Kerkwijk, mevr. A. Koç, dhr. J. Kort, dhr. R.R. Kreeft, dhr. M. Lagen, dhr. M.A. van Luttikhuizen, dhr. J.G.A. Nijhuis, dhr. B. Overink, dhr. H. de Roode, dhr. B.J. Sanders, mevr. A. Sempel, dhr. W. Tekkelenburg, mevr. A.J. ten Thije, dhr. G.J.S. Tillema, dhr. W van der Veen, dhr. L.P.W van der Velde, dhr. A.G.J. ten Vergert, mevr. G. Visser-Voorn, dhr. P.G. Welman, dhr. R. Wessels, dhr. W.J.J. Wijfjes, dhr. A. Yilmaz

Afwezig: Vd Berg (deels)

1. Opening

2. Vragenhalfuur (art 39 Reglement van Orde)

Géén vragen

3. Vaststellen van de agenda

Bespreekpunten

4. Coalitieakkoord 2014 – 2018 "Duurzaam, samen, sterker!" & verslag formateur

Het coalitieakkoord is op 14 mei ter kennisgeving aan de raad gezonden.
De fracties geven hun reacties op dit coalitieakkoord**.**

De ingediende moties worden meegegeven als opdracht aan het nieuw te vormen college.

Motie 1, dhr. vd Velde (PvdA), voortgang luchthaven, inhoudende:

Spreekt uit dat:
1. Het uitgangspunt blijft om aan de hand van de uitkomsten van de tender te beoordelen of er een kansrijk perspectief is voor de luchthavenexploitatie.
2. Hierbij de eerdere besluiten van kracht blijven, ook als de Europese Commissie niet al op 1 september met een oordeel komt.
3. Pas na een uitspraak van de Europese Commissie een definitief besluit te nemen over het wel of niet doorgaan met de plannen rond de gebiedsontwikkeling van de luchthaven.
4. En verzoekt de nieuwe coalitie om deze 3 punten (1 tm 3) als uitgangspunten te betrekken bij het uitvoeren van het coalitieakkoord mbt de luchthaven Twente.

Besluit: Motie 1 is verworpen met 7 stemmen voor (PvdA, OPA, D66 1 lid) en 31 stemmen voor (de rest)

Motie 2, dhr. Kort (GL), duidelijkheid luchthaven twente, inhoudende:

Spreekt uit dat:
1. ADT en staatssecretaris te verzoeken het ontwerp Luchthavenbesluit in te (laten) trekken;
2. ADT te verzoeken geen onomkeerbare stappen te laten ondernemen binnen de gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente e.o. (zoals het verkopen van gronden);
3. Haar inspanningen per direct te concentreren op de ontwikkeling van een economisch levensvatbaar, breed gedragen en duurzaam alternatief plan;
4. En verzoekt de nieuwe coalitie om deze 3 punten (1 tm 3) als uitgangspunten te betrekken bij het uitvoeren van het coalitieakkoord mbt de Luchthaven Twente.

Besluit: Motie 2 is verworpen met 8 stemmen voor (GL, SP) en 30 stemmen tegen (de rest)

------schorsing-----

5. a presentatie van de kandidaat-wethouders

Dhr. Kerkwijk introduceert de kandidaat wethouder van D66, dhr. Eerenberg;
Dhr. Sanders introduceert de kandidaat wethouder van BBE, dhr. van Agteren
Mevr. Broekman- Veltman introduceert de kandidaat wethouder van de VVD, dhr. Hatenboer;
Mevr. Koc introduceert de kandidaat wethouder van het CDA, dhr. Welman;
Dhr. Tekkelenburg introduceert de kandidaat wethouder van de CU, dhr. van Houdt.

De kandidaat wethouders stellen zich voor. Vervolgens geven de wethouders antwoord op de gestelde vragen.

6. a bevindingen commissie voor onderzoek geloofsbrieven

Dhr. vd Velde (*vice voorzitter commissie onderzoek geloofsbrieven*) spreekt:

"De commissie Integriteit verklaart dat zij de geloofsbrieven van de vijf kandidaten heeft onderzocht en de bevindingen van de burgemeester inzake de toets op benoembaarheidsvereisten, nevenfuncties, onverenigbare functies en onverenigbare of verboden handelingen heeft ontvangen en akkoord bevonden.
De commissie constateert op grond van het voorstaande dat haar geen feiten bekend zijn die benoeming door uw raad van de vijf kandidaten tot wethouder, te weten de heer Van Agteren, de heer Eerenberg, de heer Hatenboer, de heer Van Houdt en de heer Welman in de weg staan.
De commissie adviseert uw raad derhalve positief inzake de benoembaarheid van genoemde vijf kandidaten tot wethouder van de gemeente Enschede."

b benoeming van de wethouders (schriftelijke vrije stemming)

De voorzitter van het ingestelde stembureau, dhr. van Luttikhuizen, leest de uitslagen voor:

Wethouder 1:
38 stemmen uitgebracht
37 stemmen voor dhr. Eerenberg
1 stem blanco
Dhr. Eerenberg aanvaardt zijn benoeming als wethouder

Wethouder 2:
38 stemmen uitgebracht
36 stemmen voor dhr. van Agteren
1 stem ongeldig
1 stem blanco
Dhr. van Agteren aanvaardt zijn benoeming als wethouder

Wethouder 3:
38 stemmen uitgebracht
29 stemmen voor dhr. Welman
2 stemmen voor mevr. Futselaar
6 stemmen blanco
1 stem ongeldig
Dhr. Welman aanvaardt zijn benoeming als wethouder

Wethouder 4:
38 stemmen uitgebracht
30 stemmen voor dhr. Hatenboer
1 stem voor mevr. Mieke Hoezen
5 stemmen blanco
2 stemmen ongeldig
Dhr. Hatenboer aanvaardt zijn benoeming als wethouder

Wethouder 5:
39 stemmen uitgebracht
36 stemmen voor dhr. van Houdt
2 stemmen voor mevr. Futselaar
1 stem blanco
Dhr. van Houdt aanvaardt zijn benoeming als wethouder

c installatie van de wethouders
De voorzitter leest voor artikel 41a uit de Gemeentewet

De wethouders leggen respectievelijk de eed of de belofte af.

d raadsvoorstel ontheffing woonplaatsvereiste wethouder
Het voorstel is bij acclamatie aangenomen

7. a bevindingen commissie voor onderzoek geloofsbrieven

Dhr. Kerkwijk (*voorzitter commissie onderzoek geloofsbrieven*) spreekt:

"De commissie voor onderzoek van de geloofsbrieven verklaart hierbij dat zij de geloofsbrieven van de op 19 mei benoemd verklaarde leden heeft onderzocht en akkoord bevonden. De commissie adviseert de benoemd verklaarde leden toe te laten tot de gemeenteraad."

b installatie van de overig benoemd verklaarde en toegelaten leden van de Gemeenteraad
De voorzitter leest voor artikel 14 van de Gemeentewet

Mevr. J.M.J. Joosten – Leijendekker
Dhr. E.J.M. van der Aa
Dhr. M.G.B. Teutelink

De benoemd verklaarde raadsleden leggen respectievelijk de eed of de belofte af.

8. a bevindingen commissie voor onderzoek geloofsbrieven

Dhr. Kerkwijk (*voorzitter commissie onderzoek geloofsbrieven*) spreekt:

"De commissie voor onderzoek van de geloofsbrieven verklaart hierbij dat zij de geloofsbrieven van de volgende personen heeft onderzocht en akkoord bevonden en verklaart dat deze personen voldoen aan de vereisten die gelden voor fractievertegenwoordigers. De commissie adviseert de volgende personen toe te laten als commissielid:

Mevr. G.M. Vogel
Mevr. M. Meester

b installatie van de benoemd verklaarde en toegelaten fractievertegenwoordigers

De fractievertegenwoordigers leggen de eed af.

9. a raadsvoorstel buitenwerking stellen artikelen verordening ivm benoemingen
Het voorstel is bij acclamatie aangenomen.

b Benoemingen

- **3de vice voorzitter van de raad**

Bij acclamatie:
Dhr. van Luttikhuizen (SP)

- **2 plv voorzitters van de stedelijke commissie**

Bij acclamatie:
Dhr. Kerkwijk (D66) en dhr. Diepemaat (VVD)

- **plv lid van de commissie geloofsbrieven**

Bij acclamatie:
Dhr. Tekkelenburg (CU)

- **leden rekeningencommissie**

Bij acclamatie:
Dhr. Braber (D66)
Dhr. Van der Velde (PvdA)
Dhr. Overink (BBE)
Dhr. Van Luttikhuizen (SP)
Mw. Koç (CDA)
Mw. Broekman-Veltman (VVD)
Dhr. Kort (GrL)
Dhr. Van der Veen (OPA)
Mw. Visser-Voorn (EA)

- **leden agendacommissie**

Bij acclamatie:
Mw. Broekman-Veltman (VVD)
Dhr. Braber (D66)
Mw. Ten Thije (PvdA)
Dhr. Wessels (GrL)

- **leden werkgeverscommissie**

Bij acclamatie:
Dhr. Kerkwijk (D66)
Mw. Broekman-Veltman (VVD)
Dhr. Van Luttikhuizen (SP)

leden stadsdeelcommissies (raadsleden en fractievertegenwoordigers)
Bij acclamtie zijn benoemd:
Alle geïnstalleerde leden van de raad voor alle stadsdeelcommissies
Mevr. Meester (EA.nl) als lid van stadsdeelcommissie Zuid en Oost
Mevr. Vogel (EA.nl) als lid van stadsdeelcommissie Centrum en Noord

- **voorzitter stadsdeelcommissie West**

Bij acclamatie:
Dhr. Kerkwijk (D66)

- **voorzitter stadsdeelcommissie Noord**

Bij acclamatie:
Dhr. ten Vergert (CDA)

- **voorzitter stadsdeelcommissie Zuid**

Bij acclamatie:
Mevr. Visser – Voorn (EA.nl)

Schriftelijke stemming:

- **voorzitter stadsdeelcommissie Centrum**

De voorzitter van het stembureau, dhr. de Roode, leest de uitslag voor:

39 stemmen uitgebracht
26 stemmen voor dhr. Diepemaat
11 stemmen voor mevr. van Hees
2 stemmen ongeldig

Dhr. Diepemaat is benoemd als voorzitter van stadsdeelcommissie Centrum.

- **voorzitter stadsdeelcommissie Oost**

De voorzitter van het stembureau, dhr. de Roode, leest de uitslag voor:

39 stemmen uitgebracht
20 stemmen voor mevr. Futselaar
18 stemmen voor dhr. Sanders
1 stem blanco

Mevr. Futselaar is benoemd als voorzitter stadsdeelcommissie Oost.

Sluiting

Oproepingsbrief

voor de raad van de gemeente Enschede op

maandag 30 juni 2014
locatie: raadzaal stadhuis, Langestraat 24

aanvang: 19:00 uur

AGENDA

1. Opening

2. Vragenhalfuur (zie art. 39 Reglement van Orde)
Zie overzicht

3. Vaststellen van de agenda

4. Vaststellen van de besluitenlijst van de vergadering van 19 mei 2014

5. a) wijziging art. 2.1 lid 1 van de verordening op de rekenkamercommissie
b) benoeming leden rekenkamercommissie
c) voordracht voor benoeming lid en plv Euregioraad

6. Bespreekpunten

	onderwerp	verzonden	nummer	behandeld in
D 1	Raadsvoorstel Luchthaven	27-06-2014	1400172966	--
B 1	Beleidsplan jeugdhulp 2015 – 2018	13-05-2014 Gewijzigd rvs 25-06-2014	1400112687	Sted. cie 16-06
B 2	Vernieuwing Planning en Control cyclus	24-06-2014	1400158270	--
M	Motie SP, alleenstaande ouders in de WWB	30-06-2014	--	--

7. Hamerstukken

	onderwerp	verzonden	nummer	behandeld in
B 3	Gemeenterekening 2013	07-05-2014	1400129237	Sted. cie 23-06
B 4	Concernrapportage en bijsturing 2014	10-06-2014	1400160056	Sted. cie 23-06
B 5	Vaststellen bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25'	22-04-2014	1400001009	SDC Centrum 17-06

C 1	Wijziging 65 van de Welstandsnota	19-05-2014	1400108405	SDC West 10-06
C 2	Vaststelling bestemmingsplan “Usselo 2012”	19-05-2014	1300401087	SDC West 10-06
C 3	Meerjarenperspectief Grondbedrijf (MPG) 2014	06-05-2014	1400115497	Sted. cie 02-06
C 4	Voorbereidingsbesluit Stadscentrum 2014	02-06-2014	1400133396	SDC Centrum 17-06
CF 1	Vaststellen bestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost - Allemansveldweg 75"	03-06-2014	1400057410	SDC Zuid 24-06
E 1	Gewijzigde vaststelling bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid"	03-06-2014	1400132824	SDC Zuid 24-06
E 2	vaststellen bestemmingsplan 'Polaroidterrein - Performance Factory'	03-06-2014	1400154230	SDC Centrum 17-06
G 1	Gesloten enveloppe	25-06-2014	1400166679	Presidium

Enschede, maandag 30 juni 2014
Namens het raadspresidium, de voorzitter.

Overzicht ingediende vragen Raad 30 juni 2014

	Vragensteller, fractie en onderwerp	wijze behandeling
1.	Dhr. vd Berg, BBE, Moskee	toelaten
2.	Mevr. Visser – Voorn, EA.nl, Monumentenprijs	toelaten
3.	Dhr. Kerkwijk, D66, verkoopovereenkomst van Eck	toelaten

1. **Dhr. vd Berg, BBE, Moskee**

Burgerbelangen Enschede is kritisch geweest betreffende het proces rondom de intentie overeenkomst van de nieuw te bouwen moskee in Enschede. Voor zover wij weten loopt op 1 juli 2014 de overeenkomst tussen de twee partijen af. Gezien het feit dat er nog geen verdere ontwikkelingen in het proces hebben plaatsgevonden heeft BBE de volgende vragen:

1. **Wat zijn de gevolgen van het verstrijken van de gestelde datum van 1 juli 2014?**
2. **Welke conclusies trekt de wethouder uit de stagnatie, zoals die er momenteel lijkt te zijn?**
3. **Welke scenario's kunnen we verwachtten voor de komende periode?**

2. **Mevr. Visser – Voorn, Enschede Anders.nl, Monumentenprijs**

Op 10 december 2012 heeft de raad van Enschede bijna unaniem gekozen voor het instellen van een jaarlijkse Monumentenprijs.

Nu zijn er signalen dat er dit jaar geen Prijs wordt uitgereikt. EnschedeAnders.nl zou dit een slechte zaak vinden, omdat er bij het instellen van de jaarlijkse Monumentenprijs veel enthousiasme was onder de betrokkenen. Dit bleek ondermeer uit de omvangrijke deelname aan de wedstrijd. Inwoners hebben massaal gestemd op hun meest favoriete monument. Daarbij werden monumenten en hun bewoners extra in het zonnetje gezet.

Het thema voor de Monumentendag dit jaar is Op reis. Een mooi onderwerp waar veel organisaties op kunnen inhaken.

1. Klopt het dat er dit jaar geen Monumentenprijs wordt uitgereikt? Zo ja, hoe is dit mogelijk?

2. Als er geen Monumentenprijs wordt uitgereikt, wanneer en op welke wijze had het college dit terug willen koppelen met de Raad?

3. dhr. Kerkwijk, D66, verkoopovereenkomst van Eck

D66 heeft antwoord gekregen op haar artikel 38 vragen rond de Strip. Op 1 juli wordt de verkoopovereenkomst met van Eck definitief. Later op deze avond is er discussie over het Noordelijk plangebied, waarbij en discussie over de Strip niet goed zijn plaats krijgt. Daarom dient D66 graag een rondvraag in naar aanleiding van de antwoorden op onze vragen.

Het is onduidelijk welk plan ten grondslag ligt aan de verkoopovereenkomst. Het is volgens D66 positief dat een ondernemer wil investeren in Enschede en begrijpt dat daarbij sprake is van organische ontwikkeling. Maar het is daarbij ook belangrijk belanghebbenden en bewoners te betrekken. Iets organisch laten groeien kan. Maar als het activiteiten betreft die een behoorlijk impact op de omgeving hebben, is het noodzakelijk om transparant tot besluitvorming te komen.

1. Is voor het college duidelijk welke activiteiten beoogde koper gaat uitvoeren op de Strip en hoe verhouden deze activiteiten zich ten opzichte van de omgeving en huidige kaders zoals het ontwikkelingsplan 2012?

In de antwoorden op artikel 38 vragen lezen we dat er nog een gedoog-besluit rond de Strip moet worden genomen alsmede een projectafwijkingsbesluit. Beide zijn een bevoegdheid van het college en lopen vooruit op het bestemmingsplan waar de integrale afweging door deze raad kan worden genomen.

2. Welke invloed heeft de verkoop van grond op het nog te nemen besluit over het bestemmingsplan en welke (financiële) gevolgen kunnen voortvloeien uit de verkoopovereenkomst welke de besluitvorming rond het bestemmingsplan later kunnen beïnvloeden en daarmee de vrijheid van de gemeenteraad beperken om haar afweging te kunnen maken?

3. Wat is de motivatie van het college om eerst te gedogen, een projectafwijkingsbesluit voor te staan en als laatste het bestemmingsplan aan te passen en waarom wordt niet direct over gegaan tot aanpassen van het bestemmingsplan, een meer transparante manier van besluitvorming?

*** einde ***

Totaal budget Spreektijd maandag 30 juni 2014:
19:00u tot ca 22:30 incl. vragenhalfuur, interrupties, schorsing etc.

Fractie:	**minuten**
D66 (7)	21
PvdA (5)	16
BBE (5)	16
SP (5)	16
CDA (5)	16
VVD (4)	15
GL (3)	13
CU (3)	13
OPA (1)	10
EA.nl (1)	10

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- D

Onderwerp	Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente e.o.		
Portefeuillehouder	Patrick Welman agendaletter (D))		
Programma	*Economie/bestuur en middelen*	Aangeboden aan Raad	26 juni 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400172966

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. In te stemmen met het besluit van het Algemeen Bestuur ADT dat binnen het huidig politiek kader het thans niet mogelijk is de ontwikkeling van een commerciële luchthaven tijdig af te ronden met inachtneming van de opschortende voorwaarden uit de concessieovereenkomst;
2. De huidige inspanningen voor de verdere ontwikkeling van een commerciële burgerluchthaven te beëindigen;
3. Op basis van de rapportage Noordelijk Plangebied Gebiedsontwikkeling Luchthaven e.o. richtinggevende uitspraken te doen over het vervolg voor de ontwikkeling van het gebied waarop de luchthavenontwikkeling is voorzien;
4. Bij het nader uitwerken van de kansrijke functies of scenario's geen onomkeerbare stappen te zetten die optimalisatie van de huidige infrastructuur in het Noordelijk plangebied in de toekomst belemmeren en directe marktkansen, indien mogelijk en mits goed onderbouwd reeds nu te faciliteren;
5. Te kiezen voor een ontwikkeling die de grootste bijdrage levert aan de economische structuurversterking van Enschede en Twente;
6. Bij de uitwerking door de gemeente, Provincie Overijssel en bestuur ADT, gebruikmaken van de expertise van o.a. de Economic Development Board Twente (EDBT), en de resultaten van het visitatietraject ''Versterken economische kracht van Twente'' (Commissie Draijer) naast afstemming, overleg en betrokkenheid van stakeholders, belanghebbenden en gemeenten;
7. Het college opdracht te geven te komen tot een feitenrelaas over de genomen stappen in de (pre)notificatie procedure en voorbereiding (ontwerp)Luchthavenbesluit, (periode januari 2013 - juni 2014);
8. Het Dagelijks Bestuur ADT te verzoeken met het Rijk in overleg te treden over de ontstane situatie en aandringen op blijvend commitment van het Rijk bij de economische structuurversterking van Twente.

Inleiding
In de brieven van 9 mei 2014 en 6 juni 2014 van ADT en onze brieven van 10 mei jl. en 10 juni jl. is gebleken dat het op dit moment, onder de huidige condities, niet mogelijk is binnen afzienbare tijd een commerciële burgerluchthaven in Twente te realiseren. Door de latere vaststelling van het Luchthavenbesluit en het voorlopig oordeel van de Europese commissie moet worden geconstateerd dat noch het gestelde politieke kader, noch de termijn die met de exploitant is afgesproken gehaald kan worden. Onder de huidige condities ziet het ADT geen mogelijkheden de twijfels van de Europese commissie weg te nemen en het notificatietraject op tijd af te ronden. Bij de bespreking in de stedelijke commissie afgelopen maandag is de behoefte uitgesproken aan raadsvoorstel waarin op de actuele situatie wordt ingegaan en voorstellen worden gedaan hoe nu verder.

Beoogd resultaat
Instemmen met het advies van het college en richtinggevende uitspraken te doen over de uit te werken scenario's met het inachtneming van de overwegingen in dit voorstel.

Argumenten
De aanbesteding van de commerciële luchthaven Twente is in het voorjaar 2013 afgerond en bezegeld met de ondertekening van de concessieovereenkomst in september vorig jaar, waarmee, zodra deze overeenkomst in werking zou treden, Exploitatiemaatschappij Vliegveld Twente BV (EVT) de luchthaven voor 49 jaar zou gaan exploiteren. De procedure voor de aanbesteding van de luchthaven opgenomen in Kadernota die in 2011 is vastgesteld, voorziet ook in een toets op de publieke investeringen. Ook voor het noodzakelijke luchthavenbesluit

dat door het Rijk wordt geslagen voor Twente als luchthaven van nationale betekenis, is groen licht van Brussel vereist. Beide trajecten zijn in de overeenkomst met de exploitant als opschortende voorwaarden opgenomen.

Vertraging Brussel en Luchthavenbesluit
Op 9 mei jl zijn wij door ADT op de hoogte gebracht van de vertragingen die zich in een tweetal trajecten rond de ontwikkeling van de commerciële luchthaven voordoen en die er de oorzaak van zijn dat het door in het bijzonder de provinciale politiek gestelde tijdskader om eind 2014 te kunnen vliegen niet kan worden gehaald.
Het betreft de procedure voor de staatssteuntoets bij de Europese Commissie en het definitieve luchthavenbesluit. Wij hebben u in onze brief van 10 mei aangegeven dat ADT de consequenties van deze ontwikkeling in beeld zou brengen. Daarnaast hebben wij samen met gedeputeerde Staten van Overijssel gevraagd een verkenning uit te voeren naar mogelijke scenario's en voor vervolgstappen in de (gebieds)ontwikkeling van de luchthaven Twente. Deze hebben wij u aangeboden met de brief van 10 juni 2014.

Om de termijn te kunnen halen die in het politieke kader is gesteld om eind 2014 te kunnen vliegen, zou een besluit van de Europese Commissie voor de zomer nodig zijn. Daartoe zou ADT eind april genotificeerd moeten hebben. Met de laatste informatie op basis van de genomen stappen in het staatssteundossier is gebleken dat de Europese Commissie heeft aangegeven dat, nadat de laatste documenten waren ingediend, kritisch te staan ten opzichte van een aantal aspecten en zij daarom bij notificatie meer tijd nodig heeft dan eerder aangegeven. De Europese Commissie geeft aan dat het voorlopig oordeel is dat men twijfelt aan de marktconformiteit van de overheidsinvesteringen. De schriftelijke onderbouwing van het voorlopig oordeel van de Europese Commissie is door ADT geanalyseerd. U heeft onder geheimhouding hiervan kennis kunnen nemen.

Verder heeft ADT onderzocht welke mogelijkheden er nog zijn om op korte termijn aanpassingen door te voeren om tegemoet te komen aan de opmerkingen van de Commissie. Die opmerkingen richten zich in hoofdzaak op twijfels over de marktconformiteit van de overheidsbetrokkenheid. Over die punten heeft de laatste maanden al veel overleg met de Europese Commissie plaatsgevonden en zijn er door ADT uitvoerige onderbouwingen geleverd over die marktconformiteit.

Het bestuur van ADT ziet op dit moment, onder de huidige condities, geen mogelijkheden om binnen afzienbare tijd de twijfels van de Europese Commissie weg te nemen en het notificatie-traject binnen de gestelde politieke kaders af te ronden. Dit zou immers tot nader onderzoek hebben geleid wat zeker meer dan een half jaar in beslag gaat nemen. Ook de termijn die in de overeenkomst met de exploitant is opgenomen, waardoor hij in het seizoen 2016 volledig operationeel kan zijn, kan niet worden gehaald.

In het Ontwerp Luchthavenbesluit werd nog uitgegaan van de overweging bij de vaststelling van het uiteindelijke luchthavenbesluit voor vliegveld Twente te anticiperen op de in gang gezette herziening van het Besluit Burgerluchthavens. Bij nader inzien kiest de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu voor vaststelling van het luchthavenbesluit nadat de aanpassing van het Besluit Burgerluchthavens is afgerond. Ook in dit geval wordt de gestelde politieke termijn niet gehaald.

Door de latere vaststelling van het luchthavenbesluit (december/januari 2015) en het voorlopige oordeel van de Europese Commissie moeten ook wij constateren dat noch het politiek gestelde tijdskader, noch de termijn die met de exploitant is overeengekomen, kan worden gehaald. Dat betekent dat daarmee, eveneens tot onze grote teleurstelling en die van de exploitant, er nu en binnen afzienbare tijd geen basis is om te komen tot de inwerkingtreding van de concessieovereenkomst en daarmee te komen tot een commerciële burgerluchthaven. Juist nu op veel onderdelen in de voorbereiding goede voortgang is geboekt, er een contract ligt met een exploitant en er belangstelling is vanuit de markt en Twente de status heeft van luchthaven van nationale betekenis. Het idee met deze ontwikkeling de economische structuur van Enschede en Twente te versterken en een forse bijdrage te leveren aan de noodzakelijke werkgelegenheid, vindt thans geen doorgang.

Wij stellen u voor in te stemmen met het besluit van het Algemeen Bestuur ADT dat binnen het huidig politiek kader het thans niet mogelijk is de ontwikkeling van een commerciële luchthaven tijdig af te ronden met inachtneming van de opschortende voorwaarden uit de concessieovereenkomst. Verder stelen wij u voor de huidige inspanningen voor de verdere ontwikkeling van een commerciële burgerluchthaven te beëindigen; Ingeval uw Raad hiertoe besluit zal ADT formeel het gesprek met de exploitant aangaan zoals vastgelegd in de concessieovereenkomst uit 2013.

Feitenrelaas
Wij zijn van oordeel dat de afgelopen periode het bestuur en directie van ADT alles in het werk hebben gesteld om de noodzakelijke voorbereidingen te treffen die nodig waren om de (pre)notificatie af te sluiten. Helaas moeten wij tot de conclusie komen dat het onder de huidige planning niet mogelijk is het traject in Brussel af te sluiten en tijdig over een luchthavenbesluit te beschikken.

In de stedelijke commissie is vanuit de verschillende politieke fracties opgeroepen tot het trekken van lessen uit de voorbereidingen, genomen stappen in het staatssteundossier en de voorbereiding van het luchthavenbesluit, uiteraard tegen de achtergrond van de vastgestelde kaders uit de Kadernota. Wij stellen uw Raad voor het college opdracht te geven te komen tot een feitenrelaas over de genomen stappen in de pre-notificatie procedure en voorbereiding (ontwerp)Luchthavenbesluit (periode januari 2013- juni 2014). Het gaat hier dan om de periode na de biedingenfase, i.c. het moment waarop de eerste gesprekken zijn gevoerd met de geïnteresseerde marktpartij tot aan het onlangs genomen besluit door het bestuur van ADT.
Wij gaan graag met uw Raad het gesprek aan over de nadere opdrachtformulering en de termijn waarbinnen dit moet worden afgerond.

Scenario's
In opdracht van ons college en Gedeputeerde Staten van Overijssel is door ADT geïnventariseerd welke ontwikkelingen er mogelijk zijn voor het gebied waar de luchthaven en het bijbehorende bedrijventerrein gepland zijn. Deze zijn opgenomen in de rapportage stand van zaken en verkenning scenario's die wij u bij onze brief van 10 juni hebben aangeboden.

De uitgangspunten voor de toekomstige invulling zijn daarin als volgt verwoord:
De invulling moet bijdragen aan de economische structuurversterking van Twente en het vergroten van de werkgelegenheid
Er moet voldoende zekerheid zijn over de marktkansen
De invulling zal financieel een positieve uitkomst moeten hebben voor de grondexploitatie

In de verkenning is de potentie in beeld gebracht van een groot aantal functies voor het gebied. ADT heeft daarbij ook een aantal belanghebbenden en betrokkenen gevraagd naar hun suggesties.
Van belang is te kiezen voor een ontwikkeling die het meeste bijdraagt aan de werkgelegenheid tegen zo laag mogelijke kosten. Deze gewenste economische structuurversterking voor de regio maakt dat het criterium 'werkgelegenheid' voor ons bij de afweging welke invulling voor het deelgebied gekozen zou moeten worden, nog steeds leidend. Wij realiseren ons echter dat er op dit moment weinig realistische scenario's te bedenken zijn die hetzelfde aantal banen zal creëren als een commerciële burgerluchthaven met luchthavengebonden bedrijvigheid. Daarom vinden wij het van belang ook andere criteria in de afweging mee te nemen, zoals verliesminimalisatie dan wel opbrengstmaximalisatie en recht doen aan de specifieke kwaliteiten en potenties van en functies in dit gebied.

Wij stellen u voor op basis van de rapportage Noordelijk Plangebied Gebiedsontwikkeling Luchthaven e.o. richtinggevende uitspraken te doen over het vervolg voor de ontwikkeling van het gebied waarop de luchthavenontwikkeling is voorzien. Bij het nader uitwerken van de kansrijke functies of scenario's dienen geen onomkeerbare stappen te worden gezet die optimalisatie van de huidige infrastructuur in het Noordelijk plangebied in de toekomst belemmeren. Verder stellen wij voor directe marktkansen, indien mogelijk en mits goed onderbouwd reeds nu te faciliteren.

Voorop dient naar onze mening te staan te kiezen voor een ontwikkeling die evenals de commerciële burgerluchthaven en het bijbehorende bedrijventerrein de grootste bijdrage levert aan de economische structuurversterking van Enschede en Twente.

In de rapportage is een viertal scenario's opgenomen:

1. Business- en General Aviation met bedrijvigheid
2. Bedrijvigheid met beperkt gebruik van de landingsbaan
3. Mixed-zone aan de baan
4. Buitenplaats Twente

en een terugvaloptie

De vier scenario's hebben ieder voor zich potentie. Ze scoren verschillend op de uitgangspunten waaraan wij die scenario's toetsen, maar ze vergen eerst een verdere uitwerking voordat daarover met meer zekerheid uitspraken kunnen worden gedaan.
Het scenario (1) Business- en General Aviation met bedrijvigheid sluit sterk aan bij de wensen van het bedrijfsleven en lijkt het meest bij te dragen aan de economische structuurversterking. Het is echter essentieel dat daar een marktconforme en sluitende businesscase bij kan worden ontwikkeld. Het scenario (2) komt overeen met het eerste scenario, zonder vliegveld maar met een beperkte vliegfunctie.

Scenario (3) Mixed-zone aan de baan combineert een mix aan functies, waarvan meerdere partijen stellen dat die een goede aanvulling op het Twentse aanbod zijn.
Hiervan zal vooral de marktpotentie goed in beeld moeten worden gebracht.
Scenario (4) Buitenplaats Twente kent een heel andere benadering, die aansluit bij de principes van de Twentse Basis. De effecten van dit scenario zijn vooraf moeilijk in te schatten.
Hoe meer de invulling een niche betreft, des te meer zal het een bijdrage leveren die geen verdringing van werkgelegenheid elders in Twente tot gevolg heeft. Wij zijn er van uit gegaan dat de Safety Campus in alle scenario's een plek krijgt.
Deze unieke ontwikkeling is succesvol, is goed inpasbaar en versterkt het innovatieve safety-profiel van Twente.
In elk scenario is ruimte voor een zweefvliegfunctie.
Aanvullend moet worden getoetst of de scenario's een eventueel toekomstig gebruik als commerciële burgerluchthaven al dan niet mogelijk laten. De achtergrond daarvan is dat in de toekomst kan blijken dat de economische ontwikkeling van Oost Nederland daar bij gebaat is. In enkele van de scenario's zou er te zijner tijd ruimte kunnen zijn om die afweging te maken.

Uiteraard moeten de scenario's nog nader worden uitgewerkt. Er moet immers een realistisch zicht zijn op de effecten en de realisatiekansen van het scenario waarmee de ontwikkeling van dit gebied wordt vervolgd. Er zal een stevige verkenning van de markt en een (financiële) haalbaarheidsanalyse moeten worden gemaakt. Daar kunnen ook nog nieuwe scenario's ontstaan met gunstige effecten op werkgelegenheid, ruimtelijke inpassing, duurzaamheid en financiën.

De behoefte aan een externe blik stellen wij voor in te vullen via de Economic Development Board Twente die mede op basis van het advies 'Versterken economische kracht van Twente'' van de visitatiecommissie o.lv. dhr W. Draijer (voorzitter SER en per 1 juli a.s. bestuursvoorzitter Rabobank) naast het benodigde investeringsoffensief vanuit Enschede, zich buigt over een werkgelegenheidsoffensief naast de inzet op de HTSM sector. In de board zijn de CEO's van bedrijfsleven, onderwijs en onderzoeksinstellingen vertegenwoordigd, naast de overheid. Gesprekken met marktpartijen en andere stakeholders moeten een eerste beeld opleveren van marktverwachtigingen naast afstemming en overleg met buurgemeenten en andere belanghebbenden.

Rijkscommitment
Voor de luchthavenontwikkeling zijn o.a rijksmiddelen ter beschikking gesteld en zijn bestuurlijke afspraken gemaakt in de bestuursovereenkomst, die is opgesteld om in samenwerking invulling te geven aan het gebied en de effecten weg te nemen, die zijn ontstaan door de sluiting van de toenmalige vliegbasis Twenthe. De voorbereiding van de luchthavenexploitatie kent daarnaast ook een rijksverantwoordelijkheid en -betrokkenheid. Twente is in de Luchtvaartnota aangewezen als luchthaven van nationale betekenis en het rijk is bevoegd gezag.

Wij stellen u voor over de ontstane situatie in overleg te treden met het Rijk en aandringen op blijvend commitment van het Rijk bij de economische structuurversterking van Twente en de (luchthaven)ontwikkeling op grond van de bestuursovereenkomst gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente e.o. Dit commitment gaat naar onze mening naast het ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M), het ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) en het ministerie van Defensie aan.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
n.v.t

Kosten, opbrengsten, dekking
n.v.t.

Communicatie
n.v.t

Vervolg
Na besluitvorming in uw Raad zullen wij de uitkomsten bespreken in het bestuur van ADT en met de provincie Overijssel. Over de verdere aanpak en nadere afspraken komen wij bij u terug. Ook zullen wij u van de uitkomsten van het overleg met de exploitant en Rijk op de hoogte houden.

Bijlagen
Advies visitatiecommissie Draijer, versterking Economische Kracht van Twente, d.d. 10 juni 2014

Gemeente Enschede

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	P.E.J. den Oudsten

Versterken economische kracht van Twente

Versnellen en handelen, Twente 2.0

Auteurs: Wiebe Draijer
Chris Buijink
Daan Roosegaarde

Datum: 10 juni 2014

Bevindingen visitatiecommissie Twente

Versterken economische kracht van Twente

Twente heeft als regio[1] een duidelijke ambitie neergelegd om als technologische en innovatieve regio haar economische kracht te versterken. Hierbij gaat de regio uit van een hechte samenwerking tussen het regionale bedrijfsleven, de onderwijs- en kennisinstellingen en de lokale overheden. Ook bouwt de regio in haar plan op de pijlers van een lokale universiteit met internationale uitstraling, een actief en internationaal opererend bedrijfsleven, en een aantal stedelijke kernen. Tegelijkertijd wordt de regio geconfronteerd met de directe consequenties en de nasleep van de economische crisis, die gegeven een al relatief lager opgeleide bevolking en een hoge werkloosheid diepe voren trekt in de regionale economie en vitaliteit. Tegen deze achtergrond heeft Twente een commissie van onafhankelijke experts, bestaande uit Wiebe Draijer (SER, voorzitter), Chris Buijink (NVB) en Daan Roosegaarde (ontwerper, kunstenaar, ondernemer), gevraagd kritisch de plannen en de aanpak tegen het licht te houden.

Bij haar werkzaamheden heeft de commissie een groot aantal interviews gehouden met betrokkenen van binnen en buiten de regio, om zodoende een onafhankelijk beeld te ontwikkelen en aanbevelingen te doen. De commissie heeft geen eigenstandig onderzoek gedaan, en is bij haar handelen ondersteund door een beperkte staf vanuit de regio. De commissie heeft zichzelf tot doel gesteld de beoogde versterking van de regionale economie met haar activiteiten te ondersteunen, en niet zozeer een uitgebreid rapport uit te brengen. Haar perspectieven dienen als basis voor een dialoog over een aantal aanscherpingen van het plan van de regio. Daartoe is dit rapport een aanzet.

In dit verslag komen achtereenvolgens aan bod:

1) Economische uitgangssituatie van regio Twente
2) Hoofdelementen van het regionale plan voor versterking
3) Observaties commissie vanuit gevoerde gesprekken
4) Aanbevelingen voor verdere versterking

5) Bijlage: Geïnterviewden

1. Economische uitgangssituatie van regio Twente[2]

De omvang van de bevolking in Twente ligt op 626.726 (2013) en stabiliseert zich. De beperkte groei ligt onder het Nederlands gemiddelde. Het bruto regionaal product (BRP

[1] Regio Twente is het samenwerkingsverband van de 14 Twentse gemeenten: Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand en Wierden

[2] Bron: Twente Index 2013, Jaarbericht Werkgelegenheid in Twente (Kennispunt Twente), Arbeidsmarktmonitor (Regio Twente), Atlas voor Gemeenten

tegen marktprijzen) – de totale waarde van alles wat in Twente aan goederen en diensten wordt geproduceerd – ligt op € 19 mld. in 2011. Het Twentse BRP maakt daarmee 3,2% uit van het bruto nationaal product van € 599 mld. De differentiatie van het BRP binnen Twente is in onderstaande kaart weergegeven. Hierin is het bruto gemeentelijk product per inwoner in duizenden euro's af te lezen. De gemeenten Almelo, Enschede, Hengelo, Oldenzaal en in mindere mate Rijssen-Holten vormen het economisch zwaartepunt van de regio.

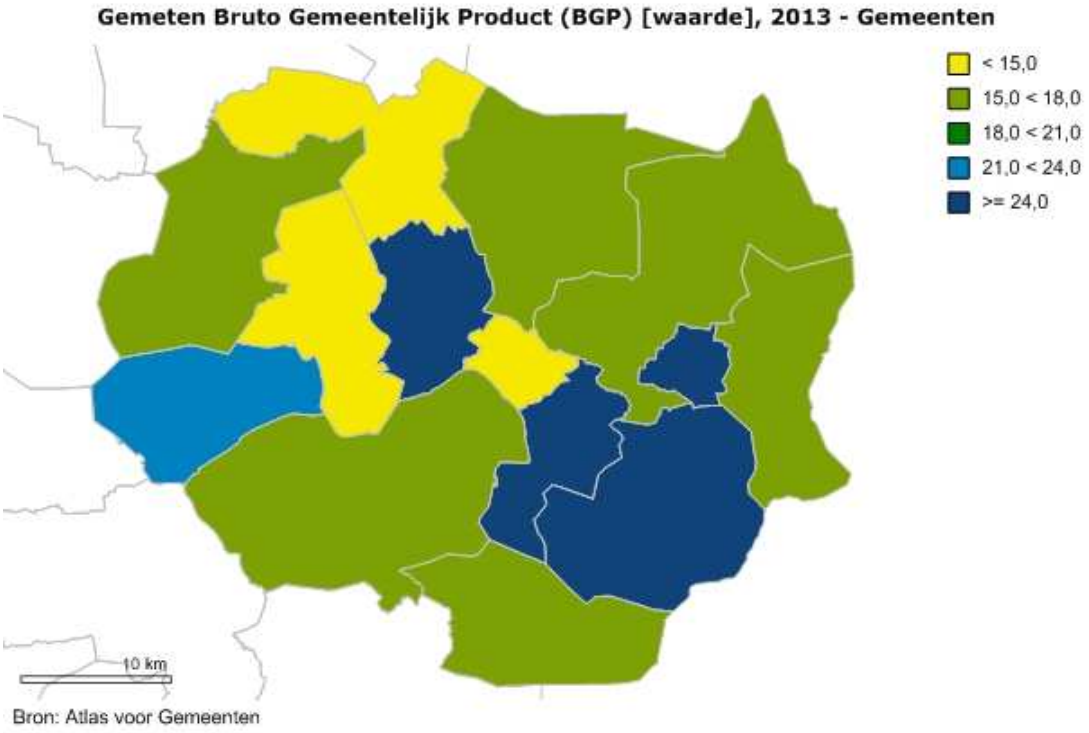

Gekeken naar het totaal aantal arbeidsplaatsen in de regio zijn de meeste mensen werkzaam in de sector handel (20%), zorg (16%) en de industrie (15%). Het aandeel van de HTSM-sector in de werkgelegenheid is in Twente (9%) hoger dan in Nederland (7%), in mindere mate geldt dit ook voor de topsectoren Chemie en Food & Nutrition. Het aantal startende bedrijven ligt in Twente hoger dan het Nederlands gemiddelde. Met name het aantal spin-offs vanuit Kennispark Twente ligt met 145 hoger dan bij de andere campussen van nationaal belang binnen Nederland. Daar staat tegenover dat ook het aantal faillissementen in Twente hoger ligt dan het landelijke gemiddelde, in overeenstemming met de algemene economische ontwikkelingen in de regio.

De werkloosheid is in Twente het afgelopen jaar sterk opgelopen, tot 33.545 werkzoekenden (december 2013). Waar het werkloosheidspercentage in Twente eind 2013 12% bedroeg, was dit voor Nederland 9.7%. Hierbij kent het stedelijk gebied de hoogste werkloosheid, met Enschede (18,1%), Almelo (16,7%) en Hengelo (10,5%). De gemeente Enschede heeft dit jaar als gemeente met 55 procent het laagste niveau van arbeidsparticipatie van Nederland. Verder zitten de gemeenten Oldenzaal en Twenterand met 9,9% werkloosheid nog boven het landelijk gemiddelde. Ondanks een gemiddeld hoger percentage werklozen dan de rest van Nederland loopt Twente gezien de langere termijn trend in de pas met de rest van Nederland. Echter op dit moment

bereikt de werkloosheid in de grotere steden van de regio alarmerende niveaus die urgent om aandacht vragen, los van een perspectief op het verdienvermogen op langere termijn.

De onderwijsinstellingen binnen Twente bestaan uit het ROC van Twente, Saxion Hogescholen en de Universiteit Twente. Waar de Universiteit van Twente één van de drie technische universiteiten in Nederland is, heeft ook Saxion gekozen voor een technisch profiel en heeft het ROC van Twente een traditie in de techniek. Deze keuzes passen binnen de regionale economische ambities. De onderwijsinstellingen kennen een goede onderlinge samenwerking. Als belangrijkste onderzoeksinstellingen kent Twente MESA+ (nano-technologie), MIRA (biomedische technologie en technische geneeskunde) en het CTIT (telematica en informatietechnologie), het CMInen (Center for Medical Imaging North East Netherlands) en het Roessingh (revalidatiecentrum). Daarnaast zijn een aantal open innovatiecentra gevestigd in Twente, zoals TPRC (ThermoPlastic composite Research Center), OICAM (Open Innovation Center Advanced Materials) en Texperium (textielrecycling).

2. Hoofdelementen van regionaal plan voor versterking

Twente kiest in het economisch beleid voor een focus op de sector High Tech Systems & Materials (HTSM). De sector HTSM bevat de kern van de Twentse innovatieve maakindustrie, namelijk meer dan 70% van de industriële werkgelegenheid. High Tech Systems & Materials zijn verbonden met de regionale zwaartepunten Healthcare, Safety/Security, Sustainability, Production Technology, Food/Agri en Building & Construction. Uitgangspunt van dit beleid is dat economische groei in dit segment tevens belangrijke toegevoegde waarde levert voor andere sectoren in de regionale economie, zoals de bouw, logistiek, dienstverlening en horeca. Naast de focus op de sector HTSM kent Twente andere sectoren waarop wordt ingezet. Deze zijn hiervan afgeleid, zijn randvoorwaardelijk of kennen een eigen - maar voor de werkgelegenheid in Twente ook belangrijke – dynamiek. Het economisch plan van de regio spreekt hier over ambities op het gebied van recreatie & toerisme en logistiek. Het uiteindelijke doel is het verhogen van het Bruto Regionaal Product met een hogere arbeidsproductiviteit per werknemer, meer werkgelegenheid en een hoger gemiddeld inkomen voor de inwoners van Twente.

Vanwege de ambities op de ontwikkeling van de sector HTSM verwachten de ondernemers in de nabije toekomst knelpunten voor met name de vervangingsvraag van technisch geschoold personeel. In bepaalde sectoren en beroepsgroepen is nu al sprake van een tekort. Daarbij groeit de vraag naar hoger opgeleiden (vanaf het niveau MBO3+) relatief snel. Dit vormt de aanleiding in Twente voor een gezamenlijke aanpak van technisch geschoold personeel. Hiertoe is de ‘Human Capital Agenda Twente’ opgesteld, met het ‘Techniekpact Twente’ als uitvoeringsprogramma, waarin door de regio wordt geïnvesteerd in het menselijk kapitaal.. Naast de inzet op technisch geschoold personeel via het Techniekpact Twente, is een bredere arbeidsmarktaanpak opgesteld via het ‘Twents Arbeidsmarktperspectief 2020’. Verder wordt gewerkt aan een volledig geaccrediteerd internationaal voortgezet onderwijs, naast het bestaande internationaal basisonderwijs, en staat de huisvesting daarvan in de steigers.

Twente wil zich profileren als top technologische, ondernemende en innovatieve kennisregio, zowel nationaal als internationaal. Hiervoor is het verhaal van Twente opgesteld dat binnen en buiten Twente eenduidig, onderscheidend en herkenbaar moet zijn en daarnaast bijdraagt aan een krachtige en aantrekkelijke profilering van de regio. Als doelgroep gelden ondernemers, expats, studenten en hoger opgeleiden. Hiertoe is onder andere een Twents beeldmerk en huisstijl ontwikkeld die door verschillende organisaties wordt gevoerd. Centraal hierin staat de portal www.twente.com. De Stichting Twente Branding is verantwoordelijk gemaakt voor de corporate identity van het merk Twente. Andere organisaties, zoals het Twents Bureau voor Toerisme, Kennispark Twente en Port of Twente, zijn verantwoordelijk voor de marketing en communicatie van de specifieke pijlers.

Twente kent een grote netwerkdichtheid en samenwerkingsrelaties. Overheid, onderwijs en ondernemers participeren in verschillende verbanden. De Twentse gemeenten werken samen binnen Regio Twente op beleidsvelden zoals economie, mobiliteit en gezondheid, waarbij de gemeenten een gezamenlijk investeringsfonds hebben opgericht waarmee wordt geïnvesteerd in het stimuleren van innovatie. Naast de samenwerkende overheden, is het Twents bedrijfsleven georganiseerd binnen verschillende koepels zoals VNO-NCW, MKB Nederland, de Industriële Kring Twente en de Technologiekring Twente. De Triple Helix (overheid, ondernemers, onderwijs- en onderzoeksinstellingen) vinden elkaar aangaande het gezamenlijk economisch beleid (incl. innovatiebeleid) binnen de Economic Board Twente en de Strategy Board Twente, met daarnaast de Twente Top.[3]

Kennispark Twente vormt als concept de verbinding tussen kennis en het bedrijfsleven. Hierbij richt het zich op valorisatie van kennis, stimuleren van innovatie bij het bedrijfsleven en het ontwikkelen van de innovatieve werkomgeving. Op deze wijze wordt gewerkt aan een ecosysteem waarbinnen het Twentse bedrijfsleven wordt gestimuleerd te innoveren, spin offs de gelegenheid krijgen door te groeien tot volwassen bedrijven en Twente een aantrekkelijk vestigingsgebied voor nieuwe bedrijvigheid vormt.

3. Observaties vanuit gevoerde gesprekken

In het voorgaande werden kort de economische uitgangssituatie en de hoofdpunten van het economische plan van de regio Twente weergegeven. In de gevoerde gesprekken binnen en buiten de regio werden deze als achtergrond gehanteerd. In dit hoofdstuk worden de observaties uit de gevoerde gesprekken samengevat, in combinatie met impressies vanuit de visitatiecommissie. Deze hoofdpunten laten zich samenvatten onder 7 noemers.

3.1. Brede steun voor keuze voor sector focus op High Tech Systems and Materials, met oproep tot meer focus, (inter-)nationale verbindingen en concretisering

Vanuit de interviews wordt de keuze voor de regionale focus op de sector High Tech Systems & Materials over het algemeen onderschreven. Deze keuze wordt opmerkelijk

[3] Ten tijde van de interviews vonden gesprekken plaats over de toekomstige opzet van de samenwerkingsverbanden.

breed herkend en gezien als uitkomst van een gezamenlijk gevoerd keuzeproces. Ook is er hierbij erkenning voor het feit dat de regio meer te bieden heeft dan deze sector alleen. De keuze om desondanks HTSM een vooraanstaande plaats te geven in de profilering en het economisch beleid is pragmatisch en biedt versnelling. Deze keuze haakt ook in op de potentie van het ecosysteem rondom de *ondernemende* Universiteit Twente met een aantrekkelijk startersklimaat. Daarnaast bieden bestaande grote Twentse bedrijven en de ligging aan de grens met Duitsland mogelijkheden om kansen te verzilveren, volgens veel van de geïnterviewden. Het draagvlak voor deze sector als focus-gebied is, gemeten aan de gevoerde gesprekken, groot.

Op een aantal dimensies dient deze sectorkeuze volgens velen nog verder uitgewerkt en geoperationaliseerd te worden zodat het rendement van deze sectorkeuze vergroot kan worden. Twente heeft weliswaar onderscheidende competenties op het gebied van HTSM, maar is internationaal te klein om eigenstandig gebruik te maken van de globale kansen. Twente moet, om de eigen ambities waar te maken, verbindingen zoeken binnen en buiten Nederland. In de gesprekken wordt vooral de samenwerking op Oost Nederland niveau, met de Universiteit Wageningen en de Radboud Universiteit genoemd. Wanneer het gaat om de internationale allianties, wordt in bijna alle gesprekken de samenwerking met de Duitse buren genoemd. Uit de gesprekken blijkt dat men hier veel meer kansen ziet, op verschillende terreinen, dan waar nu inzet op wordt gepleegd. Gezien de focus op de topsector HTSM ligt samenwerking met de regio Zuid Oost Brabant voor de hand binnen Nederland, en dient Twente op zoek te gaan naar vergelijkbare samenwerkingsregio's buiten Nederland.

De propositie in HTSM dient verder te worden uitgewerkt om meer bedrijvigheid en OEM-ers aan te trekken naar de regio.[4] Het zal van belang zijn om hierbij meer precies de specifieke competenties binnen het nog internationaal brede HTSM-veld te definiëren. Hiervoor is een lange termijn visie nodig waarbij ook de grote Twentse bedrijven in positie worden gebracht. Het gevoel bestaat dat hierin nog veel te winnen is. Ook de combinatie met de kennisinfrastructuur kan hier verder uitgenut worden.

In grote lijnen spreekt hieruit een oproep om de breed gedragen initiële keuze voor HTSM als trekkende sector verder uit te werken, in acties te concretiseren, en internationaal te vernetten. Dit is een logisch maar belangrijk vervolg op de ingezette weg.

- "Focus aanbrengen binnen HTSM, direct aanpakken en vasthoudendheid tonen om groei te kunnen realiseren"
- "HTSM goede keuze en dit profiel helder en consequent uitdragen. Combinatie maakindustrie met jonge hightech goed te maken"
- "Naast HTSM erkenning nu dat ook aandacht nodig is voor het bredere bedrijfsleven zoals logistiek en dienstverlening (waaronder toerisme). HTSM is vanwege de internationale afzetmarkten wel de regionale trekker"
- "Strategische agenda moet mede worden bepaald door de industrie en vandaar uit de ook internationale verbinding zoeken".

[4] OEM staat voor *Original Equipment Manufacturer* en is een bedrijf dat producten levert ten behoeve van een merkleverancier.

- “Aanjagen HTSM prima, maar moet op microniveau en minder gefragmenteerd. Meer OEM-schap in de regio nodig”
- “Keuze HTSM en ontwikkeling passend ecosysteem prima, echter de verbindingen tussen bedrijven onderling zijn nog onvoldoende om groei te realiseren”
- “Hoofdfocus HTSM prima, met zijn allen achter gaan staan, wel targets afspreken met visie, durf en soms onconventioneel”
- “In de internationaliseringsbevordering moet Twente relaties met vergelijkbare regio’s opzoeken om verder te komen”
- “Geef meer inhoud aan de samenwerking Städtedreieck met Münster en Osnabrück. Voor veel ondernemers nu nog een leegte, mogelijkheden verkennen van concrete vragen in de markt”
- “Twente moet strategische verbindingen zoeken met kenniscentra in Nijmegen, Wageningen, Eindhoven en Groningen”

3.2 Vraagtekens bij geloofwaardigheid en gelijkwaardigheid van aanvullende focus op toerisme en logistiek

De keuze om toerisme en logistieke sectoren als aanvullende prioriteitssectoren te benoemen, wordt niet breed gedragen en inhoudelijk voorzien van vraagtekens. Uit de gesprekken blijkt dat men de landschappelijke aantrekkelijkheid van het Twentse landschap erkent, maar men ziet hierin vooral een voordeel als een aantrekkelijk woon-werkgebied. Men twijfelt eraan of Twente zich extern voldoende onderscheidt ten opzichte van andere toeristische regio’s in aanbod en kwaliteit. Er is nog veel te winnen bij het beter bundelen en profileren van al het goeds dat Twente te bieden heeft, maar dit is niet te vergelijken met een sector-keuze als HTSM waarin innovatie, kennis, internationale verbindingen, en ondernemerschap samenkomen. Onder studenten heerst het gevoel dat het ideale woon- en studeer-klimaat in Twente ook ruim onvoldoende geprofileerd wordt. Hierin doet de regio zich tekort, of ten minste nut het niet uit wat er te bieden is. Bij de brainstorm die de visitatie commissie hield met studenten uit de regionale opleidingsinstellingen was men unaniem van mening dat Twente “verrassende goede faciliteiten en leefomstandigheden biedt”. Echter, ook vanuit hun perspectief is het aantrekken van grotere ondernemingen een veel grotere hefboom om uiteindelijk in de regio te blijven wonen en werken.

Ten aanzien van de logistieke sector blijkt uit de gesprekken dat men onbekend is met de ambities en kansen van logistiek voor Twente, of deze wel kent maar niet de overtuigd is van het bijzondere belang van dit domein. Men ziet kansen als achterlandregio aan de Duitse grens, maar vraagt zich af of Twente zich voldoende onderscheidt om hiervan een focusgebied te maken. Er zijn wel logische hubs en knooppunten maar de vraag blijft of dit onderscheidend genoeg is ten opzichte van andere regio’s in Nederland.

De vraag die zich naar aanleiding van de gesprekken voordoet is of de sectoren logistiek en toerisme zich meer onderscheiden dan andere sectoren zoals ICT, bouw, agro en energie, en of er daarmee een rechtvaardiging is van de gekozen focus. Deze sectoren zijn anders-soortig in aard dan HTSM, en qua belang ten minste vergelijkbaar met een

aantal andere sectoren in de regio. Focus boven andere sectoren lijkt hiermee minder toegevoegde waarde te vertegenwoordigen, en zou zelfs tot demotivatie of vermindering van overige bedrijfsactiviteiten kunnen leiden.

- "Stedelijk gebied in Twente niet groter laten worden, samen met de boeren het landelijk gebied goed beheren, van grote waarde voor recreatie en woonkwaliteit"
- "Twente heeft de bereikbaarheid en leefbaarheid als unique selling point maar voor het aantrekken van grote ondernemingen is dit van ondergeschikt belang. En juist deze bedrijven zijn aantrekkelijkheid voor jongeren om in deze regio aan de slag te gaan"
- "Twente is een verrassende veelzijdige regio voor mensen om in te studeren. Dat realiseert bijna niemand zich voordat je hier komt. Het is leuk voor nu maar om ons te laten blijven heb je meer nieuwe ondernemingen met werkgelegenheid nodig."
- "Ik betwijfel of het nuttig is de sectoren logistiek en toerisme te noemen. Er zijn andere sectoren met meer kansen die je eerder zou willen noemen. Uiteindelijk helpt dat niet. Naast HTSM liever de breedte laten floreren."

3.3 Sectorkeuze HTSM is goed als schoorsteen maar als economisch beleid onvoldoende gegeven de economische uitdagingen in de regio

Ondanks de steun voor de keuze voor HTSM is het de vraag of deze inzet voldoende is om de huidige sociaal economische problemen van Twente het hoofd te bieden. De interviews binnen en buiten de regio geven aan dat het waarschijnlijk niet voldoende is. De visitatie commissie is van mening dat de hoge lokale werkloosheid aan de onderkant van de arbeidsmarkt urgent om een gericht plan vraagt in aanvulling op een perspectief op het verdienvermogen op langere termijn. De HTSM sector wordt door de geïnterviewden gezien als schoorsteen die bij succes de werkgelegenheid en de productiviteit een positieve impuls zullen geven. Het is echter de vraag of de trekkracht van deze sector voldoende zal zijn om de tweedeling in de economie het hoofd te bieden. Daarvoor is de regio te veel een twee snelheden economie geworden. Binnen de grote steden Enschede, Hengelo en Almelo bevindt zich een grote onderstroom waarin hoge werkloosheid heerst, met aanzienlijk minder kansen op werk en vooruitgang op de korte termijn. Zelfs een succesvolle groei van HTSM brengt hierin op middellange termijn weinig aanknopingspunten. Het economisch plan is in dit opzicht te eenzijdig. Men heeft nog geen eenduidig antwoord op de vraag welke inzet hiervoor wel noodzakelijk zou zijn. Suggesties lopen uiteen van het 'reshoren' van maakindustrie richting Twente, het beter inzetten op de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, een intensievere samenwerking binnen de Euregio en op die manier gebruik maken van de groeiende Duitse economie, of kansen benutten binnen de agro, toerisme/recreatie of andere sectoren. Duidelijk is dat de economische urgentie er is, maar een coherent antwoord ontbreekt. Ook spreekt men de twijfel uit of een succesvolle focus op ondernemerschap in HTSM op korte termijn leidt tot substantieel meer werkgelegenheid, hoog en laag. Veel van de ondernemingen dreigen zonder aanvullende inspanningen, de regio weer snel te verlaten.

- “Tweedeling in arbeidsmarkt blijft zichtbaar, inzet op innovatie met hoger opgeleiden moet tot “schoorsteenwerking” leiden, maar onderkant arbeidsmarkt hier niet direct mee geholpen”
- “Voorkomen dat lager en hoger opgeleiden voor de leefbaarheid van de stad een twee-lagen-samenleving zijn waarbij participatie voor een groot deel van de samenleving steeds verder weg lijkt”
- “Gevaar dat mooie hightech ontwikkeling van jonge bedrijven strandt voor de regio na mooie exit voor de startende ondernemer. De regio heeft meer bedrijven met eindproducten nodig”
- “Spin-offs van de UT brengen nog te weinig in de volgende groei fase”
- “Reshoring kan helpen voor lager opgeleiden”
- “Maakindustrie en kennisindustrie zijn wereldwijd voor Twente belangrijke bases die in het vervolg veel nadrukkelijker gekoppeld moeten worden”
- “Voor de inactieven in de samenleving is aparte aanpak nodig via sociale innovatie”

3.4 Herprioriteren en opschalen nadruk op ondernemerschap als onderscheidende sterkte van regio

De ondernemende aard van de mensen en bedrijven wordt door veel geïnterviewden genoemd als een van de onderscheidende factoren voor de regio. De Universiteit Twente wordt door iedereen nog steeds herkend als de *ondernemende* Universiteit. Ook het ecosysteem rondom de UT en Saxion met de Twentse bedrijven kenmerkt zich door het ondernemende karakter, zoals ook blijkt uit het aantal starters. Er is verwarring over de exacte recente positionering van de universiteit Twente in dit opzicht. In voorgaande jaren is het motto *Ondernemend* minder prominent zichtbaar bij de universiteit. Het gevoel is dat dit ook heeft doorgespeeld in de focus en aandacht van de universiteit voor ondernemerschap. Velen zien dit graag terugkeren op iets dat in hun ogen opnieuw tot kracht kan dienen voor het versterken van de regio. Het ondernemerschap moet meer zichtbaar zijn in de positionering van Twente en de UT. Saxion heeft een belangrijke rol en bijdrage bij het verbreden van de ondernemerschapsimpuls. Er is een breed gedeeld besef dat de hernieuwde aandacht voor ondernemerschap een belangrijke pijler kan zijn in het economische plan voor de regio. Daarbij moet ook worden ingezet op het versterken van ondernemerschap bij spin-offs van de UT, om verdere doorgroei te bereiken. Hoewel hier een samenhang is met de gekozen focus op HTSM, heeft het nadrukkelijk een breder karakter en zou het ruimte moeten bieden aan een breed front van nieuwe economische activiteit in de regio.

- “Er moet meer ondernemerschap en wil om te winnen worden gecreëerd”
- “Essentieel is het ondernemerschap in de regio verder te ontwikkelen, verdienmodellen wijzigen snel, ondernemers moeten daarvan bewust worden gemaakt. Er is meer drive nodig”
- “*Ondernemende* Universiteit als motor is nog steeds een goede strategie en sluit goed aan bij het karakter van de regio”
- “Te weinig focus op ondernemerschap beperkt groei spin-offs”

- “Het is wenselijk om duidelijke keuzes te maken in het onderwijs, Saxion gericht op ondernemerschap, UT op onderzoek en ondernemerschap en ROC verbinden aan het bedrijfsleven.”
- “Overheid fixeert vaak op de negatieve verschijnselen, terwijl ondernemers vooral in kansen denken”
- “Aantal Twentse merken als Grolsch en Bolletje dragen bij aan positief imago, ondernemend en innovatief vermogen hieraan koppelen”

3.5 Bestuurlijke drukte en netwerk-intensiteit staat niet in verhouding tot de effectiviteit die nodig is voor regionale activering

Geïnterviewden zijn nagenoeg unaniem in hun overtuiging dat er te veel netwerken en samenwerkingsverbanden zijn in Twente die daardoor, met de beste intenties, weinig effectief zijn bij het komen tot een coherent en gedragen aanpak van de regio. De regio mist hierdoor de volle inzet en bijdrage van veel leiders van industriële ondernemingen. Veel van de netwerkbijeenkomsten hebben een sociaal karakter. Ten aanzien van het economisch beleid zijn er overlappende aanpakken. In de gesprekken die gevoerd zijn met personen die binnen Twente actief zijn, komt naar voren dat Twente nog teveel naar binnen gericht is. Men geeft aan dat behoefte is aan een eenvoudiger en heldere netwerk coördinatie en aansturing. Hierbij is er ook behoefte aan een duidelijk boegbeeld. De energie die gaat zitten in structuurdiscussies gaat ten koste van de inhoudelijke ambities en de blik naar buiten. Ook gaat dit ten koste van de betrokkenheid van ondernemers.

De directe betrokkenheid van leiders van industriële ondernemingen uit de regio kwam regelmatig aan bod in de gesprekken. Er is het gevoel dat juist de vooraanstaande ondernemingen en ondernemers in de regio meer betrokken kunnen raken bij het reilen en zeilen van Twente, en dat een eenvoudiger netwerkstructuur hierbij essentieel is. Er is geen twijfel aan de toewijding van veel van deze leiders uit de regio, eerder verwondering dat men er niet in geslaagd is een groter beroep op hen te organiseren.

Op het moment van de interviews vonden gesprekken plaats over de toekomstige opzet van de samenwerkingsverbanden in de regio tussen overheid, bedrijfsleven, en onderwijsinstellingen.

- “Overlegstructuur moet eenvoudiger. We hebben veel te veel overlegnetwerken.”
- “Veel van onze bijeenkomsten in de regio hebben een sociaal karakter. Daar besteden we veel tijd aan.”
- “Voorlopige nieuwe opzet Economic Development Board Twente biedt perspectief “
- “Grote bedrijven willen wel betrokken worden bij het proces mits ze er energie van krijgen”
- “Hoeveel mensen die het verschil kunnen maken staan nu in de houding om te mee te helpen met veranderen?”

- “Zonder wrijving geen glans” 4 O’s weten elkaar goed te vinden, maar de effectiviteit moet omhoog en vaker ondernemers inzetten”
- “Veel overleggen op topniveau, maar ook behoefte aan overleg en concrete actie op operationeel niveau”

3.6 Wisselende beelden over bestuurlijke integratie van gemeenten, lijkt vooralsnog vereenvoudiging in de weg te staan

Wanneer de bestuurlijke samenstelling van de lokale overheden in Twente ter sprake komt, blijkt uit de gesprekken geen eenduidige beeld van de ideale oplossing. Waar enkele geïnterviewden graag een ontwikkeling richting één gemeente Twente zien, is dit voor anderen niet relevant voor het waarmaken van de ambities. Het hebben van een gezamenlijke agenda vormt voor velen een minimum, van waaruit meer gezamenlijk opgetreden kan worden. Volgens de geïnterviewden helpt het hierbij wanneer de Twentse overheden eenduidig en helder opereren. Het onderwerp van verregaande bestuurlijke integratie komt uiteraard ter sprake maar hierover is geen eenstemmigheid. Wel wordt praktisch gesuggereerd om op specifieke terreinen gezamenlijk te opereren. Dit is zowel effectiever als efficiënter. In de gesprekken komt ook naar voren dat provincie en regio elkaar meer kunnen versterken.

- “Helder bestuurlijk model noodzakelijk. Voorwaarde scherpe visie op inhoud en gedragen investeringsagenda”
- “Samenvoegen gemeenten versterkt het vestigingsklimaat voor diverse sectoren. Het verstevigt ook de positie van Twente als hightech regio”
- “Tempo bestuurlijke samenwerking moet omhoog, vanuit Netwerkstad naar uiteindelijk een gemeente Twente”
- “Regio Twente heeft grote opgaven op sociaal en economisch vlak waarbij een adequaat bestuur hoort. Lokale agenda’s onvoldoende verbonden aan de regionale.”
- “Versnippering aanpakken door portefeuillehouders sectoraal over de hele regio in te zetten”
- “Bestuurders hebben wel gevoel van urgentie maar hebben ook last van de ingewikkelde relatie tussen regio en Provincie”
- “Ook in openbaar bestuur meer risico durven nemen, ondernemend acteren, voor de troepen uit weg uit de comfortzone”

3.7 Profilering buiten de regio ruim onvoldoende voor sterkte van de regio en te weinig proactief om effectief in te springen op kansen en ontwikkelingen

Op de profilering van en lobby voor Twente is, op basis van de interviews, veel te winnen. Twente probeert zich als regio te profileren in Nederland en internationaal. Dit wordt door weinig geïnterviewde stakeholders gezien als zichtbaar en effectief. Het beeld dat Twente van zichzelf wil overbrengen in branding wordt nauwelijks herkend. De profilering van Twente als ondernemende en innovatieve hightech regio komt niet spontaan op, maar wordt wel begrepen als hij wordt toegelicht. Velen hadden suggesties om de slogan “Twente get connected” anders te laden.

Uit de interviews met mensen van buiten de regio ontstaat ook een beeld van een niet erg effectieve belangenbehartiging voor de onderwerpen die voor Twente van belang zijn. Hierin is nog veel te winnen. Dit onderwerp kwam op een aantal manieren naar voren. Vooraanstaande leiders buiten Twente met een persoonlijke verbinding met de regio voelen zich niet of nauwelijks actief benaderd ten behoeve van de regio. Politieke leiders worden effectiever benaderd door andere regio's van Nederland. De Twentse inzet op dossiers is veelal onbekend. Dit speelt ook bij het acquireren van bedrijven, waarbij men zich afvraagt of Twente voldoende op het netvlies staat van bedrijven die aantrekkelijk zijn voor de regio. De aanpak van de lobby dient volgens geïnterviewden structureler en vasthoudender van aard te zijn. Nu is dat vaak ad-hoc en de timing soms niet gelukkig. Wat verder opvalt, is dat geïnterviewden vanuit Twente positiever zijn over de mogelijkheden en kansen die de regio te bieden heeft dan mensen buiten de regio. Onbekendheid met wat de regio te bieden heeft speelt hierbij een rol.

- "*Twente get connected* moet vooral de hoger opgeleiden aan de regio zien te binden en te boeien. Niet helemaal duidelijk wat het anderen biedt"
- "Bij profileren vestigingsklimaat relatie met Duitsland nog meer benadrukken."
- "Branding moet faciliterend zijn maar is slechts onderdeel van de wedstrijd. Externe communicatie betekent ook een interne opdracht. *Get connected* past bij het verbindingen zoeken. Vraag is of sense of urgency en ambitieniveau wel hoog genoeg is?"
- "Sterke imago punten zijn de werkethiek en flexibiliteit van de medewerkers. Arbeid in oost Nederland relatief goedkoop, wat minder flair geen punt."
- "Realiseer je dat internationale bedrijven niet vanzelfsprekend aan de regio zijn verbonden, we moeten regelmatig bewijzen dat ze in het goede ecosysteem zitten"
- Twente opereert vaak nog erg voorzichtig, moet met meer lef HTSM imago uitdragen"
- "In mijn werk in Den Haag komt Twente nauwelijks op, terwijl andere regio's veel actiever zijn."
- "Er worden grote kansen gemist omdat men niet oplet of te bescheiden is"
- "Ik kom uit Twente. Ik hou van Twente. Ik kan en wil best wat voor ze doen, maar ik word nauwelijks gevraagd. Ze zouden handiger kunnen opereren."
- "Een enkeling zien we wel, maar het hangt te veel op één persoon. Dat is kwetsbaar en onvoldoende."

4. Aanbevelingen voor verdere versterking

De bestaande plannen en gekozen aanpak vormen volgens de visitatiecommissie een goede basis voor het versterken van de economische kracht van de regio Twente. Het draagvlak voor deze gekozen focus is opmerkelijk hoog. Maar het is volgens de visitatiecommissie niet genoeg. De gesprekken gevoerd binnen en buiten de regio, de economische ontwikkelingen die Twente hard raken, en het onafhankelijke oordeel van de commissie geven aanleiding tot een aantal verbeteringen in de gekozen aanpak en plannen. Deze verbeterpunten vat de visitatiecommissie samen in een vijftal "vectoren".

Vector 1: ***Versterken van de regionale basis in HTSM***. Hoewel de HTSM sectorkeuze voor de regio Twente een verstandige keuze lijkt, zou deze verder uitgewerkt en gepreciseerd moeten worden om uiteindelijk effectief te zijn. Qua verbeteringen valt hier te denken aan: 1) het nader preciseren van de focusgebieden binnen HTSM waarin Twente werkelijk het verschil kan maken, in het bijzonder ook op materialen-terrein, waar Twente van oudsher sterk is; 2) het creëren van effectieve nationale en internationale verbindingen met andere regio's, om zodoende een sterkere basis in deze globaal concurrerende sector te vormen; 3) het pro-actief benaderen van aanvullende bedrijven die zich in de regio kunnen vestigen zodat de industriële basis in HTSM versterkt wordt – hechtere samenwerking met Oost NV en NFIA/EZ is daarbij van belang; en 4) het nauwer involveren van bestaande vooraanstaande ondernemingen in en rond de sector. De visitatiecommissie beveelt aan versie 2.0 van het regioplan te maken dat mede invulling geeft aan deze punten.

Vector 2: ***Verbreden van economisch plan om de basis van de regio te versterken***. Twente wordt geconfronteerd met een hoge werkloosheid met name in de lagere opleidingsniveaus. Het economisch plan is te eenzijdig gericht op HTSM als "schoorsteen" van de lokale economie. Er is een verbreding noodzakelijk om een bredere banenmotor te vormen voor de regio. Daarnaast heeft de regio urgent behoefte aan een "banenplan" om op korte termijn een positieve impuls te geven aan de werkgelegenheid ook voor de minder hoog opgeleide inwoners. Het is niet waarschijnlijk dat deze werkgelegenheid op korte termijn met name in de HTSM sector zal liggen. De commissie beveelt aan dit met grote urgentie op te pakken voor de korte en lange termijn werkgelegenheidsgroei in de regio.

Vector 3: ***Vergroten van de inzet op ondernemerschap en innovatie***. Twente heeft een bovengemiddeld niveau van ondernemerschap rondom de Universiteit Twente. Deze sterkte heeft in de afgelopen jaren minder aandacht gekregen. Het is aan te bevelen deze competentie in de regio breder in te zetten, waarbij de universiteit ondernemerschap opnieuw als onderscheidende factor onderstreept. De overige opleidingsinstellingen in de regio sluiten hier goed op aan. Met een brede aanpak gericht innovatief ondernemerschap blijft top talent meer behouden voor de regio en wordt op middellange termijn bijgedragen aan bredere werkgelegenheid. Daarbij moet ook worden ingezet op méér doorgroei van spin-offs.

Vector 4: ***Vergroten van de effectiviteit van de regionale samenwerkingsverbanden***. Het grote aantal netwerken en samenwerkingsverbanden vormt een belangrijk onderdeel van de sociale cohesie in de regio. Echter voor het effectief richting geven en samenwerken om economische ontwikkeling te stimuleren is een verdichting van

netwerken wenselijk. Op het gebied van bestuurlijke integratie ligt het voor de hand een gezamenlijk plan voor bestuurlijke samenwerking op te stellen, aansluitend bij het economisch plan. Hierbij kan op een aantal gebieden verdeling van taken tussen gemeenten voor de hand liggen. Een verdergaande bestuurlijke integratie vormt een mogelijk vervolg, maar zal op korte termijn het risico vergroten van een grote interne focus. De samenwerking tussen provincie en regio moet productiever worden gemaakt.

Vector 5: ***Verbeteren van de profilering van de regio***. De regio kan veel baat hebben bij een verbeterde aanpak van de profilering en belangenbehartiging buiten de regio. De gevormde marketingpropositie lijkt logisch maar sluit nog onvoldoende aan bij wat de regio onderscheidt. De aanpak van belangenbehartiging kan veel aan effectiviteit winnen door een meer gestructureerde en meer proactieve uitvoering zeker te stellen. Ten slotte, gezien de economische ontwikkelingen, is het aan te bevelen een proactieve aanpak op te zetten om specifieke ondernemingen aan te trekken naar de regio Twente.

* * *

De regio Twente heeft een ondernemende en industriële basis, gebouwd op een rijke geschiedenis. Het economische plan voor de regio biedt veel aanknopingspunten voor versterking en bouwt op veel draagvlak en competenties in de regio. Echter, verdieping, verbreding, meer inzet op ondernemerschap in combinatie met een effectievere samenwerking in de regio en een pro-actievere aanpak van profilering en acquisitie is van groot belang om de regio op korte en lange termijn verder te versterken. De visitatiecommissie heeft met haar verkenning en aanbevelingen een aanzet willen geven voor aanvullingen in een versie 2.0 van het economische plan. Het werk van de commissie heeft tot doel een dialoog in de regio op gang te brengen waarmee het plan snel kan worden omgezet in gerichte actie. De visitatiecommissie gelooft – met nagenoeg alle geïnterviewden - in de kansen van de regio.

De commissie dankt de vele geïnterviewden voor hun constructieve en openhartige inbreng. Ook is zij dankbaar voor de ondersteuning die zij kreeg vanuit de regio bij het uitvoeren van deze verkenning.

Bijlage

Geïnterviewden:

- Manon Fokke - Tweede Kamerlid PvdA
- Hans Schutte - Ministerie OC&W
- Geert Jan Bruinsma - oprichter Booking.com
- Sharon Dijksma - Staatssecretaris van Economische Zaken
- Arie Slob - Tweede Kamerlid ChristenUnie
- Berthold Leeftink - Ministerie Economische Zaken
- Michiel Janson - Ministerie Economische Zaken
- Eddy van Hijum - Tweede Kamerlid CDA
- Ton Heerts - voorzitter FNV
- Frans van Vught - Topadviseur Europese Commissie
- Sybilla Dekker - oud-minister VROM
- Gerard Sanderink - Centric / Antea Group
- Alexander van der Lof - Twentse Kabelholding
- Loek de Vries - Koninklijke TenCate
- Leo van der Ende - SIGMAX
- Miriam Luizink - MESA+
- Geert Braaksma - Sensata
- Herman Hazewinkel - Economic Development Board Twente i.o.
- Gerben Edelijn - Thales
- Victor van der Chijs - Universiteit Twente
- Gert Jan Hospers - Radboud Universiteit / Universiteit Twente
- Theo Rietkerk - gedeputeerde provincie Overijssel
- Karin van Willigen - Oost NV
- Studenten van Saxion en Universiteit Twente waaronder vertegenwoordigers van diverse studentenverenigingen

Daarnaast hebben gesprekken plaatsgevonden met:

- Hans Kroeze - VNO-NCW
- Sander Schelberg - burgemeester Hengelo
- Wim Boomkamp - Saxion
- Marijke van Hees - Netwerkstad Twente
- Jon Hermans - burgemeester Almelo
- Peter den Oudsten - burgemeester Enschede

POSTADRES
Postbus 20
7500 AA Enschede

BEZOEKADRES
Hengelosestraat 51

TELEFOON
14 0 53

Aan de Gemeenteraad

DATUM	ONS KENMERK	BEHANDELD DOOR
13 mei 2014	1400148658	P.M. Pover
UW BRIEF VAN	UW KENMERK	DOORKIESNUMMER
		(053) 481 53 59

ONDERWERP
Beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018

Geachte leden van de Raad,

Hierbij bieden we u het beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018 aan. Dit plan bevat de hoofdzaken van het voorgenomen beleid rond preventie, jeugdhulp en de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. De nota is geagendeerd voor bespreking in de stedelijke commissie op 26 mei 2014 en behandeling in de gemeenteraad op 2 juni 2014.

Het beleidsplan ontvangt u vooruitlopend op het definitieve advies van de Wmo-raad en het advies van de samenwerkingsverbanden van het onderwijs, vanuit het ‘Op Overeenstemming Gericht Overleg’ (OOGO). In het voorbereidingstraject van het beleidsplan Jeugdhulp hebben de Wmo-raad en het onderwijs op verschillende momenten geparticipeerd. De signalen en opmerkingen uit deze gesprekken zijn op onderdelen overgenomen en verwerkt in het beleidsplan.

Wmo-raad
De Wmo-raad heeft, vooruitlopend op het formele advies, een voorlopige reactie gegeven. Naar aanleiding van de reactie van de Wmo-raad zijn de beslispunten voor de raad aangepast. Er is opgenomen dat kennisinstellingen worden betrokken bij de ontwikkeling en voorbereiding op de monitoring en 0-meting. Bovendien is een beslispunt opgenomen dat op de voortgang van de uitwerkingspunten richting raad periodiek wordt gerapporteerd. Tot slot zijn op diverse plaatsen in het beleidsplan toelichtende passages opgenomen ter verheldering van de tekst, zoals de tekst over privacy en informatie-uitwisseling tussen professionals.

Vooruitlopend op het definitieve advies schetsen we hierbij op hoofdlijnen de vraagstukken die de Wmo-raad aan de orde stelt en hoe wij hier mee omgaan.

Algemeen
De beleidsnota Jeugdhulp 2015-2018 beschrijft op hoofdlijnen de kaders, doelen en de wijze waarop we de organisatie en uitvoering van de nieuwe jeugdhulptaken vormgeven. Aan de voorbereiding op de nieuwe taken wordt hard gewerkt. Dit is zichtbaar in het aantal genoemde uitwerkingspunten. Deze nog uit te werken onderwerpen worden opgenomen in een uitvoeringsagenda die in juni 2014 wordt besproken door het college. Dit alles om gericht te zijn op operationeel zijn op 1 januari 2015. De rapportage op de voortgang wordt meegenomen in de kwartaalrapportages 'Sociaal domein', die reeds zijn toegezegd aan de gemeenteraad.

Regionaal/lokaal
De beleidsnota bouwt voort op een eerder genomen besluit van de gemeenteraad om de, grotendeels door het Rijk verplichte, regionale taken te beleggen binnen de regio Twente bij de nieuwe 'Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente'. Een voorstel voor de bestuurlijke vormgeving en de rollen voor gemeenteraad en adviesorganen als de Wmo-raad, volgen in een separaat raadsvoorstel aan alle 14 Twentse gemeenteraden in het 3^{e} kwartaal 2014.

Belang van preventie
De Wmo-raad wijst terecht op het belang van preventie. Het tijdig signaleren en handelen moet voorkomen dat relatief zwaardere zorg ingezet moet worden. Een sterke preventie moet daarmee ook financiële doelen realiseren. De komende tijd zal vooral de nadruk liggen op het de verdere verbreding van de wijkteams waarin de toegangsfunctie voor jeugdhulp belegd wordt. Door preventie en jeugdhulp in de begroting ontschot en meer wijkgericht in te richten ontstaan meer mogelijkheden om de preventieve activiteiten voor jeugd aan te laten sluiten bij de specifieke situatie en problematiek in de wijk. De samenwerking door stadsdeelmanagement, wijkteams en partners in de wijk is daarvoor van groot belang.

De wijkteams
Het nieuwe jeugdstelsel staat of valt met het succes van de wijkteams, stelt de Wmo-raad. Dat klopt. Onze, inmiddels jarenlange ervaring met het werken met wijkteams voor gezinnen met multi problematiek, maakt dat wij vertrouwen hebben in dit model met generalistisch werkende wijkcoaches. Ook het onderwijs ondersteunt deze keuze. Landelijk wordt dit model inmiddels door veel steden, ook als het gaat om jeugd, overgenomen als model.

Beheersing, kwaliteit en kosten
De Wmo-raad stelt vraagtekens bij de beheersbaarheid op kwaliteit en kosten.
In het beleidsplan is vermeld dat aanbieders al hebben laten weten dat zij de structurele korting van 10% op zorg, waarover we al gecommuniceerd hebben in het kader van het regionaal transitiearrangement voor zorgcontinuïteit in 2015, kunnen opvangen. Bovendien blijkt uit maatschappelijke businesscases die in het land zijn uitgevoerd, dat het werken met integrale wijkteams leidt tot efficiency. Op deze wijze verwachten we de korting vanuit het Rijk op het budget, oplopend tot 15 % in 2017, op te kunnen vangen.

De kwaliteitseisen zijn in de Jeugdwet en aanvullende regelgeving vergaand uitgewerkt. Zorgaanbieders moeten hieraan voldoen. De inspectie controleert hen hier periodiek op. Via de raamovereenkomsten met de zorgaanbieders kunnen we hier zelf op sturen, Ook de wijkteams gaan voldoen aan deze wettelijke eisen. Door monitoring op kwaliteit, budget en klanttevredenheid houden we regie.

Huisartsen
De Wmo-raad stelt vragen bij de rol van de huisarts in het nieuwe stelsel en hoe de gemeente hiermee omgaat. Huisartsen krijgen in de nieuwe wet de mogelijkheid om naar alle vormen van jeugdhulp door te verwijzen. We maken hierover handelingsafspraken met huisartsen zoals korte lijnen met wijkteam en jeugdartsen en het faciliteren van lichte ondersteuning in de huisartsenpraktijk. In pilots werken we momenteel samen met huisartsen en geven het komende half jaar verder vorm.

Doel is dat huisartsen meer op maat kunnen verwijzen naar ondersteuning, zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. De regie mogelijkheden van de gemeente op de doorverwijzingen van huisartsen zijn beperkt.

Afstemming met het onderwijs
In de Jeugdwet is de verplichting opgenomen om een 'Op Overeenstemminggericht Overleg (OOGO)' te voeren met de zogenaamde samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs.
De samenwerkingsafspraken tussen onderwijs en de wijkteams wordt het komende half jaar gezamenlijk verder vormgegeven vanuit de praktijk. Hiertoe loopt op dit moment in de drie 'Enschede Doen'-wijken een pilot met de Kindcentra en wordt in juni 2014 een pilot met het Voortgezet Onderwijs opgestart zodat in oktober 2014 de werkafspraken concreet zijn en stadsbreed uitgerold kunnen worden voor 1 januari 2015.

Vervolg
De definitieve adviezen van de Wmo-raad en de samenwerkingsverbanden van het onderwijs en de reactie van het college daarop worden u, zodra beschikbaar, nagezonden.

Naast het separate voorstel over de nadere uitwerking van de regionale taken in de Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT) in het 3e kwartaal van 2014, volgt de verordening Jeugdhulp die in oktober 2014 ter behandeling aan u wordt voorgelegd. In de verordening zijn de regels opgenomen over beoordeling, afweging en toekenning van jeugdhulp.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de Secretaris, de Burgemeester,

(M.J.M. Meijs) (P.E.J. den Oudsten)

POSTADRES
Postbus 20
7500 AA Enschede

BEZOEKADRES
Hengelosestraat 51

TELEFOON
14 0 53

Aan de Gemeenteraad

DATUM	ONS KENMERK	BEHANDELD DOOR
22 mei 2014	1400152492	P.M. Pover
UW BRIEF VAN	UW KENMERK	DOORKIESNUMMER
		(053) 481 53 59

ONDERWERP
Reactie op advies onderwijs en Wmo-raad inzake beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018

Geachte leden van de Raad,

De Wmo-raad en de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs Primair Onderwijs (PO) en Voortgezet Onderwijs (VO) 2302 zijn gevraagd advies uit te brengen over het beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018. Bijgaand ontvangt u zoals vermeld in onze brief van 13 mei 2014, het formele advies van de Wmo-raad en de reactie van het college van B&W hierop.
Ook ontvangt u de reacties van het onderwijs naar aanleiding van het Op Overeenstemming Gerichte Overleg (OOGO). De Samenwerkingsverbanden reageren beiden positief op het beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018. De aandachtspunten die zij noemen nemen we mee in de nadere uitwerking van de samenwerkingsafspraken met het onderwijs. Over de voortgang hierop wordt u via de kwartaalrapportages Sociaal Domein geïnformeerd.

Dit betreft een nazending bij het raadsvoorstel inzake het beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de Secretaris, de Burgemeester,

(M.J.M. Meijs) (P.E.J. den Oudsten)

Bijlage 1: advies Wmo-raad
Bijlage 2: reactie op advies Wmo-raad
Bijlage 3: brief Samenwerkingsverband Primair Onderwijs 2302
Bijlage 4: brief Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs 2302

Correspondentieadres:
Gemeente Enschede, Zorg en Welzijn
Postbus 20, 7500 AA Enschede, Telefoon (053) 4818181,
E-mail: wmoraad@enschede.nl
www.wmo-raad.enschede.nl

Aan Burgemeester en Wethouders
Van de gemeente Enschede
Postbus 20
7500 AA Enschede

Enschede, 19 mei 2014

Betreft: Advies Beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018
Kenmerk: 1400132168

Geacht College,

In uw brief d.d. 30 april jl. vraagt u ons om een zienswijze over het Beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018. Daarbij betrekken we uiteraard ook uw conceptvoorstel aan de gemeenteraad zoals dat met het beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018 ons op 30 april jl. is toegezonden. Op 13 mei jl. zond u ons in afschrift de definitieve stukken aan de gemeenteraad toe. Daarvan hebben we in onze vergadering van 14 mei jl. kennisgenomen. Voor een goed inzicht in het gevolgde interactieve proces en door de tijdsdruk hebben we in hoofdlijnen ons eerdere voorlopig advies grotendeels gehandhaafd in de verwachting dat de reeds door u aangebrachte wijzigingen in uw antwoord op ons advies worden meegenomen. Met waardering hebben we daarbij geconstateerd dat verschillende door ons in ons conceptadvies genoemde punten reeds geleid hebben tot aanpassingen van de Beleidsnota zoals weergegeven in uw brief aan de gemeenteraad d.d. 13 mei jl., kenmerk 1400148658.

Zowel in het collegevoorstel als het voorstel aan de gemeenteraad wordt aangegeven dat met het vaststellen van het beleidsplan Jeugdhulp het kader wordt vastgesteld voor de uitvoering van de lokale en regionale jeugdhulptaken in de periode 2015-2018.

Voor deze periode geeft u als hoofddoel van het beleid aan:
“Het versterken van de eigen kracht van de jeugdige en van het zorgende en probleemoplossend vermogen van het gezin en de sociale omgeving door in te zetten op:
1. Het versterken van de eigen kracht van de jeugdigen.
2. Het versterken van het opvoedkundig klimaat in gezinnen, wijken, kindcentra, kinderopvang en scholen.
3. Het verbeteren van de vroeg signalering.
4. Het waar nodig inzetten van maatwerkgerichte ondersteuning van gezinnen.

Met dit als referentiekader hebben wij uw nota bestudeerd en in onze vergadering van 14 mei jl. de volgende opmerkingen daarbij vastgesteld.
In ons advies gaan wij achtereenvolgens in op:
- algemene opmerkingen;
- regionaal/lokaal;
- bezuinigingen, risico’s, personele gevolgen en behoud kwaliteit;
- werkgelegenheid;
- organisatie van de zorg;
- wijkteams, en
- rol huisartsen.

I. Algemeen

1. Evenals door ons geconstateerd in onze zienswijze d.d. 24 april jl. over het strategisch inkoopdocument jeugdzorg en Wmo 2015, zijn ook in deze nota de verschillende doelen en uitwerkingen weinig SMART geformuleerd. Dit maakt een evaluatie en zo nodig bijstelling op vooraf vastgestelde (kwaliteits)criteria lastig, zo niet onmogelijk. Een enkel concreet voorbeeld ter verduidelijking: hoe wordt de mate van kwaliteit gedefinieerd (de verwachtingen tussen de gemeente, de zorgaanbieder en de cliënt kunnen/zullen verschillen)?
2. Wij vinden het zorgwekkend dat, gelet op de vele uitwerkingsopgaven (42!) veel onderdelen nog nader uitgewerkt moeten worden voor de start per 1 januari 2015. Wij adviseren u om aan het beleidsplan per opgave een realistische planning toe te voegen.
3. De transitie van de jeugdhulpverlening van globaal rijksniveau naar gemeentelijk niveau brengt ongetwijfeld overgangsproblemen met zich mee. In dat verband heeft staatssecretaris van Rijn toegezegd dat huidige cliënten ook in 2015, in ieder geval tot het einde van de vervaltermijn van de beschikking, de toegezegde zorg krijgen. Hoe rijmt dit met de budgetkorting? Kan het ten koste gaan van nieuwe zorgvragers als de gemeente binnen het budget wil blijven?
4. Bij verschillende onderdelen in het beleidsplan wordt cliëntenparticipatie, klachtenregeling en kwaliteits(bewaking) genoemd. Naar onze mening verdient de wijze waarop u dit wilt invullen een nadere uitwerking. Graag zullen wij u hierover desgevraagd van advies dienen.
5. Vooral bij het punt opvoeding en taal ontbreekt onzes inziens de aandacht voor allochtone groepen.

II. Regionaal/lokaal

1. Zoals bekend, werken de 14 Twentse gemeenten bij de verschillende transities samen in de Regio Twente: Samen14. Hoewel wij het nut en de noodzaak van regionale samenwerking in de zin van “lokaal wat lokaal kan en regionaal wat beter regionaal kan” onderschrijven hebben wij grote vraagtekens bij de wijze waarop de regionale samenwerking op dit moment vanuit de betrokkenheid van de Wmo-raad, respectievelijk Wmo–raden, wordt ingevuld. Wij hebben onze zorgen verwoord in een brief d.d. 17 april jl. aan de portefeuillehouders. Het naar aanleiding van deze brief gevoerde gesprek met enkele portefeuillehouders heeft onze zorg niet weggenomen. Integendeel, wij kregen de overtuiging dat op het bestuurlijk niveau een afstandelijke en weinig proactieve houding wordt ingenomen (op dit moment hebben wij ook nog geen antwoord ontvangen op onze brief). Naar onze mening ontbreekt het daarmee op regionaal niveau nog steeds aan enig inzicht op welke wijze de Twentse Wmo-raden betrokken worden bij de beleidsvoorbereiding en beleidsuitvoering op regionaal niveau. Gelet op de lokale consequenties hiervan adviseren wij nogmaals de opbouw van het regionale bureau OZJT onmiddellijk stop te zetten tot hier duidelijkheid over is. Dit aansluitend aan ons standpunt in onze zienswijze over het strategisch inkoopdocument.
2. Wij vragen ons tevens af hoe landelijk/regionaal/lokaal wordt omgegaan met de discrepantie in kwaliteit en intensiteit van zorg tussen de gemeenten. Daarbij kan gedacht worden aan zaken als het selecteren van een vestigingsplaats met het meest gunstige zorgaanbod voor de persoonlijke situatie en het risico van "afschuifbeleid" door gemeenten.

III. Bezuinigingen, risico’s, personele gevolgen en behoud kwaliteit.

1. In Denemarken is eerder een vergelijkbare transitie met de jeugdhulpverlening succesvol uitgevoerd. Daarbij is overigens wel aangetoond dat eerst geïnvesteerd moet worden om het beoogde model van decentralisaties met succes in te voeren. In Denemarken heeft de overheid daarvoor een periode van zes jaar uitgetrokken. Is de gemeente bekend met de ervaringen in Denemarken en zo ja, welke lessen kunnen dan daaruit worden getrokken voor de Enschedese / Twentse situatie?
2. In het beleidsplan wordt betoogd dat de voorgestelde werkwijze en procedures een besparing opleveren waarmee de bezuiniging kan worden opgevangen. Wij constateren dat dit cijfermatig in het plan nauwelijks of niet onderbouwd is. Wij adviseren u deze financiële onderbouwing alsnog op te nemen.
3. Onzes inziens is het niet onmogelijk dat op financiële gronden voor een zekere “contra-indicatie” wordt gekozen met het risico dat dit achteraf juist een dure keuze kan zijn. Wij adviseren u maatregelen te nemen om het risico van deze mogelijkheid te beheersen.
4. Er wordt in het beleidsplan gesuggereerd dat er bezuinigd wordt door een andere manier van werken (preventie). Maar in de praktijk zal de bezuiniging voor een groot deel bij de aanbieders terechtkomen, die met minder personeel de gevraagde kwaliteit moeten

waarborgen. In hoeverre werkt dit door op de individuele cliënt? Ter toelichting: er wordt met het nieuwe werken van ouders/verzorgers verwacht dat zij nu vooral “zelf de regie moeten gaan pakken”. Maar de ouders met opvoedvragen kunnen dat juist niet/onvoldoende door bijvoorbeeld gebrek aan handelingsbekwaamheid, draagkracht, verstandelijke beperking.

IV. Werkgelegenheid, medeverantwoordelijkheid gemeente.

1. Het ziet ernaar uit dat aanbieders met minder personeel dezelfde kwaliteit zorg moeten leveren. Aanbieders anticiperen hier nu al op, door personeel te ontslaan en het invoeren van een vacaturestop. Geluiden gaan dat er nog meer personeel ontslagen wordt. Op welke wijze neemt de gemeente de medeverantwoordelijkheid voor de oplopende werkloosheid in de zorg? Maar ook voor professionals die net afgestudeerd zijn. Hoe kijkt de gemeente aan tegen verlies van professionele arbeidskrachten en in hoeverre is er sprake continuïteit aan werkgelegenheid in de zorg? Wij maken ons zorgen of de voorgestane zachte landing in de praktijk zo ervaren wordt.

V. Organisatie van de zorg.

1. Wij steunen uw idee om meer in te zetten op preventie. De wijze waarop u dit vorm wilt geven komt naar onze mening in de nota nog onvoldoende tot uiting. Wij adviseren het preventie-beleid nader uit te werken (zie ook onze opmerking onder I.1).
2. Aansluitend aan het vorige punt is de veronderstelling dat adequate preventie in principe tot minder directe inkomsten voor de 1ste of 2de lijn leidt, houdbaar. Wij adviseren u op enigerlei wijze deze omgekeerde prikkel als inspanning tot recht te laten komen in de budgettering.
3. De zogenaamde 0e lijn is “vrijwillige” opvang en niet betrokken bij beloning/inkomsten. Bovendien zijn de betrokkenen niet opgeleid voor preventie en de wijze daarmee om te gaan. Met belangstelling wachten we de invulling van het flankerend beleid voor deze doelgroep af.
4. Tussen de betrokkenen in de zorg voor cliënten zal informatie over de cliënt en de ontwikkelingen moeten worden uitgewisseld voor een adequate hulpverlening. Dit vergt overdracht van informatie, contacten en doorverwijzingen. Is al bekend op welke wijze betrokkenen omgaan met de vertrouwelijkheid, het beroepsgeheim en de privacy van de betrokken cliënt en haar/zijn omgeving, ook binnen de digitale omgeving?
5. Hoe wil de gemeente de (financiële) regie behouden op de doorverwijzing door de 1e naar de 2e lijn?
6. In het beleidsplan wordt gesproken over de regie vanuit de professional. In dat verband vragen wij ons af in hoeverre de cliënt en haar/zijn omgeving hier zelf invloed op heeft?
7. Het is algemeen bekend dat een bepaalde groep in de samenleving elke of veel vormen van zorg mijdt. Daarbij gaat het wel vaak om burgers voor wie vanwege de problematiek bepaalde vormen van zorg gewenst en/of noodzakelijk zijn. Op welke wijze wilt u omgaan met deze groep zorgmijders? En heeft naar uw mening de gemeente de plicht - en de macht – om zorg af te dwingen?

VI. Wijkteams.

1. Zoals reeds in eerdere brieven naar voren gebracht ondersteunen wij de aanpak van bepaalde problematiek door de wijkteams. Wij hebben vernomen dat alles in het werk wordt gesteld dat deze per 1 januari 2015 voldoende ingericht en opgeleid zijn voor de taken. Dat kan doordat Bureau Jeugdzorg op dit moment al ongeveer één jaar meedraait in deze aanpak en dat de teams vóór 1 september a.s. bemand zijn; en een scholingstraject wordt uitgevoerd in de periode september – december a.s. Graag vernemen wij periodiek de voortgang hiervan. Dit verzoek geldt ook de wijze waarop u de kwaliteit van en de uitvoering door de wijkteams gaat monitoren.
2. Het valt ons op dat veel verwachtingen en taken worden toegeschreven aan de wijkcoach in de rol van regisseur en het wijkteam. Graag zouden wij beschikken over het profiel van de wijkcoach.
3. Niet alleen in de wijkteams maar ook daartussen zal in bepaalde gevallen moeten worden samengewerkt. Wij adviseren u de samenwerking tussen de wijkteams in het beleidsplan te borgen. Dat geldt aansluitend ook voor de samenwerking met het stadsdeelmanagement.
4. Op welke wijze wordt de 24/7 toegang geregeld en wordt maximaal ingezet op het voorkomen respectievelijk beperken van wachttijden?

VII. Rol huisartsen: wijkgericht werken werkt alleen als de partners elkaar vinden.

1. Bij de samenwerking in de wijk spelen naast onder andere de scholen, de lokale huisartspraktijken een belangrijke rol bij de uitvoering van de jeugdzorg. Inbreng van en korte lijnen met de huisartsen en hun ondersteuners is hierbij onzes inziens van wezenlijk belang.
2. Er is per jaar een budgettair kader voor GB GGZ (psychologen) en specialistische GGZ (kinderpsychiater), waarbinnen de verwijzers uit de eerste lijn (wijkcoach, huisarts, jeugdarts) moeten blijven. Wordt in 2015 dit budget overschreden, dan heeft de gemeente zorgplicht en moet toch zorg geleverd kunnen worden. In een eerdere reactie is aangegeven dat huisartsen die teveel verwijzen hierop worden aangesproken. Maar, wat als de wijkcoach teveel gaat verwijzen?
3. Gelet op de huidige problematiek zal er frequent overleg zijn tussen wijkcoach en huisarts. Wij vragen ons af of er al afspraken gemaakt zijn over de communicatie tussen wijkteam/ wijkcoach en huisartsenpraktijken. Een aandachtspunt daarbij is dat, zoals bekend, de huisartsen niet wijkgericht werken. Wij stellen voor dat nagegaan wordt of bij de communicatie de POH-JGGZ niet een meer formele en ondersteunende rol zou kunnen vervullen.
4. Wij hebben vernomen dat een huisarts zonder uitdrukkelijke toestemming van ouders/kind geen informatie mag verstrekken aan andere zorgprofessionals. Wij adviseren u hierover adequate handelingsafspraken te maken.
5. Het is de vraag of het voornemen dat huisartsen voor bijvoorbeeld opvoedingsproblematiek of lichte gedragsproblemen eerst naar de wijkcoach verwijzen en vervolgens de wijkcoach naar de jeugdarts in de praktijk zal werken. De huidige en korte procedure is dat de huisarts naar de jeugdarts verwijst met een verwijsbrief met duidelijke hulpvraag. Op welke wijze bent u voornemens hiermee om te gaan?
   Vanzelfsprekend zijn wij bereid onze opmerkingen nader toe te lichten en met u te bespreken.

Met vriendelijke groeten,
Namens de Wmo-raad Enschede

Frits Lagendijk
Voorzitter

POSTADRES
Postbus 20
7500 AA Enschede

BEZOEKADRES
Hengelosestraat 51

TELEFOON
14 0 53

Aan de leden van de Wmo-raad
Postbus 20
7500 AA Enschede

DATUM	ONS KENMERK	BEHANDELD DOOR
22 mei 2014	1400152696	P.M. Pover
UW BRIEF VAN	UW KENMERK	DOORKIESNUMMER
19 mei 2014		(053) 481 53 59

ONDERWERP
Beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018

Geachte leden van de Wmo-raad,

Wij hebben uw advies over het beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018 ontvangen. Hartelijk dank daarvoor. In deze brief leest u onze reactie op uw kanttekeningen en aanbevelingen.

Algemeen
De beleidsnota Jeugdhulp 2015-2018 beschrijft op hoofdlijnen de kaders, de doelen en de wijze waarop we de organisatie en uitvoering van de nieuwe jeugdhulptaken vormgeven. Op enkele onderdelen ontbreken nog definitieve kaders vanuit het Rijk, bijvoorbeeld ten aanzien van financiën en monitoring. Op deze punten doen we in de beleidsnota richtinggevende uitspraken ten behoeve van een nadere uitwerking. U geeft aan dat u de nota onvoldoende SMART geformuleerd vindt. Waar mogelijk hebben wij wel de beslispunten aangepast. Het college van B&W heeft tevens opgenomen dat kennisinstellingen worden betrokken bij de ontwikkeling en voorbereiding op de monitoring en 0-meting. Bovendien is een beslispunt in het raadsvoorstel opgenomen dat op de voortgang van de uitwerkingspunten richting raad periodiek wordt gerapporteerd.

Deze en overige nog uit te werken onderwerpen, zoals het door u genoemde wijze waarop we cliëntparticipatie, de klachtenregeling en kwaliteitsbewaking willen invullen, worden opgenomen in de uitvoeringsagenda. We werken met partners toe naar inrichting/organisatie voor de start per 1 januari 2015. We vervolgen daarover ook graag met u het gesprek. De bespreking van de uitvoeringsagenda ‘Jeugdhulp’ is in juni 2014 voor het college van B&W geagendeerd.

U merkt op dat er in de nota specifieke aandacht ontbreekt voor allochtone groepen.
Het is correct dat we geen specifieke beleidsaandacht geven aan groepen met een etnische achtergrond. Er is in de uitvoering wel degelijk aandacht voor, mede in samenwerking met GGD, scholen en stadsdeelmanagement.

Regionaal/lokaal
U heeft zorgen over de rol en positie van de Twentse Wmo-raden bij de organisatie van de regionale taken. De beleidsnota bouwt voort op een eerder genomen besluit van de gemeenteraad om de regionale taken te beleggen binnen de regio Twente bij de nieuwe Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT).

Stopzetten van het traject is geen optie, hierover is reeds besloten. Wettelijk moeten we op de schaal van de aangewezen regio (lees Regio Twente) een uitvoeringsorganisatie hebben; hierbij is gekozen voor een bestuurscommissie binnen de bestaande gemeenschappelijke regeling. Het uitvoeringsorgaan is OZJT. De gemeenteraad is bij het besluit toegezegd dat bij de doorontwikkeling van de Regio Twente aspecten als democratische legitimiteit en zeggenschap van raden nadrukkelijk worden betrokken. We verwijzen hier naar het recente gesprek met de Twentse Wmo-raden met een aantal bestuurders vanuit Twente. Daarin is geschetst dat het vooral lokale gesprekken tussen Wmo-raad en Colleges zijn, echter zullen frequenter de 14 Wmo-raden en Twentse bestuurders afstemming hebben. Een voorstel voor de bestuurlijke vormgeving van het OZJT en de rollen voor gemeenteraad en adviesorganen als de Wmo-raad, wordt uitgewerkt en volgt in een separaat raadsvoorstel aan alle 14 Twentse gemeenteraden in het 3^{e} kwartaal 2014. Uiteraard gaan wij de komende tijd graag hierover in gesprek. U noemt in uw brief het risico op een mogelijk afschuifbeleid door gemeenten. Wij zien dit risico, als het om jeugd gaat, niet.

Bezuiniging, risico's, zorg continuïteit, personele gevolgen en kwaliteit
U stelt vraagtekens bij de beheersbaarheid op kwaliteit en kosten. In het beleidsplan is vermeld dat aanbieders al hebben laten weten dat zij de structurele korting van 10% op zorg, waarover we al gecommuniceerd hebben in het kader van het regionaal transitiearrangement voor zorgcontinuïteit in 2015, kunnen opvangen. Bovendien blijkt uit maatschappelijke business cases die in het land zijn uitgevoerd, dat het werken met integrale wijkteams leidt tot efficiency. Op deze wijze verwachten we de noodzakelijke ondersteuning aan huidige en aan nieuwe cliënten te kunnen bieden in 2015 en de korting vanuit het Rijk op het budget, oplopend tot 15 % in 2017, op te kunnen vangen.

De kwaliteitseisen zijn in de Jeugdwet en aanvullende regelgeving vergaand uitgewerkt. Zorgaanbieders moeten hieraan voldoen. De inspectie controleert hen hier periodiek op. Via de raamovereenkomsten met de zorgaanbieders kunnen we door kwaliteitsbewaking hier zelf op sturen, Ook de wijkteams gaan voldoen aan deze wettelijke eisen. Een belangrijke kwaliteitsslag wordt gerealiseerd door een goede regie op de diverse zorgvormen binnen een gezin. Die kwaliteitsslag leidt ook tot meer efficiency.
In Denemarken, door de Wmo-raad aangehaald, is de decentralisatie geslaagd; een betere kwaliteit van jeugdhulp tegen lagere kosten. Denemarken heeft als voorbeeld gediend voor de wijzigingen die in Nederland worden doorgevoerd.

Door monitoring op kwaliteit, budget en klanttevredenheid houden we regie. Bovendien gaan we monitoren op doorverwijzingen door zowel wijkteams als artsen. Aan de hand van deze gegevens kunnen we in gesprek gaan over problematiek in de wijk en mogelijke gerichtere interventies.

Werkgelegenheid, medeverantwoordelijkheid gemeente
De Wmo-raad maakt zich terecht zorgen over de personele gevolgen van de noodzakelijke bezuinigingen. Al in de gemeentelijke nota 'Sturing en Inrichting' is het uitgangspunt van een zachte landing opgenomen zodat de personele gevolgen beperkt blijven. Het beleidsplan bouwt voort op deze nota.

Organisatie van zorg
U wijst terecht op het belang van preventie. Het tijdig signaleren en handelen moet voorkomen dat relatief zwaardere zorg ingezet moet worden. Een sterke preventie moet daarmee ook financiële doelen realiseren. De komende tijd zal vooral de nadruk liggen op het de verdere verbreding van de wijkteams waarin de toegangsfunctie voor jeugdhulp belegd wordt. Door preventie en jeugdhulp in de begroting ontschot en meer wijkgericht in te richten ontstaan meer mogelijkheden om de preventieve activiteiten voor jeugd aan te laten sluiten bij de specifieke situatie en problematiek in de wijk. De samenwerking door stadsdeelmanagement, wijkteams en partners zoals het onderwijs in de wijk is daarvoor van groot belang. Een deel van de partners, zoals de leidsters in de kinderopvang en voormalige peuterspeelzalen is getraind in “positief opvoeden”. Naar aanleiding van uw vraag naar gegevensuitwisseling en privacy hebben we hierop een toelichting gegeven in het beleidsplan.

De wijkteams
Het nieuwe jeugdstelsel staat of valt met het succes van de wijkteams, stelt de Wmo-raad. Dat klopt. Onze, inmiddels jarenlange ervaring met het werken met wijkteams voor gezinnen met multi problematiek, maakt dat wij vertrouwen hebben in dit model met generalistisch werkende wijkcoaches. Ook het onderwijs ondersteunt deze keuze. Landelijk wordt dit model inmiddels door veel steden, ook als het gaat om jeugd, overgenomen als model.

De wijkteams gaan werken volgens dezelfde werkwijze. Ze werken vanuit de eigen kracht van de cliënt, vraaggericht. De wijkcoach stelt samen met de cliënt het ondersteuningsplan op. De cliënt heeft zo invloed op de ondersteuning; één van uw vragen.

De wijze van samenwerking tussen wijkteams, waar u naar vraagt, wordt verder ontwikkeld naar aanleiding van de uitbreiding van wijkcoaches en taken. Dat geldt ook voor de samenwerking tussen wijkteam en stadsdeelmanagement.

U vraagt hoe wij willen omgaan met zorgmijders. Bovendien vraagt u naar onze mening of de gemeente de plicht - en de macht heeft - om zorg af te dwingen. De huidige wijkcoaches hebben met hun outreachende werkwijze de ervaring dat cliënten die bij hen in beeld zijn, zelden zorg weigeren. Deze werkwijze wordt gecontinueerd. Wanneer de veiligheid in het geding is en de rechter oordeelt dat jeugdbescherming moet worden ingeschakeld, is sprake van dwang. De gemeente zelf heeft binnen de nieuwe Jeugdwet geen andere mogelijkheden tot afdwingen van zorg.

De wijkteams gaan samenwerken met de regionale crisisdienst. Bereikbaarheid wordt zo 24/7 gegarandeerd. Belangrijk onderdeel van de werkwijze van de wijkteams is de urgentie-inschatting van het probleem bij de melding. Op deze wijze wordt geborgd dat tijdig noodzakelijke ondersteuning geboden wordt.

Rol huisartsen: wijkgericht werken werkt alleen als partners elkaar vinden.
De Wmo-raad stelt vragen bij de rol van de huisarts in het nieuwe stelsel en hoe de gemeente hiermee omgaat. Huisartsen krijgen in de nieuwe wet de mogelijkheid om naar alle vormen van jeugdhulp door te verwijzen. We maken hierover handelingsafspraken met huisartsen zoals korte lijnen met wijkteam en jeugdartsen en het faciliteren van lichte ondersteuning in de huisartsenpraktijk. In pilots werken we momenteel samen met huisartsen en geven zo de handelingsafspraken het komende half jaar verder vorm. Doel is dat huisartsen meer op maat kunnen verwijzen naar ondersteuning, zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. Wij brengen uw opmerkingen en adviezen in het overleg met huisartsen in.
De regie mogelijkheden van de gemeenten op de doorverwijzingen van huisartsen zijn beperkt.

Vervolg
We gaan ervan uit dat u een helder beeld heeft gekregen van wat wij met uw advies doen. Hoe nu verder? Wij sturen de aangekondigde kwartaalrapportages met daarin ook de voortgang op de uitwerkingspunten naar u toe. Bovendien ontvangt u eind juni 2014 van ons ter informatie de uitvoeringsagenda behorende bij het beleidsplan Jeugdhulp. Naast het in deze brief genoemde bestuursvoorstel over de regionale taken, volgt de verordening Jeugdhulp die voor 1 november moet worden vastgesteld.

Uiteraard willen wij de komende maanden over bovenstaande punten verder met u van gedachten wisselen. Mocht u vragen hebben dan kunt u terecht bij Petra Pover, tel 053-4815359, e-mail: p.pover@enschede.nl.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,

de Secretaris, de Burgemeester,

(M.J.M. Meijs) (P.E.J. den Oudsten)

Aan Gemeente Enschede
t.a.v. Mevr. S. Dobbelsteen,

Betreft; OOGO Beleidsplan Jeugdhulp
Datum ; 16 mei 2014.

Mevr. S. Dobbelsteen,

In verband met het te voeren OOGO inzake het beleidsplan Jeugdhulp stuur ik u hierbij alvast mijn schriftelijke reactie en bijdrage.

Ik constateer, vanuit het beleidsplan Jeugdzorg, dat de gemeente;

- Per 01 01 2015 verantwoordelijk wordt voor de ondersteuning, hulp en zorg aan kinderen en gezinnen met opgroei- en opvoedingsproblemen.
- Haar doelstelling heeft geformuleerd in overeenstemming met de gedachten die daarover leven binnen het primair onderwijs Enschede.
    - Daarbij inzet op versterken van de eigen kracht van jeugdigen;
    - Het opvoedkundig klimaat in gezinnen, wijken, kindcentra en scholen wil versterken;
    - Vroeg signalering wil verbeteren;
    - Maatgerichte ondersteuning wil bieden aan gezinnen.

In het overleg dat wij daarover eerder hebben gevoerd samen met het VO werd voldoende duidelijk waar het in essentie om moet gaan, nl. vanuit de gezamenlijkheid werken aan het bieden van betere kansen van jeugdigen. Diverse organisaties hebben daarin verantwoordelijkheid. Het gaat er daarbij om die verantwoordelijkheid ook daadwerkelijk te nemen en samen te werken.

In het gesprek werd tevens aangegeven dat een aantal pilots die in de stad worden uitgevoerd informatie moet gaan opleveren over aanpak en aansluiting van de jeugdhulpverlening en aspecten van passend onderwijs. We zullen daarin in gezamenlijkheid, gemeente en onderwijs, moeten zoeken naar de juiste oplossing. Bij het zoeken naar oplossingen moeten we zoeken naar werkwijzen die resultaat opleveren en we zullen moeten accepteren dat er mogelijk verschillende werkwijze per wijk kunnen ontstaan.

Graag zou ik de volgende aandachtspunten willen formuleren die in de verdere uitwerking bij de pilots zeker aan de orde komen;

- Organisaties / mensen zullen verantwoordelijkheid moeten nemen om over te gaan tot actie in gevallen waarin dat echt noodzakelijk is.
- We zullen moeten leren van de pilots en die ervaringen moeten delen in bijeenkomsten waar ‘ good practice’ wordt gedeeld.
- Aansluiting van de zorgstructuren in het basisonderwijs (basis- breedte-, en diepteteams) bij de wijkteams zoals leeft bij de gemeente vraagt bijzondere aandacht.

Ten slotte acht ik het van belang op deelonderwerpen verder te overleggen, waardoor het overleg een structureel karakter zou kunnen krijgen.

Ik vertrouw er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd namens de regio Enschede van het samenwerkingsverband 2302.

Met vriendelijke groet,
Jenne Wierstra
(voorzitter CvB VCO-Oost-Nederland, lid DB samenwerkingsverband 2302)

VO
23
02
Samenwerkingsverband
Passend Onderwijs VO 2302

OOGO

Betreft: OOGO jeugdplan gemeente Enschede
Van: Petra Steneker, namens DB Samenwerkingsverband VO 2302
Datum: 12 mei 2014

Ter voorbereiding op het OOGO Jeugdplan gemeente Enschede op 16 mei 2014, constateert het samenwerkingsverband VO-2302 dat

- Het akkoord is met de procedure OOGO jeugdplan en de bijbehorende overeenkomst;
- Er overeenstemming is over het voorliggende beleidsplan Jeugdhulp 2015 - 2018, met dien verstande dat alle partijen beseffen dat het thema nog volop in ontwikkeling is.

Daarbij

- Spreken gemeente Enschede en de besturen van samenwerkingsverbanden PO-2302 en VO-2302 met elkaar af dat, indien de situatie daartoe aanleiding geeft, het overleg (OOGO) door beide partners weer geopend kan worden.
- Spreken gemeente Enschede en SWV VO-2302 af dat komend jaar de uitwerking van het beleidsplan jeugdhulp in de praktijk gevolgd wordt en dat, als zich ontwikkelingen op de voor de schoolbesturen relevante thema's voordoen, gemeente Enschede de betreffende schoolbesturen actief informeert.

Met vriendelijke groet,

Petra Steneker
Directeur Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO 2302

Gemeente Enschede

Transitie Jeugdzorg
Gemeente Enschede

MEMO

Onderwerp	:	**Beantwoording vragen GroenLinks iz. beleidsplan Jeugdhulp 2015 - 2018**
Datum	:	16 juni 2014
Contact	:	Alice van den Nieuwboer / Petra Pover

Binnenkort staat het beleidsplan Jeugdhulp 2015 – 2018 op de agenda voor de raad. In dit stuk staan een aantal beslispunt voor de raad. Eén van de beslispunten luidt: "opdracht te geven tot een lokale verordening Jeugdhulp en daarin in ieder geval op te nemen: de toegang tot en wijze van beoordeling voor toekenning van specialistische zorg (individuele voorziening), de criteria voor het toekennen van het persoonsgebonden budget en de inning van de ouderbijdrage".

1. *Hoe wordt de raad betrokken bij het opstellen van de verordening?*

Antwoord:
De raad is op de formele momenten betrokken; behandeling in de Stedelijke Commissie en de Raad. We kunnen u, als u dat wenst, ook op informele wijze betrekken bij de verordening bijvoorbeeld in een randprogramma. Gezien de planning van vaststelling zou dit moment uiterlijk in de laatste week van juni moeten plaatsvinden. Behandeling in B&W is namelijk gepland in de tweede helft van juli.

2. *Wat zijn de concrete keuzes die voorliggen?*

Antwoord:
De Jeugdwet (artikelen 2.9, 2.10 en 2.12) schrijft voor dat de gemeenteraad per verordening in ieder geval regels opstelt:

- over de door het college te verlenen individuele voorzieningen en overige (jeugdhulp)voorzieningen; met betrekking tot de voorwaarden voor toekenning, de wijze van beoordeling van en de afwegingsfactoren bij een individuele voorziening;
- over de wijze waarop de toegang tot en de toekenning van een individuele voorziening wordt afgestemd met andere voorzieningen op gebied van zorg, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning, werk en inkomen;
- over de wijze waarop de hoogte van een persoonsgebonden budget wordt vastgesteld;
- voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van een individuele voorziening of persoonsgebonden budget, evenals van misbruik of oneigenlijke gebruik van de Jeugdwet;
- over de wijze waarop ingezetenen worden betrokken bij de uitvoering van de Jeugdwet, en
- ter waarborging van een goede verhouding tussen de prijs voor de levering en de eisen die worden gesteld aan de kwaliteit van jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregelen of jeugdreclassering, waar het college ten aanzien daarvan de uitvoering van de Jeugdwet door derden laat verrichten. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de deskundigheid van de beroepskrachten en de toepasselijke arbeidsvoorwaarden.

Daarnaast biedt Artikel 2.9 van de Jeugdwet verder ruimte om met inachtneming van bovenstaande of krachtens de Jeugdwet andere regels te stellen, bijvoorbeeld ten aanzien van PGB's (persoonsgebonden budgetten). De verordening wordt momenteel nader uitgewerkt.

3. *In het beleidsplan wordt vermeld dat er nog geen inzicht is over het huidige gebruik van PGB's (naar zorgsoort, omvang en kosten). Wat is de reden voor het ontbreken van dit inzicht?*

Antwoord:
De benodigde gegevens om meer inzicht te krijgen in het PGB-gebruik zijn nog niet van het Zorgkantoor ontvangen. Verwachting vanuit het Rijk is dat in augustus/september meer duidelijkheid komt.

4. *In het beleidsplan Jeugdhulp wordt ook gesproken over "handelingsafspraken met huisartsen over de toegangsfunctie naar specialistische zorg, gericht op preventie, vroegsignalering en een goede aansluiting tussen de huisartsenpraktijk en de wijkteams en het expertiseteam". Wat is het doel van deze handelingsafspraken?*

   Antwoord:
   De handelingsafspraken zijn gericht op het ondersteunen van huisartsen bij vroegsignalering en het doen van een goede verwijzing naar jeugdhulp. U kunt daarbij denken aan korte lijnen met de jeugdarts en met het wijkteam of aan de inzet van een wijkcoach/praktijkondersteuner jeugd in de huisartsenpraktijk. Daarnaast hebben de afspraken betrekking op (de wijze van) informeren van huisartsen over de door de gemeente gecontracteerde jeugdhulp waarnaar zij kunnen verwijzen.

5. *Hoe wordt de raad betrokken bij het vaststellen van deze handelingsafspraken?*

   Antwoord:
   Zoals in het beleidsplan is toegelicht betreft dit een uitwerkingspunt voor de concrete uitvoering tussen huisartsen en gemeente. Omdat het hier geen om beleidskeuzes betreft, wordt de raad niet betrokken bij de vaststelling van deze afspraken.

6. *JeugdzorgPlus is een vorm van jeugdzorg waarvoor een machtiging door de rechter moet worden afgegeven. In het beleidsplan Jeugdhulp 2015 – 2018 valt te lezen: "de toegang tot JeugdzorgPlus verloopt via het wijkteam en de nazorg na afloop van het verblijf in de instelling gebeurt ook door het wijkteam". Wat is de precieze rol van het wijkteam wanneer er reeds een machtiging voor JeugdzorgPlus is afgegeven door de rechter?*

   Antwoord:
   Na een rechterlijke uitspraak volgt er voor de jongere onmiddellijk een gesloten opname in een jeugdzorgplus instelling. Gedurende zijn opnameperiode wordt de jeugdige behandeld voor zijn problematiek (bijvoorbeeld gedragsproblemen). Tijdens deze periode is de betrokkenheid van het wijkteam meer op afstand. Echter bij wijzigingen in het behandelplan of een andere diagnose wordt het wijkteam geïnformeerd. Ook bij eventuele andere gezinsleden blijft het wijkteam betrokken. Ten slotte wordt tijdens de opname al gewerkt aan terugkeer door de instelling. Hierbij wordt gewerkt met het wijkteam om de overgang naar bijvoorbeeld school, wonen en ambulante hulpverlening zo soepel mogelijk te laten verlopen.

Gemeente Enschede

Transitie Jeugdzorg
Gemeente Enschede

MEMO

Onderwerp	:	**Beantwoording vragen SP iz. beleidsplan Jeugdhulp 2015 - 2018**
Datum	:	16 juni 2014
Contact	:	Alice van den Nieuwboer / Petra Pover

1. *Inleiding: 1e alinea: wat wordt bedoeld met opgroeiproblemen?*

   Antwoord:
   Hiermee worden problemen bedoeld bij de jeugdigen zelf, vaak gedragsproblemen. Daarnaast wordt in de jeugdhulp gesproken over opvoedproblemen, gerelateerd aan de opvoeding door de ouders.

2. *Inleiding: 5e alinea: over welke punten kan de Raad geen besluiten meer nemen vanwege eerder genomen besluiten?*

   Antwoord:
   In de voorbereiding op de nieuwe jeugdhulptaken zijn al veel besluiten genomen. Het betreft besluiten die genomen zijn met de behandeling van de nota's die in punt 1.4 van het raadsvoorstel zijn opgesomd. We verwijzen u voor de details naar de inhoud van deze nota's.

3. *Inleiding: 6e alinea: waarom moet de verordening per 1 november van kracht zijn terwijl de nieuwe wet pas 1 januari 2015 van kracht is en de gemeente dus nog niet verantwoordelijk is voor de uitvoering? Hoe worden cliënten hierover geïnformeerd?*

   Antwoord:
   Om de verantwoordelijkheden voor het nieuwe jeugdstelsel waar te kunnen maken, zal het gemeentebestuur tijdig de nodige stappen moeten zetten. Artikel 12.4 tweede lid van de Jeugdwet schrijft voor dat het beleidsplan en de verordening voor 1 november voorafgaand aan de inwerkingtreding van het nieuwe jeugdstelsel zullen moeten zijn vastgesteld. Uitgaande van de inwerkingtreding per 1 januari 2015, houdt dit in dat gemeenten met de voorbereidingen daarvoor al zullen moeten beginnen voordat het wetsvoorstel tot wet is verheven. Ook voor jeugdigen en ouders wordt zo tijdig duidelijk hoe voor hen het nieuwe jeugdstelsel uitgewerkt wordt door hun gemeente. Met de VNG zullen daarover afspraken worden gemaakt en er zal worden gezorgd voor ondersteuning vanuit het Rijk. Verder zal dit punt meegenomen worden in de cliëntcommunicatie over de veranderingen (zie beleidsplan Jeugdhulp 2015-2015 - hoofdstuk 8 Communicatie).

4. *Blz 3: wat is de inhoud van het op overeenstemming gericht overleg met het onderwijs? Zijn daar besluiten genomen en zo ja, welke?*

   Antwoord:
   In de Jeugdwet is opgenomen dat de gemeente verplicht is om een op overeenstemming gericht overleg (OOGO) te voeren over de, voor het onderwijs, relevante onderdelen van het beleidsplan. Over de wijze waarop dit overleg gevoerd wordt dient vooraf een procedure vastgesteld te worden (zie antwoord vraag 21). In de procedure is vastgelegd dat de samenwerkingsverbanden hun reactie op het beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018 schriftelijk zouden geven. Deze reacties zijn als bijlagen opgenomen bij het raadsvoorstel. Voorafgaand aan het formele OOGO is een bijeenkomst georganiseerd voor de Enschedese schoolbesturen PO en VO waarin het beleidsplan toegelicht is.

5. *Blz 5: kan de Raad al betrokken worden bij de ontwikkeling van de verordening jeugdhulp?*

   Antwoord:
   De raad kan naast de formele momenten, behandeling in de Stedelijke Commissie en Gemeenteraad, ook meer informeel geïnformeerd te worden bij de ontwikkeling van de verordening door middel van agendering in bijvoorbeeld het randprogramma. Met het oog op de planning van de procedure van vaststellen van de verordening, voor 1 november, zou het gewenst zijn dat dit moment in de laatste week van juni plaatsvindt. Behandeling van de verordening door het college is namelijk gepland in de tweede helft van juli 2014.

6. *Blz 9: "ook halen we bij de ouders en cliënten op wat er veranderd moet worden en zijn we met hen in gesprek over de invulling van cliëntenparticipatie". Hoe zijn de ouders en cliënten geselecteerd?*

   Antwoord:
   Ouders/jeugdigen zijn uitgenodigd via de cliëntenraden, zorgaanbieders en de netwerken van ondersteuningsorganisaties.

7. *Blz 10: "vraaggericht werken". Wie is de vrager? Hoe kunnen we ervan uitgaan dat de toekomstige cliënt vraagt? Of lopen we de kans dat wie niet vraagt geen hulp krijgt?*

   Antwoord:
   Het gaat hierbij om vraaggerichte ondersteuning aan jeugdigen en gezinnen. Zij kunnen zelf aangeven ondersteuning nodig te hebben. Ook kan het zijn dat anderen signaleren dat gezinnen/gezinsleden ondersteuning nodig lijken te hebben. Dit kunnen bewoners en instanties zijn, zoals school en huisarts. Zij kunnen met de gezinnen overleggen dat ze ondersteuning van het wijkteam kunnen ontvangen, maar ook zelf een melding doen bij het wijkteam.

8. *Blz 12: "de decentralisaties bereiden we in samenhang voor". Tussen jeugdzorg en arbeidsparticipatie lijkt weinig samenhang. Wat betekent dit voor de voorbereiding, hoe wordt de samenhang vorm gegeven en wat zijn de financiële gevolgen?*

   Antwoord:
   De samenhang tussen jeugdzorg en arbeidsparticipatie is een uitwerkingspunt. In het beleidsplan jeugdhulp 2015-2018 op bladzijde 21 staat daartoe het volgende beschreven: "we maken in samenhang met de decentralisaties AWBZ/Wmo, werk en inkomen en passend onderwijs werkafspraken over hoe om te gaan met de leeftijdsgroep 18-23 jaar". Dit punt wordt nader uitgewerkt als onderdeel van het implementatietraject van de wijkteams nieuwe stijl. Financieel zijn er geen gevolgen aan verbonden.

9. *Blz 12: in de tabel staat de residentiële zorg niet genoemd. Graag aanvullen en bedragen actualiseren naar 2013.*

   Antwoord:
   Residentiele zorg valt met name onder de vormen van 'verblijf'.

10. *Blz 13: hebben de kinderen met een Nederlands paspoort die in Duitsland wonen en in Nederland op school gaan recht op ondersteuning?*

    Antwoord:
    In principe niet. Gemeenten krijgen de verantwoordelijkheid voor jeugdhulp voor jeugdigen die in hun gemeente wonen. Daarop is ook het budget dat gemeenten ontvangen gebaseerd. Landelijk vindt er nog een inventarisatie plaats van aantallen kinderen en welke zorg daarmee gemoeid is in welke regio's onder de noemer 'grenszorg'. Of daar specifieke afspraken over gemaakt worden is nog niet duidelijk. Het zal mede afhangen van de verzekering van (één van) de ouder(s), of een kind verzekerd is voor zorg in Nederland.

11. *Blz 14: wat regelt het OZJT precies, hoe kunnen de gemeenteraden van de 14 gemeentes daar nog invloed op hebben en wie nemen er zitting in de bestuurscommissie? Hebben alle gemeentes ingestemd met de organisatie van OZJT en werken ze allemaal mee?*

    Antwoord:
    Voor een uitgebreide beschrijving, verwijzen we naar de vastgestelde nota 'Samenwerken aan Jeugdzorg in Twente'. De oprichting van de bestuurscommissie wordt momenteel uitgewerkt. Het raadsvoorstel is in het najaar geagendeerd, waardoor de besluitvorming in de Regioraad in november gereed kan zijn. Het voorstel wordt aan alle individuele colleges en gemeenteraden voorgelegd.

12. *Blz 14: "beperking frictiekosten". Blijven de afgesproken vergoedingen voor de zorg die al geleverd wordt op 31 december 2014 gehandhaafd? Is bekend of de provincie frictiekosten op zich neemt?*

    Antwoord:
    Er wordt een korting ad 10% verrekend. De Provincie neemt geen frictiekosten op zich.

13. *Blz 15: Enschede heeft goede ervaringen opgedaan met het werken met integrale wijkteams voor multiprobleemgezinnen. Zijn er naast de vele goede ervaringen ook verbeterpunten te noemen? Zo ja, welke zijn dat en worden die betrokken bij de opzet van de wijkteams?*

    Antwoord:
    Onze ervaring is dat casuïstiek pas in een laat stadium integraal wordt aangepakt, waardoor mogelijk meer zware multiproblematiek ontstaat dan wanneer in een eerder stadium problematiek wordt gesignaleerd en integraal wordt aangepakt. Door de taken van het wijkteam te verbreden naar o.a. jeugdzorg en in te zetten op het verbeteren van vroegsignalering verwachten we dit met de nieuwe wijkteams te verbeteren. Er zijn verbetermogelijkheden voor de ondersteunende ICT systemen van de huidige wijkteams waardoor meer mogelijkheid om integrale plannen van aanpak in het systeem te verwerken, signalen te gebruiken voor herinneringen aan acties en bijvoorbeeld het creëren van managementinformatie. Deze punten zijn meegenomen in de ontwikkeling van het nieuwe ICT systeem binnen Living Lab Oost Nederland.

14. *Blz 15: waarop is de verdeling van budgetten jeugdhulp en specialistische zorgvoorzieningen op gebaseerd? Hoe hoog was het bedrag dat besteed werd aan specialistische zorgvoorzieningen en hoeveel wordt er nu voor uitgetrokken?*

    Antwoord:
    Het totale budget jeugdhulp dat de gemeenten gaat ontvangen in 2015 bedraagt ruim 46 miljoen euro. Hierin is de korting van 5% verwerkt. We gaan er vanuit dat dit bedrag + 5 % besteed werd aan specialistische voorzieningen door provincies, rijk, zorgverzekeraars en zorgkantoren (inclusief de infrastructuur die daarvoor nodig was).

    Momenteel wordt de verdeling van de budgetten nader uitgewerkt.

15. *Welke percentages WMO, jeugdwet en participatie worden gebruikt om de wijkteams te financieren?*

    Antwoord:
    Deze percentages worden duidelijk bij het opstellen van de programmabegroting 2015 – 2018.

16. *Blz 16: pakken we het systeem "family First" weer op?*

    Antwoord:
    De gemeente zal geen specifieke methodieken inkopen of eisen. In het opleidingsprogramma voor wijkcoaches worden diverse methodieken opgenomen.

17. *Blz 17: gegevens consultatiebureau. Ouders kunnen weigeren dat gegevens worden gedeeld. Wordt hier rekening mee gehouden? Geldt natuurlijk voor alle overdracht van gegevens zolang er sprake is van vrijwilligheid.*

    Antwoord:
    Ja, hier wordt rekening mee gehouden. Zonder toestemming van ouders zullen gegevens niet gedeeld worden, tenzij de veiligheid van het kind in het geding is.

18. *Blz 18: het "koersdocument JGZ" moet nog ontwikkeld worden. Het is nog erg onduidelijk hoe het eruit komt te zien. Hebben we het in dit verband nog steeds over 'op basis van vrijwilligheid?'*

    Antwoord:
    Het koersdocument van de JGZ is op 30 januari 2014 door de bestuurscommissie Publieke Gezondheid vastgesteld. Het document sluit aan bij het beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018 door in te steken op preventie, flexibiliteit en vraaggericht. Met de gemeente Enschede en andere gemeenten in de regio wordt het plan nader uitgewerkt. Hierbij gaan we uit van 'op basis van vrijwilligheid' zolang er geen sprake is van gedwongen kader.

19. *Blz 18: is het beeld dat geschetst wordt van IKC's reëel? Draaien ze naar verwachting? Wanneer wordt er geëvalueerd?*

Antwoord:
De Integrale Kindcentra zijn in augustus 2013 van start gegaan. Alle partners ondersteunen het eindbeeld van een ononderbroken voorziening van opvang, vorming, ontwikkeling, zorg/ondersteuning en onderwijs binnen de IKC's. En ze zijn zich er tegelijkertijd van bewust dat de daadwerkelijke realisatie daarvan tijd kost. Het geschetste beeld is dus reëel en op termijn te realiseren. En dit gaat stap voor stap. De vorderingen in het eerste jaar van IKC-samenwerking zijn volgens verwachting. Onlangs hebben de schoolbesturen en kinderopvangorganisatie de focus voor de IKC-ontwikkeling voor het komende schooljaar vastgesteld. De ontwikkeling en implementatie van de doorlopende zorgstructuur 0-13 neemt daarbij een prominente plaats in. De urgentie daarvan door 1) de komst van het passend onderwijs en 2) de transitie van de jeugdzorg werkt daarbij als een belangrijke hefboom. In het OOGO (Op Overeenstemming Gericht Overleg) met de onderwijspartners over het beleidsplan jeugdhulp is deze intentie opnieuw bekrachtigd. Ook in de afspraken met het Rijk over de verbetering van de Voor- en Vroegschoolse Educatie is de doorlopende zorgstructuur een belangrijk onderdeel. Met als harde deadline 1 januari 2016.

En dan heel concreet: De afgelopen maanden hebben we aan de hand van een drietal pilots in Glanerbrug, de Wesselerbrink en Pathmos/Stevenfenne gezocht naar de beste manier om de interne zorgstructuur binnen de IKC's vorm te geven, gegeven de nieuwe stedelijke structuur. Daaruit blijkt grote betrokkenheid vanuit de IKC-partners. Na de zomer van 2014 volgen de resultaten in de vorm van een concreet advies. En volgt implementatie daarvan binnen de IKC's in de periode tot 1 januari 2015.

We evalueren de voortgang tweejaarlijks. Na de start in september is in de winter van 2013-2014 nulmeting naar de samenwerking binnen de IKC's uitgevoerd door Expertis Onderwijsadviseurs. De voor het schooljaar 2014-2015 gekozen focus is gebaseerd op deze nulmeting. Eind 2015 evalueren we opnieuw de voortgang.

Wij concluderen dat de partners uit het onderwijs en de kinderopvang, de gemeente en het Rijk (in het kader van de VVE-bestuursafspraken) goed de vinger aan de pols houden.

20. *Blz 19: de verbinding tussen Zorgadviesteams, het team vroegsignalering, de wijkteams en de specialistische jeugdhulp wordt nogal als vanzelfsprekend geacht. Wordt er rekening mee gehouden dat ouders toestemming moeten geven voor uitwisseling van gegevens?*

Antwoord:
Ouders moeten inderdaad altijd toestemming geven, of de veiligheid van een kind moet in het geding zijn. Dit is in de huidige zorgstructuur het geval en zal in de nieuwe integrale zorgstructuur niet anders zijn. In de praktijk blijken ouders vaak toestemming te geven voor informatiedeling om samen op zoek te gaan naar een juiste ondersteuning voor zijn/ haar kind.

21. *Wat is er besloten bij de "OGOO procedure"?*

Antwoord:
Het OOGO heeft tot doel dat gemeenten het overleg voeren met de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs over de, voor het onderwijs relevante onderdelen van het beleidsplan. Daartoe dienen gemeente en samenwerkingsverband voorafgaand een procedure vast te stellen hoe en met wie dit overleg gevoerd wordt. Door de samenwerkingsverbanden werden twee Enschedese bestuurders aangewezen om het formele overleg te voeren. De wethouder Talentontwikkeling werd aangewezen om het overleg namens het college te voeren. Daarnaast is met de procedure vastgelegd dat de samenwerkingsverbanden schriftelijk een reactie geeft.

22. *Blz 24: OZJT moet klaar zijn op 01-01-2015. Hoe kan het in 2014 al opdrachten geven?*

Antwoord:
De opdrachten worden vanuit het huidige samenwerkingsconstruct 'Samen14' verricht. Dat betekent dat de 14 gemeenten gezamenlijk als opdrachtgever functioneren.

23. *Blz 24: Als de Raad voor de Kinderbescherming wordt ingeschakeld houdt het gezin dan wel 1 contactpersoon?*

Antwoord:
Vanuit het wijkteam blijft dezelfde wijkcoach betrokken. De Raad voor de Kinderbescherming neemt de casus niet over, zij onderzoekt alleen of het gerechtvaardigd is een kinderbeschermingsmaatregel op te leggen. De Raad voor de Kinderbescherming is geen hulpverleningsorganisatie.

24. *Blz 25: wordt bij pleegzorg altijd een jeugdbeschermingsmaatregel opgelegd en bij residentiële en gezinshuiszorg niet altijd?*

Antwoord:
Residentiële zorg is zorg die geboden wordt in een (24-uurs) verblijfssetting. Dit kan ingezet worden bij jeugdigen met bijvoorbeeld psychiatrische problematiek of een lichamelijke of verstandelijke beperking. Dit zijn kinderen waar inderdaad geen kinderbeschermingsmaatregel is opgelegd. Gezinshuizen zijn een vorm van pleegzorg, dan is er dus wel sprake van een jeugdbeschermingsmaatregel.

25. *Blz 26: kunnen zowel bij jeugdreclassering als bij jeugdzorg plus ook gezinsvorming worden ingezet zoals het amendement 80 van Ypma in de jeugdwet is opgenomen?*

Antwoord:
Het amendement van Ypma, nr. 80 stelt dat het college indien redelijkerwijs mogelijk is het kind in een pleegzorgsetting of gezinshuis plaatst, tenzij aantoonbaar is dat het niet in het belang van het kind is. Bij jeugdreclassering is het amendement niet van toepassing. Jeugdreclassering is erop gericht toezicht en begeleiding te bieden ter voorkomen van recidive van crimineel gedrag. Mochten er vermoedens zijn dat de thuissituatie niet veilig is dan wordt het “gewone” traject van de jeugdbescherming doorlopen; de Raad voor de Kinderbescherming doet onderzoek, de kinderrechter beslist of het kind uit huis geplaatst wordt. Indien het antwoord ja is dan komt dit amendement in beeld. Bij een uitspraak van de kinderrechter dat een jeugdzorgplus opname nodig is gaat het om een gedwongen opname. Dit uiterste middel is nodig omdat het kind een gevaar voor zichzelf of zijn omgeving is. Een jeugdzorgplus instelling moet voldoen aan bepaalde wettelijke vereisten en de instelling is, in tegenstelling tot pleegzorg en gezinshuis, erop gericht dat de jongere niet weg kan. Opname in een jeugdzorgplus is altijd tijdelijk van aard.

26. *Blz 27: hoe kan het OZJT voor 01-01-2015 allerlei zaken op regionaal niveau regelen die gedwongen hulp betreffen terwijl de organisatie zelf op dezelfde datum operationeel moet zijn? Wanneer is het inrichtingsplan klaar en krijgt de Raad inzage?*

Antwoord:
Zie beantwoording vraag 22. Momenteel lopen diverse opdrachten om onderdelen binnen het OZJT uit te werken in voorstellen. De verwachting is dat in november het totale overzicht gereed is.

27. *Blz 28: voor meebehandeling van ouders in relatie tot problematiek kinderen wordt extra budget ingezet. Geldt dat andersom ook en waar komt dat geld vandaan?*

Antwoord:
Er is geen standaard financiering voor deze ondersteuning. In Enschede wordt ondersteuning voor bijvoorbeeld ‘Kopp’ (kinderen met psychiatrische problematiek) en KVO (kinderen van verslaafde ouders) uit preventiemiddelen gefinancierd.

28. *Blz 29: ‘werving en selectie pleegzorg”. In hoeverre worden de kennis en kunde van pleegouders verhoogd als dat nodig is vanwege de hulpvraag van de kinderen?*

Antwoord:
Pleegouders worden begeleid door de pleegzorgorganisatie. Als er behoefte is aan aanvullende kennis dan wordt bekeken hoe daar aan voldaan kan worden.

29. *Blz 29: houden kinderen recht op zorg als de ouders verhuizen?*

Antwoord:
De verwachting is dat de gemeente waar het kind naar verhuisd, het ondersteuningsplan over neemt. Het Rijk werkt met gemeenten en verzekeraars momenteel aan een enkel informatieknooppunt,

waardoor dergelijke informatie snel gedeeld kan worden. Het kan voorkomen dat de gemeente van vestiging andere ondersteuning financiert.

30. *Blz 29: wordt er binnen het jeugdhulpbudget ontschot of binnen het totaal sociaal domein?*

Antwoord:
Hiermee worden het huidige CJG budget, ondergebracht in de begroting O&O, en het nieuwe jeugdhulpbudget bedoeld. Deze worden ondergebracht in de programmabegroting WZW.

31. *Blz 30: waarom is 2,2% van het macrobudget gereserveerd voor afspraken op landelijk niveau terwijl de lokale en regionale hulp ontschot wordt?*

Antwoord:
Dit bedrag is bedoeld om een aantal zeer specialistische functies in te kopen, bij een zeer beperkt aantal instellingen. Vanuit efficiency in inkoop is besloten dit gericht in te kopen voor alle gemeenten. Het heeft dus vooral betrekking op inkooptechniek.

32. *Op basis van de budgetafspraken kunnen aanbieders {twee} maandelijks worden bevoorschot met periodieke herijking en een eindafrekening per jaar. Wat betekent dit precies? Factuurbetaling voor de hulp aanvangt? Wat zou er dan herijkt moeten worden aan het eind van het jaar? Is het niet zo dat ergens bepaald wordt wie welke soort en welke hoeveelheid hulp geeft en dat daar een uurtarief voor staat?*

Antwoord:
Aanbieders die voor budgetafspraken in aanmerking komen, ontvangen ten behoeve van hun liquiditeit (twee) maandelijks een bevoorschotting, Het voorschot is op jaarbasis 75% van de budgetafspraak. Gedurende het jaar, en dus niet alleen aan het einde van het jaar, wordt de daadwerkelijk geleverde zorg gemonitord. Op basis hiervan kan de budgetafspraak worden aangepast. En daarmee de bevoorschotting. De budgetafspraak is gebaseerd op de geprognotiseerde omzet van de aanbieder. De werkelijke omzet wordt gemaakt door de soort en hoeveelheid hulp en het tarief dat daarvoor staat.

33. *Blz 32: sturing op budget. Uitwerkingspunt. De wijkteams krijgen budgetverantwoordelijkheid om te sturen op resultaten op wijkniveau. Is duidelijk hoe de verdeling van hulpvraag per wijk nu is verdeeld en hoeveel van welke hulp?*

Antwoord:
Door cijferonderzoek is een verdeling bekend, maar die omvat niet alle vormen van ondersteuning omdat die cijfers nog niet beschikbaar waren. De verwachting is dat de gemeente dit overzicht pas goed kan opstellen wanneer wij daadwerkelijk toegang hebben tot alle data die binnen onze verantwoordelijkheid gaan vallen.

34. *Blz 32: ten aanzien van de jeugdzorg plus zal worden bekostigd op basis van een prijs per traject. Waarom hier wel? Wat is het voordeel?*

Antwoord:
Inmiddels is na nader marktonderzoek gebleken dat trajectfinanciering, zoals deze in het strategisch inkoopdocument is genoemd en in eerste instantie door het ministerie VWS was voorgesteld, niet voor 2015 haalbaar is voor de instellingen waarmee wij contracten moeten sluiten. De huidige insteek is het afspreken van dagprijzen per bed.

35. *Blz 32: “dat doen we door de financiële sturing meer wijkgericht te organiseren”. Wat betekent dat voor de kwaliteit en de kwantiteit van zorg?*

Antwoord:
Voor de kwaliteit van zorg heeft dit geen gevolgen. Wel wordt beter inzichtelijk in welke wijk meer behoefte is aan welke type zorg en kan worden gekeken naar de achterliggende redenen hiervan. Het betekent dan ook niet dat er meer geld naar een wijk gaat voor bijvoorbeeld specialistische zorg, maar bijvoorbeeld meer wordt ingezet op preventieve activiteiten en verbetering van de signalering. Dit kan er op termijn toe leiden dat er minder specialistische hulp wordt ingeschakeld en meer lichtere ondersteuning.

36. *Blz 33: In de gemeentelijke verordening nemen we op hoe we binnen de wettelijke kaders omgaan met de ouderbijdrage (inning en uitzonderingen). Wat zijn de mogelijkheden die de gemeente heeft en komen de ouderbijdragen ten goede van het jeugdhulpbudget?*

Antwoord:
In het Uitvoeringsbesluit zijn de hoogte van de ouderbijdrage, termijn waarin deze moet zijn voldaan, de wijze van invordering en de uitzonderingsgronden voor het verschuldigd zijn van een ouderbijdrage opgenomen. Zo zijn ouders die een algemene bijstand ontvangen op grond van art. 20, eerste lid, of art. 23, eerste lid, onder a, van de Wet werk en bijstand uitgezonderd. De ouderbijdrage wordt vastgesteld en ten behoeve van gemeenten geïnd door het CAK. In de wet is een hardheidsclausule opgenomen die het mogelijk maakt voor het CAK om de verplichte ouderbijdrage buiten toepassing te verklaren indien sprake is van onbillijkheid.
Het doel van de gemeente is om de ouderbijdrage ten goede te laten komen van de gemeentelijke jeugdhulptaken.

37. *Blz 33: "jeugdzorginstellingen worden gestimuleerd om met geregistreerde jeugdzorgwerkers en gedragswetenschappers te werken". Kan de gemeente dat eisen?*

Antwoord:
Werkgevers in de jeugdhulp worden in het kader van verantwoorde zorg verplicht te werken met geregistreerde professionals, tenzij zij kunnen aangeven waarom dit zonder kwaliteitsverlies niet noodzakelijk is. De inspectie ziet hierop toe, via te samen met veldpartijen te ontwikkelen veldnormen die worden opgenomen in het toezichtkader. Zijn gemeenten werkgever, dan moeten zij in het relevante geval aangeven waarom geen jeugdprofessionals worden ingehuurd.
Het is niet aan gemeenten om te bepalen hoe professionals in de jeugdhulp kinderen helpen. Het is aan de gemeente om wel/niet relevant aanbod in te kopen voor de door hen waargenomen hulpvraag. De verantwoordelijkheid voor het beroepsmatig handelen wordt daarmee op de eerste plaats bij de beroepsgroep zelf gelegd.

38. *Blz 35: de wijkteams werken met een privacyreglement. Geldt dat ook voor ondersteuning op vrijwillige basis?*

Antwoord:
Ja.

39. *Blz 36: is bekend dat scholen ook vertrouwenspersonen hebben? Daar kunnen ook klachten over zorginstellingen terecht komen. Worden deze ook geïnventariseerd en gecommuniceerd met de gemeente?*

Antwoord:
De vertrouwenspersoon is onderdeel van de interne structuur van de school. Het is goed dat de vertrouwenspersoon via het onderwijs en ons communicatietraject geïnformeerd wordt over de samenwerking met het wijkteam en de toegangsfunctie van het wijkteam naar de tweede lijn.
De vertrouwenspersoon kan bij eventuele klachten mensen doorverwijzen naar de zorginstelling of het wijkteam.

40. *Blz 37: onderdeel van de kwaliteitscriteria is tevens de voorwaarde dat zorgaanbieders zich standaard door jeugdigen en ouders laten beoordelen op de bejegening van zorgprofessionals, de effectiviteit van de hulp. Deze beoordelingen zijn publieke informatie. Is dit geen schending van privacy? De vertrouwenspersoon moet onafhankelijk zijn.*

Antwoord:
Nee, het gaat om maatschappelijke verslaglegging, waarin de organisaties ingaan op de wijze waarop zij omgaan met klachten en signalen, het meten van cliënttevredenheid e.d.. Ook de vertrouwenspersoon zal geen informatie verstrekken die te herleiden is tot personen, maar veelal een signalerende functie hebben over hetgeen hij/zij tegenkomt in het werk .

41. *Blz 39: "we gaan verkennen of en hoe we ouders/jeugdigen rechtstreeks gaan raadplegen over ontvangen lokale ondersteuning". Hoe gaat Enschede ervoor zorgen dat bewoners op de hoogte zijn van de lokale ondersteuning, klachtenregeling en hoe maken we die zo laagdrempelig mogelijk? Het is kort dag om dit nog te moeten verkennen!*

Antwoord:
Via een uitgebreid communicatietraject gaan we burgers informeren over de lokale ondersteuning, klachtenregeling e.d.. Binnenkort zullen de eerste vragen en antwoorden op de gemeentelijke website verschijnen. Het verkennen slaat op de wijze waarop we het beste kunnen meten of burgers ook tevreden zijn met de ondersteuning die ze van af 2015 ontvangen hebben.

42. *Blz 40: is het informatiesysteem voor monitoring van kwaliteit, klanttevredenheid, financiële verantwoording klaar? Wanneer wordt een nulmeting gehouden?*

Antwoord:
Aan een goede opzet voor de nulmeting wordt momenteel gewerkt. Een voorstel richting College volgt na de zomerperiode.

43. *Blz 41: is het incidentenprotocol een van de criteria waaraan jeugdhulpverleners moeten voldoen?*

Antwoord:
Nee, de jeugdhulpverlener moet voldoen aan de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld. Het incidentenprotocol gaat over de wijze waarop we als gemeente willen handelen wanneer zich een incident voordoet. Dan gaat het o.a. over betrokkenheden van gemeentelijke afdelingen en bestuurlijke rollen en verantwoordelijkheden,

44. *Blz 42: "we betrekken de financiële en bedrijfseconomische gezondheid van zorginstellingen in de onderhandelingen. Waar nodig worden afspraken gemaakt over verbetering." Hebben alle instellingen inzicht gegeven? Wat gebeurt er met organisaties die dit weigeren?*

Antwoord:
Aangezien de formele inkoopprocedure nog niet voor alle onderdelen is gestart, hebben we nog geen overzicht van alle instellingen. Maar inmiddels zijn de grote organisaties in de voorbereidingsfase bereid geweest enige inzicht te geven. Indien we menen onvoldoende zicht te hebben en zorgen bestaan, zal een organisatie geen partner worden in de inkoop.

45. *Blz 44: "om tot een ander systeem te komen, moeten we nu de samenleving alvast voorbereiden". Hoe doen we dat nu alvast?*
Antwoord:
Door een uitgebreid communicatietraject met partners, cliënten en inwoners, waarin uitgelegd en gesproken wordt over de veranderingen.

46. *Blz 47: multidisciplinaire aanpak kindermishandeling: we missen het onderwijs en centra voor jeugd en gezin bij het rijtje partners.*

Antwoord:
Het onderwijs en het centrum voor jeugd en gezin zijn belangrijke partners bij het signaleren van kindermishandeling. Het pilotproject multidisciplinaire aanpak kindermishandeling richt zich op het verbeteren van de aanpak *nadat* er een melding is gedaan van kindermishandeling. Andere projecten ter verbetering van de aanpak zijn meer gericht op het onderwijs. Bijvoorbeeld deskundigheids-bevordering van de aandachtfunctionarissen kindermishandeling van scholen om beter toegerust te zijn om de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling uit te voeren. Terugkoppeling naar het onderwijs is wel een aandachtspunt in het project. De GGD is een CJG partner en is één van de deelnemende organisaties in het project.

47. *Bijlage 2: AMK en steunpunt huiselijk geweld worden geïntegreerd. Wordt er 1 gesloten?*

Antwoord:
Het AMK is nu onderdeel van Bureau Jeugdzorg. Bureau Jeugdzorg houdt op te bestaan in 2015. Het Steunpunt Huiselijk Geweld wordt in Twente uitgevoerd door de drie Twentse maatschappelijk werk instellingen (SMD, Carint, NoordWest Twente). Het AMK en het SHG zullen samen het AMHK gaan vormen vanaf 2015. Hoe de rechtsvorm er precies uit komt te zien wordt onderzocht door de regionale projectleider AMHK.

48. *Bijlage 2: Huisartsen: verwijzen huisartsen ook door naar wijkteams? En naar de hoofdaanbieders zoals Jarabee of Ambiq of naar onderaanbieders?*

Antwoord:
Huisartsen krijgen in de Jeugdwet de mogelijkheid om door te verwijzen naar alle vormen van jeugdhulp. We zorgen dat huisartsen voor 1 januari 2015 geïnformeerd zijn over de jeugdhulp die de gemeente gecontracteerd heeft. We zorgen ook dat de wijkteams goed bereikbaar zijn voor huisartsen. De huidige praktijk laat zien dat huisartsen vooral doorverwijzen naar de jeugd-GGZ.

Gemeente Enschede

Transitie Jeugdzorg
Gemeente Enschede

MEMO

Onderwerp	:	**Beantwoording aanvullende vragen SP iz. beleidsplan Jeugdhulp 2015 - 2018**
Datum	:	16 juni 2014
Contact	:	Alice van den Nieuwboer / Petra Pover

Aanvulling op eerder ingediende technische vragen met betrekking tot het beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018. Nu op het raadsvoorstel.

Voorstel 1

1. *Op welke eerder vastgestelde kaders doelt de wethouder hier?*

   Antwoord:
   In de voorbereiding op de nieuwe jeugdhulptaken zijn al veel kaders gesteld door eerder genomen besluiten. Het betreft besluiten die genomen zijn met de behandeling van de nota's die in punt 1.4 van het raadsvoorstel zijn opgesomd. We verwijzen u voor de details naar de inhoud van deze nota's.

2. *Wat zijn de lokale standaard inkoopeisen?*

   Antwoord:
   De uitgangspunten en kwaliteitscriteria zijn op hoofdlijnen geformuleerd in de raadsbrief inkoop van 8 april 2014. Naast de wettelijke vereisten worden de normale gemeentelijke inkoopeisen gehanteerd aangevuld met lokale eisen van social return, duurzaamheid en innovatie.

Voorstel 2

3. *Hoe beoordeelt de gemeente de toekenning van specialistische zorg? Gebeurt dit achteraf? Bijvoorbeeld: kan blijken, dat de geleverde zorg niet terecht geacht wordt. En wat gebeurt er in dat geval met de betaalde vergoedingen?*

   Antwoord:
   De professional bepaalt welke ondersteuning nodig is. Wij financieren alleen de daadwerkelijk geleverde zorg en ondersteuning, werken met basistarieven en een eindafrekening per jaar, zoals verwoord in de raadsbrief inkoop van 8 april 2014. De tariefafspraken worden vastgelegd in raamovereenkomsten. De vaststelling van de tarieven is aan het College. Bij de eindafrekening zal gekeken worden naar de afspraken in de raamovereenkomst, en naar eisen van doelmatigheid en rechtmatigheid.

4. *Is het zo, dat een ambtenaar beoordeelt, of de door vakmensen toegekende zorg terecht was?*

   Antwoord:
   De inhoudelijke beoordeling of de toegekende zorg terecht was, wordt door de vakmensen gedaan. Het resultaat hiervan wordt teruggekoppeld aan de wijkteams die vanuit hun regierol bijhouden of de geleverde zorg terecht was.

   In het gedwongen kader zijn de opgelegde maatregelen leidend bij het inzetten van zorg en ondersteuning.

5. *Wat zijn daarvoor de criteria?*

   Antwoord:
   De normen voor verantwoorde hulp, zoals opgenomen in de wet, het opgestelde hulpverleningsplan en de dialoog tussen professional en de klant.

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- E/C

Onderwerp	Beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018		
Portefeuillehouder	Ed Wallinga agendaletter (E) Jeroen Hatenboer agendaletter (C)		
Programma	*WZW*	Aangeboden aan Raad	25 juni 2014
Stuknummer **(invulling door Griffie)**		Corsanummer	1400112687

Wij stellen u voor:

1. Het beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018 vast te stellen en daarmee, in aanvulling op eerder gestelde kaders, specifiek de volgende besluiten te nemen:
    a. In het eerste kwartaal 2016 een tussentijdse evaluatie uit te voeren op de inrichting van het nieuwe jeugdhulpstelsel;
    b. De definitieve begroting Jeugdhulp op te nemen in de programmabegroting 2015-2018 en deze ontschot en waar mogelijk wijkgericht in te richten en daarbij aan te sluiten bij de reguliere verantwoordingssystematiek in het kader van planning en control;
    c. Als kwaliteitseisen voor jeugdhulp de landelijke kwaliteitseisen uit wet- en regelgeving te hanteren aangevuld met de lokale standaard inkoopeisen;
    d. Voor de sturing op resultaten (kwaliteit, middelen en klanttevredenheid) aan te sluiten bij de ontwikkeling van de landelijke beleidsmonitor aangevuld met een jeugdindex op wijkniveau. Met kennisinstellingen gaan we een onderzoeksopzet opstellen voor nulmeting en monitoring;
    e. De voortgang op de uitwerkingspunten uit het beleidsplan periodiek te rapporteren aan de raad.
2. Opdracht te geven tot het opstellen van de lokale verordening Jeugdhulp en daarin in ieder geval op te nemen: de toegang tot en wijze van beoordeling voor toekenning van specialistische zorg (individuele voorziening), de criteria voor het toekennen van het persoonsgebonden budget en de inning van de ouderbijdrage.

Inleiding

Op 1 januari 2015 treedt de nieuwe Jeugdwet in werking. Gemeenten zijn dan verantwoordelijk voor alle hulp en ondersteuning aan jeugd en gezin. De gemeente Enschede bereidt zich al geruime tijd hierop voor, zowel lokaal als in regionaal verband. De nadruk ligt op de inrichting van het nieuwe lokale stelsel en de zorg voor een goede overgang naar het nieuwe jeugdstelsel. Uitgangspunt is dat we inzetten op eigen kracht en preventie en de jeugdtaken zoveel mogelijk lokaal organiseren samen met partners in de wijk en dichtbij de bewoners. Wijkteams vormen daarbij een belangrijke spil in de lokale structuur voor toegang tot jeugdhulp en ondersteuning. Op onderdelen gaan we bij de uitvoering van de nieuwe jeugdtaken regionaal samenwerken vanuit een wettelijke verplichting en vanuit efficiency.

Onderdeel van het voorbereidingstraject is het opstellen van een meerjarenbeleidsplan dat inzicht geeft in de gemeentelijke keuzes in het voorgenomen beleid rond preventie, jeugdhulp en de uitvoering van kinderbeschermingsmaartregelen en jeugdreclassering. Ook de samenhang met andere terreinen zoals gezondheidszorg, onderwijs, werk en inkomen en politie en justitie is daarin van belang. Het beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018 bevat de hoofdzaken van het door de gemeente te voeren beleid en ligt ter vaststelling aan u voor.

Beoogd resultaat

Het vaststellen van het beleidsplan Jeugdhulp biedt een kader voor de uitvoering van de lokale en regionale jeugdhulptaken in de periode 2015-2018.

Voor de periode 2015-2018 is het hoofddoel van het beleid:

Het versterken van de eigen kracht van de jeugdige en van het zorgend en probleemoplossend vermogen van het gezin en de sociale omgeving door in te zetten op:

- Het versterken van de eigen kracht van de jeugdigen;
- Het versterken van het opvoedkundig klimaat in gezinnen, wijken, kindcentra, kinderopvang en scholen;
- Het verbeteren van de vroegsignalering;
- Het waar nodig inzetten van maatwerkgerichte ondersteuning van gezinnen.

Argumenten

1.1 Gemeenten zijn wettelijk verplicht een samenhangend beleid te voeren en een beleidsplan op te stellen.
De Jeugdwet verplicht gemeenten een beleidsplan op te stellen en een samenhangend beleid te voeren ten aanzien van jeugdhulp. En daarbij te zorgen voor afstemming en effectieve samenwerking bij uitvoering van jeugdhulp, jeugdgezondheidszorg en onderwijs met de domeinen gezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning, werk en inkomen en politie en justitie. Het beleidsplan geeft weer hoe Enschede invulling geeft aan deze verantwoordelijkheid.

1.2 Het lokale spoor sluit aan op het regionale spoor en de overige transities in het sociale domein.
De voorbereiding op de decentralisaties binnen het sociale domein bestaat uit een lokaal en een regionaal implementatiespoor. De transities worden in samenhang voorbereid waarbij de vormgeving van de lokale infrastructuur in de wijken leidend is. We willen werken met meer oog voor de eigen kracht van burgers, met vertrouwen in de talenten, de kracht van buurten en bewegingen. Het wijkteam zal voor jeugdhulp regie voeren op de ondersteuning en de toegang tot specialistische zorg.
In het regionale spoor trekken Twentse gemeenten gezamenlijk op bij het voorbereiden, uitvoeren en aansturen van bepaalde taken. Deels omdat dit voor een aantal vormen wettelijk is bepaald, voor sommige andere vormen of taken is het logischer en efficiënter om die in regionaal verband te organiseren in een Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT). De regionale samenwerking draagt bij aan de versterking van de lokale uitvoering en aansluiting bij de lokale situaties rond kinderen en gezinnen die ondersteuning nodig hebben.

1.3 Adviezen van de Wmo-raad en de samenwerkingsverbanden in het primair en voortgezet onderwijs zijn bijgevoegd. Gemeenten zijn verplicht, voordat het beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018 wordt vastgesteld door de raad, een op overeenstemming gericht overleg (OOGO) met de samenwerkingsverbanden in het primair en voortgezet onderwijs te voeren over de voor hen relevante onderdelen van het beleidsplan Jeugdhulp. Het OOGO is van belang voor afstemming van de via de gemeente toegankelijke jeugdhulp met de ondersteuning die het onderwijs biedt in het kader van passend onderwijs en afspraken om de één gezin-één plan-één aanpak te kunnen realiseren. Dit overleg moet gevoerd worden volgens een vooraf vastgestelde OOGO-procedure: hiertoe is door het college een procedure OOGO-Jeugdplan vastgesteld. Binnen het kader van het OOGO worden daarnaast ook periodiek aanpalende thema's zoals sport en cultuur geagendeerd.
De Wmo-raad is gevraagd advies te geven op de inhoud van het beleidsplan. De adviezen van de Wmo-raad en het onderwijs worden u nagezonden. Naast de genoemde formele afstemming is het beleidsplan gepresenteerd aan de CJG-partners.

1.4 Het beleidsplan bouwt voort op de reeds eerder vastgestelde uitgangspunten, genomen beslissingen en opgedane leerervaringen
Veel richtinggevende besluiten zijn al eerder genomen, grotendeels gebaseerd op opgedane leerervaringen uit diverse pilots. Het gaat om de volgende eerder vastgestelde visies en beleidsstukken:

- De nota 'Ieder talent telt!, Jeugdvisie Enschede', geeft onder meer richting aan het onderdeel 'meer preventie, minder zorg' (kennisneming raad op 25 juni 2012).
- De nota 'Visie en uitgangspunten Transitie Jeugdzorg', door de raad vastgesteld op 24 juni 2013, is richtinggevend voor de lokale uitgangspunten van de jeugdhulp en voor de regionale samenwerking.
- In de notitie 'Samenwerken aan Jeugdzorg in Twente', met instemming van de raad op 16 december 2013, is uitgewerkt hoe we invulling willen geven aan de regionale samenwerking en welke taken we gezamenlijk op willen pakken.
- Het 'Regionaal Transitiearrangement Jeugdzorg Twente', (vastgesteld door het college d.d. 29 oktober 2013) waar de raad op 16 december 2013 kennis van heeft genomen geeft inzicht in de wijze waarop de samenwerkende gemeenten omgaan met het realiseren van zorgcontinuïteit, het in stand houden van de benodigde infrastructuur en het beperken van frictiekosten als gevolg van de transitie.
- De nota 'Inrichting en sturing Jeugdzorg en Wmo vanaf 2015', vastgesteld door de raad op 3 februari 2014, bevat besluiten over de inrichting en uitvoering van de nieuwe jeugdtaken. Enkele belangrijke besluiten zijn: de uitgaven voor uitvoering van jeugdhulp moeten passen binnen het door het Rijk beschikbaar gesteld bedrag, de lokale jeugdhulp en toegang beleggen we bij de wijkteams en de regionale jeugdhulptaken in de bestaande intergemeentelijke regeling. Daartoe heeft de raad op 10 maart 2014 op basis van de adviesnota 'Positionering van regionale jeugdzorgtaken in Twente' opdracht gegeven de Twentse samenwerking voor de Jeugdhulp verder uit te werken en vorm te geven in een nieuwe Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT = werktitel).

- Het regionaal strategisch inkoopdocument, vastgesteld door het college op 8 april 2014, beschrijft op hoofdlijnen hoe de 14 samenwerkende gemeenten de inkoop van zorg die op regionale schaal wordt georganiseerd willen regelen. De raad is daarover in de brief van 8 april 2014 geïnformeerd.

De raad wordt gevraagd een aantal specifieke besluiten te nemen in aanvulling op eerdere besluitvorming door raad en college over de inrichting en organisatie van jeugdhulp.

1.5a Het beleid is in ontwikkeling
De komende jaren verwachten we dat de organisatie en uitvoering van de jeugdhulp sterk in ontwikkeling is als gevolg van de transitie en transformatie en het verdwijnen van de huidige schotten tussen de verschillende zorgvormen. Gedurende de komende jaren wordt continu gemonitord hoe de transitie/transformatie verloopt en waar aanpassingen nodig zijn. Een tussentijdse evaluatie op het stelsel vindt plaats in het eerste kwartaal van 2016. Als daaruit blijkt dat aanvullende besluiten nodig zijn worden die voor zover het een bevoegdheid van de raad is, aan de raad voorgelegd. We houden u op de hoogte over de voortgang.

1.5b Een ontschot en waar mogelijk wijkgerichte begroting maakt gerichter en efficiëntere sturing mogelijk. Hierdoor kunnen we beter sturen op het versterken van burgerkracht, preventie en lichte ondersteuning in de wijk. We sluiten bij de verantwoording van de begroting aan bij de reguliere verantwoordingsmomenten in de planning en control cyclus.

1.5c Om te voldoen aan de norm van verantwoorde hulp stellen we kwaliteitseisen ten aanzien van kwaliteit en professionalisering. In de Jeugdwet en aanvullende regelgeving zijn al uitgebreide kwaliteitscriteria gesteld voor jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen. We gaan deze wettelijke kwaliteitscriteria aangevuld met lokale standaard inkoopeisen gebruiken als inkoopvoorwaarden voor de borging van kwaliteit. De inkoopvoorwaarden – waaraan gecontracteerde zorgaanbieders gebonden zijn – bevatten zo voorwaarden die het de gemeente mogelijk maken om op kwaliteit te gaan sturen.

1.5d Het sturen op kwaliteit, geld en klanttevredenheid is een van de belangrijkste opgaven in het nieuwe jeugdstelsel. We sluiten aan bij de landelijke beleidsmonitor die in ontwikkeling is (dit maakt benchmarking tussen gemeenten mogelijk). De indicatoren van de landelijke beleidsmonitor voor de jeugd koppelen we aan ons eigen informatiesysteem om vervolgens een jeugdindex op te stellen. Daarmee kunnen we beleidsresultaten op wijkniveau monitoren en vergelijken met andere gemeenten. Gezien het belang van monitoring gaan we hier kennisinstellingen bij betrekken; zowel bij de onderzoeksopzet, als bij de nulmeting en de daadwerkelijke monitoring.

1.5e De raad wordt zoals afgesproken ieder kwartaal geïnformeerd over de voortgang rondom de invoering van de Jeugdwet en de andere decentralisaties. De stand van zaken op de uitwerkingspunten uit de beleidsnota wordt hierin meegenomen.

2.1 De gemeentelijke verordening moet uiterlijk 1 november 2014 van kracht zijn om ook juridisch het nieuwe stelsel en bijbehorende randvoorwaarden goed geborgd te hebben.

Kanttekeningen
1.1 Het beleidsplan behoeft deels op onderdelen nadere uitwerking
Dit beleidsplan bouwt voort op eerder genomen besluiten en is richtinggevend. Niet op alle onderdelen zijn de details en contouren echter al helder. Deels wordt dit veroorzaakt door het wachten op aanvullende regelgeving, informatie en richtlijnen van het Rijk. Ook werken we met partners nog in pilots aan een verdere optimalisatie van de uitvoering. Op onderdelen zijn daarom uitwerkingspunten geformuleerd met een bijbehorend tijdpad voor de uitvoering. Dit alles is gericht op het operationeel zijn op 1 januari 2015.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
Relevante duurzaamheidsdoelstellingen worden meegenomen in de contractering van zorgaanbieders. Hierbij gaat het om onder andere het duurzaam organiseren van de bedrijfsvoering en het uitvoeren van een energiescan.

Kosten, opbrengsten, dekking

Budget Jeugdhulp
Met de vaststelling van de nota ‘Inrichting en sturing Jeugdzorg en Wmo vanaf 2015’ is besloten dat de uitvoering van de uitgaven voor de jeugdhulp moeten passen binnen het door het Rijk beschikbaar gestelde budget voor Jeugdhulp. Met de meicirculaire 2014 is er duidelijkheid over het lokaal beschikbare budget. Ook zijn nu de afspraken over de instandhouding van landelijke voorzieningen geregeld in het Landelijk Transitiearrangement.

Aan het regionaal inrichtingsplan van de Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp (OZJT) wordt nog gewerkt, inclusief een financieel verdeelmodel voor de kosten ervan.
De budgetten preventie en jeugdhulp worden ontschot. Waar mogelijk wordt de regie op deze budgetten belegd op wijkniveau. Een deelbijdrage gaat naar de regio voor uitvoeringskosten van het OZJT.
De definitieve begroting Jeugdhulp wordt opgenomen in de programmabegroting 2015-2018. De verantwoording van de resultaten (onder andere op ondersteuning, op wijkniveau en ontwikkeling van budgetten op de verschillende typen producten) vindt plaats op de reguliere momenten in de planning en control cyclus.

Inkoop/contractering
De ondersteuningsvormen worden voor een klein deel landelijk ingekocht (bij zeer specialistische zorgvormen). De overige zorgvormen kopen we voor zover mogelijk en gewenst regionaal in. Het streven is om het inkooptraject 1 mei aanstaande te starten en rond de zomerperiode de contractering van de meeste vormen van ondersteuning voor 2015 gereed te hebben. Daarbij wordt rekening gehouden met een overgangsfase.
Dit conform de brief aan uw raad over inkoop Wmo en Jeugdzorg d.d. 8 april 2014.

Persoonsgebonden budget (PGB) en eigen bijdragen
De kaders voor pgb's en de eigen bijdrage worden definitief uitgewerkt in de verordening Jeugdhulp.

Communicatie
Veel partijen zijn op onderdelen betrokken bij de inhoud van het beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018 zoals cliënten, aanbieders en partners in de wijk (o.a. onderwijs en huisartsen).

Bekendmaking
Het beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018 is een besluit in de zin van 1:3 Awb en wordt na vaststelling door de raad bekend gemaakt via www.overheid.nl.

Vervolg
Dit beleidsplan is aanvullend op eerdere besluiten en richtinggevend voor het jeugdhulpbeleid in 2015-2018.
Na vaststelling van dit beleidsplan door de gemeenteraad stelt het college een uitvoeringsagenda vast voor de komende anderhalf jaar. Ter afronding van de bestuurlijke besluitvorming rondom de voorbereiding op de invoering van de nieuwe jeugdwet en de uitvoering van de jeugdhulptaken volgen dit jaar nog twee besluiten die aan u voorgelegd worden; de verordening Jeugdhulp en de besturing van de Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT).
De verordening Jeugdhulp waarin we een aantal regels specifiek vastleggen, moet uiterlijk 1 november 2014 van kracht zijn om ook juridisch het nieuwe stelsel en bijbehorende randvoorwaarden geborgd te hebben. De verordening Jeugdhulp bieden we de raad in oktober 2014 aan ter vaststelling.
In het 3e kwartaal van 2014 wordt ook een voorstel voor de besturing van het OZJT verwacht. Dit conform de raadsbrief met planning Wmo en Jeugdwet van 25 februari 2014.
We betrekken de raad en de Wmo-raad bij de vormgeving van de monitoring op kwaliteit en klanttevredenheid. Hiertoe organiseren we voor de raad en de Wmo-raad in het najaar een bijeenkomst.

De Jeugdhulp maakt deel uit van het Sociaal Deelfonds waaronder ook de Wmo 2015 en de Participatiewet vallen. In het Coalitieakkoord is overeengekomen dat wij op gemeentelijk niveau eveneens een (Enschedees) Sociaal Deelfonds instellen. Hierover volgt later dit jaar een separaat voorstel.

De raad wordt ieder kwartaal geïnformeerd over de voortgang rondom de invoering van de Jeugdwet en de andere decentralisaties.

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	P.E.J. den Oudsten

Gemeente Enschede

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	P.E.J. den Oudsten

Beleidsplan Jeugdhulp

2015-2018

Transitie Jeugdzorg
Gemeente Enschede

Gemeente Enschede

Mei 2014

Voorwoord

Vanaf 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor alle ondersteuning, hulp en zorg aan kinderen en gezinnen bij opgroei en opvoedproblemen. De overgang, ofwel transitie van het oude naar het nieuwe jeugdstelsel is wenselijk en tegelijkertijd heel ambitieus. Niet alleen om de transformatiedoelen, maar ook om als gemeente, aanbieders en cliënten goed voorbereid te zijn.

We menen dat we in Enschede het verschil kunnen maken met het lokale en regionale stelsel dat we nu stapsgewijs ontwikkelen. We leggen nadruk op preventie, vroegtijdige signalering en ondersteuning. Georganiseerd dichtbij bewoners in de wijk. Door de manier van werken zoals we die nu voor ogen hebben verwachten we mensen meer in hun eigen kracht te kunnen zetten, maatwerk te kunnen leveren en onnodige inzet van specialistische zorg te kunnen voorkomen.

De voorbereidingen op de transitie doen we deels lokaal en deels regionaal binnen het samenwerkingsverband van de veertien Twentse gemeenten 'Samen*14*'. We voeren gesprekken met zorgaanbieders, huidige financiers en belangrijke partijen in de wijk zoals het onderwijs en de huisartsen. We hebben ook werkbezoeken gebracht aan jeugdzorginstellingen in de regio en waar nodig extern advies ingewonnen.

We hechten veel waarde aan de betrokkenheid van cliënten in de voorbereiding op de transitie. Al vanaf juli 2013 zijn we in gesprek met cliënten; met ouders en jongeren zowel lokaal als regionaal. Een voorbeeld is de bijeenkomst met de gemeenteraad in de zomer van 2013 waarbij cliënten betrokken waren en hun ervaringen hebben kunnen delen met de raad. Ook bij de bezoeken aan instellingen zijn we in gesprek gegaan met cliënten. Al deze gesprekken zijn input geweest voor dit beleidsplan.

In de voorbereiding op de transitie zijn voorafgaand aan deze beleidsnota al veel richtinggevende kaders en uitgangspunten in diverse documenten door de raad vastgesteld. Hierdoor is het aantal beslispunten in dit beleidsplan beperkt; het beschrijft het samenhangend stelsel met op onderdelen nadere uitwerkingen ten behoeve van de uitvoering.

Het komende half jaar zal de prioriteit liggen bij de inrichting van de lokale zorgstructuur en op het inkoopproces. De gemeentelijke verordening moet uiterlijk 1 november 2014 van kracht zijn om ook juridisch het nieuwe stelsel en bijbehorende randvoorwaarden goed geborgd te hebben. Na vaststelling van dit beleidsplan door de gemeenteraad stelt het college een uitvoeringsplan vast voor de komende anderhalf jaar.

Ed Wallinga
Portefeuillehouder Zorg & Welzijn, Sport en Wijkontwikkeling

Samenvatting

Dit beleidsplan beschrijft het nieuwe stelsel voor jeugdhulp in Enschede voor de periode 2015-2018. Onderwerpen die aan bod komen zijn: de lokale inrichting en organisatie, de regionale samenwerking, de bekostiging en de sturing, kwaliteit en monitoring, de risicobeheersing en de communicatie ter ondersteuning van de ontwikkeling. Het beleidsplan bouwt voort op veel, al eerder genomen, richtinggevende besluiten. In de hoofdstukken zijn aanvullende beslispunten voor de raad verwerkt, evenals de nadere uitwerkingspunten ten behoeve van de uitvoering.

Gemeenten zijn vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk voor alle ondersteuning, hulp en zorg aan kinderen en gezinnen bij opgroei- en opvoedproblemen. Van preventie tot de uitvoering van jeugdbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. De huidige indicatiewijze via Bureau Jeugdzorg komt te vervallen, gemeenten krijgen de verantwoordelijkheid om de toegang tot jeugdhulp te organiseren. Enschede gebruikt de decentralisatie van de jeugdhulptaken om de jeugdhulp eenvoudiger te maken.

De jeugdhulptaken organiseren we zoveel mogelijk lokaal samen met partners, dichtbij de bewoners. Daarbij kijken we ook naar de samenhang met de decentralisaties AWBZ/Wmo, werk en inkomen en passend onderwijs. Met het onderwijs is in dit kader een op overeenstemming gericht overleg (OOGO) gevoerd. We hechten veel waarde aan de betrokkenheid van cliënten in de voorbereidingen. Daarom zijn we al vanaf 2013 zowel lokaal als regionaal in gesprek met cliënten.

Wat willen we bereiken?

Het beleidsplan Jeugdhulp 2015-2018 heeft tot doel: het versterken van de eigen kracht van de jeugdige en van het zorgend en probleemoplossend vermogen van het gezin en de sociale omgeving. Daarom zetten we in op:

- Het versterken van de eigen kracht van jeugdigen;
- Het versterken van het opvoedkundig klimaat in gezinnen, wijken, kindcentra, kinderopvang en scholen;
- Het verbeteren van de vroegsignalering;
- Het bieden van maatwerkgerichte ondersteuning aan gezinnen.

Zo draagt het beleidsplan bij aan het hogere doel:
Iedere jeugdige groeit gezond en veilig op, kan zijn/haar talenten ontwikkelen en naar vermogen meedoen (rekening houdend met haar of zijn ontwikkelingsniveau, gezin en sociale omgeving).

De inrichting van het Jeugdhulpstelsel

We versterken de ondersteuningsstructuur in de wijk door de inzet van wijkteams. Met het nieuwe stelsel zetten we in op versterken eigen kracht, normaliseren, preventie en vroegtijdig signaleren. Als zorg nodig is dan zetten we die snel en integraal in; zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. De nieuwe jeugdtaken worden ondergebracht bij wijkteams. Deze teams krijgen een centrale rol en positie in het nieuwe ondersteuningsstelsel.

De eigen kracht en de sociale omgeving

Enschede gaat uit van de eigen kracht van haar bewoners. Ouders zijn als eerste zelf verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind(eren). De meeste ouders vragen advies of hulp bij de opvoeding of ontwikkeling van hun kind in hun directe omgeving.
Bijvoorbeeld bij familie, vrienden, buren, school, geloofsgemeenschap of sportclub.

Daarnaast kunnen zij met hun opvoedvragen terecht bij Loes en bij het consultatiebureau, kindcentra, de wijkcoach, op school, het welzijnswerk of de huisarts. Enschede investeert in een sterk voorliggend veld; in alle voorzieningen en activiteiten die bijdragen aan opvoeden en opgroeien. Hiertoe zorgen we dat partijen goed de aansluiting vinden met de wijkteams. Hierover maken we afspraken, bijvoorbeeld als het gaat om de aansluiting tussen de wijkteams en de ondersteuningsstructuur in het onderwijs.

De wijkteams: toegang tot ondersteuning, hulp en zorg
Als meer hulp nodig is, dan kunnen opvoeders en jeugdigen rechtstreeks of via partners in de wijk zoals school, kindcentra, jongerenwerk of politie, terecht bij één van de negen wijkteams. Deze wijkteams werken volgens het principe één gezin, één plan, één regisseur. Opvoeders en jeugdigen hebben straks als ze hulp nodig hebben te maken met één persoon, de wijkcoach uit het wijkteam. De wijkcoach biedt zelf lichte kortdurende ondersteuning zoals opvoedondersteuning en gezinscoaching. Wijkcoaches werken vraaggericht, integraal en gezinsgericht. Jeugdhulp wordt hiermee dichtbij gezinnen georganiseerd. De aanpak is gericht op het versterken van de eigen kracht van de jeugdige/het gezin en van het zorgend en probleemoplossend vermogen van het gezin en de sociale omgeving.

Als er verschillende vormen van hulp nodig zijn in een gezin zorgt de wijkcoach dat dit goed is afgestemd. Naast het verlenen van hulp en ondersteuning aan jeugdigen en hun ouders, heeft de wijkcoach ook een rol bij de activering en participatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, ambulante ondersteuning van mensen met psychosociale problematiek, maatschappelijk werk en cliëntondersteuning.

Als er specialistische jeugdhulp nodig is schakelt de wijkcoach deze hulp ook in. Een team van experts bijvoorbeeld op het gebied van opvoeden, psychische problematiek of verslaving, kan de wijkcoach daarbij adviseren. De wijkcoach blijft zolang dat nodig is als regisseur betrokken bij het gezin.

Specialistische jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering
Voor sommige gezinnen is meer specialistische hulp nodig, zoals pleegzorg, speciale dagbehandeling of specialistische geestelijke gezondheidszorg. De wijkcoach kan specialistische hulp inschakelen en blijft als regisseur betrokken bij het gezin. Ook de huisarts, de jeugdarts en medisch specialisten kunnen ouders en jeugdigen met een hulpvraag doorverwijzen naar specialistische zorg (of naar het wijkteam).

Als de veiligheid van het kind in het geding is of wanneer de jongere een strafbaar feit heeft gepleegd is de hulp en ondersteuning niet meer vrijwillig. We spreken dan van hulp in het gedwongen kader. Het gaat onder andere om Jeugdreclassering, Jeugdbescherming, JeugdzorgPlus. Het Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling neemt hierin een belangrijke positie in. Aan de hand van het advies van de Raad voor de Kinderbescherming bepaalt de rechter welke hulp en ondersteuning nodig is. Steeds wordt afgestemd met de wijkcoach die regievoerder is van de gezinsaanpak.

Regionale samenwerking
Een deel van de specialistische jeugdhulp gaan we vanuit de wettelijke verplichting en efficiency regionaal organiseren. Hiervoor wordt binnen de regio Twente een nieuwe organisatie voor zorg en jeugdhulp Twente (OZJT) ingericht. Hierin worden inkoop van jeugdzorgPlus, jeugdbescherming, jeugdreclassering, residentiele jeugdhulp, werving van pleegzorg en de crisisdienst (onderdeel spoedhulp) ondergebracht. Ook het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, de advies en consultatiefunctie, een regionaal reflectiepunt en de inkoop van jeugdhulp worden door de Twentse organisatie georganiseerd. Voor de inkoop van specialistische zorg sluiten we in regionaal verband

raamovereenkomsten af met zorgaanbieders. Als een wijkcoach specialistische zorg inzet, vindt afrekening plaats volgens het woonplaatsbeginsel.
Lokaal sluiten we subsidieovereenkomsten af ten behoeve van het versterken van eigen kracht, preventie en vroegsignalering. Zeer specialistische zorg wordt landelijk ingekocht.

Kwaliteit

De kwaliteitseisen voor jeugdhulp(aanbieders) zijn vastgelegd in de Jeugdwet en aanvullende regelgeving. Via de raamovereenkomsten worden de instellingen verplicht om aan deze kwaliteitseisen te voldoen. Hierbij gaat het niet alleen om verantwoorde hulp maar bijvoorbeeld ook om cliëntparticipatie en het meten van klanttevredenheid.

Financiën, sturing en bekostiging

De decentralisatie gaat gepaard met een korting op het totale budget die van 2015 tot 2017 oploopt tot bij benadering 15%. In Enschede gaat circa 47 miljoen euro om in de huidige jeugdhulp. Er is afgesproken dat de uitvoering van de uitgaven voor de jeugdhulp moet passen binnen het door het Rijk beschikbaar gestelde bedrag. Met het beleggen van jeugdhulp bij de wijkteams, zetten we in op het versterken van de eigen kracht, vroegsignalering en preventie ter voorkoming van onnodige inzet van specialistische hulp en escalatie. Bovendien zorgen de wijkcoaches voor meer efficiency en effectiviteit door een betere afstemming van de verschillende vormen van zorg in gezinnen. De wijkteams krijgen op grond van historische jeugdhulpgegevens op wijkniveau de beschikking over een budget voor de inzet van specialistische jeugdhulp. Voor de sturing op resultaten (op kwaliteit, kosten en klanttevredenheid) wordt bovendien een monitor ontwikkeld die in het najaar van 2014 beschikbaar is. Begin 2016 wordt het nieuwe stelsel voor jeugdhulp geëvalueerd.

De definitieve begroting jeugdhulp wordt opgenomen in de programmabegroting 2015-2018. De verantwoording op de uitvoering van de taken wordt vormgegeven binnen de bestaande planning & control systematiek.

Verordening Jeugdhulp

Voor de besluitvorming over de toekenning van hulp, bijvoorbeeld in de vorm van een persoonsgebonden budget, stelt de gemeente in oktober 2014 een verordening Jeugdhulp vast.

Communicatie

Ter ondersteuning van de ontwikkelingen in het sociale domein is een communicatiestrategie ontwikkeld voor de doelgroepen: partners, cliënten(kring) en inwoners. De communicatie-aanpak voor de toegang tot jeugdhulp en jeugdhulptaken wordt in het communicatietraject voor de wijkteams uitgewerkt.

Inhoudsopgave

1. Inleiding 8

1.1 Doel en reikwijdte 8

1.2 Afstemming 9

1.3 Leeswijzer 9

2. Het vertrekpunt 10

2.1 Het nieuwe jeugdstelsel 10

2.2 Omvang van de jeugdzorg in Enschede 11

2.3 Implementatiesporen 12

2.3.1 Lokaal spoor 12

2.3.2 Regionaal spoor 12

3. Visie en uitgangspunten 13

3.1 Visie op lokale inrichting en regionale samenwerking 13

3.2 Regionale uitgangspunten 13

3.2.1 Positionering regionale jeugdhulptaken 14

3.2.2 Regionaal transitiearrangement 14

3.3 Lokale uitgangspunten voor inrichting en uitvoering 15

4. De inrichting van het jeugdstelsel 16

4.1 Participatie, preventie, eigen kracht en sociale omgeving 17

4.1.1 Online opvoed- en opgroeiondersteuning: Loes en Kindertelefoon 17

4.1.2 Van -9 maanden tot 0 jaar; de verloskundige 17

4.1.3 Jeugdgezondheidszorg (JGZ) 17

4.1.4 Kindcentra en onderwijs 18

4.1.5 Vrije tijd en verenigingen 20

4.2 De wijkteams en de toegang tot ondersteuning, hulp en zorg 20

4.2.1 Het wijkteam 20

4.2.2 De (huis)arts, medisch specialisten en jeugdartsen 22

4.2.3 Politie en Veiligheidshuis 22

4.3 Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 23

4.3.1 Het AMHK 23

4.3.2 Jeugdbescherming 24

4.3.3 Opvang: pleegzorg, gezinshuizen en logeerhuizen 25

4.3.4 Jeugdreclassering 26

4.3.5 Jeugdzorgplus 26

4.3.6 Crisisdienst 26

4.4 Regionale organisatie 27

5. Financiën, sturing en bekostiging 28
5.1 Prognoses budget jeugdhulp 28
5.2 Begroting Jeugdhulp 28
5.3 Contractering en bekostiging 29
5.3.1 Landelijke inkoop 30
5.3.2 Regionale inkoop 30
5.3.3 Contractering lokaal 32
5.4 Sturing op budget 32
5.5 De eigen bijdrage 33
5.6 Persoonsgebonden Budget 33
6. Borgen van kwaliteit en veiligheid 35
6.1 Kwaliteit 35
6.2 Betrekken van burgers en cliënten 37
6.2.1 Regionaal niveau 38
6.2.2 Lokaal niveau 38
6.3 Monitoring en verantwoording 39
7. Risicobeheersing 41
7.1 Risico's transitie 41
7.2 Financiële risico's 42
8. Communicatie 43
8.1 Communicatielijnen 43
8.2 Regionale samenwerking Samen 14 44
8.3 Communicatie rondom wijkteams 44

Bijlage 1 Huidige jeugdhulptaken 45
Bijlage 2 Overzicht pilots 47
Bijlage 3 Landelijke inkoop 49
Bijlage 4 Definitie Jeugdhulp 50
Bijlage 5 In raad behandelde documenten 51

1. Inleiding

Om de zorg voor de jeugd van 0-18 jaar te verbeteren en dichter bij de bewoners te organiseren heeft het kabinet besloten deze per 1 januari 2015 onder te brengen bij de gemeente middels de Jeugdwet[1]. Vanaf dan is de gemeente, naast de huidige taken op het gebied van preventie en jeugdgezondheidszorg verantwoordelijk voor:

- De toegangstaken van de huidige Bureaus Jeugdzorg;
- Het huidige Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK);
- De jeugdbescherming en de jeugdreclassering;
- De JeugdzorgPlus, voorheen de gesloten jeugdzorg;
- De jeugd-ggz voor jongeren met psychische of psychiatrische problematiek;
- De ondersteuning van jongeren met een (licht) verstandelijke beperking (jeugd-lvb).

Om de zorg voor de jeugd te verbeteren is niet alleen een transitie nodig - een overheveling van bestuurlijke en financiële taken en verantwoordelijkheden –maar ook een transformatie – een nieuwe andere aanpak van ondersteuning en zorg. Deze aanpak is gericht op het versterken van eigen kracht, het verbeteren van preventie en vroegsignalering en het bieden van vraaggerichte ondersteuning aan gezinnen. Het budget voor de jeugdhulp dat nu bij rijk, provincie en zorgverzekeraars zit, gaat straks over naar de gemeente met een doelmatigheidskorting oplopend tot 15% in 2017. Het moet dus beter met minder geld. Dat is een forse opdracht, maar bovenal zien we de kansen die een integrale aanpak dichtbij de burger biedt.

De gemeente bereidt zich al geruime tijd voor op de nieuwe verantwoordelijkheden.
De nadruk ligt op de inrichting van het nieuwe lokale stelsel en de zorg voor een goede overgang. De jeugdtaken organiseren we zoveel mogelijk lokaal, met partners en dichtbij de bewoners. Daar waar het logischer en efficiënter is of wettelijk is voorgeschreven, wordt voor specifieke taken in regionaal verband samengewerkt.

1.1 Doel en reikwijdte

Het beleidsplan jeugdhulp 2015-2018 heeft tot doel: het versterken van de eigen kracht van de jeugdige en van het zorgend en probleemoplossend vermogen van het gezin en de sociale omgeving[2] door in te zetten op:

- Het versterken van de eigen kracht van de jeugdigen;
- Het versterken van het opvoedkundig klimaat in gezinnen, wijken, kindcentra, kinderopvang en scholen;
- Het verbeteren van de vroegsignalering;
- Het waar nodig inzetten van maatwerkgerichte ondersteuning van gezinnen.

De doelen van het beleidsplan zijn ondersteunend aan het hogere strategische doel:
Iedere jeugdige groeit gezond en veilig op, kunnen hun talenten ontwikkelen en naar vermogen meedoen (rekening houdend met haar of zijn ontwikkelingsniveau, gezinscontext en sociale omgeving).

[1] De Eerste Kamer heeft op dinsdag 18 februari 2014 ingestemd met de nieuwe Jeugdwet.
[2] De nota Ieder talent telt! – Jeugdvisie Enschede blijft van kracht. Het beleidsplan jeugdhulp vormt een nadere uitwerking van het onderdeel ‘meer preventie, minder zorg’.

In dit beleidsplan leggen we vast hoe we hier als gemeente de komende vier jaar – van 2015 tot en met 2018 - invulling aan geven; van preventie tot jeugdhulp en de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. Ook de samenhang met andere terreinen zoals gezondheidszorg, onderwijs, werk en inkomen en politie en justitie is weergegeven.

De transformatie is niet binnen één jaar gereed; als ontwikkelingen er om vragen, worden bepaalde keuzes herzien om de gestelde ambities waar te kunnen maken. Gedurende de komende jaren zal uiteraard worden gemonitord hoe de transitie/transformatie verloopt en waar aanpassingen nodig zijn. Een tussentijdse evaluatie op de inrichting van het nieuwe jeugdhulpstelsel vindt plaats in het eerste kwartaal van 2016. De gemeenteraad wordt ieder kwartaal geïnformeerd over de voortgang rondom de invoering van de Jeugdwet en de andere decentralisaties. De stand van zaken op de uitwerkingspunten uit de beleidsnota wordt hierin meegenomen.

Beslispunt raad

- In het eerste kwartaal 2016 een tussentijdse evaluatie uit te voeren op de inrichting van het nieuwe jeugdhulpstelsel;
- De voortgang op de uitwerkingspunten in dit beleidsplan periodiek te rapporteren aan de raad.

1.2 Afstemming

De Wmo-raad is gevraagd advies te geven op de inhoud van het beleidsplan. De voor het onderwijs relevante onderdelen van het beleidsplan, zijn afgestemd met het onderwijs in het wettelijk verplicht te voeren Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO). Naast de genoemde formele afstemming is het beleidsplan gepresenteerd aan de CJG[3]-partners. Bovendien hebben we met alle betrokken partijen, van Raad voor de Kinderbescherming tot aanbieder, gesprekken gevoerd over onderdelen van het beleidsplan. Ook halen we bij ouders en cliënten op wat er veranderd moet worden en zijn we met hen in gesprek over de invulling van cliëntparticipatie.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft inzicht in het vertrekpunt; wat komt er naar de gemeente toe en waar hebben we het precies over. Hoofdstuk 3 omvat onze visie op de jeugdhulp. Tevens zijn in dit hoofdstuk de eerder vastgestelde uitgangspunten en benomen beslissingen in samenhang weergegeven. Hoofdstuk 4 beschrijft vervolgens de wijze waarop we de nieuwe taken gaan organiseren en uitvoeren; het wijkgerichte werken staat hierin centraal. Hoofdstuk 5 betreft de financiering, sturing en bekostiging van het nieuwe stelsel. Hoofdstuk 6 gaat nader in op de onderwerpen kwaliteit en veiligheid, cliëntparticipatie en monitoring. Het beleidsplan wordt afgesloten met een hoofdstuk risicomanagement en een hoofdstuk communicatie. Beslispunten voor de raad zijn in de hoofdstukken verwerkt, evenals nadere uitwerkingspunten ten behoeve van de uitvoering.

[3] CJG is Centrum voor Jeugd en Gezin

2. Het vertrekpunt

2.1 Het nieuwe jeugdstelsel

Het nieuwe jeugdstelsel kent de visie waarin ieder kind zich in een veilige omgeving bevindt, waarin de school, de naschoolse opvang, de sportclub en de buurt een belangrijke rol spelen. Een positief jeugdbeleid dat uitgaat van mogelijkheden van jongeren en waarin ouders, kinderen en jongeren gehoord worden en een stem hebben in de ontwikkeling van voorzieningen voor jeugdigen. Wanneer desondanks ondersteuning, hulp en zorg nodig is voor jeugdigen en hun ouders moet sprake zijn van snelle en goede toeleiding tot jeugdhulp. Hulp die van goede kwaliteit is, die erop gericht is dat ouders zoveel mogelijk zelf de regie in handen houden en die zorgvuldig wordt afgestemd als sprake is van complexe gezinsproblemen.

Het doel van de Jeugdwet is om het jeugdstelsel te vereenvoudigen en het efficiënter en effectiever te maken, met het uiteindelijke doel het versterken van de eigen kracht van de jeugdige en van het zorgend en probleemoplossend vermogen van het gezin en de sociale omgeving.

In de nieuwe Jeugdwet wordt het wettelijk recht op zorg vervangen door een jeugdhulpplicht voor gemeenten, vergelijkbaar met de huidige compensatieplicht in de Wmo. De gemeente heeft de plicht een voorziening te treffen op het gebied van jeugdhulp als een jeugdige of zijn ouders dit nodig hebben en zij er op eigen kracht niet uitkomen. De gemeente moet hierbij zorgen voor deskundige advisering over en beoordeling van de vraag om hulp, maar kunnen zelf bepalen welke voorziening precies moet worden getroffen. Met deze omslag naar een plicht van de gemeente om waar nodig voorzieningen te treffen, kan de gemeente beter inspelen op de lokale en persoonlijke omstandigheden. Ook is een meer efficiënte en effectieve uitvoering van hulp mogelijk.

Om voorbereid te zijn op de nieuwe taken is een omslag nodig in de ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en gezinnen. Uitgangspunten hierbij zijn:

- Uitgaan van eigen verantwoordelijkheid en eigen mogelijkheden (eigen kracht) van jeugdigen, ouders en hun sociale netwerk;
- Versterken van het opvoedkundig klimaat in gezinnen, wijken, scholen en in voorzieningen als kinderopvang en peuterspeelzalen;
- Versterken van vroegsignalering en preventie zodat eerder hulp wordt geboden en het beroep op dure gespecialiseerde hulp wordt verminderd; vraaggerichte, integrale hulp aan gezinnen volgens het uitgangspunt één gezin, één plan, één regisseur;
- Waarborgen van de veiligheid van de jeugdige in de opvoedsituatie waarin hij opgroeit;
- Meer ruimte voor professionals om de juiste hulp op maat te bieden en vermindering van regeldruk.[4]

De Jeugdwet heeft formeel betrekking op alle hulp, zorg en ondersteuning voor jeugdige tot een leeftijd van 18 jaar. Bij de behandeling van de nieuwe Wmo in de Tweede Kamer is een amendement aangenomen dat gemeenten in hun Wmo-beleidsplan aandacht besteden aan de wijze waarop zij zorgdragen voor de continuïteit van zorg voor jongeren van 18 jaar,

[4] Memorie van Toelichting bij de Jeugdwet, 1 juli 2013

die die zorg nog steeds nodig hebben. In het beleidsplan WMO wordt de wijze van continuering van deze zorg nader uitgewerkt.

In de memorie van toelichting bij de Jeugdwet wordt de opbouw van de gemeentelijke taken als volgt weergegeven.

Voor het grootste gedeelte van de jeugdigen en hun ouders is voor het gezond opgroeien van de kinderen een positief opgroei- en opvoedklimaat voldoende. Zij hebben geen jeugdhulp nodig. Een kleinere groep jeugdigen en hun ouders hebben (tijdelijke) ondersteuning nodig in de vorm van een voorziening. Slechts voor een zeer kleine groep jeugdigen en hun ouders is ingrijpen door de overheid nodig. Dit is het geval als ouders er onvoldoende in slagen om hun opvoedingsverantwoordelijkheid waar te maken en hun kinderen in de ontwikkeling worden bedreigd, of wanneer een jongere een strafbaar feit heeft gepleegd.

2.2 Omvang van de jeugdzorg in Enschede

In samenwerking met de Twentse gemeenten hebben we in kaart laten brengen hoeveel (unieke) jeugdigen gebruik maken van jeugdzorg en –hulpverlening en wat de voornaamste zorgvormen zijn waarvan zij gebruik maken. Het gaat hier uitsluitend om de nieuwe taken die naar de gemeente komen. Met dit beeld kan de gemeente zich voorbereiden op de doelgroep en de taken die in de toekomst onder haar regie vallen.

In Enschede zijn ruim 2500 jeugdigen in jeugdzorg (peildatum 2011). Dit is inclusief de jeugd-GGZ en de jeugd-AWBZ. Dit aantal is ca. 5% van het totaal aantal jeugdigen, in overeenstemming met het landelijke gemiddelde. Het zorgverbruik besloeg toen ruim 40,5 miljoen euro, waarbij nog een gedeelte van JeugdzorgPlus, jeugd-GGZ[5] en Jeugdreclassering onbekend was. Die zorg omvatte ca. 4500 trajecten. Een deel van de kinderen/gezinnen maakt gelijktijdig gebruik van verschillende vormen van jeugdhulp dus bijvoorbeeld Jeugd-GGZ en jeugdzorg. Het beroep op alle vormen van jeugdzorg is in de afgelopen jaren continue gestegen. De kosten in de jeugd-GGZ zijn in een periode van 4 jaar landelijk zo'n 30% gestegen.

[5] Zie pagina 26 voor nadere beschrijving JeugdzorgPlus en jeugdreclassering
AWBZ is Algemene Wet Bijzondere ziektekosten, GGZ is geestelijke gezondheidszorg

	Aantal (afgerond)	Inschatting van de kosten in euro	Totaal jeugdigen	Aantal in jeugdzorg
Twente			184.000	10.500
Enschede			47.240	2.500
Ambulante begeleiding (AWBZ)	623	5,5 mln.		
Ambulante zorg (AWBZ, Zvw, Prov)	2.200	8,3 mln.		
Verblijf deeltijd	214	700.000		
Verblijf 24 uur	494	11 mln.		
Pleegzorg	211	2,2 mln.		
Jeugdbescherming	538	3 mln.		
Jeugdreclassering	81	460.000		
Totaal aantal zorgtrajecten	4.500	40,5 mln.		

Peildatum 1 oktober 2011

2.3 Implementatiesporen

De voorbereiding op de decentralisatie bestaat uit twee samenhangende sporen: een lokaal en een regionaal implementatiespoor. Beide sporen zijn uitgewerkt in dit beleidsplan. Vanaf 2012 zijn zowel lokaal als regionaal een groot aantal deelprojecten opgestart om leerervaringen op te doen. Een overzicht van deze deelprojecten is te vinden in bijlage 2.

2.3.1 Lokaal spoor

Het lokale spoor werken we uit binnen de context van het sociale domein.
Naast de nieuwe taken voor de jeugd, komen er ook nieuwe verantwoordelijkheden over op het gebied van de Wet Werken naar Vermogen en de overheveling van AWBZ-taken naar de Wmo. Gelijktijdig wordt binnen het onderwijs een stelselwijziging gerealiseerd; Passend Onderwijs. De decentralisaties bereiden we in samenhang voor.

De vormgeving van de lokale infrastructuur in de wijken is leidend. We zetten in op burgerkracht door het versterken van de ondersteuningsstructuur in de wijk. In de afgelopen jaren hebben we binnen gezinnen goede ervaringen opgedaan met het wijkgericht werken en met de wijkteams.

2.3.2 Regionaal spoor

In de Jeugdwet is gesteld dat gemeenten regionaal moeten samenwerken. Dit vanwege de benodigde deskundigheid, de beperkte omvang van bepaalde doelgroepen en de schaal waarop sommige gespecialiseerde voorzieningen zijn georganiseerd. Ook bij de decentralisatie van AWBZ-functies naar de Wmo en de invoering van de Participatiewet werken we regionaal samen.

3. Visie en uitgangspunten

Ter voorbereiding op de decentralisatie van de jeugdhulp zijn al eerder door de raad en het college besluiten genomen. In dit hoofdstuk zijn belangrijke reeds vastgestelde kaders en uitgangspunten beschreven.

3.1 Visie op lokale inrichting en regionale samenwerking

In het najaar van 2012 hebben we als 14 gemeenten in Twente onze visie geformuleerd op de decentralisatie van de jeugdzorg (bron: Visie en uitgangspuntentransitie Jeugdzorg door de raad vastgesteld op 24 juni 2013). Deze visie is in belangrijke mate richtinggevend voor de lokale inrichting en uitvoering van de jeugdhulp en voor onze regionale samenwerking.
De visie vormt de basis voor beleidskeuzes. Onze inhoudelijke vertrekpunten zijn:

- Wij stellen het kind centraal;
- Wij vinden dat ouders zelf verantwoordelijk zijn;
- Waar nodig versterken we de opvoeding;
- Waar nodig versterken we de ondersteuning;
- Waar nodig nemen we de opvoeding over.

Dit betekent dat wij:

- Inzetten op het versterken van eigen kracht;
- Nadruk leggen op preventie en vroegsignalering;
- Ondersteuning zo dichtbij mogelijk organiseren;
- Ondersteuning integraal bieden (één gezin, één plan);
- Ondersteuning zo intensief en zo lang bieden als nodig;
- Ondersteuning vraaggericht, niet aanbod gericht bieden;
- Organisaties en de professionals het vertrouwen geven.

Daarbij hebben we afgesproken dat:

- We regie nemen, partners betrekken en cliëntparticipatie organiseren;
- We lokaal doen wat lokaal kan, bovenlokaal wat bovenlokaal moet;
- We kiezen voor een beleidsrijke invoering waar mogelijk;
- We experimenten mogelijk maken en lessen trekken.

De visie sluit aan bij de eerdere nota ‘Ieder talent telt!, Jeugdvisie Enschede’ [6] waarin onder meer richting gegeven wordt aan het onderdeel meer preventie, minder zorg: investeren in tijdige, lichte ondersteuning en preventie om daarmee onnodig zware zorg te voorkomen.

3.2 Regionale uitgangspunten

In de nota 'Samenwerken aan Jeugdzorg Twente' (met instemming raad op 16 december 2013) is geschetst hoe we invulling willen geven aan de regionale samenwerking en welke taken we gezamenlijk op willen pakken. We hebben daarbij als Twentse gemeenten de volgende keuzes gemaakt, waarbij we zoveel mogelijk van en met elkaar willen leren:

1. De gemeente van herkomst is en blijft verantwoordelijk voor het bekostigen van de zorg die regionaal beschikbaar is (woonplaatsbeginsel), inclusief de organisatie van de toegang daartoe;

[6] Kennisneming raad d.d. 25 juni 2012

2. We kopen de regionale zorgvormen gezamenlijk in, resulterend in raamcontracten waarin afspraken over prijs en kwaliteit vastgelegd zijn;
3. We gaan in Twente als 14 gemeenten maximaal van en met elkaar leren hoe we het beste de lokale aanpak kunnen versterken en effectief kunnen maken;
4. We gaan een regionaal reflectiepunt inrichten, waar we feedback verzamelen op alle doorverwijzingen naar regionale zorgvormen, inclusief die van huisartsen.

Deze keuzes zijn een opmaat voor de definitieve inrichting van de jeugdhulptaken die de Twentse gemeenten gezamenlijk moeten en gaan organiseren voor het nieuwe stelsel.

3.2.1 Positionering regionale jeugdhulptaken

Met de nota 'Inrichting en sturing Jeugdzorg en Wmo vanaf 2015', vastgesteld door de raad op 3 februari 2014, is besloten de regionale jeugdhulptaken vorm te geven binnen de bestaande intergemeentelijke regeling.

Dit uitgangspunt is uitgewerkt in een besturingsmodel voor de Twentse samenwerking. Besloten is de gezamenlijke taken op het gebied van jeugdhulp te beleggen binnen de Regio Twente, uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van een, nog in te stellen, eigen bestuurscommissie[7]. Hiervoor wordt een nieuwe Organisatie voor de Zorg en Jeugdhulp in Twente (OZJT) ingericht. De jeugdhulptaken die gezamenlijk worden opgepakt zijn jeugdzorgplus, werving en matching pleegzorg, jeugdbescherming en jeugdreclassering, residentiële jeugdhulp, advies en meldpunt kindermishandeling en huiselijk geweld (AMHK), regionale crisisdienst, het regionale reflectiepunt, een advies- en consultatiefunctie en verschillende taken in de backoffice zoals bijvoorbeeld de organisatie van de inkoop.
Het OZJT moet voor 31 december 2014 ingericht en operationeel zijn.

3.2.2 Regionaal transitiearrangement

Het Rijk, de VNG en IPO hebben afspraken gemaakt over de overgang van de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de zorg voor jeugd naar gemeenten in 2015. Het regionaal transitiearrangement van de 14 gemeenten in Twente geeft invulling aan de gemaakte afspraken. Daarbij gaat het vooral om het komen tot zorgcontinuïteit voor kinderen en jongeren die op 31 december 2014 in zorg zijn (of die op een wachtlijst staan), waarbij er een nauwe relatie is met het in stand houden van de zorginfrastructuur en het beperken van frictiekosten. De raad heeft op 16 december 2013 kennis genomen van het regionaal transitiearrangement Jeugdzorg Twente (vastgesteld door het college d.d. 29 oktober 2013). Met instellingen en vrijgevestigden wordt gedurende 2014 nadere invulling gegeven aan de afspraken uit het transitiearrangement.

Voor schaarse en voornamelijk landelijk georganiseerde specialistische functies zijn op landelijk niveau afspraken gemaakt met de aanbieders die op dit moment de zorg leveren voor deze functies. Het gaat om afspraken tussen alle gemeenten en de zorgaanbieders over de continuïteit van specialistische zorg en de daarbij behorende infrastructuur. Deze afspraken vormen een aanvulling op het regionale transitiearrangement. De landelijke afspraken zijn opgenomen in paragraaf 5.3.1 en in bijlage 3.

[7] Voorstel conform behandeld in de raad d.d. 10 maart 2014

3.3 Lokale uitgangspunten voor inrichting en uitvoering

Met de vaststelling van de nota ‘Inrichting en Sturing Jeugdzorg en Wmo vanaf 2015’ op 3 februari 2014 zijn belangrijke richtinggevende besluiten genomen over de inrichting en uitvoering van de nieuwe jeugdtaken. Zowel voor de nieuwe Wmo als voor jeugdhulptaken is bepaald de transities zo te laten verlopen dat er geen grote schoksgewijze verschuivingen op de arbeidsmarkt plaatsvinden en dat de continuïteit van zorg, ondersteuning en professionaliteit zoveel mogelijk wordt gewaarborgd (’zachte landing’). Ook is besloten dat de uitvoering van de nieuwe taken moet plaatsvinden binnen de door het rijk beschikbaar gestelde budgetten.

Enschede heeft, net als een aantal andere steden, de afgelopen jaren goede ervaringen opgedaan met het werken met integrale wijkteams voor multiprobleemgezinnen.
Uit verschillende kosten baten analyses die in het land zijn uitgevoerd, blijkt dat dit kosten bespaart. Daarom is besloten de nieuwe (jeugd)taken in Enschede te beleggen bij wijkteams, het aantal wijkteams uit te breiden naar negen en alle medewerkers (ongeveer 100) van de nieuwe wijkteams onder te brengen in één nieuwe of bestaande organisatie. Naast de jeugdtaken voeren de wijkteams nog andere taken uit.

Voor de financiering van de wijkteams is besloten een deel van de budgetten jeugdhulp in te zetten en een budget beschikbaar te stellen voor de specialistische zorgvoorzieningen.

4. De inrichting van het jeugdstelsel

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe de nieuwe lokale zorgstructuur er uit gaat zien per 1 januari 2015, welke mechanismen worden ingebouwd gericht op preventie, hoe de toegang gaat functioneren, hoe de verbinding met belangrijke partijen in de wijk en met het gedwongen kader wordt vormgegeven. Waar mogelijk worden met dit beleidsplan besluiten genomen op deze onderdelen. Niet op alle onderdelen zijn de details en contouren al helder. Deels wordt dit veroorzaakt door het wachten op aanvullende wet- en regelgeving en richtlijnen van het Rijk. Op onderdelen zijn daarom in dit en in volgende hoofdstukken uitwerkingspunten geformuleerd met een bijbehorend tijdpad. Dit alles is gericht op operationeel zijn op 1 januari 2015.

Het nieuwe stelsel richt zich op inzet van eigen kracht, normaliseren, preventie en vroegtijdig signaleren. Als zorg nodig is dan zetten we die snel en integraal in; zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. Vanuit die gedachte is dit hoofdstuk opgebouwd, te starten met participatie en preventie. Vervolgens is de centrale rol van de wijkteams beschreven; ze bieden zelf hulp en vormen de toegang tot specialistische, zwaardere zorg. Daarna is de organisatie en handelingswijze beschreven wanneer sprake is van een onveilige situatie voor het kind. Hierin zijn de regionale samenwerkingsafspraken cruciaal.

In de nieuwe lokale zorgstructuur onderscheiden we drie niveaus:

- *Eigen kracht en de sociale omgeving*; de bewoners, vrijwilligers en professionals in de wijk en stad, die zelf geen hulpverlener zijn. Ze normaliseren, signaleren en leiden zorgbehoevenden naar ondersteuning. Voorbeeld: een voetbaltrainer die problemen met de sociaal emotionele ontwikkeling van een kind vermoedt en ouders aanzet tot raadplegen van het wijkteam.
- *De rechtstreeks toegankelijke hulp* van en via het wijkteam en de huisarts; elke zorgzoekende kan zonder dat hier een verwijzing voor nodig is.
  Voorbeelden: het wijkteam, huisarts, consultatiebureau.
- *De specialistische zorg en ondersteuning* die niet rechtstreeks toegankelijk is. Deze is alleen toegankelijk via wijkteam, huisarts, jeugdarts en medisch specialist. Voorbeelden zijn de specialistische geestelijke gezondheidszorg en specialistische opvoedondersteuning. Voor deze specialistische zorg en ondersteuning is een individuele voorziening nodig.

De wijkteams vormen een belangrijke schakel in de nieuwe lokale zorgstructuur.

In het nieuwe jeugdstelsel staat de eigen kracht van jeugdigen en ouders centraal. Ouders en opvoeders zijn eerst verantwoordelijk voor de zorg en het oplossen van problemen. Daarbij krijgen zij steun uit eigen omgeving, zoals van familie, vrienden, buren, de school, kindcentra, consultatiebureau, de sportvereniging of de geloofsgemeenschap. Als ouders en jeugdigen extra steun nodig hebben, kunnen ze hiervoor vanaf 2015 ook terecht bij het wijkteam in de eigen wijk. Het wijkteam bestaat uit deskundige ‘wijkcoaches’ die mensen zelf kortdurende hulp kunnen bieden. De wijkcoach schakelt daarbij zo mogelijk ook de omgeving van de jeugdige in. Het onderwijs neemt daarbij een belangrijke plek in. Als er verschillende vormen van hulp nodig zijn in een gezin zorgt de wijkcoach dat dit goed is afgestemd. Als er specialistische jeugdhulp nodig is kan de wijkcoach of de (huis)arts deze hulp ook inschakelen. Een team van experts bijvoorbeeld op het gebied van opvoeden, psychische problematiek of verslaving, kan de wijkcoach daarbij adviseren. Bij hulp in het gedwongen kader wordt afgestemd met de wijkcoach die regievoerder is van de gezins-aanpak. De wijkcoach blijft zolang dat nodig is als regievoerder betrokken bij het gezin.

4.1 Participatie, preventie, eigen kracht en sociale omgeving

De gemeente gaat uit van de eigen kracht van haar bewoners. Het is onze overtuiging dat het beroep op jeugdhulp en ondersteuning afneemt als het in de buurten, bij werkgevers, onderwijs, verenigingen en anderen goed draait, als de samenleving zoveel mogelijk zelf problemen op kan lossen. Veel mensen gebruiken hun netwerk om vragen of zorgen te delen. Op die manier worden onderwerpen bespreekbaar, wordt kennis gedeeld en helpen mensen elkaar door met elkaar mee te denken.

Tegelijkertijd weten we dat niet iedereen beschikt over zo'n netwerk en dat sommige vragen te complex zijn voor dit netwerk. Op zo'n moment is het van belang dat ouders hun vragen aan mensen kunnen stellen die professioneel met opvoeden of ontwikkeling van kinderen en jongeren bezig zijn. De gemeente zet in op samenwerking met partners in de wijk (de kindcentra, het voorgezet onderwijs, verenigingen) en eerstelijns partners (huisartsen, verloskundige, consultatiebureau) gericht op versterking van eigen kracht van kind en gezin en de ondersteuningsstructuur in de wijk.

4.1.1 Online opvoed- en opgroeiondersteuning; Loes en de Kindertelefoon

Uit onderzoek blijkt dat mensen vaak bij vragen hun eigen netwerk inzetten of online informatie zoeken. Omdat de beschikbare informatie op internet eindeloos is, en soms ook wat afstandelijk, heeft de gemeente de afgelopen jaren samen met de regio geïnvesteerd in een toegankelijke opvoedsite Loes. Loes is opgezet vanuit een public health benadering volgens de Triple P-methodiek; positief opvoeden aangevuld met een publiekscampagne. Iedereen kan hier 24 uur per dag informatie, tips en hulp vinden over opvoeden en de ontwikkeling van een kind of jongere. Aanvullend hierop zijn professionals per mail en telefonisch beschikbaar voor individuele vragen van ouders. Voor kinderen en jongeren is er de Kindertelefoon; een landelijke voorziening. Bij de kindertelefoon kunnen kinderen en jongeren terecht voor online opgroeiondersteuning, chatten en bellen met een medewerker.

4.1.2. Van -9 maanden tot 0 jaar; de verloskundige

Een van de eerste plekken waar ouders naar toe gaan bij een zwangerschap is de verloskundige. De verloskundige houdt de gezondheid van het ongeboren kind en de moeder tijdens de zwangerschap goed in de gaten en heeft de rol van vraagbaak voor de ouders. We nemen als gemeente deel aan het landelijke pilotproject Healthy Pregnancy for All (HP4All). Verloskundigen hebben hierin een belangrijke signaleringfunctie. Ze bespreken eventuele zorgpunten met de zwangere waarna eventuele doorverwijzing plaatsvindt.
De positieve resultaten van de pilot gaan we borgen in het nieuwe jeugdstelsel.

4.1.3 Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

In de leeftijd van 0-4 jaar komen ouders bij het consultatiebureau. Naast het volgen van de ontwikkeling van het kind, bespreken ouders en jeugdarts/verpleegkundige vraagpunten. Eventueel kunnen ze ouders doorverwijzen naar nadere ondersteuning zoals huisarts, wijkteam of specialistische jeugdhulp. Omdat ouders het doorgaans prettig vinden om met elkaar te praten over opvoedvragen, heeft de JGZ een inloopspreekuur georganiseerd. Bij het inloopspreekuur is ook een computer met de website van Loes beschikbaar waardoor ouders met opvoedvragen ook online hun vraag kunnen stellen. In de leefstijl 4 tot 16 jaar worden kinderen/jongeren nog vier keer op school gescreend door de JGZ. We maken met de GGD-JGZ werkafspraken met de wijkteams gericht op vroegtijdige signalering en preventief handelen.

De taken die de Jeugdgezondheidszorg binnen de regio Twente/GGD uitvoert in opdracht van de Twentse gemeenten vallen onder de Wet publieke gezondheid (Wpg). Ook de Wpg wijzigt per 1 januari 2015. Dit naar aanleiding van de evaluatie van het huidige takenpakket van de JGZ; het zogenaamde basistakenpakket. In de nieuwe wet, waarin gesproken wordt over het basispakket behoudt de JGZ de taken: alle kinderen in beeld houden, monitoren en signaleren, screenen, vaccineren, inschatten zorgbehoefte en tijdig hulp inschakelen.
De onderdelen die moeten worden versterkt zijn: versterken van de eigen kracht van ouders en jongeren en normaliseren, samenwerken, toeleiden naar zorg en adviseren ten behoeve van collectieve maatregelen. In het basispakket komt er ook meer ruimte voor de JGZ om in de uitvoering flexibeler te handelen. Hierdoor wordt het mogelijk om meer op maat te handelen wanneer er risico's of juist geen risico's geconstateerd worden. Het uitvoeren van specifieke programma's, interventies en maatregelen wordt geen onderdeel van het basispakket JGZ.

De Twentse gemeenten en de JGZ gaan deze wetswijziging regionaal en lokaal vorm en inhoud te geven. In dit geval liggen er voor de Twentse gemeenten verschillende opgaven:

- Gemeenten en partners (inclusief de functie JGZ) creëren de basis waarop de JGZ haar rol kan vervullen en kan samenwerken en invulling kan geven aan het basispakket;
- Gemeenten besluiten op basis van het beeld dat zij hebben van de functie en rol van de JGZ welke aanvullende taken zij de functie JGZ logischerwijs wil geven, buiten de taken van het basispakket; we noemen dit maatwerk;
- Gemeenten geven de JGZ een rol in relatie tot de lokale toegang tot Jeugdhulp, in Enschede de wijkteams.

Met het koersdocument JGZ wordt de noodzakelijke verandering in gang gezet. De JGZ voert dit in nauwe afstemming met de (individuele) Twentse gemeenten uit.

Uitwerkingspunten

- We gaan de flexibiliteit in het nieuwe basispakket optimaal benutten en vastleggen in regionale afspraken met de JGZ.
- We maken met de JGZ werkafspraken met de wijkteams gericht op vroegtijdige signalering en preventief handelen.

4.1.4 Kindcentra en onderwijs

Voorschoolse voorzieningen en primair onderwijs: (Integrale) Kindcentra
Naast thuis, gaan kinderen voor een groot deel van hun leven naar de kinder- en buitenschoolse opvang en naar school. De leerkrachten en groepsleidsters hebben veel contact met de kinderen en hebben een belangrijke rol in de ontwikkeling van het kind. Voor ons zijn de (integrale) kindcentra, waarbinnen kinderopvang en primair onderwijs nauw samenwerken dus belangrijke partners. Binnen een Kindcentrum wordt voor alle kinderen (en hun ouders) een ononderbroken voorziening van opvang, vorming, ontwikkeling en onderwijs gecreëerd. Doordat de verschillende partners in de keten gaan samenwerken aan de hand van één gemeenschappelijk pedagogisch en educatief kader verloopt de overgang naar de basisschool gemakkelijker en stijgen de (leer)prestaties van de kinderen. Ook biedt het een uitgelezen kans om één doorlopende interne zorgstructuur te ontwikkelen voor de periode van 0 tot 13 jaar.

De Kindcentra zetten dus in op drie pijlers:

1. Goede schoolresultaten voor elk kind, mede door de het werken met een doorgaande leerlijn;
2. Goede (doorlopende) ondersteuning passend bij het kind;
3. Goed contact met ouders om samen te werken aan de ontwikkeling van een kind

Daarnaast zet de gemeente in overleg met de Kindcentra in op twee aanvullende thema's:

Focus op talent
Elk kind heeft talent. De afgelopen jaren hebben talentcoaches in de groepen 7 en 8 en de twee eerste jaren van het voortgezet onderwijs kinderen geholpen om hun persoonlijke eigenschappen en vaardigheden te ontdekken. Daarbij is ook de relatie met de arbeidsmarkt gelegd. Onderzoek laat zien dat focus op talent leidt tot een sterker zelfbewustzijn en oriëntatie op de toekomst onder kinderen.

Focus op gezondheid
De JGZ monitort de ontwikkeling van de kinderen tijdens hun basisschool- en voortgezet onderwijstijd. Als reactie op de uitkomsten van deze monitor worden op scholen projecten uitgevoerd om een gezondere leefstijl te bevorderen. Zo is de afgelopen jaren onder meer met het programma 'Gesunde Kinder in Gesunde Kommune,' overgewicht op scholen teruggedrongen.

<u>Voortgezet Onderwijs</u>
Na de basisschool stromen jongeren door naar het voortgezet onderwijs. Ouders staan over het algemeen op een grotere afstand van het onderwijs dan tijdens de basisschooltijd. De jongere is zelf meer aan zet. Onderzoek laat zien dat focus op de eerder genoemde toekomstgerichte thema's met focus op talent en op gezondheid, leidt tot gezondere jongeren met een positiever zelfbeeld en meer kennis van hun kwaliteiten. Zij kunnen later aan de slag in een functie die bij hen en de arbeidsmarkt past.

<u>Passend onderwijs</u>
Vanuit de samenwerkingsverbanden van primair en voortgezet onderwijs (PO en VO) ontwikkelt het onderwijs een nieuwe ondersteuningsstructuur voor leerlingen die ook moet resulteren in minder plaatsing van leerlingen in het speciaal onderwijs. In aansluiting op de ontwikkeling van de nieuwe ondersteuningsstructuur binnen school, actualiseert de gemeente in het kader van de transitie Jeugdzorg de binnen het onderwijs extern genoemde zorgstructuur. Daarbij gaat het om de Zorgadviesteams, het team Vroegsignalering en de mogelijke verbinding tussen de interne zorgstructuur van het onderwijs en de structuur van het wijkteam en de specialistische jeugdhulp. Hieraan neemt het schoolmaatschappelijk werk en de JGZ deel. Deze zorgstructuur werkt ondersteunend aan het oplossen van problemen thuis en in de vrije tijd. Deze actualisatie gebeurt in nauwe samenwerking met het onderwijs om te komen tot een integrale zorgstructuur in en rondom de school (pilot Zorgstructuur PO en VO, zie bijlage 2). De lessen die zijn opgedaan met de pilot Alert4you met de JGZ en Jarabee gericht op vroegtijdige signalering en ondersteuning in de kinderopvang worden daarbij benut.

De gemeente moet een op Overeenstemming Gericht Overleg voeren met het onderwijs. Het OOGO is van belang voor afstemming van de via de gemeente toegankelijke jeugdhulp met de ondersteuning die het onderwijs biedt in het kader van passend onderwijs en afspraken om de één gezin-één plan-één aanpak te kunnen realiseren. Dit overleg moet gevoerd worden volgens een vooraf door het college vastgestelde OOGO-procedure.

Uitwerkingspunt

- We maken afspraken met het PO en het VO over de samenwerking tussen wijkteams en Kindcentra en het VO gericht op normaliseren, vroegtijdige signalering en preventief handelen. Dit gebeurt aan de hand van de uitkomsten van de pilot Zorgstructuur PO en VO die wordt uitgevoerd in de wijken Glanerbrug, Wesselerbrink en Pathmos/Stevenfenne.

4.1.5 Vrije tijd en verenigingen

Ook in hun vrije tijd ontwikkelen kinderen hun talenten, door muzische vorming, sport en spel. In de jeugdvisie wordt hieraan nadrukkelijk aandacht besteed. Zo zijn sportverenigingen plekken waar kinderen zich (fysiek) even lekker kunnen laten gaan. En ook ouders vinden het vaak een prettige plek om te komen. Ze zien hun kinderen actief zijn en spreken elkaar bij de club. Meer dan eens komen ook opvoed- en ontwikkelvragen ter sprake.

Uitwerkingspunt

- We onderzoeken voor 1 november 2014 de haalbaarheid van samenwerkings- en afstemmingsmogelijkheden tussen verenigingen en wijkteams. Hoe kunnen de wijkteams de verenigingen ondersteunen bij omgang met (complexere) jeugdigen en bij vroegsignalering?

4.2 De wijkteams en de toegang tot ondersteuning, hulp en zorg

Op verschillende manieren kan een kind en zijn/haar familie toegang krijgen tot zorg en ondersteuning op basis van de Jeugdwet. Dit kan via het wijkteam zijn, maar ook de huisarts, de jeugdarts en de medisch specialist hebben de mogelijkheid om jeugdigen door te verwijzen naar alle vormen van jeugdhulp. Als er sprake is van inzet van gedwongen kader bepaald de rechter welke vorm van ondersteuning moet worden ingezet. In alle gevallen is de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering en financiering.

4.2.1 Het wijkteam

Enschede streeft naar een integrale wijkaanpak vanuit het principe één huishouden, één plan. We kiezen ervoor om brede wijkteams een centrale rol te geven in het nieuwe ondersteuningsstelsel. Deze wijkteams bestaan uit generalistische medewerkers (wijkcoaches), die voldoen aan hoge professionele eisen.

De wijkteams:

- Zorgen ervoor dat een fijnmaziger netwerk in de wijken wordt gerealiseerd waarbij de kracht van de wijk volop wordt benut en ondersteuning zo dichtbij mogelijk wordt georganiseerd;
- Werken vanuit het principe één gezin, één plan, één regisseur, waarin een vraaggerichte aanpak centraal staat;
- Bieden ondersteuning zo licht als mogelijk, en zo zwaar als nodig;
- Werken vanuit vertrouwen in de professional in de beoordeling door de professional;
- Bieden zelf kortdurende ondersteuning. Bij langdurige ondersteuning verwijst het wijkteam in de meeste gevallen door naar andere instellingen.
- Naast jeugdhulp voert het wijkteam taken uit op het terrein van multi-problematiek, maatschappelijk werk en participatie voor volwassenen.

De volgende jeugdtaken zijn belegd bij de wijkteams:

- Vroegtijdige ondersteuning voor kinderen (0-23 jaar) en hun ouders ten behoeve van talentontwikkeling, verhogen opvoedvaardigheden en bevorderen psychosociale ontwikkeling (het voormalige Centrum voor Jeugd en Gezin over te laten gaan en borgen in de structuur rondom het wijkteam en wijkgericht werken/kindcentra);
- De ambulante[8] jeugdhulpverlening;
- De ambulante begeleiding van jeugdigen met een verstandelijke beperking;
- Ondersteuning van vindplekken jeugd in de wijk (school, huisarts, sportclub, etc.);
- Toegang tot de specialistische jeugdhulp.

Ouders en kinderen die ondersteuning nodig hebben, kunnen bij het wijkteam terecht.
Het wijkteam kan het gezin of de jeugdige ondersteuning geven in de vorm van groepsondersteuning of individuele ondersteuning die past in de context van de thuissituatie. Dit heeft ook betrekking op de veiligheid van het kind.

De wijkteams kunnen indien nodig specifieke expertise bijschakelen, bijvoorbeeld op het gebied van opvoeden, psychische problematiek of verslaving. Vanuit de nieuwe regionale Organisatie voor Zorg en Jeugd Twente (OZJT) is een advies- en consultatiefunctie van deskundigen beschikbaar die de lokale professionals (in Enschede de wijkcoaches) ondersteunen bij de besluitvorming over de inzet van specialistische zorg.

Uitwerkingspunt wijkteams

- Starten van een implementatietraject ‘wijkteams nieuwe stijl’ gericht op integraal, gezins- en vraaggericht werken in de uitvoering van hun nieuwe takenpakket professionalisering (1 juli 2014 – 1 juli 2016);
- We maken in samenhang met de decentralisaties AWBZ/Wmo, werk en inkomen en passend onderwijs werkafspraken over hoe om te gaan met de leeftijdsgroep 18-23 jaar;
- We maken afspraken over de samenwerking tussen de wijkteams en het OZJT over de consultatie van experts bij de besluitvorming over de inzet van specialistische zorg.

Samenwerking met partners in de wijk

Om de sturings- en regierol goed te kunnen vervullen, is een centrale positie van het wijkteam nodig. Hiervoor is een sterke verbinding nodig met scholen, JGZ, huisartsen, jongerenwerk, politie, etc. Als partners problemen zien bij kinderen en gezinnen en daar zelf geen mogelijkheden hebben tot ondersteuning, kan advies en/of doorverwijzing plaatsvinden naar het wijkteam (zie ook de vorige paragraaf). Er wordt door de wijkteams geïnvesteerd op de verbinding met deze partners. Wijkteams stemmen beleidsmatig en op uitvoeringsniveau af met de Kindcentra (en met voorschoolse voorzieningen en scholen die geen onderdeel uitmaken van Kindcentra), het onderwijs (VO en MBO), consultatiebureaus, huisartsen en verenigingen over vroegtijdige signalering en mogelijke oplossingen. Diverse pilots hebben we inmiddels opgestart om aan deze regie en samenwerking vorm te geven.

Uitwerkingspunt

- We benutten de resultaten van de pilots om voor 1 januari 2015 structureel stadsbreed handen en voeten te geven aan deze regie en samenwerking (zie bijlage 2 voor een overzicht van pilots).

[8] Zie bijlage 1 voor definitie ambulante hulp

Regie op de specialistische jeugdhulp

Als gemeente hebben we een opdrachtgeversrol naar de aanbieders van specialistische zorg. De wijkteams vormen de toegang tot die zorg; beslissen of en welke specialistische zorg ingezet wordt. De wijze waarop dit proces wordt ingericht wordt vastgelegd in de verordening jeugdhulp. Buiten de jeugdhulp kunnen we als gemeente ook andere samenwerkings-/opdrachtgeversrelaties hebben, bijvoorbeeld als het gaat om Wmo-taken.

Uitwerkingspunt

- We maken voor 1 november 2014 het aanbod specialistische zorg en ondersteuning inzichtelijk, dat door de wijkteams ingezet kan gaan worden (het zogenaamde instrumentarium).

4.2.2. De (huis)arts, medisch specialisten en jeugdartsen

Veel mensen gaan met opvoedvragen naar hun huisarts maar omdat opvoeden een specifieke expertise is, kunnen huisartsen niet alle vragen beantwoorden. Gelet op het belang van een goede en doelmatige hulpverlening krijgt de (huis)arts in de nieuwe wet de mogelijkheid om ouders met jeugdigen door te verwijzen naar alle vormen van jeugdhulp. In 2009 kwam 44% van de kinderen in de jeugd-ggz[9] via de huisarts bij de jeugd-ggz. Een deel hiervan bestaat uit klachten die vermoedelijk ook met psychosociale ondersteuning kan worden opgelost vanuit het wijkteam of algemeen toegankelijke voorzieningen. Een deel bestaat uit stoornissen die in de jeugd-ggz behandeld moeten blijven. Ook de jeugdartsen van de JGZ[10] en medisch specialisten hebben in de nieuwe Jeugdwet de mogelijkheid om naar alle vormen van jeugdhulp door te verwijzen.

We willen dat het wijkteam een betrouwbare en bereikbare partner is voor huisartsen, jeugdartsen en medisch specialisten waar kennis en kunde aanwezig is. Hiermee willen we bereiken dat het wijkteam een logische partner is om naar te verwijzen. In 2014 wordt met pilots tussen het wijkteam en huisartsen al ingezet op de relatie en partnerschap.

Uitwerkingspunt

- We maken handelingsafspraken met huisartsen over de toegangsfunctie naar specialistische zorg, gericht op preventie, vroegsignalering en een goede aansluiting tussen de huisartsenpraktijk en de wijkteams en expertiseteam (1 oktober 2014);
- We onderzoeken of binnen de huisartsenpraktijk lichte ondersteuning kan worden geboden gericht op vroegsignalering en preventief handelen;
- We organiseren dat het instrumentarium voor het wijkteam ook inzichtelijk is voor de huisartsen, jeugdartsen en medisch specialisten;
- Vanaf 2015 monitoren we de verwijzingen naar specialistische zorg door wijkteams huisarts, medisch specialisten en jeugdartsen.

4.2.3 Politie en Veiligheidshuis

De politie is een belangrijke partner in de wijk en van het wijkteam. De politie levert een bijdrage aan veiligheid. De aanpak van jeugdcriminaliteit en overlast van jeugd in de openbare ruimte valt binnen de politiële jeugdtaak. Naast deze ‘repressie’ bestaat de politiële jeugdtaak ook uit ‘preventie’ en ‘vroegsignaleren en doorverwijzen’. Vooral dit laatste taakveld heeft de afgelopen jaren een sterke ontwikkeling doorgemaakt. Deze preventieve aanpak staat centraal in de pilot Jeugdaanpak Zuid, die in 2012 is gestart.

[9] GGZ is geestelijke gezondheidszorg
[10] JGZ is jeugdgezondheidszorg

De eerste resultaten zijn positief. De politie draagt de verantwoordelijkheid om in actie te komen, wanneer zij het vermoeden heeft dat een kind in een zorgwekkende situatie zit, waarin op een of andere manier de ontwikkeling en/of opvoeding van het kind wordt bedreigd. De verantwoordelijkheid blijft niet alleen beperkt tot de publieke ruimte, maar strekt zich uit, net zoals bij huiselijk geweld, tot achter de voordeur. Blijkt er inderdaad een zorgwekkende situatie te zijn dan doet de politie daarvan zorgmelding bij het wijkteam waarop het wijkteam in actie komt. Ook het Veiligheidshuis speelt een belangrijke rol als schakel tussen de lokale zorg- en veiligheidsstructuur en politie en Openbaar Ministerie. Binnen het Veiligheidshuis draait er een pilot Justitieel Overleg Risicojongeren Twente als opschalingsmogelijkheid vanuit de lokale zorgstructuur richting politie-justitie en andersom.

Uitwerkingspunt

- We maken werkafspraken over zorgmeldingen, aanpak van jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit tussen wijkteams en politie (1 aug 2014);
- De preventieve werkwijze die in de pilot in Zuid met wijkteam, onderwijs, jongerenwerk, politie en jeugdreclassering ontwikkeld wordt, rollen we uit over de stad.

4.3 Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling

Als de veiligheid van het kind in het geding is of wanneer de jongere een strafbaar feit heeft gepleegd is de hulp en ondersteuning niet meer vrijwillig. We spreken dan van hulp in het gedwongen kader. Het Advies- en Meldpunt voor Huiselijk geweld en Kindermishandeling heeft hierin een belangrijke positie. Aan de hand van het advies van de Raad voor de Kinderbescherming bepaalt de rechter welke hulp en ondersteuning nodig is.

4.3.1 Het AMHK

Het Advies- en Meldpunt voor Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK) wordt wettelijk verankerd in de nieuwe Wmo. Het AMHK wordt gevormd door een samengaan van het huidige Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) en het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG). Het AMHK:

- Fungeert als herkenbaar en toegankelijk meldpunt voor burgers en professionals voor alle gevallen of vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling;
- Geeft advies en consult aan de melder;
- Doet onderzoek naar de melding;
- Informeert, indien nodig, de politie en de Raad voor de Kinderbescherming;
- Schakelt indien nodig passende hulpverlening in.

Zodra blijkt dat vrijwillige hulpverlening de problemen niet kan oplossen en een kind bedreigd wordt in zijn/haar ontwikkeling, doet het AMHK melding.

Inmiddels zijn we in Twents verband, in samenspraak met het huidige AMK van Bureau Jeugdzorg en het huidige SHG een ontwikkel- en implementatietraject gestart om te komen tot een AMHK in Twente. Dit traject betreft onder andere:

- De wijze van omgaan met zorgmeldingen huiselijk geweld afkomstig van de politie;
- De aansluiting bij het multidisciplinair centrum voor kindermishandeling (de samenvoeging van medische hulpverlenings- en juridische trajecten gericht op betere zorg aan slachtoffers van kindermishandeling en hun gezinnen);
- De regionale route van meldingen naar de Raad voor de Kinderbescherming.

Op 3 februari 2014 is met de vaststelling van de nota ‘Inrichting en sturing Jeugdzorg en Wmo vanaf 2015’ het besluit genomen dat de vormgeving (inclusief opdrachtgeverschap) van het AMHK regionaal door het Organisatie voor Zorg Jeugd Twente wordt opgepakt.

Regionaal uitwerkingspunt

- In regionaal verband, onder opdrachtgeverschap van het OZJT organiseren we dat het AMHK in het 4e kwartaal 2014 operationeel is. De uitgangspunten en werkwijzen van het nieuw te vormen AMHK leggen we vast in een regiovisie 'Aanpak huiselijk geweld' met de regiogemeenten en in een beleidsplan van de centrumgemeenten voor vrouwenopvang. Het gaat daarbij om het uitgangspunt dat het AMHK kennis en expertise moet hebben op het brede spectrum van huiselijk geweld (eergerelateerd geweld, ouderenmishandeling, partnergeweld etc.). Bovendien moeten vanuit de inhoudelijke uitgangspunten gewerkt worden met een snelle systeemgerichte benadering zowel met inzet op slachtoffer als op pleger (gereed 3e kwartaal 2014).

Lokaal uitwerkingspunt

- Lokaal maken we samenwerkingsafspraken tussen wijkteams en AMHK; het AMHK bepaalt in afstemming met het wijkteam wie casusregisseur wordt.

4.3.2 Jeugdbescherming

Wanneer het niet mogelijk is om in het vrijwillige kader de onveilige situatie voor het kind te beëindigen, wordt jeugdbescherming ingezet. Dit is een stelsel van gedwongen maatregelen die de kinderrechter kan opleggen als een vorm van vrijwillige hulp niet werkt, in gezinssituaties waarin ernstige opvoedingsproblemen voorkomen en/of de ontwikkeling van het kind of de jongere in het geding is. Een kind of jongere wordt dan bijvoorbeeld 'onder toezicht gesteld' (OTS). Jeugdbescherming mag alleen worden uitgevoerd door een daartoe gecertificeerde instelling. Een gezinsvoogd van deze instelling begeleidt het gezin bij de opvoeding, tot de ouders dit zelfstandig kunnen overnemen. Het gezag over het kind blijft in principe bij de ouders, waarbij de aanwijzingen van de gezinsvoogd moeten worden gevolgd. Een OTS duurt maximaal 12 maanden. De kinderrechter kan de OTS steeds met 1 jaar verlengen tot de jongere 18 jaar is.

Als blijkt dat de ouders niet in staat zijn de opvoeding weer volledig op te nemen of wanneer dit aan het kind ernstige (psychische) schade toebrengt, kan de gezinsvoogd bij de kinderrechter een verzoek tot ontheffing indienen. Dit houdt in dat de ouders worden ontheven uit het ouderlijk gezag en dat een derde het gezag over het kind krijgt. Als ouders niet in staat zijn hun kind op te voeden en te verzorgen kunnen zij uit het ouderlijk gezag ontzet worden. Als het in het belang van het kind is, kan de kinderrechter besluiten het kind of de jongere in een tehuis of pleeggezin te plaatsen (machtiging uithuisplaatsing). Met de nieuwe Jeugdwet is een amendement aangenomen dat bepaalt dat als kinderen die niet meer bij de eigen ouders kunnen wonen bij een pleegouder of in een gezinshuis moeten worden geplaatst, tenzij dit aantoonbaar niet in het belang is van de jeugdige.[11]

Samenwerking met Raad voor de Kinderbescherming

In de nieuwe Jeugdwet behoud de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) haar onafhankelijke positie; zij doet onderzoek naar de noodzaak tot het treffen van een kinderbeschermingsmaatregel. Het college van B&W spreekt lokaal af welke organisatie mag melden bij de RvdK. In Enschede worden de wijkteams daarvoor aangewezen omdat ze beschikken over een goede informatiepositie (ze hebben relaties met school, huisarts, waardoor ze weten wat er in een gezin aan de hand is). Daarnaast kunnen zij zelf hulp organiseren, waarmee ze de onveilige situatie kunnen oplossen.

[11] Amendement nr. 80 L. Ypma, 15 oktober 2013

Vanuit de wet heeft het AMHK ook de wettelijke bevoegdheid rechtstreeks tot de RvdK te wenden. Zij moet de gemeente hierover dan wel informeren. Wij spreken met het AMHK en de RvdK af dat deze meldingen altijd via het wijkteam worden gedaan. Het is aan de RvdK om te bepalen of het een zaak al dan niet in onderzoek neemt. Als de RvdK na onderzoek tot het oordeel komt dat een kinderbeschermingsmaatregel noodzakelijk is, dient zij een verzoekschrift in bij de kinderrechter. In het verzoekschrift neemt de RvdK naast de onderbouwing van de maatregel ook op welke gecertificeerde instelling (gezinsvoogd) het meest voor de hand ligt om de maatregel uit te voeren. Hierover voert zij vooraf overleg met het wijkteam.

We hebben belang bij een goede informatievoorziening aan de RvdK en een zo volledig mogelijk advies aan de rechter. Hierbij is van belang aan te geven welke zorg en ondersteuning al is ingezet, wat wel/niet geleid heeft tot resultaat en welke zorg en ondersteuning nu ingezet zou kunnen worden.

Uitwerkingspunt

- We stellen een protocol op met daarin de lokale afspraken (meldingen, afstemming met het AMHK en met wijkteam en eventuele doorgeleidingen) met de Raad voor de Kinderbescherming.

Samenwerking met de gecertificeerde instelling, de uitvoerders van jeugdbescherming
Maatregelen in kader van jeugdbescherming vormen onderdeel van een totale gezinsaanpak. Het wijkteam wordt de regievoerder van het integrale plan, waar veiligheid ten aanzien van de kinderen voorop staat. Binnen deze aanpak kent de gezinsvoogd zijn (wettelijke) verantwoordelijkheid.

De wet op de jeugdhulp stelt dat de gecertificeerde instellingen de juiste hulp regelt maar deze in principe niet zelf biedt. Dit betekent dat bijvoorbeeld een gezinsvoogd, die belast is met de uitvoering van de maatregel, jeugdhulp in moet kunnen schakelen wanneer hij dat nodig acht. Hierover vindt afstemming plaats met het wijkteam aangezien er afstemming moet zijn met de hulp en steun die al wordt geboden aan een gezin. Voordeel hiervan is dat het bieden van hulp en steun geborgd is, zowel voor, tijdens als na een rechterlijke maatregel. Dit bevordert een continue aanpak en een soepele overgang van vrijwillig naar gedwongen kader en andersom.

De gecertificeerde instelling zal wijkgericht moeten werken, zodat een soepele overgang van vrijwillige naar gedwongen kader plaatsvindt. Bovendien verbetert dit de kwaliteit van de periode waarin sprake is van gedwongen kader. Dit wijkgericht werken en de afstemming met het wijkteam zal onderdeel vormen van de inkoopvoorwaarden voor de gecertificeerde instelling. Dat betekent dat wijkteams vaste gezinsvoogden en jeugdreclasseerders kennen. Dit bevordert ook overgang van vrijwillig naar gedwongen.

Inkoop van het gedwongen kader gebeurt verplicht bovenlokaal. Deze inkoop wordt ondergebracht bij het nog op te richten OZJT bij de regio Twente.

4.3.3 Opvang: pleegzorg, gezinshuizen en logeerhuizen

Voor kinderen die toch niet thuis kunnen blijven vindt er opvang plaats in de vorm van pleegzorg, gezinshuis, residentiele jeugdzorg. Bij de laatste twee vormen gaat het niet altijd om kinderen bij wie een jeugdbeschermingsmaatregel is opgelegd.

4.3.4 Jeugdreclassering

De Raad voor de Kinderbescherming heeft ook een rol bij jeugdreclassering, evenals de rechter, het openbaar ministerie of de directeur van een justitiële jeugdinrichting. Jeugdreclassering wordt op verzoek van één van deze partijen ingezet naar aanleiding van een strafbaar feit of ter ondersteuning van de tenuitvoerlegging van een strafrechtelijke beslissing. Het kan zowel op vrijwillige basis als in gedwongen strafrechtelijk kader worden uitgevoerd. Voor de uitoefening van de jeugdreclasseringstaken zal een daartoe aangewezen gecertificeerde instelling ingeschakeld worden. In het individuele strafadvies van de RvdK wordt een advies opgenomen welke gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering het beste de maatregel uit kan voeren. Hierover stemt de RvdK vooraf af met het wijkteam. De jeugdreclasseerders werken wijkgericht (zie boven).
Het Veiligheidshuis Twente speelt een belangrijke rol als schakel tussen de lokale zorg- en veiligheidsstructuur en ZSM[12] (de eerder genoemde pilot Justitieel Overleg Risicojongeren Twente).

4.3.5 Jeugdzorgplus

Dit is een vorm van hulpverlening met drang en dwang, voor jongeren voor wie een machtiging gesloten jeugdzorg is afgegeven door de kinderrechter. Het gaat om jongeren met ernstige, hardnekkige gedragsproblemen die zich aan de noodzakelijke behandeling dreigen te onttrekken en soms een gevaar voor zichzelf vormen. JeugdzorgPlus wordt op dit moment geleverd door 13 instellingen op landelijk niveau. In Twente betreft het LSG-Rentray en de OG Heldringstichting. Vanaf 2015 moeten de gemeenten hiervoor instellingen contracteren. Het ligt voor de hand dat dit (onder meer) de huidige JeugdzorgPlus-instellingen zijn. Uitvoering vindt dus plaats op regionale/bovenregionale schaal. De toegang tot JeugdzorgPlus verloopt via het wijkteam en de nazorg na afloop van het verblijf in de instelling gebeurt ook door het wijkteam.

Uitwerkingspunt

- We maken afspraken over de samenwerking tussen de wijkteams en de gecertificeerde instellingen en instellingen die JeugdzorgPlus leveren.

4.3.6 Crisisdienst

De zorg- en ondersteuningsbehoeften van kinderen en jongeren en opvoeders blijven niet beperkt tot kantooruren. Het kan zijn dat zich een crisissituatie voordoet buiten kantooruren waarbij direct ingegrepen moet worden. Dit betekent dat een crisisdienst 24 uur per dag, 7 dagen per week beschikbaar moet zijn voor vragen van cliënten en professionals.

Een crisisinterventie houdt in dat er binnen vier uur een eerste huisbezoek is om tot een goede beoordeling te komen over wat op dat moment nodig is. Soms volstaat een eerste gesprek en kan de volgende dag verder gekeken worden. Soms is meer nodig, zoals hulp in het eigen netwerk of spoedzorg. Het doel is in alle gevallen dat er voor de jeugdige een veilige opvoedsituatie ontstaat. Op dit moment beschikt Bureau Jeugdzorg nog over een crisisdienst. Ook diverse aanbieders hebben een eigen crisisdienst.

[12] De ZSM-werkwijze is gericht op het meer betekenisvol en sneller afdoen van strafzaken. Bij deze werkwijze wordt na aanhouding van de verdachte **z**o **s**poedig **m**ogelijk een beslissing genomen over het afdoeningstraject en wordt waar mogelijk direct een afdoeningsbeslissing genomen.

Regionaal uitwerkingspunt

- We combineren vanuit efficiency de crisisdienst met het AMHK. Vanaf 2015 is een meldpunt voor crisissituaties op regionaal niveau operationeel. De Organisatie voor Zorg en Jeugd Twente (OZJT) heeft de opdracht dit voor te breiden en te regelen inclusief opdrachtgeverschap.

Lokaal uitwerkingspunt

- We maken met de regionale crisisdienst afspraken over zo snel mogelijk doorschakelen, na de eerste crisisinterventie, naar het wijkteam ten behoeve van een integrale aanpak.

4.4 Regionale organisatie

De regionale jeugdhulptaken zoals hierboven beschreven worden binnen de regio Twente door de nieuwe organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT) opgepakt. De volgende taken worden door de samenwerkende gemeenten uitbesteed:

- JeugdzorgPlus;
- Jeugdbescherming en Jeugdreclassering;
- Werving van pleegzorg;
- Crisisdienst (benodigde) (spoed)hulp);
- Residentiële jeugdhulp;
- Het regionaal reflectiepunt.

De volgende taken gaat het OZJT namens de 14 samenwerkende gemeenten organiseren:

- AMHK;
- Crisisdienst (melding, analyse, crisisinterventie);
- Regionaal reflectiepunt (verzamelen/bundelen verwijspatronen, zie paragraaf 6.1);
- Advies- en consultatiefunctie ten behoeve van de lokale zorgstructuren in Twente, in Enschede de wijkteams (zie paragraaf 4.2).

In februari 2014 is een kwartiermaker aangesteld die de opdracht heeft een inrichtingsplan voor de nieuwe organisatie OZJT op te stellen zodat er 1 januari 2015 een organisatie staat en operationeel is.

5. Financiën, sturing en bekostiging

Per 1 januari 2015 worden de middelen voor de nieuwe jeugdhulptaken naar gemeenten overgeheveld. Deze hebben betrekking op vijf financieringsstromen van jeugdhulp:

- Door de zorgverzekeringswet gefinancierde geestelijke gezondheidszorg voor Jeugdigen (ZvW);
- Door de Algemene wet bijzondere ziektekosten gefinancierde langdurige zorg voor Jeugdigen (Awbz);
- Door de provincies gefinancierde jeugd- en opvoedhulp;
- Door de provincies gefinancierde justitiële taken;
- Direct door het Rijk gefinancierde JeugdzorgPlus.

In het nieuwe stelsel ontvangen gemeenten een decentralisatieuitkering uit het gemeentefonds volgens een verdeelmodel. De hierna genoemde bedragen zijn allen gebaseerd op de decembercirculaire 2013 van het ministerie van VWS. De definitieve bedragen wordt opgenomen in de meicirculaire 2014.

5.1 Prognoses budget jeugdhulp

Hoogte budget Jeugdhulp en kortingen
Het voorlopige budget Jeugdhulp voor Enschede voor 2015 bedraagt 47,0 miljoen euro. Hierin zijn de middelen verrekend die nodig zijn voor de medebehandeling van bijvoorbeeld ouders in relatie tot de problematiek van het kind. Deze middelen waren nog niet meegenomen in het budget dat was opgenomen in de meicirculaire 2013.

Het Rijk heeft de volgende kortingen aangekondigd op het landelijke macrobudget. In de onderstaande tabel is tevens de verwachte budgettaire korting voor Enschede weergegeven.

Jaar	Jaarlijkse kortingen op Macrobudget Jeugdhulp	Jaarlijkse kortingen voor Enschede
2015	120 miljoen euro	1,54 miljoen euro
2016	300 miljoen euro	3,65 miljoen euro
2017 e.v.	450 miljoen euro	5,53 miljoen euro

In de meicirculaire 2014 is in het definitieve budget voor 2015 (47,0 miljoen euro) de korting voor het jaar 2015 reeds verrekend.

Met de vaststelling van de nota ‘Inrichting en sturing Jeugdzorg en Wmo vanaf 2015’ is besloten dat de uitgaven voor de jeugdhulp moeten passen binnen het door het Rijk beschikbaar gestelde bedrag.

Budget voor invoerings- en uitvoeringskosten
Gemeenten ontvangen daarnaast incidenteel een decentralisatie-uitkering voor de invoeringskosten van de nieuwe jeugdzorgtaken. Voor Enschede betreft dit een bedrag van 256.277 euro voor 2014.

Structureel gaan de gemeenten vanaf 2015 ook een decentralisatie-uitkering voor de uitvoeringskosten voor de nieuwe jeugdzorgtaken. De hoogte van deze uitkering is nog niet bekend.

5.2 Begroting Jeugdhulp

Het vaststellen van de begroting is de bevoegdheid van de gemeenteraad. In de begroting moeten we rekening houden met diverse onderdelen, waaronder:

- Regionale en bovenlokale componenten, zoals de regionale samenwerking, de reflectiekamer, de werving en selectie van pleegzorg, het AMHK, de gezamenlijke backoffice, enzovoorts. Hiervoor is in principe het solidariteitsbeginsel van toepassing. Voor de beschikbaarheid zullen we de kosten delen volgens een nader te bepalen verdeelsleutel;
- De voorwaarden voor inkoop van de GGZ vallen de komende drie jaar onder de huidige bekostigingssystematiek;
- Lokale elementen, zoals de inrichting van de wijkteams de beleidsvorming, de monitoring op klanttevredenheid, klantparticipatie, communicatie, contractbeheer, enzovoorts;
- Voor alle kosten jeugdhulp geldt in principe het woonplaatsbeginsel. Wij betalen de zorg voor de jeugdigen waar wij verantwoordelijk voor zijn. Dit is deels voor overgangsklanten (regionaal transitie-arrangement) en deels voor nieuwe klanten.

Met de meicirculaire 2014 is er duidelijkheid over het lokaal beschikbare budget. Ook zijn nu de afspraken over de instandhouding van landelijke voorzieningen geregeld in het Landelijk Transitiearrangement. Aan het regionaal inrichtingsplan van het OZJT wordt nog gewerkt, inclusief een financieel verdeelmodel voor de kosten ervan. Naast dit budget voor jeugdhulp beschikken we over budget voor de jeugd(preventie)taken. Het gaat om de CJG-middelen (waaronder jeugdgezondheidszorg, schoolmaatschappelijk werk en Alifa opvoedondersteuning) maar bijvoorbeeld ook jongerenwerk. Momenteel wordt een nieuwe begrotingsindeling voor het hele sociale domein voorbereid om uitgaven in de jeugdhulp en de voorliggende voorzieningen inzichtelijk te houden. Deze willen we ten behoeve van de sturing op resultaten ontschot en meer wijkgericht inrichten.

Beslispunt raad

- De definitieve begroting Jeugdhulp op te nemen in de programmabegroting 2015-2018;
- De budgetten preventie en jeugdhulp ontschot en waar mogelijk wijkgericht in te richten;
- Daarbij aan te sluiten bij de reguliere verantwoordingssystematiek in het kader van planning en control.

5.3 Contractering en bekostiging

Om per 1 januari 2015 de juiste ondersteuning te kunnen geven aan bestaande en nieuwe cliënten moeten we ondersteuningsvormen inkopen. Door het Rijk is bepaald dat een deel van deze jeugdhulp landelijk moet worden ingekocht. Het andere deel gaan we lokaal organiseren. Hieronder gaan we op beide inkooptrajecten in.

5.3.1 Landelijke inkoop

Het Landelijk Transitiearrangement (LTA) gaat over de inkoop van zeer specialistische zorg met een landelijk werkingsgebied. In bijlage drie is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze voorzieningen. De VNG ontwikkelt hiervoor een programma van eisen en sluit raamovereenkomsten met verschillende partijen.

Naast het Landelijk Transitiearrangement Jeugdzorg zijn er nog een aantal zorgfuncties waarvoor de behoefte is ontstaan om op landelijk niveau afspraken te maken om de continuïteit te borgen. Het betreft de Kindertelefoon, Stichting Opvoeden, Stichting Adoptievoorziening en Vertrouwenswerk en Stichting Nidos (onafhankelijke gezins-)voogdij instelling, voor Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers. In opdracht van gemeenten wordt de VNG opdrachtgever hiervoor.

Voor deze functies is 3.67% van het macrobudget gereserveerd. Dit is een budgettaire inschatting van de omvang van specialistische functies: het LTA (en daarmee de VNG) heeft geen eigen afgezonderd budget waarop het zorggebruik van specialistische functies wordt gedeclareerd.

5.3.2 Regionale inkoop

Voor de inkoop van verschillende vormen van zorg en ondersteuning aan kinderen, jongeren en hun opvoeders heeft het Rijk niet voorgeschreven of deze regionaal of lokaal georganiseerd moeten worden. Gemeenten mogen dus zelf bepalen wat ze al dan niet in gezamenlijkheid inkopen. Uitzondering hierop is de jeugd-GGZ waarover de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en Zorgverzekeraars Nederland (ZN) bepaald hebben dat deze regionaal wordt ingekocht. Het gaat om:

Beschikbaarheidsvoorzieningen:

- Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK);
- Crisis Jeugd (meldpunt).

Individuele voorzieningen

- Jeugd AWBZ PV + intramurale AWBZ;
- Jeugdbescherming en Jeugdreclassering;
- Jeugdzorgplus;
- Jeugd GGZ;
- Provinciaal vrijwillige jeugdhulp: ambulante hulpverlening;
- Provinciaal vrijwillige jeugdhulp: Spoedhulp;
- Provinciaal vrijwillige jeugdhulp: Pleegzorg;
- Provinciaal vrijwillige jeugdhulp: Residentiële jeugdzorg.

De individuele voorzieningen is de specialistische zorg en ondersteuning die uitsluitend via de wijkteams, huisartsen, medische specialisten en jeugdartsen beschikbaar zijn voor cliënten. In Twente wordt via de Twentse samenwerking ‘Samen14’ intensief samengewerkt om de regionale taken vorm te geven. In de gezamenlijk opgestelde visies en notities (zie hoofdstuk 3) rond jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning is vastgelegd op welke terreinen wordt samengewerkt, volgens welk bestuurlijk principe, welke taken wij gezamenlijk gaan inkopen en welke standpunten regionaal over zorgcontinuïteit zijn ingenomen.
Per voorziening wordt gewerkt aan een inkoopdocument waarin voorwaarden en tarieven beschreven staan. Aanbieders die aan deze eisen kunnen voldoen, komen in principe in aanmerking voor een opdracht. Het is de vrije keuze van de cliënt welke aanbieder hij kiest.

Concreet betekent dit dat voor elk product een raamovereenkomst wordt afgesloten (met één of meer aanbieders) waarvoor één set voorwaarden geldt. Zodoende kunnen aanbieders aan cliënten die in verschillende gemeenten wonen, dezelfde producten, onder dezelfde voorwaarden leveren. Resultaatgerichte contracten bieden de wijkcoaches de ruimte om hun ondersteuningsaanbod optimaal in te richten en bovendien zal – door deze ruimte – het aantal producten/contracten kleiner zijn.

Algemene uitgangspunten voor inkoop Jeugdwet

Voor de inkoopstrategie (vastgesteld door het college op 8 april 2014) is allereerst het wettelijk overgangsrecht voor huidige cliënten bepalend. Huidige cliënten behouden hun indicatie tot maximaal 1 januari 2016 (tenzij de indicatie eerder afloopt) en tenzij zij eerder instemmen met een nieuw aanbod van de gemeente. Daarbij geldt nog dat cliënten die op 31 december 2014 al wel zijn geïndiceerd, maar nog geen ondersteuning hebben (wachtlijst), in 2015 nog de ondersteuning moeten ontvangen waar zij aanspraak op hebben. Dit betekent dat we voor deze overgangsperiode gebonden zijn aan de huidige aanbieders en de huidige kwaliteitscriteria, waarbij echter wel de ruimte is om de tarieven aan te passen. Daarnaast geldt dat in het Regionaal Transitiearrangement (RTA) afspraken zijn gemaakt over de zorgcontinuïteit voor (overgangs)cliënten, het in stand houden van de zorginfrastructuur en het beperken van de frictiekosten bij aanbieders.

Voor de individuele voorzieningen worden raamovereenkomsten afgesloten. Kenmerk van een raamovereenkomst is dat er geen garanties worden afgegeven voor het totale ingekochte volume. Bij raamovereenkomsten kan onderscheid worden gemaakt tussen inkoop en inzet (gebruik) van de overeenkomst. Een raamovereenkomst verplicht niet tot inzet van de overeenkomst. Dit maakt lokaal maatwerk mogelijk bij regionaal afgesloten raamovereenkomsten

Wijze van tariefstelling 2015

Voor de zorgvormen die vallen onder de Jeugdwet wordt uitgegaan van een richtinggevende korting van 10%. Dit percentage komt overeen met wat richtinggevend genoemd is in het regionaal transitiearrangement. Instellingen houden hier rekening mee. De korting wordt daarbij gebaseerd op het prijspeil 2012. Instellingen die vanaf die tijd al hebben bezuinigd, zullen dan een kleinere stap hoeven te maken om de bezuiniging in 2015 te realiseren.

Daarbij hanteren wij de volgende aanvullende uitgangspunten:

- We maken met aanbieders budgetafspraken (waarschijnlijk te verwachten omzet, op basis van het verleden en toekomstverwachtingen), maar geven in principe aan geen enkele aanbieder budgetgaranties. Voor Bureau Jeugdzorg Overijssel heeft het Rijk een harde budgetgarantie geëist van gemeenten van 80% van het huidige budget. Dit betreft echter een uitzondering. Wij financieren alleen de werkelijk geleverde zorg en ondersteuning. Op basis van de budgetafspraken kunnen aanbieders (twee)maandelijks worden bevoorschot, met periodieke herijking en een eindafrekening per jaar;
- We kiezen ervoor om voor alle instellingen en voor zowel de overgangscliënten als de nieuwe cliënten één en hetzelfde basistarief te hanteren;
- We sluiten in principe met alle aanbieders raamovereenkomsten en hanteren hierbij de inkoopmethodiek. In voorkomende situaties kan sprake zijn van een motivatie om met een andere bekostigingsvorm te werken, een subsidie-overeenkomst. Dit is per situatie specifiek te bepalen;
- In de raamovereenkomsten worden de tariefafspraken vastgelegd;
- Ten behoeve van het gestelde in de voorgaande punten, vragen we de huidige contracten van instellingen en vrijgevestigden op in de marktconsultatie.

Op grond van de informatie die hierin staat, kunnen we de tarieven definitief maken;
- Binnen de Jeugdwet hebben we te maken met een gedurende drie jaren oplopend kortingspercentage vanuit het Rijk. Deze oplopende kortingen worden verrekend in de tariefstelling voor 2015, 2016 en 2017. Tevens zijn er nog onzekerheden over volume- en tariefontwikkelingen bij het macrobudget, met name de jeugd-AWBZ en de jeugd-zorgverzekeringswet. Omdat de beschikbare cijfers dateren uit 2011/2012 is op basis van historische kengetallen het benodigde budget zo goed mogelijk ingeschat. Ten aanzien van de Jeugdzorgplus zal worden bekostigd op basis van een prijs per traject. Nu wordt door het Rijk nog vergoed op basis van de werkelijke gemaakte kosten. Het Rijk maakt de definitieve omvang van het budget voor de Jeugdhulp bekend in de Meicirculaire 2014.

Er is een mogelijkheid dat op basis van het definitieve budget de bovenstaande uitgangspunten moeten worden aangepast,

Regionaal uitwerkingspunt
- We pakken de voorbereiding op de inkoop van specialistische zorg in regionaal verband op en sluiten in regionaal verband raamovereenkomsten af.

5.3.3 Contractering lokaal

De algemene voorzieningen en activiteiten lokaal hebben betrekking op het vergroten van de eigen kracht van bewoners, op preventie (opvoed en opgroeiondersteuning voor ouders en kinderen) en op de bemensing van de wijkteams. Deze voorzieningen zijn voor iedereen direct toegankelijk. Afhankelijk van de behoefte in de stad of wijk, kan de inzet (jaarlijks) worden aangepast.

Financiering
Voor deze voorzieningen en activiteiten zal de inkoop voorlopig via een subsidierelatie worden gecontinueerd (uitgezonderd de Jeugdgezondheidszorg die via afstaan van de inwonerbijdrage aan de regio Twente wordt gefinancierd). Ook kiezen we voor een subsidierelatie met de organisatie waarin de wijkteams zullen opgaan.
Lokaal verkennen we met name in het kader van de nieuwe Wmo de mogelijkheden voor een de pilot wijkgerichte populatiefinanciering. Hiervoor wordt dan een afwijkende vorm van financiering gehanteerd. Vanwege de verkenningsfase maakt besluitvorming over een dergelijke pilot geen deel uit van dit beleidsplan.

Uitwerkingspunt
- We sluiten lokaal subsidieovereenkomsten ten behoeve van algemene voorzieningen en activiteiten gericht op het versterken eigen kracht, preventie en vroegsignalering.

5.4 Sturing op budget

Naast sturing op de inhoud hebben we vanuit onze rol als financier (opdrachtgever) een aantal mogelijkheden waarmee we de noodzakelijke bezuinigingen kunnen opvangen. Dit doen we met bovengenoemde contractering- en bekostigingsafspraken waarin kortingen zijn meegenomen. In het oude stelsel zitten prikkels die voor een gestage toename van de vraag naar jeugdhulp hebben gezorgd waardoor deels onnodig werd opgeschaald naar specialistische dure zorg. Deze prikkels willen we vermijden. Dit doen we door de financiële sturing meer wijkgericht te organiseren; de wijkteams krijgen budgetverantwoordelijkheid voor jeugdhulp (zij zetten met dit budget de jeugdhulp in die centraal via raamcontracten is ingekocht) en we richten de begroting meer wijkgericht in aan de hand van de kenmerken en problematiek van de wijk. Het is onze overtuiging dat het beroep op (jeugd)zorg en

ondersteuning afneemt als de samenleving zoveel mogelijk zelf problemen op kan lossen. De wijkcoaches bieden zelf kortdurende ondersteuning en lossen zo dus zelf meer problematiek op. Is dit ontoereikend dan schakelen ze specialistische zorg in waarbij ze door behoud van regie zorgdragen voor een goede afstemming van de hulp (voorkomen van overlap en/of dubbeling). De wijkteams sturen met regievoering; door bij het opstellen van de ondersteuning bewust de mogelijkheden van de cliënt, zijn omgeving en preventieve voorzieningen te benutten wordt onnodige specialistische zorg zoveel mogelijk voorkomen. Tot slot wordt er bij de inkoop toegewerkt naar resultaatafspraken met aanbieders.

Uitwerkingspunt

- De wijkteams krijgen budgetverantwoordelijkheid om te sturen op resultaten op wijkniveau.

5.5 De eigen bijdrage

In de Jeugdwet is opgenomen dat ouders, aan wiens kind jeugdhulp wordt geboden met verblijf buiten het gezin, een bijdrage moeten betalen aan de kosten. Er geldt geen bijdrageplicht bij adoptieplaatsing, ontneming van het gezag of bij een nooduithuisplaatsing. Bij jeugdhulp in het gedwongen kader kan alleen bij uithuisplaatsing een ouderbijdrage worden opgelegd. De gemeente heeft in deze gevallen geen beleidsvrijheid. Ook nu al is er al sprake van een ouderbijdrage. De ouderbijdrage is ingegeven door het besparingsmotief: ouders van wie de kinderen buiten het gezin worden verzorgd hebben minder kosten voor die kinderen. Bij of krachtens Algemene maatregel van Bestuur wordt de hoogte van de bijdrage bepaald en worden de uitzonderingen geregeld, bijvoorbeeld geen bijdrage bij crises.
De ouderbijdrage gaat centraal, via een landelijke voorziening, geïnd worden.

Uitwerkingspunt

- In de gemeentelijke verordening nemen we op hoe we binnen de wettelijke kaders omgaan met de ouderbijdrage (inning en uitzonderingen).

5.6 Persoonsgebonden Budget

In het nieuwe stelsel gaat de gemeente aanbieders van jeugdhulp bekostigen. Voor de persoonlijke budgetten (PGB's) geldt de lijn die is uiteengezet met de brief aan de Tweede Kamer over de hervorming van de langdurige zorg. Uit landelijk onderzoek blijkt dat een groot deel van de (ongewenste) groei van het aantal PGB's in de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden op het terrein van zorg voor jeugd. In de nieuwe Jeugdwet zijn daarom beperkende voorwaarden opgenomen waaronder jeugdigen en hun ouders kunnen kiezen voor een PGB:

- Zo moeten de jeugdigen en hun ouders er blijk van geven dat zij over de vaardigheden beschikken om de jeugdhulp die tot de individuele voorziening behoren zelf bij derden in te kunnen kopen;
- Daarnaast dienen de jeugdige en zijn ouder de stelling dat zij de individuele voorziening in plaats van «in natura» door middel van een budget geleverd wensen te krijgen, te onderbouwen. Om dit te doen zullen zij moeten aantonen dat zij zich voldoende hebben georiënteerd op de voorziening in natura;
- Ten slotte moet de jeugdhulp die de jeugdige en zijn ouders met het budget wensen in te kopen voldoen aan de kwaliteitseisen.

Daarnaast kan in een tweetal situaties geen PGB worden verstrekt namelijk als er sprake is van een kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering en als de jeugdige opgenomen is met een machtiging gesloten jeugdhulp.
Gemeenten hebben de mogelijkheid om meer dan bovenstaande beperkingen bij verordening vast te leggen waarbij geen PGB wordt verstrekt. Het gaat dan vooral om maatregelen die zijn gericht op beheersing van de zorgkosten om de noodzakelijke bezuinigingen te realiseren. Om hierover een verantwoord besluit te nemen is inzicht nodig in het huidige gebruik van PGB's (naar zorgsoort, omvang en kosten). Met name inzicht in de PGB-tarieven, de kwaliteitseisen en vormgeving van resultaatafspraken behoeft nog een verdieping. Over deze informatie beschikken we echter ten tijde van het opstellen van dit beleidsplan nog niet.

In de nieuwe Wmo worden vergelijkbare voorwaarden opgenomen voor de verstrekking van PGB's. De intentie is uitgesproken om de voorwaarden voor verstrekking van PGB's in het kader van de Wmo en Jeugdwet eensluidend te laten zijn. Bovendien is de intentie uitgesproken hierin gezamenlijk in regionaal verband op te trekken (kennis delen). Vanwege het ontbreken van voldoende inzicht is regionaal besloten dat er vooralsnog geen raamcontract met PGB-aanbieders worden afgesloten.

Uitwerkingspunt

- Aan de hand van de analyse van meer gedetailleerde gegevens over de huidige verstrekking van PGB's bepalen we of aanvullende voorwaarden nodig zijn voor verstrekking van PGB's;
- In de gemeentelijke verordening (vaststelling oktober 2014) nemen we de definitieve voorwaarden op waaronder ouders in aanmerking kunnen komen voor een persoonsgebonden budget;
- We monitoren en controleren periodiek steekproefsgewijs de juiste inzet van PGB's (tegengaan fraude). Bij de tussentijdse evaluatie van dit beleidsplan, begin 2016, wordt ook het gebruik van PGB's geëvalueerd (op eigenlijk gebruik en kwaliteit in relatie tot kostenbeheersing).

Beslispunt raad

- Opdracht te geven tot het opstellen van de lokale verordening Jeugdhulp en daarin in ieder geval op te nemen: de toegang tot en wijze van beoordeling voor toekenning van specialistische zorg (individuele voorziening), de criteria voor het toekennen van het persoonsgebonden budget en de inning van de ouderbijdrage.

6. Borgen van kwaliteit en veiligheid

6.1 Kwaliteit

Het sturen op kwaliteit is één van onze belangrijkste opgaven in het nieuwe jeugdstelsel. Met kwaliteit bedoelen we zowel de effectiviteit, de efficiency en de veiligheid van het stelsel. In de Jeugdwet is een uitgebreid hoofdstuk opgenomen over kwaliteitsregels voor jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen. Deze wettelijke bepalingen zijn veel uitgebreider dan waar we tot nu toe als gemeente mee te maken hebben gehad in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (rond opvoed- en opgroeiondersteuning) of de Wet publieke gezondheid (rond jeugdgezondheidszorg) en waar de provincie in het kader van de huidige Wet op de Jeugdzorg mee te maken heeft gehad. Dit heeft te maken met de wettelijke verankering van het professionaliseringstraject, maar ook met het feit dat met de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) en de zorg voor verstandelijk beperkten een deel van de gezondheidszorg (met de kwaliteitswetgeving die daarbij hoort) binnen het nieuwe jeugdstelsel komt. Om te voldoen aan de norm van verantwoorde hulp zijn in de nieuwe Jeugdwet generieke kwaliteitscriteria gesteld voor jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen, zoals het in bezit zijn van een verklaring omtrent het gedrag en het hanteren van een meldcode en klachtenregeling. Aanvullend daarop wordt met het uitvoeringsbesluit ‘Professionalisering in de Jeugdzorg’ geregeld dat jeugdzorginstellingen gestimuleerd worden om met geregistreerde jeugdzorgwerkers en gedragswetenschappers te werken.
Doorlopende bij- en nascholing is een voorwaarde voor jeugdzorgprofessionals om geregistreerd te blijven. Ook verbinden zij zich aan een beroepscode. Als sluitstuk van de jeugdhulpprofessionalisering komt er tuchtrecht. Beroepsmatig handelen kan daarmee door de eigen beroepsgroep worden getoetst. Cliënten worden met tuchtrechtspraak beter beschermd tegen onprofessioneel handelen. Jeugdhulpprofessionals kunnen leren van complexe zaken. In het uiterste geval kan een professional door het tuchtrechtcollege uit het register worden geschrapt. Het uitvoeringsbesluit ‘Professionalisering in de Jeugdzorg’ is op 1 april 2014 aangenomen door de Tweede Kamer.
De gecertificeerde instellingen, dat wil zeggen de uitvoerders van jeugdbescherming, jeugdreclassering, zullen conform het uitvoeringsbesluit Jeugd bovendien door een landelijk instituut gecertificeerd moeten worden.

Een onderdeel dat specifieke aandacht behoeft is gegevensuitwisseling.
Gegevensuitwisseling is alleen mogelijk:

- Als de Jeugdwet het expliciet toestaat, zoals in het geval van een gecertificeerde jeugdinstelling en de jeugdarts;
- Als de veiligheid van de jeugdige of omgeving in het geding is.

De wijkteams werken met een privacyreglement. Het huidige reglement van de wijkteams wordt aan de nieuwe taken aangepast.

<u>Kwaliteitseisen voor zorgaanbieders</u>
Jeugdhulpaanbieders moeten voldoen aan de wettelijke eisen ten aanzien van kwaliteit en professionalisering. Deze eisen worden opgenomen in de overeenkomsten die met de aanbieders worden afgesloten. Onderdeel van de kwaliteitscriteria is tevens de voorwaarde dat zorgaanbieders zich standaard door (jeugdigen en) ouders laten beoordelen op de bejegening door de zorgprofessional, de effectiviteit van de hulp en de tevredenheid met de behandeling. Deze beoordelingen zijn publieke informatie.
Ook zijn de instellingen verplicht om aan de eisen inzake klachtrecht, medezeggenschap, en maatschappelijke verantwoording te voldoen en verslag uit te brengen over kwaliteit en de

werking van cliëntenbetrokkenheid. Deze gegevens zijn een bron van informatie voor de gemeenten als het gaat om de betrokkenheid van cliënten bij de jeughulporganisaties.
Ook de wijkteams zullen aan de wettelijke eisen die gaan gelden moeten gaan voldoen.

We gebruiken de kwaliteitscriteria als inkoopvoorwaarden voor de waarborging van kwaliteit. De inkoopvoorwaarden – waaraan gecontracteerde zorgaanbieders gebonden zijn – bevatten zo voorwaarden die het de gemeente mogelijk maken om op kwaliteit te gaan sturen.
We gaan naast deze wettelijke eisen, een lokale paragraaf ten behoeve van de aansluiting op de lokale zorgstructuur (wijkteams) en de standaard inkoopvoorwaarden geen strengere eisen stellen. We gaan ervan uit dat de eisen voldoende doordacht zijn en willen af van onnodige bureaucratie.

Beslispunt raad

- Als kwaliteitseisen voor jeugdhulp de landelijke kwaliteitseisen uit wet- en regelgeving te hanteren aangevuld met de lokale standaard inkoopeisen.

Regionale reflectiekamer
De kwaliteit van de uitvoering van de lokale toegangsfunctie tot de verschillende vormen van jeugdhulp is ook een punt van aandacht. Om maximaal van en met elkaar te leren richten we samen met de andere Twentse gemeenten een regionale reflectiekamer in. Aan de hand van alle lokaal gestelde indicaties voor verwijzingen naar regionale vormen van jeugdhulp kunnen we veel leren van wat wel en wat niet werkt in de lokale aanpak. In het regionale reflectiepunt bundelen we de expertise die we nodig hebben om maximaal te kunnen leren van en met elkaar. Ook de analyse op verwijzingen van wijkteams, huis- en jeugdartsen en medisch specialisten kunnen we zo gebruiken om de lokale aanpak te verbeteren en de kwaliteit te monitoren.

Landelijke inspecties en lokaal toezicht
Het jeugddomein heeft op het ogenblik te maken met vijf rijksinspecties: Inspectie Jeugdzorg (IJZ), Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ), Inspectie Veiligheid & Justitie (IV&J), Inspectie van het Onderwijs (IvhO) en Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISZW). Het Rijk heeft het Samenwerkend Toezicht Jeugd (STJ) opgericht om ervoor te zorgen dat de vijf inspecties elkaar aanvullen en versterken in plaats van overlappen. De Inspectie Jeugdzorg zal met de nieuwe Jeugdwet omgevormd worden tot een nieuwe Inspectie Jeugd. De gemeente kan ook haar eigen toezicht organiseren. Dat zullen we in elk geval gaan doen door toezicht op uitvoering van de inkoopvoorwaarden via het inkoopbeleid. De precieze relatie van het gemeentelijke toezicht ten opzichte van de rijksinspecties moet nog worden uitgewerkt. De VNG is hierover nog in gesprek met de inspectie.

Vertrouwenspersonen
Wij zijn er op grond van de nieuwe Jeugdwet voor verantwoordelijk dat jeugdigen en hun ouders een beroep kunnen doen op een – van de gemeente en/of zorgaanbieders – onafhankelijke vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon zal de jeugdige of ouder helpen wanneer zich problemen voordoen tussen hen en de zorgaanbieder. De taken en bevoegdheden van de vertrouwenspersoon zullen door ons in de verordening moeten worden opgenomen. Landelijk zijn inmiddels afspraken gemaakt over de inkoop van de vertrouwenspersoonsfunctie.
Het aantal en de aard van de klachten die bij de klachtencommissies van de zorgaanbieders binnenkomt, zegt iets over de kwaliteit van de instelling. De jeugdhulpaanbieders en

gecertificeerde instellingen zijn verplicht in hun jaarverslag te rapporteren over het aantal klachten en de afhandeling. Ook de vertrouwenspersoon zal verslag doen richting de gemeente. Op deze manier ontvangen wij waardevolle informatie om te sturen op kwaliteitsverbeteringen in het stelsel.

Bezwaar en beroep
Wanneer de wijkteams een beschikking afgeven voor een individuele voorziening voor specialistische zorg, doen zij dat namens B&W, op grond van de voorwaarden die vastgelegd worden in de gemeentelijke verordening. In de Jeugdwet wordt gesproken van het toekennen van een individuele voorziening. Dit is een beschikking waarop bezwaar en beroep mogelijk is op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Wanneer beroep wordt ingesteld op grond van de Awb is in de Jeugdwet de kinderrechter aangewezen als bevoegd.

Klachtenregelingen zorgaanbieders
Een klacht is een uiting van ongenoegen over de wijze waarop een organisatie zich in een bepaalde situatie heeft gedragen. Een klacht kan schriftelijk of mondeling worden ingediend. In de nieuwe Jeugdwet is beschreven waaraan klachtenbehandeling van de zorgaanbieders en gecertificeerde instellingen moet voldoen. Klachten op het gebied van vrijheid beperkende maatregelen en verlof binnen de gesloten jeugdhulp vallen in een apart regiem.

Uitwerkingspunt

- De functie en rol van de vertrouwenspersoon leggen we vast in de verordening;
- Ook leggen we de bezwaar- en beroepsprocedure vast in de verordening;
- We inventariseren hoe de huidige klachtenregeling van zorgaanbieders functioneren. Op grond van de bevindingen beoordelen we of deze goed functioneren of dat er wijzigingen doorgevoerd moeten worden die moeten worden kortgesloten in de inkoopovereenkomsten.

6.2 Betrekken van burgers en cliënten

De nieuwe Jeugdwet schrijft voor dat we jeugdigen/ouders een rol moet geven bij de voorbereiding van beleid. Tegelijkertijd is de Wmo ook van toepassing verklaard als het gaat om toetsing van cliënttevredenheid, de publicatieplicht van deze gegevens en de verplichting om advies te vragen aan vertegenwoordigers van representatieve organisaties van de kant van vragers van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering.

In onze visie is er sprake van een gemeenschappelijke veranderopgave. De burger is eigenaar van zijn/haar eigen leefsituatie en het vinden van oplossingen voor problemen die hij/zij daarin tegenkomt. De professional neemt daarbij niet de verantwoordelijkheid over, maar zoekt naar mogelijkheden om de eigen kracht van jeugdigen, hun opvoeder(s) en hun sociale omgeving te helpen versterken. Vanuit deze visie is de burger niet alleen eigenaar van zijn/haar eigen leefsituatie, maar ook creator van de oplossingen.

Betrokkenheid van cliënten en cliëntorganisaties biedt meerwaarde omdat het draagvlak creëert voor het ‘eigen-regieprincipe’, omdat we kunnen leren van praktijkervaringen en cliënten informatie kunnen geven over de uitvoerbaarheid van maatregelen vanuit hun perspectief. Daarmee zijn zij partners bij het aanbrengen van de gewenste veranderingen in de jeugdhulp.

Om een goede inbreng van (potentiële) cliënten en cliëntenorganisaties bij de transitie en transformatie van de jeugdhulp te realiseren, hanteren we de volgende vertrekpunten, waarbij we onderscheid maken in regionale afspraken en lokale afspraken.

6.2.1 Regionaal niveau

Aansluiten bij de gezamenlijke beleids- en kwaliteitscyclus.
In de monitoring willen we het raadplegen van cliëntenorganisaties een plek geven. Ook de nog in te richten regionale reflectiekamer biedt mogelijkheden om via cliëntenorganisaties de mate van tevredenheid over het beleid te toetsen. De reflectiekamer heeft immers tot doel maximaal van/met elkaar te leren als het gaat om de lokale verwijzingen naar regionale vormen van jeugdhulp. De Provincie Overijssel heeft Zorgbelang gevraagd om de cliëntenparticipatie rondom de transitie jeugdzorg te versterken. Zij doet dit onder andere via een meldpunt jeugd en de ondersteuning van een platform jeugd. In dit platform zijn de krachten van diverse cliëntenraden gebundeld. Gemeenten kunnen dit platform raadplegen, zich laten adviseren en gebruik maken van ervaringsdeskundigheid.

Uitwerkingspunt

- We maken regionaal afspraken over de versterking van cliëntbetrokkenheid. Hiervoor benutten we de deskundigheid van het huidige provinciaal platform jeugd.

6.2.2 Lokaal niveau

Wmo-raad

De Wmo-raad is een onafhankelijk adviesorgaan, waarvan de leden allen een brede blik op gemeentelijk sociaal beleid hebben en in staat zijn om ‘over de beleidsvelden heen’ te kijken en te adviseren. Daarnaast hebben zij op één of meer thema’s aantoonbaar specifieke deskundigheid, beschikken over kennis van bepaalde doelgroepen en zijn in staat met die groepen contacten op te bouwen en netwerken te onderhouden. De Wmo-raad adviseert het college op alle aangelegenheden van het beleid, de beleidsvoorbereiding en de beleidsuitvoering op het terrein van de Wmo en alle met de Wmo samenhangende onderwerpen in het sociale domein. Zo ook zorg voor de jeugd.

Voor de langere termijn worden de mogelijkheden verkend om te komen tot één brede adviesraad (Participatieraad) voor het gehele sociale domein, waarin de taken van alle huidige adviesraden én de expertise van het Kennisplatform Integratie en Burgerschap worden samengebracht. De taakstelling is daarmee breder en omvattender dan voor een WMO-raad. Het thema Jeugd maakt onderdeel uit van de beleidsvelden/thema’s van de huidige WMO-raad.

Participatie op uitvoeringsniveau
De mate waarin de cliënten centraal gesteld worden en kunnen meepraten over wat zij zelf belangrijk vinden in de ondersteuning, wordt voor een belangrijk deel al wettelijk verplicht vormgegeven door jeugdhulpinstellingen zelf, met cliëntenraden en medezeggenschapsorganen. Deze raden en organen vormen een belangrijk onderdeel van het kwaliteitsbeleid van organisaties en geven ons inzicht of instellingen ook daadwerkelijk werk maken van cliëntparticipatie.

Rechtstreeks raadplegen ouders en jongeren
Het afgelopen jaar hebben we ons op diverse momenten laten informeren door ouders, jongeren en cliëntenraden. Cliënten reageerden positief op de richting die we ingaan met dit beleidsplan; de hulp en ondersteuning dichterbij organiseren. De cliëntengesprekken zijn gebruikt als input voor dit beleidsplan.

Daarnaast kunnen wij ons rechtstreeks laten informeren door jongeren/kinderen, hun ouders/opvoeders over hoe zij de kwaliteit van de ondersteuning door jeugdhulpinstellingen ervaren. Een vraagstuk wat nog verder inkleuring behoeft is hoe we hiermee om willen gaan als het gaat om ondersteuning die vanuit de gemeente zelf geboden wordt.
Om in de toekomst de ervaringen van cliënten meer gestructureerd mee te kunnen nemen overwegen we om een digitaal instrument te ontwikkelen waarmee de mening van jongeren kan worden opgehaald.

Uitwerkingspunt

- We betrekken de huidige WMO-raad proactief bij besluitvorming over de transitie jeugdzorg. We gaan de WMO-raad bovendien periodiek informeren over het voortgangsproces;
- We gaan verkennen of en hoe we ouders/jeugdigen rechtstreeks gaan raadplegen over ontvangen lokale ondersteuning.

6.3 Monitoring en verantwoording

Met de decentralisaties wijzigen ook de informatiebehoeften in het sociale domein. Verschillende actoren, ieder vanuit hun eigen taken en verantwoordelijkheden, hebben gegevens en informatie nodig. De veranderingen die nu plaatsvinden door de decentralisaties zorgen ervoor dat een heroriëntatie op de informatiebehoeften nodig is.
Het gaat dan bijvoorbeeld over:

- De verantwoording naar het algemene publiek over (de kwaliteit van) de verleende zorg in het sociale domein;
- Beleidsinformatie: informatie over omvang en aard van problematiek in een gemeente, op grond waarvan gemeente hun aanbod kunnen inkopen;
- Benchmarking en benchlearning; informatie over inzet en resultaten waarmee gemeenten zich onderling kunnen vergelijken;
- Horizontale verantwoording; verantwoording vanuit het college aan de gemeenteraad over geleverde diensten en zorg en bereikte resultaten, vanuit de gemeentelijke verantwoordelijkheid in het sociale domein;
- Verticale verantwoording: verantwoording vanuit de gemeente aan het rijk, vanuit de systeemverantwoordelijkheid van de minister.

Het totaal vatten we samen als monitoring. Vaak worden de informatiestromen in het kader van de financiële verantwoordingssystematiek niet in een adem genoemd met bovenstaande verantwoording. Omdat gemeenten echter ook financieel verantwoordelijk worden voor jeugdhulp is de financiële monitoring van groot belang, naast de specifieke toezicht en kwaliteitsmonitoring.

Landelijke een eenduidige monitor met indicatoren; Enschede ontwikkelt mee
Landelijk is dit monitoringsvraagstuk rondom bovengenoemde informatievraagstukken inmiddels opgepakt. Door de VNG en KING in samenwerking met een aantal gemeenten waaronder Enschede, is eind 2013 een ontwikkeltraject in gang gezet rondom de informatie voorziening in het sociale domein. Eén van de actielijnen is als volgt verwoord: een eenduidige systematiek voor beleidsinformatie en statistiek maakt het mogelijk de uitvoering

in het sociaal domein tussen gemeenten te vergelijken. Landelijke partijen, zoals de ministeries, het CBS en onderzoeksinstituten, kunnen vervolgens dezelfde gegevens gebruiken voor hun eigen beleidsinformatievragen. Dit leidt tot lagere administratieve lasten voor gemeenten en zorgaanbieders. De gemeente Enschede is nauw betrokken bij deze landelijke ontwikkeling; Enschede is een van de zogenaamde 'Living Labs'. De uitkomsten van deze actielijn betrekt Enschede bij de realisatie van de verantwoordings- en effectiviteitsmodule. Deze module is één van de vier modules in het informatiesysteem die in co-creatie met het bedrijfsleven wordt ontwikkeld.

Daarnaast wordt door het ministerie van Justitie een voorziening voor beleidsinformatie gemaakt, om aan de Jeugdwet invulling te geven. Deze is nog in ontwikkeling. Daarbij wordt gebruik gemaakt van brongegevens van zorguitvoerders, gecertificeerde instellingen en/of gemeenten. Deze gegevens worden gefilterd aangeleverd aan:

- Beleidsmakers bij het Rijk (VenJ en VWS) vanwege hun landelijke stelselverantwoordelijkheid;
- Beleidsmakers bij gemeenten ter evaluatie en verantwoording van doelen en beleid binnen hun woongebied;
- Eventueel nader te bepalen andere bestemmingen (bijvoorbeeld BZK, maar vooralsnog buiten scope).

Om de resultaten en outcome te gaan monitoren worden in dit landelijk traject afspraken gemaakt met gemeenten over welke beleidsinformatie periodiek nodig is. Als gemeente doen we actief mee in deze ontwikkeling. Voor jeugd gaat het in elk geval om indicatoren op het vlak van jeugdhulpgebruik en de inzet van jeugdbescherming en jeugdreclassering. Deze set van indicatoren gebruiken we naast de lokale gegevens over het gebruik van algemene voorzieningen en opleiding zodat we op wijkniveau de beleidsresultaten ten opzichte van de 0-meting van 2014 in beeld kunnen brengen. De set indicatoren gebruiken we om een jeugdindex op wijkniveau te ontwikkelen.

Uitwerkingspunt

- We ontwikkelen een informatiesysteem voor monitoring van kwaliteit, klanttevredenheid, financiën verantwoording en toezicht. Dit systeem moet 1 juni 2014 beschikbaar zijn en volledig functioneel zijn op 1 januari 2015.
- Bij de ontwikkeling van de monitor op kwaliteit en klanttevredenheid betrekken we de gemeenteraad en de Wmo-raad;
- We gaan de indicatorenset die landelijk ontwikkeld wordt voor jeugd koppelen aan lokale informatie om vervolgens een jeugdindex op te stellen. Daarmee kunnen we beleidsresultaten op wijkniveau gaan monitoren en vergelijken met andere gemeenten. Gezien het belang van monitoring gaan we hier kennisinstellingen bij betrekken; zowel bij de onderzoeksopzet, als bij de nulmeting en de daadwerkelijke monitoring.

Beslispunt raad

- Voor de sturing op resultaten (op kwaliteit, geld en klanttevredenheid) aan te sluiten bij de ontwikkeling van de landelijke beleidsmonitor aangevuld met een jeugdindex op wijkniveau. Met kennisinstellingen gaan we een onderzoeksopzet opstellen voor nulmeting en monitoring.

7. Risicobeheersing

De transitie van de jeugdzorg is een omvangrijke operatie die in kort tijdsbestek gerealiseerd moet worden. Het is goed om ons al in de voorbereidingsfase bewust te zijn van risico's (zoals zorginhoudelijke risico's, organisatorische en financiële risico's) om tijdig beheersmaatregelen te treffen. Als grootste risico's zien we de waarborging van de veiligheid van kinderen, de continuïteit en kwaliteit van instellingen (ook in relatie tot de inkoop) en het financiële risico. Risicomanagement verdient aandacht omdat de transitie van de jeugdzorg een zeer complexe overgang van taken naar de gemeente inhoudt en daarnaast zeer omvangrijk is in financiële zin.

Beleidsmatig denken we na over hoe we om kunnen gaan met deze risico's. Dit is een samenspel tussen regionale en lokale acties. Met de inrichting van een monitoringsinstrument, een goede ICT-ondersteuning voor werkprocessen en continue bewaking van de uitgaven verwachten we risico's en incidenten in de hand te houden. Lokaal is vooral aan de orde de samenwerking met de toegangsfunctie, borging van kwaliteit van de wijkteams en een incidentenprotocol (wie doet wat bij incidenten).

7.1 Risico's transitie

Met het nieuwe stelsel moet een kentering gerealiseerd gaan worden in het proces van continue groei in vraag naar jeugdhulp (zowel in provinciale jeugdhulp, jeugd-AWBZ als jeugd GGZ) en de daarmee gepaard gaande sterke stijging in zorgkosten in de afgelopen 10 jaar. Het nieuwe stelsel is in belangrijke mate afhankelijk van het goed functioneren van de wijkteams; de generalisten in het wijkteam en het monitoringsinstrumentarium om zorgtrajecten en het totale stelsel te monitoren. Door een integrale zorgverlening en -coördinatie door wijkteams, de aanpak 'één gezin, één plan, één regisseur' en samenwerkingsafspraken met de Enschedese huisartsen, is de verwachting dat zorg veel eerder wordt ingezet, slimmere combinaties van zorgvormen ontstaan en zwaardere zorg kan worden voorkomen. Met de wijkgerichte aanpak kan deels worden voorkomen dat jongeren met Justitie in aanraking komen, waar dit wel gebeurt kan er best passende zorg voor dat moment worden geboden. Gezinnen met meerdere problemen kunnen in een vroegtijdig stadium worden opgevangen en begeleid zodat inzet de zwaardere en duurdere zorgvormen (zoals pleegzorg) wordt voorkomen. Met deze aanpak verwachten we een kentering te realiseren in de continue stijging in de afgelopen 10 jaar in zorgvraag en daarbij horende kostentoename.

De gemeente is stelselverantwoordelijk en financieel verantwoordelijk. Aanbieders en professionals zijn verantwoordelijk voor kwalitatief goede zorg (volgens de kwaliteitseisen in de wet). De komende jaren zal de uitdaging van de ontwikkeling van een succesvol nieuw stelsel mede afhangen van de reactie op incidenten; wordt vooral ingezet op lerend vermogen of wordt gereageerd met een (dicht)regelreflex?

Uitwerkingspunt

- We ontwikkelen een incidentenprotocol. Incidenten worden zorgvuldig geëvalueerd met jeugdhulpaanbieders, met als doel hiervan te leren.

7.2 Financiële risico's

De financiële risico's van de jeugdhulp voor de komende jaren zijn in te delen in twee hoofdgroepen:

- Financiële risico's die voortkomen uit het decentralisatietraject. Deze doen zich voor tijdens de transitieperiode, in principe tot 2015 en zijn daarmee vooral tijdelijk van aard;
- Financiële risico's die voortkomen uit de uitvoering van de jeugdhulp. Deze doen zich voor na de transitieperiode, vanaf 2015 en zijn structureel van aard.

Financiële risico's tijdens de uitvoering

De financiële risico's voor de gemeente tijdens de uitvoering zijn onder te verdelen in:

1. Financiële risico's die samenhangen met de financiële en bedrijfseconomische gezondheid van zorginstellingen;
2. Financiële risico's die voortkomen uit de prijsstelling van zorgtrajecten;
3. Financiële risico's die voortkomen uit de toenamen in instroom van cliënten.

In opdracht van de G32-stedennetwerk (waar Enschede deel van uitmaakt) is een kostprijsmodel ontwikkeld waarmee de kostprijs van zorgproducten binnen de huidige AWBZ, ZvW en Provinciale Jeugdzorg kunnen worden doorgerekend, mede op grond van gegevens uit jaarrekeningen. De uitkomsten worden betrokken in de onderhandelingen met zorgaanbieders.

Regionaal uitwerkingspunt

- We betrekken de financiële en bedrijfseconomische gezondheid van zorginstellingen in de onderhandelingen. Waar nodig worden afspraken gemaakt over de verbetering ervan.

8. Communicatie

Ter ondersteuning van de ontwikkelingen in het Sociale Domein in het kader van de transities is een communicatiestrategie ontwikkeld en vastgesteld in de nota ‘Inrichting en sturing Jeugdzorg en Wmo vanaf 2015. Deze strategie bedient alle doelgroepen die te maken hebben of krijgen met de transitie Jeugdzorg/Awbz: partners/aanbieders (wat is het beleid van de gemeente en hoe gaan we werken?), cliënten(kring) (wat verandert er?) en inwoners (stimuleren inzet eigen kracht en gemeenschapskracht). De strategie is in cocreatiesessies met vertegenwoordigers van 30 partners uit het domein Jeugd/Awbz uit de stad ontwikkeld. Ook bij de verdere uitrol van de strategie betrekken we deze partners. Want voor veel cliëntdoelgroepen zijn de partners de herkenbare afzenders.

De co-creatie heeft geresulteerd in een communicatiestrategie met drie communicatielijnen:

1. Partnercommunicatie over het transitieproces (van gemeente naar huidige/toekomstige partners);
2. Cliëntencommunicatie over de veranderingen (van gemeente en partners naar cliënten(kringen));
3. Inwonerscommunicatie over de participerende samenleving (van gemeente en partners naar de samenleving).

Deze communicatieaanpak betreft in ieder geval de periode tot aan 1 januari 2015, de datum waarop de veranderingen doorgevoerd zijn. Voor de periode daarna wordt in de loop van de tijd bepaald wat ten aanzien van communicatie nodig is.

8.1 Communicatielijnen

Partnercommunicatie

In de periode tot 2015 leggen we de nadruk op het stimuleren van goede communicatie tussen de gemeenten onderling en de samenwerkende partners (=partnercommunicatie). Onder de partners verstaan we zorgaanbieders (Jeugdhulp/Awbz). We willen hen informeren over wat er gaat veranderen en hoe we dat oppakken.
We communiceren ook over zaken die (nog) niet duidelijk zijn. Dat doen we in ieder geval via de nieuwsbrief Sociaal053 (speciaal ontwikkeld voor partners) en gericht schriftelijk naar de specifieke partners zoals scholen en huisartsen.

Cliëntencommunicatie

Voor zowel partners als cliënten hebben de veranderingen in jeugdhulp/Awbz de meeste impact: op de korte en op de lange termijn. Zorgvuldige communicatie is hierbij dan ook het meest essentieel. We informeren de cliënten(kring) op basis van vragen en antwoorden die we ontsluiten via websites van onze eigen gemeente en de 13 gemeenten en de regio.
De database kan ook door partners gebruikt worden in de contacten met cliënten via balie en aan de telefoon. Uitgangspunt is: transitieantwoorden geven daar waar de vragen gesteld worden. Daarnaast zijn we voor het opstellen van de uitgangspunten van het onderdeel cliëntparticipatie van dit beleidsplan ook in gesprek geweest met cliëntenorganisaties. Bij het nader uitwerken van die uitgangspunten gaan we opnieuw met deze organisaties in gesprek.

Inwonerscommunicatie (vergroten eigen kracht)
Deze lijn richt zich op het vergroten van de eigen kracht en gemeenschapskracht bij de (zelfredzame) inwoners. De lijn gaat uit van een communicatiecampagne 'WijSamen' waarin, door het ophalen van echte verhalen, mensen geïnspireerd worden om hulp te vragen of aan te bieden binnen hun netwerk. We proberen zelfredzamen bewust te maken dat eigen inzet nodig is voor (zorg)ondersteuning van zichzelf en anderen.
Om tot een ander systeem te komen, moeten we nu de samenleving alvast voorbereiden.
In de inspirerende verhalen komen nadrukkelijk voorbeelden uit het jeugdthema naar voren.

8.2 Regionale samenwerking Samen 14

De lijnen 1 en 2 (partners en cliënten) pakken we zoveel mogelijk in regionaal verband op. Voor veel partners geldt immers dat zij op regionaal niveau werken en vragen en antwoorden zullen voor veel cliënten hetzelfde zijn. Uiteraard is er in de samenwerking ruimte voor 'couleur locale'. Verder communiceren we op regionaal niveau ook het thema 'continuïteit van zorg', omdat we daar op regionaal niveau afspraken over gemaakt hebben. Deze informatie ontsluiten we ook lokaal.

8.3 Communicatie rondom wijkteams

De jeugdhulptaken en de toegang worden belegd bij de wijkteams. De communicatieaanpak voor de wijkteams (onder andere waar kan men waarvoor terecht) wordt nog verder uitgewerkt.

Uitwerkingspunt:

- We nemen de communicatie ten aanzien van de wijkteams en de toegang tot jeugdhulp en jeugdhulptaken mee in het communicatietraject sociaal domein.

Bijlage 1 Huidige jeugdhulptaken

Gemeenten zijn al veel langer verantwoordelijk voor preventie en vroegsignalering bij jeugd; de jeugdgezondheidszorg en het centrum voor jeugd en gezin. Als één van de tien pilotgemeenten zijn we in 2012 gestart met de voorbereiding op de nieuwe jeugdwet. In deze bijlage zijn de onderscheiden jeugdhulpvormen beschreven. We hebben daarbij de jeugdhulpvormen bewust niet sectoraal beschreven omdat een integrale benadering één van de doelstellingen van het nieuwe stelsel is.

Ambulant
Ambulante hulpverlening betreft alle zorg en ondersteuning die niet in een instelling wordt gegeven. Kinderen, jongeren en opvoeders bezoeken de hulpverlening, of de hulpverlener bezoekt de cliënt in zijn of haar leefomgeving. Ambulante ondersteuning is er in veel verschillende vormen en wordt geboden door instellingen en door vrijgevestigde beroepsbeoefenaren.

Vrijwillig residentieel
Residentiële jeugdzorg is hulpverlening waarbij kinderen en jongeren van 0-18 jaar, (tijdelijk) dag en nacht buiten hun eigen omgeving verblijven. Ook residentiële zorg kent veel verschillende zorgvormen. Het karakter van residentiële zorg kan gesloten, besloten of open zijn. Het kan gaan om 24-uurs vormen van zorg en ondersteuning, maar er zijn bijvoorbeeld ook leefgroepen met deeltijdarrangementen, waarbij jongeren deels in een groep wonen en bijvoorbeeld in het weekend thuis zijn.

Pleegzorg
Pleegzorg is voor kinderen en jongeren tussen 0 en 18 jaar die door een opvoed- en opgroeiprobleem (tijdelijk) niet bij hun eigen ouders kunnen wonen. Pleegzorg is meestal vrijwillig, maar kan ook gedwongen zijn (op last van de kinderrechter). Er zijn diverse vormen van pleegzorg:

- een hulpverleningsvariant (crisisopvang en kortdurende pleegzorg)
- een opvoedingsvariant (langdurige pleegzorg, vaak tot volwassenheid)
- een deeltijdvariant (vakantie of weekendpleegzorg, naschoolse opvang)

Als pleegouders in de directe omgeving van een pleegkind worden gevonden (familie of bekenden) wordt dit netwerkpleegzorg genoemd.

Jeugdbescherming
Jeugdbescherming is een gedwongen maatregel die de kinderrechter kan opleggen als een vorm van vrijwillige hulp niet werkt, in gezinssituaties waarin ernstige opvoedingsproblemen voorkomen en/of de ontwikkeling van het kind of de jongere in het geding is. Een kind of jongere wordt dan ‘onder toezicht gesteld’ (OTS). Een gezinsvoogd begeleidt het gezin bij de opvoeding, tot ouders dit zelfstandig kunnen overnemen. Het gezag over het kind blijft in principe bij de ouders, waarbij de aanwijzingen van de gezinsvoogd moeten worden gevolgd. Een OTS duurt maximaal 12 maanden. De kinderrechter kan de OTS steeds met 1 jaar verlengen tot de jongere 18 jaar is.
Als blijkt dat de ouders niet in staat zijn de opvoeding weer volledig op te nemen of wanneer dit aan het kind ernstige (psychische) schade toebrengt, kan de gezinsvoogd bij de kinderrechter een verzoek tot ontheffing indienen. Dit houdt in dat de ouders worden ontheven uit het ouderlijk gezag en dat een derde het gezag over het kind krijgt. Als het in het belang van het kind is, kan de kinderrechter besluiten het kind of de jongere in een tehuis of pleeggezin te plaatsen (machtiging uithuisplaatsing).

Jeugdreclassering

Jongeren vanaf 12 jaar kunnen wegens strafbaar gedrag voor de kinderrechter verschijnen. Deze kan dan een straf opleggen. Dit kan een boete zijn, een taakstraf of een gevangenisstraf. De kinderrechter kan ook besluiten dat de jongere begeleiding nodig heeft van een jeugdreclasseringswerker. Hiermee moet worden voorkomen dat de jongere opnieuw de fout ingaat. De jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringsmaatregelen worden op dit moment uitgevoerd door een beperkt aantal organisaties, namelijk de Bureaus Jeugdzorg en enkele landelijk werkende instellingen onder mandaat van BJZ.

Jeugdzorgplus

Dit is een vorm van hulpverlening met drang en dwang, voor jongeren voor wie een machtiging gesloten jeugdzorg is afgegeven door de kinderrechter. Het gaat om jongeren met ernstige, hardnekkige gedragsproblemen die zich aan de noodzakelijke behandeling dreigen te onttrekken. Soms vormen zij een gevaar voor zichzelf. JeugdzorgPlus wordt op dit moment geleverd door 13 instellingen op landelijk niveau die door het rijk worden gefinancierd. In Twente betreft het LSG-Rentray en de OG Heldringstichting.

AMHK

Het Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) adviseert iedereen die zich zorgen maakt over een kind en denkt aan kindermishandeling. Ook onderzoekt het AMK (vermoedelijke) situaties van kindermishandeling en brengt zo nodig de juiste hulp op gang. Een gezin kan worden overgedragen aan de Raad voor de Kinderbescherming om aan de kinderrechter een verzoek voor te leggen voor het treffen van een kinderbeschermingsmaatregel. Op dit moment is het AMK ondergebracht bij Bureau Jeugdzorg.

Crisisdienst

Een crisisdienst is 24 uur per dag, zeven dagen per week beschikbaar voor vragen van cliënten en professionals. Op dit moment beschikt Bureau Jeugdzorg over een crisisdienst. Ook diverse aanbieders hebben een eigen crisisdienst. Het meldpunt voor crisissituaties is provinciaal georganiseerd.

Bijlage 2 Overzicht pilots

Om goed voorbereid te zijn op de overheveling van taken en bevoegdheden voert de gemeente Enschede met partners een aantal experimenten (pilots/proeftuinen) uit waarin nieuwe werkvormen en werkwijzen worden uitgeprobeerd. Mede door ‘proefdraaien’ en werkwijzen testen komen we tot een verbeterd systeem. Om een indruk te geven staan hieronder kort een aantal lokale pilots genoemd.

Toegang en jeugdhulptaken in de wijkteams
In de proeftuin toegang beoordelen Bureau Jeugdzorg en de wijkteams hoe de regie en zo veel mogelijk ook de toegang tot de jeugdzorgtaken - die nu Bureau Jeugdzorg uitvoert - uitgevoerd kunnen worden in de wijkteams nieuwe stijl. Op die manier krijgt de gemeente inzicht in de omvang van zaken, op welke manier wijkteams deze kunnen oppakken, welke capaciteit er mee gemoeid is en welke logistieke processen nodig zijn om de toegang tot jeugdhulp in de wijkgerichte aanpak, bij kind en gezin te organiseren. Met de vaststelling van de nota ‘Inrichting en sturing Jeugdzorg en Wmo vanaf 2015’ worden deze pilotresultaten structureel geborgd. De wijkteams nieuwe stijl gaan op 1 september 2014 van start in voorbereiding op 1 januari 2015.

Raad voor de Kinderbescherming
In de nieuwe Jeugdwet wordt een nieuwe (rechtstreekse) meldingsprocedure voor de Raad voor de Kinderbescherming beschreven. In de visie van de gemeente worden dat in 2015 de wijkteams. De wijkteams doen al vanaf medio 2013 ervaring op met het rechtstreeks melden aan de Raad, door de pilot Jeugdbescherming uit te voeren. De wijkcoaches binnen de wijkteams die niet eerder in aanraking kwamen met deze systematiek, worden bij het melden ondersteund door hun collega’s van Bureau Jeugdzorg. Ook wordt in deze pilot de Raad in sommige zaken vroegtijdig geconsulteerd om te voorkomen dat er (later) een melding gedaan moet worden. De Raad heeft daarnaast haar kennis en expertise ingezet om een scholingsmodule samen met Bureau Jeugdzorg (op het gebied van Verve) voor de wijkcoaches te ontwikkelen.

Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) en Steunpunt Huiselijk Geweld (SGH)
Dit betreft de samenwerking tussen het Steunpunt Huiselijk Geweld en het Advies en Meldpunt Kindermishandeling om te komen tot een geïntegreerd AMHK.

Multidisciplinaire Aanpak Kindermishandeling
Het doel is het stoppen van kindermishandeling en het verminderen van de schadelijke effecten door het bieden van een integrale samenwerking van hulpverlening, politie, justitie en medische zorg, in de vorm van een multidisciplinair team. Vanaf 1 september 2014 zal een Multidisciplinair Centrum Kindermishandeling (MCK) actief zijn. De onderzoeksvragen bij deze samenwerking richten zich op hoe de toegang tot het MCK verloopt, hoe verbinding met de reguliere hulpverlening geborgd is, welke disciplines en organisaties minimaal vertegenwoordigd moeten zijn en welke vervolginterventies uit de samenwerking komen. Partners in deze aanpak zijn Mediant, Jarabee, Ambiq, Politie, MST, ZGT, JGZ en de Twentse gemeenten.

Cliëntparticipatie
Wij vinden de beleving en mening van cliënten van wezenlijk belang om de slagingskans van de hulpverlening te laten stijgen. Daarom nemen we de regie bij het geven van een plek aan de stem van cliënten in de jeugdhulp. Samen met huidige maar ook eventuele nieuwe cliënt- en/of ouderorganisaties gaan we vorm geven aan participatie. Daarnaast wordt een vorm van e-participatie overwogen. Daar waar we als gemeente bovenlokaal samenwerken ligt het voor de hand om samen invulling te geven aan het organiseren van cliëntparticipatie. Arcon ondersteunt de gemeente hierbij.

Informatiekundige agenda
De scope van de informatiekundige agenda ligt op de ontwikkeling van digitale toepassingen en mogelijkheden voor zowel burgers als mantelzorgers/vrijwilligers als professionals. De informatiekundige agenda betreft het gehele sociale domein. Uiteenlopende thema's zijn onder andere principes als 'de cliënt is eigenaar van zijn dossier', de concrete overdracht van dossiers naar de gemeente en informatie-uitwisseling tussen professionals.

Huisartsen
Een belangrijk deel van ouders en jeugdigen klopt aan bij de huisarts voor jeugdhulp. Huisartsen krijgen daarom in de nieuwe wet de mogelijkheid om door te verwijzen naar alle vormen van jeugdhulp. In afstemming met de Landelijke Huisartsen Verenging – kring Twente hebben we samen met huisartsen de mogelijke handelingsafspraken verkend. Deze sluiten aan bij de lokale zorgstructuur; de wijkteams. Voor de pilotfase worden praktijken benaderd die hiermee proef willen draaien. Doel is om de handelingsafspraken voor 1 januari 2015 geïmplementeerd te hebben.

Zorgstructuur onderwijs
In 2014 wordt met de pilot zorgstructuur onderwijs gekeken hoe het onderwijs (primair en voortgezet) en wijkteams meer met elkaar kunnen samenwerken. De doelstelling voor deze pilot is het structureel integreren van de ondersteuning in het onderwijs met de wijkteams, waarin gezamenlijk zelfs bij de meest lichte gevallen een integrale preventieve aanpak kan worden gevormd.

Aanpak risicogroepen Zuid
In stadsdeel Zuid wordt sinds 2012 - naar aanleiding van toenemende problematiek met jeugdgroepen - gewerkt aan een meer integrale preventieve aanpak met alle partijen in het veld. Deze wordt werkenderwijs ontwikkeld waarbij een onconventionele aanpak niet wordt geschuwd. Inmiddels wordt zowel ingezet op groepsaanpak als individuele (gezins-)aanpak. De resultaten en effecten van deze aanpak worden gemonitord. De eerste resultaten die zijn gemeten zijn positief. De interventies die leiden tot positieve resultaten worden uitgerold over de stad.

Bijlage 3 Landelijke inkoop

Het Landelijk Transitiearrangement (LTA) gaat om de inkoop van zeer specialistische zorg met een landelijk werkingsgebied. De VNG ontwikkelt hiervoor een programma van eisen en sluit raamovereenkomsten met verschillende partijen.

Het gaat om de volgende voorzieningen:

1. Huidige landelijke specialismen JeugdzorgPlus:
   a. JeugdzorgPlus voor jongeren onder 12 jaar
   b. Zeer intensieve kortdurende observatie en stabilisatie
   c. Gesloten opname van tienermoeders tijdens zwangerschap of met pasgeboren kind

2. GGZ met een landelijke functie:
   a. Eetstoornissen
   b. Autisme
   c. Persoonlijkheidsstoornissen
   d. GGZ voor doven en slechthorenden
   e. Psychotrauma
   f. Eergerelateerd geweld/loverboys en prostitutie

3. Expertise en behandelcentrum op het terrein van geweld in afhankelijkheidsrelaties onder 18 jaar:
   a. Eergerelateerd geweld/loverboys en prostitutie

4. Jeugd sterk gedragsgestoord licht verstandelijk gehandicapt (j-sglvg)

5. Gespecialiseerde diagnostiek, observatie en exploratieve behandeling aan (L)VB jeugd GGZ met bijkomende complexe problematiek

6. Forensische jeugdzorg: inzet van erkende gedragsinterventies gericht op het verminderen van de recidive bij schorsing voorlopige hechtenis, voorwaardelijke veroordeling of gedragsmaatregel:
   a. Functional Family Therapy
   b. Multidimensional Treatment Foster Care
   c. Multidimensionele Familietherapie
   d. Multisysteem Therapie
   e. Ouderschap met Liefde en Grenzen

Bijlage 4 Definitie Jeugdhulp

In de Jeugdwet is de jeugdhulp breed gedefinieerd. De jeugdhulp waar gemeenten verantwoordelijk voor worden omvat:

- De ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en ouders / verzorgers bij alle psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen, gedragsproblemen of verstandelijke beperking van de jeugdige of opvoedingsproblemen van ouders;
- Het stimuleren van deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van jeugdigen onder de achttien met een beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem;
- Het ondersteunen bij of overnemen van persoonlijke verzorgingsactiviteiten gericht op het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid bij jeugdigen onder de achttien met een beperking of een psychiatrische aandoening of beperking.

Preventie en de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering vallen niet onder het begrip jeugdhulp. De gemeente is daar echter in het nieuwe stelsel wel verantwoordelijk voor. Kinderbescherming en jeugdreclassering is om die reden dan ook opgenomen in dit beleidsplan.

In de Jeugdwet is het uitgangspunt voor de jeugdhulp en de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen de leeftijdsgrens van 18 jaar. Hierop zijn uitzonderingen mogelijk. De Jeugdhulp kan doorlopen tot de leeftijd van 23 als de hulp niet onder een andere wet valt en als voldaan wordt aan voorwaarden. Bijvoorbeeld dat voor de achttiende verjaardag was gestart met jeugdhulp en die nog goed afgerond moet worden.
Dit geldt ook voor jeugdigen waarvoor voor de 18e is bepaald dat de jeugdhulp noodzakelijk is. De leeftijdsgrens is niet van toepassing voor jeugdreclassering en jeugdhulp die voortkomt uit een strafrechtelijke beslissing.[13]

[13] Uit: hoofdlijnen wetsvoorstel jeugdwet, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, september 2013

Bijlage 5 In raad behandelde documenten

Onderwerp	Door	Datum
Startnotitie en procesagenda Transitie Jeugdzorg Twente	Raad (randprogramma)	19-09-11
Visie Meedoen naar vermogen	Stedelijke commissie Raad	16-04-12 08-05-12
Nota Ieder talent telt!, Jeugdvisie Enschede als kadernota voor het Enschedese jeugdbeleid 2012-2016	Stedelijke commissie Raad	11-06-12 25-06-12
Brief inzake rijksontwikkelingen sociaal domein incl. jeugdzorg	Stedelijke commissie	01-10-12
Brief en spoorboekje decentralisaties sociaal domein en financiële effecten regeerakkoord	Raad	29-01-13
Brief procesvoorstel Enschede –Doen!	Raad	19-03-13
Brief stand van zaken en ‘Actieplan maatschappelijke ondersteuning Twente’ om te komen tot een samenhangend jeugdhulpstelsel	Stedelijke commissie Raad	03-06-13 24-06-13
Visienota 'Transitie Jeugdzorg en actieplan regio Twente	Stedelijke commissie Raad	03-06-13 24-06-13
Brief college B&W: mandaat portefeuillehouder Jeugdzorg om tijdens het Bestuurlijk Overleg Transitie Jeugdzorg Twente voorbereidende beslissingen te kunnen nemen voor het RTA.	Raad	03-09-13
Instemming notitie 'Samenwerken aan Jeugdzorg Twente'	Stedelijke commissie Raad	18-11-13 16-12-13
Kennisneming transitiearrangement Jeugdzorg Twente en de aanbiedingsbrief aan de landelijke transitiecommissie stelselherziening jeugd	Stedelijke commissie Raad	02-12-13 16-12-13
Nota inrichting en sturing Jeugdzorg en Wmo vanaf 2015	Stedelijke commissie Raad	27-01-14 03-02-14
Positionering regionale jeugdhulptaken Twente	Stedelijke commissie Raad	03-03-14 10-03-14
Brief voortgang invoering Wmo en Jeugdwet	Raad	25-02-14
Brief inkoop Wmo en Jeugd	Raad	08-04-14

Gemeente Enschede

Transitie Jeugdzorg
Gemeente Enschede

MEMO

Onderwerp	:	**Beantwoording vragen iz. beleidsplan Jeugdhulp 2015 - 2018**
Datum	:	25 juni 2014
Contact	:	Alice van den Nieuwboer / Petra Pover

Naar aanleiding van de behandeling van het beleidsplan Jeugdhulp in de stedelijke commissie, zijn aanvullende vragen gesteld. Hieronder vindt u de beantwoording.

Een aantal vragen betreft het beschikbare budget ten opzichte van gevraagde zorg:

1. *Hoe denkt de wethouder te anticiperen indien de vraag naar zorg dusdanig groot is en dat de ondergrens bereikt is? (mw. Ceben BBE)*

2. *Wat er bedoeld wordt met bijsturen op het budget. Houdt dit in dat het voor kan komen dat een jongere niet in aanmerking komt voor jeugdzorg wanneer het budget aan het eind van het jaar krap wordt? Of is het mogelijk dat het budget wordt overschreden? (mw. Sempel, GroenLinks)*

   Antwoord:
   De gemeenteraad heeft met de vaststelling in februari 2014 van de nota Sturing en Inrichting Wmo en Jeugdzorg 2015, als kader gesteld dat de jeugdzorg binnen het budget uitgevoerd dient te worden, dat met de transitie van taken van het Rijk overkomt. De gemeente gaat nauw monitoren welke uitgaven worden gedaan en kan daarmee snel signaleren wanneer het beschikbare budget de verwachtingen overstijgt.
   Indien een hogere uitgave optreedt dan geprognosticeerd, kan gestuurd worden door middel van tijdelijke inzet van minder dure zorg. Mocht bijsturing op deze wijze niet verantwoord zijn, dan maken wij dit kenbaar aan de gemeenteraad met het verzoek om nieuwe besluitvorming.

Overig:

3. *Wat wordt bedoeld met contractmanagement? (mw. Sempel, GroenLinks)*

   Antwoord:
   Contractmanagement betreft het beheren van contracten die met partners en opdrachtnemers zijn gesloten. We bekijken de prestaties conform afspraak zijn geleverd, zowel op zorginhoud, kwaliteit, tijd, budget etc.

4. *Met betrekking tot communicatie vermeld de wethouder dat de burgers gebruik maken van de mogelijkheid vraag/antwoord op de site van de gemeente. Men krijgt antwoorden op de gestelde vragen op de site. Wat wordt vervolgens met deze informatie gedaan?*

   Antwoord:
   Wij bekijken of de vragen aanleiding zijn om in beleid, proces of communicatie te betrekken, wijzigen of verbeteren.

5. *Een aantal vragen betreft de resultaten uit de meicirculaire.*

   Antwoord:
   Het beleidsplan is inmiddels geactualiseerd op de beschikbare financiële cijfers.

   Op 1 juli verwacht het College een brief naar uw gemeenteraad te sturen over het meerjarenmiddelenkader, waarin een toelichting op de actuele cijfers van de decentralisaties is opgenomen. Voor de volledigheid van de informatie en het totale overzicht, verwijzen we graag naar deze brief.

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- B

Onderwerp	Vernieuwing Planning en Control cyclus		
Portefeuillehouder	Algemeen/ Eelco Eerenberg agendaletter (A/B))		
Programma	*Bestuur en Middelen*	Aangeboden aan Raad	24 juni 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400158270

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. In te stemmen met de nieuwe planning&control (p&c)-cyclus, bestaande uit een programmabegroting, gemeenterekening en Zomernota;
2. In te stemmen met de volgende uitgangspunten:
    a. het hanteren van een vier-jarencyclus i.p.v. een jaarlijkse cyclus;
    b. Zomernota heeft betrekking op lopende jaar en geeft een meerjarenraming.
    c. scheiding van beleids-en begrotingscyclus;
    d. digitaal aanleveren van de p&c-documenten is de standaard;
    e. de begroting volledig maar bondig te formuleren, daarom:
        i. Geen toelichting op de reguliere activiteiten op te nemen in begroting
        Uitsluitend verplichte paragrafen op te nemen in de begroting
3. In te stemmen met het per direct in laten gaan van deze nieuwe p&c-cyclus 2014 ter vervanging van de in december 2013 vastgestelde p&c-cyclus 2014.
4. Het college opdracht te geven:
    a. de programmabegroting 2015-2018 conform deze uitgangspunten op te stellen;
    b. deze nieuwe cyclus begin 2017 te evalueren

Inleiding
In de afgelopen periode is de p&c-cyclus kritisch tegen het licht gehouden, met als doel het herijken van het proces van de p&c-cyclus als geheel, met nadruk op de inhoud, omvang en het proces van de begroting. De aanleiding hiervoor is tweeledig. Enerzijds vraagt de veranderende samenleving om een veranderende rol van de overheid. De rol van partners wordt groter en onze eigen organisatie veranderd sneller dan voorheen. Dit heeft ook gevolgen voor de manier waarop wij aan de raad rapporteren en de wijze waarop wij onze p&c- cyclus inrichten. De dynamiek in de buitenwereld, in combinatie met de wisseling van het stadsbestuur vanwege de verkiezingen, maakt dit een geschikt moment om de cyclus kritisch onder de loep te nemen. In het coalitieakkoord 2014-2018 is expliciet de doelstelling opgenomen om de financiële jaarcyclus (ambtelijk en bestuurlijk) te herijken en de financiële sturing te versterken. Verder worden de begroting, gemeenterekening en andere financiële stukken, transparanter en leesbaarder. Doelstelling is betere toegankelijkheid voor de stad en minder financiële documenten. Uitgangspunt bij dit alles is dat initiatieven meer en meer bij inwoners en partners liggen. Daarbij hoort het honoreren van initiatieven die zij nemen en steeds minder het ‘opleggen’ van de gewenste aanpak.

Anderzijds is er ook sprake van een efficiencyvraagstuk. De krimp in de organisatie en minder beschikbare middelen maakt het noodzakelijk dat we kritisch moeten kijken naar de vormgeving van onze p&c-producten en bijbehorende werkprocessen.

Beoogd resultaat
- Een nieuwe planning en control cyclus die past bij de huidige rol van de lokale overheid en die mogelijk is binnen de beschikbare capaciteit en middelen. Uitgangspunt hierbij blijft dat recht wordt gedaan aan het budgetrecht van de raad en dat het college de raad op een actieve wijze informeert.
- Afspraak maken over de opzet van de programmabegroting 2015-2018.

CS. M.A. Koppert Telefoon: (053) 481 53 79/ N.A.M. Oude Luttikhuis Telefoon: (053) 481 82 07

Argumenten

1.1 Het doel van de p&c-cyclus is om de raad periodiek te informeren.

De p&c-cyclus is het proces van (strategische) planning/begroting, via uitvoering en bijsturing naar verantwoording, inclusief de bijbehorende financiële documenten. De p&c-cyclus bestaat uit een begrotingsdeel en een verantwoordingsdeel. De doelgroep is de raad. Via onze website Koers053 informeren we ook de inwoners en partners over de financiële documenten.

1.2 Van jaarlijkse cyclus naar vier-jarencyclus

Voorgesteld wordt om uit te gaan van een vierjarencyclus i.p.v. een jaarlijkse p&c-cyclus. Dit sluit goed aan bij de coalitie-periode. Het coalitieakkoord geeft de koers aan voor de komende vier jaren. In de eerste begroting van de coalitie (2015-2018) worden de uitgangspunten en thema's uit het coalitieakkoord uitgewerkt in strategische doelen. Daarmee krijgt deze begroting een strategische invulling met een financieel meerjarenkader voor de komende vier jaar. Daarover kan de raad dan een kaderstellend debat voeren. In de begrotingen in de jaren daarna worden de strategieën en doelen verder geoperationaliseerd en ligt de nadruk op de financiële sturing.

1.3 De cyclus gaat van 8 naar 3 producten per jaar.

De huidige p&c-cyclus kent 8 financiële documenten, die in de loop van een jaar naar de raad worden gestuurd: financiële foto, kadernota, programmabegroting, concernrapportage, najaarsnotitie, twee nota's van wijzigingen en de gemeenterekening. Deze financiële documenten leiden tot onduidelijkheid en tot een omvangrijke administratieve last. Onduidelijk omdat in een bepaalde periode diverse financiële documenten parallel lopen (in het voorjaar wordt bijvoorbeeld tegelijkertijd gewerkt aan de gemeenterekening, de kadernota en de concernrapportage) Bovendien is de omvang van enkele financiële documenten fors en zijn deze soms weinig toegankelijk.. Het verminderen van het aantal producten, leidt tot een besparing van kosten in de organisatie.

Conform BBV en Gemeentewet zijn gemeenten uitsluitend verplicht om een begroting en gemeenterekening op te stellen. De overige documenten zijn geen verplichting. De begroting en gemeenterekening zijn dus de minimale verantwoordingsproducten die de P&C-cyclus moet bevatten

Voorgesteld wordt om de Programmabegroting en Gemeenterekening te handhaven en in juni/juli een Zomernota te bespreken in de raad. De Zomernota is een combinatie van de huidige concernrapportage, financiële foto en kadernota zoals weergegeven in overzicht 1 op de volgende pagina. Wij komen hier later in dit voorstel op terug
Om te kunnen bepalen of de begroting op koers ligt en of er nog moet worden bijgestuurd is het van belang om inzicht te hebben in de huidige stand van zaken alsmede toekomstige ontwikkelingen. Die worden op dit moment jaarlijks beschreven in de concernrapportage en de financiële foto.
Doordat de kaders voor vier jaren bepaald zijn in het coalitieakkoord hoeft er niet jaarlijks een separate Kadernota opgesteld te worden zoals we nu gewend zijn. Wel moeten kaderbijstellingen gepresenteerd worden. Door deze drie producten samen te voegen, krijgt de raad een compleet beeld van de stand van zaken voor het lopende jaar en de komende begrotingsjaren.

De eerste en tweede nota van wijziging zijn technisch van aard. Dat betekent dat deze nota's geen beleidswijzigingen bevatten, maar uitsluitend budgetneutrale mutaties. Daarom worden deze nota's, na bespreking in de rekeningencommissie, (in principe) als hamerstuk in de raad geagendeerd. De inhoud van deze nota's kan echter ook worden opgenomen in de Zomernota en de gemeenterekening. Daarmee wordt het proces efficiënter zonder dat de informatiewaarde verloren gaat en kunnen de nota's van wijzigingen komen te vervallen.

Jaar 1: 2014	Jaar 2: 2015	Jaar 3: 2016	Jaar 4: 2017
1e nota van wijzigingen *			
Jaarrekening	Jaarrekening	Jaarrekening	Jaarrekening
Financiële foto + coalitieakkoord+ stadsconferentie	Zomernota (financiele foto, kaderbijstelling, concernrapportage)	Zomernota (financiele foto, kaderbijstelling, concernrapportage)	Zomernota (financiele foto, kaderbijstelling, concernrapportage)
Concernrapportage*			
Programmabegroting	Programmabegroting	Programmabegroting	Programmabegroting

overzicht 1: **Zie punt 3.1*

Behandeling in raad;

- Gemeenterekening in mei
- Zomernota in juni/juli
- Programmabegroting in november.

1.4 Geen jaarlijks voorstel p&c-cyclus met planning meer nodig
Door het vaststellen van deze nieuwe vierjaren-cyclus, zorgen we voor stabiliteit in de p&c-cyclus. Hiermee staan ook de behandeldata van de p&c-documenten vast en kunnen deze worden opgenomen in de jaarlijkse raadsagenda. Daarmee behoeft er niet jaarlijks een voorstel over de p&c-cyclus met bijbehorende planning voorgelegd te worden aan de rekeningencommissie en presidium.

1.5 actieve informatieplicht aan de raad blijft uitgangspunt
Uitgangspunt blijft dat het college te allen tijde gehouden is om u actief te informeren over belangrijke ontwikkelingen. Dat betekent dat los van de gemeenterekening, Zomernota en programmabegroting wij u informeren over belangrijke ontwikkelingen, wanneer de situatie daar tussentijds om vraagt. Een serieuze invulling van deze actieve informatieplicht maakt dat de tussentijdse rapportage kan worden teruggebracht tot de Zomernota. Een aparte najaarsnotitie is dan niet nodig. Afhankelijk van de verschijningsdatum van de gemeentefondscirculaires informeren wij u hierover in een p&c-product danwel separaat.

2a.1 Een vierjarencyclus sluit aan bij de raadscyclus
Een begrotingssystematiek die uitgaat van een vier-jaren-cyclus doet meer recht aan de raadscyclus, waarbij na de verkiezingen een collegeakkoord wordt opgesteld en de periode in de vier jaar daarna in het teken staan van de uitvoering hiervan. Dit betekent dat de eerste begroting na de verkiezingen een uitgebreide, strategische begroting zal zijn, waarin het coalitieakkoord 2014-2018 is verwerkt. De thema's uit het coalitieakkoord krijgen een prominente plaats in de begroting. De drie jaren erna zullen de thema's worden geoperationaliseerd in concrete doelen.. Voorts zal een actualisatie van de financiële vooruitzichten worden gegeven en zal zo nodig een bijsturing plaatsvinden op de ambities uit het collegeakkoord, inclusief de financiële vertaling daarvan. De financiële sturing zal op deze wijze worden versterkt.

2b.1 Focus Zomernota op lopend begrotingsjaar en op meerjarenbegroting.
In de Zomernota wordt ingegaan op de stand van zaken m.b.t. het lopende begrotingsjaar en wordt het financiële meerjarenbeeld geschetst.
Voor het lopende begrotingsjaar wordt aangegeven of en zo ja, op welke wijze wordt omgegaan met een tekort of een overschot. Dit komt overeen met de huidige concernrapportage.
Daarnaast wordt een geactualiseerd financieel meerjarenkader geschetst, Hiermee wordt duidelijk, uitgaande van een structureel sluitende begroting, of er ruimte is of een tekort binnen het financieel meerjarenkader.. In de Zomernota wordt de richting aangegeven hoe de ruimte cq het tekort zal worden ingevuld.

Deze aanpak maakt het mogelijk om keuzes te maken t.a.v. het lopende begrotingsjaar en de komende begrotingsjaren. Deze keuzes worden opgenomen in de Zomernota. Op die manier geeft de Zomernota een duidelijk beeld hoe bepaalde keuzes zijn onderbouwd en hoe op afwijkingen in het lopende begrotingsjaar in de meerjarenbegroting wordt ingespeeld. Hierdoor kan een afzonderlijke kadernota komen te vervallen.

2b.2 Rust in begrotingsproces door financiële kader bij Zomernota in beeld te hebben.
De Zomernota is de opmaat naar de programmabegroting. Om dit proces zo lean mogelijk te laten verlopen is het van belang dat de financiële effecten van beleid in de Zomernota staan, zodat integrale afweging kan plaatsvinden. Daarom stellen wij voor dat nieuw beleid dat van wezenlijke invloed is op de effectdoelstellingen en/of programma-overstijgend zijn voorafgaand aan de Zomernota in raad worden behandeld. De financiële effecten voor zover die het beschikbare budget overschrijden (onderschrijden) worden in de Zomernota opgenomen. Dit brengt rust in het begrotingsproces, doordat op deze manier de financiële en beleidsmatige consequenties meegenomen worden in de Zomernota en richting wordt gegeven aan de financiële ruimte/tekort Na behandeling van de Zomernota wordt de programmabegroting opgesteld en zijn er weinig tot geen financiële aanpassingen in de periode tussen de Zomernota en Programmabegroting.

2b.3. Inhoudsopgave Zomernota staat voor vier jaren vast
De Zomernota geeft de stand van zaken voor het lopende jaar en voor de komende jaren weer. Doordat we uitgaan van een vierjarencyclus is de Zomernota de komende vier jaren hetzelfde van opzet. Dat zorgt voor duidelijkheid en herkenbaarheid. De inhoud en het proces van de Kadernota is de afgelopen jaren telkens een andere geweest. Hier was geen vast format of procedure voor. Dat maakte de herkenbaarheid van de Kadernota minder groot. In bijlage 1 is de inhoudsopgave voor de Zomernota weergegeven. Per jaar kunnen natuurlijk de accenten verschillen.

2c/d.1 Met de scheiding van de beleids- en begrotingscyclus komt de inhoudelijke sturing van de gemeenteraad beter tot zijn recht.
Door splitsing van beleidscyclus en begrotingscyclus komt er meer aandacht voor het beleidsveld. Door in aparte beleidsnota het beleid vast te stellen, krijgt dit de aandacht die het verdient. Dit geldt ook voor het apart evalueren van het beleidsveld conform afspraak in de programmabegroting 2014-2017. Door elk beleidsterrein periodiek te evalueren wordt de inhoudelijke sturing van de raad versterkt. De jaarlijkse behandeling van de begroting en het gemeenterekening kan daarmee worden ontlast, doordat niet alle beleidsterreinen integraal in de begroting en gemeenterekening meer opgenomen hoeven te worden.

2e.1 Digitaal aanleveren van de p&c-documenten is de standaard.
De afgelopen jaren hebben wij de website Koers053 ontwikkeld. Op deze website staan alle p&c-documenten. De digitale informatie maakt het mogelijk om gemakkelijk achterliggende informatie, zoals bijvoorbeeld beleidsnota's te ontsluiten.
Wij stellen voor om de komende raadsperiode de p&c-documenten digitaal aan te bieden. Desgewenst kan een p&c-document op papier worden aangeleverd, waarbij wordt geaccepteerd dat de opmaak niet zo fraai is als voorheen. Wij kiezen ervoor onze energie en capaciteit in te zetten op de doorontwikkeling van de website.

2f.1 De omvang van de begroting moet kleiner worden
Door de scheiding van beleidscyclus en begrotingscyclus, alsmede door de bovenstaande punten, wordt de begroting weer meer financieel van aard. Uitsluitend de politieke prioriteiten worden in de begroting en gemeenterekening toegelicht.
De programmabegroting en de gemeenterekening zijn de afgelopen jaren fors in omvang toegenomen. Dit komt beperkt door wettelijke eisen m.b.t. paragrafen, maar zeker ook door onze eigen wens om volledig te zijn. We zijn gewend om uitgebreide toelichtingen te geven in de begroting. Dit vanuit de gedachte om alle informatie transparant aan te bieden. Een nadeel van deze detailinformatie is dat de begroting minder goed leesbaar is. De hoofd- en bijzaken kunnen nu moeilijk worden gescheiden.

2f.2 Reguliere activiteiten wijzigen niet vaak
In de huidige begroting staan per programma de reguliere activiteiten opgenomen. Zoals de naam al zegt betreft dit activiteiten die niet vaak wijzigen. Daarom is het voorstel om deze activiteiten niet meer op te nemen in de begroting. Op de website zijn er doorklikmogelijkheden om te zien welke reguliere activiteiten er binnen het programma zijn.

2f.3 Wettelijk verplichte paragrafen en bijlagen opnemen
Voor de paragrafen en bijlagen geldt dat alleen de wettelijke verplichte worden opgenomen in de begroting en gemeenterekening. In bijlage 2 staat aangegeven welke paragrafen en bijlagen dat zijn.

3.1 De nieuwe p&c-cyclus gaat na de zomer 2014 van start.
In de tabel bij punt 2 is aangegeven hoe de nieuwe p&c-cyclus er uit gaat zien, voor de jaren 2014-2018. 2014 is hierbij een overgangsjaar van het oude naar het nieuwe model. De p&c-cyclus voor het jaar 2014 is namelijk al van start gegaan met de financiële foto en gemeenterekening. En ook de concernrapportage wordt conform eerder afspraken opgesteld. Daarnaast is een coalitieakkoord opgesteld en zal een stadsconferentie worden gehouden. De kadernota komt daarmee te vervallen. . Naast de concernrapportage wordt de Raad voor de zomer met een brief geïnformeerd over het gewijzigde middelenkader 2015-2018, waarin de effecten van het coalitieakkoord en de meicirculaire zijn verwerkt.
Voorgesteld wordt om na vaststelling van dit raadsvoorstel uit te gaan van deze nieuwe p&c-planning ter vervanging van de in december 2013 door het presidium vastgestelde p&c-planning. Wijziging t.o.v. de oorspronkelijke cyclus is dat er geen najaarsnotitie en tweede nota van wijziging in 2014 zal worden opgesteld. Vanzelfsprekend zal de raad worden geïnformeerd indien de financiële/budgettaire situatie van de gemeente daartoe aanleiding geeft.

4.1 Evaluatie
Het is goed om deze nieuwe manier van werken met elkaar te monitoren. Daarom zal deze cyclus in 2017 worden geëvalueerd om te kijken of de nieuwe manier van werken bijdraagt aan de beoogde doelen. Het is daarbij van belang dat de raad haar kaderstellende en controlerende taak onverminderd uit kan voeren. Voor de ambtelijke dienst geldt dat er sprake moet zijn van een minder grote belasting (zoals nu beoogd) in het opstellen van de diverse producten in de P&C-cyclus.

Kanttekeningen
1.1 Belangrijke grote ontwikkelingen maken tussentijdse bijstellingen noodzakelijk.
We gaan uit van een vierjaren cyclus. Dit wil niet zeggen dat we geen oog hebben voor belangrijke ontwikkelingen, landelijk danwel plaatselijk. Hier moet de begroting op worden aangepast. Een goed voorbeeld hiervan zijn de drie decentralisaties. De uitkomsten hiervan zijn nu nog niet allemaal bekend, dit zal het komende jaar uitkristalliseren De beleidsmatige wijzigingen worden dan opgenomen in een beleidsnota en de financiële consequenties in Zomernota en vervolgens in de programmabegroting.

1.2 Blijven sturen op jaarbudgetten
Binnen de vierjarencyclus stellen we elk jaar een programmabegroting op, waarin we blijven sturen op jaarbudgetten.

1.3 Wel kaderstelling, geen Kadernota
De beleidsmatige kadernota zoals we die nu kennen vervalt. Dat wil niet zeggen dat er maar eens in de vier jaren kaderstelling plaatsvindt. Bij de Zomernota zullen kaders meegegeven worden, maar dit zullen veelal financiële kaders zijn. Daarnaast zullen bij beleidsnota's en beleidsevaluaties ook kaderstellende besluiten worden genomen die meegenomen worden bij de opstelling van de eerstvolgende begroting.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
n.v.t.

Kosten, opbrengsten, dekking
n.v.t.

Communicatie
.....

Vervolg
In het coalitieakkoord is opgenomen dat we een duurzaam, financieel beleid gaan voeren. Het vergroten van de transparantie is daarbij een belangrijk speerpunt. Dit voorstel draagt daartoe bij, Daarnaast draagt het bij aan een vereenvoudiging van de p&c-cyclus. De administratieve last neemt hierdoor af, waarmee een bijdrage wordt geleverd aan de gemeentelijke CFO-taakstelling. Deze nieuwe manier van werken zullen we al werkende en lerende verder concretiseren en vormgeven. Daarom is het goed om begin 2017 een evaluatie te houden om vast te stellen wat de ervaringen met de nieuwe p&c-cyclus zijn en of bijstelling nodig is.

Naast het vergroten van de transparantie zijn het verbeteren van het weerstandsvermogen, het verminderen van risico's door een risicoreductieprogramma en het versterken van de reserve van het grondbedrijf belangrijke pijlers in het duurzame, financiële beleid. Over de aanpak en invulling hiervan zullen we u nader informeren.

CS. M.A. Koppert Telefoon: (053) 481 53 79/ N.A.M. Oude Luttikhuis Telefoon: (053) 481 82 07

Bijlagen

1. Inhoud programmabegroting
2. inhoudsopgave Zomernota

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

---

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	P.E.J. den Oudsten

CS. M.A. Koppert Telefoon: (053) 481 53 79/ N.A.M. Oude Luttikhuis Telefoon: (053) 481 82 07

Bijlage 2: Inhoudsopgave Programmabegroting

Huidige situatie (cursief is optioneel en overig is conform conform BBV)	NIEUW (begroting eerste jaar is beleidsbepalend, overige jaren zijn beleidsvolgend)
inhoudsopgave	inhoudsopgave
Leeswijzer	Leeswijzer
Beleidsbrief	Beleidsbrief: inleiding, fin. Middelenkader en bezuinigingen, CFO
Financieel middelenkader, incl. bezuinigingen	
CFO	
Programma's	Programma's
Verplichte paragrafen: 1. Grondbeleid 2. Weerstandsvermogen 3. Treasury 4. Onderhoud kapitaalgoederen 5. Verbonden partijen 6. Bedrijfsvoering 7. Lokale heffingen *8. Duurzaamheid* *9. Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken* 10. *Vastgoed*	Verplichte paragrafen: 1. Grondbeleid 2. Weerstandsvermogen 3. Treasury 4. Onderhoud kapitaalgoederen 5. Verbonden partijen 6. Bedrijfsvoering 7. Lokale heffingen 8. Doelmatigheids- en doeltreffenheids-onderzoeken *(conform verordening 1x per twee jaar)*
	Financiële begroting
Bijlagen: 1. Incidentele baten en lasten 2. Staat van reserves 3. Staat van voorzieningen 4. Staat van vervangingsinvesteringen 5. Overzicht kredieten, onderhanden werk *6. Subsidies* *7. Totaaloverzicht bezuinigingen* *8. Meerjaren Prognose Parkeerbeheer (MPP)* *9. Ruimtelijke projecten* *10. Totaaloverzicht effectdoelstellingen en indicatoren* *11. Overzicht van de partners* *12. Overzicht beleidsnota's per programma* *13. Lijst met afkortingen* *14. Aangenomen amendementen en moties tijdens raadsbehandeling*	Bijlagen: 1. Incidentele baten en lasten 2. Staat van reserves 3. Staat van voorzieningen 4. Staat van vervangingsinvesteringen 5. Overzicht kredieten, onderhanden werk 6. *Subsidies* *7. Totaaloverzicht bezuinigingen* *8. Meerjaren Prognose Parkeerbeheer (MPP)* *9. Ruimtelijke projecten* 10. 11. 12. 13. 14. Aangenomen amendementen en moties tijdens raadsbehandeling

Inhoudsopgave ZOMERNOTA

1 Inleiding

2 Afwijkingen lopende begrotingsjaar per programma

3 Financieel middelenkader meerjarenbegroting
   a. Totaaloverzicht (incl. nieuwe beleid, bezuinigingen)
   b. Meerjarenoverzicht per Programma

4 Bedrijfsvoeringsparagraaf

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- B

Onderwerp	Gemeenterekening 2013		
Portefeuillehouder	Marijke van Hees agendaletter (B))		
Programma	*DV*	Aangeboden aan Raad	7 mei 2014
Stuknummer **(invulling door Griffie)**		Corsanummer	1400129237

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. Vaststelling van de Gemeenterekening 2013
2. Instemming met de mutaties in de reserves resulterend in een toename reserves van 5,4 miljoen euro.
3. Instemming met de bestemming van het voordelig jaarrekeningresultaat 2013 van 2,1 miljoen euro.
4. Kennisnemen van de rapportage van de accountant over 2013.

Inleiding
Overeenkomstig de Gemeentewet legt het college verantwoording af aan de Raad over het door hem gevoerde bestuur, onder overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag (gemeenterekening).
De financiële effecten van het Meerjarenperspectief Grondbedrijf (MPG) 2014 is in deze gemeenterekening verwerkt.

Het college zendt de vastgestelde gemeenterekening, vergezeld van de controleverklaring en de rapportage van de accountant binnen twee weken na vaststelling, maar in ieder geval vóór 15 juli aan gedeputeerde staten.

Beoogd resultaat
Met de gemeenterekening 2013 wordt inzicht gegeven in de resultaten en financiële positie van de gemeente en daarover verantwoording afgelegd.

Argumenten
1.1 volgens de gemeentewet stelt de raad de jaarrekening en het jaarverslag vast.
In de gemeentewet (artikelen 197 t/m 201) is de verantwoordelijkheid ten aanzien van de gemeenterekening geregeld. Met de gemeenterekening 2013 legt het college inhoudelijk en financieel verantwoording af aan de raad over het jaar 2013. De raad stelt de gemeenterekening vervolgens vast in het jaar volgend op het begrotingsjaar.

2.1 de verslaggevingsvoorschriften schrijven voor dat de bestemming van reserves aan de raad is voorbehouden.
Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV artikel 43) en nader uitgewerkt in de financiële verordening en de nota reserves en voorzieningen dient de raad goedkeuring te geven voor de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Dit gebeurt vooraf bij de vaststelling van de begroting en bij afzonderlijk raadsbesluit. Hiermee geeft de raad invulling aan haar budgetrecht. Met de jaarrekening wordt hier vervolgens achteraf verantwoording over afgelegd.

CS-Strategie & Control CS-. G.H. Oude Nijhuis Telefoon: (053) 481 80 78

De reservemutaties in 2013 resulteren uiteindelijk in een vermeerdering van de reservepositie met 5,4 miljoen euro, bestaande uit toevoegingen van in totaal 68,4 miljoen euro en onttrekkingen van in totaal 63,0 miljoen euro. Voor het verloop en een specificatie van de reserves wordt verwezen naar de onderdelen 9.8 en 10.2 van de gemeenterekening (Eigen vermogen en Staat van reserves). Hieronder is het verloop van de reserves samengevat.

Bedragen x € 1.000	1-1-2013	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2013
Algemene reserve	-938	25.705	12.090	12.676
Bestuur & Middelen	49.915	27.049	37.907	39.057
Economie & Werk	1.382	90	182	1.290
Leefomgeving	15.230	749	2.578	13.400
Opgroeien en ontwikkelen	14.544	2.604	3.011	14.137
Stedelijke ontwikkeling	17.112	8.841	6.626	19.327
Wijkontwikkeling, zorg en welzijn	1.985	3.398	603	4.780
Eigen vermogen	**99.232**	**68.436**	**62.998**	**104.668**

Het totaal van de reserves per eind 2013 bedraagt 105 miljoen euro en betreft een algemene reserve van bijna 13 miljoen euro en bestemmingsreserves van ruim 92 miljoen euro. Bij een groot deel van de bestemmingsreserves gaat het om reserves ter dekking van kapitaallasten. Een andere inzet heeft directe gevolgen voor de begroting. De vrije besteedbaarheid van de overige reserves hangt direct samen met beleidskeuzes.

3.1 de raad gaat over de bestemming van het jaarrekeningresultaat
De Gemeenterekening 2013 sluit met een voordeel van bijna 2,1 miljoen euro. Dit is het uiteindelijke resultaat na afronding van de accountantscontrole.

Aan de raad wordt voorgesteld om het jaarrekeningresultaat als volgt te bestemmen.
Gelet op de lage stand van de ratio weerstandsvermogen wordt het rekeningresultaat, volgens de nota weerstandsvermogen en risicomanagement, prioritair bestemd om de algemene reserve aan te vullen. Toch is het mogelijk dat voorstellen, die voortvloeien uit genomen raadsbesluiten, aangenomen moties en amendementen of al gemaakte afspraken, bij de bestemming van het resultaat moeten worden betrokken. Deze beïnvloeden uiteindelijk het saldo resultaat dat aan de algemene reserve kan worden toegevoegd. In onderstaand overzicht is het voorstel voor de bestemming van het resultaat samengevat.

	Gerealiseerd resultaat	2.081
	voorstel tot specifieke bestemming:	
1	Onkruidbestrijding; stoppen round up	-400
2	Convenant Gezond Meedoen	-400
	Saldo resultaat (toe te voegen aan de algemene reserve)	1.281

Onkruidbestrijding (stoppen met round up)
Bij de programmabegroting 2014 heeft de Raad een motie 'stoppen met gif' aangenomen, waarbij het college is opgedragen om per direct te stoppen met chemische onkruidbestrijding op verharding (round up). Het college stelt voor om de hogere kosten voor 2014 incidenteel uit het jaarrekeningresultaat te dekken.

Convenant Gezond Meedoen
In 2012 is met Zorgverzekeraar Menzis een convenant gesloten. In een toegesneden uitvoeringsprogramma worden zorg, ondersteuning en preventie door gemeente en Menzis ontschot. Beide partijen gaan voor vier jaren (2012-2016) samenwerken op terreinen van gezondheid en ondersteuning. Het werkmotto hierbij is Gezond Meedoen! Met de ambitie dat zoveel mogelijk mensen gezond zijn en meedoen. Uw Raad is hierover destijds per brief geïnformeerd. Voor dit programma hebben beide partijen jaarlijks middelen beschikbaar gesteld. Deze worden gedurende de projectperiode ingezet. Het is alleen niet exact aan te geven hoeveel middelen in welk jaar. De feitelijke uitgaven kunnen immers over de jaargrens heen lopen. Als er in enig jaar budget over is, dan zal dit voor de jaren erna beschikbaar moeten blijven om uitvoering te kunnen geven aan dit convenant. Volgens de verslaggevingsregels moet uw Raad hier formeel dan nog wel mee instemmen. Voor 2013 resteert een bedrag

van 400.000 euro. Voorgesteld wordt nu dan ook dit bedrag toe te voegen aan de (nieuw te vormen) reserve “convenant Gezond Meedoen”.

Volgens bovenstaande toelichting wordt 0,8 miljoen euro voor specifieke doeleinden bestemd.
Voorgesteld wordt om het saldo resultaat van ca. 1,3 miljoen euro aan de algemene reserve toe te voegen.

4.1 in de rapportage zijn de uitkomsten van de controle van de gemeenterekening 2013 en adviezen opgenomen. De accountantscontrole is onlangs afgerond en heeft geresulteerd in een goedkeurende controleverklaring en bijgevoegde rapportage over de uitkomsten van de controle. De accountant heeft daarmee een positief oordeel over zowel de getrouwheid als rechtmatigheid van de jaarrekening. Wel vraagt hij bijvoorbeeld aandacht voor het proces van totstandkoming van de jaarrekening en de control daarop te verbeteren. Dit is een proces tussen gemeente en accountant dat van beide kanten een betere inzet en afstemming vraagt. Wij zullen dit samen met de accountant oppakken opdat dit proces voor de jaarrekening 2014 efficiënter zal verlopen. Verder vraagt hij aandacht voor ontwikkelingen op het gebied van de grondexploitaties en risico’s bij verbonden partijen. Wij kunnen ons vinden in de adviezen van de accountant en zullen deze opvolgen.

Kanttekeningen
Nvt

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
Nvt

Kosten, opbrengsten, dekking
De Gemeenterekening 2013 sluit met een voordeel van bijna 2,1 miljoen euro. Dit resultaat is voor 0,8 miljoen euro bestemd aan specifieke doelen. Het resterende saldo van 1,3 miljoen euro wordt aan de algemene reserve toegevoegd. Het resultaat van de actualisatie MPG betreft een verslechtering van 5,0 miljoen euro en is niet zichtbaar in het rekeningresultaat. Dit resultaat is ook in de jaarrekening verwerkt. Het is het gevolg van een directe overheveling van 5,6 miljoen euro naar de algemene reserve. Hierdoor verbetert de algemene reserve per saldo met 0,6 miljoen euro. Zie 3.1.

Rekeningresultaat
De gemeenterekening 2013 laat vóór reserveringen (toevoegingen en onttrekkingen aan reserves) een gerealiseerd saldo van baten en lasten zien van 7,5 miljoen euro voordelig. Na reserveringen van per saldo 5,4 miljoen euro resulteert dit in het voordelig gerealiseerd resultaat van bijna 2,1 miljoen euro. Zie voor een specificatie het overzicht van baten en lasten (hoofdstuk 5 van de gemeenterekening).

Hieronder is een samenvatting van het gerealiseerd resultaat weergegeven. Daarin zijn de stortingen en onttrekkingen aan reserves volgens hoofdstuk 5 van de gemeenterekening bij de lasten respectievelijk baten opgeteld.

Bedragen * € 1.000	**Begroting 2013 (na wijziging)**			**Realisatie 2013**			**Verschil**
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	(- is nadeel)
Economie en Werk	199.033	166.125	-32.907	205.042	168.919	-36.123	-3.216
Opgroeien en Ontwikkelen	65.797	15.494	-50.303	63.718	14.557	-49.161	1142
Wijkontwikkeling, Zorg en Welzijn	66.671	6.273	-60.398	62.954	6.786	-56.168	4.230
Stedelijke Ontwikkeling	165.196	126.192	-39.003	118.737	80.593	-38.144	859
Leefomgeving	77.297	44.132	-33.165	77.468	44.894	-32.574	591
Dienstverlening	10.323	3.450	-6.873	10.240	3.364	-6.875	-2
Bestuur en Middelen	144.845	367.495	222.650	146.965	368.093	221.127	-1.523
Gerealiseerd resultaat	*729.162*	*729.161*	*0*	*685.125*	*687.206*	*2.081*	**2.081**

Het lagere lasten- en batenniveau ten opzichte van de begroting wordt enerzijds veroorzaakt door krachtig bijsturen en anderzijds door achterblijvende activiteiten en opbrengsten van vooral het programma Stedelijke ontwikkeling door de stagnatie in de markt.

Resultaat MPG
De verslechtering MPG van 5,0 miljoen euro is met name het gevolg van de overheveling van 5,6 miljoen euro uit de voorziening bedrijventerreinen naar de algemene reserve. De verwerking van de bedrijventerreinenvisie heeft

uitgewezen dat de voorziening die bij de stedelijke koers gevormd was voor uitname van gronden niet nodig is. Een bedrag van 5,6 miljoen kan daarom terugvloeien naar de algemene middelen. Gelet op de decentralisaties in het sociale domein en de risico's die daaraan zijn verbonden zal de algemene reserve voldoende buffer moeten hebben om mogelijke tegenvallers op te kunnen vangen.

Weerstandsvermogen
Na verwerking van de toevoegingen aan de algemene reserve van het saldo rekeningresultaat van 1,3 miljoen euro, het resultaat MPG en de toevoegingen zoals afgesproken in de programmabegroting 2014 komt de ratio weerstandsvermogen uit op 0,9.

De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt daarmee 35,9 miljoen euro en bestaat uit een algemene reserve (incl. saldo rekeningresultaat) van 14 miljoen euro en stille reserves van in totaal 21,9 miljoen euro. Dit is conform de nieuwe nota risicomanagement en weerstandsvermogen.
De benodigde weerstandscapaciteit is geactualiseerd en becijferd op 41 miljoen euro en bestaat uit de risico's van het grondbedrijf voor een bedrag van 18,9 miljoen euro en overige risico's voor een bedrag van 22,1 miljoen euro.

De ratio komt daarmee uit op afgerond 0,9. De ratio bevindt zich hiermee beneden de door de raad vastgestelde wenselijke bandbreedte van 1,0-1,4 maar in lijn met de geprognotiseerde 0,9 bij de programmabegroting 2014. Om de ratio verder te verhogen is afgesproken om de algemene reserve in de komende jaren weer aan te vullen via het zogenaamde spaarprogramma en maatregelen volgens de programmabegroting 2014.

Communicatie
Zie persbericht.

Vervolg
Op woensdag 7 mei gaan de stukken naar de Raad. Op 12 mei volgt de behandeling in de rekeningencommissie, op 19 mei is er een rekeningenmarkt en op 26 mei de behandeling in de Raad.

Bijlagen

1. Gemeenterekening 2013
2. Uitkomsten controle en overige informatie 2013 accountant
3. Persbericht

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

---

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	P.E.J. den Oudsten

KOERS053 | STAD VAN NU

Concept-Gemeenterekening 2013
(Enschede Verantwoordt)

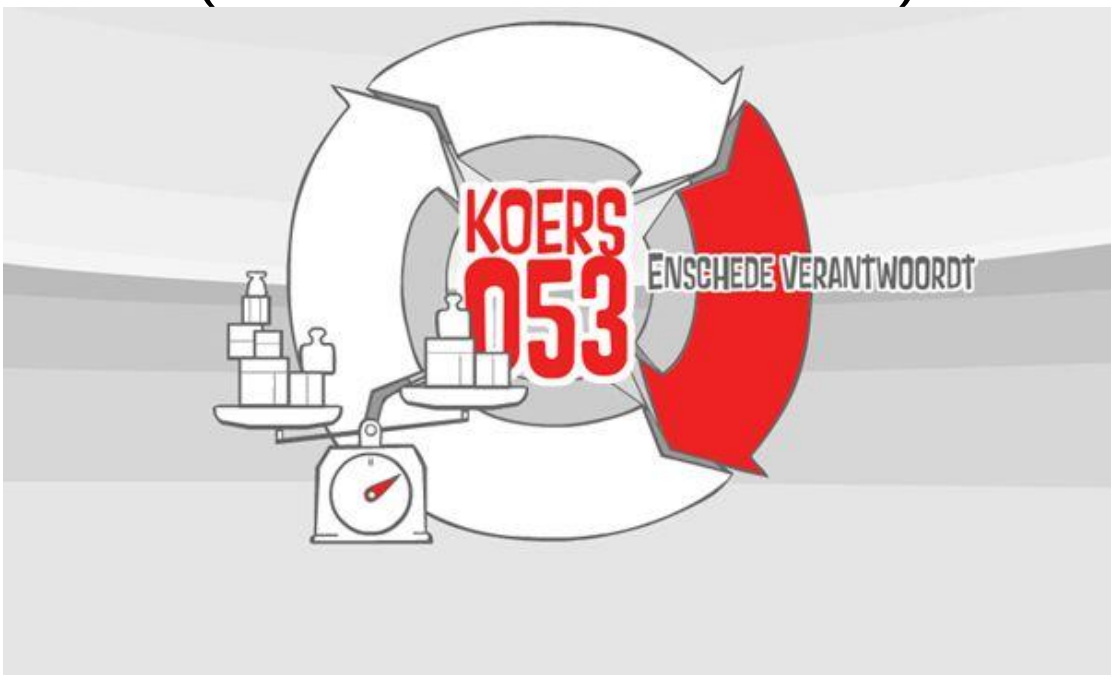

Gemeente Enschede

Inhoudsopgave

Voorwoord **4**

Leeswijzer **5**

Beleidsbrief **6**

Jaarverslag 2013 ..... **9**

1. Kerngegevens en organogram **10**

1.1. Kerngegevens 10
1.2. Organogram 11

2. Programmaverantwoording **12**

2.1 Economie en Werk 12
2.2 Opgroeien en Ontwikkelen 37
2.3 Wijkontwikkeling, Zorg en Welzijn 47
2.4 Stedelijke Ontwikkeling 68
2.5 Leefomgeving 92
2.6 Dienstverlening 108
2.7 Bestuur en Middelen 118

3. Paragrafen **146**

3.1. Lokale heffingen 148
3.2. Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken 153
3.3. Onderhoud kapitaalgoederen 156
3.4. Treasury 166
3.5. Bedrijfsvoering 172
3.6. Verbonden partijen 181
3.7. Weerstandvermogen en risicobeheersing 205
3.8. Grondbeleid 218
3.9. Vastgoed 228
3.10. Duurzaamheid 233

4. Bijlagen bij het jaarverslag **237**

4.1. Bezuinigingen 237
4.2. Ruimtelijke projecten 239
4.3. Totaaloverzicht effectindicatoren 248
4.4. Lijst met afkortingen 251

Jaarrekening 2013 ..... **256**

5. Overzicht van baten en lasten **257**

6. Balans **259**

7. Toelichting op de jaarrekening **261**

7.1. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 261

8. Toelichting op het overzicht van baten en lasten **264**

8.1. Toelichting op algemene dekkingsmiddelen 264
8.2. Analyse afwijkingen tussen begroting (na wijz.) en het overzicht van baten en lasten 266
8.3. Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid 297
8.4. Incidentele baten en lasten 299
8.5. Wet Normering Topinkomens (WNT) 301

9. Toelichting op de balans **303**

9.1. Immateriële vaste activa ... 303
9.2. Materiële vaste activa ... 303
9.3. Financiële vaste activa ... 305
9.4. Voorraden ... 306
9.5. Vorderingen ... 309
9.6. Liquide middelen ... 309
9.7. Overlopende activa ... 309
9.8. Eigen vermogen ... 310
9.9. Voorzieningen ... 313
9.10. Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer ... 314
9.11. Kortlopende schulden ... 314
9.12. Overlopende passiva ... 315
9.13. Niet uit de balans blijkende verplichtingen ... 316
9.14. Sisa ... 318
9.15. Investeren in Overijssel ... 324

10. Bijlagen bij de jaarrekening ... 334

10.1. Staat van reserves ... 334
10.2. Staat van voorzieningen ... 340
10.3. Overzicht kredieten/onderhanden werk ... 344

Overige gegevens ... 349

11.1. Vaststellingsbesluit saldo overzicht van baten en lasten ... 350
11.2. Controleverklaring van de accountant ... 351

Voorwoord

Enschede, mei 2014

Geachte raadsleden,
Geachte lezer,

Voor u ligt de Gemeenterekening 2013. Hierin legt het college verantwoording af over de beleidsmatige en financiële resultaten van 2013.

De Gemeenterekening 2013 is voorzien van een goedkeurende controleverklaring.

Wij vertrouwen erop dat wij u met deze Gemeenterekening 2013 voldoende informeren.

Burgemeester en Wethouders van Enschede,

De secretaris, De Burgemeester,

M.J.M. Meijs P.E.J. den Oudsten

Leeswijzer

Voor u ligt de Gemeenterekening 2013. Hierin kijken we terug op het jaar 2013 en leggen verantwoording af over de behaalde resultaten en besteding van middelen. Een goede vergelijkbaarheid tussen de gemeenterekening en de programmabegroting is van groot belang voor de controlerende rol van de Raad. Daarom is de gemeenterekening gebaseerd op de Programmabegroting 2013-2016.

Opbouw Gemeenterekening 2013 van de gemeente Enschede
Net als de programmabegroting bestaat de gemeenterekening uit een beleidsdeel en een financieel deel.

Beleidsbrief
De belangrijkste beleidsmatige en financiële ontwikkelingen van 2013 zijn hierin weergegeven. Dit hoofdstuk vormt hiermee een samenvatting en een startpunt voor de lezer/gebruiker.

Jaarverslag
De programmaverantwoording is opgebouwd uit de inhoudelijke programma's en het programma Bestuur & Middelen. Dit is dezelfde indeling als de Programmabegroting 2013-2016, waarmee een goede vergelijking tussen beide instrumenten mogelijk is. In de programmabegroting is elk programma opgebouwd volgens de drie w-vragen (Wat willen we bereiken; Wat gaan we daarvoor doen?; Wat mag het kosten?). De verantwoording in de gemeenterekening is volgens een zelfde systematiek opgebouwd:

- **Wat hebben we bereikt?**
- **Wat hebben we ervoor gedaan?**
- **Wat heeft het gekost?**

De paragrafen zoals deze in de Programmabegroting zijn opgenomen bevatten de beleidslijnen met betrekking tot een aantal programma overstijgende onderwerpen, waaronder de lokale heffingen. Ze vormen een dwarsdoorsnede van de programma's. Met de onderwerpen die in de verschillende paragrafen aan bod komen zijn vaak aanzienlijke bedragen gemoeid. Hiermee geven ze extra inzicht in de financiële positie van de gemeente Enschede.

Jaarrekening
De jaarrekening bevat de financiële verantwoording over 2013 en bestaat uit de programmarekening en de balans. In de programmarekening zijn de in het jaarverslag opgenomen cijfers verder in detail uitgewerkt en toegelicht. Per product wordt inzicht gegeven in de gerealiseerde baten en lasten. Afwijkingen ten opzichte van de begroting groter dan 5 procent of groter dan 50.000 euro zijn voorzien van een toelichting. De balans verschaft inzicht in de vermogenspositie van de gemeente Enschede en mutaties die zich hierin hebben voorgedaan.
De accountantscontrole richt zich vooral op de jaarrekening. De controleverklaring van de accountant is opgenomen onder de overige gegevens.

Bijlagen
De bijlagen worden onderscheiden in bijlagen bij het jaarverslag en bijlagen bij de jaarrekening.
Zo maakt de bijlage risico-inventarisatie deel uit van de bijlagen bij het jaarverslag en is de sinds 2006 verplichte bijlage SiSa (Single information Single audit) onderdeel van de bijlagen bij de jaarrekening.

Beleidsbrief

Vertrouwen in Enschede vasthouden

In het coalitieprogramma “Vertrouwen in Enschede” was voorzien dat de stad en haar inwoners het zwaar te verduren zouden krijgen. Maar de diepte van de recessie en de economisch moeilijke periode was niet voorzien. In 2013 bleef de economische groei opnieuw steken op een heel bescheiden niveau, de werkloosheid nam fors toe - in Enschede tot maar liefst 17% - vastgoed en gronden namen sterk in waarde af en er waren in Enschede forse bezuinigingen nodig. Dat is de achtergrond waartegen de resultaten van het bestuur in de periode 2010-2013 reliëf krijgen.

Het coalitieprogramma 2010-2014 was ambitieus. Op de arbeidsmarkt de werkgevers centraal stellen, een innovatief regionaal economisch beleid, investeren in herstructurering van Spoorzone en wijken als Velde-Lindenhof, Laares en Boswinkel en stedelijke voorzieningen op peil houden. Het sociale beleid bleef in stand; wel efficiëntere uitvoering, maar maatwerk en de zwakkeren in de samenleving beschermen. Bewoners en professionals kregen meer ruimte voor een eigen inbreng en die benadering gaat de komende jaren nog verder.

Een groot deel van vooraf bepaalde prestatieindicatoren staat aan het eind van 2013 op groen. Ondanks de financiële druk op stad en gemeente als gevolg van rijksbezuinigingen hebben we de belangrijkste bestuurlijke doelen weten te realiseren. Met kracht zijn bezuinigingsmaatregelen doorgevoerd waardoor de gemeentelijke financiën op orde zijn en we 2013 met een positief resultaat van twee miljoen euro kunnen afsluiten.

Economie & innovatie
Het Kennispark timmerde in 2013 goed aan de weg en vormt inmiddels niet alleen voor Twente, maar ook voor Nederland als geheel, een onmisbare pijler voor innovatie en economische ontwikkeling. Een erkenning met de titel “Beste Bedrijventerrein 2013” is hiervan het beste bewijs. Goed voorbeeld van de stedelijke economische dynamiek en innovatie is Apollo-Vredestein, waar een nieuw Research & Development centrum is geopend. Dit draagt bij een de verdere uitbouw van Enschede en Twente als innovatieve regio. Een ander voorbeeld daarvan is de komst van Demcon naar Enschede en de opening van het bedrijvencentrum “The Gallery”. De eerste investeringen met het Enschedese innovatiefonds zijn gedaan en er zijn nog vele aanvragen in behandeling.

Daarnaast is met de ondertekening van de intentieovereenkomst met Reggeborgh de ontwikkeling van Twente Airport een belangrijke stap vooruit gezet. En door een sterke Twentse lobby heeft het rijk belangrijke besluiten genomen over de autoweg N18, de snelweg A1 en het Twentekanaal. De bereikbaarheid van Twente en Enschede zal hiermee sterk verbeteren, en dat ondersteunt onze toekomstige economische ontwikkeling.
Op het terrein van de internationale betrekkingen is de samenwerking met onze zustersteden Dalian en Palo Alto verder aangehaald door bezoeken over en weer.

Binnenstad-ontwikkeling en aantrekkingskracht
De bouw en herinrichting van de ruimte bij het nieuwe ziekenhuis MST en de nieuwbouw van Saxion op de stadscampus versterken de functie van het centrum. Bezoekers van onze binnenstad gaven dit jaar een score van maar liefst 7,6%. Dat is hoger dan in 2012 en ook hoger dan de geformuleerde ambitie. Nieuwe vestigingen zijn o.a. Zara en Extrablatt. De Bijenkorf sloot vanwege strategische overwegingen haar vestiging in Enschede. Op die plek zal in de tweede helft van 2014 de publiekstrekker Primark een vestiging openen. De

zuidelijke entree van de Van Heek parkeergarage is opgeleverd. Citymarketing met de winkelcampagne in Duitsland werpt zijn vruchten af met veel oosterburen als bezoekers van onze stad.

In 2013 hadden we de eerste editie van de Twente Biënnale, en de tweede editie van Crossing Border. De 'wederopstanding' van het Rijksmuseum Twenthe is een mooi resultaat van onze lobby, en een belangrijke bijdrage aan het op peil houden van het voorzieningenniveau van Enschede. Dit ondersteunt de aantrekkelijkheid van Enschede voor kenniswerkers en zorgt voor economische ontwikkeling.

Werkgelegenheid
Door de economische recessie is, net als in de rest van Nederland, de werkeloosheid in Enschede opgelopen en de banengroei achter gebleven. Ook het achterblijven van de kavelverkoop is te wijten aan de voortdurende economische recessie. Met de eerste voorzichtige tekenen van economisch herstel in Nederland, is het des te belangrijker dat de gemeente klaar staat om de ontwikkeling van werkgelegenheid te ondersteunen waar mogelijk. Werkgevers hebben waardering voor de Enschedese Arbeidsmarkt Aanpak. Deze is vraaggericht; werkgevers actief benaderen, welke vraag hebben zij naar arbeid? De volgende stap is nu een regionalisering van deze aanpak. Het arbeidsmarktoffensief speelt verder in op de werkgeversbehoefte naar toekomstig personeel.

Talentontwikkeling
In Kindcentra zijn kinderopvang, peuterspeelzaal geharmoniseerd en samengebracht, zodat onze jongste inwoners zo goed mogelijk kunnen worden ondersteund in hun ontwikkeling. Hierbij past de werkwijze van één coördinator per wijk, waarin verschillende functies op het vlak van brede school, sport en natuur- en cultuureducatie zijn samengebracht.
In 2013 is gewerkt aan de onderwijsmonitor, in 2014 gaat deze online. Met deze monitor kunnen ouders gemakkelijk informatie vinden over scholen. De financiële problematiek van de huisvesting van de scholingsboulevard is door de gemeente en de scholen opgelost. Het is gelukt meer mensen te interesseren voor werk en opleiding in de techniek.

Enschede was van 22 tot 27 oktober 2013 gaststad van de 23e editie van het TAFISA World Congress (The Association For International Sport for All), een prestigieus internationaal sportcongres. Ongeveer 400 deelnemers vanuit 60 landen waren in Enschede bijeen om kennis, nieuws en ervaringen uit te wisselen. Belangrijke reden om dit congres in Enschede te houden, was dat het Enschedese sportklimaat en sportbeleid landelijk veel waardering oogst. Twee keer won Enschede immers al de titel Sportgemeente van het Jaar.

Maatschappelijke ondersteuning
Door burgerkracht en zelfredzaamheid is er in Enschede sprake van een daling van het beroep op individuele voorzieningen. De sturing en toegang tot de jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning (WMO) zijn in de steigers gezet. Met Menzis is een convenant afgesloten en er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt met instellingen voor onze aanpak in de wijkteams. De Enschedese aanpak krijgt landelijke navolging en wordt verder ontwikkeld in onze Livinglab-aanpak. Enschede is een van de 5 plekken in het land met een living lab. Daarmee worden de decentralisaties van rijk naar gemeenten in goede banen geleid. De inspanningen in 2013 hebben er voor gezorgd dat de raad in 2014 goed geïnformeerd en overwogen besluiten kon nemen over de governance van een (regionaal) sturingsmodel.

Burgerinitiatieven en samenwerking met partners
Er is in 2013 een stijgend aantal initiatieven van burgers. Belangrijke instrumenten van de gemeente om deze initiatieven te versterken en ondersteunen zijn ‘jij maakt de buurt’, wijkbudgetten, wijkbeheerplannen (beheer en onderhoud van de openbare ruimte) en wijk-ontwikkelagenda’s. Samen met inwoners van Boswinkel is een plan gemaakt voor de herinrichting van de wijk. Dit past in de Visie 2030, waarin ruimte geven voor initiatieven en het geven van inspiratie de hoofdtaken zijn voor de gemeente.

Een succes vormde ook de voortgaande samenwerking met partners rondom de maatschappelijke opgaven (MIO’s) in wat is gaan heten Forum053. Met name op het terrein van verduurzaming van de woningvoorraad is een nieuwe mijlpaal behaald met oprichting van Reimarkt. Verder heeft Lysias een evaluatie uitgevoerd naar de vernieuwde wijze van samenwerken met partners en hebben we de lessen uit deze evaluatie ter bespreking voorgelegd aan onze partners. Deze zijn onderwerp van gesprek binnen de ambtelijke organisatie en bij de Raad en nemen we mee naar de noodzakelijke herinrichting van de stedelijke voorzieningen in het sociale domein.

De aanpak om via de vitale sportvereniging de maatschappelijke participatie van Enschedeërs te ondersteunen verloopt volgens plan. Op deze wijze slagen wij er in om ondanks de economische recessie een passend aanbod te handhaven voor maatschappelijke participatie.

Regio Twente
In de regionale samenwerking zijn in 2013 stappen gezet. Zo is de Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente vastgesteld. De Twentse gemeenten en de provincie Overijssel hebben in deze agenda afspraken gemaakt over investeringen van circa 90 miljoen euro in Twente. Enschede krijgt hieruit budget voor huisvesting van de Nationale Reisopera in De Polaroid en ontwikkeling van de stadscampus bij Saxion. Op het gebied van bedrijfsvoering is het initiatief van de Intergemeentelijke Bedrijfsvoering Organisatie (IBO) uitgewerkt en gestart. Met dit IBO worden verschillende Twentse samenwerkingsvormen op het gebied van bedrijfsvoering samengebracht. Tevens zijn stappen gezet voor het nieuw inrichten van de regionale samenwerking waarin een prominente plaats bedacht is voor samenwerking van de gemeenteraden in een zogenaamde Twenteraad, voor de portefeuille-overleggen, zoals Samen14, en voor samenwerking op het terrein van uitvoering en ondersteuning in een nieuw op te richten Twentebedrijf.

Geen lastenverzwaring en dienstverlening op peil
Het is gelukt om de dienstverlening aan de inwoners op peil te houden. Ondanks de economische recessie en de daarmee samenhangende bezuinigingsmaatregelen bij de gemeente. Voorbeeld hiervan is de waardering van de openbare ruimte. Afgezien van de gebruikelijke indexering op inflatie, zijn de gemeentelijke lasten voor inwoners niet verhoogd.

Financieel solide en flexibel
De bezuinigingsmaatregelen waartoe de raad had besloten, zijn gerealiseerd in 2013. Hierdoor lukt het ons om de gemeentelijke financiën op orde te houden. Ook de aan de bezuinigingsmaatregelen verbonden krimp van de ambtelijke organisatie (250 fte tot nu toe) is gerealiseerd. Wij zijn trots op de door het personeel getoonde flexibiliteit en solidariteit.
Door het krachtig doorvoeren van bezuinigingsmaatregelen en goed bijsturen gedurende het jaar, is het gelukt om 2013 af te sluiten met een positief resultaat van 2,1 miljoen euro en tevens 5,4 miljoen te sparen. Door toevoeging van circa 10 miljoen euro is de algemene reserve gegroeid naar bijna 14 miljoen euro en komt de ratio uit op 0,9. Dit is het niveau zoals in de programmabegroting 2014 afgesproken.

Jaarverslag 2013

1. Kerngegevens en organogram

1.1. Kerngegevens

Bron: opgave sociale en fysieke structuur gemeentefonds 2013 d.d. 26-11-2013 Ministerie van BZK en gemeentelijke basisregistratie.

	Rekening 2013	Rekening 2012
Sociale structuur		
Aantal inwoners	158.627	158.048
- inwoners 0-19 jaar	35.419	35.334
- inwoners 20-64 jaar	90.216	90.642
- inwoners 65 jaar en ouder	32.992	32.072
Aantal bijstandgerechtigden jonger dan 65 jaar (inclusief WIJ, IOAW en IOAZ)	5.840	5.579
Aantal werknemers in de WSW	2.425	2.425
Fysieke structuur		
Oppervlakte gemeente totaal	14.272 ha	14.272 ha
Oppervlakte binnenwater	171 ha	171 ha
Oppervlakte historische kernen	9 ha	9 ha
Aantal woonruimten	76.457	75.942
Aantal woningen	69.543	69.028
Aantal wooneenheden	3.167	3.167
Capaciteit bijzondere woongebouwen	3.413	3.413
Aantal recreatiewoningen	334	334
Lengte wegen	793 km	782 km
Lengte recreatieve fiets-, ruiter- en wandelpaden	180 km	180 km
Oppervlakte openbaar groen	671 ha	671 ha
Financiële structuur (x € 1.000)		
Totale uitgaven		
- voor mutaties in bestemmingsreserves	616.711	663.967
- na mutaties in bestemmingsreserves	685.125	740.476
Opbrengst belastingen	38.722	38.564
Algemene uitkering gemeentefonds	192.623	194.954
Boekwaarde geactiveerde kapitaaluitgaven	615.653	630.854
Eigen financieringsmiddelen	106.749	99.232
Opgenomen langlopende geldleningen	479.613	497.135
Geldleningen aan derden verstrekt	70.781	71.668

1.2. Organogram

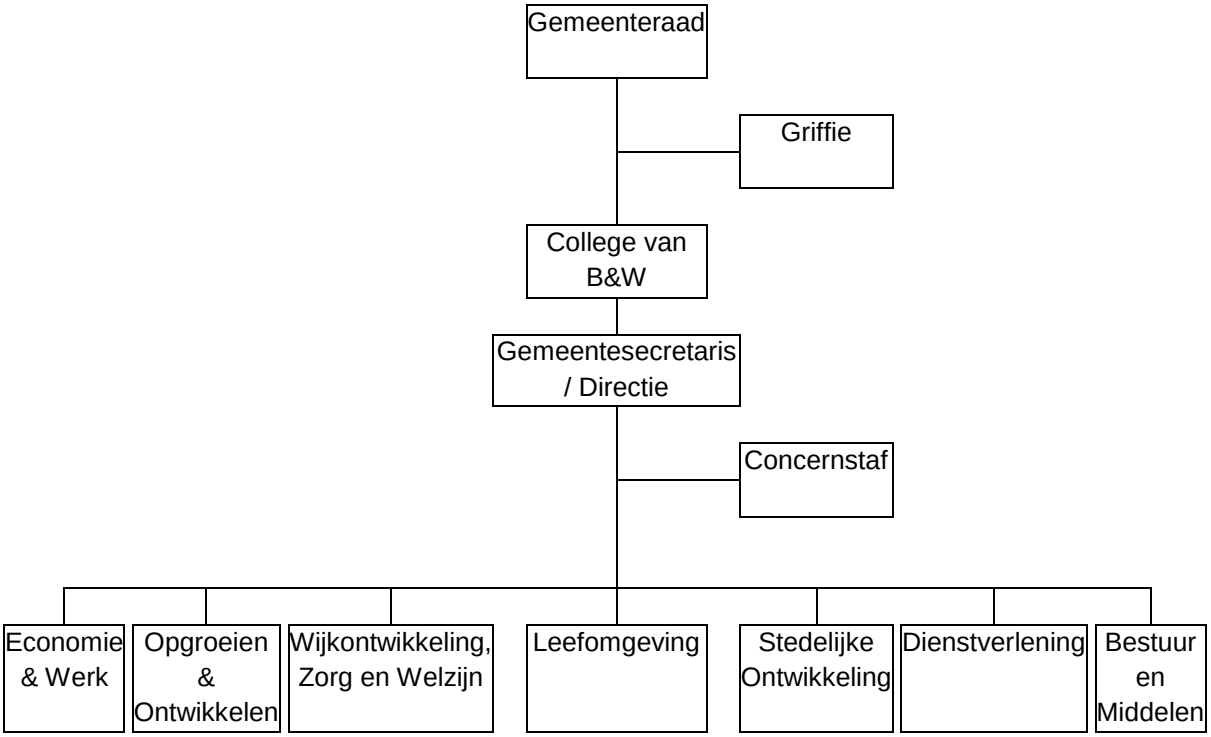

2. Programmaverantwoording

2.1 Economie en Werk

Versterken van de economische structuur van Enschede en Twente	-->	Bedrijfsverzamelgebouwen	-->	Lasten	1.760
			-->	Baten	1.016
		Dienstverlening aan ondernemers	-->	Lasten	2.225
			-->	Baten	0
		Projecten economische ontwikkeling	-->	Lasten	8.218
			-->	Baten	7.635
		Versterken economische structuur	-->	Lasten	1.942
			-->	Baten	176
Versterken van de innovatiekracht van Enschede en Twente	-->	Innovatie en ondernemerschap	-->	Lasten	844
			-->	Baten	28
Vergroten van de arbeidsmarktparticipatie	-->	Alg bijstand levensonderhoud	-->	Lasten	99.291
			-->	Baten	89.438
		Arbeidsmarktparticipatie	-->	Lasten	21.866
			-->	Baten	17.934
		Bijstandsverlening zelfstandigen	-->	Lasten	0
			-->	Baten	0
		Bijzondere inkomensvoorziening	-->	Lasten	2.058
		Educatie en inburgering	-->	Lasten	0
			-->	Baten	0
		Handhaving & opsporing	-->	Lasten	1.569
			-->	Baten	0
		Individuele bijzondere bijstand	-->	Lasten	6.458
			-->	Baten	1.030
		Inkomensvoorz oudere/arbeidsongesch	-->	Lasten	0
			-->	Baten	0
		Inkomensvoorziening kunstenaars	-->	Lasten	0
			-->	Baten	0
		Schuldhulpverlening	-->	Lasten	3.418
			-->	Baten	895
		Terugvordering en verhaal	-->	Lasten	2
			-->	Baten	2
		Uitvoering WSW	-->	Lasten	54.437
			-->	Baten	49.714

Portefeuillehouder(s): **Marijke van Hees, Patrick Welman en Jeroen Hatenboer**
Programmadirecteur: **Richard Kokhuis**

Wat hebben we bereikt?

In het afgelopen jaar is duidelijk geworden dat we nog steeds in economisch zware tijden leven. De economische ontwikkeling van de stad, dé sleutel naar een financieel en sociaal sterker Enschede, verloopt moeizaam. Toch zijn er ondernemers en bedrijven die juist investeren en groeien, omdat zij mee bewegen in maatschappelijke veranderingen en hier kansen in zien. Ondanks de moeilijke situatie hebben we binnen het programma Economie en Werk dus ook successen geboekt. Desondanks moeten we als gemeente scherpe keuzes maken in financiële zin.

Economische ontwikkelingen
Naast het feit dat veel ondernemers het in 2013 nog steeds moeilijk hadden hebben we samen met ondernemers en onze andere partners ook veel successen mogen vieren. Apollo-Vredestein opende een nieuw R&D-centrum op het Kennispark en Demcon is naar Enschede verhuisd. Samen zijn zij goed voor bijna 300 extra arbeidsplaatsen op Kennispark. Ondernemers in het Havengebied gaan kades aanleggen en hun terrein opnieuw inrichten en we hebben het laatst beschikbare bedrijfskavel (1,5 ha.) op de Marssteden verkocht. In juni hebben we de 1200ste medewerker in Roombeek mogen begroeten, waarmee één van de belangrijke doelstellingen van de wederopbouw gehaald is. Ons MKB heeft uitgesproken tevreden te zijn over de verlaging van de regeldruk in Enschede en de dienstverlening van het Ondernemersloket. Op een aantal punten mbt regeldruk vermindering – bijvoorbeeld het Ondernemingsdossier – doet Enschede mee in de kopgroep. Samenwerking met een aantal grote partners zoals de UT, Saxion en diverse ondernemers voeren we het (regionale) innovatie- en internationaal beleid uit en werken we aan acquisitie van nieuwe bedrijven in m.n. HTSM en logistiek. Het bezoek aan onze partnerstad Dalian (China) heeft concrete afspraken opgeleverd voor ondernemers en onderwijs- en culturele instellingen in onze regio. Ook is de benodigde investering voor de Internationale School rond gekomen. Het stadscentrum blijft in beweging: onder andere Zara en Extrablatt hebben het bestand aangevuld. Helaas hebben we afscheid moeten nemen van de Bijenkorf. Primark zal het leeggekomen pand in gebruik gaan nemen. Verder is de bereikbaarheid van de stad verbeterd met de oplevering van de Auke Vleerstraat en de Binnenstadsdistributie. Ook de ontwikkeling van Airport Twente is een stap dichterbij gekomen: op 25 september hebben de Reggeborgh Groep en Area Development Twente (ADT) de concessieovereenkomst ondertekend. Het consortium Exploitatie Maatschappij Vliegveld Twente verwacht dat begin 2016 het eerste passagierstoestel het luchtruim kiest.

Arbeidsmarktaanpak spreekt aan
De bestaande en nieuwe werkgevers vormen de banenmotoren van de stad. Via de vernieuwende arbeidsmarktaanpak 'Werkgever op Kop' spelen zij een belangrijke rol bij de match tussen vraag en aanbod van personeel. Uit een onderzoek naar de werkgeverstevredenheid in het afgelopen jaar is gebleken dat die vernieuwende arbeidsmarktaanpak de werkgevers de ondervraagde bij ons bekende werkgevers bevalt. Binnen de werkgeversaanpak zijn vanuit de invalshoek van de sociale werkvoorziening het afgelopen jaar de eerste contracten getekend om de begeleiding van gedetacheerde sw-medewerkers over te dragen aan de werkgevers waar deze werknemers werkzaam zijn. Een belangrijke stap op weg naar een mogelijke volledige overdracht van sw-medewerkers. Daarnaast zijn verschillende samenwerkingsovereenkomsten getekend met werkgevers

waarbij sw-medewerkers onder de regie van de werkgever aan het werk zijn.

De vernieuwingen die op deze manier worden ingezet voor de Sociale Werkvoorziening blijken ook nog eens te leiden tot een hogere medewerkerstevredenheid geeft het recente medewerkerstevredenheidsonderzoek aan. Een bevestiging dat de weg die we met de werkgever op kop zijn ingeslagen ook kansen biedt voor SW-medewerkers.

De vernieuwende arbeidsmarktaanpak zet ook in op het vergroten van de arbeidskansen van hen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De strategische doelstellingen die daartoe zijn afgesproken met de Raad zijn gerealiseerd. Naast deze strategische doelstellingen is er op projectmatige manier gewerkt om de kansen van mensen met zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt beter in beeld te krijgen. PS Doen heeft in de afgelopen collegeperiode aangetoond dat een integrale aanpak van problemen in een wijk in ieder geval leidt tot stijging op de participatieladder van velen. Daarnaast is in 2013 gestart met het arbeidsmarktoffensief. Dit offensief speelt in op de werkgeversbehoefte naar toekomstig personeel, door het arbeidsfit maken en houden van werkzoekenden. De aanpak is persoonlijk en gericht op de mogelijkheden en kansen van de werkzoekende.

De regionalisering van de arbeidsmarktaanpak krijgt steeds meer vorm. Onder de vlag van het Werkplein Twente wordt een gezamenlijke werkgeversaanpak gerealiseerd. De aanpak van de jeugdwerkloosheid is door de Twentse gemeenten samen vorm gegeven in het jongerenoffensief 2013-2014.

Arbeidsmarkt Enschede een blijvende uitdaging
Ondanks deze inspanningen was niet te voorkomen dat de werkloosheid in Enschede steeg het afgelopen jaar. Het aantal mensen in de WW steeg tussen oktober 2012 en oktober 2013 van 3.484 naar 4.310 een stijging van 23,7%. Ook het aantal mensen in de WWB steeg fors. Eind 2012 was er sprake van 5.746 uitkeringen. Eind 2013 was dit gestegen tot 6.385. Daarnaast zijn er zorgen om het tekort op de uitvoering van de SW. Het lukt op dit moment niet om dat tekort terug te dringen. Bij zowel beschut als bij detacheringen hebben we te maken met achterblijvende omzetten als gevolg van de economische recessie. Daar bovenop komen de komende jaren de bezuinigingen van het rijk op het SW-budget. De uitdaging om het tekort te verlagen wordt daarmee alleen maar groter.

Deze cijfers tonen nog maar eens aan dat de problemen die opgelost moeten worden groot zijn. Het is dan ook uitermate teleurstellend dat eind 2013 het ministerie van SZW ons wel een meerjarig aanvullende uitkering (MAU) toekende voor de jaren 2013 tot en met 2015 maar met een eigen risico van 5%. Daar waar in de voorgaande jaren een eigen risico van 2,5% was toegekend op grond van het feit dat de hoogte van het aantal uitkeringsgerechtigden niet veroorzaakt werd door het gevoerde beleid. In de toekenning voor de jaren 2013 – 2015 blijft de argumentatie van het ministerie voor een verandering naar 5% onduidelijk.

De opgave voor 2014 en de daaropvolgende jaren blijft dan ook dat we minder instroom en meer uitstroom van uitkeringsgerechtigden willen realiseren. Daarmee kan het effect van ons hogere eigen risico voor de MAU (deels) opgelost worden. Gezien de voorspellingen over de economische ontwikkeling vormt deze opgave een enorme uitdaging.

Een toenemend beroep op armoedevoorzieningen
Het beroep op zowel de eigen armoedevoorzieningen van onze gemeente (onder andere bijzondere bijstand) als op de voorzieningen van die in samenwerking met particuliere, maatschappelijke en kerkelijke organisaties worden uitgevoerd is in 2013 aanzienlijk

toegenomen. De aanhoudende crisis is hier debet aan.

Het totaal aantal toekenningen individuele bijzondere bijstand bedroeg in 2013: 3607. Hiermee zijn de toekenningen in 2013 met 681 toegenomen ten opzichte van de toekenningen in 2012 (2926 toekenningen).

In 2012 is 3.685.119 euro uitgegeven aan bijzondere bijstand. De werkelijke uitgaven bedroegen in 2013 waren 4.416.708 euro. Hiermee zijn de uitgaven bijzondere bijstand in 2013 met 731.589 euro toegenomen ten opzichte van de uitgaven in 2012. De stijging van zowel de aantallen aanvragen als de uitgaven is veroorzaakt door een toename van in het bijzonder de volgende kostensoorten: beschermingsbewind, primaire lasten (huur, gas water en elektra), inrichtingskosten en de kosten voor duurzame gebruiksgoederen.

Financieel resultaat
Het financiële resultaat van het programma Economie en Werk bedraagt 3.216.000 euro nadelig. Bij de najaarsnotitie is een nadelig resultaat voorzien van 1.802.000 euro. De bezuinigingstaakstelling van 1.150.000 euro is grotendeels gehaald.

Doelstellingen

Doelstelling A:	Versterken van de economische structuur van Enschede en Twente
Doelstelling B:	Versterken van de innovatiekracht van Enschede en Twente
Doelstelling C:	Vergroten van de arbeidsmarktparticipatie

Indicatoren
Om de effecten van onze inzet te meten hebben we per doelstelling indicatoren samengesteld. In onderstaande tabel staan de streef- en realisatiecijfers. Voor een totaaloverzicht van alle effectdoelstellingen en indicatoren zie de bijlage bij het jaarverslag.

Indicatoren	Score 2012	Streven 2013	Score 2013
Doelstelling A: 1. Aantal arbeidsplaatsen in Enschede en Twente (mutatie t.o.v. voorgaand jaar)	Enschede: - 0,76 % Twente: - 1,00 % G32: -0,55%	Gelijk aan G32	Enschede: -0,8 % Twente: -1,0 % G32: -0,6 %
Doelstelling B: 2. Aantal arbeidsplaatsen in de kennisintensieve sector in Enschede en Twente (mutatie t.o.v. voorgaand jaar)	Enschede: 0,03% Twente: niet bekend * G32: -0,23%	Groei 1% hoger dan G32	Enschede: +0,1% Twente: +0,5 % G32: +0,2 %
Doelstelling C: 3. Totaal aantal mensen dat werkt als percentage van de potentiële beroepsbevolking (netto participatiegraad)	Enschede: 57% Twente: 64,4% G32: 65,3%	59%	Cijfers komen in juli beschikbaar

Toelichting op de indicatoren

<u>Aantal arbeidsplaatsen en vestigingen</u>
Vergeleken met het meetmoment in 2012 is het aantal vestigingen in Enschede toegenomen met 2,6% tot 10.561. De toename van het aantal vestigingen was in Enschede sterker dan in de G-32 en landelijk. De toename in het aantal vestigingen vindt vooral plaats door groei van zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers). Dit is een landelijke tendens: steeds meer mensen

worden zelfstandig ondernemer (CBS). Dit gebeurt vaak als gevolg van het verlies van een baan. Verder blijkt dat vooral oudere mensen de stap nemen richting ondernemerschap omdat ze moeilijker weer aan een baan kunnen komen in de huidige recessie. In Enschede is de groep 55 plussers groeiend waardoor ook de sterkere toename dan landelijk van het aantal zzp'ers en daarmee vestigingen deels kan worden verklaard.

Het aantal arbeidsplaatsen in 2012 is ten opzichte van 2011 met 0,8% gedaald naar 80.513. Deze daling doet zich vooral voor bij de bedrijven met 2 tot 99 werkzame personen. De arbeidsplaatsen groeien bij de bedrijven met 1 werkzame persoon en bij de bedrijven met meer dan 100 werkzame personen. In onze stad is het aandeel banen in de zorg, het onderwijs en de zakelijke dienstverlening relatief groot. De banengroei vindt vooral plaats in de sectoren zorg, cultuur, sport en recreatie. In de industrie (-3,4%), detailhandel (-2%), vervoer (-4,7%)en bij de financiële instellingen (-9,6%) neemt het aantal banen het meeste af. Dit komt overeen met landelijke ontwikkelingen. De detailhandel en horeca ondervinden direct de gevolgen van de recessie en terughoudendheid van consumenten om te besteden. De daling van het aantal banen in onze stad is als vanzelfsprekend slecht nieuws voor onze ambitie om een daling van het aantal mensen in de WWB te realiseren. Bovendien verdwijnt er vooral werk in sectoren waar ook met lagere opleidingsniveaus mensen aan de slag kunnen. Het verhogen van de uitstroom naar werk van uitkeringsgerechtigden wordt op basis van deze ontwikkelingen een enorme uitdaging. Uit gegevens van het UWV blijkt dat ook in Twente de arbeidsmarkt zeer ruim is. Op 1 vacature zijn er 6 werkzoekenden beschikbaar. Daarbij is nog niet gekeken naar de mogelijk kwalitatieve mismatch waardoor het probleem nog groter wordt.

Kennisintensief
Onder deze indicator vallen delen van de industrie (high tech en medium tech) en dienstverlening (zakelijke dienstverlening, high tech, financiële diensten en overig). Opvallend is dat in de high tech en medium tech industrie sprake is van een lichte banengroei. Dit in tegenstelling tot de daling van banen in de sector industrie als geheel. In de sector dienstverlening zijn het vooral de financiële diensten waar banenverlies optreedt. Bij de andere onderdelen is er juist sprake van stabilisatie of een kleine groei in banen.

Participatiegraad
De netto participatiegraad in Enschede is lager dan regionaal en landelijk. Ten opzichte van 2011 is de participatiegraad gedaald (was nog 60% in 2011). Deze daling deed zich niet voor in Twente of in Nederland. De netto participatiegraad is het aandeel 15-64 jarigen behorend tot de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de totale groep 15-64 jarigen. De daling doet zich ten eerste voor in de leeftijdsgroep 15-25 jaar. Dit kan verklaard worden door het langer doorleren van jongeren. De daling is echter ook te zien in de leeftijdsgroepen tussen 25 en 55 jaar en hangt samen met een stijgende werkloosheid. Veel mensen raken hun baan kwijt door de recessie en faillissementen. De participatie van de groep 55 plussers is echter voor zowel mannen als vrouwen gestegen. Dit kan weer samenhangen met de sterke groei van zzp'ers in deze groep.

Bron: monitor Economische ontwikkeling 2012 (juni 2013)

Wat hebben we ervoor gedaan?

Politieke speerpunten
De politieke speerpunten in onderstaande tabel kennen hun oorsprong in de toekomstvisie, het coalitieakkoord of het 10-puntenprogramma. We geven hier puntsgewijs aan welke

activiteiten we het afgelopen jaar hebben uitgevoerd in het kader van het genoemde speerpunt, welke producten daarbij betrokken zijn en aan welke programmadoelstelling daarmee een bijdrage wordt geleverd.

Politieke speerpunten	
Doelstelling A: Versterken van de economische structuur van Enschede en Twente Betrokken producten: Dienstverlening aan ondernemers, Bedrijfsverzamelgebouwen, Versterking economische structuur, Projecten economische ontwikkeling.	
A1: Optimaal,internationaal ondernemersklimaat	
Begroting	**Realisatie**
Verzorgen optimaal aanbod werklocaties (in de regio): • Implementatie van de Stedelijke Koers door onder meer een (vervroegde) evaluatie van de Bedrijventerreinenvisie Netwerkstad, optimaliseren van het aanbod bedrijventerreinen en het uitvoeren van de leegstandsaanpak kantoren. Uitvoeren Duurzaamheidbeleid. • Opdrachtgever van de projecten: Usseler Es, Kennispark, Herstructurering Havengebied en Luchthaven.	• De stedelijke koers is geïmplementeerd in de stedelijke ontwikkelingsprojecten (oa Kennispark). De evaluatie van de bedrijventerreinenvisie van de Netwerkstad is onder de titel 'Herijking bedrijventerreinenvisie NT 2013' aangeboden aan de gemeenteraad. De motie mbt leegstand van kantoren is uitgevoerd en in het najaar in het randprogramma aan de raad teruggekoppeld. Het duurzaamheidsbeleid (energiescans in het MKB) is uitgevoerd en afgerond met het rapport 'Inzicht krijgen en kansen pakken'. • Inhoudelijke verantwoording voor de projecten Usseler Es, Kennispark, Herstructurering Havengebied en Luchthaven volgt seperaat per project.
Top dienstverlening aan ondernemers (onderscheidend): • Versterken van integrale dienstverlening aan ondernemers. • Implementatie Digitale Ondernemingsdossier: in 2013 wordt een pilot uitgevoerd onder horecabedrijven. • • Mobiliseren bedrijfsleven m.b.t. duurzaamheid (zie onderdeel Duurzaamheid verderop in het	• Uit het onderzoek van MKB-Nederland naar de verlaging van de regeldruk voor het MKB, blijkt dat Enschede gemiddeld goed scoort en op een aantal onderdelen zelfs een koploper is. De dienstverlening door het ondernemersloket wordt in een recente peiling (I&O-research) gewaardeerd met een 8,4. • De pilot Ondernemingsdossier in de horeca verloopt succesvol: via het ondernemingsdossier kan digitaal en gecentreerd 6 typen vergunningen aangevraagd worden. • Het duurzaamheidsbeleid (energiescans in het MKB) is uitgevoerd en afgerond met het rapport 'Inzicht krijgen en kansen

programma).	pakken'.
Internationalisering: • Uitvoeren Actieplan Internationaal • Vergroten economische binding met onze internationale samenwerkingsverbanden (MONT, Palo Alto en Dalian). • Uitvoeren project Zakendoen in Duitsland (onderdeel MKB convenant). • Versterken internationale profilering in samenwerking met Netwerkstad en Regio.	• Het Actieplan Internationaal wordt uitgevoerd: • De economische binding met onze internationale samenwerkingsverbanden is met bezoeken aan Dalian en het bezoek van Palo Alto aan Enschede versterkt. In het najaar is hierover in het randprogramma aan de raad teruggekoppeld. • MKBT(wente) heeft sinds een jaar goede contacten met de Euregio en Euregionale bedrijven aan beide zijden van de grens. Plannen om een gezamenlijk congres te organiseren als start voor grensoverschrijdend ondernemen en alle daarbij behorende facetten worden besproken met de NL-DE Handelskammer in Den Haag. In samenwerking met de Euregio en Handelskamer wordt het Seminar Euregionaal Ondernemen vormgegeven. • Er is een begin gemaakt met het versterken van de internationale profilering in samenwerking met Enschede Promotie. Saxion, UT en WTC-Twente.
Versterken internationale profilering: • Operationele acquisitie teams voor de volgende sectoren: logistiek, hightech systemen & materialen en toerisme (Economische Motor Twente).	• Hierover zijn begin 2013 op Netwerkstadniveau afspraken gemaakt. Voor acquisitie van bedrijven die actief zijn in de HTSM werken Kennispark en Oost NV samen, de logistieke sector wordt bediend door Port of Twente. Een gezamenlijk team van accountmanagers vanuit de Netwerkstadgemeenten werken samen in een back-office voor de acquisiteurs. • Het is besloten dat er een bijdrage vanuit de Ontwikkelagenda Twente (2 miljoen euro) komt voor de Internationale School.
Versterken ondernemerschap (MKB): • Uitvoeren convenant MKB Enschede	• In 2013 heeft een tussenevaluatie plaatsgevonden van het convenant

en TKT. • Verbeteren toegankelijkheid inkoop en aanbestedingen voor MKB. • Verbinden MKB aan Innovatiefonds/kennispark.	met MKB-Enschede en aan de Raad gerapporteerd. De voortgang van het meerjaren werkplan ligt op koers. Voor het laatste jaar van het convenant (2014) zijn aanvullende afspraken gemaakt voor een geleidelijke beëindiging van de detachering van de manager MKB en de continuering van de activiteiten voor de periode na het convenant op netwerkstadniveau. • Het TKT convenant liep in 2013 af. Voor 2013 is aan het TKT een aanvullend bedrag ter beschikking gesteld van 25.000 euro voor de uitvoering van activiteiten. • Een samenwerking op het inkoopbeleid op netwerkstad en Twentsniveau wordt nagestreefd. Andere grote partijen in de regio worden gevraagd hun inkoop op deze wijze te bundelen en ook op de regionale markt te brengen. • In 2013 heeft Kennispark de Portal to Innovation en de Twentse MKB Innovatievouchers en -kredieten gelanceerd. MKB bedrijven zijn hierover actief geïnformeerd en ook de gemeentelijke accountmanagers zodat zij dit in hun intermediaire rol mee kunnen nemen.
Bestuurlijk project: Usseler Es In de Stedelijke Koers is besloten om te komen tot een reductie van de planvoorraad bedrijventerreinen met 21 ha. De exacte invulling van deze reductie is opgeschort tot na de - vervroegde - gezamenlijke actualisatie van de Bedrijventerreinenvisie binnen de Netwerkstad. In deze actualisatie zal nadrukkelijk de ruimtelijke kwaliteit van de bolling van de Usseler Es worden meegewogen. De kans is reëel dat delen van de Usseler Es niet meer ontwikkeld zullen worden. De Zuid-Oost hoek gaat vooralsnog wel door. Indien de ontwikkeling doorgang krijgt, wordt duurzaamheid vormgegeven middels hoogwaardige inpassing in de omgeving, energievoorziening en het parkmanagement. Ook wordt onderzoek gedaan naar het gebruik van braakliggende grond voor opwekking van duurzame energie.	In 2012 is in het kader van de Stedelijke Koers besloten om de planontwikkeling voor de Usseler Es vooralsnog stop te zetten in afwachting van de actualisatie van de Bedrijventerreinenvisie Netwerkstad. Het bouwrijp maken van de zuidoosthoek is daarom uitgesteld en er wordt niet langer gestreefd naar het verleggen van de huidige stadsverwarmingsleiding op korte termijn, omdat ook elders in dit deelgebied kavels kunnen worden uitgegeven. Wel zijn alle bestaande boerderijen in de westkrans verkocht. De herijking bedrijventerreinenvisie NT is wel aangeboden aan de gemeenteraad maar nog niet vastgesteld. De eventuele (financiële en uitvoerings)gevolgen kunnen pas na het akkoord van de Raad worden verwerkt in de verdere planontwikkeling en GREX.

Bestuurlijk project: Havengebied 2013 wordt het jaar van de fysieke uitvoering: de openbare ruimte wordt vanaf maart vernieuwd, de nieuwe kades worden aangelegd en de uitvoering van de overeenkomst met de zittende ondernemers over de 'ruilverkaveling' kan gestart worden. Ook de bestemmingsplanprocedures worden opgestart. Om de nieuw vrijgekomen kavels in te vullen met watergebonden bedrijvigheid en het beheer van de kades te reguleren moet over de oprichting van een havenbedrijf een besluit worden genomen, ook in regionaal verband.	In het deelplan Binnenhaven e.o. is veel concreets bereikt in 2013: • Aanpassen openbare weg: De kabels- en leidingenwerkzaamheden zijn afgerond. De EFRO-subsidie voor de openbare ruimte is definitief toegekend. De werkzaamheden zijn in 2013 gegund en gestart (oplevering bouwvak 2014). Het overleg over de aankoop van groenstroken door ondernemers is in de afrondende fase. • De contracten voor de nieuwe kades zijn ondertekend. We hebben toestemming van het Ministerie van I&M om de subsidie Quick Win met 1 jaar te verlengen. Het 4e kwartaal 2013 is de openbare aanbestedingsprocedure voor de aanleg van de nieuwe kades gestart. • Het benodigde bestemmingsplan "Binnenhaven en De Ossenboer" is inmiddels onherroepelijk en de overige benodigde wijzigingen worden gelijktijdig doorgevoerd met de reguliere herziening van het BP Havengebied (mei 2014). • Het project herstructurering Binnenhaven zal eind 2014 worden beëindigd. Parallel aan de herstructurering van de haven loopt het traject "beheer en onderhoud van de haven" en het vermarkten van de kavels. Hiertoe wordt een regionaal havenbedrijf opgericht waarvoor een voorstel in het 1e kwartaal 2014 aan de raad wordt aangeboden.
A2: Talentontwikkeling beroepsbevolking	
Begroting	**Realisatie**
Beroepsoriëntatie naar kansrijke sectoren: • Bevorderen van instroom van studenten in de sectoren Techniek en Zorg; • Bevorderen status Vakmanschap;	• In de voorlichting over VO aan ouders van groep 8 is er nu aandacht voor de regionale arbeidsmarkt en de kansen van technisch geschoolde mensen. • Het project Oog voor Talent heeft in 2013 via beroepsvizier 23 beroeps-excursies georganiseerd voor leerlingen van 10-14 jaar.

• Bevorderen Onderwijs voor een Nieuwe Tijd (O4NT); • Bevorderen (jong) ondernemerschap.	• Het Greijdanus College is in 2013 met het project “Twente goes Techno” aan de slag gegaan. • De gemeentelijke middelen die Primair Onderwijs scholen voor brede talentontwikkeling kunnen inzetten in 2014 zijn in 2013 specifiek gefocusd op beroepen-oriëntatie. • De gemeente in 2013 heeft met partners verkend welke gezamenlijke actie er op het gebied van O4NT zal zijn: focus via techniek en cultuur. • Jong ondernemerschap stimuleert de gemeente via contacten en projecten tussen scholen en ondernemers.
A3: Bereikbare Stad	
Begroting	**Realisatie**
Inzetten op realisatie trajecten: • Start MER-procedure Noordelijke Ontsluiting Enschede Kennispark (NOEK); • Realisatie tweede deel Auke Vleerstraat • Implementatie parkeervisie • Aansluiting bedrijventerreinen op breedband	• NOEK, Auke Vleerstraat en Parkeervisie: Zie toelichting bij het Programma Stedelijke Ontwikkeling. • De ondernemersvereniging Havengebied laat een onderzoek doen naar de mogelijkheden voor breedband. De Josink Es gaat in eigen regie breedband aanleggen. In 2013 is door de provincie Overijssel een programma vastgesteld om in de zogenoemde “witte gebieden” (waar nog geen breedband is) breedband te realiseren. Voor bedrijventerreinen is dit programma echter niet van toepassing. • De gewenste verdieping en verbreding van de Twentekanalen zijn financieel geregeld. Het Ministerie ILM heeft in november het startsein gegeven voor de benodigde technische voorbereidingen. De uitvoering zal in 2017 starten.
Bestuurlijk project: Luchthaven Voor de Luchthaven is 2013 een belangrijk jaar. Duidelijk wordt of de aanbesteding gaat leiden tot gunning. Procedures rondom het Luchthavenbesluit moeten afgerond zijn. En de bestemmingsplannen moeten in procedure worden gebracht.	In september 2013 hebben ADT en het consortium Reggeborgh/Aviapartners hun handtekening gezet onder een concessieovereenkomst. Het consortium krijgt hiermee voor 49 jaar het recht om de luchthaven en het bijbehorend bedrijventerrein te ontwikkelen en exploiteren. Het ontwerp-luchthavenbesluit en het ontwerpbestemmingsplan worden naar

	verwachting in het eerste kwartaal van 2014 ter inzage gelegd. De verwachting is dat alle procedures eind 2014 zijn afgerond, waarna de overeenkomst met het consortium in werking treedt. De bestemmingen voor de werkparken De Strip en Oostkamp zijn bepaald en zullen in het eerste kwartaal van 2014 ter visie worden gelegd. M.b.t. de Leisure Noord ontwikkeling wordt momenteel door Exploratorium Ontdekking Aarde gewerkt aan het Business Plan; dit plan zal begin 2014 worden gepresenteerd.
A4: Centrumfunctie Enschede	
Begroting	**Realisatie**
Integrale aanpak Centrumprojecten: • Ondersteunen ondernemers: Het Nieuwe Winkelen, Acquisitie nieuwe winkels/ horeca, gebruik Sociale media, gevelverbetering in combinatie met energiebesparing, hulp bij vergunningaanvragen. • Uitvoeren Actieprogramma Binnenstad: Stimuleren gevelverbetering, wonen boven winkels, sfeerverbetering straten, toevoegen mix van kleine winkeltjes, bijdragen aan city-promotie, leegstand aanpakken. • Versterken binnenstad: in gebied rond de binnenstad toevoegen van voorzieningen die in combinatie met de dynamiek van de binnenstad, de centrumfunctie verbeteren. O.a. door toevoegen grootstedelijk wonen, talentontwikkeling, sport en cultuur (Spoorzone), zorg en technologie, innovatie en onderwijs (Stadsweide).	• Aan Winkelhart is een subsidie gegeven van 50.000 euro om het plan Het Nieuwe Winkelen uit te voeren. Een koplopersgroep van 35 ondernemers is gestart. Er zijn ruim 20 aanvragen voor gevelverbetering binnengekomen. De meest in het oogspringende is wel de vernieuwing van de gevel van discotheek Lunatic aan het Marktplein. Met de komst van Zara, Primark en Extrablatt is duidelijk dat Enschede nog steeds een aantrekkelijk vestigingsklimaat heeft. • Het actieprogramma is eind 2013 geëvalueerd en in de Raad vastgesteld. • Er wordt nog volop geïnvesteerd in en rond de binnenstad. De nieuwbouw MST en de aanleg van het Koningsplein, de uitbreiding van de stadscampus van Saxion en de invulling van het Wilminkplein met een hotel, appartementen en winkels is gestart. De nieuwe entree van de Van Heek garage is gerealiseerd. Met de realisering van het Koningsplein wordt een nieuwe voetgangers entree naar de binnenstad gemaakt.
A5: Regionale Samenwerking	
Begroting	**Realisatie**
In 2013 starten we de uitvoering van Economische Motor Twente met onder meer:	• Port of Twente geeft vorm aan de acquisitie van logistieke bedrijven. Dit heeft in 2013 geresulteerd in een

• Gezamenlijke acquisitie van bedrijven binnen logistiek en High Tech Systems en Materials (HTSM). • Onderwijs en ondernemers gaan gezamenlijk lespakketten ontwikkelen. • Het Kennispark gaat het Twentse MKB uitdagen om meer gebruik te maken van kennis en faciliteiten.	aantal serieuze leads. Kennispark heeft voor de acquisitie HTSM aan Buck Consultants gevraagd om een kansenkaart op te stellen. Deze zal binnenkort worden opgeleverd. • Een aantal externe partijen (o.a. Pabo, Say Ye, Consent) hebben elkaar gevonden en maken een uitvoeringsplan voor de gezamenlijke lespakketen. Een groep studenten van de Pabo is al gestart met een pakket voor 'techniek'. • Zie onder Versterken Ondernemerschap MKB.
Doelstelling B: Versterken van de innovatiekracht van Enschede en Twente Betrokken producten: Innovatie en ondernemerschap	
B1: Innovatie in sterke sectoren	
Begroting	**Realisatie**
Inspirerend vestigingsklimaat: Realiseren Kennispark, Luchthaven, Roombeek en Stadsweide. Gemeente als launching customer: Stimuleren van innovatiegericht inkopen. Inrichten van proeftuinen op vraagstukken van zorg, duurzaamheid en veiligheid (onderdeel van actieprogramma innovatie). Business development: Bijdragen aan realisatie Kennispark nieuwe stijl (Kennispark en Innovatieplatform). Uitvoeren van het actieprogramma innovatie (Zinnergy) inclusief het innovatiefonds. PR/marketing en acquisitie: Vanuit innovatie/HTSM profiel Lobby op (Europese) subsidies.	• Het Kennispark is in 2013 uitgeroepen tot Beste Bedrijventerrein van Nederland door een landelijke vakjury. • UT/Kennispark voor de 2e keer beste in de valorisatieranking van Nederlandse universiteiten door de de omvang van het Kennispark en het speciale seedfonds voor starters. Via Kennispark Twente heeft de universiteit een sterk ecosysteem voor ondernemerschap ontwikkeld. • In de raad is het projectafwijkingsbesluit voor de Luchthaven vastgesteld. In Roombeek is de 1200-ste medewerker verwelkomd (campagne: 'Ik ben een Roombeker'). Stadsweide is in uitvoering. De Nota van uitgangspunten Openbare Ruimte Stadsweide, omgeving MST' is ter kennisname naar de commissie centrum gebracht, evenals de uitkomsten van het ontwerpatelier dat hierop gebaseerd was. • De gemeente heeft in 2013 actief verbindingen tussen maatschappelijke partners georganiseerd op maatschappelijke innovatiethema's. Dit heeft oa. geleid tot een door partners uitgevoerde

	haalbaarheidsstudie voor het Innovatiefestival FYF. • De investeringscommissie van Innovatiefonds Enschede B.V. heeft haar aandeelhouder, de Gemeente Enschede, op 12 december 2013 om instemming verzocht met (1) een investeringsvoorstel op het domein duurzaamheid en (2) een investeringsvoorstel op het domein zorg. De raad is hierover in december geïnformeerd. • Innovatie is onderdeel van het regionaal economisch beleid. Het resultaat van gevoerde lobby is een subsidie van 1,4 miljoen euro voor de gebiedsontwikkeling High Tech Systems Park Twente vanuit de ontwikkelagenda van Twente.
Bestuurlijk project: Kennispark Doel van de Stichting Kennispark is het duurzaam versterken van de regionale economie en innovatiekracht. Om dit te bereiken heeft Kennispark drie pijlers in haar activiteiten aangemerkt: 1. Starters en groeiers 2. Innovatief ondernemen 3. Inspirerend vestigingsklimaat Voortdurend wordt gewerkt aan het uitbouwen van het concept en het aantrekken van bedrijven. Dit wordt mede vorm gegeven door allerlei evenementen die Kennispark organiseert. In 2013 wordt voor de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van de as Station Drienerlo – Onderwijs & Onderzoeksplein een plan uitgewerkt. Verder wordt de bereikbaarheid verbeterd door het afronden van de Auke Vleerstraat tussen het spoor en de Hengelosestraat. In de leegstandsaanpak kantoren wordt Kennispark als aandachtsgebied meegenomen.	Vanuit Kennispark algemeen zijn en worden nieuw te vestigen bedrijven begeleid en gefaciliteerd waaronder onder meer de Universiteit Twente en KWP gebieds-ontwikkelaars. De inzet is beloond met het winnen van de landelijke prijs Beste Bedrijventerrein van Nederland 2013. De beoordeling heeft plaatsgevonden door een landelijk samengestelde vakjury. Door ondernemers wordt positief gereageerd op de ingezette fysieke ontwikkelingen en ondanks de economische crisis is de belangstelling van bedrijven voor de locatie Kennispark nog steeds groeiend. Het deelproject Hengelosestraat heeft daar mede een bijdrage aan geleverd. Dit deelproject is inmiddels volledig afgerond. Het afgelopen jaar heeft voor het deelproject B&S park in het teken gestaan van de realisatie van de herinrichting van het stationsplein (werkzaamheden zijn afgerond). De realisatie van een deel van de F35 is in gang gezet (tussen de Auke Vleerstraat en het Stationsplein) en het deelproject Verbindingsas is medio 2013 van start gegaan. De geactualiseerde grondexploitatie B&S (met de effecten van de stedelijke koers voor kantoren) is medio 2013 voorgelegd en geaccordeerd.

Doelstelling C: Vergroten van de arbeidsmarktparticipatie
Betrokken producten: Arbeidsmarktparticipatie; Uitvoering WSW; Educatie en inburgering; Algemene bijstand levensonderhoud; Bijstand zelfstandigen; Individuele bijzondere bijstand; Bijzondere inkomensvoorziening; Schulddienstverlening; Handhaving en opsporing

C1: Realisatie van duurzame uitstroom van uitkeringsgerechtigden

<table>
<tr><th>Begroting</th><th>Realisatie</th></tr>
<tr><td><u>Uitvoeringsprogramma Enschedese arbeidsmarktaanpak 2013</u>
Het uitvoeringsprogramma Enschedese arbeidsmarktaanpak 2013 richt zich op de realisatie van de strategische doelen: werken, leren en meedoen. De ‘Werkgever op kop’ vormt hierbij het centrale uitgangspunt, waarbij de werkgever een lagere bijdrage aan loonkosten betaalt naarmate de afstand tot de arbeidsmarkt groter is.

Voor 2013 hebben we op de strategische doelen de volgende ambities geformuleerd:
Werken: directe plaatsing bij werkgevers gericht op regulier werk 375 personen*.
Leren: leer-werkarrangementen BBL/Bol en vakscholing 400 personen*.
Meedoen: activering o.a. door plaatsing bij werkgever via klimopbanen 1.380 personen*.
* Aantallen zijn inclusief jongeren (in totaal 750), PS:Doen! en loondispensatie.</td><td>De Enschedese arbeidsmarktaanpak richt zich op het arbeidsfit maken en houden van werkzoekenden via de trajecten gericht op werken, leren en meedoen. Hierbij staan de werkgever en de loonwaarde van onze werkzoekenden centraal. Door de economische recessie steeg de werkloosheid en daarmee het aantal uitkeringen in 2013. Eind 2013 bedroeg het aantal uitkeringen ruim 6.300. Dit is echter geen statisch getal, want vanwege onze activerende aanpak kent Enschede een behoorlijke dynamiek binnen het uitkeringenbestand: over 2013 stroomden ruim 1.300 mensen uit de uitkeringen.

Over 2013 werden de strategische doelen (ruimschoots) gehaald:
<table>
<tr><th>Doel</th><th>Ambitie</th><th>Realisatie</th><th>Percentage</th></tr>
<tr><td>Werken</td><td>375</td><td>416*</td><td>110,9%</td></tr>
<tr><td>Leren</td><td>400</td><td>474*</td><td>118,5%</td></tr>
<tr><td>Meedoen</td><td>1.380</td><td>1.832*</td><td>133,7%</td></tr>
</table>
*aantallen zijn inclusief jongeren (taakstelling 220, realisatie 428, ofwel 194,5%)</td></tr>
<tr><td>Project PS DOEN

Beoogd doel en maatschappelijk effect.
Bij PS DOEN blijkt dat samenwerken vanuit inhoud en betrokkenheid een belangrijke meerwaarde geeft voor alle betrokken partijen. Er is een netwerkorganisatie ontstaan waar onder andere Axis, Asito, Surpus, TSN, Visschedijk, Menzis en ROC van Twente en de Stichting Vitale Sportvereniging deel van uitmaken.
PS:DOEN heeft als doel het verhogen van de participatiegraad in Pathmos en Stevenfenne, bij zowelvolwassenen als kinderen. Voor volwassenen wordt zo mogelijk ingezet op regulier werk, als dat niet lukt op duurzame activering. Onderzocht wordt hoe interventies binnen het onderwijs een bijdrage kunnen leveren aan het toekomstig arbeidspotentieel (voorkomen schooluitval en doorbreken van</td><td>In 2013 is de samenwerking met de partners voort gezet.

Uit analyse is gebleken dat voor een groot deel van de doelgroep het gebrek aan scholing en een goede gezondheid de grootste belemmering vormen om te participeren
Met het ROC is het programma Scoren met gezondheid uitgevoerd.
Uitvoering plan van aanpak van risico-jongeren in West; dit is een samenwerking tussen Alifa, SMD,, Stadsdeelmanagement West, ps:doen, politie, Bureau Halt, MEE Twente, Tactus met onder meer als doel het verminderen van overlast.
Samen met de werkgeversregisseur van Asito zijn in de pilot ‘werkgever op kop’ in de periode april 2011-mei 2012 54 (klimop-)banen opgehaald en ingevuld.</td></tr>
</table>

bijstandsafhankelijkheid, dit voorkomt jeugdwerkloosheid). Om de resultaten van het project te meten is de PS:DOEN index ontwikkeld[1] . In de onderstaande tabel zijn de resultaten weergegeven. 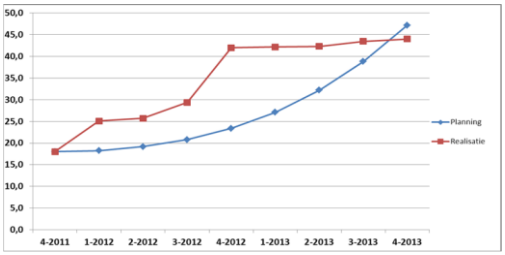 Beoogd resultaat 2013: PS:DOEN laat zien dat structurele veranderingen een kwestie van lange adem zijn. De partners binnen PS:DOEN pleiten dan ook voor structurele afspraken over financiering en samenwerking. Alleen op die manier kan een duurzame verandering tot stand worden gebracht. Begin 2013 wordt het besluit genomen de werkwijze die in het project PS DOEN is ontwikkeld in een nader te bepalen aantal wijken in Enschede uit te rollen, bijvoorbeeld in Boswinkel en Stadsveld. Uit analyse is gebleken dat voor een groot deel van de doelgroep het gebrek aan scholing en een goede gezondheid de grootste belemmering is om te participeren. Samen met ROC en Vitale Sportvereniging zijn hiervoor programma's ontwikkeld die in 2013 voor circa 50 bewoners uitgevoerd gaan worden. Dit past ook in de afspraken die met Menzis zijn gemaakt over interventies op het gebied van gezondheid. Ten behoeve van de pilot wijkdiensten die door TSN in Pathmos wordt uitgevoerd worden 50 bewoners aangemeld, circa 20 voor de meester-gezel relatie in de zorg, circa 30 voor de uitvoering van diverse wijkdiensten. Op basis van de kennis die over de doelgroep is opgebouwd, worden de interventies effectiever. Er zijn projecten gestart voor circa 30 mannen die langdurig in de bijstand zitten en circa 30 alleenstaande moeders. Te betrekken partners en financiering:	In samenwerking met Menzis en een verzuimreductiebedrijf is gestart met de pilot 'ziekteverzuim'. Ontwikkeling van de Wijkwatcher en indexen ten behoeve van werk, opleiding, zelfredzaamheid en gezondheid. In december 2012 is voor 26 personen het traject 'Geen man overboord', Het resultaat is goed; een uitstroom van 7 personen uit de WWB (25%). Dit is een samenwerking met het ROC, de wijkagent en bureau handhaving. Vanaf januari 2012 is er een procesmanager voor 2 dagen per week aangesteld om aan het projectplan 'Integraal aanbod onderwijs, opvang en welzijn' in Pathmos/Stevenfenne vorm te geven.o.a. door verbetering afstemming onderwijs/zorg, erkenning van autochtone achterstand. De ontwikkeling van de Kindcentra sluit hierbij. Door Asito en TSN thuiszorg is het concept Iemand ontwikkeld. Iemand staat voor een integrale gebiedsaanpak voor de domeinen Wonen, Zorg, (Arbeids-)Participatie, Leefomgeving en Veiligheid. De gemeente Enschede, i.c. ps:doen is verzocht, één van de pilots "Werk als medicijn" uit te voeren met ADG dienstengroep en Menzis. De gedacht is dat de activering een belangrijke impuls geeft aan een betere gezondheid(sbeleving). Dit project is zal begin 2014 van start gaan. Uit het in 2011 gehouden congres 'De koppen bij elkaar voor de Talentenestafette' zijn projecten ontstaan gericht op jeugd. Deze projecten zijn in 2012 en 2013 verder ontwikkeld en doorgezet. Ook in 2014 worden weer estafettelunches georganiseerd.

Wat opnieuw duidelijk wordt binnen PS:DOEN is dat structurele veranderingen een kwestie van lange adem zijn. De partners binnen PS:DOEN pleiten dan ook voor structurele afspraken over financiering en samenwerking. Alleen op die manier kan een duurzame verandering tot stand worden gebracht. [1] In 2011 is de ps:doen index ontwikkeld. Dit is een meetinstrument waarmee op een overzichtelijke manier de in-, door- en uitstroom op de participatieladder in kaart wordt gebracht. De participatieladder loopt van trede 0 t/m 6: nog niet in kaart gebracht (0), geïsoleerd (1), sociale contacten buiten de deur (2), deelname aan georganiseerde activiteiten (3), onbetaald werk (4), betaald werk met ondersteuning (5), betaald werk (6). De trede van de trap wordt vermenigvuldigd met de weegfactor van de desbetreffende trede. De uitkomsten van de zeven treden worden bij elkaar opgeteld. Vervolgens wordt de uitkomst daarvan vermenigvuldigd met 10. De uiteindelijke uitkomst vormt de ps:doen index.	
C2: Verstrekking uitkering voor levensonderhoud	
Begroting	**Realisatie**
<u>Armoedebeleid</u> Eind 2011 heeft de Raad de Beleidsnotitie: “Vertrouwen op solidariteit” voor de periode 2012-2014 vastgesteld. De Raad heeft op hoofdlijnen de keuze gemaakt om de samenwerking te zoeken met maatschappelijke- particuliere en kerkelijke organisaties op het terrein van armoedebestrijding. Daarnaast zijn er op het terrein van armoedebestrijding een aantal maatwerkvoorzieningen die de gemeente Enschede zelf uitvoert.	In de Stedelijke commissie van 24 september 2013 is de notitie: “Is herijking of heroverweging van ons armoedebeleid nodig?” door de Raad behandeld. Deze notitie had tot doel de Raad te faciliteren bij het voeren van een “open debat” over de vijf pijlers van ons armoedebeleid van de beleidsnotitie: “Vertrouwen op Solidariteit 2012-2014”. Kortom: moet, gezien de huidige lokale- en landelijke ontwikkelingen, ons huidige armoedebeleid worden bijgesteld. Conclusie: gehoord hebbende het debat met de Raad op 24 september 2013, is bijstelling van ons huidige armoedebeleid in 2014 niet wenselijk. De vijf pijlers van ons huidige armoedebeleid blijven daarmee in 2014 ongewijzigd. In onderstaande tabel zijn de realisatiecijfers opgenomen van de pijler samenwerking met particuliere, maatschappelijke en kerkelijke

	organisaties. Uit de totalen blijkt dat deze organisaties, inclusief het forse meer gebruik van de Website Geldkompas, ruim 35.000 Enschedese burgers hebben bereikt .

Samenwerking	Aantal 2012	Aantal 2013
Stichting Leergeld	3.680	4.092
Jeugdsportfonds		1.186
Jeugdcultuurfonds		189
Geldkompas (bezoekers)	8.670	25.378
Voedselbank (pakketten)	514	531
Fonds Bijzondere Noden	633	718
Vakantie Project Bijz. Noden	86	51
Stichting Present	285	377
Resto van Harte (gasten)	3.043	3.069
Toppers op Zondag	120	120
Totaal	**17.031**	**35.711**

Schulddienstverlening: uitvoering geven aan het door de Raad vastgestelde Beleidsvisie Schulddienstverlening 2013 – 2015.

In onderstaande tabel zijn de realisatiecijfers 2013 opgenomen ten aanzien individueel maatwerk:

Individueel maatwerk	Aantal 2012	Aantal 2013
Bijzondere Bijstand	2.926	3.607
Garantverzorgdpakket Menzis	6.717	8.470
Kwijtscheldingen	7.900	7.744
Eenm. Uitk. Gehandicapten	286	182
Langdurigheidstoeslag	2.604	2.427
Arbeids- en Flexbonus	107	35
Totaal	**20.212**	**22.372**

In 2013 zijn er 681 meer aanvragen bijzondere bijstand toegekend. Dit heeft vooral te maken met een toename van de toekenningen van de vergoeding voor de kosten voor beschermingsbewind en de kosten voor “financiële transacties” (o.a. oplossen van huurschulden).

<table>
<tr><td></td><td>Het aantal deelnemers in het Garantverzorgdpakket Menzis is sterk gestegen.

In onderstaande tabel zijn de realisatiecijfers 2013 opgenomen van de dienstverlening die de Stadsbank Oost Nederland voor de Gemeente Enschede heeft geleverd. Ter vergelijking zijn de realisatiecijfers 2012 aan de tabel toegevoegd.
<table>
<tr><th>Schulddienstverlening Stadsbank Oost Nederland</th><th>Aantal 2012</th><th>Aantal 2013</th></tr>
<tr><td>Aanvragen schulddienstverl.</td><td>851</td><td>1.128</td></tr>
<tr><td>Verstrekte sociale leningen</td><td>285</td><td>287</td></tr>
<tr><td>Actieve Budgetbeheerrekening</td><td>1.768</td><td>2.013</td></tr>
<tr><td>Totaal</td><td>3.125</td><td>3.428</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Convenant Menzis

Uitvoering geven aan de drie projecten waarbij E&W betrokken is binnen het convenant met zorgverzekeraar Menzis: het tegengaan van wanbetalingen om zo financiële problemen bij onze inwoners te voorkomen of te verhelpen met behulp van o.a. de Stadsbank.
Door leefstijlinterventies proberen te komen tot een gezondere leefwijze en daardoor ook tot een lagere zorgconsumptie.
Verbeteren van het collectieve contract met Menzis voor minima. Het gaat bij alle projecten om een meerjarige uitvoering.</td><td>• Tegengaan wanbetalingen:
De inhoudelijke uitvoering van het project is in het najaar van 2013 afgerond. In februari 2014 moet de wetenschappelijke eindrapportage afgerond zijn.
• Leefstijlinterventies
Eind 2013 namen circa 60 mensen deel aan het project, de laatste groepen met deelnemers starten begin 2014 met als doel ongeveer 100 personen deel te laten nemen. De eindresultaten van het begeleidend onderzoek door de UT worden eind 2015 of begin 2016 verwacht.
• Collectieve contract met Menzis
Door een intensieve publiciteitscampagne eind 2012 gericht op de potentiële doelgroep is er voor 2013 een extra instroom van circa 1.750 deelnemers gerealiseerd. Inhoudelijk zijn er enkele aanpassingen van het verzekeringspakket doorgevoerd. In 2013 hoefden de deelnemers geen eigen bijdrage te betalen aan het zogenaamde Garantverzorgdpakket.</td></tr>
<tr><td colspan="2">C3: WSW</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>Begroting</th><th>Realisatie</th></tr>
<tr><td>De uitvoering van de WSW vindt in 2013 voor begeleid werken en detacheringen plaats vanuit Werkpakt. Voor detacheringen geldt dat de inzet is om enerzijds de begeleiding van de gedetacheerden door de werkgevers te laten plaatsvinden en anderzijds de SW medewerkers in het kader van begeleid werken in dienst te laten treden bij de werkgevers.
De groep mensen die niet via detachering of begeleid werken aan het werk zijn bij werkgevers zijn aan het werk in het Beschut Bedrijf.
Het gaat bij begeleid werken en detacheren om ruim 1.000 mensen. Het aanbieden van een beschutte werkomgeving voor een groep van ongeveer 500 mensen. Nieuwe instroom is beperkt tot mensen die in het kader van Begeleid Werken een baan aanvaarden.</td><td>De overdracht van de begeleiding is concreet gemaakt bij Visschedijk. Daarmee is voor een grote groep gedetacheerde SW-ers de begeleiding overgedragen naar de werkgever. De overdracht van de begeleiding naar Onderhoud Enschede zal snel in 2014 plaatsvinden. Met andere werkgevers zoals Leering, Twente Milieu en Inventi is het proces van overdracht wel gestart maar nog niet afgerond.

Binnen het beschut werken is een samenwerkings-overeenkomst gesloten met de vaste plantenkwekerij Heutinck. Hierdoor is een nieuwe weg ingeslagen met de kwekerij die moet leiden tot een nieuw stabiel toekomstperspectief.

De medewerkers van de fietsenstalling zijn overgegaan naar Twente Milieu, de medewerkers van de fietsreparatie naar MSG Post.

Het beschutte bedrijf heeft, tov 2012 een omzet stijging van 8% gerealiseerd.

Alle vernieuwingen waren aanleiding voor een medewerkerstevredenheidsondezoek in 2013. Daaruit bleek dat de medewerkerstevredenheid gestegen was ten opzichte van het vorige MTO toen de DCW nog bestond.

In de sociale werkvoorziening zijn eind 2013 nog 1.596 mensen aan het werk, die als volgt over de werkvormen zijn verdeeld:
<table><tr><td>Detacheringen</td><td>994</td></tr><tr><td>Beschut werken</td><td>537</td></tr><tr><td>Begeleid werken</td><td>65</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>Duurzaamheid</td><td></td></tr>
<tr><th>Begroting</th><th>Realisatie</th></tr>
<tr><td>De economische invalshoek van de duurzaamheidaanpak kent twee sporen:
het stimuleren van innovatie op gebied van duurzaamheid o.a. door inzetten van het innovatiefonds
het opzetten en uitvoeren van acties om de gemeentelijke beleidsdoelinstellingen m.b.t.CO2-reductie en groene energie te</td><td>Duurzaamheid is één van de drie maatschappelijke kernthema’s van het economisch beleid.

Vanuit het innovatiefonds heeft één van de drie aanvragen betrekking op het onderwerp duurzaamheid.</td></tr>
</table>

realiseren. In 2012 is een concept-uitvoeringsprogramma opgesteld dat in 2013 verder uitgewerkt en uitgevoerd wordt binnen de reguliere werkzaamheden van het programma. De speerpunten zijn: Uitvoeren haalbaarheidsonderzoek Zonnepark op braakliggende terreinen. Het afronden van het in 2012 gestarte project Energiescan voor MKB bedrijven, waarbij de Enschedese MKB bedrijven geïnformeerd worden over de mogelijkheden van energiebesparing binnen hun bedrijf en ondersteund worden bij het daadwerkelijk uitvoeren van energiebesparende maatregelen. Ook wordt gekeken naar collectieve mogelijkheden van besparing c.q. energieopwekking van clusters van bedrijven. Hierbij wordt aangesloten bij de provinciale regeling “nieuwe energie in bedrijf”, waar MKB bedrijven aanspraak op kunnen maken. Opzetten MVO-convenant/Green Deal om het bedrijfsleven bij de duurzaamheidambities van onze stad te betrekken. Duurzaamheid op bedrijventerreinen door individuele of collectieve duurzaamheidmaatregelen te formuleren en uit te voeren.	2013 is het jaar waarin Enschede –samen met de gemeenten Amsterdam, Arnhem, Eindhoven, Enschede en Groningen- met het Ministerie van Economische Zaken en Netbeheer Nederland een Green Deal hebben gesloten. De Green Deal “Smart Energy Cities” is een overeenkomst die als doel heeft slimme technologieën te ontwikkelen op het gebied van duurzame energie en werkgelegenheid. In 2014 wordt een uitvoeringsplan opgesteld met o.a. kennisinstellingen, bedrijfsleven en de netbeheerders. Op deze manier denkt de Gemeente Enschede zowel bij te kunnen dragen aan de klimaatdoelstellingen als aan versterking van de regionale economie. Samen met het ministerie van Economische Zaken heeft het College in juni een dag georganiseerd over de biobased economy in Twente. Minister Kamp heeft bedrijven bezocht en met ondernemers geluncht en samen met een groot aantal wetenschappers en ondernemers zijn kansen verkend voor Twente op dit gebied. Als vervolg op deze dag kijken we met ondernemers, wetenschappers en medeoverheden welke concrete projecten we in Twente – en dus ook Enschede – kunnen uitvoeren om de biobased economy te laten groeien. Innovatiefonds Enschede B.V. heeft de Gemeente Enschede op 12 december 2013 om instemming verzocht met een investeringsvoorstel op het domein duurzaamheid. De raad is hierover in december geïnformeerd. Het duurzaamheidsbeleid (energiescans in het MKB) is uitgevoerd en afgerond met het rapport ‘Inzicht krijgen en kansen pakken’.

Overige aandachtspunten

<u>Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente en werkprogramma</u>
In 2013 is door de Netwerkstadgemeenten en de provincie een Ontwikkelperspectief 2040 en een bijbehorend werkprogramma opgesteld. De Ontwikkelagenda sluit aan bij de doelstellingen van de Economische Motor Twente en geeft letterlijk de ruimte aan het versterken van het economisch klimaat. Ook het intensiveren van de samenwerking op het gebied van economische ontwikkeling krijgt weer een impuls.

<u>Arbeidsmarktoffensief</u>
Het in 2013 gestarte arbeidsmarktoffensief wordt een extra impuls gegeven aan het arbeidsfit

krijgen van mensen die langdurig een uitkering hebben en aan het meer inzicht verkrijgen in hun arbeidspotentieel. Deze aanpak maakt het straks bij een aantrekkende economie mogelijk om gericht werkzoekenden die arbeidsfit zijn uit te plaatsen zodra zich hiertoe kansen voordoen.
Er zijn in 2013 490 keukentafelgesprekken gevoerd. Daarnaast zijn er 75 deelnemers geplaatst op de trajecten werken, leren of meedoen. En 38 uitkeringen zijn door de inzet van het arbeidsmarktoffensief beëindigd.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Alg bijstand levensonderhoud	94.951	97.616	99.291	-1.675
Arbeidsmarktparticipatie	25.205	22.782	21.866	916
Bedrijfsverzamelgebouwen	1.631	1.631	1.760	-129
Bijzondere inkomensvoorziening	1.714	2.116	2.058	58
Dienstverlening aan ondernemers	1.738	1.738	2.225	-487
Handhaving & opsporing	1.440	1.443	1.569	-126
Individuele bijzondere bijstand	6.739	6.432	6.458	-26
Innovatie en ondernemerschap	411	661	844	-183
Projecten economische ontwikkeling	525	6.917	8.218	-1.302
Resultaat Bedrijfsvoering	0	0	523	-523
Schuldhulpverlening	2.102	3.290	3.418	-129
Terugvordering en verhaal	0	0	2	-2
Uitvoering WSW	52.206	52.518	54.437	-1.919
Versterken economische structuur	1.716	1.874	1.942	-68
Totaal **Lasten**	**190.380**	**199.018**	**204.613**	**-5.595**
Alg bijstand levensonderhoud	86.713	89.480	89.438	-42
Arbeidsmarktparticipatie	21.897	17.451	17.934	483
Bedrijfsverzamelgebouwen	830	830	1.016	186
Individuele bijzondere bijstand	884	884	1.030	146
Innovatie en ondernemerschap	0	0	28	28
Projecten economische ontwikkeling	0	6.391	7.635	1.244
Schuldhulpverlening	0	895	895	0
Terugvordering en verhaal	0	0	2	2
Uitvoering WSW	49.337	49.622	49.714	93
Versterken economische structuur	0	89	176	87
Totaal **Baten**	**159.660**	**165.643**	**167.869**	**2.226**
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**30.720**	**33.376**	**36.745**	**-3.369**
Bedrijfsverzamelgebouwen	0	0	57	-57
Innovatie en ondernemerschap	0	1	359	-358
Schuldhulpverlening	1	1	1	0
Versterken economische structuur	0	13	13	0
Totaal **Storting Reserves**	**1**	**14**	**429**	**-415**

Bedrijfsverzamelgebouwen	154	154	153	0
Innovatie en ondernemerschap	0	251	833	583
Schuldhulpverlening	30	30	15	-15
Versterken economische structuur	0	49	49	0
Totaal **Onttrekking reserves**	**183**	**483**	**1.051**	**568**
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	**-183**	**-469**	**-621**	**153**
Gerealiseerd resultaat	**30.538**	**32.907**	**36.123**	**-3.216**

Toelichting

Algemene bijstand levensonderhoud (1.170.000 euro nadeel)

Het product Algemene bijstand levensonderhoud bestaat op hoofdlijnen uit de volgende onderdelen:

Lasten (97,6 miljoen):
1. Uitkeringen (92,5 miljoen)
2. Apparaatskosten (5,1 miljoen);

Baten (89,5 miljoen):
3. BUIG (89,5 miljoen);

Het verschil van 8,1 miljoen tussen de lasten en de baten op begrotingsbasis wordt gefinancierd vanuit de algemene middelen.

Ten opzichte van de begroting zijn wij over 2013 uitgekomen op een nadelig resultaat van 1,71 miljoen euro. Dit nadeel is als volgt opgebouwd:

1) Hogere uitkeringslasten	1.260.000	nadeel
2) Hogere apparaatskosten	450.000	nadeel
Totaal	**1.710.000**	**nadeel**

Hogere uitkeringslasten
In de najaarsnota werd nog gemeld dat wij op de uitvoering van de BUIG ten opzichte van de begroting nog een voordeel zouden behalen van 0,7 miljoen euro. Dit voordeel zou behaald worden indien het eigen risico van de MAU voor de jaren 2013, 2014 en 2015 in de MAU-aanvraag zou uitkomen op 2,5% van het rijksbudget, percentage van 2,5% was ook van toepassing in voorgaande jaren. In deze nota is toen ook gemeld dat indien de MAU zou worden toegekend met een eigen risico van 5% dat zou leiden tot een fors nadeel op het resultaat van de gemeente.

Eind december heeft het ministerie SZW bekend gemaakt dat het eigen risico is vastgesteld op 5% van het rijksbudget. Dit leidt er toe dat het aanvankelijk gemelde voordeel van 0,7 miljoen euro is omgeslagen naar een nadeel van 1,26 miljoen euro.

Hogere apparaatskosten
De stijging van het aantal aanvragen en toekenningen heeft een hoge druk op onze uitvoeringsorganisatie gelegd. Temeer daar ten opzichte van de op de situatie van eind 2012 gebaseerde normformatie, in het kader van de CFO, van 4,6 fte is ingeleverd. Toch heeft de organisatie de resultaten (qua rechtmatigheid, preventiequote en fraudescore) op peil weet te

houden. Dit is gebeurd door, naast het doorvoeren van leanmaatregelen en overwerk, ook langere doorlooptijden en grotere werkvoorraden te accepteren. Omdat de wettelijke behandeltermijn van 8 weken onder druk stond, hebben we ervaren externe medewerkers pas vervangen nadat nieuwe mensen uit de eigen gemeentelijke organisatie waren ingewerkt. Dit heeft er mede voor gezorgd, tezamen met de niet gecompenseerde periodieke verhogingen van de salarissen van onze medewerkers, dat de apparaatskosten met 0,45 miljoen euro zijn overschreden.

Arbeidsmarktparticipatie (1.399.000 euro voordeel)
De inzet van het Participatiebudget vormt het voornaamste onderdeel van het product Arbeidsmarktparticipatie. Daarnaast worden ook gemeentelijke middelen ingezet. De kaders voor de inzet van deze middelen zijn vastgelegd in het Uitvoeringsprogramma Enschedese Arbeidsmarktaanpak 2013. Het voordeel aan de batenkant van 483.000 binnen het product Arbeidsmarktparticipatie wordt veroorzaakt door een bijdrage van 648.000 euro van de Regio Twente voor de vergoeding van in het verleden verrichte re-integratiewerkzaamheden. Daarnaast viel aan de batenkant de bijdrage vanuit het Participatiebudget 181.000 euro lager uit dan vooraf begroot. Tot slot ontving de gemeente nog voor een bedrag van 16.000 euro aan inkomsten.

Er vindt een verrekening plaats van apparaatskosten vanuit het Participatiebudget, conform de uitgangspunten van het Uitvoeringsprogramma EAA. Het voordeel van 915.000 euro wordt veroorzaakt doordat er meer apparaatskosten konden worden toegerekend, zodat er een voordeel optreedt ten gunste van de algemene middelen in de jaarrekening.

Armoedebeleid
Onder de kop Armoedebeleid vallen de drie producten Bijzondere Inkomensvoorziening, Individuele Bijzondere Bijstand en Schuldhulpverlening.

Individuele Bijzondere Bijstand (120.000 euro voordeel)
Was in 2012 het voordeel op dit product nog 1,1 miljoen euro, in 2013 is dit voordeel ten opzichte van de begroting teruggelopen naar 120.000 euro. Ten opzichte van 2012 is in 2013 met name extra beroep gedaan op de voorzieningen voor wonen en opvang (+315.000 euro), schuldsaneringen en bewindvoering door derde partijen (+482.000 euro). In het totaal zijn in 2013 met dezelfde formatie zo'n 800 aanvragen meer behandeld dan in 2012. Ook bij dit onderdeel is inmiddels sprake van een forse werkdruk, langere doorlooptijden en een grotere werkvoorraad.

Bijzondere Inkomensvoorziening (57.500 euro voordeel)
Voordeel op dit product is opgebouwd uit lagere lasten voor de Eenmalige Uitkering 39.500 euro en 15.000 voor Sociaal Huisvestingsfonds.

Schuldhulpverlening (143.000 euro nadeel)
In de Najaarsnota 2013 hebben wij reeds aangegeven dat wij op basis van het eerste halfjaar van 2013 een toename zagen van het aantal Enschedeërs dat een beroep deed op de dienstverlening van de Stadsbank Oost Nederland. In tweede helft van het jaar heeft dit extra beroep zich onverminderd voortgezet. Dit sluit aan op de landelijke trend op dit terrein.

In deze Nota werd aangegeven dat bij ongewijzigd beleid het tekort zou uitkomen op 300.000 euro. Uiteindelijk is dit tekort, mede door de inzet van incidentele extra rijksmiddelen voor armoede- en schuldenproblematiek van 292.215 voor het jaar 2013 uitgekomen op 143.000 nadeel. Zonder deze incidentele middelen was het nadeel uitgekomen op 435.215 euro.

Uitvoering WSW (1.825.000 euro nadeel)
De begroting SW is in grote lijnen als volgt opgebouwd:

Als inkomsten de subsidie SW voor	38.564.000
Omzet uit Detachering en Beschut	11.058.000
Totaal	**49.622.000**

De lasten in de begroting zijn te onderscheiden naar:

Apparaatskosten	6.516.000
Loonkosten SW	43.355.000
Materiële kosten	2.647.000
Totaal	**52.518.000**

Een bijdrage uit de algemene middelen van 2.896.000

Binnen dit product is sprake van een nadeel van 1,825 miljoen euro dat als volgt is opgebouwd:

1. Achterblijvende omzet	1.155.000	nadeel
2. Verhoogde pensioenpremie WSW	467.000	nadeel
3. Apparaat kosten	256.000	nadeel
4. Leegstand pand Kuipersdijk	175.000	nadeel
5. Incidentele teruggave WAO/WIA	228.000	voordeel
Totaal	**1.825.000**	**nadeel**

1. Achterblijvende omzet
De gerealiseerde omzet blijft achter op de prognoses. Daarbij moet nog worden opgemerkt dat in 2013 de omzet voor het beschutte bedrijf in de begroting met ruim 0,8 miljoen euro is opgehoogd. Door de huidige marktomstandigheden staan de opdrachten en tarieven onder druk en is deze ambitie niet gehaald.

2. Verhoogde pensioenpremie
Pensioenfonds PWRI (Pensioenfonds voor de WSW en WIW) heeft de pensioenpremie moeten verhogen om zo de kostendekkendheid te kunnen blijven handhaven. Dat betekent dat de looncomponent voor SW personeel met dit bedrag stijgt. We gaan er van uit dat deze premiestijging structureel van aard is.

3. Apparaatskosten
Voor uitvoering van taken bij de DCW was tijdelijk extra personele inzet noodzakelijk. Zoals in de Gemeenterekening 2012 aangegeven, hebben een aantal frictiekosten als gevolg van de ontvlechting van de DCW in 2012 een doorwerking naar 2013. Parallel hieraan hebben wij onze eigen (begeleidings)formatie afgebouwd met 6 fte, waarvan 2 extern en 4 ambtelijk.

4. Leegstand Kuipersdijk
Met de afbouw van de DCW in 2012 is het pand aan de Wethouder Beversstraat afgestoten en de nieuwe organisatie ondergebracht in het pand aan de Kuipersdijk. Met de verdere integratie in de gemeentelijke organisatie en reductie van personeel is ook dit pand te ruim bemeten. In de begroting zijn we uitgegaan van een huuropbrengst van de ontstane

leegstaande kantoorruimtes waar in totaal 80 werkplekken gecreëerd kunnen worden, dit is niet gerealiseerd.

5. Incidentele teruggave WAO/WIA
Via de belastingdienst hebben wij een eenmalige teruggaaf basispremie WAO/WIA 2013 ontvangen.

Bedrijfsverzamelgebouwen
Dit product omvat de exploitatie van de Spinnerij Oosterveld en CeeCeeCenter. De fysieke bezetting van de Spinnerij bedroeg in 2013 gemiddeld 73% en de financiële bezetting bedroeg gemiddeld 49%.Voor 2013 is door de Raad 700.000 euro beschikbaar gesteld. Daarvan is uiteindelijk 643.000 euro ter besteding gekomen. Het verschil van 57.000 euro wordt in de egalisatiereserve Bedrijfsverzamelgebouwen gedoteerd.
De exploitatie van het CeeCeeCenter loopt in 2013 voor op de verwachte te behalen exploitatieresultaten. De fysieke bezetting van het CeeCeeCenter bedroeg in 2013 gemiddeld 60% en de financiële bezetting bedroeg gemiddeld 50%.
Per saldo heeft een onttrekking aan de reserve plaatsgevonden van 153.000 euro.

De stand van zaken van het investeringskrediet van 1,25 miljoen euro voor aanpassingen aan de Spinnerij is als volgt: De aanbesteding voor 1. de verbouwing van de entree Spinnerij en 2. isolerende maatregelen aan kozijnen en borstweringen heeft inmiddels plaatsgevonden en de werkzaamheden zijn gestart. De verwachting is dat de werkzaamheden voor isolerende maatregelen eind januari 2014 zijn afgerond en de werkzaamheden aan de nieuwe entree zullen eind april 2014 zijn afgerond. Bij het gereed komen van de nieuwe entree zullen de overige toegangsdeuren van de Spinnerij worden afgesloten en enkel nog te gebruiken zijn als nooduitgang.
Met betrekking tot de energielasten wordt inmiddels geïnvesteerd in verdere verduurzaming van het pand. Het effect van de getroffen maatregelen in combinatie met maatregelen, op het gebied van afsluiten toegangen en sluiten interne deuren, zal de komende jaren moeten leiden tot verdere kostenverlaging. De effecten hiervan zullen echter pas echt zichtbaar/meetbaar zijn na de winter van 2014-2015.

Dienstverlening Ondernemers (487.000 euro nadeel)
Het tekort van 487.000 euro op dit product betreft niet gerealiseerde omzet bij de afdelingen Ondernemersloket en Strategie en Beleid als gevolg van wegvallende dekking op projecten en afloop van tijdelijke geldstromen. In 2014 vindt bijsturing plaats door middel van het genereren van extra inkomsten en het inleveren van vacatureruimte.

2.2 Opgroeien en Ontwikkelen

Verhogen van het onderwijs- en opleidingsniveau van de beroepsbevolking	-->	Kind en peuter opvang	-->	Lasten	2.209
			-->	Baten	20
		Onderwijsopbrengsten	-->	Lasten	7.024
			-->	Baten	5.774
		Onderwijsvoorzieningen	-->	Lasten	23.371
			-->	Baten	2.463
Versterken van de zelfredzaamheid van jongeren en ouders bij de opvoeding	-->	Jeugd en Jongeren	-->	Lasten	5.100
			-->	Baten	509
Bevorderen van een gezonde leefstijl	-->	Gezondheidszorg	-->	Lasten	5.963
			-->	Baten	85
		Maatschappelijke educatie	-->	Lasten	2.226
			-->	Baten	85
		Sport	-->	Lasten	2.355
			-->	Baten	205
		Sportvoorzieningen	-->	Lasten	11.798
			-->	Baten	3.400

Portefeuillehouder(s): **Jeroen Hatenboer, Ed Wallinga, Patrick Welman**
Programmadirecteur: **Richard Kokhuis en René van Kuilenburg**

Wat hebben we bereikt?

Inleiding

Hoofddoel van het programma Opgroeien en Ontwikkelen is dat elke Enschedeër in staat is om zijn talenten optimaal te ontwikkelen en te benutten en om met zo min mogelijk ondersteuning en zorg een goed perspectief op de arbeidsmarkt te verwerven.

Staat van het programma O&O

- 57.530 jeugdigen van 0 t/m 27 jaar, dit is 36% van de Enschedese bevolking
- 780 kinderen nemen deel aan de voorschoolse VVE-programma's
- 214 leerlingen nemen deel aan de Schakelklassen, 40% voltijds en 60% in deeltijd
- 42% in 3e leerjaar zit op havo/vwo-niveau
- 1.184 leerlingen maken gebruik van leerlingenvervoer
- Er waren er 1.086 meldingen van verzuim en 660 meldingen van voortijdig schoolverlaten
- JGZ-bereik 1-jarigen is 100%
- 16.039 bezoekers uit Enschede op www.loes.nl
- 83% van de 16-79 jarigen doet aan sport en bij de 6-15 jarigen 94%

<u>Goed opgeleide jongeren</u>
De ontwikkeling van Kindcentra, een samenwerkingsverband tussen kinderopvang, peuterspeelzalen en scholen is in 27 wijkcirkels gestart. De stelsels voor peuterspeelzaalwerk en kinderopvang zijn geharmoniseerd en het peuterspeelzaalwerk is succesvol overgedragen van Alifa naar de kinderopvangorganisaties. De gemeente heeft in haar rol als subsidieverstrekker voor peuterspeelzaalwerk en VVE daarmee de voorwaarden geschapen om de doorgaande leerlijn binnen de Kindcentra te versterken.

De voorbereidingen van de onderwijsmonitor zijn in december afgerond. De monitor is in januari 2014 online gegaan, zodat ouders en kinderen informatie over de scholen in Enschede gemakkelijk kunnen vinden en zo op een afgewogen manier een passende vorm van onderwijs kunnen kiezen.

De nieuwe beleidsregels leerlingenvervoer hebben samen met een positief aanbestedingsresultaat geleid tot een kostenbesparing. We zien ook dat de zelfredzaamheid van kinderen en ouders is toegenomen.
Het aanbod van activiteiten voor de jeugd in de stadsdelen op het gebied van brede school, sport, natuur- & milieueducatie, cultuureducatie en opvoedondersteuning is beter op elkaar afgestemd door de aanstelling van coördinatoren talentontwikkeling. Deze coördinatorfunctie is in de plaats gekomen van een aantal functies in de wijk, die per beleidsterrein waren georganiseerd. Door het samenvoegen van die functies in de coördinatoren talentontwikkelingen ontstaat ook een grotere onderlinge synergie tussen de thema's.

<u>Versterking zelfredzaamheid jongeren en ouders bij opvoeding</u>
Het project 'Oog voor talent' is in 2013 afgerond: ruim 234 kinderen en hun ouders zijn gecoacht bij de overgang van de basisschool naar het VO door vijf talentbegeleiders. Een toolbox met praktische werkvormen voor leerlingen van groep 7 en 8 is ontwikkeld en ontsloten via de website. Onder de noemer Beroepsvizier krijgt het thema beroepsoriëntatie in 2014 een vervolg. De eerste rolmodellenmarkt, waarin jong en oud elkaars beroepen en talenten ontdekken, is in samenwerking met het onderwijs georganiseerd en diverse bedrijven hebben excursies, beroepsoriëntatie mogelijk gemaakt. Hiermee worden jongeren ondersteund in het maken van de keuze voor toekomstige opleiding en carrière.

Gezonde leefstijl
Een nieuwe nota gezondheidsbeleid is vastgesteld, als lokale uitwerking van de regionale gezondheidsnota.
Het subsidiestelsel sport is herzien, waardoor verenigingen worden beloond voor hun maatschappelijke inzet op de terreinen van gezonde leefstijl, vorming, sociale binding, economie en leefbaarheid.
De eerste subsidieaanvragen bevestigen het beeld dat de sportpartners (sportverenigingen, stichting vitale sport verenging, Sportboulevard Enschede, stichting VVVS) veel initiatieven ontplooien voor de stad.
In oktober 2013 heeft in Enschede het 23e Tafisa wereldcongres Sports for all plaatsgevonden. Ruim 300 deelnemers, afkomstig uit alle werelddelen, hebben gedurende drie dagen kennis gemaakt met de stad Enschede in het algemeen en de sport in Enschede in het bijzonder. Daarnaast waren er nog ongeveer 150 Nederlandse gasten. De reacties van de deelnemers over Enschede en over wat er op sportgebied in Enschede allemaal gebeurt waren zeer positief.

Financieel resultaat
Het financieel resultaat van het programma bedraagt 1,1 miljoen euro voordelig. Bij de najaarsnotitie is een voordelig resultaat voorzien van 0,3 miljoen euro. De bezuinigingstaakstelling is wel gehaald.

Doelstellingen

Doelstelling A:	Verhogen van het onderwijs- en opleidingsniveau van de beroepsbevolking
Doelstelling B:	Versterken van de zelfredzaamheid van jongeren en ouders bij het opgroeien en opvoeden
Doelstelling C:	Bevorderen van een gezonde leefstijl

Indicatoren
Om de effecten van onze inzet te meten hebben we per doelstelling indicatoren samengesteld. In onderstaande tabel staan de streef- en realisatiecijfers. Voor een totaaloverzicht van alle effectdoelstellingen en indicatoren wordt verwezen naar de bijlage bij het jaarverslag.

Indicatoren	Score 2012	Streven 2013	Score 2013
1. De verdeling van leerlingen dat slaagt voor het eindexamen voortgezet onderwijs, uitgesplitst per niveau (VMBO-HAVO-VWO)	VMBO: 57,4% HAVO: 27,7% VWO: 14,9%	VMBO: 54¾% HAVO: 28¾% VWO: 16 ½%	VMBO: 56,0% HAVO: 28,1% VWO: 15,9%
2. Aantal zorgaanspraken per inwoner onder de 18 jaar bij Bureau Jeugdzorg	1.080 zorgaanspraken verdeeld over 440 jeugdigen	1.050 zorgaanspraken verdeeld over 615 jeugdigen (2% minder dan 2011)	1.080 aanspraken verdeeld over 488 jeugdigen in de reguliere

Indicatoren	Score 2012	Streven 2013	Score 2013
			en gesloten jeugdzorg.
3. Percentage bewoners (jeugd tot 21 jaar en groep 21 jaar en ouder) met overgewicht en ernstig overgewicht	< 21 jaar: 20% > 21 jaar: 52%	< 21 jaar: 13 ½% > 21 jaar: 49%	< 21 jaar: 20% > 21 jaar: 51%
4. Percentage jeugd van 6 t/m 11 jaar dat sport beoefent	95%	90%	94%

Toelichting op de indicatoren
Ad 1. Het aandeel VWO en HAVO is gestegen, zoals het streven was.
Ad 2. In de monitor jeugdzorgketen 2013 wordt gesproken over cliënttrajecten in plaats van geaccepteerde aanmeldingen. Een cliënttraject is de periode waarin de jeugdige en zijn of haar ouders te maken hebben met jeugdzorg, gedwongen of vrijwillig. Bureau Jeugdzorg Overijssel (BJzO) kan dan bezig zijn met het stellen van een indicatie, er kan jeugdbescherming worden uitgevoerd, evenals jeugdreclassering, er kan jeugdzorg worden uitgevoerd door een zorgaanbieder en er kan, na melding bij de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) door BJzO, een onderzoek worden uitgevoerd door de RvdK.
Ad 3. De streefcijfers zijn niet gehaald. Bij de volwassenen is er wel een kleine daling. Beïnvloeding van leefstijl is een zaak van lange adem. In Nederland is momenteel sprake van een toename van overgewicht en van obesitas. In Enschede is het afgelopen jaar sprake van een stabilisatie. Het project Gezonde Kinderen in een Gezonde Kindomgeving wordt momenteel uitgerold naar drie wijken: Wesselerbrink, Glanerbrug-Zuid en Pathmos en is gericht op 4 tot 12 jarigen.
Ad 4. Het streven is gebaseerd op het doel in de Sportnota 2008-2015 dat de sportdeelname minimaal gehandhaafd dient te worden op 90%. De laatste jaren is dit streven gerealiseerd, met een score ruim boven 90%.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Politieke speerpunten
De politieke speerpunten in onderstaande tabel kennen hun oorsprong in het coalitieakkoord of het 10-puntenprogramma of de toekomstvisie. We geven hier puntsgewijs aan welke activiteiten we het afgelopen jaar hebben uitgevoerd in het kader van het genoemde speerpunt, welke producten daarbij betrokken zijn en aan welke programmadoelstelling daarmee een bijdrage wordt geleverd.

Politieke speerpunten	
Doelstelling A: Verhogen van het onderwijs- en opleidingsniveau van de beroepsbevolking Betrokken producten: Kind- en peuteropvang, Onderwijsopbrengsten en Jeugd & Jongeren	
Voorschoolse voorzieningen, onderwijs en talentontwikkeling, aansluiting arbeidsmarkt	
Begroting	**Realisatie**
Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt: scholen, bedrijfsleven en leerlingen bij elkaar brengen met als doel leerlingen te interesseren voor	Er zijn in 2013 diverse initiatieven gerealiseerd om leerlingen te laten kennismaken met bedrijven en beroepen: de

de kansrijke sectoren op de arbeidsmarkt. Samen met partners activiteiten initiëren om ondernemerscompetenties te versterken bij kinderen en jongeren.	rolmodellenmarkt op het Bonhoeffer-Geessinkweg, “Enschede goes techno” op het Greijdanus, bedrijfsbezoeken met een talentbegeleider, de weekendschool en ook de maatschappelijke stages helpen daarbij. Daarnaast zijn er vele initiatieven om leerlingen te laten kennismaken met techniek, georganiseerd door zowel bedrijven als hoger onderwijs en (mede) mogelijk gemaakt door de gemeente. De Stichting Jong Ondernemen en de scholen VO bieden ondernemersprojecten aan.
Kindcentra 0-13: eerste jaar van invoering van de kindcentra, een samenwerking van voorschoolse voorzieningen en onderwijs, met doorlopende leerlijn voor kinderen van 0-13 jaar.	Na de zomervakantie van 2013 zijn 27 Kindcentra van start gegaan. Dit biedt goede kansen voor de versterking van de doorlopende leerlijn en daarmee tot een betere ontwikkeling en betere leerprestaties van kinderen in de leeftijd 0–13 jaar.
VVE: conform de Bestuursafspraken G4-G33 verhogen van de leeropbrengsten door aanstelling van Hbo’ers in de voorschoolse voorzieningen, verdere uitbouw van de doorgaande lijn en activering van ouders. De effecten worden gemonitord.	In 2013 kwam de realisatie van de bestuursafspraken tot stand. Zo zijn er 12 HBO-ers gestart met hun werk als VVE-coach voor de Kindcentra. Er is verder gewerkt aan het doorontwikkelen van de doorgaande leerlijn en de ontwikkeling van een hierop gericht scholingsaanbod. Ook is het taalniveau van de pedagogisch medewerkers getoetst om te beoordelen of aan het vereiste taalniveau (3F) wordt voldaan. Daar waar nodig wordt een scholingstraject aangeboden.
Passend onderwijs: het actief volgen van de schoolbesturen in hun opdracht om gezamenlijk een sluitend aanbod van thuisnabij passend onderwijs te realiseren. In overleg met de samenwerkingsverbanden PO en VO komen tot een goede samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp. Monitoring van de effecten (leerling-stromen en uitval), rapportage en indien nodig aanspreken van het onderwijs.	In 2013 is er met de regionale samenwerkingsverbanden intensief ambtelijk en bestuurlijk contact geweest over de voor de gemeente relevante onderdelen van het ondersteuningsplan Passend Onderwijs. De eerste versies van beide regionale ondersteuningsplannen (PO en VO) laten zien dat de samenwerkingsverbanden goede stappen zetten richting de invoering van de zorgplicht per 1 augustus 2014. Er is een traject gestart om de ondersteuning voor jongeren binnen het onderwijs beter te verbinden met de ondersteuning van jongeren en hun gezinnen vanuit de organisaties buiten de school. Op die manier kan er optimaal gebruik gemaakt worden van ieders inzet en deskundigheid. Er is een systeem ontwikkeld om de samenwerking

	de komende jaren te kunnen monitoren. Het met Het Stedelijk Lyceum overeengekomen financieel arrangement is in 2013 afgewikkeld. Daarmee kan de opheffing van de coöperatie Scholingsboulevard financieel worden afgerond. De partners, Bonhoeffer College, Het Stedelijk Lyceum en ROC van Twente, blijven samenwerken aan de realisatie van de maatschappelijke doelen ten aanzien van het beroepsonderwijs in de stad. Dat heeft er onder andere toe geleid dat het aanbod van MBO-opleidingen in Enschede is toegenomen en dat het vroegtijdig schoolverlaten verder is teruggedrongen ten opzichte van eerdere jaren.
Leerlingenvervoer: om budgettaire en inhoudelijke redenen herijken van het beleidsmatig kader voor het leerlingenvoer met als doel te komen tot een nieuwe verordening en beleidsregels voor het leerlingenvervoer vanaf schooljaar 2013-2014.	In 2013 is het leerlingenvervoer conform het vastgestelde beleid aanbesteed en uitgevoerd.
Doelstelling B: Versterken van de zelfredzaamheid van jongeren en ouders bij de opvoeding Betrokken producten: Jeugd & Jongeren	
Investeren in jeugd: opvoedondersteuning, preventief jeugdbeleid, opgroeien in een veilige omgeving	
Begroting	**Realisatie**
CJG/transitie jeugdzorg: het in 2013 e.v. voorbereiden op de nieuwe gemeentelijke inhoudelijke en financiële opgaven voor de jeugdzorg en het daarbij horend transitieproces. Het huidige CJG, de daarbij horende inzet en de jeugdgezondheidszorg (JGZ) worden opnieuw bekeken en doorontwikkeld als cruciale onderdelen van het nieuwe stelsel van Jeugdhulp.	Met de verbreding van de wijkteams en de versterking van wijkgericht werken is een nieuwe samenwerkingsstructuur met onze partners gecreëerd. De huidige structuur van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) blijft in eerste instantie ongewijzigd, maar zal conform collegebesluit van 17 december 2013, in 2014 overgaan en geborgd worden in de nieuwe structuur rondom het wijkteam en wijkgericht werken.
Doelstelling C: Bevorderen van een gezonde leefstijl Betrokken producten: Sport en Gezondheidzorg	
Sportdeelname, gezond en duurzaam leven, respect voor elkaar, vitale sportverenigingen	
Sportaccommodaties en zwembaden: ontwikkeling nieuwe visie, rol en exploitatiemodellen, al dan niet in samenhang met andere partijen in de stad.	In 2013 is onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van een sportbedrijf in Enschede. In overleg met de partners in de sport is gewerkt aan een businessplan op hoofdlijnen. Daarbij zijn ook twee

	werksessies gehouden met sportexperts in de stad over het toekomstperspectief van de sport in Enschede en de vertaling hiervan in ambities en uitgangspunten voor een sportbedrijf.
Duurzaamheid	
De doelstelling Klimaatneutrale basisscholen voor 2020 staat centraal. Er is samen met de scholen een studie naar de opgaven uitgevoerd en een convenant getekend. Komend jaar worden de benodigde maatregelen op haalbaarheid onderzocht: verduurzaming van de gebouwen, toepassing van duurzame energie, uitvoering van proefprojecten, realisatie van quick-wins (GBS, slimme meters) en ontwikkeling Leidraad Eisen Frisse en Duurzame Onderwijsgebouwen. Het resultaat komt op een CO2 reductie van 3.247 ton in 2020. Daarnaast resteert er voor de overige scholen nog een opgave van 759 ton waarvoor een aanpak ontwikkeld gaat worden. Projecten uit het uitvoeringsprogramma zijn opgenomen als onderdeel van het regulier werk van onderwijshuisvesting. In samenwerking met schoolbesturen en Provincie Overijssel wordt in 2012-2013 gekeken naar financieringsmogelijkheden. Toonaangevende projecten: Proefprojecten verduurzaming basisscholen op natuurlijke momenten 2012-2015 - Uitvoering quick-wins op alle basisscholen in 2013 - Bewustwordingscampagne scholieren met als doel bewustwording én plaatsen van Slimme meters als meetinstrument in alle basisschoolgebouwen - 200 zonnepanelen plaatsen op 2 scholen (voortvloeiend uit de spaarcampagne). Betrokken partners: schoolbesturen basisonderwijs St.Koe, Consent, VCO, Simon-scholen, St. Vrije School, VGPO en ESV, EnerDeCo, Twence, Saxion en Provincie Overijssel.	*Financieringsonderzoek*: er is financiering beschikbaar voor verduurzaming van 12 pilotscholen vanuit Energiefonds Overijssel. *Verduurzaming schoolgebouwen*: In 2013 zijn bij 5 schoolgebouwen diverse duurzaamheidsmaatregelen getroffen zoals een energieneutraal verwarmingssysteem (CO2 reductie 20 ton per jaar), zonnepanelen, verbetering van een luchtbehandelingssysteem, een warmte terugwinsysteem (Fiwihex warmtepomp, verwachte besparing tot 70% van het totaal gasverbruik), dakisolatie en een pelletkachel geplaatst. *Energiebeheer en bewustwording*: in 2013 is onderwijsprogramma en monitoringssysteem Mijn Duurzame School ontwikkeld voor basisscholen. Onderdeel is de plaatsing van slimme meters op alle basisscholen en bijbehorend energiebeheersysteem. *Zonnepanelen*: in 2013 zijn in totaal 370 zonnepanelen geplaatst op 5 basisscholen.
Maatschappelijk Investeringsopgaven (MIO's)	
Vitale sportverenigingen	
Beoogd doel en maatschappelijk effect De kracht van de vitale sportvereniging zoals door de gemeente in gang is gezet, ligt in het activeren van partners in het maatschappelijk middenveld waarbij sport als middel centraal	

staat voor het realiseren van brede maatschappelijke doelen op het gebied van gezondheid, vorming, sociale binding en leefbaarheid. Het hieruit voortvloeiende maatschappelijk rendement levert zowel de sportvereniging, de samenleving als de lokale overheid voordeel op. Het doel vanuit het perspectief van de gemeente Enschede is om door slimme combinaties van samenwerking met een vitale sportvereniging het rendement van de inzet van de gemeentelijke middelen flink te verhogen (met als inzet dezelfde inhoud voor minder geld of voor hetzelfde geld meer inhoud).

Beoogd resultaat 2013

In 2013 wordt verder gegaan met het uitvoeren van het actieplan “Vitale sportverenigingen: sport als vliegwiel in de samenleving”. Het is het tweede jaar van de pilot Arbeidsre-integratie via sport, afsluiting van de pilot Verbindingsmanager jeugd, vaststelling en invoering nieuw subsidiestelsel sport waarin maatschappelijke activiteiten van sportverenigingen worden gesubsidieerd en doorontwikkeling van het concept Vitale sportverenigingen. De doorontwikkeling van het concept zal er toe leiden dat er steeds meer verbindingen worden gelegd tussen sportverenigingen en organisaties op het gebied van gezondheid, vorming, sociale binding, economie & werk en leefbaarheid. Deze trend is nu ook al zichtbaar bij de beide pilots: naast de sportverenigingen (inmiddels vijf bij de pilot Arbeidsre-integratie en 18 bij de pilot verbindingsmanager) zijn al organisaties vanuit het jongerenwerk, onderwijs, jeugdzorg e.d. betrokken. In 2013 zullen 100 klimoppers geplaatst zijn bij de vier clusters van sportverenigingen in de pilot Arbeidsre-integratie. Daarnaast worden (als neveneffect van de pilot) 35 klimoppers geplaatst bij andere sportverenigingen.

Werkelijk resultaat 2013

- De pilot verbindingsmanager jeugd is in mei afgesloten, met een rapportage met tips voor de toekomst.
- Via de pilot Arbeidsre-integratie via sport zijn bij vier clusters van sportverenigingen 100 klimoppers (mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt) geplaatst.
- De pilot Voetbal, Veiligheid en Vorming is gestart bij zes voetbalverenigingen, met een uitrol in 2014 naar alle voetbalclubs. Aanleiding zijn geweldsincidenten op en rond de voetbalvelden in Nederland, met als dieptepunt de dood van een grensrechter bij een jeugdwedstrijd.
- Het subsidiestelsel sport is herzien en na een uitgebreide voorlichting is de eerste aanvraagronde op 1 december 2013 afgesloten. Voor mei 2014 wordt duidelijk welke maatschappelijke activiteiten sportverenigingen uitvoeren.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Gezondheidszorg	7.236	7.380	5.963	1.418
Jeugd en Jongeren	4.365	5.118	5.100	18
Kind en peuter opvang	6.062	3.223	2.209	1.014
Maatschappelijke educatie	2.223	2.233	2.226	7
Onderwijsopbrengsten	8.503	8.521	7.024	1.497
Onderwijsvoorzieningen	22.442	22.784	23.371	-587
Resultaat Bedrijfsvoering	0	0	-385	385
Sport	2.264	2.326	2.355	-30
Sportvoorzieningen	11.076	11.221	11.798	-577
Totaal **Lasten**	**64.171**	**62.807**	**59.660**	**3.147**
Gezondheidszorg	54	54	85	30
Jeugd en Jongeren	0	484	509	25
Kind en peuter opvang	2.278	0	20	438
Maatschappelijke educatie	50	50	85	35
Onderwijsopbrengsten	7.176	7.188	5.774	-1.414
Onderwijsvoorzieningen	855	1.947	2.463	516
Sport	183	183	205	22
Sportvoorzieningen	3.415	3.445	3.400	-45
Totaal **Baten**	**14.012**	**13.352**	**12.541**	**-812**
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**50.159**	**49.454**	**47.119**	**2.336**
Kind en peuter opvang	192	192	192	0
Maatschappelijke educatie	0	0	0	0
Onderwijsvoorzieningen	510	1.637	1.752	-115
Sport	5	5	5	0
Sportvoorzieningen	157	1.157	1.105	51
Gezondheidszorg	0	0	1.005	-1.005
Totaal **Storting Reserves**	**864**	**2.990**	**4.058**	**-1.068**
Jeugd en Jongeren	4	4	0	-4
Maatschappelijke educatie	5	5	5	0
Onderwijsvoorzieningen	370	850	850	0
Sport	0	50	50	0
Sportvoorzieningen	233	1.233	1.111	-122
Totaal **Onttrekking reserves**	**612**	**2.142**	**2.016**	**-126**
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	**252**	**849**	**2.043**	**-1.194**
Gerealiseerd resultaat	**50.411**	**50.303**	**49.161**	**1.142**

Toelichting

Algemeen

Het programma Opgroeien en Ontwikkelen sluit het jaar 2013 af met een voordelig resultaat van 1.142.000 euro. Het rekeningresultaat van het programma is het gevolg van meevallers

op met name de onderdelen Gezondheidszorg, Kind en peuter opvang, Onderwijsopbrengsten en Bedrijfsvoering. Tegenvallers waren er bij Onderwijsvoorzieningen en Sportvoorzieningen.

Gezondheidszorg
Het voordeel ontstaat door de niet bestede middelen van het meerjarig project "Gezond Meedoen". De gemeente Enschede en Menzis hebben hiervoor een convenant gesloten dat bestaat uit meerdere deelprojecten. Wij zullen hiervoor een bestemmingsvoorstel aan u voorleggen om deze middelen in 2014 en verder beschikbaar te houden voor dit project.

Kind en peuter opvang
Per 1 augustus 2013 wordt een andere wijze van subsidiëring bij het peuterspeelzaalwerk toegepast. Doordat de belastingdienst voor een groter aantal ouders is gaan bijdragen in de kosten van peuterarrangementen is een besparing in de gemeentelijke uitgaven ontstaan.

Onderwijsopbrengsten
De lagere lasten en baten worden met name veroorzaakt doordat de voor de rijksregelingen "Onderwijsachterstandenbeleid" en "Bestuursafspraken VVE 2012-2015" bedoelde, maar nog niet bestede middelen naar het jaar 2014 worden doorgeschoven.

Onderwijsvoorzieningen
Bij leerlingenvervoer zijn de uitgaven lager als gevolg van een gunstig uitgevallen aanbesteding. Ook is de aanspraak op het leerlingenvervoer afgenomen.
Naar aanleiding van verkoop en sloop van een aantal schoolgebouwen hebben bij onderwijshuisvesting enkele (incidentele) afboekingen van boekwaarden plaatsgevonden. In 2013 is naast de erfpachtovereenkomst met het Roessingh ook het met Het Stedelijk Lyceum overeengekomen financieel arrangement afgewikkeld.

De kosten van OZB en verzekeringen waren in 2013 hoger dan geraamd. De kapitaallasten daarentegen vielen lager uit als gevolg van een latere afwikkeling van een aantal bouwprojecten. Conform de gemeentelijke systematiek en een bestendige gedragslijn is het voordeel door deze lagere kapitaallasten gestort in de egalisatiereserve Onderwijshuisvesting.

De ondertekening van de huurcontracten van de overgenomen peuterspeelzalen heeft in 2012 enige vertraging opgelopen. In 2013 zijn deze contracten met terugwerkende kracht getekend. Daarom zijn in deze jaarrekening huurinkomsten met terugwerkende kracht vanaf 2012 in 2013 verantwoord.

Sportvoorzieningen
De gemeentelijke accommodaties op het gebied van sport en maatschappelijk vastgoed (wijkcentra) worden al jaren geconfronteerd met een zeer sterk stijgend niveau van huur- en energiekosten en uitgaven voor het reguliere onderhoud. De gemeentelijke prijscompensaties zijn hiervoor niet toereikend. Daarnaast zijn er nadelen als gevolg van teruglopende huuropbrengsten van de gemeentelijke accommodaties.

Bedrijfsvoering
De voordelen bij de bedrijfsvoering zijn gerealiseerd door een meevallende afwikkeling van de verplichtingen uit 2012. Ook het niet invullen van enkele vacatures binnen het programma heeft het resultaat positief beïnvloed.

2.3 Wijkontwikkeling, Zorg en Welzijn

Burgers wonen in leefbare en veilige wijken en dorpen en leveren daar een bijdrage aan.	-->	Stadsdeelsgewijs werken	-->	Lasten	4.982
			-->	Baten	472
		Welzijn	-->	Lasten	5.481
			-->	Baten	9
Burgers zijn zoveel en zo lang mogelijk zelfredzaam.	-->	Frontlijnsturing	-->	Lasten	5.214
			-->	Baten	405
		Individuele voorzieningen	-->	Lasten	30.962
			-->	Baten	3.512
		Maatschappelijke ondersteuning	-->	Lasten	1.243
			-->	Baten	288
		Opvang en zorg kwetsbare burgers	-->	Lasten	12.803
			-->	Baten	1.415

Portefeuillehouder(s): **Ed Wallinga**
Programmadirecteur: **Hans Weggemans**

Wat hebben we bereikt?

Ontwikkelingen in het sociaal domein
In 2015 zijn de decentralisaties op het sociaal domein een feit. Dan hebben we als gemeente nieuwe verantwoordelijkheden op het terrein van jeugdzorg, participatie en maatschappelijke ondersteuning, maar met minder geld dan het Rijk daar nu aan uitgeeft. Deze nieuwe verantwoordelijkheden vereisen een nieuw stelsel van ondersteuning: versterken burgerkracht, algemene voorzieningen, wijkteams, integrale dienstverlening op gebied van werk, inkomen en zorg. We hebben al verschillende stappen gezet. Beleidsmatig, visiedocumenten etc. De volgende stap is het in de steigers zetten van de sturing en toegang van de nieuwe Wmo 2015 en de Jeugdzorg. Daarin voorziet de nota Inrichting en sturing Jeugdzorg en Wmo vanaf 2015. In deze nota leggen we uitgangspunten vast over de uitvoering. In het verlengde van reeds genomen besluiten en met medeneming van eerdere leerervaringen.
We pretenderen niet per 2015 'het definitieve model' voor de toekomst te hebben. Dit vraagt een ontwikkeling gedurende zeker 3 tot 5 jaar, een traject van leren, ontwikkelen, bijstellen en vaststellen. Maar per 2015 moeten we wel gereed zijn om de nieuwe verantwoordelijkheden uit te voeren, met de budgetten die daarvoor beschikbaar komen.

Transitie Jeugdzorg
Op 24 juni 2013 stelde de Raad de visienota Transitie Jeugdzorg vast waarin de visie op de decentralisatie van de jeugdzorg en uitgangspunten voor de regionale samenwerking zijn opgenomen. De notitie ‘Samenwerken aan Jeugdzorg Twente’ is in december 2013 behandeld in de Raad.
Er zijn echter nog onduidelijkheden over het beschikbare budget dat gemeenten vanaf 2015 ontvangen vanuit het Rijk. In de meicirculaire 2014 wordt het budget definitief. Het regionaal transitiearrangement is er dan ook op gericht gezamenlijk zo ver mogelijk te komen, onder voorbehoud van definitieve budgetten en wetgeving.
De inspanningen zijn er in 2013 op gericht geweest om in maart 2014 aan de raad het uiteindelijke besluit met betrekking tot de governance voor te leggen; een regionaal besturingsmodel voor de samenwerking aan jeugdzorg.
Om tijdig gereed te zijn voor het overnemen van taken, dossiers en verantwoordelijkheden is de gemeente reeds geruime tijd actief om zich voor te bereiden.

Burgers aan zet
Belangrijke instrumenten om de burgers meer aan zet te krijgen in hun wijken zijn “Jij maakt de buurt”, de wijkbeheerplannen en de wijkbudgetten. Samen met burgers en andere partners in de wijken zijn kansen en bedreigingen in beeld gebracht op basis van grondige wijkanalyses. De opbrengst is terug te vinden in de jaarplannen, wijkprogramma’s en ontwikkelagenda’s.
Op diverse manieren nemen burgers steeds meer initiatief.
Het beschikbaar stellen van wijkbudgetten aan burgers om naar eigen inzicht de leefomgeving in te richten leidt tot meer betrokkenheid, zeggenschap en verantwoordelijkheid bij burgers. Het stijgende aantal geregistreerde initiatieven, circa 500 in 2013, getuigt daarvan.

De wijkbeheerplannen vormen naast de wijkbudgetten inmiddels een belangrijk instrument

om bewoners, ondernemers en partners de zeggenschap over hun eigen buurt te geven en hun zelf organiserend vermogen bij de inrichting en het beheer en onderhoud van de openbare ruimte te vergroten.

Individuele voorzieningen
De huidige individuele voorzieningen zijn een onderdeel van de in 2013 geformuleerde visie op ondersteuning in de toekomst. Eerder hebben we een beleid ingezet (de kanteling) waarbij ook in WMO-verband nadrukkelijk een beroep wordt gedaan op burgerkracht en zelfredzaamheid. De effecten van die omslag hebben geleid en leiden nog steeds tot een daling van de WMO-uitgaven. Evenals in 2012 is er een fors financieel overschot op het budget voor individuele voorzieningen. Het minder toekennen van budget voor individuele voorzieningen heeft niet geleid tot toename van het aantal bezwaarschriften.

Financieel resultaat
Het financieel resultaat van het programma bedraagt 4,2 miljoen euro voordelig. Bij de najaarsnotitie is een voordelig resultaat voorzien van 3,1 miljoen euro. De bezuinigingstaakstelling is wel gehaald.

Doelstellingen

Doelstelling A:	Leefomgeving/wijkontwikkeling: Burgers wonen in leefbare en veilige wijken en dorpen en leveren daar een bijdrage aan.
Doelstelling B:	Burgers zijn zoveel en zo lang mogelijk zelfredzaam.

Indicatoren
Om de effecten van onze inzet te meten hebben we per doelstelling indicatoren samengesteld. In onderstaande tabel staan de streef- en realisatiecijfers. Voor een totaaloverzicht van alle effectdoelstellingen en indicatoren zie de bijlage bij het jaarverslag.

Indicatoren	Score 2012	Streven 2013	Score 2013
Doelstelling A: 8. Rapportcijfer voor de tevredenheid van burgers over hun leefomgeving (sociale kwaliteit)	5,9	6,7	5,9
Doelstelling A: 9. Percentage inwoners dat zich veilig voelt in de eigen buurt.	90%	91%	90%
Doelstelling B: 10. Percentage inwoners dat geen gebruik maakt van (een) individuele wmo-voorziening(en).*1	89,1%	90%	90%
Doelstelling B: 11.a. Het percentage waarin de ondersteuning redelijk tot veel bijdraagt aan het zelfstandig kunnen blijven wonen.	79%	82%	79%
Doelstelling B: 11.b. Het percentage waarin de ondersteuning redelijk tot veel bijdraagt aan het meedoen aan de samenleving.	79%	80%	75%

Opmerkingen bij de indicatoren:
Ad 10: dit streven geldt bij gelijkblijvende taken binnen de Wmo, dus zonder de decentralisatie van AWBZ taken
Ad 11 a + b: de klanttevredenheid onder cliënten met een individuele voorziening wordt elke twee jaar gemeten door het SGBO.

Toelichting op de indicatoren

Het rapportcijfer voor de tevredenheid van burgers over hun leefomgeving (sociale kwaliteit) en het percentage inwoners dat zich veilig voelt in de eigen buurt is 5,9 en gelijk gebleven aan het cijfer van 2012. Hoewel de verwachte stijging is uitgebleven, wordt naar verbetering gestreefd. We gaan er vanuit dat de toename van betrokkenheid bij de eigen leefomgeving en de mogelijkheden om zelf invloed uit te oefenen op termijn zal leiden tot een stijging van de tevredenheid.
De score van het percentage inwoners dat zich veilig voelt in de buurt is met 90% ten opzichte van 2012 gelijk gebleven.

De scores van de indicatoren zelfredzaamheid en meedoen 2013 zijn voor het eerst lager dan in het voorgaande jaar. De scores gaan over het voorgaande meetjaar 2012. Mogelijke invloeden op de lagere scores zijn de vele herindicaties voor hulp bij het huishouden en de inzet van de kanteling. De herindicaties leiden nogal eens tot minder toegekende uren. In de kanteling wordt een beroep gedaan op oplossingen in het sociaal netwerk. Dit wordt in de beleving van de mensen ervaren als een vermindering in hun zelfstandigheid en meedoen, omdat zij vaker geacht worden om een beroep te doen op hun netwerk of voorliggende voorzieningen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Politieke speerpunten
De politieke speerpunten in onderstaande tabel kennen hun oorsprong in de toekomstvisie, het coalitieakkoord of het 10-puntenprogramma. We geven hier puntsgewijs aan welke activiteiten we het afgelopen jaar hebben uitgevoerd in het kader van het genoemde speerpunt, welke producten daarbij betrokken zijn en aan welke programmadoelstelling daarmee een bijdrage wordt geleverd.

Politieke speerpunten	
Doelstelling A: Burgers wonen in leefbare en veilige wijken en dorpen en leveren daar een bijdrage aan. Betrokken producten: Stadsdeelgewijs werken, diverse producten uit andere programma's	
A1: Bevorderen van burgerparticipatie door wijkbudgetten (en stadsdeelbegroting)	
Begroting	**Realisatie**
Het is de ambitie van het college om de invloed van Enschedeërs op hun leefomgeving te vergroten, en de betrokkenheid van mensen bij hun wijk of dorp te versterken. De wijkbudgetten vormen daarbinnen een belangrijk onderdeel. In 2012 hebben alle wijkorganen een	In 2013 heeft de ambitie om bewoners meer bij de wijk te betrekken sterker vorm gekregen. “Jij maakt de buurt”, de wijkbeheerplannen en de wijkbudgetten zijn voortgezet. Onder “Jij maakt de buurt” vallen zowel kleinschalige als grootschalige

bestedingsplan voor de wijkbudgetten voorgelegd aan de stadsdeelcommissies, en de commissies hebben met de plannen ingestemd. In het najaar van 2012 evalueren we de wijkbudgetten. Vooruitlopend op de evaluatie zien we dat er in verhouding veel initiatieven gelijksoortig zijn aan de initiatieven die onder Buurt in Actie hun waarde hebben bewezen, vooral gericht op sociale cohesie. Kennelijk zijn deze volgens bewoners zeer waardevol. Maar we zien ook een aantal ideeën dat verder gaat en aansluit bij gemeentelijke doelen op bijvoorbeeld het gebied van arbeidsparticipatie en vermindering van de kosten van zorg. Er is veel beweging tot stand gebracht. We verwachten op basis van de eerste indrukken dan ook dat de kansen voor nieuwe allianties, ondernemerschap en op cofinanciering gebaseerde initiatieven langzamerhand meer worden benut. Het is belangrijk daarbij te benadrukken dat de bewoners zeggenschap hebben gekregen over het proces en de besteding van de middelen. De bewoners moeten de ruimte krijgen om dit proces stap voor stap vorm te geven en te groeien. De gemeente is hierin ondersteunend en niet leidend. Om scherper zicht te krijgen op de behoefte van de wijk gaan we wijkanalyses maken. Deze wijkanalyses zijn vervolgens de basis voor het bepalen van doelen en de inzet van middelen op wijk- of stadsdeelniveau. De wijkanalyses kunnen bewoners en wijkorganen helpen om de wijkbudgetten daar in te zetten waar ze in de wijk het hardst nodig zijn. We verwachten dat deze toegenomen bewustwording (bijv. van onderliggende problemen in de wijk) ook zal leiden tot een verdere toename van investeringen in de ‘andere kaders’ of prioriteiten dan sociale cohesie, zoals genoemd in het raadsbesluit van 11 april 2011.	burgerinitiatieven al dan niet met ondersteuning van de gemeente. Voorbeelden zijn het bewonersbedrijf Beien, het arbeidsintegratieproject Glanerbrug en de Stroinkshal in zuid. Alle erkende wijk- en dorpsraden maken gebruik van wijkbudgetten. In 2013 zijn circa 500 initiatieven gerealiseerd. Voorbeelden zijn: AED’s in de openbare ruimte (veiligheid), ondersteuning van de voedselbank, inzet t.b.v. gladheidsbestrijding (veiligheid), stickers op afvalcontainers t.b.v. de snelheidsbeperking van auto’s (veiligheid), het ecocentrum (duurzaamheid), repaircafe’s, multiculturele feesten (sociale samenhang), fitnessgroep (zorg en sociale samenhang), verlichting achterzijde Jacobuskerk (veiligheid), computerclub (arbeid), opschoondag (schoon en heel), herinrichting Ter Kuilestraat (veiligheid en leefbaarheid). Uit een eerste evaluatie van het werken met de wijkbudgetten, uitgevoerd door SAXION, komt naar voren dat de systematiek van wijkbudgetten positief wordt gewaardeerd door de wijk- en dorpsraden én door de initiatiefnemers. De lange lijst van initiatieven (bijlage onderzoeksrapport) laat de initiatieven zien die zich vooral richten op de sociale cohesie, leefbaarheid en veiligheid en minder op de andere door de raad gestelde kaders als zorg, arbeidsparticipatie en duurzaamheid. Een belangrijke bevinding uit het onderzoeksrapport is dat de burger wel verantwoordelijkheid wil nemen voor zijn omgeving, maar dat hij ook een vangnet wil hebben van een professionele instelling. Het moet niet zo zijn dat de burger het gevoel krijgt ‘er alleen voor te staan’ en dat hij als het ware een nieuwe baan erbij krijgt. Wijkbudgetten worden ingezet t.b.v. de volgende door de raad centraal gestelde kaders: 1. Bevorderen van arbeidsparticipatie; 2. Een schone en hele leefomgeving; 3. Vergroten van het veiligheidsgevoel; 4. Stimuleren van wijkdiensten voor zorgafhankelijken; 5. Stimuleren van duurzaam gedrag; 6. Bevorderen van de leefbaarheid; 7. Bevorderen van de sociale samenhang. Inmiddels is er voor 25 buurten een

	wijkbeheerplan opgesteld. In 2015 moet er voor elke buurt in Enschede een wijkbeheerplan opgesteld zijn. Dit gebeurt vanuit stadsdeelbeheer in nauwe samenwerking met bewoners en partners. De voortgang verloopt volgens planning.
A2: Doorontwikkeling stadsdeelgewijs werken	
Begroting	**Realisatie**
Om met minder geld de ambities voor en met onze stad hoog te houden moeten we volop ruimte geven aan de eigen kracht van de stad. We streven naar een compacte en flexibele organisatie, die vanuit een natuurlijke houding náást partners en bewoners staat. Daarbij is het onze ambitie, bijvoorbeeld op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, om steeds meer wijkgericht, nabij bewoners te organiseren. Deze ontwikkelingen vragen om een doorontwikkeling van het stadsdeelgewijs werken. Dit gaan we doen langs 2 sporen. Ten eerste willen we het perspectief van de wijk en van de bewoners, organisaties en ondernemers daarbinnen meer voorop zetten bij besluitvorming, onder andere door wijkanalyses (problemen, doelen, instrumenten) een prominente rol te geven. Ten tweede kunnen de afstemmingskosten worden verminderd en kan de slagvaardigheid worden vergroot wanneer het stadsdeelmanagement op bepaalde terreinen meer directe regie krijgt en daarmee ook meer verantwoordelijkheid voor het bereiken van doelen in het gebied (stadsdeel/wijk/buurt). Het gaat daarbij om de ‘sleutelfuncties’ van stadsdeelmanagement: versterken van participatie en burgerkracht, vergroten van de leefbaarheid en veiligheid.	Werken en denken vanuit het perspectief van de burger, straat en buurt is een leidend thema binnen de gemeentelijke organisatie. Door middel van workshops en de Enschedese school worden medewerkers gestimuleerd om hier invulling aan te geven. In 2013 is in de voorbereiding op de komende decentralisaties geïnvesteerd in de integrale wijkaanpak. Dat is gebeurd door onder meer de wijk(zorg)teams, het arbeidsmarktoffensief, het activeringsinstrument POWER, de specifieke jongerenaanpak, het wijkwerk, het stadsdeelteam (waarin ook de externe partners deelnemen) meer dan voorheen met elkaar in verbinding te brengen, én met de specifieke behoefte van de wijk/buurt. Onder de titel Enschede Doen experimenteren we met verschillende vormen in Pathmos/Stadsveld, Wesselerbrink en Glanerbrug. De eerste winst zit vooral in “kennen en gekend worden”, we gaan er vanuit dat we gaandeweg 2014 en 2015 steeds meer zicht krijgen op de winst van de integrale wijkaanpak: doelmatiger en effectievere manier van werken die beter aansluit bij de leefwereld van de Enschedeërs.
A3: Actieve en leefbare wijken	
Begroting	**Realisatie**
Via parapluconcept van ‘Jij maakt de buurt’ inzet om bewoners zelf (nog) meer aan zet te krijgen. O.a. via de wijkbeheerplannen en wijkbudgetten krijgt dit ook concreet vorm.	Het parapluconcept van “Jij maakt de buurt” groeit nog steeds. Zie daarvoor de eerder gemaakte opmerkingen over de wijkbeheerplannen en wijkbudgetten. Dit concept stimuleert meer zeggenschap en integrale samenwerking. “Jij maakt de haven” is een voorbeeld van zo’n “Jij maakt de buurt initiatief” waarbij iedereen in de haven is

	gevraagd ideeën in te brengen voor verbetering van de leefkwaliteit van het gebied. Dit leverde voldoende gedragen ideeën op om nieuwe wandelpaden, bankjes en groenveldjes aan te leggen. Naast het wijkbudget werden de initiatieven gefinancierd uit subsidie van de provincie en uit een bijdrage van de havenondernemers. De dynamiek die hiermee gegenereerd wordt stimuleert burgers, ondernemers en partners ook om, zowel klein- als grootschalig, initiatieven te ontplooien zonder directe inbreng van de gemeente. Deze ontwikkelingen duiden erop dat “burgerparticipatie” en “overheidsparticipatie” de lokale samenleving aanzet en inspireert zelfredzaam te worden.
Doelstelling B: Burgers zijn zoveel en zo lang mogelijk zelfredzaam Betrokken producten: Individuele voorzieningen, Informele zorg, Wijkwelzijn, Pakketmaatregelen, Maatschappelijke ondersteuning, Opvang en zorg kwetsbare groepen, Frontlijnsturing, Wijkzorgteams en wijkcoaches	
B1: Terugdringen professionele zorg (zorg op maat, betaalbaar en bereikbaar)	
Begroting	**Realisatie**
Woon-zorg diensten (wijkdiensten) De uitkomsten van de pilots in Zuid, Noord en West zullen in 2013 input geven voor de besluitvorming over de invulling van contractering huishoudelijke hulp ingaande 2014. Vervoer Er wordt in regionaal verband een haalbaarheidsonderzoek ingesteld naar het bundelen van verschillende vervoersstromen (Wmo, AWBZ, leerlingen, wsw). Onderzocht wordt in hoeverre bundeling van vervoersstromen kan leiden tot verbetering van efficiency, en daarmee tot financiële voordelen. Implementatie hiervan zal plaatsvinden in 2013. Het tempo hiervan wordt mede bepaald door de looptijden van de huidige vervoerscontracten. Transitie jeugdzorg Alle jeugdzorgtaken worden van Rijk en Provincie in 2015 overgeheveld naar de gemeente. Het betreft provinciale jeugdzorg, gesloten jeugdzorg, jeugdbescherming	De lessen van de wijkdiensten zijn meegenomen bij de verkenning van het toekomstige sturingsmodel in de WMO. In 2015 zullen de geleerde lessen in het inkoopbeleid worden geïmplementeerd middels een focus op resultaten in plaats van een indicatie in uren. Het regionale haalbaarheidsonderzoek is uitgevoerd. Dit onderzoek heeft inzichtelijk gemaakt dat er mogelijk financiële voordelen te behalen zijn. Er wordt een vervolgonderzoek uitgevoerd in 2014 zodat te nemen vervolgstappen verder kunnen worden uitgewerkt. Vanwege de decentralisaties komen er aanvullende vervoersstromen op de gemeente af; die vervoersstromen willen we ook in vervolgonderzoek betrekken om vandaar uit te bezien hoe het meest efficiënt met vervoer omgegaan kan worden. De nieuwe Jeugdwet is op 17 oktober 2013 aangenomen door de Tweede Kamer. De Eerste Kamer heeft op 18 februari 2014 ingestemd met het wetsvoorstel.

(voogdij en gezinsvoogdij), jeugdreclassering, jeugdgeestelijke gezondheidszorg (Jeugd-GGZ) en jeugd-licht verstandelijk gehandicapten hulp (jeugd-lvb). De opvolger van de Wet op de Jeugdzorg; de conceptwet 'Jeugdhulp', wordt eind 2012 naar de Tweede Kamer gebracht. In 2013 zal hier nader over besloten worden. Dat kan betekenen dat in 2013 wijzigingen volgen die in het lokale ontwerp opgenomen worden. Met de verantwoordelijkheid krijgt de gemeente ook te maken met een bezuinigingsmaatregel van 10% op de omvang van de jeugdzorg ad 30 miljoen euro. De partners Provincie Overijssel en Menzis nemen actief deel in de projectorganisatie. Enschede ziet dit als kans doordat dit aansluit bij de visie over integrale maatschappelijke ondersteuning. Daarnaast wordt ook al ingezet op versterking van preventieve aanpak en risicogezinnen. In 2013 worden de eerste resultaten van de samenwerking met kernpartners Bureau Jeugdzorg en MEE in de wijkteams geëvalueerd. De Provincie stelt de gemeente, door middelen in de 'Transitieagenda', in staat verder vorm te geven aan de nieuwe jeugdhulpverlening, bijvoorbeeld op het gebied van het versterken van de 1e lijn (gezondheidscentra en jeugdgezondheidszorg). Het regionale overleg 'Transformatie Jeugdzorg Twente', waar Enschede één van de vier coördinatoren is, zal de bovenlokale taken in 2013 nader uitwerken en tot een model komen.	Op 24 juni 2013 stelde de Raad de visienota Transitie Jeugdzorg vast waarin de visie op de decentralisatie van de jeugdzorg en uitgangspunten voor de regionale samenwerking zijn opgenomen. De notitie 'Samenwerken aan Jeugdzorg Twente' is in december 2013 behandeld in de Raad. Medio 2013 verzocht het Rijk per 31 oktober 2013 te voorzien in een regionaal transitiearrangement. Dit was niet voorzien. Het regionaal transitiearrangement van de 14 samenwerkende gemeenten in Twente geeft inzicht in hoe de regio de continuïteit van de jeugdzorg wil realiseren vanaf 1 januari 2015. Bij gemeenten, instellingen en vrijgevestigden zijn echter nog onduidelijkheden over het beschikbare budget dat gemeenten vanaf 2015 ontvangen vanuit het Rijk. In de meicirculaire 2014 wordt het budget 2015 definitief vastgesteld. Het regionaal transitiearrangement is er dan ook op gericht gezamenlijk zo ver mogelijk te komen, onder voorbehoud van definitieve budgetten en wetgeving. Zekerheid over de financiële kaders zal waarschijnlijk pas in mei 2014 gegeven kunnen worden. De gemeente Enschede gaat momenteel uit van een bedrag van 40 miljoen euro voor de Jeugdzorg (ongeveer 2.900 cliënten) dat straks naar de gemeente gaat met een doelmatigheidskorting oplopend tot 15%. In maart 2014 wordt aan de raad het uiteindelijke besluit met betrekking tot de governance voorgelegd; een regionaal besturingsmodel voor de samenwerking aan jeugdzorg. Om tijdig gereed te zijn voor het overnemen van taken, dossiers en verantwoordelijkheden is de gemeente reeds geruime tijd actief om zich voor te bereiden. Mede door middel van 'proefdraaien' en werkwijzen testen komen we tot een verbeterd systeem. Het meedraaien van Bureau Jeugdzorg in de wijkteams, de Multidisciplinaire aanpak Kindermishandeling, de rechtstreekse meldingen vanuit de wijkteams aan de Raad voor de Kinderbescherming zijn een aantal pilots dat momenteel loopt.

Bestuurlijk project Velve-Lindenhof Om van de wijk Velve-Lindenhof een krachtwijk te maken is, samen met partners en bewoners, in 2007 het wijkactieplan opgesteld. Op basis van dit wijkactieplan is op 31 maart 2008 het charter getekend tussen Rijk en Gemeente en corporaties. Dit betekent dat integraal de problemen opgepakt worden zodat vanuit de invalshoeken wonen, leven en werken er een duurzame wijk zal ontstaan. In het Charter zijn afspraken gemaakt over de verdeling van de kosten van de integrale aanpak. De corporaties en de gemeente investeren daarbij zeer fors in de sociale en fysieke aanpak. De fysieke verandering van delen van de wijk wordt nu goed zichtbaar door de grootschalige sloop en nieuwbouw. In 2013 zal de aandacht vooral gericht zijn op het afronden van de openbare ruimte rondom de nieuwbouwwoningen, de planvorming van het Hart van de Wijk en de verdere visievorming voor de Lage Bothof. Verder vinden er op het gebied van jeugd en onderwijs continu diverse ondersteunende activiteiten plaats.	**Bestuurlijk project Velve-Lindenhof** Voor het 'Hart van de Wijk' is een realisatieovereenkomst gesloten tussen de gemeente en VOF (De Woonplaats en Ons Huis). Het definitief ontwerp voor het gebouw en de openbare ruimte is aan de bewoners / gebruikers gepresenteerd en goed ontvangen. Er zijn al huurovereenkomsten met toekomstige gebruikers gesloten en de aanbesteding voor de realisatie van het gebouw 'Hart van de Wijk' door de VOF heeft plaatsgevonden. Binnen de 'Velve Groen' heeft de oplevering van de laatste woningen plaatsgevonden en is het definitief inrichten van de openbare ruimte rondom de nieuwbouwwoningen bijna volledig afgerond. Op initiatief van De Woonplaats is de planvorming voor alle nog in te richten deelgebieden binnen de 'Lage Bothof' weer opgestart nadat de planning tijdelijk heeft stilgelegen na het wegvallen van de NRO in 2012. Er wordt gedacht aan appartementen ten noorden van de Lage Bothofstraat; tussen de Lage Bothofstraat en Lipperkerkstraat wordt uitgegaan van grondgebonden woningen. In dit laatste gebied zijn in 2013 veel oude woningen gesloopt. Het tempo waarin deze ontwikkelingen doorgaan en het exacte programma zijn nog onzeker. Voor de Noord Esmarkerrondweg is de reconstructie in 2013 uitgevoerd en afgerond.Vooruitlopend op het gereedkomen van 'Hart van de Wijk' in 2015 is begonnen met wijkactivering. Dit is tevens het vervolg op het actieplan Jeugd en Onderwijs.
Bestuurlijk project Wesselerbrink Noord De wijkvernieuwing van Wesselerbrink Noord, Het Bijvank/Het Lang heeft tot doel te komen tot een duurzame wijk met een aangenaam leef- en woonklimaat, gedifferentieerde bevolkingsopbouw en een betere en herkenbare bereikbaarheid van de individuele woning. Met de herstructurering van de Wesselerbrink Noord wordt beoogd een duurzaam sociaal stabiele woonomgeving te creëren, waarbij verschillende bevolkingsgroepen in etnische, financiële en sociaal-maatschappelijke zin naast elkaar	**Bestuurlijk project Wesselerbrink Noord** Het participatieplan is afgerond, het uitvoeringsplan is nagenoeg definitief en de gereedschapskist (gedetailleerde uitgangspunten voor het ontwerpproces van de binnen- en buitenbrinken) is eveneens nagenoeg gereed. Het inrichtingsplan fase 1 (civiel en groen) is afgerond. Het civiele deel is aangelegd en het groene deel zal in het voorjaar van 2014 worden uitgevoerd.

leven.In 2013 staan de uitvoering van het Sociaal Economisch Plan, de oplevering van de buitenruimte Ramelerbrink en de uitvoering van Het Bijvank Noord (renovatie, sloop, nieuwbouw en inrichting buitenruimte) gepland.	Het definitieve voorstel voor de schoolomgeving is klaar, maar moet nog met de betrokkenen besproken worden. Het inrichtingsplan Rhaanbrink en het inrichtingsplan fase 2-5 voor het Bijvank Noord (groen) zijn afgerond, evenals het definitieve grijs ontwerp voor alle fases.
Bestuurlijk project Stroinkslanden De Woonplaats en de Gemeente Enschede zien Stroinkslanden-Zuid als een stijgingswijk. De intentie van het project Stroinkslanden 2015 is dat Stroinkslanden-Zuid stap voor stap hoger op de sociaaleconomische ladder komt, waarbij de wijk zich sociaal, fysiek en economisch ontwikkelt tot een sterke, leefbare wijk. De Woonplaats en de Gemeente Enschede hebben gekozen voor een gezamenlijke integrale aanpak waarbij het sociale aspect leidend is. Het jaar 2013 zal in het teken staan van: Ontwerp en realisatie groenstructuur fase 2 Pilot Verduurzaming woningvoorraad Hanenberglanden (inclusief sociaal economisch programma) Plan Winkelcentrum Stroinkslanden door projectontwikkelaar Sociale Activering via Stroinkshuis Ontwikkelinitiatief zorgwoningen door de Woonplaats.	**Bestuurlijk project Stroinkslanden** De gemeente draagt bij aan de activeringscomponent van het Stroinkshuis. De Woonplaats en gemeente zijn begonnen met het opstellen van een activeringsplan en het bewoners team Stroinkslanden heeft de gymzaal in gebruik genomen. Het beheer van het Stroinksbos is overgedragen aan Landschap Overijssel en in het eerste kwartaal van 2013 is het achterstallig onderhoud van het bos weggewerkt. De realisatie van de open plekken aan de bosrand Hesselinklanden is gestart. De overkapping voor jongeren op het Smileyterrein is gerealiseerd. Er is een start gemaakt met het definitieve ontwerp en de realisatie van de groenstructuur fase 2. Voor de pilot verduurzaming woningvoorraad Hanenberglanden is een plan ontwikkeld. De aanpak is gecombineerd met het sociaal-economisch programma en er worden meer Zzp-ers betrokken bij de ontwikkeling van de wijk. De ontwikkeling van zorgwoningen door de Woonplaats vindt geen doorgang. De aandacht zal meer uitgaan naar de doelgroep 65+ uit de wijk t.b.v. wooncarrière.
B2: Integrale maatschappelijke ondersteuning (zorg op maat, betaalbaar en bereikbaar)	
Begroting	**Realisatie**
Decentralisatie AWBZ functies extramurale begeleiding en kortdurend verblijf De gemeente bereidt zich voor op de decentralisatie van de functie extramurale begeleiding, kortdurend verblijf en inloop ggz vanuit de AWBZ naar de Wmo. Na de overheveling van de hulp bij het huishouden in 2007 en de pakketmaatregelen in 2009 en 2010, is het voornemen dat de gemeente ook	Door het kabinet Rutte II is de decentralisatie van de Begeleiding (groep en individueel) en het Kortdurend Verblijf inderdaad doorgezet. In het regeerakkoord bestond aanvankelijk het plan om, behalve de functies extramurale begeleiding en kortdurend verblijf, ook de AWBZ- functie Persoonlijke Verzorging in de WMO te laten landen. In november 2013 is echter besloten deze functie onder te

hiervoor verantwoordelijk wordt. als het gaat om mensen met een matige of zware beperking. Deze decentralisatie is na de val van het kabinet Rutte controversieel verklaard. De algemene verwachting is dat deze weer wordt doorgezet door het nog nieuw te vormen kabinet in het najaar van 2012. Of en welke veranderingen hierbij dan worden ingezet, is nu niet te beoordelen. De gemeente Enschede heeft, net zoals de overige gemeenten in Twente, besloten de voorbereiding van de decentralisatie wel door te zetten, in bijgestelde vorm, zodat er in 2013 geen risico is van een tijdklem in de voorbereiding. De decentralisatie en overheveling van het budget (-5%) biedt de gemeente de mogelijkheid om ook voor mensen met een matige of zware beperking, op basis van maatwerk, algemene, collectieve of individuele voorzieningen in te zetten. Uitgangspunten daarbij zijn: begeleiding / ondersteuning zo dicht mogelijk bij de burger, gebruikmakend van -en waar nodig gericht op versterking en behoud van- eigen kracht, zelfredzaamheid en het sociale netwerk, georganiseerd op lokaal (wijk)niveau en verbonden met andere taken en voorzieningen. De gemeente bereidt zich voor op de decentralisatie door deze burgers en de betrokken zorgaanbieders beter te leren kennen en door de beschikbare en benodigde compensatiemogelijkheden voor deze burgers in beeld te brengen. Hiervoor loopt een traject in samenwerking met de 14 Twentse gemeenten. Frontlijnsturing In het najaar van 2010 heeft het College van B&W besloten tot het realiseren van wijkgerichte teams frontlijnsturing samen met partners in de stad. Deze partijen zijn samen een implementatietraject ingegaan. Dit traject heeft geleid tot het starten van vijf teams, één team per stadsdeel, per 1 januari 2012. Het uitgangspunt van ‘één huishouden, één	brengen in de Zorgverzekeringswet. Voor de gemeente betekent dit minder mogelijkheden voor slimme combinaties en efficiënte maatwerkoplossingen en daarmee een extra financieel risico. De financiële risico’s op de begeleiding zijn een stuk groter geworden dan in 2012 verwacht. Het kabinet Rutte I zou het budget voor Begeleiding en Kortdurend Verblijf met een korting van 5% naar de WMO overhevelen, in de huidige plannen is een korting van 25% voorzien. De voorbereiding op de decentralisatie van AWBZ-functie is in 2013, ondanks alle onzekerheden, doorgezet. Dat heeft geleid tot de nota Inrichting en Sturing, die in 2014 verder zal worden uitgewerkt. Op het gebied van Begeleiding Groep (WMO: dagbesteding) is door adviesbureau HHM een onderzoek gedaan naar de huidige invulling. De gegevens uit dit onderzoek worden gebruikt om de dagbesteding in het kader van de WMO goed vorm te geven, in samenhang met Beschut werken en de nieuwe Participatiewet. Er zijn sinds januari 2012 vijf wijkteams actief, één per stadsdeel. In het werken in de teams worden de eerder genoemde uitgangspunten gehanteerd. Centraal daarin staat het zo generalistisch mogelijk werken van een wijkcoach. We hebben gemerkt dat het werken daar naartoe tijd vergt, dat doorkruist wordt door het tempo van de 3 decentralisaties. En daarnaast merken we dat er grenzen zijn aan het generalistisch kunnen werken, d.w.z. dat sommige expertise specialistisch is. Dit wordt meegenomen in de doorontwikkeling van de wijkteams. De efficiencywinst die de wijkteams opleveren zal blijken uit de resultaten van het MKBA-onderzoek (onderdeel WMO-werkplaats van Saxion). Deze geven aan wat de baten zijn van de werkwijze van wijkteams en de

plan van aanpak, één regisseur en zoveel als mogelijk één uitvoerder' leidt tot minder tijdsverlies voor overdracht en afstemming, betere analyse en diagnose, vroegtijdiger signaleren, minder zware (duurdere) zorg en diensten, meer participatie en minder escalaties (overlast). Uiteindelijk zijn we als gemeente na de decentralisaties AWBZ en jeugdzorg, naast het zorgkantoor Twente, de grootste financier in het werkveld en zijn bij ons op termijn de grootste 'winsten' te verwachten van de werkwijze van de teams. Deze 'winsten' zijn broodnodig gezien de efficiencykortingen die gepaard gaan met deze decentralisaties. De wijkteams dragen, naast de wijkdiensten, de vitale sportverenigingen, 'Jij maakt de buurt', bij aan het realiseren van die efficiencytaakstellingen - van ongeveer 5 miljoen voor Enschede in 2014 en verder. Met het sluiten van een samenwerkingsovereenkomst hebben de kernpartners (SMD, Livio, RIBW, MEE Twente en de gemeente) en expertisepartners voor de komende drie jaar de volgende doelen vastgesteld: • het bevorderen van de sociale stijging van de doelgroep en het stimuleren van het organiserend vermogen uit de wijken. • het realiseren van een effectieve en efficiënte aanpak met betrekking tot de problematiek van de doelgroep. • innovatie van maatschappelijke ondersteuning die aansluit op de ontwikkelingen op het terrein van de Jeugdzorg, Wet maatschappelijke ondersteuning, Wet werken naar vermogen en de Wet passend onderwijs. Bemoeizorg De inzet van Bemoeizorg heeft haar effect bewezen als het gaat om het leggen van contact met zorgwekkende zorgmijders en hen toe te leiden naar zorg. Daarmee wordt ook een complex van overlast gevende problemen die de leefbaarheid in buurten en wijken direct beïnvloeden tegengegaan. Bij	omvang van deze baten, bijvoorbeeld door de kosten van 'vermeden huisuitzettingen' aan te geven. De resultaten worden eind 1e kwartaal van 2014 opgeleverd. Daarnaast doen we in samenwerking met de UT een vergelijkend onderzoek naar de werkwijze van onze wijkteams en die in Leeuwarden en Zaandam. Het doel hiervan is om van de overeenkomsten en verschillen te leren en deze lessen mee te nemen in de doorontwikkeling naar wijkteams 'nieuwe stijl' (wijkteams in 2015). Naast de drie genoemde doelen is de focus in 2013 gelegd op de doorontwikkeling van de teams om de drie decentralisaties hierin op te kunnen vangen. De vastgestelde doelen blijven gelden voor de wijkteams 'nieuwe stijl'. In 2013 hebben Tactus en Mediant bemoeizorg ingezet. Op verzoek van de gemeente hebben zij 1 team bemoeizorg geformeerd. Hierdoor kan gezamenlijk de beoordeling gedaan worden welke bemoeizorgwerker zich het beste op een cliënt kan richten en kan men eenvoudiger cliënten van elkaar overnemen als dit nodig

de Programmabegroting 2012 is meegedeeld dat de Rijksmiddelen voor Maatschappelijke Opvang afnemen. Ter compensatie hiervoor is voor 2012 eenmalig een bedrag van 500.000 euro uit het implementatiebudget gehaald om de bemoeizorg in 2012 in stand te houden en ondertussen naar mogelijkheden te zoeken om een structurele oplossing te vinden om de terugval van Rijksmiddelen binnen het product op te lossen. Vanaf 2015 zal hiervoor gezocht worden naar mogelijkheden binnen de dan beschikbare middelen decentralisatie begeleiding AWBZ, dan wel door herschikking van middelen binnen het programma WZW. Voor de jaren 2013 en 2014 worden incidentele middelen hiervoor benut, inclusief die van de lopende begroting.	is. Tactus en Mediant merken dat de druk op bemoeizorg nog meer toeneemt als gevolg van bezuinigingen bij andere organisaties. In 2013 is door de Inspectie van de Gezondheidszorg landelijk onderzoek gedaan naar (F)ACT-teams. Het team bemoeizorg van Tactus en Mediant valt hier ook onder. De Inspectie heeft een aantal verbeterpunten benoemd.
Maatschappelijke investeringsopgave: Frontlijnsturing <u>Beoogd doel en maatschappelijk effect:</u> In de mio “Wijkteams wijkcoaches” is de hypothese dat zij ten eerste bijdragen aan een efficiencybesparing in het gehele werkveld van ongeveer 5% op de uitvoeringskosten. Ten tweede wordt naar verwachting door de wijkgerichte aanpak meer problematiek opgespoord (10%). Ten derde leidt de werkwijze tot een stijging van het maatschappelijk rendement doordat er betere participatie in de samenleving plaatsvindt, door meer kans op werk, minder schulden, minder schooluitval en minder overlast in de wijk. <u>Samenwerking partners</u> Met ingang van februari 2012 zijn vijf teams actief bestaande uit medewerkers van Livio, het RIBW Overijssel, MEE Twente, de SMD, BJZO en van de gemeente. In het eerste kwartaal van 2012 zijn 205 gezinnen in behandeling bij de teams. Mediant en Tactus hebben inmiddels vaste contactpersonen benoemd die de teams kunnen benaderen. Met andere partners zoals de politie, de woningbouwcorporaties en welzijn zijn samenwerkingsafspraken gemaakt. Dit neemt toe naar het verwachte aantal van ongeveer 1900 gezinnen aan het eind van 2013.	De MIO Frontlijnsturing heeft zijn vervolg in de Maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) die uitgevoerd wordt van de huidige wijkteams. De resultaten hiervan worden opgeleverd aan het eind van het 1e kwartaal 2014. Uit de managementinformatie blijkt dat we gedurende twee jaar, meer dan de helft van het beoogd aantal huishoudens in beeld hebben gehad (1.135). Als we kijken naar de samenwerking met partners, zijn de woningcorporaties, de afdeling Economie en Werk van de gemeente, de SMD en justitie de grootste aanmelders bij de wijkteams. Samen met Saxion is het scholingstraject voor de wijkcoaches voor 2013 en 2014

Innovatie Eén van de belangrijkste vernieuwingen betreft de innovatie in het opleiden van professionals op basis van de ervaringen van de wijkcoaches. 'Ontzorgen', normaliseren, werkend vanuit de talenten van mensen, versterken van de eigen kracht, vanuit 'de vraag achter de vraag', het inzetten en betrekken van het informele circuit (familie, buren etc.) en het onderhouden van korte kordate lijnen naar specialisten. Samen met Saxion en de UT wordt een monitor ontwikkeld op basis van het effectenmodel dat is vastgesteld tijdens de MIO. Daarbij wordt ook getracht een beeld te krijgen van het rendement en waar dit rendement landt. Beoogd resultaat 2013: De frontlijnsturing wordt geleidelijk ingevoerd over vier jaar vanaf 2012 en neemt zo op natuurlijke wijze de multiprobleemgevallen over uit de huidige reguliere trajecten bij de afzonderlijke organisaties. De doelgroep betreft 2% van de Enschedese huishoudens, zijnde 1.900 huishoudens.. Te betrekken partners en financiering:De partners Livio, het RIBW Overijssel, MEE Twente, de SMD, Bureau Jeugdzorg en de gemeente (E&W). Zij stellen formatie beschikbaar voor de 5 wijkteams. De structurele kosten bedragen op jaarbasis 691.000 euro. De personele kosten ad 541.000 (functionele aansturing en administratieve ondersteuning) alsmede kosten voor huisvesting ad 56.000 komen ten laste van de gemeente Enschede (uit budget Wijkzorgteams). De kosten ICT ad 94.000 worden vanaf 2014 verrekend over alle kernpartners op basis van het aantal fte's. Het voornoemde onderzoek van saxion en UT biedt mogelijk input voor het gesprek met andere organisaties die baat hebben bij de wijkteams.	ontwikkeld. Ook hebben we met hen de coaching (intervisie) van de huidige wijkcoaches vormgegeven. We werken daarnaast samen aan een opleiding die breder benutbaar is, d.w.z. door andere professionals dan alleen de wijkcoaches. De wijkteams zijn bemenst en gefinancierd zoals is beoogd. Naar de toekomst toe is door de decentralisaties een andere richting van financiering ingeslagen. Keuzes hiervoor zijn voorgelegd aan het College en Raad in de memo Sturing en Inrichting Jeugdzorg WMO.
Maatschappelijk investeringsopgave: Wijkdiensten	.

Beoogd doel en maatschappelijk effect: De opdracht/ (te verwachten) resultaten: • Efficiencyslag in de zorg (hulp bij het Huishouden, al dan niet gecombineerd met AWBZ-zorg). Met deze pilot wordt een besparing van 10% gehaald op de HH-zorgbudgetten van de minimaal 50 zorgcliënten die per pilot meedoen. • Verminderen van zorgbehoefte in de toekomst. • Gelijk houden of bij voorkeur verhogen van de klanttevredenheid. Aan de opdracht is ook een activeringsopgave gekoppeld om mensen uit de wijk mee te laten doen/ naar werk te begeleiden. Hieraan zijn op voorhand geen aantallen gekoppeld. Samenwerking partners Op 31 januari 2012 heeft het college het uitvoeringsplan pilot Wijkdiensten vastgesteld. Met dit besluit is drie partijen opdracht gegeven om in 2012 een pilot wijkdiensten vorm te geven. De drie partijen die inmiddels aan de slag zijn, betreffen: • ADG Dienstengroep (Asito en TSN) in Pathmos • Stichting De Posten in de Wesselerbrink • Stichting DivA met stichting Zorggroep Manna in Roombeek, Mekkelholt en Deppenbroek De gemeente Enschede heeft pilotpartijen nadrukkelijk gevraagd de samenwerking met partijen in de wijk op te zoeken. Op deze wijze leveren ook andere partijen een actieve bijdrage aan de opgave. Met de versterking van voorzieningen op wijkniveau wordt ook uitvoering gegeven aan het WMO-beleidsplan dat recent door het college is vastgesteld. Innovatie Via het innovatiefonds proberen we nog meer linken te leggen en samenwerkingsvormen te stimuleren tussen partners en het (Enschedese) bedrijfsleven om de zorg op een andere manier te organiseren waardoor	Samenvattend was de conclusie: 1. De pilot wijkdiensten heeft pilotpartijen nog meer bewust gemaakt van het feit dat er een andere mindset nodig is bij alle professionals (van ‘zorgen voor’ naar ‘zorgen dat’). 2. De huisbezoeken cq. keukentafel gesprekken die gevoerd zijn met alle deelnemende klanten gaven goed zicht op de ‘vraag achter de vraag’ en zijn van belang om de wijk te leren kennen. 3. Alle partijen hebben conform afspraken een fysieke ontmoetingsruimte opgezet (Huiskamer van de buurt), een plan van aanpak gemaakt voor additionele werkgelegenheid en voor digitale ontsluiting van vraag en aanbod in de wijk. 4. De efficiencyslag is op voorhand ingeboekt (10% korting). Het is echter de pilotpartijen maar beperkt gelukt om de HH-uren te verminderen en daarvoor andere wijkdiensten in te zetten. Dit stuitte op weerstand bij klanten omdat hen iets wordt ontnomen dat al is toegezegd via ons eigen indicatiestelsel (gewoonterecht dan wel claimgedrag). Uit het partneroverleg op 26 februari 2013 is gebleken dat de pilotpartijen zeer enthousiast zijn over een werkwijze waarbij instellingen en professionals meer ruimte krijgen van de gemeente. Het is belangrijk om goed kennis te hebben van de wijk, de aanpak van de wijkdiensten kan hierin tot voorbeeld dienen. Kennispark Twente speelt hierin een belangrijke rol. In kleine settings probeert

de zorgkosten in de toekomst lager worden. Met het (Enschedese) bedrijfsleven wordt in eerste instantie op alle branches gedoeld om ruimte te creëren voor verrassende (innoverende) samenwerkingcombinaties. Sinds de start van de pilot zijn in elk pilotgebied huiskamers geopend en worden activiteiten in de buurt aangeboden waarbij mensen elkaar ontmoeten. Door middel van inzet van vrijwilligers en activiteiten te ontwikkelen worden mensen gestimuleerd mee te doen. Daarnaast zijn de zorgleveranciers met cliënten in gesprek over de wijze waarop ze zorg ontvangen. Uit deze gesprekken blijkt dat de individuele behoefte ook andere accenten kent, met name op het gebied van welzijn. De pilotpartijen helpen mensen te bekijken op welke manier in deze behoeften voorzien kan worden. Vooralsnog lijken efficiencyslagen in de WMO-werkzaamheden nog niet te worden bereikt. Cliënten wensen vast te houden aan hun huidige (uren) hulp. <u>Beoogd resultaat 2013:</u> Eind dit jaar loopt de pilot af. In de eerste helft van 2013 wordt met pilotpartijen en andere belangstellende partijen gesproken over de wijze waarop de WMO (en onderdelen van de AWBZ) door gemeente en partijen het best kan worden vormgegeven In deze gesprekken worden de inzichten die zijn opgedaan in de pilot meegenomen en verzilverd. Op voorhand verwachten we bij de contractvorming de volgende dilemma's tegen te komen: • De pilot gaat uit van één hoofdaannemer voor de wijk. Dit staat haaks op individuele keuzevrijheid. • Door terugdringen van zorg ontstaat naar verwachting behoefte aan andere (goedkopere) voorzieningen. Hoe gaan we hier mee om? <u>Te betrekken partners en financiering:</u> De zorgleverancier ontvangt de zorgkosten van de cliënten waar 10% op wordt gekort vanwege de te verwachten efficiëncyslag. De investeringen die in deze MIO gedaan worden, zijn niet volledig bekend.	men vraag en opgaven van gebruikers en zorginstellingen te koppelen aan het aanbod van het bedrijfsleven onder meer in zogenaamd proeftuinen voor zelfredzaamheid. De lessen uit de pilot wijkdiensten, de goed vormgegeven samenwerking tussen gemeente en Menzis (convenant Gezond Meedoen) en de partnerships die in de wijkdiensten zijn ontstaan en uitgebouwd hebben geleid tot een gedeelde ambitie om verdere zorgvernieuwing mogelijk te maken. Daartoe is Enschede door het ministerie van VWS inmiddels aangewezen als proeftuin Hervorming Langdurige Zorg. In deze proeftuin wordt in de pilot "zorgvernieuwing door populatiefinanciering" een andere financieringswijze ingezet om zorgvernieuwing mogelijk te maken door financiële schotten weg te halen. In de nota "Inrichting en sturing van Jeugdzorg en WMO na 2015" is dit verder uitgewerkt.

Grotendeels worden deze gedaan door de pilotpartijen die experimenteren met nieuwe werkvormen en hiervoor investeringen doen in onder meer nieuw personeel, opleiding van personeel, fysieke ruimten, vormgeven van een (digitaal-) netwerk met partijen in de wijk, etc. Ook de andere partijen die bij de pilot aanhaken doen op hun beurt weer investeringen. De gemeente heeft pilotpartijen een bijdrage gegeven in de opstartkosten van de pilot van 25.000 euro per pilot, een bijdrage voor de huiskamer van 2.000 euro per pilot (overeenkomstig de regeling voor huiskamers).	
Maatschappelijk investeringsopgave: Vervoer <u>Beoogd doel en maatschappelijk effect</u>: Er is een door alle betrokken partijen (gemeenten, vervoerders en zorginstellingen) gedragen inzicht dat het op het terrein van vervoer anders moet en dat dat op regionaal niveau moet worden vormgegeven. De taakverdeling tussen de gemeente, de regio en de vervoerders zal daarbij gaan verschuiven. De gemeenten gaan dan namelijk niet meer afzonderlijke contracten voor verschillende vervoerssoorten sluiten, maar doen dat op regionaal niveau, waarbij de vervoerders de onderlinge afstemming van de verschillende vervoersstromen organiseren. Daarmee verschuift de centrale rol van regisseur, toezichthouder en aanbestedende partij van de gemeenten naar een samenspel tussen de Regio(gemeenten) en de vervoerders. Door de uitvoering van het vervoer voor diverse doelgroepen, te weten: OV, Wmo, WsW, Awbz en leerlingenvervoer, onder te brengen in één systeem kan het vervoer efficiënter worden georganiseerd, waardoor deze voorziening, ook bij krimpende budgettaire middelen voor daarop aangewezen burgers beschikbaar kan blijven. Inmiddels is ook het rijk duidelijk dat in het vervoer een efficiencyslag is te maken. In het Lenteakkoord is opgenomen dat 150 miljoen euro in de AWBZ wordt bezuinigd op het vervoer, vanaf 1 januari a.s. Op dit moment	Zie de tekst bij politieke speerpunten.

overleggen de zorgaanbieders en de vervoerders welke gevolgen dit heeft en welke aanpassingen moeten worden aangebracht. Ons is nog niet duidelijk welke gevolgen dit heeft voor de MIO Vervoer. Het zou kunnen zijn dat meer beroep wordt gedaan op de vervoersvoorzieningen in de WMO. Beoogd resultaat 2013: Er van uit gaande dat het in 2012 uitgevoerd haalbaarheidsonderzoek een positieve uitkomst heeft zal in 2013 de implementatie van start kunnen gaan. Het moment van opnemen van verschillende vervoersstromen in het systeem is afhankelijk van de duur van lopende vervoerscontracten. Te betrekken partners en financiering: De kosten van de MIO worden gedragen door de Regio. De gemeenten en vervoerders leveren menskracht in het onderzoek en de implementatie.	
Duurzaamheid	
Begroting	**Realisatie**
Het programma WZW heeft een belangrijke ondersteunende, regie- en coördinatierol in acties met partners. Dit richt zich naast het stadsdeelgewijswerken en burgerparticipatie ook op het stimuleren van het bewustwordingsproces ten aanzien van CO2 uitstoot. De inzet is dat zorginstellingen door energiebesparing en opwekking van duurzame energie aan de opgave voldoen. Onze rol verschilt daarbij van geval tot geval. Soms is de gemeente eigenaar en kunnen we zelf maatregelen nemen, in andere gevallen moeten we onze zorgpartners stimuleren. Naast het oppakken van deze directe duurzaamheidopgave heeft het programma een belangrijke ondersteunende rol richting de andere programma's. Stadsdeelmanagement heeft een belangrijke regie- en coördinatierol in acties met partners, met name burgers, in het kader van het stadsdeelgewijs werken en burgerparticipatie. Stimulering van het bewustwordingsproces ten aanzien van CO-2 uitstoot wordt meegenomen. Als programma WZW doen we	In 2013 heeft het programma WZW bijgedragen aan de ontwikkeling van de Enschedese uitdaging. Dit netwerk heeft als doel te bemiddelen in menskracht, middelen en materiaal tussen maatschappelijk betrokken ondernemers en maatschappelijke vraag. Werknemersvrijwilligerswerk is een vorm van maatschappelijk betrokken ondernemen, waarbij werknemers in de tijd van de baas tijd en kennis kunnen inzetten voor een maatschappelijk doel. Binnen de projecten kunnen de fysieke duurzaamheidsdoelstellingen vorm krijgen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het duurzaam verbeteren van verenigingsgebouwen waarin voor regulier onderhoudswerk geen ruimte is. Ook kan het gaan om hergebruik van materialen. In verschillende stadsdelen zijn buurtenergiebedrijven en -kringen opgericht, en in andere stadsdelen zijn daar initiatieven voor genomen, met als doel om gezamenlijk het energieverbruik te verminderen en goedkopere energie in te kopen.

veel in de participerende en ondersteunende rol richting onze partners, zowel in- als extern. Onze bijdrage is niet altijd kwantitatief te meten en is meestal ook niet direct toe te rekenen aan het programma.	Alle stadsdelen kennen duurzaamheids-initiatieven, vaak energetisch van aard. Doel is CO-2 reductie. Projecten als: “Groen dat scheelt” en “Ik doe ook groen”, evenals de buurtenergiebedrijven in Boekelo, noord, zuid en centrum beogen verduurzaming. De meeste van deze bedrijven zijn nog bezig van de grond te komen. Het is nog niet duidelijk of dat zal lukken. Dit geldt wel voor het Reimarkt Consortium dat via een franchise-achtige formule verduurzaming voor renovatie aanbiedt. Ook bewonersbedrijf Beien in noord is actief op het gebied van duurzaamheid, met zonnepanelen. Woningcorporatie De Woonplaats heeft voor de wijk Velve-Lindenhof een actieplan energiezuinige woningen opgesteld en uitgevoerd. Monitoring laat een aanzienlijk lager energieverbruik in Velve-Lindenhof zien dan voorheen.

Overige aandachtspunten
Realisatie 2013: Eind 2011 hebben Enschede en Menzis een convenant gesloten en zijn we op basis van het uitvoeringsprogramma Gezond Meedoen! aan de slag gegaan met 14 gezamenlijke projecten. Als gevolg van het regeerakkoord Rutte II is het uitvoeringsprogramma begin 2013 herijkt. Met het oog op de al in gang gezette stelselwijzigingen AWBZ in combinatie met verdere bezuinigingen per 2015 is een aantal projecten toegevoegd (proeftuin wijkverpleegkundige, verkenning populatiebekostiging, valpreventie, WeHelpen). In de lopende projecten is de focus gelegd op activiteiten in de drie Enschede Doen proeftuingebieden: Zuid-West, Wesselerbrink en Glanerbrug. Daarnaast is de samenwerking met Menzis verbreed naar 14 Twentse gemeenten.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Frontlijnsturing	5.175	5.198	5.214	-16
Individuele voorzieningen	34.689	34.565	30.962	3.603
Maatschappelijke ondersteuning	3.049	3.055	1.243	1.812
Opvang en zorg kwetsbare burgers	12.947	12.209	12.803	-594
Resultaat Bedrijfsvoering	0	0	-684	684
Stadsdeelsgewijs werken	5.578	6.052	4.982	1.069
Welzijn	5.464	5.517	5.481	36
Totaal **Lasten**	**66.901**	**66.596**	**60.001**	**6.595**
Frontlijnsturing	384	384	405	21
Individuele voorzieningen	3.186	3.069	3.512	443
Maatschappelijke ondersteuning	500	500	288	-212
Opvang en zorg kwetsbare burgers	1.259	1.344	1.415	71
Stadsdeelsgewijs werken	235	235	472	237
Welzijn	9	9	9	0
Totaal **Baten**	**5.573**	**5.541**	**6.101**	**560**
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**61.328**	**61.056**	**53.900**	**7.156**
Maatschappelijke ondersteuning	0	0	1.693	-1.693
Opvang en zorg kwetsbare burgers	0	75	75	0
Stadsdeelsgewijs werken	0	0	1.185	-1.185
Totaal **Storting Reserves**	**0**	**75**	**2.953**	**-2.878**
Frontlijnsturing	82	82	82	0
Opvang en zorg kwetsbare burgers	48	48	0	-48
Stadsdeelsgewijs werken	0	603	603	0
Totaal **Onttrekking reserves**	**130**	**733**	**685**	**-48**
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	**-130**	**-658**	**2.268**	**-2.926**
Gerealiseerd resultaat	**61.199**	**60.398**	**56.168**	**4.230**

Toelichting

Algemeen
Het programma heeft een voordelig resultaat van 4,2 miljoen euro. Bij de Najaarsnota gingen we uit van 3,1 miljoen euro. Het verschil is voor ca 0,9 miljoen euro het gevolg van de ontwikkelingen bij Individuele Voorzieningen. De dalende tendens ten aanzien van geïndiceerde voorzieningen heeft zich voortgezet; ook de baten (eigen bijdragen) waren hoger dan geraamd.

Individuele Voorzieningen
Het voordelig resultaat Individuele Voorzieningen Wmo bedraagt ruim 4 miljoen euro. Bij de second early warning brief aan de raad (17 september 2013) gingen we nog uit van een maximaal voordeel van 3,8 miljoen; het werkelijke voordeel ligt dus ruim 0,2 miljoen euro hoger. Er is nog steeds sprake van een daling van het aantal indicaties huishoudelijke hulp en ook een daling van het aantal uren per indicatie. Verder zijn er lagere kosten voor

woningaanpassingen, rolstoelen en scootmobielen. Het effect van het afschaffen van de zorgzwaartepakketten lijkt niet geleid te hebben tot een wezenlijke kostenstijging van de wmo-uitgaven.

Aangezien de voordelen op Individuele Voorzieningen deels van structurele aard zijn is bij de Programmabegroting 2014, naast de ingeboekte structurele ombuiging van 1,3 miljoen euro, ook een bedrag van ruim 1,6 miljoen euro ingeboekt als incidenteel voordeel. Vanaf 2015 ontstaat een volledig andere situatie als gevolg van de rijkskorting van 40% op de uitgaven huishoudelijke hulp.

Opvang en Zorg Kwetsbare Burgers
Het nadeel van 0,6 miljoen euro is voor 0,5 miljoen euro het gevolg van het uitvoering geven aan de raadsmotie "om alles te ondernemen om bemoeizorg als eerstelijnsvoorziening te behouden". Daarvoor zijn verplichtingen aangegaan voor 2013 (en 2014).
Verder is er een overschrijding van 91.000 euro op het budget winternoodnachtopvang. Dit is een gevolg van het vaker open zijn van de opvang en een gemiddeld hogere bezetting.

Stadsdeelgewijs Werken
Het resultaat Stadsdeelgewijs Werken bedraagt 121.000 euro. Dit wordt veroorzaakt door een taakstellende bezuiniging op de vrij besteedbare budgetten.
De bestedingen van de wijkbudgetten loopt niet synchroon met een begrotingsjaar. De Raad heeft besloten om eventuele onderuitputtingen te doteren in een reserve. Het restant budget kan dan na het betreffende begrotingsjaar worden besteed (en onttrokken aan de reserve).

In 2013 was voor wijkbudgetten totaal beschikbaar 2,5 miljoen euro (restant budget 2012 ad 1,2 miljoen euro in de reserve en 1,3 miljoen regulier budget). Uw Raad heeft op 1 juli jl in het kader van de bezuinigingen 2014 (Afweging Breder Kader) besloten om 0,6 miljoen euro van de niet bestede middelen 2012 in te zetten. Dit bedrag is gereserveerd in de reserve wijkbudgetten en wordt in 2014 onttrokken ten gunste van de bezuinigingsopgave. Feitelijk dus nog 1,9 miljoen euro te besteden in 2013 voor wijkbudgetten. Van dit bedrag is in 2013 1,3 miljoen euro besteed (0,6 miljoen euro van het restant 2012 en 0,7 miljoen euro uit het budget 2013). Het restantbudget 2013 (0,6 miljoen euro) wordt conform bestaande systematiek gestort in de 'reserve' wijkbudgetten en is voorzien voor 2014.

Het saldo van de reserve wijkbudgetten bedraagt 1,2 miljoen euro en bestaat dus uit 0,6 miljoen euro voor de bezuinigingsopgave 2014 en 0,6 miljoen euro restant 2013.

Bedrijfsvoering
Het voordelig resultaat op bedrijfsvoering van bijna 0,7 miljoen euro is grotendeels het gevolg van het niet (kunnen) vervullen van vacatures.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten.

2.4 Stedelijke Ontwikkeling

Vergroten van de duurzame ruimtelijke kwaliteit van de stad / Stimuleren van de beleefbaarheid van de stad	-->	053STAD (Binnenstad/Roombeek)	-->	Lasten	4.241
			-->	Baten	3.641
		Bestemmingsplannen	-->	Lasten	1.997
			-->	Baten	283
		Grondbedrijf	-->	Lasten	40.381
			-->	Baten	43.986
		Locatieontwikkeling	-->	Lasten	3.628
			-->	Baten	2.331
		Ruimtelijke Ontwikkeling	-->	Lasten	6.699
			-->	Baten	572
Vergroten bekendheid en verbeteren imago van de stad	-->	Cultuur	-->	Lasten	19.246
			-->	Baten	878
		Evenementen en Citymarketing	-->	Lasten	3.431
			-->	Baten	0
Tenminste op peil houden van de bereikbaarheid van de economische centra van de stad	-->	Parkeerbeheer	-->	Lasten	9.282
			-->	Baten	9.574
		Verkeersinfrastructuur en beleid	-->	Lasten	13.800
			-->	Baten	10.946

Portefeuillehouder(s): **Jeroen Hatenboer, Marijke van Hees, Hans van Agteren, Peter den Oudsten**
Programmadirecteur: **Fridse Mobach**

Wat hebben we bereikt?

De impact van het huidige economisch klimaat op het programma Stedelijke Ontwikkeling is groot. Achterblijvende inkomsten door stagnatie van bezoekersaantallen aan de (binnen)stad, een dalende waarde van het vastgoed, minder verkoop van bouwgrond en (rijks)bezuinigingen hebben van onze organisatie veel gevraagd. Deze omstandigheden maken een omslag naar een andere werkwijze, veel creativiteit en doorzettingsvermogen nodig. En dit allemaal met veel minder medewerkers. De rol van partners, Netwerkstad en de samenwerking met burgers is hierdoor steeds belangrijk geweest. En met succes: we kunnen op 2013 terugkijken met een aantal mooie resultaten die een voorbeeld zijn voor deze andere aanpak.

Vergroten van de duurzame ruimtelijke kwaliteit van de stad

In 2013 is samen met de Netwerksteden op een breder terrein gekeken naar de gewenste (ruimtelijk-economische) ontwikkelrichting. Samen met de Netwerksteden is de ontwikkelagenda Netwerkstad vastgesteld. Deze agenda zal in 2014 verder worden uitgewerkt. Het biedt een gezamenlijk kader voor verdere samenwerking en daarmee het versterken van de regio als geheel. Naast een visie is ook heel concreet een subsidieaanvraag gedaan naar de provincie voor de uitvoering van een aantal projecten. Verder hebben we dit jaar een start gemaakt om op het gebied van Bestemmingsplannen regionaal te gaan samenwerken.

Nadat in 2012 de Stedelijke Koers is vastgesteld met een aangepaste programmering en een richting voor nieuwe ontwikkelingen heeft daar een vervolg op plaatsgevonden in 2013 met de visie ontwikkeling Enschede 2030. Deze visie moet een inspiratie zijn voor het ontstaan van nieuwe ontwikkelingen waarin de rol van gemeente verandert en meer ruimte wordt gegeven aan het idee van de "Spontane stad".

De basis is verder op orde gemaakt. Het grondprijsbeleid is geactualiseerd waarin meer recht wordt gedaan aan de unieke (locatie) eigenschappen van kavels en de eigenschappen van de afnemers. Dit voor zowel wonen als werken. Ook is een kader vastgesteld voor de jaarlijkse bepaling van de parameters voor het MPG.

Dat de markt nog niet is aangetrokken blijkt wel uit de achterblijvende kavelverkoop en de verkoop van gronden uit ons NIEGG complex. Verder is het niet gelukt om de Ambachtsschool aan te besteden en komt de leegstandsaanpak nog niet van de grond. Sturing op het woon- en werkprogramma blijft een continue actie. Een belangrijk instrument om te kunnen blijven sturen op het woon- en werkprogramma is de monitor wonen en werken. Een eerste model is dit jaar opgeleverd.

Samen met de bewoners van Boswinkel is een plan ontwikkeld voor de herinrichting van de wijk. Ook voor het ontwerp van het Koningsplein zijn inwoners gevraagd mee te denken in het ontwerp in de vorm van twee inloopdagen op een locatie nabij het toekomstige plein. Dit zijn twee voorbeelden waarbij inwoners van Enschede inbreng hebben in het ontwerp van hun woonomgeving.

Tijdens de open monumentendag op 14 september is voor de eerste keer in Enschede de monumentenprijs uitgereikt aan iemand die zich heeft ingezet voor een monument of cultureel erfgoed. De inwoners van Enschede konden met hun stem bepalen welke van de vijf genomineerden de prijs mocht ontvangen. Uiteindelijk zijn de eigenaars van Villa Welna de winnaars.

Ook in 2013 is weer een aantal projecten opgeleverd, zoals de zuidelijke entree aan de Van Heekgarage, de appartementen aan de Molenstraat (voor J.P. van de Bentstichting) en de eerste woningen in de Boddenkamp. Daarnaast krijgt het Polaroid-terrein een steeds verdere invulling functies en krijgt het ziekenhuis vorm. Ten slotte is de Gids Buitenkans geëvalueerd.

Stimuleren van de beleefbaarheid, vergroten bekendheid en verbeteren imago van de stad

Belangrijke pijlers liggen in de uitvoering van het cultuurplan “Enschede, Culturele hotspot van het Oosten”, het evenementenbeleid, waaronder met name het jaarlijkse evenementenprogramma, en de citymarketingvisie. De hoogtepunten in Roombeek Cultuurpark waren de opening van de nieuwe AKI, de eerste editie van de Twente Biënnale en de wederopstanding van het Rijksmuseum Twenthe met onder meer de tentoonstelling Paden naar het Paradijs. Een intensieve lobby heeft voor de periode 2013-2016 continuering van de exploitatiesubsidie voor het Rijksmuseum Twenthe van het Rijk opgeleverd. In het Muziekkwartier vond onder veel belangstelling de tweede editie van Crossing Border plaats en scoorde de Nationale Reisopera hoog met een uitbundige uitvoering van de Barbier van Sevilla. Het Nederlands Symfonieorkest dat in 2013 haar 80-jarig jubileum vierde, bracht een vernieuwende reeks “Passie voor Bach” en een CD-opname samen met Tania Kross uit.

Het Wilminktheater organiseerde in samenwerking met de Culturele Zondagen en Enschede Promotie de eerste editie van een festival rond “Kesmis”. Ook droegen alle cultuurpartners voor het eerst gezamenlijk bij aan de opening van het cultureel seizoen op de Oude Markt in de binnenstad. Andere hoogtepunten in het evenementenseizoen waren onder meer de vaste

waarden Oranjedagen en Proefeet.

Het merendeel van de culturele instellingen realiseert het belangrijkste deel van haar doelstellingen op het gebied van bezoekers, bereik en eigen inkomsten. Bij TwentseWelle en ATAK blijven de bezoekersaantallen achter. Concordia, Kaliber Kunstenschool en de Openbare Bibliotheek hebben voorbereidingen getroffen voor grote bezuinigingen in de periode 2014-2017.

Binnen de landelijke ontwikkeling van Cultuureducatie met Kwaliteit hebben we een convenant tussen het primair onderwijs en cultuurinstellingen gesloten om te komen tot doorlopende leerlijnen die het onderwijs versterken en niet verzwaren. Landelijk is dit een voorbeeldproject.

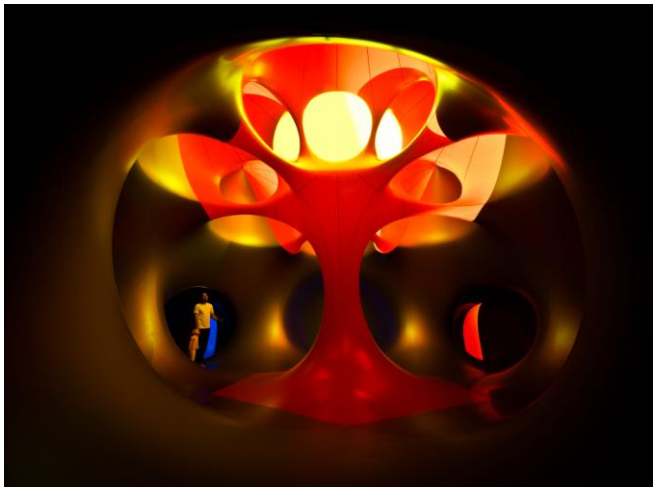

Binnen de citymarketing heeft onder meer de Winkelstadcampagne in Duitsland weer vruchten afgeworpen en is ook een Nederlandse campagne voorbereid. Verder is de aandacht voor social media verder geïntensiveerd. Regiobranding Twente en Enschede Promotie werken samen op het regionale en stedelijke kennisprofiel. Enschede Partners heeft in ruil voor gerichte projecten meer dan 200.000 euro bijgedragen aan de citymarketing.

Tot slot neemt de aantrekkingskracht van de stad toe door de bouw van een hotel aan het Wilminkplein en de voorbereidingen voor de bouw van Van der Valk aan de Zuiderval.

Tenminste op peil houden van de bereikbaarheid van de economische centra van de stad

Voor het thema bereikbaarheid is het beeld over 2013 positief. Het Rijk heeft dit jaar belangrijke besluiten genomen ten aanzien van de N18 (Tracébesluit vastgesteld), de A1 (bestuursovereenkomst over versnelde verbreding traject Apeldoorn-Azelo) en de verruiming van het Twentekanaal (MIRT-voorkeursbeslissing). Met deze investeringen wordt een belangrijke impuls gegeven aan de economische kracht van de regio.
Op lokaal niveau werpen de investeringen van de afgelopen jaren hun vruchten af. Zo is de Auke Vleerstraat inmiddels over een groot deel verbreed en zijn de werkzaamheden aan de Parkweg en Volksparksingel helemaal afgerond. De vergrootte capaciteit van deze wegvakken heeft een betere doorstroming mogelijk gemaakt. Ook investeringen aan de Zuiderval (vervanging verkeerslichten en aanpassing regeling) en de Gronausestraat (ruimere/nieuwe opstelvakken bij Dolphiaweg en Esmarkelaan) hebben – bij gelijkblijvende verkeersintensiteit – gezorgd voor een snellere afwikkeling van het verkeer.
Voor ons fietsbeleid is de nominatie als fietsstad een mooie beloning van de inspanningen die gepleegd zijn en nog gaan worden. De opening van de eerste fietsstraat (Pijlhovestraat) en het afronden van de inhaalslag van het onderhoud van fietspaden langs de hoofdwegen zijn voorbeelden uit de reeks van maatregelen die in 2013 is uitgevoerd ter verbetering van het fietsklimaat.

2013 is ook het jaar geweest waarin het SMART-project “live” is gegaan. In het SMART-project wordt via een app onder meer multimodale reisinformatie gecombineerd met bewustwording over CO^2-uitstoot als gevolg van het reisgedrag. Deze nieuwe benaderingswijze om mensen te proberen te verleiden tot andere, meer duurzame mobiliteitskeuzes, blijkt nationaal en internationaal de nodige belangstelling te trekken. De gemeente levert in de samenwerking met de UT, Novay en andere partijen daarmee ook een actieve bijdrage aan het bevorderen van innovatie in de regio.

Het financiële resultaat van het programma Stedelijke ontwikkeling bedraagt 859.000 euro voordelig. Bij de najaarsnotitie is een voordelig resultaat voorzien van 53.000 euro. De bezuinigingstaakstelling van 490.000 euro is gehaald.

Doelstellingen

Doelstelling A:	Vergroten van de duurzame ruimtelijke kwaliteit van de stad
Doelstelling B:	Stimuleren van de beleefbaarheid van de stad
Doelstelling C:	Vergroten bekendheid en verbeteren imago van de stad

Doelstelling D:	Tenminste op peil houden van de bereikbaarheid van de economische centra van de stad

Indicatoren
Om de effecten van onze inzet te meten hebben we per doelstelling indicatoren samengesteld. In onderstaande tabel staan de streef- en realisatiecijfers. Voor een totaaloverzicht van alle effectdoelstellingen en indicatoren zie de bijlage bij het jaarverslag.

Indicatoren	Score 2012	Streven 2013	Score 2013
Doelstelling A: 12. Rapportcijfer voor de waardering voor de groene kwaliteit van het buitengebied (natuur, landschap, water, cultuurhistorie)	7,6	7,5	7,7
Indexcijfer voor de stedelijke ruimtelijke kwaliteit (samengestelde index van diverse aspecten woonomgeving/woningen en voorzieningen)	100	100	100
CO2 reductie in Kton in 2020 t.o.v. 1990	1,7	3,4	Geen cijfer beschikbaar
Doelstelling B: 13. Rapportcijfer voor de waardering van aspecten van de binnenstad (horeca, winkels, sfeer, veiligheid, etc)	7,1	7,3	7,6
Doelstelling C: 14. Imago: Kennisstad (landelijke ranking) Ondernemende stad (landelijke ranking) Groene stad	 12 7	 12 7	 Wordt 2 jaarlijks gemeten
Doelstelling D: 15. Gemiddelde reistijd Enschede West/ Enschede Centrum (indexcijfer)	98	100	88

Toelichting op de indicatoren

Over de gehele linie komt een positiever beeld naar voren dan vorig jaar. De initiatieven door of in samenwerking met partners lijken goed aan te sluiten bij de voorkeuren van de inwoners.

Het rapportcijfer voor de gemiddelde waardering van het buitengebied is gestegen. De uitbreiding van de wandel- en fietspaden, recreatiemogelijkheden, nieuwe natuur en kleine horeca lijken zijn vruchten af te werpen.

Het indexcijfer voor de stedelijke ruimtelijke kwaliteit is gelijk gebleven ten opzichte van de 0-meting.

De CO2 reductie indicator is met ingang van de programmabegroting 2014-2017 gewijzigd. De reductie in Kton wordt niet meer bijgehouden, daarom zijn er geen meetgegevens opgenomen.

Het rapportcijfer voor de gemiddelde waardering van aspecten van de binnenstad is gestegen. Op geen van de onderzochte aspecten is slechter gescoord dan in 2012. De beoordeling speelvoorzieningen scoort het laagst, maar is het sterkst gestegen. Daarnaast scoren veiligheid en variatie in het winkelaanbod hoger dan in 2012.

De indicator van het imago wordt 2-jaarlijks gemeten (imago onderzoek door Newcom Research). De volgende meting wordt in het 1e halfjaar van 2014 uitgevoerd. Daarom zijn de opgenomen cijfers in 2013 gelijk aan 2012.

De gemiddelde reistijden naar Enschede-West/Enschede Centrum zijn op basis van metingen van de geautomatiseerde telsystemen duidelijk gedaald. Uitgedrukt in het algemene indexcijfer is de bereikbaarheid verbeterd naar 88 in 2013 ten opzichte van 100 in 2011 en 98 in 2012.

In onderstaande grafiek is een uitsplitsing gegeven naar de verschillende invalswegen. De daling van de reistijd is het sterkst op de route via de Zuiderval (-16%) en via de Gronausestraat (-12%). De daling op de Zuiderval kan worden verklaard uit een pakket van maatregelen dat genomen is bij de vervanging van de verkeerslichten. Uit meer gedetailleerde analyses is ook gebleken dat de doorstroming op bijvoorbeeld het kruispunt Wethouder Beversstraat-Zuiderval sterk verbeterd is, terwijl de hoeveelheid verkeer vergelijkbaar is gebleven. Op de Gronausestraat zijn wel verbeteringen doorgevoerd door onder meer het nieuwe opstelvak bij de Dolphiaweg, maar deze hebben geen effect gehad op de indicator die in dit geval wordt gehanteerd (betreft het oostelijke deel van de Gronausestraat dat geen onderdeel uit maakt van de route die voor de bereikbaarheidsindicator wordt gebruikt). De inschatting is dat het lagere indexcijfer op de Gronausestraat vooral het gevolg is van de langdurige afsluiting van de Noord Esmarkerrondweg, waardoor dat kruispunt voor doorgaand verkeer beter doorstroomde.

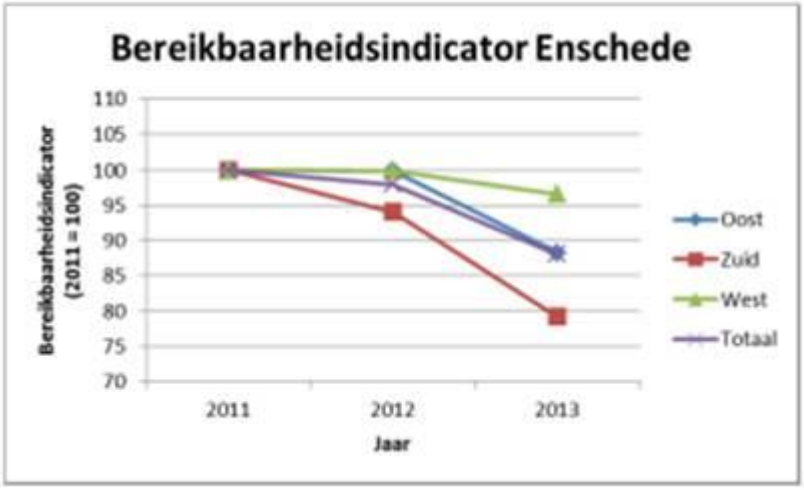

Verder moet de kanttekening worden geplaatst dat er gedurende het jaar haperingen en aanpassingen zijn geweest in het telsysteem, waardoor de betrouwbaarheid van de cijfers enigszins is aangetast.

De beleefde reistijd, gemeten op basis van een peiling onder het Enschede-panel, blijkt voor de fiets, auto en bus nog steeds vrijwel onveranderd.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Politieke speerpunten
De politieke speerpunten in onderstaande tabel kennen hun oorsprong in de toekomstvisie, het coalitieakkoord of het 10-puntenprogramma. We geven hier puntsgewijs aan welke activiteiten we het afgelopen jaar hebben uitgevoerd in het kader van het genoemde speerpunt, welke producten daarbij betrokken zijn en aan welke programmadoelstelling daarmee een bijdrage wordt geleverd.

Politieke speerpunten	
Doelstelling A: Vergroten van de duurzame ruimtelijke kwaliteit van de stad Betrokken producten: Ruimtelijke ontwikkeling, grondbedrijf, 053Stad, Locatie ontwikkeling	
A1: Aantrekkelijke woonwijken/Toekomstig ruimtegebrek	
Begroting	**Realisatie**
We actualiseren de structuurvisie, om goed (juridisch) te kunnen sturen op de doelen van Stedelijke Koers.	De structuurvisie is niet geactualiseerd. Om de structuurvisie te kunnen actualiseren, moet eerst Enschede 2030 verder worden uitgewerkt.
A2: Duurzame ruimte/Aantrekkelijke woonwijken	
Begroting	**Realisatie**
We maken in samenwerking met onze waterpartners een stadsbrede visie met uitvoeringsprogramma. Zo werken we aan een beter waterbeheer en daarmee aan een beter woon- en leefklimaat in onze stad. We gaan de Gids Buitenkans inhoudelijk evalueren en indien nodig op onderdelen actualiseren. We gaan een voorstel uitwerken met daarin een aanpak en beleid voor het tegengaan van verloedering op de niet ontwikkelde locaties (gebouwen en gronden) als gevolg van de stedelijke koers (uitfaseren en stopzetten van plannen). In dat voorstel geven we o.a. aan welke (tijdelijke) vorm van beheer mogelijk is en welke financiële inspanning daarvoor nodig is. Wij gaan samen met het programma E&W en in samenwerking met de partners een leegstandsaanpak voor kantoorgebouwen ontwikkelen. We ontwikkelen een monitor voor wonen en	De Watervisie is in mei vastgesteld in de Raad. Ook het uitvoeringsprogramma is vastgesteld als uitwerking van de Structuurvisie. Het uitvoeringsprogramma is in november aangeboden aan het college. De evaluatie gids buitenkans is afgerond en in december aan de Raad gestuurd. Er overheerst een positief gevoel over de resultaten die bruikbaar zijn voor het herzien van de Gids. Die herziening wordt in 2014 afgerond. Alle locaties die braak liggen vanwege de Stedelijke Koers zijn onderzocht. Op de meest urgente locaties hebben we acties gezet. Met de Stadsdelen is afgesproken dat zij intermediair zijn als (groepen van) bewoners zich melden met een initiatief voor gebruik van deze terreinen. De leegstandskaart hebben we weer up-to-date gemaakt. De leegstandskaart komt in 2014 online. Ook zijn er via het actieprogramma binnenstad

werken; hiermee kunnen we op stedelijke niveau (optelsom projecten afgezet tegen beleidsdoelstellingen) sturen en de Stedelijke Koers (jaarlijks) actualiseren.	een aantal panden (tijdelijk) ingevuld. De eerste monitor hebben we in oktober aan de Raad verzonden. Ook marktpartijen hebben naar ons gereageerd. Zij zullen bij de volgende monitor worden betrokken.
A3: Herstructurering en verbetering woonwijken/Aantrekkelijke woonwijken	
Begroting	**Realisatie**
Door het aflopen van de subsidieregeling ISV is het nodig om nieuwe samenwerkingsvormen en financieringen te vinden om ook na 2014 te kunnen investeren in de bestaande wijken. Samen met de Netwerksteden en de Provincie vormen we nieuwe ontwikkelstrategieën. Het gaat hierbij om vormen van samenwerking op het gebied van proces en financiering. Wij gaan in de uitwerking van de Stedelijke Koers samen met onze partners onderzoeken welk woningbouwprogramma nodig is in de herstructureringswijken om de gestelde doelstellingen ten aanzien van de woonsituatie en de leefbaarheid op termijn veilig te stellen. Daarbij wordt gekeken naar een evenwichtige ontwikkeling in relatie tot het versterken van de binnenstad door het toevoegen van woonfuncties.	De samenwerking van de provincie met de Netwerkstad gemeenten heeft geresulteerd in de Ontwikkelagenda Netwerkstad. Het visiedeel is in juni vastgesteld. Het uitvoeringsprogramma is in november door alle gemeenten vastgesteld. Het maken van een woningbouwprogramma voor de wijken is onderdeel van het traject Uitvoeringsafspraken Woonvisie. Dit traject is dit jaar in gang gezet en we zullen dit voor de zomer van 2014 afronden.
A4: Structurele maatregelen om tot een duurzaam grondbedrijf te komen	
Begroting	**Realisatie**
We werken aan verdere regionale samenwerking op het gebied van grondzaken in netwerkstadverband. We verkopen op dit moment minder kavels. Om dit te verbeteren zetten we in op de kwaliteit van de kaveluitgifte. Hiervoor creëren we een aantal nieuwe instrumenten en verbeteren bestaande processen. Wij gaan de methodiek van de majeure stedelijke investeringsopgaven evalueren. Dit ook in het licht van de geactualiseerde beheersverordening en nota weerstandsvermogen.	We hebben de samenwerking met de regionale grondbedrijven doorgezet en dit heeft geleid tot verdere afstemming van methodieken. We hebben een aantal instrumenten ingezet om de kavelverkoop te stimuleren. Zo bieden we een bouwkostenscan aan kopers aan, werken we met collectief particulier opdrachtgeverschap en hebben we een woonwensenonderzoek onder kavelzoekenden doorgevoerd, dat zal leiden tot een verbetering in het aanbod en in de processen rond de benadering en begeleiding van de kavelkopers. We hebben, naar aanleiding van de motie "evaluatie besluit MSI buiten grondbedrijf" van september 2012 Stedelijke Koers, de Raad in februari 2013 per brief geïnformeerd.

Bestuurlijke projecten	
Begroting	**Realisatie**
De belangrijkste doelen van de RO visie en Stedelijke Koers zijn het stimuleren van de economie en het vergroten van de kwaliteit van het centrum. Daarom werken we met onderstaande projecten aan het aanvullen van de kwaliteiten en functies van de (vergrote) binnenstad. De Spoorzone richt zich hier met name op wonen en werken aan huis. Stadsweide kent een meer economisch karakter: Kennis, Technologie en Zorg (KTZ).Deze projecten leveren ook een bijdrage aan doelstellingen B, C en D. *Project spoorzone* Middengebied: Het gebied wordt getransformeerd naar een vernieuwend woon- werkmilieu als versterking van de binnenstad en stepping stone naar Roombeek. Boddenkamp: Dit gebied wordt getransformeerd naar een woongebied. We geven 120 kavels voor grondgebonden woningen uit. Deze zijn bedoeld om in te vullen met particulier opdrachtgeverschap. *Project Stadsweide* Aan de Zuidwestkant van de binnenstad wordt samen met o.a. Medisch Spectrum Twente (MST), Saxion Hogeschool en de Universiteit Twente de Stadsweide voor KTZ ontwikkeld. Binnen dit gebied wordt de komende jaren geïnvesteerd in gebouwen, voorzieningen en ontwikkelingen op het gebied van KTZ. Nieuwbouw MST: Door de oriëntatie van de hoofdingang van het nieuwe ziekenhuis op de binnenstad ontstaat er een vergroting van de binnenstadsvloer en intensivering van het ruimtegebruik. Daarom richten we de openbare ruimte tussen de van Loenshof en de Koningstraat/Beltstraat opnieuw in. Openbare Ruimte: Ook op plekken waar Stadsweide aanhaakt aan de binnenstad, verbeteren we de openbare ruimte. Kop Boulevard 1e fase: Op basis van een stedenbouwkundige visie voor de gehele Kop	Voor alle Stedelijke Ontwikkelingsprojecten wordt 2x per jaar een afzonderlijke verantwoordingsrapportage opgesteld, waarin meer informatie is opgenomen. Hieronder wordt daarom op hoofdlijnen een verantwoording gegeven. *Project spoorzone* Middengebied: Het Leger des Heils heeft ingestemd met de herhuisvesting op de locatie van de Volksuniversiteit en nieuwbouw op een locatie aan de Cultuurmijl. Beide panden worden met elkaar verbonden. Daarnaast onderzoeken we of IOK de Globe te verplaatsen is naar het voormalig schoolgebouw aan de Dr. Benthemstraat. Er is inmiddels een informatiebijeenkomst gehouden voor omwonenden. Er zijn initiatieven ingediend voor het Arkepand (Deurningerstaat) en het pand van de Euwige Lente (Molenstraat). De gemeente is in gesprek met verschillende partijen over woningbouwplannen voor het Middengebied en het deelgebied Niermansgang. Boddenkamp: In de 2e helft van 2013 is onderzoek gedaan naar projectmatig gebonden particulier opdrachtgeverschap in het gebied, maar tevens besloten dat de locatie hiervoor niet geschikt is. In 2013 zijn 5 kavels in het plangebied verkocht en inmiddels zijn de eerste woningen bewoond. In het najaar van 2013 heeft een eerste workshop met bewoners plaatsgevonden over het ontwerp voor het wijkpark Boddenkamp. *Project Stadsweide* Nieuwbouw MST: De bouw van het ziekenhuis ligt op schema. De rol van de gemeente is vooral het faciliteren en coördineren rondom verschillende publieke zaken. Openbare ruimte: De raad heeft op 27 mei 2013 het bestemmingsplan Koningsplein vastgesteld. Ook het voorlopig ontwerp voor het plein is gereed. Voor het kunstwerk op dit plein is Arne Quinze geselecteerd. De

Boulevard wordt als eerste de zone rond het Dish Hotel ontwikkeld. Dit gebeurt met een kwalitatief goede invulling met zorg, wonen, hotel en economische functies. Van Heekgarage: Met het oog op het verbeteren van de bereikbaarheid investeren we in aanpassingen van de infrastructuur voor de bereikbaarheid van Stadsweide, inclusief een nieuwe zuidelijke inrit naar de Van Heekgarage die de druk op de Zuidelijke invalsweg verminderd. Kennishuis: Het Kennishuis stelt het stimuleren van het delen van kennis als concept centraal. De basis van de bibliotheek wordt verbreed met de economische waarde van kennis. Het Kennishuis biedt ook ruimte voor ZZP'ers, innovatieve bedrijven en kenniswerkers. Daarmee draagt het Kennishuis bij aan de gewenste versnelling van innovatie in de regio.	herinrichting van de Mooienhof is in de planning naar voren gehaald en in 2013 uitgevoerd. Kop Boulevard/Ariënsplein: In overleg met eigenaren en marktpartijen werken we aan de verdere ontwikkelingsstrategie voor dit gebied. In 2013 is het Dish-hotel gesloopt en is verder gesproken met de ontwikkelaar over de voortgang van het project. Van Heekgarage: Medio 2013 is de aannemingsovereenkomst voor de ruwbouw van de verbindingstunnel getekend met Dura/Trebbe en is de uitvoeringsovereenkomst gesloten met Hegeman Bouw en Industriebouw voor de aanpassingen aan de Van Heekgarage. Kennishuis: In 2013 is in overleg met diverse partners verder gewerkt aan de uitwerking van het concept Kennishuis. In de bibliotheek is ruimte vrijgemaakt, die zich heeft gevuld met initiatieven, zoals Lets Learn. Stadscampus: In 2013 is het stedenbouwkundig plan voor de nieuwbouw van Saxion op de locatie Natuurmuseum/Vredehof gemaakt en vertaald naar een nieuw bestemmingsplan dat begin 2014 aan de raad wordt voorgelegd ter vaststelling.
Project Boswinkel Oost Een leefbare wijk die als geheel beter scoort op de sociaal economische indicatoren. Daarvoor wordt de stedelijke vernieuwing breed aangepakt: sociaal maatschappelijk, economisch én fysiek ruimtelijk. Dit betekent onder andere (ver)nieuw(d)e woningen in de woonomgeving Oost-Boswinkel (huidig bestand is circa 700 woningen). Bovendien maken de corporaties en gemeente parallel in de definitiefase een integrale visie (op de aspecten wonen/woonomgeving, werk, onderwijs, vrije tijd en zorg), met een streefbeeld voor Boswinkel op de lange termijn.	*Project Boswinkel Oost* Op 28 januari is de motie aangenomen waarin de zorg wordt geuit over burgerparticipatie, veiligheid en leefbaarheid in de wijk Oost Boswinkel tijdens de herstructurering. Afgesproken is om de herstructurering binnen 10 jaar af te ronden na ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst (SOK). De SOK voor het deelgebied De Woonplaats is in maart ondertekend. Vervolgens zijn door middel van een participatieproces (Ontwerpfestival) de plannen verder uitgewerkt tot een voorlopig ontwerp. Besluitvorming hierover staat gepland voor het eerste kwartaal 2014. Hiermee ligt het project op koers.
Project Eschmarke	*Project Eschmarke*

Het woningbouwprogramma voor de Eschmarke is door de Stedelijke Koers sterk verlaagd. Alleen de meeste deelgebieden ten zuiden van de Gronausestraat zullen nog worden (af)gemaakt.	Van de in totaal nog 1650 te realiseren woningen worden er 1500 niet meer gebouwd. De vergevorderde plannen voor Eilermarke, Leuriks Oost en Driehoek worden gefaseerd afgerond. Inmiddels zijn afspraken gemaakt met partijen over lopende bouwclaims. Dit resulteert in een gedeeltelijke vrijval van de hiervoor getroffen voorzieningen in het MPG.
Doelstelling B: Stimuleren van de beleefbaarheid van de stad Betrokken producten: Ruimtelijke ontwikkeling, 053Stad, Cultuur, evenementen en citymarketing	
B1: Duurzame ruimte	
Begroting	**Realisatie**
We wijzigen de regie op beeldkwaliteit. Door verschillende niveaus van regie aan te brengen binnen de stad, kunnen we focussen op de belangrijke gebieden en zijn we beter in staat proactief te handelen en te anticiperen op initiatieven.	Met het vaststellen van Kwaliteit voor Enschede hebben we gekozen om de aandacht te richten op gebieden met een stedelijk belang die sturing behoeven en op de vrijheid voor buurten en hun bewoners. Voor beide gebieden is een Stadsbouwmeester aangesteld die snel kan handelen, waar nodig ook op eigen initiatief.
B2: Bruisende binnenstad **Verdere invulling stadscentrum** **Duurzaam investeren in de economische structuur van Twente**	
Begroting	**Realisatie**
Er zijn meerdere activiteiten die bijdragen aan bovengenoemde speerpunten: • realiseren van hoogwaardige ruimtelijke kwaliteit door het stimuleren en faciliteren van ontwikkelingen op belangrijke plekken. • het versterken van de woonfunctie in en rond de binnenstad door het stimuleren van pandeigenaren voor wonen boven winkels (via actieprogramma binnenstad). • op peil houden van het culturele aanbod en evenementen in de binnenstad. Dit doen we ondermeer door financiële ondersteuning via subsidies en promotie door de culturele partners, de evenementenpartners en Enschede Promotie. Meedenken met partners en verleiden van partners voor	Ook dit jaar is een aantal projecten in het kader van Wonen boven Winkels afgerond en zijn nieuwe projecten gestart. Het merendeel van de culturele instellingen realiseert de doelstellingen op het gebied van bezoekersaantallen, het bereik, creëren van eigen inkomsten en dergelijke. Bij TwentseWelle en ATAK blijven de bezoekersaantallen achter. Concordia, Kaliber Kunstenschool en de bibliotheek hebben voorbereidingen getroffen voor grote bezuinigingen in de periode 2014-2017. <u>Project Stadsranden</u>. We hebben in samenwerking met de Regio Twente het Rondje Enschede opgenomen in de regionale structuur van het fiets- en wandelnetwerk met knooppunten. Daarbij is ook aanvullende bebording geplaatst om de bewegwijzering verder te verduidelijken. Langs het Rondje Enschede zijn ook op diverse plekken toeristische informatiepunten

nieuwe initiatieven in de binnenstad. **Bestuurlijk project** *Project Stadsranden* We brengen nog enkele verbeteringen aan in de route en bewegwijzering van het Rondje Enschede en bevorderen activiteiten langs de route.	(TIP's) gerealiseerd, die fungeren als rust- en opstapplek. Verder is de beschildering uitgevoerd van de Geerdinkweg (tussen Marssteden en Usseler es) waarmee de route een fraai onderdeel rijker is geworden.
Doelstelling C: Vergroten bekendheid en verbeteren imago stad Betrokken producten: Cultuur, evenementen en citymarketing	
C1: Cultuur, musea en muziek dragen het vestigingsklimaat	
Begroting	**Realisatie**
Enschede profileert zich als muziekstad met beeldende kunst als tweede belangrijke pijler. Het cultuurplan "Enschede, culturele hotspot van het Oosten" geeft hier invulling aan. We doen dat door een nadruk op de twee culturele kernpunten in de stad: het Nationaal Muziekkwartier in het centrum en het Kunstkwartier in Roombeek. Ook de beeldbepalende evenementen en festivals in de stad sluiten aan bij het profiel. Het ondernemerschap van de culturele instellingen richt zich op afgestemde programmering en marketing, en het vergroten van de financiële stabiliteit. Met het oog op het stedelijk belang van talentontwikkeling dragen de culturele instellingen bij aan een afgestemd aanbod in de cultuureducatie. We onderzoeken de mogelijkheden om de vastgoedlasten te verlagen, onder meer in het Nationaal Muziekkwartier en in het atelierbeleid, om zoveel mogelijk budget in te kunnen zetten op de culturele programmering en marketing. Specifieke speerpunten in 2013: • Ondersteunen nieuwe toekomst Rijksmuseum Twente; • Afronden besluitvorming overgang van een deel van Concordia naar Roombeek (beeldende kunst en educatie en een toevoeging van film) en invulling geven aan het concept Cremer; • Evaluatie Verordening amateurkunst; • Versterken van de relatie met ArtEZ;	Specifieke speerpunten in 2013: *Rijksmuseum Twenthe* Onze lobby heeft voor de periode 2013-2016 een continuering van de exploitatiesubsidie van het Rijk voor het Rijksmuseum Twenthe opgeleverd. Voorwaarde bij deze afspraken is dat provincie en gemeente jaarlijks ieder 70.000 euro bijdragen. *Concordia* In 2013 is besloten om Concordia niet naar het Balengebouw over te laten gaan. De betrokkenheid van Cremer bij Enschede is verbonden aan de Twente Biënnale, met een kern in het Balengebouw. *Evaluatie verordening amateurkunst* De evaluatie van de verordening amateurkunst is nog niet afgerond. De reden van het uitstel is een lopende adviesaanvraag van OCW aan de Raad voor Cultuur (RvC) over Cultuurparticipatie – waaronder amateurkunst. Het advies van de RvC wordt meegenomen in de evaluatie. *ArtEZ* We hebben een nieuw convenant met ArtEZ voorbereid om begin 2014 te ondertekenen. De afspraken in het convenant over betrokkenheid bij de culturele pijlers muziek en beeldende kunst, studenten en veel meer zijn opgestart. *Cultuurverordening* Een nieuwe cultuurverordening die meer flexibiliteit biedt is in december in de raad

• Voorbereiden van een overkoepelende cultuurverordening die meer flexibiliteit heeft; • Onderzoeken van besparingsmogelijkheden, onder meer op het gebied van vastgoed waaronder ateliers, met name in het Nationaal Muziekkwartier leidt jaarlijkse verhoging van de vastgoedlasten tot uitholling van de programmeerbudgetten.	vastgesteld. *Vastgoed* Vervreemden van het NMK, met het oog op het verlagen van de vastgoedlasten, is niet geslaagd. Alle onderzochte mogelijkheden bleken tot lastenverhoging te leiden. Voor ateliers, dat is de andere vastgoedcomponent in het cultuurbeleid, geldt dat één atelierpand is vrijgekomen omdat de atelierstichting zichzelf heeft opgeheven, en van één atelierpand wordt de overdracht aan de atelierstichting (B'93) voorbereid. Het laatste geldt ook voor Villa de Bank dat in erfpacht wordt overgedragen, waardoor de beheerkosten kunnen worden verlaagd.
C2: Citymarketing	
Begroting	**Realisatie**
Enschede Promotie voert in samenwerking met stedelijke partners en in regionale afstemming het citymarketingbeleid uit. Nadruk ligt op de vermarkting van Enschede als Kennisstad (samen met Regio Branding Twente), Muziekstad en Winkelstad. Speerpunt in 2013:We intensiveren de regionale samenwerking om schaalvoordelen te bereiken.	Regiobranding Twente en Enschede Promotie werken in de praktijk samen ondermeer op het regionale en stedelijke kennisprofiel. We hebben in het laatste kwartaal van 2013 verdere samenwerking, waaronder uitwisseling van personeel voorbereid.
Doelstelling D: Tenminste op peil houden van de bereikbaarheid van de economische centra van de stad Betrokken producten: Verkeersinfrastructuur en -beleid, Parkeerbeheer	
D1: Bereikbare stad/goede bereikbaarheid en doorstroming	
Begroting	**Realisatie**
NOEK We gaan verder met de voorbereiding voor de aanleg van de Noordelijke Ontsluiting Enschede Kennispark (NOEK). *Fietsbeleid* Implementatie maatregelen fietsbeleid (verbeteren fietspaden, afstemmen verkeersregelingen ten bate van de fietsers en publiciteit voor fietspromotie).	*NOEK* In samenwerking met een klankbordgroep hebben we een aantal varianten van het tracé uitgewerkt. Ook is als voorbereiding op de MER procedure de notitie "reikwijdte en detailniveau" opgesteld. De besluitvorming over de start van de MER-procedure en de daarvoor benodigde middelen moet nog plaatsvinden. *Fietsbeleid* Enschede is genomineerd als fietsstad 2014. Op 21 november hebben wij ons gepresenteerd op het Nationaal Fietscongres. De uitslag van de verkiezing volgt in mei 2014. Wij hebben de eerste fietsstraat

Implementatie maatregelen Parkeervisie na vaststelling Parkeervisie.	gerealiseerd (Pijlhovestraat). Ook hebben wij de uitvoering van een aantal projecten voorbereid door het maken van ontwerpen en bestekken. Dit zijn o.a. de projecten Lasonderstraat, Kuipersdijk en Usselerrondweg. In maart hebben wij samen met de Regio Twente en Keypoint het congres “Twente blijft fietsen” georganiseerd. Verder hebben wij een aantal verkeersonveilige punten voor fietsers verbeterd, zoals de rotonde Broekheurnering-Buurserstraat en de busbaanoversteek aan de Wooldriksweg. In de zomer en herfst hebben wij op diverse lokaties e-bike dagen georganiseerd. Dit zijn dagcursussen voor 65+’ers. Tenslotte hebben wij de inhaalslag voor het achterstallig onderhoud van fietspaden langs hoofdwegen afgerond.
Parkeervisie Implementatie maatregelen Parkeervisie na vaststelling Parkeervisie.	*Parkeervisie* Bij gezondheidscentrum Veldpoort hebben wij een blauwe zone ingevoerd. Verder hebben wij de gebiedsgrenzen voor betaald parkeren geleidelijk omgezet in meer logische zones. Tenslotte hebben wij het maximale dagtarief op straat afgeschaft. In het kader van bijsturingsmaatregelen concernrapportage 2013 is een deel van geplande maatregelen niet uitgevoerd, maar uitgesteld. Dit betreft: duurzame parkeervergunningen, spreiding zaterdagpiek, duurzame parkeeroplossingen en verbeteren kwaliteit van garages en looproutes.
Bestuurlijk project *Project Auke Vleerstraat:* Door verdubbeling van de Auke Vleerstraat verbeteren we de doorstroming en bereikbaarheid in Enschede-West en leveren we een bijdrage aan het versterken van het investeringsklimaat. Het gedeelte tussen Twekkeler Es en Transportcentrum zal in 2013 worden verdubbeld. Afhankelijk van de voortgang van het ontwerpproces en kredietverlening start in 2013 ook verdubbeling van het deel tussen Capitool en Hengelosestraat.	*Project Auke Vleerstraat* Het ontwerp voor fase 3b is op 7 maart 2013 gepresenteerd tijdens een informatiebijeenkomst waarna het ontwerp op 1 juli 2013 is vastgesteld.Bij uitvoering wordt ook de fietsbrug over de Auke Vleerstraat (F35) en het voetpad langs het Elysium meegenomen. De Europese aanbesteding voor de uitvoering van de verdubbeling van het wegvak (fase 2A) is in het eerste kwartaal 2013 afgerond. De uitvoering is in het 2e kwartaal gestart.

Maatschappelijke investeringsopgave	
Begroting	**Realisatie**
Maatschappelijke investeringsopgave *Duurzaam wonen en werken Enschede* Beoogd doel en maatschappelijk effect: In 2011 is door Hypercube geconcludeerd dat inschakeling van meer mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte financieel niet lonend is en dat versterkte burgerparticipatie vooral immaterieel voordeel oplevert. In 2012 is besloten de MIO openbare ruimte bij te stellen. In de nieuwe opzet wordt in beeld gebracht welke ervaringen in de organisatie zijn opgedaan, cq welke nieuwe wegen kunnen worden ingeslagen op het gebied van: • betrokkenheid burger; • meer doen met minder middelen; • innovatieve vormen van effectieve samenwerking met bedrijven en instellingen. Het project is er op gericht verbeteringen ten aanzien van de hiervoor genoemde onderwerpen versneld organisatiebreed in te voeren. Een voorbeeld van een pilot waarvan de resultaten recentelijk in beeld zijn gebracht, betreft de pilot Zuid, partners in de openbare ruimte. Binnen dit stadsdeel is in de vorm van een pilot de samenwerking gezocht met andere opdrachtgevers in de openbare ruimte (woningcorporaties, instellingen), waarbij tegelijkertijd gestuurd wordt op samenwerking van partijen die bij het onderhoud van de openbare ruimte betrokken zijn. Deze pilot laat zien dat het mogelijk is met dezelfde middelen meer werk te verzetten en een hogere beeldkwaliteit te realiseren en bovendien ook nog eens de arbeidsmarkttoeleiding voor mensen met een arbeidsbeperking te verbeteren. *Beoogd resultaat 2013:* In 2013 gaan we verder met deze vernieuwende aanpak bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Dit betekent onder meer dat de op	De interesse vanuit het bedrijfsleven voor de opgave die de corporaties en de gemeente hadden neergelegd was groot. Aan de marktconsultatie in april 2013 namen 83 bedrijven uit heel Nederland en uit diverse branches deel. Op basis van een uitvraag in mei schreven zich 16 combinaties in. Daaruit zijn de drie beste partijen geselecteerd die vervolgens na nog een zogenoemde dialoogfase een definitieve inschrijving deden. Op basis van die inschrijving en bijbehorende presentatie is uiteindelijk Reimarkt gekozen. Reimarkt is een samenwerkingsverband van KAW-architecten, KUUB centrum voor particuliere bouw, Trebbe, Nijhuis en Ten Hag. Door de samenwerking met Reimarkt en de corporaties wordt een concrete stap gezet met het verduurzamen van 40.000 woningen in Enschede. Reimarkt zal bewoners begeleiden van de eerste bewustwordingsstappen naar advies, aankoop, nazorg en onderhoud. Er zullen kant en klare oplossingen beschikbaar zijn, van dubbel glas tot woningen zonder energierekening en levensloopbestendige woningen. Verschillende financieringsvormen zijn onderdeel van het aanbod.

samenwerking gerichte aanpak uit de pilot Zuid wordt uitgerold in de andere stadsdelen, dat onderzocht wordt hoe de faalkosten bij de uitvoering van fysieke projecten in de openbare ruimte kunnen worden teruggebracht en dat bezien wordt wat er geleerd kan worden van het participatieproject 'Unieke Brinken'. *Te betrekken partners en financiering:* Het evalueren van ervaringen en het onderzoeken van nieuwe verbetervoorstellen is belegd bij een interne projectgroep. Op onderdelen wordt een beroep gedaan op externe expertise (het Kennispunt Leefomgeving van de Saxion Hogeschool is daarvoor in beeld). Voor extern onderzoek is in 2013 een bedrag beschikbaar van 40.000 euro.	
Duurzaamheid	
Begroting	**Realisatie**
Stimuleren energiebesparing door o.a. Thermoscan Gebiedsontwikkeling volgens principe gemeentelijke praktijk richtlijn stedenbouw (GPR) en Leidraad energetische stedenbouw (LES) Uitwerking fietsvisie (duurzame mobiliteitsopties) Energiearrangement: Energiescan, revolverend fonds (Nationaal Energie Fonds NEF) : ontwikkeling financiering voor energiebesparing, E-loket verzelfstandigen, invoering E-scouts stadsbreed, aanpak marketing/communicatie stadsbreed ondermeer door inzet thermoscan. Verkenning uitwerking Structuurvisie op duurzaamheidaspecten (bijv. bodem en bodemenergie) en duurzame stedelijke vernieuwing 2015-2020. Verkenning Energievisie 2040 Verkenning warmtenet en potentieel benutting biomassa in samenwerking met relevante partners Twentse Duurzaamheidsagenda en toetreding	De Thermoscan is eind 2012 in de vorm van een interactieve kaart opgenomen in de website "Doe Groen, Dat Scheelt" en vormt nu een integraal onderdeel van het "Energiehuis" en de daarmee verbonden E-campagne. Er is een duurzaamheidsscan uitgevoerd bij onderhanden projecten om in 2014 te komen tot een projectselectie waar dit principe mogelijk kan worden toegepast We stimuleren fietsgebruik door diverse infrastructurele voorzieningen en een gedragscampagne. Via het G32 Stedennetwerk is aan de minister van Wonen en aan de Tweede Kamer een, mede door de gemeente Enschede voorbereide, aanbeveling met een aantal kanttekeningen ter verbetering van het NEF toegestuurd. Er is een quick-scan uitgevoerd hoe verschillende G32 steden zich op dit thema richten. Goede voorbeelden zullen mede worden benut om een op de Enschedese situatie toegesneden verkenning op te zetten

Europese Covenant of Mayors in samenhang met Eurocities Environment Forum.	We hebben de verkenning warmtenet in gang gezet. Met Klimaatverbond en AgentschapNL zijn afspraken gemaakt over effectieve en efficiënte aanlevering van gegevens die nodig zijn om een voor het Covenant of Mayors noodzakelijk Sustainable Energy Action Plan (SEAP) te kunnen indienen, uitvoeren en monitoren.

Overige aandachtspunten

Doelstelling A: vergroten van de duurzame ruimtelijke kwaliteit van de stad

- In 2013 hebben we van de corporaties, in het kader van de te maken Uitvoeringsafspraken Woonvisie, een eerste opzet hiervan ontvangen. Het proces rondom het maken van afspraken is verder uitgelijnd. De afspraken zijn nog niet gereed..
- De cultuurhistorische waardekaart is opgesteld en zal in 2014 worden vertaald naar bestemmingsplannen en andere maatregelen.
- Het volkstuinenbeleid is in april vastgesteld.
- Motie MSI: In de programmabegroting 2014-2017 is een aanpassing van de MSI verwerkt. Daarbij is de reserve MSI verkleind en de algemene reserve versterkt conform de voorstellen uit de motie.

Doelstelling B: stimuleren van de beleefbaarheid van de stad

- Motie mantelzorg in de evaluatie gids buitenkans. Deze motie is meegenomen en afgehandeld met het afronden van de evaluatie aan het einde van het jaar. In de nieuwe gids wordt de mogelijkheid mantelzorg opgenomen.
- Motie Cultuurhistorische waardenkaart. De waardenkaart is af, ook voor het buitengebied en is in november in het randprogramma gepresenteerd. Het Bestemmingsplan buitengebied ZuidOost is eind 2013 vastgesteld. De definitieve waardenkaart wordt verwerkt in een paraplu(bestemmings)plan Cultuur historisch beleid.

Doelstelling C: vergroten van de bekendheid en verbetering van imago van de stad

- De TwenteBiënnale (TB) zelf was succesvol waar het de deelname van de Roombeekpartners en de mediawaarde betreft: in een veelheid van landelijke en internationale media is de TB positief gerecenseerd. Tegelijk is de festivalbeleving voor verbetering vatbaar, en zijn de bezoekersaantallen achtergebleven bij de doelstelling.
- In Roombeek is de infra-art, de kunst rond elektriciteitshuisjes getiteld “15m^3”, van de kunstenaar Gabriel Lester opgeleverd.
- In 2013 zijn voorbereidende werkzaamheden verricht voor het geïntegreerde kunstwerk op het Wilminkplein.
- Op het gebied van cultuureducatie is een convenant tussen het primair onderwijs en cultuurinstellingen gesloten om te komen tot doorlopende leerlijnen die het onderwijs versterken en niet verzwaren.
- Om hun gemeenschappelijke marketing te versterken hebben de Roombeekpartners zich verbonden in de nieuwe naam “Roombeek Cultuurpark”.

- De gemeentelijke kunstcollectie (met name binnenkunst) is geactualiseerd, en omgevormd naar een deel dat onder de Collectie Enschede valt, een deel interne uitleencollectie, en een deel om af te stoten (meer dan de helft van de rond 4.000 werken). Het plan voor het deel dat wordt afgestoten is ook grotendeels uitgevoerd.

Enschede Promotie heeft in 2013 uitvoering gegeven aan:

- alle afspraken uit de uitvoeringsovereenkomst, waaronder op de terreinen evenementenbeleid, algemene stadsmarketing, de VVV-winkel, en de domeinen uit de citymarketingstrategie, waaronder: kennisstad, winkelstad – onder meer de Duitslandcampagne, cultuurstad en studentenstad.
- Enschede Partners, waar meer dan 200.000 euro mee gemoeid is.

Op het kennisprofiel werkt Enschede Promotie intensief samen met Regiobranding Twente. Verdere samenwerking, waaronder uitwisseling van personeel is in voorbereiding.

Afronding Cremer Museum.
In deze jaarrekening willen we verslag en verantwoording doen over de middelen die beschikbaar zijn gesteld voor het Cremer Museum.
In 2005 heeft de Raad 500.000 euro beschikbaar gesteld voor de realisatie van het Cremer Museum. Daarvan is 250.000 euro afkomstig uit Roombeekmiddelen en 250.000 euro uit de toenmalige reserve verbetering stad. Het project heeft niet het beoogde resultaat gehad: het Cremer Museum is niet tot stand gekomen. De raad is via brieven en naar aanleiding van raadsvragen op meerdere momenten geïnformeerd over de ontwikkelingen, zo ook over deze niet geslaagde afloop. De doorslaggevende reden is dat het mede door de economische crisis niet is gelukt sponsoren te vinden voor een structureel sluitende exploitatie.

In het kader van de afronding heeft de stichting Cremer Museum in 2013 een verantwoording inclusief accountantsverklaring aangeboden over de besteding van de subsidiegelden. Belangrijkste inspanningen van de stichting zijn geweest: begeleiden van de verbouwing van het Balengebouw, verkennen van samenwerkingsmogelijkheden, opstellen van een bedrijfsplan, en sponsorwerving, waaronder het maken van promotiemateriaal.

Het overgrote deel van de uitgaven, ongeveer 400.000 euro, is gedaan in de periode 2006-2010. Dit betreft kosten voor een haalbaarheidsstudie 45.000 euro, personeelskosten 200.000 euro (onder andere de directeur/projectleider en het secretariaat), advies en accountantskosten 55.000 euro, huisvesting 30.000 euro, kantoorkosten 40.000 euro en promotiemateriaal 30.000 euro.

Van het bedrag van rond 70.000 euro dat in 2013 nog resteerde, is 50.000 euro naar de Woonplaats gegaan – als garantstelling voor het niet tot stand komen van de samenwerking. Het resterende bedrag van rond 20.000 euro gaat in overleg met de stichting terug naar de gemeente.

Doelstelling D: tenminste op peil houden van de bereikbaarheid van de economische centra van de stad.

- De aanleg van het fietspad bij het Vaneker is vertraagd door bezwaren vanuit de omgeving. De aanleg zal alsnog in 2014 plaatsvinden. Wij hebben met het Bouwhuis een overeenkomst gesloten voor de aanleg van het Rondje Enschede langs het Bouwhuis.
- Door een combinatie van maatregelen is vooral de verkeersdoorstroming op de Zuiderval geoptimaliseerd. Wij hebben dit gerealiseerd door verkeerslichten te

vervangen in combinatie met het optimaliseren van de verkeersregelingen. Ook maken minder ambulances gebruik van de busbaan voor zogenoemde A2-ritten (ritten zonder spoed) door een selectiever beleid. Het aantal voertuigverliesuren op de kruising Zuiderval-Wehouder Beversstraat is met 30% verminderd bij een gelijkblijvende verkeersintensiteit.

- We hebben een proef gedaan met het verwijderen van de verkeerslichten op de Oldenzaalsestraat-Van Lochemstraat en Hoge Bothofstraat. Deze proef is positief verlopen. De doorstroming is verbeterd met behoud van de verkeersveiligheid. In 2014 gaan wij de verkeerslichten definitief verwijderen.
- De “Tripzoom” en de “Smart” zijn op de (test)markt gekomen. Tripzoom (eerder genoemd Sunset) is een Europees onderzoeksproject onder leiding van Novay. Een nieuwe app die het reisgedrag van mensen moet prikkelen wordt in de Enschedese praktijk getest. Smart (eerder genoemd I-zone) lijkt daar sterk op en wordt nu in de praktijk toegepast. Dit wordt ondersteund door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Beide projecten trekken zowel nationaal als internationaal belangstelling.
- We zijn bezig met de selectie van kunstenaars voor de verfraaiing van de fietstunnels met de Rijksweg 35. De tunnel onder de Westerval (Geerdinkweg) hebben wij laten verfraaien met een schildering die het Twentse landschap combineert met stadsgezichten van Enschede.
- We hebben in het kader van de aanleg van de ontbrekende schakel van het fietspad langs de Euregioweg een veiligheidsanalyse opgesteld die is beoordeeld door de Inspectie Leefomgeving en Transport. De realisatie vergt nog nader overleg met ProRail.
- De motie over de bereikbaarheid van Enschede West per fiets is afgehandeld met de kredietaanvraag voor fase 3b van de Auke Vleerstraat (1 juli 2013)

Wat heeft het gekost?

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
053STAD (Binnenstad/Roombeek)	10.128	17.573	4.241	13.332
Bestemmingsplannen	1.852	2.133	1.997	136
Cultuur	19.008	19.215	19.246	-31
Evenementen en Citymarketing	3.419	3.419	3.431	-12
Grondbedrijf	32.913	68.798	40.381	28.417
Locatieontwikkeling	1.937	4.356	3.628	728
Parkeerbeheer	9.244	9.726	9.282	444
Resultaat Bedrijfsvoering	0	0	108	-108
Ruimtelijke Ontwikkeling	7.718	7.225	6.699	526
Verkeersinfrastructuur en beleid	12.451	21.596	13.800	7.795
Totaal **Lasten**	**98.669**	**154.040**	**102.812**	**51.227**
053STAD (Binnenstad/Roombeek)	9.528	16.973	3.641	-13.332
Bestemmingsplannen	0	282	283	2
Cultuur	616	616	878	261
Grondbedrijf	36.919	73.178	43.986	-29.192
Locatieontwikkeling	395	895	2.331	1.436
Parkeerbeheer	9.609	10.109	9.574	-535

Ruimtelijke Ontwikkeling	151	348	572	224
Verkeersinfrastructuur en beleid	5.000	11.845	10.946	-899
Totaal **Baten**	**62.219**	**114.246**	**72.211**	**-42.035**
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**36.450**	**39.794**	**30.602**	**9.192**
053STAD (Binnenstad/Roombeek)	0	305	305	0
Cultuur	0	0	88	-88
Grondbedrijf	4.079	4.452	4.253	199
Locatieontwikkeling	800	500	2.646	-2.146
Parkeerbeheer	453	1.853	1.731	122
Ruimtelijke Ontwikkeling	0	100	443	-343
Verkeersinfrastructuur en beleid	2.553	3.945	6.459	-2.513
Totaal **Storting Reserves**	**7.885**	**11.155**	**15.924**	**-4.769**
053STAD (Binnenstad/Roombeek)	600	905	905	0
Cultuur	0	207	207	0
Grondbedrijf	0	0	581	581
Locatieontwikkeling	669	2.202	2.202	0
Parkeerbeheer	170	1.070	1.040	-30
Ruimtelijke Ontwikkeling	884	302	288	-15
Verkeersinfrastructuur en beleid	3.591	7.260	3.160	-4.100
Totaal **Onttrekking reserves**	**5.914**	**11.947**	**8.382**	**-3.564**
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	**1.971**	**-791**	**7.542**	**-8.333**
Gerealiseerd resultaat	**38.422**	**39.003**	**38.144**	**859**

Toelichting

Het financiële resultaat van het programma Stedelijke Ontwikkeling bedraagt 859.000 euro voordelig. Dit resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door incidentele meevallers bij de eindproducten ruimtelijke ontwikkeling, verkeersinfrastructuur en beleid, bestemmingsplannen en cultuur. Bij de najaarsnotitie is een voordelig resultaat voorzien van 53.000 euro. Het verschil met de najaarsnotitie is een gevolg van de extra bijsturingsmaatregelen die zijn genomen. Zo ontstaat een sterk verbeterd bedrijfsvoeringsresultaat van 500.000 euro (ten opzichte van de najaarsnotitie). Dit wordt veroorzaakt door meer te sturen op mobiliteit van personeel, daardoor is het programma meer en eerder gekrompen dan voorzien en anderszijds zijn maatregelen genomen om de orderportefeuille - die sterk achter leek te blijven - aan te vullen.
De bezuinigingen van 490.000 euro, zoals die voor 2013 zijn opgenomen, zijn gerealiseerd.

In het programma Stedelijke Ontwikkeling is sprake van een tweetal producten waarvoor resultaten rechtstreeks worden verrekend met een reserve, te weten het parkeerbedrijf en het grondbedrijf.

Het resultaat van het grondbedrijf bedraagt 5,1 miljoen euro negatief. Het effect op de reserve grondbedrijf is 0,6 miljoen euro positief en de toekomstige winsten dalen met 5,7 miljoen euro. In 2013 zijn de grondprijzen naar beneden bijgesteld en zijn alle benodigde plankosten opnieuw berekend en zijn deze voor de jaren 2014 en 2015 verwerkt in het MPG. Daarnaast zijn de financiële effecten verwerkt van de aanpassing van de kosten en opbrengsten van parameters, de grondprijzen en de herwaardering van niet in exploitatie genomen (NIEGG) gronden. De effecten daarvan en de overige aanpassingen zijn meegenomen in het MPG

2014. Een deel van de voorziening die is opgenomen voor de uitfasering en afboeking van bedrijventerreinen is reeds in gezet in het MPG 2014. Het resterende deel van 3,6 miljoen euro blijft nog gereserveerd staan voor het afboeken van incourante/ onrendabele gronden.

Het parkeerbedrijf heeft een voordelig resultaat begroot van 453.000 euro. In werkelijkheid is een voordelig resultaat van 331.025 euro gerealiseerd.

De belangrijkste financiële afwijkingen zijn hieronder per product weergegeven. Een gedetailleerde afwijking van de financiële resultaten per product is opgenomen in het overzicht van baten en lasten, bijlage 8.2.4.

De belangrijkste aanpassing in de begrotingscijfers gedurende het jaar 2013 heeft, naast het grondbedrijf, betrekking op het product 053-stad, locatieontwikkeling en infrastructuur en beleid. Deze aanpassingen zijn het gevolg van verstrekte kredieten voor projecten die gedurende het jaar zijn aangevraagd.

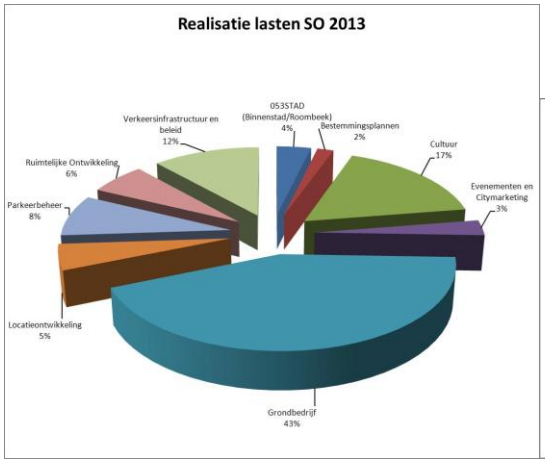

053-stad

De lasten en baten van het product 053 Stad hebben betrekking op de grondexploitaties Roombeek, Spoorzone Middengebied en Boddenkamp. De lasten en baten zijn neutraal opgenomen omdat de resultaten zijn verwerkt in de post onderhanden werk op de balans. De afwijking van de begroting van 13 miljoen euro wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere lasten als gevolg van vertragingen in de projecten. Dit betreft onder andere de aanleg van openbaar gebied en enkele verwervingen die als gevolg van langdurige onderhandelingen in 2014 naar verwachting zullen worden afgerond.

Bestemmingsplannen
Op het product bestemmingsplannen is sprake van een voordelig resultaat van 138.000 euro. Bij de najaarsnota was nog voorzien dat de planschades 100.000 euro hoger zouden zijn dan begroot. In werkelijkheid zijn de kosten van planschades circa 30.000 euro hoger uitgevallen dan begroot. Daarnaast zijn de personeelskosten lager dan begroot in relatie tot onder andere de opbrengsten particuliere grondexploitaties. Voor deze extra incidentele opbrengsten wordt personele capaciteit ingehuurd. Een deel van de werkzaamheden is opgevangen door de reguliere ambtelijke capaciteit, waardoor een besparing is ontstaan.

Cultuur
Op het product cultuur is een positief resultaat ontstaan van 142.000 euro. Naast een positieve verrekening uit het verleden wordt dit resultaat voor een groot deel veroorzaakt door een subsidie afrekening van de provincie Overijssel van 218.000 euro voor de fabriekschool.

Van deze 218.000 euro is een bedrag van 88.000 euro besteed aan de afkoopsom van de erfpacht van Villa de Bank. De afkoop past in het beleid voor de afstoot van cultureel vastgoed.

Grondbedrijf
De lasten en baten van het product grondbedrijf hebben betrekking op de lopende grondexploitaties, het NIEGG en de administratieve complexen van het MPG. De grondexploitaties zijn resultaat neutraal opgenomen in de gemeentelijke exploitatierekening omdat verrekening van het saldo van baten en lasten plaatsvindt met de post onderhanden werk op de balans.
De afwijking op de lasten van ongeveer 28 miljoen euro wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere kosten voor de aanleg van infrastructuur, bouw- en woonrijp maken en overige kosten. Dit komt voornamelijk door het uitfaseren van projecten. De baten zijn ongeveer 29 miljoen euro lager dan begroot. Dit wordt voor 20 miljoen euro veroorzaakt door lagere grondverkopen en inkomsten uit exploitatieovereenkomsten. Dit is het gevolg van de economische recessie waarin we nog steeds zitten. Voor 9 miljoen euro wordt dit veroorzaakt door tegenvallers of vertraging van andere opbrengsten en door de verrekening onderhanden werk.
De storting in de reserves is 0,2 miljoen euro lager als gevolg van lagere subsidieontvangsten en niet begrote winstnemingen in de grondexploitaties. De onttrekking aan reserves is 0,6 miljoen euro hoger als gevolg van de verwerking van het positieve resultaat MPG en een onttrekking aan de reserve MSI.
Een verdere toelichting is opgenomen in de paragraaf 3.7 Grondbeleid.

Locatieontwikkeling
Het product locatieontwikkeling sluit met een voordelig saldo van 18.000 euro. De afwijking op de begrote baten en lasten van 1,4 miljoen euro wordt grotendeels veroorzaakt door de ontvangen EFRO-subsidie voor het projectprogramma Stadsweide.

Parkeerbeheer
Het product parkeerbeheer kent een neutraal resultaat, nadat het nadelige exploitatie saldo (t.o.v. de begroting) van 122.000 euro is verrekend met de reserve parkeren.
De lasten en baten zijn lager dan begroot. De lagere lasten zijn het gevolg van het actief sturen op het verlagen van de kosten van de parkeervisie en het energieverbruik en door lagere interne kosten. De baten zijn lager als gevolg van tegenvallende opbrengsten voor het kort parkeren. Dit komt doordat het bezoek aan de binnenstad is verminderd en de parkeerduur ook is afgenomen.

Bedrijfsvoering
Op het product bedrijfsvoering ontstaat een nadelig resultaat van 108.000 euro. Dit komt door een sterke krimp van het personeelsbestand. Hierdoor ontstaat bij een aantal afdelingen een tekort omdat de indirecte kosten dan niet voldoende worden doorbelast naar grondexploitaties en investeringsprojecten.

Ruimtelijke ontwikkeling
Het product ruimtelijke ontwikkeling kent een voordelig resultaat van 392.000 euro. Dit komt door lagere lasten van 185.000 euro, hogere baten van 224.000 euro en door een lagere mutatie in reserves van 17.000 euro. De lagere lasten worden veroorzaakt door het niet besteden van een deel van het ISV budget 2010-2014, het niet uitvoeren van onder andere het GRAP project Museumlaan en een voordeel op het project stadsranden Helmerhoek. Deze voordelen zijn bij de concernrapportage ingezet als bijsturingsmaatregelen

voor het jaarrekeningresultaat 2013. Als gevolg van extra subsidiebijdragen zijn enerzijds hogere baten gerealiseerd en anderzijds de lasten hoger door de inzet van deze subsidies. Het gaat om eenmalige subsidies voor onder andere de werkzaamheden voor de G 32, de stichting innovatiekring en subsidies voor projecten als de gids buitenkans.

Verkeersinfrastructuur en beleid
Het product verkeersinfrastructuur en beleid kent een voordelig resultaat van 283.000 euro. Dit ontstaat voornamelijk door positieve afrekenverschillen bij de exploitatie van de spoorlijn Enschede-Gronau voor de jaren 2005 tot en met 2007 en 2009.

Door het eindproducten lopen de verrekeningen van de mobiliteitsprojecten. De daarmee verbandhoudende lasten en baten zijn lager dan begroot. Dit wordt in belangrijke mate veroorzaakt doordat projecten waarvoor krediet is verleend in 2013 niet geheel in 2013 zijn uitgevoerd, maar ook in 2014 en latere jaren (bijvoorbeeld de Auke Vleerstraat 3B) kosten worden gemaakt. Ook de opbrengsten zoals diverse subsidiebijdragen worden vaak in de loop van de uitvoering van projecten ontvangen en komen daardoor niet overeen met het jaar van kredietverstrekking. Dit wordt geëgaliseerd via de reserve mobiliteit.
Daarnaast is in het eindproduct nog een incidentele bezuiniging in het kader van de programmabegroting 2014-2017 verwerkt van ruim 1 miljoen euro.

<u>Aanpassingen in project I-zone als gevolg van extra ontvangen subsidie bijdragen.</u>
Voor het project I-zone zijn extra subsidiebijdragen toegezegd. Voor het project zullen extra uitgaven plaatsvinden als gevolg van deze extra subsidie. Het gaat om bijdragen van de Regio Twente, voor de regionale verkeersdata ontsluiting SMART (van 250.000 euro) en de ontwikkeling van de Regionale Multimodale Routeplanner (van 600.000 euro). Hierdoor wordt het investeringsbudget van i-Zone/SMART verhoogd met in totaal 850.000 euro. Deze middelen zullen worden ingezet voor de ontsluiting van de verkeersdata gedurende 5 jaar. Dit moet leiden tot verbeteringen aan de multimodale routeplanner en om i-Zone/SMART regionaal uit te breiden. Deze onderdelen zijn allen gefinancierd door de Regio Twente. Medio 2015, wanneer deze trajecten naar verwachting gereed zijn, zal een definitieve afrekening van het project worden opgesteld. Eerdere financiële risico’s op het project zijn met deze extra inkomsten vervallen.

2.5 Leefomgeving

Het in stand houden van de fysieke kwaliteit van de woon- en leefomgeving	-->	Afvalstoffen	-->	Lasten	19.904
			-->	Baten	19.504
		Begraafplaatsen	-->	Lasten	1.203
			-->	Baten	428
		Beheer wegen	-->	Lasten	9.594
			-->	Baten	691
		Beleid Leefomgeving	-->	Lasten	1.537
			-->	Baten	894
		Gladheidsbestrijding	-->	Lasten	1.345
		Handhaving Bouwwerken en Bedrijven	-->	Lasten	2.604
			-->	Baten	150
		Handhaving Openbare Ruimte	-->	Lasten	2.242
			-->	Baten	858
		Havens & Markten	-->	Lasten	2.313
			-->	Baten	655
		Openbare verlichting	-->	Lasten	1.782
			-->	Baten	23
		Riolering	-->	Lasten	11.173
			-->	Baten	11.496
		Stadsdeelbeheer	-->	Lasten	17.906
			-->	Baten	3.126
		Vergunningen Leefomgeving	-->	Lasten	3.700
			-->	Baten	2.557
Verminderen van de CO2-uitstoot in de hele stad in 2020 met 30% t.o.v. 1990 (programmaoverstijgende doelstelling)	-->	Duurzaamheid	-->	Lasten	148
			-->	Baten	0

Portefeuillehouder(s): **Hans van Agteren, Ed Wallinga**
Programmadirecteur: **Djoerd de Vos-Koelink**

Wat hebben we bereikt?

In 2013 hebben we, net als in voorgaande jaren, het onderhoud van de openbare ruimte samen met inwoners en partners in de stad opgepakt. Met het beheer en onderhoud van de openbare ruimte hebben we vanuit Leefomgeving een bijdrage geleverd aan de gemeentelijke doelen op het gebied van burgerparticipatie en arbeidsmarkttoeleiding.
We zijn er in 2013 weer in geslaagd de openbare ruimte op de afgesproken kwaliteitsniveaus te onderhouden en te behouden. Wel is het waar mogelijk versterken van de openbare ruimte nog slechts op casusniveau te realiseren. Op basis van de kaders voor groenonderhoud gaan we waar nodig ook meer vereenvoudigen. Dit is het geval bij groenvoorzieningen die niet meer functioneel zijn of hoge onderhoudskosten hebben.

Ook op het gebied van de inzameling van huishoudelijk afval hebben we stappen gezet. Zo vindt inmiddels papierinzameling met minicontainers plaats, ook in het buitengebied. Hiernaast zijn in 2013 de eerste ‘milieueilanden’ gerealiseerd en is eind 2013 de huis-aan-huis inzameling van plastic geïntroduceerd.

Naast het kernteam duurzaamheid dat vanuit het programma Leefomgeving opereert, is ook programmabreed een verdere impuls gegeven aan duurzaamheid. Zo is, om het hergebruikpercentage van materialen in de openbare ruimte verder te optimaliseren, een digitale infrabank gerealiseerd en is er gewerkt aan het oprichten van een fysieke grondbank.

In 2013 is met name binnen het eindproduct Vergunningen veel aandacht besteed aan het meer lean maken van de verschillende procedures. Dit is ingegeven vanuit financiële noodzaak en heeft geresulteerd in een enorme reductie van de bestaande tekorten. Maar ook binnen andere producten zijn leantrajecten opgestart, denk aan bijvoorbeeld Stadsdeelbeheer en Afvalstoffen. Het komende jaar zal het lean-traject verder worden uitgerold.

De afgelopen jaren hebben we binnen het programma Leefomgeving forse bezuinigingsmaatregelen moeten treffen. Dit heeft ertoe geleid dat we anders naar onze processen zijn gaan kijken. Zo heeft er in 2013 bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte een verdergaande verschuiving richting risico gestuurd beheer plaatsgevonden. We hebben bij wegen en openbare verlichting besloten pas over te gaan tot vervanging wanneer iets echt niet meer functioneert. Hiermee volgen we de lijn die in 2011 is ingezet met het nieuwe Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP).
Om dit mogelijk te maken hebben we herziene beleidsplannen voor deze thema’s vastgesteld, naast nieuwe kaders voor groenonderhoud en de jaarlijkse actualisatie van het GRP.

Het financiële resultaat van het programma Leefomgeving bedraagt 591.000 euro voordelig. Bij de najaarsnotitie is een voordelig resultaat voorzien van 212.000 euro. De bezuinigingstaakstellingen zijn structureel gehaald.

Doelstellingen

Doelstelling A:	Het versterken en behouden van de fysieke kwaliteit van de woon- en leefomgeving

Doelstelling B:	Verminderen van de CO2-uitstoot in de hele stad in 2020 met 30% t.o.v. 1990 (programmaoverstijgende doelstelling)

Indicatoren

Om de effecten van onze inzet te meten hebben we per doelstelling indicatoren samengesteld. In onderstaande tabel staan de streef- en realisatiecijfers. Voor een totaaloverzicht van alle effectdoelstellingen en indicatoren zie de bijlage bij het jaarverslag.

Indicatoren	Score 2012	Streven 2013	Score 2013
Doelstelling A: 16. Rapportcijfer voor Schouw resultaten* Schoon Heel Veilig	Stadserf/ Roombeek/ rest Hoog/Hoog/Basis Hoog/Basis/Basis Basis/Hoog/Basis	Stadserf/ Roombeek/ rest Hoog/Hoog/Basis Hoog/Hoog/Basis Hoog/Hoog/Basis	Stadserf/Roombeek/rest Hoog/Hoog/Basis
Sinds 2013 wordt deze indicator op andere wijze gemeten dan de jaren daarvoor, zoals ook isaangegeven in deProgrammabegroting 2013-2017. Om uitvoering te geven aan het collegestandpunt “vergroten zeggenschap, sturing en verantwoordelijkheid van de burgers over de eigen leefomgeving“ (burgerparticipatie) en vanuit kostenoverwegingen is vanaf 2013 de jaarlijkse externe schouw vervangen door bewonersschouwen en interne schouwen. De opdeling in "schoon, heel en veilig" is hiermee komen te vervallen. De gegevens uit de bewonersschouwen, wijkbeheerplannen, interne schouwen en de technische inspecties van wegen geven voldoende informatie voor maatwerk bij de dagelijkse uitvoering van onderhoudswerkzaamheden. Tevens geeft die informatie richting aan de inzet van de vervangingsinvesteringen.			
Doelstelling A: 17.Waardering voor kwaliteit openbare ruimte (fysiek)	6,9	6,7	7,0
Doelstelling A: 18.Naleefgedrag milieugerelateerde handhaving	70%	76%	82%
Doelstelling B: 19.Afname CO2-uitstoot t.o.v. 1990 - Gemeentebreed - Eigen organisatie - Programma LO In de in 2009 vastgestelde nota Nieuwe Energie voor Enschede zijn de hoofddoelstellingen voor het energie- en klimaatbeleid vastgelegd: 30% CO2-reductie en 20% duurzame energie. Voor de monitoring van onze voortgang sluiten we aan bij de methodiek van Rijkswaterstaat (voorheen van Agentschap NL). Daarmee beschikken we over een goed overzicht van de ontwikkelingen waarmee trends in de tijd zichtbaar gemaakt kunnen worden en dat ook vergelijking met de voortgang in andere steden en vergelijking tussen sectoren mogelijk maakt. Deze data zijn met een verwerkingstijd van 1 à 2 jaar beschikbaar. Zie daarvoor ook de paragraaf duurzaamheid. Hier zijn de 14 afgeleide operationele doelen weergegeven waarmee we de actuele inzet volgen door de verschillende programma's.			

Toelichting op de indicatoren

Kwaliteit van de openbare ruimte

De openbare ruimte voldoet gemiddeld over het hele jaar heen bekeken aan de afgesproken kwaliteitsniveaus. De waardering van inwoners voor de kwaliteit van de openbare ruimte is licht gestegen naar een 7,0.

Met de wijkbeheerplannen zetten wij ons in voor integraal beheer van de openbare ruimte. Zo kunnen we beter inspelen op de wensen van bewoners. Dit blijkt goed te werken: uit de peiling van het EnschedePanel blijkt namelijk ook dat de mate waarin burgers zich betrokken voelen bij de uitvoering van gemeentelijke plannen is toegenomen. Samen met de investeringen in het groen van de afgelopen twee jaar kan dit de reden zijn van de toegenomen waardering voor de openbare ruimte.

Naleefpercentage
De doelstelling met betrekking tot de naleving van milieuregelgeving door bedrijven is ruimschoots gehaald. De doelstelling was om een naleefpercentage van 75% te halen. We hebben in 2013 een score van 82% behaald. Er zijn 653 milieucontroles uitgevoerd waarbij er in 118 gevallen overtredingen zijn geconstateerd.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Politieke speerpunten
De politieke speerpunten in onderstaande tabel kennen hun oorsprong in de toekomstvisie, het coalitieakkoord of het 10-puntenprogramma. We geven hier puntsgewijs aan welke activiteiten we het afgelopen jaar hebben uitgevoerd in het kader van het genoemde speerpunt, welke producten daarbij betrokken zijn en aan welke programmadoelstelling daarmee een bijdrage wordt geleverd.

Politieke speerpunten	
Doelstelling A: Het versterken en behouden van de fysieke kwaliteit van de woon- en leefomgeving Betrokken producten: Stadsdeelbeheer, Wegen, begraafplaatsen, Vergunningen, Handhaving, Bouwwerken en bedrijven	
A1: Onderhouden van de stad in samenwerking met burgers en instellingen	
Begroting	**Realisatie**
Vervangingsinvesteringen Via de motie stadsdeelgewijs werken heeft u ons gevraagd de “Blauwe nota Onderhouds- en vervangingskosten” uit 2009 te evalueren. Deze evaluatie is inmiddels uitgevoerd en de conclusie is dat de in deze evaluatie genoemde bedragen nog steeds reëel zijn. Daarbij is uitgegaan van het handhaven van de huidige kwaliteit van inrichting, beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Maar ook dat we de komende jaren minimaal een gelijke inzet in de openbare ruimte doen op de doelstellingen zoals deze in het coalitieakkoord zijn verwoord (burgerparticipatie, vergroenen van wijken en buurten, arbeidsmarktbeleid). Een en ander betekent dat er structureel 900.000 euro per jaar aan het budget Stadsdeelbeheer toegevoegd zou moeten worden. Het college ziet zich echter nu wel	Ook in 2013 is het gelukt om de openbare ruimte te beheren en onderhouden op de afgesproken kwaliteitsniveaus. Samen met inwoners en partners in de stad maken we keuzes welke zaken uitgevoerd worden. Dit doen we met behulp van de wijkbeheerplannen. Deze vormen ook voor andere onderdelen van de openbare ruimte (wegen, openbare verlichting) nu een belangrijk instrument om werkzaamheden in de openbare ruimte integraal af te wegen. In oktober 2013 is door Pioneering een onderzoek uitgevoerd naar het terugdringen van de beheer- en onderhoudskosten in Enschede. Met de aanbevelingen uit dit onderzoek kan beter worden gestuurd op het in projecten inbedden van de totale kosten voor beheer en onderhoud van de openbare ruimte, zodat we als gemeente niet na

genoodzaakt om te prioriteren in alle voorliggende vragen voor extra middelen. Gegeven de zeer beperkte mogelijkheden om knelpunten op te lossen, is in die afweging vastgesteld bij de kadernota 2013 dat er niet meer ruimte is dan om vanaf 2014 700.000 euro per jaar extra beschikbaar te stellen voor de openbare ruimte. Met deze inzet kan kapitaalvernietiging deels voorkomen worden. Hiernaast wordt ingezet op het leveren van een wezenlijke bijdrage aan de gemeentebrede doelen, zoals de Compacte en Flexibele Organisatie en het doorontwikkelen van het stadsdeelgewijs werken. In 2013 gaan we op stadsdeelniveau door met het maken van *wijkbeheerplannen* als belangrijk instrument om op buurtniveau samen met bewoners afspraken te maken en prioriteiten te stellen over leefbaarheid, beheer en onderhoud van de buurt. Hiermee wordt de zeggenschap van bewoners over hun eigen buurt verder vergroot. Aanvullende activiteiten zijn gericht op: • Bijdragen aan het doorontwikkelen van het stadsdeelgewijs werken. De samenwerking tussen alle delen van de gemeentelijke organisatie die in de stadsdelen actief zijn wordt – conform de Kadernota 2013 - de komende periode versterkt in de zogenaamde verdere kanteling naar de stadsdelen. Beheer en onderhoud draagt hier actief aan bij. • Het leveren van een bijdrage aan het project upgrading Boekelo (n.a.v. motie voorkeursmodel centrum Boekelo). (onderdeel van het programma Wijkontwikkeling, Zorg en Welzijn)	oplevering van een projectgebied met financiële tegenvallers worden geconfronteerd. Door dit onderwerp bespreekbaar te hebben gemaakt dragen we bij aan het veranderen van gedrag. In 2014 continueren we dit traject samen met het programma SO. De vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte zijn ingezet om onder andere: • In de binnenstad 40 bomen te vervangen die jaarlijks hoge onderhoudskosten met zich meebrachten door het snoeien. Er zijn nu bomen (ginkgo's) geplaatst die beter passen in een dichtbebouwde omgeving. • De herinrichting van de groenvoorziening rondom het winkelcentrum Stadsveld mogelijk te maken. • Een renovatie van de boomstructuur in Zuid op de Vrouwenlanden te realiseren. We hebben ook ingezet op duurzaamheid en biodiversiteit. In de uitvoering van het bestuursvoorstel implementatie natuurwetgeving en biodiversiteit (19 maart 2013) zit bijvoorbeeld het vergroten van kennis over duurzaamheid en biodiversiteit bij medewerkers door het breed binnen de organisatie aanbieden van een Flora & Fauna cursus. We hebben in 2013 verder onderzoek gedaan naar alternatieven voor het gebruik van Roundup Evolution (met werkzame stof glyfosaat) op verharding. Dit in verband met het wetsvoorstel voor verbod van toepassing van Roundup in de openbare ruimte per november 2015. Conform het raadsvoorstel Herinrichting dorpshart Boekelo hebben we in 2013 vanuit het programma Leefomgeving 215.000 euro bijgedragen aan de herinrichting van het Dorpshart Boekelo. Totale kosten van deze herinrichting bedragen 625.000 euro. De uitvoering van de herinrichting hebben we in

	2013 grotendeels al afgerond en zal in 2014 helemaal gereed zijn. Dit in samenwerking met onze partners, zoals de Dorpsraad Boekelo, de Boekelose Ondernemers Vereniging (BOV) en de Boekelo Actief in Recreatie en Toerisme (BART) en bewoners. Tot slot hebben we in 2013 het beleid op verschillende terreinen aangepast, waarmee we onder andere het stadsdeelgewijs werken versterken, de wijkbeheerplannen borgen, de zeggenschap van bewoners en duurzaamheid vergroten en meer inzetten op risicogestuurd beheer. Het gaat dan concreet om: • Wegenbeleidsplan Enschede 2014–2018; • Beleidsplan Openbare verlichting 2014–2017; • Kaders voor het beheer en onderhoud van het openbare groen 2014–2018.
A2: Inzetten van arbeidsmarkttoeleiding bij het beheren en onderhouden van de openbare ruimte	
Begroting	**Realisatie**
Ook in 2013 spant het programma Leefomgeving zich in op het vlak van de arbeidsmarkttoeleiding. De totale formatie van Onderhoud Enschede (OE) is 270 fte. Het grootste deel van de formatie zijn medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt. Vanuit DCW/Surplus/Activa zijn ruim 140 fte bij OE gedetacheerd. Daarnaast zijn er vanuit Surplus circa 50 zogenaamde partwerkers actief in de openbare ruimte (deze groep behoort niet tot de formatie van OE). Hiermee leveren we een grote bijdrage aan “Werkgever op Kop”. In 2013 zetten we dit voort en werken we aan diverse initiatieven: • De in 2012 ingezette lijn voor het inrichten van het begeleid werken wordt verder uitgewerkt. Hierbij organiseren we de begeleiding en opleiding van de kwetsbare arbeidsmarktdoelgroepen dichter bij	Het aantal medewerkers vanuit DCW/Surplus/Activa is in 2013 stabiel gebleven (141,5 fte). De begeleiding van de SW-medewerkers, die voorheen vanuit de DCW plaatsvond, is inmiddels binnen OE georganiseerd, dus dichter bij de werkgever. Het leerwerken voor de arbeidsmarkt-doelgroepen gebeurt nu binnen OE. Gemiddeld zijn er ruim 25 medewerkers geplaatst middels een klimopbaan. Inmiddels zijn er circa 10 medewerkers doorgestroomd naar een reguliere arbeidsplek elders. Van de voormalige ID-baners heeft ook de laatste groep van 10 medewerkers per 1 maart een vaste arbeidsovereenkomst gekregen in het kader van Begeleid Werken. Hiermee is uitvoer gegeven aan de motie "Doorstroom voormalig ID-baners naar onderhoud openbare ruimte" (aangenomen bij de behandeling van de Programmabegroting 2013-2016).

de werkgever. • Er wordt een leerwerktraject voor hoveniers voor circa 25 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (SW, WWB, Wajong) opgezet. Hieruit kunnen mensen doorstromen naar een reguliere functie, dan wel uitstromen naar een reguliere arbeidsplek bij een externe partner. • In 2013 gaan we verder met de vorming van een leerwerkeenheid binnen Onderhoud Enschede. Enschedeërs met een afstand tot de arbeidsmarkt worden opgeleid tot stratenmaker en daarna ingezet op deze werkzaamheden. Dit initiatief volgt uit de afbouw van de DCW en de geplande invoering van de Wet werken naar vermogen, waardoor er geen nieuwe instroom van stratenmakers vanuit de DCW plaatsvindt. • De “Pilot Zuid”, partners in de openbare ruimte wordt uitgerold over de andere stadsdelen. Hierbij wordt samengewerkt met partners aan het versterken van de kwaliteit van de openbare ruimte. Doel hierbij is met hetzelfde geld meer te doen, of met minder geld dezelfde kwaliteit te behalen. Dit door werkgangen te optimaliseren en nadrukkelijk aandacht te hebben voor Enschedeërs met een (grote) afstand tot de reguliere arbeidsmarkt. Als het gaat om de gesubsidieerde arbeid openbare ruimte is er een knelpunt met betrekking tot de voormalige Instroom-Doorstroom (ID)-baners (in totaal 22 in 2011) waarvan de loonkosten gesubsidieerd waren tot en met 2011. Voor 2012 is de beperkte productiviteit van deze groep door een eenmalige toekenning van 270.000 euro (kadernota) afgedekt. Inmiddels zijn een aantal personen doorgestroomd naar een reguliere baan. Voor de overigen is nog geen definitieve oplossing en ongeveer de helft van de groep heeft een blijvende beperkte productiviteit, waarvoor de kosten niet uit de reguliere budgetten gedekt kunnen worden. Indien niet aanvullend budget (150.000 euro)	In het kader van de pilot Loondispensatie zijn voor 6 medewerkers de tijdelijke contracten voortgezet. Hoewel gemeentebreed in het kader van CFO is afgesproken tijdelijke contracten niet te verlengen en geen nieuwe contracten meer aan te gaan, hebben de personele bewegingen in de arbeidsmarktdoelgroepen bij OE alle plaatsgevonden binnen de begroting en binnen de (SROI) formatie. Binnen de Pilot Zuid wordt samengewerkt met partners in de stad en is het doel meer te doen met minder middelen of met dezelfde middelen meer kwaliteit in de openbare ruimte te leveren. Hierbij heeft inzet van arbeidsmarktdoelgroepen aandacht. In 2013 is een aanlegproject gedaan in samenwerking met Vossebeld waarbij de SROI-verplichting is ingelost vanuit Onderhoud Enschede en Visschedijk. Ook zien we een verschuiving in rollen en verantwoordelijkheden. Hierin krijgt Onderhoud Enschede meer uitvoering coördinatie, en stuurt hierin niet alleen eigen personeel aan, maar ook personeel van andere opdrachtnemers. Dit leidt tot betere afstemming van werkgangen en een uniformere beeldkwaliteit.

ter beschikking wordt gesteld, worden de contracten met deze mensen (het gaat om 11 personen) niet verlengd en zijn zij per 1 januari 2013 werkzoekend.	
Maatschappelijke investeringsopgave: Beheer en onderhoud openbare ruimte *Beoogd doel en maatschappelijk effect:* Ten aanzien van de maatschappelijke opgave 'beheer en onderhoud van de openbare ruimte' wordt in beeld gebracht welke ervaringen in de organisatie zijn opgedaan, cq welke nieuwe wegen kunnen worden ingeslagen op het gebied van: • betrokkenheid burger; • meer doen met minder middelen; • innovatieve vormen van effectieve samenwerking met bedrijven en instellingen. Het project is er op gericht verbeteringen ten aanzien van de hiervoor genoemde onderwerpen versneld organisatiebreed in te voeren. Een voorbeeld van een pilot waarvan de resultaten recentelijk in beeld zijn gebracht, betreft de pilot Zuid, partners in de openbare ruimte. Binnen dit stadsdeel is in de vorm van een pilot de samenwerking gezocht met andere opdrachtgevers in de openbare ruimte (woningcorporaties, instellingen), waarbij tegelijkertijd gestuurd wordt op samenwerking van partijen die bij het onderhoud van de openbare ruimte betrokken zijn. Deze pilot laat zien dat het mogelijk is met dezelfde middelen meer werk te verzetten en een hogere beeldkwaliteit te realiseren en bovendien ook nog eens de arbeidsmarkttoeleiding voor mensen met een arbeidsbeperking te verbeteren. *Beoogd resultaat 2013:* In 2013 gaan we verder met deze vernieuwende aanpak bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Dit betekent onder meer dat de op samenwerking gerichte aanpak uit de pilot Zuid wordt uitgerold in de andere stadsdelen en dat onderzocht wordt hoe de faalkosten bij de uitvoering van fysieke projecten in de openbare ruimte kunnen worden teruggebracht.	Rond de zomer van 2013 is de balans opgemaakt van wat we tot nu toe de 'maatschappelijke investeringsopgaven' hebben genoemd. Dit geldt ook voor de maatschappelijke investeringsopgave Beheer en onderhoud openbare ruimte. Vanaf dat moment zijn de lessen vanuit de MIO openbare ruimte als reguliere werkwijze binnen het programma Leefomgeving opgepakt. In de MIO zijn pilots gericht op samenwerking met partners en bewoners geëvalueerd. Hieruit is gebleken dat intensivering van deze samenwerking kan lonen. Bij deze projecten is de service naar bewoners toe verbeterd. Ook is er grotere (maatschappelijke) betrokkenheid van partners bij de openbare ruimte en plaatselijk een hogere inrichtings- en onderhoudskwaliteit. In 2013 zijn 4 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt vanuit Enschede aan het werk gegaan bij Stichting Infra Werkt. Dit is een uitvloeisel van een in 2012 getekend convenant met Stichting Infra Werkt, gericht op een werkbaar alternatief voor de 5% SROI-regel bij aanbesteding van projecten. Infra Werkt heeft tot doel binnen de Grond-Weg- en Waterbouw-projecten (GWW) mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt duurzaam uit het uitkeringsbestand te krijgen, waarbij zowel gemeenten als aannemers relatief weinig administratieve zorg kennen. Tegelijkertijd biedt het voor de GWW een kans om een nieuwe bron van (al dan niet) opgeleide vakmensen aan te boren.

Te betrekken partners en financiering: Het evalueren van ervaringen en het onderzoeken van nieuwe verbetervoorstellen is belegd bij een interne projectgroep. Op onderdelen wordt een beroep gedaan op externe expertise (het Kennispunt Leefomgeving van de Saxion Hogeschool is daarvoor in beeld). Voor extern onderzoek is in 2013 een bedrag beschikbaar van 40.000 euro.	
A3: Regionalisering	
Begroting	**Realisatie**
De *Regionale Uitvoeringsdiensten* (RUD's) moeten van de rijksoverheid per 1 januari 2013 in werking zijn voor de verplichte basistaken. Oorspronkelijke reden daarvan is het realiseren van een kwaliteitsimpuls. Dit kost ook in 2013 nog de nodige tijd en aandacht, om samen met de andere gemeenten te komen van een netwerkmodel op papier naar de samenwerking in de praktijk. In 2013 worden in RUD-verband met name taken op het gebied van toezicht en handhaving uitgeoefend. Daarnaast wordt in 2013 bekeken welke taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving nog meer in gezamenlijkheid uitgevoerd kunnen worden. Hierbij zijn efficiëntie, kwaliteitseisen en de financiële consequenties de belangrijke uitgangspunten. De vorming van de RUD's is door de rijksoverheid ook aangegrepen om een efficiencykorting op te leggen aan de gemeenten. Door middel van een korting op het gemeentefonds zijn de gemeenten gezamenlijk met 100 miljoen euro gekort. Het is een generieke korting op het gemeentefonds die niet meer aan de RUD's is gekoppeld. Voorgaande getallen vertaald naar Enschede leiden tot een korting van 1 miljoen euro op een takenpakket waarvoor in 2011 ongeveer 650.000 euro aan kosten zijn gemaakt. 1 oktober 2012 is door veertien Twentse gemeenten de Bestuursovereenkomst getekend. Elf daarvan (waaronder Enschede) hebben het addendum getekend wat aandringt op verdergaande efficiency.	De samenwerking binnen de RUD Twente komt minder voorspoedig tot uitvoering dan verwacht. De verwachte efficiency-slag is dus ook nog niet gerealiseerd. Een uitbreiding van de taken ten opzichte van het huidige takenpakket is er in 2013 nog niet van gekomen. Op onderdelen zijn met name de laatste helft van 2013 wel stappen gezet om de organisatie goed aan het draaien te krijgen. Bijvoorbeeld zijn er vanuit het kennispunt geluid, waarbij wij gastheer-organisatie zijn, heldere werkafspraken gemaakt. Deze werkwijze dient als voorbeeld voor andere kennispunten waarbij men nog niet zover is. Met betrekking tot de ingenieursdiensten is 2013 benut om draagvlak voor verdere samenwerking binnen Netwerkstad te bewerkstelligen. In het tweede kwartaal 2014 zal hierover binnen de afzonderlijke gemeenten bestuurlijke besluitvorming plaatsvinden.

Eind 2012 is door de vijf gezamenlijke colleges van Netwerkstad het '*Handboek Samenwerken Ingenieursdiensten*' vastgesteld. In dit Handboek is de gezamenlijke stip op de horizon opgenomen: een Ingenieurs Netwerk Twente (INT). Het INT is een model waarbij de afzonderlijke afdelingen zelfstandig blijven bestaan. Het model gaat uit van gelijkwaardigheid. Het invoeren van het INT model is een goede basis voor mogelijke doorontwikkeling van de samenwerking in de toekomst.	
A4: Vergunningverlening	
Begroting	**Realisatie**
Het terugdringen van het tekort op de leges is dé opgave voor 2013. De legesopbrengsten binnen het eindproduct Vergunningen zijn voor 2013 en de daaropvolgende jaren fors lager als gevolg van de economische crisis en de conjunctuurafhankelijkheid van het eindproduct. Daarnaast worden steeds meer activiteiten niet meer door de leges gedekt. Om de verwachte exploitatietekorten terug te dringen zullen maatregelen getroffen worden. De focus ligt hierbij op een efficiënte organisatie, de dienstverlening naar de burger, het terugdringen van de kosten van de in- en externe adviseurs en een acceptabele verhoging van de leges.	In 2013 zijn verdere maatregelen genomen om het tekort op het eindproduct Vergunningen terug te dringen. Er is ingrijpend gesneden in de loonkosten en de kosten van adviseurs. Hiernaast is een verhoging van de legestarieven doorgevoerd. Het tekort is hiermee tot op ruim een ton gereduceerd. Door een extra terugval in de leges, ruim 300.000 euro meer dan begroot, bedraagt het tekort over 2013 op dit produkt uiteindelijk bijna 450.000 euro. Om de tekorten verder terug te dringen, maar ook om de inmiddels ontstane hoge werkdruk te verminderen, is gewerkt aan maatregelen om de werkprocessen zo efficiënt en lean mogelijk te maken. Deze maatregelen moeten met ICT-ondersteuning ingevoerd worden. De ICT-capaciteit is daarbij een knelpunt gebleken. Daarnaast worden voorstellen voorbereid om onder meer een aantal autonome vergunningen af te schaffen of onder algemene regels te laten vallen.
Doelstelling B: Verminderen van de CO2-uitstoot in de hele stad in 2020 met 30% t.o.v. 1990 (programmaoverstijgende doelstelling)	
B1: Duurzaamheid	
Begroting	**Realisatie**
Toonaangevende projecten programma Leefomgeving • Verbeteren energie-efficiëntie bij MKB-bedrijven door ondernemers te wijzen op (gesubsidieerde) mogelijkheden van een energiescan.	Via de website "doegroendatscheelt.nl" en het ondernemersloket zijn bedrijven gewezen op de mogelijkheden van de gesubsidieerde energiescan. Hiervan hebben 78 bedrijven gebruik gemaakt. Bij een tweetal geluidssaneringsprojecten aan

• Bij de uitvoering van de gemeentelijke subsidieregeling voor het treffen van geluidwerende maatregelen aan woningen langs drukke wegen, ook het aanbrengen van thermische isolatie stimuleren. • Ontwikkelen en aanbieden van informatiebrochures aan (aspirant-) bouwers. • Onderzoeken naar mogelijkheden van inzet biomassa uit openbare ruimte (bermmaaisel, houtsnippers) voor productie van duurzame energie. Bij de uitvoering van deze projecten zal de samenwerking worden gezocht met externe partners, waaronder Twence, Twentemilieu en ondernemersverenigingen.	de Laaressingel is voor 40 woningen een energiemaatwerkadvies opgesteld en hebben informatiebijeenkomsten over energiebesparing plaatsgevonden. Omdat het project nog doorloopt in 2014 is op dit moment nog niet inzichtelijk hoeveel mensen ook daadwerkelijk energiebesparende maatregelen hebben getroffen. Uit de informatieavonden is wel gebleken dat aansluiten bij natuurlijke momenten zoals een verhuizing of verbouwing het draagvlak om maatregelen te treffen vergroot Het gemeentelijk biomassapotentieel is in kaart gebracht. In samenwerking met het programma Economie en Werk wordt dit in 2014 nader uitgewerkt in een concreet actie- en besparingsplan. Verder is het project “asbestdaken vervangen door duurzame daken” opgestart voor de Binnenhaven. De inventarisatie is uitgevoerd en de intentieverklaring met de provincie is getekend. Om de zichtbaarheid van duurzaamheid te vergroten, hebben we deelgenomen aan het tv-programma Het Groene Oosten, hebben we innovatieve pilots (selfhealing asfalt, smart app, stadsdistributie met behulp van de cargo-hopper) uitgevoerd en is er aandacht geweest voor vergroening van de wijken en het faciliteren van stadslandbouwinitiatieven. Onze inspanningen hebben onder meer geleid tot een nominatie voor de E-awards (op gebied van elektrisch vervoer). De effecten van de hierboven genoemde projecten en activiteiten zijn op het niveau van het nieuwe monitoringsinstrument in de algemene duurzaamheidsparagraaf weergegeven.

Overige aandachtspunten

<u>Afvalstoffen</u>
De implementatie van de maatregelen vanuit de Afvalvisie verloopt goed. Voorbeelden zijn de papierinzameling met minicontainers (ook in het buitengebied) en de inzameling van kunststofverpakkingsmaterialen per 1 oktober 2013. Daarnaast zijn verdere stappen gezet in de faciliteiten in de stad: er zijn steeds meer ondergrondse voorzieningen en de eerste milieueilanden zijn opgeleverd. Niet alleen fysiek wordt de implementatie van de maatregelen uit de Afvalvisie steeds meer zichtbaar, ook financieel begint dit zijn vruchten af te werpen.

Het onderzoek naar optimalisering van de afvalbrengpunten is uitgesteld totdat de resultaten van de evaluatie over de plasticinzameling bekend zijn. Voor een goed advies is inzicht nodig in het effect van alle maatregelen vanuit de Afvalvisie op de afvalstromen op de afvalbrengpunten en de bezoekersaantallen.

In 2013 zijn als proef diverse maatregelen ingezet om illegale bijplaatsingen en zwerfafval te verminderen. Veel maatregelen (bijv. stickers plus borden met informatie over juist en onjuist aanbieden van afval op containers, extra lediging tijdens feestdagen en evenementen, gerichte inzet handhaving bij probleemlocaties) hebben positief effect, maar het blijft maatwerk waarbij een integrale aanpak noodzakelijk is.

Begraafplaatsen

De afgelopen jaren is werk gemaakt van het terugdringen van de kosten van beheer en onderhoud van begraafplaatsen en gedenkparken. In 2014 krijgt deze aanpak een structurele vorm.

Beleid Leefomgeving

Reclame Openbare Terreinen

In het voorjaar van 2013 is de aanbesteding voor reclame-uitingen in de openbare ruimte afgerond. Ondanks een verslechtering van de markt is het gelukt de opbrengsten voor de komende jaren in ieder geval op een gelijk niveau te houden en is op onderdelen de komende jaren zelfs sprake van een verbetering in de opbrengsten.

Bodem- en geluidsaneringsoperaties

De geluidsaneringsoperatie is budgetgestuurd en verloopt volgens planning. Bij het werkprogramma bodem & ondergrond lag de focus primair op de aanpak van locaties met volksgezondheidsrisico's, zoals ook in het door de Raad vastgestelde uitvoeringsprogramma Bodem is vastgelegd. Deze werkzaamheden zijn vooral in 2011 en 2012 uitgevoerd en in 2013 formeel afgerond.

In 2013 is de bodemsanering aan de Poolmansweg formeel afgerond zodat er geen gezondheidsrisico's meer zijn. Bovendien is – in samenwerking met de provincie Overijssel en de gemeente Haaksbergen - verder onderzoek verricht naar de gezondheidsrisico's van huisvuilgronden nabij het Rutbeek. Weliswaar is sprake van een verontreiniging maar deze is dusdanig gering dat er van gezondheidsrisico's geen sprake is. Bovendien is tevens geen sprake van ecologische en/of landbouwrisico's.

In 2013 zijn de locaties met grondwaterproblematiek opgepakt, die via een gebiedsgerichte aanpak verder onder het beheersregime van het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) gaan vallen. Met de genomen maatregelen ligt Enschede op koers voor wat betreft de gemaakte afspraken met het Rijk in het z.g. bodemconvenant.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Afvalstoffen	19.294	19.294	19.904	-610
Begraafplaatsen	1.303	1.303	1.203	100
Beheer wegen	9.986	10.240	9.594	646
Beleid Leefomgeving	1.741	1.682	1.537	145
Duurzaamheid	300	1.500	148	1.352
Gladheidsbestrijding	942	942	1.345	-403
Handhaving Bouwwerken en Bedrijven	2.745	2.745	2.604	141
Handhaving Openbare Ruimte	2.205	2.261	2.242	18
Havens & Markten	2.716	2.732	2.313	420
Openbare verlichting	2.164	2.164	1.782	382
Resultaat Bedrijfsvoering	0	0	463	-463
Riolering	12.769	11.660	11.173	487
Stadsdeelbeheer	15.956	16.265	17.906	-1.641
Vergunningen Leefomgeving	3.510	3.510	3.700	-190
Totaal **Lasten**	**75.630**	**76.297**	**75.914**	**383**
Afvalstoffen	18.670	18.670	19.504	833
Begraafplaatsen	413	413	428	15
Beheer wegen	488	488	691	203
Beleid Leefomgeving	791	791	894	103
Duurzaamheid	225	1.125	0	-1.125
Handhaving Bouwwerken en Bedrijven	300	300	150	-150
Handhaving Openbare Ruimte	799	854	858	4
Havens & Markten	634	650	655	6
Openbare verlichting	0	0	23	23
Resultaat Bedrijfsvoering	0	0	1.078	1.078
Riolering	10.874	11.257	11.496	239
Stadsdeelbeheer	1.369	1.678	3.126	1.448
Vergunningen Leefomgeving	2.822	2.822	2.557	-265
Totaal **Baten**	**37.386**	**39.049**	**41.462**	**2.413**
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**38.245**	**37.248**	**34.452**	**2.796**
Afvalstoffen	0	1.000	1.000	0
Beheer wegen	0	0	80	-80
Havens & Markten	0	0	47	-47
Openbare verlichting	0	0	105	-105
Riolering	0	0	323	-323
Totaal **Storting Reserves**	**0**	**1.000**	**1.554**	**-554**
Afvalstoffen	250	1.250	1.027	-223

Beheer wegen	848	1.102	254	-848
Duurzaamheid	75	375	148	-227
Havens & Markten	1.953	1.953	1.551	-402
Riolering	1.895	403	0	-403
Stadsdeelbeheer	0	0	452	452
Totaal **Onttrekking reserves**	**5.021**	**5.083**	**3.432**	**-1.651**
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	**-5.021**	**-4.083**	**-1.878**	**-2.205**
Gerealiseerd resultaat	**33.224**	**33.165**	**32.574**	**591**

Toelichting

Afvalstoffen
Binnen het eindproduct afval is een nadelig exploitatieresultaat gerealiseerd van 27.000 euro. Er is uitvoering gegeven aan het besluit van uw raad om de kosten voor de huis aan huisinzameling van kunststofverpakkingsmateriaal en de hiervoor ingezette communicatie op te vangen binnen de begroting. De hogere lasten van 610.000 euro zijn met name veroorzaakt door de storting in de voorziening wegens de met Twente Milieu gesloten overeenkomst inzake een bijdrage voor kosten van de huisvesting. Deze storting leidt tot een nadeel van 1,4 miljoen euro. Dit nadeel wordt deels gecompenseerd door met name de lager verwerkingskosten van restafval dan begroot, 700.000 euro. Door de economische crisis en betere afvalscheiding, is er ook in 2013 minder restafval aangeboden. Daarnaast is door het terughoudend omgaan met de beschikbare budgetten, voor 90.000 euro aan diverse besparingen op de kosten gerealiseerd.
De hogere baten komen met name voort uit een verrekening van oud papier van voorgaand jaar (421.000 euro) en een hogere bijdrage van oud papier in 2013 (300.000 euro). Door een betere inbaarheid van de vorderingen is er een lagere voorziening nodig, wat leidt tot een besparing van 90.000 euro. Tot slot is er voor 22.000 euro aan diverse kleinere voordelen op de baten,
De verwachte onttrekking voor financiering van projecten (250.000 euro) is niet noodzakelijk geweest, daar de projecten de komende jaren via leasebedragen worden verrekend. Het resultaat van 27.000 euro is tot slot onttrokken aan de reserves.

Begraafplaatsen
Op dit product is een positief resultaat van 115.000 euro behaald. In 2013 is zeer terughoudend omgegaan met het doen van uitgaven. Hierdoor is 100.000 euro voornamelijk bespaard op de kosten voor het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen en gedenkparken. Daarnaast laten de legesopbrengsten een positief resultaat zien van 15.000 euro.

Beheer Wegen
Het beheer en onderhoud van wegen heeft risico gestuurd plaatsgevonden. Mede als gevolg hiervan is op de uitvoering van het onderhoud een voordeel ontstaan van bijna 376.000 euro. Het voordeel van 203.000 euro op de baten bestaat met name uit de meeropbrengsten van leges voor het aanleggen van kabels en leidingen en de bijdrage vanuit
een investeringsproject ten behoeve van onderhoudsprojecten. De meeropbrengsten van leges worden gestort in de hiervoor ingestelde egalisatiereserve ter dekking van toekomstige lasten.

Daar de kapitaalasten jaarlijks fluctueren is er een reserve kapitaallasten. Voor dit jaar was er

een onttrekking begroot van 848.000 euro ten gunste van beheer wegen. Omdat er voordeel is op de kapitaallasten, vindt deze onttrekking niet plaats.

Op beheer wegen is hierdoor per saldo een gering nadeel ontstaan van 79.000 euro.

Beleid Leefomgeving
Voor realisatie van de uitvoering bodemprogramma was inzet van het beschikbare budget niet noodzakelijk en er is terughoudend omgegaan de materiële uitgaven. Met name hierdoor is er een positief resultaat gerealiseerd van 133.000 euro.
Voor het product reclame openbare terreinen zijn de verwachte opbrengsten op dit product conservatief begroot. Dit in aanloop naar de aanbestedingen voor reclame openbare terreinen en de tegenvallende marktontwikkelingen in het buitenreclame-segment in verband met de economische crisis De baten op dit product zijn vanuit de afgesloten contracten ontvangen. De meeropbrengsten bedragen 116.000 euro.

Gladheidsbestrijding
De bijzondere weersomstandigheden aan het begin van 2013 hebben een meer dan gemiddelde uitvoering van gladheidsbestrijdingsactiviteiten gevraagd. Voor strooibeurten en handmatige bestrijding zijn er extra uitgaven gedaan. De winter eind 2013 was daarentegen relatief zacht, waardoor er weinig inzet voor bestrijding noodzakelijk was. De overschrijding is hiermee beperkt gebleven tot 134.000 euro.
Doordat eind 2013 een voorziening is gevormd als gevolg van de met Twente Milieu gesloten overeenkomst over een bijdrage voor kosten van de zoutloods, leidt dit tot een onvoorzien nadeel van 269.000 euro. Hierdoor is het totaal resultaat 403.000 euro negatief. Positief is dat het treffen van deze voorziening een voordeel oplevert in de exploitatie van toekomstige jaren, en dat daarmee al een deel van de taakstelling op gladheid al is gerealiseerd.

Handhaving Bouwwerken en Bedrijven
Door lagere bijdrage vanuit vergunningen voor toezicht op bouwvergunningen is er een nadeel van 150.000 euro ontstaan op de baten. Dit is grotendeels gecompenseerd door te besparen op de uitgaven en vermindering van personeelskosten. Er resteert nog een negatief resultaat van 9.000 euro.

Openbare Verlichting
Door een verlenging van de afschrijvingstermijnen, conform het nieuwe beleidsplan Openbare Verlichting, is een besparing van 300.000 euro gerealiseerd. Dit heeft bijgedragen aan een totaal voordeel op de lasten van 382.000 euro. In de baten is een meeropbrengst van derden voor energieverbruik van aansluitingen op lichtmasten voor reclame-uitingen van 23.000 euro. De voor- en nadelen op kapitaallasten worden geëgaliseerd via de reserve kapitaallasten. Hierin is nu 105.000 euro gestort. Per saldo resteert er een positief resultaat van 300.000 euro.

Riolering
Bij riolering is actief gestuurd op sobere vervanging, waardoor er een voordeel is op de uitgaven voor onderhoud van 247.000 euro. Op de kapitaallasten is er een voordeel van 240.000 euro behaald en de opbrengsten leiden tot een voordeel van 240.000 euro. De begrote onttrekking aan de egalisatiereserve van 403.000 euro is hiermee niet noodzakelijk. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een voordelig exploitatieresultaat van 323.000 euro, dit is in de hiervoor bestemde egalisatiereserve gestort.

Stadsdeelbeheer
Door bij te sturen op de Vervangingsinvesteringen is een deel van de werkzaamheden voor

vervanging van groen niet uitgevoerd. Hierdoor is er 200.000 euro minder uitgegeven. Tevens is er op diverse uitgaven binnen het product Stadsdeelbeheer geremd, wat tot een besparing van 100.000 euro heeft geleid. Tot slot zijn er incidenteel extra kosten geweest door de Koningsspelen in april 2013, ter hoogte van 40.000 euro. Uiteindelijk bedraagt het positieve resultaat van dit product 260.000 euro.

Vergunningen
Als gevolg van de economische crisis zijn minder “grote” vergunningaanvragen binnengekomen, waardoor de legesinkomsten 317.000 euro minder zijn dan verwacht. Om de verwachte exploitatietekorten terug te dringen is in 2013 wel gestart met het doorvoeren van diverse maatregelen. In 2013 is hierdoor reeds bijgestuurd en is een aanzienlijke besparing gerealiseerd, maar is er nog wel een incidenteel tekort van 138.000 euro.
In 2014 zullen de maatregelen nog verder worden geïmplementeerd waardoor het exploitatietekort binnen Vergunningen verder zal worden teruggedrongen.

2.6 Dienstverlening

Waarborgen tevredenheid over de kwaliteit van de gemeentebrede dienstverlening	-->	Basisregistratie	-->	Lasten	1.862
			-->	Baten	11
		Dienstverlening	-->	Lasten	7.218
			-->	Baten	3.225
		Gemeentearchief	-->	Lasten	834
			-->	Baten	21
		Verkiezingen	-->	Lasten	81

Portefeuillehouder(s): **Jeroen Hatenboer, Marijke van Hees**
Programmadirecteur: **Christel Koman**

Wat hebben we bereikt?

De dienstverlening aan de stad, met haar bewoners en bedrijven, en aan de onderdelen van de gemeente zelf en partners in de regio, heeft de hoogste prioriteit voor het programma Dienstverlening. Klanttevredenheid van de burgers wordt periodiek gemeten en is voor de kanalen fysiek (balie), telefonie en digitaal net als in voorgaande jaren goed gewaardeerd. Noodzakelijke besparingen op de organisatie over de afgelopen jaren zijn opgevangen door doelmatiger te werken en scherper te kiezen.

Uniforme stedelijke dienstverlening wordt steeds belangrijker, hierin heeft Dienstverlening een belangrijk en groeiend aandeel. Een ander belangrijk speerpunt is digitale dienstverlening, sterk ondersteund door de ***Visie Digitaal 2017*** van het Ministerie van BZK. Tot slot ligt de focus bij Informatisering en Basisregistraties de focus vooral op samenwerking met andere gemeenten en met partners. Binnen deze kaders vinden allerlei initiatieven plaats, die bijdragen aan hogere doeltreffendheid en doelmatigheid. Dienstverlening heeft in 2013 de volgende resultaten bereikt:

- het onderbrengen van de eerste lijn van Vergunningen bij het Gemeentelijk Contact Centrum (GCC);
- het optimaliseren van processen (verhuizingen, parkeren) opdat de producten hiervan digitaal aangeboden kunnen worden vanaf medio 2014;
- de invoering van een roostersysteem van baliewerkzaamheden heeft geleid tot meer inzicht in en grip op de bedrijfsvoering van publieksdienstverlening. Hierdoor is een efficiëntere inzet van medewerkers mogelijk waardoor de inhuur kan worden beperkt;
- een geslaagde audit op de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA)
- hernieuwde inrichting van de IT-organisatie met daarbij veel aandacht voor de zogenaamde IT-governance (de besturing van de ICT gericht op goede prioritering en voldoende beheersing)
- samen met vijf andere gemeenten en KING heeft Enschede een start gemaakt met de ontwikkeling van een systeem op het gebied van de informatievoorziening voor het Sociale Domein. Dit systeem wordt in co-creatie met externe partners ontwikkeld. Landelijk zijn deze zes gemeenten koploper;
- samenwerking van de 10 regiogemeenten, het waterschap en de provincie op het gebied van de topografie heeft geleid tot een gezamenlijke aanbesteding ten behoeve van de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT);
- digitalisering van historische archieven (gemeentebestuur van 1811-2000, genealogische bronnen met enkele duizenden akten).

Keerzijde van de besparingen is dat de kwetsbaarheid van de organisatie toeneemt, in een tijd dat de wetgever juist hogere eisen is gaan stellen aan de kwaliteit van dienstverlening. Bij een gelijkblijvend pakket van taken vermindert de veerkracht van de leverende organisatie. De audit op de GBA is –als steeds- succesvol verlopen. De audit op de DigiD kon op technische gronden van software en vanwege onvolkomenheden in processen niet gehaald worden. De toestemming is gekoppeld aan de nieuwe versie van software via Dimpact en dat krijgt zijn beslag in 2014. Ook de audit op de BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen) heeft nog geen positief resultaat opgeleverd. De voornaamste reden is dat de gegevens in de BAG naar het oordeel van de auditor niet actueel genoeg zijn; de frequentie van

gegevensverversing is te laag. De oplossing is om mutaties te verkrijgen van medewerkers die voor diverse handhavingstaken toch al op straat zijn (denk aan publiekszaken, WOZ) en die kunnen bijdragen aan grotere actualiteit van de BAG.

Tot slot is, in tegenstelling tot de genoemde verwachtingen in de begroting, minder ingezet op social media in 2013. De verschillende diensten (zoals hyves, twitter en youtube) zijn nog sterk in beweging. Om die reden is er nog terughoudendheid om bijvoorbeeld Twitter in te zetten als formeel kanaal van dienstverlening.

Het programma DV heeft over 2013, conform de prognose van de najaarsnotitie een neutraal resultaat gerealiseerd. De bezuinigingstaakstelling van 310.000 euro is gehaald
.

Doelstellingen

Doelstelling A:	Snel en doelmatig afhandelen van vragen van derden
Doelstelling B:	De gemeentelijke dienstverlening in de breedte verbeteren met een betrouwbare informatiehuishouding en daarbij zoveel mogelijk samenwerken en afstemmen met anderen binnen de overheid en derden.

Indicatoren

Om de effecten van onze inzet te meten hebben we per doelstelling indicatoren samengesteld. In onderstaande tabel staan de streef- en realisatiecijfers. Voor een totaaloverzicht van alle effectdoelstellingen en indicatoren de bijlage bij het jaarverslag.

Indicatoren	Score 2012	Streven 2013	Score 2013
Doelstelling A: Klanttevredenheid per kanaal			grafische weergave
Doelstelling B: % zaakgericht werken	8	10	10

Toelichting op de indicatoren

klanttevredenheid

De klanttevredenheid over de dienstverleningskanalen wordt al in een reeks van jaren bijgehouden, waarbij de norm wordt aangehouden dat de klanttevredenheid minimaal op het niveau van de voorgaande jaren zit. De onderstaande grafiek geeft de stand per eind 2013.

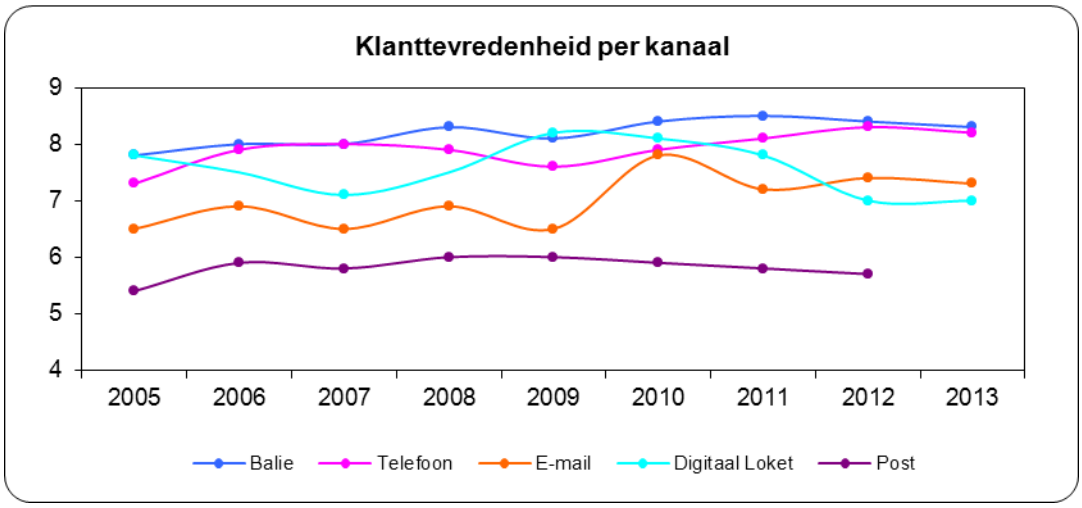

De klanttevredenheid is over de gehele linie in de laatste jaren stabiel. Voor balie en telefonie is de waardering van rondom 8 goed te noemen. De dalende tendens in de lijn van het digitaal loket is afgevlakt. Een algemeen klanttevredenheidscijfer van post kan als gevolg van een niet representatieve respons dit jaar niet worden gegeven. De oordelen over de postafhandeling lopen sterk uiteen en hangen nauw samen met het wel of niet ontvangen van een inhoudelijke reactie op de brief. Briefschrijvers die wel een inhoudelijke reactie hebben ontvangen binnen de termijn van drie weken zijn een stuk positiever (7,1) dan degenen die langer dan drie weken moeten wachten op een inhoudelijke reactie (4,2) of die helemaal geen inhoudelijke reactie hebben ontvangen (3,1).

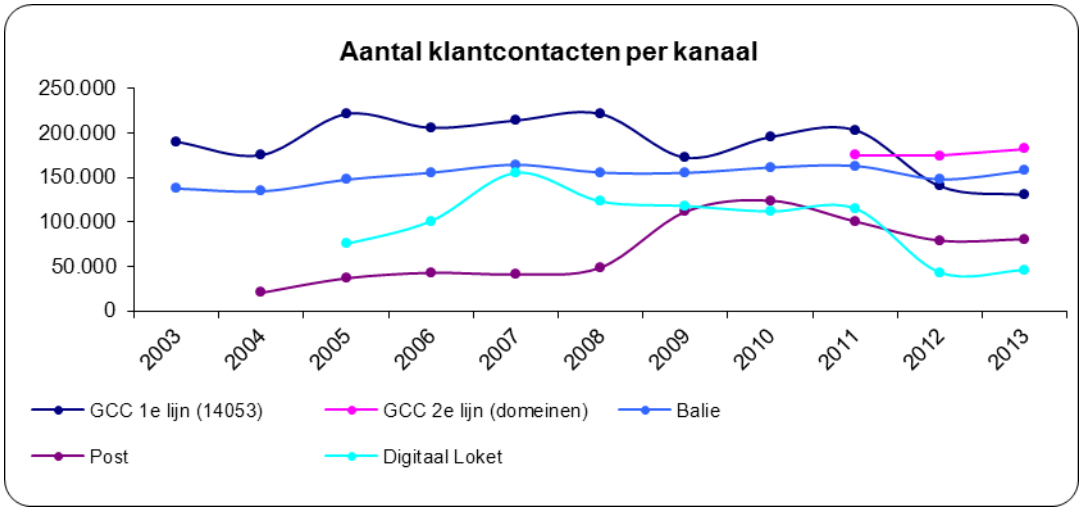

Het GCC en de balie laten een licht stijgende lijn zien. Bij het GCC speelt een toename van het aantal bijstandsgerechtigden een rol, terwijl de balie extra taken heeft gekregen (zoals uitbreiding reisdocumenten aan niet-ingezetenen en DigiD-aanvragen). De fors lagere aantallen van het digitaal loket in 2012 en 2013 zijn het gevolg van de invoering van de 'cookie-wetgeving' (als de bezoeker een cookie niet accepteert, wordt hij niet geregistreerd). Het monitoren van het gebruik van het digitaal kanaal met haar menging van digitaal loket, e-mail en website-bezoek is een lastig thema. Mede met het oog op de ambitie van het kabinet van Digitale Overheid 2017 zijn hulpmiddelen van “webcare” nodig voor een goede beheersing. Webcare gaat over het monitoren van signalen op het internet en de sociale

media en gaat over het reageren op vragen, klachten, wensen en complimenten.

Zaakgericht werken
De volumedoelstelling van zaakgericht werken is voor 2013 ingevuld. Het betekent dat van de ca 360 geïdentificeerde relevante processen er 10% behandeld zijn door de Taskforce Werkprocessen met de verantwoordelijke managers. Daarbij zijn steeds afspraken voor vervolg en voor invulling gemaakt.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Politieke speerpunten
De politieke speerpunten in onderstaande tabel kennen hun oorsprong in de toekomstvisie, het coalitieakkoord of het 10-puntenprogramma. We geven hier puntsgewijs aan welke activiteiten we het afgelopen jaar hebben uitgevoerd in het kader van het genoemde speerpunt, welke producten daarbij betrokken zijn en aan welke programmadoelstelling daarmee een bijdrage wordt geleverd.

Politieke speerpunten	
Doelstelling A: Snel en doelmatig afhandelen van vragen van derden Betrokken producten: Dienstverlening, Interne IM	
A1: Gemeentelijk Contact Centrum (GCC) doorontwikkelen	
Begroting	**Realisatie**
Verdere professionalisering en doorontwikkeling van het GCC in taakuitvoering. Onderzoeken van shared service samenwerking met gemeenten in de regio.	De dienstverlening van de eerste lijn van Vergunningen is in het kader van procesoptimalisatie ondergebracht bij het GCC. Onderzoeken van shared service, op het gebied van dienstverlening, in de regio is nog niet van de grond gekomen. De vorming van Stedelijke Dienstverlening heeft in 2013 meer prioriteit gekregen.
A2: Innovatie in dienstverlening	
Begroting	**Realisatie**
Van belang is te onderzoeken hoe hulpmiddelen op het gebied van de social media kunnen passen in de digitale dienstverlening (mede met het oog op de klanttevredenheid); samenwerking met kennisinstellingen (samenwerking Enovatief). Participatie bevorderen door het delen van informatie (bijvoorbeeld met Open Data).	In 2013 is de stap gezet naar het concept van uniforme Stedelijke Dienstverlening. Daarvoor is in 2013 een werkgroep gestart, die in de loop van 2014 met aanbevelingen komt. De inzet van de sociale media is daarbij betrokken. In 2013 is de praktijk dat het verstrekken van gegevens plaatsvindt op verzoek van de belanghebbenden. Dat kunnen burgers zijn, maar ook de eigen organisatie kan initiatief nemen. Programma Dienstverlening vervult de faciliterende rol.

Doelstelling B: De gemeentelijke dienstverlening in de breedte verbeteren met een betrouwbare informatiehuishouding en daarbij zoveel mogelijk samenwerken en afstemmen met anderen binnen de overheid en derden Betrokken producten: Intern IM, Dienstverlening, Intern DDC, Interne ICT, Basisregistraties, Gemeentearchief	
B1: Taskforce Werkprocessen en zaakgericht werken	
Begroting	**Realisatie**
Procesinnovatie door de verdere inzet van zaakgericht werken. Aandacht op het aanbieden van producten en diensten via het juiste kanaal (digitaal, balie, etc.) door sterkere kanaalsturing. Basisidee daarbij is zoveel mogelijk het digitale kanaal toe te passen. Doorontwikkeling digitale postkamer. “één Enschede, in één loketgedachte, via één ingang, in één keer goed”	De principes van lean werken worden breed uitgezet in de gehele organisatie. Dat gebeurt vanuit de Taskforce Werkprocessen die projectmatig de gemeentelijke procesgang naloopt. Digitalisering van documenten en het digitaal houden in het proces zijn voorname kenmerken. In 2014 wordt deze aanpak krachtig voortgezet. Het digitaliseren van de postregistratie heeft nog niet de gewenste resultaten opgeleverd. Er zijn nog onvolkomenheden in elektronische documentherkenning. Er lopen momenteel gesprekken met de leverancier om deze onvolkomenheden op te lossen.
B2: Innovatie informatisering	
Begroting	**Realisatie**
Implementatie van Nota Uitgangspunten Informatiebeleid (2012) over: • moderne informatiehuishouding met oog voor een scherpe relatie tussen gebruiker en aanbieder (“business–IT–alignment”) • betrokkenheid bij de stad in de Digitale Steden Agenda (DSA) • binnengemeentelijke afstemming naar nieuwe inzichten en opbouw van shared service regionaal en opties van outsourcing	In 2013 heeft het College besloten tot het formeel invullen van de rol van de “Chief Information Officer”(CIO) op directieniveau met een personele ondersteuning met enkele fte.Ce CIO versterkt de relatie tussen de gebruiker van de systemen en de aanbieder (IT-bedrijf) en zorgt voor een generieke aanpak en maximale standaardisatie. Enschede is in de DSA de trekker van de “Zorgende Stad” en is met Den Haag koploper in de “Veilige Stad”. Zo is kennis en ervaring rondom de beveiliging van Serious Request in 2012 toegepast in andere gemeenten en veiligheidsregio's. Daarnaast heeft het landelijke DSA een convenant bereikt met het Ministerie van EZ waardoor de slagkracht vergroot is. In 2012 heeft het adviesbureau Gartner een evaluatie uitgebracht over het werken van de

	Afdelingen ICT (BMO) en Informatiemanagement (DV). Dat heeft begin 2013 geleid tot een organisatieverandering, waarin beide afdelingen onder de koepel van één IT-bedrijf zijn gebracht (zie ook bij BMO en de bedrijfsvoeringparagraaf). Samenwerking wordt gezocht in regionale afstemming en bundeling. In 2013 is op dat punt rondom IBO veel voorbereid en deze versterking zal in 2014 zijn vervolg hebben. Belangrijk punt is het bepalen welke zaken van uitvoering het best kunnen worden uitbesteed aan derden of aan samenwerkingsverbanden op landelijke schaal. Hierover laat de organisatie zich mede adviseren door KING.
B3: Stelsel van Basisregistraties	
Begroting	**Realisatie**
Opbouw van de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) in regionale aanpak. Basis van regelgeving uit i-NUP.	Een tiental gemeenten in de regio wil samenwerken bij de implementatie van de BGT. Dit heeft geresulteerd in een gezamenlijke aanbesteding voor de aanschaf van software. De voorgeschreven invoeringsdatum van 01-01-2016 is realistisch. Uit audit van de Basisadministratie Adressen en Gebouwen (BAG) is naar voren gekomen dat de BAG op twee onderdelen niet voldoet aan de wettelijke eisen. Samen met Leefomgeving en de Taskforce Werkprocessen moet gewerkt worden aan de afhandeltermijnen en de procedure voor meldingen Start en Gereed Bouw. Enschede heeft meegedaan aan de landelijke pilot Digimelding 1.2. Daarmee kunnen afnemers fouten (gerede twijfel) in de basisregistraties doorgeven aan de bronhouders. Het is de voorloper van de Digimelding BLT (Beperkte Laagdrempelige Terugmeldvoorziening van i-NUP).
B4: Gegevensbeveiliging, Privacy, Authenciteit	
Begroting	**Realisatie**
Incidenten (heel publiek zichtbaar gemaakt in 2011 en 2012) vergen onverminderd scherpe aandacht. Risico's van ketenvorming in bedrijfsvoering	In 2013 heeft de VNG het initiatief genomen van de Informatie Beveiligings Dienst (IBD). Eén van de eerste producten is de generieke beveiligingsbaseline. Deze is in de fase van

voor koppeling van informatiesystemen (van verschillende partners). Beschikbaarstelling van gegevens in samenwerkingsverbanden, zoals de *frontlijnsturing*. Werken aan een veilige en verbindende informatievoorziening.	besluitvorming, maar zal naar verwachting gaan gelden als leidraad voor het handelen binnen de gemeente. In het verlengde van het Stelsel van Basisregistraties wordt de vraag welke gegevens voor welk doel beschikbaar mogen komen steeds actueler. Het spanningsveld tussen het gemak van gebruik van gegevens tegenover de bescherming van de privacy wordt voelbaar. Dat geldt voor de verstrekking in gevallen waar de persoon bekend is. Het geldt vooral ook voor gebruik van gegevens in statistische context. Daarbij is het uitgangspunt dat gegevens niet herleidbaar mogen zijn tot individuele personen. In 2013 zijn voorbereidende werkzaamheden verricht om op een veilige manier de gegevens uit basisregistraties in reguliere werkprocessen te gebruiken. Dit is onderdeel van het beveiligingsbeleid.
Duurzaamheid	
Begroting	**Realisatie**
Het Programma Dienstverlening speelt een beperkte rol aan de CO2-opgave voor de gemeente. Het raakt zeker de bewustwording van verantwoord gebruik van hulpmiddelen. De effecten van toenemende digitalisering in de dienstverlening is een dergelijk punt van aandacht. In de informatiehuishouding van de gemeente wordt gewerkt aan vereenvoudiging in de programma-architectuur. Dat is minder software en dus minder beslag op computerapparatuur en dus een lagere CO2-footprint. Ook wordt het gebruik van printers afgeremd; met ook een positieve bijdrage. Daar tegenover staat de groei van mobiele apparatuur en andere persoonlijke hulpmiddelen, die bijdragen aan “vervuiling”.	De informatisering van de samenleving leidt tot allerlei verschuivingen. Publieksdienstverlening gaat steeds meer elektronisch afhandelen (in plaats van op papier); dat past in het regeringsbeleid van Digitaal 2017 en leidt voor Dienstverlening tot een verbetering op het gebied van duurzaamheid. Tegelijkertijd neemt het gebruik van thuiscomputers, smartphones en tablets toe. Dit draagt op zichzelf weer niet bij aan duurzaamheid. Werken vanuit huis is steeds beter mogelijk en dat leidt tot minder vervoerskilometers, maar in huis wordt wel extra energie verbruikt.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Basisregistratie	1.865	1.865	1.862	2
Dienstverlening	7.961	7.402	7.218	184
Gemeentearchief	836	836	834	2
Verkiezingen	76	76	81	-5
Totaal **Lasten**	**10.738**	**10.179**	**9.996**	**183**
Basisregistratie	0	0	11	11
Dienstverlening	3.984	3.329	3.225	-104
Gemeentearchief	9	9	21	12
Totaal **Baten**	**3.993**	**3.338**	**3.257**	**-81**
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**6.745**	**6.841**	**6.739**	**102**
Basisregistratie	91	91	191	-100
Dienstverlening	10	10	10	0
Gemeentearchief	8	8	8	0
Verkiezingen	34	34	34	0
Totaal **Storting Reserves**	**144**	**144**	**244**	**-100**
Gemeentearchief	111	111	107	-4
Totaal **Onttrekking reserves**	**111**	**111**	**107**	**-4**
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	**32**	**32**	**136**	**-104**
Gerealiseerd resultaat	**6.777**	**6.873**	**6.875**	**-2**

Toelichting

Algemeen
Het programma Dienstverlening heeft over 2103 een neutraal resultaat behaald. Hieronder worden de belangrijkste verschillen toegelicht.

Basisregistratie
Het product Basisregistratie heeft een nadeel gerealiseerd van 87.000 euro.
Het nadeel wordt verklaard door lagere inkomsten (250.000 euro) uit projectwerkzaamheden door Vastgoedinformatie. Met name de afdeling Vergunningen heeft minder afgenomen. Dit nadeel is voor 153.000 euro bijgestuurd door oa het niet invullen van vacatureruimte. Voor zowel de afdeling Vergunningen als Vastgoedinformatie zijn structurele bezuinigingstrajecten ingezet. Daarmee wordt invulling gegeven aan de forse krimp op “projectgebonden werkzaamheden”. Dat leidt echter ook tot ongewenste effecten in relatie tot wettelijke activiteiten voor de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). De omvang hiervan wordt in beeld gebracht bij de Kadernota 2015.
Voor de invoering van software met betrekking tot de BGT (Basisregistratie Grootschalige Topografie) is een voordeel ontstaan van 100.000 euro. Voor de besteding van deze middelen was een aanbesteding noodzakelijk. De aanbesteding is in regionaal verband gedaan en heeft daardoor geleid tot een langer traject (o.a. gezamenlijke overeenstemming over specificaties en randvoorwaarden). Daarnaast is er vertraging ontstaan doordat externe partijen bezwaar hebben aangetekend tijdens de aanbesteding. In het tweede kwartaal van 2014 gaat de invoering van het systeem definitief plaatsvinden. In de Kadernota 2012-2015 is het budget beschikbaar gesteld. Om aan de genoemde verplichting te kunnen voldoen is

100.000 euro gedoteerd aan de reserve Gemeentebrede software.

Dienstverlening
Het product Dienstverlening heeft een voordeel gerealiseerd van 80.000 euro. Dit wordt verklaard door diverse incidentele voordelen op diverse materiele budgetten als gevolg van een bestedingsstop en voordelen op eenmalige projecten.

2.7 Bestuur en Middelen

Openbare orde en Veiligheid	-->	Openbare orde en veiligheid	-->	Lasten	18.218
			-->	Baten	5.090
Bestuur, samenwerking en partnerschap	-->	College van B&W	-->	Lasten	1.729
		Euregionale samenwerking	-->	Lasten	716
			-->	Baten	0
		Ondersteuning college en DB	-->	Lasten	5.202
			-->	Baten	80
		Raad en commissies	-->	Lasten	2.414
Bedrijfsvoering	-->	B&M: Regionale Dienstverlening	-->	Lasten	9.601
			-->	Baten	10.262
		Bezwaar en Beroep	-->	Lasten	2.402
			-->	Baten	0
		Interne dienstverlening	-->	Lasten	7.064
			-->	Baten	5.990
		SHE programmamanagement	-->	Lasten	0
			-->	Baten	4
		Vastgoedbedrijf Enschede	-->	Lasten	29.941
			-->	Baten	25.126
Financiële huishouding	-->	Algemene belastingen	-->	Lasten	2.756
			-->	Baten	38.722
		Algemene uitkering	-->	Baten	192.623
		Diverse algemene inkomsten	-->	Lasten	1.113
			-->	Baten	8.333
		Treasury	-->	Lasten	21.098
			-->	Baten	34.537

Onderdeel	Portefeuillehouder	Programmadirecteur
Coördinerend	Marijke van Hees	Marcel Meijs
Openbare orde en Veiligheid	Peter den Oudsten	Herman Bosman
Bestuur, Samenwerking en Partnerschap	College van B&W: Peter den Oudsten Raad en commissies: Raadspresidium	Marcel Meijs Rolf Jongendijk (Raadsgriffie)
Project Management Bureau Enschede		Tjerk Wassenaar
Bedrijfsvoering	Marijke van Hees (Middelen) Jeroen Hatenboer (Communicatie en Vastgoed)	René van Kuilenburg
Betrouwbare en duurzame financiële huishouding	Marijke van Hees	Paul Davina

Inleiding

Het programma Bestuur & Middelen bevat verschillende beleidsterreinen. Daarom is dit programma opgebouwd uit een viertal beleidslijnen met elk een doelstelling. Dit zijn:

Doelstelling A	**Veiligheid en openbare orde** Enschede blijft behoren tot de top 3 van veiligste steden in Nederland.
Doelstelling B	**Bestuur, samenwerking en partnerschap** Het versterken van het contact tussen burgers en partners in en buiten de stad met het stadsbestuur, en daarmee ook het versterken van het vertrouwen van de stad in haar bestuur.
Doelstelling C	**Bedrijfsvoering** Het realiseren van een solide, innovatieve en maatschappelijk verantwoorde bedrijfsvoering.
Doelstelling D	**Financiële huishouding** Het bevorderen van een betrouwbare en voor de lange termijn houdbare financiële huishouding.

A. Openbare orde en veiligheid

Veiligheid is een basisvoorwaarde voor leefbaarheid. Ze schept ook het klimaat voor de democratische samenleving die Enschede wil zijn. Dus gaat veiligheid niet alleen over het terugdringen van tal van gevaren, maar evenzeer over onderwijs, zorg, begeleiding, aantrekkelijke wijken, respect, normen en waarden. Het veiligheidsdomein is dan ook geen verantwoordelijkheid van de gemeente alleen, maar een gezamenlijke verantwoordelijkheid van inwoners, bedrijven, (maatschappelijke) partners en overheidsinstellingen. Samenhang en samenwerking is daarbij essentieel.

Wat hebben we bereikt?

In 2013 is gewerkt aan de nieuwe beleidskaders met betrekking tot veiligheid. Het vastgestelde integrale veiligheidsplan is hiervan het resultaat. Daarnaast is vanuit het thema veiligheid het partnerschap Politie, Openbaar ministerie, het veiligheidshuis Twente en het Regionale Expertisecentrum Oost Nederland verstevigd om de veiligheidsthema's nog integraler te kunnen benaderen.

Doelstellingen

Doelstelling A:	**Veiligheid en openbare orde** Enschede blijft behoren tot de top 6 van veiligste steden in Nederland

Indicatoren
Om de effecten van onze inzet te meten hebben we per doelstelling indicatoren samengesteld. In onderstaande tabel staan de streef- en realisatiecijfers. Voor een totaaloverzicht van alle effectdoelstellingen en indicatoren de bijlage bij het jaarverslag.

Indicatoren	Score 2012	Streven 2013	Score 2013
Doelstelling A: 9. Percentage inwoners dat zich veilig voelt in de eigen buurt. (zie ook programma WZW).	90%	nnb	90%
20. Positie veiligheid van Enschede ten opzichte van de overige elf gemeenten met meer dan 150.000 inwoners.	6	Top 6	5
21. Opkomstpercentage waarbij de Brandweer na een melding tijdig ter plaatse is.	90%	90%	90%

Toelichting op de indicatoren
9. Ten aanzien van het percentage inwoners dat zich veilig voelt in de buurt, geldt dat in de jaarrekening van 2012 het percentage genoemd is van inwoners dat zich onveilig voelt in de buurt. In deze jaarrekening is dit gecorrigeerd. De score van 90% is gelijk met deze uit 2012 maar vanuit de detail gegevens blijkt ten opzichte van 2012 een lichte stijging (zie ook WZW).

20. In 2013 is de norm voor deze indicator bij vaststelling van het integraal veiligheidsplan door uw raad bijgesteld naar een top 6 notering. Ten opzichte van de eerdere meting in 2012 is de gemeente Enschede gestegen naar plaats 5.

21. De Brandweer Twente houdt de feitelijke uitrukken bij en hieruit blijkt dat de brandweer in meer dan 90 procent van de gevallen op tijd aanwezig was. Hiermee voldoet de brandweer aan de landelijke norm van 2013.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de reguliere werkzaamheden in dit programma en welke ontwikkelingen of welke highlights er het afgelopen jaar zijn geweest. Indien aanwezig wordt voor een nadere toelichting op het product verwezen naar beleidsnota's.

Begroting	Realisatie
Veiligheid en openbare orde	
Openbare Orde en Veiligheid In 2013 wordt nieuw veiligheidsbeleid opgesteld op basis van de uitkomsten van de monitor Wijkveiligheid Enschede, in samenwerking met veiligheidspartners. Hiermee wordt voldaan aan de eis in de Wet Regierol Gemeenten (augustus 2012 nog wetsvoorstel). In dit beleid wordt o.a. een nieuw streefpercentage vastgesteld voor de indicator “percentage inwoners dat zich veilig voelt in de eigen buurt. “	In 2013 is een nieuw integraal veiligheidsplan (IVP) opgesteld voor 2013-2016. In dit integraal veiligheidsplan zijn niet alleen nieuwe streefpercentages maar ook nieuwe indicatoren vastgesteld. De gemeenteraad heeft in de vergadering van 14 oktober 2013 het nieuwe IVP vastgesteld. Het wetsvoorstel waar naar verwezen wordt, is in juli 2013 ingetrokken door de minister van Veiligheid en Justitie, aangezien al 90% van alle Nederlandse gemeenten beschikt over een IVP.
Openbare Orde en Veiligheid De burgemeester heeft op grond van onder andere de Gemeentewet een aantal bevoegdheden voor het bewaken van de openbare orde, welke bevoegdheden in toenemende mate om feitelijke toepassing vragen. Knelpunt daarbij is dat het invoeren van deze nieuwe bevoegdheden gepaard gaan zonder dat daarvoor vanuit het Rijk extra middelen beschikbaar worden gesteld. Het betreft onder meer: • Het uitvoeren Wet tijdelijk huisverbod; • Het toepassen van de Wet Maatregelen Bestrijding Voetbalvandalisme en Ernstige Overlast. De wet maakt het mogelijk om overlast door voetbal aan te pakken, maar ook om voor meer situaties gebiedsverboden op te leggen en een bestuurlijke aanpak van overlast door 12-minners; • De inzet van cameratoezicht ter bevordering van de signalering van (dreigende) verstoring van de openbare orde; • Sluiten van panden waarvan bewezen is dat van daaruit	In 2013 heeft de burgemeester op basis van zijn bevoegdheden: • 70 huisverboden opgelegd; het aantal huisverboden op jaarbasis ligt tussen de 70-100 (2010: 96 / 2011: 78 / 2012: 65 / 2013: 70) • 4 gebiedsverboden opgelegd op grond van de wet Maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast en de Gemeentewet • 4 panden gesloten in verband met handel in drugs • 1 (horeca)vergunning geweigerd op grond van de wet BIBOB. Horeca: Met ingang van 1 januari 2013 is de gewijzigde Drank- en Horecawet (DHW) in werking getreden. Het college heeft de nota Drank- en alcoholbeleid 2014 vastgesteld, dit beleid is samen met de Drank- en horecaverordening ter vaststelling aan de Raad voorgelegd (behandeling februari 2014). Daarnaast is de Burgemeester per 1 januari 2013 belast met de toezichts- en handhavingstaken van de DHW. De basis voor

harddrugs wordt verhandeld; • Toepassen BIBOB bij o.a. aanvragen horecavergunningen, coffeeshops, vechtsportgala's (is in aug. 2012 nog voorstel). In 2013 zal daarnaast ook uitvoering gegeven worden aan: • Landelijke regelgeving in ontwikkeling, zoals aanpassing preventief fouilleren; • Het vervangen van de huidige camera's in de binnenstad (zie ook staat van vervangingsinvesteringen Hoofdstuk 7.4) • Intensivering van de afstemming met FC Twente en politie Twente, met name met betrekking tot internationale voetbalwedstrijden en mogelijke inzet bevoegdheden burgemeester. • Implementatie en handhaving van de nieuwe richtlijnen met betrekking tot coffeeshops als gevolg van de stringentere richtlijnen (onder meer pasjessysteem en ingezetenencriterium).	dit beleid is High Trust, High Penalty. Zo is met een aantal supermarkten overeengekomen dat ze de controles op de naleving van de wet onder een aantal voorwaarden zelf organiseren, en is samen met de horeca binnenstad het convenant Veilig uitgaan vastgesteld. <u>Cameratoezicht</u> Het afgelopen jaar zijn in het kader van cameratoezicht diverse gesprekken gevoerd met partners; Stadsdeelmanagement centrum, Team Veiligheid, Handhaving Openbare Ruimte, Politie, vertegenwoordigers van bewoners en ondernemers om te komen tot een goede invulling van cameratoezicht. Tevens wordt voor een goede toekomststrategie, in samenwerking met de Gemeente Den Haag gekeken naar een systeem waarbij toekomstige innovaties en ontwikkelingen mogelijk zijn. Op basis van de uitkomsten van de gevoerde gesprekken en onderzoeken zal in 2014 overgegaan worden tot vervanging van het huidige camerasysteem. <u>Voetbal</u> Vanwege de resultaten in het voetbalseizoen 2012-2013 hebben geen internationale voelbalwedstrijden plaats gevonden in 2013. Er zijn geen burgemeestersbevoegdheden zoals (nood)bevelen ingezet. Er is wel uitgebreid aandacht geweest voor de samenwerking en afstemming met FC Twente, als het gaat om de voorbereiding van voetbalwedstrijden en het beleid rondom deze wedstrijden. . <u>Drugsbeleid:</u> Het beleid voor coffeeshops en optreden bij drugshandel in het algemeen is in 2013 – na regionale afstemming – opnieuw vastgesteld (Damoclesbeleid). Aanleiding hiervoor was de invoering per 1 januari 2013 van het ingezetenencriterium in het strafrechtelijke gedoogbeleid voor coffeeshops. De minister van Veiligheid & Justitie zet hiermee de lijn voort van een hardere aanpak van criminaliteit en overlast die verband houden met de handel in drugs vanuit coffeeshops. Het ingezetenencriterium is nu opgenomen in het Damoclesbeleid. Een pasjessysteem is door het ministerie niet ingevoerd.

	<u>Growshopbeleid:</u> In 2013 is besloten het maximaal te verlenen vergunningen voor de exploitatie van een grow-, smart- of headshop terug te brengen van 9 naar 5. De reden voor deze beleidswijziging is dat uit verschillende (wetenschappelijke) onderzoeken blijkt dat growshops een belangrijke positie innemen binnen het criminele proces van georganiseerde hennepteelt. Daarnaast heeft de Tweede Kamer in het voorjaar van 2013 een wetsvoorstel heeft aangenomen, waardoor het faciliteren van de productie van wiet onder de strafbaarstelling in de Opiumwet gaat vallen.
<u>Openbare Orde en Veiligheid</u> <u>(Beheerorganisatie Veiligheidshuis Twente</u>) • Het veiligheidshuis verbindt netwerken in strafrecht, veiligheid en zorg om daarmee effectieve interventies te doen bij individuen en groepen met een hoog risico op recidive en/of complexe problematiek. • Het Ministerie van Veiligheid en Justitie heeft besloten om per 2013 de bijdrage voor de veiligheidshuizen via het Gemeentefonds aan de 25 zetelgemeenten van de veiligheidsregio's uit te keren. Enschede is de zetelgemeente voor de regio Twente. • De gemeente Enschede wordt naar verwachting de beheersorganisatie voor het Veiligheidshuis Twente.	In 2013 zijn de drie veiligheidshuizen in Twente (Almelo, Enschede, Hengelo) omgevormd tot één Veiligheidshuis Twente. Enschede heeft als beheergemeente een grote rol gespeeld in het vormgeven en faciliteren van deze doorontwikkeling. Omdat het Veiligheidshuis voor heel Twente werkt is de afspraak gemaakt dat vanaf 2014 alle veertien Twentse gemeenten naar rato van inwoners bij gaan dragen aan het Veiligheidshuis. Het Veiligheidshuis Twente is er in 2013, samen met de lokale zorg en veiligheidsstructuur in geslaagd om, ondanks de verslechterende economische situatie, de mensen die complexe problemen hebben en voor forse overlast en/of criminaliteit zorgen goed in beeld te krijgen, hebben en houden en in de afstemming tussen de zorg- en strafrechtketen tot adequate plannen van aanpak te komen die de risico's voor de veiligheid zo beperkt mogelijk houden. In het Veiligheidshuis Twente zijn onderstaand aantal Enschedese inwoners / casussen besproken en is er voor hen, samen met de partners in de zorg- en strafrechtketen een plan van aanpak opgesteld en uitgevoerd. In 2013 is de rol van het Veiligheidshuis in de aanpak van de problematiek gewijzigd door minder zelf "eigenaar" van (individuele) casussen te zijn, maar zich meer te richten op de ondersteuning van de lokale zorg en veiligheidsstructuur (meer 'Hulp in de uitvoering'

	zijn). De gemeente blijft zelf verantwoordelijk voor de casus en maakt bij complexe situaties gebruik van de diensten (expertise, kennis van en contacten met strafrecht, en soms overname van procesregie) van het Veiligheidshuis. Deze wijze van samen optrekken in een netwerk rond zorg en straf heeft in totaliteit niet geleid tot minder aandacht voor individuele personen. De totaal aantallen geagendeerde personen en aantallen besproken unieke personen zijn ten opzichte van 2012 ongeveer gelijk gebleven. 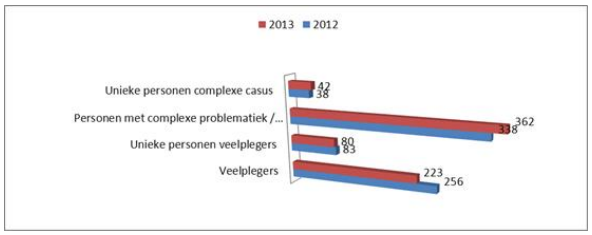 Ten opzichte van heel Twente vormen Enschedese inwoners bijna de helft van de caseload van het Veiligheidshuis. Voor de veelplegers is het aantal van Enschede bijna drie keer zo hoog dan het aantal van Hengelo en Almelo) dat is gezien de grootte van de stad en de centrumfunctie die Enschede heeft waar het gaat om opvangvoorzieningen en verslavingszorg een verklaarbaar fenomeen. De andere dertien Twentse gemeenten kennen naar verhouding nog een veel kleiner aantal veelplegers.
<u>Openbare Orde en Veiligheid (RIEC)</u> In 2007 zijn op basis van het programma ‘Bestuurlijke aanpak van georganiseerde misdaad’ Regionale Informatie- en Expertise Centra (RIEC’s) opgericht. De RIEC’s stimuleren en ondersteunen de geïntegreerde aanpak van georganiseerde criminaliteit door: Het versterken van de bestuurlijke aanpak en het faciliteren van de geïntegreerde aanpak. In 2013 is het RIEC administratief vanuit het programma Economie en Werk ondergebracht in het programma B&M.	De gemeente Enschede heeft als beheergemeente de boekhouding en bedrijfsvoering voor het voor het RIEC Oost Nederland uitgevoerd. Daarbij is in 2013 stevig ingezet op professionalisering van het RIEC-Oost Nederland en het versterken van de landelijke trekkersrol rond de zogenoemde “outlawbikers”. In Enschede heeft dit na de sluiting van het clubhuis eind 2012, begin 2013 geleid tot het faillissement van de Enschedese afdeling van "Satudarah”.
<u>Openbare orde en Veiligheid</u> De uitvoering van de wettelijke taak rampenbestrijding is ondergebracht bij de	Met ingang van 1 december 2012 is de gemeentelijke crisisorganisatie gewijzigd. De processen van de kolom Bevolkingszorg (de

Veiligheidsregio Twente. De burgemeester blijft echter verantwoordelijk voor de rampenbestrijding. De inrichting van de rampenbestrijding moet voldoen aan de landelijke regelgeving. De gemeente levert voor de voorbereiding en bij calamiteiten capaciteit om deze doelstelling te behalen.	nieuwe naam voor uitvoering van gemeentelijke taken tijdens crisis situaties) worden nu aangestuurd door regionale teams, samengesteld uit medewerkers van de 14 gemeenten in Twente. Het jaar 2013 heeft in het teken gestaan van de opbouw van onze gemeentelijke regionale crisisorganisatie. Hierbij werd veel aandacht besteed aan opleiding , training en oefening van de nieuwe structuur onder het regiem van de Wet Veiligheidsregio's. In 2013 hebben zich In Enschede een aantal opvallende incidenten voorgedaan: op 5 januari is er GRIP3 afgekondigd i.v.m. een grote stroomstoring. Ook hebben zich een aantal grote branden voorgedaan. In de brief aan de raad met een terugblik op 2013 wordt hier nader op ingegaan.
<u>Openbare orde en Veiligheid (Brandweer)</u> Naar verwachting wordt de uitvoering van de wettelijke taak brandweerzorg per 2013 ondergebracht bij de Veiligheidsregio Twente. Hier valt dan ook de Brandweer Twente onder. De burgemeester blijft verantwoordelijk voor de brandweerzorg in de gemeente. Brandweer Twente innoveert en werkt er zichtbaar aan om haar specialistische taken in (inter)regionale en landelijke samenwerking te organiseren. Brandweer Twente richt zich daarnaast op optimalisering van de dekkingsgraad en brandveilig leven.	Het overdrachtsdossier tussen ons gemeentebestuur en de regionale brandweer Twente in oprichting waarin alle materiële zaken rondom de vorming van de regionale brandweer voor onze gemeente werden geregeld werd door ons college in december 2012 vastgesteld. Het jaar 2013 heeft in het teken gestaan van de daadwerkelijk opbouw van de nieuwe regionale brandweer organisatie.

Overige aandachtspunten

in 2013 zijn er grote stappen gemaakt met betrekking tot veiligheid en innovatie. Zo is er een start gemaakt met de samenwerking in het kader van Twente Safety & Security (TSS). Met TSS worden bestaande krachten gebundeld en ingezet om de gezamenlijk opgestelde ambities te realiseren. Ten eerste een inhoudelijke ambitie, met kennis en innovaties, een stevige positie in het Nederlandse veiligheidsdomein verwerven, de Strategische Kennis- en Innovatieagenda van het Ministerie van Veiligheid en Justitie beïnvloeden en zo toekomstige, (inter)nationale geldstromen in gezamenlijkheid benutten. Ten tweede een economische ambitie, veiligheidsinnovaties moeten immers leiden tot groei en extra werkgelegenheid voor regionale bedrijven. Daarnaast kunnen Twentse overheden launching customer zijn voor innovatieve toepassingen. Bedrijven hebben daarmee ook een werkende show case voor hun producten of diensten. Concrete uitwerkingen van TSS krijgt onder meer vorm via het Programma Toekomst Veilige Stad. Hierbij worden (gezamenlijk met andere steden als Den Haag en Eindhoven) pilots, business cases, living labs etc. met betrekking tot veiligheid in de wijk en evenementenveiligheid opgezet met partners/ bewoners.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Openbare orde en veiligheid	14.752	18.465	18.218	246
Totaal **Lasten**	**14.752**	**18.465**	**18.218**	**246**
Openbare orde en veiligheid	1.700	4.772	5.090	318
Totaal **Baten**	**1.700**	**4.772**	**5.090**	**318**
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**13.052**	**13.693**	**13.128**	**565**
Openbare orde en veiligheid	0	293	293	0
Totaal **Onttrekking reserves**	**0**	**293**	**293**	**0**
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	**0**	**-293**	**-293**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**13.052**	**13.400**	**12.836**	**565**

Toelichting

Het voordelige saldo van 565.000 euro wordt voornamelijk veroorzaakt door incidentele meevallers bij de kosten voor de brandweer. De afrekening over 2012 en 2013 is ca. 270.000 euro positief uitgevallen en de afrekening van de bouw van de brandweerkazerne Noord heeft een incidentele meevaller opgeleverd van 290.000 euro.

B. Bestuur, samenwerking en partnerschappen

Wat hebben we bereikt?

Doelstellingen

Doelstelling B:	**Bestuur samenwerking en partnerschappen** Het versterken van het contact tussen burgers en partners in en buiten de stad met het stadsbestuur, en daarmee ook het versterken van het vertrouwen van de stad in haar bestuur.

Indicatoren

Om de effecten van onze inzet te meten hebben we per doelstelling indicatoren samengesteld. In onderstaande tabel staan de streef- en realisatiecijfers. Voor een totaaloverzicht van alle effectdoelstellingen en indicatoren de bijlage bij het jaarverslag.

Indicatoren	Score 2012	Streven 2013	Score 2013
Doelstelling B: 22. Rapportcijfer voor de mate waarin de burgers betrokken worden bij uitvoering van gemeentelijke plannen.	E: 5,5 NL: 5,6	E: 5,5 NL: 5,6	E: 5,7 NL:
Doelstelling B: 23. Rapportcijfer voor de mate waarin de kiezer invloed heeft op wat er in de stad gebeurt.	E: 5,1 NL: 5,8	E: 5,1 NL: 5,8	E: 5,3 NL:

Wat hebben we ervoor gedaan?

Politieke speerpunten

De politieke speerpunten in onderstaande tabel kennen hun oorsprong in de toekomstvisie, het coalitieakkoord of het 10-puntenprogramma. We geven hier puntsgewijs aan welke activiteiten we het afgelopen jaar hebben uitgevoerd in het kader van het genoemde speerpunt, welke producten daarbij betrokken zijn en aan welke programmadoelstelling daarmee een bijdrage wordt geleverd.

<table>
<tr><th colspan="2">Politieke speerpunten</th></tr>
<tr><td colspan="2">Doelstelling B: Bestuur, samenwerking en partnerschappen
Betrokken producten: Raad en raadcommissies, College van B&W, Regionale en grensoverschrijdende samenwerking</td></tr>
<tr><td colspan="2">B1: Versterken stadsdeelcommissies</td></tr>
<tr><th>Begroting</th><th>Realisatie</th></tr>
<tr><td>Het doel van de Raad en het college is om meer betrokkenheid en zeggenschap van de burger te verkrijgen. De opgave voor de Raad en stadsdeelcommissies is om beter in te spelen op situaties waarbij insprekende burgers/wijkorganen pleiten voor hun eigen- en wijkbelang (wijkbudgetten). Om dit te realiseren wordt in 2013 onder andere invulling aan onderstaande speerpunten gegeven:
meer samenspel met de burger te organiseren;
in een eerder stadium debatten met burgers organiseren (onder meer in de vorm van informele podia tijdens commissievergaderingen);
optimalisatie inspraakproces burger;
vergroting inzet moderne communicatiemiddelen (samenwerking TVEnschede FM/gebruik Ipads door college en raadsleden etc.).</td><td>In 2013 is een groot aantal zaken met betrekking tot het samenspel met de burger georganiseerd. Een selectie:
Er zijn 5 grote bijeenkomsten georganiseerd onder vlag van Opinie053; u praat toch mee? over actuele maatschappelijke opgaven in de stad. Deze bijeenkomsten werden gemiddeld door 100 mensen bezocht. Meerdere moderne vormen van samenspraak, anders dan het klassieke vergaderen en inspreken, werden getest. Sommige blijven behouden.
Er is met TV Enschede FM structurele samenwerking tot stand gebracht rondom de maandagavonden van de raad. Dankzij deze samenwerking worden de achtergronden van de actuele politiek in raad en raadscommissies wekelijks bij de kijkers thuis gebracht. Ook inzet van sociale media is hierbij gestimuleerd.
De stadsdeelcommissies hebben meerdere malen in afgelopen jaar nieuwe vormen van interactieve bijeenkomsten georganiseerd over onder meer de bezuinigingsopgaven, de burgerinitiatieven daarbij en de evaluatie van afgelopen jaren met</td></tr>
</table>

	oog op overdracht. Feit dat grote delegaties uit onder andere Amersfoort en Almere kwamen kijken bij onze stadsdeelcommissies sterkte de overtuiging dat Enschede goed bezig is met deze manier van opereren. • Stedelijk heeft in 2013 de nadruk gelegen op het gezamenlijke stuurgroeptraject Afweging in Breder Kader. In dit traject hebben raad, college en ambtelijke organisatie op basis van gelijkwaardigheid en rolvastheid op interactieve wijze concrete bezuinigingsvoorstellen voor 2014 alsmede richting voor bezuinigingen voor 2015 en verder verkend en vervolgens ook in de meerjarenbegroting verwerkt. Kenmerk van deze aanpak was de open uitnodiging en houding naar initiatieven vanuit de stad en het gezamenlijke gesprek met die initiatiefnemers over de wijze waarop bezuinigingen ook kansen voor versterking van maatschappelijk initiatief kunnen opleveren. Tot slot heeft 2013 meerdere memorabele momenten met betrekking tot burgerbetrokkenheid opgeleverd. Het traject rondom Zetel 40 is verder gebracht, samen met de afdeling communicatie zijn focusgroepgesprekken met burgers over participatie gehouden, de ontwikkeling van een interactieve website is in de steigers gezet en social media zijn verder versterkt.
B2: College van B&W	
Begroting	**Realisatie**
In het coalitieakkoord staat nauwe samenwerking met partners en burgers bij het bereiken van onze doelen centraal. Het leggen van een zakelijke basis onder de aanpak van maatschappelijke investeringsopgaven (MIO's) op verschillende terreinen wordt in 2013 verder uitgewerkt en geïmplementeerd. Een krachtige lobby is van belang om de	De lessen en ervaringen uit de MIO-aanpak (zie evaluatie MIO's) zijn geïmplementeerd in de reguliere werkwijzen van de gemeente. De nauwe samenwerking met partners in de stad wordt voorgezet onder de noemer Forum 053. Er is een krachtige lobby gevoerd bij het rijk – zowel ambtelijk als bestuurlijk – op de

ambities van Enschede waar te maken. Een gecoördineerde lobbyaanpak zowel bestuurlijk als ambtelijk wordt verder geoptimaliseerd en lobbydossiers worden waar nodig herijkt. De kans op succes wordt immers vergroot door focus en herhaling. Een groot aantal dossiers is dermate van invloed op de ontwikkeling van onze stad dat ze om extra bestuurlijk inzet vragen waar het gaat om beïnvloeding van besluitvorming regionaal, provinciaal, landelijk en indien nodig Europees.	onderwerpen decentralisaties, MAU en luchthaven. Deze lobby's zijn nog en volle gang, definitieve besluitvorming zal nog moeten plaatsvinden. De lobby via de Ontwikkelagenda Twente, en het uitvoeringsplan daarbij, bij de provincie Overijssel heeft 20,65 miljoen euro aan investeringen in Twentse en Enschedese projecten opgeleverd.
B3: Verbeteren afstemming en samenwerking met partners buiten onze gemeentegrenzen	
Begroting	**Realisatie**
In aansluiting op de ambities van Enschede wordt gericht samengewerkt met partners in de regio, en met provincie en (inter)nationale partners. Deze samenwerking vindt plaats op drie vlakken: <u>1. Regio Twente en provincie Overijssel</u> Economische en ruimtelijke opgaven in onze eigen omgeving vragen om verdere toenadering en een regionale aanpak. In wisselende verbanden zoeken we naar mogelijkheden tot verzilvering van kansen. duidelijk is dat de opgaven vragen om nieuwe vormen van samenwerking tussen overheid, ondernemers en onderwijsinstellingen. We blijven zoeken naar meer mogelijkheden om via regionale samenwerking (Regio Twente en Netwerkstad) in de bedrijfsvoering (shared services) en andere taken besparingen te realiseren en kennis te delen. Een adequate lobby en profilering doen we samen met provincie, andere steden en de regio. Belangrijke basis daarvoor zijn de gemeenschappelijk opgestelde agenda's Europe 2020: powered by Twente en het Businessplan High Tech Twente. <u>2. Internationale positionering</u> Onze internationale positionering is economisch. de waaier aan rollen en activiteiten die we kunnen inzetten spitst zich toe op de bestaande verbanden. Op drie niveaus kent Enschede internationale contacten. Ten eerste de Internregionale samenwerking zoals hieronder beschreven. Ten tweede de relatie met de EU. En tenslotte de twee stedenbanden (Palo Alto	Op het schaalniveau van Twente is de samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering (SSNT) versterkt. Met het IBO wordt deze lijn nu voortgezet (zie onderdeel BMO voor nadere toelichting). Daarnaast is in het verband van Netwerkstad Twente (NT) in 2013 de Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente vastgesteld. Onderdeel hiervan zijn de gezamenlijk regionale programmeringen van woningbouw en bedrijventerreinen. En met de oprichting van het Kennispunt Twente (start 1 januari 2014) hebben de NT-steden de krachten gebundeld wat betreft onderzoek en statistiek. Met het bezoek van Palo Alto aan Enschede, en het bezoek van Enschede aan Dalian, is een impuls gegeven aan de (economische) banden met onze internationale partnersteden. (zie Programma E&W voor nadere inhoudelijke toelichting). Via de internationale samenwerkingsverbanden MONT en Euregio is Twente in Europees perspectief krachtig op de kaart gezet als kennisintensieve regio op de corridor Randstad-Berlijn-Warschau. Deelname in het Europese programma TEN-T is daar een exponent van. De steeds nauwere samenwerking tussen de

(VS) en Dalian (China)). Door in 2013 samen met partners in Oost Nederland verder te werken aan de (uitvoering van de) gezamenlijke agenda, krijgt de brug naar Europese aandacht en fondsen een verder impuls. Focuspunt is de nieuwe ronde Structuurfondsen die vanaf 2014 ingaat. 3. Euregio/Mont De interregionale samenwerking over de grens via Euregio en MONT (Munster, Osnabrück, Netwerkstad Twente). Een betere samenwerking met bedrijven, onderzoek(ers) en onderwijs is speerpunt en het benoemen van kansrijke concrete projecten staat op de rol.	kennistransferorganisatie Kennispark Twente met partners over de grens is een ander goed voorbeeld

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de reguliere werkzaamheden in dit programma en welke ontwikkelingen of welke highlights er het afgelopen jaar zijn geweest. Indien aanwezig wordt voor een nadere toelichting op het product verwezen naar beleidsnota's.

Begroting	Realisatie
Raad- en raadscommissies Het product Raad en Raadscommissies is gericht op de logistieke ondersteuning van de Raad door de Raadsgriffie en richt zich op de volgende werkzaamheden / activiteiten 2013: • Organiseren van raads- en commissievergaderingen; • Faciliteren en ondersteunen van werkzaamheden gemeenteraadsleden; inclusief voortzetting uitwisseling met raden Amersfoort en Arnhem. • Uitbouwen elektronische dienstverlening (“papierloos werken” en inzet social media dmv Ipads en introductie/gebruik nieuwe digitale stukkenstroom “IBIS” raadpleegbaar voor derden via enschede.nl). • Ontwikkelen managementinfo m.b.t. processen Raadsgriffie. • Het (door)ontwikkelen van het nieuwe “griffiehuis”. • Het vervangen van het bestaande Raadsinformatiesysteem RIS.	In 2013 is een enorme prestatie geleverd door het volledig opnieuw en actueel organiseren van het functiehuis voor de griffie inclusief alle bij het werkgeverschap van de raad behorende instrumentarium. Daarmee zijn de griffiemedewerkers volledig ten dienste gesteld van het soepel en effectief vergaderen van raad en commissies, en het ondersteunen en adviseren van raadsleden daarbij. De griffie is ondertussen ook verder afgeslankt, waardoor de formatie in de afgelopen jaren met ruim 25% is gekrompen. Ondertussen is de lean-werkwijze met betrekking tot de workflow (geautomatiseerde stukkenstroom met daaraan gekoppeld versterkte functie met betrekking tot planning, prioritering, agendavorming en voortgangsbewaking) in volle voorbereiding. Daarmee zullen meerdere overbodige handelingen bij de griffie worden voorkomen, de kwaliteit verbeteren en de functionaliteit stukkenstroom voor de raad vooruit gaan. De raad is ondersteunt in alle primaire en secundaire processen. Daarnaast is een forse ondersteuning geleverd bij het ophalen

	van inspiratie uit de gemeenschap, ook in andere steden als Amersfoort en Arnhem. Vanaf de zomer 2013 is een start gemaakt met de voorbereidingen voor de komende raadsverkiezingen, het overdragen van de huidige naar de nieuwe raad en het voorzover mogelijk voorbereiden van nieuwe raadsleden voor de komende periode.
<u>College van B&W</u> Het College van B&W is verantwoordelijk voor het dagelijks bestuur van de gemeente.	
<u>Ondersteuning College en directie</u> Het product Ondersteuning College en directie bevat de werkzaamheden die verricht worden door de Concernstaf: • Kaderstelling (Financieel, juridisch). • Processturing (herijking IPC-cyclus, bestuurlijke processen, MIO's, indicatoren). • Bestuurlijke en strategische advisering (luchthaven, innovatie, functioneren bestuursorganen).	Onder de noemer 'Enschede Kiest' is begin 2013 een stuurgroep gevormd met vertegenwoordigers van de gemeenteraad, college van B&W en de ambtelijke organisatie. Deze stuurgroep heeft de politiek-bestuurlijke keuzes in beeld gebracht. En de mogelijke bezuinigingsmaatregelen die daarmee samenhangen. Op basis van het voorbereidende werk door de stuurgroep kon de raad op 1 juli 2013 een pakket van bezuinigingsmaatregelen voor 2014 vaststellen. Midden 2013 zijn voor de thema's Sociaal, Economisch, Ruimte, Leefbaarheid en Veiligheid verschillende discussiebijeenkomsten gehouden. In deze themabijeenkomsten is met burgers en partners in de stad verkend voor welke keuzes Enschede staat. En wat de opties zijn. De vraagstukken van de themabijeenkomsten hebben we in de Keuzenota verwerkt. In de Keuzenota beschreven we politiek-bestuurlijke keuzes en bezuinigingsrichtingen voor 2015 en verder. Dit is uitgewerkt in de programmabegroting 2014-2017 die de raad in november heeft vastgesteld.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
College van B&W	1.859	1.859	1.729	130
Euregionale samenwerking	696	716	716	0
Ondersteuning college en DB	5.623	5.218	5.202	16
Raad en commissies	2.464	2.499	2.414	85
Totaal **Lasten**	**10.642**	**10.292**	**10.062**	**230**
Ondersteuning college en DB	129	0	80	80
Totaal **Baten**	**129**	**0**	**80**	**80**
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**10.513**	**10.292**	**9.981**	**311**
Gerealiseerd resultaat	**10.513**	**10.292**	**9.981**	**311**

Toelichting

Conform gemeld bij de najaarsnota sluit deze paragraaf met een voordeel van 311.000 euro. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere uitgaven voor pensioen- en wachtgeld verplichtingen (130.000 euro) en lagere personeelskosten bij ondersteuning college, bestuur en griffie (181.000 euro)

C. Bedrijfsvoering

Wat hebben we bereikt?

Solide en innovatieve bedrijfsvoering
In het jaar 2013 is veel energie gestoken in het enerzijds realiseren van de reeds in het verleden opgelegde taakstellingen bedrijfsvoering (1 miljoen uit het coalitieakkoord , 1,2 miljoen efficiëncy-doelstelling in de samenwerking met Losser en 750.000 euro taakstelling CFO) en anderzijds het anticiperen op de nieuwe taakstelling van CFO ingaande 2014 (2, 6 miljoen). Naast een krimp op materiële budgetten betekent dit ook invulling geven aan een personele reductie van 60 fte. Het is binnen geheel BMO gelukt om invulling te geven aan deze taakstelling in 2013 waarbij een fors incidenteel aanvullend resultaat is gerealiseerd ten behoeve van het gemeentebrede rekeningresultaat. De structurele personele reductie, ingaande 2014, is voor 80% gerealiseerd. Naar verwachting wordt de resterende krimpopgave in 2014 behaald.

Voor het Vastgoedbedrijf is 2013 een dynamisch jaar geweest. Naast het actief informeren van de Raad in de werking en financiële positie van Vastgoed is sterk ingezet op het realiseren van de verkoopdoelstelling, het uitvoeren van de motie Cultureel Vastgoed, de voorbereiding van de concentratie van al het Vastgoed en diverse projecten waaronder de verbouwing van het Stadhuis. In de Vastgoedparagraaf wordt nader ingegaan op de behaalde inhoudelijke en financiële resultaten.

Naast de prioriteiten bezuinigen en het versterken van regionale samenwerking, blijft het innoveren van de bedrijfsvoering een aandachtspunt. In 2013 zijn o.a. de volgende resultaten gerealiseerd:

- Het aanzetten/versterken van vrijwillige mobiliteit;
- Het realiseren van de verkoopdoelstelling vastgoed;
- De invoering van een regionaal Inkoopbeleid Twente wat maximaal tegemoet komt aan de wensen van de lokale economie;
- Het opzetten van twee rechtswinkels in samenwerking met Saxion;
- Het verbeteren en automatiseren van de IPC cyclus (met name programmabegroting);
- Het uitvoeren van een regionale pilot voor bedrijfsvoeringsindicatoren (Vensters voor Bedrijfsvoering) resulterend in een digitaal (landelijk vergelijkbaar) dashboard;
- Het opleveren van een ambtelijke huisvestingsvisie in lijn met de toekomstige organisatieontwikkeling;
- Het verder implementeren van eHRM
- Het (met partners) verbouwen van het Stadhuis inclusief de gehele verhuisbeweging over een aanzienlijke periode;

Het moge duidelijk zijn dat bij een krimp van een dergelijke omvang de kwaliteit van processen en de werkdruk bij afdelingen onder druk komt te staan. Dit versterkt de noodzaak tot bundeling van krachten in een regionaal perspectief wat op diverse bedrijfsvoeringstaken reeds gebeurt. In de afgelopen 3 jaar is een bezuiniging van 25% op de totale kosten van BMO gerealiseerd. De bezuiniging uitgedrukt in het aandeel op de (semi-)variabele kosten bedraagt 50%.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen
Eén van de uitgangspunten bij het uitvoeren van CFO is het in stand houden van het aandeel social return ten opzichte van de totale ambtelijke formatie. Dit wordt nauwlettend gemonitord en is in 2013 in balans gebleven.

Door het opzetten van nieuwe initiatieven als de Stichting Infra Werkt (bundeling van opdrachtgevers, opdrachtnemers en de sociale doelgroep waarbij de doelgroep duurzaam arbeid krijgt in de vorm van projecten) en het intensiveren van de samenwerking van Inkoop met het Werkplein is het aandeel Social Return On Investment (SROI) in aanbestedingen sterk toegenomen.

Ook in 2013 zijn diverse maatregelen doorgevoerd ten behoeve van een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie, o.a.:

- Het invoeren van ecoiletten en het verduurzamen van de sanitaire voorzieningen
- De plaatsing van 1.474 zonnepanelen over 4 gebouwen
- De implementatie van gescheiden afvalinzameling
- Het monitoren en individueel rapporteren van printgedrag

De opzet en werking van de tenderboard is in 2013 verder geprofessionaliseerd, waarbij het onderwerp innovatie aan de bestaande wegingscriteria is toegevoegd.
De verdere sturing op het vergroten van regionale inkoop heeft er toe bijgedragen dat in 2013 ruim 61% van de gemeentelijke inkopen regionaal plaatsvindt.

Regionale samenwerking
In 2012 hebben Enschede, Almelo, Borne en Losser gezamenlijk het initiatief genomen om een organisatie te bouwen die vanaf 1 januari 2015 op een geïntegreerde wijze de taken voor bedrijfsvoering uitvoert. Dit initiatief, alsmede het vervallen van plusstatus voor de regio, heeft gezorgd voor een sterke impuls om regionaal te komen tot één gemeenschappelijke bedrijfsvoering onder de werktitel Twente bedrijf. Op veel fronten heeft in 2013 verdere regionale samenwerking plaatsgevonden (regionaal inkoopbeleid, regionale

salarisadministratie, gezamenlijke repro-afdeling Hengelo/Enschede)

De integratie van de bedrijfsvoering van Losser ligt, ondanks de veranderende omgeving, zowel inhoudelijk als financieel op koers.

De bedrijfsvoering voor Enschede kan mede “betaalbaar” blijven door een deel van onze dienstverlening ook in te zetten voor partners. Ondanks de recessie en de krimpeffecten van onze partners is het aandeel “werk voor derden” stabiel gebleven.

Doelstellingen

Doelstelling C:	**Bedrijfsvoering** Het realiseren van een solide, innovatieve en maatschappelijk verantwoorde bedrijfsvoering

Deze doelstelling is opgebouwd uit 4 subdoelen, gerelateerd aan de strategieën van de Compacte en Flexibele Organisatie (CFO):

Subdoel 1:	Overdragen van taken
Subdoel 2:	Flexibiliteit van mensen, werkplek en budget
Subdoel 3:	Veilige en verbindende informatievoorziening
Subdoel 4:	Investeren met maatschappelijk partners

Indicatoren

BMO stuurt op onder meer prestatie- en effectindicatoren voor de bedrijfsvoering. Enschede neemt actief deel aan het landelijke traject Vensters voor Bedrijfsvoering (www.venstersvoorbedrijfsvoering.nl). In de bedrijfsvoeringparagraaf is een overzicht opgenomen van indicatoren die een relatie met de stad kennen (bijvoorbeeld: % lokale/regionale inkoop, betaaltermijn facturen, subsidieverstrekking).

Wat hebben we ervoor gedaan?

Politieke speerpunten

De politieke speerpunten in onderstaande tabel kennen hun oorsprong in de toekomstvisie, het coalitieakkoord of het 10-puntenprogramma. We geven hier puntsgewijs aan welke activiteiten we het afgelopen jaar hebben uitgevoerd in het kader van het genoemde speerpunt, welke producten daarbij betrokken zijn en aan welke programmadoelstelling daarmee een bijdrage wordt geleverd.

Politieke speerpunten	
Doelstelling C: Bedrijfsvoering Betrokken producten: Interne dienstverlening, regionale dienstverlening, Vastgoedbedrijf	
C1: Overdragen van taken	
Begroting	**Realisatie**
Enschede neemt volop deel aan de totstandkoming van het Shared Service Netwerk Twente (SSNT). Dit samenwerkingsverband richt zich op vele	Er is een natuurlijke verbinding ontstaan tussen het initiatief van Enschede, Almelo, Borne en Losser onder de naam Intergemeentelijke Bedrijfsvoering

gemeentelijke taken en kent als strategische projecten: werken voor de Twentse Overheid en Informatisering zonder belemmeringen. Daarnaast richt Enschede zich op samenwerking op die terreinen die voor één of meerdere gemeenten in de regio meerwaarde oplevert. Concrete initiatieven voor 2013 zijn:	Organisatie (IBO) en het SSNT. Projecten en voortgang worden gedeeld en er wordt gebruik gemaakt van de resultaten, zoals werken voor de Twentse Overheid. Initiatieven 2013:
Onderzoek naar regionaal Vastgoedbedrijf (convenant met Netwerksteden is hiertoe getekend).	In 2012 is als eerste concrete stap een lichte, niet vrijblijvende, samenwerking tot stand gekomen op het gebied van vastgoedmanagement. Daartoe is een convenant ondertekend door de gemeenten Almelo, Borne, Hengelo, Oldenzaal en Enschede. In 2013 is een inventarisatie uitgevoerd bij de deelnemende gemeenten m.b.t. het vastgoed dat in eigendom is. Daarnaast is verder verkend op welke terreinen samenwerking interessant kan zijn en wat mogelijke vormen van samenwerking kunnen zijn. In 2014 wordt dit traject door Almelo, Borne en Enschede vervolgd.
Salarisadministratie in regionaal verband (start per 1-1-2013).	Per 1 juni 2013 is de Salarisadministratie van de gemeente Enschede opgegaan in de Salarisadministratie van de Regio Twente. De medewerkers worden per 1 januari 2014 gedetacheerd naar de Regio Twente.
Juridisch expertisecentrum: inzet advocaat is per 1-9-2012 ondergebracht in regionale constructie. Doel is om dit uit te breiden met volledige juridische portefeuille (arbeidsjuristen, grondjuristen, advies en bezwaar en beroep).	Door juridische bezwaren van de Orde van Advocaten is het niet mogelijk gebleken de inzet van een gemeentelijke advocaat onder te brengen in een regionale constructie. De capaciteit is afgebouwd. Het traject wordt nu in IBO/ SSNT verband verder uitgewerkt.
Verdere uitbreiding samenwerking Inkoop. Op vier terreinen vindt in 2013 vanuit de Netwerksteden actief samenwerking plaats: elektronisch aanbesteden, opstellen gezamenlijke inkoopscan, contractmanagement, aanbestedingskalender. Met het SSNT, de Veiligheidsregio Twente en het Waterschap Regge en Dinkel wordt aansluiting gezocht om voor de gehele regio in 2013 tot één inkoopkalender te komen.	In het afgelopen jaar is gewerkt aan het opstellen van een Twents inkoopbeleid. Dit beleid is eind 2013 in concept afgerond en wordt begin 2014 ter vaststelling aangeboden aan de besturen van alle Twentse gemeenten, de Veiligheidsregio Twente en de Regio Twente. In het begin van 2013 zijn de inkoopvoorwaarden al op Twentse schaal vastgesteld. Door zowel de inkoopvoorwaarden als het inkoopbeleid te harmoniseren verlichten we de administratieve lasten voor ondernemers, creëren we duidelijkheid en transparantie over onze manier van werken en vereenvoudigen we de kansen om de inkoop op Twentse schaal te professionaliseren. De

	uitgangspunten en doelstellingen zijn immers voor elke gemeente gelijk. De gemeenschappelijke inkoopkalender wordt gebruikt om daar waar mogelijk en gewenst gemeenschappelijk inkooptrajecten op te starten.
De gemeenten van de Regio Twente werken al op verschillende manieren samen. Enschede en Almelo willen dat sneller en intensiever, en hebben de andere Regiogemeenten uitgenodigd om zich daarbij aan te sluiten. De richting: samenvoegen van de bedrijfsvoering op 1 januari 2015. Door de samenvoeging van de bedrijfsvoering kunnen we de kosten verlagen en de kwaliteit en continuïteit verbeteren. We kijken naar samenwerking op het gebied van personeel, informatisering, organisatie, financiën, juridische zaken, automatisering, huisvesting, documentaire informatievoorziening, inkoop en communicatie. De autonomie van de gemeenten blijft intact.	Door de samenloop van verschillende trajecten met als ingangsdatum 2015 zoals , realisatie decentralisaties, verdwijnen plusstatus Regio Twente en realisatie IBO is er gewerkt aan een overkoepelend beeld voor Twente ook op het gebied van bedrijfsvoering onder de werktitel Twente bedrijf. Een extra verkenning in november heeft deze gedachte versterkt. De voorbereiding tot het daadwerkelijk organiseren van bedrijfsvoeringstaken in IBO verband is in 2013 afgerond op een dusdanige wijze dat een volgende fase kan worden ingegaan.
De samenwerking met Losser bevindt zich in het stadium van verdere integratie van systemen en werkprocessen. In 2013 wordt maximaal ingezet op het realiseren van het volledige besparingspotentieel (totaal 1,2 miljoen euro). Het effect voor Enschede (50%) wordt ingezet voor de lopende taakstellingen binnen het onderdeel BMO en het programma Dienstverlening.	In 2013 is verder gewerkt aan de invlechting van de “Losserse” bedrijfsprocessen naar de “Enschedese standaard”. Ook in 2014 zal de invlechting van de bedrijfsprocessen zijn beslag hebben. Aan het eind van de transitieperiode (eind 2015), maximaal 5 jaren na overgang van taken, wordt een structurele bezuiniging verwacht van 1,2 miljoen euro waarvan beide gemeenten gelijkelijk profiteren (50% elk). Voor 2013 is een aanvullend efficiencyvoordeel van 365.000 euro gerealiseerd. (Programma’s Bestuur & Middelen en Dienstverlening). Daarmee bedraagt de structurele besparing tot en met 2013 932.000 euro. De inhoudelijke samenwerking verloopt goed en wordt twee maal per jaar bestuurlijk geëvalueerd. In 2013 is een tussentijdse evaluatie gehouden als voorbereiding op de zogenaamde midterm review over afgelopen 2 jaren van samenwerking. De financiële doelstelling is gehaald. De immateriële doelen zoals kwaliteit, continuïteit en het harmoniseren van processen vergt uit kosten overweging nog wat meer tijd. Het huidige financiële klimaat vraagt ook om herbezinning

	van de intensiteit en uitvoering van de dienstverlening in overleg met de gemeente Losser.
Inmiddels is ook op het onderdeel Werk, Inkomen en Zorg een uitwerking gemaakt om taken over te dragen aan Enschede. Naast continuïteit van dienstverlening worden met name besparingsvoordelen gezien op WMO-voorzieningen en WWB-uitkeringen. Dit gaat wel gepaard met (personele) meerkosten door een hogere inzet aan de “voorkant” van de werkprocessen. De verwachting is dat de balans tussen opbrengsten en kosten minimaal neutraal is.	Gezien de vele onzekerheden die er zijn op het gebied van de landelijke wetgeving was het niet haalbaar de uitvoering van taken van Losser op het gebied van werk, inkomen en zorg onder te brengen bij Enschede. Er is definitief van de samenwerking afgezien.
C2: Flexibiliteit van mensen, werkplek en budget	
Begroting	**Realisatie**
De ‘beweging naar buiten’ moet centraal staan: het (verder uitbreiden van) werken met en bij partners is de kern van de (gedrags-)verandering. Hiermee kunnen gemeentelijke locaties afgestoten worden. Deze overweging is inhoudelijk leidend geworden voor de focus binnen het uitvoeringsprogramma. Voor het begrotingsjaar 2013 betekent dit concreet het volgende:	
Actief sturen op het werken met en bij partners, onder andere door dit als uitgangspunt voor nieuwe procesbeschrijvingen te nemen.	De mobiliteit is weliswaar toegenomen echter heeft het niet geresulteerd in het substantieel onderbrengen van taken bij partners, of die op andere wijze samen te doen met partners.
Vrijspelen van verdiepingen in de Noordmolen voor integreren met maatschappelijke partners.	Ook dit jaar is er weer een aantal nieuwe huurders ingestroomd in de Noordmolen. MEE Twente, Ambiq, Veiligheidshuis en Leger des Heils. Op dit moment lopen er nog onderhandelingen met SMD voor steunpunt huiselijk geweld, Reclassering en Stichting Slachtofferhulp Nederland. Op de 1e , 3e, 4e en 5e etage zijn nog wel ruimtes voor verhuur beschikbaar. Meer dan dat er op dit moment aan kandidaten zijn. Eind 2013 is het definitieve huisvestingsplan voor de ambtelijke organisatie opgesteld waarmee invulling wordt gegeven aan het verder vrijspelen van ambtelijke huisvesting.
Maximaal richten van opleidingen in de Enschedese School en op cultuuromslag naar digitaal werken, cleandesk-werken,	In 2013 is met een zestal trainingen ingezet op ontwikkeling van werkstijl. Het overige training aanbod is gestoeld op de pijlers:

plekonafhankelijk en tijdonafhankelijk samenwerken.	CFO, partnerschap, organisatieontwikkeling en ‘de basis op orde’.
C3: Veilige en verbindende informatievoorziening	
Begroting	**Realisatie**
Binnen BMO-ICT wordt dit uitgevoerd op het gebied van continuïteit in productie en beveiliging. De beleidsmatige en programmatische kanten zijn uitgeschreven in het programma Dienstverlening.	In maart 2013 is met een collegebesluit ingestemd met de vorming van het IT-bedrijf als samenstel van de afdelingen Informatie Management en ICT. Deze samenvoeging bevordert een meer consistente samenwerking en afstemming en draagt bij aan betere borging van de informatievoorziening binnen de gehele organisatie.
C4: Investeren met maatschappelijke partners	
Begroting	**Realisatie**
<u>Social Return</u> BMO maakt werk van het aandeel social return binnen onze organisatie. Dit bestaat uit de volgende onderdelen:	
• minimale inzet van 5% van de opdrachtwaarde bij aanbestedingen door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (social return on investment, SROI);	Het laatste jaar heeft het resultaat van het aandeel SROI in aanbestedingen een vlucht genomen. We vragen al een aantal jaren SROI uit binnen aanbestedingen maar het plaatsten van de juiste doelgroep binnen de opdrachten is in het afgelopen jaar toegenomen. Redenen hiervan zijn onder andere: • de oprichting van Stichting Infra-Werkt, de gemeente Enschede heeft actief geparticipeerd in de ontwikkeling van Infra-Werkt. Infra-Werkt biedt een oplossing om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt duurzaam in te zetten. Dit doen ze door scholing en een werkplek. Infra-Werkt is het ‘middel’ om opdrachtgevers, opdrachtnemers en de sociale doelgroep praktisch bij een te brengen. Met uiteindelijk een duurzaam resultaat: werk. De kandidaat krijgt een dienstverband bij Infra-Werkt en wordt op verschillende projecten ingezet hierdoor wordt voorkomen dat kandidaten slechts voor korte duur ingezet worden op opdrachten. • de samenwerking tussen inkoop en het Werkplein is verder

	geïntensiveerd, hierdoor worden keuze in het proces naar voren gehaald en kan het Werkplein vooruitlopend op opdrachten die komen potentiële doelgroepen uit het bestand selecteren en indien nodig gerichte maatregelen nemen om de slagingskans te verhogen.
• de inzet van het aantal mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt binnen de gemeentelijke organisatie.	In 2013 zijn ca. 280 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt werkzaam (geweest) binnen de gemeentelijke organisatie. Daarvan hebben 250 mensen een SW-indicatie en de rest valt onder de WWB.
De uitkomsten van de Compacte en Flexibele Organisatie hebben ook gevolgen voor de mate van social return in de gemeentelijke organisatie. Uitgangspunt daarbij is dat de bestaande omvang van social return evenredig meebeweegt met de omvang van de organisatie. Via indicatoren wordt de omvang van social return gevolgd en bijgestuurd.	De uitkomsten van CFO hebben nog geen gevolgen gehad voor het aandeel social return; het aandeel social return loopt in de pas met het aantal ambtelijke medewerkers. Voorts is een aantal moeilijk te vervullen vacatures met medewerkers van de DCW bezet.
Duurzaamheid	
Begroting	**Realisatie**
B&M zet zich in voor de klimaatneutrale gemeentelijke organisatie in 2015. Na de voorspoedige aanleg van zonnepanelen nog in 2012 zijn de speerpunten in 2013 een aangepaste lange termijn onderhoudsplanning met volledig duurzame maatregelen, het borgen van een aparte reserve “wettelijke en duurzame maatregelen” binnen het Vastgoedbedrijf en voortzetting van bestaand beleid (100% duurzame inkoop, 100% inkoop groene energie, duurzame vervanging wagenpark).	Voor het realiseren van een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie in 2015 is het volgende gedaan: <u>Het ondertekenen van het Manifest professioneel duurzaam inkopen</u> De gemeente Enschede heeft zich gecommitteerd aan de oproep van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu door in te stemmen met de ondertekening van het Manifest professioneel duurzaam inkopen. <u>Het verduurzamen van gemeentelijke panden</u> Vanaf 2013 werkt het Vastgoedbedrijf Enschede met een onderhoudsplan waarin de duurzame doelstellingen zijn opgenomen. In 2013 heeft dat geresulteerd in o.a.: • Realisatie nieuwbouw duurzaam gymlokaal het Riet, label A+. • Plaatsen van 1.475 zonnepanelen op 4 gebouwen (CO2-reductie 225 ton per jaar). • Diverse onderhoudsmaatregelen

	(CO2-reductie 182 ton per jaar) Maatregelen Ten behoeve van de klimaatneutrale eigen organisatie In 2013 is het volgende gerealiseerd: • Invoeren van ecoiletten, verduurzaming van de sanitaire voorzieningen; • CO2 neutrale vloerbedekking; • Gescheiden afvalinzameling; • Verbouwing van het stadhuis; energiebesparing op verlichting door bewegingsdetectie, zuinigere armaturen en led verlichting in het archief. De patio is inmiddels beplant, dat zuivert CO2; • Digitalisering van verschillende processen zoals; personeelsdossiers, declaratieproces en het proces van bezwaar en beroep.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de reguliere werkzaamheden in dit programma en welke ontwikkelingen of welke highlights er het afgelopen jaar zijn geweest. Indien aanwezig wordt voor een nadere toelichting op het product verwezen naar beleidsnota's.

Begroting	**Realisatie**
Vastgoedbedrijf Enschede De activiteiten in 2013 zullen met name gedomineerd worden door uitkomsten uit de Taskforce Vastgoed (zie hoofdstuk CFO) en de regionale agenda.	In de Vastgoedparagraaf is een uitgebreide uitwerking van de behaalde inhoudelijke en financiële resultaten opgenomen.
Interne dienstverlening In 2013 zijn de inspanningen grotendeels gericht op haar bijdrage aan de Compacte en Flexibele Organisatie.	Management, leidinggevenden en medewerkers zijn geadviseerd en ondersteund om de noodzakelijke beweging en krimp tot stand te brengen. In 2013 is van de totale krimpopgave van ruim 60 fte circa 80% gerealiseerd. We verwachten het reseterende deel in 2014 te behalen. In de loop van het jaar is de focus verlegd naar het proces van verandering in houding en gedrag en de lerende organisatie.
Bezwaar & Beroep In 2013 wordt met name ingezet op verbreding van de regionale samenwerking.	Zowel in smal Twents verband (IBO) als in breed Twents verband SSNT/Regio Twente wordt gewerkt aan verdere samenwerking. Samen met de Saxion is begin september 2013 gestart met een Rechtswinkel voor laagdrempelige vorm van sociaal juridische dienstverlening. De Rechtswinkel wordt

	gerund door studenten van de deeltijdopleiding Sociaal Juridische Dienstverlening en heeft de insteek zoveel mogelijk juridische procedures te voorkomen. JZ faciliteert en begeleidt de Rechtswinkel met als einddoel een verzelfstandiging in 2015.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
B&M: Regionale Dienstverlening	9.676	9.618	9.601	17
Bezwaar en Beroep	2.402	2.402	2.402	0
Interne dienstverlening	7.266	7.469	7.064	405
Resultaat Bedrijfsvoering PMBE	0	0	1.459	-1.459
Vastgoedbedrijf Enschede	13.770	30.115	29.941	174
Totaal **Lasten**	**33.114**	**49.604**	**50.466**	**-863**
B&M: Regionale Dienstverlening	10.014	10.151	10.262	111
Interne dienstverlening	5.210	5.221	5.990	769
SHE programmamanagement	0	0	4	4
Vastgoedbedrijf Enschede	7.343	25.228	25.126	-102
Totaal **Baten**	**22.567**	**40.600**	**41.382**	**781**
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**10.546**	**9.003**	**9.084**	**-81**
B&M: Regionale Dienstverlening	242	245	245	0
Interne dienstverlening	5.093	5.393	5.399	-6
Vastgoedbedrijf Enschede	2.476	5.182	5.163	19
Totaal **Storting Reserves**	**7.811**	**10.820**	**10.807**	**14**
Interne dienstverlening	6.930	7.230	7.665	435
Vastgoedbedrijf Enschede	8.903	10.069	9.978	-91
Totaal **Onttrekking reserves**	**15.833**	**17.299**	**17.643**	**344**
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	**-8.022**	**-6.479**	**-6.837**	**358**
Gerealiseerd resultaat	**2.524**	**2.524**	**2.248**	**277**

Toelichting

Algemeen
Het resultaat op het totaal van bedrijfsvoering is 277.000 euro positief. Dit is het saldo van het nadeel van 1.459.000 euro van bedrijfsvoering van het projectmanagementbureau (PMBE) en het voordeel van 1.736.000 euro op de overige onderdelen.

In de najaarsnotitie werd ten aanzien van het totaal resultaat nog uit gegaan van een nadeel van 1.232.000 euro. Dit is het saldo van het nadeel van de bedrijfsvoering PMBE van 1.670.000 euro en het voordeel op de overige onderdelen van 438.000 euro (inclusief de in

de zomer 2013 vastgestelde bijsturingsmaatregelen).

Dit voordelige verschil ten opzichte van de najaarsnotitieverschil bedraagt 1.509.000 euro. Dit is met name veroorzaakt door incidentele voordelen van sociale premies, personele voordelen door het anticiperen op de noodzakelijke krimp in 2014 en de strakke sturing op materiële werkbudgetten.

Product resultaat bedrijfsvoering PMBE
De herprogrammering van de stedelijk ontwikkelingsopgaven, bezuinigingsopgaven en een teruglopende opdrachtenportefeuille hebben er toe geleid dat het bureau is geconfronteerd met een forse krimpopgave. In de vaste kosten van het bureau is, conform de gemeentelijke systematiek, in 2013 nog de facilitaire overhead opgenomen gebaseerd op de formatie van voor de krimp. Deze kosten worden normaliter terugverdiend door middel van de opdrachtenportefeuille. Om deze kosten te kunnen financieren moet de orderportefeuille in 2013 minimaal gelijk zijn aan die van 2012. Echter, het bureau krimpt in aantal medewerkers waardoor het vergroten van de orderportefeuille is gelimiteerd en de vaste kosten niet meer volledig kunnen worden terugverdiend. Daarnaast zijn de werkelijke salariskosten substantieel hoger dan begroot omdat de krimpopgave niet per 1 januari is gerealiseerd maar in de loop van het jaar (ca 0,7 miljoen euro). Het uiteindelijk resultaat voor het PMBE bedraagt 1,45 miljoen euro nadelig.

Product Regionale Dienstverlening
Het product regionale dienstverlening bestaat uit de ondersteuning van activiteiten op het gebied van bedrijfsvoering aan onder andere Politie, diverse maatschappelijke partners, Dimpact, gemeenten Losser, Borne, Stadsbank Oost Nederland, Gemeenschappelijk Belastingkantoor Twente, UWV. Om de kosten voor interne dienstverlening zo laag mogelijk te houden wordt gekeken naar opties voor schaal- en/of volumevergroting voor de dienstverlening. De omzet van deze dienstverlening wordt apart inzichtelijk gemaakt in het product regionale dienstverlening. Resultaten op dit product worden altijd verrekend met het product interne dienstverlening.

Dit product sluit met een voordeel van 128.000 euro. Het voordeel heeft betrekking op de samenwerking Losser/Enschede en wordt 50:50 tussen Enschede en Losser verdeeld. Het gaat hierbij om het extra gerealiseerde deel in 2013 voor BMO. Het structurele voordeel voor BMO uit de samenwerking is daarmee opgelopen naar 400.000 euro.

Product Interne Dienstverlening
Dit product sluit per saldo met een voordeel van 1,603 miljoen euro.
Feitelijk bestaat dit resultaat uit drie componenten:

1. Bedrijfsvoering BMO	+ 1.175.000 euro
2. Incidentele resultaten sociale premies	+ 472.000 euro
3. Voorziening personeel	-/- 44.000 euro

A*d 1. Bedrijfsvoering BMO*
Het bedrijfsvoeringsresultaat van BMO wordt met name gerealiseerd door het anticiperen op de structurele taakstelling in 2014. Per 1-1-2014 moet het grootste deel van de krimopopgave gerealiseerd zijn. In 2013 zijn incidentele voordelen ontstaan door eerder vertrek van personeel. Verzekeringen laten een voordeel zien als gevolg van het niet aanspreken budget eigen risico. Tenslotte is er scherp gestuurd op materiële uitgaven. In het resultaat zijn de tussentijdse bijsturingsmaatregelen betrokken (o.a. vrijval voorziening onderhoud en stop op catering).

Ad 2. Incidentele resultaten sociale premies
De definitieve afwikkeling van sociale premies uit oudere jaren leidt tot een positief voordeel van 217.000 euro.
Daarnaast is in het belastingplan 2014 geregeld dat werkgevers een gedeeltelijke teruggaaf krijgen van de basispremie WAO/WIA (arbeidsongeschiktheidsfonds). Dit betekent een eenmalige teruggaaf over de periode 1 januari tot en met 30 juni 2013 van 406.000 euro (voordeel).
Met ingang van 2013 is de gemeente eigen risicodrager WGA (Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten). Concreet betekent dit dat het aandeel werkgeverpremies in de loonsom (verdeeld over alle programma's) gedaald is en dat de afrekeningen van het UWV (voor medewerkers in de WGA) centraal worden afgerekend. In 2013 betekent dit een incidenteel nadeel op interne dienstverlening van 151.000 euro. Het voordeel op de werkgeverpremies maakt onderdeel uit van alle programmaresultaten. Voor 2014 is de personele begroting hierop aangepast.

Ad 3. Voorziening personeel
In het resultaat is een dotatie van 44.000 euro aan de voorziening personeel opgenomen. Deze is gebaseerd op de op dit moment bekende verplichtingen (toekomstige kosten van afgevloeid personeel). De voorziening is eind 2013 1,03 miljoen euro groot. Hiervan wordt 93.000 euro veroorzaakt door de versnelde beëindiging van tijdelijke aanstellingen als gevolg van de geplande inkrimping van de personele omvang.
De resterende 940.000 euro betreft geactualiseerde lopende verplichtingen.
De beperkte omvang van deze dotatie is mede het gevolg van de extra inzet binnen de eenheid mobiliteit die niet alleen zorg draagt voor interne mobiliteit, maar ook zorg draagt dat de kosten van de WW van afgevloeid personeel beperkt worden door mensen bij externe organisaties onder te brengen.

Product Vastgoedbedrijf Enschede
Het Vastgoedbedrijf (VBE) is een gesloten systeem. Het resultaat is 91.000 euro positief. Dit saldo wordt, conform de vastgoednota, minder onttrokken aan de egalisatiereserve vastgoed. Een lagere leegstand heeft geleid tot een voordelig effect op het resultaat. Daartegenover staan een aantal nadelen, waaronder een extra afschrijvingslast om de boekwaarde van een aantal te verkopen panden af te waarderen naar de marktwaarde (210.000 euro). In 2013 zijn 3 objecten verkocht met een totale boekwinst van 1.200.000 euro (versus de verkoopdoelstelling van 500.000 euro en de reeds eerdere afdracht van 1,6 miljoen euro). Vanwege de datum van het passeren van de akte wordt hiervan 287.000 euro verantwoord in 2013. Het resterende deel wordt in 2014 verantwoord.

D. Financiële huishouding

Wat hebben we bereikt?

Inleiding
Ondanks de moeilijke economische omstandigheden en de flinke bezuinigingen van het Rijk, is het rekeningresultaat van de gemeente 2,1 miljoen euro positief. Goed op de uitgaven letten en prioriteiten stellen heeft hier voor gezorgd. Een deel van het positieve rekeningresultaat wordt voor enkele specifieke doel gereserveerd. Deze zogenaamde bestemmingsvoorstellen gaan dus af van het rekeningresultaat. Het saldo wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

De algemene dekkingsmiddelen, vrij besteedbaar door de gemeente, zijn een belangrijke basis voor de realisatie van de gemeentelijke ambities. Over ontwikkelingen en beleid wordt op diverse plaatsen in deze gemeenterekening nader ingegaan:

- gemeentefonds: Zie toelichting “wat heeft het gekost? “.
- lokale belastingen: zie paragraaf lokale heffingen
- rente & treasury: zie paragraaf treasury

Doelstellingen

Doelstelling D:	**Financiële huishouding** Het bevorderen van een betrouwbare en voor de lange term,ijn houdbare financiële huishouding

Wat heeft het gekost?

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Algemene belastingen	2.609	2.609	2.756	-147
Diverse algemene inkomsten	-80	-550	1.113	-1.664
Treasury	21.752	21.205	21.098	107
Totaal **Lasten**	**24.281**	**23.264**	**24.968**	**-1.704**
Algemene belastingen	39.396	39.396	38.722	-674
Algemene uitkering	191.532	193.317	192.623	-694
Diverse algemene inkomsten	8.592	8.589	8.333	-256
Treasury	34.175	34.175	34.537	362
Totaal **Baten**	**273.696**	**275.478**	**274.216**	**-1.262**
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**-249.415**	**-252.214**	**-249.248**	**-2.966**
Diverse algemene inkomsten	17.936	29.520	29.520	0
Treasury	2.334	2.881	2.925	-44
Totaal **Storting Reserves**	**20.270**	**32.401**	**32.445**	**-44**
Diverse algemene inkomsten	17.515	29.053	29.388	335
Totaal **Onttrekking reserves**	**17.515**	**29.053**	**29.388**	**335**
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	**2.756**	**3.347**	**3.056**	**291**
Gerealiseerd resultaat	**-246.660**	**-248.867**	**-246.192**	**-2.675**

Toelichting

Het nadelig resultaat van 2,6 miljoen euro wordt vooral veroorzaakt door:

- 0,7 miljoen lagere inkomsten uit belastingen (zie toelichting in paragraaf lokale heffingen)
- 0,7 miljoen euro lagere algemene uitkering
- 1,6 miljoen euro nadeel op diverse algemene inkomsten
- 0,4 miljoen hoger resultaat op rente & treasury (zie toelichting in paragraaf treasury)

Algemene uitkering

Het resultaat van de uitkering uit het gemeentefonds bestaat uit de uitkomsten van:

- de decembercirculaire 2012 à 0,3 miljoen euro positief

- de meicirculaire 2013 à 3,9 miljoen euro negatief
- de septembercirculaire 2013 à 0,4 miljoen positief
- de decembercirculaire 2013 à 2,2 miljoen euro positief
- de ontvangst van nabetalingen over de jaren 2011 en 2012 van 0,3 miljoen euro

Het resultaat voor 2013 uit de decembercirculaire 2013 is positief als gevolg van het begrotingsakkoord dat is gesloten in oktober 2013. Voor de jaren 2014 en volgende is dit resultaat al opgenomen in de programmabegroting 2014-2017. In de decembercirculaire 2013 zijn voor 2013 een drietal toevoegingen opgenomen zijnde:

- Aanvulling op de uitkering maatschappelijke opvang à 70.000 euro waarmee de overheveling van het beschermd wonen per 1 januari 2015 naar de WMO bekostigd kan worden.
- Een budget van 100.000 euro voor de voorbereidingskosten voor het ESF-programma 2014-2020. Enschede is centrumgemeente en kan hieruit de opstart- en voorbereidingskosten betalen.
- Een bedrag van 167.000 euro is ontvangen om de laatste inwoners die nog niet aan hun inburgeringsplicht hebben voldaan, te ondersteunen.
  De nieuwe toevoegingen zijn op vooruit ontvangen baten worden geboekt aangezien het gaat om gelden die bedoeld zijn voor kosten die gemaakt worden in 2014.

Diverse algemene inkomsten
Het negatieve resultaat in de jaarrekening ontstaat o.a. door:

- Een nadeel van 0,7 miljoen euro op de afrekening van de compensabele BTW in de kostendekkende tarieven. Dit nadeel wordt veroorzaakt door minder investeringen bij rioleringen waardoor de BTW-afdracht ook lager is.
- Nadeel van 0,3 miljoen euro uit de vrijval van (restanten van) een aantal stelposten met geringe omvang.
- Er resteert een nadeel van 0,45 miljoen euro op de stelpost met overheadkosten. Vanaf 2014 is de taakstelling volledig ingevuld in de programmabegroting 2014-2017.

3. Paragrafen

De onderwerpen van de paragrafen zijn belangrijk voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente. De informatie over deze onderwerpen is vaak versnipperd in de gemeenterekening opgenomen. De paragrafen zijn daarom eigenlijk dwarsdoorsnedes van de verschillende programma's. De paragrafen zijn om de volgende opgenomen in de gemeenterekening:

- Het onderwerp heeft mogelijk een grote financiële impact.
- Het onderwerp heeft een grote politieke betekenis.
- Het onderwerp is van belang voor de uitvoering van de programma's.
- Het is noodzakelijk dat de raad beschikt over een overzicht van deze onderwerpen voor de uitvoering van haar kaderstellende en controlerende taken.

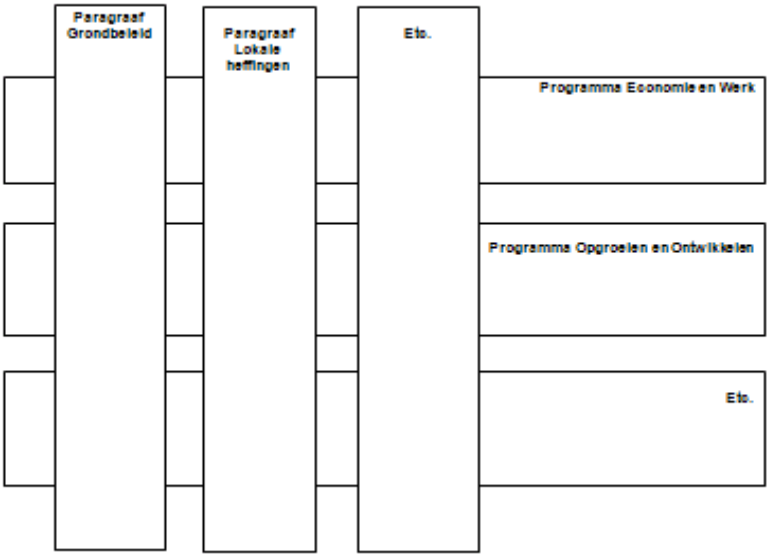

Wat is het verschil tussen Programma's en Paragrafen?

De Programma's in de vorige hoofdstukken zijn direct gericht op burgers. De paragrafen indirect. De paragrafen zijn namelijk de kaders die de raad voor het college stelt voor het beheer en de uitvoering.

Welke paragrafen zijn er?

De onderwerpen van de paragrafen zijn voorgeschreven door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Zeven paragrafen zijn verplicht:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Treasury
- Bedrijfsvoering

- Verbonden partijen
- Grondbeleid

Daarnaast zijn de volgende paragrafen opgenomen, omdat wij het van belang vinden om deze onderwerpen in samenhang te presenteren:

- Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken
- Vastgoed
- Duurzaamheid

3.1. Lokale heffingen

1. Inleiding
Een gemeente kan lokale heffingen opleggen aan bewoners en ondernemers en daarmee eigen middelen verwerven. Deze middelen kunnen ingezet worden om uitgaven die de gemeente doet voor de uitvoering van de gemeentelijke taken te betalen. Het invoeren, wijzigen en intrekken van lokale heffingen is een bevoegdheid van de gemeenteraad. Hiervoor stelt de gemeenteraad jaarlijks de Belastingverordening vast.

Leeswijzer
In deze paragraaf beschrijven we eerst aspecten van beleid en uitvoering van de lokale heffingen in 2013. Vervolgens geven we een toelichting op de begroting en realisatie de opbrengsten van de lokalen heffingen en lichten verschillen ten opzichte van de begroting toe. Tot slot gaan we in op overige relevante ontwikkelingen die afgelopen jaar op het terrein van lokale heffingen hebben plaatsgevonden.

2. Beleid en uitvoering in 2013
Algemene uitgangspunten
Het opleggen van lokale heffingen is ook voor de gemeente Enschede een belangrijke dekkingsbron voor het uitvoeren van gemeentelijke taken. We willen de inwoners van onze stad echter niet meer laten betalen dan noodzakelijk. In het coalitieakkoord 2010-2014 Vertrouwen in Enschede hebben we ten aanzien van lokale heffingen dan ook als uitgangspunt voor deze periode geformuleerd dat we de lasten voor de burgers niet willen verhogen (alleen indexatie: inflatiecijfer) en het 100%-kwijtscheldingsbeleid voor minima willen handhaven.

Macronorm
Hiermee wordt de grens bedoeld van de jaarlijkse stijging van de totale opbrengst OZB voor alle gemeenten bij elkaar. De macronorm voor het begrotingsjaar 2013 is 3,0%. In het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen van 10 mei 2012 is afgesproken dat de overschrijding van de macronorm over 2012 in mindering wordt gebracht op de ruimte voor 2013. De reële macronorm, rekening houdend met de vermindering bedroeg 2,76%.

Hondenbelasting
In 2012 oordeelde het Hof ’s-Hertogenbosch in januari dat de hondenbelasting in strijd is met het gelijkheidsbeginsel als de gemeente niet kan aantonen dat het geld wordt besteed aan hondenbeleid. Daarmee leek het erop dat de opbrengst hondenbelasting als algemeen dekkingsmiddel zou wegvallen. Uiteindelijk oordeelde De Hoge Raad op 18 oktober 2013 dat voor de heffing van hondenbelasting geen relatie vereist is met bepaalde kosten die de gemeente moet maken in verband met het houden van honden binnen haar grenzen. Met andere woorden: de opbrengst hondenbelasting mag ook in Enschede volledig als algemeen dekkingsmiddel blijven worden ingezet.

Afvalstoffenheffing
Ook in 2013 is verder uitvoering gegeven aan de in 2011 vastgestelde Afvalvisie. Doelstelling van deze visie is om via een integrale aanpak het scheidingsresultaat van huishoudelijk afval te verbeteren. Een betere scheiding van afval levert een positieve bijdrage aan de vermindering van de CO2-uitstoot. Eén van de uitgangspunten bij het formuleren van het nieuwe afvalbeleid voor de gemeente Enschede voor deze coalitieperiode is dat aanpassingen en/of uitbreidingen in de afvalinzameling niet lastenverhogend mogen werken richting de burger, afgezien van de ‘normale indexering’.

Veranderingen in de afvalinzamelingen kunnen gepaard gaan met hogere lasten, waarbij de verwachte baten echter met een vertraging in de resultaten zullen komen. Dit tijdelijk nadeel wordt, als dit zich voordoet, opgevangen door de egalisatiereserve. De egalisatiereserve afvalstoffenheffing wordt gevoed vanuit eventuele positieve jaarresultaten op het product afvalstoffen.

Rioolheffing
In de rioolheffing worden kosten doorberekend die verbonden zijn met het uitvoeren van de zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater en het in stand houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel. Omdat de rioolheffing een bestemmingsheffing is, mogen de opbrengsten van de rioolheffing niet hoger zijn dan de begrote kosten. De kostendekkendheid van de rioolheffing is in Enschede 100%.
Bij de vaststelling van het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) 2012-2015 is een maximale tariefstijging van 4% per jaar, gedurende deze coalitieperiode vastgesteld.

Kwijtschelding
Voor de onroerende-zaakbelastingen, riool- en afvalstoffenheffing en voor leges huwelijksvoltrekking is volledige kwijtschelding mogelijk, waardoor minima geen gemeentelijke (woon)lasten betalen. In 2011 is de landelijke regelgeving aangepast, waardoor gemeenten met ingang van 2012 meer mogelijkheden hebben om kwijtschelding te verlenen. In de gemeentelijke Kwijtscheldingsverordening 2012 is bepaald dat ondernemers voor hun gemeentelijke privébelastingen kwijtschelding kunnen aanvragen.

Leges rijbewijzen
De wegenverkeerswet 1994 wordt aangepast, zodat een maximumtarief gaat gelden voor een standaardaanvraag voor een rijbewijs. Naar prijspeil juli 2011 gaat het ministerie van Infrastructuur en Milieu uit van een maximumtarief van 37,05 euro. Volgens de COELO Atlas van de lokale lasten 2012 bedraagt het landelijk gemiddelde rijbewijstarief 42,72 euro en hanteert meer dan 60% van de gemeenten een tarief hoger dan 40,00 euro. Op verzoek van de VNG beperkt het maximumtarief zich tot de standaardaanvragen. Voor extra service mag de gemeente extra leges heffen. Extra service doet zich bijvoorbeeld voor bij een spoedaanvraag of een aanvraag op afspraak of buiten de reguliere openingstijden.

Leges omgevingsvergunning
Ook in 2013 is de impact van de economische crisis op de bouwsector zichtbaar. Vooral de terugloop in de grotere bouwaanvragen zorgt voor een aanzienlijke daling van de legesinkomsten. Om de kosten weer in balans te brengen met de legesopbrengsten is in 2013 gestart met bijsturingsmaatregelen. De maatregelen die uw raad in 2012 heeft vastgesteld zijn geëffectueerd in de legesverordening 2013.

3. Woonlastenontwikkeling
De hoogte van de gemeentelijke woonlasten krijgt regelmatig aandacht in de media. Onder woonlasten verstaan we: onroerende-zaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven waarmee ieder huishouden in een gemeente jaarlijks te maken krijgt. De OZB-tarieven zijn reëel verhoogd met een inflatiecorrectie van 1,5%. De afvalstoffenheffing 2013 steeg met 1,5 procent ten opzichte van 2012. Het tarief kwam uit op 310,44 euro voor meerpersoonshuishoudens en voor éénpersoons-huishoudens op 276,48 euro. De rioolheffing steeg met 4,3% naar 179,04 euro.

Woonlastenontwikkeling in Enschede
Als gevolg van voorgaande uitgangspunten ontstonden de volgende gemeentelijke woonlasten bij een woning met een gemiddelde woningwaarde (exclusief garages en

woningen in aanbouw) in 2013 van 163.000 euro.

Meerjarige ontwikkeling gemeentelijke woonlasten

(bedragen in euro's)	2010	2011	2012	2013
OZB-eigenaar woning	243,99	242,86	247,04	251,51
Afvalstoffenheffing *	301,92	301,68	306,00	310,44
Rioolheffing	154,44	165,00	171,96	179,04
Totaal	700,35	709,54	725,00	740,99

* Het tarief voor meerpersoonshuishouden

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde.

Corrigeren voor extra geld van het Rijk ter compensatie van lage belastingcapaciteit?
De COELO-atlas maakt onderscheid tussen het perspectief van de belastingbetaler en dat van de gemeente(financiën). Bij het eerste perspectief gaat het erom hoeveel een huishouden in Enschede moet betalen aan belasting. In het tweede perspectief worden de woonlasten gecorrigeerd voor het feit dat gemeenten extra geld uit het gemeentefonds krijgen als ze een relatief lage waarde aan onroerende zaken hebben waarover ze belasting kan heffen.

Welke typen huishoudens?
Het COELO gaat in de belangrijkste vergelijkingen uit van meerpersoonshuishoudens. Bij gemeenten met tariefdifferentiatie tussen eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens kan het beeld daardoor afwijken ten opzichte van gemeenten die dat niet hebben. Enschede kent een goedkoper tarief voor eenpersoonshuishoudens bij de afvalstoffenheffing. Ook zijn er belangrijke verschillen, doordat er huishoudens zijn met een goedkope of dure eigen woning en huishoudens die hun woning huren. Die laatste betalen sinds 2006 geen OZB meer.

Vergelijking 1: Hoogte en ontwikkeling woonlasten Twentse gemeenten in Euro's

	bruto woonlasten				stijging in % tov 2012	
	éénpersoonshuishouden		meerpersoonshuishouden		1-pers.	Meerpers.
	2012	2013	2012	2013		
Almelo	684	698	684	698	2,0%	2,0%
Borne	725	745	725	745	2,8%	2,8%
Dinkelland	710	677	770	737	-4,6%	-4,3%
Enschede	694	707	728	741	1,9%	1,8%
Haaksbergen	604	681	653	730	12,7%	11,8%
Hellendoorn	684	635	726	742	-7,2%	2,2%
Hengelo	627	617	681	694	-1,6%	1,9%
Hof van Twente	707	727	758	778	2,8%	2,6%
Losser	676	705	676	705	4,3%	4,3%
Oldenzaal	617	613	704	674	-0,6%	-4,3%
Rijssen-Holten	616	557	675	632	-9,6%	-6,4%
Tubbergen	629	649	671	693	3,2%	3,3%

Twenterand	590	588	691	689	-0,3%	-0,3%
Wierden	668	672	721	725	0,6%	0,6%
Overijssel	632	643	683	700	1,7%	2,5%
Nederland	613	630	683	697	2,8%	2,0%

Enschede boven landelijk gemiddelde

Uitgaande van gemiddelde waarden van woningen en van een meerpersoonshuishouden liggen de gemiddelde woonlasten landelijk op 697 euro en in Enschede op 741 euro. Enschede zit daarmee 6,3% boven het landelijke gemiddelde aan woonlasten.

Lokale heffingen begroting en realisatie opbrengsten 2011

In de Programmabegroting 2012-2015 zijn wij uitgegaan van een verwachte opbrengst van 69,5 miljoen euro. Door de effecten van de economische situatie blijft de opbrengst hiervan op onderdelen achter bij de begroting. In de Programmabegroting en Gemeenterekening zijn deze bedragen verspreid over de programma's terug te vinden, bij de producten waarop zij betrekking hebben.

Overzicht opbrengsten van de belangrijkste gemeentelijke belastingen			
	Programma	Begroting	Realisatie
Afvalstoffenheffing	Leefomgeving	20.026.793	20.801.699
Vermindering		0	-659.942
Kwijtschelding		-2.250.000	-2.381.497
Oninbaar		-250.000	-162.847
Netto		17.526.793	17.597.413
Rioolheffing	Leefomgeving	13.504.108	13.374.597
Vermindering		-438.740	-451.691
Kwijtschelding		-1.568.828	-1.449.889
Oninbaar		-239.313	-79.796
Netto		11.257.227	11.393.221
OZB (woning en niet-woning)	Bestuur en Middelen	38.179.000	37.517.936
Kwijtschelding OZB	Bestuur en Middelen	0	33.205
Hondenbelasting	Bestuur en Middelen	810.000	794.334
Reclamebelasting	Bestuur en Middelen	152.000	159.687
Precariobelasting	Bestuur en Middelen	255.000	247.000
Leges (o.a. omgevingsvergunning)	Leefomgeving	2.821.978	2.501.999

Toelichting

Kwijtschelding

De toename van de kwijtschelding is enerzijds het gevolg van de economische situatie, anderzijds wordt dit veroorzaakt door het feit dat meer mensen die in aanmerking komen voor kwijtschelding hier ook gebruik van maken. Dit laatste effect vertaalt zich naar een lagere realisatie oninbaar. Door actief het kwijtscheldingsbeleid toe te passen worden minder

heffingen oninbaar verklaard.

OZB
Het achterblijven van de OZB-opbrengst is het gevolg van de toename van leegstand. De OZB-opbrengst van niet-woningen bestaat uit een eigenaar- en gebruikersdeel. De leegstand van niet-woningen leidt tot een verminderde opbrengst van het gebruikersdeel binnen deze OZB-opbrengst.

Leges (o.a. omgevingsvergunning)
Als gevolg van de economische crisis zijn minder “grote” vergunningaanvragen binnengekomen, waardoor de legesinkomsten 317.000 euro minder zijn dan verwacht. Om de verwachte exploitatietekorten terug te dringen is in 2013 wel gestart met het doorvoeren van diverse maatregelen.

Afvalstoffenheffing
De realisatie afvalstoffenheffing lijkt aanzienlijk hoger dan oorspronkelijk begroot. Dit wordt echter veroorzaakt door het feit dat de verminderingen niet separaat zijn begroot. Bij de realisatie zijn deze wel in beeld gebracht, waardoor de bruto-opbrengst afvalstoffenheffing hoger is. De netto opbrengst afvalstoffenheffing wijkt nauwelijks af van de oorspronkelijke raming.

3.2. Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken

Algemeen
In de Gemeentewet is vastgelegd dat het college van B&W van iedere gemeente periodiek onderzoek moet doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door haar gevoerde bestuur en daarover de Raad moet informeren. In de 'Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid gemeente Enschede 2009' heeft de Raad hierover nadere regels gesteld. Eén van die regels is dat het college jaarlijks bij de jaarrekening aan de Raad rapporteert over de voortgang van de onderzoeken.

In 2013 afgeronde onderzoeken:

Het afgelopen jaar is een drietal onderzoeken afgerond, te weten het onderzoek Informele zorg van het programma Wijkontwikkeling, Zorg en Welzijn, het onderzoek Gemeentelijk Contactcentrum van het programma Dienstverlening en het onderzoek Verstrekte subsidies van het programma Bestuur en Middelen. De rapportages van de onderzoeken zijn aangeboden aan de Raad. Ultimo 2013 zijn er geen lopende onderzoeken.

Programma: Wijkontwikkeling, Zorg en Welzijn	
Onderzoek: Informele zorg	
Essentie van het onderzoek. Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in welke mate de door de gemeente Enschede verstrekte subsidies ter ondersteuning van mantelzorgers én zorgvrijwilligers hebben bijgedragen aan de doelstellingen zoals die zijn beschreven in de nota Informele Zorg. Onderzocht is in welke mate de door de gemeente verstrekte subsidies in de periode 2010-2011 hebben bijgedragen aan de doelstelling dat het ondersteuningsaanbod de mantelzorger en zorgvrijwilliger in staat stelt zijn zorg te kunnen blijven verlenen en overbelasting tegen te gaan.	
Belangrijkste conclusies	
Uit het onderzoek blijkt dat de beschikbare middelen zijn besteed aan het realiseren van de doelstellingen in de nota Informele zorg. Er wordt echter ook geconstateerd dat de subsidies doelmatiger en doeltreffender kunnen worden ingezet.	
Aanbevelingen + toelichting	
De onderzoekers adviseren om het beleid specifieker op de situatie aan te laten sluiten door een analyse te maken van de Enschedese situatie van informele zorg. Formuleer in de subsidiebeschikkingen een heldere opdracht, gerelateerd aan de beleidsdoelen van de gemeente en voldoende SMART geformuleerd. Zie beter toe op de uitvoering van de subsidieafspraken door de betrokken instellingen. Uit het onderzoek blijkt dat de instellingen efficiënt werken, maar dat normen voor te subsidiëren kosten hieraan nog verder kunnen bijdragen.	Het college van B&W heeft onderzoek laten uitvoeren en inzicht verkregen in het aantal mantelzorgers, de ervaren belasting, het gebruik en tevredenheid van/met mantelzorgondersteuning en de samenwerking met reguliere zorg-aanbieders. Met de stichting Informele Zorg Twente zijn per subsidiejaar 2013 nieuwe afspraken gemaakt over concrete en heldere doelen, resultaten en rapportages. Een voorbeeld van een concrete en meetbare doelstelling voor 2014 is een toename van het aantal ingezette uren vrijwillige respijtzorg. De Taskforce Werkprocessen heeft de opdracht gekregen om deze aanbevelingen mee te nemen in het lopende implementatietraject 'Subsidies'. Met de stichting Informele Zorg Twente zijn

	afspraken gemaakt om per 2014 te werken met een integraal uurtarief (inclusief overhead), dat overeenkomt met vergelijkbare instellingen en het type dienstverlening dat de gemeente subsidieert.

Programma: Dienstverlening	
Onderzoek: Gemeentelijk Contact Centrum (GCC)	
Inde tweede helft van 2013 is een doelmatigheidsonderzoek uitgevoerd naar het het functioneren van het GCC. Het onderzoek is uitgevoerd bij het domein Werk en Inkomen.	
Belangrijkste conclusies	
Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat het GCC W&I doelmatig en doeltreffend werkt. Op zowel de omvang (aantal fte's) als de kosten is sprake van een voordeel ten opzichte van het overdrachtsmoment. De personele inzet is de afgelopen jaren minder (ca. 10%) geweest dan de formatie die is vastgelegd in het overdrachtsdocument; zo is invulling gegeven aan de GCC taakstelling. Ook heeft het GCC ertoe bijgedragen dat de "loketten" voor de inloop in de wijken zijn gesloten; deze taken zijn overgenomen door het GCC. Mede door kanaalsturing binnen dienstverlening is het aantal telefoongesprekken in de onderzoeksperiode afgenomen en zijn de aantallen klantcontacten via andere kanalen sterk toegenomen. De afhandeling van de klantcontacten via andere kanalen kan beter ingepland worden dan die van de binnenkomende telefoongesprekken. Over de jaren 2011 en 2012 heeft er een extern onderzoek plaatsgevonden voor de telefonische en digitale dienstverlening (e-mails). Er komt naar voren dat het GCC W&I ruimschoots voldoet aan de normering. Tevens is gekeken naar de doeltreffendheid. Bij het ontstaan van het GCC is aangegeven dat het GCC ertoe moet leiden dat de dienstverlening voor de burger verbeterd wordt doordat; de bereikbaarheid van de gemeente via alle kanalen verbeterd wordt, er sneller en beter antwoord gegeven wordt op de vragen van de burger, de burger niet meer hoeft te zoeken, gegevens nog maar één keer hoeven worden verstrekt en dat complexe vragen goed en eenduidig worden doorgeleid en de afhandeling consequent bewaakt wordt. Gebleken is dat de afgelopen jaren verbeteringen/aanpassingen zijn doorgevoerd die ervoor zorgen dat op deze punten de dienstverlening aan de burger is verbeterd. Dit wordt door de burger ook als zodanig ervaren. De klanttevredenheid in de afgelopen jaren is gestegen en ligt ruimschoots boven de gestelde norm.	
Aanbevelingen + toelichting	
1. Bij toekomstige wijzigingen een nulmeting verrichten; 2. In overleg met opdrachtgever normen van de totale dienstverlening bepalen, vastleggen, meten, registreren en bijsturen; 3. Meer inzicht krijgen in inspanningen en daarmee samenhangende kosten van alle componenten van dienstverlening; 4. Het Medewerkersportaal verder doorontwikkelen, met name op ontsluiting van stuurinformatie omtrent digitale kanalen en de mogelijkheid tot het categoriseren van van de aanleiding en in houd van de contacten.	Deze verbeterpunten zijn opgenomen in de bestaande bedrijfsvoering en krijgen in nieuwe trajecten een positie.

Programma: Bestuur en Middelen	
Onderzoek: Verstrekte subsidies	
Het doel van het onderzoek betrof de doelmatigheid van de door de gemeente Enschede verstrekte subsidies. Omdat tijdens het onderzoek niet alle subsidietrajecten van 2012 afgerond waren tot en met definitieve vaststelling, is voor peiljaar 2011 gekozen. Van de 20 grootste subsidieontvangers zijn de dossiers van 46 afzonderlijke subsidiebeschikkingen onderwerp geweest van het onderzoek.	
Belangrijkste conclusies	
Uit het onderzoek blijkt dat de gemeentelijke subsidieverstrekkingen over het algemeen doelmatig verlopen. Op een aantal punten zijn verbetermogelijkheden geconcludeerd.	
Aanbevelingen + toelichting	
1. Formuleer zo scherp mogelijk de van toepassing zijnde prestatie-indicatoren 2. Ontwikkel normen voor de te subsidiëren kosten. 3. Beschrijf een algemene procedure voor tussentijdse toetsing en bijsturing (o.a. format). 4. Ontwikkel beleid voor het verwerven van/omgaan met eigen inkomsten en reserves, door/bij de subsidie-aanvrager, en toets dit bij de beoordeling van de aanvraag 5. Stel een controleprotocol op voor projectsubsidies.	De besluitvorming m.b.t. het 213a-onderzoek is pas in december 2013 afgesloten. De aanbevelingen zullen worden meegenomen in het proces inzake de verbetering van de werkprocessen (“lean-proces”) en in de actualisering van het beleidskader voor gesubsidieerde instellingen (beiden vinden hun beslag in de loop van 2014).

3.3. Onderhoud kapitaalgoederen

Dit onderdeel gaat met name in op de onderhoudstoestand en de kosten van wegen, riolering, gebouwen, infrastructurele kunstwerken en dergelijke. Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de gemeentelijke lasten. Een goed overzicht is daarom van belang voor een juist inzicht in de financiële positie.

In relatie tot het beheer van de openbare ruimte is een aantal categorieën van kapitaalgoederen te onderkennen waarop onderhoud van toepassing is. Te weten:

• Wegen
• Havens
• Riolering en water
• Groen
• Openbare verlichting
• Vastgoed
• Onderwijsgebouwen
• Sportaccommodaties

Wegen en infrastructurele kunstwerken

Kerncijfers 2013

Verhardingssoorten		
Asfalt	3.198.000	m2
Elementen	4.219.000	m2
Cementbeton	84.000	m2
Onverhard	395.000	m2
Totaal	7.896.000	m2

Infrastructurele kunstwerken	
Bruggen, Viaducten, stuwen en geluidswallen e.a.	182 stuks

Het beleidskader
In 2013 is het wegenbeleidsplan 2014 - 2018 vastgesteld. Dit wegenbeleidsplan vormt de start van de zoektocht naar nieuwe methoden, werkwijzen en wegbeheer-systematieken. Een zoektocht naar hoe we met de beschikbare middelen de wegen zo goed mogelijk kunnen beheren en onderhouden én hoe we het betaalbaar kunnen houden met de focus op veiligheid en de acceptatie van minder comfort en beeldkwaliteit. Uitgangspunt bij deze gezamenlijke zoektocht is onder andere dat er geen kapitaalsvernietiging mag optreden of onomkeerbare besluiten worden genomen.

De basis van het wegenbeleidsplan bestaat daarbij uit wettelijke eisen, (eigen) onderhoudsnormen en financiële dekking. Jaarlijks wordt aan de hand van het vastgestelde beleid op basis van technische inspecties en in overleg met interne en externe betrokkenen een overzicht gemaakt van de voor dat jaar noodzakelijke onderhoudsprojecten en werkzaamheden; de jaarschijf. Tevens heeft daarbij afstemming plaatsgevonden met projecten en voorgenomen werkzaamheden op het gebied van riolering en verlichting.

We zetten daarbij in op een drietal trendbreuken (van beeldkwaliteit naar technisch kwaliteit, van gebieden naar wegpaspoorten en onderzoek naar mogelijkheid tot sanering van kapitaallasten binnen het eindproduct Wegen), naast meer risico gestuurd beheer. Daarmee is de zoektocht samen met partners en bewoners gestart naar nieuwe methoden, werkwijzen en wegbeheersystematieken voor het wegbeheer.

Bij infrastructurele kunstwerken is er een meerjarig onderhoudsprogramma en wordt er jaarlijks een visuele inspectie gedaan.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties
Indien de kwaliteit van de wegen zakt, heeft dit consequenties voor onder andere de verkeersveiligheid, het gebruikerscomfort en de woonbeleving. Daarnaast kan een te grote afbreuk aan kwaliteit leiden tot juridische consequenties in de vorm van aansprakelijkheid.

Realisatie
De realisatie lasten voor onderhoud aan wegen (inclusief weginrichting zoals belijningen en verkeersborden en infrastructurele kunstwerken) was in 2013 afgerond 9,6 miljoen euro. Dit bestaat uit 2 miljoen euro aan apparaatskosten, 3,7 miljoen euro kapitaallasten, 3 miljoen aan kosten voor (groot)onderhoud en 0,9 miljoen aan overige kosten. Het investeringsbedrag voor reconstructiewerkzaamheden aan wegen is circa 2,575 miljoen euro met een afschrijvingstermijn van 10 jaar.

Havens en ambulante handel

Kerngegevens 2013

Havens		
Havenarmen	2	stuks
Damwanden, oevers en kades	5.500	m1
Nieuwe kade	815	m1

Het beleidskader
In 2008 is naar aanleiding van de Binnenhavenvisie een meerjarige onderhoudsplanning voor groot onderhoud aan de havens opgesteld. Het onderhoud richt zich met name op het ‘op diepte houden’ van de vaargeul en het in stand houden van kades en oevers.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties
Het onderhoud zorgt ervoor dat de haven beter bereikbaar zal zijn voor grotere schepen en dat de haven daardoor aantrekkelijker wordt voor bedrijven om zich in Enschede te vestigen. De baggerwerkzaamheden in de haven zijn in april 2013 afgerond. In 2013 is gestart met het onderhoud en vernieuwing van delen van kades en oevervoorzieningen.

Realisatie
De realisatie lasten voor de havens was in 2013 afgerond 136.000 euro, bestaand uit 67.000 euro aan apparaatskosten, 22.000 euro aan materiële kosten voor dagelijks onderhoud van de havens en 47.000 aan storting in de egalisatie reserve Havens. In de Reserve havens is geld gereserveerd voor het groot onderhoud aan de havens. Vanuit de reserve is een bijdrage gedaan aan het project ‘Revitalisering Havengebied’ van waaruit de uitvoering wordt vormgegeven.

Riolering

Kerncijfers 2013

Riolering		
Vrij-verval riolering	840	km
Drukriolering	185	km

Voorzieningen		
Kolken	40.000	stuks
Putten	20.630	stuks
Randvoorzieningen	17	stuks
Pompunits	993	stuks

Het beleidskader
In 2011 is het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2012-2015 vastgesteld. In dit GRP is vastgelegd hoe wordt omgegaan met de wettelijke zorgplicht voor afval-, hemel- en grondwater, welke doelstellingen hierbij worden gehanteerd en de financiële inspanningen die daarvoor nodig zijn. Met name dit laatste aspect, het financiële kader, is van groot belang bij dit GRP. We hebben een gezamenlijke ambitie om de lastenverzwaring voor onze burgers zoveel mogelijk te beperken. Dit betekent dat we de rioolheffing zo laag mogelijk willen houden. De belangrijkste sporen die we hiervoor inzetten zijn: versoberen van onderhoud, introduceren van risico gestuurd rioleringsbeheer, samenwerking met partners, het kiezen van duurzame oplossingen en het doen van onderzoek en toepassen van innovaties.
Het GRP wordt jaarlijks geactualiseerd, conform afspraak met de Raad. De actualisatie 2013 is op 30 september 2013 door de Raad vastgesteld.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties
We kunnen niet voorkomen dat burgers te maken krijgen met een (beperkte) kostenstijging. Een groot deel van het rioolstelsel van de gemeente is na de oorlog aangelegd. Aangezien de gemiddelde technische levensduur van een riool circa 70 jaar is, is kostenstijging ten gevolge van het vervangen van riolering onvermijdelijk. Dat neemt niet weg dat we de stijging van de rioolheffing zoveel mogelijk proberen te beperken.
Het beperken van de stijging van de rioolheffing heeft ons gedwongen tot ingrijpende versoberingsmaatregelen, waarbij met onderhoud of vervanging van rioleringen de grenzen meer worden opgezocht. Hoewel dit uitgangspunt bewust en gericht ingezet is, is niet te vermijden dat deze nieuwe benadering tot overlast in de openbare ruimte leidt. Uitgangspunt is wel dat de veiligheid en functionaliteit van het riool zo veel mogelijk gewaarborgd blijven en dat de (hemel)wateroverlast beperkt blijft.

Daarnaast hebben we het volgende gedaan:

- de proeftuin “risico gestuurd beheer” heeft een kader opgeleverd waarmee we knelpunten voor (grond)wateroverlast kunnen prioriteren en inzicht kunnen geven in de wijze waarop de ernst van de knelpunten wordt bepaald;
- de Raad heeft ingestemd met de gefaseerde ontwikkeling van een stadsbeek en met de voorbereiding van de 1e fase van de Stadsbeek “Enschede-Zuid“; -bij de Mozartlaan hebben we innovatieve en duurzame maatregelen ter bestrijding van wateroverlast getroffen. Dit kost een fractie van traditionele oplossingen;

- ondertekening van het “waterakkoord Enschede"; een overeenkomst tussen het Waterschap en de gemeente Enschede. Hierin staan beleidsmatige en financiële afspraken is dit een basis voor nauwere samenwerking op het gebied van de inzameling, transport en zuivering van (afval)water;
- uitvoering van een “winstkansenonderzoek” naar besparingsmogelijkheden in de afvalwaterketen, door alle Twentse gemeenten en het waterschap;
- uitvoering van een proef met het leggen van glasvezel in drukriolering (in het buitengebied), waardoor bewoners in het buitengebied voor gebruikelijke tarieven op glasvezel konden worden aangesloten.

Realisatie
De realisatie lasten voor riolering was in 2013 afgerond 11,2 miljoen euro, bestaand uit 1,4 miljoen euro aan apparaatskosten, 7,6 miljoen euro kapitaallasten en 2,2 miljoen euro aan materiële kosten voor dagelijks onderhoud van riolering.

Groen

Kerncijfers 2013

Groen		
Openbaar groen	671	Hectare

Het beleidskader
Het beleidskader voor het groen is vastgelegd in verschillende documenten. De afgesproken kwaliteitsniveaus voor het beheer en onderhoud zijn vastgelegd via het Kwaliteitsplan Onderhoud Openbare Ruimte, dat in 2002 is opgesteld. De structuren zijn vastgelegd in het Groenstructuur Actieplan (GRAP). In 2013 zijn de “Kaders voor het beheer en onderhoud van het openbare groen 2014 – 2017” op 16 december 2013 vastgesteld.

Deze kaders betreffen op hoofdlijn, samen met partners en bewoners in de buurten en wijken van Enschede:

1. differentiatie in onderhoudsniveaus te realiseren
   door:
   - Het onderhoudsniveau van de belangrijke (hoofdstructuren) en het stadserf op het huidige niveau te behouden; - Onderhoudsniveaus van woon-, buurt- en wijkgroen in overleg met bewoners partieel te verlagen.
2. de inrichting van het bestaande openbare groen waar mogelijk te vereenvoudigen;
3. nieuw openbaar groen toekomstbestendig en functioneel in te richten;
4. in te zetten op biodiversiteit, behoud natuurwaarden en duurzaamheid.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties
Een eventuele verlaging van de kwaliteitsniveaus heeft een directe invloed op de vastgoedwaarde, de uitstraling en het vestigingsklimaat van de stad en is van invloed op het woongenot en welbevinden van bewoners.
Het beleidskader is vertaald in het groenbeheersysteem, waarin onder andere arealen, groensoorten, onderhoudsmaatregelen en begrotingen worden bijgehouden. Het afgesproken onderhoudsniveau is gedurende het gehele jaar gerealiseerd.

Realisatie

De realisatie lasten voor regulier onderhoud aan groen is circa 5 miljoen euro, bestaand uit afgerond 4 miljoen euro (inclusief voertuigen, etc.) aan apparaatskosten en 1 miljoen euro uitbesteed werk.

Vervangingsinvesteringen 2013
Voor noodzakelijke vervanging in het groen is er in de openbare ruimte voor 652.000 euro besteed.

Openbare verlichting

Kerncijfers 2013

Openbare verlichting		
Lichtmasten	29.300	stuks
Armaturen	32.350	stuks
Overige aansluitingen, stadsplattegronden, verkeersborden etc.	2000	stuks
Energieverbruik	6,1	GWh/jaar

* Het energieverbruik is laag in vergelijking met andere steden. Wij passen al jaren spaarlampen toe.

Het beleidskader
Voor de openbare verlichting gold in 2013 nog de beleidslijnen Openbare verlichting 2010-2013 als uitgangpunt. Het beleidsplan Openbare verlichting 2014-2017 is op 30 september 2013 door de Raad vastgesteld. We hanteren veiligheid en effectiviteit als uitgangspunten, wat inhoudt dat we in stand houden wat we hebben en ons richten op functionaliteit. Hierbij zoeken we de grenzen van levensduur en functionaliteit sterker op dan voorheen.
Binnen de bebouwde kom zijn alle openbare wegen en hoofdfietspaden verlicht. In het buitengebied zijn de zeer gevaarlijke kruispunten verlicht en van oudsher een aantal buitenwegen. De veiligheid staat voorop, de lamp moet branden. Slechts in die gevallen waar de kwaliteit dat vraagt, wordt gewerkt met afwijkende masten (coating, bijzonder ontwerp, etc.). Daarnaast worden de afschrijvingstermijnen verlengd van 8 jaar naar de technische levensduur van respectievelijk 40 en 20 jaar voor lichtmasten en armatuur, voor de nieuwe en al uitgevoerde vervangingen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de bezuinigingen.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties
Het ‘aanzien’ van openbare verlichting zal iets afnemen, maar de functionaliteit en veiligheid blijven in stand. Uitgangspunten hierbij zijn de landelijke verlichtingsnormen en duurzaam veilig verkeer en Woonkeur.

Realisatie
De realisatie lasten voor onderhoud openbare verlichting is circa 1,7 miljoen euro, bestaand uit 0,4 miljoen euro kapitaallasten, 0,3 miljoen euro apparaatskosten en 1,0 miljoen euro materieel kosten (regulier onderhoudslasten, excl. energie, etc.).

Onderwijsgebouwen

Kerncijfers 2013

Onderwijsgebouwen	124	stuks

Onderhoudsplan
Het onderhoudsplan Planon is actueel voor de periode 2012-2015.

Beleidskader/onderhoudssystematiek
De verordening Onderwijshuisvesting vormt de leidraad. De verordening is in 2010 geactualiseerd

Programma en begrotingsjaar
Vanuit het reguliere budget worden huur, kapitaallasten, verzekering, onderhoud en gemeentelijke lasten structureel gedekt. Voor zaken als uitbreiding, aanpassing en renovatie worden kredieten aangevraagd. Hiervoor geldt een investeringsplafond van 6 miljoen euro.

Realisatie 2013
Het programma 2013 is conform planning uitgevoerd

Onderhoudsplan.
In 2015 wordt een nieuwe planning opgesteld. Mogelijk is met ingang 2015 nieuwe wetgeving van kracht die de onderhoudsplicht van de gemeente vermindert.

Beleidskader/onderhoudssystematiek.
De verordening Onderwijshuisvesting wordt in 2014 opnieuw aangepast op de dan vigerende wetgeving.

Programma van het begrotingsjaar.
In 2013 zijn vanuit het reguliere budget de kapitaallasten en de kosten van huur, verzekeringen, onderhoud en onroerend zaakbelasting gedekt. Voor investeringen die betrekking hebben op uitbreiding, aanpassing, duurzaamheid en renovatie zijn (vooraf) kredieten aangevraagd. Hiervoor gold een investeringsplafond van 6 miljoen euro.

Financieel:

(Bedragen * 1 miljoen euro)	Begroting	Realisatie
Kapitaallasten	14,9	14,9
Huren en pachten	1,2	1,5
Verzekeringen en belastingen	1,3	1,4
Onderhoud/schoonmaak/energie	0,8	1,3
Totaal	**18,2**	**19,0**

Toelichting:
Naar aanleiding van verkoop en sloop van een aantal schoolgebouwen hebben enkele (incidentele) afboekingen van boekwaarden plaatsgevonden. In 2013 is naast de erfpacht-overeenkomst met het Roessingh ook het met Het Stedelijk Lyceum overeengekomen financieel arrangement afgewikkeld. De kosten van OZB en verzekeringen waren in 2013 hoger dan geraamd

Sportaccommodaties

Kerncijfers 2013

Sportaccommodaties		
Binnensportaccommodaties, zoals sporthallen, sportzalen, gymlocaties en andere	42	stuks
Buitensportaccommodaties, zoals sportparken, sportvelden en andere	52	stuks

Onderhoudsplan
Onderhoud vindt plaats op basis van het 'Beeldkwaliteitsplan sportparken' waarbij het onderhoudsniveau voor de buitensportvoorzieningen is vastgesteld.

Beleidskader/onderhoudssystematiek
De raad heeft vastgesteld (zie ook Sportnota 2015) dat de sportvoorziening op een sobere en doelmatige wijze wordt onderhouden (niveau basis).

Binnensportvoorzieningen worden binnen het taakveld sport schoongehouden en inventaris wordt op basis van periodieke inspecties en vervangingsschema onderhouden en vervangen.

Programma van het begrotingsjaar
Op basis van het vervangingsinvesteringsschema en het beeldkwaliteitsplan werden onderhoud en vervanging/renovatie uitgevoerd. In 2013 zijn 5 kunstgrasvelden en asfaltdelen gerenoveerd. Bij de binnensport is een gedeelte van de sportinventaris vervangen en zijn 20 vloeren van accommodaties gerenoveerd.

Realisatie 2013
Het programma 2013 is conform planning uitgevoerd.

Financieel

(Bedragen * 1 miljoen euro)	Begroting	Realisatie
Kapitaallasten	1,0	1,0
Huren en pachten	2,7	2,8
Verzekeringen en belastingen	0,1	0,1
Onderhoud/schoonmaak/energie	2,4	2,9
Totaal	**6,2**	**6,8**

De gemeentelijke accommodaties op het gebied van sport en maatschappelijk vastgoed (wijkcentra) worden al jaren geconfronteerd met een zeer sterk stijgend niveau van huur- en energiekosten en uitgaven voor het reguliere onderhoud. De gemeentelijke prijscompensaties zijn hiervoor niet toereikend.

Vastgoed

Kerncijfers 2013

Vastgoed		
Tijdelijk vastgoed	5	stuks
Beleidsondersteunend vastgoed	121	stuks
Commercieel vastgoed	25	stuks

Onderhoudsplan
Het onderhoud van het gemeentelijke vastgoed wordt uitgevoerd door Vastgoedbedrijf Enschede (VBE), waar deze gebouwen zijn ondergebracht. Voor het uitvoeren van de onderhoudsactiviteiten wordt gewerkt met een onderhoudsvoorziening, waarin vanuit de gebouwexploitaties jaarlijks een vaste bijdrage wordt gestort.
De onttrekking (uitgaven) uit deze voorziening geschiedt op basis van de daadwerkelijke uitgaven. Deze uitgaven zijn voorzien/gepland in een meerjaren onderhoudsplanning. Deze meerjaren onderhoudsplanning is leidend voor de uit te voeren onderhoudsactiviteiten van VBE.

Beleidskader/onderhoudssystematiek
In Enschede wordt onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen al enige jaren succesvol gepland en gepleegd volgens de NEN 2767.

Het onderhoud is onder te verdelen in de volgende onderdelen:

- Onderhoud aan tijdelijk vastgoed. Dit betreft voornamelijk vastgoed dat in eigendom is ondergebracht bij de planeconomen. Gezien het tijdelijke karakter, worden deze gebouwen niet planmatig onderhouden, maar vindt onderhoud plaats afhankelijk van de beoogde toekomst van het pand (sloop of verkoop op termijn);
- Planmatig onderhoud aan beleidsondersteunend vastgoed. Deze panden die doorgaans langere tijd (meer dan 10 jaar) in eigendom van de gemeente blijven, worden conform de hierboven beschreven NEN 2767 systematiek onderhouden;
- Planmatig onderhoud aan commercieel verhuurde panden. Bij deze panden verwachten we andere rendementen. Looptijden van huurcontracten liggen lager. De wijze van plegen van onderhoud wordt hierdoor bepaald. Sturing op uitgaven (vanuit toekomstbeeld) is hier dus anders.

Programma van het begrotingsjaar
Voor 2013 is voor onderhoud 3,4 miljoen euro begroot. Daadwerkelijk is er 3,7 miljoen euro uitgegeven. Grote uitgaven zijn o.a. het vervangen van de lift en de brandmeldinstallatie aan de Oude Markt 15 en asbestsanering / brandveiligheidsmaatregelen Stadhuis.

Financieel
De dekking van onderhoudswerkzaamheden vindt plaats uit een onderhoudsvoorziening. De storting in deze voorziening is gebaseerd op een onderhoudsplanning voor de komende 20 jaar. In onderstaande grafiek is het verloop van deze voorziening opgenomen. De voorziening is toereikend voor het plegen van het geplande onderhoud.

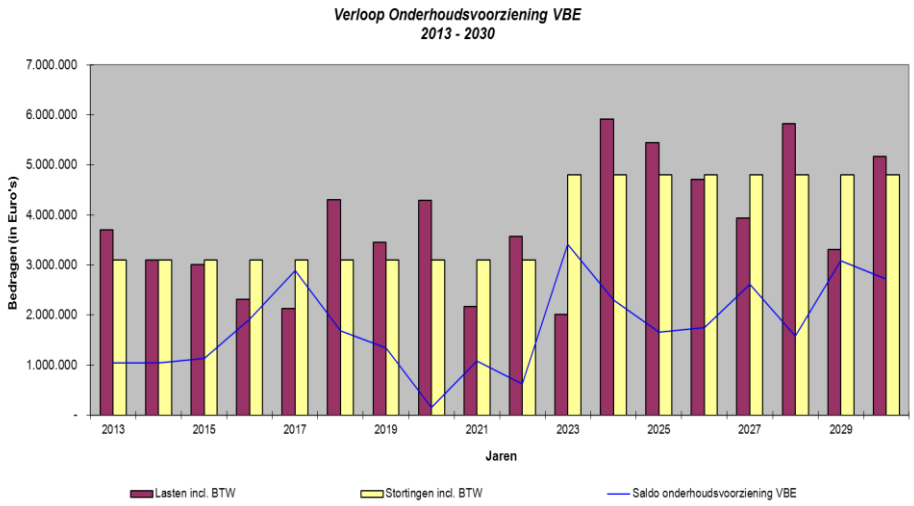

Parkeergarages

Kerncijfers 2013

Parkeervoorzieningen		
Parkeergarages	4	stuks

Onderhoudsplan

Wetgeving

Beleidskader/onderhoudssystematiek

In de raadsvergadering van 18-12-2006 is besloten om vanaf 2007 in de begroting van het parkeerbedrijf jaarlijks onderhoudslasten op te nemen, gebaseerd op een meerjaren onderhoudsprogramma. Er is daartoe een voorziening ingesteld voor de onderhoudslasten van de parkeergarages. Deze voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie, te dekken uit de exploitatie van het Parkeerbedrijf.
Binnen het onderhoud van het parkeerbedrijf wordt onderscheid gemaakt tussen correctief/preventief onderhoud en vervangend onderhoud. Correctief/preventief onderhoud komt ten laste van de jaarlijkse exploitatielasten van het parkeerbedrijf, vervangend onderhoud komt ten laste van de onderhoudsvoorziening.

Programma van het begrotingsjaar

Het vervangend onderhoud is opgenomen in het mjop (meerjaren onderhoudsplan parkeerbedrijf) dat een integraal onderdeel vormt van het jaarlijks in de programmabegroting opgenomen mpp (meerjaren perspectief parkeerbedrijf).

Realisatie 2013

.In totaliteit is er voor een bedrag van 340.000 euro aan lasten gerealiseerd. Een aantal onderhoudswerkzaamheden voor de H.J. van Heek garage zijn gecombineerd met de aanleg van de nieuwe zuidelijke ingang ten behoeve van parkeren bezoekers MST. Een aantal voorziene werkzaamheden die relatie hebben met groot onderhoud (waaronder

betonreparatie) voor deze garage zijn doorgeschoven naar 2014 vanwege nog lopende onderhandelingen met betrokken leveranciers. Door het niet meer leverbaar zijn van onderdelen van de inmiddels tien jaar oude CO/LPG installatie is de keuze gemaakt deze in 2013 in zijn geheel te vervangen
In de parkeergarage Stationsplein is naast de geplande schilderwerkzaamheden vanuit het oogpunt van duurzaamheid en verlaging van de energielasten overgegaan op led verlichting.
In de Irenegarage zijn de voorgenomen werkzaamheden van herstel lager uitgevallen dan begroot. In 2013 is er voor een bedrag van 685.000 euro aan bezuinigingen ten laste van de onderhoudsvoorziening parkeerbedrijf gebracht. Het betreft een incidentele dekking 2013 185.000 euro en incidentele dekking programmabegroting 2014-2017 500.000 euro.

Financieel

Begroting		Realisatie	
Garage Stationsplein	17.000	Garage Stationsplein	53.000
Irenegarage	37.000	Irenegarage	23.000
H.J. van Heekgarage	540.000	H.J. van Heekgarage	264.000
Totaal begroot	594.000	Totaal realisatie	340.000

Incidentele bezuiniging 2013	185.000
Incidentele bezuiniging 2014-2017	500.000
Totale bezuiniging	685.000

Zie **Realisatie 2013** voor toelichting op de verschillen

3.4. Treasury

Inleiding

De paragraaf bevat een toelichting op het resultaat van rente & treasury. Dit renteresultaat wordt ingezet als algemeen dekkingsmiddel in de begroting. De diverse onderdelen die leiden tot het resultaat worden toegelicht. Zoals de rentevisie, liquiditeitsplanning en de ontwikkeling van de leningenportefeuilles. In de treasuryparagraaf wordt daarnaast nog ingegaan op de wettelijk verplichte kasgeldlimiet en renterisiconorm. De paragraaf sluit aan bij de treasuryparagraaf in de Programmabegroting 2013-2016.

Resultaat rente en treasury

Het resultaat van het product rente en treasury in de jaarrekening 2013 is 0,4 miljoen euro hoger dan het begrote positieve resultaat voor 2013 van 10,1 miljoen euro uit de programmabegroting 2013-2016. In het resultaat voor 2013 was al geanticipeerd op de verwachte aanhoudende lage rentestand. Het hogere resultaat wordt veroorzaakt door geringe afwijkingen op onder meer:

- lagere rentelasten op langlopende financieringen door minder leningen aan te trekken dan begroot;
- lagere rentelasten op de vlottende schuld door de zeer lage korte rente en het maximaal benutten van de ruimte binnen de kasgeldlimiet;
- lagere renteopbrengsten op interne verrekeningen die voornamelijk wordt veroorzaakt door de afboeking op de gronden.

Daarnaast is sprake van een eenmalige rentebate van 0,4 miljoen euro vanuit het besluit om de coöperatie Scholingsboulevard (SBE) op te heffen. De financiering van SBE wordt verdeeld over de deelnemende partijen. De gemeente neemt het deel van de lening van Het Stedelijk Lyceum (HSL) over omdat HSL is niet in staat om de rente en aflossing op korte termijn te voldoen. HSL haar schuld in latere jaren terug. Er is rekening gehouden met een rentederving voor de gemeente van maximaal 0,5 miljoen euro. Besloten is dat vanuit Onderwijshuisvesting deze bate per eind 2013 tegen contante waarde wordt voldaan aan de treasury in plaats van betaling van een gering bedrag gedurende vele jaren.

Rentevisie

Bij het opstellen van de begroting 2013 werd verwacht dat de korte rente op een niveau van 0,5% zou uitkomen en de lange rente 3,5% zou bedragen. De uiteindelijke rentestand per ultimo 2013 bedroeg 0,3% voor de 3-maands rente en 2,9% voor de 10-jaars rente.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet bedroeg 50,1 miljoen euro voor het jaar 2013. De kasgeldlimiet is een wettelijk bepaalde grens voor de korte financiering. Als de limiet twee achtereenvolgende kwartalen wordt overschreden moet worden overgegaan tot omzetting naar langlopende schulden. In de onderstaande tabel is de berekening van de limiet opgenomen:

berekening kasgeldlimiet (*1.000 euro)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
1. Begrotingstotaal (grondslag van berekening kasgeldlimiet)	589.278	589.279	589.279	589.279
2. Vastgesteld percentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%

3. Kasgeldlimiet (1. x 2.)	50.089	50.089	50.089	50.089
Toets kasgeldlimiet:				
Gemiddeld overschot vlottende middelen	-	-	-	-
Gemiddeld genomen vlottende schuld	57.065	49.647	35.058	55.239
Toegestane kasgeldlimiet	50.089	50.089	50.089	50.089
Ruimte onder kasgeldlimiet	**-6.977**	**432**	**15.030**	**-5.150**

De kasgeldlimiet is in twee kwartalen in 2013 overschreden. De overschrijding ligt binnen de wettelijke normen. Zoals al gemeld, is de kasgeldlimiet overschreden om maximaal gebruik te maken van de zeer lage rente op kortlopende schulden. Dit heeft een aanzienlijk rentevoordeel opgeleverd.

Financiering

In de onderstaande grafiek wordt de geprognosticeerde liquiditeitspositie afgezet tegen de gerealiseerde liquiditeitspositie.

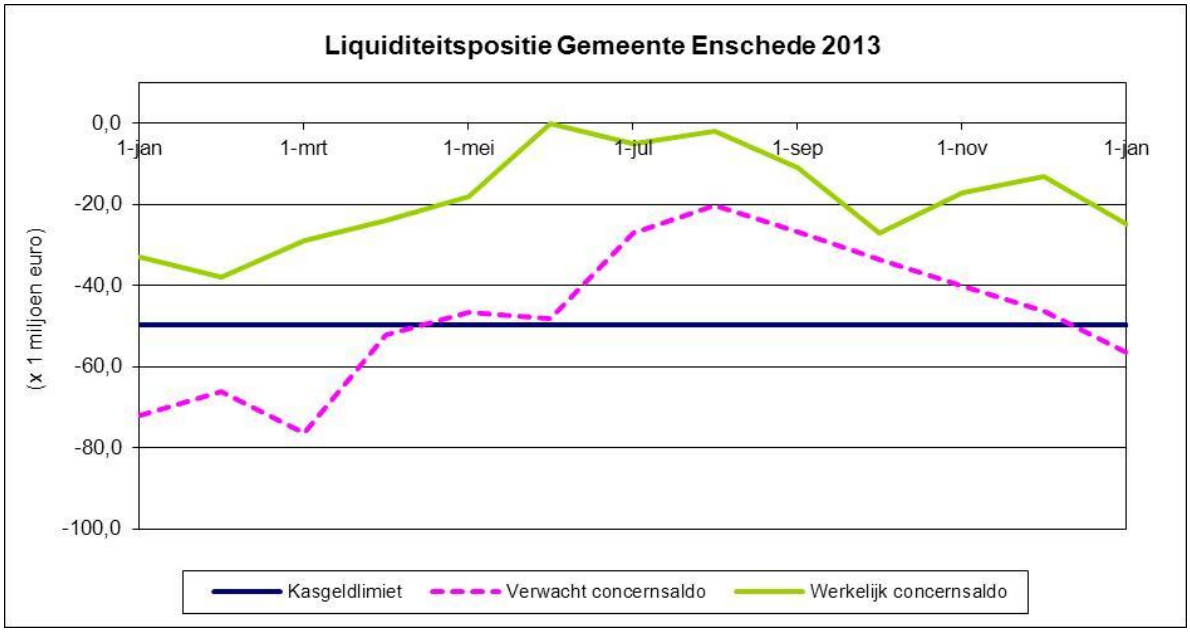

Het werkelijke concernsaldo was gedurende heel 2013 positiever dan was ingeschat bij het opstellen van de begroting door minder investeringsuitgaven dan verwacht. Daardoor is slechts 10 miljoen geleend terwijl in de programmabegroting 2013-2016 was geprognosticeerd dat 25 miljoen euro aan langlopende financiering zou moeten worden aangetrokken. Daarnaast is maximaal gebruik gemaakt van de ruimte binnen de regelgeving van de kasgeldlimiet vanwege de zeer lage korte rente.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel de renterisico's over de jaren te spreiden zodat de gemeente niet van het ene op het andere jaar met een enorme stijging van de rentelasten geconfronteerd wordt. De onderstaande opstelling toont aan dat de renterisiconorm in 2013 niet is overschreden.

berekening renterisiconorm (* 1.000 euro)	Begroting 2013	Rekening 2013
1. Begrotingstotaal	589.279	589.279
2. Vastgesteld percentage	20%	20%

3. Renterisiconorm (1. x 2.)	117.856	117.856
4. aflossingen	25.953	34.969
5. Ruimte onder renterisiconorm (3. - 4.)	91.902	82.887

Ontwikkeling leningenportefeuilles

In de onderstaande tabel is een samenvatting opgenomen van de ontwikkelingen in de leningenportefeuilles:

Omschrijving (*1.000 euro)	Hoofdsom per 01-01-2013	Nieuwe leningen 2013	Aflossingen 2013	Hoofdsom per 31-12-2013	Rente 2013
Opgenomen geldleningen					
Obligatieleningen	57			57	
Bij binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen	20.599		497	20.102	867
Bij binnenlandse banken	435.049	17.960	34.472	418.537	18.676
Bij overige binnenlandse instellingen	6.092			5.640	50
Bij buitenlandse instellingen	34.000			34.000	
Door derden belegd	1.116		52	1.064	
Totaal opgenomen geldleningen	496.912	17.960	35.021	479.400	21.071
Verstrekte leningen					
WSW-leningen aan corporaties	19.005	5.800	7.309	17.496	752
Verbonden partijen	9.996	1.150	1.283	9.866	425
Deelnemingen	2.069		108	1.961	86
Overige	40.598	2.374	1.515	41.457	1.017
Totaal verstrekte geldleningen	71.668	9.324	10.215	70.780	2.280

Uit de tabel blijkt dat de portefeuille met de opgenomen geldleningen is afgenomen. Zoals gemeld is 10 miljoen euro aangetrokken ter consolidatie van de kortlopende schulden. Hiermee werd bereikt dat de gemeente in het 2e en 3e kwartaal van 2013 binnen de kasgeldlimiet is gebleven. Daarnaast is een lening van 5,8 miljoen euro, die is doorverstrekt aan woningcorporatie De Woonplaats, geherfinancierd. De overige 2,160 miljoen euro betreft de lening die is overgenomen vanuit de opheffing van de coöperatie Scholingsboulevard.

In 2013 zijn een gering aantal nieuwe leningen verstrekt. Een lening van 5,8 miljoen euro die is doorverstrekt aan De Woonplaats (waarvoor overigens een achtervang via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw is afgegeven) is geherfinancierd. Verder is een lening verstrekt aan HSL (zie ook toelichting bij opgenomen geldleningen). Verder is nog een deel van de financiering aan de GEM Zuiderval uitbetaald in 2013. En er is één nieuwe lening verstrekt aan een sportvereniging.

De grenzen in ons treasurybeleid, zoals opgenomen in het Treasurystatuut, geven aan dat het totaal van de opgenomen geldleningen kleiner moet zijn dan de balanswaarde van de materiële vaste activa. Per eind 2013 is dat nog steeds het geval. Ook wordt de signaalwaarde van niet meer dan 5% rentelasten (gesaldeerd) als totaal van de begroting

wordt niet bereikt. De rentelasten over 2013 bedragen 3,6% van het begrotingstotaal over 2013 (tegenover 3,7% in 2012).

Zoals al gemeld in de paragraaf risicobeheersing en weerstandsvermogen wordt niet meer geheel voldaan aan de VNG-normen voor de schuldpositie, zijnde:

- De debt-ratio moet lager zijn dan 80%. Deze ratio geeft aan hoe hoog de bezittingen van de gemeente zijn belast met schulden. Per eind 2013 bedroeg de debt-ratio 83%.
- De netto-schuld als aandeel van de exploitatie moet lager zijn dan 150%. Hiermee wordt een indicatie gegeven voor te hoge rentelasten. Per eind 2013 bedroeg de netto-schuld 78% van het exploitatietotaal.

De portefeuille met gegarandeerde geldleningen is opgenomen als niet uit de balans blijkende verplichting in de jaarrekening. De garantieportefeuille heeft zich als volgt ontwikkeld:

Omschrijving (* 1.000 euro)	Hoofdsom per 01-01-2013	Nieuwe garanties 2013	Aflossingen 2013	Hoofdsom per 31-12-2013
garanties	49.320	2.910	9.467	42.723

In 2013 zijn een tweetal nieuwe garanties afgegeven. De eerste betreft het aandeel van de Stichting Carmel College in de coöperatie Scholingsboulevard dat is overgenomen door hen. De gemeente blijft daarvoor garant staan. De totale garantie voor de SBE bedroeg 5,8 miljoen euro. Deze is nu gedaald naar 2,1 miljoen euro. Daarnaast is een garantstelling afgegeven aan een sportvereniging.

Naast deze garantstellingen neemt de gemeente een zogenaamde achtervangpositie in bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en het Waarborgfonds Eigen Woning (WEW), deze laatste staat bekend als de Nationale Hypotheekgarantie (NHG). De gemeente moet renteloze leningen verstrekken indien het garantievermogen van de beide fondsen niet meer toereikend is om de achterstanden in betaling van rente en aflossing door respectievelijk de corporaties en de woningeigenaren te betalen.
Onlangs is bekend gemaakt dat het aantal beroepen op de NHG in 2013 verder is doorgestegen ten opzichte van 2012. De meeste gedwongen verkopen werden veroorzaakt door beëindigde relaties en werkloosheid. Per 31 december 2013 is het vermogen in het garantiefonds echter nog steeds ruim voldoende om de verwachte verliezen op te vangen. Er was al rekening gehouden met een toenemend beroep op het fonds. Daarom zijn de risicopremies bij nieuwe hypotheken met een NHG ook verhoogd in de afgelopen jaren. Vanaf begin 2014 zijn de toegangseisen aangescherpt. Zo geldt nu een eigen risico van 10%. De gemeente staat voor 50% van de NHG in Enschede garant die voor 1 januari 2011 zijn verstrekt. Vanaf die datum neemt het rijk een 100%-garantiepositie in bij het WEW. Het risico voor Enschede neemt af nu de achtervangpositie niet toeneemt maar afneemt door aflossing van hypotheken die voor 1 januari 2011 zijn verstrekt.
In de meeste recente stresstest van het Centraal Fonds Volkshuisvesting (CFV) met peildatum 31 december 2012 is getest of een corporatie een rentedaling van 2% kan opvangen terwijl eerder gerekend werd met 1% rentedaling. De Woonplaats voldeed niet aan deze norm. De volgende stresstest wordt uitgevoerd met peildatum 31 december 2013. De Woonplaats geeft aan dan wel aan alle vereisten te kunnen voldoen.
Verder wordt vanaf 2014 invulling gegeven aan de aanbevelingen om de gemeenten meer inzicht te geven in de financiële positie van de woningcorporaties. Het WSW gaat de gemeente informeren over de risicoclassificatie die de corporaties hebben, de waarde van de

bezittingen die zijn gefinancierd met de gemeentelijke achtervang en krijgt de gemeente inzicht in hoeveel borgingsruimte een corporatie nog heeft.Voor zowel de achtervangpositie van het WSW als het WEW bedraagt de risicobepaling nul op dit moment aangezien beide fondsen ruim voldoende gevuld zijn om eventuele verliezen af te dekken. Deze positie legt dus geen beslag op het weerstandsvermogen van de gemeente.

Beleidsrealisatie treasuryfunctie
De stand van zaken ten aanzien van de beleidsvoornemens voor 2013 is:

- In aanloop naar het opstellen van de programmabegroting 2014-2017 zijn in 2013 de investeringsplanningen verbeterd. De in de begroting opgenomen informatie is nu volledig en van hogere kwaliteit. Hierdoor zijn ook de liquiditeitsprognoses verbeterd en kunnen meer nauwkeurige beslissingen over nieuw aan te trekken financiering worden genomen.
- Met het flexibiliseren van de leningenportefeuille is een start gemaakt in 2013. Zo is besloten om nieuwe leningen met een korte looptijd aan te trekken zodat deze op korte termijn weer kunnen worden afgelost als blijkt dat de verkoop van bezittingen (verkoop vastgoed) succesvol verloopt en de schuldpositie kan dalen. Daarnaast wordt wellicht nog het grondfonds van de provincie Overijssel ingezet in 2014. Dit zou kunnen leiden tot een lagere financieringsbehoefte.
- Er is een verscherping aangebracht in het risicomanagement op de verstrekte leningen en garanties. Zo is ook in 2013 overleg gevoerd met de corporaties over hun financiële positie. Ook worden betalingsachterstanden sneller gesignaleerd waardoor sneller geanticipeerd kan worden op eventuele financiële problemen bij geldnemers.

Limieten 2013

Door middel van de onderstaande overzichten met de kwartaalrapportages is het College van burgemeester en wethouders geïnformeerd over de stand van zaken ten aanzien van de limieten 2013 zoals vastgesteld in de treasuryparagraaf in de Programmabegroting 2013-2016:

Netto vlottende schuld (* 1.000 euro)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Limiet - conform treasuryparagraaf Programmabegroting 2013-2016	54.200	54.200	54.200	54.200
Gemiddeld opgenomen vlottende schuld in kwartaal	57.065	49.657	35.058	55.239
Gemiddeld overschot vlottende middelen	-	-	-	-
Overschrijding limiet: ja/nee?*)	ja	nee	nee	ja

Vaste schuld (* 1.000 euro)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Limiet - conform treasuryparagraaf Programmabegroting 2013-2016	50.000	50.000	50.000	50.000
Opgenomen vaste schuld in kwartaal	0	10.000	0	0
Cumulatief opgenomen vaste schuld in jaar	0	10.000	10.000	10.000
Overschrijding limiet: ja/nee?*)	nee	nee	nee	nee

Uitzettingen (* 1.000 euro)	1e	2e	3e	4e

	kwartaal	kwartaal	kwartaal	kwartaal
Limiet - conform treasuryparagraaf Programmabegroting 2013-2016	25.000	25.000	25.000	25.000
Totale omvag uitzettingen in kwartaal	0	0	0	0
Overschrijding limiet: ja/nee? *0	nee	nee	nee	nee

3.5. Bedrijfsvoering

A. Overdragen van taken en Samenwerken

In 2013 is er een versnelling opgetreden in het regionale denken over samenwerken. Er zijn diverse regionale bijeenkomsten geweest die geholpen hebben om het besef van samen optrekken in de regio te versterken. Het programma SSNT (Shared Services Netwerk Twente) is binnen de bedrijfsvoering het verbindende element waar in verschillende coalities op onderwerpen wordt samengewerkt, de binding is op basis van vrijwilligheid.

Door de samenloop van verschillende trajecten met als ingangsdatum 2015 zoals , realisatie decentralisaties, verdwijnen plusstatus Regio Twente en realisatie IBO (samenvoeging bedrijfsvoering Almelo, Borne, Enschede en Losser) is er gewerkt aan een overkoepelend beeld voor Twente ook op het gebied van bedrijfsvoering onder de werktitel Twente bedrijf. Een extra verkenning in november 2013 heeft deze gedachte versterkt . Het heeft ook laten zien dat concreet organisaties vormen met een grote groep gemeenten en bevoegdheden delen nog een brug te ver is.

De voorbereiding tot het daadwerkelijk organiseren van bedrijfsvoeringstaken in IBO verband is in 2013 afgerond op een dusdanige wijze dat een volgende fase kan worden ingegaan.

B. Flexibiliteit van mensen, werkplek en budget

Trainingen
In 2013 is een zestal trainingen ingezet op ontwikkeling van werkstijl. Het overige training aanbod is gestoeld op de pijlers: CFO, partnerschap, organisatieontwikkeling en ‘de basis op orde’.

Ten behoeve van de flexibele organisatie hebben medewerkers, uit verschillende programma’s , zich als coach ingezet om collega’s te ondersteunen bij het ontwikkelen van een passende werkstijl.

Huisvesting
De organisatie van de gemeente Enschede is momenteel volop in beweging. De intensieve opgaven die voor ons liggen, vragen om efficiënte en compacte huisvesting van de ambtelijke organisatie. H&S heeft een strategische huisvestingsvisie voor de middellange termijn ontwikkeld waarin 3 scenario’s zijn gepresenteerd die elk voorzien in passend antwoord op toekomstige ontwikkelingen. Denk hierbij aan: de krimpende organisatie, verdergaande e-dienstverleningen en centralisatie enerzijds en gerichte hulpverlening vanuit kleine units in de wijk anderzijds.

De eerste beweging op korte termijn legt het fundament onder deze visie: het invoeren van Het Nieuwe Werken in het Stadskantoor en Stadhuis op basis van een flexpercentage van 70 %. Hierdoor is het mogelijk om de Noordmolen leeg te spelen voor de verdere integratie van de maatschappelijke partners. Deze beweging wordt het 2e kwartaal van 2014 gerealiseerd. In het stadhuis is dan nog ruimte voor zeker 150 medewerkers waardoor de opvolgende bewegingen kunnen worden ingezet, te starten het vrijspelen van een volgende locatie. De efficiëntie winst door het delen van de werkplekken is minimaal 30 % van de bestaande huisvesting.

Doordat medewerkers plaats onafhankelijk kunnen werken en zonder ingrijpende processen

een andere locatie als thuisbasis kunnen krijgen, fungeert de flexibele organisatie als vliegwiel voor de uitvoering van de strategische huisvestingvisie.

Budget

Na eerder genomen stappen (2009 en 2011) om de toerekening van indirecte kosten te vereenvoudigen, is in 2013 het besluit genomen om toe te werken naar een situatie waarin er geen kostentoerekening meer plaatsvindt. Concreet betekent dit een zelfstandig product interne dienstverlening met maximale eigen dekking (lees: volledig gefinancierd uit Algemene Dekkingsmiddelen). Hiermee wordt enerzijds tegemoet gekomen aan het verminderen van de kwetsbaarheid van de indirecte kosten, het verder vereenvoudigen van administratieve procedures (bv. interne tariefdiscussies) en anderzijds aan het voorbereiden op de regionalisering van de bedrijfsvoering. In de PB 2014 is het eerste resultaat (eigen product en bundeling van alle AD-middelen) zichtbaar. Het product IDV kent nog wel een aantal “vaste bijdragen” uit projectomzet en gesloten systemen, de bedoeling is deze in de komende jaren verder af te bouwen.

C. Veilige en Verbindende informatievoorziening

In 2013 is het IT-Bedrijf gevormd. Dit is een samensmelting van de afdelingen Informatie Management (Programma Dienstverlening) en ICT (BMO). Doel van deze bundeling is de kwaliteit van de informatievoorziening te verbeteren en ertoe bij te dragen dat voorname randvoorwaarden als beveiliging en bescherming van de privacy voldoende aandacht houden. Dat is des te belangrijker vanwege de toenemende ontwikkeling in ketens.

In de begroting is aangegeven dat het accent van de sturing op de ontwikkeling hoort te liggen bij de programma doelen en de daaruit te formuleren IT-vraag, in plaats van sturing uit technologie (technology-driven). Met het oog hierop is bij de vorming van het IT-bedrijf de rol van de CIO (Chief Information Officer) nader beschreven en is een zogenaamde CIO-office ingesteld. CIO en office zullen het scharnier vormen tussen de vraag vanuit de programma’s en het aanbod van de realisatie-omgeving (IT-bedrijf).

D. Investeren met maatschappelijke partners

Social Return

In 2013 zijn ca. 280 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt werkzaam (geweest) binnen de gemeentelijke organisatie. Daarvan hebben 250 mensen een SW-indicatie en de rest valt onder de WWB.

De uitkomsten van CFO hebben nog geen gevolgen gehad voor het aandeel social return; het aandeel social return loopt in de pas met het aantal ambtelijke medewerkers. Voorts is een aantal moeilijk te vervullen vacatures elders in de organisatie met medewerkers van de DCW bezet middels detacheringen.
Op landelijk niveau kunnen we ons door Vensters voor bedrijfsvoering (venstersvoorbedrijfsvoering.nl) met vergelijkbare gemeenten vergelijken. In de meest recente vergelijking scoort Enschede hoog met een percentage van 18% versus een gemiddelde met vergelijkbare gemeenten van 2%.

Duurzaamheid

Het programma bestuur en middelen heeft zich in 2013 ingezet voor het realiseren van een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie in 2015.

Deze inzet is tot uitdrukking gekomen in de hierna volgende activiteiten.

Het ondertekenen van het Manifest professioneel duurzaam inkopen
De gemeente Enschede heeft zich gecommitteerd aan de oproep van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu door in te stemmen met de ondertekening van het Manifest professioneel duurzaam inkopen.
Aanbestedende diensten worden in het manifest opgeroepen om de inkoopfunctie strategisch in te zetten met het oog op het nastreven van ambitieuze duurzaamheiddoelstellingen. Het is belangrijk om in alle fasen van een inkoopproces, zo mogelijk in samenspraak met het bedrijfsleven, op zoek te gaan naar kansen op duurzame, innovatieve oplossingen. In Enschede doen we dit door voorafgaand aan aanbestedingen regelmatig marktconsultaties te houden waarbij onder andere duurzaamheid en innovatie op de agenda staan.
Daarbij gaat het vooral om die inkopen waarbij dit substantieel kan bijdragen aan de duurzaamheiddoelen van de organisatie. De centraal vastgestelde minimumeisen, voorgeschreven door het Ministerie, blijven een plek houden binnen duurzaam inkopen. Maar de toepassing daarvan wordt voortaan gezien als een minimale ondergrens voor duurzaam inkopen. Naast minimumeisen worden, in lijn met de nieuwe Aanbestedingswet, in principe altijd ook wensen en dus gunningcriteria voor duurzaam inkopen opgenomen. Ook dienen de sociale voorwaarden bij inkopen toegepast te worden.

Verduurzamen gemeentelijke panden
Vanaf 2013 werkt het Vastgoedbedrijf Enschede met een onderhoudsplan waarin de duurzame doelstellingen zijn opgenomen. Om uit te komen op de doelstelling in 2020 (reductie van 30%, 1.800 ton conform de nota Nieuwe Energie Enschede) betekent dit een CO2-reductie van 180 ton per jaar en een uitbreiding naar 20% lokale energieopwekking.

Financiering vindt deels plaats uit de onderhoudsvoorziening, deels uit de bestemmingsreserve wettelijke & duurzame investeringen, (zo mogelijk) uit externe subsidies (bv. Stimuleringsregeling duurzame energieproductie ten behoeve van zonnepanelen in 2012) en een geldlening, een voordelige financieringsconstructie om dergelijke investeringen mogelijk te maken, van de provincie Overijssel.
Realisatie vind plaats door uitvoering van bestaande onderhouds- en prestatie-contracten.

In 2013 heeft VBE 407 ton CO2 reductie gerealiseerd, deze reductie is behaald door:

- Realisatie nieuwbouw duurzaam gymlokaal het Riet, label A+.
- Plaatsen van zonnepanelen op 4 gebouwen (225 ton per jaar).
- Onderhoud (182 ton per jaar):
    - Isolatie verbetering buitengevel Spinnerij
    - Realisatie groen dak in patio Stadhuis
    - Het extra isoleren van daken en gevels
    - Het toepassen van Hr-ketels (bij vervanging)
    - Instellen van daglichtafhankelijke en duurzame verlichting
    - Verbeteringen in de aansturing van de gebouwinstallatie (aanpassing parameters en schakeltijden)

Gebouwgebonden activiteiten

- Invoeren van ecoiletten, verduurzaming van de sanitaire voorzieningen;
- CO2 neutrale vloerbedekking;
- Gescheiden afvalinzameling;

- Verbouwing van het stadhuis; energiebesparing op verlichting door bewegingsdetectie, zuinigere armaturen en led verlichting in het archief. De patio is inmiddels beplant, dat zuivert CO2;
- Digitalisering van verschillende processen zoals; personeelsdossiers, declaratieproces en het proces van bezwaar en beroep. Het digitaliseren van deze processen dragen bij o.a. bij aan de reductie van papier en het daarbij behorende printgedrag;
- Monitoren van het printgedrag van alle medewerkers en de medewerkers actief informeren in hoeverre ze hun eigen printgedrag hebben te weten reduceren, hiermee beogen we gemeente breed het printgedrag en gebruik van papier aanzienlijk te kunnen reduceren;
- In de loop van de jaren 2011 t/m 2013 zijn telemetriemeters geplaatst op alle elektra-, gas- en warmtemeters van objecten waarvoor de gemeente de energie betaalt. Dit betreft alle grootverbruik aansluitingen alsmede kleinverbruik aansluitingen met een verblijfsfunctie, tezamen ongeveer 100 objecten. D.m.v. deze telemetriemeters kan het energieverbruik dagelijks online worden gemonitord, zodat eventuele afwijkingen in verbruik snel worden opgespoord en maatregelen genomen kunnen worden;
- Groene stroom en gas, voor de periode 2013 t/m 2015 is in samenwerking met 14 Twentse gemeenten een contract met Twence afgesloten voor levering van duurzame elektriciteit en met Greenchoice voor levering van klimaatneutraal aardgas voor toepassing in de gemeentelijke gebouwen.

E. CFO

De oorspronkelijke krimpopgave, opgenomen in de programmabegroting 2013-2016, bedroeg 273 fte. De CFO-krimpopgave is voor 2013 voor een aanzienlijk deel ingevuld en bedraagt nu nog 47 fte aan structurele krimpopgave Voor dit restant is voor een aanzienlijk deel in 2014 incidentele dekking aanwezig (bv. tijdelijke detachering, projectfinanciering etc.)

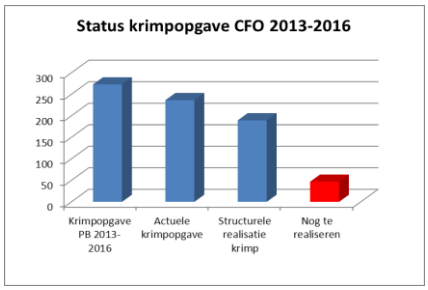

Door zoveel mogelijk inhuur te stoppen en vaste medewerkers op de vrijgekomen functies te plaatsen, is de inhuur teruggelopen van 161 fte op 1 januari 2013 tot 103 fte op 1 december 2013. Hierbij geldt dat voor een groot deel van de restant aan inhuur dit ook ten behoeve van seizoens- of piekinzet is (o.a. frontoffice en GGC bij publieksdienstverlening.

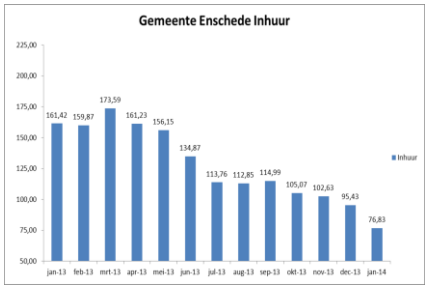

Tegelijkertijd zijn tijdelijke ambtelijke aanstellingen niet meer verlengd en hebben medewerkers gebruik gemaakt van de mogelijkheid om vervroegd met pensioen te gaan.

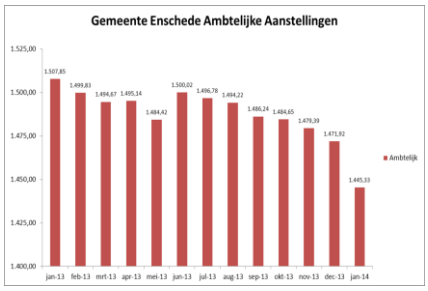

Voor het realiseren van de krimpopgave CFO is een totaal flankerend budget van 5 mln euro beschikbaar gesteld in 3 jaar tijd. Voor 2013 bedroeg het beschikbare budget 1 mln euro. Dit budget is, als gevolg van de aangescherpte fiscale regels voor vertrekregelingen per 1-1-2014 (waardoor er in 2013 meer regelingen zijn getroffen), met 953k overschreden. Deze overschrijding wordt in de jaarrekening 2013 verrekend met de reserve weerstandsvermogen waar ook de middelen ten behoeve van de nieuwe tranches flankerend beleid aan toe zijn gevoegd. Sturing vindt uiteraard plaats op het totaal beschikbaar gesteld budget voor flankerend beleid. In onderstaande grafiek is het totale saldo van het Flankerend Beleid over de periode 2013 tot en met 2015 weergegeven. Dit laat zien dat het gehele budget voor mobiliteitsbevorderende maatregelen is ingezet. Bij de programmabegroting 2014-2017 is ten behoeve van de nieuwe krimpopgave een aanvullende budget flankerend beleid beschikbaar gesteld.

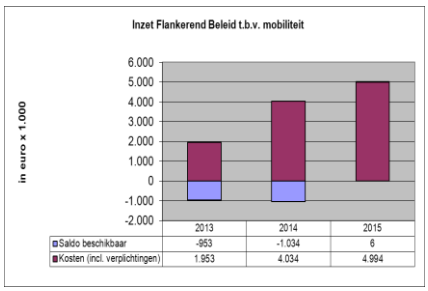

F. Overige

Open Standaarden

Het belang van Open Standaarden is dat digitale gegevensuitwisseling transparant tussen organisaties met verschillende informatiesystemen kan plaatsvinden zonder barrières of royalties. De gemeente is bekend met de beide lijsten van Open Standaarden die het College/Forum Standaardisatie publiceert. Het gaat om de "gangbare - open standaarden" en de "pas toe of leg uit - open standaarden". De meeste van die standaarden zijn er gekomen omdat ze al gemeengoed waren in de praktijk. Om die reden voldoet onze gemeente voor het grootste deel aan deze standaardisatie. Daar komt bij dat belangrijke leveranciers van de gemeente, namelijk Centric en Microsoft deze standaarden eveneens hanteren. Zij hebben daartoe al enkele jaren geleden het Manifest voor Bedrijven van Nederland Open in Verbinding getekend.

Vertrekregelingen
In 2013 zijn 59 vertrekregelingen getroffen met een totale waarde van ruim 3,5 miljoen euro, welke volledig ten laste komen van het Flankerend Beleid. Hiervan is 1,6 miljoen euro in 2013 uitbetaald. Van het totaal aantal regelingen zijn 41 medewerkers in 2013 vertrokken.

Bestuurskosten
Conform toezegging wordt jaarlijks in de gemeenterekening inzicht verstrekt in de bestuurskosten college die in het betreffende jaar zijn gemaakt. In onderstaand overzicht treft u de gegevens aan uitgesplist naar een aantal kostensoorten. Naast onderstaande bestuurskosten is er ook sprake van reguliere bedrijfskosten (als werkplek, ICT-apparatuur, mobiele telefoon, Ipad, en ondersteunend personeel).

Soort onkosten (bedrag in hele euro's)	2009	2010	2011	2012	2013
Reis- en verblijfkosten binnenland	3.755	1.163	9.574	6.211	16.233
Reis- en verblijfkosten buitenland	4.912	1.104	6.808	2.267	7.117
Congressen, coaching en cursussen	28.275	25.823	18.381	8.230	1.809
Lidmaatschappen en abonnementen	38.526	24.782	22.090	34.978	31.450
Representatie- en vergaderkosten (incl. werk- en dinerafspraken)	6.347	7.805	19.899	17.445	9.403
Vervoer (excl. OV)	65.503	73.076	56.577	29.974	27.159
Diversen	5.391	5.458	3.746	3.511	2.533
Declaraties	2.410	823	1.139	1.050	0
Totaal:	**155.119**	**140.034**	**138.215**	**103.666**	**95.705**

Uit het overzicht blijkt dat sprake is van een daling van de bestuurskosten in totaliteit, een lijn die sinds 2010 is ingezet. De stijging van de reis- en verblijfkosten binnenland zijn een gevolg van intensieve lobby in Den Haag op een aantal dossiers (als de MAU, grondproblematiek en Innovatie). De stijging van de reis- en verblijfskosten buitenland zijn het gevolg van reizen naar Dalian.

Indicatoren bedrijfsvoering: “Van buiten naar binnen”
Binnen de bedrijfsvoering wordt gestuurd op een groot aantal indicatoren. Sinds 2012 is gestart met het opnemen van een set van bedrijfsvoeringindicatoren die een relatie weergeven tussen de gemeentelijke bedrijfsvoering en de stad. De set aan indicatoren is aan veranderingen onderhevig doordat hetzij broninformatie niet (voldoende) beschikbaar is of een andere indicator een beter beeld geeft op het onderwerp.

In het landelijk traject “Vensters voor Bedrijfsvoering” (www.venstersvoorbedrijfsvoering.nl) wordt samen met een groot aantal gemeenten waaronder de Netwerksteden gewerkt aan een gezamenlijke set van prestatie-indicatoren. Doel is om elkaar prestaties te vergelijken en te leren van elkaars ervaringen.

Hieronder zijn in diverse grafische presentaties de indicatoren weergegeven. Sommige presentaties spreken voor zichzelf bij andere is een toelichting gegeven.

% externe inhuur t.o.v. de loonsom ambtelijke formatie en % duurzame inkoop
De grafiek % duurzame inkoop laat de score van de gemeente Enschede zien. Deze komt

voort uit een landelijke benchmark. De score is gebaseerd op duurzaam inkopen / aanbesteden landelijke criteria.
De grafiek over de ontwikkeling % externe inhuur geeft de trend weer omtrent het procentuele aandeel van inhuur (conform definitie Ministerie van BZK) ten opzichte van de ambtelijke loonsom.

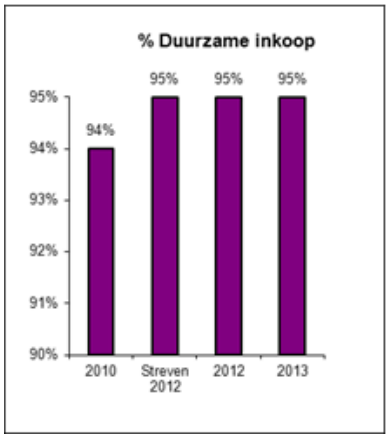

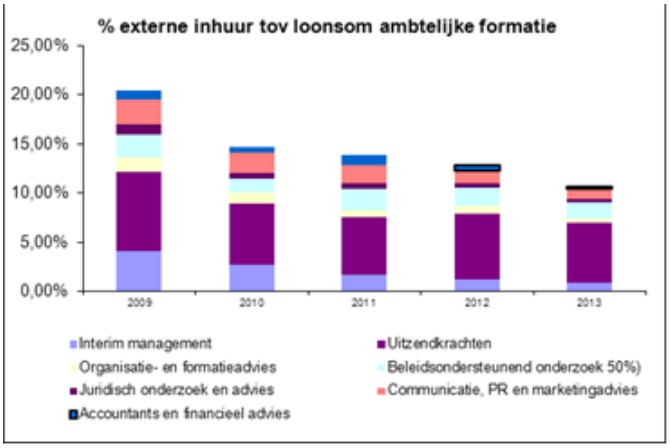

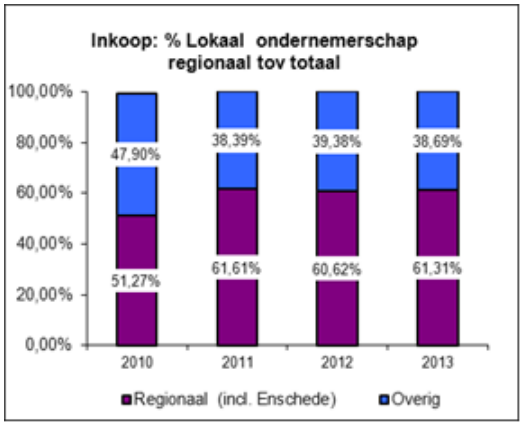

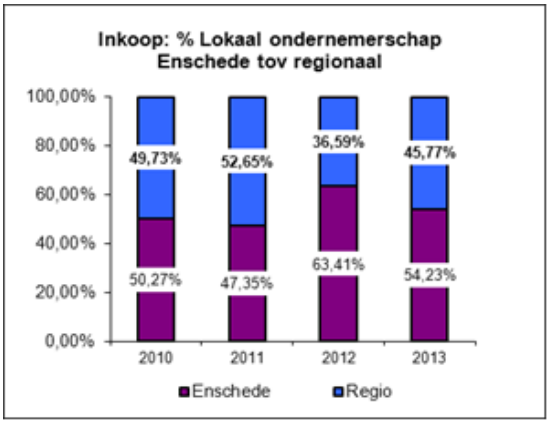

% verdeling totale inkopen en %verdeling regionale inkopen.
De grafieken hebben betrekking op de afdeling inkoop. De grafieken geven de verhouding weer van de inkoopwaarde. Zowel de verhouding regionaal ten opzichte van het totaal (landelijk) en lokaal (Enschede) ten opzichte van regionaal is weergegeven. De inkopen regionaal t.o.v. het totaal ontwikkelen zich sinds 2011 stabiel, rond de 61%.

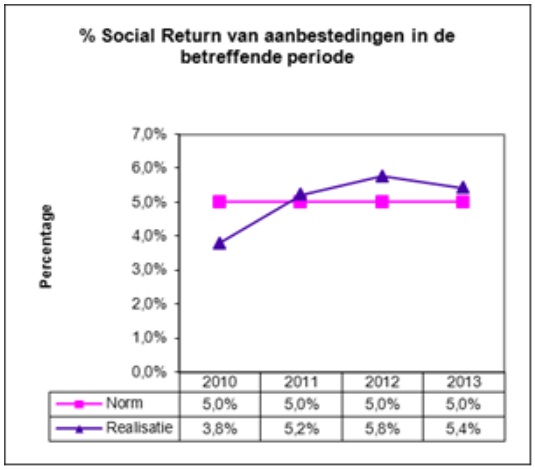

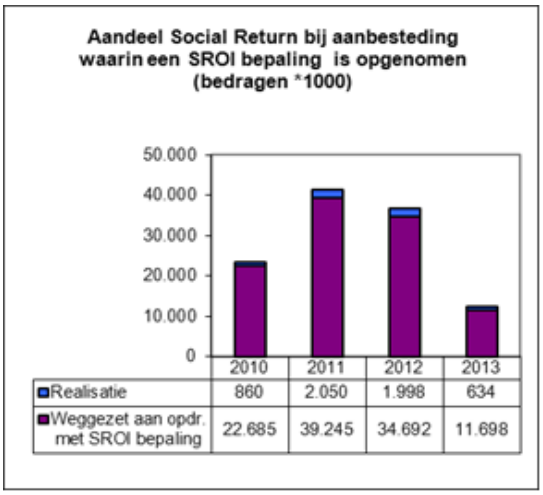

% ontwikkeling Social Return bij aanbestedingen.
De grafieken hebben betrekking op aanbestedingen waarin is opgenomen dat een deel van de opdracht wordt gerealiseerd door inzet van Social Return. De norm van 5% wordt sinds 2011 gerealiseerd en laat een stabiele ontwikkeling zien.

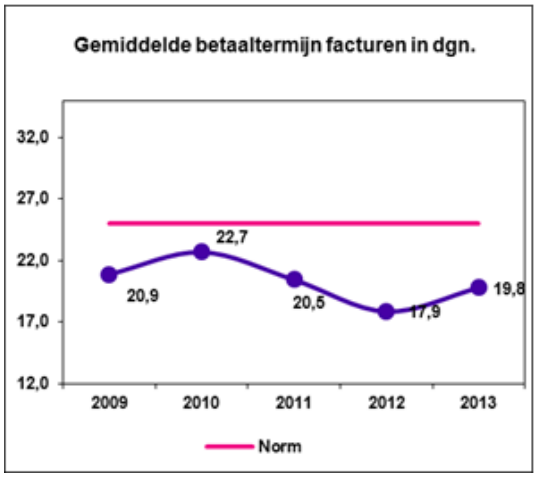

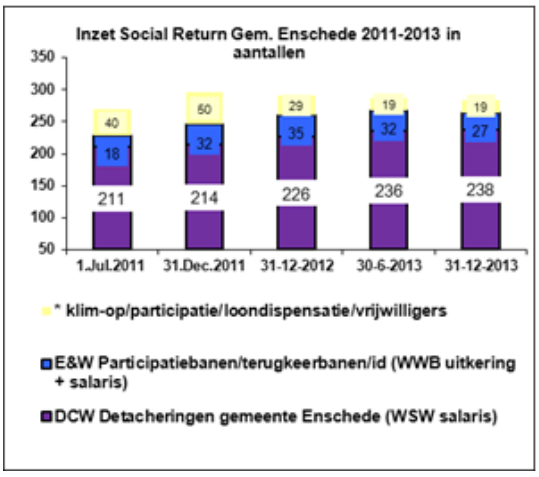

Betalingstermijn en inzet personeel Social Return.
De gemiddelde betalingstermijn aan leveranciers is in 2013 licht gestegen t.o.v. 2012 maar ligt nog steeds onder de gestelde norm van 22,7. De inzet van personeel met een Social Return indicatie ontwikkelt zich in 2013 stabiel t.o.v. de voorgaande jaren.

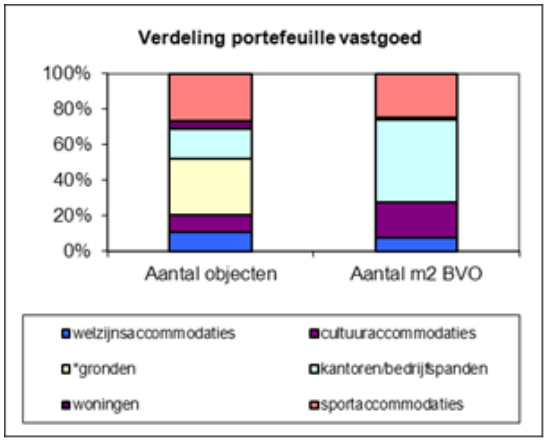

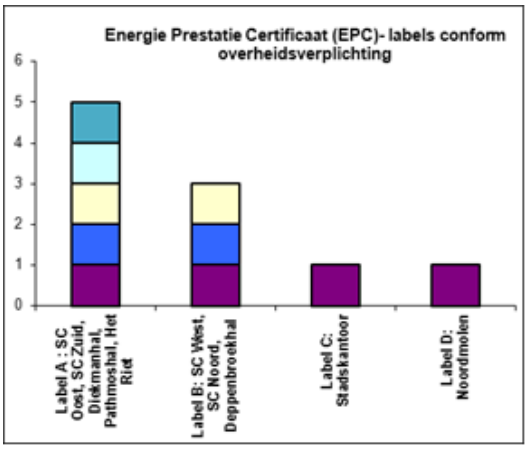

EPC labels, verdeling portefeuille vastgoed

Voor publiekstoegankelijke gebouwen groter dan 1.000m2 bestond de wettelijke verplichting voor een EPC label. Inmiddels is er nieuwe wetgeving waarin wordt aangegeven dat alle openbare gebouwen moeten worden voorzien van een EPC label. De werkzaamheden voor een EPC label van gebouwen <1.000m2 moet nog worden uitgevoerd.

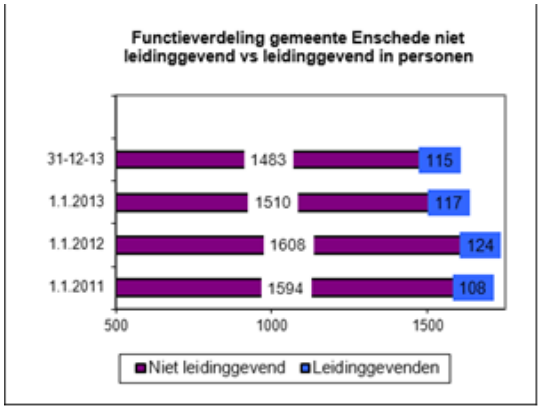

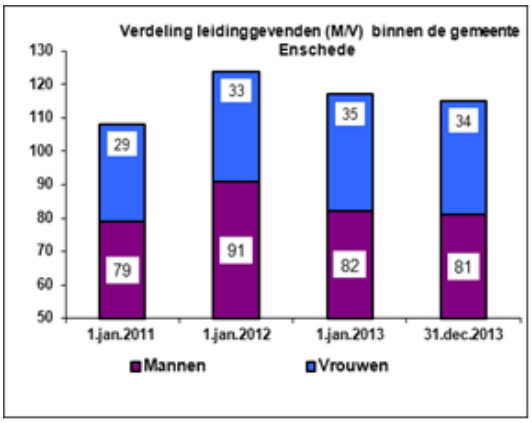

Personeel vs leidinggevenden en verdeling man-vrouw leidinggevenden

De twee grafieken geven inzicht in de ontwikkeling van het aantal leidinggevende functies binnen de gemeente Enschede t.o.v. het totaal aantal personeelsleden. In de telling van 2013 is meegenomen het ambtelijk personeel dat afkomstig is van de DCW en is overgegaan naar het programma E&W. De rechtergrafiek laat de verhouding zien tussen mannen en vrouwen in de leidinggevende functies. In 2013 is de verhouding stabiel gebleven.

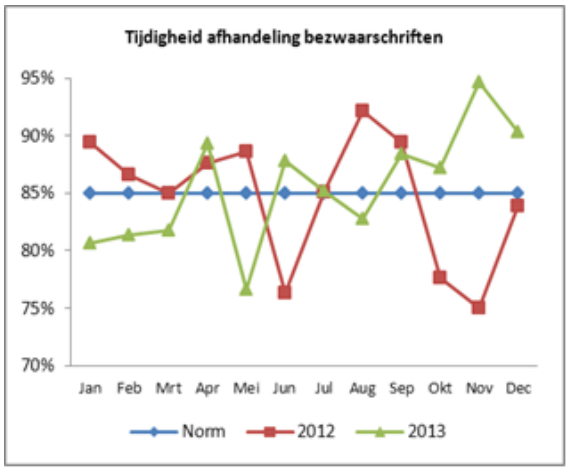

Tijdigheid afhandeling bezwaarschriften en % ontwikkeling intrekking bezwaarschriften.

De ontwikkeling tijdigheid afhandeling bezwaarschriften lag eind 2012 en begin 2013 onder de norm van 85%. Inmiddels ligt het % tijdigheid sedert medio 2013 weer boven de gestelde norm van 85%. Het voortschrijdend gemiddelde afhandeling bezwaarschriften ligt in 2012 op 85% en in 2013 op 86%. Het % ingetrokken bezwaarschriften laat in 2013 een daling zien t.o.v. 2012. Een direct aanwijsbare reden is gezien de termijn waarbinnen dit speelt niet aan te geven. Door toepassing van mediation wordt nog steeds een groot deel van ingediende bezwaarschriften in het voortraject, zonder uitspraak van de rechtbank afgehandeld.

3.6. Verbonden partijen

Beleid verbonden partijen
Op 15 februari 2010 heeft de raad ingestemd met het beleidskader verbonden partijen Enschede 2010. Actualisatie van dit beleidskader staat gepland voor de zomer van 2014. Onder een verbonden partij wordt verstaan een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente Enschede zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Een partij waaraan alleen een financieel risico kleeft, bijvoorbeeld een door de gemeente gesubsidieerde instelling, valt hier niet onder. Dat geldt ook voor leningen en garantstellingen. Daar haalt de gemeente juridisch verhaal als de partij failliet gaat.

In het beleidskader verbonden partijen is de standaardopzet van de paragraaf verbonden partijen vastgelegd. Aan dit format is, vanaf de programmabegroting 2014, extra financiële informatie toegevoegd, zodat we aansluiten bij de BBV-regelgeving voor verbonden partijen. Zo is opgenomen hoeveel eigen vermogen en vreemd vermogen de partij heeft. Dit format is gevuld met de informatie van alle verbonden partijen van de gemeente Enschede.

Beheer verbonden partijen
Onderdeel van het beleidskader is dat er een adequaat beheers-instrumentarium moet worden ontwikkeld om de rol van de gemeente ten aanzien van met haar verbonden partijen naar behoren te kunnen vervullen. Inzicht in de risico's die de gemeente loopt ten aanzien van de verbonden partijen is een belangrijk vereiste om een adequaat beheers-instrumentarium te kunnen ontwikkelen. Overigens is voor deelnemingen nadrukkelijk gekozen voor een scheiding in het college van de diverse rollen ten aanzien van de verbonden partijen van de gemeente. Zo wordt onderscheid gemaakt tussen de wethouder die de gemeente vertegenwoordigt als aandeelhouder en de inhoudelijke wethouder die doorgaans de rol van opdrachtgever vervult.

In 2011 is gestart met het inzichtelijk krijgen van de diverse benodigde toezichtregimes voor de verbonden partijen die het mogelijk moeten maken om de juiste prioriteiten te stellen in de toezichthoudende rol. In 2012 is de nulmeting ten aanzien van de toezichtregimes in de paragraaf verbonden partijen opgenomen. Daarnaast is eind 2012 inzicht gegeven in de gehanteerde toezichtregimes en een toelichting gegeven op hoe deze in de praktijk uitgevoerd worden. De toezichtregimebepaling is dynamisch. Dit betekent dat tussentijdse ontwikkelingen bijstelling tot gevolg kunnen hebben. Hierover rapporteren wij bij de jaarrekening en programmabegroting.

Begin 2013 is de rekenkamer een onderzoek gestart naar het toezicht op verbonden partijen, gesubsidieerde en gelieerde instellingen. Er zijn tien organisaties geselecteerd waarvan twee verbonden partijen zijn. De conclusies en aanbevelingen van het onderzoek "(Voor)goed verbonden" betreffende gemeentelijke relaties met externe partijen zijn op 1 oktober 2013 aan uw raad en aan het college aangeboden en op 16 december 2013 in de raad vastgesteld. Bij het actualiseren van het beleidskader in 2014 betrekken we de aanbevelingen van het rekenkamerrapport.

Risico-bepaling verbonden partijen
Voor de verbonden partijen (en gesubsidieerde instellingen) is een risico opgenomen in het gemeentebrede weerstandsvermogen. Het risico wordt twee keer per jaar (bij de programmabegroting en jaarrekening) geactualiseerd. Hierbij wordt per verbonden partij een inschatting gemaakt van het risico waarbij zowel financiële als niet-financiële informatie betrokken wordt.

In de top 10 van risico's is een risico opgenomen voor onvoorziene bijdragen aan verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen van 8,750 miljoen euro. Dit risico is ongewijzigd ten opzicht van het risico dat opgenomen was in de programmabegroting 2014-2017.

Wijzigingen verbonden partijen

In deze jaarrekening zijn geen nieuwe verbonden partijen toegevoegd. Evenmin zijn er verbonden partijen afgevoerd. Naar verwachting worden de aandelen van Attero in 2014 verkocht en is dit vanaf midden 2014 niet langer een verbonden partij van de Gemeente Enschede.

In de brief van 25 februari 2014 bent u geïnformeerd over de toezichtregimes en aanpassingen hierin. Voor twee verbonden partijen zijn de toezichtregimes aangepast ten opzichte van de programmabegroting 2014-2017. Het toezichtregime van de Veiligheidsregio Twente en de Regio Twente is aangepast van middel naar zwaar mede op advies van de accountant. Deze beide organisaties hebben nog omvangrijke taakstellingen in te vullen voor de komende jaren.

Regio Twente		Informatie
1.	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
2.	Doel	De Regio Twente heeft met inachtneming van wat in deze regeling is bepaald, tot doel in de betreffende regio de volgende belangen te behartigen: volksgezondheid, milieu en afvalverwerking, ruimtelijke ontwikkeling, verkeer en vervoer, sociaal- economische ontwikkeling, recreatie en toerisme, grensoverschrijdende samenwerking, arbeidsvoorziening en grondbeleid. Bijna alle programma's zijn betrokken bij dit samenwerkingsverband.
3.	Partijen	14 Twentse gemeenten
4.	Bestuurlijk belang	De burgemeester en een collegelid (wethouder van Agteren) maken deel uit van de Regioraad en het dagelijkse bestuur. Daarnaast maakt een raadslid (de heer D. Bouwman) deel uit van de Regioraad. De burgemeester is, als burgemeester van de grootste gemeente in de regio, tevens onafhankelijk voorzitter van de Regioraad.
5.	Financieel belang	In de begroting van de Regio Twente wordt het geraamde bedrag van de gemeente opgenomen en in de jaarrekening van de Regio Twente wordt het werkelijk verschuldigde bedrag van de gemeente vastgesteld. De bijdrage is voor een deel afhankelijk van het aantal inwoners en voor een ander deel wordt de bijdrage bepaald aan de hand van het aantal jeugdigen. De bijdrage in 2013 bedroeg 5,5 miljoen euro.
6.	Prestaties - effecten	Veel (boven)gemeentelijke taken vragen een gezamenlijke en duurzame benadering. Gemeenten maken hierover afspraken met elkaar om die vervolgens in eigen huis verder vorm te geven. Ze bereiken daardoor een groter financieel en maatschappelijk rendement voor het gebied. De Regio Twente heeft in dit proces vooral een ondersteunende en faciliterende rol. Ze brengt gemeenten samen, initieert, maakt verbindingen, stimuleert nieuwe initiatieven en ondersteunt de uitvoering. Daartoe onderhoudt ze nauwe relaties met de rijksoverheid, de provincie en Brussel. De Regio levert op verzoek van de gemeenten producten en diensten op de eerder genoemde gebieden. Daarmee leveren ze een bijdrage aan een vitaal Twente, een gebied waar het gezond en veilig wonen, werken en recreëren is. Wij ontvangen jaarlijks de begroting, 2 bestuursrapportages en de

Regio Twente		Informatie
		jaarrekening.
7.	Voortgang	Zowel op het niveau van de Netwerkstad als op het niveau van de 14 regiogemeenten zijn trajecten gestart om te bezien op welke terreinen verdergaande regionale samenwerking mogelijk is onder meer in de vorm van shared services. In aanloop naar de begroting van 2014 zal beschouwd worden of een verdere bezuiniging op de taken van de regio haalbaar is.
8.	Risico's en kansen	Er is een bezuinigingsdoelstelling bij de Regio ingeboekt die oploopt tot 1,6 miljoen euro in 2017. Als de bezuinigingen niet worden gehaald daalt de bijdrage van de gemeente aan de regio minder dan verwacht.
9.	Toezichtregime	Zwaar
10.	Ontwikkelingen	Het huidige kabinet heeft een wetswijziging aangekondigd ter afschaffing van de zogenaamde WGR-plus regio's waarvan de Regio Twente er één is. Dit brengt het risico met zich mee dat de Regio Twente haar bevoegdheden met betrekking tot de Wet DBU Verkeer en Vervoer zal verliezen.
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	2.645.688 euro 3.970.087 euro De Regio Twente beschikt over voldoende weerstandscapaciteit ter afdekking van de ingeschatte risico's.
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	2.549.515 euro 2.452.729 euro
13.	Resultaat boekjaar 2012	152.110 euro negatief

Stadsbank Oost Nederland		Informatie
1.	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
2.	Doel	Schulddienstverlening aan burgers
3.	Partijen	Gemeenschappelijke regeling samen met 21 andere gemeenten in Twente en in Oost-Gelderland
4.	Bestuurlijk belang	De gemeente Enschede heeft een zetel in het algemeen bestuur en een zetel in het Dagelijks bestuur van de Stadsbank. Vanaf 2012 wordt deze zetel ingevuld door de wethouder Welman van de gemeente Enschede. De wethouder is tevens voorzitter van het AB van de Stadsbank Oost Nederland.
5.	Financieel belang	De gemeente Enschede is de grootste afnemer van producten schuldhulpverlening van de gemeenschappelijke regeling. De gemeente Enschede neemt voor ruim 1/3 (2,6 miljoen euro in 2013) van de jaarlijkse exploitatie van de Stadsbank voor haar rekening. De aangesloten gemeenten zijn, overeenkomstig de gemeenschappelijke regeling, gezamenlijk verantwoordelijk voor de overschotten en de tekorten van de Stadsbank Oost Nederland (SON). De deelname in de SON staat op de balans voor 179.000 euro.
6.	Prestaties - effecten	De raad ontvangt jaarlijks de ontwerpbegroting en de jaarrekening en het

Stadsbank Oost Nederland		Informatie
		jaarverslag met de prestaties en effecten. Verder worden jaarlijks een voorjaars- en een najaarsnota opgesteld.
7.	Voortgang	Volgen van de voortgang door maandelijkse managementrapportages
8.	Risico's en kansen	In 2012 is de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening ingevoerd en heeft de raad de beleidsvisie op de schulddienstverlening vastgesteld.
9.	Toezichtregime	Zwaar
10.	Ontwikkelingen	Zie bij risico's en kansen.
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	3.801.100 euro 3.560.900 euro De stadsbank beschikt over voldoende weerstandsvermogen ter afdekking van de ingeschatte risico's.
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	3.774.900 euro 3.646.400 euro
13.	Resultaat boekjaar 2012	577.300 euro voor bestemming, resultaat nul na bestemming

Crematoria Twente		Informatie
1.	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
2.	Doel	Het stichten en exploiteren van één of meer crematoria.
3.	Partijen	13 deelnemende gemeenten.
4.	Bestuurlijk belang	Het college benoemt uit zijn midden één lid (wethouder Welman) en één plaatsvervangend lid (wethouder Hatenboer) in het Algemeen Bestuur. Wethouder Welman is ook lid van het DB.
5.	Financieel belang	Het jaarlijkse dividend wordt uitgekeerd naar rato van aantal crematies van ingezetenen. In 2013 is een dividend ontvangen van 287.000 euro
6.	Prestaties - effecten	De jaarrekening 2013 levert zeer waarschijnlijk een positief resultaat op. Naar verwachting wordt niet de gehele winst uitgkeerd in 2014. Ter financiering van de voorgenomen investeringen vanuit de strategische verkenning zal een deel van het dividend worden ingehouden. Zo zijn de toekomstige financieringslasten beperkt en kan het crematorium eerder weer dividend uitkeren.
7.	Voortgang	De activiteiten voor 2014 zijn onder andere: • Starten met bouw van crematorium in Oldenzaal. • Uitvoering geven aan vastgestelde strategische verkenning.
8.	Risico's en kansen	De risico's inzake de Crematoria Twente zijn voornamelijk financieel. Voor de gemeente betekent een lagere winst van de Crematoria Twente dat een lager dan begrote dividenduitkering wordt ontvangen.
9.	Toezichtregime	Licht
10.	Ontwikkelingen	De concurrentie op de markt voor crematies neemt toe, met name vanuit de uitvaartverzekeraars. De Gemeente Enschede is van mening dat de vraag gerechtvaardigd is of het beheren van crematoria als publieke taak te beschouwen is. De overige deelnemers delen echter dit standpunt niet.

Crematoria Twente		Informatie
		Derhalve is voorlopig besloten om deelnemer te blijven in de GR.
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	1.579.837 euro 1.579.837 euro Het eigen vermogen is conform de vastgestelde solvabiliteitseisen.
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	- -
13.	Resultaat boekjaar 2012	903.778 euro

Regionaal Bedrijventerrein Twente		Informatie
1.	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
2.	Doel	Het doel van het openbaar lichaam is om het grootschalige bedrijventerrein (XL-park) te ontwikkelen ten behoeve van de (boven)regionale vraag naar kavels voor bedrijven die veel ruimte vragen om op deze wijze de Twentse economische structuur te versterken.
3.	Partijen	De gemeenten Almelo (23 %), Hengelo (23%), Borne (8%) en Enschede (23%) participeren hierin samen met de provincie Overijssel (23%). De gemeente Oldenzaal, die zich later bij de netwerkstad Twente heeft aangesloten participeert niet, maar heeft wel de doelstellingen en daaraan verbonden consequenties onderschreven.
4.	Bestuurlijk belang	De gemeente Enschede heeft een zetel in het algemeen bestuur en een zetel in het dagelijks bestuur. Deze worden ingenomen door de wethouders Van Hees (ook dagelijks bestuur) en wethouder Hatenboer.
5.	Financieel belang	De gemeente draagt 23% van het financiële resultaat, positief of negatief.
6.	Prestaties - effecten	De Raad ontvangt jaarlijks de ontwerpbegroting en de jaarrekening en het jaarverslag met de prestaties en effecten.
7.	Voortgang	De uitgifte van bouwgrond bleef in 2013 achter bij de planning, 2 ha. in plaats van 6 ha. De looptijd is daarom met één jaar verlengd. De vooruitzichten voor 2014 daarentegen zijn hoopgevend. Er zijn in 2013 ontwikkelovereenkomsten gesloten voor in totaal 8 ha. Er is in 2012 besloten een laad- en loskade aan te leggen, waarvoor in 2013 de huurovereenkomst is gesloten met Container Terminal Twente. Betreft 3 ha. .
8.	Risico's en kansen	Op basis van de risicoanalyse van de grondexploitatie, is het negatieve risico dat is berekend, afgedekt bij het Grondbedrijf.
9.	Toezichtregime	Zwaar
10.	Ontwikkelingen	In 2008 is besloten tot oprichting van het Coöperatief parkmanagement XL Businesspark'. Dit jaar is de parkmanagementexploitatie voor het eerst opgesteld. Er is gestart met de aanleg van de laad-en loskade (zie ook onder 7. Voortgang)

Regionaal Bedrijventerrein Twente		Informatie
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	Het RBT beschikt zelf niet over eigen vermogen. De deelnemende partijen houden een verliesvoorziening aan van afdoende omvang ter afdekking van de ingeschatte risico's.
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	84,2 miljoen euro 82,6 miljoen euro
13.	Resultaat boekjaar 2012	-2,3 miljoen euro

GR Luchthaven Twente (Area Development Twente, ADT)		Informatie
1.	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
2.	Doel	De bestemming van het gebied van de voormalige luchthaven te wijzigen in toekomstbestendige bestemmingen die een belangrijke bijdrage zullen leveren aan de economie, ecologie en leefbaarheid van de regio. De gebiedsontwikkeling moet bijdragen aan een economisch sterker en duurzamer Twente. Op basis van de goedgekeurde structuurvisie en het goedgekeurde Ontwikkelingsplan 2012 wordt gewerkt aan een integrale gebiedsontwikkeling met daarin ruimte voor een compacte luchthaven in het groen. Onderdeel hierbij is de aanbesteding van exploitatie van de luchthaven.
3.	Partijen	De Gemeente Enschede en de provincie Overijssel, elk voor 50%.
4.	Bestuurlijk belang	De burgemeester en de wethouder Van Hees maken deel uit van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. Wethouder Hatenboer is ook lid van het algemeen bestuur.
5.	Financieel belang	Het aandeel in eventuele tekorten en risico's bedraagt voor de gemeente Enschede 50%. In samenspraak met de provincie en het ministerie EZ zal een bijdrage van 5 miljoen als investering beschikbaar worden gesteld. De gemeenteraad heeft ingestemd met een eenmalige bijdrage van 2,5 miljoen.
6.	Prestaties - effecten	• Een geslaagde aanbesteding van de luchthaven met de bijbehorende luchthaven gerelateerde bedrijvigheid. • Ontwikkeling woonparken. • Ontwikkeling werkparken. • Inrichten nieuwe natuur en verkoop aan provincie. • Bestemmingsplannen voor Luchthaven, middengebied, Zuidkamp, Leisure Noord en Overmaat/Fokkerweg.
7.	Voortgang	In 2012 is het Ontwikkelingsplan vastgesteld waarin de veranderde marktomstandigheden als uitgangspunt hebben gediend en er weer een toekomstbestendig plan is. Het inrichtingsplan van de EHS is vastgesteld en de grond voor de EHS is verkocht aan de provincie. De aanbesteding van de luchthaven met bijbehorende luchthaven gerelateerde bedrijvigheid is een lopend proces. De

GR Luchthaven Twente (Area Development Twente, ADT)		Informatie
		aanbestedingsstukken zijn begin 2012 goedgekeurd door raad en staten. De onderhandse fase aanbesteding heeft in mei dit jaar tot overeenstemming geleid tussen ADT en Reggeborgh/Aviapartner. Ondertekening van de overeenkomst heeft in september 2013 plaatsgevonden. In de overeenkomst zit een aantal opschortende voorwaarden zoals verkrijgen van een verklaring dat de publieke bijdragen in de luchthaveninfrastructuur geen ongeoorloofde staatssteun is en het onherroepelijk worden van luchthavenbesluit en bestemmingsplan. In het najaar zijn de toekomstige vliegroutes bekend gemaakt en gepresenteerd aan de betrokken gemeenten in Twente.
8.	Risico's en kansen	Risico zit indien het luchthavenbesluit niet tijdig gereed is, het besluit door de Europese Commissie over het staatssteundossier niet positief wordt afgerond. Voor de andere ontwikkelingen (met name woningbouw) is sprake van vergelijkbare risico's en kansen als bij andere woningbouwprojecten binnen de gemeente.
9.	Toezichtregime	Zwaar
10.	Ontwikkelingen	De voorbereidingen worden op dit moment getroffen voor een luchthavenbesluit en vaststelling bestemmingsplan. Luchthavenbesluit moet eind volgend jaar een feit zijn.
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	Het ADT beschikt zelf niet over eigen vermogen. De deelnemende partijen houden een verliesvoorziening aan van afdoende omvang ter afdekking van de ingeschatte risico's.
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	44,4 miljoen euro 28,1 miljoen euro
13.	Resultaat boekjaar 2012	436.700 euro negatief

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente		Informatie
1.	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
2.	Doel	Het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken.
3.	Partijen	De gemeenten Borne, Enschede, Hengelo, Losser en Haaksbergen.
4.	Bestuurlijk belang	Wethouder Van Hees maakt deel uit van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
5.	Financieel belang	De gemeente draagt naar rato bij in de kosten. De bijdrage 2013 van de gemeente Enschede bedroeg 3,458 miljoen euro.
6.	Prestaties - effecten	De ambitie is om eind 2014 te functioneren op eenzelfde kostenniveau als vergelijkbare samenwerkingsorganisaties.
7.	Voortgang	De activiteiten in 2013 waren gericht op het verder verbeteren van de efficiency om zo de kosten te drukken. In 2013 zijn de gemeenten Almelo en Oldenzaal toegetreden.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente		Informatie
8.	Risico's en kansen	De kansen om het aantal deelnemers uit te breiden nemen toe in deze tijden van grote bezuinigingen. Gemeenten moeten steeds efficiënter gaan werken en samenwerking is vaak een oplossing.
9.	Toezichtregime	Middel
10.	Ontwikkelingen	Er worden geen majeure ontwikkelingen op het gebied van de belastingheffing verwacht in 2014.
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	820.000 euro 445.000 euro
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	7.677.000 euro 2.035.000 euro
13.	Resultaat boekjaar 2012	85.500 euro

Veiligheidsregio Twente		Informatie
1.	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
2.	Doel	Belangen behartigen op het gebied van openbare orde en veiligheid. O.a. brandweerzorg, rampbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen in regionaal verband.
3.	Partijen	Gemeenschappelijke regeling samen met 13 andere gemeenten in Twente.
4.	Bestuurlijk belang	De gemeente Enschede heeft een zetel in het algemeen en dagelijks bestuur, zijnde de voorzitter. De burgemeester van Enschede bekleedt deze functies qualitate qua.
5.	Financieel belang	De aangesloten gemeenten betalen hun verplichte bijdrage op basis van een boxensysteem. In 2013 is 12,2 miljoen euro bijdrage betaald.
6.	Prestaties - effecten	De raad ontvangt jaarlijks de ontwerpbegroting en de jaarrekening en het jaarverslag met de prestaties en effecten.
7.	Voortgang	Volgen van de voortgang door kwartaalrapportages.
8.	Risico's en kansen	Vanaf 1 januari 2013 is de brandweer van Enschede overgegaan naar de Veiligheidsregio Twente. Op basis van het concept-besluit is er voor Enschede een financieel voordeel van zo'n 130.000 euro. Hier staan incidentele desintegratiekosten tegenover.
9.	Toezichtregime	Zwaar.
10.	Ontwikkelingen	Zie bij risico's en kansen.
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	584.193 euro 814.921 euro Het benodigde weerstandsvermogen is becijferd op ruim 1,3 miljoen euro.

Veiligheidsregio Twente		Informatie
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	9,5 miljoen euro 8,7 miljoen euro
13.	Resultaat boekjaar 2012	230.737 euro, het resultaat wordt toegevoegd aan het solidariteitsfonds brandweer.

Twentse Schouwburg		Informatie
1.	Rechtsvorm	Naamloze vennootschap.
2.	Doel	Het exploiteren en beheren van gelegenheden voor podiumkunst en andere ontspanning evenals het uitoefenen van een horecaonderneming.
3.	Partijen	De gemeente Enschede bezit 100% van de aandelen.
4.	Bestuurlijk belang	De directeuren en commissarissen worden benoemd, geschorst en ontslagen door de algemene vergadering van aandeelhouders. Wethouder Welman vertegenwoordigt de gemeente bij deze vergaderingen.
5.	Financieel belang	De gemeente is enig aandeelhouder en bezit 1.139.443 aandelen met een boekwaarde van 1 euro. Tevens ontvangt de Schouwburg jaarlijks een subsidie van 4,8 miljoen euro. Aan de Schouwburg is een lening verstrekt met een restant hoofdsom van 957.000 euro.
6.	Prestaties - effecten	Afspraken omtrent aantal voorstellingen en bezoekers. Het aantal bezoekers is gestegen van 112.773 in 2012 naar 117.674 in 2013. Afspraken omtrent doelgroepen en programmering. Wij ontvangen jaarlijks de volgende stukken: begroting, jaarrekening en tussentijdse rapportages.
7.	Voortgang	Ook in 2013 richten de activiteiten zich op programmering van toneel, dans, muziek, cabaret, etc.
8.	Risico's en kansen	Gevolgen van de economische recessie door tegenvallende bezoekersaantallen en achterblijvende sponsoropbrengsten. Daarnaast daalt sinds 2012 de rijksbijdrage aan de cultuursector drastisch. Voorts liggen er financiële risico's in de stijging van vastgoedlasten, waaronder tegenvallende kosten voor groot onderhoud. Om de nijpende financiële situatie van de partners van het Nationaal Muziekkwartier tegemoet te komen wordt voor de periode 2014-2018 de huur niet verhoogd.
9.	Toezichtregime	Zwaar
10.	Ontwikkelingen	De bezuinigingen van het Rijk op cultuurinstellingen kunnen een nadelig effect hebben op de exploitatie van de Schouwburg. Ontwikkelingen hieromtrent worden scherp gemonitord.
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	7.023 euro 157.737 euro
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	4.130.468 euro 3.876.751 euro
13.	Resultaat boekjaar	Het resultaat 2012 van 150.714 euro is gedoteerd in de algemene

Twentse Schouwburg		Informatie
	2012 en 2013	reserve ter verhoging van het weerstandsvermogen. Het geprognosticeerde resultaat 2013 van 121.000 euro wordt in ieder geval gehaald. Definitieve cijfers zijn nog niet voorhanden.

Enschedese zwembaden		Informatie
1.	Rechtsvorm	Naamloze vennootschap.
2.	Doel	Het beheren en exploiteren van zwembaden evenals al wat met een of ander verband houdt of daarvoor bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin.
3.	Partijen	100% en dus enige aandeelhouder.
4.	Bestuurlijk belang	De bestuurders worden benoemd, geschorst en ontslagen door de algemene vergadering van aandeelhouders. Wethouder Welman vertegenwoordigt de gemeente op de aandeelhoudersvergaderingen.
5.	Financieel belang	Jaarlijks ontvangt de NV een exploitatiebijdrage van de gemeente. In 2013 is 1.063.199 euro betaald. De waarde van de aandelen is afgewaardeerd naar 1 euro op de balans. Daarnaast heeft de gemeente Enschede in totaal voor 0,8 miljoen euro aan leningen verstrekt per eind 2012.
6.	Prestaties - effecten	Jaarlijks ontvangen wij de begroting, een tussentijdse rapportage en de jaarrekening.
7.	Voortgang	De raad is onlangs geïnformeerd naar aanleiding van het rapport over de stand van zaken bij de zwembaden. Besloten is om in 2013 een onderzoek te doen naar de ontwikkeling van een sportbedrijf waarvan de zwembaden eventueel onderdeel gaan uitmaken.
8.	Risico's en kansen	Exploitatie is de verantwoordelijkheid van de zwembaden. Door de rol als aandeelhouder is er betrokkenheid en dus ook een mogelijk risico.
9.	Toezichtregime	Zwaar
10.	Ontwikkelingen	Er wordt onderzoek gedaan naar de Governance en organisatie van de NV om na te gaan of de doelstellingen die 15 jaar geleden werden beoogd bij de verzelfstandiging in voldoende mate gerealiseerd worden. Het gaat hierbij om een analyse van de huidige stand van zaken. Het is daarnaast nadrukkelijk de inzet om een verkennend onderzoek te doen naar de toekomstige meest adequate organisatievorm.
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	63.089 euro 10.419 euro negatief
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	1.344.300 euro 1.237.273 euro
13.	Resultaat boekjaar 2012	73.508 euro negatief

Bank Nederlandse Gemeenten		Informatie
1.	Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.
2.	Doel	De NV heeft ten doel de uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden.
3.	Partijen	Het Rijk bezit 50% van de aandelen. De overige 50% is in bezit van 11 provincies, 1 hoogheemraadschap en 416 gemeenten.
4.	Bestuurlijk belang	De gemeente bezit 200.343 aandelen à 2,50 euro.
5.	Financieel belang	De gemeente bezit 200.343 aandelen à 2,50 euro. Er is in 2013 een dividendopbrengst ontvangen van 289.000 euro.
6.	Prestaties - effecten	-
7.	Voortgang	De activiteiten voor 2014 zijn onder andere: • De invoering van SEPA, de nieuwe standaard voor het Europese betalingsverkeer. • Het handhaven van de excellente status van kredietwaardigheid (AAA-rating).
8.	Risico's en kansen	De winst van de onderneming staat onder druk als gevolg van de financiële crisis en de invoering van het verplichte schatkistbankieren voor gemeenten. Daarnaast schrijven de nieuwe regels voor banken voor dat zij meer risicovermogen moeten aanhouden. De BNG zal derhalve haar eigen vermogen moeten ophogen. Voor de gemeente betekent dit een lagere dividendopbrengst.
9.	Toezichtregime	Licht
10.	Ontwikkelingen	Zie risico’s en kansen.
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	1.883 miljoen euro 2.741 miljoen euro De BNG voldoet aan de geldende solvabiliteitseisen. Wel zal het eigen vermogen moeten worden opgehoogd (zie risico's en kansen) om in de toekomst te blijven voldoen aan de aangescherpte eisen.
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	134.546 miljoen euro 139.453 miljoen euro
13.	Resultaat boekjaar 2012	334 miljoen euro

Enexis		Informatie
1.	Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
2.	Doel	De NV heeft ten doel: • Het (doen) distribueren en het (doen) transporteren van energie, zoals elektriciteit, gas, warmte en (warm) water. • Het in stand houden, beheren, exploiteren en uitbreiden van distributie- en transportnetten met annexen voor energie. • Het doen uitvoeren van alle taken die ingevolge de

Enexis		Informatie
		Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet zijn toebedeeld aan een netbeheerder zoals daarin bedoeld. • Het binnen de wettelijke grenzen ontplooien van andere operationele en ondersteunende activiteiten.
3.	Partijen	6 provinciale en 130 gemeentelijke aandeelhouders.
4.	Bestuurlijk belang	Het aandeel van de gemeente Enschede bedraagt 0,21%.
5.	Financieel belang	323.314 aandelen à 1 euro. In 2013 is dividend uitgekeerd van 247.000 euro.
6.	Prestaties - effecten	-
7.	Voortgang	De activiteiten voor 2014 bestaan ander andere uit: • De verdere installatie van slimme meters op alle adressen. • Samenwerking intensiveren met particulieren die zelf energie opwekken (door middel van zonnepanelen) zodat een goede afstemming plaats vindt tussen de geleverde energie door particulieren en de benodigde inkoop van energie door Enexis. Ook wordt onderzoek gedaan naar de opslag van tijdelijk overtollige zonne-energie. • Er wordt, naast externe duurzaamheidsprojecten, ook gewerkt aan verduurzaming van de eigen organisatie zoals elektrische auto's en energiezuinige huisvesting.
8.	Risico's en kansen	Per 1 augustus 2013 wordt een nieuw marktmodel voor de energiesector ingevoerd. Zo wordt de facturatie verschoven naar de energieleverancier. Voor Enexis betekent dit dat vele medewerkers naar ander werk begeleidt moeten worden. De gevolgen hiervan zijn momenteel nog niet helder.
9.	Toezichtregime	Licht
10.	Ontwikkelingen	Zie bij risico’s en kansen.
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	3.131 miljoen euro 3.244 miljoen euro Enexis voldoet hiermee aan de vastgelegde solvabiliteitseisen.
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	3.228 miljoen euro 3.683 miljoen euro
13.	Resultaat boekjaar 2012	229,1 miljoen euro

Vordering op Enexis	Informatie

1.	Rechtsvorm	Besloten Vennootschap.
2.	Doel	Deze BV is in het leven geroepen om de aandeelhouderslening aan Enexis doelmatig en efficiënt te kunnen beheren. Deze lening aan het netwerkbedrijf is, in het kader van de splitsing en de verkoop van het productiebedrijf aan RWE, door de Verkopende Aandeelhouders van Essent overgenomen. De lening is ontstaan bij de interne verkoop van de gas- en elektriciteitsdistributienetwerken van Essent. De lening is opgedeeld in 4 deelleningen met verschillende looptijden waarvan de langste 10 jaren bedraagt.
3.	Partijen	6 provinciale en 130 gemeentelijke aandeelhouders.
4.	Bestuurlijk belang	Het aandeel van de gemeente Enschede bedraagt 0,21%.
5.	Financieel belang	0,21% van 20.000 euro, dus 43 euro. In 2013 is de 2e van in totaal 4 leningen vervroegd afgelost. Een dividend van 2.800 euro is uitgekeerd.
6.	Prestaties - effecten	-
7.	Voortgang	-
8.	Risico's en kansen	Het enige risico is dat van het niet kunnen voldoen aan de rente- en aflossingsverplichting van de aandeelhouderslening door Enexis.
9.	Toezichtregime	Licht
10.	Ontwikkelingen	Zie bij risico's en kansen.
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	97.875 euro 94.168 euro
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	1.822 miljoen euro 1.367 miljoen euro
13.	Resultaat boekjaar 2012	3.707 euro negatief

Verkoop Vennootschap		Informatie
1.	Rechtsvorm	Besloten Vennootschap.
2.	Doel	Deze BV is in het leven geroepen voor een efficiënte afwikkeling van de rechten en verplichtingen van de Verkopende Aandeelhouders van Essent N.V.. Bij afronding van de verkoop heeft Verkoop Vennootschap daartoe alle rechten en verplichtingen overgenomen van de Verkopende Aandeelhouders. Voor RWE is deze vennootschap het centrale aanspreekpunt voor het benaderen van de Aandeelhouders. Verkoop Vennootschap heeft toegang tot alle transactiedocumentatie. Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst (escrow) gedurende een bepaalde tijd op een aparte bankrekening wordt aangehouden. Het beheer hiervan wordt gedaan door Verkoop Vennootschap.
3.	Partijen	6 provinciale en 130 gemeentelijke aandeelhouders.
4.	Bestuurlijk belang	Het aandeel van de gemeente Enschede bedraagt 0,21%.
5.	Financieel belang	0,21% van 20.000 euro, dus 43 euro. In 2013 is 13.000 euro aan dividend uitgekeerd.
6.	Prestaties - effecten	-

Verkoop Vennootschap		Informatie
7.	Voortgang	In 2015 wordt het resterende bedrag van de escrow (achtergehouden bedrag voor afwikkeling van de fiscale en juridische claims) uitgekeerd aan de aandeelhouders.
8.	Risico's en kansen	Het risico voor de gemeente is de ontvangst van een lagere escrow dan wordt verwacht. Voorzichtigheidshalve is overigens gerekend op een nihile uitbetaling.
9.	Toezichtregime	Licht
10.	Ontwikkelingen	Zie bij risico's en kansen.
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	416 miljoen euro 416 miljoen euro
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	74.310 euro 416.365 euro
13.	Resultaat boekjaar 2012	5,8 miljoen euro

Attero		Informatie
1.	Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.
2.	Doel	Dit is de voormalige Essent Milieu Holding N.V. die zal optreden als houdstermaatschappij van Essent Milieu B.V. Essent Milieu maakte geen onderdeel uit van de verkoop van Essent N.V. aan RWE. Een separate verkoop wordt beoogd. De doelstelling van Attero is het deelnemen in vennootschappen die werkzaam zijn op het gebied van de afvalverwijdering en –verwerking, recycling/verwerking en het geschikt maken van afval tot producten voor hergebruik en energieopwekking.
3.	Partijen	6 provinciale en 130 gemeentelijke aandeelhouders. In 2013 is 17.000 euro aan dividend uitgekeerd.
4.	Bestuurlijk belang	Het aandeel van de gemeente Enschede bedraagt 0,21%.
5.	Financieel belang	0,21% ter waarde van 1 euro.
6.	Prestaties - effecten	-
7.	Voortgang	Er is een verkoopproces opgestart om Attero te verkopen aan een investeringsmaatschappij. In 2014 zal de gemeente worden gevraagd om hiermee in te stemmen. De verkoopopbrengst bedraagt naar verwachting 300.000 euro.
8.	Risico's en kansen	Het risico is in financieel opzicht voor de gemeente gering. De onderneming staat voor 1 euro op de gemeentelijke balans. Bij verkoop is de opbrengst een voordeel voor de gemeente. Er worden geen dividendopbrengsten begroot voor Attero, juist omdat het in de lijn der verwachting ligt dat de onderneming binnen afzienbare tijd wordt verkocht aan een derde. In juli 2013 is een verkoopproces opgestart.
9.	Toezichtregime	Licht
10.	Ontwikkelingen	De wet- en regelgeving voor afvalverwerking is momenteel sterk in beweging. Zo wordt gedacht aan een heffing van belasting op verbranding van afval. Dergelijke wetswijzigingen zullen gevolgen

Attero		Informatie
		hebben voor de onderneming.
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	274,1 miljoen euro 273,5 miljoen euro
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	544,9 miljoen euro 500,8 miljoen euro
13.	Resultaat boekjaar 2012	8,092 miljoen euro

Publiek Belang Elektriciteitsproductie		Informatie
1.	Rechtsvorm	Besloten Vennootschap.
2.	Doel	Hier is het aandeel van 50% van Essent N.V. in de NV Elektriciteit Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ) opgenomen. EPZ is onder meer eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Dit naar aanleiding van de uitspraak van de rechter dat dit aandeel (voorlopig) niet mocht worden verkocht aan RWE.
3.	Partijen	6 provinciale en 130 gemeentelijke aandeelhouders.
4.	Bestuurlijk belang	Het aandeel van de gemeente Enschede bedraagt 0,21%.
5.	Financieel belang	0,21% ter waarde van 1 euro.
6.	Prestaties - effecten	-
7.	Voortgang	In 2011 is ingestemd met de verkoop van het aandeel in de kerncentrale aan deels RWE en deels Delta NV (de bezitter van de overige 50% van de kerncentrale). Naar verwachting wordt deze BV binnen afzienbare tijd opgeheven.
8.	Risico's en kansen	-
9.	Toezichtregime	Licht
10.	Ontwikkelingen	Zie bij risico’s en kansen.
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	27,6 miljoen euro 1,6 miljoen euro
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	181.000 euro 154.916 euro
13.	Resultaat boekjaar 2012	61.672 euro negatief

CBL Vennootschap		Informatie
1.	Rechtsvorm	Besloten Vennootschap.

2.	Doel	In het kader van de transactie met RWE is een eventueel te verwachten claim in verband met de afwikkeling van de Cross Border Leases (CBL) en belastingclaims door Essent N.V. hierin ondergebracht. De doelstelling is de vertegenwoordiging van de verkopende aandeelhouders bij de afwikkeling van de claims.
3.	Partijen	6 provinciale en 130 gemeentelijke aandeelhouders.
4.	Bestuurlijk belang	Het aandeel van de gemeente Enschede bedraagt 0,21%.
5.	Financieel belang	0,21% van 20.000 euro dus 43 euro.
6.	Prestaties - effecten	-
7.	Voortgang	In 2015 volgt opheffing van de vennootschap en uitbetaling van de resterende middelen
8.	Risico's en kansen	De risico's bestaan uit: • De afkoop van de CBL-contracten valt hoger uit dan verwacht. • De belastingclaims vallen hoger uit.
9.	Toezichtregime	Licht
10.	Ontwikkelingen	Zie bij risico's en kansen.
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	126.867 US dollar 129 US dollar
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	10,1 miljoen US dollar 9,9 miljoen US dollar
13.	Resultaat boekjaar 2012	126.738 US dollar negatief

Vitens		Informatie
1.	Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.
2.	Doel	De uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf daaronder begrepen de winning, productie, transport, verkoop en distributie van water, evenals het verrichten van alles wat met de publieke watervoorziening verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.
3.	Partijen	5 provinciale en 107 gemeentelijke aandeelhouders.
4.	Bestuurlijk belang	Het aandeel van de gemeente Enschede bedraagt 0,7%.
5.	Financieel belang	De gemeente bezit 46.329 (1,04%) gewone aandelen à 1 euro nominaal. In 2013 is 119.000 euro aan dividend uitgekeerd.
6.	Prestaties - effecten	Het minimaliseren van de kosten van schoon drinkwater voor de afnemers.
7.	Voortgang	• Het streven is om de drinkwatertarieven tot en met 2015 niet te verhogen. • De Drinkwaterwet legt eisen op ten aanzien van solvabiliteit en tariefbeheersing waaraan naar verwachting ook in 2014 wordt voldaan.
8.	Risico's en kansen	De afronding van de volledige integratie van de fusieonderdelen van

Vitens		Informatie
		Hydron en Vitens zal nog duren tot 2015.Ook de harmonisatie van de drinkwatertarieven in het gehele verzorgingsgebied zal in 2015 afgerond zijn.
9.	Toezichtregime	Licht
10.	Ontwikkelingen	-
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	398,3 miljoen euro 386,1 miljoen euro De solvabiliteit bedraagt hiermee 22,9% per eind 2012 terwijl gestreefd wordt naar een solvabiliteit van 30%.
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	1.282 miljoen euro 1.296 miljoen euro
13.	Resultaat boekjaar 2012	29,6 miljoen euro

Twente Milieu		Informatie
1.	Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.
2.	Doel	Namens en ten behoeve van haar aandeelhouders in het algemeen belang werkzaam te zijn op het gebied van gemeentelijke taken, zoals inzameling van huishoudelijk afval, straatreiniging, rioolreiniging en gladheidbestrijding evenals op het gebied van andere milieuvelden, evenals het werkplaatsbeheer voor het onderhoud van gemeentelijke voertuigen en machines, een en ander in de ruimste zin. De omschreven doelstelling dient te worden bereikt tegen zo laag mogelijke kosten.
3.	Partijen	Gemeenten Almelo, Enschede, Hengelo, Hof van Twente, Losser en Oldenzaal. In het najaar 2013 hebben de aandeelhouders ingestemd met toetreding van de gemeente Borne per 1 januari 2014.
4.	Bestuurlijk belang	De gemeente heeft een zeggenschap van 29,9% in NV Twente Milieu. De directeuren en commissarissen worden benoemd, geschorst en ontslagen door de algemene vergadering van aandeelhouders. Wethouder Welman vertegenwoordigt de gemeente bij de aandeelhoudersvergaderingen.
5.	Financieel belang	De gemeente bezit 620 aandelen à 453,78 euro (1.000 gulden). De totale balanswaarde bedraagt 281.000 euro.
6.	Prestaties - effecten	Twente Milieu werkt aan de efficiency van alle dienstverlening om zo de tarieven te kunnen minimaliseren.
7.	Voortgang	In 2013 is verder gekeken naar verdere uniformering van de dienstverlening richting de aangesloten gemeenten. Dit moet uiteindelijk bijdragen in een hogere efficiency en daarmee een lagere kostprijs. Eind 2013 heeft een ambtelijk-bestuurlijke bijeenkomst plaatsgevonden waar de aangesloten gemeenten (inclusief Borne) hebben ingestemd met verdere uitwerking die in 2014 moet leiden tot concrete besluitvorming.
8.	Risico's en kansen	Uitbouw rol Twente Milieu in het beheer van de openbare ruimte en gerelateerde dienstverlening zoals parkeren. Een en ander vereist mogelijk een structuurwijziging van het bedrijf. Verder kan Twente Milieu

Twente Milieu		Informatie
		mogelijk uitgroeien van inzamelaar naar afvalmanager voor de aandeelhoudende gemeenten. In 2013 zal waarschijnlijk Borne toetreden als aandeelhouder. De regionalisering van gemeentelijke diensten is een kans voor Twente Milieu.
9.	Toezichtregime	Middel
10.	Ontwikkelingen	De wet- en regelgeving is sterk in beweging in de afvalsector.
11.	Eigen vermogen begin 2013 Eigen vermogen eind 2013	7.064.134 euro 7.856.494 euro Per eind 2012 bedraagt de solvabiliteit ruim 34%. De vereiste solvabiliteit bedraagt 25 à 30%.
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	 14 miljoen euro 12,9 miljoen euro
13.	Resultaat boekjaar 2012	792.360 euro

Twence		Informatie
1.	Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
2.	Doel	Het doel van de vennootschap is: • Het vanuit de zorgtaak van deelnemende overheden beheren en exploiteren van milieuvoorzieningen en het verlenen van diensten op het gebied van milieubeheersing in het algemeen en het bewerken en verwerken van huishoudelijk afval en bedrijfsafval in het bijzonder. • Het produceren en leveren van (duurzame) energie; • Het deelnemen in, het voeren van beheer over, het verlenen van diensten aan en het financieren van andere ondernemingen en vennootschappen, alsmede al hetgeen met een en ander verband houdt of daarvoor bevorderlijk is.
3.	Partijen	14 Twentse gemeenten, de gemeente Berkelland, Attero en het Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen. Attero wordt naar verwachting in 2014 verkocht aan een investeringsmaatschappij en treedt dan uit als aandeelhouder.
4.	Bestuurlijk belang	Enschede bezit 24,2% van de gewone aandelen. De commissarissen worden benoemd, geschorst en ontslagen door de algemene vergadering van aandeelhouders. Wethouder Welman vertegenwoordigt de gemeente bij de aandeelhoudersvergaderingen.
5.	Financieel belang	Enschede heeft in 2011 205.467 aandelen à 1 euro ontvangen. Deze aandelen hebben een boekwaarde van in totaal 1 euro. Er is in 2013 een dividend ontvangen van 193.000 euro.
6.	Prestaties - effecten	Jaarlijks vinden twee aandeelhoudersvergaderingen plaats. De

Twence		Informatie
		jaarrekening wordt vastgesteld door de aandeelhoudersvergadering. Elke 4 jaren wordt een strategisch beleidsplan voorgelegd aan de gemeenteraad.
7.	Voortgang	Inmiddels is het strategisch beleidsplan Twence 2012 - 2015 in werking getreden met als focus het handhaven en versterken van de positie van Twence in de snel veranderende markt van grondstoffen, energie en afval. Dit in samenhang met een evenwichtig dividend- en tarievenbeleid voor de aandeelhouders.
8.	Risico's en kansen	De afval- en reststoffenmarkt is aan snelle veranderingen onderhevig. Naast de grondstoffenpolitiek spelen daarbij ook nationale en internationale beleidswijzigingen en de economische situatie een rol. Ook is er een sterke concurrentie op de markt voor afvalverwerking. Door onder meer deze ontwikkelingen kan het zogenaamde superdividend voor de komende jaren ter financiering van de Agenda van Twente niet zeker worden gesteld.
9.	Toezichtregime	Middel
10.	Ontwikkelingen	Zie risico's en kansen.
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	118 miljoen euro 119,6 miljoen euro De solvabiliteit bedraagt 33,8% per eind 2012. Hiermee wordt voldaan aan de eisen van de financiers.
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	 261,7 miljoen euro 234,9 miljoen euro
13.	Resultaat boekjaar 2012	11,8 miljoen euro

Enschedese Ontwikkeling		Informatie
1.	Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
2.	Doel	Het ontwikkelen en financieren van bedrijventerreinen, kantoorlocaties en woongebieden gelegen binnen het plangebied Zuiderval te Enschede voor eigen rekening, dan wel in samenwerking met of ten behoeve van een daarvoor opgerichte rechtspersoon.
3.	Partijen	100 % aandeelhouder met aandelenkapitaal van in totaal 20.000 euro.
4.	Bestuurlijk belang	De directeuren worden benoemd, geschorst en ontslagen door de algemene vergadering van aandeelhouders.
5.	Financieel belang	De gemeente bezit 100 % van de aandelen in Enschede Ontwikkeling met een totale nominale waarde van 20.000 euro. Enschede Ontwikkeling bezit 50 % van de aandelen van Grondexploitatiemaatschappij Zuiderval Beheer BV. Genoemde Bv's hebben met Bridico BV de CV Grondexploitatie Zuiderval opgericht.
6.	Prestaties - effecten	De BV maakt jaarlijks een jaarrekening ten behoeve van de inschrijving voor de KvK. De CV levert ter goedkeuring in de AVA onder meer aan: • Vaststelling grondexploitatie • Jaarverslag en toekomstdoelen • Overeenkomsten met partijen

Enschedese Ontwikkeling		Informatie
		• Verslagen PMT De gemeente is aandeelhouder en wordt hierin vertegenwoordigd door de Directeur Stedelijke Ontwikkeling Projecten in de rol van bestuurder van de BV. De financiële commissie adviseert het PMT en AvA. De gemeente heeft zitting in de financiële commissie. De Vex (vastgoedexploitatie) ligt bij de gemeente (SO/Planeconomie).
7.	Voortgang	In 2013 is gekeken naar de effecten van de huidige marktsituatie op de deelplannen van de Zuiderval. Geconcludeerd is dat de uitgifte binnen de meeste deelplannen stagneert en dat het plan voor het Janninkkwartier op dit moment niet realistisch is. In 2014 zal besloten moeten worden hoe hiermee wordt omgegaan. Wel is de kavel verkocht aan Van der Valk, die in het voorjaar van 2014 begint met de bouw van het hotel.
8.	Risico's en kansen	In de grondexploitatie van de GEM is een risicoparagraaf opgenomen waarin de risico's van de GEM worden gekwantificeerd. Afdekking van de risico's vindt plaats door garantiebedragen zoals vastgelegd in de overeenkomst. Voor risico's boven de garantiebedragen is de gemeente allereerst verplicht een deel van de afgedragen STOG gelden in te zetten. Bij risico's boven dit bedrag vindt overleg plaats tussen partijen. Binnen het weerstandsvermogen van de gemeente moet hiermee rekening worden gehouden. De risico's zijn afgedekt bij het grondbedrijf (MPG) en ten aanzien van de financieringsconstructie gedeeltelijk op concernniveau. In de loop van 2014 worden de grenzen in de overeenkomst over de mogelijke tekorten waarschijnlijk bereikt. Dan is het noodzakelijk nieuwe afspraken te maken tussen de contractpartijen.
9.	Toezichtregime	Middel
10.	Ontwikkelingen	Eind 2011 is de huidige overeenkomst tussen de Gemeente Enschede en AM verlengd met 4 jaar. De ontwikkelings-overeenkomst is geactualiseerd en op onderdelen aangepast. De verwachting is dat de overeenkomst in 2014 opnieuw moet worden aangepast.
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	3.310.369 euro negatief 3.915.205 euro negatief De gemeente bezit een verliesvoorziening van voldoende omvang voor afdekking van de risico's vanuit de grondexploitatie Zuiderval.
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	2.697.117 euro 924.052 euro
13.	Resultaat boekjaar 2012	61.674 euro negatief

Innovatiefonds BV		Informatie
1.	Rechtsvorm	Besloten Vennootschap

2.	Doel	Het doen van investeringen in ondernemingen met innovatie oplossingen op het gebied van zorg, veiligheid en duurzaamheid om zo arbeidsgelegenheid te scheppen in Enschede. In het bijzonder richt men zich op innovaties gericht op maatschappelijke vraagstukken.
3.	Partijen	100 % aandeelhouder met aandelenkapitaal van in totaal 20.000 euro
4.	Bestuurlijk belang	Het bestuur, zijnde de investeringscommissie, wordt benoemd, geschorst en ontslagen door de algemene vergadering van aandeelhouders. Wethouder Welman vertegenwoordigt de gemeente bij de aandeelhoudersvergaderingen.
5.	Financieel belang	De gemeente bezit 100 % van de aandelen met een totale nominale waarde van 20.000 euro. Het beschikbare budget voor investeringen en kosten bedraagt in totaal 10 miljoen euro.
6.	Prestaties - effecten	De investeringscommissie vergadert minimaal 6x per jaar. De aandeelhoudersvergadering keurt investeringsvoorstellen goed. Tweemaal per jaar vergadert de investeringscommissie samen met de aandeelhoudersvergadering.
7.	Voortgang	In 2012 is de oprichting van het Innovatiefonds BV afgerond. In 2013 is de eerste investering gedaan.
8.	Risico's en kansen	De BV loopt het risico dat verstrekte leningen niet worden terugbetaald of gedane participaties moeten worden afgeboekt in waarde.
9.	Toezichtregime	Middel
10.	Ontwikkelingen	Zie bij voortgang.
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	- 44.687 euro
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	- 4.700 euro
13.	Resultaat boekjaar 2012	-45.393 euro

Dimpact		Informatie
1.	Rechtsvorm	Coöperatie.
2.	Doel	Het ontwikkelen en leveren van een volledige en optimale oplossing voor de gemeentelijke digitale dienstverlening. De coöperatie heeft geen winstoogmerk.
3.	Partijen	33 leden, zijnde gemeenten of samenwerkingsverbanden van gemeenten.
4.	Bestuurlijk belang	Alle leden hebben een gelijke stem in de algemene ledenvergadering. De leden van de raad van commissarissen worden benoemd door de ledenvergadering.
5.	Financieel belang	De gemeente Enschede is lid. De jaarlijkse bijdrage aan de coöperatie is 6.000 euro. De bijdrage over 2014 voor het gebruik van de producten van Dimpact is 3,88 euro per inwoner per jaar.
6.	Prestaties - effecten	De gemeente krijgt een informatiesysteem ter beschikking voor de uitvoering van de digitale dienstverlening ten behoeve van burgers,

Dimpact		Informatie
		bedrijven en instellingen. De gemeente ontvangt jaarlijks het bedrijfsplan, de begroting en de jaarrekening.
7.	Voortgang	Na aanbesteding in 2012 is een langlopend contract gegund aan Atos, leverancier van de software. In 2013 wordt een geheel nieuwe versie geleverd en ingevoerd. Vervolgens wordt 2 keer per jaar een nieuwe versie geleverd met nieuwe functies zodat steeds voldaan wordt aan de eisen en wensen van gemeenten.
8.	Risico's en kansen	De producten van Dimpact bieden de mogelijkheid het applicatielandschap te vereenvoudigen, applicaties uit te faseren en zo te besparen op de kosten daarvan. Door de nieuwe aanbesteding gaan we een verdere strategische verbinding aan die de zekerheid biedt van uitgebreidere functionaliteit tegen vaste lagere kosten.
9.	Toezichtregime	Licht
10.	Ontwikkelingen	Dimpact anticipeert en participeert waar mogelijk in landelijke ontwikkelingen zoals op het gebied van de invoering van de RUD's, de decentralisaties en de modernisering van het GBA (mGBA). Waar nodig en mogelijk worden daarvoor aanpassingen aan het systeem gedaan.
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	127.181 euro 407.846 euro
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	880.093 euro 733.277 euro
13.	Resultaat boekjaar 2012	280.665 euro

Administratiekantoor Dataland		Informatie
1.	Rechtsvorm	Stichting.
2.	Doel	De Stichting Administratiekantoor Dataland heeft tot doel om aandelen in het kapitaal van de besloten vennootschap Dataland te houden. Dataland is het centrale loket voor gemeentelijke vastgoedinformatie. Namens de aangesloten gemeenten maakt Dataland deze gegevens toegankelijk voor het bedrijfsleven en de overheid.
3.	Partijen	De meeste gemeenten in Nederland zijn aangesloten.
4.	Bestuurlijk belang	Er is één maal per jaar overleg certificaathouders. Enschede is daar vaak niet bij vertegenwoordigd.
5.	Financieel belang	De deelname van de gemeente Enschede heeft een omvang van 8.000 euro aan certificaten.
6.	Prestaties - effecten	Het leveren van informatie uit de basisregistraties aan externe, landelijke organisaties en bedrijven.
7.	Voortgang	Jaarlijkse rapportages over aantal deelnemende gemeenten, aantallen leveringen, de financiën leveringen en kwaliteit geleverde gegevens e.d.
8.	Risico's en kansen	-

Administratiekantoor Dataland		Informatie
9.	Toezichtregime	Licht
10.	Ontwikkelingen	Dataland verstrekte al informatie over vastgoed aan de markt van de aangesloten gemeenten. Er vindt uitbreiding plaats waardoor meer gegevens via Dataland opgevraagd kunnen worden (zoals WOZ-waarden).
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	108 euro 233 euro negatief
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	10.183 euro 10.536 euro
13.	Resultaat boekjaar 2012	341 euro negatief

Regionale UitvoeringsDienst (RUD)		Informatie
1.	Rechtsvorm	Samenwerkingsverband via een Bestuursovereenkomst
2.	Doel	Het doel van de RUD Twente is het door gestructureerde samenwerking leveren van goede adviezen aan de partners ten behoeve van vergunningverlening, toezicht en handhaving en daardoor een goede kwaliteit, veiligheid en gezondheid van de leefomgeving te Bevorderen. Dit doen we door het breed inzetten van kennis en kunde (kwaliteiten van medewerkers van deelnemende partners) ten behoeve van de partners, door middel van een netwerkorganisatie
3.	Partijen	14 Twentse gemeenten en de provincie Overijssel
4.	Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit vijftien bestuursleden, zijnde vertegenwoordigers van het college van gedeputeerde staten en van de colleges van burgemeester en wethouders. De leden van het bestuur hebben ieder één stem.
5.	Financieel belang	De structuurkosten worden verrekend onder de partijen volgens een door het bestuur vastgestelde verdeelsleutel.
6.	Prestaties - effecten	Met de NetwerkRUD Twente wordt een structuur geboden waarin de partners voldoen aan de wettelijke eisen van kwaliteit, effectiviteit en robuustheid voor de uitvoering van hun vth-taken (vergunningen, toezicht en handhaving). Tevens het realiseren van efficiencywinst, waarbij deze in de eerste plaats wordt ingezet voor kwaliteitsverbetering (kostenneutrale kwaliteitsverbetering).
7.	Voortgang	Door organisatorische opstartproblemen is in 2013 vertraging opgetreden in de regionale samenwerking. Na een evaluatie, het benoemen van een nieuwe directeur en betere onderlinge afspraken moet de samenwerking goed op gang komen en in 2014 stevig worden verankerd. Afhankelijk van de progressie in de samenwerking kan dan ook een uitbreiding van het takenpakket plaats vinden, van de Basistaken Plus naar de overige Wabo-taken. Maar eerst zal de samenwerking op het terrein van de basistaken goed moeten verlopen, alvorens aan een uitbreiding kan worden gedacht.

Regionale UitvoeringsDienst (RUD)		Informatie
8.	Risico's en kansen	Risico dat de netwerksamenwerking niet voldoet aan de eisen die landelijk worden gesteld aan een RUD. Dan moet alsnog een fysieke RUD worden gevormd via een Wgr constructie. Andere kant van de medaille is dat het model gaat slagen en we op geheel eigen wijze invulling weten te geven aan een kwaliteitsverbetering in vergunningen, toezicht en handhaving.
9.	Toezichtregime	Licht
10.	Ontwikkelingen	Zie punt 7, voortgang.
11.	Eigen vermogen begin 2012 Eigen vermogen eind 2012	- -
12.	Vreemd vermogen begin 2012 Vreemd vermogen eind 2012	- -
13.	Resultaat boekjaar 2012	-

3.7. Weerstandvermogen en risicobeheersing

3.7.1. Inleiding

Het weerstandsvermogen is een belangrijk onderdeel van ons strategisch financieel beleid. Dit incidenteel buffervermogen is bedoeld om risico's op te kunnen vangen. Daarbij gaat het om externe risico's die niet of slecht beïnvloedbaar zijn. Het risico dat verbonden is aan openeinde regelingen wordt bijvoorbeeld in de risicoberekening meegenomen.
Rijksbezuinigingen die op ons afkomen waarbij we nog een beleidskeuze hebben, worden daarentegen niet als risico aangemerkt. Indien deze tot financiële knelpunten leiden dan moeten deze via ombuigingen worden opgelost.
Bij de bepaling van de risico's en het hiervoor benodigde weerstandsvermogen wordt rekening gehouden met de verliesvoorzieningen die voor enkele grote projecten zoals het ADT, RBT en de Zuiderval al zijn getroffen door de gemeente. Mochten deze risico's zich voordoen dan wordt de desbetreffende verliesvoorziening ingezet.

Bij het weerstandvermogen gaat het om de mate waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit leidt tot ombuigingen van bestaand beleid. In technische zin geeft het weerstandsvermogen de relatie weer tussen:

- De middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken (de beschikbare weerstandscapaciteit);
- Alle risico's waarvoor geen dekkingsmaatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie (benodigde weerstandscapaciteit).

De financiële gezondheid van een gemeente kan niet alleen aan het weerstandsvermogen worden afgemeten. Ook andere factoren en kengetallen spelen een rol, zoals de reserve-, schuld- en begrotingspositie. Onlangs is in opdracht van de Raad een stresstest door onze huisaccountant uitgevoerd. Een stresstest zegt iets over de financiële flexibiliteit en weerbaarheid van de gemeente. Hierin krijgen ook andere kengetallen naast het weerstandsvermogen nadrukkelijk aandacht. Het is zinvol om de uitkomsten van een stresstest en de ontwikkelingen daarin in de tijd te volgen. Daarom wordt in de reguliere IPC-documenten – voor het eerst in de begroting 2014 – een financieel indicatorenoverzicht als uitwerking van de stresstest opgenomen, Voor het overzicht wordt verwezen naar paragraaf 3.4.7.

3.7.2 Financiële status en weerbaarheid

Relevante Wetgeving en gemeentelijk beleid
De wetgeving en het gemeentelijk beleid voor het weerstandsvermogen zijn vastgelegd in:

- Het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten 2003 (art. 9, 11 en 26);
- De financiële verordening gemeente Enschede 2012 (art. 15);
- De nota weerstandsvermogen en risicomanagement 2012.

Model en weergave
De kerngedachte van het door de gemeente Enschede gehanteerde model is dat niet alle onderkende risico's zich in de volle omvang voordoen en ook niet tegelijkertijd. Er hoeft dan ook financieel minder aan buffer te worden gereserveerd. Met dat gegeven is een model ontwikkeld dat de basis vormt voor het weerstandsvermogen van de gemeente.

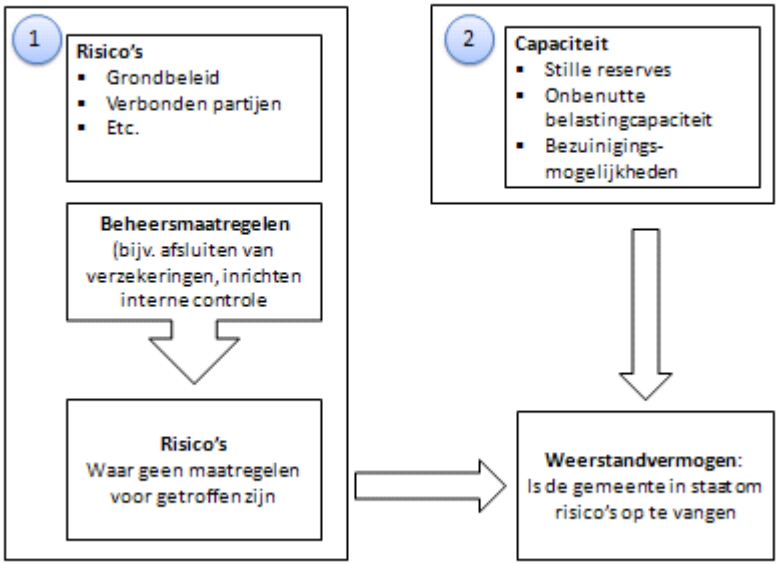

In bovenstaande figuur wordt de relatie tussen de risico's, de theoretisch beschikbare weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen weergegeven.

Benodigde weerstandscapaciteit
Op basis van risicosimulaties die worden uitgevoerd kan worden berekend welk bedrag er benodigd is om de geïdentificeerde risico's in financiële zin af te dekken. De input voor deze risicosimulaties zijn de risico's zoals ze door de gemeente Enschede zijn geïnventariseerd.

Beschikbare weerstandcapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve en de stille reserves.

In theorie kan de beschikbare weerstandscapaciteit, naast de algemene reserve en stille reserves, ook nog bestaan uit de overige reserves, bezuinigingsmogelijkheden en onbenutte belastingcapaciteit.
In hoeverre de overige (bestemmings)reserves kunnen worden meegewogen, hangt af van de mate waarin deze nog vrij besteedbaar zijn. Van het totaal aan bestemmingsreserves van ca 92 miljoen euro per eind 2013 is het overgrote deel niet vrij besteedbaar. Als voorbeeld van de niet vrij besteedbare middelen noemen we de reserves kapitaallasten, die dienen ter vermindering en egalisatie van de kapitaallasten van gedane investeringen. Zodra deze middelen anders worden ingezet, ontstaan gaten in de (meerjaren)begroting. Dit geldt ook voor diverse bestemmingsreserves die zijn ingesteld ter uitvoering van bestaand beleid. Een andere inzet heeft dan ook veelal beleidsconsequenties. Daarom wordt de vrije besteedbaarheid uiteindelijk beperkt.
De optie om bezuinigingsmogelijkheden in de weerstandscapaciteit op te nemen heeft niet onze voorkeur, aangezien het op voorhand onzeker is of deze bezuinigingsmogelijkheden voldoende politiek draagvlak hebben.
Afgezet tegen het plafond van de macronorm is er binnen onze gemeente sprake van een onbenutte belastingcapaciteit (zie het indicatoren-overzicht in 5.2.3). Gelet op de politieke keuze om geen lastenverzwaring door te voeren, kan deze ruimte niet worden ingezet.
Voorzichtigheidshalve en overeenkomstig onze beleidskaders en bovengenoemde

inschattingen worden de overige (bestemmings)reserves, bezuinigingsmogelijkheden en de onbenutte belastingcapaciteit niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit gerekend.

Berekening weerstandsvermogen
Het verschil tussen de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit geeft vervolgens inzicht in het weerstandsvermogen van de gemeente. Hiervoor is een norm gedefinieerd die de ratio van het weerstandsvermogen wordt genoemd en als volgt wordt berekend:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

De gemeente streeft hierbij een ratio weerstandvermogen tussen de 1,0 en 1,4 na.

Ontwikkeling in weerstandvermogen

Periodiek wordt bij de jaarrekening en programmabegroting een risico-inventarisatie uitgevoerd en de beschikbare weerstandscapaciteit in beeld gebracht. Dit om na te gaan of de gemeente Enschede nog over voldoende weerstandsvermogen beschikt.
Voor deze jaarrekening is de benodigde weerstandscapaciteit berekend op 40,9 miljoen euro en bestaat uit de risico's van het grondbedrijf voor een bedrag van 18,9 miljoen euro en de overige risico's voor een bedrag van 22,0 miljoen euro.

Risico's Grondbedrijf
Voor het Grondbedrijf maakt de actualisatie van de risico's onderdeel uit van het jaarlijks op te stellen Meerjaren Perspectief Grondbeleid (MPG). Daarbij worden alle grondexploitaties weer grondig geanalyseerd en de risico's van alle individuele grondcomplexen geactualiseerd en in één grote risicosimulatie samengebracht. De risicoanalyse kan niet los worden gezien van de actualisatie van de begrotingen van de grondcomplexen.

De risico's van het grondbedrijf zijn per saldo gedaald van 20,6 in 2012 naar 18,9 in 2013. Er zijn risico's naar beneden bijgesteld (grondprijs en fasering) omdat ze in de grondexploitaties zijn verwerkt. Tevens zijn er positieve risico's verdwenen die zich hebben voorgedaan en zich hebben vertaald in de grexen. Dit heeft een tegengesteld effect op het saldo van risico's. Zie in dit verband ook de paragraaf Grondbeleid.

Inventarisatie overige risico's
Ten aanzien van de overige risico's heeft er in het kader van de jaarrekening 2013 een actualisatie plaatsgevonden. Daarbij is de volgende werkwijze gevolgd.
Risico's die meegenomen worden in de berekening betreffen incidentele gebeurtenissen die niet of zeer moeilijk zijn te beïnvloeden met beleid. Het gaat om externe factoren die wij moeilijk of in het geheel niet kunnen sturen dan wel beïnvloeden. Indien sprake is van structureel verminderde inkomsten, zoals bijvoorbeeld rijksbezuinigingen, dient dit te leiden tot beleidsaanpassingen en niet tot beslaglegging van de beschikbare weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit voor de overige risico's is becijferd op 22,05 miljoen euro en is ten opzichte van de 21,8 miljoen euro bij de programmabegroting 2014 licht gestegen . De stijging houdt verband met de aanpassing van het risico en de kans van het risico van de MAU. Daarnaast is sprake van een neerwaartse bijstelling van 600.000 euro van projectrisico's, waardoor er per saldo een lichte stijging van het totale risico ontstaat. Voor inzicht in de belangrijkste risico's wordt verwezen naar 5.2.2 Tabel met risico's, financiële gevolgen en maatregelen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt, zonder aanvullende maatregelen, in totaal 35,9 miljoen euro, bestaande uit een algemene reserve van 14 miljoen euro (incl. netto saldo rekeningresultaat van 1,3 miljoen euro) en stille reserves van in totaal 21,9 miljoen euro.

De Algemene reserve bestaat uit de reserve weerstandsvermogen en de reserve grondbedrijf. De reserve grondbedrijf is in 2013 verslechterd van 5,2 miljoen euro negatief naar 10,2 miljoen euro negatief. Het is het gevolg van een directe overheveling van 5,6 miljoen euro vrijval voorziening bedrijventerreinen naar de algemene reserve. Daarnaast zijn de effecten verwerkt van o.a. de aanpassing van de parameters, verlaging van de grondprijzen, hertaxatie van de strategische grondvoorraad en vrijval van de voorziening rente- en beheerskosten. De bedrijventerreinenvisie is aangenomen en verwerkt in het MPG. Door de actualisatie en uitfasering van de bedrijventerreinen was 9,6 miljoen euro van de 18 miljoen euro benodigd uit de voorziening bedrijventerreinenvisie, die gevormd was bij de Stedelijke Koers (incl.rente 18,8 miljoen euro). Voor incourante kavels is in de voorziening nog 3,6 miljoen euro blijven staan. Het overige bedrag van 5,6 miljoen euro is niet benodigd voor de uitname van gronden en kan daarom vrijvallen. Dit bedrag kan vervolgens terugvloeien naar de algemene middelen en is overgeheveld naar de reserve weerstandsvermogen. Gelet op de decentralisaties in het sociale domein en de risico's die daaraan zijn verbonden zal de algemene reserve voldoende buffer moeten hebben om mogelijke tegenvallers op te kunnen vangen.

In de reserve weerstandsvermogen zijn daarnaast de beschikbare budgetten en reserveringen voor een bedrag van 7,9 miljoen euro toegevoegd conform de programmabegroting 2014.

Om de ratio te verhogen is al bij de programmabegroting 2014 tevens afgesproken om de algemene reserve in de komende jaren weer aan te vullen via het spaarprogramma.
Vanuit de reserves egalisatie afvalstoffenheffing en innovatie is in 2013 tijdelijk 1 miljoen euro respectievelijk 2 miljoen euro aan de algemene reserve toegevoegd. Hierbij gaat het om nog onverplichte middelen die in noodgevallen beschikbaar zijn om tegenvallers op te vangen. Wanneer deze bedragen hiervoor niet benodigd zijn, vloeien deze in 2017 weer terug naar de reserves egalisatie afvalstoffenheffing en innovatie.

Stille reserves

Sinds de vaststelling van de nota weerstandsvermogen en risicomanagement in december 2012, voor het eerst toegepast bij de jaarrekening 2012, worden de stille reserves ook in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit meegenomen. Voor de jaarrekening 2013 zijn de stille reserves geactualiseerd. De stille reserves per eind 2013 zijn ten opzichte van 2012 licht gedaald van 23,5 naar 21,9 miljoen euro. Het betreffen de stille reserves van de objecten van het vastgoedbedrijf voor 12,7 (2012: 13,1 miljoen euro) en van de gronden van het grondbedrijf voor 9,2 miljoen euro (2012: 10,4 miljoen euro). Alle gronden en panden uit het grondbedrijf en vastgoedbedrijf zijn in 2013 getaxeerd.

De stille reserve is het positieve verschil tussen de marktwaarde en de boekwaarde van een actief. Bij de berekening voor het weerstandsvermogen wordt de nodige voorzichtigheid betracht. Er wordt slechts een deel van de stille reserve tot de beschikbare weerstandscapaciteit gerekend.
Bij objecten van het vastgoedbedrijf nemen we alleen de stille reserve van de objecten uit de categorieën redelijk en goed courant mee, en dan tegen een percentage van 50% respectievelijk 70% van de stille reserve. Voor 2013 is de totale stille reserve van het vastgoedbedrijf berekend op 68 miljoen euro. Conform bovenstaande berekening is de stille

reserve van het vastgoedbedrijf voor 12,8 miljoen in het weerstandsvermogen meegerekend. Dit is 18,8% van de totaal becijferde stille reserve vastgoed.
Ook bij de berekening van de stille reserves van panden van het grondbedrijf wordt voorzichtigheid betracht door slechts 60% van de taxatiewaarde in de berekening van de stille reserves voor het weerstandsvermogen mee te nemen.

Berekening weerstandsvermogen
Als we de beschikbare weerstandscapaciteit afzetten tegen de benodigde weerstands-capaciteit komen we nu uit op een ratio van afgerond 0,9.

$$\text{Ratio } 0{,}9 = \frac{\text{35,9 miljoen euro}}{\text{40,9 miljoen euro}}$$

De ratio bevindt zich hiermee beneden de door de raad vastgestelde wenselijke bandbreedte van 1,0-1,4 maar in lijn met de geprognotiseerde 0,9 bij de programmabegroting 2014. Om de ratio verder te verhogen is afgesproken om de algemene reserve in de komende jaren aan te vullen via het zogenaamde spaarprogramma en de geplande toevoegingen volgens de programmabegroting 2014. Dit is in onderstaand overzicht samengevat.

Ratio	Eind 2013	Eind 2014	Eind 2015	Eind 2016	Eind 2017
Programmabegroting 2014	0,9	0,9	1,1	1,2	1,3
Gemeenterekening 2013	0,9				

Het aandeel stille reserves bedraagt overigens 61% van de totale beschikbare weerstandscapaciteit (2012: 81%).

Bij de bespreking van het rekenkameronderzoek vastgoedbeleid op 3 februari 2014 is de motie ‘terugbrengen aandeel stille reserves in het weerstandsvermogen’ aangenomen. Als opvolging van deze motie wordt in deze paragraaf inzicht verschaft in de mogelijke scenario’s om het aandeel van de stille reserves binnen het weerstandsvermogen te verlagen. Deze scenario’s zijn onder te verdelen in het verhogen van het aandeel algemene reserve, het meetellen van een lager aandeel van de stille reserves of een deel van de stille reserves te verzilveren en toe te voegen aan de algemene reserve.
In de programmabegroting 2014 zijn overigens al maatregelen opgenomen die het aandeel algemene reserve verhogen, namelijk door toevoegingen volgens het ingestelde spaarprogramma bij de programmabegroting 2013 en het toevoegen van diverse vrij beschikbare budgetten en reserveringen.

Op deze wijze wordt bereikt dat het aandeel stille reserves van 81% volgens de jaarrekening 2012 uiteindelijk afneemt tot 43% voor de jaarschijf 2017 volgens de programmabegroting 2014.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Aandeel stille reserve	81%	61%	58%	51%	46%	43%

Het verhogen van de algemene reserve betekent dat er geld moet worden vrijgemaakt door extra bezuinigingen of het herbestemmen van gedane reserveringen. Gelet op de bezuinigingsoperaties van de afgelopen jaren worden deze mogelijkheden echter steeds kleiner geacht.

In onderstaande tabel is het verloop van de ratio opgenomen volgens de programmabegroting 2014.

Verloop PB 2014	JR 2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ratio	0,7	0,9	0,9	1,1	1,2	1,3

Als we de stille reserve voor een lager bedrag meetellen heeft dit direct gevolgen voor de ratio. Door uit te gaan van 0%, 10%, 15%, 25% respectievelijk maximaal 50% aandeel stille reserves binnen het weerstandsvermogen, ontstaat de volgende cijferreeks.

Aandeel stille reserves ten opzichte van totale weerstandscapaciteit	Ratio 2013
Aandeel 50%	0,6
Aandeel 25%	0,4
Aandeel 15%	0,3
Aandeel 10%	0,3
Aandeel 0%	0,3

Een andere optie betreft het te gelde maken van een deel van de stille reserve en de verkoopopbrengst (boekwinst) toe te voegen aan de algemene reserve. Concreet betekent dit dat de goed courante en redelijk courante panden, die vanuit beleidsoogpunt onttrokken kunnen worden aan hun maatschappelijke bestemming, gefaseerd op de markt gebracht worden voor verkoop. Het voorwerk hiervoor is reeds gebeurd in de “Taskforce Vastgoed” waarbij de gehele portefeuille gescreend is op verkoopbaarheid vanuit beleids-, vastgoed- en financieel perspectief. Dat heeft geresulteerd in een verkooplijst van 28 panden waarvan 15 panden momenteel actief (maar ook gefaseerd) in verkoop worden gebracht. Overigens moet de verkoopopbrengst eerst benut worden ter dekking van eerdere afdrachten uit het Vastgoedbedrijf (totaal 2,1 miljoen) en hebben verkopen ook invloed op het toekomstige verloop van de vastgoedreserve. Het potentieel aan “te gelde te maken” stille reserve met inachtneming van de eerdere taakstelling zal vanuit vastgoedperspectief nog beoordeeld moeten worden.

3.7.3. Tabel met risico's, financiële gevolgen en maatregelen

	Onderwerp	Risico	Financieel gevolg JR 2013	Financieel gevolg PB 2014	Klasse	Kans
1.	Aan derden verstrekte leningen worden niet afgelost	Het niet of niet tijdig ontvangen van aflossingen op verstrekte leningen.	0 - 9.100.000	0 - 9.100.000	5	2
2.	Onvoorziene bijdragen	Onvoorziene bijdragen aan risico’s verbonden partijen, gemeenschappelijke regelingen en gesubsidieerde instellingen.	0 - 8.750.000	0 - 8.750.000	5	4
3.	Conjunctuur invloeden en daarmee samenhangende incidentele effecten	Als gevolg van schommelingen in de conjunctuur kunnen zowel aan de kosten als de opbrengstenkant onvoorziene	0 - 5.000.000	0 - 5.000.000	5	3

		nadelige incidentele effecten optreden.				
4.	Personele krimp	Het niet (tijdig) realiseren van de krimpopgave vanaf 2015.	0 - 4.500.000	0 - 4.500.000	5	4
5.	Majeure stedelijke investeringsopgaven (MSI)	Risico's van de gestarte door de raad geaccordeerde projecten MSI. Dit betreft een optelsom van de financieel gekwantificeerde risico's.	0 - 1.000.000	0 - 1.635.000	4	5
6.	Overige onvoorziene bijdragen	Overige onvoorziene risico's die leiden tot financiële schade, waaronder de projectrisico's (exclusief MSI). Risico's op het gebied van aanbesteding, planning, bezwaarprocedures, prijsstijgingen, rente effecten etc.	0 - 2.500.000	0 - 2.500.000	5	3
7.	Gewaarborgde geldleningen	Gemeente wordt door geldverstrekker als borg aangesproken i.v.m onvoldoende zekerheden.	0 - 5.800.000	0 - 5.800.000	5	2
8.	BUIG-MAU	Meerjarige Aanvullende Uitkering wordt niet meer toegekend, hetgeen niet direct is bij te sturen door aanpassen van beleid.	0 - 1.870.000	0 - 3.000.000	5	4
9.	Onvoorziene (weers) omstandigheden die niet zijn verzekerd	Extra kosten als gevolg van onvoorziene extreme weersomstandigheden.	0 - 1.000.000	0 - 1.000.000	4	3
10.	Calamiteit	Calamiteit binnen de gemeente wat leidt tot extra uitgaven	0 - 5.000.000	0 - 5.000.000	5	1
11.	Open einde regelingen	Door het bestaan van open einde regelingen bestaat de kans dat de uitvraag hoger is dan de begrote middelen Hetgeen niet bij te sturen is door aanpassen van beleid.	0 - 1.300.000	0 - 1.300.000	5	3

3.7.4. Financiële status en weerbaarheid

In deze paragraaf willen we door middel van indicatoren inzicht verschaffen in de financiële status (hoe financieel gezond is de gemeente) en weerbaarheid (welke mogelijkheden zijn er in financieel moeilijke tijden). Het is een set van indicatoren en normen die door een landelijke werkgroep van gemeenten is samengesteld.
Het overzicht was in de programmabegroting 2014 een eerste proeve en nog niet compleet.
In deze jaarrekening is een volledig overzicht opgenomen.

De financiële status en weerbaarheid laat in één overzicht de financiële gezondheid van de gemeente zien op dit moment: zo staat de gemeente er financieel voor.
Door deze stresstest jaarlijks toe te passen (bij begroting, jaarrekening en meerdere jaren

achtereen) wordt ook inzicht gegeven in relevante trends voor het financiële en risico-beleid. Hiermee kan meer inzicht worden geboden in de sterke en zwakke punten van de financiële huishouding. Tegelijkertijd biedt het inzicht in de beschikbare bijsturingsmogelijkheden.

Samenvatting				
Indicatorgroep	Indicator	Voldoende	Neutraal	Onvoldoende
1. Lokale lasten	1.1 Lokale lastendruk	> 5% lagere lastendruk dan gemiddeld	Gemiddelde lastendruk in Nederland	> 5% hogere lastendruk dan gemiddeld
	1.2 Onbenutte belastingcapaciteit OZB	Onbenutte belastingcapaciteit > 0,25% exploitatietotaal (voor mutaties reserves)	Onbenutte belastingcapaciteit tussen 0% en 0,25% van exploitatietotaal	Geen onbenutte belastingdruk beschikbaar
	1.3 Derving OZB i.v.m. leegstand	< 1% OZB opbrengst n-woningen	1% tot 5%	> 5% OZB opbrengst n-woningen
	1.4 Kostendekkendheid leges	Extra ruimte > 1% van exploitatietotaal voor mutaties reserves	Extra ruimte 0% tot 1% van exploitatietotaal voor mutaties reserves.	Geen ruimte in tarieven.
2. Schuldpositie, vreemd vermogen	2.1 Schuldratio	< 50%	50% tot 80%	> 80%
	2.2 Netto schuld / exploitatie (netto schuldquote)	< 90%	90% tot 130%	> 130%
	2.3 Netto schuld per inwoner	> 20% afwijking naar beneden	gemiddelde nettoschuld alle gemeenten	> 20% afwijking naar boven
	2.4 Schuldevolutie	> 15% afname	tussen 15% afname en 15% toename	> 15% toename
	2.5 Netto rentelasten / exploitatie	< 1% van totale exploitatie	1% tot 3%	> 3% van totale exploitatie
	2.6 Rentereserve	Reserve voldoende om 2 jaren schommelingen op te vangen	Reserve voldoende om 1 jaar schommelingen op te vangen.	Geen rentereserve.
	2.7 Omslagrente - werkelijke rente	Werkelijke rente < omslagrente en nog niet ingezet in begroting.	Werkelijke rente = omslagrente.	Werkelijke rente > omslagrente

Samenvatting				
Indicatorgroep	Indicator	Voldoende	Neutraal	Onvoldoende
3. Reservepositie, eigen vermogen	3.1 Ratio weerstandsvermogen	> 1,4	1,0 tot 1,4	< 1,0
	3.2 Mogelijkheden om beschikbare weerstandscapaciteit te verbeteren	Mogelijkheden om ratio te verbeteren tot > 1,4	Mogelijkheden om ratio te verbeteren tot 1,0 - 1,4	Geen verbetermogelijkheden
	3.3 Aandeel stille reserves in weerstandsvermogen	<25%	25%-50%	>50%
4. Leningen, garantstellingen en waarborgen	4.1 Zekerheden leningen, garantstellingen en waarborgen	> 95% zekerheden	90% tot 95% zekerheden	< 90% zekerheden
5. Meerjarig onderhoud kapitaalgoederen	5.1 Toereikendheid onderhoudsbudget-ten, incl. vervangings-investeringen	geen extra budget nodig	0 tot 1% van de exploitatielasten	> 1% extra budget nodig
6. Grond-exploitaties	6.1 Afhankelijkheid grondexploitaties voor sluitende begroting	Niet afhankelijk van grondexploitaties voor sluitende begroting		Afhankelijk van grondexploitaties voor sluitende begroting.
	6.2 Winstverwachting grondexploitaties	Positieve winstverwachting		Geen positieve winstverwachting
	6.3 Algemene reserve grondbedrijf en risicoreserve grondbedrijf versus risico's	Reserve grondbedrijf > omvang risico's grondbedrijf	Reserves grondbedrijf 98% tot 100% risico's grondbedrijf.	Reserve grondbedrijf < 98% risico's grondbedrijf
	6.4 Toekomstig nog te realiseren baten en lasten in relatie tot de BIE (Bouwgrond In Exploitatie)	toekomstige baten en lasten/ actuele boekwaarde BIE < 2	waarde tussen 2 en 3	> 3
	6.5 NIEGG (Niet In Exploitatie Genomen Gronden)	Exploitatielasten zijn structureel afgedekt	Incidenteel	Exploitatielasten zijn niet afgedekt
7. Financiële evenwicht	7.1 Ombuigingen, taakstellingen	< 1% van begrotingstotaal nog in te vullen	1% tot 2% begrotingstotaal	> 2% begrotingstotaal
	7.2 Verhouding Structureel / Incidenteel	> 98% structurele lasten afgedekt met structurele	96% tot 98% structurele lasten afgedekt met structurele	< 96% structurele lasten afgedekt met structurele baten

Samenvatting				
Indicatorgroep	Indicator	Voldoende	Neutraal	Onvoldoende
		baten	baten	
	7.3 Meerjarig sluitende begroting	Alle jaren sluitend	1e of 4e jaar sluitend	1e of 4e jaar niet sluitend, preventief toezicht

Hieronder volgt een toelichting op de individuele indicatoren en normen. Waar mogelijk zijn ook de scores vermeld.

1. Lokale lasten

1.1 Lokale lastendruk

De lokale lastendruk is de druk van de lasten van rioolheffing, afvalstoffenheffing en OZB. Het gemiddelde van Nederland is 679 euro (COELO 2013). Enschede heeft een lastendruk van 741 euro en scoort daarmee onvoldoende. In vergelijking met de twentse gemeenten is Enschede overigens geen uitschieter.

1.2 Onbenutte belastingcapaciteit OZB

Landelijk mag de OZB opbrengst jaarlijks voor alle gemeenten gezamenlijk een vastgestelde stijging laten zien. Voor 2013 is dit bepaald op 3% (macronorm). Het verschil ten opzichte van de tariefstijging is de onbenutte belastingcapaciteit. De score is voldoende bij een onbenut deel van meer dan 0,25% van het batentotaal, neutraal bij minder dan 0,25% en onvoldoende als er geen onbenut deel is. De tariefstijging is voor onze gemeente bepaald op 1,75%. Een deel van de belastingcapaciteit (in 2013 0,08%) is nog niet benut. Hiermee is de score neutraal.

1.3 Inkomstenderving OZB door leegstand niet-woningen

Leegstand kost de gemeente geld. Er bestaat een directe relatie tussen de opbrengst OZB gebruikers niet-woningen en leegstand. De score is neutraal bij een derving OZB tussen de 1% en 5% van de OZB-opbrengst n-woningen, neutraal bij minder dan 1% en onvoldoende bij groter dan 5%. De gemeente Enschede scoort net onvoldoende nl 5,46%.

1.4 Kostendekkendheid leges

Deze indicator geeft aan in hoeverre de lasten bij de leges worden gedekt door de baten. Als de kostendekkendheid lager uitkomt, is er mogelijk ruimte om meer baten te realiseren. De kostendekkendheid bij omgevingsvergunningen, algemene dienstverlening en marktgelden is lager dan 100%. Met 0,17% van het batentotaal is er slechts beperkt ruimte voor het verhogen van de baten. De score is neutraal.

2. Schuldpositie

2.1 Schuldratio

De schuldratio zegt welk aandeel van de bezittingen is belast met schulden. Deze ratio is de som van de kortlopende en de langlopende schulden gedeeld door het balanstotaal. Hoe lager de uitkomst hoe gunstiger dit is. We financieren dan immers meer met eigen vermogen. Een factor van 80% of hoger wordt gezien als een hoge mate van financiering met vreemd vermogen. Enschede heeft een schuldratio van 83% en scoort daarmee onvoldoende.

2.2 Netto schuld / exploitatie

De schuld als aandeel van de exploitatie geeft een indicatie van de druk van de rentelasten op de exploitatie. De schuld als aandeel van de exploitatie is de som van de kortlopende schulden, de langlopende schulden en de crediteurenvorderingen minus de

debiteurenvorderingen en de liquide middelen gedeeld door de totale inkomsten. De VNG geeft aan dat bij een score van meer dan 90% voorzichtigheid is geboden. Enschede heeft een verhouding van 78% en scoort ruim voldoende.

2.3 Netto schuld per inwoner
Deze indicator is de hiervoor beschreven netto schuld gedeeld door het aantal inwoners. Binnen een afwijking van 20% van het gemiddelde in Nederland is de score neutraal, daarbuiten voldoende (-20%) of onvoldoende (+20%). Enschede scoort hierop onvoldoende (gegevens eind 2012).

2.4 Schuldevolutie
Deze indicator geeft de ontwikkeling van de schuld aan. Dit is het procentuele verschil tussen de netto schuld per inwoner op 31-12-2013 (3.509 euro) en de netto schuld per inwoner op 31-12-2012 (3.469 euro). Dat is een toename van 1,2%, de score is neutraal.

2.5 Netto rentelasten /exploitatie
Dit is het aandeel van de externe rentelasten (incl. financial lease) in de exploitatie. De indicator geeft aan welk deel van de exploitatie gebonden is door het betalen van rente aan banken. Minder dan 3% van de exploitatiekosten zijn rentelasten. De score is neutraal.

2.6 Rentereserve
De rentereserve is een reserve om tegenvallers (risico's) op het renteresultaat te kunnen opvangen. Een dergelijke reserve biedt natuurlijk alleen maar soelaas voor incidentele tegenvallers en is in principe geen structurele oplossing bij oplopende renteniveaus. De buffer binnen de reserve weerstandsvermogen heeft voldoende omvang om 2 jaar renteschommelingen op te vangen (1.000.000 euro). De score is voldoende.

2.7 Werkelijke rente - omslagrente
De omslagrente wordt volgens vastgelegde uitgangspunten berekend. Als de werkelijke rente (gem. actuele rentevoet van de portefeuille) afwijkt heeft dit invloed op de exploitatie. De omslagrente is hoger dan de werkelijke rente. Er blijft een klein renteresultaat over, maar dit voordeel is ingezet in de begroting. De score is neutraal.

<u>3. Reservepositie</u>
3.1 Ratio weerstandvermogen
Het weerstandvermogen geeft de mate aan, waarin de gemeente in staat is om de nadelige gevolgen van risico’s op te vangen zonder dat het beleid moet worden gewijzigd. Het geeft inzicht in de robuustheid van de financiële positie van de gemeente. De score bij de jaarrekening 2013 is 0,8 en daarmee onvoldoende. Een score tussen de 1,0 en 1,4 is voldoende (norm volgens nota weerstandsvermogen en risicomanagement).

3.2 Mogelijkheden om beschikbare weerstandscapaciteit te verbeteren
De algemene reserve en de stille reserves vormen ons directe weerstandvermogen, bedoeld om risico’s af te dekken. Daarnaast is sprake van indirect weerstandvermogen (spaarprogramma, onbenutte belastingcapaciteit en vrij te maken bestemmingsreserves die niet worden gebruikt ter dekking van kapitaallasten van investeringen met economisch nut). Deze kunnen worden gebruikt om de weerstandscapaciteit te verbeteren. De gemeente heeft deze mogelijkheden, de score is voldoende.

3.3 Aandeel stille reserve in weerstandsvermogen
Deze indicator geeft aan wat het aandeel stille reserves bedraagt ten opzichte van de totale beschikbare weerstandscapaciteit. Als het percentage minder dan 25 procent is dan is de

score voldoende, tussen de 25 en 50 procent neutraal en hoger dan 50 procent onvoldoende. Enschede scoort in 2013 met 63 procent onvoldoende (2012: 81 procent).

4. Uitstaande leningen, garantstellingen en waarborgen

4.1 Zekerheden leningen, garantstellingen en waarborgen

Met betrekking tot de leningen is geanalyseerd welke zekerheden zijn gesteld en welke positie de gemeente inneemt in geval de geldlener in gebreke blijft. Niet alleen de positie, ook het feit of zekerheden zijn gesteld (onderpand) bepalen het risicoprofiel voor onze gemeente. Indien geen onderpanden zijn verstrekt is het risico immers hoger (aangezien er geen aanspraak kan worden gemaakt op de waarde van enig onderpand). De score voor deze indicator is neutraal.

5. Meerjarig onderhoud

5.1 Toereikende onderhoudsbudgetten

Wij zijn verantwoordelijk voor het onderhoud aan de kapitaalgoederen binnen onze gemeente. Veelal betreft dit kapitaalgoederen in de openbare ruimte zoals wegen, groen en civieltechnische kunstwerken. Uitgangspunt hierbij is of de budgetten toereikend zijn om het normniveau van een 6 te waarborgen (indien de kwaliteit zakt onder de 6 is sprake van kapitaalvernietiging met op termijn extra kosten). Enschede scoort hier neutraal (<1% van de exploitatielasten).

6. Grondexploitatie

6.1 Afhankelijkheid grondexploitatie voor sluitende begroting

Zodra in de meerjarenbegroting rekening wordt gehouden met winsten vanuit de grondexploitaties bestaat er een bepaalde druk op de exploitaties om deze winsten daadwerkelijk te realiseren. Het niet realiseren betekent immers een direct dekkingsprobleem in de begroting. Lagere grondverkopen hebben dan direct effect op de reguliere exploitatie. In de meerjarenbegroting van Enschede zijn dergelijke winsten niet ingeboekt, zodat de score voldoende is.

6.2 Winstverwachting grondexploitaties

Op het moment dat er positieve resultaten uit de grondexploitaties worden gerealiseerd heeft de gemeente middelen die kunnen worden ingezet of gespaard voor moeilijke tijden. De meerjarige winstverwachting van de grondexploitaties is positief, zodat de gemeente op deze indicator voldoende scoort. Wel is de winstverwachting afgenomen.

6.3 Algemene reserve grondbedrijf en risicoreserve grondbedrijf versus risico's

De algemene reserve grondbedrijf is om risico's van het grondbedrijf op te vangen. De reserve moet zodanig zijn dat de risico's kunnen worden opgevangen. Hierin zit bijvoorbeeld opgenomen of de meerjarig geplande woningproductie/uitgifte bedrijventerreinen wordt gehaald. De reserve grondbedrijf (negatief) is niet groot genoeg om alle risico’s op te vangen, waardoor de score onvoldoende is.

6.4 Toekomstig nog te realiseren baten en lasten in relatie tot de BIE (Bouwgrond In Exploitatie)

Deze indicator geeft aan wat nog aan kosten en opbrengsten moet worden gerealiseerd in relatie tot de actuele boekwaarde van de BIE (Bouwgronden In Exploitatie). Als dit te hoog is dan geeft dit aan dat er nog veel te verrichten inspanningen zijn met mogelijke risico’s. Als de geraamde baten en lasten samen drie keer groter zijn dan de huidige boekwaarde dan is de score onvoldoende. Enschede heeft een score van 4,36 en scoort daarmee onvoldoende (2012 4,48).

6.5 NIEGG (Niet in exploitatie genomen gronden)
De waardering gebeurt tegen directe opbrengstwaarde. Deze indicator geeft aan of de exploitatielasten structureel of incidenteel zijn afgedekt: (rente en beheerskosten - vergoeding). Waarbij structureel gedekt voldoende is, incidenteel neutraal en niet afgedekt onvoldoende is. Enschede scoort hierop neutraal.

7. Financieel evenwicht

7.1 Ombuigingen
We hebben diverse bezuinigingsmaatregelen ingezet. De daaruit voortvloeiende bezuinigingen zijn grotendeels gerealiseerd. Met een verhouding nog in te vullen ombuigingen van het begrotingstotaal van 0,05% in 2015 is de score voldoende.

7.2 Verhouding structurele lasten en structurele baten
Structurele lasten moeten worden afgedekt door structurele baten. Andersom mogen incidentele lasten worden afgedekt door incidentele baten. Meerjarig zijn de structurele lasten voor meer dan 99,5% (2014) afgedekt met structurele baten en daarmee is de score voldoende.

7.3 Sluitende begroting
De begroting 2014 of uiterlijk het laatste jaar van de bijbehorende meerjarenraming 2015 t/m 2017 moet materieel sluitend zijn. In dat geval is de score neutraal. Als alle jaren sluitend zijn dan is de score voldoende. Voor Enschede moet de begroting uiterlijk vanaf het jaar 2016 in evenwicht zijn in verband met het niet sluitend zijn van de begroting 2013 en 2014. Met een materieel sluitende begroting vanaf 2016 is de score voor Enschede neutraal.

3.8. Grondbeleid

Inleiding
In deze paragraaf gaan wij vooral in op de resultaten van het in 2013 gevoerde grondbeleid. Waar nodig wordt ook het verwachte grondbeleid in de komende periode 2014 – 2017 en de verwachte resultaten beschreven.
Conform artikel 16 BBV bevat deze paragraaf:

- een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen zoals opgenomen in de verschillende relevante programma's;
- een aanduiding van de wijze waarop het grondbeleid zal worden uitgevoerd;
- de ontwikkelingen in 2013;
- een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- een onderbouwing van de (te verwachten) winstneming;
- de beleidsuitgangspunten van de reserve grondzaken in relatie tot de risico's van grondzaken;
- een vooruitblik MPG.

Grondbeleid: visie en uitvoering
In februari 2010 is de Nota Grondbeleid door de raad van Enschede vastgesteld. Hierin is vastgelegd dat wordt ingezet op een actief grondbeleid, "tenzij". In de praktijk betekent dit dat er sprake is van "situationeel grondbeleid". Per project wordt - op basis van een realisatiestrategie - gekozen uit een scala aan grondbeleidstrategieën: actief, passief of faciliterend grondbeleid. Naast het zelf actief realiseren van een nieuwe bestemming in het kader van het actieve grondbeleid – de gemeentelijke grondexploitaties -, is de gemeente ook financieel betrokken bij particuliere grondexploitaties (via exploitatieovereenkomsten), Publiek Private Samenwerkingsconstructies of (regionale) samenwerkingsverbanden.
De laatste jaren wordt nauwelijks grond gekocht en is sprake van een passief en faciliterend grondbeleid

De Nota Grondbeleid 2010 is de afgelopen jaren uitgewerkt in diverse beleidsnota's zoals de Nota Bijdrage Ruimtelijke Ontwikkelingen (2011), de beheerregels Grondexploitaties (2012) en de Nota weerstandsvermogen en risicomanagement (2012).
In 2013 is een aantal nieuwe (beleids)kaders vastgesteld. Deze zijn een nadere uitwerking van de Nota Grondbeleid 2010. Hieronder worden deze kort beschreven.

<u>Nota van Uitgangspunten voor het MPG</u>
Voor het MPG 2014 is voor het eerst gewerkt met Nota van Uitgangspunten opgesteld (NvU). Door in het begin van het MPG-proces de uitgangspunten ten aanzien van parameters, plankosten, programma, planning en prijzen (de 5 P's) vast stellen kunnen de grondexploitatiebegrotingen in één keer worden geactualiseerd (Lean-traject).
De Nota van Uitgangspunten MPG is een nieuw product dat is geïntroduceerd in het Advies "Programmatisch sturen en monitoren" (vastgesteld door B&W begin oktober 2013). Dit product helpt om het proces te versnellen doordat vooraf besluitvorming is georganiseerd over de belangrijkste uitgangspunten ten behoeve van het opstellen MPG.

<u>Monitor Wonen en Werken</u>
De raad heeft met het vaststellen van de Stedelijke Koers opdracht gegeven om jaarlijks te evalueren en te monitoren op het beleid met betrekking tot wonen, kantoren en bedrijven en vervolgens de programmering en fasering te actualiseren. Hiertoe is in oktober 2013 het Advies "Programmatisch sturen en monitoren" inclusief eerste monitor Wonen en werken -

door B&W vastgesteld. De Monitor Wonen & Werken maakt een koppeling tussen de feitelijke marktsituatie, de bestaande programmering en trends. In tegenstelling tot de Stedelijke Koers gaat de Monitor behalve over koopwoningen ook over huurwoningen. De monitor zal twee keer per jaar worden opgesteld.

Opbouw parameters MPG en expertpanel

Eén van de moties die is aangenomen bij het rapport “Grip op Grond” heeft betrekking op de parameters. De raad heeft het college verzocht om de gebruikte parameters extern te laten toetsen en de overwegingen van keuzes inzichtelijk te maken. Het raadsvoorstel over de wijze van opbouw van de parameters is in het voorjaar 2013 in de raad behandeld. Eind 2013 is een expertpanel van externe deskundigen ingesteld.
Op basis van een advies van het expertpanel zijn de parameters voor het MPG 2014 bepaald in het kader van besluitvorming over de Nota van Uitgangspunten MPG.

Actualisatie Nota Grondprijsbeleid

Eind 2013 is een nieuwe nota Grondprijsbeleid door de raad vastgesteld. Met het vaststellen van deze nota is het beleid geworden om elk jaar de grondprijzen voor de projecten in uitgifte te gaan taxeren. Hiermee worden de meest marktconforme prijzen bereikt.

Bestemmingsreserve Gronduitgifte

Met het vaststellen van de Nota Grondprijsbeleid is er een bestemmingsreserve Gronduitgifte van € 2,5 miljoen ingesteld. Deze reserve is ingesteld om een stimulans te kunnen geven in de uitgifte en meer maatwerk te kunnen leveren. Het college van B&W beslist hierover.
Het kan bijvoorbeeld gaan om kavels met incourante hoeken of een reststrook op een terrein die ongewild blijken in de markt. Sommige van deze bedrijfs- of woningbouwkavels liggen al jaren op een afnemer te wachten. Daarnaast kan het om unieke gevallen gaan waarbij van de afnemer een tegenprestatie wordt verwacht in de vorm van onderscheidende duurzaamheidsmaatregelen of social return on investment.

Plankosten

De tijden zijn veranderd. De gemeente is minder aan zet en krijgt steeds meer een rol in het aanjagen en begeleiden van nieuwe initiatieven dan dat het zelf projecten ontwikkelt. Projecten lopen daarbij minder vaak lineair van voorbereiding tot realisatie. Ze duren langer en vragen een andere meer procesgerichte inzet van onze adviseurs en projectleiders, zij moeten arrangeren. Er is daardoor aan de ene kant minder capaciteit nodig omdat er minder projecten lopen. Aan de andere kant is er wel een slagvaardige kernorganisatie nodig die projecten aanjaagt en begeleid. Gemeentelijke investeringen in de prille voorfase van projecten leveren namelijk een veelvoud aan investeringen op, zowel vanuit de markt als van andere overheden zoals de provincie (multiplier-effect).
Er is dan ook een voorstel in voorbereiding door de directeur Stedelijke Ontwikkeling. Doel is een kernformatie voor Stedelijke Ontwikkeling te realiseren die werkt aan het versterken van het centrum en projecten en initiatieven in de stad aanjaagt. Deze kernformatie moet minder of helemaal niet meer drukken op het MPG. Daarnaast worden veel apparaatskosten toegerekend aan het grondbedrijf. Dit terwijl deze kosten niet altijd een directe relatie lijken te hebben met het grondbedrijf c.q. het MPG. Een mogelijkheid is om dergelijke structurele kosten niet toe te rekenen aan het grondbedrijf maar te dekken met algemene middelen.

Alle moties van ‘Grip op grond’ over grondbeleid afgehandeld

Door bovenstaande is verder invulling gegeven aan het actualiseren van de financiële, organisatorische en beleidskaders en het daarmee verder ‘op orde brengen van de basis’. Het betekent dat alle moties naar aanleiding van Grip op grond die betrekking hadden op het grondbeleid / het grondbedrijf zijn afgehandeld. Dit geldt ook voor de 4 aangenomen moties

naar aanleiding van de Stedelijke koers.

Ontwikkelingen in 2013 en prognose 2014

Productiecijfers 2013

projectnaam	begroot MPG 2013	uitgegeven 2013	Prognose 2014
De Eschmarke	1		2
Diekman wonen	1		1
Brunink	1	2	5
Vaneker	10		5
Gesssinkweg Bijvank	1		1
Kansrijke stedelijke locaties	**1**		2
Hardick en Seckel	8		
Binnenstad Roombeek	11	11	27
Totaal gemeentelijke projecten	**34**	**13**	**43**
De Laares	30		47
Bleekerij	42	14	10
GEM Zuiderval	36		4
Totaal particuliere projecten	**108**	**14**	**61**
Eindtotaal	**142**	**27**	**104**

De MPG uitgifteprognose woningbouw laat zien dat tot einde looptijd (2030) in totaal nog 1.549 woningen gerealiseerd moeten worden. Het gaat om 766 woningen uit gemeentelijke grondexploitaties en om 783 woningen uit particuliere grondexploitaties. Tot en met 2020 gaat het om 510 woningen uit gemeentelijke projecten en om 746 woningen uit particuliere projecten. De door de gemeente te realiseren aantallen woningen zijn meer gespreid over de totale looptijd.

Werken: bedrijventerreinen

Projectnaam	begroot MPG 2013 (in hectare)	realisatie 2013 (in hectare)	prognose 2014 (in hectare)
Binnenstad Roombeek	0,51		0
Euregiopark II	1,08	0,27	0,74
Josink Es	1,39		0,77
Unisson bedrijventerein	0,20		0,31
Westerval	0,66		0,17
Hardick en Seckel	0,31		0,23
Twekkeleres (3e havenarm)	0,66		0,37
Totaal lopende projecten	**4,81**	**0,27**	**2,59**

De Marssteden	1,53	1,53	0
Totaal af te sluiten projecten	**1,53**	**1,53**	**0**
Eindtotaal	**6,34**	**1,80**	**2,59**

De fasering bedrijventerreinen is gebaseerd op de door de raad op vastgestelde bedrijventerreinenvisie Netwerkstad (maart 2014).De uitgifte is gemiddeld 3,5 hectare per jaar. De niet verkochte opbrengsten uit 2013 zijn verder uitgefaseerd. De fasering loopt nu van 2014 tot en met 2039. De MPG uitgifteprognose bedrijventerreinen laat zien dat tot einde looptijd (2039) in totaal nog 81 hectare uitgegeven moet worden.

Werken: kantoren

Projectnaam	begroot MPG 2013 (in m2 bvo)	realisatie 2013 (in m2 bvo)	prognose 2014 (in m2 bvo)
Binnenstad Roombeek	77	0	529
B&S Valley	7.286	0	4.863
GEM Zuiderval	8.470	0	807
Totaal lopende projecten	**15.833**	**0**	**6.199**
B&S park	6.000	1.997	0
Totaal af te sluiten projecten	**6.000**	**1.997**	**0**
Eindtotaal	**21.833**	**1.997**	**6.199**

De MPG uitgifteprognose kantoren laat zien dat t/m 2020 in totaal nog ruim 36.000 m2 bvo uitgeefbaar is. Tot het einde van de looptijd (2030) is in totaal nog bijna 71.000 m2 bvo uitgeefbaar.

Financiële positie Grondbedrijf

De belangrijkste uitkomsten ten aanzien van de financiële positie van het Grondbedrijf worden hieronder weergegeven.

Reservepositie Grondbedrijf

De Reserve Grondbedrijf wordt bepaald door de (in het verleden) behaalde winsten en de getroffen voorzieningen voor verliesgevende projectgebonden complexen (grondexploitaties) en functionele complexen.

Herziening MPG 2014 (in mln. euro)		
Bouwgrond in exploitatie (BIE)	-16,41	
Af te sluiten complexen (BIE)	-0,04	
NIEGG + Overige gronden	0,79	
Erfpachtgronden	0,07	
Overige Functionele Complexen	16,19	
Overige rechtstreeks t.l.v.reserve	0,05	
Verbetering reserve GB		0,63
MPG 2013 - reserve GB stand 1-1-2013		-5,22
MPG'14 RESERVE GB		-4,58

Overheveling naar algemene reserve	-5,59
MPG'14 RESERVE GB stand 31-12-2013	-10,17
(alle bedragen op ncw 31-12-2013)	

De Reserve Grondbedrijf kende per 1-1-2013 een negatieve stand van € 5,0 miljoen (= € 5,2 miljoen netto contante waarde per 31-12-2013). Op 31-12-2013 was deze met € 5,0 miljoen verslechterd naar een negatieve stand van € 10,1 miljoen.
Een aantal aspecten heeft een negatieve weerslag gehad op de reserve. De belangrijkste zijn de grondprijsverlagingen van de woningbouwkavels (gemiddeld 5%), extra benodigde plankosten, de uitfasering van de uitgifte van woningbouw, bedrijventerreinen en kantoren en de geraamde opbrengst- en kostenstijging (parameters). De financiële effecten hiervan zijn opgevangen door het inzetten van de voorziening bedrijventerreinen uit de Stedelijke koers, de vrijval van het gereserveerde bedrag voor bouwclaims en de vrijval van de extra getroffen voorziening binnen de NIEGG (Niet In Exploitatie Genomen Gronden).
Het saldo van de reserve grondbedrijf is inclusief de gevolgen van de vaststelling van de bedrijventerreinenvisie Netwerkstad in maart 2014. De visie heeft uitgewezen dat de voorziening die bij de stedelijke koers is gevormd voor uitname van gronden niet benodigd is. De voorziening is ontstaan vanuit de Stedelijke Koers en ten laste gegaan van de algemene middelen. Met de overheveling van de vrijval voorziening bedrijventerreinen van € 5,6 miljoen aan de algemene reserve komt dit bedrag nu ook weer ten gunste van de algemene middelen.

<u>Reguliere herziening grondexploitaties</u>
Het college heeft op 21 januari 2014 de Nota van Uitgangpunten MPG 2014 vastgesteld. De Nota van Uitgangspunten heeft de basis gevormd voor de herzieningswerkzaamheden van de grondexploitaties, strategische gronden en overige complexen.
In het MPG 2014 is meegenomen:

- Parameters: actualisatie parameter kosten – en opbrengstenstijging (conform uitkomsten expertpanel);

  a. Kostenstijging 2014 0%, 2015 t/m 2017 1% en 2018 e.v. 2%
  b. Opbrengstenstijging 2014 t/m 2017 0% en 2018 e.v. 2%
  c. Rente blijft gehandhaafd op 5% voor de gehele looptijd

- Prijzen grond: actualisatie grondprijzen (conform taxatie). De gemiddelde grondprijsdaling woningbouw bedraagt 5%, de gemiddelde grondprijsdaling bedrijventerreinen bedraagt 2%;
- Plankosten: in 2013 zijn de plankosten voor alle grondexploitaties op basis van de nieuwe fasedocumenten tegen het licht gehouden. Uitkomst hiervan is dat er extra financiële middelen nodig zijn. Dit komt onder andere door een toenemende complexiteit in de lopende projecten ("van uitleg naar binnenstedelijke initiatieven") en het feit dat bij uitfaseren van projecten de reguliere werkzaamheden blijven bestaan. Daarnaast gaat het uitfaseren ook vaak gepaard gaat met actualisatie van de plannen en daardoor met nieuwe begeleiding en toetsing.
- Programmering en Planning: verwerken Bedrijfsterreinenvisie Netwerkstad (betreft uitfasering en geen uitname of afboeking van gronden);
- Reguliere herzieningseffecten (o.a. herwaardering strategisch grondbezit, faseringseffecten en aanpassen van eenheidsprijzen en kostenramingen);

Complexen

Bouwgrond in exploitatie (BIE)
De planontwikkelingen waarbij de gemeente een actief en faciliterend grondbeleid voert worden financieel verantwoord in de grondexploitaties.
In 2013 is er 1 nieuwe grondexploitaties door de raad vastgesteld (Hoog en Droog Vitens).
Per 31-12-2013 kent het Grondbedrijf 30 lopende grondexploitaties met een begroot negatief eindresultaat van 69,1 miljoen euro op netto contante waarde (NCW) 1-1-2014, waarvan:

- 18 verliesgevende en 4 financieel sluitende grondexploitaties met een gezamenlijk begroot tekort van 83,8 miljoen euro op NCW 1-1-2014. Hiervoor is een voorziening getroffen.
- 8 winstgevende grondexploitaties met een begroot positief resultaat van 14,7 miljoen euro op NCW 1-1-2014. Daarvan is 3,8 miljoen euro al gerealiseerd en genomen.

De begrote nog te realiseren winst bedraagt 10,9 miljoen euro.

Per 1-1-2013 zijn 3 grondexploitaties overgebracht naar “af te sluiten complexen”. Het betreft de grondexploitaties: Lonnekererf, Spoorzone Lonneker en Waalstraat/Dollardstraat. De actualisatie van te sluiten complexen leidt tot een verslechtering van het begrote resultaat met 40.000 euro. Dit is het gevolg van verwerken van de boekwaarde en het bijstellen van de ramingen naar actuele inzichten.

Strategische grondvoorraad
Bij het vaststellen van de nieuwe financiële beheersregels is besloten om de strategische grondvoorraad die voorheen was opgenomen in het CVG (complex verspreide gronden) op te delen in Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) en de Overige gronden. Strategische grondvoorraad welke bestemd is voor toekomstige planontwikkeling wordt opgenomen in NIEGG en gronden welke niet bestemd zijn voor toekomstige planontwikkeling (o.a. ruilgronden, te verkopen gronden) worden opgenomen onder de Overige gronden.

Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG)
In het NIEGG zit in totaal 93,8 ha. aan gronden en opstallen met een boekwaarde van 26,8 miljoen euro. Hierop is in de afgelopen jaren 10,6 miljoen euro afgewaardeerd op die gronden waarbij de boekwaarde hoger is dan de economische waarde. De balanswaarde na de herwaardering bedraagt 16,2 miljoen euro per 31-12-2013.

Overige gronden
In het administratieve complex – Overig zat in totaal 160,4 ha. aan gronden en opstallen met een boekwaarde van 22,8 miljoen euro. Hierop is 13,9 miljoen euro afgewaardeerd op die gronden waarbij de boekwaarde hoger is dan de economische waarde. Per 31-12-2013 bedraagt de balanswaarde na de herwaardering 8,9 miljoen euro (1,3 miljoen euro + 7,6 miljoen euro).

Bedragen * 1.000 euro	Hectare	Boekwaarde	Afwaardering	Balanswaarde
NIEGG	93,8	26.800	10.600	16.200
Overige gronden - ruilgronden	26,2	1.300	0	1.300
Overige gronden - te verkopen	134,3	21.500	13.900	7.600
Totaal	**254,3**	**49.600**	**24.600**	**25.100**

Stille reserve
Daarnaast is er ook sprake van een stille reserve van 9,2 miljoen euro, omdat er ook percelen bij zijn waarbij de boekwaarde lager is dan de economische waarde.

NIEGG	4,9 miljoen
Administratief complex overig – ruilgronden	0,2 miljoen
Administratief complex – te verkopen	4,1 miljoen
Totaal Stille reserve	**9,2 miljoen**

Administratieve complexen

Erfpachtgronden
Onder de erfpachtgronden worden de complexen ondergebracht waarop de erfpachtvoorwaarden van toepassing zijn. Jaarlijks wordt dit complex geactualiseerd.
In 2013 is één perceel met een totale oppervlakte van 1,53 hectare toegevoegd. Er zijn geen verkopen geweest. In het complex Erfpachtgronden zit in totaal 20,0 hectare grond met een boekwaarde van 9,6 miljoen euro.
De exploitatie van het complex Erfpachtgronden heeft in 2013 een batig saldo van 0,07 miljoen euro.

Kleine projecten
Dit zijn de projecten waarbij de gemeente medewerking verleend aan particuliere initiatieven en waarbij de kosten worden verhaald middels het afsluiten van exploitatieovereenkomsten. Het bestaat uit 68 projecten (MPG 2013: 58 projecten) met een positieve boekwaarde van 0,2 miljoen euro en een begroot sluitend eindsaldo op 31-12-2013.
De actualisatie van het complex Kleine projecten leidt niet tot een verslechtering van het begrote resultaat.

Overig
Hier worden kosten en opbrengsten geadministreerd van specifieke functies. Jaarlijks worden deze begrotingen geactualiseerd.

De deelcomplexen zijn:

Bijdrage Ruimtelijke Ontwikkeling	11,1 miljoen
Voorziening voor particuliere grondexploitaties en PPS-en	- 21,8 miljoen
Bijzondere plankosten	- 4,6 miljoen
Algemene grondproductiekosten	- 3,6 miljoen
Subsidie BLS Vinac	5,3 miljoen
Uitwerking Stedelijke Koers	6,9 miljoen
Totaal (ncw 1-1-2014)	**- 6,7 miljoen**

Voor de verplichtingen die voortkomen uit deze complexen zijn voorzieningen getroffen ter grootte van 6,7 miljoen euro op NCW 1-1-2014

De benodigde voorziening in het Administratieve complex – overig is in 2013 verminderd met € 16,2 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de vrijval voorziening bedrijventerreinen conform bedrijventerreinenvisie (€ 9,6 miljoen), vrijval voorziening bedrijventerreinen t.b.v. verbeteren reserve grondbedrijf (5,6 miljoen) en de vrijval

voorzieningen claims (€ 2,0 miljoen). Hiertegenover staat een toename van de voorziening met € 1,0 miljoen (RBT € 0,7 miljoen en overige posten € 0,3 miljoen).

Onderbouwing van de winstneming
Op basis van de uitkomsten van het MPG 2014 worden de voorzieningen op het benodigde niveau gebracht. De voorzieningen worden getroffen ten laste van de reserve.
Daarnaast wordt er voortijdig winst genomen met betrekking tot die complexen waar (een deel van) de begrote winst als zeker bestempeld mag worden. Er wordt binnen het MPG – conform de BBV - winstgenomen indien de gemaakte kosten en ook de geraamde nog te maken kosten geheel zijn gedekt door de gerealiseerde verkopen. Elke volgende verkoop wordt dan gezien als gerealiseerde winst. Deze winstnemingen worden gestort in de reserve. De nog te realiseren winst van 10,9 miljoen euro komt naar verwachting uit de grondexploitaties van de volgende projecten:

Woningbouw		
A. Diekman-wonen	1,0 miljoen	(2018)
B. Brunink	4,9 miljoen	(2028)
C. Vrijkomende locaties Brede School	0,8 miljoen	(2017)
D. Velve Lindenhof	0,9 miljoen	(2018)
Totaal woningbouw	**7,6 miljoen**	
Bedrijventerreinen		
1. Euregiopark II	2,3 miljoen	(2029)
2. B&S Valley	1,0 miljoen	(2030)
Totaal bedrijventerreinen	**3,3 miljoen**	

In totaal 7,6 miljoen euro uit woningbouwprojecten (A t/m D) en 3,3 miljoen euro uit bedrijventerreinprojecten (1 en 2). Het aangegeven jaartal betreft de einddatum van het project wanneer de winst naar verwachting kan worden toegevoegd aan de reserve.

Bestemmingsreserve Gronduitgifte
Met het vaststellen van de Nota Grondprijsbeleid is er een bestemmingsreserve Gronduitgifte ingesteld. In 2013 is hier vanuit Diekman een bedrag van 40.000 euro uitgenomen.

Risico's in relatie tot de reservepositie

Weerstandscapaciteit
Conform de Nota weerstandsvermogen en risicomanagement 2012 zijn alle afzonderlijke risico’s van alle complexen samengebracht in één risicosimulatie. De resultaten van die risicosimulatie zijn in onderstaande grafiek weergegeven. Hieruit blijkt dat met 90 procent zekerheid kan worden gesteld dat de financiële positie van het Grondbedrijf maximaal 18,9 miljoen euro kan verslechteren ten opzichte van de huidige begrotingen als alle risico’s zich tegelijk zouden voordoen. In het MPG 2013 werd rekening gehouden met een maximaal risico van 20,6 miljoen euro.

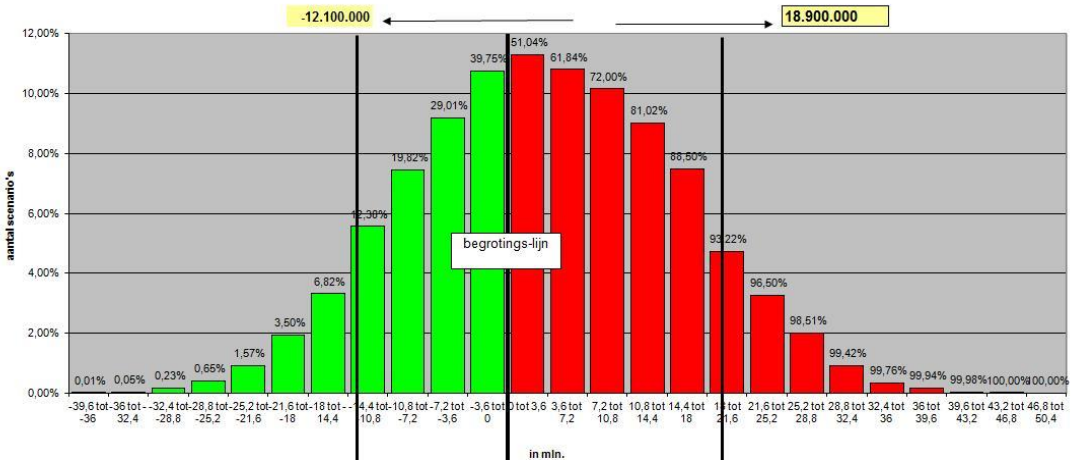

Belangrijkste oorzaken van deze lichte daling van de vereiste weerstandscapaciteit zijn:

- Aanpassing van het risicoprofiel op de rentekosten
- Door verlaging van de grondprijzen is dit risico ook gedeeltelijk verwerkt in de grondexploitaties.
- In enkele grondexploitaties (o.a. B&S Valley, Boddenkamp, Beekwoude en Twekkelerveld) is het positieve risicoprofiel omgeslagen in een negatief risicoprofiel, of is het negatieve risicoprofiel is nog negatiever geworden. Ook is sprake van het opnemen van positieve risico's in de grondexploitaties wat een negatief effect heeft op het risicoprofiel. Hierdoor worden de hierboven genoemde positieve effecten grotendeels teniet gedaan.

De vorm van de grafiek is ten opzichte van het MPG 2013 nauwelijks gewijzigd. Op totaalniveau is de kans op een beter resultaat nog steeds kleiner dan de kans op een slechter resultaat. Er is een aantal positieve risico's in de grondexploitatie opgenomen. Daarnaast is het aantal negatieve risico's toegenomen waardoor het risicoprofiel is verslechterd. In totaliteit is het risicoprofiel is ten opzichte van eind 2012 licht verbeterd

Weerstandsvermogen

Om inzicht te krijgen in het weerstandsvermogen van het grondbedrijf wordt de beschikbare weerstandscapaciteit afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit – inclusief stille reserves – bedraagt € 4,6 miljoen. De op basis van de uitgevoerde risicoanalyses voor de lopende grondexploitaties en de functionele complexen berekende benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 18,9 miljoen

Beschikbare Weerstandscapaciteit

Reserve Grondbedrijf	- 10,2 miljoen
Stille Reserve	9,2 miljoen
Beschikbare Weerstandscapaciteit	**- 1,0 miljoen**

Het weerstandsvermogen Grondbedrijf is onderdeel van het gemeentebrede weerstandsvermogen. In de nota weerstandsvermogen is bepaald dat de gemeente streeft naar een ratio weerstandsvermogen tussen de 1,0 en 1,4.

Vooruitblik MPG 2015 en verder

Er is een aantal ontwikkelingen en trajecten die effect zullen hebben op het komende MPG

Hierbij kan onderscheid worden gemaakt in ontwikkelingen in beleid (o.a. actualisatie van beleidskaders, andere manier van ontwikkelen, samenwerking en afstemming binnen Netwerkstad), ontwikkelingen in projecten (o.a. heroverwegen projectenportefeuille en stimuleren grondverkoop) en overige ontwikkelingen (o.a. risicomanagement, verkoop gemeentelijk vastgoed, organisatie gebiedsontwikkeling).
In hoofdstuk 4 van het MPG 2014 deel 1 wordt hierop nader ingegaan.

3.9. Vastgoed

Inleiding
De vastgoedparagraaf heeft als doel om zicht te geven op de ontwikkelingen en behaalde resultaten in 2013 van de Vastgoedportefeuille en het Vastgoedbedrijf van de gemeente Enschede (VBE). De missie van het VBE is: ‘Het bereiken van maatschappelijk rendement door middel van vastgoed’. Concreet bedoelen we hiermee dat tegenover een financiële investering of jaarlijkse huisvestingssubsidie een positief maatschappelijk effect staat.

Speerpunten van het VBE zijn: integraal portefeuillemanagement, innovatie, duurzaamheid, regionale samenwerking en een stabiele financiële positie. In 2013 is daar een speerpunt aan toegevoegd, namelijk aanpassen regie op vastgoed. Per onderwerp gaan we in op de behaalde resultaten in 2013.

In 2013 heeft een rekenkameronderzoek naar het gemeentelijke vastgoedbeleid plaatsgevonden. De aanbevelingen uit het onderzoek maken grotendeels al deel uit van de cultuur en manier van werken van het VBE in 2013 en worden in 2014 verder ingepast en aangescherpt in de strategie en werkwijzen van het Vastgoedbedrijf.

Aanpassen regie op vastgoed

Vanuit de Raad is de wens geuit meer regie op al het gemeentelijke vastgoed bij VBE neer te leggen. In mei 2013 is het College gestart met een onderzoek naar de consequenties daarvan en in november 2013 volgt uit het Rekenkameronderzoek naar vastgoedbeleid de aanbeveling om meer regie op vastgoed in al zijn aspecten bij VBE neer te leggen. In december 2013 is een besluit aan de Raad voorgelegd om hier invulling aan te geven. In het vervolgtraject worden per onderdeel de condities waaronder het vastgoed wordt overgedragen, het effect op de financiële positie van VBE en mogelijke gevolgen voor de programma’s, inclusief de begrotingswijzigingen ter besluitvorming aan de Raad voorgelegd.

Het gaat hierbij om 18 gebouwen van Planeconomie in de categorie Overig. De gebouwen in de categorieën Bouwgrond In Exploitatie (BIE) en Niet In Exploitatie Genomen Gronden (NIEGG) zijn niet meegenomen en blijven dus in portefeuille van Planeconomie. Daarnaast gaat het om 15 onderwijsgebouwen die niet meer voor onderwijs ingezet worden, 2 gebouwen van de DCW, 6 gebouwen in het Volkspark en de exploitatie en het exploitatierisico van 2 bedrijfsverzamelgebouwen en 9 wijkcentra.

Integraal portefeuillemanagement
In 2013 was de programma-overstijgende sturing gericht op een efficiënte en effectieve portefeuille. Dit om een collegebesluit voor het realiseren van een eenmalige bijdrage vanuit vastgoed in het kader van de stedelijke koers voor te bereiden. Vanuit de taskforce Vastgoed is in 2012 onderzocht welke objecten in aanmerking komen voor verkoop om de taakstelling in de programmabegroting 2013 te realiseren. Daarbij is de gemeentelijke portefeuille op drie prestatie-indicatoren gemeten:

- beleid
- vastgoed
- financieel

Hieruit blijkt dat 28 objecten in aanmerking komen voor verkoop zonder dat dit beleidsmatige consequenties heeft.

In 2013 is de verkoop van een drietal panden voorbereid of gerealiseerd. In 2 gevallen vindt

de feitelijke overdracht plaats in het begin van 2014 en wordt de boekwinst in dat boekjaar gerealiseerd. De verkoop en overdracht van 1 pand is gerealiseerd in 2013. Deze 3 verkopen samen leveren een totale boekwinst op van 1,2 miljoen euro in de jaarschijven 2013/2014 en geven invulling aan de taakstelling die in de programmabegroting 2013 is gesteld. Met dit verkoopresultaat is een belangrijke stap gezet om de éénmalige onttrekking uit de reserve van 1,64 miljoen euro aan te vullen uit boekwinst en de in 2013 te realiseren boekwinst van 0,5 miljoen euro te behalen. De lijst met af te stoten panden bevat 15 panden die aangemerkt kunnen worden als goed courant en redelijk courant, bij het verkopen van vastgoed wordt vanwege de verkoopbaarheid in eerste instantie vooral hierop ingezet. Het potentieel aan boekwinst op deze panden is voldoende om het resterende deel van de onttrekking uit de reserve (1 miljoen euro) aan te vullen.

Innovatie
In 2013 zijn de huidige onderhoudscontracten voor de gehele portefeuille van VBE omgezet van “activiteiten gestuurde” contracten naar “prestatiecontracten”. VBE haalt op deze wijze meer kennis en kunde uit de (regionale) markt. Verder richt VBE zich meer op middellange termijn doelstellingen in plaats van de dagelijkse operationele activiteiten. Kortom, de markt wordt gevraagd om een goede oplossing aan de hand van prestatie-eisen en er wordt niet voorgeschreven hoe dit gerealiseerd moet worden. Uiteraard wordt bewaakt of de gevraagde prestatie geleverd wordt.

Duurzaamheid
In 2013 heeft VBE 407 ton CO2 reductie gerealiseerd, deze reductie is behaald door:

- Realisatie nieuwbouw duurzaam gymlokaal het Riet, label A+.
- Plaatsen van zonnepanelen op 4 gebouwen (225 ton CO2 per jaar).
- Onderhoud (182 ton CO2 per jaar):

In onderstaande figuur is te zien wat de reductie aan CO2 uitstoot is vanaf 2011 (blauwe lijn) en hoe deze zich verhoudt tot de doelstelling (rode lijn).

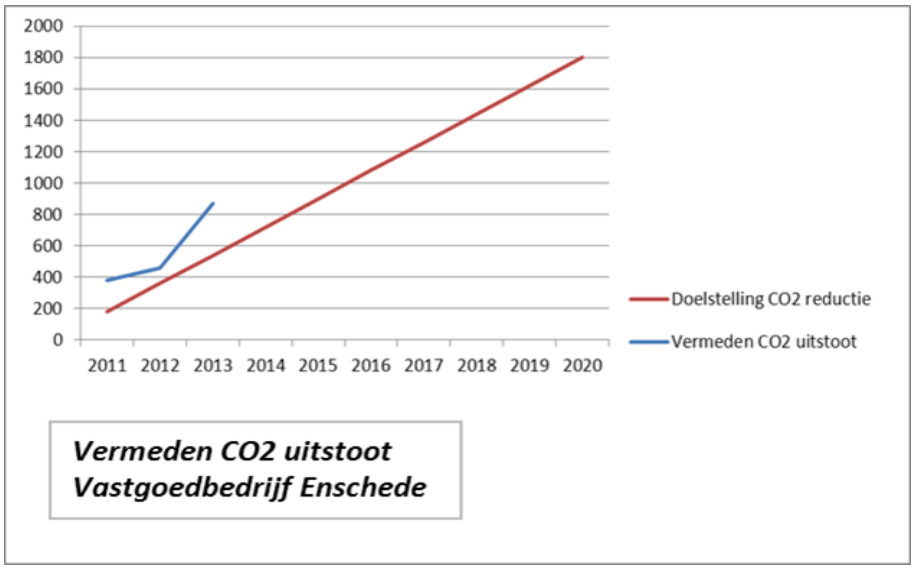

Naast deze technische ingrepen is contact gezocht met huurders / gebruikers om te werken aan bewustwording op het energiegebruik en de mogelijke besparingsmogelijkheden door aanpassing van het gebruik. Deze maatregelen zijn (nog) moeilijk te kwantificeren in CO2 reductie.

Regionale samenwerking
In 2012 is als eerste concrete stap een lichte, niet vrijblijvende, samenwerking tot stand gekomen op het gebied van vastgoedmanagement. Daartoe is een convenant ondertekend door de gemeenten Almelo, Borne, Hengelo, Oldenzaal en Enschede. In 2013 is een inventarisatie uitgevoerd bij de deelnemende gemeenten m.b.t. het vastgoed dat in eigendom is. Daarnaast is verder verkend op welke terreinen samenwerking interessant kan zijn en wat mogelijke vormen van samenwerking kunnen zijn. In 2014 wordt dit traject door Almelo, Borne en Enschede vervolgd.

Financiële positie
Het VBE werkt ten behoeve van de gehele portefeuille (circa 160 panden) en bij nieuwe investeringen met een kostendekkende huurprijssystematiek per pand. De methodiek van berekening van de kostendekkende aanvangshuur houdt in dat over een langere periode de huuropbrengsten gelijk zijn aan de kosten van huisvesting. In de VBE-systematiek is dekking meerjarig geregeld bij het nemen van investeringsbeslissingen door College en Raad.

De huidige financiële positie van VBE is gezond te noemen. Dit blijkt uit onderstaande parameters:

- Loan to value (de financiering uitgedrukt in een percentage van de waarde van het bezit): 71% ten opzichte van de norm van 75%. Dit is bepaald op basis van de boekwaarde per 01-01-2013 ten opzichte van de taxatiewaarde op 01-04-2013.
- Leegstand; 4% ten opzichte van de norm van 5%.
- Stille reserve; 68 miljoen euro. Dit is bepaald op basis van de boekwaarde per 31-12-2013 ten opzichte van de taxatiewaarde op 01-04-2013. In 2012 bedroeg de stille reserve 77 miljoen euro.
- Onderhoudsvoorziening; 20 euro per m³, deze is gelijk aan de norm (Benchmark IPD).
- Reservepositie; laagste stand 8,8 miljoen euro in 2020. In 2012 was de laagste stand 6,2 miljoen euro.
- Huurachterstand extern: 2,1%.

De reserve Vastgoed is voortdurend onderhevig aan mutaties door wijzigingen in de portefeuille (door verkopen en/of nieuwe projecten). De laagste stand van de geconsolideerde reserve vastgoed bedraagt 8,8 miljoen euro in 2020. In dit bedrag zijn de mutaties van nieuwe projecten, verkoop van vastgoed, de éénmalige onttrekking in 2013 van 1,64 miljoen euro uit de reserve vastgoed ter dekking van het incidenteel middelenkader en de te realiseren boekwinst in 2013 van 0,5 miljoen euro verwerkt.

Door te verwachten boekwinsten op nog te verkopen vastgoed wordt de reserve in de komende jaren verder aangevuld. De egalisatiereserve vastgoed en de reserve kostprijsdekkende huur zijn reserves die een directe relatie hebben met de vastgoedexploitatie. Deze twee reserves hebben in 2020 de laagste stand van 2,7 miljoen euro. De bestemmingsreserve wettelijke en duurzame investeringen is een bestemmingsreserve voor het egaliseren van de kapitaallasten van investeringen in het kader van wettelijke maatregelen en duurzaamheid. Deze reserve loopt sterk op omdat jaarlijks gespaard wordt om de (gespreide) kapitaallasten van de investeringen te kunnen dekken. In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de genoemde reserves in beeld gebracht.
De boekwinst uit verkoop van vastgoed die in 2013 feitelijk gerealiseerd is bedraagt 287.000 euro.

Het verantwoorden van een “duurzame waardevermindering” in de jaarrekening is alleen in de volgende casuïstiek aan de orde:

- Het Vastgoed valt in de “bedrijfseconomische functie”: het gaat hierbij om vastgoed dat door de decentrale overheid wordt aangehouden om bewust winst te realiseren en/of waardestijgingen te realiseren,
- Voor maatschappelijk vastgoed geldt dat een duurzame waardevermindering niet hoeft te worden verantwoord als er sprake is van een bestuurlijke intentie om het vastgoed duurzaam te exploiteren.
- Als de bestuurlijke intentie bestaat om het vastgoed met een maatschappelijke functie te verkopen of als de bestemming wijzigt naar vastgoed met een bedrijfseconomische functie, dan bestaat de mogelijkheid dat een duurzame waardevermindering moet worden verantwoord.

Bij exploitatie van gemeentelijk vastgoed is er geen doelstelling om winst en/of waardestijging te realiseren. Voor maatschappelijk vastgoed geldt dat de bestuurlijke intentie om het vastgoed duurzaam te exploiteren onverminderd van kracht is gebleven.

Een deel van het vastgoed is aangemerkt als zijnde te verkopen en in die categorie zijn een viertal panden waarvan de boekwaarde hoger is dan de marktwaarde. Om die reden worden een viertal panden in de jaarrekening 2013 voor een totaalbedrag van 210.000 euro afgeboekt:

In onderstaande grafiek is het verloop van de reserve vastgoed weergegeven, dit is inclusief de hiervoor genoemde afboeking en gerealiseerde boekwinst.

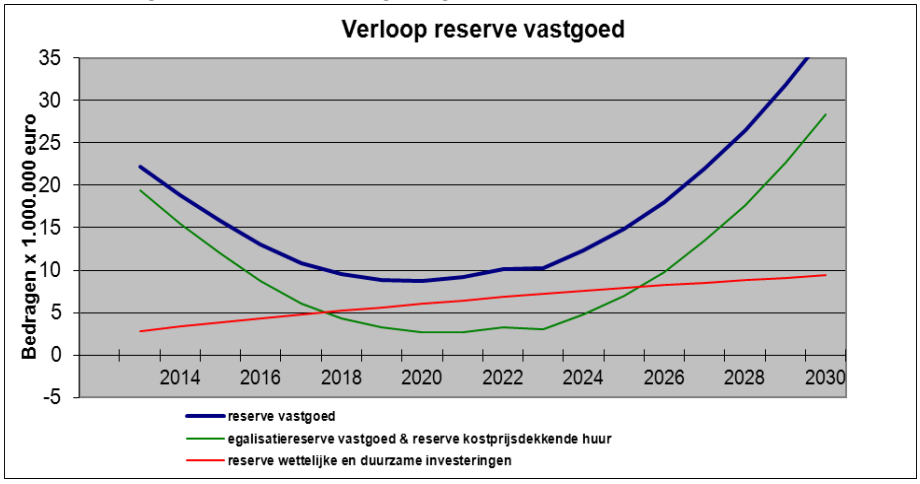

In de begroting van 2013 is rekening gehouden met een leegstandspercentage van 5% ten opzichte van de huuropbrengsten. Hiermee bedoelen we echter de financiële leegstand ten opzichte van de begroting. Voor objecten die al een geruime tijd leeg stonden werd geen huur begroot, maar de lasten werden rechtstreeks ten laste van de egalisatiereserve gebracht. Dit is onder de huidige moeilijke omstandigheden op de vastgoedmarkt een te beperkte weergave van de werkelijkheid. Om deze reden hebben we voor de begroting 2014 een systeemwijziging doorgevoerd. Voor alle leegstaande objecten wordt vanaf 2014 een huuropbrengst begroot en het leegstandsbudget wordt hiermee verhoogd. Dit heeft dus geen effect op de reservepositie van VBE. Daarnaast hanteren we voortaan een tweetal extra parameters met betrekking tot leegstand. Te weten; leegstand in vierkante meters en leegstand in aantal gebouwen.

Werkelijke leegstand op basis van de nieuwe systematiek bedraagt in 2013:

Leegstand	2012	2013
Begroting leegstandspercentage	2,30%	6,50%
Werkelijk leegstandspercentage	1,30%	4,00%
Begroting leegstand	364.771	1.023.469
Werkelijke leegstand	206.647	636.552
Aantal panden	15	20
BVO's	6.345	13.202

3.10. Duurzaamheid

In deze paragraaf blikken we terug op de mijlpalen die dit jaar bij de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid zijn bereikt. Daarnaast wordt stilgestaan bij de voortgang bij het behalen van de energie- en klimaatdoelstellingen.

Mijlpalen 2013
De strategie die aan het gevoerde duurzaamheidsbeleid ten grondslag ligt, bestaat enerzijds uit zelf het goede voorbeeld geven en anderzijds uit het stimuleren en faciliteren van duurzaam handelen van inwoners, bedrijven en instellingen.

Binnen het eerste spoor is in 2013 onder meer een invulling gegeven door ondertekening van het Manifest professioneel duurzaam inkopen, door de plaatsing van 1475 zonnepanelen op daken van gemeentelijke gebouwen en verschillende andere initiatieven die met elkaar gemeen hebben dat er zuiniger wordt omgesprongen met grond- en hulpstoffen, zoals de plaatsing van slimme meters en ecotoiletten.

Bij de beïnvloeding van de energieconsumptie van inwoners, bedrijven en instellingen sprongen de volgende resultaten er tussen uit:

- In oktober 2013 is de via de website www.ikdoeookgroen.nl een zonnekaart gelanceerd. Dit instrument maakt inzichtelijk of een dakoppervlak geschikt is voor de plaatsing van zonnepanelen. Van de zonnekaart is tot op heden door meer dan 4000 unieke bezoekers gebruik gemaakt.
- In het najaar van 2013 hebben de gemeente Enschede en de woningcorporaties Domijn en De Woonplaats een samenwerkingsovereenkomst met Reimarkt Twente getekend. Reimarkt Twente zal de verduurzaming van de Enschedese woningvoorraad ter hand gaan nemen.
- 2013 is ook het jaar waarin Enschede –samen met de gemeenten Amsterdam, Arnhem, Eindhoven en Groningen- met het Ministerie van Economische Zaken en Netbeheer Nederland een Green Deal hebben gesloten. De Green Deal “Smart Energy Cities” is een overeenkomst die als doel heeft slimme technologieën te ontwikkelen op het gebied van duurzame energie en werkgelegenheid.
- In 2013 is in Enschede de Stichting Beien (Bewoners Initiatief Enschede Noord) opgericht. Deze organisatie heeft zich ten doel gesteld zoveel mogelijk duurzame energie in Enschede Noord op te wekken.
- In Enschede is dit jaar gestart met de stadsdistributie door middel van een elektrische vrachtauto, de zogenaamde Cargohopper. Deze volledig elektrische vrachtauto is voorzien van zonnepanelen op het dak van de oplegger, zodat deels in de eigen energiebehoefte kan worden voorzien. Hierdoor krijgen de winkeliers meer opslagruimte, wordt de uitstoot van CO2 en fijnstof gereduceerd, rijden er minder vrachtauto’s in de binnenstad en neemt bovendien de geluidsoverlast af.
- Vermeldenswaardig is ook dat Enschede in 2013 werd genomineerd voor de zogenaamde E-award; een prijs voor de gemeente die de meeste progressie heeft gemaakt op het gebied van elektrische mobiliteit.

Stand van zaken bij realisatie energie- en klimaatdoelstellingen
In november 2009 stelde de gemeenteraad de nota Nieuwe Energie voor Enschede vast. Daarin sprak de raad uit bij te willen dragen aan een leefbare en duurzame toekomst voor de stad en haar bewoners. Hiervoor formuleerde zij twee doelen:

- in 2020 is de uitstoot aan CO2 met 30 procent verminderd ten opzichte van het niveau in 1990;
- in 2020 bedraagt het aandeel duurzame energie in het totale energieverbruik minimaal 20 procent.

Bij de monitoring van de resultaten van het duurzaamheidsbeleid maken we, zoals we reeds aankondigden bij de jaarrekening 2012, vanaf januari 2013 gebruik van de resultaten van de Klimaatmonitor van Rijkswaterstaat (voorheen Agentschap.nl). De informatie die aan dit instrument kan worden onttrokken, komt weliswaar met 1,5 jaar vertraging tot onze beschikking, maar is wel nauwkeurig en betrouwbaar doordat gebruik wordt gemaakt van werkelijke verbruikscijfers. Het gebruik van de Klimaatmonitor verdient om die reden de voorkeur boven een systeem waarbij de voortgang op basis van schattingen wordt gemeten (situatie tot 2013).

CO2-reductie
In 2009 is de CO2 -uitstoot in Enschede in 1990 (het referentiejaar van het Kyoto-protocol) geschat op 800 kiloton CO2. Doel van de gemeente Enschede is die uitstoot in 2020 met 30 procent te hebben teruggebracht. Dit betekent dat de CO2-uitstoot dat jaar niet meer dan (70% van 800) 560 kiloton CO2 mag bedragen.

In onderstaande tabel wordt inzichtelijk gemaakt dat de CO2-uitstoot in de periode 2009 – 2011 is afgenomen van 896 kiloton in 2008 tot 877 kiloton in 2011[1], wat betekent dat de reductieopgave bestaat uit 317 kiloton CO2.

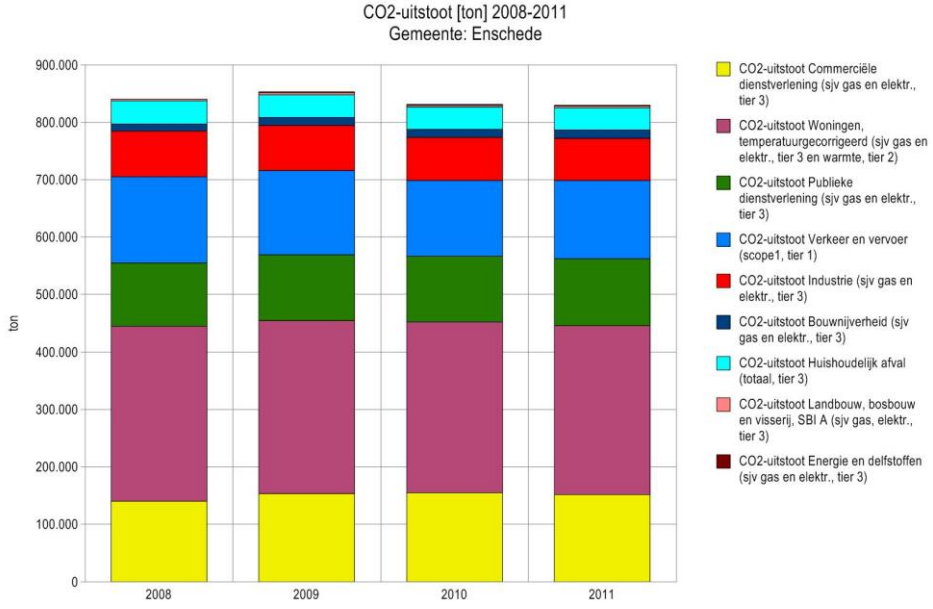

Bronnen: CBS - Bevolkingsstatistiek, Nederlandse Emissieregistratie, www.afvalmonitor.databank.nl, www.energieinbeeld.nl (samenwerkende netbeheerders Liander, Enexis, Stedin, Endinet), CO2MPAS, NVRD, Berekening o.b.v. gegevens meerdere bronnen, Rapport CBS, ECN, PBL, AgentschapNL

Het duurzaamheidsbeleid is in het voorjaar van 2013 geëvalueerd. Daarbij is vastgesteld dat de CO2-uitstoot weliswaar daalt, maar dat de snelheid waarmee die afname zich manifesteert niet toereikend is om de voor 2020 voorgenomen CO2-reductie te halen.

We constateren dat er nog een lange weg te gaan is bij het behalen van onze CO2-reductiedoelstelling, maar hebben besloten niettemin -als stip aan de horizon- aan onze ambitie vast te willen houden. In 2014 richten we ons daarvoor primair op die sectoren in de samenleving waar onze invloed het grootst is (zoals de aanpak van de gebouwde omgeving, de uitstoot van ons bedrijfsleven en die van de eigen organisatie). Voor de periode 2015 –

2020 is een intensivering van de aanpak vereist. Het voor die periode te ontwikkelen uitvoeringsprogramma zal in dialoog met gemeenteraad en de samenleving tot stand worden gebracht.

Opwekking duurzame energie
In 2011 werd er binnen de gemeentegrenzen van Enschede in totaal 2071 Terajoule aan energie opgewekt. Dit is 6,27 % van het energiegebruik in 2011.

Stand van zaken per subdoel
Het is ook mogelijk te rapporteren over de voortgang door in te gaan op de mate waarin de subdoelen uit de nota Nieuwe Energie voor Enschede (pagina 20) zijn gerealiseerd. Dit levert onderstaand beeld op.

Nr.	Subdoel	Stand van zaken
1	2 procent energiebesparing in de woningbouw.	■
2	2,5 procent energiebesparing in de utiliteitsbouw.	■
3	3 procent energiebesparing per jaar bij gemeentelijke gebouwen en voorzieningen.	●
4	10 procent lagere energieprestatiecoefficiënt bij nieuwe woningen.	○
5	Realisatie van utiliteitsgebouwen met een 25 procent lagere energieprestatiecoëfficiënt.	○
6	20 procent van de huishoudens vertoont energiezuinig gedrag.	●
7	Ruim 2 procent energiebesparing per jaar verkeer en vervoer.	▼
8	2 procent energiebesparing per jaar in de industrie.	●
9	2 procent besparing per jaar bij bedrijven waar gemeente bevoegd gezag is.	Geen data
10	1 procent energiebesparing per jaar in de agrarische sector.	■
11	20 procent realisatie van potentieel zonne-energie in de periode tot 2020.	■
12	20 procent realisatie van potentieel gebruik omgevingswarmte.	Geen data
13	Realisatie van grootschalige windenergie.	▼
14	Optimaal gebruik reststromen.	●

Betekenis van de gebruikte symbolen:

- Conform verwachting
- Boven verwachting
- Loopt achter, bijsturing mogelijk
- Loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect
- Woningwet verbiedt bij overeenkomst aangescherpte normen op te leggen, waardoor resultaten achter blijven bij de ambitie.

4. Bijlagen bij het jaarverslag

4.1. Bezuinigingen

Inleiding
In dit hoofdstuk lichten we de realisatie van de structurele bezuinigingsvoorstellen toe.

In de begrotingen t/m 2012 is totaal al voor een bedrag van 30,2 miljoen euro aan bezuinigingen opgenomen. Deze bezuinigingen zijn in de programma's doorgevoerd.

Omschrijving	Begroting 2013	Realisatie 2013
Bezuinigingen uit voorgaande begrotingen t/m 2012	30.200.000	30.200.000

In de jaarschijf 2013 van de Programmabegroting 2013-2016 zijn de volgende aanvullende bezuinigingsmaatregelen opgenomen:

Nr.	Omschrijving	Begroting 2013	Realisatie 2013
Economie en Werk			
1.	Budget Bijzondere Inkomensvoorziening	300.000	300.000
Opgroeien en Ontwikkelen			
2.	Loes-activiteiten	200.000	200.000
Wijkontwikkeling, Zorg en Welzijn			
3.	Versterken van de kanteling	2.000.000	2.000.000
4.	Programma-uitgaven WZW	500.000	500.000
Stedelijke Ontwikkeling			
5.	Mobiliteit	350.000	350.000
6.	Draagkracht en eigen verantwoordelijkheid	140.000	140.000
Bestuur & Middelen - C Bedrijfsvoering			
7.	Compacte en Flexibele Organisatie	1.345.000	1.345.000
	Totaal	4.835.000	4.835.000

Toelichting per maatregel

1. Budget Bijzondere Inkomensvoorziening
De bezuiniging op het budget Bijzondere Inkomensvoorziening is als volgt ingevuld:

- Verlaging van de eenmalige uitkering jong zwaar gehandicapten (172.000 euro);
- Verlaging van de kosten medische indicaties (25.000 euro);
- Inkomensoverdrachten armoedepact (40.000 euro); en
- Apparaatskosten (63.000 euro).

2. Loes-activiteiten
In de Kadernota is besloten om de informatie- en adviesfunctie van het Loesloket te beperken. Uitgangspunt is de bezuiniging zo uit te voeren dat de netwerkstructuur in tact blijft en dat het aanbod van opvoed- en opgroeiondersteuning op aanvaardbaar niveau blijft. Deze bezuiniging en het uitgangspunt is in 2013 gerealiseerd.

3. Versterken van de kanteling/4. Programma-uitgaven Wijkontwikkeling, Zorg en Welzijn
De bezuinigingen zijn gerealiseerd door een verdere versterking van de kanteling. Voor een

nadere toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 2.3, de programmaverantwoording van het programma Wijkontwikkeling, Zorg en Welzijn.

5. Mobiliteit

Verlaging afschrijvingslasten

Door het verlengen van de afschrijvingstermijn van 25 naar 40 jaar is 200.000 euro bezuinigd vanaf 2013

Spoorlijn Enschede Gronau

Uit de exploitatie van de spoorlijn is gebleken dat de gemeentelijke bijdrage omlaag kan. Hierdoor is in 2013 60.000 euro besparing gerealiseerd.

Verkeersregelinstallaties

Het onderhoudsbudget en vervangingsbudget Verkeersregelinstallatie en DVM systemen is met 90.000 euro verlaagd.

6. Draagkracht en eigen verantwoordelijkheid

Kapitaallasten Fabrieksschool

De ontwikkeling van de Fabrieksschool ten behoeve van talentontwikkeling en jeugdtheater is niet doorgegaan. Het budget (140.000 euro) dat gereserveerd was voor kapitaallasten is in 2013 vrijgevallen.

Cultuur

Concordia en Kaliber Kunstenschool dragen elk 200.000 euro bij in een bezuiniging van in totaal 400.000 euro. Deze bezuiniging is verwerkt met ingang van 2014.

Minder formatie

Er is 2 fte (150.000 euro) bezuinigd op de formatie van subsidieadviseurs door het proces lean in te richten, deze bezuiniging gaat in vanaf 2014.

7. Compacte en Flexibele Organisatie (CFO)

De bezuiniging voor 2013 is gehaald.

4.2. Ruimtelijke projecten

Bij de behandeling van de raadsenquete "Grip op grond" in 2012, is gevraagd om een integraal overzicht op te stellen van de financiële positie en risico's van ruimtelijke projecten van binnen en buiten het grondbedrijf. Dit zijn MPG-, MSI-, mobiliteits- en vastgoedprojecten. Door middel van het opnemen van onderstaande bijlage (bij zowel de programmabegroting als bij de jaarrekening) geven we invulling aan het verzoek van de raad.

MPG projecten	Looptijd t/m	Boekwaarde 31-12-2012	Gerealiseerde kosten t/m 2012	Gerealiseerde opbrengsten t/m 2012	Nog te realiseren kosten (incl. rente /uitgavenstijging	Nog te realiseren opbrengsten (incl. inkomsten stijging)	Eindresultaat (NCW 01-01-2013)	Risico (bedrag o.b.v. risico analyse)
Woningbouw:								
De Eschmarke	2025	11.088.382	43.609.395	32.521.013	20.462.035	19.272.768	6.836.654	566.505
Het Diekman Wonen	2018	-3.994.505	16.144.063	20.138.569	-1.004.778	1.188.986	-4.848.671	30.271
Het Brunink	2028	3.694.787	28.683.307	24.988.520	3.563.148	17.308.716	-4.834.598	131.451
Vaneker	2029	28.254.471	30.596.335	2.341.864	35.922.173	29.962.708	15.673.799	-1.103.053
Diekman Sport en Leisure	2016	2.161.558	4.831.779	2.670.221	983.385	1.054.980	1.805.389	3.428
Beekwoude	2021	3.117.359	3.117.359	0	4.850.312	4.935.265	2.052.452	383.392
Rosinkweg	2023	556.410	613.910	57.500	1.064.491	1.243.987	231.393	88.467
Laares	2018	4.116.137	32. 637.622	28.521.485	3.021.113	877.241	4.904.881	54.727
Twekkelerveld	2024	3.753.157	8.009.459	4.256.302	1.748.519	5.501.676	0	259.741
Geessinweg-Bijvank	2017	283.970	1.089.413	805.442	610.453	683.458	173.561	29.547
Vrijkomende locaties Brede School Stadsveld	2017	-1.015.591	529.597	1.545.188	1.100.145	1.072.254	-812.583	-99.754
Kansrijke Stedelijke Locaties	2024	1.200.868	1.200.868		2.156.734	2.723.366	370.825	2.321

MPG projecten	Looptijd t/m	Boekwaarde 31-12-2012	Gerealiseerde kosten t/m 2012	Gerealiseerde opbrengsten t/m 2012	Nog te realiseren kosten (incl. rente /uitgavenstijging	Nog te realiseren opbrengsten (incl. inkomsten stijging)	Eindresultaat (NCW 01-01-2013)	Risico (bedrag o.b.v. risico analyse)
				0				
Hoog en Droog Vitens	2017	-808.255	10.608	818.863	1.380.755	572.500	0	3.118
Roombeek Binnenstad	2030	-11.698.802	213.191.564	224.890.366	37.006.353	24.728.688	252.556	197.723
Texoprint Bleekerij	2015	1.044.184	1.911.810	867.627	207.016	608.080	583.329	29.746
Stroinkslanden 2015	2022	249.642	2.683.164	2.433.522	405.336	539.711	74.302	51.317
Velve Lindenhof	2018	-10.517.301	10.858.915	21.376.216	11.751.579	2.424.052	-932.219	35.192
Subtotaal Woningbouw		**30.934.155**	**402.366.664**	**371.432.508**	**126.809.627**	**115.726.978**	**21.531.069**	**660.962**
Bedrijventerreinen								
Euregio Bedrijvenpark II	2029	6.100.804	13.463.350	7.362.546	3.222.870	14.346.537	-2.301.031	15.540
Josink Es	2024	9.949.164	25.480.350	15.531.554	5.194.240	10.428.834	2.756.511	-34.494
Unisson	2015	647.587	647.587	0	271.160	824.253	85.708	-2.183
Ussler Es	2039	37.667.523	40.531.282	2.863.758	130.630.844	101.538.139	18.775.696	1.523.054
B&S Valley	2030	3.172.788	6.364.482	3.191.694	7.116.658	12.610.530	-1.012.681	217.623
Westerval	2023	1.487.551	8.308.358	6.820.807	1.165.225	2.485.199	102.927	604.575
GEM Zuiderval Verwervingscomplex	2020	11.150.807	53.690.751	42.539.944	4.589.083	15.784.890	0	0
Mobilliteitscentrum	2014	10.027.837	17.731.825	7.703.988	1.369.384	222.500	10.642.591	-115.314
Ossenboer	2020	2.907.526	7.280.345	4.372.818	1.399.941	3.866.031	313.721	79.895
Hardick en Seckel	2021	6.846.949	10.949.439		4.400.571	3.496.627	5.246.109	94.640

MPG projecten	Looptijd t/m	Boekwaarde 31-12-2012	Gerealiseerde kosten t/m 2012	Gerealiseerde opbrengsten t/m 2012	Nog te realiseren kosten (incl. rente /uitgavenstijging	Nog te realiseren opbrengsten (incl. inkomsten stijging)	Eindresultaat (NCW 01-01-2013)	Risico (bedrag o.b.v. risico analyse)
				4.102.490				
MST Haaksbergerstraat	2015	-103.016	569.322	672.339	302.980	202.709	-2.490	5.174
Subtotaal Bedrijventerreinen		**89.855.519**	**185.017.458**	**95.161.939**	**159.671.956**	**165.770.168**	**34.607.061**	**2.388.510**
Stedelijke voorzieningen								
Muziekkwartier	2019	11.242.803	24.759.222	13.516.419	7.022.566	906.416	12.953.518	-98.291
Subtotaal Stedelijke voorzieningen		**11.242.803**	**24.759.222**	**13.516.419**	**7.022.566**	**906.416**	**12.953.518**	**-98.291**
Totaal lopende grondexploitaties		**132.032.477**	**612.143.343**	**480.110.867**	**293.504.149**	**282.403.562**	**69.091.647**	**2.951.181**
Af te sluiten complexen (totaal)	2014	1.790.684	196.315.444	194.524.760	695.794	1.402.886	1.031.991	50.000
Kleine projecten (totaal)	2014	-231.463	3.534.333	3.765.797	-1.204.895	1.358.118	0	0
NIEGG, ruilgronden, te verkopen gronden (totaal)	2014	49.634.775			4.561.159	1.345.821	nvt	964.519
ACO (totaal)	2039	-9.606.595			50.763.764	0	11.575.072	817.580

MPG projecten	Looptijd t/m	Boekwaarde 31-12-2012	Gerealiseerde kosten t/m 2012	Gerealiseerde opbrengsten t/m 2012	Nog te realiseren kosten (incl. rente /uitgavenstijging	Nog te realiseren opbrengsten (incl. inkomsten stijging)	Eindresultaat (NCW 01-01-2013)	Risico (bedrag o.b.v. risico analyse)
Totaal MPG		**173.619.877**			**348.319.971**	**286.510.388**	**1.698.711**	**4.783.281**

Toelichting op het model en de cijfers

Algemeen
De cijfers voor de grondexploitaties zijn afkomstig van het MPG 2014, stand 1-1-2014.

Boekwaarde
Min(-)bedragen betekenen dat de inkomsten hoger zijn dan de uitgaven; m.a.w. het project heeft een voordelig saldo.

Eindresultaat (ncw 1-1-2014)
Positieve bedragen betekenen voordelige resultaten die ten gunste komen van de Reserve Grondbedrijf zodra deze gerealiseerd zijn. Negatieve(-) bedragen betekenen nadelige resultaten; deze nadelen zijn afgedekt door een voorziening.

Risicobedragen
De risico's komen ten laste van het weerstandsvermogen van het grondbedrijf. De vereiste weerstandscapaciteit van het GB/MPG gaat uit van 19,9 miljoen aan risico's. Dit is 90% van het maximaal negatieve resultaat wanneer alle risico's zich te gelijk voordoen. Bij grondexploitaties wordt de omvang van de risico's bepaald aan de hand van een bandbreedte tussen 10% en 90%. In bovenstaande tabel is uitgegaan van het gemiddeld risicobedrag, zoals ook vermeld in deel 2 van het MPG 2014. Het gemiddelde risico is 4,8 miljoen negatief. Dit is de afwijking t.o.v. het begrote resultaat. Het eindresultaat (NCW 81.698.711 euro negatief) neemt met dit bedrag (en komt dan op 86.481.992 euro) af als we van het huidige risicoprofiel naar een neutraal risicoprofiel gaan. De risico's worden opgevangen door het weerstandsvermogen grondbedrijf. De individuele projectrisico's zijn in de grondexploitaties geanalyseerd. De beheersing van de risico's vindt plaats in het kader van het projectmatig werken.

Investeringsprojecten

Investerings projecten	Relatie met programma	Bijdrage aan doel (PB2013)	Project fase	Eind datum	Totaal krediet/ begroot	Gerealiseerde boekwaarde per 31-12-2013	Gerealiseerde kosten 31-12-2013	Gerealiseerde opbrengsten 31-12-2013	Nog te realiseren kosten	Nog te realiseren opbrengsten	Eind resultaat nominaal	Risico (obv risico analyse)	Toelichting afdekking risico's
MSI:													
Wesselerbrink	WZW	Burgerparticipatie, vergroten zelfredzaamheid en bevorderen maatschappelijke participatie	Realisatiefase	2017	6.374.535	155.255	3.629.837	3.474.582	184.698	339.953	0	0	
Havengebied	EW	Versterken van economische structuur van Enschede en Twente	Voorbereidings- en Uitvoeringsfase	2014	25.181.611	10.292	20.332.978	20.322.686	4.848.633	4.858.925	0	-1.000.000	Gemeentelijk Weerstandsvermogen
Kennispark algemeen	EW en SO	Versterken van de economische structuur en innovatiekracht van Enschede en Twente. Vergroten van de duurzame ruimtelijke kwaliteit van de stad.	Programmatische aanpak tot einde project en kent derhalve geen projectfase.	2023	1.200.000	- 357.957	843.145	1.200.000	357.957	0	0	- 299.998	Gemeentelijk Weerstandsvermogen
Kennispark Hengelosestraat	EW en SO	Versterken van de economische structuur en innovatiekracht van Enschede en Twente.	Realisatiefase	2013	15.840.430	1.170.145	14.609.103	13.138.958	145.000	1.615.145	0	0	
Auke Vleerstraat	SO	Ten minste op peil houden van de bereikbaarheid van de economische centra van de stad van het programma Stedelijke Ontwikkeling.	fase 1 en 2a: Realisatiefase. Fase 3b: Ontwerp- en definitiefase.	fase 1: 2013. fase 2a: 2014. fase 3b:2014/2015	24.580.000	2.100.604	18.629.680	16.529.076	5.950.320	8.050.924	0	0	
Stadsweide Overall / KTZ	SO		Voorbereiding	n.v.t.	1.300.000	- 39.785	1.426.820	1.466.605	39.785		0	0	
Stadsweide Herinrichting Openbare	SO	Vergroten van de duurzame	Ontwerp	2016	600.000	- 75.233	688.211	763.444	75.233	0	0	0	

Investerings projecten	Relatie met programma	Bijdrage aan doel (PB2013)	Project fase	Eind datum	Totaal krediet/ begroot	Gerealiseerde boekwaarde per 31-12-2013	Gerealiseerde kosten 31-12-2013	Gerealiseerde opbrengsten 31-12-2013	Nog te realiseren kosten	Nog te realiseren opbrengsten	Eind resultaat nominaal	Risico (obv risico analyse)	Toelichting afdekking risico's
Ruimte		ruimtelijke kwaliteit van de stad. Stimuleren van de beleefbaarheid van de stad.											
Stadsweide Herinrichting Mooienhof	SO		Ontwerp	2014	1.075.000	- 569.189	505.811	1.075.000	569.189	0	0	0	
Stadsweide Aanpassing Van Heek Garage	SO		Realisatie	2016	21.710.000	5.557.799	7.088.204	1.530.405	16.152.201	20.179.595	0	0	
Stadsweide Westelijke Entree	SO				1.600.000	93.269	93.269	0	1.506.731	1.600.000	0	0	
Stadsweide Kennishuis	SO		Voorbereiding	2015	100.000	-29.847	70.153	100.000	29.847		0	0	0
Spoorzone - Stationsomgeving	SO	Vergroten van de duurzame ruimtelijke kwaliteit van de stad. Stimuleren van de beleefbaarheid van de stad.	Voorbereidingsfase	2014	13.400.000	0	1.016.686	1.016.686	0	0	0		
Mobiliteit:	SO	Ten minste op peil houden van de bereikbaarheid van de economische centra van de stad van het programma Stedelijke Ontwikkeling											cf.raadsbesluit 30-1-2006 worden positieve en negatieve resultaten vereffend binnen het mobiliteitsplan. Binnen de reserve mobiliteit is een bedrag van 0,5 mln aan risicobuffer reserveerd.
Vri/'sDuurzame verkeersmaatregelen	SO		Programmatische aanpak	2012-2016	7.015.153	0	5.775.599	5.775.599	1.239.554	1.239.554	0		Zie onder mobiliteit
Fiets	SO		Realisatiefase	2014	4.289.393	1.044	907.830	906.786	3.381.563	3.382.607	0		
Fietssnelweg Hengelo	SO		Realisatiefase	2025	1.074.640	0	1.118.053	1.118.053	0	0	0		
Expl Fietsenstalling de Graaff	SO		Realisatiefase	2013	3.061.649	0	1.932.853	1.932.853	1.129.066	1.129.066	0		

Investerings projecten	Relatie met programma	Bijdrage aan doel (PB2013)	Project fase	Eind datum	Totaal krediet/ begroot	Gerealiseerde boekwaarde per 31-12-2013	Gerealiseerde kosten 31-12-2013	Gerealiseerde opbrengsten 31-12-2013	Nog te realiseren kosten	Nog te realiseren opbrengsten	Eind resultaat nominaal	Risico (obv risico analyse)	Toelichting afdekking risico's
Totaal Fiets	SO				8.425.682	1.044	3.958.736	3.957.692	4.510.629	4.511.673	0		
HOV	SO		Realisatiefase	2012-2014	1.110.613	264.362	536.769	272.427	573.844	838.186	0		
HOV Boddenkamp	SO		Programmatische aanpak tot einde project.	2014	2.300.000	-58.378	2.300.000	2.358.378	58.378	0	0		
Totaal HOV	SO				3.410.613	205.964	2.836.769	2.630.805	632.222	838.186	0		
Openbaar vervoer	SO		Realisatiefase	2012-2016	2.492.813	8.010	1.215.134	1.207.125	1.277.679	1.285.689	0		
Overige verkeersprojecten	SO		Programmatische aanpak	2012-2016	3.428.834	22.587	2.471.348	2.448.761	957.486	980.073	0		
Studies	SO		Programmatische aanpak	2012-2016	2.658.423	98.308	2.017.344	1.919.036	641.079	739.387	0		
studie N18 Enschede-Groenlo	SO		Realisatiefase	2014	222.321	0	207.677	207.677	14.644	14.644	0		
Studie incentive zone	SO		Realisatiefase	2016	2.588.500	0	2.428.865	2.428.865	159.635	159.635	0		
Algemeen	SO		Realisatiefase	2012	1.487.503	980	1.651.781	1.650.801	0	980	0		
Totaal studie	SO				6.956.747	99.288	6.305.667	6.206.379	815.358	914.646	0		
Verkeersveiligheid	SO		Programmatische aanpak	2012-2016	2.372.129	0	1.484.603	1.484.603	887.589	887.589	0		
Kotmanpark ontsluiting	SO		Programmatische aanpak tot einde project.	2016	985.000	0	733.049	733.049	251.951	251.951	0		
Volksparksingel/ parkweg	SO		Realisatiefase	2012	5.972.309	0	6.284.769	0	0	0	0		
Vereffeningsreserve	SO		Realisatiefase	2013	2.380.438	9	1.646.131	1.646.122	541.230	541.239	0		

Toelichting op het model en de cijfers

Risicobedragen:

De risico's bij mobiliteitsprojecten worden door de projectleider en de opdrachtgever fysieke projecten gemonitord. Risico's treden met name op bij de grotere projecten (> 100.000 euro per project). Voor de kleinere project geldt dat die als totaal beoordeeld. Indien afwijkingen optreden ten opzichte van de verstrekte

kredieten voor kosten en opbrengsten worden deze verrekend met een vereffeningsrekening conform de afspraken in het raadsbesluit 30 januari 2006. De stand van de vereffeningsrekening bedraagt op 31-12-2013 700.000 euro. Met de vereffeningsrekening worden voor en nadelen van projecten verrekend. Als gevolg van ingeboekte bezuinigingen op diverse projecten (zie toelichting overzicht van baten en lasten) is in 2013 ruim 1 miljoen euro uit de projectbudgetten gehaald.

De belangrijkste resterende risico's betreffen:

- de afwaardering van de huidige N18. Hiervoor zijn geen middelen gereserveerd in het krediet. Dit risico wordt ingeschat op 0,5 miljoen euro. In de reserve mobiliteitsprojecten wordt 0,5 miljoen euro aangehouden als niet in te zetten voor toekomstige projecten. Hierdoor is het risico afgedekt.
- Exploitatie fietsenstalling de Graaff. Door het besluit extra koopzondagen in te voeren vanaf 2014 dreigt een tekort van 75.000 euro tot einde van het krediet in 2019. Onzeker is nog hoe de exploitatie daarna moet worden gedekt. Daarvoor zijn nog geen middelen gereserveerd.

Bouwprojecten Vastgoedbedrijf Enschede

Bouw projecten VBE	Relatie met programma	Bijdrage aan doel	Raads besluit (datum)	Krediet	Gerealiseerde boekwaarde t/m 2012	Gereal. kosten t/m 2012	Gereal. opbrengsten t/m 2012	Nog te realis. kosten	Nog te real. op-brengsten	Eind resultaat	Risico	Toelichting afdekking risico	Toelichting op staus project
Zonnepanelen Muziekkwartier, De Spinnerij en Servicecentrum Noord	BMO	CO2 reductie	21-8-2012	497.000	399.881	399.881	0	97.119	497.000	0	Nihil	Bedrag wordt geactiveerd en wordt vervolgens gedekt door huurinkomsten.	Afgerond
Nieuwbouw Jeugdhonk	O&O	Realisatie jongerencentrum en multifunctionele ruimte voor de omgeving.	1-3-2010	310.000	79.897	79.897	0	230.103	310.000	0	Nihil	Bedrag wordt geactiveerd en wordt vervolgens gedekt door huurinkomsten.	In uitvoering
Asbest Stadhuis	BMO	Voldoen aan wet- en regelgeving eigen gebouwen	Programmabegroting 2012	785.000	785.000	785.000	0	0	0	0	Nihil	Bedrag wordt gedekt uit de reserve wettelijke en duurzame maatregelen	Afgerond
VBE Asbest & Brandveiligheid	BMO	Voldoen aan wet- en regelgeving eigen gebouwen	Programmabegroting 2013	500.000	500.000	500.000	0	0	0	0	Nihil	Bedrag wordt gedekt uit de reserve wettelijke en duurzame maatregelen	Afgerond
Asbest en brandwerende maatregelen Stadhuis	BMO	Voldoen aan wet- en regelgeving eigen gebouwen	30-9-2013	1.250.000	1.250.000	1.250.000	0	0	0	0	Nihil	Bedrag wordt gedekt uit de reserve wettelijke en duurzame maatregelen	Afgerond
Brede School La Res	O&O	Realisatie bredeschool LaRes voor duurzame huisvesting school,	18-6-2012	2.030.000			0	2.030.000	2.030.000	0	Nihil	Alle nodige kosten worden gedekt uit eerdere kredieten onderwijshuisvesting en	VBE voert bouw-management uit in opdracht van O&O, bouw is gestart begin

Bouw projecten VBE	Relatie met programma	Bijdrage aan doel	Raads besluit (datum)	Krediet	Gerealiseerde boekwaarde t/m 2012	Gereal. kosten t/m 2012	Gereal. opbrengsten t/m 2012	Nog te realis. kosten	Nog te real. op-brengsten	Eind resultaat	Risico	Toelichting afdekking risico	Toelichting op staus project
		kinderopvang/BSO en gymlokaal, activiteitenruimte.										raadsbesluit 18-06-2012. Duurzaamheid 330.000 wordt gedekt uit programmabegroting 2013	2013, oplevering 1e kwartaar 2014.
Spinnerij Oosterveld	E&W	Verduurzaming, verbeteren binnenklimaat en de verhuurbaarheid van de spinnerij te verhogen	4-6-2012	1.250.000	139.872	139.872	0	1.110.128	1.250.000	0	Kosten worden gedekt uit krediet	Nog geen informatie beschikbaar. Bedrag wordt geactiveerd en wordt vervolgens gedekt door huurinkomsten.	Planvoorbereiding en uitvoering loopt.
Totaal													

4.3. Totaaloverzicht effectindicatoren

Economie & Werk

Indicator	Score 2012	Streven 2013	Score 2013
Aantal arbeidsplaatsen in Enschede en Twente (mutatie t.o.v. voorgaand jaar)	Enschede: -0,76 % Twente: -1,00 % G32: -0,55%	Gelijk aan G32	Enschede: -0,8 % Twente: -1,0 % G32: -0,6 %
Aantal arbeidsplaatsen in de kennis-intensieve sector in Enschede en Twente (mutatie t.o.v. voorgaand jaar)	Enschede: 0,03% Twente: niet bekend * G32: -0,23%	Groei 1% hoger dan G32	Enschede: +0,1% Twente: +0,5 % G32: +0,2 %
Totaal aantal mensen dat werkt als percentage van de potentiële beroepsbevolking (netto participatiegraad)	Enschede: 57% Twente: 64,4% G32: 65,3%	59%	Cijfers komen in juli beschikbaar

Opgroeien en Ontwikkelen

Indicator	Score 2012	Streven 2013	Score 2013
De verdeling van leerlingen dat slaagt voor het eindexamen voortgezet onderwijs, uitgesplitst per niveau (VMBO-HAVO-VWO)	VMBO: 57,4% HAVO: 27,7% VWO: 14,9%	VMBO: 54¾% HAVO: 28¾% VWO: 16½%	VMBO: 56,0% HAVO: 28,1% VWO: 15,9%
Aantal zorgaanspraken per inwoner onder de 18 jaar bij bureau Jeugdzorg	1.080 zorgafspraken verdeeld over 440 cliënttrajecten	1.050 zorgaanspraken verdeeld over 615 jeugdigden (2% minder dan 2011)	1.080 aanspraken verdeeld over 488 jeugdigen in reguliere en gesloten jeugdzorg.
Percentage bewoners (jeugd tot 21 jaar en ouder) met overgewicht en ernstig overgewicht	< 21 jaar: 20% > 21 jaar: 52%	< 21 jaar: 13 ½% > 21 jaar: 49%	< 21 jaar: 20% > 21 jaar: 51%
Percentage jeugd van 6 t/m 11 jaar dat sport beoefent	95%	90%	94%

Wijkontwikkeling, Zorg en welzijn

Indicator	Score 2012	Streven 2013	Score 2013
Rapportcijfer voor de tevredenheid van burgers over hun leefomgeving (sociale kwaliteit)	5,9	6,7	5,9
Percentage inwoners dat zich veilig voelt in de eigen	90%	91%	90%

buurt			
Percentage inwoners dat geen gebruik maakt van (een) individuele wmo-voorziening(en)	89,1%	90%	90%
Het percentage waarin de ondersteuning redelijk tot veel bijdraagt aan het zelfstandig kunnen blijven wonen	79%	82%	79%
Het percentage waarin de ondersteuning redelijk tot veel bijdraagt aan het meedoen aan de samenleving	79%	80%	75%

Stedelijke ontwikkeling

Indicator	Score 2012	Streven 2013	Score 2013
Rapportcijfer voor de waardering voor de groene kwaliteit van het buitengebied (natuur, landschap, water, cultuurhistorie) Indexcijfer voor de stedelijke ruimtelijke kwaliteit (samengestelde index van diverse aspecten woonomgeving/woningen en voorzieningen) CO2 reductie in Kton in 2020 t.o.v. 1990	7,6 100 1,7	7,5 100 3,4	7,7 100 Geen cijfer beschikbaar
Rapportcijfer voor de waardering van aspecten van de binnenstad (horeca, winkels, sfeer, veiligheid, etc.)	7,1	7,3	7,6
Imago: • Kennisstad (landelijke ranking) • Ondernemende stad (landelijke ranking)	 12 7	 12 7	 Wordt 2 jaarlijks gemeten
Gemiddelde reistijd Enschede West/Enschede Centrum (indexcijfer)	98	100	88

Leefomgeving

Indicator	Score 2012	Streven 2013	Score 2013
Rapportcijfer voor schouw resultaten: *Schoon* *Heel* *Veilig*	Stadserf/Roombeek/rest Hoog/Hoog/Basis Hoog/Basis/Basis Basis/Hoog/Basis	Stadserf/Roombeek/rest Hoog/Hoog/Basis Hoog/Hoog/Basis Hoog/Hoog/Basis	Stadserf/Roombeek/rest Hoog/Hoog/Basis
Sinds 2013 wordt deze indicator op andere wijze gemeten dan de jaren daarvoor, zoals ook is aangegeven in de Programmabegroting 2013-2017. Om uitvoering te geven aan het collegestandpunt “vergroten zeggenschap, sturing en verantwoordelijkheid van de burgers over de eigen leefomgeving“ (burgerparticipatie) en vanuit kostenoverwegingen is vanaf 2013 de jaarlijkse externe schouw vervangen door bewonersschouwen en interne schouwen. De opdeling in "schoon, heel en veilig" is hiermee komen te vervallen. De gegevens uit de bewonersschouwen, wijkbeheerplannen, interne schouwen en de technische inspecties van wegen geven voldoende informatie voor maatwerk bij de dagelijkse uitvoering van onderhoudswerkzaamheden. Tevens geeft die informatie richting aan de inzet van de vervangingsinvesteringen.			
Waardering voor kwaliteit openbare ruimte (fysiek)	6,9	6,7	7,0
Naleefgedrag milieu-gerelateerde handhaving	70%	75%	82%

Doelstelling: afname CO2-uitstoot
In de in 2009 vastgestelde nota Nieuwe Energie voor Enschede zijn de hoofddoelstellingen voor het energie- en klimaatbeleid vastgelegd: 30% CO2-reductie en 20% duurzame energie. Voor de monitoring van onze voortgang sluiten we aan bij de methodiek van Rijkswaterstaat. Daarmee beschikken we over een goed overzicht van de ontwikkelingen waarmee trends in de tijd zichtbaar gemaakt worden en dat ook vergelijking met de voortgang in andere steden en vergelijking tussen sectoren mogelijk maakt. Deze data zijn met een verwerkingstijd van 1 à 2 jaar beschikbaar. Zie daarvoor ook de paragraaf duurzaamheid. Hier zijn ook de 14 operationele doelen weergegeven waarmee we de actuele inzet volgen door de verschillende programma's.

Dienstverlening

Indicator	Score 2012	Streven 2013	Score 2013
Klanttevredenheid per kanaal			grafische weergave
% zaakgericht werken	8	10	10

Bestuur en Middelen

Indicator	Score 2012	Streven 2013	Score 2013
Percentage inwoners dat zich veilig voelt in de eigen buurt. (zie ook programma WZW).	90%	nnb	90%
Positie weiligheid van Enschede ten opzichte van de overige twaalf gemeenten met meer dan 150.000 inwoners.	6	Top 3	5
Opkomstpercentage waarbij de Brandweer na een melding tijdig ter plaatse is.	90%	90%	90%
Rapportcijfer voor de mate waarin burgers betrokken worden bij de uitvoering van gemeentelijke plannen.	E: 5,5 NL: 5,6	E: 5,5 NL: 5,6	E:5,7
Rapportcijfer voor de mate waarin de kiezer invloed heeft op wat er in de stad gebeurt.	E: 5,1 NL: 5,8	E: 5,1 NL: 5,8	E:5,3

4.4. Lijst met afkortingen

A

ADT	Area Development Twente
AKA	Arbeidsmarkt Kwalificerend Assistent
AO	Administratieve Organisatie
AVA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten

B

B&S	Business & Sciences
BAG	Basisadministratie Adressen en Gebouwen
BASIS	Brede Actieve Scholen In de Stadsdelen
BBL	Beroeps Begeleidend Leren
BBR	Budget Beheer Rekeningen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten
BBZ	Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen
BCF	BTW Compensatie Fonds
BDU	Brede Doel Uitkering
Berap	Bestuursrapportage
BGT	Basiskaart Grootschalige Topografie
BIA	Buurt in Actie
BIN	Buurtinitiatieven
Bibob	Bevordering integriteitsbeoordeling door het Openbaar Bestuur
BIRK	Budget Investeringen Ruimtelijke Kwaliteit
BJZO	Bureau Jeugdzorg Overijssel
BMO	Bedrijfs- en Management Ondersteuning
BOA	Buitengewoon Opsporings Ambtenaar
BRW	Brandweer
BSO	Buitenschoolse opvang
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BUIG	Bundeling Uitkering Inkomensvoorziening Gemeenten
BV	Besloten Vennootschap
BVV	Bouwen aan Verbinden en Versterken
BWS	Besluit Woninggebonden Subsidies
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties

C

CAO	Collectieve arbeids Overeenkomst
CBS	Centraal Bureau voor Statistiek
CEO	Chief Executive Officer (Algemeen directeur)
CFO	Compacte Flexibele Organisatie
CJG	Centra voor Jeugd en Gezin
CMT	Concern Management Team
CR	Concernrapportage
CS	Concernstaf
CVG	Complex Verspreide Gronden
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen

D

DB	Directeurenberaad

DCW Dienst Complementaire Werkgelegenheid
DSA Digitale Steden Agenda

E
EAA Enschedese Arbeidsmarkt Aanpak
EP Enschede Promotie
EV-beleid Externe Veiligheidsbeleid
E&W Economie & Werk
EPC Energieprestatiecoëfficiënt
EZ Economische Zaken

F
FDC Financieel Diensten Centrum
FPU Flexibel Pensioen en Uittreden
Fte Fulltime equivalent

G
GBA Gemeentelijke Basisadministratie
GBT Gemeentelijk Belasting Kantoor
GCC Gemeentelijk Contact Centrum
GGZ Geestelijke Gezondheidszorg
GRAP Groenstructuur Actieplan
Grex Grondexploitatie
GRP Gemeentelijk Riolerings Plan
GSB Grote Steden Beleid

H
HAVO Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs
HBO Hoger beroepsonderwijs
HOG Handhaving Object Gebonden
HOR Handhaving Openbare Ruimte
HOV Hoogwaardige Openbare Verbindingen
HTSM High Tech Systems and Materials
HSL Het Stedelijk Lyceum

I
I&O Informatie & Onderzoeksbureau Enschede
ICT Informatie- en Communicatietechnologie
IDV Interne Dienstverlening
IKT Industriële Kring Twente
IMG Investeren Met Gemeenten
IOAW Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
IPC Integrale planning en control
IPT Innovatie Platform Twente
ISV Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing

J
JGZ Jeugdgezondheidszorg

K

KTZ	Stadsweide voor Kennis, Technologie & Zorg

L

LEA	Lokale educatieve agenda
LO	Leefomgeving
Ltd	Langdurigheidstoeslag

M

Marap	Managementrapportage
MAU	Meerjarig Aanvullende Uitkering
MBC	Maatschappelijke business cases
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MER	Milieu Effect Rapportage
MIA	Multidisciplinaire Integrale Aanpak
MIO OR	Maatschappelijke investeringsopgave Openbare Ruimte
MKB	Midden- en klein bedrijf
MPG	Meerjaren Perspectief Grondbedrijf
MPP	Meerjaren Prognose Parkeerbeheer
MSI	Majeure Stedelijke Investeringsopgaven
MST	Medisch Spectrum Twente
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

N

NCW	Netto Contante Waarde
NEvE	Nota Nieuwe Energie voor Energie
Nibud	Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting
NMK	Nationaal Muziekkwartier
NOEK	Noordelijke Ontsluiting Enschede Kennispark
NRO	Nationale ReisOpera
NT2	Nederlands als tweede taal
NV	Naamloze Vennootschap

O

OE	Onderhoud Enschede
OHW	Onderhanden werk
OKE	Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie
O&O	Opgroeien & Ontwikkelen
OvhO	Orkest van het Oosten
O4NT	Onderwijs voor en nieuwe tijd
OZB	Onroerende Zaak Belasting

P

PB	Programma Begroting
PBE	Parkeer Bedrijf Enschede
PGB	Persoonsgebonden budget
PMBE	Project Management Bureau Enschede
P&O	Personeel & Organisatie
PUB	Preventie Unit Binnenstad
PV	PhotoVoltaïsche zonnepanelen

R

RBT	Regionaal Bedrijven Terrein
RIBW	Regionale Instelling voor Begeleiding op het gebied van Wonen, Werken en Welzijn
RIEC	Regionale Informatie en Expertise Centra
RO	Ruimtelijke Ordening
ROC	Regionaal Opleidingscentrum
ROZ	Regionaal Orgaan Zelfstandigen
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst

S

SBE	Scholingsboulevard Enschede
SDM	Stadsdeelmanagement
SE	Subsidie Eenheden
SEP	Sociaal Economisch Programma
SISA	Single Information Single Audit
SKE	Stichting Kinderopvang Enschede
SMD	Stichting Maatschappelijke Dienstverlening
SO	Stedelijke ontwikkeling
SSMP	Strategisch Sturen met Programma's
SW	Sociale werkvoorziening
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid

T

TBS	Terbeschikkingstelling
TKT	Technologie Kring Twente
TOR	Toetsingskader Openbare Ruimte
TOS	Twentse Ondernemers Sociëteit

U

UT	Universiteit Twente
UWV	Uitvoering Werknemers Verzekeringen

V

VBE	Vastgoedbedrijf Enschede
VMBO	Voortgezet Middelbaar Beroepsonderwijs
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VRI/DVM	Verkeers Regel Installatie / Dynamisch Verkeers Management
VROM	Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieu
VSV	Voortijdige schoolverlater
VTH	Vergunningverlening, toezicht en handhaving
VVE	Vroege Voorschoolse Educatie
VWO	Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport

W

WAJong	Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening voor jonggehandicapten
WAO	Wet Arbeidsongeschiktheid
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wbb	Wet Bodembescherming
W&B	Werk en Bijstand

WGR	Wet gemeenschappelijke regelingen
WI	Wet Inburgering
WIJ	Wet Investeren in Jongeren
WIW / ID	Wet Inschakeling Werkzoekenden / In- en Doorstroombaan
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOPT	Wet Openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens
WOZ	Wet Waardering onroerende Zaken
WRO	Wet Ruimtelijke Ordening
WSNS	Weer Samen Naar School samenwerkingsverbanden
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WTC	World Trade Center
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWI	Wet Werk en Inkomen
WWIK	Wet Werk en Inkomen Kunstenaars
WWnV	Wet Werken naar Vermogen
WWB	Wet Werk en Bijstand
WZW	Wijkontwikkeling, Zorg en Welzijn

Z

ZAT	Zorg- en AdviesTeam
ZIOS	Wet Zorg in en om school
ZVW	Zorgverzekeringswet
ZZP	Zelfstandige Zonder Personeel

Jaarrekening 2013

5. Overzicht van baten en lasten

	Begroting 2013			Begroting 2013 (na wijziging)			Realisatie 2013			Realisatie 2012		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Economie en Werk	190.380	159.660	30.720	199.018	165.643	33.376	204.613	167.869	36.745	202.030	169.934	32.096
Opgroeien en Ontwikkelen	64.171	14.012	50.159	62.807	13.352	49.454	59.660	12.541	47.119	67.690	20.392	47.299
Wijkontwikkeling, Zorg en Welzijn	66.901	5.573	61.328	66.596	5.541	61.056	60.001	6.101	53.900	66.112	6.433	59.678
Stedelijke Ontwikkeling	98.669	62.219	36.450	154.040	114.246	39.794	102.813	72.211	30.602	167.071	69.652	97.418
Leefomgeving	75.630	37.386	38.245	76.297	39.049	37.248	75.914	41.462	34.452	76.644	38.749	37.895
Dienstverlening	10.738	3.993	6.745	10.179	3.338	6.841	9.996	3.257	6.739	9.843	3.238	6.604
Bestuur en Middelen	61.037	32.989	28.048	80.419	53.961	26.458	82.616	54.886	27.730	52.865	50.662	2.203
Subtotaal programma's	567.527	315.831	251.696	649.357	395.129	254.227	595.612	358.325	237.287	642.254	**359.061**	283.194
Algemene uitkering	0	191.532	191.532	0	193.317	193.317	0	192.623	192.623	0	194.954	194.954
Dividend	0	1.280	1.280	0	1.280	1.280	0	1.177	1.177	0	1.557	1.557
Hondenbelasting	0	810	810	0	810	810	0	794	794	0	792	792
OZB	0	38.179	38.179	0	38.179	38.179	0	37.518	37.518	0	37.345	37.345
Precariobelasting	0	255	255	0	255	255	0	256	256	0	246	246
Reclamebelasting	0	152	152	0	152	152	0	154	154	0	181	181
Rente & treasury	21.752	32.895	11.144	21.205	32.895	11.690	21.098	33.360	12.262	21.713	35.424	13.712
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	21.752	265.104	243.352	21.205	266.889	245.684	21.098	265.883	244.785	21.713	270.499	248.787
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	589.279	580.935	8.344	670.562	662.018	8.544	616.711	624.208	-7.498	663.967	629.560	34.407
Economie en Werk	1	183	-183	14	483	-469	429	1.051	-621	3.096	387	2.709
Opgroeien en Ontwikkelen	864	612	252	2.990	2.142	849	4.058	2.016	2.043	6.230	6.964	-734
Wijkontwikkeling, Zorg en Welzijn	0	130	-130	75	733	-658	2.953	685	2.268	1.225	2.792	-1.567
Stedelijke Ontwikkeling	7.885	5.914	1.971	11.155	11.947	-791	15.924	8.382	7.542	8.192	63.944	-55.753
Leefomgeving	0	5.021	-5.021	1.000	5.083	-4.083	1.554	3.432	-1.878	1.452	4.338	-2.886

Dienstverlening	144	111	32	144	111	32	244	107	136	144	373	-229
Bestuur en Middelen	28.082	33.348	-5.266	43.221	46.645	-3.424	43.251	47.324	-4.073	60.752	36.699	24.053
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	36.975	45.319	-8.344	58.600	67.144	-8.544	68.414	62.998	5.417	81.090	115.497	-34.407
Gerealiseerd resultaat	626.254	626.254	0	729.162	729.162	0	685.125	687.206	-2.081	745.057	745.057	0

6. Balans

Activa

Bedragen x 1.000 Eurosper 31 december	2013	2012
Immateriele vaste activa	**118**	**178**
Kosten onderzoek & ontwikkeling	118	178
Materiele vaste activa	**519.623**	**542.032**
Investeringen met economisch nut : Gronden in erfpacht	9.551	7.169
Investeringen met economisch nut : Overige investeringen	471.919	491.881
Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	38.153	42.982
Financiele vaste activa	**95.911**	**88.644**
Bijdragen aan activa van derden	9.744	1.525
Kapitaalverstrekking deelnemingen	300	300
Kapitaalverstrekking gemeenschappelijke regelingen	178	179
Kapitaalverstrekking overige verbonden partijen	3.048	3.243
Leningen aan woningbouwcorporaties	17.496	19.005
Leningen deelnemingen	1.961	2.069
Leningen overig	9.866	9.996
Overige langlopende leningen	41.457	40.598
Overige uitzettingen >= 1 jaar	11.860	11.728
Totaal Vaste activa	***615.653***	***630.854***
Voorraden	**72.126**	**62.173**
Gereed product en handelsgoederen	22	31
Grond- en hulpstoffen:		
- Niet in exploitatie genomen bouwgronden	16.186	13.037
- Overige grond- en hulpstoffen	8.887	10.174
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	46.978	38.878
Overige grond en hulpstoffen	53	53
Vorderingen (uitzettingen)	**57.486**	**68.567**
Overige vorderingen	30.457	37.377
Vorderingen op openbare lichamen	27.030	31.190
Liquide middelen	**250**	**131**
Banken	211	90
Kas	39	40
Overlopende activa	**15.351**	**17.787**
Overlopende activa	15.351	17.787
Totaal Vlottende activa	***145.213***	***148.659***
Totaal Activa	**760.866**	**779.512**

Passiva

Bedragen x 1.000 Eurosper 31 december	2013	2012
Eigen vermogen	**106.749**	**99.232**
Algemene reserve	12.676	-938
Bestemmingsreserve	91.992	95.589
Saldo van rekening	2.081	4.581
Voorzieningen	**29.833**	**29.222**
Voorziening extern	909	1.375
Voorziening, onderhoudsegalisatie	2.696	3.182
Voorzieningen verplicht,verlies,risico	26.229	24.665
Vaste schulden	**479.613**	**497.135**
Door derden belegd	1.064	1.116
Obligatieleningen	57	57
Onderhandse leningen van binnenl. pensioenf./verzekeringsins	20.102	20.599
Onderhandse leningen van buitenl. inst. fondsen, banken, etc	34.000	34.000
Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	5.640	6.092
Onderhandse leningen binnenl. banken en overige fin. instell.	418.537	435.049
Waarborgsommen	213	223
Totaal Vaste passiva	***616.196***	***625.590***
Vlottende Schulden	**114.185**	**102.109**
Bank en girosaldi	24.988	32.659
Kasgeldleningen o/g	40.000	30.000
Overig	49.197	39.450
Overlopende passiva	**30.486**	**51.813**
Overlopende passiva	30.839	51.405
Tussenrekeningen	1.208	408
Totaal Vlottende passiva	***144.671***	***153.922***
Totaal Passiva	**760.866**	**779.512**

Gemeentegaranties	42.763	49.320

7. Toelichting op de jaarrekening

Alle in de jaarrekening opgenomen bedragen zijn in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

7.1. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Grondslagen financiële verslaggeving
De Jaarrekening 2013 is opgesteld conform het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Nadere bepalingen die zijn opgenomen in de Financiële verordening – als nadere invulling van BBV-voorschriften – zijn ook van toepassing. De onderlinge verrekeningen, vorderingen en schulden tussen de organisatie onderdelen zijn gesaldeerd. Deelnemingen zijn niet in de consolidatie betrokken, maar zijn opgenomen onder de financiële vaste activa.

Activa

(Im-)materiële vaste activa

Kosten onderzoek en ontwikkeling
De kosten worden geactiveerd tegen verkrijgingsprijs en afschrijving vindt plaats op basis van de lineaire methode.

In erfpacht uitgegeven gronden
De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen).

Overige investeringen met economisch nut
Waardering van deze activa vindt plaats op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Er wordt afgeschreven over deze waarde met ingang van het jaar volgend op de ingebruikname. Activa welke nog niet in gebruik zijn genomen per 31 december 2012, maar nog in uitvoering zijn, worden gepresenteerd onder de categorie materiële vaste activa waar ze na gereed melding worden geactiveerd.
De afschrijvingen vinden grotendeels plaats op basis van de lineaire methode (deels op annuïtaire basis) en zijn gebaseerd op de economische levensduur. De levensduur van de gronden en terreinen is bepaald als oneindig.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut
Investeringen in infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken worden in de regel ten laste van de exploitatie gebracht. Bij raadsbesluit kan hiervan worden afgeweken. In de toelichting is een nadere specificatie aangegeven welke investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut zijn geactiveerd.

Financiële vaste activa
De financiële vaste activa zijn opgebouwd uit aan derden verstrekte leningen en belangen in gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen. Aan derden verstrekte geldleningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. De belangen in gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde.

Voorraden
Voorraden zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, eventueel (tijdelijk) afgewaardeerd wanneer de marktwaarde lager is.
Uitzondering is de grondexploitatie, deze wordt gewaardeerd tegen netto vervaardigingkosten (kosten minus opbrengsten). De voorraden niet in exploitatie genomen bouwgronden en onderhanden werk worden gewaardeerd tegen de historische kostprijs verhoogd met gemaakte kosten en verminderd met opbrengsten uit gronduitgiften, subsidies en bijdragen. De kostprijs bestaat uit de directe kosten en eventueel de aan het werk toe te rekenen indirecte kosten en interest. Voor winstneming op projecten wordt de methode toegepast, waarbij de winsten worden genomen op het moment dat de boekwaarde, rekening houdend met nog te maken kosten, negatief wordt. Een negatieve boekwaarde minus nog te maken kosten wordt gezien als gerealiseerde winst. Voor eventuele verwachte negatieve resultaten op projecten wordt zo nodig een voorziening gevormd. Deze zogenaamde verliesvoorziening wordt als waardecorrectie op de voorraad onderhanden werk in mindering gebracht.

Vorderingen
Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, indien noodzakelijk verminderd met een voorziening voor oninbare bedragen. Deze voorziening wegens oninbaarheid worden met de nominale waarde van de vorderingen verrekend.

Liquide middelen
Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende activa
Overlopende activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Passiva

Voor zover niet anders vermeld zijn de passiva gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten.

Voorzieningen
Voorzieningen dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's. Ze mogen niet groter of kleiner zijn dan de geschatte omvang van de verplichtingen en risico's waarvoor ze gevormd zijn.
Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Uitzondering geldt voor een aantal voorzieningen waarbij het tijdsaspect een betekenisvolle rol speelt. Deze voorzieningen hebben een omvang verminderd met verwachte toevoegingen in de loop der tijd. Deze voorzieningen worden dan gewaardeerd tegen contante waarde.

Tot de voorzieningen worden ook gerekend de van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.
Met ingang van het jaar 2008 worden de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen niet langer onder de voorzieningen opgenomen, maar onder de overlopende passiva. Voor de meerjarige specifieke uitkeringen waarvan de meerjarige subsidieperiode vóór 1-1-2007 aanving (bijv.GSB-III periode 2005-2009), wordt gebruik gemaakt van de overgangsbepaling in het BBV waarbij de 'oude' art. 44-2 voorzieningen ook na 1-1-2008 onder de Voorzieningen worden opgenomen.

Overlopende passiva
Overeenkomstig de wijziging in de BBV-voorschriften zijn de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel van de voorzieningen naar de overlopende passiva overgeheveld. Met uitzondering van de meerjarige specifieke uitkeringen waarvan de meerjarige subsidieperiode vóór 1-1-2007 aanving (zie Voorzieningen).

Baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Voor zover noodzakelijk zijn ten laste van het resultaat voorzieningen getroffen voor:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang per balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is te schatten;
- Risico’s ter zake van verplichtingen en verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- Kosten te maken in een volgend boekjaar, mits deze hun oorsprong vinden in het onderhavige boekjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten.

8. Toelichting op het overzicht van baten en lasten

8.1. Toelichting op algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000)	Begroting (primair)	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
OZB	38.179	38.179	37.518	-661
Hondenbelasting	810	810	794	-16
Precariobelasting	255	255	256	1
Reclamebelasting	152	152	154	2
Belastingopbrengsten	**39.396**	**39.396**	**38.722**	**-674**
Algemene uitkering	191.532	193.317	192.623	-694
Dividenden	1.280	1.280	1.177	-103
Saldo financieringsfunctie	11.144	11.690	12.262	572
Saldo	**243.352**	**245.684**	**244.784**	**-899**

In de begroting 2013 is geen bedrag voor onvoorzien opgenomen.

Omschrijving	Afwijking	I/S	Analyse
OZB	-661	I/S	Het achterblijven van de OZB-opbrengst is het gevolg van de toename van leegstand van niet-woningen. Dit leidt tot een verminderde opbrengst van het gebruikersdeel binnen deze OZB-opbrengst.
Algemene uitkering	-694	I	Het resultaat van de uitkering uit het gemeentefonds bestaat uit de uitkomsten van: • de decembercirculaire 2012 à 0,3 miljoen euro positief • de meicirculaire 2013 à 3,9 miljoen euro negatief • de septembercirculaire 2013 à 0,4 miljoen positief • de decembercirculaire 2013 à 2,2 miljoen euro positief • de ontvangst van nabetalingen over de jaren 2011 en 2012 van 0,3 miljoen euro
Dividenden c.a.	-103	I	De dividenden van Twence en het OLCT waren enigzins lager dan was begroot.
Saldo financieringsfunctie	572	I	Het positieve saldo is voornamelijk ontstaan door: • lagere rentelasten op langlopende financieringen door minder leningen aan te trekken dan begroot; • lagere rentelasten op de vlottende schuld

			door de zeer lage korte rente en het maximaal benutten van de ruimte binnen de kasgeldlimiet; • lagere renteopbrengsten op interne verrekeningen die voornamelijk wordt veroorzaakt door de afboeking op de gronden.

8.2. Analyse afwijkingen tussen begroting (na wijz.) en het overzicht van baten en lasten

Economie en Werk

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Alg bijstand levensonderhoud	94.951	97.616	99.291	-1.675
Arbeidsmarktparticipatie	25.205	22.782	21.866	916
Bedrijfsverzamelgebouwen	1.631	1.631	1.760	-129
Bijzondere inkomensvoorziening	1.714	2.116	2.058	58
Dienstverlening aan ondernemers	1.738	1.738	2.225	-487
Handhaving & opsporing	1.440	1.443	1.569	-126
Individuele bijzondere bijstand	6.739	6.432	6.458	-26
Innovatie en ondernemerschap	411	661	844	-183
Projecten economische ontwikkeling	525	6.917	8.218	-1.302
Resultaat Bedrijfsvoering	0	0	523	-523
Schuldhulpverlening	2.102	3.290	3.418	-129
Terugvordering en verhaal	0	0	2	-2
Uitvoering WSW	52.206	52.518	54.437	-1.919
Versterken economische structuur	1.716	1.874	1.942	-68
Totaal **Lasten**	**190.380**	**199.018**	**204.613**	**-5.953**
Alg bijstand levensonderhoud	86.713	89.480	89.438	-42
Arbeidsmarktparticipatie	21.897	17.451	17.934	483
Bedrijfsverzamelgebouwen	830	830	1.016	186
Individuele bijzondere bijstand	884	884	1.030	146
Innovatie en ondernemerschap	0	0	28	28
Projecten economische ontwikkeling	0	6.391	7.635	1.244
Schuldhulpverlening	0	895	895	0
Terugvordering en verhaal	0	0	2	2
Uitvoering WSW	49.337	49.622	49.714	93
Versterken economische structuur	0	89	176	87
Totaal **Baten**	**159.660**	**165.643**	**167.869**	**2.226**
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**30.720**	**33.376**	**36.745**	**-3.727**
Bedrijfsverzamelgebouwen	0	0	57	-57
Innovatie en ondernemerschap	0	1	359	-358
Schuldhulpverlening	1	1	1	0
Versterken economische structuur	0	13	13	0
Totaal **Storting Reserves**	**1**	**14**	**429**	**-415**
Bedrijfsverzamelgebouwen	154	154	153	0
Innovatie en ondernemerschap	0	251	833	583
Schuldhulpverlening	30	30	15	-15
Versterken economische structuur	0	49	49	0

Totaal **Onttrekking reserves**	**183**	**483**	**1.051**	**568**
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	**-183**	**-469**	**-621**	**153**
Gerealiseerd resultaat	**30.538**	**32.907**	**36.123**	**-3.216**

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Alg bijstand levensonderhoud	-1.675	-42	0	0	-1.717

Analyse/toelichting

Het tekort aan de batenkant van 42.000 euro ten opzichte van de begroting bestaat uit een tweetal voordelen, te weten extra inkomsten voor terugvordering en verhaal van 47.000 euro en extra bijdrage voor de uitvoering van de Algemene Bijstand van 568.000 euro. Het nadeel bij de baten is afkomstig vanuit het onderdeel BBZ, doordat er minder BBZ trajecten zijn opgevoerd dan in eerste instantie verwacht werd blijven de inkomsten op dit onderdeel 657.000 euro achter.

Aan de lastenkant bestaat het tekort uit een nadeel op de uitvoering van de WWB onderdelen (Algemene Bijstand Levensonderhoud, IOAW en IOAZ) en de BBZ voor een bedrag van 651.000 euro. Aan uitkeringen voor de WWB is in totaal door snelle groei van het aantal uitkeringen van 5.746 eind 2012 tot 6.385 uitkeringen eind 2013 1.966.000 euro meer uitbetaald door vooraf begroot. Zoals bij de baten werd vermeld werden er minder BBZ trajecten ingezet dan vooraf verwacht, dit levert een voordeel op 974.000 euro. Tot slot werd er vanuit dit product nog 31.000 euro beschikbaar gesteld voor de gemeentelijk communicatiepool.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Arbeidsmarktparticipatie	916	483	0	0	1.399

Analyse/toelichting

Het voordeel aan de batenkant van 483.000 binnen het product Arbeidsmarktparticipatie wordt veroorzaakt door een bijdrage van 648.000 euro van de Regio Twente voor de vergoeding van in het verleden verrichte re-integratiewerkzaamheden. Daarnaast viel aan de batenkant de bijdrage vanuit het Participatiebudget 181.000 euro lager uit dan vooraf begroot. Tot slot ontving de gemeente nog voor een bedrag van 16.000 euro aan inkomsten.

Er vindt een verrekening plaats van apparaatskosten vanuit het Participatiebudget, conform de uitgangspunten van het Uitvoeringsprogramma EAA. Het voordeel van 915.000 euro wordt veroorzaakt doordat er meer apparaatskosten konden worden toegerekend, zodat er een voordeel optreedt ten gunste van de algemene middelen in de jaarrekening.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Bedrijfsverzamelgebouwen	-129	186	-57	0	0

Analyse/toelichting

Dit product omvat de exploitatie van de Spinnerij Oosterveld en CeeCeeCenter.
De fysieke bezetting van de Spinnerij bedroeg in 2013 gemiddeld 73% en de financiële bezetting bedroeg gemiddeld 49%.
Voor 2013 is door de Raad 700.000 euro beschikbaar gesteld. Daarvan is uiteindelijk 643.000 euro ter besteding gekomen. Het verschil van 57.000 euro wordt in de egalisatiereserve Bedrijfsverzamelgebouwen gedoteerd.
De exploitatie van het CeeCeeCenter loopt in 2013 voor op de verwachte te behalen

exploitatieresultaten. De fysieke bezetting van het CeeCeeCenter bedroeg in 2013 gemiddeld 60% en de financiële bezetting bedroeg gemiddeld 50%.
Per saldo heeft een onttrekking aan de reserve plaatsgevonden van 153.000 euro.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Bijzondere inkomensvoorziening	58	0	0	0	58

Analyse/toelichting
De afwijking aan de lastenkant van het product Bijzondere Inkomensvoorziening wordt veroorzaakt door lagere lasten voor de Eenmalige Uitkering Jong Zwaar gehandicapten voor een bedrag van 39.500 euro en het Sociaal Huisvestingsfonds 15.000 euro.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Dienstverlening aan ondernemers	-487	0	0	0	-487

Analyse/toelichting
Het tekort van 487.000 euro op dit product wordt veroorzaakt door een overschrijding op de apparaatskosten als gevolg van niet gerealiseerde omzet voor 507.000 euro bij de afdelingen Ondernemersloket en Strategie en Beleid. Dit als gevolg van wegvallende dekking op projecten en afloop van tijdelijke geldstromen. Voor 20.000 euro heeft bijsturing plaatsgevonden.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Handhaving & opsporing	-126	0	0	0	-126

Analyse/toelichting
De afwijking aan de lastenkant wordt veroorzaakt door hogere personeelslasten van 134.000 euro, dit mede als gevolg van niet gecompenseerde periodieken. De uitgaven voor de Sociale Recherche Twente vielen 8.000 euro voordeliger uit, zodat op dit product een tekort resteert van 126.000 euro.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Individuele bijzondere bijstand	-26	146	0	0	120

Analyse/toelichting
De afwijking op de baten bestaat uit een nadeel van 65.000 euro op de reguliere ontvangsten voor leenbijstand en terugvorderingen van eerder verstrekte Bijzondere Bijstand en uit een incidentele bijdrage van 211.000 euro vanuit het Participatiebudget (141.000 euro) en het product Peuter- en Kinderopvang (70.000) voor het onderdeel Uitstroombevordering BB. Dit voor de vergoeding van de kosten van kinderopvang voor Arbeid en Scholing dat binnen dit product werd geboekt.
Het tekort van 26.000 euro aan de lastenkant ten opzichte van de begroting bestaat uit overschrijdingen op de onderdelen voor wonen en opvang van 157.000 euro en financiële transacties (bewindvoering en schuldsaneringen) voor 520.000 euro. Deze overschrijdingen hebben wij kunnen afdekken door de nog aan te wenden rijksmiddelen voor armoede 567.000 euro en Kinderopvang Bijzondere Bijstand voor SMI van 138.000 euro.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Innovatie en ondernemerschap	-183	28	-358	583	69

Analyse/toelichting

De oorzaak van het voordeel op dit product ligt enerzijds in een vrijval van een verplichting aan de Stichting Uitvindplaats van 28.000 euro (dit in verband met het opheffen van de Stichting) en anderzijds voor 41.000 euro aan bijsturingsmaatregelen op het werkbudget.
Ten behoeve van de uitvoering van het krediet “vervolgactiviteiten Kennispark” (Raadsbesluit 2011) komen kosten ten laste van dit product van 500.000 euro. Deze worden gedekt middels een onttrekking uit de reserve Majeure Stedelijke Investeringsopgaven welke in de programmabegroting Kennispark fase 1 is opgenomen en zijn daarom budgettair neutraal.
Daarnaast komen kosten ten laste van dit product met betrekking tot de uitvoering van het business development “actieprogramma innovatie” (Zinnergy) in samenwerking met het Kennispark. In verband met fasering van het project zijn er voor deze jaarschijf 83.000 euro meer kosten dan begroot. Deze worden gedekt middels een onttrekking uit de reserve Innovatiefonds en zijn daarom budgettair neutraal.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Projecten economische ontwikkeling	-1.302	1.244	0	0	-58

Analyse/toelichting

De oorzaak van het nadeel van 40.000 euro ligt in een overschrijding op de apparaatskosten.
Een bedrag van 350.000 euro aan zowel de lasten- als batenkant kan worden verklaard door het besluit van de gemeenteraad om een bijdrage te leveren van 1,25 miljoen euro aan de participatiemaatschappij Oost Nederland NV(PPM Oost) ten behoeve van de economische structuurversterking en werkgelegenheidsontwikkeling met betrekking tot de luchthaven Twente. Naast de gemeente dragen rijk, provincie en private partijen ook bij. Hierbij heeft een nadere prioritering op de inzet van personele- en materiële kosten op diverse projecten plaatsgevonden.
Een bedrag van 172.000 euro aan zowel de lasten- als batenkant kan worden verklaard door hogere uitgaven en inkomsten dan begroot voor werken derden. Daarnaast kan 720.000 euro aan de lasten- en batenkant worden verklaard door de niet begrote ontvangst van de EFRO subsidie ten behoeve van het krediet Binnenhaven en is daarmee budgettair neutraal.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Resultaat Bedrijfsvoering	-523	0	0	0	-523

Analyse/toelichting

van de Eenheid Mobiliteit, omdat door ziekte of onvoldoende dekking voor de verrichte werkzaamheden van deze medewerkers 223.000 euro voor rekening is gebleven van Economie en Werk. Daarnaast wordt, net als in 2012, een voorziening gevormd voor bovenformatieve medewerkers van 300.000 euro.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Schuldhulpverlening	-129	0	0	-15	-143

Analyse/toelichting

De afwijking aan de lastenkant van 129.000 euro van dit product wordt veroorzaakt door een groter beroep van Enschedeërs op de producten van de Stadsbank Oost Nederland, dit omdat de gemeente Enschede ervoor heeft gekozen om de schuldhulpverlening breed

toegankelijk te houden is bijsturing alleen mogelijk door dit beleid te heroverwegen.
Het verschil van 15.000 euro bij de onttrekkingen reserve wordt veroorzaakt door lagere uitgaven dan verwacht voor het Sociaal Huisvestingsfonds (onderdeel van Bijzondere Inkomensvoorziening).

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Terugvordering en verhaal	-2	2	0	0	0

Analyse/toelichting
Niet van toepassing

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Uitvoering WSW	-1.919	93	0	0	-1.826

Analyse/toelichting

Het nadeel op dit product bestaat uit:

1.	Achterblijvende omzet	1.155.000	nadeel
2.	Verhoogde pensioenpremie WSW	467.000	nadeel
3.	Apparaat kosten	256.000	nadeel
4.	Leegstand pand Kuipersdijk	175.000	nadeel
5.	Incidentele teruggave WAO/WIA	228.000	voordeel

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Versterken economische structuur	-68	87	0	0	20

Analyse/toelichting
De afwijking in de lasten en baten kan voor 85.000 euro worden verklaard door niet in de begroting opgenomen uitgaven en inkomsten ten behoeve van derden (Stichting Wifi) en zijn daarmee budgettair neutraal.

Opgroeien en ontwikkelen

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Gezondheidszorg	7.236	7.380	5.963	1.418
Jeugd en Jongeren	4.365	5.118	5.100	18
Kind en peuter opvang	6.062	3.223	2.209	1.014
Maatschappelijke educatie	2.223	2.233	2.226	7
Onderwijsopbrengsten	8.503	8.521	7.024	1.497
Onderwijsvoorzieningen	22.442	22.784	23.371	-587
Resultaat Bedrijfsvoering	0	0	-385	385
Sport	2.264	2.326	2.355	-30
Sportvoorzieningen	11.076	11.221	11.798	-577
Totaal **Lasten**	**64.171**	**62.807**	**59.660**	**3.147**
Gezondheidszorg	54	54	85	30
Jeugd en Jongeren	0	484	509	25
Kind en peuter opvang	2.278	0	20	438
Maatschappelijke educatie	50	50	85	35
Onderwijsopbrengsten	7.176	7.188	5.774	-1.414
Onderwijsvoorzieningen	855	1.947	2.463	516
Sport	183	183	205	22
Sportvoorzieningen	3.415	3.445	3.400	-45
Totaal **Baten**	**14.012**	**13.352**	**12.541**	**-812**
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**50.159**	**49.454**	**47.119**	**2.336**
Gezondheidszorg	0	0	1.005	-1.005
Kind en peuter opvang	192	192	192	0
Maatschappelijke educatie	0	0	0	0
Onderwijsvoorzieningen	510	1.637	1.752	-115
Sport	5	5	5	0
Sportvoorzieningen	157	1.157	1.105	51
Totaal **Storting Reserves**	**864**	**2.990**	**4.058**	**-1.068**
Jeugd en Jongeren	4	4	0	-4
Maatschappelijke educatie	5	5	5	0
Onderwijsvoorzieningen	370	850	850	0
Sport	0	50	50	0
Sportvoorzieningen	233	1.233	1.111	-122
Totaal **Onttrekking reserves**	**612**	**2.142**	**2.016**	**-126**
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	**252**	**849**	**2.043**	**-1.194**
Gerealiseerd resultaat	**50.411**	**50.303**	**49.161**	**1.142**

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Gezondheidszorg	1.418	30	-1.005	0	443

Analyse/toelichting
De afwijkingen op de lasten en de mutaties in de reserves ontstaan door het niet besteden van de middelen van twee meerjarige projecten. Enerzijds voor het project "Opvoed- en Opgroeiondersteuning/Centra voor Jeugd en Gezin" voor 1.005.000 euro. (Dit bedrag wordt in de reserve WMO gestort) en anderzijds voor het project "Gezond Meedoen" voor 400.000 euro.
Wij zullen voor het project "Gezond Meedoen" een bestemmingsvoorstel aan u voorleggen om deze middelen in 2014 en verder beschikbaar te houden voor dit project.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Jeugd en Jongeren	18	25	0	-4	40

Analyse/toelichting
Niet van toepassing

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Kind en peuter opvang	1.014	20	0	0	1.034

Analyse/toelichting
Kinderopvang
Door stringentere toetsing bij kinderopvang voor SMI en lagere uitvoeringskosten voor toezicht/kwaliteit kinderopvang is er een voordeel van 108.000 euro.
Peuterspeelzaalwerk
Per 1 augustus zijn wij bij peuterspeelzaalwerk overgegaan op andere wijze van subsidiëring. Daarmee gaat de belastingdienst nu voor een groot aantal ouders bijdragen in de kosten van de peuterarrangementen. Dit leidt tot een besparing in de gemeentelijke uitgaven van 488.000 euro.
Daarnaast is er een incidenteel voordeel van 418.000 euro door de overgang van Alifa naar nieuwe aanbieders van peuterarrangementen.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Maatschappelijke educatie	7	35	0	0	42

Analyse/toelichting
Niet van toepassing

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Onderwijsopbrengsten	1.497	-1.414	0	0	83

Analyse/toelichting
De lagere lasten en baten worden met name veroorzaakt doordat de nog niet bestede middelen van de rijksregelingen "Onderwijsachterstandenbeleid"
en "Bestuursafspraken VVE 2012-2015" naar het jaar 2014 worden doorgeschoven.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Onderwijsvoorzieningen	-587	516	-115	0	-186

Analyse/toelichting

Leerlingenvervoer

Door de veel goedkoper uitgevallen aanbesteding van leerlingenvervoer in 2013 zijn de kosten 523.000 euro lager uitgevallen. Daarnaast is de aanspraak op het leerlingenvervoer afgenomen.

Onderwijshuisvesting

Naar aanleiding van verkoop en sloop van een aantal schoolgebouwen hebben bij onderwijshuisvesting in 2013 enkele incidentele afboekingen van boekwaarden van 388.100 euro en sloopkosten van 84.000 euro plaatsgevonden. Het renteverlies van de overgenomen lening van het HSL van 400.000 euro (financieel arrangement) is in 2013 afgewikkeld. Ook is de financiële afwikkeling van de erfpachtovereenkomst met het Roessingh van 150.000 euro in 2013 geboekt. Ook zijn de kosten van de OZB en verzekeringen 217.000 hoger dan begroot. Daarentegen waren de kapitaallasten in 2013 115.000 lager, dit wordt veroorzaakt door latere afwikkeling van een aantal bouwprojecten. Conform de gemeentelijke systematiek en een bestendige gedragslijn zijn deze lagere kapitaallasten gestort in de egalisatiereserve Onderwijshuisvesting.

Vanaf 2012 zijn de peuterspeelzalen overgenomen door onderwijshuisvesting. Nu de huurcontracten zijn getekend zijn met terugwerkende kracht de huren bij de instellingen in rekening gebracht. Dit heeft een incidenteel voordeel opgeleverd van 372.500 euro. Daarnaast heeft de afwikkeling van de rijksregeling verbetering binnenklimaat een voordeel opgeleverd van 42.000 euro.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Resultaat Bedrijfsvoering	385	0	0	0	385

Analyse/toelichting

Het voordeel wordt enerzijds veroorzaakt door de vrijval van de verplichtingen uit 2012 van 208.000 euro en anderzijds door het niet invullen van vacatures binnen het programma van 177.000 euro.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Sport	-30	22	0	0	-8

Analyse/toelichting

Niet van toepassing

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Sportvoorzieningen	-577	-45	51	-122	-692

Analyse/toelichting

De gemeentelijke accommodaties op het gebied van sport en maatschappelijk vastgoed (wijkcentra's) worden geconfronteerd met een zeer sterk stijgend niveau van huur- en energiekosten. De gemeentelijke prijscompensatie is hiervoor niet toereikend. Het totale structurele knelpunt bedraagt 223.000 euro voor energie, 66.000 euro voor huur en 92.000 euro voor onderhoud van de sportaccommodaties. Op basis van bestaande richtlijnen inzake openstaande vorderingen is er een bedrag van 50.000 euro aan de voorziening dubieuze debiteuren toegevoegd. Daarnaast is er een nadeel van 217.000 euro voor de exploitatiekosten van maatschappelijk vastgoed (wijkcentra's).
Daarentegen waren de kapitaallasten voor dit product per saldo 71.000 euro lager, dit wordt

veroorzaakt door vertraging in oplevering van enkele investeringen. Conform de gemeentelijke systematiek en een bestendige gedragslijn zijn deze lagere kapitaallasten gestort in de egalisatiereserve Onderwijshuisvesting.

Wijkontwikkeling, Zorg en Welzijn

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Frontlijnsturing	5.175	5.198	5.214	-16
Individuele voorzieningen	34.689	34.565	30.962	3.603
Maatschappelijke ondersteuning	3.049	3.055	1.243	1.812
Opvang en zorg kwetsbare burgers	12.947	12.209	12.803	-594
Resultaat Bedrijfsvoering	0	0	-684	684
Stadsdeelsgewijs werken	5.578	6.052	4.982	1.069
Welzijn	5.464	5.517	5.481	36
Totaal **Lasten**	**66.901**	**66.596**	**60.001**	**6.595**
Frontlijnsturing	384	384	405	21
Individuele voorzieningen	3.186	3.069	3.512	443
Maatschappelijke ondersteuning	500	500	288	-212
Opvang en zorg kwetsbare burgers	1.259	1.344	1.415	71
Stadsdeelsgewijs werken	235	235	472	237
Welzijn	9	9	9	0
Totaal **Baten**	**5.573**	**5.541**	**6.101**	**560**
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**61.328**	**61.056**	**53.900**	**7.156**
Maatschappelijke ondersteuning	0	0	1.693	-1.693
Opvang en zorg kwetsbare burgers	0	75	75	0
Stadsdeelsgewijs werken	0	0	1.185	-1.185
Totaal **Storting Reserves**	**0**	**75**	**2.953**	**-2.878**
Frontlijnsturing	82	82	82	0
Opvang en zorg kwetsbare burgers	48	48	0	-48
Stadsdeelsgewijs werken	0	603	603	0
Totaal **Onttrekking reserves**	**130**	**733**	**685**	**-48**
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	**-130**	**-658**	**2.268**	**-2.926**
Gerealiseerd resultaat	**61.199**	**60.398**	**56.168**	**4.230**

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Frontlijnsturing	-16	21	0	0	5

Analyse/toelichting
Niet van toepassing

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Individuele voorzieningen	3.603	443	0	0	4.046

Analyse/toelichting
Het voordeel van 3,6 miljoen euro op de lasten is het gevolg van lagere uitgaven voor de woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen, rolstoelvoorzieningen en scootmobielen (totaal 2,1 miljoen euro) en de hulp bij het huishouden (1,5 miljoen euro).

Het voordeel op de baten van 443.000 euro wordt veroorzaakt door hogere eigen bijdragen.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Maatschappelijke ondersteuning	1.812	-212	-1.693	0	-92

Analyse/toelichting
Het nadelig resultaat op het product wordt met name veroorzaakt door hogere subsidies in het kader van de AWBZ pakketmaatregelen.

De overige afwijkingen van de lasten en baten worden veroorzaakt door projecten waarvoor subsidie van de provincie is ontvangen.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Opvang en zorg kwetsbare burgers	-594	71	0	-48	-570

Analyse/toelichting
Het nadeel op de lasten van 594.000 euro is het gevolg van de extra lasten voor de uitvoering van de bemoeizorg (500.000 euro) en extra lasten in het kader van de winternoodnachtopvang (91.000 euro).

Het voordeel op de baten wordt veroorzaakt door extra bijdragen van de provincie (58.000 euro) en een aantal incidentele baten van overige gemeenten en het rijk.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Resultaat Bedrijfsvoering	684	0	0	0	684

Analyse/toelichting
Het voordelig resultaat op bedrijfsvoering (684.000 euro) wordt veroorzaakt door het niet invullen van vacatureruimte, minder inhuur externe deskundigheid, lagere uitgaven voor studiekosten en lagere uitgaven voor onderzoek & advies.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Stadsdeelsgewijs werken	1.069	237	-1.185	0	121

Analyse/toelichting
Per saldo een voordelig resultaat van 121.000 euro. Dit wordt veroorzaakt door een taakstellende bezuiniging op de vrij besteedbare budgetten en de besteding van de wijkbudgetten loopt niet synchroon aan een begrotingsjaar. Als gevolg hiervan wordt het restantbudget 2013 conform bestaande systematiek gestort in de 'reserve' wijkbudgetten. De extra baten worden verklaard door bijdragen uit projecten en bijdragen/cofinanciering van (externe) partners.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Welzijn	36	0	0	0	36

Analyse/toelichting
Niet van toepassing.

Stedelijke ontwikkeling

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
053STAD (Binnenstad/Roombeek)	10.128	17.573	4.241	13.332
Bestemmingsplannen	1.852	2.133	1.997	136
Cultuur	19.008	19.215	19.246	-31
Evenementen en Citymarketing	3.419	3.419	3.431	-12
Grondbedrijf	32.913	68.798	40.381	28.417
Locatieontwikkeling	1.937	4.356	3.628	728
Parkeerbeheer	9.244	9.726	9.282	444
Resultaat Bedrijfsvoering	0	0	108	-108
Ruimtelijke Ontwikkeling	7.718	7.225	6.699	526
Verkeersinfrastructuur en beleid	12.451	21.596	13.800	7.795
Totaal **Lasten**	**98.669**	**154.040**	**102.813**	**51.227**
053STAD (Binnenstad/Roombeek)	9.528	16.973	3.641	-13.332
Bestemmingsplannen	0	282	283	2
Cultuur	616	616	878	261
Grondbedrijf	36.919	73.178	43.986	-29.192
Locatieontwikkeling	395	895	2.331	1.436
Parkeerbeheer	9.609	10.109	9.574	-535
Ruimtelijke Ontwikkeling	151	348	572	224
Verkeersinfrastructuur en beleid	5.000	11.845	10.946	-899
Totaal **Baten**	**62.219**	**114.246**	**72.211**	**-42.035**
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**36.450**	**39.794**	**30.602**	**9.192**
053STAD (Binnenstad/Roombeek)	0	305	305	0
Cultuur	0	0	88	-88
Grondbedrijf	4.079	4.452	4.253	199
Locatieontwikkeling	800	500	2.646	-2.416
Parkeerbeheer	453	1.853	1.731	122
Ruimtelijke Ontwikkeling	0	100	443	-343
Verkeersinfrastructuur en beleid	2.553	3.945	6.459	-2.513
Totaal **Storting Reserves**	**7.885**	**11.155**	**15.924**	**-4.769**
053STAD (Binnenstad/Roombeek)	600	905	905	0
Cultuur	0	207	207	0
Grondbedrijf	0	0	581	581
Locatieontwikkeling	669	2.202	2.202	0
Parkeerbeheer	170	1.070	1.040	-30
Ruimtelijke Ontwikkeling	884	302	288	-15
Verkeersinfrastructuur en beleid	3.591	7.260	3.160	-4.100
Totaal **Onttrekking reserves**	**5.914**	**11.947**	**8.382**	**-3.564**
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	**1.971**	**-791**	**7.542**	**-8.333**
Gerealiseerd resultaat	**38.422**	**39.003**	**38.144**	**859**

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
053STAD (Binnenstad/Roombeek)	13.332	-13.332	0	0	0

Analyse/toelichting

De lasten en baten van het product 053STAD hebben betrekking op de grondexploitaties Roombeek, Spoorzone Middengebied en Boddenkamp. Het actieprogramma Binnenstad wordt met ingang van 2013 verantwoord onder de investeringsprojecten.
Deze grondexploitaties maken integraal onderdeel uit van het MPG, maar worden wel afzonderlijk gepresenteerd in de begroting en jaarrekening. Deze grondexploitaties zijn resultaatneutraal in de gemeentelijke exploitatierekening opgenomen, omdat verrekening van het saldo van lasten en baten plaatsvindt met de balans (onderhanden werk = boekwaarden grondexploitaties) en de reserve grondbedrijf.

<u>lasten</u>

De afwijking tussen de begroting en de realisatie (13,3 miljoen euro positief) wordt vooral veroorzaakt doordat uitgaven zijn uitgesteld vanwege vertraging in de projecten.
De verwervingen zijn circa 4 miljoen euro lager geweest dan begroot met name door vertraging in de Spoorzone/Middengebied (uitstel aankoop grond en opstallen Leger des Heils, coffeeshop en school). Deze verwervingen staan nu in 2014 gepland.
De bouw-en woonrijpkosten zijn circa 3 miljoen lager uitgevallen dan begroot. Deze kosten zijn doorgeschoven naar 2014 omdat de aanleg van het openbaar gebied langer duurt dan voorheen geschat was. Dit komt doordat de verkopen ook langer duren dan geschat.
De overige verschillen zitten in het doorschuiven van saneringswerkzaamheden (0,6 miljoen euro) en lagere diverse kosten dan begroot (ca. 4 miljoen euro).
Het restantverschil wordt verklaard doordat het actieprogramma Binnenstad eind 2013 niet meer gepresenteerd wordt onder de lasten van 053STAD maar wel in de begrotingscijfers 2013 zit.

<u>baten</u>

De afwijking tussen de begroting en realisatie (13,3 miljoen euro negatief) wordt veroorzaakt door lagere opbrengsten uit kavelverkopen (-0,6 miljoen euro) en de mutatie in het onderhanden werk (-12,7 miljoen euro).

storting en onttrekking reserves

Het saldo van de reserve rentebaten Roombeek van 304.000 euro is in 2013 vrijgevallen en wordt in 2014 ingezet als incidentele besparing (PB 2014-2017).
Een bedrag van 0,6 miljoen euro is onttrokken aan de reserve ten gunste van de exploitatie van de Twentse Welle conform de programmabegroting 2012. In 2013 is voor de laatste keer een bedrag van 0,6 miljoen euro onttrokken ten behoeve van de Twentse Welle.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Bestemmingsplannen	136	2	0	0	138

Analyse/toelichting

De lasten zijn 136.000 euro lager dan begroot als gevolg van lagere personeelskosten van 130.000 euro, een voordeel van 36.000 euro op overige kosten en een nadeel van 30.000 euro als gevolg van hogere planschades. Het betreffen incidentele afwijkingen.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Cultuur	-31	261	-88	0	142

Analyse/toelichting
De hogere lasten worden veroorzaakt door een uitgave aan de cultuurmakelaar. Hiervoor is een provinciale subsidie ontvangen van 27.500 euro. De baten zijn ook hoger door een afrekening van de IMG subsidie van de provincie Overijssel voor de fabrieksschool van 218.000 euro. De kosten die daarmee samenhingen zijn al in eerdere jaren verantwoord. De onttrekking van 88.000 euro is gebruikt om de erfpacht van Villa de Bank af te kopen. De afkoop past in het beleid voor afstoot van cultureel vastgoed. Het restant van het voordeel (12.000 euro) komt door een verrekening uit het verleden.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Evenementen en Citymarketing	-12	0	0	0	-12

Analyse/toelichting
In 2013 is de subsidie aan het Jazzfestival van 50.000 euro hoger vastgesteld. Dit is grotendeels binnen de begroting opgevangen.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Grondbedrijf	28.417	-29.192	199	581	4

Analyse/toelichting

Algemeen
In het exploitatieoverzicht zijn de begrotingscijfers van het grondbedrijf uit het Meerjaren Perspectief Grondbedrijf 2013 (raadsbesluit 27 mei 2013) gepresenteerd, evenals het jaarresultaat van het eindproduct Beleid Grond.
De grondexploitaties zijn resultaatneutraal in de gemeentelijke exploitatierekening opgenomen, omdat verrekening van het saldo van lasten en baten plaatsvindt met de balans (onderhanden werk) en de reserve grondbedrijf. De grondexploitatie Binnenstad/Roombeek is verantwoord bij het product 053STAD.
De gerealiseerde lasten en baten in de grondexploitaties laten een aanzienlijk verschil zien met de oorspronkelijke begroting. De lasten zijn in 2013 voor circa 60 procent gerealiseerd; de baten zijn voor 70 procent gerealiseerd.
Dit wordt in belangrijke mate veroorzaakt door de afwijkingen in de grondexploitaties. Hier is het algemene beeld dat de lagere opbrengsten in 2013 zijn veroorzaakt door de economische recessie en de voortdurende stagnatie in de sectoren woningbouw, bedrijventerreinen en kantoren.
Nederland is weliswaar sinds eind 2013 ‘formeel’ uit de recessie, en het eerste herstel op de woningmarkt is zichtbaar, maar deze positieve tendens is nog niet zichtbaar in het aantal in 2013 verkochte kavels. De kosten zijn eveneens lager dan gepland omdat het tempo in de bestedingen - waar mogelijk - is aangepast aan de programmaring en fasering van de projectenportefeuille op basis van de Stedelijke koers en de nadere actualisatie in 2013.

Saldo product grondbedrijf
Het saldo van het product Grondbedrijf bedraagt 4.000 euro positief. De lasten van 2013 groot 67.710 euro betreffen vooral afboekingen van oude vorderingen.

Afwijkingen lasten en baten
De afwijking in de lasten van 28 miljoen euro voordelig wordt voor 20 miljoen euro veroorzaakt door lagere uitgaven in lopende grondexploitaties (lagere kosten infrastructuur, bouw- en woonrijpmaken en overige kosten) en voor 8 miljoen euro door overige afwijkingen en de verrekening onderhanden werk van complexen met een batig saldo.

De afwijking in de baten van 29 miljoen euro nadelig wordt voor 20 miljoen euro veroorzaakt door lagere inkomsten in lopende grondexploitaties. Voornamelijk als gevolg van lagere grondverkopen en minder exploitatiebijdragen. Het restant van 9 miljoen euro wordt veroorzaakt door overige afwijkingen en de verrekening onderhanden werk van de complexen met een nadelig saldo.

Storting en onttrekking reserves
De afwijking op de storting in de reserves bedraagt 198.000 euro.
Dit bestaat uit een lagere storting in de algemene reserve van 350.000 euro in verband met de uitruil van Efro/ISV middelen (PB 2013-2017). De restantstorting zal in 2014 gerealiseerd worden.
De hogere storting van 153.000 euro bestaat uit niet begrote winstnemingen in het boekjaar (w.o. het resultaat op erfpacht).

De afwijking op de onttrekking aan de reserves bedraagt 580.000 euro.
Dit is voornamelijk het gevolg van het verwerken van het positieve resultaat MPG van 630.000 euro en een onttrekking van 1.035.000 euro aan de reserve MSI ten behoeve van het project Velve-Lindenhof.

Een uitgebreide toelichting op de ontwikkelingen in het grondbedrijf wordt gegeven in het MPG 2014 en de paragraaf grondbeleid in deze jaarrekening.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Locatieontwikkeling	728	1.436	-2.146	0	18

Analyse/toelichting
Op dit product worden met name de planbegeleidingskosten verantwoord voor projecten die zich in opstart fase bevinden de zogenaamde initiatief en definitiefase bevinden. Per saldo is een klein voordeel ontstaan doordat op de initiatieven kleine mee en tegenvallers zijn opgetreden. Het betreft hier bijvoorbeeld de kosten van herstructureringsopgaven zoals Oost Boswinkel, Stroinkslanden en Stadsveld als mede initiatieven zoals de Moskee of het Jacobuskwartier. De belangrijkste afwijking in de baten en lasten wordt veroorzaakt door de verantwoording van EFRO subsidie ten behoeve van het projectprogramma Stadsweide. Deze subsidie ontvangsten zijn voorzien in het project en moeten conform de verslagleggingsregels (BBV) via de gemeentelijke exploitatierekening worden verantwoord.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Parkeerbeheer	444	-535	122	-30	0

Analyse/toelichting
Het Parkeerbedrijf Enschede (PBE) realiseert 9,6 miljoen euro aan opbrengsten. Na aftrek van de gemaakte exploitatiekosten leiden deze opbrengsten tot een resultaat van 331.025 euro, dat gestort wordt in de reserve parkeren en gebruikt wordt ter dekking van de aanloopkosten van de ontwikkeling van de Van Heek parkeergarage. Naar huidig inzicht zijn deze aanloopkosten in 2021 terugverdiend. Vanaf dat moment maakt het PBE besteedbare winst.

Lasten
De gerealiseerde lasten zijn incidenteel 444.000 euro lager dan de begrote lasten. Dit komt door:

- lagere interne gemeentelijke kosten (237.000 euro)
- uitstellen uitvoering parkeervisie (60.000 euro)
- remmen op overige uitgaven (80.000 euro)
- aanpassing van de hoogte voorziening dubieuze debiteuren (66.000 euro)

Baten
De totale inkomsten zijn begroot op 10,1 miljoen euro en gerealiseerd op 9,6 miljoen. Dit is een nadelig verschil van 0,5 miljoen euro, dat veroorzaakt wordt door lagere opbrengsten uit kort parkeren. Deze lagere inkomsten worden veroorzaakt omdat het aantal bezoekers aan de binnenstad afneemt en de parkeerders daar steeds korter verblijven. Er is in de begroting rekening gehouden met een daling van 2% in de veroop van parkeeruren, in werkelijkheid is er over 2013 sprake van een krimp van 7%.
De kortingsactie in de eerste maanden van 2013 op de dinsdag en donderdagavond zorgt ook voor een extra daling van de inkomsten.

Storting en onttrekkingen in reserves en voorzieningen

De reserve van het parkeerbedrijf bestaat uit de egalisatie reserve risico's parkeergarage (van Heek) en de bestemmingsreserve parkeren roombeek (de brouwerij). Daarnaast is een voorziening voor groot onderhoud binnen het parkeerbedrijf.

Voor 2013 is begroot om in de reserve te storten, een exploitatievoordeel van 453.390 euro. In 2013 is een exploitatievoordeel gerealiseerd van 331.000 euro.

Uit de bestemmingsreserve parkeren Roombeek zijn onttrokken de exploitatiekosten van 139.809 euro (begroot 170.217 euro) voor de parkeergarage de Brouwerij (rb 10-9-2007).
Er is voor 340.270 euro aan kosten gemaakt die ten laste van de voorziening groot onderhoud zijn gebracht. Daarnaast is een bedrag onttrokken aan de voorziening als bijdrage aan "de incidentele bezuinigingen" van in totaal 685.000 euro. Deze incidentele bezuiniging is voor 2013 185.000 euro en voor de jaren 2014-2017 500.000 euro.
Voor de parkeerovertredingen worden naheffingsaanslagen opgelegd. Op de hoogte van vordering uit deze aanslagen wordt een correctie aangebracht in de vorm van een voorziening dubieuze debiteuren (het betreft hier een afwaardering uit hoofde van het risico op niet betalen van de naheffingsaanslagen). Deze voorziening debieuze debiteuren is in 2013 per saldo met € 50.000 euro afgenomen (19.000 euro gestort en 69.000 euro onttrokken). Er resteert in deze voorziening 80.000 euro. Dit is conform de advisering van het GBT.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Resultaat Bedrijfsvoering	-108	0	0	0	-108

Analyse/toelichting
Op het product bedrijfsvoering worden de resultaten van de verschillende afdelingen van het programma Stedelijke Ontwikkeling verantwoord. Om de afgesproken krimp in de personele formatie financieel te kunnen opvangen is gedurende 2013 door diverse afdelingen ontstane vacatureruimte niet ingevuld. Hierdoor ontstaan enerzijds voordelen op personeelskosten en anderzijds nadelen bij afdelingen die voornamelijk werken voor grondexploitaties of investeringsprojecten. Deze nadelen ontstaan doordat niet alle indirecte kosten (interne dienstverlening en programmaoverhead) kunnen worden doorbelast als de productie achterblijft bij de begroting (als gevolg van een lagere personele bezetting).

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Ruimtelijke Ontwikkeling	526	224	-343	-15	392

Analyse/toelichting
De lasten zijn 185.000 euro lager dan geraamd als gevolg van:

- lagere kosten voor het ISV (investeringsbudget stedelijke vernieuwing) 210.000 euro
- lagere kosten project Helmerhoek (stadsranden) 136.000
- lagere kosten GRAP projecten (waaronder Museumlaan) 130.000 euro
- Hogere kosten projecten zoals G32, gids buitenkans, leegstandskaart -/- 254.000 euro
- Hogere kosten groene diensten -/- 37.000 euro

De kosten van groene diensten betreft projecten die naar verwachting in 2014 leiden tot een extra subsidie van de EU.

De baten zijn 224.000 euro hoger dan geraamd als gevolg van:

- Extra subsidie bijdragen voor projecten zoals G32 (zie onder lasten) 255.000 euro
- lagere opbrengst gemeente Emmen -/- 31.000

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Verkeersinfrastructuur en beleid	7.795	-899	-2.513	-4.100	283

Analyse/toelichting
De afwijking op de baten en lasten van 283.000 euro wordt voor 256.000 euro veroorzaakt door de afrekening exploitatie spoorlijn Gronau - Enschede (Deutsche Bahn) 2005 tot en met 2007 en 2009. De afrekening komt tot stand op basis van werkelijke passagiersaantallen en kaartverkoop. Het contract met Pregnitzer leidt over dezelfde periode tot een last van 42.000 euro.

Door het eindproduct lopen alle lasten en baten van de mobiliteitsprojecten. Het betreft de eigen gemeentelijke bijdrage die jaarlijks in de reserve mobiliteit wordt gestort en ontvangen subsidie bijdragen, die ook via de reserve worden verrekend met de individuele projecten. De kredietverstrekking vindt jaarlijks plaats, de werkelijke bestedingen vinden veelal in meerdere jaren plaats waardoor lasten en baten gaan afwijken van de begroting.

<u>Afwijkingen op lasten en baten</u>.
De lasten zijn 8,3 miljoen euro lager dan begroot in 2013. Dit wordt voor 5,1 miljoen veroorzaakt door het krediet Auke Vleer fase 3b waarvoor nagenoeg geen uitgaven zijn geweest. Deze uitgaven komen vooral vanaf 2014.
Daarnaast zijn de baten circa 1,4 milloen euro lager dan begroot. Dit wordt ook veroorzaakt doordat voor Auke Vleer fase 3b nog geen subsidie is ontvangen (5 miljoen euro begroot) en er wel subsidie is ontvangen voor stadsranden 1 miljoen euro en Auke Vleer fase 2a 2,1 miljoen euro (beiden begroot in 2012).

<u>Voordelige saldi</u>
In 2013 is voor 2,5 miljoen euro aan voordelige saldi ontstaan op afgesloten projecten. Dit

heeft betrekking op HOV Noord en reistijdcamera. Het voordeel op HOV Noord van 2 miljoen euro is in 2013 al verwerkt in de reserve mobiliteitsprojecten conform raadsbesluit genomen op 5 juni 2013. De overige voordelige saldi worden conform raadsbesluit genomen op 30-01-2006 toegevoegd aan de reserve mobiliteitsprojecten.

Bezuinigingen
In het kader van de bijdrage aan de bezuinigingen PB 2014-2017 is eenmalig 1.075.000 euro aan mobiliteitsprojecten onttrokken. Dit betreft 500.000 euro verkeersveiligheidsprojecten, 375.000 euro fietspad Zuid Eschmarkerrondweg en 200.000 euro Auke Vleer fase 2a/b.

Overige informatie
Met betrekking tot de verstrekte investeringskredieten is een overzicht opgenomen in de bijlage ruimtelijke projecten en de bijlage kredieten. Verder is van belang de ontwikkeling van de reserve positie ten opzichte van de geplande investeringsuitgaven in komende jaren. De ontwikkeling van de reserve is opgenomen in de staat van reserves.

Leefomgeving

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Afvalstoffen	19.294	19.294	19.904	-610
Begraafplaatsen	1.303	1.303	1.203	100
Beheer wegen	9.986	10.240	9.594	646
Beleid Leefomgeving	1.741	1.682	1.537	145
Duurzaamheid	300	1.500	148	1.352
Gladheidsbestrijding	942	942	1.345	-403
Handhaving Bouwwerken en Bedrijven	2.745	2.745	2.604	141
Handhaving Openbare Ruimte	2.205	2.261	2.242	18
Havens & Markten	2.716	2.732	2.313	420
Openbare verlichting	2.164	2.164	1.782	382
Resultaat Bedrijfsvoering	0	0	463	-463
Riolering	12.769	11.660	11.173	487
Stadsdeelbeheer	15.956	16.265	17.906	-1.641
Vergunningen Leefomgeving	3.510	3.510	3.700	-190
Totaal **Lasten**	**75.630**	**76.297**	**75.914**	**383**
Afvalstoffen	18.670	18.670	19.504	833
Begraafplaatsen	413	413	428	15
Beheer wegen	488	488	691	203
Beleid Leefomgeving	791	791	894	103
Duurzaamheid	225	1.125	0	-1.125
Handhaving Bouwwerken en Bedrijven	300	300	150	-150
Handhaving Openbare Ruimte	799	854	858	4
Havens & Markten	634	650	655	6
Openbare verlichting	0	0	23	23
Resultaat Bedrijfsvoering	0	0	1.078	1.078
Riolering	10.874	11.257	11.496	239
Stadsdeelbeheer	1.369	1.678	3.126	1.448
Vergunningen Leefomgeving	2.822	2.822	2.557	-265
Totaal **Baten**	**37.386**	**39.049**	**41.462**	**2.413**
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**38.245**	**37.248**	**34.452**	**2.796**
Afvalstoffen	0	1.000	1.000	0
Beheer wegen	0	0	80	-80
Havens & Markten	0	0	47	-47
Openbare verlichting	0	0	105	-105
Riolering	0	0	323	-323
Totaal **Storting Reserves**	**0**	**1.000**	**1.554**	**-554**
Afvalstoffen	250	1.250	1.027	-223
Beheer wegen	848	1.102	254	-848
Duurzaamheid	75	375	148	-227

Havens & Markten	1.953	1.953	1.551	-402
Riolering	1.895	403	0	-403
Stadsdeelbeheer	0	0	452	452
Totaal **Onttrekking reserves**	**5.021**	**5.083**	**3.432**	**-1.651**
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	**-5.021**	**-4.083**	**-1.878**	**-2.205**
Gerealiseerd resultaat	**33.224**	**33.165**	**32.574**	**591**

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Afvalstoffen	-610	833	0	-223	0

Analyse/toelichting Afvalstoffen

De hogere lasten zijn met name veroorzaakt door de storting in de voorziening wegens de met Twente Milieu gesloten overeenkomst inzake een bijdrage voor kosten van de huisvesting. Deze storting leidt tot een nadeel van 1,4 miljoen euro. Dit nadeel wordt deels gecompenseerd door met name de lagere verwerkingskosten van restafval dan begroot, 700.000 euro. Door de economische crisis en betere afvalscheiding, is er ook in 2013 minder restafval aangeboden. Daarnaast is door het terughoudend omgaan met de beschikbare budgetten, voor 90.000 euro aan diverse besparingen op de kosten gerealiseerd.
De hogere baten komen met name voort uit een verrekening van oud papier van voorgaand jaar (421.000 euro) en een hogere bijdrage van oud papier in 2013 (300.000 euro). Door een betere inbaarheid van de vorderingen is er een lagere voorziening nodig, wat leidt tot een besparing van 90.000 euro. Tot slot is er voor 22.000 euro aan diverse kleinere voordelen op de baten,
De verwachte onttrekking voor financiering van projecten (250.000 euro) is niet noodzakelijk geweest, daar de projecten via leasebedragen worden verrekend.
Het resultaat van 27.000 euro is tot slot onttrokken aan de reserves.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Begraafplaatsen	100	15	0	0	115

Analyse/toelichting Begraafplaatsen

De afwijking op de lasten is voornamelijk ontstaan door te besparen op de lasten. Dit door zeer terughoudend om te gaan met het doen van uitgaven voor het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen en gedenkparken.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Beheer wegen	646	203	-80	-848	-79

Analyse/toelichting Beheer wegen

Het beheer en onderhoud van wegen heeft risico gestuurd plaatsgevonden. Mede als gevolg hiervan is op de uitvoering van het onderhoud een voordeel ontstaan van bijna 376.000 euro. Het voordeel van 203.000 euro op de baten bestaat met name uit de meeropbrengsten van leges voor het aanleggen van kabels en leidingen en de bijdrage vanuit
een investeringsproject ten behoeve van onderhoudsprojecten. De meeropbrengsten van leges worden gestort in de hiervoor ingestelde egalisatiereserve ter dekking van toekomstige lasten.

Daar de kapitaalasten jaarlijks fluctueren is er een reserve kapitaallasten. Voor dit jaar was er

een onttrekking begroot van 848.000 euro ten gunste van beheer wegen. Omdat er voordeel is op de kapitaallasten, vindt deze onttrekking niet plaats.

Op beheer wegen is per saldo een gering nadeel ontstaan van 79.000 euro.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Beleid Leefomgeving	145	103	0	0	249

Analyse/toelichting Beleid Leefomgeving

Voor realisatie van de uitvoering bodemprogramma was inzet van het beschikbare budget niet noodzakelijk en er is terughoudend omgegaan de materiële uitgaven. Met name hierdoor is er een positief resultaat gerealiseerd van 133.000 euro.
Voor het product reclame openbare terreinen zijn de verwachte opbrengsten op dit product conservatief begroot. Dit in aanloop naar de aanbestedingen voor reclame openbare terreinen en de tegenvallende marktontwikkelingen in het buitenreclame-segment in verband met de economische crisis De baten op dit product zijn vanuit de afgesloten contracten ontvangen. De meeropbrengsten bedragen 116.000 euro.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Duurzaamheid	1.352	-1.125	0	-227	0

Analyse/toelichting Duurzaamheid

Voor de co-financiering van gemeentelijke duurzaamheidprojecten en voor versterking van de regiefunctie binnen de gemeente zijn in eerdere jaren middelen beschikbaar gesteld. Deze middelen voor duurzaamheid worden voor een deel ingezet voor meerjarige projecten die via de jaarlijkse begroting lopen. Een groot dergelijk meerjarig project is de verduurzaming bestaande voorraad huurwoningen. De uitvoering van deze projecten loopt deels nog door de komende jaren, waardoor er nu nog minder uitnutting is van de budgetten. Dit verklaart de grote afwijkingen op lasten, baten en de onttrekking aan de reserve duurzaamheid.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Gladheidsbestrijding	-403	0	0	0	-403

Analyse/toelichting Gladheidsbestrijding

De bijzondere weersomstandigheden aan het begin van 2013 hebben een meer dan gemiddelde uitvoering van gladheidsbestrijdingsactiviteiten gevraagd. Voor strooibeurten en handmatige bestrijding zijn er extra uitgaven gedaan. De eerste helft van de winter 2013 - 2014 was daarentegen relatief zacht, waardoor er weinig inzet voor bestrijding noodzakelijk was. De overschrijding is hiermee beperkt gebleven tot 134.000 euro. Doordat eind 2013 een voorziening is gevormd wegens de met Twente Milieu gesloten overeenkomst inzake een bijdrage voor kosten van de zoutloods, leidt dit tot een onvoorzien nadeel van 269.000 euro. Hierdoor is het totaalresultaat 403.000 euro negatief. Positief is dat het treffen van deze voorziening een voordeel oplevert in de exploitatie van toekomstige jaren, en dat daarmee al een deel van de taakstelling op gladheid al is gerealiseerd.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Handhaving Bouwwerken en Bedrijven	141	-150	0	0	-9

Analyse/toelichting Handhaving bouwwerken en bedrijven

Door lagere bijdrage vanuit Vergunningen voor toezicht op bouwvergunningen is er een nadeel van 150.000 euro ontstaan op de baten. Dit is grotendeels gecompenseerd door te

besparen op de uitgaven en vermindering van personeelskosten. Er resteert nog een negatief resultaat van 9.000 euro.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Handhaving Openbare Ruimte	18	4	0	0	22

Analyse/toelichting Openbare ruimte

Handhaving Openbare Ruimte heeft een voordelig resultaat op de lasten behaald door te remmen op materiële uitgaven. Schades aan voertuigen zijn binnen de begroting opvangen. Ontvangen vergoedingen zijn bij de baten verantwoord, waardoor hier een voordelig resultaat wordt getoond

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Havens & Markten	420	6	-47	-402	-24

Analyse/toelichting Havens & Markten

Dit product heeft een negatief resultaat van 24.000 euro behaald.
Met betrekking tot Havens is een voordelig resultaat behaald van 47.000 euro, vooral doordat klein regulier onderhoud ook dit jaar is meegenomen binnen het project “Revitalisering Havengebied”. Dit resultaat is aan de egalisatiereserve toegevoegd. In 2013 is geld uit de reserve onttrokken voor het project “Revitalisering Havengebied, Baggeren en Herstel Kades en Oevers”. De onttrekking is 402.000 euro lager dan begroot omdat enkele stukken niet gebaggerd zijn vanwege mogelijke verzakkingen.
Met betrekking tot Ambulante Handel is er een negatief resultaat van 24.000 euro behaald. Dit komt door extra kosten voor onderhoud en reparatie en door minder opbrengst wegens tijdelijke leegstand van een kiosk.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Openbare verlichting	382	23	-105	0	300

Analyse/toelichting Openbare verlichting

Door de afschrijvingstermijnen in 2013 te verlengen, conform het nieuwe Openbare verlichtingsplan 2014-2017, is een besparing van 300.000 euro gerealiseerd. Dit heeft bijgedragen aan een totaal voordeel op de lasten van 382.000 euro. In de baten is een meeropbrengst van derden voor energieverbruik van aansluitingen op lichtmasten voor reclame-uitingen van 23.000 euro. De voor- en nadelen op kapitaallasten worden geëgaliseerd via de reserve kapitaallasten. Hierin is nu 105.000 euro gestort. Uiteindelijk is per saldo een resultaat van 300.000 euro gerealiseerd op dit product.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Resultaat Bedrijfsvoering	-463	1.078	0	0	615

Analyse/toelichting Bedrijfsvoering

Het positieve resultaat wordt veroorzaakt doordat binnen Onderhoud Enschede terughoudend is omgegaan met de uitgaven op de materiële budgetten en doordat de weersomstandigheden het toe lieten om extra werk uit te voeren wat omzet verhogend heeft gewerkt. Dit heeft er toe geleid dat dit werk niet uitbesteed is. Daarnaast zijn er binnen de verschillende afdelingen besparingen op de personeelslasten, door onder meer het niet

invullen van vacatureruimte, hogere productiviteit en het niet vervangen bij ziekte. .

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Riolering	487	239	-323	-403	0

Analyse/toelichting Riolering

Binnen het eindproduct riolering is een voordelig exploitatieresultaat gerealiseerd van 323.000 euro. Dit voordeel is in de egalisatiereserve gestort. Er is actief gestuurd op sobere vervanging, waardoor er een voordeel is op de uitgaven voor onderhoud van 247.000 euro.
Op de kapitaallasten is er een voordeel van 240.000 euro. Bij de opbrengsten is er een voordeel van 239.000 euro. De begrote onttrekking aan de egalisatiereserve van 403.000 euro is hiermee niet noodzakelijk.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Stadsdeelbeheer	-1.641	1.448	0	452	260

Analyse/toelichting Stadsdeelbeheer

Door bij te sturen op de Vervangingsinvesteringen is een deel van de werkzaamheden voor vervanging van groen niet uitgevoerd. Hierdoor is er 200.000 euro minder uitgegeven. Tevens is er op diverse uitgaven binnen het product Stadsdeelbeheer geremd, wat tot een besparing van 100.000 euro heeft geleid. Tot slot zijn er incidenteel extra kosten geweest door de Koningsspelen in april 2013, ter hoogte van 40.000 euro. Uiteindelijk bedraagt het positieve resultaat van dit product 260.000 euro.
Daarnaast komen de hogere baten en lasten komen met name voort uit aanvullende herinrichtingprojecten van en voor derden, waarvoor incidentele bijdragen zijn ontvangen. Het niet bestede bedrag van 2012 ten behoeve van het wegwerken van een deel van de achterstand in de openbare ruimte (452.000 euro), is in 2013 weer onttrokken uit de bestemmingsreserve voor achterstand in de openbare ruimte.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Vergunningen Leefomgeving	-190	-265	0	0	-455

Analyse/toelichting Vergunningen Leefomgeving.

Als gevolg van de economische crisis zijn minder “grote” vergunningaanvragen binnengekomen, waardoor de legesinkomsten minder zijn dan verwacht, 317.000 euro. Om de verwachte exploitatietekorten terug te dringen is in 2013 wel gestart met het doorvoeren van diverse maatregelen. In 2013 is hierdoor reeds bijgestuurd en is een aanzienlijke besparing gerealiseerd, maar is er wel een incidenteel tekort van 138.000 euro (190.000 euro hogere lasten en 52.000 hogere baten). In 2014 zullen de maatregelen nog verder worden geïmplementeerd waardoor het exploitatietekort binnen Vergunningen verder zal worden teruggedrongen.

Dienstverlening

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Basisregistratie	1.865	1.865	1.862	2
Dienstverlening	7.961	7.402	7.218	184
Gemeentearchief	836	836	834	2
Verkiezingen	76	76	81	-5
Totaal **Lasten**	**10.738**	**10.179**	**9.996**	**183**
Basisregistratie	0	0	11	11
Dienstverlening	3.984	3.329	3.225	-104
Gemeentearchief	9	9	21	12
Totaal **Baten**	**3.993**	**3.338**	**3.257**	**-81**
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**6.745**	**6.841**	**6.739**	**102**
Basisregistratie	91	91	191	-100
Dienstverlening	10	10	10	0
Gemeentearchief	8	8	8	0
Verkiezingen	34	34	34	0
Totaal **Storting Reserves**	**144**	**144**	**244**	**-100**
Gemeentearchief	111	111	107	-4
Totaal **Onttrekking reserves**	**111**	**111**	**107**	**-4**
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	**32**	**32**	**136**	**-104**
Gerealiseerd resultaat	**6.777**	**6.873**	**6.875**	**-2**

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Basisregistratie	2	11	-100	0	-87

Analyse/toelichting

Het voordeel van 13.000 euro wordt verklaard door een voordeel van 100.000 euro op het het budget voor de invoering van software met betrekking tot de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT). De aanbesteding heeft vertraging opgeleverd en wordt afgerond in 2014. Daarnaast zijn er fors minder inkomsten (240.000 euro) gerealiseerd voor werkzaamheden van Vastgoedinformatie. Met name Vergunningen (en Vergunningsvrij bouwen) heeft minder afgenomen. Dit is voor 153.000 euro bijgestuurd door onder andere het niet invullen van vacatureruimte. Voor zowel de de afdeling Vergunningen als Vastgoedinformatie zijn structurele bezuinigingstrajecten ingezet. Daarmee wordt invulling gegeven aan de forse krimp op "projectgebonden werkzaamheden". Dit leidt echter tot ongewenste effecten in relatie tot wettelijke activiteiten voor de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). De omvang hiervan wordt in beeld gebracht en moet gedekt worden uit de algemene middelen.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Dienstverlening	184	-104	0	0	80

Analyse/toelichting

Het product dienstverlening heeft een voordeel gerealiseerd van 80.000 euro. Dit wordt

verklaard door incidentele voordelen op diverse materiele budgetten als gevolg van een bestedingsstop en voordelen op eenmalige projecten.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Gemeentearchief	2	12	0	-4	10

Analyse/toelichting
Niet van toepassing

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Verkiezingen	-5	0	0	0	-5

Analyse/toelichting
Niet van toepassing

Bestuur en middelen

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Openbare orde en veiligheid	14.752	18.465	18.218	246
Totaal **Lasten**	**14.752**	**18.465**	**18.218**	**246**
Openbare orde en veiligheid	1.700	4.772	5.090	318
Totaal **Baten**	**1.700**	**4.772**	**5.090**	**318**
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**13.052**	**13.693**	**13.128**	**565**
Openbare orde en veiligheid	0	293	293	0
Totaal **Onttrekking reserves**	**0**	**293**	**293**	**0**
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	**0**	**-293**	**-293**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**13.052**	**13.400**	**12.836**	**565**

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Openbare orde en veiligheid	246	318	0	0	565

Analyse/toelichting

Het voordelige saldo van 565.000 euro wordt voornamelijk veroorzaakt door incidentele meevallers bij de lasten en baten voor de brandweer. De afrekening over 2012 en 2013 is ca. 260.000 euro positief uitgevallen (lasten) en de afrekening van de bouw van de brandweerkazerne Noord heeft een incidentele meevaller opgeleverd van ca. 300.000 euro (baten).

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
College van B&W	1.859	1.859	1.729	130
Euregionale samenwerking	696	716	716	0
Ondersteuning college en DB	5.623	5.218	5.202	16
Raad en commissies	2.464	2.499	2.414	85
Totaal **Lasten**	**10.642**	**10.292**	**10.062**	**230**
Ondersteuning college en DB	129	0	80	80
Totaal **Baten**	**129**	**0**	**80**	**80**
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**10.513**	**10.292**	**9.981**	**311**
Gerealiseerd resultaat	**10.513**	**10.292**	**9.981**	**311**

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
College van B&W	130	0	0	0	130

Analyse/toelichting

Het voordeel bij het product college is voornamelijk ontstaan door een voordeel op wachtgelduitkeringen (ca. 69.000 euro), het voordeel uit de herrekening van de dotatie aan de pensioenvoorziening (ca 27.000 euro) en het beperken van de bestuurskosten (ca. 33.000 euro).

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Euregionale samenwerking	0	0	0	0	0

Analyse/toelichting
Niet van toepassing

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Ondersteuning college en DB	16	80	0	0	96

Analyse/toelichting
De afwijking in de baten heeft voornamelijk te maken met werkzaamheden voor landelijke werkgroepen waar tevens een vergoeding tegenover staat. Per saldo worden deze activiteiten budgettair neutraal uitgevoerd. Het voordeel van lasten van ca 96.000 euro is voornamelijk te verklaren door besparingen op de personeelslasten door ondermeer het (tijdelijk) niet invullen van vacatureruimte.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Raad en commissies	85	0	0	0	85

Analyse/toelichting
Het voordeel binnen het product Raad en commissies is voornamelijk veroorzaakt door:

- Lagere personeelskosten griffie (88.000 euro voordeel) door vacatures en extra inzet op te lossen met eigen personeel.
- Lagere studiekosten (12.000 euro voordeel).
- Minder kosten rekenkamer (17.000 euro voordeel).
- Diverse voordelen van 16.000 euro.
- Kosten innovatieve trajecten opinie053, stresstest, financiële werkgroep (48.000 nadeel).

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
B&M: Regionale Dienstverlening	9.676	9.618	9.601	17
Bezwaar en Beroep	2.402	2.402	2.402	0
Interne dienstverlening	7.266	7.469	7.064	405
Resultaat Bedrijfsvoering PMBE	0	0	1.459	-1.459
Vastgoedbedrijf Enschede	13.770	30.115	29.941	174
Totaal **Lasten**	**33.114**	**49.604**	**50.466**	**-863**
B&M: Regionale Dienstverlening	10.014	10.151	10.262	111
Interne dienstverlening	5.210	5.221	5.990	769
SHE programmamanagement	0	0	4	4
Vastgoedbedrijf Enschede	7.343	25.228	25.126	-102
Totaal **Baten**	**22.567**	**40.600**	**41.382**	**781**
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**10.546**	**9.003**	**9.084**	**-81**
B&M: Regionale Dienstverlening	242	245	245	0
Interne dienstverlening	5.093	5.393	5.399	-6
Vastgoedbedrijf Enschede	2.476	5.182	5.163	19

Totaal **Storting Reserves**	**7.811**	**10.820**	**10.807**	**14**
Interne dienstverlening	6.930	7.230	7.665	435
Vastgoedbedrijf Enschede	8.903	10.069	9.978	-91
Totaal **Onttrekking reserves**	**15.833**	**17.299**	**17.643**	**344**
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	**-8.022**	**-6.479**	**-6.837**	**358**
Gerealiseerd resultaat	**2.524**	**2.524**	**2.248**	**277**

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
B&M: Regionale Dienstverlening	17	111	0	0	128

Analyse/toelichting

Het voordelig saldo van 128.000 euro heeft betrekking op de samenwerking Losser/Enschede op het gebied van bedrijfsvoering. Het voordeel op de samenwerking wordt 50:50 verdeeld tussen Losser en Enschede. Het betreft hierbij het in 2013 extra gerealiseerde deel voor BMO. Het aandeel voor Dienstverlening wordt bij het programma Dienstverlening verantwoord.
Ingaande 2014 wordt dit voordeel structureel ingezet voor de bedrijfsvoeringstaakstelling van BMO.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Bezwaar en Beroep	0	0	0	0	0

Analyse/toelichting

Niet van toepassing

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Interne dienstverlening	405	769	-6	435	1.603

Analyse/toelichting

Onder dit product worden de resultaten van de werkzaamheden van BMO verantwoord.

Het voordelige saldo ad 1.603.000 euro wordt voornamelijk veroorzaakt door:

<u>Loon- en inhuurkosten (voordeel 982.000 euro)</u>
Door stevig te anticiperen en actief te sturen op de personele krimpopgave per 1-1-2014 is dit voordeel ontstaan. In 2013 is een aantal personeelsleden reeds eerder vertrokken.

<u>Verzekeringen (voordeel 331.000 euro)</u>
Lagere schade heeft een voordeel van 210.000 euro tot gevolg.
Het overige voordeel van 121.000 euro is vooral het gevolg van het beëindigen van de Onderlinge Verzekering Overheid.

<u>Sociale premies (voordeel 472.000 euro)</u>
De definitieve afwikkeling van sociale premies uit oudere jaren leidt tot een positief voordeel van 217.000 euro.
Daarnaast is in het belastingplan 2014 geregeld dat werkgevers een gedeeltelijke teruggaaf krijgen van de basispremie WAO/WIA (arbeidsongeschiktheidsfonds). Dit betekent een eenmalige teruggaaf over de periode 1 januari tot en met 30 juni 2013 van 406.000 euro.
Met ingang van 2013 is de gemeente eigen risicodrager WGA (Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten). Concreet betekent dit dat het aandeel werkgeverpremies in de loonsom

(verdeeld over alle programma's) gedaald is en dat de afrekeningen van het UWV (voor medewerkers in de WGA) centraal worden afgerekend. In 2013 betekent dit een incidenteel nadeel op interne dienstverlening van 151.000 euro. Het voordeel op de werkgeverpremies maakt onderdeel uit van alle programmaresultaten. Voor 2014 is de personele begroting hierop aangepast.

Voorziening personeel (nadeel 44.000 euro)
In het resultaat is een dotatie van 44.000 euro aan de voorziening personeel opgenomen. Deze is gebaseerd op de op dit moment bekende verplichtingen (toekomstige kosten van afgevloeid personeel). De voorziening is eind 2013 1,03 miljoen euro groot. Hiervan wordt 93.000 euro veroorzaakt door de versnelde beëindiging van tijdelijke aanstellingen als gevolg van de geplande inkrimping van de personele omvang.
De resterende 940.000 euro betreft geactualiseerde lopende verplichtingen.
De beperkte omvang van deze dotatie is mede het gevolg van de extra inzet binnen de eenheid mobiliteit die niet alleen zorg draagt voor interne mobiliteit maar ook zorg draagt dat de kosten van de WW van afgevloeid personeel beperkt worden door mensen bij externe organisaties onder te brengen.

Kapitaallasten (voordeel 103.000 euro)
Lagere kapitaallasten voornamelijk als gevolg van vertraging in uitvoering van investeringen huisvesting en services.

Materiële budgetten (nadeel 241.000 euro)
Het resultaat op materiële budgetten bestaat uit een saldo van positieve en negatieve afwijkingen. De belangrijkste zijn:

- Nadeel 200.000 euro toevoeging aan reserve werkplekken. In de begroting is er van uit gegaan dat in 2013 dit binnen de budgetten van BMO zou worden opgevangen. Het totale voordelige resultaat op bedrijfsvoering laat zien dat dit is gerealiseerd;
- Nadeel 72.000 euro door hogere kosten telefonie als gevolg van hogere kosten dataverkeer;
- Voordeel 68.000 euro op energiekosten;
- Voordeel 63.000 euro op kosten Enschedese School;
- Nadeel 100.000 euro per saldo op diverse materiële budgetten.

Onttrekkingen aan reserves
Aan de reserve IZA (als onderdeel van de reserve Incidenteel Middelen kader PB2010-2013) is 518.000 euro minder onttrekken dan geraamd. Door een lager beroep op deze middelen zijn de lasten lager uitgevallen dan geraamd. Conform de doelstelling wordt deze reserve gebruikt voor het bevorderen van de mobiliteit. Acties tot bevordering van de mobiliteit nemen een periode van meerdere jaren in beslag.

In verband met de te verwachten hoge kosten als gevolg van de extra reductie personeel, zijn naast de IZA middelen in het kader van Flankerend Beleid voor de periode 2013-2015 extra middelen beschikbaar gesteld ten behoeve van de werkzaamheden in het kader van mobiliteit. Dit verspreid over 3 jaarschijven, waarvan de jaarschijf 2013 1 miljoen euro bedraagt. Als gevolg van de aangescherpte fiscale regels voor vertrekregelingen per 1-1-2014 zijn er in 2013 meer regelingen getroffen. Hierdoor is het jaarbudget 2013 met 953.000 euro overschreden. Deze overschrijding wordt in de jaarrekening 2013 verrekend met de reserve weerstandsvermogen, waar ook de middelen ten behoeve van de nieuwe tranches flankerend beleid aan toe zijn gevoegd. Sturing vindt uiteraard plaats op het totaal beschikbaar gesteld budget voor flankerend beleid.

Per saldo is er hierdoor 435.000 meer aan reserves onttrokken dan geraamd.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
SHE programmamanagement	0	4	0	0	4

Analyse/toelichting
Niet van toepassing

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Resultaat Bedrijfsvoering PMBE	-1.459	0	0	0	-1.459

Analyse/toelichting
De herprogrammering van de stedelijk ontwikkelingsopgaven, bezuinigingsopgaven en een teruglopende opdrachtenportefeuille hebben er toe geleid dat het bureau is geconfronteerd met een forse krimpopgave. In de vaste kosten van het bureau is, conform de gemeentelijke systematiek, in 2013 nog de facilitaire overhead opgenomen gebaseerd op de formatie van voor de krimp. Deze kosten worden normaliter terugverdiend door middel van de opdrachtenportefeuille. Om deze kosten te kunnen financieren moet de orderportefeuille in 2013 minimaal gelijk zijn aan die van 2012. Echter, het bureau krimpt in aantal medewerkers waardoor het vergroten van de orderportefeuille is gelimiteerd en de vaste kosten niet meer volledig kunnen worden terugverdiend. Daarnaast zijn de werkelijke salariskosten substantieel hoger dan begroot omdat de krimpopgave niet per 1 januari is gerealiseerd maar in de loop van het jaar (ca 0,7 miljoen euro). Het uiteindelijk resultaat voor het PMBE bedraagt 1,45 miljoen euro nadelig.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Vastgoedbedrijf Enschede	174	-102	19	-91	0

Analyse/toelichting
Het Vastgoedbedrijf (VBE) is een gesloten systeem. Het resultaat is 91.000 euro positief. Dit saldo wordt, conform de vastgoednota, minder onttrokken aan de egalisatiereserve vastgoed. Dit voordeel bestaat uit enkele voor- en nadelen. De voordelen zijn vooral een lagere leegstand dan begroot van 540.000 euro. Daartegenover staan een aantal nadelen, waaronder een extra afschrijvingslast van 210.000 euro om de boekwaarde van een aantal te verkopen panden af te waarderen naar de marktwaarde, boekwinst op verkoop van panden die net in 2014 valt waardoor in 2013 een nadeel ontstaat van 210.000 euro.

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Algemene belastingen	2.609	2.609	2.756	-147
Diverse algemene inkomsten	-80	-550	1.113	-1.664
Treasury	21.752	21.205	21.098	107
Totaal **Lasten**	**24.281**	**23.264**	**24.968**	**-1.704**
Algemene belastingen	39.396	39.396	38.722	-674
Algemene uitkering	191.532	193.317	192.623	-694
Diverse algemene inkomsten	8.592	8.589	8.333	-256
Treasury	34.175	34.175	34.537	362
Totaal **Baten**	**273.696**	**275.478**	**274.216**	**-1.262**

Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**-249.415**	**-252.214**	**-249.248**	**-2.966**
Diverse algemene inkomsten	17.936	29.520	29.520	0
Treasury	2.334	2.881	2.925	-44
Totaal **Storting Reserves**	**20.270**	**32.401**	**32.445**	**-44**
Diverse algemene inkomsten	17.515	29.053	29.388	335
Totaal **Onttrekking reserves**	**17.515**	**29.053**	**29.388**	**335**
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	**2.756**	**3.347**	**3.056**	**291**
Gerealiseerd resultaat	**-246.660**	**-248.867**	**-246.192**	**-2.675**

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Algemene belastingen	-147	-674	0	0	-821

Analyse/toelichting

Met name de OZB-opbrengst blijft achter bij de begroting.Dit is het gevolg van de toename van leegstand. De OZB-opbrengst van niet-woningen bestaat uit een eigenaar- en gebruikersdeel. De leegstand van niet-woningen leidt tot een verminderde opbrengst van het gebruikersdeel binnen deze OZB-opbrengst.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Algemene uitkering	0	-694	0	0	-694

Analyse/toelichting

Het resultaat van de uitkering uit het gemeentefonds bestaat uit de uitkomsten van:

- de decembercirculaire 2012 à 0,3 miljoen euro positief
- de meicirculaire 2013 à 3,9 miljoen euro negatief
- de septembercirculaire 2013 à 0,4 miljoen positief
- de decembercirculaire 2013 à 2,2 miljoen euro positief
- de ontvangst van nabetalingen over de jaren 2011 en 2012 van 0,3 miljoen euro.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Diverse algemene inkomsten	-1.664	-256	0	335	-1.585

Analyse/toelichting

Het negatieve resultaat in de jaarrekening ontstaat o.a. door:

- Een nadeel van 0,7 miljoen euro op de afrekening van de compensabele BTW in de kostendekkende tarieven. Dit nadeel wordt veroorzaakt door minder investeringen bij rioleringen waardoor de BTW-afdracht ook lager is.
- Nadeel van 0,3 miljoen euro uit de vrijval van (restanten van) een aantal stelposten met geringe omvang.
- Er resteert een nadeel van 0,45 miljoen euro op de stelpost met overheadkosten. Vanaf 2014 is deze taakstelling volledig ingevuld in de programmabegroting 2014-2017.

Bedragen x 1.000 EuroAfwijking : + is voordeel / - is nadeel	Afwijking lasten	Afwijking baten	Afwijking storting	Afwijking onttrekking	Saldo
Treasury	107	362	-44	0	425

Analyse/toelichting

Zie treasuryparagraaf.

8.3. Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

	Begroting 2013 (na wijziging)			Realisatie 2013			Begrotingsafwijking 2013				
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Waarvan onrechtmatig	Categodie
Economie en Werk	199.018	165.643	-33.376	204.613	167.869	-36.745	-5.595	2.226	-3.369	0	0
Opgroeien en Ontwikkelen	62.807	13.352	-49.454	59.660	12.541	-47.119	2.729	-393	2.336	0	0
Wijkontwikkeling, Zorg en Welzijn	66.596	5.541	-61.056	60.001	6.101	-53.900	6.595	560	7.156	0	0
Stedelijke Ontwikkeling	154.040	114.246	-39.794	102.813	72.211	-30.602	51.227	-42.035	9.192	0	0
Leefomgeving	76.297	39.049	-37.248	75.914	41.462	-34.452	383	2.413	2.796	0	0
Dienstverlening	10.179	3.338	-6.841	9.996	3.257	-6.739	183	-81	102	0	0
Bestuur en Middelen	101.624	320.850	219.226	103.714	320.769	217.054	-2.090	-82	-2.171	0	0
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	**670.562**	**662.018**	**-8.544**	**616.711**	**624.208**	**7.498**	**53.433**	**-37.392**	**16.041**	**0**	**0**
Programma	Storting reserves	Onttrekking reserves	Saldo	Storting reserves	Onttrekking reserves	Saldo	Storting reserves	Onttrekking reserves	Saldo	Waarvan onrechtmatig	Categorie
Economie en Werk	14	483	469	429	1.051	621	-415	568	153	0	0
Opgroeien en Ontwikkelen	2.990	2.142	-849	4.058	2.016	-2.043	-1.068	-126	-1.194	0	0
Wijkontwikkeling, Zorg en Welzijn	75	733	658	2.953	685	-2.268	-2.878	-48	-2.926	0	0
Stedelijke Ontwikkeling	11.155	11.947	791	15.924	8.382	-7.542	-4.769	-3.564	-8.333	0	0
Leefomgeving	1.000	5.083	4.083	1.554	3.432	1.878	-554	-1.651	-2.205	0	0
Dienstverlening	144	111	-32	244	107	-136	-100	-4	-104	0	0
Bestuur en Middelen	43.221	46.645	3.424	43.251	47.324	4.073	-30	679	649	0	0
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	**58.600**	**67.144**	**8.544**	**68.414**	**62.998**	**-5.417**	**-9.815**	**-4.146**	**-13.960**	**0**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**729.162**	**729.162**	**0**	**685.125**	**687.206**	**2.081**	**43.619**	**-41.538**	**2.081**	**0**	**0**

Analyse/toelichting

Bovenstaande afwijkingen zijn hieronder nader toegelicht. Voor een gedetaileerde toelichting wordt verwezen naar onderdeel 8.2 Analyse van de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en het overzicht van baten en lasten. De afwijkingen passen binnen het door de Raad geformuleerde beleid en zij daarmee rechtmatig. Met de vaststelling van deze jaarrekening worden de afwijkingen formeel geautoriseerd.

Economie & Werk
De hogere lasten worden ten dele gecompenseerd door hogere baten. De overschrijding wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het nadeel van de MAU van 1,3 miljoen euro en het nadeel op de uitvoering van de WSW van 1,8 miljoen euro.

Stedelijke Ontwikkeling
De mutaties in de reserves betreffen vooral de wijzigingen in de reserve mobiliteit. Door het afsluiten van projecten ontstaan voordelen die conform het raadsbesluit van 30-1-2006 in genoemde reserve worden gestort. De lagere onttrekkingen worden veroorzaakt door het uitstellen van een aantal projecten (o.a. Auke Vleerstraat fase 3a).

Leefomgeving
De afwijkingen in de reserves worden vooral veroorzaakt door de exploitatieresultaten in meerdere producten. Het betreft veelal een verrekening van het exploitatieresultaat met een egalisatiereserve.

Bestuur en Middelen
De overschrijding van 2,1 miljoen euro wordt veroorzaakt voor 0,7 miljoen euro door het niet kunnen doorberekenen van de compensabele BTW in de rioolrechten omdat het werkelijke investeringsvolume in de riolen in 2013 lager was dan begroot.
Voor 0,8 miljoen euro zijn taakstellingen niet gerealiseerd en de bedrijfsvoering heeft per saldo een nadeel van 0,6 miljoen euro door met name de terugloop van projecten bij het Project Management Bureau Enschede (PMBE).

8.4. Incidentele baten en lasten

Toelichting:
Onder incidenteel wordt verstaan de baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Het is daarbij van belang dat het gaat om 'eenmalige zaken'. Het zijn vooral de uitschieters die er echt toe doen. Bijvoorbeeld een eenmalige extra legesopbrengst vanwege een groot en bijzonder project, boekwinst bij de verkoop van eigendommen of een winst dan wel verlies in het grondbedrijf.

Programma - Product	Omschrijving	Lasten	Baten
Economie en Werk			
Bedrijfsverzamelgebouwen	Bijdrage exploitatie Spinnerij uit reserve	643.000	
Versterken Economische Structuur	Binnenstadsdistributie Subsidie Regio Twente ten behoeve van onderzoek en exploitatie binnenstad distributie	86.000	86.000
Versterken Economische Structuur	Uitgaven en Inkomsten derden (Stichting Wifi)	85.000	85.000
Resultaat Bedrijfsvoering	Eenheid Mobiliteit E&W + Storting voorziening Bovenformatieven	523.097	
Project Economische Ontwikkeling	SPV PPM-Oost	1.250.000	1.250.000
Projecten Economische Ontwikkeling	EFRO subsidie ten behoeve van krediet Binnenhaven	720.000	720.000
Projecten Economische Ontwikkeling	Kennispark, subsidie Regio Twente voor de mobiliteit, ten behoeve van projectkredieten HOV Midden 6 (3.815.000) en Kennispark (500.000)	4.315.000	4.315.000
Projecten Economische Ontwikkeling	Werken derden	1.104.000	1.104.000
Innovatie en Ondernemerschap	Kennispark Business Development door middel van onttrekking reserve Innovatiefonds	332.820	332.820
Innovatie en Ondernemerschap	Kennispark krediet vervolgactiviteiten door middel van onttrekking reserve Majeure Stedelijke Investeringsopgaven	500.000	500.000
Arbeidsmarktparticipatie	Werkgeversbenadering Regionaal + Jeugdwerkloosheid Regionaal (septembercirculaire 2013)	1.231.500	
Uitvoering SW	Eenmalige teruggaaf basispremie WAO/WIA 2013		228.300
Opgroeien en Ontwikkelen			
Bedrijfsvoering	Vrijval verplichtingen 2012 en het niet	385.074	

	invullen van vacatures		
Maatschappelijke educatie	Septembercirculaire 2012 home emancipatiebeleid: budget is besteed	20.000	
	Doeluitkering emancipatie allochtone vrouwen: budget is besteed	50.000	
Onderwijsvoorzieningen	Leerlingenvervoer: gunstig uitgevallen aanbesteding Onderwijshuisvesting: hogere lasten a.g.v. afboeken boekwaarden, sloopkosten, afwikkeling lening HSL, erfpacht Roessingh Onderwijshuisvesting: hogere baten a.g.v. afwikkeling huurcontracten 2012	523.447 1.018.211	368.363
Sportvoorzieningen	Buitensport: voorziening voor dubieuze debiteuren opgenomen	50.000	
Wijkontwikkeling, Zorg en Welzijn			
Frontlijnsturing	Personele kosten	180.000	
Opvang en Zorg kwetsbare burgers	Schrijnende gevallen	165.020	
Stedelijke Ontwikkeling			
Locatieontwikkeling	Plankosten herstructurering	500.000	500.000
Ruimtelijke Ontwikkeling	ISV3	2.443.193	2.653.963
Ruimtelijke Ontwikkeling	Bezuinigingen	200.000	200.000
Cultuur, evenementen, Citymarketing	Subsidies	1.500.000	1.500.000
Leefomgeving			
Afvalstoffen	Storting in voorziening op basis van de met Twente Milieu gesloten overeenkomst inzake een bijdrage in de huisvestingskosten	1.455.403	
Gladheidsbestrijding	Storting in voorziening op basis van de met Twente Milieu gesloten overeenkomst inzake een bijdrage in de huisvestingskosten (zoutloods).	269.044	
Dienstverlening			
Basisregistratie Vastgoed	Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT)	100.000	

Bestuur en Middelen			
Diverse algemene inkomsten	Gemeentefonds		-771.000
Interne dienstverlening	Flankerend beleid	1.953.749	
Interne dienstverlening	Flankerend Beleid bijdrage van reserve weerstandsvermogen		953.749
Interne dienstverlening	Detacheringsvergoeding SSNT wegens detachering medewerker, minus bijdrage aan SSNT en advieskosten regionale samenwerking	102.137	139.764
Interne dienstverlening	Teruggaaf WAO/WIA 2013		405.689
Interne dienstverlening	Afwikkeling sociale premies oudere jaren		217.542
Interne dienstverlening	Dotatie aan voorziening personeel	44.000	
Interne dienstverlening	TV Enschede FM. 3 jaar lang wordt een extra bijdrage verstrekt (2012-2014)	100.000	
	Totaal	**4.170.202**	**3.882.963**

Structurele stortingen en onttrekkingen

Reserves	Stand per 01-01-2013	Rente	Dotaties	Onttrekkingen	Stand per 31-12-2013
ICT	2.838	54	4.687	5.600	1.979
Huisvesting & Services	1.016	17	900	868	1.066
Vastgoed	25.696	1.285	5.270	9.978	22.273
Rioleringen	7.638	134	323	0	8.095
Parkeerbedrijf	3.066	106	331	1.040	2.463
Grondbedrijf	-4.970	-248	330	5.288	-10.176
Afvalstoffenheffing	3.764	66	0	1.027	2.803
	39.048	**1.414**	**11.841**	**23.801**	**28.502**

8.5. Wet Normering Topinkomens (WNT)

Het normenkader rondom de ‘’Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector (hierna :WNT) is bekrachtigd in het Besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000106049 en de

Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000 104920. De Aanpassingswet WNT is als onderdeel van dit normenkader nog niet formeel aangenomen door de Eerste Kamer. Voor het opmaken van de jaarrekening is in lijn met de mededeling van de minister van BZK d.d. 12 februari 2014, gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 18 februari 2014, de Aanpassingswet WNT wel als onderdeel van het normenkader gehanteerd. Ten aanzien van interim-functionarissen die geen topfunctie vervullen heeft de gemeente Enschede gebruik gemaakt van de mogelijkheid die paragraaf 6 van de Beleidsregels toepassing WNT biedt inzake de volledige openbaarmaking van deze functionarissen. Op basis van de Beleidsregels toepassing WNT (inclusief de wijziging van paragraaf 6 volgens besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 12 maart 2014, nr. 2014-0000142706 kán en hoeft de gemeente Enschede niet volledig te voldoen aan de verplichting voor openbaarmaking van deze interim-functionarissen zoals voorgeschreven in artikel 4.2 lid 2c van de WNT (inclusief verwerking Aanpassingswet WNT).

De wet normering topinkomens verbiedt dat bestuurders in de (semi)publieke sector meer verdienen dan 130 procent van het ministerssalaris. Deze WNT-norm is tot stand gekomen nadat er in de voorafgaande jaren een toenemende maatschappelijke verontwaardiging was ontstaan over de hoge salarissen (en ontslagvergoedingen) voor openbare bestuurders, vooral indien ook nog sprake was van slecht functionerende bestuurders. Voor medewerkers (bijvoorbeeld niet-bestuurders) geldt geen verbod, maar instanties zijn wel verplicht deze salarissen openbaar te maken. Daarnaast stelt de wet dat zittende bestuurders (2013) nog maximaal vier jaar hun huidige salaris kunnen behouden, daarna gaat het salaris in drie jaar stapsgewijs omlaag naar de WNT-norm. De wet regelt ook een maximering van een gouden handdruk.
Er zijn binnen de gemeente Enschede geen medewerkers en bestuurders in dienst waarvan het loon deze norm heeft overschreden.

Naam	Functie	Beloning	Soc. verzekerings premies	Vaste en variabele onkosten vergoeding	Voorziening beloningen op termijn	Duur/ omvang dienstverband in het boekjaar
M.J.M. Meijs	Gemeente secretaris	142.001	6.306	1.168	26.560	Vaste aanstelling 36 u per week
R.M Jongedijk	Griffier	96.301	6.306	665	17.513	Vaste aanstelling 36 uur per week

9. Toelichting op de balans

Alle bedragen in de toelichting op de balans luiden in duizenden euro's, tenzij anders vermeld.

9.1. Immateriële vaste activa

Bedragen x 1.000 Euro's	2013	2012
Kosten onderzoek & ontwikkeling	118	178
Totaal immateriële vaste activa	118	178

De daling van de boekwaarde wordt veroorzaakt door afschrijvingen

9.2. Materiële vaste activa

Bedragen x 1.000 Euro's	2013	2012
Investeringen met economisch nut : Gronden in erfpacht	9.551	7.169
Investeringen met economisch nut : Overige investeringen	471.919	491.881
Investeringen in openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	38.154	42.982
Totaal materiële vaste activa	**519.623**	**542.032**

De investeringen met maatschappelijk nut betreffen in hoofdzaak grond-, weg- en waterbouwkundige werken. De afschrijvingstermijnen zijn vastgelegd in de Nota activeren en afschrijven. Investeringen in wegen worden in 10 jaar afgeschreven, verkeersregelinstallaties in 10 jaar, openbare verlichting in 20 jaar voor armaturen en 40 jaar voor lichtmasten. Bij raadsbesluit kan hiervan worden afgeweken.

De materiële vaste activa kunnen als volgt worden onderverdeeld.

Bedragen x 1.000 Euro's	2013	2012
Gronden en terreinen	35.970	39.433
Gronden in erfpacht	9.551	7.169
Woonruimten	107	92
Bedrijfsgebouwen	284.765	298.069
Grond weg en waterbouwkundige werken	143.578	144.461
Vervoermiddelen	2.231	3.868
Machines apparaten en installaties	36.768	41.798
Overige vaste activa	6.654	7.141
Totaal materiële vaste activa	**519.623**	**542.032**

Deze cijfers zijn inclusief de activa in ontwikkeling per ultimo 2013 13,8 miljoen euro.

De onderstaande overzichten geven het verloop van de boekwaarde van de materiële vaste activa weer.

Economische nut Bedragen x 1.000 Euro's	Boekwaarde 31-12-2012	Herrubricering 1-1-2013	Boekwaarde 1-1-2013	In-vesteringen	Desin-vesteringen	Af-schrijvingen	Correcties	Boekwaarde 31-12-2013
Gronden en terreinen	39.294	-450	38.845	390	3.171	231	0	35.832
Gronden in erfpacht	7.169	0	7.169	2.382	1	0	0	9.551
Woonruimten	92	0	92	19	0	4	0	107
Bedrijfsgebouwen	298.069	-4.960	293.109	12.693	9.512	11.030	495	284.765
Grond weg en waterbouwkundige werken	101.618	0	101.618	7.755	0	3.700	111	105.561
Vervoermiddelen	3.868	0	3.868	1.254	2.372	519	0	2.231
Machines apparaten en installaties	41.798	1.073	42.872	1.504	1.847	5.761	0	36.768
Overige vaste activa	7.141	-298	6.843	1.754	961	982	0	6.654
Totaal materiële vaste activa - Economisch nut	**499.050**	**-4.635**	**494.415**	**27.750**	**17.863**	**22.225**	**607**	**481.470**

Maatschappelijk nut Bedragen x 1.000 Euro's	Boekwaarde 31-12-2012	Correcties 1-1-2013	Boekwaarde 1-1-2013	In-vesteringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2013
Gronden en terreinen	139	0	139	0	0	1	0	137
Grond weg en waterbouwkundige werken	42.843	0	42.843	3.603	2.899	5.095	436	38.016
Totaal materiële vaste activa - Maatschappelijk Nut	**42.982**	**0**	**42.982**	**3.603**	**2.899**	**5.096**	**436**	**38.153**
Totaal materiële vaste activa	**542.032**	**-4.635**	**537.397**	**31.353**	**20.762**	**27.321**	**1.043**	**519.623**

De kolom herrubricering is ingevoegd om een zichtbare aansluiting te houden met de jaarrekening 2012. Dit betreft een verschuiving door een integratie van de administatie DCW in de gemeentelijke administratie. Daarnaast wordt per 1-1-2013 4,6 miljoen euro overgeheveld naar de financiële vaste activa in verband met een investeringsbijdrage voor de zwembaden.

De netto investeringen in 2013 bedragen 30,6 miljoen euro. Een bedrag van 25,0 miljoen euro houdt verband met activering van in gebruik genomen activa.

De investeringen betreffen:
- Onderwijshuisvesting 8,6 miljoen euro
- Rioleringsprojecten 5,1 miljoen euro
- Wegen 3,8 miljoen euro
- Gebouwen 3,4 miljoen euro
- Sportaccommodaties 2,0 miljoen euro
- Auto's en machines 1,2 miljoen euro

- ICT 0,9 miljoen euro

Totaal 25,0 miljoen euro

De investeringen in activa in ontwikkeling bedragen in 2013 netto 5,6 miljoen euro in parkeren (4 miljoen euro), erfpachtgronden (2 miljoen euro) en overige (-0,4 miljoen euro).

De bijdragen van derden betreft de bijdrage in de investeringen bedrijfsgebouwen en grond-, weg en waterbouwkundige werken.

De desinvesteringen van 20,7 miljoen euro betreft hoofdzakelijk het afstoten van de activa van de Brandweer door de overgang naar de VRT.

In de bijlagen is het overzicht kredieten/onderhanden werk opgenomen met de lopende investeringskredieten.

9.3. Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa in 2013 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

Bedragen x 1.000 Euro's	Boekwaarde 31-12-2012	Herrubricering 1-1-2013	Boekwaarde 1-1-2013	In-vesteringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2013
Kapitaalverstekking deelnemingen	300	0	300	0	0	0	300
Kapitaalverstrekking gemeenschappelijke regelingen	179	0	179	0	0	1	178
Kapitaalverstrekking overige verbonden partijen	3.243	0	3.243	0	0	195	3.048
Leningen aan woningbouwcooperaties	19.005	0	19.005	5.800	0	7.309	17.496
Leningen deelnemingen	2.069	0	2.069	0	0	108	1.961
Leningen overig	9.996	0	9.996	1.154	0	1.283	9.866
Overige langlopende leningen	40.598	0	40.598	2.374	0	1.515	41.457
Overige uitzettingen >= 1 jaar	11.728	0	11.728	132	0	0	11.860
Bijdragen aan activa van derden	1.525	4.635	6.160	3.650	0	66	9.744
Totaal financiële activa	**88.644**	**4.635**	**93.279**	**11.179**	**0**	**10.477**	**95.911**

Toelichting

In de kolom herrubricering per 1-1-2013 is 4,6 miljoen euro overgeheveld vanuit de materiële vaste activa in verband met een investeringsbijdrage voor de zwembaden.
De specificatie van de boekwaarde van de kapitaalverstrekkingen per 31-12-2013 is als volgt:

Deelnemingen

NV Twente Milieu	281
Enschede ontwikkeling	19

Gemeenschappelijke regelingen	
Stadsbank Oost Nederland	178
Overige verbonden partijen	
NV Bank Nederlandse Gemeenten	455
Saxion Hogeschool	1.652
Nationale Reisopera	882
Essent/Enexis Holding NV	41
Vitens	11
Dataland	8

Naast de bovenstaande deelnemingen is de deelneming in NV Enschedese zwembaden en Twentsche Schouwburg opgenomen tegen een waarde van 1 euro.

De aflossingen bij de leningen aan deelnemingen hebben betrekking op Twentsche Schouwburg (43) en Enschede zwembaden (65).

Voor woningbouwstiching Domijn is voor 5,8 miljoen euro een bestaande lening omgezet. Daarnaast is op andere leningen door zowel Domijn als de Woonplaats afgelost.

De mutaties bij leningen overige hebben betrekking op nieuwe leningen voor GEM Zuiderval (1.150) en participatie bloemenveiling (4) alsmede aflossingen van Vitens (203) en Enexis (1.080).

Bij overige langlopende leningen hebben de mutaties betrekking op vertstrekkingen aan golfclub PW Enschede (400), Lonneker Molen (30) en vertrekkingen fietsplan. De aflossingen betreffen naast FC Twente (909) diverse cultuurinstellingen en sportverenigingen (606) en fiets- en pc-privé plan.

Bij de overige uitzetttingen gaat het om mutaties van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN).

De investering bij activa van derden betreft een bijdrage aan de Brede School Velve Lindenhof (2.300) en sportpark Boekelo (350).

9.4. Voorraden

Bedragen x 1.000 Euro's	2013	2012
Grond-en hulpstoffen niet in expl. genomen bouwgronden	16.186	13.037
Overige grond en hulpstoffen	8.940	10.227
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	46.978	38.878
Gereed product en handelsgoederen	22	31
Totaal voorraden	72.126	62.173

Grond- en hulpstoffen

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 1-1-2013	Investering	Desinvestering	Naar gronden in exploitatie	Boekwaarde 31-12-2013	Voorziening voor afwaardering en verplichtingen	Balanswaarde 31-12-2013	Boekwaarde per m2
Gronden niet in exploitatie								
Niet in expl. genomen gronden (NIEGG)	26.022	815	0	-2	26.835	10.649	16.186	29
Ruilgronden	1.159	174	0	-32	1.301	1	1.301	5
Te verkopen gronden	21.367	2.569	-2.107	-506	21.323	13.734	7.589	16
Algemeen	176	0	0	0	176	178	-2	0
Subtotaal	**48.724**	**3.557**	**-2.107**	**-540**	**49.635**	**24.562**	**25.073**	**20**
Overige grond en hulpstoffen								
Totaal	**48.724**	**3.557**	**-2.107**	**-540**	**49.635**	**24.562**	**25.073**	

Onderhanden werk

bedragen x € 1.000	Boekwaarde 1-1-2013	mutaties 2013		Boekwaarde 31-12-2013	Voorziening	Genomen winst	Balanswaarde 31-12-2013
		Investering	Inkomsten				
Eschmarke, De	9.532	1.564	8	11.088	6.837		4.252
Diekman, Het	-4.111	51	-65	-3.995		3.814	-181
Brunink, Het	3.423	869	598	3.695			3.695
Vaneker, 't	26.486	1.768	0	28.254	15.674		12.581
Diekman, S&L	2.197	78	113	2.162	1.805		356
Beekwoude	2.837	280	0	3.117	2.052		1.065
WC Stokhorst	-636	83	0	-552			-552
Rosinkweg, Usselo	466	90	0	556	231		325
Laares, De	4.058	353	296	4.116	4.905		-789
Twekkelerveld	3.575	180	2	3.753			3.753
Geessinkweg-Bijvank	191	93	0	284	174		110
Vrijkomende locaties Brede School Stadsveld	-1.069	53	0	-1.016			-1.016
Kansrijke Stedelijke Locaties	1.046	155	0	1.201	371		830
Hoog en Droog Vitens	0	11	819	-808			-808
Binnenstad - Roombeek (excl. dpl. Roombeek)	-15.802	2.702	-1.400	-11.699	253		-15.951
Blekerij (vml. Texoprint)	-1	1.045	0	1.044	583		461
Stroinkslanden 2015	84	192	26	250	74		175
Velve Lindenhof	-9.560	4.352	5.309	-10.517			-10.517
Euregiopark II	5.322	809	30	6.101			6.101
Josink-es	9.341	608	0	9.949	2.757		7.193
Unisson bedrijventerrein	601	41	-5	648	86		562
Usseleres	36.392	2.816	1.540	37.668	18.776		18.892
B&S Valley	965	3.458	1.250	3.173			3.173
Westerval	1.295	192	0	1.488	103		1.385

bedragen x € 1.000	Boekwaarde 1-1-2013	mutaties 2013		Boekwaarde 31-12-2013	Voorziening	Genomen winst	Balanswaarde 31-12-2013
Zuiderval GEM	10.584	567	0	11.151			11.151
Muziekkwartier	10.309	1.534	600	11.243	12.954		-1.711
Zuiderval MC	10.387	991	1.350	10.028	10.643		-615
Twekkeler-es (3e havenarm)	2.046	861	0	2.908	314		2.594
Hardick & Seckel	6.482	430	66	6.847	5.246		1.601
MST Haaksbergerstraat	-154	54	3	-103			-103
Sub-totaal	**116.290**	**26.281**	**10.538**	**132.032**	**83.836**	**3.814**	**52.010**
af te sluiten complexen	3.731	-1.941	0	1.791	1.032		759
complex winstneming	3.801	12	0	3.814	0	-3.814	0
Sub-totaal (lopende grex + ATSC)	**123.823**	**24.352**	**10.538**	**137.637**	**84.868**	**0**	**52.769**
OFC's (excl RBT en GEM Zuiderval)	-6.995	-3.093	0	-10.088	-4.047		-6.041
deelneming RBT	0	0	0	0			0
deelneming GEM Zuiderval	424	57	0	481			481
complexen bommen & archeologie	0	0	0	0			0
Complexen van kleine projecten	-380	148	0	-231			-231
TOTAAL OHW	**116.872**	**21.465**	**10.538**	**127.799**	**80.821**	**0**	**46.978**

Toelichting

In de jaarrekening 2012 zijn de verliesvoorzieningen voor RBT en GEM Zuiderval gepresenteerd onder voorraden. In deze jaarrekening zijn deze posten gepresenteerd onder de voorzieningen omdat deze gronden niet tot de grondpositie van de gemeente behoren.

De waardering van de gronden in exploitatie per 31 december 2013 is gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2014 en de uitkomsten van de door de gemeente uitgevoerde risicoanalyses ter zake. Dit betreft de beste inschatting op dit moment die omgeven is door de nodige risico's, aannames en veronderstellingen die periodiek (jaarlijks) zullen worden herzien. Deze periodieke herziening kan - mede gezien de huidige onzekere marktomstandigheden – leiden tot een aangepaste waardering van de gronden in exploitatie en de hiermee samenhangende voorziening voor negatieve grondexploitaties. Voor een gedetailleerde toelichting van de gehanteerde uitgangspunten alsmede risico's en onzekerheden van grondexploitaties (en niet in exploitatie genomen gronden) verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid en het MPG 2014.

Voor inzicht in de uitkomsten van deze risicoberekeningen en betekenis voor het weerstandsvermogen wordt verwezen naar het overzicht ruimtelijke projecten (bijlage jaarverslag) en de paragrafen Grondbeleid en Weerstandsvermogen.

Herijking samenwerking GEM Zuiderval

De ontwikkelovereenkomst Zuiderval 2011 tussen de gemeente en een private partij loopt tot en met 2015. Op basis van de conceptactualisatie van de grondexploitatie per 31 december 2013 loopt het verlies hoger op dan het in de overeenkomst gestelde maximum. Op grond van artikel 8.11 van de overeenkomst zijn partijen ter zake in overleg getreden. De uitkomst van dit overleg is momenteel nog niet bekend. In de jaarrekening 2013 is de verliesvoorziening afgestemd op het verwachte netto contante waarde verlies van de vastgestelde grondexploitatie per 31 december 2012, vermeerderd met de rente 2013, in afwachting van de uitkomst van de gesprekken met de private partij.

Gereed product en handelsgoederen

De voorraden gereed product betreffen de voorraden relatiegeschenken, eigen verklaringen en gehandicaptenparkeerkaarten.

9.5. Vorderingen

Bedragen x 1.000 Euro's	Saldo per 31-12-2013	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde 31-12-2013	Boekwaarde 31-12-2012
Vorderingen op openbare lichamen	33.367	2.910	30.457	37.377
Overige vorderingen	28.063	1.034	27.030	31.190
Totaal vorderingen	61.430	3.944	57.486	68.567

De specificatie van de voorziening wegens oninbaarheid kan als volgt worden weergegeven:

Belastingdebiteuren	280
Bezwaar en Beroep belastingen	115
Herwaardering BBZ	2.515
Overige debiteuren	1.034
Totaal	3.944

De vorderingen openbare lichamen bestaan uit:

Ministerie SZW (MAU)	4.837
GBT (belastingen)	5.131
Ministerie Financiën (BTW/BCF)	19.282
Provincie	1.330
Regio Twente	451
Diverse posten uit debiteuren	2.336
Totaal	33.367

De overige vorderingen bestaan uit:

Debiteuren uitkeringsadministratie	16.521
Overige debiteuren	11.543
Totaal	28.064

9.6. Liquide middelen

Bedragen x 1.000 Euro's	2013	2012
Kas	39	40
Banken	211	90
Totaal liquide middelen	250	131

9.7. Overlopende activa

Bedragen x 1.000 Euro's	2013	2012
Nog te ontvangen baten	11.037	13.784
Vooruitbetaalde kosten	4.314	4.003
Totaal overlopende activa	15.351	17.787

De overlopende activa bestaan in hoofdzaak uit:

Nog te ontvangen baten:

- aanvullende OZB 2013	942
- saldo FLO	508
- kennispark Hengeloselaan	1.470
- Velve Lindenhof	446
- BIRK muziekkwartier fietsenstalling	878
- Auke Fleerstraat, midden	1.305
- studie incentive zone	470
- nog op te leggen belastingaanslagen	525
- overige nog te ontvangen bedragen	4.493
Totaal	11.037

Vooruitbetaalde kosten:

- fietsenstalling stationsomgeving	611
- Multimodale Routeplanner - I zone	600
- Voorschot PGB WMO-HH 1e kw 2014	712
- levensloop brandweer	1.982
- overige vooruitbetaalde kosten	409
Totaal	4.314

9.8. Eigen vermogen

Bedragen x 1.000 Euro's	Stand per 1-1-2013	Rente	Stortingen	Onttrekkingen	Stand per 31-12-2013
Algemene reserve	-938	-248	25.953	12.090	12.676
Bestuur & Middelen	49.915	1.836	25.213	37.907	39.057
Economie & Werk	1.382	33	57	182	1.290
Leefomgeving	15.2301	299	450	2.578	13.400
Opgroeien en ontwikkelen	14.544	551	2.053	3.011	14.137
Stedelijke ontwikkeling	17.112	160	8.681	6.626	19.327
Wijkontwikkeling, zorg en welzijn	1.985	0	3.398	603	4.780
Eigen vermogen	99.232	2.631	65.805	62.998	104.668

De belangrijkste mutaties betreffen:

Algemene Reserve

Storting

Aanzuiveren weerstandsvermogen	20.795
Flankerend beleid	3.981
Grondexploitatie	330
Reserve FC Twente	296

Onttrekking

Weerstandsvermogen	11.441
Grondexploitatie	-304
Flankerend beleid	953

Bestuur & Middelen

Storting	
Flankerend beleid	3.981
ICT reserves	3.432
Innovatie	3.000
Majeure investeringen	2.912
Vastgoed kostprijsdekkende huur	2.584
Vastgoed verkoop Brandweer Spaansland	1.436
Vastgoed Stadhuis brandveiligheid en asbestsanering	1.250
Gemeente Brede Software	1.249
Huisvesting & Services werkplekinrichting	662
Herstructureringsprojecten Real 2013	500
Huisvesting & Services leegstandsreserve	238
Onttrekking	
Majeure investeringen	6.560
Resultaatbestemming 2012	5.581
Vastgoed overig	4.539
Flankerend beleid	3.981
ICT kapitaallasten	3.722
Innovatie	2.668
Vastgoed kostprijs dekkende huur	2.629
Vastgoed bijdrage bezuiniging/taakstelling	1.640
Vastgoed Stadhuis brandveiligheid en asbestsanering	1.170
Gem. Brede Software bijdrage bezuiniging/taakstelling	1.000
Gemeente Brede Software	878
Diverse nog uit te voeren projekten	742
Incidentele dekking middelenkader	698
Huisvesting & Services kapitaallasten	568
Huisvesting & Services leegstand	300

Leefomgeving

Storting	
Egalisatie rioleringen	323
Herstel bestrating	80
Onderhoud havens	47
Onttrekking	
Bijdrage oevers / kades / baggeren	1.551
Afvalstoffenheffing bijdrage bezuiniging / taakstelling	1.000

Opgroeien en Ontwikkelen

Storting	
Egalisatiereserve Onderwijs	1.115
Egalisatiereserve Brede scholen	427
Egalisatiereserve Sport	211
Egalisatiereserve Scholingsboulevard	209
Egalisatiereserve Zwembaden	91

Onttrekking	
Egalisatiereserve Sport bijdrage bezuiniging / taakstelling	2.000
Scholingsboulevard	447
Egalisatiereserve Onderwijs	403
Egalisatiereserve Sport	111
Tafisacongres	50

Stedelijke Ontwikkeling

Storting	
Mobiliteit	5.384
Grondprijsbeleid	2.500
Landinrichting	340
Parkeren	331
Monumentenbeleid	124

Onttrekking	
Mobiliteit	4.030
Parkeergarage bijdrage bezuiniging / taakstelling	900
Twentse Welle	600
Roombeek bijdrage bezuiniging / taakstelling	305
Kunstwerk Wilminkplein	207
Parkeren	140
Project Helmerhoek	136
Mobiliteit	130
Landinrichting bijdrage bezuiniging / taakstelling	100
Rente BWS 2013	52
Grondpijsbeleid	26

Wijkontwikkeling, zorg en welzijn

Storting	
WMO	2.698
Wijkbudgetten	625
Vrouwenopvang	75

Onttrekking
Wijkbudgetten 603

9.9. Voorzieningen

Bedragen x 1.000 Euro's	Stand per 1-1-2013	Dotaties	Vrijval	Bestedingen	Stand per 31-12-2013
Bestuur & Middelen	24.021	5.772	187	5.082	24.523
Dienstverlening	211	0	80	130	1
Economie & Werk	1.897	401	0	1.179	1.119
Leefomgeving	382	1.799	0	86	2.095
Opgroeien en ontwikkelen	629	204	0	325	508
Stedelijke ontwikkeling	2.083	529	685	340	1.587
Wijkontwikkeling, zorg en welzijn	0	0	0	0	0
Voorzieningen	29.223	8.705	952	7.142	29.833

De belangrijkste mutaties betreffen:

Dotaties:

Vastgoedbedrijff	
Onderhoud parkeergarages	529
Oud-Wethouders	493
E&W Bovenformatieven	300
Huisvesting en Services intern onderhoud	274
ADT rentetoevoeging	271
RBT	845
GEM Zuiderval	772
Bos-Bewegen	199
DCW mutatie spaarverlof	101
Grondwaterzuivering Roombeek	75
	3.417

Bestedingen:

Vastgoedbedrijf	
VTU / WW personeel	979
Oud-Wethouders	452
Voorziening RIF, overdracht naar Zwolle	438
Huisvesting en Services tbv intern onderhoud	421
E&W personeel bovenformatief	400
Onderhoud parkeergarages	340
Bos-Bewegen	283
WWB-werkdeel	244
E&W Subsidie project Bone	96
Dienstverlening BGT Losser	90
Onderhoud Enschede ww diverse personen	86
Stadhuis asbestsanering werkplekken	80
Digitale kranten	40

Vrijval:

Parkeergarages	685

9.10. Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Bedragen x 1.000 Euro's	Stand per 01-01-2013	Toevoegingen	Aflossingen	Overige mutaties	Stand per 31-12-2013
Obligatieleningen	57	0	0	0	57
Onderhandse leningen van binnenl. pensioenf./verzekeringsins	20.599	0	497	0	20.102
Onderhanse leningen binnenl. banken en overige fin. instell.	435.049	12.160	28.672	0	418.537
Onderhanse leningen van binnenlandse bedrijven	0	0	0	0	0
Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	6.092	0	452	0	5.640
Onderhandse leningen van buitenl. inst. fondsen, banken, etc	34.000	0	0	0	34.000
Door derden belegd	1.116	1.064	1.116	0	1.064
Waarborgsommen	223	32	42	0	213
Totaal vaste schulden	497.135	13.256	30.778	0	479.613

Toelichting

In 2013 zijn drie nieuwe leningen afgesloten voor in totaal 12,2 miljoen euro. Deze leningen zijn aangetrokken ter financiering van de investeringen in 2013 (10 miljoen euro) en voor de Scholingsboulevard (2,2 miljoen euro). De aflossingen over 2013 bedroegen 30,8 miljoen. De aflossingsverplichting voor 2014 is opgenomen in het saldo van de vaste schulden en is niet afzonderlijk gepresenteerd onder de kortlopende schulden.

De totale rentelast voor het jaar 2013 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt 21,1 miljoen euro.
Onder de kortlopende schulden is de verplichting van de in 2014 af te wikkelen rente opgenomen van 9,8 miljoen euro.

9.11. Kortlopende schulden

Bedragen x 1.000 Euro's	2013	2012
Kasgeldleningen o/g	40.000	30.000
Bank en girosaldi	24.988	32.659
Overig	49.197	39.450
Vlottende Schulden	114.185	102.109

De belangrijkste overige schulden betreffen:

Bijstandsbesluit zelfstandigen	10.439
Af te wikkelen rente over 2013	9.779
SW rijksbijdragen 2011-2013	5.236
Loonheffing belastingdienst	4.567
Facturen programma Leefomgeving	2.970
Domijn	2.219
Diverse facturen programma Economie en Werk	2.210
Facturen huisvesting, ICT, Juridische zaken en Vastgoed	1.732
Af te dragen premies	1.461
SW loonheffing en premies	1.228
Belastingen bijstandsuitkeringen	1.067
Facturen programma Stedelijke Ontwikkeling	1.024
BCF en doorgeschoven BTW	969
Facturen hulpmiddelen zorg	853

9.12. Overlopende passiva

Bedragen x 1.000 Euro's	2013	2012
Nog te betalen kosten	5.456	14.961
Vooruitontvangen baten	23.822	36.444
Overig	1.208	408
Overlopende passiva	30.486	51.813

De overlopende passiva bestaan in hoofdzaak uit:

Nog te betalen kosten:

Zorginstellingen huishoudelijke hulp	1.539
Bijdrage St Personeelsvoorziening in PPM-oost	1.250
Scholingsboulevard en accommodaties sport	1.150

Vooruit ontvangen baten:

Diverse bijdragen van derden	5.444
Provincie diverse subsidies subsidiebureau	4.185
WWB-gelden	3.662
Onderwijsachterstandenbeleid	3.482
Ministeries diverse subsidies	2.048
Provincie overige subsidies	1.515
Sociaal economisch programma Wesselerbrink	1.510
Regio Twente diverse subsidies	1.003
Provincie IMG-middelen	400
ISV-3	623

Verloopoverzicht van door de overheid verstrekte gelden

	Boekwaarde 01-01-2013	Toevoeging	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2013
Provincie diverse subsidies	3.495	2.583	1.893	4.185
BZK GSB III	2.436	0	2.436	0
WWB-gelden	3.990	0	328	3.662
Provincie IMG middelen	5.030	0	4.630	400
Provincie overige subsidies	2.040	770	1.295	1.515
BZK inzake RIEC	860	0	288	572
Regio Twente diverse subsidies	1.764	474	1.235	1.003
Ministeries diverse subsidies	2.527	905	1.384	2.048
Ministerie Sociaal economisch programma Wesselerbrink	2.370	0	860	1.510
OCW Onderwijsachterstandenbeleid	2.064	1.418	0	3.482
Totaal	**26.576**	**6.150**	**14.349**	**18.377**

De overige overlopende passiva betreffen vooral overlopende subsidies (via ISA4ALL)

9.13. Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Gewaarborgde geldleningen

Omschrijving (bedrag x 1.000 euro)	Hoofdsom per 01-01-2013	Nieuwe lening	Aflossing	Hoofdsom per 31-12-2013
Garanties	49.320	2.910	9.507	42.723

Toelichting

Gewaarborgde leningen	Stand 1-jan-13	Nieuwe garanties	Aflossing	Stand 31-dec-13
Gegarandeerde geldleningen aan:				
- Verbonden partijen	11.951	0	824	11.127
- Bejaardenoorden	21.447	0	1.082	20.365
- Corporaties	2.046	0	2.046	0
- Onderwijs	13.340	2.160	5.520	9.980
- Sport	108	750	19	840
- Kunst/cultuur	34	0	13	21
- Overig	394	0	3	391
	49.320	2.910	9.507	42.723

Dit betreft voornamelijk leningen ter financiering van bejaardencentra, gezondheidszorg en sociale woningbouw. Bij deze leningen staat de gemeente voor 100 procent van het vermelde saldo garant. De overige garantstellingen betreft een aantal garantstellingen waarbij de

gemeente niet garant staat voor geldleningen maar voor bijvoorbeeld rekening-courant kredieten. Ook hier staat de gemeente voor 100 procent van het vermelde saldo garant.

Daarnaast heeft de gemeente nog verplichtingen op het gebied van de WSW en de WEW:
- Het WSW staat voor het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Bij deze leningen treedt de Gemeente Enschede op als achtervang. Dit betekent dat indien een corporatie niet aan haar betaalverplichtingen kan voldoen allereerst het WSW gehouden is om de betalingen te verrichten. Slechts indien het WSW niet in staat is om deze verplichtingen te voldoen zal de gemeente renteloze leningen aan het WSW moeten verstrekken zodat het fonds alsnog aan de claims kan voldoen. Overigens heeft het WSW momenteel de hoogst mogelijke kredietstatus (triple A) dus is het niet erg waarschijnlijk dat het WSW van deze mogelijkheid gebruik zal maken.
- Het WEW staat voor het Waarborgfonds Eigen Woningen. Dit betreft de Nationale Hypotheek Garanties die worden verstrekt aan particulieren. Hier gelden dezelfde regels als bij het WSW. De gemeente is slechts achtervang.

Verlofuren

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. Deze personele lasten worden verantwoord in het jaar waarin de uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan overlopende vakantiegeld- en (spaar)verlofaanspraken.
- Vakantiegeld: 5,4 miljoen euro
- Spaar- en restantverlof: 3,6 miljoen euro

Overige

Naast bovengenoemde verplichtingen is de gemeente voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. De belangrijkste betreffen:
- huurovereenkomsten
- onderhoud- en serviceovereenkomsten
- overige opdrachten die in 2013 aan derden zijn verstrekt en in 2014 en volgende jaren worden uitgevoerd.

9.14. Sisa

Departement	Nummer	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2013 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa I N D I C A T O R E N				
OCW	**D1**	**Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** **Gemeenten**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: D1 / 01* € 1.073.278	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicatornummer: D1 / 02* € 82.830			
OCW	**D9**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 (OAB)** **Gemeenten**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 01* € 3.603.414	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 02* € 721.636	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 03* € 255.940	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 04* € 2.064.193	
I&M	**E26**	**Spoorse door-snijdingen, tranche 1** **Regeling eenmalige uitkeringen spoorse**	Aantal projecten (waarvoor een beschikking ontvangen is) Afspraak	Aantal afgeronde projecten (jaar T)	Eindverantwoording Ja/Nee		

		doorsnijdingen **Gemeenten** **Regeling eenmalige uitkeringen spoorse doorsnijdingen** **Gemeenten**		Realisatie *Aard controle R* *Indicatornummer: E26 / 02* 0	*Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E26 / 03* Nee	
I&M	**E30**	**Quick wins binnenhavens** **Tijdelijke regeling Quick Wins Binnenvaart** **Provincies en gemeenten**	Hieronder per regel één projectaanduiding en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E30 / 01*	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E30 / 02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E30 / 03*	Eindverantwoording Ja/Nee *Aard controle R* *Indicatornummer: E30 / 04*
		1	VENW/DGLM-2009-3147	€ 0	€ 0	Nee
		2	VENW/DGLM-2009-3688	€ 0	€ 0	Nee
		3				
SZW	**G1**	**Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_gemeente 2013** **Wet sociale werkvoorziening (Wsw)** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of er in (jaar T) geen, enkele of alle inwoners werkzaam waren bij een Openbaar lichaam o.g.v. de Wgr.**	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners van uw gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: G1 / 01*	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T), uitgedrukt in arbeidsjaren *Aard controle R* *Indicatornummer: G1 / 02*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G1 / 03*	
			2.227,00	90,46	Ja	

SZW	G1A	**Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2012** **Wet sociale werkvoorziening (Wsw)** **Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G1C-1) na controle door de gemeente.**		Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G1A / 01*	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (T-1); inclusief deel openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G1A / 02*	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G1A / 03*	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G1A / 04*	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G1A / 05*
			1	0153 (Enschede)	2.282,50	115,96	1.592,20	46,78
			2	0153 (Enschede)		1,00		
			3	0153 (Enschede)	5,25		4,00	
			4	0153 (Enschede)	2,25		1,90	
			5	0153 (Enschede)	10,25	2,83	8,69	
			6	0153 (Enschede)	12,00	1,00	13,42	
			7	0153 (Enschede)		1,00	1,00	
			8	0153 (Enschede)			1,00	
			9					

SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_gemeente 2013** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicatornummer: G2 / 01	*Indicatornummer: G2 / 02*	*Indicatornummer: G2 / 03*	*Indicatornummer: G2 / 04*	*Indicatornummer: G2 / 05*	*Indicatornummer: G2 / 06*
			€ 87.416.376	€ 1.145.716	€ 3.266.722	€ 13.839	€ 290.382	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze.		
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicatornummer: G2 / 07	*Indicatornummer: G2 / 08*	*Indicatornummer: G2 / 09*	*Indicatornummer: G2 / 10*		
			€ 430.835	€ 40.286	€ 9.622	Ja		

SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2013** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.**	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 01* € 1.071.082	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 02* € 489.154	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 03* € 78.548	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 04* € 946.808	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 05* € 222.798	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 06* € 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 07* € 0	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 08* € 0	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze. *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3 / 09* Ja			
SZW	**G5**	**Wet participatiebudget (WPB)_gemeente 2013** **Wet participatiebudget (WPB)** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de**	Het aantal in (jaar T) bij een ROC ingekochte contacturen Let op: Dit is de enige gelegenheid om verantwoording af te leggen over deze taakuitvoering Let op: Deze verantwoording kan niet door een gemeenschappelijke regeling worden uitgevoerd, ongeacht de keuze van de gemeente bij indicator G5/02					

		Wgr.	*Aard controle D1* *Indicatornummer: G5 / 01*					
			8927					
			Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee De zelfstandige uitvoering betreft de indicatoren G5/03 tot en met G5/07 Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze	Besteding (jaar T) participatiebudget	Waarvan besteding (jaar T) van educatie bij roc's	Baten (jaar T) (niet-Rijk) participatiebudget	Waarvan baten (jaar T) van educatie bij roc's	Besteding (jaar T) Regelluw Dit onderdeel is uitsluitend van toepassing op gemeenten die in (jaar T-1) duurzame plaatsingen van inactieven naar werk hebben gerealiseerd en verantwoord aan het Rijk
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicatornummer: G5 / 02	*Indicatornummer: G5 / 03*	*Indicatornummer: G5 / 04*	*Indicatornummer: G5 / 05*	*Indicatornummer: G5 / 06*	*Indicatornummer: G5 / 07*
			Ja	€ 17.213.329	€ 1.431.119	€ 392.990	€ 0	€ 0
VWS	**H1**	**Ministeriële regeling heroïnebehandeling** **Regeling heroïnebehandeling** **Gemeenten**	Gerealiseerde behandelplaatsen (jaar T) Afspraak	Gerealiseerde behandelplaatsen (jaar T) Realisatie	Besteding (jaar T)			
			Aard controle D1	*Aard controle D1*	*Aard controle R*			
			Indicatornummer: H1 / 01	*Indicatornummer: H1 / 02*	*Indicatornummer: H1 / 03*			
			30	30	€ 691.773			

9.15. Investeren in Overijssel

Financieel overzicht van inzet provinciale subsidie en gemeentelijke middelen

EV / IMG / GSB-IIO - verantwoording gemeente Enschede over 2013

	Project	Beschikkings-nummer provincie	Project afgerond / eindverant woording ja-nee	In de verlenings-beschikking opgenomen subsidie voor dit project	Besteed tlv provinciale middelen t/m 2012 (conform baten/lasten stelsel)	Besteed tlv gemeentelijke middelen t/m 2012 (conform baten/lasten stelsel)	Besteed tlv provinciale middelen in 2013 (conform baten/lasten stelsel)	Besteed tlv gemeentelijke middelen in 2013 (conform baten/lasten stelsel)	Cumulatief besteed tlv provinciale middelen t/m 2013 (conform baten / latenstelsel)	Cumulatief besteed tlv gemeentelijke middelen t/m 2013 (conform baten / latenstelsel)	Geplande einddatum	Optionele toelichting op één van de voorgaande kolommen
		Aard controle:	D1	D1	R	R	R	R	R	R	D1	D1
	EXTERNE VEILIGHEID											
A	Externe Veiligheid deel 1	2011/0098238	nee	276.903	156.158	0	69.226		225.384	-	31-12-2014	
B	Externe Veiligheid deel 2	2013/0109173	ja	23.289	0	0	23.289		23.289	-	31-12-2013	
	INVESTEREN MET GEMEENTEN											
C	Spoorzone / Nieuwstad	2010/0135771	nee	7.000.000	7.000.000	2.164.956	-	334.487	7.000.000	2.499.443	31-12-2015	
D	Stadsrandzone	2010/0206384	ja	1.650.000	1.650.000	936.990	-	232.913	1.650.000	1.169.903	1-1-2014	
E	Preventief beleid risicojongeren	2010/0096362	ja	3.400.000	2.516.294	4.063.611	483.745	-	3.000.039	4.063.611	31-12-2013	
F	Energiebesparing particuliere woningbouw	2011/0044867	nee	500.000	24.376	0	-	2.880	24.376	2.880	1-3-2013	uitstel aangevraagd zie brief 27-11-2013

G	Energiebesparing bestaande huursector	2011/0090659	ja	1.125.000	825.600	0	299.400	75.000	1.125.000	75.000	31-12-2013	
H	Perronverplaatsing aanlanding Münster	2011/0332019	ja	165.000	22.335	11.106	142.665	96.313	165.000	107.419	31-12-2013	
	Grote Stedenbeleid - Investeren in Overijssel												
I	Twekkelerzoom	2011/0091692	nee	500.000	49.938	122.178	4.043	350	53.981	122.528	31-12-2013	wijziging aangevraagd zie brief 18-12-2013

Toelichting

Project Nieuwstad Fase 1 (Spoorzone)

Oorspronkelijk beoogde resultaten:
- minimaal 180 woningen en bijbehorende parkeergelegenheden;
- een plein met retail en horeca als onderdelen van de Cultuurmijl;
- inpassing IOK school;
- inpassing van een vestiging voor de opvang kwetsbare groepen.

Mijlpalen per 31 december 2013

- De nieuwbouw op de locatie van de voormalige ijzergieterij Sanders is in de zomer van 2013 opgeleverd. De Van der Bentstichting heeft het pand inmiddels betrokken.
- College van B&W heeft besloten om de kortdurende crisisopvang te huisvesten in een bestaand pand in het plangebied en in een deel van daarnaast gelegen pand óf in plaats van het laatste, in een nieuw solitair gebouw aan de Cultuurmijl.
- De gemeente en de organisatie t.b.v. de crisisopvang hebben overeenstemming bereikt over het programma van eisen. Inmiddels is de nieuwe locatie vastgesteld en wordt in het voorjaar van 2014 een overeenkomst met het Leger des Heils vastgesteld.
- In september 2013 wordt gestart met het leggen van geluid reducerend asfalt aan de Molenstraat.
- Er is een definitieve aankoopovereenkomst met de coffeeshophouder/pension gesloten. De coffeeshop heeft inmiddels per 1 januari 2014 het pand verlaten. De sloop is in voorbereiding.
- Er is overeenstemming bereikt over een nieuwe locatie voor IOK De Globe.

Stand van zaken:

1. Samenwerkings- en realisatieovereenkomst
   De samenwerking- en realisatieovereenkomst met de ontwikkelaar Proper Stok en woningcorporatie De Woonplaats regelt de processtappen om het stedenbouwkundige plan uit te werken tot concrete bouwaanvragen. De overeenkomst is zo opgesteld dat het initiatief ligt bij de private partijen en de gemeente toetst. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor het leveren van bouwrijpe gronden en uiteindelijk het woonrijp maken. Het gemaakte afsprakenpakket in de overeenkomst wordt inmiddels beïnvloed door de snel veranderende marktsituatie en de consequenties die de gemeenteraad voor geheel Enschede hier via de nieuwe Stedelijke Koers aan heeft verbonden, primair bestaande uit het schrappen en uitfaseren van programma. In november 2012 heeft verantwoordelijk wethouder Patrick Welman hierover afspraken gemaakt met de Proper Stok en de Woonplaats. Partijen hebben het volgende geconcludeerd:
   - partijen gaan volop door met de ontwikkeling van het project Nieuwstad. Terwijl andere locaties in de stad moeten sneuvelen, blijft het project Nieuwstad kansrijk vooral vanwege de goede ligging ten opzichte van de binnenstad.
   - De nadruk bij het project ligt op grondgebonden stadswoningen. Daarnaast waren er appartementen en kantoren voorzien. Het is in de huidige markt verstandig om deze functies te vervangen door grondgebonden woningen. Met name ten gevolge van het schrappen van appartementen zal, bij gelijkblijvend plangebied, het totaal aantal woningen in het plangebied minder worden. Het exacte aantal woningen zal afhangen exacte stedenbouwkundige invulling. De voorziene einddatum van oplevering van de laatste woningen ligt nu in 2021. Door deze noodzakelijke aanpassingen is de overtuiging dat de kwaliteit van het project gehandhaafd blijft. Financieel betekent dit alles dat de kosten voor de gemeente Enschede gelijk blijven maar dat, ten gevolge van minder appartementen en kantoren, de opbrengsten minder worden. Voor die verminderde opbrengsten heeft de Gemeenteraad bij de vaststelling van de Stedelijk Koers een voorziening gemaakt.Als uitwerking van de overeenkomst met ontwikkelaar Proper Stok, is de corporatie “De Woonplaats” gecontracteerd

als bouwer van de eerste woningen op de locatie van de voormalige ijzergieterij Sanders. De eindgebruiker is de Van den Bentstichting, woonvorm voor mensen met een licht verstandelijke en/of een meervoudige beperking. Wegens de gewenste inpassing van een bestaande karakteristieke gevel en vanwege aanloopproblemen met de innovatieve grindfundering verliep de eerst fase van de nieuwbouw met horten en stoten; nadat dit overwonnen was is het vervolg snel gegaan. Het gebouw is voor de zomer 2013opgeleverd. Om de geluidsbelasting vanwege verkeer binnen de normen te houden zal de aanpalende Molenstraat voorzien worden van geluid reducerend asfalt.

Planonderdeel Niermansgang
Gemeente en ontwikkelaar zijn in gesprek over de programmatische en stedenbouwkundige invulling van het plangebied Niermansgang. Inmiddels ligt er een conceptplan op tafel. In de eerste helft van 2014 vindt er een marktverkenning plaats.

't Hofje
De architect heeft een aantal modellen voor 't Hofje "Studie Beekveld" gemaakt. De studie met de verschillende modellen wordt nu tussen partijen besproken. Tijdens het bestuurlijk overleg wordt aangegeven welk model de voorkeur heeft. Dit model wordt verder uitgewerkt. Het plan van Van der Jeugd architecten wordt in het plan van 't Hofje geïntegreerd.

2. In de uitwerking van de plannen is gebleken dat een buiten het plangebied gelegen bedrijf toch te veel geluidsoverlast veroorzaakte, met name vanwege vroege aanrijtijden. Om dit op te lossen heeft de gemeente dit bedrijf in 2012 uit moeten kopen. Hiervoor heeft de gemeente vanuit eigen middelen extra moeten investeren in het project.
3. Met het Leger des Heils is gesproken over een alternatieve locatie voor de kortdurende opvang van het Leger des Heils. Nadat vele locaties de revue zijn gepasseerd is nu in oplossing gevonden in een bestaand pand aan de Molenstraat 27. College heeft een principebesluit genomen en deze locatie vrij gegeven voor inspraak. Tevens zijn de onderhandelingen met het Leger des Heils gestart. Gemeente en het leger der Heils hebben inmiddels overeenstemming bereikt over het programma van eisen. Een definitieve overeenkomst is in voorbereiding.
4. Besluitvorming rond de verhuizing van IOK De Globe wordt eind 2013 verwacht.Met het schoolbestuur is overeenstemming bereikt.

Project Stadsrandzone Enschede

Beoogde resultaten

- Realisatie van de inrichting van de stadsrandstrook Vaneker,
- Uitvoeren van het kunst- en activiteitenprogramma voor de stadsrand,

Stand van zaken
Op 30 oktober is de schildering aan de Geerdinkweg (tussen Marssteden en Usseler Es) geopend. De schildering is uitgevoerd door MAPH, na een selectieproces onder leiding van TETEM en een jurering van ontwerpen door een vakjury en betrokkenen uit de omgeving. Met deze schildering heeft het Rondje Enschede er een aantrekkelijke plek bij. Er is een vijftal toeristische informatiepunten (TIP's) langs de route van Rondje Enschede gerealiseerd. Deze TIP's fungeren als informatie-, rust- en opstappunt. De lokaties zijn Usselo, Boekelo, Twekkelo, Buurserstraat en Hof Espelo. De TIP bij Boekelo is extra aangekleed met een muurschildering, tot stand gekomen in samenwerking met TETEM. Er volgen nog twee extra tips aan de oostzijde van Glanerbrug en aan de Telgendijk.

Ten aanzien van de stadsrandstrook Vaneker is met de kinderboerderij Noord overeenstemming bereikt over een verbeterplan, waarmee de uitstraling van het gebied

een positieve impuls krijgt. Met behulp van inzet van de subsidie worden hagen opgeknap en krijgt het initiatief van de jeugdtuinen een kans. Zodoende wordt invulling gegeven aan het verbeteren van de aantrekkelijkheid en vergroten van de reuring in het gebied.
In samenwerking met de Dienst Landelijk Gebied is als finale afronding van de ecozone opdracht gegeven voor de realisatie van een ecopassage onder de Hengelosestraat door. Hiermee ontstaat een verbinding tussen de nieuw gerealiseerde ecozone bij het Kristalbad en het gebied ten noorden van de Hengelosestraat. Daarmee wordt de ecozone ook ontsloten op de faunagebieden aan de noordzijde van de Hengelosestraat.

Beoogd resultaat
Projectonderdelen A en B (2011):
- Uitvoering door de jongerencoaches;
- Begeleiding van de jongerencoaches door projectleider;
- Uitvoering van de deelprojecten en het opleveren van de eerste resultaten;
- Uitvoering onderzoek en evaluatie;
- Opstellen voortgangsrapportages door projectleider per 1 februari en per 1 september;
- Het delen van de opgedane ervaringen met partners en waar nodig bijsturen.

Projectonderdeel C (pilot in Zuid):
- Afhankelijk van de resultaten in 2010, het opnieuw inzetten van straatcoaches
- Jongeren toe leiden naar sport(projecten) door de inzet van sportbuurtwerk en door het organiseren van activiteiten door de jongeren zelf (deelnamestijging van 100 jongeren);
- Het realiseren van voorzieningen, waardoor het ontmoeten van jongeren in de openbare wordt gekanaliseerd;
- Uitvoering van het project "Welkom in onze wijk" in samenwerking met scholen.

Stand van zaken:
In april 2013 is een gewijzigde aanvraag verlenging Fiche IMG Versterken preventief beleid risicojongeren ingediend bij de Provincie. Daarin is het verzoek neergelegd om in te stemmen met een verschuiving op het onderdeel Multi Functionele Accommodatie (MFA) en met het wijzigen van de einddatum van het project tot en met 31 december 2013.
De Provincie heeft in mei 2013 laten weten niet akkoord te gaan met het verzoek tot verschuiving, omdat dat zou leiden tot ongewenste precedentwerking ten aanzien van de andere IMG-projecten. Wel is toestemming gegeven tot het verlengen van de looptijd tot 31 december 2013.

Project Versterken preventief beleid risicojongeren

Beoogd resultaat:
A. Talentontwikkeling risicojongeren, bestaande uit:
  * Talentontwikkeling risicojongeren
  * Inzet vitale sportverenigingen
B. Transitie Jeugdzorg
C. Pilot in Zuid

A. Talentontwikkeling risicojongeren
Talentontwikkeling risicojongeren
Het onderdeel talentontwikkeling risicojongeren is in december 2013 afgerond. De laatste cyclus talentbegeleiding, gestart in maart in de wijken Zuid, Pathmos/Stevenfenne en Velve-Lindenhof met de groepen 8 van 10 basisscholen heeft na de zomervakantie 2013 een vervolg gekregen op de VO-locaties. In december 2013 is deze cyclus afgerond.
De toolbox met praktische werkvormen van talentbegeleiding is gereed en ontsloten via de website. Onder de noemer Beroepsvizier hebben 222 jongeren in 2013 meegedaan aan excursies beroepenoriëntaite. 17 Bedrijven maakten excursies mogelijk. De eerste

rolmodel-lenmarkt waarin jong en oud elkaars beroepen en talenten ontdekken is in samenwerking met het onderwijs georganiseerd. Het thema beroepsoriëntatie krijgt in 2014 een vervolg in het kader van de Brede school.
De coördinatoren talentontwikkeling blijven in de wijken actief om een betere verbinding op het terrein van sport, brede school, cultuur- en natuureducatie te realiseren.
De slotavond, waarbij alle resultaten en opbrengsten van talentontwikkeling gepresenteerd zijn aan gemeenteraad, Provincie, onderwijs en alle andere betrokkenen, heeft plaatsgevonden in oktober 2013.

Inzet vitale sportvereniging
Het Actieplan “Vitale sportverenigingen” zet in op de verbinding tussen vereniging en maatschappelijke vraagstukken in de stad of wijk. Daarmee draagt het Actieplan bij aan de persoonlijke ontwikkeling van jongeren en het meedraaien in een normale sociale context.
Het takenpakket en de functie van de verbindingsmanager is geborgd binnen de gemeentelijke organisatie. Daarmee is dit onderdeel van het fiche afgerond.

De MFA is niet gerealiseerd. De partners bleken niet in staat te zijn de exploitatie en de financiering rond te krijgen.
De Provincie is niet akkoord gegaan met het vervangen van het onderdeel MFA door preventieve activiteiten gericht op jongerenproblematiek, met name in de stadsdelen.

B. Transitie Jeugdzorg
De voorbereiding op de transitie Jeugdzorg wordt stevig voortgezet. Inmiddels ligt het sturingsmodel voor regionale samenwerking – de zogenaamde governance – voor in de Colleges en gemeenteraden. De Provincie is op de hoogte van de keuze van Enschede om de taken van jeugdzorg, gecombineerd met de overige taken binnen het sociaal domein, te concentreren in de wijken. Dit besluit is vastgesteld door de Raad in de nota Sturing en Inrichting Jeugdzorg en WMO 2015 (februari 2014).
Met medewerking van diverse partijen wordt inmiddels volop gewerkt aan de pilots en het inzetten van capaciteit.
In overleg met de Provincie is ervoor gekozen om de Enschedese leerdoelen ten aanzien van de gewenste doorontwikkeling vindplekgericht werken in de wijken en het gewenste huisartsenmodel te realiseren in dit kader.
Hier wordt op verschillende fronten aan gewerkt.
In samenwerking met het onderwijs is uitvoering van het huidige schoolmaatschappelijk werk in het primair onderwijs geëvalueerd. Met de kindcentra zijn de eerste bijeenkomsten ingepland over de doorontwikkeling van het vindplekgericht inrichten van het jeugddomein in de wijken.
Over het huisartsenconcept Eureka is inzicht verkregen in het doorverwijzen (frequentie en organisaties waarnaar doorverwezen wordt). Een onderzoeksvoorstel en methodiek is ontwikkeld om inzicht te krijgen in de resultaten en effecten van de verschillende handelingsafspraken die met huisartsen gemaakt kunnen worden; .
Een werkgroep is gevormd met diverse huisartsen en de JGZ waarmee aan de hand van de beoogde lokale zorgstructuur de mogelijke handelingsafspraken in beeld zijn gebracht die met huisartsen gemaakt kunnen worden. Tevens is in samenwerking met de Werkgroep nascholing huisarrtsen van de LHV een bijeenkomst voorbereid voor alle Enschedese huisartsen. In de verkenning zijn de ervaringen die er landelijk en regionaal zijn met huisartsen meegenomen. Tevens is er een eerste regionaal afstemmingsoverleg gevoerd tussen gemeente en LHV-kring Twente , zowel bestuurlijk tussen Samen14 en het bestuur van kring Twente als op uitvoeringsniveau, ambtelijk.

C Pilot in Zuid
Pilot is afgerond.

Project Energiebesparing bestaande woningvoorraad

Beoogde resultaten
Particuliere woningeigenaren worden actief begeleid en ontzorgd door een persoonlijke benadering. De begeleiding en ontzorging bestaat uit het bieden van maatwerkadvies, berekeningen, het uitzoeken van subsidiemogelijkheden, helpen bij offertebeoordelingen, ed. In 2011 en 2012 worden elk jaar ten minste 335 woningeigenaren begeleid. Deze eigenaren realiseren daarmee een energiebesparing van hun woning van ten minste twee labelstappen. In dit project wordt langs een viertal sporen uitgevoerd:

a. wijkgericht met een vast consortium
b. stadsbrede met de thermoscan en de "vrije" markt
c. maatschappelijk met de investeringsopgave duurzaam wonen en werken in Enschede
d. van onderaf met buurtenergie

Stand van zaken
Wijkgerichte aanpak: Ribbelt/Stokhorst
In 2011 zijn 30 leningen verstrekt en is aan 50 bewoners in de wijk 't Ribbelt/Stokhorst een advies- en begeleidingstraject aangeboden. Voor 2012 wordt deze "blok voor blok pilot" (die dit jaar in vier straten in genoemde wijk is gestart), breder opgeschaald.
In 2012 zijn 115 leningen verstrekt en is aan 25 bewoners in de wijk 't Ribbelt/Stokhorst een advies- en begeleidingstraject aangeboden.

Opschaling in de wijk Ribbelt/Stokhorst heeft plaatsgevonden. Er zijn 500 adressen aangeschreven, waarvan 100 naast de uitnodiging voor de voorlichtingsbijeenkomst ook een gevelscan voor de woning hebben ontvangen. Van deze laatste groep is de opkomst en uiteindelijke deelname significant groter dan van de groep die geen gevelscan heeft ontvangen.

De wijkgerichte aanpak met een vast consortium heeft een pas op de plaats gemaakt , vanwege ontwikkelingen in de MIO duurzaamheid. Het consortium heeft namelijk voorbereidingen getroffen om een BV te vormen in aanloop naar de aanbesteding van de Advies en Verkooporganisatie. Nu duidelijk is dat het consortium geen partij is in de MIO (gunning is naar Reimarkt gegaan), zullen zij de wijkgerichte aanpak dit najaar weer oppakken. Een eerste concept plan om 200 woningen in de wijk 't Wooldrik te verduurzamen is hiervoor reeds ingediend.

Stadsbrede aanpak: thermoscan
In oktober is gelijk met de openstelling van de Overijsselse aanpak de thermoscan gelanceerd. Dit heeft geresulteerd in een 30.000 unieke bezoekers van de website. Meer dan 15.000 mensen hebben de thermoscan ingevuld. Vervolgens hebben tot het eind van jaar gemiddeld 100 mensen per maand zich laten adviseren door het Energieloket en hetzelfde aantal mensen heeft ook een premie aangevraagd.
Tegelijk met het "bedienen" van de vraagkant is ook de aanbodzijde gefaciliteerd, geïnformeerd en de ruimte geboden om zelf de boer op te gaan. De firma Pluimers heeft hier gebruik van gemaakt en een andere groep marktpartijen zit nog in de opstartfase.

In september 2013 is een nieuwe tool geïntroduceerd, de zonnekaart. Ruim twintig ondernemers uit Enschede en omgeving hebben de informatiebijeenkomst bezocht en gaan participeren in de bedrijvenmodule van de Zonnekaart. De verwachting is dat met de campagne rondom de zonnekaart en later in het seizoen, de herhaling van de campagne rondom de thermoscan weer een grote groep nieuwe geïnteresseerden ontstaat.

Maatschappelijke investeringsopgave duurzaam wonen en werken in Enschede (MIO DWWE)
De maatschappelijke investeringsopgave verduurzaming woningvoorraad heeft meer voorbereidingstijd nodig dan aanvankelijk werd gedacht, waardoor er tot op heden nog geen

concrete uitvoeringstrajecten zijn gestart.

Op dit moment worden de voorbereidingen getroffen om een advies- en verkooporganisatie aan te besteden. De werkzaamheden van de advies en verkooporganisatie zijn erop gericht om middels het klantgestuurd uitvoeren van energiebesparende maatregelen op een zo efficiënt en effectief mogelijke wijze zoveel mogelijk van de 40.000 woningen te verduurzamen in Enschede om zo lagere woonlasten voor gebruikers te realiseren. De organisatie vormt de schakel tussen de klant, de opdrachtgever en de uitvoerende partijen en richt zich op:

1. het vermarkten van verduurzamingsmaatregelen;
2. het ontzorgen van de klant die verduurzamingsmaatrgelen wil treffen

De broker is bij uitstek de partij die zowel de particulier als de huurder kan begeleiden en ontzorgen.
Omdat dit traject nu in voorbereiding is, is uitstel tot eind 2013 wenselijk.

Op 12 september heeft de definitieve gunning van de Advies en Verkooporganisatie plaatsgevonden. Op dit moment vindt de contractvorming tussen corporaties en Advies- en verkooporganisatie plaats. De Advies- en verkooporganisatie start in januari 2014.
Het tempo (aantal woningen) is afhankelijk van de definitieve plannen van de partij die de A&V gaat vormen. De corporaties hebben de verduurzaming van minimaal 500 mutatiewoningen toegezegd.
Hier bovenop komt de klantgestuurde verduurzaming van zowel huur- als koopwoningen.

De ambitie van de gemeente en de corporaties is om uit te komen op een tempo van circa 4.000 woningen per jaar, dit hoeft echter niet allemaal te lopen via de A&V-organisatie die nu opgezet wordt. Ook andere marktpartijen kunnen zich op de particuliere woningmarkt begeven en grote renovatie en herstructureringsprojecten dragen ook bij aan het realiseren van de ambitie.

De verwachting is dat met deze constructie een vliegwiel op gang wordt gebracht, waardoor vóór 1 januari 2015 het resterende deel van de prestatie “werkelijk uitgevoerde werkzaamheden” (500 particuliere woningen) kan worden gerealiseerd. Hoe e.e.a precies vorm gaat blijken kan na september, samen met de geselecteerde partij bekend is, in een nadere onderbouwing worden toegelicht.

Buurtenergie
In het kader van het buurtenergieproject is aan circa 50 bewoners een begeleidingstraject via AT Osborne aangeboden.
Inmiddels is in ieder stadsdeel een groep van tussen de 10 en 20 mensen actief en is de verwachting dat deze groepen nog verder groeien (olievlekwerking).

Uit peiling Enschede Panel is naar voren gekomen dat de veronderstelde olievlekwerking op gang is gekomen: maar liefst 900 mensen hebben aangegeven interesse te hebben voor buurtenergie.
Deze mensen worden bij de uitrol van de zonnekaart geïnformeerd en actief betrokken.

Samenvatting/resultaat

	adviezen	begeleidings-traject	leningen	premies
Wijkgericht		75		
Stadsbreed	200		190	600
Maatschappelijk				
Van onderaf		100		
Totaal	200	175	190	600

Na de laatste voortgangsrapportage van september 2013, heeft overleg plaatsgevonden met provincie Overijssel over verlenging van dit IMG-project. Op dit moment zijn we nog in afwachting van ons verzoek tot uitstel (van 27 november 2013) en kunnen we geen aan dit project gerelateerde aanvullende resultaten melden. De stand van zaken tot nu toe is dat er van de 670 woningen 250 woningen twee labelsprongen zijn verbeterd (resterende opgave 430 woningen). Aan het vereiste aantal begeleidings/adviestrajecten van 335 is reeds in 2012 voldaan".

Project Energiebesparing bestaande huursector

Beoogde resultaten
De woningbouwcorporaties investeren extra in maatregelen energiebesparing voor ten minste 1.000 huurwoningen. Deze huurwoningen behalen daardoor een extra labelsprong van label C of D naar label A of ten minste B.

Stand van zaken
Begin juni 2011 is de subsidiebeschikking voor het project van de Provincie Overijssel ontvangen.
Op 26 september 2011 heeft de gemeenteraad ingestemd met een begrotingswijziging verband houdend met de reservering van 1,5 miljoen Euro, ten behoeve van de verstrekking van een subsidie aan de 4 Enschedese woningcorporaties voor het nemen van extra energetische maatregelen bij de renovatie van huurwoningen.
Op 14 november 2011 heeft het college van B en W een subsidie verstrekt aan de SJHT tot een bedrag van maximaal € 6.000 voor het nemen van extra energetische maatregelen bij de renovatie van 4 Enschedese huurwoningen.

Op 20 januari 2012 heeft het college van B en W een subsidie verstrekt aan Domijn tot een bedrag van
1.026.000 euro voor het nemen van extra energetische maatregelen bij de renovatie van 684 Enschedese huurwoningen. De door Domijn ingediende aanvraag betreft tevens woningen die in eigendom toebehoren aan De Woonplaats en Ons Huis.

Op 28 februari 2013 heeft er overleg plaats gevonden met genoemde corporaties. In dat overleg is aangekondigd dat Domijn, mede namens Ons Huis en De Woonplaats, binnen 4 weken een aanvraag om subsidie zullen indienen voor de resterende 312 huurwoningen.

De woningcorporaties hebben in september 2013 meegedeeld dat er (meer dan) 1.000 huurwoningen zijn gerenoveerd en dat er bij die renovaties de gewenste extra energetische maatregelen zijn genomen. Partijen zijn op dit moment doende informatie te vergaren voor de

definitieve vaststelling van de subsidie. Verwacht wordt dat dit verzoek nog het eerste kwartaal van 2014 zal binnenkomen.

Project Perronverplaatsing aanlanding Münster

Beoogde resultaten
Realisatie van de verplaatsing van het perron van spoor vijf naar spoor vier. Concrete werkzaamheden zijn de aanpassingen van de bovenleidingen en het opbreken en verplaatsten van perron / spoor en bouwkundige voorzieningen.

Stand van zaken
De startdatum van het project is 1 januari 2012, het project is inmiddels afgerond.

We zijn lang in gesprek geweest met Prorail om de aanlanding van de trein uit Munster te verplaatsen van spoor 5 naar spoor 4 zodat ze op een perron liggend aan het station kunnen uitstappen. Dit is een grote verbetering vooral voor mensen die overstappen op de trein naar Hengelo. In december 2011 is de overeenkomst voor de realisatie hiervan met Prorail ondertekend.
De verplaatsing van de aanlanding van de trein uit Munster liep mee in de aanpassing van de gehele sporenlayout door Prorail. Omdat dit samen is uitgevoerd met een totale vervanging van het Enschedese emplacement heeft de voorbereiding veel tijd gekost. De aanbesteding heeft eind 2012 jaar plaatsgevonden.
In juli en augustus 2013 is het hele emplacement in Enschede vervangen. In diezelfde periode is ook het spoor vanuit Duitsland verlegd. Inmiddels komen de treinen dus aan op het perron 4 direct langs het stationsgebouw. Prorail heeft vervolgens nog enige tijd nodig gehad voor de afwerking.
Inmiddels zijn alle uitvoerende werkzaamheden afgerond. In december 2013 heeft de definitieve eindafrekening plaatsgevonden,

Project Twekkelerzoom

Beoogde resultaten
Uitvoering van een praktijkproef warmteterugwinning van het riool en terugleveren van die warmte aan het warmtenet in de wijk Twekkelerveld. De ervaringen worden in een rapport opgenomen, zodat deze gedeeld kunnen worden met anderen. De energiebesparingen worden gemonitord en omgerekend in ton CO2 emissiereductie.

Stand van zaken
Ondanks intensieve pogingen om met woningbouwcorporatie Domijn en Essent Local Energys Solutions (ELES) tot een sluitende businesscase te komen, is dit tot op heden niet gelukt. De projectkosten kwamen hoger te liggen dan vooraf was ingeschat. Zelfs de vereenvoudiging van het systeem heeft niet tot een sluitende businesscase geleid. Daarna stapte de belangrijkste partner, ELES, uit het project. Kort daarna lukt het om Cogas duurzaam te interesseren voor het project. Met Cogas zijn alternatieven onderzocht, maar ook die bleken niet haalbaar. Helaas hebben we moeten constateren dat ondanks alle inspanningen er geen mogelijkheden meer bestaan om een riothermieproject tot uitvoering te brengen.

Bij brief van 13 december is verzocht om deze subsidiemiddelen voor een ander doel te mogen inzetten, namelijk de ontwikkeling van een innovatief energieconcept voor de wijk De Bothoven.

10. Bijlagen bij de jaarrekening

10.1. Staat van reserves

OmschrijvingBedragen x 1.000 Euro's	Stand per 01-01-2013	Rente	Dotaties	Onttrekkingen	Stand per 31-12-2013
Algemene reserve					
Algemene Reserve	1.609	0	0	0	1.609
Weerstandsvermogen	2.423	0	25.623	6.802	21.244
Reserve grondexploitatie	-4.970	-248	330	5.288	-10.176
Bestuur & Middelen					
Reserve stelposten concern	7	0	0	7	0
Rekeningresultaat lopend jaar	5.790	0	0	5.790	0
Bedrijfsvoeringsreserve	189	0	0	189	0
Reserve kapitaallasten	555	0	106	5	656
Incidenteel middelenkader	3.813	0	0	876	2.937
Knelpunten PB 2009-2012	243	0	0	243	0
Majeure investeringsopgaven	6.366	480	7.036	6.560	7.322
Nog uit te voeren werkzaamheden	744	0	0	742	2
Innovatiebudget	1.700	0	3.000	2.668	2.033
Reserve Nationaal Uitv.Programma	465	0	233	0	698
Flankerend beleid	0	0	3.981	3.981	0
Invest. ext. activiteiten	383	11	6	0	400
IM / Gem.brede software	725	13	1.249	1.878	109
Vervanging ICT	1.730	30	3.432	3.722	1.470
H&S / Werkplekinrichting	418	7	662	568	520
H&S / Leegstandsreserve	598	10	238	300	546
Vastgoed	25.696	1.285	5.270	9.978	22.273
PD Digitaal Archief	200	0	0	107	93
Reserve investering Brandweer	293	0	0	293	0
Economie & Werk					
Reserve gemeent. sociale huisvesting	235	18	0	15	238
Reserve egal exploitresult bedr.verz	862	15	57	153	780
Stimuleringsmaatregelen binnenstad	13	0	0	13	0
Reserve Kennispark	1	0	0	1	0
Reserve Refunding FWI-budgetten	0	0	0	0	0
Reserve Integraal arbeidsmarktbeleid	0	0	0	0	0
Dienstreserve DCW	271	0	0	0	271

Leefomgeving					
Egalisatiereserve riolering	7.638	134	323	0	8.095
Reserve egal exploitresult bouwvergu	0	0	0	0	0
Onderhoud havens	3.588	99	47	1.551	2.182
Herstel opgebroken bestrating	241	0	80	0	320
Reserve egalisatie afvalstoffenheffi	3.764	66	0	1.027	2.803
Opgroeien en ontwikkelen					
Egalisatiereserve onderwijshuisvest.	162	58	1.115	403	932
Vervangingsinvestering sport	4.992	250	211	2.111	3.342
Res haalbaarh OS/WK voetbal 2018	50	0	0	50	0
Egalisatieres kaplst Scholingsboul	8.760	219	209	447	8.741
Res egalisatie kap. lasten Zwembaden	380	19	91	0	489
Res egalisatie kaplast Brede Scholen	200	5	427	0	632
Stedelijke ontwikkeling					
Reserve rente jaarl. bijdr. BWS	863	0	2	52	814
Reserve parkeren	3.066	106	331	1.040	2.463
Brunink, Niet geleverde output 2005	395	0	0	395	0
Projecten mobiliteitsplan 2004-2015	6.529	0	5.384	4.030	7.883
Landinrichting	364	0	340	-159	863
Reserve Sparen voor Bereikbh & Mobil	4.420	0	0	130	4.290
Gronduitgifte	0	0	2.500	26	2.474
Reserve Muziekfonds	78	6	0	0	84
Reserve stadsverfraaiing	492	14	0	207	298
Reserve Monumentenbeleid	0	0	124	0	124
Reserve rentebaten PBR	905	34	0	905	34
Wijkontwikkeling, zorg en welzijn					
Reserve WMO	233	0	2.698	0	2.931
Reserve Vrouwenopvang	92	0	75	0	167
Reserve Maatschap.opvang.verslav.	457	0	0	0	457
Reserve wijkbudgetten	1.203	0	625	603	1.225
Eigen vermogen	**99.232**	**2.631**	**65.805**	**62.998**	**104.668**

Toelichting reserves

Programma	Reserve	Doelstelling
Algemene reserve	Algemene reserve	De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente Enschede is opgenomen in de algemene reserve. Het weerstandsvermogen betreft de mate waarin risico's met substantiële (niet begrote) financiële gevolgen opgevangen kunnen worden. Voor de bepaling van het weerstandsvermogen zie de paragraaf Weerstandsvermogen.
	Weerstandsvermogen	De reserve wordt gebruikt om risico's op te kunnen vangen op basis van de geïnventariseerde risico's.
	Reserve Grondexploitatie	Reserve dient ter dekking van verliesgevende projectgebonden complexen.
Bestuur en Middelen	Reserve majeure investeringsopgaven	Dit zijn reserveringen ten behoeve van door de raad aangewezen majeure stedelijke investeringsopgaven.
	Reserve kapitaallasten	De reserve is ingesteld om vrijvallende kapitaallasten te reserveren en om schommelingen in werkelijke kapitaallasten op te vangen.
	Incidenteel middelenkader	Deze middelen zijn bestemd voor incidentele mobiliteitsbevorderende maatregelen de komende jaren.
	Nog uit te voeren werkzaamheden	Betreft nog uit te voeren werkzaamheden ihkv beheer wegen en monumenten.
	Innovatiebudget	Reserve om het actieprogramma innovatie te bekostigen.
	Invest. externe activiteiten	Doel van deze reserve is tweeërlei, aan de ene kant het mogelijk maken om te blijven investeren in het product om het op de markt te houden. Aan de andere kant dient de reserve als egalisatie als gevolg van schommelende inkomsten en uitgaven.
	IM/Gemeentebrede software	Middelen ten behoeve van het egaliseren van de kosten van software-investeringen.
	Vervanging ICT	Doel van de reserve is de bekostiging van investeringen in hardware en licenties voor systemen. Door structurele dotaties aan deze reserve worden schommelingen in de jaarlijkse investeringen en uitgaven opgevangen. Aan de toekomstige bestedingen ligt een meerjarige investeringsplanning ten grondslag.

	H&S/Werkplekinrichting	Deze reserve is bedoeld voor investeringen met betrekking tot werkplekinrichting. De ontwikkeling van de reserve laat een nadeel zien in 2014.
	H&S/Leegstandsreserve	Deze reserve is bedoeld om de financiële gevolgen van niet verhuurde m2 van ambtelijke huisvesting op te vangen.
	Reserve Vastgoed	De reserve Vastgoed is bedoeld als buffer om de vermogensrisico's en (tijdelijke) exploitatietekorten van het gemeentelijk vastgoed op te vangen.
	PD Digitaal Archief	Doel is het digitaliseren van het bouwarchief. Dit moet leiden tot een reductie van de fysieke archiefruimte en een lagere personele inzet.
	Reserve investering Brandweer	Deze reserve is bestemd om de meerkosten van de benodigde (vervangings-)investeringen voor brandweermateriaal van de komende jaren te dekken.
Economie en Werk	Egalisatiereserve bedrijfsverzamelgebouw	Reserve om eventuele tekorten in de exploitatie van de bedrijfsverzamelgebouwen op te vangen.
	Stimuleringsmaatregelen Binnenstad	Reserve is ingesteld voor het ondersteunen van particuliere initiatieven voor het opknappen van het straatbeeld in de binnenstad.
	Dienstreserve DCW	De reserve is bestemd om niet voorziene kosten aan het pand Kuipersdijk op te vangen.
	Reserve gemeentelijke sociale huisvesting	Reserve is gevormd uit een schenking en is bedoeld voor financiële hulp bij huisvestingsproblemen.
Leefomgeving	Egalisatie riolering	Reserve ter egalisatie van de opbrengsten en kosten betreffende rioleringen ten einde fluctuaties in de tarieven aan de burger te reduceren.
	Onderhoud havens	Middelen gereserveerd voor onderhoud haven (baggeren en oevervoorzieningen) voor het project Masterplan Havengebied. Uitvoeringskrediet is in december 2010 door de Raad vastgesteld.
	Reserve opgebroken bestrating	Reserve om de verschillen in de kosten en opbrengsten van partijen die toestemming krijgen om in gemeentelijke straten en wegen werkzaamheden te verrichten (bijvoorbeeld bekabelaars) op te vangen.

	Reserve egalisatie afvalstoffenheffing	Reserve ter egalisatie van de opbrengsten en kosten betreffende afvalstoffenheffing teneiden fluctuaties in de tarieven aan de burger te reduceren.
Opgroeien en Ontwikkelen	Egalisatiereserves	Het programma kent een aantal egalisatiereserves voor kapitaallasten (onderwijshuisvesting, binnen- en buitensportvoorzieningen). Deze reserves zijn bedoeld om schommelingen in de exploitatie op te vangen. Indien de kapitaallasten lager dan wel hoger zijn dan het daarvoor beschikbare budget wordt gedoteerd dan wel onttrokken aan deze egalisatiereserves.
Stedelijke ontwikkeling	Reserve rente jaarlijkse bijdragen BWS	Reserve bedoeld ter afwikkeling van de regeling Besluit Woninggebonden Subsidies (BWS)
	Reserve parkeren	Deze reserve van het parkeerbedrijf bestaat uit een drietal deelreserves, die bij besluit van de Raad (PB 2011-2014) zijn samengevoegd: • de reserve Egalisatie Risico's Parkeergarage ingesteld ten behoeve van het opvangen van de aanloopverliezen van de H.J. van Heekgarage. De exploitatieresultaten worden afgewikkeld via deze egalisatiereserve; • de reserve Parkeergarage, ingesteld ten behoeve van het afdekken van de reserve egalisatie risico's parkeergarage; • de bestemmingsreserve Parkeren Roombeek. Hierin is de afkoopsom, voor een periode van 15 jaren, gestort voor de jaarlijkse kosten voor invoering, beheer, exploitatie en parkeerregulering in Roombeek door PBE en het beheer, de exploitatie en het onderhoud van de parkeergarage de Brouwerij.
	Reserve Projecten mobiliteitsplan 2004-2015 en Reserve sparen voor mobiliteit	Reserve bedoeld ter egalisatie van de opbrengsten en kosten van de betreffende mobiliteitsprojecten.
	Reserve landinrichting	Reserve bedoeld voor de financiering van het project Landinrichting.

	Reserve monumentenbeleid	Reserve is bedoeld om jaarlijkse fluctuaties in de baten en lasten van de middelen van het monumentenbeleid te egaliseren.
	Reserve rentebaten PBR	Betreft rentebaten op het door het Rijk ineens uitgekeerde kapitaal ten behoeve van de wederopbouw Roombeek. Bedragen zullen onttrokken worden ten behoeve van Twentse Welle, Tetem2 en Op de Brouwerij.
	Reserve Gronduitgifte	Deze is bedoeld meer maatwerk te kunnen leveren bij de uitgifte van grond voor bedrijventerreinen, kantoren en wonen. Dit om de verkoop te stimuleren. Deze reserve is ingesteld bij de vaststelling van de nota grondprijsbeleid op 16-12-2013.
	Reserve niet geleverde output 2005 (Brunink)	Deze reserve wordt samengevoegd met de hierboven beschreven reserve landinrichting
	Reserve Muziekfonds	Reserve om muzikale manifestaties in de stad te bekostigen.
	Reserve stadsverfraaiing	Reserve om kunstopdrachten in de stad te bekostigen.
Wijkontwikkeling, zorg en welzijn	Reserve WMO	De reserve wordt ingezet in 2013 en 2014 ter dekking van lasten die samenhangen met de decentralisatie van de ABWZ begeleiding.
	Reserve vrouwenopvang	Reserve is bedoeld om jaarlijkse fluctuaties in de baten en lasten van de vrouwenopvang te egaliseren. Eventueel beschikbare middelen worden regionaal ingezet.
	Reserve maatschappelijke opvang en verslavingszorg	Reserve is bedoeld om de jaarlijkse fluctuaties in de baten en lasten van de maatschappelijke opvang te egaliseren. Eventuele beschikbare middelen worden regionaal ingezet.
	Reserve wijkbudgetten	reserve is bedoeld om jaarlijkse fluctuaties in de baten en lasten van de middelen voor wijken en buurten te egaliseren. De opgebouwde stand per 31 december 2013 wordt in 2014 ingezet ten behoeve van het financieel middelenkader 2014-2017.

10.2. Staat van voorzieningen

Bedragen x 1.000 Euro's	Voorziening	Stand 01-01-2013	Dotaties	Vrijval	Bestedingen	Stand 31-12-2013
Bestuur & Middelen	Vrz. fac. crisibeheer	31	0	0	0	31
	Vrz. Vastgoed	1.639	3.073	0	3.417	1.294
	Vrz. Oud wethouders (wachtgeld)	0	0	0	0	0
	Voorziening fisc en jurid procedures	-1	0	0	0	-1
	H&S vrz. onderhoud	1.510	274	187	234	1.363
	Vrz. personeel	1.968	44	0	979	1.033
	Voorziening BTW	0	0	0	0	0
	Voorziening ADT	5.709	271	0	0	5.980
	Voorziening RBT	2.600	845	0	0	3.445
	Voorziening GEM Zuiderval	6.528	772	0	0	7.300
	Vrz. oud wethouders (pensioen)	4.038	493	0	452	4.079
Dienstverlening	ISC Voorz BGT Losser	90	0	0	90	0
	Vrz. mobiliteit medewerkers	81	0	80	0	1
	ISC Vooz Digitalisering Kranten	40	0	0	40	0
Economie & Werk	Voorz. RIF, verbindende schakels	438	0	0	438	0
	Voorz Efro gelden Stedelijk Hart	0	0	0	0	0
	Voorziening BF Economie &Werk	400	300	0	400	300
	Voorziening ISV II BDU economie	100	0	0	96	4
	Voorz. integraal arbeidsmarktbeleid	0	0	0	0	0
	Voorz DCW	387	101	0	0	488
	Voorziening WWB-Werkdeel	572	0	0	244	328
Leefomgeving	Voorz onderh/exploit huurwoonwg	0	0	0	0	0
	Voorz huisvesting Twente Milieu	0	1.724	0	0	1.724
	Voorz Grondwatermonitoring	170	75	0	0	244
	Voorz Afdek WW-Risico tijd amb OE	212	0	0	86	126
Opgroeien en ontwikkelen	Nat Actieplan Sport&Bewegen	0	0	0	0	0
	BOS-Gezond bewegen door jeugd	115	0	0	29	85
	Preventief Jeugdbeleid RSU-JGZ	12	0	0	12	0
	BOS-Glanerbrug Zuid Sport en Bewegen	0	0	0	0	0
	Voorz. regel.uitbr. kinderopvang	0	0	0	0	0
	Voorz. inburgering educatiecomponent	0	0	0	0	0
	Voorz. gr.onderh. atl.baan Wesselerh	34	5	0	0	38
	BOS-Kom in beweging voor jezelf	468	199	0	283	384
Stedelijke ontwikkeling	Voorzieningen	0	0	0	0	0
	Voorziening ISV II BDU fysiek	78	0	0	0	78
	Voorziening Cultuurber.2005-2008	0	0	0	0	0
	Voorz herstr goedkope won voorr	0	0	0	0	0

	Twentse Welle risico pand	0	0	0	0	0
	Onderhoud parkeergarages	2.005	529	685	340	1.509
	BWS soc hr/kp won/IGV	0	0	0	0	0
	BKV 05-08 Ateliers	0	0	0	0	0
	BKV 05-08 Stim.Kunst.initiatieven	0	0	0	0	0
Wijkontwikkeling, zorg en welzijn	Voorz. maatsch. opvang en verslaving	0	0	0	0	0
	Voorziening Rijksgelden	0	0	0	0	0
Voorzieningen		29.224	8.705	952	7.142	29.833

Toelichting voorzieningen

Ten opzichte van de jaarrekening is de

Programma	Voorziening	Doelstelling
Bestuur en Middelen	Voorziening crisisbeheer	Voorziening ter dekking van de kosten voor camera's in de binnenstad.
	Voorziening oud wethouders	Op basis van de wet APPA (Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers) hebben politieke ambtsdragers recht op verschillende pensioenregelingen. de hieruit op termijn voortvloeiende financiële verplichtingen voor de gemeente worden in deze twee voorzieningen tot uitdrukking gebracht. Jaarlijks worden de toekomstige verplichtingen herrekend en eventuele toevoegingen of onttrekkingen die hiervan het resultaat zijn, worden bij de jaarrekening inzichtelijk gemaakt.
	Voorziening Vastgoedbedrijf onderhoud	De kosten voor planmatig onderhoud worden bekostigd uit deze voorziening. De mutaties in de onderhoudsvoorziening zijn gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplanning.
	Voorziening H&S onderhoud	Voorziening ter dekking van de kosten voor het uitvoeren van regulier binnenonderhoud van de gebouwen waar gemeentelijk personeel is gehuisvest. Onttrekkingen uit deze voorziening geschiedt op basis van werkelijk gemaakte kosten, toevoeging van middelen op basis van een berekening voor toekomstig verwacht onderhoud.
	Voorziening personeel	Uit deze voorziening worden de FPU-kosten, WW-kosten en kosten die voortvloeien uit overige personele regelingen vergoed.
	Voorziening ADT	Voorziening om de tekorten volgens de grondexploitatie gebiedsontwikkeling luchthaven Twente af te dekken.
	Voorziening RBT	Voorziening om de tekorten volgens de grondexploitatie gebiedsontwikkeling RBT af te

		dekken. In de jaarrekening 2012 was deze post opgenomen als correctie op de voorraden gronden.
	Voorziening GEM Zuiderval	Voorziening om de tekorten volgens de grondexploitatie gebiedsontwikkeling GEM Zuiderval af te dekken. In de jaarrekening 2012 was deze post opgenomen als correctie op de voorraden gronden.
Dienstverlening	Voorziening digitalisering kranten	Het gemeentearchief heeft in december 2007 een projectplan opgesteld om de bouwdossiers te digitaliseren en aan het publiek en de gemeentelijke organisatie beschikbaar te stellen. In 2013 zal dit project worden afgesloten.
	Voorziening mobiliteit medewerkers	Vrijval in 2013 ten behoeve van asbestsanering werkplekken Stadhuis.
Economie en Werk	Voorziening RIF, verbindende schakels	Deze voozieningis bestemd voor de verplichting voor het onderdeel regionale coördinatie fraudebestrijding.
	Voorziening WWB-W-deel	In deze voorziening bevinden zich middelen voor afwikkeling personele lasten SDWE.
	Voorziening ISV II BDU economie	Het restantbedrag van deze voorziening is ten behoeve van de subsidie "Breedband Onderwijs Netwerk Enschede" aan de Stichting Basis op Kop.
	Voorzieningen BF Economie & werk	Deze voorziening is getroffen om de verplichtingen voor de bovenformatieven op te vangen.
	Voorziening DCW	Deze voorziening is bestemd voor de verplichting spaarverlof van de WSW werknemers.
Leefomgeving	Voorziening grondwatermonitoring	Voorziening om monitorings- en nazorgkosten te dekken van reeds uitgevoerde saneringen
	Voorziening WW risico	Voorziening om het WW risico af te dekken van medewerker met een tijdelijke ambtelijke aanstelling bij Onderhoud Enschede. Storting vindt plaats vanuit de hiervoor verkregen loonkostensubsidies.
	Voorziening Huisv Twente Milieu	Voorziening ten behoeve van de met Twente Milieu gesloten overeenkomst inzake een bijdrage in de huisvestingskosten.
Opgroeien en Ontwikkelen	Voorziening groot onderhoud atletiekbaan Wesselerbrink	Bedoeld ter egalisatie van kosten van (groot) onderhoud aan de atletiekbaan Wesselerbrink.
	Voorziening BOS-	Door de sterke groei van het aantal leden van de

	Gezond bewegen door jeugd	sportverenigingen was het budget niet meer toereikend. In de integrale afweging in april 2008 is besloten dit knelpunt tot en met 2011 af te dekken. Omdat het ledental nog steeds licht groeit is deze voorziening in 2012 en 2013 ingezet om deze groei op te vangen. In 2013 is door de Raad besloten om het subsidiestelsel met ingang van 1 januari 2014 te herzien. Met deze herziening is er binnen het product sport een bezuiniging uit de programmabegroting gerealiseerd. Om deze bezuiniging en herziening te realiseren wordt deze voorziening in 2014 ingezet.
	Voorziening BOS-kom in beweging voor jezelf	De kosten van het actieplan vitale sportvereniging (MIO) worden hieruit bekostigd. Daarnaast fungeert de voorziening als buffer voor mogelijke tegenvallers dan wel om initiatieven vanuit (partners van) het programma waar nodig aan te jagen en te stimuleren.
	Voorziening preventief jeugdbeleid RSU-JGZ	Deze voorziening is in 2013 volledig besteed.
Stedelijke ontwikkeling	Voorziening ISV II BDU fysiek	Voorziening bedoeld om de rijksregeling Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing II financieel af te wikkelen.
	Voorziening onderhoud parkeergarages	Voorziening bedoeld ter egalisatie van de kosten voor (groot) onderhoud aan de parkeergarages programma Stedelijke Ontwikkeling.

10.3. Overzicht kredieten/onderhanden werk

In de financiële verordening van de Gemeente Enschede (artikel 4 lid 3) is vastgelegd dat in de jaarrekening wordt gerapporteerd over de uitputting van de geautoriseerde investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven.

Hierbij geldt de regel dat een overschrijding van 5% of maximaal 50.000 euro is toegestaan. Grotere afwijkingen worden volgens de financiële verordening tijdig aan de raad gemeld.

Uiteraard worden in de toelichting van gemelde overschrijdingen ook de dekkingsvoorstellen vermeld.

Programma	**Projecten**	**Begroting 31-12-2013**		**Realisatie 31-12-2013**		**Saldo 31-12-2013**		**Raming**	**Raming resultaat**
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	totale lasten	- = over-schrijding
Economie & Werk	Binnenhaven	25.182	25.182	20.330	20.320	4.852	4.862	25.182	0
	Havengebied	0	0	495	495	0	0	0	0
	Technologiepark	17.006	17.040	15.808	15.808	1.198	1.232	17.006	0
	Totaal Economie & Werk	42.188	42.222	36.633	36.623	6.050	6.094	42.188	
Opgroeien & Ontwikkelen	Buitensportvoorzieningen	554	0	386	0	168	0	554	0
	Onderwijshuisvesting	10.999	0	2.015	0	8.984	0	10.999	0
	Totaal Opgroeien & Ontwikkelen	11.553	0	2.401	0	9.151	0	11.553	0
Stedelijke Ontwikkeling	<u>Mobiliteitsprojecten:</u>								
	Vri/'s en Duurzame verkeersmaatregelen	7.015	7.015	5.776	5.776	1.239	1.239	7.015	0
	Totaal Fietsprojecten (uit oa fietsvisie)	8.426	8.426	3.958	3.957	4.467	4.468	8.426	0
	Totaal HOV	3.411	3.411	2.837	2.631	574	780	3.411	0

Programma	Projecten	Begroting 31-12-2013		Realisatie 31-12-2013		Saldo 31-12-2013		Raming	Raming resultaat
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	totale lasten	- = over-schrijding
	Openbaar vervoer	2.492	2.492	1.215	1.207	1.277	1.285	2.492	0
	Overige verkeersprojecten	3.429	3.429	2.471	2.449	958	980	3.429	0
	Totaal studies	6.957	6.957	6.306	6.206	651	751	6.957	0
	Verkeersveiligheid	2.372	2.372	1.485	1.485	887	887	2.372	0
	Kotmanpark ontsluiting	985	985	733	733	252	252	985	0
	Volksparksingel/parkweg	5.972	5.972	6.285	6.285	0	0	6.285	0
	Hoofdwegenstructuur	12.080	12.080	5.139	4.128	6.941	7.952	12.080	0
	Vereffeningsmiddelen mobiliteit	2.380	2.380	1.648	1.648	732	732	2.380	0
	Totaal mobiliteit	55.519	55.519	37.853	36.505	17.978	19.326	55.832	0
	Grondexploitaties:								
	Eschmarke	150.353	142.688	133.763	122.675	16.590	20.013	150.353	0
	Diekman Wonen	15.317	21.615	16.144	20.139	-827	1.476	15.317	0
	Brunink	31.461	42.317	28.683	24.988	2.778	17.329	31.461	0
	Vaneker	65.428	35.943	30.596	2.342	34.832	33.601	65.428	0
	Lonneker Spoorzone	549	482	516	446	33	36	549	0
	Diekman Sport en Leisure	5.356	4.429	4.832	2.670	524	1.759	5.356	0
	Beekwoude	7.792	4.958	3.117	0	4.675	4.958	7.792	0
	Winkelcentrum Stokhorst	4.179	4.179	2.647	3.200	1.532	979	4.179	0
	Rosinkweg	1.607	1.329	614	58	993	1.271	1.607	0
	Lonneker Erf	602	433	598	433	4	0	602	0

Programma	Projecten	Begroting 31-12-2013		Realisatie 31-12-2013		Saldo 31-12-2013		Raming	Raming resultaat
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	totale lasten	- = over-schrijding
	Laares	35.769	29.383	32.638	28.521	3.131	862	35.769	0
	Twekkelerveld	9.555	9.567	8.009	4.256	1.546	5.311	9.555	0
	Geessinkweg-Bijvank	1.511	1.513	1.089	805	422	708	1.511	0
	Brede School Stadsveld	1.673	2.638	530	1.545	1.143	1.093	1.673	0
	Waalstraat / Dollardstraat	343	465	313	465	30	0	343	0
	Binnenstad - Roombeek	238.740	246.010	213.192	224.890	25.548	21.120	238.740	0
	Kansrijke Stedelijke lokaties	3.171	2.892	1.201	0	1.970	2.892	3.171	0
	Bleekerij (v.m. Texoprint)	2.071	1.446	1.912	868	159	578	2.071	0
	Stroinkslanden 2015	3.003	2.971	2.683	2.434	320	537	3.003	0
	Velve Lindehof	21.163	22.118	10.859	21.376	10.304	742	21.163	0
	Leeghwaterstraat	0	0	0	0	0	0	0	0
	Euregio Bedrijvenpark II	14.146	21.296	13.463	-7.363	683	28.659	14.146	0
	Josink-Es	28.849	25.730	25.481	-2.434	3.368	28.164	28.849	0
	Unisson	778	867	647	0	131	867	778	0
	Usseler Es	111.506	90.070	40.532	2.864	70.974	87.206	111.506	0
	B en S Valley	6.886	12.032	6.365	3.192	521	8.840	6.886	0
	Westerval	8.593	9.229	8.308	6.821	285	2.408	8.593	0
	GEM Zuiderval	55.747	55.747	53.691	42.540	2.056	13.207	55.747	0
	Muziekkwartier	31.781	14.425	24.759	12.922	7.022	1.503	31.781	0
	Mobiliteitscentrum	18.592	7.976	17.732	7.976	860	0	18.592	0
	Ossenboer	7.238	7.269	7.280	5.338	-42	1.931	7.238	0

Programma	Projecten	Begroting 31-12-2013		Realisatie 31-12-2013		Saldo 31-12-2013		Raming	Raming resultaat
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	totale lasten	- = over-schrijding
	Hardick en Seckel	14.495	7.587	10.949	4.103	3.546	3.484	14.495	0
	MST Haaksbergerstraat	872	872	570	673	302	199	872	0
	Totaal grondexploitaties	899.126	830.476	703.713	538.743	195.413	291.733	899.126	0
	SO overige projecten								
	GRAP (groenactieplan)	3.686	3.686	3.161	3.161	525	525	3.686	0
	Buitengebied	7.781	7.781	4.753	4.753	3.028	3.028	7.781	0
	Stadsweide MST	4.425	4.425	3.117	3.089	1.308	1.336	4.425	0
	Parkeren (oa 3e ontsluiting van Heekgarage)	27.029	27.029	9.611	2.729	17.418	24.300	27.029	0
	Stationstunnel	13.356	13.356	1.017	1.017	12.339	12.339	13356	0
	Woningverbetering	1.233	1.233	2.149	2.149	-916	-916	1.233	0
	Stadserf	112	112	141	140	-29	-28	112	0
	Stadsveld	660	720	1.800	1.800	-1.140	-1.080	660	0
	Stroinkslanden groenstructuur	1.100	1.100	612	387	488	713	1.100	0
	Gronaulijn	500	500	272	272	228	228	500	0
	Actieprogramma binnenstad	2.469	2.469	911	911	1.558	1.558	2.469	0
	Overig	375	375	1.346	1.327	-971	-952	375	0
	Totaal SO overig	62.726	62.786	28.890	21.735	33.836	41.051	62.726	0
	Totaal Stedelijke Ontw.	1.017.371	948.781	770.456	596.983	247.227	352.110	1.017.684	0

Programma	Projecten	Begroting 31-12-2013		Realisatie 31-12-2013		Saldo 31-12-2013		Raming	Raming resultaat
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	totale lasten	- = over-schrijding
Leefomgeving	Wegen	2.454	0	1.719	1.139	735	-1.139	2.454	0
	Riolering	17.156	0	8.061	0	9.095	0	17.156	0
	Duurzaamheid	2.349	2.349	2.433	2.433	-84	-84	2.433	0
	Totaal Leefomgeving	21.959	2.349	12.213	3.572	9.746	-1.223	22.043	0
Bestuur en Middelen	Vastgoed en ICT	19.231	5.614	5.632	3.809	13.599	1.805	19.231	0
	Totaal B&M	19.231	5.614	5.632	3.809	13.599	1.805	19.231	0
	Totaal Generaal	1.112.302	998.966	827.335	640.987	285.773	358.786	1.112.699	0

Overige gegevens

11.1. Vaststellingsbesluit saldo overzicht van baten en lasten

Besluit

Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van 6 mei 2014.

1. Vaststelling van de Gemeenterekening 2013
2. Instemming met de mutaties in de reserves resulterend in een toename reserves van per saldo 3,9 miljoen euro.
3. Instemming met de bestemming van het voordelig jaarrekeningresultaat 2013 van 2,1 miljoen euro.
4. Kennisnemen van het Verslag van bevindingen van de accountant over het jaar 2013.

Vastgesteld in de vergadering van 26 mei 2014.

De Griffier, De Voorzitter

11.2. Controleverklaring van de accountant

volgt

Aan de leden van de gemeenteraad

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Telefoon
10 juni 2014	---	---	Rekenkamercommissie	053 481 7937

Onderwerp
Quick scan Gemeenterekening 2013

Behandeld door
N. van Proosdij

Geachte leden van de raad,

In deze brief biedt de rekenkamercommissie u de bevindingen aan naar aanleiding van de quick scan van de Gemeenterekening 2013 (Enschede verantwoordt).

Quick scans: wat en waarom
Ter ondersteuning van de controlerende en kaderstellende functie van de gemeenteraad onderwerpt de rekenkamercommissie jaarlijks minimaal twee IPC-producten aan een quick scan: de Gemeenterekening in het voorjaar en de Programmabegroting in het najaar. Over het algemeen komen de quick scans in samenwerking met de rekeningencommissie tot stand. In de quick scans houdt de rekenkamercommissie onder andere de onderwerpen kritisch tegen het licht waarnaar zij de afgelopen periode een onderzoek deed. Voorts controleert de rekenkamer of aanbevelingen uit de diverse onderzoeken terug te vinden zijn in het gevoerde of te voeren beleid en in de resultaten daarvan. De rekenkamercommissie heeft niet als taak de stukken politiek te beoordelen. Politieke beoordeling dient tijdens de raadsvergadering plaats te vinden.

Algemeen
De rekenkamercommissie constateert dat voor het boekjaar 2013 nog steeds geen goedkeurend oordeel voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid is afgegeven door de accountant. De commissie wijst u, evenals eerdere jaren, op het grote belang van een meer beknopte en overzichtelijke rekening, waarin belangrijke zaken op een prominente plaats staan. De Gemeenterekening 2013 is nog omvangrijker dan haar voorgangers. Op een aantal onderdelen constateert de rekenkamercommissie dat teksten nauwelijks begrijpelijk zijn geformuleerd, ofwel voor meerdere interpretaties vatbaar. In de paragraaf Grondbeleid (3.8, p. 218-227) vinden we hiervan vele voorbeelden. We noemen er twee.
Over de Nota van Uitgangspunten voor het MPG wordt opgemerkt: “Door in het begin van het MPG-proces de uitgangspunten ten aanzien van parameters, plankosten, programma, planning en prijzen vast te stellen kunnen de grondexploitatiebegrotingen in één keer worden geactualiseerd (Lean-project)”.
Als een van de oorzaken van de lichte daling van de vereiste weerstandscapaciteit wordt genoemd: “In enkele grondexploitaties is het positieve risicoprofiel omgeslagen in een negatief risicoprofiel, of is het negatieve risicoprofiel nog negatiever geworden. Ook is sprake van het opnemen van positieve risico’s in de grondexploitaties wat een negatief effect heeft op het risicoprofiel. Hierdoor worden de hierboven genoemde positieve effecten grotendeels teniet gedaan.”

Risico’s verbonden partijen
Het college geeft in de paragraaf Verbonden partijen (p. 181) aan dat het toegepaste format is gevuld voor alle verbonden partijen van de gemeente Enschede. De rekenkamer constateert dat Enschede nog in een aantal andere, niet genoemde, gemeenschappelijke regelingen participeert. Enschede neemt deel aan een

gemeenschappelijke regeling Sociale Recherche Twente en de ondernemersadviesorganisatie ROZ. Daarmee constateert de rekenkamer dat het beeld van de gemeenschappelijke regelingen waarin de gemeente participeert onvolledig is en adviseert de raad om het college te verzoeken een volledig overzicht aan te leveren.

Het risico van verbonden partijen staat in de top 10 van risico's van de gemeente. Het risico van verbonden partijen dat is opgenomen in het weerstandsvermogen van de gemeente wordt twee keer per jaar (bij de programmabegroting en bij de jaarrekening) geactualiseerd. In de Gemeenterekening 2013 is dit risico ongewijzigd ten opzichte van het risico in de in het najaar 2013 gepresenteerde programmabegroting. De rekenkamer constateert echter dat op 25 februari jl. het college de raad heeft gemeld dat het toezichtregime voor twee verbonden partijen is aangepast ten opzichte van de programmabegroting 2014-2017. Het toezichtregime van de Veiligheidsregio Twente en de Regio Twente is aangepast van middel naar zwaar mede op advies van de accountant. Deze beide organisaties hebben nog omvangrijke taakstellingen in te vullen voor de komende jaren. Het verbaast de rekenkamer dan ook dat het risico van verbonden partijen naar aanleiding hiervan niet is gewijzigd.

De Gemeenterekening onderkent de risico's die de gemeente loopt met de aan haar verbonden partijen. Het college onderscheidt ook andere partijen: gesubsidieerde instellingen en partijen waaraan de gemeente een lening heeft verstrekt en/of waarvoor de gemeente garant staat. Ten aanzien van deze partijen stelt het college (p. 181) dat de gemeente bij deze partijen juridisch verhaal haalt als de partij failliet gaat. De rekenkamercommissie merkte hierover al eerder op dat hier echter een niet te onderschatten risico mee samenhangt, omdat in het geval van faillissement ondanks juridisch verhaal niet vanzelfsprekend de (volledige) investering kan worden teruggevorderd, of in ruil een onderpand wordt verkregen welke voor de gemeente vooral meerkosten met zich meebrengt (stadion FC Twente).

Gemeentelijke doelen externe relaties
In het rekenkamerrapport betreffende externe relaties (2013) concludeert de rekenkamer dat het college niet systematisch rapporteert aan de gemeenteraad over de maatschappelijke effecten die de gemeente daarmee beoogt en die de externe partijen teweeg moeten brengen. Bovendien is het de rekenkamer niet gebleken dat ambtenaren of bestuur over een meetlat beschikken om externe partijen te toetsen op hun bijdrage aan de gemeentelijke doelen. Daarom adviseerde de rekenkamer in haar rapport om zowel ambtelijk als bestuurlijk te toetsen of de externe partij bijdraagt aan het creëren van maatschappelijke effecten. Een eerste stap daarin is het formuleren van de maatschappelijke effecten die de gemeente beoogt te realiseren via de externe partij. De raad gaf dit ook uitdrukkelijk als opdracht aan het college. Deze eerste stap heeft het college proberen te zetten in de bijlage bij haar brief van 25 februari j.l.. De rekenkamercommissie constateerde echter dat het college ook daarin niet het maatschappelijk doel formuleert wat zij zelf beoogt te realiseren via de externe partij. Ook in de Gemeenterekening 2013 worden nog steeds de gemeentelijke doelen niet beschreven. Een al eerder door de rekenkamer genoemd voorbeeld is de verbonden partij Enschedese Zwembaden (p.190), die wordt verheven tot doel op zichzelf in "Het beheren en exploiteren van zwembaden". Dit geldt overigens ook voor de verbonden partij Crematoria Twente, waarvoor het college het doel "Het stichten en exploiteren van één of meer crematoria" noteert (p. 184).

Grondbeleid
De rekenkamercommissie constateert dat de negatieve reserve van het Grondbedrijf is verslechterd van € 5,2 mln negatief naar € 10,1 mln negatief (p. 222). Tegelijkertijd constateert de rekenkamer dat de winstverwachting grondexploitaties als positief wordt beoordeeld (p.213). Zonder dat de actuele situatie van het Grondbedrijf wordt betrokken meldt het college daarbij op dat "Op het moment dat er positieve resultaten uit de grondexploitaties worden gerealiseerd de gemeente middelen heeft die kunnen worden ingezet of gespaard voor moeilijke tijden" (p.216). De rekenkamer mist de onderlinge verbinding van beide in een totaalbeeld waarin positieve resultaten hard nodig zijn om de omvangrijke negatieve reserve terug te dringen.

Het college stelt op p. 219 betreffende de plankosten dat "gemeentelijke investeringen in de prille voorfase van projecten een veelvoud aan investeringen opleveren, zowel vanuit de markt als van andere overheden zoals de provincie (multiplier-effect)". De rekenkamercommissie vraagt zich af of dit geschetste multiplierereffect daadwerkelijk optreedt en waar dat uit blijkt. Los hiervan, heeft de rekenkamer haar twijfels bij het doen van

gemeentelijke investeringen, gezien de beperkte belangstelling vanuit de markt en de huidige geringe bestedingsruimte van de gemeente.

De rekenkamer constateert wederom dat de in de Gemeenterekening 2013 opgenomen prognoses bijzonder positief afsteken bij de uitgegeven hoeveelheid (waarvan overigens de eenheid niet wordt weergegeven, maar wellicht het aantal kavels weergeeft). De tabel op p. 220 laat zien dat het totaal aan gemeentelijke projecten in het MPG 2013 was begroot op 34, terwijl slechts 13 werd gerealiseerd. De realisatie in 2013 behaalt daarmee nog niet de helft van de prognose. Toch is de prognose voor 2014 verhoogd naar 43, wat betekent dat de verwachting is dat in 2014 meer dan 3 keer zoveel wordt uitgegeven dan in 2013. Voor het totaal aan particuliere projecten was een uitgifte van 108 begroot, waarvan 14 daadwerkelijk werd uitgegeven. De prognose voor 2014 wordt desondanks vastgesteld op 61, wat betekent dat de verwachting bestaat dat ten opzichte van 2013 meer dan 4 keer zoveel wordt uitgegeven. Een analyse en/of toelichting ontbreekt bij de betreffende tabel.

Motie expliciet oordeel accountant vastgoedbeleid[1]

In de Motie expliciet oordeel accountant vastgoedbeleid sprak de raad uit dat:

1. de accountant, bij de controle van de jaarrekening 2013, expliciet zijn oordeel moet worden gevraagd over de door de rekenkamer geconstateerde risico's van het vastgoedbedrijf, de huidige rekensystematiek en het hanteren van een kostprijsdekkende huur van 30 versus 15 jaar.
2. deze aandachtspunten in het controleprotocol dienen te worden opgenomen.

De rekenkamercommissie constateert dat de accountant in de rapportage betreffende de Gemeenterekening 2013 deze aandachtspunten nog niet heeft meegenomen. Hoewel de accountant deze punten momenteel verwerkt in een aanvullende opdracht, is met name het eerste aandachtspunt (risico's van het vastgoedbedrijf, huidige rekensystematiek, kostprijsdekkende huur van 30 versus 15 jaar) binnenkort van belang bij het oordeel van de raad over de Gemeenterekening 2013.

CJG

In 2012 voerde de rekenkamer een onderzoek uit naar de CJG-ontwikkeling (Centrum voor Jeugd en Gezin). De rekenkamer constateerde dat het CJG-beleid tot dan toe vaak ad hoc werd gevoerd en dat beleidsdoelen in de loop der tijd werden gewijzigd. De rekenkamer constateert dat ook in 2013 een aanzienlijke wijziging in het beleid is voorbereid: de bestaande CJG-structuur gaat over in de nieuwe structuur rondom wijkgericht werken. De conclusies uit 2012 worden daarmee nogmaals bevestigd. Hieraan voorafgaand is het inlooploket in de bibliotheek enige tijd geleden gesloten, wat ook al een substantiële wijziging van het beleid betekent.
In hetzelfde onderzoek wees de rekenkamer op het belang van het bewaren van de beslisruimte van Enschede in de regionale context, een aanbeveling die in het licht van de regionale organisatieontwikkelingen rondom de jeugdzorg nog steeds erg actueel is.

Verdeling man-vrouw leidinggevenden

De rekenkamercommissie verbaast zich over de grafiek op p. 180 waarmee de verdeling van mannelijke en vrouwelijke leidinggevenden binnen de gemeente is weergegeven. De vormgeving van de grafiek is door het manipuleren van de verticale as zodanig dat het beeld ontstaat van een min of meer gelijke verdeling. De cijfers laten echter zien dat de gemeente minder dan 30 procent vrouwelijke leidinggevenden heeft.

Met vriendelijke groet,

Namens de rekenkamercommissie,

C. Boom
Voorzitter

[1] Bij de bespreking van het rekenkameronderzoek over vastgoedbeleid "Veronderstelde werkelijkheid", nam de raad op 3 februari 2014 de motie expliciet oordeel accountant vastgoedbeleid aan.

Erratum bij de Gemeenterekening 2013
De volgende tekst opnemen in de drukversie van de gemeenterekening bij de toelichting op de balans bij het onderdeel 9.9 Voorzieningen (blz. 313).

Onder de voorzieningen Bestuur & Middelen is een verliesvoorziening ADT van 5,98 miljoen euro opgenomen. Dit bedrag is bedoeld om het enschedese aandeel in het verwachte tekort van de gebiedsontwikkeling luchthaven af te dekken.

Begin juni werd bekend dat ADT heeft besloten de inspanningen, gericht op het binnen het huidig kader ontwikkelen van een commerciële luchthaven, te stoppen en dit aan de colleges van B&W en GS voor te stellen. Een tweetal trajecten zijn er de oorzaak van dat het politieke tijdskader om eind 2014 te kunnen vliegen, niet wordt gehaald. Die vertragingen betreffen de procedure voor de staatssteuntoets bij de Europese Commissie en het definitieve luchthavenbesluit. De gevolgen hiervan zijn door ADT in beeld gebracht met daarnaast een eerste verkenning van scenario's voor het noordelijk plangebied van de luchthaven Twente. Hierover dient nog politieke besluitvorming door raad en staten plaats te vinden.
Wanneer de huidige ontwikkeling wordt beëindigd, zullen de geprognosticeerde kosten en opbrengsten niet meer gerealiseerd worden en moeten de reeds gemaakte kosten afgeboekt worden. Het bestuur van ADT heeft vastgesteld dat zij reeds nu genoodzaakt is deze mee te nemen in de jaarrekening ADT.
Indien raad en staten besluiten de huidige ontwikkeling te beëindigen moet rekening worden gehouden met een aanvullend verlies binnen ADT van circa 6,5 miljoen euro ten opzichte van de reeds getroffen verliesvoorziening. Volgens de gemeenschappelijke regeling is het aandeel van de gemeente Enschede hiervan 50% (3,25 miljoen euro). De exacte financiële gevolgen worden nog nader in beeld gebracht en uiteindelijk verrekend met de partners op basis van nader besluit.

In de voorliggende jaarrekening is nog geen rekening gehouden met een nieuw politiek kader en evenmin een extra verliesvoorziening getroffen voor het Enschedese aandeel in dit aanvullende verlies. De financiële consequenties worden na besluitvorming in het eerstvolgende rapportagedocument verwerkt.

Gemeente Enschede
Uitkomsten controle en overige informatie 2013

Rapportage aan de gemeenteraad

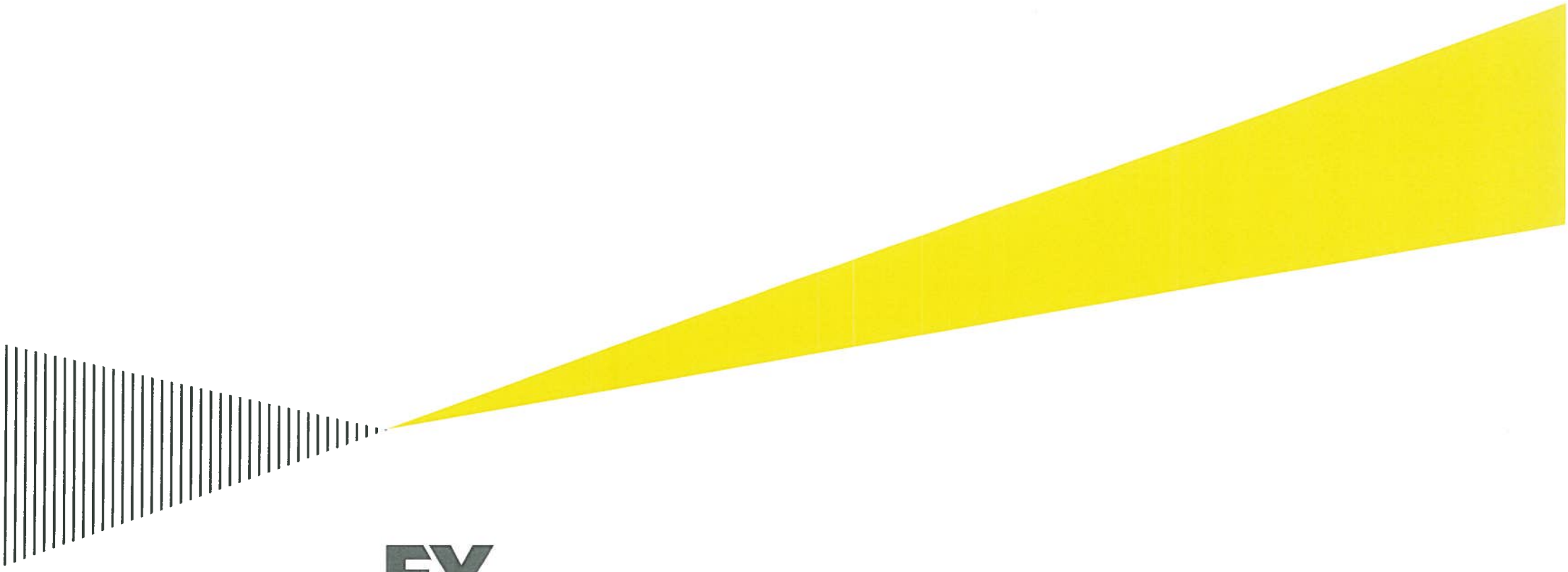

Building a better working world

Ernst & Young Accountants LLP
Meander 861
6825 MH Arnhem
Postbus 30116
6803 AC Arnhem

+31 88 407 10 00
+31 88 407 6005
ey.com

De raad van de gemeente Enschede
Postbus 140
8100 AC ENSCHEDE

Arnhem, 18 juni 2014

RE/dws/9L69YK

Uitkomsten controle en overige informatie 2013

Geachte leden van de raad,

Het doet ons genoegen u verslag uit te brengen omtrent de uitkomsten van onze accountantscontrole van de jaarrekening van de gemeente Enschede. Wij informeren u via dit verslag over de volgende onderwerpen:

- uitkomsten jaarrekeningcontrole;
- kwaliteit beheersorganisatie;
- wensen en aandachtspunten;
- onafhankelijkheid en controleproces.

Wij hebben de kernpunten van ons verslag opgenomen in het hoofdstuk *Kernpunten*. Onze controle is gericht op het vormen van een oordeel over de jaarrekening over 2013. Bij de uitvoering van onze controle hebben wij de volledige medewerking en ondersteuning van de medewerkers van uw gemeente ondervonden.

De mogelijkheid om een open en eerlijke dialoog met u als lid van de gemeenteraad te voeren, vormt een essentieel onderdeel van het controleproces, evenals van de algehele corporate governance.

Het concept van dit verslag is op 14 en 17 april 2014 ambtelijk besproken en is op 29 april met de portefeuillehouder Financiën besproken. Een afschrift van dit rapport is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Enschede.

Wij stellen het op prijs een en ander persoonlijk toe te lichten eventuele vragen omtrent deze of andere met de controle verband houdende zaken te beantwoorden.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

R. Ellermeijer RA

Partners in Sport

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te Lambeth Palace Road 1, London SE1 7EU, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

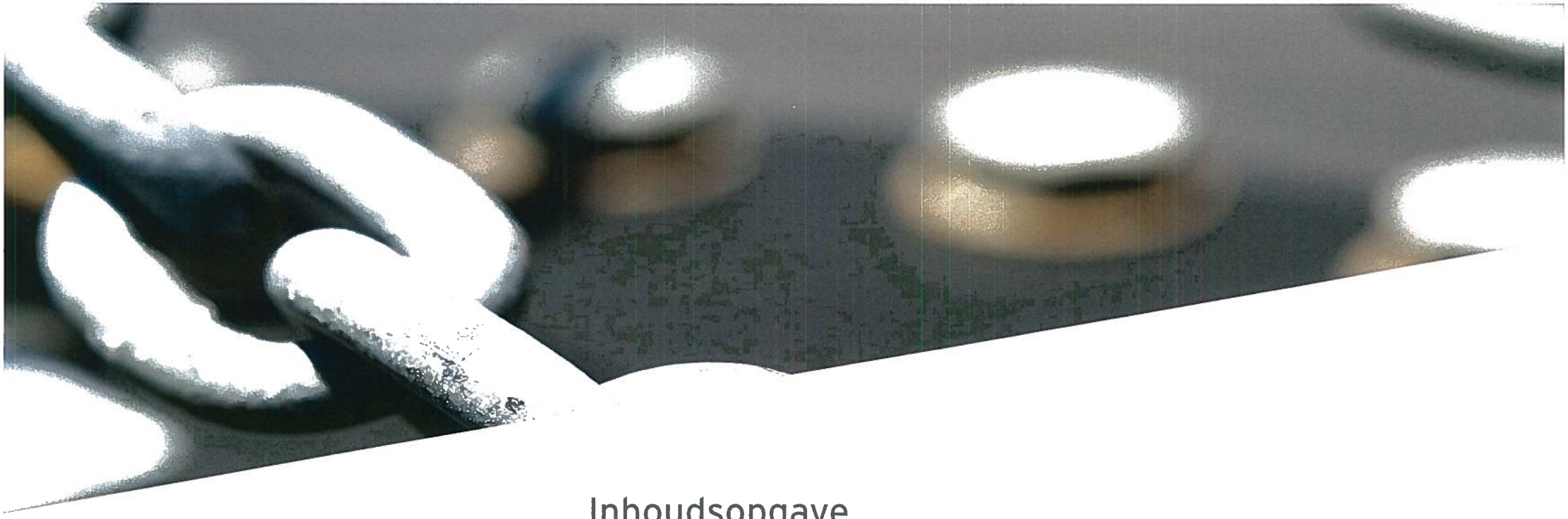

Inhoudsopgave

Kernpunten 3
Kernpunten uit onze rapportage 4

Uitkomsten jaarrekeningcontrole 11
Conclusie van de controle 12
Onze analyse van het resultaat 2013 13
Analyse financiële positie 14
Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle 16

Kwaliteit beheersorganisatie 23
Interne beheersmaatregelen 24
Rechtmatigheidsbeheer 25

Onafhankelijkheid en controleproces 27
Onafhankelijkheid 28
Ons controleproces 29

Bijlagen 33
1. SiSa-bijlage
2. IMG-bijlage

Kernpunten

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunten

De kernpunten uit onze rapportage kunnen als volgt worden samengevat		
Uitkomsten jaarrekeningcontrole	Conclusie van onze controle	De ongecorrigeerde controleverschillen of ongecorrigeerde fouten in de presentatie of toelichting in de jaarrekening 2013 zijn lager dan de goedkeuringstolerantie. Wij hebben daarom bij de jaarrekening 2013 een goedkeurende controleverklaring verstrekt. Dit betekent dat de jaarrekening 2013 is ingericht in overeenstemming met het BBV en dat de in de jaarrekening opgenomen balans en toelichting en rekening van baten en lasten een getrouwe weergave geven van de financiële positie en de baten en lasten van de gemeente Enschede.
	De baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening zijn rechtmatig	Wij hebben bij de jaarrekening van de gemeente Enschede een goedkeurende verklaring afgegeven met betrekking tot het aspect rechtmatigheid. Dit betekent dat de baten en lasten en de balansmutaties in overeenstemming zijn met de relevante wet- en regelgeving, waaronder de in het normenkader opgenomen verordeningen van uw gemeente.
	Geen bevindingen ten aanzien van de SiSa- en IMG-bijlage	Wij hebben de in de SiSa- en IMG-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2013. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de in deze SiSa- en IMG-bijlage opgenomen specifieke uitkeringen van uw gemeente geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa en IMG geldende rapporteringstolerantie overschrijden.
	Belangrijke voorwaarde: ongewijzigde vaststelling	Wij zijn er bij ons oordeel van uitgegaan dat de raad de nu overlegde jaarrekening ongewijzigd vaststelt. Indien er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve vorm van de jaarrekening dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunten

De kernpunten uit onze rapportage kunnen als volgt worden samengevat		
	Proces totstandkoming jaarrekening voor verbetering vatbaar	Ten opzichte van voorgaand jaar heeft de gemeente de structuur (het balansdossier) van de aanlevering van de door ons gevraagde controle-informatie verbeterd, dit vinden wij een goede zaak. We constateren dat het controleproces tussen accountant en gemeente intensief is geweest waarbij het proces en aanlevering op een aantal punten verbetering behoeft. De punten die in dit proces met name voor verbetering vatbaar zijn betreffen de control op de kwaliteit van het jaarrekeningdossier 2013 en opvolging van controlevragen gedurende het controleproces, met name vragen rondom overlopende posten en de boekingssystematiek die daarbij gehanteerd wordt. Van belang is dat de controlevragen tijdens het proces volledig en met afdoende kwaliteit beantwoord worden zodat het controleproces bespoedigd kan worden. Daarnaast adviseren wij de gemeente de kennis en interne controle van de WSW te verbeteren. De WSW wordt verantwoord en afgerekend met het Rijk via de SiSa bijlage. Fouten of onzekerheden (bijvoorbeeld door onvoldoende dossiervorming of deskundigheid) verhogen het risico op terugvordering door het Rijk. In gezamenlijkheid met de gemeente zullen we het controleproces voor 2014 verder uitwerken om de controle 2014 efficiënter te kunnen laten verlopen, de gemeente heeft hierin haar volle medewerking toegezegd wat we onderschrijven en een goede zaak vinden.
Financiële positie	Financiële positie van de gemeente Enschede is blijkens de informatie in het jaarverslag nog niet op het gewenste niveau; spaarprogramma is ingezet	In de paragraaf *Weerstandsvermogen en risicobeheersing* is de financiële positie van de gemeente Enschede beschreven. Als onderdeel van het spaarprogramma en maatregelen bij de programmabegroting 2014 zijn in 2013, onder andere vanuit bestemmingsreserves toevoegingen gedaan aan de algemene reserve. Ook in komende jaren zijn bijdragen voor het spaarprogramma in het middelenkader gereserveerd. Het totaal beschikbare weerstandsvermogen is per balansdatum kleiner dan de gekwantificeerde ingeschatte risico's (ratio afgerond naar boven: 0,9, doelstelling zoals vastgesteld door de Raad: 1,0-1,4). De financiële positie van de gemeente is kwetsbaar te noemen. In de weerstandscapaciteit is een deel van de stille reserves (circa € 22 miljoen) meegenomen; zie ook nadere toelichting op pagina 13/14 van dit verslag. Ons is medegedeeld dat op basis van de huidige verwachtingen van uw gemeente het beschikbare weerstandsvermogen vanaf de jaarrekening 2015 zal voldoen aan de gestelde norm. Dit is in overeenstemming met de geschetste ontwikkeling volgens de programmabegroting 2014 waarin, naast het reeds lopende spaarprogramma, maatregelen zijn afgesproken en door u als raad goedgekeurd.

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunten

De kernpunten uit onze rapportage kunnen als volgt worden samengevat		
Aandachtspunten Raad		De raad kan aandachtspunten op financieel (of financiële beheersing) onderkennen waarop zij nader onderzoek wil laten verrichten. De externe accountant is een van de mogelijkheden die u als raad heeft ter ondersteuning van uw controlerende taak. Ook kunt u het college verzoeken onderwerpen nader te onderzoeken en aan u hierover te rapporteren. Voorts is de rekenkamer(commissie) een mogelijkheid om in overleg nader onderzoek te laten verrichten. Om adequate afstemming te realiseren en kennis en expertise op financieel gebied goed in te zetten wordt veelal een auditcommissie ingesteld. Een auditcommissie is een platform bestaande uit een afvaardiging vanuit de raad en adviseurs zoals de rekenkamer, de externe accountant, afvaardiging van ambtelijke financiële medewerkers en college. De auditcommissie is een financieel technisch (niet politieke) committee dat de raad ondersteunt bij uitvoering van de controlerende rol op financiën en brengt hierover advies uit aan de raad. Gemeente Enschede werkt op dit moment niet met een auditcommissie. Een start van een nieuwe raadsperiode is een moment ter overweging voor u als (nieuwe) raad of een auditcommissie voor uw gemeente een toegevoegde waarde kan hebben bij de invulling van uw taken. Wij zijn uiteraard graag bereid met u van gedachten te wisselen hierover en onze ervaringen met u te delen.
Overige aandachtspunten	Grondexploitaties	De uitgangspunten voor de grondexploitaties, waarover u bent geïnformeerd via de Nota van Uitgangspunten MPG 2014, zijn toegepast in het MPG 2014. In het MPG is daarnaast de nieuwe bedrijventerreinenvisie verwerkt, die door u vastgesteld. De verwerking van deze visie leidt in vergelijking met de jaarrekening 2012, tot een voordeel (lagere voorziening) van € 5,6 miljoen. Het MPG 2014 is, vooruitlopend op vaststelling door u, verwerkt in de jaarrekening 2013. Formeel kan in de jaarrekening niet uitgegaan worden van nog niet door u vastgestelde kaders. Voor de jaarrekening 2013 heeft u vanwege de nieuwe bedrijventerreinvisie reeds (gewijzigde) kaders vastgesteld en via de nota van Uitgangspunten kennis genomen van de uitgangspunten die het college voorstelt te hanteren in de jaarrekening. Voor 2014 is van belang dat u als raad middels het geactualiseerd MPG de beleidskaders (en herzieningen) van grondexploitaties vaststelt voordat deze kaders toegepast worden in de jaarrekening die u vaststelt. Vaststelling van het MPG zou daarom plaats moeten vinden in een vergadering voorafgaand aan de vergadering waarin de jaarrekening door u vastgesteld wordt. In het kader van de controle van de waardering van grondexploitaties in de jaarrekening 2013 is EY REAS betrokken geweest om de plausibiliteit van de gehanteerde uitgangspunten en aannames in de grondexploitaties te beoordelen. Hieruit zijn geen materiele bevindingen geconstateerd die leiden tot aanpassing van de waardering in de jaarrekening. Wel zijn een aantal aandachtspunten te onderkennen waar wij in dit verslag (pagina 16 e.v.) nader op ingaan. De grondexploitaties vergen onverminderd aandacht en adequate sturing op de voortgang en realisatie van de ontwikkelopgave die gemeente Enschede onderhanden heeft.

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunten

De kernpunten uit onze rapportage kunnen als volgt worden samengevat		
	Financiële risico's bij verbonden partijen	Gemeente Enschede heeft op basis van de actuele exploitatieberekeningen de verliesvoorziening voor de grondexploitaties in de verbonden partijen ADT, XL Businesspark (RBT) en GEM Zuiderval verhoogd. Voor ADT en GEM Zuiderval zijn de uitgangspunten niet gewijzigd waardoor de toename van het verlies enkel het rente effect voor het jaar 2013 betreft. In de grondexploitatie van RBT welke in maart j.l. door het dagelijks bestuur van RBT is vastgesteld, is een bluswatervoorziening toegevoegd en aanpassing in plankosten gedaan. Dit leidt tot een toename van het Enschedese aandeel in het verlies van € 0,7 miljoen. Dit bedrag is verwerkt in de gemeentelijke jaarrekening 2013. Voor GEM Zuiderval vindt momenteel een herijking van de samenwerking plaats. Conform de afspraken in de samenwerkingsovereenkomst overleggen de partijen over de voorwaarden waaronder de samenwerking wordt voortgezet. Deze onzekerheid is toereikend toegelicht in de jaarrekening. Voor het ADT geldt dat het ADT een commerciële luchthaven binnen het huidige politieke kader niet mogelijk acht. De financiële gevolgen zijn geïnventariseerd, maar, in afwachting van nadere besluitvorming, niet in de jaarrekening 2013 verwerkt.
	Afspraken scholen omtrent onderwijshuisvesting	In het kader van onderwijshuisvesting is de aanstaande overheveling van het onderhoudsbudget naar de scholen een aandachtspunt voor gemeente Enschede. Afhankelijk van definitieve besluitvorming door het Rijk zal de overheveling ingaande 2015 plaatsvinden. Hierbij wordt de algemene uitkering verlaagd en taken van onderhoud die tot dusver bij de gemeente liggen overgedragen aan de schoolbesturen. Wij adviseren uw gemeente deze ontwikkelingen te volgen en met de schoolbesturen nadere afspraken te maken in het kader van deze overheveling, en eventuele financiële effecten te verwerken in de begroting 2015. Wij zijn geïnformeerd dat de gemeente momenteel overlegt met de schoolbesturen over de overdracht.
Kwaliteit beheersorganisatie	AO / IB is, voorzover relevant voor de jaarrekening-controle, voldoende ingericht en geïmplementeerd	In onze boardletter 2013, in definitieve vorm uitgebracht aan het college op 17 februari 2014, hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen van onze tussentijdse controle 2013 opgenomen. Op basis van deze controle kunnen wij stellen dat de administratieve organisatie en interne beheersing van de processen die wij bij onze tussentijdse werkzaamheden hebben betrokken en voor zover relevant voor de jaarrekeningcontrole, voldoende is om te komen tot een oordeel bij de jaarrekening. Wij vragen, zoals toegelicht in de boardletter, de aandacht van uw gemeente voor de beheersing van de processen. Met name in het sociaal domein (zoals de WSW) zien wij enkele belangrijke aandachtspunten in de interne beheersing.
Onze rapportering van fouten en onzekerheden	In de tabel op de volgende pagina is een overzicht gegeven van de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de uitgevoerde controles. In de eerste tabel hebben wij alle gedurende onze controle gecorrigeerde verschillen opgenomen, welke een significante invloed hadden op het beeld van de jaarrekening. In de tweede tabel zijn de ongecorrigeerde controleverschillen opgenomen.	

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunten

Welke fouten en onzekerheden boven de rapporteringstolerantie hebben wij geconstateerd?

Ongecorrigeerde controleverschillen

Ongecorrigeerde controleverschillen (€ * 1.000)	Fouten	Onzekerheden	Verwijzing
	€	€	
Getrouwheid - Verliesvoorziening ADT te laag opgenomen	3.250	-	Bladzijde 19
Totaal	3.250	-	
Goedkeuringstolerantie	6.851	20.553	
Rechtmatigheid - Zie getrouwheid	3.250	-	

Er resteren geen ongecorrigeerde fouten of onzekerheden die de toleranties overschrijden. Op basis daarvan kunnen wij bij de jaarrekening 2013 zowel betreffende de getrouwheid als de rechtmatigheid een goedkeurende verklaring verstrekken. Voor een toelichting op de geconstateerde fouten en onzekerheden en de overige bevindingen verwijzen wij naar hoofdstuk 'Uitkomsten jaarrekeningcontrole. De gecorrigeerde controleverschillen zijn op de volgende pagina weergegeven. Deze zijn derhalve verwerkt in de jaarrekening 2013.

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunten

Welke verschillen hebben wij geconstateerd en zijn gecorrigeerd

Gecorrigeerde controleverschillen

Nr.	Gecorrigeerde controleverschillen (€ * 1.000)	impact op resultaat	Balanseffect
	Getrouwheid	€	€
1)	Balanspost Vooruitontvangen bedragen (grootboek # 18050) te hoog verantwoord, € 436 + € 335 had in mindering gebracht moeten worden op Onderhanden werk en € 164 betreft Kortlopende vordering (nog te ontvangen).		935
2)	Interne bijdragen voor projecten verantwoord op Vooruitontvangen bedragen (grootboek # 18050) waar (nog) geen tegenprestatie tegenover staat. Impact op resultaat voor bestemming en toevoeging aan bestemmingsreserves.	6.502	
3)	Interne bijdrage ad € 735 op verantwoord op Vooruitontvangen bedragen (# 18050) maar is voor € 418 niet benut. Vrijval ten gunste van rekeningresultaat. Resterend deel € 317 betreft Nog te betalen (# 18100)	418	317
4)	Subsidiegelden inzake project Havengebied zijn niet gesaldeerd. Reclassificatie in balans .		8.601
5)	Voorziening op BBZ vorderingen (deel waarover gemeente risicodrager is) is credit gepresenteerd maar moet conform BBV in mindering gebracht worden op de openstaande vorderingen.		2.515

Vervolg overzicht gecorrigeerde controleverschillen zie volgende pagina

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunten

Welke verschillen hebben wij geconstateerd en zijn gecorrigeerd

Gecorrigeerde controleverschillen

	Gecorrigeerde controleverschillen (€ * 1.000)	impact op resultaat	Balanseffect
	Getrouwheid	€	€
	Vervolg overzicht gecorrigeerde controleverschillen		
6)	Lening aan HSL gepresenteerd onder balanspost Debiteuren. Reclassificatie naar financiele vaste activa		2.243
7)	Bijdrage aan investeringen in activa van derden (Enschedese zwembaden) moet conform BBV verantwoord worden als financieel vast actief in plaats van materieel vast actief		5.635
	Totaal effect op resultaat respectievelijk balanseffect	Totaal resultaat effect 6.920	Totaal balanseffect: 20.246
	Mutaties in reserves	**(6.502)**	
	Totaal effect op resultaat na bestemming	418	

De controleverschillen in voorgaand overzicht zijn gecorrigeerd in de jaarrekening 2013 en tellen derhalve niet mee in de evaluatie van fouten / onzekerheden voor de strekking van de controleverklaring bij de jaarrekening 2013 van gemeente Enschede. De gecorrigeerde verschillen zijn toegelicht op pagina 21 - 23 van dit verslag.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Conclusie van de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Controleverklaring

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2013 van de gemeente Enschede verstrekt. In deze verklaring bevestigen wij dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2013 als van de activa en passiva per 31 december 2013 in overeenstemming met het *Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten*.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2013 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader.

Wij hebben de in de SiSa- en IMG-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2013. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de verantwoorde specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa en IMG geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

Voorts hebben wij vastgesteld dat voldaan is aan de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (de WNT).

De jaarrekening en het jaarverslag dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met het BBV. Wij hebben vastgesteld dat de jaarrekening 2013 van uw gemeente geen materiële afwijkingen vertoont ten opzichte van de voorschriften van het BBV.

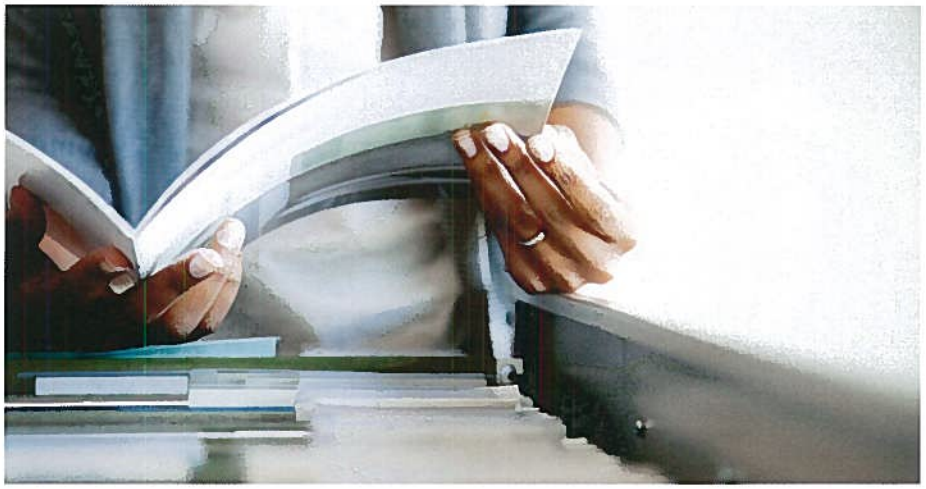

Daarnaast is door ons nagegaan of het jaarverslag de minimale wettelijk voorgeschreven informatie bevat en of de inhoud van dit verslag geen tegenstrijdigheden bevat met de door ons gecontroleerde jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de inhoud van het jaarverslag niet strijdig is met de jaarrekening.

Wij zijn er bij ons oordeel van uitgegaan dat de Raad het MPG 2014 en de nu overlegde jaarrekening ongewijzigd vaststelt. Indien er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve jaarrekening dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

Onze analyse van het resultaat 2013

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Voordelig resultaat nader besproken

Het saldo van baten en lasten (na bestemming) over het jaar 2013 bedraagt € 2,1 miljoen voordelig ten opzichte van een begroot sluitend saldo van nihil. Het resultaat over 2013 ten opzichte van de gewijzigde begroting kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000	Gewijzigde begroting	Rekening 2013	Afwijking
	€	€	€
Totale lasten	670.562	616.711	-53.851
Totale baten	662.018	624.208	-37.810
Resultaat vóór bestemming	-8.544	7.498	16.042
Mutaties in reserve	8.544	-5.417	-13.961
Resultaat na bestemming	0	2.081	2.081

Uit dit overzicht blijken enkele omvangrijke afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie zoals zichtbaar in de jaarrekening 2013. Met name bij het programma Stedelijke ontwikkeling zijn de lasten en baten fors lager dan geraamd. Oorzaak van het lagere lastenniveau is vertraging in diverse projecten. Aangezien de lasten (en baten) van het grondbedrijf op de balans geactiveerd worden, zijn ook de baten (de boeking van de lasten naar de balans) lager dan begroot.

De verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting zijn toegelicht in hoofdstuk 8.2 van de jaarrekening. Voorts zijn in het jaarverslag per programma de financiële afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting opgenomen. De inhoudelijke analyse, waaronder de vergelijking van realisatie versus begrote doelstellingen per programma is adequaat. De financiële analyse is in sommige gevallen wat kort te noemen en is de relatie met de inhoudelijke realisatie niet altijd zichtbaar gelegd. De analyse van afwijkingen kan aan informatiewaarde winnen door in de financiële analyse meer relatie met de inhoudelijke afwijkingen te leggen.

Onze analyse van het resultaat 2013

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Analyse van de financiële positie

Over 2013 is een positief resultaat gerealiseerd. Het college stelt de Raad voor om het positieve rekeningresultaat voor circa € 0,8 miljoen te bestemmen voor specifieke doeleinden en € 1,3 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve. Van de totale reserves ter hoogte van € 106,7 miljoen (inclusief rekeningresultaat 2013) is € 12,7 miljoen opgenomen als algemene (vrij aanwendbare) bestemmingsreserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van 2012 gestegen met € 13,6 miljoen, door toevoegingen vanwege het spaarprogramma om de algemene reserve op het gewenste niveau te krijgen.

Eigen vermogen neemt toe

Het eigen vermogen, inclusief het resultaat na bestemming, bedraagt per jaareinde 2013 volgens de jaarrekening € 106,7 miljoen en heeft zich vanaf 2011 als volgt ontwikkeld:

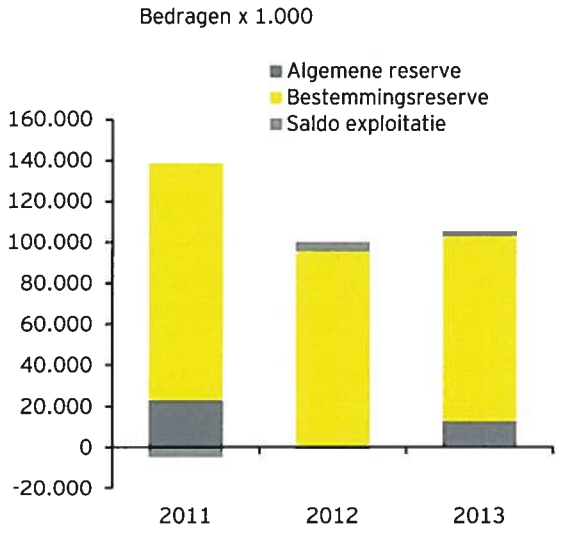

Per saldo is gedurende 2013 € 5,4 miljoen toegevoegd aan de reserves. Deze toevoeging vormt samen met het resultaat voor bestemming (€ 7,5 miljoen positief) het resultaat na bestemming van € 2,1 miljoen positief.

Sturing op de financiële positie

De gemeente heeft onderkend dat de financiële positie kwetsbaar te noemen is en versterking van het weerstandsvermogen gewenst is. Daarom is in 2012 en 2013 ingezet op versterking van de financiële positie door het instellen van een spaarprogramma en additionele maatregelen in de programmabegroting 2014. Ook heeft de gemeente door het uitvoeren van een stresstest inzicht verkregen in de mogelijke impact van financiële risico's en is intern onderzocht wat de financiële flexibiliteit is. Van belang is om met de kennis en inzichten die momenteel beschikbaar zijn invulling te geven aan de sturing van de financiële positie en versterking van het weerstandsvermogen. Ten opzichte van 2012 laat het eigen vermogen van de gemeente een stijgende lijn zien. Het is belangrijk deze stijgende lijn in komende jaren door te zetten. Daarnaast wordt door de invoering van de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (de wet HOF) adequate sturing op de schuldpositie belangrijker. De normstelling waar de gemeente aan moet voldoen wordt bepaald door het Rijk (EMU saldo, hoogte van schuldpositie). Gemeente Enschede zal moeten ingroeien naar sturing op de schuldpositie en de ontwikkeling van de schuldpositie.

Onze analyse van het resultaat 2013

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Uit de paragraaf *Weerstandsvermogen en risicobeheersing* blijkt dat de beschikbare weerstandscapaciteit € 35,9 miljoen bedraagt en bestaat uit de algemene reserve en de stille reserves. De stille reserves zijn hierbij, overeenkomstig de systematiek die gehanteerd is in de jaarrekening 2012, bepaald op basis van het verschil tussen de executiewaarde van de desbetreffende panden (vastgoedbedrijf) en gronden (grondbedrijf) en de huidige boekwaarde. De gemeente heeft een rangschikking van stille reserves gemaakt op basis van verwachte courantheid. Van de totale berekende stille reserve van het vastgoedbedrijf (ultimo 2013 berekend op circa € 68 miljoen) is € 12,8 miljoen tot de beschikbare weerstandscapaciteit gerekend. Dit is nader uiteengezet in de paragraaf *Weerstandsvermogen en risicobeheersing* in het jaarverslag.

Eind 2013 is de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) berekend op € 41 miljoen (2012: € 40,6 miljoen), bestaande uit de incidentele en structurele risico's zoals uiteengezet in de paragraaf *Weerstandsvermogen en risicobeheersing*. De belangrijkste risico's zijn in de paragraaf toegelicht en liggen op het vlak van de grondexploitaties en verbonden partijen/ verstrekte en gewaarborgde geldleningen. Per einde boekjaar 2013 is de weerstandscapaciteit onvoldoende om de risico's op te vangen. Echter, zoals in de kernpunten reeds weergegeven, is een spaarprogramma ingezet en zijn in de programmabegroting 2014 afspraken gemaakt om het beschikbare weerstandsvermogen te verhogen.

In de paragraaf zijn ook andere indicatoren opgenomen, op basis waarvan de huidige financiële positie en de weerbaarheid van deze financiële positie nader geanalyseerd zijn. Deze analyse is voor het eerst op hoofdlijnen bij de programmabegroting 2014 opgenomen en in de jaarrekening 2013 voor het eerst als volledige analyse. Wij vinden het een goede zaak dat de gemeente nauwlettend in beeld houdt wat de ontwikkeling in de financiële positie is en welke mogelijkheden (flexibiliteit) tot bijsturing te nemen zijn.

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Financiering

De kasgeldlimiet is in het 1e en 4e kwartaal overschreden. Uw gemeente bevindt zich daarbij nog wel binnen de wettelijke kaders. Een overschrijding is namelijk toegestaan gedurende een tweetal achtereenvolgende kwartalen. Pas als er sprake is van overschrijding gedurende drie achtereenvolgende kwartalen, dient een herstelplan bij de provincie te worden ingediend. Voor een nadere beschouwing ten aanzien van uw financieringspositie verwijzen wij u naar de paragraaf Treasury in het jaarverslag 2013.

Met ingang van 15 december 2013 is de Wet Schatkistbankieren vastgesteld wat inhoudt dat gemeenten overtollige liquide middelen moeten uitzetten bij het Rijk waarmee ook gemeente Enschede conform deze wetgeving in voorkomende gevallen verplicht wordt een deel van de beschikbare gelden bij het Rijk aan te houden.

Aanvaardbaarheid van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Naar onze mening zijn de door het college gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

Verslaggeving over ongebruikelijke transacties/controversiële aangelegenheden/nieuwe ontwikkelingen

Dergelijke transacties/aangelegenheden hebben wij tijdens de controle 2013 niet geconstateerd.

Waardering grondexploitaties

De post voorraden in de jaarrekening 2013 van de gemeente Enschede is als volgt te specificeren:

Bedragen x € 1.000	31 december 2013	31 december 2012
	€	€
Overige grond- en hulpstoffen (incl. voorziening)	8.940	10.227
Niet in exploitatie genomen gronden (incl. voorziening)	16.186	13.037
Onderhanden werk (bruto)	127.799	116.872
Voorziening dekking verliessaldi onderhanden werk	-80.821	-77.994
Totaal	72.104	62.142

De waardering van de grondexploitaties is een specifiek aandachtspunt in onze controleaanpak, vanwege de mate van schattingsonzekerheid, mede als gevolg van de huidige economische situatie. Wij hebben het proces rondom de totstandkoming van de waardering beoordeeld. Daarnaast hebben wij een interne expert ingeschakeld om de waardering en de daarbij gehanteerde veronderstellingen op redelijkheid te beoordelen. Wij achten de waardering aanvaardbaar en vinden de veronderstellingen die het college heeft gehanteerd redelijk. Niettemin blijven de risico's groot, zoals ook blijkt uit de eigen analyse van uw gemeente zoals vastgelegd in de paragrafen *Grondbeleid* en *Weerstandsvermogen en risicobeheersing.*

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

In exploitatie genomen gronden

Woningen

Verwacht wordt dat het bevolkingsaantal in de periode 2010 tot en met 2030 in de gemeente Enschede tot en met 164.000 inwoners zal toenemen. Uit het behoefteonderzoek blijkt dat er gemiddeld een behoefte is van 190 woningen per jaar. Het woningprogramma blijft onder de woningbehoefte van 190 woningen per jaar, behalve in de jaren 2015, 2017 en 2020, hetgeen voornamelijk gedreven is door de private uitgiftes. Het huidige woningprogramma vertoont met name in de periode 2015 tot en met 2021 een hogere afzetprognose die rond of boven de 190 woningen per jaar ligt. Monitoring op voortgang van uitgifte versus geplande uitgifte blijft van belang om eventuele afwijkingen te onderkennen en tijdig hier op bij te sturen.

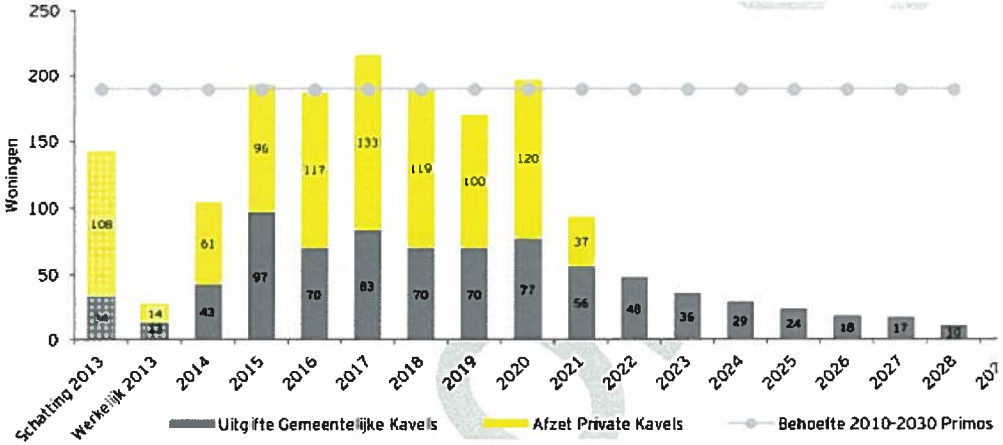

(prognose uitgifte woningen)

Bedrijventerreinen

Eind 2013 is de herijking bedrijventerreinvisie afgerond; deze is door u vastgesteld. In de jaarrekening 2013 worden de herijkte uitgangspunten gehanteerd. Gezien de verwachtingen op de korte termijn is besloten de bestaande planvoorraad (2013) uit te faseren.

Op korte termijn achten wij de geprognotiseerde uitgifte reëel. Op langere termijn zijn risico's te onderkennen op uitfasering en risico dat het programma niet meer aansluit bij de realiteit, alsmede het (veelal grote) kapitaalbeslag. Het is derhalve aan te bevelen om periodiek de fasering te blijven toetsen aan de effectieve behoefte. In de regio wordt inmiddels zowel voor het woningbouwprogramma als bedrijventerreinen programma invulling gegeven aan periodieke toetsing van vraag en aanbod in de Netwerkstad regio en hierop vindt vervolgens gezamenlijke afstemming plaats.

Usseler Es

De door de gemeente Enschede gehanteerde grondprijzen zijn gebaseerd op de Nota Grondprijzen 2014. Uit de beoordeling van de parameters van de grondwaardeberekening door EY REAS kan worden geconcludeerd dat de gehanteerde grondprijzen momenteel binnen de verwachte (plausibele) bandbreedte vallen, maar zich wel aan de bovenkant van de bandbreedte bevinden. Ook voor de grondprijzen geldt dat deze onderdeel zijn van de gezamenlijke periodieke vergelijking van vraag met aanbod en hierop vindt in de regio afstemming van de uitgangpunten (waaronder bijvoorbeeld grondprijzen) plaats.

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Diekman Wonen

In de jaarrekening 2013 is op één complex een winstuitname verwerkt. Het betreft een winstuitname van € 3,8 miljoen op het complex 'Diekman Wonen'. Bij het bepalen van de winstuitname hanteert de gemeente Enschede een voorzichtige handelswijze: er wordt pas winst genomen als de negatieve boekwaarde de nog te maken kosten overstijgt. Het verschil wordt dan als winst aangemerkt. Wij hebben vastgesteld dat dit principe is gevolgd bij het bepalen van de winstuitname in 2013.

Niet in exploitatie genomen gronden

Ultimo 2013 bedraagt de boekwaarde van niet in exploitatie genomen gronden € 16,2 miljoen. Dit zijn gronden waarvoor conform de verslaggevingsrichtlijnen door u een stellig voornemen is uitgesproken om deze gronden te gaan ontwikkelen. De boekwaarde ultimo 2013 is onderbouwd middels actuele taxaties.

Onder de overige gronden zijn gronden opgenomen waarvoor dit stellig voornemen tot ontwikkeling er niet is (bijvoorbeeld te verkopen gronden of ruilgronden). Ultimo 2013 bedraagt de boekwaarde van deze gronden € 8,9 miljoen (de gemiddelde boekwaarde per m2 bedraagt circa € 14).

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Verbonden partijen grondexploitaties

GEM Zuiderval

De grondexploitatie van de GEM Zuiderval betreft een publiek-private samenwerking met een marktpartij die is ondergebracht in een commanditaire vennootschap. In 2013 is een extra verliesvoorziening getroffen naar aanleiding van de concept herziening van de exploitatie. De verliesvoorziening is gestegen van € 6,9 miljoen ultimo 2012 tot € 7,3 miljoen ultimo 2013. De toename betreft de toevoeging van de rente voor het jaar 2013. Momenteel vindt conform de afspraken in de samenwerkingsovereenkomst een herijking van de samenwerking tussen partijen plaats en is nog niet bekend of de samenwerking (of voorwaarden van samenwerking) zal wijzigen. Deze onzekerheid is toereikend toegelicht in de jaarrekening 2013.

ADT

De grondexploitatie van het gebied van (voormalige) luchthaven Twente is ondergebracht in de Gemeenschappelijke Regeling Area Development Twente (ADT). In 2013 is de exploitatieopzet van het ADT geactualiseerd. Naar aanleiding van deze herziening heeft uw gemeente in 2013 een verliesvoorziening getroffen van € 6,0 miljoen (2012: € 5,7 miljoen). De stijging wordt veroorzaakt door het rente effect (toevoeging van de rente voor het jaar 2013).

Voor ADT geldt dat het ADT een commerciële luchthaven, gelet op de vertragingen in de procedures voor de staatssteuntoets bij de Europese Commissie en het definitieve luchthavenbesluit, binnen het huidige politieke kader niet realiseerbaar acht. De gevolgen hiervan zijn door ADT in beeld gebracht met daarnaast een eerste verkenning van scenario's voor het noordelijk plangebied van de luchthaven Twente. Hierover dient nog politieke besluitvorming door gemeente Enschede en provincie Overijssel plaats te vinden.

Indien wordt besloten de huidige ontwikkeling te beëindigen moet rekening worden gehouden met een aanvullend verlies binnen ADT van circa € 6,5 miljoen euro ten opzichte van de in de jaarrekening 2013 getroffen verliesvoorziening (aandeel gemeente Enschede: 50%; € 3,25 miljoen). De exacte financiële gevolgen worden nog nader in beeld gebracht en uiteindelijk verrekend op basis van nadere besluitvorming. Omdat dit aanvullende verlies ad circa € 3,25 miljoen niet is verwerkt in de jaarrekening 2013, hebben we dit als controleverschil aangemerkt.

Openbaar lichaam Regionaal bedrijventerrein Twente (RBT)

Eén van de belangrijkste gezamenlijke projecten van uw gemeente is het RBT. Gezien de risico's in deze grondexploitatie hebben wij als accountant van de gemeente een review uitgevoerd op de herziene grondexploitatie en de concept jaarrekening 2013 van het XL Businesspark.

De grondexploitatie van dit project is ondergebracht in een gemeenschappelijke regeling waarin een viertal Twentse gemeenten en de provincie participeren. In 2013 is een extra verliesvoorziening getroffen naar aanleiding van de herziene exploitatie van XL Businesspark. Het Dagelijks Bestuur van RBT heeft de jaarrekening 2013 en geactualiseerde grondexploitatie van het RBT op 24 maart 2014 vastgesteld. Het resultaat van de grondexploitatie bedraagt € 14,9 miljoen negatief. Het aandeel van de gemeente in dit negatieve resultaat bedraagt € 3,4 miljoen euro (2012: € 2,6 miljoen). Deze verslechtering wordt met name veroorzaakt door de verslechterende marktsituatie en hogere kostenraming voor een extra bluswatervoorziening.

Wij hebben het college geadviseerd de grondexploitatie van de verbonden partij XL Businesspark (en GEM Zuiderval en ADT) goed te volgen gezien de risico's die samenhangen met deze projecten en zorg te dragen voor tijdige (en tussentijdse) informatievoorziening vanuit deze verbonden partijen.

De verliesvoorzieningen voor verwachte verliezen van de grondexploitaties in ADT, RBT en GEM Zuiderval zijn conform het BBV gepresenteerd onder de post voorzieningen.

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Waardering parkeergarages

De huidige boekwaarde van de parkeergarages is getoetst aan de hand van een kasstroomprognose. De terugverdientijd is twee jaar opgeschoven ten opzichte van vorig jaar (van 2019 naar 2021), met name veroorzaakt door structureel lager geraamde parkeeropbrengsten. Op basis van deze kasstroomprognose is geconcludeerd dat er geen sprake is van een duurzame waardevermindering van de parkeergarages en dat afwaardering van de boekwaarde van de parkeergarages niet noodzakelijk is.

Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de *Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector* (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd.

Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden.

In het kader van de jaarrekening 2013 heeft uw gemeente een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw gemeente. Tevens heeft uw gemeente vastgesteld of er functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de gestelde maxima kennen. Binnen de gemeente Enschede zijn enkel de raadsgriffier en gemeentesecretaris toegelicht (aangezien zij op grond van de WNT als topfunctionaris zijn aan te merken). Er zijn geen functionarissen die boven de bezoldigingsnorm kwamen in 2013. Wij hebben vastgesteld dat de toelichting in de jaarrekening voldoet aan de WNT.

SiSa en IMG

Wij hebben de in de SiSa- en IMG-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de *Nota verwachtingen accountantscontrole 2013*. Op grond van ons onderzoek hebben wij geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa en IMG geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

Onze controleaanpak hierbij hebben wij in het hoofdstuk Onafhankelijkheid en controleproces nader toegelicht. De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli a.s. elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage. In bijlage 1 van dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. Uw gemeente kan deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS. In bijlage 2 zijn de bevindingen t.a.v. IMG opgenomen.

Europese aanbestedingen en aanbestedingswet

Door uw gemeente is een uitgebreide controle uitgevoerd of is voldaan aan de Europese aanbestedingsregels en de recent ingevoerde aanbestedingswet. Uit onze controlewerkzaamheden hierop zijn geen onrechtmatigheden naar voren gekomen.

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole – toelichting gecorrigeerde controleverschillen

Gecorrigeerde controleverschillen

In deze paragraaf lichten wij de gecorrigeerde controleverschillen toe. Deze verschillen zijn aangepast in de jaarrekening 2013; wij verwijzen naar het overzicht van gecorrigeerde controleverschillen op pagina 9 en 10 van dit rapport. Onderstaande toelichting is in volgorde van het overzicht controleverschillen.

1) Reclassificatie van Vooruitontvangen naar onderhanden werk
Via de IMG-verantwoording legt uw gemeente verantwoording af over subsidies die de provincie aan uw gemeente heeft toegekend. Wij hebben geconstateerd dat subsidiebijdragen nog als te besteden (# 18050) op de balans staan, terwijl de middelen besteed zijn in kader van project Stadsrandzone. € 436.000 moet in mindering gebracht worden op Onderhanden werk, resterend deel ad € 164.000 betreft nog te ontvangen. Op #18050 zijn tevens bijdragen voor projecten Stadsweide en Koningsplein opgenomen, totaal € 335.000 welke eveneens in mindering gebracht moesten worden op Onderhanden werk.

2) Reclassificatie van Vooruitontvangen bedragen naar reserves.
Onder de overlopende passiva in de jaarrekening zijn vooruitontvangen bedragen opgenomen, die afkomstig zijn uit eigen bijdragen aan projecten van uw gemeente en niet afkomstig zijn uit externe financiering. Deze bijdragen zijn door u als raad toegekend vanuit bestemmingsreserves voor het realiseren van diverse projecten/investeringen. Doordat de interne bijdragen die onttrokken zijn aan de bestemmingsreserves hoger zijn dan de per 31 december 2013 gerealiseerde investeringen, resteren creditsaldi op de balanspost #18050 'vooruitontvangen bedragen'.

Een verplichting of vooruitontvangen bedrag kan enkel worden opgenomen als een externe verplichting hieraan aan ten grondslag ligt. Dit is in bovenstaande situaties niet het geval aangezien dit (resterende) nog te besteden interne bijdragen betreft. De geconstateerde controleverschillen bedragen in totaal € 6,5 miljoen. Wij hebben het college geadviseerd de boekingsgang en afgrenzing van deze overlopende posten scherper te bewaken.

3) Vooruitontvangen bedragen deels niet meer benut, deel nog te betalen
Bedrag ad € 735.000 op Vooruitontvangen bedragen betreft het project Kindcentra. Hiervoor dient nog € 317.000 daadwerkelijk uitbetaald te worden. Het restant ad € 418.000 wordt niet meer benut en valt vrij ten gunste van het resultaat.

4) Saldering subsidies projecten Havengebied
Binnen het totale project is een deelproject aangemaakt waarop de financiering is verantwoord en diverse deelprojecten waarop de besteding is verantwoord. Daardoor zijn ontvangen subsidies niet gesaldeerd met de bijbehorende bestedingen die ten laste van deze subsidies hebben plaatsgevonden. Onder Vooruitontvangen bedragen en onder Nog te ontvangen baten (balans) is € 8,6 miljoen inzake Havengebied verantwoord. Deze bedragen dienen gesaldeerd te worden.

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Uitkomsten jaarrekeningcontrole - toelichting gecorrigeerde controleverschillen

5) Debiteuren sociale zaken
De vorderingen Bbz worden voor 100% voorzien aan passivazijde van de balans. Voor 75% van de debiteurenpositie is dit terecht, omdat een ontvangst voor 75% dient te worden afgedragen aan het Rijk. Voor het deel waarop de gemeente risicodrager is moeten eventueel voorzieningen vanwege verwachte oninbaarheid van (een deel van) deze 25% in mindering gebracht worden op de openstaande debiteuren. Conform de verslaggevingsvoorschriften moeten de openstaande vorderingen op debiteuren gewaardeerd worden voor het bedrag wat naar verwachting inbaar is. Dit betekent dat het naar verwachting niet inbare deel als waardecorrectie in mindering gebracht wordt op de vorderingen. Dit is aangepast in de jaarrekening 2013.

6) Lening aan HSL nog verantwoord onder Debiteuren
In het kader van het arrangement scholingsboulevard is onder meer een lening van € 2.243.000 verstrekt. Deze was opgenomen onder Debiteuren aangezien de overeenkomst nog getekend moest worden. Deze post is geherrubriceerd naar de financiële vaste activa.

7) Bijdragen aan investeringen Enschedese zwembad
Onder de materiele vaste activa waren investeringen verantwoord, totaal € 5.635.000. Dit betreft echter investeringen in activa van Enschedese Zwembaden N.V. en zijn daarom conform het BBV aan te merken als financiële vaste activa (bijdrage aan activa van derden).

Kwaliteit beheersorganisatie

Interne beheersmaatregelen

Kwaliteit beheersorganisatie

Algemeen

Bij de planning en uitvoering van de controle van de jaarrekening 2013 van de gemeente hebben wij de interne beheersmaatregelen, welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie van uw gemeente, in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van interne beheersmaatregelen onderzocht voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing te geven. Wij steunen voor de volgende processen op uw interne beheersing, hetgeen betekent dat wij minder uitgebreide werkzaamheden per jaareinde behoeven te verrichten.

Wij hebben geen onderzoek naar de effectiviteit van de interne beheersing verricht, anders dan dat relevant is voor onze jaarrekeningcontrole.

In onze boardletter 2013, in definitieve vorm uitgebracht aan de Raad op 26 november 2013, hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen van onze tussentijdse controle 2013 opgenomen. Op basis van deze controle kunnen wij stellen dat de administratieve organisatie / interne beheersing van de processen die wij bij onze tussentijdse werkzaamheden hebben betrokken, voor zover relevant voor de jaarrekeningcontrole, voldoende is ingericht en geïmplementeerd. Wij hebben met name de aandacht gevraagd van het college voor de beheersing van de processen in het sociaal domein (zoals de WSW); hierin zien wij diverse aandachtspunten in de interne beheersing. Daarom hebben we naar aanleiding van de tussentijdse controle de gemeente verzocht aanvullende werkzaamheden uit te voeren die benodigd waren om zekerheid te verkrijgen bij de WSW verantwoording. Deze werkzaamheden zijn tijdens de jaarrekeningcontrole door de gemeente uitgevoerd.

Automatisering

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen. Wij hebben wel de voor ons noodzakelijk testwerkzaamheden op de financiële administratie uitgevoerd.

De jaarrekeningcontrole en de IT testwerkzaamheden hebben enkele aandachtspunten in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht. Deze aandachtspunten zijn uitgewerkt in onze boardletter.

Rechtmatigheidsbeheer

Kwaliteit beheersorganisatie

Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid

In paragraaf *Rechtmatigheid* van het hoofdstuk *Ons controleproces* hebben wij de gehanteerde kaders voor onze rechtmatigheidscontrole nader toegelicht. Buiten hetgeen reeds eerder is gemeld, hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd in het kader van rechtmatigheid. In het vervolg van deze paragraaf geven wij onze bevindingen bij deze onderwerpen.

Uw gemeente heeft een actueel normenkader voor 2013 vastgesteld. Het normenkader is intern bij uw gemeente vertaald in interne controleprotocollen, waarna voor de geïdentificeerde risico's de getroffen beheersingsmaatregelen in kaart zijn gebracht en getoetst.

Zoals reeds aangegeven in de boardletter kan de beheersing voor enkele processen (waaronder de WSW) nog worden verbeterd. Wij hebben op basis van de werkzaamheden van uw gemeente (de rechtmatigheidsonderzoeken), aangevuld met onze eigen werkzaamheden, om ons een oordeel te kunnen vormen over de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties die tot uitdrukking komen in de jaarrekening 2013.

De begrotingsoverschrijdingen zijn goed toegelicht

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. In hoofdstuk *Ons controleproces* van deze rapportage lichten wij de controleaanpak en de verantwoordelijkheden van college, raad en accountant nader toe.

In onderstaande tabel hebben wij per programma een samenvatting gegeven van de overschrijdingen van de lasten op de begroting.

Onderdeel programmarekening (bedrag x €1.000)	Gewijzigde begroting	Rekening 2013	Verschil
Programma Economie en Werk	199.018	204.613	5.595
Programma Bestuur en Middelen	101.624	103.714	2.090

De overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten zijn door het college in de toelichting op de programmarekening toereikend toegelicht (zie hoofdstukken 8.2 en 8.3). Overschrijdingen passen binnen bestaande beleid of worden gecompenseerd door hogere baten binnen het programma. Het college stelt uw gemeenteraad voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2013. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Rechtmatigheidsbeheer

Kwaliteit beheersorganisatie

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw gemeente heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van rechtmatigheidscontrole

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf *Weerstandsvermogen en risicobeheersing* van het jaarverslag.

Daarnaast hebben wij gericht geïnformeerd naar de lopende procedures waarbij de gemeente betrokken is, teneinde indicaties te verkrijgen over de eventuele risico's op dit vlak. Op grond hiervan beschikken wij niet over aanwijzingen die een nader onderzoek naar de (financiële) gevolgen noodzakelijk maakt.

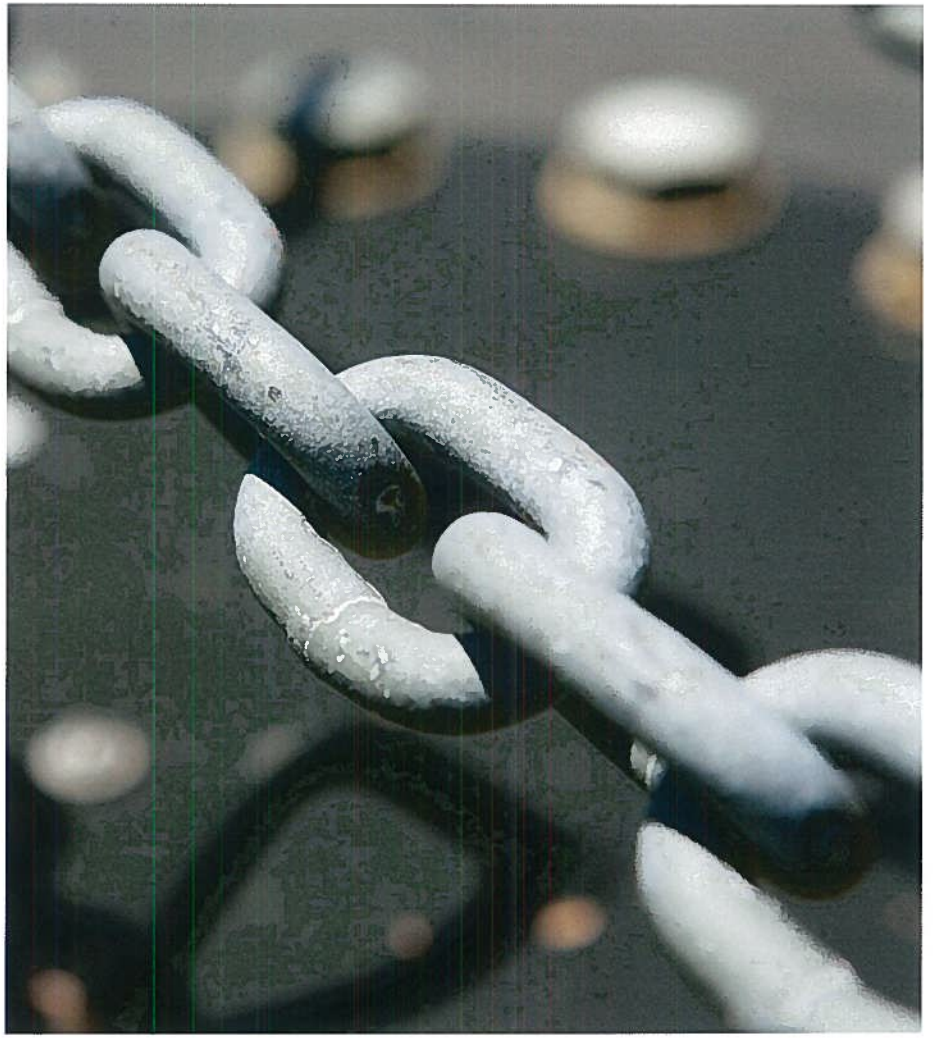

Onafhankelijkheid en controleproces

Onafhankelijkheid

Onafhankelijkheid en controleproces

Inleiding

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. In de maatschappelijke discussie over kwaliteitsverbetering van de controle speelt de onafhankelijkheid van accountants een belangrijke rol. Het Nederlandse parlement heeft in dit kader met ingang van 2013 een wettelijke regeling ingevoerd inzake een strikte scheiding van controle en advies, alsmede vanaf 2016 verplichte kantoorrotaties bij OOB's (Organisaties van Openbaar Belang). Hiermee loopt Nederland vooruit op Europese regelgeving, waarover in december 2013 een akkoord is bereikt dat minder ver gaat dan de Nederlandse wet. Kern van het Europees Barnierakkoord is een verbod op bepaalde non-auditdiensten, een limiet op de levering van toegestane non-auditdiensten tot 70% van de audit fee en kantoorrotatie eens in de tien jaar welke periode na een nieuwe tender met tien jaar verlengd kan worden. Ook de *Nederlandse Beroepsorganisatie voor Accountants* (NBA) heeft de onafhankelijkheidsregels voor zijn leden verder aangescherpt. Met de nieuwe *Verordening inzake Onafhankelijkheid* (ViO) zijn de regels vanaf 2014 strikter dan de *Code of Ethics* en wordt een kader gecreëerd dat verder gaat dan internationaal gebruikelijk is. Zo geeft de NBA een meer expliciete uitleg aan bedreigingen van de onafhankelijkheid die voortvloeien uit de perceptie van het publiek.

Belangrijkste wijzigingen in de ViO

De belangrijkste wijzigingen in de ViO hebben betrekking op:

- een nadere toetsing van geschenken en uitingen van gastvrijheid vanaf een grens van € 100. Dit geldt zowel voor ontvangen als verstrekte geschenken en uitingen van gastvrijheid;
- een verbod van sponsoring van een assurancecliënt ter verkrijging van naamsbekendheid;
- het afschaffen van het onderscheid tussen een opdracht tot controle van de jaarrekening en andere assurancediensten (bijvoorbeeld controle van een MVO-verslag). De oude regels kenden nog een lichter regime voor andere assurancediensten;
- de introductie van het begrip gelieerde derde dat de reikwijdte van het verbod op het leveren van adviesdiensten aan andere entiteiten binnen de groep bij OOB's inperkt. Relaties met zustervennootschappen worden buiten beschouwing gelaten. Daarnaast vallen moedervennootschap(pen) wel onder het begrip gelieerde derde, ongeacht het materiële belang.

De strikte scheiding tussen controle- en adviesdiensten was al van kracht voor OOB's vanaf 1 januari 2013 en kantoorroulatie is verplicht voor financiële jaren van OOB's vanaf 2016.

Impact nieuwe regels op relatie Gemeente Enschede en EY

Gezien de huidige relatie met de gemeente Enschede heeft deze nieuwe wet- en regelgeving geen impact op de relatie. In het jaar 2013 zijn alle geleverde diensten gerelateerd aan controlewerkzaamheden, tevens is er geen sprake van geschenken of uitingen die de gestelde normen overstijgen noch is er sprake van sponsoring. De gemeente Enschede kwalificeert tevens niet als OOB waardoor verplichte kantoorrotatie niet van toepassing is. Overigens zou dit, gezien de huidige duur van de samenwerking, ook nog niet nodig zijn.

Bevestiging

Wij hebben alle aspecten geanalyseerd die onze onafhankelijkheid gedurende het jaar zouden kunnen bedreigen. Daar waar onafhankelijkheidsregels dit vereisen, hebben wij aanvullende waarborgen ingevoerd.

Ons controleproces

Onafhankelijkheid en controleproces

Wat is de reikwijdte van onze opdracht

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2013 van de gemeente Enschede gecontroleerd. Deze jaarrekening is onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders opgesteld. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in artikel 213, tweede lid, van de *Gemeentewet*.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het *Besluit accountantscontrole decentrale overheden* (Bado) en het door de raad vastgestelde controleprotocol. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Onze controleaanpak in het kort

Onze controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van zowel de baten en lasten als de activa en passiva, alsmede het voor de naleving van de wet- en regelgeving relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn, maar die niet ten doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de gemeente. In hoofdstuk *Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle* hebben wij u inzicht gegeven in de significante risico's, onze controleaanpak en bevindingen ten aanzien van de jaarrekeningcontrole.

Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving, van de redelijkheid van schattingen die het college van burgemeester en wethouders van de gemeente heeft gemaakt en een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstoleranties

Op grond van het Bado stelt de raad de goedkeuringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren. Deze toleranties zijn vastgelegd in het controleprotocol van de gemeente Enschede en luiden als volgt:

Goedkeurings-tolerantie	Goed-keurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	> 1 < 3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3 < 10%	≥ 10%	-

Ons controleproces

Onafhankelijkheid en controleproces

Goedkeurings-tolerantie	Goed-keurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	> 1 < 3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3 < 10%	≥ 10%	-

Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

Op grond van de jaarrekening 2013 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 6.920.000 (1%) en voor onzekerheden € 20.760.000 (3%).

De rapporteringstolerantie, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is door de raad bepaald op € 590.000.

Belangrijke aandachtsgebieden in de controle

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het college en de gemeenteraad over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2013 onderkend.

Aan de volgende punten werd extra aandacht besteed bij het nader uitwerken van onze controleaanpak:

- schattingen en toelichtingen in de jaarrekening;
- waardering grondexploitaties;
- rechtmatigheid;
- Wet normering publieke topinkomens;
- verbonden partijen.

Begrotingsbeheer

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. Voor een juiste oordeelsvorming is het van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de gemeenteraad geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten.

Wij beoordelen bij onze controle de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten per programma. Dit betreffen enkel de lasten omdat hierop een beoordeling en rapportering van de accountant wordt gevraagd vanuit de Kadernota Rechtmatigheid.

Het is de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders om begrotingsafwijkingen tijdig te signaleren en te rapporteren aan de raad. Het is de verantwoordelijkheid van de raad om hier dan tijdig een besluit over te nemen.

Ons controleproces

Onafhankelijkheid en controleproces

Het is de verantwoordelijkheid van de accountant om de begrotingsrechtmatigheid van de lasten en investeringen te toetsen. Dit doen wij onder andere door:

- vast te stellen of begrotingsafwijkingen tijdig zijn gesignaleerd en zijn omgezet in een begrotingswijziging ter autorisatie aan de raad;
- Vast te stellen of kostenoverschrijdingen leiden tot een onrechtmatigheid, welke meegewogen moet worden in het accountantsoordeel of niet. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid hoeven niet te worden meegewogen in het accountantsoordeel.

Rechtmatigheid

Wij hebben bij de controle over 2013 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en het controleprotocol 2013 van de gemeente Enschede. Bij onze controle hebben wij aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

- het rechtmatigheidsbeheer;
- de naleving van het voorwaardencriterium;
- de begrotingsrechtmatigheid;
- het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium;
- de niet-financiële beheershandelingen.

Verplichtingen inzake Single information en Single audit (SiSa) en Investeren Met Gemeenten (IMG)

Uw gemeente is op grond van wettelijk voorschrift verplicht de verantwoordingsinformatie voor de met name benoemde specifieke uitkeringen hieromtrent op te nemen in een bijlage bij de jaarrekening op basis van een door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties c.q. provincie voorgeschreven model. Bij de controle van deze bijlage betrekken wij de door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hiervoor gegeven aanwijzingen (Circulaire Single information Single audit 2013, waarin onder andere opgenomen de Nota verwachtingen accountantscontrole 2013).

De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

In bijlagen 1 en 2 van dit verslag rapporteren wij hierover.

Ons controleproces

Onafhankelijkheid en controleproces

Frauderisico's

Onze controle dient zodanig te worden gepland en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang als gevolg van fouten of fraude bevat *(Standaard 240 De verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot fraude in het kader van een controle van financiële overzichten)*. Door de beperkingen die inherent zijn aan een controle, bestaat er een onvermijdbaar risico dat sommige afwijkingen in de financiële overzichten niet zullen worden ontdekt, zelfs wanneer de controle naar behoren is gepland en uitgevoerd overeenkomstig de Standaarden. Onze controlewerkzaamheden omvatten mede de volgens Standaard 240 vereiste werkzaamheden, zoals brainstorming, het verzamelen van informatie met het oog op het vaststellen van en reageren op het risico van fraude en het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden gericht op het risico van het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het college, met inbegrip van inzage in journaalboekingen, beoordeling van schattingen en evaluatie van zakelijke redenen voor significante ongebruikelijke transacties.

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust zowel bij de Raad (en specifiek het audit overleg) als bij het college. Het is van belang dat het college, onder toezicht van de gemeenteraad, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude, waardoor de gelegenheden tot het plegen van fraude kunnen afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft.

Naleving wet- en regelgeving

Indien wij fraude of illegale handelingen zouden hebben geconstateerd zouden wij het audit overleg en de gemeenteraad hieromtrent informeren indien deze een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg zou hebben. In 2013 hebben wij dergelijk handelingen echter niet geconstateerd.

Bijlagen

SiSa-bijlage

Bijlage 1

Het is volgens de nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2013	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	Geen	0	N.v.t.
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 (OAB)	Geen	0	N.v.t.
E26	Spoorse doorsnijdingen, tranche 1	Geen	0	N.v.t.
E30	Quick wins binnenhavens	Geen	0	N.v.t.
G1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_gemeente 2013	Geen	0	N.v.t.
G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2012	Geen	0	N.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Wwb_gemeente 2013	Geen	0	N.v.t.
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2013	Geen	0	N.v.t.
G5	Wet participatiebudget (Wpb)_gemeente 2013	Geen	0	N.v.t.
H1	Ministeriële regeling heroïnebehandeling	Geen	0	N.v.t.

IMG-bijlage

Bijlage 2

Het is door de provincie voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel.

Project	Beschikkingsnummer	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
Externe veiligheid deel 1	2011/0098238	Geen	0	N.v.t.
Externe Veiligheid deel 2	2012/0066893	Geen	0	N.v.t.
Spoorzone/Nieuwstad	2010/0135771	Geen	0	N.v.t.
Stadsrandzone	2010/0206384	Geen	0	N.v.t.
Prefentief beleid risicojongeren	2010/0096362	Geen	0	N.v.t.
Energiebesparing particuliere woningbouw	2011/0044867	Geen	0	N.v.t.
Energiebesparing bestaande huursector	2011/0090659	Geen	0	N.v.t.
Perronverplaatsing aanlanding Münster	2011/0332019	Geen	0	N.v.t.
Twekkelerzoom	2011/0091692	Geen	0	N.v.t.

Ernst & Young Accountants LLP
Cross Towers, Antonio Vivaldistraat 150
1083 HP Amsterdam
Postbus 7883
1008 AB Amsterdam

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 10 05
ey.com

Het college van burgemeester en wethouders van
de gemeente Enschede
T.a.v. de heer G.H. Oude Nijhuis
Postbus 400
3880 AK ENSCHEDE

Amsterdam, 18 juni 2014 RE/RD/nf/9L69VH

Geacht college,

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat onze controleverklaring wordt opgenomen in exemplaren van de jaarstukken. Deze jaarstukken dienen te worden uitgebracht overeenkomstig het aan ons voorgelegde definitieve concept, waarvan een gewaarmerkt exemplaar is bijgevoegd.

De tekst van de controleverklaring is voorzien van de naam van onze accountantspraktijk en de naam van de accountant, echter zonder persoonlijke handtekening. Wij verzoeken u deze tekst van de controleverklaring zonder persoonlijke handtekening op te nemen in de openbaar te maken jaarstukken. Wij sluiten één exemplaar bij van de controleverklaring voorzien van een originele handtekening. Dit exemplaar is ten behoeve van uw eigen archief.

Tevens bevestigen wij u ermee akkoord te gaan dat het afschrift van onze controleverklaring zonder persoonlijke handtekening wordt openbaar gemaakt, mits de opgemaakte jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door de gemeenteraad. Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan tezamen met deze jaarrekening. Indien u de jaarstukken en de verklaring opneemt op Internet, dient u te waarborgen dat de jaarrekening goed is afgescheiden van andere informatie op de internetsite. Afscheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarrekening in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarstukken verlaat ("u verlaat de beveiligde, door de accountant gecontroleerde jaarrekening").

Een exemplaar van de jaarstukken dient te worden ondertekend door het college van burgemeester en wethouders en te worden aangeboden aan de gemeenteraad. Deze jaarstukken dienen te worden vastgesteld in een raadsvergadering en de vaststelling dient te worden genotuleerd.

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te Lambeth Palace Road 1, London SE1 7EU, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Overigens wijzen wij erop dat, indien tot de raadsvergadering omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarrekening noodzakelijk maken, een dergelijke aanpassing nog voor de raadsvergadering moet worden gemaakt. Uiteraard vervalt in die situatie onze bovengenoemde toestemming en is nader overleg met de accountant noodzakelijk.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

R. Ellermeijer RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Bijlagen: voor identificatie gewaarmerkte jaarrekening
ondertekende controleverklaring ten behoeve van uw eigen archief
"was getekend" controleverklaring behorende bij openbaar te maken stukken
informatieblad *Openbaarmaking van controleverklaringen*

Ernst & Young Accountants LLP
Cross Towers, Antonio Vivaldistraat 150
1083 HP Amsterdam
Postbus 7883
1008 AB Amsterdam

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 10 05
ey.com

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: gemeente Enschede

Verklaring betreffende de jaarrekening
Wij hebben de in de Gemeenterekening 2013 opgenomen jaarrekening 2013 van de gemeente Enschede gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en het overzicht van baten en lasten over 2013 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de in hoofdstuk 9.14 opgenomen SiSa-bijlage en het in hoofdstuk 9.15 opgenomen overzicht Investeren in Overijssel.

Verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders
Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Enschede is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en de Beleidsregels toepassing Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT), alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen en de Beleidsregels toepassing WNT.

Het college van burgemeester en wethouders is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant
Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, het controleprotocol dat op 10 maart 2014 is vastgesteld door de gemeenteraad van de gemeente Enschede en de "Beleidsregels toepassing WNT" inclusief het controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te Lambeth Palace Road 1, London SE1 7EU, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.
De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten en toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2 lid 7 BADO is deze goedkeuringstolerantie door de Gemeenteraad bij raadsbesluit van 10 maart 2014 vastgesteld.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening
Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de gemeente Enschede een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2013 als van de activa en passiva per 31 december 2013 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en de "Beleidsregels toepassing WNT".

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2013 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen en de "Beleidsregels toepassing WNT".

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen
Ingevolge artikel 213 lid 3 onder d van de Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Amsterdam, 18 juni 2014

Ernst & Young Accountants LLP

R. Ellermeijer RA

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: gemeente Enschede

Verklaring betreffende de jaarrekening
Wij hebben de in de Gemeenterekening 2013 opgenomen jaarrekening 2013 van de gemeente Enschede gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en het overzicht van baten en lasten over 2013 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de in hoofdstuk 9.14 opgenomen SiSa-bijlage en het in hoofdstuk 9.15 opgenomen overzicht Investeren in Overijssel.

Verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders
Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Enschede is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en de Beleidsregels toepassing Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT), alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen en de Beleidsregels toepassing WNT.

Het college van burgemeester en wethouders is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant
Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, het controleprotocol dat op 10 maart 2014 is vastgesteld door de gemeenteraad van de gemeente Enschede en de "Beleidsregels toepassing WNT" inclusief het controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.
De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten en toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2 lid 7 BADO is deze goedkeuringstolerantie door de Gemeenteraad bij raadsbesluit van 10 maart 2014 vastgesteld.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening
Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de gemeente Enschede een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2013 als van de activa en passiva per 31 december 2013 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en de "Beleidsregels toepassing WNT".

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2013 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen en de "Beleidsregels toepassing WNT".

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen
Ingevolge artikel 213 lid 3 onder d van de Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Amsterdam, 18 juni 2014

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. R. Ellermeijer RA

Building a better working world

Openbaarmaking van controleverklaringen

1 Condities

De machtiging om de controleverklaring openbaar te maken wordt gegeven onder de volgende condities.

- Indien na het verlenen van deze machtiging feiten en omstandigheden bekend worden die van essentiële betekenis zijn voor het beeld dat de jaarrekening oproept, is nader overleg met de accountant noodzakelijk.
- De machtiging heeft betrekking op het opnemen van de controleverklaring in het ten behoeve van de algemene vergadering uit te brengen verslag, waarin ook de opgemaakte jaarrekening wordt opgenomen.
- De machtiging heeft ook betrekking op het opnemen van de controleverklaring in het bij het handelsregister te deponeren verslag, mits de behandeling van de jaarrekening op de algemene vergadering niet tot aanpassing leidt.
- De voor deponering bij het handelsregister bestemde jaarrekening waarin op grond van artikel 2:397 BW vereenvoudigingen zijn aangebracht, dient te zijn ontleend aan de door de algemene vergadering vastgestelde jaarrekening. Een concept van deze voor deponering bij het handelsregister bestemde jaarrekening dient aan ons ter inzage te worden gegeven.
- De controleverklaring kan ook worden toegevoegd indien de jaarrekening op elektronische wijze, bijvoorbeeld op Internet, wordt openbaar gemaakt. Deze jaarrekening dient de volledige jaarrekening te zijn en deze dient goed te zijn afgescheiden van andere gelijktijdig elektronisch openbaar gemaakte informatie.
- Indien de reeds openbaar gemaakte jaarrekening wordt opgenomen in een ander stuk dat zal worden openbaar gemaakt, is voor het opnemen van de controleverklaring daarbij opnieuw toestemming van de accountant nodig.

2 Toelichting op de condities

2.1 Raad van commissarissen en raad van bestuur

De accountant zendt zijn controleverklaring doorgaans aan de raad van commissarissen en de raad van bestuur. Dit is in overeenstemming met Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) dat in artikel 393 onder meer zegt: 'De accountant geeft de uitslag van zijn onderzoek weer in een verklaring'. 'De accountant brengt omtrent zijn onderzoek verslag uit aan de raad van commissarissen en aan het bestuur.'

2.2 Algemene vergadering

Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan na uitdrukkelijke toestemming van de accountant. In dit kader wordt onder openbaarmaking verstaan het beschikbaar stellen voor het publiek, dan wel aan een zodanige kring van personen dat deze met het publiek gelijk is te stellen. Verspreiding onder aandeelhouders c.q. leden valt ook onder dit begrip openbaar maken, zodat voor het opnemen van de controleverklaring in het verslag dat aan de algemene vergadering wordt uitgebracht machtiging van de accountant nodig is.

2.3 Controleverklaring plus verantwoording

De machtiging heeft betrekking op publicatie in het verslag waarin tevens is opgenomen de jaarrekening waarop de controleverklaring betrekking heeft. Deze conditie stoelt op de beroepsregels die zeggen dat het de accountant verboden is toestemming te geven tot openbaarmaking van zijn verklaring anders dan tezamen met de verantwoording waarop die verklaring betrekking heeft.'

De accountant zal ook altijd de overige inhoud van het verslag willen zien, omdat het hem niet toegestaan is toestemming tot openbaarmaking van zijn verklaring te verlenen indien door de inhoud van de gezamenlijk openbaar gemaakte stukken een onjuiste indruk omtrent de betekenis van de jaarrekening wordt gewekt.

2.4 Gebeurtenissen tussen datum controleverklaring en algemene vergadering

Aandacht dient geschonken te worden aan het feit dat zich tussen de datum van de controleverklaring en de datum van de algemene vergadering waarin omtrent de vaststelling van de jaarrekening wordt beslist, feiten of omstandigheden kunnen voordoen die van essentiële betekenis zijn voor het beeld dat de jaarrekening oproept. De accountant dient namelijk op grond van COS 560 controlewerkzaamheden te verrichten die er op gericht zijn toereikende controle-informatie te verkrijgen dat alle gebeurtenissen voor de datum van de controleverklaring die aanpassing van of vermelding in de jaarrekening vereisen, zijn gesignaleerd.

Indien de accountant gebeurtenissen ter kennis komen, die van materiële betekenis kunnen zijn voor de jaarrekening, dient de accountant te overwegen of die gebeurtenissen juist zijn verwerkt en toereikend zijn vermeld in de toelichting bij de jaarrekening. Als de accountant tussen de datum van de controleverklaring en de datum dat de jaarrekening openbaar wordt gemaakt, kennis neemt van een feit dat de jaarrekening materieel zou kunnen beïnvloeden, dient de accountant te beoordelen of de jaarrekening moet worden gewijzigd, de kwestie te bespreken met de leiding en te handelen zoals op grond van de omstandigheden noodzakelijk is.

2.5 Handelsregister

De jaarrekening wordt (bij onder titel 9 BW2 vallende rechtspersonen samen met het jaarverslag en de overige gegevens) overgelegd aan de algemene vergadering. De algemene vergadering beslist over de vaststelling van de jaarrekening. Pas na de vaststelling van de jaarrekening door de algemene vergadering is sprake van een vennootschappelijke jaarrekening. Deze jaarrekening zal in de regel in ongewijzigde vorm worden vastgesteld. Aan de vennootschappelijke jaarrekening moet als onderdeel van de overige gegevens de controleverklaring worden toegevoegd. De tekst hiervan is normaal gesproken identiek aan de eerder afgelegde controleverklaring. Het is de vennootschappelijke jaarrekening die samen met het jaarverslag en de overige gegevens bij het handelsregister wordt openbaar gemaakt. Onder de overige gegevens behoort dan te zijn opgenomen de controleverklaring die behoort bij de volledige jaarrekening. Indien de behandeling van de jaarrekening op de algemene vergadering niet tot aanpassing leidt, kan de controleverklaring worden toegevoegd aan de door de algemene vergadering vastgestelde jaarrekening en bij tijdige deponering van het verslag ten kantore van het handelsregister als onderdeel van dit verslag worden openbaar gemaakt.

2.6 Openbaarmaking op andere wijze

De jaarrekening kan ook worden openbaar gemaakt op andere wijze dan door deponering bij het handelsregister. De controleverklaring kan ook dan worden toegevoegd, mits het gaat om openbaarmaking van de volledige jaarrekening. Indien een deel van een jaarrekening dan wel een verkorte jaarrekening openbaar wordt gemaakt, is het niet toegestaan dat daarbij enigerlei door de accountant gegeven mededeling wordt openbaar gemaakt, tenzij:

a hij tot het oordeel is gekomen dat in de gegeven omstandigheden het desbetreffende stuk toereikend is, of
b op grond van wettelijke voorschriften met openbaarmaking van het desbetreffende stuk kan worden volstaan.

Indien niet de volledige jaarrekening wordt openbaar gemaakt, is nader overleg met de accountant noodzakelijk.

Bij het opnemen van de jaarrekening en de controleverklaring op Internet dient gewaarborgd te worden dat de jaarrekening goed is afgescheiden van andere informatie op de Internetsite. De scheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarrekening in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarrekening verlaat.

2.7 Opnemen in een ander stuk

Indien de reeds openbaar gemaakte jaarrekening wordt opgenomen in een ander stuk dat zal worden openbaar gemaakt, is sprake van een nieuwe openbaarmaking en is opnieuw toestemming van de accountant nodig. Een voorbeeld van deze situatie is de publicatie van een emissieprospectus met daarin opgenomen de jaarrekening, nadat dezelfde jaarrekening tezamen met de andere jaarstukken is gedeponeerd bij het handelsregister. Voor elke nieuwe openbaarmaking is dus opnieuw toestemming van de accountant nodig.

2.8 Gebeurtenissen na de algemene vergadering

Indien na de vaststelling van de jaarrekening feiten en omstandigheden bekend zijn geworden waardoor de jaarrekening niet langer het wettelijk vereiste inzicht geeft, moet niettemin de bij de vastgestelde jaarrekening afgegeven controleverklaring worden gehandhaafd, evenals de bij het handelsregister neergelegde controleverklaring. In dat geval dient de rechtspersoon over deze feiten en omstandigheden een mededeling bij het handelsregister te deponeren, voorzien van een controleverklaring. Ook in deze situatie is nader overleg met de accountant noodzakelijk.

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- B

Onderwerp	Concernrapportage en bijsturing 2014		
Portefeuillehouder	Eelco Eerenberg agendaletter (B))		
Programma	*Bestuur en Middelen*	Aangeboden aan Raad	10 juni 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400160056

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. De beslispunten in bijlage 1a en 2 (technische wijzigingen) van de Concernrapportage 2014 vast te stellen;
2. Kennis te nemen van de collegebesluiten in bijlage 1b van de Concernrapportage 2014;
3. De gemeentebegroting 2014-2017 overeenkomstig deze beslispunten aan te passen.

Inleiding
Voor u ligt de Concernrapportage 2014. De concernrapportage geeft de beleidsmatige en financiële afwijkingen weer, die verwacht worden aan het einde van het jaar, gebaseerd op de peildatum 31 maart 2014. Bij de doorvertaling naar de eindejaarsverwachting zijn significante ontwikkelingen in de periode t/m mei zoals de meicirculaire meegenomen.

De definitieve verantwoording over 2014 en besluitvorming over de bestemming van het rekeningenresultaat vindt plaats bij de vaststelling van de Gemeenterekening 2014.

Beoogd resultaat

Bij deze Concernrapportage constateren we dat we op koers liggen als het gaat om de voortgang in de uitvoering van de begroting 2014 en dat daarbij de samenwerking met bewoners, ondernemers, instellingen en andere gemeenten in de regio goed wordt opgepakt.

Financieel signaleren wij een dreigend tekort van 6,5 miljoen euro op de lopende exploitatie. De lagere uitkering uit het gemeentefonds van 1,5 miljoen euro (meicirculaire) is hierin verwerkt. Deze lagere uitkering is het gevolg van een lagere prijsontwikkeling en het verschuiven van grote rijksinvesteringen naar 2016 en 2017. Volgens de systematiek van trap-op-trap-af wordt dit vertaald in een lagere bijdrage uit het gemeentefonds

Het tekort in de concernrapportage wordt (naast een lagere uitkering uit het gemeentefonds) voor het grootste deel veroorzaakt door het programma Economie & Werk. De oorzaak hiervan is het tekort op de algemene bijstand levensonderhoud als gevolg van de verlaging van de Meerjarig Aanvullende Uitkering door het Ministerie van SZW. Daarnaast, als gevolg van de aanhoudende economische recessie, de toename van het beroep op de bijzondere bijstand en de schulddienstverlening. De meeste andere programma's laten een positief financieel beeld zien.

In het Coalitieakkoord 2014-2018 is het volgende opgenomen m.b.t. het verwachte resultaat bij de concernrapportage: 'bij een geprognosticeerd negatief jaarresultaat in de concernrapportage van 1 miljoen euro of meer, maakt het college een voorstel hoe bij te sturen op dit resultaat'. Na het geconstateerde verwachte tekort over het jaar 2014 is direct besloten tot bijsturing.

In onderstaand overzicht zijn de begrote cijfers, de bijsturing en verwachte realisatie over 2014 per programma weergegeven.

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting (primitief	Begroting (actueel)	Eindejaars-verwachting 2014	Saldo (- = nadeel)	Bijsturing	Saldo na bijsturing (- = nadeel)
E&W	25.207	25.185	30.987	-5.802	930	-4.872
O&O	44.481	44.302	44.047	255	754	1.009
WZW	54.569	54.713	54.173	540	754	1.294
SO	34.707	35.187	35.176	11	1.114	1.125
LO	28.051	27.890	28.070	-180	250	70
DV	4.830	4.755	4.755	0	75	75
B&M	-191.845	-192.032	-190.694*	-1.338	2.043	705
Totaal	0	0	6.514	-6.514	5.920	-594

*Dit bedrag is inclusief de lagere uitkering gemeentefonds van 1,5 miljoen euro uit de meicirculaire

Het college heeft in beeld gebracht op welke uitgaven bijgestuurd kan worden Onze inzet is om dit te doen binnen de door de Raad vastgestelde programmabegroting. Dit heeft geleid tot een bijsturing van 5,9 miljoen euro. Ten opzichte van het verwachte nadelige resultaat van 6,5 miljoen euro resteert dan nog een verwacht tekort van circa 0,6 miljoen euro.

Op hoofdlijnen gaat het onder andere om de volgende maatregelen. Een uitgebreidere toelichting is opgenomen in de concernrapportage:

** Bijsturen op werkbudgetten,materiële budgetten en bedrijfsvoering bij diverse programma's*:
Dit betreft een groot aantal posten bij diverse programma's. Zo worden vacatures niet, later of anders ingevuld waardoor ruimte ontstaat. Tevens kan door het uitbreiden van de orderportefeuille en door het vinden van dekking bij projecten het tekort naar verwachting worden teruggedrongen. Daarnaast kan een kostenbesparing worden gerealiseerd in de uitvoering van het arbeidsmarktoffensief.

** Dekking uit reserves:*
Door aanbestedingsvoordelen bij het project revitalisering havengebied en het project Auke Vleerstraat kunnen middelen vrijvallen in de reserve MSI en Mobiliteit. Daarnaast bieden de reserves onderwijshuisvesting, egalisatiereserve Sport, Maatschappelijke Opvang, Incidenteel middelenkader en Landinrichting ruimte om nadelen te dekken.

* *Voordelen:*
Er zijn voordelen bij o.a. de individuele voorzieningen, kind- en peuteropvang, gladheidsbestrijding, treasury, en bij de jaarrekeningen van enkele verbonden partijen. Daarnaast is er een voordeel bij de uitvoering van de stadsranden.

Met deze maatregelen en voordelen verwacht het college het tekort met circa 5,9 miljoen euro terug te dringen tot ongeveer 0,6 miljoen euro.

In de bijsturing zijn geen maatregelen opgenomen op het terrein van armoedebeleid. In het licht van het tekort op armoedebeleid bereidt het college wel maatregelen voor die het tekort structureel moeten terugdringen. Een voorstel hiertoe zal na de zomer aan de raad worden voorgelegd. Dit vergt een zorgvuldig politiek debat met de

raad. Dat is ook de reden waarom in deze concernrapportage geen bijsturingsmaatregelen op het terrein van armoedebeleid zijn opgenomen.

Argumenten

1.1 De beslispunten in bijlage 1a en 2 (technische wijzigingen) van de Concernrapportage 2014 is een raadsbevoegdheid.
De beslispunten in bijlage 1a vergen een raadsbesluit en hebben betrekking op het instellen van reserves, mutaties van reserves en overheveling van budgetten tussen producten of aanpassing van beleid/output.
De technische wijzigingen in bijlage 2 vergen tevens een raadsbesluit en betreffen wijzigingen in de begroting die voortvloeien uit eerdere besluitvorming van de raad en/of wijzigingen die geen effect op de output maar waarvoor wel de begroting aangepast moet worden.

2.1 *De beslispunten in bijlage 1b betreft een collegebevoegdheid*;
De beslispunten in bijlage 1b betreffen een collegebevoegdheid. De raad wordt hierover in kennis gesteld.

Kanttekeningen
1.1 In deze Concernrapportage zijn de effecten van de meicirculaire op het gemeentefonds voor 2014 meegenomen. De gevolgen van zowel de september- als een eventuele decembercirculaire worden integraal bij de Gemeenterekening 2014 verwerkt.
1.2 Het risico van de Meerjarige Aanvullende Uitkering (MAU) op het budget van de BUIG kan het resultaat bij de jaarrekening 2014 verslechteren.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
Niet van toepassing

Kosten, opbrengsten, dekking

De begrotingswijzigingen die voortvloeien uit deze Concernrapportage zijn opgenomen in bijlage 3.
Het betreft de wijzigingen als gevolg van de inhoudelijke beslispunten (bijlage 1a en b) en technische wijzigingen (bijlage 2).

Communicatie
ja

Vervolg
In het najaar wordt een actualisatie gemaakt van het budgettaire beeld 2014. Hierover zullen we de raad informeren. De definitieve verantwoording over 2014 en besluitvorming over de bestemming van het rekeningenresultaat vindt plaats bij de vaststelling van de Gemeenterekening.

Bijlagen
1. Concernrapportage
2. Persbericht

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	P.E.J. den Oudsten

Gemeente Enschede

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	P.E.J. den Oudsten

KOERS053 | STAD VAN NU

Concernrapportage 2014

Gemeente Enschede

besluitvorming raad 30 juni 2014
(B&W, 10 juni 2014)
stuknr 17113

Novulo:
Documentnaam: 2014: Concernrapportage 2014
Revisienummer: 104
Revisiedatum: 12-6-2014 12:36

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **2**
1. Inleiding **3**
2. Economie en werk **6**
3. Opgroeien en ontwikkelen **20**
4. Wijkontwikkeling, zorg en welzijn **26**
5. Stedelijke ontwikkeling **34**
6. Leefomgeving **42**
7. Dienstverlening **49**
8. Bestuur en middelen **53**
Bijlage 1A | Beslispunten Raad **65**
Bijlage 1B | Beslispunten College **67**
Bijlage 2 | Technische wijzigingen **71**
Bijlage 3 | Begrotingswijziging **77**

1. Inleiding

1.1. Doel en opbouw

Voor u ligt de Concernrapportage 2014 waarin wij rapporteren over de afwijkingen in de uitvoering van de Programmabegroting 2014-2017. De concernrapportage geeft de beleidsmatige en financiële afwijkingen weer, die verwacht worden aan het einde van het jaar, gebaseerd op de peildatum 31 maart 2014. Bij de doorvertaling naar de eindejaarsverwachting zijn significante ontwikkelingen in de periode t/m mei zoals de meicirculaire meegenomen.

De definitieve verantwoording over 2014 en besluitvorming over de bestemming van het rekeningenresultaat vindt plaats bij de vaststelling van de Gemeenterekening 2014.

1.2. Beeld op hoofdlijnen

Bij deze Concernrapportage constateren we dat we op koers liggen als het gaat om de voortgang in de uitvoering van de begroting 2014 en dat daarbij de samenwerking met bewoners, ondernemers, instellingen en andere gemeenten in de regio goed wordt opgepakt.

Financieel signaleren wij een dreigend tekort van 6,5 miljoen euro op de lopende exploitatie. De lagere uitkering uit het gemeentefonds van 1,5 miljoen euro (meicirculaire) is hierin verwerkt. Deze lagere uitkering is het gevolg van een lagere prijsontwikkeling en het verschuiven van grote rijksinvesteringen naar 2016 en 2017. Volgens de systematiek van trap-op-trap-af wordt dit vertaald in een lagere bijdrage uit het gemeentefonds.

Het tekort in de concernrapportage wordt (naast een lagere uitkering uit het gemeentefonds) voor het grootste deel veroorzaakt door het programma Economie & Werk. De oorzaak hiervan is het tekort op de algemene bijstand levensonderhoud als gevolg van de verlaging van de Meerjarig Aanvullende Uitkering door het Ministerie van SZW. Daarnaast, als gevolg van de aanhoudende economische recessie, de toename van het beroep op de bijzondere bijstand en de schulddienstverlening. De meeste andere programma's laten een positief financieel beeld zien.

In het Coalitieakkoord 2014-2018 is het volgende opgenomen m.b.t. het verwachte resultaat bij de concernrapportage: 'bij een geprognosticeerd negatief jaarresultaat in de concernrapportage van 1 miljoen euro of meer, maakt het college een voorstel hoe bij te sturen op dit resultaat'. Na het geconstateerde verwachte tekort over het jaar 2014 is direct besloten tot bijsturing.

In onderstaand overzicht zijn de begrote cijfers, de bijsturing en verwachte realisatie over 2014 per programma weergegeven.

Programma (bedragen x € 1.000)	Begroting (primitief	Begroting (actueel)	Eindejaars-verwachting 2014	Saldo (- = nadeel)	Bijsturings-voorstellen	Saldo na bijsturing (- = nadeel)
Economie en werk	25.207	25.185	30.987	-5.802	930	-4.872
Opgroeien en ontwikkelen	44.481	44.302	44.047	255	754	1.009
Wijkontwikkeling, zorg en welzijn	54.569	54.713	54.173	540	754	1.294
Stedelijke ontwikkeling	34.707	35.187	35.176	11	1.114	1.125
Leefomgeving	28.051	27.890	28.070	-180	250	70

Dienstverlening	4.830	4.755	4.755	0	75	75
Bestuur en middelen	-191.845	-192.032	-190.694	-1.338	2.043	705
Totaal	0	0	6.514	-6.514	5.920	-594

Het college heeft in beeld gebracht op welke uitgaven bijgestuurd kan worden Onze inzet is om dit te doen binnen de door de Raad vastgestelde programmabegroting. Dit heeft geleid tot een bijsturing van 5,9 miljoen euro. Ten opzichte van het verwachte nadelige resultaat van 6,5 miljoen euro resteert dan nog een verwacht tekort van circa 0,6 miljoen euro.

Op hoofdlijnen gaat het onder andere om de volgende maatregelen. Een uitgebreidere toelichting is opgenomen in de concernrapportage:

- Bijsturen op werkbudgetten,materiële budgetten en bedrijfsvoering bij diverse programma's:
  Dit betreft een groot aantal posten bij diverse programma's. Zo worden vacatures niet, later of anders ingevuld waardoor ruimte ontstaat. Tevens kan door het uitbreiden van de orderportefeuille en door het vinden van dekking bij projecten het tekort naar verwachting worden teruggedrongen. Daarnaast kan een kostenbesparing worden gerealiseerd in de uitvoering van het arbeidsmarktoffensief.

- Dekking uit reserves:
  Door aanbestedingsvoordelen bij het project revitalisering havengebied en het project Auke Vleerstraat kunnen middelen vrijvallen in de reserve MSI en Mobiliteit. Daarnaast bieden de reserves onderwijshuisvesting, egalisatiereserve Sport, Maatschappelijke Opvang, Incidenteel middelenkader en Landinrichting ruimte om nadelen te dekken.

- Voordelen:
  Er zijn voordelen bij o.a. de individuele voorzieningen, kind- en peuteropvang, gladheidsbestrijding, treasury, en bij de jaarrekeningen van enkele verbonden partijen. Daarnaast is er een voordeel bij de uitvoering van de stadsranden.

Met deze maatregelen en voordelen verwacht het college het tekort met circa 5,9 miljoen euro terug te dringen tot ongeveer 0,6 miljoen euro.

In de bijsturing zijn geen maatregelen opgenomen op het terrein van armoedebeleid. In het licht van het tekort op armoedebeleid bereidt het college wel maatregelen voor die het tekort structureel moeten terugdringen. Een voorstel hiertoe zal na de zomer aan de raad worden voorgelegd. Dit vergt een zorgvuldig politiek debat met de raad. Dat is ook de reden waarom in deze concernrapportage geen bijsturingsmaatregelen op het terrein van armoedebeleid zijn opgenomen.

1.3. Leeswijzer

In de Concernrapportage 2014 rapporteren wij over de uitvoering van de Programmabegroting 2014-2017. In de hoofdstukken 2 t/m 8 vindt u per programma eerst een samenvatting. Vervolgens worden aan de hand van stoplichtenoverzichten de afwijkingen ten aanzien van de politieke speerpunten en het financieel kader toegelicht. Waar afwijkingen vragen om (financieel-) inhoudelijke bijsturing is dat geformuleerd in een beslispunt. Dit betekent dat er geen toelichting is gegeven op de groene stoplichten.

De bijlagen bevatten een overzicht met inhoudelijke beslispunten en bijsturingsmaatregelen (Bijlage 1a en 1b), een overzicht met technische beslispunten (Bijlage 2) en de begrotingswijziging die hoort bij deze Concernrapportage (Bijlage 3):

- De beslispunten in bijlage 1a vergen een raadsbesluit en hebben betrekking op het instellen van reserves, mutaties van reserves en overheveling van budgetten tussen producten of aanpassing van beleid/output.
- De beslispunten in bijlage 1b betreffen een collegebevoegdheid. De raad wordt hierover in kennis gesteld.
- De technische wijzigingen in bijlage 2 *vergen tevens een* raadsbesluit en betreffen wijzigingen in de begroting die voortvloeien uit eerdere besluitvorming van de raad en/of wijzigingen die geen effect hebben op de output maar waarvoor wel de begroting aangepast moet worden.
- De begrotingswijziging in bijlage 3 bevat de financiële effecten op de begroting o.b.v. raadsbesluiten die zijn opgenomen in bijlage 1a en 2.

2. Economie en werk

Wat willen we bereiken		Wat gaan we daarvoor doen			
Versterken van de economische structuur van Enschede en Twente	-->	Dienstverlening aan ondernemers	-->	Lasten	1.284
			-->	Baten	0
		Bedrijfsverzamelgebouwen	-->	Lasten	1.544
			-->	Baten	902
		Versterken economische structuur	-->	Lasten	1.526
			-->	Baten	35
		Projecten economische ontwikkeling	-->	Lasten	523
			-->	Baten	0
Versterken van de innovatiekracht van Enschede en Twente	-->	Innovatie en ondernemerschap	-->	Lasten	576
			-->	Baten	0
Vergroten van de arbeidsmarktparticipatie	-->	Arbeidsmarktparticipatie	-->	Lasten	19.770
			-->	Baten	16.670
		Uitvoering WSW	-->	Lasten	50.278
			-->	Baten	48.282
		Alg bijstand levensonderhoud	-->	Lasten	101.812
			-->	Baten	95.859
		Individuele bijzondere bijstand	-->	Lasten	5.452
			-->	Baten	884
		Bijzondere inkomensvoorziening	-->	Lasten	1.623
			-->	Baten	0
		Schuldhulpverlening	-->	Lasten	2.826
			-->	Baten	900
		Handhaving & opsporing	-->	Lasten	1.992
			-->	Baten	0
Bedrijfsvoering	-->	Resultaat Bedrijfsvoering	-->	Lasten	-168
			-->	Baten	0

Bedragen x 1.000 Euro's

Hoofddoel

Een sociaal en economisch sterk Enschede.

Samenvatting

De effecten van de economische recessie zijn voor Enschede in toenemende mate voelbaar. De werkeloosheid is opgelopen tot boven de 18%. Het aantal mensen in Enschede die afhankelijk zijn van een WWB-uitkering bedraagt momenteel meer dan 6.500. Dit heeft gevolgen op meerdere terreinen. Het beroep op de voorzieningen voor bijzondere bijstand en de stadsbank is inmiddels fors hoger dan de beschikbare budgetten.
In december 2013 heeft het ministerie van SZW ons geïnformeerd over het feit dat we weliswaar in aanmerking komen voor een Meerjarige Aanvullende Uitkering (MAU) ter compensatie van de hoge bijstandsuitgaven over 2013-2015 maar dat de voorwaarden zijn verslechterd. De eigen bijdrage van de gemeente is verhoogd van 2,5% naar 5% van het rijksbudget. Bovendien heeft de gemeente een ontwikkelplan moeten opstellen. In dit plan zijn twaalf maatregelen opgenomen ter beperking van de instroom en stimulering van de uitstroom WWB. Dit ontwikkelplan is nu in uitvoering. De bovengenoemde ontwikkelingen betekenen dat extra personele inzet nodig is terwijl er een krimptaakstelling in de begroting is

opgenomen.
Alle ontwikkelingen tezamen leiden tot een nadeel van 5,8 miljoen euro. Vanuit E&W zullen voorstellen worden gedaan om de tekorten waar mogelijk dit jaar nog te beperken maar ook te zorgen dat het tekort niet doorloopt naar volgende jaren. Deze voorstellen zullen een combinatie zijn van het bezuinigen op materiële uitgaven en het voorbereiden van maatregelen die politieke keuzes vragen.

In de programmabegroting is geconstateerd dat regionale samenwerking in het economisch domein noodzakelijk is. De eerste stappen op weg naar een gezamenlijk economisch beleid en accountmanagement zijn gezet door de kwartiermaker die door de regio is aangesteld. Steeds nadrukkelijker wordt bij deze ontwikkeling ook het regionale arbeidsmarktbeleid betrokken. Het rijk vraagt van de gemeenten in het kader van de participatiewet een gezamenlijke aanpak richting werkgevers en werkzoekenden. Het regionale economische beleid en arbeidsmarktbeleid dienen zo op elkaar aan te sluiten dat de beste keuzes worden gemaakt om de sociaal-economische positie van Twente en daarmee Enschede te versterken.

De komst van de Participatiewet en zeker de veranderingen in de financiële kaders die daarbij horen werpen hun schaduwen vooruit. We hebben de afgelopen jaren met het Enschedese arbeidsmarktbeleid ingezet op een werkwijze waarbij de werkgever op kop staat, maar het is zeer de vraag of we onze inspanningen de komende jaren op hetzelfde niveau voort kunnen zetten. Daarbij speelt de financiering van de huidige Sociale Werkvoorziening (SW) een grote rol. Ten eerste omdat de subsidie voor de SW overgaat naar het Participatiebudget en ten tweede omdat de bijdrage per SW-plaats de komende jaren daalt van € 27.050 (2010) naar € 22.700 (structureel). Die laatste maatregel zorgt bij gelijkblijvende kosten voor een stijgend tekort op de uitvoering SW de komende jaren. In het coalitieakkoord 2014 – 2018 is aangegeven dat deze tekorten binnen 3 jaar zoveel als mogelijk teruggedrongen moeten worden. De coalitie blijft voldoende middelen inzetten voor de continuering van de Enschedese Arbeidsmarktaanpak.

2.1. Voortgang politieke speerpunten

Klik hier voor een uitgebreide beschrijving van de politieke speerpunten zoals opgenomen in de Programmabegroting 2014-2017.

Politiek speerpunt	**Voortgang**
Doelstelling A: Versterken van de economische structuur van Enschede en Twente	
Optimaal, Internationaal Ondernemers klimaat	
• Verzorgen optimaal aanbod werklocaties (in de regio)	
Bestuurlijk projecten	
• Usseler Es • Havengebied • Luchthaven	
Talentontwikkeling beroepsbevolking	
Aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt: • Beroepenoriëntatie naar kansrijke sectoren op de arbeidsmarkt • Juiste kwalificaties voor zelfredzaamheid op de arbeidsmarkt	

• Digi-vaardigheden van de (aankomende) beroepsbevolking vergroten en ICT-innovaties stimuleren het onderwijs • Jong ondernemerschap	
Bereikbare stad	
• Inzetten op verbeteringen/op peil houden bereikbaarheid	
Centrumfunctie Enschede	
• De economische visie op de binnenstad vertalen naar concrete projecten via het actieplan binnenstad.	
Regionale samenwerking	
• Bundeling van de ambtelijke capaciteit op economische zaken in de Netwerkstad	
Doelstelling B: Versterken van de innovatiekracht van Enschede en Twente	
Innovatie in sterke sectoren	
• Aantrekkelijk, inspirerend vestigingsklimaat • Uitvoeren van het actieprogramma Innovatie (Zinnergy) • Uitbouwen van de rol van de gemeente als launching costumer • Doorontwikkeling van het Kennishuis. • PR/Communicatie/Acquisitie • Bestuurlijk project: Kennispark Twente	
Doelstelling C: Vergroten van de arbeidsmarktparticipatie	
Realisatie van duurzame uitstroom van uitkeringsgerechtigden	
Uitvoeringsprogramma Enschedese Arbeidsmarktaanpak 2014	
• Werken: directe plaatsing bij werkgevers gericht op regulier werk 575 personen. • Leren: leer-werkarrangementen BBL/Bol en vakscholing 800 personen. • Meedoen: activering o.a. door plaatsing bij werkgever via klimopbanen 710 personen	
Verstrekking uitkering voor levensonderhoud	
Armoedebeleid	
• Het verstrekken van voorzieningen op het terrein van armoedebeleid. De basis van het armoedebeleid is vastgelegd in de nota "Vertrouwen op solidariteit".	
WSW	
• De uitvoering van de WSW vindt sinds 2013 plaats vanuit de werkgeversbenadering. De inzet voor 2014 is om de begeleiding van gedetacheerde SW medewerkers zoveel mogelijk door de werkgevers plaats te laten vinden.	
Duurzaamheid	

Vanuit het programma Economie & Werk wordt via aan drietal sporen bijgedragen aan de beoogde CO2 reductie van 310 kiloton in 2020. • Energiescans • Uitventen resultaten scans • Marktactivering • Sluiten convenant met bedrijfsleven • Handhaving • Stimuleren biobasedeconomy • Stimuleren/faciliteren opzetten energie corporaties • Continueren inzet gericht op plaatsing windturbines	

▼= loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■= loopt achter, bijsturing mogelijk; ●= conform verwachting; ★= boven verwachting; ○= neutrale wijziging.

Toelichting op afwijkingen:

Usseler Es
Het ontwikkelplan krijgt een update conform de nieuwe kaders en uitgangspunten (inclusief de besluitvorming “Bedrijventerreinenvisie Netwerkstad”). Dit plan zal, inclusief de effecten, in mei worden afgerond. In afwachting van het ontwikkelplan wordt geen kleurcodering toegekend.

Havengebied
Project zoals beschreven in besluit van Gemeenteraad van december 2010 wordt in principe per 31-12-2014 afgesloten. Belangrijkste, grote investeringen in 2014 zijn: onderhoud oevers, aanleg 500 m1 kades en afronding openbare ruimte. Daarnaast wordt gewerkt aan invulling van het regionaal havenbedrijf.

Luchthaven
Voor de luchthaven loopt momenteel een aantal procedures, waaronder het concept Luchthavenbesluit Luchthaven Twente. Hiervoor moet eerst de rijksregelgeving worden aangepast, de staatssecretaris heeft het proces dat daartoe moet leiden ingezet. Dit betekent wel een vertraging. Verder is uit Brussel het signaal gekomen dat er op korte termijn geen uitsluitsel over de vermeende staatssteun verwacht kan worden. Ook hierdoor komt vertraging. ADT heeft aangegeven op grond van deze beide recente ontwikkelingen niet binnen het gestelde tijdskader de opdracht te kunnen uitvoeren. ADT brengt de consequenties daarvan in beeld en verkent daarbij op verzoek van B&W en GS ook andere scenario's.

Regionale samenwerking

We zijn bezig met het intensiveren van de EZ-samenwerking binnen de regio Twente – inzet is dat dit leidt tot betere samenwerking. Vooral effectiever en mogelijk ook in de toekomst efficiënter. Daarbij kan worden gedacht aan bundeling van capaciteit, verbeteren van kennis en vaardigheden, deskundigheidsbevordering, regionale aanspreekpunten etc.

Armoedebeleid: Schulddienstverlening Stadsbank Oost Nederland
Bij de Najaarsnota 2013 hebben we gemeld dat het beroep op de dienstverlening van de Stadsbank Oost Nederland verder toenam. Het toenemend beroep op de

schulddienstverlening zet zich in het eerste kwartaal 2014 verder door. De kostenstijging wordt met name veroorzaakt door een groter beroep op de bewindvoering en de additionele dienstverlening van de Stadsbank Oost Nederland. Zonder heroverweging van het aanbod van de dienstverlening (producten) van de Stadsbank Oost Nederland zal het geprognotiseerde tekort in 2014 700.000 euro zijn.
De toename van de kosten bewindvoering in het kader van de bijzondere bijstand is een landelijk probleem. Om meer zicht te krijgen op de omvang van de problematiek is Stimulansz op verzoek van het ministerie van SZW eind 2013 een landelijk onderzoek gestart onder alle Nederlandse gemeenten. Het resultaat van dit onderzoek, waaraan de gemeente Enschede heeft deelgenomen, wordt rond juli 2014 verwacht. Met ingang van 1 januari 2014 zijn enkele bepalingen van het Burgerlijk Wetboek inzake onderbewindstelling gewijzigd. Met deze wetswijziging wordt, naast de huidige criteria (tijdelijk) geestelijke onvermogen om je financiën te beheren, het criterium "verkwisting" toegevoegd aan de grond voor onder bewindstelling door de rechtbank. De kring van verzoekers van onderbewindstelling wordt hiermee uitgebreid. Tevens is de beloning van de bewindvoerder met ingang van 1-1-2014 verhoogd. Deze wijzigingen zullen de kosten voor bewindvoering nog verder opdrijven.

Armoedebeleid: Bijzondere Bijstand
Momenteel nemen de kosten van bijzondere bijstand voor huurschulden (sterk) toe. Deze stijging heeft mede te maken met de landelijke huurverhoging van medio 2013. Hierdoor nemen de kosten van de bijzondere bijstand voor huurschulden toe. Tevens nemen de kosten van bijzondere bijstand voor bewindvoering – dit is overigens een autonome landelijke ontwikkeling – eveneens in Enschede sterk toe. Zonder heroverweging van het beleid van de bijzondere bijstand is het geprognotiseerde tekort op de bijzondere bijstand eind 2014 360.000 euro.

WSW
Op de instroom SW is een stop, met uitzondering van de instroom in Begeleid Werken. Voor Begeleid Werken wordt tot eind 2014 extra energie gestoken in het plaatsen van medewerkers van de wachtlijst SW.
Voor de SW is de beleidsdoelstelling de overheveling van de begeleiding naar de werkgever. Voor 369 medewerkers is dit ingevuld en voor nog eens 80 medewerkers verwachten wij in 2014 deze vorm van begeleiding in te kunnen zetten.

Continueren inzet gericht op plaats in windturbines
Plaatsing windturbines wordt bemoeilijkt door de hoogbouwregels in verband met de radar(verstoring). Samen met partners (o.a. Raedthuys) wordt gezocht naar nieuwe wegen om wel windmolens te kunnen plaatsen.

Uitvoeren van het actieprogramma Innovatie (Zinnergy)
Het actieprogramma is uitgebreid met de Regio Twente als deelnemer in Zinnergy.

Doorontwikkeling van het Kennishuis
De voortgang van het Kennishuis blijft achter bij ambitie. Door het nieuwe college moet de richting herijkt worden en bij de Raad moet opnieuw krediet worden opgehaald. Op basis van deze uitkomst worden de vervolgstappen bepaald.

Kennispark Twente
Met Stichting Kennispark is in het verleden een overeenkomst gesloten voor een participatiebijdrage. In oktober 2012 is een nieuw convenant afgesloten met de founding fathers van Kennispark waaronder de gemeente Enschede. Het college heeft ingestemd met het uitvoeringsplan 2012-2016, inclusief de afspraken met betrekking tot bekostiging en

bemensing. Het totale effect bedraagt 300.000 euro. De financiële dekking is voor de periode 2014-2016 nog niet geregeld (=risico). In 2014 zal een evaluatie plaatsvinden op het convenant dat nog kan leiden tot wijzigingen van de afspraken.

Uitvoeringsprogramma Enschedese Arbeidsmarktaanpak 2014
Werken en Leren

Strategische opgave	Taakstelling 2014	Taakstelling t/m 1e kwartaal	Realisatie t/m 1e kwartaal	%
Werken	575	144	74	51,5%
Leren	800	200	131	65,5%
Meedoen	710	178	215	121,1%

De taakstelling 2014 is inclusief de taakstelling van het Arbeidsmarktoffensief 2013-2014. De daadwerkelijke personele bezetting van het AMO (waarop de verhoogde taakstelling is berekend) is beduidend minder dan volgens projectplan waardoor het aantal afgeronde diagnoses achterloopt.
Voor de strategisch opgave werken en leren staan voor 2014 nog diverse projecten in de planning. De inzet hierbij is dat de taakstellingen 2014 gehaald worden.

2.2. Stand van zaken moties, amendementen en toezeggingen

Motie 6, reshoring

Met het aannemen van de motie is afgesproken om medio juni 2014 een memo aan de Gemeenteraad aan te bieden met de stand van zaken uitvoering van de motie. Er zijn intussen ondernemers actief benaderd over reshoringsmogelijkheden en (concrete) plannen worden actief ondersteunt door de gemeente.

Toezegging n.a.v. Motie 19, leefbare wijken

Toezegging betrof het binnen vier maanden aanbieden van een stedelijk kader aan de raad t.b.v. een nadere afweging m.b.t. lokale markten. N.a.v. deze toezegging is de raad op 11 maart 2014 per brief geïnformeerd over de stand van zaken van de initiatieven voor de buurtmarktjes in Mekkelholt en Pathmos. De motie is afgehandeld.

2.3. Stoplichtenoverzicht producten

Doelstelling A: Versterken van de economische structuur van Enschede en Twente	Financiële resultaten (prognose 31/12)	Omvang afwijking in € 1.000 (prognose 31/12)	Bijsturing in € 1.000
Dienstverlening aan ondernemers	▼	-84	
Bedrijfsverzamelgebouwen	●		
Versterken economische structuur	▼	-102	20
Projecten economische ontwikkeling	●		600
Totaal afwijking		**- 186**	**620**

▼= tegenvaller; ■ = risico; ●= conform begroting; ★= meevaller; ○= neutrale wijziging.

Doelstelling A: Versterken van de innovatiekracht van Enschede en Twente	Financiële resultaten (prognose 31/12)	Omvang afwijking in € 1.000 (prognose 31/12)	Bijsturing in € 1.000
Innovatie en ondernemerschap	▼	-25	10
Totaal afwijking		**- 25**	**10**

▼= tegenvaller; ■ = risico; ●= conform begroting; ★= meevaller; ○= neutrale wijziging.

Doelstelling A: Vergroten van de arbeidsmarktparticipatie	Financiële resultaten (prognose 31/12)	Omvang afwijking in € 1.000 (prognose 31/12)	Bijsturing in € 1.000
Arbeidsmarktparticipatie	▼	- 448	200
Uitvoering WSW	▼	- 860	100
Educatie en inburgering	●		
Alg bijstand levensonderhoud	▼	- 2.343	
Bijstandsverlening zelfstandigen	●		
Individuele bijzondere bijstand	▼	- 523	
Bijzondere inkomensvoorziening	▼	- 33	
Schuldhulpverlening	▼	- 817	
Handhaving & opsporing	▼	- 491	
Terugvordering en verhaal	●		
Resultaat Bedrijfsvoering	▼	- 76	
Totaal afwijking		**- 5.591**	**300**

▼= tegenvaller; ■ = risico; ●= conform begroting; ★= meevaller; ○= neutrale wijziging.

Toelichting op afwijkingen:

Personeelskosten
Onderstaande afwijkingen zijn conform de huidige kostenverdeelsystematiek verdeeld over de bijbehorende producten binnen het programma Economie en Werk**.**

1. Als gevolg van een krimpende organisatie waarin een reguliere “in-, door- en uitstroom” ontbreekt is het voor de organisatie niet meer mogelijk om de groei van periodiek-effecten voor het personeel binnen de reguliere personele begroting op te vangen. Het personeelskosten budget is bevroren op het niveau van 2011. Het programma Economie en Werk had relatief veel personeel onder in de salarisschaal dat nog doorgroeit in de functieschaal. Per saldo zorgt dit voor een nadeel van 1 miljoen euro. Bij de behandeling van de concernrapportage 2013 is dit probleem door het college erkend als een concern vraagstuk. In de Financiële Foto 2015 zijn hiervoor middelen gereserveerd. Dit geldt niet voor de begroting 2014.
2. Voor het uitvoeren van de 12 maatregelen uit het Ontwikkelplan MAU en de extra inzet bij Handhaving als gevolg van de bestandstoename, is het noodzakelijk om extra personeel in te zetten. De extra inzet betreft handhaving, voorkomen vroegtijdig

schoolverlaten en uitstroom naar werk. Dit in totaal voor een bedrag van 370.000 euro in 2014.
3. Nog niet ingevulde CFO-taakstelling van 550.000 euro. Dit heeft als oorzaak dat wij als gevolg van de bestandsontwikkeling WWB, niet in staat zijn de formatie aan te passen zonder dat de wettelijke termijnen worden overschreden.
4. Daarnaast is sprake van een herplaatsingsrisico vanaf 2015 van ca. 26 fte voor het Arbeidsmarktoffensief en 7 fte binnen de eenheid mobiliteit.

Dienstverlening aan ondernemers.
De afwijking op dit product heeft betrekking op het budget personeelskosten zoals hierboven is toegelicht. Voor het oplossen van het wegvallen van tijdelijke geldstromen en projecten is bij de afdeling Ondernemersloket 4,5 fte en bij de afdeling Strategie en Beleid 0,5 fte komen te vervallen.

Beslispunt EW-01: wij stellen voor
om het tekort op het product Dienstverlening aan ondernemers van 84.000 euro zoveel mogelijk te beperken en het resterende tekort te betrekken bij de Gemeenterekening 2014.

Bedrijfsverzamelgebouwen
Dit product omvat de exploitatie van de Spinnerij en CeeCeeCenter. De bezetting van de Spinnerij in het eerste kwartaal van 2014 is 77%, de financiële bezetting is 52%. Met het incidenteel beschikbare bedrag van 600.000 euro blijft de exploitatie van de Spinnerij naar verwachting binnen de begroting.

Versterken economische structuur
De afwijking op dit product heeft betrekking op het budget personeelskosten zoals hierboven is toegelicht.

Beslispunt EW-02: wij stellen voor
om het tekort op het product Versterken economische structuur van 102.000 euro zoveel mogelijk te beperken en het resterende tekort te betrekken bij de Gemeenterekening 2014.

Bijsturingsvoorstel:
Bijsturing betreft het werkbudget 'versterken economische structuur' voor een totaalbedrag van 20.000 euro. Dit bedrag is als volgt opgebouwd: 20.000 euro voor nieuwe onderzoeks- en adviesvragen college. In het werkbudget is hiervoor 50.000 euro gereserveerd. Voorstel is om dit terug te brengen naar 30.000 euro.

Beslispunt BP-EW-02A (bijsturing): wij stellen voor
om 20.000 euro voordeel op het werkbudget Versterken economische structuur in te zetten als incidentele bijsturingsmaatregel voor 2014 en te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Projecten economische ontwikkeling
Het project revitalisering havengebied wordt eind 2014 afgerond. Dit project wordt voor 1,6 miljoen euro gedekt vanuit de reserve MSI. Inmiddels is bekend dat er een aanbestedingsvoordeel is behaald. Tot het moment van afronding van het project kunnen nog onvoorziene kosten ontstaan. Met inachtneming van dat risico kan de bijdrage vanuit de reserve MSI verlaagd worden met 6 ton van 1,6 miljoen euro naar 1 miljoen euro.

Bijsturingsvoorstel:
Door het verwachte aanbestedingsvoordeel kan vanuit de begrote bijdrage uit de reserve MSI 0,6 miljoen euro ingezet worden als bijsturing voor het verwachte rekeningresultaat 2014.

Beslispunt BP-EW-02B (bijsturing): wij stellen voor
om 600.000 euro van de reserve MSI als incidentele bijsturingsmaatregel vrij te laten vallen en dit te betrekken bij de gemeenterekening 2014. Dit voordeel betreft het aanbestedingsvoordeel binnen het project revitalisering havengebied.

Innovatie en ondernemerschap
De afwijking op dit product heeft betrekking op het budget personeelskosten zoals hierboven is toegelicht.

Beslispunt EW-03: wij stellen voor
om het tekort op het product Innovatie en ondernemerschap van 25.000 euro zoveel mogelijk te beperken en het resterende tekort te betrekken bij de Gemeenterekening 2014.

Bijsturingsvoorstel:
Als gevolg van het opheffen van de Stichting Uitvindplaats in 2013 is het batig saldo van 10.139 euro door de Stichting in april 2014 teruggestort naar de Gemeente Enschede.

Beslispunt BP-EW-03A (bijsturing): wij stellen voor
om deze meevaller op het product Innovatie en Ondernemerschap van 10.139 euro in te zetten als incidentele bijsturingsmaatregel voor 2014 en te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Arbeidsmarktparticipatie
De afwijking op dit product van 448.000 euro betreft een nadeel op het budget personeelskosten zoals hierboven is toegelicht.

Bij deze concernrapportage passen wij de baten en lasten van het Participatiebudget met 600.000 euro neerwaarts aan op basis van het door het Rijk afgegeven subsidiebedrag 2014, te weten 12,2 miljoen euro. Deze verlaging van het budget gaat ten laste van het opgenomen bedrag voor nieuwe initiatieven (700.000 euro) zoals is opgenomen in het uitvoeringsprogramma Enschedese Arbeidsmarkt Aanpak 2014 (EAA). Daarnaast stellen we voor een actualisatie (herordening) van budgetten van het uitvoeringsprogramma EAA door te voeren.

Via de 1e nota van wijziging 2014 zijn de baten en lasten van het product Arbeidsmarktparticipatie verhoogd met een bedrag van 167.080 euro voor de handhaving van de inburgeringsplicht voor mensen die vóór 1 januari 2013 inburgeringsplichtig werden. Via deze concernrapportage 2014 stellen wij voor om deze middelen over 3 jaren te verdelen, dit omdat deze werkzaamheden over meerdere jaren zullen plaatsvinden.

Beslispunt EW-04: wij stellen voor
• om het voor 2014 afgegeven Participatiebudget en het uitvoeringsprogramma E.A.A. te verwerken in de begroting 2014. • om de inburgeringsmiddelen van 111.400 euro in 2014 te doteren aan de nieuw in te stellen reserve handhaving inburgering en in 2015 en 2016 te onttrekken aan deze reserve • om het tekort op het product Arbeidsmarktparticipatie van 448.000 euro zoveel mogelijk te beperken en het resterende tekort te betrekken bij de Gemeenterekening 2014.

Bijsturingsvoorstel:
Als gevolg van een strakke sturing aan de kostenkant bij het product Arbeidsmarktparticipatie kunnen we middelen vrijspelen. Dit heeft vooral betrekking op de uitgaven bij het Arbeidsmarktoffensief. Een deel van de uitgaven voor het Arbeidsmarktoffensief zal begin 2015 uitgegeven worden. De doelstellingen van het project zullen gerealiseerd gaan worden. We ramen de mogelijkheden om een besparing te behalen op 0,2 miljoen euro binnen de mogelijkheden van een rechtmatige inzet van het Participatiebudget.

Beslispunt BP-EW-04A (bijsturing): wij stellen voor
om op het product Arbeidsmarktparticipatie een besparing van 200.000 euro op de kosten van het Arbeidsmarktoffensief in te zetten als bijsturing op het tekort 2014 en te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Uitvoering WSW
Binnen de WSW begroting vormen de SW-Loonkosten en de SW-subsidie de grootste posten. In tegenstelling tot het jaar 2013 zien wij nu dat naar verwachting het totaal van de loonkosten en de subsidie binnen de begroting blijven. De oorzaak hiervan ligt in de uitstroom van duurdere medewerkers.

Binnen dit product verwachten wij een nadeel van 860.000 euro, dit is als volgt opgebouwd:

- Tegenvallende omzet 700.000 euro. Door de huidige marktomstandigheden staan de opdrachten en tarieven nog steeds onder druk.
- Een nadeel op de materiële kosten van 160.000 euro, bestaande uit vervoerskosten en spaarverlof.

Beslispunt EW-05: wij stellen voor
om het tekort op het product uitvoering WSW van 860.000 euro zoveel mogelijk te beperken en het resterende tekort te betrekken bij de Gemeenterekening 2014.

Bijsturingsvoorstel:
Bijsturing betreft de materiële budgetten voor een totaalbedrag van 100.000 euro.We gaan bijsturen op materiële uitgaven waaronder de vervoerskosten en het spaarverlof.

Beslispunt BP-EW-05A (bijsturing): wij stellen voor
om op het product Uitvoering WSW 100.000 euro in te zetten als incidentele bijsturingsmaatregel voor 2014 en te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Algemene bijstand levensonderhoud en MAU
Financieel
Het tekort op het product Algemene bijstand levensonderhoud wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door hogere lasten van WWB-, IOAW-, IOAZ- en BBZ-uitkeringen. De uitkeringslasten overschrijden het BUIG-budget naar verwachting met 2.343.000 euro. Dit tekort wordt veroorzaakt door:

- een hoger eigen risico voor de Meerjarige Aanvullende Uitkering (MAU) van 2,5% naar 5% zijnde 1.875.000 euro.
- hogere personeelskosten als gevolg van de extra benodigde inzet voor het ontwikkelplan MAU, Handhaving en tekort als gevolg van niet gedekte periodieken van in totaal 468.000 euro. Zie toelichting aan het begin.

Aanvraag MAU 2013-2015
Vanwege structurele tekorten op het BUIG-budget is een aanvraag voor een MAU 2013-2015

aangevraagd. Deze aanvraag is door het Ministerie SZW onder voorwaarden toegekend. Het eigen risico van de Gemeente Enschede is voor de periode 2013-2015 gesteld op 5% van het toegekende BUIG-budget. Ten opzichte van de vorige uitkeringsperiode (2009-2012) is het eigen risico met 2,5% gestegen. De gemeente heeft hier tegen bezwaar aangetekend aangezien zij het niet eens met de toekenning onder deze voorwaarden.
Voorwaarde verbonden aan de toekenning MAU is dat het deel van het meerjarig tekort dat niet verklaarbaar is vanwege de vastgestelde verdeelstoornis in de periode 2013-2015 volledig wordt weggewerkt en dat het tekort op het BUIG-budget 2015 niet meer mag bedragen dan 1.692.692 euro.
Daarnaast dient het wegwerken van het hiervoor genoemde tekort te geschieden in lijn met de in het Ontwikkelplan, waarmee de Raad op 11 november 2013 heeft ingestemd, opgenomen jaarlijkse tekortreductiedoelen.

MAU Ontwikkelplan
In het kader van het Ontwikkelplan zijn 12 verbetermaatregelen opgesteld. Deze beogen instroombeperking, uitstroombevordering en meer opbrengsten uit handhaving. De financiële effecten moeten hiervan optellen tot 2.258.000 euro in 2014 en 5.975.977 euro in 2015.
Voor 2014 hebben wij als doelstelling het tekort te beperken tot 5% van het huidige macro budget ad 94,95 miljoen euro.
Op basis van een prognose die gebaseerd is op werkelijke lasten van WWB-, IOAW-, IOAZ- en BBZ-uitkeringen over de periode januari-maart 2014 wordt duidelijk dat de door het Ministerie opgelegde doelstelling, om het tekort in 2015 terug te dringen tot 1.692.692 euro, vrijwel zeker niet alleen kan worden gerealiseerd met de huidige MAU-maatregelen. Er zullen waarschijnlijk extra inspanningen bovenop het huidige Ontwikkelplan noodzakelijk zijn om de bestandsontwikkeling in gunstige zin om te buigen. Deze inzet zal ook extra uitvoeringskosten met zich meebrengen.

MAU maatregelen
De in het kader van het Ontwikkelplan opgestelde verbetermaatregelen worden momenteel ten uitvoer gebracht. Hieronder volgt een eerste stand van zaken:
Instroombeperking:

- Beperking doorstroom WW WWB: er is een eerste bijeenkomst georganiseerd waarvoor 60 WW-ers zijn uitgenodigd met een uiteindelijke opkomst van 14.
- Zoektijd voor iedereen: de maatregel '4 weken zoektijd' is ingevoerd per 01-01-2014. Een eerste evaluatie hiervan zal in de derde week van mei 2014 plaatsvinden.
- Aanpak voortijdig schoolverlaten: er is een consulent claimbeoordeling jongeren aangesteld die op 1 mei 2014 begint.

Uitstroombevordering:

- Arbeidsmarktoffensief: het uitkeringsbestand is versneld in kaart gebracht door het uitvoeren van 2.200 diagnoses, waarvan er per 1 april 2014 circa 900 zijn uitgevoerd.
- Vereenvoudigen aanvraagprocedure tijdelijk werk: per 1 maart is de vereenvoudigde aanvraagprocedure na beëindiging tijdelijk werk ingevoerd en een nieuw ontwikkeld verkort aanvraagformulier in gebruik.
- Vergroten deeltijdwerk: voor werkzoekenden met parttime werk wordt geïnventariseerd of er mogelijkheden zijn voor urenuitbreiding
- Jobcarving en functiecreatie: bij het project Jobcarving/functiecreatie zijn de eerste bedrijven benaderd voor een quickscan.
- Intensiveren werken met loonwaarde: in het kader van een verdere intensivering van het werken met loonwaarde zijn de eerste plaatsingen gerealiseerd.

- Project "Focus Duitsland" : er zijn tot nu toe vanuit de WWB drie plaatsingen bij werkgevers in Duitsland gerealiseerd.

Handhaving:

- Lik op stuk beleid verzuim: in het licht van 'Lik op stuk beleid verzuim' worden werkzoekenden voortaan altijd schriftelijk uitgenodigd zodat bij 'no-show' melding naar Handhaving kan worden gemaakt.
- Gespecialiseerde incassomedewerker: in het kader van meeropbrengsten uit handhaving starten eind april 2 nieuwe incassomedewerkers. Daarnaast worden vanaf nu alle debiteuren die niet (tijdig) hebben betaald telefonisch benaderd.
- Intensiveren themaonderzoeken: in het kader van het intensiveren van themaonderzoeken worden drie onderzoeken extra per jaar uitgevoerd: 'Project vermogen', 'Wijkgerichte Aanpak Wesselerbrink' en 'Project RDW+'.

Momenteel bereiden we een uitgebreide rapportage met betrekking tot het ontwikkelplan voor die aan college en raad zal worden aangeboden.

Risico

Uit de laatste berichten begin april van het CPB in het CEP is bekend geworden dat de ramingen voor de landelijke bijstandsaantallen fors neerwaarts worden bijgesteld. In juni worden nieuwe cijfers over het macrobudget BUIG verstrekt door het ministerie. Op het gemeenteloket wordt aangekondigd dat een verlaging van het budget met 8% zou kunnen optreden. In Enschede kan het dan om een verlaging van circa 7,5 miljoen euro gaan. Dit effect zou in 2014 door een aanvulling van de MAU gecompenseerd kunnen worden.Voor 2015 betekent dit een nog grotere afstand tot het toegestane tekort van 1,629 miljoen euro. Een verlaging van het tekort van de BUIG kan immers alleen gerealiseerd worden indien de bestandsontwikkeling WWB in Enschede gunstiger verloopt dan landelijk.

Beslispunt EW-06: wij stellen voor
om het tekort op het product Algemene Bijstand levensonderhoud van 2.343.000 euro zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de Gemeenterekening 2014.

Individuele Bijzondere Bijstand

De afwijking op dit product heeft voor 163.000 euro betrekking op het budget personeelskosten zoals hierboven is toegelicht.

In 2013 hebben wij zowel bij de Concernrapportage als in de najaarsnota aangegeven dat er een stijging te zien was op het beroep naar producten binnen de bijzondere bijstand. Over de eerste drie maanden van 2014 zien wij dat dit hogere beroep zich onverminderd voortzet. Dit hoger beroep doet zich met name voor op de kosten voor bewindvoering & schuldsaneringen (huren) en de kosten voor opvang en woninginrichting. Voor het jaar 2014 verwachten wij uit te komen op een tekort van 360.000 euro. Om het tekort terug te dringen op het product Individuele Bijzondere Bijstand wordt er op dit moment gewerkt aan besparingsvoorstellen.

Beslispunt EW-07 : wij stellen voor
om het tekort op het product Individuele bijzondere bijstand van 523.000 euro zoveel mogelijk te beperken en het resterende tekort te betrekken bij de Gemeenterekening 2014.

Bijzondere inkomensvoorziening

De afwijking op dit product van 33.000 euro heeft betrekking op het budget personeelskosten

zoals hierboven is toegelicht.

Beslispunt EW-08: wij stellen voor
om het tekort op het product Bijzondere inkomensvoorziening van 33.000 euro zoveel mogelijk te beperken en het resterende tekort te betrekken bij de Gemeenterekening 2014.

Schuldhulpverlening
De afwijking van 817.000 euro op dit product is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- personeelskosten zoals boven toegelicht voor 40.000 euro nadeel
- dienstverlening Stadsbank voor 700.000 euro nadeel
- formulierenbrigade 47.000 euro voordeel
- lagere Rijksbijdrage Gemeentefonds 124.000 euro nadeel

Binnen de schuldhulpverlening zien wij een groter financieel beroep op producten van de Stadsbank Oost Nederland (SON). Met name de kosten voor bewindvoering en het beroep op producten zoals de BBR, Budgethulp en Budgetcoaching in het kader van de Ladder van Zelfredzaamheid (LVZ)zorgen ervoor dat wij naar verwachting ten opzichte van de begroting uitkomen op een tekort van 700.000 euro. Met dit tekort is al rekening gehouden door toevoeging van de middelen uit het gemeentefonds voor dit doel. Op korte termijn zullen er voorstellen worden ingediend om kosten op dit product te verminderen.

Naast de producten die betrekking hebben op schuldhulpverlening verricht de Stadsbank voor ons dit jaar de werkzaamheden van de Formulierenbrigade. De kosten van deze werkzaamheden bedragen voor het jaar 2014 253.000 euro. Dit is 47.000 euro minder dan begroot.

In de begroting 2014 hielden wij rekening met een bijdrage aan het gemeentefonds voor het armoedebeleid van 1,2 miljoen euro. Inmiddels is bekend geworden dat de Rijksbijdrage voor het jaar 2014 voor Enschede 124.000 euro lager uitvalt.

Beslispunt EW-09: wij stellen voor
om het tekort op het product Schuldhulpverlening van 817.000 euro zoveel mogelijk te beperken en het resterende tekort te betrekken bij de Gemeenterekening 2014.

Handhaving & opsporing
De afwijking op dit product van 491.000 euro heeft betrekking op het budget personeelskosten zoals hierboven is toegelicht.

Beslispunt EW-10: wij stellen voor
om het tekort op het product Handhaving & opsporing van 491.000 euro zoveel mogelijk te beperken en het resterende tekort te betrekken bij de Gemeenterekening 2014.

Resultaat bedrijfsvoering
De afwijking op dit product heeft betrekking op restant taakstelling BVV voor 46.000 euro en taakstelling verkoop verlof van 30.000 euro.

Ten behoeve van de aanpak werkprocessen Werk, Inkomen en Zorg is 50.000 euro beschikbaar als bijdrage ten behoeve van het vergroten van de verandercapaciteit van onze

organisatie. Dit betekent dat een aantal medewerkers tijdelijk moeten worden vervangen.

Beslispunt EW-11: wij stellen voor
• om het tekort van 76.000 euro op het product Resultaat Bedrijfsvoering zoveel mogelijk te beperken en het resterende tekort te betrekken bij de gemeenterekening 2014 • om de middelen voor de werkprocessen WIZ van 50.000 euro te onttrekken vanuit de reserve voor Flankerend Beleid.

3. Opgroeien en ontwikkelen

Wat willen we bereiken		Wat gaan we daarvoor doen			
Verhogen van het onderwijs- en opleidingsniveau van de beroepsbevolking	-->	Kind en peuter opvang	-->	Lasten	2.713
			-->	Baten	0
		Onderwijsopbrengsten	-->	Lasten	8.193
			-->	Baten	7.188
		Onderwijsvoorzieningen	-->	Lasten	22.054
			-->	Baten	979
Versterken van de zelfredzaamheid van jongeren en ouders bij de opvoeding	-->	Jeugd en Jongeren	-->	Lasten	3.833
			-->	Baten	0
Bevorderen van een gezonde leefstijl	-->	Maatschappelijke educatie	-->	Lasten	1.759
			-->	Baten	51
		Sport	-->	Lasten	1.567
			-->	Baten	137
		Sportvoorzieningen	-->	Lasten	10.465
			-->	Baten	3.643
		Gezondheidszorg	-->	Lasten	7.258
			-->	Baten	55
Bedrijfsvoering	-->	Resultaat Bedrijfsvoering	-->	Lasten	-45

Bedragen x 1.000 Euro's

Hoofddoel

Elke Enschedeër is in staat om zijn talenten optimaal te ontwikkelen en te benutten en om met zo min mogelijk ondersteuning en zorg een goed perspectief op de arbeidsmarkt te verwerven.

Samenvatting

Het algemene beeld voor het programma Opgroeien en Ontwikkelen is dat we op koers liggen met de voortgang van de politieke speerpunten en de reguliere werkzaamheden.

Het programma Opgroeien en Ontwikkelen verwacht voor 2014 uit te komen op een financieel voordeel van 255.000 euro.
De voordelen ontstaan bij de producten Kind- en peuteropvang (630.000 euro) en Jeugd en Jongeren (75.000 euro) en bij het onderdeel Bedrijfsvoering (250.000 euro). De nadelen komen bij de producten Onderwijsvoorzieningen (300.000 euro) en Sportvoorzieningen (400.000 euro) naar voren.

3.1. Voortgang politieke speerpunten

Klik hier voor een uitgebreide beschrijving van de politieke speerpunten zoals opgenomen in de Programmabegroting 2014-2017.

Politiek speerpunt	Voortgang
Doelstelling A: Verhogen van het onderwijs- en opleidingsniveau van de beroepsbevolking	
Voorschoolse voorzieningen, onderwijs en talentontwikkeling, aansluiting arbeidsmarkt	
• Kindcentra 0-13.	

• VVE: conform de Bestuursafspraken G4-G33 verhogen van de leeropbrengsten • Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt.	
Doelstelling B: Versterken van de zelfredzaamheid van jongeren en ouders bij de opvoeding	
Investeren in jeugd: opvoedondersteuning, preventief jeugdbeleid, opgroeien in een veilige omgeving	
• CJG/transitie jeugdzorg: voorbereiden op de nieuwe gemeentelijke inhoudelijke en financiële opgaven voor de jeugdzorg. • Nulde en eerste lijn: in 2014 inventariseren van de basisvoorzieningen per wijk en analyseren van dit pakket.	🟢
Doelstelling C: Bevorderen van een gezonde leefstijl	
Sportdeelname, gezond en duurzaam leven, respect voor elkaar, vitale sportverenigingen	
• Sport: Uitvoering Actieplan “Vitale sportverenigingen” en doorontwikkeling van het concept. • Sportaccommodaties en zwembaden: onderzoek naar een sportbedrijf.	🟢
Duurzaamheid	
Doelstelling: Verminderen van de CO2-uitstoot • Acties gericht op informeren, stimuleren en faciliteren in Werkgroep Duurzame en Frisse scholen • Afronding onderzoek Financieringsmodel Duurzame en Frisse scholen en realisatie in 2014 • Gebouwbeheersysteem en slimme meters plaatsen op 55 basisscholen • Bijdrage aan gemeentelijke doelstelling een icoonproject realiseren • Ontwikkelen en pilot onderwijsprogramma Mijn Groene School • Betrekken middelbare scholieren bij energiebesparing en duurzaam gedrag • Ontwikkeling bewustwordingstraject met sportverenigingen	🟢

🔻= loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; 🟧 = loopt achter, bijsturing mogelijk; 🟢= conform verwachting; ⭐= boven verwachting; ⚪= neutrale wijziging.

Toelichting:
Zowel de voortgang van de politieke speerpunten als de reguliere werkzaamheden liggen op schema.

3.2. Stand van zaken moties, amendementen en toezeggingen

Voor het programma Opgroeien en Ontwikkelen zijn er geen openstaande moties, amendementen en toezeggingen.

3.3. Stoplichtenoverzicht producten

Doelstelling A: Verhogen van het onderwijs- en opleidingsniveau van de beroepsbevolking	Financiële resultaten (prognose 31/12)	Omvang afwijking in € 1.000 (prognose 31/12)	Bijsturing in € 1.000

Kind- en peuteropvang		630	
Onderwijsopbrengsten			
Onderwijsvoorzieningen		- 300	300
Totaal afwijking		330	300

= tegenvaller; = risico; = conform begroting; = meevaller; = neutrale wijziging.

Doelstelling B: Versterken van de zelfredzaamheid van jongeren en ouders bij de opvoeding	Financiële resultaten (prognose 31/12)	Omvang afwijking in € 1.000 (prognose 31/12)	Bijsturing in € 1.000
Jeugd en jongeren		75	204
Totaal afwijking		75	204

= tegenvaller; = risico; = conform begroting; = meevaller; = neutrale wijziging.

Doelstelling C: Bevorderen van een gezonde leefstijl	Financiële resultaten (prognose 31/12)	Omvang afwijking in € 1.000 (prognose 31/12)	Bijsturing in € 1.000
Maatschappelijke educatie			
Sport			
Sportvoorzieningen		- 400	150
Gezondheidszorg			
Totaal afwijking		- 400	150

= tegenvaller; = risico; = conform begroting; = meevaller; = neutrale wijziging.

Bedrijfsvoering	Financiële resultaten (prognose 31/12)	Omvang afwijking in € 1.000 (prognose 31/12)	Bijsturing in € 1.000
Bedrijfsvoering		250	100
Totaal afwijking		250	100

= tegenvaller; = risico; = conform begroting; = meevaller; = neutrale wijziging.

Toelichting op afwijkingen:

Kind- en peuteropvang
Bij het deelproduct peuterspeelzaalwerk wordt een voordeel van 480.000 euro verwacht. Doordat de belastingdienst nu voor circa 60% van de ouders bijdraagt in de kosten voor een peuterarrangement, leidt dat tot een besparing in de gemeentelijke uitgaven van 480.000 euro.
Daarnaast wordt bij het deelproduct Kinderopvang een voordeel van 150.000 euro verwacht

door lagere uitgaven voor Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie (SMI). Door stringente toetsing bij de aanvang wordt hier minder gebruik van gemaakt.

Beslispunt OO-01: wij stellen voor
om het voordeel van 630.000 euro binnen het product Kind- en peuteropvang te betrekken bij de gemeenterekening van 2014.

Onderwijsvoorzieningen
Door enerzijds het afbouwen van de maatschappelijke vastgoedportefeuille bij het Vastgoedbedrijf en anderzijds besluitvorming bij de stedelijke koers kunnen leegstaande onderwijsgebouwen niet meer worden af gestoten aan hetzij vastgoedbedrijf hetzij grondbedrijf voor maatschappelijke of stedelijke (her-) ontwikkelingsdoeleinden. Dit heeft er toe geleid dat kapitaal- en exploitatielasten van deze panden blijven drukken op de begroting van onderwijshuisvesting en er onvoldoende dekking wordt ‘vrijgespeeld’ voor structurele exploitatie- en kapitaallasten.Gevolg is dat de omvang van met name de uitgaven voor OZB en verzekeringen van schoolgebouwen, zoals ook al in eerdere rapportages is gemeld, leiden tot tekorten bij onderwijshuisvesting. In 2014 gaat het om een verwacht tekort van 300.000 euro. Tot en met 2013 zijn dergelijke exploitatienadelen telkens vereffend door ze te onttrekken aan de reserve(s) van onderwijshuisvesting.

Bijsturingsvoorstel:
De reservepositie onderwijshuisvesting is bedoeld om jaarlijkse schommelingen in de hoogte van de kapitaallasten te egaliseren. De gebruikelijke praktijk van de laatste jaren was om de exploitatienadelen van OZB en verzekeringen te dekken uit deze reservepositie. De reservepositie staat momenteel door meerdere oorzaken (o.a. motie Van Haersma-Buma en afwikkeling financieel arrangement met Het Stedelijk Lyceum) onder druk. Door opnieuw exploitatienadelen te onttrekken neemt de druk verder toe. De reservepositie wordt naar verwachting negatief vanaf 2022.

Beslispunt BP-OO-02A (bijsturing): wij stellen voor
om het exploitatienadeel binnen het product Onderwijsvoorzieningen van 300.000 euro in 2014 zoveel mogelijk terug te dringen en het restant bij het opstellen van de gemeenterekening 2014 te onttrekken aan de egalisatiereserve binnen Onderwijshuisvesting.

Jeugd en jongeren
Binnen dit product wordt een voordeel van tenminste 75.000 euro verwacht doordat de activiteiten van de Tukker niet meer worden voortgezet.

Beslispunt OO-03: wij stellen voor
om het voordeel van 75.000 euro binnen het product Jeugd en Jongeren te betrekken bij de gemeenterekening van 2014.

De Provincie Overijssel is met de toekenningsbeschikking van 10 april 2014 akkoord gegaan met de subsidieaanvraag van de gemeente Enschede voor 'Experimenteermiddelen Transitie Jeugdzorg' van 800.000 euro. De experimenteermiddelen zijn met name bedoeld om de knelpunten rond de groepen verstandelijk beperkte jongeren en jongeren in de verlengde jeugdzorg in de transitie jeugdzorg te verhelpen en om vroegtijdige ondersteuning in de wijk te realiseren. Nu kan deze provinciale subsidie in 2014 besteed worden. Dit vraagt om een aanpassing van de begroting. Voor een bedrag van 800.000 euro worden zowel de baten als de lasten van het product Jeugd en Jongeren in de begroting opgehoogd (per saldo budgetneutraal).

Beslispunt OO-04: wij stellen voor
om zowel de baten als de lasten van het product Jeugd en Jongeren met een bedrag van 800.000 euro op te hogen voor de provinciale 'Experimenteermiddelen Transitie Jeugdzorg'.

Bijsturingsvoorstel:
Via de meicirculaire 2014 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de invoering van de jeugdzorg in 2014. Met deze toekenning was nog geen rekening gehouden. We stellen daarom voor om deze extra middelen in te zetten als bijsturing in 2014.

Beslispunt OO-04A: wij stellen voor
om het verwachte voordeel van 204.000 euro binnen het product Jeugd en Jongeren in 2014 in te zetten als bijsturingsmaatregel en te betrekken bij de gemeenterekening 2014. Het betreft de toekenning van middelen voor invoering van de jeugdzorg waar geen rekening mee was gehouden.

Sportvoorzieningen en wijkaccommodaties
Bij de gemeentelijke accommodaties op gebied van sport en maatschappelijk vastgoed (EMV) zijn verschillende ontwikkelingen gaande die een negatieve invloed hebben op het resultaat. Voor wat betreft de wijkcentra is er sprake van sterk teruglopende huuropbrengsten met name op het gebied van kantoorruimte vanwege het terugtrekken van Alifa uit de centra. Weliswaar zijn de exploitatiekosten teruggebracht maar blijft een nadelig effect op het resultaat van 250.000 euro.

Beslispunt OO-05: wij stellen voor
om het nadeel van 250.000 euro binnen het product Sportvoorzieningen (wijkcentra) zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening van 2014.

Bij Sportaccommodaties is met name sprake van stijging van energiekosten en onderhoudskosten. Door maatregelen (afstoten van accommodaties, overdragen van werkzaamheden aan verenigingen en energiebesparende maatregelen) is het nadeel beperkt tot 150.000 euro.

Bijsturingsvoorstel:
De egalisatiereserve Sport is bedoeld om jaarlijkse schommelingen in de hoogte van de kapitaallasten van sportaccommodaties te egaliseren. Deze reserve biedt incidenteel echter nog ruimte voor vereffening van tekorten op energie- en onderhoudslasten.

Beslispunt BP-OO-5A (bijsturing): wij stellen voor
om het tekort binnen het product Sportvoorzieningen voor 150.000 euro in 2014 zoveel mogelijk terug te dringen en het restant bij het opstellen van de gemeenterekening 2014 te onttrekken aan de egalisatiereserve Sport.

Gezondheidszorg
Bij het deelproduct Jeugdgezondheidszorg zijn in de jaarrekening van 2013 de restantmiddelen voor Opvoed- en opgroeiondersteuning/Centra voor Jeugd en Gezin aan de reserve WMO toegevoegd. Voor het WMO onderdeel is hiervoor een meerjarenbegroting 2012-2015 opgesteld.
Deze onderbesteding van middelen blijven op deze manier beschikbaar voor de geplande bestedingsperiode. We stellen nu voor om 504.000 euro uit de WMO reserve te onttrekken om deze in 2014 in te kunnen zetten voor Opvoed- en opgroeiondersteuning/Centra voor

Jeugd en Gezin conform de meerjarenbegroting 2012-2015.

Beslispunt OO-06: wij stellen voor
de besteding van de restantmiddelen voor een bedrag van 504.000 euro in 2014 toe te voegen aan het deelproduct Jeugdgezondheidszorg en dit bedrag te onttrekken aan de reserve WMO.

Bedrijfsvoering
De bedrijfsvoering leidt tot een verwacht voordeel van 250.000 euro op de personeelsbudgetten. Met name door het (nog) niet invullen van een aantal vacatures ontstaat dit voordeel.

Beslispunt OO-07: wij stellen voor
om het voordeel van 250.000 euro binnen het product Bedrijfsvoering te betrekken bij de gemeenterekening van 2014.

Bijsturingsvoorstel:
De dekking van de projectleider van het verzelfstandigingstraject Sportbedrijf Enschede kan binnen het programma anders worden ingevuld. Hierdoor ontstaat incidenteel een extra voordeel van 100.000 euro.

Beslispunt BP-OO-7A (bijsturing): wij stellen voor
om het extra voordeel binnen het product Bedrijfsvoering van 100.000 euro te betrekken bij gemeenterekening 2014.

4. Wijkontwikkeling, zorg en welzijn

Wat willen we bereiken		Wat gaan we daarvoor doen			
Burgers wonen in leefbare en veilige wijken en dorpen en leveren daar een bijdrage aan.	-->	Stadsdeelsgewijs werken	-->	Lasten	3.865
			-->	Baten	285
		Welzijn	-->	Lasten	5.044
			-->	Baten	0
Burgers zijn zoveel en zo lang mogelijk zelfredzaam.	-->	Maatschappelijke ondersteuning	-->	Lasten	2.869
			-->	Baten	300
		Frontlijnsturing	-->	Lasten	4.079
			-->	Baten	62
		Individuele voorzieningen	-->	Lasten	31.153
			-->	Baten	2.942
		Opvang en zorg kwetsbare burgers	-->	Lasten	12.655
			-->	Baten	683
Bedrijfsvoering	-->	Resultaat Bedrijfsvoering	-->	Lasten	-81

Bedragen x 1.000 Euro's

Hoofddoelen

- Burgers meer aan zet in hun eigen leefomgeving
- Meer zeggenschap
- Investeren in de samenleving
- Vertrouwen in de (integraal werkende) professional
- Vertrouwen in de burger, in de professional, in onze partners

Samenvatting

De uitvoering van het programma Wijkontwikkeling, Zorg en Welzijn ligt op koers. De invoering van de Jeugdwet en de WMO2015 nadert. Op 1 januari 2015 vallen de uitvoering van de Jeugdzorg en een aanzienlijk deel van de huidige AWBZ onder verantwoordelijkheid van de gemeente. Het Jaar 2014 staat dan ook in het teken van het verder vormgeven, afronden van de decentralisatie van de begeleiding AWBZ en de transitie Jeugdzorg.

Er wordt een voordelig resultaat verwacht van 0,4 miljoen euro. Er is een voordelig resultaat op het product Individuele voorzieningen van 1,6 miljoen euro. Hierbij is de structurele bezuiniging op de individuele voorzieningen van 1,3 miljoen euro, de bijdrage aan het gemeentelijk tekort 2014 van 0,8 miljoen euro en de incidentele Rijkskorting van 90mln, aandeel Enschede 0,8 miljoen euro volledig gerealiseerd. Ook is rekening gehouden met de incidentele gemeentelijke korting van 0,5 miljoen euro. Nadelen worden verwacht bij het product Stadsdeelgewijs Werken (150.000 euro), Maatschappelijke ondersteuning (150.000 euro) en het product Opvang, Zorg kwetsbare burgers (760.000 euro).

4.1. Voortgang politieke speerpunten

Klik hier voor een uitgebreide beschrijving van de politieke speerpunten zoals opgenomen in de Programmabegroting 2014-2017.

Politiek speerpunt	Voortgang
Decentralisaties	

Door nieuwe verantwoordelijkheden is het noodzakelijk een nieuw stelsel in te richten. In 2014 zetten we ons in om een nieuw stelsel te ontwikkelen dat toekomstbestendig is. Belangrijke voornemens als voorbereiding op 2015: • De vorming van één stedelijk loket; • Schaalverkleining van de huidige wijkteams en verbreding van de ondersteuning; • Verkennend onderzoek in het kader van de sturing, toegang en bekostiging van de zorg. • Onderzoek naar de verschillende vormen van activering en begeleiding (dagbesteding). • Onderzoek naar meting van resultaten van de maatschappelijke ondersteuning.	
Enschede: Doen! In de Enschede: Doen! wijken wordt essentieel voorbereidingswerk gedaan voor onze stadsbrede aanpak van de decentralisaties. Er is veel ruimte binnen de kaders die reeds zijn vastgesteld. Dit richt zich vooral op: • Nieuwe allianties aangaan met werkgevers, verenigingen, scholen, burgers, gericht op versterking burgerkracht. • Efficiënter maken van de afstemmingsstructuur in de wijk. • Met aanbieders verder verkennen en uitwerken van de mogelijkheid van het aanbieden van integrale wijkdiensten op basis van populatiefinanciering. • Het samen verder ontwikkelen van een adequaat systeem van resultaatmeting.	
Doelstelling A: Burgers wonen in leefbare en veilige wijken en dorpen en leveren daar een bijdrage aan	
Bevorderen burgerparticipatie door wijkbudgetten (en stadsdeelbegroting)	
• Het versterken van burgerbetrokkenheid en burgerinitiatieven.	
Doorontwikkeling stadsdeelgewijs werken	
Integrale Dienstverlening voor een nieuw uitvoeringstelsel voor werk, ondersteuning, zorg en opvoeden: • Starten met uitgebreide wijkteams operationeel in drie Enschede: Doen! Wijken: • Het aangaan van nieuwe allianties. • Verbindingen aangaan met de bredere wijkteams en op het efficiënt uitwerken van de afstemmingstructuur.	
Actieve en leefbare wijken	
• Via het parapluconcept van ‘Jij maakt de buurt’ inzet om bewoners zelf (nog) meer aan zet te krijgen.	
Doelstelling B: Burgers zijn zoveel en zo lang mogelijk zelfredzaam.	
Terugdringen professionele zorg (zorg op maat, betaalbaar en bereikbaar)	
• Uitvoeren Motie Welzijn in nieuw perspectief • Huishoudelijke hulp: in 2014 met de ervaringen uit de pilots en op basis	

van de nieuwe wmo-wetgeving een nieuw wmo-stelsel ontwikkelen. • Vervoer; er wordt ingezet op het ontwikkelen van meer algemene vervoersvoorzieningen. • Wonen; de woningcorporaties bieden woningen gelabeld aan. Burgers kunnen hierdoor zonder professionele ondersteuning verhuizen naar een rollator- of rolstoelgeschikte woning. • Handhaving; ervaring opdoen met handhaving. We sluiten aan bij de systematiek van de WWB.	
Integrale maatschappelijke ondersteuning	

• Wijkteams wijkcoaches; de basis voor het nieuw in te richten stelsel is integrale maatschappelijke ondersteuning op de terreinen werk, ondersteuning, zorg en opvoeding:
  • Huidige wijkteams door ontwikkelen.
  • Starten met een schaalverkleining van de huidige wijkteams.
• Bemoeizorg*;* een complex van overlast gevende problemen die de leefbaarheid in buurten en wijken direct beïnvloeden tegen gaan.
• Opvang en zorg kwetsbare burgers; (structureel) met ingang van 2015 130.000 euro bezuinigen op het beschikbare budget. De 130.000 euro taakstellend te zoeken binnen de activiteiten van Tactus.
	🟢

Bestuurlijke projecten	
• Velve-Lindenhof • Wesselerbrink Noord, Het Bijvank/Het Lang • Stroinkslanden-Zuid	🟢 🟢 🟢
Duurzaamheid	
• Energiegebruik en duurzaamheidseisen worden als voorwaarde in overeenkomsten opgenomen. • Verkenning van de mogelijkheden om zorginstellingen te faciliteren op het vlak van duurzaamheid. • Stimulering door bewustwordingsprojecten. • Gezamenlijke opgave met de programma's Stedelijke Ontwikkeling en Leefomgeving. • Stimuleren van de oprichting van buurtenergiebedrijven. • Gezamenlijke opgave met het programma Economie & Werk. Het maken van matches in de vraag van maatschappelijke organisaties en het aanbod van bedrijven	🟢

🔻= loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; 🟧 = loopt achter, bijsturing mogelijk; 🟢= conform verwachting; ⭐= boven verwachting; ⚪= neutrale wijziging.

Toelichting op afwijkingen:

Niet van toepassing.

4.2. Stand van zaken moties, amendementen en toezeggingen

Toezegging n.a.v. Motie 15, wijkaccommodaties

Toezegging betreft het vóór de programmabegroting 2015-2018 met de raad delen welke accommodaties zij van plan is af te stoten en waar in deze wijken activiteiten plaats kunnen vinden. Momenteel wordt onderzocht welke accommodaties kunnen worden afgestoten en welke oplossingen mogelijk zijn voor de activiteiten die nu plaatsvinden in de wijkaccommodaties.

Motie 4, wijkbudgetten/initiatiefkracht

De Raad heeft aangegeven de korting op het budget initiatiefkracht wijkbudgetten (ad. 260.000 euro) niet te accepteren; daarmee ontstaat een tekort in de meerjarenbegroting. Het is meegenomen als knelpunt in de financiele foto; het budget kan worden aangepast bij de programmabegroting 2015. Na verwerking in de programmabegroting is de motie afgehandeld.

Motie, monitoring gevolgen bezuinigingen voor chronisch zieken en gehandicapten

De beantwoording van deze motie volgt bij uitwerking van de maatwerkvoorziening inkomensonersteuning.

Openstaande aandachtspunten en toezeggingen stedelijke commissie:

Logeerhuizen: De wethouder brengt de Enschedese situatie in beeld, onderzoekt wat dit betekent voor de gemeente en informeert de raad hierover. Wordt meegenomen in de nota mantelzorg. De inventarisatie loopt. Termijn: 2e kwartaal 2014.

Visie Meedoen naar vermogen - Passend onderwijs: De wethouder zal de raad informeren wanneer er zich nieuwe ontwikkelingen voordoen op het raakvlak tussen 'Passend onderwijs'en jeugdzorg (o.a. doelgroepen, plannen, mensen die tussen wal en schip dreigen te raken). Is permanent aandachtspunt. Termijn: Medio 2014.

Samenwerken aan Jeugdzorg: De commissie heeft verzocht over het concept beleidsplan te beschikken zodra dat gereed is. Dit concept beleidsplan volgt in het randprogramma van de nieuwe raad. Planning definitief beleidsplan: Behandeling in stedelijke commissie op 19 mei 2014 en raad op 26 mei 2014. Een en ander is afhankelijk van voortgang en inplanning door de nieuwe raad.

4.3. Stoplichtenoverzicht producten

Doelstelling A: Burgers wonen in leefbare en veilige wijken en dorpen en leveren daar een bijdrage aan	Financiële resultaten (prognose 31/12)	Omvang afwijking in € 1.000 (prognose 31/12)	Bijsturing in € 1.000
Stadsdeelgewijs werken	▼	-150	
Welzijn	●		
Totaal afwijking		-150	0

▼= tegenvaller; ■ = risico; ●= conform begroting; ★= meevaller; ○= neutrale wijziging.

Doelstelling B: Burgers zijn zoveel en zo lang mogelijk zelfredzaam.	Financiële resultaten (prognose 31/12)	Omvang afwijking in € 1.000 (prognose 31/12)	Bijsturing in € 1.000
Maatschappelijke ondersteuning	▼	-150	354
Frontlijnsturing	●		
Individuele voorziening	★	+1.600	+100
Opvang, zorg en kwetsbare groepen	▼	-760	+300
Totaal afwijking		+690	+754

▼= tegenvaller; ■ = risico; ●= conform begroting; ★= meevaller; ○= neutrale wijziging.

Toelichting op afwijkingen:

Stadsdeelgewijs werken

Bijdrage E&W Wijkbudgetten

Bij de Kadernota 2013-2016 hebben we een voorstel gedaan om het niveau van de wijkbudgetten te handhaven op 1,4 miljoen euro. Om het niveau te continueren moest 225.000 euro in 2013, 460.000 euro in 2014 en vanaf 2015 510.000 euro gevonden worden. Uiteindelijk heeft de Raad besloten om de bijdrage SO (100.000 euro) niet toe te voegen. Bij de najaarsnotitie 2013 is het saldo van de wijkbudgetten dan ook verlaagd naar 1,3 miljoen euro.

Om het niveau van de wijkbudgetten te handhaven op 1,3 miljoen wordt ook uitgegaan van een bijdrage vanuit het Participatiebudget ad 150.000 euro. Gelet op de meerjarenprognose van het p-budget is het hoogst onzeker dat deze bijdrage er komt in 2014 ev.

Beslispunt WZW-01: wij stellen voor
om het verwachte nadeel van 150.000 euro binnen het product Stadsdeelgewijs Werken zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Reserve wijkbudgetten

De reserve wijkbudgetten, gevormd naar aanleiding van het raadsbesluit “Wijkbudgetten” in 2011, wordt gevoed door middelen waarvan besloten is dat deze besteed mogen/moeten worden door bewoners. De besteding van de middelen loopt niet synchroon met een begrotingsjaar. De Raad heeft besloten om eventuele onderuitputtingen te doteren in een reserve. Het restant budget kan dan na het betreffende begrotingsjaar worden besteed (en onttrokken aan de reserve).

Beslispunt WZW-02: wij stellen voor
om de niet bestede middelen wijkbudget 2013, 625.000 euro, in 2014 te onttrekken aan de reserve wijkbudgetten en conform bestaande systematiek en techniek toe te voegen aan het product Stadsdeelgewijs werken.

Maatschappelijke ondersteuning

Thuisadministratie (150.000 euro)

Het project Thuisadministratie richt zich op inwoners van Enschede die, al dan niet tijdelijk, niet in staat zijn zelf de administratie te verrichten die nodig is om niet in financiële problemen

te komen en die daarvoor niet op een sociaal netwerk kunnen terugvallen. Naast deze preventieve taak blijkt het project ook te worden benut om de voorbereidingen te treffen om in aanmerking te kunnen komen voor schuldhulpverlening. Het project wordt uitgevoerd door Alifa in samenwerking met Humanitas. De te verwachten kosten ad 150.000 euro worden zoals aangegeven in het B&W-besluit d.d. 27 januari 2014 gedekt binnen het verwachte positieve programmaresultaat.

Beslispunt WZW-03: wij stellen voor
om het nadeel van 150.000 euro binnen het product Maatschappelijke ondersteuning zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening 2014

Bijsturingsvoorstel:
Enschede ontvangt als pilotgemeente via de Meicirculaire middelen voor Gezonde Wijken. Dit geeft overlap met al beschikbare projectmiddelen Gezond Meedoen. Als deze middelen met zekerheid overkomen, stellen we voor deze in te zetten als incidentele bijsturing voor 2014. Dit onder voorwaarde at het (technische) bestemmingsvoorstel "convenant meedoen" dat onderdeel uitmaakt van de gemeenterekening 2013 door de raad wordt overgenomen.

Beslispunt BP-WZW-03A (bijsturing): wij stellen voor
om het verwachte voordeel van 354.000 euro binnen het product Maatschappelijke ondersteuning te betrekken bij de gemeenterekening 2014. Het betreft middelen vanuit de Meicirculaire die overlappen met de projectmiddelen Gezond Meedoen.

Individuele voorzieningen
Op basis van de eerste managementinformatie wordt een voordelig resultaat verwacht van 1,6 miljoen euro. Hierbij is rekening gehouden met de gemeentelijke taakstelling van 1,3 miljoen euro, de bijdrage aan het gemeentelijk tekort 2014 van 0,8 miljoen euro, de incidentele Rijkskorting van 90 miljoen euro, aandeel Enschede 0,8 miljoen euro en is rekening gehouden met de incidentele gemeentelijke korting van 0,5 miljoen euro. De voordelen ontstaan op vrijwel het gehele terrein van de individuele voorzieningen, zowel bij de Hulp bij het Huishouden (HH) als bij de verstrekkingen. Het in deze rapportage aangegeven voordeel van 1,6 miljoen euro is gebaseerd op de meest actuele informatie. In de Najaarsnotitie zal een herziene prognose worden opgenomen. Mocht er voor die tijd al zicht zijn op grote afwijkingen van dit verwachte resultaat, dan zal uw Raad middels een early-warning brief eerder worden geïnformeerd.
In 2014 moet extra inspanning worden verricht om bestaande cliënten (PGB) te herindiceren en moet extra inzet worden gepleegd op verschillende beleidsterreinen ter voorbereiding op de transities/decentralisaties. In het resultaat is rekening gehouden met deze kosten.

Buurtbemiddeling (20.000 euro)
De gemeenteraad heeft het college van B&W opgedragen om buurtbemiddeling op te zetten in Enschede en daarbij actief contact te zoeken met woningcorporaties voor concrete invulling en financiering. Woningcorporaties Ons Huis en Domijn hebben samen met de gemeente gewerkt aan een pilot voor Enschede. Eerst zal ervaring worden opgedaan in stadsdeel Oost. Het project duurt 3 jaar en start in 2014 met het werven en opleiden van vrijwilligers. Vanaf het tweede kwartaal zullen naar verwachting buurtbemiddelaars kunnen worden ingezet. De totale kosten voor een periode van 3 jaar, inclusief de éénmalige opstartkosten bedragen 162.000 euro. Met Ons Huis en Domijn is afgesproken om de kosten te delen, waarbij Domijn en gemeente elk 37,5% bijdragen en Ons Huis 25%. Dat betekent een jaarlijkse last voor de gemeente van 20.200 euro. Deze kosten in 2014 te dekken uit het te verwachten voordeel op het product Individuele voorzieningen.

Beslispunt WZW-04: wij stellen voor
om het voordeel van 1,6 miljoen euro binnen het product Individuele Voorzieningen te betrekken bij de gemeenterekening 2014

Bijsturingsvoorstel:
Binnen het programma WZW ontstaat door het vertrek van medewerkers vacatureruimte. Door waar mogelijk vacatures niet, later of anders in te vullen ontstaat eenmalig budgettaire ruimte in de bedrijfsvoering in 2014. Taakstellend deze ruimte te bepalen op 100.000 euro.

Beslispunt BP-WZW-04A (bijsturing): wij stellen voor
om het voordeel op bedrijfsvoering binnen het product Individuele voorzieningen ad 100.000 euro te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Opvang, zorg en kwetsbare groepen
Winternoodnachtopvang (70.000 euro)
Naar aanleiding van het overlijden van een inwoner van Enschede is de winternoodnachtopvang vanaf 10 december elke nacht open geweest tot 25 februari ongeacht de temperatuur. Deze verruiming van de openingstijden heeft niet alleen geleid tot een toename van het aantal bezoekers, maar ook tot een meer ingewikkelde problematiek van bezoekers. Tactus heeft hierdoor extra personeel moeten inzetten (onder andere een medisch verpleegkundige). De extra kosten worden geschat op 70.000 euro en worden gedekt, zoals aangegeven in het B&W-besluit van 14 januari 2014, binnen het verwachte positieve programmaresultaat.

Beslispunt WZW-05: wij stellen voor
om het nadeel van 70.000 euro voor winternoodnachtopvang binnen het product Opvang, zorg kwetsbare groepen zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening 2014

Onderzoek handelwijze particuliere huiseigenaren t.o.v. huurders kwetsbare posities (20.000 euro)
Naar aanleiding van het overlijden van een inwoner van Enschede aan de Molenstraat is besloten een onderzoek in te stellen naar de handelwijze van particuliere huiseigenaren ten opzicht van huurders die zich in een kwetsbare positie bevinden. Dit onderzoek wordt verricht door onderzoeksbureau Intraval. De verwachte kosten worden geschat op 20.000 euro. Dekking wordt gevonden binnen het verwachte positieve programmaresultaat WZW, zoals ook in het. B&W-besluit van 14 januari 2014 is aangegeven.

Beslispunt WZW-06: wij stellen voor
om het nadeel van 20.000 euro voor een onderzoek naar de handelwijze van particuliere huiseigenaren binnen het product Opvang, zorg kwetsbare groepen zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Wooncomplexen Tactus "Van Opvang naar Wonen" (550.000 euro)
Door het wegvallen van ZZP indicaties en het veranderen van de productieafspraak met Tactus (omzetten van een aantal (13) all-inclusive ZZP's in een 'volledig pakket thuis') is de financiering van de afgelopen jaren gerealiseerde wooncomplexen in het kader van het project 'van opvang naar wonen' in gevaar gekomen. Cliënten van Tactus die juist door dit all-inclusive pakket stabiel en veilig kunnen wonen zonder overlast voor de omgeving, dreigen nu weer zelf verantwoordelijk te worden voor de betaling van huur en vaste lasten. Dat ze dat niet kunnen is precies de reden waarom ze in aanmerking kwamen voor huisvesting met een

all-inclusive pakket onder verantwoordelijkheid van Tactus. Door de omzetting van all-inclusive naar een volledig pakket thuis, ontstaat bij de financiering van deze wooncomplexen een tekort van 550.000 euro. Dit is in de ogen van de Gemeente Enschede en Tactus een ongewenste situatie. Wij zijn in gesprek met het zorgkantoor met als inzet de genomen maatregel in 2014 terug te draaien.

Vanaf 2015 worden de centrumgemeenten (waaronder Enschede) verantwoordelijk voor deze vorm van beschermd wonen (mensen met een GGZ-C indicatie). Het hiermee gepaard gaande budget (peiljaar 2013) wordt ongekort overgeheveld. Dat biedt ons de mogelijkheid deze wooncomplexen voor deze zwaardere doelgroep met de oude financiering te handhaven. Het is daarom niet wenselijk dat delen hiervan in 2014 omgezet worden. Mochten de onderhandelingen met het zorgkantoor niet het gewenste effect hebben dan zal een beroep worden gedaan op de resterende middelen wmo (o.a. bedoeld voor het wegvallen van zzp's) voor een bedrag van 550.000 euro.

Beslispunt WZW-07: wij stellen voor
om het nadeel van maximaal 550.000 euro voor huisvesting aan de Molenstraat 74 binnen het product Opvang zorg kwetsbare groepen zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Snuifstraat (120.000 euro)
Na het betrekken van de Leliestraat/Minkmaatstraat door het Leger des Heils is het pand aan de Snuifstraat leeg komen te staan. Zolang er geen gezamenlijk (met LdH) oplossing is voor het pand is de gemeente verantwoordelijk voor de financiële verplichtingen (huur). Voor 2014 wordt dekking gevonden binnen het verwachte positieve programmaresultaat.

Beslispunt WZW-08: wij stellen voor
om het nadeel van 120.000 euro voor leegstand van het pand aan de Snuifstraat binnen het product Opvang zorg kwetsbare groepen zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening 2014

<u>Bijsturingsvoorstel:</u>
De reserve Maatschappelijk Opvang en Verslavingszorg (MO) bedraagt momenteel ruim 400.000 euro. De reserve is bedoeld om jaarlijkse fluctuaties in maatschappelijke opvang en verslavingszorg op te vangen. Door het scherper aan de wind zeilen ten aanzien van het afdekken van acute risico's binnen de maatschappelijke opvang is het mogelijk een bedrag van 300.000 te onttrekken aan deze reserve. Dit met de aantekening dat deze onttrekking alleen mogelijk is door het tekort bij Tactus af te dekken uit de lopende exploitatie, cf deze Concernrapportage.

Beslispunt BP-WZW-08A (bijsturing): wij stellen voor
om binnen het product Maatschappelijke Opvang en Verslavingszorg een bedrag van 300.000 euro te onttrekken aan de reserve MO.

5. Stedelijke ontwikkeling

Wat willen we bereiken		Wat gaan we daarvoor doen			
Vergroten van de duurzame ruimtelijke kwaliteit van de stad / Stimuleren van de beleefbaarheid van de stad	-->	Ruimtelijke Ontwikkeling	-->	Lasten	5.907
			-->	Baten	151
		Bestemmingsplannen	-->	Lasten	1.100
			-->	Baten	0
		053STAD (Binnenstad/Roombeek)	-->	Lasten	5.605
			-->	Baten	5.605
		Grondbedrijf	-->	Lasten	21.025
			-->	Baten	20.578
		Locatieontwikkeling	-->	Lasten	9.237
			-->	Baten	4.738
Vergroten bekendheid en verbeteren imago van de stad	-->	Cultuur	-->	Lasten	18.555
			-->	Baten	177
		Evenementen en Citymarketing	-->	Lasten	3.093
			-->	Baten	0
Tenminste op peil houden van de bereikbaarheid van de economische centra van de stad	-->	Verkeersinfrastructuur en beleid	-->	Lasten	9.528
			-->	Baten	2.181
		Parkeerbeheer	-->	Lasten	8.981
			-->	Baten	9.156
Bedrijfsvoering	-->	Stelpost Stedelijke Ontwikkeling	-->	Lasten	-5
			-->	Baten	0
		Resultaat Bedrijfsvoering	-->	Lasten	-5

Bedragen x 1.000 Euro's

Hoofddoel

Versterken van Enschede als dé stad van het Oosten.

Samenvatting

Financieel
Het programma Stedelijke Ontwikkeling verwacht een neutraal resultaat voor bijsturing. Enerzijds ontstaat een nadeel op de bedrijfsvoering van 0,89 miljoen euro. Dit wordt veroorzaakt door een aantal bovenformatieven in het programma, een lagere productiviteit door bijvoorbeeld ziekte, een tekort aan dekking uit de projecten en onvoldoende dekking van de overhead. Ook is er een nadeel van 50.000 euro als gevolg van het extra inkopen van busuren voor de Parkeer en Reisvoorziening (P+R) door extra koopzondagen. Anderzijds is er een voordeel van 1 miljoen euro door meevallers in de uitvoering van de stadsrandzone.

Verkopen
Er lijkt weer wat beweging te komen in de vastgoedmarkt. Dit blijkt uit de toegenomen interesse in de (woningbouw)kavels ten opzichte van het 2013. In het eerste kwartaal zijn al 14 kavels verkocht.

Nieuwe initiatieven
Nu meer aan de markt wordt gelaten en gebiedsontwikkeling meer een organisch verloop kent, is het steeds moeilijker om van tevoren in te schatten hoe de beschikbare middelen ingezet moeten worden. Enerzijds zijn we nog bezig met het omzetten van bestaande

plannen en anderzijds wordt meegewerkt aan nieuwe kansrijke initiatieven. Dit geeft een druk op de beschikbare middelen en capaciteit en vraagt om het maken van keuzes tussen die initiatieven. Gaan we meer inzet plegen op de kavelverkoop? Moet de subsidieregeling voor het actieprogramma binnenstad worden verlengd? En moeten we meer middelen en capaciteit vrijmaken voor initiatieven in de binnenstad?

5.1. Voortgang politieke speerpunten

Klik hier voor een uitgebreide beschrijving van de politieke speerpunten zoals opgenomen in de Programmabegroting 2014-2017.

Politiek speerpunt	Voortgang
Doelstelling A: Vergroten van de duurzame ruimtelijke kwaliteit van de stad	
Aantrekkelijke woonwijken/Toekomstig ruimtegebrek	
• Actualiseren structuurvisie.	■
Duurzame Ruimte/Aantrekkelijke Woonwijken	
• Versterken van de Centrumfunctie en het vergroten van de aantrekkingskracht van Enschede.	●
• Actieprogramma Binnenstad: werkgelegenheid in de binnenstad uitbouwen en de fysieke uitstraling van het stadshart verbeteren.	★
• De komende jaren investeren in voorzieningen in de schil rondom de kern van de binnenstad.	●
• Samen met de corporaties werken aan verduurzaming van de woningvoorraad.	●
• Samen met het programma Economie en Werk en in samenwerking met de partners een leegstandsaanpak voor kantoorgebouwen ontwikkelen.	●
• Doorontwikkelen en beheren van de monitor voor wonen en werken.	●
Herstructurering en verbetering woonwijken/aantrekkelijke woonwijken	
• Samen met de Netwerksteden en de Provincie nieuwe financieringsstrategieën voor herstructurering vormen.	■
Structurele maatregelen om tot een duurzaam grondbedrijf te komen	
• Werken aan verdere regionale samenwerking op het gebied van grondzaken.	●
• Verbeteren van de kavelverkoop: creëren van nieuwe instrumenten en verbeteren van bestaande processen.	●
Bestuurlijke projecten Deze projecten leveren ook een bijdrage aan doelstellingen B, C en D.	
• Stadsweide voor Kennis, Technologie en Zorg (KTZ)	■

• De Spoorzone	
• Boswinkel Oost	
• Eschmarke	
Doelstelling B: Stimuleren van de beleefbaarheid van de stad	
Duurzame ruimte	
• Door de stadsbouwmeester meer in het voortraject mee te denken en te adviseren werken we efficiënter en bereiken meer kwaliteit.	
Bestuurlijke projecten	
• Project Stadsranden	
Doelstelling C: Vergroten bekendheid en verbeteren imago van de stad	
Cultuur, musea en muziek dragen het vestigingsklimaat	
• Implementatie Cultuureducatie met Kwaliteit. • Regionale afstemming van het bovenlokale cultuuraanbod en de marketing daarvan. • Voorbereiden bezuinigingen 2015. • Intensivering van de samenwerking van de culturele voorzieningen met andere partners in de binnenstad.	
Enschede, Stad van Nu	
• We intensiveren de regionale samenwerking om schaalvoordelen te bereiken.	
Doelstelling D: Tenminste op peil houden van de bereikbaarheid van de economische centra van de stad	
Bereikbare stad/ goede bereikbaarheid en doorstroming	
Bestuurlijk project	
• Auke Vleerstraat	
Duurzaamheid	
Wij willen een bijdrage leveren van 56% aan de beoogde CO2 reductie van 310 kiloton in 2020. • Medewerking aan Advies- en verkooporganisatie Maatschappelijke Investeringsopgaven (MIO) • Uitbouwen energieloket • Deelname in Nationaal Energiebesparingsfonds • Intensivering samenwerking met provincie • Campagne toepassing Zonnekaart en samenwerking bedrijfsleven • Detailonderzoek gevolgen windturbines luchthaven Twente • Toepassen innovatieve duurzame gebiedsontwikkeling • Uitvoeren fietsvisie, mobiliteits-management en bevorderen modal split	

= loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

Toelichting op afwijkingen:

Structuurvisie
De structuurvisie is later in het jaar gepland en zal in 2015 worden voorgelegd aan de raad. De reden hiervoor is dat we Enschede 2030 eerst verder willen uitwerken zodat we dit kunnen mee kunnen nemen in de structuurvisie.

Actieprogramma binnenstad
Voor particuliere initiatieven in de binnenstad is een budget beschikbaar binnen het actieprogramma binnenstad. Er is veel belangstelling voor een bijdrage. Als alle ontvangen verzoeken worden gehonoreerd is het budget nagenoeg op. Wij denken dit te continueren met de middelen voor de pilot spontane binnenstad (uitwerking ontwikkelagenda netwerkstad). De keerzijde is dat door de veelheid aan initiatieven de druk op het personeelsbudget toeneemt. De begrote middelen zijn uitgeput. Vanuit het belang van de ontwikkeling van de binnenstad is aanvulling van de middelen gewenst.

Financieringsstrategieën op herstructurering
Dit is een gemeente overstijgend vraagstuk en wordt daarom met de netwerksteden en de provincie gezamenlijk opgepakt. Dit gebeurt in het kader van het werkprogramma van de ontwikkelagenda. De planning hiervan is recentelijk gemaakt en wordt in mei bestuurlijk (via het Bestuurlijk Overleg Ontwikkelagenda (BOOA)) vastgesteld. Daarna wordt hier mee aan de slag gegaan. De verwachting is dat dit niet in 2014 wordt afgerond.

Stadsweide

- Het ophalen van het krediet (Algemene reserve 600.000 euro) voor de Van Galenstraat is bestuurlijk uitgesteld. De Provincie heeft 1 miljoen euro toegezegd, maar de gemeente moet 600.000 euro bijdragen als cofinanciering. De planontwikkeling moet op korte termijn starten om de herinrichting van de Van Galenstraat in september 2015 af te kunnen ronden bij de oplevering van de nieuwbouw Saxion.
- Planontwikkeling de Kroon verloopt trager dan verwacht omdat de inspanningen vanuit de markt nog beperkt zijn.
- De voortgang van het Kennishuis verloopt niet conform planning omdat ook hier nog weinig activiteit is vanuit de markt.Om die reden wordt vanuit de gemeente ook een nieuwe scope op de ontwikkeling van het gebied gemaakt.
- De voortgang van de Ledeboerstraat wordt nadelig beïnvloed door het ontbreken van middelen voor de kosten van het verleggen van kabels en leidingen door het aanpassen van de rooilijn.

Eschmarke
Voor het deelproject Leuriks Oost is door de Raad van State (RvS) op het bestemmingsplan een ‘tussenvonnis met herstelmogelijkheid’ afgegeven. De ingediende beroepen zijn niet gegrond verklaard, maar de RvS draagt de gemeente op om op een aantal onderdelen een nadere onderbouwing aan te leveren. Door de uitspraak van de RvS is sprake van vertraging voor het project en een nadelig rente-effect. Mogelijke oplossingen moeten nog worden afgewogen.

Auke Vleerstraat
Fase 2A van de Auke Vleerstraat is nagenoeg afgerond. Op dit deel van de Auke Vleerstraat

is sprake van een verwacht financieel voordeel, dat na eindafrekening van de (mogelijke terug te betalen) subsidies, definitief kan worden bepaald. Fase 3B is gedeeltelijk in uitvoering en de aanbestedingsprocedure is gestart. Op basis van de eerste ramingen is de verwachting dat de aanbesteding hoger zal uitvallen dan begroot. Deze mogelijke financiële tegenvaller kan worden gecompenseerd met het verwachte restant voordeel van fase 2a.

Reguliere werkzaamheden

Meerjaren Perspectief Grondbedrijf (MPG)
Bij het bestek voor het woonrijp maken van het gebied rondom het Gezondheidshoes aan de van Deinselaan (grondexploitatie Sport en Leisure) is gebleken dat er sprake is van problemen met wateroverlast. De extra kosten die hiermee gepaard gaan bedragen ongeveer 75.000 euro ten opzichte van de grondexploitatie 2014.

Locatieontwikkeling
Er is sprake van een toenemende druk om met projecten te starten waarvoor de dekking nog niet geregeld is (o.a.actieprogramma binnenstad en de moskee). We zien dat het huidige budget niet toereikend is voor nieuwe initiatieven. Alle middelen zijn al belegd in lopende initiatieven. Een deel van de gemaakte kosten kan op het moment dat een overeenkomst wordt gesloten verhaald worden, maar dit lukt niet altijd volledig.

Uitwerking Stedelijke Koers
Er vinden gesprekken plaats met de ontwikkelaar van Twekkelerveld over het reduceren van programma binnen die gebiedsontwikkeling.

5.2. Stand van zaken moties, amendementen en toezeggingen

Niet van toepassing.

5.3. Stoplichtenoverzicht producten

Doelstellingen A en B: Vergroten van de duurzame ruimtelijke kwaliteit van de stad en Stimuleren van de beleefbaarheid van de stad	Financiële resultaten (prognose 31/12)	Omvang afwijking in € 1.000 (prognose 31/12)	Bijsturing in € 1.000
Ruimtelijke ontwikkeling	⭐	1.000	150
Bestemmingsplannen	🟢		
053STAD (Binnenstad/Roombeek)	🟢		
Grondbedrijf	🟢		
Locatieontwikkeling	🟧		
Totaal afwijking		1.000	150

▼= tegenvaller; 🟧 = risico; 🟢= conform begroting; ⭐= meevaller; ⚪= neutrale wijziging.

Doelstelling C: Vergroten bekendheid en verbeteren imago van de stad	Financiële resultaten (prognose 31/12)	Omvang afwijking in € 1.000 (prognose	Bijsturing in € 1.000

		31/12)	
Cultuur			
Evenementen en Citymarketing			
Totaal afwijking		0	0

= tegenvaller; = risico; = conform begroting; = meevaller; = neutrale wijziging.

Doelstelling D: Tenminste op peil houden van de bereikbaarheid van de economische centra van de stad	Financiële resultaten (prognose 31/12)	Omvang afwijking in € 1.000 (prognose 31/12)	Bijsturing in € 1.000
Verkeersinfrastructuur en beleid		-50	525
Parkeerbeheer			
Totaal afwijking		-50	525

= tegenvaller; = risico; = conform begroting; = meevaller; = neutrale wijziging.

	Financiële resultaten (prognose 31/12)	Omvang afwijking in € 1000 (prognose 31/12)	Bijsturing in € 1.000
Bedrijfsvoering Stedelijke ontwikkeling		-939	439
Totaal afwijking		-939	439

= tegenvaller; = risico; = conform begroting; = meevaller; = neutrale wijziging.

Toelichting op afwijkingen:

Ruimtelijke ontwikkeling
Er is minder geld besteed aan de uitvoering van de stadsranden dan vooraf begroot, onder andere door meer gebruik te maken van gemeentelijke gronden (minder verwervingen) en samenwerking met de regio Twente (voordeel in de uitvoering). Omdat wel binnen de geldende randvoorwaarden de volledige subsidie is ontvangen, is er een voordeel gerealiseerd van 1.000.000 euro.

Beslispunt SO-01: wij stellen voor
Om het verwachte voordeel van 1 miljoen euro binnen het product Ruimtelijke ontwikkeling te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Bijsturingsvoorstel:
Binnen de reserve landinrichting ontstaat er een ruimte van 150.000 euro. O.a. doordat het project fietspaden nagenoeg is afgerond. We stellen voor om deze ruimte vanuit de reserve in te zetten als bijsturing in 2014.

Beslispunt SO-01A (bijsturing): wij stellen voor
om het verwachte voordeel van 150.000 binnen het product Ruimtelijke ontwikkeling in te zetten als bijsturing voor 2014 en te betrekken bij de gemeenterekening 2014. Het betreft de ontstane ruimte binnen de reserve landinrichting.

Locatieontwikkeling
Er is sprake van een toenemende druk om met projecten te starten, waarvoor de dekking nog niet geregeld is (onder andere het actieprogramma binnenstad en de moskee).

Verkeersinfrastructuur en beleid
Er ontstaat een nadeel van 50.000 euro binnen dit product. Dit is het gevolg de inkoop van extra busdiensten voor de Parkeren en Reisvoorziening (P+R) regeling door extra koopzondagen.

Beslispunt SO-02: wij stellen voor
Om het verwachte nadeel van 50.000 euro binnen het product Verkeersinfrastructuur en beleid zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening.

Bijsturingsvoorstellen:
Minder bussen op koopzondagen
Voor 2014 is besloten tot extra koopzondagen. Als gevolg hiervan zijn extra busritten nodig van en naar de P+R. Er kan gekozen worden voor een zondag dienstregeling. Daarmee wordt 25.000 euro bespaard. Dit zou wel kunnen leiden tot een verminderde dienstverlening en wellicht ontevreden burgers (langer wachten) en winkeliers (minder service).

Beslispunt BP-SO-02A (bijsturing): wij stellen voor
om 25.000 euro bij te sturen op het eindproduct infrastructuur en beleid door op koopzondagen minder bussen te laten rijden van en naar de P+R. Dit te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Aanbestedingsvoordeel project Aukevleerstraat
Wij stellen voor om 0,5 miljoen euro te onttrekken aan de reserve mobiliteit. Het project Aukevleerstraat kent een aantal mee en tegenvallers in de kosten. Als gevolg van een gunstige uitkomst van de aanbesteding zal het project in totaal een voordelige uitkomst kennen. Dit leidt op termijn tot een voordeel in de reserve mobiliteit als gevolg van lagere kapitaallasten. Bij dit besluit past de kanttekening dat door de bezuinigingen van de afgelopen jaren, de nieuw opgenomen structurele bezuiniging van 0,2 miljoen euro en de extra wensen in het coalitieakkoord de reserve eerder is uitgeput. De flexibiliteit om in te spelen op toekomstige ontwikkelingen wordt daarmee verder beperkt.

Beslispunt BP-SO-02B (bijsturing): wij stellen voor
om binnen het product infrastructuur en beleid 0,5 miljoen euro te onttrekken aan de reserve mobiliteit en dit te betrekken bij de gemeenterekening 2014. Dit voordeel is het gevolg van een verwachte voordelige uitkomst van het project Aukevleerstraat.

Bedrijfsvoering
Het verwachte nadeel van 939.000 euro wordt veroorzaakt doordat voor een aantal afdelingen de orderportefeuille op dit moment nog onvoldoende is om alle kosten van de medewerkers door te kunnen belasten. Ook is sprake van een aantal medewerkers die bovenformatief zijn. Verder is een deel van de overhead nog niet gedekt doordat er minder werkzaamheden voor derden verricht worden of werkzaamheden voor derden verricht worden voor een lager tarief.
In de financiële foto is al aangekondigd om te onderzoeken of een deel van de kosten van de projectorganisatie op een andere manier (AD) gefinancierd kan worden is samenhang met een andere opzet van de projectorganisatie. (flexibeler maar met vaste kernformatie).

Bijsturingsvoorstel:
Er worden extra inspanningen verricht om de orderportefeuille sluitend te krijgen. Door een

uitbreiding van deze orderportefeuille en het aanvullend organiseren van dekking voor projecten stellen we voor om het negatieve resultaat op de bedrijfsvoering terug te brengen van 939.000 euro naar 500.000 euro.

Beslispunt BP-SO-3A (bijsturing): wij stellen voor
om het verwachte nadeel van 939.000 euro op de bedrijfsvoering binnen Stedelijke ontwikkeling met 439.000 euro bij te sturen door een uitbreiding van de orderportefeuille en het organiseren van dekking voor projecten en dit te betrekken bij de gemeenterekening 2014. En het restant van 500.000 euro te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

6. Leefomgeving

Wat willen we bereiken		Wat gaan we daarvoor doen			
Het in stand houden van de fysieke kwaliteit van de woon- en leefomgeving	-->	Begraafplaatsen	-->	Lasten	1.212
			-->	Baten	418
		Beheer wegen	-->	Lasten	9.127
			-->	Baten	488
		Gladheidsbestrijding	-->	Lasten	923
			-->	Baten	0
		Havens & Markten	-->	Lasten	2.097
			-->	Baten	655
		Stadsdeelbeheer	-->	Lasten	13.078
			-->	Baten	1.376
		Vergunningen Leefomgeving	-->	Lasten	3.349
			-->	Baten	2.843
		Afvalstoffen	-->	Lasten	18.868
			-->	Baten	18.655
		Openbare verlichting	-->	Lasten	1.769
			-->	Baten	0
		Riolering	-->	Lasten	11.914
			-->	Baten	11.447
		Beleid Leefomgeving	-->	Lasten	2.012
			-->	Baten	801
		Handhaving Bouwwerken en Bedrijven	-->	Lasten	1.753
			-->	Baten	151
		Handhaving Openbare Ruimte	-->	Lasten	1.518
			-->	Baten	835
Bedrijfsvoering	-->	Resultaat Bedrijfsvoering	-->	Lasten	-156
			-->	Baten	0

Bedragen x 1.000 Euro's

Hoofddoel

‘Leefomgeving, het visitekaartje van Enschede’

Samenvatting

Het programma Leefomgeving ligt grotendeels op koers met de planning en begroting voor 2014. We hebben enkele meevallers, tegenvallers en zien binnen één product enkele risico’s. Wij verwijzen u naar § 7.3 voor nadere achtergrondinformatie.

Financieel gezien kunnen we drie meevallers melden:

1. Door bij te sturen op de uitgaven van begraven is een (vooralsnog) incidenteel voordeel van 90.000 euro behaald.
2. Door de erg zachte winter begin 2014 was de noodzaak van gladheidsbestrijding gering. Bij een "normale" winter eind 2014 is het verwachte voordeel 180.000 euro.
3. Bij Beleid Uitvoering en Milieu is er een voordeel 50.000 euro, door het combineren van reguliere werkzaamheden met incidenteel gesubsidieerde werkzaamheden.

De tegenvallers bevinden zich onder meer op het gebied van:

1. Vergunningverlening: de legesinkomsten zullen naar verwachting in 2014 niet verder teruglopen en er zijn effiencymaatregelen genomen. Het tekort blijft hierdoor waarschijnlijk beperkt tot 200.000 euro.
2. Stadsdeelbeheer: dit product kent een tegenvaller en heeft te maken met risico's. Door de aanpassing van de marktkasten op het van Heekplein is er een tekort van 300.000 euro.

De volgende zaken worden als risico gezien:

- Problemen met de waterhuishouding op het Lonneker Erf. Dit zal leiden tot maatregelen waarvan de kosten nog niet inzichtelijk zijn.
- Financiering van de structurele kosten per 2015 als gevolg van het stopzetten van het gebruik van Roundup (400.000 euro).
- Gezien de krimp vanwege de taakstelling op openbare ruimte worden tijdelijke (loondispensatie)contracten niet door Onderhoud Enschede verlengd of in vaste contracten omgezet. Hiermee komen gemeentebrede doelen op het gebied van arbeidsmarkttoeleiding onder druk te staan.

6.1. Voortgang politieke speerpunten

Klik hier voor een uitgebreide beschrijving van de politieke speerpunten zoals opgenomen in de Programmabegroting 2014-2017.

Politiek speerpunt	Voortgang
Doelstelling A: Het in stand houden van de fysieke kwaliteit van de woon- en leefomgeving	
Onderhouden van de stad in samenwerking met burgers en instellingen	
Bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte vanuit stadsdeelbeheer vindt een verschuiving plaats naar risico gestuurd beheer: • Opstellen, door ontwikkelen en bijstellen (light) wijkbeheerplannen met partners en bewoners. • Ervaringen uit de Maatschappelijke investeringsopgave Openbare Ruimte (MIO OR) bestendigen in reguliere werkzaamheden. • Samen met partners blijven zoeken naar mogelijkheden om het beheer van de openbare ruimte efficiënter en slimmer uit te voeren	
Aanvullende activiteiten gericht op het vergroten van de kwaliteit van de leefomgeving: • Uitvoeren van het project upgrading Boekelo • Voorbereiding aanleg Stadsbeek.	
Inzetten van arbeidsmarkttoeleiding bij het beheren en onderhouden van de openbare ruimte	
• Grote bijdrage blijven leveren aan "Werkgever op Kop": het grootste deel van de formatie zijn medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt. • Vanuit het leerwerken voor hoveniers en stratenmakers mensen laten doorstromen naar een reguliere functie, eventueel bij een externe partner. • Bij het opstellen van scenario's voor de ontwikkeling van OE, de	

succesvolle bijdrage van OE aan de arbeidsmarkttoeleiding maximaal continueren.	
Begraafplaatsen	
• Taakstelling realiseren door het verloop in de formatie niet meer in te vullen en te versoberen in de inrichting van de parken. • Onderzoek doen naar verdere besparingsmogelijkheden.	
Afval	
• Herijking van de textielinzameling en kringloopbedrijvigheid; • Verbetering van de structuur van de afvalbrengpunten. • Aan het eind van het tweede kwartaal van 2014 de huis-aan-huis plasticinzameling evalueren.	
Regionalisering	
• De netwerk-samenwerkingsovereenkomst met de ingenieursbureaus van de steden van Netwerkstad Twente voortzetten en gezamenlijk projecten uitvoeren.	
Vergunningverlening	
• Als gevolg van de economische crisis het structurele tekort terugbrengen. O.a. via afronding van het lean / efficiënt maken van het proces van vergunningverlening. • Maatregelen invoeren voor het afschaffen van enkele vergunningen dan wel meer kostendekkend maken van de leges.	
Doelstelling B: Verminderen van de CO2-uitstoot in de hele stad in 2020 met 30% t.o.v. 1990 (programmaoverstijgende doelstelling)	
Duurzaamheid	
Acties zijn gericht op informeren, stimuleren en faciliteren: • Aanvragers bouwvergunning en kavelkopers aan de voorkant beter informeren over mogelijkheden duurzaam (ver)bouwen • Faciliteren van een gemeentelijk- of buurtenergieproject • Verder door ontwikkelen van duurzaam wagenpark • Vraag naar zonne-energie aanwakkeren en bundelen ten behoeve van collectieve inkoopacties • Participatie in provinciaal project “asbestdaken vervangen door duurzame daken” • Continuering project energiescans MKB en duurzaamheid bij branches • In vergunningverlening en handhavingstrajecten is energiebesparing een punt van aandacht • Voortgaande inzet op verdere verhoging afval -scheidingspercentage • Energiepotentieel van gemeentelijke biomassastromen in beeld brengen, bijdrage aan duurzame energieopwekking bepalen en optimaal benutten • Verdere optimalisatie van hergebruik grond en materialen in projecten in de openbare ruimte	

▼= loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ●= conform verwachting; ★= boven verwachting; ○= neutrale wijziging.

Toelichting op afwijkingen:

Inzetten van arbeidsmarkttoeleiding bij het beheren en onderhouden van de openbare ruimte
Onderhoud Enschede (OE) sorteert voor op de naderende krimp vanwege de komende bezuinigen vanuit het traject 'Veranderen en bezuinigen in de openbare ruimte' door af te bouwen in doelgroepinzet. Hiermee komen gemeentebrede doelen op het gebied van arbeidsmarkttoeleiding onder druk te staan. Zie ook § 7.3, risico's bij Stadsdeelbeheer.

Begraafplaatsen
- In 2014 is er sprake van een incidentele besparing door op uitgaven aan diverse posten bij te sturen, zie ook § 7.3.
- Er heeft onderzoek plaatsgevonden naar de mogelijkheden voor de structurele bevordering van de kostendekkendheid. Dit is echter nog niet bestuurlijk voorgelegd.

Vergunningverlening
Gedurende 2013 en 2014 zijn de verschillende werkprocessen binnen het vergunningsverleningsproces geoptimaliseerd, lean gemaakt. De meeste maatregelen zullen in 2014 gerealiseerd worden, met een kleine uitloop naar begin 2015.

Reguliere werkzaamheden

Stadsdeelbeheer
De "Kaders voor het beheer en onderhoud van het openbare groen 2014 – 2018" zijn eind 2013 vastgesteld. Hiermee is vooruitgelopen op de planning, die voorzag in vaststelling in het eerste kwartaal van 2014.

6.2. Stand van zaken moties, amendementen en toezeggingen

Motie 11, stoppen met gif

Naar aanleiding van de aangenomen motie "Stoppen met gif" is het gebruik van Roundup begin 2014 stopgezet. Uw Raad is hierover per brief geïnformeerd. Er wordt nog gezocht naar structurele dekking vanaf 2015 van de meerkosten van alternatieve bestrijdingsmiddelen.

Motie 13, gladheidsbestrijding

Vanuit de Keuzenota en de Programmabegroting 2014-2017 ligt er een taakstelling om vanaf 2015 structureel 200.000 euro op gladheidbestrijding te bezuinigen. Aan uw Raad is aangegeven dat wij de invulling van de bezuiniging samen met Twente Milieu zoeken. Momenteel wordt gekeken naar efficiencyslagen en andere werkmethoden. In het derde kwartaal 2014 zal een nieuw beleidsplan aan de Raad worden voorgelegd, waarbij ook wordt ingegaan op de invulling van de taakstelling.

6.3. Stoplichtenoverzicht producten

Doelstelling A: Het in stand houden van de fysieke	Financiële	Omvang	

kwaliteit van de woon- en leefomgeving	resultaten (prognose 31/12)	afwijking in € 1.000 (prognose 31/12)	Bijsturing in € 1.000
Begraafplaatsen	★	90	
Beheer wegen	●		
Gladheidsbestrijding	★	180	
Markten en havens	●		
Stadsdeelbeheer	▼ ■	-300	
Afvalstoffen	●		
Openbare verlichting	●		
Riolering	●		
Vergunningen leefomgeving	▼	-200	
Beleid leefomgeving	★	50	
Handhaving bouwwerken en bedrijven	●		
Handhaving openbare ruimte	●		
Totaal afwijking		-180	250*

▼= tegenvaller; ■ = risico; ●= conform begroting; ★= meevaller; ○= neutrale wijziging.
* betreft meerdere producten

Doelstelling B: Verminderen van de CO2-uitstoot in de hele stad in 2020 met 30% t.o.v. 1990	Financiële resultaten (prognose 31/12)	Omvang afwijking in € 1.000 (prognose 31/12)	Bijsturing in € 1.000
Duurzaamheid	●		
Totaal afwijking		0	0

▼= tegenvaller; ■ = risico; ●= conform begroting; ★= meevaller; ○= neutrale wijziging.

Toelichting op afwijkingen:

Begraafplaatsen
In 2014 is er sprake van een incidentele besparing van 90.000 euro door op uitgaven aan diverse posten bij te sturen (hoofdzakelijk op uitbestede werkzaamheden, onderhoud, plant- en pootgoed).

Beslispunt LO-01: wij stellen voor
om het verwachte voordeel van 90.000 euro binnen het product Begraafplaatsen te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Gladheidsbestrijding
Door de erg zachte winter begin 2014 zijn er zeer weinig gladheidsbestrijdingsactiviteiten verricht. Indien er eind 2014 een "normale" winter is, is er een te verwachten voordeel van

180.000 euro.

Beslispunt LO-02: wij stellen voor
om het verwachte voordeel van 180.000 euro binnen het product Gladheidsbestrijding te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Stadsdeelbeheer
Door de aanpassing van de marktkasten op het van Heekplein is er een tekort van 300.000 euro (in eerste instantie gefinancierd vanuit de rioolreserve). Hier moet gemeentebreed nog alternatieve dekking voor worden gevonden, conform de brief aan de Raad d.d. 18 maart 2014.

Beslispunt LO-03: wij stellen voor
om het verwachte nadeel van 300.000 euro binnen het Product Stadsdeelbeheer zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening 2014 en ten laste te brengen van de algemene middelen.

Risico's:

- Op het Lonneker Erf zijn er problemen met de waterhuishouding naar aanleiding van de nieuwbouw. Het gebied waar de nieuwe woningen staan is opgehoogd. Aan de randen van het gebied leidt dit tot wateroverlast omdat het water naar de lager gelegen percelen stroomt. Daarnaast is er een wadi gerealiseerd die niet goed functioneert. Dit alles leidt tot optrekkend vocht in de muren van woningen en wateroverlast in kelders en kruipruimten. De oplossingen zullen waarschijnlijk zowel in openbaar gebied als op particuliere terreinen (bijvoorbeeld drainage in de tuin) gevonden moeten worden. Begin mei worden de oplossingsrichtingen van het onderzoeksbureau voor het oplossen van de waterproblematiek op het Lonneker Erf besproken. Dit zal leiden tot maatregelen waarvan de kosten nog niet inzichtelijk zijn.
- In het voorstel voor het stoppen met het gebruik van Round Up en over te gaan tot alternatieve onkruidbestrijding op verharding, is opgenomen dat de dekking in 2014 wordt betrokken bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat. Dit betekent dat de dekking van de structurele kosten van 400.000 euro vanaf 2015 nog moet worden geregeld.
- Onderhoud Enschede (OE) sorteert voor op de naderende krimp vanwege de komende bezuinigen vanuit het traject veranderen en bezuinigen in de openbare ruimte door af te bouwen in doelgroepinzet. Dit betekent onder meer dat tijdelijke (loondispensatie)contracten niet worden verlengd of in vaste contracten worden omgezet. Naar evenredigheid trekken we ook minder Klimoppers aan. Deze krimp komt bovenop de afbouw van mensen in het kader van de bezuiningstaakstelling die gerelateerd is aan de verzelfstandiging van Onderhoud Enschede. Hiermee komen gemeentebrede doelen op het gebied van arbeidsmarkttoeleiding onder druk te staan.

Vergunningen
Het eindproduct Vergunningen zal op hoofdlijnen een vergelijkbaar resultaat laten zien als in 2013. Aan de opbrengstenkant zullen de legesinkomsten naar verwachting in 2014 niet verder teruglopen. Aan de kostenkant zijn verschillende effiencymaatregelen genomen om zo met minder personeel toch de productie op peil te kunnen houden. Aannemelijk is dat daardoor het tekort tot 200.000 euro beperkt kan blijven. Uiteraard is dit een inschatting van

de ontwikkeling van de regionale economie.

Beslispunt LO-04: wij stellen voor
om het verwachte nadeel van 200.000 euro binnen het product Vergunningen leefomgeving zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Beleid leefomgeving
Gemeenten in de stedelijke agglomeraties in Nederland, de provincies en het Rijk hebben vanuit de EU-richtlijn Omgevingslawaai de verplichting gekregen om inzicht te geven in de geluidshinder binnen hun gemeente. Enschede heeft dit samen met de gemeenten Hengelo en Almelo opgepakt. Door in de uitwerking een aantal incidenteel gesubsidieerde werkzaamheden te combineren met reguliere werkzaamheden wordt in 2014 een voordeel van 50.000 euro behaald.

Beslispunt LO-05: wij stellen voor
om het verwachte voordeel van 50.000 euro binnen het product Beleid leefomgeving te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Bijsturingsvoorstel:
Door het opnemen van een taakstelling op de materiële budgetten binnen het programma Leefomgeving sturen we voor 250.000 euro bij in 2014.

Beslispunt BP-LO-05A (bijsturing): wij stellen voor
om een taakstelling van 250.000 euro op te nemen op materiële budgetten binnen het programma Leefomgeving en dit voordeel te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

7. Dienstverlening

Wat willen we bereiken		Wat gaan we daarvoor doen			
Waarborgen tevredenheid over de kwaliteit van de gemeentebrede dienstverlening	-->	Dienstverlening	-->	Lasten	5.367
			-->	Baten	2.922
		Gemeentearchief	-->	Lasten	555
			-->	Baten	10
		Verkiezingen	-->	Lasten	498
			-->	Baten	0
		Basisregistratie	-->	Lasten	1.321
			-->	Baten	0
Bedrijfsvoering	-->	Stelpost Dienstverlening	-->	Lasten	-5
		Resultaat Bedrijfsvoering	-->	Lasten	-71

Bedragen x 1.000 Euro's

Hoofddoel

Waarborgen van de tevredenheid over de kwaliteit van dienstverlening.

Samenvatting

Het programma Dienstverlening ligt inhoudelijk en financieel op koers.
De vorming van Stedelijke Dienstverlening is vooralsnog gericht op de integratie van de werkzaamheden van de afdelingen Werk, Inkomen en Zorg (WIZ) en het voorbereiden op "digitaal tenzij". In het kader hiervan zijn onder leiding van de Taskforce Werkprocessen binnen een tijdsbestek van 5 weken de werkprocessen van WIZ onderzocht. Dit heeft geleid tot een verbeterplan dat in 2014 geimplementeerd gaat worden.

Vanuit Publieksdienstverlening wordt gewerkt aan een "digitaal aanvalsplan". Dit is een actieplan gericht op het verder digitaliseren van de dienstverlening. Voor juni is het digitaal aanvalsplan gereed. Voor een aantal onderdelen wordt al gewerkt aan de uitvoering van acties.

In het kader van het project Realisatie Informatievoorziening Sociaal Domein (RISD) is Enschede een van de 5 "living labs". Landelijk zijn 5 gemeenten voorloper op het terrein van de informatievoorziening in het sociaal domein (WMO/Jeugdzorg/Participatie). In het living lab worden stappen gezet om de burger (digitaal) te ondersteunen in zijn zelfredzaamheid (i.s.m. de Digitale StedenAgenda) en de professional te ondersteunen met goede informatie en de daarbij horende systemen. Dit laatste wordt samen met het bedrijf Topicus en 6 andere gemeenten gedaan. Topicus heeft zich inmiddels met 15 medewerkers gevestigd in de Noordmolen. Landelijk wordt intensief samengewerkt met KING, VNG en de ministeries BZK, VWS, VenJ en SZW. Ook regionaal en provinciaal wordt samengewerkt op dit onderwerp.

Om te komen tot goede sturing vanuit de CIO functie, wordt op adhoc basis voor specifieke onderwerpen specialistische advisering ingehuurd.

Voor de inrichting van de Basisregistratie Grootschalige Topografie is een gezamenlijke aanbesteding voor software succesvol afgerond. Aan deze aanbesteding hebben 14 gemeenten, de provincie en het waterschap meegedaan. Er is inmiddels gestart met de implementatie.

Er wordt actief ingezet om identiteitsfraude te voorkomen en aan te pakken. Zo is de samenwerking met ketenpartners, zoals de afdeling Inkomen van E&W, geintensiveerd. Dit heeft oa geleid tot besparingen op (onterechte) uitkeringen.

7.1. Voortgang politieke speerpunten

Klik hier voor een uitgebreide beschrijving van de politieke speerpunten zoals opgenomen in de Programmabegroting 2014-2017.

Politiek speerpunt	Voortgang
Doelstelling A: Waarborg tevredenheid over de kwaliteit van gemeentebrede dienstverlening.	
Stedelijke Dienstverlening	
• Verdere professionalisering van de dienstverlening door de vorming van één concept van Dienstverlening. • 2014 is gericht op de integratie met Werk, Inkomen en Zorg.	🟢
Innovatie in dienstverlening	
• Initiatieven ontplooien om bezoekers te stimuleren hun producten via het digitale kanaal af te nemen. • Invoering van spraakherkenning bij de telefonie. • De inzet van sociale media als apart kanaal voor de dienstverlening bezien.	🟢
Doelstelling B: Beschikbaarheid van moderne informatiekundige voorzieningen voor de organisatie en verdere doorvoering van het principe van éénmalige vastlegging en meervoudig gebruik van gegevens.	
CIO en verder ontwikkelen van *IT-governance*	
• Operationeel maken van het sturingsinstrumentarium van de CIO.	🟢
Taskforce werkprocessen: principes van *lean* en zaakgericht werken	
• Procesinnovatie door de verdere inzet van lean/zaakgericht werken.	🟢
Innovatie informatisering	
• Verdere implementatie van Nota Uitgangspunten Informatiebeleid (2012) en Nota Kansrijk Glas (2010)	🟢
Stelsel van Basisregistraties	
• Verstevigen van de positie van de inrichting basisregistraties. • Uitbouw van de Basisregistratie Grootschalige Topografie in regionale aanpak.	🟢
Gegevensbeveiliging, Privacy, Authenticiteit	
• onverminderd scherpe aandacht voor incidenten (*cybercrime*) en risico's van ketenvorming in bedrijfsvoering • grote alertheid op identiteitsfraude, documentfraude en fraude op wonen/adres • beschikbaarstelling van gegevens in samenwerkingsverbanden • met andere gemeenten en met de VNG/KING een professioneler beveiligings- en veiligheidsbeheer opbouwen.	🟢

🔻= loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; 🟧 = loopt achter, bijsturing mogelijk; 🟢= conform verwachting; ⭐= boven verwachting; ⚪= neutrale wijziging.

Toelichting op afwijkingen:
Niet van toepassing

7.2. Stand van zaken moties, amendementen en toezeggingen

Motie 7, snelle internetverbindingen in het Buitengebied

De motie is in uitvoering. De provincie kent een subsidie- en leningsregeling voor het buitengebied. Deze hangt af van een goedkeurende verklaring door Brussel op staatssteuncriteria. De voortgang in de gemeente is in Lonneker positief, elders in de gemeente is het proces van vraagbundeling bij bewoners begonnen.

Motie, Eén loket

De motie is in uitvoering en wordt meegenomen met de vorming van Stedelijke Dienstverlening conform Keuzenota.

7.3. Stoplichtenoverzicht producten

Doelstelling A: Waarborg tevredenheid over de kwaliteit van gemeentebrede dienstverlening	Financiële resultaten (prognose 31/12)	Omvang afwijking in € 1.000 (prognose 31/12)	Bijsturing in € 1.000
Dienstverlening	⭐	41	
Gemeentearchief	🟢		
Verkiezingen	⭐	34	
Basisregistratie	🟢		
Interne dienstverlening	🔻	-75	75
Totaal afwijking		0	75

🔻= tegenvaller; 🟧 = risico; 🟢= conform begroting; ⭐= meevaller; ⚪= neutrale wijziging.

Toelichting op afwijkingen:
Dienstverlening/Verkiezingen
Door incidentele vrijval van kapitaallasten ontstaat een voordeel van resp. 41.000 en 34.000 euro op de producten Dienstverlening en Verkiezingen.

Beslispunt DV-01: wij stellen voor
om de voordelen op de producten Dienstverlening en Verkiezingen van resp. 41.000 en 34.000 euro te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Interne Dienstverlening
Voor de inrichting van de CIO-functie en om te komen tot een goede sturing, wordt voor specifieke onderwerpen gebruik gemaakt van specialistische advisering op adhoc basis. De extra kosten die hiermee gepaard gaan bedragen maximaal 75.000 euro.

Bijsturingsvoorstel:

Beslispunt BP-DV-01A (bijsturing): wij stellen voor
om 75.000 euro uit het budget Investering in Digitalisering (Flankerend beleid) aan te wenden om de extra incidentele kosten bij de CIO (product Interne Dienstverlening) te bekostigen.

8. Bestuur en middelen

Wat willen we bereiken		Wat gaan we daarvoor doen			
Openbare orde en Veiligheid	-->	Openbare orde en veiligheid	-->	Lasten	14.984
			-->	Baten	1.751
Bestuur, samenwerking en partnerschap	-->	College van B&W	-->	Lasten	1.802
			-->	Baten	1.000
		Euregionale samenwerking	-->	Lasten	562
			-->	Baten	0
		Raad en commissies	-->	Lasten	2.263
			-->	Baten	0
		Ondersteuning college en DB	-->	Lasten	4.104
			-->	Baten	0
Bedrijfsvoering	-->	Bezwaar en Beroep	-->	Lasten	1.588
			-->	Baten	0
		Vastgoedbedrijf Enschede	-->	Lasten	11.704
			-->	Baten	7.359
		Interne dienstverlening	-->	Lasten	46.136
			-->	Baten	14.888
		B&M: Regionale Dienstverlening	-->	Lasten	9.199
			-->	Baten	10.014
Financiële huishouding	-->	Treasury	-->	Lasten	21.682
			-->	Baten	33.929
		Diverse algemene inkomsten	-->	Lasten	-757
			-->	Baten	6.193
		Algemene belastingen	-->	Lasten	2.638
			-->	Baten	39.516
		Algemene uitkering	-->	Lasten	0
			-->	Baten	194.134
Bedrijfsvoering	-->	Resultaat Bedrijfsvoering	-->	Lasten	-22
		Resultaat Bedrijfsvoering PMBE	-->	Lasten	-18

Bedragen x 1.000 Euro's

Hoofddoel

Het programma Bestuur en Middelen organiseert en regelt alles wat te maken heeft met het bestuur van de gemeente (gemeenteraad en college), de ambtelijke organisatie, financiën, veiligheid en regionale en internationale samenwerking.

Het programma Bestuur & Middelen is opgebouwd uit een viertal beleidslijnen.

1. Openbare orde en Veiligheid
2. Bestuur, samenwerking en partnerschap
3. Bedrijfsvoering
4. Betrouwbare en duurzame financiële huishouding

Openbare orde en veiligheid

Samenvatting

Het programma Openbare Orde en Veiligheid ligt in grote lijnen op schema. Binnen de beschikbare middelen en capaciteit wordt in samenwerking met partners binnen de veiligheidskolom gewerkt aan enerzijds de reguliere taken op het gebied van veiligheid en anderzijds aan het op zo innovatief mogelijke manier uitvoering te geven aan de interventies zoals opgenomen in het Integraal veiligheidsplan 2013-2016. Op deze manier wordt op een sobere en betrouwbare manier uitvoering gegeven aan één van de kerntaken van de gemeente.

8.1. Politieke speerpunten - Openbare orde en veiligheid

Klik hier voor een uitgebreide beschrijving van de politieke speerpunten zoals opgenomen in de Programmabegroting 2014-2017.

Politiek speerpunt	Voortgang
Enschede blijft behoren tot de top 6 van veiligste steden in Nederland	
Het zorgdragen voor de wettelijke taak van de overheid om de veiligheid van inwoners en bezoekers van Enschede te waarborgen.	
• Inwoners en bedrijven krijgen een steeds grotere verantwoordelijkheid om bij te dragen aan veiligheid. • Samen met politie en Openbaar ministerie zetten we in op georganiseerde criminaliteit en de zogenaamde high impact crimes. • We voeren de prioriteiten uit het integraal veiligheidsplan 2013-2016 uit, in samenwerking met de partners.	/

▼= loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ●= conform verwachting; ★= boven verwachting; ○= neutrale wijziging.

Toelichting op afwijkingen

Integraal veiligheidsplan
De uitvoering van het integraal veiligheidsplan is in volle gang. De integrale samenwerking met partners binnen het veiligheidsdomein zoals Politie, Belastingdienst en Openbaar Minsterie op het gebied van o.a. high impact crimes en georganiseerde criminaliteit zijn versterkt. Er wordt druk gewerkt aan het stimuleren van het vergroten van eigen verantwoordelijkheid op het gebied van veiligheid. Alleen op het punt van de vervanging van de camera's in de binnenstad lopen we achter op schema. In 2013 is besloten van de politie een bijdrage te verlangen in de kosten van het cameratoezicht. De politie is landelijk aan het reorganiseren en kan o.a. door deze ontwikkelingen de bijdrage (nog) niet toezeggen. Momenteel worden een aantal scenario's uitgewerkt voor de vervolgstappen.

8.2. Stoplichtenoverzicht producten - Openbare orde en veiligheid

Doelstelling A: Het zorgdragen voor de wettelijke taak van de overheid om de veiligheid van inwoners en bezoekers van Enschede te waarborgen.	Financiële resultaten (prognose 31/12)	Omvang afwijking in € 1.000 (prognose	Bijsturing in € 1.000

		31/12)	
Openbare orde en veiligheid		190	
Totaal afwijking		190	0

= tegenvaller; = risico; = conform begroting; = meevaller; = neutrale wijziging.

Toelichting op afwijkingen:

Openbare orde en veiligheid.
De Veiligheidsregio Twente (VRT) heeft in 2013 besloten voor 2014 éénmalig geen prijscompensatie te rekenen voor haar begroting. Binnen de begroting van de gemeente Enschede is dit deels wel gebeurd. Dit leidt tot een meevaller van ca. 190.000 euro.

Beslispunt VEI-01: wij stellen voor
om het verwachte voordeel van 190.000 euro binnen het product Openbare orde en veiligheid te betrekken bij de gemeenterekening 2014

8.3. Politieke speerpunten - Bestuur, samenwerking en partnerschap

Klik hier voor een uitgebreide beschrijving van de politieke speerpunten zoals opgenomen in de Programmabegroting 2014-2017.

Politieke speerpunten	**Voortgang**
Doelstelling B: Bestuur, samenwerking en partnerschap Het versterken van het contact tussen burgers en partners in en buiten de stad met het stadsbestuur, en daarmee ook het versterken van het vertrouwen van de stad in haar bestuur.	
Raad en Raadscommissies	
• Ernaar streven dat de mensen in Enschede het functioneren van de Raad als betekenisvol en gezaghebbend ervaren. • veel prioriteit en aandacht geven aan de nieuwe begrotingsfunctie. • IPC efficiënter inrichten	
Herijken en opnieuw uitlijnen vergaderstelsel raad: • Meer ruimte geven voor initiatieven van burgers uit de gemeente, • Inspelen op een grotere betekenis van samenwerking met partners en andere gemeenten	
Uitdagingen voor raad als toezichthoudend orgaan: • De toezichthouders rol vervullen. • Hieraan uitwerking gegeven via een mogelijk aangepaste positionering van de rekenkamer, de accountant en de (gemeente)controller ten opzichte van de raad inclusief de betekenis van de rekeningencommissie. • Hierover nieuwe afspraken maken tussen college en raad	
College van B&W	
Coalitieakkoord: • Nauwe samenwerking met partners en burgers bij het bereiken van onze	

doelen. • Opgedane ervaringen en lessen uit de 'maatschappelijke investeringsopgaven' (MIO's) gebruiken in reguliere processen. • Nieuw coalitieakkoord met prioriteiten sluiten.	
Verbeteren afstemming en samenwerking met partners buiten onze gemeentegrenzen	
• Een gecoördineerde lobbyaanpak verder optimaliseren en lobbydossiers waar nodig actualiseren. • Door het vervallen van de Wgr-plusstatus nadenken over de rol van Regio Twente als faciliterende en uitvoeringsorganisatie van en voor de Twentse gemeenten. • Samenwerken in Netwerkstad, provinciaal, euregionaal en internationaal verband	●

▼= loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ●= conform verwachting; ★= boven verwachting; ○= neutrale wijziging.

Toelichting op afwijkingen:
Niet van toepassing

8.4. Stand van zaken moties, amendementen en toezeggingen - Bestuur

Toezegging n.a.v. Amendement C

Amendement C (betrek raad bij nadere uitwerkingen bezuinigingen) is ingetrokken na toezegging van wethouder van Hees dat de raad actief zal worden betrokken bij de uitwerking van voorstellen op het terrein van welzijn, onderhoud en beheer. Deze toezegging wordt uitgevoerd bij het opstellen van de programmabegroting 2015-2018.

8.5. Stoplichtenoverzicht producten - Bestuur, samenwerking en partnerschap

Doelstelling B: Het versterken van het contact tussen burgers en partners in en buiten de stad met het stadsbestuur, en daarmee ook het versterken van het vertrouwen van de stad in haar bestuur.	Financiële resultaten (prognose 31/12)	Omvang afwijking in € 1.000 (prognose 31/12)	Bijsturing in € 1.000
College van B&W	■		
Ondersteuning college van B&W en directie	●		
Raad en commissies	★	35	
Regionale en grensoverschrijdende samenwerking	●		
Totaal afwijking		35	0

▼= tegenvaller; ■ = risico; ●= conform begroting; ★= meevaller; ○= neutrale wijziging.

Toelichting op afwijkingen:

College van B&W
Binnen het product College van B&W bestaat een risico van overschrijding bij de jaarrekening

2014. Binnen het product is rekening gehouden met een beperkt budget voor wachtgeld en dotatie pensioenvoorziening. De uitslag van de verkiezingen en de vorming van een nieuw college kan in combinatie met het aantal wethouders dat reeds recht heeft op een wachtgeldvoorziening resulteren in een negatieve afwijking op dit product.

Raad en commissies
Door het efficiënt uitvoering geven aan bestaande en tijdelijke taken binnen de raadsgriffie en het feit dat de ondersteuning van de commissie GLT waarschijnlijk niet volledig over 2014 wordt ingevuld, leidt eea tot een verwacht positief resultaat ca 35.000 euro op de kosten voor raadsondersteuning.

Beslispunt BEST-01: wij stellen voor
om het verwachte voordeel van 35.000 euro binnen het product Raad en commissies te betrekken bij de jaarrekening 2014

Bedrijfsvoering

Hoofddoel:

Wij ondersteunen vakkundig, betrouwbaar en dienstvaardig het realiseren van resultaten in Enschede.

Samenvatting:

Bedrijfsvoering omvat de ondersteunende functies van de Gemeente, bedrijfsvoeringsactiviteiten voor derden (regionale dienstverlening), de activiteiten van Bezwaar en Beroep en het gemeentelijk Vastgoedbedrijf.
Het jaar 2014 staat met name in het teken van het zoeken van het nieuwe evenwicht voor de activiteiten, kwaliteit en omvang van bedrijfsvoering. Om de kwaliteit en continuïteit op bedrijfsvoering te waarborgen is onder meer ingezet op het regionaliseren van de bedrijfsvoeringstaken tezamen met Almelo, Losser en Borne (IBO). Het realiseren van deze samenvoeging brengt transitiekosten met zich mee. Doel is om deze maximaal binnen bestaande budgetten op te vangen maar die ruimte is, na verwerking van alle taakstellingen, beperkt.

Naast de focus op het realiseren van bijdragen aan de maatschappelijke doelstellingen van de programma's (maatschappelijk rendement) richt het Vastgoedbedrijf zich in 2014 enerzijds op het verkleinen van de gemeentelijke Vastgoedportefeuille (verkopen van Vastgoed ten behoeve van de incidentele uitname in het Vastgoedbedrijf) en anderzijds op het bundelen van gemeentelijk vastgoed op één plek.
Daarnaast worden positieve resultaten behaald door het reduceren van de co2 uitstoot en bij het lange termijn onderhoud rekening te houden met de implementatie van duurzaamheidsmaatregelen in de gemeentelijke gebouwen.

In combinatie met de financiële opgaven van de afgelopen en de komende jaren blijft er spanning staan op het realiseren van de diverse doelstellingen in relatie tot de beschikbare middelen. De taakstelling op bedrijfsvoering wordt in 2014 niet volledig gerealiseerd. Het automatiseren van het inkoopbestelproces en het invoeren van een marktplaatsmodel voor externe inhuur worden ofwel doorgeschoven naar het IBO-traject of zijn niet te incasseren door het huidige CFO-traject. Dit geldt eveneens voor de specifieke personele werkzaamheden voor mediation bij bezwaar&beroep waarvan besloten is deze te verminderen en de borging te laten plaatsvinden via reguliere scholingsbudgetten. Deze

tekorten worden grotendeels afgedekt door extra incidentele bezuinigingen op materiële budgetten.

8.6. Politieke speerpunten - Bedrijfsvoering

Klik hier voor een uitgebreide beschrijving van de politieke speerpunten zoals opgenomen in de Programmabegroting 2014-2017.

Politiek speerpunt	Voortgang
Het realiseren van een solide, innovatieve en maatschappelijk verantwoorde bedrijfsvoering	
Subdoel 1: Overdragen van taken	
• Werken aan het overdragen van taken op het gebied van bedrijfsvoering in de regio. • Werken aan de vorming van een Intergemeentelijke BedrijfsvoeringsOrganisatie (IBO). • Werken binnen het Shared Services Netwerk Twente aan voornamelijk de juridische, administratieve en inkoop activiteiten.	
Subdoel 2: flexibiliteit van mensen, werkplek en budget	
Mensen: • Aandacht geven aan monitoren en stimuleren van mobiliteit • Werken aan een "Twentse school voor ambtenaren" een regionaal mobiliteitscentrum.	
Werkplek: • Een huisvestingsstrategie ontwikkelen, uitgaande van meerdere scenario's. • In 2014 de Noordmolen "vrijspelen".	
Budget: • T.b.v. flexibiliteit van mensen, werkplek en budget in 2014 werken met een andere kosten verdeelsystematiek. • Via het "leantraject" werken aan het efficiënter en klantgericht inrichten van processen.	
Subdoel 3: veilige en verbindende informatie voorziening	
• Speerpunt voor het IT-bedrijf is continuïteit van dienstverlening in een steeds complexere omgeving. • Alertheid op de mogelijkheden om "gewone", "routinematige" producten en diensten onder te brengen bij derden.	
Subdoel 4: investeren met maatschappelijke partners	
• Samen met maatschappelijke partners kijken naar passende betaalbare en logische huisvesting. • De omslag maken van 'organiseren en uitvoeren' naar 'loslaten en regie voeren'.	
Duurzaamheid	

Speerpunten in 2014 zijn: • een aangepaste lange termijn onderhoudsplanning met volledig duurzame maatregelen; • voortzetting van bestaand beleid (100% duurzame inkoop, 100% inkoop groene energie, duurzame vervanging wagenpark); • circa 180 ton CO2 vermijden per jaar gebouwen Vastgoedbedrijf Enschede (is 30 % in 2020); • analyseren en vervolgens reduceren van de piekbelasting van het energieverbruik.	

▼= loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★= boven verwachting; ○= neutrale wijziging.

Toelichting op afwijkingen:

Werken aan de vorming van een Intergemeentelijke BedrijfsvoeringsOrganisatie
Na de bestuurlijke besluitvorming in februari is de vorming van een gezamenlijke bedrijfsvoeringsorganisatie in de fase van inrichten beland. Voor de zomer is er een beeld van de organisatie voor de onderwerpen werk, mensen en financiën. Deze worden per discipline (lees: PIOFACH-onderdeel) opgeleverd. De planning loopt ongeveer 4 maanden achter op de primaire planning uit 2013.

8.7. Stand van zaken moties, amendementen en toezeggingen - Bedrijfsvoering

Amendement B, concentratie gemeentelijk vastgoed in het vastgoedbedrijf Enschede

Er wordt gewerkt aan een nieuwe "Marsroute voor Vastgoed" als uitwerking van het Raadsvoorstel "Aanpassen regie op vastgoed". Deze notitie is eind 2014 klaar.

Motie 5, strategische visie op ICT

De motie is in uitvoering. De strategische visie wordt voorbereid en is gereed voor het zomerreces.

De motie Strategische visie op ICT wordt meegenomen in de roadshow, waarin ruim aandacht wordt besteed aan de inrichting van de IT-organisatie. Deze wordt ook gericht op de Raad en ook op Losser. Plan is eind juni/begin juli. Uitwerking gebeurt in nauwe afstemming met communicatie

Motie 9, maak werk van leegstand

De strekking van de motie is geïmplementeerd in de bedrijfsvoering binnen het Vastgoedbedrijf. Een voorbeeld waarin uitvoering gegeven wordt aan de motie is het raadsvoorstel van 3-2-2014 (stuknummer 17093). De motie is daarmee afgedaan.

8.8. Stoplichtenoverzicht producten - Bedrijfsvoering

Doelstelling C: Het realiseren van een solide, innovatieve en maatschappelijk verantwoorde bedrijfsvoering	Financiële resultaten (prognose 31/12)	Omvang afwijking in € 1.000 (prognose 31/12)	Bijsturing in € 1.000

Bezwaar en beroep	▼	-140	
Interne dienstverlening	★	160	380
Vastgoedbedrijf	●		
Regionale dienstverlening	▼	-70	
Totaal afwijking		**-50**	**380**

▼= tegenvaller; ■ = risico; ●= conform begroting; ★= meevaller; ○= neutrale wijziging.

Toelichting op afwijkingen:

Bezwaar en Beroep
Het product bezwaar en beroep staat onder druk door het toenemende aantal taken van de gemeente waar een formeel bezwaar en beroep op mogelijk is. Om de kosten te beperken is in de afgelopen jaren specifiek ingezet op mediation. In het kader van de CFO ontwikkelingen is besloten de specifieke impuls (personeel) bij bezwaar en beroep te verminderen en de mediationvaardigheden te borgen in de organisatie. De specifieke mediationcapaciteiten kunnen wellicht regionaal ingezet worden.
De personele kosten zullen nog worden verminderd en zorgen momenteel nog voor een verwacht negatief resultaat *(nadeel 140.000 euro).* De borging van mediation in de huidige organisatie is opgepakt door de Enschedese school.

Beslispunt BMO-01: wij stellen voor
om het verwachte nadeel van 140.000 euro binnen het product Bezwaar en beroep zoveel mogelijk te beperken en te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Interne Dienstverlening
Dit product bestaat uit de budgetten voor de ondersteunende functies van het gemeentelijk apparaat (huisvesting, informatiemanagement, financiën, inkoop, communicatie). Op het geheel van deze budgetten wordt een voordeel gerealiseerd van 160.000 euro. Dat is het resultaat van de volgende afwijkingen (groter dan 50.000 euro):

- De ingeboekte bezuinigingsopgave in 2014 voor personeel wordt niet direct m.i.v. 2014 gerealiseerd. Naast de salariskosten voor personeel dat in 2014 en 2015 uitstroomt i.v.m. het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd zijn er nog salariskosten voor bovenformatief personeel dat wordt begeleid naar een in- of externe functie. In 2014 *(nadeel 640.000 euro).* Een deel van het personeel met een bovenformatieve status wordt in 2014 ingezet op projecten of is gedetacheerd. Met de inzet wordt een opbrengst gerealiseerd. *(367.000 euro voordeel)*
- Het eigen risico op de verzekeringspremie waarvoor het schadejaar op 1 april is geëindigd is niet volledig aangewend *(193.000 euro voordeel).*
- Besparingen op materiële budgetten *(voordeel 240.000 euro)*; Incidenteel worden voordelen geboekt op de kosten van de repro, energie, huisvesting, telefonie, kantoorartikelen, verzekeringspremie, digitale portal voor het raadplegen van wetten en jurisprudentie. De incidentele voordelen op deze budgetten zijn nodig om de frictiekosten van personeel incidenteel af te dekken.

Beslispunt BMO-02: wij stellen voor
om het verwachte voordeel van 160.000 euro binnen het product Interne dienstverlening te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Bijsturingsvoorstellen:

Saldo vaste bijdragen interne dienstverlening

De kosten van interne dienstverlening (kosten van o.a. ambtelijke huisvesting, IT, financiën en P&O) worden gedekt uit algemene middelen maar ook uit gesloten systemen (riolering, afval, vergunningen, vastgoed) en projectopbrengsten (o.a. projecten grondbedrijf, PMBE etc.). Door de sterke krimp van activiteiten uit projecten en gesloten systemen is in 2014 een structureel dekkingsprobleem ontstaan op de interne dienstverlening. Hiervoor is bij de PB 2014-2017 structureel 4 miljoen euro ter beschikking gesteld. In 2014 resteert hiervan incidenteel een saldo van 280.000 euro als gevolg van meer dekking uit de middelen van het participatiebudget (arbeidsmarktoffensief). De verwachting is dat de bestaande tekorten en risico's in 2014 gedekt kunnen worden uit de beschikbaar gestelde middelen waardoor dit incidentele saldo kan vrijvallen.

Beslispunt BP-BM-02A (bijsturing): wij stellen voor
het voordelige saldo vaste bijdragen interne dienstverlening van 280.000 euro te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Materiële werkbudgetten BMO

Door een taakstelling op te nemen op de resterende ruimte op de materiële werkbudgetten binnen het programma Bedrijfs- en managementondersteuning (BMO) is het mogelijk om voor 100.000 euro bij te sturen in 2014.

Beslispunt BP-BM-02B (bijsturing): wij stellen voor
om binnen de materiële werkbudgetten binnen BMO een taakstelling van 100.000 euro op te nemen en dit voordeel te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Regionale dienstverlening

De omvang van de begroting voor regionale dienstverlening waaronder de uitvoering van de bedrijfsvoeringstaken voor de gemeente Losser, ICT dienstverlening voor de Stadsbank, GBT en Dimpact en facilitaire dienstverlening voor maatschappelijke partners in de wijkservicecentra heeft een omvang van 10 miljoen euro. In 2014 is er bij ICT en H&S sprake van een vermindering van dienstverlening voor een aantal partners. Met name de verdere krimp van personeel bij de Stadsbank heeft direct gevolg voor de dienstverlening van ICT *(nadeel € 56.000 euro).* Op de overige regionale dienstverlening wordt een nadeel verwacht van 14.000 euro.

Beslispunt BMO-03: wij stellen voor
om het verwachte nadeel van 70.000 euro binnen het product Regionale dienstverlening zoveel mogelijk te beperken en te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Huisvestingsvisie

De lopende en nieuwe krimp op de ambtelijke organisatie gaat gepaard met een (taakstellende) reductie van huisvestingslasten. Voorzien is om de locatie Noordmolen niet meer in te zetten voor ambtelijk personeel maar maximaal te verhuren aan derden en/of maatschappelijke partners. Deze reductie, waarmee jaarlijks een besparing wordt gerealiseerd van 500.000 euro, en de inhuizing van personeel in het Stadhuis en het Stadskantoor leidt ertoe dat de medewerkers gaan werken volgens het flexconcept. De invoering hiervan leidt tot investeringen van 635.000 euro waarvan de kapitaallasten (rente en afschrijvingen) worden gedekt uit de middelen die beschikbaar zijn in de reserve werkplekinrichting. In de afgelopen jaren zijn investeringen, vooruitlopend op de toekomstige huisvesting van de krimpende ambtelijke organisatie, uitgesteld.

Beslispunt BMO-04: wij stellen voor
om voor de invoering van het flex-concept in het Stadhuis en het Stadskantoor een krediet beschikbaar te stellen van 635.000 euro. De kapitaallasten (rente en afschrijvingen) die voortvloeien uit deze investeringen worden gedekt uit de middelen die beschikbaar zijn in de reserve werkplekinrichting.

8.9. Stoplichtenoverzicht producten - Financiele huishouding

Doelstelling C: Het bevorderen van een betrouwbare en voor de lange termijn houdbare financiële huishouding.	Financiële resultaten (prognose 31/12)	Omvang afwijking in € 1.000 (prognose 31/12)	Bijsturing in € 1.000
Treasury	⭐	425	300
Diverse algemene inkomsten	▼	- 390	1.363
Algemene belastingen	●		
Algemene uitkering	▼	- 1.548	
Totaal afwijking		- 1.513	1.663

▼= tegenvaller; ■ = risico; ●= conform begroting; ⭐= meevaller; ○= neutrale wijziging.

Toelichting op afwijkingen:

Treasury
Het verwachte positieve resultaat van 425.000 euro wordt veroorzaakt door:

- Lagere rentelasten vanuit de lang- en kortlopende schulden;
- Lagere rentebaten vanuit de kapitaallasten en onderhanden werk. De omvang van de activa in de eindbalans 2013 zijn lager dan ingeschat.
- Hogere dividendopbrengsten dan ingeschat.
- De opbrengst van 360.000 euro uit verkoop aandelen Attero.

Beslispunt FIN-01: wij stellen voor
om het verwachte voordeel van 425.000 euro binnen het product Treasury te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Bijsturingsvoorstel:
Ondertussen (na de peildatum van de concernrapportage) is bekend geworden dat de rentelasten voor de nieuw af te sluiten leningen in 2014 meevallen ten opzichte van de ingeschatte rente. Dit levert een rentevoordeel op.

Beslispunt BP-FIN-01A (bijsturing): wij stellen voor
om het in 2014 ontstane rentevoordeel binnen Treasury van 300.000 euro te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Diverse algemene inkomsten
Het verwachte nadeel van 390.000 euro binnen het product diverse algemene inkomsten wordt veroorzaakt door een afboeking van een tweetal concernstelposten:

- Een negatief saldo van 274.000 euro op de stelpost loon- en prijscompensatie.
- Een restant van 116.000 euro op de taakstelling vanuit de programmabegroting 2013-2016 op verhoging van de kostendekkende tarieven is voor 2014 niet ingevuld.

Vanaf 2015 is vanuit de financiële foto de opdracht verstrekt om deze bezuiniging wel in te vullen door het verhogen van de leges.

Beslispunt FIN-02: wij stellen voor
Om het verwachte nadeel van 390.000 euro binnen het product Diverse algemene inkomsten zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Bijsturingsvoorstellen:

Veiligheidsregio

De jaarrekening 2013 van de Veiligheidsregio sluit met een positief saldo waarvan Enschede 475.000 euro zal ontvangen. Dit voordeel is bekend geworden na de peildatum van de Concernrapportage. We stellen voor dit bedrag in te zetten als bijsturingsmaatregel.

Beslispunt BP-FIN-02A (bijsturing): wij stellen voor
het verwachte positieve saldo van 475.000 euro uit de jaarrekening 2013 van de Veiligheidsregio te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

GBT

De jaarrekening 2013 van de Gemeentelijk Belastingkantoor Twente sluit met een positief saldo waarvan Enschede 88.000 euro zal ontvangen. Dit voordeel is bekend geworden na de peildatum van de Concernrapportage. We stellen voor dit bedrag in te zetten als bijsturingsmaatregel.

Beslispunt BP-FIN-02B (bijsturing): wij stellen voor
het verwachte positieve saldo van 88.000 euro uit de jaarrekening 2013 van het GBT te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Vrijval reserve incidentele middelen

Binnen de reserve incidenteel middelen kader verwachten we een vrijval van ca. 700.000 euro aan verplichtingen. In de afgelopen jaren is er namelijk minder onttrokken dan begroot waardoor er ruimte is ontstaan. De reserve is in 2009 gevormd.

Beslispunt BP-FIN-02C (bijsturing): wij stellen voor
de verwachte positieve ruimte van 700.000 euro binnen de reserve incidenteel middelen kader incidenteel aan te wenden als bijsturing in 2014 en te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Innovatiefonds

In het coalitieakkoord is aangegeven dat er bezuinigd kan worden op het innovatiefonds. Aanvullend op de bedragen uit het coalitieakkoord is het aannemelijk dat er na aftrek van de huidige verplichtingen extra bedragen kunnen vrijvallen. Hierbij gaat het o.a. om het werkbudget van het innovatiefonds. We verwachten dat in 2014 100.000 euro extra kan vrijvallen uit het fonds.

Beslispunt BP-FIN-02D (bijsturing): wij stellen voor
wij stellen voor om 100.000 euro vanuit het werkbudget/reserve Innovatiefonds in te zetten als incidentele bijsturingsmaatregel voor 2014 en te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Algemene uitkering

Meicirculaire

Als gevolg van maatregelen op rijksniveau wordt het gemeentefonds ('jaarschijf 2014') met 1.544.000 euro naar beneden bijgesteld. Deze lagere uitkering is het gevolg van een lagere

prijsontwikkeling en het verschuiven van grote rijksinvesteringen naar 2016 en 2017. Volgens de systematiek van trap-op-trap-af wordt dit vertaald in een lagere bijdrage uit het gemeentefonds.

Beslispunt FIN-03: wij stellen voor
om de neerwaartse bijstelling van de meicirculaire binnen het product algemene uitkering van 1.544.000 euro te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Decembercirculaire
Het resultaat in de concernrapportage voor het gemeentefonds wordt voor 4.000 euro veroorzaakt door de verwerking van de “jaarschijf 2014” uit de decembercirculaire 2013. De beide taakmutaties (armoedebestrijding en overheveling provinciale taken vergunningverlening) worden naar de programma's E&W en LO overgedragen in deze concernrapportage.

Beslispunt FIN-04: wij stellen voor
om het resultaat op de algemene uitkering van 4.000 euro negatief vanuit de decembercirculaire 2013 incidenteel te verwerken in de begroting 2014.

8.10. Stand van zaken moties, amendementen en toezeggingen - Financiele huishouding

Motie 3: label binnen de algemene reserves

Voor de programmabegroting 2014-2017 alle toevoegingen aan de algemene reserves zonder label te doen. Deze motie is afgehandeld.

Bijlage 1A | Beslispunten Raad

Deze bijlage bevat beslispunten binnen de bevoegdheid van de Raad. Deze beslispunten zijn van diverse aard en betreffen de instelling van een reserve, een mutatie in de reserve, een overheveling van budgetten tussen producten onderling of (in het geval van een bijsturingsmaatregel) een aanpassing van beleid/output . Voor een uitgebreide toelichting verwijzen we naar hoofdstuk 2, programmaverantwoording.

Wij stellen voor:
Economie en werk:

- EW-02B (bijsturing): om 600.000 euro van de reserve MSI als incidentele bijsturingsmaatregel vrij te laten vallen en dit te betrekken bij de gemeenterekening 2014. Dit voordeel betreft het aanbestedingsvoordeel binnen het project revitalisering havengebied.
- EW-04: om het voor 2014 afgegeven Participatiebudget en het uitvoeringsprogramma E.A.A. te verwerken in de begroting 2014; en om de inburgeringsmiddelen van 111.400 euro in 2014 te doteren aan de nieuw in te stellen reserve handhaving inburgering en in 2015 en 2016 te onttrekken aan deze reserve.
- EW-11: om de middelen voor de werkprocessen WIZ van 50.000 euro te onttrekken vanuit de reserve voor Flankerend Beleid.

Opgroeien en ontwikkelen:

- OO-02A (bijsturing): om het exploitatienadeel binnen het product Onderwijsvoorzieningen van 300.000 euro in 2014 zoveel mogelijk terug te dringen en het restant bij het opstellen van de gemeenterekening 2014 te onttrekken aan de egalisatiereserve binnen Onderwijshuisvesting.
- OO-04: om zowel de baten als de lasten van het product Jeugd en Jongeren met een bedrag van 800.000 euro op te hogen voor de provinciale 'Experimenteermiddelen Transitie Jeugdzorg'.
- OO-5A (bijsturing): om het tekort binnen het product Sportvoorzieningen voor 150.000 euro in 2014 zoveel mogelijk terug te dringen en het restant bij het opstellen van de gemeenterekening 2014 te onttrekken aan de egalisatiereserve Sport.
- OO-06: de besteding van de restantmiddelen voor een bedrag van 504.000 euro in 2014 toe te voegen aan het deelproduct Jeugdgezondheidszorg en dit bedrag te onttrekken aan de reserve WMO.

Wijkontwikkeling, zorg en welzijn:

- WZW-02: om de niet bestede middelen wijkbudget 2013, 625.000 euro, in 2014 te onttrekken aan de reserve wijkbudgetten en conform bestaande systematiek en techniek toe te voegen aan het product Stadsdeelgewijs werken.
- WZW-08A (bijsturing): binnen het product Maatschappelijke Opvang en Verslavingszorg een bedrag van 300.000 euro te onttrekken aan de reserve Maatschappelijke Opvang (MO).

Stedelijke ontwikkeling:

- SO-01A (bijsturing): om het verwachte voordeel van 150.000 euro binnen het product Ruimtelijke ontwikkeling in te zetten als bijsturing voor 2014 en te betrekken bij de gemeenterekening 2014. Het betreft de ontstane ruimte binnen de reserve landinrichting.
- SO-02A (bijsturing): om 25.000 euro bij te sturen op het eindproduct infrastructuur en beleid door op koopzondagen minder bussen te laten rijden van en naar de P+R. Dit te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

- SO-02B (bijsturing): om binnen het product infrastructuur en beleid 0,5 miljoen euro te onttrekken aan de reserve mobiliteit en dit te betrekken bij de gemeenterekening 2014. Dit voordeel is het gevolg van een verwachte voordelige uitkomst van het project Aukevleerstraat.

Bestuur en middelen:

- BMO-04: om voor de invoering van het flex-concept in het Stadhuis en het Stadskantoor een krediet beschikbaar te stellen van 635.000 euro. De kapitaallasten (rente en afschrijvingen) die voortvloeien uit deze investeringen worden gedekt uit de middelen die beschikbaar zijn in de reserve werkplekinrichting.
- FIN-02C (bijsturing): de verwachte positieve ruimte van 700.000 euro binnen de reserve incidenteel middelen kader incidenteel aan te wenden als bijsturing in 2014 en te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- FIN-02D (bijsturing): om 100.000 euro vanuit het werkbudget/reserve Innovatiefonds in te zetten als incidentele bijsturingsmaatregel voor 2014 en te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- FIN-04: om het resultaat op de algemene uitkering van 4.000 euro negatief vanuit de decembercirculaire 2013 incidenteel te verwerken in de begroting 2014 (zie ook bijlage 2/TW-BM-03).

Bijlage 1B | Beslispunten College

Deze bijlage bevat beslispunten binnen de bevoegdheid van het College. In de programmaverantwoording (hoofdstuk 2) zijn de verwachte voor- en nadelen gepresenteerd en toegelicht. Daarnaast stellen we aanvullende bijsturingsmaatregelen voor om de verwachte nadelen zoveel mogelijk te beperken binnen de gestelde beleidskaders. We stellen we voor om deze verwachte voor- en nadelen te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Wij stellen voor:

Economie en werk:

- EW-01: om het tekort op het product Dienstverlening aan ondernemers van 84.000 euro zoveel mogelijk te beperken en het resterende tekort te betrekken bij de Gemeenterekening 2014.
- EW-02: om het tekort op het product Versterken economische structuur van 102.000 euro zoveel mogelijk te beperken en het resterende tekort te betrekken bij de Gemeenterekening 2014.
- EW-02A (bijsturing): om 20.000 euro voordeel op het werkbudget Versterken economische structuur in te zetten als incidentele bijsturingsmaatregel voor 2014 en te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- EW-03: om het tekort op het product Innovatie en ondernemerschap van 25.000 euro zoveel mogelijk te beperken en het resterende tekort te betrekken bij de Gemeenterekening 2014.
- EW-03A (bijsturing): om de meevaller op het product Innovatie en Ondernemerschap van 10.139 euro in te zetten als incidentele bijsturingsmaatregel voor 2014 en te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- EW-04: om het tekort op het product Arbeidsmarktparticipatie van 448.000 euro zoveel mogelijk te beperken en het resterende tekort te betrekken bij de Gemeenterekening 2014.
- EW-04A (bijsturing): om op het product Arbeidsmarktparticipatie een besparing van 200.000 euro op de kosten van het Arbeidsmarktoffensief in te zetten als bijsturing op het tekort 2014 en te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- EW-05: om het tekort op het product uitvoering WSW van 860.000 euro zoveel mogelijk te beperken en het resterende tekort te betrekken bij de Gemeenterekening 2014.
- EW-05A (bijsturing): om op het product Uitvoering WSW 100.000 euro in te zetten als incidentele bijsturingsmaatregel voor 2014 en te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- EW-06: om het tekort op het product Algemene Bijstand levensonderhoud van 2.343.000 euro zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de Gemeenterekening 2014.
- EW-07: om het tekort op het product Individuele bijzondere bijstand van 523.000 euro zoveel mogelijk te beperken en het resterende tekort te betrekken bij de Gemeenterekening 2014.
- EW-08: om het tekort op het product Bijzondere inkomensvoorziening van 33.000 euro zoveel mogelijk te beperken en het resterende tekort te betrekken bij de Gemeenterekening 2014.
- EW-09: om het tekort op het product Schuldhulpverlening van 817.000 euro zoveel mogelijk te beperken en het resterende tekort te betrekken bij de Gemeenterekening 2014.

- EW-10: om het tekort op het product Handhaving & opsporing van 491.000 euro zoveel mogelijk te beperken en het resterende tekort te betrekken bij de Gemeenterekening 2014.
- EW-11: om het tekort van 76.000 euro op het product Resultaat Bedrijfsvoering zoveel mogelijk te beperken en het resterende tekort te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Opgroeien en ontwikkelen:

- OO-01: om het voordeel van 630.000 euro binnen het product Kind- en peuteropvang te betrekken bij de gemeenterekening van 2014
- OO-03: om het voordeel van 75.000 euro binnen het product Jeugd en Jongeren te betrekken bij de gemeenterekening van 2014.
- OO-04A (bijsturing): om het verwachte voordeel van 204.000 euro binnen het product Jeugd en Jongeren in 2014 in te zetten als bijsturingsmaatregel en te betrekken bij de gemeenterekening 2014. Het betreft de toekenning van middelen voor invoering van de jeugdzorg waar geen rekening mee was gehouden.
- OO-05: om het nadeel van 400.000 euro binnen het product Sportvoorzieningen zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening van 2014.
- OO-07: om het voordeel van 250.000 euro binnen het product Bedrijfsvoering te betrekken bij de gemeenterekening van 2014.
- OO-7A (bijsturing): om het extra voordeel binnen het product Bedrijfsvoering van 100.000 euro te betrekken bij gemeenterekening 2014.

Wijkontwikkeling, zorg en welzijn:

- WZW-01: om het verwachte nadeel van 150.000 euro binnen het product Stadsdeelgewijs Werken zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- WZW-03: om het nadeel van 150.000 euro binnen het product Maatschappelijke ondersteuning zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- WZW-03A (bijsturing): om het verwachte voordeel van 354.000 euro binnen het product Maatschappelijke ondersteuning te betrekken bij de gemeenterekening 2014. Het betreft middelen vanuit de Meicirculaire die overlappen met de projectmiddelen Gezond Meedoen.
- WZW-04: om het voordeel van 1,6 miljoen euro binnen het product Individuele Voorzieningen te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- WZW-04A (bijsturing): om het voordeel op bedrijfsvoering binnen het programma WZW van 100.000 euro te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- WZW-05: om het nadeel van 70.000 euro voor winternoodnachtopvang binnen het product Opvang, zorg kwetsbare groepen zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening 2014
- WZW-06: om het nadeel van 20.000 euro voor een onderzoek naar de handelwijze van particuliere huiseigenaren binnen het product Opvang, zorg kwetsbare groepen zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- WZW-07: om het nadeel van maximaal 550.000 euro voor huisvesting aan de Molenstraat 74 binnen het product Opvang zorg kwetsbare groepen zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

- WZW-08: om het nadeel van 120.000 euro voor leegstand van het pand aan de Snuifstraat binnen het product Opvang zorg kwetsbare groepen zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Stedelijke ontwikkeling:

- SO-01: om het verwachte voordeel van 1 miljoen euro binnen het product Ruimtelijke ontwikkeling te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- SO-02: om het verwachte nadeel van 50.000 euro binnen het product Verkeersinfrastructuur en beleid zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- SO-03A (bijsturing): om het verwachte nadeel van 939.000 euro op de bedrijfsvoering binnen Stedelijke ontwikkeling met 439.000 euro bij te sturen door een uitbreiding van de orderportefeuille en het organiseren van dekking voor projecten en dit te betrekken bij de gemeenterekening 2014. En het restant van 500.000 euro te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Leefomgeving:

- LO-01: om het verwachte voordeel van 90.000 euro binnen het product Begraafplaatsen te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- LO-02: om het verwachte voordeel van 180.000 euro binnen het product Gladheidsbestrijding te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- LO-03: om het verwachte nadeel van 300.000 euro binnen het Product Stadsdeelbeheer zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening 2014 en ten laste te brengen van de algemene middelen.
- LO-04: om het verwachte nadeel van 200.000 euro binnen het product Vergunningen leefomgeving zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- LO-05: om het verwachte voordeel van 50.000 euro binnen het product Beleid leefomgeving te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- LO-05A (bijsturing): om een taakstelling van 250.000 euro op te nemen op materiële budgetten binnen het programma Leefomgeving en dit voordeel te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Dienstverlening:

- DV-01: om de voordelen op de producten Dienstverlening en Verkiezingen van resp. 41.000 en 34.000 euro te betrekken bij de gemeenterekening 2014..
- DV-01A (bijsturing): om 75.000 euro uit het budget Investering in Digitalisering (Flankerend beleid) aan te wenden om de extra incidentele kosten bij de CIO (product Interne Dienstverlening) te bekostigen.

Bestuur en middelen:

- VEI-01: om het verwachte voordeel van 190.000 euro binnen het product Openbare orde en veiligheid te betrekken bij de gemeenterekening 2014
- BEST-01: om het verwachte voordeel van 35.000 euro binnen het product Raad en commissies te betrekken bij de jaarrekening 2014
- BMO-01: om het verwachte nadeel van 140.000 euro binnen het product Bezwaar en beroep zoveel mogelijk te beperken en te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- BMO-02: om het verwachte voordeel van 160.000 euro binnen het product Interne dienstverlening te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- BMO-02A (bijsturing): om het voordelige saldo vaste bijdragen interne dienstverlening van 280.000 euro te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

- BMO-02B (bijsturing): om binnen de materiële werkbudgetten binnen BMO een taakstelling van 100.000 euro op te nemen en dit voordeel te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- BMO-03: om het verwachte nadeel van 70.000 euro binnen het product Regionale dienstverlening zoveel mogelijk te beperken en te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- FIN-01: om het verwachte voordeel van 425.000 euro binnen het product Treasury te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- FIN-01A (bijsturing): om het in 2014 ontstane rentevoordeel binnen Treasury van 300.000 euro te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- FIN-02: Om het verwachte nadeel van 390.000 euro binnen het product Diverse algemene inkomsten zoveel mogelijk te beperken en het restant te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- FIN-02A (bijsturing): om het verwachte positieve saldo van 475.000 euro uit de jaarrekening 2013 van de Veiligheidsregio te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- FIN-02B (bijsturing): om het verwachte positieve saldo van 88.000 euro uit de jaarrekening 2013 van het GBT te betrekken bij de gemeenterekening 2014.
- FIN-03: om de neerwaartse bijstelling van de meicirculaire binnen het product algemene uitkering van 1.544.000 euro negatief te betrekken bij de gemeenterekening 2014.

Bijlage 2 | Technische wijzigingen

Economie en werk

Actualisatie begroting WSW TW-EW-01	
Programma	Economie en Werk
Product	Uitvoering WSW
Bedrag	2014 t/m 2018 en verder: resp. 862.300, 700.900, 526.400, 342.900 en 152.800 euro.
Omschrijving	Wij stellen voor om de begroting voor de jaren 2014 tot met 2018 voor zowel de baten- als de lastenkant te actualiseren. Dit in verband met onder andere hogere rijkssubsidie voor de SW-ers.

Verwerken exploitatiebijdrage en bijdrage MPG TW-EW-02	
Programma	Economie en Werk
Product	Projecten economische ontwikkeling
Bedrag	170.744 euro, incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om voor de projecten Military Boekelo en WC Stroinkslanden een externe exploitatiebijdrage te verwerken in de begroting ad 88.744 euro. Daarnaast stellen wij voor een bijdrage ad 82.000 uit het MPG in te zetten voor de projectorganisatie (conform besluitvorming MPG, mei 2014)

Toerekening kosten vanuit programma's BMO en LO aan uitvoering WSW TW-EW-03	
Programma	Economie en Werk, BMO en Leefomgeving
Product	Uitvoering WSW
Bedrag	706.394 euro, structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om budgetten vanuit de programma's BMO (582.000 euro) en LO (124.394) over te hevelen naar het product Uitvoering SW. Wijziging heeft betrekking op de werkzaamheden die BMO (ICT) en LO (begeleiding SW-ers) voor de SW uitvoeren. Het betreft een vereenvoudiging van de interne financiele afrekening.

Correctie begroting Schuldhulpverlening TW-EW-04	
Programma	Economie en Werk
Product	Schulddienstverlening en Bijzondere Inkomensvoorziening
Bedrag	29.500 euro, structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om de onttrekking uit de reserve Sociaal Huisvestingsfonds over te hevelen van het product Schuldhulpverlening naar Bijzondere Inkomensvoorziening. Dit omdat de uitgaven voor het Huisvestingsfonds behoren tot het product Bijzondere Inkomensvoorziening

Invulling taakstelling TW-EW-05

Programma	Economie en Werk
Product	Algemene Bijstand Levensonderhoud, Bijzondere Bijstand en Schulddienstverlening
Bedrag	118.080 euro, structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om door het laten vervallen van een aantal functies binnen de afdeling Claimbeoordeling (2,69 fte) de taakstelling binnen het product Algemene bijdstand levensonderhoud in te vullen. Als gevolg van deze invulling verlagen we de budgetten binnen de producten Bijzondere Bijstand en Schulddienstverlening.

Herordening budget a.g.v. verlagen nog te realiseren omzet (TW-EW-06)	
Programma	Economie en Werk
Product	Versterken Economische Structuur, Innovatie&Ondernemerschap, Dienstverlening ondernemerschap en Resultaat Bedrijfsvoering
Bedrag	150.000 euro structureel en 142.000 euro incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om door middel van het laten vervallen van eental functies binnen de afdelingen Strategie en Beleid en Ondernemersloket de nog te realiseren omzet (uit projecten) op deze beide afdelingen te verlagen. In verband met de binnen de gemeente gehanteerde kostenverdeelsystematiek leidt dit tot een herordening van budgetten tussen bovengenoemde producten.

Overheveling taakstelling naar product Resultaat BedrijfsvoeringTW-EW-07	
Programma	Economie en Werk
Product	Algemene Bijstand en Resultaat Bedrijfsvoering
Bedrag	45.679 euro, structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om een bedrag van 45.679 euro over te hevelen naar van het product Algemene Bijstand naar het product Resultaat Bedrijfsvoering.Het betreft de administratieve verwerking van een stelpost.

Financiele afwikkeling beeindiging project Pathmos TW-EW-08	
Programma	Economie en Werk
Product	Arbeidsmarktparticipatie en Resultaat Bedrijfsvoering
Bedrag	150.000 euro, structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om een bedrag van 150.000 euro over te hevelen van het product Arbeidsparticipatie naar het product Resultaat Bedrijfsvoering. Het betreft de financiele afwikkeling van de beeindiging van het project Pathmos per eind 2013. Dit bedrag wordt ingezet voor verdere invulling van taakstellingen.

Actualiseren budget aan ontvangen rijksbudget TW-EW-09	
Programma	Economie en Werk
Product	Algemene bijstand levensonderhoud
Bedrag	3 miljoen euro in 2014 en 1,5 miljoen euro structureel vanaf 2015

Omschrijving	Wij stellen voor om voor de begroting binnen het product Algemene bijstand levensonderhoud te actueleren. Het betreft toegekende rijksmiddelen (BUIG) voor de jaren 2014 (2.921.975 euro) en daarna (1.552.312 euro).

Verwerken ontvangen middelen via gemeentefonds voor armoede bestrijding/schuldhulpverlening TW-EW-10	
Programma	Economie en Werk en Bestuur en middelen
Product	Schuldhulpverlening, Individuele bijzondere bijstand en Diverse algemene inkomsten
Bedrag	1,1 miljoen euro in 2014 en 1,5 miljoen euro structureel vanaf 2015.
Omschrijving	Wij stellen voor om de via het gemeentefonds toegevoegde middelen voor armoedebestrijding en schuldhulpverlening over te hevelen van het programma Bestuur en middelen naar het programma Economie en werk. Dit zijn middelen die ingezet worden voor de Schuldhulpverlening en Formulierenbrigrade. Tot en met 2013 werd dit gedeeltelijk bekostigd vanuit het Participatiebudget. In de nota ABK is besloten om dit met ingavnag van 2014 te financiering vanuit het gemeentefonds. Daarnaast stellen we voor om de stelpost binnen het product Individuele bijzondere bijstand in te vullen (240.000 euro). Dit leidt tot een aantal administratieve verschuivingen tussen de producten Algemene bijstand levensonderhoud (-195.000 euro), Arbeidsmarktparticipatie (-15.000 euro) Individuele bijzondere bijstand (240.000 euro) en Schuldhulpverlening (-30.000 euro)

Opgroeien en ontwikkelen

Actualisatie specifieke uitkering RMC (TW-OO-01)	
Programma	Opgroeien en Ontwikkelen
Product	Onderwijsopbrengsten
Bedrag	4.636 euro, structureel
Omschrijving	Wij stellen voor om de ophoging van de specifieke uitkering Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdige schoolverlaters (RMC) voor 2014 ad 4.636 euro als centrumgemeente toe te voegen aan het RMC budget. En om deze ophoging te verdelen naar de subsidiebudgetten van de deelnemende gemeenten Almelo, Dinkelland, Haaksbergen, Hengelo, Losser en Oldenzaal.

Actualisatie subsidies WJZ, OAB, VVE (TW-OO-03)	
Programma	Opgroeien en Ontwikkelen
Product	Jeugd en Jongeren en Onderwijsopbrengsten
Bedrag	per saldo nihil, incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om de subsidies in het kader van de Wet op de Jeugdzorg (WJZ), Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) en Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) te actualiseren op basis van de gewijzigde subsidiebeschikking voor 2014 van Jarabee, de Openbare Bibliotheek Enschede en de GGD Regio Twente.

Wijkontwikkeling, zorg en welzijn

Niet van toepassing

Stedelijke ontwikkeling

Bijdrage MSI aan herstructureringsprojecten (TW-SO-01)	
Programma	Stedelijke Ontwikkeling
Product	Locatieontwikkeling
Bedrag	618.000 euro, incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om een onttrekking aan de reserve MSI te doen van 500.000 euro ten behoeve van de plankosten voor herstructureringsprojecten. Deze middelen zijn bij de PB 2014-2017 (blz. 22, 2.3.2 Overzicht MSI) gereserveerd in de reserve MSI. Daarnaast stellen wij voor om de gereserveerde bijdrage vanuit het MPG (onderdeel van de besluitvorming MPG op 27 mei 2013) van 118.000 euro voor de projectorganisatie PMBE in te zetten als dekking.

Project Eschmarke Land en Stad (TW-SO-03)	
Programma	Stedelijke ontwikkeling
Product	Ruimtelijke Ontwikkeling
Bedrag	32.200 euro, incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om het lasten- en batenbudget met 32.200 euro te verhogen. Het betreft een beschikking van de Provincie d.d. 16-12-2013 voor het verlenen van subsidie voor het project “Eschmarke Land en Stad” in 2014 in het kader van groene diensten.

Werken voor derden (TW-SO-04)	
Programma	Stedelijke Ontwikkeling
Product	Ruimtelijke ontwikkeling/ bestemmingsplannen/ grondbedrijf
Bedrag	457.826 euro incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om het lasten- en batenbudget incidenteel met 457.826 euro te verhogen. Het betreft opdrachten voor derden. De gemaakte uren worden in rekening gebracht aan onder anderen ADT (Area Development Twente).

Gemeentelijke kerncollectie en stadsbeiaard (TW-SO-05)	
Programma	Stedelijke Ontwikkeling
Product	Cultuur en Ruimtelijke ontwikkeling
Bedrag	25.000 euro, incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor om de lasten voor Cultuur met 25.000 euro te verhogen en de lasten voor Ruimtelijke Ontwikkeling te verlagen met 25.000 euro door het over hevelen van 25.000 euro van het eindproduct Ruimtelijke Ontwikkeling naar het eindproduct Cultuur voor de kosten van de uitvoering van gemeentelijke kerncollectie en het laten bespelen van de stadsbeiaard.

Leefomgeving

Integratie-uitkering 2014 TW-LO-01	
Programma	Leefomgeving en Bestuur en middelen
Product	Vergunningen en Diverse algemene inkomsten
Bedrag	288.260 euro, structureel
Omschrijving	Wij stellen voor de integratie-uitkering VTH 2014 uit het gemeentefonds over te hevelen naar Leefomgeving. Deze uitkering is gekoppeld aan de decentralisatie van de 'Wabo-bevoegdheid voor bedrijven' naar gemeenten en de doorontwikkeling van de netwerk RUD.

Actualisatie begroting 2014 TW-LO-02	
Programma	Leefomgeving
Product	Afval
Bedrag	252.345 euro, incidenteel
Omschrijving	Wij stellen voor de begroting 2014 te herverdelen. Door veranderingen in de afvalinzameling en samenstelling van het afval zijn er verschuivingen en is er een kleine verhoging van de lasten en baten op dit product.

Dienstverlening

Niet van toepassing.

Bestuur en middelen

Correctie stelposten concern (TW-BM-01)	
Programma	Bestuur & Middelen
Product	Diverse algemene inkomsten, Treasury, Interne dienstverlening
Bedrag	610.617 euro structureel
Omschrijving	Binnen het product diverse algemene inkomsten zijn een aantal budgetten verantwoord die beter passen bij de producten Treasury en Interne dienstverlening. Wij stellen voor om de volgende bedragen vanuit de diverse algemene inkomsten over te hevelen naar deze producten: - Treasury 906.980 euro baten behorende bij de garantstelling Twence en rente DCW. - Interne dienstverlening 296.363 euro lasten in het kader van verdeling van de facilitaire kosten.

Opschonen stelposten concern (TW-BM-02)	
Programma	Bestuur & Middelen
Product	Diverse algemene inkomsten, Euregionale samenwerking
Bedrag	55.000 euro structureel
Omschrijving	Binnen dit product staan een aantal nog niet volledig ingevulde taakstellingen die worden gedekt uit de stelpost voor loon- en prijsstijgingen. Samen met een correctie op de verwerking van de bijdrage aan de Regio Twente betekent dit

	per saldo een verschuiving van 55.000 euro naar het product Euregionale samenwerking. Wij stellen voor deze wijzigingen in de begroting door te voeren.

Decembercirculaire 2013, jaarschijf 2014 (TW-BM-03)	
Programma	Bestuur & Middelen
Product	Algemene uitkering en Diverse algemene inkomsten
Bedrag	1.360.333 euro, incidenteel
Omschrijving	Dit is de mutatie in de uitkering uit het gemeentefonds voor de jaarschijf 2014 vanuit de decembercirculaire 2013. Er wordt een taakmutaties toegevoegd voor in totaal 1.364.674 euro, te weten: • Armoedebeleid à 1.076.414 euro (zie TW-EW-10) • Overheveling taken provinciale vergunningverlening à 288.260 euro (zie TW-LO-01) De overige 4.341 euro is een negatief resultaat in 2014 (zie hoofdstuk 9.7, beslispunt FIN-03).

Verwerking huurkorting Nationaal Muziekkwartier (TW-BMO-01)	
Programma	Bestuur & Middelen - BMO
Product	Vastgoed
Bedrag	60.927 euro, incidenteel voor een periode van 5 jaar
Omschrijving	Wij stellen voor om conform het besluit in raadsbesluit 17041 Vervreemden en herpositioneren Vastgoed onderdeel 2a. van feb. 2014 de afgesproken huurkorting op het Nationaal Muziekkwartier, in de vorm van het niet indexeren van de huur voor een periode van 2014-2018 te verwerken in de begroting. Voor de overige onderdelen 2b. t/m e. van ditzelfde raadsbesluit volgen de begrotingswijzigingen zodra de benodigde notariële overeenkomsten zijn opgesteld.

Bijlage 3 | Begrotingswijziging

Begrotingswijzigingen Coda n.a.v. bijlage 1

Beslispuntnr.	Programma	Product	L/B	2014	2015	2016	2017	2018
BP-EW-04	Economie en Werk	Arbeidsmarktparticipatie	Storting Reserves	111.400	0	0	0	0
			Onttrekking reserves	0	-55.700	-55.700	0	0
			Lasten	-194.233	-836.336	-850.019	-1.083.788	-870.105
			Baten	82.833	892.036	905.719	1.083.788	870.105
Subtotaal - beslispunt BP-EW-04				0	0	0	0	0
BP-EW-11	Economie en Werk	Resultaat Bedrijfsvoering	Onttrekking reserves	-50.000	0	0	0	0
			Lasten	50.000	0	0	0	0
Subtotaal - beslispunt BP-EW-11				0	0	0	0	0
BP-OO-04	Opgroeien en Ontwikkelen	Jeugd en Jongeren	Lasten	800.000	0	0	0	0
			Baten	-800.000	0	0	0	0
Subtotaal - beslispunt BP-OO-04				0	0	0	0	0
BP-OO-06	Opgroeien en Ontwikkelen	Gezondheidszorg	Onttrekking reserves	-504.000	0	0	0	0
			Lasten	504.000	0	0	0	0
Subtotaal - beslispunt BP-OO-06				0	0	0	0	0
BP-WZW-02	Wijkontwikkeling, Zorg en Welzijn	Stadsdeelsgewijs werken	Onttrekking reserves	-625.189	0	0	0	0
			Lasten	625.189	0	0	0	0
Subtotaal - beslispunt BP-WZW-02				0	0	0	0	0
BP-WZW-08A	Bestuur en Middelen	Diverse algemene inkomsten	Lasten	300.000	0	0	0	0
	Wijkontwikkeling, Zorg en	Opvang en zorg kwetsbare burgers	Onttrekking reserves	-300.000	0	0	0	0

	Welzijn							
Subtotaal - beslispunt BP-WZW-08A				0	0	0	0	0
BP-SO-02B	Bestuur en Middelen	Diverse algemene inkomsten	Lasten	500.000	0	0	0	0
	Stedelijke ontwikkeling	Infrastructuur en beleid	Lasten	-1.000.000	0	0	0	0
			Onttrekking reserves	500.000				
Subtotaal - beslispunt BP-SO-02B				0	0	0	0	0
BP-FIN-02C	Bestuur en Middelen	Diverse algemene inkomsten	Lasten	700.000	0	0	0	0
			Onttrekking reserves	-700.000	0	0	0	0
Subtotaal - beslispunt BP-FIN-02C				0	0	0	0	0
BP-FIN-02D	Bestuur en Middelen	Diverse algemene inkomsten	Lasten	100.000	0	0	0	0
			Onttrekking reserves	-100.000	0	0	0	0
Subtotaal - beslispunt BP-FIN-02D				0	0	0	0	0
Totaal				0	0	0	0	0

Begrotingswijzigingen Coda n.a.v. bijlage 2 (technische wijzigingen)

Beslispuntnr.	Programma	Product	L/B	2014	2015	2016	2017	2018
TW-EW-01 Prog.wijz. EW	Economie en Werk	Uitvoering WSW	Lasten	862.300	700.900	526.400	342.900	152.800
			Baten	-862.300	-700.900	-526.400	-342.900	-152.800
Subtotaal - beslispunt TW-EW-01 Prog.wijz. EW				0	0	0	0	0
TW-EW-02	Economie en Werk	Projecten economische ontwikkeling	Lasten	170.744	0	0	0	0
			Baten	-170.744	0	0	0	0

Subtotaal - beslispunt TW-EW-02				0	0	0	0	0
TW-EW-03	Bestuur en Middelen	Interne dienstverlening	Baten	-582.000	-582.000	-582.000	-582.000	-582.000
	Economie en Werk	Uitvoering WSW	Lasten	706.394	706.394	706.394	706.394	706.394
	Leefomgeving	Stadsdeelbeheer	Lasten	-124.394	-124.394	-124.394	-124.394	-124.394
Subtotaal - beslispunt TW-EW-03				0	0	0	0	0
TW-EW-04	Economie en Werk	Bijzondere inkomensvoorziening	Onttrekking reserves	-29.500	-29.500	-29.500	-29.500	-29.500
		Schuldhulpverlening	Onttrekking reserves	29.500	29.500	29.500	29.500	29.500
Subtotaal - beslispunt TW-EW-04				0	0	0	0	0
TW-EW-05	Economie en Werk	Alg bijstand levensonderhoud	Lasten	118.080	118.081	118.081	118.081	118.081
		Individuele bijzondere bijstand	Lasten	-39.111	-39.111	-39.111	-39.111	-39.111
		Schuldhulpverlening	Lasten	-78.969	-78.970	-78.970	-78.970	-78.970
Subtotaal - beslispunt TW-EW-05				0	0	0	0	0
TW-EW-06	Economie en Werk	Alg bijstand levensonderhoud	Lasten	13.725	13.725	16.312	16.312	16.312
		Arbeidsmarktparticipatie	Lasten	-164.741	-164.741	-167.329	-167.329	-167.329
		Dienstverlening aan ondernemers	Lasten	150.630	150.630	150.630	150.630	150.630
		Innovatie en ondernemerschap	Lasten	-73.630	-73.630	-73.630	-73.630	-73.630
		Resultaat Bedrijfsvoering	Lasten	293.842	151.016	151.017	151.017	151.017
			Baten	-142.826	0	0	0	0
		Versterken economische structuur	Lasten	-77.000	-77.000	-77.000	-77.000	-77.000
Subtotaal - beslispunt TW-EW-06				0	0	0	0	0
TW-EW-07	Economie en Werk	Alg bijstand levensonderhoud	Lasten	45.679	45.679	43.092	43.092	43.092
		Resultaat Bedrijfsvoering	Lasten	-45.679	-45.679	-43.092	-43.092	-43.092
Subtotaal - beslispunt TW-EW-07				0	0	0	0	0

TW-EW-09	Economie en Werk	Alg bijstand levensonderhoud	Lasten	2.921.975	-1.552.312	-1.552.312	-1.552.312	-1.552.312
			Baten	-2.921.975	1.552.312	1.552.312	1.552.312	1.552.312
Subtotaal - beslispunt TW-EW-09				0	0	0	0	0
TW-EW-10	Bestuur en Middelen	Diverse algemene inkomsten	Lasten	-1.076.414	-1.462.319	-1.509.491	-1.573.066	-1.573.066
	Economie en Werk	Alg bijstand levensonderhoud	Lasten	-195.000	-195.000	-195.000	-195.000	-195.000
		Arbeidsmarktparticipatie	Lasten	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
		Individuele bijzondere bijstand	Lasten	240.000	502.319	549.491	613.066	613.066
		Schuldhulpverlening	Lasten	146.414	270.000	270.000	270.000	270.000
			Baten	900.000	900.000	900.000	900.000	900.000
Subtotaal - beslispunt TW-EW-10				0	0	0	0	0
TW-OO-01	Opgroeien en Ontwikkelen	Onderwijsopbrengsten	Lasten	4.636	4.636	4.636	4.636	4.636
			Baten	-4.636	-4.636	-4.636	-4.636	-4.636
Subtotaal - beslispunt TW-OO-01				0	0	0	0	0
TW-OO-03	Opgroeien en Ontwikkelen	Jeugd en Jongeren	Lasten	1.154	0	0	0	0
		Onderwijsopbrengsten	Lasten	-1.154	0	0	0	0
Subtotaal - beslispunt TW-OO-03				0	0	0	0	0
TW-SO-01	Stedelijke Ontwikkeling	Locatieontwikkeling	Onttrekking reserves	-500.000	0	0	0	0
			Lasten	618.000	0	0	0	0
			Baten	-118.000	0	0	0	0
Subtotaal - beslispunt TW-SO-01				0	0	0	0	0
TW-SO-03	Stedelijke Ontwikkeling	Ruimtelijke Ontwikkeling	Lasten	32.200	0	0	0	0
			Baten	-32.200	0	0	0	0
Subtotaal - beslispunt TW-SO-03				0	0	0	0	0

TW-SO-04	Stedelijke Ontwikkeling	Bestemmingsplannen	Lasten	78.288	0	0	0	0
			Baten	-78.288	0	0	0	0
		Grondbedrijf	Lasten	279.000	0	0	0	0
			Baten	-279.000	0	0	0	0
		Ruimtelijke Ontwikkeling	Lasten	100.538	0	0	0	0
			Baten	-100.538	0	0	0	0
Subtotaal - beslispunt TW-SO-04				0	0	0	0	0
TW-SO-05	Stedelijke Ontwikkeling	Cultuur	Lasten	25.000	0	0	0	0
		Ruimtelijke Ontwikkeling	Lasten	-25.000	0	0	0	0
Subtotaal - beslispunt TW-SO-05				0	0	0	0	0
TW-LO-01	Bestuur en Middelen	Diverse algemene inkomsten	Lasten	-288.260	-288.260	-288.260	-288.260	-288.260
	Leefomgeving	Vergunningen Leefomgeving	Lasten	288.260	288.260	288.260	288.260	288.260
Subtotaal - beslispunt TW-LO-01				0	0	0	0	0
TW-LO-02	Leefomgeving	Afvalstoffen	Lasten	252.345	0	0	0	0
			Baten	-252.345	0	0	0	0
Subtotaal - beslispunt TW-LO-02				0	0	0	0	0
TW-BM-01	Bestuur en Middelen	Diverse algemene inkomsten	Lasten	600.966	600.966	610.617	610.617	610.617
			Baten	9.651	9.651	0	0	0
		Interne dienstverlening	Lasten	296.363	572.460	531.441	241.299	-163.746
		Treasury	Baten	-906.980	-1.183.077	-1.142.058	-851.916	-446.871
Subtotaal - beslispunt TW-BM-01				0	0	0	0	0
TW-BM-02	Bestuur en Middelen	Diverse algemene inkomsten	Lasten	-55.000	-55.000	-55.000	-55.000	-55.000
		Euregionale samenwerking	Lasten	55.000	55.000	55.000	55.000	55.000

Subtotaal - beslispunt TW-BM-02				0	0	0	0	0
TW-BM-03	Bestuur en Middelen	Algemene uitkering	Baten	-1.360.333	0	0	0	0
		Diverse algemene inkomsten	Lasten	1.360.333	0	0	0	0
Subtotaal - beslispunt TW-BM-03				0	0	0	0	0
TW-BMO-01	Bestuur en Middelen	Vastgoedbedrijf Enschede	Onttrekking reserves	-60.927	-60.927	-60.927	-60.927	-60.927
			Lasten	-32.765	-32.765	-32.765	-32.765	-32.765
			Baten	93.692	93.692	93.692	93.692	93.692
Subtotaal - beslispunt TW-BMO-01				0	0	0	0	0
Totaal				0	0	0	0	0

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- B

Onderwerp	Vaststellen bestemmingsplan ‘Deurningerstraat 23-25’		
Portefeuillehouder	Marijke van Hees agendaletter (B)		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	22 april 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400001009

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. Het vaststellen van het bestemmingsplan ‘Deurningerstraat 23-25’ overeenkomstig de bij dit plan behorende verbeelding, regels, toelichting en ondergrond conform NL.IMRO.0153.BP00071-0003;
2. Het niet vaststellen van een exploitatieplan als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening ten behoeve van het onder 1 genoemde bestemmingsplan;
3. Het vaststellen van de nota ‘Samenvatting en beantwoording zienswijzen’ en degenen die een zienswijze omtrent dit plan aan de raad kenbaar hebben gemaakt hiervan in kennis te stellen en mede te delen dat de ingediende zienswijzen geen aanleiding geven tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Inleiding

Op grond van artikel 3.1, lid 1 van de Wet ruimtelijke ordening stelt de gemeenteraad voor het gehele grondgebied van de gemeente een of meer bestemmingen vast, waarbij ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening de bestemming van de in het plan begrepen grond wordt aangewezen en met het oog op die bestemming regels worden gegeven. Deze regels betreffen in elk geval regels omtrent het gebruik van de grond en van de zich daar bevindende bouwwerken.

Beoogd resultaat

Door middel van het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' wordt de bestemming van het plangebied gewijzigd in de bestemming 'Wonen'. Het plangebied heeft in het vigerende bestemmingsplan de bestemming 'Bedrijven tot milieucategorie 2' met als specifieke bestemming 'Gemengde voorzieningen'; constructiewerkplaats tot en met milieucategorie 3.2 en de maximale bouwhoogte is in het vigerende bestemmingsplan bepaald op 5 meter met maximaal 1 bouwlaag. Het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' maakt in totaal 18 appartementen op de eerste, tweede en derde verdieping van het pand mogelijk. Voor drie van deze appartementen geldt dat zij mogelijk worden verhuurd aan studenten (4 of 5 kamers per appartement).

Voor de gehele begane grond zijn - met uitzondering van een gedeelte aan de linkerkant van het bouwvlak waar een onderdoorgang is beoogd - de functieaanduidingen 'Maatschappelijk' en ‘Dienstverlening’ toegevoegd. Tevens wordt op de begane grond aan de straatzijde langs de Deurningerstraat de functie 'Kantoor' mogelijk gemaakt.

De maximale bouwhoogte is gesteld op 14 meter.

Argumenten

Het plan betreft een locatie binnen de singels en is gelegen aan een invalsweg naar de binnenstad. Binnen dit gebied zien we mogelijkheden voor toevoeging aan de woningvoorraad omdat het tevens een verbetering voor de omgeving betekent. Het voorliggende bouwplan in 4 bouwlagen draagt stedenbouwkundig bij aan de wandvorming en sluit aan bij de naastgelegen bebouwing in tegenstelling tot het huidige pand, dat één laag en een kap heeft. Het gaat om een beperkt aantal appartementen en hierbij komt dat in het huidige pand een milieuhinderlijk bedrijf is gevestigd wat in het nieuwe bouwplan wordt opgelost. Het betreft bovendien een kleinschalige toevoeging van de studentenkamers in het voorkeursgebied voor studenten.

Gedurende de tervisielegging zijn er twee zienswijzen ingediend tegen het ontwerp-bestemmingsplan. Deze zienswijzen hebben geen aanleiding gegeven het bestemmingsplan te wijzigen. Voor de volledigheid wordt verwezen naar de ‘Nota samenvatting en beantwoording zienswijzen’.

Kanttekeningen

- De locatie aan de Deurningerstraat 23-25 is niet expliciet genoemd in de Stedelijke Koers. Dit komt doordat de Stedelijke Koers betrekking heeft op koopwoningen, terwijl het bij dit project gaat om 15 kleinere huurappartementen voor één- of twee persoonshuishoudens en 3 huurappartementen waarin 4 of 5 kamers per appartement verhuurd worden aan studenten. Het betreft onder andere een kleinschalige toevoeging van studentenkamers in het voorkeursgebied voor studenten.
- Met betrekking tot de Woonvisie kan worden opgemerkt dat de gemeente voorzichtig is met het toestaan van nieuwbouw voor studenten of kleine huishoudens. De locatie is gelegen binnen de singels, aan een invalsweg naar de binnenstad. Binnen dit gebied worden nog wel mogelijkheden voor toevoeging gezien als het tevens een verbetering voor de omgeving betekent. Het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' en het voorliggende bouwplan draagt stedenbouwkundig bij aan de wandvorming en sluit aan bij de naastgelegen bebouwing, in tegenstelling tot het huidige pand, dat één laag en een kap heeft. Hierbij komt dat in het huidige pand een milieuhinderlijk bedrijf is gevestigd, wat in het nieuwe plan wordt opgelost.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
Binnen het plangebied is momenteel een (milieuonvriendelijk) metaalbedrijf gevestigd. Door middel van het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' wordt voor de planlocatie de bouw van meer milieuvriendelijke maatschappelijke voorzieningen, dienstverlening, kantoren en combinaties daarvan en wonen mogelijk gemaakt. De nieuwbouw voldoet aan de nieuwste vereisten van duurzaamheid.

Kosten, opbrengsten, dekking
De gemeente heeft met de ontwikkelaar een exploitatieovereenkomst gesloten d.d. 17 december 2013.Ontwikkelaar zal de bij dit plan behorende kosten voldoen en planschade kan middels de overeenkomst op ontwikkelaar worden verhaald.

Communicatie
Openbaar: ja, vanaf 8 februari 2014

Communicatie met betrokkenen:

Voorafgaand aan de bestemmingsplanprocedure is het ontwerp van het bestemmingsplan voor advies voorgelegd aan de wijkraad Lasonder - Zeggelt. De wijkraad heeft op 20 januari 2014 aangegeven in te kunnen stemmen met het bestemmingsplan.

Persbericht, ja of nee:
Nee.

Vervolg

Het vaststellen van een bestemmingsplan of een herziening daarvan is een exclusieve bevoegdheid van de gemeenteraad. Voor belanghebbenden bestaat de mogelijkheid tegen het vaststellingsbesluit beroep in te stellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Op het besluit is afdeling 2 van hoofdstuk 1 van de Crisis- en herstelwet van rechtswege van toepassing. Dit betekent dat belanghebbenden in het beroepschrift moeten aangeven welke beroepsgronden worden aangevoerd. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden worden ingediend. Ook wordt de procedure versneld, aangezien binnen zes maanden na afloop van de beroepstermijn uitspraak dient te worden gedaan door de Raad van State.

Bijlagen

1. Bestemmingsplan ‘Deurningerstraat 23-25’;
2. Plankaart behorend bij bestemmingsplan ‘Deurningerstraat 23-25’;
3. Nota samenvatting en beantwoording zienswijzen.

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

1. Het vaststellen van het bestemmingsplan ‘Deurningerstraat 23-25’ overeenkomstig de bij dit plan behorende verbeelding, regels, toelichting en ondergrond conform NL.IMRO.0153.BP00071-0003;
2. Het niet vaststellen van een exploitatieplan als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening ten behoeve van het onder 1 genoemde bestemmingsplan;
3. Het vaststellen van de nota ‘Samenvatting en beantwoording zienswijzen’ en degenen die een zienswijze omtrent dit plan aan de raad kenbaar hebben gemaakt hiervan in kennis te stellen en mede te delen dat de ingediende zienswijzen geen aanleiding geven tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	P.E.J. den Oudsten

BESTEMMINGSPLANNEN

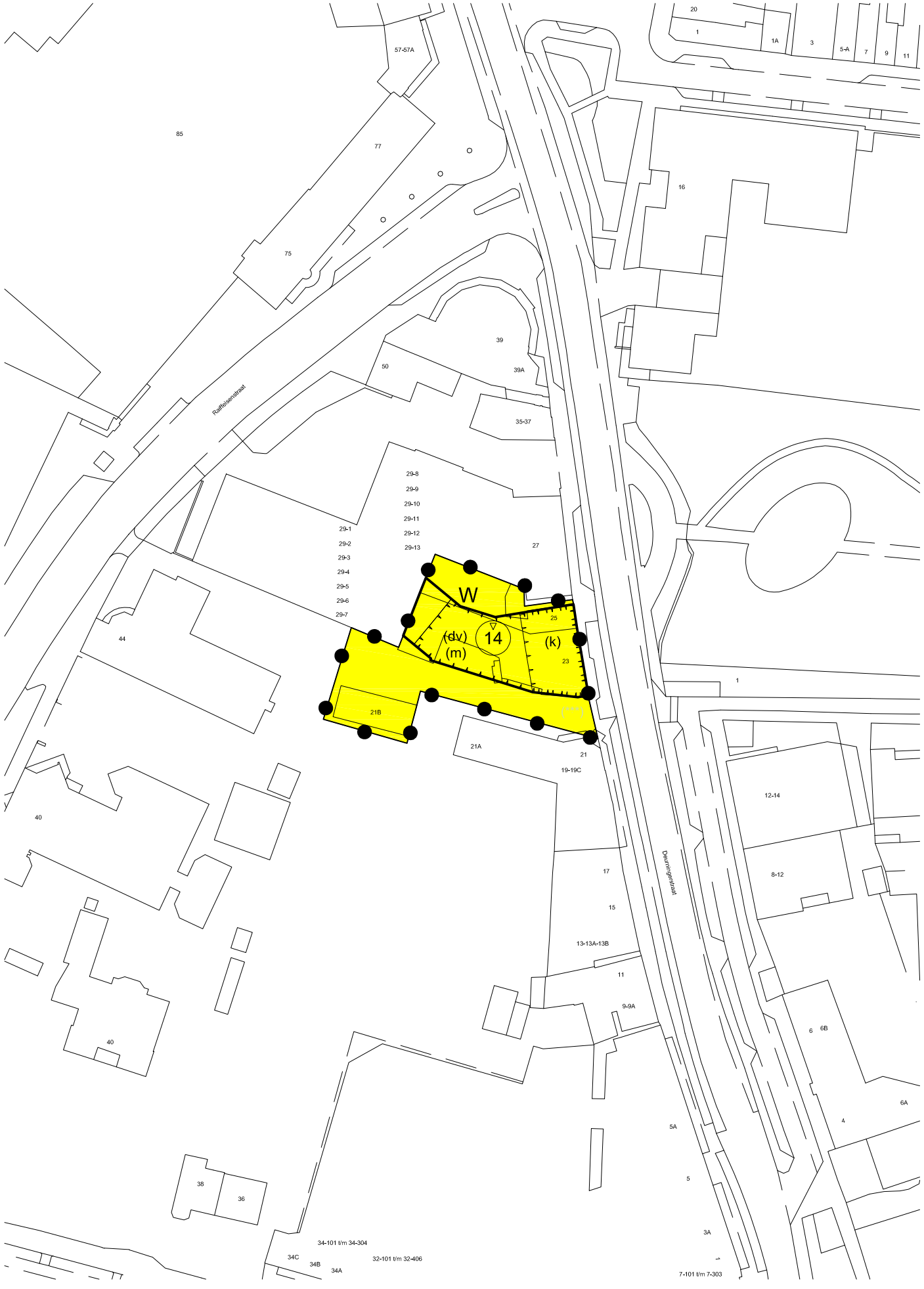

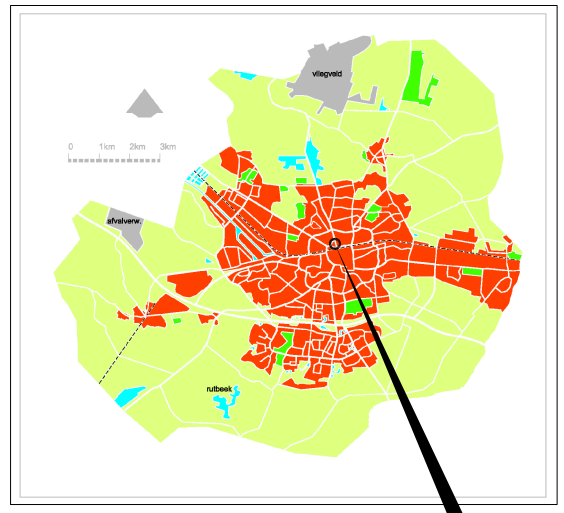

SITUATIE
BESTEMMINGSPLAN

Enkelbestemmingen

W — Wonen

Functieaanduidingen

(dv) — dienstverlening

(k) — kantoor

(m) — maatschappelijk

Bouwvlakken

bouwvlak

Maatvoeringen

14 — maximum bouwhoogte (m)

0 10 25 50 100

Programma Stedelijke Ontwikkeling

Gemeente Enschede

BESTEMMINGSPLAN:

Deurningerstraat 23-25

VASTGESTELD BIJ RAADSBESLUIT:.....

SO/BP

	Naam	Datum	Projectleiding		Naam	Datum	Projectleiding	Formaat	Schaal
	dB			3				A3	1000
1				4				Tekeningnummer	
2				5				XXXXX	

TEKENING LOCATIE: S:_STADSDEEL CENTRUM\DEURNINGERSTRAAT 23-25\ACAD\DEURNINGERSTRAAT 23-25_BP12.DWG

Bestemmingsplan “Deurningerstraat 23-25”

Nota samenvatting en beantwoording zienswijzen

Gemeente Enschede
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Afdeling Bestemmingsplannen
April 2014

OVERZICHT ZIENSWIJZEN MET BETREKKING TOT HET ONTWERP-BESTEMMINGSPLAN "DEURNINGERSTRAAT 23-25".

Bestemmingsplan:	Deurningerstraat 23-25
Locatie:	De locatie is gelegen in het stadsdeel Centrum en wordt begrensd door de Deurningerstraat 27 in het noorden, de Deurningerstraat in het oosten, de Deurningerstraat 21 en een parkeerplaats in het zuiden en de Raiffeisenstraat 44 en de Deurningerstraat 29 in het westen.
Dossiernummer:	BP000071

Het ontwerp-bestemmingsplan "Deurningerstraat 23-25" heeft van 13 februari 2014 tot en met 26 maart 2014 gedurende zes weken ter inzage gelegen. De ter visie legging van dit bestemmingsplan is van te voren aangekondigd in het plaatselijke Huis-aan-Huis blad en de Staatscourant.

OVERZICHT INHOUDELIJKE PUNTEN UIT ZIENSWIJZEN

Appellant 1

1. **Appellant is van mening dat de nieuwe woonbestemming voor het pand een goede ontwikkeling is, maar dat in het plan geen mogelijkheden moeten worden vastgelegd voor onzelfstandige bewoning.**

Gemeentelijk commentaar:

Het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' heeft als bestemming 'Wonen'. Dit is op de plankaart behorend bij het bestemmingsplan weergegeven. Zoals in artikel 3.1 sub a onder 2 is aangegeven zijn de voor 'Wonen' aangewezen gronden bestemd voor onder andere woningen (met een maximum van 18). Er wordt in de planregels en op de plankaart geen onderscheidt gemaakt tussen zelfstandige en onzelfstandige bewoning. Wel is het zo dat in de toelichting behorend bij het bestemmingsplan is aangegeven dat de woonbestemming zou kunnen worden ingevuld als onzelfstandig. Hiertoe is echter een omzettingsvergunning noodzakelijk. Na onherroepelijk worden van het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' kan de eigenaar van het pand een omzettingsvergunning bij de gemeente aanvragen. Dit is het moment voor appellant om te ageren tegen de eventuele mogelijkheid van onzelfstandige bewoning.

Appellant 2

1. **Appellant stelt dat het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' een ontwikkeling mogelijk maakt die overlast veroorzaakt voor de bewoners van het pand aan de Deurningerstraat 29. Deze overlast komt volgens appellant tot uiting door een ontneming van privacy en zonlicht op het dakterras en de beoogde ontwikkeling ontneemt zonlicht in kamers.**

Gemeentelijk commentaar:

In de toelichting van het ontwerp-bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' heeft de gemeente onderbouwd waarom zij vindt dat de beoogde ontwikkeling aan de Deurningerstraat 23-25 een gewenste ontwikkeling is. De gemeente is voorzichtig met het toestaan van nieuwbouw voor de realisatie van (onder andere) appartementen. In dit geval wordt een toevoeging van de appartementen echter acceptabel geacht. Reden hiervoor is onder andere dat het plan een locatie betreft binnen de singels en is gelegen aan een invalsweg naar de binnenstad. Binnen dit gebied ziet de gemeente de mogelijkheid voor toevoeging van appartementen als het tevens een verbetering voor de omgeving betekent. Het voorliggende bouwplan in 4 bouwlagen draagt stedenbouwkundig bij aan de wandvorming en sluit aan bij de naastgelegen bebouwing, in tegenstelling tot het huidige pand. Hier komt bij dat in het huidige pand een milieuhinderlijk bedrijf is gevestigd wat in het nieuwe plan wordt opgelost.

De eigenaar van het pand gelegen aan de Deurningerstraat 29 heeft – na onherroepelijk worden van het bestemmingsplan – de mogelijkheid om een verzoek tot planschade op grond van artikel 6.1 Wro bij de gemeente in te dienen. Een onafhankelijke commissie zal vervolgens beoordelen of er inderdaad sprake is van ontneming van privacy en zonlicht (cq. planschade).

Gemeente Enschede

Bijlagen Regels

Bestemmingsplan

Deurningerstraat 23-25

Status: Vastgesteld

Deurningerstraat 23-25

Inhoudsopgave

Bijlagen regels **3**

Bijlage 1 **Lijst van bedrijfstypen** **4**

Bijlagen regels

Bijlage 1 Lijst van bedrijfstypen

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES	
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	
			HOOFDGROEP BEDRIJVEN								
14	08	-	WINNING VAN ZAND, GRIND, KLEI, ZOUT, E.D.								
1421	0812	0	Steen-, grit- en krijtmalerijen (open lucht):								
1421	0812	1	- algemeen	10	100	200	10	200 D	4.1	2 G	
1421	0812	2	- steenbrekerijen	10	200	700 Z	10	700	5.2	2 G	
144	0893		Zoutwinningbedrijven	50	10	100 C	30	100	3.2	2 G	
145	0899		Mergel- en overige delfstoffenwinningbedrijven	10	200	500 C	50	500	5.1	3 G	
15	10, 11	-									
15	10, 11	-	VERVAARDIGING VAN VOEDINGSMIDDELEN EN DRANKEN								
151	101, 102	0	Slachterijen en overige vleesverwerking:								
151	101, 102	1	- slachterijen en pluimveeslachterijen	100	0	100 C	50 R	100 D	3.2	2 G	
151	101	2	- vetsmelterijen	700	0	100 C	30	700	5.2	2 G	
151	101	3	- bewerkingsinrichting van darmen en vleesafval	300	0	100 C	50 R	300	4.2	2 G	
151	101	4	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. > 1000 m²	100	0	100 C	50 R	100	3.2	2 G	
151	101	5	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. <= 1000 m²	50	0	50 C	30	50	3.1	1 G	
151	101	6	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. <= 200 m²	30	0	50	10	50	3.1	1 G	
151	101, 102	7	- loonslachterijen	50	0	50	10	50	3.1	1 G	
151	108	8	- vervaardiging van snacks en vervaardiging van kant-en-klaar-maaltijden met p.o. < 2.000 m²	50	0	50	10	50	3.1	2 G	
152	102	0	Visverwerkingsbedrijven:								
152	102	1	- drogen	700	100	200 C	30	700	5.2	2 G	
152	102	2	- conserveren	200	0	100 C	30	200	4.1	2 G	
152	102	3	- roken	300	0	50 C	0	300	4.2	1 G	
152	102	4	- verwerken anderszins: p.o.> 1000 m²	300	10	50 C	30	300 D	4.2	2 G	
152	102	5	- verwerken anderszins: p.o. <= 1000 m²	100	10	50	30	100	3.2	1 G	
152	102	6	- verwerken anderszins: p.o. <= 300 m²	50	10	30	10	50	3.1	1 G	
1531	1031	0	Aardappelprodukten fabrieken:								
1531	1031	1	- vervaardiging van aardappelproducten	300	30	200 C	50 R	300	4.2	2 G	
1531	1031	2	- vervaardiging van snacks met p.o. < 2.000 m²	50	10	50	50 R	50	3.1	1 G	
1532, 1533	1032, 1039	0	Groente- en fruitconservenfabrieken:								
1532, 1533	1032, 1039	1	- jam	50	10	100 C	10	100	3.2	1 G	
1532, 1533	1032, 1039	2	- groente algemeen	50	10	100 C	10	100	3.2	2 G	
1532, 1533	1032, 1039	3	- met koolsoorten	100	10	100 C	10	100	3.2	2 G	
1532, 1533	1032, 1039	4	- met drogerijen	300	10	200 C	30	300	4.2	2 G	
1532, 1533	1032, 1039	5	- met uienconservering (zoutinleggerij)	300	10	100 C	10	300	4.2	2 G	
1541	104101	0	Vervaardiging van ruwe plantaardige en dierlijke oliën en vetten:								
1541	104101	1	- p.c. < 250.000 t/j	200	30	100 C	30 R	200	4.1	3 G	
1541	104101	2	- p.c. >= 250.000 t/j	300	50	300 C Z	50 R	300	4.2	3 G	
1542	104102	0	Raffinage van plantaardige en dierlijke oliën en vetten:								
1542	104102	1	- p.c. < 250.000 t/j	200	10	100 C	100 R	200	4.1	3 G	
1542	104102	2	- p.c. >= 250.000 t/j	300	10	300 C Z	200 R	300	4.2	3 G	
1543	1042	0	Margarinefabrieken:								
1543	1042	1	- p.c. < 250.000 t/j	100	10	200 C	30 R	200	4.1	3 G	
1543	1042	2	- p.c. >= 250.000 t/j	200	10	300 C Z	50 R	300	4.2	3 G	
1551	1051	0	Zuivelprodukten fabrieken:								
1551	1051	1	- gedroogde produkten, p.c. >= 1,5 t/u	200	100	500 C Z	50 R	500	5.1	3 G	
1551	1051	2	- geconcentreerde produkten, verdamp. cap. >=20 t/u	200	30	500 C Z	50 R	500	5.1	3 G	
1551	1051	3	- melkprodukten fabrieken v.c. < 55.000 t/j	50	0	100 C	50 R	100	3.2	2 G	
1551	1051	4	- melkprodukten fabrieken v.c. >= 55.000 t/j	100	0	300 C Z	50 R	300	4.2	3 G	
1551	1051	5	- overige zuivelprodukten fabrieken	50	50	300 C	50 R	300	4.2	3 G	
1552	1052	1	Consumptie-ijsfabrieken: p.o. > 200 m²	50	0	100 C	50 R	100	3.2	2 G	
1552	1052	2	- consumptie-ijsfabrieken: p.o. <= 200 m²	10	0	30	0	30	2	1 G	
1561	1061	0	Meelfabrieken:								
1561	1061	1	- p.c. >= 500 t/u	200	100	300 C Z	100 R	300	4.2	2 G	
1561	1061	2	- p.c. < 500 t/u	100	50	200 C	50 R	200	4.1	2 G	
1561	1061		Grutterswarenfabrieken	50	100	200 C	50	200 D	4.1	2 G	
1562	1062	0	Zetmeelfabrieken:								
1562	1062	1	- p.c. < 10 t/u	200	50	200 C	30 R	200	4.1	1 G	
1562	1062	2	- p.c. >= 10 t/u	300	100	300 C Z	50 R	300	4.2	2 G	
1571	1091	0	Veevoerfabrieken:								
1571	1091	1	- destructiebedrijven	700	30	200 C	50	700 D	5.2	3 G	
1571	1091	2	- beender-, veren-, vis-, en vleesmeelfabriek	700	100	100 C	30 R	700 D	5.2	3 G	
1571	1091	3	- drogerijen (gras, pulp, groenvoeder, veevoeder) cap. < 10 t/u water	300	100	200 C	30	300	4.2	2 G	
1571	1091	4	- drogerijen (gras, pulp, groenvoeder, veevoeder) cap. >= 10 t/u water	700	200	300 C Z	50	700	5.2	3 G	
1571	1091	5	- mengvoeder, p.c. < 100 t/u	200	50	200 C	30	200	4.1	3 G	
1571	1091	6	- mengvoeder, p.c. >= 100 t/u	300	100	300 C Z	50 R	300	4.2	3 G	
1572	1092		Vervaardiging van voer voor huisdieren	200	100	200 C	30	200	4.1	2 G	
1581	1071	0	Broodfabrieken, brood- en banketbakkerijen:								
1581	1071	1	- v.c. < 7500 kg meel/week, bij gebruik van charge-ovens	30	10	30 C	10	30	2	1 G	
1581	1071	2	- v.c. >= 7500 kg meel/week	100	30	100 C	30	100	3.2	2 G	
1582	1072		Banket, biscuit- en koekfabrieken	100	10	100 C	30	100	3.2	2 G	
1583	1081	0	Suikerfabrieken:								
1583	1081	1	- v.c. < 2.500 t/j	500	100	300 C	100 R	500	5.1	2 G	
1583	1081	2	- v.c. >= 2.500 t/j	1000	200	700 C Z	200 R	1000	5.3	3 G	
1584	10821	0	Verwerking cacaobonen en vervaardiging chocolade- en suikerwerk:								
1584	10821	1	- Cacao- en chocoladefabrieken: p.o. > 2.000 m²	500	50	100	50 R	500	5.1	2 G	
1584	10821	2	- cacao- en chocoladefabrieken vervaardigen van chocoladewerken met p.o. < 2.000 m²	100	30	50	30	100	3.2	2 G	

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES	
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	
1584	10821	3	- cacao- en chocoladefabrieken vervaardigen van chocoladewerken met p.o. <= 200 m²	30	10	30	10	30	2	1 G	
1584	10821	4	- Suikerwerkfabrieken met suiker branden	300	30	50	30 R	300	4.2	2 G	
1584	10821	5	- Suikerwerkfabrieken zonder suiker branden: p.o. > 200 m²	100	30	50	30 R	100	3.2	2 G	
1584	10821	6	- suikerwerkfabrieken zonder suiker branden: p.o. <= 200 m²	30	10	30	10	30	2	1 G	
1585	1073		Deegwarenfabrieken	50	30	10	10	50	3.1	2 G	
1586	1083	0	Koffiebranderijen en theepakkerijen:								
1586	1083	1	- koffiebranderijen	500	30	200 C	10	500 D	5.1	2 G	
1586	1083	2	- theepakkerijen	100	10	30	10	100	3.2	2 G	
1587	108401		Vervaardiging van azijn, specerijen en kruiden	200	30	50	10	200	4.1	2 G	
1589	1089		Vervaardiging van overige voedingsmiddelen	200	30	50	30	200 D	4.1	2 G	
1589.1	1089		Bakkerijgrondstoffenfabrieken	200	50	50	50 R	200	4.1	2 G	
1589.2	1089	0	Soep- en soeparomafabrieken:								
1589.2	1089	1	- zonder poederdrogen	100	10	50	10	100	3.2	2 G	
1589.2	1089	2	- met poederdrogen	300	50	50	50 R	300	4.2	2 G	
1589.2	1089		Bakmeel- en puddingpoederfabrieken	200	50	50	30	200	4.1	2 G	
1591	110101		Destilleerderijen en likeurstokerijen	300	30	200 C	30	300	4.2	2 G	
1592	110102	0	Vervaardiging van ethylalcohol door gisting:								
1592	110102	1	- p.c. < 5.000 t/j	200	30	200 C	30 R	200	4.1	1 G	
1592	110102	2	- p.c. >= 5.000 t/j	300	50	300 C	50 R	300	4.2	2 G	
1593 t/m 1595	1102 t/m 1104		Vervaardiging van wijn, cider e.d.	10	0	30 C	0	30	2	1 G	
1596	1105		Bierbrouwerijen	300	30	100 C	50 R	300	4.2	2 G	
1597	1106		Mouterijen	300	50	100 C	30	300	4.2	2 G	
1598	1107		Mineraalwater- en frisdrankfabrieken	10	0	100	50 R	100	3.2	3 G	
16	12	-									
16	12	-	VERWERKING VAN TABAK								
160	120		Tabakverwerkende industrie	200	30	50 C	30	200	4.1	2 G	
17	13	-									
17	13	-	VERVAARDIGING VAN TEXTIEL								
171	131		Bewerken en spinnen van textielvezels	10	50	100	30	100	3.2	2 G	
172	132	0	Weven van textiel:								
172	132	1	- aantal weefgetouwen < 50	10	10	100	0	100	3.2	2 G	
172	132	2	- aantal weefgetouwen >= 50	10	30	300 Z	50	300	4.2	3 G	
173	133		Textielveredelingsbedrijven	50	0	50	10	50	3.1	2 G	
174, 175	139		Vervaardiging van textielwaren	10	0	50	10	50	3.1	1 G	
1751	1393		Tapijt-, kokos- en vloermattenfabrieken	100	30	200	10	200	4.1	2 G	
176, 177	139, 143		Vervaardiging van gebreide en gehaakte stoffen en artikelen	0	10	50	10	50	3.1	1 G	
18	14	-									
18	14	-	VERVAARDIGING VAN KLEDING; BEREIDEN EN VERVEN VAN BONT								
181	141		Vervaardiging kleding van leer	30	0	50	0	50	3.1	1 G	
182	141		Vervaardiging van kleding en -toebehoren (excl. van leer)	10	10	30	10	30	2	2 G	
183	142, 151		Bereiden en verven van bont; vervaardiging van artikelen van bont	50	10	10	10	50	3.1	1 G	
19	19	-									
19	15	-	VERVAARDIGING VAN LEER EN LEDERWAREN (EXCL. KLEDING)								
191	151,152		Lederfabrieken	300	30	100	10	300	4.2	2 G	
192	151		Lederwarenfabrieken (excl. kleding en schoeisel)	50	10	30	10	50 D	3.1	2 G	
193	152		Schoenenfabrieken	50	10	50	10	50	3.1	2 G	
20		-									
20	16	-	HOUTINDUSTRIE EN VERVAARDIGING ARTIKELEN VAN HOUT, RIET, KURK E.D.								
2010.1	16101		Houtzagerijen	0	50	100	50 R	100	3.2	2 G	
2010.2	16102	0	Houtconserveringsbedrijven:								
2010.2	16102	1	- met creosootolie	200	30	50	10	200	4.1	2 G	
2010.2	16102	2	- met zoutoplossingen	10	30	50	10	50	3.1	2 G	
202	1621		Fineer- en plaatmaterialenfabrieken	100	30	100	10	100	3.2	3 G	
203, 204, 205	162	0	Timmerwerkfabrieken, vervaardiging overige artikelen van hout	0	30	100	0	100	3.2	2 G	
203, 204, 205	162	1	Timmerwerkfabrieken, vervaardiging overige artikelen van hout, p.o. < 200 m2	0	30	50	0	50	3.1	1 G	
205	162902		Kurkwaren-, riet- en vlechtwerkfabrieken	10	10	30	0	30	2	1 G	
21	17	-									
21	17	-	VERVAARDIGING VAN PAPIER, KARTON EN PAPIER- EN KARTONWAREN								
2111	1711		Vervaardiging van pulp	200	100	200 C	50 R	200	4.1	3 G	
2112	1712	0	Papier- en kartonfabrieken:								
2112	1712	1	- p.c. < 3 t/u	50	30	50 C	30 R	50	3.1	1 G	
2112	1712	2	- p.c. 3 - 15 t/u	100	50	200 C Z	50 R	200	4.1	2 G	
2112	1712	3	- p.c. >= 15 t/u	200	100	300 C Z	100 R	300	4.2	3 G	
212	172		Papier- en kartonwarenfabrieken	30	30	100 C	30 R	100	3.2	2 G	
2121.2	17212	0	Golfkartonfabrieken:								
2121.2	17212	1	- p.c. < 3 t/u	30	30	100 C	30 R	100	3.2	2 G	
2121.2	17212	2	- p.c. >= 3 t/u	50	30	200 C Z	30 R	200	4.1	2 G	
22	58	-									
22	18	-	UITGEVERIJEN, DRUKKERIJEN EN REPRODUKTIE VAN OPGENOMEN MEDIA								
2221	1811		Drukkerijen van dagbladen	30	0	100 C	10	100	3.2	3 G	
2222	1812		Drukkerijen (vlak- en rotatie-diepdrukkerijen)	30	0	100	10	100	3.2	3 G	
2222.6	18129		Kleine drukkerijen en kopieerinrichtingen	10	0	30	0	30	2	1 P	
2223	1814	A	Grafische afwerking	0	0	10	0	10	1	1 G	
2223	1814	B	Binderijen	30	0	30	0	30	2	2 G	
2224	1813		Grafische reproduktie en zetten	30	0	10	10	30	2	2 G	
2225	1814		Overige grafische aktiviteiten	30	0	30	10	30 D	2	2 G	
223	182		Reproduktiebedrijven opgenomen media	0	0	10	0	10	1	1 G	
23	19	-									
23	19	-	AARDOLIE-/STEENKOOLVERWERK. IND.; BEWERKING SPLIJT-/KWEEKSTOFFEN								
231	191		Cokesfabrieken	1000	700	1000 C Z	100 R	1000	5.3	2 G	

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES	
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	
2320.2	19202	A	Smeeroliën- en vettenfabrieken	50	0	100	30 R	100	3.2	2 G	
2320.2	19202	B	Recyclingbedrijven voor afgewerkte olie	300	0	100	50 R	300	4.2	2 G	
2320.2	19202	C	Aardolieproduktenfabrieken n.e.g.	300	0	200	50 R	300 D	4.2	2 G	
24	20	-									
24	20	-	VERVAARDIGING VAN CHEMISCHE PRODUKTEN								
2411	2011	0	Vervaardiging van industriële gassen:								
2411	2011	1	- luchtscheidingsinstallatie v.c. >= 10 t/d lucht	10	0	700 C Z	100 R	700	5.2	3 G	
2411	2011	2	- overige gassenfabrieken, niet explosief	100	0	500 C	100 R	500	5.1	3 G	
2411	2011	3	- overige gassenfabrieken, explosief	100	0	500 C	300 R	500	5.1	3 G	
2412	2012		Kleur- en verfstoffenfabrieken	200	0	200 C	200 R	200 D	4.1	3 G	
2413	2012	0	Anorg. chemische grondstoffenfabrieken:								
2413	2012	1	- niet vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	100	30	300 C	300 R	300 D	4.2	2 G	
2413	2012	2	- vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	300	50	500 C	700 R	700 D	5.2	3 G	
2414.1	20141	A0	Organ. chemische grondstoffenfabrieken:								
2414.1	20141	A1	- niet vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	300	10	200 C	300 R	300 D	4.2	2 G	
2414.1	20141	A2	- vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	1000	30	500 C	700 R	1000 D	5.3	2 G	
2414.1	20141	B0	Methanolfabrieken:								
2414.1	20141	B1	- p.c. < 100.000 t/j	100	0	200 C	100 R	200	4.1	2 G	
2414.1	20141	B2	- p.c. >= 100.000 t/j	200	0	300 C Z	200 R	300	4.2	3 G	
2414.2	20149	0	Vetzuren en alkanolenfabrieken (niet synth.):								
2414.2	20149	1	- p.c. < 50.000 t/j	300	0	200 C	100 R	300	4.2	2 G	
2414.2	20149	2	- p.c. >= 50.000 t/j	500	0	300 C Z	200 R	500	5.1	3 G	
2415	2015		Kunstmeststoffenfabrieken	500	300	500 C	500 R	500	5.1	3 G	
2416	2016		Kunstharsenfabrieken e.d.	700	30	300 C	500 R	700	5.2	3 G	
242	202	0	Landbouwchemicaliënfabrieken:								
242	202	1	- fabricage	300	50	100 C	1000 R	1000	5.3	3 G	
242	202	2	- formulering en afvullen	100	10	30 C	500 R	500 D	5.1	2 G	
243	203		Verf, lak en vernisfabrieken	300	30	200 C	300 R	300 D	4.2	3 G	
2441	2110	0	Farmaceutische grondstoffenfabrieken:								
2441	2110	1	- p.c. < 1.000 t/j	200	10	200 C	300 R	300	4.2	1 G	
2441	2110	2	- p.c. >= 1.000 t/j	300	10	300 C	500 R	500	5.1	2 G	
2442	2120	0	Farmaceutische produktenfabrieken:								
2442	2120	1	- formulering en afvullen geneesmiddelen	50	10	50	50 R	50	3.1	2 G	
2442	2120	2	- verbandmiddelenfabrieken	10	10	30	10	30	2	2 G	
2451	2041		Zeep-, was- en reinigingsmiddelenfabrieken	300	100	200 C	100 R	300	4.2	3 G	
2452	2042		Parfumerie- en cosmeticafabrieken	300	30	50 C	50 R	300	4.2	2 G	
2461	2051		Kruit-, vuurwerk-, en springstoffenfabrieken	30	10	50	1000 V	1000	5.3	1 G	
2462	2052	0	Lijm- en plakmiddelenfabrieken:								
2462	2052	1	- zonder dierlijke grondstoffen	100	10	100	50	100	3.2	3 G	
2462	2052	2	- met dierlijke grondstoffen	500	30	100	50	500	5.1	3 G	
2464	205902		Fotochemische produktenfabrieken	50	10	100	50 R	100	3.2	3 G	
2466	205903	A	Chemische kantoorbenodigdhedenfabrieken	50	10	50	50 R	50	3.1	3 G	
2466	205903	B	Overige chemische produktenfabrieken n.e.g.	200	30	100 C	200 R	200 D	4.1	2 G	
247	2060		Kunstmatige synthetische garen- en vezelfabrieken	300	30	300 C	200 R	300	4.2	3 G	
25	22	-									
25	22	-	VERVAARDIGING VAN PRODUKTEN VAN RUBBER EN KUNSTSTOF								
2511	221101		Rubberbandenfabrieken	300	50	300 C	100 R	300	4.2	2 G	
2512	221102	0	Loopvlakvernieuwingsbedrijven:								
2512	221102	1	- vloeropp. < 100 m2	50	10	30	30	50	3.1	1 G	
2512	221102	2	- vloeropp. >= 100 m2	200	50	100	50 R	200	4.1	2 G	
2513	2219		Rubber-artikelenfabrieken	100	10	50	50 R	100 D	3.2	1 G	
252	222	0	Kunststofverwerkende bedrijven:								
252	222	1	- zonder fenolharsen	200	50	100	100 R	200	4.1	2 G	
252	222	2	- met fenolharsen	300	50	100	200 R	300	4.2	2 G	
252	222	3	- productie van verpakkingsmateriaal en assemblage van kunststofbouwmaterialen	50	30	50	30	50	3.1	2 G	
26	23	-									
26	23	-	VERVAARDIGING VAN GLAS, AARDEWERK, CEMENT-, KALK- EN GIPSPRODUKTEN								
261	231	0	Glasfabrieken:								
261	231	1	- glas en glasprodukten, p.c. < 5.000 t/j	30	30	100	30	100	3.2	1 G	
261	231	2	- glas en glasprodukten, p.c. >= 5.000 t/j	30	100	300 C Z	50 R	300	4.2	2 G	
261	231	3	- glaswol en glasvezels, p.c.< 5.000 t/j	300	100	100	30	300	4.2	1 G	
261	231	4	- glaswol en glasvezels, p.c. >= 5.000 t/j	500	200	300 C Z	50 R	500	5.1	2 G	
2615	231		Glasbewerkingsbedrijven	10	30	50	10	50	3.1	1 G	
262, 263	232, 234	0	Aardewerkfabrieken:								
262, 263	232, 234	1	- vermogen elektrische ovens totaal < 40 kW	10	10	30	10	30	2	1 G	
262, 263	232, 234	2	- vermogen elektrische ovens totaal >= 40 kW	30	50	100	30	100	3.2	2 G	
264	233	A	Baksteen en baksteenelementenfabrieken	30	200	200	30	200	4.1	2 G	
264	233	B	Dakpannenfabrieken	50	200	200	100 R	200	4.1	2 G	
2651	2351	0	Cementfabrieken:								
2651	2351	1	- p.c. < 100.000 t/j	10	300	500 C	30 R	500	5.1	2 G	
2651	2351	2	- p.c. >= 100.000 t/j	30	500	1000 C Z	50 R	1000	5.3	3 G	
2652	235201	0	Kalkfabrieken:								
2652	235201	1	- p.c. < 100.000 t/j	30	200	200	30 R	200	4.1	2 G	
2652	235201	2	- p.c. >= 100.000 t/j	50	500	300 Z	50 R	500	5.1	3 G	
2653	235202	0	Gipsfabrieken:								
2653	235202	1	- p.c. < 100.000 t/j	30	200	200	30 R	200	4.1	2 G	
2653	235202	2	- p.c. >= 100.000 t/j	50	500	300 Z	50 R	500	5.1	3 G	
2661.1	23611	0	Betonwarenfabrieken:								
2661.1	23611	1	- zonder persen, triltafels en bekistingtrille	10	100	200	30	200	4.1	2 G	
2661.1	23611	2	- met persen, triltafels of bekistingtrillers, p.c. < 100 t/d	10	100	300	30	300	4.2	2 G	
2661.1	23611	3	- met persen, triltafels of bekistingtrillers, p.c. >= 100 t/d	30	200	700 Z	30	700	5.2	3 G	
2661.2	23612	0	Kalkzandsteenfabrieken:								
2661.2	23612	1	- p.c. < 100.000 t/j	10	50	100	30	100	3.2	2 G	
2661.2	23612	2	- p.c. >= 100.000 t/j	30	200	300 Z	30	300	4.2	3 G	

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES	
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	
2662	2362		Mineraalgebonden bouwplatenfabrieken	50	50	100	30	100	3.2	2 G	
2663, 2664	2363, 2364	0	Betonmortelcentrales:								
2663, 2664	2363, 2364	1	- p.c. < 100 t/u	10	50	100	10	100	3.2	3 G	
2663, 2664	2363, 2364	2	- p.c. >= 100 t/u	30	200	300 Z	10	300	4.2	3 G	
2665, 2666	2365, 2369	0	Vervaardiging van produkten van beton, (vezel)cement en gips:								
2665, 2666	2365, 2369	1	- p.c. < 100 t/d	10	50	100	50 R	100	3.2	2 G	
2665, 2666	2365, 2369	2	- p.c. >= 100 t/d	30	200	300 Z	200 R	300	4.2	3 G	
267	237	0	Natuursteenbewerkingsbedrijven:								
267	237	1	- zonder breken, zeven en drogen: p.o. > 2.000 m²	10	30	100	0	100 D	3.2	1 G	
267	237	2	- zonder breken, zeven en drogen: p.o. <= 2.000 m²	10	30	50	0	50	3.1	1 G	
267	237	3	- met breken, zeven of drogen, v.c. < 100.000 t/j	10	100	300	10	300	4.2	1 G	
267	237	4	- met breken, zeven of drogen, v.c. >= 100.000 t/j	30	200	700 Z	10	700	5.2	2 G	
2681	2391		Slijp- en polijstmiddelen fabrieken	10	30	50	10	50 D	3.1	1 G	
2682	2399	A0	Bitumineuze materialenfabrieken:								
2682	2399	A1	- p.c. < 100 t/u	300	100	100	30	300	4.2	3 G	
2682	2399	A2	- p.c. >= 100 t/u	500	200	200 Z	50	500	5.1	3 G	
2682	2399	B0	Isolatiematerialenfabrieken (excl. glaswol):								
2682	2399	B1	- steenwol, p.c. >= 5.000 t/j	100	200	300 C Z	30	300	4.2	2 G	
2682	2399	B2	- overige isolatiematerialen	200	100	100 C	50	200	4.1	2 G	
2682	2399	C	Minerale produktenfabrieken n.e.g.	50	50	100	50	100 D	3.2	2 G	
2682	2399	D0	Asfaltcentrales: p.c.< 100 ton/uur	100	50	200	30	200	4.1	3 G	
2682	2399	D1	- asfaltcentrales, p.c. >= 100 ton/uur	200	100	300 Z	50	300	4.2	3 G	
27	24	-									
27	24	-	VERVAARDIGING VAN METALEN								
271	241	0	Ruwijzer- en staalfabrieken:								
271	241	1	- p.c. < 1.000 t/j	700	500	700	200 R	700	5.2	2 G	
271	241	2	- p.c. >= 1.000 t/j	1500	1000	1500 C Z	300 R	1500	6	3 G	
272	245	0	IJzeren- en stalenbuizenfabrieken:								
272	245	1	- p.o. < 2.000 m2	30	30	500	30	500	5.1	2 G	
272	245	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	100	1000 Z	50 R	1000	5.3	3 G	
273	243	0	Draadtrekkerijen, koudbandwalserijen en profielzetterijen:								
273	243	1	- p.o. < 2.000 m2	30	30	300	30	300	4.2	2 G	
273	243	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	50	700 Z	50 R	700	5.2	3 G	
274	244	A0	Non-ferro-metaalfabrieken:								
274	244	A1	- p.c. < 1.000 t/j	100	100	300	30 R	300	4.2	1 G	
274	244	A2	- p.c. >= 1.000 t/j	200	300	700 Z	50 R	700	5.2	2 G	
274	244	B0	Non-ferro-metaalwalserijen, -trekkerijen e.d.:								
274	244	B1	- p.o. < 2.000 m2	50	50	500	50 R	500	5.1	2 G	
274	244	B2	- p.o. >= 2.000 m2	200	100	1000 Z	100 R	1000	5.3	3 G	
2751, 2752	2451, 2452	0	IJzer- en staalgieterijen/ -smelterijen:								
2751, 2752	2451, 2452	1	- p.c. < 4.000 t/j	100	50	300 C	30 R	300	4.2	1 G	
2751, 2752	2451, 2452	2	- p.c. >= 4.000 t/j	200	100	500 C Z	50 R	500	5.1	2 G	
2753, 2754	2453, 2454	0	Non-ferro-metaalgieterijen/ -smelterijen:								
2753, 2754	2453, 2454	1	- p.c. < 4.000 t/j	100	50	300 C	30 R	300	4.2	1 G	
2753, 2754	2453, 2454	2	- p.c. >= 4.000 t/j	200	100	500 C Z	50 R	500	5.1	2 G	
28	25	-									
28	25, 31	-	VERVAARDIGING EN REPARATIE VAN PRODUKTEN VAN METAAL (EXCL. MACHINES/TRANSPORTMIDDELEN)								
281	251, 331	0	Constructiewerkplaatsen								
281	251, 331	1	- gesloten gebouw	30	30	100	30	100	3.2	2 G	
281	251, 331	1a	- gesloten gebouw, p.o. < 200 m2	30	30	50	10	50	3.1	1 G	
281	251, 331	2	- in open lucht, p.o. < 2.000 m2	30	50	200	30	200	4.1	2 G	
281	251, 331	3	- in open lucht, p.o. >= 2.000 m2	50	200	300 Z	30	300	4.2	3 G	
2821	2529, 3311	0	Tank- en reservoirbouwbedrijven:								
2821	2529, 3311	1	- p.o. < 2.000 m2	30	50	300	30 R	300	4.2	2 G	
2821	2529, 3311	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	100	500 Z	50 R	500	5.1	3 G	
2822, 2830	2521, 2530, 3311		Vervaardiging van verwarmingsketels, radiatoren en stoomketels	30	30	200	30	200	4.1	2 G	
284	255, 331	A	Stamp-, pers-, dieptrek- en forceerbedrijven	10	30	200	30	200	4.1	1 G	
284	255, 331	B	Smederijen, lasinrichtingen, bankwerkerijen e.d.	50	30	100	30	100 D	3.2	2 G	
284	255, 331	B1	Smederijen, lasinrichtingen, bankwerkerijen e.d., p.o. < 200 m2	30	30	50	10	50 D	3.1	1 G	
2851	2561, 3311	0	Metaaloppervlaktebehandelingsbedrijven:								
2851	2561, 3311	1	- algemeen	50	50	100	50	100	3.2	2 G	
2851	2561, 3311	10	- stralen	30	200	200	30	200 D	4.1	2 G	
2851	2561, 3311	11	- metaalharden	30	50	100	50	100 D	3.2	1 G	
2851	2561, 3311	12	- lakspuiten en moffelen	100	30	100	50 R	100 D	3.2	2 G	
2851	2561, 3311	2	- scoperen (opspuiten van zink)	50	50	100	30 R	100 D	3.2	2 G	
2851	2561, 3311	3	- thermisch verzinken	100	50	100	50	100	3.2	2 G	
2851	2561, 3311	4	- thermisch vertinnen	100	50	100	50	100	3.2	2 G	
2851	2561, 3311	5	- mechanische oppervlaktebehandeling (slijpen, polijsten)	30	50	100	30	100	3.2	2 G	
2851	2561, 3311	6	- anodiseren, eloxeren	50	10	100	30	100	3.2	2 G	
2851	2561, 3311	7	- chemische oppervlaktebehandeling	50	10	100	30	100	3.2	2 G	
2851	2561, 3311	8	- emailleren	100	50	100	50 R	100	3.2	1 G	
2851	2561, 3311	9	- galvaniseren (vernikkelen, verchromen, verzinken, verkoperen ed)	30	30	100	50	100	3.2	2 G	
2852	2562, 3311	1	Overige metaalbewerkende industrie	10	30	100	30	100 D	3.2	1 G	
2852	2562, 3311	2	Overige metaalbewerkende industrie, inpandig, p.o. <200m2	10	30	50	10	50 D	3.1	1 G	
287	259, 331	A0	Grofsmederijen, anker- en kettingfabrieken:								
287	259, 331	A1	- p.o. < 2.000 m2	30	50	200	30	200	4.1	2 G	
287	259, 331	A2	- p.o. >= 2.000 m2	50	100	500 Z	30	500	5.1	3 G	
287	259, 331	B	Overige metaalwarenfabrieken n.e.g.	30	30	100	30	100	3.2	2 G	
287	259, 331	B	Overige metaalwarenfabrieken n.e.g.; inpandig, p.o. <200 m2	30	30	50	10	50	3.1	1 G	
29	27, 28, 33	-									
29	27, 28, 33	-	VERVAARDIGING VAN MACHINES EN APPARATEN								
29	27, 28, 33	0	Machine- en apparatenfabrieken incl. reparatie:								
29	27, 28, 33	1	- p.o. < 2.000 m2	30	30	100	30	100 D	3.2	2 G	
29	27, 28, 33	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	30	200	30	200 D	4.1	3 G	
29	28, 33	3	- met proefdraaien verbrandingsmotoren >= 1 MW	50	30	300 Z	30	300 D	4.2	3 G	
30	26, 28, 33	-									

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES	
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	
30	26, 28, 33	-	VERVAARDIGING VAN KANTOORMACHINES EN COMPUTERS								
30	26, 28, 33	A	Kantoormachines- en computerfabrieken incl. reparatie	30	10	30	10	30	2	1 G	
31	26, 27, 33	-									
31	26, 27, 33	-	VERVAARDIGING VAN OVERIGE ELEKTRISCHE MACHINES, APPARATEN EN BENODIGDHEDEN								
311	271, 331		Elektromotoren- en generatorenfabrieken incl. reparatie	200	30	30	50	200	4.1	1 G	
312	271, 273		Schakel- en installatiemateriaalfabrieken	200	10	30	50	200	4.1	1 G	
313	273		Elektrische draad- en kabelfabrieken	100	10	200	100 R	200 D	4.1	2 G	
314	272		Accumulatoren- en batterijenfabrieken	100	30	100	50	100	3.2	2 G	
315	274		Lampenfabrieken	200	30	30	300 R	300	4.2	2 G	
316	293		Elektrotechnische industrie n.e.g.	30	10	30	10	30	2	1 G	
3162	2790		Koolelektrodenfabrieken	1500	300	1000 C Z	200 R	1500	6	2 G	
32	26, 33	-									
32	26, 33	-	VERVAARDIGING VAN AUDIO-, VIDEO-, TELECOM-APPARATEN EN -BENODIGDHEDEN								
321 t/m 323	261, 263, 264, 331		Vervaardiging van audio-, video- en telecom-apparatuur e.d. incl. reparatie	30	0	50	30	50 D	3.1	2 G	
3210	2612		Fabrieken voor gedrukte bedrading	50	10	50	30	50	3.1	1 G	
33	26, 32, 33	-									
33	26, 32, 33	-	VERVAARDIGING VAN MEDISCHE EN OPTISCHE APPARATEN EN INSTRUMENTEN								
33	26, 32, 33	A	Fabrieken voor medische en optische apparaten en instrumenten e.d. incl. reparatie	30	0	30	0	30	2	1 G	
34	29	-									
34	29		VERVAARDIGING VAN AUTO'S, AANHANGWAGENS EN OPLEGGERS								
341	291	0	Autofabrieken en assemblagebedrijven								
341	291	1	- p.o. < 10.000 m2	100	10	200 C	30 R	200 D	4.1	3 G	
341	291	2	- p.o. >= 10.000 m2	200	30	300 Z	50 R	300	4.2	3 G	
3420.1	29201		Carrosseriefabrieken	100	10	200	30 R	200	4.1	2 G	
3420.2	29202		Aanhangwagen- en opleggerfabrieken	30	10	200	30	200	4.1	2 G	
343	293		Auto-onderdelenfabrieken	30	10	100	30 R	100	3.2	2 G	
35	30	-									
35	30	-	VERVAARDIGING VAN TRANSPORTMIDDELEN (EXCL. AUTO'S, AANHANGWAGENS)								
351	301, 3315	0	Scheepsbouw- en reparatiebedrijven:								
351	301, 3315	1	- houten schepen	30	30	50	10	50	3.1	2 G	
351	301, 3315	2	- kunststof schepen	100	50	100	50 R	100	3.2	2 G	
351	301, 3315	3	- metalen schepen < 25 m	50	100	200	30	200	4.1	2 G	
351	301, 3315	4	- metalen schepen >= 25m en/of proefdraaien motoren >= 1 MW	100	100	500 C Z	50	500	5.1	2 G	
3511	3831		Scheepssloperijen	100	200	700	100 R	700	5.2	2 G	
352	302, 317	0	Wagonbouw- en spoorwegwerkplaatsen:								
352	302, 317	1	- algemeen	50	30	100	30	100	3.2	2 G	
352	302, 317	2	- met proefdraaien van verbrandingsmotoren >= 1 MW	50	30	300 Z	30 R	300	4.2	2 G	
353	303, 3316	0	Vliegtuigbouw en -reparatiebedrijven:								
353	303, 3316	1	- zonder proefdraaien motoren	50	30	200	30	200	4.1	2 G	
353	303, 3316	2	- met proefdraaien motoren	100	30	1000 Z	100 R	1000	5.3	2 G	
354	309		Rijwiel- en motorrijwielfabrieken	30	10	100	30 R	100	3.2	2 G	
355	3099		Transportmiddelenindustrie n.e.g.	30	30	100	30	100 D	3.2	2 G	
36	31	-									
36	31	-	VERVAARDIGING VAN MEUBELS EN OVERIGE GOEDEREN N.E.G.								
361	310	1	Meubelfabrieken	50	50	100	30	100 D	3.2	2 G	
361	9524	2	Meubelstoffeerderijen b.o. < 200 m2	0	10	10	0	10	1	1 P	
362	321		Fabricage van munten, sieraden e.d.	30	10	10	10	30	2	1 G	
363	322		Muziekinstrumentenfabrieken	30	10	30	10	30	2	2 G	
364	323		Sportartikelenfabrieken	30	10	50	30	50	3.1	2 G	
365	324		Speelgoedartikelenfabrieken	30	10	50	30	50	3.1	2 G	
3663.1	32991		Sociale werkvoorziening	0	30	30	0	30	2	1 P	
3663.2	32999		Vervaardiging van overige goederen n.e.g.	30	10	50	30	50 D	3.1	2 G	
37	38	-									

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES	
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	
37	38	-	VOORBEREIDING TOT RECYCLING								
371	383201		Metaal- en autoschredders	30	100	500 Z	30	500	5.1	2 G	
372	383202	A0	Puinbrekerijen en -malerijen:								
372	383202	A1	- v.c. < 100.000 t/j	30	100	300	10	300	4.2	2 G	
372	383202	A2	- v.c. >= 100.000 t/j	30	200	700	10	700	5.2	3 G	
372	383202	B	Rubberregeneratiebedrijven	300	50	100	50 R	300	4.2	2 G	
372	383202	C	Afvalscheidingsinstallaties	200	200	300 C	50	300	4.2	3 G	
40	35	-									
40	35	-	PRODUKTIE EN DISTRIBUTIE VAN STROOM, AARDGAS, STOOM EN WARM WATER								
40	35	A0	Elektriciteitsproduktiebedrijven (electrisch vermogen >= 50 MWe)								
40	35	A1	- kolengestookt (incl. meestook biomassa), thermisch vermogen > 75 MWth	100	700	700 C Z	200	700	5.2	2 G	
40	35	A2	- oliegestookt, thermisch vermogen > 75 MWth	100	100	500 C Z	100	500	5.1	2 G	
40	35	A3	- gasgestookt (incl. bijstook biomassa), thermisch vermogen > 75 MWth,in	100	100	500 C Z	100 R	500	5.1	1 G	
40	35	A5	- warmte-kracht-installaties (gas), thermisch vermogen > 75 MWth	30	30	500 C Z	100 R	500	5.1	1 G	
40	35	B0	bio-energieinstallaties electrisch vermogen < 50 MWe:								
40	35	B1	- covergisting, verbranding en vergassing van mest, slib, GFT en reststromen voedingsindustrie	100	50	100	30 R	100	3.2	2 G	
40	35	B2	- vergisting, verbranding en vergassing van overige biomassa	50	50	100	30 R	100	3.2	2 G	
40	35	C0	Elektriciteitsdistributiebedrijven, met transformatorvermogen:								
40	35	C1	- < 10 MVA	0	0	30 C	10	30	2	1 P	
40	35	C2	- 10 - 100 MVA	0	0	50 C	30	50	3.1	1 P	
40	35	C3	- 100 - 200 MVA	0	0	100 C	50	100	3.2	1 P	
40	35	C4	- 200 - 1000 MVA	0	0	300 C Z	50	300	4.2	1 P	
40	35	C5	- >= 1000 MVA	0	0	500 C Z	50	500	5.1	1 P	
40	35	D0	Gasdistributiebedrijven:								
40	35	D1	- gascompressorstations vermogen < 100 MW	0	0	300 C	100	300	4.2	1 P	
40	35	D2	- gascompressorstations vermogen >= 100 MW	0	0	500 C	200 R	500	5.1	1 P	
40	35	D3	- gas: reduceer-, compressor-, meet- en regelinst. Cat. A	0	0	10 C	10	10	1	1 P	
40	35	D4	- gasdrukregel- en meetruimten (kasten en gebouwen), cat. B en C	0	0	30 C	10	30	2	1 P	
40	35	D5	- gasontvang- en -verdeelstations, cat. D	0	0	50 C	50 R	50	3.1	1 P	
40	35	E0	Warmtevoorzieningsinstallaties, gasgestookt:								
40	35	E1	- stadsverwarming	30	10	100 C	50	100	3.2	1 P	
40	35	E2	- blokverwarming	10	0	30 C	10	30	2	1 P	
40	35	F0	windmolens:								
40	35	F1	- wiekdiameter 20 m	0	0	100 C	30	100	3.2	1 P	
40	35	F2	- wiekdiameter 30 m	0	0	200 C	50	200	4.1	1 P	
40	35	F3	- wiekdiameter 50 m	0	0	300 C	50	300	4.2	1 P	
41	36	-									
41	36	-	WINNING EN DISTRIBUTIE VAN WATER								
41	36	A0	Waterwinning-/ bereiding- bedrijven:								
41	36	A1	- met chloorgas	50	0	50 C	1000 R	1000 D	5.3	1 G	
41	36	A2	- bereiding met chloorbleekloog e.d. en/of straling	10	0	50 C	30	50	3.1	1 G	
41	36	B0	Waterdistributiebedrijven met pompvermogen:								
41	36	B1	- < 1 MW	0	0	30 C	10	30	2	1 P	
41	36	B2	- 1 - 15 MW	0	0	100 C	10	100	3.2	1 P	
41	36	B3	- >= 15 MW	0	0	300 C	10	300	4.2	1 P	
45	41, 42, 43	-									
45	41, 42, 43	-	BOUWNIJVERHEID								
45	41, 42, 43	0	Bouwbedrijven algemeen: b.o. > 2.000 m²	10	30	100	10	100	3.2	2 G	
45	41, 42, 43	1	- bouwbedrijven algemeen: b.o. <= 2.000 m²	10	30	50	10	50	3.1	2 G	
45	41, 42, 43	2	Aannemersbedrijven met werkplaats: b.o. > 1000 m²	10	30	50	10	50	3.1	2 G	
45	41, 42, 43	3	- aannemersbedrijven met werkplaats: b.o.< 1000 m²	0	10	30	10	30	2	1 G	
50	45, 47	-									
50	45, 47	-	AUTOSERVICEBEDRIJVEN								
5020.5	45205		Autowasserijen	10	0	30	0	30	2	3 P	
501, 502, 504	451, 452, 454		Reparatie- en servicebedrijven	10	0	30	10	30	2	2 P	
5020.4	45204	A	Autoplaatwerkerijen	10	30	100	10	100	3.2	1 G	
5020.4	45204	B	Autobekledерijen	0	0	10	10	10	1	1 G	
5020.4	45204	C	Autospuitinrichtingen	50	30	30	30 R	50	3.1	1 G	
5157	4677	0	Autosloperijen: b.o. > 1000 m²	10	30	100	30	100	3.2	2 G	
5157	4677	1	- autosloperijen: b.o. <= 1000 m²	10	10	50	10	50	3.1	2 G	
51	46	-									
51	46	-	GROOTHANDEL EN HANDELSBEMIDDELING								
5121	4621	0	Grth in akkerbouwprodukten en veevoeders	30	30	50	30 R	50	3.1	2 G	
5121	4621	1	Grth in akkerbouwprodukten en veevoeders met een verwerkingscapaciteit van 500 ton/uur of meer	100	100	300 Z	50 R	300	4.2	2 G	
5122	4622		Grth in bloemen en planten	10	10	30	0	30	2	2 G	
5123	4623		Grth in levende dieren	50	10	100 C	0	100	3.2	2 G	
5124	4624		Grth in huiden, vellen en leder	50	0	30	0	50	3.1	2 G	
5125, 5131	46217, 4631		Grth in ruwe tabak, groenten, fruit en consumptie-aardappelen	30	10	30	50 R	50	3.1	2 G	
5132, 5133	4632, 4633		Grth in vlees, vleeswaren, zuivelprodukten, eieren, spijsoliën	10	0	30	50 R	50	3.1	2 G	
5134	4634		Grth in dranken	0	0	30	0	30	2	2 G	
5135	4635		Grth in tabaksprodukten	10	0	30	0	30	2	2 G	
5136	4636		Grth in suiker, chocolade en suikerwerk	10	10	30	0	30	2	2 G	
5137	4637		Grth in koffie, thee, cacao en specerijen	30	10	30	0	30	2	2 G	
5138, 5139	4638, 4639		Grth in overige voedings- en genotmiddelen	10	10	30	10	30	2	2 G	
514	464, 46733		Grth in overige consumentenartikelen	10	10	30	10	30	2	2 G	
5148.7	46499	0	Grth in vuurwerk en munitie:								
5148.7	46499	1	- consumentenvuurwerk, verpakt, opslag < 10 ton	10	0	30	10 V	30	2	2 G	
5148.7	46499	2	- consumentenvuurwerk, verpakt, opslag 10 tot 50 ton	10	0	30	50 V	50	3.1	2 G	

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES	
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	
5148.7	46499	3	- professioneel vuurwerk, netto expl. massa per bewaarplaats < 750 kg (en > 25 kg theatervuurwerk)	10	0	30	500 V	500	5.1	2 G	
5148.7	46499	4	- professioneel vuurwerk, netto expl. massa per bewaarplaats 750 kg tot 6 ton	10	0	30	1000 V	1000	5.3	2 G	
5148.7	46499	5	- munitie	0	0	30	30	30	2	2 G	
5151.1	46711	0	Grth in vaste brandstoffen:								
5151.1	46711	1	- klein, lokaal verzorgingsgebied	10	50	50	30	50	3.1	2 P	
5151.1	46711	2	- kolenterminal, opslag opp. >= 2.000 m2	50	500	500 Z	100	500	5.1	3 G	
5151.2	46712	0	Grth in vloeibare en gasvormige brandstoffen:								
5151.2	46712	1	- vloeistoffen, o.c. < 100.000 m3	50	0	50	200 R	200 D	4.1	2 G	
5151.2	46712	2	- vloeistoffen, o.c. >= 100.000 m3	100	0	50	500 R	500 D	5.1	2 G	
5151.2	46712	3	- tot vloeistof verdichte gassen	50	0	50	300 R	300 D	4.2	2 G	
5151.3	46713		Grth minerale olieprodukten (excl. brandstoffen)	100	0	30	50	100	3.2	2 G	
5152.1	46721	0	Grth in metaalertsen:								
5152.1	46721	1	- opslag opp. < 2.000 m2	30	300	300	10	300	4.2	3 G	
5152.1	46721	2	- opslag opp. >= 2.000 m2	50	500	700 Z	10	700	5.2	3 G	
5152.2 /.3	46722, 46723		Grth in metalen en -halffabrikaten	0	10	100	10	100	3.2	2 G	
5153	4673	0	Grth in hout en bouwmaterialen:								
5153	4673	1	- algemeen: b.o. > 2000 m²	0	10	50	10	50	3.1	2 G	
5153	4673	2	- algemeen: b.o. <= 2000 m²	0	10	30	10	30	2	1 G	
5153.4	46735	4	zand en grind:								
5153.4	46735	5	- algemeen: b.o. > 200 m²	0	30	100	0	100	3.2	2 G	
5153.4	46735	6	- algemeen: b.o. <= 200 m²	0	10	30	0	30	2	1 G	
5154	4674	0	Grth in ijzer- en metaalwaren en verwarmingsapparatuur:								
5154	4674	1	- algemeen: b.o. > 2.000 m²	0	0	50	10	50	3.1	2 G	
5154	4674	2	- algemeen: b.o. < = 2.000 m²	0	0	30	0	30	2	1 G	
5155.1	46751		Grth in chemische produkten	50	10	30	100 R	100 D	3.2	2 G	
5155.2	46752		Grth in kunstmeststoffen	30	30	30	30 R	30	2	1 G	
5156	4676		Grth in overige intermediaire goederen	10	10	30	10	30	2	2 G	
5157.2/3	4677	0	Overige groothandel in afval en schroot: b.o. > 1000 m²	10	30	100	10	100 D	3.2	2 G	
5157.2/3	4677	1	- overige groothandel in afval en schroot: b.o. <= 1000 m²	10	10	50	10	50	3.1	2 G	
518	466	0	Grth in machines en apparaten:								
518	466	1	- machines voor de bouwnijverheid	0	10	100	10	100	3.2	2 G	
518	466	2	- overige	0	10	50	0	50	3.1	2 G	
519	466, 469		Overige grth (bedrijfsmeubels, emballage, vakbenodigdheden e.d.	0	0	30	0	30	2	2 G	
52	47	-									
52	47	-	REPARATIE T.B.V. PARTICULIEREN								
527	952		Reparatie t.b.v. particulieren (excl. auto's en motorfietsen)	0	0	10	10	10	1	1 P	
55	55	-									
55	55	-	LOGIES-, MAALTIJDEN- EN DRANKENVERSTREKKING								
5552	562		Cateringbedrijven	10	0	30 C	10	30	2	1 G/P	
60	49	-									
60	49	-	VERVOER OVER LAND								
6021.1	493		Bus-, tram- en metroremises	0	10	100 C	0	100 D	3.2	2 P	
6022	493		Taxibedrijven	0	0	30 C	0	30	2	2 P	
6023	493		Touringcarbedrijven	10	0	100 C	0	100	3.2	2 G	
6024	494	0	Goederenwegvervoerbedrijven (zonder schoonmaken tanks): b.o. > 1000 m²	0	0	100 C	30	100	3.2	3 G	
6024	494	1	- Goederenwegvervoerbedrijven (zonder schoonmaken tanks) b.o. <= 1000 m²	0	0	50 C	30	50	3.1	2 G	
603	495		Pomp- en compressorstations van pijpleidingen	0	0	30 C	10	30 D	2	1 P	
63	52	-									
63	52	-	DIENSTVERLENING T.B.V. HET VERVOER								
6311.2	52242	0	Laad-, los- en overslagbedrijven t.b.v. binnenvaart:								
6311.2	52242	1	- containers	0	10	300	50 R	300	4.2	2 G	
6311.2	52242	10	- tankercleaning	300	10	100	200 R	300	4.2	1 G	
6311.2	52242	2	- stukgoederen	0	10	100	50 R	100 D	3.2	2 G	
6311.2	52242	3	- ertsen, mineralen, e.d., opslagopp. < 2.000 m²	30	200	300	30	300	4.2	2 G	
6311.2	52242	4	- ersten, mineralen, e.d., opslagopp. >= 2.000 m²	50	500	700 Z	50	700	5.2	3 G	
6311.2	52242	5	- granen of meelsoorten , v.c. < 500 t/u	50	300	200	50 R	300	4.2	2 G	
6311.2	52242	6	- granen of meelsoorten, v.c. >= 500 t/u	100	500	300 Z	100 R	500	5.1	3 G	
6311.2	52242	7	- steenkool, opslagopp. < 2.000 m2	50	300	300	50	300	4.2	2 G	
6311.2	52242	8	- steenkool, opslagopp. >= 2.000 m2	50	500	500 Z	100	500	5.1	3 G	
6311.2	52242	9	- olie, LPG, e.d.	100	0	50	700 R	700	5.2	2 G	
6312	52102, 52109	A	Distributiecentra, pak- en koelhuizen	30	10	50 C	50 R	50 D	3.1	2 G	
6312	52109	B	Opslaggebouwen (verhuur opslagruimte)	0	0	30 C	10	30	2	2 G	
6321	5221	2	Stalling van vrachtwagens (met koelinstallaties)	10	0	100 C	30	100	3.2	2 G	
64	64	-									
64	53	-	POST EN TELECOMMUNICATIE								
641	531, 532		Post- en koeriersdiensten	0	0	30 C	0	30	2	2 P	
642	61	A	Telecommunicatiebedrijven	0	0	10 C	0	10	1	1 P	
642	61	B0	zendinstallaties:								
642	61	B1	- LG en MG, zendervermogen < 100 kW (bij groter vermogen: onderzoek!)	0	0	0 C	100	100	3.2	1 P	
642	61	B2	- FM en TV	0	0	0 C	10	10	1	1 P	
642	61	B3	- GSM en UMTS-steunzenders (indien bouwvergunningplichtig)	0	0	0 C	10	10	1	1 P	
71	77	-									
71	77	-	VERHUUR VAN TRANSPORTMIDDELEN, MACHINES, ANDERE ROERENDE GOEDEREN								
711	7711		Personenautoverhuurbedrijven	10	0	30	10	30	2	2 P	
712	7712, 7739		Verhuurbedrijven voor transportmiddelen (excl. personenauto's)	10	0	50	10	50 D	3.1	2 G	
713	773		Verhuurbedrijven voor machines en werktuigen	10	0	50	10	50 D	3.1	2 G	
714	772		Verhuurbedrijven voor roerende goederen n.e.g.	10	10	30	10	30 D	2	2 G	
72	62	-									
72	62	-	COMPUTERSERVICE- EN INFORMATIETECHNOLOGIE								

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES	
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	
72	62	A	Computerservice- en informatietechnologie-bureau's e.d.	0	0	10	0	10	1	1 P	
72	58, 63	B	Datacentra	0	0	30 C	0	30	2	1 P	
73	72	-									
73	72	-	SPEUR- EN ONTWIKKELINGSWERK								
731	721		Natuurwetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk	30	10	30	30 R	30	2	1 P	
732	722		Maatschappij- en geesteswetenschappelijk onderzoek	0	0	10	0	10	1	1 P	
74	63, 69tm71, 73, 74, 77, 78, 80tm82	-									
74	63, 69tm71, 73, 74, 77, 78, 80tm82	-	OVERIGE ZAKELIJKE DIENSTVERLENING								
747	812		Reinigingsbedrijven voor gebouwen	50	10	30	30	50 D	3.1	1 P	

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES	
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	
7481.3	74203		Foto- en filmontwikkelcentrales	10	0	30 C	10	30	2	2 G	
75	84	-									
75	84	-	OPENBAAR BESTUUR, OVERHEIDSDIENSTEN, SOCIALE VERZEKERINGEN								
7525	8425		Brandweerkazernes	0	0	50 C	0	50	3.1	1 G	
90	37, 38, 39	-									
90	37, 38, 39	-	MILIEUDIENSTVERLENING								
9001	3700	A0	RWZI's en gierverwerkingsinricht., met afdekking voorbezinktanks:								
9001	3700	A1	- < 100.000 i.e.	200	10	100 C	10	200	4.1	2 G	
9001	3700	A2	- 100.000 - 300.000 i.e.	300	10	200 C Z	10	300	4.2	2 G	
9001	3700	A3	- >= 300.000 i.e.	500	10	300 C Z	10	500	5.1	3 G	
9001	3700	B	rioolgemalen	30	0	10 C	0	30	2	1 P	
9002.1	381	A	Vuilophaal-, straatreinigingsbedrijven e.d.	50	30	50	10	50	3.1	2 G	
9002.1	381	B	Gemeentewerven (afval-inzameldepots)	30	30	50	30 R	50	3.1	2 G	
9002.1	381	C	Vuiloverslagstations	200	200	300	30	300	4.2	3 G	
9002.2	382	A0	Afvalverwerkingsbedrijven:								
9002.2	382	A1	- mestverwerking/korrelfabrieken	500	10	100 C	10	500	5.1	3 G	
9002.2	382	A2	- kabelbranderijen	100	50	30	10	100	3.2	1 G	
9002.2	382	A3	- verwerking radio-actief afval	0	10	200 C	1500	1500	6	1 G	
9002.2	382	A4	- pathogeen afvalverbranding (voor ziekenhuizen)	50	10	30	10	50	3.1	1 G	
9002.2	382	A5	- oplosmiddelterugwinning	100	0	10	30 R	100 D	3.2	1 G	
9002.2	382	A6	- afvalverbrandingsinrichtingen, thermisch vermogen > 75 MW	300	200	300 C Z	50	300 D	4.2	3 G	
9002.2	382	A7	- verwerking fotochemisch en galvano-afval	10	10	30	30 R	30	2	1 G	
9002.2	382	B	Vuilstortplaatsen	300	200	300	10	300	4.2	3 G	
9002.2	382	C0	Composteerbedrijven:								
9002.2	382	C1	- niet-belucht v.c. < 5.000 ton/jr	300	100	50	10	300	4.2	2 G	
9002.2	382	C2	- niet-belucht v.c. 5.000 tot 20.000 ton/jr	700	300	100	30	700	5.2	2 G	
9002.2	382	C3	- belucht v.c. < 20.000 ton/jr	100	100	100	10	100	3.2	2 G	
9002.2	382	C4	- belucht v.c. > 20.000 ton/jr	200	200	100	30	200	4.1	3 G	
9002.2	382	C5	- GFT in gesloten gebouw	200	50	100	100 R	200	4.1	3 G	
92	59	-									
92	59	-	CULTUUR, SPORT EN RECREATIE								
921, 922	591, 592, 601, 602		Studio's (film, TV, radio, geluid)	0	0	30 C	10	30	2	2 G	
93	93	-									
93	96	-	OVERIGE DIENSTVERLENING								

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES	
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER	
9301.1	96011	A	Wasserijen en strijkinrichtingen	30	0	50 C	30	50	3.1	2 G	
9301.1	96011	B	Tapijtreinigingsbedrijven	30	0	50	30	50	3.1	2 G	
9301.2	96012		Chemische wasserijen en ververijen	30	0	30	30 R	30	2	2 G	
9301.3	96013	A	Wasverzendinrichtingen	0	0	30	0	30	2	1 G	
			HOOFDGROEP BENZINESERVICESTATIONS								
	473	0	Benzineservisestations:								
	473	1	- met LPG > 1000 m3/jr	30	0	30	200 R	200	4.1	3 P	
	473	2	- met LPG < 1000 m3/jr	30	0	30	50 R	50	3.1	3 P	
	473	3	- zonder LPG	30	0	30	10	30	2	3 P	
9233											
9234			**HOOFDGROEP CULTUUR EN ONTSPANNING**								
9234.1	5914		Bioscopen	0	0	30 C	0	30	2	3 P	
9251, 9252	9004		Theaters, schouwburgen, concertgebouwen, evenementenhallen	0	0	30 C	0	30	2	3 P	
9253.1	9321		Recreatiecentra, vaste kermis e.d.	30	10	300	10	300 D	4.2	3 P	
9253.1	8552		Muziek- en balletscholen	0	0	30	0	30	2	2 P	
926	85521		Dansscholen	0	0	30 C	0	30	2	2 P	
9271	9101, 9102		Musea, ateliers, e.d.	0	0	10	0	10	1	2 P	
9272.1	91041		Dierentuinen	100	10	50 C	0	100	3.2	3 P	
9304	91041		Kinderboerderijen	30	10	30 C	0	30	2	1 P	
	931	B	Bowlingcentra	0	0	30 C	0	30	2	2 P	
	9200		Casino's	10	0	30 C	0	30	2	3 P	
503, 504	92009		Amusementshallen	0	0	30 C	0	30	2	2 P	
501, 502, 504	9313, 9604		Badhuizen en sauna-baden	10	0	30 C	0	30	2	1 P	
501											
52			**HOOFDGROEP DETAILHANDEL**								
5211/2,5246/9	453		Handel in auto- en motorfietsonderdelen en -accessoires	0	0	30	10	30	2	1 P	
5222, 5223	451, 452, 454		Handel in auto's en motorfietsen (inclusief onderhoud en/of reparatie)	10	0	30	10	30	2	2 P	
5224	451		Handel in vrachtauto's (incl. import en reparatie)	10	10	100	10	100	3.2	2 G	
5231, 5232	47	A	Detailhandel voor zover n.e.g.	0	0	10	0	10	1	1 P	
5246/9	471		Supermarkten, warenhuizen	0	0	10	10	10	1	2 P	
5249	4722, 4723		Detailhandel vlees, wild, gevogelte, met roken, koken, bakken	10	0	10	10	10	1	1 P	
5261	4724		Detailhandel brood en banket met bakken voor eigen winkel	10	10	10 C	10	10	1	1 P	
7484.3	4773, 4774		Drogisterijen en Apotheken	0	0	0	10	10	1	1 P	
7484.4	4752		Bouwmarkten, tuincentra, hypermarkten	0	0	30	10	30	2	3 P	
	4778		Detailhandel in vuurwerk tot 10 ton verpakt	0	0	10	10 V	10	1	1 P	
	4791		Postorderbedrijven	0	0	50	0	50	3.1	2 G	
633	82991		Veilingen voor landbouw- en visserijprodukten	50	30	200 C	50 R	200	4.1	3 G	
70	82992		Veilingen voor huisraad, kunst e.d.	0	0	10	0	10	1	2 P	
9301.3											
9302			**HOOFDGROEP DIENSTVERLENING**								
9305	791		Reisorganisaties	0	0	10	0	10	1	1 P	
	41, 68	A	Verhuur van en handel in onroerend goed	0	0	10	0	10	1	1 P	
	96013	B	Wasserettes, wassalons	0	0	10	0	10	1	1 P	
5511, 5512	9602		Kappersbedrijven en schoonheidsinstituten	0	0	10	0	10	1	1 P	
553	9609	B	Persoonlijke dienstverlening n.e.g.	0	0	10 C	0	10 D	1	1 P	
554											

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES	
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER	
554			**HOOFDGROEP HORECA**								
	5510		Hotels en pensions met keuken, conferentie-oorden en congrescentra	10	0	10	10	10	1	2 P	
	561		Restaurants, cafetaria's, snackbars, ijssalons met eigen ijsbereiding, viskramen e.d.	10	0	10 C	10	10	1	2 P	
221	563	1	Café's, bars	0	0	10 C	10	10	1	2 P	
511	563	2	Discotheken, muziekcafé's	0	0	30 C	10	30 D	2	2 P	
61, 62											
6322, 6323			**HOOFDGROEP KANTOREN**								
633	581		Uitgeverijen (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P	
634	461		Handelsbemiddeling (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P	
65, 66, 67	50, 51	A	Vervoersbedrijven (uitsluitend kantoren)	0	0	10	0	10	1	2 P	
75	5222		Overige dienstverlening t.b.v. vervoer (kantoren)	0	0	10	0	10	1	2 P	
9111	791		Reisorganisaties (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P	
74	5229		Expediteurs, cargadoors (kantoren)	0	0	10	0	10 D	1	1 P	
	64, 65, 66	A	Banken, verzekeringsbedrijven, beurzen	0	0	10 C	0	10	1	1 P	
	84	A	Openbaar bestuur (kantoren)	0	0	10	0	10	1	2 P	
5231, 5232	941, 942		Bedrijfs- en werknemersorganisaties (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P	
	63, 69tm71, 73, 74, 77, 78, 80tm82	A	Overige zakelijke dienstverlening: kantoren	0	0	10	0	10 D	1	2 P	
75											
75			**HOOFDGROEP MAATSCHAPPELIJK**								
7522	4773, 4774		Apotheken	0	0	0	10	10	1	1 P	
80											
80	84	-	OPENBAAR BESTUUR, OVERHEIDSDIENSTEN, SOCIALE VERZEKERINGEN								
801, 802	84	A	Openbaar bestuur	0	0	10	0	10	1	2 P	
803, 804	8422		Defensie-inrichtingen	30	30	200 C	100	200 D	4.1	3 G	
85	85	-									
85	85	-	ONDERWIJS								
8511	852, 8531		Scholen voor basis- en algemeen voortgezet onderwijs	0	0	30	0	30	2	1 P	
8512, 8513	8532, 854, 855		Scholen voor beroeps-, hoger en overig onderwijs	10	0	30	10	30 D	2	2 P	
8514, 8515	86	-									
853	86	-	GEZONDHEIDS- EN WELZIJNSZORG								
853	8610		Ziekenhuizen	10	0	30 C	10	30	2	3 P	
91	8621, 8622, 8623		Artsenpraktijken, klinieken en dagverblijven	0	0	10	0	10	1	2 P	
91	8691, 8692		Consultatiebureaus	0	0	10	0	10	1	1 P	
9131	871	1	Verpleeghuizen	10	0	30 C	0	30	2	1 P	
9133.1	8891	2	Kinderopvang	0	0	30	0	30	2	2 P	
92	94	-									
92	94	-	DIVERSE ORGANISATIES								
9251, 9252	9491		Kerkgebouwen e.d.	0	0	30	0	30	2	2 P	
93	94991	A	Buurt- en clubhuizen	0	0	30 C	0	30 D	2	2 P	
93	59	-									
9303	59	-	CULTUUR, SPORT EN RECREATIE								
9303	9101, 9102		Bibliotheken	0	0	10	0	10	1	2 P	
9303	93	-									
9303	96	-	OVERIGE DIENSTVERLENING								

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES	
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER	
9305	9603	0	Begrafenisondernemingen:								
	9603	1	- uitvaartcentra	0	0	10	0	10	1	2 P	
	96031	2	- begraafplaatsen	0	0	10	0	10	1	2 P	
552	96032	3	- crematoria	100	10	30	10	100	3.2	2 P	
926	9609	A	Dierenasiels en -pensions	30	0	100 C	0	100	3.2	1 P	
			HOOFDGROEP RECREATIE								
5551	553, 552		Kampeerterreinen, vakantiecentra, e.d. (met keuken)	30	0	50 C	30	50	3.1	2 P	
9133.1	932	G	Jachthavens met diverse voorzieningen	10	10	50 C	30	50	3.1	3 P	
926											
926			**HOOFDGROEP SPORT**								
926	5629		Kantines	10	0	10 C	10	10 D	1	1 P	
926	94991	B	Hondendressuurterreinen	0	0	50	0	50	3.1	1 P	
926	931	0	Zwembaden:								
926	931	1	- overdekt	10	0	50 C	10	50	3.1	3 P	
926	931	2	- niet overdekt	30	0	200	10	200	4.1	3 P	
926	931	A	Sporthallen	0	0	50 C	0	50	3.1	2 P	
926	931	C	Overdekte kunstijsbanen	0	0	100 C	50 R	100	3.2	2 P	
926	931	D	Stadions en open-lucht-ijsbanen	0	0	300 C	50 R	300	4.2	3 P	
926	931	E	Maneges	50	30	30	0	50	3.1	2 P	
926	931	F	Tennisbanen (met verlichting)	0	0	50 C	0	50	3.1	2 P	
926	931	G	Veldsportcomplex (met verlichting)	0	0	50 C	0	50	3.1	2 P	
926	931	H	Golfbanen	0	0	10	0	10	1	2 P	
926	931	I	Kunstskibanen	0	0	30 C	50 R	50	3.1	2 P	
926	931	0	Schietinrichtingen:								
926	931	1	- binnenbanen: geweer- en pistoolbanen	0	0	200 C	10	200	4.1	2 P	
926	931	10	- buitenbanen met voorzieningen: pistoolbanen	10	0	1000	200	1000	5.3	1 P	
926	931	11	- buitenbanen met voorzieningen: boogbanen	0	0	30	30	30	2	1 P	
926	931	2	- binnenbanen: boogbanen	0	0	10 C	10	10	1	1 P	
926	931	3	- vrije buitenbanen: kleiduiven	0	0	200	300	300	4.2	2 P	
926	931	4	- vrije buitenbanen: schietbomen	0	0	500	1500	1500	6	1 P	
926	931	5	- vrije buitenbanen: geweerbanen	10	0	1500	1500	1500	6	2 P	
926	931	6	- vrije buitenbanen: pistoolbanen	10	0	1500	1500	1500	6	2 P	
926	931	7	- vrije buitenbanen: boogbanen	0	0	10	200	200	4.1	1 P	
926	931	8	- buitenbanen met voorzieningen: schietbomen	10	0	300	500	500	5.1	2 P	

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES	
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER	
926	931	9	- buitenbanen met voorzieningen: geweerbanen	10	0	1000	1500	1500	6	2 P	
926	931	A	Skelter- en kartbanen, in een hal	10	0	50	10	50	3.1	2 P	
926	931	B	Skelter- en kartbanen, open lucht, < 8 uur/week in gebruik	50	30	500	30	500	5.1	2 P	
9272.4	931	C	Skelter- en kartbanen, open lucht, >=8 uur/week in gebruik	50	50	1000 Z	30	1000	5.3	2 P	
9304	931	D	Autocircuits, motorcrossterreinen e.d., < 8 uur/week in gebruik	100	50	700	50	700	5.2	3 P	
	931	E	Autocircuits, motorcrossterreinen e.d., >=8 uur/week in gebruik	100	100	1500 Z	50	1500	6	3 P	
	931	F	Sportscholen, gymnastiekzalen	0	0	30 C	0	30	2	2 P	
601	93299		Modelvliegtuig-velden	10	0	300	100	300	4.2	1 P	
601	9313, 9604		Fitnesscentra	10	0	30 C	0	30	2	1 P	
601											
6021.1			**HOOFDGROEP VERKEER**								
6321	491, 492	0	Spoorwegen:								
6323	491, 492	1	- stations	0	0	100 C	50 R	100 D	3.2	3 P	
6323	491, 492	2	- rangeerterreinen, overslagstations (zonder rangeerheuvel)	30	30	300 C	300 R	300 D	4.2	3 G	
	493		Bus-, tram- en metrostations	0	10	100 C	0	100 D	3.2	2 P	
	5221	1	Autoparkeerterreinen, parkeergarages	10	0	30 C	0	30	2	3 P	
	5223	A	Luchthavens	200	50	1500 C	500 R	1500 D	6	3 P	
	5223	B	Helikopterlandplaatsen	0	50	500	50	500	5.1	1 P	
			VERKLARING VAN DE LETTERS IN DE KOLOMMEN MET RICHTAFSTANDEN								
		C	Continu: bedrijfsactiviteiten die doorgaans dag en nacht enige vorm van geluidhinder veroorzaken voor hun omgeving								
		D	Divers: bedrijfsactiviteiten met diverse en/of variabele vormen van milieubelasting ten opzichte van hun omgeving								
		R	Risico: bedrijfsactiviteiten die mogelijk onder de werking vallen van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi)								
		V	Vuurwerk: bedrijfsactiviteiten waarop het Vuurwerkbesluit van toepassing is								
		Z	Zonering: grote geluidsmakers als bedoeld in de Wet geluidhinder								
			VERKLARING VAN DE INDICES IN DE KOLOM "VERKEER"								
		G	Goederenvervoer								
		P	Personenvervoer								
		1	potentieel geringe verkeersaantrekkende werking								
		2	potentieel aanzienlijke verkeersaantrekkende werking								
		3	potentieel zeer grote verkeersaantrekkende werking								

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© April 2014, gemeente Enschede

enschede.nl

Gemeente Enschede

Bijlagen Toelichting

Bestemmingsplan

Deurningerstraat 23-25

Status: Vastgesteld

enschede.nl

Deurningerstraat 23-25

Inhoudsopgave

Bijlagen toelichting **3**

Bijlage 1	**Parkeernorm**	**4**
Bijlage 2	**Bodemonderzoek 1994**	**6**
Bijlage 3	**Bodemonderzoek 2013**	**33**
Bijlage 4	**Akoestisch onderzoek**	**81**
Bijlage 5	**Bedrijveninventarisatie**	**141**
Bijlage 6	**Ecologisch onderzoek**	**144**
Bijlage 7	**Hogere Grenswaarde Wet Geluidhinder**	**150**
Bijlage 8	**Nota samenvatting en beantwoording zienswijzen**	**156**
Bijlage 9	**Vaststellingsbesluit**	**161**

Bijlagen toelichting

Bijlage 1 Parkeernorm

Specificatie programma, parkeernormen en parkeeraanbod

functie/deel	(sub)doelgroe		aantal	norm (gemiddeld)	benodigd aantal ppl vaste gebruikers	benodigd aantal ppl bezoekers
factor beschikbaarheid						
studentenka	**0**	appartement	12	0,3		4
commruimte	**0,8**	**bvo**	360	0,015	4	1
woningen	**0,8**	**woning**	8	1,3	8	2
subtotaal					***12***	***7***
TOTAAL					**12**	**7**

19

Dubbelgeb ja

functie/deel	(sub)doelgroe	benodigd aantal ppl vaste gebruikers	benodigd aantal ppl bezoekers	werkdagmiddag bez%	werkdagmiddag vaste gebruikers	werkdagmiddag bezoekers	werkdagavond bez%	werkdagavond vaste gebruikers	werkdagavond bezoekers	koopavond bez%	koopavond vaste gebruikers	koopavond bezoekers	zaterdagmiddag bez%	zaterdagmiddag vaste gebruikers	zaterdagmiddag bezoekers
studentenkamers		0	4	**40%**	0	2	**100%**	0	4	**100%**	0	4	**40%**	0	2
commruimte		4	1	100%	4	1	0%	0	0	0%	0	0	100%	4	1
woningen		8	2	100%	8	2	100%	8	2	100%	8	2	100%	8	2
subtotaal		***12***	***7***		***12***	***5***		***8***	***6***		***8***	***6***		***12***	***5***
TOTAAL			**19**			**17**			**14**			**14**			**17**

Bijlage 2 Bodemonderzoek 1994

RAPPORT

BODEMONDERZOEK TER BEPALING VAN DE NULSITUATIE OP DE LOCATIE DEURNINGERSTRAAT 23 TE ENSCHEDE

project 40420/MDG/rl

GEOFOX BV - Oldenzaal
Scholtendijk 3
7573 BN Oldenzaal
05410-12501

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 1/9

2. ALGEMENE GEGEVENS LOCATIE 2/9
   2.1. Locatiegegevens 2/9
   2.2. (Hydro)geologische gegevens 2/9

3. UITVOERING VAN HET ONDERZOEK 3/9
   3.1. Veldwerkzaamheden 3/9
   3.2. Laboratoriumanalyses 4/9

4. RESULTATEN VELDONDERZOEK 5/9
   4.1. Bodemopbouw 5/9
   4.2. Grondwater 5/9
   4.3. Zintuiglijke waarnemingen en terreininspectie 5/9

5. RESULTATEN LABORATORIUMONDERZOEK 6/9
   5.1. Referentiekader 6/9
   5.2. Analyseresultaten grondmonsters 6/9
   5.3. Analyseresultaten grondwatermonsters 7/9

6. INTERPRETATIE 8/9
   6.1. Verontreinigingssituatie grond 8/9
   6.2. Verontreinigingssituatie grondwater 8/9
   6.3. Advies 8/9

7. SAMENVATTING EN CONCLUSIES 9/9

TABELLEN

1. analyseresultaten grondmonsters
2. analyseresultaten grondwatermonsters

BIJLAGEN

1. ligging van de onderzochte locatie
2. situatieschets met boorlocaties
3. boorbeschrijvingen
4. analysetechnieken

verschijningsdatum: 25 juli 1994

MDG: RL:

verstuurd aan: Efftink Constructie (3)
rapportenarchief Geofox
MDG

1. INLEIDING

In opdracht van de Heer Efftink is een bodemonderzoek ter bepaling van de nulsituatie krachtens de Wet milieubeheer uitgevoerd op het bedrijfsterrein aan de Deurningerstraat 23 te Enschede.

Het onderzoek heeft tot doel een toetsingsgrondslag te verkrijgen met het oog op mogelijke toekomstige bodemverontreiniging voortvloeiende uit Wm-plichtige bedrijfsactiviteiten.

Aanleiding van het onderzoek vormt de aanvraag van een vergunning door de opdrachtgever in het kader van de Wet milieubeheer (Wm).

Bij het opstellen van het onderzoekprogramma is uitgegaan van de richtlijnen zoals aangegeven in het protocol 'Bodemonderzoek milieuvergunning en BSB', oktober 1993.

In dit rapport worden de resultaten besproken van het veld- en laboratoriumonderzoek. Na interpretatie van deze resultaten worden aan het eind van het rapport conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan.

2. ALGEMENE GEGEVENS LOCATIE

2.1. Locatiegegevens

ligging
De onderzochte locatie ligt aan de Deurningerstraat 23 te Enschede (zie bijlage 1). De coördinaten van het terrein zijn:

X = 257.775 ± 50 m
Y = 471.800 ± 50 m
Z = 40 ± 1 m (= hoogteligging t.o.v. N.A.P.);

grootte en (voormalig) grondgebruik
Het bedrijf heeft een totale oppervlakte van circa 650 m². In bijlage 2 is een situatieschets van de onderzoekslocatie weergegeven. In het verleden was er een smederij op het terrein gevestigd, tegenwoordig een metaalverwerkingsbedrijf. Op een deel van de opslagruimte was in het verleden een borstelmakerij gevestigd. Op het terrein worden metaaldelen opgeslagen, bewerkt en gemonteerd. De werkruimte is voorzien van een vloer van stampbeton die niet vloeistofdicht is. Er staan draaibanken en snijmachines die gekoeld en gesmeerd worden met synthetische olie. In het verleden gebeurde dit met snijolie op minerale oliebasis. Er worden vrijwel geen oplos- en ontvettingsmiddelen gebruikt.

(bron: dhr. Efftink en hinderwetarchief Enschede)

2.2. (Hydro)geologische gegevens

De lokatie ligt op de westelijke rand van de Oldenzaal-Enschede stuwwal. Het bovenste watervoerende pakket (kwartair) heeft een dikte van circa 16 meter. Het kwartair bestaat hier uit door de wind afgezette fijne zanden (eolische afzettingen), die zowel silt- als fijn zandhoudend kunnen zijn (Formatie van Twente). De dikte van het pakket varieert van 0 tot 10 m. Hierin kunnen fluviatiele, fijne en soms grofkorrelige zanden voorkomen. Daaronder kan de Formatie van Drenthe voorkomen: Door smeltwater gevormde (fluvioglaciale) afzettingen, die bestaan uit zowel silthoudende kleien, klei/silthoudende zanden als fijn grind houdende zanden.

De regionale grondwaterstroming in het eerste watervoerende pakket op de onderzoekslocatie is westelijk gericht. De onderzoekslokatie ligt nabij de Grolsche Bierbrouwerij Nederland. Ten behoeve van de brouwerij wordt grondwater onttrokken, waardoor de grondwaterstromingsrichting af kan wijken van de regionale trend.

(bron: "Grondwaterkaart van Nederland" - Dienst Grondwater verkenningen TNO, 1978.)

3. UITVOERING VAN HET ONDERZOEK

3.1. Veldwerkzaamheden

Tijdens het veldonderzoek op 10 juni 1994 zijn de volgende werkzaamheden verricht:

boringen en plaatsing peilbuis
In totaal zijn zes boringen uitgevoerd:
- 3 boringen tot circa 0.5 m -mv
- 2 boringen tot circa 3 m -mv
- 1 boring tot circa 4 m -mv.

In een boorgat in de tuin (tot 4 beneden maaiveld) en in een boorgat in de werkplaats (tot 3.5 m -mv) zijn peilbuizen geplaatst.

De posities van de boorpunten zijn aangegeven in bijlage 2.

Alle boringen zijn uitgevoerd met een Edelmanboor. Voor de boring in de werkplaats is tevens gebruik gemaakt van een betonboor. Voor de boringen waarin een peilbuis is geplaatst is tevens gebruik gemaakt van een zuigerboor. De peilbuis bestaat uit een filter (lengte 1 meter) met een filterkous, gekoppeld aan een blinde stijgbuis. De bovenkant van het filter staat minstens een halve meter onder het grondwaterniveau. Na plaatsing van de peilbuis is de ruimte rond het filter volgestort met grind en de ruimte boven het filter is afgedicht met kleikorrels. De peilbuis is direct na plaatsing doorgepompt.

veldtesten
De opgeboorde grond is continu beschreven aan de hand van korrelgrootteverdeling (textuur), kleur en bijzondere eigenschappen. Hierbij is de mogelijke aanwezigheid van een verontreiniging onderzocht aan de hand van de volgende zaken:
- het zien van opvallende of bodemvreemde kleuren;
- het ruiken aan het opgeboorde materiaal, teneinde eventuele verontreinigingen op geur te herkennen;
- het verrichten van de olie-op-water-test: dompeling van een met olie verontreinigd grondmonster in water geeft een zichtbare oliefilm op het water. De grootte en de kleurschakering van de oliefilm geven een indicatie voor de mate van verontreiniging.

monstername
Van de opgeboorde grond zijn monsters genomen, de monsternummering komt overeen met de boorpuntnummering. De monsters 1A, 2A, 3A, 4, 5 en 6 zijn direct na het veldonderzoek aangeboden aan het laboratorium van het Waterleidingbedrijf Oost-Twente (WOT) om te worden geanalyseerd.

Een week na plaatsing zijn van peilbuizen 1 en 3 is grondwatermonsters genomen, die aansluitend zijn aangeboden aan het WOT-laboratorium.

verantwoording
De boringen en de bemonstering van de grond en het grondwater zijn geschied overeenkomstig de Aangepaste Voorlopige Praktijk Richtlijnen (AVPR) voor bemonstering en analyse bij bodemverontreiniging (1988).

3.2. Laboratoriumanalyses

In het laboratorium zijn van grondmonsters 2A, 4, 5 en 6 gelijke delen genomen waarmee een mengmonster is samengesteld. Van dit grondmengmonster is het gehalte aan organische stof en minerale olie vastgesteld. Ook van grondmonster 1A is het gehalte aan minerale olie bepaald.

Grondmonster 3A is in het laboratorium geanalyseerd op het voorkomen en de gehaltes van zware metalen en extraheerbare organohalogeenverbindingen.

Grondwatermonster 1 is geanalyseerd op het voorkomen en de gehaltes van:
- minerale oliecomponenten;
- naftaleen;
- vluchtige aromatisch koolwaterstoffen (VAK).

Grondwatermonster 3 is geanalyseerd op het voorkomen en de gehaltes van:
- metalen: arseen (As), cadmium (Cd), chroom (Cr), koper (Cu), kwik (Hg), lood (Pb) en zink (Zn);
- vluchtige organochloorverbindingen (VOCL);
- minerale oliecomponenten (GC);
- vluchtige aromatische koolwaterstoffen (VAK);
- naftaleen.

In bijlage 4 zijn de gehanteerde analysemethoden opgenomen.

4. RESULTATEN VELDONDERZOEK

4.1. Bodemopbouw

De globale opbouw van de bodem op het terrein is als volgt:

0.0 - 1.5 m -mv:	Donkerbruin matig humeus matig fijn zand.
1.5 - 4.0 m -mv:	lichtgeelgrijs matig grof zand. Op circa 3.5 m -mv wordt grind aangetroffen.

In boringen 1, 3 en 6 is in de grond puin aangetroffen (baksteen). De grond is tot circa 1 m -mv geroerd. Voor gedetailleerde boorbeschrijvingen wordt verwezen naar bijlage 3.

4.2. Grondwater

Tijdens het bemonsteren van de peilbuizen (boringen 1 en 3) is het grondwater aangetroffen op circa 2.8 m -mv.

4.3. Zintuiglijke waarnemingen en terreininspectie

Aan de straatzijde (de voorzijde) van het bedrijf is de werkplaats naast de bedrijfswoning gesitueerd. In de werkplaats staan machines (draaibanken) opgesteld die gesmeerd en gekoeld worden met snijolie. Hierbij kan enig morsverlies optreden. De ruimte is voorzien van een vloer van stampbeton die niet vloeistofdicht is. Aan de achterzijde van het bedrijfsterrein is de opslagruimte. Deze is voorzien van een betontegelvloer. Hier staan ook enkele apparaten opgesteld die gekoeld en gesmeerd worden met snijolie. Op de klinkers zijn enkele donkere vlekken aanwezig die wijzen op het morsen van olieprodukten. In de grond onder deze vlekken zijn zintuiglijk evenwel geen sporen van minerale olie waargenomen. Achterin deze ruimte staat een spuitcabine opgesteld die niet langer in gebruik is. Hieraan grenzend ligt een tuin, behorende bij de bedrijfswoning.

5. RESULTATEN LABORATORIUMONDERZOEK

5.1. Referentiekader

De concentraties van de milieuschadelijke stoffen in grondmonsters en grondwatermonsters worden gerelateerd aan het toetsingskader uit de Circulaire 'Interventiewaarden bodemsanering' (Ministerie van VROM, 9 mei 1994). Hierin worden voor een aantal stoffen twee concentratiewaarden onderscheiden:

Interventiewaarde:	de I-waarde waarboven sprake is van (een geval van) ernstige verontreiniging, waardoor mogelijk een sanering/saneringsonderzoek nodig is;
Streefwaarde:	de S-waarde waarbij grond of grondwater als niet- verontreinigd worden beschouwd. De waarde geeft het uiteindelijk te bereiken kwaliteitsniveau van de bodem aan.

Bovengenoemde streef- en interventie-waarden zijn op 9 mei 1994 in plaats gekomen van respectievelijk de A- en C-waarden uit de Leidraad Bodembescherming van 1993. Zowel de S- als de I-waarden zijn afhankelijk van het bodemtype. Met een bodemtypecorrectieformule zijn voor een stof de feitelijke S- en I-waarden in een bepaald bodemtype te berekenen aan de hand van de humus- en lutumgehalten.

5.2. Analyseresultaten grondmonsters

In tabel 1 zijn de analyseresultaten van de grondmonsters weergegeven. In deze tabel zijn tevens de betreffende S-, en I-waarden opgenomen. Uit de gloeirest van het grondmengmonster is het humusgehalte afgeleid. Voor het vaststellen van de verschillende S en I-waarden, die afhankelijk zijn van het lutum- en/of humusgehalte van de grond, is uitgegaan van een humusgehalte van 4%. Het lutumgehalte is geschat op 1%.

grondmonster 1A
Er is geen minerale olie aangetroffen in een gehalte boven de detectielimiet.

grondmonster 3A
Koper, lood en kwik zijn aangetoond in een gehalte boven de streefwaarde. Het gehalte aan zink ligt boven de interventiewaarde.

grondmengmonster 2A+4+5+6
In het mengmonster is een ten opzichte van de S-waarde verhoogd gehalte aan minerale olieprodukten aangetoond.

5.3. Analyseresultaten grondwatermonsters

In tabel 2 zijn de analyseresultaten van grondwatermonsters 1 en 3 weergegeven, in de tabel zijn tevens de betreffende S- en I-waarden opgenomen.

grondwatermonster 1
De gehaltes van de stoffen waarop het grondwatermonster is geanalyseerd liggen beneden de detectielimiet.

grondwatermonster 3
Zink en nikkel zijn aangetoond in gehaltes boven de S-waarde. In het grondwater zijn tevens sporen tetrachlooretheen aangetoond.

6. INTERPRETATIE

6.1. Verontreinigingssituatie grond

De plaatsen in de opslagruimte waar olieverontreinigingen kunnen voorkomen zijn te herkennen aan donkere vlekken op de klinkerbestrating. Zintuiglijk is in de bodem geen verontreiniging met minerale olie aangetroffen. Analyse van het grondmengmonster toont evenwel aan dat de grond lokaal licht verontreinigd is door minerale olie. Mogelijk is dit veroorzaakt door het morsen van olieprodukten. In boringen 1, 3 en 6 is tot een diepte van maximaal 1.6 m - mv puin aangetroffen (baksteen). De grond is tot circa 1 m -mv geroerd.

Ter plaatse van boring 3 (in de tuin) is een ten opzichte van de interventiewaarde verhoogd zinkgehalte in de grond aangetoond. Er zijn geen directe aanwijzingen dat deze verontreiniging verband houdt met de bedrijfsactiviteiten. De verhoogde gehaltes aan zink, koper en lood kunnen verband houden met het aangetroffen puin maar daar is op grond van deze gegevens niet met zekerheid iets over te zeggen.

In de bedrijfshal is zintuiglijk en analytisch geen verontreiniging met minerale olieprodukten aangetoond.

6.2. Verontreinigingssituatie grondwater

In het grondwater worden nikkel, zink en tetrachlooretheen aangetroffen in gehaltes boven de streefwaarde. De oorzaak voor het verhoogde nikkel en zink gehalte is onbekend. Het is mogelijk dat uitloging uit de puinlaag door hemelwater de oorzaak is of dat de metalen een natuurlijke oorsprong hebben. Ervaring leert dat verhoogde gehaltes aan zink en nikkel vaker voorkomen in dit deel van Twente. Het licht verhoogde gehalte aan tetrachlooretheen hangt waarschijnlijk samen met het gebruik in het verleden van de spuitcabine of omdat deze stof mogelijk gebruikt is als onvettingsmiddel/oplosmiddel.

De overige stoffen waarop het grondwater geanalyseerd is komen niet voor in gehaltes boven de respectievelijke streefwaarden.

6.3. Advies

In verband met het verhoogde zinkgehalte wordt afgeraden groenten en fruit uit de tuin te consumeren. De aanleg van een vloeistofdichte vloer zal een toekomstige verontreiniging van de bodem als gevolg van bedrijfsactiviteiten voorkomen.

7. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

In opdracht van de Heer Efftink heeft Geofox B.V. in juni en juli 1994 een bodem-onderzoek uitgevoerd ter bepaling van de nulsituatie op het bedrijfsterrein aan de Deurningerstraat 23 te Enschede.

Het doel van het onderzoek is een toetsingsgrondslag te verkrijgen met het oog op mogelijke toekomstige bodemverontreiniging voortvloeiende uit Wm-plichtige bedrijfsactiviteiten op de locatie. Voor het onderzoek zijn zes boringen verricht, waarbij 2 peilbuizen zijn geplaatst. Het onderzoek is uitgevoerd conform het protocol "Bodemonderzoek milieuvergunning en BSB", oktober 1993.

Het onderzoek is uitgevoerd ter plaatse van de voormalige spuitcabine, de bedrijfsruimte en de voorraadruimte van de locatie.

Het bodemprofiel op het onderzochte terrein bestaat tot minimaal 4.0 m -mv (beneden maaiveld) uit donkerbruin matig humeus matig fijn zand, tot lichtgeelbruin matig grof zand. Het grondwater is aangetroffen op circa 2.8 m beneden maaiveld

In boringen 1, 3 en 6 is in de grond puin aangetroffen (baksteen). De grond is tot circa 1 m -mv geroerd.

De analyseresultaten van een grondmonster uit de tuin geven een lichte verhoging (boven streefwaarde) van de concentraties van metalen koper en zink te zien. De concentratie van zink is hoger dan de interventiewaarde. De verhoogde gehaltes aan metalen in de grond houden mogelijk verband met de aanwezigheid van puin. De grond onder de opslagruimte is licht verontreinigd net minerale olie.

In het grondwater is een ten opzichte van de streefwaarde verhoogde concentratie aan nikkel en zink aangetoond. Tetrachlooretheen komt voor in een ten opzichte van de streefwaarde licht verhoogd gehalte.

Op de lokatie zijn verder in grond en grondwater geen verhoogde gehaltes van de geanalyseerde stoffen aangetroffen.

Tabellen.

Tabel 1: Analyseresultaten grondmonsters

Datum monstername : 27-06-1994
Datum opdracht : 28-06-1994
Bemonstering : GEOFOX BV te Oldenzaal.
Analyses : Laboratorium van het W.O.T. te Enschede.
Projectnummer : 40420/MdG/RL
Monstercode : DEE

Gehaltes uitgedrukt in milligram/kilogram droge stof (mg/kg d.s.).

	S	I	1A	3A	2A+4 +5+6
diepte bemonstering (meter beneden maaiveld)			0.1 - 0.5	0.1 - 0.5	0.1 - 0.5
droge stof %			91.1	85.3	91.0
minerale olie (GC)	20	2000	<50		240 b)
gloeirest in %					95.4
extraheerbare organohalogeenverbindingen totaal in mg/kg ds Cl				<0.1	
metalen:					
arseen	17	32		8.5	
cadmium	0.5	7.5		0.3	
chroom	52	198		11	
koper	18	95		29	
kwik	0.2	7.0		0.8	
lood	55	343		180	
nikkel	11	66		7	
zink	59	303		380	

Opmerking: b) = Componenten met kooktraject van C15 tot C35.

< = gehalte lager dan detectielimiet

S- en I-referentiewaarden, afkomstig uit de Circulaire Interventiewaarden bodemsanering DBO/07494013 van 9 mei 1994, VROM, zijn berekend voor een humusgehalte van 4 % en een lutumgehalte van 1%.

Tabel 2: Analyseresultaten grondwatermonsters

Datum monstername : 04-07-1994
Datum opdracht : 05-07-1994
Bemonstering : GEOFOX BV te Oldenzaal.
Analyses : Laboratorium van het W.O.T. te Enschede.
Projectnummer : 40420/MdG/RL
Monstercode : DEE

Gehaltes uitgedrukt in microgram/liter (µg/l).

	S	I	1	3
diepte filter (meters beneden maaiveld)			2.5 - 3.5	2.8 - 3.8
minerale olie (GC)	50	600	<50	
vluchtige aromaten (GC)				
benzeen	0.2	30	<0.1	
tolueen	0.2	1000	0.1	
ethylbenzeen	0.2	150	<0.1	
xyleen	0.2	70	<0.1	
naftaleen			<0.1	
vluchtige organochloorverbindingen				
dichloormethaan	0.01(d)	1000		<5.0
1,1-dichloorethaan				<5.0
cis-dichlooretheen				<5.0
trichloormethaan	0.01(d)	400		<0.05
1,1,1-trichloorethaan				<0.05
tetrachloormethaan	0.01(d)	10		<0.05
1,2-dichloorethaan	0.01(d)	400		<5.0
trichlooretheen	0.01(d)	500		<0.05
tetrachlooretheen	0.01(d)	40		0.09
1,1,2-trichloorethaan				<0.05
metalen:				
arseen	10	60		<1
cadmium	0.4	6		0.4
chroom	1	30		1.0
koper	15	75		6
kwik	0.05	0.3		<0.05
lood	15	75		<2
nikkel	15	75		35
zink	65	800		550

< = gehalte lager dan detectielimiet

S- en I-waarden afkomstig uit de Circulaire Interventiewaarden bodemsanering DBO/07494013 van 9 mei 1994, VROM.

Bijlagen.

1: 25000

Ligging onderzochte locatie	Project : Deurningerstraat 23 Enschede	Projectnr. : 40420/MDG	Bijlage : 1
Getekend : T.W.	Kaartblad : 34 F	X – Coord. : 257.775	Datum : 20–07–'94 / Gew :
Gecontroleerd :		Y – Coord. : 471.800	GEOFOX
	Opdrachtgever : Dhr. Efftink		

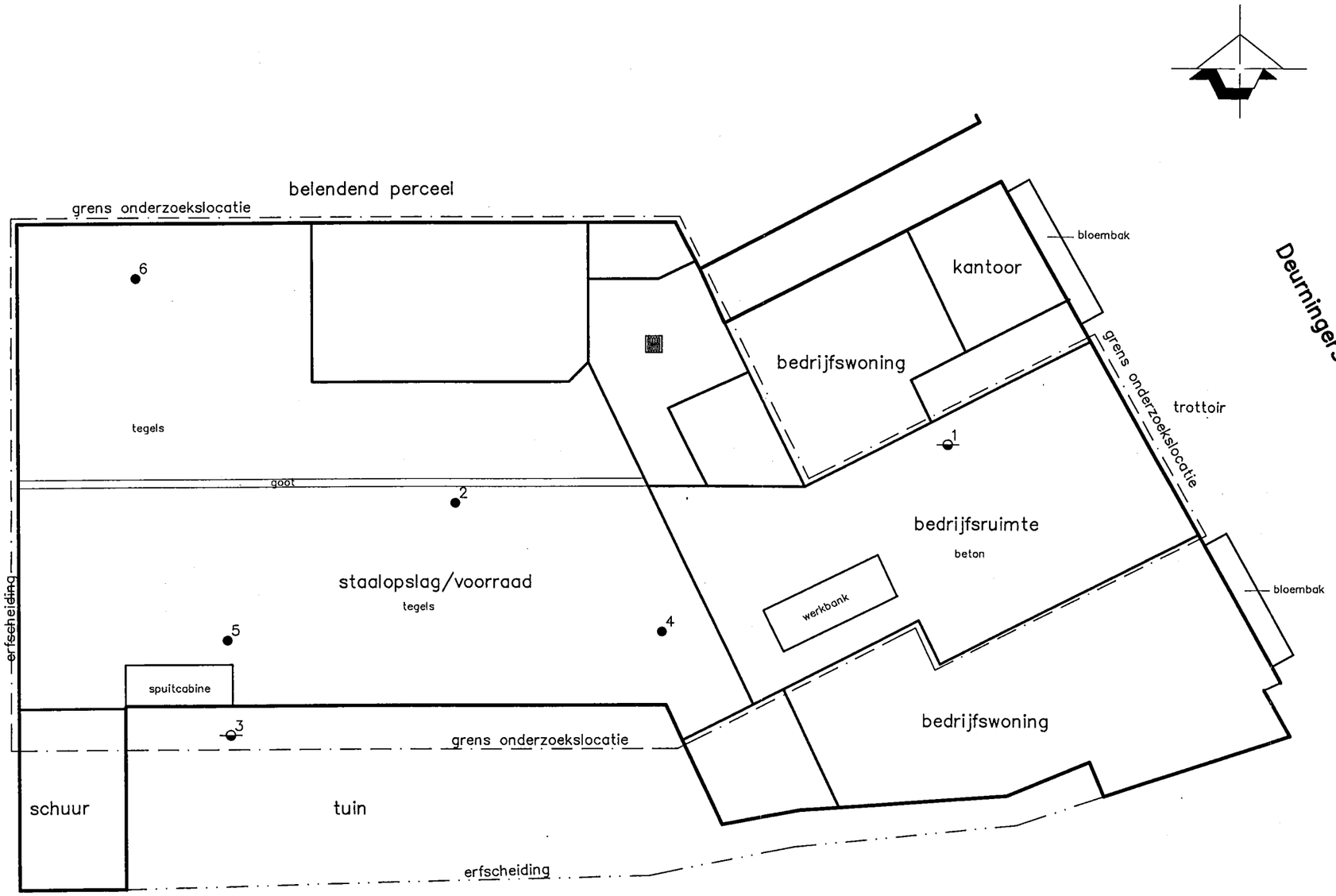

Legenda

- boring
- peilbuis

0 3 6 m
1.5 4.5 7.5

Getek. : T.W.	Gecontr. :	Schaal : 1:150	Kaartblad : 34 F	X-coord. : 257.775	Y-coord. : 471.800	Opdrachtgever : Dhr. Efftink

Projectnr.: 40420/MDG		
Project: Deurningerstraat 23 Enschede		
Datum: 20-07-94	Plot.: 29-07-94	
Gew.:	Gew.:	
Bijlage: 2	Situatieschets met boorlocaties	

GEOFOX

Bijlage 3. Boorstaten

GEOFOX B.V.

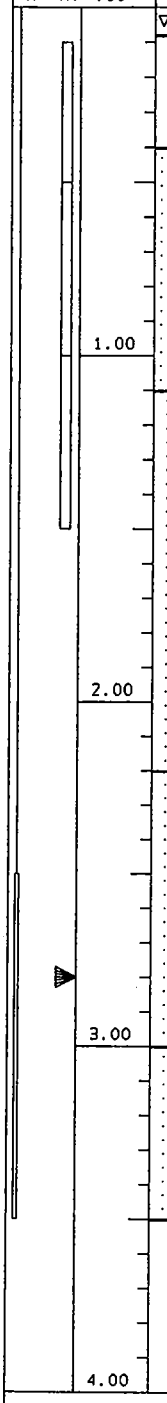

GRONDW.STAND MONSTERS M -MV .00	BOORPROFIEL	DIKTE IN M PER LAAG	HOOFDBESTANDDEEL	BIJMENGSEL	KLEUR/BIJZONDERHEDEN	OW	RG
		.08	BETON		-		
		.32	ZAND	STERK STENEN HOUDEND ZWAK HUMEUS	BRUIN BAKSTEEN GEROERD	-	-
		.70	ZAND	MATIG HUMEUS	DONKERBRUIN GEROERD	-	-
		1.10	ZAND		GEELZWART	-	-
		.80	ZAND		GEEL	-	-
		.50	ZAND		LICHTGRIJS	-	-

BORING 1

SITUATIETEKENING OPGENOMEN IN BIJLAGE 2

MAAIVELDHOOGTE NAP + 40.00 M | BOORDIEPTE 3.50 M -M.V.

UITGEVOERD M.B.V. EDELMANBOOR, ZUIGERBOOR, BETONBOOR

OPNAMEDATUM 27-06-'94

BOORSTAAT

OPDRACHTGEVER : DHR. EFFTINK

PROJEKT : DEURNINGERSTR., ENSCHEDE

KODE : 40420

GECONTROLEERD

REVISIE

GEOFOX B.V.

GRONDW.STAND MONSTERS M -MV .00	BOORPROFIEL	DIKTE IN M PER LAAG	HOOFDBESTANDDEEL	BIJMENGSEL	KLEUR/BIJZONDERHEDEN	OW	RG
		.05	TEGEL		-		
		.10	ZAND		GEEL OPGEBRACHT	-	-
		.75	FIJN ZAND	MATIG HUMEUS	ZWART GEROERD	-	-
1.00		.40	ZAND	MATIG HUMEUS ZWAK FIJN GRINDHOUDEND	BRUIN IETS HOUTRESTEN GEROERD	-	-
		.45	ZAND	SPOREN HUMEUZE GROND SPOREN FIJN GRIND	GEEL	-	-
2.00		.75	ZAND		WIT	-	-
		.50	ZAND		GEEL	-	-
3.00							
4.00							

BORING 2

SITUATIETEKENING OPGENOMEN IN BIJLAGE 2

MAAIVELDHOOGTE NAP + 40.00 M | BOORDIEPTE 3.00 M -M.V.

UITGEVOERD M.B.V. EDELMANBOOR,

OPNAMEDATUM 27-06-'94

BOORSTAAT

OPDRACHTGEVER : DHR. EFFTINK

PROJEKT : DEURNINGERSTR., ENSCHEDE

KODE : 40420

GECONTROLEERD

REVISIE

GEOFOX B.V.

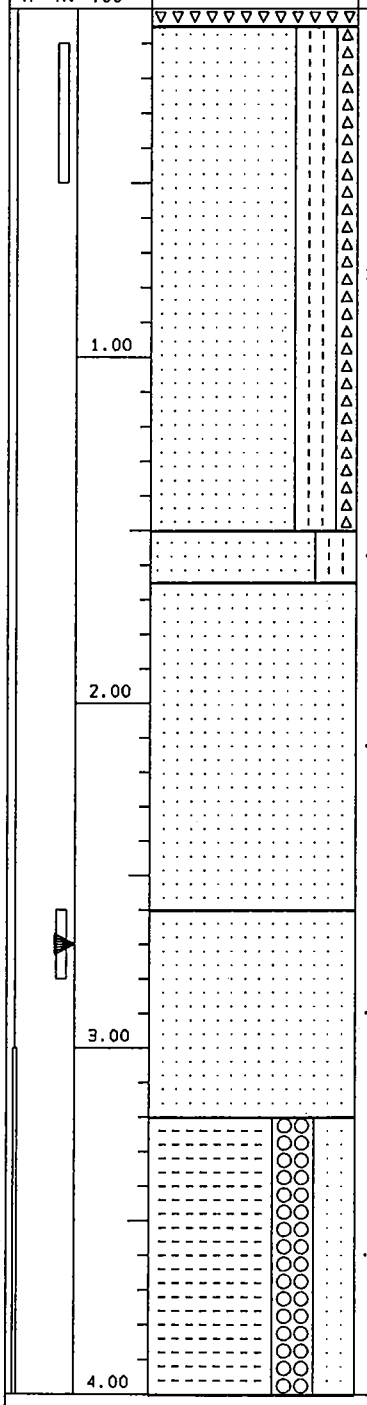

GRONDW.STAND MONSTERS M -MV .00	BOORPROFIEL	DIKTE IN M PER LAAG	HOOFDBESTANDDEEL	BIJMENGSEL	KLEUR/BIJZONDERHEDEN	OW	RG
		.05	TEGEL		-	-	-
		1.45	ZAND	MATIG HUMEUS ZWAK STENEN HOUDEND	ZWART BAKSTEEN GEROERD	-	-
		.15	ZAND	MATIG HUMEUS	WIT/GEEL	-	-
		.94	ZAND		WIT	-	-
		.60	ZAND		GEEL	-	-
		.80	GROF ZAND	MATIG ZANDIG MATIG GRINDHOUDEND	GEEL	-	-

BORING 3

SITUATIETEKENING OPGENOMEN IN BIJLAGE 2

MAAIVELDHOOGTE NAP + 40.00 M | BOORDIEPTE 4.00 M -M.V.

UITGEVOERD M.B.V. EDELMANBOOR,

OPNAMEDATUM 27-06-'94

BOORSTAAT

OPDRACHTGEVER : DHR. EFFTINK

PROJEKT : DEURNINGERSTR., ENSCHEDE

KODE : 40420

GECONTROLEERD

REVISIE

GEOFOX B.V.

GRONDW.STAND MONSTERS M -MV .00	BOORPROFIEL	DIKTE IN M PER LAAG	HOOFDBESTANDDEEL	BIJMENGSEL	KLEUR/BIJZONDERHEDEN	OW	RG
		.05	TEGEL		-		
		.10	ZAND		WITGEEL OPGEBRACHT	-	-
		.35	ZAND		GEEL/BRUIN GEROERD	-	-
1.00							
2.00							
3.00							
4.00							

BORING 4

SITUATIETEKENING OPGENOMEN IN BIJLAGE 2

MAAIVELDHOOGTE NAP + 40.00 M | BOORDIEPTE .50 M -M.V.

UITGEVOERD M.B.V. EDELMANBOOR,

OPNAMEDATUM 27-06-'94

BOORSTAAT

OPDRACHTGEVER : DHR. EFFTINK

PROJEKT : DEURNINGERSTR., ENSCHEDE

KODE : 40420

GECONTROLEERD

REVISIE

GEOFOX B.V.

GRONDW.STAND MONSTERS M -MV .00	BOORPROFIEL	DIKTE IN M PER LAAG	HOOFDBESTANDDEEL	BIJMENGSEL	KLEUR/BIJZONDERHEDEN	OW	RG
		.05	TEGEL		-		
		.10	ZAND		GEEL OPGEBRACHT	-	-
		.35	ZAND		DONKERBRUIN	-	-
1.00							
2.00							
3.00							
4.00							

BORING 5

SITUATIETEKENING OPGENOMEN IN BIJLAGE 2

MAAIVELDHOOGTE NAP + 40.00 M | BOORDIEPTE .50 M -M.V.

UITGEVOERD M.B.V. EDELMANBOOR,

OPNAMEDATUM 27-06-'94

BOORSTAAT

OPDRACHTGEVER : DHR. EFFTINK

PROJEKT : DEURNINGERSTR., ENSCHEDE

KODE : 40420

GECONTROLEERD

REVISIE

GEOFOX B.V.

GRONDW.STAND MONSTERS M -MV .00	BOORPROFIEL	DIKTE IN M PER LAAG	HOOFDBESTANDDEEL	BIJMENGSEL	KLEUR/BIJZONDERHEDEN	OW	RG
		.05	TEGEL		-		
		.45	ZAND	MATIG ZANDIG MATIG STENEN HOUDEND	LICHTBRUIN BAKSTEEN GLAS GERDERD	- -	- -
1.00							
2.00							
3.00							
4.00							

BORING 6

SITUATIETEKENING OPGENOMEN IN BIJLAGE 2

MAAIVELDHOOGTE NAP + 40.00 M | BOORDIEPTE .50 M -M.V.

UITGEVOERD M.B.V. EDELMANBOOR,

OPNAMEDATUM 27-06-'94

BOORSTAAT

OPDRACHTGEVER : DHR. EFFTINK

PROJEKT : DEURNINGERSTR., ENSCHEDE

KODE : 40420

GECONTROLEERD

REVISIE

GEOFOX

Bijlage 3

LEGENDA :

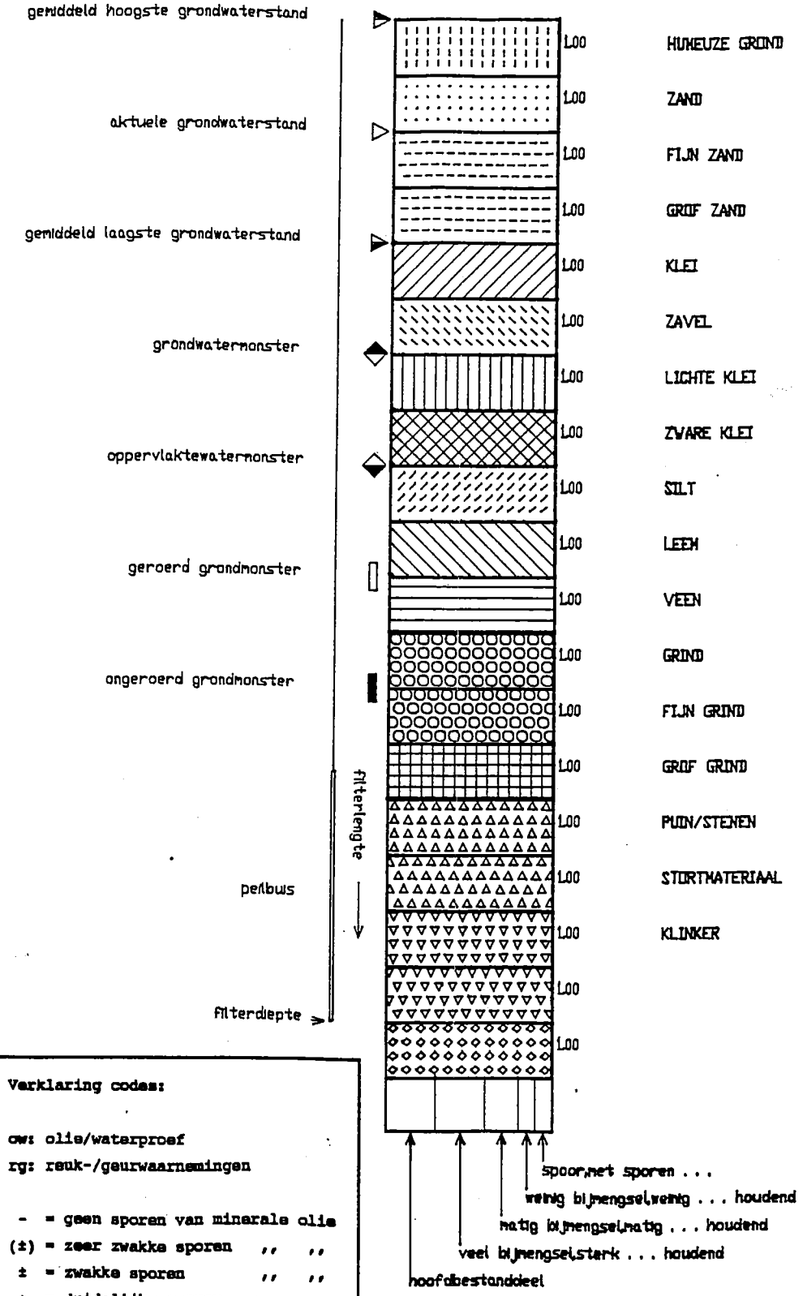

Verklaring codes:

ow: olie/waterproef
rg: reuk-/geurwaarnemingen

\- = geen sporen van minerale olie
(±) = zeer zwakke sporen ,, ,,
± = zwakke sporen ,, ,,
\+ = duidelijke sporen ,, ,,
++ = zeer duidelijke sporen ,,

NB: niet ingevuld is geen sporen van minerale olie

Bijlage 4. Analysemethoden Waterleidingbedrijf Oost-Twente te Enschede.

	water			grond		
parameter	methode	o.a.g.	techniek	methode	o.a.g.	techniek
- algemeen						
zuurgraad	NEN 6411	2-10 pH	pH-meter			
geleidingsvermogen	NEN 6412	1 mS/m	geleidbaarheidsmeter			
gloeirest				NEN 6620	0.1 %	oven
- zware metalen						
antimoon	NVN 6433	0.2	AAS-oven,-vlam	NVN 6433	0.2	AAS-oven,-vlam
arseen	NEN 6457	0.2	en hydride	NEN 6457	0.2	en hydride
cadmium	NEN 6458	0.2		afg.v.NEN 6426	0.2	
chroom	NEN 6444	0.5		afg.v.NEN 6426	2	
koper	NEN 6454	2		afg.v.NEN 6426	2	
lood	NEN 6429	2		afg.v.NEN 6426	5	
ijzer	afg.v.NEN 6426	50		-	4	
mangaan	NEN 6461	40		afg.v.NEN 6426	2	
nikkel	NEN 6430	1		ICP-AES	2	
zink	NEN 6443	20		ICP-AES	2	
kwik	NEN 6449	0.05	AAS-koude damp	NEN 6449	0.02	AAS-koude damp
- organisch chemisch onderzoek						
eox	NEN 6402	0.1	EOX-apparaat microcoulometrisch	afg.v. NEN 5735	0.1	
ocb	afg.v.NEN 6402	0.01		afg.v.NEN 5734	0.01	
pcb	afg.v.NEN 6402	0.01		HVS	0.01	gaschr.-ECD
minerale olie GC	afg.v.NEN 5733	200		afg.v.NEN 5733	50	
minerale olie IR	NEN 6675	50		NEN 6675	5	
vluchtige aromaten	HVS	1	gaschr.-FID	HVS	0.1	gaschr.-FID
vluchtige aromaten	HVS P&T	0.1	purge & trap-gaschr.-FID	HVS P&T	0.01	purge & trap-gaschr.-FID
vox	HVS	2)	gaschr.-ECD	HVS	2)	gaschr.-ECD
pak	NEN 6524	2)		afg.v.NEN 6524	2)	
fenol-index	NEN 6670	0.5	spectrofotometer	afg.v.NEN 6670	0.1	spectrofotometer
- zuurstof/eutorfiërende stoffen						
ammonium (anorg)	NEN 6472	0.01N	spectrofotometer			
Kjeldahl stikstof	NEN 6481	0.1N	spectrofotometer			
- anorganisch chemisch onderzoek						
cyanide totaal #	afg.v.NEN 6489	0.002	spectrofotometer	afg.v. NEN 6489	0.1	spectrofotometer

o.a.g.: onderste analyse-grens
#: totaal cyanide: som van ionogeen en bij destructie uit complex gebonden cyanide, vrij te maken cyanide
2): de onderste analyse-grens,is afhankelijk van de te bepalen component

Bijlage 3 Bodemonderzoek 2013

Verkennend bodemonderzoek

Deurningerstraat 23 te Enschede

Opdrachtgever
mevrouw Delfsma
Weerseloseweg 255
7522 PS Enschede

Adviesbureau
Geofox-Lexmond bv
Eektestraat 10-12
Postbus 221
7570 AE OLDENZAAL
Tel. 0541 - 585544
Fax 0541 - 522935

Status
Definitief
Datum
1 oktober 2013
Projectnummer
20131426/TLEV
Documentkenmerk
20131426_a1RAP

Auteur
De heer M.J. Leverink

Paraaf:

Kwaliteitscontrole
De heer P.M. Mulder

Paraaf:

Controle / vrijgave
De heer P.M. Mulder

Paraaf:

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**	**1**
2	**Vooronderzoek en onderzoeksopzet**	**2**
	2.1 Algemeen	2
	2.2 Huidig gebruik en algemene gegevens	2
	2.3 Toekomstig gebruik	3
	2.4 Belendende percelen	3
	2.5 Resultaten eerder uitgevoerd bodemonderzoek	3
	2.6 Bodemopbouw en geohydrologie	5
	2.7 Onderzoeksopzet	5
3	**Werkzaamheden, resultaten en interpretatie**	**7**
	3.1 Kwaliteit	7
	3.2 Werkzaamheden	7
	3.3 Resultaten veldonderzoek	8
	3.4 Resultaten laboratoriumonderzoek	10
	3.5 Interpretatie resultaten	10
4	**Samenvatting, conclusies en advies**	**12**

Bijlagen

1 Situatietekeningen
- 1.1 Topografische ligging locatie
- 1.2 Kadastrale gegevens
- 1.3 Situatieschets

2 Boorstaten

3 Analyseresultaten
- 3.1 Grond
- 3.2 Grondwater

4 Toetsingscriteria en -tabellen

5 Toelichting bodemonderzoek

1 Inleiding

In opdracht van mevrouw Delfsma en Efftink constructie heeft Geofox-Lexmond bv, als onafhankelijk adviesbureau[1], een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd op de locatie Deurningerstraat 23 te Enschede.

De aanleiding voor het huidige onderzoek zijn de geplande nieuwbouwactiviteiten. In dit kader wordt de huidige bebouwing gesloopt en zal kantoorruimte met bovenwoningen worden gerealiseerd. Vanwege deze nieuwbouwplannen zijn voor meerdere aspecten een bodemonderzoek noodzakelijk:

- Bestemmingsplan wijziging;
- Aanvraag omgevingsvergunning (onderdeel bouw);
- Eindsituatie onderzoek (beëindiging van de activiteiten van Efftink constructie).

Het doel van het onderzoek is vast te stellen of de bodem geschikt is voor het voorgenomen gebruik (nieuwbouw van kantoor met woningen). Daartoe wordt de milieuhygiënische kwaliteit op de locatie onderzocht. Daarnaast moet worden vastgelegd of de bedrijfsmatige activiteiten hebben geleid tot een negatieve aantasting van de bodemkwaliteit (in vergelijking met de gehalten/ concentratie vastgesteld tijdens de nulmeting).

In het rapport komt het volgende aan de orde: het vooronderzoek en de onderzoeksopzet, de veldwerkzaamheden inclusief het zintuiglijk onderzoek, het chemisch onderzoek, de interpretatie van de verzamelde gegevens, de conclusies en het advies.

[1] *De opdrachtgever en terreineigenaar zijn geen zuster- of moederbedrijf en komen niet uit de eigen organisatie zodat de onafhankelijkheid van het onderzoek is gewaarborgd.*

2 Vooronderzoek en onderzoeksopzet

2.1 Algemeen

Om vast te stellen of er aanleiding is om op (delen van) de onderzoekslocatie verontreinigingen te verwachten, en zo ja, om welke stoffen het daarbij gaat, is voorafgaand aan het bodemonderzoek een vooronderzoek uitgevoerd.

Het vooronderzoek is uitgevoerd op basis van de NEN5725[2].

Op grond van de verzamelde basisinformatie, de aanleiding van het onderzoek en de mate van verdachtheid is, conform de NEN5725, een standaard vooronderzoek uitgevoerd. Hiertoe is informatie verzameld over het voormalige, huidige en toekomstige gebruik van het terrein en de directe omgeving, alsmede gegevens over de bodemopbouw, geohydrologie en financieel/juridische aspecten. In de volgende paragrafen is de verkregen informatie vastgelegd.

2.2 Huidig gebruik en algemene gegevens

De onderzoekslocatie is gelegen ten noorden van het centrum van Enschede.

Op de locatie Deurningerstraat 23a is momenteel Efftink constructie gevestigd. Efftink is een metaal bewerkend bedrijf en is al meerdere jaren op deze locatie gevestigd. De huidige activiteiten op het terrein bestaan uit de opslag, bewerking en montage van metaalonderdelen. Bij de productie wordt o.a. gebruik gemaakt van draaibanken en snijmachines, die gekoeld en gesmeerd worden met synthetische olie. Daarnaast bevinden zich aan weerszijden van het pand zogenaamde bedrijfswoningen. Het grootste gedeelte van het terrein is derhalve bebouwd met uitzondering van het zuidelijke tuingedeelte.

Op basis van historische gegevens is verder bekend dat in het verre verleden op deze locatie een smederij en een borstelmakerij gevestigd heeft gezeten.

De algemene gegevens van de locatie zijn opgenomen in tabel 2.1. In bijlage 1 zijn de topografische ligging van de onderzochte locatie, de kadastrale gegevens en een situatieschets opgenomen.

Tabel 2.1: Algemene gegevens onderzoekslocatie

Algemene gegevens onderzoekslocatie	
Eigenaar:	mevrouw Delfsma
Gebruiker:	o.a. Efftink constructie en studenten
Huidig gebruik:	metaal bewerkend bedrijf en woonfunctie
Bebouwing:	werkplaats, opslag en twee bedrijfswoningen
Verharding:	werkplaats: beton; opslagruimte tegels; bedrijfswoningen: onbekend
Kadastrale aanduiding:	Gemeente Enschede, Sectie C, Nummer 5907 en 5961
RD-coördinaten[1)]:	X: 257.775 Y: 471.800
Oppervlakte onderzoekslocatie:	650 m^2

[1)] gebaseerd op het Rijksdriehoekstelsel

[2] *NEN5725 (Bodem – Landbodem – Strategie voor het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend en nader bodemonderzoek, januari 2009).*

Asbest
Tijdens het locatiebezoek is geen asbestverdacht materiaal aangetroffen. Ook is volgens de opdrachtgever in het verleden geen asbestverdacht materiaal op de locatie gebruikt. Derhalve wordt ervan uitgegaan dat er geen asbesthoudend materiaal in de bodem aanwezig is.

Bronnen:
- opdrachtgever;
- gemeente Enschede;
- terreininspectie.

2.3 Toekomstig gebruik

De huidige bedrijfsactiviteiten zullen worden beëindigd. De aanwezige bebouwing wordt gesloopt, waarna nieuwbouw wordt gerealiseerd.

2.4 Belendende percelen

Ten noorden en westen van het perceel is bebouwing aanwezig. Aan de oostkant bevindt zich de openbare weg (Deurningerstraat). Ten zuiden van de locatie is bebouwing en een parkeerterrein gelegen.

Er is geen reden om aan te nemen dat activiteiten in de nabijheid van de locatie hebben geleid tot bodemverontreiniging en daarmee tot aantasting van de bodemkwaliteit op de onderzoekslocatie.

2.5 Resultaten eerder uitgevoerd bodemonderzoek

Op de locatie is, voor zover bij Geofox-Lexmond, bekend één bodemonderzoek uitgevoerd, namelijk:
- bodemonderzoek ter bepaling van de nulsituatie, Geofox BV, project 40420/MDG/rl, datum 25 juli 1994

In 1994 is op de locatie een bodemonderzoek uitgevoerd, waarbij de nulsituatie is vastgelegd in het kader van de activiteiten ter plaatse. Hiervoor is inpandig met name gekeken naar de aanwezigheid van minerale olie componenten in zowel de grond als het grondwater. In het tuingedeelte is de vrijkomende bovengrond geanalyseerd op zware metalen. Het grondwater ter plaatse is destijds geanalyseerd op vluchtige gechloreerde koolwaterstoffen en zware metalen.

Analytisch is in de bovengrond ter plaatse van het tuingedeelte zink in een gehalte boven de interventiewaarde aangetoond. De gehalten aan koper, kwik en lood overschrijden de destijds geldende streefwaarden. Deze verhoogde gehalten zijn zeer waarschijnlijk te relateren aan de aanwezigheid van bodemvreemde materialen. Het grondwater ter plaatse van dit tuingedeelte is licht verontreinigd met zink en tetrachlooretheen.

Ter plaatse van de staalopslag is minerale olie in een gehalte boven de destijds geldende streefwaarde aangetoond. Onder de betonvloer ter plaatse van de bedrijfsruimte is geen minerale olie aangetoond. In het grondwater ter plaatse van de bedrijfsruimte zijn geen minerale olie producten aangetoond.

In de directe nabijheid van de onderzoekslocatie zijn eveneens meerdere bodemonderzoeken uitgevoerd. De samenvatting van deze resultaten is hieronder verwoord.

- Verkennend bodemonderzoek *Deurningerstraat 6* (Geofox, project 60250, 11 september 1997)

Tijdens dit onderzoek is zintuiglijk tot een diepte van circa 1,5 m-mv puinhoudend materiaal waargenomen. De boven- en ondergrond is licht verontreinigd met zware metalen, PAK en EOX. In het grondwater overschrijdt de concentratie aan trichlooretheen de streefwaarde.

- Verkennend bodemonderzoek *Deurningerstraat 12* (TAUW, project 3824926, februari 2000)

In de bovengrond ter plaatse van deze locatie is in de bovengrond zink en koper in een gehalte boven de interventiewaarde aangetoond. De gehalten aan chroom, lood, kwik en nikkel overschrijden de toenmalige streefwaarden. De ondergrond is niet verontreinigd met één van de onderzochte parameters.

- Verkennend bodemonderzoek *Deurningerstraat 27-29* (Tebodin, kenmerk ELUS/BODBR72/84588/2147, 14 juli 1994)

De bovengrond is licht verontreinigd met de parameters koper, lood, zink en PAK. De ondergrond is niet verontreinigd. In het grondwater overschrijdt de concentratie aan nikkel en enkele afzonderlijke aromatische koolwaterstoffen de betreffende streefwaarden.

- Verkennend bodemonderzoek *Deurningerstraat 28* (IMd Micon bv, kenmerk 71606, 23 september 1996)

Tijdens dit onderzoek zijn in de bovengrond lood en zink in gehalten boven de betreffende tussenwaarden aangetoond. De gehalten aan cadmium, koper en PAK overschrijden de toenmalige streefwaarden. De ondergrond is licht verontreinigd met cadmium. In het grondwater is zink in een concentratie boven de tussenwaarde aangetoond. De concentraties aan chroom, arseen, benzeen en trichlooretheen overschrijden de betreffende streefwaarden.

Resume

Op basis van de onderzoeksresultaten blijkt dat in het gebied rondom de onderzoekslocatie vaker verhoogde gehalten aan zware metalen en PAK voorkomen (en dan hoofdzakelijk in de bovengrond). De verwachting is dat de betreffende verontreinigingen te relateren zijn aan bodemvreemde materialen in hoofdzakelijk de bovengrond en hierdoor sprake kan zijn van een diffuus, heterogene verontreiniging met onder andere zware metalen en PAK.

2.6 Bodemopbouw en geohydrologie

In tabel 2.2 is schematisch de globale bodemopbouw in de omgeving van de onderzoekslocatie weergegeven. De verschillende afzettingen zijn van boven naar beneden weergeven (respectievelijk van jong naar oud).

Tabel 2.2: Regionale bodemopbouw

Tijdperk		Formatie-naam	Soort afzetting	Bodemtype
KWARTAIR	Pleistoceen	Formatie van Twente	door de wind afgezet dekzand	lemig, zeer fijn tot matig grof zand
		Formatie van Drente	landijsafzetting	klei en leem, veelal met grind en stenen (keileem)

De grondwaterstroming in het eerste watervoerende pakket ter plaatse van de onderzoekslocatie is overwegend in westelijke richting. Plaatselijk kan de grondwaterstromingsrichting hiervan afwijken.

Bronnen:
- 'Geologische (Overzichts)kaart Nederland'- Rijks Geologische Dienst, 1975;
- 'Grondwaterkaart van Nederland' – Dienst Grondwaterverkenning TNO, 1985.

Lokaal
Voor de lokale bodemopbouw wordt verwezen naar paragraaf 3.2.

Tabel 2.3: Geohydrologische gegevens onderzoekslocatie

Geohydrologische gegevens onderzoekslocatie	
Globale grondwaterstromingsrichting:	westelijk
Is er sprake van kwel:	nee
Oppervlaktewater aanwezig binnen een straal van 100 m vanaf de onderzoekslocatie:	nee
Is er sprake van brak/zout water:	nee
Ligt de locatie binnen een grondwaterbeschermingsgebied, of binnen een straal van 100 m hiervan?	nee

2.7 Onderzoeksopzet

Op basis van de gegevens verzameld tijdens het vooronderzoek hebben op de locatie activiteiten plaatsgevonden, die geleid kunnen hebben tot een aantasting van de bodemkwaliteit op de onderzoekslocatie. Ondanks dat is, uit de NEN5740[3] gekozen voor de onderzoeksstrategie voor een milieuhygiënische onverdachte locatie (ONV). Op deze wijze wordt de onderzoekslocatie vrij intensief onderzocht op een breed scala aan verontreinigingsparameters. Hiermee kan een representatief beeld van de actuele bodemkwaliteit worden verkregen en wordt een voldoende toetsingkader gecreëerd om de eindsituatie vast te kunnen stellen.

[3] *NEN5740 (Bodem – Landbodem – Strategie voor het uitvoeren van verkennend bodemonderzoek – Onderzoek naar de milieuhygiënische kwaliteit van bodem en grond (januari 2009)*

Daarnaast blijkt uit het vooronderzoek dat ter plaatse van het tuingedeelte in de bovengrond een sterk verhoogd gehalte (ten opzichte van de interventiewaarde) aan zink aanwezig is. Tijdens de nulmeting (1994) is aangegeven dat er geen directe aanwijzingen zijn dat deze verontreiniging verband houden met de bedrijfsactiviteiten. Derhalve is destijds een mogelijk verband gelegd met het aanwezige puin (antropogene bijmengingen). Op basis van de onderzoeksresultaten in de directe nabijheid van de onderzoekslocatie blijkt dat in de bovengrond vaker verhoogde gehalten aan zware metalen en/of PAK voorkomen. Hierdoor is de verwachting dat sprake is van een diffuus, heterogene verontreiniging met onder andere zink (en andere zware metalen en PAK) in hoofdzakelijk de bovengrond.

Op basis van deze voorinformatie is ervoor gekozen tuingedeelte te onderzoeken middels een strategie voor een verdachte locatie, met een diffuse bodembelasting, heterogeen verdeelde verontreiniging op schaal van monsterneming (VED-HE).

Voor een overzicht van de veldwerkzaamheden en analyses wordt verwezen naar paragraaf 3.1.

3 Werkzaamheden, resultaten en interpretatie

3.1 Kwaliteit

De werkzaamheden zijn uitgevoerd onder certificaat conform de richtlijnen en kwaliteitseisen zoals genoemd in de Beoordelingsrichtlijn veldwerk voor milieuhygiënisch bodem en waterbodemonderzoek en mechanisch boren van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, nummer 2000 "Veldwerk bij milieuhygiënisch bodemonderzoek" (kortweg: BRL SIKB 2000) en

- VKB Protocol 2001 (Plaatsen van handboringen en peilbuizen, maken van boorbeschrijvingen, nemen van grondmonsters en waterpassen)[4];
- VKB Protocol 2002 (Het nemen van grondwatermonsters).

Het laboratoriumonderzoek is uitgevoerd conform het AS3000 kwaliteitssysteem door een onafhankelijk, door de Raad voor Accreditatie erkend, laboratorium.

Een algemene toelichting op de werkwijze bij het verrichten van boringen, het plaatsen van peilbuizen en het bemonsteren van de grond en het grondwater is weergegeven in bijlage 5. De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd door de volgende geregistreerde veldmedewerker:

- de heer E. Karperien (veldmedewerker Geofox-Lexmond).

3.2 Werkzaamheden

In tabel 3.1 is een overzicht opgenomen van de uitgevoerde veldwerkzaamheden en de verrichte analyses.

Tabel 3.1: Overzicht uitgevoerde werkzaamheden

(Deel)locatie	Veldwerk				Analyses	
	ondiepe boringen[1]	diepe boringen[1]	pb[2]	verharding (cm)	grond	grondwater
Onderzoekslocatie (700 m²)	4	1	1	tegels/beton	2 x standaardpakket grond[3]	1 x MO+BTEXN[5]
Tuingedeelte (150 m²)	3	1	1	braak	2x zware metalen	1 x standaardpakket grondwater[4]

Toelichting tabel 3.1: zie volgende pagina

[4] Bij het boren in zandige grond wordt mede gebruikt gemaakt van een zuigerboor. Deze boormethode wordt in het VKB-protocol 2001 als 'zeer geschikt' bevonden voor de toepasbaarheid in zandige grond onder grondwaterniveau. Het gebruik van de zuigerboor is tevens geschikt om grondmonsters van goede kwaliteit te nemen. Indien een peilbuis in het boorgat geplaatst wordt, is het, vanwege een invallend boorgat, niet mogelijk om de vereiste hoeveelheid filtergrind/-zand in het boorgat aan te brengen. Dit is formeel een afwijking op VKB-protocol 2001. Deze afwijking wordt echter door ons als niet-kritisch gezien, aangezien het aanbrengen van filtergrind/-zand als doel heeft om de toestroming van het grondwater naar het peilbuisfilter in voldoende mate mogelijk te maken. Zandige gronden hebben over het algemeen een goede horizontale doorlaatbaarheid, waardoor het aanbrengen van filtergrind/-zand niet noodzakelijk is. In de NEN 5766 wordt deze werkwijze bevestigd; hierin wordt aangegeven dat een omhulling van filterzand niet vereist is bij goed doorlatende bodemlagen. Deze werkwijze heeft o.i. geen consequenties voor de kwaliteit van het (grondwater)onderzoek.

Toelichting tabel 3.1:
[1]: ondiepe boringen in principe tot 0,5 m-mv, diepe boringen tot de grondwaterstand met een minimum van 1,0 m-mv en een maximum van 2,0 m-mv. Indien zintuiglijke waarnemingen hiertoe aanleiding geven, wordt van deze diepte afgeweken;
[2]: boringen afgewerkt met peilbuizen;
[3]: standaardpakket grond: bepaling van percentages droge stof, organische stof en lutum, en analyse op barium, zware metalen (cadmium, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel en zink), polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK 10), polychloorbifenylen (som-PCB) en minerale olie;
[4]: standaardpakket grondwater: analyse op barium, zware metalen (cadmium, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel en zink), minerale olie, vluchtige aromatische koolwaterstoffen (benzeen, tolueen, ethylbenzeen, xylenen, styreen en naftaleen) en vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen (vinylchloride, 1,1-dichlooretheen, dichloormethaan, trans-1,2-dichlooretheen, cis-1,2-dichlooretheen, som-1,2-dichlooretheen, 1,1-dichloorethaan, chloroform, 1,1,1-trichloorethaan, tetrachloormethaan, 1,2-dichloorethaan, trichlooretheen, 1,2-dichloorpropaan, 1,1-dichloorpropaan, 1,3-dichloorpropaan, som-dichloorpropanen, 1,1,2-trichloorethaan, tetrachlooretheen (per) en bromoform);
[5]: MO + BTEXN grondwater: minerale olie, vluchtige aromatische koolwaterstoffen (benzeen, tolueen, ethylbenzeen, xylenen en naftaleen.

Het verrichten van de boringen, het plaatsen van de peilbuizen en de bemonstering van de grond heeft plaatsgevonden op 13 september 2013. Het grondwater is bemonsterd op 20 september 2013.

De vrijgekomen grond uit de boringen is in het veld geclassificeerd (vaststellen bodemopbouw), beoordeeld op de aanwezigheid van verontreinigingen en voor chemisch onderzoek bemonsterd. Een grondmonster heeft betrekking op een maximaal bodemtraject van 0,5 meter. Indien bij een boring meerdere grondmonsters zijn genomen, is met een toenemende diepte de codering A, B, C, enz. aan het monsternummer toegevoegd.

Voorafgaand aan de bemonstering van het grondwater is de diepte van de grondwaterspiegel bepaald en zijn de zuurgraad (pH), de elektrische geleidbaarheid (Ec) en de troebelheid van het grondwater vastgesteld.

De situering van de boorpunten en peilbuizen is weergegeven in bijlage 1.3.

3.3 Resultaten veldonderzoek

In de boorstaten (bijlage 2) wordt de bodemopbouw van het onderzochte terrein weergegeven. Een globale beschrijving is opgenomen in tabel 3.2.

Tabel 3.2: Lokale bodemopbouw

Diepte (m-mv)	Bodemsamenstelling	Opmerkingen
0,0 – 1,5	zand, zeer fijn, matig siltig	matig humeus
1,5 – 2,0	zand, matig fijn, matig siltig	zwak humeus
2,0 – 4,5	zand, matig fijn, matig siltig	

Bij het zintuiglijk onderzoek zijn bodemvreemde materialen aangetroffen in de vorm van puin. Er zijn voor zover zintuiglijk waarneembaar geen asbestverdachte materialen op of in de bodem aangetroffen. Voor de waargenomen afwijkingen wordt verwezen naar tabel 3.3 en bijlage 2.

Tabel 3.3: Zintuiglijk waargenomen afwijkingen

Boring nr.	einddiepte (m-mv)	Traject (m-mv) van	tot	Afwijkingen
01	4,0	0,1	0,7	volledig baksteen (geen bodem vanuit de Wbb)
02	2,0	0,1	0,5	zwak puinhoudend
05	1,0	0,1	0,5	zwak puinhoudend
06	1,0	0,1	0,5	zwak puinhoudend
09	1,0	0,0	0,5	zwak puinhoudend
10	1,0	0,1	0,5	zwak puinhoudend

Tabel 3.4: Meetgegevens grondwater

Peilbuis nr.	gws (cm-mv)	pH	Ec (µS/cm)	Troebelheid (NTU)	Opmerkingen
01	241	4,95	1380	9	Relatief lage zuurgraad en hoge Ec waarde. Dit zou kunnen duiden op de aanwezigheid van ioniserende componenten in het grondwater.
07	302	5,56	351	15	De gemeten waarden geven geen aanleiding om een verontreiniging in de bodem te verwachten

gws = *grondwaterstand*
pH = *zuurgraad*
Ec = *elektrische geleidbaarheid*

Op basis van de verzamelde (veld)informatie heeft een selectie plaatsgevonden van de te analyseren grond- en grondwatermonsters. Een overzicht van de uitgevoerde analyses is weergegeven in de tabellen 3.5 (grond) en 3.6 (grondwater).

Tabel 3.5: Monsterselectie en analyses grondmonsters

(Meng)monster	Samenstelling	Traject (in m-mv)	Analyse
MM1	02A, 05A, 06A	0,1 – 0,5	standaardpakket grond
MM2	01A, 01B, 01C, 02C, 02D	0,7 – 2,0	standaardpakket grond
MM3	09A, 10A	0,0 – 0,5	zware metalen
MM4	07A, 08A, 11A	0,0 – 0,5	zware metalen

Tabel 3.6: Monsterselectie en analyses grondwatermonsters

Monster	Peilbuis	Filtertraject (in m-mv)	Analyse
01-1-1	01	3,0 – 4,0	MO+BTEXN
07-1-1	02	3,5 – 4,5	standaardpakket grondwater

3.4 Resultaten laboratoriumonderzoek

De chemische analyses zijn uitgevoerd door het milieulaboratorium van Acmaa in Hengelo (Ov). De analyseresultaten zijn getoetst aan het referentiekader van het Besluit bodemkwaliteit en de Circulaire bodemsanering 2013 (staatscourant 2013 nr. 16675). In het Besluit bodemkwaliteit wordt de achtergrondwaarde voor grond en in de Circulaire worden de streefwaarde (S) voor grondwater en de interventiewaarde (I) voor grond en grondwater onderscheiden.

In de tabellen 3.7 en 3.8 is een samenvatting van de analyseresultaten van respectievelijk de grond- en grondwatermonsters opgenomen. Kopieën van de analysecertificaten zijn opgenomen in bijlage 3. Een volledig overzicht van de toetsingsresultaten is opgenomen in bijlage 4.

Tabel 3.7: Toetsingsresultaten grond (mg/kg d.s.)

(Meng)monster	Stof									
(traject in m-mv)	Cadmium	Kobalt	Koper	Kwik	Lood	Molybdeen	Nikkel	Zink	PAK	Overige parameter(s)
MM1 (0,1-0,5)	0,6*	<	87**	0,22*	320**	<	<	340**	22**	<
MM2 (0,7-2,0)	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<
MM3 (0,0-0,5)	0,5*	5,8*	74*	0,21*	170*	2,3*	17*	230*	-	<
MM4 (0,0-0,5)	0,6*	<	31*	0,19*	140*	<	<	210*	-	<

Tabel 3.8: Toetsingsresultaten grondwater (µg/l)

Monster	Stof				
(filterstelling)	Minerale olie	BTEXN	Koper	Nikkel	Overige parameters
01 (3,0-4,0)	<	<	-	-	-
07 (3,5-4,5)	<	<	29*	23*	<

Toelichting bij de tabellen 3.7 en 3.8:
< = het gehalte is kleiner dan of gelijk aan de achtergrondwaarde/streefwaarde;
* = het gehalte is groter dan achtergrondwaarde/streefwaarde;
** = het gehalte is groter dan de tussenwaarde;
*** = het gehalte is groter dan de interventiewaarde;
- = niet geanalyseerd.

3.5 Interpretatie resultaten

Tijdens het zintuiglijk onderzoek zijn (hoofdzakelijk) in de bovengrond bodemvreemde materialen aangetroffen in de vorm van puin.

In het bovengrond mengmonster, samengesteld uit deelmonster op het noordelijke terreindeel (MM1), zijn koper, lood, zink en PAK in een gehalte boven de betreffende tussenwaarden aangetoond. De gehalten aan cadmium en kwik overschrijden de betreffende achtergrondwaarden. In dit mengmonster is minerale olie in een gehalte boven de rapportagegrens aangetoond, maar het gehalte overschrijdt de achtergrondwaarde niet.

Tijdens de nulmeting in 1994 is minerale olie in een gehalte boven de destijds geldende streefwaarde aangetoond (240 mg/kg ds). Op basis van dit resultaat is af te leiden dat de bedrijfsmatige activiteiten in de afgelopen jaren geen verslechtering van de grondkwaliteit heeft veroorzaakt voor wat betreft de parameter minerale olie. Voor de overige parameters is geen vergelijking mogelijk, aangezien destijds niet op die parameters is geanalyseerd.

In het ondergrondmengmonster (MM2) is geen van de geanalyseerde parameters in een gehalte boven de betreffende achtergrondwaarden aangetoond. Evenals in 1994 is onder de betonvloer geen minerale olie aangetoond.

Van de vrijkomende grond uit het tuingedeelte zijn twee mengmonsters samengesteld. In het mengmonster, samengesteld uit deelmonsters met antropogene bijmengingen (MM3), overschrijden alle geanalyseerde zware metalen de betreffende achtergrondwaarden. In het bovengrondmengmonster, samengesteld uit deelmonsters zonder puinbijmengingen (tuingedeelte, MM4), zijn cadmium, koper, kwik, lood en zink in gehalten boven de betreffende achtergrondwaarden aangetoond. Tijdens onderhavig onderzoek is geen bevestiging verkregen van het sterk verhoogde gehalte aan zink n de bovengrond, welke tijdens de nulmeting in 1994 is vastgesteld.

Op basis van bovenstaande onderzoeksresultaten is een bevestiging verkregen dat de bovengrond verontreinigd kan zijn met zware metalen en PAK en dat de verontreiniging te relateren is aan bodemvreemde materialen in de bovengrond. De verontreinigingen met zware metalen en PAK kunnen in de bovengrond diffuus, heterogeen voorkomen.

In het grondwater ter plaatse van de bedrijfsruimte (peilbuis 01) is geen van de geanalyseerde minerale olie producten in een concentratie boven de betreffende streefwaarden aangetoond. Dergelijke gemeten waarden zijn overeenkomstig met de resultaten tijdens de nulmeting in 1994.

In het grondwater ter plaatse van het tuingedeelte (peilbuis 07) overschrijden de concentraties aan koper en nikkel de betreffende streefwaarden. Dergelijke gemeten concentraties komen vaker voor in de omgeving van de onderzoekslocatie en hebben vermoedelijk een natuurlijke oorsprong (verhoogde achtergrondconcentratie).

4 Samenvatting, conclusies en advies

In opdracht van mevrouw Delfsma en Efftink constructie heeft Geofox-Lexmond bv een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd op de locatie Deurningerstraat 23 te Enschede.

De aanleiding voor het huidige onderzoek zijn de geplande nieuwbouwactiviteiten. In dit kader wordt de huidige bebouwing gesloopt en zal kantoorruimte met bovenwoningen worden gerealiseerd. Vanwege deze nieuwbouwplannen zijn voor meerdere aspecten een bodemonderzoek noodzakelijk:

- Bestemmingsplan wijziging;
- Aanvraag omgevingsvergunning (onderdeel bouw);
- Eindsituatie onderzoek (beëindiging van de activiteiten van Efftink constructie).

Het doel van het onderzoek is vast te stellen of de bodem geschikt is voor het voorgenomen gebruik (nieuwbouw van kantoor met woningen). Daartoe wordt de milieuhygiënische kwaliteit op de locatie onderzocht. Daarnaast moet worden vastgelegd of de bedrijfsmatige activiteiten hebben geleid tot een negatieve aantasting van de bodemkwaliteit (in vergelijking met de gehalten/ concentratie vastgesteld tijdens de nulmeting).

Onderzoeksresultaten
Tijdens de veldwerkzaamheden is zowel inpandig als in het tuingedeelte in meerdere boringen bodemvreemd materiaal in de vorm van puin aangetroffen. De bovengrond is matig verontreinigd met koper, lood, zink en PAK. De ondergrond is niet verontreinigd met één van de onderzochte parameters.

Het grondwater in de bedrijfsruimte is niet verontreinigd met één van de onderzochte parameters. Het grondwater in het tuingedeelte is licht verontreinigd met koper en nikkel. De licht verhoogde concentraties aan zware metalen hebben vermoedelijk een natuurlijke oorsprong.

Conclusie en advies
Op basis van bovenstaande onderzoeksresultaten kan geconcludeerd worden dat de bovengrond verontreinigd is met zware metalen en PAK. Deze verontreiniging is te relateren aan bodemvreemde materialen in hoofdzakelijk de bovengrond. De verontreinigingen met zware metalen en PAK kunnen diffuus, heterogeen voorkomen.

Formeel is er vanuit de Wet bodembescherming noodzaak voor het uitvoeren van nader bodemonderzoek. Echter gezien het feit dat de resultaten een bevestiging geven van de verwachtingen uit het vooronderzoek (verontreiniging te relateren aan bodemvreemde materialen in de bovengrond), is ons inzien het uitvoeren van een nader bodemonderzoek niet noodzakelijk. De huidige onderzoeksresultaten geven een voldoende beeld van de actuele bodemkwaliteit. Het terrein(deel) is daarmee vanuit milieuhygiënisch oogpunt geschikt voor het voorgenomen gebruik/functie (realisatie nieuwbouw).

Tevens is voldoende toetsingskader verkregen om een uitspraak te kunnen doen over de eindsituatie ter plaatse. Er is in zowel de grond als het grondwater geen overschrijdingen (t.o.v. de achtergrondwaarden en streefwaarden) aangetoond van minerale olie producten. Hierdoor is vastgesteld dat er geen verslechtering van de milieuhygiënische bodemkwaliteit heeft plaatsgevonden door de activiteiten ter plaatse (metaalbewerking).

Bovengenoemde conclusie is besproken en akkoord bevonden door zowel de afdeling Vergunningen van de gemeente Enschede (dhr. J. Busscher) als de technisch adviseur van de gemeente Enschede (dhr. F. Deurwaarder, e-mail van 27 september 2013).

Opgemerkt wordt dat het onderzoek niet is uitgevoerd om de hergebruiksmogelijkheden van de grond te bepalen. Hiervoor is een onderzoek conform het Besluit Bodemkwaliteit noodzakelijk. Gezien de aangetroffen gehalten in de bodem dient echter wel rekening gehouden te worden met extra kosten voor het eventueel verwijderen en afzetten van grond.

Disclaimer
Het onderzoek is op een zorgvuldige wijze uitgevoerd met behulp van de voor het onderzoek gangbare technieken, inzichten en methodes. Bij het uitvoeren van onderzoek streven wij optimale representativiteit na. Het blijft mogelijk dat er plaatselijk afwijkingen voorkomen in de samenstelling van grond of grondwater. Deze afwijkingen komen door het steekproefsgewijze karakter van het onderzoek niet aan het licht. Daar komt bij dat onderzoek naar de bodem een momentopname is. Verandering van grond en grondwater o.a. als gevolg van het bodemgebruik kan na het onderzoek plaatsvinden. Geofox-Lexmond b.v. is niet aansprakelijk voor schade die voortkomt uit bovengenoemde aspecten.

Bijlage 1: Situatietekeningen

Omgevingskaart

Klantreferentie: 20131426/TLEV

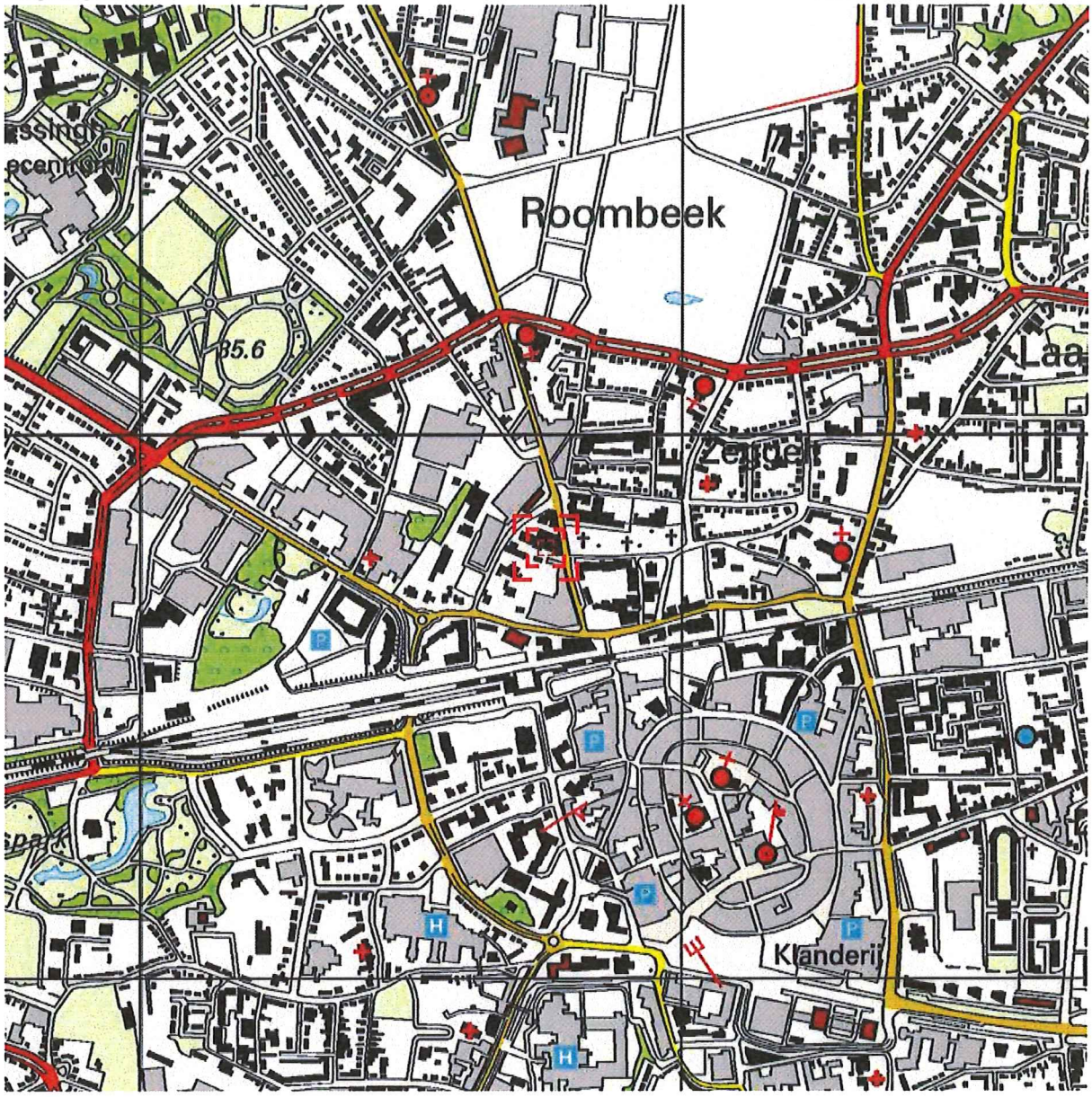

Deze kaart is noordgericht.

Schaal 1: 12500

Hier bevindt zich Kadastraal object ENSCHEDE C 5907
Deurningerstraat 23, 7514 BC ENSCHEDE

© De auteursrechten en databankenrechten zijn voorbehouden aan de Topografische Dienst Kadaster.

bebouwd gebied
a huizenblok, groot gebouw
b huizen
c hoogbouw
d kas

wegen
autosnelweg
hoofdweg met gescheiden rijbanen
hoofdweg
regionale weg met gescheiden rijbanen
regionale weg
lokale weg met gescheiden rijbanen
lokale weg
weg met losse of slechte verharding
onverharde weg
straat/overige weg
wandelgebied
fietspad
pad, voetpad
weg in aanleg
weg in ontwerp
viaduct
tunnel
vaste brug
beweegbare brug
brug op pijlers

spoorwegen
spoorweg: enkelspoor
spoorweg: dubbelspoor
spoorweg: driesporig
spoorweg: vijfsporig
a station b laadperron
tram
a metro bovengronds b metrostation

hydrografie
waterloop: smaller dan 3 m
waterloop: 3-6 m breed
waterloop: breder dan 6 m
a schutsluis b brug
c vonder d koedam
a grondduiker b stuw
c duiker d sluis

bodemgebruik
a weide met sloten
b bouwland met greppels
c boomgaard
d fruitkwekerij
e boomkwekerij
f weide met populieren
g loofbos
h naaldbos
i gemengd bos
j griend
k heide
l zand
m dras en riet
n heg en houtwal

overige symbolen
a kerk, moskee
b toren, hoge koepel
c kerk, moskee met toren
d markant object
e watertoren
f vuurtoren
a gemeentehuis b postkantoor
c politiebureau d wegwijzer
a kapel b kruis
c vlampijp d telescoop
a windmolen b watermolen
c windmolentje d windturbine
a oliepompinstallatie
b seinmast
c zendmast
a hunebed b monument
c poldergemaal
a begraafplaats
b boom c paal
d opslagtank
a kampeerterrein
b sportcomplex
c ziekenhuis
schietbaan
afrastering
hoogspanningsleiding met mast
muur
geluidswering

Uittreksel Kadastrale Kaart

Uw referentie: 20131426/TLEV

	Deze kaart is noordgericht
12345	Perceelnummer
25	Huisnummer
	Vastgestelde kadastrale grens
	Voorlopige kadastrale grens
	Administratieve kadastrale grens
	Bebouwing
	Overige topografie

Voor een eensluidend uittreksel, Apeldoorn, 10 september 2013
De bewaarder van het kadaster en de openbare registers

Schaal 1:500

Kadastrale gemeente	ENSCHEDE
Sectie	C
Perceel	5907

Aan dit uittreksel kunnen geen betrouwbare maten worden ontleend.
De Dienst voor het kadaster en de openbare registers behoudt zich de intellectuele eigendomsrechten voor, waaronder het auteursrecht en het databankenrecht.

29-12

29-13

27

Deurningerstraat

5961

05

tegels

02

staalopslag/voorraad

04

06

25

bedrijfswoning

kantoor

01

beton

bedrijfsruimte

23

5907

07

garageboxen

08

09

tuin

03

11

6799

bedrijfswoning

10

6800

0 3 6 m

1.5 4.5 7.5

Legenda

- kadastralegrens
- boring
- peilbuis
- diepe boring

Omschrijving:
Situatieschets met boorlocaties

Bijlage:
1.3

Project:
Deurningerstraat 23 te Enschede

Opdrachtgever:
Hof Espelo

Projectnummer:
20131425/TLEV

Tekenaar:	Schaal:	Formaat:	Datum:	Accoord:
MARG	1:150	A3	01-10-13	

Geofox-Lexmond
MILIEUADVISEURS
vestiging Oldenzaal
Eektestraat 10-12
Postbus 221
7570 AE Oldenzaal
T: (0541) 58 55 44
F: (0541) 52 29 35
www.geofox-lexmond.nl
info@geofox-lexmond.nl

Bijlage 2: Boorstaten

Boring: 01

Datum: 13-9-2013

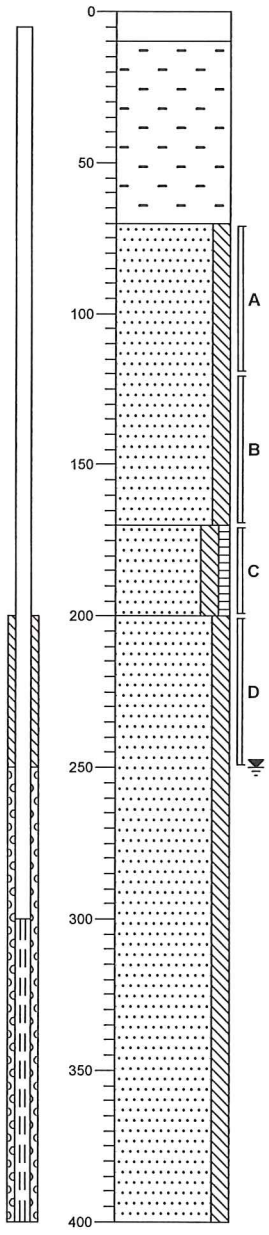

0 beton

-10 Machinale Boring

Baksteen, Machinale Boring

-70

Zand, matig fijn, matig siltig, bruin, Edelmanboor

-170

Zand, matig fijn, matig siltig, zwak humeus, donkerbruin, Edelmanboor

-200

Zand, matig fijn, matig siltig, grijs, Zuigerboor

-400

Boring: 02

Datum: 13-9-2013

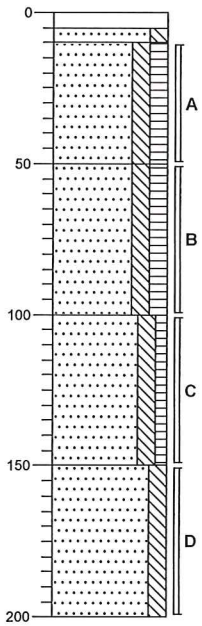

0 tegel

-5

-10 Edelmanboor

Zand, matig fijn, matig siltig, bruin, Edelmanboor

Zand, matig fijn, matig siltig, matig humeus, zwak puinhoudend, donkerbruin, Edelmanboor

-50

Zand, matig fijn, matig siltig, matig humeus, donkerbruin, Edelmanboor

-100

Zand, matig fijn, matig siltig, zwak humeus, bruin, Edelmanboor

-150

Zand, matig fijn, matig siltig, grijsbruin, Edelmanboor

-200

Projectcode: 20131426 **Projectnaam: Deurningerstraat 23 te Enschede**

getekend volgens NEN 5104

Boring: 03

Datum: 13-9-2013

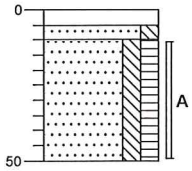

Boring: 04

Datum: 13-9-2013

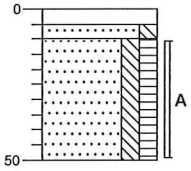

getekend volgens NEN 5104

Projectcode: 20131426 **Projectnaam: Deurningerstraat 23 te Enschede**

Boring: 05

Datum: 13-9-2013

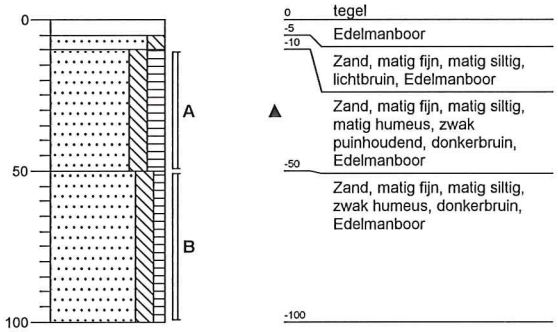

Boring: 06

Datum: 13-9-2013

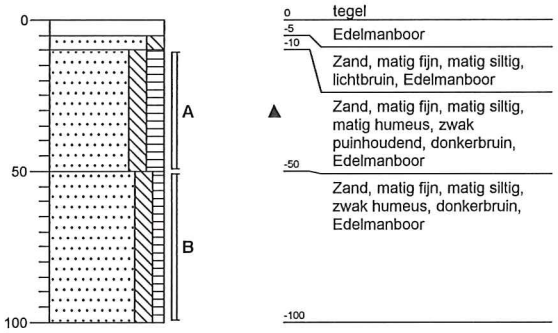

getekend volgens NEN 5104

Projectcode: 20131426 **Projectnaam: Deurningerstraat 23 te Enschede**

Boring: 07

Datum: 13-9-2013

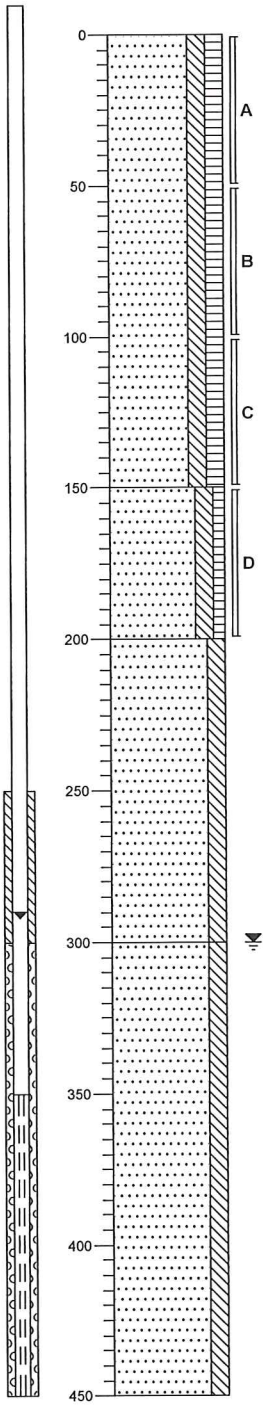

0 tuin

Zand, zeer fijn, matig siltig, matig humeus, donkerbruin, Edelmanboor

-150

Zand, matig fijn, matig siltig, zwak humeus, donkerbruin, Edelmanboor

-200

Zand, matig fijn, matig siltig, lichtbruin, Edelmanboor

-300

Zand, matig fijn, matig siltig, grijs, Zuigerboor

-450

Boring: 08

Datum: 13-9-2013

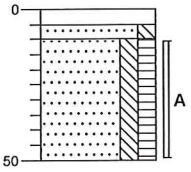

0 tegel

-5 Edelmanboor

-10

Zand, matig fijn, matig siltig, lichtbruin, Edelmanboor

Zand, matig fijn, matig siltig, matig humeus, donkerbruin, Edelmanboor

-50

getekend volgens NEN 5104

Projectcode: 20131426 **Projectnaam: Deurningerstraat 23 te Enschede**

Boring: 09

Datum: 13-9-2013

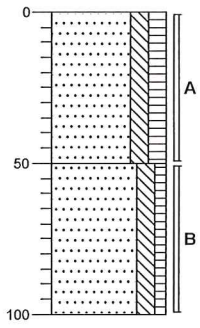

0 tegel

Zand, matig fijn, matig siltig, matig humeus, zwak puinhoudend, donkerbruin, Edelmanboor

-50

Zand, matig fijn, matig siltig, zwak humeus, donkerbruin, Edelmanboor

-100

Boring: 10

Datum: 13-9-2013

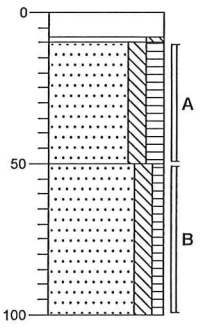

0 klinker

-10 Edelmanboor

Zand, matig fijn, matig siltig, lichtbruin, Edelmanboor

Zand, matig fijn, matig siltig, matig humeus, zwak puinhoudend, donkerbruin, Edelmanboor

-50

Zand, matig fijn, matig siltig, zwak humeus, donkerbruin, Edelmanboor

-100

Boring: 11

Datum: 13-9-2013

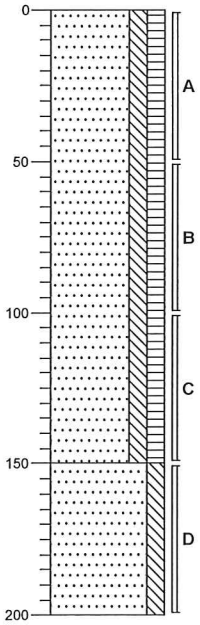

0 tuin

Zand, matig fijn, matig siltig, matig humeus, donkerbruin, Edelmanboor

-150

Zand, matig fijn, matig siltig, Edelmanboor

-200

getekend volgens NEN 5104

Projectcode: 20131426 **Projectnaam: Deurningerstraat 23 te Enschede**

Bijlage 3: Analyseresultaten

Bijlage 3.1: Grond

Analysecertificaat

Opdrachtgever:

Opdrachtgever	:	Geofox Lexmond
Aanvrager	:	Dhr. T. Leverink
Adres	:	Postbus 221
Postcode en plaats	:	7570 AE Oldenzaal

Opdrachtgegevens:

Opdrachtcode	:	20131426	Labcomcode:	:	1309033GLX
Rapportnummer	:	P130900191 (v1)	Datum opdracht	:	13-09-2013
Opdracht omschr.	:	Deurningerstraat 23 te Enschede	Startdatum	:	13-09-2013
Bemonsterd door	:	Opdrachtgever	Datum rapportage	:	19-09-2013

Monstergegevens:

Nr.	Labnr.		Monsteromschrijving	Monstersoort	Datum bemonstering
1	M130900391	:	MM1 (10-50)	Grond	13-09-2013
2	M130900392	:	MM2 (70-200)	Grond	13-09-2013
3	M130900393	:	MM3 (0-50)	Grond	13-09-2013
4	M130900394	:	MM4 (0-50)	Grond	13-09-2013

Resultaten:

	Parameter	Intern ref. nr.	Eenheid	1	2	3	4
S	Mvb. SIKB AS3000	MVB-GROND-01		+	+	+	+
S	Droge stof	DIV-DS-01	% (m/m)	88,7	92,7	84,3	92,9
S	Organische stof	DIV-ORG-G01	% van ds	4,4 (1)	1,0 (1)	8,4 (1)	5,0 (1)
	Korrelgrootteverdeling						
S	Lutum (korrelfractie < 2 µm)	DIV-LUT-G01	% van ds	3,8	2,6	5,1	3,8
	Metalen						
S	Barium	ICP-MET-01	mg/kg ds	140	18	160	100
S	Cadmium	ICP-MET-01	mg/kg ds	0,6	<0,20	0,5	0,6
S	Kobalt	ICP-MET-01	mg/kg ds	4,6	3,9	5,8	3,1
S	Koper	ICP-MET-01	mg/kg ds	87	<5,0	74	31
S	Kwik	MERCUR-MET-01	mg/kg ds	0,22	0,08	0,21	0,19
S	Lood	ICP-MET-01	mg/kg ds	320	<10	170	140
S	Molybdeen	ICP-MET-01	mg/kg ds	<1,5	<1,5	2,3	<1,5
S	Nikkel	ICP-MET-01	mg/kg ds	11	<4,0	17	8,7
S	Zink	ICP-MET-01	mg/kg ds	340	12	230	210
	Minerale olie						
S	Minerale olie C10 - C40	GC-OLIE-01	mg/kg ds	51 (2)	<35		
	Minerale olie C10 - C12	GC-OLIE-01	mg/kg ds	<20	<20		
	Minerale olie C12 - C22	GC-OLIE-01	mg/kg ds	20	<20		
	Minerale olie C22 - C30	GC-OLIE-01	mg/kg ds	20	<20		
	Minerale olie C30 - C40	GC-OLIE-01	mg/kg ds	<20	<20		
	Chromatogram			+	-		
	Polychloorbifenylen						
S	PCB 28	LV-GCMS-01	mg/kg ds	<0,0010	<0,0010		
S	PCB 52	LV-GCMS-01	mg/kg ds	<0,0010	<0,0010		
S	PCB 101	LV-GCMS-01	mg/kg ds	<0,0010	<0,0010		
S	PCB 118	LV-GCMS-01	mg/kg ds	<0,0010	<0,0010		
S	PCB 138	LV-GCMS-01	mg/kg ds	<0,0010	<0,0010		
S	PCB 153	LV-GCMS-01	mg/kg ds	<0,0010	<0,0010		
S	PCB 180	LV-GCMS-01	mg/kg ds	<0,0010	<0,0010		
S	PCB (som 7)	LV-GCMS-01	mg/kg ds	0,0049 (3)	0,0049 (3)		

Zie volgende pagina

ACMAA B.V.
Hazenweg 30
7556 BM Hengelo

telefoon 074 - 2560600
fax 074 - 2508402
e-mail info@acmaa.nl

website www.acmaa.nl
Banknr. Rabo 11.09.61.900
Handelsregister 060.58.291 Enschede

BTWnr. NL801877118B01
IBAN NL24RABO0110961900
Swiftadres RABONL2U

Analysecertificaat

Opdrachtgever:

Opdrachtgever	:	Geofox Lexmond
Aanvrager	:	Dhr. T. Leverink
Adres	:	Postbus 221
Postcode en plaats	:	7570 AE Oldenzaal

Opdrachtgegevens:

Opdrachtcode	:	20131426	Labcomcode:	:	1309033GLX
Rapportnummer	:	P130900191 (v1)	Datum opdracht	:	13-09-2013
Opdracht omschr.	:	Deurningerstraat 23 te Enschede	Startdatum	:	13-09-2013
Bemonsterd door	:	Opdrachtgever	Datum rapportage	:	19-09-2013

Monstergegevens:

Nr.	Labnr.		Monsteromschrijving	Monstersoort	Datum bemonstering
1	M130900391	:	MM1 (10-50)	Grond	13-09-2013
2	M130900392	:	MM2 (70-200)	Grond	13-09-2013
3	M130900393	:	MM3 (0-50)	Grond	13-09-2013
4	M130900394	:	MM4 (0-50)	Grond	13-09-2013

Resultaten:

	Parameter	Intern ref. nr.	Eenheid	1	2	3	4
	Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (VROM)						
S	Naftaleen	HPLC-PAK-01	mg/kg ds	0,06	<0,05		
S	Fenanthreen	HPLC-PAK-01	mg/kg ds	3,3	<0,05		
S	Anthraceen	HPLC-PAK-01	mg/kg ds	0,64	<0,05		
S	Fluorantheen	HPLC-PAK-01	mg/kg ds	5,1	<0,05		
S	Benzo(a)anthraceen	HPLC-PAK-01	mg/kg ds	2,6	<0,05		
S	Chryseen	HPLC-PAK-01	mg/kg ds	2,5	<0,05		
S	Benzo(k)fluorantheen	HPLC-PAK-01	mg/kg ds	1,3	<0,05		
S	Benzo(a)pyreen	HPLC-PAK-01	mg/kg ds	2,3	<0,05		
S	Benzo(g,h,i)peryleen	HPLC-PAK-01	mg/kg ds	2,2	<0,05		
S	Indeno(1,2,3-c,d)pyreen	HPLC-PAK-01	mg/kg ds	1,7	<0,05		
S	Totaal PAK 10 VROM	HPLC-PAK-01	mg/kg ds	22	0,35 (3)		

S = door RvA geaccrediteerd conform SIKB AS3000.

Opmerkingen:

1 = Organische stof is als gloeiverlies bepaald en gecorrigeerd voor het gemeten gehalte aan lutum.
2 = Het patroon duidt op een middelzware oliefractie, zware oliefractie en PAK.
3 = Bij de som zijn de waarden "< rapportagegrens" vermenigvuldigd met factor 0,7 zoals beschreven in 'AS3000, bijlage 3'.

Verpakking bij monster: M130900391 (MM1 (10-50))

02-A	10	50	Y4442221
05-A	10	50	Y4442191
06-A	10	50	Y4442152

Verpakking bij monster: M130900392 (MM2 (70-200))

01-A	70	120	Y4442204
01-B	120	170	Y4442195
01-C	170	200	Y4442200
02-C	100	150	Y4442213
02-D	150	200	Y4442158

Verpakking bij monster: M130900393 (MM3 (0-50))

09-A	0	50	Y4441569
10-A	10	50	Y4441546

Verpakking bij monster: M130900394 (MM4 (0-50))

07-A	0	50	Y4441574
08-A	10	50	Y4442199
11-A	0	50	Y4441571

TESTEN RvA L 100

AS 3000

HET MILIEULABORATORIUM IS INGESCHREVEN IN HET RvA REGISTER VOOR TESTLABORATORIA ONDER NR. L100 VOOR GEBIEDEN ZOALS NADER OMSCHREVEN IN DE ACCREDITATIE

Analysecertificaat

Opdrachtgever:

Opdrachtgever	:	Geofox Lexmond
Aanvrager	:	Dhr. T. Leverink
Adres	:	Postbus 221
Postcode en plaats	:	7570 AE Oldenzaal

Opdrachtgegevens:

Opdrachtcode	:	20131426	Labcomcode:	:	1309033GLX
Rapportnummer	:	P130900191 (v1)	Datum opdracht	:	13-09-2013
Opdracht omschr.	:	Deurningerstraat 23 te Enschede	Startdatum	:	13-09-2013
Bemonsterd door	:	Opdrachtgever	Datum rapportage	:	19-09-2013

Hoofd lab. Ing. H. Punte

Handtekening:

Dit rapport mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd zonder schriftelijke toestemming van het laboratorium.
De resultaten hebben uitsluitend betrekking op de monsters, zoals die door u voor analyse ter beschikking zijn gesteld.
Nadere informatie over de toegepaste methodes en prestatiekenmerken is beschikbaar en kan op aanvraag worden verkregen. Tevens is de informatiegids te raadplegen op de website www.acmaa.nl.

ACMAA B.V.
Hazenweg 30
7556 BM Hengelo

telefoon 074 - 2560600
fax 074 - 2508402
e-mail info@acmaa.nl

website www.acmaa.nl
Banknr. Rabo 11.09.61.900
Handelsregister 060.58.291 Enschede

BTWnr. NL801877118B01
IBAN NL24RABO0110961900
Swiftadres RABONL2U

Bijlage Chromatogram

Gegevens:

Opdrachtcode	: 20131426	Labcomcode	: 1309033GLX
Rapportnummer	: P130900191 (v1)	Monstercode	: M130900391
Opdracht omschr.	: Deurningerstraat 23 te Enschede	Opdrachtgever	: Geofox Lexmond
Monsternaam	: MM1 (10-50)	Aanvrager	: Dhr. T. Leverink
Monstersoort	: Grond	Bestandsnaam	: G16I007.TX0
Verdunning	: 1	Datum	: 17-09-2013

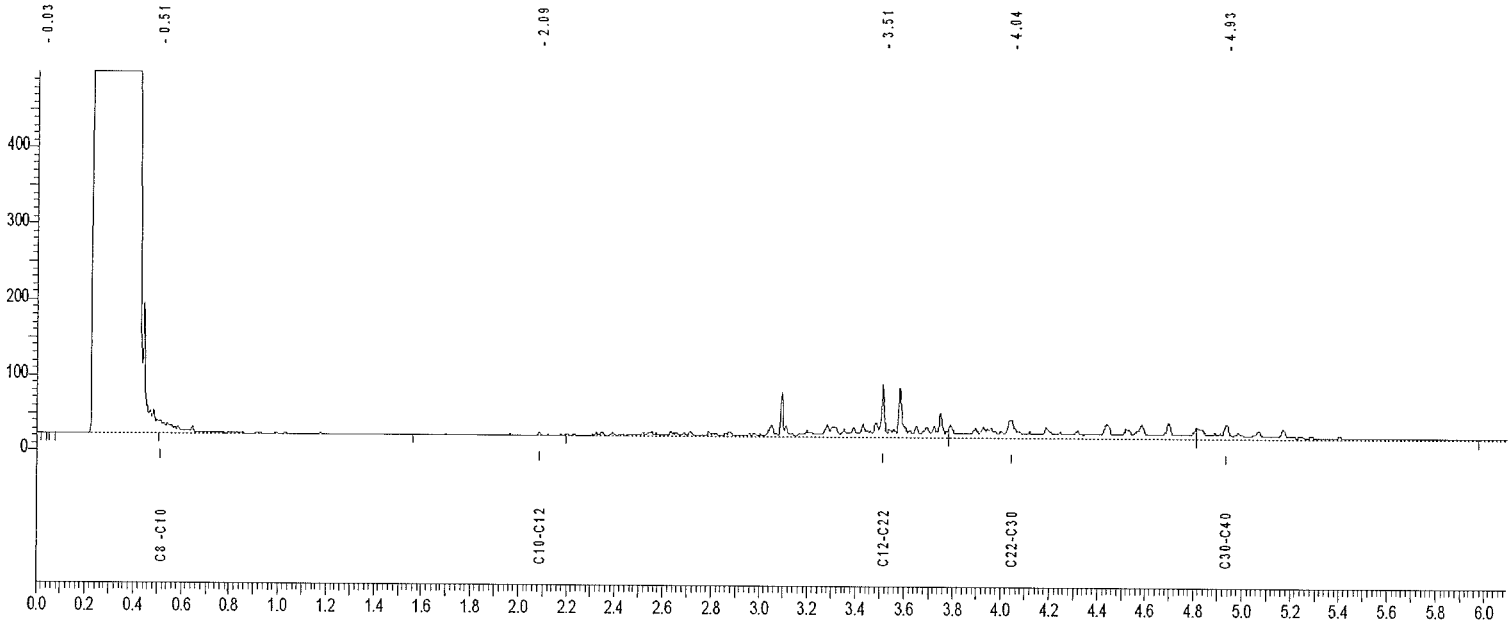

C8-C10 = 0.506 - 1.559 min.
C10-C12 = 1.559 - 2.198 min.
C12-C22 = 2.198 - 3.780 min.
C22-C30 = 3.780 - 4.810 min.
C30-C40 = 4.810 - 5.975 min.

Karakterisering olie naar alkaantraject:

C9 -C14 benzine
C10-C16 kerosine en petroleum
C10-C28 diesel en gasolie
C20-C36 motorolie
C10-C36 stookolie

ACMAA B.V.
Hazenweg 30
7556 BM Hengelo

telefoon 074 - 2560600
fax 074 - 2508402
e-mail info@acmaa.nl

website www.acmaa.nl
Banknr. Rabo 11.09.61.900
Handelsregister 060.58.291 Enschede

BTWnr. NL801877118B01
IBAN NL24RABO0110961900
Swiftadres RABONL2U

Bijlage 3.2: Grondwater

Analysecertificaat

Opdrachtgever:

Opdrachtgever : Geofox Lexmond
Aanvrager : Dhr. T. Leverink
Adres : Postbus 221
Postcode en plaats : 7570 AE Oldenzaal

Opdrachtgegevens:

Opdrachtcode : 20131426
Rapportnummer : P130900260 (v1)
Opdracht omschr. : Deurningerstraat 23 te Enschede
Bemonsterd door : Opdrachtgever

Labcomcode: : 1309048GLX
Datum opdracht : 23-9-2013
Startdatum : 23-9-2013
Datum rapportage : 26-9-2013

Monstergegevens:

Nr.	Labnr.	Monsteromschrijving	Monstersoort	Datum bemonstering
1	M130900589	: 07-1-1 (350-450)	Grondwater	20-09-2013
2	M130900590	: 1-1-1 (-)	Grondwater	20-09-2013

Resultaten:

	Parameter	Intern ref. nr.	Eenheid	1	2
	Mvb. SIKB AS3000	MVB-WATER-01		+	+
	Metalen				
S	Barium	ICP-MET-01	µg/l	34	
S	Cadmium	ICP-MET-01	µg/l	0,3	
S	Kobalt	ICP-MET-01	µg/l	6,6	
S	Koper	ICP-MET-01	µg/l	29	
S	Kwik	MERCUR-MET-01	µg/l	<0,05	
S	Lood	ICP-MET-01	µg/l	<2,0	
S	Molybdeen	ICP-MET-01	µg/l	<2,0	
S	Nikkel	ICP-MET-01	µg/l	23	
S	Zink	ICP-MET-01	µg/l	46	
	Vluchtige aromatische koolwaterstoffen				
S	Benzeen	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,20	
S	Benzeen	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l		<0,20
S	Tolueen	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,20	
S	Tolueen	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l		<0,20
S	Ethylbenzeen	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,20	
S	Ethylbenzeen	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l		<0,20
S	Xyleen (som meta + para)	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	Xyleen (som meta + para)	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l		<0,10
S	2-Xyleen (ortho-Xyleen)	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	2-Xyleen (ortho-Xyleen)	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l		<0,10
S	Xylenen (som)	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	0,14 (1)	
S	Xylenen (som)	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l		0,14 (1)
S	Aromaten (som)	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l		0,56 (1)
S	Styreen (Vinylbenzeen)	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,20	
S	Naftaleen	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,05	
S	Naftaleen	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l		<0,05
	Minerale olie				
S	Minerale olie C10 - C40	GC-OLIE-01	µg/l	<50	<50
	Minerale olie C10 - C12	GC-OLIE-01	µg/l	<50	<50

Zie volgende pagina

TESTEN RvA L 100
AS 3000
HET MILIEULABORATORIUM IS INGESCHREVEN IN HET RvA REGISTER VOOR TESTLABORATORIA ONDER NR. L100 VOOR GEBIEDEN ZOALS NADER OMSCHREVEN IN DE ACCREDITATIE

ACMAA B.V.
Hazenweg 30
7556 BM Hengelo

telefoon 074 - 2560600
fax 074 - 2508402
e-mail info@acmaa.nl

website www.acmaa.nl
Banknr. Rabo 11.09.61.900
Handelsregister 060.58.291 Enschede

BTWnr. NL801877118B01
IBAN NL24RABO0110961900
Swiftadres RABONL2U

Analysecertificaat

Opdrachtgever:

Opdrachtgever : Geofox Lexmond
Aanvrager : Dhr. T. Leverink
Adres : Postbus 221
Postcode en plaats : 7570 AE Oldenzaal

Opdrachtgegevens:

Opdrachtcode : 20131426
Rapportnummer : P130900260 (v1)
Opdracht omschr. : Deurningerstraat 23 te Enschede
Bemonsterd door : Opdrachtgever

Labcomcode: : 1309048GLX
Datum opdracht : 23-9-2013
Startdatum : 23-9-2013
Datum rapportage : 26-9-2013

Monstergegevens:

Nr.	Labnr.	Monsteromschrijving	Monstersoort	Datum bemonstering
1	M130900589	: 07-1-1 (350-450)	Grondwater	20-09-2013
2	M130900590	: 1-1-1 (-)	Grondwater	20-09-2013

Resultaten:

	Parameter	Intern ref. nr.	Eenheid	1	2
	Minerale olie				
	Minerale olie C12 - C22	GC-OLIE-01	µg/l	<50	<50
	Minerale olie C22 - C30	GC-OLIE-01	µg/l	<50	<50
	Minerale olie C30 - C40	GC-OLIE-01	µg/l	<50	<50
	Chromatogram			-	-
	Vluchtige organische halogeen verbindingen				
S	Dichloormethaan	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,20	
S	1,1-Dichloorethaan	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,20	
S	1,2-Dichloorethaan	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	1,1-Dichlooretheen	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	Trans-1,2-Dichlooretheen	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	Cis-1,2-Dichlooretheen	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	1,1-Dichloorpropaan	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	1,2-Dichloorpropaan	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	1,3-Dichloorpropaan	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	Trichloormethaan (Chloroform)	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	Tetrachloormethaan (Tetra)	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	1,1,1-Trichloorethaan	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	1,1,2-Trichloorethaan	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	Trichlooretheen (Tri)	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	Tetrachlooretheen (Per)	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	Vinylchloride	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	Tribroommethaan (Bromoform)	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,20	
S	Dichl.ethenen (som cis+trans)	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	0,14 (1)	
S	Dichloorethenen (som)	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	0,21 (1)	
S	Dichloorpropanen (som)	GCMS-VLUCHTIG-01	µg/l	0,21 (1)	

S = door RvA geaccrediteerd conform SIKB AS3000.

Opmerkingen:

1 = Bij de som zijn de waarden "< rapportagegrens" vermenigvuldigd met factor 0,7 zoals beschreven in 'AS3000, bijlage 3'.

Verpakking bij monster: M130900589 (07-1-1 (350-450))

07-1	350	450	AM08006267
07-2	350	450	AM04005643

Verpakking bij monster: M130900590 (1-1-1 (-))

1-1	0	0	AM08006260
1-2	0	0	AM04005612

TESTEN RvA L 100 AS 3000

HET MILIEULABORATORIUM IS INGESCHREVEN IN HET RvA REGISTER VOOR TESTLABORATORIA ONDER NR. L100 VOOR GEBIEDEN ZOALS NADER OMSCHREVEN IN DE ACCREDITATIE

Analysecertificaat

Opdrachtgever:

Opdrachtgever	:	Geofox Lexmond
Aanvrager	:	Dhr. T. Leverink
Adres	:	Postbus 221
Postcode en plaats	:	7570 AE Oldenzaal

Opdrachtgegevens:

Opdrachtcode	:	20131426	Labcomcode:	:	1309048GLX
Rapportnummer	:	P130900260 (v1)	Datum opdracht	:	23-9-2013
Opdracht omschr.	:	Deurningerstraat 23 te Enschede	Startdatum	:	23-9-2013
Bemonsterd door	:	Opdrachtgever	Datum rapportage	:	26-9-2013

Hoofd lab. Ing. H. Punte

Handtekening:

Dit rapport mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd zonder schriftelijke toestemming van het laboratorium.
De resultaten hebben uitsluitend betrekking op de monsters, zoals die door u voor analyse ter beschikking zijn gesteld.
Nadere informatie over de toegepaste methodes en prestatiekenmerken is beschikbaar en kan op aanvraag worden verkregen. Tevens is de informatiegids te raadplegen op de website www.acmaa.nl.

ACMAA B.V.
Hazenweg 30
7556 BM Hengelo

telefoon 074 - 2560600
fax 074 - 2508402
e-mail info@acmaa.nl

website www.acmaa.nl
Banknr. Rabo 11.09.61.900
Handelsregister 060.58.291 Enschede

BTWnr. NL801877118B01
IBAN NL24RABO0110961900
Swiftadres RABONL2U

Bijlage 4: Toetsingscriteria en -tabellen

Analyserapport, WBB

Opdrachtcode	20131426
Aanvrager	Dhr. T. Leverink
Project omschrijving	Deurningerstraat 23 te Enschede
Datum aangeleverd	13-09-2013
Datum gereed	19-09-2013

1 M130900391 Grond MM1 (10-50)

Parameter	Eenheid	1	*/-	A	T	I
Mvb. SIKB AS3000		+				
Droge stof	% (m/m)	88.7				
Organische stof	% van ds	4.4				
Korrelgrootteverdeling						
Lutum (korrelfractie < 2 µm)	% van ds	3.8				
Metalen						
Barium	mg/kg ds	140	-			291
Cadmium	mg/kg ds	0.6	*	0.40	4.5	8.6
Kobalt	mg/kg ds	4.6	-	5.1	35	65
Koper	mg/kg ds	87	**	22	64	105
Kwik	mg/kg ds	0.22	*	0.11	13	26
Lood	mg/kg ds	320	**	34	199	363
Molybdeen	mg/kg ds	<1.5	-	1.5	96	190
Nikkel	mg/kg ds	11	-	14	27	39
Zink	mg/kg ds	340	**	68	209	350
Minerale olie						
Minerale olie C10 - C40	mg/kg ds	51	-	84	1142	2200
Minerale olie C10 - C12	mg/kg ds	<20				
Minerale olie C12 - C22	mg/kg ds	20				
Minerale olie C22 - C30	mg/kg ds	20				
Minerale olie C30 - C40	mg/kg ds	<20				
Chromatogram		+				
Polychloorbifenylen						
PCB 28	mg/kg ds	<0.0010				
PCB 52	mg/kg ds	<0.0010				
PCB 101	mg/kg ds	<0.0010				
PCB 118	mg/kg ds	<0.0010				
PCB 138	mg/kg ds	<0.0010				
PCB 153	mg/kg ds	<0.0010				
PCB 180	mg/kg ds	<0.0010				
PCB (som 7)	mg/kg ds	0.0049	-	0.0088	0.22	0.44
Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (VROM)						
Naftaleen	mg/kg ds	0.06				
Fenanthreen	mg/kg ds	3.3				
Anthraceen	mg/kg ds	0.64				
Fluorantheen	mg/kg ds	5.1				
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	2.6				
Chryseen	mg/kg ds	2.5				
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	1.3				
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	2.3				
Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg ds	2.2				
Indeno(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg ds	1.7				
Totaal PAK 10 VROM	mg/kg ds	22	**	1.5	21	40

Toetsingswaarden zijn berekend volgens de Circulaire bodemsanering 2009 (generiek beleid; staatscourant begin april 2009).
Gebruikte waarden voor toetsing bij monster: MM1 (10-50)
Lutum: 3.8% van droge stof en organische stof: 4.4% van droge stof.

Analyserapport, WBB

Opdrachtcode	20131426
Aanvrager	Dhr. T. Leverink
Project omschrijving	Deurningerstraat 23 te Enschede
Datum aangeleverd	13-09-2013
Datum gereed	19-09-2013

1 M130900392 Grond MM2 (70-200)

Parameter	Eenheid	1	*/-	A	T	I
Mvb. SIKB AS3000		+				
Droge stof	% (m/m)	92.7				
Organische stof	% van ds	1.0				
Korrelgrootteverdeling						
Lutum (korrelfractie < 2 μm)	% van ds	2.6				
Metalen						
Barium	mg/kg ds	18	-			255
Cadmium	mg/kg ds	<0.20	-	0.35	4.0	7.6
Kobalt	mg/kg ds	3.9	-	4.5	31	58
Koper	mg/kg ds	<5.0	-	20	57	94
Kwik	mg/kg ds	0.08	-	0.11	13	25
Lood	mg/kg ds	<10	-	32	186	340
Molybdeen	mg/kg ds	<1.5	-	1.5	96	190
Nikkel	mg/kg ds	<4.0	-	13	24	36
Zink	mg/kg ds	12	-	61	187	313
Minerale olie						
Minerale olie C10 - C40	mg/kg ds	<35	-	38	519	1000
Minerale olie C10 - C12	mg/kg ds	<20				
Minerale olie C12 - C22	mg/kg ds	<20				
Minerale olie C22 - C30	mg/kg ds	<20				
Minerale olie C30 - C40	mg/kg ds	<20				
Chromatogram		-				
Polychloorbifenylen						
PCB 28	mg/kg ds	<0.0010				
PCB 52	mg/kg ds	<0.0010				
PCB 101	mg/kg ds	<0.0010				
PCB 118	mg/kg ds	<0.0010				
PCB 138	mg/kg ds	<0.0010				
PCB 153	mg/kg ds	<0.0010				
PCB 180	mg/kg ds	<0.0010				
PCB (som 7)	mg/kg ds	0.0049	(-)	0.0040	0.10	0.20
Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (VROM)						
Naftaleen	mg/kg ds	<0.05				
Fenanthreen	mg/kg ds	<0.05				
Anthraceen	mg/kg ds	<0.05				
Fluorantheen	mg/kg ds	<0.05				
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	<0.05				
Chryseen	mg/kg ds	<0.05				
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0.05				
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	<0.05				
Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg ds	<0.05				
Indeno(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg ds	<0.05				
Totaal PAK 10 VROM	mg/kg ds	0.35	-	1.5	21	40

Toetsingswaarden zijn berekend volgens de Circulaire bodemsanering 2009 (generiek beleid; staatscourant begin april 2009).
Gebruikte waarden voor toetsing bij monster: MM2 (70-200)
Lutum: 2.6% van droge stof en organische stof: 1% van droge stof.

Analyserapport, WBB

Opdrachtcode	20131426
Aanvrager	Dhr. T. Leverink
Project omschrijving	Deurningerstraat 23 te Enschede
Datum aangeleverd	13-09-2013
Datum gereed	19-09-2013

1 M130900393 Grond MM3 (0-50)

Parameter	Eenheid	1	*/-	A	T	I
Mvb. SIKB AS3000		+				
Droge stof	% (m/m)	84.3				
Organische stof	% van ds	8.4				
Korrelgrootteverdeling						
Lutum (korrelfractie < 2 μm)	% van ds	5.1				
Metalen						
Barium	mg/kg ds	160	-			329
Cadmium	mg/kg ds	0.5	*	0.47	5.3	10
Kobalt	mg/kg ds	5.8	*	5.7	39	72
Koper	mg/kg ds	74	*	26	74	122
Kwik	mg/kg ds	0.21	*	0.12	14	28
Lood	mg/kg ds	170	*	37	217	396
Molybdeen	mg/kg ds	2.3	*	1.5	96	190
Nikkel	mg/kg ds	17	*	15	29	43
Zink	mg/kg ds	230	*	78	239	401

Toetsingswaarden zijn berekend volgens de Circulaire bodemsanering 2009 (generiek beleid; staatscourant begin april 2009).
Gebruikte waarden voor toetsing bij monster: MM3 (0-50)
Lutum: 5.1% van droge stof en organische stof: 8.4% van droge stof.

Analyserapport, WBB

Opdrachtcode	20131426
Aanvrager	Dhr. T. Leverink
Project omschrijving	Deurningerstraat 23 te Enschede
Datum aangeleverd	13-09-2013
Datum gereed	19-09-2013

1 M130900394 Grond MM4 (0-50)

Parameter	Eenheid	1	*/-	A	T	I
Mvb. SIKB AS3000		+				
Droge stof	% (m/m)	92.9				
Organische stof	% van ds	5.0				
Korrelgrootteverdeling						
Lutum (korrelfractie < 2 μm)	% van ds	3.8				
Metalen						
Barium	mg/kg ds	100	-			291
Cadmium	mg/kg ds	0.6	*	0.41	4.6	8.8
Kobalt	mg/kg ds	3.1	-	5.1	35	65
Koper	mg/kg ds	31	*	23	65	107
Kwik	mg/kg ds	0.19	*	0.11	13	26
Lood	mg/kg ds	140	*	35	201	367
Molybdeen	mg/kg ds	<1.5	-	1.5	96	190
Nikkel	mg/kg ds	8.7	-	14	27	39
Zink	mg/kg ds	210	*	69	212	354

Legenda
(-) = De niet verhoogde rapportagegrens is hoger dan de achtergrondwaarde.
(v) = Verhoogde rapportagegrens (meetwaarde is vermenigvuldigd met 0.7 voor de toetsing).
= Er is geen toetsingwaarde voor deze parameter.
\- = Resultaat is kleiner dan achtergrondwaarde.
* = Resultaat is groter dan streefwaarde.
** = Resultaat is groter dan tussenwaarde.
*** = Resultaat is groter dan interventiewaarde.
De toetsing is per monster gebaseerd op de gecorrigeerde normen voor het opgegeven bodemtype.

Toetsingswaarden zijn berekend volgens de Circulaire bodemsanering 2009 (generiek beleid; staatscourant begin april 2009).
Gebruikte waarden voor toetsing bij monster: MM4 (0-50)
Lutum: 3.8% van droge stof en organische stof: 5% van droge stof.

Analyserapport, WBB

Opdrachtcode	20131426
Aanvrager	Dhr. T. Leverink
Project omschrijving	Deurningerstraat 23 te Enschede
Datum aangeleverd	23-09-2013
Datum gereed	26-09-2013

1 M130900590 Grondwater 1-1-1 (-)

Parameter	Eenheid	1	*/-	S	T	I
Mvb. SIKB AS3000		+				
Vluchtige aromatische koolwaterstoffen						
Benzeen	µg/l	<0.20	-	0.20	15	30
Tolueen	µg/l	<0.20	-	7.0	504	1000
Ethylbenzeen	µg/l	<0.20	-	4.0	77	150
Xyleen (som meta + para)	µg/l	<0.10				
2-Xyleen (ortho-Xyleen)	µg/l	<0.10				
Xylenen (som)	µg/l	0.14	-	0.20	35	70
Aromaten (som)	µg/l	0.56				
Naftaleen	µg/l	<0.05	(-)	0.010	35	70
Minerale olie						
Minerale olie C10 - C40	µg/l	<50	-	50	325	600
Minerale olie C10 - C12	µg/l	<50				
Minerale olie C12 - C22	µg/l	<50				
Minerale olie C22 - C30	µg/l	<50				
Minerale olie C30 - C40	µg/l	<50				
Chromatogram		-				

Legenda

(-) = De niet verhoogde rapportagegrens is hoger dan de streefwaarde.
(v) = Verhoogde rapportagegrens (meetwaarde is vermenigvuldigd met 0.7 voor de toetsing).
= Er is geen toetsingwaarde voor deze parameter.
\- = Resultaat is kleiner dan streefwaarde.
* = Resultaat is groter dan streefwaarde.
** = Resultaat is groter dan tussenwaarde.
*** = Resultaat is groter dan interventiewaarde.

Analyserapport, WBB

Opdrachtcode	20131426
Aanvrager	Dhr. T. Leverink
Project omschrijving	Deurningerstraat 23 te Enschede
Datum aangeleverd	23-09-2013
Datum gereed	26-09-2013

1 M130900589 Grondwater 07-1-1 (350-450)

Parameter Mvb. SIKB AS3000	Eenheid	1 +	*/-	S	T	I
Metalen						
Barium	µg/l	34	-	50	338	625
Cadmium	µg/l	0.3	-	0.40	3.2	6.0
Kobalt	µg/l	6.6	-	20	60	100
Koper	µg/l	29	*	15	45	75
Kwik	µg/l	<0.05	-	0.050	0.17	0.30
Lood	µg/l	<2.0	-	15	45	75
Molybdeen	µg/l	<2.0	-	5.0	153	300
Nikkel	µg/l	23	*	15	45	75
Zink	µg/l	46	-	65	433	800
Vluchtige aromatische koolwaterstoffen						
Benzeen	µg/l	<0.20	-	0.20	15	30
Tolueen	µg/l	<0.20	-	7.0	504	1000
Ethylbenzeen	µg/l	<0.20	-	4.0	77	150
Xyleen (som meta + para)	µg/l	<0.10				
2-Xyleen (ortho-Xyleen)	µg/l	<0.10				
Xylenen (som)	µg/l	0.14	-	0.20	35	70
Styreen (Vinylbenzeen)	µg/l	<0.20	-	6.0	153	300
Naftaleen	µg/l	<0.05	(-)	0.010	35	70
Minerale olie						
Minerale olie C10 - C40	µg/l	<50	-	50	325	600
Minerale olie C10 - C12	µg/l	<50				
Minerale olie C12 - C22	µg/l	<50				
Minerale olie C22 - C30	µg/l	<50				
Minerale olie C30 - C40	µg/l	<50				
Chromatogram		-				
Vluchtige organische halogeen verbindingen						
Dichloormethaan	µg/l	<0.20	(-)	0.010	500	1000
1,1-Dichloorethaan	µg/l	<0.20	-	7.0	454	900
1,2-Dichloorethaan	µg/l	<0.10	-	7.0	204	400
1,1-Dichlooretheen	µg/l	<0.10	(-)	0.010	5.0	10
Trans-1,2-Dichlooretheen	µg/l	<0.10				
Cis-1,2-Dichlooretheen	µg/l	<0.10				
1,1-Dichloorpropaan	µg/l	<0.10				
1,2-Dichloorpropaan	µg/l	<0.10				
1,3-Dichloorpropaan	µg/l	<0.10				
Trichloormethaan (Chloroform)	µg/l	<0.10	-	6.0	203	400
Tetrachloormethaan (Tetra)	µg/l	<0.10	(-)	0.010	5.0	10
1,1,1-Trichloorethaan	µg/l	<0.10	(-)	0.010	150	300
1,1,2-Trichloorethaan	µg/l	<0.10	(-)	0.010	65	130
Trichlooretheen (Tri)	µg/l	<0.10	-	24	262	500
Tetrachlooretheen (Per)	µg/l	<0.10	(-)	0.010	20	40
Vinylchloride	µg/l	<0.10	(-)	0.010	2.5	5.0
Tribroommethaan (Bromoform)	µg/l	<0.20	-			630
Dichl.ethenen (som cis+trans)	µg/l	0.14	(-)	0.010	10	20
Dichloorethenen (som)	µg/l	0.21				
Dichloorpropanen (som)	µg/l	0.21	-	0.80	40	80

Inleiding
De mate van verontreiniging van grond en grondwater wordt vastgesteld door de gehalten/concentraties aan verontreinigende stoffen in de monsters van grond en grondwater te toetsen aan de norm die is vastgesteld door het ministerie van VROM. Dit betreft de circulaire "Bodemsanering 2013" (Staatscourant 2013 nr 16675)., die een onderdeel vormt van de Wet bodembescherming (Wbb). In de Circulaire wordt verwezen naar het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit (RBK) ten aanzien van de Achtergrondwaarden voor grond. Hierin worden de volgende toetsingswaarden onderscheiden:

- Grond: Achtergrondwaarden en Interventiewaarden
- Grondwater: Streefwaarden en Interventiewaarden

Toelichting normenstelsel
Achtergrondwaarden (AW) & Streefwaarden (S)
De achtergrondwaarden voor grond zijn vastgesteld op basis van de gehalten aan stoffen zoals die voorkomen in de bodem van natuur- en landbouwgronden in Nederland die niet zijn belast door lokale verontreinigingbronnen. De streefwaarden voor grondwater zijn gebaseerd op de bescherming van de milieukwaliteit op de lange termijn, uitgaande van Verwaarloosbare Risico's voor het ecosysteem. De achtergrondwaarden en streefwaarden betreffen het concentratieniveau waarop of waaronder grond en/of grondwater als niet verontreinigd wordt beschouwd.

Interventiewaarde (I)
De interventiewaarde is het concentratieniveau voor verontreinigingen in grond en grondwater waarboven een ernstige vermindering optreedt van de functionele eigenschappen die de bodem heeft voor mens, plant of dier. Boven deze waarde is er mogelijk sprake van een geval van ernstige bodemverontreiniging.

Tussenwaarde (T)
Het concentratieniveau waarboven aanvullend onderzoek noodzakelijk of gewenst is om vast te kunnen stellen of sprake is van een "geval van ernstige bodemverontreiniging". De tussenwaarde is gedefinieerd als het gemiddelde van AW- en I-waarde (grond) danwel de S- en I-waarde (grondwater).

NB: Toetsingswaarden
In de RBK is vastgelegd dat per 1 juli a.s. de toetsing moet plaatsvinden door het gevonden De interventiewaarden voor grond zijn bodemtype-afhankelijk en gebaseerd op een standaardbodem met een lutum percentage van 25% en een organisch stof percentage van 10%. Bij de beoordeling van de kwaliteit van de bodem worden de gemeten gehalten middels een bodemtypecorrectie omgerekend naar standaardbodem.

Indicatieve niveaus voor ernstige verontreiniging
Voor een aantal stoffen zijn nog geen achtergrond-, streef- en interventiewaarden opgesteld, omdat nog geen meet- en analysevoorschriften zijn vastgesteld, of omdat nog onvoldoende eco-toxicologische gegevens beschikbaar zijn om betrouwbare waarden vast te stellen. De wel beschikbare indicatieve niveaus hebben een grotere mate van onzekerheid en mogen dan ook niet op dezelfde wijze worden gehanteerd om uitspraken te doen over gevallen van al dan niet ernstige bodemverontreiniging. In bepaalde gevallen kan het bijvoorbeeld nodig zijn aanvullend onderzoek te doen naar de risico's van de betreffende stof.

Niet genormeerde stoffen
Stoffen waarvoor geen normen zijn opgesteld worden aangeduid als 'niet-genormeerde stoffen'. Ook bij deze stoffen kan sprake zijn van een geval van ernstige verontreiniging en/of saneringsurgentie. De circulaire geeft een richtlijn die bij het aantreffen van niet-genormeerde stoffen kan worden gevolgd.

Bouwen op verontreinigde grond
De Model Bouwverordening is gebaseerd op de Woningwet. De Bouwverordening stelt dat op verontreinigde grond niet mag worden gebouwd. Dit betekent dat het bevoegd gezag in principe een omgevingsvergunning onderdeel bouw kan weigeren, indien in de grond of het grondwater een stof is aangetroffen in een gehalte boven de achtergrondwaarde.

Wanneer Saneren?
Nieuwe gevallen van bodemverontreiniging (veroorzaakt na 1 januari 1987) dienen conform de zorgplicht in de Wet bodembescherming te worden gesaneerd. Bij zogeheten oude gevallen (veroorzaakt vóór 1987) dienen in principe alle ernstige gevallen van bodemverontreiniging (d.w.z. minimaal een bodemvolume van 25 m^3 grond c.q. 100 m^3 grondwater verontreinigd in een concentratie boven de interventiewaarde) op termijn gesaneerd te worden. Het tijdstip waarop dit moet gebeuren hangt af van de spoedeisendheid. De spoedeisendheid van sanering wordt bepaald door de onaanvaardbare risico's die aanwezig zijn voor mensen en ecosystemen alsmede de verspreidingsrisico's. Deze risico's hangen samen met het gebruik van de verontreinigde locatie (bijvoorbeeld wonen of bedrijfsmatig), en met zaken als de bodemopbouw ter plaatse (bijvoorbeeld grondsoort en grondwaterstroming).
Verder kan onder andere de noodzaak tot het nemen van sanerende maatregelen ontstaan bij functiewijziging, bijvoorbeeld bij het bebouwen van het terrein. Ook kan door een koper of een verzekeringsmaatschappij sanering worden verlangd.

Beleid voor hergebruik grond
Om de hergebruiksmogelijkheden van grond te kunnen bepalen is een onderzoek conform het Besluit Bodemkwaliteit noodzakelijk. Bij een dergelijk onderzoek wordt de vrijkomende grond, op basis van de gemeten gehalten, ingedeeld in 'klassen' (klasse 'altijd toepasbaar', klasse 'wonen', klasse 'industrie' of klasse 'niet toepasbaar').

In onderstaande figuur is deze klasseverdeling schematisch weergegeven. Tevens blijkt hieruit dat hier het Besluit Bodemkwaliteit en de Circulaire Bodemsanering samenkomen.

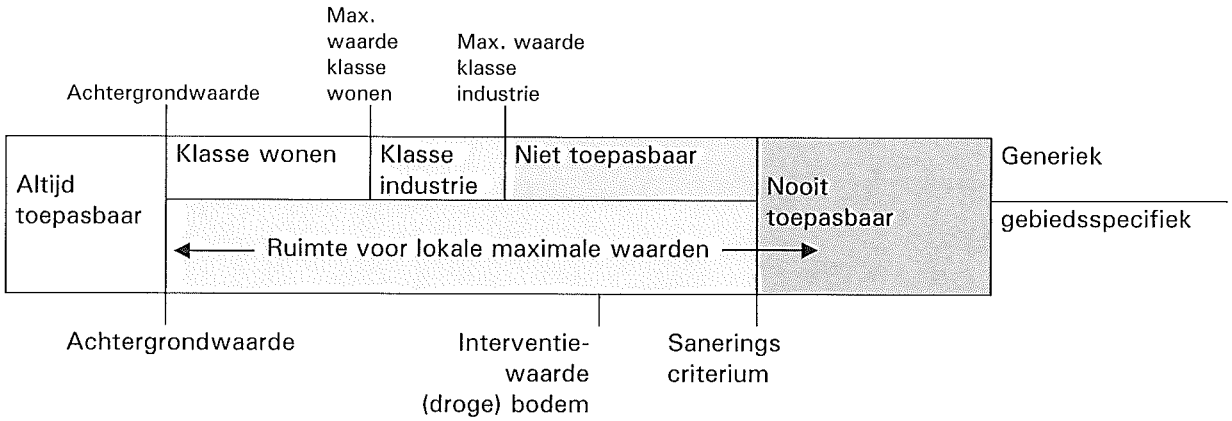

Bijlage 5: Toelichting bodemonderzoek

Algemeen
In deze bijlage zijn de technische handelingen die worden verricht bij milieukundig bodemonderzoek in het algemeen, beschreven en toegelicht. De veldwerkzaamheden worden uitgevoerd conform een intern kwaliteitssysteem dat voldoet aan de ISO-9001 en de VCA** normen (VeiligheidsChecklistAannemers). Dit kwaliteitssysteem is gebaseerd op de voorschriften die zijn opgenomen of waarnaar wordt verwezen in de volgende documenten van het ministerie van VROM: de "NEN 5740, Bodem – Landbodem – Strategie voor het uitvoeren van verkennend bodemonderzoek – Onderzoek naar de milieuhygiënische kwaliteit van bodem en grond" (NNI, januari 20009; ICS 13.080.05), de NTA5755 (Bodem – Landbodem – Strategie voor het uivoeren van nader onderzoek – Onderzoek naar de aard en omvang van bodemverontreiniging, juli 2010).
Het laboratoriumonderzoek is conform de normen uit de NEN 5740 of volgens gelijkwaardige methoden uitgevoerd.

Boorwerkzaamheden en bemonstering
Grond
Meestal worden boringen handmatig verricht met een zogenaamde edelmanboor. In andere gevallen wordt gebruik gemaakt van een guts, een zuigerboor of een pulsboor. In beton- of asfaltverhardingen worden met een diamantboor gaten geboord om de onderliggende bodem te kunnen bereiken. Regelmatig komt het voor dat losse verhardingsmaterialen zijn aangebracht (met name puin). Om die reden moeten boringen soms (gedeeltelijk) worden uitgevoerd met een puinboor, een slagguts, een ramguts of een mechanische boorstelling.

Grondwater
In een boorgat kan een peilbuis worden geplaatst om grondwatermonsters te nemen. Peilbuizen zijn kunststof buizen die over een lengte van (meestal) één meter zijn geperforeerd. Het geperforeerde gedeelte (filter) wordt voorzien van een filterkous om inspoeling van fijn bodemmateriaal te voorkomen.

Voor het verkrijgen van een representatief grondwatermonster wordt de peilbuis afgepompt, direct na plaatsing en voorafgaand aan de monstername. Monstername vindt plaats na minimaal een week standtijd. Voor het afpompen en bemonsteren van het grondwater wordt gebruik gemaakt van een slangenpomp. Per peilbuis wordt het grondwater met een schoon stuk (siliconen)slang bemonsterd om contaminatie uit te sluiten. De grondwatermonsters worden gekoeld bewaard in luchtdicht afgesloten glazen flessen met kunststof schroefdop.

Zintuiglijk onderzoek
In het veld worden grond en grondwater zintuiglijk onderzocht. Het zintuiglijk onderzoek is te splitsen in:

- lithologisch onderzoek, waarbij de opgeboorde grondsoorten worden geclassificeerd.
- onderzoek naar verontreiniging, waarbij zintuiglijk waarneembare afwijkingen in of aan het bodemmateriaal worden beschreven[1)].

[1)] Bij olieproducten wordt gebruik gemaakt van de 'oliepan-methode'. Daarbij wordt de grond verkruimeld in een schaal met water. Het verschijnen van een oliefilm op het water is een teken dat er olieachtige stoffen in de grond aanwezig kunnen zijn. Eventueel worden PID-metingen uitgevoerd (alleen als specifiek in rapport vermeld). Met behulp van de PID-meter kan de hoeveelheid ioniseerbare vluchtige bestanddelen in de opgeboorde grond worden bepaald.

Mede op basis van de resultaten van het zintuiglijk onderzoek wordt beslist welke monsters op welke chemische stoffen worden geanalyseerd.

Stromingsrichting grondwater en doorlaatbaarheid van de bodem

Via een waterpassing kan de lokale stromingsrichting van het grondwater worden bepaald. Met de gegevens van een waterpassing kan een inschatting worden gemaakt van het verspreidingspatroon van een verontreiniging in het grondwater.
Bij een waterpassing wordt het grondwaterpeil in meerdere peilbuizen bepaald ten opzichte van een vast punt op het terrein. Hieruit volgt of er sprake is van een eenduidige grondwater-stromingsrichting, en hoe sterk deze stroming is.

Via een zogenaamde doorlaatbaarheidstest kan de waterdoorlaatbaarheid van de grond onder de grondwaterspiegel worden vastgesteld. Bepaald wordt hoe snel een boorgat weer wordt gevuld met toestromend grondwater, nadat het gat is leeggepompt. Het resultaat van de test geeft, samen met de algemene geohydrologische informatie over de onderzoekslocatie een indicatie van de hoeveelheid grondwater dat zal toestromen bij ontgraving van een verontreiniging of bij een grondwatersanering.

Chemisch onderzoek
Indien bij het zintuiglijk onderzoek in overeenkomende bodemlagen uit verschillende boringen geen afwijkingen worden aangetroffen, mogen mengmonsters worden samengesteld van maximaal tien monsters. Voor chemische analyse op mengmonsters wordt gekozen om zoveel mogelijk informatie te verkrijgen tegen relatief beperkte analysekosten. Het risico hierbij is dat in het mengmonster een verontreiniging wordt aangetroffen, waarbij niet duidelijk is of alle monsters in dezelfde mate zijn verontreinigd, ofwel dat één of enkele monsters relatief sterk zijn verontreinigd. Indien een dergelijke situatie optreedt, dan worden in principe de individuele monsters waaruit dat mengmonster was samengesteld, geanalyseerd op de betreffende stof. Op die manier wordt vastgesteld hoe de verontreiniging is verdeeld over de monsters.

Indien er sprake is van een onverdacht terrein worden minimaal twee grondmengmonsters en minimaal één grondwatermonster geanalyseerd op een breed pakket aan stoffen. Deze stoffen zijn opgenomen in de zogeheten standaard-pakketten voor grond en grondwater. Indien er sprake is van aandachtspunten waarbij bekend is om welke verontreinigende stoffen het gaat, worden de betreffende monsters onderzocht op de relevante stoffen. In het algemeen worden monsters die tijdens het zintuiglijk onderzoek als afwijkend zijn beoordeeld, niet gemengd. Wel wordt met mengmonsters gewerkt indien een homogene afwijkende laag wordt aangetroffen, bijvoorbeeld een puinhoudende verhardingslaag. Grondwatermonsters worden in principe nooit gemengd.

Het laboratoriumonderzoek zal worden uitgevoerd conform het AS3000 kwaliteitswaarborg door een onafhankelijk, door de Raad voor Accreditatie erkend, laboratorium. Op de kopieën van de certificaten in bijlage 3 is te zien door welk laboratorium de analyses in dit onderzoek zijn verricht.

Afkortingen en begrippen
m-gws meter beneden de grondwaterspiegel
m-mv meter beneden maaiveld

NEN 5740:
NEderlandse Norm 5740, ICS 13.080.05, januari 2009. Door het Nederlands Normalisatie-instituut opgestelde richtlijnen voor het uitvoeren van een verkennend bodemonderzoek. In de NEN 5740 wordt verwezen naar door het Nederlands Normalisatie-instituut opgestelde richtlijnen voor de technische uitvoering van werkzaamheden in het veld en in het laboratorium.

Bijlage 4 Akoestisch onderzoek

Berekening Geluidbelasting en geluidwerende voorzieningen Appartementen Deurningerstraat 23-25 te Enschede

13.101

Munsterhuis Geluidsadvies B.V. Aanslagsweg 22, 7622 LD Borne (T. 074-7676007)

Berekening geluidbelasting en geluidwerende voorzieningen Appartementen Deurningerstraat 23-25 te Enschede

13.101

projectnummer 13.101

project Deurningerstraat 23-25 te Enschede

versie 1.0

datum 29 september 2013

auteur R.P.M. Munsterhuis / W. Buijvoets

R.P.M. Munsterhuis

Munsterhuis Geluidsadvies B.V.

© Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Munsterhuis Geluidsadvies B.V. Aanslagsweg 22 7622 LD Borne (T. 074-7676007)

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave		3
1	**Inleiding**	**4**
2	**Wetgeving wegverkeer**	**5**
3	**Wegverkeersgegevens**	**8**
4	**Rekenresultaten geluidbelasting**	**9**
5	**Eis en Rekenmethode Gevelwering**	**12**
5.1	Eis Geluidwering	12
5.2	Rekenmethode	12
6	**Geluidwerende voorzieningen**	**14**
7	**Resultaten gevelwering**	**16**
8	**Conclusie**	**17**
9	**Bijlagen**	**18**

1 Inleiding

Door Munsterhuis Geluidsadvies B.V. is een akoestisch onderzoek uitgevoerd naar de geluidbelasting afkomstig van het wegverkeer op de Deurningerstraat en naar de gevelwering voor een nieuw te bouwen woon, werkvilla, studio's en ruimte voor dienstverlening gelegen aan de Deurningerstraat 23-25 te Enschede.

De nieuw te bouwen appartementen vervangt een bestaande bouw (bedrijf) en ondervindt een geluidbelasting ten gevolge van het wegverkeer op de Deurningerstraat.
In bijlage 1 zijn de figuren, ligging van de beoordelingspunten en de weg opgenomen.

Het doel van het onderzoek is het bepalen van de geluidbelasting, als gevolg van het wegverkeer, ter plaatse van de nieuwbouwlocatie en het vaststellen van de gevelwering.
De geluidbelastingen zijn vastgesteld door middel van Standaard Rekenmethode II, zoals beschreven in het 'Reken- en meetvoorschrift Geluid 2012.

Nagegaan is welke geluidwerende voorzieningen aan de gevels van de te bouwen appartementen in het plan nodig zijn om te kunnen voldoen aan de eisen van het Bouwbesluit, afdeling 3.1 art. 3.1 en 3.2.
Daarbij is gebruik gemaakt van de volgende gegevens :

- ontwerptekeningen met plattegronden en gevelaanzichten van Fons Nijland d.d. 11-2-13,
- geluidbelasting uit deze rapportage.

2 Wetgeving wegverkeer

Zone langs wegen

De Wet geluidhinder (hierna te noemen: Wgh) stelt eisen aan de in de omgeving van een weg toelaatbaar geachte geluidniveaus. De omgeving waarbinnen bij een weg aandacht aan het geluid dient te worden besteed wordt de geluidzone rond een weg genoemd.
De breedte van de zone is afhankelijk van het aantal rijstroken en de aard van de omgeving (stedelijk of buitenstedelijk). De omvang van de geluidzone is opgenomen in artikel 74 van de Wgh. De definities van het buitenstedelijk en binnenstedelijk gebied zijn opgenomen in artikel 1 van de Wgh.
Als buitenstedelijk gebied wordt aangemerkt het gebied buiten de bebouwde kom en het gebied binnen de zone van een autoweg of autosnelweg, die binnen de bebouwde kom ligt. Dit resulteert in de volgende zonebreedtes voor de beschouwde wegen, zie tabel 1.

Tabel 1. Zonebreedte beschouwde wegen.

Weg	Binnen/buitenstedelijk	Rijstroken	Zonebreedte [m]
Deurningerstraat	Binnenstedelijk	1 of 2	200

Grenswaarden geluidbelasting

In de Wgh worden twee grenswaarden gesteld ten aanzien van wegverkeerslawaai, de zogenaamde voorkeursgrenswaarde en de maximaal te verlenen ontheffingswaarde. In onderstaande tabel 2 wordt een overzicht gegeven van de grenswaarden die voor het plan van toepassing zijn.

Tabel 2. Overzicht grenswaarden wegverkeerslawaai.

	aanwezige weg binnenstedelijk	
	voorkeursgrenswaarde	maximaal te verlenen ontheffingswaarde
nieuwe woning	48 dB [artikel 82 lid 1 Wgh]	63 dB [artikel 83 lid 2 Wgh]

Bij een overschrijding van de voorkeursgrenswaarde, maar niet van de maximale ontheffings-waarde, kan een hogere waarde worden vastgesteld door Burgemeester en Wethouders (hierna te noemen: B&W).

Wanneer ook de maximaal te verlenen ontheffingswaarde wordt overschreden is in principe geen bouw van woningen mogelijk tenzij deze worden voorzien van dove gevels of afschermende voorzieningen.

Aftrek conform artikel 110g Wgh

Op de berekende geluidbelastingen vanwege wegverkeerslawaai mag, conform artikel 110g van de Wet geluidhinder, een correctie worden toegepast. Zoals omschreven in artikel 3.6 van het RMG 2006 is de te hanteren aftrek 5 dB voor wegen waar de representatief te achten snelheid lager is dan 70 km/uur en 2 dB voor wegen waar een representatief te achten snelheid gelijk aan of hoger is dan 70 km/uur. Voor de onderzochte weg is een aftrek van 5 dB toegepast. Deze aftrek mag alleen worden toegepast bij toetsing aan de grenswaarden uit de Wet geluidhinder.

Hogere waarden

Het vaststellen van een hogere waarde door B&W is mogelijk indien maatregelen om de geluidbelasting te reduceren aan de bron of tussen bron en ontvanger niet doelmatig zijn of bezwaren van stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerkundige, landschappelijke of financiële aard ondervinden.

<u>Voorwaarden</u>

Daar waar maatregelen gericht op het terugbrengen van de geluidbelasting op de gevel van een geluidgevoelige bestemming onvoldoende doeltreffend is of stuit op bezwaren van stedenbouwkundige-, verkeers- of vervoerskundige, landschappelijke of financiële aard zullen Burgermeesters en Wethouders alleen onder voorwaarden een hogere waarde dan de voorkeursgrenswaarde vaststellen.

Ten eerste dient een ontheffingscriterium van toepassing te zijn. Voor de realisatie van een geluidgevoelige bestemming (binnen de bebouwde kom) binnen de zone van een weg betekent dit in het kort dat de geprojecteerde woningen

- in een structuur- of bestemmingsplan gericht op stads- of dorpsvernieuwing dienen te worden opgenomen, of
- een doelmatige akoestische afschermende functie dienen te hebben, of
- ter plaatse noodzakelijk zijn om redenen van grond of bedrijfsgebondenheid of,
- door de gekozen situering een open plaats opvullen, of
- vervanging van bestaande bebouwing, of

De gemeente Enschede heeft in haar beleid de volgende voorwaarden opgenomen:

- Woningen komen slechts in aanmerking voor een hogere grenswaarde als er sprake is van minimaal één geluidluwe gevel
- Verblijfsruimten zijn bij voorkeur gelegen aan de geluidluwe zijde van een woning
- Indien de woning beschikt over een buitenruimte, dan is deze bij voorkeur gelegen aan de geluidluwe zijde.

Voor appartementengebouwen (zoals onderhavige situatie) is deze eis niet altijd voor elk afzonderlijk appartement haalbaar: hiervoor geldt de geluidluwe gevel als uitgangspunt.

Bouwbesluit

Volgens hoofdstuk 3 van het Bouwbesluit dient de overeenkomstig NEN 5077 bepaalde karakteristieke geluidwering van de uitwendige scheidingsconstructie van een verblijfsgebied ten minste gelijk te zijn aan het verschil tussen de geluidbelasting van die constructie en de volgens tabel 3 genoemde waarde, met een minimum van 20 dB. Voor het plan dient voor wegverkeerslawaai hierbij te worden uitgegaan van de geluidbelasting zonder aftrek zoals hierboven bedoeld in alinea Aftrek conform artikel 110g Wgh

Tabel 3. Overzicht grenswaarden Bouwbesluit conform afdeling 3.1.

Gebruiksfunctie	Grenswaarde
	Weg
1 woonfunctie	
b andere woonfunctie	
2 ander verblijfsgebied	33 dB

3 Wegverkeersgegevens

De verkeersgegevens van de geluidrelevante weg (Deurningerstraat) zijn afkomstig van verkeerstellingen van de gemeente Enschede geldig voor het jaar 2023. De gehanteerde verkeersgegevens zijn in onderstaande tabellen samengevat. De verkeersintensiteiten van een werkdag zijn omgerekend naar een weekdag (factor 0.89) en zijn in tabel 4 opgenomen. In tabel 5 zijn de overige situatie- en verkeersgegevens gegeven.

Tabel 4: Verkeersintensiteiten en verdelingen voor het jaar 2023

Wegen	Procentuele verdeling aantal motorvoertuigen						
	Dag,- avond- en nachtuur			Lichte voertuigen	Middelzware voertuigen	Zware voertuigen	Etmaalintensiteit [mvt/dag]
	d	a	n	d – a – n	d – a – n	d – a – n	
Deurninger-straat	6,7	3,7	0,6	94,7 - 95,76 – 96,0	3,2 - 2,56 – 2,5	2,1 – 1,68 – 1,5	7.209

Tabel 5: Situatie- en verkeersgegevens

	Deurningerstraat
Snelheid	50 km/uur
Wegdekhoogte	0 meter
Wegdektype	DAB
Beoordelingshoogte	6,5 – 9,5 – 12,5 meter

4 Rekenresultaten geluidbelasting

Voor de nieuwbouw zijn ter plaatse van de voor en zijgevels beoordelingspunten ingevoerd op verschillende beoordelingshoogten. Er is voor het wegverkeer model gerekend met een bodemfactor van 0 (akoestisch hard). De invoergegevens zijn gegeven in bijlage 2. De rekenresultaten, inclusief en exclusief 5 dB aftrek ex artikel 110g Wgh, zijn opgenomen in bijlage 3.

Resultaten geluidbelasting wegverkeerslawaai voor toetsing Wgh

In de onderstaande tabel 6 en 7 zijn de maatgevende berekeningsresultaten per weg en per ontvangerpunt, inclusief 5 dB aftrek ex artikel 110g Wgh, samengevat.

Tabel 6: Geluidbelastingen inclusief aftrek 5 dB ex artikel 110g Wgh

Beoordelingspunt	Geluidbelasting Lden [dB]		
	Deurningerstraat		
	Hoogte t.o.v. maaiveld [meter]		
	6,5 m	9,5 m	12,5 m
1, 2 Plan Deurningerstraat voorgevel	60	60	59
3 Plan Deurningerstraat noordgevel	53	52	52
5 Plan Deurningerstraat zuidgevel	56	56	55
6 Plan Deurningerstraat zuidgevel	54	54	53
7 Plan Deurningerstraat zuidgevel	51	51	50
8 Plan Deurningerstraat zuidgevel	49	49	48

Overschrijding van 48 dB.

Uit tabel 6 blijkt dat de voorkeursgrenswaarde van 48 dB als gevolg van het wegverkeer op de Deurningerstraat wordt overschreden ter plaatse van de appartementen.
Er dient een hogere grenswaarde procedure gevolgd te worden voor wegverkeerslawaai afkomstig van de Deurningerstraat. De hogere grenswaarde die aangevraagd dient te worden is maximaal 60 dB voor de toekomstige appartementen langs de Deurningerstraat.

Motivering hogere grenswaarde

Het college kan een hogere waarde verlenen, volgens artikel 110a lid 5 Wgh, in die gevallen waarin de toepassing van maatregelen, gericht op het terugbrengen van de te verwachten geluidbelasting (vanwege de weg) van de uitwendige scheidingsconstructie van de betrokken woningen tot 48 dB:

a. onvoldoende doeltreffend zal zijn, dan wel

b. overwegende bezwaren ontmoet van stedenbouwkundige, verkeerskundige, landschappelijke of financiële aard.

De voorkeursvolgorde voor het treffen van maatregelen ter beperking van de geluidbelasting is op de eerste plaats bronmaatregelen (bijvoorbeeld beperken aantal voertuigen, toepassen ander wegdek of verlagen rijsnelheid), vervolgens overdrachtsmaatregelen (bijvoorbeeld geluidschermen) en tot slot gevelmaatregelen.
Het treffen van bronmaatregelen is in de onderhavige situatie waarschijnlijk niet aan de orde. Het beperken van het aantal voertuigen is niet mogelijk.

Het toepassen van een stiller wegdek zou een optie kunnen zijn (dubellaags ZOAB). De reductie bedraagt ongeveer 5 à 6 dB. Het blijkt dat het effect van stil asfalt onvoldoende is om aan de voorkeursgrenswaarde te kunnen voldoen.
De geluidbelastingen op het plan kunnen teruggebracht worden door een deel van de Deurningerstraat te voorzien van stilasfalt. Dit is echter vanuit onderhoudsoverwegingen niet wenselijk. De gehele Deurningerstraat vervangen door stil asfalt stuit op bezwaren van financiële aard. Het afwentelen van deze kosten op de initiatiefnemer maakt het plan financieel onhaalbaar.
Omdat de Deurningerstraat deel uitmaakt van de hoofdwegenstructuur ligt dit niet voor de hand de snelheid van 50 naar 30 km/uur te verlagen. Mogelijk zullen hier ook andere aspecten zoals veiligheid en verkeerskundig een bezwaar opleveren. Wanneer de betreffende weg een 30 km/uur weg zou worden zal het geluidniveau worden verlaagd met circa 3 dB.
Het toepassen van een geluidscherm ter plaatse van de Deurningerstraat is in de onderhavige situatie niet aan de orde, omdat er bezwaren zijn van stedenbouwkundige aard.
In de Geluidnota zijn voor het vaststellen van een hogere waarde voorwaarden opgenomen t.a.v. de aanwezigheid van een geluidluwe gevel en de situering van verblijfsruimten en buitenruimten.

Omdat het plan bestaat uit aparte relatief kleine appartementen voor bijvoorbeeld studenten en studio's zijn deze voorwaarden niet van toepassing. Daarnaast zijn er geen buitenruimten aanwezig.

Resultaten geluidbelasting wegverkeerslawaai voor toetsing bouwbesluit

Ten behoeve van de bepaling van eventuele geluidwerende voorzieningen, dient gerekend te worden met de geluidbelasting exclusief de aftrek ex artikel 110g Wet geluidhinder. Extra geluidwerende voorzieningen kunnen noodzakelijk om het maximale binnenniveau niet te overschrijden.

Het maximaal toelaatbare binnenniveau ter plaatse van woningen bedraagt 33 dB. Conform het Bouwbesluit wordt als uitgangspunt genomen dat een gevel van een gebouw een minimale gevelwering heeft van 20 dB. Derhalve dient bij een geluidbelasting vanaf 53 dB geluidwerende voorzieningen bepaald te worden. In tabel 8 wordt de maatgevende geluidbelasting gegeven. In bijlage 3.3 worden de uitgebreide rekenresultaten gegeven.

Tabel 8: Rekenresultaten geluidbelasting exclusief aftrek ex artikel 110g Wgh.

Beoordelingspunt	Geluidbelasting Lden [dB]		
	Deurningerstraat		
	Hoogte t.o.v. maaiveld [meter]		
	6,5 m	9,5 m	12,5 m
1, 2 Plan Deurningerstraat voorgevel	65	65	64
3 Plan Deurningerstraat noordgevel	58	58	57
5 Plan Deurningerstraat zuidgevel	61	61	60
6 Plan Deurningerstraat zuidgevel	59	59	58
7 Plan Deurningerstraat zuidgevel	56	56	54
8 Plan Deurningerstraat zuidgevel	54	54	53

Overschrijding van 53 dB.

Uit tabel 8 blijkt dat de grenswaarde van 53 dB ter plaatse van de gevels van appartementen wordt overschreden. Derhalve zijn er aanvullende geluidwerende voorzieningen noodzakelijk om aan het maximaal toelaatbare binnenniveau van 33 dB te kunnen voldoen. De geluidwerende bouwakoestische voorzieningen worden behandeld vanaf hoofdstuk 5.

5 Eis en Rekenmethode Gevelwering

5.1 Eis Geluidwering

Volgens het Bouwbesluit moet de zgn. karakteristieke geluidwering $G_{A;k}$ van de uitwendige scheidingsconstructie van een verblijfsgebied in een woning tenminste gelijk zijn aan de invallende geluidbelasting voor wegverkeerslawaai verminderd met 33 dB; voor verblijfsruimten gelden 2 dB lagere waarden voor de geluidwering $G_{A;k}$. De voorschriften hebben tot doel de geluidbelasting L_{DEN} binnenshuis in de verblijfsgebieden van een woning te beperken tot 33 dB.

Bij een maximale invallende geluidbelasting van 65 dB is dus een $G_{A;k}$ vereist van (65-33 =) 32 dB voor de gevels van de verblijfsgebieden van de woningen.
Volgens de toelichting van het Bouwbesluit heeft een standaardgevel met normale ventilatieroosters een geluidwering $G_{A;k}$ van 20 dBA. Het is daarom noodzakelijk alleen de geluidwering te controleren van gevels met een belasting van meer dan 53 dB.
De belasting van meer dan 53 dB is aangegeven op de plattegrond in bijlage 4. Voor de gevels waar geen belasting is aangegeven zijn geen speciale maatregelen nodig en is de geluidwering niet gecontroleerd.
Een groot aantal appartementen is van hetzelfde type maar met een variërende geluidbelasting. De geluidwering is gecontroleerd voor het type appartement met de hoogste belasting.

5.2 Rekenmethode

De geluidwering van de gevels is berekend volgens de NPR 5272 “Geluidwering in gebouwen”.

Geluidniveau-correctie C_L

De geluidbelasting is berekend voor de zwaarst belaste straatgevel. De lagere geluidbelasting op de overige gevels kan worden bepaald met een correctieterm C_L, zoals aangegeven in de rekenmethode.

Bouwbesluit en geluidwering

In het Bouwbesluit zijn voor nieuwe gebouwen voorschriften opgesteld uit het oogpunt van gezondheid, waaronder enkele m.b.t. bescherming tegen geluid van buiten (afdeling 3.1 art 3.3).
In deze voorschriften worden prestatie-eisen gesteld m.b.t. de in NEN 5077 bedoelde karakteristieke geluidwering $G_{A;k}$ van een uitwendige scheidingsconstructie, die de scheiding vormt tussen een verblijfsgebied en de buitenlucht.
In de NEN 5077 wordt aangegeven op welke wijze de geluidvoorschriften, d.m.v. een meting, nadat een gebouw gereed is, kunnen worden gecontroleerd.

Berekening geluidwering

Vooraf kan de geluidwering van een gevel G_A van een verblijfsgebied cq. ruimte worden berekend volgens de NPR 5272 "Geluidwering in gebouwen". De hieruit vast te stellen karakteristieke geluidwering $G_{A;k}$ is bepaald overeenkomstig formules uit de NEN 5077. De volgende formules worden gehanteerd :

(1)		G_A	=	$R_{A;gevel}$ + 10xlog(V/(3xS)) - 3	[dB(A)]
(2)		$G_{A;k}$	=	G_A - 10xlog(V/(3xS))	[dB(A)]
		$G_{A;k}$	=	$R_{A;gevel}$ - 3	[dB(A)]
	waarin	$R_{A;gevel}$	=	geluidisolatie van de gevel	
		V	=	volume van het verblijfsgebied(ruimte)	
		S	=	oppervlakte van de betreffende gevel	
		-3	=	correctie voor invallend geluid	

Vrije indeelbaarheid

Uit het bovenstaande blijkt duidelijk dat voor de berekening van de karakteristieke geluidwering $G_{A;k}$ het vertrekvolume oftewel de gebouwindeling niet meer van belang is wat overeenkomt met de mogelijkheid tot een vrije indeelbaarheid van het gebouw zonder dat de karakteristieke geluidwering hierdoor wijzigt.

De karakteristieke geluidwering van de gevel van een verblijfsgebied, bestaande uit meerdere verblijfsruimten, kan worden berekend en gemeten door de karakteristieke geluidwering van de gevels van deze verblijfsruimten (energetisch) te middelen.

Een andere mogelijkheid is de karakteristieke geluidwering van de uitwendige scheidingsconstructie van een ingedeeld verblijfsgebied direct te berekenen door het verblijfsgebied te beschouwen als één niet ingedeelde ruimte.

Praktijk

De berekening bedoelt een goede benadering te geven van de te verwachten geluidwering; desondanks blijkt, dat de werkelijke geluidwering vaak lager is dan de berekende, afgezien van "normale uitvoeringsfouten" kan deze te wijten zijn aan o.a. :

- onjuiste geluidsisolatiegegevens van beglazingen, borstweringpanelen, suskasten e.d.;
- onvoldoende kierdichting, die in de praktijk fors kan afwijken van de aangenomen waarden;
- onvoldoende genuanceerde correcties in de berekening voor de gevelreflectie, gevelvorm, positie suskasten e.d.

Daarnaast is een zorgvuldige uitvoering van alle aangegeven voorzieningen van groot belang; controle van kierdichting, goede maatvoering e.d. zijn voor een goed resultaat onontbeerlijk.

De geluidwerende bouwakoestische voorzieningen worden behandeld in hoofdstuk 6.

6 Geluidwerende voorzieningen

Aan de eisen kan worden voldaan met de volgende voorzieningen.

Ventilatie

In de woningen wordt op een natuurlijke wijze lucht toegevoerd en mechanisch afgezogen e.e.a. conform het de NEN-1087 en de NPR-1088.

Voor de ventilatievoorziening geldt steeds dat en balanssituatie moet worden gecreëerd, d.w.z. dat evenveel verse lucht moet worden aangevoerd als dat vervuilde lucht wordt afgevoerd. Om de luchtstromen in de woning zelf van ruimte naar ruimte te laten stromen dienen in binnenwanden/ onder deuren spleten te worden aangebracht.

Voor de belaste gevels is gerekend met susroosters van Duco type Ducomax, Glasmax of Minimax (zie detailbladen in bijlage 4).

Voor de dakramen op de 3e verdieping is gerekend met toevoer via Velux Ventil+ dakramen (zie plattegrond) aangevuld met toevoer via de luwe rechter zijgevel.

Het type susrooster per verblijfsruimte is aangegeven op de plattegronden in bijlage 4.

Zware gevels

De zware gevels van metselwerk hebben door de hoge massa een hoge geluidisolatie van 51 dBA of hoger tegen wegverkeerslawaai waardoor de geluidbelasting in het verblijfsgebied via deze constructies verwaarloosbaar klein is en niet relevant t.o.v. de kozijnen cq lichte constructies (kozijnen, zijwangen).

Zware constructies met een hoge geluidisolatie hebben een gunstige invloed op de karakteristieke geluidwering $G_{A,k}$ van de totale gevel (zie hoofdstuk 5).

Het type isolatiemateriaal in de spouw is nauwelijks relevant en vrij naar keuze.

Kierdichting

De kozijnen worden uitgevoerd in kunststof (met stalen kern) met een dubbele kierdichting op de bewegende delen (in de hoeken gelast), met per draairaam of -deur 2 knevelgrendels of een meerpuntssluiting. De schuifpuien moeten ook gelijkwaardig worden uitgevoerd (dus geen borsteldichting met rubbers, bijv hefschuif).

De aansluitingen kozijn/metselwerk moeten kierdicht (éénzijdig gekit of een schuimband) worden uitgevoerd.

Beglazing

Er is uitgegaan van de volgende beglazing (zie ook plattegrond) :

1 10-15-55A2 (gelaagd met 2 akoestische folies) : R_{vA} = 37 dBA in de voorgevels van de 1e en 2e verdieping

2 6-20-44A2 (gelaagd met 2 akoestische folies) : R_{vA} = 34 dBA in de gevels van type F

3 4-16-8 : R_{vA} = 30 dBA in de l-zijgevels van de kamers 4B 5B en de gezamenlijke keuken/woonkamer

4 alle overige kozijnen en dakramen : 4-15-5 mm : R_{vA} = 28 dBA.

Alternatieven zijn mogelijk mits de R_{vA} waarde in de praktijk minimaal gelijk is aan de waarde hiervoor genoemd (R_{vA}-waarde praktijk = gemeten laboratoriumwaarde – 1.5 dB).

Hellend dak geluidbelasting L_{DEN} > 53 dB

Een hellend dak van sandwichelementen (Undidek, Isobouw enz) heeft te weinig geluidwering.

Voorgevel kamers 2C t/m 4C (code H plattegrond in bijlage 4)

De oplossing is een geluidwerende dakplaat (bijv sporenkap) met minerale wol volgens code DH5c in detailblad DK1 in bijlage 4 of een geluidwerend plafond met een geluidwering R_{vA} van minimaal 35 dBA.

Een alternatief is een geluidwerend plafond tegen een verzwaarde sandwichplaat als volgt opgebouwd :

- verwaarde sandwichplaat Unidek DLG of Isobouw Slimfix 8/8 (R_{vA}=28)
- 40 mm Nevima centraalregels tegen het dakelement
- 40 mm minerale wol (onverpakt) in de spouw
- 22 mm regelwerk h.o.h. 40 cm dwars op de centraalregels
- evt dampremmende laag
- 12.5 mm gipskartonplaat

Woon/slaapkamer 3e verdieping zijgevel: (code I plattegrond in bijlage I)

Gerekend is met een geïsoleerde dakplaat met schuimisolatie en daaronder een gipsplafond volgens detail DH6b of DH7a (zie detailblad DK1 en DK2 in bijlage 4). Een alternatief is een sporenkap of geluidwerend plafond als hiervoor genoemd (code H).

Bij knieschotten kan de extra gipsplaat op het knieschot aansluiten.

Van belang is een kierdichte aansluiting zowel van de elementen onderling als op de gevels enz.

Zijwangen voorgevel

Voor de zijwangen van de dakkapellen in de voorgevel is gerekend met een verwaarde constructie volgens code BP 3c (zie detailblad BP in bijlage 4) of een akoestisch gelijkwaardige constructie met een geluidwering R_{vA} = 33 dBA. Van belang is een kierdichte aansluiting op het dak/plafond.

7 Resultaten gevelwering

De berekeningen van de geluidwering zijn opgenomen in bijlage 5. Er zijn controleberekeningen gemaakt voor de woningen met de hoogste belasting. Tabel 7.1 geeft een overzicht van de berekende geluidbelasting binnenshuis en van de berekende $G_{A;k}$; afgerond op hele dB's.

Tabel 7.1

Verblijfsgebied	geluidbelasting (dB)		$G_{A;k}$ (dB)	
	buiten	binnen	berekend	eis
gezamenl. wnk/keuken 1e en 2e verd	65	27	32	32
kamer 3B 1e en 2e verd.	65	32	33	32
kamer 2C en 4C 3e verd.	64	33	33	31
kamer 3C 3e verd.	64	33	31	31
kamer 1B r-zijg. 1e en 2e verd.	58	30	25	25
kamer 4B en 5B l-zijg. 1e en 2e verd.	59	31	26	26
gezamenlijke wnk/keuken 3e verd	58	28	25	25
woonkamer/slk l-zijg 1e en 2e verd	56	26	26	26
woonkamer/slk l-zijg 3e verd	55	31	22	22

Voor de beschouwde verblijfsgebieden blijkt dat bij de geadviseerde voorzieningen aan de eis van de karakteristieke geluidwering $G_{A;k}$ wordt voldaan.

Het blijkt dat inmiddels enkele gevels iets zijn gewijzigd ten opzichte van de berekende situatie (Zie bijlage 4). De ramen zijn in oppervlakte iets kleiner geworden waardoor er met dezelfde gevelopbouw akoestisch gezien een iets gunstiger situatie ontstaat.

8 Conclusie

In opdracht van Wiskaja Beleggingen BV is een akoestisch onderzoek uitgevoerd naar de geluidbelasting, afkomstig van het wegverkeer op Deurningerstraat ter plaatse van de gevels van de nieuw te bouwen woon, werkvilla, studio's en ruimte voor dienstverlening gelegen aan de Deurningerstraat 23-25 te Enschede.
Naast de geluidbelasting is nagegaan welke geluidwerende voorzieningen aan de gevels van de te bouwen appartementen in het plan nodig zijn om te kunnen voldoen aan de eisen van het Bouwbesluit, afdeling 3.1 art. 3.1 en 3.2.

De nieuw te bouwen appartementen vervangt een bestaande bouw (bedrijf) en ondervindt een geluidbelasting ten gevolge van het wegverkeer op de Deurningerstraat.
De geluidbelastingen zijn vastgesteld door middel van Standaard Rekenmethode II, zoals beschreven in het 'Reken- en meetvoorschrift Geluid 2012.

Uit de rekenresultaten uit het onderhavig blijkt dat:

- de voorkeursgrenswaarde van 48 dB ten gevolge van de Deurningerstraat wordt ter plaatse van de appartementen overschreden. Hiervoor dient na afweging van maatregelen een hogere grenswaarde procedure gevolgd te worden. De hogere grenswaarde die aangevraagd dient te worden is maximaal 60 dB voor de toekomstige appartementen.
- de grenswaarde van 53 dB voor de toetsing van het bouwbesluit ter plaatse van de appartementen wordt overschreden. Daarom zijn er aanvullende geluidwerende voorzieningen noodzakelijk om aan het maximaal toelaatbare binnenniveau van 33 dB ten gevolge van wegverkeerslawaai in de verblijfsgebieden in woningen te kunnen voldoen.
- voor de beschouwde verblijfsgebieden, bij de geadviseerde voorzieningen uit hoofdstuk 6 aan de eis van de karakteristieke geluidwering $G_{A;k}$ wordt voldaan.

9 Bijlagen

Bijlage 1	Situatie
Bijlage 2	Invoergegevens
Bijlage 3	Rekenresultaten geluidbelastingen
Bijlage 4	Situatie met geluidbelasting; Plattegrond en gevels met geluidbelasting / maatregelen Detailbladen
Bijlage 5	Berekeningen geluidwering

Bijlage 1 Situatie + 3D overzicht

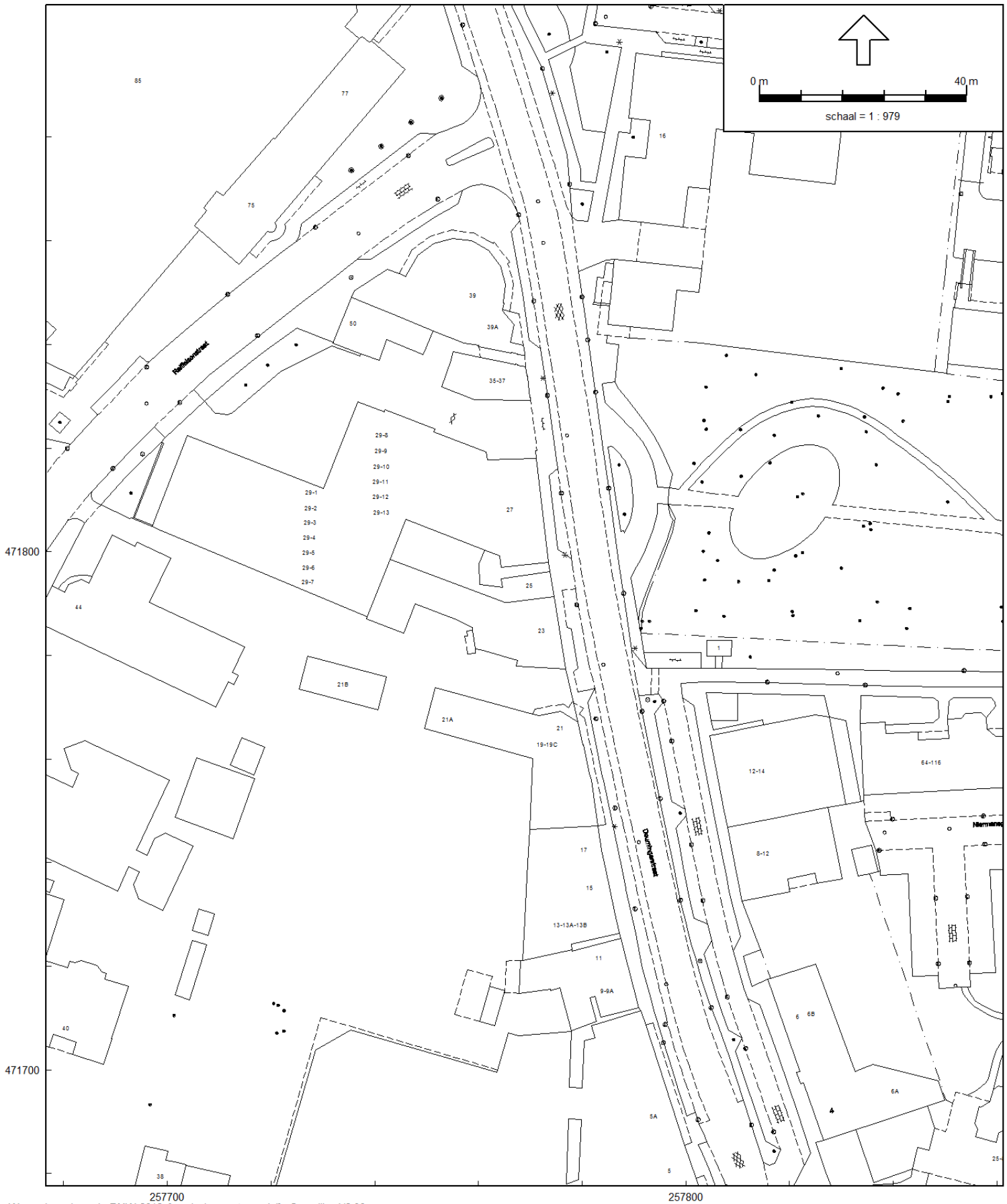

Wegverkeerslawaai - RMW-2012, [versie 1 - eerste model] , Geomilieu V2.30

figuur 1

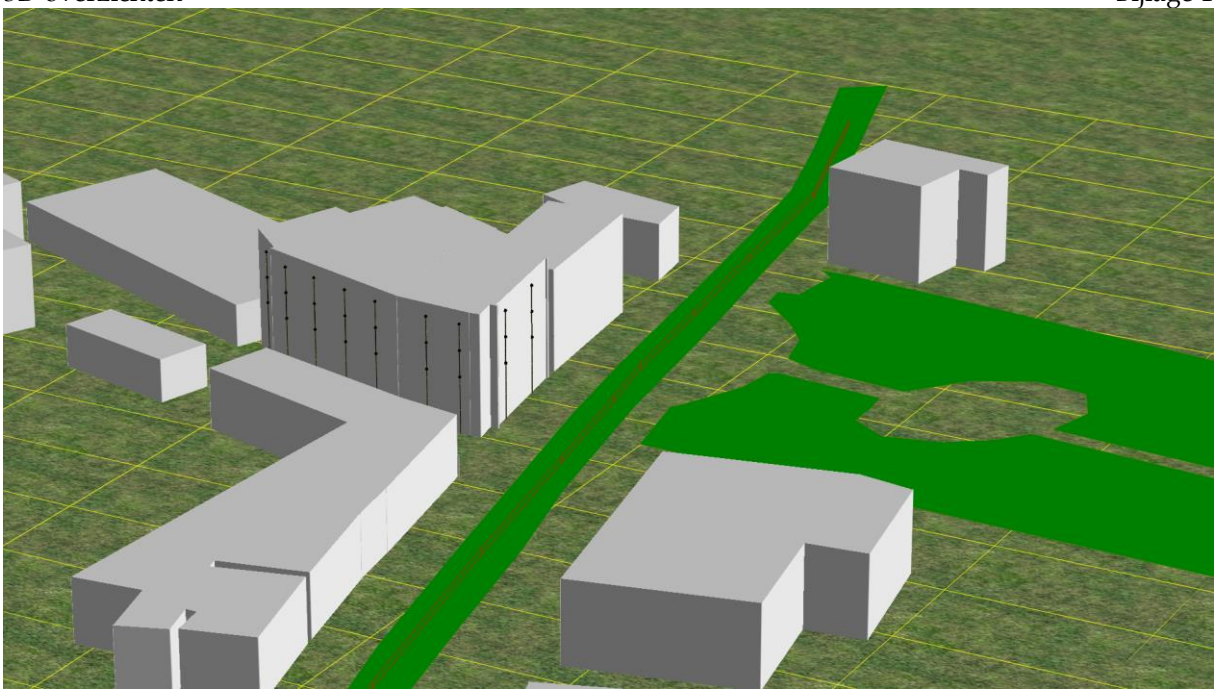

Bijlage 2 Invoergegevens

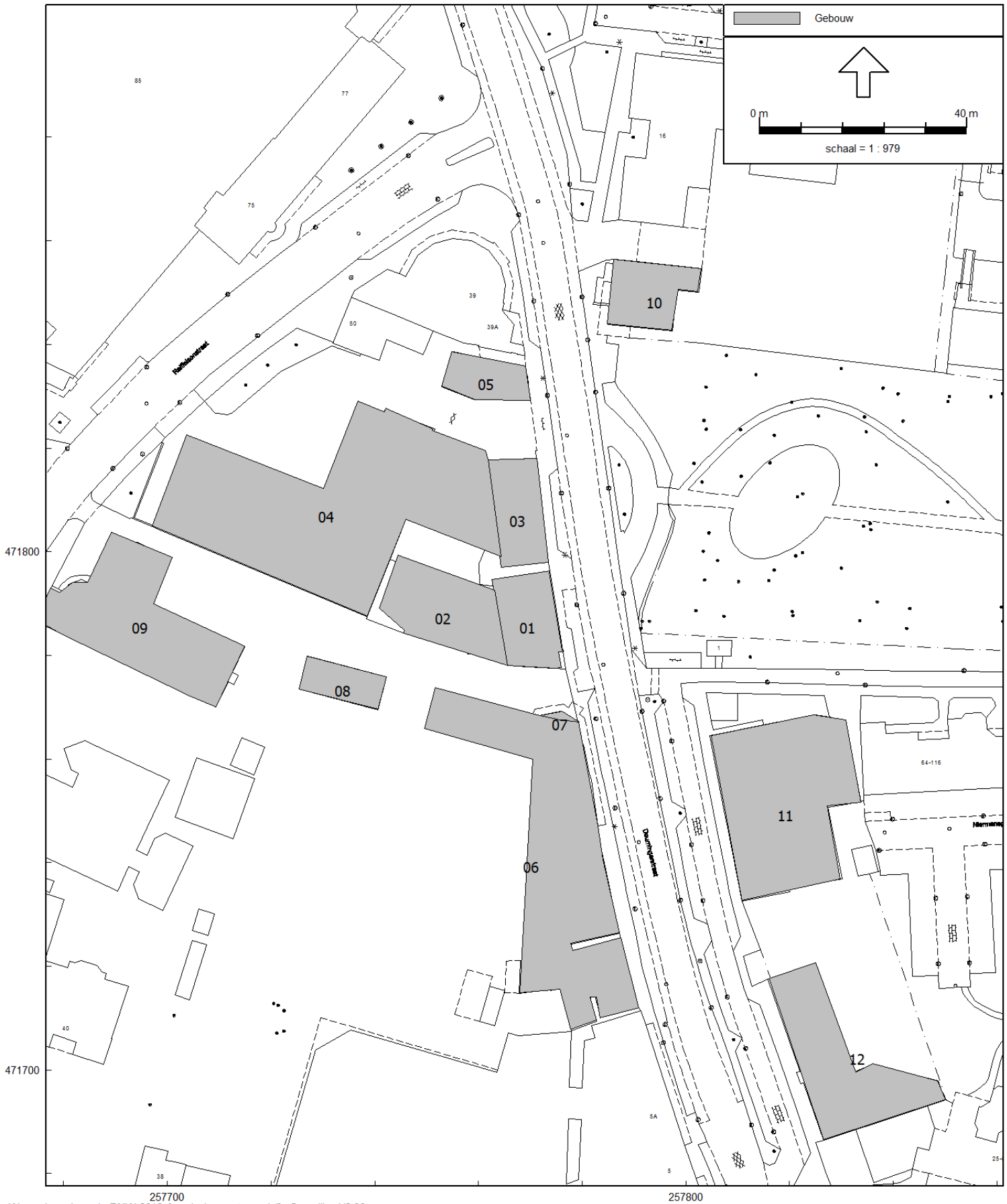

Wegverkeerslawaai - RMW-2012, [versie 1 - eerste model] , Geomilieu V2.30

figuur 2

Wegverkeerslawaai - RMW-2012, [versie 1 - eerste model] , Geomilieu V2.30

figuur 3

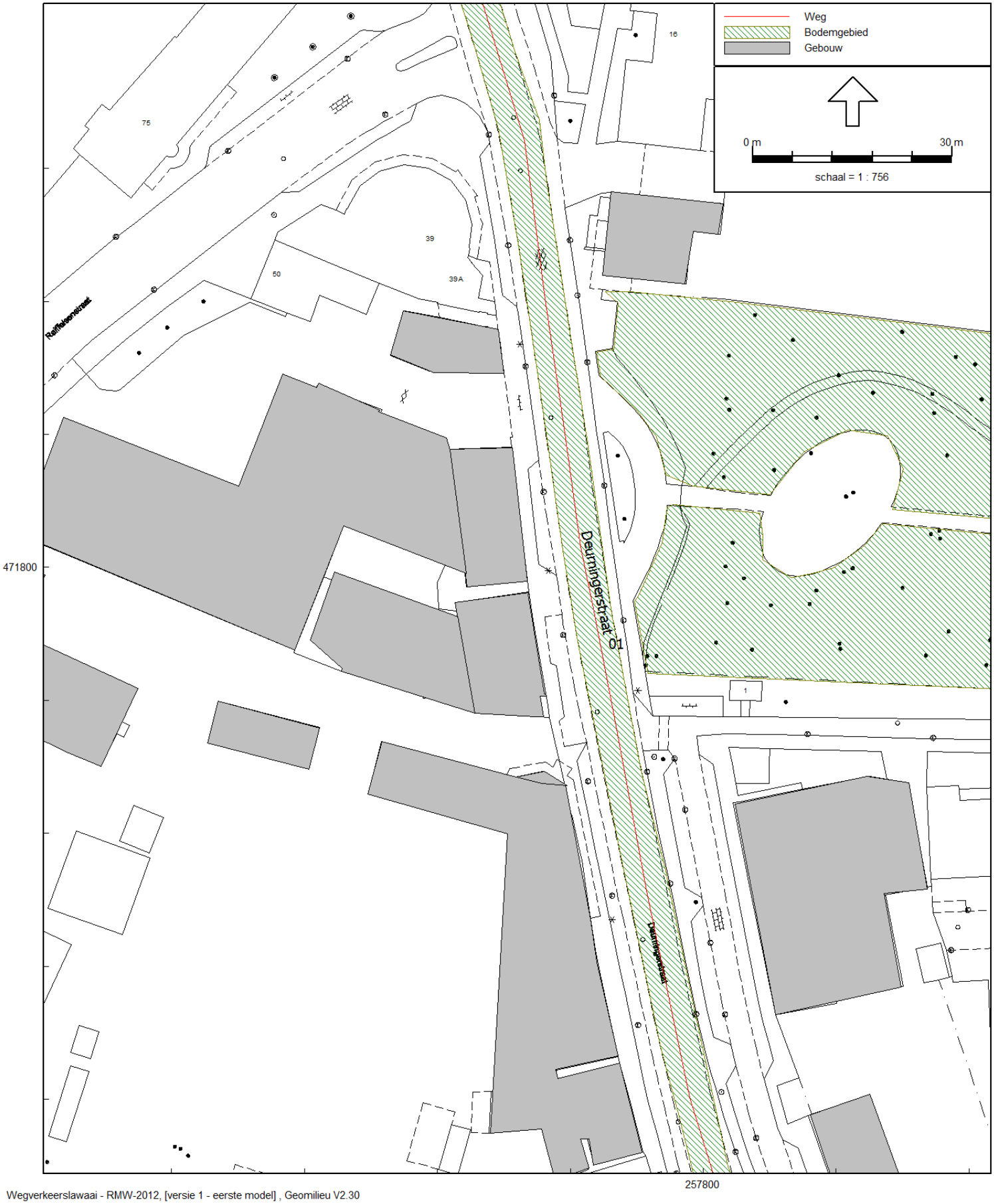

Wegverkeerslawaai - RMW-2012, [versie 1 - eerste model] , Geomilieu V2.30

figuur 4

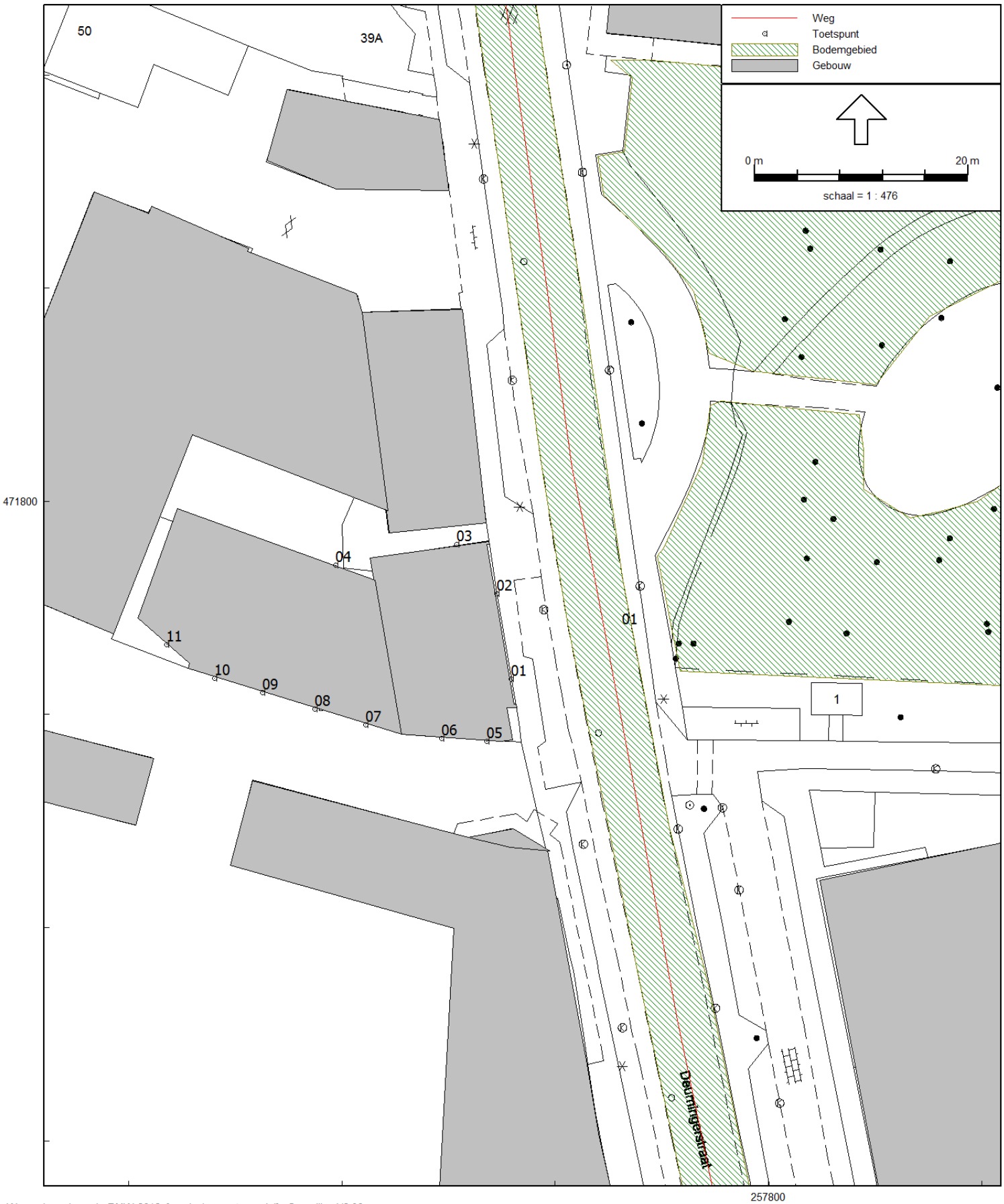

Wegverkeerslawaai - RMW-2012, [versie 1 - eerste model] , Geomilieu V2.30

figuur 5

Model: eerste model
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Cp	Refl. 1k
01	Plan Deurningerstraat	14,00	0,00	Relatief	0 dB	0,80
02	Plan Deurningerstraat	14,00	0,00	Relatief	0 dB	0,80
03	Deurningerstraat 27	12,00	0,00	Relatief	0 dB	0,80
04	Deurningerstraat 29	5,00	0,00	Relatief	0 dB	0,80
05	Deurningerstraat 35-37	7,00	0,00	Relatief	0 dB	0,80
06	Deurningerstraat 9-21	7,00	0,00	Relatief	0 dB	0,80
07	Deurningerstraat 9-21	2,50	0,00	Relatief	0 dB	0,80
08	Deurningerstraat 21B	5,00	0,00	Relatief	0 dB	0,80
09	Gebouw	10,00	0,00	Relatief	0 dB	0,80
10	Gebouw	12,00	0,00	Relatief	0 dB	0,80
11	Deurningerstraat 8-14	9,00	0,00	Relatief	0 dB	0,80
12	Deurningerstraat 4-6	6,00	0,00	Relatief	0 dB	0,80

Model: eerste model
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	Bf
01	Deurningerstraat	0,00
02	park	1,00

Van: Programma Stedelijke Ontwikkeling, afdeling Ontwerp
Aan: Mevr. J. Delfsma
Datum: 12-09-13

A. Huidige (werkdag-)etmaalintensiteiten

	Straat	tussen	Etm.-int	jaar	Vwet	Vfeit
1	Deurningerstraat	Raiffeissenstraat - Hengelosestraat	8000	2013	50	50
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						

B. Functie, vormgeving en verharding en gem. dag-/avond-/nachtuurpercentage

	Straat	functie	aantal rijbanen	stroken /richting	verharding	% daguur	% avonduur	% nachtuur
1	Deurningerstraat	centrumweg	1	1	asfalt	6,70	3,70	0,60
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								

C. Verdeling van verkeer naar voertuigsoort per periode

	Straat	dag			avond			nacht		
		%lmvt	%mzvt	%zwvt	%lmvt	%mzvt	%zwvt	%lmvt	%mzvt	%zwvt
1	Deurningerstraat	94,70	3,20	2,10	95,76	2,56	1,68	96,00	2,50	1,50
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

D. Groei van het verkeer

	Straat	Verwachte (werkdag-)etmaalintensiteit 2023
1	Deurningerstraat	8100
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

Opmerkingen:
Uitgaande van wegennet in 2023 met:
1) N18 gerealiseerd
2) Knippen van wegen in Twekkelo

Model: eerste model
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	Hdef.	Type	Hbron	Wegdek	V(LV(D))	V(LV(A))	V(LV(N))	V(MV(D))	V(MV(A))	V(MV(N))	V(ZV(D))	V(ZV(A))	V(ZV(N))	Totaal aantal
01	Deurningerstraat	Relatief	Verdeling	0,75	W0	50	50	50	50	50	50	50	50	50	7209,00

Model: eerste model
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	%Int(D)	%Int(A)	%Int(N)	%LV(D)	%LV(A)	%LV(N)	%MV(D)	%MV(A)	%MV(N)	%ZV(D)	%ZV(A)	%ZV(N)
01	6,70	3,70	0,60	94,70	95,76	96,00	3,20	2,56	2,50	2,10	1,68	1,50

Model: eerste model
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Rekenpunten, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	Maaiveld	Hdef.	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C	Gevel
01	Plan Deurningerstraat 23-25 voorgevel	0,00	Relatief	6,50	9,50	12,50	Ja
02	Plan Deurningerstraat 23-25 voorgevel	0,00	Relatief	6,50	9,50	12,50	Ja
03	Plan Deurningerstraat 23-25 noordgevel	0,00	Relatief	6,50	9,50	12,50	Ja
04	Plan Deurningerstraat 23-25 noordgevel	0,00	Relatief	6,50	9,50	12,50	Ja
05	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	0,00	Relatief	6,50	9,50	12,50	Ja
06	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	0,00	Relatief	6,50	9,50	12,50	Ja
07	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	0,00	Relatief	6,50	9,50	12,50	Ja
08	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	0,00	Relatief	6,50	9,50	12,50	Ja
09	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	0,00	Relatief	6,50	9,50	12,50	Ja
10	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	0,00	Relatief	6,50	9,50	12,50	Ja
11	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	0,00	Relatief	6,50	9,50	12,50	Ja

Bijlage 3 Rekenresultaten

Rapport: Resultatentabel
Model: eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Deurningerstraat
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
01_A	Plan Deurningerstraat 23-25 voorgevel	6,50	60,1	57,4	49,4	60,4
01_B	Plan Deurningerstraat 23-25 voorgevel	9,50	59,4	56,7	48,7	59,7
01_C	Plan Deurningerstraat 23-25 voorgevel	12,50	58,7	56,0	48,0	59,0
02_A	Plan Deurningerstraat 23-25 voorgevel	6,50	60,0	57,3	49,4	60,3
02_B	Plan Deurningerstraat 23-25 voorgevel	9,50	59,3	56,6	48,6	59,6
02_C	Plan Deurningerstraat 23-25 voorgevel	12,50	58,6	55,8	47,9	58,9
03_A	Plan Deurningerstraat 23-25 noordgevel	6,50	53,0	50,3	42,3	53,3
03_B	Plan Deurningerstraat 23-25 noordgevel	9,50	52,2	49,5	41,6	52,5
03_C	Plan Deurningerstraat 23-25 noordgevel	12,50	51,5	48,7	40,8	51,7
04_A	Plan Deurningerstraat 23-25 noordgevel	6,50	43,8	41,1	33,2	44,1
04_B	Plan Deurningerstraat 23-25 noordgevel	9,50	43,6	40,9	33,0	43,9
04_C	Plan Deurningerstraat 23-25 noordgevel	12,50	43,7	41,0	33,0	44,0
05_A	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	6,50	55,8	53,1	45,1	56,1
05_B	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	9,50	55,4	52,7	44,7	55,7
05_C	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	12,50	54,6	51,8	43,9	54,8
06_A	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	6,50	54,1	51,4	43,5	54,4
06_B	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	9,50	53,8	51,1	43,2	54,1
06_C	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	12,50	53,2	50,4	42,5	53,4
07_A	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	6,50	50,3	47,6	39,6	50,6
07_B	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	9,50	50,6	47,9	40,0	50,9
07_C	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	12,50	49,3	46,5	38,6	49,5
08_A	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	6,50	48,7	45,9	38,0	49,0
08_B	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	9,50	49,2	46,4	38,5	49,4
08_C	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	12,50	48,1	45,4	37,4	48,4
09_A	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	6,50	47,4	44,6	36,7	47,7
09_B	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	9,50	47,8	45,1	37,2	48,1
09_C	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	12,50	47,1	44,4	36,4	47,4
10_A	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	6,50	46,1	43,3	35,4	46,4
10_B	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	9,50	46,4	43,7	35,8	46,7
10_C	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	12,50	46,1	43,4	35,5	46,4
11_A	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	6,50	26,5	23,7	15,8	26,8
11_B	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	9,50	28,4	25,6	17,7	28,7
11_C	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	12,50	29,9	27,2	19,2	30,2

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Deurningerstraat
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
01_A	Plan Deurningerstraat 23-25 voorgevel	6,50	65,1	62,4	54,4	65,4
01_B	Plan Deurningerstraat 23-25 voorgevel	9,50	64,4	61,7	53,7	64,7
01_C	Plan Deurningerstraat 23-25 voorgevel	12,50	63,7	61,0	53,0	64,0
02_A	Plan Deurningerstraat 23-25 voorgevel	6,50	65,0	62,3	54,4	65,3
02_B	Plan Deurningerstraat 23-25 voorgevel	9,50	64,3	61,6	53,6	64,6
02_C	Plan Deurningerstraat 23-25 voorgevel	12,50	63,6	60,8	52,9	63,9
03_A	Plan Deurningerstraat 23-25 noordgevel	6,50	58,0	55,3	47,3	58,3
03_B	Plan Deurningerstraat 23-25 noordgevel	9,50	57,2	54,5	46,6	57,5
03_C	Plan Deurningerstraat 23-25 noordgevel	12,50	56,5	53,7	45,8	56,7
04_A	Plan Deurningerstraat 23-25 noordgevel	6,50	48,8	46,1	38,2	49,1
04_B	Plan Deurningerstraat 23-25 noordgevel	9,50	48,6	45,9	38,0	48,9
04_C	Plan Deurningerstraat 23-25 noordgevel	12,50	48,7	46,0	38,0	49,0
05_A	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	6,50	60,8	58,1	50,1	61,1
05_B	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	9,50	60,4	57,7	49,7	60,7
05_C	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	12,50	59,6	56,8	48,9	59,8
06_A	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	6,50	59,1	56,4	48,5	59,4
06_B	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	9,50	58,8	56,1	48,2	59,1
06_C	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	12,50	58,2	55,4	47,5	58,4
07_A	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	6,50	55,3	52,6	44,6	55,6
07_B	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	9,50	55,6	52,9	45,0	55,9
07_C	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	12,50	54,3	51,5	43,6	54,5
08_A	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	6,50	53,7	50,9	43,0	54,0
08_B	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	9,50	54,2	51,4	43,5	54,4
08_C	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	12,50	53,1	50,4	42,4	53,4
09_A	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	6,50	52,4	49,6	41,7	52,7
09_B	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	9,50	52,8	50,1	42,2	53,1
09_C	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	12,50	52,1	49,4	41,4	52,4
10_A	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	6,50	51,1	48,3	40,4	51,4
10_B	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	9,50	51,4	48,7	40,8	51,7
10_C	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	12,50	51,1	48,4	40,5	51,4
11_A	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	6,50	31,5	28,7	20,8	31,8
11_B	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	9,50	33,4	30,6	22,7	33,7
11_C	Plan Deurningerstraat 23-25 zuidgevel	12,50	34,9	32,2	24,2	35,2

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Bijlage 4 Situatie met geluidbelasting

Plattegrond en gevels met geluidbelasting/ maatregelen

Detailbladen

Wegverkeerslawaai - RMW-2012, [versie 1 - eerste model] , Geomilieu V2.30

figuur 5

E OLTMANSSTRAAT

GEVEL DEURNINGERSTRAAT

SECTIE: C nr: 5961 5907
SCHAAL: 1:1000

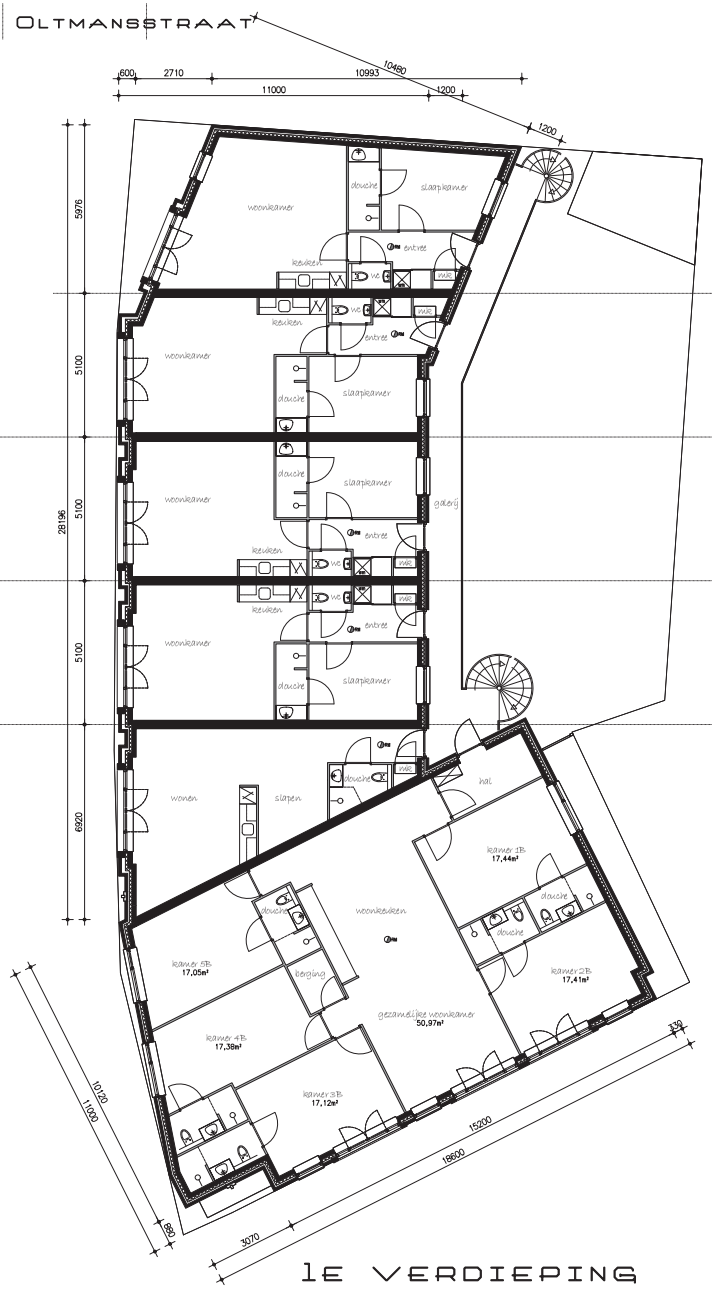

1E VERDIEPING

2E VERDIEPING

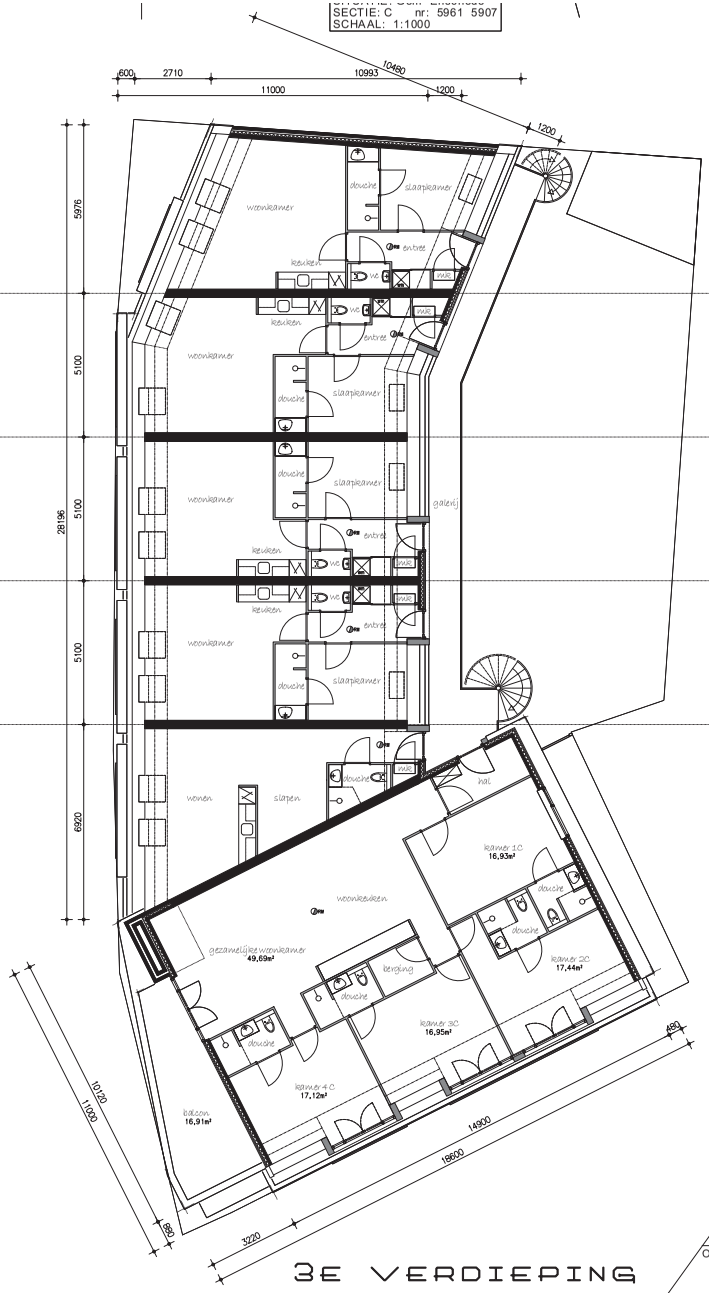

3E VERDIEPING

GEVEL VERLENGDE OLTMANSSTRAAT

GEVEL DEURNINGERSTRAAT

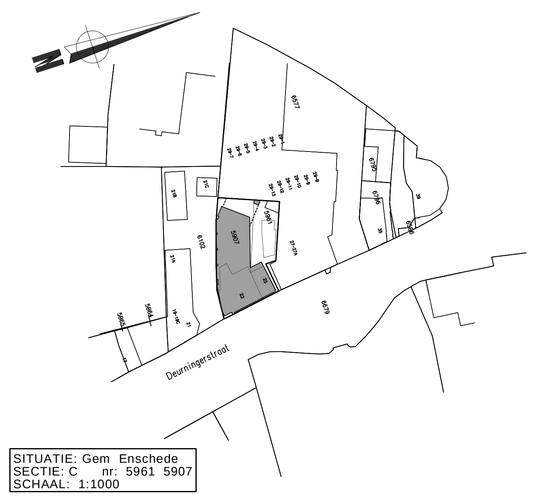

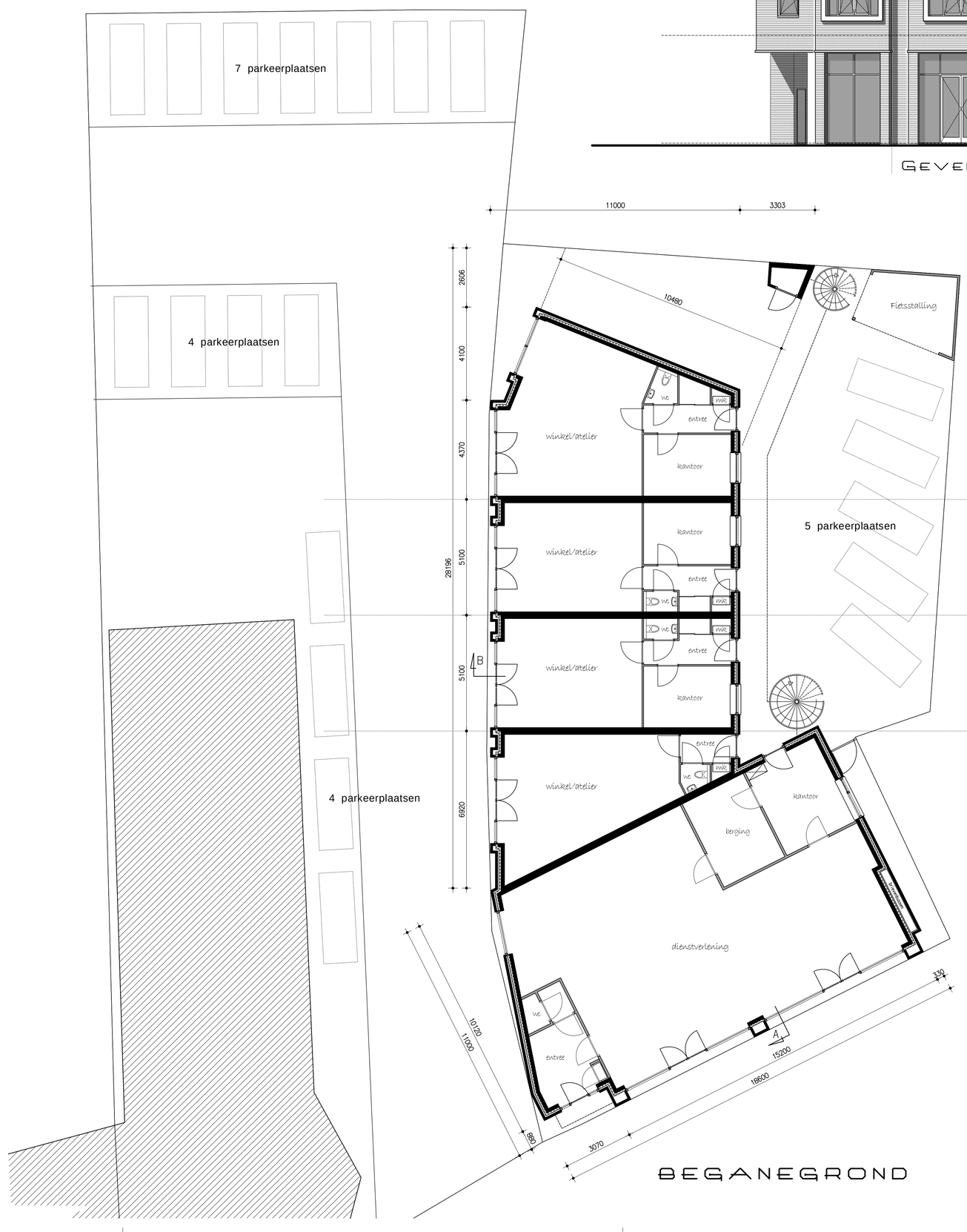

BEGANEGROND

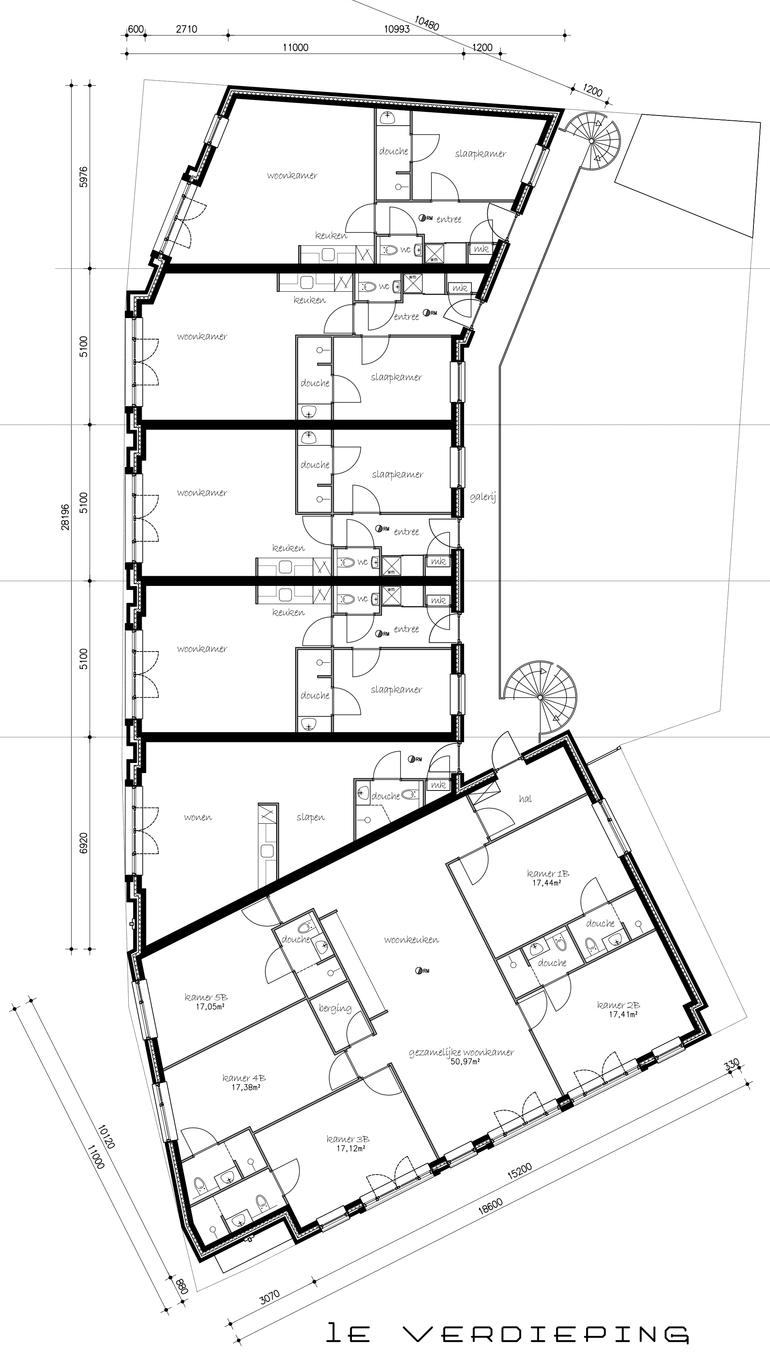

1E VERDIEPING

2E VERDIEPING

3E VERDIEPING

DOORSNEDE A

DOORSNEDE B

NOORD-GEVEL

WEST-GEVEL

Opdrachtnummer
100518-5

Formaat A4x4d0
Datum 11 febr 2013
Schaal 1:100
Gewijzigd: 06/05

Onderwerp
Bestek-blad

Opdrachtgever
Wiskaja Beleggingen BV
P/a Marssteden 23
7547 TE Enschede
053-4285650

Project
Nieuwbouw woon/werkvilla / studio's en ruimte dienstverlening aan de Deurningerstraat 23 - 25 Enschede

BURO FONS NYLAND BV
E-mail : info@fonsnyland.nl
Barreestraat 107 . 7556 BG HENGELO
Tel: 074-2421111, Fax. 074-2584554 m. 06553-78784

Copyright Fons Nijland AUTEURSRECHT VOORBEHOUDEN

Gevel Deurningerstraat

Gevel Verlengde Oltmansstraat

100518-5

Nieuwbouw woon/werkvilla / studio's
en ruimte dienstverlening aan de
Deurningerstraat 23 - 25 Enschede

BURO FONS NYLAND BV
E-mail : info@fonsnijland.nl
Bornsestraat 107 , 7556 BD HENGELO

Detailblad : DucoMax	ventilatierooster (susrooster)	Leverancier : Duco www.duco.be

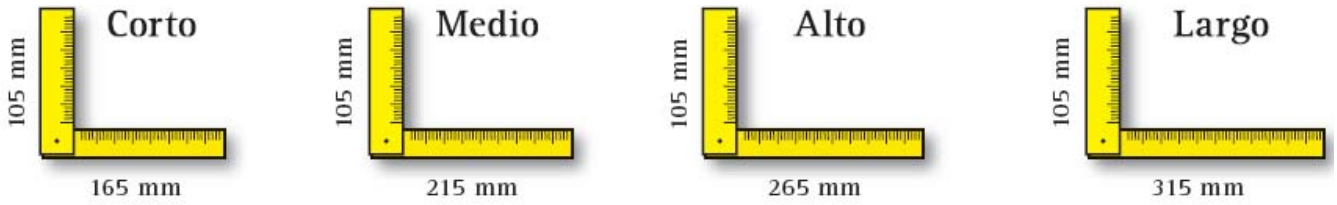

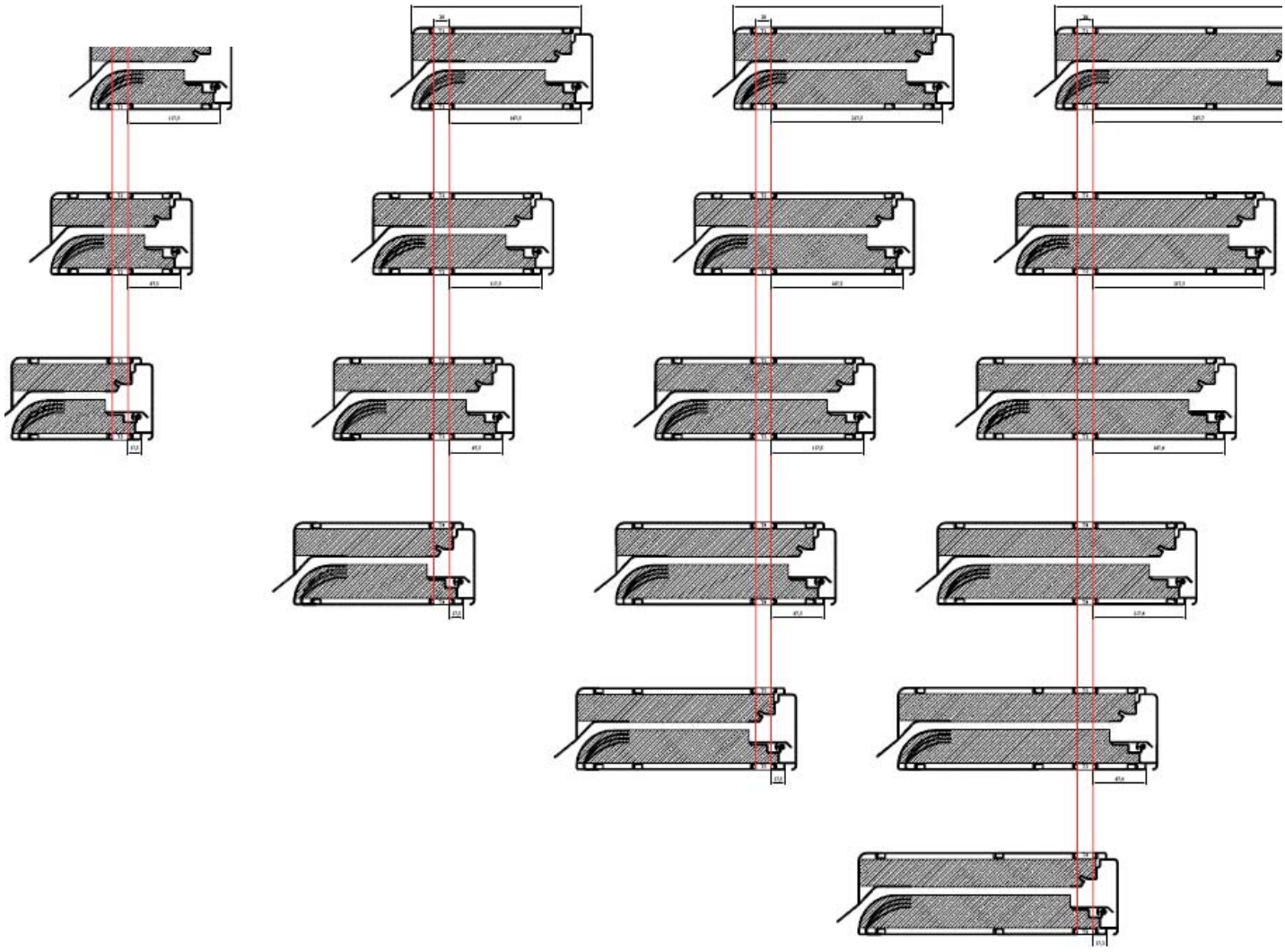

WAARDENTABEL DUCOMAX (ZR)

	Kastdiepte	Corto		Medio		Alto		Largo	
Hoogte	Luchtspleet	Q_V	$D_{ne,A}$	Q_V	$D_{ne,A}$	Q_V	$D_{ne,A}$	Q_V	$D_{ne,A}$
105 mm	10 mm	13,0	39,1	11,2	41,5	11,9	43,2	11,9	45,7
105 mm	15 mm	20,7	36,0	17,7	38,7	17,5	40,7	17,9	41,1
105 mm	20 mm	26,9	33,9	25,6	36,6	26,3	37,6	26,9	39,5
105 mm	25 mm	32,0	33,0	30,8	33,7	29,7	35,0	28,9	37,3

Detailblad : DucoMax	ventilatierooster (susrooster)	Leverancier : Duco www.duco.be

Inbouwdetails

glasplaatsing

Glasaftrek = 135 mm

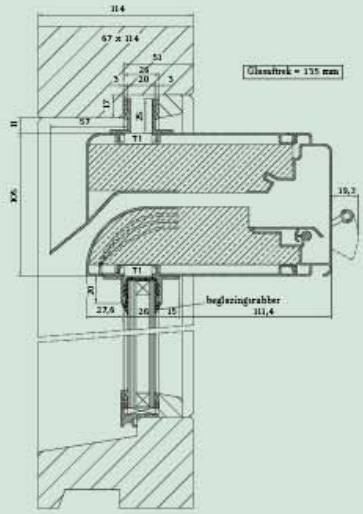

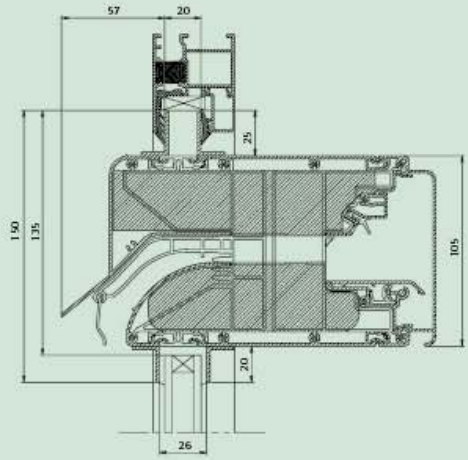

kalfplaatsing

Roosterhoogte = 155 mm

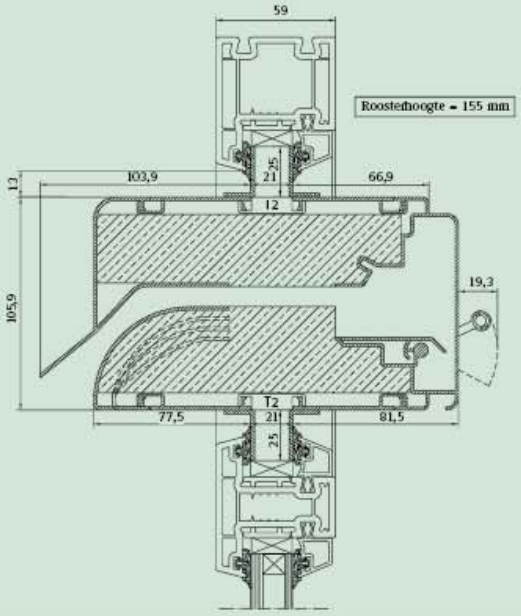

compacte kalfplaatsing

inbouw achter gevel

Kasthoogte = 105 mm

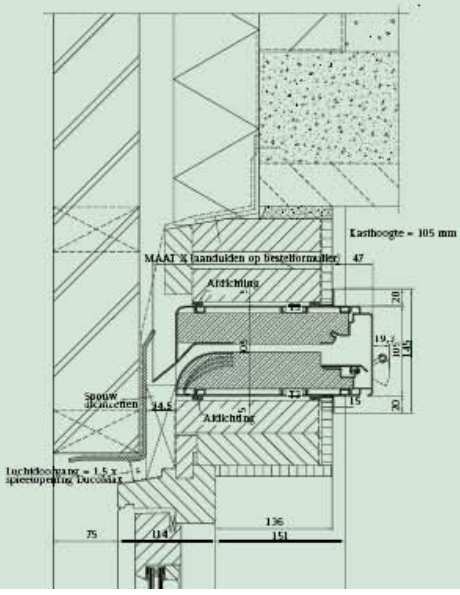

Detailblad : Duco Minimax

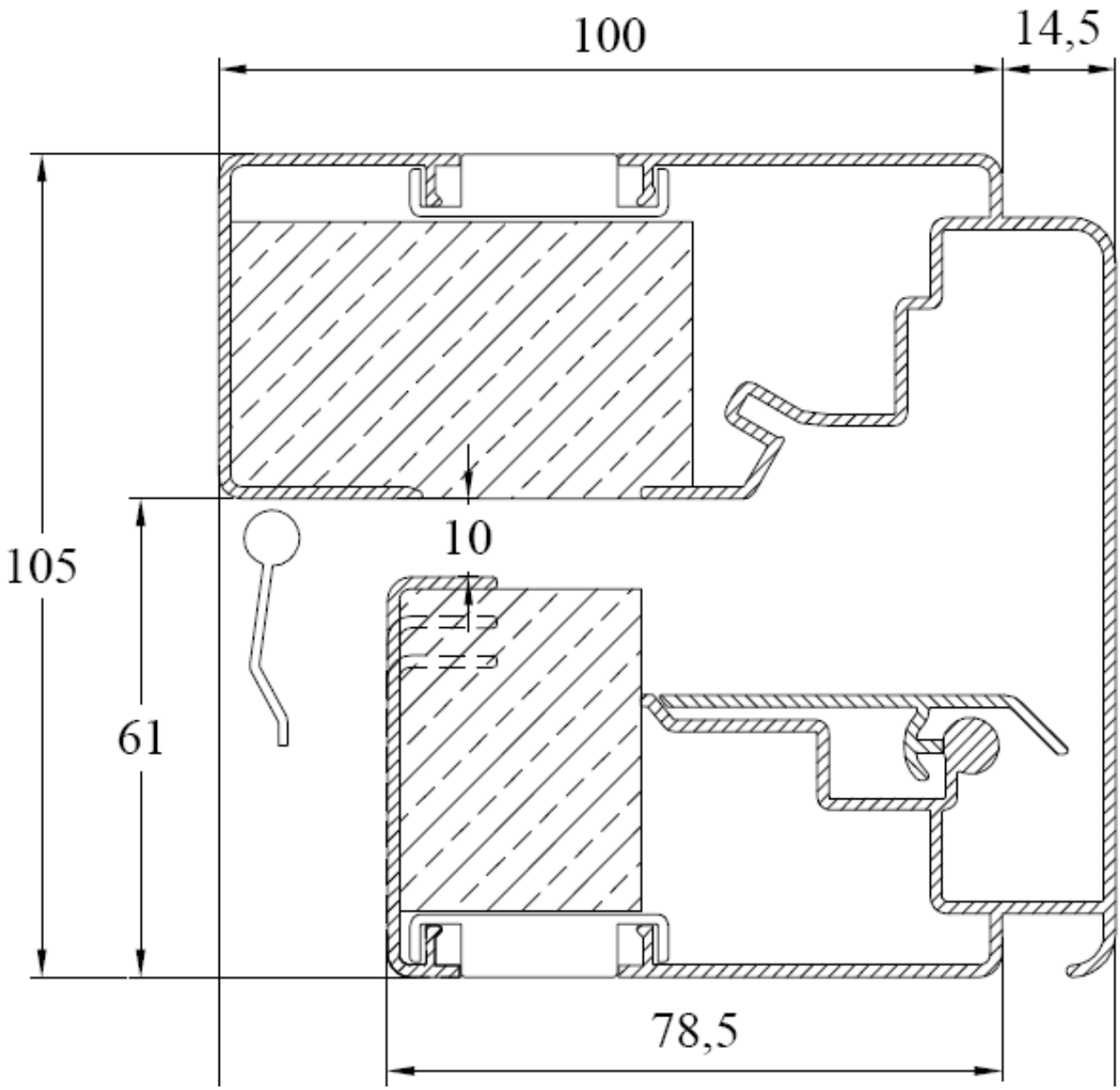

Duco Mini Max

ZR10 14.7 dm^3/s; D_{neA} = 30.9
ZR15 19.6 dm^3/s; D_{neA} = 30.1
ZR20 23.7 dm^3/s; D_{neA} = 29.6

Detailblad : Duco Glasmax

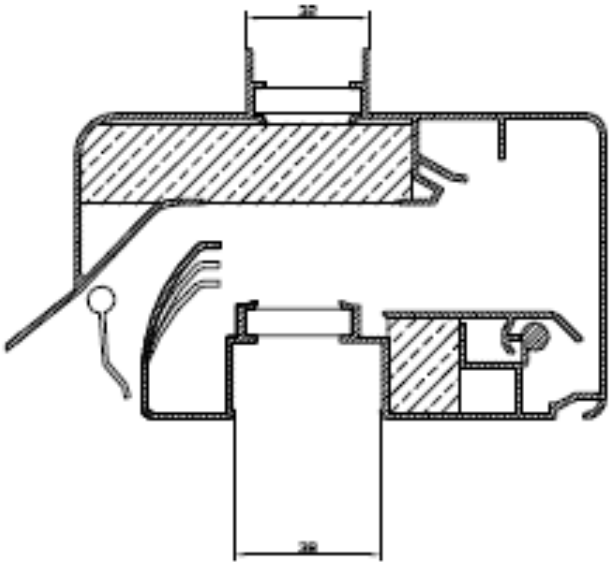

GlasMax gg 38

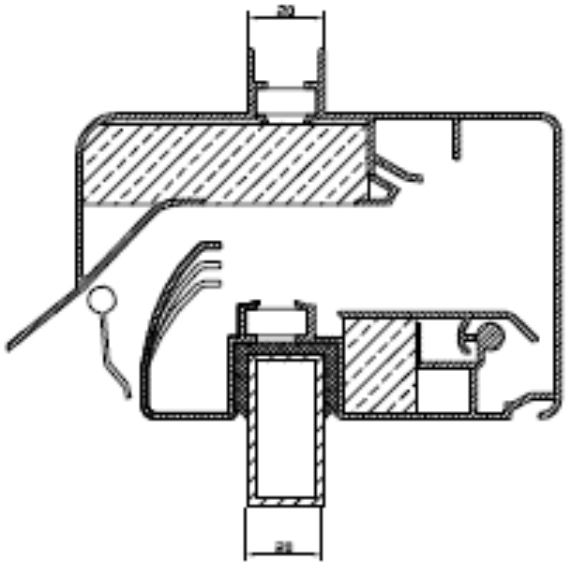

GlasMax Koltplaatsing gg 26

Akoestische waarden GlasMax (ZR)							
GlasMax	Octaafbandwaarden in dB					$D_{ne,A}$ in dB(A)	$D_{ne,}W(c;cD_{tr})$
	125 Hz	250 Hz	500 Hz	1000 Hz	2000 Hz	BG	in dB(A)
GlasMax 10	28,0	30,2	27,9	35,4	35,8	31,5	34 (-1;-2)
GlasMax 15	27,7	29,4	27,3	32,8	33,2	30,4	32 (0;-1)
GlasMax 20	26,2	29,0	26,1	31,1	31,3	29,1	30 (0;-1)

Capaciteit Glasmax

GlasMax 10 : 14.5 dm3/s

GlasMax 15 : 20.5 dm3/s

GlasMax 20 : 23.6 dm3/s

Code	DH7a	DH7b	DH8	DH9a
Omschrijving	Als DH2, maar met een aftimmering onder de blaklaag op grote spouw (min. 100 mm). Spouw gevuld met 50 mm mineraalwol over het gehele oppervlak. Dampremmende laag. Gemiddelde afstand tussen balken 0,5 m (dakraam)	Als DH7a, maar gemiddelde afstand tussen balken 1,5 m. Bijvoorbeeld een geheel gesloten dakvlak	Als DH7, maar met verend opgehangen plafond (metalen veerregels of spijkerregels met kokosvilt). Gemiddelde afstand tussen balken 0,5-1,5 m zie lit. [108]	Pannendak met zelfdragende gasbeton-elementen. Licht
Kapconstructie	gording/sporenkap	gordingkap	gording/sporenkap	zelfdragend/ steenachtig
Massa dakelement	8-18 kg/m²	8-18 kg/m²	8-18 kg/m²	80 kg/m²
Dakspouwhoogte	–	–	–	50 mm
Doorsnede	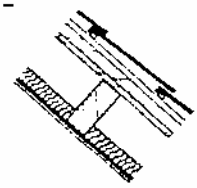	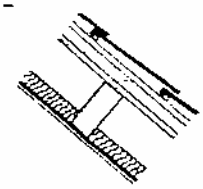	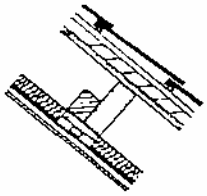	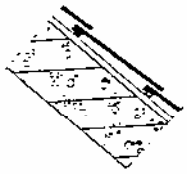
Geluidsisolatie R per octaafband in dB	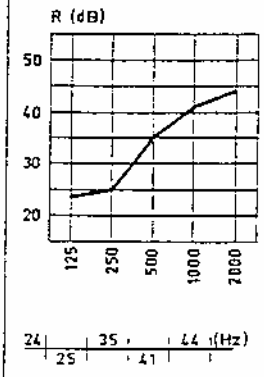	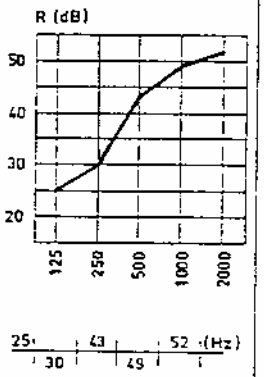	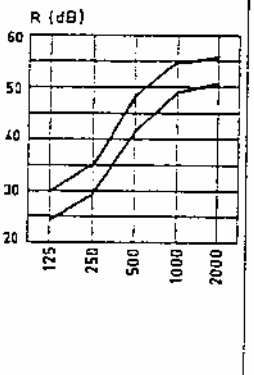	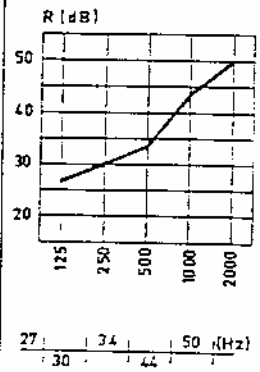
OCTAAFBANDEN				
Geluidsisolatie R_A in dB(A) voor het standaardspectrum	32 dB(A)	36 dB(A)	35-41 dB(A)	35 dB(A)

Eéngetalswaarde = geluidisolatie wegverkeerslawaai

DH5a	DH5b	DH5c	DH6a	DH6b
Als DH4, maar omgekeerde sporenkap. Thermische isolatie met minerale wol van ca. 16 kg/m³ en met een dikte van tenminste 35% van de	Als DH5a. Dikte mineraalwol minimaal 50% van de spoorhoogte	Als DH5a. Dikte mineraalwol minimaal 80% van de spoorhoogte	Pannendak met zelfdragende constructie. Lichte uitvoering: Ribhoogte element 67-100 mm gevuld met mineraalwol van ca. 12 kg/m³	Als DH6a, maar zwaardere uitvoering. Ribhoogte 120-140 mm en 45 mm mineraalwol vulling van ca. 12 kg/m³
omgekeerde sporenkap 15-25 kg/m²	omgekeerde sporenkap 15-25 kg/m²	omg sporenkap 15-25 kg/m²	ende coosconstructie 12-18 kg/m²	zelfdragende doosconstructie 19-25 kg/m²
155-210 mm	155-210 mm	155-210 mm	40-50 mm	40-50 mm
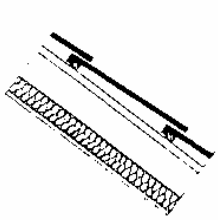	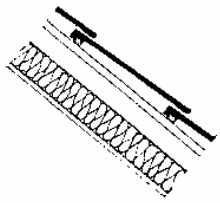	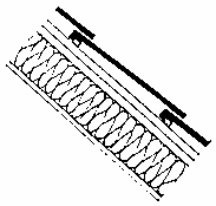	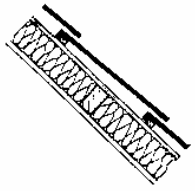	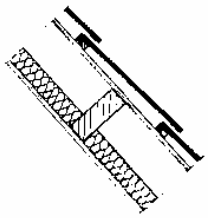
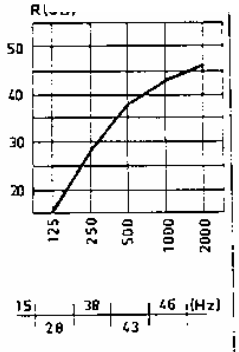	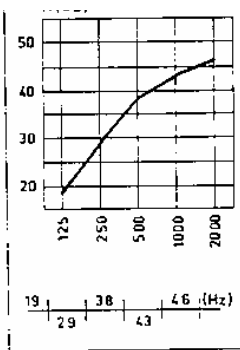	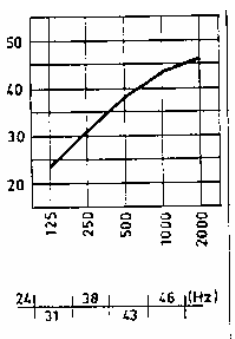	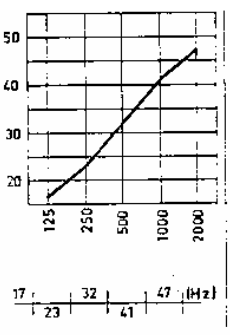	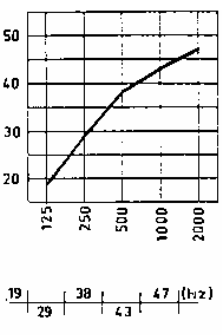
28 dB(A)	32 dB(A)	35 dB(A)	28 dB(A)	32 dB(A)

Detailblad : BP	panelen/borstwering/zijwangen	

BP 3a	BP 3b	BP 3c	BP 4	BP 5
Lichte spouw-constructie met spouw van ca. 60 mm waarin ca. 50 mm minerale wol. Stijlen h.o.h. minimaal 400 mm.	Spouwconstructie met spouw van ca. 90 mm waarin ca. 80 mm minerale wol. Stijlen h.o.h. minimaal 400 mm. Eventueel extra buitenbekleding.	Spouwconstructie met spouw van ca. 150 mm waarin ca. 80 mm minerale wol. Stijlen h.o.h. minimaal 400 mm. Zwaardere beplating.	Spouwconstructie met zware beplating, 80 mm minerale wol en extra buitenbekleding op minimaal 40 mm dikke regels.	Spouwconstructie met zware beplating, spouw van ca. 150 mm waarin ca. 120 mm minerale wol. Gescheiden stijlen of verende koppelingen.
70-90 mm	110-160 mm	160-180 mm	170-210 mm	170-200 mm
ca. 20 kg/m²	30-40 kg/m²	ca. 40 kg/m²	ca. 55 kg/m²	ca. 55 kg/m²
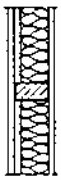	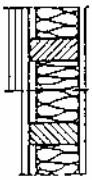	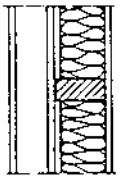	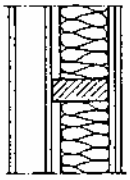	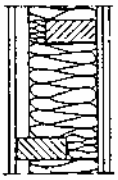
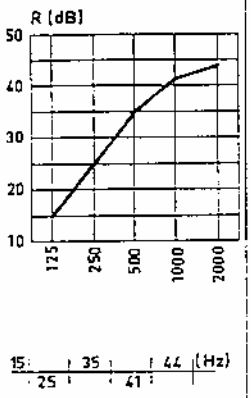	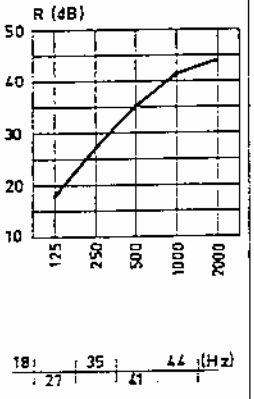	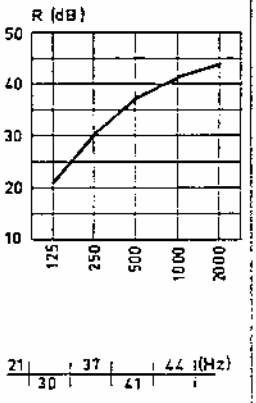	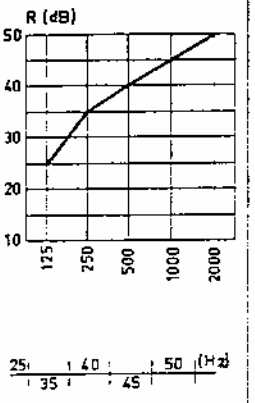	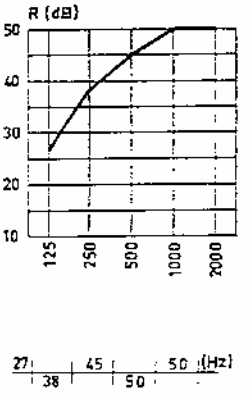
28 dB(A)	30 dB(A)	33 dB(A)	37 dB(A)	40 dB(A)

Eéngetalswaarde = geluidisolatie wegverkeerslawaai

IVI-Centraalregel®

DE SLANKE GELUIDSISOLATIE VAN NATUURLIJKE MATERIALEN

Geluidsisolatie van woningen en bedrijfsgebouwen staat in het middelpunt van de belangstelling. Niet alleen zijn de wensen op dit gebied toegenomen, ook de wettelijke normen zijn aanzienlijk verscherpt. Het is dan ook goed te begrijpen dat er steeds meer vragen komen hoe de geluidsisolatie verbeterd kan worden. Nevima heeft een ruime ervaring in akoestiek en biedt oplossingen met verschillende producten.
De **IVI-Centraalregel®** is hier één van.

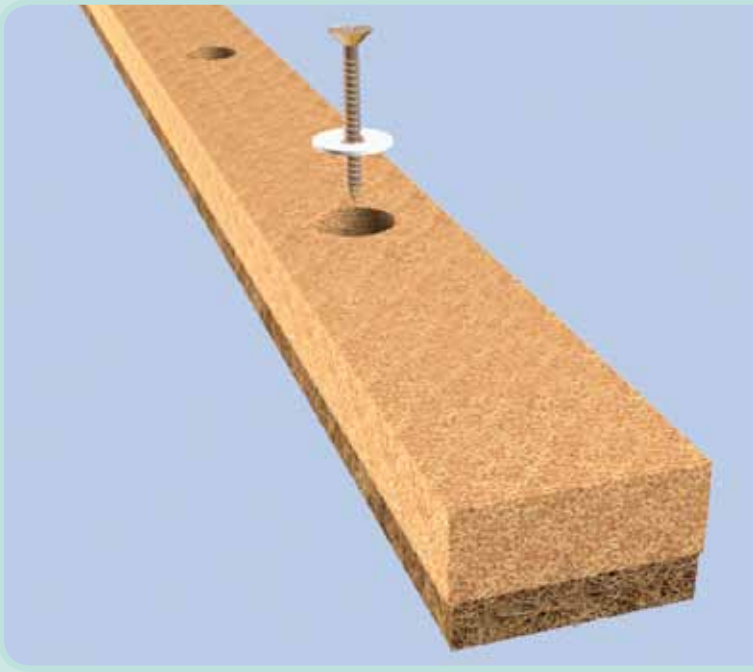

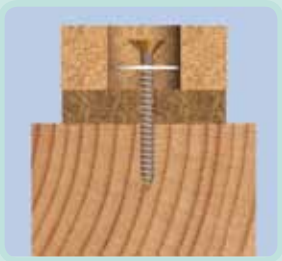

Omschrijving

De IVI-Centraalregel® is een variant van de IVI-Spijkerregel® die al ruim 50 jaar zijn geluidsisolerende kwaliteiten bewijst. De IVI-Centraalregel® is in 30 of 40 mm hoog te krijgen. De regel bestaat uit een 20 mm spaanplaatregel met daaronder een gelijmde en mechanisch bevestigde ecologische laag kokosvilt van 10 of 20 mm. In de spaanplaatregel zijn om de 290 mm gaten van Ø 20 mm aangebracht. Door het vastdraaien van een schroef met volgring (< 20 mm) in het gat zal de ring het kokosvilt indrukken en vastzetten. Hierdoor worden zijwaartse verplaatsingen en contactbruggen uitgesloten (zie detailtekening). Door deze uitgekiende bevestigingsmethode kan op eenvoudige wijze een akoestisch ontkoppelde voorzetwand of vrijhangend plafond worden gemaakt. Na het aanbrengen van de IVI-Centraalregel® wordt vervolgens een absorberende spouwvulling, zoals de IVI-Absorptie® plaat, aangebracht. De constructie wordt daarna afgesloten met een beplating (meestal een dubbele gipskartonplaat) en rondom blijvend flexibel afgekit. Deze beplating wordt uitsluitend geschroefd op de (ontkoppelde) regel. Om contactbruggen bij de randen te voorkomen wordt gebruik gemaakt van IVI-Akoestisch band.

Toepassingen

Net als de **IVI-Spijkerregel®** wordt de IVI-Centraalregel® toegepast om een hoogwaardige geluidsisolerende voorzetwand of plafond te maken. De IVI-Centraalregel® is zeer geschikt bij situaties waar een beperkt bevestigingsvlak beschikbaar is, zoals op de kopse kant van een balk. Hierdoor is de IVI-Centraalregel® ideaal om in de houtskeletbouw te worden gebruikt. Daarnaast is de regel ontworpen voor het verbeteren van de geluidsisolatie van standaard dakelementen. Ook is de regel goed toe te passen wanneer slechts een beperkte spouwdiepte mogelijk is.

Voordelen:

- **Goede geluidsisolatie in het spraakgebied**
- **Duurzaam**
  - **Gemaakt van hergebruikte en hernieuwbare grondstoffen**
  - **De elastische eigenschappen van kokosvilt zijn niet aan veroudering onderhevig**
- **Makkelijk, snel en prettig verwerkbaar**
- **Zeer geringe inbouwdiepte**
- **Toepasbaar op de kopse kant van balken**
- **Gelijkmatig belastbaar tot 40 kg/m²**

Afmetingen

IVI-Centraalregel® 30 : 30x50x1250mm
IVI-Centraalregel® 40 : 40x50x1250mm
Montagegat : Ø 20 mm, h.o.h 290 mm, 4 per regel

Technische eigenschappen

Regel : watervast spaanplaat
Vilt : natuurlijke kokosvezels, gelatexeerd
Bevestiging : lijm en nieten

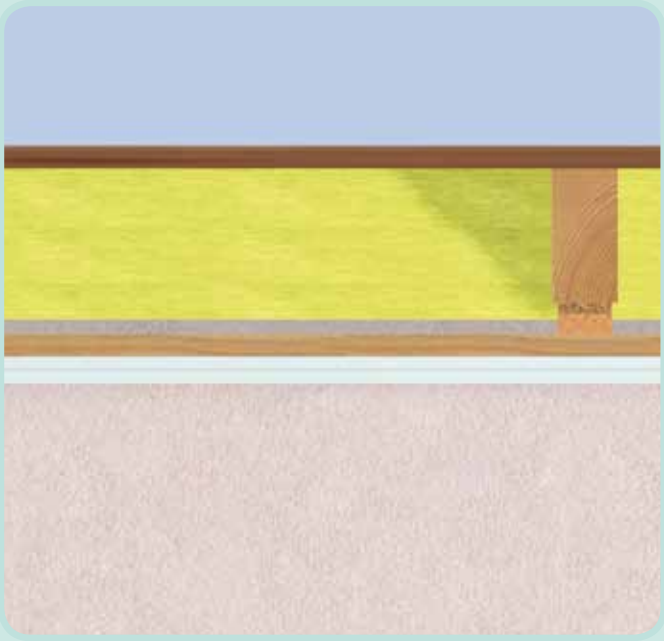

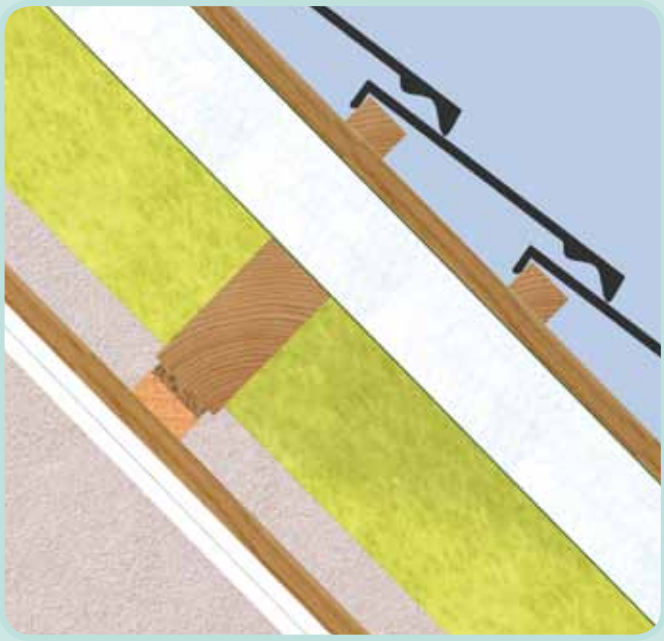

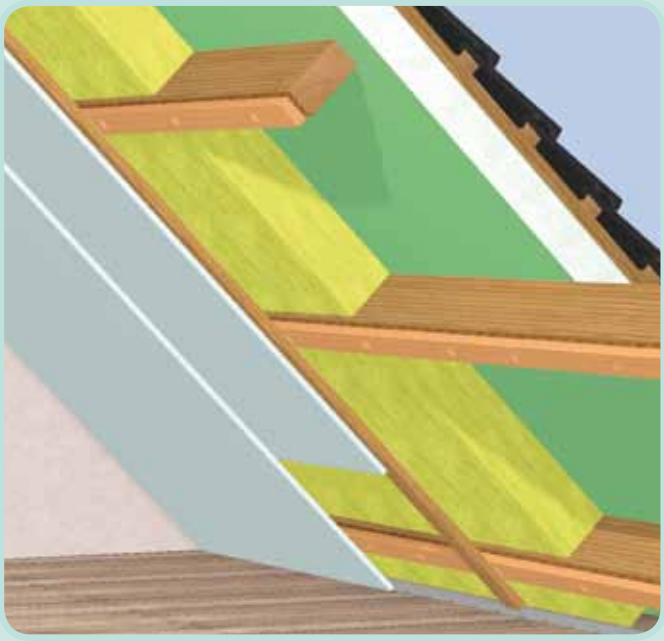

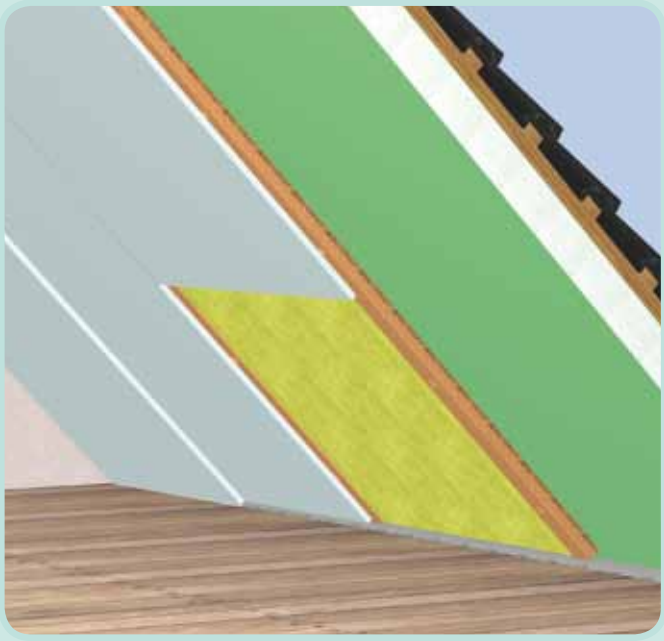

Verwerking

Bij geluidsisolatie is niet alleen het juist aanbrengen van de IVI-Centraalregel® van belang, maar ook bijvoorbeeld de juiste aansluiting van de beplating met de bestaande constructie. De volledige verwerkingsvoorschriften zijn te vinden op onze website www.nevima.nl.

Een product van Nevima B.V.
Leverancier van producten voor geluidsisolatie, geluidsabsorptie,
zwevende dekvloeren en oplegmaterialen.
Telefoon: 033 - 4611245 **Email:** info@nevima.nl
Fax: 033 - 4634198 **Website:** www.nevima.nl

Uitgave februari 2012. Technische wijzigingen voorbehouden

Bijlage 5 Berekening geluidwering

Geluidwering in gebouwen vlgs NPR 5272				dat : 18-sep-13
Projekt :	Deurningerstraat 23 Enschede			
Ruimte :	gezamelijke woonk/keuken 1e en 2e verd	opmerking		
Projektnr:	13.137	nagalmtijd T: 0,5	Volume [m^3] : 132,0	Oppervlakte [m^2] : 51
Geluidwering G_A : 38,2	binnenniveau L_{bi} : 26,8	geluidwering $G_{A;K}$ **32,4**	totaal gevelopp. S : 11,63	

Maximale geluidbelasting op de gevel					125	250	500	1000	2000	Hz
Spectrum *Ki*	1	dB			-14,0	-10,0	-6,0	-5,0	-7,0	
wegverkeer		**65,0**	**eis GA;k=**	**32,0**	51,0	55,0	59,0	60,0	58,0	

materiaalomschrijving	vlak	S [m^2]	kierterm	C_L	Δ_{Lfs}	isolatiewaarden					R_A	L_{bi}
dubbel glas 10-15A-55.A2	voorg	7,45	50	0		27,0	31,7	40,5	43,6	43,7	**37,2**	**23,3**
spouwmuur	voorg	4,15	50	0		41,0	46,0	52,0	59,0	64,0	**51,1**	**10,2**
Ducomax Largo 20	voorg	0,026	50	0		2,5	6,5	14,7	19,7	13,5	**11,8**	**23,9**

Geluidwering in gebouwen vlgs NPR 5272				dat : 18-sep-13
Projekt :	Deurningerstraat 23 Enschede			
Ruimte :	kamer 3B 1e en 2e verd	opmerking		
Projektnr:	13.137	nagalmtijd T: 0,5	Volume [m^3] : 44,5	Oppervlakte [m^2] : 17,1

Geluidwering G_A : 33,1	binnenniveau L_{bi} : 31,9	geluidwering $G_{A;K}$ **33,0**	totaal gevelopp. S : 14,46

Maximale geluidbelasting op de gevel					125	250	500	1000	2000	Hz
Spectrum *Ki*	1	dB			-14,0	-10,0	-6,0	-5,0	-7,0	
wegverkeer		**65,0**	**eis GA;k=**	**32,0**	51,0	55,0	59,0	60,0	58,0	

materiaalomschrijving	vlak	S [m^2]	kierterm	C_L	Δ_{Lfs}	isolatiewaarden					R_A	L_{bi}
dubbel glas 10-15A-55.A2	voorg	7,45	50	0		27,0	31,7	40,5	43,6	43,7	**37,2**	**28,1**
spouwmuur	voorg	7,00	50	0		41,0	46,0	52,0	59,0	64,0	**51,1**	**17,2**
Ducomax Corto 10	voorg	0,0130	50	0		1,9	2,8	8,6	13,5	9,1	**8,2**	**29,2**

overige ventilatietoevoer via overstroom woonk/keuken

Geluidwering in gebouwen vlgs NPR 5272						dat :	18-sep-13
Projekt :	Deurningerstraat 23 Enschede						
Ruimte :	kamer 2C en 4C 3e verd			opmerking			
Projektnr:	13.137	nagalmtijd T:	0,5	Volume [m^3] :	44,5	Oppervlakte [m^2] :	17,1
Geluidwering G_A :	30,7	binnenniveau L_{bi} :	33,3	geluidwering $G_{A;K}$	**32,6**	totaal gevelopp. S :	22,66

Maximale geluidbelasting op de gevel					125	250	500	1000	2000	Hz
Spectrum *Ki*	1	dB			-14,0	-10,0	-6,0	-5,0	-7,0	
wegverkeer		**64,0**	**eis GA;k=**	**31,0**	51,0	55,0	59,0	60,0	58,0	

materiaalomschrijving	vlak	S [m^2]	kierterm	C_L	Δ_{Lfs}	isolatiewaarden					R_A	L_{bi}
dubbel glas 6-20L-44.A2	voorg	3,85	50	0		23,3	28,9	36,3	44,9	42,4	**34,0**	**27,2**
dakvlak DH5c	voorg	5,30	50	0		24,0	31,0	38,0	43,0	66,0	**35,3**	**27,4**
Ducomax Corto 10	voorg	0,0104	50	0		1,9	2,8	8,6	13,5	9,1	**8,2**	**27,3**
zijwang dakkapel	wang	4,50	50	3		21,0	30,0	37,0	41,0	44,0	**33,0**	**25,9**
plat dak dakkapel	voorg	2,50	50	10		22,0	24,0	29,0	39,0	47,0	**30,0**	**19,4**
1/2 st muur + bekleding	zijg	6,50	50	3		36,0	42,0	47,0	53,0	60,0	**46,4**	**15,6**

overige ventilatietoevoer via overstroom woonk/keuken

Geluidwering in gebouwen vlgs NPR 5272						dat :	18-sep-13
Projekt :	Deurningerstraat 23 Enschede						
Ruimte :	kamer 3C 3e verd			opmerking			
Projektnr:	13.137	nagalmtijd T:	0,5	Volume [m^3] :	44,0	Oppervlakte [m^2] :	17
Geluidwering G_A :	31,0	binnenniveau L_{bi} :	33,0	geluidwering $G_{A;K}$	**31,4**	totaal gevelopp. S :	16,16

Maximale geluidbelasting op de gevel					125	250	500	1000	2000	Hz
Spectrum *Ki*	1	dB			-14,0	-10,0	-6,0	-5,0	-7,0	
wegverkeer		**64,0**	**eis GA;k=**	**31,0**	51,0	55,0	59,0	60,0	58,0	

materiaalomschrijving	vlak	S [m^2]	kierterm	C_L	Δ_{Lfs}	isolatiewaarden					R_A	L_{bi}
dubbel glas 6-20L-44.A2	voorg	3,85	50	0		23,3	28,9	36,3	44,9	42,4	**35,0**	**26,3**
dakvlak DH5c	voorg	5,30	50	0		24,0	31,0	38,0	43,0	66,0	**35,3**	**27,4**
Ducomax Corto 10	voorg	0,0104	50	0		1,9	2,8	8,6	13,5	9,1	**8,2**	**27,3**
zijwang dakkapel	wang	4,50	50	3		21,0	30,0	37,0	41,0	44,0	**33,0**	**25,9**
plat dak dakkapel	voorg	2,50	50	10		22,0	24,0	29,0	39,0	47,0	**30,0**	**19,4**

overige ventilatietoevoer overstroom via woonkamer/keuken

Geluidwering in gebouwen vlgs NPR 5272						dat :	**18-sep-13**
Projekt :	Deurningerstraat 23 Enschede						
Ruimte :	kamer 1B r-zijgevel 1e t/m 2e verd			opmerking			
Projektnr:	13.137	nagalmtijd T:	0,5	Volume [m^3] :	45,0	Oppervlakte [m^2] :	17,4
Geluidwering G_A :	27,6	binnenniveau L_{bi} :	30,4	geluidwering $G_{A;K}$	**25,3**	totaal gevelopp. S :	8,76

Maximale geluidbelasting op de gevel					125	250	500	1000	2000	Hz
Spectrum *Ki*	1	dB			-14,0	-10,0	-6,0	-5,0	-7,0	
wegverkeer		**58,0**	**eis GA;k=**	**25,0**	51,0	55,0	59,0	60,0	58,0	

materiaalomschrijving	vlak	S [m^2]	kierterm	C_L	Δ_{Lfs}	isolatiewaarden					R_A	L_{bi}
dubbel glas 4-15-5	l-zijgevel	2,70	50	0		22,0	21,0	30,0	37,0	37,0	**28,5**	**25,0**
spouwmuur 400 kg/m2	l-zijgevel	6,05	50	0		41,0	46,0	52,0	59,0	64,0	**51,1**	**9,5**
Duco Glasmax 10	l-zijgevel	0,0145	50	0		-1,4	0,8	-1,5	6,0	6,4	**2,1**	**28,8**

overige ventilatietoevoer overstroom via woonkamer/keuken

Geluidwering in gebouwen vlgs NPR 5272				dat : 18-sep-13
Projekt :	Deurningerstraat 23 Enschede			
Ruimte :	kamer 4B en 5B l-zijgevel 1e t/m 2e verd	opmerking		
Projektnr:	13.137	nagalmtijd T: 0,5	Volume [m^3] : 45,0	Oppervlakte [m^2] : 17,4
Geluidwering G_A : 28,1	binnenniveau L_{bi} : 30,9	geluidwering $G_{A;K}$ **25,7**	totaal gevelopp. S : 8,76	

Maximale geluidbelasting op de gevel					125	250	500	1000	2000	Hz
Spectrum *Ki*	1	dB			-14,0	-10,0	-6,0	-5,0	-7,0	
wegverkeer		**59,0**	**eis GA;k=**	**26,0**	51,0	55,0	59,0	60,0	58,0	

materiaalomschrijving	vlak	S [m^2]	kierterm	C_L	Δ_{Lfs}	isolatiewaarden					R_A	L_{bi}
dubbel glas 4-16-8	l-zijgevel	2,70	50	0		23,0	23,0	32,0	37,0	37,0	**30,2**	**24,4**
spouwmuur 400 kg/m2	l-zijgevel	6,05	50	0		41,0	46,0	52,0	59,0	64,0	**51,1**	**10,5**
Duco Glasmax 10	l-zijgevel	0,0145	50	0		-1,4	0,8	-1,5	6,0	6,4	**2,1**	**29,8**

ventilatietoevoer via geluidluwe voorgevel

Geluidwering in gebouwen vlgs NPR 5272						dat :	18-sep-13
Projekt :	Deurningerstraat 23 Enschede						
Ruimte :	gezamelijke woonk/keuken 3e verd			opmerking			
Projektnr:	13.137	nagalmtijd T:	0,5	Volume [m^3] :	130,0	Oppervlakte [m^2] :	50
Geluidwering G_A :	30,1	binnenniveau L_{bi} :	27,9	geluidwering $G_{A;K}$	**24,6**	totaal gevelopp. S :	12,20

Maximale geluidbelasting op de gevel					125	250	500	1000	2000	Hz
Spectrum *Ki*	1	dB			-14,0	-10,0	-6,0	-5,0	-7,0	
wegverkeer		**58,0**	**eis GA;k=**	**25,0**	51,0	55,0	59,0	60,0	58,0	

materiaalomschrijving	vlak	S [m^2]	kierterm	C_L	Δ_{Lfs}	isolatiewaarden					R_A	L_{bi}
dubbel glas 4-16-8	I-zijgevel	6,05	50	0		23,0	23,0	32,0	37,0	37,0	**30,2**	**22,3**
1/2 st muur + bekleding	I-zijgevel	6,10	50	0		36,0	42,0	47,0	53,0	60,0	**46,4**	**7,7**
Duco Corto 15	I-zijgevel	0,0500	50	0		2,0	2,4	6,2	12,1	1,7	**5,3**	**26,4**

Geluidwering in gebouwen vlgs NPR 5272						dat :	18-sep-13
Projekt :	Deurningerstraat 23 Enschede						
Ruimte :	woonk/slaapk 1e en 2e verd			opmerking			
Projektnr:	13.137	nagalmtijd T:	0,5	Volume [m^3] :	130,0	Oppervlakte [m^2] :	50
Geluidwering G_A :	30,0	binnenniveau L_{bi} :	26,0	geluidwering $G_{A;K}$	**26,2**	totaal gevelopp. S :	17,87

Maximale geluidbelasting op de gevel					125	250	500	1000	2000	Hz
Spectrum *Ki*	1	dB			-14,0	-10,0	-6,0	-5,0	-7,0	
wegverkeer		**56,0**	**eis GA;k=**	**23,0**	51,0	55,0	59,0	60,0	58,0	

materiaalomschrijving	vlak	S [m^2]	kierterm	C_L	Δ_{Lfs}	isolatiewaarden					R_A	L_{bi}
dubbel glas 4-16-8	l-zijgevel	7,00	50	0		23,0	23,0	32,0	37,0	37,0	**30,2**	**21,0**
spouwmuur 400 kg/m2	l-zijgevel	10,85	50	0		41,0	46,0	52,0	59,0	64,0	**51,1**	**5,5**
Duco Glasmax 15	l-zijgevel	0,0225	50	0		-0,7	1,0	-1,1	4,4	4,8	**2,0**	**24,2**

Geluidwering in gebouwen vlgs NPR 5272						dat :	18-sep-13
Projekt :	Deurningerstraat 23 Enschede						
Ruimte :	woonk/slaapk 3e verd			opmerking			
Projektnr:	13.137	nagalmtijd T:	0,5	Volume [m^3] :	93,0	Oppervlakte [m^2] :	36
Geluidwering G_A :	23,7	binnenniveau L_{bi} :	31,3	geluidwering $G_{A;K}$	**21,9**	totaal gevelopp. S :	20,23

Maximale geluidbelasting op de gevel					125	250	500	1000	2000	Hz
Spectrum *Ki*	1	dB			-14,0	-10,0	-6,0	-5,0	-7,0	
wegverkeer		**55,0**	**eis GA;k=**	**22,0**	51,0	55,0	59,0	60,0	58,0	

materiaalomschrijving	vlak	S [m^2]	kierterm	C_L	Δ_{Lfs}	isolatiewaarden					R_A	L_{bi}
2 Velux dakraam	I-zijgevel	1,60	50	0		22,0	21,0	30,0	37,0	37,0	**28,5**	**16,6**
dakvlak DH6b/DH7a	I-zijgevel	16,00	50	0		24,0	25,0	35,0	41,0	44,0	**32,3**	**22,9**
2 x Velux Ventil+	I-zijgevel	2,63	50	0		18,0	17,0	15,0	16,0	20,0	**16,9**	**30,4**

Bijlage 5 Bedrijveninventarisatie

Bijlage Bedrijven omgeving plangebied

Adres	Naam	Omschrijving activiteit	Cat	Milieuaspect	Indicatieve afstand (in m[1])	Afstand tot plange bied	Invloed op plan-gebied
Deurningerstraat 8	Praktijken van psychothera-peuten en psychologen	Praktijk	1	Geluid	10 m	40 m	Nee
Deurningerstraat 9	Salon Levant	Kappersbedrijf	1	Geluid	10 m	58 m	Nee
Deurningerstraat 10	Wame	Kantoor	1	Geluid	10 m	40 m	Nee
Deurningerstraat 12	Stchting present	Kantoor	1	Geluid	10 m	40 m	Nee
Deurningerstraat 14	Inktwebwinkel	Detailhandel	1	Geluid	10 m	30 m	Nee
Deurningerstraat ongenummerd	Boerenkerkhof	Begraafplaats	1	Geluid	10 m	15 m	Nee
Deurningerstraat 17	TAO	Restaurant	1	Geluid	10 m	30 m	Nee
Deurningerstraat 19-21	Videoland	Videotheek	1	Geluid	10 m	0 m	Ja
Deurningerstraat 27	Slijterij Berendsen	Slijterij	1	Geluid	10 m	0 m	Ja
Deurningerstraat 35	Bosman	Technisch Installatiebedrijf	3.1	Geluid	50 m	25 m	Ja
Deurningerstraat 39	Tiecke en Mulder	Modezaak	1	Geluid	10 m	35 m	Nee
Raiffeisenstraat 40	Tactus verslavings-zorg	Kliniek	1	Geluid	10 m	27 m	Nee
Raiffeisenstraat 44	Mediant	Geestelijke gezondheidszorg	1	Geluid	10 m	11 m	Nee

Nadere beoordeling

Deurningerstraat 35-37 Bosman Technisch installatiebedrijf

Normafstanden
Geluid 50 m
Stof 30 m
Geur en gevaar 10 m

Aangezien er sprake is van een gemengd gebied (wonen/bedrijven/drukke verkeersweg) kan conform de systematiek van de VNG brochure de normafstand voor geluid met één stap worden teruggebracht tot een afstand van 30 m.

Het bedrijf is gevestigd in 2 panden. In het pand Deurningerstraat 35-37 bevindt zich de winkel en een woonhuis. In het pand Raiffeisenstraat 50 bevindt zich de werkplaats.

De milieubelastende activiteiten van het bedrijf vinden plaats in de werkplaats. Deze werkplaats is op 30 m van het plangebied gelegen. Hiermee wordt dus voldaan aan de vorengenoemde normafstanden. Verder kan nog worden opgemerkt dat zich tussen het plangebied en de werkplaats een hoog gebouw bevindt. Dit gebouw zal een dusdanige afschermende werking hebben dat van geluidhinder als gevolg van de werkzaamheden in de werkplaats, geen sprake zal zijn.

Gelet op het vorenstaande kan geconcludeerd worden dat het bedrijf geen knelpunt oplevert voor het plangebied.

Bijlage 6 Ecologisch onderzoek

Hamabest Ecologie
Ecologie ▫ Asbest ▫ Laboratorium

asbest
bodem
ecologie

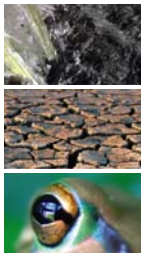

Wiskaja Beleggingen BV
t.a.v. Mevrouw J. Delfsma
P/a Hof Espelo
Weerseloseweg 255
7522 PS Enschede

Datum	16 oktober 2013
Versie	1.2 definitief
Onderwerp	Potentieonderzoek vleermuizen, steenmarter en jaarrond beschermde vogelnesten Deurningerstraat 23, 23a en 25 te Enschede

In verband met de aanstaande amovering van de panden Deurningerstraat 23, 23a en 25 te Enschede is Hamabest gevraagd om middels een deskresearch en een veldbezoek inzichtelijk te maken of de te slopen panden gebruikt kunnen worden door vleermuizen, steenmarters en vogels met een jaarrond beschermd nest om er in te verblijven.

1.1 Methodiek

Alvorens het terrein is bezocht, zijn diverse (digitale) verspreidingsatlassen (onder andere telmee.nl, waarneming.nl en zoogdierenatlas.nl) geraadpleegd. De waarnemingen zijn gedaan tussen 2003 en 2013. Hierdoor is indicatief een beeld verkregen of de te onderzoeken soorten voorkomen in het kilometerhok waarin het plangebied is gelegen. Deze atlasgegevens zijn afkomstig van de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO).
De website van de provincie Overijssel 'Omgevingsvisie Overijssel is geraadpleegd op 19 september 2013.

Het plangebied is overdag op 20 september 2013 bezocht. Een half bewolkte dag met een temperatuur van rond de 20°C. Tijdens het veldonderzoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van de te onderzoeken soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, holen, uitwerpselen, haren, etc.).

1.2 Korte beschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen in de bebouwde kom van Enschede aan de doorgaande weg Deurningerstraat te Enschede. De opstallen bestaan uit een leegstaande woning, een in gebruik zijnde woning en een ijzerwerkplaats. De opstallen zijn enkelsteens en hebben een dak met aftimmering en dakpannen.
De staat van onderhoud is matig, doordat de laatste jaren weinig onderhoud is gepleegd in verband met de ophanden zijnde sloop.

1.3 Ingreep en toekomstige situatie

De aanwezige opstallen zullen worden geamoveerd
Op de locatie zullen onder andere woon-/ werkvilla's en studio's worden gerealiseerd.

Gewenste toekomstige situatie (bron Buro Fons Nyland).

1.4 Resultaten

Hieronder worden de bevindingen van het onderzoek besproken, allereerst de bevindingen van de deskresearch en vervolgens de bevindingen van het veldonderzoek.

1.4.1 Deskresearch

In de databases van de provincie Overijssel is af te lezen dat het plangebied niet in of nabij het Nationaal Natuur Netwerk (voormalige Ecologische Hoofdstructuur) of een Natura2000-gebied is gelegen.

Volgens de geraadpleegde digitale verspreidingsatlassen komt de steenmarter voor binnen het kilometerhok waarin het plangebied is gelegen en komen eveneens de volgende vleermuissoorten voor; gewone en ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, watervleermuis en de gewone grootoorvleermuis. Tevens zijn er waarnemingen van de huismus en gierzwaluw weergegeven.

1.4.2 Veldonderzoek

Tijdens het veldbezoek zijn er geen exemplaren waargenomen van de steenmarter. Tevens zijn er geen sporen (pootafdrukken, latrines, prooiresten, vlekken op plafondplaten en dergelijke) aangetroffen. Een geïnterviewde bewoner heeft aangegeven geen steenmarter te hebben gehoord of gezien.

Tevens zijn tijdens het veldbezoek de te amoveren opstallen onderzocht op sporen die duiden op de aanwezigheid van vleermuizen. Er zijn geen sporen aangetroffen.
Omdat vleermuizen ’s nachts actief zijn en derhalve overdag niet waarneembaar zijn, is er een inschatting gemaakt (op basis van onder andere expert-judgment en ecologische begrippen) of de opstallen geschikt zijn om te dienen als paar- of vaste verblijfplaats voor vleermuizen.

Het ontbreekt de opstallen aan een spouw en gevelbetimmering. De enige geschikte plek waar vleermuizen eventueel kunnen verblijven is onder de dakpannen. Er zijn in beperkte mate openingen aanwezig naar de ruimtes achter de dakpannen.
De zolders zijn eveneens onderzocht op sporen en exemplaren. Dezen zijn niet aangetroffen. Tevens bleek het er erg tochtig te zijn.

Het gebouw met huisnummer 27 heeft helemaal bovenaan de gevel ventilatiesleuven en derhalve een spouw. Deze gevel is in potentie geschikt voor vaste verblijfplaatsen van vleermuizen.

De te verwachten vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest zijn op onderhavige locatie huismus en gierzwaluw.
Ten tijde van het veldbezoek was de broedperiode van de huismus reeds voorbij en was de gierzwaluw weer terug naar zijn overwinteringslocatie.
In potentie zijn de opstallen geschikt voor deze soorten en dan met name de huismus. De gemeente heeft op basis van eigen waarnemingen aangegeven dat de opstallen niet gebruikt worden door de huismus of gierzwaluw.
Algemeen voorkomende soorten, zoals merel en duif, kunnen wel voorkomen binnen het plangebied, en dan met name in de tuin.

1.5 Effectenbeoordeling

Er zijn geen sporen of exemplaren van de steenmarter aangetroffen. Negatieve effecten aangaande deze soort zijn derhalve niet te verwachten.

De constructie van de te slopen opstallen is zodanig dat de gebouwen in potentie zeer beperkt geschikt zijn als verblijfplaats van vleermuizen. Het ontbreken van een spouw of gevelbetimmering maakt het aantal beschikbare verblijfplaatsen beperkt.
Alleen de ruimtes onder de dakpannen zijn in potentie mogelijke verblijfplaatsen. Dezen zijn echter zeer beperkt bereikbaar. Daarbij komt dat het op zolder erg tochtig was. Aangenomen kan worden dat ook eventueel bereikbare ruimtes tussen dakpannen en aftimmering tochtig zijn.
Bovenstaande maakt dat winter- en kraamverblijven niet te verwachten zijn. Ondanks het feit dat de kans op de aanwezigheid van vleermuizen zeer beperkt is, is het niet geheel uit te sluiten dat enkele exemplaren het dak als paar- of zomerverblijf gebruiken.
Officieel dient in dit kader volgend jaar een jaarrond vleermuizenonderzoek naar deze functies uitgevoerd te worden.
Dit is uit diverse oogpunten zeer onwenselijk. Mede gezien het feit dat de kans dat er vleermuizenverblijfplaatsen aanwezig zijn zeer klein is, is er voor gekozen om op voorhand mitigerende maatregelen te nemen, in plaats van het onderzoek te laten uitvoeren.
In overleg met de gemeente is er voor gekozen om een worst-case scenario aan te houden. In zo een geval wordt er vanuit gegaan dat er enkele exemplaren gebruik zullen maken van het dak. De te verwachten soorten op deze locatie zijn de gewone en ruige dwergvleermuis en eventueel de grotere laatvlieger.
De functie van zomer- of paarverblijf van deze soorten kan relatief makkelijk worden opgevangen door speciale vleermuiskasten.
Hieraan zijn wel enkele voorwaarden verbonden. Deze zijn hieronder weergegeven, evenals voorbeelden van geschikte kasten. De folder in de bijlage geeft aanvullende informatie.

<u>Kasten</u>
- Er dienen minimaal 6 speciale kasten voor de gewone en ruige dwergvleermuis in de directe omgeving opgehangen te worden, met als functie zomer-/ paarverblijf.
Geschikte kasten zijn bijvoorbeeld:
Schwegler 1 FF, Schwegler 1FQ of de Vivara Roemenie (http://www.vivara.nl)

- Deze kasten dienen ruim voor de sloop te worden opgehangen, eventueel in overleg met een ecoloog. Een geschikte locatie is bijvoorbeeld de tegenoverliggende begraafplaats.
- De kasten dienen in verschillende richtingen (in bijvoorbeeld een cluster) opgehangen te worden, bij voorkeur op een zonnige plek (tussen het zuidwesten, zuiden).
- De ophanghoogte is minimaal 3,5 meter.
- Verlichting in de nabijheid is onwenselijk.

- Er dienen geen obstakels voor de ingang aanwezig te zijn.

Sloop- en bouwactiviteiten
- De sloopactiviteiten dienen voor de kwetsbare kraamperiode (mei-juli) plaats te vinden.
- Voordat (enkele dagen) er gesloopt wordt, dienen enkele dakpannen zorgvuldig verwijderd te worden, waardoor er nog meer tochtstromen zullen ontstaan.
-De sloop- en bouwwerkzaamheden dienen tussen zonsopgang en zonsondergang te gebeuren, waardoor lichthinder wordt voorkomen.
- Tijdens de sloopwerkzaamheden dient men alert te blijven op de aanwezigheid van vleermuizen. Bij het aantreffen van vleermuizen dienen de werkzaamheden per direct stilgelegd te worden en dient er een vleermuizenexpert ingeschakeld te worden.

Het gebouw met huisnummer 27 heeft helemaal bovenaan de gevel geschikte toegangen naar potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen.
Afgaande van de aangeleverde gegevens van de opdrachtgever (zo blijft de afstand van het nieuwe gebouw en het naastliggende gebouw circa 2.00 meter) en het feit dat volgens de schets het nieuwe gebouw niet hoger zal zijn dan het naastgelegen gebouw, is de verwachting dat eventueel aanwezige vleermuizen ook in de nieuwe situatie gebruik kunnen blijven maken van deze eventuele verblijfplaatsen.

Nieuwe situatie
- Om verstoring door licht te voorkomen (op bijvoorbeeld de potentiële ingangen van het naastgelegen gebouw) kan licht specifiek gericht worden, speciaal armatuur gebruikt worden of het voor vleermuizen minder verstorende amberkleurig licht worden toegepast.
- In de nieuwbouw kunnen eveneens voorzieningen worden genomen voor vleermuizen.

De gemeente heeft aangegeven dat er geen jaarrond beschermde vogelnesten aanwezig zijn binnen het plangebied. Algemeen voorkomende soorten kunnen wel voorkomen, met name in de tuin. Derhalve dienen de sloop- en rooiwerkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels, in onderhavige situatie duurt deze periode ongeveer van half maart tot en met augustus, te gebeuren. Indien dit niet mogelijk is, dienen broedgevallen voorkomen te worden.

1.6 Conclusie

Betreft de soort steenmarter is er geen overtreding van de Flora- en faunawet te verwachten, daar deze soort binnen het plangebied geen vaste verblijfplaats heeft.

Tijdens het veldbezoek is gebleken dat de opstallen slechts in zeer beperkte mate geschikt kunnen zijn als verblijfplaats van vleermuizen, maar dat dit niet geheel is uit te sluiten. Omdat het onder andere plantechnisch niet mogelijk is om in 2014 een jaarrond vleermuizenonderzoek uit te laten voeren, is er voor gekozen om minimaal 6 speciale vleermuiskasten op te hangen op een geschikte locatie. Dit is in overleg met de gemeente besloten. Aan deze mitigerende maatregelen zijn voorwaarden verbonden die nageleefd dienen te worden.
Indien de genoemde voorwaarden worden nageleefd zijn er naar verwachting, zeker gezien de zeer beperkte potentie van de opstallen, geen nadelige gevolgen voor vleermuizen te verwachten. Het is zeer waarschijnlijk dat door het ophangen van de kasten het aantal potentiële verblijfplaatsen in de omgeving zal toenemen.
Wanneer de sloop- en rooiwerkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels plaatsvinden, is er aangaande vogels geen overtreding van de Flora- en faunawet te verwachten.

Het is van belang dat de zorgplicht (Artikel 2 Flora- en faunawet) wordt nageleefd. Dit houdt in dat eventueel aanwezige soorten (vogels) de mogelijkheid krijgen om weg te vluchten en niet onnodig worden gedood of verstoord.

Het is mogelijk dat de gemeente nog aanvullende eisen/ maatregelen stelt.

Met vriendelijke groet,

ing. Jan-Mark de Wever
Projectmanager Hamabest

Bijlage: Folder- Alternatieve verblijfplaats?- Zoogdiervereniging.

Bijlage 7 Hogere Grenswaarde Wet Geluidhinder

Wet geluidhinder

Ontwerp-Beschikking

Besluit van het college van Burgemeester en Wethouders van Enschede, gelet op artikel 83 van de Wet geluidhinder, beschouwende de noodzaak tot vaststelling van hogere waarden voor de ten hoogste toelaatbare geluidsbelasting in het kader van het bestemmingsplan ‘Deurningerstraat 23-25’, betreffende de percelen gelegen aan de Deurningerstraat 23-25 te Enschede en kadastraal bekend gemeente Enschede, sectie C nummer 6799, 5907 en 5961.

Programma Stedelijke Ontwikkeling

WET GELUIDHINDER
Ontwerp-besluit vaststelling hogere grenswaarde als bedoeld in artikel 110a Wet geluidhinder

Kenmerk	**1300352254**
Datum besluit	**30 oktober 2013**

Aanleiding

Op 28 oktober 2013 hebben wij een aanvraag ontvangen van de heer W.H.F. Gerritsen, plv. afdelingshoofd Bestemmingsplannen, gemeente Enschede, om hogere grenswaarden vast te stellen als bedoeld in de Wet geluidhinder, in verband met de in het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' opgenomen bestemming 'Wonen', die voorziet in de bouw van appartementen en de functies kantoor, maatschappelijk en dienstverlening mogelijk maakt op de percelen kadastrale gemeente Enschede, sectie C, nummer 6799, 5907 en 5961.

De aanvraag voldoet aan de eisen zoals vermeld als bedoeld in artikel 5.4 van het Besluit geluidhinder, en is derhalve ontvankelijk.

Bij de aanvraag is een rapportage van een akoestisch onderzoek gevoegd naar de te verwachten geluidsbelasting die de woningen als gevolg van wegverkeerslawaai zullen gaan ondervinden zonder de invloed van extra maatregelen die de geluidsoverdracht beperken.
Het betreft het rapport 'Berekening Geluidbelasting en geluidwerende voorzieningen Appartementen Deurningerstraat 23-25 te Enschede' van Munsterhuis Geluidsadvies B.V. met kenmerk 13.101.

Uit dit onderzoek is gebleken dat de woningen een geluidsbelasting zullen gaan ondervinden die hoger is dan de in het kader van de Wet geluidhinder hoogst toelaatbare geluidsbelasting op de gevel. Deze hogere geluidsbelasting is afkomstig van het wegverkeerslawaai van de Deurningerstraat.

Inhoudelijke overwegingen

Wettelijk kader

Voor wat betreft het verlenen van een hogere grenswaarde zijn de Wet geluidhinder en het hierop gebaseerde Besluit geluidhinder van belang. Bij besluit van 7 april 2009 hebben wij de “Nota geluidbeleid Enschede” vastgesteld (gedeeltelijk herzien op 19 april 2011, gepubliceerd op 18 mei 2011). Deze beleidsregel is op 22 april 2009 gepubliceerd in het Enschedese weekblad “Huis aan Huis” en is daarmee in werking getreden. In deze beleidsregel geven wij een nadere invulling aan het wettelijk kader.

Omschrijving van toepassing zijnde artikelen uit de Wet geluidhinder

Ingevolge artikel 76 van de Wet geluidhinder worden bij de vaststelling of herziening van een bestemmingsplan dat geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op gronden, behorende tot een zone van een weg als bedoeld in artikel 74 van de Wet geluidhinder, ter zake van de geluidsbelasting vanwege die weg, van de gevel van woningen de waarden in acht genomen die ingevolge artikel 82 van de Wet geluidhinder als de ten hoogste toelaatbare worden aangemerkt. De geplande appartementen zijn gelegen in de invloedssfeer van de Deurningerstraat.

Ingevolge artikel 83, tweede lid, van de Wet geluidhinder kan met betrekking tot in binnenstedelijk gebied nog te bouwen woningen die nog niet zijn geprojecteerd, voor de verwachte geluidsbelasting vanwege een aanwezige weg een hogere waarde dan de ten hoogste toelaatbare geluidsbelasting van de in artikel 82 van die wet aangegeven waarde (is 48 dB) worden vastgesteld, met dien verstande dat deze waarde 63 dB niet te boven mag gaan.
De gevraagde hogere waarde (is 60 dB) gaat de wettelijk vastgelegde maximale waarde van 63 dB niet te boven.

Inhoudelijke toetsing

Uit de hiervoor genoemde rapportage van het akoestisch onderzoek blijkt dat maatregelen ter beperking van de geluidsbelasting van het project onvoldoende doeltreffend zijn of stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerskundige of landschappelijke of financiële bezwaren hebben.
De vast te stellen hogere waarde is het gevolg van toetsing aan de Wet geluidhinder en een akoestische afweging op basis van ons beleid.

Bevoegdheid

In artikel 110a, lid 1 van de Wet geluidhinder is aangegeven dat Burgemeester en Wethouders bevoegd zijn tot het vaststellen van een hogere waarde voor de ten hoogste toelaatbare geluidsbelasting op de gevel van woningen en andere geluidsgevoelige gebouwen.

Rapporten

Bij dit besluit behoren de volgende bijlagen:

- Aanvraagformulier hogere grenswaarden opgesteld door de gemeente Enschede;
- Inlegvel W – Wegverkeerslawaai – Deurningerstraat;
- Beoordeling aanvraag hogere grenswaarde t.b.v. de realisatie van appartementen en studentenwoningen langs de Deurningerstraat te Enschede, d.d. 9 oktober 2013;
- Rapport 'Berekening Geluidbelasting en geluidwerende voorzieningen Appartementen Deurningerstraat 23-25 te Enschede' van Munsterhuis Geluidsadvies d.d. 29 september 2013;

Procedure

Op de voorbereiding van een besluit tot vaststelling van een hogere toelaatbare geluidsbelasting is de in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht geregelde procedure van toepassing. Het ontwerpbesluit met de bijbehorende stukken ligt ingevolge artikel 110c, lid 1 van de Wet geluidhinder zes weken ter inzage van …….. tot en met …….. Tijdens deze periode kunnen zienswijzen naar voren worden gebracht.

Conclusie

Aangezien de realisatie van het plan gewenst is en het verzoek voldoet aan het gestelde in de Wet geluidhinder alsmede het daarop gebaseerde Besluit geluidhinder en de door ons d.d. 7 april 2009 vastgestelde beleidsregel 'Nota geluidbeleid Enschede' (gedeeltelijk herzien d.d. 19 april 2011), zijn wij voornemens de hogere waarde te verlenen.

Besluit

In aanmerking genomen hetgeen wij in het vorenstaande hebben overwogen, gelet op het bij en krachtens de Wet geluidhinder bepaalde, zijn wij voornemens op grond van artikel 83 van de Wet geluidhinder de hogere waarde voor de ten hoogste toelaatbare geluidsbelasting, te verlenen ten behoeve van de in het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' voorziene bestemming 'Wonen' voor de gronden gelegen aan de Deurningerstraat 23-25, kadastraal bekend gemeente Enschede, sectie C, nummers 6799, 5907 en 5961, op 60 dB vast te stellen.

Ondertekening en verzending

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
namens dezen,

F.H. Mobach
Directeur Programma Stedelijke Ontwikkeling

Bijlage 8 Nota samenvatting en beantwoording zienswijzen

Bestemmingsplan “Deurningerstraat 23-25”

Nota samenvatting en beantwoording zienswijzen

Gemeente Enschede
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Afdeling Bestemmingsplannen
April 2014

OVERZICHT ZIENSWIJZEN MET BETREKKING TOT HET ONTWERP-BESTEMMINGSPLAN "DEURNINGERSTRAAT 23-25".

Bestemmingsplan:	Deurningerstraat 23-25
Locatie:	De locatie is gelegen in het stadsdeel Centrum en wordt begrensd door de Deurningerstraat 27 in het noorden, de Deurningerstraat in het oosten, de Deurningerstraat 21 en een parkeerplaats in het zuiden en de Raiffeisenstraat 44 en de Deurningerstraat 29 in het westen.
Dossiernummer:	BP000071

Het ontwerp-bestemmingsplan "Deurningerstraat 23-25" heeft van 13 februari 2014 tot en met 26 maart 2014 gedurende zes weken ter inzage gelegen. De ter visie legging van dit bestemmingsplan is van te voren aangekondigd in het plaatselijke Huis-aan-Huis blad en de Staatscourant.

OVERZICHT INHOUDELIJKE PUNTEN UIT ZIENSWIJZEN

Appellant 1

1. **Appellant is van mening dat de nieuwe woonbestemming voor het pand een goede ontwikkeling is, maar dat in het plan geen mogelijkheden moeten worden vastgelegd voor onzelfstandige bewoning.**

Gemeentelijk commentaar:

Het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' heeft als bestemming 'Wonen'. Dit is op de plankaart behorend bij het bestemmingsplan weergegeven. Zoals in artikel 3.1 sub a onder 2 is aangegeven zijn de voor 'Wonen' aangewezen gronden bestemd voor onder andere woningen (met een maximum van 18). Er wordt in de planregels en op de plankaart geen onderscheidt gemaakt tussen zelfstandige en onzelfstandige bewoning. Wel is het zo dat in de toelichting behorend bij het bestemmingsplan is aangegeven dat de woonbestemming zou kunnen worden ingevuld als onzelfstandig. Hiertoe is echter een omzettingsvergunning noodzakelijk. Na onherroepelijk worden van het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' kan de eigenaar van het pand een omzettingsvergunning bij de gemeente aanvragen. Dit is het moment voor appellant om te ageren tegen de eventuele mogelijkheid van onzelfstandige bewoning.

Appellant 2

1. **Appellant stelt dat het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' een ontwikkeling mogelijk maakt die overlast veroorzaakt voor de bewoners van het pand aan de Deurningerstraat 29. Deze overlast komt volgens appellant tot uiting door een ontneming van privacy en zonlicht op het dakterras en de beoogde ontwikkeling ontneemt zonlicht in kamers.**

Gemeentelijk commentaar:

In de toelichting van het ontwerp-bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' heeft de gemeente onderbouwd waarom zij vindt dat de beoogde ontwikkeling aan de Deurningerstraat 23-25 een gewenste ontwikkeling is. De gemeente is voorzichtig met het toestaan van nieuwbouw voor de realisatie van (onder andere) appartementen. In dit geval wordt een toevoeging van de appartementen echter acceptabel geacht. Reden hiervoor is onder andere dat het plan een locatie betreft binnen de singels en is gelegen aan een invalsweg naar de binnenstad. Binnen dit gebied ziet de gemeente de mogelijkheid voor toevoeging van appartementen als het tevens een verbetering voor de omgeving betekent. Het voorliggende bouwplan in 4 bouwlagen draagt stedenbouwkundig bij aan de wandvorming en sluit aan bij de naastgelegen bebouwing, in tegenstelling tot het huidige pand. Hier komt bij dat in het huidige pand een milieuhinderlijk bedrijf is gevestigd wat in het nieuwe plan wordt opgelost.

De eigenaar van het pand gelegen aan de Deurningerstraat 29 heeft – na onherroepelijk worden van het bestemmingsplan – de mogelijkheid om een verzoek tot planschade op grond van artikel 6.1 Wro bij de gemeente in te dienen. Een onafhankelijke commissie zal vervolgens beoordelen of er inderdaad sprake is van ontneming van privacy en zonlicht (cq. planschade).

Bijlage 9 Vaststellingsbesluit

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- B

Onderwerp	Vaststellen bestemmingsplan ‘Deurningerstraat 23-25’		
Portefeuillehouder	Marijke van Hees agendaletter (B))		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400001009

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. Het vaststellen van het bestemmingsplan ‘Deurningerstraat 23-25’ overeenkomstig de bij dit plan behorende verbeelding, regels, toelichting en ondergrond conform NL.IMRO.0153.BP00071-0003;
2. Het niet vaststellen van een exploitatieplan als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening ten behoeve van het onder 1 genoemde bestemmingsplan;
3. Het vaststellen van de nota ‘Samenvatting en beantwoording zienswijzen’ en degenen die een zienswijze omtrent dit plan aan de raad kenbaar hebben gemaakt hiervan in kennis te stellen en mede te delen dat de ingediende zienswijzen geen aanleiding geven tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Inleiding

Op grond van artikel 3.1, lid 1 van de Wet ruimtelijke ordening stelt de gemeenteraad voor het gehele grondgebied van de gemeente een of meer bestemmingen vast, waarbij ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening de bestemming van de in het plan begrepen grond wordt aangewezen en met het oog op die bestemming regels worden gegeven. Deze regels betreffen in elk geval regels omtrent het gebruik van de grond en van de zich daar bevindende bouwwerken.

Beoogd resultaat

Door middel van het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' wordt de bestemming van het plangebied gewijzigd in de bestemming 'Wonen'. Het plangebied heeft in het vigerende bestemmingsplan de bestemming 'Bedrijven tot milieucategorie 2' met als specifieke bestemming 'Gemengde voorzieningen'; constructiewerkplaats tot en met milieucategorie 3.2 en de maximale bouwhoogte is in het vigerende bestemmingsplan bepaald op 5 meter met maximaal 1 bouwlaag. Het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' maakt in totaal 18 appartementen op de eerste, tweede en derde verdieping van het pand mogelijk. Voor drie van deze appartementen geldt dat zij mogelijk worden verhuurd aan studenten (4 of 5 kamers per appartement).

Voor de gehele begane grond zijn - met uitzondering van een gedeelte aan de linkerkant van het bouwvlak waar een onderdoorgang is beoogd - de functieaanduidingen 'Maatschappelijk' en ‘Dienstverlening’ toegevoegd. Tevens wordt op de begane grond aan de straatzijde langs de Deurningerstraat de functie 'Kantoor' mogelijk gemaakt.

De maximale bouwhoogte is gesteld op 14 meter.

Argumenten

Het plan betreft een locatie binnen de singels en is gelegen aan een invalsweg naar de binnenstad. Binnen dit gebied zien we mogelijkheden voor toevoeging aan de woningvoorraad omdat het tevens een verbetering voor de omgeving betekent. Het voorliggende bouwplan in 4 bouwlagen draagt stedenbouwkundig bij aan de wandvorming en sluit aan bij de naastgelegen bebouwing in tegenstelling tot het huidige pand, dat één laag en een kap heeft. Het gaat om een beperkt aantal appartementen en hierbij komt dat in het huidige pand een milieuhinderlijk bedrijf is gevestigd wat in het nieuwe bouwplan wordt opgelost. Het betreft bovendien een kleinschalige toevoeging van de studentenkamers in het voorkeursgebied voor studenten.

Gedurende de tervisielegging zijn er twee zienswijzen ingediend tegen het ontwerp-bestemmingsplan. Deze zienswijzen hebben geen aanleiding gegeven het bestemmingsplan te wijzigen. Voor de volledigheid wordt verwezen naar de ‘Nota samenvatting en beantwoording zienswijzen’.

Kanttekeningen

- De locatie aan de Deurningerstraat 23-25 is niet expliciet genoemd in de Stedelijke Koers. Dit komt doordat de Stedelijke Koers betrekking heeft op koopwoningen, terwijl het bij dit project gaat om 15 kleinere huurappartementen voor één- of twee persoonshuishoudens en 3 huurappartementen waarin 4 of 5 kamers per appartement verhuurd worden aan studenten. Het betreft onder andere een kleinschalige toevoeging van studentenkamers in het voorkeursgebied voor studenten.
- Met betrekking tot de Woonvisie kan worden opgemerkt dat de gemeente voorzichtig is met het toestaan van nieuwbouw voor studenten of kleine huishoudens. De locatie is gelegen binnen de singels, aan een invalsweg naar de binnenstad. Binnen dit gebied worden nog wel mogelijkheden voor toevoeging gezien als het tevens een verbetering voor de omgeving betekent. Het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' en het voorliggende bouwplan draagt stedenbouwkundig bij aan de wandvorming en sluit aan bij de naastgelegen bebouwing, in tegenstelling tot het huidige pand, dat één laag en een kap heeft. Hierbij komt dat in het huidige pand een milieuhinderlijk bedrijf is gevestigd, wat in het nieuwe plan wordt opgelost.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
Binnen het plangebied is momenteel een (milieuonvriendelijk) metaalbedrijf gevestigd. Door middel van het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' wordt voor de planlocatie de bouw van meer milieuvriendelijke maatschappelijke voorzieningen, dienstverlening, kantoren en combinaties daarvan en wonen mogelijk gemaakt. De nieuwbouw voldoet aan de nieuwste vereisten van duurzaamheid.

Kosten, opbrengsten, dekking
De gemeente heeft met de ontwikkelaar een exploitatieovereenkomst gesloten d.d. 17 december 2013.Ontwikkelaar zal de bij dit plan behorende kosten voldoen en planschade kan middels de overeenkomst op ontwikkelaar worden verhaald.

Communicatie
Openbaar: ja, vanaf 8 februari 2014

Communicatie met betrokkenen:

Voorafgaand aan de bestemmingsplanprocedure is het ontwerp van het bestemmingsplan voor advies voorgelegd aan de wijkraad Lasonder - Zeggelt. De wijkraad heeft op 20 januari 2014 aangegeven in te kunnen stemmen met het bestemmingsplan.

Persbericht, ja of nee:
Nee.

Vervolg

Het vaststellen van een bestemmingsplan of een herziening daarvan is een exclusieve bevoegdheid van de gemeenteraad. Voor belanghebbenden bestaat de mogelijkheid tegen het vaststellingsbesluit beroep in te stellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Op het besluit is afdeling 2 van hoofdstuk 1 van de Crisis- en herstelwet van rechtswege van toepassing. Dit betekent dat belanghebbenden in het beroepschrift moeten aangeven welke beroepsgronden worden aangevoerd. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden worden ingediend. Ook wordt de procedure versneld, aangezien binnen zes maanden na afloop van de beroepstermijn uitspraak dient te worden gedaan door de Raad van State.

Bijlagen

1. Bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25';
2. Plankaart behorend bij bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25';
3. Nota samenvatting en beantwoording zienswijzen.

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

Gemeente Enschede

De Secretaris, **de Burgemeester,**

M.J.M. Meijs P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

1. Het vaststellen van het bestemmingsplan ‘Deurningerstraat 23-25’ overeenkomstig de bij dit plan behorende verbeelding, regels, toelichting en ondergrond conform NL.IMRO.0153.BP00071-0003;
2. Het niet vaststellen van een exploitatieplan als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening ten behoeve van het onder 1 genoemde bestemmingsplan;
3. Het vaststellen van de nota ‘Samenvatting en beantwoording zienswijzen’ en degenen die een zienswijze omtrent dit plan aan de raad kenbaar hebben gemaakt hiervan in kennis te stellen en mede te delen dat de ingediende zienswijzen geen aanleiding geven tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier, **de Voorzitter**

R.M. Jongedijk P.E.J. den Oudsten

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© April 2014, gemeente Enschede

enschede.nl

Gemeente Enschede

Regels

Bestemmingsplan

Deurningerstraat 23-25

Status: Vastgesteld

enschede.nl

Deurningerstraat 23-25

Inhoudsopgave

Regels **3**

Hoofdstuk 1 Inleidende regels **4**
Artikel 1 Begrippen 4
Artikel 2 Wijze van meten 9

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels **10**
Artikel 3 Wonen 10

Hoofdstuk 3 Algemene regels **14**
Artikel 4 Anti-dubbeltelregel 14
Artikel 5 Algemene bouwregels 15
Artikel 6 Algemene gebruiksregels 16
Artikel 7 Algemene afwijkingsregels 17
Artikel 8 Algemene wijzigingsregels 18
Artikel 9 Algemene procedureregels 19
Artikel 10 Overige regels 20

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels **21**
Artikel 11 Overgangsrecht 21
Artikel 12 Slotregel 22

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

het bestemmingsplan Deurningerstraat 23-25 met identificatienummer NL.IMRO.0153.BP00071-0003 van de gemeente Enschede.

1.2 bestemmingsplan:

De geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen.

1.3 aanduiding:

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden.

1.4 aanduidingsgrens:

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

1.5 achtererfgebied:

erf aan de achterkant en de niet naar openbaar toegankelijk gebied gekeerde zijkant, op meer dan 1 m van de voorkant, van het hoofdgebouw.

1.6 ander geluidsgevoelig gebouw:

een bij algemene maatregel van bestuur als zodanig aangewezen gebouw, niet zijnde een woning, dat vanwege de bestemming daarvan bijzondere bescherming tegen geluid behoeft:

a. een onderwijsgebouw;
b. een ziekenhuis;
c. een verpleeghuis;
d. een verzorgingstehuis;
e. een psychiatrische inrichting;
f. een kinderdagverblijf

met uitzondering van de delen van het gebouw die een andere bestemming hebben dan verblijfsruimten.

1.7 bebouwing:

één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

1.8 bebouwingspercentage:

een op de verbeelding van het plan of in de regels aangegeven percentage, dat de grootte aangeeft van het deel van een bouwperceel, dat ten minste moet of ten hoogste mag worden bebouwd.

1.9 bedrijf:

een onderneming gericht op het produceren, vervaardigen, bewerken, herstellen, installeren of inzamelen van goederen, alsmede verhuur, opslag en distributie van goederen.

1.10 beroep of bedrijf aan huis:

een beroep of bedrijf, dat in of bij een woning wordt uitgeoefend, waarvan de ruimtelijke uitwerking of uitstraling met de woonfunctie verenigbaar is en waarbij de woning in overwegende mate de woonfunctie behoudt en degene die het beroep of het bedrijf uitoefent ook bewoner van de woning is.

1.11 bestemmingsgrens:

de grens van een bestemmingsvlak.

1.12 bestemmingsvlak:

een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming.

1.13 bijbehorend bouwwerk:

uitbreiding van een hoofdgebouw dan wel functioneel met een zich op hetzelfde perceel bevindend hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aangebouwd en een bouwwerk met een dak.

1.14 bouwen:

Het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk.

1.15 bouwgrens:

de grens van een bouwvlak.

1.16 bouwlaag:

het doorlopende gedeelte van een gebouw dat door op gelijke of vrijwel gelijke hoogte liggende vloeren of balklagen wordt begrensd, zulks met inbegrip van de begane grond en met uitsluiting van onderbouw of kelder en zolder.

1.17 bouwvlak:

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten.

1.18 bouwwerk:

Een bouwkundige constructie van enige omvang die direct en duurzaam met de aarde is verbonden.

1.19 dak:

iedere bovenbeëindiging van een gebouw.

1.20 detailhandel:

het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder de uitstalling ten verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan personen, die deze goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit, met uitzondering van afhaalzaken.

1.21 dienstverlening:

het bedrijfsmatig verlenen van diensten, waarbij het publiek rechtstreeks (al dan niet via een balie) te woord wordt gestaan en geholpen, zoals een uitzendbureau, reisbureau, kapsalon, wasserette, schoonheidsinstituut, pedicure, belwinkel en internetcafé, met uitzondering van seksinrichtingen.

1.22 gebouw:

elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

1.23 hogere grenswaarde:

een bij een bestemmingsplan in acht te nemen maximale waarde voor de geluidsbelasting van woningen, andere en geluidsgevoelige terreinen, die hoger is dan de voorkeurgrenswaarde en die in een concreet geval kan worden vastgesteld op grond van de Wet geluidhinder en/of het Besluit geluidhinder.

1.24 hoofdgebouw:

een of meer panden, of een gedeelte daarvan, dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de geldende of toekomstige bestemming van een perceel en, indien meer panden of bouwwerken op het perceel aanwezig zijn, gelet op die bestemming het belangrijkst is.

1.25 kantoor:

een gebouw of een gedeelte daarvan, dat door zijn indeling en inrichting bedoeld is om uitsluitend of in hoofdzaak te worden gebruikt voor de uitoefening van administratieve werkzaamheden en werkzaamheden, die verband houden met het doen functioneren van (semi-) overheidsinstellingen, het bank- en verzekeringswezen en naar de aard daarmee gelijk te stellen overige zakelijke dienstverlening.

1.26 kantooreenheid:

een zelfstandige ruimte voor kantoren, inclusief eigen toegang (eventueel in een gezamenlijke hal), eigen sanitaire voorzieningen, meters voor gas, elektra en water.

1.27 kelder:

het beneden peil gelegen gedeelte van een gebouw.

1.28 maatschappelijke voorzieningen:

educatieve, sociaal-medische, sociaal-culturele, levensbeschouwelijke voorzieningen en voorzieningen ten behoeve van openbare dienstverlening alsmede naar de aard daarmee gelijk te stellen voorzieningen, zoals de in bijlage 1 van deze regels onder de hoofdgroep 'Maatschappelijk' genoemde voorzieningen.

1.29 omgevingsvergunning:

omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

1.30 onderbouw:

een gedeelte van een gebouw dat wordt afgedekt door een vloer, waarvan de bovenkant minder dan 1,5 meter boven peil is gelegen.

1.31 overig bouwwerk:

Een bouwkundige constructie van enige omvang, geen pand zijnde, die direct en duurzaam met de aarde is verbonden.

1.32 pand:

De kleinste bij de totstandkoming functioneel en bouwkundig-constructief zelfstandige eenheid die direct en duurzaam met de aarde is verbonden en betreedbaar en afsluitbaar is.

1.33 perceelsgrens:

de grens van een (bouw)perceel.

1.34 praktijkruimte:

een gebouw of een gedeelte daarvan, dat dient voor het beroepsmatig verlenen van diensten op administratief, architectonisch, kunstzinnig, juridisch, medisch, paramedisch, therapeutisch of een daarmee naar aard gelijk te stellen gebied.

1.35 prostitutie:

het zich beschikbaar stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met een ander tegen vergoeding.

1.36 slopen:

geheel of gedeeltelijk afbreken.

1.37 straatmeubilair:

de op of bij de weg behorende bouwwerken, zoals verkeersgeleiders, verkeersborden, brandkranen, lichtmasten, parkeermeters, stadsplattegronden, zitbanken, bloem- en plantenbakken, papier-, glas- en andere inzamelbakken, kunstobjecten, gedenktekens, draagconstructies voor reclame alsmede telefooncellen, toiletgebouwtjes, abri's en andere, hiermee gelijk te stellen bouwwerken.

1.38 voorerfgebied:

erf dat geen onderdeel is van het achtererfgebied.

1.39 voorgevelrooilijn:

de evenwijdig aan de as van de weg gelegen lijn, die zoveel mogelijk aansluit bij de ligging van - een deel van de - voorgevels van de bestaande.

1.40 voorkeursgrenswaarde:

de bij een bestemmingsplan in acht te nemen maximale waarde voor de geluidsbelasting van woningen, andere en geluidsgevoelige terreinen, zoals deze rechtstreeks kan worden afgeleid uit de Wet geluidhinder en/of het Besluit geluidhinder.

1.41 woning:

een gebouw of een deel van een woongebouw, dat door zijn indeling en inrichting uitsluitend bedoeld is voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden.

1.42 woongebouw:

een gebouw , dat meerdere naast elkaar en/of geheel of gedeeltelijk boven elkaar gelegen woningen omvat en dat qua uiterlijke verschijningsvorm als een eenheid beschouwd kan worden.

1.43 zakelijke dienstverlening:

het bedrijfsmatig verlenen van administratieve diensten aan of ten behoeve van bedrijven en/of personen, zoals administratie-, advocaten-, advies- en ingenieursbureaus met een beperkt publieksgerichte functie.

1.44 zelfstandig kantoor:

een gebouw of een gedeelte daarvan, dat dient voor het bedrijfsmatig verlenen van diensten, waarbij het publiek niet of slechts in ondergeschikte mate rechtstreeks te woord wordt gestaan en geholpen, waaronder congres- en vergaderaccommodatie, en de werkzaamheden niet ten dienste staan van en verbonden zijn aan de uitoefening van bedrijfsactiviteiten, maar een afzonderlijke eenheid vormen.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 de dakhelling:

langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak.

2.2 de goothoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel.

2.3 de inhoud van een bouwwerk:

tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

2.4 de bouwhoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een overig bouwwerk met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

2.5 de afstand tot de perceelsgrens:

de kortste afstand van enig punt van een gebouw tot de perceelsscheiding van het bouwperceel.

2.6 ondergeschikte bouwdelen:

bij de toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwdelen, zoals plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, schoorstenen, gevel- en kroonlijsten, luifels, erkers, balkons en overstekende daken buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding van bouw-, c.q. bestemmingsgrenzen niet meer dan 1 meter bedraagt.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Wonen

3.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor “Wonen” aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. het wonen, al dan niet in combinatie met een beroep of bedrijf aan huis;
   2. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, erven, tuinen en voorzieningen, zoals woningen (met een maximum van 18 woningen), bergingen, trappenhuizen, in- en uitritten, parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en nutsvoorzieningen;
   3. het wonen op de begane grond van het hoofdgebouw is niet toegestaan.
b. Ter plaatse van de aanduiding “dienstverlening” is dienstverlening op de begane grond toegestaan;
c. Ter plaatse van de aanduiding “maatschappelijk” is een maatschappelijke voorziening op de begane grond toegestaan, die is genoemd in categorie 1 uit de hoofdgroep Maatschappelijk van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1), met uitzondering van andere geluidsgevoelige gebouwen.
d. Ter plaatse van de aanduiding "kantoren" zijn kantoren op de begane grond toegestaan.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Algemeen

a. Op de voor “Wonen” aangewezen gronden mogen uitsluitend gebouwen en bouwwerken in overeenstemming met het bepaalde in lid 3.1 en nutsvoorzieningen worden gebouwd;

3.2.2 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden in aanvulling op het bepaalde in lid 3.2.1 de volgende bepalingen:

a. hoofdgebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
b. ter plaatse van de aanduiding “maximum bouwhoogte (m)” mag de bouwhoogte niet worden overschreden;

3.2.3 Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden in aanvulling op het bepaalde in lid 3.2.1 de volgende bepalingen:

a. bijbehorende bouwwerken mogen zowel binnen als buiten het bouwvlak worden gebouwd;
b. voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken in het voorerfgebied gelden de volgende voorwaarden:
   1. de voorgevelrooilijn mag met ten hoogste 3 meter worden overschreden;
   2. minimaal 50% van de oppervlakte van het bijbehorende bouwwerk dient achter de voorgevelrooilijn te worden geplaatst;
   3. het bijbehorende bouwwerk dient minimaal 2 meter van het openbaar toegankelijk gebied te worden geplaatst;
   4. de bouwhoogte mag maximaal 3 meter bedragen.
c. voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken in het achtererfgebied gelden de volgende voorwaarden:
   1. de bouwhoogte van vrijstaande bijbehorende bouwwerken mag maximaal 4,5 meter bedragen;
   2. de bouwhoogte van aangebouwde bijbehorende bouwwerken, niet zijnde een uitbreiding van het hoofdgebouw, mag binnen het bouwvlak maximaal gelijk zijn aan de goothoogte van het hoofdgebouw;
   3. de bouwhoogte van aangebouwde bijbehorende bouwwerken mag buiten het bouwvlak maximaal 4,5 meter bedragen;
   4. de gezamenlijke oppervlakte aan bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak mag per bouwperceel maximaal 50 m2 bedragen.

3.2.4 Overige bouwwerken

Voor het bouwen van niet eerder genoemde overige bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en perceelafscheidingen, voor zover gelegen in het voorerfgebied, mag maximaal 1 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van erf- en perceelafscheidingen, voor zover gelegen in het achtererfgebied, mag maximaal 2 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van vlaggenmasten mag maximaal 6 meter bedragen;
d. andere overige bouwwerken mogen uitsluitend in het achtererfgebied worden gebouwd, waarbij de maximale bouwhoogte 5 meter mag bedragen.

3.2.5 Nutsvoorzieningen

Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte van een bouwwerk mag maximaal 3 meter bedragen.
c. de maximum bouwhoogte van een bouwwerk bedraagt 5 meter.

3.2.6 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 3.2.1, 3.2.2, 3.2.3, 3.2.4, en/of 3.2.5 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

3.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 3.2.1, voor de bouw van gebouwen ten behoeve van de vestiging van een maatschappelijke voorziening dan wel wijziging of aanpassing van een bestaande maatschappelijke voorziening die niet is genoemd dan wel is genoemd in categorie 2 uit de hoofdgroep Maatschappelijk van bijlage 1 van deze regels, mits die maatschappelijke voorziening, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 3.1 onder c, op die locatie toegestane maatschappelijke voorzieningen;
b. lid 3.2.4, onder a, voor een bouwhoogte van erf- en perceelafscheidingen in het voorerfgebied tot maximaal 2 meter
c. lid 3.2.4, onder b, voor een bouwhoogte van erf- en perceelafscheidingen in het achtererfgebied tot maximaal 3 meter;

De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

3.4 Specifieke gebruiksregels

a. De uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis in samenhang met wonen is uitsluitend toegestaan, indien:
    1. het vloeroppervlak ten behoeve van de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis niet groter is dan 30 m²;
    2. bedrijfsmatige activiteiten beperkt zijn tot bedrijven die zijn genoemd in categorie 1 uit de hoofdgroep Bedrijven of Dienstverlening van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1);
    3. geen sprake is van verkeersaantrekkende activiteiten, die kunnen leiden tot een nadelige beïnvloeding van de normale afwikkeling van het verkeer dan wel tot een onevenredige parkeerdruk op de openbare ruimte;
    4. geen sprake is van detailhandel en/of horeca;
    5. geen onevenredige aantasting plaats vindt van het woon- en leefklimaat en de

gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

b. Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:
   1. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting.
   2. het gebruik van vrijstaande bijbehorende bouwwerken of complexen garageboxen voor bewoning.

3.5 Afwijken van de gebruiksregels

1. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 3.1, onder c, ten behoeve van de vestiging van een maatschappelijke voorziening dan wel wijziging of aanpassing van een bestaande maatschappelijke voorziening in een maatschappelijke voorziening die niet is genoemd dan wel is genoemd in categorie 2 uit de hoofdgroep Maatschappelijk van bijlage 1 van deze regels, mits die maatschappelijke voorziening, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 3.1, onder c, op die locatie toegestane maatschappelijke voorzieningen;

b. lid 3.4, onder a, ten behoeve van de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis tot een maximum vloeroppervlak van 49% van het totale vloeroppervlak van de woning met bijbehorende bouwwerken;

c. lid 3.4, onder a, ten behoeve van de uitoefening van een bedrijf aan huis, dat niet is genoemd in de hoofdgroep Bedrijven of Dienstverlening van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1) danwel is genoemd in categorie 2 uit de hoofdgroep Bedrijven van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1), mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met een bedrijf dat is genoemd in categorie 1.

2. De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden

3.6 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door:

1. het verwijderen van de aanduiding “dienstverlening”, "kantoor" of "maatschappelijk"

a. indien de betreffende activiteit ter plaatse gedurende tenminste een half jaar is beëindigd en er geen redenen zijn om aan te nemen dat de activiteit op korte termijn wordt voortgezet;

b. indien met de eigenaar overeenstemming is bereikt over het op korte termijn beëindigen van de betreffende activiteit.

2. Het veranderen van de vorm van een bestaand bouwvlak, indien dit ruimtelijk aanvaardbaar is, met dien verstande dat:
   1. voldaan wordt aan het bepaalde in artikel 3.2.1;
   2. de woningen gebouwd moeten worden in de voorgevelrooilijn;
   3. in voldoende parkeergelegenheid wordt voorzien;
   4. omliggende bedrijven en voorzieningen niet onevenredig in hun bedrijfsvoering worden geschaad en ter plaatse een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gewaarborgd;
   5. voor het overige het bepaalde in artikel 3 ten aanzien van de bestemming “Wonen” van overeenkomstige toepassing is.

c. Een wijzigingsplan kan niet eerder worden vastgesteld dan nadat:
   1. is aangetoond dat de kwaliteit van de bodem geschikt is voor de woonfunctie en dat noodzakelijke bodemsaneringen technisch en financieel kunnen worden uitgevoerd;
   2. in overleg met het bevoegd gezag door middel van een archeologisch vooronderzoek inzicht wordt gegeven over de aanwezigheid van archeologische waarden;
   3. is aangetoond dat een duurzame waterhuishouding gewaarborgd kan worden;
   4. is aangetoond dat de nieuwe ruimtelijke ontwikkeling niet leidt tot een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde voor de luchtkwaliteit, of per saldo niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit of deze slechts in niet in betekenende mate bijdraagt aan de luchtverontreiniging;
   5. is onderzocht of realisatie van het plan leidt tot verstoring en/of vernietiging/ doding van door de Flora- en faunawet beschermde planten- en diersoorten en, indien dit het geval is, of er ten behoeve van dit

plan voor deze handeling een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet kan worden verleend;
6. is aangetoond dat het plan financieel uitvoerbaar is.

Burgemeester en wethouders kunnen uitsluitend toepassing geven aan de in dit lid genoemde wijzigingsbevoegdheden, indien hierdoor geen onevenredige aantasting plaats vindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 4 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 5 Algemene bouwregels

5.1 Onderkelderen van gebouwen

Daar waar ingevolge het bepaalde in deze planregels het bouwen of verbouwen van gebouwen is toegestaan – is het tevens mogelijk deze gebouwen te onderkelderen, met dien verstande dat:

1. de bovenkant van de vloer van de kelder maximaal 3 meter onder het peil mag zijn gelegen;
2. onderkelderen slechts is toegestaan tussen de boven het peil gelegen buitenwerkse gevelvlakken van het gebouw.

5.2 Afwijken van de bouwregels

1. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 5.1:

a. voor het onderkelderen van gebouwen met kelders waarvan de bovenkant van de vloer tot maximaal 5 meter onder het peil is gelegen;
b. voor het onderkelderen van gebouwen met kelders in het achtererfgebied tot maximaal 3 meter vanuit de boven het peil gelegen buitenwerkse gevelvlakken van het gebouw

2. De onder 1 genoemde omgevingsvergunning wordt uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat:

a. geen sprake is van een permanente verlaging van de grondwaterstand;
b. geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het woon- en leefklimaat, het straat- en bebouwingsbeeld, de sociale veiligheid en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 6 Algemene gebruiksregels

6.1 Algemeen gebruiksverbod

Het is verboden de gronden en bouwwerken te gebruiken, te laten gebruiken of in gebruik te geven op een wijze of tot een doel, strijdig met de in het plan aan de grond gegeven bestemmingen, tenzij voor dit afwijkende gebruik op grond van de regels in dit plan een omgevingsvergunning is verleend.

Overtreding van dit verbod is een strafbaar feit als bedoeld in artikel 1a onder 2° van de Wet op de economische delicten.

Artikel 7 Algemene afwijkingsregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van de regels van dit plan:

a. voor het afwijken van de in het plan voorgeschreven maten, afmetingen en percentages met ten hoogste 10%;
b. voor het in geringe mate aanpassen van het beloop of het profiel van wegen of de aansluiting van wegen onderling, indien de verkeersveiligheid en/of verkeersintensiteit daartoe aanleiding geeft;
c. voor de bouw van antenne-installaties ten behoeve van mobiele telecommunicatie en overige antennes, zend- en sirenemasten tot een bouwhoogte van maximaal 15 meter;
d. voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot een bouwhoogte van maximaal 10 meter, met uitzondering van erf- en perceelsafscheidingen.

De in dit artikel genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- het woon- en leeklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 8 Algemene wijzigingsregels

Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen:

a. voor het aanpassen van de Lijst van bedrijfstypen (bijlage 1) van deze regels ten behoeve van het verschuiven van soorten bedrijven en/of voorzieningen naar een lagere of hogere categorie, indien dit uit een oogpunt van milieuhygiëne dan wel als gevolg van technische ontwikkelingen wenselijk of noodzakelijk is;
b. voor het wijzigen van de Lijst van bedrijfstypen (bijlage 1) van deze regels door het aanvullen met nieuwe bedrijven of voorzieningen en/of het verwijderen van bestaande bedrijven of voorzieningen. Indien bedrijven of voorzieningen in de lijst worden opgenomen, worden zij gerangschikt onder die categorie, waarmee zij, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving het meest vergelijkbaar zijn;
c. voor een wijziging in de situering van bestemmingsgrenzen en bouwvlakken, indien bij de uitvoering van het plan mocht blijken, dat verschuivingen in verband met ingekomen bouwplannen wenselijk of noodzakelijk zijn, mits de bestemmingsgrenzen of bouwgrenzen niet meer dan 5 meter worden verschoven;
d. voor het wijzigen van de voorgeschreven maten, afmetingen en percentages met ten hoogste 20%;
e. voor het bouwen van vrijstaande antenne-installaties ten behoeve van mobiele telecommunicatie met een maximum bouwhoogte van 50 meter;
f. voor het bouwen van zend- en sirenemasten met een maximum bouwhoogte van 50 meter.

De in dit artikel genoemde wijzigingsbevoegdheden worden uitsluitend toegepast onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaats vindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 9 Algemene procedureregels

9.1 Procedureregels wijziging

Bij toepassing van een wijzigingsbevoegdheid, zoals bedoeld in deze regels, gelden de procedureregels zoals voorgeschreven in artikel 3.9a, lid 1 van de Wet ruimtelijke ordening, met dien verstande dat:

a. indien het een besluit op aanvraag betreft, burgemeester en wethouders de aanvrager zo nodig in de gelegenheid stellen te reageren op de naar voren gebrachte zienswijzen;
b. indien tegen het ontwerp-besluit zienswijzen naar voren zijn gebracht, het besluit tot het al dan niet vaststellen van de wijziging met redenen wordt omkleed;
c. burgemeester en wethouders het besluit tot het al dan niet vaststellen van de wijziging bekend maken aan de aanvrager en eventuele indieners van zienswijzen.

Artikel 10 Overige regels

10.1 Parkeren en laden en lossen

a. Onverminderd het bepaalde elders in de regels van dit plan, dient ten behoeve van het parkeren of stallen van auto's in voldoende mate ruimte zijn aangebracht in, op of onder het gebouw, dan wel op het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort.
b. Indien de bestemming van een gebouw aanleiding geeft tot een te verwachten behoefte aan ruimte voor het laden of lossen van goederen, moet, onverminderd het bepaalde elders in de regels van dit plan, in deze behoefte in voldoende mate zijn voorzien aan, in of onder dat gebouw, dan wel op het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort.
c. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde onder a en b:
    1. indien het voldoen aan die bepalingen door bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit; of
    2. voor zover op andere wijze in de nodige parkeer- of stallingruimte, dan wel laad- of losruimte wordt voorzien.

Hoofdstuk 4 Overgangs-en slotregels

Artikel 11 Overgangsrecht

11.1 Overgangsrecht bouwwerken

11.1.1 Overgangsbepaling

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, danwel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

11.1.2 Afwijken

Burgemeester en wethouders kunnen eenmalig in afwijking van het bepaalde in lid 11.1.1 een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in het eerste lid met maximaal 10%.

11.1.3 Uitzondering op het overgangsrecht bouwwerken

Lid 11.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

11.2 Overgangsrecht gebruik

11.2.1 Overgangsbepaling

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

11.2.2 Strijdig gebruik

Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in lid 11.2.1, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

11.2.3 Verboden gebruik

Indien het gebruik, bedoeld in lid 11.2.1, na de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

11.2.4 Uitzondering op het overgangsrecht gebruik

Lid 11.2.1 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 12 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels van het bestemmingsplan "Deurningerstraat 23-25".

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© April 2014, gemeente Enschede

enschede.nl

Gemeente Enschede

Toelichting

Bestemmingsplan

Deurningerstraat 23-25

Status: Vastgesteld

enschede.nl

Deurningerstraat 23-25

Inhoudsopgave

Toelichting **3**

Hoofdstuk 1 Inleiding **3**
1.1 Aanleiding bestemmingsplan 3
1.2 Ligging en begrenzing plangebied 3
1.3 Geldende juridische regelingen 4
1.4 Wettelijk kader 4
1.5 Adviezen, vooroverleg en procedure 4

Hoofdstuk 2 Planologisch beleidskader **7**
2.1 Gemeentelijk beleid 7

Hoofdstuk 3 Gebiedsbeschrijving **9**
3.1 Ruimtelijke- en functionele structuur 9
3.2 Cultuurhistorie 9

Hoofdstuk 4 Planbeschrijving **11**
4.1 Stedenbouwkundig plan 11
4.2 Welstand en beeldkwaliteit 11

Hoofdstuk 5 Omgevingsaspecten **12**
5.1 Milieu 12
5.2 Water 16
5.3 Natuur 18

Hoofdstuk 6 Juridische planopzet **21**
6.1 Algemeen 21
6.2 Indeling planregels 21
6.3 Bestemmingen 22
6.4 Handhaving 23

Hoofdstuk 7 Economische uitvoerbaarheid **24**

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding bestemmingsplan

De gemeente Enschede heeft het verzoek ontvangen om voor de gronden gelegen aan de Deurningerstraat 23-25 de bestemming te wijzigen om te kunnen voorzien in de bouw voor maatschappelijke voorzieningen, dienstverlening, kantoren en combinaties daarvan en wonen (appartementen). De gronden hebben momenteel de bestemming 'Bedrijven tot milieucategorie 2' met als specifieke bestemming 'Gemengde voorzieningen'; constructiewerkplaats tot en met milieucategorie 3.2. De maximale bouwhoogte is in het vigerende bestemmingsplan bepaald op 5 meter en er is 1 bouwlaag toegestaan. In het plangebied is momenteel een metaalbedrijf gevestigd. De beoogde ontwikkeling past niet in het vigerende bestemmingsplan. Dit is de reden dat het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' is opgesteld. Het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' voorziet in een wijziging van de bestemming voor de bouw van maatschappelijke voorzieningen, dienstverlening, kantoren en combinaties daarvan en wonen (appartementen en studentenkamers) met een maximale bouwhoogte van 14 meter.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

Het gebied waarop het bestemmingsplan **"Deurningerstraat 23-25**" betrekking heeft wordt globaal begrensd door de Deurningerstraat 27 in het noorden, de Deurningerstraat in het oosten, de Deurningerstraat 21 en een parkeerplaats in het zuiden en de Raiffeisenstraat 44 en de Deurningerstraat 29 in het westen en ligt in het stadsdeel Centrum. Het plangebied maakt deel uit van het Binnensingelgebied.

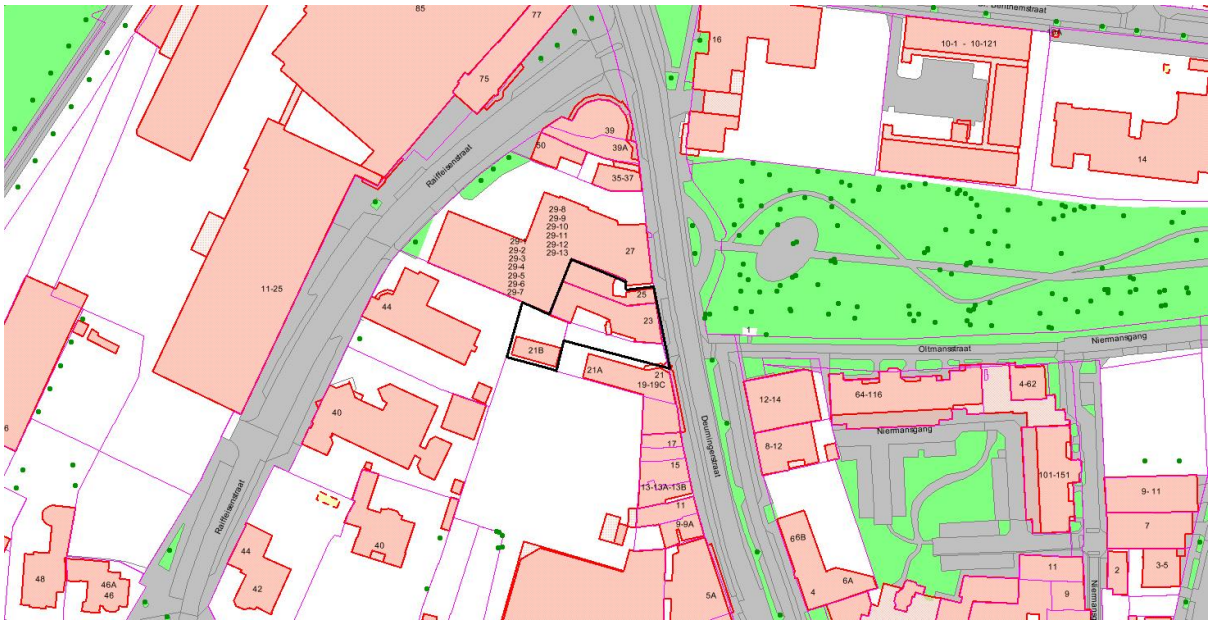

Figuur 1: zwartomleind ligging plangebied 'Deurningerstraat 23-25'

1.3 Geldende juridische regelingen

Het plangebied 'Deurningerstraat 23-25' valt onder het bestemmingsplan “Lasonder-Zeggelt”, dat op 8 mei 2006 is vastgesteld door de gemeenteraad van Enschede. Gedeputeerde Staten van Overijssel hebben het plan goedgekeurd op 11 december 2006. Op 16 februari 2007 is het bestemmingsplan onherroepelijk geworden en in werking getreden.

1.4 Wettelijk kader

Wet ruimtelijke ordening

De Wro schrijft voor dat de gemeenteraad "voor het gehele grondgebied van de gemeente een of meer bestemmingsplannen vaststelt, waarbij ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening de bestemming van de in dat plan begrepen grond wordt aangewezen en met het oog op die bestemming regels worden gegeven".

Besluit ruimtelijke ordening

In het Bro is geregeld hoe een bestemmingsplan en andere ruimtelijke plannen er uit moeten zien, wat vastgelegd moet worden en wat meegewogen moet worden De toelichting moet daarom vermelden wat de uitkomsten zijn van onderzoeken over ecologie/flora/fauna, hoe het is gesteld met de waterhuishouding, of de Wet milieubeheer van toepassing is voor bijvoorbeeld een Milieu Effect Rapport, of sprake is van archeologie/cultuurhistorie, welke milieukwaliteitseisen wat betreft lucht, bodem, geluid bij het plan betrokken zijn en welk beleid van gemeente, provincie en Rijk een rol speelt.

Een bestemmingsplan is daarom een juridisch ruimtelijk beleidsdocument, waarin de bestemming van de gronden met inbegrip van de daarop van toepassing zijnde gebruiks- en bouwregels en de daarop aanwezige bebouwing worden vastgelegd, maar waarin ook ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden zijn opgenomen.

Deze toelichting is daarom een verplicht document (artikel 3.1.2 t/m 3.1.7 en artikel 3.2.1 t/m 3.2.4 Bro).

Digitalisering

Alle ruimtelijke plannen moeten voor iedereen digitaal beschikbaar en raadpleegbaar zijn. Daarvoor is een landelijke voorziening in het leven geroepen. Er moet gewerkt worden via landelijk vastgestelde regels (artikel 1.2.1 en 1.2.2 Bro).

Kosten

In de wet is bepaald dat de kosten voor het maken van een bestemmingsplan verhaald kunnen worden op de aanvrager. Die kosten worden vastgesteld in een exploitatieplan, maar ze kunnen ook op een andere wijze verhaald worden bijvoorbeeld door het sluiten van een overeenkomst (afdeling 6.4 Wro).

1.5 Adviezen, vooroverleg en procedure

Adviezen

Voorafgaand aan het in procedure brengen van een bestemmingsplan vragen burgemeester en wethouders aan het binnen het plangebied werkzame erkende wijkorgaan advies uit te brengen over het in voorbereiding

zijnde bestemmingsplan. Dit is geen wettelijke procedurestap maar een binnen de gemeente Enschede gehanteerde werkwijze die is vastgelegd in de Regeling Wijkorganen 2003 en nader uitgewerkt in de notitie Wijkorganen en Adviesafspraken.

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan **"Deurningerstraat 23-25**" is het erkende wijkorgaan Lasonder - 't Zeggelt **-** de Boddenkamp actief.

De wijkraad is gevraagd schriftelijk advies uit te brengen. De wijkraad heeft per mail van 20 januari 2014 aangegeven in te kunnen stemmen met het voorliggende bestemmingsplan.

Vooroverleg

In het Bro is voorgeschreven (artikel 3.1.1) dat burgemeester en wethouders voorafgaand aan het in procedure brengen van een nieuw bestemmingsplan overleg moeten plegen met de besturen van eventueel betrokken andere gemeenten, het waterschap, de provincie en met die diensten van het Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn. Van het wettelijke vooroverleg met Rijk en provincie kan in de praktijk in veel gevallen worden afgezien. De provincie Overijssel en het Rijk hebben beleid vastgesteld, waarin is bepaald dat zij een bestemmingsplan alleen nog voor vooroverleg willen ontvangen, indien dat bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt die raken aan bepaalde ruimtelijke belangen van de provincie of het Rijk.

Het bestemmingsplan **"Deurningerstraat 23-25**" maakt geen ontwikkelingen mogelijk waarbij ruimtelijke belangen van andere gemeenten, het waterschap Regge en Dinkel, de provincie Overijssel of het Rijk in het geding zijn. Daarom is voor dit bestemmingsplan afgezien van het plegen van vooroverleg. Wel is het ontwerpbestemmingsplan ter kennisname toegezonden aan het waterschap Regge en Dinkel en de provincie Overijssel.

Procedure

Vooraankondiging

Burgemeester en wethouders moeten burgers en anderen informeren over het voornemen een bestemmingsplan voor te bereiden op verzoek van een derde of uit eigen beweging. Dat voornemen wordt gepubliceerd in het gemeentelijk huis-aan-huisblad en op internet. In Enschede wordt geen gelegenheid geboden om zienswijzen hieromtrent naar voren te brengen (artikel 1.3.1 Bro).

In dit geval is het voornemen om een nieuw bestemmingsplan genaamd: **"Deurningerstraat 23-25**" in voorbereiding te nemen op 7 augustus 2013 gepubliceerd in het gemeentelijk blad "Huis aan Huis" en op de website van de gemeente Enschede.

Terinzagelegging ontwerpplan

In de Wro staat dat op de procedure van een bestemmingsplan de uniforme openbare voorbereidingsprocedure uit afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is. Dit betekent dat het ontwerp van een bestemmingsplan gedurende een periode van zes weken ter inzage moet worden gelegd. Deze terinzagelegging biedt iedereen de mogelijkheid om gedurende die periode zienswijzen naar voren te brengen bij de gemeenteraad. Die terinzagelegging wordt gepubliceerd in de Nederlandsche Staatscourant en in het gemeentelijk blad "Huis aan Huis" en langs "elektronische weg", dus internet.

De aankondiging van de terinzagelegging van dit ontwerpbestemmingsplan **"Deurningerstraat 23-25**" en de mogelijkheid om tijdens die periode een zienswijze naar voren te brengen is op woensdag 12 februari 2014 gepubliceerd in "Huis aan Huis", in de Staatscourant, op de website van de gemeente Enschede en op de website www.officielebekendmakingen.nl.

Zienswijzen

Gedurende de termijn van tervisielegging zijn er twee zienswijzen ingediend. De zienswijzen zijn beantwoord in een Nota Samenvatting en beantwoording zienswijzen en geven geen aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Rechtsbescherming

Na vaststelling van het bestemmingsplan door de gemeenteraad staat voor belanghebbenden nog de mogelijkheid open om bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State beroep in te stellen tegen het bestemmingsplan.

Hoofdstuk 2 Planologisch beleidskader

2.1 Gemeentelijk beleid

Deze paragraaf bevat een korte beschrijving van het algemene ruimtelijke relevante beleid van de gemeente Enschede. De inhoud van deze toelichting is zodanig opgebouwd dat eerst algemene informatie aan de orde komt en vervolgens onderwerpen die specifiek aan dit bestemmingsplan zijn toegeschreven. Het sectorale beleid wordt daarom verderop in deze toelichting behandeld.

2.1.1 Stedelijke Koers

Onder de noemer "Stedelijke Koers" heeft de gemeenteraad op 24 september 2012 ingestemd met een andere koers voor Enschede. Dat was nodig omdat vraag en aanbod in de vastgoedmarkt op het gebied van wonen, bedrijventerreinen en kantoren flink uit balans zijn. De maatschappij is veranderd. Het aantal projecten, de ambities en de plannen in Enschede die werden voorbereid en uitgevoerd pasten niet meer bij de huidige en toekomstige vraag. Om dit terug te brengen naar een realistisch aanbod heeft de gemeenteraad gekozen voor de plannen en projecten die het meest waardevol zijn voor de toekomst van Enschede en die de economie van Enschede en de regio zoveel mogelijk stimuleren. De financiële uitwerking hiervan vond plaats tijdens de behandeling van de Programmabegroting op 12 november 2012.

In Enschede zullen niet alleen minder woningen worden gebouwd, maar ook andere soorten: minder appartementen en meer woningen met een tuin. De prognose voor de verkoop van grond voor bedrijventerreinen wordt naar beneden bijgesteld. Voor de kantorensector wordt naast verlagen van het aantal te bouwen kantoren ook gekeken naar hergebruik van bestaande kantoren, omdat er sprake is van leegstand.

De stedelijke koers heeft betrekking op koopwoningen. Voor dit project gaat het om 3 huurappartementen waarin 4 of 5 kamers per appartement verhuurd worden aan studenten en 15 kleinere huurappartementen voor één- of twee persoonshuishoudens.

Het bestemmignsplan Deurningerstraat 23-25 valt binnen het gebied centrum/stationslocaties dat is gedefinieerd als kantoorlocatie. Uitgangspunt is geen nieuwe plancapaciteit (m2) toe te voegen aan de reeds bestaande plancapaciteit. De beperkte toename van kantooroppervlak in dit bestemmingsplan zal worden gecompenseerd door het schrappen van planologische kantoorcapaciteit elders in de stad. Het accent moet liggen op het stimuleren van vervangende nieuwbouw en het opvullen van de reeds beschikbare plancapaciteit op bestaande (centrum)locaties en stadsrandlocaties.

De gesprekken rond de ontwikkeling van deze locatie stammen echter al van vóór de vaststelling van de Kantorenvisie Netwerkstad. Bij de start van de gesprekken gold de kantorennota 2002-2010, waarbinnen ruimte werd gelaten voor de ontwikkeling van kantoren aan singels en invalswegen tot een maximum van 350m2. De ontwikkeling past binnen deze kaders. Hier geldt bovendien dat er een zwaarwegend belang wordt gehecht aan het mogelijk maken van de herontwikkeling van dit gebied omwille van het verplaatsen van het bestaande metaalbedrijf.

2.1.2 Structuurvisies

De Wro verplicht iedere gemeente om voor het hele grondgebied één of meer structuurvisies vast te stellen voor een goede ruimtelijke ordening. Een soortgelijke verplichting geldt ook voor de provincies en het Rijk.

In een gemeentelijke structuurvisie staan de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling van dat gebied en de hoofdzaken van het ruimtelijk beleid. De structuurvisie bevat ook een uitvoeringsparagraaf waarin de raad aangeeft via welke instrumenten en bevoegdheden de voorgenomen ontwikkeling gerealiseerd zal kunnen worden.

Sectorale structuurvisies

In aanvulling op de eerder genoemde integrale Structuurvisie, heeft de gemeenteraad van Enschede ook twee sectorale structuurvisies vastgesteld. Hierin worden specifieke onderwerpen geregeld. Op 12 maart 2012 is de Woonvisie Enschede 2025 vastgesteld. De Woonvisie vormt een nadere uitwerking van de Structuurvisie, specifiek toegespitst op de gemeentelijke beleidsdoelstellingen ten aanzien van het wonen.

De Woonvisie stuurt - vanwege de economische recessie - vooral op de kwaliteit van de voorraad. De verwachting is dat het herstel van de woningmarkt nog jaren zal duren. Dit resulteert in terughoudendheid met toevoegingen aan de woningmarkt om waardeverval te voorkomen. Er wordt voornamelijk geconcentreerd op de kwaliteit van bestaand bezit en niet op uitbreiding. Wanneer er wel woningen worden toegevoegd aan de woningvoorraad, dan moet iedere woning 'raak' zijn. De uitdaging ligt er om, in een tijd van krimpende woningtoevoegingen in de stad, op de goede plekken de juiste toevoeging aan de woningvoorraad te kunnen doen.

De Woonvisie geeft aan dat de markt voor huurappartementen voor studenten of kleine huishoudens al behoorlijk voorzien is. Daarom is de gemeente voorzichtig met het toestaan van nieuwbouw voor deze categorie. In dit geval achten we een toevoeging van 3 appartementen waarin 4 of 5 studentenkamers worden verhuurd en 15 appartementen voor kleine huishoudens wel acceptabel. Reden hiervoor is dat het plan een locatie betreft binnen de singels en gelegen is aan een invalsweg naar de binnenstad. Binnen dit gebied zien we nog wel mogelijkheden voor toevoeging als het tevens een verbetering voor de omgeving betekent. Het voorliggende bouwplan in 4 bouwlagen draagt stedenbouwkundig bij aan de wandvorming en sluit aan bij de naastgelegen bebouwing, in tegenstelling tot het huidige pand, dat één laag en een kap heeft. Het gaat om een beperkt aantal appartementen en hierbij komt dat in het huidige pand een milieuhinderlijk bedrijf is gevestigd wat in het nieuwe bouwplan wordt opgelost. Bovendien betreft het een kleinschalige toevoeging van de studentenkamers in het voorkeursgebied voor studenten. Dit past binnen de beleidslijn die samen met partners als uitwerking van de woonvisie is opgesteld.

Hoofdstuk 3 Gebiedsbeschrijving

In dit hoofdstuk wordt een algemene beschrijving van de huidige situatie in het plangebied gegeven. Daarbij zal voornamelijk worden ingegaan op de huidige ruimtelijke structuur met een beschrijving van de ruimtelijke kenmerken en buurtkarakteristieken. Doel is het aanreiken van een kader waaraan ontwikkelingen in de wijk of buurt kunnen worden getoetst.

In dit hoofdstuk komen achtereenvolgens aan de orde: de huidige ruimtelijke structuur met een beschrijving van de ruimtelijke kenmerken en buurtkarakteristieken en cultuurhistorie.

3.1 Ruimtelijke- en functionele structuur

Het plangebied is gelegen in het stadsdeel Centrum - in het binnensingelgebied - van Enschede. Het binnensingelgebied is het hart, beeldmerk en meest stedelijke gebied van Enschede. Direct in de nabijheid van het historische stadshart bevindt zich veel zakelijke- en maatschappelijke dienstverlening. De wegen vanaf het centrum richting de omgeving (de radialen) zijn overwegend straten met een kleinschalig gemengd milieu, waarin detailhandel, zakelijke dienstverlening en wonen voorkomen.

Het plangebied van bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' is gelegen in de buurt Boddenkamp, die een ligging heeft tussen de structuurdragers Boddenkampsingel, Hengelosestraat en de Deurningerstraat. Het plangebied is gelegen aan de Deurningerstraat; de verbindingsweg richting het noorden. Aan deze straat is een grote diversiteit aan bebouwing herkenbaar, zowel in schaal, architectuur als in functie. De Deurningerstraat kan worden doorgetrokken richting het historisch stadshart. Rondom de spoorlijn zijn hier in de loop van de tijd grootschalige stedelijke bebouwing en functies ontstaan.

3.2 Cultuurhistorie

Archeologisch erfgoed in het plangebied

Het gemeentelijk archeologiebeleid geeft aan dat er in het plangebied sprake is van een hoge verwachting wat betreft archeologische vondsten of afgravingen en behoort tot archeologisch gebiedstype "Onderzoeksgebied B". Bij een bodemverstoring groter dan 2500 m² met een diepte van meer dan 50 centimeter is archeologisch onderzoek verplicht. Het plangebied is echter kleiner dan 2500 m², waardoor de ontwikkeling is vrijgesteld van verplicht archeologisch onderzoek.

Figuur 2: uitsnede gemeentelijke beleidskaart archeologie (met zwart omlijnd het plangebied).

Rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten, cultuurhistorische elementen en beschermwaardige bomen

In het plangebied zijn geen rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten, beschermwaardige bomen en/of cultuurhistorische waardevolle elementen of structuren aanwezig.

Hoofdstuk 4 Planbeschrijving

4.1 Stedenbouwkundig plan

Middels het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' wordt de bestemming van het plangebied gewijzigd in de bestemming 'Wonen'. Het plangebied heeft in het vigerende bestemmingsplan de bestemming 'Bedrijven tot milieucategorie 2' met als specifieke bestemming 'Gemengde voorzieningen'; constructiewerkplaats tot en met milieucategorie 3.2 en de maximale bouwhoogte is in het vigerende bestemmingsplan bepaald op 5 meter met maximaal 1 bouwlaag. Het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' maakt in totaal 18 appartementen op de eerste, tweede en derde verdieping van het pand mogelijk. Voor drie van deze appartementen geldt dat zij zullen worden verhuurd aan studenten (4 of 5 kamers per appartement).

Voor de gehele begane grond zijn - met uitzondering van een gedeelte aan de linkerkant van het bouwvlak waar een onderdoorgang is beoogd - de functieaanduidingen 'Maatschappelijk' en 'Dienstverlening' toegevoegd. Tevens worden op de begane grond aan de straatzijde langs de Deurningerstraat de functie 'Kantoor' mogelijk gemaakt.

De maximale bouwhoogte is bepaald op 14 meter.

Conform de concept-visie Parkeernormen van de gemeente Enschede zijn er minimaal 17 parkeerplaatsen nodig. De berekening is als bijlage 1 aan deze toelichting toegevoegd. Op eigen terrein worden 20 parkeerplaatsen gerealiseerd en er zijn 3 abonnementen voor de openbare ruimte beschikbaar. De toegang tot de parkeerplaatsen wordt afgesloten met een slagboom. Bewoners en huurders kunnen de boom met een kastje bedienen. De slagboom kan vanuit de appartementen op afstand worden geopend voor bezoekers.

4.2 Welstand en beeldkwaliteit

In de Welstandsnota 'Bouwen aan identieit' is aangegeven aan welke welstandseisen bouwplannen moeten worden getoetst. In deze nota is aan de onderhavige locatie de identiteit 'Nieuw Stadshart' toegekend.

Gebouwen waarvoor de welstandscategorie 'Nieuw Stadshart' geldt moeten een hoge architectonische ambitie en allure uitstralen. Materialen dienen van hoge kwaliteit te zijn en gebouwen moeten naar alle zijden die grenzen aan het openbare gebied positief bijdragen aan de levendigheid en de grootsteedse sfeer. Het bouwvolume van nieuwe gebouwen moet groot en hoog zijn en moet een samenhangende compositie vormen met naastgelegen bouwvolumes. Het bouwvolume moet zo in de omgeving geplaatst zijn, dat een aangename openbare ruimte rondom het volume ontstaat.

Bij nieuwbouw toetst de welstandscommissie het ontwerp op architectuur en materiaalgebruik en of de nieuwbouw harmoniseers met de omgeving. Daarnaast wordt bekeken in hoeverre het ontwerp van invloed is op de ruimte rondom het ontwerp en de samenhang hiervan met de omgeving.

Hoofdstuk 5 Omgevingsaspecten

Op grond van artikel 3.1.6 van het Bro wordt in het kader van de voorbereiding van een bestemmingsplan nagegaan of dat plan uitvoerbaar is. In dat kader moet elk bestemmingsplan worden getoetst aan een aantal omgevingsaspecten. Het vaststellen van een bestemmingsplan kan namelijk gevolgen hebben voor de belangen van natuur en milieu en voor de waterhuishouding. In dit hoofdstuk wordt de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan **"Deurningerstraat 23-25**" getoetst aan de belangen van milieu, natuur en waterhuishouding.

5.1 Milieu

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op de milieuaspecten bodemkwaliteit, geluid, luchtkwaliteit en externe veiligheid. Daarnaast wordt in deze paragraaf verslag gedaan van de uitkomsten van de bedrijven- en milieu-inventarisatie en de toepassing van milieuzonering.

5.1.1 Bodemkwaliteit

Bodemkwaliteit algemeen

Bij de toetsing of een bestemmingsplan uitvoerbaar is, moet worden nagegaan of er mogelijk sprake is van bodemverontreiniging. Bij functiewijzigingen en nieuwe ontwikkelingen dient daarom te worden bekeken of de bodemkwaliteit past binnen het toekomstige gebruik van de bodem en of deze optimaal op elkaar kunnen worden afgestemd. Het bodembeleid in Nederland zit in een hervormingsfase. Er is sprake van een overgang van het saneren van vervuilde bodems naar het duurzaam beheren en bewust gebruiken van de bodem en de ondergrond. Het beleid richt zich niet uitsluitend meer op het wegnemen van risico's, maar de nadruk is komen te liggen op creatief, innovatief en integraal beheer en gebruik van de bodem en ondergrond. Het oude beginsel van niet bouwen op een vervuilde bodem is hiermee verlaten. Bouwen op een ernstig verontreinigde bodem is onder voorwaarden mogelijk, mits er geen risico's zijn voor de gezondheid. Functiegericht saneren is dan voldoende.

Bodemkwaliteit en het bestemmingsplan “Deurningerstraat 23-25"

Het bestemmingsplan **“Deurningerstraat 23-25**” beoogt de bouw van een complex met woonfuncties, maatschappelijke functies, dienstverlening en kantoren planologisch mogelijk te maken. Op het terrein aan de Deurningerstraat 23-25 is in 1994 en in 2013 bodemonderzoek verricht om de milieuhygiënische bodemgesteldheid te bepalen. Het bodemonderzoek uit 1994 is als bijlage 2 aan dit bestemmingsplan toegevoegd. Uit het meest recente bodemonderzoek uitgevoerd door Geofox Lexmond b.v. d.d. 1 oktober 2013, welke als bijlage 3 aan dit bestemmingsplan is toegevoegd, blijkt dat er in de grond plaatselijk sprake is van verhoogde gehalten aan een aantal zware metalen en PAK. Ook in het grondwater zijn verhoogde gehalten aan enkele zware metalen aangetoond. De resultaten geven een bevestiging van de verwachtingen uit het vooronderzoek, waardoor er een voldoende beeld van de actuele bodemkwaliteit wordt gegeven. Het terrein is daarmee vanuit milieutechnisch oogpunt geschikt voor de nieuwbouw. Op basis van de bodemonderzoekgegevens is het niet noodzakelijk om de bodem te saneren.

Conclusie bodemkwaliteit

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat de bodemkwaliteit geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.1.2 Geluid

In artikel 3.3.1 van het Bro is bepaald dat in een bestemmingsplan moet worden aangegeven waar geluidgevoelige gebouwen en terreinen zijn gesitueerd ten opzichte van wegen, spoorwegen en industrieterreinen met een onderzoekszone als bedoeld in de Wet geluidhinder (Wgh). Wanneer het bestemmingsplan binnen deze onderzoekszones de realisatie van nieuwe geluidgevoelige gebouwen of terreinen mogelijk maakt, moet door middel van een akoestisch onderzoek worden nagegaan of de geluidsbelasting binnen de wettelijke normen blijft. De geluidsbelasting mag de in de Wgh genoemde grenswaarden niet overschrijden. Daarbij moet ook de doeltreffendheid worden onderzocht van de in aanmerking komende maatregelen ter voorkoming van in de toekomst optredende geluidsbelasting van de geluidgevoelige gebouwen en terreinen.

Het plangebied is voor wegverkeerslawaai gelegen binnen de zone van de Deurningerstraat. Industrielawaai, luchtvaartlawaai en spoorweglawaai zijn voor het plangebied niet relevant. In het navolgende wordt verder uitsluitend ingegaan op wegverkeerslawaai.

In artikel 74 van de Wet geluidhinder is bepaald dat zich aan weerszijden van een weg een zone bevindt. De breedte van de zone is afhankelijk van de ligging van de weg in stedelijk of buitenstedelijk gebied en van het aantal rijstroken. De zonering geldt niet voor wegen die gelegen zijn binnen een woonerf aangeduid gebied en voor wegen waarvoor een maximum snelheid geldt van 30 km per uur.

Volgens artikel 76a/77 van de Wet geluidhinder (Wgh) moet bij het vaststellen van een bestemmingsplan, waarin nieuwe woningen of andere geluidsgevoelige functies mogelijk worden gemaakt, binnen de onderzoekszones van wegen, als bedoeld in artikel 74 van de Wgh, akoestisch onderzoek worden verricht.

De binnen het plangebied te realiseren woningen zijn gelegen in stedelijk gebied, binnen de zone van bestaande wegen. Voor woningen bedraagt de voorkeurswaarde 48 dB (artikel 82, eerste lid Wet geluidhinder). Indien deze waarde wordt overschreden, kan onder voorwaarden een hogere waarde worden verleend tot ten hoogste 63 dB (artikel 83, tweede lid Wet geluidhinder). Het vaststellen van een hogere waarde is pas mogelijk indien aangetoond wordt dat maatregelen (bronmaatregelen, overdrachtsmaatregelen en/of maatregelen bij de ontvanger) om te voldoen aan de voorkeursgrenswaarde niet doeltreffend zijn (bezwaren stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerskundige, landschappelijke of financiële aard), en voldaan wordt aan de voorwaarden uit de Geluidnota Enschede 2009-2012 (verder Geluidnota). De Geluidnota is op 19 april 2011 door Burgemeester en Wethouders (gewijzigd) vastgesteld. Bij besluit van 15 januari 2013 is door Burgemeester en Wethouders de werkingsduur van de Geluidnota 2009-2012 verlengd totdat een nieuwe geluidnota is vastgesteld.

Wegverkeerslawaai en het plangebied 'Deurningerstraat 23-25'

Om inzicht te krijgen in de geluidsbelasting die de te realiseren woningen (appartementen) zullen ondervinden vanwege het wegverkeer is door Munsterhuis Geluidsadvies een akoestisch onderzoek uitgevoerd. De resultaten van het onderzoek zijn opgenomen in het rapport "Berekening geluidbelasting en geluidwerende voorzieningen appartementen Deurningerstraat 23-25 te Enschede", met projectnummer 13.101 d.d. 29 september 2013. Het rapport is als bijlage 4 aan deze toelichting gevoegd.

Onderzoeksresultaten

Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat vanwege het verkeer op de Deurningerstraat de geluidsbelasting ten hoogste 60 dB bedraagt. Daarmee wordt de voorkeursgrenswaarde van 48 dB uit de Wet geluidhinder overschreden. Wel wordt voldaan aan de ten hoogste vast te stellen hogere waarde van 63 dB.

Onderzocht is of door middel van bron- en of overdrachtsmaatregelen de geluidsbelasting kan worden gereduceerd. Uit het rapport blijkt dat maatregelen die getroffen kunnen worden om aan de voorkeursgrenswaarde te voldoen, onvoldoende effect hebben of bezwaren ontmoeten van verkeerskundige, stedenbouwkundige of financiële aard.

De woningen kunnen uitsluitend gerealiseerd worden als een hogere waarde wordt vastgesteld. Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat aan de voorwaarde uit de Wet geluidhinder en de Geluidnota om een hogere waarde vast te stellen wordt voldaan.

Conclusie akoestisch onderzoek

De woningen kunnen alleen worden gerealiseerd als een hogere waarde van ten hoogste 60 dB wordt vastgesteld. Aan de voorwaarden voor het vaststellen van een hogere waarde wordt voldaan. Gelijktijdig met de procedure voor dit bestemmingsplan wordt een procedure gestart voor het vaststellen van de hogere waarden.

5.1.3 Luchtkwaliteit

Het wettelijk stelsel voor luchtkwaliteitseisen is geregeld in hoofdstuk 5, titel 5.2 van de Wm en onderliggende algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen. Luchtkwaliteitseisen vormen geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkelingen indien:

a. er geen sprake is van feitelijke of dreigende overschrijding van de grenswaarde;
b. een project, al dan niet per saldo, niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit;
c. een project 'niet in betekenende mate' bijdraagt aan de luchtverontreiniging;
d. een project is opgenomen in een regionaal programma van maatregelen of in het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL).

Luchtkwaliteit en het plangebied "Deurningerstraat 23-25"

Het bestemmingsplan **"Deurningerstraat 23-25**" voorziet in de realisatie van 18 appartementen, de bestemmingen maatschappelijk, dienstverlening en kantoren. Uit de 'Regeling niet in betekenende mate' blijkt dat het onderhavige project kan worden aangewezen als zijnde een ontwikkeling die niet in betekenende mate bijdraagt aan de luchtkwaliteit.

Conclusie luchtkwaliteit

Het plan valt binnen de in de 'Regeling niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)' genoemde kaders waardoor er uit het oogpunt van luchtkwaliteit geen belemmering is voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.1.4 Externe veiligheid

Bij externe veiligheid gaat het om het beheersen van de veiligheid van personen in de omgeving van activiteiten met gevaarlijke stoffen. Ook de risico's die zijn verbonden aan het gebruik van luchthavens vallen onder externe veiligheid. De risico's waar burgers aan worden blootgesteld door de aanwezigheid van risicovolle inrichtingen of transportroutes van gevaarlijke stoffen in hun leefomgeving dienen tot een aanvaardbaar minimum te worden beperkt. Daarom heeft de overheid regels opgesteld voor inrichtingen en transportroutes van gevaarlijke stoffen die onaanvaardbaar grote risico's opleveren voor personen die zich bevinden in woningen, scholen en bejaardencentra die in de directe omgeving hiervan liggen. Kort samengevat heeft dit tot gevolg dat er veiligheidsafstanden moeten worden aangehouden tussen risicovolle activiteiten en kwetsbare objecten zoals woningen en dergelijke.

Bij externe veiligheid wordt onderscheid gemaakt tussen plaatsgebonden risico en groepsrisico. Het plaatsgebonden risico mag in principe nergens groter zijn dan een kans van 1 op 1 miljoen (ofwel 10^{-6}).

Het groepsrisico legt een relatie tussen de kans op een ramp en het aantal mogelijke slachtoffers. De contour is daarom niet bepalend, maar het aantal mensen dat zich gedurende een bepaalde periode binnen een bepaalde afstand (effectafstand) van een risicovolle activiteit ophoudt. Voor het groepsrisico geldt dat de actuele hoogte van het groepsrisico en de bijdrage aan het groepsrisico van ruimtelijke ontwikkelingen verantwoord moeten worden.

De wet- en regelgeving met betrekking tot externe veiligheid kan grofweg in twee categorieën worden ingedeeld: regelgeving met betrekking tot risicovolle activiteiten bij inrichtingen en regelgeving met betrekking tot het transport van gevaarlijke stoffen.

Risicovolle activiteiten bij inrichtingen

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO) zijn het

wettelijk kader voor risicovolle activiteiten bij inrichtingen. Binnen het plangebied van het bestemmingsplan **"Deurningerstraat 23-25**" of in de directe nabijheid daarvan zijn geen bedrijven of inrichtingen aanwezig waarop het Bevi en/of het BRZO van toepassing is.

Transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen

Voor het transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen is het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) het wettelijk kader. Binnen het plangebied van het bestemmingsplan "Deurningerstraat 23-25" of in de directe nabijheid daarvan zijn geen buisleidingen aanwezig waarop het Bevb van toepassing is.

Transport van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor en het water

Voor het transport van gevaarlijke stoffen over de weg, per spoor of over het water zijn de Wet vervoer gevaarlijke stoffen en de Circulaire Vervoer Gevaarlijke Stoffen het wettelijk kader. Momenteel is nieuwe wet- en regelgeving in voorbereiding voor het transport van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor en het water. De basis van die nieuwe regelgeving wordt gevormd door het Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen. Het Basisnet kent 3 vervoersmodaliteiten: Basisnet Water, Basisnet Spoor en Basisnet Weg.

Basisnet Weg

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan **"Deurningerstraat 23-25**" of in de directe nabijheid daarvan zijn geen wegen aanwezig die in het Basisnet zijn aangewezen als transportroute voor gevaarlijke stoffen over de weg.

Basisnet Water

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan **"Deurningerstraat 23-25**" of in de directe nabijheid daarvan zijn geen waterwegen aanwezig die in het Basisnet zijn aangewezen als transportroute voor gevaarlijke stoffen over water.

Basisnet Spoor

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan **"Deurningerstraat 23-25**" of in de directe nabijheid daarvan is geen spoorweg aanwezig die in het Basisnet is aangewezen als transportroute voor gevaarlijke stoffen over het spoor.

Gebruik van luchthavens

De aanwezigheid van vliegvelden en grote luchthavens in de omgeving is van belang in het kader van de externe veiligheid omdat de kans op het neerstorten van vliegtuigen in de buurt van een vliegveld of luchthaven groter is dan elders. Een luchtvaartongeval is daar dus te voorzien en het is denkbaar dat daarbij (woon)bebouwing wordt getroffen. Een vliegtuig of helikopter kan overal neerstorten, de gevolgen kunnen dus in beginsel op elke plek optreden. Het risico is echter het grootst nabij een vliegveld of luchthaven, vooral bij het opstijgen en landen.

Het plangebied van het bestemmingsplan **"Deurningerstraat 23-25**" is hemelsbreed op ca.5 kilometer van het (voormalige) vliegveld Twente gelegen. Dit betekent dat de kans op een luchtvaartongeluk in het plangebied (zeer) klein is.

Conclusie externe veiligheid

Op basis van het bovenstaande en het gegeven dat het plan geen (nieuwe) kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten mogelijk maakt, kan worden geconcludeerd dat de externe veiligheid geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.1.5 Bedrijveninventarisatie

Bedrijveninventarisatie

In het kader van het bestemmingsplan **"Deurningerstraat 23-25**" heeft een inventarisatie plaatsgevonden van bestaande en toekomstige bedrijvigheid in en rondom het plangebied, die van invloed kan zijn op het woon- en leefklimaat in het plangebied. Er is onderzoek gedaan naar de potentiële milieubelasting van deze inrichtingen (bedrijven en voorzieningen). De milieubelasting en de bijbehorende hindercontouren worden bepaald door verschillende ruimtelijk relevante milieuaspecten, zoals geur, stof, geluid en gevaar.

Aan de hand van veld- en dossieronderzoek is met behulp van de in 2009 door de VNG uitgegeven publicatie "Bedrijven- en milieuzonering" van de aanwezige en toekomstige bedrijven binnen het plangebied de milieucategorie bepaald. Tevens is een beknopte beschrijving gemaakt van de (bedrijfs)activiteiten en worden voor elk bedrijf of voorziening per milieuaspect de aan te houden indicatieve afstanden tot woningen en andere milieugevoelige bebouwing aangegeven.

Bedrijveninventarisatie Deurningerstraat 23-25

Aan de hand van dossieronderzoek is beoordeeld in hoeverre de (bedrijfs)activiteiten in werkelijkheid een knelpunt opleveren in relatie tot de milieugevoelige functies en bestemmingen in de omgeving en of terugschaling mogelijk is. De resultaten van het onderzoek met de bijbehorende milieuzonering zijn weergegeven in bijlage 5.

Hierbij is als uitgangspunt genateerd dat bedrijven van categorie 1 toelaatbaar zijn in de nabijheid van woningen.

Uit de beoordeling is gebleken dat er 3 bedrijven zijn die een indicatieve hindercontour bezitten die binnen het plangebied is gelegen. Het betreffen 2 bedrijven die ingedeeld worden in categorie 1. Zoals hiervoor al aangegeven zijn deze categorie bedrijven toelaatbaar in de nabijheid van woningen. Deze bedrijven zijn daarom verder buiten beschouwing gelaten. Eén bedrijf wordt ingedeeld in categorie 3.1. Het betreft het bedrijf Bosman Installatietechniek. Uit een nadere beoordeling van dit bedrijf blijkt dat dit bedrijf echter geen knelpunt oplevert voor het plangebied (zie hiervoor bijlage 5) .

Conclusie bedrijveninventarisatie

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat er uit oogpunt van milieuzonering en milieuhinder van bedrijven en voorzieningen geen belemmering is voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.2 Water

Op grond van artikel 3.1.6 van het Bro wordt in een bestemmingsplan een beschrijving opgenomen van de wijze waarop in het plan rekening is gehouden met de waterhuishouding. De waterhuishouding is onder te verdelen in afvalwater, hemelwater, oppervlaktewater en grondwater.

Waterhuishouding algemeen

De gemeente Enschede zamelt al het stedelijke afvalwater in dat vrijkomt binnen het grondgebied van de gemeente en transporteert het naar de rioolwaterzuivering. Daar waar geen gescheiden riolering aanwezig is, wordt het afvalwater samen met het hemelwater aangeleverd. De Watervisie (vastgesteld op 27 mei 2013) geeft aan waarvoor een gescheiden en waar voor een gemengd systeem is gekozen. Op locaties waar nu een gemengd systeem is en straks een gescheiden systeem komt, is voorzien in de aanleg van een (stads)beek. Op deze locaties dient na renovaties en herinrichting het afvalwater gescheiden van het hemelwater aangeboden te worden en het hemelwater geborgen te worden om te snelle afvoer (en wateroverlast benedenstrooms) te voorkomen.

Watertoets

Op grond van artikel 3.1.1 van het Bro moet het plan voorgelegd worden aan onder andere het waterschap om te bepalen aan welke randvoorwaarden het plan vanuit waterhuishoudkundig perspectief moet voldoen. Het projectgebied ligt in het werkgebied van het waterschap Regge en Dinkel. Ten aanzien van de beoogde ontwikkeling is de watertoets (www.dewatertoets.nl) uitgevoerd. Hieruit is geconcludeerd dat de 'normale procedure' gevolgd moet worden. Hierbij dient in ieder geval rekening gehouden te worden met de uitgangspunten van het waterschap Regge en Dinkel. Het beleid van het waterschap Regge en Dinkel is vastgelegd in het vigerend Waterbeheerplan.

Waterhuishouding en het bestemmingsplan "Deurningerstraat 23-25"

Afvalwater

Uitgangspunt in het gemeentelijk beleid is dat het afvalwater gescheiden van het hemelwater wordt aangeboden aan de perceelsgrens. De gemeente zorgt er voor dat het afvalwater vanaf de perceelsgrens wordt getransporteerd naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie van het waterschap Regge en Dinkel.

Hemelwater

Uitgangspunt in het gemeentelijk beleid is dat in bestaand stedelijk gebied hemelwater zo min mogelijk wordt afgevoerd via de riolering en in het buitengebied hemelwater niet wordt afgevoerd via de riolering. Hemelwater dient zoveel mogelijk te worden verwerkt op eigen terrein. Indien dat redelijkerwijs niet of onvoldoende mogelijk is moet het hemelwater vertraagd worden afgevoerd.

Bij een toename van verhard oppervlak komt meer hemelwater versneld tot afvoer, hierop is het oppervlaktewatersysteem niet berekend. Het extra afstromend hemelwater moet op eigen terrein worden verwerkt. Indien dit aantoonbaar niet mogelijk is, mag het hemelwater vertraagd worden afgevoerd.

Oppervlaktewater

Binnen en in de directe omgeving van het projectgebied is geen oppervlaktewater aanwezig. Dit betekent dat er geen watervergunningsprocedure gevolgd hoeft te worden in het kader van de Keur van het waterschap.

Grondwater

Uitgangspunt in het gemeentelijk beleid voor de waterhuishouding is dat perceeleigenaren zelf verantwoordelijk zijn voor het grondwater op hun perceel. De gemeente zorgt in voorkomende gevallen in de openbare ruimte voor passende maatregelen indien er in een gebied sprake is van structureel nadelige gevolgen voor de grondwaterstand en de te treffen maatregelen niet tot de zorg van de provincie of het waterschap

Ten opzichte van de situatie is vooral van belang dat het schone water (dak en straat) gescheiden van het vuile water wordt aangeleverd aan de perceelgrens. Hierdoor kan het in de toekomst worden aangekoppeld aan de nieuwe waterstructuur.

Ten opzichte van de huidige situatie is vooral van belang dat het schone water (dak en straat) gescheiden van het vuile water wordt aangeleverd aan de perceelgrens. Hierdoor kan het in de toekomst worden aangekoppeld aan de nieuwe waterstructuur. Zie hiervoor tevens figuur 3.

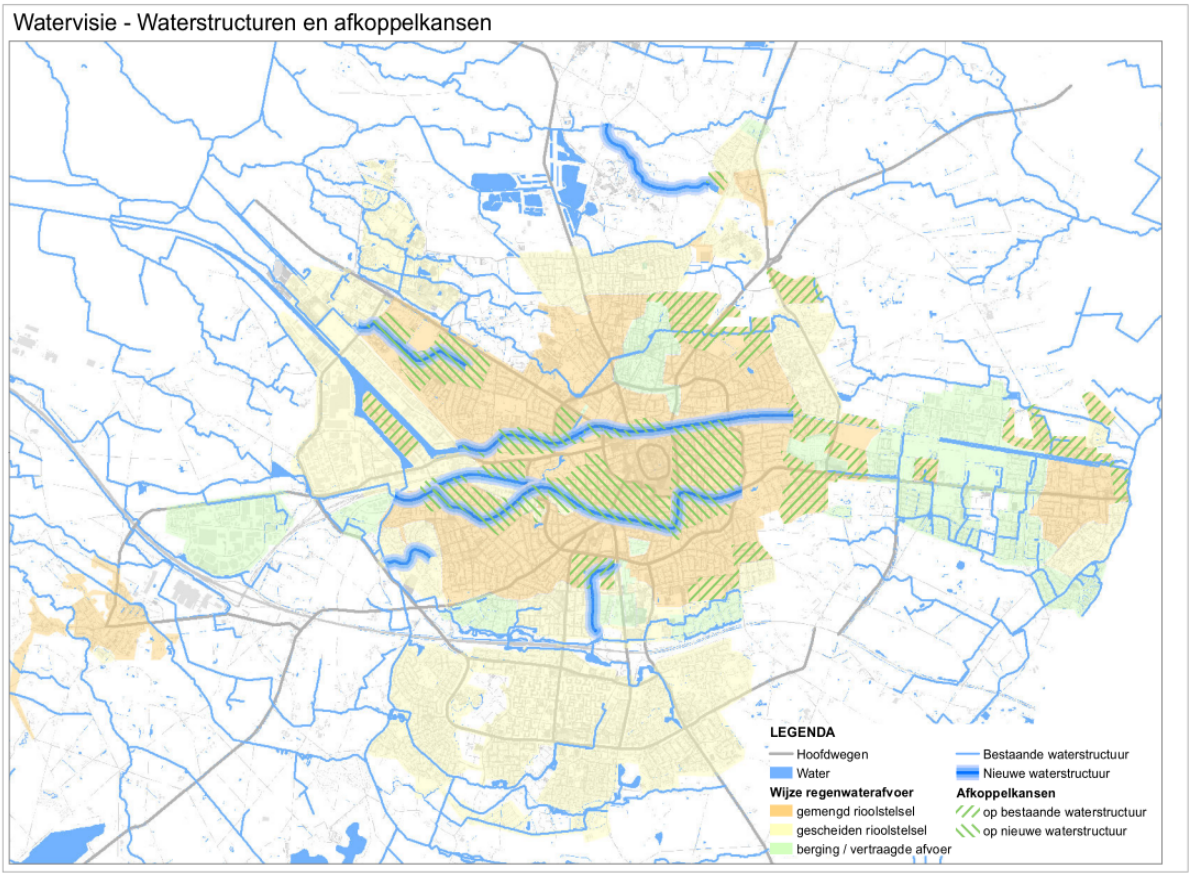

Figuur 3: Systeemkeuzekaart uit de Watervisie 2013.

Conclusie

Er vanuit gaande dat wordt voldaan aan de gestelde randvoorwaarden en uitgangspunten zijn de effecten op de waterhuishouding (grond-, afval-, hemel- en oppervlaktewater) beperkt en zijn er geen belemmeringen voor het onderhavig plan.

5.3 Natuur

5.3.1 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 wordt de aanwijzing en bescherming van de Europese 'Natura 2000' gebieden geregeld. Op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 dienen voor alle Natura 2000 gebieden instandhoudingsdoelstellingen en een beheerplan te worden vastgesteld. Bestaand gebruik mag worden voortgezet, mits niet conflicterend met de instandhoudingsdoelstellingen en als zodanig vastgelegd in het beheerplan.

Voor alle andere activiteiten is een Natuurbeschermingswetvergunning van het bevoegd gezag noodzakelijk. Voor de meeste Natura 2000 gebieden is Gedeputeerde Staten het bevoegd gezag. Alleen voor een aantal expliciet in het Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998 genoemde gebieden is de staatssecretaris van Economische zaken, Landbouw en Innovatie het bevoegd gezag.

Bij elke ruimtelijke ontwikkeling moet worden getoetst of die activiteiten mogelijk significant negatieve gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000 gebied. Indien dat op voorhand niet kan worden uitgesloten dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd en een

plan-milieu effect rapportage (plan-MER) te worden opgesteld. Wanneer significant negatieve effecten inderdaad niet uitgesloten kunnen worden dient voor de betreffende activiteiten een Natuurbeschermingswetvergunning te worden aangevraagd.

De Natuurbeschermingswet 1998 en het plangebied "Deurningerstraat 23-25"

Het plangebied van het bestemmingsplan **"Deurningerstraat 23-25**" is niet gelegen binnen een gebied dat is aangewezen als Natura 2000 gebied of beschermd natuurmonument of in de directe omgeving daarvan. De dichtstbijzijnde Natura 2000 gebieden "Aamsveen" en "Dinkelland" zijn op respectievelijk ca. 5,5 kilometer ten noordwesten en 6 kilometer ten zuidoosten van het plangebied gelegen.

Voor activiteiten die mogelijk significant negatieve gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000 gebied dient een passende beoordeling en een plan-milieu effect rapportage (plan-MER) te worden uitgevoerd om te bepalen of en zo ja er daadwerkelijk sprake is van significant negatieve effecten voor kwalificerende soorten. Indien significant negatieve effecten inderdaad niet uitgesloten kunnen worden dient voor de betreffende activiteiten een Natuurbeschermingswetvergunning te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag, zijnde Gedeputeerde Staten van Overijssel. Gelet op de aard van de ontwikkeling en de grote afstand van het plangebied tot de dichtstbijzijnde Natura 2000 gebieden kunnen eventuele negatieve effecten worden uitgesloten. Een verdere toetsing aan de Natuurbeschermingswet kan dan ook achterwege blijven.

Conclusie

Op grond van het voorgaande kan met aan voldoende zekerheid grenzende stelligheid worden geconcludeerd dat de Natuurbeschermingswet 1998 op voorhand geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.3.2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van de meest kwetsbare planten- en diersoorten die in Nederland voorkomen. Het gaat daarbij niet om de bescherming van individuele planten of dieren maar om waarborgen om te voorkomen dat het voortbestaan van soorten planten of dieren niet in gevaar komt. Hiertoe zijn in deze wet een aantal verbodsbepalingen opgenomen, zoals het verbod op het doden of verontrusten van dieren of het verbod op het plukken van planten. Daarbij is het "nee, tenzij" principe het uitgangspunt, er mag geen schade worden toegebracht aan beschermde dieren of planten tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan.

Op grond van de Flora- en faunawet zijn alle dieren en planten van onvervangbare waarde en dus dienen mensen daarmee zorgvuldig om te gaan. Daarom is in de wet ook een algemene zorgplicht (artikel 2) opgenomen, die inhoudt dat een ieder 'voldoende zorg' in acht dient te nemen voor álle in het wild voorkomende dieren en planten (dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

Indien een voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling mogelijk negatieve gevolgen heeft voor in dat gebied voorkomende beschermde soorten dan dient in de regel ontheffing van de betreffende verbodsbepalingen te worden gevraagd bij de staatssecretaris van Economische zaken, Landbouw en Innovatie. De ontheffingsregeling is geregeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet en nader uitgewerkt in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

De Flora- en faunawet en het plangebied "Deurningerstraat 23-25"

Het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' beoogt de herontwikkeling van een voormalig bedrijfspand mogelijk te maken. Het plangebied bestaat uit een pand met een mansardekap aan de straatzijde en een lagere uitbouw aan de achterzijde. In het plangebied zijn geen waterpartijen aanwezig, wel staat er een boom en wat opgaand groend op het achterperceel. Oudere panden met mansardekap en dakpannen zijn in beginsel kansrijke nestlocaties voor de huismus en de gierzwaluw. Van beide vogelsoorten is de nestplek jaarrond beschermd. De aanwezigheid van beide soorten kan echter worden uitgesloten op basis van regelmatig locatiebezoek (de locatie ligt op de fietsroute van en naar huis van een ecologisch adviseur). Het te slopen pand is slecht onderhouden, dakpannen liggen scheef en er zijn scheuren in de muur aanwezig. Toegang tot zolder- en andere ruimtes lijkt daardoor vrijwel zeker aanwezig. Aan de overzijde van de straat is een bomenrijk gebied (Boerenkerkhof) aanwezig. Het is dan ook niet uit te sluiten dat vleermuizen en/of steenmarter gebruik maken van het pand. Andere strikt(er) beschermde soorten worden als gevolg van het ontbreken van geschikt habitat niet op deze locatie verwacht.

Ecologisch onderzoek

Om na te gaan of de uitvoerbaarheid van de voorgenomen ontwikkeling al of niet op voorhand wordt belemmerd door de Flora- en faunawet is er door Hamabest BV een verkennend ecologisch onderzoek uitgevoerd. Uit het onderzoek van Hamabest d.d. 30 september 2013, welke als bijlage 6 aan dit bestemmingsplan is toegevoegd, blijkt dat het niet met voldoende zekerheid valt uit te sluiten dat het plangebied onderdeel uitmaakt van de functionele leefomgeving van vleermuizen. Formeel gezien zou er daarom in het voorjaar van 2014 een nader verldonderzoek moeten worden uitgevoerd. Gelet op het belang van de ontwikkeling en de naar verwachting zeer kleine kans dat in de te slopen panden vleermuisverblijfplaatsen zullen kunnen zijn is door initiatiefnemer gekozen voor een 'worst case' benadering. Dit houdt in dat geen jaarrond onderzoek zal worden uitgevoerd, maar dat op voorhand mitigerende maatregelen zullen worden getroffen door middel van het plaatsen van geschikte nestkasten in de directe omgeving. Bij de uitvoering van de werkzaamheden zal worden gewerkt overeenkomstig het in de onderzoeksrapportage opgenomen ecologisch werkprotocol met uitvoeringseisen die bij de sloopwerkzaamheden in acht genomen dienen te worden. Door te handelen overeenkomstig deze werkwijze kan de gunstige staat van instandhouding van de soort ter plaatse worden gegarandeerd.

Conclusie

Op grond van het voorgaande kan met aan voldoende zekerheid grenzende stelligheid worden geconcludeerd dat de Flora- en faunawet op voorhand geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.3.3 Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een samenhangend netwerk van natuurgebieden en landbouwgebieden met veel natuurwaarden. De EHS heeft als doel het behouden, beschermen en versterken van de rijkdom aan plant- en diersoorten (biodiversiteit). De EHS beoogt een bijdrage te leveren aan het realiseren en in stand houden van een (inter-)nationaal vitaal stelsel van natuurgebieden. De EHS valt niet onder de werking van de gebiedsbescherming, zoals geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998 of de soortenbescherming, zoals geregeld in de Flora- en faunawet. De EHS is een ruimtelijk rijksbelang dat door provincies en gemeenten dient te worden door vertaald in ruimtelijke plannen, zoals structuurvisies en bestemmingsplannen.

De EHS en het plangebied “Deurningerstraat 23-25”

Het plangebied van het bestemmingsplan 'Deurningerstraat 23-25' is niet gelegen op of in de directe nabijheid van gronden die deel uitmaken van de EHS. Een verdere toetsing aan de EHS kan dan ook achterwege blijven.

Conclusie

Op grond van het voorgaande kan met aan voldoende zekerheid grenzende stelligheid worden geconcludeerd dat de EHS geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

Hoofdstuk 6 Juridische planopzet

6.1 Algemeen

De Wro en het Bro maken het mogelijk een bestemmingsplan op verschillende manieren vorm te geven. Grofweg kan gekozen worden uit de volgende planvormen:

a. een traditioneel gedetailleerd bestemmingsplan. Een dergelijk plan legt het beoogde gebruik van gronden en opstallen en de bebouwingsmogelijkheden van de in het plan opgenomen gronden gedetailleerd vast. De methodiek wordt wel ingezet om bestaande situaties te conserveren, maar wordt ook gebruikt om beoogde nieuwe ontwikkelingen nauwgezet te sturen;
b. een globaal bestemmingsplan dat nader moet worden uitgewerkt. In een dergelijk bestemmingsplan worden een of meerdere bestemmingen opgenomen, die later moeten worden uitgewerkt. Wordt veelal toegepast in gevallen waar de ontwikkeling van een gebied op hoofdlijnen bekend is, maar waar de concrete invulling nog moet volgen;
c. Een globaal eindplan. In deze planvorm wordt het ruimtelijk en functioneel streefbeeld in globale zin vastgelegd;
d. Een mix van bovenstaande planvormen afhankelijk van de specifieke problemen.

Naast dit onderscheid, dat is gebaseerd op de techniek van bestemmen, wordt verschil gemaakt tussen ontwikkelingsgerichte en beheergerichte bestemmingsplannen. Bij de keuze voor een bepaalde systematiek van bestemmingsregeling speelt een rol wat met het plan wordt beoogd: beheren of ontwikkelen.

Wijze van bestemmen

Het uitgangspunt van een bestemmingsplan is om een passende bestemming toe te kennen aan de gronden in het plangebied. De bestemming bepaalt welke gebruiksdoelen of functies op grond van een goede ruimtelijke ordening zijn toegestaan.

Bij de keuze voor een bepaalde bestemming is de (gewenste) hoofdfunctie doorslaggevend. Als het ruimtelijk relevant is of als een bepaalde functie de omgeving beïnvloedt of daar eisen aan stelt, wordt gekozen voor een specifieke bestemming met eigen regels bouwen en gebruik.

Het is mogelijk om binnen de hoofdgroepen bestemmingen specifieker te maken door bijvoorbeeld ondergeschikte functies in de bestemmingsomschrijving op te nemen. Voor bijzondere ondergeschikte functies, die niet onder de algemene bestemmingsomschrijving vallen en niet conflicteren met de bestemming, wordt gekozen voor een afzonderlijke functieaanduiding.

6.2 Indeling planregels

Het juridisch bindend gedeelte van het bestemmingsplan bestaat uit de regels en de bijbehorende verbeelding waarop de diverse bestemmingen zijn aangegeven. De regels en de verbeelding dienen in samenhang te worden bekeken.

De regels zijn onderverdeeld in vier hoofdstukken:

a. Hoofdstuk 1 - Inleidende regels;
b. Hoofdstuk 2 - Bestemmingsregels;
c. Hoofdstuk 3 - Algemene regels;
d. Hoofdstuk 4 - Overgangs- en slotregels.

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Dit hoofdstuk bevat inleidende regels. Deze regels gelden voor het gehele plangebied van het bestemmingsplan **"Deurningerstraat 23-25**". In Artikel 1 Begrippen zijn definities van de in de regels gebruikte begrippen opgenomen. Hiermee wordt een eenduidige interpretatie van de begrippen vastgelegd.

Artikel 2 Wijze van meten geeft bepalingen hoe onder meer de hoogtes van gebouwen en de inhoud van gebouwen gemeten moeten worden en hoe bepaalde eisen betreffende de maatvoering begrepen moeten worden.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Hoofdstuk 2 geeft een omschrijving - de juridische vertaling - van de verschillende in het plangebied voorkomende en op de verbeelding opgenomen bestemmingen. Bij de indeling van de bestemmingsregels wordt conform de StandaardVergelijkeBestemmingsplannen 2012 een vaste volgorde aangehouden. De regels van een bestemming worden als volgt opgebouwd en benoemd:

a. bestemmingsomschrijving (omschrijving van de toegestane functies en gebruiksdoelen);
b. bouwregels (regels waaraan de bebouwing dient te voldoen);
c. nadere eisen (regels op grond waarvan nadere eisen aan bouwwerken en de situering daarvan kunnen worden gesteld);
d. afwijken van de bouwregels (regels op grond waarvan in concrete situaties onder bepaalde voorwaarden kan worden afgeweken van de bouwregels);
e. specifieke gebruiksregels (regels die aangeven welk specifiek gebruik verboden is);
f. afwijken van de gebruiksregels (regels op grond waarvan in concrete situaties onder bepaalde voorwaarden kan worden afgeweken van de gebruiksregels);
g. omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden (regels waarbij wordt geregeld wanneer en onder welke omstandigheden een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden noodzakelijk is);
h. omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk (regels waarbij wordt geregeld wanneer en onder welke omstandigheden er een omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk noodzakelijk is);
i. wijzigingsbevoegdheid (regels die aangeven in welke gevallen en onder welke voorwaarden onderdelen van het plan gewijzigd kunnen worden).

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Hoofdstuk 3 bevat de algemene regels, bestaande uit de anti-dubbeltelregel, de algemene bouwregels, algemene gebruiksregels, algemene aanduidingsregels, algemene afwijkingsregels, algemene wijzigingsregels, algemene procedureregels en overige regels. Daarnaast zijn regels ten aanzien van archeologie, de bescherming van monumentale en bijzonder waardevolle bomen.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

In hoofdstuk 4 zijn regels opgenomen met betrekking tot het overgangsrecht voor bouwwerken en gebruik van gronden. Deze artikelen bevatten regels die als doel hebben de rechtstoestand tijdens de overgang naar een nieuw bestemmingsplan vast te leggen. De "Slotregel" geeft de naam van het bestemmingsplan aan.

6.3 Bestemmingen

De gronden begrepen in het bestemmingsplan “Deurningerstraat 23-25” zijn bestemd voor “wonen” en de functies kantoor, maatschappelijk en dienstverlening worden mogelijk gemaakt.

De voor “Wonen” aangewezen gronden zijn bestemd voor het wonen, al dan niet in combinatie met een beroep of bedrijf aan huis. In de planregels zijn algemene bouwregels opgenomen voor de bouw van hoofdgebouwen, bijbehorende bouwwerken en overige bouwwerken, zoals erf- en perceelafscheidingen. Bebouwing dient te worden gerealiseerd binnen de op de plankaart aangegeven bouwblokken. Tevens is middels maatvoering op de plankaart opgenomen de maximale bouwhoogte van 14 meter.

Om de woningen te kunnen realiseren dient een ontheffingsprocedure Wet geluidhinder voor het vaststellen van een hogere grenswaarde te worden gevoerd. De woningen kunnen alleen gerealiseerd worden als een hogere waarde van ten hoogste 60 dB wordt vastgesteld.

6.4 Handhaving

Bestemmingsplannen zijn bindend voor iedereen: burgers, ondernemers en de overheid zelf. Het is een juridisch kader voor burgers en ondernemers waaruit kan worden afgeleid wat de eigen bouw- en gebruiksmogelijkheden zijn, maar ook wat de planologische mogelijkheden in juridische zin zijn op percelen in de directe omgeving.

Aan de andere kant kan de gemeentelijke overheid naleving van bestemmingsplannen afdwingen als er sprake is van gebruik en/of bebouwing die niet in het bestemmingsplan passen. In het kader van de bedrijven- en milieuinventarisatie is onderzocht in hoeverre de functies die in het plangebied voorkomen in overeenstemming zijn met het geldende bestemmingsplan en bij geconstateerde afwijkingen eventueel gelegaliseerd kunnen worden.

Hoofdstuk 7 Economische uitvoerbaarheid

Het hoofddoel van dit bestemmingsplan is de gewenste toekomstige situatie planologisch-juridisch vast te leggen. Binnen het plangebied is de bouw van 18 appartementen beoogd. Voor drie van deze appartementen geldt dat zij zullen worden verhuurd aan studenten (4 of 5 studentenkamers per appartement). Tevens wordt op de begane grond de vestiging van kantoren, maatschappelijk en dienstverlening mogelijk gemaakt.

De gronden in het plangebied zijn eigendom van projectontwikkelaars.

Exploitatieovereenkomst

De gemeente Enschede heeft met de ontwikkelaar een exploitatieovereenkomst gesloten d.d. 17 december 2013. Ontwikkelaar heeft aangegeven bereid te zijn om de bij dit plan behorende kosten te voldoen. Eventuele planschade kan middels de overeenkomst op ontwikkelaars worden verhaald.

Gelet op bovenstaande kan worden gesteld dat het kostenverhaal voldoende is verzekerd en dat de economische uitvoerbaarheid van het voorliggende bestemmingsplan voldoende is aangetoond.

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© April 2014, gemeente Enschede

enschede.nl

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- C

Onderwerp	Wijziging 65 van de Welstandsnota		
Portefeuillehouder	Patrick Welman agendaletter (C)		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	19 mei 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400108405

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. De nota Samenvatting en beantwoording zienswijzen Wijziging 65 van de Welstandsnota vast te stellen en degenen die een zienswijze omtrent dit plan aan de raad kenbaar hebben gemaakt hiervan in kennis te stellen en mede te delen dat de ingediende zienswijzen geen aanleiding geven tot aanpassing van het beeldkwaliteitplan;
2. Het beeldkwaliteitplan Rosinkweg – Welstandsvrij als Wijziging 65 van de Welstandsnota vast te stellen.

Inleiding
Wijziging 65 van de Welstandsnota maakt mogelijk dat de locatie "Het Rosink" welstandsvrij wordt verklaard. Dit betekent dat de gemeentelijke Welstandsnota op basis van het beeldkwaliteitplan Rosinkweg – Welstandsvrij voor deze locatie geen welstandstechnische eisen stelt. Hiermee wil de gemeente Enschede ruimte bieden aan afwijkende architectuur en particulier opdrachtgeverschap stimuleren.

Uw Raad kan de Welstandsnota wijzigen door een welstandsparagraaf of beeldkwaliteitplan vast te stellen. Een welstandsparagraaf is een aanvulling op de van toepassing zijnde welstandsidentiteit. Als het gaat om een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling waarbij afgeweken wordt van de bestaande welstandsidentiteit, wordt een beeldkwaliteitplan opgesteld. In dit geval is een beeldkwaliteitplan opgesteld.

Het beeldkwaliteitplan Rosinkweg – Welstandsvrij heeft met ingang van 13 juni 2013 gedurende 6 weken ter inzage gelegen in het kader van de formele inspraakprocedure. Tijdens deze periode zijn er 2 zienswijzen naar voren gebracht. Uw Raad wordt voorgesteld de zienswijze te beantwoorden op de wijze zoals verwoord in de nota “Samenvatting en beantwoording zienswijzen Wijziging 65 Welstandsnota”.

Beoogd resultaat
Het doel is de Welstandsnota voor de locatie "Het Rosink" te wijzigen, waardoor er voor deze specifieke locatie een nieuw kader wordt vastgelegd waar bouwplannen aan getoetst moeten worden. Het Rosink is een pilotgebied dat de gemeente "welstandsvrij" wil verklaren. Door geen regels voor welstand ten aanzien van dit gebied op te nemen, krijgen toekomstige kaveleigenaren meer vrijheid in het ontwerp van de woning. Het Rosink is hiervoor een geschikte locatie, omdat het hier gaat om een kleinschalige inbreidingslocatie.

Argumenten
1. Het vrijlaten van welstandsregels is een stimulans voor particulier opdrachtgeverschap
In de Woonvisie 2025 "Stad in beweging" geeft de gemeente het belang van een gedifferentieerde woningvoorraad en consumenteninvloed in de bouw aan. De Woonvisie verwoordt dat er maximaal moet worden ingespeeld op de (steeds veranderende) behoefte van de woonconsument. Het aanbod van kavels door middel van particulier opdrachtgeverschap biedt de mogelijkheid voor een eigen invulling door toekomstige kopers. De mate van eigen invulling is afhankelijk van het kader dat door de gemeenteraad meegegeven wordt in de Welstandsnota en het bestemmingsplan. Voor Het Rosink is er voor gekozen het gebied welstandsvrij te verklaren. Hiermee krijgen de kopers van een kavel op Het Rosink maximale vrijheid bij het ontwerp van de woning.

SO-Bestemmingsplannen-. E. Ruiter Telefoon: 5518

2. Huidige welstandsregels te beperkend
Uit onderzoek, dat is uitgevoerd onder geïnteresseerde kavelkopers, is gebleken dat deze groep de huidige welstandsregels de beperkend vindt. Dit is voor deze doelgroep een belangrijk argument om niet te kiezen voor een kavel op Het Rosink.

3. Vanuit stedenbouwkundig oogpunt is het welstandsvrij verklaren van het plangebied mogelijk
Het Rosink is een kleinschalig gebied waarbij de beoogde woningbouw gepland is binnen de bestaande kern. De belangrijke structuurlijnen (Rosinkweg en Zwedeveldweg) worden ingepast, waarmee het plan voorziet in de organische groei van Usselo. Gezien de huidige opbouw van Usselo, is op deze locatie het toepassen van afwijkende architectuur denkbaar. Usselo heeft, naast de traditionele, landelijke bebouwing ook bebouwing die gezien de architectuur en dichtheid van de woningen meer een randstedelijk karakter heeft. De keuze om voor Het Rosink geen welstandskader vast te stellen, is daarom vanuit stedenbouwkundig oogpunt goed mogelijk.

Kanttekeningen
Zienswijzen tegen de wijziging van de Welstandsnota
Tegen de ontwerpwijziging van de Welstandsnota zijn 2 zienswijzen ingediend. De Buurtkring Usselo en Dorpsraad Boekelo zijn van mening dat het welstandsvrij verklaren van Het Rosink negatieve gevolgen heeft voor het straatbeeld van Usselo. In de nota Samenvatting en beantwoording zienswijzen Wijziging 65 van de Welstandsnota worden deze inspraakreacties beantwoord. Uitkomst is dat deze zienswijzen niet leiden tot een aanpassing van het voorstel de Welstandsnota te wijzigen.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
Wijziging 65 van de Welstandsnota heeft betrekking op Het Rosink, een woningbouwlocatie in Usselo. Het Rosink is een locatie binnen het bestaand bebouwd gebied. De kern wordt met de realisatie van dit plan niet verder uitgebreid. Daarmee draagt het plan bij aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente Enschede.

Kosten, opbrengsten, dekking
Wijziging 65 van de Welstandsnota maakt deel uit van de ontwikkeling van Het Rosink, waarvoor de kosten zijn gebudgetteerd binnen dit project.

Communicatie
De woningbouwlocatie Het Rosink is opgenomen in het bestemmingsplan Usselo 2012, dat binnenkort aan de raad ter vaststelling wordt voorgelegd. Op deze locatie zijn maximaal 15 woningen gepland. De locatie is aangewezen als pilot waarin de bouwregels zijn beperkt en ten aanzien van welstand geen regels worden gesteld. Hiermee wordt beoogd particulier opdrachtgeverschap te stimuleren. Vanuit stedenbouwkundig oogpunt is Het Rosink een geschikte locatie voor deze pilot.

Vervolg
Het besluit tot wijziging van de Welstandsnota wordt met bijbehorende stukken ter inzage gelegd. Tegen het besluit kan geen bezwaar of beroep worden ingesteld.

Bijlagen
Ter inzage (leeskamer):
a. Plankaart Wijziging 65 Welstandsnota
b. Beeldkwaliteitplan Rosinkweg – Welstandsvrij
c. Nota “Samenvatting en beantwoording zienswijzen Wijziging 65 Welstandsnota”

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	P.E.J. den Oudsten

Gemeente Enschede

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

1. Het vaststellen van de Nota “Samenvatting en beantwoording zienswijzen wijziging 65 Welstandsnota” en degenen die een zienswijze omtrent dit plan aan de raad kenbaar hebben gemaakt hiervan in kennis te stellen en mede te delen dat de ingediende zienswijzen geen aanleiding geven tot aanpassing van het beeldkwaliteitplan;
2. Het vaststellen van het beeldkwaliteitplan Rosinkweg - Welstandsvrij als wijziging 65 van de Welstandsnota.

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	P.E.J. den Oudsten

NOTA SAMENVATTING EN BEANTWOORDING ZIENSWIJZEN

Wijziging 65 van de Welstandsnota

Het ontwerp besluit tot wijziging 65 van de Welstandsnota heeft ter visie gelegen van 13 juni tot en met 24 juli 2013. De Welstandsnota wordt voor de locatie "Het Rosink" gewijzigd, waardoor er voor deze specifieke locatie een nieuw kader wordt vastgelegd waar bouwplannen aan getoetst moeten worden. Het Rosink is een pilotgebied waarvoor het welstandskader vrijgelaten wordt.

Ten aanzien van wijziging 65 van de Welstandsnota zijn gedurende de inzagetermijn 2 zienswijzen ingediend.

Indiener zienswijzen:

1. Buurtkring Usselo
Postbus 10031
7504 PA Enschede
Inspraakreactie binnengekomen op: 18 juni 2013

2. Stichting Dorpsraad Boekelo
Postbus 10038
7504 PA Enschede
Inspraakreactie binnengekomen op: 19 juli 2013

Samenvatting en beantwoording zienswijzen:

1. Zienswijze Buurtkring Usselo:
Deze zienswijze is zowel gericht tegen het bestemmingsplan als de wijziging van de welstandsnota. In het kader van de procedure voor het wijzigen van de welstandsnota wordt deze zienswijze en de beantwoording hiervan meegenomen.

Het geheel welstandsvrij verklaren geeft toekomstige koper(s) van de bouwkavels in Het Rosink een uitzonderlijk grote vrijheid in de vormgeving van de door de koper gewenste en te bouwen woning. Moderne architectuur behoort door het vrijgeven van de welstandsidentiteit tot de mogelijkheden van bouwen op Het Rosink. Dit is een breed en subjectief begrip. De Buurtkring is van mening dat moderne architectuur niet past binnen het straatbeeld van Usselo.

Reactie gemeente:
Op basis van de Welstandsnota zijn voorwaarden opgesteld ten aanzien van bijvoorbeeld vorm- en kleurgeving, maar ook of de betreffende bebouwing in de omgeving past. De gemeente kiest in het geval van Het Rosink er voor om de voorwaarden ten aanzien van welstand zoveel mogelijk vrij te laten. Ook in de doorvertaling naar het bestemmingsplan zijn beperkte regels opgenomen, om de toekomstige perceeleigenaren veel keuzevrijheid te geven in de manier waarop zij hun woning willen bouwen.

Het Rosink is een kleinschalig gebied waarbij de beoogde woningbouw gepland is binnen de bestaande kern. De belangrijke structuurlijnen (Rosinkweg en Zwedeveldweg) worden ingepast, waarmee het plan voorziet in de organische groei van Usselo.
Usselo heeft, naast de traditionele, landelijke bebouwing ook bebouwing die gezien de architectuur en dichtheid van de woningen meer een randstedelijk karakter heeft. Het plangebied Het Rosink ligt niet op een belangrijke zichtlocatie of in een gebied met cultuurhistorische waarden. De keuze om voor Het Rosink geen welstandskader vast te stellen, is daarom vanuit stedenbouwkundig oogpunt goed mogelijk.

In de Woonvisie 2025 "Stad in beweging" geeft de gemeente het belang van een gedifferentieerde woningvoorraad en consumenteninvloed in de bouw aan. Enschede is een gemeente die voorop loopt als het gaat om de verkoop van grond voor (collectief) particulier opdrachtgeverschap. De Woonvisie verwoordt dat er maximaal moet worden ingespeeld op de (steeds veranderende) behoefte van de woonconsument. Een gebied waar ruimte is gecreëerd voor particulier opdrachtgeverschap is Het Rosink.

Na het beschikbaar komen van de kavels op Het Rosink, hebben erg veel mensen serieuze belangstelling getoond. De daadwerkelijke kaveluitgifte verliep daarna niet volgens verwachting: ondanks de grote belangstelling bleef de verkoop van kavels op Het Rosink uit. Dit was voor de gemeente reden om onderzoeksbureau I&O in 2012 onderzoek te laten doen naar de motivaties van potentiële kopers om af te zien van de aankoop van een kavel in dit projectgebied. Als belangrijkste redenen kwamen uit dit onderzoek naar voren: de te hoge grondprijs en de te strenge welstands- en bebouwingseisen. Daarnaast vroegen de ondervraagden om een meer klantgerichte en flexibele houding van de gemeente.

Dit onderzoek is voor de gemeente aanleiding geweest om Het Rosink aan te wijzen als een experiment voor particulier opdrachtgeverschap. Een experiment in de zin van het loslaten van zo veel mogelijk eisen en regels, maar ook in de zin van flexibele en consumentgerichte begeleiding van de zelfbouwers door de gemeente. Dit wil de gemeente vormgeven door de toekomstige bewoners maximale invloed te geven in de vormgeving van zowel hun nieuwe woonomgeving als hun nieuwe woning. Uiteraard onder deskundige begeleiding van bijvoorbeeld een stedenbouwkundige.

2. Zienswijze Stichting Dorpsraad Boekelo
De Stichting Dorpsraad Boekelo deelt de mening van Buurtkring Usselo dat door het bestemmingsplan Usselo 2012 het straatbeeld in Usselo negatief kan beïnvloeden. Het gaat daarbij om de uitbreiding van bouwmogelijkheden en het welstandsvrij verklaren van het deelgebied Het Rosink.

Reactie gemeente:
Op basis van de Welstandsnota worden voorwaarden opgesteld ten aanzien van bijvoorbeeld vorm- en kleurgeving, maar ook of de betreffende bebouwing in de omgeving past. De gemeente kiest in het geval van Het Rosink er voor om de voorwaarden ten aanzien van welstand zoveel mogelijk vrij te laten. Ook in de doorvertaling naar het bestemmingsplan zijn beperkte regels opgenomen, om de toekomstige perceeleigenaren veel keuzevrijheid te geven in de manier waarop zij hun woning willen bouwen.

Het Rosink is een kleinschalig gebied waarbij de beoogde woningbouw gepland is binnen de bestaande kern. De belangrijke structuurlijnen (Rosinkweg en Zwedeveldweg) worden ingepast, waarmee het plan voorziet in de organische groei van Usselo.
Usselo heeft, naast de traditionele, landelijke bebouwing ook bebouwing die gezien de architectuur en dichtheid van de woningen meer een randstedelijk karakter heeft. Het plangebied Het Rosink ligt niet op een belangrijke zichtlocatie of in een gebied met cultuurhistorische waarden. De keuze om voor Het Rosink geen welstandskader vast te stellen, is daarom vanuit stedenbouwkundig oogpunt goed mogelijk.

In de Woonvisie 2025 "Stad in beweging" geeft de gemeente het belang van een gedifferentieerde woningvoorraad en consumenteninvloed in de bouw aan. Enschede is een gemeente die voorop loopt als het gaat om de verkoop van grond voor (collectief) particulier opdrachtgeverschap. De Woonvisie verwoordt dat er maximaal moet worden ingespeeld op de (steeds veranderende) behoefte van de woonconsument. Een gebied waar ruimte is gecreëerd voor particulier opdrachtgeverschap is Het Rosink.

Na het beschikbaar komen van de kavels op Het Rosink, hebben erg veel mensen serieuze belangstelling getoond. De daadwerkelijke kaveluitgifte verliep daarna niet volgens verwachting: ondanks de grote belangstelling bleef de verkoop van kavels op Het Rosink uit. Dit was voor de gemeente reden om onderzoeksbureau I&O in 2012 onderzoek te laten doen naar de motivaties van potentiële kopers om af te zien van de aankoop van een kavel in dit projectgebied. Als belangrijkste redenen kwamen uit dit onderzoek naar voren: de te hoge grondprijs en de te strenge welstands- en bebouwingseisen. Daarnaast vroegen de ondervraagden om een meer klantgerichte en flexibele houding van de gemeente.

Dit onderzoek is voor de gemeente aanleiding geweest om Het Rosink aan te wijzen als een experiment voor particulier opdrachtgeverschap. Een experiment in de zin van het loslaten van zo veel mogelijk eisen en regels, maar ook in de zin van flexibele en consumentgerichte begeleiding van de zelfbouwers door de gemeente. Dit wil de gemeente vormgeven door de toekomstige bewoners maximale invloed te geven in de vormgeving van zowel hun nieuwe woonomgeving als hun nieuwe woning. Uiteraard onder deskundige begeleiding van bijvoorbeeld een stedenbouwkundige.

Welstandskaart Enschede - Categorieën van Welstand

29 JANUARI 2013

1.	**Historisch stadshart**
2.	**Nieuw stadshart**
3.	**Dorpse linten**
4.	**Erkerwijken**
5.	**Tuinstedelijke ensembles**
6.	**Rijke stadsvilla's**
7.	**Buitenplaatsen en Landgoederen**
8.	**Verborgen enclaves**
9.	**Vrije-kavelwijken**
10.	**Campus**
11.	**Modern Enschede**
12.	**Stempelwijken**
13.	**Stratenrijtjes**
14.	**Woonerfwijken**
15.	**Regenboogwijken**
16.	**Representatieve werklocaties**
17.	**Bedrijfsterreinen**
18.	**Koop & Rij locaties**
19.	**Industriële complexen**
19.1	**Industriëel erfgoed**
19.2	**Nieuwe industrie**
20.	**Boerenerven**
20.1	**Oude es-erven**
20.2	**Jonge ontginnings-erven**
21.	**Vrije landelijke bebouwing**
21.1	**Oude landschap**
21.2	**Nieuwe landschap**
22.	**Nieuwe stads as**
0.	**Ontwikkelingslocaties** (welstand volgens eigen beeldkwaliteitplan)
	WATER

BEELDKWALITEITPLANNEN / WELSTANDSPARAGRAAF

A.	DE STAD VOORTGEZET
B.	LAGE BOTHOF NOORD
D.	BEELDKWALITEITPLAN DE LAARES
E.	BEDRIJFSLOCATIE WESTERVAL-ZUID, BEELDKWALITEITPLANNEN
F.	BEELDKWALITEITPLAN JOSINK ES
F-1.	BEELDKWALITEITPLAN KOP JOSINK ES
H.	ENSCHEDE, ZUIDERVAL
I.	BEELDKWALITEITPLAN KOTMANPARK
J.	BEELDKWALITEITPLAN DIEKMANTERREIN ENSCHEDE
K.	BEELDKWALITEITPLAN ESCHMARKE
N.	BEELDKWALITEIT WINKELERF GLANERBRUG
O-1,2.	HET BRUNINK (div. woonvelden)
O-3a.	HET BRUNINK 3a
O-3, 4.	HET BRUNINK (div. woonvelden)
O-5,6a.	HET BRUNINK (div. woonvelden)
O-6b,6c.	HET BRUNINK (div. woonvelden)
P.	BEELDKWALITEITPLAN DE BLEEKERIJ
Q.	BEELDKWALITEITPLAN TWEKKELERVELD
S.	BEELDKWALITEITPLAN GEESSINKWEG
T.	BEELDKWALITEITPLAN 'T VANEKER ZUIDSCHIL FASE 1
U.	BEELDKWALITEITPLAN USSELER ES
V.	BEELDKWALITEITPLAN CASCADE
X.	BEELDKWALITEITPLAN LIPPERKERKSTRAAT
Y-1.	WELSTANDSPARAGRAAF HARDICK + SECKEL - BEDRIJVEN
Y-2.	WELSTANDSPARAGRAAF HARDICK + SECKEL - WONEN
Z.	BEELDKWALITEITPLAN SPORTPARK DIEKMAN
Ab.	BEELDKWALITEITPLAN UNISSON
Ac.	BEELDKWALITEITPLAN BODDENKAMP
Ad.	BEELDKWALITEITPLAN SPOORZONE MIDDENGEBIED
Ae.	BEELDKWALITEITPLAN HET DIEKMAN
Af.	BEELDKWALITEITPLAN ZEGGEVEN
Ag.	BEELDKWALITEITPLAN DE DRIEHOEK Schipholtstraat, Broekheenseweg, Keppelerdijk
Aj.	WELSTANDSPARAGRAAF DE GROENE SCHEG
Ak.	BEELDKWALITEITPLAN HET BIJVANK NOORD
Al.	BEELDKWALITEITPLAN ERVE LEPPINK
An.	WELSTANDSPARAGRAAF STADVELDCENTRUM-MICHAELSKERK
Aq.	BEELDKWALITEITPLAN VANEKER
Ar.	BEELDKWALITEITSPLAN ROSINKWEG - WELSTANDSVRIJ

GEBIEDSBEGRENZING WIJZIGING

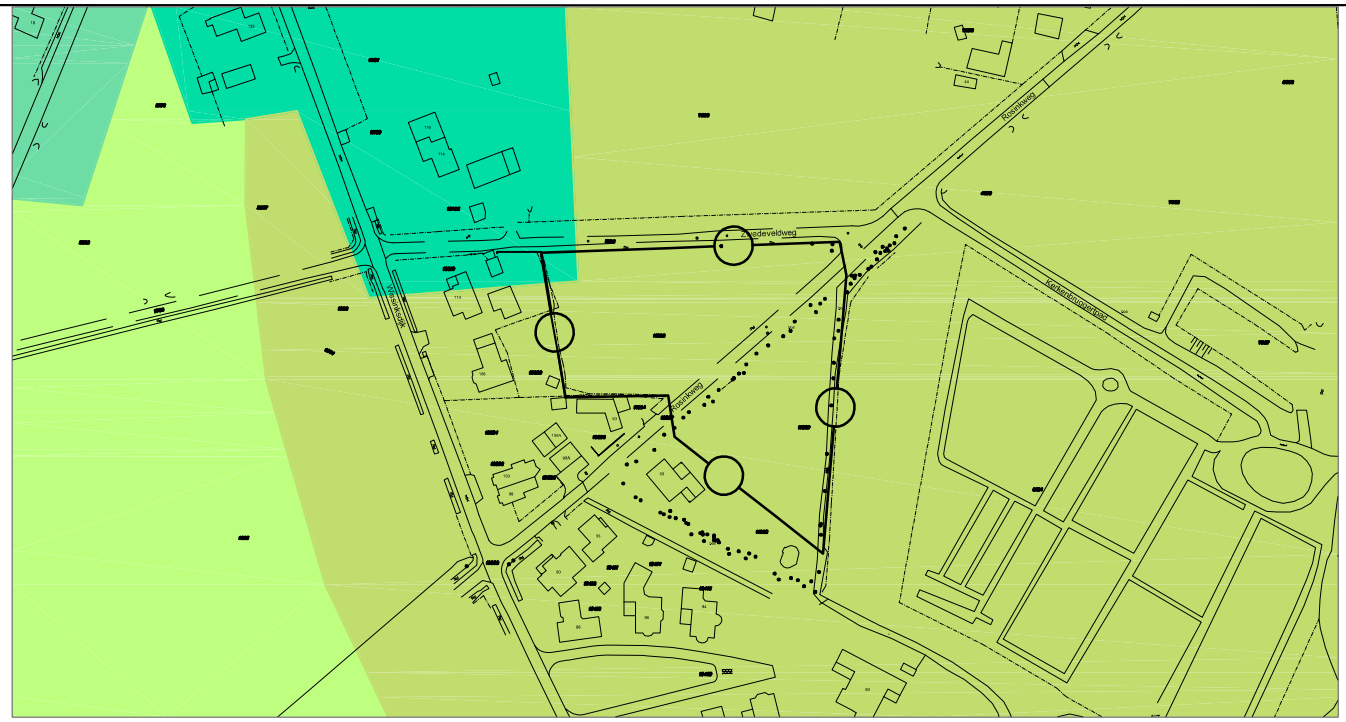

fragment vastgestelde WELSTANDSNOTA 29-01-2013

wijziging 65 WELSTANDSNOTA

WIJZIGING WELSTANDSNOTA

Beeldkwaliteitsplan Rosinkweg - welstandsvrij

Stedelijke Ontwikkeling

Gemeente Enschede

WELSTANDSNOTA

Wijziging 65

SO / Ontwerp

	Naam	Datum	Projectleiding		Naam	Datum	Projectleiding	Formaat	Schaal
	T. Kamphuis	06-05-2013		4				A3	1:XXX
1				5					
2				6				Tekeningnummer	
3				7					

Plotdatum: 13-mei-13 Last saved by: bmkampt;13 mei 2013

R:\AFD\Beleid-SO\3 BELEID\3-5 Ruimtelijke Ontwikkeling\Welstand-Monumenten-Archeologie\Welstand\ACAD\welstandsnota\Welstandsnota-WIJZ65.dwg

Onderbouwing welstandswijziging

Bestaande situatie

Aan de Rosinkweg worden door de gemeente Enschede kavels uitgegeven. Het plangebied ligt ten zuidwesten van Usselo rondom de Rosinkweg tussen de Hervormde Begraafplaats, een cluster nieuwbouwwoningen (vrijstaande boerderijachtige villa's) en enkele oudere vrijstaande woningen langs de Wissinksdijk en, Boekelosestraat en de A35.

Luchtfoto 2012

De bebouwing is ingebed in het oude Twentse landschap, dat gestructureerd en begrensd wordt door houtwallen en bomenrijen. Enkele verharde wegen en zandwegen begrenzen en doorsnijden het gebied (Boekelosestraat, Wissinksdijk en Rosinkweg). Het reeds ontwikkelde cluster nieuwbouw vormt een ondergeschikte enclave zonder ruimtelijke verbinding met de bebouwing in de kern Usselo. Deze locatie biedt de mogelijkheid om te wonen in een veelgevraagd rustgevend dorps woonmilieu. Het fraaie buitengebied ten zuiden van Enschede wordt in het gebied al beleefbaar.

Wissinksdijk

enclave Wissinksdijk

De omgeving en het plangebied liggen in de welstandscategorie “Vrije landelijke bebouwing”. De welstandszorg wil in deze categorie beperkt ruimte geven aan nieuwe, vrije landelijke woningen, met behoud van de kwaliteit van het landelijk gebied. Vooral in de enclave staan enkele woningen die niet specifiek een landelijk karakter hebben.

Nieuwe situatie

De bestaande welstandscategorie geeft onvoldoende ruimte voor afwijkende architectuur. De gemeente kiest er voor om ten aanzien van deze locatie geen welstandseisen aan de woningen te stellen. Hiermee wil de gemeente op de locatie particulier opdrachtgeverschap stimuleren, mede om het dorp Usselo een nieuwbouwimpuls te geven die qua schaal past bij de organische groei van een dorp.

De kavels aan de Rosinkweg liggen niet op een belangrijke zichtlocatie of in een cultuurhistorisch relevante context. De belangrijke structuurlijnen worden ingepast of niet veranderd. Door de vorm van de kavels en de bestaande bomen is het bouwen van een standaardwoning lastig. De locatie vraagt om een vormgeving die op de kavel en oriëntatie naar de zon duidelijk kan afwijken van de omgeving. Daarvoor zijn ook de bebouwingseisen van het bestemmingsplan ruimer gemaakt, bijvoorbeeld verder naar achteren te kunnen bouwen. Naast traditionele architectuur van een gebouw met zadelkap als basisvolume is ook moderne architectuur op deze locatie goed denkbaar. Aangezien het een zeer kleinschalige en minder opvallende uitbreiding betreft, is het mogelijk geen welstandseisen aan de woningen te stellen.

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- C

Onderwerp	Vaststelling bestemmingsplan “Usselo 2012”		
Portefeuillehouder	Patrick Welman agendaletter (D)		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	19 mei 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1300401087

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. De Nota “Samenvatting en beantwoording zienswijzen” vast te stellen en degenen die een zienswijze omtrent dit plan aan de raad kenbaar hebben gemaakt hiervan in kennis te stellen en mede te delen dat de ingediende zienswijzen deels aanleiding geven tot aanpassing van het bestemmingsplan;
2. het bestemmingsplan “Usselo 2012” gewijzigd vast te stellen overeenkomstig de bij dit plan behorende verbeelding, regels, toelichting en ondergrond conform NL.IMRO.0153.00077-0003;
3. geen exploitatieplan als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening vast te stellen ten behoeve van het onder 2 genoemde bestemmingsplan.

Inleiding

Op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) moet de gemeenteraad voor het gehele grondgebied van de gemeente een of meer bestemmingsplannen vaststellen. Een bestemmingsplan dient volgens de Wro actueel te zijn (niet ouder dan tien jaar). Het huidige bestemmingsplan “Usselo 2012” is inmiddels 13 jaar geleden vastgesteld en moet daarom herzien worden. Daarom is een nieuw bestemmingsplan opgesteld voor de kern Usselo.

Het nieuwe bestemmingsplan “Usselo 2012” voorziet in de actualisatie van de huidige planologische regeling voor (met name) de bebouwde omgeving van de kern Usselo. Daarnaast is het plan aangepast voor het deelgebied “Het Rosink”. In dit gebied zijn de bouwregels versoepeld en is het maximum aantal woningen verhoogd van 9 naar 15. Ook maakt het plan een uitvaartcentrum planologisch mogelijk op het perceel Haaksbergerstraat 950-952a.

De nieuw aan te leggen N18 en de daarbij behorende aansluiting op de A35 zijn niet in dit bestemmingsplan opgenomen. Hiervoor zal te zijner tijd een apart bestemmingsplan moeten worden opgesteld. Afhankelijk van het definitieve ontwerp van deze weg en ontsluiting, bestaat de mogelijkheid dat de plangrens van dit bestemmingsplan naar aanleiding van deze ontwikkeling te zijner tijd aangepast gaat worden.

Beoogd resultaat

Het bestemmingsplan Usselo 2012 is een actualisatie van de bestaande ruimtelijke plannen in Usselo waarmee wordt beoogd de huidige situatie planologisch vast te leggen. Daarnaast is een tweetal nieuwe ontwikkelingen opgenomen:
1. Realisatie uitvaartcentrum op het perceel Haaksbergerstraat 950-952a;
2. Uitbreiding van het aantal woningen op Het Rosink van 9 naar 15 waarbij de bestaande bouwmogelijkheden zijn verruimd.

Aan u wordt voorgesteld voorliggend bestemmingsplan vast te stellen waarmee dit het actueel juridisch kader vormt.

SO-Bestemmingsplannen - E. Ruiter Telefoon: 5518

Argumenten
Actualisatie van het geldende bestemmingsplan is noodzakelijk
13 Jaar geleden is voor het plangebied van het bestemmingsplan “Usselo 2012” een bestemmingsplan vastgesteld. Aangezien dit bestemmingsplan niet meer actueel is en niet meer voldoet aan de huidige wettelijke regels, is een herziening noodzakelijk.

Voorliggend bestemmingsplan geeft ruimere bouwmogelijkheden voor Het Rosink
Het Rosink is een kleine gemeentelijke locatie voor bouwkavels ten noorden en zuiden van de Rosinkweg. In het nieuwe bestemmingsplan "Usselo 2012" is deze locatie aangewezen als pilot waar de bouwregels grotendeels losgelaten worden. In Het Rosink kunnen op basis van het geldende bestemmingsplan 9 woningen worden gebouwd. Van de 9 woningen op deze locatie is op dit moment 1 woning gerealiseerd. Uit een onderzoek, door I&O Research, onder potentiele kavelkopers die hun interesse in Het Rosink hebben getoond, is gebleken dat onder andere de huidige bouwregels te beperkend zijn. Het loslaten van de bouwregels geeft toekomstige kavelbezitters meer flexibiliteit bij het ontwerp van hun woning. De bouwregels die op basis van het bestemmingsplan “Usselo 2012” gelden voor Het Rosink zijn een maximale bouwhoogte van 10 meter en een maximum aantal woningen van 15. Deze minimale regels zijn opgenomen om het plan juridisch houdbaar te maken. Het bouwvlak wordt voor zowel het noordelijk als het zuidelijk deel van de Rosinkweg verruimd, wat meer flexibiliteit voor de kavelindeling betekent. Daarnaast wordt voorgesteld de locatie welstandsvrij te verklaren. Hiervoor ontvangt u een apart voorstel om deze procedure voort te zetten.

Kanttekeningen
Zienswijzen tegen het bestemmingsplan
Tegen het ontwerp-bestemmingsplan zijn zes zienswijzen ingediend. De twee zienswijzen die niet gehonoreerd zijn, hebben betrekking op Het Rosink. De indieners van deze zienswijzen zijn van mening dat een extra toevoeging van nieuwe bebouwing op Het Rosink negatieve gevolgen heeft voor het straatbeeld van Usselo. In de nota Samenvatting en beantwoording zienswijzen wordt aangegeven dat conform de Woonvisie 2025 “Stad in beweging” maximaal moet worden ingespeeld op de behoefte van de woonconsument. Het Rosink is aangewezen als pilot voor particulier opdrachtgeverschap waarbij de gemeente de regels zoveel mogelijk loslaat en de zelfbouwers hierbij begeleidt op een consumentgerichte manier.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
Het betreft de actualisatie van de bestaande planologische regeling met een aantal ontwikkelingen. Ten aanzien van de herontwikkeling van de locatie aan de Haaksbergerstraat 950-952 tot uitvaartcentrum en woningbouw op Het Rosink is in beide gevallen sprake van inbreiding binnen de bestaande kern, wat bijdraagt aan de duurzaamheidsdoelstelling van de gemeente omdat het bebouwd gebied niet verder uitgebreid wordt.

Kosten, opbrengsten, dekking
Het bestemmingsplan is voor het grootste deel een actualisatieplan. De kosten ten aanzien van de actualisatie van het plangebied zijn gebudgetteerd door de gemeente Enschede. Ten aanzien van de kosten die de gemeente Enschede maakt ten behoeve van de ontwikkeling van een uitvaartcentrum, is een overeenkomst tussen de gemeente en de initiatiefnemer gesloten. Hierdoor is het kostenverhaal voor de gemeente gewaarborgd. Het bestemmingsplan is economisch uitvoerbaar.

Communicatie
Openbaar: ja

PR over besluit:
Het nieuwe bestemmingsplan “Usselo 2012” voorziet in de actualisatie van de huidige planologische regeling voor (met name) de bebouwde omgeving van de kern Usselo. Daarnaast is het plan aangepast voor het deelgebied “Het Rosink”. In dit gebied zijn de bouwregels versoepeld en is het maximum aantal woningen verhoogd van 9 naar 15. Ook maakt het plan een uitvaartcentrum planologisch mogelijk op het perceel Haaksbergerstraat 950-952a.

Persbericht:
Nee.

Vervolg

Het vaststellen van een bestemmingsplan of een herziening daarvan is een exclusieve bevoegdheid van de gemeenteraad. Voor belanghebbenden bestaat de mogelijkheid tegen het vaststellingsbesluit beroep in te stellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Op het besluit is afdeling 2 van hoofdstuk 1 van de Crisis- en herstelwet van rechtswege van toepassing. Dit betekent dat belanghebbenden in het beroepschrift moeten aangeven welke beroepsgronden worden aangevoerd. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden worden ingediend. Ook wordt de procedure versneld, aangezien binnen zes maanden na afloop van de beroepstermijn uitspraak dient te worden gedaan door de Raad van State.

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris, **de Burgemeester,**

M.J.M. Meijs P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

1. De Nota “Samenvatting en beantwoording zienswijzen” vaststellen en degenen die een zienswijze omtrent dit plan aan de raad kenbaar hebben gemaakt hiervan in kennis te stellen en mede te delen dat de ingediende zienswijzen deels aanleiding geven tot aanpassing van het bestemmingsplan;
2. het bestemmingsplan “Usselo 2012” gewijzigd vaststellen overeenkomstig de bij dit plan behorende verbeelding, regels, toelichting en ondergrond conform NL.IMRO.0153.00077-0003;
3. geen exploitatieplan als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening vaststellen ten behoeve van het onder 2 genoemde bestemmingsplan.

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier, **de Voorzitter**

R.M. Jongedijk P.E.J. den Oudsten

Gemeente Enschede

Bestemmingsplan

Usselo 2012

Status: Vastgesteld

enschede.nl

Usselo 2012

Inhoudsopgave

Toelichting **5**

Hoofdstuk 1 Inleiding **5**
1.1 Aanleiding bestemmingsplan 5
1.2 Wettelijk kader 5
1.3 Ligging en begrenzing plangebied 6
1.4 Geldende juridische regelingen 7
1.5 Leeswijzer 8

Hoofdstuk 2 Gebiedsbeschrijving **9**
2.1 Beschrijving plangebied 9
2.2 Ruimtelijke structuur 10
2.3 Ruimtelijke kwaliteit 12
2.4 Functionele karakteristieken en structuur 12
2.5 Cultuurhistorie 13

Hoofdstuk 3 Planologisch beleidskader **16**
3.1 Rijksbeleid 16
3.2 Provinciaal beleid 17
3.3 Beleid waterschap 18
3.4 Gemeentelijk beleid 18

Hoofdstuk 4 Ontwikkeling plangebied **27**
4.1 Bestaande situatie 27
4.2 Het Rosink 28
4.3 Verkeer 29
4.4 Projecten en nieuwe ontwikkelingen 29

Hoofdstuk 5 Omgevingsaspecten **31**
5.1 Milieu 31
5.2 Water 37
5.3 Natuur 42

Hoofdstuk 6 Juridische planopzet **45**
6.1 Algemeen 45
6.2 Indeling planregels 45
6.3 Beschrijving van het plan 46
6.4 Handhaving 48

Hoofdstuk 7 Economische uitvoerbaarheid **49**

Hoofdstuk 8 Participatie **50**
8.1 Adviezen 50
8.2 Vooroverleg 50
8.3 Procedure 51

Regels **53**

Hoofdstuk 1 Inleidende regels **54**
Artikel 1 Begrippen 54
Artikel 2 Wijze van meten 62

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels **64**
Artikel 3 Agrarisch - Stadsrandzone 64
Artikel 4 Bedrijf 67
Artikel 5 Detailhandel 70
Artikel 6 Groen 72
Artikel 7 Horeca 73

Artikel 8 Maatschappelijk 75
Artikel 9 Maatschappelijk - Begraafplaats 77
Artikel 10 Maatschappelijk - Uitvaartcentrum 79
Artikel 11 Tuin 81
Artikel 12 Verkeer 82
Artikel 13 Verkeer - Verblijfsgebied 83
Artikel 14 Wonen 84

Hoofdstuk 3 Algemene regels 87
Artikel 15 Anti-dubbeltelregel 87
Artikel 16 Algemene bouwregels 88
Artikel 17 Algemene gebruiksregels 89
Artikel 18 Algemene aanduidingsregels 90
Artikel 19 Algemene afwijkingsregels 91
Artikel 20 Algemene procedureregels 92
Artikel 21 Overige regels 93

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels 94
Artikel 22 Overgangsrecht 94
Artikel 23 Slotregel 95

Bijlagen regels 97

Bijlage 1 Lijst van bedrijfstypen 98

Bijlagen toelichting 113

Bijlage 1 Bedrijveninventarisatie 114

Bijlage 2 Ecologische quickscan 121

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden in het kort de functie en status van een bestemmingsplan beschreven en wordt toegelicht wat de aanleiding en het doel is geweest om het bestemmingsplan “Usselo 2012” te maken. Daarnaast wordt de situering en de begrenzing van het plangebied beschreven en een overzicht gegeven van de geldende juridisch-planologische regelingen. Ook wordt een vooruitblik gegeven op de rest van deze plantoelichting.

1.1 Aanleiding bestemmingsplan

De aanleiding voor de actualisatie van de juridisch-planologische regeling voor het plangebied Usselo is het feit dat het bestemmingsplan "Usselo" inmiddels 13 jaar oud is. Het huidige bestemmingsplan "Usselo" geldt voor het grootste deel van het plangebied. Daarnaast zijn er voor 2 inbreidingslocaties bestemmingsplannen opgesteld.

Dit bestemmingsplan voorziet in hoofdzaak in de actualisatie van de huidige planologische regeling voor (met name) de bebouwde omgeving van de kern Usselo. Daarnaast zijn enkele nieuwe ontwikkelingen meegenomen in dit bestemmingsplan:

- het plangebied "Het Rosink" is in het bestemmingsplan "Usselo 2012" aangewezen als pilot waar de bouwregels grotendeels losgelaten worden. In Het Rosink kunnen op basis van het geldende bestemmingsplan 9 woningen worden gebouwd. Van de 9 woningen in dit plangebied is er op dit moment 1 woning gerealiseerd. Het loslaten van de bouwregels geeft toekomstige kavelbezitters meer flexibiliteit bij het ontwerp van de woning. De enige bouwregel die zij meekrijgen, is een bouwhoogte van maximaal 10 meter. Op basis van het voorliggende bestemmingsplan mogen in totaal 15 woningen in het gebied worden gerealiseerd.
- dit bestemmingsplan maakt een uitvaartcentrum planologisch mogelijk op het perceel Haaksbergerstraat 950-952a.

De nieuw aan te leggen N18 en de daarbij behorende aansluiting op de A35 zijn niet in dit bestemmingsplan opgenomen. Hiervoor zal te zijner tijd, nadat het tracébesluit genomen is, een apart bestemmingsplan worden opgesteld. Afhankelijk van het definitieve ontwerp van deze weg en ontsluiting, bestaat de mogelijkheid dat de plangrens van dit bestemmingsplan naar aanleiding van deze ontwikkeling te zijner tijd aangepast gaat worden.

1.2 Wettelijk kader

De ruimtelijke ordening heeft als doel zo gunstig mogelijke voorwaarden te creëren voor het gebruik en de ontwikkeling van een bepaald gebied. Dit gebeurt door het toekennen van een bestemming aan de gronden in het bestemmingsplan en het geven van regels voor het gebruik van de grond en van de zich aarop bevindende bouwwerken. Het bestemmingsplan is het juridisch-planologisch toetsingskader, dat voor overheid en burgers rechtstreeks bindende regels geeft.

Met het bestemmingsplan kan de gemeenteraad bepalen welke inrichting en bebouwing en welk gebruik in het plangebied zijn toegestaan. Het bestemmingsplan is daarmee een instrument om de bestemming, de inrichting en het beheer van gronden te regelen.

Een bestemmingsplan geeft dus antwoord op de vraag waar bijvoorbeeld winkels, horeca of bedrijven mogen komen, welke gronden zijn bestemd voor openbaar groen of verkeersdoeleinden, maar bevat ook onder meer regels voor de maximaal toegestane hoogte en oppervlakte van bouwwerken. In die zin vervult het bestemmingsplan een centrale rol in het concretiseren van ruimtelijk beleid.

Het bestemmingsplan bevat een kaart, de verbeelding, waarop de verschillende bestemmingen zijn aangegeven en regels ten aanzien van de bebouwing en het gebruik van de grond en de bouwwerken in verband met de bestemming. Het plan gaat vergezeld van een toelichting met een uiteenzetting over de

uitvoering van het plan en de ruimtelijk relevante kwaliteitseisen.

1.3 Ligging en begrenzing plangebied

Het gebied waarop het bestemmingsplan “Usselo 2012” betrekking heeft, ligt grotendeels in stadsdeel West. Het deel van het plangebied ten oosten van de Haaksbergerstraat ligt in stadsdeel Zuid.

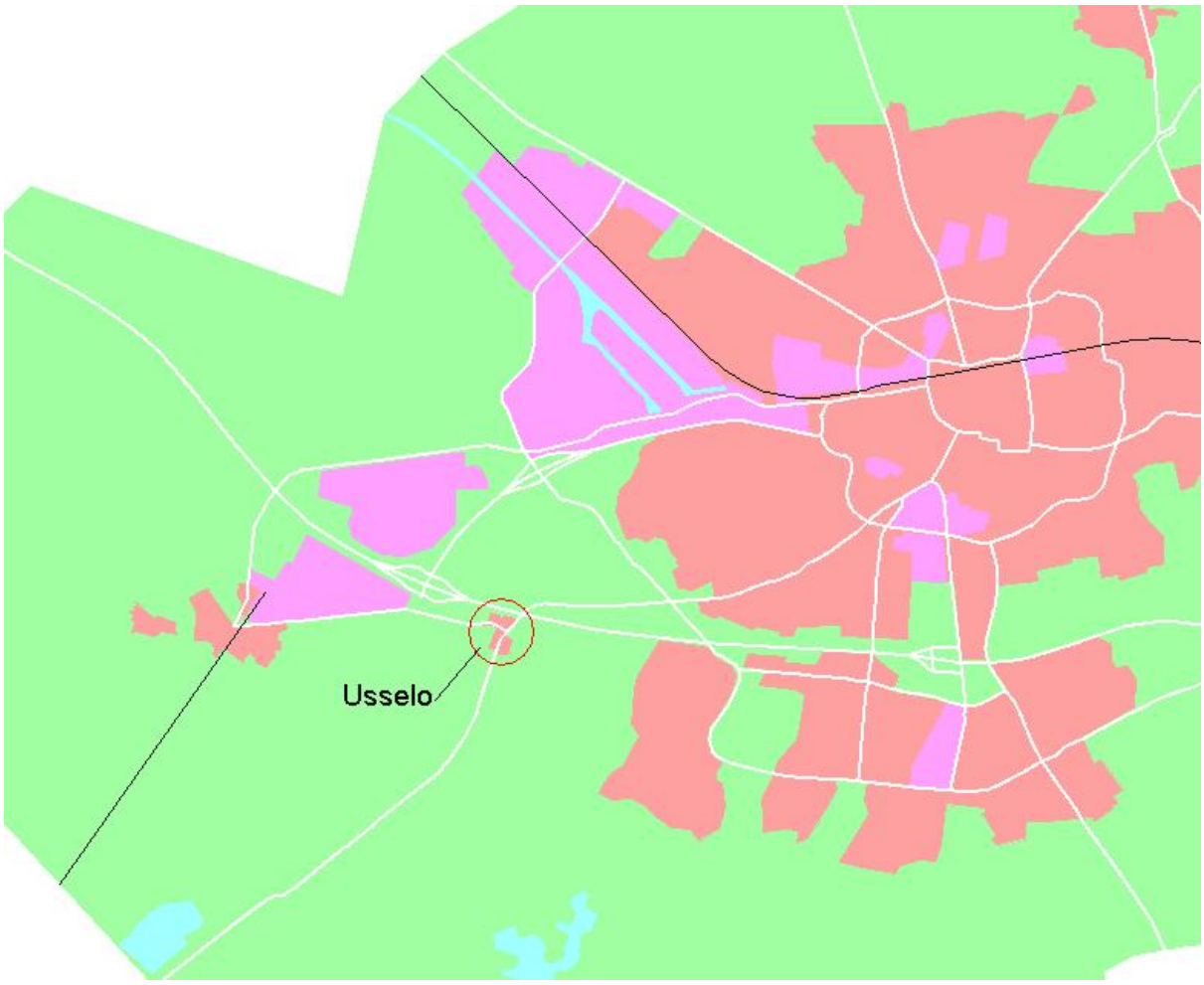

Afbeelding 1: ligging plangebied in de gemeente Enschede

Op onderstaande kaart is de begrenzing van het bestemmingsplangebied weergegeven.

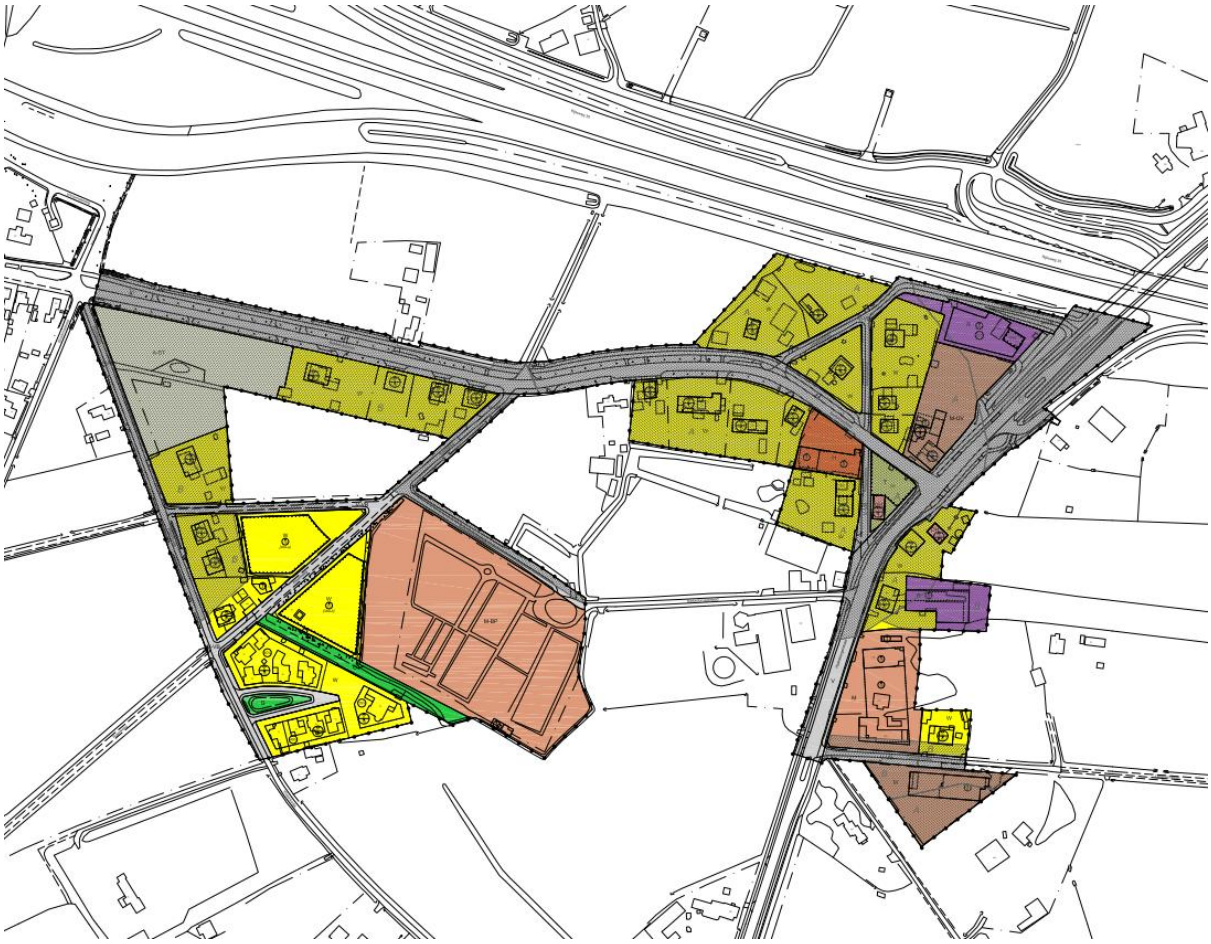

Afbeelding 2: Kaart met begrenzing plangebied

1.4 Geldende juridische regelingen

Voor het grootste deel van onderhavig bestemmingsplan geldt momenteel het bestemmingsplan "Usselo". Dit bestemmingsplan is door de gemeenteraad vastgesteld op 19 oktober 1998 en op 6 april 1999 goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Overijssel (gebied A in afbeelding 3). Voor een tweetal kleinere gebieden gelden de volgende juridisch-planologische regelingen:

- Rosinkweg, vastgesteld op 26 april 2010 (goedkeuring door Gedeputeerde Staten is niet meer noodzakelijk) (gebied B);
- Herziening 1 van het bestemmingsplan Usselo, vastgesteld op 4 oktober 2004 en goedgekeurd op 22 november 2004 (gebied C).

Usselo is verweven met het landelijk gebied. Een klein deel van het plangebied dat behoort tot het plangebied van het bestemmingsplan "Usselo 2012" behoort tot het bestemmingsplan Buitengebied 1996 (gebied D).

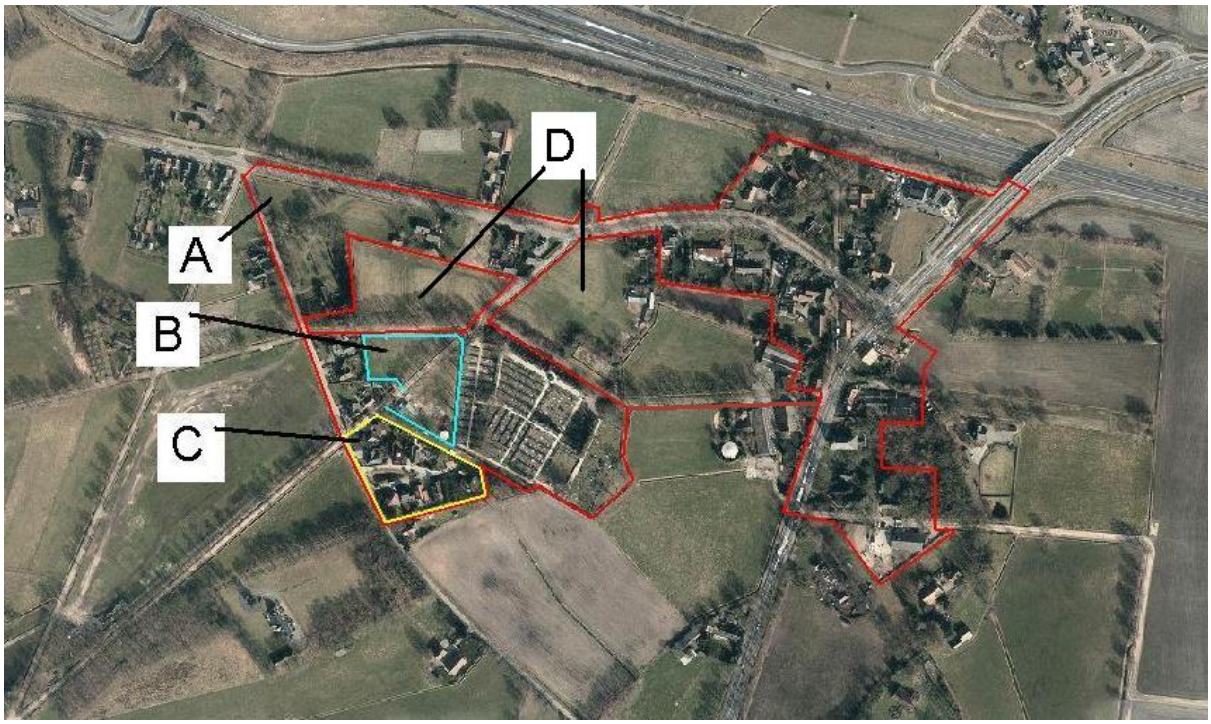

Afbeelding 3: geldende bestemmingsplannen in het plangebied "Usselo 2012"

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van deze toelichting wordt een beschrijving van de bestaande situatie gegeven. Zaken die daarbij aan de orde komen betreffen een ruimtelijke analyse en een beschrijving van de ruimtelijke en functionele structuur. In het daarop volgende hoofdstuk 3 worden de beleidskaders beschreven die bij het opstellen van dit bestemmingsplan een rol hebben gespeeld. Het gaat daarbij om beleid van zowel het Rijk, de provincie, regio Twente als de gemeente zelf. Aansluitend volgt het hoofdstuk waarin het plan inhoudelijk wordt beschreven. Daarbij wordt ingegaan op de gewenste ruimtelijke en functionele hoofdstructuur. Hoofdstuk 5 geeft aan op welke wijze met de diverse omgevingsaspecten, waaronder de milieu-aspecten rekening is gehouden. Hoofdstuk 6 bevat een verantwoording van de juridische opzet. Hierbij wordt onder andere aandacht besteed aan de planmethodiek en worden de in het plan voorkomende bestemmingen kort beschreven. In de laatste twee hoofdstukken wordt verslag gedaan van het onderzoek naar de financiële uitvoerbaarheid van het plan (hoofdstuk 7) en wordt de wijze beschreven waarop burgers en maatschappelijke organisaties bij de voorbereiding van het bestemmingsplan zijn betrokken met de resultaten van het vooroverleg en de zienswijzenprocedure (hoofdstuk 8).

Hoofdstuk 2 Gebiedsbeschrijving

In dit hoofdstuk wordt een algemene beschrijving van het plangebied gegeven. Daarbij zal voornamelijk worden ingegaan op de huidige ruimtelijke structuur, hoe deze is ontstaan en een beschrijving van de ruimtelijke kenmerken en karakteristieken. Ook wordt ingegaan op het voorzieningenniveau van Usselo.

2.1 Beschrijving plangebied

Usselo is een buurtschap gesitueerd aan de rand van de Usseler Es, ten zuiden van de stad Enschede, direct ten zuiden van de A35. De ontstaansgeschiedenis hangt samen met de ontwikkeling van deze Es. Usselo is een zogenaamd kransesdorp. Een belangrijk kenmerk van een kransesdorp is dat de boerderijen met zware erfbeplanting apart of in kleine clusters in het vrijwel onbeplante gebied staan en dus geen gesloten rand vormen.

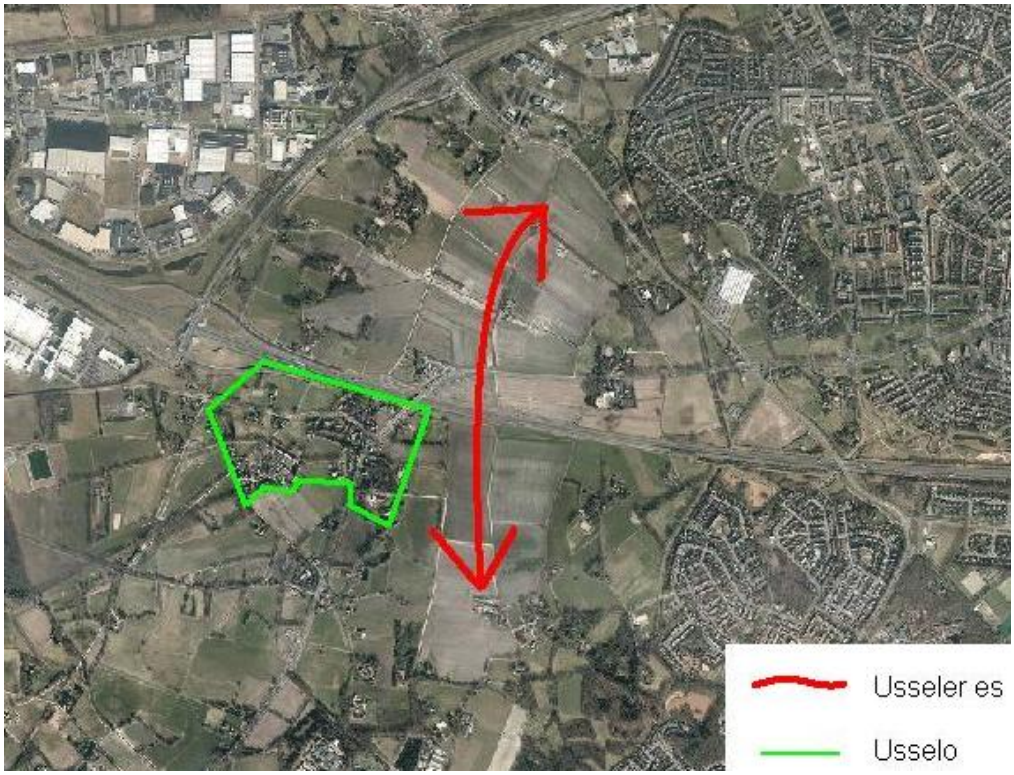

Afbeelding 4: ligging plangebied Usselo ten opzichte van de Usseler Es

In 1188 komt voor het eerst de plaatsnaam Oslo voor, wat tegenwoordig Usselo is. De oudste bebouwing in Usselo staat rondom de Usselerhofweg en Usselerесweg en bestaat uit enkele oude erven en vrijstaande grondgebonden woningen.

Bebouwing in het buurtschap is gecentreerd rond een aantal doorgaande wegen, waaronder de Haaksbergerstraat en Boekelosestraat. Er is geen sprake van een duidelijke kern in Usselo. Het is een ensemble van losse boerenerven in de vorm van lintbebouwing. De bedrijven en maatschappelijke voorzieningen zijn met name aan de Haaksbergerstraat gevestigd.

Ten zuiden van de begraafplaats is aan de Wissinksdijk een kleine nieuwbouwenclave aanwezig met vrijstaande villa's in de vorm van een hofje. Afbeelding 5 laat dit hofje zien. De bebouwing heeft geen rechtstreekse ruimtelijke verbinding met de dorpskern. Er manifesteert zich enigszins een bebouwingsrand, die wordt verzacht door het groene karakter van het hofje.

Afbeelding 5: nieuwbouw aan de Wissinksdijk

Aan de Rosinkweg, tussen de Wissinksdijk en de begraafplaats zijn op basis van het bestemmingsplan "Rosinkweg" 9 vrijstaande woningen gepland. Deze locatie is aangeduid als gebied C in afbeelding 3. Op basis van het bestemmingsplan "Rosinkweg", dat in april 2010 is vastgesteld, is de realisatie van deze woningen al mogelijk. Deels komt deze woningbouw voort uit een "Ruimte voor ruimte" project waarbij, in overeenstemming met de provincie Overijssel, woningbouw plaats vindt ter vervanging van hinderlijke of ongewenste functies, dan wel ter verbetering van ruimtelijke en/of landschappelijke kwaliteiten. Van het project is inmiddels één woning gerealiseerd.

2.2 Ruimtelijke structuur

De A35 en de Haaksbergerstraat N18 (beiden in beheer en onderhoud van het Rijk) zijn kenmerkende en dominante lijnen langs het plangebied. Verder is de Boekelosestraat een duidelijke lijn die Usselo met Boekelo verbindt. De overige smallere rechte wegen, veelal begeleid door bomen, in de jongere veldontginningen zijn ook als lijnvormige elementen in het landschap waarneembaar. De A35 vormt een fysieke barriere, die de kern Usselo afsnijdt van het noordelijk deel van de Usseler Es. De enige verbinding wordt gevormd door het viaduct in de Haaksbergerstraat over deze stadsautosnelweg. Historische verbindingen uit het verleden zoals de Rosinkweg zijn ruw doorsneden.

Afbeelding 6: weergave ruimtelijke structuur Usselo

Het typische landschap rond Usselo is hoofdzakelijk van het type 'veldontginning'. Karakteristiek voor deze typering zijn de rechte wegen waarbij meestal bosrand of wegbeplanting in zicht is. Het landschap is ingericht ten behoeve van agrarisch gebruik met een open karakter en een rationele verkaveling. Bij de begraafplaats is sprake van een duidelijke rand, maar doordat deze bestaat uit een natuurlijke groene afscherming is de overgang naar de omringende landbouw- of weidepercelen zacht en passend in het landschap. Deze typische kenmerken zijn heel duidelijk ook in het dorp aanwezig. De gebouwen staan min of meer 'toevallig' verspreid langs de wegen of op een kruispunt bij elkaar. Wegen en perceelsgrenzen worden vaak begeleid door groen, zoals afbeelding 7 laat zien.

Afbeelding 7: Usselo gezien vanaf de Usselseresweg

2.3 Ruimtelijke kwaliteit

Er is buiten de drukke Haaksbergerstraat sprake van een relatief rustig dorps woonmilieu. De kern heeft een groen karakter; door de geringe omvang en de openheid is er een goede relatie met het omringend landschap. De bebouwing is ingebed in het oude Twentse landschap, dat gestructureerd en begrensd wordt door houtwallen en bomenrijen. Enkele verharde wegen en zandwegen begrenzen en doorsnijden het gebied (o.a. de Haaksbergerstraat, Boekelosestraat, Wissinksdijk en Rosinkweg). Het cluster nieuwbouwwoningen vormt een ondergeschikte enclave zonder ruimtelijke verbinding met de bebouwing in de kern Usselo.

2.4 Functionele karakteristieken en structuur

Er is in Usselo geen sprake van een indeling in buurten, zoals dat in de stedelijke wijken en dorpen het geval is. In de kern is de historisch gegroeide open verkaveling met lintbebouwing kenmerkend. In de zuidwestelijke nieuwbouwenclave aan de Wissinksdijk is de bebouwing minder open en in de vorm van een hofje verkaveld. Voorzieningen zoals een buurtwinkel zijn al geruime tijd niet meer aanwezig. Men is daarvoor aangewezen op Boekelo, Enschede of Haaksbergen.

De bedrijvigheid in Usselo is geconcentreerd rond de Haaksbergerstraat. Op de hoek met de Usselseresweg is een winkel in tuinmeubelen gevestigd. Even verderop zit een speciaalzaak voor verlichting, hekwerken en tuindecoratie. Deze zaak heeft panden in gebruik aan beide zijden van de Haaksbergerstraat. Aan Haaksbergerstraat 809 en 811 liggen twee woningen met een eigen bedrijfshal.

De kerk en een aantal gebouwen van de Protestantse gemeente Usselo liggen eveneens aan de Haaksbergerstraat. De Hervormde Begraafplaats behoort bij de Protestantse gemeente Usselo en is gelegen aan de Rosinkweg. De openbare basisschool van Usselo ligt aan de Lammerinkweg. Binnen het bestemmingsplangebied is een restaurant met cateringbedrijf gesitueerd aan de Boekelosestraat. Het

parkeerterrein ligt tegenover het perceel, aan de Usselerhofweg. Aan deze weg ligt tevens een makelaarskantoor.

Het buitengebied ten zuiden van Enschede is vanuit de kern naar het zuiden toe al snel beleefbaar. Per fiets en te voet zijn op korte afstand diverse fiets- en wandelroutes beschikbaar. Ook op korte afstand ligt het recreatiegebied Rutbeek met diverse voorzieningen.

2.5 Cultuurhistorie

2.5.1 Monumenten

In het plangebied is één rijksmonument aanwezig: het gaat om een negentiende eeuws ijzeren toegangshek van de Hervormde Begraafplaats, dat oorspronkelijk afkomstig is van landgoed Den Duno bij Arnhem (objectnummer 1523). Gemeentelijke monumenten komen niet voor in het plangebied.

Afbeelding 8: toegangshek begraafplaats Usselo

2.5.2 Archeologisch erfgoed

Het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed (Het Verdrag van Valletta) is in 1992 ondertekend. Het verdrag is geïmplementeerd via een wijziging van de Monumentenwet (Wet op de archeologische monumentenzorg), die op 1 september 2007 in werking is getreden.

Doelstelling is om zo veel mogelijk bodemschatten in de bodem te behouden, om zo aantasting van het bodemarchief te voorkomen. Verder wordt bevorderd dat in een zo vroeg mogelijk stadium van de ruimtelijke ordening rekening wordt gehouden met archeologische waarden. Uitgangspunt is tevens dat bodemverstoorders archeologisch vooronderzoek en mogelijke opgravingen betalen.

De Wet op de archeologische monumentenzorg legt de zorgplicht voor het archeologisch erfgoed bij gemeenten en bepaalt dat archeologie voortaan binnen het instrumentarium van de ruimtelijke ordening dient te worden meegewogen. De kern van de nieuwe wetgeving is als volgt:

- het Rijk blijft verantwoordelijk voor het verlenen van vergunningen ingevolge de Monumentenwet 1988 en dus voor de aanwijzing van archeologische rijksmonumenten;
- de provincie kan archeologische attentiegebieden aanwijzen die moeten worden opgenomen in een bestemmingsplan van een gemeente en kan verplichtingen opleggen bij ontgrondingen;
- het inbedden van archeologie in ruimtelijke plannen;

- het behouden en beschermen van waardevolle archeologie in de bodem;
- verplicht archeologisch onderzoek bij bodemverstoring;
- de bodemverstoorder betaalt de kosten van archeologisch onderzoek.

De gemeente heeft ten aanzien van het omgaan met archeologie een substantiële inhoudelijke beleidsruimte om belangenafwegingen te maken. De uitvoering van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg draagt bij aan de kennis van het ontstaan van de stad en samen met de monumenten, landschapshistorie en bouwhistorie, aan de kwaliteit van de ruimte en de identiteit en het imago van de gemeente Enschede.

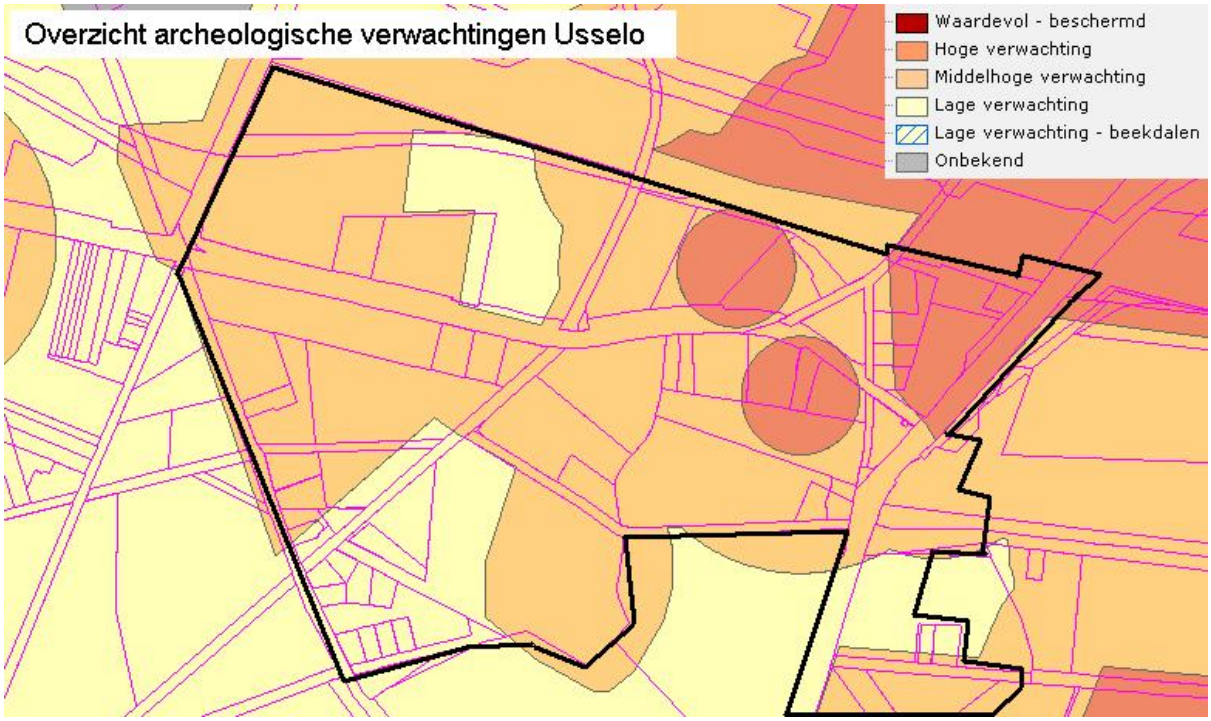

afbeelding 9: fragment Archeologische Verwachtingskaart

Archeologie en het plangebied

Uit de Archeologische Verwachtingskaart blijkt dat het plangebied "Usselo 2012" is gelegen in een gebied met hoge en middelhoge verwachtingswaarde. In het gemeentelijke archeologiebeleid is dit doorvertaald naar onderzoeksgebied A en B. Voor wat betreft aanvragen om een Omgevingsvergunning voor bouwen en/of aanleggen, geldt de plicht voor het uitvoeren van een archeologisch onderzoek in gebieden met deze waarde wanneer de verstoringslocatie groter is dan 250 m^2 (onderzoeksgebied A) of 2500 m^2 (onderzoeksgebied B) en dieper dan 50 cm. In de planregels is deze onderzoeksplicht opgenomen, zie artikel 18.1.1 en 18.1.2.

Nieuwbouw Rosinkweg

Door RAAP Archeologisch adviesbureau B.V. is een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd voor het gebied rondom de Rosinkweg waar 9 woningen kunnen worden gerealiseerd (RAAP, projectnr. 3204, juni 2009). Deze locatie is aangeduid als gebied C in afbeelding 3. Het onderzoek bestond uit bureau- en veldonderzoek. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek gold bij de aanvang van het veldonderzoek voor het gebied rondom de Rosinkweg een middelmatige archeologische verwachting van vindplaatsen (waardevolle, intacte archeologische overblijfselen) uit de periode Steentijd t/m Late Middeleeuwen. Tijdens het veldonderzoek zijn evenwel geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van (een) intacte archeologische vindplaats(en) aangetroffen. Ook op grond van andere overwegingen is geconcludeerd dat bij bodemingrepen als gevolg van de ontwikkeling rondom de Rosinkweg naar alle waarschijnlijkheid geen archeologische waarden zullen worden verstoord.

Conclusie

Vanuit het oogpunt van archeologie zijn er dan ook geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

2.5.3 Fysisch geografisch landschap en relief

In het gebied rondom Usselo voert de bijzondere en grote Usseler Es de boventoon. Door z'n hoogte en open 'kale' kop staat de es in schril contrast met het laaggelegen en vochtige 'Broek' ten het zuidwesten van de es. Rondom de es ligt een brede krans van erven, de zogenaamde oude es-erven. In een tweede ring liggen verspreid enkele jonge ontginningen.

De structuren, landschappelijke ontwikkelingen en elementen op en rondom de es hebben een bijzondere cultuurhistorische betekenis:

- de Usseler Es is door zijn omvang en ligging tot op nationaal niveau een bijzondere waardevolle es. De bijbehorende es-krans, waartoe Usselo behoort, met veel karakteristieke erven is tot nu toe erg goed bewaard gebleven;
- hoewel het grillige kavelpatroon met de bijbehorende houtwallen grotendeel is verdwenen, is het Broek door onder andere een relatief dicht slotenpatroon nog steeds als een (vochtig) grasland herkenbaar.

Afbeelding 10: fysisch geografisch landschap en relief

Hoofdstuk 3 Planologisch beleidskader

Dit hoofdstuk beschrijft, voor zover van belang, het ruimtelijk relevante rijks-, provinciaal, regionaal en gemeentelijk beleid. Naast de belangrijkste algemene uitgangspunten worden de specifieke voor dit plangebied geldende uitgangspunten weergegeven. Het beleid is in dit bestemmingsplan afgewogen en doorvertaald op de verbeelding en in de regels.

3.1 Rijksbeleid

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) van kracht geworden. Deze structuurvisie vervangt het bestaande rijksbeleid dat geformuleerd is in de volgende nota's:

- Nota Ruimte
- Nota Mobiliteit
- Mobiliteitsaanpak
- Structuurvisie voor snelwegomgevingen
- Structuurvisie Randstad 2040

In de SVIR geeft de Rijksoverheid haar visie op de ruimtelijke en mobiliteitsopgaven voor Nederland richting 2040 en op de manier waarop zij hiermee om zal gaan. Eén van de kernbegrippen in de SVIR is decentralisatie. Het kabinet wil beslissingen over ruimtelijke ontwikkelingen dichter bij burgers en bedrijven brengen en provincies en gemeenten letterlijk de ruimte geven om maatwerk te leveren voor regionale opgaven.

Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig

Dit motto dat deze structuurvisie vertegenwoordigd, is vertaald naar drie concrete doelstellingen:

1. Concurrentiekracht verbeteren;
2. Bereikbaarheid verbeteren;
3. Leefbare en veilige leefomgeving met unieke en cultuurhistorische waarden

Deze drie doelstellingen worden hieronder nader toegelicht:

Ad. 1: Concurrentiekracht verbeteren

De economische ontwikkeling zal steeds meer geconcentreerd worden in stedelijke regio's. In 2040 moet Nederland behoren tot de top 10 meest concurrerende economieën ter wereld met een kwalitatief hoogwaardig vestigingsklimaat voor bedrijven en kenniswerkers door een goede ruimtelijk economische structuur. Goede bereikbaarheid en (logistieke) verbindingen zijn hierbij van belang. Het Rijk richt zich op een aantal innovatieve economische sectoren in stedelijke regio's die op Europees en mondiaal niveau van belang zijn. In de regio Twente is de ontwikkeling van Nanotechnologie van rijksbelang.

Ad. 2: Bereikbaarheid verbeteren

De mobiliteit van personen- en goederenvervoer blijft de komende decennia groeien. Om de bereikbaarheid op peil te houden, moet het mobiliteitssysteem:

- Robuust en samenhangend zijn, onder andere door knooppuntenontwikkeling
- Meer keuzemogelijkheden bieden
- Voldoende capaciteit bieden voor zowel de middellange (2028) als lange (2040) termijn

Ad. 3: Leefbare en veilige leefomgeving met unieke en cultuurhistorische waarden

Het Rijk wil met haar beleid inspelen op ontwikkelingen die van individualisering, ontgroening en vergrijzing. De toenemende regionale verschillen hebben consequenties voor de verstedelijking in Nederland. Voor de lange termijn heeft het Rijk als doel gesteld dat in 2040 de woon- en werklocaties in steden en dorpen aansluiten op de (kwalitatieve) vraag en dat locaties voor transformatie en herstructurering zoveel mogelijk worden benut. Op het gebied van leefbaarheid en veiligheid is de ambitie dat Nederland in 2040 zijn inwoners een veilige en gezonde leefomgeving biedt, met een goede milieukwaliteit, zowel in stedelijk als landelijk gebied. Met betrekking tot cultuurhistorie en natuurlijke waarden heeft het Rijk zich tot doel gesteld deze in

stand te houden.

De nationale belangen moeten worden gerealiseerd en juridisch geborgd. Voor de realisatie van de nationale belangen zijn vier instrumenten voorhanden:

- Kaders (gebiedsgerichte of thematische uitwerkingen van de SVIR, relevante wetgeving)
- Bestuurlijke prestatieafspraken (bijvoorbeeld met provincies en gemeenten)
- Financieel (bijvoorbeeld infrastructuurfonds)
- Kennis (bijvoorbeeld inzetten College van Rijksadviseurs bij ruimtelijke ontwikkelingen)

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

De basis van juridische borging van de realisatie van de nationale belangen ligt in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Het Barro geeft juridische kaders voor borging van het ruimtelijke rijksbeleid, het Bro is het juridisch kader voor de processen van ruimtelijke belangenafweging en besluitvorming bij verschillende overheden.

Het Barro is in werking getreden op 30 december 2011. In het Barro wordt een aantal onderwerpen die van rijksbelang zijn concreet benoemd. Per onderwerp worden vervolgens regels gegeven, waaraan bestemmingsplannen moeten voldoen. Het Barro bevat eveneens de verplichting dat binnen drie jaar het onderwerp opgenomen moet zijn in een bestemmingsplan. De volgende zes onderwerpen zijn opgenomen in het Barro:

- Mainport ontwikkeling Rotterdam
- Kustfundament
- Grote rivieren
- Waddenzee en Waddengebied
- Defensie
- Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde
- Ladder voor duurzame verstedelijking

Nationale belangen en het plangebied Usselo 2012

De doelstellingen uit de SVIR en het Barro dienen het nationale belang. Deze doelstellingen hebben geen directe doorwerking in het plangebied Usselo.

3.2 Provinciaal beleid

Het ruimtelijk beleid van de provincie Overijssel staat vooral in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening die Provinciale Staten van Overijssel op 1 juli 2009 hebben vastgesteld en geactualiseerd bij besluit van 3 juli 2013. Voorzover dit relevant wordt geacht, wordt in deze paragraaf ingegaan op specifieke aspecten van het provinciale ruimtelijk beleid.

Omgevingsvisie en -verordening Overijssel

Provinciale Staten van Overijssel hebben op 1 juli 2009 de Omgevingsvisie Overijssel vastgesteld. Deze integrale visie verwoordt de beleidsambities en doelstellingen die van provinciaal belang zijn voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van Overijssel.

De Omgevingsvisie heeft de status van:

- Structuurvisie onder de Wet ruimtelijke ordening
- Regionaal Waterplan onder de Waterwet
- Milieubeleidsplan onder de Wet milieubeheer
- Provinciaal verkeer- en vervoersplan onder de Planwet Verkeer en Vervoer
- Bodemvisie in kader van ILG-afspraak met het Rijk

Het vizier is daarbij gericht op 2030. De Omgevingsvisie biedt kaders en geeft daarbinnen ruimte voor gemeenten, waterschappen, maatschappelijke organisaties en andere initiatiefnemers om ruimtelijke ontwikkelingen te realiseren. De hoofdlijnen van dit beleid zijn normstellend vastgelegd in de Omgevingsverordening Overijssel 2009. In het beleid van de provincie staan de zorg voor ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid centraal. Deze thema's zijn in de Omgevingsverordening in definities verankerd. De definitie

van duurzaamheid luidt: “duurzame ontwikkeling voorziet in de behoefte aan de huidige generatie, zonder voor toekomstige generaties de mogelijkheden in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien”. Duurzaamheid vraagt om een transparante afweging van ecologische, economische en sociaal-culturele beleidsambities. De definitie van ruimtelijke kwaliteit luidt: “het resultaat van menselijk handelen en natuurlijke processen dat de ruimte geschikt maakt en houdt voor wat voor mens, plant en dier belangrijk is". Ruimtelijke kwaliteit is het resultaat (bedoeld en onbedoeld) van menselijk handelen en natuurlijke processen. De provincie wil ruimtelijke kwaliteit realiseren door, naast bescherming, ook vooral in te zetten op het verbinden van bestaande kwaliteiten en nieuwe ontwikkelingen. Verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving staat voorop, met het oog op een goed vestigingsklimaat, een goede woonomgeving en een fraai buitengebied. De essentiële gebiedskenmerken zijn daarbij uitgangspunt.

De hoofdambitie van de Omgevingsvisie is een toekomstvaste groei van welvaart en welzijn met een verantwoord beslag op de beschikbare natuurlijke hulpbronnen en voorraden. Enkele belangrijke beleidskeuzes waarmee de provincie haar ambities wil realiseren zijn:

- door meer aandacht voor herstructurering wordt ingezet op een breed spectrum aan woon-, werken mixmilieu's; dorpen en steden worden gestimuleerd hun eigen kleur te ontwikkelen;
- investeren in een hoofdinfrastructuur voor wegverkeer, trein, fiets en waarbij veiligheid en doorstroming centraal staan;
- zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik bij bebouwing door hantering van de zogenaamde 'SER-ladder'; deze methode gaat ervan uit dat eerst het gebruik van de ruimte wordt geoptimaliseerd, dan de mogelijkheid van meervoudig ruimtegebruik wordt onderzocht en dan pas de mogelijkheid om het ruimtegebruik uit te breiden, wordt bekeken; hierbij is afstemming tussen gemeenten over woningbouwprogramma's en bedrijfslocaties noodzakelijk;
- watersystemen zodanig inrichten dat deze voldoende en goed water bevatten en dat deze voor lange tijd veilig zijn en bestand tegen klimaatverandering;
- voorkomen van wateroverlast in bebouwd gebied; bij inrichting van nieuwe stedelijke locaties of herontwikkelingen dient waterbeheer zwaar mee te wegen, deels medeordenend;
- ruimtelijke plannen ontwikkelen aan de hand van gebiedskenmerken en keuzes voor duurzaamheid.

Conclusie van de toetsing aan provinciaal beleid

Het bestemmingsplan heeft hoofdzakelijk een conserverende karakter. In het bestemmingsplan is het plangebied Het Rosink opgenomen. Dit betreft een inbreidingslocatie voor woningbouw. In Het Rosink kunnen, naast de reeds gerealiseerde woning nog 14 woningen worden gerealiseerd. De locatie ligt binnen de bestaande kern, waarmee wordt voldaan aan de SER-ladder. De Omgevingsvisie Overijssel 2009 heeft geen directe doorwerking op de beheer- en ontwikkelingsregeling van het plangebied.

3.3 Beleid waterschap

Waterbeheerplan Waterschap Regge en Dinkel

Het waterschap Regge en Dinkel heeft de beleidskaders van rijk en provincie nader uitgewerkt in het vigerende waterbeheerplan. Diverse aspecten van het waterbeleid zijn verder uitgediept in afzonderlijke beleidsnota's. Voor het ruimtelijk relevante aandachtsgebied vasthouden en bergen van water is de "Beleidsnota Retentie" opgesteld. De uitgangspunten en wensen voor de inrichting en het beheer van beken en overige waterlopen zijn verwoord in de "Stroomgebied Actie Plannen (STAP)". Daarnaast is de Keur van het waterschap Regge en Dinkel een belangrijk kaderstellend instrument, waarmee in ruimtelijke plannen rekening moet worden gehouden.

3.4 Gemeentelijk beleid

Deze paragraaf bevat een korte beschrijving van het algemene ruimtelijke relevante beleid van de gemeente Enschede. De inhoud van deze toelichting is zodanig opgebouwd dat eerst algemene informatie aan de orde komt en vervolgens onderwerpen die specifiek aan dit bestemmingsplan zijn toegeschreven. Het sectorale beleid wordt daarom verderop in deze toelichting behandeld.

Stedelijke Koers

Op 24 september 2012 heeft de Gemeenteraad van Enschede het Koersdocument ten behoeve van de herprioritering van projecten vastgesteld. (hierna te noemen: de Stedelijke Koers). Het doel van de Stedelijke Koers is het aanbod van plannen (planvoorraad) aan te laten sluiten bij de veranderde vraag. Met de Stedelijke Koers heeft de gemeente verantwoordelijkheid genomen om het overschot aan programma op het gebied van woningbouw, kantoren en bedrijven inzichtelijk te maken.

Overwogen is dat het Enschedese woningaanbod maximaal moet inspelen op de behoeften van de woonconsument. Dat betekent keuzevrijheid in woon- en leefmilieus. In een tijd dat minder woningen worden gebouwd, is het een uitdaging om op de goede plekken de juiste toevoegingen aan de woningvoorraad te kunnen doen. Iedere woning moet dus 'raak' zijn.

Dat heeft geleid tot het stopzetten van woningbouwplannen. Op grond van een methodiek voor herprioritering is geconcludeerd dat er behoefte is aan kavels voor particulier opdrachtgeverschap. Onderkend is dat ook de markt voor kavels zijn beperkingen in de vraag heeft en dat ook daar zorgvuldig moet worden gekeken naar onderlinge concurrentie en de fasering. Besloten is dat de woningkavels in Usselo in ontwikkeling gebracht mogen worden. Het gemeentelijk beleid richt zich minder op omvangrijke projecten en meer op kleinere projecten zoals het Rosink. Hierdoor kunnen mensen doorstromen in de eigen woonomgeving en dichtbij hun sociale netwerk blijven. De kavels in Usselo zijn, gezien het beperkte aantal, geschikt om uit te geven voor particulier opdrachtgeverschap.

Structuurvisie

Op grond van artikel 2.1 van de Wet ruimtelijke ordening stelt de gemeenteraad ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening voor het gehele grondgebied van de gemeente een of meer structuurvisies vast. De structuurvisie bevat de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling van dat gebied, alsmede de hoofdzaken van het door de gemeente te voeren ruimtelijk beleid. De structuurvisie gaat tevens in op de wijze waarop de raad zich voorstelt die voorgenomen ontwikkeling te doen verwezenlijken.

De gemeenteraad van Enschede heeft op 26 september 2011 de Structuurvisie vastgesteld, waarin het belangrijkste bestaande ruimtelijk beleid uit diverse nota's is opgenomen en met elkaar in relatie is gebracht. Het gaat hier om de ruimtelijke ontwikkelingen voor de toekomst op het gebied van wonen, groen, economie, verkeer, milieu en gebiedsontwikkeling. De structuurvisie bevat hiermee de kern van hoofdonderwerpen op stedelijk niveau.

Deze structuurvisie is een beleidsdocument dat continue in ontwikkeling is. De stad ontwikkelt zich en het ruimtelijk beleid groeit hierin mee. Het is de ambitie om in de toekomst meer ruimtelijk beleid of stedelijke ontwikkelingen op te nemen in de structuurvisie. Ook zal het bestaande beleid regelmatig worden herijkt. Hiermee is de structuurvisie dynamisch en kan altijd inspelen op actuele thema's. Bij nieuwe gebiedsontwikkelingen en nieuw stedelijk beleid zal de structuurvisie worden aangevuld om zo mee te kunnen gaan in de dynamiek van stedelijke ontwikkeling en zo een actueel kader te vormen voor burgers en bedrijven. Daarom is gekozen voor een volledig digitale structuurvisie, waarbij sectorale en gebiedsgerichte uitwerkingen snel geïntegreerd kunnen worden. De structuurvisie beoogt geen sectorale of gebiedsgerichte beleidsstukken te vervangen, maar de hoofdlijnen van al dit beleid in samenhang te presenteren. Hiermee wordt de hoofdlijn van het langjarig ruimtelijk beleid vastgelegd en blijft er op projectniveau flexibiliteit om op veranderingen te kunnen anticiperen. Hierdoor is de structuurvisie geen op zichzelf staand document, maar bevat het beleid voor gebieden en lijnen met verwijzingen naar de achterliggende beleidsstukken waarmee de bredere context en beleid duidelijk worden.

Toelichting op Usselo

In de structuurvisie worden voor het landelijk gebied diverse gebiedstypen onderscheiden. Dit zijn gebieden met dezelfde kenmerken en een duidelijke eigen identiteit. De kern Usselo ligt deels in het gebiedstype 'Oude landschap'. Het overige deel van Usselo (met rood gemarkeerd in afbeelding 11) behoort tot het stedelijk gebied.

Afbeelding 11: Structuurvisie Enschede - begrenzing stedelijk gebied (rood gemarkeerd) en het gebiedstype 'Oude landschap'

In het gebiedstype 'Oude landschap' zijn kenmerken van vroege occupatie en gebruik nog duidelijk terug te vinden. De gemeente hecht veel waarde aan behoud en herstel van de bestaande karakteristieken en bijbehorende ecologische waarden. Hierbij zijn de volgende punten van belang:

a. De historie staat centraal. Het beleid is erop gericht het museale landschap, met veel historische, landschappelijke en ecologische waarden veilig te stellen en waar nodig te herstellen. Een groene dooradering met houtwallen, singels, boselementen en poelen is daarbij belangrijk;
b. Veel aandacht voor erfinrichting;
c. Nieuwe bebouwing dient zoveel mogelijk aan te sluiten bij oude ontginningspatronen als knooperven en kransbebouwing;
d. Een goede toegankelijkheid en een logisch netwerk van fiets- en wandelpaden dient te worden bevorderd, waarbij het autoverkeer ondergeschikt is, met name op de overige wegen;
e. Het gebruik maken van groene en blauwe diensten wordt gestimuleerd.

Binnen het plangebied dat valt onder het gebiedstype 'Oude landschap' zijn geen nieuwe ontwikkelingen gepland die een aantasting kunnen vormen voor het karakter en de elementen van het landschap.

Relatie Stadsrandzone

De gemeente Enschede heeft voor het landelijk gebied direct rondom de stad een zone aangewezen die mede gebruikt kan worden als uitloopgebied voor de stedeling. Deze zone wordt de stadsrandzone genoemd. De stadsrandzone is nog niet voldoende ingericht voor recreatief medegebruik. Het beleid met betrekking tot de stadsrandzone geeft een handreiking voor particuliere initiatieven. Usselo ligt deels binnen de

stadsrandzone. Dit bestemmingsplan biedt binnen de aangewezen bestemming voor de stadsrandzone mogelijkheden voor recreatieve voorzieningen, zij het op kleine schaal en passend bij de omgeving.

Woonvisie Enschede 2025

De Woonvisie Enschede 2025, stad in beweging, is door de gemeenteraad van Enschede op 12 maart 2012 vastgesteld als structuurvisie als bedoeld in artikel 2.1 van de Wet ruimtelijke ordening. De Woonvisie vormt een nadere uitwerking van de Structuurvisie, specifiek toegespitst op de gemeentelijke beleidsdoelstellingen ten aanzien van het wonen. In de Woonvisie gaat het om de vraag hoe gemeente, ontwikkelaars en alle andere partijen die actief zijn op de woningmarkt, ook op de langere termijn kunnen inspelen op de ontwikkelingen in de markt. De huidige woningmarkt is ontspannen en de dynamiek ontbreekt door de economische omstandigheden. De woonconsument is kritisch en wil voortaan kunnen kiezen om zijn woonwensen te verzilveren.

De uitdaging op het gebied van wonen ligt vooral in het faciliteren van passende huisvesting voor de autonome bevolkingsgroei en huishoudens alsmede het faciliteren van de te huisvesten mensen als gevolg van de economische ambitie van Enschede (5e Kennisregio van Europa). In de stad is behoefte aan gedifferentieerde woonmilieus, zowel centrumstedelijke- als groene woonmilieus. De uitdaging ligt er in om op goede plekken de juiste nieuwe woningen te bouwen en een goed aanbod van woonmilieus in de regio te realiseren. De Enschedese ambitie om nieuwe (innovatieve) bedrijven aan te trekken, kan de vraag naar woningen beïnvloeden. Iedere woning moet 'raak' zijn.

Visie op wonen in Usselo

De bestaande woningbouw in Usselo varieert van vrijstaande woningbouw uit het begin van de vorige eeuw tot vrijstaande nieuwbouw van nu. Usselo heeft een groen woonmilieu. De laatste uitbreiding van Usselo heeft plaats gevonden aan de Wissinksdijk, rond 2005.

Usselo heeft op dit moment één woningbouwlocatie waar nieuwbouw van woningen planologisch mogelijk is. Dit is het gebied het Rosink, ten noorden en zuiden van de Rosinkweg. Het gemeentelijk beleid richt zich minder op omvangrijke projecten en meer op kleinere projecten zoals het Rosink. Hierdoor kunnen mensen doorstromen in de eigen woonomgeving en dichtbij hun sociale netwerk blijven.

De kavels zijn in eigendom zijn van de gemeente Enschede. De kavels kunnen worden uitgegeven via (collectief) particulier opdrachtgeverschap. Dit is een vorm van woningbouwontwikkeling waarbij de kopers zelf hun grondkavel kopen en een architect kiezen om zo met maximale invloed hun woning te realiseren. Dit past binnen de woonvisie waarbij het gaat om het voorop stellen van de consumentenvraag en het betrekken van de bewoners in de ontwikkeling van de eigen woonomgeving.

Detailhandelsstructuurvisie Enschede 2012

Op 23 januari 2012 is de Detailhandelsstructuurvisie Enschede 2012 door de gemeenteraad vastgesteld. In deze visie staan de hoofdlijnen van het gemeentelijk detailhandelsbeleid voor de komende vier jaar. De geactualiseerde detailhandelsstructuurvisie wijst locaties aan voor detailhandelsontwikkelingen en geeft antwoord op vragen uit de markt. Met deze visie kan optimaal ingespeeld worden op trends en ontwikkelingen in de detailhandel en kunnen marktkansen optimaal worden benut. In het ruimtelijke detailhandelsbeleid worden duidelijke keuzes gemaakt voor de winkelstructuur. Het ruimtelijk detailhandelsbeleid stimuleert en faciliteert de ontwikkelingskansen voor nieuwe marktontwikkelingen, een gezond ondernemersklimaat voor de bestaande detailhandel, complete en aantrekkelijke winkelclusters voor consumenten (voorzieningenniveau) en een duurzaam en intensief ruimtegebruik en winkelgebieden met ruimtelijke kwaliteit.

In de detailhandelsstructuurvisie wordt voor de toekomstige ruimtelijk-economische structuur uitgegaan van de volgende algemene uitgangspunten:

- nieuwe ontwikkelingen zoveel mogelijk faciliteren in winkelgebieden met een bijpassende functie en verzorgingsgebied;
- verdere versterking van de positie van de binnenstad als hoofdwinkelgebied binnen de gemeente en als belangrijkste winkelgebied van Twente;
- behoud en versterking van een compleet pakket dagelijkse winkelvoorzieningen in de eigen wijk op loop-/fietsafstand voor de consument (laagdrempelig, comfort en beperking onnodige automobiliteit);

- versterking van het aanbod dagelijkse winkelvoorzieningen door bundeling van potenties in een beperkt aantal bestaande wijk- en buurtwinkelcentra (voldoende kritische massa en draagvlak, synergie, meer kansen voor speciaalzaken);
- aanbod in de woninginrichtingsbranche concentreren op één locatie (ten behoeve van benodigde kritische massa, synergie binnen het thema, vergroting keuzemogelijkheden voor consument);
- versterking van een gevarieerd aanbod doe-het-zelfartikelen op aanvaardbare afstand van de consument, waarbij wordt gestreefd naar het optimum tussen voldoende schaalgrootte, ruimte voor dynamiek in de branche en spreiding over de stad;
- behoud van een gevarieerd tuincentrumaanbod op bestaande (winkel)locaties;
- op termijn op verzoek herbestemmen van onvoldoende levensvatbare winkelvoorzieningen en winkellocaties.

Detailhandelsbeleid in het plangebied "Usselo 2012"

Het buurtschap Usselo is voor wat betreft het aantal inwoners te klein voor een supermarkt. Voor dagelijkse boodschappen zijn inwoners van Usselo afhankelijk van het aanbod in Enschede, Boekelo of Haaksbergen. De bestaande detailhandelsfunctie mag uitbreiden binnen de regels van dit bestemmingsplan. Nieuwvestiging wordt niet mogelijk gemaakt.

Beleidsregel functiemening per woonmilieu

Op 7 juli 2009 hebben Burgemeester en Wethouders van Enschede de beleidsregel "Functiemening per woonmilieu" vastgesteld. De beleidsnotitie is vastgesteld als beleidskader voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in woonmilieus. Daarnaast worden de planologische keuzes in het ruimtelijk beleid ten aanzien van functiemenging vertaald in ruimtelijke regelgeving door enerzijds een wijze van ontwikkelingsgericht bestemmen en anderzijds de juridische regeling voor beroep of bedrijf aan huis in bestemmingsplannen daarop af te stemmen.

Aangezien een bestemmingsplan in overeenstemming moet zijn met het belang van een goede ruimtelijke ordening ofwel 'duurzame ruimtelijke kwaliteit', moet de planologisch toegestane functiemenging wel zodanig zijn dat enerzijds een goed woon- en leefklimaat is gewaarborgd en anderzijds ook een goede bedrijfsuitoefening is verzekerd. De beleidsuitgangspunten voor aan huis gebonden beroepsmatige en bedrijfsmatige activiteiten hebben een juridische vertaling gekregen in de specifieke gebruiksregels binnen de woonbestemming (zie hoofdstuk 6 Juridische planopzet, paragraaf 6.3 onder het kopje Artikel 14 Wonen").

In de beleidsnotitie is een onderscheid gemaakt in vier categorieën regelingen voor functiemenging, gerelateerd aan het type woonmilieu. De regeling functiemenging per woonmilieu:

Categorie A: De huidige regeling functiemenging handhaven (max. 30m² bebouwd oppervlak, daarboven ontheffing aanvragen per geval).

Categorie B: 30% van het bebouwde oppervlak standaard vrijgeven voor functiemenging (daarboven ontheffing aanvragen per geval).

Categorie C: Binnen de kaders van de Gids Buitenkans geheel vrijlaten. Categorie D: Een aantal "hotspots" in de stad aangeven, waarbinnen een 49% ontheffing toegestaan wordt (daarboven herziening bestemmingsplan aanvragen per geval).

Deze categorieën zijn gekoppeld aan het type woonmilieu. Voor Usselo geldt het type "Dorps woonmilieu". Bij dit type woonmilieu hoort categorie B, wat inhoud dat 30% van het bebouwde oppervlak gebruikt mag worden voor functiemenging. In een dorps woonmilieu is vaak sprake van lage dichtheden. Ook komen grote kavels vaak voor. Er is daarom ruimte voor een ruimere regeling.

Gebiedsgericht geluidbeleid

Door de gemeente Enschede is nieuw geluidbeleid (Geluidnota Enschede 2009-2012) ontwikkeld dat in april 2009 in werking is getreden. De Wet geluidhinder en het BARIM (Activiteitenbesluit) bieden de gemeente de mogelijkheid om voor inrichtingen gebiedsgericht geluidbeleid vast te stellen. De gemeente Enschede maakt van deze mogelijkheid gebruik. Dit betekent dat voor nieuwe inrichtingen het nieuwe beleid gaat gelden. Voor inrichtingen zijn in de Geluidnota per te onderscheiden gebieden in Enschede conform een gebiedskaart richtwaarden vastgelegd. Hierdoor is de geluidruimte voor inrichtingen van meet af aan duidelijk.

Volgens de gebiedskaart valt het plangebied "Usselo 2012" grotendeels onder het gebiedstype "woongebied" Voor geluidgevoelige bestemmingen gelegen binnen dit gebiedstype gelden de richtwaarden 45 dB(A) (dag), 40 dB(A) (avond) en 35 B(A) (nacht).

Externe veiligheidsbeleid

Het externe veiligheidsbeleid van de gemeente Enschede is vastgelegd in de Externe Veiligheidsvisie (EV-visie), die op 18 juni 2007 door de gemeenteraad van Enschede is vastgesteld. In de EV-visie wordt onderscheid gemaakt in het naleven van wettelijk vastgelegde grenswaarden (naleven van landelijk beleid en regelgeving) en de vermindering van risico dat verder gaat dan het landelijk beleid (ambitie). Eén van de uitgangspunten van de EV-visie is: 'een benadering op maat gericht op naleving van vigerend landelijk risicobeleid (wegnemen knelpunten). Daar waar al aan landelijke eisen voldaan wordt, wordt gestreefd naar risicoreductie en actieve verantwoording over omgaan met restrisico's (preparatie van brandweer, strikte handhaving op veiligheidsaspecten) naar bevolking en betrokken bedrijven'.

Duurzaamheid

'Duurzame ontwikkeling' is het kernbegrip in het rapport 'Our Common Future', dat in 1987 werd uitgebracht door de VN-Commissie Brundtland. Het rapport stelt dat armoede een belemmering vormt voor duurzaam gebruik van de natuurlijke omgeving en dat integratie van natuurbehoud en economische ontwikkeling nodig is voor duurzame ontwikkeling.

In de structuurvisie Enschede 2011 worden de volgende facetten van duurzaamheid onderscheiden:

Energie- en klimaatbeleid

Het energie- en klimaatbeleid van de gemeente Enschede is zowel gericht op het voorkomen van (mitigatie) als op het aanpassen aan (adaptie) de gevolgen van klimaatverandering. In de op 16 november 2009 door de gemeenteraad vastgestelde beleidsnota Nieuwe energie voor Enschede heeft de gemeenteraad de ambitie uitgesproken om de CO_2-uitstoot in Enschede in 2020 met 30 procent te hebben gereduceerd ten opzichte van het niveau in 1990. Bovendien is aangegeven dat gestreefd wordt naar een aandeel duurzame energie van 20 procent in het totale energiegebruik in 2020.

Met deze ambitieuze opgaven wordt ingezet op vermindering van de snelheid en omvang van de klimaatverandering door het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen. De beoogde energietransitie verloopt langs de volgende sporen:

Thema	Omschrijving
Bestaande gebouwde omgeving	Blijven intensiveren op energiebesparing in de bestaande woningvoorraad (zowel met particuliere eigenaren als met corporaties). Bovendien doorgaan met de combinatie van energiebesparingsprojecten, binnenluchtkwaliteit, voorlichting en gedragsverandering gericht op klimaatneutrale en frisse scholen.
Duurzame gebiedsontwikkeling	Duurzaamheid is een sturend thema bij de (actualisatie van) gebiedsontwikkeling.
Duurzame energieopwekking	Actief initiëren, faciliteren en participeren bij innovatieve opwekking van duurzame (hernieuwbare) energie in de stad en de regio (wind, zon, bio-energie, bodem).
Communicatie en participatie	De huidige campagne 'Doe groen. Dat scheelt' wordt intensief gericht op de burger met als doel de burger bewust energiebesparend te gaan laten handelen. De website zal worden vernieuwd en innovatieve, social media technieken worden ontwikkeld.
Gemeentelijke organisatie	In de eigen organisatie sturen op duurzaam inkopen, duurzaam eigen vervoer, energiebesparing eigen gebouwen en duurzame energie op eigen gebouwen.

Verkeer en vervoer	In de “Mobiliteitsvisie Enschede” is ruime aandacht voor duurzaamheid. Onderwerpen: - gebruik van energiezuiniger bussen; - (eigen) auto's die op aardgas rijden en elektrisch vervoer; - verschuivingen in het gebruik van vervoerswijzen (de zogenaamde “modal split”) naar energiezuiniger vervoer: Stimuleren OV- en fietsgebruik;
Industrie en bedrijvigheid	Onderwerpen: - stimuleren van bedrijvigheid op het snijvlak van innovatie en duurzaamheid; - een gemeentelijk samenwerkingsconvenant over duurzaamheid met bedrijven, KvK e.a.; - uitnutten van de mogelijkheden tot handhaving van de landelijke afspraken en regelgeving.

Bij toekomstige gebiedsontwikkelingen wordt de trias energetica als ontwerpprincipe genomen. De trias energetica is een door de Novem ontwikkeld driestappenplan bedoeld voor bedrijven, huishoudens, overheden, om stap voor stap klimaatneutraal te worden. De stappen betreffen:

- beperk het energieverbruik door verspilling tegen te gaan;
- gebruik duurzame energiebronnen, zoals wind-, water-, en zonne-energie;
- zet fossiele brandstoffen zo efficiënt mogelijk in om aan de resterende energiebehoefte te voldoen.

Ook de aanpassing aan de klimaatverandering is in hoge mate een ruimtelijk vraagstuk. Meer warme zomers en een toenemende kans op extreme weersituaties vragen bij een verdere ontwikkeling van de stad om het vergroten van afvoer- en absorptievermogen in stedelijke watersystemen en het voorkomen van 'hitte-eilanden' en hittestress.

Behoud van biodiversiteit

Wilde soorten dieren en planten kunnen het best worden behouden door ze in hun natuurlijke leefgebieden te beschermen (in situ-bescherming). Voor een aanzienlijk aantal soorten is de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de aanwijzing van Natura 2000 gebieden een belangrijk middel voor bescherming.

Wilde planten en dieren houden zich echter niet aan de grenzen van de EHS. Ook het stedelijk gebied is rijk aan wilde dieren en planten. Behoud van biodiversiteit vergt dus ook een inspanning in de ruimte buiten de EHS, onder meer door de inrichting en het beheer van groen mede te richten op behoud en ontwikkeling van ecologische waarden, maar ook door een adequate uitvoering van de Flora en faunawet.

Kwaliteit van bodem, water en lucht

De bodem, het water en de lucht zijn van eminent belang voor mens, plant en dier. De Rijksoverheid beschermt de kwaliteit van bodem, water en lucht door middel van regelgeving, die in het ene geval wel en in het andere geval geen ruimte voor lokale afwegingen laat. De gemeente Enschede is voornemens, daar waar regelgeving van hogere overheden dit mogelijk maakt, hieromtrent nader beleid te formuleren in de vorm van milieustreefbeelden.

Zuinig en zorgvuldig gebruik van grondstoffen, energie, land en water

Bevolkingsgroei en economische ontwikkeling leiden tot een steeds grotere vraag naar grondstoffen, energie, land en water. Veel van deze natuurlijke hulpbronnen zijn eindig; voor andere geldt dat een beperkte toegankelijkheid van deze hulpbronnen aanstaande is. Deze ontwikkeling maakt dat bij een duurzame ontwikkeling zuinig en zorgvuldig moet worden omgesprongen met land en water en dat waar mogelijk gebruik wordt gemaakt van hernieuwbare materialen. Om van een integrale duurzame ruimtelijke ontwikkeling te kunnen spreken, dient bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen aan al deze deelthema's aandacht te worden besteed. Het voorgaande laat onverlet dat binnen het duurzaamheidsbeleid aan het energie- en klimaatbeleid bijzondere betekenis toe komt. Uitgangspunt is dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in ieder geval bijdragen aan de gemeentelijke energie- en klimaatsdoelstellingen.

Groenstructuur Actieplan - GRAP

Het Groenstructuur-actieplan (verder: GRAP) is een door de gemeenteraad van Enschede in 2010

vastgestelde beleidsvisie en uitvoeringskader voor de stedelijke hoofdgroenstructuur, waaraan een jaarlijks uitvoeringsbudget is verbonden. Het GRAP initieert en stimuleert de uitvoering van groenprojecten in de stad Enschede. De ambitie om het groene karakter van Enschede verder te versterken blijft uitgangspunt.

Het GRAP is gericht op aanvulling, reconstructie en vervanging van de groene hoofdstructuur van de stad, inclusief de verbinding daarvan met het buitengebied. Die hoofdstructuur bestaat uit de in het GRAP benoemde lijnvormige elementen (o.a. de radialen en de ringen), de bijzondere groengebieden (o.a. de parken), hoofdonderdelen van het wijkgroen, de stadsranden en de wiggen. De kernwaarden daarbij zijn: de gebruiksmogelijkheden voor bewoners en bezoekers, de ecologische (verbindings)waarde en de bijdrage aan de ruimtelijke identiteit en structurerende betekenis.

De visie op de groene hoofdstructuur in de stad, zoals beschreven in het GRAP 2006-2009, is op hoofdlijnen dezelfde gebleven. Ook de strategie om bij elke opgave actief te zoeken naar partners om groenprojecten te realiseren, wordt gecontinueerd. Ten opzichte van de vorige periode is er wel sprake van een verschuiving; voorheen werd met name geïnvesteerd in de singels, radialen en de stadsparken, in de komende periode wordt het accent gelegd op projecten in de wiggen, stadsranden en het groen in de wijken. De nieuwe beleidsdoelen hebben betrekking op de stadsranden en de wiggen, de Lokale Ecologische Hoofdstructuur en de realisatie van de Zonstructuur, dat wil zeggen het ontwikkelen van een groen radiaal netwerk in de stad met langzaam verkeersroutes over bestaande wegen, dat aantakt op het Rondje Enschede en eindigt in groene attractiepunten in het buitengebied. Deze nieuwe beleidsdoelen vloeien direct voort uit de Gids Buitenkans en de Herijking RO-visie. Het GRAP geeft niet alleen een samenhangend toekomstbeeld van het openbaar groen in hoofdlijnen, maar reikt tegelijk de instrumenten aan waarmee dit kan worden bereikt. In die zin is het plan richtinggevend en kaderscheppend en is tevens een toetsingskader voor plannen op het gebied van de ruimtelijke inrichting en ontwikkeling in Enschede.

Notitie Bomenbehoud Enschede

De bomen in Enschede bepalen in belangrijke mate de groene kwaliteit van de stad en de dorpen. Om deze kwaliteit in de toekomst te blijven waarborgen en te voorkomen dat beeldbepalende, monumentale en bijzondere bomen uit het stadsbeeld verdwijnen, verdienen deze bomen extra bescherming. In de notitie “Bomenbehoud Enschede”, op 9 september 2008 door burgemeester en wethouders van Enschede vastgesteld, worden de beschermingsmaatregelen ten behoeve van het bomenbehoud in de openbare ruimte binnen de bebouwde kom nader uitgewerkt.

Alleen een kapvergunningenbeleid is niet voldoende om de groene kwaliteit in de stad te blijven waarborgen. Hiervoor zijn meer instrumenten nodig. Voorbeelden van aanvullende maatregelen zijn het plaatsen van beschermwaardige bomen op een bomenlijst, het markeren van de positie van de bestaande bomen in de voorbereidingsfase van de planontwikkeling en deze in het ontwerp in te passen. Een andere mogelijkheid is de bescherming van monumentale en specifieke bijzondere of waardevolle bomen in het bestemmingsplan. Ook kunnen beschermende maatregelen worden voorgeschreven in projectbestekken, indien in de nabijheid van bomen moet worden gewerkt. Als extra maatregel wordt genoemd het volgens een gestructureerde aanpak toezicht houden op de naleving, handhaven en sanctioneren, een actieve controle op illegale kap en beschadiging van bomen.

Beschermwaardige bomen

Beschermwaardige bomen zijn bomen, waarvan het beleid is om deze duurzaam in stand te houden, beeldbepalend zijn en optimaal hun functie (kunnen) vervullen. In het plangebied "Usselo 2012" komen geen monumentale of waardevolle bomen voor. Daar waar het benadrukken van de groenstructuur van belang is, krijgt het gebied in het bestemmingsplan de bestemming "Groen".

Watervisie

De “Watervisie Enschede- de blauwe aders terug in de stad” is in oktober 2002 door de gemeenteraad van Enschede vastgesteld. De hierin opgenomen principes vormen de basis voor de aanpak en benadering van de waterhuishouding van Enschede en zijn afgeleid uit de richtlijnen die de rijksoverheid heeft vastgesteld voor het waterbeheer in Nederland. De missie van de watervisie is het aanzetten tot het aanpakken van problemen en het grijpen van de kansen in het stedelijk waterbeheer. Ter ondersteuning van de missie zijn in de watervisie drie doelstellingen opgenomen:

1. Water moet een leidende rol vervullen bij de ruimtelijke inrichting,
2. Samenwerking tussen de verschillende 'waterpartners' (bijvoorbeeld het waterschap), de gemeentelijke

organisatie en samenwerking tussen de gemeente en de bewoners moet bevorderd worden,
3. Water moet weer in de belevingswereld van de bewoners komen.

Om de watervisie in 2030 werkelijkheid te kunnen laten zijn, moet de visie een samenhangend geheel vormen en moeten betrokken partijen intensief met elkaar samenwerken. Het geraamte van de visie bestaat uit een viertal leidende principes, die zijn afgeleid uit de richtlijnen die de rijksoverheid heeft vastgesteld voor het waterbeheer in Nederland:

a. Vasthouden (infiltreren), bergen en afvoeren: regenwater dient zo min mogelijk uit het stedelijk gebied afgevoerd te worden. De achtergrond van dit principe is dat door versnelde afvoer van hemelwater stroomafwaarts problemen in de waterhuishouding ontstaan.
b. Herstellen van de nierwerking: het zoveel mogelijk scheiden van schone en vuile waterstromen, waarbij het schone water mogelijkheden biedt tot (her)gebruik en het vuile water afgevoerd moet worden naar de zuivering.
c. Een doelmatige waterketen: minimaliseren van de kosten van de keten, het minimaliseren van de negatieve effecten op het milieu en het vergroten van de dienstverlening naar de gebruiker van de waterketen.
d. Beleving van water: door water een expliciete rol te geven in de leefomgeving van mensen,kan de kwaliteit van de ruimtelijke inrichting worden vergroot.

De vier principes zijn vertaald naar een beeld voor het waterbeheer in 2030. De zogenaamde 'blauwe aders' (waterlopen) vormen de hoofdstructuur van het beeld. Op de betekenis van de Watervisie voor Usselo en de watersituatie in het plangebied wordt in paragraaf 5.2 nader ingegaan.

Archeologie

Op 28 januari 2008 heeft de gemeenteraad van Enschede het gemeentelijk archeologiebeleid vastgesteld. Hierin is opgenomen op welke wijze binnen de gemeente Enschede invulling wordt gegeven aan de zorgplicht voor het archeologisch erfgoed. Op basis van het beleid dient archeologie op een dusdanig vroeg tijdstip te worden betrokken bij planontwikkelingen en/of aanvragen voor bouw-, sloop- of aanlegvergunningen dat de risico's van bodemverstoringen voor de archeologie voorafgaand aan de werkzaamheden in kaart kunnen worden gebracht. Hierbij is het van belang dat inzicht bestaat in de archeologische verwachtingswaarde en de trefkans dat waardevolle archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn. Daarbij geldt dat de geologie, de geomorfologie en de aard van de bodem zeer bepalend zijn voor de archeologische verwachtingswaarde. Gesteld kan worden dat tot de Middeleeuwen nederzettingen meestal gelegen waren op hooggelegen gronden (stroomruggen en oeverwallen). In de Middeleeuwen en daarna heeft zich op een deel van deze gronden een esdek gevormd. In deze hoger gelegen gebieden zijn resten van nederzettingen uit diverse periodes te verwachten. Op basis van kennis over het hiervoor genoemde kan een indicatie worden gegeven over hoe groot de kans is dat ergens waardevolle archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn. Deze indicaties ten aanzien van gebiedsspecifieke verwachtingen zijn op een archeologische verwachtingenkaart van de gemeente Enschede aangegeven. Voor gebieden met een hoge en middelhoge archeologische verwachtingswaarde en waardevolle terreinen geldt een archeologische onderzoeksplicht.

In 2011 heeft de gemeente de onderzoeksrapporten van de laatste jaren geëvalueerd. Op grond van de evaluatie heeft de gemeenteraad het archeologiebeleid voor een aantal archeologische gebiedstypen op de Archeologische Beleidskaart bij bestemmingsplannen bijgesteld. Het bijgestelde beleid is eind december 2011 in werking getreden. In de beleidsnota is een handleiding voor het archeologisch werkproces opgenomen, met daarin te onderscheiden processtappen van inventarisatie, waardering, selectie en specifieke beheersmaatregelen.

Hoofdstuk 4 Ontwikkeling plangebied

Dit bestemmingsplan heeft het conserverend karakter als uitgangspunt. Daarnaast is Het Rosink opgenomen als nieuwbouwlocatie voor woningen. In dit hoofdstuk wordt de vertaalslag van de gemeentelijke randvoorwaarden en ontwikkelingsmogelijkheden, randvoorwaarden vanuit de ruimtelijk-functionele structuur en de Welstandsnota naar de situatie in Usselo gemaakt. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in het conserverende plandeel en Het Rosink.

4.1 Bestaande situatie

IHet grootste deel van het plangebied heeft een conserverend karakter. In deze paragraaf wordt kort ingegaan op de bestaande functies in het plangebied en de vertaling in het bestemmingsplan.

Stadsrandzone

De agrarische gebieden rondom de Boekelosestraat hebben in het voorliggende bestemmingsplan de bestemming "Agrarisch - Stadsrandzone" (bestemmingsplan Usselo en Buitengebied 1996: bestemming "Agrarisch gebieden met landschappelijke waarden").

De stadsrandzone is onder andere in Usselo nog niet voldoende ingericht voor recreatief medegebruik. Het beleid met betrekking tot de stadsrandzone geeft een handreiking voor particuliere initiatieven. Usselo ligt deels binnen de stadsrandzone. Dit bestemmingsplan biedt binnen de aangewezen bestemming voor de stadsrandzone mogelijkheden voor recreatieve voorzieningen, zij het op kleine schaal en passend bij de omgeving. In artikel 3 van de planregels behorende bij dit bestemmingsplan is opgenomen welke functies zijn toegestaan. Naast de exploitatie van grondgebonden agrarische bedrijven, zijn deze functies met name gericht op landschapsbehoud, natuurontwikkeling en extensieve recreatie (wandelen/fietsen). Ook biedt de bestemming de beperkte mogelijkheid tot de verkoop van producten die op een agrarische bedrijf zijn geteeld/ gefokt en / of verwerkt.

Bedrijvigheid, horeca en detailhandel

Voor de bedrijven in Usselo is dezelfde planologische regeling opgenomen als in het bestemmingsplan Usselo uit 1999. De horecabestemming van het pand aan de Usselerhofweg 5 is aangepast aan het perceel. Het bouwvlak waarbinnen het hoofdgebouw is gesitueerd, is ongewijzigd.

De panden met een winkelbestemming hebben in het bestemmingsplan Usselo 2012 de bestemming "Detailhandel". Deze bestemming is passend bij de huidige bestemmingssystematiek.

Maatschappelijk functies

Usselo heeft een aantal maatschappelijke functies, namelijk een basisschool, kerkgebouw en bijbehorende begraafplaats. In het voorliggende bestemmingsplan hebben deze functies een maatschappelijke bestemming. De begraafplaats heeft een specifieke maatschappelijke bestemming gekregen.

Wonen

De bestaande woningen in het plangebied hebben een woonbestemming in het bestemmingsplan Usselo 2012. Het hoofdgebouw is gesitueerd in een bouwvlak, waarbinnen het hoofdgebouw mag worden vergroot. Voor een aantal woningen is op de plankaart een functieaanduiding opgenomen. Dit betekent dat naast wonen een andere functie mogelijk is. Het betreffen de functies een agrarische woning en een kantoor.

Welstand bestaande situatie

In de Welstandsnota 'Bouwen aan identiteit' is aangegeven aan welke welstandseisen bouwplannen moeten worden getoetst. In deze nota is aan het plangebied de identiteiten “Vrije landelijke bebouwing” en "Boerenerven" toegekend.

Met betrekking tot de identiteit "Vrije landelijke bebouwing" worden de volgende voorwaarden gesteld:

- gebouw en tuin moeten een eenheid vormen en bijdragen aan de ruimtelijke opbouw van het landschap;
- de positie en oriëntatie van bebouwing op de kavel moet inspelen op de landschappelijke situatie en zowel vanaf de weg als vanuit het land een mooi perspectief opleveren;
- de positie van het gebouw op de kavel moet een goede compositie vormen met naastgelegen bebouwing;
- de positie van het gebouw op de kavel mag belangrijke doorzichten en uitzichten niet verstoren.

De Welstandsnota geeft het volgende aan over het bouwvolume:

- het bouwvolume moet bescheiden zijn en mag het landschap niet domineren;
- het bouwvolume moet variëren ten opzichte van naastgelegen bouwvolumes, maar van gelijke orde van grootte zijn.

De bebouwing binnen de identiteit "Vrije landelijke bebouwing" moet van een landelijk type zijn, generieke nieuwbouwwijktypen, flats en andere stedelijke bouwvormen zijn niet toegestaan. De bebouwing moet harmoniëren met gebouwen in de omgeving in stijl, kleur, materiaal en kenmerkende details.

Met betrekking tot de identiteit "Boerenerven" worden de volgende voorwaarden gesteld:

- gebouwen moeten in samenhang met erfbeplanting een passend silhouet in het landelijk gebied vormen;
- nieuwe toevoegingen en aanpassingen aan gebouwen en erf mogen eigentijds en functioneel zijn, maar moeten de aanwezige (historische) waarden behouden.

Het boerenerf moet uit een ensemble van losse bouwvolumes bestaan. In deze identiteit wordt onderscheid gemaakt in es-erven en heide-erven. Hiervoor zijn aparte randvoorwaarden opgenomen.

4.2 Het Rosink

Aanpassingen bestaande woningbouwlocatie

Het Rosink is een woningbouwlocatie waar op basis van de planologische regels uit het bestemmingsplan "Rosinkweg" de realisatie van 9 woningen mogelijk was. De regels ten aanzien van de nieuw te bouwen woningen worden in dit bestemmingsplan versoepeld ten opzichte van het bestemmingsplan "Rosinkweg".

De maximale goothoogte (3 meter) en minimale bouwhoogte (6 meter) komen te vervallen. De nieuwe bouwhoogte wordt, aansluitend op de bebouwing in de omgeving, bijgesteld naar maximaal 10 meter (was maximaal 8 meter). Daarnaast wordt het bouwvlak verruimd waarbinnen de hoofdgebouwen gebouwd mogen worden. Het maximale aantal woningen was op grond van het bestemmingsplan "Rosinkweg" 9, dit aantal wordt verruimd naar maximaal 15 woningen.

Door de bestemmingsplanregels voor dit gebied te verruimen, wordt aan de toekomstige eigenaren van de kavels meer ruimte geboden bij de realisatie van hun woning. Dit past binnen het gemeentelijk woonbeleid, waarin de woonwensen van de consument centraal staan en meer ruimte is gewenst bij (collectief) particulier opdrachtgeverschap.

Welstand Het Rosink

Het Rosink en omgeving liggen in de welstandscategorie "Vrije landelijke bebouwing". De welstandszorg geeft in deze categorie beperkt de ruimte aan nieuwe, vrije landelijke woningen.

De bestaande welstandscategorie geeft onvoldoende ruimte voor afwijkende architectuur. De gemeente kiest er voor om ten aanzien van deze locatie geen welstandseisen aan de woningen te stellen. Hiermee wil de gemeente op de locatie particulier opdrachtgeverschap stimuleren, mede om het dorp Usselo een nieuwbouwimpuls te geven die qua schaal past bij de organische groei van een dorp.

De kavels aan de Rosinkweg liggen niet op een belangrijke zichtlocatie of in een cultuurhistorisch relevante

context. De belangrijke structuurlijnen worden ingepast of niet veranderd. Door de vorm van de kavels en de bestaande bomen is het bouwen van een standaardwoning lastig. De locatie vraagt om een vormgeving die op de kavel en oriëntatie naar de zon duidelijk kan afwijken van de omgeving. Door de bebouwingseisen in dit bestemmingsplan ruimer te maken, kan bijvoorbeeld verder naar achteren worden gebouwd. Naast traditionele architectuur van een gebouw met zadelkap als basisvolume is ook moderne architectuur op deze locatie goed denkbaar. Aangezien het een zeer kleinschalige en minder opvallende uitbreiding betreft, is het mogelijk geen welstandseisen aan de woningen te stellen.

4.3 Verkeer

Autoverkeer

Het plangebied wordt doorsneden door en is bereikbaar via de regionale verbinding N18 Haaksbergerstraat (onder beheer van het rijk), die Enschede met Haaksbergen en de Achterhoek verbindt. Via de Boekelosestraat is de kern Boekelo met voorzieningen goed bereikbaar. In het Wegencategoriseringsplan van 1999 zijn de Haaksbergerstraat en de Boekelosestraat door de gemeenteraad aangewezen als verkeersaders waar de maximum snelheid binnen de bebouwde kom 50 km/u bedraagt en buiten de bebouwde kom 80 km/u de limiet is. De overige wegen binnen de bebouwde kom zijn aangewezen als verblijfsgebied, waar 30 km/u de maximum snelheid is.

Fietsverkeer

Langs de Haaksbergerstraat en Boekelosestraat zijn vrijliggende fietspaden aanwezig, die voor fietsverkeer verbinding geven met Enschede, Boekelo en Haaksbergen. Verder zijn er enkele wegen of paden alleen voor fietsers en/of bromfietsers opengesteld. Op de overige wegen gebruiken fietsers, bromfietsers en overige verkeer de rijbaan gezamenlijk.

Openbaar vervoer

Per openbaar vervoer is Usselo bereikbaar via een regionale busverbinding; deze rijdt via de Haaksbergerstraat (N18) en verbindt Usselo met Enschede enerzijds en via Haaksbergen met Borculo anderzijds. Verder rijden er snelbusdiensten tussen respectievelijk Enschede - Winterswijk en Enschede - Doetinchem; deze lijnen stoppen niet in Usselo.

4.4 Projecten en nieuwe ontwikkelingen

Tracé N18

Het nieuwe tracé van de N18 wordt niet opgenomen in voorliggend bestemmingsplan. Hieronder wordt een korte doorkijk gegeven naar de plannen ten aanzien van dit tracé.

Reeds tientallen jaren wordt gesproken en gestudeerd op een structurele verbetering van de doorstroming en verkeersveiligheid op de regionale verbinding N18. In 2011 heeft de Minister van Infrastructuur en Milieu een Ontwerp Tracé-besluit genomen over deze verbinding tussen Enschede en Varsseveld. Voor de gemeente Enschede houdt dit in dat tussen Haaksbergen en Enschede een nieuwe autoweg met 2x2 rijstroken zal worden aangelegd op een nieuw trace. Dit tracé loopt vanaf de zandwinning in het Rutbekerveld parallel aan de bestaande N18 en buigt ter hoogte van de Usselerveenweg af naar het westen. Het passeert Usselo westelijk en zal aansluiten op het knooppunt van de Westerval met de A35. Op dit deel van de nieuwe weg zal een maximum snelheid van 100 km/u gaan gelden.

Als de nieuwe weg gereed is (volgens de huidige planning 2016-2017), zal de Haaksbergerstraat worden afgewaardeerd om deze oude verbinding onaantrekkelijk te maken voor het doorgaande regionale verkeer. De oude verbinding zal wel beschikbaar moeten blijven als alternatief in het geval er op de nieuwe N18 sprake is van calamiteiten.

Uitvaartcentrum

Het bestemmingsplan maakt het realiseren van een afscheidshuis (uitvaartcentrum) planologisch mogelijk

op het perceel Haaksbergerstraat 950-952a. Het betreft het verbouwen van de bestaande gebouwen tot twee opbaarhuizen en een verbouwing / uitbreiding van een bestaande gebouw tot een bijeenkomstruimte voor condoleren en afscheidnemen. Daarnaast wordt detailhandel uitsluitend ten dienste van de maatschappelijke voorziening c.q. het afscheidshuis toegestaan. Tevens blijft het net als in het geldende bestemmingsplan mogelijk om op het perceel te wonen. Tot slot wordt er een parkeervoorziening voor 44 parkeerplekken gerealiseerd. Doordat de activiteiten in belangrijke mate plaatsvinden in de bestaande gebouwen, blijft het gebouwenensemble dat qua schaal en uitstraling past bij Usselo behouden.

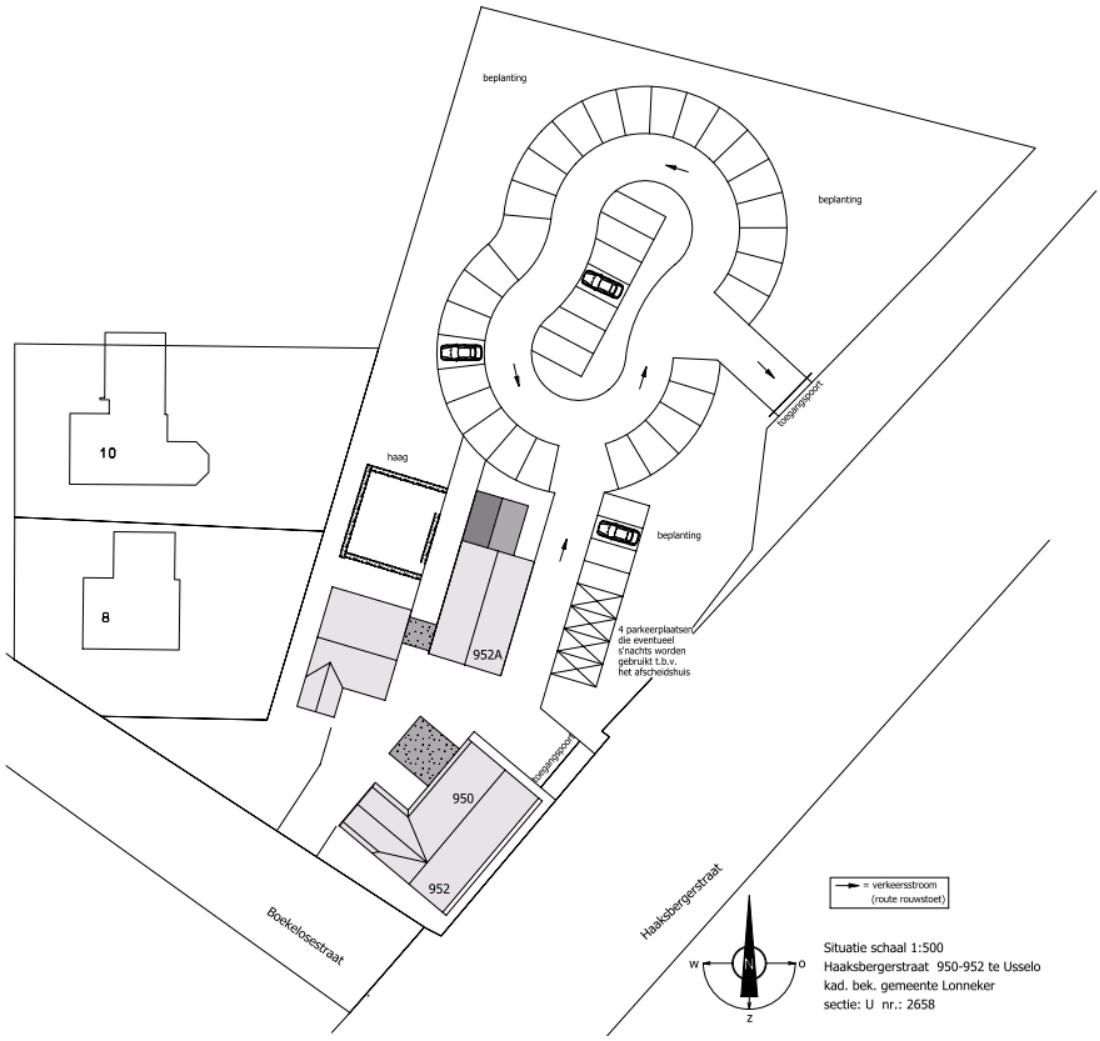

Maatschappelijke bestemming

In het geldende bestemmingsplan heeft het perceel aan de Haaksbergerstraat de volgende bestemmingen: “Bedrijven tot en met categorie 2” , “Winkels in 1 bouwlaag waarboven eengezinshuizen in 1 bouwlaag”, “Eengezinshuizen in twee bouwlagen”, “Tuinen, bebouwing toegestaan” en “Tuinen, geen bebouwing toegestaan”. Om het uitvaartcentrum planologisch mogelijk te maken krijgt het perceel In het nieuwe bestemmingsplan de bestemming "Maatschappelijk - Uitvaartcentrum".

Hoofdstuk 5 Omgevingsaspecten

Op grond van artikel 3.1.6 van het Bro wordt in het kader van de voorbereiding van een bestemmingsplan nagegaan of dat plan uitvoerbaar is. In dat kader moet elk bestemmingsplan worden getoetst aan een aantal omgevingsaspecten. Het vaststellen van een bestemmingsplan kan namelijk gevolgen hebben voor de belangen van natuur en milieu en voor de waterhuishouding. In dit hoofdstuk wordt de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan **"Usselo 2012**" getoetst aan de belangen van milieu, natuur en waterhuishouding.

5.1 Milieu

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op de milieuaspecten bodemkwaliteit, geluid, luchtkwaliteit en externe veiligheid. Daarnaast wordt in deze paragraaf verslag gedaan van de uitkomsten van de bedrijven- en milieu-inventarisatie en de toepassing van milieuzonering.

5.1.1 Milieueffectrapportage

Een milieueffectrapportage (m.e.r.) is bedoeld om milieubelangen bij verschillende ruimtelijke procedures een volwaardige plaats bij de besluitvorming te geven. Het doorlopen van een m.e.r. is verplicht voor plannen en besluiten, die mogelijk gevolgen kunnen hebben voor het milieu.

De m.e.r. is wettelijk neergelegd in hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer (Wm). Om na te gaan voor welke plannen en besluiten daadwerkelijk een m.e.r.-procedure doorlopen moet worden, dient men het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) te raadplegen.

De activiteiten is het Besluit m.e.r. zijn onderverdeeld in:

1. Activiteiten die belangrijke nadelige gevolgen kunnen hebben voor het milieu. Deze activiteiten zijn opgenomen in onderdeel C van de bijlage bij het Besluit m.e.r.;
2. Activiteiten waarvoor het bevoegd gezag moet beoordelen of zij belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kunnen hebben. Deze activiteiten zijn opgenomen in onderdeel D van de bijlage bij het Besluit m.e.r..

Bij het toetsen van plannen en besluiten aan het Besluit m.e.r. zijn er vier mogelijkheden:

1. Het plan of besluit is m.e.r.-plichtig. Deze activiteiten zijn opgenomen in onderdeel C van de bijlage bij het Besluit m.e.r.;
2. Het plan of het besluit omvat een activiteit uit kolom 1 van onderdeel D, en deze activiteit ligt boven de indicatieve drempelwaarden, zoals omschreven in kolom 2 (gevallen). Een besluit dient eerst te worden beoordeeld om na te gaan of er sprake is van een m.e.r.-plicht; het besluit is dan m.e.r.-beoordelingsplichtig. Voor een plan, zoals opgenomen in kolom 3 (plannen) van onderdeel D geldt er een plan-m.e.r.-plicht.;
3. Het plan of het besluit omvat een activiteit uit kolom 1 van onderdeel D, maar deze activiteit ligt (ruim) beneden de indicatieve drempelwaarden, zoals omschreven in kolom 2 (gevallen). Voor deze plannen en besluit moet een vormvrije m.e.r.-beoordeling worden uitgevoerd. Het bevoegd gezag moet zich er van vergewissen dat de activiteit geen aanzienlijke milieugevolgen kunnen hebben;
4. Het plan of besluit is niet genoemd als activiteit in het Besluit m.e.r.. Voor het plan geldt geen m.e.r.-plicht of m.e.r.-beoordelingsplicht.

Vormvrije m.e.r.-beoordeling

Op 1 april 2011 is het nieuwe Besluit m.e.r. in werking getreden. Eén van de belangrijkste wijzigingen in het nieuwe Besluit m.e.r. is dat een toetsing aan de drempelwaarden van onderdeel D alleen niet meer toerijkend is.

Indien een bepaalde activiteit een omvang heeft die onder de drempelwaarde ligt, dient op basis van de selectiecriteria, zoals opgenomen in de EEG-richtlijn milieueffectbeoordeling, te worden vastgesteld of belangrijke gevolgen van de activiteit voor het milieu kunnen worden uitgesloten. Wanneer belangrijke nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten, is de activiteit niet m.e.r.-beoordelingsplichtig.

Om aan te kunnen geven of een activiteit niet m.e.r.-beoordelingsplichtig is, wordt de vormvrije m.e.r.-beoordeling gehanteerd. De vormvrije m.e.r.-beoordeling is een toets, waarin aan de hand van criteria

wordt beoordeeld over de m.e.r.-beoordelingsplicht.

De criteria hebben betrekking op de kenmerken van de activiteit, de locatie van de activiteit en de kenmerken van het potentiële effect. Bij de kenmerken van het project gaat het onder andere om de omvang en de cumulatie met andere projecten. Bij de locatie van de activiteit gaat het onder andere om de mate van kwetsbaarheid van het milieu in gebieden waarop de activiteit van invloed zou kunnen zijn. Bij de kenmerken van het potentiële effect gaat het onder ander om het bereik van de effecten.

Onderzoek

Het bestemmingsplan "Usselo 2012" is hoofdzakelijk conserverend van aard. Een aantal ontwikkelingen wordt meegenomen; het betreft de mogelijkheid tot het realiseren van enkele woningen. Uit de onderzoeken, die in het kader van dit bestemmingsplan en vormvrije m.e.r.-beoordeling zijn uitgevoerd, blijkt niet dat er sprake is van belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu. Op basis hiervan kan worden geconcludeerd dat het milieubelang in voldoende mate is meegewogen en dat er geen nadelige effecten te verwachten zijn.

Conclusie

De ontwikkelingen in het plan zijn niet gelegen binnen een kwetsbaar of waardevol gebied en er zijn geen belangrijke nadelige effecten voor het milieu te verwachten. Het bestemmingsplan is derhalve niet m.e.r.-beoordelingsplichtig.

5.1.2 Bodemkwaliteit

Bij het opstellen van een bestemmingsplan moet onderzoek worden verricht naar de bodemkwaliteit binnen het plangebied. De reden hiervoor is dat eventueel aanwezige bodemverontreiniging van groot belang kan zijn voor de keuze van bepaalde bestemmingen en/of voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan. Bij functiewijzigingen dient te worden bekeken of de bodemkwaliteit past binnen het toekomstige gebruik van de bodem en of deze optimaal op elkaar kunnen worden afgestemd.

Bodemonderzoeken kunnen echter in verschillende gradaties plaatsvinden. Naast de uitvoering van een historisch onderzoek, kan het noodzakelijk zijn een verkennend, of –indien de onderzoeksresultaten daar aanleiding toe geven- zelfs aanvullend bodemonderzoek te laten plaatsvinden in het kader van de voorbereiding van een bestemmingsplan.

Uitvaartcentrum Haaksbergerstraat 950-952a

Het nieuw te bouwen oppervlak van het uitvaarcentrum is meer dan 25 m3 en minder dan 50 m3. Bij bouwactiviteiten met een te bebouwen oppervlak tussen de 25 en 50 m3, moet nagegaan worden of de locatie verdacht is qua bodemverontreiniging. In het verleden is er een bakkerij gevestigd geweest. Dit is aan te merken als een onverdachte activiteit. Omdat de locatie onverdacht is qua bodemverontreiniging is er geen bodemonderzoek nodig.

Rest plangebied

Het bestemmingsplan "Usselo 2012" is verder in hoofdzaak conserverend van karakter. Hiermee wordt bedoeld dat ten aanzien van dit plan in hoofdzaak de bestaande situatie is vastgelegd. Dit betekent ook dat de in dit plan geprojecteerde bestemmingen niet wezenlijk afwijken van die in het geldende bestemmingsplan. Omdat de gebieden in dit bestemmingsplan voor wat betreft het gebruik niet in belangrijke mate zijn gewijzigd, is een onderzoek naar de bodemgesteldheid achterwege gebleven.

5.1.3 Geluid

De mate waarin het geluid het woonmilieu mag belasten is geregeld in verschillende wetten en regelingen. Afhankelijk van de bron en regeling gelden er voorkeursgrenswaarden, streefwaarden of maximale grenswaarden voor geluidsgevoelige functies (zie paragraaf 3.3.6 voor het gemeentelijk geluidbeleid).

Het plangebied is gelegen binnen de zones van diverse wegen (o.a. Rijksweg A35, Boekelosestraat en Haaksbergerstraat). De geluidszone van het industrieterrein “De Groote Plooy” ligt buiten het plangebied. Industrielawaai, spoorweglawaai en luchtvaartlawaai zijn voor het plangebied niet relevant. In deze paragraaf wordt daarom uitsluitend aandacht besteed aan het geluid vanwege wegverkeer.

Volgens artikel 76a/77 van de Wet geluidhinder (Wgh) moet bij het vaststellen of herziening van een bestemmingsplan of een projectbesluit waarin nieuwe woningen of andere geluidsgevoelige functies mogelijk worden gemaakt, binnen onderzoekszones van wegen, als bedoeld in artikel 74 van de Wgh,

akoestisch onderzoek worden verricht.

Het plangebied ligt binnen de zones van diverse wegen. Binnen het plangebied worden geen nieuwe geluidsgevoelige bestemmingen mogelijk gemaakt. Het uitvoeren van een akoestisch onderzoek is derhalve niet noodzakelijk.

Conclusie

Het aspect geluid vormt geen belemmering voor de vaststelling van het bestemmingsplan.

5.1.4 Luchtkwaliteit

Wettelijk kader

Op 15 november 2007 is een nieuw wettelijk stelsel voor luchtkwaliteitseisen van kracht geworden. De hoofdlijnen van de nieuwe regelgeving zijn te vinden in hoofdstuk 5, titel 5.2 van de Wet Milieubeheer. Daarmee zijn het Besluit luchtkwaliteit 2005 (Blk 2005) en Regeling saldering luchtkwaliteit, het Meet- en rekenvoorschrift bevoegdheden luchtkwaliteit 2005 en de Meetregeling luchtkwaliteit vervallen.

Luchtkwaliteitseisen vormen onder de nieuwe 'Wet Luchtkwaliteit' geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkelingen indien:

- Geen sprake is van feitelijke of dreigende overschrijding van de grenswaarde;
- Een project, al dan niet per saldo, niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit;
- Een project 'niet in betekenende mate' (NIBM) bijdraagt aan de luchtverontreiniging;
- Een project is opgenomen in een regionaal programma van maatregelen of in het NSL, dat in werking treedt nadat de EU derogatie heeft verleend.

De regelgeving behorend bij de Wet Luchtkwaliteit is uitgewerkt in onderliggende Algemene Maatregelen van Bestuur (AmvB's) en Ministeriële Regelingen. Zo zijn inmiddels de volgende besluiten en regelingen in werking getreden:

- Het Besluit 'niet in betekenende mate' bijdragen (luchtkwaliteitseisen);
- De Regeling 'NIBM' bijdragen (luchtkwaliteitseisen);
- De Regeling projectsaldering luchtkwaliteit 2007;
- De Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007;
- Het Besluit gevoelige bestemmingen.

Verder is in de nieuwe wetgeving het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) geïntroduceerd. Het NSL bevat afspraken om op nationaal, provinciaal en plaatselijk niveau de gestelde luchtkwaliteitseisen te halen. De maatregelen hierbij zijn gericht op het halen van de grenswaarden voor PM10 uiterlijk medio 2011 en voor NO2 uiterlijk 1 januari 2015. Kenmerk van de maatregelen, die het NSL bevat, is het ervoor zorgen dat de huidige overschrijdingen worden opgelost en de negatieve effecten van geplande ruimtelijke ontwikkelingen worden gecompenseerd. Het NSL is op 1 augustus 2009 definitief vastgesteld. In de onderhavige situatie gaat het om een conserverend bestemmingsplan (vaststelling van de bestaande situatie). Met het bestemmingsplan worden (vrijwel) geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk gemaakt, waardoor derhalve ook geen sprake is van een negatieve invloed op de luchtkwaliteit. Nader onderzoek naar de gevolgen voor de luchtkwaliteit is dan ook niet noodzakelijk.

Uitvaartcentrum Haaksbergerstraat 950-952a

Op de locatie Haaksbergerstraat 950-952a is men voornemens een uitvaartcentrum te realiseren. Deze ontwikkeling is meegenomen in dit bestemmingsplan. In het kader van deze procedure dient op grond van art 5.16 lid 2 van de Wet Milieubeheer te worden getoetst aan de grenswaarden voor de luchtkwaliteit.

De realisatie van de beoogde bestemming is niet aangewezen in de Ministeriële Regeling NIBM als categorieën van gevallen die in ieder geval niet in betekenende mate bijdragen. Derhalve is een berekening nodig om te bepalen of de ontwikkeling binnen de getalsmatige begrenzing van het criterium 'niet in betekenende mate' valt.

Er is een inschatting gemaakt van de verkeersgeneratie van het plan. Deze is (worst-case) geschat op 60 motorvoertuigen per etmaal. Via de door het Ministerie beschikbaar gestelde rekentool NIBM (versie mei 2013) blijkt dat het initiatief als NIBM kan worden beschouwd.

Conclusie

Uit het oogpunt van luchtkwaliteit (art 5.16 WM, lid 1 onder b) ligt er geen belemmering voor de vaststelling van het plan.

5.1.5 Externe veiligheid

Bij externe veiligheid gaat het om het beheersen van de veiligheid van personen in de omgeving van activiteiten met gevaarlijke stoffen. Ook de risico's die zijn verbonden aan het gebruik van luchthavens vallen onder externe veiligheid. De risico's waar burgers aan worden blootgesteld door de aanwezigheid van risicovolle inrichtingen of transportroutes van gevaarlijke stoffen in hun leefomgeving dienen tot een aanvaardbaar minimum te worden beperkt. Daarom heeft de overheid regels opgesteld voor inrichtingen en transportroutes van gevaarlijke stoffen die onaanvaardbaar grote risico's opleveren voor personen die zich bevinden in woningen, scholen en bejaardencentra die in de directe omgeving hiervan liggen. Kort samengevat heeft dit tot gevolg dat er veiligheidsafstanden moeten worden aangehouden tussen risicovolle activiteiten en kwetsbare objecten zoals woningen en dergelijke.

Bij externe veiligheid wordt onderscheid gemaakt tussen plaatsgebonden risico en groepsrisico. Het plaatsgebonden risico mag in principe nergens groter zijn dan een kans van 1 op 1 miljoen (ofwel 10^{-6}).

Het groepsrisico legt een relatie tussen de kans op een ramp en het aantal mogelijke slachtoffers. De contour is daarom niet bepalend, maar het aantal mensen dat zich gedurende een bepaalde periode binnen een bepaalde afstand (effectafstand) van een risicovolle activiteit ophoudt. Voor het groepsrisico geldt dat de actuele hoogte van het groepsrisico en de bijdrage aan het groepsrisico van ruimtelijke ontwikkelingen verantwoord moeten worden.

De wet- en regelgeving met betrekking tot externe veiligheid kan grofweg in twee categorieën worden ingedeeld: regelgeving met betrekking tot risicovolle activiteiten bij inrichtingen en regelgeving met betrekking tot het transport van gevaarlijke stoffen.

Risicovolle activiteiten bij inrichtingen

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO) zijn het wettelijk kader voor risicovolle activiteiten bij inrichtingen. Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Usselo 2012” zijn geen bedrijven of inrichtingen aanwezig waarop het Bevi en/of het BRZO van toepassing is.

Op ca. 300 meter van het plangebied is de brouwerij van Grolsch gelegen. Grolsch maakt gebruik van een ammoniakkoelinstallatie die onder het Revi (Regeling externe veiligheid inrichtingen) valt. Deze heeft op basis van deze regeling geen PR 10-6–contour buiten het plangebied en is van groepsrisico geen sprake.

Transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen

Voor het transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen is het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) het wettelijk kader. Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Usselo 2012” of in de directe nabijheid daarvan zijn een 24” en een 36” buisleidingen aanwezig waarop het Bevb van toepassing is. Beide leidingen (A646-KR-030 en A670-KR-030) hebben geen 10^{-6}-contour ter hoogte van het plangebied. Het plan heeft met betrekking tot het groepsrisico geen consequenties aangezien er geen wijzigingen plaatsvinden ten aanzien van het aantal aanwezigen. Bovendien ligt het groepsrisico ter hoogte van het plangebied (ruim) onder de oriënterende waarde. Het rapport Kwantitatieve risicoanalyse hogedruk aardgasleidingen Enschede onderschrijft dit beeld.

Transport van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor en het water

Voor het transport van gevaarlijke stoffen over de weg, per spoor of over het water zijn de Wet vervoer gevaarlijke stoffen en de Circulaire Vervoer Gevaarlijke Stoffen het wettelijk kader. Momenteel is nieuwe wet- en regelgeving in voorbereiding voor het transport van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor en het water. De basis van die nieuwe regelgeving wordt gevormd door het Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen. Het Basisnet kent 3 vervoersmodaliteiten: Basisnet Water, Basisnet Spoor en Basisnet Weg.

Basisnet Weg

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Usselo 2012” en in de directe nabijheid daarvan zijn twee wegen (A35 en N18) aanwezig die in het Basisnet zijn aangewezen als transportroute voor gevaarlijke stoffen

over de weg. Beide wegen kennen geen 10^{-6} –contour. Met betrekking tot het aantal aanwezigen vinden er geen significante wijzigingen plaats binnen het invloedsgebied van deze wegen. De ontwikkelingen binnen het plangebied hebben derhalve ten aanzien van het groepsrisico geen consequenties.

Tabel: Gegevens Basisnet Weg

Aanwijzing Basisnetroutes		Risicoplafonds		Plasbrand-aandachts-gebied	Vervoersgegevens t.b.v. berekening Groepsrisco	Bijzonderheden
Wegvak (nr.)	Naam Basisnet (wegnummer: van - tot)	PR plafond	GR plafond		Vervoershoeveelheden (in aantallen tankauto's)	
		PR 10^{-6} contour	PR 10^{-7} contour		Stofcategorieën	Tc = tunnelcategorie Wt = wegtype indien afwijkend
		(afstand in meters)			GF3	
	Rijksweg A35/N35					
O24	A35/N35: afrit 26 (Enschede West) - Grens Duitsland	0	48	NEE	1500	
	Rijksweg A18/N18					
O35	N18: afrit N347 (Haaksbergen) - A35	0	9	NEE	1000	

Basisnet Water

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Usselo 2012” of in de directe nabijheid daarvan zijn geen waterwegen aanwezig die in het Basisnet zijn aangewezen als transportroute voor gevaarlijke stoffen over water.

Basisnet Spoor

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Usselo 2012” of in de directe nabijheid daarvan is geen spoorweg aanwezig die in het Basisnet is aangewezen als transportroute voor gevaarlijke stoffen over het spoor.

Gebruik van luchthavens

De aanwezigheid van vliegvelden en grote luchthavens in de omgeving is van belang in het kader van de externe veiligheid omdat de kans op het neerstorten van vliegtuigen in de buurt van een vliegveld of luchthaven groter is dan elders. Een luchtvaartongeval is daar dus te voorzien en het is denkbaar dat daarbij (woon)bebouwing wordt getroffen. Een vliegtuig of helikopter kan overal neerstorten, de gevolgen kunnen dus in beginsel op elke plek optreden. Het risico is echter het grootst nabij een vliegveld of luchthaven, met name bij het opstijgen en landen.

Het plangebied van het bestemmingsplan “Usselo 2012” is hemelsbreed op ca. 8 kilometer van het (voormalige) vliegveld Twente gelegen. Dit betekent dat de kans op een luchtvaartongeluk in het plangebied (zeer) klein is.

Conclusie externe veiligheid

Op basis van het bovenstaande en het gegeven dat het plan geen (nieuwe / andere) kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten mogelijk maakt kan worden geconcludeerd dat de externe veiligheid geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.1.6 Bedrijven- en milieuinventarisatie

Veel potentiële conflictsituaties waarbij milieuaspecten in het geding zijn, kunnen worden voorkomen door toepassing van zonering. Zonering is in zijn algemeenheid een ruimtelijk middel voor het invullen en beheren van de ruimte. Hierbij wordt een scheiding tussen verschillende, vaak conflicterende, functies aangehouden. Vanwege dit ruimtelijk structurerend karakter kan een zonering in het bestemmingsplan juridisch worden vastgelegd.

Milieuzonering is het aanbrengen van een noodzakelijke ruimtelijke scheiding tussen milieubelastende en milieugevoelige functies ter vergroting van de leefkwaliteit. Bij integrale milieuzonering wordt bovendien rekening gehouden met cumulatieve effecten. Voor milieuzonering in de ruimtelijke planvorming is de

VNG-publicatie “Bedrijven en Milieuzonering” (2009) in de praktijk een belangrijk hulpmiddel. Deze publicatie geeft voor vele bedrijfstypen, opslagen en installaties aan welke milieuaspecten een rol kunnen spelen en biedt een handreiking ten aanzien van welke gemiddelde afstanden tot woonbebouwing vanuit een goede ruimtelijke ordening 'passend' zijn. De genoemde richtafstanden zijn slechts indicatief, waardoor maatwerk op lokaal niveau noodzakelijk is.

In verband met de voorbereiding van het bestemmingsplan "Usselo 2012" heeft een inventarisatie plaatsgevonden van bestaande en geprojecteerde bedrijvigheid in en rondom het plangebied, die van invloed kan zijn op het woon- en leefklimaat in en rondom het plangebied. Er is onderzoek gedaan naar de potentiële milieubelasting van deze inrichtingen (bedrijven en voorzieningen). De milieubelasting en de bijbehorende contouren worden bepaald door verschillende ruimtelijk relevante milieuaspecten, zoals geur, stof, geluid en gevaar. Aan de hand van dossieronderzoek is, met behulp van de gemeentelijke bedrijvenlijst, en de publicatie "Bedrijven en milieuzonering", van de aanwezige en toekomstige bedrijven en voorzieningen binnen en rondom het plangebied de milieucategorie bepaald. Tevens is een beknopte beschrijving gemaakt van de (bedrijfs)activiteiten en worden voor elk bedrijf of voorziening per milieuaspect de wenselijke afstanden tot woningen aangegeven.

Bedrijven binnen het plangebied

Uitgangspunt (voor de bestaande situatie) is dat bedrijven en voorzieningen van categorie 1 en 2 doorgaans toelaatbaar zijn in een woonomgeving. Binnen het plangebied bevinden zich een beperkt aantal bedrijven en voorzieningen (zie bijlage 1). Deze bedrijven en voorzieningen worden ingedeeld in categorie 1 of 2. Bedrijven en voorzieningen met een hogere categorie dan 2 zijn niet aanwezig binnen het plangebied. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de bestaande bedrijven in het plangebied.

Gelet op het vorenstaande kan geconcludeerd worden dat aanwezige bedrijven en voorzieningen binnen het plangebied geen belemmeringen opleveren voor het plangebied Usselo.

Uitvaartcentrum Haaksbergerstraat 950-952a

Een uitvaartcentrum wordt in de VNG-publicatie "Bedrijven en Milieuzonering" (2009) aangemerkt als een bedrijf in milieucategorie 1 met een indicatieve hinderafstand ten opzichte van woningen van 10 meter. Deze afstand moet met name aangehouden worden in verband met beperkte geluidsoverlast als gevolg van verkeersbewegingen en parkeren bij het uitvaartcentrum. Bij de inrichting van het perceel Haaksbergerstraat 950-952a is er rekening mee gehouden dat het parkeren en de inrit zijn gesitueerd op ruime afstand (op meer dan 10 meter) van de omliggende woningen.

Invloed van omliggende bedrijven

In de omgeving van het plangebied is een aantal bedrijven gelegen waarvan de indicatieve contouren binnen het plangebied is gelegen. De invloed van deze bedrijven is nader onderzocht (zie bijlage 1). Uit dit nader onderzoek is gebleken dat deze bedrijven geen belemmeringen opleveren voor het plangebied Usselo.

Bedrijventerrein Usseler Es

Ten noorden van het plangebied kan op grond van het bestemmingsplan "Usselo 2012" een bedrijventerrein worden gerealiseerd. In het kader van het bestemmingsplan voor dit toekomstige bedrijventerrein is zowel een inwaartse als een uitwaartse milieuzonering gehanteerd. In dit geval gaat het om een toekomstig bedrijventerrein: dat betekent dat voor de Usseler Es vanuit de gevoelige functies (woningen) binnen en buiten het toekomstige bedrijventerrein (en dus ook vanuit de gevoelige functies binnen het plangebied Usselo) is teruggezoneerd (inwaartse zonering). Daarbij is uitgegaan van de VNG publicatie Bedrijven en Milieuzonering (uitgave 2009). Verder is voor de Usseler Es een geluidszone industrielawaai vastgesteld.

Gelet op het vorenstaande kan geconcludeerd worden dat het toekomstige bedrijventerrein geen belemmeringen zal opleveren voor het plangebied Usselo.

Conclusie

Op grond van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat er vanuit het oogpunt van milieuzonering geen belemmering is voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan "Usselo 2012".

5.1.7 Kabels, leidingen en straalpaden

Teneinde een goede belangenafweging mogelijk te maken voor de diverse functies binnen het plangebied is het noodzakelijk om inzicht te hebben in de ligging en eigenschappen van binnen het plangebied voorkomende kabels, leidingen en straalpaden voor telecommunicatie. Dit houdt verband met de mogelijke beperkingen aan het gebruik en/of bebouwing als gevolg van aan te houden afstanden tot gevoelige functies en maximale hoogten. Ruimtelijk relevante leidingen en straalpaden worden op de verbeelding vastgelegd en in de planregels nader geregeld. Dit betreft de hoofdtransportleidingen voor gas en brandstof, leidingen voor het vervoer van risicovolle stoffen, bovengrondse en ondergrondse hoogspanningsleidingen en straalpaden.

Beleid met betrekking tot hoogspanningslijnen en/of - leidingen

Het landelijk beleid ten aanzien van hoogspanningslijnen is weergegeven in een brief van de staatssecretaris van oktober 2005 aan gemeenten, provincies en netbeheerders. Dit beleid richt zich op nieuwe situaties. Er is sprake van nieuwe situaties:

- bij aanleg of wijziging van nieuwe bovengrondse hoogspanningslijnen;
- bij nieuwe ontwikkelingen in de nabijheid van bestaande hoogspanningslijnen.

Bij het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen of het wijzigen van bestaande bestemmingsplannen moet met dit nieuwe beleid rekening worden gehouden. De gemeente Enschede volgt voor hoogspanningslijnen het landelijke beleid.

5.2 Water

In deze waterparagraaf wordt aangegeven hoe een duurzame waterhuishouding binnen het bestemmingsplangebied en in een groter verband gerealiseerd en gewaarborgd kan worden. Hiertoe is eerst een beknopte beschrijving gegeven van het wettelijk kader. Het waterbeleidskader is opgenomen onder hoofdstuk 3 (Planologisch beleidskader). Vervolgens wordt de huidige situatie van het plangebied beschreven. Aansluitend op de huidige situatie zijn randvoorwaarden en aandachtspunten voor het watersysteem geformuleerd, welke bij nieuwe ontwikkelingen in acht genomen dienen te worden.

Waterwet

De Waterwet moderniseert en integreert de bestaande wetgeving op het gebied van waterbeheer. Uitgangspunten van de Waterwet zijn integraal waterbeheer en de watersysteembenadering, volgens welke het waterbeheer zich niet alleen richt op het water als zodanig, maar ook op ecologische en infrastructurele aquatische systemen, met inbegrip van de bodem, de oevers en de biologische component. Dit in wisselwerking met andere terreinen van overheidszorg als bescherming van het milieu en de zorg voor de ruimtelijke ordening.

De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater, en verbetert ook de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening. Daarnaast levert de Waterwet een flinke bijdrage aan kabinetsdoelstellingen, zoals vermindering van regels, vergunningstelsels en administratieve lasten.

Met de Waterwet zijn Rijk, waterschappen, gemeenten en provincies beter uitgerust om wateroverlast, waterschaarste en waterverontreiniging tegen te gaan. Ook voorziet de wet in het toekennen van functies voor het gebruik van water zoals scheepvaart, drinkwatervoorziening, landbouw, industrie en recreatie. Afhankelijk van de functie worden eisen gesteld aan de kwaliteit en de inrichting van het watersysteem.

Watertoets

In het moderne waterbeheer (waterbeheer 21e eeuw) wordt gestreefd naar duurzame, veerkrachtige watersystemen met minimale risico's op wateroverlast of watertekorten. Door water te laten infiltreren in de bodem, en te bergen op daarvoor aangewezen plekken wordt ongecontroleerde overstroming en droogteschade voorkomen.

Belangrijk instrument hierbij is de watertoets, die wettelijk is verankerd in artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening. In bestemmingsplannen dient een beschrijving opgenomen te worden van de gevolgen

van het plan voor de waterhuishouding. Het doel van de wettelijk verplichte watertoets is te garanderen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op een evenwichtige wijze in het plan worden afgewogen. Deze waterhuishoudkundige doelstellingen betreffen zowel de waterkwantiteit (veiligheid, wateroverlast, tegengaan verdroging) als de waterkwaliteit (riolering, omgang met hemelwater, lozingen op oppervlaktewater).

De digitale watertoets van het waterschap Regge en Dinkel is doorlopen. Aangezien het bestemmingsplan Usselo 2012 vrijwel geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk maakt, waardoor de waterhuishouding kwalitatief en kwantitatief niet wordt gewijzigd, kan het plan voor wat betreft de belangen van het Waterschap doorgang vinden.

Huidige waterhuishoudkundige situatie

Het plangebied wordt aan de noordzijde begrensd door de A35, aan de oostzijde door de Haaksbergerstraat, aan de zuidzijde door de begraafplaats aan het Kerkenbruggertpad en aan de westzijde door de Wissinksdijk. Het bruto oppervlak bedraagt ca. 20 ha.

In het plangebied is vrijwel geen oppervlaktewater aanwezig. De (on)verharde wegen liggen veelal in een profiel met groene bermen, bomen en droogvallende greppels. Dit beeld bevestigt het landelijk karakter van Usselo. De greppels vormen de afwateringsstructuur binnen het plangebied. Veelal zal regenwater in de greppels infiltreren en de grondwatervoorraad aanvullen. Bij hevige neerslag vormen de greppels de afwateringsstructuur binnen het plangebied. De afwateringsrichting volgt het maaiveld. In het zuiden en het oosten (buiten het plangebied) sluit de greppelstructuur aan op de watergangen in beheer bij het waterschap Regge en Dinkel.

Maaiveld

In onderstaande afbeelding is het maaiveldverloop weergegeven. Het maaiveld loopt van ruim ca. 34 m NAP in de hoek vande Haaksbergerstraat en de A35 diagonaal af naar het zuid-oosten tot ca. ruim 29 m NAP (zuiden) en ruim 26 m NAP (oosten).

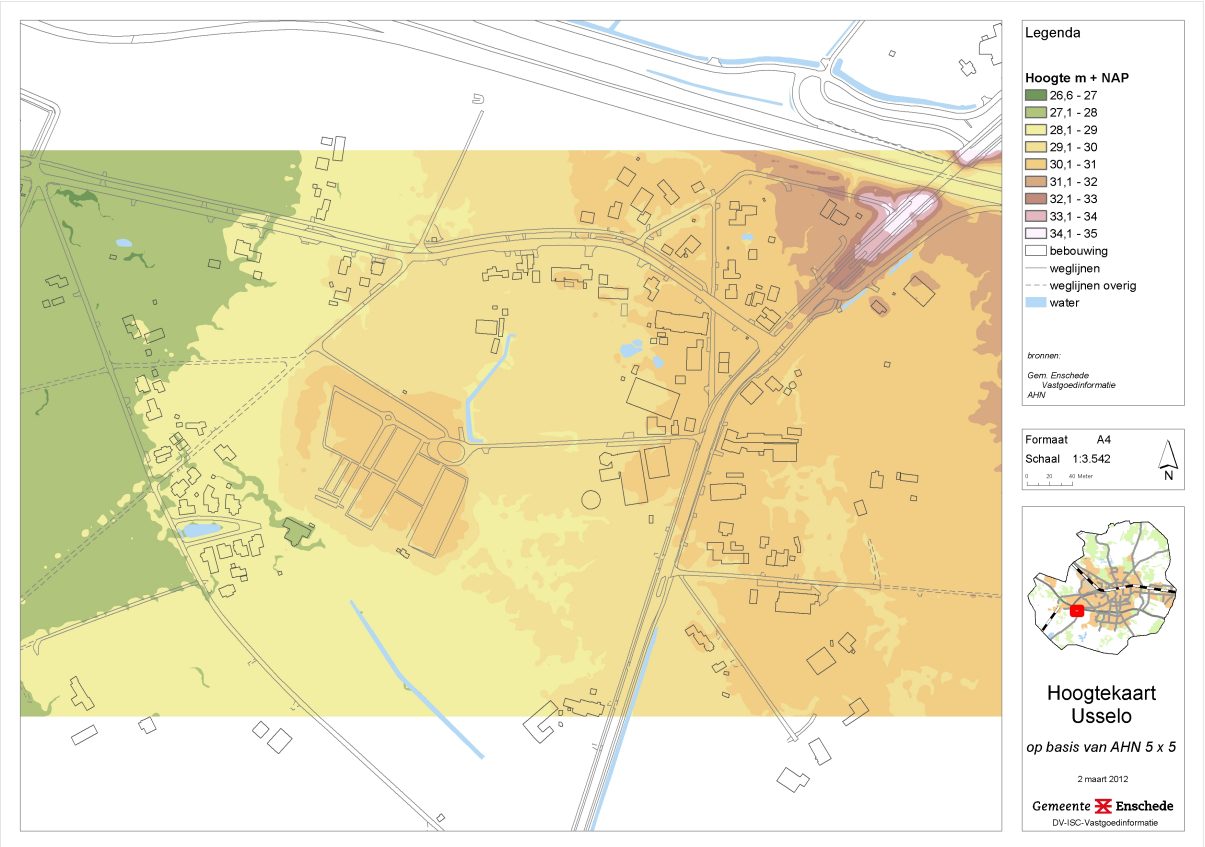

Afbeelding 12: hoogteligging Usselo

Bodemgesteldheid en geohydrologie

In de ijstijd zijn door het landijs de bodemlagen opgestuwd en gedeeltelijk over elkaar geschoven. Hierdoor ligt Enschede op de rand van een stuwwal. De bodem onder Enschede bestaat vanaf het maaiveld globaal uit een toplaag (ook wel de bovenste laag van de bodem) met gemengde en geroerde grond, een fijnzandige laag, lemige laag, een grofzandige laag en een kleilaag. De lemige laag en de kleilaag zijn slecht doorlatende bodemlagen. In de lemige bodemlaag zijn lokaal zandbanen aanwezig. Via deze goed doorlatende zandbanen en zandlagen kan grondwaterstroming plaatsvinden.

Grondwater

Perceeleigenaren zijn zelf verantwoordelijk voor het grondwater op eigen terrein. Dat betekent dat de afvoer van dat grondwater naar een, eventueel door de gemeente aangelegde, drainageleiding voor eigen rekening komt. Dit beleid werkte de afgelopen drie jaren goed en daarom zetten we dit ook door. Dit betekent dat we maatregelen in openbare gemeentelijke gebieden treffen als er sprake is van structurele nadelige gevolgen door de grondwaterstand. Voorwaarde is wel dat de te nemen maatregelen doelmatig zijn en deze niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoren.

Onder structureel nadelige gevolgen worden verstaan gevolgen die:

- tenminste jaarlijks terugkeren;
- niet tijdelijk zijn (tenminste 5 jaar);
- tenminste één maand continu aanhouden;
- stabiel of toenemend zijn;
- van significante omvang zijn.

Maatregelen zijn doelmatig, als:

- ze effectief zijn en dus de problemen voorkomen of aanzienlijk beperken;
- ze efficiënt zijn en er geen alternatieven zijn die goedkoper of effectiever zijn;

de kosten van de maatregelen in redelijke verhouding staan met de nadelige gevolgen.

WATERKAART USSELO
Toelichting bestemmingsplan - Grondwater

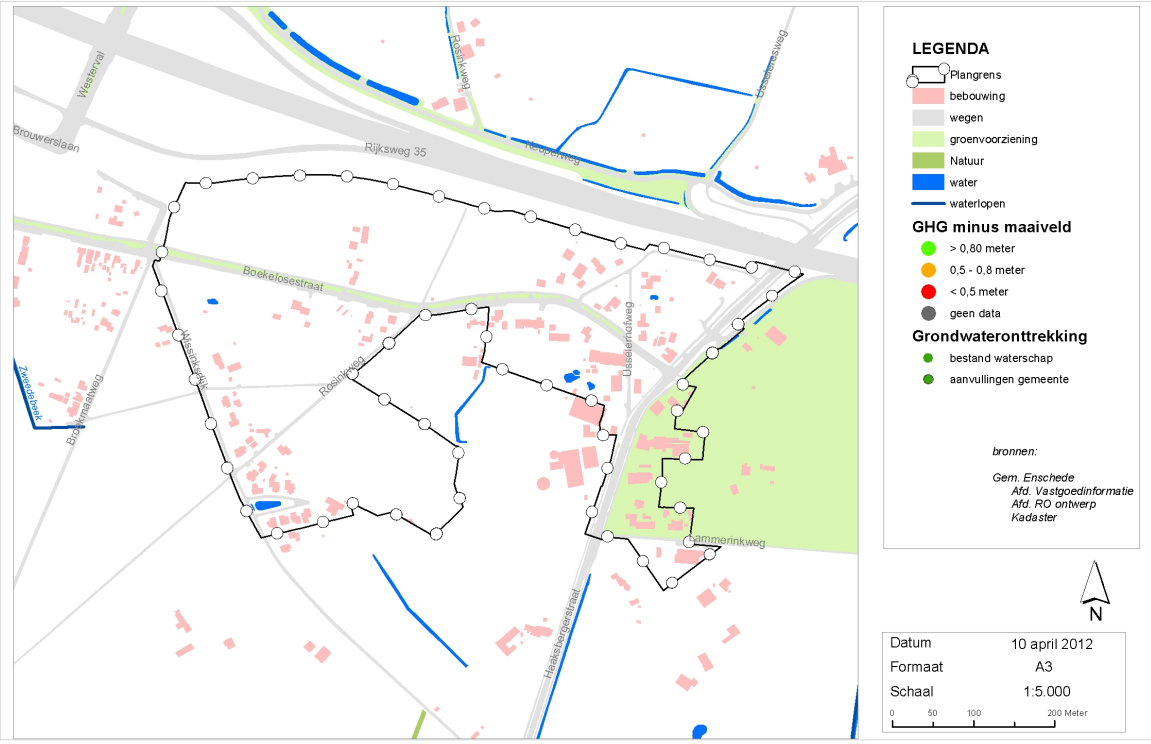

Afbeelding 13: grondwaterstanden Usselo

Afwatering

Afvalwater

De gemeente Enschede zorgt voor het inzamelen en transporteren van al het stedelijk afvalwater dat vrijkomt binnen het grondgebied van de gemeente. Dit omvat al het huishoudelijk afvalwater, of een mengsel daarvan met bedrijfsafvalwater. Wel is de gemeentelijke eis daarbij dat men het afvalwater aanbiedt volgens de daaraan gestelde regels. Dit betekent dat daar waar geen gemengde riolering aanwezig is het afvalwater gescheiden van het hemelwater wordt aangeleverd. Na renovaties en herinrichting moet afvalwater ook gescheiden van het hemelwater aangeboden worden. De gemeente Enschede zorgt voor (vuilwater)riolering vanaf de erfgrens van woning of bedrijf. Het afvalwater wordt getransporteerd naar de rioolwaterzuivering. Het zuiveren van dit water is een taak van het waterschap Regge en Dinkel.

Afvalwaterriolering

Binnen het plangebied ligt voornamelijk drukriolering. Al het afvalwater wordt via een systeem van pompjes en persleidingen afgevoerd naar het vrijvervalriool dat in Boekelo aansluit op een rioolgemaal van het waterschap Regge en Dinkel.

Afwateringsstructuur

In het plangebied is vrijwel geen oppervlaktewater aanwezig. De lokale afwateringsstructuur bestaat uit greppels die aansluiten op de watergangen met leggernummer 20-9-1-2 en 20-9-1-1 (de Broekheurnerbeek) van het waterschap ten westen van het plangebied, zie onderstaande afbeelding.

Het hemelwater van verhard terrein infiltreert in droogvallende greppels die langs de wegen liggen. Hemelwater dat niet kan infiltreren voert via het systeem van greppels af in zuidelijke en oostelijke richting. De uitbreiding aan de Wissinksdijk voert af op een wadivijver die het hemelwater tijdelijke bergt (40 mm) en zuivert. De vijver voert vertraagd af op het lokale greppelsysteem. In de Boekelosestraat aan de zuidkant ligt binnen de bebouwde kom een hemelwateriool die het hemelwater van wegen en percelen afvoert in zuidoostelijke richting.

Afbeelding 14: afwatering Usselo

Oppervlaktewater

Hemelwater wordt uit het afvalwaterstelsel gehouden (gemengde riolering en afvalwaterriolering). Dit betekent dat bedrijven en particulieren het hemelwater dat op hun perceel valt, eerst zelf op eigen perceel moet verwerken en indien dat niet redelijkerwijs kan, het gescheiden aan moeten leveren aan de riolering. Dit geldt voor alle nieuwbouw en bestaande bouw, tenzij het afvalwater en hemelwater oorspronkelijk werd afgevoerd naar het gemengde riool.

Randvoorwaarden bij nieuwe ontwikkelingen

Ruimte voor water

- Bergingsopgave bedraagt 40 mm in nieuw stedelijk gebied en het buitengebied;
- Bergingsopgave bedraagt 20 mm in bestaand stedelijk gebied;
- Waterberging aanleggen op het laagste punt binnen het plangebied;
- Met bouwen beginnen als de wateropgave geregeld is.

Grondwater

- Ingrepen in het grondwatersysteem dienen afgestemd te worden met de gemeente (gebiedsbeheerder) en te passen in het gebiedsgerichte waterbeheer, zodat verstoring van het ingestelde grondwaterbeheer wordt voorkomen;
- Grondwaterneutraal bouwen: dit betekent dat de gemiddelde grondwaterstand in de nieuwe situatie niet permanent verlaagd of verhoogd mag worden. Tijdens de ontwikkeling van het gebied (aanleg wegen, gebouwen), mag het grondwater tijdelijk verlaagd worden (melding of vergunningaanvraag bij het waterschap);
- (Parkeer)kelders waterdicht maken;
- Verdiepen van waterlichamen zoals waterlopen en vijvers mag de grondwaterstanden, aantoonbaar niet negatief beïnvloeden en uitsluitend in overleg met de gemeente en met goedkeuring van het waterschap.

Afwatering

- Systeemkeuze afwatering en benodigde bergings- en infiltratievoorzieningen conform vigerend GRP;
- Hemelwaterafvoer vanaf percelen bovengronds en zichtbaar;
- Overige randvoorwaarden zijn opgenomen in het vigerend GRP;
- Vuilwater en hemelwater dat niet kan infiltreren gescheiden van elkaar aanbieden op de perceelgrens;
- Hemelwater dat niet kan infiltreren bovengronds aanbieden op de perceelgrens;

Indien uitlogende materialen gebruikt worden (lood, koper, zink) die in contact kunnen komen met hemelwater is voorzuivering vereist voordat het hemelwater aan de perceelgrens wordt aangeboden.

Uitvaartcentrum Haaksbergerstraat 950-952a

Het bebouwde oppervlak van het perceel neem slechts zeer beperkt toe (circa 50 m2). Langs de Haaksbergerstraat liggen greppels en sloten. Deze sloten voorkomen dat de grondwaterstand te hoog wordt en daardoor schade aan gebouwen optreedt. Het terrein (grasland en semiverharding) watert af naar de bodem. Het verhard oppervlak watert af naar de greppels en/of infiltreert in de bodem. In de Boekelosestraat ligt een drukriolering, waar het afvalwater van het perceel naar toe afwatert.

Beleid

Het vigerend beleid van de gemeente Enschede schrijft voor geen hemelwater aan te sluiten op (druk)riolering. Dit zou een verstoring van de riolering veroorzaken. Particulieren verwerken het afvloeiend hemelwater zoveel mogelijk op eigen terrein (middels infiltratie en /of tijdelijke berging) en zorgen voor een vertraagde afvoer naar het greppel- en oppervlaktewatersysteem in de nabije omgeving.

Wateropgave

Bij toename van het verhard oppervlak en versnelde afvoer van hemelwater naar het oppervlaktewatersysteem via een stelsel van leidingen of goten is het nodig waterberging te realiseren om het waterbezwaar op het oppervlakwaterssyteem niet te vergroten.

Programma

Op het perceel worden opstallen aangebouwd en verharding aangebracht tbv de parkeerplaats.

Hemelwaterafvoer

Het hemelwater van de nieuwe bouwwerken zal ter plekke verwerkt worden in de bodem, eventueel met behulp van grindbedden of soortgelijke voorzieningen. Bij extreme neerslag zal het water naast infiltratie afwateren conform het maaiveldverloop naar de percelen en greppels.

Belangrijk aandachtspunt: hoogte van het bouwpeil van de nieuwe bebouwing en de parkeerplaats. Deze dient 20 cm boven het maaiveld te zijn en het maaiveld van de percelen dient af te lopen, in hoogte, vanaf de panden.

Waterberging

Het hemelwater wordt op eigen terrein geborgen en geïnfiltreerd hierdoor wordt het water afgegeven aan het grondwater en dit kan daardoor stijgen. De greppels en sloten langs de percelen voorkomen dat de grondwaterstand te hoog stijgt en schade aan bijv gebouwen optreedt.

5.3 Natuur

Bij ruimtelijke planvorming moet aandacht worden besteed aan de natuurwet- en regelgeving. Momenteel genieten zowel een groot deel van de flora en fauna zelf als de leefgebieden van diverse soorten wettelijke bescherming. Die bescherming vloeit voort uit zowel Europese en nationale regelgeving als uit internationale verdragen en afspraken. De verschillende beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden te worden getoetst op mogelijke schadelijke uitstralende effecten, dit wordt ook wel “externe werking” genoemd.

Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet) worden twee typen beschermde gebieden onderscheiden, de 'Natura 2000' gebieden (artikel 10a) en de beschermde natuurmonumenten (artikel 10). Onder 'Natura 2000' gebieden worden verstaan de Vogelrichtlijngebieden en de Habitatrichtlijngebieden.

Onder beschermde natuurmonumenten worden die natuurgebieden verstaan die op grond van de “oude” Natuurbeschermingswet reeds als zodanig waren vastgesteld. Voor zover de beschermde natuurmonumenten overlappen met Natura 2000 gebieden geldt dat de status “beschermd natuurmonument” voor die betreffende gebieden is komen te vervallen, de beschermde waarden voor het betreffende gebied – voor zover die niet ook onder de instandhoudingsdoelstelling van het Natura 2000 gebied vallen – blijven echter voor die gebieden onverminderd van kracht. Op grond van de Nbwet dienen voor alle Natura 2000 gebieden instandhoudingsdoelstellingen en een beheerplan te worden vastgesteld. Bestaand gebruik mag worden voortgezet, mits niet conflicterend met de instandhoudingsdoelstellingen en als zodanig vastgelegd in het beheerplan. Voor alle andere activiteiten is een vergunning van Gedeputeerde Staten (met uitzondering van die gebieden waar op grond van het Besluit vergunningen Nbwet de staatssecretaris van Economische zaken, Landbouw en Innovatie bevoegd gezag is) vereist.

Ecologische Hoofdstructuur

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) worden de nationale belangen van het Rijk op het gebied van onder meer de natuur en het landelijk gebied vastgelegd.

De SVIR richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling is de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in het leven geroepen. De doorwerking van de nationale belangen uit de SVIR wordt geregeld in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). In het Barro wordt geregeld hoe het nationale belang van de EHS door provincies en gemeenten dient te worden doorvertaald in ruimtelijke plannen, zoals structuurvisies en bestemmingsplannen. De EHS valt niet onder de werking van de gebiedsbescherming, zoals geregeld in de Nbwet of de soortenbescherming, zoals geregeld in de Flora- en faunawet.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ffw) regelt de bescherming van de meest kwetsbare planten- en diersoorten die in Nederland voorkomen. Het gaat daarbij niet om de bescherming van individuele planten of dieren maar om waarborgen om te voorkomen dat het voortbestaan van soorten planten of dieren niet in gevaar komt. Hiertoe zijn in deze wet een aantal verbodsbepalingen opgenomen, zoals het verbod op het doden of verontrusten van

dieren of het verbod op het plukken van planten. Daarbij is het “nee, tenzij” principe het uitgangspunt, er mag geen schade worden toegebracht aan beschermde dieren of planten tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. Op grond van de Ffw zijn alle dieren en planten van onvervangbare waarde en dus dienen mensen daarmee zorgvuldig om te gaan. Daarom is in de wet ook een algemene zorgplicht (artikel 2) opgenomen, die inhoudt dat een ieder 'voldoende zorg' in acht dient te nemen voor álle in het wild voorkomende dieren en planten (dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Indien een voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling mogelijk negatieve gevolgen heeft voor in dat gebied voorkomende beschermde soorten dan dient in de regel ontheffing van de betreffende verbodsbepalingen te worden gevraagd bij de minister van Economische zaken, Landbouw en Innovatie. De ontheffingsbevoegdheid is geregeld in artikel 75 e.v. van de Ffw en nader uitgewerkt in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

De Ffw hanteert een driedeling in beschermingscategorieën:

1. tabel 1 soorten, dit zijn de meest algemeen voorkomende soorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstellingsregeling geldt. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden gevraagd;
2. tabel 3 soorten, dit zijn de strikt beschermde soorten. Het gaat hierbij om de Habitatrichtlijnsoorten en een (nationale) selectie van de zwaardere categorieën van de Rode Lijst. Voor deze soorten dient vrijwel altijd ontheffing te worden gevraagd;
3. tabel 2 soorten, een tussencategorie bestaande uit de resterende beschermde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling wanneer wordt gehandeld volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. In andere gevallen dient voor deze soorten doorgaans ontheffing te worden gevraagd.

Vogels nemen in de Ffw een bijzondere positie in. Vogels worden door de wet alleen beschermd tijdens het broedseizoen. Voor een aantal vogelsoorten (met name spechten, uilen en boombewonende roofvogels) zijn de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen jaarrond beschermd.

Natuurwetgeving en het plangebied

Het plangebied "Usselo 2012" is niet gelegen binnen een gebied dat is aangewezen als Natura 2000 gebied of beschermd natuurmonument of in de directe omgeving daarvan en het plangebied is ook niet gelegen in of in de nabijheid van de Ecologische Hoofdstructuur. Het bestemmingsplan heeft hoofdzakelijk een consoliderend karakter. In verband hiermee behoeft er in het kader van dit ruimtelijk plan geen nader onderzoek plaats te vinden. Onderdeel van het plangebied is de ontwikkellocatie “Rosinkweg”, waar de komende jaren nog enkele woningen zullen worden gerealiseerd. Ten behoeve van deze ontwikkeling is in 2009 een quickscan Ffwet uitgevoerd (Eelerwoude 2009, projectnr. 3761). Uit dit onderzoek is gebleken dat de Ffw niet aan de uitvoerbaarheid van de woningbouw op deze locatie in de weg staat. De ontwikkellocatie “Rosinkweg” is in dit bestemmingsplan dan ook opgenomen als bestaande planologische situatie.

Ecologie en het plangebied “Usselo 2012”

Het plangebied “Usselo 2012” is gelegen in het landelijke gebied van de gemeente Enschede en omvat de bebouwde kom van het kerkdorp Usselo. Het landschap in en rondom Usselo is hoofdzakelijk een veldontginningslandschap, dat zich kenmerkt door rechte wegen met wegbeplanting of met uitzicht op een bosrand. Het landschap kenmerkt zich door agrarisch gebruik met een open karakter en een rationele verkaveling. De wegen in Usselo kenmerken zich hoofdzakelijk door groene bermen. Uit het recentelijk door ecologisch adviesbureau Eelerwoude uitgevoerde Ffw onderzoek op de ontwikkellocatie “Rosinkweg” blijkt dat dit deel van het plangebied gebruikt wordt door de op grond van de Ffw strikt beschermde vleermuissoorten laatvlieger, rosse vleermuis en gewone dwergvleermuis. Of de rosse vleermuis ook daadwerkelijk binding heeft met dit gedeelte van het plangebied is echter de vraag aangezien deze overvliegend is waargenomen. In de beplanting rond de projectlocatie “Rosinkweg” zijn ook enkele jonge bosuilen waargenomen. Verder geeft het onderzoek aan dat het plangebied gebruikt wordt door veel voorkomende zoogdieren als de haas, egel en huisspitsmuis en vogelsoorten als merel, roodborst en houtduif. Het beeld wat dit onderzoek schetst is vermoedelijk kenmerkend voor het gehele plangebied “Usselo 2012”. De combinatie van oudere bebouwing met in de directe nabijheid lijnvormige groene structuren en weilanden is ideaal voor diverse vleermuissoorten. Vooral de groene wal aan de noordzijde van het plangebied lijkt in dit opzicht waardevol. Naast een de functie voor vleermuizen zal deze ook gebruikt worden als schuil- voedsel- en of broedgelegenheid door kleinere grondgebonden zoogdieren en vogels.

Uitvaartcentrum Haaksbergerstraat 950-952a

Om te onderzoeken of de realisatie van een uitvaartcentrum aan de Haaksbergerstraat in overeenstemming is met de Flora- en Faunawet en wetgeving met betrekking tot beschermde natuurgebieden heeft Natuurbank Overijssel opdracht gekregen om te onderzoeken welke natuurwaarden in het onderzoeksgebied aanwezig zijn en welke functie het onderzoeksgebied heeft voor beschermde planten en dieren (het onderzoek is als

bijage 2 opgenomen). Tevens is onderzocht of de voorgenomen activiteit het duurzaam voortbestaan van beschermd natuurgebied en -leefgebied van soorten in de omgeving negatief beïnvloed. Het onderzoeksgebied is onderzocht op 26 november 2013.

Er is in het onderzoeksgebied gekeken naar de aanwezigheid van beschermde planten en dieren, evenals nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde diersoorten, die door de uitvoering van de voorgenomen activiteiten vernield of verstoord worden. Ook is onderzocht of de voorgenomen activiteit een negatief effect heeft op beschermde leefgebieden van dieren in de directe omgeving van het plangebied. Tevens is onderzocht of voorgenomen activiteit een negatief effect heeft op beschermde natuurgebieden zoals Natura 2000 gebied en de ecologische hoofdstructuur (EHS).

Het onderzoeksgebied bestaat uit een graslandperceel met twee stenen gebouwen. Het graslandperceel kent een intensief agrarisch gebruik. Door de inrichting en het gevoerde beheer vormt het gebied een vrijwel ongeschikte habitat voor beschermde soorten. Mogelijk komen minder kritische amfibieën- en zoogdiersoorten incidenteel en in lage aantallen in het onderzoeksgebied voor. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren, verwonden en doden. Vanwege het sporadische voorkomen en de lage dichtheid waarin deze soorten in het gebied voorkomen, hoeft de initiatiefnemer geen bijzondere maatregelen te nemen in het kader van de algemene zorgplicht.

Mogelijk worden de gebouwen in het onderzoeksgebied gebruikt als zomerverblijfplaats door vleermuizen. Daarbij gaat het mogelijk om een algemene soort als de gewone dwergvleermuis en om één of enkele exemplaren. De voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op deze mogelijk aanwezige verblijfplaats(en) omdat deze zich aan de buitenzijde van het pand bevinden. Door de nieuwe inrichting en het toekomstig gebruik van het gebied gaat er geen foerageergebied van enig belang verloren. Dergelijke percelen worden mogelijk sporadisch gebruikt door een soort als de laatvlieger. In de directe omgeving blijft voldoende geschikt foerageergebied voorhanden zodat bestaande verblijfplaatsen niet negatief beïnvloed worden.

Het onderzoeksgebied ligt niet in of in de directe omgeving van beschermd natuurgebied of de EHS. De invloedsfeer van de voorgenomen activiteit beperkt zich tot het onderzoeksgebied en heeft geen negatief effect op gebieden erbuiten. De voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op de instandhoudingsdoelen van het N2000-gebied of de kernkwaliteiten en omgevingscondities van de EHS. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden, er hoeft geen ontheffing van de provinciale Omgevingsverordening of Natuurbeschermingswetvergunning aangevraagd te worden.

Conclusie

Vanuit het oogpunt van ecologie en natuurwetgeving zijn er geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

Hoofdstuk 6 Juridische planopzet

6.1 Algemeen

Het uitgangspunt van een bestemmingsplan is om passende bestemmingen toe te kennen aan de gronden in het plangebied. De bestemming bepaalt welke gebruiksdoelen of functies op grond van een goede ruimtelijke ordening zijn toegestaan. Bij de keuze voor een bepaalde bestemming is de (gewenste) hoofdfunctie doorslaggevend. Op grond van het bepaalde in artikel 3.1, lid 2 van de Wro dienen bestemmingsplannen eens in de 10 jaren te worden geactualiseerd.

Bestemmingsplannen dienen met toepassing van de wettelijk verplichte SVBP (Standaard Vergelijkbare BestemmingsPlannen) te worden gemaakt. Toepassing van de SVBP zorgt er voor dat bestemmingsplannen alle dezelfde structuur en opbouw kennen. Hierdoor ontstaat een uniform geheel, wat de rechtsgelijkheid voor burgers ten goede komt en de toetsing van aanvragen om een bouwvergunning evenals de handhaving van bestemmingsplannen vergemakkelijkt.

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de regels van het bestemmingsplan. Hierbij wordt meer in detail ingegaan op de in het plan opgenomen bestemmingen.

6.2 Indeling planregels

Het juridisch bindend gedeelte van het bestemmingsplan bestaat uit de regels en de bijbehorende verbeelding waarop de diverse bestemmingen zijn aangegeven. De regels en de verbeelding dienen in samenhang te worden bekeken.

De regels zijn onderverdeeld in vier hoofdstukken:

a. Hoofdstuk 1 - Inleidende regels;
b. Hoofdstuk 2 - Bestemmingsregels;
c. Hoofdstuk 3 - Algemene regels;
d. Hoofdstuk 4 - Overgangs- en slotregels.

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Dit hoofdstuk bevat inleidende regels. Deze regels gelden voor het gehele plangebied van het bestemmingsplan **"Usselo 2012**". In Artikel 1 Begrippen zijn definities van de in de regels gebruikte begrippen opgenomen. Hiermee wordt een eenduidige interpretatie van de begrippen vastgelegd. Artikel 2 Wijze van meten geeft bepalingen hoe onder meer de hoogtes van gebouwen en de inhoud van gebouwen gemeten moeten worden en hoe bepaalde eisen betreffende de maatvoering begrepen moeten worden.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Hoofdstuk 2 geeft een omschrijving - de juridische vertaling - van de verschillende in het plangebied voorkomende en op de verbeelding opgenomen bestemmingen. Bij de indeling van de bestemmingsregels wordt conform de StandaardVergelijkeBestemmingsplannen (SVBP) 2012 een vaste volgorde aangehouden. De regels van een bestemming worden als volgt opgebouwd en benoemd:

a. bestemmingsomschrijving (omschrijving van de toegestane functies en gebruiksdoelen);
b. bouwregels (regels waaraan de bebouwing dient te voldoen);
c. nadere eisen (regels op grond waarvan nadere eisen aan bouwwerken en de situering daarvan kunnen worden gesteld);
d. afwijken van de bouwregels (regels op grond waarvan in concrete situaties onder bepaalde voorwaarden kan worden afgeweken van de bouwregels);
e. specifieke gebruiksregels (regels die aangeven welk specifiek gebruik verboden is);
f. afwijken van de gebruiksregels (regels op grond waarvan in concrete situaties onder bepaalde voorwaarden kan worden afgeweken van de gebruiksregels);
g. omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden (regels waarbij wordt geregeld wanneer en onder welke omstandigheden een omgevingsvergunning

voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden noodzakelijk is);

h. omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk (regels waarbij wordt geregeld wanneer en onder welke omstandigheden er een omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk noodzakelijk is);
i. wijzigingsbevoegdheid (regels die aangeven in welke gevallen en onder welke voorwaarden onderdelen van het plan gewijzigd kunnen worden).

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Hoofdstuk 3 bevat de algemene regels, bestaande uit de anti-dubbeltelregel, de algemene bouwregels, algemene gebruiksregels, algemene aanduidingsregels, algemene afwijkingsregels, algemene procedureregels en overige regels.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

In hoofdstuk 4 zijn regels opgenomen met betrekking tot het overgangsrecht voor bouwwerken en gebruik van gronden. Deze artikelen bevatten regels die als doel hebben de rechtstoestand tijdens de overgang naar een nieuw bestemmingsplan vast te leggen. De "Slotregel" geeft de naam van het bestemmingsplan aan.

6.3 Beschrijving van het plan

De gronden begrepen in het bestemmingsplan **"Usselo 2012**" zijn bestemd voor de hieronder genoemde bestemmingen. De diverse bestemmingsregels worden kort toegelicht.

Artikel 3 Agrarisch - Stadsrandzone

De bestemming "Agrarisch - Stadsrandzone" geeft regels voor onder andere agrarische doeleinden: het weiden van vee en de exploitatie van grondgebonden agrarische bedrijven; een hobbymatig agrarisch gebruik; herstel en ontwikkeling van landschappelijke, natuurlijke, geomorfologische en cultuurhistorische waarden; natuur en ecologie, waarbij ecologische zones, ecotunnels en ecoduikers, vleermuisbunkers, oeverzwaluwwanden, en amfibiepoelen zijn toegestaan.

Extensieve recreatie is nadrukkelijk toegestaan in dit gebied, dat als een uitloopgebied van de stad Enschede moet worden beschouwd, en als zodanig verder kan worden ontwikkeld, bijvoorbeeld door het creëren van wandel- en fietsroutes (o.a. voor het zogenoemde "rondje Enschede"). Solitaire agrarische schuren zijn als "agrarische schuur" bestemd door deze aan te duiden met "specifieke vorm van agrarisch, schuur".

Artikel 4 Bedrijf

De bestemming "Bedrijf" is toegekend aan de verspreid in het plangebied gelegen bedrijven. Binnen de bestemming "Bedrijf" zijn bedrijven toegestaan die zijn genoemd in de categorieën 1 en 2 uit de hoofdgroep Bedrijven van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1), met uitzondering van garagebedrijven en risicovolle inrichtingen. Bedrijven op deze lijst zijn ingedeeld in categorieën op basis van de hinder die zij kunnen veroorzaken. De bedrijven die zijn genoemd in de categorieën 1 en 2 zijn door hun aard en invloed van de milieubelasting toelaatbaar in de onmiddellijke nabijheid van woningen. Bedrijven die niet op de lijst voorkomen, maar kunnen aantonen dat zij een vergelijkbare hinder (of minder) veroorzaken, kunnen via een afwijking worden toegestaan.

Artikel 5 Detailhandel

De bestemming "Detailhandel" is opgenomen voor de bestaande, verspreid liggende winkelpanden in het plangebied. De (eventuele) bovenverdiepingen van deze winkelpanden mogen uitsluitend voor woondoeleinden wordt gebruikt.

Artikel 6 Groen

Structuurbepalende groenstroken zijn in het buurtschap bestemd als "Groen". Binnen deze bestemming is het toegestaan om groenstroken en plantsoenen aan te leggen en in stand te houden. Daarnaast zijn waterpartijen, waterlopen, wadi's en overige voorzieningen in het kader van de waterbeheersing toegestaan. Het aanleggen van wandel- en fietspaden en speelvoorzieningen is eveneens toegestaan. De bestemming "Groen" is in principe toegekend aan al het structurele groen in het plangebied. De reststrookjes groen in het

plangebied hebben veelal een andere bestemming, bijvoorbeeld “Verkeer-Verblijfsgebied” als het onderdeel uitmaakt van de infrastructuur, of “Wonen” als het direct grenst aan tuinen van woningen.

Artikel 7 Horeca

De bestemming “Horeca” is opgenomen voor de bestaande, verspreid in het plangebied gelegen horecabedrijven, die zijn genoemd in categorie 1 uit de hoofdgroep Horeca van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage A1), al dan niet in combinatie met een woonfunctie op de verdiepingen.

Artikel 8 Maatschappelijk

De bestemming "Maatschappelijk" is bedoeld voor de verspreid in het plangebied gelegen maatschappelijke voorzieningen, die zijn genoemd in de categorieën 1 en 2 uit de hoofdgroep Maatschappelijk van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1).

Artikel 9 Maatschappelijk - Begraafplaats

In het bestemmingsplan Usselo 2012 is de begraafplaats aan het Kerkenbruggertpad bestemd als Maatschappelijk - Begraafplaats. Binnen deze bestemming is één bouwvlak aangegeven, toegespitst op de bestaande bebouwing.

Artikel 10 Maatschappelijk - Uitvaartcentrum

Deze bestemming maakt het realiseren van een afscheidshuis (uitvaartcentrum) planologisch mogelijk op het perceel Haaksbergerstraat 950-952a. Daarnaast wordt detailhandel uitsluitend ten dienste van de maatschappelijke voorziening c.q. het afscheidshuis toegestaan. Tevens blijft het net als in het geldende bestemmingsplan mogelijk om op het perceel te wonen.

Artikel 11 Tuin

In dit bestemmingsplan heeft een aantal locaties de bestemming Tuin. Voor deze bestemming is op de betreffende locaties gekozen omdat het gaat om gronden die onderdeel uit maken van erven, en wat betreft bouwmogelijkheden afwijken van de woon- of detailhandelsbestemming.

Artikel 12 Verkeer

De bestemming "Verkeer” is bedoeld voor verkeerszones die een doorgaand karakter hebben (verkeersaders). Tot de in het plangebied voorkomende verkeersaders worden de Boekelosestraat en Haaksbergerstraat gerekend.

Dit zijn wegen waar maximaal 50 km/uur gereden mag worden, of wegen die onderdeel uitmaken van een busroute. Binnen deze bestemming zijn onder andere wegen, fietspaden, parkeerplaatsen, bushaltes met wachtruimten, trottoirs en groenaanleg mogelijk. Op de voor “Verkeer” aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken worden gebouwd ten dienste van deze bestemming, zoals bouwwerken voor bewegwijzering, beveiliging en regeling van het verkeer, nutsvoorzieningen, draagconstructies voor reclame en ander straatmeubilair.

Artikel 13 Verkeer - Verblijfsgebied

De bestemming “Verkeer-Verblijfsgebied” is bestemd voor gebiedsontsluitingswegen, erftoegangswegen en woonerven. Deze bestemming richt zich dan met name op langzaam verkeer en draagt het karakter van een verblijfsgebied. Dit zijn voornamelijk de 30 km/uur zones waar de verblijfsfunctie belangrijker is dan de verkeersfunctie. De inrichting van de wegen is hierop afgestemd. Op de voor “Verkeer-Verblijfsgebied“ aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken worden gebouwd ten dienste van deze bestemming, zoals straatmeubilair, nutsvoorzieningen en speelvoorzieningen.

Artikel 14 Wonen

De voor “Wonen” aangewezen gronden zijn bestemd voor het wonen, al dan niet in combinatie met een beroep of bedrijf aan huis. Voor deze bestemming wordt een ruime bestemmingsomschrijving gehanteerd, waarbinnen allerlei soorten woonvormen zijn toegestaan. Er is geen onderscheid gemaakt tussen vrijstaande-, halfvrijstaande-, aaneengesloten- en gestapelde woningen. Tevens wordt onder wonen verstaan kleinschalige woonvormen, waarin ondersteuning voor de dagelijkse levensbehoeften en/of zorg op maat wordt verleend aan de bewoners.

De beleidsuitgangspunten voor aan huis gebonden beroepsmatige en bedrijfsmatige activiteiten hebben een juridische vertaling gekregen in de specifieke gebruiksregels binnen de woonbestemming. De uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis in samenhang met wonen is toegestaan onder de volgende ruimtelijke en

functionele randvoorwaarden:

a. 30% van het bebouwde oppervlak is vrijgegeven voor functiemenging ten behoeve van bedrijfsmatige activiteiten;
b. bedrijfsmatige activiteiten zijn beperkt zijn tot bedrijven die zijn genoemd in categorie 1 van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1);
c. er is geen sprake van verkeersaantrekkende activiteiten, die kunnen leiden tot een nadelige beïnvloeding van de normale afwikkeling van het verkeer dan wel tot een onevenredige parkeerdruk op de openbare ruimte;
d. er is geen sprake van detailhandel en/of horeca;
e. er geen onevenredige aantasting plaats vindt van de woonsituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Bij een beroep aan huis kan worden gedacht aan het beroepsmatig verlenen van diensten op administratief, juridisch, medisch, therapeutisch, kunstzinnig, ontwerptechnisch of hiermee gelijk te stellen gebied. Het gaat hierbij om beroepsmatige activiteiten die door zijn beperkte omvang in een woning en/of daarbij behorende gebouwen, met behoud van de woonfunctie, kunnen worden uitgeoefend en die een ruimtelijke uitwerking of uitstraling hebben die met de woonfunctie in overeenstemming is.

De bestemmingsregels bevatten enkele flexibiliteitsbepalingen, waardoor het mogelijk is om in de concrete situatie bij een omgevingsvergunning af te wijken van de regels voor een groter vloeroppervlak en voor de uitoefening van aan huis gebonden bedrijfsmatige activiteiten in een hogere milieucategorie.

6.4 Handhaving

Bestemmingsplannen zijn bindend voor iedereen: burgers, ondernemers en de overheid zelf. Het is een juridisch kader voor burgers en ondernemers waaruit kan worden afgeleid wat de eigen bouw- en gebruiksmogelijkheden zijn, maar ook wat de planologische mogelijkheden in juridische zin zijn op percelen in de directe omgeving.

Aan de andere kant kan de gemeentelijke overheid naleving van bestemmingsplannen afdwingen als er sprake is van gebruik en/of bebouwing die niet in het bestemmingsplan passen. In het kader van de bedrijven- en milieuinventarisatie is onderzocht in hoeverre de functies die in het plangebied voorkomen in overeenstemming zijn met het geldende bestemmingsplan en bij geconstateerde afwijkingen eventueel gelegaliseerd kunnen worden.

Hoofdstuk 7 Economische uitvoerbaarheid

Het hoofddoel van dit bestemmingsplan is de bestaande situatie juridisch vast te leggen. Het plan heeft, op een gering aantal relatief kleinere wijzigingen na, hoofdzakelijk een conserverend karakter. Het accent ligt dan ook voornamelijk op het beheer van de bestaande situatie.

In verband met het feit dat de gemeente binnen het plangebied geen ontwikkelingen met financiële consequenties initieert, is bij dit plan geen exploitatieopzet gevoegd. Gelet op het bovenstaande kan worden gesteld dat de economische uitvoerbaarheid van het voorliggende bestemmingsplan voldoende is aangetoond.

Hoofdstuk 8 Participatie

8.1 Adviezen

Op grond van de Regeling Wijkorganen 2008, welke nader is uitgewerkt in de notitie Wijkorganen en Adviesafspraken, worden beleidsvoorstellen, die van invloed zijn op een wijk, voorafgaand aan de besluitvorming ter advisering voorgelegd aan het erkende wijkorgaan. Binnen het plangebied van het bestemmingsplan "Usselo 2012" is het erkende orgaan "Dorpsraad Boekelo" actief, deze wijkraad heeft het adviesrecht over beleidsvoorstellen die ondermeer betrekking hebben op het plangebied van dit bestemmingsplan. Daarnaast is "Buurtkring Usselo" in de gelegenheid gesteld het bestemmingsplan op voorhand in te zien en de gemeente van advies te voorzien.

Voorafgaand aan de formele bestemmingsplanprocedure is aan de Dorpsraad Boekelo en de Buurtkring Usselo gevraagd schriftelijk advies uit te brengen.

Reactie Buurtkring en Dorpsraad

Zowel de Buurtkring Usselo als de Dorpsraad gaan in op het aangepaste plan voor woningbouw aan de Rosinkweg. De Buurtkring is van mening dat door een versoepeling van de bouwregels ten opzichte van het bestemmingsplan "Rosinkweg" en het welstandsvrij verklaren van dit plangebied het straatbeeld van Usselo geschonden kan worden.

De Dorpsraad Boekelo deelt de mening van de Buurtkring Usselo over het woningbouwplan aan de Rosinkweg. De Dorpsraad vraagt een passage op te nemen dat de te bouwen woningen moeten passen in het straatbeeld van Usselo.

Reactie gemeente Enschede

In het bestemmingsplan "Usselo 2012" zijn voor de woningbouwlocatie "Het Rosink", aan de Rosinkweg, de planregels aangepast ten opzichte van het bestemmingsplan "Rosinkweg". In paragraaf 4.2 van deze toelichting wordt ingegaan op de aanpassingen van dit woningbouwplan. Zowel de Buurtkring als de Dorpsraad zijn van mening dat de toekomstige woningen moeten passen binnen het straatbeeld van Usselo. In de planregels is hier rekening mee gehouden door de dichtheid van de toekomstige woningen aan te laten sluiten op de bestaande bebouwing. Ook de maximale bouwhoogte van de toekomstige woningen is gelijk aan de omliggende, bestaande, woningen.

De gemeentelijke Welstandsnota regelt de uiterlijke verschijningsvorm van woningen. Aangezien deze toelichting betrekking heeft op het bestemmingsplan "Usselo 2012", wordt hier niet ingegaan op de wijziging van de Welstandsnota.

8.2 Vooroverleg

Krachtens artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) pleegt het college van Burgemeester en Wethouders overleg met de besturen van betrokken gemeenten en waterschappen en met die diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn.

Provincie Overijssel

Het bestemmingsplan 'Usselo 2012" is getoetst aan de herziene vooroverleglijst van de provincie Overijssel (dd. 15 maart 2011). De voorgenomen ontwikkeling past binnen de categorie "Actualiseringsplannen waarbij het bestaande gebruik/ de bestaande situatie in bestaand bebouwd gebied wordt vastgelegd". In paragraaf 3.2.1 van deze toelichting wordt nader toegelicht dat voorliggend bestemmingsplan past binnen het beleid van de provincie en daarom vooroverleg niet noodzakelijk is.

Waterschap Regge en Dinkel

In het kader van voorliggend bestemmingsplan vinden geen nieuwe ontwikkelingen plaats. Het betreft uitsluitend het vastleggen van het bestaand planologische kader. Op basis van de digitale watertoets geeft het Waterschap Regge en Dinkel een positief advies.

8.3 Procedure

Op grond van artikel 1.3.1 van het Besluit ruimtelijke ordening geeft het college van burgemeester en wethouders dat voornemens is op verzoek of uit eigen beweging een bestemmingsplan voor te bereiden, waarbij sprake is van ruimtelijke ontwikkelingen, kennis van dat voornemen in het gemeentelijk blad “Huis-aan-Huis” . Bovendien wordt de openbare kennisgeving ook langs elektronische weg gedaan. Er wordt hierbij geen gelegenheid geboden om zienswijzen omtrent het voornemen naar voren te brengen. Publicatie van het voornemen heeft als doel om de burgers tijdig te informeren over het voornemen om een bestemmingsplan voor te bereiden.

Op grond van het bepaalde in artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening dient het ontwerp van het bestemmingsplan "Usselo 2012" gedurende een periode van zes weken voor een ieder ter inzage te worden gelegd. Deze terinzagelegging en de mogelijkheid om gedurende die periode zienswijzen naar voren te brengen bij de gemeenteraad zal worden bekendgemaakt in de Staatscourant en in de "Huis-aan-Huis". De kennisgeving van de terinzagelegging in de Huis-aan-Huis is tevens te raadplegen via de gemeentelijke website www.enschede.nl, de kennisgeving van de terinzagelegging in de Staatscourant is te raadplegen via de website www.officielebekendmakingen.nl. Van de eventueel ingekomen zienswijzen en de gemeentelijke beantwoording daarvan zal een verslag worden vervaardigd dat als bijlage aan deze toelichting zal worden toegevoegd.

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

het bestemmingsplan Usselo 2012 met identificatienummer NL.IMRO.0153.BP00077-0002 van de gemeente Enschede.

1.2 bestemmingsplan:

De geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen.

1.3 aanduiding:

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels van het plan regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden.

1.4 aanduidingsgrens:

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

1.5 achtererfgebied:

erf aan de achterkant en de niet naar openbaar toegankelijk gebied gekeerde zijkant, op meer dan 1 m van de voorkant, van het hoofdgebouw.

1.6 bebouwing:

één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

1.7 bebouwingspercentage:

een op de verbeelding van het plan of in de regels aangegeven percentage, dat de grootte aangeeft van het deel van een bouwperceel, dat ten minste moet of ten hoogste mag worden bebouwd.

1.8 bed and breakfast:

een kleinschalige overnachtingsaccommodatie gericht op het bieden van de mogelijkheid tot een toeristisch en veelal kortdurend verblijf met het serveren van ontbijt. Een bed & breakfast is gevestigd in een woning of een daarbij behorend gebouw en wordt geleid door de bewoners van de betreffende woning. In planologische zin valt een bed & breakfast onder beroep of bedrijf aan huis.

1.9 bedrijf:

een onderneming gericht op het produceren, vervaardigen, bewerken, herstellen, installeren of inzamelen van goederen, alsmede verhuur, opslag en distributie van goederen.

1.10 bedrijfswoning:

een woning in of bij een (bedrijfs)gebouw of op een (bedrijven)terrein kennelijk slechts bedoeld voor (het huishouden van) een persoon wiens huisvesting daar, gelet op de bestemming van het gebouwen of het terrein, noodzakelijk is.

1.11 beroep of bedrijf aan huis:

een beroep of bedrijf, dat in of bij een woning wordt uitgeoefend, waarvan de ruimtelijke uitwerking of uitstraling met de woonfunctie verenigbaar is en waarbij de woning in overwegende mate de woonfunctie behoudt en degene die het beroep of het bedrijf uitoefent ook bewoner van de woning is.

1.12 bestaande bebouwing:

één of meer gebouwen en/of bouwwerken, geen gebouwen zijnde, die op het tijdstip van de inwerkingtreding van dit plan volgens het geldende recht aanwezig of in uitvoering zijn dan wel na dat tijdstip zijn of mogen worden opgericht krachtens een omgevingsvergunning die vóór dat tijdstip is aangevraagd.

1.13 bestemmingsgrens:

de grens van een bestemmingsvlak.

1.14 bestemmingsvlak:

een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming.

1.15 bijbehorend bouwwerk:

uitbreiding van een hoofdgebouw dan wel functioneel met een zich op hetzelfde perceel bevindend hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aangebouwd en met de aarde verbonden bouwwerk met een dak.

1.16 bouwen:

Het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk.

1.17 bouwgrens:

de grens van een bouwvlak.

1.18 bouwlaag:

het doorlopende gedeelte van een gebouw dat door op gelijke of vrijwel gelijke hoogte liggende vloeren of balklagen wordt begrensd, zulks met inbegrip van de begane grond en met uitsluiting van onderbouw of kelder en zolder.

1.19 bouwmarkt:

een al dan niet geheel overdekt detailhandelsbedrijf van minimaal 1.000 m² verkoopvloeroppervlak, waarop het volledige assortiment van bouw- en doe-het-zelfproducten aan zowel vakman als particulier wordt aangeboden op basis van zelfbediening.

1.20 bouwperceel:

een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten.

1.21 bouwperceelgrens:

de grens van een bouwperceel.

1.22 bouwvlak:

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten.

1.23 bouwwerk:

een bouwkundige constructie van enige omvang die direct en duurzaam met de aarde is verbonden.

1.24 dak:

iedere bovenbeëindiging van een gebouw.

1.25 dakopbouw:

een constructie, niet zijnde een dakkapel, op een hellend dak waarin een of meerdere ramen zijn opgenomen en die voorzien is van zijwanden en een hellend dak, waarbij de nok van deze constructie hoger ligt dan de nok van het oorsponkelijke dak.

1.26 detailhandel:

het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder de uitstalling ten verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan personen, die deze goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit, met uitzondering van afhaalzaken.

1.27 detailhandel volumineus:

detailhandel in volumineuze goederen die wegens aard en omvang en de specifieke vestigingseisen, met name op het gebied van bereikbaarheid en parkeren, niet thuishoort in het kernwinkelgebied of bestaande winkelcentra, zoals detailhandel in motorvoertuigen, grove bouwmaterialen, keukens en sanitair, tuincentra, bouwmarkten, woninginrichting en meubelen.

1.28 dienstverlening:

het bedrijfsmatig verlenen van diensten, waarbij het publiek rechtstreeks (al dan niet via een balie) te woord wordt gestaan en geholpen, zoals een uitzendbureau, reisbureau, kapsalon, wasserette, schoonheidsinstituut, pedicure, belwinkel en internetcafé, met uitzondering van seksinrichtingen.

1.29 erf:

al dan niet bebouwd perceel, of een gedeelte daarvan, dat direct is gelegen bij een hoofdgebouw en dat in feitelijk opzicht is ingericht ten dienste van het gebruik van dat gebouw, voor zover het plan die inrichting niet verbiedt.

1.30 extensieve recreatie

Ondergeschikt medegebruik van grond, gericht op ontspanning, waarvoor weinig voorzieningen nodig zijn en waaraan weinig mensen tegelijkertijd en op dezelfde plek deelnemen, zoals fietsen en wandelen.

1.31 functieaanduiding:

Een specifieke functie die is aangegeven met een aanduidingsvlak op de verbeelding.

1.32 garagebedrijf:

een bedrijf dat uitsluitend of in hoofdzaak is bedoeld voor de verkoop van motorvoertuigen en het onderhoud en/of de reparatie van motorvoertuigen.

1.33 gebouw:

elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

1.34 geluidgevoelig terrein:

een standplaats voor een woonwagen of een ligplaats in het water voor een woonschip.

1.35 grenswaarde:

grenswaarde, als bedoeld in artikel 5.1, lid 3 van de Wet milieubeheer en zoals uitgewerkt in het Besluit externe veiligheid inrichtingen ten aanzien van het niveau van het plaatsgebonden risico (PR).

1.36 groepsrisico:

cumulatieve kansen per jaar dat tenminste 10, 100 of 1000 personen overlijden als rechtstreeks gevolg van hun aanwezigheid in het invloedsgebied van een inrichting en een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof, gevaarlijke afvalstof of bestrijdingsmiddel betrokken is.

1.37 grondgebonden agrarisch bedrijf:

een agrarische bedrijfsvoering die hoofdzakelijk niet in gebouwen plaatsvindt, waarbij het gebruik van agrarische gronden noodzakelijk is voor het functioneren van het bedrijf, zoals een melkrundveehouderijbedrijf, een akkerbouwbedrijf, een produktiegerichte paardenhouderij, biologische bedrijven, waarbij dieren worden gehouden overeenkomstig de regels die krachtens artikel 2 van de bestaande Landbouwkwaliteitswet zijn gesteld ten aanzien van de biologische produktiemethoden, en naar de aard daarmee gelijk te stellen agrarische bedrijven.

1.38 hogere grenswaarde:

een bij een bestemmingsplan in acht te nemen maximale waarde voor de geluidsbelasting van woningen, andere en geluidsgevoelige terreinen, die hoger is dan de voorkeurgrenswaarde en die in een concreet geval kan worden vastgesteld op grond van de Wet geluidhinder en/of het Besluit geluidhinder.

1.39 hoofdgebouw:

een of meer panden, of een gedeelte daarvan, dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de geldende of toekomstige bestemming van een perceel en, indien meer panden of bouwwerken op het perceel aanwezig zijn, gelet op die bestemming het belangrijkst is.

1.40 horecabedrijf:

een bedrijf, dat in zijn algemeenheid is gericht op het verstrekken van dranken en/of etenswaren voor gebruik ter plaatse en/of het bedrijfsmatig verstrekken van logies, met uitzondering van bed and breakfast, en/of het exploiteren van zaalaccommodatie; met een horecabedrijf wordt een afhaalzaak gelijkgesteld.

1.41 hotel:

een bedrijf, dat tot hoofddoel heeft het verstrekken van logies met als nevenactiviteit het verstrekken van maaltijden en dranken voor consumptie ter plaatse.

1.42 kampeerterrein

terrein of plaats, geheel of gedeeltelijk ingericht, en blijkens die inrichting bestemd, om daarop gelegenheid te geven tot het plaatsen of geplaatst houden van kampeermiddelen ten behoeve van recreatief nachtverblijf.

1.43 kantoor:

een gebouw of een gedeelte daarvan, dat door zijn indeling en inrichting bedoeld is om uitsluitend of in hoofdzaak te worden gebruikt voor de uitoefening van administratieve werkzaamheden en werkzaamheden, die verband houden met het doen functioneren van (semi-) overheidsinstellingen, het bank- en verzekeringswezen en naar de aard daarmee gelijk te stellen overige zakelijke dienstverlening.

1.44 kantooreenheid:

een zelfstandige ruimte voor kantoren, inclusief eigen toegang (eventueel in een gezamenlijke hal), eigen sanitaire voorzieningen, meters voor gas, elektra en water.

1.45 kwetsbare objecten:

de objecten als bedoeld in artikel 1 van het Besluit externe veiligheid inrichtingen, zijnde:

a. woningen, woonschepen en woonwagens, niet zijnde beperkt kwetsbare objecten;
b. gebouwen bestemd voor het verblijf, al dan niet gedurende een gedeelte van de dag, van minderjarigen, ouderen, zieken of gehandicapten, zoals:
    1. ziekenhuizen, bejaardenhuizen en verpleeghuizen;
    2. scholen, of
    3. gebouwen of gedeelten daarvan, bestemd voor de dagopvang van minderjarigen.
c. gebouwen waarin doorgaans grote aantallen personen gedurende een groot gedeelte van de dag aanwezig zijn, waartoe in ieder geval behoren:
    1. kantoorgebouwen en hotels met een bruto vloeroppervlak (b.v.o.) van meer dan 1500 m² per object, of
    2. complexen waarin meer dan 5 winkels zijn gevestigd en waarvan het gezamenlijk bruto meer dan 1000 m² bedraagt en winkels met een totaal b.v.o. van meer dan 2000 m² per winkel, voorzover in die complexen of in die winkels een supermarkt, hypermarkt of warenhuis is gevestigd, en
d. kampeer- en andere recreatieterreinen bestemd voor het verblijf van meer dan 50 personen gedurende meerdere aaneengesloten dagen.

1.46 nutsvoorzieningen:

gebouwde dan wel ongebouwde voorzieningen ten behoeve van algemene nutsdoeleinden zoals de watervoorziening, afval, energievoorziening of het (tele)communicatie-verkeer.

1.47 omgevingsvergunning:

omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

1.48 onderbouw:

een gedeelte van een gebouw dat wordt afgedekt door een vloer, waarvan de bovenkant minder dan 1,5 meter boven peil is gelegen.

1.49 openbaar toegankelijk gebied:

weg als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, van de Wegenverkeerswet 1994, alsmede pleinen, parken, plantsoenen, openbaar water en ander openbaar gebied dat voor publiek algemeen toegankelijk is, met uitzondering van wegen die uitsluitend zijn bedoeld voor de ontsluiting van percelen door langzaam verkeer.

1.50 overig bouwwerk:

een bouwkundige constructie van enige omvang, geen pand zijnde, die direct en duurzaam met de aarde is verbonden.

1.51 pand:

de kleinste bij de totstandkoming functioneel en bouwkundig-constructief zelfstandige eenheid die direct en duurzaam met de aarde is verbonden en betreedbaar en afsluitbaar is.

1.52 perceelsgrens:

de grens van een (bouw)perceel.

1.53 perifere detailhandel:

detailhandel in volumineuze goederen die wegens aard en omvang en de specifieke vestigingseisen, met name op het gebied van bereikbaarheid en parkeren, niet thuishoort in het kernwinkelgebied of bestaande winkelcentra, zoals detailhandel in auto's, boten, caravans, motoren, grove bouwmaterialen, keukens en sanitair, tuincentra, bouwmarkten, woninginrichting en meubelen.

1.54 permanente bewoning:

bewoning door een persoon of groepen van personen van een ruimte/gebouw als hoofdverblijf, c.q. vaste woon- of verblijfplaats.

1.55 plaatsgebonden risico:

risico op een plaats buiten een inrichting, uitgedrukt als de kans per jaar dat een persoon, die onafgebroken en onbeschermd op die plaats zou verblijven, overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof, gevaarlijke afvalstof of bestrijdingsmiddel betrokken is.

1.56 plaatsgebonden risicocontour PR 10-5:

de risicocontour zoals uitgewerkt in het Besluit externe veiligheid inrichtingen die aangeeft waar er een bepaalde effectkans van één op honderdduizend is op een incident met één of meer dodelijke slachtoffers.

1.57 plaatsgebonden risicocontour PR 10-6:

de risicocontour zoals uitgewerkt in het Besluit externe veiligheid inrichtingen die aangeeft waar er een bepaalde effectkans van één op een miljoen is op een incident met één of meer dodelijke slachtoffers; deze contour geldt voor kwetsbare objecten als grenswaarde en voor beperkt als richtwaarde.

1.58 praktijkruimte:

een gebouw of een gedeelte daarvan, dat dient voor het beroepsmatig verlenen van diensten op administratief, architectonisch, kunstzinnig, juridisch, medisch, paramedisch, therapeutisch of een daarmee naar aard gelijk te stellen gebied.

1.59 risicovol bedrijf:

een inrichting, bij welke ingevolge het Besluit externe veiligheid inrichtingen een grenswaarde of richtwaarde voor het risico c.q. een risico-afstand moet worden aangehouden bij het in het bestemmingsplan toelaten van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten.

1.60 risicovolle inrichting:

een inrichting, bij welke ingevolge het Besluit externe veiligheid inrichtingen een grenswaarde of richtwaarde voor het risico c.q. een risico-afstand moet worden aangehouden bij het in het bestemmingsplan toelaten van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten.

1.61 seksinrichting:

de voor het publiek toegankelijke, besloten ruimte waarin bedrijfsmatig, of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht. Onder een seksinrichting wordt in ieder geval verstaan: een sekstheater, een parenclub of een prostitutiebedrijf waaronder tevens begrepen een erotische massagesalon, al dan niet in combinatie met elkaar.

1.62 slopen:

geheel of gedeeltelijk afbreken.

1.63 stadsrand:

een gebied, direct rondom de stedelijke bebouwing welke op de verbeelding is aangegeven als Waarde-Stadsrandzone, ook wel genoemd Groene zoom.

1.64 straatmeubilair:

de op of bij de weg behorende bouwwerken, zoals verkeersgeleiders, verkeersborden, brandkranen, lichtmasten, parkeermeters, stadsplattegronden, zitbanken, bloem- en plantenbakken, papier-, glas- en andere inzamelbakken, kunstobjecten, gedenktekens, draagconstructies voor reclame alsmede telefooncellen, toiletgebouwtjes, abri's en andere, hiermee gelijk te stellen bouwwerken.

1.65 voorerfgebied:

erf dat geen onderdeel is van het achtererfgebied.

1.66 voorgevelrooilijn:

de evenwijdig aan de as van de weg gelegen lijn, die zoveel mogelijk aansluit bij de ligging van - een deel van de - voorgevels van de bestaande.

1.67 voorkeursgrenswaarde:

de bij een bestemmingsplan in acht te nemen maximale waarde voor de geluidsbelasting van woningen, andere en geluidsgevoelige terreinen, zoals deze rechtstreeks kan worden afgeleid uit de Wet geluidhinder en/of het Besluit geluidhinder.

1.68 winkel:

een gebouw of een gedeelte daarvan dat door zijn indeling en inrichting bedoeld is als ruimte voor detailhandel , eventueel met bijbehorende kantoorruimte, en/of ambacht en/of magazijn.

1.69 woning:

een gebouw of een deel van een woongebouw, dat door zijn indeling en inrichting uitsluitend bedoeld is voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden.

1.70 woongebouw:

een gebouw , dat meerdere naast elkaar en/of geheel of gedeeltelijk boven elkaar gelegen woningen omvat en dat qua uiterlijke verschijningsvorm als een eenheid beschouwd kan worden.

1.71 woonhuis:

een gebouw , dat één woning omvat, dan wel twee of meer naast elkaar en/of gedeeltelijk boven elkaar gelegen woningen omvat, en dat qua uiterlijke verschijningsvorm als een eenheid kan worden beschouwd.

1.72 zakelijke dienstverlening:

het bedrijfsmatig verlenen van administratieve diensten aan of ten behoeve van bedrijven en/of personen, zoals administratie-, advocaten-, advies- en ingenieursbureaus met een beperkt publieksgerichte functie.

1.73 zelfstandig kantoor:

een gebouw of een gedeelte daarvan, dat dient voor het bedrijfsmatig verlenen van diensten, waarbij het publiek niet of slechts in ondergeschikte mate rechtstreeks te woord wordt gestaan en geholpen, waaronder congres- en vergaderaccommodatie, en de werkzaamheden niet ten dienste staan van en verbonden zijn aan de uitoefening van bedrijfsactiviteiten, maar een afzonderlijke eenheid vormen.

1.74 zendmast:

een bouwwerk, geen gebouw zijnde, waarop antenne-installaties worden geplaatst.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 de dakhelling:

langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak.

2.2 de goothoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel.

2.3 de inhoud van een bouwwerk:

tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

2.4 de bouwhoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een overig bouwwerk met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

2.5 de oppervlakte van een bouwwerk:

tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.6 buitenwerks gevelvlak van een bouwwerk:

Het gedeelte van het bouwwerk dat, voorzover van wanden voorzien, van buitenaf zichtbaar is. Voor bouwwerken die niet of niet aan alle zijden door wanden omsloten worden, wordt de loodrechte projectie van de dakrand op het maaiveld als buitenwerks gevelvlak aangemerkt.

2.7 buitenwerks gevelvlak van een gebouw of bijbehorend bouwwerk:

Het gedeelte van het gebouw of bijbehorend bouwwerk dat, voorzover van wanden voorzien, van buitenaf zichtbaar is. Voor gebouwen en bijbehorende bouwwerken die niet of niet aan alle zijden door wanden omsloten worden, wordt de loodrechte projectie van de dakrand op het maaiveld als buitenwerks gevelvlak aangemerkt.

2.8 de afstand tot de perceelsgrens:

de kortste afstand van enig punt van een gebouw tot de perceelsscheiding van het bouwperceel.

2.9 de afstand tussen gebouwen:

de kortste afstand tussen de buitenwerkse gevelvlakken van de gebouwen .

2.10 peil:

a. voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang direct aan een weg grenst: de hoogte van die weg ter plaatse van de hoofdtoegang;
b. voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de hoogte van het afgewerkte

terrein ter plaatse van de hoofdtoegang bij voltooiing van de bouw;

c. voor een bouwwerk, geen gebouw zijnde: de hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse bij voltooiing van de bouw.

2.11 minimum/maximum bebouwingspercentage:

het aangegeven bebouwingspercentage moet worden berekend over het gehele bouwperceel, met inbegrip van de buiten de bouwgrens gelegen gronden.

Voor de berekening blijven bouwwerken gelegen beneden peil buiten beschouwing.

2.12 bruto vloeroppervlak van een gebouw (b.v.o.):

de totale en buitenwerks gemeten vloeroppervlakte van de ruimten van een gebouw met inbegrip van de daartoe behorende magazijnen en overige ruimten.

2.13 verkoopvloeroppervlak van een gebouw (v.v.o.):

de totale overdekte vloeroppervlakte die voor het publiek geheel of grotendeels toegankelijk is, bestemd en feitelijk ingericht voor de verkoop en uitstalling van goederen.

2.14 ondergeschikte bouwdelen:

bij de toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwdelen, zoals plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, schoorstenen, gevel- en kroonlijsten, luifels, erkers, balkons en overstekende daken buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding van bouw-, c.q. bestemmingsgrenzen niet meer dan 1 meter bedraagt.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Agrarisch - Stadsrandzone

3.1 Bestemmingsomschrijving

a. de voor Agrarisch - Stadsrandzone aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. het weiden van vee en de exploitatie van grondgebonden agrarische bedrijven, alsmede het behoud van landschapselementen;
   2. het herstel en de ontwikkeling van landschappelijke, natuurlijke, geomorfologische en cultuurhistorische waarden;
   3. natuurgebieden en natuurbeheer;
   4. extensieve recreatie;
   5. ecologische zones;
   6. ecotunnels en ecoduikers;
   7. houtwallen tot een breedte van maximaal 10 meter;
   8. vleermuisbunkers;
   9. oeverzwaluwwanden;
   10. groenvoorzieningen;
   11. siertuinen en/of nutstuinen, behorende bij een woning of een bedrijfswoning, tot een maximum van in totaal 800 m²;
   12. boomsingels,
   13. uit- en inritten, en toegangswegen;
   14. wandel- en fietspaden;
   15. speelvoorzieningen en picknickplaatsen;
   16. kunstobjecten;
   17. sloten, beken, en daarmee gelijk te stellen waterlopen, vijvers en poelen, en wadi's;
   18. voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding, waaronder begrepen voorzieningen ten behoeve van het vasthouden, bergen, aan- en afvoeren van water;
   19. amfibiepoelen;
   20. de verkoop van de op een agrarisch bedrijf geteelde, gefokte en/of verwerkte producten, met dien verstande dat het brutovloeroppervlak van de verkoopruimte niet meer dan 100 m² mag bedragen;
   21. ondergrondse infrastructurele voorzieningen (ondergrondse hoogspanningsleidingen en hoge druk aardgastransportleidingen uitgezonderd);
   22. bij de onder 1 t/m 21 genoemde doeleinden behorende bouwwerken en nutsvoorzieningen.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Algemeen

a. Op de voor "Agrarisch - Stadsrandzone" aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 3.1.

3.2.2 Gebouwen

a. Voor het bouwen van hoofdgebouwen en bijbehorende bouwwerken geldt de volgende bepaling:
   1. bestaande agrarische dierverblijven mogen worden vernieuwd of vervangen; hierbij mag de oppervlakte van die gebouwen en het aantal bouwlagen niet meer bedragen dan het oppervlakte ten tijde van de ter visie legging van het ontwerp van dit bestemmingsplan. Het bouwen van nieuwe agrarische dierverblijven is niet toegestaan.

3.2.3 Overige bouwwerken

a. Voor het bouwen van overige bouwwerken gelden de volgende bepalingen:
   1. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
   2. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 6 meter bedragen;
   3. de bouwhoogte van paardenbakken mag maximaal 2,50 meter bedragen;
   4. de bouw van boogkassen is niet toegestaan;

5. voor niet eerder genoemde overige bouwwerken, geen gebouw zijnde, geldt binnen het bouwvlak een maximale bouwhoogte van 6 meter en daarbuiten een maximale bouwhoogte van 3 meter.

3.2.4 Nutsvoorzieningen

a. In afwijking van het bepaalde in lid 3.2.1, 3.2.2 en 3.2.3 gelden voor het bouwen van nutsvoorzieningen de volgende bepalingen:
   1. bouwwerken mogen binnen en buiten het bouwvlak worden gebouwd;
   2. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
   3. de bouwhoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

3.2.5 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 3.2.1, 3.2.2, 3.2.3 en 3.2.4 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

3.3 Nadere eisen

a. Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en afmetingen van de bebouwing ten behoeve van:
1. de situering, de oppervlakte, en de (goot)hoogte van bebouwing;
2. de aard, hoogte en de situering van erf- en terreinafscheidingen.
b. De in lid 3.3, onder a, genoemde nadere eisen mogen uitsluitend worden gesteld:
1. indien dit noodzakelijk is voor een verantwoorde stedenbouwkundige, cultuurhistorische en/of landschappelijke inpassing;
2. ter voorkoming van onevenredige aantasting van de omliggende waarden;
3. ter verbetering van de gebiedskwaliteit ten behoeve van duurzaam (agrarisch) grondgebruik;
4. ten behoeve van de verkeersveiligheid;
5. ten behoeve van de sociale veiligheid;
6. in verband met de brandveiligheid, externe veiligheid en rampenbestrijding;
7. ten behoeve van de milieusituatie;
8. ten behoeve van de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

3.4 Specifieke gebruiksregels

a. Tot een gebruik van gronden en bouwwerken strijdig met de bestemming wordt in ieder geval gerekend:
   1. het opslaan van zand, stenen en naar aard daarmee gelijk te stellen materialen langer dan zes maanden per jaar;
   2. het opslaan van mest, hooibalen en/of andere agrarische producten buiten het bouwvlak, met uitzondering van tijdelijke opslag van landbouwproducten gedurende zes maanden per jaar;
   3. het gebruik van van gronden en de daarop voorkomende opstallen voor de opslag van caravans, vaar- en vliegtuigen en naar aard gelijk te stellen onderkomens;
   4. het gebruik van schuren en vrijstaande bijbehorende bouwwerken voor bewoning;
   5. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van (volumineuze) detailhandel, dit behoudens het gestelde in lid 3.1, onder a, sub 20;
   6. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van zelfstandige kantoren;
   7. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting.

3.5 Afwijken van de gebruiksregels

a. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 3.4, onder a. sub 3 voor het gebruik van gronden en opstallen ten behoeve van de stalling van caravans, vaar- en vliegtuigen en naar aard daarmee gelijk te stellen onderkomens.
b. De afwijkingen, zoals genoemd in lid 3.5 onder a, worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
   1. de woonsituatie;
   2. het straat- en bebouwingsbeeld;
   3. de verkeersveiligheid;
   4. de sociale veiligheid;
   5. de brandveiligheid, de externe veiligheid, en de rampenbestrijding;
   6. de milieusituatie;

7. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

3.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden om zonder of in afwijking van een door Burgemeester en Wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:
   1. het ontginnen, bodemverlagen, afgraven, ophogen en egaliseren van gronden;
   2. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
   3. het aanleggen of verharden van wegen, paden, of parkeergelegenheid en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, buiten een agrarisch bouwperceel, en met een oppervlakte van meer dan 50 m^2;
   4. het verrichten van onderzoeks- en exploitatieboringen ten behoeve van de winning van delfstoffen, water en andere bodemschatten;
   5. het graven en/of dempen van sloten en het door afwateren, ontwateren of afdammen wijzigen van de grondwaterstand;
   6. het leggen van drainagebuizen;
   7. het vellen, rooien, of verwijderen van houtwallen, boomsingels en houtopstanden.
b. De in lid 3.6, onder a, bedoelde verboden zijn niet van toepassing op werken of werkzaamheden, die het normale onderhoud, gebruik en beheer betreffen of die reeds in uitvoering waren op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan;
c. De omgevingsvergunningen, zoals genoemd in lid 3.6, onder a, worden geweigerd, indien door de uitvoering van de aldaar genoemde werken of werkzaamheden, danwel door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de aanwezige landschapselementen en/of de natuurlijke waarden en/of de aanwezige archeologische, c.q. cultuurhistorische waarden in onevenredige mate worden of kunnen worden aangetast.

Artikel 4 Bedrijf

4.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor Bedrijf aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. bedrijven, die zijn genoemd in de categorieën 1 en 2 uit de hoofdgroep Bedrijven van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1), met uitzondering van risicovolle inrichtingen en garagebedrijven;
   2. niet-zelfstandige kantoorfunctie als integraal onderdeel van de bedrijfsactiviteiten tot een bruto-vloeroppervlak per bedrijf van maximaal 30% van het bruto-vloeroppervlak van de gebouwen op een bouwperceel;
   3. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, erven, terreinen en voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en nutsvoorzieningen;
   4. ter plaatse van de aanduiding "bedrijfswoning" is maximaal 1 bedrijfswoning toegestaan.

4.2 Bouwregels

4.2.1 Algemeen

a. Op de voor “Bedrijf” aangewezen gronden mogen uitsluitend gebouwen en bouwwerken in overeenstemming met het bepaalde in lid 4.1 worden gebouwd.
b. Geen bebouwing mag worden opgericht binnen een afstand van 3,5 meter van een niet langs een openbare weg of openbaar groen gelegen zijdelingse perceelsgrens en binnen een afstand van 5 meter van een niet langs een openbare weg of openbaar groen gelegen achterste perceelsgrens, tenzij het oprichten van bebouwing uit het oogpunt van rampenbestrijding geen gevaar oplevert.

4.2.2 Hoofdgebouwen

a. Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende bepalingen:
   1. hoofdgebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
   2. ter plaatse van de aanduiding “maximum bouwhoogte” mag de maximale bouwhoogte niet worden overschreden;
   3. ter plaatse van de aanduiding “maximum bebouwingspercentage" mag het maximale bebouwingspercentage niet worden overschreden.
b. Voor het bouwen van een bedrijfswoning gelden de volgende bepalingen:
c. ter plaatse van de functieaanduiding 'bedrijfswoning' mag maximaal één bedrijfswoning worden gebouwd;
d. de goothoogte van een bedrijfswoning mag maximaal 6 meter bedragen en de bouwhoogte maximaal 10 meter;
e. de inhoud van een bedrijfswoning mag niet meer bedragen dan 600 m³ of indien de bestaande inhoud meer dan 600 m³ bedraagt, niet meer dan de bestaande inhoud.

4.2.3 Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. bijbehorende bouwwerken mogen zowel binnen als buiten het bouwvlak worden gebouwd, met dien verstande dat:
   1. bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak uitsluitend in het achtererfgebied mogen worden gebouwd;
   2. buiten het bouwvlak maximaal 50 m² aan bijbehorende bouwwerken mogen worden gebouwd.
b. de bouwhoogte van aangebouwde bijbehorende bouwwerken, voor zover gelegen binnen het bouwvlak, mag gelijk zijn aan de maximum toegestane bouwhoogte voor hoofdgebouwen;
c. de bouwhoogte van overige bijbehorende bouwwerken mag maximaal 4,5 meter bedragen.

4.2.4 Overige bouwwerken

a. Voor het bouwen van niet eerder genoemde overige bouwwerken gelden de volgende bepalingen:
   1. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
   2. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;

3. de bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 5 meter bedragen.

4.2.5 Nutsvoorzieningen

a. Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:
   1. bouwwerken mogen binnen en buiten het bouwvlak worden gebouwd;
   2. de maximum oppervlakte van een bouwwerk bedraagt 25 m²;
   3. de maximum goothoogte bedraagt 3 meter;
   4. de maximum bouwhoogte bedraagt 5 meter..

4.2.6 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 4.2.1, 4.2.2, 4.2.3, 4.2.4 en/of 4.2.5 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

4.3 Afwijken van de bouwregels

a. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:
   1. lid 4.2.1, onder a, voor de bouw van gebouwen ten behoeve van de vestiging van een bedrijf dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand bedrijf in een bedrijf dat niet is genoemd in de hoofdgroep Bedrijven van bijlage 1 van deze regels dan wel is genoemd in één categorie hoger van die hoofdgroep, mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens artikel 4.1, onder a, op die locatie toegestane bedrijven;
   2. lid 4.2.3 voor een gezamenlijk oppervlak van bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak tot maximaal 75 m², mits het bebouwingspercentage niet meer bedraagt dan 50%;
   3. lid 4.2.4 voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
   4. lid 4.2.4 voor een bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 7 meter;
b. De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
   1. het woon- en leefklimaat;
   2. het straat- en bebouwingsbeeld;
   3. de verkeersveiligheid;
   4. de sociale veiligheid;
   5. de milieusituatie;
   6. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

4.4 Specifieke gebruiksregels

a. Opslag op onbebouwde gronden ten dienste van bedrijven is toegestaan, mits deze niet plaats vindt vóór een naar de openbare weg of het openbaar groen gekeerde gevel;
b. Geen opslag van goederen mag plaatsvinden binnen een afstand van minder dan 3,5 meter van een niet langs een openbare weg of openbaar groen gelegen zijdelingse perceelsgrens en binnen een afstand van minder dan 5 meter van een niet langs een openbare weg of openbaar groen gelegen achterste perceelsgrens, tenzij de opslag van goederen uit het oogpunt van rampenbestrijding geen gevaar oplevert;
c. In afwijking van het bepaalde in lid 4.1, onder a zijn risicovolle bedrijven niet op een afstand van minder dan 30 meter van woningen of andere milieugevoelige bebouwing toegestaan;
d. Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:
   1. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van detailhandel;
   2. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van bewoning;
   3. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van zelfstandige kantoren;
   4. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting.

4.5 Afwijken van de gebruiksregels

a. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:
   1. lid 4.1, onder a, ten behoeve van de vestiging van een bedrijf dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand bedrijf in een bedrijf dat niet is genoemd in de hoofdgroep Bedrijven van bijlage 1 van deze regels dan wel is genoemd in één categorie hoger van die hoofdgroep, mits dat bedrijf, gelet op

de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 4.1, onder a, op die locatie toegestane bedrijven.

a. lid 4.4. onder c, ten behoeve van de vestiging van een risicovol bedrijf op een afstand van minder dan 30 meter van woningen of andere milieugevoelige bebouwing, mits uit onderzoek blijkt dat het risicovol bedrijf aanvaardbaar is in de directe omgeving van woningen of andere milieugevoelige bebouwing.

4.6 Wijzigingsbevoegdheid

a. Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door de aanduiding 'bedrijfswoning' van de verbeelding te verwijderen met dien verstande dat:
   1. de bedrijfswoning ter plaatse niet meer als zodanig aanwezig is of voor de duur van ten minste één jaar niet meer als zodanig in gebruik is;
   2. voldaan wordt aan het bepaalde in artikel 20.

b. Een wijzigingsplan als bedoeld onder a. kan niet eerder worden vastgesteld dan nadat:
   1. in overleg met het bevoegd gezag door middel van een archeologisch vooronderzoek inzicht is gegeven over de aanwezigheid van archeologische waarden;
   2. is aangetoond dat een duurzame waterhuishouding gewaarborgd kan worden;
   3. is aangetoond dat de nieuwe ruimtelijke ontwikkeling niet leidt tot een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde voor de luchtkwaliteit, of per saldo niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit of deze slechts in niet in betekende mate bijdraagt aan de luchtverontreiniging;
   4. is aangetoond dat het plan financieel uitvoerbaar is.

Artikel 5 Detailhandel

5.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor "Detailhandel" aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. detailhandel, al dan niet in combinatie met een woonfunctie op de verdieping(en), met uitzondering van risicovolle inrichtingen;
   2. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, erven, terreinen en voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en nutsvoorzieningen.

5.2 Bouwregels

5.2.1 Algemeen

Op de voor "Detailhandel" aangewezen gronden mogen uitsluitend gebouwen en bouwwerken in overeenstemming met het bepaalde in lid 5.1 worden gebouwd.

5.2.2 Hoofdgebouwen

a. Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende bepalingen:
   1. hoofdgebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
   2. ter plaatse van de aanduiding "maximum goot en bouwhoogte" mogen de maximale goot- en bouwhoogte niet worden overschreden.

5.2.3 Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. bijbehorende bouwwerken mogen zowel binnen als buiten het bouwvlak worden gebouwd, met dien verstande dat:
   1. bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak uitsluitend in het achtererfgebied mogen worden gebouwd;
   2. buiten het bouwvlak maximaal 50 m² aan bijbehorende bouwwerken mogen worden gebouwd.
b. de bouwhoogte van aangebouwde bijbehorende bouwwerken, voor zover gelegen binnen het bouwvlak, mag gelijk zijn aan de maximum toegestane bouwhoogte voor hoofdgebouwen;
c. de bouwhoogte van overige bijbehorende bouwwerken mag maximaal 4,5 meter bedragen.

5.2.4 Overige bouwwerken

a. Voor het bouwen van niet eerder genoemde overige bouwwerken gelden de volgende bepalingen:
   1. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
   2. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
   3. de bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 5 meter bedragen.

5.2.5 Nutsvoorzieningen

a. Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:
   1. bouwwerken mogen binnen en buiten het bouwvlak worden gebouwd;
   2. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
   3. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

5.2.6 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 5.2.1, 5.2.2, 5.2.3, 5.2.4 en/of 5.2.5 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

5.3 Afwijken van de bouwregels

a. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

1. lid 5.2.4, onder a, voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
2. lid 5.2.4, onder c, voor een bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 7 meter;

b. De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

1. het woon- en leefklimaat;
2. het straat- en bebouwingsbeeld;
3. de verkeersveiligheid;
4. de sociale veiligheid;
5. de milieusituatie;
6. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

5.4 Specifieke gebruiksregels

a. Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:
   1. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van bedrijven;
   2. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van volumineuze detailhandel;
   3. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van horeca;
   4. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van bewoning;
   5. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van zelfstandige kantoren;
   6. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting.

Artikel 6 Groen

6.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor “Groen” aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. groenstroken, plantsoenen, waterpartijen, -lopen, -bergingen, wadi's, infiltratiestroken en andere voorzieningen in het kader van de waterbeheersing;
   2. in- en uitritten, wandel- en fietspaden;
   3. speelvoorzieningen;
   4. nutsvoorzieningen;
   5. bij deze doeleinden behorende gebouwen, bouwwerken geen gebouwen zijnde, straatmeubilair en andere werken.

6.2 Bouwregels

6.2.1 Algemeen

a. Op de voor “Groen” aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken in overeenstemming met het bepaalde in lid 6.1 worden gebouwd.

6.2.2 Speelvoorzieningen

a. Voor het bouwen van speelvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:
   1. de bouwhoogte van een bouwwerk mag maximaal 4 meter bedragen;
   2. de oppervlakte van een bouwwerk mag per bouwwerk maximaal 20 m² bedragen;

6.2.3 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en straatmeubilair

a. Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en straatmeubilair gelden de volgende bepalingen:
   1. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggenmasten en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
   2. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en overig straatmeubilair mag maximaal 5 meter bedragen.

6.2.4 Nutsvoorzieningen

a. Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:
   1. de goothoogte van een bouwwerk mag maximaal 3 meter bedragen;
   2. de oppervlakte van een bouwwerk mag per bouwwerk maximaal 25 m² bedragen.

Artikel 7 Horeca

7.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor “Horeca” aangewezen gronden zijn, bestemd voor:
   1. horecabedrijven, die zijn genoemd in categorie 1 uit de hoofdgroep Horeca van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1, met uitzondering van hotels, pensions met keuken, conferentieoorden, congrescentra, cafés en bars);
   2. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, erven, terreinen en voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en nutsvoorzieningen.

7.2 Bouwregels

7.2.1 Algemeen

Op de voor “Horeca” aangewezen gronden mogen uitsluitend gebouwen en bouwwerken in overeenstemming met het bepaalde in lid 7.1 worden gebouwd.

7.2.2 Hoofdgebouwen

a. Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende bepalingen:
   1. hoofdgebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
   2. ter plaatse van de aanduiding “maximum bouwhoogte” mag de maximale bouwhoogte niet worden overschreden.

7.2.3 Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. bijbehorende bouwwerken mogen zowel binnen als buiten het bouwvlak worden gebouwd, met dien verstande dat:
   1. bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak uitsluitend in het achtererfgebied mogen worden gebouwd;
   2. buiten het bouwvlak maximaal 50 m² aan bijbehorende bouwwerken mogen worden gebouwd.
b. de bouwhoogte van aangebouwde bijbehorende bouwwerken, voor zover gelegen binnen het bouwvlak, mag gelijk zijn aan de maximum toegestane bouwhoogte voor hoofdgebouwen;
c. de bouwhoogte van overige bijbehorende bouwwerken mag maximaal 4,5 meter bedragen.

7.2.4 Overige bouwwerken

a. Voor het bouwen van niet eerder genoemde overige bouwwerken gelden de volgende bepalingen:
   1. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
   2. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
   3. de bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 5 meter bedragen.

7.2.5 Nutsvoorzieningen

a. Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:
   1. bouwwerken mogen binnen en buiten het bouwvlak worden gebouwd;
   2. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
   3. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

7.2.6 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 7.2.1, 7.2.2, 7.2.3, 7.2.4 en/of 7.2.5 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

7.3 Afwijken van de bouwregels

a. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:
   1. lid 7.2.1, voor de bouw van gebouwen ten behoeve van de vestiging van een horecabedrijf dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand horecabedrijf in een horecabedrijf dat niet is genoemd in bijlage 1 van deze regels dan wel is genoemd in één categorie hoger, mits dat horecabedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 7.1, onder 1, op die locatie toegestane horecabedrijven;
   2. lid 7.2.3 voor een gezamenlijk oppervlak van bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak tot maximaal 75 m², mits het bebouwingspercentage niet meer bedraagt dan 50%;
   3. lid 7.2.4 voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
   4. lid 7.2.4 voor een bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 7 meter;

b. De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

1. het woon- en leefklimaat;
2. het straat- en bebouwingsbeeld;
3. de verkeersveiligheid;
4. de sociale veiligheid;
5. de milieusituatie;
6. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

7.4 Specifieke gebruiksregels

a. Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:
   1. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van horeca vanaf categorie 3.1 uit de hoofdgroep Horeca van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1), met inbegrip van hotels, pensions met keuken, conferentieoorden, congrescentra, cafés en bars;
   2. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van bedrijven;
   3. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van (volumineuze) detailhandel;
   4. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van bewoning;
   5. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van zelfstandige kantoren;
   6. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting.

7.5 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 7.1, onder a, ten behoeve van de vestiging van een horecabedrijf dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand horecabedrijf in een horecabedrijf, dat niet is genoemd in de hoofdgroep Bedrijven van bijlage 1 van deze regels dan wel is genoemd in één categorie hoger van die hoofdgroep, mits dat horecabedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 7.1, onder a, op die locatie toegestane horecabedrijven.

Artikel 8 Maatschappelijk

8.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor “Maatschappelijk” aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. maatschappelijke voorzieningen, die zijn genoemd in de categorieën 1 en 2 uit de hoofdgroep Maatschappelijk van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1);
   2. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, erven, terreinen en voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en nutsvoorzieningen.

8.2 Bouwregels

8.2.1 Algemeen

Op de voor “Maatschappelijk” aangewezen gronden mogen uitsluitend gebouwen en bouwwerken in overeenstemming met het bepaalde in lid 8.1 worden gebouwd.

8.2.2 Hoofdgebouwen

a. Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende bepalingen:
   1. hoofdgebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
   2. ter plaatse van de aanduiding “maximum bouwhoogte” mag de maximale bouwhoogte niet worden overschreden.

8.2.3 Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. bijbehorende bouwwerken mogen zowel binnen als buiten het bouwvlak worden gebouwd, met dien verstande dat:
   1. bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak uitsluitend in het achtererfgebied mogen worden gebouwd;
   2. buiten het bouwvlak maximaal 50 m² aan bijbehorende bouwwerken mogen worden gebouwd.
b. de bouwhoogte van aangebouwde bijbehorende bouwwerken, voor zover gelegen binnen het bouwvlak, mag gelijk zijn aan de maximum toegestane bouwhoogte voor hoofdgebouwen;
c. de bouwhoogte van overige bijbehorende bouwwerken mag maximaal 4,5 meter bedragen;
d. bij een bestaande bedrijfswoning mogen bijbehorende bouwwerken worden gebouwd, mits het gezamenlijk oppervlak niet meer bedraagt dan 50 m² en de bouwhoogte niet meer dan 4,5 meter bedraagt.

8.2.4 Overige bouwwerken

a. Voor het bouwen van niet eerder genoemde overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende bepalingen:
   1. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
   2. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
   3. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 5 meter bedragen.

8.2.5 Nutsvoorzieningen

a. Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:
   1. bouwwerken mogen binnen en buiten het bouwvlak worden gebouwd;
   2. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
   3. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

8.2.6 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 8.2.1, 8.2.2, 8.2.3, 8.2.4 en/of 8.2.5 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

8.3 Afwijken van de bouwregels

a. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:
   1. lid 8.2.1, voor de bouw van gebouwen ten behoeve van de vestiging van een maatschappelijke dan wel wijziging of aanpassing van een bestaande maatschappelijke voorziening in een maatschappelijke voorziening, die niet is genoemd in bijlage 1 van deze regels, mits die maatschappelijke voorziening, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 8.1, onder a, op die locatie toegestane maatschappelijke voorzieningen;
   2. lid 8.2.3 voor een gezamenlijk oppervlak van bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak tot maximaal 75 m², mits het bebouwingspercentage niet meer bedraagt dan 50%;
   3. lid 8.2.4 voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
   4. lid 8.2.4 voor een bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 7 meter.

b. De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
   1. de woonsituatie;
   2. het straat- en bebouwingsbeeld;
   3. de verkeersveiligheid;
   4. de sociale veiligheid;
   5. de milieusituatie;
   6. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

8.4 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 8.1, onder a, ten behoeve van de vestiging van een maatschappelijke voorziening dan wel wijziging of aanpassing van een bestaande maatschappelijke voorziening in een maatschappelijke voorziening, die niet is genoemd in de hoofdgroep Maatschappelijk van bijlage 1 van deze regels, mits die maatschappelijke voorziening, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 8.1, onder a, op die locatie toegestane maatschappelijke voorzieningen.

Artikel 9 Maatschappelijk - Begraafplaats

9.1 Bestemmingsomschrijving

De voor “Maatschappelijk - Begraafplaats” aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. een begraafplaats;
b. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, erven, terreinen en voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, verhardingen, groenvoorzieningen, water en nutsvoorzieningen.

9.2 Bouwregels

9.2.1 Algemeen

Op de voor “Maatschappelijk - Begraafplaats” aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 9.1, zoals een uitvaartcentrum, een aula, gebouwen voor onderhoud en beheer en naar de aard daarmee gelijk te stellen gebouwen, een urnenmuur, herdenkingsmonumenten en erf- en terreinafscheidingen.

9.2.2 Hoofdgebouwen

a. Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende bepalingen:
    1. hoofdgebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
    2. ter plaatse van de aanduiding “maximum bouwhoogte” mag de maximale bouwhoogte niet worden overschreden;

9.2.3 Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. bijbehorende bouwwerken mogen zowel binnen als buiten het bouwvlak worden gebouwd, met dien verstande dat:
    1. bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak uitsluitend in het achtererfgebied mogen worden gebouwd;
    2. buiten het bouwvlak maximaal 50 m² aan bijbehorende bouwwerken mogen worden gebouwd.
b. de bouwhoogte van aangebouwde bijbehorende bouwwerken, voor zover gelegen binnen het bouwvlak, mag gelijk zijn aan de maximum toegestane bouwhoogte voor hoofdgebouwen;
c. de bouwhoogte van overige bijbehorende bouwwerken mag maximaal 4,5 meter bedragen.

9.2.4 Overige bouwwerken

a. Voor het bouwen van niet eerder genoemde overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende bepalingen:
    1. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
    2. de bouwhoogte van vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
    3. de bouwhoogte van herdenkingsmonumenten en daaraan gelijk te stellen bouwwerken mogen maximaal 8 meter bedragen;
    4. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 5 meter bedragen.

9.2.5 Nutsvoorzieningen

a. Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:
    1. bouwwerken mogen binnen en buiten het bouwvlak worden gebouwd;
    2. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
    3. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

9.2.6 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 9.2.1, 9.2.2, 9.2.3, 9.2.4 en/of 9.2.5 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

9.3 Afwijken van de bouwregels

a. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:
1. lid 9.2.3 voor een gezamenlijk oppervlak van bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak tot maximaal 75 m², mits het bebouwingspercentage niet meer bedraagt dan 50%;
2. lid 9.2.4 voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
3. lid 9.2.4 voor een bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 7 meter;

b. De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
   1. het woon- en leefklimaat;
   2. het straat- en bebouwingsbeeld;
   3. de verkeersveiligheid;
   4. de sociale veiligheid;
   5. de milieusituatie;
   6. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

9.4 Specifieke gebruiksregels

a. Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:
   1. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van horeca;
   2. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van bedrijven;
   3. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van (volumineuze) detailhandel;
   4. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van bewoning;
   5. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van zelfstandige kantoren;
   6. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting.

Artikel 10 Maatschappelijk - Uitvaartcentrum

10.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor “Maatschappelijk - Uitvaartcentrum” aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. een uitvaartcentrum, detailhandel uitsluitend ten dienste van een uitvaartcentrum en één woning;
   2. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, erven, terreinen en voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en nutsvoorzieningen.

10.2 Bouwregels

10.2.1 Algemeen

Op de voor “Maatschappelijk - Uitvaartcentrum” aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 10.1.

10.2.2 Hoofdgebouwen

a. Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende bepalingen:
   1. hoofdgebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
   2. ter plaatse van de aanduiding “maximum goot en bouwhoogte” mogen de maximale goot- en bouwhoogte niet worden overschreden;
   3. ter plaatse van de aanduiding “maximum bouwhoogte” mag de maximale bouwhoogte niet worden overschreden.

10.2.3 Bijbehorende bouwwerken

a. Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden de volgende bepalingen:
   1. bijbehorende bouwwerken mogen zowel binnen als buiten het bouwvlak worden gebouwd, met dien verstande dat:
      - bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak uitsluitend in het achtererfgebied mogen worden gebouwd;
      - buiten het bouwvlak maximaal 50 m² aan bijbehorende bouwwerken mogen worden gebouwd.
   2. de bouwhoogte van aangebouwde bijbehorende bouwwerken, voor zover gelegen binnen het bouwvlak, mag gelijk zijn aan de maximum toegestane bouwhoogte voor hoofdgebouwen;
   3. de bouwhoogte van overige bijbehorende bouwwerken mag maximaal 4,5 meter bedragen.

10.2.4 Overige bouwwerken

a. Voor het bouwen van niet eerder genoemde overige bouwwerken gelden de volgende bepalingen:
   1. de bouwhoogte van erf- en perceelafscheidingen, voor zover gelegen in het voorerfgebied, mag maximaal 1 meter bedragen;
   2. de bouwhoogte van erf- en perceelafscheidingen, voor zover gelegen in het achtererfgebied, mag maximaal 2 meter bedragen;
   3. de bouwhoogte van vlaggenmasten mag maximaal 6 meter bedragen;
   4. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 5 meter bedragen.

10.2.5 Nutsvoorzieningen

a. Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:
   1. bouwwerken mogen binnen en buiten het bouwvlak worden gebouwd;
   2. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
   3. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

10.2.6 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 10.2.1, 10.2.2, 10.2.3 en/of 10.2.5 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

10.3 Afwijken van de bouwregels

a. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:
   1. lid 10.2.3 voor een gezamenlijk oppervlak van bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak tot maximaal 75 m², mits het bebouwingspercentage niet meer bedraagt dan 50%;
   2. lid 10.2.4 voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
   3. lid 10.2.5 voor een bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 7 meter.

b. De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
   1. de woonsituatie;
   2. het straat- en bebouwingsbeeld;
   3. de verkeersveiligheid;
   4. de sociale veiligheid;
   5. de milieusituatie;
   6. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

10.4 Specifieke gebruiksregels

a. Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:
   1. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van zelfstandige kantoren;
   2. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting.

Artikel 11 Tuin

11.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor “Tuin” aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. voortuinen en zijtuinen, geen erven zijnde, behorende bij de op de aangrenzende gronden gelegen woningen;
   2. bij deze doeleinden behorende bouwwerken en voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen en groenvoorzieningen.
b. Ter plaatse van de aanduiding "parkeerterrein" is een parkeerterrein toegestaan.

11.2 Bouwregels

11.2.1 Gebouwen

Op de voor “Tuin” aangewezen gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.

11.2.2 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

a. De bouwhoogte van erf- en perceelsafscheidingen, voor zover gelegen vóór de voorgevelrooilijn, mag maximaal 1 meter bedragen;
b. De bouwhoogte van erf- en perceelsafscheidingen, voor zover gelegen achter de voorgevelrooilijn, mag maximaal 2 meter bedragen;
c. De bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, voor zover gelegen achter de voorgevelrooilijn, mag maximaal 3 meter bedragen.

11.2.3 Nutsvoorzieningen

a. Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:
   1. bouwwerken mogen binnen en buiten het bouwvlak worden gebouwd;
   2. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
   3. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

11.2.4 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 11.2.1, 11.2.2 en/of 11.2.3 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

11.3 Afwijken van de bouwregels

a. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:
   1. lid 11.2.2 voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
   2. lid 11.2.2 voor een bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 7 meter.
b. De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
   1. de woonsituatie;
   2. het straat- en bebouwingsbeeld;
   3. de verkeersveiligheid;
   4. de sociale veiligheid;
   5. de milieusituatie;
   6. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

11.4 Specifieke gebruiksregels

a. Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:
   1. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van kamperen.

Artikel 12 Verkeer

12.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor “Verkeer” aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. wegen;
   2. voet- en fietspaden;
   3. tunnels, viaducten en bruggen;
   4. rotonden;
   5. parkeervoorzieningen;
   6. groenvoorzieningen;
   7. waterpartijen, -lopen, -bergingen, wadi's, infiltratiestroken en andere voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding;
   8. geluidwerende voorzieningen;
   9. nutsvoorzieningen;
   10. busbanen en bussluizen;
   11. bij deze doeleinden behorende gebouwen, bouwwerken geen gebouwen zijnde, straatmeubilair, overige verkeersvoorzieningen en andere werken.

12.2 Bouwregels

12.2.1 Algemeen

Op de voor “Verkeer” aangewezen gronden mogen uitsluitend gebouwen en bouwwerken in overeenstemming met het bepaalde in lid 12.1 worden gebouwd.

12.2.2 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en straatmeubilair

a. Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en straatmeubilair gelden de volgende bepalingen:
   1. de bouwhoogte van bouwwerken voor bewegwijzering, beveiliging en regeling van het verkeer mag maximaal 10 meter bedragen;
   2. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
   3. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en overig straatmeubilair mag maximaal 5 meter bedragen.

12.2.3 Nutsvoorzieningen

a. Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:
   1. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
   2. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

12.2.4 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 12.2.1, 12.2.2 en/of 12.2.3 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

Artikel 13 Verkeer - Verblijfsgebied

13.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor “Verkeer - Verblijfsgebied" aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. erftoegangswegen;
   2. gebiedsontsluitingswegen;
   3. woonerven;
   4. pleinen;
   5. voet- en fietspaden;
   6. parkeervoorzieningen;
   7. tunnels, bruggen en viaducten;
   8. rotonden;
   9. groenvoorzieningen;
   10. waterpartijen, -lopen, -bergingen, wadi's, infiltratiestroken en andere voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding;
   11. speelvoorzieningen;
   12. straatmeubilair;
   13. nutsvoorzieningen;
   14. bij deze doeleinden behorende bouwwerken en andere werken.

13.2 Bouwregels

13.2.1 Algemeen

Op de voor “Verkeer - Verblijfsgebied” aangewezen gronden mogen uitsluitend gebouwen en bouwwerken in overeenstemming met het bepaalde in lid 13.1 en nutsvoorzieningen worden gebouwd.

13.2.2 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en straatmeubilair

a. Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en straatmeubilair gelden de volgende bepalingen:
   1. de bouwhoogte van bouwwerken voor bewegwijzering en beveiliging van het verkeer mag maximaal 10 meter bedragen;
   2. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
   3. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en overig straatmeubilair mag maximaal 5 meter bedragen.

13.2.3 Speelvoorzieningen

a. Voor het bouwen van speelvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:
   1. de bouwhoogte van speelvoorzieningen mag maximaal 4 meter bedragen;
   2. de oppervlakte van speelvoorzieningen mag per bouwwerk maximaal 20 m² bedragen.

13.2.4 Nutsvoorzieningen

a. Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:
   1. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
   2. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

13.2.5 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 13.2.1, 13.2.2, 13.2.3 en/of 13.2.4 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

Artikel 14 Wonen

14.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor "Wonen" aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. het wonen, al dan niet in combinatie met een beroep of bedrijf;
   2. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, erven, tuinen en voorzieningen, zoals woningen, bergingen, trappenhuizen, in- en uitritten, parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en nutsvoorzieningen.
b. Ter plaatse van de aanduiding "specifieke vorm van wonen - agrarische woning" zijn de gronden tevens bestemd voor het instandhouden van bedrijfsgebouwen, die bij de tervisielegging van het ontwerp van het plan in gebruik waren voor agrarische doeleinden;
c. Ter plaatse van de aanduiding "kantoor" is tevens een kantoor toegestaan.

14.2 Bouwregels

14.2.1 Algemeen

a. Op de voor "Wonen" aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 14.1;
b. Tenzij anders is aangegeven, bedraagt het maximale bebouwingspercentage per bouwperceel:
   1. 80% voor percelen met een oppervlakte tot 150 m^2;
   2. 60% voor percelen met een oppervlakte van 150 m^2 tot 300 m^2, waarbij voor bouwpercelen met een oppervlakte van 150 m^2 tot 200 m^2 een maximaal bebouwingsoppervlakte geldt van 120 m^2;
   3. 50% voor percelen met een oppervlakte van 300 m^2 tot 500 m^2, waarbij voor bouwpercelen met een oppervlakte van 300 m^2 tot 360 m^2 een maximaal bebouwingsoppervlakte geldt van 180 m^2;
   4. 40% voor percelen met een oppervlakte vanaf 500 m^2, waarbij een maximaal bebouwingsoppervlakte geldt van 250 m^2.
c. Ter plaatse van de aanduiding "maximum aantal wooneenheden" mag het aantal woningen niet worden overschreden;
d. ter plaatse van de aanduidingen "specifieke bouwaanduiding - a" en "specifieke bouwaanduiding - b" mogen gezamenlijk maximaal 15 woningen worden gebouwd.

14.2.2 Hoofdgebouwen

a. Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden in aanvulling op het bepaalde in lid 14.2.1 de volgende bepalingen:
   1. hoofdgebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
   2. ter plaatse van de aanduiding "maximum goot- en bouwhoogte" mogen de maximale goot- en bouwhoogte niet worden overschreden;
   3. de afstand van een vrijstaand hoofdgebouw of blok van twee of meer aaneengesloten hoofdgebouwen tot de zijdelingse perceelsgrens bedraagt tenminste 3 meter.

14.2.3 Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden in aanvulling op het bepaalde in lid 62.2.1 de volgende bepalingen:

a. bijbehorende bouwwerken mogen zowel binnen als buiten het bouwvlak worden gebouwd;
b. in het voorerfgebied is de bouw van een erker of portaal aan de voorgevel van een woning mogelijk, onder de volgende voorwaarden:
   1. de breedte mag maximaal 2/3 van de gevellengte bedragen;
   2. de diepte mag maximaal 1,5 meter bedragen;
   3. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen;
   4. de bouwhoogte mag maximaal 4,5 mete r bedragen;
   5. de afstand tot de zijdelingse perceelsgrens bedraagt minimaal 1 meter, tenzij er sprake is van twee aan elkaar gekoppelde erkers bij twee aaneengesloten woningen;

c. voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken in het voorerfgebied gelden de volgende voorwaarden:
    1. de voorgevelrooilijn mag met ten hoogste 3 meter worden overschreden;
    2. minimaal 50% van de oppervlakte van het bijbehorende bouwwerk dient achter de voorgevelrooilijn te worden geplaatst;
    3. het bijbehorende bouwwerk dient minimaal 2 meter van het openbaar toegankelijk gebied te worden geplaatst;
    4. de bouwhoogte mag maximaal 3 meter bedragen.
d. voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken in het achtererfgebied gelden de volgende voorwaarden:
    1. de bouwhoogte van vrijstaande bijbehorende bouwwerken mag maximaal 4,5 meter bedragen;
    2. de bouwhoogte van aangebouwde bijbehorende bouwwerken, niet zijnde een uitbreiding van het hoofdgebouw, mag binnen het bouwvlak maximaal gelijk zijn aan de goothoogte van het hoofdgebouw;
    3. de bouwhoogte van aangebouwde bijbehorende bouwwerken mag buiten het bouwvlak maximaal 4,5 meter bedragen.

14.2.4 Overige bouwwerken

a. Voor het bouwen van niet eerder genoemde overige bouwwerken gelden de volgende bepalingen:
    1. de bouwhoogte van erf- en perceelafscheidingen, voor zover gelegen in het voorerfgebied, mag maximaal 1 meter bedragen;
    2. de bouwhoogte van erf- en perceelafscheidingen, voor zover gelegen in het achtererfgebied, mag maximaal 2 meter bedragen;
    3. de bouwhoogte van vlaggenmasten mag maximaal 6 meter bedragen;
    4. andere overige bouwwerken mogen uitsluitend in het achtererfgebied worden gebouwd, waarbij de maximale bouwhoogte 5 meter mag bedragen.

14.2.5 Nutsvoorzieningen

a. Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:
    1. bouwwerken mogen binnen en buiten het bouwvlak worden gebouwd;
    2. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
    3. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

14.2.6 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 14.2.1, 14.2.2, 14.2.3, 14.2.4, en/of 14.2.5 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

14.3 Afwijken van de bouwregels

a. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:
    1. lid 14.2.2 voor het vergroten van een agrarisch bedrijfsgebouw binnen een gebied met de aanduiding 'specifieke vorm van wonen - agrarische woning', met dien verstande dat per bouwvlak een eenmalige uitbreiding kan worden toegestaan met maximaal 100 m²;
    2. lid 14.2.4 voor een bouwhoogte van erf- en perceelafscheidingen in het voorerfgebied tot maximaal 2 meter;
    3. lid 14.2.4 voor een bouwhoogte van erf- en perceelafscheidingen in het achtererfgebied tot maximaal 3 meter;
    4. lid 14.2.4 voor een bouwhoogte van andere overige bouwwerken in het achtererfgebied tot maximaal 7 meter;
    5. lid 14.2.6 voor het vervangen en/of uitbreiden van bestaande gebouwen die zijn gesitueerd buiten het bouwvlak met een vergroting die niet meer bedraagt dan 15% van de oppervlakte van die gebouwen onder de voorwaarden dat:
        - de uitbreiding van het gebouw uitsluitend op de begane grond wordt gerealiseerd;
        - de goot- en bouwhoogte niet toenemen.
b. De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
    1. de woonsituatie;
    2. het straat- en bebouwingsbeeld;
    3. de verkeersveiligheid;
    4. de sociale veiligheid;

5. de milieusituatie;
6. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

14.4 Specifieke gebruiksregels

a. De uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis in samenhang met wonen is uitsluitend toegestaan, indien:
   1. maximaal 30% van het vloeroppervlak wordt gebruikt ten behoeve van de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis;
   2. bedrijfsmatige activiteiten beperkt zijn tot bedrijven die zijn genoemd in categorie 1 uit de hoofdgroep Bedrijven of Dienstverlening van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1);
   3. geen sprake is van verkeersaantrekkende activiteiten, die kunnen leiden tot een nadelige beïnvloeding van de normale afwikkeling van het verkeer dan wel tot een onevenredige parkeerdruk op de openbare ruimte;
   4. geen sprake is van detailhandel en/of horeca;
   5. geen onevenredige aantasting plaats vindt van de woonsituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.
b. Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:
   1. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting;
   2. het gebruik van vrijstaande bijbehorende bouwwerken voor permanente bewoning.

14.5 Afwijken van de gebruiksregels

a. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:
   1. lid 14.4 ten behoeve van de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis tot een maximaal vloeroppervlak van 49% van het totale vloeroppervlak van de woning met bijbehorende bouwwerken;
   2. lid 14.4 ten behoeve van de uitoefening van een bedrijf aan huis, dat niet is genoemd in de hoofdgroep Bedrijven of Dienstverlening van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1) danwel is genoemd in categorie 2 uit de hoofdgroep Bedrijven van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1), mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met een bedrijf dat is genoemd in categorie 1.
b. De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
   1. de woonsituatie;
   2. het straat- en bebouwingsbeeld;
   3. de verkeersveiligheid;
   4. de sociale veiligheid;
   5. de milieusituatie;
   6. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

14.6 Wijzigingsbevoegdheid

a. Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door de aanduiding 'kantoor' te verwijderen met dien verstande dat:
   1. het pand niet meer in gebruik is voor kantoordoeleinden of voor de duur van ten minste één jaar niet meer als zodanig in gebruik is;
   2. voldaan wordt aan het bepaalde in artikel 20.
b. Een wijzigingsplan als bedoeld onder a. kan niet eerder worden vastgesteld dan nadat:
   1. in overleg met het bevoegd gezag door middel van een archeologisch vooronderzoek inzicht is gegeven over de aanwezigheid van archeologische waarden;
   2. is aangetoond dat een duurzame waterhuishouding gewaarborgd kan worden;
   3. is aangetoond dat de nieuwe ruimtelijke ontwikkeling niet leidt tot een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde voor de luchtkwaliteit, of per saldo niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit of deze slechts in niet in betekende mate bijdraagt aan de luchtverontreiniging;
   4. is aangetoond dat het plan financieel uitvoerbaar is.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 15 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 16 Algemene bouwregels

16.1 Onderkelderen van gebouwen

a. Daar waar ingevolge het bepaalde in deze planregels het bouwen of verbouwen van gebouwen is toegestaan – is het tevens mogelijk deze gebouwen te onderkelderen, met dien verstande dat:
   1. de bovenkant van de vloer van de kelder maximaal 3 meter onder het peil mag zijn gelegen;
   2. onderkelderen slechts is toegestaan tussen de boven het peil gelegen buitenwerkse gevelvlakken van het gebouw.

16.2 Afwijken van de bouwregels

a. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 16.1:
   1. voor het onderkelderen van gebouwen met kelders waarvan de bovenkant van de vloer tot maximaal 5 meter onder het peil is gelegen.

b. De onder 1 genoemde omgevingsvergunning wordt uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat:
   1. geen sprake is van een permanente verlaging van de grondwaterstand;
   2. geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het woon- en leefklimaat, het straat- en bebouwingsbeeld, de sociale veiligheid en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden..

Artikel 17 Algemene gebruiksregels

17.1 Algemeen gebruiksverbod

Het is verboden de gronden en bouwwerken te gebruiken, te laten gebruiken of in gebruik te geven op een wijze of tot een doel, strijdig met de in het plan aan de grond gegeven bestemmingen, tenzij voor dit afwijkende gebruik op grond van de regels in dit plan een omgevingsvergunning is verleend.

Overtreding van dit verbod is een strafbaar feit als bedoeld in artikel 1a onder 2° van de Wet op de economische delicten.

Artikel 18 Algemene aanduidingsregels

18.1 Overige zones

18.1.1 archeologisch onderzoeksgebied a

a. Ter plaatse van de aanduiding "archeologisch onderzoeksgebied a" mogen, in afwijking van het bepaalde elders in de regels van dit plan, geen bouwwerken worden opgericht die een bodemverstoring veroorzaken dieper dan 50 cm onder het maaiveld en met een bodemverstoringsoppervlakte van meer dan 250 m²;
b. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde onder a voor de bouw van bouwwerken ten behoeve van de andere daar voorkomende bestemming(en), indien uit archeologisch vooronderzoek blijkt dat ter plaatse geen archeologische waarden aanwezig zijn dan wel indien daardoor geen onevenredige aantasting plaats vindt van de aanwezige archeologische waarden;
c. Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door:
    1. de aanduiding "archeologisch onderzoeksgebied a" geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betreffende locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn;
    2. aan gronden de dubbelbestemming "Waarde - Archeologie" toe te kennen ter bescherming van de aanwezige archeologische waarden, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betreffende locatie archeologische waarden aanwezig zijn waarvoor op grond van de Monumentenwet 1988 in het bestemmingsplan een beschermende bestemmingsregeling dient te worden opgenomen.

18.1.2 archeologisch onderzoeksgebied b

a. Ter plaatse van de aanduiding "archeologisch onderzoeksgebied b" mogen, in afwijking van het bepaalde elders in de regels van dit plan, geen bouwwerken worden gebouwd en/of werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden worden uitgevoerd die een bodemverstoring veroorzaken dieper dan 50 cm onder het maaiveld en met een bodemverstoringsoppervlakte meer dan 2.500 m².
b. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde onder a voor de bouw van bouwwerken of uitvoering van werken, geen bouwwerken zijnde en/of werkzaamheden ten behoeve van de daar voorkomende bestemming(en), indien uit archeologisch vooronderzoek blijkt dat ter plaatse geen archeologische waarden aanwezig zijn dan wel indien daardoor geen onevenredige aantasting plaats vindt van de aanwezige archeologische waarden;
c. Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door:
    1. de "archeologisch onderzoeksgebied b" geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betreffende locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn;
    2. aan gronden de dubbelbestemming "Waarde - Archeologie" toe te kennen ter bescherming van de aanwezige archeologische waarden, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betreffende locatie archeologische waarden aanwezig zijn waarvoor op grond van de Monumentenwet 1988 in het bestemmingsplan een beschermende bestemmingsregeling dient te worden opgenomen.

Artikel 19 Algemene afwijkingsregels

a. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van de regels van dit plan:
   1. voor het afwijken van de in het plan voorgeschreven maten, afmetingen en percentages met ten hoogste 10%;
   2. voor de bouw van gebouwen ten behoeve van het openbaar vervoer of het wegverkeer, zoals wachthuisjes, alsmede telefooncellen en toiletgebouwtjes met dien verstande dat de inhoud per bouwwerk maximaal 50 m³ bedraagt en de bouwhoogte maximaal 4 meter bedraagt;
   3. voor wat betreft geringe afwijkingen ten opzichte van bouwgrenzen, indien bij de uitvoering van het plan mocht blijken dat in verband met ingekomen bouwplannen het wenselijk of noodzakelijk is de bouwgrenzen te overschrijden, mits die afwijking niet meer bedraagt dan 3 meter;
   4. voor de bouw van antenne-installaties ten behoeve van mobiele telecommunicatie op of aan een bouwwerk, mits de bouwhoogte van de antenne, met antennedrager, gemeten vanaf de voet, niet meer bedraagt dan 5 meter;
   5. voor het bouwen van overige antennes, zend- en sirenemasten tot een bouwhoogte van maximaal 15 meter;
   6. voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot een bouwhoogte van maximaal 10 meter, met uitzondering van erf- en perceelsafscheidingen.

b. De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
   1. de woonsituatie;
   2. het straat- en bebouwingsbeeld;
   3. de verkeersveiligheid;
   4. de sociale veiligheid;
   5. de milieusituatie;
   6. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 20 Algemene procedureregels

20.1 Procedureregels wijziging en nadere uitwerking

Bij toepassing van een wijzigingsbevoegdheid of verplichting tot uitwerking, zoals bedoeld in deze regels, gelden de procedureregels zoals voorgeschreven in artikel 3.9a, lid 1 van de Wet ruimtelijke ordening, met dien verstande dat:

a. indien het een besluit op aanvraag betreft, burgemeester en wethouders de aanvrager zo nodig in de gelegenheid stellen te reageren op de naar voren gebrachte zienswijzen;
b. indien tegen het ontwerp-besluit zienswijzen naar voren zijn gebracht, het besluit tot het al dan niet vaststellen van de wijziging of uitwerking met redenen wordt omkleed;
c. burgemeester en wethouders het besluit tot het al dan niet vaststellen van de wijziging of uitwerking bekend maken aan de aanvrager en eventuele indieners van zienswijzen.

Artikel 21 Overige regels

21.1 Parkeren en laden en lossen

a. Indien de omvang of de bestemming van een gebouw daartoe aanleiding geeft, dient, onverminderd het bepaalde elders in de regels van dit plan, ten behoeve van het parkeren of stallen van auto's in voldoende mate ruimte zijn aangebracht in, op of onder het gebouw, dan wel op het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort;
b. De onder a bedoelde ruimte voor het parkeren van auto's moet afmetingen hebben die zijn afgestemd op gangbare personenauto's. Aan deze eis wordt geacht te zijn voldaan:
    1. indien de afmetingen van bedoelde parkeerruimten tenminste 1,8 meter bij 5 meter en ten hoogste 3,25 meter bij 6 meter bedragen;
    2. indien de afmetingen van een gereserveerde parkeerruimte voor een gehandicapte - voorzover die ruimte niet in de lengterichting aan een trottoir grenst – tenminste 3,50 meter bij 5 meter bedragen;
    3. indien de afmetingen van bedoelde parkeerruimten bij langsparkeren een breedte hebben van minimaal 1,95 meter en maximaal 2,20 meter en een lengte hebben van minimaal 5,50 meter, met dien verstande dat op de koppen een afwijkende lengtemaat geldt van minimaal 7 meter;
    4. indien de afmetingen van bedoelde parkeerruimten bij haaksparkeren tenminste 2,30 meter bij 5 meter bedragen;
c. Indien de bestemming van een gebouw aanleiding geeft tot een te verwachten behoefte aan ruimte voor het laden of lossen van goederen, moet, onverminderd het bepaalde elders in de regels van dit plan, in deze behoefte in voldoende mate zijn voorzien aan, in of onder dat gebouw, dan wel op het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort;
d. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde onder a, b en c:
    1. indien het voldoen aan die bepalingen door bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit; of
    2. voor zover op andere wijze in de nodige parkeer- of stallingruimte, dan wel laad- of losruimte wordt voorzien.

Hoofdstuk 4 Overgangs-en slotregels

Artikel 22 Overgangsrecht

22.1 Overgangsrecht bouwwerken

22.1.1 Overgangsbepaling

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, danwel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

22.1.2 Afwijken

Burgemeester en wethouders kunnen eenmalig in afwijking van het bepaalde in lid 22.1.1 een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in het eerste lid met maximaal 10%.

22.1.3 Uitzondering op het overgangsrecht bouwwerken

Lid 22.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

22.2 Overgangsrecht gebruik

22.2.1 Overgangsbepaling

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

22.2.2 Strijdig gebruik

Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in lid 22.2.1, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

22.2.3 Verboden gebruik

Indien het gebruik, bedoeld in lid 22.2.1, na de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

22.2.4 Uitzondering op het overgangsrecht gebruik

Lid 22.2.1 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 23 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels van het bestemmingsplan "Usselo 2012".

Bijlagen regels

Bijlage 1 Lijst van bedrijfstypen

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER
			HOOFDGROEP BEDRIJVEN							
14	08	-	WINNING VAN ZAND, GRIND, KLEI, ZOUT, E.D.							
1421	0812	0	Steen-, grit- en krijtmalerijen (open lucht):							
1421	0812	1	- algemeen	10	100	200	10	200 D	4.1	2 G
1421	0812	2	- steenbrekerijen	10	200	700 Z	10	700	5.2	2 G
144	0893		Zoutwinningbedrijven	50	10	100 C	30	100	3.2	2 G
145	0899		Mergel- en overige delfstoffenwinningbedrijven	10	200	500 C	50	500	5.1	3 G
15	10, 11	-								
15	10, 11	-	VERVAARDIGING VAN VOEDINGSMIDDELEN EN DRANKEN							
151	101, 102	0	Slachterijen en overige vleesverwerking:							
151	101, 102	1	- slachterijen en pluimveeslachterijen	100	0	100 C	50 R	100 D	3.2	2 G
151	101	2	- vetsmelterijen	700	0	100 C	30	700	5.2	2 G
151	101	3	- bewerkingsinrichting van darmen en vleesafval	300	0	100 C	50 R	300	4.2	2 G
151	101	4	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. > 1000 m²	100	0	100 C	50 R	100	3.2	2 G
151	101	5	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. <= 1000 m²	50	0	50 C	30	50	3.1	1 G
151	101	6	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. <= 200 m²	30	0	50	10	50	3.1	1 G
151	101, 102	7	- loonslachterijen	50	0	50	10	50	3.1	1 G
151	108	8	- vervaardiging van snacks en vervaardiging van kant-en-klaar-maaltijden met p.o. < 2.000 m²	50	0	50	10	50	3.1	2 G
152	102	0	Visverwerkingsbedrijven:							
152	102	1	- drogen	700	100	200 C	30	700	5.2	2 G
152	102	2	- conserveren	200	0	100 C	30	200	4.1	2 G
152	102	3	- roken	300	0	50 C	0	300	4.2	1 G
152	102	4	- verwerken anderszins: p.o.> 1000 m²	300	10	50 C	30	300 D	4.2	2 G
152	102	5	- verwerken anderszins: p.o. <= 1000 m²	100	10	50	30	100	3.2	1 G
152	102	6	- verwerken anderszins: p.o. <= 300 m²	50	10	30	10	50	3.1	1 G
1531	1031	0	Aardappelprodukten fabrieken:							
1531	1031	1	- vervaardiging van aardappelproducten	300	30	200 C	50 R	300	4.2	2 G
1531	1031	2	- vervaardiging van snacks met p.o. < 2.000 m²	50	10	50	50 R	50	3.1	1 G
1532, 1533	1032, 1039	0	Groente- en fruitconservenfabrieken:							
1532, 1533	1032, 1039	1	- jam	50	10	100 C	10	100	3.2	1 G
1532, 1533	1032, 1039	2	- groente algemeen	50	10	100 C	10	100	3.2	2 G
1532, 1533	1032, 1039	3	- met koolsoorten	100	10	100 C	10	100	3.2	2 G
1532, 1533	1032, 1039	4	- met drogerijen	300	10	200 C	30	300	4.2	2 G
1532, 1533	1032, 1039	5	- met uienconservering (zoutinleggerij)	300	10	100 C	10	300	4.2	2 G
1541	104101	0	Vervaardiging van ruwe plantaardige en dierlijke oliën en vetten:							
1541	104101	1	- p.c. < 250.000 t/j	200	30	100 C	30 R	200	4.1	3 G
1541	104101	2	- p.c. >= 250.000 t/j	300	50	300 C Z	50 R	300	4.2	3 G
1542	104102	0	Raffinage van plantaardige en dierlijke oliën en vetten:							
1542	104102	1	- p.c. < 250.000 t/j	200	10	100 C	100 R	200	4.1	3 G
1542	104102	2	- p.c. >= 250.000 t/j	300	10	300 C Z	200 R	300	4.2	3 G
1543	1042	0	Margarinefabrieken:							
1543	1042	1	- p.c. < 250.000 t/j	100	10	200 C	30 R	200	4.1	3 G
1543	1042	2	- p.c. >= 250.000 t/j	200	10	300 C Z	50 R	300	4.2	3 G
1551	1051	0	Zuivelprodukten fabrieken:							
1551	1051	1	- gedroogde produkten, p.c. >= 1,5 t/u	200	100	500 C Z	50 R	500	5.1	3 G
1551	1051	2	- geconcentreerde produkten, verdamp. cap. >=20 t/u	200	30	500 C Z	50 R	500	5.1	3 G
1551	1051	3	- melkprodukten fabrieken v.c. < 55.000 t/j	50	0	100 C	50 R	100	3.2	2 G
1551	1051	4	- melkprodukten fabrieken v.c. >= 55.000 t/j	100	0	300 C Z	50 R	300	4.2	3 G
1551	1051	5	- overige zuivelprodukten fabrieken	50	50	300 C	50 R	300	4.2	3 G
1552	1052	1	Consumptie-ijsfabrieken: p.o. > 200 m²	50	0	100 C	50 R	100	3.2	2 G
1552	1052	2	- consumptie-ijsfabrieken: p.o. <= 200 m²	10	0	30	0	30	2	1 G
1561	1061	0	Meelfabrieken:							
1561	1061	1	- p.c. >= 500 t/u	200	100	300 C Z	100 R	300	4.2	2 G
1561	1061	2	- p.c. < 500 t/u	100	50	200 C	50 R	200	4.1	2 G
1561	1061		Grutterswarenfabrieken	50	100	200 C	50	200 D	4.1	2 G
1562	1062	0	Zetmeelfabrieken:							
1562	1062	1	- p.c. < 10 t/u	200	50	200 C	30 R	200	4.1	1 G
1562	1062	2	- p.c. >= 10 t/u	300	100	300 C Z	50 R	300	4.2	2 G
1571	1091	0	Veevoerfabrieken:							
1571	1091	1	- destructiebedrijven	700	30	200 C	50	700 D	5.2	3 G
1571	1091	2	- beender-, veren-, vis-, en vleesmeelfabriek	700	100	100 C	30 R	700 D	5.2	3 G
1571	1091	3	- drogerijen (gras, pulp, groenvoeder, veevoeder) cap. < 10 t/u water	300	100	200 C	30	300	4.2	2 G
1571	1091	4	- drogerijen (gras, pulp, groenvoeder, veevoeder) cap. >= 10 t/u water	700	200	300 C Z	50	700	5.2	3 G
1571	1091	5	- mengvoeder, p.c. < 100 t/u	200	50	200 C	30	200	4.1	3 G
1571	1091	6	- mengvoeder, p.c. >= 100 t/u	300	100	300 C Z	50 R	300	4.2	3 G
1572	1092		Vervaardiging van voer voor huisdieren	200	100	200 C	30	200	4.1	2 G
1581	1071	0	Broodfabrieken, brood- en banketbakkerijen:							
1581	1071	1	- v.c. < 7500 kg meel/week, bij gebruik van charge-ovens	30	10	30 C	10	30	2	1 G
1581	1071	2	- v.c. >= 7500 kg meel/week	100	30	100 C	30	100	3.2	2 G
1582	1072		Banket, biscuit- en koekfabrieken	100	10	100 C	30	100	3.2	2 G
1583	1081	0	Suikerfabrieken:							
1583	1081	1	- v.c. < 2.500 t/j	500	100	300 C	100 R	500	5.1	2 G
1583	1081	2	- v.c. >= 2.500 t/j	1000	200	700 C Z	200 R	1000	5.3	3 G
1584	10821	0	Verwerking cacaobonen en vervaardiging chocolade- en suikerwerk:							
1584	10821	1	- Cacao- en chocoladefabrieken: p.o. > 2.000 m²	500	50	100	50 R	500	5.1	2 G
1584	10821	2	- cacao- en chocoladefabrieken vervaardigen van chocoladewerken met p.o. < 2.000 m²	100	30	50	30	100	3.2	2 G

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER
1584	10821	3	- cacao- en chocoladefabrieken vervaardigen van chocoladewerken met p.o. <= 200 m²	30	10	30	10	30	2	1 G
1584	10821	4	- Suikerwerkfabrieken met suiker branden	300	30	50	30 R	300	4.2	2 G
1584	10821	5	- Suikerwerkfabrieken zonder suiker branden: p.o. > 200 m²	100	30	50	30 R	100	3.2	2 G
1584	10821	6	- suikerwerkfabrieken zonder suiker branden: p.o. <= 200 m²	30	10	30	10	30	2	1 G
1585	1073		Deegwarenfabrieken	50	30	10	10	50	3.1	2 G
1586	1083	0	Koffiebranderijen en theepakkerijen:							
1586	1083	1	- koffiebranderijen	500	30	200 C	10	500 D	5.1	2 G
1586	1083	2	- theepakkerijen	100	10	30	10	100	3.2	2 G
1587	108401		Vervaardiging van azijn, specerijen en kruiden	200	30	50	10	200	4.1	2 G
1589	1089		Vervaardiging van overige voedingsmiddelen	200	30	50	30	200 D	4.1	2 G
1589.1	1089		Bakkerijgrondstoffenfabrieken	200	50	50	50 R	200	4.1	2 G
1589.2	1089	0	Soep- en soeparomafabrieken:							
1589.2	1089	1	- zonder poederdrogen	100	10	50	10	100	3.2	2 G
1589.2	1089	2	- met poederdrogen	300	50	50	50 R	300	4.2	2 G
1589.2	1089		Bakmeel- en puddingpoederfabrieken	200	50	50	30	200	4.1	2 G
1591	110101		Destilleerderijen en likeurstokerijen	300	30	200 C	30	300	4.2	2 G
1592	110102	0	Vervaardiging van ethylalcohol door gisting:							
1592	110102	1	- p.c. < 5.000 t/j	200	30	200 C	30 R	200	4.1	1 G
1592	110102	2	- p.c. >= 5.000 t/j	300	50	300 C	50 R	300	4.2	2 G
1593 t/m 1595	1102 t/m 1104		Vervaardiging van wijn, cider e.d.	10	0	30 C	0	30	2	1 G
1596	1105		Bierbrouwerijen	300	30	100 C	50 R	300	4.2	2 G
1597	1106		Mouterijen	300	50	100 C	30	300	4.2	2 G
1598	1107		Mineraalwater- en frisdrankfabrieken	10	0	100	50 R	100	3.2	3 G
16	12	-								
16	12	-	VERWERKING VAN TABAK							
160	120		Tabakverwerkende industrie	200	30	50 C	30	200	4.1	2 G
17	13	-								
17	13	-	VERVAARDIGING VAN TEXTIEL							
171	131		Bewerken en spinnen van textielvezels	10	50	100	30	100	3.2	2 G
172	132	0	Weven van textiel:							
172	132	1	- aantal weefgetouwen < 50	10	10	100	0	100	3.2	2 G
172	132	2	- aantal weefgetouwen >= 50	10	30	300 Z	50	300	4.2	3 G
173	133		Textielveredelingsbedrijven	50	0	50	10	50	3.1	2 G
174, 175	139		Vervaardiging van textielwaren	10	0	50	10	50	3.1	1 G
1751	1393		Tapijt-, kokos- en vloermattenfabrieken	100	30	200	10	200	4.1	2 G
176, 177	139, 143		Vervaardiging van gebreide en gehaakte stoffen en artikelen	0	10	50	10	50	3.1	1 G
18	14	-								
18	14	-	VERVAARDIGING VAN KLEDING; BEREIDEN EN VERVEN VAN BONT							
181	141		Vervaardiging kleding van leer	30	0	50	0	50	3.1	1 G
182	141		Vervaardiging van kleding en -toebehoren (excl. van leer)	10	10	30	10	30	2	2 G
183	142, 151		Bereiden en verven van bont; vervaardiging van artikelen van bont	50	10	10	10	50	3.1	1 G
19	19	-								
19	15	-	VERVAARDIGING VAN LEER EN LEDERWAREN (EXCL. KLEDING)							
191	151,152		Lederfabrieken	300	30	100	10	300	4.2	2 G
192	151		Lederwarenfabrieken (excl. kleding en schoeisel)	50	10	30	10	50 D	3.1	2 G
193	152		Schoenenfabrieken	50	10	50	10	50	3.1	2 G
20		-								
20	16	-	HOUTINDUSTRIE EN VERVAARDIGING ARTIKELEN VAN HOUT, RIET, KURK E.D.							
2010.1	16101		Houtzagerijen	0	50	100	50 R	100	3.2	2 G
2010.2	16102	0	Houtconserveringsbedrijven:							
2010.2	16102	1	- met creosootolie	200	30	50	10	200	4.1	2 G
2010.2	16102	2	- met zoutoplossingen	10	30	50	10	50	3.1	2 G
202	1621		Fineer- en plaatmaterialenfabrieken	100	30	100	10	100	3.2	3 G
203, 204, 205	162	0	Timmerwerkfabrieken, vervaardiging overige artikelen van hout	0	30	100	0	100	3.2	2 G
203, 204, 205	162	1	Timmerwerkfabrieken, vervaardiging overige artikelen van hout, p.o. < 200 m2	0	30	50	0	50	3.1	1 G
205	162902		Kurkwaren-, riet- en vlechtwerkfabrieken	10	10	30	0	30	2	1 G
21	17	-								
21	17	-	VERVAARDIGING VAN PAPIER, KARTON EN PAPIER- EN KARTONWAREN							
2111	1711		Vervaardiging van pulp	200	100	200 C	50 R	200	4.1	3 G
2112	1712	0	Papier- en kartonfabrieken:							
2112	1712	1	- p.c. < 3 t/u	50	30	50 C	30 R	50	3.1	1 G
2112	1712	2	- p.c. 3 - 15 t/u	100	50	200 C Z	50 R	200	4.1	2 G
2112	1712	3	- p.c. >= 15 t/u	200	100	300 C Z	100 R	300	4.2	3 G
212	172		Papier- en kartonwarenfabrieken	30	30	100 C	30 R	100	3.2	2 G
2121.2	17212	0	Golfkartonfabrieken:							
2121.2	17212	1	- p.c. < 3 t/u	30	30	100 C	30 R	100	3.2	2 G
2121.2	17212	2	- p.c. >= 3 t/u	50	30	200 C Z	30 R	200	4.1	2 G
22	58	-								
22	18	-	UITGEVERIJEN, DRUKKERIJEN EN REPRODUKTIE VAN OPGENOMEN MEDIA							
2221	1811		Drukkerijen van dagbladen	30	0	100 C	10	100	3.2	3 G
2222	1812		Drukkerijen (vlak- en rotatie-diepdrukkerijen)	30	0	100	10	100	3.2	3 G
2222.6	18129		Kleine drukkerijen en kopieerinrichtingen	10	0	30	0	30	2	1 P
2223	1814	A	Grafische afwerking	0	0	10	0	10	1	1 G
2223	1814	B	Binderijen	30	0	30	0	30	2	2 G
2224	1813		Grafische reproduktie en zetten	30	0	10	10	30	2	2 G
2225	1814		Overige grafische aktiviteiten	30	0	30	10	30 D	2	2 G
223	182		Reproduktiebedrijven opgenomen media	0	0	10	0	10	1	1 G
23	19	-								
23	19	-	AARDOLIE-/STEENKOOLVERWERK. IND.; BEWERKING SPLIJT-/KWEEKSTOFFEN							
231	191		Cokesfabrieken	1000	700	1000 C Z	100 R	1000	5.3	2 G

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER
2320.2	19202	A	Smeeroliën- en vettenfabrieken	50	0	100	30 R	100	3.2	2 G
2320.2	19202	B	Recyclingbedrijven voor afgewerkte olie	300	0	100	50 R	300	4.2	2 G
2320.2	19202	C	Aardolieproduktenfabrieken n.e.g.	300	0	200	50 R	300 D	4.2	2 G
24	20	-								
24	20	-	VERVAARDIGING VAN CHEMISCHE PRODUKTEN							
2411	2011	0	Vervaardiging van industriële gassen:							
2411	2011	1	- luchtscheidingsinstallatie v.c. >= 10 t/d lucht	10	0	700 C Z	100 R	700	5.2	3 G
2411	2011	2	- overige gassenfabrieken, niet explosief	100	0	500 C	100 R	500	5.1	3 G
2411	2011	3	- overige gassenfabrieken, explosief	100	0	500 C	300 R	500	5.1	3 G
2412	2012		Kleur- en verfstoffenfabrieken	200	0	200 C	200 R	200 D	4.1	3 G
2413	2012	0	Anorg. chemische grondstoffenfabrieken:							
2413	2012	1	- niet vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	100	30	300 C	300 R	300 D	4.2	2 G
2413	2012	2	- vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	300	50	500 C	700 R	700 D	5.2	3 G
2414.1	20141	A0	Organ. chemische grondstoffenfabrieken:							
2414.1	20141	A1	- niet vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	300	10	200 C	300 R	300 D	4.2	2 G
2414.1	20141	A2	- vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	1000	30	500 C	700 R	1000 D	5.3	2 G
2414.1	20141	B0	Methanolfabrieken:							
2414.1	20141	B1	- p.c. < 100.000 t/j	100	0	200 C	100 R	200	4.1	2 G
2414.1	20141	B2	- p.c. >= 100.000 t/j	200	0	300 C Z	200 R	300	4.2	3 G
2414.2	20149	0	Vetzuren en alkanolenfabrieken (niet synth.):							
2414.2	20149	1	- p.c. < 50.000 t/j	300	0	200 C	100 R	300	4.2	2 G
2414.2	20149	2	- p.c. >= 50.000 t/j	500	0	300 C Z	200 R	500	5.1	3 G
2415	2015		Kunstmeststoffenfabrieken	500	300	500 C	500 R	500	5.1	3 G
2416	2016		Kunstharsenfabrieken e.d.	700	30	300 C	500 R	700	5.2	3 G
242	202	0	Landbouwchemicaliënfabrieken:							
242	202	1	- fabricage	300	50	100 C	1000 R	1000	5.3	3 G
242	202	2	- formulering en afvullen	100	10	30 C	500 R	500 D	5.1	2 G
243	203		Verf, lak en vernisfabrieken	300	30	200 C	300 R	300 D	4.2	3 G
2441	2110	0	Farmaceutische grondstoffenfabrieken:							
2441	2110	1	- p.c. < 1.000 t/j	200	10	200 C	300 R	300	4.2	1 G
2441	2110	2	- p.c. >= 1.000 t/j	300	10	300 C	500 R	500	5.1	2 G
2442	2120	0	Farmaceutische produktenfabrieken:							
2442	2120	1	- formulering en afvullen geneesmiddelen	50	10	50	50 R	50	3.1	2 G
2442	2120	2	- verbandmiddelenfabrieken	10	10	30	10	30	2	2 G
2451	2041		Zeep-, was- en reinigingsmiddelenfabrieken	300	100	200 C	100 R	300	4.2	3 G
2452	2042		Parfumerie- en cosmeticafabrieken	300	30	50 C	50 R	300	4.2	2 G
2461	2051		Kruit-, vuurwerk-, en springstoffenfabrieken	30	10	50	1000 V	1000	5.3	1 G
2462	2052	0	Lijm- en plakmiddelenfabrieken:							
2462	2052	1	- zonder dierlijke grondstoffen	100	10	100	50	100	3.2	3 G
2462	2052	2	- met dierlijke grondstoffen	500	30	100	50	500	5.1	3 G
2464	205902		Fotochemische produktenfabrieken	50	10	100	50 R	100	3.2	3 G
2466	205903	A	Chemische kantoorbenodigdhedenfabrieken	50	10	50	50 R	50	3.1	3 G
2466	205903	B	Overige chemische produktenfabrieken n.e.g.	200	30	100 C	200 R	200 D	4.1	2 G
247	2060		Kunstmatige synthetische garen- en vezelfabrieken	300	30	300 C	200 R	300	4.2	3 G
25	22	-								
25	22	-	VERVAARDIGING VAN PRODUKTEN VAN RUBBER EN KUNSTSTOF							
2511	221101		Rubberbandenfabrieken	300	50	300 C	100 R	300	4.2	2 G
2512	221102	0	Loopvlakvernieuwingsbedrijven:							
2512	221102	1	- vloeropp. < 100 m2	50	10	30	30	50	3.1	1 G
2512	221102	2	- vloeropp. >= 100 m2	200	50	100	50 R	200	4.1	2 G
2513	2219		Rubber-artikelenfabrieken	100	10	50	50 R	100 D	3.2	1 G
252	222	0	Kunststofverwerkende bedrijven:							
252	222	1	- zonder fenolharsen	200	50	100	100 R	200	4.1	2 G
252	222	2	- met fenolharsen	300	50	100	200 R	300	4.2	2 G
252	222	3	- productie van verpakkingsmateriaal en assemblage van kunststofbouwmaterialen	50	30	50	30	50	3.1	2 G
26	23	-								
26	23	-	VERVAARDIGING VAN GLAS, AARDEWERK, CEMENT-, KALK- EN GIPSPRODUKTEN							
261	231	0	Glasfabrieken:							
261	231	1	- glas en glasprodukten, p.c. < 5.000 t/j	30	30	100	30	100	3.2	1 G
261	231	2	- glas en glasprodukten, p.c. >= 5.000 t/j	30	100	300 C Z	50 R	300	4.2	2 G
261	231	3	- glaswol en glasvezels, p.c.< 5.000 t/j	300	100	100	30	300	4.2	1 G
261	231	4	- glaswol en glasvezels, p.c. >= 5.000 t/j	500	200	300 C Z	50 R	500	5.1	2 G
2615	231		Glasbewerkingsbedrijven	10	30	50	10	50	3.1	1 G
262, 263	232, 234	0	Aardewerkfabrieken:							
262, 263	232, 234	1	- vermogen elektrische ovens totaal < 40 kW	10	10	30	10	30	2	1 G
262, 263	232, 234	2	- vermogen elektrische ovens totaal >= 40 kW	30	50	100	30	100	3.2	2 G
264	233	A	Baksteen en baksteenelementenfabrieken	30	200	200	30	200	4.1	2 G
264	233	B	Dakpannenfabrieken	50	200	200	100 R	200	4.1	2 G
2651	2351	0	Cementfabrieken:							
2651	2351	1	- p.c. < 100.000 t/j	10	300	500 C	30 R	500	5.1	2 G
2651	2351	2	- p.c. >= 100.000 t/j	30	500	1000 C Z	50 R	1000	5.3	3 G
2652	235201	0	Kalkfabrieken:							
2652	235201	1	- p.c. < 100.000 t/j	30	200	200	30 R	200	4.1	2 G
2652	235201	2	- p.c. >= 100.000 t/j	50	500	300 Z	50 R	500	5.1	3 G
2653	235202	0	Gipsfabrieken:							
2653	235202	1	- p.c. < 100.000 t/j	30	200	200	30 R	200	4.1	2 G
2653	235202	2	- p.c. >= 100.000 t/j	50	500	300 Z	50 R	500	5.1	3 G
2661.1	23611	0	Betonwarenfabrieken:							
2661.1	23611	1	- zonder persen, triltafels en bekistingtrille	10	100	200	30	200	4.1	2 G
2661.1	23611	2	- met persen, triltafels of bekistingtrillers, p.c. < 100 t/d	10	100	300	30	300	4.2	2 G
2661.1	23611	3	- met persen, triltafels of bekistingtrillers, p.c. >= 100 t/d	30	200	700 Z	30	700	5.2	3 G
2661.2	23612	0	Kalkzandsteenfabrieken:							
2661.2	23612	1	- p.c. < 100.000 t/j	10	50	100	30	100	3.2	2 G
2661.2	23612	2	- p.c. >= 100.000 t/j	30	200	300 Z	30	300	4.2	3 G

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER
2662	2362		Mineraalgebonden bouwplatenfabrieken	50	50	100	30	100	3.2	2 G
2663, 2664	2363, 2364	0	Betonmortelcentrales:							
2663, 2664	2363, 2364	1	- p.c. < 100 t/u	10	50	100	10	100	3.2	3 G
2663, 2664	2363, 2364	2	- p.c. >= 100 t/u	30	200	300 Z	10	300	4.2	3 G
2665, 2666	2365, 2369	0	Vervaardiging van produkten van beton, (vezel)cement en gips:							
2665, 2666	2365, 2369	1	- p.c. < 100 t/d	10	50	100	50 R	100	3.2	2 G
2665, 2666	2365, 2369	2	- p.c. >= 100 t/d	30	200	300 Z	200 R	300	4.2	3 G
267	237	0	Natuursteenbewerkingsbedrijven:							
267	237	1	- zonder breken, zeven en drogen: p.o. > 2.000 m²	10	30	100	0	100 D	3.2	1 G
267	237	2	- zonder breken, zeven en drogen: p.o. <= 2.000 m²	10	30	50	0	50	3.1	1 G
267	237	3	- met breken, zeven of drogen, v.c. < 100.000 t/j	10	100	300	10	300	4.2	1 G
267	237	4	- met breken, zeven of drogen, v.c. >= 100.000 t/j	30	200	700 Z	10	700	5.2	2 G
2681	2391		Slijp- en polijstmiddelen fabrieken	10	30	50	10	50 D	3.1	1 G
2682	2399	A0	Bitumineuze materialenfabrieken:							
2682	2399	A1	- p.c. < 100 t/u	300	100	100	30	300	4.2	3 G
2682	2399	A2	- p.c. >= 100 t/u	500	200	200 Z	50	500	5.1	3 G
2682	2399	B0	Isolatiematerialenfabrieken (excl. glaswol):							
2682	2399	B1	- steenwol, p.c. >= 5.000 t/j	100	200	300 C Z	30	300	4.2	2 G
2682	2399	B2	- overige isolatiematerialen	200	100	100 C	50	200	4.1	2 G
2682	2399	C	Minerale produktenfabrieken n.e.g.	50	50	100	50	100 D	3.2	2 G
2682	2399	D0	Asfaltcentrales: p.c.< 100 ton/uur	100	50	200	30	200	4.1	3 G
2682	2399	D1	- asfaltcentrales, p.c. >= 100 ton/uur	200	100	300 Z	50	300	4.2	3 G
27	24	-								
27	24	-	VERVAARDIGING VAN METALEN							
271	241	0	Ruwijzer- en staalfabrieken:							
271	241	1	- p.c. < 1.000 t/j	700	500	700	200 R	700	5.2	2 G
271	241	2	- p.c. >= 1.000 t/j	1500	1000	1500 C Z	300 R	1500	6	3 G
272	245	0	IJzeren- en stalenbuizenfabrieken:							
272	245	1	- p.o. < 2.000 m2	30	30	500	30	500	5.1	2 G
272	245	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	100	1000 Z	50 R	1000	5.3	3 G
273	243	0	Draadtrekkerijen, koudbandwalserijen en profielzetterijen:							
273	243	1	- p.o. < 2.000 m2	30	30	300	30	300	4.2	2 G
273	243	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	50	700 Z	50 R	700	5.2	3 G
274	244	A0	Non-ferro-metaalfabrieken:							
274	244	A1	- p.c. < 1.000 t/j	100	100	300	30 R	300	4.2	1 G
274	244	A2	- p.c. >= 1.000 t/j	200	300	700 Z	50 R	700	5.2	2 G
274	244	B0	Non-ferro-metaalwalserijen, -trekkerijen e.d.:							
274	244	B1	- p.o. < 2.000 m2	50	50	500	50 R	500	5.1	2 G
274	244	B2	- p.o. >= 2.000 m2	200	100	1000 Z	100 R	1000	5.3	3 G
2751, 2752	2451, 2452	0	IJzer- en staalgieterijen/ -smelterijen:							
2751, 2752	2451, 2452	1	- p.c. < 4.000 t/j	100	50	300 C	30 R	300	4.2	1 G
2751, 2752	2451, 2452	2	- p.c. >= 4.000 t/j	200	100	500 C Z	50 R	500	5.1	2 G
2753, 2754	2453, 2454	0	Non-ferro-metaalgieterijen/ -smelterijen:							
2753, 2754	2453, 2454	1	- p.c. < 4.000 t/j	100	50	300 C	30 R	300	4.2	1 G
2753, 2754	2453, 2454	2	- p.c. >= 4.000 t/j	200	100	500 C Z	50 R	500	5.1	2 G
28	25	-								
28	25, 31	-	VERVAARDIGING EN REPARATIE VAN PRODUKTEN VAN METAAL (EXCL. MACHINES/TRANSPORTMIDDELEN)							
281	251, 331	0	Constructiewerkplaatsen							
281	251, 331	1	- gesloten gebouw	30	30	100	30	100	3.2	2 G
281	251, 331	1a	- gesloten gebouw, p.o. < 200 m2	30	30	50	10	50	3.1	1 G
281	251, 331	2	- in open lucht, p.o. < 2.000 m2	30	50	200	30	200	4.1	2 G
281	251, 331	3	- in open lucht, p.o. >= 2.000 m2	50	200	300 Z	30	300	4.2	3 G
2821	2529, 3311	0	Tank- en reservoirbouwbedrijven:							
2821	2529, 3311	1	- p.o. < 2.000 m2	30	50	300	30 R	300	4.2	2 G
2821	2529, 3311	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	100	500 Z	50 R	500	5.1	3 G
2822, 2830	2521, 2530, 3311		Vervaardiging van verwarmingsketels, radiatoren en stoomketels	30	30	200	30	200	4.1	2 G
284	255, 331	A	Stamp-, pers-, dieptrek- en forceerbedrijven	10	30	200	30	200	4.1	1 G
284	255, 331	B	Smederijen, lasinrichtingen, bankwerkerijen e.d.	50	30	100	30	100 D	3.2	2 G
284	255, 331	B1	Smederijen, lasinrichtingen, bankwerkerijen e.d., p.o. < 200 m2	30	30	50	10	50 D	3.1	1 G
2851	2561, 3311	0	Metaaloppervlaktebehandelingsbedrijven:							
2851	2561, 3311	1	- algemeen	50	50	100	50	100	3.2	2 G
2851	2561, 3311	10	- stralen	30	200	200	30	200 D	4.1	2 G
2851	2561, 3311	11	- metaalharden	30	50	100	50	100 D	3.2	1 G
2851	2561, 3311	12	- lakspuiten en moffelen	100	30	100	50 R	100 D	3.2	2 G
2851	2561, 3311	2	- scoperen (opspuiten van zink)	50	50	100	30 R	100 D	3.2	2 G
2851	2561, 3311	3	- thermisch verzinken	100	50	100	50	100	3.2	2 G
2851	2561, 3311	4	- thermisch vertinnen	100	50	100	50	100	3.2	2 G
2851	2561, 3311	5	- mechanische oppervlaktebehandeling (slijpen, polijsten)	30	50	100	30	100	3.2	2 G
2851	2561, 3311	6	- anodiseren, eloxeren	50	10	100	30	100	3.2	2 G
2851	2561, 3311	7	- chemische oppervlaktebehandeling	50	10	100	30	100	3.2	2 G
2851	2561, 3311	8	- emailleren	100	50	100	50 R	100	3.2	1 G
2851	2561, 3311	9	- galvaniseren (vernikkelen, verchromen, verzinken, verkoperen ed)	30	30	100	50	100	3.2	2 G
2852	2562, 3311	1	Overige metaalbewerkende industrie	10	30	100	30	100 D	3.2	1 G
2852	2562, 3311	2	Overige metaalbewerkende industrie, inpandig, p.o. <200m2	10	30	50	10	50 D	3.1	1 G
287	259, 331	A0	Grofsmederijen, anker- en kettingfabrieken:							
287	259, 331	A1	- p.o. < 2.000 m2	30	50	200	30	200	4.1	2 G
287	259, 331	A2	- p.o. >= 2.000 m2	50	100	500 Z	30	500	5.1	3 G
287	259, 331	B	Overige metaalwarenfabrieken n.e.g.	30	30	100	30	100	3.2	2 G
287	259, 331	B	Overige metaalwarenfabrieken n.e.g.; inpandig, p.o. <200 m2	30	30	50	10	50	3.1	1 G
29	27, 28, 33	-								
29	27, 28, 33	-	VERVAARDIGING VAN MACHINES EN APPARATEN							
29	27, 28, 33	0	Machine- en apparatenfabrieken incl. reparatie:							
29	27, 28, 33	1	- p.o. < 2.000 m2	30	30	100	30	100 D	3.2	2 G
29	27, 28, 33	2	- p.o. >= 2.000 m2	50	30	200	30	200 D	4.1	3 G
29	28, 33	3	- met proefdraaien verbrandingsmotoren >= 1 MW	50	30	300 Z	30	300 D	4.2	3 G
30	26, 28, 33	-								

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER
30	26, 28, 33	-	VERVAARDIGING VAN KANTOORMACHINES EN COMPUTERS							
30	26, 28, 33	A	Kantoormachines- en computerfabrieken incl. reparatie	30	10	30	10	30	2	1 G
31	26, 27, 33	-								
31	26, 27, 33	-	VERVAARDIGING VAN OVERIGE ELEKTRISCHE MACHINES, APPARATEN EN BENODIGDHEDEN							
311	271, 331		Elektromotoren- en generatorenfabrieken incl. reparatie	200	30	30	50	200	4.1	1 G
312	271, 273		Schakel- en installatiemateriaalfabrieken	200	10	30	50	200	4.1	1 G
313	273		Elektrische draad- en kabelfabrieken	100	10	200	100 R	200 D	4.1	2 G
314	272		Accumulatoren- en batterijenfabrieken	100	30	100	50	100	3.2	2 G
315	274		Lampenfabrieken	200	30	30	300 R	300	4.2	2 G
316	293		Elektrotechnische industrie n.e.g.	30	10	30	10	30	2	1 G
3162	2790		Koolelektrodenfabrieken	1500	300	1000 C Z	200 R	1500	6	2 G
32	26, 33	-								
32	26, 33	-	VERVAARDIGING VAN AUDIO-, VIDEO-, TELECOM-APPARATEN EN -BENODIGDHEDEN							
321 t/m 323	261, 263, 264, 331		Vervaardiging van audio-, video- en telecom-apparatuur e.d. incl. reparatie	30	0	50	30	50 D	3.1	2 G
3210	2612		Fabrieken voor gedrukte bedrading	50	10	50	30	50	3.1	1 G
33	26, 32, 33	-								
33	26, 32, 33	-	VERVAARDIGING VAN MEDISCHE EN OPTISCHE APPARATEN EN INSTRUMENTEN							
33	26, 32, 33	A	Fabrieken voor medische en optische apparaten en instrumenten e.d. incl. reparatie	30	0	30	0	30	2	1 G
34	29	-								
34	29		VERVAARDIGING VAN AUTO'S, AANHANGWAGENS EN OPLEGGERS							
341	291	0	Autofabrieken en assemblagebedrijven							
341	291	1	- p.o. < 10.000 m2	100	10	200 C	30 R	200 D	4.1	3 G
341	291	2	- p.o. >= 10.000 m2	200	30	300 Z	50 R	300	4.2	3 G
3420.1	29201		Carrosseriefabrieken	100	10	200	30 R	200	4.1	2 G
3420.2	29202		Aanhangwagen- en opleggerfabrieken	30	10	200	30	200	4.1	2 G
343	293		Auto-onderdelenfabrieken	30	10	100	30 R	100	3.2	2 G
35	30	-								
35	30	-	VERVAARDIGING VAN TRANSPORTMIDDELEN (EXCL. AUTO'S, AANHANGWAGENS)							
351	301, 3315	0	Scheepsbouw- en reparatiebedrijven:							
351	301, 3315	1	- houten schepen	30	30	50	10	50	3.1	2 G
351	301, 3315	2	- kunststof schepen	100	50	100	50 R	100	3.2	2 G
351	301, 3315	3	- metalen schepen < 25 m	50	100	200	30	200	4.1	2 G
351	301, 3315	4	- metalen schepen >= 25m en/of proefdraaien motoren >= 1 MW	100	100	500 C Z	50	500	5.1	2 G
3511	3831		Scheepssloperijen	100	200	700	100 R	700	5.2	2 G
352	302, 317	0	Wagonbouw- en spoorwegwerkplaatsen:							
352	302, 317	1	- algemeen	50	30	100	30	100	3.2	2 G
352	302, 317	2	- met proefdraaien van verbrandingsmotoren >= 1 MW	50	30	300 Z	30 R	300	4.2	2 G
353	303, 3316	0	Vliegtuigbouw en -reparatiebedrijven:							
353	303, 3316	1	- zonder proefdraaien motoren	50	30	200	30	200	4.1	2 G
353	303, 3316	2	- met proefdraaien motoren	100	30	1000 Z	100 R	1000	5.3	2 G
354	309		Rijwiel- en motorrijwielfabrieken	30	10	100	30 R	100	3.2	2 G
355	3099		Transportmiddelenindustrie n.e.g.	30	30	100	30	100 D	3.2	2 G
36	31	-								
36	31	-	VERVAARDIGING VAN MEUBELS EN OVERIGE GOEDEREN N.E.G.							
361	310	1	Meubelfabrieken	50	50	100	30	100 D	3.2	2 G
361	9524	2	Meubelstoffeerderijen b.o. < 200 m2	0	10	10	0	10	1	1 P
362	321		Fabricage van munten, sieraden e.d.	30	10	10	10	30	2	1 G
363	322		Muziekinstrumentenfabrieken	30	10	30	10	30	2	2 G
364	323		Sportartikelenfabrieken	30	10	50	30	50	3.1	2 G
365	324		Speelgoedartikelenfabrieken	30	10	50	30	50	3.1	2 G
3663.1	32991		Sociale werkvoorziening	0	30	30	0	30	2	1 P
3663.2	32999		Vervaardiging van overige goederen n.e.g.	30	10	50	30	50 D	3.1	2 G
37	38	-								

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER
37	38	-	VOORBEREIDING TOT RECYCLING							
371	383201		Metaal- en autoschredders	30	100	500 Z	30	500	5.1	2 G
372	383202	A0	Puinbrekerijen en -malerijen:							
372	383202	A1	- v.c. < 100.000 t/j	30	100	300	10	300	4.2	2 G
372	383202	A2	- v.c. >= 100.000 t/j	30	200	700	10	700	5.2	3 G
372	383202	B	Rubberregeneratiebedrijven	300	50	100	50 R	300	4.2	2 G
372	383202	C	Afvalscheidingsinstallaties	200	200	300 C	50	300	4.2	3 G
40	35	-								
40	35	-	PRODUKTIE EN DISTRIBUTIE VAN STROOM, AARDGAS, STOOM EN WARM WATER							
40	35	A0	Elektriciteitsproduktiebedrijven (electrisch vermogen >= 50 MWe)							
40	35	A1	- kolengestookt (incl. meestook biomassa), thermisch vermogen > 75 MWth	100	700	700 C Z	200	700	5.2	2 G
40	35	A2	- oliegestookt, thermisch vermogen > 75 MWth	100	100	500 C Z	100	500	5.1	2 G
40	35	A3	- gasgestookt (incl. bijstook biomassa), thermisch vermogen > 75 MWth,in	100	100	500 C Z	100 R	500	5.1	1 G
40	35	A5	- warmte-kracht-installaties (gas), thermisch vermogen > 75 MWth	30	30	500 C Z	100 R	500	5.1	1 G
40	35	B0	bio-energieinstallaties electrisch vermogen < 50 MWe:							
40	35	B1	- covergisting, verbranding en vergassing van mest, slib, GFT en reststromen voedingsindustrie	100	50	100	30 R	100	3.2	2 G
40	35	B2	- vergisting, verbranding en vergassing van overige biomassa	50	50	100	30 R	100	3.2	2 G
40	35	C0	Elektriciteitsdistributiebedrijven, met transformatorvermogen:							
40	35	C1	- < 10 MVA	0	0	30 C	10	30	2	1 P
40	35	C2	- 10 - 100 MVA	0	0	50 C	30	50	3.1	1 P
40	35	C3	- 100 - 200 MVA	0	0	100 C	50	100	3.2	1 P
40	35	C4	- 200 - 1000 MVA	0	0	300 C Z	50	300	4.2	1 P
40	35	C5	- >= 1000 MVA	0	0	500 C Z	50	500	5.1	1 P
40	35	D0	Gasdistributiebedrijven:							
40	35	D1	- gascompressorstations vermogen < 100 MW	0	0	300 C	100	300	4.2	1 P
40	35	D2	- gascompressorstations vermogen >= 100 MW	0	0	500 C	200 R	500	5.1	1 P
40	35	D3	- gas: reduceer-, compressor-, meet- en regelinst. Cat. A	0	0	10 C	10	10	1	1 P
40	35	D4	- gasdrukregel- en meetruimten (kasten en gebouwen), cat. B en C	0	0	30 C	10	30	2	1 P
40	35	D5	- gasontvang- en -verdeelstations, cat. D	0	0	50 C	50 R	50	3.1	1 P
40	35	E0	Warmtevoorzieningsinstallaties, gasgestookt:							
40	35	E1	- stadsverwarming	30	10	100 C	50	100	3.2	1 P
40	35	E2	- blokverwarming	10	0	30 C	10	30	2	1 P
40	35	F0	windmolens:							
40	35	F1	- wiekdiameter 20 m	0	0	100 C	30	100	3.2	1 P
40	35	F2	- wiekdiameter 30 m	0	0	200 C	50	200	4.1	1 P
40	35	F3	- wiekdiameter 50 m	0	0	300 C	50	300	4.2	1 P
41	36	-								
41	36	-	WINNING EN DISTRIBUTIE VAN WATER							
41	36	A0	Waterwinning-/ bereiding- bedrijven:							
41	36	A1	- met chloorgas	50	0	50 C	1000 R	1000 D	5.3	1 G
41	36	A2	- bereiding met chloorbleekloog e.d. en/of straling	10	0	50 C	30	50	3.1	1 G
41	36	B0	Waterdistributiebedrijven met pompvermogen:							
41	36	B1	- < 1 MW	0	0	30 C	10	30	2	1 P
41	36	B2	- 1 - 15 MW	0	0	100 C	10	100	3.2	1 P
41	36	B3	- >= 15 MW	0	0	300 C	10	300	4.2	1 P
45	41, 42, 43	-								
45	41, 42, 43	-	BOUWNIJVERHEID							
45	41, 42, 43	0	Bouwbedrijven algemeen: b.o. > 2.000 m²	10	30	100	10	100	3.2	2 G
45	41, 42, 43	1	- bouwbedrijven algemeen: b.o. <= 2.000 m²	10	30	50	10	50	3.1	2 G
45	41, 42, 43	2	Aannemersbedrijven met werkplaats: b.o. > 1000 m²	10	30	50	10	50	3.1	2 G
45	41, 42, 43	3	- aannemersbedrijven met werkplaats: b.o.< 1000 m²	0	10	30	10	30	2	1 G
50	45, 47	-								
50	45, 47	-	HANDEL/REPARATIE VAN AUTO'S, MOTORFIETSEN; BENZINESERVICESTATIONS							
501, 502, 504	451, 452, 454		Handel in auto's en motorfietsen, reparatie- en servicebedrijven	10	0	30	10	30	2	2 P
501	451		Handel in vrachtauto's (incl. import en reparatie)	10	10	100	10	100	3.2	2 G
5020.4	45204	A	Autoplaatwerkerijen	10	30	100	10	100	3.2	1 G
5020.4	45204	B	Autobeklederijen	0	0	10	10	10	1	1 G
5020.4	45204	C	Autospuitinrichtingen	50	30	30	30 R	50	3.1	1 G
5020.5	45205		Autowasserijen	10	0	30	0	30	2	3 P
505	473	0	Benzineservisestations:							
505	473	1	- met LPG > 1000 m3/jr	30	0	30	200 R	200	4.1	3 P
505	473	2	- met LPG < 1000 m3/jr	30	0	30	50 R	50	3.1	3 P
505	473	3	- zonder LPG	30	0	30	10	30	2	3 P
51	46	-								
51	46	-	GROOTHANDEL EN HANDELSBEMIDDELING							
5121	4621	0	Grth in akkerbouwprodukten en veevoeders	30	30	50	30 R	50	3.1	2 G
5121	4621	1	Grth in akkerbouwprodukten en veevoeders met een verwerkingscapaciteit van 500 ton/uur of meer	100	100	300 Z	50 R	300	4.2	2 G
5122	4622		Grth in bloemen en planten	10	10	30	0	30	2	2 G
5123	4623		Grth in levende dieren	50	10	100 C	0	100	3.2	2 G
5124	4624		Grth in huiden, vellen en leder	50	0	30	0	50	3.1	2 G
5125, 5131	46217, 4631		Grth in ruwe tabak, groenten, fruit en consumptie-aardappelen	30	10	30	50 R	50	3.1	2 G
5132, 5133	4632, 4633		Grth in vlees, vleeswaren, zuivelprodukten, eieren, spijsoliën	10	0	30	50 R	50	3.1	2 G
5134	4634		Grth in dranken	0	0	30	0	30	2	2 G
5135	4635		Grth in tabaksprodukten	10	0	30	0	30	2	2 G
5136	4636		Grth in suiker, chocolade en suikerwerk	10	10	30	0	30	2	2 G
5137	4637		Grth in koffie, thee, cacao en specerijen	30	10	30	0	30	2	2 G
5138, 5139	4638, 4639		Grth in overige voedings- en genotmiddelen	10	10	30	10	30	2	2 G
514	464, 46733		Grth in overige consumentenartikelen	10	10	30	10	30	2	2 G
5148.7	46499	0	Grth in vuurwerk en munitie:							
5148.7	46499	1	- consumentenvuurwerk, verpakt, opslag < 10 ton	10	0	30	10 V	30	2	2 G
5148.7	46499	2	- consumentenvuurwerk, verpakt, opslag 10 tot 50 ton	10	0	30	50 V	50	3.1	2 G

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER
5148.7	46499	3	- professioneel vuurwerk, netto expl. massa per bewaarplaats < 750 kg (en > 25 kg theatervuurwerk)	10	0	30	500 V	500	5.1	2 G
5148.7	46499	4	- professioneel vuurwerk, netto expl. massa per bewaarplaats 750 kg tot 6 ton	10	0	30	1000 V	1000	5.3	2 G
5148.7	46499	5	- munitie	0	0	30	30	30	2	2 G
5151.1	46711	0	Grth in vaste brandstoffen:							
5151.1	46711	1	- klein, lokaal verzorgingsgebied	10	50	50	30	50	3.1	2 P
5151.1	46711	2	- kolenterminal, opslag opp. >= 2.000 m2	50	500	500 Z	100	500	5.1	3 G
5151.2	46712	0	Grth in vloeibare en gasvormige brandstoffen:							
5151.2	46712	1	- vloeistoffen, o.c. < 100.000 m3	50	0	50	200 R	200 D	4.1	2 G
5151.2	46712	2	- vloeistoffen, o.c. >= 100.000 m3	100	0	50	500 R	500 D	5.1	2 G
5151.2	46712	3	- tot vloeistof verdichte gassen	50	0	50	300 R	300 D	4.2	2 G
5151.3	46713		Grth minerale olieprodukten (excl. brandstoffen)	100	0	30	50	100	3.2	2 G
5152.1	46721	0	Grth in metaalertsen:							
5152.1	46721	1	- opslag opp. < 2.000 m2	30	300	300	10	300	4.2	3 G
5152.1	46721	2	- opslag opp. >= 2.000 m2	50	500	700 Z	10	700	5.2	3 G
5152.2 /.3	46722, 46723		Grth in metalen en -halffabrikaten	0	10	100	10	100	3.2	2 G
5153	4673	0	Grth in hout en bouwmaterialen:							
5153	4673	1	- algemeen: b.o. > 2000 m²	0	10	50	10	50	3.1	2 G
5153	4673	2	- algemeen: b.o. <= 2000 m²	0	10	30	10	30	2	1 G
5153.4	46735	4	zand en grind:							
5153.4	46735	5	- algemeen: b.o. > 200 m²	0	30	100	0	100	3.2	2 G
5153.4	46735	6	- algemeen: b.o. <= 200 m²	0	10	30	0	30	2	1 G
5154	4674	0	Grth in ijzer- en metaalwaren en verwarmingsapparatuur:							
5154	4674	1	- algemeen: b.o. > 2.000 m²	0	0	50	10	50	3.1	2 G
5154	4674	2	- algemeen: b.o. < = 2.000 m²	0	0	30	0	30	2	1 G
5155.1	46751		Grth in chemische produkten	50	10	30	100 R	100 D	3.2	2 G
5155.2	46752		Grth in kunstmeststoffen	30	30	30	30 R	30	2	1 G
5156	4676		Grth in overige intermediaire goederen	10	10	30	10	30	2	2 G
5157	4677	0	Autosloperijen: b.o. > 1000 m²	10	30	100	30	100	3.2	2 G
5157	4677	1	- autosloperijen: b.o. <= 1000 m²	10	10	50	10	50	3.1	2 G
5157.2/3	4677	0	Overige groothandel in afval en schroot: b.o. > 1000 m²	10	30	100	10	100 D	3.2	2 G
5157.2/3	4677	1	- overige groothandel in afval en schroot: b.o. <= 1000 m²	10	10	50	10	50	3.1	2 G
518	466	0	Grth in machines en apparaten:							
518	466	1	- machines voor de bouwnijverheid	0	10	100	10	100	3.2	2 G
518	466	2	- overige	0	10	50	0	50	3.1	2 G
519	466, 469		Overige grth (bedrijfsmeubels, emballage, vakbenodigdheden e.d.	0	0	30	0	30	2	2 G
52	47	-								
52	47	-	REPARATIE T.B.V. PARTICULIEREN							
527	952		Reparatie t.b.v. particulieren (excl. auto's en motorfietsen)	0	0	10	10	10	1	1 P
55	55	-								
55	55	-	LOGIES-, MAALTIJDEN- EN DRANKENVERSTREKKING							
5552	562		Cateringbedrijven	10	0	30 C	10	30	2	1 G/P
60	49	-								
60	49	-	VERVOER OVER LAND							
6021.1	493		Bus-, tram- en metroremises	0	10	100 C	0	100 D	3.2	2 P
6022	493		Taxibedrijven	0	0	30 C	0	30	2	2 P
6023	493		Touringcarbedrijven	10	0	100 C	0	100	3.2	2 G
6024	494	0	Goederenwegvervoerbedrijven (zonder schoonmaken tanks): b.o. > 1000 m²	0	0	100 C	30	100	3.2	3 G
6024	494	1	- Goederenwegvervoerbedrijven (zonder schoonmaken tanks) b.o. <= 1000 m²	0	0	50 C	30	50	3.1	2 G
603	495		Pomp- en compressorstations van pijpleidingen	0	0	30 C	10	30 D	2	1 P
63	52	-								
63	52	-	DIENSTVERLENING T.B.V. HET VERVOER							
6311.2	52242	0	Laad-, los- en overslagbedrijven t.b.v. binnenvaart:							
6311.2	52242	1	- containers	0	10	300	50 R	300	4.2	2 G
6311.2	52242	10	- tankercleaning	300	10	100	200 R	300	4.2	1 G
6311.2	52242	2	- stukgoederen	0	10	100	50 R	100 D	3.2	2 G
6311.2	52242	3	- ertsen, mineralen, e.d., opslagopp. < 2.000 m²	30	200	300	30	300	4.2	2 G
6311.2	52242	4	- ersten, mineralen, e.d., opslagopp. >= 2.000 m²	50	500	700 Z	50	700	5.2	3 G
6311.2	52242	5	- granen of meelsoorten , v.c. < 500 t/u	50	300	200	50 R	300	4.2	2 G
6311.2	52242	6	- granen of meelsoorten, v.c. >= 500 t/u	100	500	300 Z	100 R	500	5.1	3 G
6311.2	52242	7	- steenkool, opslagopp. < 2.000 m2	50	300	300	50	300	4.2	2 G
6311.2	52242	8	- steenkool, opslagopp. >= 2.000 m2	50	500	500 Z	100	500	5.1	3 G
6311.2	52242	9	- olie, LPG, e.d.	100	0	50	700 R	700	5.2	2 G
6312	52102, 52109	A	Distributiecentra, pak- en koelhuizen	30	10	50 C	50 R	50 D	3.1	2 G
6312	52109	B	Opslaggebouwen (verhuur opslagruimte)	0	0	30 C	10	30	2	2 G
6321	5221	2	Stalling van vrachtwagens (met koelinstallaties)	10	0	100 C	30	100	3.2	2 G
64	64	-								
64	53	-	POST EN TELECOMMUNICATIE							
641	531, 532		Post- en koeriersdiensten	0	0	30 C	0	30	2	2 P
642	61	A	Telecommunicatiebedrijven	0	0	10 C	0	10	1	1 P
642	61	B0	zendinstallaties:							
642	61	B1	- LG en MG, zendervermogen < 100 kW (bij groter vermogen: onderzoek!)	0	0	0 C	100	100	3.2	1 P
642	61	B2	- FM en TV	0	0	0 C	10	10	1	1 P
642	61	B3	- GSM en UMTS-steunzenders (indien bouwvergunningplichtig)	0	0	0 C	10	10	1	1 P
71	77	-								
71	77	-	VERHUUR VAN TRANSPORTMIDDELEN, MACHINES, ANDERE ROERENDE GOEDEREN							
711	7711		Personenautoverhuurbedrijven	10	0	30	10	30	2	2 P
712	7712, 7739		Verhuurbedrijven voor transportmiddelen (excl. personenauto's)	10	0	50	10	50 D	3.1	2 G
713	773		Verhuurbedrijven voor machines en werktuigen	10	0	50	10	50 D	3.1	2 G
714	772		Verhuurbedrijven voor roerende goederen n.e.g.	10	10	30	10	30 D	2	2 G

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER
72	62	-								
72	62	-	COMPUTERSERVICE- EN INFORMATIETECHNOLOGIE							
72	62	A	Computerservice- en informatietechnologie-bureau's e.d.	0	0	10	0	10	1	1 P
72	58, 63	B	Datacentra	0	0	30 C	0	30	2	1 P
73	72	-								
73	72	-	SPEUR- EN ONTWIKKELINGSWERK							
731	721		Natuurwetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk	30	10	30	30 R	30	2	1 P
732	722		Maatschappij- en geesteswetenschappelijk onderzoek	0	0	10	0	10	1	1 P
74	63, 69tm71, 73, 74, 77, 78, 80tm82	-								
74	63, 69tm71, 73, 74, 77, 78, 80tm82	-	OVERIGE ZAKELIJKE DIENSTVERLENING							
747	812		Reinigingsbedrijven voor gebouwen	50	10	30	30	50 D	3.1	1 P
7481.3	74203		Foto- en filmontwikkelcentrales	10	0	30 C	10	30	2	2 G
7484.3	82991		Veilingen voor landbouw- en visserijprodukten	50	30	200 C	50 R	200	4.1	3 G
75	84	-								
75	84	-	OPENBAAR BESTUUR, OVERHEIDSDIENSTEN, SOCIALE VERZEKERINGEN							
7525	8425		Brandweerkazernes	0	0	50 C	0	50	3.1	1 G
90	37, 38, 39	-								

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER
90	37, 38, 39	-	MILIEUDIENSTVERLENING							
9001	3700	A0	RWZI's en gierverwerkingsinricht., met afdekking voorbezinktanks:							
9001	3700	A1	- < 100.000 i.e.	200	10	100 C	10	200	4.1	2 G
9001	3700	A2	- 100.000 - 300.000 i.e.	300	10	200 C Z	10	300	4.2	2 G
9001	3700	A3	- >= 300.000 i.e.	500	10	300 C Z	10	500	5.1	3 G
9001	3700	B	rioolgemalen	30	0	10 C	0	30	2	1 P
9002.1	381	A	Vuilophaal-, straatreinigingsbedrijven e.d.	50	30	50	10	50	3.1	2 G
9002.1	381	B	Gemeentewerven (afval-inzameldepots)	30	30	50	30 R	50	3.1	2 G
9002.1	381	C	Vuiloverslagstations	200	200	300	30	300	4.2	3 G
9002.2	382	A0	Afvalverwerkingsbedrijven:							
9002.2	382	A1	- mestverwerking/korrelfabrieken	500	10	100 C	10	500	5.1	3 G
9002.2	382	A2	- kabelbranderijen	100	50	30	10	100	3.2	1 G
9002.2	382	A3	- verwerking radio-actief afval	0	10	200 C	1500	1500	6	1 G
9002.2	382	A4	- pathogeen afvalverbranding (voor ziekenhuizen)	50	10	30	10	50	3.1	1 G
9002.2	382	A5	- oplosmiddelterugwinning	100	0	10	30 R	100 D	3.2	1 G
9002.2	382	A6	- afvalverbrandingsinrichtingen, thermisch vermogen > 75 MW	300	200	300 C Z	50	300 D	4.2	3 G
9002.2	382	A7	- verwerking fotochemisch en galvano-afval	10	10	30	30 R	30	2	1 G
9002.2	382	B	Vuilstortplaatsen	300	200	300	10	300	4.2	3 G
9002.2	382	C0	Composteerbedrijven:							
9002.2	382	C1	- niet-belucht v.c. < 5.000 ton/jr	300	100	50	10	300	4.2	2 G
9002.2	382	C2	- niet-belucht v.c. 5.000 tot 20.000 ton/jr	700	300	100	30	700	5.2	2 G
9002.2	382	C3	- belucht v.c. < 20.000 ton/jr	100	100	100	10	100	3.2	2 G
9002.2	382	C4	- belucht v.c. > 20.000 ton/jr	200	200	100	30	200	4.1	3 G
9002.2	382	C5	- GFT in gesloten gebouw	200	50	100	100 R	200	4.1	3 G
92	59	-								
92	59	-	CULTUUR, SPORT EN RECREATIE							
921, 922	591, 592, 601, 602		Studio's (film, TV, radio, geluid)	0	0	30 C	10	30	2	2 G
93	93	-								
93	96	-	OVERIGE DIENSTVERLENING							
9301.1	96011	A	Wasserijen en strijkinrichtingen	30	0	50 C	30	50	3.1	2 G
9301.1	96011	B	Tapijtreinigingsbedrijven	30	0	50	30	50	3.1	2 G
9301.2	96012		Chemische wasserijen en ververijen	30	0	30	30 R	30	2	2 G
9301.3	96013	A	Wasverzendinrichtingen	0	0	30	0	30	2	1 G

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER
			HOOFDGROEP CULTUUR EN ONTSPANNING							
9213	5914		Bioscopen	0	0	30 C	0	30	2	3 P
9232	9004		Theaters, schouwburgen, concertgebouwen, evenementenhallen	0	0	30 C	0	30	2	3 P
9233	9321		Recreatiecentra, vaste kermis e.d.	30	10	300	10	300 D	4.2	3 P
9234	8552		Muziek- en balletscholen	0	0	30	0	30	2	2 P
9234.1	85521		Dansscholen	0	0	30 C	0	30	2	2 P
9251, 9252	9101, 9102		Musea, ateliers, e.d.	0	0	10	0	10	1	2 P
9253.1	91041		Dierentuinen	100	10	50 C	0	100	3.2	3 P
9253.1	91041		Kinderboerderijen	30	10	30 C	0	30	2	1 P
926	931	B	Bowlingcentra	0	0	30 C	0	30	2	2 P
9271	9200		Casino's	10	0	30 C	0	30	2	3 P
9272.1	92009		Amusementshallen	0	0	30 C	0	30	2	2 P
9304	9313, 9604		Badhuizen en sauna-baden	10	0	30 C	0	30	2	1 P
			HOOFDGROEP DETAILHANDEL							
503, 504	453		Handel in auto- en motorfietsonderdelen en -accessoires	0	0	30	10	30	2	1 P
52	47	A	Detailhandel voor zover n.e.g.	0	0	10	0	10	1	1 P
5211/2,5246/9	471		Supermarkten, warenhuizen	0	0	10	10	10	1	2 P
5222, 5223	4722, 4723		Detailhandel vlees, wild, gevogelte, met roken, koken, bakken	10	0	10	10	10	1	1 P
5224	4724		Detailhandel brood en banket met bakken voor eigen winkel	10	10	10 C	10	10	1	1 P
5231, 5232	4773, 4774		Drogisterijen en Apotheken	0	0	0	10	10	1	1 P
5246/9	4752		Bouwmarkten, tuincentra, hypermarkten	0	0	30	10	30	2	3 P
5249	4778		Detailhandel in vuurwerk tot 10 ton verpakt	0	0	10	10 V	10	1	1 P
5261	4791		Postorderbedrijven	0	0	50	0	50	3.1	2 G
7484.4	82992		Veilingen voor huisraad, kunst e.d.	0	0	10	0	10	1	2 P
			HOOFDGROEP DIENSTVERLENING							
633	791		Reisorganisaties	0	0	10	0	10	1	1 P
70	41, 68	A	Verhuur van en handel in onroerend goed	0	0	10	0	10	1	1 P
9301.3	96013	B	Wasserettes, wassalons	0	0	10	0	10	1	1 P
9302	9602		Kappersbedrijven en schoonheidsinstituten	0	0	10	0	10	1	1 P
9305	9609	B	Persoonlijke dienstverlening n.e.g.	0	0	10 C	0	10 D	1	1 P
			HOOFDGROEP HORECA							
5511, 5512	5510		Hotels en pensions met keuken, conferentie-oorden en congrescentra	10	0	10	10	10	1	2 P
553	561		Restaurants, cafetaria's, snackbars, ijssalons met eigen ijsbereiding, viskramen e.d.	10	0	10 C	10	10	1	2 P
554	563	1	Café's, bars	0	0	10 C	10	10	1	2 P
554	563	2	Discotheken, muziekcafé's	0	0	30 C	10	30 D	2	2 P

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER
			HOOFDGROEP KANTOREN							
221	581		Uitgeverijen (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P
511	461		Handelsbemiddeling (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P
61, 62	50, 51	A	Vervoersbedrijven (uitsluitend kantoren)	0	0	10	0	10	1	2 P
6322, 6323	5222		Overige dienstverlening t.b.v. vervoer (kantoren)	0	0	10	0	10	1	2 P
633	791		Reisorganisaties (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P
634	5229		Expediteurs, cargadoors (kantoren)	0	0	10	0	10 D	1	1 P
65, 66, 67	64, 65, 66	A	Banken, verzekeringsbedrijven, beurzen	0	0	10 C	0	10	1	1 P
75	84	A	Openbaar bestuur (kantoren)	0	0	10	0	10	1	2 P
9111	941, 942		Bedrijfs- en werknemersorganisaties (kantoren)	0	0	10	0	10	1	1 P
74	63, 69tm71, 73, 74, 77, 78, 80tm82	A	Overige zakelijke dienstverlening: kantoren	0	0	10	0	10 D	1	2 P
			HOOFDGROEP MAATSCHAPPELIJK							
5231, 5232	4773, 4774		Apotheken	0	0	0	10	10	1	1 P
75	84	-	OPENBAAR BESTUUR, OVERHEIDSDIENSTEN, SOCIALE VERZEKERINGEN							
75	84	A	Openbaar bestuur	0	0	10	0	10	1	2 P
7522	8422		Defensie-inrichtingen	30	30	200 C	100	200 D	4.1	3 G
80	85	-								
80	85	-	ONDERWIJS							
801, 802	852, 8531		Scholen voor basis- en algemeen voortgezet onderwijs	0	0	30	0	30	2	1 P
803, 804	8532, 854, 855		Scholen voor beroeps-, hoger en overig onderwijs	10	0	30	10	30 D	2	2 P
85	86	-								
85	86	-	GEZONDHEIDS- EN WELZIJNSZORG							
8511	8610		Ziekenhuizen	10	0	30 C	10	30	2	3 P
8512, 8513	8621, 8622, 8623		Artsenpraktijken, klinieken en dagverblijven	0	0	10	0	10	1	2 P
8514, 8515	8691, 8692		Consultatiebureaus	0	0	10	0	10	1	1 P
853	871	1	Verpleeghuizen	10	0	30 C	0	30	2	1 P
853	8891	2	Kinderopvang	0	0	30	0	30	2	2 P
91	94	-								
91	94	-	DIVERSE ORGANISATIES							
9131	9491		Kerkgebouwen e.d.	0	0	30	0	30	2	2 P
9133.1	94991	A	Buurt- en clubhuizen	0	0	30 C	0	30 D	2	2 P
92	59	-								
92	59	-	CULTUUR, SPORT EN RECREATIE							
9251, 9252	9101, 9102		Bibliotheken	0	0	10	0	10	1	2 P
93	93	-								
93	96	-	OVERIGE DIENSTVERLENING							
9303	9603	0	Begrafenisondernemingen:							
9303	9603	1	- uitvaartcentra	0	0	10	0	10	1	2 P
9303	96031	2	- begraafplaatsen	0	0	10	0	10	1	2 P
9303	96032	3	- crematoria	100	10	30	10	100	3.2	2 P
9305	9609	A	Dierenasiels en -pensions	30	0	100 C	0	100	3.2	1 P
			HOOFDGROEP RECREATIE							
552	553, 552		Kampeerterreinen, vakantiecentra, e.d. (met keuken)	30	0	50 C	30	50	3.1	2 P
926	932	G	Jachthavens met diverse voorzieningen	10	10	50 C	30	50	3.1	3 P

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						INDICES
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE	VERKEER
			HOOFDGROEP SPORT							
5551	5629		Kantines	10	0	10 C	10	10 D	1	1 P
9133.1	94991	B	Hondendressuurterreinen	0	0	50	0	50	3.1	1 P
926	931	0	Zwembaden:							
926	931	1	- overdekt	10	0	50 C	10	50	3.1	3 P
926	931	2	- niet overdekt	30	0	200	10	200	4.1	3 P
926	931	A	Sporthallen	0	0	50 C	0	50	3.1	2 P
926	931	C	Overdekte kunstijsbanen	0	0	100 C	50 R	100	3.2	2 P
926	931	D	Stadions en open-lucht-ijsbanen	0	0	300 C	50 R	300	4.2	3 P
926	931	E	Maneges	50	30	30	0	50	3.1	2 P
926	931	F	Tennisbanen (met verlichting)	0	0	50 C	0	50	3.1	2 P
926	931	G	Veldsportcomplex (met verlichting)	0	0	50 C	0	50	3.1	2 P
926	931	H	Golfbanen	0	0	10	0	10	1	2 P
926	931	I	Kunstskibanen	0	0	30 C	50 R	50	3.1	2 P
926	931	0	Schietinrichtingen:							
926	931	1	- binnenbanen: geweer- en pistoolbanen	0	0	200 C	10	200	4.1	2 P
926	931	10	- buitenbanen met voorzieningen: pistoolbanen	10	0	1000	200	1000	5.3	1 P
926	931	11	- buitenbanen met voorzieningen: boogbanen	0	0	30	30	30	2	1 P
926	931	2	- binnenbanen: boogbanen	0	0	10 C	10	10	1	1 P
926	931	3	- vrije buitenbanen: kleiduiven	0	0	200	300	300	4.2	2 P
926	931	4	- vrije buitenbanen: schietbomen	0	0	500	1500	1500	6	1 P
926	931	5	- vrije buitenbanen: geweerbanen	10	0	1500	1500	1500	6	2 P
926	931	6	- vrije buitenbanen: pistoolbanen	10	0	1500	1500	1500	6	2 P
926	931	7	- vrije buitenbanen: boogbanen	0	0	10	200	200	4.1	1 P
926	931	8	- buitenbanen met voorzieningen: schietbomen	10	0	300	500	500	5.1	2 P
926	931	9	- buitenbanen met voorzieningen: geweerbanen	10	0	1000	1500	1500	6	2 P
926	931	A	Skelter- en kartbanen, in een hal	10	0	50	10	50	3.1	2 P
926	931	B	Skelter- en kartbanen, open lucht, < 8 uur/week in gebruik	50	30	500	30	500	5.1	2 P
926	931	C	Skelter- en kartbanen, open lucht, >=8 uur/week in gebruik	50	50	1000 Z	30	1000	5.3	2 P
926	931	D	Autocircuits, motorcrossterreinen e.d., < 8 uur/week in gebruik	100	50	700	50	700	5.2	3 P
926	931	E	Autocircuits, motorcrossterreinen e.d., >=8 uur/week in gebruik	100	100	1500 Z	50	1500	6	3 P
926	931	F	Sportscholen, gymnastiekzalen	0	0	30 C	0	30	2	2 P
9272.4	93299		Modelvliegtuig-velden	10	0	300	100	300	4.2	1 P
9304	9313, 9604		Fitnesscentra	10	0	30 C	0	30	2	1 P

LIJST VAN BEDRIJFSTYPEN

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS					CATEGORIE	INDICES
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR	GROOTSTE AFSTAND		VERKEER
			HOOFDGROEP VERKEER							
601	491, 492	0	Spoorwegen:							
601	491, 492	1	- stations	0	0	100 C	50 R	100 D	3.2	3 P
601	491, 492	2	- rangeerterreinen, overslagstations (zonder rangeerheuvel)	30	30	300 C	300 R	300 D	4.2	3 G
6021.1	493		Bus-, tram- en metrostations	0	10	100 C	0	100 D	3.2	2 P
6321	5221	1	Autoparkeerterreinen, parkeergarages	10	0	30 C	0	30	2	3 P
6323	5223	A	Luchthavens	200	50	1500 C	500 R	1500 D	6	3 P
6323	5223	B	Helikopterlandplaatsen	0	50	500	50	500	5.1	1 P
			VERKLARING VAN DE LETTERS IN DE KOLOMMEN MET RICHTAFSTANDEN							
		C	Continu: bedrijfsactiviteiten die doorgaans dag en nacht enige vorm van geluidhinder veroorzaken voor hun omgeving							
		D	Divers: bedrijfsactiviteiten met diverse en/of variabele vormen van milieubelasting ten opzichte van hun omgeving							
		R	Risico: bedrijfsactiviteiten die mogelijk onder de werking vallen van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi)							
		V	Vuurwerk: bedrijfsactiviteiten waarop het Vuurwerkbesluit van toepassing is							
		Z	Zonering: grote geluidsmakers als bedoeld in de Wet geluidhinder							
			VERKLARING VAN DE INDICES IN DE KOLOM "VERKEER"							
		G	Goederenvervoer							
		P	Personenvervoer							
		1	potentieel geringe verkeersaantrekkende werking							
		2	potentieel aanzienlijke verkeersaantrekkende werking							
		3	potentieel zeer grote verkeersaantrekkende werking							

Bijlagen toelichting

Bijlage 1 Bedrijveninventarisatie

Bijlage 1 Overzicht bedrijven in en om Usselo

Bedrijven in het plangebied

In onderstaand overzicht zijn de bedrijven en instellingen uit Usselo en haar directe omgeving weergegeven. In het overzicht is de milieucategorie aangegeven die bij de activiteit van het desbetreffende bedrijf of de instelling behoort, van lichte categorie (1) tot zware categorie (4.2). Het betreffende milieuaspect dat het meest van invloed is op de zwaarte van de miliecategorie is per activiteit verschillend. Aan de milieucategorie is een indicatieve afstand gekoppeld. Dit is de afstand die aangehouden moet worden tot een hindergevoelige bestemming, zoals wonen.

In het overzicht zijn bedrijven en/of beroepen aan huis niet opgenomen in het overzicht.

Adres	**Naam**	**Omschrijving activiteit**	**Cat**	**Milieuaspect**	**Indicatieve afstand (in m[1])**
Haaksbergerstraat 815	Protestantse gemeente Usselo	Kerkgebouw	2	Geluid	30 m
Haaksbergerstraat 801	Romico	Speciaalzaak voor verlichting, hekwerken, tuindecoratie enz	1	Geluid	10 m
Haaksbergerstraat 811	Huisman	Groente- en fruithandel	2	geluid	30 m
Haaksbergerstraat 936	Breukers tuinmeubelen	Detailhandel tuinmeubelen	1	Geluid	10 m
Haaksbergerstraat 952	Voormalig winkel pand				
Lammerinkweg 10	OBS Usselerschool	Basisonderwijs	2	Geluid	30 m
Rosinkweg	Hervormde begraafplaats Usselo	Begraafplaats	1	Geluid	10 m
Usselerhofweg 1	Meerman	Makelaarskantoor	1	Geluid	10 m
Usselerhofweg 2/2a	Romico	Zie Haaksbergerstraat 801			
Usselerhofweg 5	Hanninkshof	Restaurant	1	Geur, geluid en gevaar	10 m
Wissinksdijk 88	Enexis	Gasdrukregel- en meetstation	2	Geluid	30 m

Bedrijven buiten plangebied

Adres	**Naam**	**Omschrijving activiteit**	**Cat**	**Milieuaspect**	**Indicatieve afstand (in m[1])**	**Invloed op plan-gebied**
Boekelosestraat 57	Westendorp	Schapenhouderij/ houden van zoogkoeien	3.1	Geur	50 m	Ja
Boekelosestraat 213	Essent	Gasdrukregel- en meetstation	2	Geluid	30 m	Nee
Boekelosestraat 257	De Marke	Autoherstelinrichting	2	Geluid	30 m	Nee
Broekmaatweg 60	Dennenboom	Paardenhouderij	3.1	Geur	50 m	Nee
Brouwerslaan 1	Grolsch	Bierbrouwerij	4.2	Geur	300 m	Ja
Haaksbergerstraat 904	Enexis	Gasdrukregel- en meetstation	2	Geluid	30 m	Nee
Haaksbergerstraat 904	Munsterman B.V.	Landbouwmechani-satiebedrijf	3.1	Geluid	50 m	Nee
Haaksbergerstraat 962	Leefers	Rundveehouderij	3.2	Geur	100 m	Ja
Helmerstraat 420	Zwier	Rundveehouderij	3.2	Geur	100 m	Nee
Helmerstraat 410	Hiddink	Ruundvee- en varkenshouderij	4.1	Geur	200 m	Nee
Helweg 80	Nijhuis	Vleesstierenhouderij	3.2	Geur	100 m	Nee
Rosinkweg 40	Tabor	Melkrundvee-houderij	3.1	Geur	50 m	Nee

Toelichting bedrijven omgeving Usselo

Westendorp Boekelosestraat 57

Schapenhouderij/houden van zoogkoeien

Normafstanden
Geur 100 m
Stof en geluid 30 m

Deze indicatieve contouren vallen binnen het plangebied. De dichtstbij gelegen woning binnen het plangebied is op ca. 30 meter van de grens van het bedrijf gelegen. Het betreft een historisch gegroeide situatie.
Voor het bedrijf is in 1991 een milieuvergunning verleend. In dit kader is destijds getoetst aan de geldende wetgeving met betrekking tot stankhinder. Hieraan kon worden voldaan en op grond hiervan is de vergunning verleend. Hieruit kan worden geconcludeerd dat het bedrijf aanvaardbaar is in zijn omgeving.

Overigens dient te worden opgemerkt dat het bestemmingsplan Usselo voorziet in het vastleggen van de bestaande situatie in de omgeving van het agrarische bedrijf aan de Boekelosestraat 57. Er zijn geen nieuwe woningen in de omgeving van het bedrijf gepland.

Gelet op het vorenstaande kan worden geconcludeerd dat het bedrijf geen belemmeringen oplevert voor het plangebied.

Leefers Haaksbergerstraat 962

Rundveehouderij

Normafstanden
Geur 100 m
Stof en geluid 30 m

Deze indicatieve contouren vallen binnen het plangebied. De dichtstbij gelegen woning binnen het plangebied is op ca. 20 meter van de grens van het bedrijf gelegen. Het betreft een historisch gegroeide situatie.
Voor het bedrijf is in 2003 een milieuvergunning verleend. In dit kader is destijds getoetst aan de geldende wetgeving met betrekking tot stankhinder. Hieraan kon worden voldaan en op grond hiervan is de vergunning verleend. Hieruit kan worden geconcludeerd dat het bedrijf aanvaardbaar is in zijn omgeving.

Overigens dient te worden opgemerkt dat het bestemmingsplan Usselo voorziet in het vastleggen van de bestaande situatie in de omgeving van het agrarische bedrijf aan de Haaksbergerstraat 962. Er zijn geen nieuwe woningen in de omgeving van het bedrijf gepland.

Gelet op het vorenstaande kan worden geconcludeerd dat het bedrijf geen belemmeringen oplevert voor het plangebied.

Grolsche Bierbrouwerijen Brouwerslaan 1

Voor de bierbrouwerij van Grolsch gelden de volgende indicatieve contouren op basis van de VNG Publicatie Bedrijven en milieuzonering:

Geur 300 m
Stof 30 m
Geluid 100 m
Gevaar 50 m

De brouwerij is op ca. 300 meter van de grens van het plangebied gelegen. De aspecten stof, geluid en gevaar leveren dus geen belemmeringen op voor het plangebied.

Geur
In het kader van de aanvraag voor een nieuwe milieuvergunning, is in opdracht van Grolsch, door Witteveen+Bos geuronderzoek verricht. De resultaten van dit onderzoek zijn vastgelegd in het onderzoeksrapport “Geuronderzoek uitbreiding productie naar 6 Mhl” d.d. 8 juni 2007. Uit het geuronderzoek blijkt dat er twee bedrijfsonderdelen zijn waarbij geur relevant is:

- de brouwerij;
- de waterzuivering.

Omdat inmiddels bij de waterzuivering maatregelen zijn getroffen, is die bron volgens het rapport geen relevante geurbron meer. De geursituatie rond de brouwerij ten gevolge van het brouwproces is weergegeven door middel van de contour van 1,35 OUe/m3 als 98 percentiel. Deze norm is afgeleid uit het voorschrift dat de uurgemiddelde concentratie van 2,7 ge/m3 bij woningen van derden niet vaker dan 2 procent van het jaar mag worden overschreden. De geursituatie is in beeld gebracht voor de huidige productie van 2,9 miljoen hectoliter en voor de aangevraagde productiecapaciteit van 6 Mhl.

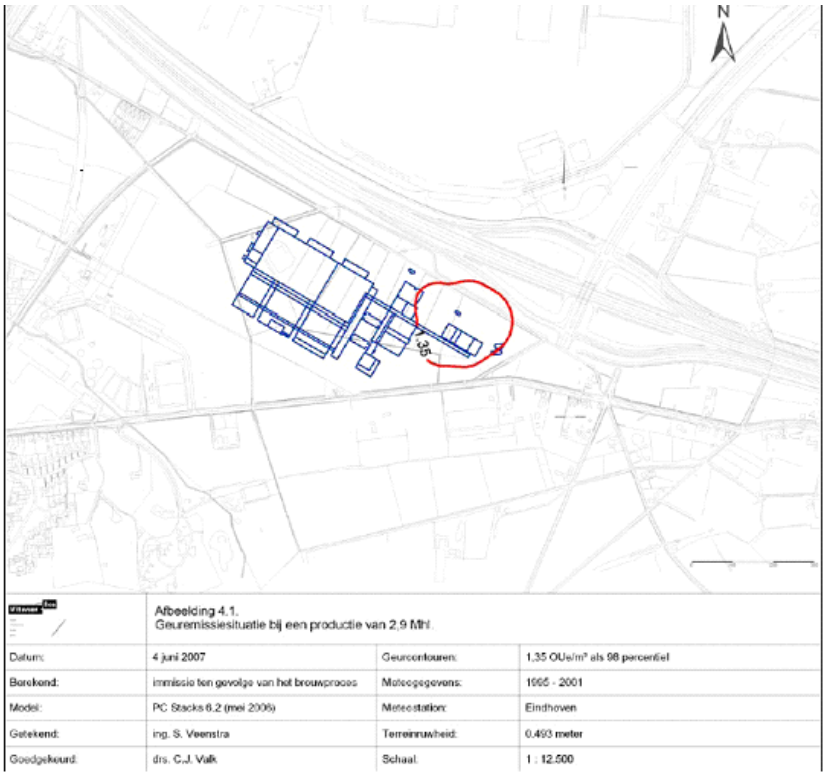

Figuur 1: De tekening geeft de Geuremissiesituatie bij een productie van 2,9 Mhl.

Hieruit blijkt dat de geurbron is gelegen aan de oostzijde van de inrichting. Verder blijkt dat de geurcontour niet valt binnen het plangebied Usselo.

Afbeelding 4.2. Geuremissiesituatie bij een productie van 6 Mhl

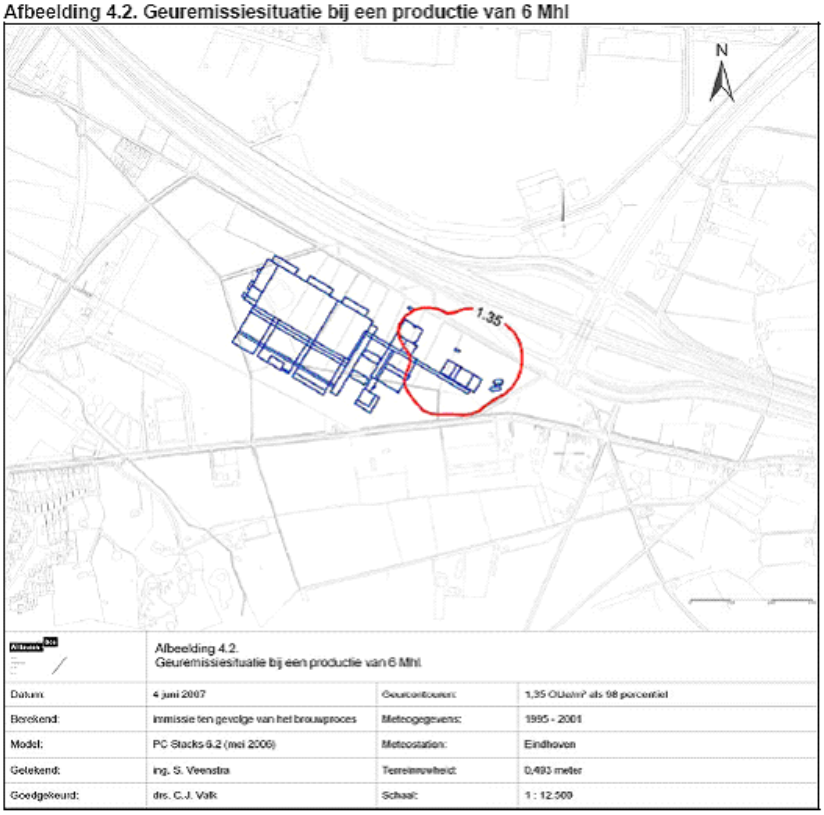

Figuur 2: De tekening geeft de geurcontour bij een productiecapaciteit van 6 Mhl.

Uit deze figuur blijkt dat ook in deze situatie de geurcontour niet valt binnen het plangebied Usselo. Het aspect geur (afkomstig van de Grolsch) levert daarmee geen knelpunt op voor het plangebied Usselo.

Bijlage 2 Ecologische quickscan

Quickscan natuurwaardenonderzoek Flora- & Faunawet en pré-toets natuurbeschermingswet
Haaksbergerstraat 950, Usselo

NATUURBANK OVERIJSSEL

Colofon

Quickscan natuurwaardenonderzoek Flora- & Faunawet en pré-toets natuurbeschermingswet
Haaksbergerstraat 950, Usselo

Uitgevoerd door:
Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever: Ad Fontem
Contactpersoon: dhr. J. Klompmaker

Projectnummer en versie: 370, versie 1.0		Status: concept
Projectleider: Ing. P.Leemreise	Veldmedewerker(s): Ing. P.Leemreise	Rapportdatum: 27 november 2013
Ligging projectgebied: Haaksbergerstraat 950, Usselo	Amersfoortcoördinaten: 253.8854 469.3916	

Correspondentieadres:
Postbus 206
7480 AE Haaksbergen
info@natuurbankoverijssel.nl

@natuurbankOverijssel

Samenvatting

Er zijn concrete plannen om een uitvaartcentrum op te richten op het adres Haaksbergerstraat 950 in Usselo. Om te onderzoeken of de voorgenomen activiteit in overeenstemming is met de Flora- en Faunawet en wetgeving met betrekking tot beschermde natuurgebieden heeft Natuurbank Overijssel opdracht gekregen om te onderzoeken welke natuurwaarden in het onderzoeksgebied aanwezig zijn en welke functie het onderzoeksgebied heeft voor beschermde planten en dieren. Tevens wordt onderzocht of de voorgenomen activiteit het duurzaam voortbestaan van beschermd natuurgebied en -leefgebied van soorten in de omgeving negatief beïnvloed. Het onderzoeksgebied is onderzocht op 26 november 2013.

Er is in het onderzoeksgebied gekeken naar de aanwezigheid van beschermde planten en dieren, evenals nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde diersoorten, die door de uitvoering van de voorgenomen activiteiten vernield of verstoord worden. Ook is onderzocht of de voorgenomen activiteit een negatief effect heeft op beschermde leefgebieden van dieren in de directe omgeving van het plangebied. Tevens is onderzocht of voorgenomen activiteit een negatief effect heeft op beschermde natuurgebieden zoals Natura 2000 gebied en de ecologische hoofdstructuur (EHS).

Voorliggend rapport beschrijft het onderzoeksgebied, de onderzoeksopzet, de resultaten van het onderzoek en de wettelijke consequentie.

Voorgenomen activiteit wordt gezien als ‘ruimtelijke ontwikkeling’. Voor het verstoren van soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling. Deze vrijstelling geldt ook voor soorten van tabel 2 van de Ff-wet, mits er gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Gelet op de voorgenomen activiteit zal dat de ‘Gedragscode voor de bouw- en ontwikkelsector’ zijn. Deze is opgesteld door ‘Bouwend Nederland’ en de Vereniging van Nederlandse Projectontwikkeling Maatschappijen NEPROM (zie: www.NEPROM.NL). Deze gedragscode geeft aan hoe bedrijven zorgvuldig met beschermde dier- en plantensoorten op bouwplaatsen kunnen omgaan. Voor het verstoren van soorten uit tabel 3, evenals het verstoren van bezette vogelnesten en jaar rond beschermde vogelnesten dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Het onderzoeksgebied bestaat uit een graslandperceel met twee stenen gebouwen. Het graslandperceel kent een intensief agrarisch gebruik. Door de inrichting en het gevoerde beheer vormt het gebied een vrijwel ongeschikte habitat voor beschermde soorten. Mogelijk komen minder kritische amfibieën- en zoogdiersoorten incidenteel en in lage aantallen in het onderzoeksgebied voor. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren, verwonden en doden. Vanwege het sporadische voorkomen en de lage dichtheid waarin deze soorten in het gebied voorkomen, hoeft de initiatiefnemer geen bijzondere maatregelen te nemen in het kader van de algemene zorgplicht.

Mogelijk worden de gebouwen in het onderzoeksgebied gebruikt als zomerverblijfplaats door vleermuizen. Daarbij gaat het mogelijk om een algemene soort als de gewone dwergvleermuis en om één of enkele exemplaren. De voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op deze mogelijk aanwezige verblijfplaats(en) omdat deze zich aan de buitenzijde van het pand bevinden. Door de nieuwe inrichting en het toekomstig gebruik van het gebied gaat er geen foerageergebied van enig belang verloren. Dergelijke percelen worden mogelijk sporadisch gebruikt door een soort als de laatvlieger. In de directe omgeving blijft voldoende geschikt foerageergebied voorhanden zodat bestaande verblijfplaatsen niet negatief beïnvloed worden.

Het onderzoeksgebied ligt niet in of in de directe omgeving van beschermd natuurgebied of de EHS. De invloedsfeer van de voorgenomen activiteit beperkt zich tot het onderzoeksgebied en heeft geen negatief effect op gebieden erbuiten. De voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op de instandhoudingsdoelen van het N2000-gebied of de kernkwaliteiten en omgevingscondities van de EHS. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden, er hoeft geen ontheffing van de ruimtelijke verordening Overijssel of natuurbeschermingswetvergunning aangevraagd te worden.

1. Inleiding

Er zijn concrete plannen om een uitvaartcentrum op te richten op het adres Haaksbergerstraat 950 in Usselo. Om te onderzoeken of de voorgenomen activiteit in overeenstemming is met de Flora- en Faunawet en wetgeving met betrekking tot beschermde natuurgebieden heeft Natuurbank Overijssel opdracht gekregen om te onderzoeken welke natuurwaarden in het onderzoeksgebied aanwezig zijn en welke functie het onderzoeksgebied heeft voor beschermde planten en dieren. Tevens wordt onderzocht of de voorgenomen activiteit het duurzaam voortbestaan van beschermd natuurgebied en -leefgebied van soorten in de omgeving negatief beïnvloed. Het onderzoeksgebied is onderzocht op 26 november 2013.

Er is in het onderzoeksgebied gekeken naar de aanwezigheid van beschermde planten en dieren, evenals nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde diersoorten, die door de uitvoering van de voorgenomen activiteiten vernield of verstoord worden. Ook is onderzocht of de voorgenomen activiteit een negatief effect heeft op beschermde leefgebieden van dieren in de directe omgeving van het plangebied. Tevens is onderzocht of voorgenomen activiteit een negatief effect heeft op beschermde natuurgebieden zoals Natura 2000 gebied en de ecologische hoofdstructuur (EHS).

Voorliggend rapport beschrijft het onderzoeksgebied, de onderzoeksopzet, de resultaten van het onderzoek en de wettelijke consequentie.

2. Het onderzoeksgebied

2.1 Situering

Het onderzoeksgebied is gesitueerd aan de Haaksbergerstraat 950 in Usselo. Het ligt aan de noordoostzijde van de woonkern van Usselo, in de oksel van de Boekelosestraat en Haaksbergerstraat. Op onderstaande afbeelding wordt de globale ligging van het onderzoeksgebied met de gele cirkel weergegeven.

Situering van het onderzoeksgebied. Deze wordt met de gele cirkel aangeduid.

2.2 Beschrijving van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied bestaat uit grasland en twee (bij)gebouwen. De twee gebouwen zijn van baksteen en gedekt met gebakken pannen. De gebouwen hebben geen dak- en wandisolatie. Het grasland wordt intensief bewerkt , met bijbehorende mestgift. Tijdens het onderzoek was de vegetatie kort afgegraasd/gemaaid. Aan de westzijde ligt een kleine groententuin met plastic boogkas. Opgaande beplanting en open water ontbreken in het onderzoeksgebied.

Detailopname van het onderzoeksgebied; deze wordt met de gele lijn aangeduid.

3 Voorgenomen activiteiten

3.1 Algemeen

De initiatiefnemer is voornemens een uitvaartcentrum op te richten in het onderzoeksgebied. Daartoe worden twee bestaande bijgebouwen her-bestemd en parkeerplaatsen aangelegd. De gebouwen worden niet gesloopt, maar intern verbouwd. In het uitvaartcentrum wordt tevens een afscheidshuis ingericht welke dag en nacht toegankelijk zal zijn voor bezoekers. De parkeerplaatsen worden verlicht met enkele (6-7 stuks) lage lichtmasten (<2 m1) welke alleen de bodem zullen verlichten. Deze verlichting straalt niet uit naar de omgeving.

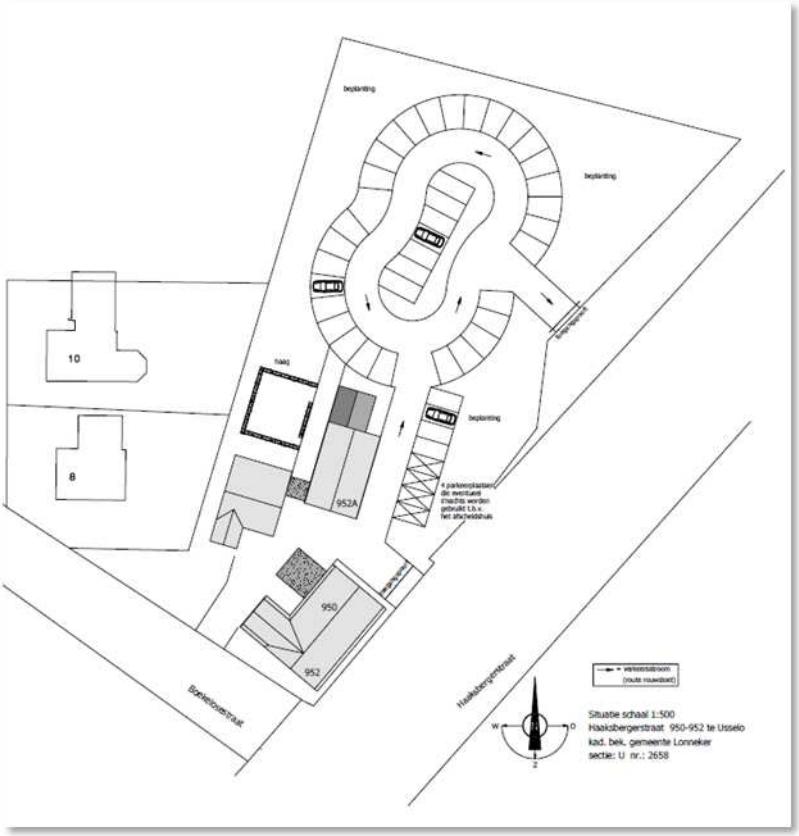

3.2 Mogelijk effect van de voorgenomen activiteiten op beschermde soorten en/of –nesten

De beoogde (ruimtelijke) ingreep heeft een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten. Hierbij is onderscheid te maken tussen tijdelijke en permanente invloeden die effecten kunnen veroorzaken. Dit zijn:

Mogelijke tijdelijke invloeden:

- Geluid en trillingen door graafwerkzaamheden;

Mogelijke permanente invloeden:

- Mogelijk afname/verdwijnen van beschermde vaste rust- of verblijfplaatsen en/of jaar rond beschermde nesten;
- Vernielen/verdwijnen van beschermde soorten;
- Aantasting van de kwaliteit van het leefgebied van beschermde soorten;
- Aantasting van de kwaliteit van beschermde natuurgebieden.

3.3 Vaststellen van de invloedsfeer

Naast een tijdelijk effect in het onderzoeksgebied, kan het voorkomen dat een voorgenomen activiteit een negatief effect heeft op beschermde soorten of bezette vogelnesten in de omgeving van het onderzoeksgebied. Dit noemen we de invloedsfeer. De omvang van de invloedsfeer wordt bepaald door de aard en omvang van de tijdelijke en/of permanente nieuwe situatie. Het effect van het negatieve effect verschilt per soorten en soortgroep.

Beoordeling invloedsfeer van de voorgenomen activiteit:
Er vindt geen uitstraling van openbare verlichting naar de omgeving plaats. Het aantal verkeersbewegingen in het onderzoeksgebied nemen toe, evenals het aantal bezoekers. Het onderzoeksgebied ligt naast een drukke doorgaande weg (N18) waardoor deze effecten wegvallen in het achtergrondlawaai van de N18. De invloedsfeer van de voorgenomen activiteit beperkt zich primair tot het onderzoeksgebied.

4. Toelichting Flora en faunawet

4.1 Algemeen

De Flora- en faunawet regelt (onder andere) de bescherming van kwetsbare en bedreigde inheemse planten en diersoorten. Onder de algemene verbodsbepalingen (Artikelen 8 t/m 18) worden handelingen verboden die kunnen leiden tot het vernielen van beschermde inheemse planten op hun groeiplaats en beschermde inheemse dieren in hun natuurlijke leefomgeving. Zo is het onder meer verboden om beschermde inheemse planten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enige wijze van hun groeiplaats te verwijderen. Daarnaast is het verboden om inheemse beschermde diersoorten opzettelijk te verontrusten dan wel hun nesten, holen of andere voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

De Ff-wet biedt onder Artikel 75 de mogelijkheid tot het verkrijgen van een ontheffing van de in de Artikelen 8 t/m 18 genoemde verbodsbepalingen. De genoemde vrijstellingen worden alleen verleend in zoverre er geen ‘andere bevredigende oplossing bestaat en indien geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.
Om te bepalen of ontheffing kan worden gekregen moet aan verschillende voorwaarden worden voldaan:

- Er dient inzicht te bestaan in het voorkomen van wettelijk beschermde dier- en plantensoorten in het projectgebied;
- Er dient inzicht te bestaan in de mate waarin de voorgenomen activiteiten dusdanig negatieve effecten hebben op soorten dat de ‘gunstige staat van instandhouding’ in het geding is.

Indien dit het geval zou zijn, dient aangegeven te worden welke mitigerende maatregelen getroffen worden om de negatieve effecten op de ‘gunstige staat van instandhouding’ te voorkomen. Indien de mogelijke negatieve effecten niet volledig gemitigeerd kunnen worden, dient aangegeven te worden op welke wijze de effecten gecompenseerd zullen worden.

4.2 Toelichting Flora- en Fanawet, Wijzigingen Artikel 75 (AMvB)

Sinds februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur van kracht worden, waarin wijzigingen inzake art.75 zijn opgenomen. De wijzigingen in deze AMvB betekenen een zekere verruiming van ontheffing en vrijstelling: niet in alle gevallen is een ontheffingsaanvraag meer nodig.

Globaal betekent dit het volgende:
Er zijn een drietal soortenlijsten waarvoor verschillende richtlijnen zijn. Deze zijn in toenemende mate van ‘zwaarte’:

Tabel 1: (soorten als egel, haas, bruine kikker, Zwanenbloem, Dotterbloem)
Voor activiteiten die te kwalificeren zijn als bestendig beheer of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten van tabel 1. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden. Voor andere activiteiten dient wel een ontheffingsaanvraag te worden aangevraagd (lichte toets).

Tabel 2: (soorten als div. orchideeën, vogels)
Voor activiteiten die te kwalificeren zijn als bestendig beheer of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten van tabel 2, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde 'gedragscode'. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet zelf door aanvrager worden opgesteld en worden goedgekeurd door het ministerie van LNV. Voor andere activiteiten dient wel een ontheffingsaanvraag te worden aangevraagd (uitzondering bepaalde vogelsoorten: zie 3)

Tabel 3: (echte kritische soorten bijlage IV HR/VR)
Dit is de zwaarste categorie, waarbij ook voor beheer de vrijstelling beperkt is. Voor andere activiteiten is ontheffing nodig, waarbij een uitgebreide toets dient te worden verricht (behalve het criterium 'geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding' ook 'dwingende redenen van openbaar belang', mogelijkheden van alternatieven e.d.). De procedure is vastgelegd in een stappenplan. Hierin is vermeld in welke gevallen de Ff-wet niet van toepassing is, of dat een ontheffing moet worden aangevraagd.

Naast een verbod op het doden en verwonden (Art. 9 Ff-wet) en het opzettelijk verontrusten (Art. 10 Ff-wet) van vleermuizen, is het tevens verboden om verblijf- en voortplantingsplaatsen weg te nemen, te verstoren en aan te tasten (Art. 11 Ff-wet). Belangrijke migratie- en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier ook onder. Daarnaast vallen ook tijdelijke, seizoensgebonden, verblijfplaatsen (bijv. holen) of standplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per exemplaar hieronder (Min. EL&I 2011).

De verbondsbepaling genoemd in artikel 11 van de ff-wet worden enkel overtreden wanneer de door dit artikel beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen hun specifieke functie niet meer naar behoren kunnen vervullen. De vaste rust- of verblijfplaats kan hierdoor niet meer dezelfde functie aan beschermde dier- of plantensoort bieden als voorheen

In Bijlage 1 worden de tabellen van de AMvB nader verklaard. In de brochure 'Buiten aan het werk' van het ministerie LNV is bovendien een toelichting op deze AMvB is te vinden (zie website dienst Regelingen van het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie).

Zorgplicht
In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen (artikel 2, lid 1: Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken). De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

5. Gebiedsbescherming

5.1 Algemeen
Ondanks dat de invloedsfeer van de voorgenomen activiteit beperkt blijft tot het onderzoeksgebied, wordt in dit hoofdstuk kort ingegaan op het mogelijke effect van de voorgenomen activiteit op beschermd natuurgebied en de Ecologische Hoofdstructuur.

5.2 Natura 2000-gebied en Beschermd Natuurmonument
De bescherming van Natura 2000-gebied en Beschermd Natuurmonument-gebied wordt geregeld via de Natuurbeschermingswet. De provincie Overijssel is bevoegd gezag voor de duurzame veiligstelling van deze gebieden. Voor activiteiten die leiden tot aantasting van de duurzame instandhouding van deze gebieden dient een natuurbeschermingswetvergunning aangevraagd te worden.

Het onderzoeksgebied ligt niet in Natura 2000-gebied en niet in een Beschermd Natuurmonument. In een straal van drie kilometer ligt geen Natura 2000-gebied en geen Beschermd Natuurmonument (*bron: Provincie Overijssel, 2013*). Er is geen nader onderzoek nodig en er hoeft geen natuurbeschermingswetvergunning aangevraagd te worden.

5.3 Ecologische Hoofdstructuur (EHS)
Op 3 juli 2013 hebben Provinciale Staten van Overijssel een gewijzigde begrenzing van de EHS vastgesteld als onderdeel van de Omgevingsvisie Overijssel. De EHS vormt het groen-blauwe raamwerk van bestaande en toekomstige natuurgebieden in Overijssel en wordt tevens beschouwd als sturingsinstrument voor het inzetten van gelden voor een kwaliteitimpuls voor natuur- en landschap. De beoordeling of de voorgenomen activiteit past in de EHS dient uitgevoerd te worden in de afweging van een ‘goede ruimtelijke ordening’ als onderdeel van de ruimtelijke onderbouwing.

Effectbeoordeling
Het plangebied ligt niet in de EHS en er liggen geen gronden in de directe omgeving van het onderzoeksgebied welke tot de EHS behoren *(Bron: Provincie Overijssel 2013).* De voorgenomen activiteit heeft daarom geen negatief effect op kernkwaliteiten en omgevingscondities van de EHS.

Conclusie
Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden en er hoeft geen ontheffing van de omgevingsverordening Overijssel aangevraagd te worden

5.4 Conclusie
Het onderzoeksgebied ligt niet in of nabij een beschermd natuurgebied of de EHS. Voorgenomen initiatief heeft geen negatief effect op beschermde natuurgebieden en de EHS. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden en er hoeft geen ontheffing van de Omgevingsverordening Overijssel of natuurbeschermingswetvergunning aangevraagd te worden.

6. Soortenbescherming; het onderzoek

6.1 Methode

In het kader van het natuurwaardenonderzoek is het onderzoeksgebied op 26 november 2013 eenmalig onderzocht op het voorkomen van beschermde planten en dieren en de potentiële aanwezigheid van deze soorten (geschiktheid van het gebied voor de desbetreffende soorten). Er zijn verder geen andere aanvullende onderzoeken uitgevoerd m.b.t. vogels, vleermuizen, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers. De inventarisatie is te voet in het terrein uitgevoerd onder matige weersomstandigheden (half bewolkt, geen neerslag, temperatuur 9 °C en een zwakke zuidwestenwind).

Bij het bepalen van de mogelijke aantasting van beschermde soorten is gebruik gemaakt van de volgende onderdelen:

- Veldbezoek op 26 november 2013, uitgevoerd door een ervaren veldbioloog;
- Aanvullend bronnenonderzoek (o.a. waarneming.nl, telmee.nl, internet);

Specifieke relevante literatuurbronnen zijn o.a.

- Digitale Atlas van de zoogdieren (VZZ 2013)
- De zoogdieren van Overijssel (Douma et al. 2011)
- Digitale atlas van amfibieën en reptielen (RAVON 2013)

Flora en vegetatie

Het onderzoeksgebied is visueel onderzocht op het voorkomen van beschermde planten. De onderzoeksperiode is beperkt geschikt voor floristisch onderzoek. De onderzoeksperiode ligt buiten de bloeitijd van sommige soorten. Op basis van standplaatsfactoren en abiotische parameters kan een goede inschatting gemaakt worden wat de potentie van het onderzoeksgebied is en of de uitgevoerde inventarisatie voldoet aan de gestelde eisen.

Vogels

Het onderzoeksgebied is visueel onderzocht op het voorkomen van broedvogels, specifiek de mogelijkheid dat er zich nesten, potentiële nestlocaties, beschermde vaste rust en -verblijfplaatsen in het onderzoeksgebied bevinden. De onderzoeksperiode is beperkt geschikt om alle in Nederland voorkomende broedvogels vast te stellen omdat het onderzoek buiten de broedtijd van de meeste soorten is uitgevoerd. Op basis van een beoordeling van de biotoop kan een goede inschatting gemaakt worden van de potentieel aanwezige soorten, evenals een beoordeling van het onderzoeksgebied op de aanwezigheid van soorten waarvan nesten, nestplaatsen en het functionele leefgebied jaar rond beschermd zijn.

Zoogdieren

Het onderzoeksgebied is visueel onderzocht op het voorkomen van beschermde zoogdieren. Er is gekeken naar graaf, vraat-, krabsporen, uitwerpselen, prooiresten, pootafdrukken, haren en holen. De onderzoeksperiode is geschikt voor onderzoek naar grondgebonden zoogdieren en vleermuizen. Potentieel geschikte verblijfplaatsen van zoogdieren (incl. vleermuizen) in gebouwen en/of natuurlijke holen worden visueel geïnspecteerd. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een endoscoop met minicamera om holle ruimtes te inspecteren.

Amfibieën & reptielen

Het onderzoeksgebied is visueel onderzocht op het voorkomen van amfibieën en reptielen. De onderzoeksperiode is ongeschikt voor onderzoek naar amfibieën en reptielen. Op basis van standplaatsfactoren en abiotische parameters kan goed beoordeeld worden wat de potentie van het

onderzoeksgebied is voor beschermde soorten en of de uitgevoerde inventarisatie voldoet aan de gestelde eisen.

Dagvlinders
Het onderzoeksgebied is visueel onderzocht op het voorkomen van dagvlinders. De onderzoeksperiode is ongeschikt voor onderzoek naar dagvlinders omdat het onderzoek buiten de vliegtijd van bepaalde soorten is uitgevoerd. Op basis van standplaatsfactoren en abiotische parameters kan goed beoordeeld worden wat de potentie van het onderzoeksgebied is voor beschermde soorten en of de uitgevoerde inventarisatie voldoet aan de gestelde eisen.

Libellen
Het onderzoeksgebied is visueel onderzocht op het voorkomen van libellen. De onderzoeksperiode is ongeschikt voor onderzoek naar libellen. Op basis van standplaatsfactoren en abiotische parameters kan goed beoordeeld worden wat de potentie van het onderzoeksgebied is voor beschermde soorten en of de uitgevoerde inventarisatie voldoet aan de gestelde eisen.

Kevers en mieren
Het onderzoeksgebied is visueel onderzocht op het voorkomen van kevers en mieren. De onderzoeksperiode is ongeschikt voor onderzoek naar kevers en mieren. Op basis van standplaatsfactoren en abiotische parameters kan goed beoordeeld worden wat de potentie van het onderzoeksgebied is voor beschermde soorten en of de uitgevoerde inventarisatie voldoet aan de gestelde eisen.

Vissen en kreeftachtige
Het onderzoeksgebied is visueel onderzocht op het voorkomen van vissen en kreeftachtige. De onderzoeksperiode is beperkt geschikt voor onderzoek naar vissen en kreeftachtige. Op basis van standplaatsfactoren en abiotische parameters kan goed beoordeeld worden wat de potentie van het onderzoeksgebied is voor beschermde soorten en of de uitgevoerde inventarisatie voldoet aan de gestelde eisen.

6.2 Verwachting
Op basis van bronnenonderzoek, landschappelijke karakteristieken, bouwstijl en gebruikte bouwmaterialen, aard, omvang en gebruik van het onderzoeksgebied, dan lijkt het onwaarschijnlijk dat er beschermde soorten worden aangetroffen uit de volgende groepen:

- Libellen;
- Kevers;
- Dagvlinders;
- Vaatplanten;
- Vissen en kreeftachtigen;
- Reptielen;
- Amfibieën;
- Vogels;
- Grondgebonden zoogdieren;

Het is niet onwaarschijnlijk om soorten uit de volgende soortgroepen aan te treffen:
- Vleermuizen (verblijfplaats, foerageergebied, vliegroute);

6.3 Resultaten

Planten
In het onderzoeksgebied zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Het grasland betreft een intensief bewerkt agrarisch perceel met bijbehorende mestgift. In het grasland komen uitsluitend soorten voor met een optimum in intensieve bewerkte percelen met hoge mestgift. Het gevoerde beheer en de inrichting maken het plangebied tot een ongeschikte groeiplaats voor bijzondere planten.

Broedvogels
Het grasland vormt een ongeschikt habitat voor vogels om in te broeden. Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat de gebouwen gebruikt worden als broedplaats voor vogels. De gebouwen zijn niet toegankelijk voor vogels om in of aan te nestelen.

Zoogdieren; vleermuizen
Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat vleermuizen een verblijfplaats in de gebouwen in het onderzoeksgebied hebben. De gebouwen zijn ongeschikt om gebruikt te worden als kraam- en winterverblijfplaats, maar de aanwezigheid van één of een enkele overzomerende gewone dwergvleermuis kan op basis van het uitgevoerde onderzoek niet volledig uitgesloten worden. Mogelijke verblijfplaatsen bevinden zich aan de buitenzijde van het gebouw, achter eindpannen of gevelbetimmeringen.

Het onderzoeksgebied vormt geen foerageergebied van enig belang voor vleermuizen. Vleermuizen foerageren liefst langs bomenrijen en boomkruinen, (vochtige) hooilanden, ruige oevers en waterpartijen. Het onderzoeksgebied vormt geen verbindende schakel in een lijnvormig landschapselement. Het vormt daarom geen essentieel onderdeel uit van een vliegroute van vleermuizen.

Grondgebonden zoogdieren
Er zijn in het onderzoeksgebied geen zoogdieren waargenomen. De inrichting, staat van onderhoud en het beheer maken het onderzoeksgebied tot een nagenoeg ongeschikte habitat voor (kritische) zoogdieren. Mogelijk komen soorten als haas, konijn en egel incidenteel en in lage aantallen in het gebied voor. Deze soorten hebben geen vaste verblijfplaats in het gebied.

Amfibieën & reptielen
In het onderzoeksgebied zijn geen amfibieën en reptielen waargenomen. Het onderzoeksgebied vormt een ongeschikt habitat voor reptielen. Mogelijk behoort het onderzoeksgebied tot het functionele leefgebied van weinig kritische amfibieënsoorten als gewone pad, bruine kikker of kleine watersalamander. Deze soorten komen mogelijk incidenteel en in lage aantallen in het onderzoeksgebied voor. Vaste rust- en verblijfplaatsen ontbreken, evenals voortplantingslocaties.

Dagvlinders
Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Er is in het onderzoeksgebieden geen geschikt leefgebied aanwezig voor beschermde soorten.

Libellen
Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Er is in het onderzoeksgebied geen geschikt leefgebied aanwezig voor beschermde soorten.

Kevers en mieren
Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Er is in het onderzoeksgebied geen geschikt leefgebied aanwezig voor beschermde soorten.

Vissen en kreeftachtigen
Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Er is in het onderzoeksgebied geen geschikt leefgebied aanwezig voor beschermde soorten. De sloten in het onderzoeksgebied vormen een ongeschikt habitat voor deze soorten.

6.4 Toetsingskader

Voor het verstoren van soorten van tabel 1 is geldt een algemene vrijstelling indien er sprake is van een ruimtelijke ontwikkeling en/of bestendig beheer. Voor verstoren van soorten uit tabel 2 van de Ff-wet geldt ook een vrijstelling, mits er gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Wel dient rekening gehouden te worden met jaar rond beschermde nesten en leefgebieden, evenals met bezette vogelnesten. Soorten uit tabel 3 zijn beschermd. Voor het uitvoeren van werkzaamheden die leiden tot verstoring of het doden van soorten is een ontheffing noodzakelijk. Dit is ook noodzakelijk voor het uitvoeren van werkzaamheden die leiden tot verstoring of het doden van soorten, wanneer er niet gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode.

Voorgenomen activiteit wordt gezien als 'ruimtelijke ontwikkeling'. Voor het verstoren van soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling. Deze vrijstelling geldt ook voor soorten van tabel 2 van de Ff-wet, mits er gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Gelet op de voorgenomen activiteit zal dat de 'Gedragscode voor de bouw- en ontwikkelsector' zijn. Deze is opgesteld door 'Bouwend Nederland' en de Vereniging van Nederlandse Projectontwikkeling Maatschappijen NEPROM (zie: www.NEPROM.NL). Deze gedragscode geeft aan hoe bedrijven zorgvuldig met beschermde dier- en plantensoorten op bouwplaatsen kunnen omgaan. Voor het verstoren van soorten uit tabel 3, evenals het verstoren van bezette vogelnesten en jaar rond beschermde vogelnesten dient een ontheffing aangevraagd te worden.

6.5 Wettelijke consequenties van de beoogde ingreep

Flora
De voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op beschermde plantensoorten en heeft daarom geen wettelijke consequentie. Op basis van standplaatsfactoren en abiotische parameters kan een goede inschatting gemaakt worden van de potentie van het onderzoeksgebied en of de uitgevoerde inventarisatie voldoet aan de gestelde eisen. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing wordt niet noodzakelijk geacht.

(Broed)vogels
Er broeden geen vogels in het onderzoeksgebied en de voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op bezette vogelnesten of jaarrond beschermde nesten buiten het onderzoeksgebied. De voorgenomen activiteit heeft geen wettelijke consequentie voor broedvogels. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing wordt niet noodzakelijk geacht.

Zoogdieren; vleermuizen
Om de voorgenomen ingreep te toetsen op het effect op het leefgebied van vleermuizen, dan moet onderscheid gemaakt worden in de functie die het onderzoeksgebied kan hebben voor vleermuizen. Dit kan als vaste rust-/verblijfplaats of als vast leefgebied.

Functionaliteit als verblijfplaats
Belangrijke verblijfplaatsen als een kraamkolonie of vorstvrije winterverblijfplaats ontbreken in het onderzoeksgebied vanwege het ontbreken van geschikte bouwwerken of natuurlijke verblijfplaatsen zoals holen in bomen. Mogelijk wordt de bebouwing door één of enkele (algemene) vleermuissoort als de gewone dwergvleermuis als zomer- en paarverblijfplaats gebruikt. Het gaat daarbij meestal om één of enkele individuen. Deze mogelijke functie wordt door de voorgenomen activiteit niet negatief beïnvloed. Ook heeft de voorgenomen activiteit geen negatief effect op verblijfplaatsen buiten het

onderzoeksgebied. Bij een interne verbouwing en de aanleg van buitenverlichting wordt de mogelijke verblijfplaats niet negatief beïnvloed. De voorgenomen activiteit heeft geen wettelijke consequentie voor zover het betrekking heeft op het aspect 'verblijfplaats', als onderdeel van het functionele leefgebied van vleermuizen. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing wordt niet noodzakelijk geacht.

Functionaliteit als leefgebied; foerageergebied

Op basis van gebiedskenmerken kan voldoende geconcludeerd worden over de functionaliteit van het onderzoeksgebied als foerageergebied. Het onderzoeksgebied heeft geen bijzondere betekenis als foerageergebied v oor vleermuizen. Het betreft een insectenarme weide met een beperkte oppervlakte. Vleermuissoorten als de gewone laatvlieger foerageren mogelijk incidenteel en kortstondig boven de grazige vegetatie. Het wegnemen van dit foerageergebied zal niet leiden tot het ongeschikt raken van bestaande verblijfplaatsen. De foerageermogelijkheid langs de bomenrij aan de westzijde van het onderzoeksgebied wordt niet aangetast door de aanleg van parkeerplaatsen en het aanbrengen van verlichting. De voorgenomen activiteit heeft geen wettelijke consequentie voor zover het betrekking heeft op het aspect 'foerageergebied', als onderdeel van het functionele leefgebied van vleermuizen Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing wordt voor dit aspect van het functionele leefgebied niet noodzakelijk geacht.

Functionaliteit als leefgebied; vliegroutes

Sommige vleermuissoorten benutten lijnvormige landschapselementen als vliegroute van en naar de verblijfplaats. Op basis van gebiedskenmerken kan voldoende geconcludeerd worden over de functionaliteit van het onderzoeksgebied als vliegroute. Het onderzoeksgebied vormt geen verbindend onderdeel van een lijnvormig landschapselement. De voorgenomen activiteit heeft geen wettelijke consequentie m.b.t. dit aspect van het functionele leefgebied van vleermuizen.

Zoogdieren; grondgebonden soorten

In het onderzoeksgebied komen geen soorten voor die vermeld worden in tabel 2 en 3 van de Ff-wet, mogelijk wel soorten die vermeld staan in tabel 1. Dit betreft algemene soorten zoals haas, konijn en egel. Voor het verstoren, verwonden en doden van deze soorten geldt een algemene vrijstelling. Deze soorten komen incidenteel en in zeer lage dichtheden in het onderzoeksgebied voor. Ze komen incidenteel in het onderzoeksgebied voor en zijn mobiel. Er zijn geen extra maatregelen nodig in het kader van de algemene zorgplicht om te voorkomen dat deze soorten verwond of gedood worden. De voorgenomen activiteit heeft geen wettelijke consequentie. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten niet vereist.

Amfibieën en Reptielen

Reptielen ontbreken in het onderzoeksgebied. Mogelijk komen sommige meer algemene en weinig kritische amfibieënsoorten incidenteel en in lage aantallen in het onderzoeksgebied voor. Deze soorten staan vermeld in tabel 1 van de Ff-wet. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren, verwonden en doden. Vanwege het schaarse en incidentele voorkomen is het niet zinvol om specifieke maatregelen te nemen in het kader van de algemene zorgplicht. De voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op reptielen en amfibieën en heeft daarom geen wettelijke consequentie. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing wordt niet noodzakelijk geacht.

Dagvlinders

Gelet op de inrichting en het gevoerde beheer is het onderzoeksgebied ongeschikt als leefgebied voor beschermde soorten. De voorgenomen activiteit heeft geen wettelijke consequentie. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing wordt niet noodzakelijk geacht.

Libellen
Gelet op de inrichting en het gevoerde beheer is het onderzoeksgebied ongeschikt als leefgebied voor beschermde soorten. De voorgenomen activiteit heeft geen wettelijke consequentie. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing wordt niet noodzakelijk geacht.

Kevers en mieren
Gelet op de inrichting en het gevoerde beheer is het onderzoeksgebied ongeschikt als leefgebied voor beschermde soorten. De voorgenomen activiteit heeft geen wettelijke consequentie. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing wordt niet noodzakelijk geacht.

Vissen en kreeftachtigen
Gelet op de inrichting en het gevoerde beheer is het onderzoeksgebied ongeschikt als leefgebied voor beschermde soorten. De voorgenomen activiteit heeft geen wettelijke consequentie. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing wordt niet noodzakelijk geacht.

Soortgroep	Soorten planlocatie	Verbodsbepalingen*	aandachtspunt
Flora	Niet aanwezig	Niet van toepassing	geen
Zoogdieren; grondgebonden	Geen soorten van tabel 2/3.	Niet van toepassing	Deze soorten zijn mobiel. Geen nadere maatregelen in kader van zorgplicht.
Broedvogels tijdens broedseizoen (1)	Niet aanwezig	Niet van toepassing	geen
Broedvogels, beschermde vaste nestplaatsen	Niet aanwezig	Niet van toepassing	geen
Vleermuizen; functionaliteit van het leefgebied (foerageergebied + vliegroutes)	onbekend	Niet van toepassing	geen
Vleermuizen; vaste verblijfplaatsen	onbekend	Niet van toepassing	geen
Reptielen	Niet aanwezig	Niet van toepassing	geen
Amfibieën	Geen soorten van tabel 2/3.	Niet van toepassing	Zeer lage aantallen. Geen nadere maatregelen in kader van zorgplicht.
Vissen	Niet aanwezig	Niet van toepassing	geen
Dagvlinders	Geen (aantasting van) tabel 2+3-soorten	Niet van toepassing	geen
Libellen	Geen (aantasting van) tabel 2+3-soorten	Niet van toepassing	geen
Overige ongewervelden	Niet aanwezig	Niet van toepassing	geen

(1) Het broedseizoen verschilt per soort. Indien werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode september-februari is de kans op verstoring van vogelnesten minimaal.

* *Toelichting verbodsbepalingen tabel:*
Artikel 2: Zorgplicht en Zorgvuldig handelen ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd
Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, vernielen, beschadigen of verwijderen van beschermde planten
Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren
Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen
Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren
Artikel 13: Verbod: onder zich hebben van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan
Tabel 1. Aangetroffen of verwachte beschermde soorten (Ff-wet tabel 2 of 3) die mogelijk geschaad worden.

6.6 Historische gegevens
Van de onderzoeksgebieden zijn geen historische gegevens bekend.

6.7 Volledigheid van het onderzoek
Het onderzoek is volledig uitgevoerd met geschikte weersomstandigheden. Het volledige onderzoeksgebied is onderzocht.

7. Conclusies en advies

Voorgenomen activiteit wordt gezien als 'ruimtelijke ontwikkeling'. Voor het verstoren van soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling. Deze vrijstelling geldt ook voor soorten van tabel 2 van de Ff-wet, mits er gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Gelet op de voorgenomen activiteit zal dat de 'Gedragscode voor de bouw- en ontwikkelsector' zijn. Deze is opgesteld door 'Bouwend Nederland' en de Vereniging van Nederlandse Projectontwikkeling Maatschappijen NEPROM (zie: www.NEPROM.NL). Deze gedragscode geeft aan hoe bedrijven zorgvuldig met beschermde dier- en plantensoorten op bouwplaatsen kunnen omgaan. Voor het verstoren van soorten uit tabel 3, evenals het verstoren van bezette vogelnesten en jaar rond beschermde vogelnesten dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Het onderzoeksgebied bestaat uit een graslandperceel met twee stenen gebouwen. Het graslandperceel kent een intensief agrarisch gebruik. Door de inrichting en het gevoerde beheer vormt het gebied een vrijwel ongeschikte habitat voor beschermde soorten. Mogelijk komen minder kritische amfibieën- en zoogdiersoorten incidenteel en in lage aantallen in het onderzoeksgebied voor. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren, verwonden en doden. Vanwege het sporadische voorkomen en de lage dichtheid waarin deze soorten in het gebied voorkomen, hoeft de initiatiefnemer geen bijzondere maatregelen te nemen in het kader van de algemene zorgplicht.

Mogelijk worden de gebouwen in het onderzoeksgebied gebruikt als zomerverblijfplaats door vleermuizen. Daarbij gaat het mogelijk om een algemene soort als de gewone dwergvleermuis en om één of enkele exemplaren. De voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op deze mogelijk aanwezige verblijfplaats(en) omdat deze zich aan de buitenzijde van het pand bevinden. Door de nieuwe inrichting en het toekomstig gebruik van het gebied gaat er geen foerageergebied van enig belang verloren. Dergelijke percelen worden mogelijk sporadisch gebruikt door een soort als de laatvlieger. In de directe omgeving blijft voldoende geschikt foerageergebied voorhanden zodat bestaande verblijfplaatsen niet negatief beïnvloed worden.

Het onderzoeksgebied ligt niet in of in de directe omgeving van beschermd natuurgebied of de EHS. De invloedsfeer van de voorgenomen activiteit beperkt zich tot het onderzoeksgebied en heeft geen negatief effect op gebieden erbuiten. De voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op de instandhoudingsdoelen van het N2000-gebied of de kernkwaliteiten en omgevingscondities van de EHS. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden, er hoeft geen ontheffing van de ruimtelijke verordening Overijssel of natuurbeschermingswetvergunning aangevraagd te worden.

Bijlagen:
Bijlage 1. De natuurkalender
Bijlage 2. Toelichting Flora- en faunawet
Bijlage 3. Fotobijlage

Bijlage 1 Natuurkalender

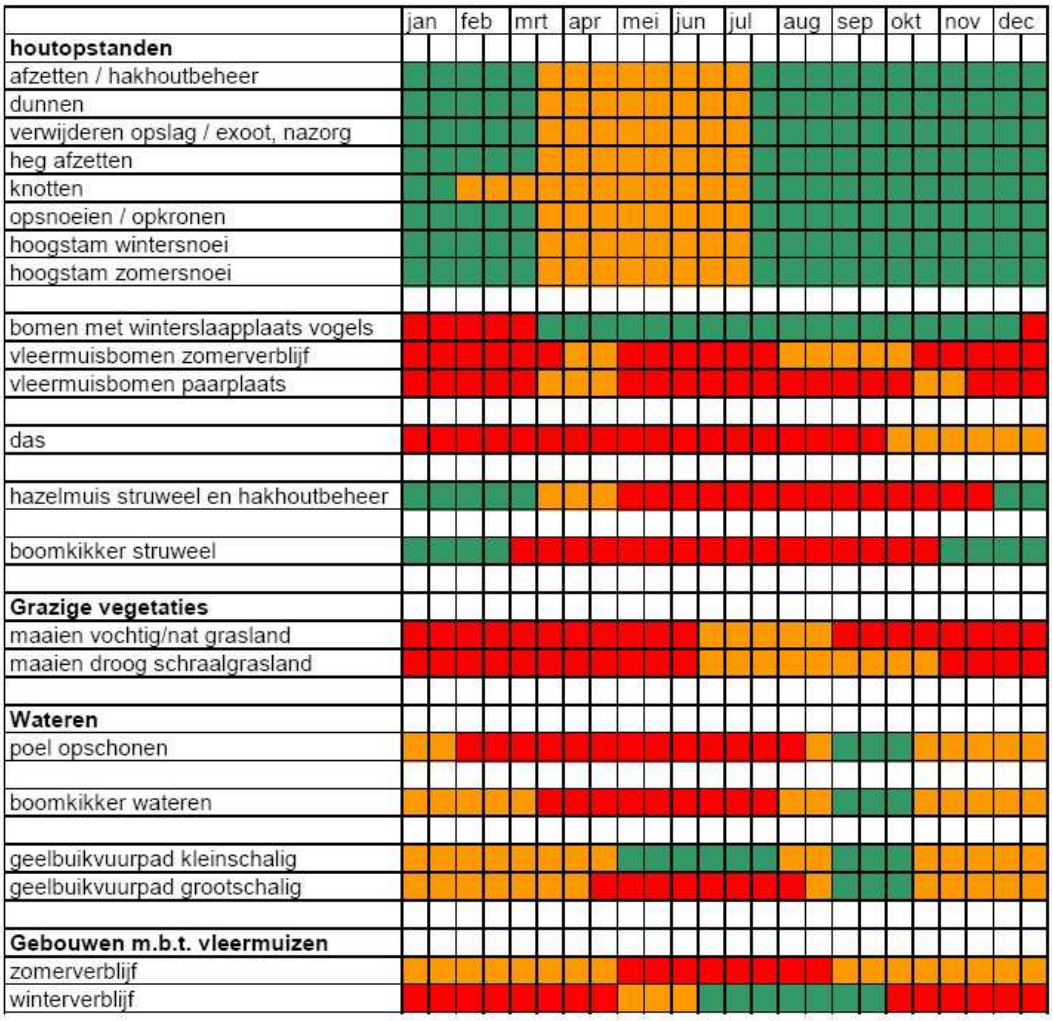

Optimale periode voor werkzaamheden.

Acceptabele periode voor werkzaamheden.
De werkzaamheden verrichten onder voorwaarden zoals beschreven in protocol.

Geen werkzaamheden in deze periode.
Wanneer er wel gewerkt moet worden is een ontheffing verplicht.

Bijlage 2: Toelichting AMvB

Toelichting tabellen soorten Flora- en faunawet
In onderstaande tabellen staan alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet. De tabellen zijn aan de ene kant aan de orde bij ontheffingverlening voor Artikel 75 en aan de andere kant bij vrijstellingen in het kader van het Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van Artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen (AMvB Artikel 75). Vogelsoorten zijn in deze tabellen niet apart opgenomen. Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd (behalve exoten). In de toelichting bij de tabellen staat aangegeven welk regime toepasselijk is voor vogelsoorten.

Zoogdieren aardmuis *Microtus agrestis* bosmuis *Apodemus sylvaticus* dwergmuis *Micromys minutus* bunzing *Mustela putorius* dwergspitsmuis *Sorex minutus* egel *Erinaceus europeus* gewone bosspitsmuis *Sorex araneus* haas *Lepus europeus* hermelijn *Mustela erminea* huisspitsmuis *Crocidura russula* konijn *Oryctolagus cuniculus* ondergrondse woelmuis *Pitymys subterraneus* ree *Capreolus capreolus* rosse woelmuis *Clethrionomys glareolus* tweekleurige bosspitsmuis *Sorex coronatus* veldmuis *Microtus arvalis* vos *Vulpes vulpes* wezel *Mustela nivalis* woelrat *Arvicola terrestris* Reptielen en amfibieën bruine kikker *Rana temporaria* gewone pad *Bufo bufo* middelste groene kikker *Rana esculenta* kleine watersalamander *Triturus vulgaris* meerkikker *Rana ridibunda*	Mieren behaarde rode bosmier *Formica rufa* kale rode bosmier *Formica polyctena* stronkmier *Formica truncorum* zwartrugbosmier *Formica pratensis* Slakken wijngaardslak *Helix pomatia* Vaatplanten aardaker *Lathyrus tuberosus* akkerklokje *Campanula rapunculoides* brede wespenorchis *Epipactis helleborine* breed klokje *Campanula latifolia* dotterbloem *Caltha palustris* gewone vogelmelk *Ornithogalum umbellatum* grasklokje *Campanula rotundifolia* grote kaardenbol *Dipsacus fullonum* kleine maagdenpalm *Vinca minor* knikkende vogelmelk *Ornithogalum nutans* koningsvaren *Osmunda regalis* slanke sleutelbloem *Primula elatior* zwanebloem *Butomus umbellatus*

Tabel 3. Tabel 1 van de Ff-wet (Algemene soorten)

Toelichting tabel 1

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor Artikel 8 t/m 12 van de flora- & faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium ‘doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort’ (zgn. lichte toets).

Tabel 2.

Toelichting tabel 2

Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor Artikel 8 t/m 12 van de flora- en faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3)

<u>Zoogdieren</u>	kluwenklokje *Campanula glomerata*
Damhert *Dama dama*	koraalwortel *Corallorhiza trifida*
Edelhert *Cervus elaphus*	kruisbladgentiaan *Gentiana cruciata*
Eekhoorn *Sciurus vulgaris*	lange ereprijs *Veronica longifola*
Grijze zeehond *Halichoerus grypus*	lange zonnedauw *Drosera anglica*
Grote bosmuis *Apodemus flavicollis*	mannetjesorchis *Orchis mascula*
Steenmarter *Martes foina*	maretak *Viscum album*
Wild zwijn *Sus scrofa*	moeraswespenorchis *Epipactis palustris*
	muurbloem *Erysimum cheiri*
<u>Reptielen en amfibieën</u>	parnassia *Parnassia palustris*
Alpenwatersalamander *Triturus alpestris*	pijlscheefkelk *Arabis hirsuto sagittata*
Levendbarende hagedis *Lacerta vivipara*	poppenorchis *Aceras anthropophorum*
	prachtklokje *Campanula persicifolia*
<u>Dagvlinders</u>	purperorchis *Orchis purpurea*
Moerasparelmoervlinder *Euphydryas aurinia*	rapunzelklokje *Campanula rapunculus*
Vals heideblauwtje *Lycaeides idas*	rechte driehoeksvaren *Gymnocarpium robertianum*
	rietorchis *Dactylorhiza majalis praetermissa*
<u>Vissen</u>	ronde zonnedauw *Drosera rotundifolia*
Bermpje *Noemacheilus barbatulus*	rood bosvogeltje *Cephalanthera rubra*
Kleine modderkruiper *Cobitis taenia*	ruig klokje *Campanula trachelium*
Meerval *Silurus glanis*	schubvaren *Ceterach officinarum*
Rivierdonderpad *Cottus gobio*	slanke gentiaan *Gentianella amarella*
	soldaatje *Orchis militaris*
<u>Vaatplanten</u>	spaanse ruiter *Cirsium dissectum*
Aangebrande orchis *Orchis ustulata*	steenanjer *Dianthus deltoides*
Aapjesorchis *Orchis simia*	steenbreekvaren *Asplenium trichomanes*
Beenbreek *Narthecium ossifragum*	stengelloze sleutelbloem *Primula vulgaris*
Bergklokje *Campanula rhomboidalis*	stengelomvattend havikskruid *Hieracium amplexicaule*
Bergnachtorchis *Platanthera chlorantha*	stijf hardgras *Catapodium rigidum*
Bijenorchis *Ophrys apifera*	tongvaren *Asplenium scolopendrium*
Blaasvaren *Cystopteris fragilis*	valkruid *Arnica montana*
Blauwe zeedistel *Eryngium maritimum*	veenmosorchis *Hammarbya paludosa*
Bleek bosvogeltje *Cephalantera damasonium*	veldgentiaan *Gentianella campestris*
Bokkenorchis *Himantoglossum hircinum*	veldsalie *Salvia pratensis*
Brede orchis *Dactylorhiza majalis majalis*	vleeskleurige orchis *Dactylorhiza incarnata*
Bruinrode wespenorchis *Epipactis atrorubens*	vliegenorchis *Ophrys insectifera*
Daslook *Allium ursinum*	vogelnestje *Neottia nidus-avis*
Dennenorchis *Goodyera repens*	voorjaarsadonis *Adonis vernalis*
Duitse gentiaan *Gentianella germanica*	wantsenorchis *Orchis coriophora*
Franjegentiaan *Gentianella ciliata*	waterdrieblad *Menyanthes trifoliata*
Geelgroene wespenorchis *Epipactis muelleri*	weideklokje *Campanula patula*
Gele helmbloem *Pseudofumaria lutea*	welriekende nachtorchis *Platanthera bifolia*
Gevlekte orchis *Dactylorhiza maculata*	wilde gagel *Myrica gale*
Groene nachtorchis *Coeloglossum viride*	wilde herfsttijloos *Colchicum autumnale*
Groensteel *Asplenium viride*	wilde kievitsbloem *Fritillaria meleagris*
Grote keverorchis *Listera ovata*	wilde marjolein *Origanum vulgare*
Grote muggenorchis *Gymnadenia conopsea*	wit bosvogeltje *Cephalanthera longifolia*
Gulden sleutelbloem *Primula veris*	witte muggenorchis *Pseudorchis albida*
Harlekijn *Orchis morio*	zinkvioltje *Viola lutea calaminaria*
Herfstschroeforchis *Spiranthes spiralis*	zomerklokje *Leucojum aestivum*
Hondskruid *Anacamptis pyramidalis*	zwartsteel *Asplenium adiantum-nigrum*
Honingorchis *Herminium monorchis*	
Jeneverbes *Juniperus communis*	<u>Kevers</u>
Klein glaskruid *Parietaria judaica*	vliegend hert *Lucanus cervus*
kleine keverorchis *Listera cordata*	
kleine zonnedauw *Drosera intermedia*	<u>Kreeftachtige</u>
klokjesgentiaan *Gentiana pneumonanthe*	rivierkreeft *Astacus astacus*

Tabel

4. Tabel 2 van de Ff-wet.

Toelichting tabel 3
Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor Artikel 8 t/m 12 van de flora & faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor Artikel 10 van de flora- en faunawet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.

Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria:

1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang[1];
2) er is geen alternatief;
3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zgn. uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).

De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten.

[1] - onderzoek en onderwijs
- re-populatie en herintroductie
- bescherming van flora en fauna
- veiligheid van het luchtverkeer
- volksgezondheid of openbare veiligheid
- dwingende redenen van openbaar belang
- het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
- belangrijke overlast veroorzaakt door dieren
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw
- bestendig gebruik
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling

Tabel 3: soorten bijlage IV HR/bijlage 1 AMvB

Bijlage 1 AMvB

Zoogdieren
das *Meles meles*
boommarter *Martes martes*
eikelmuis *Eliomys quercinus*
gewone zeehond *Phoca vitulina*
veldspitsmuis *Crocidura leucodon*
waterspitsmuis *Neomys fodiens*

Reptielen en amfibieën
adder *Vipera berus*
hazelworm *Anguis fragilis*
ringslang *Natrix natrix*
vinpootsalamander *Triturus helveticus*
vuursalamander *Salamandra salamandra*

Vissen
beekprik *Lampetra planeri*
bittervoorn *Rhodeus cericeus*
elrits *Phoxinus phoxinus*
gestippelde alver *Alburnoides bipunctatus*
grote modderkruiper *Misgurnus fossilis*
rivierprik *Lampetra fluviatilis*

Dagvlinders
bruin dikkopje *Erynnis tages*
dwergblauwtje *Cupido minimus*
dwergdikkopje *Thymelicus acteon*
groot geaderd witje *Aporia crataegi*
grote ijsvogelvlinder *Limenitis populi*
heideblauwtje *Plebejus argus*
iepepage S*trymonidia w-album*
kalkgraslanddikkopje *Spialia sertorius*
keizersmantel *Argynnis paphia*
klaverblauwtje *Cyaniris semiargus*
purperstreepparelmoervlinder *Brenthis ino*
rode vuurvlinder *Palaeochrysophanus hippothoe*
rouwmantel *Nymphalis antiopa*
tweekleurig hooibeestje *Coenonympha arcania*
veenbesparelmoervlinder *Bolaria aquilonais*
veenhooibeestje *Coenonympha tullia*
veldparelmoervlinder *Melitaea cinxia*
woudparelmoervlinder *Melitaea diamina*
zilvervlek *Clossiana euphrosyne*

Vaatplanten
groot zeegras *Zostera marina*

Bijlage IV HR

Zoogdieren
baardvleermuis *Myotis mystacinus*
bechstein's vleermuis *Myotis bechsteinii*
bever *Castor fiber*
bosvleermuis *Nyctalus leisleri*
brandt's vleermuis *Myotis brandtii*
bruinvis *Phocoena phocoena*
euraziatische lynx *Lynx lynx*
franjestaart *Myotis nattereri*
gewone dolfijn *Delphinus delphis*
gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*
gewone grootoorvleermuis *Plecotus auritus*
grijze grootoorvleermuis *Plecotus austriacus*
grote hoefijzerneus *Rhinolophus ferrumequinum*
hamster *Cricetus cricetus*
hazelmuis *Muscardinus avellanarius*
ingekorven vleermuis *Myotis emarginatus*
kleine dwergvleermuis *Pipistrellus pygmaeus*
kleine hoefijzerneus *Rhinolophus hipposideros*
laatvlieger *Eptesicus serotinus*
meervleermuis *Myotis dasycneme*
mopsvleermuis *Barbastella barbastellus*
nathusius' dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*
noordse woelmuis *Microtus oeconomus*
otter *Lutra lutra*
rosse vleermuis *Nyctalus noctula*
tuimelaar *Tursiops truncatus*
tweekleurige vleermuis *Vespertilio murinus*
vale vleermuis *Myotis myotis*
watervleermuis *Myotis daubentonii*
wilde kat *Felis silvestris*
witflankdolfijn *Lagenorhynchus acutus*
witsnuitdolfijn *Lagenorhynchus albirostris*

Reptielen en amfibieën
boomkikker *Hyla arborea*
geelbuikvuurpad *Bombina variegata*
gladde slang *Coronella austriacus*
heikikker *Rana arvalis*
kamsalamander *Triturus cristatus*
knoflookpad *Pelobates fuscus*
muurhagedis *Podarcis muralis*
poelkikker *Rana lessonae*
rugstreeppad *Bufo calamita*
vroedmeesterpad *Alytes obstetricans*
zandhagedis *Lacerta agilis*

Dagvlinders
donker pimpernelblauwtje *Maculinea nausithous*
grote vuurvlinder *Lycaena dispar*
pimpernelblauwtje *Maculinea teleius*
tijmblauwtje *Maculinea arion*
zilverstreephooibeestje *Coenonympha hero*

Libellen
bronslibel *Oxygastra curtisii*
gaffellibel *Ophiogomphus cecilia*
gevlekte witsnuitlibel *Leucorrhinia pectoralis*
groene glazenmaker *Aeshna viridis*
noordse winterjuffer *Sympecma paedisca*
oostelijke witsnuitlibel *Leucorrhinia albifrons*
rivierrombout *Stylurus flavipes*
sierlijke witsnuitlibel *Leucorrhinia caudalis*

Vissen
houting *Conegonus oxyrrhynchus*
steur *Acipenser sturio*

Vaatplanten
drijvende waterweegbree *Luronium natans*
groenknolorchis *Liparis loeselii*
kruipend moerasscherm *Apium repens*
zomerschroeforchis *Spiranthes aestivalis*

Kevers
brede geelrandwaterroofkever *Dytiscus latissimus*
gestreepte waterroofkever *Graphoderus bilineatus*
heldenbok *Cerambyx cerdo*
juchtleerkever *Osmoderma eremita*

Tweekleppigen
bataafse stroommossel *Unio crassus*

Tabel 5. Tabel 3 van de Ff-wet : Soorten bijlage IV HR (+ Platte schijfhoren) / bijlage 1 AMvB (zie volgende bladzijde)

Bijlage 3. Fotobijlage
Impressie van het onderzoeksgebied

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© April 2014, gemeente Enschede

enschede.nl

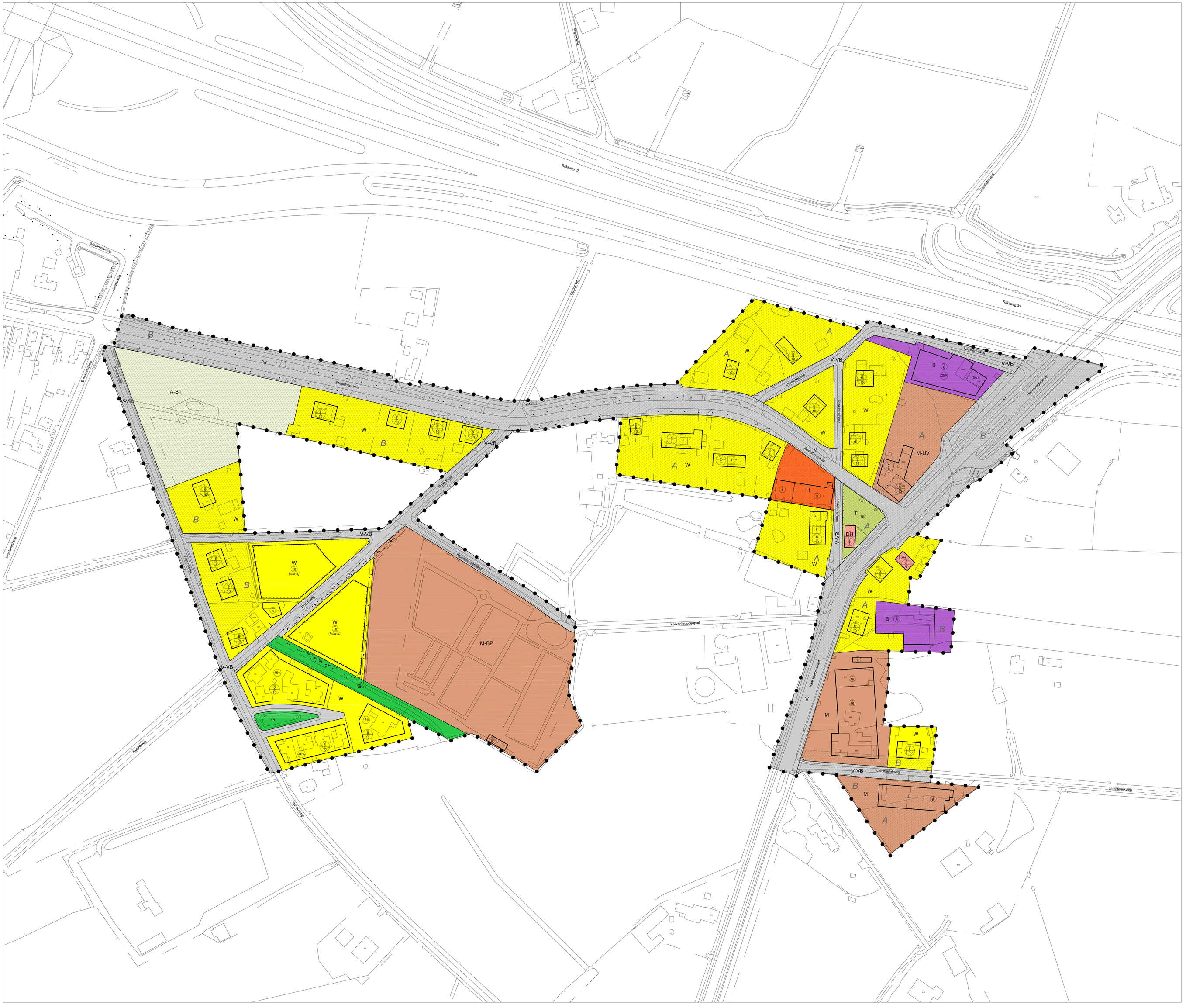

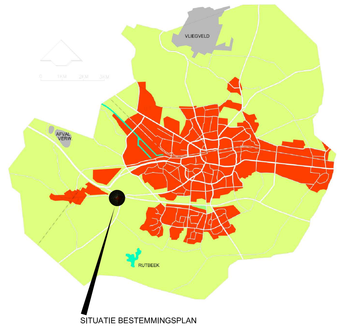

SITUATIE BESTEMMINGSPLAN

Plangebied

Plangebied

Bestemmingen

bestemmingen

- A-ST — Agrarisch - Stadsrandzone
- B — Bedrijf
- DH — Detailhandel
- G — Groen
- H — Horeca
- M — Maatschappelijk
- M-BP — Maatschappelijk - Begraafplaats
- M-UV — Maatschappelijk - Uitvaartcentrum
- T — Tuin
- V — Verkeer
- V-VB — Verkeer - Verblijfsgebied
- W — Wonen

Aanduidingen

gebiedsaanduidingen

- A — overig - archeologisch onderzoeksgebied a
- B — overig - archeologisch onderzoeksgebied b

functieaanduidingen

- (bw) — bedrijfswoning
- (k) — kantoor
- (p) — parkeerterrein

bouwvlak

Bouwvlak

bouwaanduidingen

- (bw-a) — specifieke bouwaanduiding - met lettercode

maatvoeringsaanduidingen

- (10) — maximale bouwhoogte (m)
- (6 / 10) — maximale goot- en bouwhoogte (m)
- 3 — maximum aantal woonneenheden
- (2%) — maximum bebouwingspercentage (%)

Verklaring

Topografie

0 10 25 50 100

Programma Stedelijke Ontwikkeling

Gemeente Enschede

BESTEMMINGSPLAN:

Usselo 2012

VASTGESTELD BIJ RAADSBESLUIT:

SO/BP

	Naam	Datum	Projectleiding
	dB	111109	
1	AVB	030513	
2	dB	130711	
3	dB	131205	
4			
5			

Formaat: A0 — Schaal: 1000

Tekeningnummer: BP00077

TEKENING LOCATIE: S:\...\STADSDEEL WEST\USSELO 2012_BP12\ACAD\USSELO 2012_BP12.DWG

NOTA SAMENVATTING EN BEANTWOORDING ZIENSWIJZEN BESTEMMINGSPLAN

Bestemmingsplan: Usselo 2012
Dossiernummer: BP00077

Het bestemmingsplan Usselo 2012 heeft als ontwerp ter visie gelegen van 13 juni tot en met 24 juli 2013. Het bestemmingsplan voorziet in de actualisatie van de huidige planologische regeling voor de bebouwde omgeving van de kern Usselo. Daarnaast heeft een wijziging plaatsgevonden ten aanzien van het deelgebied "Het Rosink" waarbij de bouwregels zijn versoepeld en het maximum aantal woningen is verhoogd van 9 naar 15.

Omdat het ontwerp bestemmingsplan significant is gewijzigd na de bovengenoemde inzagetermijn, heeft het bestemmingsplan Usselo 2012 nogmaals als ontwerp ter inzage gelegen in de periode van 19 december 2013 tot en met 29 januari 2014. De wijzigingen die de aanleiding vormden tot een tweede tervisie termijn zijn:

1. diverse agrarische percelen zijn uit het bestemmingsplan gehaald en opgenomen in de beheersverordening Buitengebied Noordwest;
2. de mogelijkheid voor de realisatie van een uitvaartcentrum op het perceel Haaksbergerstraat 950 – 952a.

Zienswijzen die naar aanleiding van de eerste inzagetermijn zijn ingediend, worden meegenomen in deze Nota samenvatting en beantwoording. In de tweede inzagetermijn zijn geen nieuwe zienswijzen ingediend.

<u>Indiener zienswijze</u>:
1. Buurtkring Usselo
Postbus 10031
7504 PA Enschede
Zienswijze binnengekomen op: 18 juni 2013
2. A.J.H. Westendorp
Boekelosestraat 57
7548 AS Enschede
Zienswijze binnengekomen op: 20 juni 2013
3. Brandweer Twente
Postbus 1400
7500 BK Enschede
Zienswijze binnengekomen op: 2 juli 2013
4. Countus accountants & Adviseurs
Postbus 1
7575 ZG Markelo
(Namens de heren J.A.H. Leefers en H.J. Leefers (Haaksbergerstraat 960-962)
Zienswijze binnengekomen op: 9 juli 2013
5. Stichting Dorpsraad Boekelo
Postbus 10038
7504 PA Enschede
Zienswijze binnengekomen op: 19 juli 2013
6. Building design, architectuur
Hoofdstraat 43
7625 PB Zenderen
(Namens de heer E. Kist, Haaksbergerstraat 950 – 952a)
Zienswijze binnengekomen op: 22 juli 2013

Samenvatting en beantwoording zienswijze:

1. Zienswijze Buurtkring Usselo:
Deze zienswijze is zowel gericht tegen het bestemmingsplan als de wijziging van de welstandsnota. In het kader van de procedure voor het wijzigen van de welstandsnota wordt deze zienswijze en de beantwoording hiervan meegenomen.

Het geheel welstandsvrij verklaren geeft toekomstige koper(s) van de bouwkavels in Het Rosink een uitzonderlijk grote vrijheid in de vormgeving van de door de koper gewenste en te bouwen woning. Moderne architectuur behoort door het vrijgeven van de welstandsidentiteit tot de mogelijkheden van bouwen op Het Rosink. Dit is een breed en subjectief begrip. De Buurtkring is van mening dat moderne architectuur niet past binnen het straatbeeld van Usselo. De Buurtkring dringt er op aan in het bestemmingsplan een passage op te nemen dat de te bouwen woningen in het straatbeeld van Usselo moeten passen.

Reactie gemeente:
Op basis van de Welstandsnota zijn voorwaarden opgesteld ten aanzien van bijvoorbeeld vorm- en kleurgeving, maar ook of de betreffende bebouwing in de omgeving past. De gemeente kiest in het geval van Het Rosink er voor om de voorwaarden ten aanzien van welstand zoveel mogelijk vrij te laten. Ook in de doorvertaling naar het bestemmingsplan zijn beperkte regels opgenomen, om de toekomstige perceeleigenaren veel keuzevrijheid te geven in de manier waarop zij hun woning willen bouwen.

In de Woonvisie 2025 "Stad in beweging" geeft de gemeente het belang van een gedifferentieerde woningvoorraad en consumenteninvloed in de bouw aan. Enschede is een gemeente die voorop loopt als het gaat om de verkoop van grond voor (collectief) particulier opdrachtgeverschap. De Woonvisie verwoordt dat er maximaal moet worden ingespeeld op de (steeds veranderende) behoefte van de woonconsument. Een gebied waar ruimte is gecreëerd voor particulier opdrachtgeverschap is Het Rosink.

Na het beschikbaar komen van de kavels op Het Rosink, hebben erg veel mensen serieuze belangstelling getoond. De daadwerkelijke kaveluitgifte verliep daarna niet volgens verwachting: ondanks de grote belangstelling bleef de verkoop van kavels op Het Rosink uit. Dit was voor de gemeente reden om onderzoeksbureau I&O in 2012 onderzoek te laten doen naar de motivaties van potentiële kopers om af te zien van de aankoop van een kavel in dit projectgebied. Als belangrijkste redenen kwamen uit dit onderzoek naar voren: de te hoge grondprijs en de te strenge welstands- en bebouwingseisen. Daarnaast vroegen de ondervraagden om een meer klantgerichte en flexibele houding van de gemeente.

Dit onderzoek is voor de gemeente aanleiding geweest om Het Rosink aan te wijzen als een experiment voor particulier opdrachtgeverschap. Een experiment in de zin van het loslaten van zo veel mogelijk eisen en regels, maar ook in de zin van flexibele en consumentgerichte begeleiding van de zelfbouwers door de gemeente. Dit wil de gemeente vormgeven door de toekomstige bewoners maximale invloed te geven in de vormgeving van zowel hun nieuwe woonomgeving als hun nieuwe woning. Uiteraard onder deskundige begeleiding van bijvoorbeeld een stedenbouwkundige.

In de zienswijze wordt gevraagd om in het bestemmingsplan een passage op te nemen dat de woningen in het straatbeeld van Usselo moeten passen. De gemeente gaat op basis van bovenstaande afweging niet mee in deze zienswijze.

2. Zienswijze de heer Westendorp
De heer Westendorp vindt het ongepast dat mensen, waarvan de gronden een andere bestemming krijgen, geen brief van de gemeente krijgen. In het bestemmingsplan Buitengebied 1996 heeft reclamant, na tussenkomst van de Raad van State, een bouwblok gekregen van 0,5 ha op de plankaart. Dit is in december 2003 aan hem toebedeeld. Nog geen 10 jaar later wil de gemeente dit nu afpakken onder de motivatie dat hij de laatste jaren niet heeft gebouwd dus zal hij het niet nodig hebben. Daarnaast heeft de heer Westendorp volgens de milieuvergunning te weinig SBE (Standaard Bedrijfseenheid). Deze argumenten zijn niet steekhoudend.

Westendorp heeft in 2006, 2007 en 2008 nieuwe stallen gebouwd. Het aantal dieren is nagenoeg gelijk als ten tijde van de uitspraak van de Raad van State. Hij heeft een fokbedrijf, wat veel meer arbeid vraagt dan een regulier schapenbedrijf, waardoor de link naar SBE niet opgaat (SBE gold ook al bij het vorige bestemmingsplan). Bovendien wordt al jaren niet meer gerekend in SBE's.
Enkele andere zaken die niet kloppen in dit bestemmingsplan:

- Voor de milieuvergunning voor de locatie Boekelosestraat, gaat men uit van een stankcirkel van 50 meter, dit moet 100 meter zijn;
- Het agrarisch bouwblok is 100 meter x 100 meter gelegen in mijn perceel aan de Boekelosestraat. Hier moet de bebouwing 100 meter af blijven;
- Voor de milieuvergunning voor de locatie Rosinkweg geldt ook een stankcirkel van 100 meter.
- Voor zijn percelen aan de Boekelosestraat en de Rosinkweg geldt op basis van het geldende bestemmingsplan de bestemming Agrarisch gebied.

De heer Westendorp wenst geen bestemming Stadsrandzone, hierdoor zou hij allerlei beperkingen krijgen. Alles overwegende komt de heer Westendorp tot de conclusie dat hij met zijn bedrijf en gronden gewoon in het bestemmingsplan Buitengebied wil blijven met de huidige bestemmingen.

Reactie gemeente:
Deze zienswijze is gericht tegen het bestemmingsplan Usselo 2012. Omdat de gronden opgenomen zijn in het bestemmingsplan Buitengebied Noordwest, vindt beantwoording plaats in het kader van dit bestemmingsplan. Het bestemmingsplan Buitengebied Noordwest is vastgesteld op 10 maart 2014.Ten aanzien van het perceel aan de Boekelosestraat 57 is het bestemmingsplan Buitengebied Noordwest aangepast, naar tevredenheid van de indiener van deze zienswijze.

De beantwoording van de zienswijze is als volgt:
Bij het maken van nieuwe bestemmingsplannen worden alle bouwblokken opnieuw bekeken.
In dit bestemmingsplan is het niet meer toegestaan om te werken met verbale bouwblokken.
Dit betekent dat de bouwgrenzen op de verbeelding moeten worden aangegeven, waarbij rekening wordt gehouden met wensen van de eigenaar om het agrarische bedrijf voort te kunnen zetten en misschien enigszins uit te breiden, maar ook met de beperkingen die de omgeving met zich meebrengt.
In een persoonlijk gesprek heeft u aangegeven welke uitbreidings- en wijzigingsplannen u overweegt. Wij hebben de verbeelding dientengevolge aangepast en hieronder gevoegd. Uw bouwvlak omvat een oppervlakte van 5000,6 m^2.

3. Zienswijze Brandweer Twente:
De Brandweer Twente adviseert de tekst van de toelichting van het bestemmingsplan aan te passen voor wat betreft de plaatsgebonden risicocontour. De A35 en de Haaksbergerstraat zijn transportroutes voor brandbare gassen. Voor deze routes geldt een invloedgebied van 300 meter. In het invloedgebied liggen (beperkt) kwetsbare objecten. In het bestemmingsplan moet de tekst worden verduidelijkt dat het in dit geval niet gaat om nieuwe (beperkt) kwetsbare objecten.
Nabij het plangebied liggen aardgas buisleidingen die onder de werkingssfeer van het Bevb (Besluit externe veiligheid buisleidingen) vallen. Gezien de diameter van de buisleidingen is de verwachting dat het invloedgebied van een of meerdere leidingen over het plangebied valt. De Brandweer Twente adviseert een toelichting op deze buisleidingen op te nemen in het bestemmingsplan.

Reactie gemeente:
In overleg met de Brandweer Twente is het bestemmingsplan aangepast. Specifiek gaat het om paragraaf 5.1.5 "Externe Veiligheid" uit de toelichting op het bestemmingsplan.

4. Zienswijze Countus namens de heren Leefers
De heren Leefers zijn woonachtig aan de Haaksbergerstraat 960 en 962 in Usselo. Het agrarisch bedrijf van Leefers is gelegen aan de noord- en zuidzijde van het Kerkenbruggertpad. Het agrarisch bedrijf bestaat uit een gemengd bedrijf met zoogkoeien, vrouwelijk jongvee, vleeskalveren en een akkerbouwtak. Deze zienswijze heeft betrekking op het noordelijke bedrijfsdeel.

De heren Leefers verzoeken de verplaatsing van de woning aan Haaksbergerstraat 960 planologisch mogelijk te maken met een bouwvlak van circa 20 x 20 meter.
Als tegenprestatie zijn de heren Leefers bereid om de milieuvergunning voor het houden van 130 vleeskalveren in te trekken.

Daarnaast verzoeken de heren Leefers om in de omschrijving van het artikel Agrarisch – Stadsrandzone op te nemen dat kuilvoersilo's zijn toegestaan. Twee kuilvoersilos maken op dit moment al onderdeel uit van het agrarisch bedrijf.

Indien de gemeente geen medewerking wil verlenen aan het verplaatsen van de woning is het verzoek om aan deze locatie de aanduiding intensieve veehouderij toe te kennen.

<u>Reactie gemeente:</u>
Deze zienswijze is gericht tegen het bestemmingsplan Usselo 2012. Omdat de gronden opgenomen zijn in het bestemmingsplan Buitengebied Noordwest, vindt beantwoording plaats in het kader van dit bestemmingsplan. Het bestemmingsplan Buitengebied Noordwest is vastgesteld op 10 maart 2014. Deze zienswijze is gericht tegen het bestemmingsplan Usselo 2012. Omdat de gronden opgenomen zijn in het bestemmingsplan Buitengebied Noordwest, vindt beantwoording plaats in het kader van dit bestemmingsplan. Het bestemmingsplan Buitengebied Noordwest is vastgesteld op 10 maart 2014.Ten aanzien van het perceel aan de Boekelosestraat 57 is het bestemmingsplan Buitengebied Noordwest aangepast, naar tevredenheid van de indiener van deze zienswijze.

De beantwoording van deze zienswijze is als volgt:
Wij hebben uw bedrijf bij de behandeling ingevolge de Wet milieubeheer in zijn geheel beoordeeld.
Conform de wetgeving is er sprake van één bedrijf. Haaksbergerstraat 960 en 962 beschouwen wij als één bedrijf. U vraagt voor het noordelijk gedeelte om de woning nr. 960 te verplaatsen in westelijke richting. U heeft een nadere zienswijze kenbaar gemaakt nadat u op de hoogte bent gesteld van het feit dat alle gronden worden opgenomen in het bestemmingsplan Buitengebied Noordwest. Dit betekent dat de Haaksbergerstraat 960 en 962 worden beschouwd als dienstwoningen van één agrarisch bedrijf.

<u>Zienswijze Gecombineerde data inwinning:</u>
Elke agrariër moet een Gecombineerde Data Inwinning (GDI) invullen. Hierop wordt o.a. elk jaar aangegeven hoeveel hectare cultuurgrond het bedrijf in gebruik heeft. Bijgevoegd een uitsnede, waaruit blijkt dat ook in 2013 het bedrijf een totale oppervlakte van ruim 35 ha in gebruik heeft, waarvan ruim 34 ha als landbouwgrond. Hieruit blijkt dat het bedrijf nog altijd actief is.

<u>Antwoord:</u>
Omdat u nog actief bent hebben wij besloten u alsnog een klein agrarisch bouwblok toe te kennen. Uw bedrijfsgebouwen kunt u derhalve blijven gebruiken.

<u>Zienswijze Agrarische bestemming:</u>
Voldoende kan aangetoond worden dat de locatie Haaksbergerstraat 962 een agrarisch bedrijf is. Het heeft een omvang van 45,8 NGE. Daarom moet er een agrarisch bouwvlak van 0,5 ha aan worden toegekend.

<u>Antwoord:</u>
Omdat u nog actief bent hebben wij besloten u alsnog een klein agrarisch bouwblok toe te kennen. Uw bedrijfsgebouwen kunt u derhalve blijven gebruiken.

<u>Intensieve veehouderij</u>
Omdat op de milieuvergunning naast zoogkoeien en jongvee ook vleeskalveren staan, zijn ze van mening dat aan deze locatie ook de aanduiding intensieve veehouderij moet worden toegekend.
De hoofdtak van dit bedrijf is een grondgebonden agrarisch bedrijf (zoogkoeien en akkerbouw), maar er is ook een intensieve veehouderijtak. Zij zijn daarom van mening dat de definitie van intensieve veehouderij uit artikel 1 aangepast moet worden, zodat een bestaande tweede tak intensieve veehouderij ook mogelijk is.

Zij verzoeken om de aanduiding intensieve veehouderij aan te geven omdat anders het bestemmingsplan in strijd is met de bestaande milieuvergunning. Zij willen ook in de toekomst vleeskalveren kunnen houden en eventueel uit te kunnen breiden indien dit milieukundig mogelijk is.
Zij willen in de toekomst de mogelijkheid open houden om de huidige ligboxenstal iets te verlengen of een nieuwe schuur te kunnen realiseren naast de bestaande mestsilo. De zuid-westzijde van het ingetekende bouwvlak moet dus worden vergroot, 13 meter in zuidelijke richting en 20 meter in westelijke richting.

<u>Afsluiting</u>
Samengevat is het verzoek:
- *Agrarische bestemming moet behouden blijven.*
- *Bedrijven tussen de 10 en 40 NGE moeten ook een agrarisch bouwvlak krijgen.*
- *Een andere norm gebruiken dan de NGE omdat deze verdwijnt.*
- *De aanduiding intensieve veehouderij opnemen op deze locatie.*
- *De omschrijving van intensieve veehouderij uit artikel 1 aanpassen.*
- *De vorm van het bouwvlak aanpassen.*

<u>Antwoord:</u>
De aanduiding intensieve veehouderij gaan wij u niet toekennen. Toevoeging van intensieve veehouderijen vinden wij planologisch niet wenselijk.
Voor de vorm van het agrarisch bouwblok kiezen we ervoor om de begrenzing van de bestaande bebouwing te kiezen en een geringe uitbreiding toe te staan. Dit heeft als voordeel dat u de bedrijfswoning Haaksbergerstraat 960 kan verplaatsen binnen het bouwblok en dat u ruimte heeft om nevenactiviteiten te ontplooien. Om een goede ruimtelijke ordening te waarborgen hebben we in de planregels voor deze locatie een voorwaardelijke verplichting opgenomen.

5. Zienswijze Stichting Dorpsraad Boekelo
De Stichting Dorpsraad Boekelo deelt de mening van Buurtkring Usselo dat door het bestemmingsplan Usselo 2012 het straatbeeld in Usselo negatief kan beïnvloeden. Het gaat daarbij om de uitbreiding van bouwmogelijkheden en het welstandsvrij verklaren van het deelgebied Het Rosink.

Reactie gemeente:
Op basis van de Welstandsnota worden voorwaarden opgesteld ten aanzien van bijvoorbeeld vorm- en kleurgeving, maar ook of de betreffende bebouwing in de omgeving past. De gemeente kiest in het geval van Het Rosink er voor om de voorwaarden ten aanzien van welstand zoveel mogelijk vrij te laten. Ook in de doorvertaling naar het bestemmingsplan zijn beperkte regels opgenomen, om de toekomstige perceeleigenaren veel keuzevrijheid te geven in de manier waarop zij hun woning willen bouwen.

In de Woonvisie 2025 "Stad in beweging" geeft de gemeente het belang van een gedifferentieerde woningvoorraad en consumenteninvloed in de bouw aan. Enschede is een gemeente die voorop loopt als het gaat om de verkoop van grond voor (collectief) particulier opdrachtgeverschap. De Woonvisie verwoordt dat er maximaal moet worden ingespeeld op de (steeds veranderende) behoefte van de woonconsument. Een gebied waar ruimte is gecreëerd voor particulier opdrachtgeverschap is Het Rosink.

Na het beschikbaar komen van de kavels op Het Rosink, hebben erg veel mensen serieuze belangstelling getoond. De daadwerkelijke kaveluitgifte verliep daarna niet volgens verwachting: ondanks de grote belangstelling bleef de verkoop van kavels op Het Rosink uit. Dit was voor de gemeente reden om onderzoeksbureau I&O in 2012 onderzoek te laten doen naar de motivaties van potentiële kopers om af te zien van de aankoop van een kavel in dit projectgebied. Als belangrijkste redenen kwamen uit dit onderzoek naar voren: de te hoge grondprijs en de te strenge welstands- en bebouwingseisen. Daarnaast vroegen de ondervraagden om een meer klantgerichte en flexibele houding van de gemeente.

Dit onderzoek is voor de gemeente aanleiding geweest om Het Rosink aan te wijzen als een experiment voor particulier opdrachtgeverschap. Een experiment in de zin van het loslaten van zo veel mogelijk eisen en regels, maar ook in de zin van flexibele en consumentgerichte begeleiding van de zelfbouwers door de gemeente. Dit wil de gemeente vormgeven door de toekomstige bewoners maximale invloed te geven in de vormgeving van

zowel hun nieuwe woonomgeving als hun nieuwe woning. Uiteraard onder deskundige begeleiding van bijvoorbeeld een stedenbouwkundige.

6. Zienswijze Building design, architectuur namens de heer Kist
Ten tijde van de eerste terinzagelegging van het ontwerp bestemmingsplan Usselo 2012 heeft de locatie Haaksbergerstraat 950-952 deels de bestemming Wonen en deels de bestemming Bedrijven. De heer Kist is voornemens om ten aanzien van zijn uitvaartonderneming op deze locatie een afscheidshuis te realiseren. Wanneer het niet mogelijk is dit afscheidshuis te realiseren, wil de heer Kist terug vallen op de bestemmingen Bedrijven tot en met categorie 2, Winkels in 1 bouwlaag waarboven eengezinshuizen in 1 bouwlaag, Eengezinshuizen in twee bouwlagen en Tuinen, geen bebouwing toegestaan.

Reactie gemeente:
De heer Kist heeft voor de vestiging van een afscheidshuis aan de Haaksbergerstraat 950 – 952a een plan aangeleverd bij de gemeente. De gemeente heeft deze ontwikkeling opgenomen in het bestemmingsplan Usselo 2012. De gronden aan de Haaksbergerstraat 950-952a hebben de bestemming Maatschappelijk – Uitvaartcentrum.

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- C

Onderwerp	Meerjarenperspectief Grondbedrijf (MPG) 2014		
Portefeuillehouder	Jeroen Hatenboer agendaletter (C))		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	6 mei 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400115497

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. Het Meerjaren Perspectief Grondbedrijf (MPG) 2014 met de onderliggende geactualiseerde complexen bouwgrond in exploitatie (BIE), niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) en administratieve complexen vast te stellen;
2. De begrotingswijziging door te voeren in de gemeentebegroting.

Inleiding

Voor u ligt het voorstel ter vaststelling van het MPG 2014. Het MPG 2014 bestaat uit een openbaar deel 1 en een vertrouwelijk deel 2 (met daarin de vertrouwelijke grondexploitaties). Het MPG is een document waarin de financiële resultaten van de uitvoering van het grondbeleid worden weergegeven ('realisatie') en waarin ook wordt vooruitgekeken ('doorkijk'). De resultaten zijn gebaseerd op de ruimtelijke keuzes die de gemeente maakt en in beleid zijn vastgelegd. Het MPG is een vertaling van eerder genomen afzonderlijke besluiten. Daarmee zijn wijzigingen in het kader van het MPG 2014 financieel-technisch van aard.
In het MPG 2014 wordt de stand van zaken per 31 december 2013 vastgelegd naar aanleiding van de actualisatie van de kosten en opbrengsten in alle grondexploitaties. De actualisatie is opgesteld op basis van de begin 2014 beschikbare kennis en inzichten.
Het college heeft op 21 januari de Nota van Uitgangpunten MPG 2014 vastgesteld. Daarmee zijn aan het begin van het MPG-proces de uitgangspunten (parameters, plankosten, programma, planning en prijzen) vastgesteld. De Nota van Uitgangspunten heeft de basis gevormd voor de herzieningswerkzaamheden van de grondexploitaties, de strategische gronden en de overige complexen. Op 3 februari 2014 is de inhoud van de Nota van uitgangspunten en de verwachte financiële effecten op het MPG 2014 in een besloten bijeenkomst met de raad gedeeld

De besluitvorming over het MPG gebeurt separaat van de jaarrekening en de begroting. Door het vaststellen van het MPG 2014 wordt voor de complexen BIE, NIEGG en het administratieve complex het geactualiseerde budgetkader vastgesteld. De uitkomsten van het MPG worden verwerkt in de jaarrekening en de programma-begroting. Dit is terug te vinden in de paragraaf grondbeleid die zowel in de jaarrekening als in de begroting wordt opgenomen.

Beoogd resultaat

- Inzicht geven in de financiële situatie van het Grondbedrijf (peildatum 1/1/2014) (zie MPG 2014 deel 1, hoofdstuk 3);
- Verantwoording daarover afleggen in zowel het MPG 2014 als in de jaarrekening 2013 (zie MPG 2014 deel 1, hoofdstuk 3);
- Het geven van 'een doorkijk MPG': Informeren over ontwikkelingen en trajecten die effect zullen hebben op het volgende MPG (zie MPG 2014 deel 1, hoofdstuk 4);
- Het vaststellen van een geactualiseerde budgetkader ten behoeve van het uitvoeren van activiteiten;
- Input leveren aan de programmabegroting;
- Het hebben van een geactualiseerde begroting.

Argumenten

1.1 dit is conform de Financiële verordening (2012) en Beheersregels grondexploitatie (2012)
Het MPG is een verbijzondering van de gemeentebegroting en de gemeenterekening. De uitkomsten van het MPG leveren de input voor de begroting- en verantwoordingscyclus van de gemeente. Eind 2012 heeft de raad de Financiële verordening Gemeente Enschede 2012 vastgesteld. In de verordening zijn de belangrijkste

artikelen uit de Beheersregels grondexploitatie (2012) opgenomen. In artikel 25, lid 4 van de Financiële verordening is bepaald dat de raad jaarlijks het MPG vaststelt inclusief de geactualiseerde grondexploitatiebegrotingen en kredieten.

1.2 dan kunnen activiteiten plaatsvinden binnen een geactualiseerd budgetkader
Binnen de administratie van de gronden worden drie soorten complexen onderscheiden: de bouwgrond in exploitatie (BIE), de niet in exploitatie genomen grond (NIEGG) en de administratieve complexen.
Door het vaststellen van het MPG 2014 wordt voor deze complexen het geactualiseerde budgetkader vastgesteld.

Om in projecten daadwerkelijk werkzaamheden te kunnen uitvoeren, moet de raad hiervoor een krediet beschikbaar stellen. Een krediet is het geldend uitgavenkader voor de gehele looptijd van het grondexploitatieproject. Het krediet wordt gedekt door de inkomsten zoals geraamd in de grondexploitatie.
In artikel 25, lid 5 van de Financiële verordening is vastgelegd dat als de herziening van de grondexploitatie-begroting leidt tot een overschrijding van het krediet per project met 5% of meer ten opzichte van het laatst vastgestelde krediet in het MPG - met als ondergrens € 50.000 - hierover verantwoording aan de Raad wordt afgelegd in het MPG. Ten opzichte van het vorige MPG is in totaal een aanvullend krediet nodig van ruim € 21,6 miljoen. Voor een algemene toelichting op de kredieten wordt verwezen naar paragraaf 3.9 van het MPG deel 1. In hoofdstuk 11 “Bijlage overzicht kredieten” van het vertrouwelijke MPG deel 2 is de onderverdeling van de kredieten per grondexploitatie zichtbaar.

2.1 het MPG 2014 is onderdeel van de gemeentebegroting
De resultaten van het MPG 2014 worden vertaald in de gemeentebegroting. Omdat mutaties zijn opgetreden dient de begroting gewijzigd te worden.

Kanttekeningen
Niet van toepassing.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
Niet van toepassing.

Kosten, opbrengsten, dekking

Reserve GB

De Reserve Grondbedrijf wordt bepaald door de (in het verleden) behaalde winsten en de getroffen voorzieningen voor verliesgevende projectgebonden complexen (grondexploitaties) en functionele complexen.
In onderstaand schema is het financiële resultaat van het MPG 2014 opgenomen.

Herziening MPG 2014 (in mln. euro)		
Bouwgrond in exploitatie (BIE)	-16.41	
Af te sluiten complexen (BIE)	-0.04	
NIEGG + Overige gronden	0.79	
Erfpachtgronden	0.07	
Overige Functionele Complexen	16.19	
Overige rechtstreeks t.l.v.reserve	0.05	
Verbetering reserve GB		0,63
MPG 2013 - reserve GB stand 1-1-2013		-5.22
MPG'14 RESERVE GB		-4,58
Overheveling naar algemene reserve		-5.59
MPG'14 RESERVE GB stand 31-12-2013		-10,17
(alle bedragen op nctw 31-12-2013)		

De verslechtering van het complex Bouwgrond in Exploitatie (BIE) wordt veroorzaakt door de het aanpassen van de grondprijzen, de programmering & planning en de plankosten.

De benodigde voorziening in het Administratieve complex – overig is in 2013 verminderd met € 16,2 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de inzet voorziening bedrijventerreinen conform de bedrijventerreinenvisie (€ 9,6 miljoen), de vrijval voorziening bedrijventerreinen (5,6 miljoen) en de vrijval voorzieningen claims (€ 2,0 miljoen). Hiertegenover staat een toename van de voorziening met € 1,0 miljoen (RBT € 0,7 miljoen en overige posten € 0,3 miljoen).

De Reserve Grondbedrijf kende per 1-1-2013 een negatieve stand van € 5,0 miljoen (inclusief rente is dat € 5,2 miljoen negatief per 31-12-2013). Op 31-12-2013 was deze met € 5,0 verslechterd naar een negatieve stand van € 10,1 miljoen. De verslechtering is het gevolg van de directe overheveling van € 5,6 miljoen vrijval voorziening bedrijventerreinen naar de algemene reserve.

In onderstaande tabel zijn de effecten van verschillende onderdelen weergegeven.

FINANCIELE EFFECTEN MPG 2014 (in mln. euro)

Onderwerp	bedragen	
parameters	1.2	
plankosten jaarschijf 2014 en 2015	3.3	
programmering en planning woningbouw	0.4	
programmering en planning bedrijventerreinen	9.6	
programmering en planning kantoren	0.0	
prijzen grond woningbouw	1.6	
prijzen grond overig programma	0.6	
NIEGG en Overige gronden	2.9	
RBT	0.7	
totaal financiele effecten	20,3	(A)

VERBETEREN RESERVE GRONDBEDRIJF

Onderwerp	bedragen	
vrijval voorziening claims	2.0	
inzet voorziening bedrijventerreinen conform bedrijventerreinenvisie	9.6	
vrijval extra voorziening NIEGG/Overige gronden	3.7	
totaal dekking	15,3	(B)
effect op reserve grondbedrijf	5,0	(A-B)

In paragraaf 3.6. van het MPG 2014 deel 1 wordt hier nader op ingegaan.

Het financiële effect op het grondbedrijf betreft niet alleen het effect op de reserve van € 5,0 miljoen (zie figuur hierboven) maar ook het effect op de toekomstige winsten in de lopende grondexploitaties (BIE) ter hoogte van € 5,7 miljoen (zie pagina 30 MPG deel 1). Het totale effect op het grondbedrijf betreft derhalve een verslechtering met € 10,7 miljoen.

Bij de vaststelling van de Stedelijke koers is er ter dekking van de mogelijke effecten door uitfasering, uitname van bedrijfsterreinen en incourante gronden een voorziening getroffen ter hoogte van € 18 miljoen (Netto Contante Waarde 1-1-2013). Hierbij is aangegeven dat eerst op de uitkomsten van de actualisatie Bedrijventerreinenvisie Netwerkstad zou worden gewacht alvorens te besluiten tot inzet van deze voorziening. Op 10 maart 2014 is de bedrijventerreinenvisie door de raad vastgesteld. De grondexploitaties zijn geactualiseerd / uitgefaseerd conform deze visie. Ten gevolge van deze uitfasering is € 9,6 miljoen nodig om de kosten hiervan te dekken. Omdat in 2013 ook rente is toegevoegd resteert nog een bedrag van € 9,2 miljoen. Dit hele bedrag kan niet geheel vrijvallen ten gunste van de algemene reserve omdat bij de besluitvorming over de stedelijke koers een deel van de voorziening is gereserveerd voor het afboeken van incourante/onrendabele gronden op bestaande bedrijventerreinen. Het gaat hier om 3,8 hectare in 3 projecten (Unison, Josink Es, Euregio), De kosten hiervan bedragen € 3,6 miljoen. Het bedrag dat aan de algemene reserve kan worden toegevoegd komt daardoor op € 5,6 miljoen (€ 9,2 miljoen - € 3,6 miljoen).
In de loop van dit jaar zullen aan de raad grondexploitaties ter besluitvorming worden voorgelegd. In de afzonderlijke raadsvoorstellen zullen dan concrete voorstellen worden gedaan over het afboeken en/of uitnemen van incourante gronden bedrijventerrein.

Beschikbare weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen Grondbedrijf
Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 3.6.2 MPG deel 1

Mogelijkheden verbeteren financieel resultaat MPG
Ten behoeve van het verbeteren van het financiële resultaat van het MPG zijn verschillende trajecten gestart, te weten: een onderzoek naar verlaging van de rekenrente, een onderzoek naar de mogelijkheid om een deel van de MPG gefinancierde projectkosten te dekken vanuit de algemene dienst en een verdere efficiencyslag wat betreft de organisatie en werkwijze.

Communicatie
N.v.t.

Vervolg
Verwerken in jaarrekening 2013 en programmabegroting 2015-2018

Bijlagen
Mee te zenden
1. MPG 2014 deel 1
2. Begrotingswijzingen
3. MPG 2014 deel 2 (vertrouwelijk bijlage, ter inzage bij griffie)
4. Nota van uitgangspunten MPG 2014 (vertrouwelijk bijlage, ter inzage bij griffie)

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

---

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	P.E.J. den Oudsten

SO-Beleid SO-. J.F.A. Ruiter Telefoon: (053) 481 55 36

MEERJAREN PERSPECTIEF GRONDBEDRIJF 2014

DEEL 1

Gemeente Enschede
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Afdeling Planeconomie
25 april 2014

INHOUDSOPGAVE

0. Samenvatting en conclusies blz. 3

1. Inleiding, doelen, leeswijzer
   - 1.1 Inleiding ..... blz. 9
   - 1.2 Doelen MPG ..... blz. 9
   - 1.3 Leeswijzer ..... blz. 10

2. Kaders en uitgangspunten
   - 2.1 Beleidskaders ..... blz. 11
   - 2.2 Nota van uitgangspunten MPG: de 5 P's ..... blz. 13
   - 2.3 Uitgangspunten risicoberekening ..... blz. 14
     - 2.3.1 Bandbreedte kostenstijging, opbrengstenstijging en rente ..... blz. 15
     - 2.3.2 Bandbreedte faseringsrisico ..... blz. 15
     - 2.3.3 Bandbreedte grondprijzen ..... blz. 16

3. Realisatie en financieel resultaat 2013
   - 3.1 Algemeen ..... blz. 17
   - 3.2 Realisatie programma wonen, bedrijventerreinen en kantoren ..... blz. 17
   - 3.3 Bouwgrond in exploitatie ..... blz. 20
     - 3.3.1 Lopende grondexploitaties ..... blz. 20
     - 3.3.2 Af Te Sluiten Complexen (ATSC) ..... blz. 23
   - 3.4 Strategische voorraad (NIEGG en overige gronden)) ..... blz. 23
   - 3.5 Administratieve complexen ..... blz. 24
     - 3.5.1 Erfpachtgronden ..... blz. 24
     - 3.5.2 Overige gronden ..... blz. 24
     - 3.5.3 Kleine projecten ..... blz. 24
     - 3.5.4 Administratief overig ..... blz. 24
   - 3.6 Financiële stand per 31-12-2013 en weerstandsvermogen ..... blz. 25
     - 3.6.1 Financiële stand per 31-12-2013 ..... blz. 25
     - 3.6.2 Weerstandsvermogen ..... blz. 27
   - 3.7 Winstneming ..... blz. 29
   - 3.8 Boekwaarde en financieringsbehoefte ..... blz. 30
   - 3.9 Actualisatie kredietverlening ..... blz. 31

4. Doorkijk Grondbedrijf
   - 4.1 Relevante ontwikkelingen ..... blz. 33
     - 4.1.1 Ontwikkelingen in beleid ..... blz. 33
     - 4.1.2. Ontwikkelingen in projecten ..... blz. 33
     - 4.1.3. Overige ontwikkelingen ..... blz. 34
   - 4.2 Marktontwikkelingen en MPG-prognoses ..... blz. 35
     - 4.2.1. Wonen ..... blz. 35
     - 4.2.2. Bedrijventerreinen ..... blz. 37
     - 4.2.3. Kantoren ..... blz. 38

Bijlagen

Bijlage 0:	Begrippenkader MPG	
Bijlage 1:	Bijdrage Ruimtelijke ontwikkelingen	tarieven 2014
Bijlage 2a:	Bouwgrond in exploitatie	overzicht mutaties in 2013
Bijlage 2b:	Bouwgrond in exploitatie	overzicht te verwachten eindresultaat
Bijlage 3:	Af Te Sluiten Complexen	overzicht te verwachten eindresultaat
Bijlage 4a:	Strategische gronden	voorraad- en boekwaardeontwikkeling 2013
Bijlage 4b:	Strategische gronden	waardering per 1-1-2014

Samenvatting en conclusies

Voor u ligt het MPG 2014 waarin de stand van stand van zaken van het Grondbedrijf per 31-12-2013 is weergegeven. Het MPG gaat over in exploitatie genomen gronden, de (nog) niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) en overige gronden (bijvoorbeeld ruilgronden). In deze samenvatting zetten we de grote lijnen voor u uit.

Aanjagen en begeleiden
De tijden zijn veranderd. De gemeente is minder aan zet en krijgt steeds meer een rol in het aanjagen en begeleiden van nieuwe initiatieven dan dat het zelf projecten ontwikkelt. Projecten lopen daarbij minder vaak lineair van voorbereiding tot realisatie. Ze duren langer en vragen een andere meer procesgerichte inzet van onze adviseurs en projectleiders, zij moeten arrangeren. Er is daardoor aan de ene kant minder capaciteit nodig omdat er minder projecten lopen. Aan de andere kant is er wel een slagvaardige kernorganisatie nodig die projecten aanjaagt en begeleid. Gemeentelijke investeringen in de prille voorfase van projecten leveren namelijk een veelvoud aan investeringen op, zowel vanuit de markt als van andere overheden zoals de provincie (multiplier-effect).
Er is dan ook een voorstel in voorbereiding door de directeur Stedelijke Ontwikkeling. Doel is een kernformatie voor Stedelijke Ontwikkeling te realiseren die werkt aan het versterken van het centrum en projecten en initiatieven in de stad aanjaagt. Deze kernformatie moet minder of helemaal niet meer drukken op het MPG. Daarnaast worden veel apparaatskosten toegerekend aan het grondbedrijf. Dit terwijl deze kosten niet altijd een directe relatie lijken te hebben met het grondbedrijf cq het MPG. Een mogelijkheid is om dergelijke structurele kosten niet toe te rekenen aan het grondbedrijf maar te dekken met algemene middelen.

Partners en de markt
Met de partners in de Netwerkstad wordt intensief samen gewerkt. Samen met hen en de provincie is het afgelopen jaar gezocht naar methoden om de financiële druk van de, niet meer te ontwikkelen, gronden te verlagen. De provincie heeft daarvoor de mogelijkheden van een grondfonds onderzocht. Dit heeft nog niet tot een concrete oplossing voor de gronden in Enschede geleid. Wij blijven in Netwerkstadverband in gesprek om oplossingen te onderzoeken.

Het MPG is een momentopname
Er zijn de afgelopen jaren veel (deel)projecten stopgezet en afgeboekt. De markt blijft echter moeizaam en onvoorspelbaar door de economische omstandigheden. De eerste signalen van een aantrekkende economie zijn zichtbaar, maar of nieuwe uitfaseringen of verdere afboekingen nodig zijn moet de nabije toekomst uitwijzen. Doordat de overheid minder aan zet is moeten we voor onze gronden zoeken naar nieuwe verdienmodellen. Dé oplossing hebben we tot nu toe nog niet gevonden. Dit is een zoektocht die we in 2014 voortzetten. Ook moet de komende jaren blijken hoe marktconform de huidige gemeentelijke portefeuille is.

Grip op grond
De kern van het MPG 2014 is dat de basis verder op orde is gebracht. Opnieuw zijn belangrijke stappen gezet in het beter ‘grip krijgen op grond’. Elk jaar wordt de fasering op orde gebracht en de grondprijzen aangepast aan de marktsituatie. De parameters zijn met input van een expertpanel op orde gebracht, de bedrijventerreinenvisie en het grondprijsbeleid zijn geactualiseerd. Met deze ingrepen blijven we met het MPG zo dicht mogelijk bij de snel veranderende werkelijkheid. Er ligt dus een gedegen basis. Dat neemt niet weg dat er onzekerheden en risico’s blijven bestaan. Enerzijds betreft het risico’s die de gemeente loopt met haar eigen projecten. Anderzijds gaat het om projecten waar de gemeenten met andere partijen in participeert zoals de Zuiderval, XL Business Park en ADT en waarvoor in het MPG voorzieningen zijn getroffen. Hierbij moet worden opgemerkt dat het ADT geen onderdeel uitmaakt van het MPG.
De afhankelijkheid van een beperkt aantal grote projecten is sterker geworden (zoals de Usseleres en Vaneker). Daarnaast is het aantal winstgevende grondexploitaties in 2013 afgenomen. Om tijdig te kunnen bijsturen, is in 2013 voor het eerst een monitor gemaakt. Deze monitor legt een verband tussen de feitelijke marktsituatie en de vanuit de gemeente geprognotiseerde aantallen. De monitor wordt twee keer per jaar gemaakt.
Door bovenstaande is verder invulling gegeven aan het actualiseren van de financiële, organisatorische en beleidskaders en het daarmee verder ‘op orde brengen van de basis’. Hiermee zijn alle moties die betrekking hadden op het grondbeleid afgehandeld.

Dit heeft echter, tezamen met de voor 2013 tegenvallende kavelverkoop, wel zijn financiële weerslag op het Grondbedrijf. De financiële effecten hebben we kunnen opvangen binnen het MPG.

Het financiële resultaat
De reserve Grondbedrijf is ten opzichte van het MPG 2013 verslechterd met € 5,0 miljoen naar een negatieve stand van € 10,1 miljoen.
Een aantal aspecten heeft een negatieve weerslag gehad op de reserve. De belangrijkste zijn de grondprijsverlagingen van de woningbouwkavels (gemiddeld 5%), extra benodigde plankosten, de uitfasering van de uitgifte van woningbouw, bedrijventerreinen en kantoren en de geraamde opbrengst- en kostenstijging (parameters). De financiële effecten hiervan zijn opgevangen door het inzetten van de voorziening bedrijventerreinen uit de Stedelijke koers, de vrijval van het gereserveerde bedrag voor bouwclaims en de vrijval van de extra getroffen voorziening binnen de NIEGG (Niet In Exploitatie Genomen Gronden).
Het saldo van de reserve grondbedrijf is inclusief de gevolgen van de vaststelling van de bedrijventerreinenvisie Netwerkstad in maart 2014. De visie heeft uitgewezen dat de voorziening die bij de stedelijke koers is gevormd voor uitname van gronden niet benodigd is. De voorziening is ontstaan vanuit de Stedelijke Koers en ten laste gegaan van de algemene middelen. Met de overheveling van de vrijval van € 5,6 miljoen aan de algemene reserve komt dit bedrag nu ook weer ten gunste van de algemene middelen.

De te maken kosten en nog te ontvangen opbrengsten zijn in dit MPG gestegen ten opzichte van het MPG 2013.
De nog te realiseren opbrengsten zijn gestegen met 4% tot € 282 miljoen. Dit komt door de verdere uitfasering van de opbrengsten en door het toevoegen van nieuw verworven subsidies.
De nog te maken kosten in de lopende grondexploitaties zijn ook toegenomen. Dit komt in hoofdzaak door het verder uitfaseren van projecten en de daarmee gestegen rentelasten. De nog te maken kosten bedragen € 293 miljoen. De helft hiervan bestaat uit rentekosten.

Leeswijzer
Hieronder wordt op iets meer detail ingegaan op diverse onderdelen uit het MPG. Het begint met de kaders vanuit het beleid en daarna de financiële onderdelen zoals de uitgifte-prognoses, de ontwikkeling van de reserve van het grondbedrijf, de nog te maken kosten en opbrengsten etc.

De basis is op orde

Jaarlijks monitoren
De raad heeft met het vaststellen van de Stedelijke Koers opdracht gegeven om jaarlijks te evalueren en te monitoren op het gebied van wonen, kantoren en bedrijventerreinen en vervolgens de programmering en fasering te actualiseren. De monitor wordt twee keer per jaar opgesteld. In het najaar van 2013 is de eerste monitor verschenen. In het tweede kwartaal van 2014 verschijnt de tweede monitor. De uitkomsten van de monitor worden gebruikt voor het in balans brengen dan wel houden van de projectenportefeuille.

Expertpanel voor de parameters
Eén van de moties die is aangenomen bij het rapport “Grip op Grond” heeft betrekking op de parameters. De raad heeft het college verzocht om de gebruikte parameters extern te laten toetsen en de overwegingen en keuzes inzichtelijk te maken. Eind 2013 is een expertpanel van externe deskundigen ingesteld en zijn de parameters voor het MPG 2014 samen met dit expertpanel opgesteld. Hoewel de raad daar niet expliciet om gevraagd heeft, zijn we plan om elk jaar de parameters aan een expertpanel voor te leggen.

Bedrijventerreinenvisie Netwerkstad
Op 10 maart 2014 is de herijking van de bedrijventerreinenvisie door de gemeenteraad vastgesteld. Uit deze herijking blijkt dat er geen sprake is van een kwantitatief overaanbod en dat de hele voorraad inclusief de harde plannen nodig is. Wel is het nodig de planvoorraad uit te faseren. De geprognosticeerde uitgifte is gemiddeld 3,5 ha per jaar tot en met 2039.

Actualisatie Grondprijsbeleid
Eind 2013 is een nieuwe nota Grondprijsbeleid door de raad vastgesteld. Met het vaststellen van deze nota

is het beleid geworden om elk jaar de grondprijzen voor de projecten in uitgifte te gaan taxeren. Hiermee worden de meest marktconforme prijzen bereikt.
Op basis van de Nota Grondprijsbeleid zijn voor het tweede opeenvolgende jaar de grondprijzen voor woningbouw verlaagd. In dit MPG zijn de grondprijzen voor woningbouw met gemiddeld 5 % verlaagd (in het vorige MPG was dat 8%). De grondprijzen voor bedrijventerreinen zijn gemiddeld met 2% verlaagd. Voor woningbouw sorteert de grondprijsverlaging tezamen met de voorzichtig aantrekkende economie al effect. In het eerste kwartaal van 2014 zijn al meer gemeentelijk kavels verkocht dan in heel 2013.

Uitgifteprognoses
De volgende figuren geven de afzetprognoses voor woningbouw, bedrijventerreinen en kantoren weer.

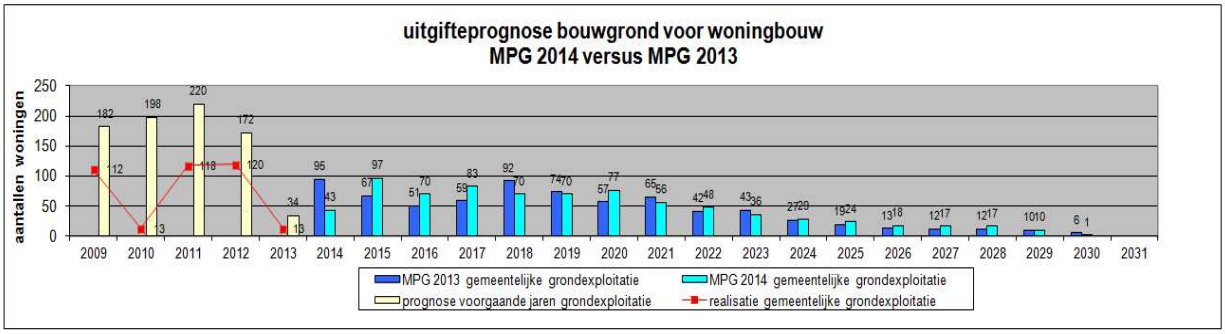

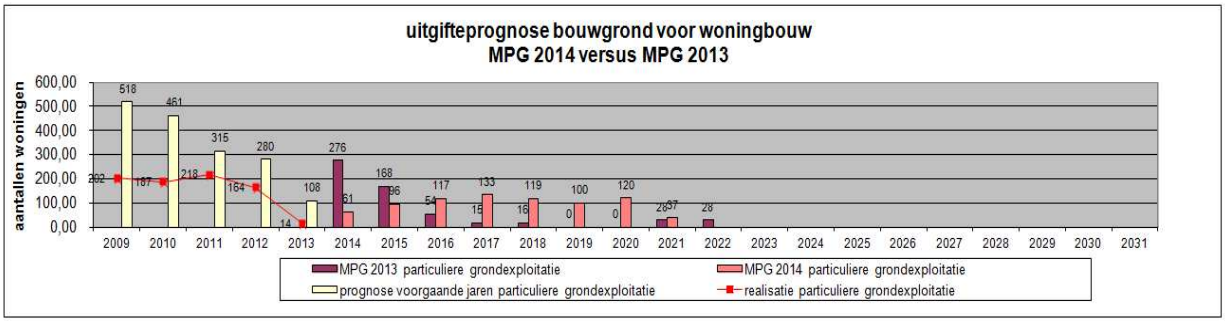

De MPG uitgifteprognose woningbouw laat zien dat tot einde looptijd (2030) in totaal nog 1.549 woningen gerealiseerd moeten worden. Het gaat om 766 woningen uit gemeentelijke grondexploitaties (eerste figuur) en om 783 woningen uit particuliere grondexploitaties (tweede figuur). De door de gemeente te realiseren aantallen woningen zijn meer gespreid over de totale looptijd.

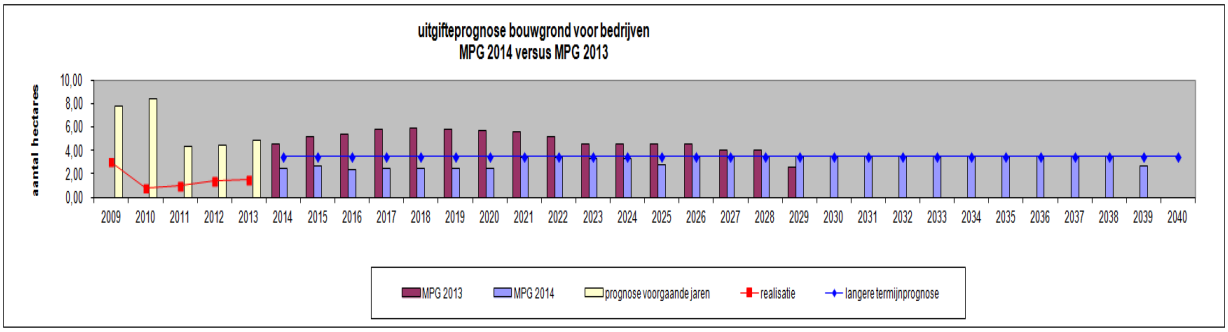

De fasering bedrijventerreinen is gebaseerd op de door de raad op vastgestelde bedrijventerreinenvisie Netwerkstad (maart 2014).De uitgifte is gemiddeld 3,5 hectare per jaar. De niet verkochte opbrengsten uit 2013 zijn verder uitgefaseerd. De fasering loopt nu van 2014 tot en met 2039. De MPG uitgifteprognose bedrijventerreinen laat zien dat tot einde looptijd (2039) in totaal nog 81 hectare uitgegeven moet worden.

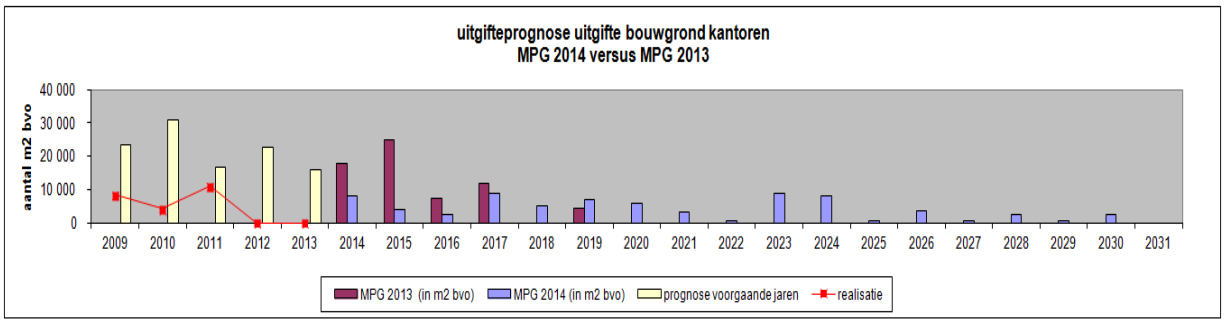

De MPG uitgifteprognose kantoren laat zien dat t/m 2020 in totaal nog ruim 36.000 m2 bvo uitgeefbaar is. Tot het einde van de looptijd (2030) is in totaal nog bijna 71.000 m2 bvo uitgeefbaar.

Reserve Grondbedrijf

De Reserve Grondbedrijf kende per 1-1-2013 een negatieve stand van € 5,0 miljoen (inclusief rente is dat € 5,2 miljoen negatief per 31-12-2013). Op 31-12-2013 was deze met € 5,0 verslechterd naar een negatieve stand van € 10,1 miljoen. De verslechtering is het gevolg van de directe overheveling van € 5,6 miljoen naar de Algemene Reserve.

In onderstaande tabel zijn de effecten van verschillende onderwerpen weergegeven.

FINANCIELE EFFECTEN MPG 2014

Onderwerp	bedragen		
parameters	€	1,2	mln.
plankosten jaarschijf 2014 en 2015	€	3,3	mln.
programmering en planning woningbouw	€	0,4	mln.
programmering en planning bedrijventerreinen	€	9,6	mln.
programmering en planning kantoren	€	-	mln.
prijzen grond woningbouw	€	1,6	mln.
prijzen grond overig programma	€	0,6	mln.
NIEGG en Overige gronden	€	2,9	mln.
RBT	€	0,7	mln.
totaal financiele effecten	€	20,3	mln. (A)

VERBETEREN RESERVE GRONDBEDRIJF

Onderwerp	bedragen		
vrijval voorziening claims	€	2,0	mln.
inzet voorziening bedrijventerreinen conform bedrijventerreinenvisie	€	9,6	mln.
vrijval extra voorziening NIEGG/Overige gronden	€	3,7	mln.
totaal dekking	€	15,3	mln. (B)
effect op reserve grondbedrijf	€	5,0	mln. (A-B)

bedragen x € 1 miljoen

Totaal financieel effect Grondbedrijf
Het financiële effect op het grondbedrijf betreft niet alleen het effect op de reserve van € 5,0 miljoen (zie figuur hierboven) maar ook het effect op de toekomstige winsten in de lopende grondexploitaties (BIE) ter hoogte van € 5,7 miljoen (zie pagina 30 MPG deel 1). Het totale effect op het grondbedrijf betreft derhalve een verslechtering met € 10,7 miljoen.

Parameters
Gegeven de verwachte marktontwikkelingen wordt na consultatie van het Expertpanel uitgegaan van een opbrengstenstijging van 0% in de periode tot en met 2017 en vanaf 2018 langjarig 2%. De kostenparameter is bepaald op 0% in 2014, 1% tot en met 2017 en vanaf 2018 langjarig 2%.

In schema ziet dit er als volgt uit:

	2014	2015	2016	2017	2018	2019 e.v.
Kosten	0%	1%	1%	1%	2%	2%
Opbrengsten	0%	0%	0%	0%	2%	2%
Rente	5%	5%	5%	5%	5%	5%

Het prijspeil van de opgenomen (nominale) kosten en opbrengsten is 1-1-2014.
Hierdoor worden voor het jaar 2014 de kosten- en opbrengstenparameter op 0% gezet.

Rekenrente
De feitelijke gemiddelde rente op de totale leningenportefeuilles bedraagt op dit moment ongeveer 4,4%. De intern in rekening gebrachte rente voor het MPG bedraagt 5%. Gezien de positie van het Grondbedrijf is een heroverweging van de hoogte van de rekenrente wenselijk. Op basis van de uitkomsten van een lopend onderzoek vindt er voor het MPG 2015 overleg plaats over de vraag hoe om te gaan met deze parameter.

Strategische voorraad (NIEGG en overige gronden)
Zowel op de NIEGG (Niet In Exploitatie Genomen Gronden) als de overige gronden is de afgelopen jaren afgewaardeerd. Dit wordt conform landelijke regelgeving gedaan als blijkt dat de boekwaarde hoger is dan de economische waarde. De economische waarde neemt de laatste jaren af als gevolg van dalende grond- en vastgoedprijzen.

Op de NIEGG is € 10,6 miljoen afgewaardeerd. Voor deze afwaardering wordt een verliesvoorziening getroffen die afgetrokken wordt van de boekwaarde. Dat resulteert vervolgens in de balanswaarde. De balanswaarde van de NIEGG bedraagt op 31-12-2013 € 16,2 miljoen.
Op de overige gronden is € 13,9 miljoen afgewaardeerd. De balanswaarde hiervan na herwaardering bedraagt € 8,9 miljoen (€ 1,3 miljoen + € 7,6 miljoen).

Voor de overige gronden - te verkopen hebben in 2013 enige transacties plaatsgevonden. De aan en – verkopen zijn financieel in evenwicht en hierdoor wijzigt de boekwaarde niet. Rente- en beheerskosten worden niet op de projecten bijgeschreven. Dit heeft dus geen effect op de boekwaarde.

Het totaaloverzicht ziet er als volgt uit.

	Hectares	Boekwaarde	Afwaardering	Balanswaarde
NIEGG	93,8 Ha.	€ 26,8 miljoen	€ 10,6 miljoen	€ 16,2 miljoen
Overige gronden - ruilgronden	26,2 Ha.	€ 1,3 miljoen	€ 0,0 miljoen	€ 1,3 miljoen
Overige gronden - te verkopen	134,28 Ha.	€ 21,5 miljoen	€ 13,9 miljoen	€ 7,6 miljoen
Totaal	254,3 Ha.	€ 49,6 miljoen	€ 24,6 miljoen	€ 25,1 miljoen

Ontwikkeling nog realiseren opbrengsten en kosten
De nog te realiseren opbrengsten zijn € 282,4 miljoen en bestaan voor bijna een derde uit de woningbouwprojecten en voor 38% uit bedrijventerreinprojecten. De geraamde opbrengsten van kantoren is gering met circa 4%. De overige opbrengsten bestaan uit subsidies, detailhandel en overige bestemmingen.

Wat betreft de woningbouwprojecten zijn er 4 grote projecten. Van de te realiseren opbrengsten moet 29% komen uit het Vaneker, 17% uit het Brunink, 18% uit Roombeek-binnenstad en 19% uit de Eschmarke. Dit is nagenoeg gelijk aan het MPG 2013.

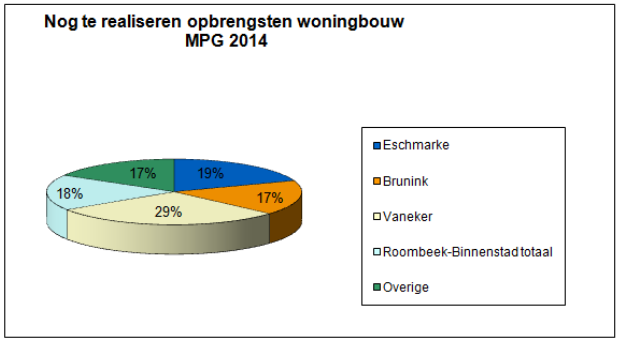

Bij de bedrijventerreinen bedraagt het aandeel van de Usseleres bijna driekwart (71%) in het totaal van de nog te realiseren opbrengsten.

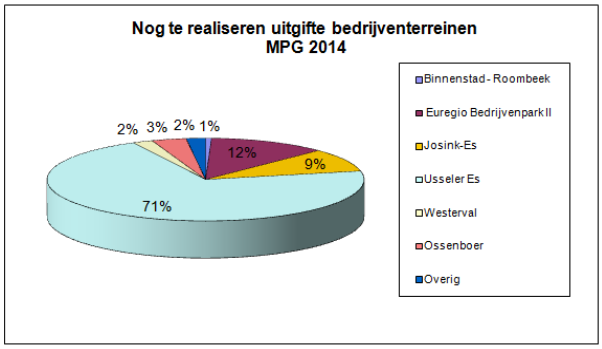

De nog te maken kosten in de lopende grondexploitaties zijn ook toegenomen. Dit komt in hoofdzaak door het verder uitfaseren van projecten en de daarmee gestegen rentekosten. De nog te maken kosten bedragen € 293 miljoen.

Bestemmingsreserve Gronduitgifte
Met het vaststellen van de Nota Grondprijsbeleid is er een bestemmingsreserve Gronduitgifte ingesteld. Deze reserve is ingesteld om een stimulans te kunnen geven in de uitgifte en meer maatwerk te kunnen leveren. In 2013 is hier voor Diekman een bedrag van € 40.000 uitgenomen.

Risicobeheersing en weerstandsvermogen Grondbedrijf
Om zich te kunnen wapenen tegen risico's is het noodzakelijk een weerstandsvermogen te hebben. Dit weerstandsvermogen wordt ingezet op het moment dat risico's werkelijkheid worden. Deze risico's zijn bijvoorbeeld de fasering, gronduitgifteprijzen, kostenstijging en rente. Voor elk risico's is per grondexploitatie een voorziening getroffen voor het geval het betreffende risico zich voordoet.

Om de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen berekenen is het noodzakelijk dat de kansen en gevolgen van mogelijke risico's worden gekwantificeerd. Deze risicoanalyse wordt per grondexploitatie, de niet in exploitatie genomen gronden en de administratieve complexen uitgevoerd.
Hiertoe wordt een risicosimulatie uitgevoerd waarbij door statistische trekkingen het optreden van de risico's wordt nagebootst (de zogenaamde Monte Carlo methode). Dit resulteert in een minimaal benodigde weerstandscapaciteit voor alle projecten tezamen. Hierbij geldt als uitgangspunt dat deze risico's met 90% zekerheid meegenomen worden bij het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit.

De beschikbare weerstandscapaciteit van het Grondbedrijf – inclusief stille reserves – is € 1,0 miljoen negatief. De op basis van de uitgevoerde risicoanalyses voor de lopende grondexploitaties en de functionele complexen berekende benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 18,9 miljoen.

1. Inleiding, doelen, leeswijzer

1.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zal kort worden ingegaan op de doelen die met het Meerjarenperspectief Grondbedrijf (MPG) worden nagestreefd en op welke wijze het MPG is opgebouwd ('leeswijzer').

In de Beheersregels Grondexploitatie 2012 is de inrichting en beheer van de (financieel) administratieve processen met betrekking tot de bouwgrond in exploitatie (BIE), de niet in exploitatie genomen grond (NIEGG) en de administratieve complexen vastgelegd. Ook de wijze van informatieverstrekking aan de raad over het grondbeleid en afwijkingen van de kaders is hierin opgenomen. De belangrijkste paragrafen – waaronder de regels omtrent verlies en winstneming - uit de Beheersregels grondexploitaties zijn in het artikel 25 'Beheergrondexploitaties' van de Financiële verordening (2012) opgenomen..

De administratieve inrichting is in het blauw weergegeven.

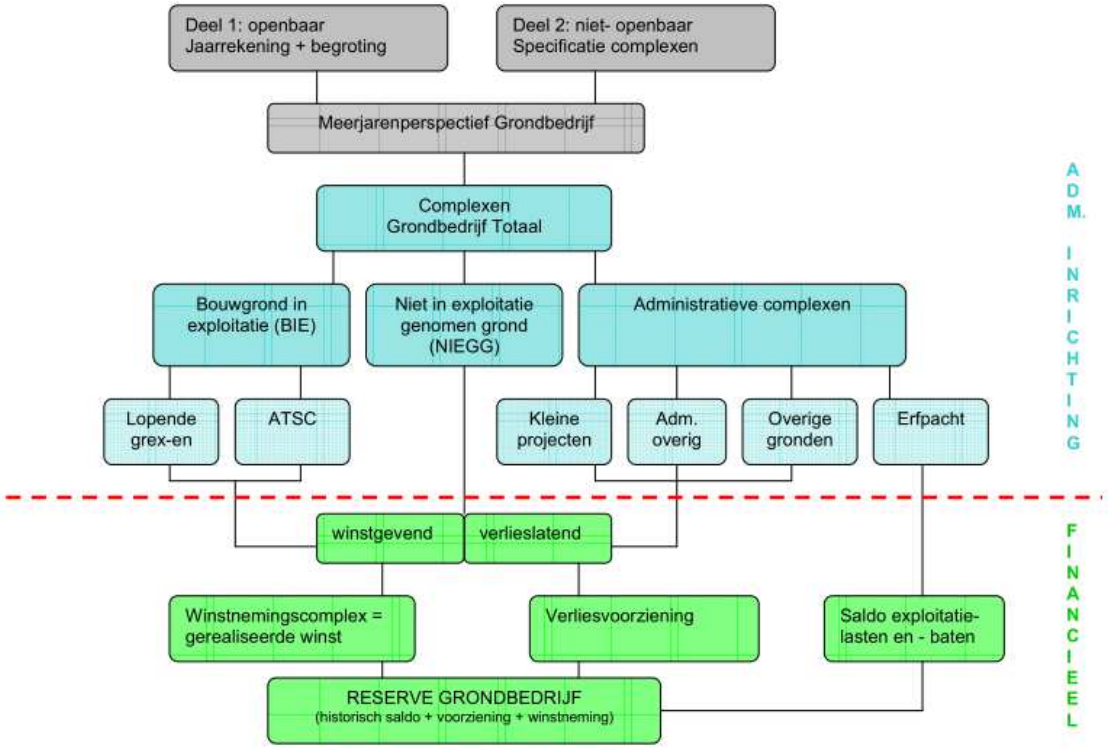

Figuur 1 Administratieve inrichting MPG

De wijze waarop de Reserve Grondbedrijf zich vormt vanuit de resultaten per (deel)complex is in het groen weergegeven.

1.2 Doelen MPG

Het MPG is een document waarin de financiële resultaten van de uitvoering van het grondbeleid worden weergegeven ('realisatie') en waarin ook wordt vooruitgekeken ('doorkijk'). De resultaten zijn gebaseerd op de ruimtelijke keuzes die de gemeente maakt en in beleid zijn vastgelegd. Het MPG is een vertaling van eerder genomen afzonderlijke besluiten per project. Daarmee zijn wijzigingen in het kader van het MPG 2014 altijd alleen financieel-technisch van aard.

In dit MPG wordt de stand van zaken per 31 december 2013 vastgelegd naar aanleiding van de actualisatie van de kosten en opbrengsten in alle complexen (zie figuur 2). De actualisatie is op basis van de huidige kennis en inzichten opgesteld. Het financieel resultaat is een prognose. De resultaten van de complexen komen voort uit de boekwaarde en de nog te maken kosten en de te verwachten opbrengsten.

De besluitvorming over het MPG gebeurt separaat van de jaarrekening en de begroting. Door het vaststellen van het MPG 2014 wordt voor de complexen BIE, NIEGG en het administratieve complex het geactualiseerde budgetkader vastgesteld.

De uitkomsten van het MPG worden verwerkt in de jaarrekening, de kadernota en de programmabegroting. Dit is terug te vinden in de paragraaf grondbeleid die zowel in de jaarrekening als in de begroting wordt opgenomen.

In onderstaand figuur wordt de inhoudelijk relatie van het MPG en de IPC-producten weergegeven.

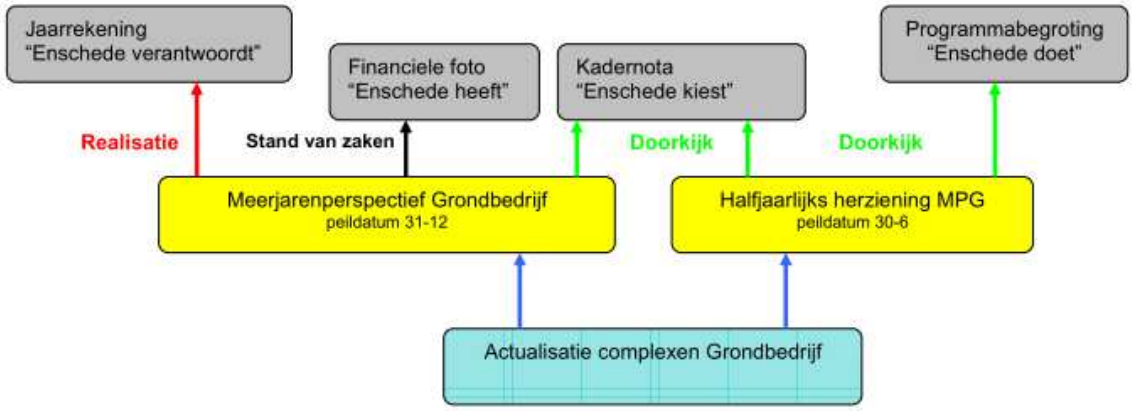

Figuur 2 Relatie MPG 2014 met de IPC-cyclus

Met dit MPG worden de volgende doelen nagestreefd:

- Transparant en begrijpelijk inzicht geven ten aanzien van:
    - de ontwikkelingen in 2013 in de verschillende complexen
    - de ontwikkeling van de reserve van het Grondbedrijf
    - het weerstandsvermogen van het Grondbedrijf
    - de ontwikkeling van de financieringsbehoefte van het Grondbedrijf
    - de in 2013 geleverde bijdragen van het Grondbedrijf aan de programma's wonen en werken
    - de gehanteerde uitgangspunten en parameters
    - de risico's
- Input leveren voor evaluatie en de actualisatie van het (grond)beleid
- Input leveren voor de programmasturing en monitoring van wonen, bedrijventerreinen en kantoren
- Een bijdrage leveren aan de P&C-producten (onder andere jaarrekening en programmabegroting)

1.3 Leeswijzer

Het MPG 2014 bestaat uit twee delen.

- Deel 1 van het MPG is het openbare deel met daarin een samenvattend verslag op hoofdlijnen van de 'prestaties' in het afgelopen jaar en een geactualiseerd financieel toekomstperspectief van het Grondbedrijf. Ook worden de in de lopende grondexploitaties gerealiseerde bouwgronduitgiftes gerelateerd aan de begrote uitgiftes. Deel 1 vormt de basis voor de jaarrekening en de programmabegroting.
- Deel 2 is het niet-openbare deel met financiële en planinhoudelijke specificaties van alle lopende grondexploitaties (complex BIE) en de functionele complexen.

In dit openbare deel 1 wordt in hoofdstuk 2 ingegaan op de (nieuwe) kaders en de gehanteerde uitgangspunten voor het MPG. Hoofdstuk 3 geeft weer wat er in 2013 is gerealiseerd en tot welk financiële uitkomsten dit leidt. In hoofdstuk 4 wordt een doorkijk gegeven naar de komende jaren.

Tenslotte
Alle in het MPG opgenomen bedragen zijn berekend op netto contante waarde per 1-1-2014, tenzij anders vermeld. Omdat op één decimaal achter de komma wordt afgerond kan het voorkomen dat een totaal van een cijferreeks niet op decimalen sluit met de telling.

2 Kaders en uitgangspunten

De basis is verder op 'orde' gebracht
Ook dit MPG is vooral niet meer en niet minder dan de financieel technische vertaling van eerder genomen besluiten. De opzet van het product is nagenoeg gelijk als in de voorgaande jaren. Een product als resultaat van een andere manier van werken! Voor het MPG 2014 is bijvoorbeeld voor het eerst gebruikt gemaakt van zogenaamde Nota van uitgangspunten. Dit in het kader van het lean maken van de werkprocessen.
Door in het begin van het MPG-proces de uitgangspunten ten aanzien van parameters, plankosten, programma, planning en prijzen (de 5 P's) vast te stellen kunnen de grondexploitatiebegrotingen in één keer worden geactualiseerd.

Uiteraard hebben ook nu nog Grip op Grond en de Stedelijke Koers impact op de manier van werken en de huidige projectenportefeuille. Opnieuw is een aantal financiële en organisatorische kaders geactualiseerd namelijk: de monitor wonen en werken, het instellen van een expertteam ten behoeve van het bepalen van de parameters, de bedrijventerreinenvisie Netwerkstad en de Nota Grondprijsbeleid.
Daarmee is "de basis verder op orde gebracht". Het betekent ook dat alle moties die betrekking hadden op het grondbeleid / het grondbedrijf zijn afgehandeld.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de belangrijkste (beleids)kaders die recent zijn vastgesteld of binnenkort worden geactualiseerd.

2.1 Beleidskaders

In februari 2010 is de Nota Grondbeleid door de raad van Enschede vastgesteld. Hierin is vastgelegd dat wordt ingezet op een actief grondbeleid, "tenzij". In de praktijk betekent dit dat er sprake is van "situationeel grondbeleid". Per project wordt - op basis van een realisatiestrategie - gekozen uit een scala aan grondbeleidstrategieën: actief, passief of faciliterend grondbeleid. Naast het zelf actief realiseren van een nieuwe bestemming in het kader van het actieve grondbeleid – de gemeentelijke grondexploitaties -, is de gemeente ook financieel betrokken bij particuliere grondexploitaties (via exploitatieovereenkomsten), Publiek Private Samenwerkingsconstructies of (regionale) samenwerkingsverbanden.
De laatste jaren wordt nauwelijks grond gekocht en is sprake van een passief en faciliterend grondbeleid

De Nota Grondbeleid 2010 is de afgelopen jaren uitgewerkt in diverse beleidsnota's zoals de Nota Bijdrage Ruimtelijke Ontwikkelingen (2011), de beheerregels Grondexploitaties (2012) en de Nota weerstandsvermogen en risicomanagement (2012).
In 2013 is een aantal nieuwe (beleids)kaders vastgesteld. Hieronder worden deze kort beschreven.

<u>Nota van Uitgangspunten voor het MPG</u>
Voor het MPG 2014 is voor het eerst gewerkt met Nota van Uitgangspunten opgesteld (NvU). Door in het begin van het MPG-proces de uitgangspunten ten aanzien van parameters, plankosten, programma, planning en prijzen (de 5 P's) vast stellen kunnen de grondexploitatiebegrotingen in één keer worden geactualiseerd (Lean-traject).
De Nota van Uitgangspunten MPG is een nieuw product dat is geïntroduceerd in het Advies "Programmatisch sturen en monitoren" (vastgesteld door B&W begin oktober 2013). Dit product helpt om het proces te versnellen doordat vooraf besluitvorming is georganiseerd over de belangrijkste uitgangspunten voor het MPG.

<u>Monitor Wonen en Werken</u>
De raad heeft met het vaststellen van de Stedelijke Koers opdracht gegeven om jaarlijks te evalueren en te monitoren op het beleid met betrekking tot wonen, kantoren en bedrijven en vervolgens de programmering en fasering te actualiseren. Hiertoe is in oktober 2013 het Advies "Programmatisch sturen en monitoren" inclusief eerste monitor Wonen en werken - door B&W vastgesteld. De Monitor Wonen & Werken maakt een koppeling tussen de feitelijke marktsituatie, de bestaande programmering en trends. In tegenstelling tot de Stedelijke Koers gaat de Monitor behalve over koopwoningen ook over huurwoningen. De monitor zal twee keer per jaar worden opgesteld.

Opbouw parameters MPG en expertpanel
Eén van de moties die is aangenomen bij het rapport “Grip op Grond” heeft betrekking op de parameters. De raad heeft het college verzocht om de gebruikte parameters extern te laten toetsen en de overwegingen van keuzes inzichtelijk te maken. Het raadsvoorstel over de wijze van opbouw van de parameters is in het voorjaar 2013 in de raad behandeld. Eind 2013 is een expertpanel van externe deskundigen ingesteld. Samen met het expertpanel zijn de parameters voor het MPG 2014 bepaald en vastgelegd in de Nota van Uitgangspunten MPG.

Actualisatie Nota Grondprijsbeleid
Eind 2013 is een nieuwe nota Grondprijsbeleid door de raad vastgesteld. Met het vaststellen van deze nota is het beleid geworden om elk jaar de grondprijzen voor de projecten in uitgifte te gaan taxeren. Hiermee worden de meest marktconforme prijzen bereikt.

Bestemmingsreserve Gronduitgifte
Met het vaststellen van de Nota Grondprijsbeleid is er een bestemmingsreserve Gronduitgifte van € 2,5 miljoen ingesteld. Deze reserve is ingesteld om een stimulans te kunnen geven in de uitgifte en meer maatwerk te kunnen leveren. Het college van B&W beslist hierover.
Het kan bijvoorbeeld gaan om kavels met incourante hoeken of reststroken op een terrein die ongewild blijken in de markt. Sommige van deze bedrijfs- of woningbouwkavels liggen al jaren op een afnemer te wachten. Daarnaast kan het om unieke gevallen gaan waarbij van de afnemer een tegenprestatie wordt verwacht in de vorm van onderscheidende duurzaamheidsmaatregelen of social return on investment.

Alle moties van ‘Grip op grond’ afgehandeld
Door bovenstaande is verder invulling gegeven aan het actualiseren van de financiële, organisatorische en beleidskaders en het daarmee verder ‘op orde brengen van de basis’. Het betekent dat alle moties naar aanleiding van Grip op grond die betrekking hadden op het grondbeleid / het grondbedrijf zijn afgehandeld. Dit geldt ook voor de 4 aangenomen moties naar aanleiding van de Stedelijke koers.

Motie Grip op grond (juli 2012)	**Afgehandeld door**
Nadere periodisering van projectenportefeuille op korte termijn	Vaststellen Stedelijke koers (24 sept. 2012)
Koppelen overzicht MPG aan alle ruimtelijke projecten en overzicht mogelijke risico’s BE	Programmabegroting 2013-2016 en bijlage 4.4. jaarrekening 2012
Eenduidige begrippen	Vaststellen Beheersregels Grondexploitaties (okt. 2012), Financiële verordening (dec. 2012) en Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement (dec. 2012)
Externe toetsing parameters grondexploitaties	Onderzoek Twijnstra Gudde (eind 2012), vervolgens vaststellen raadsvoorstel opbouw parameters (april 2013), toetsing door expertpanel (nov 2013), Vaststellen Grondprijsbeleid (dec. 2013) Vaststellen Nota van Uitgangspunten door B&W (jan. 2014) en informeren raad (febr. 2014)
Uitgewerkte methodiek bepaling weerstandscapaciteit	Vaststellen Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement (dec. 2012)
Codering en normering financiële positie grondbedrijf	Vaststellen Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement (dec. 2012)
Eisen aan de verevening van verlieslatende grondexploitaties	Vaststellen Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement (dec. 2012) en Financiële verordening (dec. 2012)
Cursus grondbedrijf	Gehouden in september 2012.

Moties Stedelijke koers (september 2012)	Afgehandeld door
Motie “Voorkomen verloedering”	Fietsrondgang en vervolgens brief aan raad (26 maart 2013)
Motie “Stadsweide”	Diverse info-bijeenkomsten, Raadsvoorstel febr. 2014
Motie “Evaluatie besluit MSI buiten grondbedrijf”	Brief aan raad (26 februari 2013)
Motie “Investeren in herstructureren”	In kader besluitvorming programmabegroting 2013-2016 (nov. 2011)

Nota Bijdrage ruimtelijke ontwikkelingen
In de Nota Bijdrage Ruimtelijke Ontwikkelingen (november 2011) zijn de beleidsregels opgesteld om aan ontwikkelaars een bijdrage te vragen voor ontwikkelingen met tekorten elders in de gemeente. In de nota wordt aangegeven welke systematiek - binnen de kaders van de wet - in Enschede gehanteerd worden. De nota is een uitwerking van de Nota Grondbeleid 2010 – 2013. Om deze nota uit te kunnen voeren is in de uitvoeringsparagraaf van de structuurvisie Enschede een inhoudelijke relatie gelegd met de Nota Bijdrage Ruimtelijke ontwikkelingen. In bijlage 1 is aangegeven welke tarieven in 2014 worden gehanteerd.

De ontvangen bijdrage worden toegevoegd aan het deelcomplex Bijdrage Ruimtelijke Ontwikkelingen en is als zodanig onderdeel van de reserve van het Grondbedrijf. Uit dit deelcomplex kunnen vervolgens weer bijdragen worden gedaan ter dekking van tekorten in MPG-projecten die bijdragen aan de doelen van de structuurvisie.

2.2. Nota van uitgangspunten MPG: de 5 P’s.

Als basis voor het MPG 2014 is het eerst gewerkt met een Nota van Uitgangspunten.
De nota is opgebouwd volgens vijf p’s:
- Parameters
- Plankosten
- Programmering en Planning
- Prijzen

Op 21 januari 2014 heeft het college de Nota van Uitgangspunten MPG 2014 en daarmee de 5 P’s vastgesteld. Op 3 februari 2014 is de inhoud van de Nota van uitkomsten en de verwachte financiële effecten op het MPG 2014 in een besloten bijeenkomst met de raad gedeeld.
In paragraaf 3.6 worden de financiële effecten aangegeven.

Parameters
In april 2013 is in een raadsbesluit vastgelegd hoe de parameters bepaald worden.
Met de gemeenteraad is afgesproken om de parameters voor het MPG te toetsen in een expertpanel. Dit heeft in november 2013 plaatsgevonden. Het expertpanel bestond uit de volgende deelnemers: Twijnstra Gudde, STEC, Saxion, gemeente Apeldoorn en Post jr. makelaars.

Opbrengsten en kosten
Gegeven de verwachte marktontwikkelingen op korte termijn wordt uitgegaan van een opbrengstenstijging van 0% in de periode tot en met 2017 en vanaf 2018 langjarig 2%. De kostenparameter is 0% in 2014, 1% tot en met 2017 en vanaf 2018 langjarig op 2%.

In schema ziet dit er als volgt uit:

	2014	2015	2016	2017	2018	2019 e.v.
Kosten	0%	1%	1%	1%	2%	2%
Opbrengsten	0%	0%	0%	0%	2%	2%
Rente	5%	5%	5%	5%	5%	5%

Het prijspeil van de opgenomen (nominale) kosten en opbrengsten is 1-1-2014. Hierdoor worden voor het jaar 2014 de kosten- en opbrengstenparameter op 0% gezet

Rekenrente
Voor de rente wordt uitgegaan van de omslagfinanciering. Dit wil zeggen dat de afdeling gemeentefinanciën de rekenrente voorschrijft die binnen het MPG gehanteerd dient te worden.
De feitelijke gemiddelde rente op de totale leningenportefeuilles bedraagt op dit moment ongeveer 4,4%. De in rekening gebrachte rente voor het MPG bedraagt 5%.
Gegeven een totale netto financieringsbehoefte binnen het MPG van € 65,1 miljoen negatief, betekent dit een jaarlijkse bijdrage van het grondbedrijf aan het concern van € 0,4 miljoen. Op eindwaarde (2030) betekent dit een bijdrage van € 15,4 miljoen vanuit het MPG aan de Algemene middelen. Gezien de positie van het grondbedrijf is een heroriëntatie van de rekenrente derhalve wenselijk. Op basis van de uitkomsten van een onderzoek zal er een discussie plaatsvinden over hoe om te gaan met name deze parameter.

Plankosten
De nog te maken plankosten zijn in 2013 gebenchmarkt. Alle nog te maken plankosten zijn daartoe afgezet tegen de beschikbare plankostenbudgetten in de grondexploitaties. Ook alle taakstellingen en doorbelastingen zijn in beeld gebracht. Vervolgens is een onderverdeling gemaakt in extra plankosten die ten laste van de reserve komen (verlieslatende grexen) en plankosten die binnen het project opgevangen kunnen worden (winstgevende grexen).
Er heeft daarnaast een verkenning plaatsgevonden om projecten stil te leggen of te stoppen. Dit is op dit moment, op een enkele uitzondering na, niet mogelijk; er liggen veelal privaatrechtelijke overeenkomsten onder, er zijn reeds veel investeringen gedaan en afboeking is nodig als projecten uit productie worden genomen.

Programmering en planning

Woningbouw
In de stedelijke koers is de fasering wonen opgenomen conform de woonvisie. Het in het MPG geprognosticeerde programma is in 2013 echter niet gerealiseerd (zie paragraaf 3.2). Dit niet gerealiseerde woningbouwprogramma is – rekening houdend met de uitkomsten van de eerste monitor – uitgefaseerd.

Bedrijventerreinen
In de Stedelijke Koers is voor de bedrijventerreinen besloten om de Enschedese voorraad met 21,8 ha. te verkleinen. Daarbij is echter aangemerkt dat pas na de herijking van de bedrijventerreinenvisie van de Netwerkstad Twente bepaald zou gaan worden hoe en waar deze voorraad uit de markt moet worden genomen. Op 10 maart 2014 is de herijking van de bedrijventerreinenvisie in de raad vastgesteld. Uit deze herijking blijkt dat er geen sprake is van een kwantitatief overaanbod en dat de hele voorraad inclusief de harde plannen nodig is. Wel is het nodig de planvoorraad uit te faseren. De geprognosticeerde uitgifte is gemiddeld 3,5 ha per jaar tot 2040.

Kantoren
In de Stedelijke koers is voor kantoren besloten 50.000 m² b.v.o. aan plannen uit de markt te halen. De fasering in de Stedelijke Koers voor kantoren is conform de kantorenvisie (2012). In 2013 is de geprognotiseerde uitgifte niet gehaald.

Prijzen grond 2014

In oktober 2013 heeft een uitgebreide taxatie plaatsgevonden van woningbouwlocaties, bedrijventerreinen en kantoorlocaties. Hieruit zijn de grondprijzen voor 2014 voortgekomen. Gemiddeld is in het MPG 2014 sprake van een grondprijsdaling voor de woningbouw van 5% en voor bedrijventerreinen van 2%. De afgelopen jaren zijn de grondprijzen, met name voor woningbouw een aantal keren verlaagd. Dit heeft geleid tot lagere opbrengsten in het MPG.
Met het vaststellen van de nota Grondprijsbeleid (eind 2013 door de raad) en de Nota van Uitgangspunten MPG 2014 (begin 2014 door B&W) zijn de grondprijzen 2014 bepaald.

2.3 Uitgangspunten risicoberekening

In de Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement worden de kaders met betrekking tot risicobeheersing aangegeven.

Evenals vorig jaar is er voor het faseringsrisico en het risico op de grondprijzen gekozen voor vooraf vastgestelde bandbreedtes op basis van de looptijd.
Voor de overige parameters (kostenstijging, opbrengstenstijging en rente) zijn voor alle risicoberekeningen dezelfde bandbreedte aangehouden.

Gehanteerde bandbreedtes
Wanneer wordt uitgegaan van een gelijke negatieve als positieve bandbreedte wordt ingeschat dat de kans op een daling en stijging even groot is. Er is dan sprake van een 'neutraal riscico'.
Wanneer aan de kostenkant de negatieve bandbreedte groter is dan de positieve bandbreedte is de kans op een daling groter dan de kans op een stijging. Qua kosten is dat een positief risico. Een negatief risico is wanneer de kans op een stijging groter is dan de kans op een daling. Voor de opbrengstenkant geldt precies het omgekeerde.

2.3.1 Bandbreedte kostenstijging, opbrengstenstijging en rente

De volgende bandbreedtes zijn gehanteerd.

Kostenstijging:	- 50% vs + 50%
Opbrengstenstijging:	- 50% vs + 0%
Rente:	- 15% vs + 5%

De uitgangspunten voor de te hanteren bandbreedte voor de kostenstijging, opbrengstenstijging en faseringsrisico zijn gelijk gehouden. De gehanteerde bandbreedte voor rente is gewijzigd in -15% vs 5% (MPG 2013: -20% vs + 20%).

Rente:
Momenteel (1e kwartaal 2014) wordt onderzocht of het rentepercentage dat door concern in rekening wordt gebracht verlaagd zou kunnen worden. In de grondexploitatie gaan we nu nog uit van langjarig 5%. Mogelijk kan dit verlaagd worden naar 4,75% of lager. Voor de risicoanalyse gaan we nu uit van een positieve bandbreedte van tussen de 4,25% en 5,25%. Dit betekent een gemiddelde van 4,75%. Vorig jaar werd uitgegaan van een neutrale bandbreedte van tussen de 4% en 6%.

Kostenstijging:
In de grondexploitaties is als uitgangspunt een kostenstijging van 1% tot 2017 en daarna langjarig 2%.
Gegeven de huidige marktontwikkelingen wordt uitgegaan van een risicobandbreedte van - 50% en 50%.
De opbrengstenstijging varieert in de risicoanalyse daardoor in de bandbreedte tussen de 1% en 3%.

Opbrengstenstijging:
In de grondexploitaties is als uitgangspunt een opbrengstenstijging van 0% tot 2017 en daarna langjarig 2%.
Gegeven de huidige marktontwikkelingen wordt uitgegaan van een risicobandbreedte van - 50% en 0%.
De opbrengstenstijging varieert in de risicoanalyse daardoor in de bandbreedte tussen de 1% en 2%.

2.3.2 Bandbreedte faseringsrisico

De bandbreedte duidt hier op het risico op een korter uitgiftetempo versus een langer uitgiftetempo.
De bandbreedte van dit risico is – op basis van verwachte economische ontwikkelingen - verdeeld over drie staffels afhankelijk van de looptijd van het complex. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen bedrijventerrein en woningbouw.

Woningbouw
Voor de korte periode kan het risico beter worden ingeschat, derhalve wordt het risico op een lager uitgifte tempo op 10% geschat en op een korter uitgifte tempo op 0%. Op de middellange als lange termijn wordt het faseringsrisico voor woningbouw geneutraliseerd (gelijke percentages - en +). Hoe langer de looptijd hoe groter de potentiële afwijking (oftewel bandbreedte), niettemin blijft het in evenwicht.

Looptijd in jaren	Bandbreedte
0 t/m 3	0% vs +10%
4 t/m 10	-20% vs +20%
>10	-30% vs +30%

Bedrijventerreinen en kantoren
De fasering is conform de Bedrijventerreinenvisie NWS verwerkt in de grondexploitaties. Op grond hiervan wordt er op dit moment van uitgegaan dat er geen sprake is van een faseringsrisico: gegeven de lange looptijd wordt uitgegaan van een 'neutraal' risico. Daartoe wordt een bandbreedte van -20% en + 20% gehanteerd.

Looptijd in jaren	Bandbreedte
Alle looptijden	-20% t/m +20%

2.3.3. Bandbreedte grondprijzen
Gelijk aan het faseringsrisico wordt de bandbreedte van dit risico over drie staffels afhankelijk van de looptijd van het complex verdeeld. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen bedrijventerrein en woningbouw.

Woningbouw
Ondanks dat er recentelijk een taxatie heeft plaatsgevonden en er een grondprijsverlaging is doorgevoerd voor kavels bestemd voor woningbouw (gemiddeld 5%) wordt een voorzichtige benadering voor woningbouwkavels gehanteerd.
Ten opzichte van vorig jaar is alleen het percentage voor de korte termijn (0 t/m 3 jaar) licht aangepast (was -25% vs + 0%).

Looptijd in jaren	Bandbreedte
0 t/m 3	-10% vs +0%
4 t/m 10	-25% vs +20%
>10	-30% vs +30%

Dit betekent dat er rekening is gehouden met een risico van een extra grondprijsverlaging van 10%. De komende drie jaar wordt niet geanticipeerd op een verhoging van de grondprijs. Voor de (middel)lange termijn wordt uitgegaan dat het grondprijsrisico 'neutraliseert' naarmate de looptijd langer wordt

Bedrijventerrein
Op basis van de recent uitgevoerde taxatie (op basis van de door de raad vastgestelde genormeerde residuele methode) wordt rekening gehouden met een neutrale bandbreedte m.b.t. de mogelijke daling/stijging van de grondprijs. De bandbreedte wordt breder naarmate de looptijd toeneemt. Ten opzichte van vorig jaar is ook hier alleen de bandbreedte voor de korte termijn aangepast (was -10 vs + 20%)

Looptijd in jaren	Bandbreedte
0 t/m 3	-10% vs +10%
4 t/m 10	-20% vs +20%
>10	-30% vs +30%

Voor de korte termijn wordt in de risicoberekening rekening gehouden met een ontwikkeling van de grondprijs die varieert tussen de -10% en + 10%. Voor de (middel)lange wordt een benadering toegepast waarbij de bandbreedtes van de grondprijzen in deze staffels 'in evenwicht' zijn. De bandbreedte wordt breder naarmate de looptijd toeneemt.

3. Realisatie en financieel resultaat 2013

3.1 Algemeen

Het grondbeleid faciliteert het realiseren van de gewenste doelen en effecten van de programma's Stedelijke Ontwikkeling, Economie & Werk, Wijkontwikkeling, Zorg & Welzijn en Leefomgeving.
Doelen en effecten die volgen uit de stedelijke ambities uit het coalitieakkoord, de Toekomstvisie, de Woonvisie Enschede 2025, de Economische visie Enschede, de bedrijventerreinenvisie Netwerkstad en de Kantorenvisie Netwerkstad. De (herijkte) Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie (2009) en de structuurvisie Enschede (2011) zijn hier de integrale, ruimtelijke vertaling van. In de nota Grondbeleid 2010 is vastgelegd op welke wijze het grondbeleid deze ambities en doelen faciliteert.

3.2 Realisatie programma wonen, bedrijventerreinen en kantoren

In deze paragraaf wordt ingegaan op de in 2013 gerealiseerde aantallen woningen, hectares bedrijventerreinen en m2 b.v.o. kantoren. Daarbij wordt steeds onderscheid gemaakt tussen 'Ontwikkelingen in 2013" waarin een relatie wordt gelegd met de beleidsdoelstellingen en 'Realisatie uitgifte MPG'.

De aantallen zoals genoemd onder "Ontwikkelingen 2013" komen uit de 2e monitor Wonen en Werken. Het zijn de in 2013 gerealiseerde aantallen. De genoemde aantallen onder "Realisatie uitgifte MPG" zijn financiële cijfers, dat wil zeggen de gemeente heeft in 2013 het geld ontvangen. Ze zijn daarom niet 1 op 1 met elkaar te vergelijken. De daadwerkelijke realisatie / oplevering van bijvoorbeeld een woning vindt immers later plaats dan de financiële afrekening. Dit kan betekenen dat een woning in dit MPG 2014 (grond betaald in 2013) pas gerealiseerd wordt in 2014 en dus volgend jaar bij de realisatie van de aantallen wordt gepresenteerd.

Programma wonen

Ontwikkelingen in 2013 (bron: de 2e monitor Wonen en Werken, mei 2014)

		Berekende behoefte jaarlijks	Realisatie 2013
Nieuwbouw koop	Eengezinswoningen projectmatig	120	108
	Particulier opdrachtgeverschap		
	- op gemeentelijke kavel	40	14
	- overig (particuliere kavels)	20	12
	Appartementen	10	
Totaal Koop		**190**	**134**
Nieuwbouw huur	Eengezinswoning	210	274
	Appartement		40
Totaal Huur		**210**	**314**
Zorgwoningen	Onzelfstandige zorgeenheden		24
TOTAAL		**400**	**472**

Tabel Gerealiseerde nieuwbouwwoningen naar koop, huur en zorg

De nieuwbouwproductie in 2013 was ruim 10% hoger dan geprognotiseerd. Geprognotiseerd waren 400 nieuwbouwwoningen (190 koopwoningen en 210 huurwoningen). In 2013 zijn 448 woningen opgeleverd: 134 (30%) koopwoningen en 314 (70% huurwoningen). Ca 90% van de gereedgekomen woningen is grondgebonden en ongeveer 10% appartement. Daarnaast zijn 24 onzelfstandige zorgwoningen gerealiseerd.

In de woonvisie wordt uitgegaan van sloop van gemiddeld 150 woningen per jaar. Dit is onder andere. gebaseerd op de opgave van de corporaties. De afgelopen jaren zijn er gemiddeld per jaar 200 woningen gesloopt. In 2013 zijn 365 woningen gesloopt waarvan 350 corporatiewoningen: 182 woningen (waaronder 23 appartementen) aan de Pollenbrink, 54 woningen in de Laares, 82 woningen aan de Sibculobrink en 30 woningen aan de Schipholtstraat.

2013: realisatie uitgifte MPG

In totaal werd in het MPG 2013 een gronduitgifte verkoop voor 142 woningen begroot: 34 woningen in gemeentelijke projecten en 108 woningen in particuliere projecten.
In de Woonvisie uitgegaan wordt van 40 te verkopen gemeentelijke kavels per jaar. Uiteindelijk is in 2013 grond verkocht voor in totaal 27 woningen: 13 gemeentelijke kavels (6 in Roombeek, 5 in Boddenkamp en 2 in Brunink).en 14 woningen in het particuliere project Bleekerij.
De uitgifte is hiermee achtergebleven bij de verwachting van 142.
De financiële effecten van de lagere uitgifte zijn verwerkt in het MPG.

Projectnaam	**begroot MPG 2013**	**uitgegeven 2013**
De Eschmarke	1	
Diekman wonen	1	
Brunink	1	2
Vaneker	10	
Gesssinkweg Bijvank	1	
Kansrijke stedelijke locaties	**1**	
Hardick en Seckel	8	
Binnenstad Roombeek	11	11
Totaal gemeentelijke projecten	**34**	**13**
De Laares	30	
Bleekerij	42	14
GEM Zuiderval	36	
Totaal particuliere projecten	**108**	**14**
Eindtotaal	**142**	**27**

Programma werken: bedrijventerreinen

Ontwikkelingen 2013 (bron: de 2e monitor Wonen en Werken, mei 2014)

Eind 2013 bedroeg het totale aanbod aan bestaande panden (huur en koop) bijna 190.000 m2 (2012:164.600 m2). Hiervan ligt het grootste deel op de bedrijventerreinen, namelijk bijna 164.000m2.
Het gaat daarbij grotendeels om frictieleegstand. Het meeste aanbod (in meters bvo) is op de Marssteden en het Havengebied.
De opname in 2013 lag ca. 10.000 m2 lager als in 2012 en kwam uit op ruim 78.000 m2. Ongeveer 2/3 deel daarvan vond plaats op de bedrijventerreinen. De grootste opname staat op naam van Van Merksteijn Plastics BV op de Groote Plooij.

De uitgifte van hectares bedrijventerrein in de periode 2003 – 2013 laat het volgende beeld zien:

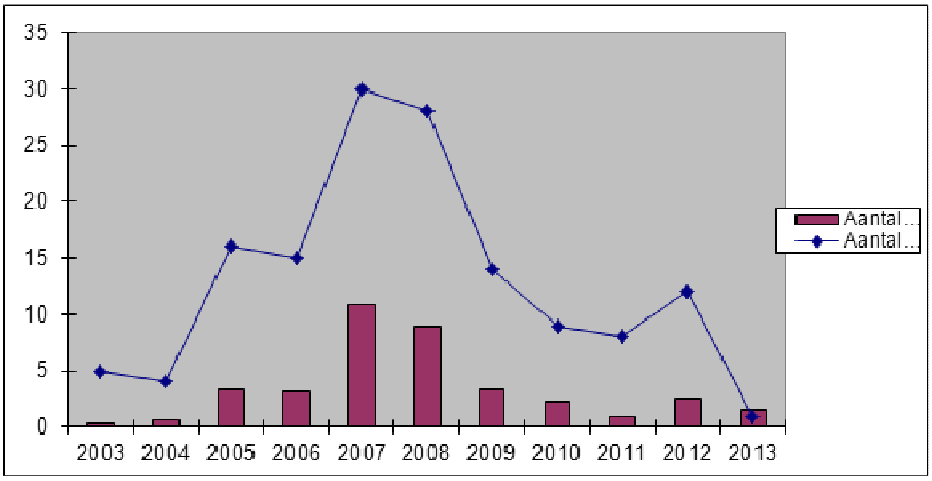

2013: realisatie uitgifte MPG

In 2013 is binnen het MPG in totaal bijna 0,3 hectare bedrijventerrein uitgegeven. Het gaat hier om een kavel in erfpacht op de Marssteden.. Daarnaast is er buiten het MPG om nog 1,5 hectare bedrijventerrein uitgegeven.
In 2013 is in totaal 1,8 hectare uitgegeven. In onderstaande tabel wordt dit per project aangegeven.

Projectnaam	**begroot MPG 2013 (in hectare)**	**realisatie 2013 (in hectare)**
Binnenstad Roombeek	0,51	
Euregiopark II	1,08	0,27
Josink Es	1,39	
Unisson bedrijventerein	0,20	
Westerval	0,66	
Hardick en Seckel	0,31	
Twekkeleres (3e havenarm)	0,66	
Totaal lopende projecten	**4,81**	**0,27**
De Marssteden	1,53	1,53
Totaal af te sluiten projecten	**1,53**	**1,53**
Eindtotaal	**6,34**	**1,80**

In 2013 is de geprognotiseerde uitgifte niet gehaald. De financiële effecten van de lagere uitgifte zijn verwerkt in het MPG.
Eveneens is in het MPG rekening gehouden met een uitfasering tot 2040. In maart 2014 is de herijking van de bedrijventerreinenvisie in de raad vastgesteld. Uit de herijking blijkt dat de hele voorraad bedrijventerreinen inclusief de harde plannen nodig is. De geprognosticeerde uitgifte is voor de hele periode gemiddeld 3,5 ha per jaar en loopt tot 2040.

Programma werken: kantoren

Ontwikkelingen 2013 (bron: de 2e monitor Wonen en Werken, mei 2014)

Per 31-12-2013 wordt circa 104.000 m2 bvo op de markt aangeboden. Bijna de helft daarvan, zo'n 46.000 m2 bvo, is gelegen in het centrum.
Het aandeel van het aanbod in de totale voorraad (het totaal aan kantoorgebouwen in de stad) bedraagt 14.8% (was 16.7% in 2012). De sterke daling ten opzichte van 2012 wordt mede veroorzaakt door een wijziging in de meetmethodiek van de totale kantorenvoorraad. Deze groeide hierdoor van circa. 680.000 m2 naar 724.000 m2. Dit veroorzaakt een (extra) verschil van 0,5%.

De opname van kantoorruimte in 2013 was 19.300 m2 bvo. Dit is een daling van ruim 50% ten opzichte van 2012. Het jaar 2012 was een 'goed jaar' door drie grotere transacties op het B&S-park.
De opname zat voor 70% in bestaande gebouwen. (Bron: Vastgoedrapportage Twente)

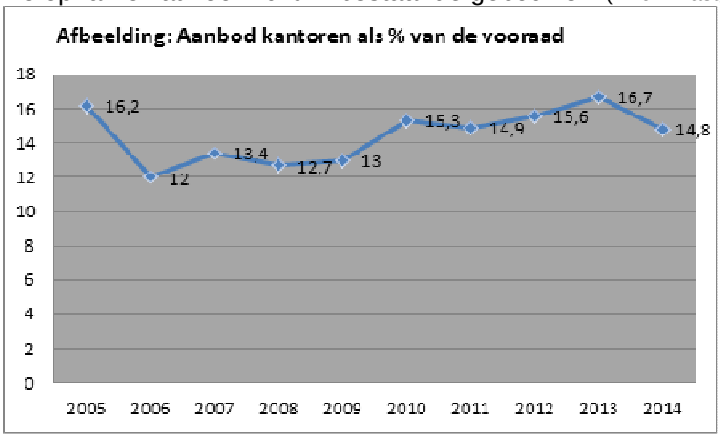

Realisatie 2013 MPG
In 2013 zijn er geen kantoorkavels uitgegeven. De verkoop van een kavel van 1.997 m² is door de koper weer teruggedraaid. Dit is echter na de peildatum van het MPG (31-12-2013) gebeurd, waardoor de verkoop nog in 2013 geboekt staat.
De financiële effecten van de lagere uitgifte zijn verwerkt in het MPG.

Projectnaam	**begroot MPG 2013 (in m2 bvo)**	**realisatie 2013 (in m2 bvo)**
Binnenstad Roombeek	77	0
B&S Park	7.286	0
GEM Zuiderval	8.470	0
Totaal lopende projecten	**15.833**	**0**
B&S park	6.000	1.997
Totaal af te sluiten projecten	**6.000**	**1.997**
Eindtotaal	**21.833**	**1.997**

3.3 Bouwgrond in exploitatie (BIE)

De planontwikkelingen, waarbij de gemeente een actief en faciliterend grondbeleid voert (bouwgrond produceert en uitgeeft), worden financieel verantwoord in een grondexploitatie. Op het moment dat het initiatief wordt genomen om een nieuwe grondexploitatie te openen, wordt een exploitatieberekening ter goedkeuring voorgelegd aan de raad. Om daadwerkelijk werkzaamheden te kunnen uitvoeren, moet de raad hiervoor een krediet beschikbaar stellen. Een krediet is het geldende uitgavenkader voor de looptijd van het grondexploitatieproject.

De grondexploitatie is het instrument om op projectniveau inkomsten en uitgaven inzichtelijk te maken, te verantwoorden, te bewaken en met elkaar te verevenen. In de grondexploitatieberekening worden daartoe alle kosten en opbrengsten die verband houden met dat project in beeld gebracht.
De kosten van de grondexploitatie betreffen vooral de personele kosten voor voorbereiding, toezicht en uitvoering, de verwerving van de benodigde gronden, het bouw- en woonrijpmaken, bijdrage aan bovenwijkse voorzieningen en bijkomende kosten.
De opbrengsten hebben met name betrekking op de grondverkopen, subsidies, exploitatiebijdragen en de verwachte opbrengstenstijging. Omdat kosten en opbrengsten gefaseerd in de tijd worden betaald en ontvangen is de grondexploitatie onderhevig aan kosten- en opbrengstontwikkelingen en ontstaan er rentekosten vanwege de onvermijdelijke voorinvesteringen.
Hierbij wordt de eindwaarde systematiek toegepast. Een methode waarbij de kosten en opbrengsten in de tijd worden uitgezet, rekening houdend met rente en kosten- en opbrengstenontwikkeling. Hieruit resulteert op eindwaarde het saldo van de grondexploitatie. Om de grondexploitaties met verschillende einddata te kunnen vergelijken worden deze middels de methode van de netto contante waarde teruggerekend naar de huidige peildatum. De netto contante waarde van het resultaat van de grondexploitatie ontstaat door de eindwaarde terug te rekenen tegen het in de grondexploitatie gehanteerde rentepercentage.

3.3.1 Lopende grondexploitaties
In 2013 is er 1 nieuwe grondexploitaties door de raad vastgesteld (Hoog en Droog Vitens). Per 31-12-2013 kent het Grondbedrijf 30 lopende grondexploitaties met een begroot negatief eindresultaat van € 69,1 miljoen op netto contante waarde (NCW) 1-1-2014, waarvan:

- 18 verliesgevende en 4 financieel sluitende grondexploitaties met een gezamenlijk begroot tekort van € 83,8 miljoen op NCW 1-1-2014. Hiervoor is een voorziening getroffen.
- 8 winstgevende grondexploitaties met een begroot positief resultaat van € 14,7 miljoen op NCW 1-1-2014. Daarvan is € 3,8 miljoen al gerealiseerd en genomen. De begrote nog te realiseren winst bedraagt € 10,9 miljoen.

Zie bijlage 2a en 2b.

Het aantal lopende grondexploitaties heeft zich als volgt ontwikkeld:

	Aantal grexen	Verlieslatend	winstgevend	nieuw	afgesloten
MPG 2005	40	20	20	2	1
MPG 2006	29	15	14	0	11
MPG 2007	35	20	15	8	2
MPG 2008	36	18	18	7	6
MPG 2009	40	20	20	4	0
MPG 2010	43	24	19	3	0
MPG 2011	37	18	19	4	10
MPG 2012	33	18	15	2	6
MPG 2013	32	18	14	0	1
MPG 2014	30	22	8	1	3

Het aantal lopende grondexploitaties is de afgelopen 10 jaren redelijk constant gebleven. Vanaf 2011 is er sprake van een lichte daling. Ook hieruit blijkt dat gebiedsontwikkeling vaak een lange looptijd kent. Een portefeuille opgebouwd in vele jaren, gevoed door rijks- provinciaal en lokaal beleid, is niet in een beweging om te zetten. Het aantal winstgevende grondexploitaties is in 2013 afgenomen.
Dit komt door de uitfasering van projecten, de grondprijsverlagingen die zijn doorgevoerd en plankosten. De afgelopen jaren is een te groot deel van de geraamde plankosten verbruikt waardoor er nu extra plankosten/VTU aan de jaarschijven 2014 en 2015 moet worden toegevoegd.

Ontwikkeling 'Nog te maken kosten in lopende grondexploitaties'
De nog te maken kosten in de lopende grondexploitaties zijn in 2013 vooral door een toename van de rentekosten als gevolg van het verder uitfaseren (van 2029 naar 2039) met bijna 12% gestegen: van € 262,5 miljoen naar € 293,5 miljoen. Dit geldt voor alle te onderscheiden posten.

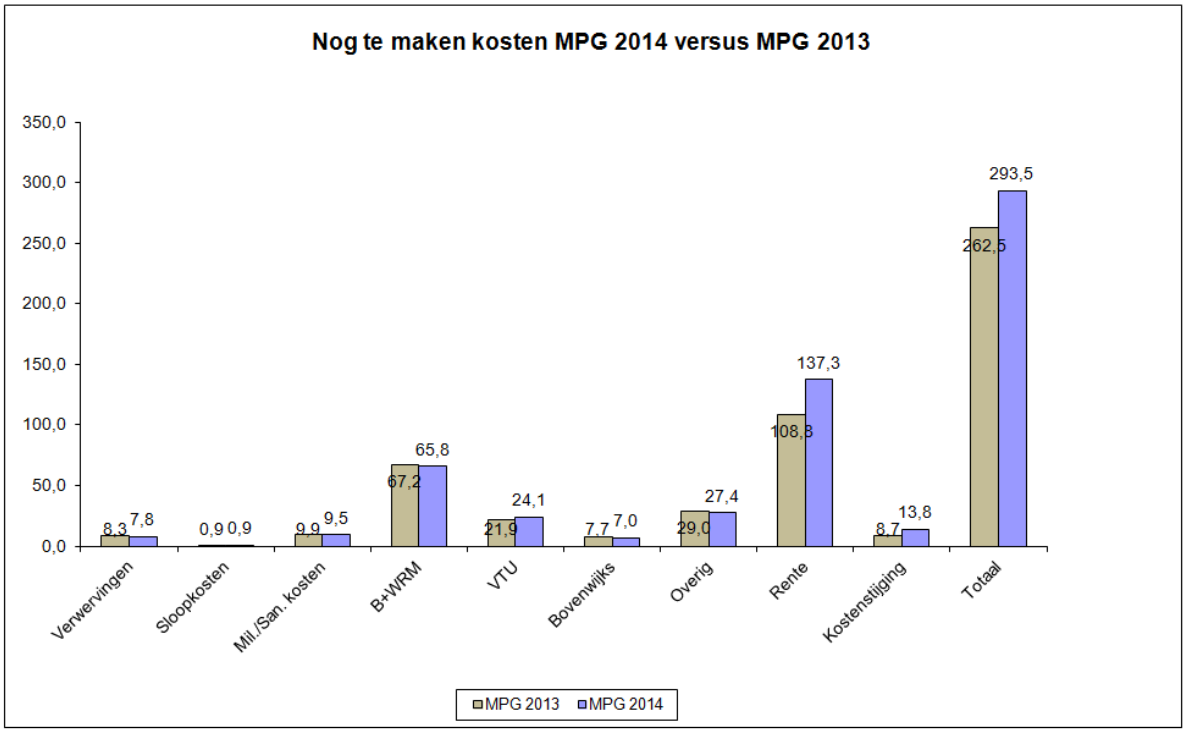

De nog te maken kosten bestaan bijna voor de helft uit rentekosten (47%). Daarna zijn de kosten voor het bouw- en woonrijp maken de grootste post. Het aandeel van nog te realiseren verwervingen in projecten is opnieuw gedaald. De (ambtelijke) planvoorbereidingskosten (voorbereiding, toezicht en uitvoeringskosten (VTU)) bedragen in totaal 8% van de totale kosten.

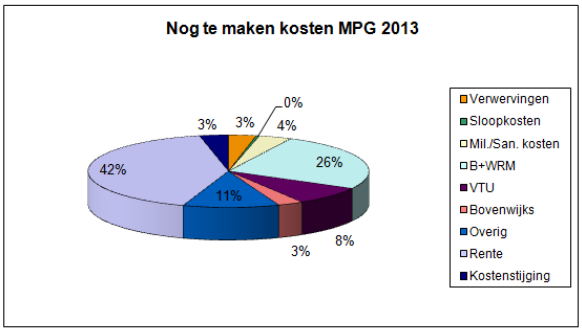

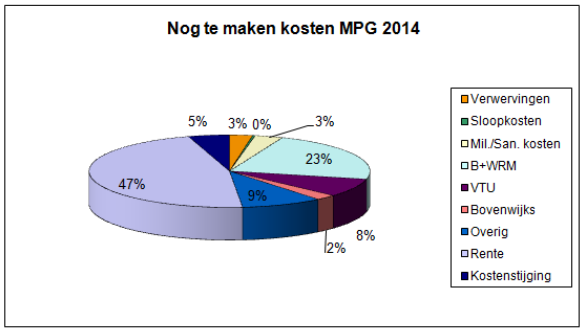

Ontwikkeling 'Nog te realiseren opbrengsten in lopende grondexploitaties'
De nog te realiseren opbrengsten zijn met 4% gestegen van € 270,8 miljoen naar € 282,4 miljoen.
Dit wordt veroorzaakt door een toename van subsidies, de exploitatiebijdragen en de opbrengstenstijging door het verder uitfaseren (van 2029 naar 2039).

De nog te realiseren opbrengsten bedrijven en woningbouw zijn beiden iets gedaald.

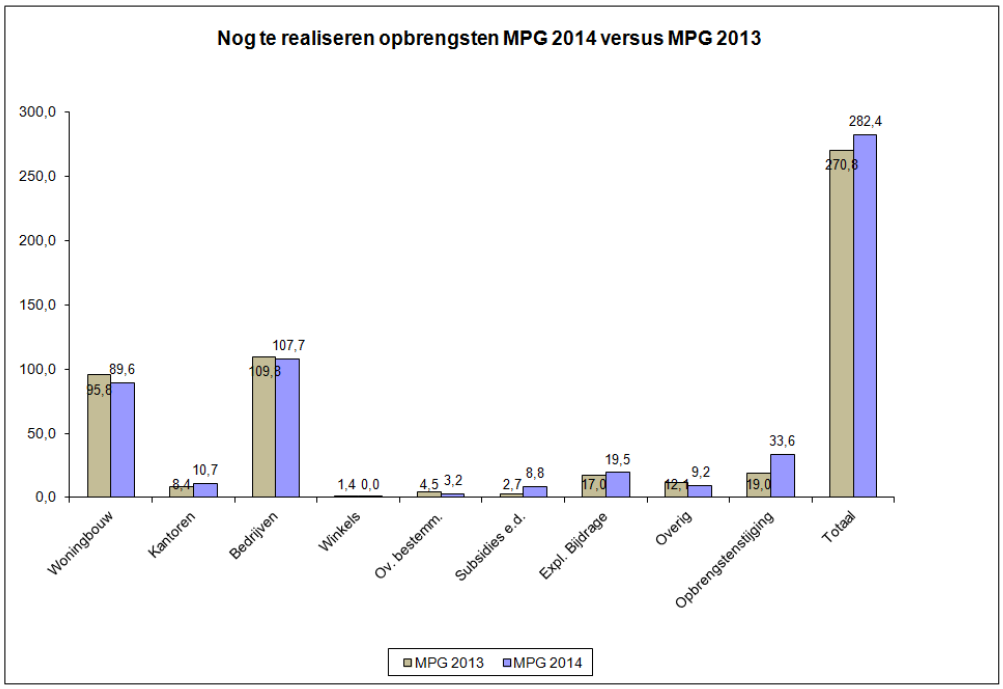

De nog te realiseren opbrengsten komen voor bijna een derde uit de woningbouwprojecten en voor 38% uit de bedrijventerreinprojecten. De geraamde opbrengsten van kantoren in het totaal beslaan bijna 4%.

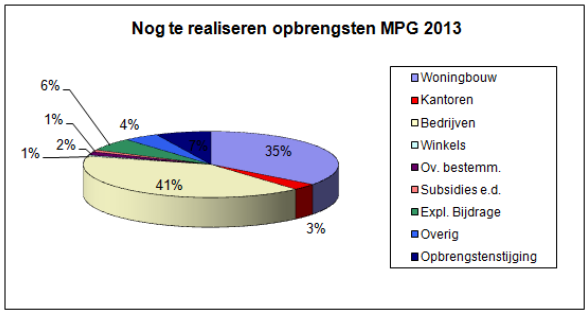

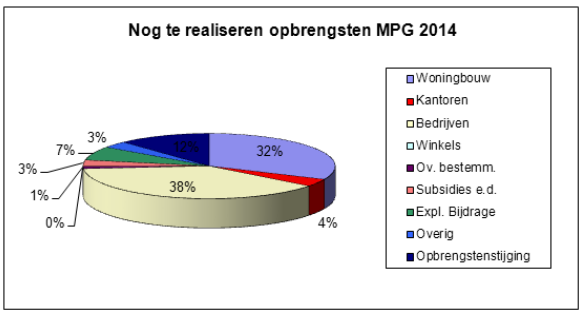

Wat betreft de woningbouwprojecten moet 29% van de nog te realiseren opbrengsten komen uit het project Het Vaneker. Het aandeel van de andere grote woningbouwprojecten als volgt: Brunink 17%, Roombeek-binnenstad 18% en De Eschmarke 19%. Dit is nagenoeg gelijk aan het MPG 2013.

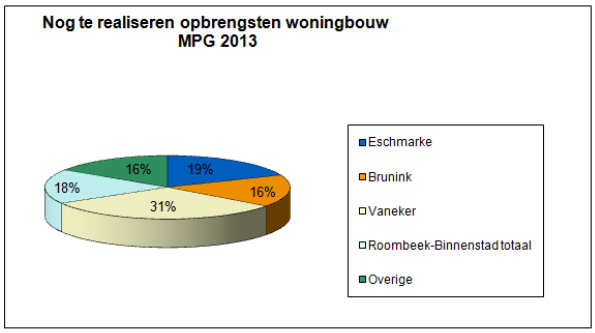

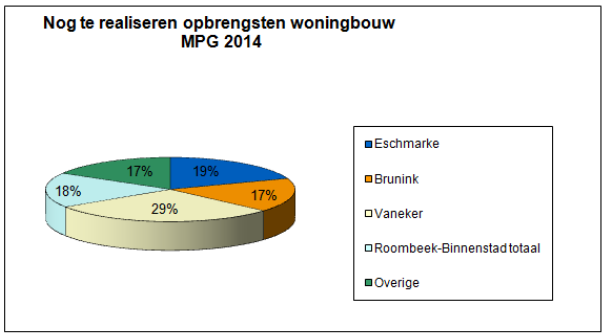

Bij de bedrijventerreinen bedraagt het aandeel van de Usseleres bijna driekwart (71%) in het totaal van de nog te realiseren opbrengsten.

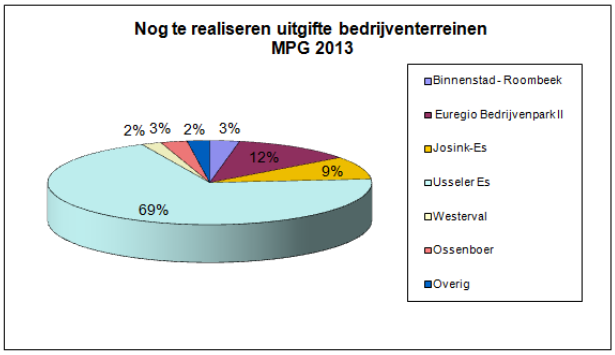

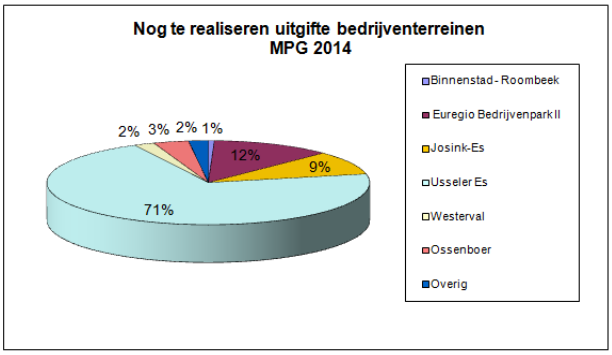

Bestemmingsreserve Gronduitgifte

Bij de vaststelling van het grondprijsbeleid is afgesproken onttrekkingen uit de reserve te verantwoorden via het MPG en de jaarrekening. In 2013 is hier vanuit Diekman een bedrag van € 40.000 uitgenomen.

3.3.2 Af Te Sluiten Complexen (ATSC)

Per 1-1-2013 zijn er 3 grondexploitaties afgesloten welke nu in deze categorie worden meegenomen. Het betreft de grondexploitaties: Lonnekererf, Spoorzone Lonneker en Waalstraat/Dollardstraat.

De actualisatie van te sluiten complexen leidt tot een verslechtering van het begrote resultaat met € 40.000. Dit is het gevolg van het verwerken van de boekwaarde en het bijstellen van de ramingen naar actuele inzichten. Zie ook bijlage 3.

3.4 Strategische voorraad (NIEGG en overige gronden)

Bij het vaststellen van de nieuwe financiële beheersregels is besloten om de strategische grondvoorraad die voorheen was opgenomen in het CVG (complex verspreide gronden) op te delen in Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) en de Overige gronden. Strategische grondvoorraad welke bestemd is voor toekomstige planontwikkeling wordt opgenomen in NIEGG en gronden welke niet bestemd zijn voor toekomstige planontwikkeling (o.a. ruilgronden, te verkopen gronden) worden opgenomen onder de Overige gronden.

NIEGG

In het NIEGG zit in totaal 93,8 ha. aan gronden en opstallen met een boekwaarde van € 26,8 miljoen. Hierop is in de afgelopen jaren € 10,6 miljoen afgewaardeerd op die gronden waar de boekwaarde hoger is dan de economische waarde. De balanswaarde bedraagt € 16,2 miljoen per 31-12-2013.

Overige gronden
In het administratieve complex – Overig zat in totaal 160,4 ha. aan gronden en opstallen met een boekwaarde van € 22,8 miljoen (€ 1,3 miljoen + €21,5 miljoen). Er is € 13,9 miljoen afgewaardeerd op gronden waar de boekwaarde hoger is dan de economische waarde. Per 31-12-2013 bedraagt de balanswaarde € 8,9 miljoen (€ 1,3 miljoen + € 7,6 miljoen).

Het totaaloverzicht ziet er als volgt uit.

	Hectares	Boekwaarde	Afwaardering	Balanswaarde
NIEGG	93,8 Ha.	€ 26,8 miljoen	€ 10,6 miljoen	€ 16,2 miljoen
Overige gronden - ruilgronden	26,2 Ha.	€ 1,3 miljoen	€ 0,0 miljoen	€ 1,3 miljoen
Overige gronden - te verkopen	134,28 Ha.	€ 21,5 miljoen	€ 13,9 miljoen	€ 7,6 miljoen
Totaal	254,3 Ha.	€ 49,6 miljoen	€ 24,6 miljoen	€ 25,1 miljoen

Zie ook de bijlagen 4a en 4b.

Stille reserve
Daarnaast is er ook sprake van een stille reserve van € 9,2 miljoen, omdat er ook percelen bij zijn waarvan de boekwaarde lager is dan de economische waarde.

NIEGG	€ 4,9 miljoen
Administratief complex overig – ruilgronden	€ 0,2 miljoen
Administratief complex – te verkopen	€ 4,1 miljoen
Totaal Stille reserve	€ 9,2 miljoen

3.5 Administratieve complexen

3.5.1 Erfpachtgronden

Onder de erfpachtgronden worden de complexen ondergebracht waarop de erfpachtvoorwaarden van toepassing zijn. Jaarlijks wordt dit complex geactualiseerd.
In 2013 is één perceel met een totale oppervlakte van 1,53 hectare toegevoegd. Er zijn geen verkopen geweest. In het complex Erfpachtgronden zit in totaal 20,0 hectare grond met een boek- en balanswaarde van € 9,6 miljoen.
De exploitatie van het complex Erfpachtgronden heeft in 2013 een batig saldo van € 0,07 miljoen.

3.5.2 Overige gronden

Zie paragraaf 3.4

3.5.3 Kleine projecten

Dit zijn de projecten waarbij de gemeente medewerking verleend aan particuliere initiatieven en waarbij de kosten worden verhaald middels het afsluiten van exploitatieovereenkomsten.
In totaal gaat het om ongeveer € 1,1 miljoen aan kosten en € 1,3 miljoen aan opbrengsten.
Het bestaat uit 68 projecten (MPG 2013: 58 projecten) met een positieve boekwaarde van € 0,2 miljoen en een begroot sluitend eindsaldo op 31-12-2013.
De actualisatie van het complex Kleine projecten leidt niet tot een verslechtering van het begrote resultaat.

3.5.4 Administratief overig

In het complex Administratief overig worden kosten en opbrengsten geadministreerd m.b.t. specifieke functies die niet onder eerder genoemde complexen te verantwoorden zijn. Jaarlijks worden deze begrotingen geactualiseerd. Het saldo van het administratieve complex bedraagt per 31-12-2013 € - 6.7 mln. Dit is een optelling van zowel positieve als negatieve bedragen.

De resultaten van de deelcomplexen zien er als volgt uit:

Bijdrage Ruimtelijke Ontwikkeling	€ 11,1 miljoen
Voorziening voor particuliere grondexploitaties en PPS-en	- € 21,8 miljoen
Bijzondere plankosten	- € 4,6 miljoen
Algemene grondproductiekosten	- € 3,6 miljoen
Subsidie BLS Vinac	€ 5,3 miljoen
Uitwerking Stedelijke Koers	€ 6,9 miljoen
Totaal (ncw 1-1-2014)	**- € 6,7 miljoen**

Voor de verplichtingen die voortkomen uit deze complexen zijn voorzieningen getroffen ter grootte van € 6,7 miljoen op NCW 1-1-2014.

De benodigde voorziening in het Administratieve complex – overig is in 2013 verminderd met € 16,2 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de inzet voorziening bedrijventerreinen conform bedrijventerreinenvisie (€ 9,6 miljoen), vrijval voorziening bedrijventerreinen t.b.v. de directe overheveling naar de algemene reserve (€ 5,6 miljoen) en de vrijval voorzieningen claims (€ 2,0 miljoen). Hiertegenover staat een toename van de voorziening met € 1,0 miljoen (RBT € 0,7 miljoen en overige posten € 0,3 miljoen).

3.6 Financiële stand per 31-12-2013 en weerstandsvermogen

3.6.1 Financiële stand per 31-12-2013

De belangrijkste uitkomsten ten aanzien van de financiële positie van het Grondbedrijf worden in deze paragraaf weergegeven.

In onderstaand schema wordt in het groen weergegeven op welke wijze de Reserve Grondbedrijf zich vormt vanuit de resultaten per (deel)complex.

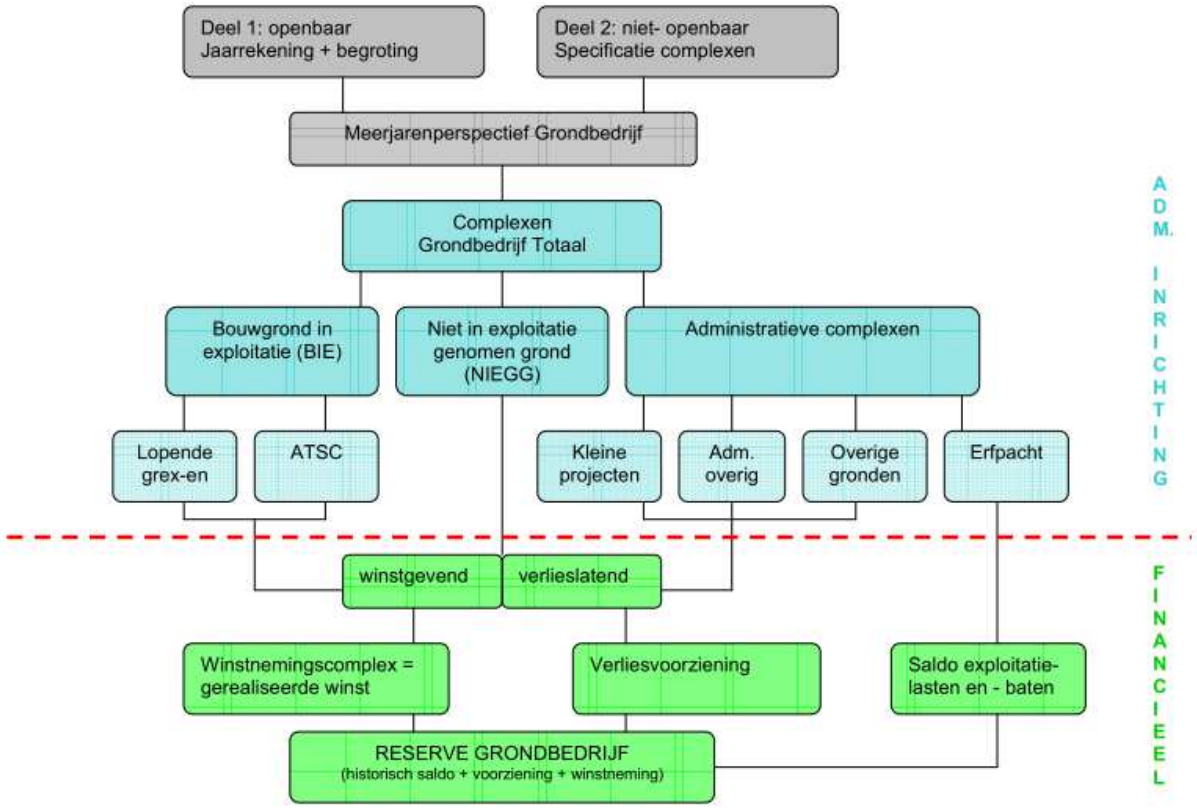

De Reserve Grondbedrijf wordt gevormd door de (in het verleden) behaalde winsten en de getroffen voorzieningen voor verliesgevende grondexploitaties (bouwgrond in exploitatie (BIE)), de Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) en de administratieve complexen.

Herziening MPG 2014					
Bouwgrond in exploitatie (BIE)	€	16,41-	mln.		
Af te sluiten complexen (BIE)	€	0,04-	mln.		
NIEGG + Overige gronden	€	0,79	mln.		
Erfpachtgronden	€	0,07	mln.		
Overige Functionele Complexen	€	16,19	mln.		
Overige rechtstreeks t.l.v.reserve	€	0,05	mln.		
Verbetering reserve GB 31-12-2013				€	0,63 mln.
MPG 2013 - reserve GB op 31-12-2013				€	5,22- mln.
MPG'14 RESERVE GB op NCW 31-12-2013				€	4,58- mln.
Overheveling naar Algemene reserve				€	5,59- mln.
MPG'14 RESERVE GB op NCW 31-12-2013				€	10,18- mln.
(alle bedragen op ncw 31-12-2013)					

De Reserve Grondbedrijf kende per 1-1-2013 een negatieve stand van € 5,0 miljoen (inclusief rente is dat € 5,2 miljoen negatief per 31-12-2013). Op 31-12-2013 was deze met € 5,0 verslechterd naar een negatieve stand van € 10,1 miljoen. De verslechtering is het gevolg van de directe overheveling van € 5,6 miljoen vrijval voorziening bedrijventerreinenvisie naar de Algemene Reserve.

In het volgende figuur wordt aangegeven door welke effecten dit komt.

FINANCIELE EFFECTEN MPG 2014

Onderwerp	bedragen			
parameters	€	1,2	mln.	
plankosten jaarschijf 2014 en 2015	€	3,3	mln.	
programmering en planning woningbouw	€	0,4	mln.	
programmering en planning bedrijventerreinen	€	9,6	mln.	
programmering en planning kantoren	€	-	mln.	
prijzen grond woningbouw	€	1,6	mln.	
prijzen grond overig programma	€	0,6	mln.	
NIEGG en Overige gronden	€	2,9	mln.	
RBT	€	0,7	mln.	
totaal financiele effecten	€	20,3	mln.	(A)

VERBETEREN RESERVE GRONDBEDRIJF

Onderwerp	bedragen			
vrijval voorziening claims	€	2,0	mln.	
inzet voorziening bedrijventerreinen conform bedrijventerreinenvisie	€	9,6	mln.	
vrijval extra voorziening NIEGG/Overige gronden	€	3,7	mln.	
totaal dekking	€	15,3	mln.	(B)
effect op reserve grondbedrijf	€	5,0	mln.	(A-B)

bedragen x € 1 miljoen

Toelichting vrijvallen middelen in het Administratief complex overig
In het verleden zijn voor verschillende doeleinden middelen gereserveerd om verwachte kosten te kunnen dekken. Door verschillende redenen zijn deze middelen niet meer nodig voor de doelen waarvoor ze ooit zijn ingesteld. Hieronder volgt een toelichting op deze middelen.

Voorziening Claims (€ 2,0 miljoen)
Bij de vaststelling van de Stedelijke koers is een voorziening opgenomen ter dekking van mogelijke afkoop van bouwclaims. Naar aanleiding van de onderhandelingsgesprekken met partijen en de resultaten daarvan moet er minder worden vergoed dan eerder geraamd. Op basis van deze uitkomsten wordt ingeschat dat van deze voorziening € 2.0 miljoen kan vrijvallen.

Voorziening Bedrijventerreinen (€ 9,6 miljoen + € 5,6 miljoen)
Bij de vaststelling van de Stedelijke koers is er ter dekking van de mogelijke effecten door uitfasering dan wel uitname van bedrijfsterreinen een voorziening getroffen ter hoogte van € 18 miljoen op ncw 1-1-2013. Hierbij is aangegeven dat eerst op de uitkomsten van de actualisatie Bedrijventerreinenvisie Netwerkstad zou worden gewacht alvorens te besluiten tot inzet van deze voorziening. Op 10 maart 2014 is deze visie vastgesteld. De onderliggende grondexploitaties zijn uitgefaseerd conform deze visie. Ten gevolge van deze uitfasering is € 9,6 miljoen vrijgevallen om deze kosten te dekken.
Omdat in 2013 ook rente is toegevoegd resteert nog een bedrag van € 9,2 miljoen. Dit hele bedrag kan niet geheel vrijvallen ten gunste van de algemene reserve. Dit omdat bij de besluitvorming over de stedelijke koers een deel van de voorziening is gereserveerd voor het afboeken van incourante/onrendabele gronden op bestaande bedrijventerreinen. Het gaat hier om 3,8 hectare in 3 projecten (Unison, Josink Es, Euregio), De kosten hiervan bedragen € 3,6 miljoen. Voor toevoeging aan de algemene reserve resteert daardoor een bedrag van € 5,6 miljoen.

Extra voorziening NIEGG/Overige gronden (€ 3,7 miljoen)
Naast de voorziening t.b.v. de waardering van de strategische grondvoorraad (NIEGG en Overige gronden) werd er ook een extra voorziening aangehouden voor de rente- en beheerslasten. Deze extra voorziening werd gebaseerd op het uitgangspunt dat de hierin opgenomen panden en gronden nog minimaal 3 jaar in bezit van het grondbedrijf zouden blijven. Deze voorziening is niet volgens de BBV regels maar op

is op basis van de beheerverordening 2003 ingesteld. Bij de huidige financiële beheersregels zijn deze afspraken vervallen waardoor de noodzaak beleidsmatig vervalt. Aangezien de rente- en beheerslasten in het geval van de Overige gronden jaarlijks conform de BBV regels ten laste van de reserve moeten worden gebracht en niet t.l.v. deze voorziening is er voor gekozen deze vrij te laten vallen ter verbetering van de reserve grondbedrijf. Jaarlijks zal echter wel rekening moeten worden gehouden met extra lasten voor beheer, rente en eventuele afwaardering.

3.6.2. Weerstandsvermogen

Volgens de Nota weerstandsvermogen en risicomanagement 2012 bestaat het weerstandsvermogen uit de relatie tussen:

- het geheel aan middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te kunnen dekken (de beschikbare weerstands-capaciteit);
- alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie (de benodigde weerstandscapaciteit).

Het verschil tussen de benodigde weerstandscapaciteit en beschikbare weerstandscapaciteit geeft inzicht in het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio voor alle risico's van de gemeente (gemeentelijke ratio) met daarnaast een in grondbedrijfratio als sturingsinstrument voor de activiteiten van het grondbedrijf.

<u>Risicoanalyse en -simulatie</u>
De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald op basis van het risicoprofiel (inschatting van kans en gevolg). De kans dat alle risico's tegelijkertijd met het maximale gevolg zullen optreden is zeer klein. Dit rechtvaardigt het reserveren van een geringer bedrag om die risico's op te vangen.

Om de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen berekenen is het noodzakelijk dat de kansen en gevolgen van mogelijke risico's worden gekwantificeerd. Deze risicoanalyse wordt per grondexploitatie, de niet in exploitatie genomen gronden en de administratieve complexen uitgevoerd.
Hiertoe wordt een risicosimulatie uitgevoerd waarbij door statistische trekkingen het optreden van de risico's wordt nagebootst (de zogenaamde Monte Carlo methode). Dit resulteert in een minimaal benodigde weerstandscapaciteit voor alle projecten tezamen. Hierbij geldt als uitgangspunt dat deze risico's met 90% zekerheid meegenomen worden bij het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit.

<u>Benodigde weerstandscapaciteit</u>
Op basis van de risicoanalyses van de grondexploitaties, de niet in exploitatie genomen gronden en de administratieve complexen is de risico-simulatie uitgevoerd.
De resultaten van de risicosimulatie zijn in de onderstaande grafiek weergegeven. Hieruit blijkt dat met 90% procent zekerheid kan worden gesteld dat de financiële positie van het grondbedrijf maximaal € 18,9 miljoen kan verslechteren ten opzichte van de huidige begrotingen als alle risico's zich tegelijk zouden voordoen. In het MPG 2013 werd rekening gehouden met een maximaal risico van € 20,6 miljoen.

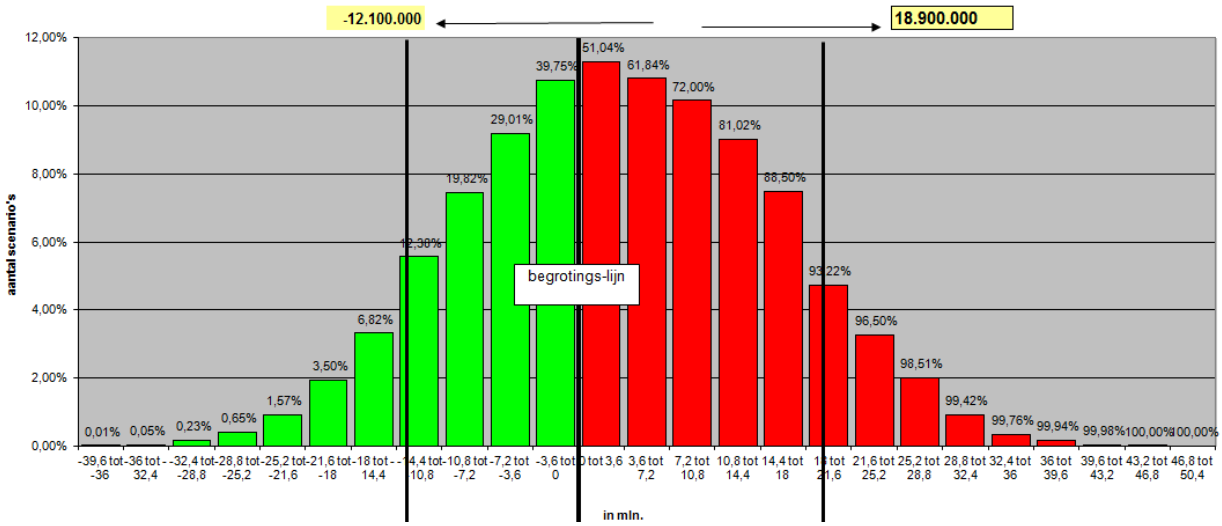

De vorm van de grafiek is ten opzichte van het MPG 2013 nauwelijks gewijzigd. Op totaalniveau is de kans op een beter resultaat nog steeds kleiner dan de kans op een slechter resultaat. Er is een aantal positieve risico's in de grondexploitatie opgenomen. Daarnaast is het aantal negatieve risico's toegenomen waardoor het risicoprofiel is verslechterd. In totaliteit is het risicoprofiel is ten opzichte van eind 2012 licht verbeterd.

Lopende grondexploitaties

De grondexploitaties gaan uit van reëel, behoudende ramingen. In de woningbouwprojecten zijn actuele, realistische programmeringen en faseringen verwerkt op basis van de Monitor Wonen en Werken.
De effecten van het uitfaseren (faseringsrisico) in de individuele exploitaties van bedrijventerreinen zijn nu verwerkt op basis van de Bedrijventerreinenvisie Netwerkstad.

De belangrijkste oorzaken van de daling van de benodigde weerstandscapaciteit zijn:

- aanpassing van het risicoprofiel op de rentekosten;
- door verlaging van de grondprijzen is dit risico gedeeltelijk verwerkt in de grondexploitaties;
- in enkele grondexploitaties (o.a. B&S Park, Boddenkamp, Beekwoude en Twekkelerveld) is het positieve risicoprofiel omgeslagen in een negatief risicoprofiel, of is het negatieve risicoprofiel nog negatiever geworden. Ook is sprake van het opnemen van positieve risico's in de grondexploitaties wat een negatief effect heeft op het risicoprofiel. Hierdoor worden de hierboven genoemde positieve effecten grotendeels teniet gedaan.

NIEGG en overige gronden

Het risicoprofiel van de strategische grondvoorraad is door de aanpassing van de waarde naar aanleiding van de actuele taxaties verbeterd. De gronden en opstallen worden gewaardeerd op basis van de huidige bestemming. Er wordt geen rekening gehouden met de toekomstige waarde. In het risicoprofiel wordt rekening gehouden met een grotere kans op een daling dan een stijging van de waarde.

Administratieve complexen

Het risicoprofiel in het complex 'administratief overig' is verbeterd. In het vorige MPG was in het complex Administratief overig een voorziening opgenomen voor de financiële effecten van de uitwerking van de Stedelijke koers op de bedrijventerreinen. Zoals bij het faseringsrisico aangegeven is de fasering op basis van de op 10 maart 2014 vastgestelde Bedrijventerreinenvisie Netwerkstad in de grondexploitaties verwerkt. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat er op dit moment geen sprake is van een faseringsrisico. Wel wordt nog uitgegaan van een restrisico op de bedrijventerreinen (o.a. uitname van – incourante - gronden of het beter verkoopbaar maken). Dit risico is berekend over de restantvoorziening in het Administratief Complex Overig. Het risico op uitname van gronden wordt groter geacht dan een korter uitgiftetempo.

Verbonden partijen

Het risico m.b.t. het Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT) is overgenomen van de risicoberekening zoals die vermeld is in de jaarstukken van het RBT. Het risicobedrag van het RBT is voor het gemeentelijk aandeel (23%) meegeteld in onze risicoberekening.

Voor de GEM Zuiderval is in de risicoberekening een neutraal risico op de deelneming meegenomen met een bandbreedte van -20% en /+20%.
Het is niet nodig om extra risico's mee te nemen omdat in het MPG een voorziening is gevormd ter dekking van de financiële gevolgen van de Stedelijke koers.

Beschikbare weerstandscapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit wordt vooral gevormd door stille reserves.

Reserve Grondbedrijf	- 10,2 miljoen
Stille Reserve	9,2 miljoen
Beschikbare Weerstandscapaciteit	**- 1,0 miljoen**

Weerstandsvermogen
Om inzicht te krijgen in het weerstandsvermogen van het grondbedrijf wordt de beschikbare weerstandscapaciteit afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit – inclusief stille reserves – bedraagt 1,0 miljoen negatief. De op basis van de uitgevoerde risicoanalyses voor de lopende grondexploitaties en de functionele complexen berekende benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 18,9 miljoen.
Het weerstandsvermogen Grondbedrijf is onderdeel van het gemeentebrede weerstandsvermogen. In de nota weerstandsvermogen is bepaald dat de gemeente streeft naar een ratio weerstandsvermogen tussen de 1,0 en 1,4.

3.7 Winstneming

Op basis van de uitkomsten van het MPG 2014 worden de voorzieningen op het benodigde niveau gebracht. De voorzieningen worden getroffen ten laste van de reserve.
Daarnaast wordt er voortijdig winst genomen met betrekking tot die complexen waar (een deel van) de begrote winst als zeker bestempeld mag worden. Er wordt binnen het MPG – conform de BBV - winstgenomen indien de gemaakte kosten en ook de geraamde nog te maken kosten geheel zijn gedekt door de gerealiseerde verkopen. Elke volgende verkoop wordt dan gezien als gerealiseerde winst. Deze winstnemingen worden gestort in de reserve.
De nog te realiseren winst van € 10,9 miljoen komt naar verwachting uit de grondexploitaties van de volgende projecten:

Woningbouw	Nog te nemen winst	Jaar van afsluiting complex
A. Diekman-wonen	€ 1,0 miljoen	(2018)
B. Brunink	€ 4,9 miljoen	(2028)
C. Vrijkomende locaties Brede School	€ 0,8 miljoen	(2017)
D. Velve Lindenhof	€ 0,9 miljoen	(2018)
Totaal woningbouw	**€ 7,6 miljoen**	
Bedrijventerreinen	Nog te nemen winst	Jaar van afsluiting complex
1. Euregiopark II	€ 2,3 miljoen	(2029)
2. B&S Park	€ 1,0 miljoen	(2030)
Totaal bedrijventerreinen	**€ 3,3 miljoen**	

In totaal € 7,6 miljoen uit woningbouwprojecten (A t/m D) en € 3,3 miljoen uit bedrijventerreinprojecten (1 en 2). Het aangegeven jaartal betreft de einddatum wanneer de winst naar verwachting kan worden toegevoegd aan de reserve.

De verwachte nog te realiseren winst in het MPG 2013 bedroeg € 16,7 miljoen (op ncw 1-1-2014). Ten opzichte van het MPG 2013 is de verwachte nog te realiseren winst dus afgenomen met € 5,7 miljoen. Dit komt onder andere door het verhogen van de VTU (plankosten) voor de -jaarschijven 2014 en 2015, verlaging van de grondprijzen en aanpassing van de fasering

3.8 Boekwaarde en financieringsbehoefte

Naast de reserves en de voorzieningen geeft ook de ontwikkeling in de boekwaarde een beeld van de ontwikkeling binnen het grondbedrijf in de afgelopen jaren. De boekwaarde heeft betrekking op alle complexen in het grondbedrijf.
De boekwaarde heeft zich per complex en als totaal in 2013 als volgt ontwikkeld:

boekwaarde ontwikkeling Grondbedrijf

		MPG '13 boekwaarde 31-12-'12	*mutaties' 13*	MPG '14 boekwaarde 31-12-'13
1	BIE (Bouwgrond in exploitatie)	116.289.774,84	*15.742.701,80*	132.032.476,64
1b	Kleine projecten	-379.587,89	*148.124,85*	-231.463,04
2	ATSC	3.731.423,73	*-1.940.740,11*	1.790.683,62
3	"nog niet in expl." / B&A	0,00	*0,00*	0,00
4	Erfpachtgronden	7.169.120,31	*2.381.429,99*	9.550.550,30
5	Administratief Overig	-6.570.869,77	*-3.035.725,45*	-9.606.595,22
6	Strategische voorraad (NIEGG + Overige gronden)	48.723.761,56	*911.013,29*	49.634.774,85
7	winstnemingscomplex	3.801.342,71	*12.487,26*	3.813.829,97
Boekwaarde OHW + voorraad		**172.764.965,49**	***14.219.291,63***	**186.984.257,12**
A	verliesvoorziening	112.633.631,41	*3.493.824,11*	116.127.455,53
B	Reserve GB	-4.969.915,08	*-5.206.527,41*	-10.176.442,49
Reserves en Voorzieningen		**107.663.716,33**	***-1.712.703,30***	**105.951.013,04**
Financieringsbehoefte GB		**65.101.249,16**	***15.931.994,93***	**81.033.244,09**

Door de boekwaarde te relateren aan het saldo van de reserve en de voorzieningen, ontstaat een beeld van de financieringsbehoefte van het grondbedrijf.

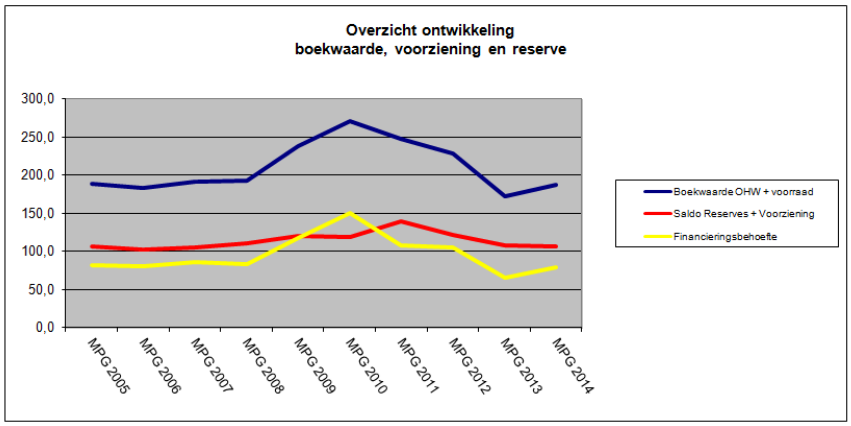

In bovenstaande grafiek is de boekwaarde van alle gezamenlijke complexen opgenomen. Opvallend is de stijging in de periode 2008 t/m 2010. Deze stijging werd veroorzaakt door nieuwe strategische aankopen in het voormalige complex CVG, voorinvesteringen in de lopende grondexploitaties en het toevoegen van de grondexploitatie Roombeek-Binnenstad.

De afname in 2011 wordt met name veroorzaakt door het afsluiten van het project Marssteden.
De afname in 2012 komt door het verrekenen van de historische kosten Roombeek met de daarvoor getroffen voorziening alsmede het afsluiten van een 6 tal projecten (o.a. Horstlanden Veldkamp, B&S I en II).
De afname in 2013 is vooral te verklaren door het uit productie nemen van grote delen van project de Eschmarke in het kader van de uitwerking Stedelijk koers en door het aanpassen van de waarderingsmethodiek van de strategische grondvoorraad (NIEGG en Overige gronden).
De toename in 2014 wordt met name veroorzaakt door voorinvesteringen in de lopende grondexploitaties en het uitgeven van een bedrijfskavel in erfpacht.

De financieringsbehoefte (gele lijn) is het verschil tussen de boekwaarde lijn (blauw) en de lijn saldo reserves + voorziening (rood).
De financieringsbehoefte van het Grondbedrijf is in 2013 met € 15,3 miljoen gestegen: van € 65,1 miljoen naar € 81,0 miljoen.

3.9 Actualisatie kredietverlening

Om daadwerkelijk werkzaamheden te kunnen uitvoeren, moet de raad hiervoor een krediet beschikbaar stellen. Een krediet is het geldende uitgavenkader voor de gehele looptijd van het grondexploitatieproject.

Kader en spelregels
Eind 2012 heeft de Raad de Financiële verordening Gemeente Enschede vastgesteld. In de verordening zijn de belangrijkste beheersregels voor grondexploitaties opgenomen.

De regels en de rol van de raad ten aanzien van de kredieten zijn:
- Het kredietbedrag wordt berekend als de som van de nominale kosten, de rentekosten en kostenstijging. Het krediet wordt gedekt door de inkomsten - inclusief opbrengstenstijging - zoals geraamd in de grondexploitatie (art. 3.5)
- jaarlijks worden de grondexploitatiebegrotingen, de kredieten, de parameters en de risicoanalyses geactualiseerd en opgenomen in het MPG. De raad stelt het MPG vast inclusief de geactualiseerde grondexploitatiebegrotingen en kredieten (art. 4.1).
- Als de herziening van de grondexploitatiebegroting een overschrijding van het krediet met 5% of meer ten opzichte van het laatst vastgestelde krediet in het MPG tot gevolg heeft - met als ondergrens € 50.000 - wordt hierover verantwoording aan de Raad afgelegd in het MPG (art. 4.3).

Actualisatie van de kredieten in het MPG
Door het vaststellen van dit MPG worden ook de kredieten geactualiseerd. Om te voldoen aan de nieuwe regels zijn de kredieten van alle 'complexen' aangepast. De actualisatie leidt op totaalnivo tot de onderstaande aanpassing van de kredieten.

De kredietbedragen per project zijn opgenomen in het MPG 2014, deel 2.

Overzicht kredieten

project	verstrekt krediet t/m 2013	gerealiseerde kosten per 31-12-2013	nog te realiseren kosten	totale kosten grex	aanpassing krediet	over-schrijding krediet
Bouwgrond in exploitatie	723.365.881	612.143.343	135.120.165	747.263.509	23.897.628	3,3%
Af te sluiten complexen	6.069.499	1.790.684	695.794	2.486.477	3.583.021-	-
NIEGG en Overige gronden	59.079.301	52.850.113	6.745.734	59.595.846	516.545	0,9%
Kleine projecten	3.892.567	3.293.049	1.415.727	4.708.776	816.209	21,0%
Totaal	792.407.248	670.077.189	143.977.420	814.054.609	21.647.360	2,7%

Verantwoording m.b.t. projecten met een overschrijding van het krediet van 5% of meer

In algemene zin zijn de overschrijding in de projecten te verklaren door:
- Oplopende rentekosten door verdere uitfasering, met name ten gevolge van het verwerken van de op 10 maart 2014 vastgestelde bedrijventerreinenvisie netwerkstad.
- Het feit dat er de afgelopen jaren een te groot deel van de geraamde plankosten is verbruikt waardoor er nu extra plankosten/VTU aan de jaarschijven 2014 en 2015 moet worden toegevoegd,

Door toename van de kosten is extra krediet nodig.
Voor de verantwoording per project word verwezen naar hoofdstuk 11 “Bijlagen (overzicht kredieten)” van het vertrouwelijke deel 2.

In de loop van dit jaar zullen aan de raad de grondexploitaties waar de oorzaak van de overschrijding ligt in een gewijzigd kader ter besluitvorming worden voorgelegd.

4. DOORKIJK MPG

Er is een aantal ontwikkelingen en trajecten die effect zullen hebben op het komende MPG
Deze worden hierna kort toegelicht.

4.1 Relevante ontwikkelingen

Hiertoe wordt onderscheid gemaakt in ontwikkelingen in beleid, ontwikkelingen in projecten en overige ontwikkelingen**.**

4.1.1 Ontwikkelingen in beleid

Beleidsevaluatie en actualisatie van beleidskaders.
Zoals afgesproken in het kader van het Advies “Programmatisch sturen en monitoring” zullen beleidsnota’s n worden geëvalueerd en - indien nodig – geactualiseerd worden.
Een actualisatie van de Nota Grondbeleid is voorzien. In de vastgestelde PB 2014-2017 staat hierover op blz. 88 het volgende: *We stellen voor om de looptijd van de Nota Grondbeleid, die volgens de financiële verordening in 2014 geactualiseerd moet worden, met 4 jaren te verlengen.*
Actualisatie van beleid kan positieve en negatieve consequenties hebben voor het MPG. De financiële effecten zullen in het voorstel worden aangegeven.

In de toekomst anders ontwikkelen (Gebiedsontwikkeling 3.0)
Geen eigen grondposities meer in nemen, gemeentelijke kosten verhalen bij initiatiefnemers door middel van het sluiten van exploitatieovereenkomsten en initiatief overlaten aan marktpartijen en deze initiatieven zo goed mogelijk faciliteren.

Samenwerking en afstemming grondbedrijven Netwerkstad.
Is een continue proces waarop ook in 2015 en verder ingezet zal worden. In PB 2014 – 2017 staat op blz. 88 hierover: “*We werken samen met de grondbedrijven Netwerkstad en gaan o.a. de uitgangspunten van beleid verder uniformeren”.* Voorbeeld hiervan is het onderzoeken van het hanteren van dezelfde parameters in alle vijf Netwerkstad gemeenten. Dit onderzoek gaat in 2014 lopen. Dit kan positieve en negatieve consequenties hebben voor het MPG.

Onderzoek rekenrente
De rente parameter heeft verreweg de grootste invloed op het MPG. De hoogte van de hanteren parameter rente nader wordt op dit moment onderzocht. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek zal er een discussie plaatsvinden over hoe om te gaan met name deze parameter.

4.1.2. Ontwikkelingen in projecten

Monitoren en regelmatig de portefeuille heroverwegen
Regelmatig zal de projectenportefeuille worden heroverwogen. Structureel via PDCA cyclus / monitoring en ‘groot’ eind najaar 2015). Ook nieuwe initiatieven zullen hierbij worden betrokken Niet alleen kijken of ruimte is voor nieuw initiatief maar ook of lopende initiatieven nog bijdragen aan de doelstellingen.

Grondoffensief: beter vermarkten kavels / grondverkoop stimuleren.
Ontwikkeling en inzet van nieuwe instrumenten gericht op het optimaliseren van het kavelaanbod op de woonwensen en verdere professionalisering van de eigen verkooporganisatie.

Ambachtschool
In het kader van het MPG 2014 is de Ambachtsschool verder afgewaardeerd. Dit mede in relatie tot de slechte staat van onderhoud. Een verdere afwaardering in de toekomst is niet uitgesloten.

DNA Twekkelerveld
Vanwege zowel de gewijzigde marktomstandigheden alsmede de gemeentelijke prioritering - zoals bepaald in de Stedelijke Koers - zullen enkele locaties in Twekkelerveld op middellange termijn niet tot ontwikkeling komen. De raamovereenkomst Twekkelerveld en uitvoeringsovereenkomsten Voermanstraat en Spoordijkstraat zullen worden beëindigd.

GEM Zuiderval
Het tekort in de GEM Zuiderval zal in 2014 naar verwachting groter zijn dan de contractueel gemaakte afspraken. De gemeente Enschede en AM zijn daarom in onderhandeling over de toekomst van de GEM Zuiderval. Deze onderhandeling kan enerzijds leiden tot het *continueren* van de GEM Zuiderval met gewijzigde financiële afspraken of tot een beëindiging van de GEM Zuiderval.

4.1.3. Overige ontwikkelingen

Grondfonds Provincie Overijssel
Het oorspronkelijke voorstel waarbij de provincie gronden overneemt van de gemeenten in Overijssel en daarmee de gemeenten afboekingstijd geeft wordt niet doorgezet. De provincie heeft na een verkenningsperiode besloten zich te richten op het meer in balans brengen van vraag en aanbod op de woning- en bedrijventerreinenmarkt via de reguliere beleidsinstrumenten. Het grondfonds is niet meer aan de orde.

Taskforce vastgoed: verkoop gemeentelijk vastgoed
In de programmabegroting 2013 is een bezuinigingsopgave geconcretiseerd in een onttrekking uit de reserve vastgoed van € 1,64 miljoen. De onttrekking uit de reserve vastgoed dient middels verkoopopbrengsten (de komende jaren) weer aangevuld te worden. De verkoop vloeit voort uit de adviesnota Taskforce vastgoed dat in het college van 18 december 2012 is vastgesteld. In het kader van de bezuinigingsopgave is de vastgoedportefeuille van de gemeente – inclusief het vastgoed van het grondbedrijf - tegen het licht gehouden. Op basis van een aantal criteria is vooraf bekeken welke panden voor verkoop in aanmerking komen. In verschillende tranches zal gemeentelijk vastgoed op de markt worden gezet.

Risicomanagement: verder inzetten op risicobeheersing / - beperking
Mogelijke oplossingsrichtingen waar in dit kader aan gedacht wordt zijn onder andere
- Opknippen grondexploitaties in combinatie met looptijd verkorten.
- Kosten ieder jaar afboeken.
- Regelmatig de portefeuille heroverwegen (zie hierboven)
- Sturen op juiste indicatoren, de grote kostensoorten ((zoals Bouw en woonrijp maken) en op de afzet van bouwgrond en grondprijsontwikkeling
- Na iedere fase besluiten om door te gaan of niet.
- Projecten overdragen aan particuliere ontwikkelaars

Financiering plankosten in relatie tot gebiedsontwikkeling nieuwe stijl
De tijden zijn veranderd. De gemeente is minder aan zet en krijgt steeds meer een rol in het aanjagen en begeleiden van nieuwe initiatieven dan dat het zelf projecten ontwikkelt. Projecten lopen daarbij minder vaak lineair van voorbereiding tot realisatie. Ze duren langer en vragen een andere meer procesgerichte inzet van onze adviseurs en projectleiders, zij moeten arrangeren. Er is daardoor aan de ene kant minder capaciteit nodig omdat er minder projecten lopen. Aan de andere kant is er wel een slagvaardige kernorganisatie nodig die projecten aanjaagt en begeleid. Gemeentelijke investeringen in de prille voorfase van projecten leveren namelijk een veelvoud aan investeringen op, zowel vanuit de markt als van andere overheden zoals de provincie (multiplier-effect).

Er is dan ook een voorstel in voorbereiding door de directeur Stedelijke Ontwikkeling. Doel is een kernformatie voor Stedelijke Ontwikkeling te realiseren die werkt aan het versterken van het centrum en projecten en initiatieven in de stad aanjaagt. Deze kernformatie moet minder of helemaal niet meer drukken op het MPG. Daarnaast worden veel apparaatskosten toegerekend aan het grondbedrijf. Dit terwijl deze kosten niet altijd een directe relatie lijken te hebben met het grondbedrijf cq het MPG. Een mogelijkheid is om dergelijke structurele kosten niet toe te rekenen aan het grondbedrijf maar te dekken met algemene middelen.

4.2. Marktontwikkelingen en MPG-prognoses

4.2.1 Wonen

Nieuwbouw:

De Enschedese woningmarkt is begin 2014 nog steeds ontspannen. Van een evenwichtige woningmarkt is sprake wanneer in een kwartaal tegenover elk verkochte woning 6 woningen te koop staan. In Enschede staan tegenover elk verkochte woning 16 nieuwbouwwoningen te koop: tegenover elk verkocht appartement staan 20 appartementen te koop en tegenover elk verkochte eengezinswoning 10 eengezinswoningen.

Er zitten nog ongeveer 400 woningen in de pijplijn: circa 85 koopwoningen en circa 315 huurwoningen. Het gaat hier om plannen waarvoor de bouwvergunning is aangevraagd, maar die nog niet gerealiseerd zijn. De verwachting is dat hiervan in 2014 slechts circa 125 woningen zullen worden opgeleverd.
Er stonden begin 2014 nog 165 nieuwbouwwoningen te koop: 73 (45%) grondgebonden woningen en 91 (55%) appartementen. Van de te koop staande woningen behoort éénderde tot het goedkope segment (<€ 170.000), éénderde tot het middeldure segment (> € 170.000 en < € 210.000,--) en éénderde tot het dure segment (> € 210.000). Over de nieuwbouwprijsklassen in het huursegment zijn momenteel (maart 2014) nog geen gegevens beschikbaar.

Bestaande voorraad

Ook de markt van bestaande woningen is nog steeds ontspannen. De huidige woningmarkt is ten opzichte van begin 2013 wel minder ontspannen geworden. Begin vorig jaar stonden per kwartaal 27 woningen per verkochte woning te koop. Begin 2014 is dit gedaald naar 14 woningen. Het aantal te koop staande woningen neemt af en het aantal verkochte woningen is het afgelopen jaar licht toegenomen..
In de woonvisie wordt uitgegaan van sloop van gemiddeld 150 woningen per jaar. Dit is onder andere. gebaseerd op de opgave van de corporaties. De afgelopen jaren zijn er gemiddeld per jaar 200 woningen gesloopt. In 2014 zullen er naar verwachting slechts 50 woningen worden gesloopt.

Verwachtingen woningmarkt

In Enschede trekt de woningmarkt voorzichtig aan. Redenen hiervan zijn onder andere het feit dat er sprake is van een 'pril positivisme' in de markt door de zeer lage hypotheekrente, de fiscaal gunstige schenkings-mogelijkheden, de forse huurverhoging voor scheefwoners, de lage verkoopprijzen / het relatief dure alternatief huur en het ruime aanbod. In het eerste kwartaal van 2014 zijn al meer gemeentelijk kavels verkocht dan in heel 2013. (NB. Een deel van het geld komt mogelijk pas in 2015 binnen = het MPG 2016.)
Daarnaast zijn er ook nog steeds ontwikkelingen die een negatieve werking hebben op de woningmarkt, onder andere: restschulden, de werkloosheid stijgt nog steeds, een groeiend aantal zzp-ers (krijgen minder makkelijk een hypotheek, aangescherpte hypotheekregels, vanaf 1 juli a.s een verlaging van Nationale hypotheekgrens (NHG) grens tot € 265.000 en een concurrentienadeel van nieuwbouw ten opzichte van de. bestaande koopvoorraad (o.a. overdrachtsbelasting en het lage BTW tarief voor verbouw.)
De nieuwbouw profiteert dan ook nog steeds niet van het aantrekken van de woningmarkt.

MPG-prognose wonen

In de Stedelijke koers wordt uitgegaan van een gemiddelde jaarlijkse toevoeging van 120 grondgebonden woningen, 10 appartementen en 40 kavels per jaar.
Op 1 januari 2014:

- waren 4 koopovereenkomsten (allen in Roombeek) getekend;
- stonden 21 kavels staan in de zogenaamde verlengde reservering (waarvan 12 in Roombeek, 5 in Boddenkamp, 1 in Brunink, 1 in Diekman en 2 in 't Geessink)
- was op 14 kavels een optie genomen (4 in Boddenkamp, 1 in Brunink en 9 in 't Vaneker).

Het MPG 2014 gaat uit van een verwachte gronduitgifte van 43 kavels en 61 projectmatige woningen. Hieronder is een overzicht opgenomen waarin dit per project staat aangegeven, gesplitst naar gemeentelijke plannen en plannen van (deels) derden.

Projectnaam	begroot MPG 2014	Nog uit te gegeven t/m 2020	Nog uit te geven na 2020
De Eschmarke	2	86	49
Diekman wonen	1	7	0
Brunink	5	32	49
Vaneker	5	34	45
Gesssinkweg Bijvank	1	6	0
Kansrijke stedelijke locaties	2	10	14
Hardick en Seckel	0	32	0
Binnenstad Roombeek	27	194	83
Rosinkweg Usselo	0	4	4
Vrijkomende locaties Bredeschool Stadsveld	0	27	0
Westerval	0	1	3
Beekwoude	0	77	9
Totaal gemeentelijke projecten	**43**	**510**	**256**
De Laares	47	170	0
Bleekerij	10	57	9
GEM Zuiderval	4	444	0
Winkelcentrum Stokhorst	0	40	0
Twekkelerveld	0	28	28
Hoog en Droog Vitens	0	7	0
Totaal particuliere projecten	**61**	**746**	**37**
Eindtotaal	**104**	**1256**	**293**

De MPG uitgifteprognose woningbouw laat zien dat tot einde looptijd (2030) in totaal nog 1.549 woningen gerealiseerd moeten worden. Het gaat om 766 woningen uit gemeentelijke grondexploitaties en om 783 woningen uit particuliere grondexploitaties.
Tot en met 2020 gaat het om 1.256 woningen: 510 woningen uit gemeentelijke projecten en om 746 woningen uit particuliere projecten. De door de gemeente te realiseren aantallen woningen zijn meer gespreid over de totale looptijd. In het MPG 2013 waren t/m 2020 1.187 woningen geprognosticeerd waarvan 550 woningen gemeentelijke gronduitgifte en 637 woningen particuliere grondexploitaties.

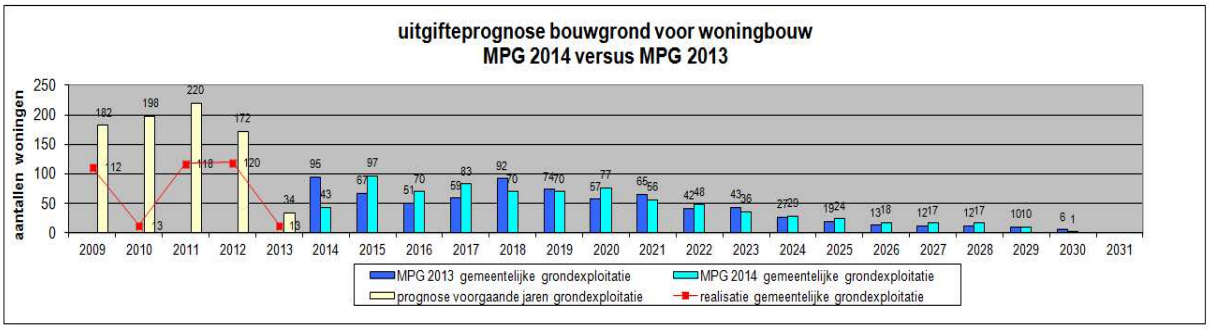

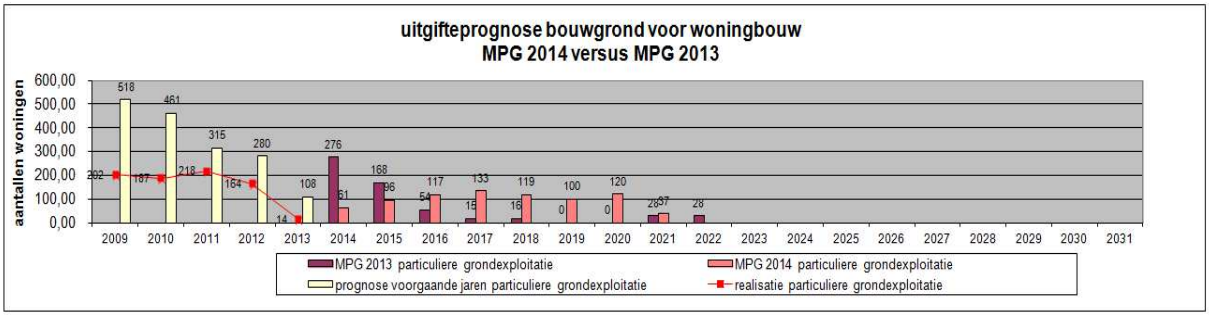

4.2.2. Bedrijventerreinen

Wij verwachten dat de vraag naar kavels voorlopig niet sterk zal groeien. Bedrijven zitten als gevolg van de economische crisis ‘ruim in hun jasje’. Wanneer de economie weer aantrekt, dan zullen zij eerst deze ruimte (weer) benutten. Nieuwbouw van kantoren of bedrijfsruimte is op dit moment bovendien lastig te realiseren omdat het in de huidige markt moeilijk is om het benodigde kapitaal aan te trekken.

De programmering van bedrijventerreinen vindt plaats op regionale schaal. Voor de bedrijventerreinen in Enschede wordt in het MPG uitgegaan van circa 3,5 ha per tot 2040. Voor de periode tot 2020 gaan we in Enschede uit van een uitgifte van 2,25 ha per jaar. Dit komt omdat er de eerste jaren relatief meer bedrijventerreinen door de andere Netwerksteden wordt uitgegeven. Hier is voor gekozen om dat de kwaliteit van die terreinen beter past bij de vraag op korte termijn.

Het MPG 2014 gaat uit van een verwachte gronduitgifte van 2,59 hectare bedrijventerrein.
Hieronder is een overzicht opgenomen waarin dit per project staat aangegeven.

Projectnaam	Prognose 2014 (in ha)	Nog uit te gegeven t/m 2020 MPG	Nog uit te geven na 2020 MPG
Binnenstad / Roombeek	0	0,59	0,49
Euregiopark II	0,74	4,76	6,10
Josink Es	0,77	4,35	2,26
Unisson bedrijventerrein	0,31	0,61	0
Usseleres	0	2,00	55,58
Westerval	0,17	1,31	0
Hardick & Seckel	0,23	1,12	0
Twekkeleres (3e havenarm)	0,37	2,62	0
Eindtotaal	**2,59**	**17,36**	**64,43**

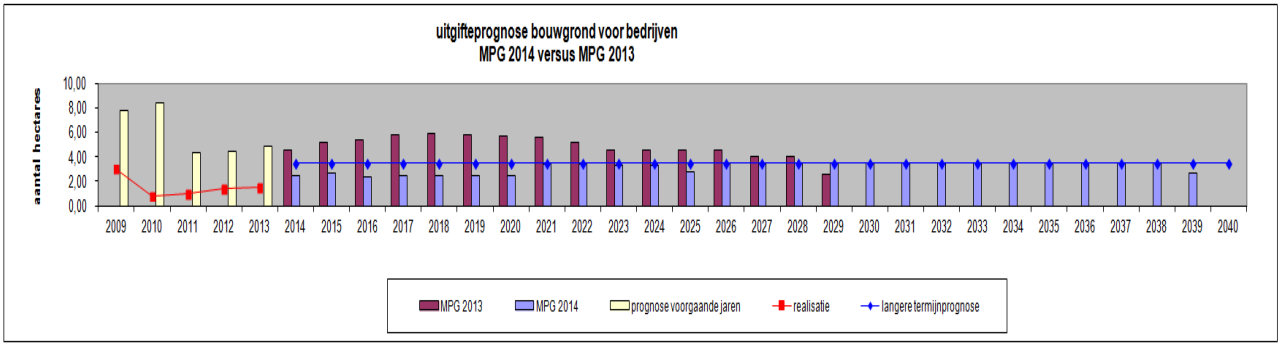

De fasering in de grondexploitaties in dit MPG 2014 is gebaseerd op de op 10 maart 2014 door de raad vastgestelde bedrijventerreinenvisie netwerkstad. Hierdoor wordt ook aangesloten op de in de Stedelijke Koers opgenomen gemiddelde jaarlijkse uitgifte van 3,5 hectare. De niet verkochte opbrengsten uit 2013 zijn verder uitgefaseerd. Gevolg hiervan is dat de fasering nu loopt van 2014 tot en met 2039.
In totaal waren er op 31-12-2013 12.400 m² opties op de bedrijventerreinen Euregiopark II (10.200 m2) en Hardick en Seckel (2.200m2).

De MPG uitgifteprognose bedrijventerreinen laat zien dat tot einde looptijd (2039) in totaal nog ruim 81 hectare uitgegeven moet worden. Tot en met 2020 gaat het om ruim 17 hectare uitgeefbare voorraad (inclusief 2 hectare Usseleres).

4.2.3. Kantoren

In MPG 2014 wordt uitgegaan van een gronduitgifte van bijna 8.000 m2 bvo kantoren. Ten opzichte van het vorige MPG is het aantal m2 kantoren verminderd en uitgefaseerd. Voor 2014 betekent dit dat we uitgaan van een halvering van het aantal m2 bvo dat wordt uitgegeven.

Hieronder is een overzicht opgenomen van de uitgifteprognose per project.

Projectnaam	**Prognose 2014 (in m2 bvo)**	**Nog uit te gegeven t/m 2020 MPG**	**Nog uit te geven na 2020 MPG**
Binnenstad / Roombeek	529	3.933	5.295
B&S Park	6.628	10.265	28.925
GEM Zuiderval	807	18.147	0
Muziekkwartier*	0	4.365	0
Eindtotaal	**7.964**	**36.710**	**34.220**

*Het geplande kantoor in het Muziekkwartier (Wilminkplein) is omgezet in appartementen. De vergunning is echter pas na de peildatum van het MPG (1-1-2014) verleend waardoor het nog geregistreerd staat onder kantoren.

De MPG uitgifteprognose kantoren laat zien dat t/m 2020 in totaal nog ruim 36.000 m2 bvo uitgeefbaar is. Tot het einde van de looptijd (2030) is in totaal nog bijna 71.000 m2 bvo uitgeefbaar.

In de Kantorennota wordt de uitgifte geraamd op gemiddeld circa 4.500 m2 bvo per jaar. In 2013 is er echter niets verkocht en daarmee is de uitgifteprognose MPG 2013 niet gehaald.

In de Stedelijke Koers is besloten om 50.000 m2 bvo aan plannen uit de markt te halen. Hieronder bevindt zich een aantal locaties in Roombeek en de Spoorzone. In het te actualiseren bestemmingsplan Kennispark wordt 9.500 m2 minder aan kantoren opgenomen. In de nieuwe grondexploitatie wordt 22.500 m2 gereduceerd. In het bestemmingsplan wordt dit niet in zijn totaliteit meegenomen om zodoende flexibiliteit in de uitgifte te houden.
Over het verminderen van het aantal uit te geven m2 kantoren voor de Zuiderval wordt nog onderhandeld. De uitkomsten hiervan worden verwerkt in het volgende MPG.

Belangrijk is dat de incourante leegstand wordt verminderd: 20.000 m² bvo in 5 jaar. In 2013 zijn daartoe 2 concrete cases uitgewerkt. Een daarvan is
het voormalige Arke pand aan de Deurningerstraat. Dit al jaren leegstaande kantoorpand zal waarschijnlijk worden gesloopt. Hiermee zou circa 3.900 m2 incourante kantoorleegstand van de markt worden gehaald. De gemeente werkt mee aan dit initiatief. Daarnaast is in 2013 een onderzoek uitgevoerd naar de verduurzaming van een kantoorpand op het B&S Park. Dit onderzoek heeft een drietal scenario's opgeleverd voor verduurzaming. De eigenaar zoekt op dit moment een nieuwe gebruiker voor het pand op basis van deze scenario's.

Bijlage 0 Begrippenkader MPG

Aanwezige weerstandscapaciteit:
Het vermogen dat aanwezig is om financiële tegenvallers (risico's) op te kunnen vangen. Bij het grondbedrijf van de gemeente Enschede is dit gelijk aan de som van de Reserve Grondbedrijf en de stille reserves van het grondbedrijf.

BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten):
Door het Rijk vastgestelde regelgeving waaraan begroting en verantwoording van de lagere overheden moeten voldoen.

Bestuurlijke kaders van een project:
Dit zijn de randvoorwaarden die door het bestuur zijn vastgelegd ten aanzien van het ontwikkelen van een project. Binnen deze randvoorwaarden wordt gestreefd naar een optimaal resultaat.

Boekwaarde:
Letterlijk: de waarde waarvoor een object of een complex in de boeken (financiële administratie) staat. De boekwaarde is in beginsel gelijk aan het geïnvesteerd vermogen c.q. de historische kostprijs (gemaakte kosten, minus gerealiseerde opbrengsten).

Complex:
Het grondbedrijf houdt zich bezig met de productie van bouwgrond en alle daaraan gerelateerde (financiële) activiteiten. Om structuur in de financiële administratie van het grondbedrijf aan te brengen wordt deze opgedeeld in Bouwgronden in Exploitatie (BIE), Niet in exploitatie genomen grond (NIEGG) en administratieve complexen.

Economische waarde:
De waarde van een onroerend zaak in het vrije economisch verkeer

Eindwaarde:
Het begrote financiële eindresultaat na realisatie van het project. Bij grondexploitaties het financiële eindresultaat van het project inclusief de rentekosten en prijsstijgingen.

Grondexploitatieberekening
De begroting van kosten en opbrengsten met betrekking tot een complex inhoudende het geheel van activiteiten en werkzaamheden met betrekking tot verwerving, het beheer, het bouw- en woonrijp maken en de overdracht dan wel uitgifte van gronden**.**

Gevoeligheidsrisico's:
Dit zijn factoren waar op zich wel rekening mee houden wordt, zoals de rente, maar waarvan de waarde en effecten niet met 100% zekerheid kunnen worden ingeschat.

Grondbedrijf
De administratieve eenheid grondbedrijf waarbinnen BIE, NIEGG en administratieve complexen vallen.

Historische kostprijs:
De prijs die is betaald ten tijde van de verwerving.

Kostenstijging:
Het indexeringspercentage waarmee de eenheidsprijzen van de kosten jaarlijks naar verwachting zullen stijgen.

Krediet:
De gelden die door de raad beschikbaar worden gesteld voor de uitvoering van een project. Dit is het geldende uitgavenkader voor de gehele looptijd van het grondexploitatieproject.

Lopende grondexploitatie:
Het geheel van activiteiten en werkzaamheden binnen een project met als doel om een plangebied in bouwexploitatie te brengen. De (tentatieve) grondexploitatiebegroting is door de raad is vastgesteld. Na vaststelling door de raad wordt de begroting in het MPG als zogenaamde Bouwgrond in Exploitatie (BIE) opgenomen.

Netto contante waarde:
De waarde van toekomstige kasstromen op het huidige tijdstip. Of de waarde van een toekomstig bedrag, teruggerekend met rente-effect naar de huidige waarde.
Rekenvoorbeeld: De waarde van 140 euro die over 7 jaar wordt ontvangen is op dit moment bij een rentepercentage van 5% circa 100 euro waard. (140 / 1,05^7 = 100)
Anders gezegd: de eindwaarde wordt gedeeld door de gehanteerde rente.

Planontwikkelingskosten
Kosten voor (ambtelijke) personele inzet ten behoeve van de stedelijke gebiedsontwikkelingsprojecten.

Project
Het gehele proces van planontwikkeling ten behoeve van een stedelijke ontwikkeling en herstructurering, waarbinnen woningbouw, bedrijven en kantoren en bijbehorende infrastructurele werken in een specifiek deel van de gemeente worden gerealiseerd.

Raamkrediet
Gelden die door de raad beschikbaar worden gesteld bestemd voor diverse uitgaven die passen binnen de gestelde kaders en waarvoor geen separate toestemming nodig is van de raad.

Ramingrisico's:
Er worden verschillende soorten risico's onderkend. Eén van deze soorten zijn de ramingrisico's. Deze houden verband met de ramingen die gemaakt worden voor de kosten en opbrengsten. Deze ramingen zijn niet exact maar bevinden zich binnen bepaalde marges. De werkelijke kosten en opbrengsten kunnen meevallen maar ook tegenvallen.

Reserve Grondbedrijf:
De reserve Grondbedrijf is het eigen vermogen van het Grondbedrijf en dient als buffervermogen. Deze reserve is een onderdeel van de algemene reserve van de gemeente.

Risico's Grondbedrijf:
Factoren die leiden tot onverwachte niet begrote financiële tegenvallers binnen het Grondbedrijf. Binnen het Grondbedrijf is een lijst opgesteld met een dertigtal standaard gebeurtenissen die kunnen optreden en vervolgens kunnen leiden tot niet begrote kosten en/of tegenvallende opbrengsten (feitelijk financiële afwijkingen t.o.v. de begroting). Om te bepalen of deze gebeurtenissen zich bij een bepaald complex daadwerkelijk kunnen voordoen wordt een risicoanalyse per complex opgesteld.

Risicosimulatie:
Een objectief en statistisch verantwoord een representatief aantal denkbare financiële scenario's bepalen met behulp van een simulatieprogramma op de computer. Op basis van dit representatieve aantal scenario's kan bepaald worden welk bedrag (risicobuffer) nodig is om een bepaalde gewenste financiële zekerheid te kunnen bieden.

Spreidingsrisico
Synoniem voor ramingsrisico.

Stille reserve:
Positief verschil tussen de marktwaarde en de waarde waarvoor een object in de boeken staat (boekwaarde, meestal de historische kostprijs). Voorwaarde is wel dat de zogenaamde boekwinst 'morgen' middels verkoop gerealiseerd kan worden.
Na eventuele verkoop kan de winst direct toegevoegd worden aan de bedrijfsreserve (lees Reserve Grondbedrijf). Omdat de 'overwaarde' latent aanwezig is, draagt de stille reserve wel bij aan de aanwezige weerstandscapaciteit.

Vereiste weerstandscapaciteit:
De financiële middelen die nodig zijn om niet begrote financiële tegenvallers (=risico's) af te dekken.

Voorzichtigheidsbeginsel:
Begrotingsuitgangspunt waarbij voorziene verliezen direct genomen worden en verwachte winsten pas genomen worden zodra deze daadwerkelijk gerealiseerd zijn.
Dit betekent dat voorziene tekorten op lopende grondexploitaties, middels het treffen van een verliesvoorziening, direct in mindering wordt gebracht op de Reserve Grondbedrijf, terwijl verwachte baten uit winstgevende grondexploitaties pas bijdragen aan de Reserve GB zodra de winst gerealiseerd c.q. zeker is.

Voorziening:
Een gereserveerd bedrag op de balans ten behoeve van een financiële verplichting, bijvoorbeeld een tekort. De voorziening wordt in mindering gebracht op de Reserve Grondbedrijf. Voorzieningen maken geen onderdeel uit van het eigen vermogen.

Weerstandsparagraaf:
Onderdeel van de begroting en jaarrekening waar wordt ingegaan op de mogelijkheden die de gemeente heeft om de risico's af te dekken.

Weerstandsvermogen Grondbedrijf:
De confrontatie tussen vereiste weerstandscapaciteit grondbedrijf en aanwezige weerstandscapaciteit grondbedrijf. Deze confrontatie maakt zichtbaar in hoeverre het grondbedrijf in staat is om de risico's af te dekken.

BIJLAGE 1 Tarieven Bijdragen ruimtelijke ontwikkelingen

De (maximale) bijdrage wordt berekend over een x-bedrag per m2 uitgeefbaar terrein voor respectievelijk (grondgebonden) woningbouw, bedrijventerrein, kantoren / horeca en maatschappelijke voorzieningen. Voor gestapelde woningbouw wordt een bedrag per appartement gerekend. Voor kantoren / horeca een bedrag per m2 BVO (bruto vloeroppervlakte) op het moment dat dit groter is dan het aantal m2 uitgeefbaar.

De jaarlijkse indexering van de bedragen is gekoppeld aan de ontwikkeling van de parameter kostenstijging uit het MPG. Voor 2014 worden de volgende tarieven gehanteerd:

Woningbouw	€ 10,41 per m2 uitgeefbaar terrein
Woningbouw	€ 1.041,00 per appartement (zelfstandige wooneenheden)
Bedrijven	€ 7,28 per m2 uitgeefbaar terrein
Kantoren / horeca	€ 7,28 per m2 uitgeefbaar terrein
Kantoren / horeca	€ 7,28 per m2 BVO (indien groter dan uitgeefbaar terrein)
Maatschappelijke voorzieningen	€ 7,28 per m2 uitgeefbaar terrein
Maatschappelijke voorzieningen	€ 7,28 per m2 BVO (indien groter dan uitgeefbaar terrein)
Kunst	1 % van de kosten sloop en bouw- en woonrijpmaken, inclusief hoofdinfrastructuur toe te rekenen aan het plan

Bijlage 2a

Bouwgrond in exploitatie (lopende grondexploitaties)
Overzicht mutaties jaarsnede 2013 per complex

MPG nr.	CP nr.	Project	Boekwaarde per 31-12-2012	Mutaties 2013			Boekwaarde per 31-12-2013
				Gerealiseerde kosten	Gerealiseerde opbrengsten	Saldo kosten en opbrengsten	
1.1.1.10	122	Eschmarke, De	9.532.220	1.563.662	7.500	1.556.162	11.088.382
1.1.1.13	128	Diekman, Het	-4.110.842	50.987	-65.349	116.336	-3.994.505
1.1.1.14	129	Brunink, Het	3.423.367	869.438	598.018	271.420	3.694.787
1.1.1.15	130	Vaneker, 't	26.486.465	1.768.006	0	1.768.006	28.254.471
1.1.1.18	133	Diekman, S&L	2.197.483	77.520	113.445	-35.925	2.161.558
1.1.1.19	145	Beekwoude	2.836.865	280.494	0	280.494	3.117.359
1.1.1.20	132	WC Stokhorst	-635.586	83.270	0	83.270	-552.316
1.1.2.03	123	Rosinkweg, Usselo	466.493	89.917	0	89.917	556.410
1.2.1.18	470	Laares, De	4.058.386	353.313	295.563	57.751	4.116.137
1.2.1.21	233	Twekkelerveld	3.575.102	179.994	1.940	178.054	3.753.157
1.2.1.23	239	Geessinkweg-Bijvank	190.903	93.066	-1	93.067	283.970
1.2.1.29	257	Vrijkomende locaties Brede School Stadsveld	-1.068.950	53.359	0	53.359	-1.015.591
1.2.1.31	260	Kansrijke Stedelijke Locaties	1.045.626	155.242	0	155.242	1.200.868
1.2.1.32	261	Hoog en Droog Vitens	0	10.608	818.863	-808.255	-808.255
1.2.1.33	950	Binnenstad - Roombeek (excl. dpl. Roombeek)	-15.801.595	2.702.320	-1.400.474	4.102.794	-11.698.802
1.2.2.22	248	Blekerij (vml. Texoprint)	-566	1.044.750	0	1.044.750	1.044.184
1.2.2.27	254	Stroinkslanden 2015	83.585	191.969	25.913	166.057	249.642
1.2.2.28	256	Velve Lindenhof	-9.560.313	4.352.062	5.309.051	-956.989	-10.517.301
2.1.1.08	287	Euregiopark II	5.321.893	808.611	29.700	778.911	6.100.804
2.1.1.10	289	Josink-es	9.341.322	607.842	0	607.842	9.949.164
2.1.1.13	297	Unisson bedrijventerrein	601.194	41.277	-5.116	46.393	647.587
2.1.1.14	294	Usseleres	36.392.077	2.815.555	1.540.109	1.275.446	37.667.523
2.1.1.16	299	B&S Valley	965.157	3.457.631	1.250.000	2.207.631	3.172.788
2.2.1.08	328	Westerval	1.295.113	192.438	0	192.438	1.487.551
2.2.1.09	321	Zuiderval GEM	10.584.030	566.777	0	566.777	11.150.807
2.2.1.10	394	Muziekkwartier	10.308.908	1.534.195	600.300	933.895	11.242.803
2.2.1.11	331	Zuiderval MC	10.386.977	990.860	1.350.000	-359.140	10.027.837
2.2.1.17	296	Twekkeler-es (3e havenarm)	2.046.071	861.455	0	861.455	2.907.526
2.2.1.18	333	Hardick & Seckel	6.482.136	430.496	65.683	364.813	6.846.949
2.2.2.06	335	MST Haaksbergerstraat	-153.742	53.504	2.779	50.726	-103.016
Subtotaal lopende grex MPG 2013			**116.289.780**				
Af: afgesloten grondexploitaties			49.921				
Bij: nieuwe grondexploitaties			0				
Totaal lopende grondexploitaties MPG 2014			**116.339.701**	**26.280.620**	**10.537.923**	**15.742.697**	**132.032.477**

Bijlage 2b

Bouwgrond in exploitatie (lopende grondexploitaties)
Overzicht te verwachten eindresultaat

Groep nr.	Compl. nr.	OMSCHRIJVING		jaar van afsl.	boekwaarde op 31-12-2013 winstgevend	boekwaarde op 31-12-2013 verlieslatend	Economische waarde nog te maken kosten op NCW	Economische waarde nog te maken opbrengsten op NCW	Economische waarde totaal	af: nog te realiseren winst	Huidige balanswaarde	eindresultaat op NCW per 1-1-2014 winstgevend nog te realiseren	eindresultaat op NCW per 1-1-2014 winstgevend gerealiseerde winst	eindresultaat op NCW per 1-1-2014 verlieslatend	gedeeltelijke winstneming m.b.t winstgevende complexen boekwaarde	gedeeltelijke winstneming m.b.t winstgevende complexen kosten (nog)	gedeeltelijke winstneming m.b.t winstgevende complexen zekere winst
1.1.1.10	122	Eschmarke	V	2025		11.088.382	9.903.282	14.155.010	4.251.728		4.251.728			6.836.654			
1.1.1.13	128	Diekman Wonen	W	2018	-3.994.505		165.576	1.019.741	854.166	-1.034.841	-180.676	-1.034.841	-3.813.830		-3.994.505	180.676	-3.813.830
1.1.1.14	129	't Brunink	W	2028	3.694.787		3.106.316	11.635.701	8.529.385	-4.834.598	3.694.787	-4.834.598					
1.1.1.15	130	Vaneker	V	2029		28.254.471	7.743.434	20.324.107	12.580.672		12.580.672			15.673.799			
1.1.1.18	133	Diekman Sport en Leisure	V	2016		2.161.558	577.945	934.115	356.169		356.169			1.805.389			
1.1.1.19	145	Beekwoude	V	2021		3.117.359	2.860.864	3.925.771	1.064.908		1.064.908			2.052.452			
1.1.1.20	132	Winkelcentrum Stokhorst	W	2015	-552.316		1.485.234	932.918	-552.316	0	-552.316	0					
1.1.2.03	123	Rosinkweg	V	2023		556.410	529.401	854.419	325.018		325.018			231.393			
1.2.1.18	470	Laares	V	2018		4.116.137	1.592.341	803.597	-788.744		-788.744			4.904.881			
1.2.1.21	233	Twekkelerveld	V	2024		3.753.157	917.668	4.670.825	3.753.157		3.753.157			0			
1.2.1.23	239	Geessinkweg-Bijvank	V	2017		283.970	497.194	607.603	110.409		110.409			173.561			
1.2.1.29	257	Vrijkomende locaties Brede School Stadsveld	W	2017	-1.015.591		1.087.005	883.997	-203.008	-812.583	-1.015.591	-812.583					
1.2.1.31	260	Kansrijke Stedelijke Locaties TOTAAL	V	2024		1.200.868	1.145.272	1.975.315	830.043		830.043			370.825			
1.2.1.32	261	Hoog en Droog Vitens	V	2017		-808.255	1.332.631	524.376	-808.255		-808.255			0			
1.2.1.33	950	Roombeek-Binnenstad	V	2030		-11.698.802	30.648.532	18.697.174	-11.951.358		-11.951.358			252.556			
1.2.2.22	248	Texoprint Bleekerij	V	2015		1.044.184	98.896	559.752	460.855		460.855			583.329			
1.2.2.27	254	Stroinkslanden 2015	V	2022		249.642	332.527	507.867	175.340		175.340			74.302			
1.2.2.28	256	Velve-Lindenhof	W	2018	-10.517.301		11.768.456	2.183.373	-9.585.083	-932.219	-10.517.301	-932.219					
2.1.1.08	287	Euregio Bedrijvenpark II	W	2029	6.100.804		1.081.923	9.483.758	8.401.835	-2.301.031	6.100.804	-2.301.031					
2.1.1.10	289	Josink-Es	V	2024		9.949.164	796.291	7.988.944	7.192.653		7.192.653			2.756.511			
2.1.1.13	297	Unisson	V	2015		647.587	204.604	766.482	561.878		561.878			85.708			
2.1.1.14	294	Usseler Es	V	2039		37.667.523	-40.531.282	-2.863.758	37.667.523		37.667.523			18.775.696			
2.1.1.16	299	B&S-Park	W	2030	3.172.788		5.614.481	9.799.950	4.185.469	-1.012.681	3.172.788	-1.012.681					
2.2.1.08	328	Westerval	V	2023		1.487.551	612.146	1.996.770	1.384.624		1.384.624			102.927			
2.2.1.09	321	GEM Zuiderval Verwervingscomplex	V	2020		11.150.807	1.560.080	12.710.887	11.150.807	0	11.150.807	0					
2.2.1.10	3941	Muziekkwartier	V	2019		11.242.803	2.388.419	677.704	-1.710.715		-1.710.715			12.953.518			
2.2.1.11	331	Mobiliteitscentrum	V	2014		10.027.837	826.659	211.905	-614.755		-614.755			10.642.591			
2.2.1.17	296	Ossenboer	V	2020		2.907.526	595.867	3.189.673	2.593.806		2.593.806			313.721			
2.2.1.18	333	Hardick en Seckel	V	2021		6.846.949	1.262.047	2.862.886	1.600.840		1.600.840			5.246.109			
2.2.2.06	335	MST Haaksbergerstraat	W	2015	-103.016		284.390	183.863	-100.526	-2.490	-103.016	-2.490					
		TOTAAL			**-3.214.352**	**135.246.828**	**50.488.199**	**132.204.725**	**81.716.525**	**-10.930.444**	**70.786.082**	**-10.930.444**	**-3.813.830**		**-3.994.505**	**180.676**	**-3.813.830**
							81.716.525					**-14.744.273**		**83.835.921**			
					132.032.477							**69.091.647**					

Bijlage 3

Af Te Sluiten Complexen **MPG 2014**

Overzicht resterende kosten en opbrengsten van afgesloten grondexploitaties

complex-nummer	Complexnaam			Boekwaarde 31-12-2013	SOM Rente/KS/ OS	Nog te realiseren		Verwacht eindresultaat 31-12-14	Resultaat op NCW 31-12-13
						kosten	opbr.		
nog toe te voegen complexen per 1-1-2014									
verlieslatende complexen									
					0		0	0	0
Sub totaal				**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Winstgevende complexen									
					0		0	0	0
Sub totaal				**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Per 1-1-2014 toe te voegen complexen				**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
ATSC alle complexen				**1.790.684**	**89.534**	**606.260**	**1.402.886**	**1.083.591**	**1.031.991**

Bijlage 4a

Voorraad verspreide gronden boekwaarde- en voorraadontwikkeling 2013

boekwaardeontwikkeling 2013

Groep	boekwaarde per 31-12-2012	Mutaties 2013					boekwaarde per 31-12-2013	verplichtingen	boekwaarde + verplichtingen
		verwervingen	overige kosten	verkoop	overboekingen	Totaal			
NIEGG	26.022.352	0	814.629	0	-1.621	813.008	26.835.360	1.115.751	27.951.110
Overige gronden - ruilgronden	1.159.168	166.068	8.052	0	-32.058	142.062	1.301.230	1.236.523	2.537.753
Overige gronden - te verkopen	21.366.611	2.522.114	46.613	-2.106.828	-505.954	-44.056	21.322.555	1.038.695	22.361.249
Algemeen	175.631	0	0	0	0	0	175.631	-175.631	0
Totaal	**48.723.762**	**2.688.183**	**869.293**	**-2.106.828**	**-539.634**	**911.013**	**49.634.775**	**3.215.338**	**52.850.113**

voorraadontwikkeling 2013

Groep	*oppervlakte per 31-12-2012 (in m2)*	*Mutaties 2013*					*oppervlakte per 31-12-2013 (in m2)*	*verplichtingen*	*oppervlakte incl. verplichtingen*
		aankoop		*verkoop*	*overboekingen*	*Totaal*			
NIEGG	*936.572*	*0*		*0*	*0*	*0*	*936.572*	*1.488*	*938.060*
Overige gronden - ruilgronden	*112.286*	*0*		*0*	*0*	*0*	*112.286*	*149.394*	*261.680*
Overige gronden - te verkopen	*1.317.055*	*61.297*		*-45.599*	*0*	*15.698*	*1.332.753*	*10.047*	*1.342.800*
Algemeen	*0*	*0*		*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
Totaal	***2.365.913***	***61.297***	***0***	***-45.599***	***0***	***15.698***	***2.381.611***	***160.929***	***2.542.540***

Bijlage 4b

Voorraad verspreide gronden waardering NIEGG en Overige gronden

Waardering voorraad per 1-1-2014

Groep	*Voorraad + verplichtingen*		boekwaarde + verplichtingen	herwaarderings-waarde	afwaardering / verliesvoorz.	stille reserve
NIEGG	*938.060*	*m2*	27.951.110	17.282.277	10.668.834	4.851.103
Overige gronden - ruilgronden	*261.680*	*m2*	2.537.753	2.537.136	617	195.547
Overige gronden - te verkopen	*1.342.800*	*m2*	22.361.249	9.248.604	13.112.645	4.180.768
Algemeen	*0*	*m2*	0	-2.417	2.417	2.417
Totaal	***2.542.540***	***m2***	**52.850.113**	**29.065.600**	**23.784.513**	**9.229.835**

Waardering voorraad per 1-1-2014

	Voorraad + verplichtingen		boekwaarde + verplichtingen	economische waarde	afwaardering / verliesvoorz.	stille reserve
Voorraad met Boekwaarde > Economische waarde	*1.068.313*	*m2*	44.838.843	21.054.330	23.784.513	0
Voorraad met Boekwaarde <= Economische waarde	*1.474.227*	*m2*	8.011.270	17.241.105	0	9.229.835
Totaal	***2.542.540***	***m2***	**52.850.113**	**38.295.435**	**23.784.513**	**9.229.835**

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- C

Onderwerp	voorbereidingsbesluit Stadscentrum 2014		
Portefeuillehouder	J. van Agteren agendaletter (C))		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	2 juni 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400133396

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. Te verklaren dat een bestemmingsplan wordt voorbereid voor het gebied, dat is weergegeven op de hierbij behorende verbeelding en ondergrond conform NL.IMRO.0153.VB00012-0003 (voorbereidingsbesluit “Stadscentrum 2014”);
2. Bij het onder 1 genoemde voorbereidingsbesluit regels vast te stellen voor:
    a. het tegengaan van ongewenst gebruik van gronden en opstallen (algemeen gebruiksverbod) met de daarbij behorende afwijkingsregels voor het verlenen van omgevingsvergunning voor gewenste ruimtelijke ontwikkelingen die passen binnen het Actieprogramma Binnenstad en de Verdiepingsslag detailhandels- en horecabeleid Binnenstad;
    b. de bescherming van mogelijk op basis van het in voorbereiding zijnde gemeentelijk beleid voor het behoud van cultuurhistorisch erfgoed aan te wijzen bouwwerken waarvoor in het bestemmingsplan een beschermende regeling dient te worden opgenomen;
    c. de bescherming van de aanwezige en te verwachten archeologische waarden;
    d. het tegengaan van ongewenste terrasbebouwing in het Stadserf.
3. Te bepalen dat het onder 1 genoemde besluit met ingang van 3 oktober 2014 in werking treedt.

Inleiding

Uw Raad heeft op 30 september 2013 het voorbereidingsbesluit “Stadscentrum 2013” met de daarbij behorende regels vastgesteld. Dit voorbereidingsbesluit is op 17 oktober 2013 in werking getreden.

Het voorbereidingsbesluit “Stadscentrum 2013” heeft een werkingsduur van maximaal een jaar en eindigt op 17 oktober 2014. Omdat het niet haalbaar is om voor 17 oktober 2014 een nieuw ontwerp-bestemmingsplan voor het Stadscentrum ter inzage leggen, is het noodzakelijk uw Raad voor te stellen het voorbereidingsbesluit 2014” vast te stellen.

Ons voornemen om uw gemeenteraad voor te stellen het voorbereidingsbesluit “Stadscentrum 2014” vast te stellen is gecommuniceerd met de partners van het Binnenstadoverleg. Daarbij is gewezen op de mogelijkheden die een dergelijk besluit biedt. Wij zullen de binnenstadpartners blijven informeren over uw besluit en over de stand van zaken rond de voorbereiding van het nieuwe bestemmingsplan voor het Stadscentrum.

Beoogd resultaat

Met het voorbereidingsbesluit “Stadscentrum 2014” word beoogd om in het Stadscentrum, vooruitlopend op het in procedure brengen van een nieuw bestemmingsplan voor het Stadscentrum, ongewenste (bouw)initiatieven en ongewenst gebruik van panden en gronden tegen te gaan. Daarbij wordt met ‘ongewenst’ bedoeld initiatieven of gebruik dat niet in het (toekomstige) gemeentelijk ruimtelijk relevant beleid past maar dat op grond van het huidige bestemmingsplan gewoon is toegestaan. Met dat doel zijn aan het voorbereidingsbesluit regels verbonden.

Argumenten

1. Relatie voorbereidingsbesluit – nieuwe bestemmingsplan “Stadscentrum”

Het geldende bestemmingsplan “Stadscentrum 2006” dient in verband met de wettelijke actualisatieplicht op grond van de Wet ruimtelijke ordening uiterlijk in 2016 te worden geactualiseerd. Als gevolg van gewijzigde gemeentelijke ruimtelijk relevante beleidskaders, nieuwe wettelijke verplichtingen en de uitvoering van het Actieprogramma Binnenstad kan het huidige bestemmingsplan “Stadscentrum 2006” niet meer in voldoende mate sturing geven aan de gewenste nieuwe ontwikkelingen. Het is dan ook wenselijk om het bestemmingsplan voor het Stadscentrum op korte termijn te actualiseren. Een tweetal nieuwe ruimtelijk relevante beleidskaders, de Verdiepingsslag detailhandels- en horecabeleid Binnenstad en het Erfgoed-/Cultuurhistoriebeleid zijn momenteel nog onvoldoende uitgekristalliseerd om op korte termijn door te vertalen in een nieuw bestemmingsplan voor het Stadscentrum. Naar verwachting zullen deze beleidskaders eind 2014 wel voldoende concreet zijn voor doorvertaling in het nieuwe bestemmingsplan voor het Stadscentrum. Naar verwachting zal het nieuwe bestemmingsplan voor het Stadscentrum begin 2015 als ontwerp ter inzage kunnen worden gelegd in het kader van de formele bestemmingsplanprocedure. Wij verwachten het nieuwe bestemmingsplan Stadscentrum voor de zomer van 2015 ter vaststelling aan uw Raad te kunnen aanbieden. Om in de tussentijd bij de toetsing van nieuwe ontwikkelingen in het Stadscentrum zo veel mogelijk te kunnen anticiperen op de toekomstige beleidskaders is het wenselijk dat uw Raad het voorbereidingsbesluit “Stadscentrum 2014” met de daarbij behorende regels vaststelt.

2a.. regels voorbereidingsbesluit – algemeen gebruiksverbod

Het algemeen gebruiksverbod dient om ongewenst planologisch gebruik van percelen en bouwwerken tegen te kunnen gaan. Hiermee wordt de wettelijke aanhoudingsplicht voor bouw- en aanlegwerkzaamheden waarvoor een omgevingsvergunning verplicht is uitgebreid met een verbod op het wijzigen van het gebruik van panden en percelen in gebruik dat beleidsmatig niet wenselijk is en het uitvoeren van beleidsmatig ongewenste werken en werkzaamheden waarvoor geen omgevingsvergunning verplicht is.

2b. regels voorbereidingsbesluit – tegengaan ongewenste terrasbebouwing

Met deze regeling kan worden tegengegaan dat in het Stadserf terrasbebouwing, daarbij gaat het om gebouwen en terrasoverkappingen, kunnen worden gerealiseerd die niet passen in de gewenste stedenbouwkundige- en beeldkwaliteitsuitgangspunten voor het Stadserf en dan met name voor de Oude Markt. De toekomstige stedenbouwkundige- en beeldkwaliteitsuitgangspunten voor de Oude Markt worden naar verwachting binnenkort als aanpassingen van de Welstandsnota en de APV ter vaststelling aan uw Raad voorgelegd. De ruimtelijke randvoorwaarden van de toekomstige stedenbouwkundige- en beeldkwaliteitsuitgangspunten voor de Oude Markt zullen in het nieuwe bestemmingsplan “Stadscentrum” worden vastgelegd. Met deze regeling in de regels bij het voorbereidingsbesluit wordt hierop zoveel mogelijk geanticipeerd.

2c. regels voorbereidingsbesluit – sloopvergunningstelsel

Het sloopvergunningstelsel regelt dat de binnen het plangebied “Stadscentrum” aanwezige cultuurhistorisch waardevolle bouwwerken en gebouwen, zoals die op de concept-cultuurhistorische waardenkaart staan aangegeven, niet zonder meer geheel of gedeeltelijk mogen worden gesloopt. Dit kan alleen op basis van een positief advies van de stadsbouwmeester. Met deze regeling wordt beoogd om alvast enigszins te anticiperen op het toekomstige Erfgoedbeleid, waarover wij op een later tijdstip nog uitvoerig met uw Raad zullen spreken.

2d. regels voorbereidingsbesluit - aanlegvergunningstelsel

Het aanlegvergunningstelsel dient ter bescherming van de aanwezige archeologische waarden in de bodem. De regeling beoogt te voorkomen dat mogelijk in de bodem aanwezige archeologische waarden kunnen worden verstoord door de uitvoering van sloop- en of grondwerkzaamheden waarvoor normaal gesproken geen omgevingsvergunning verplicht is. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan het gemeentelijke archeologiebeleid. De regeling is een voortzetting van het aanlegvergunningstelsel in het huidige bestemmingsplan “Stadscentrum 2006”, met enkele kleine noodzakelijke technische aanpassingen en actualisaties.

2. regels voorbereidingsbesluit – wijzigingen ten opzichte van voorbereidingsbesluit ”Stadscentrum 2013”
De regels bij het voorbereidingsbesluit “Stadscentrum 2014” zijn voor het overgrote deel inhoudelijk ongewijzigd ten opzichte van de regels bij het huidige voorbereidingsbesluit “Stadscentrum 2013”. Het meest in het oog springende verschil is dat de verbodsbepalingen en de daarbij behorende afwijkingsmogelijkheden nu in het zelfde artikel zijn opgenomen in plaats van in afzonderlijke artikelen. Dit is gedaan om de leesbaarheid te verbeteren en de toetsing te vereenvoudigen. Inhoudelijk zijn er twee relevante wijzigingen. Ten eerste is de Verdiepingsslag detailhandels- en horecabeleid Binnenstad toegevoegd als afwegingskader voor de toepassing van de diverse afwijkingsmogelijkheden. Daarnaast is het specifieke verbod op de vestiging van hotels op niet in de Hotelnota genoemde locaties met een daarvoor geschikte horecabestemming komen te vervallen.

1) toevoegen Verdiepingsslag detailhandels- en horecabeleid Binnenstad als afwegingskader
In de regels bij het huidige voorbereidingsbesluit “Stadscentrum 2013” is bij diverse afwijkingsmogelijkheden als toetsingskader meegegeven dat een ontwikkeling moet passen binnen het Actieprogramma Binnenstad. Bij de toetsing van aanvragen is gebleken dat het Actieprogramma soms niet voldoende toereikend en/of concreet is om als toetsingskader te kunnen fungeren. Om nieuwe initiatieven beter op wenselijkheid te kunnen toetsen is daarom bij diverse afwijkingsmogelijkheden de Verdiepingsslag expliciet als aanvullend toetsingskader toegevoegd.

2) schrappen specifieke verbodsregeling hotelvestiging
Met deze regeling werd beoogd te voorkomen dat zich in de Binnenstad hotels zouden kunnen vestigen in panden met een horecabestemming, die in de Hotelnota niet als hotelontwikkelingslocatie zijn aangewezen. De regeling had met name tot doel de vestiging van meer grootschalige hotels op ongewenste locaties tegen te gaan. Door het expliciete karakter van de regeling was het daarmee ook onmogelijk om medewerking te verlenen aan meer kleinschalige hotel- en/of logiesfuncties op locaties waar dit volgens de Verdiepingsslag detailhandels- en horecabeleid Binnenstad juist wel gewenst is. Hierbij moet met name worden gedacht aan het gebied Walstraat, Zuiderhagen, kruispunt De Graaf, Korte Hengelosestraat en Korte Haaksbergerstraat. Daarmee is de regeling feitelijk een inperking op het algemeen gebruiksverbod, wat wel ruimte laat voor het verlenen van medewerking aan ontwikkelingen die beleidsmatig gewenst zijn. Daarom is besloten de specifieke regeling voor hotelvestiging te schrappen. Hotel- of logiesinitiatieven worden dan net als alle andere initiatieven getoetst aan het algemeen gebruiksverbod. Op basis daarvan kan onder voorwaarden medewerking worden verleend aan beleidsmatig gewenste kleinschalige initiatieven en kunnen grootschalige initiatieven nog steeds worden afgewezen op grond van de Hotelnota.

Kanttekeningen

Realiseren van gewenste ontwikkelingen

Het vaststellen van een voorbereidingsbesluit betekent niet dat elk bouwinitiatief of ruimtelijke ontwikkeling hierdoor wordt geblokkeerd. Met toepassing van artikel 3.3 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) kunnen op basis van de reguliere procedure omgevingsvergunningen worden verleend voor concrete bouwinitiatieven of ruimtelijke ontwikkelingen die passen binnen het gemeentelijk ruimtelijk relevant beleid en de in de regels bij het voorbereidingsbesluit opgenomen randvoorwaarden. Met een voorbereidingsbesluit en de daarbij behorende regels is het niet mogelijk om de realisatie van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken waarop de kostenverhaalsregeling uit de Wet ruimtelijke ordening van toepassing is. Dergelijke ruimtelijke ontwikkelingen kunnen uitsluitend worden gerealiseerd via een door uw Raad vast te stellen herziening van het bestemmingsplan of met een (project)omgevingsvergunning voor afwijken van het bestemmingsplan, waarvoor door uw Raad in veel gevallen een verklaring van geen bedenkingen moet worden afgegeven.

Bescherming cultuurhistorische waarden

In de regels bij het voorbereidingsbesluit is aan het sloopverbod voor cultuurhistorisch waardevolle bouwwerken de concept-cultuurhistorische waardenkaart gekoppeld. Op deze kaart zijn naast beschermwaardige bouwwerken (en andere objecten) ook beschermwaardige lijnstructuren en gebieden aangewezen. Een eventuele beschermingsregeling voor lijnstructuren en gebieden is echter volledig afhankelijk van de inhoud van het toekomstige beleid, waarover wij te zijner tijd nog uitvoerig met uw Raad zullen spreken. Daarom is er voor gekozen het sloopverbod uitsluitend te laten gelden voor de op de concept-cultuurhistorische waardenkaart weergegeven beschermwaardige bouwwerken. Er wordt daarbij geen onderscheid gemaakt in de mate van waardering (laag, middel of hoog), in plaats daarvan is er gekozen voor het verplichte advies van de stadsbouwmeester. De mate van waardering kan pas in de beschermingsregeling worden doorvertaald nadat het erfgoedbeleid door uw Raad is vastgesteld.

Verdiepingsslag detailhandels- en horecabeleid Binnenstad

In de regels bij het voorbereidingsbesluit wordt als toetsingskader voor diverse afwijkingsmogelijkheden van de verbodsbepalingen verwezen naar de Verdiepingsslag detailhandels- en horecabeleid Binnenstad. Dit is een door ons College vastgestelde nadere uitwerking van het detailhandels- en horecabeleid voor de Binnenstad dat moet gaan dienen als richtinggevend kader voor de verdere ontwikkeling van de Binnenstad. Hierover vindt momenteel inhoudelijke afstemming plaats met de binnenstadpartners en overige belanghebbenden. Naar verwachting zal de Verdiepingsslag na de zomer 2014 aan uw Raad ter vaststelling aangeboden worden, waarbij de ruimtelijk relevante onderdelen zullen worden opgenomen in de ruimtelijke structuurvisie.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen

Het vaststellen van het voorbereidingsbesluit “Stadscentrum 2014” met de daarbij behorende regels draagt niet bij aan het realiseren van de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen. Een voorbereidingsbesluit maakt geen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk en doet geen uitspraken over zaken als energiebesparing.

Kosten, opbrengsten, dekking

Aan dit voorstel tot vaststelling van het voorbereidingsbesluit “Stadscentrum 2014” met de daarbij behorende regels zijn voor de gemeente Enschede geen financieel nadelige gevolgen verbonden.

Communicatie

Communicatie vindt plaats op de door de Wet ruimtelijke ordening en de Algemene wet bestuursrecht voorgeschreven wijze.

Vervolg

Na vaststelling door de gemeenteraad en bekendmaking daarvan op wettelijk voorgeschreven wijze wordt de digitale verbeelding van het voorbereidingsbesluit gepubliceerd op de website www.ruimtelijkeplannen.nl en wordt de analoge (papieren) verbeelding van het voorbereidingsbesluit gedurende 6 weken ter inzage gelegd in het Stadskantoor. Tegen het besluit tot vaststelling van een voorbereidingsbesluit staat op grond van de Algemene wet bestuursrecht geen mogelijkheid tot bezwaar of beroep open.

Na inwerkingtreding van het voorbereidingsbesluit moeten aanvragen omgevingsvergunning worden aangehouden tot er een nieuw ontwerp-bestemmingsplan ter inzage ligt of anders tot het eind van de werkingsduur van het voorbereidingsbesluit. Aanvragen omgevingsvergunningen die passen binnen het gemeentelijk ruimtelijk relevant beleid en de randvoorwaarden zoals die zijn opgenomen in de regels bij het voorbereidingsbesluit kunnen echter gewoon worden verleend. Hiervoor is geen extra wettelijke procedure vereist en worden in het kader van de behandeling van de aanvraag omgevingsvergunning geen extra leges in rekening gebracht.

Bijlagen

Mee te zenden:

a. Analoge verbeelding, tekeningnummer VB00012
b. Regels bij het voorbereidingsbesluit “Stadscentrum 2014”

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
Namens dezen,

De gemandateerde wethouder,

J. van Agteren

Gemeente Enschede

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van 2 juni 2014

1. Te verklaren dat een bestemmingsplan wordt voorbereid voor het gebied, dat is weergegeven op de hierbij behorende verbeelding en ondergrond conform NL.IMRO.0153.VB00012-0003 (voorbereidingsbesluit “Stadscentrum 2014”);
2. Bij het onder 1 genoemde voorbereidingsbesluit regels vast te stellen voor:
    a. het tegengaan van ongewenst gebruik van gronden en opstallen (algemeen gebruiksverbod) met de daarbij behorende afwijkingsregels voor het verlenen van omgevingsvergunning voor gewenste ruimtelijke ontwikkelingen die passen binnen het Actieprogramma Binnenstad en de Verdiepingsslag Detailhandel- en horecabeleid Binnenstad;
    b. de bescherming van mogelijk op basis van het in voorbereiding zijnde gemeentelijk beleid voor het behoud van cultuurhistorisch erfgoed aan te wijzen bouwwerken waarvoor in het bestemmingsplan een beschermende regeling dient te worden opgenomen;
    c. de bescherming van de aanwezige en te verwachten archeologische waarden;
    d. het tegengaan van ongewenste terrasbebouwing in het Stadserf.
3. Te bepalen dat het onder 1 genoemde besluit met ingang van 3 oktober 2014 in werking treedt.

Vastgesteld in de vergadering van 22 september 2014

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	P.E.J. den Oudsten

Regels behorende bij het voorbereidingsbesluit Stadscentrum 2014

Artikel 1 Algemeen gebruiksverbod

a. Het is verboden het gebruik van de in dit besluit begrepen gronden of bouwwerken te wijzigen.
b. Het onder a genoemde verbod geldt niet:
    1. voor gebruik dat bij recht is toegestaan op grond van het ter plaatse geldende bestemmingsplan “Stadscentrum 2006” en waarvan de uitoefening in overeenstemming is met het toepasselijke gemeentelijke ruimtelijk relevant beleid, het Actieprogramma Binnenstad en/of de Verdiepingsslag detailhandels- en horecabeleid Binnenstad;
    2. voor gebruik dat is toegestaan op grond van een verleende omgevingsvergunning met projectafwijkingsbesluit als bedoeld in artikel 2.12, 1^{e} lid, onderdeel a, 3^{e};
    3. ter plaatse van de in tabel 1 genoemde geldende bestemmingsplannen, waarvan de situering van de plangebieden op de tekening in bijlage 1 is weergegeven.
c. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het onder a genoemde verbod voor:
    1. het realiseren van woningen op de verdiepingen van bestaande gebouwen waarin op de begane grond winkels, horeca, overige commerciële functies of culturele functies aanwezig zijn;
    2. het realiseren van ruimtelijke ontwikkelingen ter uitvoering van het Actieprogramma Binnenstad of de Verdiepingsslag detailhandels- en horecabeleid Binnenstad;
d. Voor het verlenen van een omgevingsvergunning als bedoeld onder c gelden de volgende ruimtelijke randvoorwaarden:
    1. de financiële uitvoerbaarheid is anderszins verzekerd als bedoeld in artikel 6:12, 2^{e} lid van de Wet ruimtelijke ordening;
    2. de kwaliteit van de bodem is aantoonbaar geschikt voor de te realiseren functies en eventueel noodzakelijke bodemsaneringen kunnen technisch en financieel worden uitgevoerd;
    3. een duurzame waterhuishouding is voldoende verzekerd;
    4. realisatie van de ontwikkeling leidt niet tot verstoring en/of vernietiging dan wel doding van door de Flora- en faunawet beschermde planten- en diersoorten en, indien het laatste het geval is, er ten behoeve van dit plan voor deze handeling een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet kan worden verleend.
    5. er mag geen onevenredige aantasting plaatsvinden van:
        - de woonsituatie;
        - het straat- en bebouwingsbeeld;
        - de verkeersveiligheid;
        - de sociale veiligheid;
        - de milieusituatie;
        - de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden.
e. Een omgevingsvergunning als bedoeld onder c sub 1 wordt uitsluitend verleend indien:
    1. de ontwikkeling past binnen de ter uitvoering van het Actieprogramma Binnenstad vastgestelde beleids- en uitvoeringskaders;

2. voor zover de milieusituatie ter plaatse de realisatie van woningen toelaat.

f. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning tevens afwijken van het onder a genoemde verbod voor:
    1. het tijdelijk gebruiken van leegstaande panden voor niet met de omgeving conflicterende activiteiten en functies die afwijken van het ter plaatse geldende bestemmingsplan;
    2. functies die toelaatbaar zijn met toepassing van een in het ter plaatse geldende bestemmingsplan “Stadscentrum 2006” opgenomen binnenplanse afwijkingsbevoegdheid, mits dit in overeenstemming is met het toepasselijke gemeentelijke ruimtelijk relevant beleid, het Actieprogramma Binnenstad en/of de Verdiepingsslag detailhandels- en horecabeleid Binnenstad.

g. Een omgevingsvergunning als bedoeld onder f wordt uitsluitend verleend indien daardoor geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
    1. de woonsituatie;
    2. het straat- en bebouwingsbeeld;
    3. de verkeersveiligheid;
    4. de sociale veiligheid;
    5. de milieusituatie;
    6. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden.

Tabel 1: Gebieden waarvoor het algemeen gebruiksverbod niet geldt

BESTEMMINGSPLAN	**DATUM VASTSTELLING**	**DATUM ONHERROEPELIJK**
Muziekkwartier	15 december 2008	22 mei 2009
Oude Twentse Schouwburg	26 april 2010	20 juni 2010
De Klomp 1-9	11 april 2011	3 juni 2011
Pijpenstraat 22-26	6 juni 2011	12 augustus 2011
Oldenzaalsestraat 3-7F	6 juni 2011	29 juli 2011
Stadscentrum-Koningsplein	27 mei 2013	4 december 2013
Stadscentrum-Saxion	3 februari 2014	27 maart 2014

Artikel 2 Bouwverbod gebouwen en terrasoverkappingen Stadserf

a. Het is verboden op de in dit besluit begrepen gronden, voor zover deze gronden in het ter plaatse geldende bestemmingsplan “Stadscentrum 2006” de bestemming “Stadserf” hebben, de hierna genoemde bouwwerken te realiseren:
    1. gebouwen, anders dan voor nutsvoorzieningen, verkeersvoorzieningen of parkeervoorzieningen;
    2. terrasoverkappingen met een bouwhoogte lager dan 2,25 meter.
b. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde onder a voor het op gronden met de bestemming “Stadserf” realiseren van gebouwen, onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
    1. het straat- en bebouwingsbeeld;
    2. de verkeersveiligheid;
    3. de sociale veiligheid;
    4. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden.
c. De onder a genoemde verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden, die:
    1. het normale onderhoud, gebruik of beheer betreffen;
    2. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van het voorbereidingsbesluit “Stadscentrum 2014”.

Artikel 3 Omgevingsvergunning voor het slopen van bouwwerken

a. Ter bescherming van de aanwezige cultuurhistorische waarden is het geheel of gedeeltelijk slopen van bouwwerken, die op de concept-cultuurhistorische waardenkaart in bijlage 2 bij deze regels met een ster of een rondje zijn weergegeven, alleen toegestaan overeenkomstig een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning.
b. Een omgevingsvergunning als bedoeld onder a kan slechts worden verleend indien:
    1. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de karakteristieke hoofdvorm en karakteristieke elementen van de bebouwing;
    2. de karakteristieke hoofdvorm niet langer aanwezig is en niet zonder ingrijpende wijzigingen aan het gebouw kan worden hersteld;
    3. de karakteristieke hoofdvorm in redelijkheid niet langer te handhaven is;
    4. het delen van een gebouw of bijgebouw betreft, die op zichzelf niet als karakteristiek zijn aan te merken en door sloop daarvan geen onevenredige aantasting van de karakteristieke hoofdvorm plaatsvind.
c. Alvorens een omgevingsvergunning als bedoeld onder a wordt verleend, vragen burgemeester en wethouders advies aan de stadbouwmeester.
d. Een omgevingsvergunning als bedoeld onder a wordt niet verleend in geval van een negatief advies van de stadsbouwmeester.
e. In afwijking van het bepaalde onder d kunnen burgemeester en wethouders gemotiveerd afwijken van een negatief advies van de stadsbouwmeester en een omgevingsvergunning als bedoeld onder a toch verlenen.

d. Een omgevingsvergunning als bedoeld onder a is niet van toepassing op werken en werkzaamheden, die:
    1. het normale onderhoud, gebruik of beheer betreffen;
    2. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van het voorbereidingsbesluit “Stadscentrum 2014”.

Artikel 4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerken zijnde, of van werkzaamheden

a. Ter bescherming van de aanwezige archeologische waarden is het uitvoeren van de hierna genoemde werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden alleen toegestaan overeenkomstig een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning:
   1. het ophogen van de bodem;
   2. het verlagen van het grondwaterpeil, tenzij dit een maatregel is van het bevoegde waterschap.

b. Ter bescherming van de aanwezige archeologische waarden is het uitvoeren van de hierna genoemde werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden, voor zover deze dieper reiken dan 40 cm beneden maaiveld, alleen toegestaan overeenkomstig een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning:
   1. het verlagen van de bodem of het afgraven van gronden;
   2. het uitvoeren van grondwerkzaamheden, waartoe ook gerekend wordt woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, aanleggen van drainage en ontginnen;
   3. het aanleggen, verbreden of verharden van wegen, paden of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
   4. het aanleggen van ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatie- of andere leidingen en daarmee verhand houdende constructies;
   5. het aanbrengen van constructies die verband houden met bovengrondse leidingen;
   6. het graven, verbreden en dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
   7. het uitvoeren van heiwerkzaamheden of het op andere wijze indrijven van objecten in de bodem;
   8. het aanbrengen van funderingen op een andere wijze dan door het uitvoeren van heiwerkzaamheden of het indrijven van objecten in de bodem;
   9. het tot stand brengen en/of in exploitatie brengen van boor- en pompputten;
   10. bomen en/of diepwortelende beplanting aan te brengen;
   11. alle overige werken of werkzaamheden die de aanwezige archeologische waarden in het terrein kunnen aantasten.

c. De onder a en b genoemde omgevingsvergunningen zijn niet van toepassing op werken en werkzaamheden, die:
   1. het normale onderhoud, gebruik of beheer betreffen;
   2. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van het voorbereidingsbesluit “Stadscentrum 2014”.

d. De onder a en b genoemde omgevingsvergunningen zijn eveneens niet van toepassing op werkzaamheden die worden uitgevoerd in het kader van onderzoek naar de aanwezigheid van mogelijke archeologische vindplaatsen.

e. Alvorens een omgevingsvergunning als bedoeld onder a en b wordt verleend, dient door de aanvrager een archeologisch onderzoeksrapport te worden overgelegd waarin naar het oordeel van burgemeester en wethouders:
   1. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag worden verstoord in voldoende mate zijn vastgelegd, en;

2. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd, dan wel;
3. in voldoende mate is aangegeven dat de archeologische waarden van de gronden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad, dan wel niet (meer) aanwezig zijn.

f. Een omgevingsvergunning als bedoeld onder a en b is niet noodzakelijk indien burgemeester en wethouders van oordeel zijn dat de grond ter plaatse reeds zodanig is geroerd dat er feitelijk geen sprake meer kan zijn aantasting van mogelijk aanwezige archeologische waarden.

g. Indien uit het onder f genoemde archeologisch onderzoeksrapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders na advies van de regio-archeoloog één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:
1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem worden behouden;
2. de verplichting tot het doen van opgravingen;
3. de verplichting om de activiteit die tot bodemverstoring leidt te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de omgevingsvergunning te stellen kwalificaties.

BESTEMMINGSPLANNEN

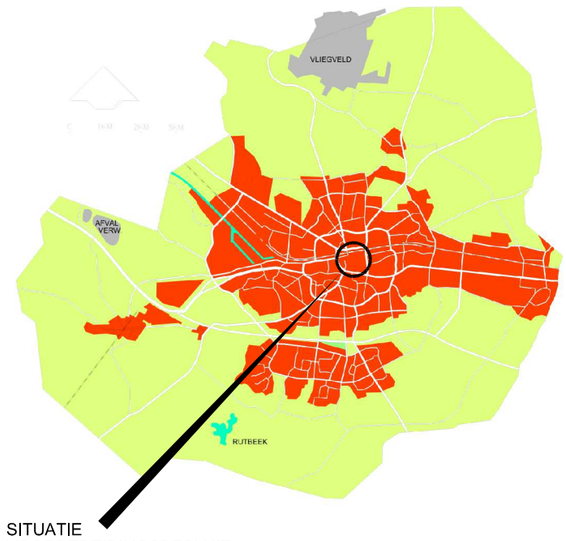

SITUATIE
VOORBEREIDINGSBESLUIT

Gebieden waarop het algemeen gebruiksverbod niet van toepassing is

Gebied waarvoor het Voorbereidingsbesluit geldt

0 10 25 50 100

Programma Stedelijke Ontwikkeling

Gemeente Enschede

VOORBEREIDINGSBESLUIT:

Stadscentrum 2014 - BIJLAGE 1

VASTGESTELD BIJ RAADSBESLUIT:.....

SO/BP

	Naam	Datum	Projectleiding		Naam	Datum	Projectleiding	Formaat	Schaal
	dB	140509		3				A2	
1				4				Tekeningnummer	
2				5					

TEKENING LOCATIE: S:_STADSDEEL CENTRUM\STADSCENTRUM 2014_VBB\ACAD\STADSCENTRUM 2014 NIET IN_VBB.DWG

- 1 -

Punten
- hoog (monument)
- hoog
- middel
- laag

Lijnen
- hoog (weg)
- middel (weg)
- laag (weg)
- hoog (spoor)
- middel (spoor)

Vlakken
- hoog
- middel
- laag

Grenzen
- stadscentrum

N 0 40 80 meter

bronnen: Gem. Enschede (Vastgoedinformatie,Technisch Advies & Gegevensbeheer), Kadaster

Bijlage 2

Cultuurhistorische waardekaart Centrum Enschede

augustus 2013

Gemeente Enschede

DV-ISC-Vastgoedinformatie

BESTEMMINGSPLANNEN

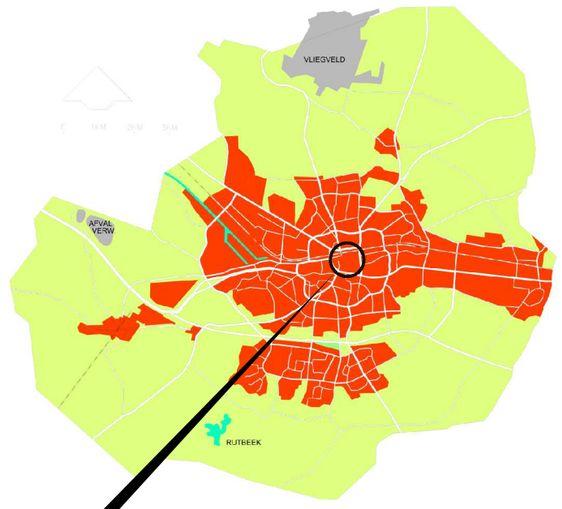

SITUATIE
VOORBEREIDINGSBESLUIT

Gebied waarvoor het
Voorbereidingsbesluit geldt

0 10 25 50 100

Programma Stedelijke Ontwikkeling

Gemeente Enschede

VOORBEREIDINGSBESLUIT:

Stadscentrum 2014

VASTGESTELD BIJ RAADSBESLUIT:.....

SO/BP

	Naam	Datum	Projectleiding		Naam	Datum	Projectleiding	Formaat	Schaal
	dB	140509		3				A2	
1				4				Tekeningnummer	
2				5				VB00012	

TEKENING LOCATIE: S:\ STADSDEEL CENTRUM\STADSCENTRUM 2014 VBB\ACAD\STADSCENTRUM 2014 VBB.DWG

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII-C

Onderwerp	Vaststellen bestemmingsplan “Buitengebied Zuidoost – Allemansveldweg 75”		
Portefeuillehouder	Hans van Agteren		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	3 juni 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400057410

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. De Nota “Samenvatting en beantwoording zienswijzen” vast te stellen en degenen die een zienswijze omtrent dit plan aan de raad kenbaar hebben gemaakt hiervan in kennis te stellen en mee te delen dat de ingediende zienswijzen geen aanleiding geven tot aanpassing van het bestemmingsplan;
2. Het bestemmingsplan “Buitengebied Zuidoost – Allemansveldweg 75” ongewijzigd vast te stellen, overeenkomstig de bij dit plan behorende verbeelding, regels, toelichting en ondergrond conform NL.IMRO.0153.BP00078;
3. Geen exploitatieplan vast te stellen als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening ten behoeve van het onder 2 genoemde bestemmingsplan.

Inleiding

Rood voor rood
De Rood-voor-Rood-regeling is gebaseerd op het principe dat landschapsontsierende bedrijfsgebouwen worden afgebroken en de eigenaar onder voorwaarden het recht op een bouwkavel krijgt.
Van de 25 tot nu toe ingediende Rood-voor-Rood-aanvragen zijn momenteel 19 initiatieven in behandeling of afgerond. In totaal zijn 8 privaatrechtelijke overeenkomsten afgesloten.
Dat betekent, dat er tot nu toe ca. 6.000 m² aan landschapsontsierende schuren en ca. 10.000 m² kassen zijn of binnenkort worden afgebroken. Daarvoor in de plaats zijn 8 bouwkavels (waarvan 5 gerealiseerd) gekomen op bestaande erven of aansluitend bij bestaande nederzettingen en diverse maatregelen op gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie en recreatie (wandelpaden, beekherstel, aanleg landschapselementen, erfbeplanting, opknappen oude gebouwen). De plannen zijn nog in diverse stadia van uitvoering, soms al geheel gereed, andere nog in procedure.

Op 3 juli 2012 heeft het college een rood voor rood overeenkomst afgesloten met de aanvrager. In de overeenkomst is vastgelegd dat de aanvrager landschapontsierende schuren zal slopen aan de Broeierdweg 101, Holterhofweg 280 en 295 en dat hij daarnaast in totaal 2,5 hectare nieuwe natuur zal realiseren aan de Allemansveldweg 75 en de Holterhofweg 295. Dit zorgt voor een aanzienlijke verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en de natuur in het buitengebied. Als wisselgeld voor de geleverde prestaties krijgt hij een (woning)bouwkavel aan de Allemansveldweg 75.

Om de nieuwe woning en de natuur aan de Allemansveldweg mogelijk te maken, is een herziening van het geldende bestemmingsplan noodzakelijk. Daarvoor is voorliggend bestemmingsplan opgesteld. In de bestemmingsplannen voor het buitengebied is inmiddels geregeld dat de gesloopte landschapsontsierende schuren niet teruggebouwd kunnen worden.

Beoogd resultaat

Met het bestemmingsplan “Buitengebied Zuidoost - Allemansveldweg 75” wordt beoogd om, via de rood voor roodregeling, een nieuwe woning en nieuwe natuur planologisch mogelijk te maken aan de Allemansveldweg.
Het wettelijk kader van een bestemmingsplan is de Wet ruimtelijke ordening en het Besluit ruimtelijke ordening.

Argumenten

1.1 Verbetering ruimtelijke kwaliteit

De ontwikkeling zorgt per saldo voor een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Naast het slopen van 750 m2 aan landschapsontsierende schuren, wordt geïnvesteerd in nieuwe natuur op de slooplocaties en aan de Holterhofweg en is bij het ontwerp van de nieuwe woonkavel en de aldaar nieuw aan te leggen natuur, nadrukkelijk rekening gehouden met de openheid van het ontginningslandschap ter plaatse. De locatie aan de Allemansveldweg is gesitueerd nabij twee reeds aanwezige panden, houdt rekening met zichtlijnen van deze panden en is daarom gekozen aan de "blinde" zijde van de naastliggende bebouwing. In het bestemmingsplan is via een voorwaardelijke verplichting juridisch geborgd dat de inrichting van de nieuwe kavel en de natuur plaatsvindt in overeenstemming met het opgestelde inrichtingsplan. Voor nader informatie over de inrichting van het plangebied en de ruimtelijke kwaliteitswinst die het plan oplevert, wordt verwezen naar het inrichtingsplan dat als bijlage is opgenomen bij het bestemmingsplan.

1.2 Versterking natuur nabij het Aamsveen / EHS

Van de landbouwgrond aan de Allemansveldweg wordt 1,5 hectare omgezet naar natuur, wat een afwaardering van de grond met zich meebrengt. Aan de Holterhofweg wordt 1 hectare nieuwe natuur gerealiseerd. Deze gronden krijgen in het bestemmingsplan de aanduiding natuur. Het betreft hier een ontginningslandschap, waar openheid een belangrijke kwaliteit is. Een nieuw aan te leggen houtwal aan de oostzijde van het perceel zal dan ook een open, transparant karakter krijgen. Een deel van het perceel wordt ingericht en omgevormd naar het natuurdoeltype kruiden- en faunarijk grasland. Binnen dit type wordt aan de oostzijde, gekoppeld aan de beplanting, een basisbiotoop voor de boomkikker aangelegd, waarbij de combinatie water en struweel gewaarborgd is. Hiermee is aansluiting gezocht bij de biotoop voor de boomkikker zoals dat voor een groot deel van de omgeving, waaronder het Aamsveen en de nabij gelegen EHS, geldt. Ook bij de andere locaties waar bebouwing wordt gesloopt, is voorzien in een groene inpassing, waardoor de ruimtelijke kwaliteit toeneemt.

Kanttekeningen

1.1 Gids Buitenkans

Zoals uit het voorgaande blijkt, zorgt voorliggende ontwikkeling voor een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Het totale oppervlak van de af te breken schuren bedraagt 750 m2. Dit wijkt in geringe mate af van het beleid van de Gids Buitenkans, waarbij het recht op een rood voor rood bouwkavel is gekoppeld aan de sloop van 850 m2 landschapsontsierende schuren. Hieraan had voldaan kunnen worden als ook de niet-landschapsontsierende schuren aan de Broeierdweg waren afgebroken. Hier is echter niet voor gekozen omdat het risico zou bestaan dat bij herbouw van bijgebouwen, door afwijkend materiaalgebruik, de huidige ruimtelijke kwaliteit teniet gedaan zou worden. Omdat dit in strijd zou zijn met het doel van de regeling is in dit specifieke geval maatwerk geleverd en genoegen genomen met een oppervlakte van 750 m2. Hier staat tegenover dat, bij wijze van compensatie, in totaal 2,5 hectare landbouwgrond omgezet wordt in nieuwe natuur. Verder dient niet onvermeld te blijven dat de sloop van de landschapsontsierende schuren aan de Broeierdweg een positieve invloed heeft op het naastgelegen project het Kristalbad. Dit majeure project verbindt belangrijke natuurgebieden met elkaar en genereert veel ruimtelijke en maatschappelijke winst.

Alles overwegende zorgt de gekozen maatwerkoplossing voor een goede balans tussen ontwikkelruimte enerzijds en het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied van Enschede anderzijds. Gegeven de omstandigheden is deze geringe afwijking van het beleid dan ook verantwoord en wenselijk. In aanvulling hierop wordt opgemerkt dat de provincie om dezelfde reden heeft ingestemd met het project en heeft aangegeven dat dit project past binnen het provinciale beleid (Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving; KGO).

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen

De ontwikkeling levert een belangrijke bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit en natuur in Enschede. Hierdoor sluit dit project aan op de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente.

Kosten, opbrengsten, dekking

Om de kosten die de gemeente Enschede ten behoeve van de bestemmingsplanprocedure maakt te verhalen, is een overeenkomst tussen de gemeente en de initiatiefnemer gesloten. Hierdoor is het kostenverhaal voor de gemeente gewaarborgd. Het bestemmingsplan is economisch uitvoerbaar.

Communicatie
Communicatie vindt plaats op de door de Wet ruimtelijke ordening en de Algemene wet bestuursrecht voorgeschreven wijze. Daarnaast heeft de initiatiefnemer de aanpalende omwonenden zelf geïnformeerd over de plannen.

Het ontwerp van dit bestemmingsplan heeft ter visie gelegen van 13 februari 2014 tot en met 26 maart 2014. Binnen deze periode zijn er twee zienswijzen kenbaar gemaakt. Deze zienswijzen zijn samengevat en beantwoord in de Nota “Samenvatting en beantwoording zienswijzen”. De zienswijzen hebben niet geleid tot wijziging of aanpassing van het bestemmingsplan. Indieners van deze zienswijzen worden persoonlijk per brief geïnformeerd.

Vervolg
Na vaststelling door de gemeenteraad en bekendmaking daarvan op wettelijk voorgeschreven wijze wordt het bestemmingsplan gepubliceerd op de website www.ruimtelijkeplannen.nl en gedurende 6 weken ter inzage gelegd in het Stadskantoor. Voor belanghebbenden bestaat tijdens deze beroepstermijn de mogelijkheid om tegen het vaststellingsbesluit beroep in te stellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Bijlagen

Mee te zenden:
Nota “Samenvatting en beantwoording zienswijzen bestemmingsplan “Buitengebied Zuidoost – Allemansveldweg 75”.

Ter inzage (leeskamer):
a. Analoge verbeelding bestemmingsplan “Buitengebied Zuidoost – Allemansveldweg 75” met tekeningnr. BP00078;
b. Planregels bestemmingsplan “Buitengebied Zuidoost – Allemansveldweg 75”;
c. Toelichting bestemmingsplan “Buitengebied Zuidoost – Allemansveldweg 75”;
d. Nota “Samenvatting en beantwoording zienswijzen bestemmingsplan “Buitengebied Zuidoost – Allemansveldweg 75”;
e. De ingediende zienswijzen.

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

1. De Nota “Samenvatting en beantwoording zienswijzen” vast te stellen en degenen die een zienswijze omtrent dit plan aan de raad kenbaar hebben gemaakt hiervan in kennis te stellen en mee te delen dat de ingediende zienswijzen geen aanleiding geven tot aanpassing van het bestemmingsplan;
2. Het bestemmingsplan “Buitengebied Zuidoost – Allemansveldweg 75” ongewijzigd vast te stellen, overeenkomstig de bij dit plan behorende verbeelding, regels, toelichting en ondergrond conform NL.IMRO.0153.BP00078;
3. Geen exploitatieplan vast te stellen als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening ten behoeve van het onder 2 genoemde bestemmingsplan.

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	P.E.J. den Oudsten

Bestemmingsplan “Buitengebied Zuidoost – Allemansveldweg 75”

Nota Samenvatting en beantwoording zienswijzen

(niet geanonimiseerde versie en derhalve niet geschikt voor digitale verspreiding)

Gemeente Enschede
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Afdeling Bestemmingsplannen

Dhr. E.S.A. Klatte, Allemansveldweg 65, 7534 PW Enschede
Telefoon: 053 - 4322708
E-mail: N.v.t.

Zienswijze:
Betreft het aanplanten van 2 hectare bos en het bouwen van een huis tegen de blinde muur van zijn kapschuur.

Appellant is 20 jaar geleden begonnen van zijn akker een natuur/rustgebied te maken. Hij heeft een drie meter brede houtwal geplant en een vijver aangelegd. Ook heeft hij een kikkerpoel aangelegd om de habitat van de boomkikker te verbeteren. Grond is volgens de richtlijn van de Stichting Agrarisch Natuurbeheer gesubsidieerd omgevormd. Er groeien verschillende soorten grassen en kruiden, er leven reeën op zijn gronden en op zijn terrein mag niet worden gejaagd.

Bezwaar richt zich tegen zijn verwachting dat er te veel onrust in zijn naaste omgeving ontstaat door bouwwerkzaamheden en spelende kinderen, waardoor de continuïteit van de natuur en het rustgebied in het geding komt.

Sinds veertig jaar is hij de enige bewoner van een pand tussen de Roodmolenweg en de Boermarkeweg. Nu er plannen zijn om zo dichtbij te gaan bouwen is hij bang dat het landelijke aspect van de Allemansveldweg zal verdwijnen, hetgeen juist zo karakteristiek is voor deze plek. Enige waardevermindering van zijn erf en bebouwing aan de Allemansveldweg zal hij dan ook trachten te verhalen op de gemeente Enschede.

Dit zijn voor hem de belangrijkste problemen en hij zal zich hiertegen verweren tot aan de Raad van State.

Suggestie van de appellant: Het plan van de familie Kromhof is een boeiend plan mits de bouw 50 meter meer zuidwaarts plaatsvindt en niet tegen hun gemeenschappelijke sloot. De aanleg van een bosje ter hoogte van zijn vijver, hetgeen de beschutting voor de fauna zal vergroten zal hij toejuichen.

Antwoord:
Wij hebben kennis genomen van uw zienswijze en gelezen dat ook u aan natuurontwikkeling heeft gedaan door de aanleg van een forse houtwal, een vijver, een kikkerpoel ter verbetering van de habitat van de boomkikker en andere zaken.
Het ontwikkelingsplan van dhr. Kromhof voorziet ook in de aanleg van 2,5 ha natuur. De gronden die daartoe worden ingericht zullen ook als zodanig worden bestemd. De gronden worden gerekend tot een ontginningslandschap, waar openheid een belangrijke kwaliteit is. De aanplant aan de oostzijde van het perceel zal dan ook een open, transparant karakter krijgen. Een deel van het perceel wordt ingericht en omgevormd naar het natuurdoeltype kruiden- en faunarijk grasland. Binnen dit type wordt aan de oostzijde, gekoppeld aan de beplanting, een basisbiotoop voor de boomkikker aangelegd, waarbij de combinatie water en struikgewas gewaarborgd is. Hiermee is aansluiting gezocht bij de biotoop voor de boomkikkers zoals dat voor een groot deel van de omgeving (o.a. Aamsveen) geldt. Samen met de door u ontwikkelde natuur, dienen de percelen van u en dat van de familie Kromhof een waardevol gezamenlijk doel.
Met betrekking tot de door u aangegeven te verwachten onrust in uw naaste omgeving als gevolg van bouwwerkzaamheden zijn wij van mening dat deze werkzaamheden plaatsvinden zolang de realisatie van de woning duurt. Deze zijn derhalve tijdelijk van aard.
“Normale leefgeluiden” van een gezin en spelende kinderen zullen voorkomen. Gezien de afstand tussen uw woning en de nieuw te bouwen woning, met tussen beide woningen op uw perceel enkele gebouwen met blinde zijden, is te verwachten dat het geluid aanzienlijk wordt gedempt.

Uw suggestie om de bouw van de woning 50 meter zuidwaarts te verplaatsen kunnen wij niet overnemen. Bij het aanwijzen van de nieuwbouwlocatie en de daar nieuw aan te leggen natuur is nadrukkelijk rekening gehouden met de openheid van het ontginningslandschap ter plaatse.

De locatie voor de nieuw te bouwen woning ligt niet tegen de gemeenschappelijke sloot. Het bestemmingsvlak is wel zo gekozen maar het bouwvlak ligt ongeveer 7 meter vanaf de sloot.

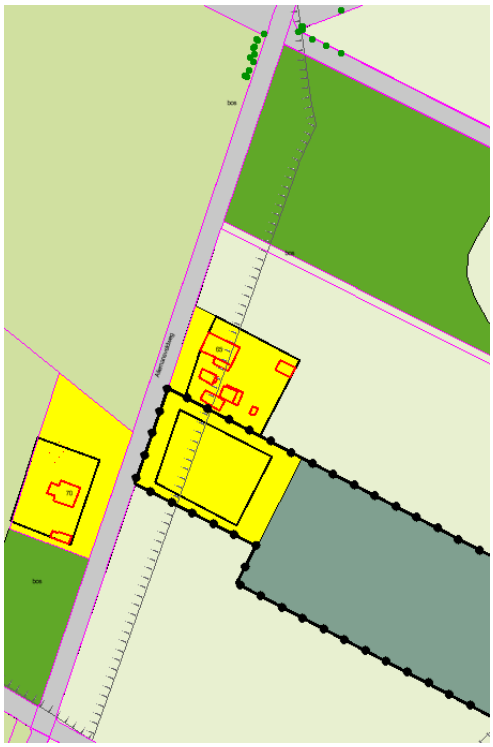

Het bestemmingsvlak is gesitueerd nabij twee reeds aanwezige woningen, twee bestaande erven. Hierbij is rekening gehouden met zichtlijnen van deze panden en daarom is de locatie gekozen aan de “blinde zijde” van de naastgelegen bebouwing en niet in het zicht van de woning van de familie Nolte op nummer 70. Zou de woning meer in zuidelijke richting verschoven worden, dan komt die wel teveel in haar zichtlijn.
Derhalve houden we vast aan de voorgestelde locatie en zetten wij deze bestemmingsplanprocedure voort. Mocht u van mening zijn dat u hierdoor planschade ondervindt, dan kunt u te zijner tijd een verzoek indienen om planschadevergoeding. Zo’n verzoek wordt door een onafhankelijke commissie behandeld.

ARAG, t.a.v. mevr. mr. Drs. I.F.M. Kwint, Postbus230, 3830 AE Leusden, namens dhr. en mevr. Nolte, Allemansveldweg 70, 7534 PW Enschede.
Kenmerk: 2012044415-01
Telefoon: 033 – 4342398
E-mail: ifm.kwint@arag.nl

Zienswijze:

1. *Landschapontsierende nieuwbouw op een landschappelijk, prachtige locatie als wisselgeld voor het slopen van landschapontsierende stallen, waarvan enkele vanaf de openbare weg niet eens zichtbaar zijn.*

Dit bestemmingsplan heeft tot doel de bouw van een woning mogelijk te maken in een uniek, wijds ontginningslandschap met ruim uitzicht en een prachtige zichtlijn richting het Aamsveen en Duitsland. In ruil daarvoor worden o.a. op de Holterhofweg 280 diverse landschapontsierende stallen gesloopt, die niet zichtbaar zijn vanaf de openbare weg.
De mogelijke bouw van de woning wordt als zeer landschapontsierend ervaren op een locatie die de gemeente zelf als een aantrekkelijke zichtlocatie beschouwt. Vanaf de openbare weg kan men nu dit vrije uitzicht beleven. Dit blijkt volgens hen ook uit de fietsroutes die over de Allemansveldweg gaan (Fietsroutenetwerk van de provincie Overijssel en Rondje Enschede van de gemeente Enschede). (ZIE BIJGEVOEGDE FOTO'S vanaf de openbare weg).

Het lijkt een mooi plan dat suggereert de kwaliteit van het gebied te verbeteren. In dit geval heeft de initiatiefnemer het benodigde aantal vierkante meters ontsierende stallen bij elkaar gezocht op zijn eigen gronden en gronden van zijn familie. Sommige van deze stallen zijn zelfs niet zichtbaar vanaf de openbare weg, dus na sloop is de beleving van het landschap niet anders dan nu.

Antwoord:
De Rood voor Rood regeling is een vastgestelde beleidsregel die het mogelijk maakt een bouwlocatie te verkrijgen in ruil voor het saneren van een bepaalde hoeveelheid landschapontsierende bebouwing. Deze bebouwing heeft de initiatiefnemer inderdaad gezocht op zijn eigen gronden en gronden van zijn familie. Dit is in overeenstemming met het beleid.
De landschapsontsierende bebouwing hoeft niet altijd zichtbaar te zijn vanaf de openbare weg. Dit is ook geen vereiste.
Belangrijk in het kader van de Rood voor Rood is dat de sloop en de nieuwe ontwikkeling bijdraagt aan versterking en verbetering van de ruimtelijke en/of natuurlijke kwaliteit. Zowel op de saneringslocaties als op de nieuwe locatie aan de Allemansveldweg wordt geïnvesteerd in versterking van natuur en de ruimtelijke kwaliteit door de aanleg en ontwikkeling van 2,5 ha nieuwe natuur. Het plan van de initiatiefnemer wordt onderbouwd door een inrichtingsplan dat tevens dient als voorwaardelijke verplichting. De verplichting zit hierin dat de gronden en bouwwerken binnen het vlak met de bestemming Wonen niet voor woondoeleinden mogen worden gebruikt zonder de aanleg en instandhouding van de landschapsmaatregelen conform het inrichtingsplan. Binnen een half jaar na het tijdstip van inwerkingtreding van dit bestemmingsplan dient hieraan uitvoering te worden gegeven.

Zienswijze:

2. *De argumenten om de bestemmingsplanwijziging mogelijk te maken, zijn niet reëel en de samenhang met de reeds veranderde situatie op de Holterhofweg 295 ontbreekt.*

De nodige 850 m2 te slopen ontsierende bebouwing wordt in dit plan niet gehaald. Er wordt 750 m2 gesloopt. Als argument wordt aangevoerd dat ter compensatie van de ontbrekende 100 m2 te slopen landschapontsierende stal 2,5 ha nieuwe natuur wordt aangelegd. Hiervoor is een theoretisch inrichtingsplan gemaakt, met de bekende maatregelen om nieuwe natuur te bevorderen.

Onder andere:

a.
Er wordt een kikkerpoel aangelegd als argument om nieuwe natuur te realiseren. Dit terwijl er al een kikkerpoel ligt, op ongeveer 80 meter afstand op de Allemansveldweg 65, zo'n 20 jaar geleden door de fam. Klatte aangelegd. De aan te leggen tweede kikkerpoel voegt geen nieuwe natuur toe. De biotoop is er al. Bouwactiviteiten verstoren dit eerder.

b.
Twee van de beoogde te slopen stallen (in ruil voor de kavel) zorgen niet voor meer landschappelijke kwaliteit na sloop, omdat deze niet vanaf de openbare weg gezien en beleefd worden.

c.
De huidige situatie op de Holterhofweg 295 wijkt inmiddels af van de presentatie in het rapport van Eelerwoude uit 2012, dat nu wordt aangeboden. Hier is in 2013, naast de bestaande woning een nieuwe woning verschenen. De te slopen berging van 35 m2 op de Holterhofweg 295 die wordt meegerekend in het totaal van de 750 m2 te slopen bebouwing is inmiddels verdwenen.
Het is onduidelijk hoe de gewijzigde situatie op de Holterhofweg 295 bijdraagt aan de beoogde verbetering van de ruimtelijke kwaliteit volgens Rood voor Rood.

Kortom, diverse argumenten zijn niet reëel en uit niets blijkt of in het ontwerpplan rekening is gehouden met de veranderde situatie sinds 2012 op de Holterhofweg 295. Er komt een woning midden in het weiland. Dit is een verslechtering i.pl.v. een verbetering.

Antwoord:
U heeft juist geconstateerd dat er 750 m2 wordt gesloopt in plaats van 850 m2. Het gros van de benodigde 850 m2 aan te slopen gebouwen bevindt zich aan de Broeierdweg en niet bij de familie aan de Holterhofweg. Er ontbreekt inderdaad nog een oppervlakte van 10 bij 10 meter. Dit wijkt in geringe mate af van het beleid van de Gids Buitenkans, waarbij het recht op een Rood voor Rood bouwkavel is gekoppeld aan de sloop van 850 m2. Hieraan had voldaan kunnen worden als ook de niet-landschapontsierende schuren aan de Broeierdweg waren afgebroken. Hier is echter niet voor gekozen, omdat hierdoor het risico zou bestaan dat bij herbouw van bijgebouwen op dat adres door afwijkend materiaalgebruik de huidige ruimtelijke kwaliteit teniet zou worden gedaan. Omdat dit in strijd zou zijn met het doel van de regeling (versterking van kwaliteit) is in dit specifieke geval maatwerk geleverd. Hier staat tegenover dat bij wijze van compensatie 2,5 ha landbouwgrond omgezet wordt in nieuwe natuur.
Verder dient niet onvermeld te blijven dat de sloop van de schuren aan de Broeierdweg 101 een positieve invloed heeft op het naastgelegen project het Kristalbad. Dit majeure project verbindt belangrijke natuurgebieden met elkaar en genereert veel ruimtelijke en maatschappelijke winst.
Naar ons oordeel zorgt de gekozen maatwerkoplossing voor een goede balans tussen ontwikkelruimte enerzijds en het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied van Enschede anderzijds. Gegeven de omstandigheden is deze geringe afwijking van het beleid dan ook verantwoord en wenselijk. In aanvulling hierop wordt opgemerkt dat de provincie om dezelfde reden heeft ingestemd met het project en heeft aangegeven dat dit project past binnen het provinciaal beleid (Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving: KGO).
Kortom, deze ontwikkeling levert een belangrijke bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit en natuur in Enschede. Hierdoor sluit dit project aan op de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente.

U heeft verder juist geconstateerd dat de buren, de familie Klatte, al een kikkerpoel hebben. De bestemming van hun gronden zijn volgens het bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost "Agrarisch gebied".

Dit betekent dat de gronden gebruikt mogen worden voor agrarische doeleinden.
De gronden die op grond van dit initiatief als natuur worden ingericht krijgen in dit bestemmingsplan ook de bestemming “Natuur”. Dit betekent dat deze gronden overeenkomstig de bestemming zijn beschermd. Deze zijn derhalve onttrokken aan de landbouwgronden.
De nu nieuw aan te leggen kikkerpoel voegt in dit verband zeker nieuwe natuur toe en versterkt de biotoop. Dit is een positieve ontwikkeling nu onlangs via de media is bekend gemaakt dat de boomkikker in onze omgeving dreigt te verdwijnen vanwege acheruitgang van zijn leefmilieu.
Bouwactiviteiten vinden plaats aan de voorkant van de gronden langs de Allemansveldweg en zijn tijdelijk van aard. De poel is ver van deze activiteiten geprojecteerd.
Met betrekking tot uw opmerking over de twee beoogde te slopen stallen kunnen wij aangeven dat de verdwijning hiervan een ruimtelijke verbetering betekent.
De landschapsontsierende bebouwing is inderdaad niet altijd zichtbaar vanaf de openbare weg. Dit is ook geen vereiste.
De aanvrager heeft een hoeveelheid gebouwen ingebracht. Dit zijn gebouwen aan de Broeierdweg en aan de Holterhofweg.
Ook de berging, van oorsprong een varkensschuur, bij het huis aan de Holterhofweg 295 behoort daartoe. Het is inderdaad juist dat deze al is gesloopt. Deze sloop is een vereiste geweest.
Aan de Holterhofweg 295 is een nieuwe woning gebouwd ter vervanging van de oude bestaande woning waar momenteel nog een hoogbejaarde bewoonster woont.
De bouwprocedure van die woning aan de Holterhofweg 295 staat los van de Rood voor Rood ontwikkeling. Echter binnen deze procedure is wel als één van de voorwaarden bepaald, dat deze berging, die deel uitmaakt van de Rood voor Rood regeling, binnen drie maanden na oplevering van de nieuwe woning gesloopt zal worden. Dit is dus gebeurd. De oude woning zelf zal gesloopt moeten zijn binnen drie maanden nadat de hoogbejaarde huidige bewoonster er niet meer woont.

Zienswijze:

3. *Aantasting van de unieke ligging van woning Allemansveldweg 70.*

Toen cliënten de woning Allemansveldweg 70 in 2004 kochten hebben ze gekeken naar het geldende bestemmingsplan. De uitleglocaties van de gemeente waren toen duidelijk aangegeven in het bestemmingsplan, te weten Groot Brunink en De Eschmarke. Deze gebieden liggen op geruime afstand van hun woning. Direct aangrenzende percelen hebben de bestemmingen Agrarisch, bos Agrarisch met landschappelijke waarden. Het beleid van de gemeente was hiermee duidelijk. Zij hebben met veel plezier de woning gekocht juist vanwege de compleet vrije ligging tussen de bos- en landbouwpercelen, vrije uitzicht voor als

achter, aanwezige reeën, enz. Hierop is de aankoopwaarde van hun woning ook gebaseerd. Door realisatie van de beoogde plannen zal de woning in waarde dalen. Cliënten behouden zich het recht voor om een aanvraag voor planschadevergoeding in te dienen bij het College. Zowel ARAG als de cliënten verzoeken op de hoogte gehouden te worden van verdere ontwikkelingen in deze zaak.

Antwoord:
De bouwmogelijkheid die hier geboden wordt in het kader van Rood voor Rood betreft een bouwkavel voor één woning met bijgebouw van maximaal 100 m2. Bij de plaatsbepaling is rekening gehouden met de zichtlijnen van de bestaande woningen op nummer 65 en 70 en speelt het landschapstype, in dit geval een ontginningslandschap, een belangrijke rol. De openheid van het landschap is hierbij een belangrijke bepalende factor voor de verdere inrichting van de gronden.

Mochten uw cliënten van mening zijn dat zij door deze ontwikkeling planschade ondervinden, dan hebben zij het recht om een aanvraag voor planschadevergoeding in te dienen bij het College. De aanvraag zal door een onafhankelijke commissie worden beoordeeld.

Uw aanvulling van de zienswijze:
De in de zienswijze genoemde berging van 35 m2 op de Holterhofweg 295 wordt ook meegerekend in de 750 m2 te slopen stallen. Het betreft hier echter een woonbestemming, dus is de berging geen voormalig bedrijfsgebouw, zoals bedoeld in de rood-voor-rood. Dan zou het een berging moeten zijn in de bestemming Agrarisch.
Hieronder de tekst, afkomstig van de website van de Provincie Overijssel (Rood-voor-Rood-regeling:
De komende jaren neemt het aantal vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen (VAB) sterk toe. Dit kan leiden tot leegstand, verval en verpaupering in het landelijk gebied. Het stimuleren van passend hergebruik van deze gebouwen is daarom belangrijk. Daarnaast moet landschapontsierende agrarische bebouwing afgebroken worden. Eén van de instrumenten voor het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit is Rood voor Rood. Rood voor Rood helpt om het aanzien van Overijssel te verbeteren en biedt aantrekkelijke mogelijkheden voor oplossingen op maat. Het hoofddoel van Rood voor Rood is het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied. De realisatie van dit doel vindt plaats door de sloop van landschapsontsierende bedrijfsgebouwen en door overige verbeteringen van de ruimtelijke kwaliteit.

Namens cliënten verzoekt ARAG ook deze aanvulling bij verdere besluitvorming te betrekken en hen en cliënten op de hoogte te houden van de verdere ontwikkelingen.

Antwoord:
Wij hebben kennis genomen van uw zienswijze en van uw aanvulling.
De berging van 35 m2 maakt inderdaad deel uit van het volume van de ingebrachte hoeveelheid af te breken bebouwing. De woning aan de Holterhofweg 295 was van oorsprong een boerderij. Bij deze boerderij behoorde toentertijd ook bedrijfsbebouwing en / of erfbebouwing. De berging was van oorsprong een varkensschuur.

De boerenactiviteit is op een gegeven moment gestopt. Zo is de boerderij in het bestemmingsplan Buitengebied 1996 verworden tot een woning met bijbehorende gastbestemming Woning in de bestemming “Agrarisch gebied”.

Het hoofddoel van Rood voor Rood is het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied. Soms wordt er inderdaad gekozen voor oplossingen op maat, waarbij bijvoorbeeld een extra kwaliteitsimpuls er tegenover wordt gesteld.

Uw zienswijze heeft ons geen aanleiding gegeven voor het nemen van een ander standpunt. De bestemmingsplanprocedure wordt hierbij voortgezet.

Gemeente Enschede

Toelichting

Bestemmingsplan

Buitengebied Zuidoost - Allemansveldweg 75

Status: Vastgesteld

enschede.nl

Buitengebied Zuidoost - Allemansveldweg 75

Inhoudsopgave

Toelichting **3**

Hoofdstuk 1 Inleiding **3**
1.1 Aanleiding en ligging bestemmingsplan 3
1.2 Geldende juridische regelingen 4
1.3 Wettelijk kader 4
1.4 Adviezen, vooroverleg en procedure 5

Hoofdstuk 2 Planologisch beleidskader **7**
2.1 Rijksbeleid 7
2.2 Provinciaal beleid 7
2.3 Gemeentelijk beleid 9

Hoofdstuk 3 Gebiedsbeschrijving **17**
3.1 Ruimtelijke en functionele structuur 17
3.2 Cultuurhistorie 17

Hoofdstuk 4 Planbeschrijving **18**
4.1 Planbeschrijving 18
4.2 Duurzaamheid 20

Hoofdstuk 5 Omgevingsaspecten **22**
5.1 Milieu 22
5.2 Water 25
5.3 Archeologie 27
5.4 Natuur 28

Hoofdstuk 6 Juridische planopzet **30**
6.1 Algemeen 30
6.2 Indeling planregels 30
6.3 Beschrijving van het plan 31
6.4 Handhaving 31

Hoofdstuk 7 Economische uitvoerbaarheid **32**

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding en ligging bestemmingsplan

Op 3 juli 2012 is een een rood voor rood overeenkomst afgesloten met de heer Kromhof. In de overeenkomst is vastgelegd dat de heer Kromhof landschapsontsierende schuren zal slopen aan de Broeierdweg 101, Holterhofweg 280 en 295 en daarnaast 2,5 hectare nieuwe natuur zal realiseren aan de Allemansveldweg 75 (1,5 hectare) en Holterhofweg 295 (1 hectare). Dit zorgt voor een aanzienlijke verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en de natuur in het buitengebied. Als wisselgeld voor de geleverde prestaties krijgt hij een (woning)bouwkavel aan de Allemansveldweg 75.

Om de nieuwe woning en de natuur aan de Allemansveldweg 75 mogelijk te maken, is een herziening van het geldende bestemmingsplan noodzakelijk. Daarvoor is het voorliggend bestemmingsplan opgesteld. In de nieuwe bestemmingsplannen voor het buitengebied is daarnaast geregeld dat de inmiddels gesloopte landschapsontsierende schuren niet teruggebouwd kunnen worden.

In afbeelding 1.1 zijn de bovengenoemde locaties weergegeven.

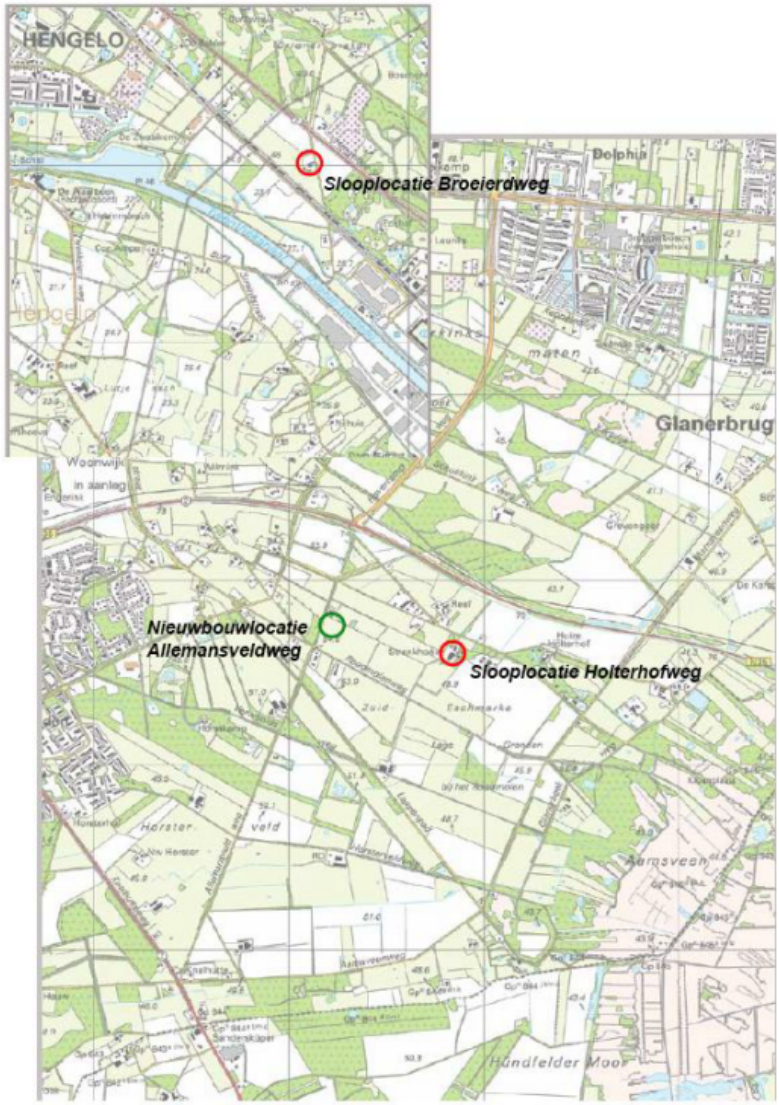

Afbeelding 1.1: Locatie van het plangebied en de slooplocaties

1.2 Geldende juridische regelingen

Het plangebied aan de Allemansveldweg valt onder het bestemmingsplan “Buitengebied Zuidoost”, dat op 27 mei 2013 is vastgesteld door de gemeenteraad van Enschede. In dit bestemmingsplan heeft het plangebied aan de Allemansveldweg een agrarische bestemming. Binnen deze bestemming is de bouw van een woning niet toegestaan. Voorliggend nieuw bestemmingsplan moet de bouw van een woning planologisch mogelijk maken.

1.3 Wettelijk kader

Het wettelijk kader van een bestemmingsplan is de Wet ruimtelijke ordening (hierna Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (hierna Bro).

Wet ruimtelijke ordening

De Wro schrijft voor dat de gemeenteraad "voor het gehele grondgebied van de gemeente een of meer bestemmingsplannen vaststelt, waarbij ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening de bestemming van

de in dat plan begrepen grond wordt aangewezen en met het oog op die bestemming regels worden gegeven".

Besluit ruimtelijke ordening

In het Bro is geregeld hoe een bestemmingsplan en andere ruimtelijke plannen er uit moeten zien, wat vastgelegd moet worden en wat meegewogen moet worden De toelichting moet daarom vermelden wat de uitkomsten zijn van onderzoeken over ecologie/flora/fauna, hoe het is gesteld met de waterhuishouding, of de Wet milieubeheer van toepassing is voor bijvoorbeeld een Milieu Effect Rapport, of sprake is van archeologie/cultuurhistorie, welke milieukwaliteitseisen wat betreft lucht, bodem, geluid bij het plan betrokken zijn en welk beleid van gemeente, provincie en Rijk een rol speelt.

Een bestemmingsplan is daarom een juridisch ruimtelijk beleidsdocument, waarin de bestemming van de gronden met inbegrip van de daarop van toepassing zijnde gebruiks- en bouwregels en de daarop aanwezige bebouwing worden vastgelegd, maar waarin ook ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden zijn opgenomen.

Deze toelichting is daarom een verplicht document (artikel 3.1.2 t/m 3.1.7 en artikel 3.2.1 t/m 3.2.4 Bro).

Digitalisering

Alle ruimtelijke plannen moeten voor iedereen digitaal beschikbaar en raadpleegbaar zijn. Daarvoor is een landelijke voorziening in het leven geroepen. Er moet gewerkt worden via landelijk vastgestelde regels (artikel 1.2.1 en 1.2.2 Bro, nader uitgewerkt in de ministeriële Regeling standaarden ruimtelijke ordening).

Kosten

In de wet is bepaald dat de kosten voor het maken van een bestemmingsplan verhaald kunnen worden op de aanvrager. Die kosten worden vastgesteld in een exploitatieplan, maar ze kunnen ook op een andere wijze verhaald worden bijvoorbeeld door het sluiten van een overeenkomst (afdeling 6.4 Wro).

1.4 Adviezen, vooroverleg en procedure

Adviezen

Voorafgaand aan het in procedure brengen van een bestemmingsplan vragen burgemeester en wethouders aan het binnen het plangebied werkzame erkende wijkorgaan advies uit te brengen over het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan. Dit is geen wettelijke procedurestap maar een binnen de gemeente Enschede gehanteerde werkwijze die is vastgelegd in de Regeling Wijkorganen 2003 en nader uitgewerkt in de notitie Wijkorganen en Adviesafspraken. Binnen het plangebied van het bestemmingsplan **"Buitengebied Zuidoost - Allemansveldweg 75**" is geen erkende wijkorgaan actief.

Vooroverleg

In het Bro is voorgeschreven (artikel 3.1.1) dat burgemeester en wethouders voorafgaand aan het in procedure brengen van een nieuw bestemmingsplan overleg moeten plegen met de besturen van eventueel betrokken andere gemeenten, het waterschap, de provincie en met die diensten van het Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn. Van het wettelijke vooroverleg met Rijk en provincie kan in de praktijk in veel gevallen worden afgezien. De provincie Overijssel en het Rijk hebben beleid vastgesteld, waarin is bepaald dat zij een bestemmingsplan alleen nog voor vooroverleg willen ontvangen, indien dat bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt die raken aan bepaalde ruimtelijke belangen van de provincie of het Rijk.

Voorliggende rood voor roodontwikkeling is voorgelegd aan en akkoord bevonden door de provincie Overijssel.

Vooraankondiging

Burgemeester en wethouders moeten burgers en anderen informeren over het voornemen een bestemmingsplan voor te bereiden op verzoek van een derde of uit eigen beweging. Dat voornemen wordt gepubliceerd in het gemeentelijk huis-aan-huisblad en op internet. In Enschede wordt geen gelegenheid geboden om zienswijzen hieromtrent naar voren te brengen (artikel 1.3.1 Bro).

In dit geval is het voornemen om een nieuw bestemmingsplan genaamd: **"Buitengebied Zuidoost - Allemansveldweg 75**" in voorbereiding te nemen op 15 januari 2014 gepubliceerd in het gemeentelijk blad "Huis aan Huis" en op de website van de gemeente Enschede.

Terinzagelegging ontwerpplan

In de Wro staat dat op de procedure van een bestemmingsplan de uniforme openbare voorbereidingsprocedure uit afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is. Dit betekent dat het ontwerp van een bestemmingsplan gedurende een periode van zes weken ter inzage moet worden gelegd. Deze terinzagelegging biedt iedereen de mogelijkheid om gedurende die periode zienswijzen naar voren te brengen bij de gemeenteraad. Die terinzagelegging wordt gepubliceerd in de Nederlandsche Staatscourant en in het gemeentelijk blad "Huis aan Huis" en langs "elektronische weg", dus internet.

De aankondiging van de terinzagelegging van dit ontwerpbestemmingsplan **"Buitengebied Zuidoost - Allemansveldweg 75**" en de mogelijkheid om tijdens die periode een zienswijze naar voren te brengen is op 12 februari 2014 gepubliceerd in "Huis aan Huis", in de Staatscourant, op de website van de gemeente Enschede en op de website www.officielebekendmakingen.nl.

Zienswijzen

Er zijn over dit bestemmingsplan twee zienswijzen naar voren gebracht bij de gemeenteraad. De zienswijzen en de beantwoording zijn gevat in de Nota samenvatting en beantwoording zienswijzen.

Rechtsbescherming

Na vaststelling van het bestemmingsplan door de gemeenteraad staat voor belanghebbenden nog de mogelijkheid open om bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State beroep in te stellen tegen het bestemmingsplan.

Hoofdstuk 2 Planologisch beleidskader

2.1 Rijksbeleid

Het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid op rijksniveau staat in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De structuurvisie is sinds maart 2012 van kracht en vormt de kapstok voor bestaand en nieuw rijksbeleid met ruimtelijke consequenties en nationale belangen. De basis van juridische borging van de realisatie van de nationale belangen ligt in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro).

2.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

In de SVIR beschrijft de Rijksoverheid haar visie op de ruimtelijke en mobiliteitsopgaven voor Nederland in de richting van het jaar 2040. Eén van de kernbegrippen in de SVIR is decentralisatie. Het kabinet wil beslissingen over ruimtelijke ontwikkelingen dichter bij burgers en bedrijven brengen. Provincies en gemeenten krijgen letterlijk de ruimte om maatwerk te leveren voor regionale opgaven.

Het kabinet heeft dertien nationale (gelijkwaardige) belangen opgesteld. Dit zijn concrete belangen waarvoor het Rijk verantwoordelijk is en waarop het resultaten wil boeken.

2.1.2 Barro en Bro

Het Barro is in werking sinds 2011 en bevat onderwerpen die van rijksbelang zijn, zoals defensie, de ecologische hoofdstructuur, de elektriciteitsvoorziening en toekomstige uitbreiding van het hoofd(spoor)wegennet. Per onderwerp bevat het Barro regels waaraan bestemmingsplannen moeten voldoen. Binnen drie jaar moet het onderwerp zijn opgenomen in een bestemmingsplan.

Het Bro is het juridisch kader voor de processen van ruimtelijke belangenafweging en besluitvorming bij verschillende overheden.

2.1.3 Conclusie van toetsing aan Rijksbeleid

Het nieuwe bestemmingsplan doorkruist geen Rijksbelangen en past daarom binnen het Rijksbeleid.

2.2 Provinciaal beleid

Het ruimtelijk beleid van de provincie Overijssel staat vooral in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening die Provinciale Staten van Overijssel op 1 juli 2009 hebben vastgesteld en geactualiseerd bij besluit van 3 juli 2013.

2.2.1 Omgevingsvisie Overijssel

De Omgevingsvisie is een integrale visie waarin de beleidsambities en doelstellingen staan die van provinciaal belang zijn voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van Overijssel. Het uitgangspunt is gericht op het jaar 2030. De visie biedt kaders in de vorm van ontwikkelingsperspectieven voor de groene omgeving en stedelijke omgeving. Daarbinnen krijgen gemeenten, waterschappen, maatschappelijke organisaties en andere initiatiefnemers mogelijkheden om ruimtelijke ontwikkelingen te realiseren.

De hoofdambitie van de visie is een toekomst vaste groei van welvaart en welzijn met een verantwoord beslag op de beschikbare natuurlijke hulpbronnen en voorraden. In het beleid van de provincie staan daarom de zorg voor ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid centraal. De provincie wil ruimtelijke kwaliteit realiseren door vooral in te zetten op het beschermen van bestaande kwaliteiten en deze te verbinden met nieuwe ontwikkelingen. Het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving staat voorop, in combinatie met een goed vestigingsklimaat, een goede woonomgeving en een fraai buitengebied. De essentiële gebiedskenmerken zijn daarbij het uitgangspunt.

Om deze ambities waar te kunnen maken bevat de Omgevingsvisie een uitvoeringsmodel. De filosofie van dit model is dat de provincie samen met partners een gezamenlijke visie of doel deelt en dat vervolgens elke partij in de eigen verantwoordelijkheidssfeer in actie komt. Het uitvoeringsmodel heeft drie niveaus: generieke beleidskeuzes, ontwikkelperspectieven en gebiedskenmerken. Aan de hand van deze niveaus wordt duidelijk of een ruimtelijke ontwikkeling mogelijk is en of er behoefte aan is, waar het past in de ontwikkelingsvisie en hoe de ontwikkeling uitgevoerd kan worden.

Uitvoeringsmodel Omgevingsvisie

In onderstaande afbeelding staat de “vishaak” van het uitvoeringsmodel en de niveaus daarin toegelicht.

Afbeelding 2.1: Generieke beleidskeuzes uitvoeringsmodel Omgevingsvisie.

Generieke beleidskeuzes vloeien voort uit beleid van EU, Rijk of provincie. Het zijn keuzes die bepalen of een ontwikkeling nodig is of mogelijk. De generieke beleidskeuzes zijn veelal normstellend.

Een voorbeeld van een generieke beleidskeuze is dat gemeenten hun ruimtelijke ontwikkelingsplannen moeten afstemmen met hun buurgemeenten, om te voorkomen dat inefficiënte concurrentie tussen gemeenten ontstaat. Een ander voorbeeld is de 'SER-ladder', die inhoudt dat eerst bestaande bebouwing en herstructureringsmogelijkheden worden benut, voordat er uitbreiding kan plaatsvinden.

Ontwikkelingsperspectieven

Na de toetsing aan de generieke beleidskeuzes komen de ontwikkelingsperspectieven aan de orde. In de Omgevingsvisie staan zes ontwikkelperspectieven beschreven voor de groene en stedelijke omgeving. De ontwikkelperspectieven zijn flexibel voor de toekomst en geven richting aan wat waar ontwikkeld zou kunnen worden.

In paragraaf 2.2 van bijlage 3 van de regels is gemotiveerd waarom de gewenste ontwikkeling past binnen het ontwikkelingsperspectief voor het gebied.

Gebiedskenmerken

Tot slot zijn de gebiedskenmerken van belang, die bestaan uit vier lagen (natuurlijke laag, laag van het agrarisch cultuurlandschap, stedelijke laag en lust- en leisure-laag). Voor elke laag gelden specifieke kwaliteitsvoorwaarden en -opgaven voor ruimtelijke ontwikkelingen. Het is de vraag 'hoe' een ontwikkeling invulling krijgt. In paragraaf 2.2 van de regels 3 is gemotiveerd hoe de gewenste ontwikkeling aansluit op de gebiedskenmerken en de hieraan verbonden kwaliteitsvoorwaarden.

2.2.2 Omgevingsverordening Overijssel

De hoofdlijnen van de Omgevingsvisie zijn juridisch geborgd in de Omgevingsverordening. Het gaat om de onderwerpen uit de visie die de provincie zo belangrijk vindt dat deze dwingend worden opgelegd.

In de verordening staan algemene regels op het gebied van de ruimtelijke ordening, mobiliteit, milieu, water en bodem. De verordening als juridisch instrument om de doorwerking van provinciaal beleid af te dwingen, is beperkt tot die onderdelen van het beleid waarvoor de inzet van algemene regels noodzakelijk is om provinciale belangen veilig te stellen of om uitvoering te geven aan wettelijke verplichtingen. De Omgevingsverordening geeft regels aan gemeenten die bij het maken van bestemmingsplannen in acht genomen moeten worden.

In hoofdstuk 4 en bijlage 3 van de regels is uitgebreid gemotiveerd waarom de voorgenomen ontwikkeling past binnen het bepaalde in de provinciale omgevingsverordening.

2.2.3 Conclusie van de toetsing aan provinciaal beleid

Het nieuwe bestemmingsplan doorkruist geen provinciale belangen en past binnen de provinciale beleidskaders. De provincie heeft ingestemd met een Rood voor Roodwoning op deze locatie.

2.3 Gemeentelijk beleid

Deze paragraaf bevat een korte beschrijving van het algemene ruimtelijke relevante beleid van de gemeente Enschede. De inhoud van deze toelichting is zodanig opgebouwd dat eerst algemene informatie aan de orde komt en vervolgens onderwerpen die specifiek aan dit bestemmingsplan zijn toegeschreven. Het sectorale beleid wordt daarom verderop in deze toelichting behandeld.

2.3.1 Toekomstvisie Enschede 2020 en uitwerkingsvisies

De gemeenteraad heeft op 17 december 2007 de Toekomstvisie Enschede 2020 vastgesteld, waarin de hoofdlijnen en doelstellingen voor het gemeentelijke beleid tot 2020 staan. Het document geeft richting aan het beleid, dat nader uitgewerkt wordt in andere beleidsstukken.

Een ruimtelijk relevant voorbeeld van een dergelijke uitwerking is de Herijking van de Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie vastgesteld, die op 22 juni 2009 is vastgesteld. Integraal onderdeel hiervan is een visie op de binnenstad (Binnenstadsvisie) en mobiliteit (Mobiliteitsvisie).

Vervolgens is de inhoud van het document Herijking RO-Visie, binnenstadsvisie inclusief mobiliteitsvisie ruimtelijk door vertaald in de Structuurvisie Enschede, die in één van de volgende paragrafen aan de orde komt.

In de Programmabegroting 2013-2016 (Enschede doet) en de Kadernota die de gemeenteraad op 12 november 2012 heeft vastgesteld, zijn de strategische opgaven uitgewerkt.

2.3.2 Structuurvisies

De Wro verplicht iedere gemeente om voor het hele grondgebied één of meer structuurvisies vast te stellen voor een goede ruimtelijke ordening. Een soortgelijke verplichting geldt ook voor de provincies en het Rijk.

In een gemeentelijke structuurvisie staan de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling van dat gebied en de hoofdzaken van het ruimtelijk beleid. De structuurvisie bevat ook een uitvoeringsparagraaf waarin de raad aangeeft via welke instrumenten en bevoegdheden de voorgenomen ontwikkeling gerealiseerd zal kunnen worden.

Structuurvisie Enschede

De gemeenteraad van Enschede heeft op 26 september 2011 de Structuurvisie vastgesteld. Hierin is het bestaande ruimtelijk beleid uit de hieronder genoemde gemeentelijke nota's opgenomen en met elkaar in

relatie gebracht.

- Groenstructuur Actieplan, bevat de belangrijkste gemeentelijke ambities op het gebied van behouden en versterken van parken en groenstructuren;
- Beleidskader kleine windturbines, hierin zijn mogelijke locaties voor kleine windturbines aangewezen;
- Mobiliteitsplan 2004-2015, bevat de gemeentelijke ambities voor de verkeerscirculatie en bereikbaarheid van de stad. Hieruit zijn de belangrijkste verkeersprojecten voor auto, openbaar vervoer en fiets in de Structuurvisie opgenomen;
- Nieuwe Energie voor Enschede, bevat de gemeentelijke duurzaamheidsambities voor nieuwe ontwikkelingen, herstructurering en renovatie. Hierbij staat de reductie van CO_2 centraal.
- Gids Buitenkans, bevat op basis van landschapstypologieën en -plekken het kwalitatieve kader voor ontwikkelingen in het buitengebied;
- Hotelnota, hierin zijn de ontwikkellocaties voor hotels aangewezen;
- Structuurvisie Luchthaven Twente en omgeving, bevat het ruimtelijke ontwikkelingskader voor de herontwikkeling van het terrein van de voormalige militaire vliegbasis Twente;
- Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie 2001, bevat belangrijke gemeentelijke ontwikkellocaties en infrastructuurprojecten. Hieruit zijn de nog actuele projecten en locaties in de Structuurvisie opgenomen;
- Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie en Binnenstadsvisie 2009, bevat het actuele integrale kader voor ruimtelijke ontwikkeling, verkeer, economie en de ontwikkeling van de binnenstad;
- Ontwikkelingskader Horeca 2005-2015, hierin zijn de horecaconcentratiegebieden en horeca-ontwikkellocaties aangewezen.

Met uitzondering van de Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie 2001 zijn de individuele beleidsnota's nog steeds van kracht omdat deze meer bevatten dan wat is opgenomen in de Structuurvisie.

In de Structuurvisie gaat het om de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen voor de toekomst op het gebied van wonen, groen, economie, verkeer, milieu en gebiedsontwikkeling.

Het doel van de Structuurvisie is het in samenhang presenteren van de hoofdlijnen van sectoraal of gebiedsgericht beleid. Het gaat om de hoofdlijnen van ruimtelijk beleid op de lange termijn, zodat er op projectniveau voldoende flexibiliteit is om in te kunnen spelen op veranderingen.

De Structuurvisie is continu in ontwikkeling. Bij nieuwe gebiedsontwikkelingen en nieuw stedelijk beleid wordt de Structuurvisie aangevuld of nader uitgewerkt, zodat het een actueel strategisch en integraal kader vormt.

Sectorale en gebiedsgerichte structuurvisies

In aanvulling op de eerder genoemde integrale Structuurvisie, heeft de gemeenteraad van Enschede ook drie sectorale structuurvisies vastgesteld. Hierin worden specifieke onderwerpen geregeld. Op 12 maart 2012 is de Woonvisie Enschede 2025 vastgesteld. De Woonvisie vormt een nadere uitwerking van de Structuurvisie, specifiek toegespitst op de gemeentelijke beleidsdoelstellingen ten aanzien van het wonen.

De tweede sectorale structuurvisie is de detailhandelsstructuurvisie Enschede 2012, die op 23 januari 2012 is vastgesteld. In deze visie staan de hoofdlijnen van het gemeentelijk detailhandelsbeleid voor de komende vier jaar. Na een technische aanpassing in de besluitvorming op 12 november 2012 is dit formeel een structuurvisie zoals bedoeld in artikel 2.1 van de Wro.

Als derde sectorale structuurvisie heeft de gemeenteraad op 27 mei 2013 de Watervisie 2013-2025 vastgesteld. Deze visie heeft tot doel om bij te dragen aan de ambities uit de Toekomstvisie 2020 en daarnaast de verbetering van waterknelpunten in Enschede.

Specifiek voor de luchthaven heeft de raad op 14 december 2009 de Structuurvisie Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente e.o. vastgesteld. De voormalige militaire vliegbasis transformeert tot een burgerluchthaven in een robuuste landschappelijke setting. In samenhang met de ontwikkeling van de luchthaven wordt bedrijvigheid ontwikkeld. Op termijn komt de zuidelijke zone van het huidige vliegveldgebied geheel vrij voor ontwikkeling van natuur. Beekherstel en het ontwikkelen van nieuwe natuur zorgen voor een nieuwe ecologische verbinding die de EHS versterkt.

2.3.3 Nota Buitenkans, gids voor het buitengebied

Inleiding

Het Enschedese buitengebied is de laatste jaren in toenemende mate onder de aandacht gekomen.

Landbouwbedrijven verdwijnen, bebouwing komt vrij en er wordt gezocht naar economische vernieuwing. De gemeente krijgt veel aanvragen voor de realisering van nieuwe initiatieven. Tevens heerst er bezorgdheid om de mogelijke teloorgang van de waarden van het buitengebied.

Door de toenemende dynamiek kan niet meer worden volstaan met het terughoudende beleid zoals dat in het bestemmingsplan Buitengebied 1996 is neergelegd. Door de provincie en het rijk zijn de deuren naar meer mogelijkheden voor het platteland opengezet. Ook de gemeente Enschede ziet het bieden van nieuwe mogelijkheden als een impuls voor het buitengebied, waarbij tegelijkertijd gewaakt moet worden over de landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden.

In 2005 is naar aanleiding van geschetste ontwikkelingen in het buitengebied de nota Verkenning Toekomst Buitengebied opgesteld. De nota Buitenkans, gids voor het buitengebied is de vervolgstap daarop. De nota Buitenkans is enkel malen geactualiseerd en op 18 oktober 2010 vastgesteld door de gemeenteraad.

Afbeelding 2.2: Nota Buitenkans, Gids voor het buitengebied

Deze nota is opgesteld om sturing en uitvoering te geven aan de ambities van de gemeente Enschede en tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. De gids is tot stand gekomen in samenwerking met diverse organisaties, initiatiefnemers en groeperingen en geeft sturing aan de nieuwe ontwikkelingen in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied. Ruimtelijke kwaliteit is daarbij leidend.

Ambities voor het buitengebied

Het buitengebied van Enschede kenmerkt zich door een afwisselend landschap met grote landschappelijke, historische en ecologische waarden. De gemeente Enschede wil de huidige waarden en identiteiten van het buitengebied bewaren en deze richtinggevend laten zijn bij ontwikkelingen en initiatieven. Of anders gezegd: het Enschedese buitengebied moet:

- Kwalitatief hoogwaardig zijn in de zin van landschappelijke identiteit en diversiteit, beleefbaar cultureel

erfgoed en grote ecologische waarden.
- Vitaal en leefbaar zijn met voldoende perspectieven voor de landbouw en andere economische activiteiten.
- Beleefbaar en toegankelijk zijn voor de Enschedese stedeling en andere bezoekers.
- Een gebied zijn waar men rust, ruimte, stilte en duisternis kan ervaren.

Het begrip ruimtelijke kwaliteit

Ruimtelijke kwaliteit heeft te maken met de landschappelijke verschijningsvorm, ecologie, rust en beleving. Het buitengebied van Enschede kenmerkt zich door afwisseling van kleinschalige agrarische gebieden met essen, grootschalige agrarische veldontginningen, bossen, beken en buiten plaatsen. Het huidige landschap is ontstaan in een lange periode van agrarische ontwikkeling en ontginning en daarnaast door landgoedontwikkeling door voornamelijk textielfabrikanten.

In het buitengebied waren de ontwikkelingen minder dynamisch en intens dan in het stedelijk deel van Enschede. Mede daardoor zijn de verschillende landschappelijke identiteiten nog te herkennen, die samenhangen met de verschillende wijzen van ontginning en gebruik van gebieden. Maar zoals overal in Nederland, is het onderscheid tussen de verschillende land schapstypen wel kleiner geworden en daarmee het landschap uniformer.

Deze uniformering van het landschap wil de gemeente Enschede keren, door juist de verschillende identiteiten te verhelderen en daarmee de verschillen in het landschap te benadrukken. Dat staat aan de basis van de gemeentelijke visie op het landschap en daarmee aan de visie op ruimtelijke kwaliteit. Het landschap zoals de gemeente Enschede dat voor ogen heeft, is herkenbaar en tegelijkertijd afwisselend, herbergt veel ecologische waarden en weerspiegelt zijn geschiedenis.

Landschapstypen

In het buitengebied komen verschillende gebieden met vergelijkbare landschappen voor. Dit zijn gebieden met dezelfde kenmerken en een duidelijke eigen identiteit. Dit worden landschapstypen genoemd. De onderscheiden landschapstypen in Enschede zijn:
- Oude hoevenlandschap met daarin de essen en oude erven;
- Landgoederen, te onderscheiden in buitenplaatsen, boerenlandgoed en boslandschap;
- Veldontginningen;
- Beken en matenlandschap;
- Hoogveenlandschap.

De verschillende landschapstypen zijn opgenomen op de landschapstypenkaart (zie afbeelding 2.2). Per landschap zijn de landschappelijke kenmerken in kaart gebracht en is aangegeven welke ontwikkelingen wel en welke niet bijdragen aan het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit. Hieronder wordt hier nader op ingegaan.

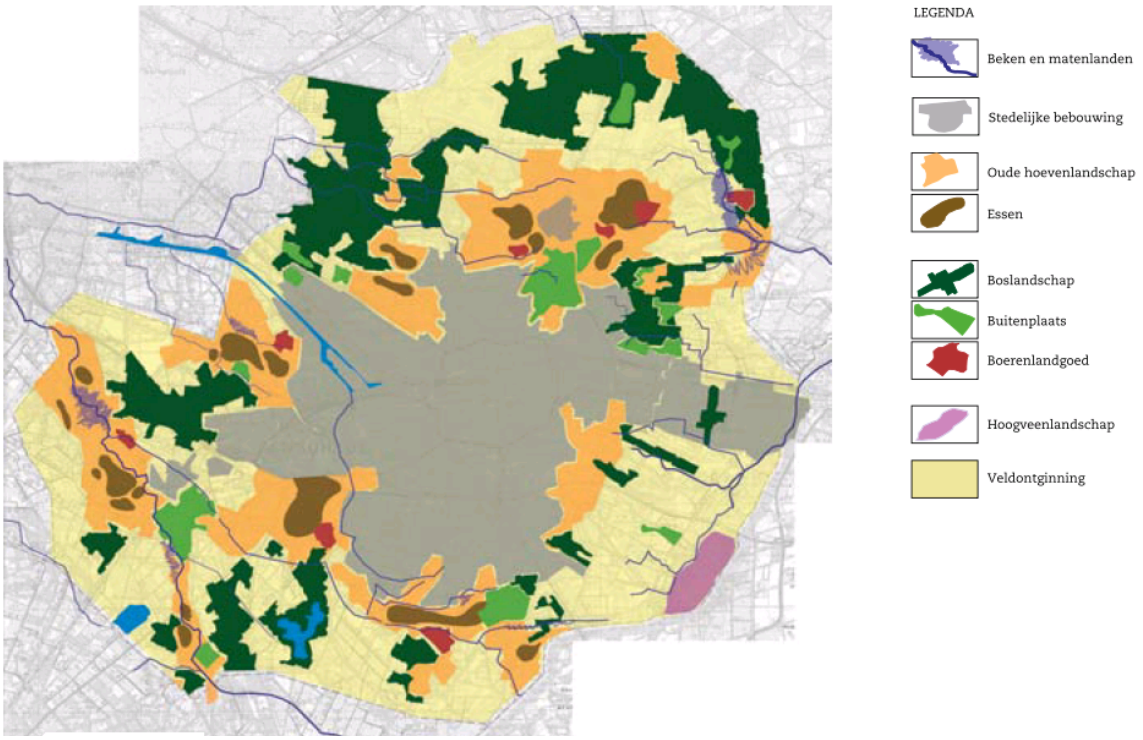

Afbeelding 2.2: Landschapstypenkaart

Vertaling ambities in bestemmingsplan

Bij het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied van Enschede wordt onderscheid gemaakt tussen ontwikkelingen op microschaal (erf en directe omgeving) en ontwikkelingen op macro schaal (nieuwe landgoederen rood voor groen e.d.).

- Microschaal - Koesteransichten

  Voor ontwikkelingen op microschaal zijn per landschaptype zogenaamde "koesteransichten" opgesteld. De koesteransichten geven in woord en beeld de karakteristieken van de verschillende landschapstypen weer. Daarmee definiëren ze zo goed mogelijk de landschappelijke identiteit. Het worden koesteransichten genoemd, omdat ze ingaan op de te koesteren aspecten van het huidig landschap. Op de koesteransichten is te zien wat de specifieke kenmerken van het landschapstype zijn. Naast koesteransichten per landschapstype is er voor burgerwoningen een aparte ansicht opgenomen, omdat burgerwoningen niet gebonden zijn aan een landschapstype (zie afbeelding 3.3). Bij de uitwerking van de bouwplannen voor de nieuwe woning aan de Allemansveldweg 75 zal rekening gehouden moeten worden met dit koesteransicht.

  Bij raadpleging van de koesteransichten moet in ogenschouw genomen worden dat de werkelijkheid meestal complexer is. Een indeling doet de werkelijkheid soms tekort. De Koesteransichten vormen dan ook geen dictaat, maar zijn richtingaanwijzers voor ruimtelijke kwaliteit. Ze bieden ruimtelijke ingrediënten voor maatwerk. De ansichten zijn bedoeld als bron van inspiratie en als toetsingsinstrument bij de beoordeling van effecten op de ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied.

Afbeelding 3.3: Koersansicht - Burgerwoningen

- Macroschaal - Ontwikkelansichten

  Bij het aanleggen van nieuwe landgoederen en bij rood voor groen in de stadsrand verandert er veel meer in het landschap dan bij de plannen die het erf en directe omgeving betreffen. Voor deze plannen is daarom een landschappelijk perspectief ontwikkeld, dat verder gaat dan het behoud van de bestaande identiteiten. Dit landschappelijk perspectief is tot stand gekomen door op een hoger schaalniveau de identiteit van het landschap vast te stellen. Deze staan aangegeven op de kaart landschappelijke identiteiten (zie afbeelding 3.4).

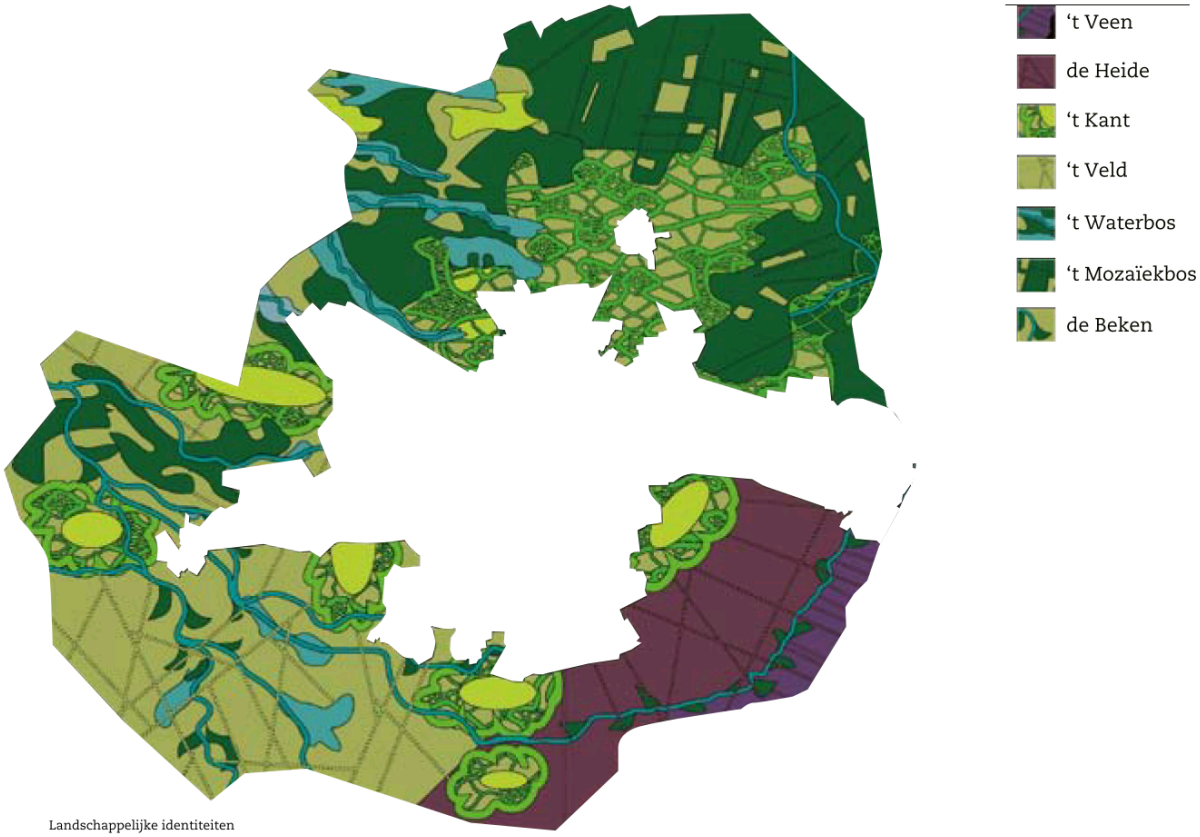

Afbeelding 2.4: Kaart landschappelijke identiteiten

Inspiratiebron voor deze identiteiten is het Enschedese culturele erfgoed. De nieuwe identiteiten borduren voort op de bestaande landgoederen en buitenplaatsen, op de kenmerken van het oude kleinschalige kampen- en essenlandschap en grijpt deels terug op het woeste land van voor de grote veldontginningen. Ook beken en het huidige boerenland zijn inspiratiebron voor een nieuwe identiteit. Het nieuwe landschappelijke patroon is minder fijnmazig en de verschillende identiteiten zijn sterk en herkenbaar. Op basis van de kaart landschappelijke identiteiten is een landschapsvisie gemaakt en zijn (per identiteit) zogenaamde "ontwikkelansichten" opgesteld (zie afbeelding 3.5).

De ontwikkelansichten geven de transformatie van het landschap door middel van landschapsbouw weer en bevatten de voornaamste uitgangspunten voor de bebouwing en de methode landschapsbouw. Ook voor de ontwikkelansichten geldt net als bij de koesteransichten dat abstractie soms de werkelijkheid tekort doet. Daar waar bijvoorbeeld kleinere plekken binnen een identiteit een bijzondere historische of archeologische waarde hebben, dient deze gerespecteerd te worden en geïntegreerd te worden in het nieuwe ontwerp. Samenvattend kan gesteld worden dat de ontwikkelansichten richtinggevend zijn voor de landschappelijke ontwikkelingen op macroschaal.

Afbeelding 2.5: Voorbeeld Ontwikkelansicht - De Beken - Beekgoed

Borging ruimtelijke kwaliteitsambities

Met de vaststelling van de Buitenkans, Gids voor het buitengebied heeft de gemeenteraad beoogd meer mogelijk te maken in het buitengebied en tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. Direct door het toekennen van bestemmingen en het sturen op de bouwmogelijkheden. In de Gids Buitenkans is naast de hiervoor genoemde landschapstypen ook beleid opgenomen voor niet-locatiegebonden onderwerpen, zoals rood voor rood. In paragraaf 4.3.3 van de Gids Buitenkans is het rood voor roodbeleid beschreven.

2.3.4 Conclusie van toetsing aan gemeentelijk beleid

Op deze ontwikkeling is het rood voor roodbeleid uit de Nota Buitenkans van toepassing. De ontwikkeling sluit aan op de ruimtelijke kwaliteitsdoelstellingen die geformuleerd zijn in dit beleidsdocument. Er wordt echter niet voldaan aan de specifieke regel dat ten minste 850 m2 landschapsontsierende schuren gesloopt moeten worden (er wordt namelijk 750 m2 gesloopt). In hoofdstuk 4 wordt inhoudelijk en beleidsmatig toegelicht en onderbouwd waarom de gemeente Enschede, in dit bijzondere geval, toch medewerking heeft verleend.

Hoofdstuk 3 Gebiedsbeschrijving

In dit hoofdstuk wordt een algemene beschrijving van de huidige situatie in het plangebied gegeven. Daarbij zal voornamelijk worden ingegaan op de huidige ruimtelijke structuur met een beschrijving van de ruimtelijke kenmerken.

3.1 Ruimtelijke en functionele structuur

Voor de beschrijving van de bestaande ruimtelijke en functionele structuur van het plangebied (en omgeving) en de slooplocaties aan de Broeierdweg en de Holterhofweg wordt verwezen naar het inrichtingsplan dat als bijlage 3 van de regels is opgenomen.

3.2 Cultuurhistorie

Monumenten

In het plangebied van bestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost - Allemansveldweg 75" of in de nabijheid daarvan bevinden zich geen monumenten.

Archeologie

In het plangebied van bestemmingsplan "Buitengebied Zuidoost - Allemansveldweg 75" of in de nabijheid daarvan bevinden zich voor zover bekend geen archeologische monumenten. Voor het gebied geldt een lage archeologische verwachtingswaarde. In paragraaf 5.3 komen de archeologische aspecten die relevant zijn voor het plangebied aan de orde.

Hoofdstuk 4 Planbeschrijving

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de rood voor roodontwikkeling aan de Allemansveldweg. Daarnaast wordt ingegaan op het aspect duurzaamheid.

4.1 Planbeschrijving

Met het bestemmingsplan “Buitengebied Zuidoost - Allemansveldweg 75” wordt beoogd om, via de rood voor roodregeling, een nieuwe woning en nieuwe natuur planologisch mogelijk te maken aan de Allemansveldweg. Als afbeelding 4.1 is de inrichtingsschets voor het plangebied opgenomen.

Afbeelding 25. Inrichtingsschets locatie Allemansveldweg

Afbeelding 4.1: Inrichtingsschets van het plangebied Allemansveldweg

De ontwikkeling zorgt per saldo voor een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Naast het slopen van landschapsontsierende schuren aan de Broeierdweg 101 en de Holterhofweg 280 en 295, wordt

geïnvesteerd in nieuwe natuur op de slooplocaties en aan de Holterhofweg en is bij het ontwerp van de nieuwe woonkavel en de aldaar nieuw aan te leggen natuur nadrukkelijk rekening gehouden met de openheid van het ontginningslandschap ter plaatse. De locatie aan de Allemansveldweg is gesitueerd nabij twee reeds aanwezige panden, houdt rekening met de zichtlijnen van deze panden en is daarom gekozen aan de "blinde" zijde van de naastliggende bebouwing. Ook de zichtlijn van de woning aan de overzijde van de Allemansveldweg blijft behouden en is verzekerd door de (toekomstige) inrichting van het plangebied. In het bestemmingsplan is via een voorwaardelijke verplichting juridisch geborgd dat de inrichting van de nieuwe kavel en de natuur plaatsvindt in overeenstemming met het opgestelde inrichtingsplan.

Afbeelding 4.2: Te behouden en te slopen bebouwing op locatie Broeierdweg en Holterhofweg.

Van de landbouwgrond aan de Allemansveldweg wordt 1,5 hectare omgezet naar natuur, wat een afwaardering van de grond met zich meebrengt. Aan de Holterhofweg wordt 1 hectare nieuwe natuur gerealiseerd. De gronden aan de Allemansveldweg krijgen in dit bestemmingsplan de aanduiding natuur. Het betreft hier een ontginningslandschap, waar openheid een belangrijke kwaliteit is. Een nieuw aan te leggen houtwal aan de oostzijde van het perceel zal dan ook een open, transparant karakter krijgen. Een deel van het perceel wordt ingericht en omgevormd naar het natuurdoeltype kruiden- en faunarijk grasland. Binnen dit type wordt aan de oostzijde, gekoppeld aan de beplanting, een basisbiotoop voor de boomkikker aangelegd, waarbij de combinatie water en struweel gewaarborgd is. Hiermee is aansluiting gezocht bij de biotoop voor de boomkikker zoals dat voor een groot deel van de omgeving waaronder het Aamsveen en de nabij gelegen EHS geldt. Ook bij de andere locaties waar bebouwing wordt gesloopt, is voorzien in een groene inpassing, waardoor de ruimtelijke kwaliteit toeneemt.

Zoals uit het voorgaande blijkt, zorgt voorliggende ontwikkeling voor een verbetering van de ruimtelijke

kwaliteit. Het totale oppervlak van de af te breken schuren bedraagt 750 m2. Dit wijkt in geringe mate af van het beleid van de Gids Buitenkans, waarbij het recht op een rood voor rood bouwkavel is gekoppeld aan de sloop van 850 m2 landschapsontsierende schuren. Hieraan had voldaan kunnen worden als ook de niet-landschapsontsierende (karakteristieke) schuren aan de Broeierdweg waren afgebroken. Hier is echter niet voor gekozen omdat hierdoor het risico zou bestaan dat bij herbouw van bijgebouwen, door afwijkend materiaalgebruik, de huidige ruimtelijke kwaliteit teniet gedaan zou worden. Omdat dit in strijd zou zijn met het doel van het rood voor roodbeleid is in dit specifieke geval maatwerk geleverd en genoegen genomen met een oppervlakte van 750 m2. Hier staat tegenover dat, bij wijze van compensatie, 2,5 hectare landbouwgrond omgezet wordt in nieuwe natuur. Verder dient niet onvermeld te blijven dat de sloop van de schuren aan de Broeierdweg een positieve invloed heeft op het naastgelegen project het Kristalbad. Dit majeure project verbindt belangrijke natuurgebieden met elkaar en genereert veel ruimtelijke en maatschappelijke winst.

Alles overwegende zorgt de gekozen maatwerkoplossing voor een goede balans tussen ontwikkelruimte enerzijds en het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied van Enschede anderzijds. Gegeven de omstandigheden is deze geringe afwijking van het beleid dan ook verantwoord en wenselijk. In aanvulling hierop wordt opgemerkt dat de provincie om dezelfde reden heeft ingestemd met het project en heeft aangegeven dat dit project past binnen het provinciale beleid (Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving; KGO).

Voor een meer gedetailleerde beschrijving en onderbouwing van deze rood voor roodontwikkeling wordt verwezen naar het inrichtingsplan dat als bijlage 3 *is opgenomen bij de regels van dit bestemmingsplan. In het inrichtingsplan wordt ingegaan op alle ruimtelijke, cultuurhistorische en financiële aspecten die betrekking hebben op de locatie aan de Allemansveldweg en op de slooplocaties aan de Holterhofweg en de Broeierdweg.*

4.2 Duurzaamheid

De afgelopen jaren heeft de gemeenteraad van Enschede op verschillende momenten uitgesproken dat haar duurzaamheidsambities verder reiken, dan waartoe wettelijke voorschriften de gemeente verplichten. Nota's waarin die ambities tot uitdrukking komen betreffen de nota Nieuwe energie voor Enschede en de Woonvisie Enschede 2025. In deze paragraaf wordt eerst kort ingegaan op het wettelijk kader en wordt vervolgens ingegaan op de Enschedese energie- en klimaatambities, althans voorzover tot uitdrukking komend in genoemde nota's.

Wettelijk kader

De minimaal in acht te nemen energetische maatregelen bij nieuw- en verbouw zijn beschreven in het Bouwbesluit. Het Bouwbesluit schrijft bij nieuwbouw een minimale isolatiewaarde voor de schil van een gebouw (buitenmuren, vloer en dak) en voor deuren, ramen en kozijnen voor. Bij verbouw gelden deze eisen uitsluitend voor dat deel dat wordt verbouwd. Daarnaast stelt het Bouwbesluit bij nieuwbouw eisen aan de energieprestatie van gebouwen met een bepaalde functie, die wordt uitgedrukt in de vorm van een zogenaamde energieprestatiecoëfficiënt. Op grond van artikel 122 Woningwet is het niet toegestaan om bij privaatrechtelijke overeenkomst bouwvoorschriften op te leggen die al publiekrechtelijk zijn geregeld. Om die reden is het niet mogelijk om bij de kaveluitgifte in de koopovereenkomst te bepalen dat bij de bebouwing van de bouwkavels, in afwijking van het Bouwbesluit, andere energieprestatienormen gelden.

Landelijke energieprestatieafspraken

Om energiezuinigheid bij nieuwbouwontwikkelingen de komende jaren een impuls te geven, is in het voorjaar van 2008 het zogenaamde Lente-akkoord gesloten tussen de toenmalige minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu en bouwende en ontwikkelende partijen (Bouwend Nederland, NEPROM en NVB). Belangrijkste onderdeel van dit akkoord is de afspraak dat in de periode tot 2020 de energieprestatiecoëfficiënt als volgt zal worden aangescherpt:

- de energieprestatie-eis voor nieuwe woongebouwen wordt met ingang van 1 januari 2011 verlaagd met 25% (is gebeurd) en in 2015 met 50% .
- de energieprestatie-eis voor utiliteitsgebouwen wordt in 2017 met 50% verlaagd.

De bij dit akkoord betrokken partijen hebben bovendien het streven uitgesproken vanaf 2020 te bouwen met een energieprestatiecoëfficiënt van 0. Bij een energieprestatiecoëfficiënt van 0 wordt bij een langjarig gemiddelde geen energie verbruikt voor de elementaire energiebehoeften van een gebouw, zijnde verwarming, warm tapwater, ventilatie en verlichting.

Energie- en klimaatambities gemeente Enschede

Nieuwe energie voor Enschede

Op 16 november 2009 heeft de gemeenteraad van Enschede de nota Nieuwe energie voor Enschede vastgesteld. In de nota Nieuwe Energie voor Enschede heeft de gemeente Enschede zich het volgende ten doel gesteld op het gebied van energie en klimaat:

- in 2020 hebben we in Enschede 30 procent CO_2 bespaard ten opzichte van 1990;
- in 2020 voorziet duurzame geproduceerde energie in minimaal 20 procent van de behoefte aan energie;
- in 2015 is de gemeentelijke organisatie klimaatneutraal;
- In 2020 zijn alle scholen in Enschede klimaatneutraal.

Woonvisie Enschede 2025

In de op 12 maart 2012 door de gemeenteraad vastgestelde Woonvisie Enschede 2025 is duurzaamheid een van de vier centrale thema's. Rondom dit thema zijn in deze visie de volgende uitgangspunten geformuleerd voor de op te stellen uitvoeringsagenda:

- Inwoners (huurders en eigenaren) krijgen de mogelijkheid om tegen betaling de energiecomponent van de woonlast beheersbaar te houden.
- Gemeente, marktpartijen en corporaties onderzoeken en stimuleren de mogelijkheden voor decentrale energieopwekking in Enschede.
- Vanaf 2015 streven we er naar dat in Enschede alleen nog energieneutrale nieuwbouw wordt gerealiseerd.
- Via de MIO (majeure inversteringsopgave) Duurzaam Wonen en Werkgelegenheid worden vragers en aanbieders op het gebied van duurzaamheid gekoppeld.
- Voor woningeigenaren met onvoldoende financiële draagkracht voor noodzakelijke ingrepen aan de woning, wordt door marktpartijen en financiers een financieel instrumentarium ontwikkeld.
- De gemeente geeft het goede voorbeeld met het verduurzamen van haar eigen gebouwen.

Duurzaamheid binnen het plangebied

De ontwikkeling levert een belangrijke bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit en natuur in het buitengebied van de gemeente Enschede. Hierdoor sluit dit project op de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente.

Hoofdstuk 5 Omgevingsaspecten

Op grond van artikel 3.1.6 van het Bro wordt in het kader van de voorbereiding van een bestemmingsplan nagegaan of dat plan uitvoerbaar is. In dat kader moet elk bestemmingsplan worden getoetst aan een aantal omgevingsaspecten. Het vaststellen van een bestemmingsplan kan namelijk gevolgen hebben voor de belangen van natuur en milieu en voor de waterhuishouding. In dit hoofdstuk wordt de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan **"Buitengebied Zuidoost - Allemansveldweg 75"** getoetst aan de belangen van milieu, natuur en waterhuishouding.

5.1 Milieu

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op de milieuaspecten bodemkwaliteit, geluid, luchtkwaliteit en externe veiligheid. Daarnaast wordt in deze paragraaf verslag gedaan van de uitkomsten van de bedrijven- en milieu-inventarisatie en de toepassing van milieuzonering.

5.1.1 Bodemkwaliteit

Algemeen

Op grond van artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening moet in het kader van de voorbereiding van een bestemmingsplan worden nagegaan of dat plan uitvoerbaar is. De milieuhygiënische bodemgesteldheid kan daarbij een rol spelen.

Het bodembeleid in Nederland zit in een hervormingsfase. Er is sprake van een overgang van het saneren van vervuilde bodems naar het duurzaam beheren en bewust gebruiken van de bodem en de ondergrond. Het beleid richt zich niet uitsluitend meer op het wegnemen van risico's, maar de nadruk komt te liggen op creatief, innovatief en integraal beheer en gebruik van de bodem en ondergrond. Het oude beginsel van niet bouwen op een vervuilde bodem wordt hiermee verlaten. Bouwen op een ernstig verontreinigde bodem wordt onder voorwaarden mogelijk mits er geen risico's zijn voor de gezondheid. Functiegericht saneren is dan voldoende.

Bodemonderzoek

Voor deze locatie aan de Allemansveldweg is op basis van de in het bodeminformatiesysteem BIS4all van de gemeente Enschede aanwezige gegevens gebleken dat er in relatie tot gegevens die afkomstig zijn uit Hinderwet- en Wet milieubeheerarchieven en onderzoeken in het kader van het project Landsdekkend beeld, er in de huidige situatie sprake is van een onverdachte locaties.

Uit het uitgevoerde bodemonderzoek uitgevoerd door Kruse Milieu B.V. d.d. september 2012 met kenmerk 12037810 (zie bijlage 1) is de toekomstige woningbouwlocatie conform de NEN 5740 onderzocht. Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat in zowel de boven- als ondergrond geen verhoogde gehalten aan verontreinigende stoffen zijn aangetroffen. In het grondwater zijn licht verhoogde gehalten aan verontreinigende stoffen aangetroffen.

Conclusie

Binnen het bestemmingsplangebied zijn geen verdachte locaties aanwezig en geen gevallen van ernstige bodemverontreiniging bekend. Dit betekent dat de initiatiefnemer bij plannen tot uitbreiding en/of functiewijziging geen rekening dient te houden met de (mogelijke) aanwezigheid van bodemverontreiniging. De financiële uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan wordt niet belemmerd door de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem.

5.1.2 Geluid

Wettelijk kader

In de Wet geluidhinder (Wgh) is bepaald dat elke weg een zone heeft (art.74 Wgh), met uitzondering van de wegen die gelegen zijn binnen een als woonerf aangeduid gebied of wegen waarvoor een maximumsnelheid geldt van 30 km/uur. De breedte van de zone is afhankelijk van de ligging van de weg in stedelijk of buitenstedelijk gebied en van het aantal rijstroken. Binnen deze zone, die op te vatten is als de mogelijke

invloedssfeer van de weg, mag de geluidbelasting op woningen en andere geluidsgevoelige objecten, die door die weg veroorzaakt wordt, de in de Wgh vastgelegde waarden niet te boven gaan.

Op geluidsgevoelige bestemmingen bedraagt de voorkeurgrenswaarde 48 dB. Een geluidsbelasting hoger dan de voorkeursgrenswaarde is uitsluitend mogelijk indien een hogere waarde wordt vastgesteld. Het vaststellen van een hogere waarde is pas mogelijk indien aangetoond wordt dat maatregelen (bronmaatregelen, overdrachtsmaatregelen en/of maatregelen bij de ontvanger) om te voldoen aan de voorkeursgrenswaarde niet doeltreffend zijn (bezwaren stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerskundige, landschappelijke of financiële aard), en voldaan wordt aan de voorwaarden uit de Geluidsnota Enschede 2009-2012. Deze Geluidnota is op 19 april 2011 door Burgemeester en Wethouders (gewijzigd) vastgesteld.

Geluidonderzoek

Door Alcedo is een akoestisch onderzoek uitgevoerd naar de geluidsbelasting vanwege wegverkeerslawaai. De resultaten van het onderzoek zijn opgenomen in het briefrapport “Rood voor Rood woning aan de Allemansveldweg te Enschede; Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai” (kenmerk 20123937.PC6891, d.d. 24 september 2012). Het rapport is als bijlage 2 opgenomen. Uit het rapport blijkt dat de woning ligt binnen de zone van de Allemansveldweg. Vanwege het wegverkeer op de Allemansveldweg wordt op de woning een geluidsbelasting ondervonden van ten hoogste 43 dB (incl. aftrek art. 110g Wgh). Hiermee wordt voldaan aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB uit de Wgh.

Conclusie

Het voor de nieuw te realiseren rood voor rood woning aan de Allemansveldweg door Alcedo uitgevoerde akoestisch onderzoek is beoordeeld en akkoord bevonden. Uit het onderzoek blijkt dat voldaan wordt aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB uit de Wgh. Het aspect geluid vormt daarmee geen belemmering voor de realisatie van de woning.

5.1.3 Luchtkwaliteit

Wettelijk kader

Het wettelijk stelsel voor luchtkwaliteitseisen is geregeld in hoofdstuk 5, titel 5.2 van de Wm en onderliggende algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen. Luchtkwaliteitseisen vormen geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkelingen indien:

a. er geen sprake is van feitelijke of dreigende overschrijding van de grenswaarde;
b. een project, al dan niet per saldo, niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit;
c. een project 'niet in betekenende mate' bijdraagt aan de luchtverontreiniging;
d. een project is opgenomen in een regionaal programma van maatregelen of in het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL).

Besluit en Regeling niet in betekenende mate bijdragen (NIBM)

Het Besluit niet in betekenende mate bijdragen (Besluit NIBM) staat bouwprojecten toe wanneer de bijdrage aan de luchtkwaliteit van het betreffende project niet in betekenende mate is. 'Niet in betekenende mate' is in het besluit gedefinieerd als 3% van de in de Wet milieubeheer opgenomen grenswaarden. Daarbij gaat het uitsluitend om stikstofdioxide (NO_2) en fijn stof (PM_{10}, er vindt geen toetsing plaats aan andere in de wet genoemde luchtverontreinigde stoffen.

In de Regeling Niet in betekenende mate bijdragen (Regeling NIBM) is een lijst met categorieën en gevallen van ruimtelijke ontwikkelingen (inrichtingen, kantoor- en woningbouwlocaties) opgenomen waaran de realisatie in ieder geval niet in betekenende mate bijdraagt aan de luchtverontreiniging. Enkele voorbeelden zijn:

- de realisatie van 1.500 woningen met één enkele ontsluitingsweg;
- de realisatie van 3.000 woningen met twee ontsluitingswegen;
- de realisatie van 100.000 m^2 bruto vloeroppervlak kantoorruimte met één enkele ontsluitingsweg.

Wanneer een ruimtelijke ontwikkeling niet is genoemd in de categorieën van gevallen als bedoeld in de Regeling NIBM kan deze nog steeds niet in betekenende mate bijdragen. Via een bereking moet dan aangetoond worden dat de bijdrage aan NO_2 en PM_{10} minder is dan de grenswaarde van 3%.

De realisatie van de beoogde woning is aangewezen in de Ministeriële Regeling NIBM als categorieën van gevallen die in ieder geval niet in betekenende mate bijdragen. Derhalve is een geen berekening nodig om te bepalen of de ontwikkeling binnen de getalsmatige begrenzing van het criterium 'niet in betekenende mate' valt.

Conclusie

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat de luchtkwaliteit geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.1.4 Externe veiligheid

Bij externe veiligheid gaat het om het beheersen van de veiligheid van personen in de omgeving van activiteiten met gevaarlijke stoffen. Ook de risico's die zijn verbonden aan het gebruik van luchthavens vallen onder externe veiligheid. De risico's waar burgers aan worden blootgesteld door de aanwezigheid van risicovolle inrichtingen of transportroutes van gevaarlijke stoffen in hun leefomgeving dienen tot een aanvaardbaar minimum te worden beperkt. Daarom heeft de overheid regels opgesteld voor inrichtingen en transportroutes van gevaarlijke stoffen die onaanvaardbaar grote risico's opleveren voor personen die zich bevinden in woningen, scholen en bejaardencentra die in de directe omgeving hiervan liggen. Kort samengevat heeft dit tot gevolg dat er veiligheidsafstanden moeten worden aangehouden tussen risicovolle activiteiten en kwetsbare objecten zoals woningen en dergelijke.

Bij externe veiligheid wordt onderscheid gemaakt tussen plaatsgebonden risico en groepsrisico. Het plaatsgebonden risico mag in principe nergens groter zijn dan een kans van 1 op 1 miljoen (ofwel 10^{-6}).

Het groepsrisico legt een relatie tussen de kans op een ramp en het aantal mogelijke slachtoffers. De contour is daarom niet bepalend, maar het aantal mensen dat zich gedurende een bepaalde periode binnen een bepaalde afstand (effectafstand) van een risicovolle activiteit ophoudt. Voor het groepsrisico geldt dat de actuele hoogte van het groepsrisico en de bijdrage aan het groepsrisico van ruimtelijke ontwikkelingen verantwoord moeten worden.

De wet- en regelgeving met betrekking tot externe veiligheid kan grofweg in twee categorieën worden ingedeeld: regelgeving met betrekking tot risicovolle activiteiten bij inrichtingen en regelgeving met betrekking tot het transport van gevaarlijke stoffen.

Risicovolle activiteiten bij inrichtingen

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO) zijn het wettelijk kader voor risicovolle activiteiten bij inrichtingen. Binnen het plangebied van het bestemmingsplan of in de directe nabijheid daarvan zijn geen bedrijven of inrichtingen aanwezig waarop het Bevi en/of het BRZO van toepassing is.

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan of in de directe nabijheid daarvan zijn geen bedrijven of inrichting aanwezig waarop het Bevi en/of het BRZO van toepassing is.

Transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen

Voor het transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen is het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) het wettelijk kader. Binnen het plangebied van het bestemmingsplan of in de directe nabijheid daarvan zijn geen buisleidingen aanwezig waarop het Bevb van toepassing is.

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan of in de directe nabijheid daarvan zijn geen buisleidingen aanwezig waarop het Bevb van toepassing is.

Transport van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor en het water

Voor het transport van gevaarlijke stoffen over de weg, per spoor of over het water zijn de Wet vervoer gevaarlijke stoffen en de Circulaire Vervoer Gevaarlijke Stoffen het wettelijk kader. Momenteel is nieuwe wet- en regelgeving in voorbereiding voor het transport van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor en het water. De basis van die nieuwe regelgeving wordt gevormd door het Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen. Het Basisnet kent 3 vervoersmodaliteiten: Basisnet Water, Basisnet Spoor en Basisnet Weg.

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan of in de directe nabijheid daarvan zijn geen wegen, waterwegen of spoorwegen aanwezig die in het Basisnet zijn aangewezen als transportroute voor gevaarlijke stoffen over de weg.

Gebruik van luchthavens

De aanwezigheid van vliegvelden en grote luchthavens in de omgeving is van belang in het kader van de externe veiligheid omdat de kans op het neerstorten van vliegtuigen in de buurt van een vliegveld of luchthaven groter is dan elders. Een luchtvaartongeval is daar dus te voorzien en het is denkbaar dat daarbij (woon)bebouwing wordt getroffen. Een vliegtuig of helikopter kan overal neerstorten, de gevolgen kunnen dus in beginsel op elke plek optreden. Het risico is echter het grootst nabij een vliegveld of luchthaven, vooral bij het opstijgen en landen.

Het plangebied van het bestemmingsplan is hemelsbreed op meer dan 8 kilometer van het (voormalige) vliegveld Twente gelegen. Dit betekent dat de kans op een luchtvaartongeluk in het plangebied (zeer) klein is.

Conclusie

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat de externe veiligheid geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.1.5 Milieuhinder van bedrijven en inrichtingen

Bedrijven- en milieuinventarisatie en milieuzonering

In het kader van het bestemmingsplan heeft een inventarisatie plaatsgevonden van bestaande en toekomstige bedrijvigheid in en rondom het plangebied, die van invloed kan zijn op het woon- en leefklimaat in het plangebied. Er is onderzoek gedaan naar de potentiële milieubelasting van deze inrichtingen (bedrijven en voorzieningen). De milieubelasting en de bijbehorende hindercontouren worden bepaald door verschillende ruimtelijk relevante milieuaspecten, zoals geur, stof, geluid en gevaar.

In verband met de voorbereiding van het bestemmingsplen "Buitengebied Zuidoost - Allemansveldweg 75" heeft een inventarisatie plaatsgevonden van bestaande en geprojecteerde bedrijvigheid in en rondom het plangebied, die van invloed kan zijn op het woon- en leefklimaat in en rondom het plangebied. Hieronder volgen de conclusies:

De algemene conclusie luidt dat de bedrijven en voorzieningen in de omgeving van het plangebied geen milieuhinder veroorzaken die het toekennen van een woonbestemming belemmeren. Het toekennen van gewenste bestemming aan het plangebied heeft geen ontoelaatbare invloed op het woon- en leefklimaat van de omliggende woningen. Het meest nabij gelegen agrarische bedrijf is daarnaast gesitueerd op circa 150 meter van het plangebied. Omdat een bestaande woning is gesitueerd op een kortere afstand van dit bedrijf (op circa 100 meter), is deze bestaande woning maatgevend voor de milieuhygienische mogelijkheden van het agrarisch bedrijf. De omliggende functies worden door de nieuwe woning daarom niet beperken in hun (planologische) mogelijkheden.

Conclusie

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat er uit oogpunt van milieuhinder van bedrijven en voorzieningen geen belemmering is voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.2 Water

Op grond van artikel 3.1.6 van het Bro wordt in een bestemmingsplan een beschrijving opgenomen van de wijze waarop in het plan rekening is gehouden met de waterhuishouding. De waterhuishouding binnen het plangebied moet voldoende ruimte krijgen voor bovengrondse berging, infiltratie, zuivering en afvoer van hemelwater. Hiermee wordt de kans op problemen in de waterhuishouding, zoals overstroming van de ontvangende beeklopen en verdroging van de bodem, geminimaliseerd. Daarnaast kunnen de kansen die water biedt benut worden, zoals gebruik van regenwater voor toiletspoeling. Ook kan water een bijdrage leveren aan de ruimtelijke kwaliteit. Hieronder zijn uitgangspunten opgenomen voor regenwater, oppervlaktewater, afvalwater, grondwater en ontwatering. Landelijk, regionaal en lokaal (water)beleid heeft als basis voor deze uitgangspunten gediend.

Uitgangspunten waterhuishouding

Uitgangspunten hemelwater

Voor het omgaan met hemelwater gelden de volgende uitgangspunten:

1. Hemelwater wordt zo min mogelijk verontreinigd en komt ten goede aan het oppervlakte- en grondwatersysteem.
2. Voor verharde oppervlakken, bijvoorbeeld daken en goten waarmee het hemelwater in aanraking komt, wordt de toepassing van uitloogbare bouwmaterialen voorkomen.
3. Het opvangen en afvoeren van hemelwater zoveel mogelijk voorkomen. Dit kan door het toepassen van bijvoorbeeld halfverharding of grasdaken.
4. Hemelwater gescheiden van afvalwater opvangen, bergen en afvoeren.
5. Hemelwater op eigen terrein bergen en infiltreren, indien niet mogelijk hemelwater zichtbaar afvoeren naar de perceelsgrens en bovengronds aanbieden.
6. Infiltratie van hemelwater in de bodem via een bodempassage is op locaties waar dit mogelijk is de beste optie. Op deze manier wordt zuivering, retentie en grondwateraanvulling gerealiseerd.
7. Voor nieuwe ontwikkelingen geldt de eis dat de waterschapsbui T=50 (komt eens in de 50 jaar voor) van 40 mm in 75 minuten geheel binnen het gebied wordt geborgen.
8. Maximale afvoer vanuit het plangebied is 2,4 l/s/ha (stedelijke afvoernorm).

Uitgangspunten oppervlaktewater

Voor het omgaan met oppervlaktewater gelden de volgende uitgangspunten:

- De bestaande waterlopen (beken en greppels) handhaven of verplaatsen, zodat overtollig regen- en grondwater uit het plangebied en de aangrenzend gebieden afgevoerd kan worden op het natuurlijke watersysteem.
- Eventuele toekomstige vijvers mogen niet verdrogend werken. Dit houdt in dat het normaalpeil van vijvers niet lager mag liggen dan 1,1 meter minus maaiveld.
- Toepassen van stedelijke afvoernorm: maximaal waterafvoer uit het plangebied vanuit oppervlaktewater mag uitkomen op 2,4 l/s/ha (incl. kwelwater).

Afvalwater

Voor het omgaan met afvalwater gelden de volgende uitgangspunten:

- Het ontstaan van afvalwater minimaliseren.
- Afvalwater niet vermengen met relatief schoon hemelwater.
- Afvalwater afvoeren via een vuilwater rioleringsstelsel (drukriool).

Grondwater

Voor het omgaan met grondwater gelden de volgende uitgangspunten:

- Uitgangspunt is geen toename van de afvoer van grondwater. Dit betekent dat de grondwaterstand niet negatief beïnvloed mag worden. Gevolg hiervan is dat voor het voldoen aan de ontwateringsnormen geen drainage toegepast mag worden.
- Om te voldoen aan de ontwateringsnormen, moet het maaiveld opgehoogd worden ter plaatse van wegen en bebouwing. Aandachtspunten hierbij zijn de gewenste afwatering en het gewenste toekomstige beeld. Reduceren van de benodigde ophoging kan gerealiseerd worden door kruipruimteloos te bouwen.

Ontwatering / afwatering

Om te voorkomen dat wegen en bebouwing problemen krijgen met grondwater worden de onderstaande ontwateringsnormen gehanteerd. Ontwatering is het verschil tussen het peil van de weg / de bebouwing en de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG).

- Wegen: ontwateringsdiepte van 0,70 meter. Een te hoge grondwaterstand kan opvriezen en opdooi van de fundering van de weg veroorzaken.
- Bebouwing: de ontwateringsdiepte van bebouwing hangt af van het type gebouw. Voor woningen of gebouwen met een niet-waterdichte kruipruimte die goed toegankelijk moet zijn, dient de ontwatering zodanig te zijn dat zich geen grondwater in de kruipruimte bevindt. Als norm wordt vaak gehanteerd dat het grondwater tenminste 0,20 m beneden de vloer van de kruipruimte moet staan. Uitgaande van een 0,50 m hoge kruipruimte en een vloerdikte (woonvloer) van 0,20 m betekent dit een afstand van 0,90 m tussen de GHG en de bovenzijde van de vloer. Door kruipruimteloos te bouwen kan de ontwateringsnorm onder bepaalde voorwaarden met 0,30 m verminderd worden.
- Groen: voor deze bestemming wordt meestal een ontwateringdiepte van 0,50 m –mv geadviseerd. Langdurige te hoge grondwaterstanden beïnvloeden de beworteling nadelig.

Geprojecteerde situatie

Programma

Op het perceel wordt een woning met bijgebouw gebouwd, met een verhard oppervlak van circa 100-150 m2.

Verhard oppervlak

De totale toename van het verhard oppervlak (bebouwing + verharding) bedraagt maximaal 200 m2.

Hemelwaterafvoer

Het hemelwater van de nieuw bouwwerken zal ter plekke verwerkt worden in de bodem, eventueel met behulp van grindbedden of soortgelijke voorzieningen. Bij extreme neerslag zal het water naast infiltratie afwateren conform het maaiveldverloop naar de percelen en greppels. Belangrijk aandachtspunt: hoogte van het bouwpeil. Deze dient 20 cm boven het maaiveld te zijn en het maaiveld van de percelen dient af te lopen, in hoogte, vanaf de panden.

Waterberging

Het hemelwater wordt op eigen terrein geborgen en geïnfiltreerd. Hierdoor wordt het water afgegeven aan het grondwater en dit kan daardoor stijgen. De greppels en sloten in de omgeving van het plangebied voorkomen dat de grondwaterstand te hoog stijgt en schade aan bijvoorbeeld gebouwen optreedt.

Conclusie

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat de waterhuishouding geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.3 Archeologie

Inleiding

Het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed (Het Verdrag van Valetta) is in 1992 ondertekend. Het verdrag is geïmplementeerd via een wijziging van de Monumentenwet (Wet op de archeologische monumentenzorg), die op 1 september 2007 in werking is getreden.

Doelstelling is om zo veel mogelijk bodemschatten in de bodem te behouden, om zo aantasting van het bodemarchief te voorkomen. Verder wordt bevorderd dat in een zo vroeg mogelijk stadium van de ruimtelijke ordening rekening wordt gehouden met archeologische waarden. Uitgangspunt is tevens dat bodemverstoorders archeologisch vooronderzoek en mogelijke opgravingen betalen.

De Wet op de archeologische monumentenzorg legt de zorgplicht voor het archeologisch erfgoed bij gemeenten en bepaalt dat archeologie voortaan binnen het instrumentarium van de ruimtelijke ordening dient te worden meegewogen. De kern van de wetgeving is als volgt:

- het Rijk blijft verantwoordelijk voor het verlenen van vergunningen ingevolge de Monumentenwet 1988 en dus voor de aanwijzing van archeologische rijksmonumenten;
- de provincie kan archeologische attentiegebieden aanwijzen die moeten worden opgenomen in een bestemmingsplan van een gemeente en kan verplichtingen opleggen bij ontgrondingen;
- het inbedden van archeologie in ruimtelijke plannen;
- het behouden en beschermen van waardevolle archeologie in de bodem;
- verplicht archeologisch onderzoek bij bodemverstoring;
- de bodemverstoorder betaalt de kosten van archeologisch onderzoek.

De gemeente heeft ten aanzien van het omgaan met archeologie een substantiële inhoudelijke beleidsruimte om belangenafwegingen te maken. De uitvoering van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg draagt bij aan de kennis van het ontstaan van de stad en samen met de monumenten, landschapshistorie en bouwhistorie, aan de kwaliteit van de ruimte en de identiteit en het imago van de gemeente Enschede

Archeologiebeleid gemeente Enschede

Op 28 januari 2008 heeft de gemeenteraad van Enschede het gemeentelijk archeologiebeleid vastgesteld. Hierin is opgenomen op welke wijze binnen de gemeente Enschede invulling wordt gegeven aan de zorgplicht voor het archeologisch erfgoed. Op basis van het beleid dient archeologie op een dusdanig vroeg tijdstip te worden betrokken bij planontwikkelingen en/of aanvragen voor bouw-, sloop- of aanlegvergunningen dat de risico's van bodemverstoringen voor de archeologie voorafgaand aan de werkzaamheden in kaart kunnen worden gebracht. Hierbij is het van belang dat inzicht bestaat in de archeologische verwachtingswaarde en de trefkans dat waardevolle archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn.

Daarbij geldt dat de geologie, de geomorfologie en de aard van de bodem zeer bepalend zijn voor de archeologische verwachtingswaarde.

Gesteld kan worden dat tot de Middeleeuwen nederzettingen meestal gelegen waren op hooggelegen gronden (stroomruggen en oeverwallen). In de Middeleeuwen en daarna heeft zich op een deel van deze gronden een esdek gevormd. In deze hoger gelegen gebieden zijn resten van nederzettingen uit diverse periodes te verwachten. Op basis van kennis over het hiervoor genoemde kan een indicatie worden gegeven over hoe groot de kans is dat ergens waardevolle archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn.

Deze indicaties ten aanzien van gebiedsspecifieke verwachtingen zijn op de archeologische verwachtingenkaart van de gemeente Enschede aangegeven. Voor gebieden met een hoge en middelhoge archeologische verwachtingswaarde en waardevolle terreinen geldt een archeologische onderzoeksplicht. In de beleidsnota is een handleiding voor het archeologisch werkproces opgenomen, met daarin te onderscheiden processtappen van inventarisatie, waardering, selectie en specifieke beheersmaatregelen.

Archeologie en het bestemmingsplan

Uit de Archeologische Verwachtingskaart van de gemeente Enschede blijkt dat het plangebied is gelegen in een gebied met een middelhoge archeologische verwachtingswaarde. Daarom geldt in het plangebied volgens het archeologiebeleid van de gemeente Enschede een archeologische onderzoeksplicht voor ontwikkelingen waarbij grond geroerd wordt met een (gezamenlijk) geroerd oppervlak groter dan 2.500 m2 en een diepte van 50 cm of meer. Gezien de relatief beperkte omvang van de nieuwe ontwikkeling kan archeologisch onderzoek daarom achterwege blijven.

Conclusie

Vanuit het oogpunt van archeologie zijn er dan ook geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.4 Natuur

In verband met de voorgenomen ontwikkelingen in het plangebied is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving (Natuurbeschermingswet 1998 en Flora- en Faunawet) noodzakelijk. Doel van het onderzoek is om een beeld te krijgen van de (mogelijk) aanwezige beschermde soorten in en om het plangebied aan de Allemansveldweg en op de slooplocaties aan de Holterhofweg en de Boeierdweg en om te beoordelen of de gewenste ontwikkelingen significante effecten hebben op Natura 2000 gebieden en de EHS. De ecologische quickscan is uitgevoerd door Eelerwoude (projectnummer 0565.1; d.d. 8 november 2012) en als als bijlage 3 opgenomen bij de toelichting van het bestemmingsplan.

5.4.1 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 wordt de aanwijzing en bescherming van de Europese 'Natura 2000' gebieden geregeld. Op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 dienen voor alle Natura 2000 gebieden instandhoudingsdoelstellingen en een beheerplan te worden vastgesteld. Bestaand gebruik mag worden voortgezet, mits niet conflicterend met de instandhoudingsdoelstellingen en als zodanig vastgelegd in het beheerplan.

Voor alle andere activiteiten is een Natuurbeschermingswetvergunning van het bevoegd gezag noodzakelijk. Voor de meeste Natura 2000 gebieden is Gedeputeerde Staten het bevoegd gezag. Alleen voor een aantal expliciet in het Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998 genoemde gebieden is de staatssecretaris van Economische zaken, Landbouw en Innovatie het bevoegd gezag.

Bij elke ruimtelijke ontwikkeling moet worden getoetst of die activiteiten mogelijk significant negatieve gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000 gebied. Indien dat op voorhand niet kan worden uitgesloten dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd en een plan-milieu effect rapportage (plan-MER) te worden opgesteld. Wanneer significant negatieve effecten inderdaad niet uitgesloten kunnen worden dient voor de betreffende activiteiten een Natuurbeschermingswetvergunning te worden aangevraagd.

5.4.2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van de meest kwetsbare planten- en diersoorten die in Nederland voorkomen. Het gaat daarbij niet om de bescherming van individuele planten of dieren maar om waarborgen om te voorkomen dat het voortbestaan van soorten planten of dieren niet in gevaar komt. Hiertoe zijn in deze wet een aantal verbodsbepalingen opgenomen, zoals het verbod op het doden of verontrusten van dieren of het verbod op het plukken van planten. Daarbij is het “nee, tenzij” principe het uitgangspunt, er mag geen schade worden toegebracht aan beschermde dieren of planten tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan.

Op grond van de Flora- en faunawet zijn alle dieren en planten van onvervangbare waarde en dus dienen mensen daarmee zorgvuldig om te gaan. Daarom is in de wet ook een algemene zorgplicht (artikel 2) opgenomen, die inhoudt dat een ieder 'voldoende zorg' in acht dient te nemen voor álle in het wild voorkomende dieren en planten (dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

Indien een voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling mogelijk negatieve gevolgen heeft voor in dat gebied voorkomende beschermde soorten dan dient in de regel ontheffing van de betreffende verbodsbepalingen te worden gevraagd bij de staatssecretaris van Economische zaken, Landbouw en Innovatie. De ontheffingsregeling is geregeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet en nader uitgewerkt in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

5.4.3 Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een samenhangend netwerk van natuurgebieden en landbouwgebieden met veel natuurwaarden. De EHS heeft als doel het behouden, beschermen en versterken van de rijkdom aan plant- en diersoorten (biodiversiteit). De EHS beoogt een bijdrage te leveren aan het realiseren en in stand houden van een (inter-)nationaal vitaal stelsel van natuurgebieden. De EHS valt niet onder de werking van de gebiedsbescherming, zoals geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998 of de soortenbescherming, zoals geregeld in de Flora- en faunawet. De EHS is een ruimtelijk rijksbelang dat door provincies en gemeenten dient te worden door vertaald in ruimtelijke plannen, zoals structuurvisies en bestemmingsplannen.

5.4.4 Conclusie

Het plangebied bestaat uit een intensieve raaigrasweide. In het plangebied wordt geen beplanting verwijderd en ook worden geen sloten gedempt. Gezien het biotoop en de bevindingen tijdens het veldwerk wordt geen beschermde flora en fauna verwacht. Mogelijk dat het plangebied wordt gebruikt als foerageergebied door enkele vleermuissoorten. In de toekomst blijft het plangebied echter geschikt voor vleermuizen als foerageergebied. Aangezien met de ruimtelijke ontwikkeling geen negatieve effecten op beschermde flora en fauna te verwachten zijn, is een nadere toetsing van deze locatie niet nodig en niet uitgevoerd.

Op grond van het voorgaande kan met aan voldoende zekerheid grenzende stelligheid worden geconcludeerd dat deze ontwikkeling vanuit het oogpunt van natuur geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

Hoofdstuk 6 Juridische planopzet

6.1 Algemeen

Het uitgangspunt van een bestemmingsplan is om passende bestemmingen toe te kennen aan de gronden in het plangebied. De bestemming bepaalt welke gebruiksdoelen of functies op grond van een goede ruimtelijke ordening zijn toegestaan. Bij de keuze voor een bepaalde bestemming is de (gewenste) hoofdfunctie doorslaggevend. Op grond van het bepaalde in artikel 3.1, lid 2 van de Wro dienen bestemmingsplannen eens in de 10 jaren te worden geactualiseerd.

Bestemmingsplannen dienen met toepassing van de wettelijk verplichte SVBP (Standaard Vergelijkbare BestemmingsPlannen) te worden gemaakt. Toepassing van de SVBP zorgt er voor dat bestemmingsplannen alle dezelfde structuur en opbouw kennen. Hierdoor ontstaat een uniform geheel, wat de rechtsgelijkheid voor burgers ten goede komt en de toetsing van aanvragen om een bouwvergunning evenals de handhaving van bestemmingsplannen vergemakkelijkt.

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de regels van het bestemmingsplan. Hierbij wordt meer in detail ingegaan op de in het plan opgenomen bestemmingen.

6.2 Indeling planregels

Het juridisch bindend gedeelte van het bestemmingsplan bestaat uit de regels en de bijbehorende verbeelding waarop de diverse bestemmingen zijn aangegeven. De regels en de verbeelding dienen in samenhang te worden bekeken.

De regels zijn onderverdeeld in vier hoofdstukken:

a. Hoofdstuk 1 - Inleidende regels;
b. Hoofdstuk 2 - Bestemmingsregels;
c. Hoofdstuk 3 - Algemene regels;
d. Hoofdstuk 4 - Overgangs- en slotregels.

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Dit hoofdstuk bevat inleidende regels. Deze regels gelden voor het gehele plangebied van het bestemmingsplan **"Buitengebied Zuidoost - Allemansveldweg 75**". In Artikel 1 Begrippen zijn definities van de in de regels gebruikte begrippen opgenomen. Hiermee wordt een eenduidige interpretatie van de begrippen vastgelegd. Artikel 2 Wijze van meten geeft bepalingen hoe onder meer de hoogtes van gebouwen en de inhoud van gebouwen gemeten moeten worden en hoe bepaalde eisen betreffende de maatvoering begrepen moeten worden.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Hoofdstuk 2 geeft een omschrijving - de juridische vertaling - van de verschillende in het plangebied voorkomende en op de verbeelding opgenomen bestemmingen. Bij de indeling van de bestemmingsregels wordt conform de StandaardVergelijkeBestemmingsplannen (SVBP) 2012 een vaste volgorde aangehouden. De regels van een bestemming worden als volgt opgebouwd en benoemd:

a. bestemmingsomschrijving (omschrijving van de toegestane functies en gebruiksdoelen);
b. bouwregels (regels waaraan de bebouwing dient te voldoen);
c. nadere eisen (regels op grond waarvan nadere eisen aan bouwwerken en de situering daarvan kunnen worden gesteld);
d. afwijken van de bouwregels (regels op grond waarvan in concrete situaties onder bepaalde voorwaarden kan worden afgeweken van de bouwregels);
e. specifieke gebruiksregels (regels die aangeven welk specifiek gebruik verboden is);
f. afwijken van de gebruiksregels (regels op grond waarvan in concrete situaties onder bepaalde voorwaarden kan worden afgeweken van de gebruiksregels);

g. omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden (regels waarbij wordt geregeld wanneer en onder welke omstandigheden een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden noodzakelijk is);
h. omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk (regels waarbij wordt geregeld wanneer en onder welke omstandigheden er een omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk noodzakelijk is);
i. wijzigingsbevoegdheid (regels die aangeven in welke gevallen en onder welke voorwaarden onderdelen van het plan gewijzigd kunnen worden).

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Hoofdstuk 3 bevat de algemene regels, bestaande uit de anti-dubbeltelregel, de algemene bouwregels, algemene gebruiksregels, algemene afwijkingsregels, algemene wijzigingsregels, algemene procedureregels en overige regels.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

In hoofdstuk 4 zijn regels opgenomen met betrekking tot het overgangsrecht voor bouwwerken en gebruik van gronden. Deze artikelen bevatten regels die als doel hebben de rechtstoestand tijdens de overgang naar een nieuw bestemmingsplan vast te leggen. De "Slotregel" geeft de naam van het bestemmingsplan aan.

6.3 Beschrijving van het plan

De gronden die zijn opgenomen in het bestemmingsplan **"Buitengebied Zuidoost - Allemansveldweg 75**" zijn bestemd voor "Wonen" (al dan niet in combinatie met een beroep of bedrijf aan huis) en "Natuur".

In de planregels zijn algemene bouwregels opgenomen voor de bouw van hoofdgebouwen, bijbehorende bouwwerken en overige bouwwerken, zoals erf- en perceelafscheidingen. Het hoofdgebouwen dient te worden gerealiseerd binnen het op de plankaart aangegeven bouwblok. De maximale goot- en bouwhoogte voor het hoofdgebouw en de bijbehorende bouwwerken zijn in de regels opgenomen. In de regels is het maximaal toegestane bebouwingsoppervlak voor het bijbehorende bouwwerken vastgelegd.

Daarnaast is in de regels een voorwaardelijke verplichting opgenomen die juridisch moet waarborgen dat, uitvoering wordt gegeven aan de aanleg en instandhouding van de landschapsmaatregelen die zijn opgenomen in het inrichtingsplan voor het plangebied. Hiermee is een goede landschappelijke inpassing in voldoende mate juridisch verzekerd.

6.4 Handhaving

Bestemmingsplannen zijn bindend voor iedereen: burgers, ondernemers en de overheid zelf. Het is een juridisch kader voor burgers en ondernemers waaruit kan worden afgeleid wat de eigen bouw- en gebruiksmogelijkheden zijn, maar ook wat de planologische mogelijkheden in juridische zin zijn op percelen in de directe omgeving.

Aan de andere kant kan de gemeentelijke overheid naleving van bestemmingsplannen afdwingen als er sprake is van gebruik en/of bebouwing die niet in het bestemmingsplan passen. In het kader van de bedrijven- en milieuinventarisatie is onderzocht in hoeverre de functies die in het plangebied voorkomen in overeenstemming zijn met het geldende bestemmingsplan en bij geconstateerde afwijkingen eventueel gelegaliseerd kunnen worden.

Hoofdstuk 7 Economische uitvoerbaarheid

Het plangebied wordt particulier ontwikkeld. De gemeente zal de kosten voor de bestemmingsplanherziening verhalen door hiervoor een (anterieure) exploitatieovereenkomst af te sluiten. Zodra de exploitatieovereenkomst is gesloten, zal daar overeenkomstig het bepaalde in artikel 6.24 Wro in de "Huis aan Huis" mededeling worden gedaan.

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© Mei 2014, gemeente Enschede

Gemeente Enschede

Bijlagen Toelichting

Bestemmingsplan

Buitengebied Zuidoost - Allemansveldweg 75

Status: Vastgesteld

enschede.nl

Buitengebied Zuidoost - Allemansveldweg 75

Inhoudsopgave

Bijlagen toelichting **3**

Bijlage 1	**Bodemonderzoek**	**4**
Bijlage 2	**Akoestisch onderzoek**	**40**
Bijlage 3	**Quickscan Flora- en faunawet**	**57**
Bijlage 4	**Bedrijveninventarisatie**	**81**

Bijlagen toelichting

Bijlage 1 Bodemonderzoek

RAPPORT VERKENNEND BODEMONDERZOEK
conform NEN 5740
Allemansveldweg - Enschede

Opdrachtgever:
Eelerwoude

Locatie:
Allemansveldweg
(ten zuiden van nr. 65 en
ten oosten van nr. 70)
Enschede

September 2012

KRUSE GROEP
INFRA ▪ MILIEU ▪ SLOOPWERKEN ▪ VASTGOED

Kruse Milieu BV

Bezoekadres:
Huyerenseweg 33
7678 SC Geesteren

Postadres:
Postbus 51
7650 AB Tubbergen

Tel: 0546 - 63 96 33
Fax: 0546 - 63 96 32

Internet:
info@krusegroep.nl
www.krusegroep.nl

Bankgegevens:
Rabobank: 1157.35.534

KvK: 06068751
BTW-nr: NL
8019.25.125.B01

Rapport Verkennend Bodemonderzoek conform NEN 5740 Allemansveldweg - Enschede

Opdrachtgever:
Eelerwoude
Postbus 53
7470 AB Goor

Locatie:
Allemansveldweg
ten zuiden van 65 en
ten oosten van 70 te Enschede

Projectcode: 12037810

September 2012

Auteur: Ing. M.J.F. Platenkamp - van der Palen

INHOUD

		Pagina
1	Inleiding	1
2	Locatiegegevens	2
2.1	Beschrijving huidige situatie	2
2.2	Historische gegevens	2
2.3	Bodemsamenstelling en geohydrologie	3
3	Uitvoering bodemonderzoek	4
3.1	Onderzoeksstrategie	4
3.2	Veldwerkzaamheden	4
3.3	Chemische analyses	5
4	Resultaten	6
4.1	Algemeen	6
4.2	Veldwerkzaamheden	6
4.3	Resultaten van de chemische analyses	7
4.4	Bespreking resultaten chemische analyses	8
5	Samenvatting, conclusies en aanbevelingen	9
6	Literatuur	11

Bijlagen

I Regionale ligging locatie
Kadastrale kaart
Situatieschets Kruse Milieu BV met boorlocaties
II Boorstaten
III Resultaten chemische analyses
IV Verklaring van enkele gebruikte termen en afkortingen

1 Inleiding

Dit rapport beschrijft het verkennend bodemonderzoek, dat in opdracht van Eelerwoude op een deel van een agrarisch perceel aan de Allemansveldweg te Enschede is uitgevoerd.

De aanleiding van dit onderzoek is de bestemmingsplanwijziging en de nieuwbouw van een woning. In het kader van de bestemmingsplanwijziging en de aanvraag van de omgevingsvergunning dient onderzoek te worden uitgevoerd naar de bodemkwaliteit.

Voorafgaande aan het bodemonderzoek heeft een standaard vooronderzoek plaatsgevonden op basis van de NEN 5725. Uit de resultaten van dit vooronderzoek is gebleken dat de locatie als onverdacht kan worden beschouwd. De onderzoeksopzet gaat uit van NEN 5740, "Bodem. Onderzoeksstrategie bij verkennend onderzoek".

De doelstelling van het onderzoek op een onverdachte locatie is aan te tonen dat op de locatie redelijkerwijs gesproken geen verontreinigende stoffen aanwezig zijn in de grond of het freatisch grondwater.

Het veldwerk is uitgevoerd in september 2012 conform BRL SIKB 2000 en VKB-protocollen 2001 en 2002, waarvoor Kruse Milieu BV is gecertificeerd. Hierbij wordt verklaard dat Kruse Milieu BV financieel en juridisch onafhankelijk is van de opdrachtgever.

In dit rapport worden de resultaten besproken van het veld- en het laboratoriumonderzoek. De gemeten gehalten in de grond worden vergeleken met de (gecorrigeerde) achtergrondwaarden (AW 2000) of de geldende achtergrondwaarden (indien deze door de betreffende gemeente zijn vastgesteld) en de interventiewaarden om vast te stellen of er al dan niet verontreinigingen aanwezig zijn. De in het grondwater gemeten gehalten worden vergeleken met de streef- en interventiewaarden.

2 Locatiegegevens

2.1 Beschrijving huidige situatie

Algemeen
De onderzoekslocatie is gelegen aan de Allemansveldweg, ten zuiden van nummer 65 en ten oosten van nummer 70 te Enschede, op circa 500 meter ten zuidoosten van de bebouwde kom van Enschede. Het te onderzoeken terreindeel heeft de coördinaten x = 260.193 en y = 468.787 en het perceel is kadastraal bekend als: gemeente Lonneker, sectie AA, nummer 3085. De Allemansveldweg bevindt zich ten westen van de onderzoekslocatie.

Bebouwing en verharding
De locatie is gelegen in een agrarische omgeving. De onderzoekslocatie is momenteel niet bebouwd en onverhard. Het betreft een deel van een weiland.

Onderzoekslocatie
Er zijn plannen voor de bestemmingsplanwijziging en de nieuwbouw van een woning. In het kader van de bestemmingsplanwijziging en de aanvraag van de omgevingsvergunning dient onderzoek te worden uitgevoerd naar de bodemkwaliteit op het terreindeel. De onderzoekslocatie is onbebouwd en onverhard en omvat een oppervlakte van circa 990 m².

In bijlage I is de regionale ligging van de locatie weergegeven. Tevens is een kadastrale kaart opgenomen en is een situatieschets opgenomen waarop de boorlocaties zijn weergegeven.

2.2 Historische gegevens

Het vroegere gebruik van het terrein is van belang, omdat bronnen van verontreiniging aanwezig geweest kunnen zijn. Er is navraag gedaan bij de opdrachtgever (de heer M. Elshof) en bij de gemeente Enschede. De volgende informatie is verzameld:

- De onderzoekslocatie heeft al jaren de huidige agrarische bestemming.
- Door de gemeente en de opdrachtgever is aangegeven dat er geen ondergrondse tank bekend is.
- Het te onderzoeken deel van het terrein is voor zover bekend nooit gebruikt voor werkzaamheden of (bedrijfs)activiteiten, die verontreinigend kunnen zijn.
- Door de gemeente is aangegeven dat op circa 80 meter ten zuiden van de onderzoeks-locatie een gedempte sloot bekend is. Gezien de afstand wordt niet aangenomen dat deze een negatieve invloed heeft op de bodemkwaliteit van de onderzoekslocatie.
- Voor zover bekend is het te onderzoeken terreindeel niet eerder bebouwd geweest.
- Voor zover bekend bevindt zich geen asbest op of in de bodem op de onderzoekslocatie.
- Voor zover bekend is er op de onderzoekslocatie nog niet eerder bodemonderzoek verricht. In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn in het verleden bodemonderzoeken uitgevoerd. Uit informatie verkregen van de gemeente Enschede blijkt dat op de locatie aan de Allemansveldweg 70 in 1998 door De Bondt Rijssen bv, een verkennend bodemonderzoek is verricht. Uit de resultaten van dit onderzoek bleek dat de bovengrond een licht verhoogd PAK-gehalte bevatte. In het grondwater werd een sterk verhoogd loodgehalte aangetoond en een matig verhoogd zinkgehalte. De concentraties cadmium, nikkel, tolueen en xyleen waren licht verhoogd aanwezig in het grondwater.

2.3 Bodemsamenstelling en geohydrologie

Op basis van literatuurstudie is de onderstaande regionale geohydrologische situatie afgeleid:
- Het maaiveld bevindt zich ongeveer 52 meter boven NAP.
- De locatie bevindt zich op het oostelijke gedeelte van de stuwwal “Oldenzaal,” die zich uitstrekt tot enkele kilometers ten zuiden van Enschede.
- De deklaag bestaat uit kwartair, matig fijn zand (behorend tot de Formatie van Twente) en is ter plaatse ruim 10 meter dik. Het doorlatend vermogen is 100 tot 200 m²/dag.
- De grondwaterspiegel bevindt zich circa 1.0 meter onder het maaiveld. Het freatische grondwater stroomt in oostelijke richting met een verhang van circa 2.0 m/km.
- De onderzoekslocatie bevindt zich niet in een waterwingebied of grondwater-beschermingsbied. Er bevindt zich geen oppervlaktewater van enige betekenis in de directe omgeving van de onderzoekslocatie.

3 Uitvoering bodemonderzoek

3.1 Onderzoeksstrategie

Op basis van de beschikbare informatie omtrent het historisch en huidig gebruik van de locatie, kunnen geen specifieke verdachte deellocaties worden aangewezen. De hypothese "onverdachte locatie" uit NEN 5740 zal daarom in dit onderzoek worden gehanteerd. Deze hypothese gaat er vanuit dat op een locatie geen of slechts licht verhoogde gehalten worden gemeten. In de norm NEN 5740 zijn voor onverdachte locaties richtlijnen gegeven voor een systematisch veldonderzoek, de bemonsteringsstrategie en de uit te voeren analyses. De gekozen onderzoeksstrategie is voldoende intensief voor het verkrijgen van inzicht in de bodemkwaliteit ten behoeve van een omgevingsvergunning, bestemmingsplanwijziging of eigendomsoverdracht.

Tevens blijkt uit het vooronderzoek dat de onderzoekslocatie niet verdacht is met betrekking tot asbest. Derhalve is geen asbestonderzoek op de locatie noodzakelijk. Door de veldwerker, die een cursus asbestherkenning heeft gevolgd, zal tijdens het veldwerk zintuiglijk aandacht besteed worden aan de aanwezigheid van asbest op en in de bodem.

Bij het verkennend bodemonderzoek worden de volgende uitgangspunten in acht genomen:
- in door mensen bewoonde gebieden kunnen door jarenlang gebruik van de grond verhoogde gehalten aan PAK en/of zware metalen voorkomen. Deze worden over het algemeen aangeduid als *lokale achtergrondwaarden.* Deze gehalten zijn vaak gerelateerd aan het voorkomen van puin- en/of kooldeeltjes in de bodem
- in humeuze of veenhoudende bodems worden regelmatig verhoogde gehalten minerale olie waargenomen. Deze gehalten worden veroorzaakt door humuszuren en overig organisch materiaal, dat van nature aanwezig is en door een florisilbehandeling niet geheel wordt verwijderd. Tijdens chemische analyses worden deze verbindingen gedetecteerd als de zware fractie van minerale olie (C27 tot C40). Bij veenbodems betreft het gehalten van 50 tot 100 mg/kg droge stof; bij humeuze bodemlagen gaat het om bijdrages van 10 tot 50 mg/kg droge stof. Deze gehalten kunnen worden beschouwd als *natuurlijke achtergrondwaarden*
- in het grondwater kunnen van nature verhoogde gehalten aan zware metalen en fenolen voorkomen. Deze worden doorgaans aangeduid als *natuurlijke achtergrondwaarden.* Een voorbeeld wordt gevormd door (sterk) verhoogde arseengehalten in gebieden, die zeer ijzerrijk zijn. Door kwel kunnen bij hoge grondwaterstanden eveneens verhoogde gehalten aan arseen in de grond ontstaan. Ook deze gehalten kunnen worden beschouwd als *natuurlijke achtergrondwaarden.*

3.2 Veldwerkzaamheden

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de onderzoeksstrategie voor onverdachte locaties uit NEN 5740. Bij de boringen en monsternemingen is gewerkt volgens de geldende NEN- en NPR-voorschriften, alsmede conform BRL SIKB 2000 en VKB-protocollen 2001 en 2002, waarvoor Kruse Milieu BV is gecertificeerd.

Op een terreindeel van circa 990 m² worden in totaal 6 boringen verricht, waarvan 4 tot 0.50 meter en 2 tot 2.0 meter diepte of tot de grondwaterspiegel. Voor het meten van het grondwaterpeil en het nemen van grondwatermonsters wordt de diepe boring overeenkomstig NEN 5766 afgewerkt tot peilbuis. De peilbuis wordt zoveel mogelijk centraal op de onderzoekslocatie geplaatst. Wanneer binnen 5.0 meter onder het maaiveld geen grondwaterhoudende bodemlaag wordt aangetroffen, blijft het plaatsen van een peilbuis achterwege.

De boringen worden over het terreindeel verdeeld. Van elke boring wordt de samenstelling van de bodem beschreven volgens NEN 5104. Het opgeboorde materiaal wordt tevens beoordeeld door zintuiglijke waarneming op verontreinigingskenmerken zoals afwijkende geur en/of kleur.

3.3 Chemische analyses

De chemische analyses worden uitgevoerd door ACMAA BV te Hengelo, een door de Raad voor Accreditatie erkend laboratorium voor analyses conform de AS3000-protocollen. Voor het uitvoeren van deze analyses worden in een verkennend onderzoek van deze omvang twee grondmengmonsters samengesteld en wordt er één grondwatermonster genomen. De samenstelling van de mengmonsters vindt plaats op basis van de zintuiglijke waarnemingen, de bodemopbouw en/of posities van de boringen. De samenstelling van de mengmonsters staat vermeld in paragraaf 4.2 in tabel 2.

De monsters worden volgens de voorschriften uit NEN 5740 onderzocht. In de onderstaande tabel is weergegeven welke chemische analyses worden uitgevoerd.

Tabel 1: Chemisch analysepakket per monster.

Monster	Chemisch analysepakket
Bovengrond Ondergrond	Zware metalen (Ba, Cd, Co, Cu, Hg, Mo, Ni, Pb en Zn), minerale olie, PCB, PAK (10), gehalte droge stof, lutum en organische stof
Grondwater	Zuurgraad (pH), elektrisch geleidingsvermogen (EC), zware metalen (Ba, Cd, Co, Cu, Hg, Mo, Ni, Pb en Zn), minerale olie, vluchtige aromaten (BTEX), naftaleen, styreen en gechloreerde koolwaterstoffen (oplosmiddelen standaardpakket)

Algemene opmerkingen
- Op de grondmengmonsters wordt standaard een florisilbehandeling uitgevoerd om verstoring van de analyse op minerale olie door natuurlijke humuszuren tegen te gaan.
- De zuurgraad (pH) en het elektrisch geleidingsvermogen (EC) van het grondwater worden in het veld gemeten. Filtratie van het grondwater voor de metalenanalyse vindt eveneens in het veld plaats.

4 Resultaten

4.1 Algemeen

De resultaten van het onderzoek worden beoordeeld aan de hand van de gecorrigeerde achtergrond-, streef- en interventiewaarden voor verontreinigingen in de bodem uit de Circulaire bodemsanering 2009 en tabel 1 van bijlage B, Regeling bodemkwaliteit van het ministerie van VROM.

Een locatie wordt als verontreinigd beschouwd als in een (meng)monster een component aanwezig is met een concentratie hoger dan de (gecorrigeerde) achtergrondwaarde (AW 2000) of streefwaarde. Voor een aantal stoffen kan de rapportagegrens bepalend zijn voor de achtergrondwaarde of streefwaarde. De locatie wordt niet verontreinigd verklaard als geen van de onderzochte stoffen in de bodem aanwezig is met een concentratie hoger dan de achtergrondwaarde of streefwaarde.

4.2 Veldwerkzaamheden

De veldwerkzaamheden zijn in september 2012 uitgevoerd door de heer J. Hartman. De veldwerker is conform SIKB BRL 2000 gecertificeerd en erkend (certificaatnummer K44441/03). Er zijn op 6 september 2012 zes boringen verricht met behulp van een Edelmanboor. De situering van de monsterpunten is weergegeven op de situatieschets van bijlage I.

Tijdens de boorwerkzaamheden is de bodemopbouw beschreven en is de grond zintuiglijk beoordeeld op eventuele aanwezigheid van verontreinigingen. De boorbeschrijvingen zijn weergegeven in bijlage II.
De bodemopbouw ter plaatse van de onderzoekslocatie is globaal als volgt: vanaf maaiveld tot circa 0.4 meter minus maaiveld (m-mv) is matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, zwak grindig zand opgeboord waaronder zich overwegend matig zandige leem bevindt tot einde boordiepte (4.0 m-mv). In de diepere ondergrond (van 2.90 tot 2.95 m-mv) wordt de leemlaag onderbroken door een laagje matig grof zand.
In de ondergrond zijn roest- en/of oerhoudende lagen aangetroffen. Er zijn zintuiglijk geen bodemvreemde materialen waargenomen. Door de veldwerker zijn zintuiglijk geen asbestverdachte materialen waargenomen.

Op basis van de zintuiglijke waarnemingen, bodemsamenstelling en/of geografische positie van de boringen zijn de mengmonsters samengesteld zoals in tabel 2 staat omschreven.

Tabel 2: Samenstelling mengmonsters.

Mengmonster	Boringnummer	Traject (diepte in m -mv)
BG	1 t/m 6	0 - 0.3
OG	1 1 2	0.7 - 1.2 1.5 - 2.0 0.3 - 2.0

Boring 1 is doorgezet tot 4.0 m-mv. Met een zuigerboor is vervolgens een PVC-peilbuis geplaatst. Een peilbuis bestaat normaliter uit een filter met een lengte van 1.0 meter, gekoppeld aan een blinde stijgbuis. In verband met de slechte toestroming van het grondwater is, in afwijking van de norm, gebruik gemaakt van een filter met een lengte van 2 meter, welke snijdend met het grondwater is geplaatst. Ter hoogte van het filter, met een diameter van 28 x 32 mm, is filtergrind in het boorgat gestort.

Rondom het filter is een filterkous aangebracht. Er is bentoniet in het boorgat gestort om directe indringing van hemelwater in het filter tegen te gaan. De rest van het boorgat is opgevuld met het oorspronkelijke bodemmateriaal. Vervolgens is uit de peilbuis drie keer de natte boorgatinhoud opgepompt.

Op 17 september 2012 is de peilbuis opnieuw doorgepompt voor het nemen van het grondwatermonster. De grondwatergegevens staan weergegeven in tabel 3.

Tabel 3: Weergave gegevens grondwater.

Peilbuis	Filterstelling (m-mv)	Grondwaterstand (m-mv)	pH (-)	EC (µS/cm)	Toestroming
1	2.0 - 4.0	2.07	5.6	250	Slecht

De pH is verlaagd. De waarde voor de wordt normaal geacht.

4.3 Resultaten van de chemische analyses

In algemene zin dient opgemerkt te worden dat de analyses van de grondmonsters zijn uitgevoerd op mengmonsters, wat betekent dat de gehaltes hoger kunnen zijn in individuele monsters.

De analyseresultaten en de toetsingstabellen zijn weergegeven in bijlage III. De analyseresultaten van de grond worden getoetst aan de gecorrigeerde achtergrond- en interventiewaarden. Voor de correctie van de achtergrond- en interventiewaarden zijn voor de boven- en ondergrond de analytisch bepaalde gehalten lutum en organisch stof gehanteerd. De analyseresultaten van het grondwater worden getoetst aan de streef- en interventiewaarden.

In het grondwater zijn enkele (zeer) licht verhoogde concentraties aangetoond, die zijn weergegeven in tabel 4. In de boven- en ondergrond zijn geen verhoogde gehalten gemeten.

Tabel 4: Verhoogde concentraties (µg/l).

Monster	Component	Aangetroffen concentratie	Streefwaarde*	Interventie-waarde
Grondwater	Barium xylenen	*110* *0.28*	50 0.20	625 70

* AW2000

In de derde kolom van tabel 4 wordt de volgende codering toegepast:
Cursief : Overschrijding van de streefwaarde.
<u>Onderstreept</u> : Overschrijding van de tussenwaarde.
Vet : Overschrijding van de interventiewaarde.

4.4 Bespreking resultaten chemische analyses

Zoals in de vorige paragraaf is weergegeven, is er een lichte verontreiniging in het grondwater aangetoond. In deze paragraaf worden mogelijke verklaringen gegeven voor de analyseresultaten. De grond is niet verontreinigd.

Grondwater - Barium en xylenen
In het grondwater zijn (zeer) licht verhoogde concentraties aan barium en xylenen aangetoond. De aangetoonde licht verhoogde bariumconcentratie in het grondwater is mogelijk te wijten aan een (natuurlijk of plaatselijk) verhoogde achtergrondwaarde. In de ondergrond zijn roesthoudende lagen waargenomen, wat duidt op de natuurlijke aanwezigheid van metalen in de bodem. Voor het zeer licht verhoogde xylenengehalte is niet direkt een oorzaak aan te geven. In het door De Bondt uitgevoerde bodemonderzoek in de omgeving van de onderzoekslocatie (aan de Allemansveldweg 70) in 1998, werd ook melding gemaakt van een licht verhoogde aanwezigheid van onder andere xyleen in het grondwater. Aangezien de tussenwaarden niet worden overschreden, wordt het uitvoeren van nader onderzoek niet noodzakelijk geacht.

5 Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

Algemeen
In opdracht van Eelerwoude is in een verkennend bodemonderzoek de bodem op een terreindeel ter grootte van circa 990 m² aan de Allemansveldweg, ten zuiden van 65 en ten oosten van 70, in Enschede onderzocht. De onderzoekslocatie is momenteel onbebouwd en onverhard. Aanleiding voor het bodemonderzoek is de bestemmingsplanwijziging en de voorgenomen nieuwbouw van een woning.

Het terrein is beschouwd als niet verdacht. In totaal zijn er 6 boringen verricht, waarvan één tot 4.0 meter diepte. Deze diepe boring is afgewerkt tot peilbuis. De bodemopbouw ter plaatse van de onderzoekslocatie bestaat globaal uit een bovenlaag tot circa 0.4 m-mv uit matig fijn, zwak siltig, zwak humeus zand waaronder zich tot einde boordiepte (4.0 m-mv) overwegend leem bevindt. De leemlaag wordt van 2.9 tot 2.95 m-mv onderbroken door een laagje matig grof zand. In de grond zijn roest- en/of oerhoudende lagen aangetroffen. Er zijn zintuiglijk geen bodemvreemde en/of asbestverdachte materialen waargenomen. Het freatische grondwater is in peilbuis 1 aangetroffen op 2.07 meter min maaiveld.

Resultaten chemische analyses
Op basis van de resultaten van de chemische analyses kan het volgende worden geconcludeerd:
- de bovengrond is niet verontreinigd;
- de ondergrond is niet verontreinigd;
- het grondwater is (zeer) licht verontreinigd met barium en xylenen.

Hypothese
De hypothese "onverdachte locatie" dient te worden verworpen, gezien de aangetoonde (zeer) lichte verontreinigingen in het grondwater.

Conclusies en aanbevelingen
In het grondwater zijn enkele (zeer) lichte verontreinigingen aangetoond. Voor een beschrijving en mogelijke verklaringen wordt verwezen naar de paragrafen 4.3 en 4.4. Aangezien de tussenwaarden niet worden overschreden, is er geen reden om een nader onderzoek uit te voeren. De onderzochte boven- en ondergrond is niet verontreinigd.

Op basis van het historisch vooronderzoek kan gesteld worden dat de onderzoekslocatie niet asbestverdacht is. Door de veldwerker zijn zintuiglijk geen asbestverdachte materialen waargenomen.

Bij de geplande nieuwbouw komt in de toekomst mogelijk grond vrij. Afvoer van de grond dient te voldoen aan het Besluit Bodemkwaliteit en de voorschriften van het bevoegd gezag (de ontvangende gemeente). Op basis van de huidige onderzoeksresultaten kan een indicatieve toetsing in het kader van het Besluit Bodemkwaliteit worden uitgevoerd. De onderzochte grond is vrij toepasbaar, aangezien geen verontreinigingen zijn aangetroffen in de grond. Met andere woorden: op basis van de indicatieve toetsing in het kader van het Besluit Bodemkwaliteit gelden er geen beperkingen ten aanzien van het hergebruik van de grond.

Opgemerkt dient te worden dat voorliggend bodemonderzoek is uitgevoerd in verband met de bestemmingsplanwijziging en de aanvraag van een omgevingsvergunning en dat de bemonstering derhalve niet geheel voldoet aan het Besluit Bodemkwaliteit.

De resultaten van dit bodemonderzoek kunnen in het licht van het Besluit Bodemkwaliteit door het bevoegd gezag als ‘overig bewijsmateriaal’ worden geaccepteerd. Het is echter niet uitgesloten dat het bevoegd gezag bij grondafvoer eist dat de grond nogmaals wordt bemonsterd en geanalyseerd volgens de richtlijnen van het Besluit Bodemkwaliteit.

Slotconclusie
Uit milieukundig oogpunt is er naar onze mening geen bezwaar tegen de bestemmingsplan-wijziging en de voorgenomen nieuwbouw, aangezien de vastgestelde lichte verontreinigingen in het grondwater geen risico’s voor de volksgezondheid opleveren. De bodem wordt geschikt geacht voor het huidige en toekomstige gebruik (wonen met tuin).

Standaard slotopmerkingen
Het volgende dient opgemerkt te worden: gezien het verkennende karakter van dit onderzoek is het, ondanks de zorgvuldigheid waarmee het is uitgevoerd, altijd mogelijk dat eventueel lokaal voorkomende verontreinigingen niet zijn ontdekt. Hoewel voldaan wordt aan de geldende wet- en regelgeving, wordt tijdens een verkennend bodemonderzoek een beperkt aantal boringen verricht.

Vermeld dient tevens te worden dat op basis van voorliggend onderzoek geen conclusies kunnen worden getrokken omtrent de bodemkwaliteit van andere terreindelen of aangrenzende percelen.

Tenslotte dient in acht genomen te worden dat elk bodemonderzoek een momentopname is. Eventuele toekomstige calamiteiten (bijvoorbeeld brand of morsing van bodemvreemde vloeistoffen), sloopwerkzaamheden of bouwrijp maken en aanvoer van grond van elders kunnen de bodemkwaliteit (sterk) beïnvloeden.

6 Literatuur

NEN 5707, “Bodem - Inspectie, monsterneming en analyse van asbest in bodem en partijen grond”, NNI Delft, mei 2003

NEN 5725, “Bodem. Leidraad bij het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend, oriënterend en nader onderzoek”, NNI Delft, januari 2009

NEN 5740, “Bodem. Onderzoeksstrategie bij verkennend onderzoek”, NNI Delft, januari 2009

NEN 5897, “Monsterneming en analyse van asbest in onbewerkt bouw- en sloopafval en recyclinggranulaat” NNI Delft, december 2005

Circulaire bodemsanering 2009, Ministerie van VROM, 1 april 2009

Tabel 1 van bijlage B, Regeling bodemkwaliteit, Ministerie van VROM, oktober 2009

“Bouwen op verontreinigde grond,” uitgave van VNG, Den Haag, 1995

Topografische kaarten, Topografische Dienst Emmen, 2005

Grondwaterkaart van Nederland, TNO Grondwater en Geo-Energie, Delft

Archief Kruse Milieu BV

www.ahn.nl

www.watwaswaar.nl

Bijlage I
Regionale ligging locatie
Kadastrale kaart
Situatieschets Kruse Milieu BV met boorlocaties

Topografische kaart 1:25.000

Uittreksel Kadastrale Kaart

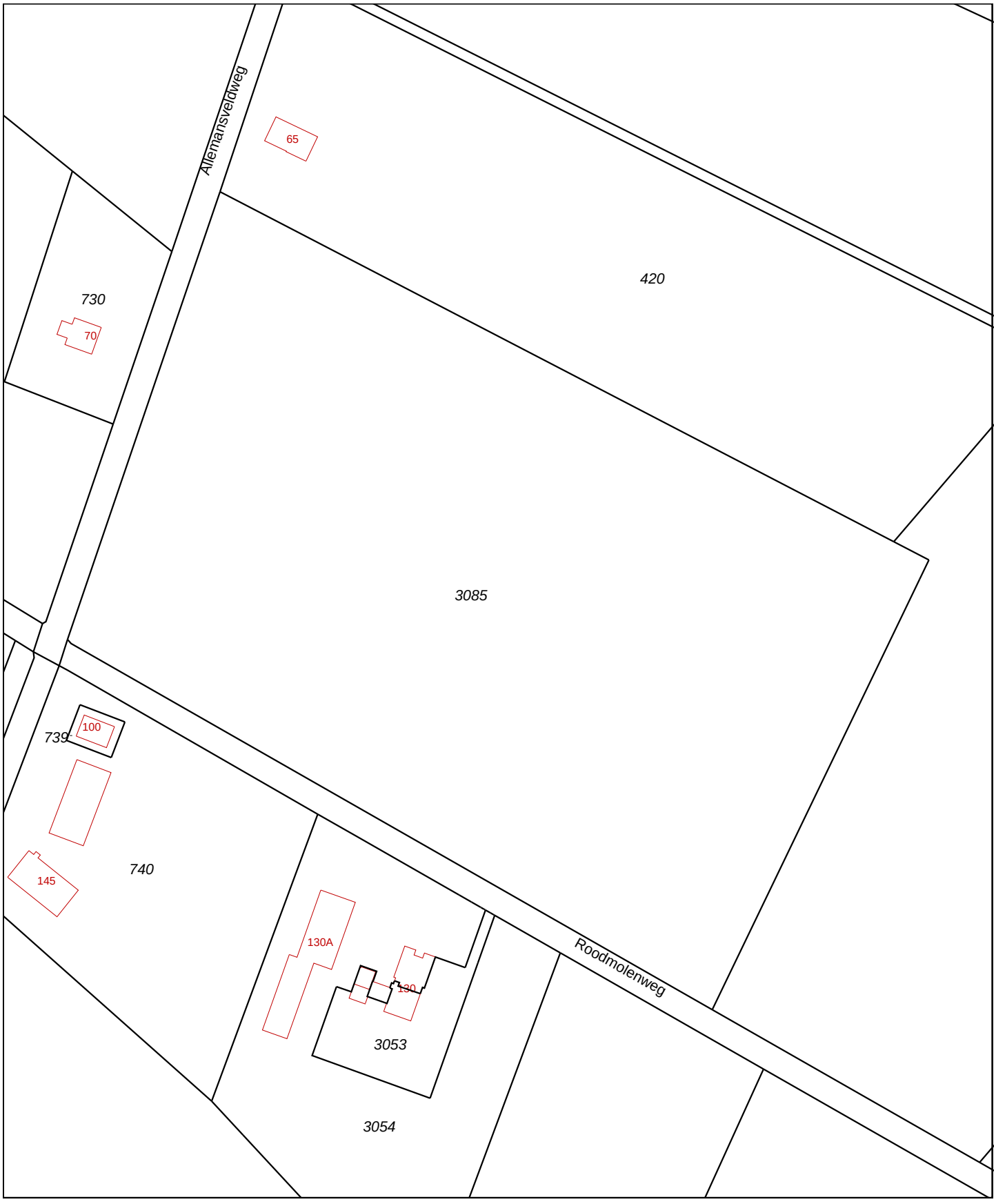

Deze kaart is noordgericht

12345 Perceelnummer
25 Huisnummer
Kadastrale grens
Voorlopige grens
Bebouwing
Overige topografie

Voor een eensluidend uittreksel, Apeldoorn, 30 augustus 2012
De bewaarder van het kadaster en de openbare registers

Schaal 1:2000

Kadastrale gemeente	LONNEKER
Sectie	AA
Perceel	3085

Aan dit uittreksel kunnen geen betrouwbare maten worden ontleend.
De Dienst voor het kadaster en de openbare registers behoudt zich de intellectuele eigendomsrechten voor, waaronder het auteursrecht en het databankenrecht.

Omgevingskaart

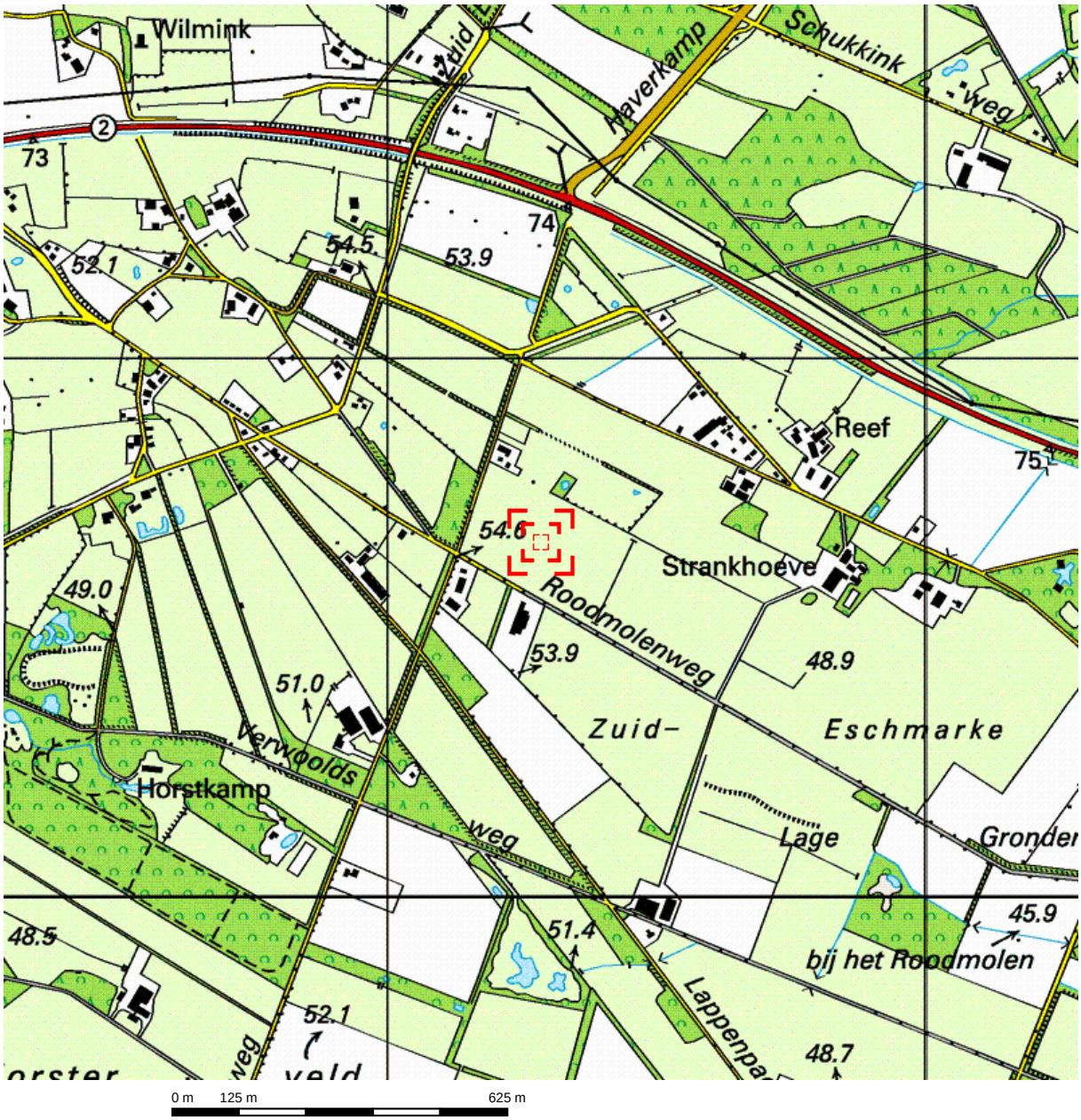

Deze kaart is noordgericht. Schaal 1: 12500

Hier bevindt zich Kadastraal object LONNEKER AA 3085
ALLEMANSVELDWG , ENSCHEDE

© De auteursrechten en databankenrechten zijn voorbehouden aan de Topografische Dienst Kadaster.

bebouwd gebied
a huizenblok, groot gebouw
b huizen
c hoogbouw
d kas

wegen
autosnelweg
hoofdweg met gescheiden rijbanen
hoofdweg
regionale weg met gescheiden rijbanen
regionale weg
lokale weg met gescheiden rijbanen
lokale weg
weg met losse of slechte verharding
onverharde weg
straat/overige weg
wandelgebied
fietspad
pad, voetpad
weg in aanleg
weg in ontwerp
viaduct
tunnel
vaste brug
beweegbare brug
brug op pijlers

spoorwegen
spoorweg: enkelspoor
spoorweg: dubbelspoor
spoorweg: driesporig
spoorweg: viersporig
a station b laadperron
tram
a metro bovengronds b metrostation

hydrografie
waterloop: smaller dan 3 m
waterloop: 3-6 m breed
waterloop: breder dan 6 m
a schutsluis b brug
c vonder d koedam
a grondduiker b stuw
c duiker d sluis

bodemgebruik
a weide met sloten
b bouwland met greppels
c boomgaard
d fruitkwekerij
e boomkwekerij
f weide met populieren
g loofbos
h naaldbos
i gemengd bos
j griend
k heide
l zand
m dras en riet
n heg en houtwal

overige symbolen
a kerk, moskee
b toren, hoge koepel
c kerk, moskee met toren
d markant object
e watertoren
f vuurtoren
a gemeentehuis b postkantoor
c politiebureau d wegwijzer
a kapel b kruis
c vlampijp d telescoop
a windmolen b watermolen
c windmolentje d windturbine
a oliepompinstallatie
b seinmast
c zendmast
a hunebed b monument
c poldergemaal
a begraafplaats
b boom c paal
d opslagtank
a kampeerterrein
b sportcomplex
c ziekenhuis
schietbaan
afrastering
hoogspanningsleiding met mast
muur
geluidswering

Eelerwoude

Allemansveldweg
Enschede

Verkennend bodemonderzoek

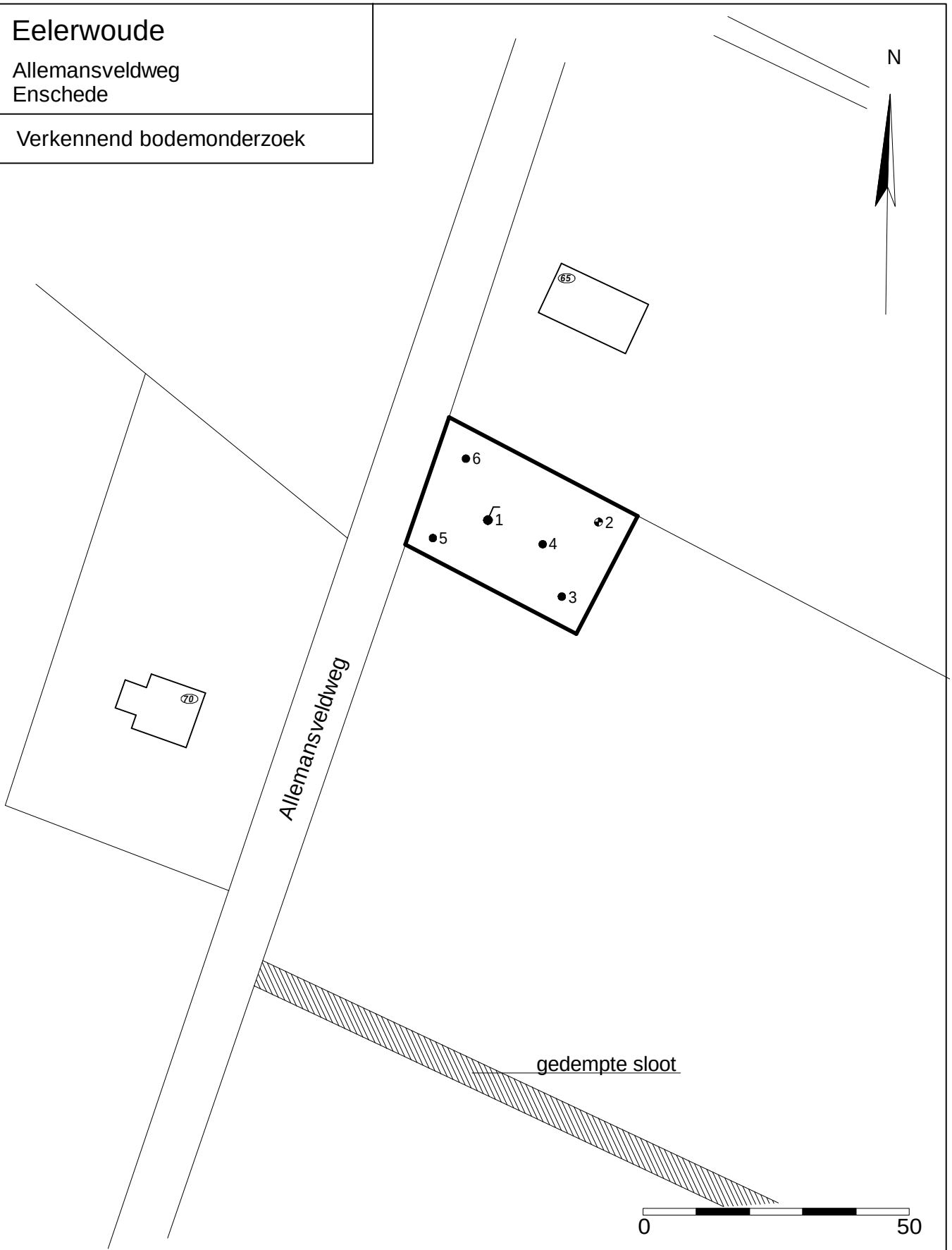

- = Onderzoekslocatie
- ● = Boring tot 0.5 meter diepte
- □ = Inspectiegat 30x30x50 cm
- ◐ = Boring tot 1.0 meter diepte
- ◕ = Boring tot 1.5/2.0 meter diepte
- = Peilbuis

Kruse Milieu BV
Huyerenseweg 33 Tel: 0546 - 639663
7678 SC Geesteren Fax: 0546 - 639662
www.krusegroep.nl

Projectcode : 12037810
Schaal : 1:1000 (A4-formaat)
Datum : September 2012

Bijlage II
Boorstaten

Boring: 1

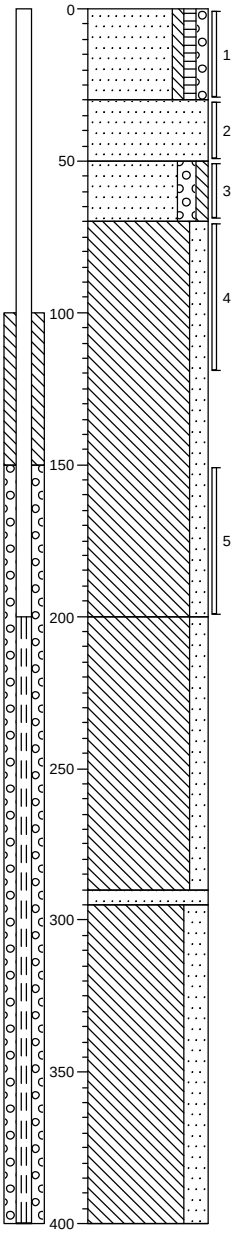

0 weiland
Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, zwak grindig, donkerbruin
30
Zand, matig fijn, uiterst oerhoudend, roodbruin, harde oerlaag
50
Zand, matig grof, matig grindig, zwak siltig, sporen roest, matig leemhoudend, licht geelbeige
70
Leem, matig zandig, sporen roest, licht geelgroen
200
Leem, matig zandig, sporen roest, donker groengrijs
290
295
Zand, matig grof, lichtgrijs, watervoerende laag
Leem, sterk zandig, donkergrijs
400

Boring: 2

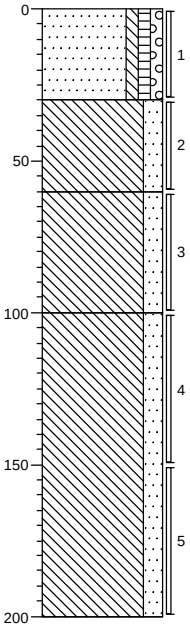

0 weiland
Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, zwak grindig, donkerbruin
30
Leem, matig zandig, sporen teelaarde, licht bruingrijs
60
Leem, matig zandig, sporen roest, zwak zandhoudend, licht geelgroen
100
Leem, matig zandig, sporen roest, licht geelgroen, watervoerende laag
200

Boring: 3

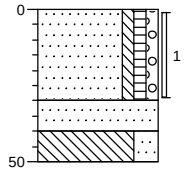

0 weiland
Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, zwak grindig, donkerbruin
30
Zand, matig fijn, beigebruin
40
Leem, sterk zandig, sporen roest, licht geelgroen
50

Boring: 4

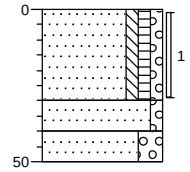

0 weiland
Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, zwak grindig, sporen oer, donkerbruin
30
Zand, matig fijn, zwak grindig, sterk oerhoudend, roodgeel, oerlaag
40
50
Zand, matig fijn, sterk grindig, matig oerhoudend, roodgeel, oerlaag

Projectcode: 12037810 Opdrachtgever: Eelerwoude Lokatie: Allemansveldweg - Enschede

Boring: 5

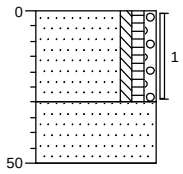

0 weiland

Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, zwak grindig, sporen oer, donkerbruin

30

Zand, matig fijn, uiterst oerhoudend, roodgeel, harde oerlaag

50

Boring: 6

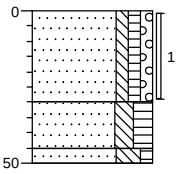

0 weiland

Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, zwak grindig, sporen oer, donkerbruin

30

Zand, zeer fijn, matig siltig, matig humeus, bruinzwart

45

50 Zand, uiterst fijn, sterk siltig, zwak humeus, donker grijsbruin

Legenda (conform NEN 5104)

grind

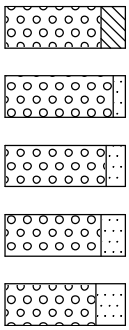

Grind, siltig

Grind, zwak zandig

Grind, matig zandig

Grind, sterk zandig

Grind, uiterst zandig

zand

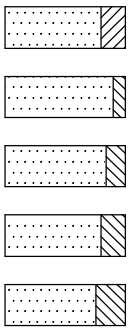

Zand, kleïg

Zand, zwak siltig

Zand, matig siltig

Zand, sterk siltig

Zand, uiterst siltig

veen

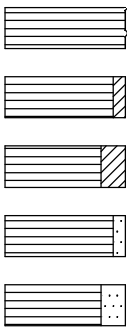

Veen, mineraalarm

Veen, zwak kleïg

Veen, sterk kleïg

Veen, zwak zandig

Veen, sterk zandig

klei

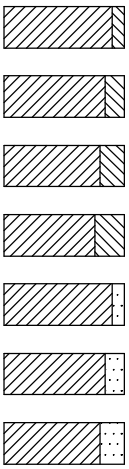

Klei, zwak siltig

Klei, matig siltig

Klei, sterk siltig

Klei, uiterst siltig

Klei, zwak zandig

Klei, matig zandig

Klei, sterk zandig

leem

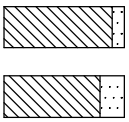

Leem, zwak zandig

Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

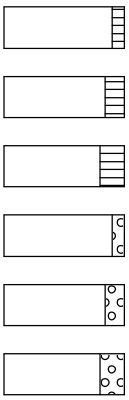

zwak humeus

matig humeus

sterk humeus

zwak grindig

matig grindig

sterk grindig

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

monsters

geroerd monster

ongeroerd monster

overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand

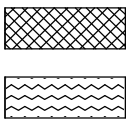

slib

water

peilbuis

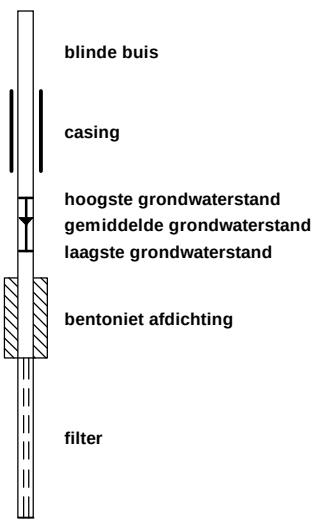

blinde buis

casing

hoogste grondwaterstand
gemiddelde grondwaterstand
laagste grondwaterstand

bentoniet afdichting

filter

Bijlage III
Resultaten chemische analyses

ACMAA B.V. ANALYTISCH CHEMISCH MILIEU ADVIESBUREAU ALMELO

Laboratorium/Adviesbureau
Industrieterrein: Westermaat • Hazenweg 30
7556 BM Hengelo • telefoon 074 - 2560600 • fax 074 - 2508402
E-mail: info@acmaa.nl • Internet: www.acmaa.nl

Onderzoeksrapport

Opdrachtgever:

Opdrachtgever	:	Kruse Milieu B.V.
Aanvrager	:	Dhr. J.L. Kienstra
Adres	:	Postbus 51
Postcode en plaats	:	7650 AB Tubbergen

Opdrachtgegevens:

Opdrachtcode	:	12037810	Labcomcode:	:	1209008KG
Rapportnummer	:	P120900176 (v1)	Datum opdracht	:	06-09-2012
Opdracht omschr.	:	Allemansveldweg - Enschede	Startdatum	:	06-09-2012
Bemonsterd door	:	Opdrachtgever	Datum rapportage	:	12-09-2012

Monstergegevens:

Nr.	Labnr.		Monsteromschrijving	Monstersoort	Datum bemonstering
1	M120900485	:	BG - Boring 1 t/m 6	Grond	06-09-2012
2	M120900486	:	OG - Boring 1 en 2	Grond	06-09-2012

Resultaten:

	Parameter	Intern ref. nr.	Eenheid	1	2
S	Mvb. SIKB AS3000	MVB-VBH-AS3000-G01		+	+
S	Droge stof	DIV-DS-G01	% (m/m)	91,0	86,1
S	Organische stof	DIV-ORG-G01	% van ds	3,2 (1)	1,1 (1)
	Korrelgrootteverdeling				
S	Lutum (korrelfractie < 2 µm)	DIV-LUT-G01	% van ds	4,8	17,6
	Metalen				
S	Barium	ICP-BEP-01	mg/kg ds	13	24
S	Cadmium	ICP-BEP-01	mg/kg ds	<0,30	<0,30
S	Kobalt	ICP-BEP-01	mg/kg ds	<3,0	4,5
S	Koper	ICP-BEP-01	mg/kg ds	6,4	<5,0
S	Kwik	Met-Hg-01	mg/kg ds	<0,10	<0,10
S	Lood	ICP-BEP-01	mg/kg ds	11	<10
S	Molybdeen	ICP-BEP-01	mg/kg ds	<1,5	<1,5
S	Nikkel	ICP-BEP-01	mg/kg ds	<5,0	10
S	Zink	ICP-BEP-01	mg/kg ds	26	22
	Minerale olie				
S	Minerale olie C10 - C40	GC3-OLIE-01	mg/kg ds	<38	<38
	Minerale olie C10 - C12	GC3-OLIE-01	mg/kg ds	<20	<20
	Minerale olie C12 - C22	GC3-OLIE-01	mg/kg ds	<20	<20
	Minerale olie C22 - C30	GC3-OLIE-01	mg/kg ds	<20	<20
	Minerale olie C30 - C40	GC3-OLIE-01	mg/kg ds	<20	<20
	Chromatogram			-	-
	Polychloorbifenylen				
S	PCB 28	LV-GCMS-01	mg/kg ds	<0,0010	<0,0010
S	PCB 52	LV-GCMS-01	mg/kg ds	<0,0010	<0,0010
S	PCB 101	LV-GCMS-01	mg/kg ds	<0,0010	<0,0010
S	PCB 118	LV-GCMS-01	mg/kg ds	<0,0010	<0,0010
S	PCB 138	LV-GCMS-01	mg/kg ds	<0,0010	<0,0010
S	PCB 153	LV-GCMS-01	mg/kg ds	<0,0010	<0,0010
S	PCB 180	LV-GCMS-01	mg/kg ds	<0,0010	<0,0010
S	PCB (som 7)	LV-GCMS-01	mg/kg ds	0,0049 (2)	0,0049 (2)

Zie volgende pagina

TESTEN RvA L 100
AS 3000
HET MILIEULABORATORIUM IS INGESCHREVEN IN HET RvA REGISTER VOOR TESTLABORATORIA
ONDER NR. L100 VOOR GEBIEDEN ZOALS NADER OMSCHREVEN IN DE ACCREDITATIE

ACMAA B.V. ANALYTISCH CHEMISCH MILIEU ADVIESBUREAU ALMELO

Laboratorium/Adviesbureau
Industrieterrein: Westermaat • Hazenweg 30
7556 BM Hengelo • telefoon 074 - 2560600 • fax 074 - 2508402
E-mail: info@acmaa.nl • Internet: www.acmaa.nl

Onderzoeksrapport

Opdrachtgever:

Opdrachtgever	:	Kruse Milieu B.V.
Aanvrager	:	Dhr. J.L. Kienstra
Adres	:	Postbus 51
Postcode en plaats	:	7650 AB Tubbergen

Opdrachtgegevens:

Opdrachtcode	:	12037810	Labcomcode:	:	1209008KG
Rapportnummer	:	P120900176 (v1)	Datum opdracht	:	06-09-2012
Opdracht omschr.	:	Allemansveldweg - Enschede	Startdatum	:	06-09-2012
Bemonsterd door	:	Opdrachtgever	Datum rapportage	:	12-09-2012

Monstergegevens:

Nr.	Labnr.		Monsteromschrijving	Monstersoort	Datum bemonstering
1	M120900485	:	BG - Boring 1 t/m 6	Grond	06-09-2012
2	M120900486	:	OG - Boring 1 en 2	Grond	06-09-2012

Resultaten:

	Parameter	Intern ref. nr.	Eenheid	1	2
	Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (VROM)				
S	Naftaleen	HPLC-PAK-02	mg/kg ds	<0,05	<0,05
S	Fenanthreen	HPLC-PAK-02	mg/kg ds	<0,05	<0,05
S	Anthraceen	HPLC-PAK-02	mg/kg ds	<0,05	<0,05
S	Fluorantheen	HPLC-PAK-02	mg/kg ds	<0,05	<0,05
S	Benzo(a)anthraceen	HPLC-PAK-02	mg/kg ds	<0,05	<0,05
S	Chryseen	HPLC-PAK-02	mg/kg ds	<0,05	<0,05
S	Benzo(k)fluorantheen	HPLC-PAK-02	mg/kg ds	<0,05	<0,05
S	Benzo(a)pyreen	HPLC-PAK-02	mg/kg ds	<0,05	<0,05
S	Benzo(g,h,i)peryleen	HPLC-PAK-02	mg/kg ds	<0,05	<0,05
S	Indeno(1,2,3-c,d)pyreen	HPLC-PAK-02	mg/kg ds	<0,05	<0,05
S	Totaal PAK 10 VROM	HPLC-PAK-02	mg/kg ds	0,35 (2)	0,35 (2)

S = door RvA geaccrediteerd conform SIKB AS3000.

Opmerkingen:

1 = Organische stof is als gloeiverlies bepaald en gecorrigeerd voor het gemeten gehalte aan lutum.

2 = Bij de som zijn de waarden "< rapportagegrens" vermenigvuldigd met factor 0,7 zoals beschreven in 'AS3000, bijlage 3'.

Verpakking bij monster: M120900485 (BG - Boring 1 t/m 6)

1	0	0.3	AM01027921
2	0	0.3	AM01027904
3	0	0.3	AM01027898
4	0	0.3	AM01027895
5	0	0.3	AM01027930
6	0	0.3	AM01027896

Verpakking bij monster: M120900486 (OG - Boring 1 en 2)

1	0.7	1.2	AM01027928
1	1.5	2	AM01027893
2	0.6	1	AM01027910
2	1	1.5	AM01027901
2	1.5	2	AM01027905
2	0.3	0.6	AM01027900

TESTEN RvA L 100
kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB AS 3000
HET MILIEULABORATORIUM IS INGESCHREVEN IN HET RvA REGISTER VOOR TESTLABORATORIA
ONDER NR. L100 VOOR GEBIEDEN ZOALS NADER OMSCHREVEN IN DE ACCREDITATIE

ACMAA B.V. ANALYTISCH CHEMISCH MILIEU ADVIESBUREAU ALMELO

Laboratorium/Adviesbureau
Industrieterrein: Westermaat • Hazenweg 30
7556 BM Hengelo • telefoon 074 - 2560600 • fax 074 - 2508402
E-mail: info@acmaa.nl • Internet: www.acmaa.nl

Onderzoeksrapport

Opdrachtgever:

Opdrachtgever	:	Kruse Milieu B.V.
Aanvrager	:	Dhr. J.L. Kienstra
Adres	:	Postbus 51
Postcode en plaats	:	7650 AB Tubbergen

Opdrachtgegevens:

Opdrachtcode	:	12037810	Labcomcode:	:	1209008KG
Rapportnummer	:	P120900176 (v1)	Datum opdracht	:	06-09-2012
Opdracht omschr.	:	Allemansveldweg - Enschede	Startdatum	:	06-09-2012
Bemonsterd door	:	Opdrachtgever	Datum rapportage	:	12-09-2012

Hoofd lab. Ing. H. Punte

Handtekening:

Dit rapport mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd zonder schriftelijke toestemming van het laboratorium.
De resultaten hebben uitsluitend betrekking op de monsters, zoals die door u voor analyse ter beschikking zijn gesteld.
Nadere informatie over de toegepaste methodes en prestatiekenmerken is beschikbaar en kan op aanvraag worden verkregen. Tevens is de informatiegids te raadplegen op de website www.acmaa.nl.

ACMAA B.V. ANALYTISCH CHEMISCH MILIEU ADVIESBUREAU ALMELO

Laboratorium/Adviesbureau
Industrieterrein: Westermaat • Hazenweg 30
7556 BM Hengelo • telefoon 074 - 2560600 • fax 074 - 2508402
E-mail: info@acmaa.nl • Internet: www.acmaa.nl

Onderzoeksrapport

Opdrachtgever:

Opdrachtgever	:	Kruse Milieu B.V.
Aanvrager	:	Dhr. J.L. Kienstra
Adres	:	Postbus 51
Postcode en plaats	:	7650 AB Tubbergen

Opdrachtgegevens:

Opdrachtcode	:	12037810	Labcomcode:	:	1209024KG
Rapportnummer	:	P120900566 (v1)	Datum opdracht	:	17-09-2012
Opdracht omschr.	:	Allemansveldweg - Enschede	Startdatum	:	17-09-2012
Bemonsterd door	:	Opdrachtgever	Datum rapportage	:	20-09-2012

Monstergegevens:

Nr.	Labnr.		Monsteromschrijving	Monstersoort	Datum bemonstering
1	M120901520	:	Peilbuis 1	Grondwater	17-09-2012

Resultaten:

	Parameter	Intern ref. nr.	Eenheid	1	
	Mvb. SIKB AS3000	MVB-VBH-AS3000-W01		+	
	Metalen				
S	Barium	ICP-BEP-01	µg/l	110	
S	Cadmium	ICP-BEP-01	µg/l	<0,3	
S	Kobalt	ICP-BEP-01	µg/l	7,7	
S	Koper	ICP-BEP-01	µg/l	<5,0	
S	Kwik	Met-Hg-01	µg/l	<0,05	
S	Lood	ICP-BEP-01	µg/l	<5,0	
S	Molybdeen	ICP-BEP-01	µg/l	<5,0	
S	Nikkel	ICP-BEP-01	µg/l	11	
S	Zink	ICP-BEP-01	µg/l	64	
	Vluchtige aromatische koolwaterstoffen				
S	Benzeen	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,20	
S	Tolueen	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,20	
S	Ethylbenzeen	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,20	
S	Xyleen (som meta + para)	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	0,21	
S	2-Xyleen (ortho-Xyleen)	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	Xylenen (som)	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	0,28	(1,2)
S	Styreen (Vinylbenzeen)	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,20	
S	Naftaleen	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,05	
	Minerale olie				
S	Minerale olie C10 - C40	GC3-OLIE-01	µg/l	<50	
	Minerale olie C10 - C12	GC3-OLIE-01	µg/l	<50	
	Minerale olie C12 - C22	GC3-OLIE-01	µg/l	<50	
	Minerale olie C22 - C30	GC3-OLIE-01	µg/l	<50	
	Minerale olie C30 - C40	GC3-OLIE-01	µg/l	<50	
	Chromatogram			-	
	Vluchtige organische halogeen verbindingen				
S	Dichloormethaan	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,20	
S	1,1-Dichloorethaan	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,50	
S	1,2-Dichloorethaan	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	

Zie volgende pagina

TESTEN RvA L 100
AS 3000
HET MILIEULABORATORIUM IS INGESCHREVEN IN HET RvA REGISTER VOOR TESTLABORATORIA
ONDER NR. L100 VOOR GEBIEDEN ZOALS NADER OMSCHREVEN IN DE ACCREDITATIE

Banknr. RABO nr. 11.09.61.900 • Handelsregister 060.58.291 Enschede • BTW nr. NL801877118B01 • IBAN: NL24 RABO 0110961900 • Swift adres: RABO NL 2U

Opdrachten worden uitgevoerd volgens de Algemene Voorwaarden van ACMAA BV gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel Oost Nederland.

ACMAA B.V. ANALYTISCH CHEMISCH MILIEU ADVIESBUREAU ALMELO

Laboratorium/Adviesbureau
Industrieterrein: Westermaat • Hazenweg 30
7556 BM Hengelo • telefoon 074 - 2560600 • fax 074 - 2508402
E-mail: info@acmaa.nl • Internet: www.acmaa.nl

Onderzoeksrapport

Opdrachtgever:

Opdrachtgever	:	Kruse Milieu B.V.
Aanvrager	:	Dhr. J.L. Kienstra
Adres	:	Postbus 51
Postcode en plaats	:	7650 AB Tubbergen

Opdrachtgegevens:

Opdrachtcode	:	12037810	Labcomcode:	:	1209024KG
Rapportnummer	:	P120900566 (v1)	Datum opdracht	:	17-09-2012
Opdracht omschr.	:	Allemansveldweg - Enschede	Startdatum	:	17-09-2012
Bemonsterd door	:	Opdrachtgever	Datum rapportage	:	20-09-2012

Monstergegevens:

Nr.	Labnr.		Monsteromschrijving	Monstersoort	Datum bemonstering
1	M120901520	:	Peilbuis 1	Grondwater	17-09-2012

Resultaten:

	Parameter	Intern ref. nr.	Eenheid	1	
	Vluchtige organische halogeen verbindingen				
S	1,1-Dichlooretheen	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	Trans-1,2-Dichlooretheen	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	Cis-1,2-Dichlooretheen	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	1,1-Dichloorpropaan	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	1,2-Dichloorpropaan	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	1,3-Dichloorpropaan	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	Trichloormethaan (Chloroform)	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	Tetrachloormethaan (Tetra)	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	1,1,1-Trichloorethaan	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	1,1,2-Trichloorethaan	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	Trichlooretheen (Tri)	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	Tetrachlooretheen (Per)	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	Vinylchloride	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,10	
S	Tribroommethaan (Bromoform)	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	<0,50	
S	Dichl.ethenen (som cis+trans)	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	0,14	(1,2)
S	Dichloorethenen (som)	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	0,21	(2)
S	Dichloorpropanen (som)	GC-VLUCHTIG-01	µg/l	0,21	(2)

S = door RvA geaccrediteerd conform SIKB AS3000.

Opmerkingen:

1 = Methode vluchtige aromatische en gehalogeneerde koolwaterstoffen : GC-MS

2 = Bij de som zijn de waarden "< rapportagegrens" vermenigvuldigd met factor 0,7 zoals beschreven in 'AS3000, bijlage 3'.

Verpakking bij monster: M120901520 (Peilbuis 1)

1	2	4	AM08000160
1	2	4	AM04001758

Hoofd lab. Ing. H. Punte

Handtekening:

Dit rapport mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd zonder schriftelijke toestemming van het laboratorium.
De resultaten hebben uitsluitend betrekking op de monsters, zoals die door u voor analyse ter beschikking zijn gesteld.
Nadere informatie over de toegepaste methodes en prestatiekenmerken is beschikbaar en kan op aanvraag worden verkregen. Tevens is de informatiegids te raadplegen op de website www.acmaa.nl.

Opdrachtcode	12037810
Aanvrager	Ing. J.L. Kienstra
Project omschrijving	Allemansveldweg - Enschede
Datum aangeleverd	17-09-2012
Datum gereed	20-09-2012

1 M120901520 Grondwater Peilbuis 1

Parameter	Eenheid	*/-	1	S	T	I
Mvb. SIKB AS3000			+			
Metalen						
Barium	µg/l	*	110	50	338	625
Cadmium	µg/l	-	<0.3	0.40	3.2	6.0
Kobalt	µg/l	-	7.7	20	60	100
Koper	µg/l	-	<5.0	15	45	75
Kwik	µg/l	-	<0.05	0.050	0.17	0.30
Lood	µg/l	-	<5.0	15	45	75
Molybdeen	µg/l	-	<5.0	5.0	153	300
Nikkel	µg/l	-	11	15	45	75
Zink	µg/l	-	64	65	433	800
Vluchtige aromatische koolwaterstoffen						
Benzeen	µg/l	-	<0.20	0.20	15	30
Tolueen	µg/l	-	<0.20	7.0	504	1000
Ethylbenzeen	µg/l	-	<0.20	4.0	77	150
Xyleen (som meta + para)	µg/l		0.21			
2-Xyleen (ortho-Xyleen)	µg/l		<0.10			
Xylenen (som)	µg/l	*	0.28	0.20	35	70
Styreen (Vinylbenzeen)	µg/l	-	<0.20	6.0	153	300
Naftaleen	µg/l	(-)	<0.05	0.010	35	70
Minerale olie						
Minerale olie C10 - C40	µg/l	-	<50	50	325	600
Minerale olie C10 - C12	µg/l		<50			
Minerale olie C12 - C22	µg/l		<50			
Minerale olie C22 - C30	µg/l		<50			
Minerale olie C30 - C40	µg/l		<50			
Chromatogram						
Vluchtige organische halogeen verbindingen						
Dichloormethaan	µg/l	(-)	<0.20	0.010	500	1000
1,1-Dichloorethaan	µg/l	-	<0.50	7.0	454	900
1,2-Dichloorethaan	µg/l	-	<0.10	7.0	204	400
1,1-Dichlooretheen	µg/l	(-)	<0.10	0.010	5.0	10
Trans-1,2-Dichlooretheen	µg/l		<0.10			
Cis-1,2-Dichlooretheen	µg/l		<0.10			
1,1-Dichloorpropaan	µg/l		<0.10			
1,2-Dichloorpropaan	µg/l		<0.10			
1,3-Dichloorpropaan	µg/l		<0.10			
Trichloormethaan (Chloroform)	µg/l	-	<0.10	6.0	203	400
Tetrachloormethaan (Tetra)	µg/l	(-)	<0.10	0.010	5.0	10
1,1,1-Trichloorethaan	µg/l	(-)	<0.10	0.010	150	300
1,1,2-Trichloorethaan	µg/l	(-)	<0.10	0.010	65	130
Trichlooretheen (Tri)	µg/l	-	<0.10	24	262	500
Tetrachlooretheen (Per)	µg/l	(-)	<0.10	0.010	20	40
Vinylchloride	µg/l	(-)	<0.10	0.010	2.5	5.0
Tribroommethaan (Bromoform)	µg/l	-	<0.50			630
Dichl.ethenen (som cis+trans)	µg/l	(-)	0.14	0.010	10	20
Dichloorethenen (som)	µg/l		0.21			
Dichloorpropanen (som)	µg/l	-	0.21	0.80	40	80

Legenda
(-) = De niet verhoogde rapportagegrens is hoger dan de streefwaarde.
(v) = Verhoogde rapportagegrens (meetwaarde is vermenigvuldigd met 0.7 voor de toetsing).
= = Er is geen toetsingwaarde voor deze parameter.
- = = Resultaat is kleiner dan streefwaarde.
* = = Resultaat is groter dan streefwaarde.
** = = Resultaat is groter dan tussenwaarde.
*** = = Resultaat is groter dan interventiewaarde.

Opdrachtcode	12037810
Aanvrager	Ing. J.L. Kienstra
Project omschrijving	Allemansveldweg - Enschede
Datum aangeleverd	06-09-2012
Datum gereed	12-09-2012

1 M120900485 Grond BG - Boring 1 t/m 6: 1(0-0.3) + 2(0-0.3) + 3(0-0.3) + 4(0-0.3) + 5(0-0.3) + 6(0-0.3)

Parameter	Eenheid	*/-	1	A	T	I
Mvb. SIKB AS3000			+			
Droge stof	% (m/m)		91.0			
Organische stof	% van ds		3.2			
Korrelgrootteverdeling						
Lutum (korrelfractie < 2 µm)	% van ds		4.8			
Metalen						
Barium	mg/kg ds	-	13			321
Cadmium	mg/kg ds	-	<0.30	0.38	4.3	8.3
Kobalt	mg/kg ds	-	<3.0	5.6	38	71
Koper	mg/kg ds	-	6.4	22	63	105
Kwik	mg/kg ds	-	<0.10	0.11	13	26
Lood	mg/kg ds	-	11	34	198	362
Molybdeen	mg/kg ds	-	<1.5	1.5	96	190
Nikkel	mg/kg ds	-	<5.0	15	29	42
Zink	mg/kg ds	-	26	69	213	356
Minerale olie						
Minerale olie C10 - C40	mg/kg ds	-	<38	61	830	1600
Minerale olie C10 - C12	mg/kg ds		<20			
Minerale olie C12 - C22	mg/kg ds		<20			
Minerale olie C22 - C30	mg/kg ds		<20			
Minerale olie C30 - C40	mg/kg ds		<20			
Chromatogram						
Polychloorbifenylen						
PCB 28	mg/kg ds		<0.0010			
PCB 52	mg/kg ds		<0.0010			
PCB 101	mg/kg ds		<0.0010			
PCB 118	mg/kg ds		<0.0010			
PCB 138	mg/kg ds		<0.0010			
PCB 153	mg/kg ds		<0.0010			
PCB 180	mg/kg ds		<0.0010			
PCB (som 7)	mg/kg ds	-	0.0049	0.0064	0.16	0.32
Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (VROM)						
Naftaleen	mg/kg ds		<0.05			
Fenanthreen	mg/kg ds		<0.05			
Anthraceen	mg/kg ds		<0.05			
Fluorantheen	mg/kg ds		<0.05			
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds		<0.05			
Chryseen	mg/kg ds		<0.05			
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds		<0.05			
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds		<0.05			
Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg ds		<0.05			
Indeno(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg ds		<0.05			
Totaal PAK 10 VROM	mg/kg ds	-	0.35	1.5	21	40

Legenda
(-) = De niet verhoogde rapportagegrens is hoger dan de achtergrondwaarde.
(v) = Verhoogde rapportagegrens (meetwaarde is vermenigvuldigd met 0.7 voor de toetsing).
= = Er is geen toetsingwaarde voor deze parameter.
- = = Resultaat is kleiner dan achtergrondwaarde.
* = = Resultaat is groter dan streefwaarde.
** = = Resultaat is groter dan tussenwaarde.
*** = = Resultaat is groter dan interventiewaarde.
De toetsing is per monster gebaseerd op de gecorrigeerde normen voor het opgegeven bodemtype.

Toetsingswaarden zijn berekend volgens de Circulaire bodemsanering 2009 (generiek beleid; staatscourant begin april 2009).
Gebruikte waarden voor toetsing bij monster: BG - Boring 1 t/m 6
Lutum: 4.8% van droge stof en organische stof: 3.2% van droge stof.

Opdrachtcode	12037810
Aanvrager	Ing. J.L. Kienstra
Project omschrijving	Allemansveldweg - Enschede
Datum aangeleverd	06-09-2012
Datum gereed	12-09-2012

1 M120900486 Grond OG - Boring 1 en 2: 1(0.7-1.2) + 1(1.5-2) + 2(0.3-0.6) + 2(0.6-1) + 2(1-1.5) + 2(1.5-2)

Parameter	Eenheid	*/-	1	A	T	I
Mvb. SIKB AS3000			+			
Droge stof	% (m/m)		86.1			
Organische stof	% van ds		1.1			
Korrelgrootteverdeling						
Lutum (korrelfractie < 2 µm)	% van ds		17.6			
Metalen						
Barium	mg/kg ds	-	24			700
Cadmium	mg/kg ds	-	<0.30	0.43	4.9	9.4
Kobalt	mg/kg ds	-	4.5	12	79	146
Koper	mg/kg ds	-	<5.0	30	85	141
Kwik	mg/kg ds	-	<0.10	0.13	16	31
Lood	mg/kg ds	-	<10	41	237	434
Molybdeen	mg/kg ds	-	<1.5	1.5	96	190
Nikkel	mg/kg ds	-	10	28	53	79
Zink	mg/kg ds	-	22	106	325	544
Minerale olie						
Minerale olie C10 - C40	mg/kg ds	-	<38	38	519	1000
Minerale olie C10 - C12	mg/kg ds		<20			
Minerale olie C12 - C22	mg/kg ds		<20			
Minerale olie C22 - C30	mg/kg ds		<20			
Minerale olie C30 - C40	mg/kg ds		<20			
Chromatogram						
Polychloorbifenylen						
PCB 28	mg/kg ds		<0.0010			
PCB 52	mg/kg ds		<0.0010			
PCB 101	mg/kg ds		<0.0010			
PCB 118	mg/kg ds		<0.0010			
PCB 138	mg/kg ds		<0.0010			
PCB 153	mg/kg ds		<0.0010			
PCB 180	mg/kg ds		<0.0010			
PCB (som 7)	mg/kg ds	(-)	0.0049	0.0040	0.10	0.20
Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (VROM)						
Naftaleen	mg/kg ds		<0.05			
Fenanthreen	mg/kg ds		<0.05			
Anthraceen	mg/kg ds		<0.05			
Fluorantheen	mg/kg ds		<0.05			
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds		<0.05			
Chryseen	mg/kg ds		<0.05			
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds		<0.05			
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds		<0.05			
Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg ds		<0.05			
Indeno(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg ds		<0.05			
Totaal PAK 10 VROM	mg/kg ds	-	0.35	1.5	21	40

Legenda
(-) = De niet verhoogde rapportagegrens is hoger dan de achtergrondwaarde.
(v) = Verhoogde rapportagegrens (meetwaarde is vermenigvuldigd met 0.7 voor de toetsing).
= = Er is geen toetsingwaarde voor deze parameter.
- = = Resultaat is kleiner dan achtergrondwaarde.
* = = Resultaat is groter dan streefwaarde.
** = = Resultaat is groter dan tussenwaarde.
*** = = Resultaat is groter dan interventiewaarde.
De toetsing is per monster gebaseerd op de gecorrigeerde normen voor het opgegeven bodemtype.

Toetsingswaarden zijn berekend volgens de Circulaire bodemsanering 2009 (generiek beleid; staatscourant begin april 2009).
Gebruikte waarden voor toetsing bij monster: OG - Boring 1 en 2
Lutum: 17.6% van droge stof en organische stof: 1.1% van droge stof.

Bijlage IV
Verklaring van enkele gebruikte termen en afkortingen

Termen
De gehalten van de chemische componenten in de bodem en in het grondwater worden getoetst aan de zogenaamde achtergrond- of streef- en interventiewaarden uit de Circulaire Bodemsanering 2009. Deze waarden worden gecorrigeerd voor de gehalten lutum en organische stof (humus) voor de betreffende bodem. Deze gehalten worden in het laboratorium bepaald.

Achtergrondwaarden:	De gehalten zoals die op dit moment voorkomen in de bodem van natuur- en landbouwgronden waarvoor geldt dat er geen sprake is van belasting door lokale verontreinigingsbronnen.
Streefwaarden:	Waarden, die het niveau aangeven, waarbij sprake is van een duurzame bodemkwaliteit. Gebruikt symbool: S. De streefwaarde wordt alleen voor grondwater gebruikt.
Interventiewaarden:	Waarden, die aangeven wanneer de functionele eigenschappen van de bodem voor mens, dier en plant, ernstig zijn of dreigen te worden verminderd. Gebruikt symbool: I.
Tussenwaarde:	Gelijk aan het gemiddelde van de achtergrond- of streefwaarde en de interventiewaarde, dus (A+I)/2 (grond) of (S+I)/2 (grondwater). Wanneer bij een verkennend onderzoek een component met concentratie boven deze waarde wordt gevonden is in principe een nader onderzoek nodig. Gebruikt symbool: T.

Overige termen, die in dit rapport worden gebruikt, zijn als volgt te definiëren:

Niet verontreinigd:	Gehalte van elke component overschrijdt de achtergrond- of streefwaarde niet.
Zeer licht verontreinigd:	Gehalte van een component ligt boven de achtergrond- of streef-waarde, maar overschrijdt het dubbele van de achtergrond- of streefwaarde niet.
Licht verontreinigd:	Gehalte van een component is hoger dan het dubbele van de Achtergrond- of streefwaarde, maar overschrijdt de tussenwaarde niet.
Matig verontreinigd:	Gehalte van een component is hoger dan de tussenwaarde, maar overschrijdt de interventiewaarde niet.
Sterk verontreinigd:	Gehalte van een component is hoger dan de interventiewaarde, maar overschrijdt het tienvoud van de interventiewaarde niet.
Zeer sterk verontreinigd:	Gehalte van een component is hoger dan het tienvoud van de interventiewaarde.
NEN5740:	Nederlandse norm "Bodem. Onderzoeksstrategie bij verkennend bodemonderzoek." Een verkennend onderzoek heeft tot doel met relatief beperkt onderzoek vast te stellen of er sprake is van een bodemverontreiniging op de onderzoekslocatie.
Verdachte locatie:	Locatie, waarvan op basis van vooronderzoek of historische informatie wordt verwacht dat er verontreiniging aanwezig is.
Nulsituatie:	Huidige chemische kwaliteit van grond en grondwater ten aanzien van bodemverontreinigende stoffen.
Nader onderzoek:	Bodemonderzoek, waarin de ernst en de omvang van een eerder aangetoonde verontreiniging wordt vastgesteld.

Afkortingen

AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
BG	Bovengrond
BOOT	Besluit Opslaan in Ondergrondse Tanks
BSB	Stichting Bodemsanering Bedrijfsterreinen
BSB	Bouwstoffenbesluit
BTEX	Benzeen, Tolueen, Ethylbenzeen, Xylenen
BTEXN	Afkorting voor vluchtige aromaten (BTEX) en Naftaleen
BZV	Biologisch zuurstofverbruik
CZV	Chemisch zuurstofverbruik
EC	Elektrisch geleidingsvermogen
EOCl	Extraheerbare organochloorverbindingen
EOX	Extraheerbare organohalogeenverbindingen
GHG	Gemiddeld hoogste grondwaterstand
GLG	Gemiddeld laagste grondwaterstand
GWS	Actuele grondwaterstand
HBO	Huisbrandolie
HCB	Hexachloorbenzeen
HCH	Hexachloorhexaan
MM	Mengmonster
MVR	Ministeriële Vrijstellingsregeling
NEN	Nederlandse norm
NNI	Nederlands Normalisatie Instituut
NPR	Nederlandse praktijkrichtlijn
NVN	Nederlandse voornorm
OCB	Chloorpesticiden
OG	Ondergrond
OW-test	Olie/water-test
PAK	Polycyclische aromatische koolwaterstoffen
PCB	Polychloorbifenylen
pH	Zuurgraad
SUBAT	Stichting Uitvoering Bodemsanering Amovering Tankstations
VC	Vinylchloride
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VOCl	Vluchtige organochloorverbindingen, zoals per en tri

As	Arseen
Ba	Barium
Cd	Cadmium
Cr	Chroom
Co	Kobalt
Cu	Koper
Fe	IJzer
Hg	Kwik
Mn	Mangaan
Mo	Molybdeen
Na	Natrium
Ni	Nikkel
Pb	Lood
St	Tin
Zn	Zink

Bijlage 2 Akoestisch onderzoek

Adviseurs voor milieu,
geluid, trillingen,
brand en bouwfysica

Alcedo bv
Keizersweg 26
Postbus 140, 7450 AC Holten

T: (0548) 63 64 20
F: (0548) 63 64 30

E: info@alcedo.nl
I: www.alcedo.nl

KvK 08108022
BTW NL 8109.43.694.B01

Eelerwoude
T.a.v. de heer M. Elshof
Postbus 53
7470 AB Goor

Datum: 24 september 2012
Ons kenmerk: 20123937.PC6891
Project: Rood voor Rood woning aan de Allemansveldweg te Enschede
Betreft: Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai

Geachte heer Elshof,

In uw opdracht heeft Alcedo een akoestisch onderzoek uitgevoerd voor de nieuw te realiseren rood voor rood woning aan de Allemansveldweg te Enschede.

Aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen wijziging van het bestemmingsplan. In dit onderzoek wordt de geluidsbelasting gepresenteerd ten gevolge van wegverkeerslawaai van de Allemansveldweg.

Uitgangspunt voor het geluidsonderzoek zijn de verkeersgegevens zoals verkregen van de gemeente Enschede. De situering van de woning wordt in bijlage 1 weergegeven.

Grenswaarden wegverkeerslawaai

Ingevolge de Wet geluidhinder (Wgh) hebben alle wegen een zone, uitgezonderd een aantal situaties waaronder wegen met een maximum snelheid van 30 km/uur. De zone is een gebied waarbinnen een nader akoestisch onderzoek verplicht is. De breedte van de zone, aan weerszijde van de weg, is afhankelijk van het aantal rijstroken en de aard van de omgeving (stedelijk of buitenstedelijk). In tabel 1 worden de zonebreedten weergegeven.

Tabel 1 Zonebreedten

Aantal rijstroken		Zonebreedten
Stedelijk	**Buitenstedelijk**	**[m]**
1 of 2	--	200
3 of meer	--	350
--	1 of 2	250
--	3 of 4	400
--	5 of meer	600

De nieuwe woning ligt in buitenstedelijk gebied voor wat betreft de Allemansveldweg. De zonebreedte bedraagt voor de weg 250 meter. De woning ligt binnen de zone. Akoestisch onderzoek is daarom noodzakelijk.

In de Wet geluidhinder worden eisen gesteld aan de toelaatbare geluidsbelasting op de gevels van nog niet geprojecteerde geluidsgevoelige gebouwen die liggen binnen de geluidszone van een weg.

De voorkeursgrenswaarde voor de geluidsbelasting vanwege wegverkeer bedraagt 48 dB (per weg afzonderlijk beschouwd indien er sprake is van meerdere wegen). Indien de geluidsbelasting hoger is, kan door burgemeester en wethouders een hogere grenswaarde worden vastgesteld. Aan deze hogere grenswaarde is echter een plafond verbonden. De hoogte van dit plafond is afhankelijk van de situatie waarin zich de geluidsgevoelige bestemming bevindt.

De maximaal toelaatbare grenswaarde voor nieuwbouw van een woning in buitenstedelijk gebied bedraagt 53 dB.

De hogere grenswaarde kan alleen worden vastgesteld indien toepassing van maatregelen, gericht op het terugbrengen van de geluidsbelasting tot de voorkeursgrenswaarde onvoldoende doeltreffend zal zijn dan wel overwegende bezwaren ontmoet van stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerskundige, landschappelijke of financiële aard. In dat verband zal ook worden afgewogen of de cumulatieve geluidsbelasting (het totaal van de geluidsbelasting vanwege alle wegen gezamenlijk) niet leidt tot een onaanvaardbare geluidsbelasting.

Op grond van de verwachting dat de geluidsproductie van motorvoertuigen in de toekomst zal afnemen, mogen de berekende geluidsbelastingen conform artikel 110g van de Wet geluidhinder worden gereduceerd met 2 dB bij wegen met een rijsnelheid van 70 km/h en hoger en met 5 dB bij wegen met een rijsnelheid van minder dan 70 km/h.

Geluidsbelasting

De overdrachtsberekening voor de weg is uitgevoerd overeenkomstig Standaard Reken Methode 2 van het Reken- en meetvoorschrift geluid 2012. De rekenhoogte bedraagt 1,5 (begane grond), 4,5 meter (1^{e} verdieping) en 7,5 meter (2de verdieping). De figuren met de bebouwing, de wegen en bodemgebieden worden in bijlage 2 achter deze brief weergegeven.

De uitgangspunten voor de berekening van de geluidsbelastingen ten gevolge van de Allemansveldweg zijn de verkeersgegevens zoals opgegeven door de gemeente Enschede voor het jaar 2022. De opgegeven etmaalintensiteiten zijn een gemiddelde voor een werkdag. Voor het weekdaggemiddelde dient 90% van de werkdaggemiddelde aangehouden te worden.

De verkeersgegevens voor 2022 zijn in tabel 2 samengevat weergegeven.

De wegdekverharding van de Allemansveldweg bestaat uit dichtasfaltbeton. Het snelheidsregime bedraagt 60 km/uur. De gehanteerde gegevens zijn weergegeven in bijlage 2.

Tabel 2 Verkeersgegevens voor prognosejaar 2022

Straatnaam	Etmaal intensiteit (weekdag) [mvt/etm]	Periode	Uurintensiteit [% van de etmaal-intensiteit]	Lichte motor voertuigen [%]	Middelzware motor voertuigen [%]	Zware motor voertuigen [%]
Allemansveldweg	630	Dag	6,71	95,00	2,90	2,10
		Avond	3,61	96,00	2,30	1,70
		Nacht	0,63	95,40	1,30	3,30

De geluidsbelasting van de gevel (invallend) ten gevolge van de Allemansveldweg is berekend inclusief aftrek conform artikel 110g van de Wet geluidhinder. De berekende geluidsniveaus zijn opgenomen in tabel 3 en in bijlage 3 achter deze brief.

Tabel 3 Optredende geluidsniveau L_{den} voor prognosejaar 2022 ter plaatse van de nieuwe woning

Id	Omschrijving	Hoogte	L_{den} incl. art. 110g Wgh [dB]
			Allemansveldweg
001_A	voorgevel	1,50	42
001_B	voorgevel	4,50	43
001_C	voorgevel	7,50	43
002_A	rechtergevel	1,50	37
002_B	rechtergevel	4,50	39
002_C	rechtergevel	7,50	39
003_A	linkergevel	1,50	37
003_B	linkergevel	4,50	39
003_C	linkergevel	7,50	39

De geluidsbelasting van de Allemansveldweg bedraagt maximaal 43 dB. Hiermee wordt voldaan aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB en de maximaal toelaatbare grenswaarde van 53 dB.

Conclusie

Uit de berekeningsresultaten blijkt dat voldaan wordt aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB. Aanvullend akoestisch onderzoek is derhalve niet noodzakelijk.

Met vriendelijke groet,

Ing. P. Colijn

Bijlage(n): als genoemd

Bijlage 1: Situering van de woning

Afbeelding 25. Inrichtingsschets locatie Allemansveldweg

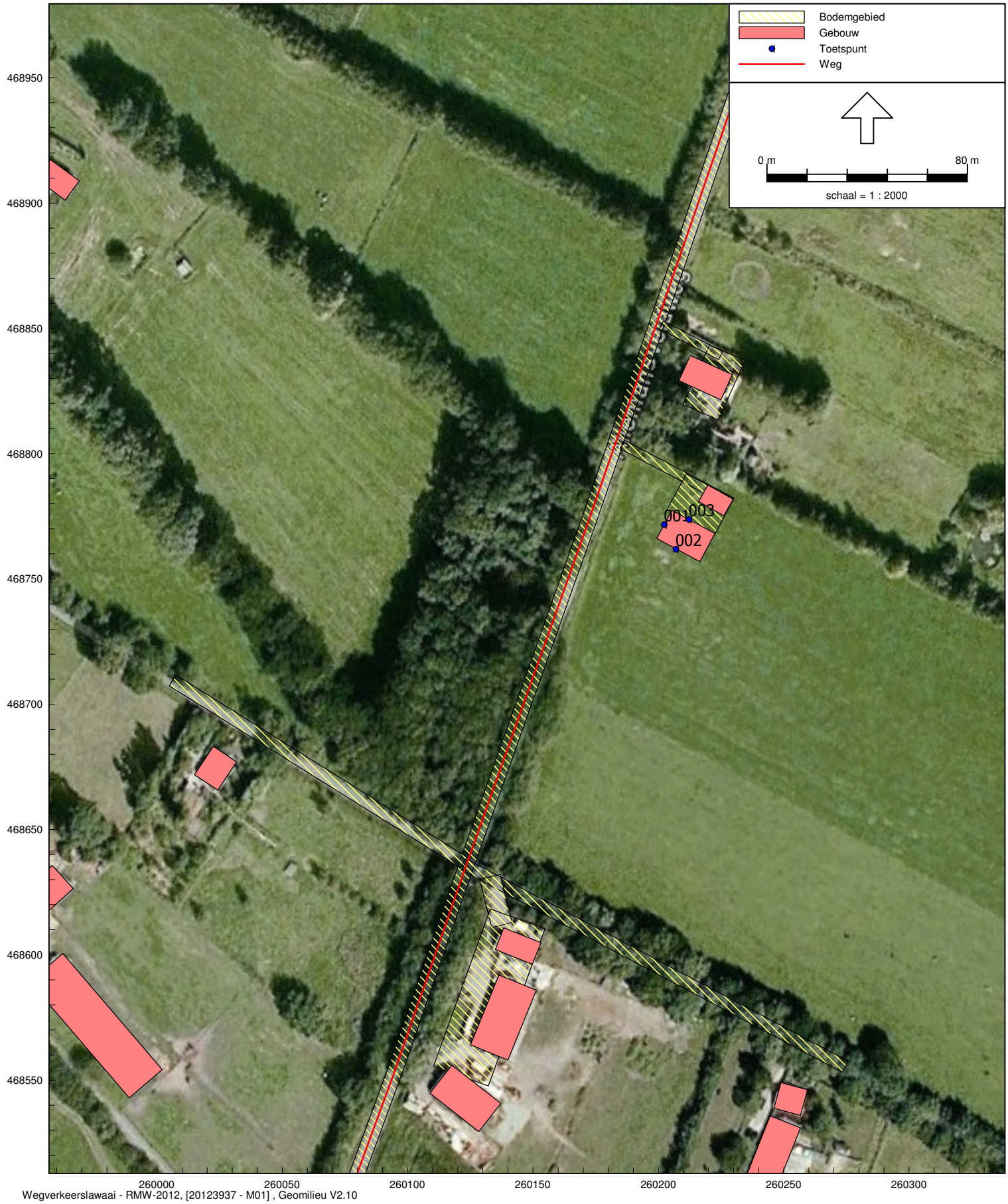

Wegverkeerslawaai - RMW-2012, [20123937 - M01] , Geomilieu V2.10

Bijlage 1: Figuren
situering rijlijn, objecten, bodemgebieden en beoordelingspunten

Wegverkeerslawaai - RMW-2012, [20123937 - M01] , Geomilieu V2.10

Bijlage 1: Figuren
situering rijlijn, objecten, bodemgebieden en beoordelingspunten

Bijlage 2: Invoergegevens

Van: Programma Stedelijke Ontwikkeling, afdeling Ontwerp
Aan: Alcedo bv tav dhr P. Colijn
Datum: 14-09-12

A. Huidige (werkdag-)etmaalintensiteiten

	Straat	tussen	Etm.-int	jaar	Vwet	Vfeit
1	Allemansveldweg	Grote Boermarkeweg - Lappenpad	600	2008	60	60
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						

B. Functie, vormgeving en verharding en gem. dag-/avond-/nachtuurpercentage

	Straat	functie	aantal rijbanen	stroken /richting	verharding	% daguur	% avonduur	% nachtuur
1	Allemansveldweg	regionale weg	1	1	asfalt	6,71	3,61	0,63
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								

C. Verdeling van verkeer naar voertuigsoort per periode

	Straat	dag			avond			nacht		
		%lmvt	%mzvt	%zwvt	%lmvt	%mzvt	%zwvt	%lmvt	%mzvt	%zwvt
1	Allemansveldweg	95,00	2,90	2,10	96,00	2,30	1,70	95,40	1,30	3,30
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

D. Groei van het verkeer

	Straat	Verwachte (werkdag-)etmaalintensiteit 2022
1	Allemansveldweg	700
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

Opmerkingen:

Uitgaande van wegennet in 2022 met:
1) N18 gerealiseerd
2) Knippen van wegen in Twekkelo

Model: M01
20123937 - 20123937
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	Vorm	X-1	Y-1	Bf
001	harde bodem	Rechthoek	260253,13	468990,34	0,00
002	harde bodem	Rechthoek	260186,47	468805,39	0,00
003	harde bodem	Rechthoek	260229,99	468781,86	0,00
004	harde bodem	Rechthoek	260223,88	468813,41	0,00
005	harde bodem	Rechthoek	260225,61	468840,66	0,00
006	harde bodem	Rechthoek	260004,89	468707,35	0,00
007	harde bodem	Rechthoek	260121,40	468633,79	0,00
008	harde bodem	Rechthoek	260141,69	468612,94	0,00
009	harde bodem	Rechthoek	260132,14	468547,68	0,00
010	Allemansveldweg	Polygoon	260250,30	468990,72	0,00

Model: M01
20123937 - 20123937
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Cp	Zwevend	Refl. 1k
001	bebouwing	260212,77	468839,18	7,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,80
002	bebouwing	260031,74	468677,01	7,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,80
003	bebouwing	259966,57	468626,46	6,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,80
004	bebouwing	259926,05	468632,31	6,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,80
005	bebouwing	259962,40	468600,56	6,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,80
006	bebouwing	260138,36	468610,75	7,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,80
007	bebouwing	260136,39	468592,01	6,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,80
008	bebouwing	260117,64	468555,99	6,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,80
009	bebouwing	260248,88	468549,07	7,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,80
010	bebouwing	260244,56	468535,78	6,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,80
011	bebouwing	259969,06	468908,88	7,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,80
012	RvR woning	260205,37	468777,40	8,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,80
013	Rvr bijgebouw	260219,79	468787,48	3,00	0,00	Relatief	0 dB	False	0,80

Model: M01
20123937 - 20123937
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Rekenpunten, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	X	Y	Maaiveld	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C	Gevel
001	voorgevel	260202,25	468771,82	0,00	1,50	4,50	7,50	Ja
002	rechtergevel	260206,89	468761,96	0,00	1,50	4,50	7,50	Ja
003	linkergevel	260212,17	468773,85	0,00	1,50	4,50	7,50	Ja

Model: M01
20123937 - 20123937
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	Wegdek	Wegdek	Totaal aantal	%Int(D)	%Int(A)	%Int(N)	%LV(D)	%LV(A)	%LV(N)	%MV(D)	%MV(A)	%MV(N)	%ZV(D)	%ZV(A)
001	Allemansveldweg	W0	Referentiewegdek	630,00	6,71	3,61	0,63	95,00	96,00	95,40	2,90	2,30	1,30	2,10	1,70

Model: M01
20123937 - 20123937
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	%ZV(N)
001	3,30

Bijlage 3: Rekenresultaten

Rapport: Resultatentabel
Model: M01
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
001_A	voorgevel	1,50	41,36	38,58	31,16	41,76
001_B	voorgevel	4,50	42,82	40,04	32,62	43,22
001_C	voorgevel	7,50	42,93	40,14	32,73	43,33
002_A	rechtergevel	1,50	37,08	34,30	26,87	37,48
002_B	rechtergevel	4,50	38,83	36,04	28,63	39,23
002_C	rechtergevel	7,50	38,99	36,21	28,80	39,39
003_A	linkergevel	1,50	36,48	33,70	26,28	36,88
003_B	linkergevel	4,50	38,29	35,50	28,09	38,69
003_C	linkergevel	7,50	38,59	35,80	28,39	38,99

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Bijlage 3 Quickscan Flora- en faunawet

Quickscan Flora en faunawet
Kromhof

definitief

Opdrachtgever:

De heer F.W. Kromhof
Broeierdweg 101
7521 PC ENSCHEDE
T 06-12299833

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB GOOR
Postbus 53, 7470 AB GOOR
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 37 77
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Project nr. 0565.1

Opgesteld door	***Gecontroleerd***	***Datum***
Vincent de Lenne	Jan van Mierlo	8-11-2012

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 2

2. GEBIEDSKARAKTERISTIEK 3

2.1 Huidige situatie 3
2.2 Ruimtelijke ontwikkeling 4

3. NATUURWETGEVING 5

3.1 Flora en faunawet beschermd flora- en fauna 5
3.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998 5
3.3 Ecologische Hoofdstructuur beschermde gebieden 6

4. METHODE 7

4.1 Bureauonderzoek 7
4.2 Terreinonderzoek 7

5. BESCHERMDE SOORTEN BROEIERDWEG 8

5.1 Flora 8
5.2 Zoogdieren 8
5.2.1 Vleermuizen 8
5.2.2 Grondgebonden zoogdieren 9
5.3 Vogels 9
5.4 Amfibieën, reptielen en vissen 10
5.5 Ongewervelden 10

6. BESCHERMDE SOORTEN HOLTERHOFWEG 11

6.1 Flora 11
6.2 Zoogdieren 11
6.2.1 Vleermuizen 11
6.2.2 Grondgebonden zoogdieren 12
6.3 Vogels 12
6.4 Amfibieën, reptielen en vissen 13
6.5 Ongewervelden 13

7. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN 14

7.1 Geen effecten N2000 en EHS 14
7.2 Beschermde soorten Broeierdweg 14
7.3 Beschermde soorten Holterhofweg 14
7.4 Broedvogels vragen om aandacht bij uitvoering 15
7.5 Plannen kunnen doorgang vinden 15

LITERATUURLIJST

BIJLAGE 1 DE FLORA EN FAUNAWET

BIJLAGE 2 LIGGING PROJECTLOCATIES

1. INLEIDING

De initiatiefnemer is voornemens om deel te nemen aan de Rood voor Rood-regeling. Hiervoor worden op meerdere locaties in het buitengebied van Enschede een aantal schuren gesloopt (zie afbeelding 1a). Daarnaast wordt een nieuwbouwkavel gerealiseerd aan de Allemansveldweg te Enschede. Aangezien hier geen ontwikkelingen plaatsvinden die mogelijk negatieve gevolgen hebben op strikt (er) beschermde planten en diersoorten is deze nieuwbouwlocatie niet getoetst.

In verband met deze voorgenomen ontwikkelingen op de slooplocaties binnen de plangebieden is een toetsing van de plannen noodzakelijk aan de natuurwetgeving. Naar aanleiding van een flora- en faunaonderzoek moet duidelijk worden welke effecten de voorgenomen ontwikkelingen hebben op de aanwezige natuurwaarden en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

Het onderzoek heeft bestaan uit een visuele inspectie van het plangebied en het raadplegen van vrij beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde dier- en plantensoorten.

Afbeelding 1a: luchtfoto met slooplocaties

2. GEBIEDSKARAKTERISTIEK

2.1 Huidige situatie

Op het erf aan de Broeierdweg 101 staan twee kapschuren een dubbele (karakteristieke schuur) en een woning. Het erf is gelegen aan de noordoost kant van Enschede, tussen de kern van Hengelo en Enschede. Het aanwezige groen op het erf bestaat uit een tuingedeelte met meerdere oudere zomereiken. De omgeving van het projectgebied is behoorlijk gesloten met veel bosgebieden en landschapselementen als houtwallen, singels en lanen. Voor een impressie van de ligging van de projectlocatie wordt verwezen naar bijlage 2.

Op het erf aan de Holterhofweg 280B wordt een kapschuur en een kalverschuur gesloopt. De overige bebouwing blijft gehandhaafd. Aan de overzijde van deze locatie (Holterhofweg 295 staat een houten schuurtje die eveneens gesloopt zal worden. Het erf grens aan een gemengd bosje van zomereik, zwarte els en enkele dennen met ondergroei van vlier. De directe omgeving van het plangebied bestaat uit een half open agrarisch landschap met enkele bosgebiedjes. Op ongeveer een kilometer afstand van het erf bevindt zich het natuurgebied het Aamsveen. Voor een impressie van de ligging van de projectlocatie wordt verwezen naar bijlage 2.

Afbeelding 1: de te slopen kapschuur aan de Broeierdweg

Afbeelding 2:: de te slopen kapschuur aan de Broeierdweg(linkerzijde zelfde kapschuur als vorige foto).

Afbeelding 3: de te slopen kapschuur aan de Broeierdweg doet nu diens als paardenstal

Afbeelding 4:: de te slopen kapschuur aan de Holterhofweg

Afbeelding 5: de te slopen kalverschuur

Afbeelding 6:achterzijde van de te slopen kalverschuur

Afbeelding 7: binnenkant van het dak van de te slopen kalverschuur aan de Holterhofweg

2.2 Ruimtelijke ontwikkeling

De voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen omvatten het slopen van een kapschuur en een kalverstal aan de Holterhofweg 280B, het slopen van een kleine houten schuurtje aan de Holterhofweg 295 en de sloop van twee kapschuren aan de Broeierdweg 101. Op alle drie de locaties zal geen opgaande beplanting verwijderd worden. Tevens zijn geen water-elementen op de locaties aanwezig. Er worden dus geen watergangen of waterelementen gedempt.

3. NATUURWETGEVING

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd.

3.1 Flora en faunawet beschermd flora- en fauna

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet van toepassing. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendief en zwarte wouw.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en daarom is geen ontheffing nodig. Deze soorten zijn bij dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Zie bijlage 1 voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet.

De Flora- en faunawet is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten.

3.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd.

Op ongeveer een kilometer afstand van de beide erven aan de Holterhofweg bevindt zich het Natura 2000-gebied het Aamsveen. Vanwege de aard en de kleinschaligheid van het voornemen worden echter geen negatieve effecten verwacht op dit Natura 2000-gebied (Aamsveen). In de directe omgeving van de Broeierdweg bevinden zich geen Natura 2000-gebieden. Toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 is hier niet aan de orde.

3.3 Ecologische Hoofdstructuur beschermde gebieden

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt. In of in de directe nabijheid van de EHS geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Zowel de erven aan de Holterhofweg als het erf aan de Broeierdweg grenzen aan de EHS. Met de ruimtelijke ingreep (sloop enkele schuren) worden echter geen negatieve effecten verwacht of aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Een toetsing aan de EHS wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

4. METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.1 Bureauonderzoek

De volgende bronnen zijn in het kader van dit onderzoek gebruikt:

- Landelijke en provinciale verspreidingsinformatie met betrekking tot planten, dagvlinders, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren, met name uit verspreidingsatlassen. De landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

De website www.waarneming.nl en www.telmee.nl zijn ook geraadpleegd. Een groot aantal amateurs kunnen op deze websites hun natuurwaarnemingen kwijt. De site wordt gecontroleerd door een validatiecommissie. Soortwaarnemingen via deze bron zijn redelijk betrouwbaar, maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kan het een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarnemingen zijn, in tegenstelling tot atlassen, vaak tot op de exacte locatie te herleiden.

4.2 Terreinonderzoek

Het veldbezoek op 14 november 2011 was verkennend van aard, waarbij aan de hand van de aanwezige terreintypen het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten is bepaald. Het veldbezoek is door Vincent de Lenne, ecologisch adviseur van Eelerwoude, overdag uitgevoerd bij bewolkt weer en een temperatuur van 8˚C.

5. BESCHERMDE SOORTEN BROEIERDWEG

5.1 Flora

Voorkomen en functie
Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. In of op de te slopen schuren is geen beplanting aanwezig

Effecten en ontheffing
Beschermde soorten worden op basis van de aangetroffen biotopen niet verwacht, aangezien geschikte groeiplaatsen voor beschermde soorten ontbreken.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie
In het plangebied is tijdens het veldbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Op basis van de actuele verspreiding van vleermuizen en de situatie in het plangebied kunnen de volgende algemene soorten binnen het plangebied verwacht worden: gewone dwergvleermuis, laatvlieger en eventueel rosse vleermuis.

Bij het onderzoek wordt onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied.

Verblijfplaats
De te slopen schuren (kapschuren) zijn ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Spouwmuren zijn niet aanwezig tevens zijn geen geschikte betimmering of daklijsten aanwezig. Daarnaast is door de vervallen staat van de schuren overal veel tocht aanwezig.

Vliegroute en/of foerageergebied
Het plangebied kan een functie hebben als foerageergebied. In de luwte van de bebouwing en groenstructuren kunnen laatvlieger, gewone dwergvleermuis en eventueel rosse vleermuis foerageren. De aanwezige bomenlaan langs de Broeierdweg kan een functie hebben als vliegroute. Deze bomenlaan sluit aan op andere groenstructuren en bebouwing.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuizen en hun verblijfplaatsen zijn in de Flora- en faunawet beschermd. Het verjagen, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het verstoren of vernielen van vaste verblijfplaatsen (inclusief de functionele leefomgeving) is verboden vanuit de Flora- en faunawet. De functionaliteit van de verblijfplaats(en) en de functionele leefomgeving van de aanwezige soort(en) dient te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Verblijfplaatsen
De voorgenomen ontwikkelingen zullen geen negatieve effecten hebben op verblijfplaatsen van vleermuizen. De te slopen kapschuren zijn ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen.

Vliegroute en foerageergebied
Met de ruimtelijke ontwikkelingen worden geen effecten verwacht op vleermuizen die foerageren. Het plangebied blijft ook na de sloop van de kapschuren geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Tevens worden geen negatieve effecten verwacht op de vleermuizen die de bomenrij langs Broeierdweg mogelijk als vliegroute gebruiken. Deze bomenrij blijft behouden.

Nader onderzoek naar of het aanvragen van een ontheffing voor vleermuizen is niet noodzakelijk.

5.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Tabel 1-soorten
In het plangebied kunnen onder andere de volgende algemene zoogdieren voorkomen; konijn, haas, bunzing, egel, hermelijn, mol, wezel en (spits)muizen. Allen staan op tabel 1 van de Flora- en faunawet.

Tabel 2 en 3-soorten
Mogelijk dat binnen het plangebied steenmarter voorkomt. Er zijn echter geen sporen van de soort waargenomen. De soort komt echter wel algemeen voor in de omgeving (www.zoogdiervereniging.nl). Het plangebied kan mogelijk een klein onderdeel kunnen uitmaken van zijn territorium. Ook kunnen de leegstaande schuren potentieel als verblijfplaats voor deze soort dienen. Andere zwaarder beschermde grondgebonden zoogdiersoorten (o.a. das, boommarter, veldspitsmuis en waterspitsmuis) worden niet verwacht binnen het plangebied vanwege het ontbreken van geschikt biotoop en het bekende verspreidingsgebied.

Effecten en ontheffing

Tabel 1-soorten
De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen negatieve invloed op de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie. Voor deze soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt de algemene zorgplicht ten aanzien van deze soorten.

Tabel 2 en 3-soorten
De steenmarter is een weinig kritische soort die een netwerk van verblijfplaatsen heeft en in een nacht grote afstanden kan afleggen. Er zijn geen verblijfplaatsen van steenmarters of aanwijzingen hiertoe aangetroffen. Voor de steenmarter blijft na de (relatief kleinschalige) ontwikkeling voldoende leefgebied voorhanden. Negatieve effecten op deze soort zijn derhalve niet aan de orde.

Nader onderzoek en het aanvragen van een ontheffing voor beschermde grondgebonden zoogdieren is niet van toepassing.

5.3 Vogels

Algemene broedvogels en categorie 5
De aangetroffen vogels in en direct rondom het plangebied vallen onder de groep van algemene broedvogels. Onder andere de volgende vogelsoorten maken gebruik van de locatie: zwarte roodstaart, spreeuw, groene specht, boomklever, gaai, boerenzwaluw, merel vink, houtduif en koolmees, zwarte kraai, huismus (waarnemingen veldbezoek en waarnemingen initiatiefnemer). Tevens zijn sporen van spreeuw aangetroffen.

Categorie 1-4
Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten aangetroffen van soorten waarvan de vaste rust- of verblijfplaats jaarrond beschermd is. Huismus komt wel voor op het erf (bevindingen bewoner) er zijn geen oude nesten in de te slopen kapschuren gevonden mogelijk broedt deze soort onder de pannen in de te behouden schuur of woonhuis. Steenuil is in het verleden aangetroffen op het erf, deze is echter niet meer aanwezig. Sporen zijn niet aangetroffen. Negatieve effecten op soorten waarvan de vaste rust- en verblijfplaats jaarrond beschermd zijn worden uitgesloten. Aangezien steenuil in het verleden voorkwam op het erf en het omliggende biotoop erg geschikt is voor de soort wordt geadviseerd een nestkast voor de soort op te hangen.

Effecten en ontheffing

Categorie 5
In de sinds augustus 2009 geldende 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' zijn in categorie 5 van deze lijst een aantal vogelsoorten opgenomen die ook in het plangebied voor (kunnen) komen. Het gaat om een groep van broedvogelsoorten die vaak terugkeert naar de plaats waar ze hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats door bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen verloren is gegaan, uit te wijken naar andere locaties in de omgeving. In deze situatie gaat het om ondermeer om zwarte roodstaart, spreeuw, boerenzwaluw, pimpelmees groene specht en koolmees. Het gaat voor deze soorten echter om een zeer beperkt aantal broedparen van overigens (vrij) algemeen voorkomende soorten. Tevens gaat geen potentieel broedgebied voor deze soor-

ten verloren (alleen mogelijk zwarte roodstaart en spreeuw) voor. Van negatieve effecten die vragen om mitigerende of compenserende maatregelen is bij deze categorie 5-soorten geen sprake.

Categorie 1-4
Met de sloop van de werkzaamheden gaan geen vaste rust- en verblijfplaatsen van huismus verloren, tevens blijft het plangebied geschikt als foerageergebied. Negatieve effecten op huismus worden uitgesloten.

Nader onderzoek en het aanvragen van een ontheffing voor vogels is niet van toepassing.

5.4 Amfibieën, reptielen en vissen

Voorkomen en functie

Amfibieën
Een aantal soorten, zoals bruine kikker en gewone pad kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop. Binnen het plangebied zijn geen waterelementen aanwezig. Strikt beschermde amfibieënsoorten worden niet verwacht binnen het plangebied vanwege het ongeschikte habitat voor deze soorten..

Reptielen en vissen
Beschermde reptielen zijn gebonden aan specifieke terreinen en binnen het plangebied ontbreekt geschikt biotoop zoals heideterreinen en venranden. Vanwege het ontbreken van waterelementen zijn vissen niet aanwezig binnen het plangebied.

Effecten en ontheffing
De ingreep kan leiden tot een (tijdelijke) verstoring van leefgebied van de genoemde amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Het gaat om vermoedelijk (zeer) kleine aantallen. Van negatieve effecten op populatieniveau zal geen sprake zijn. Genoemde soorten zijn licht beschermd en vrijgesteld van de ontheffingsplicht bij ruimtelijke ingrepen. Er worden geen effecten verwacht op reptielen en vissen.

Het aanvragen van een ontheffing of het uitvoeren van nader onderzoek is niet van toepassing voor amfibieën, reptielen en vissen.

5.5 Ongewervelden

Voorkomen en functie
De overige in de Flora- en faunawet opgenomen soorten zijn dusdanig zeldzaam en grotendeels gebonden aan specifieke biotopen zoals heide, hoogveen, laagveen en beken, dat het zeer onwaarschijnlijk is dat het plangebied voor deze soorten een functie vervult.

Effecten en ontheffing
Het aanvragen van een ontheffing of het uitvoeren van nader onderzoek is niet van toepassing.

6. BESCHERMDE SOORTEN HOLTERHOFWEG

6.1 Flora

Voorkomen en functie
Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. In of op de te slopen schuren is geen beplanting aanwezig.

Effecten en ontheffing
Beschermde soorten worden op basis van de aangetroffen biotopen niet verwacht, aangezien geschikte groeiplaatsen voor beschermde soorten ontbreken.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor beschermde flora niet noodzakelijk.

6.2 Zoogdieren

6.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie
In het plangebied is tijdens het veldbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Op basis van de actuele verspreiding van vleermuizen en de situatie in het plangebied kunnen de volgende algemene soorten binnen het plangebied verwacht worden: gewone dwergvleermuis, laatvlieger en eventueel rosse vleermuis.

Bij het onderzoek wordt onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied.

De te slopen schuren (kapschuur houten schuurtje en kalverschuur) zijn marginaal geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. In de te slopen kapschuur en het houten schuurtje zijn geen. spouwmuren aanwezig tevens zijn geen geschikte betimmering of daklijsten aanwezig. Daarnaast is door de vervallen staat en de open constructie overal veel tocht aanwezig. Verblijfplaatsen van vleermuizen in de kapschuur en het houten schuurtje zijn uitgesloten.

De te slopen kalverschuur is voor een klein gedeelte voorzien van een spouwmuur. Echter door de open bovenzijde en enkele gaten in de muur is hier veel tocht aanwezig waaroor deze spouw ongeschikt is voor vleermuizen. Vanwege tocht worden ook geen verblijfplaatsen onder pannen, dakbeschot en daklijsten verwacht. Kraam en winterverblijfplaatsen worden uitgesloten.

Vliegroute en/of foerageergebied
Het plangebied kan een functie hebben als foerageergebied. In de luwte van de bebouwing en groenstructuren kunnen laatvlieger, gewone dwergvleermuis en eventueel rosse vleermuis foerageren. Er wordt niet verwacht dat het plangebied deel uit maakt van een vliegroute.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuizen en hun verblijfplaatsen zijn in de Flora- en faunawet beschermd. Het verjagen, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het verstoren of vernielen van vaste verblijfplaatsen (inclusief de functionele leefomgeving) is verboden vanuit de Flora- en faunawet. De functionaliteit van de verblijfplaats(en) en de functionele leefomgeving van de aanwezige soort(en) dient te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Verblijfplaatsen
Indien de kalverschuur vleermuisvriendelijk gesloopt wordt in de zomermaanden, wordt met de voorgenomen ontwikkeling geen negatief effect verwacht op verblijfplaatsen van vleermuizen.

Vliegroute en foerageergebied
Met de ruimtelijke ontwikkelingen worden verder geen effecten verwacht op vleermuizen die foerageren.

Nader onderzoek naar of het aanvragen van een ontheffing voor vleermuizen is niet noodzakelijk.

6.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Tabel 1-soorten
In het plangebied kunnen onder andere de volgende algemene zoogdieren voorkomen; konijn, bunzing, egel, hermelijn, mol, wezel en (spits)muizen. Allen staan op tabel 1 van de Flora- en faunawet.

Tabel 2 en 3-soorten
Mogelijk dat binnen het plangebied steenmarter voorkomt. Er zijn echter geen sporen van de soort waargenomen. De soort komt echter wel algemeen voor in de omgeving (www.zoogdiervereniging.nl). Het plangebied kan mogelijk een klein onderdeel uitmaken van zijn territorium. Een vaste verblijfplaats is niet aangetroffen. Daarnaast is eekhoorn waargenomen in het bosje naast de kapschuur. Bladnesten zijn echter niet aangetroffen.

Andere zwaarder beschermde grondgebonden zoogdiersoorten (o.a. das, boommarter, veldspitsmuis en waterspitsmuis) worden niet verwacht binnen het plangebied vanwege het ontbreken van geschikt biotoop en het bekende verspreidingsgebied.

Effecten en ontheffing

Tabel 1-soorten
De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen negatieve invloed op de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie. Voor deze soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt de algemene zorgplicht ten aanzien van deze soorten.

Tabel 2 en 3-soorten
De steenmarter is een weinig kritische soort die een netwerk van verblijfplaatsen heeft en in een nacht grote afstanden kan afleggen. Er zijn geen verblijfplaatsen van steenmarters of aanwijzingen hiertoe aangetroffen. Voor de steenmarter blijft na de (relatief kleinschalige) ontwikkeling voldoende leefgebied voorhanden. Negatieve effecten op deze soort zijn derhalve niet aan de orde.

Eekhoorn is aangetroffen in het bosje naast de kapschuur. Dit bosje blijft behouden. Negatieve effecten op eekhoorn worden uitgesloten.

Nader onderzoek en het aanvragen van een ontheffing voor beschermde grondgebonden zoogdieren is niet van toepassing.

6.3 Vogels

Algemene broedvogels en categorie 5
De aangetroffen vogels in en direct rondom het plangebied vallen onder de groep van algemene broedvogels. Onder andere de volgende vogelsoorten maken gebruik van de locatie: houtduif en kauw. Op het overige deel van beide erven zijn huismus, zwarte kraai, grote bonte specht, koolmees, spreeuw, staartmees, vink en merel aangetroffen.

Categorie 1-4
Op beide erven zijn enkele huismussen aangetroffen deze leken geen binding te hebben met de te slopen gebouwen. Nesten van huismussen zijn niet aangetroffen. Kerkuil is in het verleden aangetroffen op het erf (bevindingen bewoner). In de te slopen schuren zijn geen sporen van kerkuil (krijtsporen en braakballen) aangetroffen.

Effecten en ontheffing

Categorie 5
In de sinds augustus 2009 geldende 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' zijn in categorie 5 van deze lijst een aantal vogelsoorten opgenomen die ook in het plangebied voor (kunnen) komen. Het gaat om een groep van broedvogelsoorten die vaak terugkeert naar de plaats waar ze hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats door bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen verloren is gegaan, uit te wijken naar andere locaties in de omgeving. In deze situatie gaat het om ondermeer spreeuw en koolmees. Het gaat voor deze soorten echter om een zeer beperkt aantal broedparen van overigens (vrij) algemeen voorkomende soorten. In de omgeving van het plangebied komt veel potentieel geschikt en alternatief leefgebied voor deze soorten voor. Van negatieve effecten die vragen om mitigerende of compenserende maat-

regelen is bij deze categorie 5-soorten geen sprake.

Categorie 1-4
Met de sloop van de werkzaamheden gaan geen vaste rust- en verblijfplaatsen van huismus verloren, tevens verdwijnt geen belangrijk foerageergebied. Negatieve effecten op huismus worden uitgesloten. Met de voorgenomen werkzaamheden verdwijnt geen verblijfplaats van kerkuil, tevens verdwijnt geen belangrijk foerageergebied. Negatieve effecten op kerkuil worden uitgesloten. Omdat het projectgebied geschikt is voor kerkuil en deze in het verleden is aangetroffen, wordt geadviseerd een nestkast voor deze soort op te hangen.

6.4 Amfibieën, reptielen en vissen

Voorkomen en functie

Amfibieën
Een aantal soorten, zoals bruine kikker en gewone pad kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop. Binnen het plangebied zijn geen watergangen aanwezig. Strikt beschermde amfibieënsoorten worden niet verwacht binnen het plangebied vanwege het ongeschikte habitat voor deze soorten. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van strikt beschermde amfibieën rondom het plangebied.

Reptielen en Vissen
Beschermde reptielen zijn gebonden aan specifieke terreinen en binnen het plangebied ontbreekt geschikt biotoop zoals heideterreinen en venranden. Vanwege het ontbreken van waterelementen zijn vissen niet aanwezig binnen het plangebied.

Effecten en ontheffing
De ingreep kan leiden tot een (tijdelijke) verstoring van leefgebied van de genoemde amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Het gaat om vermoedelijk (zeer) kleine aantallen. Van negatieve effecten op populatieniveau zal geen sprake zijn. Genoemde soorten zijn licht beschermd en vrijgesteld van de ontheffingsplicht bij ruimtelijke ingrepen. Er worden geen effecten verwacht op reptielen en vissen.
Het aanvragen van een ontheffing of het uitvoeren van nader onderzoek is niet van toepassing voor amfibieën, reptielen en vissen.

6.5 Ongewervelden

Voorkomen en functie
De overige in de Flora- en faunawet opgenomen soorten zijn dusdanig zeldzaam en grotendeels gebonden aan specifieke biotopen zoals heide, hoogveen, laagveen en beken, dat het zeer onwaarschijnlijk is dat het plangebied voor deze soorten een functie vervult.

Effecten en ontheffing
Het aanvragen van een ontheffing of het uitvoeren van nader onderzoek is niet van toepassing.

7. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

7.1 Geen effecten N2000 en EHS

Op basis van deze quickscan Flora en faunawet worden geen effecten op beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebied) verwacht.
Op ongeveer een kilometer afstand van de beide erven aan de Holterhofweg bevindt zich het Natura 2000-gebied het Aamsveen. Vanwege de aard en de kleinschaligheid van het voornemen worden echter geen negatieve effecten verwacht op dit Natura 2000-gebied (Aamsveen). In de directe omgeving van de Broeierdweg bevinden zich geen Natura 2000-gebieden. Door de aard en kleinschaligheid van het voornemen wordt zowel op de Broeierdweg als de Holterhofweg geen aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS verwacht. Een toetsing in het kader van deze natuurwetgeving en -beleid is derhalve niet noodzakelijk geacht.

7.2 Beschermde soorten Broeierdweg

Hoewel er geen gerichte veldinventarisatie heeft plaatsgevonden, is op basis van de beschikbare literatuurgegevens en een veldbezoek vastgesteld dat het terrein mogelijk van belang is voor enkele licht beschermde soorten (tabel 1-soorten) en voor strikter beschermde soorten.

Met de voorgenomen ruimtelijke ingrepen gaat voor tabel 1-soorten weliswaar leefgebied verloren, maar van negatieve effecten op populaties is geen sprake. Wel kunnen op individueel niveau (tijdelijk) negatieve effecten optreden, bijvoorbeeld door verlies van leefgebied. Deze licht beschermde soorten behoren tot de categorie ‘niet ontheffingsplichtig bij ruimtelijke ingrepen’. Wel geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten niet aan de orde.

Geconcludeerd wordt dat het plangebied tevens een geschikt leefgebied vormt voor een aantal strikter beschermde diersoorten in het kader van de Flora- en faunawet, het gaat hierbij om broedvogels, steenmarter en vleermuizen. Met de voorgenomen effecten worden echter geen negatieve effecten op deze soortgroepen verwacht.

7.3 Beschermde soorten Holterhofweg

Hoewel er geen gerichte veldinventarisatie heeft plaatsgevonden, is op basis van de beschikbare literatuurgegevens en een veldbezoek vastgesteld dat het terrein mogelijk van belang is voor enkele licht beschermde soorten (tabel 1-soorten) en voor strikter beschermde soorten.

Met de voorgenomen ruimtelijke ingrepen gaat voor tabel 1-soorten weliswaar leefgebied verloren, maar van negatieve effecten op populaties is geen sprake. Wel kunnen op individueel niveau (tijdelijk) negatieve effecten optreden, bijvoorbeeld door verlies van leefgebied. Deze licht beschermde soorten behoren tot de categorie ‘niet ontheffingsplichtig bij ruimtelijke ingrepen’. Wel geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten niet aan de orde.

Geconcludeerd wordt dat het plangebied tevens een geschikt leefgebied vormt voor een aantal strikter beschermde diersoorten in het kader van de Flora- en faunawet, het gaat hierbij om broedvogels, steenmarter, eekhoorn en vleermuizen. Met de voorgenomen effecten worden echter geen negatieve effecten op deze soortgroepen verwacht.

7.4 Broedvogels vragen om aandacht bij uitvoering

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen[1] uitgevoerd mogen worden.

7.5 Plannen kunnen doorgang vinden

Er wordt niet verwacht dat negatieve effecten zullen optreden door de voorgenomen ontwikkelingen op aanwezige beschermde gebieden en (te verwachten) beschermde soorten. Hiermee kunnen de plannen doorgang vinden in het kader van de Flora- en faunawet.

Samenvatting
In tabel 1 en 2 is een samenvatting gegeven van de resultaten van (mogelijk) aanwezige beschermde flora en fauna in het plangebied, de effecten op deze soorten en de te nemen stappen.

[1] *In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.*

Tabel 1. Resultaten aanwezige beschermde flora en fauna binnen het plangebied Broeierdweg

Tabel	Soort(groep)	Gebruik gebied	Effect ruimtelijke ontwikkelingen	Ontheffing	Vervolg Nader onderzoek / mitigerende en/of compenserende maatregelen
1	**Algemene grondgebonden zoogdieren**	Vaste verblijfplaats / foerageergebied	Aantasting leefgebied, doden , tijdelijk verstoring	Nee	Zorgplicht
1	**Algemene amfibieën**	landbiotoop/overwinteringsbiotoop	Aantasting leefgebied, doden, tijdelijk verstoring	Nee	Zorgplicht
2	**Steenmarter**	Mogelijk Foerageergebied	Tijdelijk afname foerageergebied, geen effect op populatie	Nee	Zorgplicht
3	**Vleermuizen**	Mogelijk foerageergebied	Tijdelijke verstoring	Nee	Zorgplicht
V	**Vogels**	Broedlocatie	Aantasting leefgebied, tijdelijk verstoring	Nee, mits	Zorgplicht , werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren
V5	**Vogels–categorie 5**	Broedlocatie	Aantasting leefgebied, tijdelijk verstoring	Nee, mits	Zorgplicht , werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren
V1-4	**Huismus**	Foerageergebied	Geen	Nee	Zorgplicht

Tabel 2. Resultaten aanwezige beschermde flora en fauna binnen het plangebied Holterhofweg

Tabel	Soort(groep)	Gebruik gebied	Effect ruimtelijke ontwikkelingen	Ontheffing	Vervolg Nader onderzoek / mitigerende en/of compense-rende maatregelen
1	**Algemene grondgebon-den zoogdieren**	Vaste verblijfplaats / foerageerge-bied	Aantasting leefgebied, doden , tijdelijk verstoring	Nee	Zorgplicht
1	**Algemene amfibieën**	landbiotoop/overwinteringsbiotoop	Aantasting leefgebied, doden, tijdelijk verstoring	Nee	Zorgplicht
2	**Steenmarter**	Mogelijk Foerageergebied	Tijdelijk afname foerageergebied, mogelijk verwijdering verblijfplaats, geen effect op populatie	Nee	Zorgplicht
2	**Eekhoorn**	Foerageergebied	Geen	Nee	Zorgplicht
3	**Vleermuizen**	Mogelijk foeraeergebied	Tijdelijke verstoring	Nee	Zorgplicht
V	**Vogels**	Broedlocatie	Aantasting leefgebied, tijdelijk verstoring	Nee, mits	Zorgplicht , werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren
V5	**Vogels–categorie 5**	Broedlocatie	Aantasting leefgebied, tijdelijk verstoring	Nee, mits	Zorgplicht , werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren
V1-4	**Huismus**	Foerageergebied	Geen	Nee	Zorgplicht, werkzaamheden uitvoeren buiten broed-seizoen

LITERATUURLIJST

Bode, A.D., Dijkstra, A.J., Hoekstra, B; Hoeve, R., Zollinger, R., Bureau Natuurbalans/Limes Divergens, 1999. *De zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren*. Waanders Uitgevers, Zwolle.

Broekhuizen, S., D. Klees, G. Muskens, 2010. *De steenmarter*. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Broekhuizen, S., Hoekstra, B., Laar, V. van, Smeenk, C, & J.B.M. Thissen, 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. KNNV / Contactgroep Zoogdiereninventarisatie, Utrecht / Arnhem.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (Redactie), 2009. *De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse fauna 9.* Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey –Nederland, Leiden.

Hoekstra, B. et al., 2010. *Werkatlas Zoogdieren van Overijssel*. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Koninklijke Vermande, 1999-2007, *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4*, SDU Uitgeverij, Den Haag.

Limpens, H. K, Mosterd & W. Bongers, 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie.* KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen,* Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging & Gegevensautoriteit Natuur 2010, 5 maart 2010. *Vleermuisprotocol 2010*.

www.waarneming.nl
www.telmee.nl
www. zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE 1 DE FLORA EN FAUNAWET

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregelgeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:
- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:
- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie .
Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.
De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).
De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het '*Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.
Tabel 1 – Algemene soorten
Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.
Tabel 2 – Overige soorten
Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Staatssecretaris van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.
Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75
Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.
Vogels
Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:
1 Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.

2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
3 Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

5 Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

BIJLAGE 2 LIGGING PROJECTLOCATIES

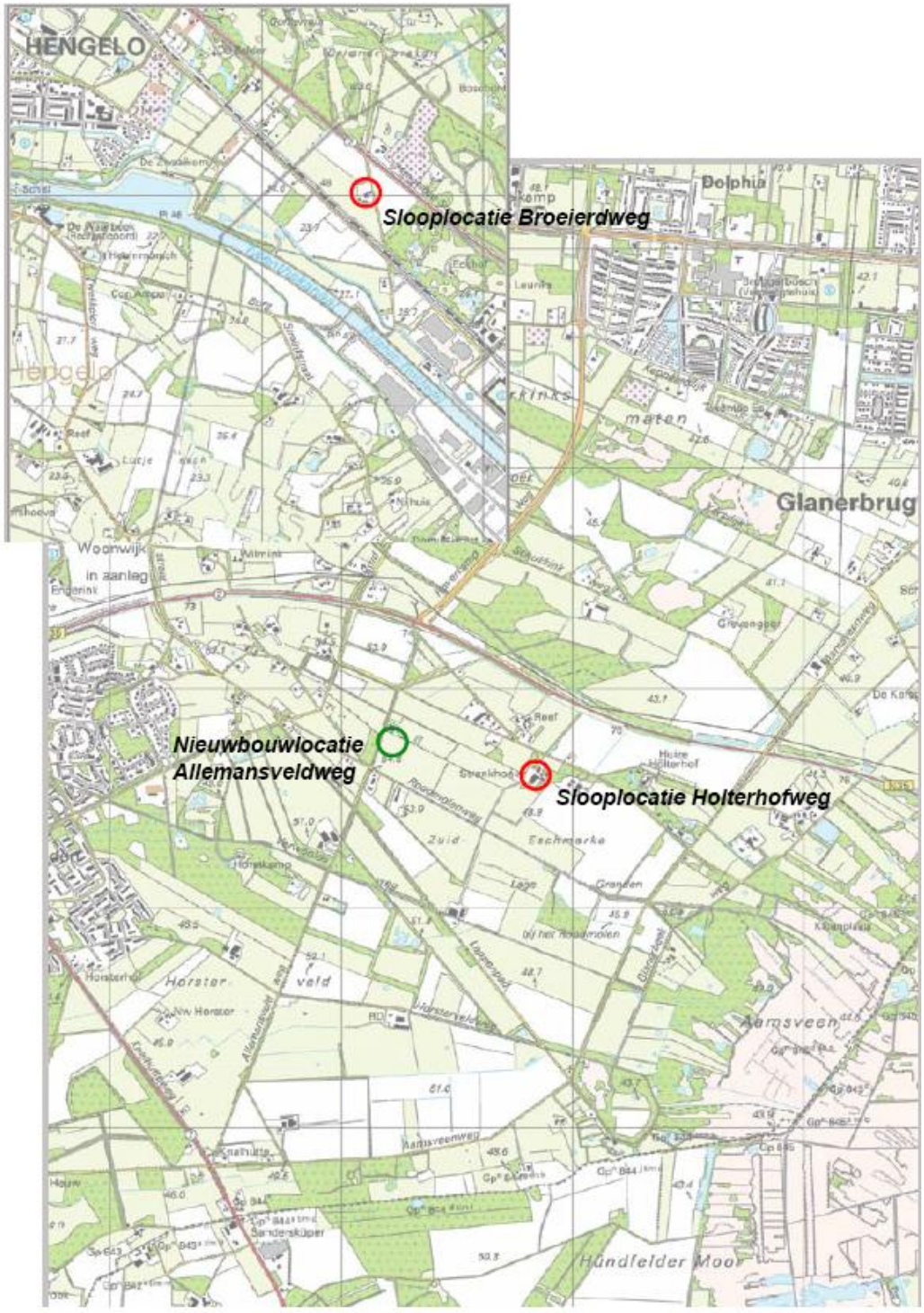

Bijlage 4 Bedrijveninventarisatie

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© Mei 2014, gemeente Enschede

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- E

Onderwerp	Gewijzigde vaststelling bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid"		
Portefeuillehouder	Ed Wallinga agendaletter (E)		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	3 juni 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400132824

Wij stellen u voor te besluiten om:

1.1 De Nota "Zienswijzenverslag Bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" vast te stellen en degenen die een zienswijze met betrekking tot dit plan aan de Raad kenbaar hebben gemaakt, hiervan in kennis te stellen en mede te delen dat één van de ingediende zienswijzen aanleiding heeft gegeven tot een wijziging van het bestemmingsplan;
1.2 Het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" gewijzigd vast te stellen overeenkomstig de bij dit plan behorende verbeelding, regels, toelichting en ondergrond conform NL.IMRO.0153.BP00062-0003;
1.3 Ten behoeve van het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" geen exploitatieplan als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening vast te stellen;
2. Gedeputeerde Staten van Overijssel te verzoeken in te stemmen met een eerdere publicatie van het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid".

Inleiding

Er zijn plannen om het gedateerde winkelcentrum Zuid in de wijk Wesselerbrink ingrijpend te moderniseren en deels in noordoostelijke- en oostelijke richting uit te breiden. Ook de herinrichting en verbetering van het openbaar gebied ten noorden en oosten van dit winkelcentrum en de verplaatsing van de huidige bibliotheek maken onderdeel uit van de plannen. Het winkelcentrum Zuid is centraal in de wijk Wesselerbrink gelegen, ten noordoosten van de kruising van de Wesselerbrinklaan met de Broekheurnering en vervult een belangrijke rol in het dagelijkse leven voor haar bewoners maar ook deels voor die van de overige zuidwijken Helmerhoek en Stroinkslanden. De plannen moeten het aanzien en de levensvatbaarheid van dit winkelcentrum verbeteren, ook door een betere bereikbaarheid en verbeterde parkeermogelijkheden. De plannen zijn echter voor een deel in strijd met het nu voor dit gebied geldende bestemmingsplan "Wesselerbrink". Om de plannen te kunnen realiseren is het noodzakelijk om voor het gebied van het huidige winkelcentrum en aangrenzende gebied een nieuw bestemmingsplan te maken.

Beoogd resultaat

Met het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" wordt beoogd om binnen twee jaar de modernisering en uitbreiding van het gedateerde winkelcentrum Zuid mogelijk te maken. Naast de fysieke realisatie van de voorgenomen plannen moet het winkelcentrum een aantrekkelijk winkel- en ontmoetingsgebied worden en een 'hart' voor de wijk Wesselerbrink die een bijdrage kan leveren aan de maatschappelijke samenhang in de wijk. Ook een verbetering van de stedenbouwkundige structuur in de wijk en een verbetering van de levensvatbaarheid van het winkelcentrum en ondernemersklimaat zijn doelen die worden nagestreefd.

Argumenten

In januari 2012 is door de Raad de Detailhandelsstructuurvisie 2012 vastgesteld. In deze structuurvisie heeft de Raad aangegeven dat zij naar een duurzame wijkwinkelstructuur in de stad wenst te streven door een versterking van een compleet en divers dagelijks aanbod in verschillende wijken. Dit moet leiden tot een herkenbaar en laagdrempelige 'hart' in de wijken waarbij onnodige automobiliteit kan worden voorkomen en het ondernemers-klimaat wordt verbeterd.

Tevens wordt in de Detailhandelsstructuurvisie 2012 gesteld dat voor het winkelcentrum Zuid een uitbreiding naar 10.000-12.000 m2 w.v.o. (winkelvloeroppervlak) mogelijk is met als motivatie dat dit winkelcentrum vrijwel geheel Enschede Zuid (met ca. 35.000 inwoners) tot haar verzorgingsgebied mag rekenen. De voorgestelde modernisering en uitbreiding van dit winkelcentrum is in lijn met de Detailhandelsstructuurvisie 2012.

SO-Bestemmingsplannen-. H.L. Hesselink Telefoon: (053) 481 52 86

Kanttekeningen
Het niet vaststellen van het bestemmingsplan “Winkelcentrum Zuid” heeft tot gevolg dat een groot deel van de beoogde ontwikkelingen voor dit winkelcentrum niet kunnen worden uitgevoerd.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
Voor het winkelcentrum Zuid is het “Masterplan Winkelcentrum Zuid en omgeving" opgesteld. Aan de hand van dit masterplan is, in overleg met de eigenaren, bekeken welke maatregelen op het gebied van energiebesparing en gebruik van duurzame energie in uitvoering kunnen worden genomen. Daarbij zal zowel bij het ontwerp van het gebouw, als ook bij het ontwerp van de openbare ruimte, rekening worden gehouden met aspecten als duurzame energie (zonne-energie en groene stroom), energiebesparing (LED-verlichting en hoge isolatiewaarden) en materiaalgebruik (mos- sedum dakbedekking). Het bestemmingsplan biedt ruimte voor de toepassing van genoemde maatregelen.

Kosten, opbrengsten, dekking
Het plan voor de uitbreiding van het bestaande winkelcentrum wordt door een particuliere ontwikkelaar gerealiseerd. De kosten voor de gemeente worden verhaald door middel van een met de ontwikkelaar overeengekomen exploitatie-overeenkomst. In deze overeenkomst is tevens bepaald dat eventuele planschadeclaims voor rekening van de ontwikkelaar komen. Met deze overeenkomst wordt de economische uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan voldoende aangetoond.

Communicatie
Voorafgaand aan het in procedure brengen van het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" is het voor dit gebied erkende wijkorgaan om advies gevraagd. Op 20 december 2013 heeft de Wijkraad Wesselerbrink op dit bestemmingsplan een positief advies uitgebracht.

Daarnaast zijn er op 9 en 10 januari 2014 in het winkelcentrum informatiebijeenkomsten gehouden waarbij ondernemers en overige belangstellenden over de plannen zijn geïnformeerd. Ook zijn de ondernemers in het winkelcentrum tijdens algemene ledenvergaderingen en via een nieuwsbrief van de stand van zaken op de hoogte gebracht.

In het kader van het vooroverleg is het bestemmingsplan “Winkelcentrum Zuid” voor commentaar voorgelegd aan het Waterschap Vechtstreken (voorheen het Waterschap Regge en Dinkel) en de Provincie Overijssel. De Provincie Overijssel heeft per email van 18 februari 2014 laten weten dat dit bestemmingsplan voor haar geen aanleiding heeft gegeven een zienswijze in te dienen. Het Waterschap Vechtstreken heeft tot op heden niet gereageerd waardoor wij er vanuit gaan dat zij ten aanzien van dit bestemmingsplan geen opmerkingen hebben. Ook is de Natuur- en Milieuraad Enschede gevraagd om eventuele opmerkingen ten aanzien van dit bestemmingsplan aan ons kenbaar te maken. Per brief van 17 maart 2014 heeft zij aangegeven met dit bestemmingsplan te kunnen instemmen.

Het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" heeft van 13 februari 2014 tot en met 26 maart 2014 als ontwerp ter visie gelegen. Gedurende de termijn van het als ontwerp ter visie leggen van dit bestemmingsplan zijn er een viertal zienswijzen ingediend. De ingediende zienswijzen zijn samengevat en door ons beantwoord in een zienswijzenverslag. Eén van de ingediende zienswijzen heeft tot wijzigingen van het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" geleid. De wijzigingen hebben betrekking op een gedeeltelijke verschuiving van de zuidelijke bouwgrens in noordelijke richting en het toevoegen van de functieaanduiding ‘onderdoorgang’ voor een gebied ten oosten van het pand van de indiener van de zienswijze. De wijzigingen die als gevolg van de ingediende zienswijze hebben plaatsgevonden, alsmede ambtelijke aanpassingen, zijn verwoord in een Nota van wijzigingen Bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid"

Vervolg
Het vaststellen van een bestemmingsplan is een exclusieve bevoegdheid van de Gemeenteraad. Voor belanghebbenden bestaat de mogelijkheid om tegen het vaststellingsbesluit van de Raad beroep aan te tekenen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Bijlagen

1. Toelichting bp "Winkelcentrum Zuid"
2. Regels bp "Winkelcentrum Zuid"
3. Verbeelding bp "Winkelcentrum Zuid" met het nr. BP00062
4. Zienswijzenverslag bp "Winkelcentrum Zuid"
5. Nota van wijzigingen bp "Winkelcentrum Zuid"
6. De ingediende zienswijzen.

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

1.1 De Nota "Zienswijzenverslag Bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" vast te stellen en degenen die een zienswijze met betrekking tot dit plan aan de Raad kenbaar hebben gemaakt, hiervan in kennis te stellen en mede te delen dat één van de ingediende zienswijzen aanleiding heeft gegeven tot een wijziging van het bestemmingsplan;
1.2 Het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" gewijzigd vast te stellen overeenkomstig de bij dit plan behorende verbeelding, regels, toelichting en ondergrond conform NL.IMRO.0153.BP00062-0003;
1.3 Ten behoeve van het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" geen exploitatieplan als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening vast te stellen;
2. Gedeputeerde Staten van Overijssel te verzoeken in te stemmen met een eerdere publicatie van het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid".

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	P.E.J. den Oudsten

Gemeente Enschede

Toelichting

Bestemmingsplan

Winkelcentrum Zuid

Status: Vastgesteld

enschede.nl

Winkelcentrum Zuid

Inhoudsopgave Toelichting

Toelichting 3

Hoofdstuk 1 Inleiding 3
1.1 Aanleiding bestemmingsplan 3
1.2 Ligging en begrenzing plangebied 3
1.3 Geldende juridische regelingen 4
1.4 Wettelijk kader 4
1.5 Adviezen, vooroverleg en procedure 4

Hoofdstuk 2 Planologisch beleidskader 6
2.1 Rijksbeleid: Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte 6
2.2 Provinciaal beleid 6
2.3 Gemeentelijk beleid 10

Hoofdstuk 3 Gebiedsbeschrijving 13
3.1 Ruimtelijke structuur 13
3.2 Functionele structuur 16
3.3 Cultuurhistorie 16

Hoofdstuk 4 Planbeschrijving 18
4.1 Stedenbouwkundig plan 18
4.2 Welstand en Beeldkwaliteit 22
4.3 Duurzaamheid 23

Hoofdstuk 5 Omgevingsaspecten 25
5.1 Milieu 25
5.2 Water 33
5.3 Natuur 34
5.4 Archeologie 36

Hoofdstuk 6 Juridische planopzet 39
6.1 Algemeen 39
6.2 Indeling planregels 39
6.3 Beschrijving van het plan 40
6.4 Handhaving 43

Hoofdstuk 7 Economische uitvoerbaarheid 44

Hoofdstuk 8 Adviezen 45

Bijlagen

Bijlage 1 Akoestisch onderzoek

Bijlage 2 rapport Luchtkwaliteit

Bijlage 3 Flora en fauna

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding bestemmingsplan

Het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" heeft als doel de bestemming van de binnen het plan gelegen gronden en de bouw- en gebruiksmogelijkheden daarvan vast te leggen.

in het kader van de revitalisatie van het Winkelcentrum Zuid, welke onderdeel is van de gebiedsreconstructie van de wijk Wesselerbrink, ligt het in de bedoeling dit winkelcentrum te renoveren en uit te breiden. Ook een herinrichting van de buitenruimte maakt onderdeel uit van de plannen. Met de renovatie en uitbreiding van het winkelcentrum alsmede de herinrichting van de buitenruimte wordt beoogd de stedenbouwkundige-, culturele- en maatschappelijke samenhang in de wijk Wesselerbrink te versterken.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

Het gebied waarop het bestemmingsplan “Winkelcentrum Zuid” betrekking heeft ligt ten noordoosten van het kruispunt van de Wesselerbrinklaan met de Broekheurnering en wordt globaal begrensd door Het Leunenberg in het noorden, De Kiepe in het oosten, De Broekheurnering in het zuiden en de Wesselerbrinklaan in het westen. Het plangebied is gelegen in het stadsdeel Zuid en maakt deel uit van de wijk Wesselerbrink.

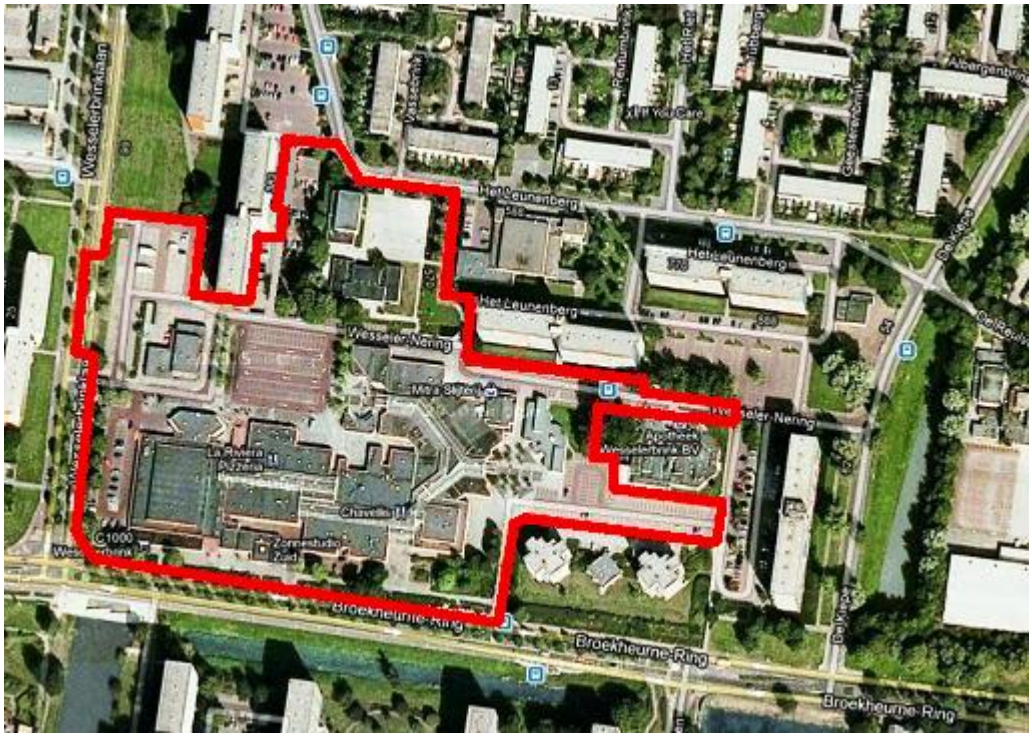

Globale aanduiding plangebied.

1.3 Geldende juridische regelingen

Het gebied van het voorliggende bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" maakt nu nog deel uit van het bestemmingsplan “Wesselerbrink 2005”. Dit bestemmingsplan is op 25 september 2006 door de raad van de gemeente Enschede vastgesteld. In dit bestemmingsplan hebben de betreffende gronden de geldende bestemmingen "Centrumvoorzieningen", "Maatschappelijke voorzieningen", "Verblijfsdoeleinden" en "Groenvoorzieningen.

1.4 Wettelijk kader

Wet ruimtelijke ordening

De Wro schrijft voor dat de gemeenteraad “voor het gehele grondgebied van de gemeente een of meer bestemmingsplannen vaststelt, waarbij ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening de bestemming van de in dat plan begrepen grond wordt aangewezen en met het oog op die bestemming regels worden gegeven”.

Besluit ruimtelijke ordening

In het Bro is geregeld hoe een bestemmingsplan en andere ruimtelijke plannen er uit moeten zien, wat vastgelegd moet worden en wat meegewogen moet worden De toelichting moet daarom vermelden wat de uitkomsten zijn van onderzoeken over ecologie/flora/fauna, hoe het is gesteld met de waterhuishouding, of de Wet milieubeheer van toepassing is voor bijvoorbeeld een Milieu Effect Rapport, of sprake is van archeologie/cultuurhistorie, welke milieukwaliteitseisen wat betreft lucht, bodem, geluid bij het plan betrokken zijn en welk beleid van gemeente, provincie en Rijk een rol speelt.

Een bestemmingsplan is daarom een juridisch ruimtelijk beleidsdocument, waarin de bestemming van de gronden met inbegrip van de daarop van toepassing zijnde gebruiks- en bouwregels en de daarop aanwezige bebouwing worden vastgelegd, maar waarin ook ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden zijn opgenomen.

Digitalisering

Alle ruimtelijke plannen moeten voor iedereen digitaal beschikbaar en raadpleegbaar zijn. Daarvoor is een landelijke voorziening in het leven geroepen. Er moet gewerkt worden via landelijk vastgestelde regels (artikel 1.2.1 en 1.2.2 Bro).

Kosten

In de wet is bepaald dat de kosten voor het maken van een bestemmingsplan verhaald kunnen worden op de aanvrager. Die kosten worden vastgesteld in een exploitatieplan, maar ze kunnen ook op een andere wijze verhaald worden bijvoorbeeld door het sluiten van een overeenkomst (afdeling 6.4 Wro).

1.5 Adviezen, vooroverleg en procedure

Adviezen

Voorafgaand aan het in procedure brengen van een bestemmingsplan vragen burgemeester en wethouders aan het binnen het plangebied werkzame erkende wijkorgaan advies uit te brengen over het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan. Dit is geen wettelijke procedurestap maar een binnen de gemeente Enschede gehanteerde werkwijze die is vastgelegd in de Regeling Wijkorganen 2003 en nader uitgewerkt in de notitie Wijkorganen en Adviesafspraken.

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Winkelcentrum Zuid” is het erkende wijkorgaan Wijkraad

Wesselerbrink Noordoost actief.

De Wijkraad Wesselerbrink Noordoost is gevraagd advies uit te brengen.

De Wijkraad Wesselerbrink Noordoost heeft met betrekking tot de voorgestane plannen voor de uitbreiding van het winkelcentrum Wesselerbrink en de herinrichting van de directe omgeving zoals dat in voorliggend bestemmingsplan planologisch is vertaald wel/niet kunnen instemmen.

Vooroverleg

In het Bro is voorgeschreven (artikel 3.1.1) dat burgemeester en wethouders voorafgaand aan het in procedure brengen van een nieuw bestemmingsplan overleg moeten plegen met de besturen van eventueel betrokken andere gemeenten, het waterschap, de provincie en met die diensten van het Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn. Van het wettelijke vooroverleg met Rijk en provincie kan in de praktijk in veel gevallen worden afgezien. De provincie Overijssel en het Rijk hebben beleid vastgesteld, waarin is bepaald dat zij een bestemmingsplan alleen nog voor vooroverleg willen ontvangen, indien dat bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt die raken aan bepaalde ruimtelijke belangen van de provincie of het Rijk.

Aangezien met betrekking tot het bestemmingsplan geen belangen van Rijk en Provincie in het geding zijn is van vooroverleg met deze instanties afgezien. Wel zal het bestemmingsplan voor commentaar worden voorgelegd aan het waterschap Regge en Dinkel.

Procedure

Vooraankondiging

Burgemeester en wethouders moeten burgers en anderen informeren over het voornemen een bestemmingsplan voor te bereiden op verzoek van een derde of uit eigen beweging. Dat voornemen wordt gepubliceerd in de gemeentelijk Huis-aan-Huis blad en op het internet. In Enschede wordt geen gelegenheid geboden om zienswijzen hieromtrent naar voren te brengen (artikel 1.3.1 Bro).

Het voornemen om een nieuw bestemmingsplan voor het winkelcentrum Zuid in de Wesselerbrink te vervaardigen is op 5 juni 2013 gepubliceerd in het gemeentelijk blad “Huis aan Huis" en op de website van de gemeente Enschede.

Terinzagelegging ontwerpplan

In de Wro staat dat het ontwerp van een bestemmingsplan gedurende een periode van zes weken ter inzage moet worden gelegd. Deze terinzagelegging biedt iedereen de mogelijkheid om gedurende die periode zienswijzen naar voren te brengen bij de gemeenteraad. Die terinzagelegging wordt gepubliceerd in de Nederlandsche Staatscourant en in het gemeentelijk blad "Huis aan Huis" en langs “elektronische weg”, te weten het internet.

Rechtsbescherming

Na vaststelling van het bestemmingsplan door de gemeenteraad staat voor belanghebbenden nog de mogelijkheid open om bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State beroep in te stellen tegen het bestemmingsplan.

Hoofdstuk 2 Planologisch beleidskader

2.1 Rijksbeleid: Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

Het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid op rijksniveau staat in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De structuurvisie is sinds maart 2012 van kracht en vormt de kapstok voor bestaand en nieuw rijksbeleid met ruimtelijke consequenties.

In de SVIR beschrijft de Rijksoverheid haar visie op de ruimtelijke en mobiliteitsopgaven voor Nederland in de richting van het jaar 2040. Eén van de kernbegrippen in de SVIR is decentralisatie. Het kabinet wil beslissingen over ruimtelijke ontwikkelingen dichter bij burgers en bedrijven brengen. Provincies en gemeenten krijgen letterlijk de ruimte om maatwerk te leveren voor regionale opgaven.

Het kabinet heeft dertien nationale (gelijkwaardige) belangen opgesteld. Dit zijn concrete belangen waarvoor het Rijk verantwoordelijk is en waarop het resultaten wil boeken.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening en Besluit ruimtelijke ordening

De basis van juridische borging van de realisatie van de nationale belangen ligt in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro).

Het Barro is in werking sinds 2011 en bevat onderwerpen die van rijksbelang zijn, zoals defensie, de ecologische hoofdstructuur, de elektriciteitsvoorziening en toekomstige uitbreiding van het hoofd(spoor)wegennet. Per onderwerp bevat het Barro regels waaraan bestemmingsplannen moeten voldoen. Binnen drie jaar moet het onderwerp zijn opgenomen in een bestemmingsplan.

Het Bro is het juridisch kader voor de processen van ruimtelijke belangenafweging en besluitvorming bij verschillende overheden.

2.2 Provinciaal beleid

Het ruimtelijk beleid van de provincie Overijssel staat vooral in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening die Provinciale Staten van Overijssel op 1 juli 2009 hebben vastgesteld en geactualiseerd bij besluit van 3 juli 2013.

2.2.1 Omgevingsvisie Overijssel

De Omgevingsvisie is een integrale visie waarin de beleidsambities en doelstellingen staan die van provinciaal belang zijn voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van Overijssel. Het uitgangspunt is gericht op het jaar 2030. De visie biedt kaders in de vorm van ontwikkelingsperspectieven voor de groene omgeving en stedelijke omgeving. Daarbinnen krijgen gemeenten, waterschappen, maatschappelijke organisaties en andere initiatiefnemers mogelijkheden om ruimtelijke ontwikkelingen te realiseren.

De hoofdambitie van de visie is een toekomst vaste groei van welvaart en welzijn met een verantwoord beslag op de beschikbare natuurlijke hulpbronnen en voorraden. In het beleid van de provincie staan daarom de zorg voor ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid centraal. De provincie wil ruimtelijke kwaliteit realiseren door vooral in te zetten op het beschermen van bestaande kwaliteiten en deze te verbinden met nieuwe ontwikkelingen. Het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving staat voorop, in combinatie met een goed vestigingsklimaat, een goede woonomgeving en een fraai buitengebied. De essentiële gebiedskenmerken zijn daarbij het uitgangspunt.

Om deze ambities waar te kunnen maken bevat de Omgevingsvisie een uitvoeringsmodel. De filosofie van dit model is dat de provincie samen met partners een gezamenlijke visie of doel deelt en dat vervolgens elke partij in de eigen verantwoordelijkheidssfeer in actie komt. Het uitvoeringsmodel heeft drie niveaus: generieke beleidskeuzes, ontwikkelperspectieven en gebiedskenmerken. Aan de hand van deze niveaus wordt duidelijk of een ruimtelijke ontwikkeling mogelijk is en of er behoefte aan is, waar het past in de ontwikkelingsvisie en

hoe de ontwikkeling uitgevoerd kan worden.

Provinciale Staten hebben op 3 juli 2013 de actualisatie Omgevingsvisie vastgesteld. Daarmee staat onder meer ook de herbegrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) vast. Daarnaast hebben de Provinciale Staten unaniem ingestemd met het statenvoorstel ‘Samen verder aan de slag met de EHS'. Dit voorstel geeft kaders aan voor de uitvoering van de EHS en de Ontwikkelopgave Natura 2000. In de gebieden zal ruimte zijn voor maatwerk, waarbij gelijkwaardige betrokkenheid van agrariërs en andere belanghebbenden voorop staat.

UitvoeringsmodelOmgevingsvisie

In onderstaande afbeelding staat de “vishaak” van het uitvoeringsmodel en de niveaus daarin toegelicht.

Generieke beleidskeuzes

Generieke beleidskeuzes vloeien voort uit beleid van EU, Rijk of provincie. Het zijn keuzes die bepalen of een ontwikkeling nodig is of mogelijk. De generieke beleidskeuzes zijn veelal normstellend.

Een voorbeeld van een generieke beleidskeuze is dat gemeenten hun ruimtelijke ontwikkelingsplannen moeten afstemmen met hun buurgemeenten, om te voorkomen dat inefficiënte concurrentie tussen gemeenten ontstaat. Een ander voorbeeld is de 'SER-ladder', die inhoudt dat eerst bestaande bebouwing en herstructureringsmogelijkheden worden benut, voordat er uitbreiding kan plaatsvinden.

Ontwikkelingsperspectieven

Na de toetsing aan de generieke beleidskeuzes komen de ontwikkelingsperspectieven aan de orde. In de Omgevingsvisie staan zes ontwikkelperspectieven beschreven voor de groene en stedelijke omgeving. De ontwikkelperspectieven zijn flexibel voor de toekomst en geven richting aan wat waar ontwikkeld zou kunnen worden.

> Stedelijke omgeving:
>
> Met stedelijke omgeving worden de steden, dorpen en hoofdinfrastructuur bedoeld. Deze vormen de economische motor van de provincie en bieden (stedelijke) voorzieningen die de landschappelijke en recreatieve vestigingsvoorwaarden completeren. De steden zijn de dynamische omgeving die ruimte biedt aan bedrijvigheid en grootstedelijke cultuur. In de omgevingvisie is het plangebied is het ontwikkelingsperspectief die van een 'woonwijk'.

Gebiedskenmerken

Tot slot zijn de gebiedskenmerken van belang, die bestaan uit vier lagen (natuurlijke laag, laag van het

agrarisch cultuurlandschap, stedelijke laag en lust- en leisure-laag). Voor elke laag gelden specifieke kwaliteitsvoorwaarden en -opgaven voor ruimtelijke ontwikkelingen. Het is de vraag 'hoe' een ontwikkeling invulling krijgt.

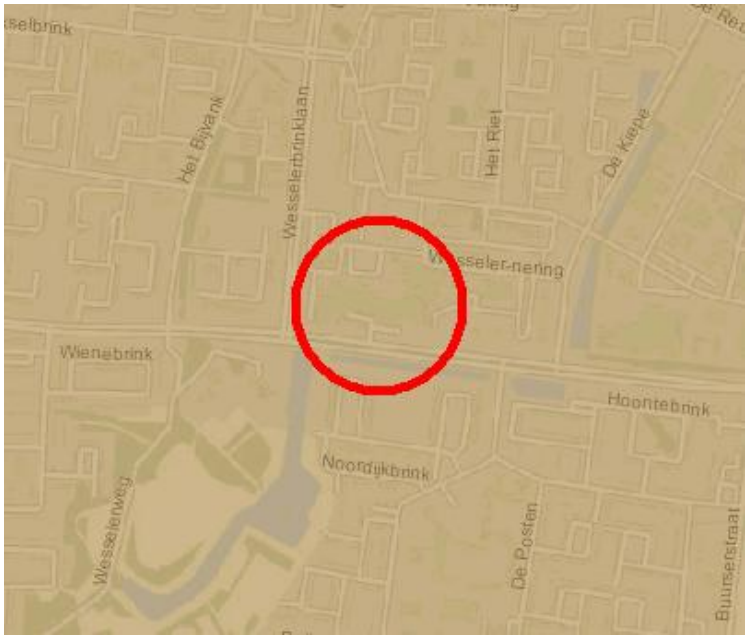

Fig. Natuurlijke laag: dekzandvlakte (bruine kleur)

De afwisseling van opgewaaide ruggen en uitgesleten beekdalen en de daarbij behorende hoogteverschillen kenmerken de dekzandvlaktes van de provincie Overijssel. Het plangebied van het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" bevindt zich aan de voet van de voor Enschede kenmerkende stuwwal die de gemeente van noord naar zuid doorsnijdt.

* Het specifieke kenmerk 'dekzandvlakte' als gebiedskenmerk voor het plangebied van het bestemmingsplan "Winkelcentum Zuid" is hier niet van dien aard dat deze van invloed is op de voorgestane ontwikkelingen, zijnde een renovatie, uitbreiding en opwaardering van dit winkelcentrum alsmede een herinrichting en opwaardering van de bestaande, aangrenzende openbare ruimte.

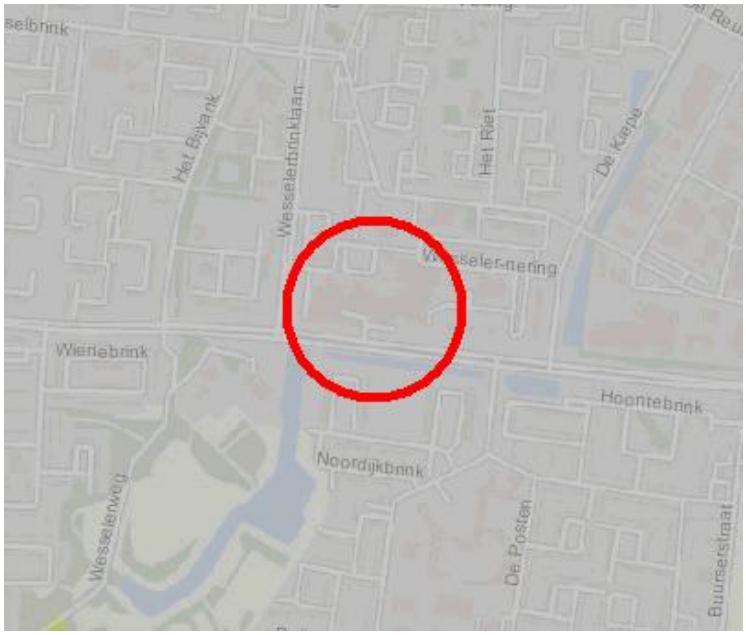

Fig. Laag van het agrarisch cultuurlandschap.

* In deze laag zijn voor wat betreft het plangebied van het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" geen specifieke gebiedskenmerken genoemd en zoals die bij de Laag van het agrarische cultuurlandschap staan omschreven.

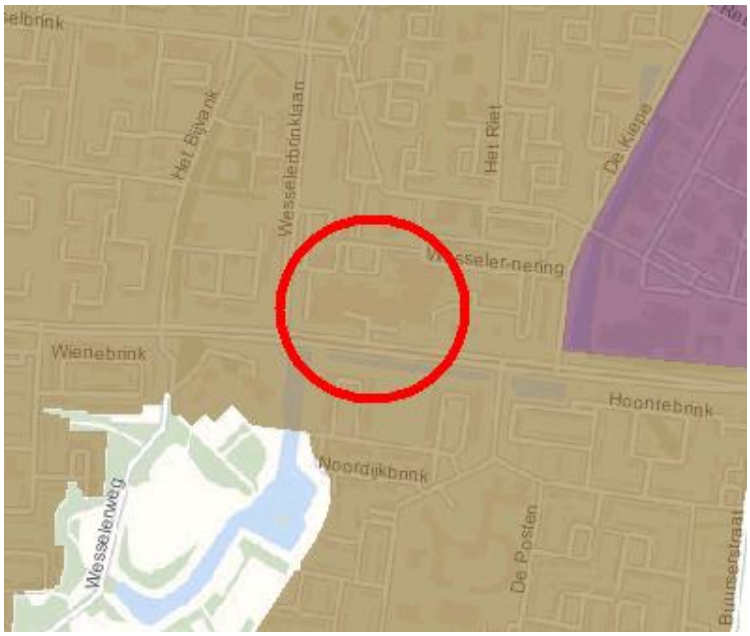

Fig. Stedelijke laag: Bebouwing woonwijken 1955-nu (bruine kleur)

De woonwijken van na 1955 zijn grotendeels planmatig ontworpen en gerealiseerd. Dat heeft geleid tot een per wijk kenmerkende hoofdstructuur met eigen aard, maat en karakter (patroon o.a. hoofdroutes en wegen, wooneenheden en parken en groenstructuur). Functies zijn meestal ruimtelijk van elkaar gescheiden.

* De renovatie, uitbreiding en opwaardering van het huidige winkelcentrum Zuid alsmede de herinrichting en opwaardering van de aangrenzende openbare ruimte voegt zich in de bebouwingsstructuur die bij deze wijk hoort.

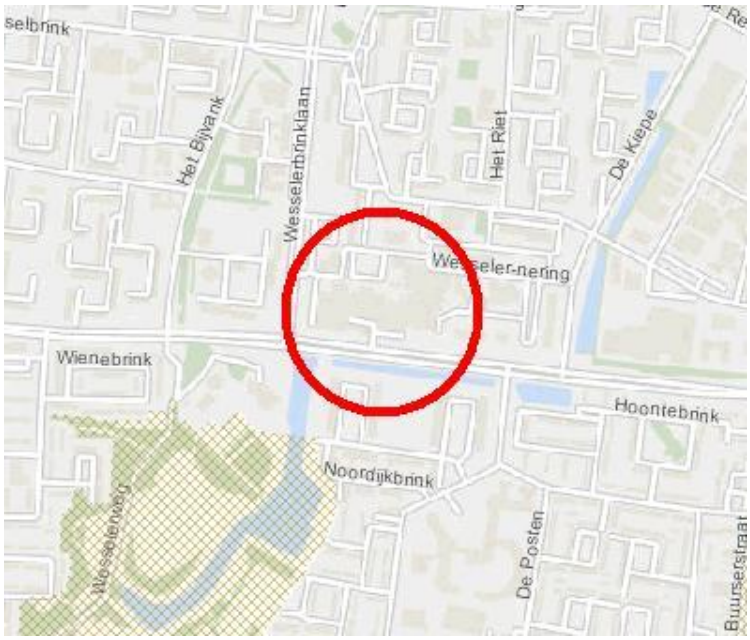

Fig. Lust & Leisurelaag.

* In deze laag zijn voor wat betreft het plangebied van het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" geen specifieke gebiedskenmerken aanwezig zoals die bij de Lust&Leisurelaag horen.

2.2.2 OmgevingsverordeningOverijssel

De hoofdlijnen van de Omgevingsvisie zijn juridisch geborgd in de Omgevingsverordening. Het gaat om de onderwerpen uit de visie die de provincie zo belangrijk vindt dat deze dwingend worden opgelegd.

In de verordening staan algemene regels op het gebied van de ruimtelijke ordening, mobiliteit, milieu, water en bodem. De verordening als juridisch instrument om de doorwerking van provinciaal beleid af te dwingen, is beperkt tot die onderdelen van het beleid waarvoor de inzet van algemene regels noodzakelijk is om provinciale belangen veilig te stellen of om uitvoering te geven aan wettelijke verplichtingen. De Omgevingsverordening geeft regels aan gemeenten die bij het maken van bestemmingsplannen in acht genomen moeten worden.

2.2.3 Conclusie van de toetsing aan provinciaal beleid

Voorliggende duurzame binnenstedelijke ontwikkeling is een uitbreiding en een renovatie van het bestaande winkelcentrum en een herinrichting van de omliggende openbare ruimte, met als doel de versterking van de stedenbouwkundige, culturele en maatschappelijke samenhang van de wijk Wesselerbrink. Het betreft hier een binnenstedelijke ontwikkeling waarbij geen uitbreiding van het bebouwde gebied van Enschede plaatsvindt. Het plan voldoet hiermee aan de zgn. 'SER-ladder'. Ook voor wat betreft het ontwikkelings-perspectief en de specifieke gebiedskenmerken is het plan niet in strijd met de provinciale omgevingsvisie.

Geconcludeerd kan worden dat de in dit voorliggende bestemmingsplan besloten ruimtelijke ontwikkeling in overeenstemming is met het in de Omgevingsvisie Overijssel 2009 verwoorde en in de Omgevingsverorde-ning verankerde provinciaal ruimtelijk beleid.

2.3 Gemeentelijk beleid

2.3.1 Toekomstvisie Enschede 2020 en uitwerkingsvisies

De gemeenteraad heeft op 17 december 2007 de Toekomstvisie Enschede 2020 vastgesteld, waarin de hoofdlijnen en doelstellingen voor het gemeentelijke beleid tot 2020 staan. Het document geeft richting aan het beleid, dat nader uitgewerkt wordt in andere beleidsstukken.

Een ruimtelijk relevant voorbeeld van een dergelijke uitwerking is de Herijking van de Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie vastgesteld, die op 22 juni 2009 is vastgesteld. Integraal onderdeel hiervan is een visie op de binnenstad (Binnenstadsvisie) en mobiliteit (Mobiliteitsvisie).

Vervolgens is de inhoud van het document Herijking RO-Visie, binnenstadsvisie inclusief mobiliteitsvisie is ruimtelijk door vertaald in de Structuurvisie Enschede, die in één van de volgende paragrafen aan de orde komt.

In de Programmabegroting 2013-2016 (Enschede doet) en de Kadernota die de gemeenteraad op 12 november 2012 heeft vastgesteld, zijn de strategische opgaven uitgewerkt.

2.3.2 Structuurvisies

Structuurvisie Enschede

De gemeenteraad van Enschede heeft op 26 september 2011 de Structuurvisie vastgesteld. Hierin is het bestaande ruimtelijk beleid uit de hieronder genoemde gemeentelijke nota's opgenomen en met elkaar in relatie gebracht.

- Groenstructuur Actieplan, bevat de belangrijkste gemeentelijke ambities op het gebied van behouden en versterken van parken en groenstructuren;

- Beleidskader kleine windturbines, hierin zijn mogelijke locaties voor kleine windturbines aangewezen;
- Mobiliteitsplan 2004-2015, bevat de gemeentelijke ambities voor de verkeerscirculatie en bereikbaarheid van de stad. Hieruit zijn de belangrijkste verkeersprojecten voor auto, openbaar vervoer en fiets in de Structuurvisie opgenomen;
- Nieuwe Energie voor Enschede, bevat de gemeentelijke duurzaamheidsambities voor nieuwe ontwikkelingen, herstructurering en renovatie. Hierbij staat de reductie van CO_2 centraal.
- Gids Buitenkans, bevat op basis van landschapstypologieën en -plekken het kwalitatieve kader voor ontwikkelingen in het buitengebied;
- Hotelnota, hierin zijn de ontwikkellocaties voor hotels aangewezen;
- Structuurvisie Luchthaven Twente en omgeving, bevat het ruimtelijke ontwikkelingskader voor de herontwikkeling van het terrein van de voormalige militaire vliegbasis Twente;
- Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie 2001, bevat belangrijke gemeentelijke ontwikkellocaties en infrastructuurprojecten. Hieruit zijn de nog actuele projecten en locaties in de Structuurvisie opgenomen;
- Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie en Binnenstadsvisie 2009, bevat het actuele integrale kader voor ruimtelijke ontwikkeling, verkeer, economie en de ontwikkeling van de binnenstad;
- Ontwikkelingskader Horeca 2005-2015, hierin zijn de horecaconcentratiegebieden en horeca-ontwikkellocaties aangewezen.

Met uitzondering van de Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie 2001 zijn de individuele beleidsnota's nog steeds van kracht omdat deze meer bevatten dan wat is opgenomen in de Structuurvisie.

In de Structuurvisie gaat het om de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen voor de toekomst op het gebied van wonen, groen, economie, verkeer, milieu en gebiedsontwikkeling.

Het doel van de Structuurvisie is het in samenhang presenteren van de hoofdlijnen van sectoraal of gebiedsgericht beleid. Het gaat om de hoofdlijnen van ruimtelijk beleid op de lange termijn, zodat er op projectniveau voldoende flexibiliteit is om in te kunnen spelen op veranderingen.

De Structuurvisie is continu in ontwikkeling. Bij nieuwe gebiedsontwikkelingen en nieuw stedelijk beleid wordt de Structuurvisie aangevuld of nader uitgewerkt, zodat het een actueel strategisch en integraal kader vormt.

De Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie voor de langere termijn (2001)

De Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie voor de langere termijn (2001), bevat belangrijke gemeentelijke ontwikkellocaties en infrastructuurprojecten. Uitgaande van de koers voor de lange termijn voor de ruimtelijke ontwikkeling van de stad en de bij deze koers behorende programma’s voor wonen, werken en voorzieningen, is een beeld geschetst van de voorgestelde ruimtelijke ingrepen. Uit de visie blijkt dat het plangebied is gelegen in een stedelijk gebied waar de ambitie is de navolgende ruimtelijke ingrepen te realiseren:

- versterking van de kwaliteit van de stadsdeelcentra (o.a. inrichting openbare ruimte);
- herstructureren van bestaande buurten en wijken.

Ontwikkelingskader Horeca 2005-2015

In het "Ontwikkelingskader Horeca 2005-2015" wordt beschreven dat in de woonwijken naast winkels in de dagelijkse sector diverse afhaalchinezen, pizzeria's en cafetaria/snackbars aan zijn te treffen, vaak in winkelcentra. Dit zijn normale en uit verzorgingsoptiek noodzakelijke representanten van de buurt- en wijkverzorgende horeca. Niet zelden vervullen deze voorzieningen een rol als sociaal trefpunt in de buurt. Het beleid richt zich op behoud en, indien nadere marktanalyse hier aanleiding toe geeft, een beperkte uitbreiding van het aanbod buurt- en wijkverzorgende horeca, samen met kwaliteitsverbetering van het al bestaande aanbod. Net als voor de detailhandel geldt dat de kansen op behoud en versterking van het horeca aanbod het grootst zijn bij concentratie in perspectiefvolle buurt- en wijkcentra.

2.3.3 Detailhandelsstructuurvisie Enschede 2012

In januari 2012 is de "Detailhandelsstructuurvisie Enschede 2012" vastgesteld. In deze visie wordt navolgende als beleidskader gehanteerd:

- versterking van de binnenstad door bundeling van marktinitiatieven;
- een fijnmazige, duurzame structuur van sterke boodschappencentra in elke wijk;
- herpositionering en kwaliteitsverbetering van lokaal verzorgende woonboulevard;
- versterking van een gevarieerd aanbod doe-het-zelfartikelen op aanvaardbare afstand van de consument;

- behoud van gevarieerd tuincentrumaanbod op bestaande (winkel-)locaties;
- zo mogelijk behoud voorzieningen in kleine kernen.

Door het stimuleren van een duurzame wijkwinkelstructuur streeft de gemeente Enschede naar versterking van een compleet dagelijks aanbod in verschillende wijken. Het biedt veel voordelen zoals een herkenbaar hart in de wijk, laagdrempeligheid, beperking onnodige automobiliteit, verbeteren van het ondernemersklimaat en vergroting van de diversiteit van het aanbod.

In het winkelcentrum Zuid is een uitbreiding mogelijk naar een totale omvang van indicatief 10-12.000 m² w.v.o. (winkelvloeroppervlak). De indicatieve omvang van het dagelijks aanbod is 6.000 m² w.v.o. Winkelcentrum Zuid heeft vrijwel heel Enschede Zuid (circa 35.000 inwoners) als verzorgingsgebied met een zeer sterk dagelijks aanbod en een uitgebreid niet-dagelijks aanbod.

Definitie w.v.o. detailhandel zoals opgenomen in de "Detailhandelsstructuurvisie Enschede 2012"

w.v.o. winkelvloeroppervlak:	De voor publiek toegankelijke winkelruimte ten behoeve van de detailhandel, inclusief de zichtbare ruimten zoals bijvoorbeeld etalages en de ruimte achter toonbanken en kassa's.

Conclusie

De renovatie, uitbreiding en opwaardering van Winkelcentrum Zuid, alsmede de herinrichting en opwaardering van de aangrenzende openbare ruimte, is voorwaarde voor een duurzaam en perspectiefvol groot wijkwinkelcentrum. De beoogde ontwikkeling is in lijn met de hierboven genoemde beleidsmatige uitgangspunten van de gemeente Enschede.

Hoofdstuk 3 Gebiedsbeschrijving

In dit hoofdstuk wordt een algemene beschrijving van de huidige situatie in het plangebied gegeven.

3.1 Ruimtelijke structuur

Historisch Perspectief

De allereerste wederopbouwwijken van Nederland zoals die in de periode 1949-1960 zijn gerealiseerd, zijn ontworpen met het primaire doel om door snelle productie de enorme woningnood te ledigen. De stedenbouwkundige -, maar zeker de architectonische kwaliteit was ondergeschikt aan het doel.

In de ontwerpen van de daarop volgende generatie wederopbouwwijken waar de Wesselerbrink een exponent van is, is de aandacht gericht op de kwaliteit van het wonen, met de tuindorp filosofie als “Leitmotiv”. De stedenbouwkundigen van Tijen en van Embden, die al tijdens de oorlog bezig waren nieuwe concepten te bedenken voor de wederopbouw, stelden de sociale cohesie van de samenleving boven die van de productie. Er is in hun stedenbouwkundige plannen dan ook gestreefd naar complete wijken, met eigen voorzieningen zoals scholen, winkels, buurthuizen, sporthallen, recreatieve voorzieningen en (schone) werkgelegenheid. In deze filosofie kon het leven van alledag zich binnen de wijk afspelen en de samenhang tussen de verschillende sociale klassen zou door een evenwichtige spreiding van verschillende typen woningen en prijsklassen worden versterkt. Hiermee werd de stedenbouw ingezet om de maatschappij te (her) vormen.

De Wesselerbrink is dan ook een woonwijk, waarbij bovengenoemde ambities werden vormgegeven en werd gereageerd op de eerdere, monotone, naoorlogse nieuwbouwwijken.

Structuur van de wijk Wesselerbrink

De Wesselerbrink was de eerste grote uitbreidingswijk aan de zuidzijde van de stad, gevolgd door Stroinkslanden ten oosten – en de Helmerhoek ten westen ervan. De drie wijken zijn van elkaar gescheiden door grote groenzones waardoor deze als zelfstandige eenheden herkenbaar zijn.

De structurerende hoofdlijnen in het stedenbouwkundig plan zijn de belangrijkste verbindingswegen van de wijk, Wesselerbrinklaan en Broekheurnering. Deze twee wegen staan haaks op elkaar en verdelen de wijk, tezamen met het wijkpark aan de zuidzijde van de Broekheurnering (Wesselerbrinkpark), in vier deelgebieden (buurten).

De Wesselerbrink behoort tot een van de grootste wijken in Enschede met ca. 18.000 inwoners verdeeld in 4 buurten met elk ca. 1500 woningen. In de basis werd gekozen voor grote dichtheden voor de woningbouw, een dichtheid die werd gecompenseerd door het vele openbare groen.

Wesselerbrinkpark

Tussen de twee woonbuurten aan de zuidzijde van de wijk is het omliggende landschap als het ware de wijk ingetrokken. Dit is het Wesselerbrinkpark met grote groenzones, waterpartijen en recreatieve voorzieningen. Het thema van het park is 'van cultuur tot natuur'.

Winkelcentrum Zuid in de wijk Wesselerbrink

Aan het kruispunt van de twee belangrijke hoofdwegen in de wijk Wesselerbrink, de Wesselerbrinklaan en de Broekheurnering, ligt het winkelcentrum Zuid. Voor deze voor de wijk Wesselerbrink belangrijk voorziening werd bij het ontwerpen van de wijk uitgegaan dat hier een compleet en hoogwaardig stedelijk voorzieningencentrum zou komen met een bioscoop, theater, kerken etc. Hoogbouw in de vorm van galerij-flats werd toegepast om het stedelijk karakter te versterken en om de hiërarchie van de wegenstructuur te benadrukken op de meest markante punten. In de resterende woongebieden zelf werd in verhouding weinig gestapelde woningbouw toegepast.

Stadsdeelcentrum, huidige situatie

Centrum Zuid, is het grootste winkelcentrum van de zuidwijken en behoort tot het grootste wijkwinkelcentrum van Enschede. Dit winkelcentrum ligt centraal in de wijk, ten noordoosten van de kruising van de Wesselerbrinklaan en de Broekheurnering. Het plangebied wordt globaal begrensd door de Wesselerbrinklaan aan de westzijde, de Broekheurnering aan de zuidzijde, de Kiepe aan de oostzijde en aan de noordzijde door 't Lang. De Wesselernering vormt de oost – west ontsluiting van het centrum gebied en verbindt de Wesselerbrinklaan met de Kiepe.

Het centrumgebied van de wijk Wesselerbrink bestaat voor het grootste deel uit een overdekt winkelcentrum met detailhandel, horeca en dienstverlening. Het voormalige postkantoor is nu in gebruik door de HEMA en ADA. Daarnaast bevinden zich hier een bibliotheek, een momenteel braakliggende terrein van de voormalige basisschool de Windroos en een nog in gebruik zijnde sporthal. Verder een kerkgebouw en het nu leegstaande gebouw van het verplaatste gezondheidscentrum. Het gezondheidscentrum is nu ondergebracht in een nieuw gebouw met appartementen als entree op de hoek met de Kiepe. Het centrumgebied wordt aan de noord – en oostzijde omzoomd door galerij flats. Het openbare gebied is met name ingericht als parkeerterrein met twee robuuste bomengroepen tussen de parkeervelden.

Luchtfoto Winkelcentrum Zuid en omgeving huidige situatie

Zoals zo vele winkelcentra die eind jaren '60 zijn gerealiseerd is het winkelcentrum Zuid een naar binnen gekeerd centrum met een passagestructuur. De buitenzijde is weinig interessant en heeft vrijwel geen voorkanten/etalages van winkels. De passage heeft 7 in-/uitgangen, waarvan er 4 een directe relatie hebben met de parkeerterreinen. De oorspronkelijke stedenbouwkundige opzet is in het winkelgebied niet meer helder en herkenbaar. Het winkelcentrum heeft zich als een autonoom, afwijkend element in de wijk ontwikkeld. Een eigen bouwstijl, diverse ad-hoc uitbreidingen en de toegenomen parkeerdruk hebben de samenhang van het centrum met de wijk doen afnemen.

Het huidige winkelcentrum presenteert zich nauwelijks naar buiten. De architectonische kwaliteit is zeer matig, de uitstraling gering. Vrijwel het gehele centrum wordt beheerst door blinde muren, verborgen hoeken, nissen en laad- en losruimten.

Ontsluiting en parkeren

De huidige ontsluitingsstructuur is onvoldoende helder vormgegeven. Deels wordt het gebied ontsloten door doodlopende wegen met aan weerszijden parkeren en deels loopt de ontsluiting via een parkeerterrein met veel slingers en bochten.

Rondom het winkelcentrum bevinden zich parkeerplaatsen (het gaat hierbij om ca. 500 parkeerplaatsen gelegen binnen de begrenzing van het plangebied van het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid"), afgewisseld met plantsoenen. Aan de noodwestzijde bevindt zich het winkelplein. Het plein wordt omringd door blinde muren, laad- en losruimten en ook door parkeerplaatsen. Het plein heeft dan ook niet de juiste uitstraling om te kunnen functioneren als een ontmoetingsplek. De onoverzichtelijkheid is het meest merkbaar wanneer één van de parkeerterreinen volledig bezet is. Het is dan een zoektocht naar de volgende mogelijkheid om te parkeren. De langzaam verkeer verbindingen met de omliggende buurten zijn beperkt mede veroorzaakt door de twee hoofdwegen die een barrière vormen.

Het gebied wordt gekenmerkt door een aantal “groene lijnen” zoals de Broekheurnering en de Wesselerbrinklaan. Deze groene lijnen zijn als ontsluitingswegen voor de Wesselerbrink belangrijke ruimtelijke dragers voor de groen-, de verkeers- en de stedenbouwkundige hoofdstructuur. De inrichting van de wegen door middel van bomen versterkt deze functie. De Broekheurnering en ook de Wesselerbrinklaan hebben een middenberm met een continue karakter door een beplanting van bomen en gazon. De zijbermen sluiten qua vormgeving meer aan bij de situatie ter plekke.

In het winkelgebied zelf staan langs de Wesselernering enkele waardevolle bomen en boomgroepen. Deze zijn hoogstwaarschijnlijk nog restanten van oude erfbeplantingen.

3.2 Functionele structuur

Het winkelcentrum Zuid bestaat, zoals reeds eerder in deze toelichting staat vermeld, voor het grootste deel uit een overdekt winkelcentrum met detailhandel, horeca en dienstverlening met daarbij behorende parkeervoorzieningen. Op het parkeerterrein ten noorden van dit winkelcentrum wordt op vaste tijden een warenmarkt gehouden. In dit centrumgebied bevinden zich in het voormalige gebouw van het postkantoor vestigingen van de HEMA en ADA. Ook een bibliotheek maakt onderdeel uit van dit winkelcentrum. Aan de noordzijde van het plangebied, ten zuiden van Het Leunenberg, bevinden zich braakliggende terreinen waarop in het recente verleden de gebouwen van basisschool De Windroos waren gesitueerd. Enkel de sportzaalaccommodatie is na sloop van deze basisschool hiervan overeind gebleven en op dit moment nog als zodanig in gebruik. Tenslotte bevindt zich binnen het plangebied nog een leegstaand gebouw waar voorheen het gezondheidscentrum was gevestigd. Vrij recentelijk is het gezondheidscentrum verhuisd naar een locatie ten oosten van het plangebied.

3.3 Cultuurhistorie

Historie en ontstaansgeschiedenis plangebied

De eerste verstedelijking van het gebied van de wijk Wesselerbrink heeft reeds in de jaren '30 van de twintigste eeuw plaatsgevonden. In die periode heeft textielfabrikant Abraham Ledeboer opdracht gegeven tot de bouw van het tuindorp Broekheurne in het noordelijk deel van de huidige wijk . Het tuindorp vormde in die periode een kleine dorpse enclave midden in het buitengebied. De wijk is in de jaren '50 nog uitgebreid met enkele duplex- en eengezinswoningen. Lange tijd heeft het 'dorp' haar geïsoleerde positie kunnen behouden, maar door de aanleg van het Boswinkel in de jaren '50 en de Wesselerbrink in de jaren '60 werd dit wijkdeel geheel door bebouwing omsloten. De Wesselerbrink werd in de jaren zestig ontworpen om de grote naoorlogse woningnood tegen te gaan. De aanleg van de wijk stond in het teken van snel bouwen. Met de intrede van de geprefabriceerde bouw werd het mogelijk in korte tijd veel identieke woningen in gelijksoortige verkavelingspatronen te realiseren. Karakteristiek zijn de sterke functiescheiding die is aangebracht en de heldere ruimtelijke opbouw van de hoofdstructuur. In de jaren tachtig en negentig, tenslotte, zijn de woonbuurten Park Broekheurne en Eikendaal gerealiseerd.

Het concept van de Wesselerbrink is simpel. De hoofdontsluitingswegen waarlangs veel hoogbouw is gerealiseerd (galerijflats) verdelen de wijk in 4 wijkdelen. Op het kruispunt van genoemde

hoofdontsluitingswegen is, centraal in de wijk gelegen, het winkelcentrum Zuid tot ontwikkeling gebracht. De verdere bebouwing bestaat uit laagbouw in de vorm van eindeloze contingenten drive-in-woningen in het noorden van de wijk en rijtjeshuizen in de zuidelijke buurten. Elke buurt heeft in het centrum haar eigen winkelvoorziening en een kleine verzameling identieke basisscholen.

Archeologisch erfgoed in het plangebied

Voor dit onderdeel wordt verwezen naar paragraaf 5.4 van deze toelichting.

Monumenten in het plangebied

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" bevindt zich geen objecten die als monument kunnen worden aangemerkt.

Beschermwaardige bomen in het plangebied

In het plangebied van het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" bevinden zich geen bomen die specifieke bescherming behoeven.

Overige cultuurhistorisch waardevolle elementen en structuren in het plangebied

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" bevinden zijn geen cultuurhistorisch waardevolle objecten, structuren en bouwwerken aanwezig.

Hoofdstuk 4 Planbeschrijving

4.1 Stedenbouwkundig plan

Renovatie en uitbreiding van Winkelcentrum Zuid

Gemeentelijk beleid.

Door het stimuleren van een duurzame stadsdeel winkelstructuur streeft de gemeente Enschede naar versterking van een compleet dagelijks aanbod in de zuidwijken. Het biedt veel voordelen zoals een herkenbaar hart in de wijk, laagdrempeligheid, beperking onnodige mobiliteit, verbetering van het ondernemersklimaat en vergroting van de diversiteit van het aanbod. Het winkelcentrum Zuid heeft als verzorgingsgebied het gehele stadsdeel Zuid met ca. 35.000 inwoners.

Programma

Op basis van dit bestemmingsplan kan het winkelcentrum Zuid in de Wesselerbrink worden uitgebreid van de huidige 14.000 m^2 b.v.o. (inclusief de huidige bibliotheek) naar een totale omvang van 20.000 m^2 b.v.o. Bij de uitbreiding van 6000 m^2 b.v.o. is rekening gehouden met de verplaatsing van de Emté-supermarkt van het Oosterveld naar het winkelcentrum Zuid, alsmede nieuwe horeca en dienstverlening. De huidige bibliotheek wordt verplaatst en maakt ook in de nieuwe situatie een integraal onderdeel uit van het winkelcentrum.

Definitie b.v.o. brutovloeroppervlak: de totale en buitenwerks gemeten vloeroppervlakte van de ruimten van een gebouw met inbegrip van de daartoe behorende magazijnen en overige ruimten.

Bij het winkelcentrum wordt iedere donderdagochtend een warenmarkt gehouden. De warenmarkt is een belangrijke voorziening voor de wijk met een sociale functie. Voor de toekomst blijft deze warenmarkt gehandhaafd.

Uitgangspunten stedenbouw/architectuur

Het streven naar een duurzame wijkwinkelstructuur betekent niet alleen een compleet detailhandelsaanbod maar ook een aantrekkelijk en functioneel centrum. Aantrekkelijk en functioneel voor wat betreft de uitstraling van het centrum naar de omgeving en de inrichting van de openbare ruimte behoud en versterken van de groenstructuur en de parkeerplaatsen rondom het centrum.

De opgave ligt vooral in het verbeteren van de presentatie en uitstraling van het winkelcentrum en het optimaliseren van de verschillende verkeersstromen rond het winkelcentrum.. Vernieuwing aan de buitenschil van het winkelcentrum is noodzaak om de representatie en de attractiviteit te vergroten. Hierbij is het van belang om duidelijk herkenbare en extrovert vormgegeven entreegebieden te creëren.

De architectuur van de nieuwbouw dient van hoge kwaliteit te zijn, omdat zij mede het aanzicht van het centrumgebied moet gaan bepalen. Daarnaast dient de architectuur zich te voegen in de stedenbouwkundige opzet van de wijk. Dat betekent dat er gestreefd dient te worden naar een heldere vormentaal die aansluit op de rechthoekige architectuur van de wijk. Met name de samenhang zowel in ruimtelijke als architectonisch opzicht zal uitgangspunt moeten zijn, waarbinnen de eventuele individuele bouwplannen moeten passen.

Ruimtebeslag

De reconstructie van het winkelcentrum omvat, naast de renovatie van het bestaande gedeelte, ook een vergroting van het centrum. Uitbreiding van het winkelcentrum betekent niet alleen meer bebouwing maar ook een toename van het aantal benodigde parkeerplaatsen voor auto en fiets. Deze toename van het ruimtebeslag kan in het centrumgebied alleen gevonden worden door sloop van het voormalige postkantoor en het benutten van het braakliggende terrein van de basisschool de Windroos alsmede een verplaatsing van de bibliotheek.

Uitgangspunten openbare ruimte

Uitbreiding van het bestaand winkel vloeroppervlak betekent ook dat het parkeerareaal moet worden vergroot. Het aantal parkeerplaatsen moet substantieel worden uitgebreid conform de geldende parkeernormen. Dit houdt in dat er nieuwe parkeerterreinen moeten worden aangelegd. Tevens zal het systeem van laden en lossen moeten worden verbeterd en zal zoveel mogelijk buiten het zicht plaatsvinden, waar mogelijk zal dit intern gebeuren. Het openbaar gebied zal daartoe heringericht dienen te worden met behoud en versterking van de groenstructuur.

Een andere belangrijke keuze is het combineren van de rijstructuur van de wegen van het parkeerterrein met de afwikkeling van voetgangers. In de praktijk wordt namelijk gecombineerd gebruik gemaakt van deze structuur (het is immers niet mogelijk elke individuele parkeerplaats te bereiken via een voetpad). Door de rij- en looprichting haaks te situeren op de gevel van het winkelcentrum is ook altijd visueel contact vanaf het parkeerterrein met het winkelcentrum.

Bij de nadere uitwerking van de inrichting van de openbare ruimte zal aandacht moeten zijn voor de uitstraling en beeldkwaliteit zodat de dubbele functie van de rij- en loopstructuur herkenbaar en veilig tot uiting wordt gebracht.

Duurzaamheid

De gemeente Enschede richt zich op het behouden en versterken van het groene en duurzame karakter van de stad Enschede, zodat Enschede een aantrekkelijke en duurzame stad blijft om in te wonen, werken en recreëren. Belangrijke doelstellingen hierbij zijn onder andere het versterken van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving en het realiseren van een duurzame leefomgeving. Het realiseren van een duurzame leefomgeving wil de gemeente Enschede nastreven door het voeren van regie op de realisatie van de gemeentelijke duurzaamheidsambities en het bevorderen van het gebruik van duurzame energie en energiebesparing. Bij de uitwerking van zowel het gebouwontwerp als het ontwerp van de openbare ruimte zal rekening worden gehouden met de onderwerpen duurzame energie (bijvoorbeeld zonne-energie en 'groene' stroom) en energiebesparing (bijvoorbeeld 'led'-verlichting en hoge isolatiewaarden)

PlanbeschrijvingWinkelcentrum Zuid

De bebouwing

De uitbreiding van het winkelcentrum wordt op strategische locaties gerealiseerd. Aan de zuid/oostzijde wordt extra winkel oppervlak toegevoegd in twee bouwlagen. Aan de oostzijde, aansluitend aan de oostelijke entree van het winkelcentrum wordt nieuwbouw van de te verplaatsen bibliotheek gesitueerd . Hiermee wordt de gehele zuidoosthoek van het winkelcentrum vernieuwd en door middel van etalages, georiënteerd op de Broekheurnering en de route naar de oostelijke entree.

Aan de noordwestzijde wordt het grootste deel van de nieuwbouw gerealiseerd. Aan de zijde van de Wesselerbrinklaan komt een nieuw en expressief vormgegeven entree voor het winkelcentrum. Op de hoek met de “rechtgetrokken” Wesselernering “bestaat de nieuwbouw uit twee lagen om zo de entreeweg te accentueren. Op deze wijze wordt de gehele noordwesthoek vernieuwd en georiënteerd op de Wesselerbrinklaan door middel van etalages en ramen.

Door de nieuwbouw aan de noordwestzijde ontstaat er bij de huidige entrees aan de Wesselenering een door drie wanden besloten pleinruimte. Voor een deel zal hier de warenmarkt (met uitbreidingsmogelijkheden) gehouden worden en voor een deel op het nieuw aan te leggen parkeerterrein ten noorden van de Wesselenering.

De noordoosthoek van het winkelcentrum bestaat al uit twee bouwlagen en wordt meer zichtbaar door sloop van de bibliotheek. Aan de zuidwest hoek, gelegen aan het kruispunt van de hoofdwegen wordt een hoogteaccent toegevoegd met daarop het beeldmerk van centrum zuid. Door de beschreven toevoegingen op de hoeken van het centrum , te samen met gelijkvormige en expressieve entree's, wordt de stedenbouwkundige samenhang versterkt.

Door de toepassing van op elkaar afgestemde materialen en kleur van de nieuwbouw en de te renoveren gebouwen zal het centrum als een geheel worden ervaren.

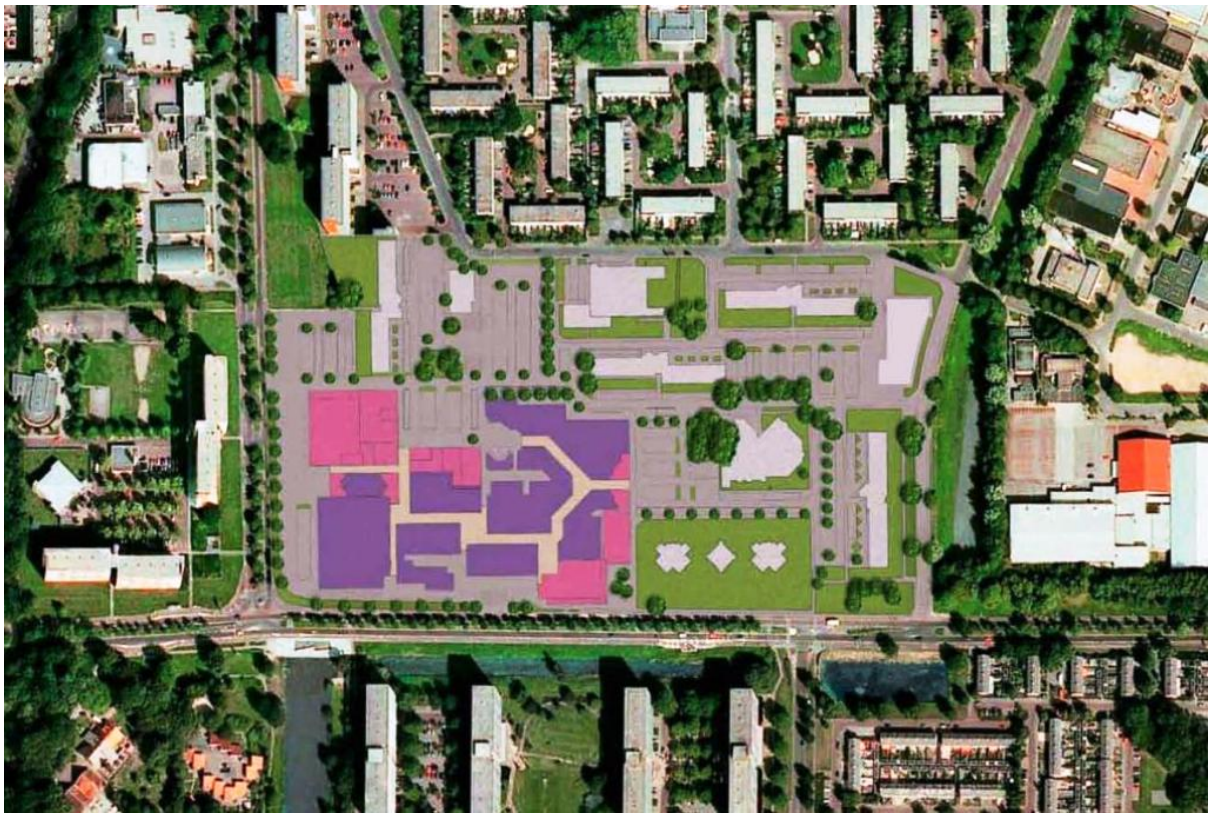

Plattegrond beoogde ontwikkelingen, bron: Masterplan Winkelcentrum Zuid en omgeving

Impressie Winkelcentrum Zuid, bron: Addendum, Masterplan Winkelcentrum Zuid en omgeving

Verkeer, parkeren en voetgangers

Bij winkelcentra is niets zo belangrijk als voldoende parkeerplaatsen, maar daarnaast vooral ook een overzichtelijke, logische en gebruiksvriendelijke opzet en afwikkeling van rijden, parkeren en voetgangersgebieden. Ten behoeve van de hoofdopzet van het parkeerprincipe voor het winkelcentrum Zuid

heeft dit geresulteerd in een heldere en consequente opzet van een hoofdontsluiting door het gebied heen en vervolgens secundaire routes haaks daarop. Dit vergemakkelijkt het zoeken van een geschikte parkeerplek, maar helpt tevens de oriëntatie en de afwikkeling van verkeer door het gebied heen. Gezien de gewenste flexibiliteit van het parkeersysteem (benadering vanuit verschillende kanten) en inpassing in de bestaande situatie is tevens gekozen voor haaks parkeren. Het verkeer kan zodoende in twee richtingen het parkeergebied bereiken. De hoofdweg heeft hierbij een breedte van 6 meter en de parkeerwegen een minimale breedte van 5 meter. De parkeerplaatsen worden aangelegd conform nieuwe richtlijn(2,5 bij 5 meter). Dit voldoet aan de normen, waarmee schade aan auto's door in- en uitparkeren zoveel mogelijk wordt beperkt. Het volledige gebied wordt ingericht als een 30 km/u zone.

Met betrekking tot de inrichting van de openbare ruimte zijn de verschillende verhardingen, straatmeubilair en groenvoorzieningen belangrijk voor de uitstraling van het nieuwe winkelcentrum. De bestaande bruin-rode gebakken klinkers worden hierbij zoveel mogelijk hergebruikt, gezien de duurzaamheid daarvan en het sfeervolle karakter van dit materiaal. Om enerzijds tekorten aan te vullen en anderzijds een levendiger beeld te verkrijgen gaat de voorkeur uit naar menging van bestaande gebakken klinkers met in een andere tint gebakken klinkers. De gebakken klinkers worden toegepast in de rijbanen en de parkeerplekken. Voor de trottoirs rond het winkelcentrum wordt onderzocht of een bijzondere betonsteen met een natuursteentoplaag gebruikt kan worden. Het straatmeubilair is op elkaar afgestemd qua kleur, materiaal en vormgeving, zodat het de herkenbaarheid van het winkelcentrumgebied versterkt. Denk daarbij aan de afzetpaaltjes, fietsenstallingen, afvalbakken en zitbanken.

Voor het bestaande winkelcentrum en de uitbreiding ervan is in de toekomstige situatie een parkeernorm gehanteerd van 3,5 parkeerplaatsen per 100 m^2 bvo (inclusief werknemers). Dit houdt in dat mede als gevolg van de uitbreiding van het winkelcentrum nieuwe parkeerterreinen/-voorzieningen moeten worden aangelegd. Voor de aan het plangebied grenzende woningen (en waarvan de bewoners gebruik maken van parkeer-voorzieningen binnen het plangebied), geldt een parkeernorm van 1 parkeerplaats per woning (inclusief bezoekers).

Door de aanleg van nieuwe parkeergelegenheid en herinrichting van bestaande parkeerterreinen is een uitbreiding van de parkeervoorzieningen naar een aantal van ca. 737 parkeerplaatsen mogelijk. Met dit aantal wordt voldaan aan de hierboven genoemde parkeernormen.

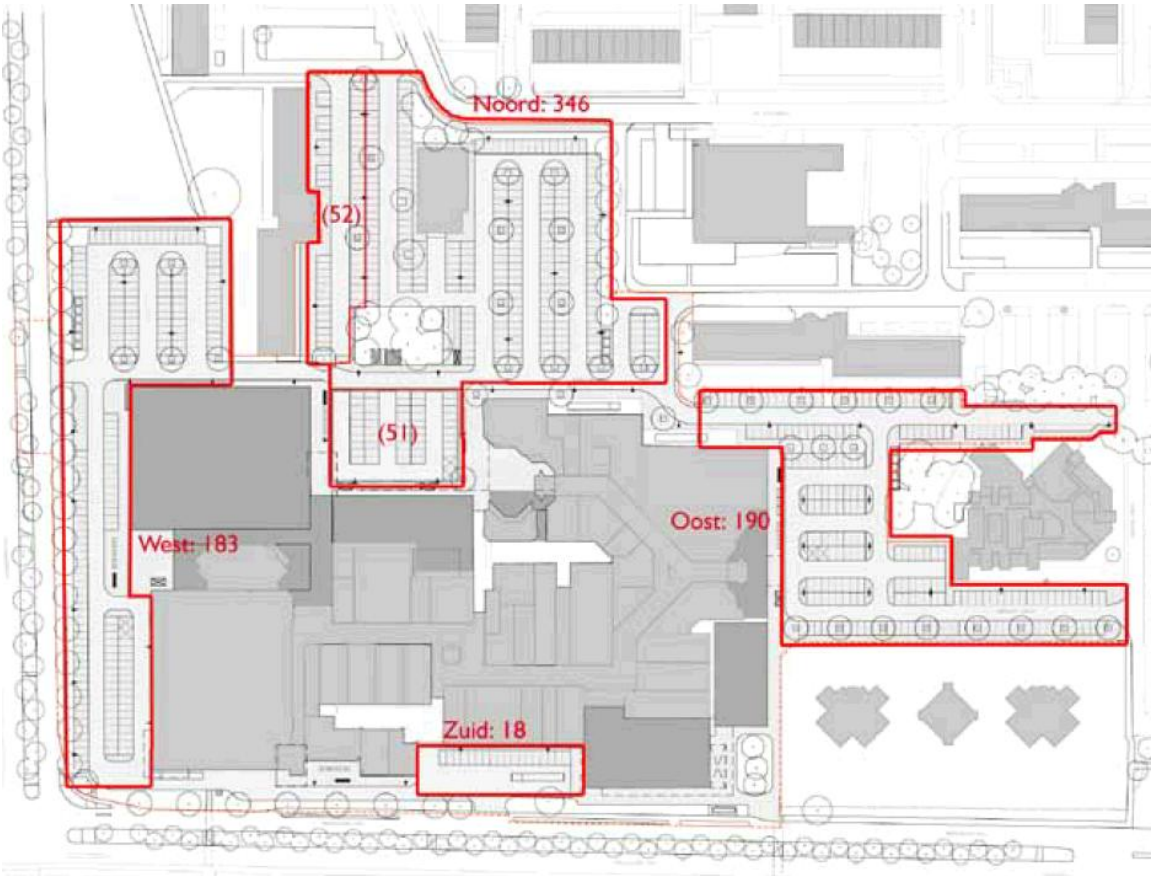

Om bezoekers te stimuleren om lopend of fietsend naar het winkelcentrum te komen wordt overigens extra aandacht geschonken aan voorzieningen daarvoor in de vorm van beter voetpaden, fietsenstallingen e.d.

Tevens zal het systeem van laden en lossen moeten worden verbeterd en zal zoveel mogelijk buiten het zicht plaatsvinden, waar mogelijk zal dit intern gebeuren. Het openbaar gebied zal daartoe heringericht dienen te worden met behoud en versterking van de groenstructuur.

Door een verbetering van de parkeeroplossingen, het toevoegen van nieuwe openbare ruimte, het verbeteren van de uitstraling van het centrum ter plaatse van de entree's etc. wordt een zodanige reconstructie voorgestaan dat daarmee het centrum weer lange tijd voldoet aan daaraan te stellen eisen, zowel kwalitatief als beheerstechnisch. Met deze ingrepen ontstaat een nieuw, modern winkelcentrum, waarbij het uitgangspunt is dat de naar de hoofdinfrastructuur gerichte zijden een betere uitstraling krijgen en het parkeren en de groenstructuur in nauwe samenhang worden (her)ingericht. Hiermee wordt het groene karakter van de wijk, door de bewoners als zeer kenmerkend en positief ervaren, ook rond het centrum sterk benadrukt.

Landschap en groenstructuur

Bij de uitwerking van de groenstructuur op en rondom het winkelcentrum Zuid is enerzijds rekening gehouden met de bestaande omgeving en bestaande groenelementen, maar daarnaast zijn er ook nieuwe structuren en elementen toegevoegd die op een duurzame en beeldvormende wijze de mogelijkheden van de toepassing van groen tot uiting laten komen. Als eerste zijn de laanstructuren langs de omringende doorgaande wegen (Broekheurnering en Wesselerbrinklaan) zoveel mogelijk behouden en versterkt. In het plangebied zelf is een nieuwe groene structuurdrager geïntroduceerd. De Wesselernering als belangrijke ontsluiting voor het winkelcentrum zal aan de noordrand van de weg begeleid worden door bomen. Daardoor is deze weg herkenbaarder en de ontsluitingsstructuur duidelijker.

Ten tweede zijn bestaande waardevolle bomen in het gebied zoveel mogelijk ingepast in het plan. Vooral de twee grotere boomgroepen (een bij het bestaande bibliotheek gebouw en de andere bij de bestaande trafohuisjes) zijn zodanig ingepast dat het beeldbepalende groenelementen (kleine “brinken”) in de ruimte gaan vormen. In combinatie met de verbijzonderde inrichting (paden/banken) vervullen deze plekken ook een rol voor verblijf en ontmoeting, maar geven het winkelcentrum ook een herkenbare uitstraling (identiteit). Het overige groen bestaat uit het aanvullen met bomen (-rijen), waarmee een aantal groene kamers worden gecreëerd. Bewust is niet gekozen voor het toepassen van hagen tussen parkeer plaatsen of andere kleinere groenstroken, omdat deze moeilijk zijn te beheren en tevens vaak geen meerwaarde voor de beleving van de openbare ruimte met zich meebrengen. Daarnaast wordt de weekmarkt belemmert door het toepassen van de hagen. Het toepassen van groen blijft dus beperkt tot structurele en duurzame elementen als bomenlanen en boomgroepen.

De gewenste uitstraling en beeldkwaliteit van de openbare ruimte zal daarom verder ook tot uiting moeten komen door bij zonder straatmeubilair (lichtmasten, banken, fietsenstallingen e.d.) en tot de verbeelding sprekende verhardingsmaterialen.

4.2 Welstand en Beeldkwaliteit

In deze paragraaf wordt beschreven op welke wijze de ruimtelijke ontwikkeling die met het bestemmingsplan wordt mogelijk gemaakt past binnen de ter plaatse geldende welstandsidentiteit(en) dan wel wat de belangrijkste uitgangspunten en sturingselementen zijn van het voor de ontwikkeling opgestelde beeldkwaliteitsplan.

Beeldkwaliteit:

Het winkelcentrum Zuid valt volgens de welstandsnota in de categorie "Stempelwijken". De uitbreiding en de renovatie van het winkelcentrum is geen aanleiding de welstandscategorie aan te passen.

De voorgestane ontwikkeling biedt wel goede mogelijkheden de beeldkwaliteit van het centrum sterk te verbeteren, zowel voor wat betreft de gebouwen als ook de aansluitende openbare ruimte. De volgende uitgangspunten worden daarbij gehanteerd:

- De noordoosthoek van het winkelcentrum (Lidl) kent een hogere bebouwingshoogte dan het aangrenzende winkelcentrum en wordt meer zichtbaar door sloop van de bibliotheek. Aan de zuidwesthoek, gelegen aan het kruispunt van de hoofdwegen wordt een hoogteaccent toegevoegd met daarop het beeldmerk van centrum zuid. Ook aan de noordwestzijde en zuidoostzijde zijn hoogteaccenten gedacht. Door de beschreven toevoegingen op de hoeken van het centrum, tezamen met gelijkvormige en expressieve entree's, wordt de stedenbouwkundige samenhang versterkt.
- Met deze ingrepen ontstaat een nieuw, modern winkelcentrum, waarbij het uitgangspunt is dat de naar de hoofdstructuur gerichte zijden een betere uitstraling krijgen en het parkeren en de groenstructuur in nauwe samenhang worden (her)ingericht. Hiermee wordt het groene karakter van de wijk, door de bewoners als zeer kenmerkend en positief ervaren, ook rond het centrum sterk benadrukt.
- De architectuur van de nieuwbouw dient van hoge kwaliteit te zijn, omdat zij mede het aanzicht van het centrumgebied moet gaan bepalen. Daarnaast dient de architectuur zich te voegen in de stedenbouwkundige opzet van de wijk. Dat betekent dat er gestreefd dient te worden naar een heldere vormentaal die aansluit op de rechthoekige architectuur van de wijk. Met name de samenhang zowel in ruimtelijke als architectonische opzicht zal uitgangspunt moeten zijn, waarbinnen de eventuele individuele bouwplannen moeten passen.
- Door de toepassing van op elkaar afgestemde materialen en kleur van de nieuwbouw en de te renoveren gebouwen, zal het centrum als een geheel worden ervaren.
- Met betrekking tot de inrichting van de openbare ruimte zijn de verschillende verhardingen, straatmeubilair en groenvoorzieningen belangrijk voor de uitstraling van het nieuwe winkelcentrum. De bestaande bruin-rode gebakken klinkers worden hierbij zoveel mogelijk hergebruikt, gezien de duurzaamheid daarvan en het sfeervolle karakter van dit materiaal.

4.3 Duurzaamheid

Op 26 september 2011 heeft de gemeenteraad de Structuurvisie Enschede vastgesteld. Daarin is aangegeven dat Enschede inzet op een duurzame ontwikkeling van de stad. Hieronder wordt een ontwikkeling verstaan, waarbij in de behoeften van de huidige generatie wordt voorzien, zonder voor toekomstige generaties de mogelijkheden in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien. In de Structuurvisie Enschede worden de volgende facetten van het begrip duurzaamheid onderscheiden:

Energie- en klimaatbeleid.

Beleidsmatig wordt zowel ingezet op zowel het voorkomen van (mitigatie) als het aanpassen aan (adaptie) de gevolgen van klimaatverandering. Bij toekomstige gebiedsontwikkelingen wordt de trias energetica als ontwerpprincipe genomen. De trias energetica is een driestappenplan bedoeld voor bedrijven, huishoudens, overheden, om stap voor stap klimaatneutraal te worden. De stappen betreffen:

- Beperk het energieverbruik door verspilling tegen te gaan.
- Gebruik duurzame energiebronnen, zoals wind-, water-, en zonne-energie.
- Zet fossiele brandstoffen zo efficiënt mogelijk in om aan de resterende energiebehoefte te voldoen.

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zal, afhankelijk van de opgave en de locatie, bezien moeten worden welke duurzame energiebronnen aangeboord worden. Dit kan er toe leiden dat in het ene geval ingezet wordt op een zongerichte verkaveling, terwijl in het andere geval gekoerst wordt op het gebruik van bodem- en/of windenergie, c.q. aansluiting op het warmtenet.

Ook de aanpassing aan de klimaatverandering is in hoge mate een ruimtelijk vraagstuk. Meer warme zomers en een toenemende kans op extreme weersituaties vragen bij een verdere ontwikkeling van de stad om het vergroten van afvoer- en absorptievermogen in stedelijke watersystemen en het voorkomen van 'hitte-eilanden' en hittestress.

Behoud van biodiversiteit

Wilde soorten dieren en planten kunnen het best worden behouden door ze in hun natuurlijke leefgebieden te beschermen (in situ-bescherming). Voor een aanzienlijk aantal soorten is de realisatie van de ecologische hoofdstructuur (EHS) en de aanwijzing van Natura 2000 gebieden een belangrijk middel voor bescherming. Wilde planten en dieren houden zich echter niet aan de grenzen van de EHS. Ook het stedelijk gebied is rijk

aan wilde dieren en planten. Behoud van biodiversiteit vergt een inspanning ook in de ruimte buiten de EHS.

Kwaliteit van bodem, water en lucht

De bodem, het water en de lucht zijn van eminent belang voor mens, plant en dier. De Rijksoverheid beschermt de kwaliteit van bodem, water en lucht door middel van regelgeving, die in sommige gevallen ruimte over laat voor lokale afwegingen.

Bevolkingsgroei en economische ontwikkeling leiden tot een steeds grotere vraag naar grondstoffen, energie, land en water. Veel van deze natuurlijke hulpbronnen zijn eindig; voor andere geldt dat een beperkte toegankelijkheid van deze hulpbronnen aanstaande is. Niet alle schaarsten zijn even zorgwekkend. Vaak zijn alternatieven beschikbaar en biedt recycling nog 'ruimte'.

In de Structuurvisie Enschede is verwoord dat, om van een integrale duurzame ruimtelijke ontwikkeling te kunnen spreken, bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen aan al deze deelthema's aandacht dient te worden besteed. Het voorgaande laat onverlet dat in Enschede binnen het duurzaamheidsbeleid aan het energie- en klimaatbeleid bijzondere betekenis toe komt. Uitgangspunt is dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in ieder geval bijdragen aan de gemeentelijke energie- en klimaatdoelstellingen.

Duurzaamheid binnen het plangebied van het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid"

Voor het winkelcentrum zuid is een Masterplan (Masterplan Winkelcentrum Zuid en Omgeving) opgesteld. In het Masterplan is aangegeven dat de gemeente Enschede een duurzame leefomgeving nastreeft door het stimuleren en het voeren van regie op haar duurzaamheidsambities (zoals reductie van de CO2 uitstoot). Volgens het Masterplan zal in overleg met de eigenaren bekeken worden welke maatregelen op het gebied van energiebesparing en gebruik van duurzame energie in uitvoering zullen worden genomen. Daarbij zal zowel bij het ontwerp van het gebouw, als ook bij het ontwerp van de openbare ruimte, rekening worden gehouden met onderwerpen duurzame energie (zonnen energie en groene stroom), energiebesparing (bijvoorbeeld LED verlichting en hoge isolatiewaarden) en materiaalgebruik (zoals bijvoorbeeld mos/sedum dakbedekking). Het bestemmingsplan biedt ruimte voor het toepassen van deze maatregelen.

Hoofdstuk 5 Omgevingsaspecten

Op grond van artikel 3.1.6 van het Bro wordt in het kader van de voorbereiding van een bestemmingsplan nagegaan of dat plan uitvoerbaar is. In dat kader moet elk bestemmingsplan worden getoetst aan een aantal omgevingsaspecten. Het vaststellen van een bestemmingsplan kan namelijk gevolgen hebben voor de belangen van natuur en milieu en voor de waterhuishouding. In dit hoofdstuk wordt de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan “Winkelcentrum Zuid” getoetst aan de belangen van milieu, natuur en waterhuishouding.

5.1 Milieu

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op de milieuaspecten bodemkwaliteit, geluid, luchtkwaliteit en externe veiligheid. Daarnaast wordt in deze paragraaf verslag gedaan van de uitkomsten van de bedrijven- en milieu-inventarisatie en de toepassing van milieuzonering.

5.1.1 Milieueffectrapportage (m.e.r.)

Bij ruimtelijke plannen en besluiten die mogelijk gevolgen kunnen hebben voor het milieu dient te worden beoordeeld of ten behoeve van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling een milieueffectrapportage moet worden opgesteld. Een milieueffectrapportage (m.e.r.) is bedoeld om milieubelangen bij verschillende ruimtelijke procedures een volwaardige plaats bij de besluitvorming te geven. Het wettelijk kader voor de m.e.r. is hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer (Wm) en het daarbij behorende Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.). In het Besluit m.e.r. is geregeld voor welke plannen en besluiten daadwerkelijk een m.e.r.-procedure doorlopen moet worden.

Bij het toetsen van plannen en besluiten aan het Besluit m.e.r. zijn er drie mogelijkheden:

- m.e.r.-plicht: voor (onderdelen van) het plan of besluit is het uitvoeren van een m.e.r.-verplicht;
- m.e.r.-beoordelingsplicht: voor (onderdelen van) het plan of besluit moet eerst worden beoordeeld of het uitvoeren van een m.e.r. verplicht is;
- vormvrije m.e.r.-beoordeling: het plan of het besluit omvat een m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteit, maar deze activiteit ligt (ruim) beneden de in daarvoor in het Besluit m.e.r. opgenomen indicatieve drempelwaarden. Het bevoegd gezag moet dan een vormvrije m.e.r.-beoordeling uitvoeren om na te gaan of die activiteit mogelijk aanzienlijke milieugevolgen zou kunnen hebben. Als uit die vormvrije m.e.r.-beoordeling blijkt dat aanzienlijke milieugevolgen op voorhand niet kunnen worden uitgesloten, moet er alsnog een verplichte m.e.r.-beoordeling worden uitgevoerd.

Voor activiteiten die niet in het Besluit m.e.r. zijn genoemd, geldt geen m.e.r.-plicht of (vormvrije) m.e.r.-beoordelingsplicht.

Het Besluit m.e.r. en het plangebied Winkelcentrum Zuid”

Voorliggend plan maakt een uitbreiding en renovatie mogelijk. Daarnaast wordt de openbare ruimte opnieuw ingericht. Op de planlocatie zal na realisatie van de ontwikkeling afgerond 20.000 m² b.v.o. (bruto vloeroppervlakte), oftewel ca. 12.000 w.v.o (winkelvloeroppervlak) aanwezig zijn. Het bestaande winkelcentrum omvat ca. 14.000 m² b.v.o. De toename aan centrumvoorzieningen bedraagt per saldo maximaal 6.000 m² b.v.o.

De herontwikkeling valt volgens het Besluit milieueffectrapportage onder "de aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject met inbegrip van de bouw van winkelcentra of parkeerterreinen" (Besluit milieueffectrapportage, bijlage D, 11.2). Dit houdt in dat een m.e.r.-beoordeling moet plaats vinden indien de activiteit betrekking heeft op:

- een oppervlakte van 100 hectare of meer;
- een aaneengesloten gebied en 2.000 of meer woningen omvat
- een bedrijfsvloeroppervlakte van 200.000 m2 of meer.

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt een kleine 6 hectare. Hiermee ligt de activiteit ruim onder

de drempelwaarde van 100 hectare. Voorliggend bestemmingsplan maak de ontwikkeling van woningen niet mogelijk. In totaal zal circa 6.000 m² b.v.o. aan nieuwe centrumvoorzieningen (detailhandel, dienstverlening, horeca, maatschappelijke voorzieningen en bedrijvigheid) worden gerealiseerd. De grenswaarde van 200.000 m² wordt niet gehaald.

Conclusie

De voorgenomen activiteiten van de beoogde ontwikkeling liggen ruim beneden de genoemde drempelwaarden uit het Besluit milieueffectrapportage. In de directe omgeving van het plangebied is geen sprake van projecten die een samenhang vertonen met de ontwikkelingen in het plangebied. Er is aldus geen sprake van een m.e.r.-plicht of m.e.r.-beoordelingsplicht. Een nadere toetsing aan het Besluit m.e.r. kan dan ook achterwege blijven.

Vormvrije m.e.r.-beoordeling "Winkelcentrum Zuid"

De vormvrije m.e.r.-beoordeling is een toets, waarin aan de hand van in de Europese m.e.r-richtlijn opgenomen criteria wordt beoordeeld of belangrijke nadelige milieugevolgen zijn uitgesloten en al of niet sprake is van een m.e.r.-beoordelingsplicht. De criteria hebben betrekking op de kenmerken van het project, de locatie van de activiteit en de kenmerken van het potentiële effect. Bij de kenmerken van het project gaat het onder andere om de omvang en de cumulatie met andere projecten. Bij de locatie van de activiteit gaat het onder andere om de mate van kwetsbaarheid van het milieu in gebieden waarop de activiteit van invloed zou kunnen zijn. Bij de kenmerken van het potentiële effect gaat het onder ander om het bereik van de effecten.

Projectbeschrijving

De projectbeschrijving is opgenomen in paragraaf 4.1 (Stedenbouwkundig plan) van deze plantoelichting.

Locatie

Een beschrijving van de ligging en de begrenzing van het plangebied is opgenomen in paragraaf 1.2 van deze plantoelichting.

Huidig grondgebruik

- centrumvoorzieningen van circa 14.000 m² b.v.o., waarvan circa 11.000 m² b.v.o. detailhandel;
- overige winkels in diverse branches, compleet aanbod met name gericht op frequente aankopen, daarnaast enig aanvullend aanbod van o.a. mode en speelgoed (Detailhandelsstructuurvisie 2012);
- verkeer en verblijfsgebied (parkeerplaatsen, groenvoorzieningen, ontsluitingswegen);
- sportzaaltje ten noorden van het winkelcentrum.

Cumulatie met andere projecten

Er is geen sprake van cumulatie met andere (vormvrije) m.e.r.-(beoordelings)plichtige projecten.

Toetsing relevante milieuaspecten

Zie paragrafen 5.1.2(Bodemkwaliteit), 5.1.3 (Geluid), 5.1.4 (Luchtkwaliteit), 5.1.5(Externe Veiligheid), 5.3.1(Natuurbeschermingswet 1998) , 5.3.2 (Flora- en faunawet) en 5.3.3 (Ecologische Hoofdstructuur) van deze plantoelichting voor een uitvoerigere beschrijving van de toetsing van de voorgenomen ontwikkelingen aan de betreffende milieu- en omgevingsaspecten.

Conclusie

Op grond van de vormvrije m.e.r.- beoordeling kan voor de relevante milieuaspecten worden geconcludeerd dat het niet noodzakelijk is om een m.e.r.-beoordeling uit te voeren en/of een milieueffectrapportage op te stellen.

5.1.2 Bodemkwaliteit

Algemeen

Het bodembeleid in Nederland zit in een hervormingsfase. Er is sprake van een overgang van het saneren van vervuilde bodems naar het duurzaam beheren en bewust gebruiken van de bodem en de ondergrond. Het beleid richt zich niet uitsluitend meer op het wegnemen van risico's, maar de nadruk is komen te liggen op creatief, innovatief en integraal beheer en gebruik van de bodem en ondergrond. Het oude beginsel van niet bouwen op een vervuilde bodem is hiermee verlaten. Bouwen op een ernstig verontreinigde bodem is onder voorwaarden mogelijk mits er geen risico's zijn voor de gezondheid. Functiegericht saneren is dan voldoende.

Op grond van artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening wordt in het kader van de voorbereiding van een bestemmingsplan nagegaan of dat plan uitvoerbaar is. De milieuhygiënische bodemgesteldheid kan daarbij een rol spelen. De Wet bodembescherming kan hierop van toepassing zijn.

Bestemmingsplan Winkelcentrum Zuid

Voor gebieden die in dit bestemmingsplan grotendeels conserverend zijn bestemd, is niet nagegaan of er bodemonderzoekgegevens bekend zijn. Dit omdat de huidige bodemgesteldheid op deze locaties de financiële uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet beïnvloed. Opgemerkt wordt dat er binnen het bestemmingsplangebied wel enkele gevallen van ernstige en niet ernstige bodemverontreiniging bekend zijn, waarmee rekening gehouden dient te worden bij herontwikkelingen binnen het gebied.

Inventarisatie van bodemonderzoekgegevens heeft wel plaatsgevonden bij:

a. in dit plan voorkomende ontwikkellocaties;
b. locaties waar uitbreiding van de bebouwing wordt toegestaan;
c. locaties waar functiewijzigingen mogelijk worden gemaakt.

Voor deze locaties is op basis van de in het bodeminformatiesysteem BIS4all van de gemeente Enschede aanwezige gegevens gebleken dat er in een aantal situaties sprake is van voor bodemverontreiniging verdachte locaties. In dit bodeminformatiesysteem zijn naast gegevens van uitgevoerde bodemonderzoeken ook gegevens opgenomen die afkomstig zijn uit Hinderwet- en Wet milieubeheerarchieven en historische onderzoeken in het kader van het project Landsdekkend beeld.

Bodemonderzoeken en bodemsaneringen

In het winkelcentrum of op de gebieden rondom het winkelcentrum zijn in het verleden diverse bodemonderzoeken uitgevoerd. Wel moet opgemerkt worden dat nog niet het gehele gebied milieuhygiënisch is onderzocht. De gebieden die onderzocht zijn, zijn niet ernstig verontreinigd. Ook aan de hand van de historische bedrijvigheid is op te maken dat het gebied niet verdacht op het aantreffen van een ernstige bodemverontreiniging. In het kader van te verlenen omgevingsvergunningen kan het nodig zijn om aanvullend bodemonderzoek te verrichten. Meer bodemonderzoek moet duidelijkheid geven in de eventuele milieuhygiënisch bodemverontreinigingen.

Conclusie

Aan de hand van de nu bekende informatie bij de gemeente Enschede zijn geen belemmeringen in beeld gekomen. Wel is van enkele gebieden binnen het plan nog onduidelijk wat daar de bodemkwaliteit is. Nader onderzoek daarnaar is noodzakelijk. Dit onderzoek kan en mag ook in een ander kader worden uitgevoerd. De financiële uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan wordt vooralsnog niet belemmerd door de milieuhygiënische bodemgesteldheid.

5.1.3 Geluid

Inleiding

In artikel 3.3.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is bepaald dat in een bestemmingsplan moet worden aangegeven waar geluidgevoelige gebouwen en terreinen zijn gesitueerd ten opzichte van wegen,

spoorwegen en industrieterreinen met een onderzoekszone als bedoeld in de Wet geluidhinder (Wgh). Wanneer het bestemmingsplan binnen deze onderzoekszones de realisatie van nieuwe geluidgevoelige gebouwen of terreinen mogelijk maakt, moet door middel van een akoestisch onderzoek worden nagegaan of de geluidsbelasting binnen de wettelijke normen blijft. De geluidsbelasting mag de in de Wgh genoemde grenswaarden niet overschrijden. Daarbij moet ook de doeltreffendheid worden onderzocht van de in aanmerking komende maatregelen ter voorkoming van in de toekomst optredende geluidsbelasting van de geluidgevoelige gebouwen en terreinen.

De wegen die binnen het plan gelegen zijn hebben geen zone op grond van de Wet geluidhinder omdat hiervoor een maximum snelheid geldt van 30 km/uur. Het plan is verder niet gelegen binnen de onderzoekszone van een industrieterrein of spoorweg. In het plan worden geen nieuwe geluidgevoelige bestemmingen mogelijk gemaakt. Op het plan is de Wet geluidhinder niet van toepassing.

Het plangebied is niet gelegen in de nabijheid van het (voormalige) vliegveld Twente en ligt ruimschoots buiten de geluidszone van het vliegveld. Luchtvaartlawaai is voor het plan dan ook niet relevant.

De in de omgeving van het winkelcentrum Zuid gelegen woningen (voornamelijk flatwoningen) zullen door het geluid vanwege het plan (winkelcentrum, parkeerterrein (rijden winkelwagens en personenwagens), en de Wesseler-Nering) en vanwege wegen buiten het plan worden belast. Ondanks dat de Wet geluidhinder niet van toepassing is dient in het kader van een goede ruimtelijke ordening hier aandacht aan te worden besteed.

Toetsingskader

Voor toetsing van geluid in het kader van een goede ruimtelijke ordening bestaat geen helder wettelijk toetsingskader. De gemeente Enschede heeft hierin een eigen beoordelingsvrijheid.

Bij de beoordeling van geluid in het kader van het Activiteitenbesluit en de Wet geluidhinder wordt elke bron afzonderlijk getoetst. Omwonenden ervaren echter niet het geluid van elke afzonderlijke bron maar van alle bronnen samen. In het kader van een goede ruimtelijke ordening gaat het om de beleving (perceptie) van het totale omgevingsgeluid. Voor de beoordeling van het aspect geluid in het kader van een goede ruimtelijke ordening is daarom aansluiting gezocht bij de in de Handreiking industrielawaai en vergunningverlening opgenomen tabel voor de perceptie van het omgevingsgeluid. Deze tabel is hieronder overgenomen.

Tabel 1: Perceptie van Omgevingsgeluid

Categorie	Perceptie	Equivalente geluidsniveau (L_{Aeq}) in dB(A)		
		Dag (07-19 uur)	Avond (19-23 uur)	Nacht (23-07 uur)
1	Zeer stil	kleiner of gelijk aan 40	kleiner of gelijk aan 35	kleiner of gelijk aan 30
2	Stil	41-35	36-40	31-35
3	Rustig	46-50	41-45	36-40
4	Hoorbaar	51-55	46-50	41-45
5	Rumoerig	56-60	51-55	46-50
6	Lawaaiig	61-65	56-60	51-55
7	Zeer Lawaaiig	groter of gelijk aan 66	groter of gelijk aan 61	groter of gelijk aan 56

Voor een sterk stedelijke situatie rond een groot winkelcentrum, zoals onderhavige locatie, worden geluidsituaties in categorie 1 tot en met 4, met de perceptie 'Zeer stil' tot en met 'Hoorbaar' als acceptabel aangemerkt. Geluidsituaties in categorie 5 en hoger kunnen acceptabel zijn als de woning ook een gevel heeft met een geluidsbelasting die niet hoger is dan categorie 4.

Concreet komt het bovenstaande er op neer dat van een acceptabel woon- en leefklimaat sprake is als het equivalente geluidsniveau van het omgevingsgeluid op één van de gevels van een woning niet hoger is dan:

- 55 dB(A) in de dagperiode (07.00 – 19.00 uur);
- 50 dB(A) in de avondperiode (19.00 – 23.00 uur);
- 45 dB(A) in de nachtperiode (23.00 – 07.00 uur).

Akoestisch onderzoek

Om inzicht te krijgen in de geluidsbelasting die de in de omgeving van het winkelcentrum Zuid gelegen woningen (voornamelijk flatwoningen) zullen ondervinden is door Peutz BV een akoestisch onderzoek uitgevoerd. De resultaten van het onderzoek zijn opgenomen in het rapport “Uitbreiding winkelcentrum Zuid: geluidaspecten”, met rapportnummer O 15384-2-RA-005 van 12 maart 2014. Het rapport is als bijlage bij deze toelichting gevoegd.

In het akoestisch onderzoek is in het kader van een goede ruimtelijke ordening de cumulatieve geluidsbelasting vanwege het winkelcentrum, het parkeerterrein (rijden winkelwagens en auto's) en de relevante wegen (Wesseler-Nering, Wesselerbrinklaan, Broekheurnering en De Kiepe) bepaalt. Daarbij is in eerste instantie geen rekening gehouden met de verwachting dat het wegverkeer in de toekomst stiller wordt (de aftrek van 5 dB overeenkomstig artikel 110 Wgh is op wegen met een toegestane snelheid van meer dan 30 km/uur niet toegepast).

Om de geluidsbelasting op de omgeving zoveel mogelijk te beperken is op de rijroutes van de winkelwagens rekening gehouden met vellingkantloze tegels ter plaatse van de trottoirs en vlakke strak gelegde vellingkantloze klinkers.

Uit het rapport blijkt dat op de flats Herikerberg, Holterberg en Hertmebrink de geluidsbelasting meer dan 55 dB(A) etmaalwaarde bedraagt.

- Flat Herikerberg

  Aan de oost- en westzijde van de flat Herikerberg bedraagt de geluidsbelasting respectievelijk 55 en 57 dB(A) etmaalwaarde. Daarmee wordt voldaan aan de eis dat op ten minste één gevel, de oostgevel, de geluidsbelasting niet hoger is dan 55 dB(A) etmaalwaarde. Aan de westzijde is de geluidsbelasting in de dag- en avondperiode op diverse woningen hoger dan respectievelijk 55 en 50 dB(A). In de dagperiode gaat het om 3 woningen en in de avondperiode om 28 woningen. Dit wordt met name veroorzaakt door het verkeer op de Wesselerbrinklaan en de Wesseler Nering. Indien rekening wordt gehouden met het in de toekomst stiller worden van het verkeer dan zal uitsluitend in de avondperiode op 3 woningen de geluidsbelasting marginaal (1 dB(A) hoger zijn dan de waarde van 50 dB(A). In de nachtperiode zal op alle gevels van de flat Herikerberg de geluidsbelasting lager zijn dan 45 dB(A).

- Flat Holterberg

  Op de flat Holterberg bedraagt de geluidsbelasting aan de noord- en zuidzijde respectievelijk ten hoogste 43 en 57 dB(A) etmaalwaarde. Daarmee wordt aan de noordzijde ruimschoots voldaan aan de waarde van 55 dB(A) etmaalwaarde. Aan de zuidzijde van de flat Holterberg wordt de waarde van 55 dB(A) etmaalwaarde marginaal (2 dB(A)) overschreden. Deze overschrijding vindt in de dag- en avondperiode plaats en bedraagt. De overschrijding bedraagt in de dagperiode ten hoogste 1 dB(A) en in de avondperiode ten hoogste 2 dB(A). In de nachtperiode wordt aan de zuidzijde voldaan aan de waarde van 55 dB(A) etmaalwaarde.

- Flat Hertmebrink

  Op de flat Hertmebrink bedraagt de geluidsbelasting aan de oost- en westzijde respectievelijk ten hoogste 62 en 48 dB(A) etmaalwaarde. Daarmee wordt aan de westzijde ruimschoots voldaan aan de waarde van 55 dB(A) etmaalwaarde. Aan de oostzijde van de flat Hertmebrink wordt de waarde van 55 dB(A) etmaalwaarde in alle perioden overschreden. Deze overschrijding wordt niet veroorzaakt door het plan (winkelcentrum, parkeerplaatsen en Wesseler Nering) maar door het wegverkeer op de Wesselerbrinklaan. Indien rekening wordt gehouden met het in de toekomst stiller worden van het verkeer dan zal de geluidsbelasting in de dagperiode marginaal (1 dB(A)) en in de avondperiode 3 dB(A) hoger zijn dan de waarde van respectievelijk 55 en 50 dB(A). In de nachtperiode zal dan worden voldaan aan de waarde van 45 dB(A).

Uit het bovenstaande blijkt dat op diverse woningen in de omgeving van het plan, ondanks het treffen van maatregelen aan de verharding, de geluidsbelasting hoger is dan 55 dB(A) etmaalwaarde. Daar waar de geluidsbelasting hoger is dan 55 dB(A) etmaalwaarde wordt dit met name veroorzaakt door het wegverkeer. Het vervangen van de klinkers op de Wesseler-Nering door asfalt heeft nagenoeg geen effect omdat vanwege de maximaal toegestane snelheid van 30 km/uur het geluid bepaald wordt door het motorgeluid. Het inzetten van stille winkelwagens zal ook nagenoeg geen effect hebben op de totale geluidsbelasting omdat de bijdrage van de winkelwagens aanzienlijk lager is dan van het wegverkeer. Aanvullende maatregelen om de geluidsbelasting te reduceren zijn niet mogelijk.

Voor de woningen met een geluidsbelasting van meer dan 55 dB(A) geldt dat er ook een gevel aanwezig is waar de geluidsbelasting niet hoger is dan 55 dB(A). Daarmee is sprake van een acceptabel woon- en leefklimaat.

Conclusie geluid

Uit het akoestisch rapport blijkt dat voldaan kan worden aan de voorwaarde dat het equivalente geluidsniveau van het omgevingsgeluid op één van de gevels van een woning niet hoger is dan 55 dB(A) etmaalwaarde. Daarmee is sprake van een acceptabel woon- en leefklimaat.

Om een acceptabel woon- en leefklimaat te bereiken moet voor het trottoir worden uitgegaan van vellingkantloze tegels en voor de parkeerplaatsen en de Wesseler-Nering van vlakke strak gelegde vellingkantloze klinkers. Andere verhardingen zijn mogelijk indien deze akoestisch ten minste gelijkwaardig zijn. Verdergaande maatregelen in de vorm van het vervangen van de klinkers van de WesselerNering door asfalt en het gebruik van stille winkelwagens hebben nagenoeg geen effect op de geluidsbelasting.

5.1.4 Luchtkwaliteit

Men is voornemens het winkelcentrum Zuid in Enschede uit te breiden en te renoveren. Omdat de aanpassingen niet passen binnen het vigerende bestemmingsplan is een bestemmingsplanprocedure nodig. In dit kader dient een ruimtelijke onderbouwing te worden opgesteld waarin o.a. de milieugevolgen inzichtelijk moeten worden gemaakt. Ten behoeve van de toetsing aan de grenswaarden voor de luchtkwaliteit is een onderzoek verricht. Het betreft het onderzoek 'Luchtkwaliteitsaspecten' uitbreiding winkelcentrum Wesselerbrink te Enschede', dat d.d. 6 december 2013, onder nummer O 15384 -1- RA-001 is opgesteld door Peutz b.v. Dit rapport is als bijlage aan deze toelichting toegevoegd.

Luchtkwaliteit:

Het wettelijk stelsel voor luchtkwaliteitseisen is geregeld in hoofdstuk 5, titel 5.2 van de Wet milieubeheer en onderliggende algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen. Luchtkwaliteitseisen vormen geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkelingen indien:

- er geen sprake is van feitelijke of dreigende overschrijding van de grenswaarde;
- een project, al dan niet per saldo, niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit;
- een project 'niet in betekende mate' bijdraagt aan de luchtverontreiniging;
- een project is opgenomen in een regionaal programma van maatregelen of in het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL).

Luchtkwaliteit en het plangebied:

In het uitgevoerde onderzoek is het effect van de uitbreiding op de luchtkwaliteit bepaald via een berekening met het softwarepakket Geomilieu (module STACKS, versie 2.30). Hierbij is voor het aantal voertuigenbeweging uitgegaan van de autonome groei en de extra verkeersgeneratie als gevolg van de uitbreiding. Uit het onderzoek, waarin geen onvolkomenheden zijn geconstateerd, volgt dat de beoogde uitbreiding/renovatie in het maatgevende jaar 2013 niet zal leiden tot overschrijding van de grenswaarden voor fijn stof (PM10) en stikstofoxide (NO2).

Conclusie:

Gezien het feit dat wordt voldaan aan de grenswaarden voor de luchtkwaliteit uit bijlage 2 van de Wet Milieubeheer vormt de luchtkwaliteit geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid".

5.1.5 Externe veiligheid

Bij externe veiligheid gaat het om het beheersen van de veiligheid van personen in de omgeving van activiteiten met gevaarlijke stoffen. Ook de risico's die zijn verbonden aan het gebruik van luchthavens vallen onder externe veiligheid. De risico's waar burgers aan worden blootgesteld door de aanwezigheid van risicovolle inrichtingen of transportroutes van gevaarlijke stoffen in hun leefomgeving dienen tot een aanvaardbaar minimum te worden beperkt. Daarom heeft de overheid regels opgesteld voor inrichtingen en transportroutes van gevaarlijke stoffen die onaanvaardbaar grote risico's opleveren voor personen die zich bevinden in woningen, scholen en bejaardencentra die in de directe omgeving hiervan liggen. Kort samengevat heeft dit tot gevolg dat er veiligheidsafstanden moeten worden aangehouden tussen risicovolle activiteiten en kwetsbare objecten zoals woningen en dergelijke.

Bij externe veiligheid wordt onderscheid gemaakt tussen plaatsgebonden risico en groepsrisico. Het plaatsgebonden risico mag in principe nergens groter zijn dan een kans van 1 op 1 miljoen (ofwel 10^{-6}).

Het groepsrisico legt een relatie tussen de kans op een ramp en het aantal mogelijke slachtoffers. De contour is daarom niet bepalend, maar het aantal mensen dat zich gedurende een bepaalde periode binnen een bepaalde afstand (effectafstand) van een risicovolle activiteit ophoudt. Voor het groepsrisico geldt dat de actuele hoogte van het groepsrisico en de bijdrage aan het groepsrisico van ruimtelijke ontwikkelingen verantwoord moeten worden.

De wet- en regelgeving met betrekking tot externe veiligheid kan grofweg in twee categorieën worden ingedeeld: regelgeving met betrekking tot risicovolle activiteiten bij inrichtingen en regelgeving met betrekking tot het transport van gevaarlijke stoffen.

Risicovolle activiteiten bij inrichtingen

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO) zijn het wettelijk kader voor risicovolle activiteiten bij inrichtingen. Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Winkelcentrum Zuid” of in de directe nabijheid daarvan zijn geen bedrijven of inrichtingen aanwezig waarop het Bevi en/of het BRZO van toepassing is.

Transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen

Voor het transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen is het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) het wettelijk kader. Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Winkelcentrum Zuid” of in de directe nabijheid daarvan zijn geen buisleidingen aanwezig waarop het Bevb van toepassing is.

Transport van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor en het water

Voor het transport van gevaarlijke stoffen over de weg, per spoor of over het water zijn de Wet vervoer gevaarlijke stoffen en de Circulaire Vervoer Gevaarlijke Stoffen het wettelijk kader. Momenteel is nieuwe wet- en regelgeving in voorbereiding voor het transport van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor en het water. De basis van die nieuwe regelgeving wordt gevormd door het Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen. Het Basisnet kent 3 vervoersmodaliteiten: Basisnet Water, Basisnet Spoor en Basisnet Weg.

Basisnet Weg

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Winkelcentrum Zuid” of in de directe nabijheid daarvan zijn geen wegen aanwezig die in het Basisnet zijn aangewezen als transportroute voor gevaarlijke stoffen over de weg.

Basisnet Water

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Winkelcentrum Zuid” of in de directe nabijheid daarvan zijn geen waterwegen aanwezig die in het Basisnet zijn aangewezen als transportroute voor gevaarlijke stoffen over water.

Basisnet Spoor

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Winkelcentrum Zuid” of in de directe nabijheid daarvan is geen spoorweg aanwezig die in het Basisnet is aangewezen als transportroute voor gevaarlijke stoffen over het spoor.

Gebruik van luchthavens

De aanwezigheid van vliegvelden en grote luchthavens in de omgeving is van belang in het kader van de externe veiligheid omdat de kans op het neerstorten van vliegtuigen in de buurt van een vliegveld of luchthaven groter is dan elders. Een luchtvaartongeval is daar dus te voorzien en het is denkbaar dat daarbij (woon)bebouwing wordt getroffen. Een vliegtuig of helikopter kan overal neerstorten, de gevolgen kunnen dus in beginsel op elke plek optreden. Het risico is echter het grootst nabij een vliegveld of luchthaven, met name bij het opstijgen en landen.

Het plangebied van het bestemmingsplan “Winkelcentrum Zuid” is hemelsbreed op ca. 8,5 kilometer van het (voormalige) vliegveld Twente gelegen. Dit betekent dat de kans op een luchtvaartongeluk in het plangebied (zeer) gering is.

Conclusie externe veiligheid

Op basis van het bovenstaande en het gegeven dat het plan geen (nieuwe) kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten mogelijk maakt kan worden geconcludeerd dat de externe veiligheid geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.1.6 Bedrijven- en milieu-inventarisatie en milieuzonering

In verband met het herzien van het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" (Wesselerbrink) is onderzoek verricht naar de zich op dit moment in en nabij het gebied bevindende bedrijven. De resultaten van deze inventarisatie zijn hieronder weergegeven.

Als leidraad voor de inventarisatie heeft het Inrichtingenbestand van de afdeling Vergunningen gediend. Met behulp van de publicatie "Bedrijven en Milieuzonering"(2009), is van de aanwezige inrichtingen de milieucategorie bepaald. Tevens zijn per inrichting de bedrijfsactiviteiten onderzocht alsmede per milieuaspect de wenselijke afstanden tot woningen (indicatieve afstanden).

In het inrichtingenbestand zijn voor wat betreft de bestaande bedrijven, behoudens een gymzaal, alleen bedrijven in categorie 1 aangetroffen. Deze categorie 1-bedrijven betreffen met name detailhandel- en horecabedrijven met daarnaast een bibliotheek, gezondheidscentrum en enige zakelijke dienstverlening. Deze categorie 1-bedrijven moeten allen voldoen aan de regelgeving van het Activiteitenbesluit milieubeheer.

De huidige gymzaal maakte ooit onderdeel uit van een school. Zowel scholen als ook gymzalen (sportscholen) betreffen categorie 2 instellingen. Dit betekent dat voor dergelijke instellingen een indicatieve afstand van 30 meter geldt. Deze indicatieve afstand tot woningen wordt gehaald en de gymzaal vormt daarmee geen belemmering voor het huidige- en toekomstige woon- en leefklimaat. De gymzaal moet overigens eveneens voldoen aan de regels van eerdergenoemde Activiteitenbesluit milieubeheer.

Gelet op de aanwezige inrichtingen zijn er geen knelpunten aangetroffen.

Daarnaast bevinden zich de geplande uitbreidingen, gelet op desbetreffende categorie-indeling (A) op voldoende afstand van de aanwezige woningen. Er wordt daarbij vanuit gegaan dat een indicatieve afstand van 10 meter (afstand van een uitbreiding tot een woning) voldoende is.

Er zijn, gelet op de geplande uitbreidingen, geen knelpunten.

Conclusie:

Gelet op vorenstaande kan geconcludeerd worden dat de geplande ontwikkelingen en aanwezige bedrijven en voorzieningen in en rondom het plangebied geen knelpunten opleveren voor de omgeving en derhalve aanvaardbaar zijn.

Er zijn geen belemmeringen aangetroffen inzake de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.2 Water

Op grond van artikel 3.1.6 van het Bro wordt in een bestemmingsplan een beschrijving opgenomen van de wijze waarop in het plan rekening is gehouden met de waterhuishouding.

Waterhuishouding algemeen

De gemeente Enschede zamelt al het stedelijk afvalwater in dat vrijkomt binnen het grondgebied van de gemeente en transporteert het naar de rioolwaterzuivering. Daar waar geen gescheiden riolering aanwezig is wordt het afvalwater samen met het hemelwater aangeleverd. De Watervisie (vastgesteld op 27 mei 2013) geeft aan waar voor een gescheiden en waar voor een gemengd systeem is gekozen. Op de locaties waar nu een gemengd systeem is en straks een gescheiden systeem komt, is voorzien in de aanleg van een (stads)beek. Op deze locaties dient na renovaties en herinrichting het afvalwater gescheiden van het hemelwater aangeboden te worden en het hemelwater geborgen worden om te snelle afvoer (en wateroverlast benedenstrooms) te voorkomen.

De waterhuishouding van het plangebied bestaat uit een gescheiden stelsel, Het regenwater wordt geborgen in vijvers in de wijk en vertraagt afgevoerd.

Afvalwater

Uitgangspunt in het gemeentelijk beleid voor de waterhuishouding is dat in gebieden zonder gemengd rioleringsstelsel het afvalwater gescheiden van het hemelwater wordt aangeboden en afgevoerd. De gemeente zorgt er voor dat het afvalwater vanaf de perceelsgrens wordt getransporteerd naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie van het waterschap Regge en Dinkel. Onder afvalwater wordt verstaan al het water afkomstig uit de gebouwen.

Hemelwater

Bij een toename van verhard oppervlak komt meer hemelwater versneld tot afvoer, hierop is het oppervlaktewatersysteem niet berekend. Het extra afstromend hemelwater moet op eigen terrein worden verwerkt. Indien dit aantoonbaar niet mogelijk is, mag het hemelwater vertraagd worden afgevoerd naar het, oppervlaktewater. In het plangebied blijft de oppervlakte verharding gelijk, er vindt dus geen extra afvoer van hemelwater plaats. De bergingsopgave bedraagt in het bestaand stedelijk gebied 20 millimeter, oftewel 20 liter per vierkante meter verhard oppervlak. In het buitengebied bedraagt de tijdelijke bergingsopgave 40 millimeter. Onder hemelwater wordt verstaan al het water van het dak en de verharding in de openbare ruimte (stoep, straat etc)

Oppervlaktewater

Binnen de directe omgeving van het projectgebied is geen oppervlaktewater aanwezig waardoor de keurzone van toepassing zou zijn.

Grondwater

De particuliere grondeigenaar is volgens de wet primair verantwoordelijk voor de grondwaterhuishouding (en ontwatering) op zijn perceel. Hij dient zelf zoveel mogelijk wateroverlast te voorkomen en is verantwoordelijk voor een goede staat van zijn eigendom. Dit houdt in dat hij zelf maatregelen moet nemen, bijvoorbeeld voorzieningen tegen een hoge grondwaterstand (greppels, drainage) of bouwkundige maatregelen (zoals het waterdicht maken van een kelder en het vochtdicht maken van vloeren).

De gemeente heeft een grondwaterzorgplicht voor het grondwater in de openbare ruimte. Ze draagt zorg voor het treffen van maatregelen om structurele wateroverlast in de openbare ruimte zoveel mogelijk te beperken (inspanningsverplichting). De gemeente is ook het aanspreekpunt voor de burger en behandelt de meldingen van grondwateroverlast. Als blijkt dat er structurele grondwateroverlast is bij particulieren, dan doet de gemeente onderzoek naar doelmatige oplossingen van de grondwaterproblemen en maakt een doelmatigheidsafweging.

Conclusie

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat de waterhuishouding geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.3 Natuur

5.3.1 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 wordt de aanwijzing en bescherming van de Europese 'Natura 2000' gebieden geregeld. Op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 dienen voor alle Natura 2000 gebieden instandhoudingsdoelstellingen en een beheerplan te worden vastgesteld. Bestaand gebruik mag worden voortgezet, mits niet conflicterend met de instandhoudingsdoelstellingen en als zodanig vastgelegd in het beheerplan.

Voor alle andere activiteiten is een Natuurbeschermingswetvergunning van het bevoegd gezag noodzakelijk. Voor de meeste Natura 2000 gebieden is Gedeputeerde Staten het bevoegd gezag. Alleen voor een aantal expliciet in het Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998 genoemde gebieden is de staatssecretaris van Economische zaken, Landbouw en Innovatie het bevoegd gezag.

Bij elke ruimtelijke ontwikkeling moet worden getoetst of die activiteiten mogelijk significant negatieve gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000 gebied. Indien dat op voorhand niet kan worden uitgesloten dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd en een plan-milieu effect rapportage (plan-MER) te worden opgesteld. Wanneer significant negatieve effecten inderdaad niet uitgesloten kunnen worden dient voor de betreffende activiteiten een Natuurbeschermingswetvergunning te worden aangevraagd.

De Natuurbeschermingswet 1998 en het plangebied "Winkelcentrum Zuid"

Voor activiteiten die mogelijk significant negatieve gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000 gebied dient een passende beoordeling en een plan-milieu effect rapportage (plan-MER) te worden uitgevoerd om te bepalen of en zo ja er daadwerkelijk sprake is van significant negatieve effecten voor kwalificerende soorten. Indien significant negatieve effecten inderdaad niet uitgesloten kunnen worden dient voor de betreffende activiteiten een Natuurbeschermingswetvergunning te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag, zijnde Gedeputeerde Staten van Overijssel.

Het plangebied van voorliggend bestemmingsplan is niet gelegen binnen een gebied dat is aangewezen als Natura 2000 gebied of beschermd natuurmonument of in de directe omgeving daarvan. De dichtstbijzijnde Natura 2000 gebieden "Aamsveen" en "Dinkelland" zijn op respectievelijk ca. 4.0 kilometer ten zuidoosten en circa 10 kilometer ten noordoosten van het plangebied gelegen. Gelet op de grote afstand van Natura 2000 gebieden kan een verdere toetsing aan de Natuurbeschermingswet achterwege blijven.

Conclusie

Op grond van het voorgaande kan met aan voldoende zekerheid grenzende stelligheid worden geconcludeerd dat de Natuurbeschermingswet 1998 op voorhand geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.3.2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van de meest kwetsbare planten- en diersoorten die in Nederland voorkomen. Het gaat daarbij niet om de bescherming van individuele planten of dieren maar om waarborgen om te voorkomen dat het voortbestaan van soorten planten of dieren niet in gevaar komt. Hiertoe zijn in deze wet een aantal verbodsbepalingen opgenomen, zoals het verbod op het doden of verontrusten van dieren of het verbod op het plukken van planten. Daarbij is het “nee, tenzij” principe het uitgangspunt, er mag geen schade worden toegebracht aan beschermde dieren of planten tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan.

Op grond van de Flora- en faunawet zijn alle dieren en planten van onvervangbare waarde en dus dienen mensen daarmee zorgvuldig om te gaan. Daarom is in de wet ook een algemene zorgplicht (artikel 2) opgenomen, die inhoudt dat een ieder 'voldoende zorg' in acht dient te nemen voor álle in het wild voorkomende dieren en planten (dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

Indien een voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling mogelijk negatieve gevolgen heeft voor in dat gebied voorkomende beschermde soorten dan dient in de regel ontheffing van de betreffende verbodsbepalingen te worden gevraagd bij de staatssecretaris van Economische zaken, Landbouw en Innovatie. De ontheffingsregeling is geregeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet en nader uitgewerkt in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

De Flora- en faunawet en het plangebied “Winkelcentrum Zuid”

In het kader van dit bestemmingsplan is er door Westendorp en Mulder ('quickscan natuuronderzoek Winkelcentrum Zuid, d.d. 30 mei 2013) in mei 2013 een verkennend ecologisch onderzoek uitgevoerd om te toetsen in hoeverre de voorgenomen ontwikkeling mogelijk wordt belemmerd door de Flora- en faunawet. Uit het verkennend onderzoek is gebleken dat de ontwikkeling mogelijk gevolgen kan hebben voor eventueel aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen. Om hier uitsluitsel over te krijgen is het uitvoeren van nader veldonderzoek noodzakelijk.

Het nader veldonderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen is uitgevoerd door adviesbureau Eelerwoude. Uit de onderzoeksrapportage ('Vleermuisonderzoek Winkelcentrum Enschede-Zuid', Eelerwoude, rapport nr. 5685 d.d. 29-8-2013) blijkt dat er een zomerverblijfplaats is aangetroffen van enkele gewone dwergvleermuizen. Om de gunstige staat van instandhouding van de soort ter plaatse te kunnen garanderen en daarmee overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen is het noodzakelijk dat voorafgaand en tijdens de werkzaamheden enkele gerichte mitigerende maatregelen worden uitgevoerd.

De 'quickscan natuuronderzoek Winkelcentrum Zuid' (d.d.30 mei 2013) en het aanvullende 'vleermuisonderzoek Winkelcentrum Enschede Zuid' (d.d. 29 augustus 2013), zijn als bijlage 3 aan deze toelichting toegevoegd.

Conclusie

Op grond van het voorgaande kan met aan voldoende zekerheid grenzende stelligheid worden geconcludeerd dat de Flora- en faunawet op voorhand geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.3.3 Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (hierna: EHS) is een samenhangend netwerk van natuurgebieden en landbouwgebieden met veel natuurwaarden. De EHS heeft als doel het behouden, beschermen en versterken van de rijkdom aan plant- en diersoorten (biodiversiteit). De EHS beoogt een bijdrage te leveren aan het realiseren en in stand houden van een (inter-)nationaal vitaal stelsel van natuurgebieden. De EHS valt niet onder de werking van de gebiedsbescherming, zoals geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998 of de soortenbescherming, zoals geregeld in de Flora- en faunawet. De EHS is een ruimtelijk rijksbelang dat door provincies en gemeenten dient te worden door vertaald in ruimtelijke plannen, zoals structuurvisies en bestemmingsplannen.

De EHS en het plangebied "Winkelcentrum Zuid"

Het plangebied bevindt zich niet in of direct naast de Ecologische Hoofdstructuur of andere natuurgebieden. De EHS en andere natuurgebieden ondervinden geen hinder van de beoogde ontwikkeling.

Conclusie

Op grond van het voorgaande kan met aan voldoende zekerheid grenzende stelligheid worden geconcludeerd dat de EHS geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.4 Archeologie

Het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed (Het Verdrag van Valetta) is in 1992 ondertekend. Het verdrag is geïmplementeerd via een wijziging van de Monumentenwet (Wet op de archeologische monumentenzorg), die op 1 september 2007 in werking is getreden.

Doelstelling is om zo veel mogelijk bodemschatten in de bodem te behouden, om zo aantasting van het bodemarchief te voorkomen. Verder wordt bevorderd dat in een zo vroeg mogelijk stadium van de ruimtelijke ordening rekening wordt gehouden met archeologische waarden. Uitgangspunt is tevens dat bodemverstoorders archeologisch vooronderzoek en mogelijke opgravingen betalen.

De Wet op de archeologische monumentenzorg legt de zorgplicht voor het archeologisch erfgoed bij gemeenten en bepaalt dat archeologie voortaan binnen het instrumentarium van de ruimtelijke ordening dient te worden meegewogen. De kern van de wetgeving is als volgt:

- het Rijk blijft verantwoordelijk voor het verlenen van vergunningen ingevolge de Monumentenwet 1988 en dus voor de aanwijzing van archeologische rijksmonumenten;
- de provincie kan archeologische attentiegebieden aanwijzen die moeten worden opgenomen in een bestemmingsplan van een gemeente en kan verplichtingen opleggen bij ontgrondingen;
- het inbedden van archeologie in ruimtelijke plannen;
- het behouden en beschermen van waardevolle archeologie in de bodem;
- verplicht archeologisch onderzoek bij bodemverstoring;
- de bodemverstoorder betaalt de kosten van archeologisch onderzoek.

De gemeente heeft ten aanzien van het omgaan met archeologie een substantiële inhoudelijke beleidsruimte om belangenafwegingen te maken. De uitvoering van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg draagt bij aan de kennis van het ontstaan van de stad en samen met de monumenten, landschapshistorie en bouwhistorie, aan de kwaliteit van de ruimte en de identiteit en het imago van de gemeente Enschede.

Archeologiebeleid gemeente Enschede

Op 28 januari 2008 heeft de gemeenteraad van Enschede het gemeentelijk archeologiebeleid vastgesteld. Hierin is opgenomen op welke wijze binnen de gemeente Enschede invulling wordt gegeven aan de zorgplicht voor het archeologisch erfgoed. Op basis van het beleid dient archeologie op een dusdanig vroeg

tijdstip te worden betrokken bij planontwikkelingen en/of aanvragen voor bouw-, sloop- of aanlegvergunningen dat de risico's van bodemverstoringen voor de archeologie voorafgaand aan de werkzaamheden in kaart kunnen worden gebracht. Hierbij is het van belang dat inzicht bestaat in de archeologische verwachtingswaarde en de trefkans dat waardevolle archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn. Daarbij geldt dat de geologie, de geomorfologie en de aard van de bodem zeer bepalend zijn voor de archeologische verwachtingswaarde. Gesteld kan worden dat tot de Middeleeuwen nederzettingen meestal gelegen waren op hooggelegen gronden (stroomruggen en oeverwallen). In de Middeleeuwen en daarna heeft zich op een deel van deze gronden een esdek gevormd. In deze hoger gelegen gebieden zijn resten van nederzettingen uit diverse periodes te verwachten. Op basis van kennis over het hiervoor genoemde kan een indicatie worden gegeven over hoe groot de kans is dat ergens waardevolle archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn. Deze indicaties ten aanzien van gebiedsspecifieke verwachtingen zijn op een archeologische verwachtingenkaart van de gemeente Enschede aangegeven. Voor gebieden met een hoge en middelhoge archeologische verwachtingswaarde en waardevolle terreinen geldt een archeologische onderzoeksplicht. In de beleidsnota is een handleiding voor het archeologisch werkproces opgenomen, met daarin te onderscheiden processtappen van inventarisatie, waardering, selectie en specifieke beheersmaatregelen.

Archeologie en het plangebied

Verwachtingskaart

Uit de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Enschede blijkt dat in het plangebied terreinen zijn gelegen met een lage, middelhoge en hoge verwachtingswaarde.

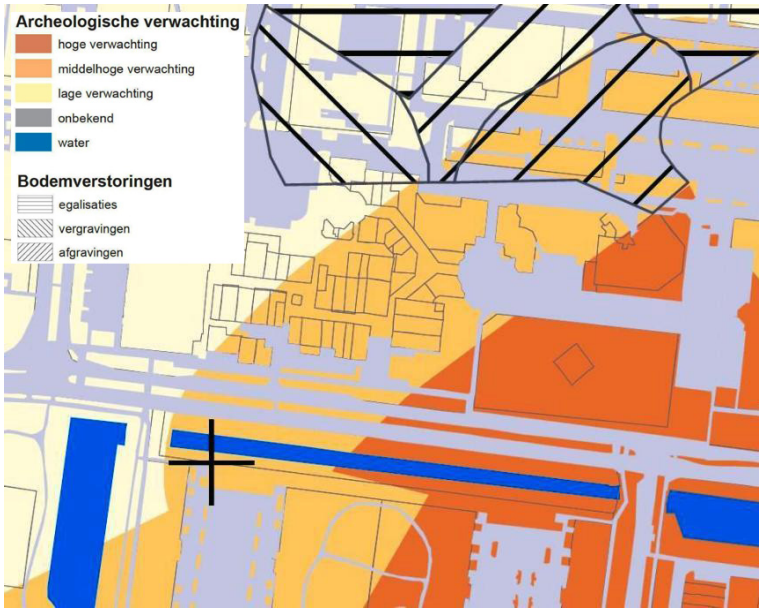

Fragment archeologische verwachtingskaart gemeente Enschede

Beleidskaart

Op grond van de Archeologische Beleidskaart van de gemeente Enschede gelden binnen het plangebied beleidstypen 'Onderzoekstype A' en 'Onderzoekstype B', welke op de verbeelding behorende bij dit bestemmingsplan zijn weergegeven. Voor die gebieden kan het noodzakelijk zijn dat in het bestemmingsplan een onderzoeksplicht moet worden opgenomen. Die onderzoeksplicht strekt ertoe dat voor ingrepen in de bodem met een oppervlakte van tenminste 250 m² (gebied A) dan wel tenminste 2500 m² (gebied B) en een verstoringsdiepte van meer dan 50 cm eerst via archeologisch (voor)onderzoek dient te worden aangetoond of door die voorgenomen ingreep geen waardevolle archeologische resten zullen worden verstoord. Op de gronden die vallen onder de archeologische beleidstypen 'Onderzoeksgebied A' en 'Onderzoeksgebied B' zijn geen nieuwe ontwikkelingen voorzien die een bodemverstoring met een oppervlakte van meer dan 250 m² respectievelijk meer dan 2500 m² veroorzaken.

Archeologie en het plangebied 'Winkelcentrum Zuid'

Voor dit bestemmingsplan is door de gemeente Enschede een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd. Op grond van de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Enschede is het westelijk deel van het plangebied gelegen in een gebied met een lage archeologische verwachtingswaarde. Dit gebied is vrijgesteld van verplicht archeologisch onderzoek.

Globaal is het middengedeelte van het plangebied gelegen in een gebied met een middelhoge verwachtingswaarde. Indien bij het slopen van gebouwen en het aanleggen van de parkeerplaatsen de grond niet dieper wordt geroerd dan 50 cm dan is ook dit deel van het gebied vrijgesteld van verplicht archeologisch onderzoek. De nieuw te realiseren bebouwing grenst aan bestaande gebouwen, op basis hiervan kunnen delen van dit gebied naar beneden worden bijgesteld naar een lage archeologische verwachtingswaarde.

Het meest oostelijke deel is gelegen in een gebied met een hoge archeologische verwachtingswaarde. Ter plaatse zal geen nieuwe bebouwing worden gerealiseerd, maar zal de openbare ruimte opnieuw worden ingericht. Ook hier geldt dat als de grond niet dieper worden geroerd dan 50 cm, het gebied is vrijgesteld van verplicht archeologisch onderzoek.

Op grond van de Archeologische Beleidskaart van de gemeente Enschede geldt binnen het plangebied waar nieuwe bebouwing zal worden opgericht een gebied met 'Onderzoekstype B'. Gesteld kan worden dat de nieuwe ontwikkelingen ter plaatse een bodemverstoring veroorzaken van minder dan 2500 m².

Conclusie

Vanuit het oogpunt van archeologie zijn er op basis van bovenstaande geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van dit bestemmingsplan.

Hoofdstuk 6 Juridische planopzet

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de verplichtingen op grond van de Wet ruimtelijke ordening, de plansystematiek en de bestemmingsmethodiek, de indeling van de planregels met een korte beschrijving van de bestemmingen en tenslotte de handhaafbaarheid van het plan.

6.1 Algemeen

De Wro en het Bro maken het mogelijk een bestemmingsplan op verschillende manieren vorm te geven. Grofweg kan gekozen worden uit de volgende planvormen:

- een traditioneel gedetailleerd bestemmingsplan. Een dergelijk plan legt het beoogde gebruik van gronden en opstallen en de bebouwingsmogelijkheden van de in het plan opgenomen gronden gedetailleerd vast. De methodiek wordt wel ingezet om bestaande situaties te conserveren, maar wordt ook gebruikt om beoogde nieuwe ontwikkelingen nauwgezet te sturen;
- een globaal bestemmingsplan dat nader moet worden uitgewerkt. In een dergelijk bestemmingsplan worden een of meerdere bestemmingen opgenomen, die later moeten worden uitgewerkt. Wordt veelal toegepast in gevallen waar de ontwikkeling van een gebied op hoofdlijnen bekend is, maar waar de concrete invulling nog moet volgen;
- Een globaal eindplan. In deze planvorm wordt het ruimtelijk en functioneel streefbeeld in globale zin vastgelegd;
- Een mix van bovenstaande planvormen afhankelijk van de specifieke problemen.

Naast dit onderscheid, dat is gebaseerd op de techniek van bestemmen, wordt verschil gemaakt tussen ontwikkelingsgerichte en beheergerichte bestemmingsplannen. Bij de keuze voor een bepaalde systematiek van bestemmingsregeling speelt een rol wat met het plan wordt beoogd: beheren of ontwikkelen.

Wijze van bestemmen

Het uitgangspunt van een bestemmingsplan is om een passende bestemming toe te kennen aan de gronden in het plangebied. De bestemming bepaalt welke gebruiksdoelen of functies op grond van een goede ruimtelijke ordening zijn toegestaan.

Bij de keuze voor een bepaalde bestemming is de (gewenste) hoofdfunctie doorslaggevend. Als het ruimtelijk relevant is of als een bepaalde functie de omgeving beïnvloedt of daar eisen aan stelt, wordt gekozen voor een specifieke bestemming met eigen regels bouwen en gebruik.

Het is mogelijk om binnen de hoofdgroepen bestemmingen specifieker te maken door bijvoorbeeld ondergeschikte functies in de bestemmingsomschrijving op te nemen. Voor bijzondere ondergeschikte functies, die niet onder de algemene bestemmingsomschrijving vallen en niet conflicteren met de bestemming, wordt gekozen voor een afzonderlijke functieaanduiding.

6.2 Indeling planregels

Het juridisch bindend gedeelte van het bestemmingsplan bestaat uit de regels en de bijbehorende verbeelding waarop de diverse bestemmingen zijn aangegeven. De regels en de verbeelding dienen in samenhang te worden bekeken.

De regels zijn onderverdeeld in vier hoofdstukken:

a. Hoofdstuk 1 - Inleidende regels;
b. Hoofdstuk 2 - Bestemmingsregels;
c. Hoofdstuk 3 - Algemene regels;
d. Hoofdstuk 4 - Overgangs- en slotregels.

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Dit hoofdstuk bevat inleidende regels. Deze regels gelden voor het gehele plangebied van het bestemmingsplan “Winkelcentrum Zuid”. In Artikel 1 Begrippen zijn definities van de in de regels gebruikte begrippen opgenomen. Hiermee wordt een eenduidige interpretatie van de begrippen vastgelegd. Artikel 2 Wijze van meten geeft bepalingen hoe onder meer de hoogtes van gebouwen en de inhoud van gebouwen gemeten moeten worden en hoe bepaalde eisen betreffende de maatvoering begrepen moeten worden.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Hoofdstuk 2 geeft een omschrijving - de juridische vertaling - van de verschillende in het plangebied voorkomende en op de verbeelding opgenomen bestemmingen. Bij de indeling van de bestemmingsregels wordt conform de Standaard Vergelijke Bestemmingsplannen 2012 (SVBP 2012) een vaste volgorde aangehouden. De regels van een bestemming worden als volgt opgebouwd en benoemd: bestemmingsomschrijving (omschrijving van de toegestane functies en gebruiksdoelen);

a. bouwregels (regels waaraan de bebouwing dient te voldoen);
b. nadere eisen (regels op grond waarvan nadere eisen aan bouwwerken en de situering daarvan kunnen worden gesteld);
c. afwijken van de bouwregels (regels op grond waarvan in concrete situaties onder bepaalde voorwaarden kan worden afgeweken van de bouwregels);
d. specifieke gebruiksregels (regels die aangeven welk specifiek gebruik verboden is);
e. afwijken van de gebruiksregels (regels op grond waarvan in concrete situaties onder bepaalde voorwaarden kan worden afgeweken van de gebruiksregels);
f. omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden (regels waarbij wordt geregeld wanneer en onder welke omstandigheden een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden noodzakelijk is);
g. omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk (regels waarbij wordt geregeld wanneer en onder welke omstandigheden er een omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk noodzakelijk is);
h. wijzigingsbevoegdheid (regels die aangeven in welke gevallen en onder welke voorwaarden onderdelen van het plan gewijzigd kunnen worden).

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Hoofdstuk 3 bevat de algemene regels, bestaande uit de anti-dubbeltelregel, de algemene bouwregels, algemene gebruiksregels, algemene aanduidingsregels, algemene afwijkingsregels, algemene wijzigingsregels, algemene procedureregels en overige regels. Daarnaast zijn regels ten aanzien van archeologie, de bescherming van monumentale en bijzonder waardevolle bomen.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

In hoofdstuk 4 zijn regels opgenomen met betrekking tot het overgangsrecht voor bouwwerken en gebruik van gronden. Deze artikelen bevatten regels die als doel hebben de rechtstoestand tijdens de overgang naar een nieuw bestemmingsplan vast te leggen. De "Slotregel" geeft de naam van het bestemmingsplan aan.

6.3 Beschrijving van het plan

De gronden begrepen in het bestemmingsplan “Winkelcentrum Zuid” zijn bestemd voor “Centrum”, "Groen", "Maatschappelijk", "Verkeer" en voor “Verkeer - Verblijfsgebied”.

Centrum (artikel 3 van de regels);

De bestemming “Centrum” is bedoeld voor de wijk- en buurtwinkelcentra in het plangebied, die gekenmerkt worden door een grote mate van menging van stedelijke functies. Deze bestemming maakt in planologisch opzicht diverse functies mogelijk op de begane grond van gebouwen: detailhandel, dienstverlening, horeca, en maatschappelijke voorzieningen.

Binnen de bestemming "Centrum" zijn detailhandelsactiviteiten toegestaan zoals die zijn genoemd in de categorie A van de hoofdgroep "Detailhandel" van de "Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging". Hierop wordt echter een uitzondering gemaakt voor detailhandel tot 10 ton verpakt vuurwerk. Reden om deze activiteit uit te sluiten is dat de gemeente Enschede momenteel bezig is met het maken van beleid ten aanzien van vuurwerkbedrijven en aanverwante inrichtingen. In afwachting van dit beleid is voor het gehele gebied van de gemeente het voorbereidingsbesluit "Vuurwerkopslag Enschede" vastgesteld . Dit voorbereidingsbesluit is op 30 september j.l. door de raad vastgesteld. Aanleiding hiervoor is de recente maatschappelijke onrust die is ontstaan naar aanleiding van een verzoek tot uitbreiding van een vuurwerkbedrijf in de gemeente Enschede. In dat licht gezien ligt het niet voor de hand om in het voorliggende bestemmingsplan detailhandelsbedrijven tot 10 ton verpakt vuurwerk bij rechte toe te staan. Wel is in artikel 3 van de regels (bestemmingsomschrijving "Centrum") een afwijkingsbevoegdheid opgenomen die Burgemeester en Wethouders bevoegd verklaren om bij een omgevingsvergunning van het bestemmingsplan te mogen afwijken en de vestiging van een detailhandelsbedrijf in vuurwerk tot 10 ton toe te staan. De omgevingsvergunningen kan overigens enkel worden verleend indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Middels deze afwijkingsbevoegdheid hebben Burgemeester en Wethouders de mogelijkheid om bij een eventuele aanvraag tot verlening van een omgevingsvergunning voor detailhandel in verpakt vuurwerk tot 10 ton een keuze te maken of de aanvraag, na afweiging, wel of niet kan worden verleend.

Daarnaast zijn binnen de bestemming "Centrum" tevens supermarkten en warenhuizen toegestaan zoals die zijn genoemd in de categorie B uit de hoofdgroep "Detailhandel" van eerdergenoemde Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging. De andere in deze categorie genoemde vormen van detailhandel zoals tuincentra, hypermarkten, bouwmarkten, etc. zijn hier niet toegestaan.

Vermeldenswaardig is dat voor detailhandel in het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" de restrictie wordt gemaakt dat het totale oppervlak aan w.v.o. (winkelvloeroppervlak) niet meer mag bedragen dan 12.000 m^2. Voor een relatief klein deel van dit winkelcentrum is detailhandel tevens op de eerste verdieping toegestaan. Dit gedeelte van het winkelcentrum waar detailhandel op de eerste verdieping is toegestaan is middels een functieaanduiding op de verbeelding (plankaart) aangegeven. De vestiging van detailhandel op de eerste verdieping mag er overigens niet toe leiden dat het maximum toelaatbare w.v.o. van 12.000 m^2 wordt overschreden.

- De binnen de bestemming "Centrum" toegestane horecabedrijven beperken zich tot horeca-activiteiten zoals genoemd in de categorie A uit de hoofdgroep "Horeca" van de Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging. Hierop wordt echter wel de uitzondering gemaakt dat de vestiging van hotels en pensions hier niet zijn toegestaan.
- De binnen de bestemming "Centrum" toegestane maatschappelijke voorzieningen beperken zich tot activiteiten zoals genoemd in de categorie A uit de hoofdgroep "Maatschappelijk" van de Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging.
- De binnen de bestemming "Centrum" toegestane dienstverlenende bedrijven beperken zich tot bedrijfsactiviteiten zoals genoemd in de categorie A uit de hoofdgroep “Dienstverlening” van de Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging.
- De binnen de bestemming "Centrum" toegestane bedrijfsactiviteiten beperken zich tot activiteiten zoals die in de Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging genoemd zijn in de categorie A van de hoofdgroep "Bedrijven".

In het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" zijn de bouwvlakgrenzen relatief strak om de begane grondverdieping van het bestaande winkelcentrum Zuid getekend en is rekening gehouden met de geplande uitbreidingen. Het grootste gedeelte van het winkelcentrum kent een maximale bebouwingshoogte van 7 meter. De noordwesthoek, zuidwesthoek en de zuidoosthoek van dit winkelcentrum, alsmede de voetgangerspassages, kennen een maximale bebouwingshoogte van 10 meter. De locatie van de nieuwe bibliotheek aan de oostzijde van het winkelcentrum heeft een maximale bebouwingshoogte van 5,00 meter, dit vanwege de nabijheid van bestaande woningen aan de Wesselernering.

daarnaast is in het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" een specifieke bouwaanduiding - luifel opgenomen. Deze luifels die de hoofdentrees naar dit winkelcentrum accentueren, hebben in aansluiting op de voetgangerspassages een maximale bebouwingshoogte van 10 meter.

In de regels is tevens een bepaling opgenomen die eventuele toekomstige luifels aan het winkelcentrum mogelijk maakt met dien verstande dat de maximale bebouwingshoogte van deze luifels beperkt is tot 3,50 meter en de restrictie dat deze niet breder mag zijn dan 2 meter. Deze bepaling is in artikel 9.2 (Algemene bouwregels) opgenomen.

Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging.

De eerdergenoemde en als bijlage 1 aan de regels toegevoegde Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging betreft een specifieke bedrijvenlijst die wordt toegepast voor de gemengde gebieden binnen een plangebied en die gekenmerkt worden door een mix van stedelijke functies waarvoor bijvoorbeeld de bestemming 'Gemengd' of 'Centrum' geldt. Gemengde gebieden zijn gebieden met een matige tot sterke functiemenging, bijvoorbeeld een stadscentrum met winkels, woningen, horeca en kleine bedrijven. In een dergelijk levendig en dynamisch gebied is het de vraag welke bedrijfsmatige activiteiten en andere milieubelastende functies nog aanvaardbaar zijn. De VNG-brochure bevat een specifieke bedrijvenlijst met functies die passen in een gemengd gebied. Een specifieke Staat van bedrijfsactiviteiten voor gebieden van functiemenging is wenselijk, omdat de activiteiten in dergelijke gebieden qua schaal sterk kunnen verschillen van de activiteiten op bijvoorbeeld een bedrijventerrein. In de lijst voor functiemenging wordt gekozen voor een andere categorieaanduiding dan in de algemene Lijst van bedrijfstypen. De activiteiten in de Staat van bedrijfsactiviteiten voor gebieden met functiemenging bestaan uit de categorieën A, B of C, waarmee een beoordeling van de planologische toelaatbaarheid van activiteiten binnen een gemengd gebied mogelijk is. Binnen een dergelijk gebied wordt het werken met de van oudsher bestaande minimumafstanden niet doelmatig geacht.

De betekenis voor de toelaatbaarheid van activiteiten is als volgt:

- Categorie A

  Activiteiten die zodanig weinig milieubelastend voor hun omgeving zijn, dat deze aanpandig aan woningen kunnen worden uitgevoerd. De eisen uit het Bouwbesluit voor scheiding tussen wonen en bedrijven zijn daarbij toereikend.

- Categorie B

  Activiteiten die in een gemengd gebied kunnen worden uitgeoefend, echter met een zodanige milieubelasting voor hun omgeving dat zij bouwkundig afgescheiden van woningen en andere gevoelige functies dienen plaats te vinden (er is sprake van afzonderlijke gebouwen).

- Categorie C

  Activiteiten, zoals genoemd onder B, waarbij vanwege de relatief grote verkeersaantrekkende werking een ontsluiting op de hoofdinfrastructuur is aangewezen.

Voor de toelaatbaarheid van deze activiteiten gelden de volgende randvoorwaarden:

- het betreft kleinschalige, meest ambachtelijke bedrijvigheid;
- productie en/of laad- en loswerkzaamheden vinden uitsluitend in de dagperiode plaats;
- de activiteiten (inclusief opslag) geschieden hoofdzakelijk inpandig;
- activiteiten uit categorie C beschikken daarnaast over een goede aansluiting op de hoofdinfrastructuur.

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" is deze bedrijvenlijst voor functiemengingsgebieden van toepassing voor gronden met de bestemming "Centrum" en "Maatschappelijk".

Groen (artikel 4 van de regels)

De in het plangebied aangegeven gronden met de bestemming "Groen" zijn bedoeld voor groenstroken, plantsoenen, waterpartijen, -lopen, -bergingen, wadi's, infiltratiestroken en andere voorzieningen in het kader van de waterbeheersing, alsmede voor wandel- en fietspaden, speelvoorzieningen en nutsvoorzieningen alsmede bij deze doeleinden behorende gebouwen, bouwwerken geen gebouwen zijnde, straatmeubilair en andere werken. Het betreft hier een gebiedje binnen het plangebied van het voorliggende bestemmingsplan waar een aantal markante bomen staan.

Maatschappelijk (artikel 5 van de regels)

In het noordelijk deel van het plangebied van voorliggende bestemmingsplan bevindt zich momenteel een bestaande sportzaal dat tot voor kort onderdeel uitmaakte van een inmiddels gesloopte school. In het

geldende bestemmingsplan had deze school annex sportzaal de bestemming "Maatschappelijke voorzieningen". Er is voor gekozen om aan het gebied van de bestaande sportzaal, overeenkomstig het geldende bestemmingsplan, de bestemming "Maatschappelijk" toe te kennen. De hier toegestane functies zijn beperkt tot categorie A en B van de bij deze regels behorende Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (Bijlage 1 van de regels).

Zie voor de uitleg van de 'Staat van bedrijfsactiviteiten voor gebieden met functiemenging" onder de bestemming "centrum" van deze paragraaf.

Daarnaast heeft dit gebied met de bestemming "Maatschappelijk" de functieaanduiding "sportzaal" (spz) gekregen die recht doet aan het huidige gebruik van dit pand. Voor dit onderdeel van het bestemmingsplan geldt een maximale bebouwingshoogte van 7.00 meter.

Indien het in de toekomst nodig mocht blijken dat de sportzaal ten behoeve van een optimale inrichting van de openbare ruimte (bijvoorbeeld door het scheppen van extra parkeerplaatsen) eveneens gesloopt dient te worden, is hier op voorhand aan betreffende gebied de functieaanduiding "verblijfsgebied" toegekend.

Verkeer (artikel 6 van de regels)

Tot de in het plangebied voorkomende wegen met deze bestemming wordt de Wesselerbrinklaan gerekend. Binnen deze bestemming is de aanleg van wegen, fietspaden, parkeerplaatsen, bushaltes met wachtruimten, trottoirs en groen mogelijk. Op de voor 'Verkeer' aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken worden gebouwd ten dienste van deze bestemming, zoals bouwwerken voor bewegwijzering, beveiliging en regeling van het verkeer, nutsvoorzieningen, draagconstructies voor reclame en ander straatmeubilair.

Verkeer-Verblijfsgebied (artikel 7 van de regels)

De gronden met de bestemming “Verkeer-Verblijfsgebied” zijn bestemd voor gebiedsontsluitingswegen, erftoegangswegen en woonerven. Deze bestemming richt zich met name op langzaam verkeer en draagt het karakter van een verblijfsgebied. Dit zijn voornamelijk de 30 km/uur zones waar de verblijfsfunctie belangrijker is dan de verkeersfunctie. De inrichting van de wegen is hierop afgestemd. Op de voor “Verkeer-Verblijfsgebied“ aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken worden gebouwd ten dienste van deze bestemming, zoals straatmeubilair, nutsvoorzieningen en speelvoorzieningen. Tevens is binnen deze bestemming de aanleg van groenvoorzieningen mogelijk.

6.4 Handhaving

Bestemmingsplannen zijn bindend voor iedereen: burgers, ondernemers en de overheid zelf. Het is een juridisch kader voor burgers en ondernemers waaruit kan worden afgeleid wat de eigen bouw- en gebruiksmogelijkheden zijn, maar ook wat de planologische mogelijkheden in juridische zin zijn op percelen in de directe omgeving.

Aan de andere kant kan de gemeentelijke overheid naleving van bestemmingsplannen afdwingen als er sprake is van gebruik en/of bebouwing die niet in het bestemmingsplan passen. In het kader van de bedrijven- en milieuinventarisatie is onderzocht in hoeverre de functies die in het plangebied voorkomen in overeenstemming zijn met het geldende bestemmingsplan en bij geconstateerde afwijkingen eventueel gelegaliseerd kunnen worden.

Hoofdstuk 7 Economische uitvoerbaarheid

Het hoofddoel van dit bestemmingsplan is de gewenste toekomstige situatie planologisch-juridisch vast te leggen. Binnen het plangebied zijn verschillende deelontwikkelingen beoogd, met als hoofddoel de ontwikkeling en revitalisatie van Winkelcentrum Zuid. De gronden in het plangebied zijn eigendom van particulieren en/of projectontwikkelaars en de gemeente Enschede.

Exploitatieovereenkomst

De gebieden in het plangebied die geen gemeentelijk eigendom zijn worden in overleg met de gemeente Enschede door een projectontwikkelaar ontwikkeld, waarbij de gemeente de kosten verhaald middels een met de ontwikkelaar overeengekomen exploitatieovereenkomst .

Conclusie

Gelet op het bovenstaande onder kan worden gesteld dat het kostenverhaal voldoende anderszins is verzekerd en is de economische uitvoerbaarheid van het nu voorliggende bestemmingsplan voldoende aangetoond.

Hoofdstuk 8 Adviezen

De gemeente Enschede is ingedeeld in stadsdelen, wijken en buurten. Het gebied waarop het bestemmingsplan “Winkelcentrum Zuid” betrekking heeft, is gelegen in het stadsdeel Zuid. Op grond van de notitie Wijkorganen en Adviesafspraken worden beleidsvoorstellen, die van invloed zijn op een wijk, voorafgaand aan de besluitvorming ter advisering voorgelegd aan het erkende wijkorgaan.

Binnen stadsdeel Zuid en in het plangebied van het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" is de Wijkraad Wesselerbrink actief. Deze wijkraad heeft het adviesrecht over beleidsvoorstellen die ondermeer betrekking hebben op het plangebied van dit bestemmingsplan. Voorafgaand aan de formele bestemmingsplan-procedure is de Wijkraad Wesselerbrink met betrekking tot het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" om advies gevraagd. In haar email van 20 december 2013 j.l. geeft de wijkraad aan geen dringende redenen te zien om een negatief advies ten aanzien van dit bestemmingsplan uit te brengen.

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© Mei 2014, gemeente Enschede

Gemeente Enschede

Bijlagen

Bestemmingsplan

Winkelcentrum Zuid

Status: Vastgesteld

enschede.nl

Inhoudsopgave

Bijlagen

Bijlage 1 **Akoestisch onderzoek**

Bijlage 2 **rapport Luchtkwaliteit**

Bijlage 3 **Flora en fauna**

Rapport

Uitbreiding winkelcentrum Zuid te Enschede: geluidaspecten

Rapportnummer O 15384-2-RA-005 d.d. 12 maart 2014

Opdrachtgever:	FiMek estate bv
Rapportnummer:	O 15384-2-RA-005
Datum:	12 maart 2014
Ref.:	DJS/DJS/KS/O 15384-2-RA-005

Lid NLingenieurs
ISO-9001 gecertificeerd

Peutz bv
Paletsingel 2, Postbus 696
2700 AR **Zoetermeer**
Tel. (079) 347 03 47
Fax (079) 361 49 85
info@zoetermeer.peutz.nl

Lindenlaan 41, Molenhoek
Postbus 66, 6585 ZH **Mook**
Tel. (024) 357 07 07
Fax (024) 358 51 50
info@mook.peutz.nl

Oosterweg 127, Haren (Gn)
Postbus 7, 9700 AA **Groningen**
Tel. (050) 520 44 88
Fax (050) 526 31 78
info@groningen.peutz.nl

Montageweg 5
6045 JA **Roermond**
Tel. (0475) 324 333
info@roermond.peutz.nl

www.peutz.nl

Peutz GmbH
Düsseldorf, Dortmund, Berlijn
info@peutz.de
www.peutz.de

Peutz SARL
Paris, Lyon
Info@peutz.fr
www.peutz.fr

Peutz bv
London
info@peutz.co.uk
www.peutz.co.uk

Daidalos Peutz bvba
Leuven
Info@daidalospeutz.be
www.daidalospeutz.be

Peutz
Sevilla
info@peutz.es
www.peutz.es

Köhler Peutz Geveltechniek bv
Zoetermeer
Info@gevel.com
www.gevel.com

Opdrachten worden aanvaard en uitgevoerd volgens De Nieuwe Regeling 2011

BTW identificatienummer
NL004933837B01
KvK: 12028033

Inhoud

	pagina
1. INLEIDING EN SAMENVATTING	3
2. NORMSTELLING	5
2.1. Inrichtingen	5
2.2. Wegen	6
2.2.1. Wesseler-Nering	6
2.2.2. Broekheurnering, Wesselerbrinklaan	7
2.2.3. De Kiepe	7
2.3. Geluid in het kader van een goede ruimtelijke ordening	7
3. TECHNISCHE UITGANGSPUNTEN EN BEDRIJFSSITUATIE	9
3.1. Parkeerterrein	9
3.1.1. Winkelwagens	9
3.1.2. Auto's	11
3.2. Wesseler-Nering	12
3.3. Emté en Hema	12
3.4. Broekheurnering, Wesselerbrinklaan, De Kiepe	13
4. BEREKENINGEN EN BEOORDELING	14
4.1. Akoestische modelvorming	14
4.2. Resultaten en beoordeling	15
4.2.1. Emté	15
4.2.2. Hema	15
4.2.3. Alle beschouwde geluidbronnen	16
5. CONCLUSIE	18

Bijlage I: overzicht huidige en beoogde nieuwe situatie;
Bijlage II: uitsnede figuur 3 van Geluidnota Enschede;
Bijlage III: overzicht aantallen en berekening van winkelwagenbewegingen en voertuigbewegingen;
Bijlage IV: verkeersintensiteiten in autonome situatie;
Bijlage V: invoergegevens rekenmodel;
Bijlage VI: rekenresultaten methoden HMRI en Rmg 2012;
Bijlage VII: eindsommaties.

1. INLEIDING EN SAMENVATTING

Wesselerbrink Vastgoed Enschede (WVE) is voornemens het winkelcentrum Zuid te Enschede uit te breiden en te renoveren. Bestaande winkelunits zullen worden uitgebreid, en er zal nieuwbouw plaatsvinden. Dit vindt deels plaats na sloop van bestaande gedeelten, en deels op bestaand parkeerterrein. De uitbreiding bedraagt netto (ca.) 5900 m^2 bvo (brutovloeroppervlak) aan detailhandel en centrumfuncties.
Het parkeerterrein zal derhalve deels worden verplaatst en worden uitgebreid naar circa 750 plaatsen.

De globale ligging van het plangebied is weergegeven in afbeelding 1.

Afbeelding 1: Globale ligging plangebied winkelcentrum Zuid te Enschede

In bijlage I is een overzicht van de bestaande situatie opgenomen, in bijlage II een overzicht van de beoogde nieuwe situatie.

Om de beoogde wijzigingen formeel mogelijk te maken zal het bestemmingsplan worden gewijzigd. In dat kader is geluiduitstraling bezien van de nieuwe supermarkt en de Hema

op de nieuwe locatie, alsmede de geluiduitstraling van winkelwagens en voertuigbewegingen van auto's op het parkeerterrein met de weg Wesseler-Nering, en op de belangrijkste wegen die het winkelcentrum ontsluiten: de Broekheurnering, Wesselerbrinklaan en De Kiepe.

Op grond van de beoogde nieuwe situatie en de verkregen technische uitgangspunten is een akoestisch rekenmodel opgesteld. Daarmee is de geluidbelasting vanwege genoemde geluidbronnen berekend.

De berekende langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus vanwege de beschouwde winkels zijn niet hoger dan de daarvoor geldende grenswaarden uit het Activiteitenbesluit en richtwaarden uit de Geluidnota Enschede.
Relevante maximale geluidniveaus treden op vanwege laden en lossen, hetgeen echter in de dagperiode onder het Activiteitenbesluit niet wordt beoordeeld omdat dat in het algemeen niet tot hinder leidt. Als eventuele afvalcontainers behalve voor het legen inpandig zijn opgesteld, zijn geen maximale geluidniveaus vanwege de beschouwde winkels hoger dan de voor andere bronnen dan laden en lossen geldende grenswaarden te verwachten.

Bij alle beschouwde woningen is er tenminste 1 gevel waar de berekende equivalente geluidniveaus vanwege activiteiten op het parkeerterrein (rijden van auto's en winkelwagens), rijden op de Wesseler-Nering, rijden op de Broekheunering, Wesselerbrinklaan en De Kiepe, en de beide beschouwde winkels, niet hoger bedragen dan 55 dB(A) in de dagperiode (7-19 uur), 50 dB(A) in de avondperiode (19-23 uur) en 45 dB(A) in de nachtperiode (23-7 uur), en daarmee beperkt blijven tot de categorie 'Hoorbaar'. Dat wordt voor een omgeving als hier aan de orde als acceptabel aangemerkt.

Met de aangegeven uitgangspunten zijn er geen akoestische belemmeringen voor het plan voor uitbreiding van winkelcentrum Zuid.

2. NORMSTELLING

2.1. Inrichtingen

Winkels, waaronder supermarkten en warenhuizen, zijn een 'inrichting' type A of B zoals bedoeld in het Activiteitenbesluit (voluit: Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer, ook wel afgekort met Barim). Inrichtingen type A en B zijn niet vergunningplichtig op grond van de Wet milieubeheer. Inrichtingen type B moeten wel een (milieu-)melding bij het bevoegde gezag (gemeente Enschede) indienen bij het oprichten of bij het veranderen van de inrichting. Alle inrichtingen (dus ook de winkels die zich niet hoeven te melden) moeten aan de voorschriften uit het Activiteitenbesluit voldoen. Welke type (A of B) de inrichting is, is afhankelijk van bijvoorbeeld de aanwezigheid van een wat grotere koelinstallatie of bereiding van voedingsmiddelen.

In het Activiteitenbesluit staan als onderdeel van de geluidvoorschriften de volgende geluidgrenswaarden:

"Afdeling 2.8 Geluidhinder

Artikel 2.16b

Deze afdeling is van toepassing op degene die een inrichting type A of een inrichting type B drijft.

Artikel 2.17

1. Voor het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) en het maximaal geluidsniveau (L_{Amax}), veroorzaakt door de in de inrichting aanwezige installaties en toestellen, alsmede door de in de inrichting verrichte werkzaamheden en activiteiten en laad- en losactiviteiten ten behoeve van en in de onmiddellijke nabijheid van de inrichting, geldt dat:

a. de niveaus op de in tabel 2.17a genoemde plaatsen en tijdstippen niet meer bedragen dan de in die tabel aangegeven waarden;

Tabel 2.17a

	07:00–19:00 uur	19:00–23:00 uur	23:00–07:00 uur
$L_{Ar,LT}$ op de gevel van gevoelige gebouwen	50 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)
$L_{Ar,LT}$ in in- en aanpandige gevoelige gebouwen	35 dB(A)	30 dB(A)	25 dB(A)
L_{Amax} op de gevel van gevoelige gebouwen	70 dB(A)	65 dB(A)	60 dB(A)
L_{Amax} in in- en aanpandige gevoelige gebouwen	55 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)

b. de in de periode tussen 07.00 en 19.00 uur in tabel 2.17a opgenomen maximale geluidniveaus (L_{Amax}) niet van toepassing zijn op laad- en losactiviteiten;**"**

Volgens de toelichting van het Activiteitenbesluit worden onder laad- en losactiviteiten tevens aanverwante activiteiten verstaan zoals het slaan van autoportieren en het starten, aanrijden, manoeuvreren en wegrijden van voertuigen.

Voor zover bij Peutz bekend is Winkelcentrum Zuid niet aangewezen als een concentratiegebied voor horeca-inrichtingen of als een concentratiegebied voor detailhandel en ambachtsbedrijven zoals bedoeld in art. 6.16 van het Activiteitenbesluit.

De gemeente Enschede heeft geluidbeleid neergelegd in de Geluidnota Enschede 2009 - 2012 (gewijzigd april 2011). Dit geluidbeleid is door de gemeenteraad vastgesteld en op 15 januari 2013 verlengd totdat een nieuwe geluidnota is vastgesteld.

Hoofdstuk 5 van de geluidnota bevat gebiedstypen en bijbehorende geluidnormen voor inrichtingen. Winkelcentrum Zuid en de meeste omliggende woningen vallen in gebiedstype 'Gemengd gebied' met als richtwaarden 50, 45 en 40 dB(A) voor resp. dag, avond en nacht, zie bijlage III. Dit komt overeen met de standaard grenswaarden uit het Activiteitenbesluit, zodat daar van uitgegaan zal worden.
Woningen ten zuiden van de Broekheurnering en aan de Vassebrink vallen in gebiedstype 'Woongebied' met als richtwaarden 45, 40 en 35 dB(A) voor resp. dag, avond en nacht.

2.2. Wegen

2.2.1. Wesseler-Nering

De weg Wesseler-Nering is de weg die door het plangebied loopt en de parkeerterreinen ontsluit. De Wesseler-Nering sluit aan de westzijde aan op de weg Wesselerbrink en aan de oostzijde op weg De Kiepe.

De Wesseler-Nering maakt deel uit van een gebied waarin de maximum rijsnelheid 30 km/h bedraagt (30 km/h zone). Op grond van de Wet geluidhinder heeft een weg in een 30 km/h zone geen geluidzone. Het beoordelingskader van de Wet geluidhinder is derhalve niet van toepassing.
Vanwege de vele aansluitingen van de parkeerterreinen op deze weg en de parkeerplaatsen langs deze weg, ligt de rijsnelheid op deze weg in het algemeen lager dan 30 km/h, zodat bepaling van de geluidimmissie niet (voldoende representatief) kan plaatsvinden met de voor wegverkeer gebruikelijke rekenmethode (conform bijlage III van het Reken- en meetvoorschrift geluid 2012). Derhalve heeft berekening van de optredende geluidniveaus plaatsgevonden conform de wijze van berekenen die voor het parkeerterrein is gebruikt (zie ook paragraaf 3.2. en 4.1.), en zijn de geluidniveaus vanwege verkeer op de Wesseler-Nering opgenomen in de beoordeling van geluid in het kader van een goede ruimtelijke ordening, zie paragraaf 2.3.

2.2.2. Broekheurnering, Wesselerbrinklaan

Op deze wegen geldt een maximum rijsnelheid van 50 km/h. Deze wegen vallen derhalve onder de werking van de Wet geluidhinder.
Aan de Broekheurnering zullen geen wijzigingen plaatsvinden. De Wet geluidhinder kent geen normkader voor ongewijzigde wegen behalve rijkswegen, en deze wegen zijn geen rijkswegen.
Aan de Wesselerbrinklaan vindt wel wijziging plaats: de aansluiting van de Wesseler-Nering wordt in noordelijke richting verplaatst, de (noordelijke) toegang tot het parkeerterrein tussen de Wesselerbrinklaan en Herikerbergflat zal vervallen. Deze wijzigingen hebben op zich geen grote invloed op de verkeersintensiteiten op de Wesselerbrinklaan (invloed op de geluidbelasting is minder dan 1 dB). Er is geen sprake van een reconstructie in de zin van de Wet geluidhinder, aangezien daarvan pas sprake is bij een invloed op de geluidbelasting van 2 dB of meer.

2.2.3. De Kiepe

De weg De Kiepe maakt deel uit van een gebied waarin de maximum rijsnelheid 30 km/h bedraagt (30 km/h zone). Op grond van de Wet geluidhinder heeft een weg in een 30 km/h zone geen geluidzone. Het beoordelingskader van de Wet geluidhinder is derhalve niet van toepassing.
Derhalve zijn de geluidniveaus vanwege verkeer op de De Kiepe opgenomen in de beoordeling van geluid in het kader van een goede ruimtelijke ordening, zie paragraaf 2.3.

2.3. Geluid in het kader van een goede ruimtelijke ordening

In het kader van een goede ruimtelijke ordening conform de Wet ruimtelijke ordening c.a., dient onder meer bezien te worden of sprake is van een acceptabel woon- en leefklimaat. Daar maakt het akoestische klimaat deel van uit.

De gemeente Enschede heeft aangegeven dat van een acceptabel woon- en leefklimaat in een omgeving zoals hier aan de orde, sprake is als het equivalente geluidniveau op 1 van de gevels van een woning niet hoger is dan:
- 55 dB(A) gedurende de dagperiode (07.00 - 19.00 uur);
- 50 dB(A) gedurende de avondperiode (19.00 - 23.00 uur);
- 45 dB(A) gedurende de nachtperiode (23.00 - 07.00 uur).

In dit verband wordt opgemerkt dat in de Handreiking industrielawaai en vergunning-verlening een tabel is opgenomen met de perceptie van omgevingsgeluid, zie onderstaande tabel.

Tabel 1: perceptie van omgevingsgeluid

Cat.	Perceptie	Equivalent geluidsniveau (L_{Aeq}) in dB(A)		
		Dag (07-19 u.)	Avond (19-23 u.)	Nacht (23-07 u.)
1	Zeer stil	<=40	<=35	<=30
2	Stil	41-45	36-40	31-35
3	Rustig	46-50	41-45	36-40
4	Hoorbaar	51-55	46-50	41-45
5	Rumoerig	56-60	51-55	46-50
6	Lawaaiig	61-65	56-60	51-55
7	Zeer lawaaiig	>=66	>=61	>=56

De perceptie van het omgevingsgeluid dient derhalve bij tenminste 1 gevel van de woning niet hoger dan de categorie 'Hoorbaar' te zijn, hetgeen voor een sterk stedelijke situatie rond een groot winkelcentrum zoals hier aan de orde, realistisch is.

3. TECHNISCHE UITGANGSPUNTEN EN BEDRIJFSSITUATIE

Ter bepaling van de verkeersgeneratie is aangesloten bij de kentallen uit de CROW-publicatie 317 'Kencijfers parkeren en verkeersgeneratie'.

Het winkelcentrum Zuid is te kwalificeren als een stadsdeelcentrum. Voor het winkelcentrum met directe omgeving komen de kwalificaties 'schil centrum, zeer sterk stedelijk' en 'rest bebouwde kom, sterk stedelijk' evenzeer in aanmerking.
Voor de verkeersgeneratie van het hele winkelcentrum heeft de gemeente Enschede mede op basis van ervaring met het bestaande winkelcentrum aangegeven dat voor winkelcentrum Zuid de getallen in de kolom 'min.' het meest van toepassing zijn. Gehanteerd is het gemiddelde van de bij die kwalificaties horende verkeersgeneratie.

Voor de verkeersgeneratie van de 3 supermarkten in de beoogde nieuwe situatie, waar het winkelwagengebruik aan is gerelateerd, is echter het gemiddelde van de getallen in de kolommen 'min.' en 'max.' gehanteerd, om onderschatting van het winkelwagengebruik te voorkomen.

3.1. Parkeerterrein

3.1.1. Winkelwagens

De Emté beschikt over 1600 m^2 bvo (brutovloeroppervlak) inclusief de expeditieruimte en magazijn.
De Emté is voor de toepassing van CROW publicatie 317 gekwalificeerd als een fullservice supermarkt met middelhoog en hoog prijsniveau. De gehanteerde verkeersgeneratie aan personenauto's bedraagt 83,9 mvt/100 m^2 bvo (mvt = motorvoertuigbewegingen). De verkeersgeneratie van de Emté is derhalve 1342 mvt/etmaal, ofwel 671 bezoekende auto's. Gehanteerd is dat 671 bezoekers uitpandig een winkelwagen gebruiken, d.w.z. dat er 1342 bewegingen van winkelwagens plaatsvinden (heen en terug, ieder 1 beweging).

De C1000 beschikt over ca. 3000 m^2 bvo inclusief expeditieruimte/magazijn.
De C1000 is voor de toepassing van CROW publicatie 317 gekwalificeerd als een fullservice supermarkt met laag en middellaag prijsniveau. De gehanteerde verkeersgeneratie aan personenauto's bedraagt 95,3 mvt/100 m^2 bvo. De verkeersgeneratie van de C1000 is derhalve 2859 mvt/etmaal, ofwel 1430 bezoekende auto's. Gehanteerd is dat 1430 bezoekers uitpandig een winkelwagen gebruiken, d.w.z. dat er 2859 bewegingen van winkelwagens plaatsvinden (heen en terug, ieder 1 beweging).

De Lidl beschikt over 1400 m^2 bvo inclusief expeditieruimte/magazijn. De Lidl is voor de toepassing van CROW publicatie 317 gekwalificeerd als een discount supermarkt. De gehanteerde verkeersgeneratie aan personenauto's bedraagt 93,6 mvt/100 m^2 bvo. De verkeersgeneratie van de Lidl is derhalve 1310 mvt/etmaal, ofwel 655 bezoekende auto's. Gehanteerd is dat 655 bezoekers uitpandig een winkelwagen gebruiken, d.w.z. dat er 1310 bewegingen van winkelwagens plaatsvinden (heen en terug, ieder 1 beweging).

Voor ieder van de 3 supermarkten is het totale winkelwagengebruik onderverdeeld naar periode (dagperiode en avondperiode, in de nacht geen gebruik van winkelwagens). Daarbij is de verhouding gehanteerd tussen de openingsuren in de dagperiode (11 uur per dag, maandag t/m zaterdag) en de openingsuren in de avondperiode (1 uur per dag op maandag, dinsdag, woensdag en zaterdag, en 2 uur per dag op donderdag en vrijdag).

Voor de Emté is een onderverdeling gemaakt naar gebruik door de bezoekers van de nabijgelegen westelijke toegang van het winkelcentrum en de oostelijk van de Emté gelegen (centrale, noordgerichte) toegang van het winkelcentrum.
Voor de C1000 is een verdeling over 3 toegangen gemaakt: de beide toegangen die hierboven voor de Emté zijn genoemd, alsmede de zuidelijke toegang nabij de C1000.
Voor de Lidl is gehanteerd dat nagenoeg alle winkelwagengebruikers de oostelijke toegang van het winkelcentrum nabij de Lidl zullen gebruiken.

Vervolgens is voor ieder van de supermarkten een verdeling van het winkelwagengebruik over de parkeerterreinen gemaakt (terreindelen aangeduid met B, C, E, F, G, H, I en J; A is de route naar B en C, D is via de betreffende toegang naar E en F). Op de meeste van de betreffende terreindelen is nog een onderscheid gemaakt in 2, 3 of 4 mogelijke rijroutes. Op de meeste rijroutes is gehanteerd dat alle winkelwagengebruikers tot ca. 1/3 deel van het betreffende parkeerterreindeel doorlopen, en dat de helft van alle winkelwagengebruikers doorlopen tot bijna het einde van het parkeerterreindeel, hetgeen als een ruime inschatting aangemerkt kan worden.

De getalsmatige verdelingen zijn weergegeven in bijlage III. De benamingen van de mobiele bronnen in het akoestisch rekenmodel die de winkelwagens representeren, bevatten genoemde terreindelen, routes en met de aanduiding a de tot het eind doorlopende helft van de winkelwagengebruikers.

Als akoestisch effectieve rijsnelheid van winkelwagens is 3 km/h gehanteerd.

Van belang voor de geluiduitstraling van winkelwagens zijn de bestrating en het soort winkelwagens.

Aanstoting van de winkelwagens, met geluiduitstraling ('gerammel') tot gevolg, vindt plaats door krachtsprongen (een 'tik' of 'klap'). Dat treedt op bij het rijden over een spleet of naad tussen klinkers of tegels en bij rijden over een ruw oppervlak (ruw asfalt).
De bestrating van de trottoirs bestaat in de huidige situatie uit betontegels 30 bij 30 cm met vellingkanten ('afgeschuinde zijkanten'). De bestrating van de Wesseler-Nering en parkeerterreindelen bestaat uit gebakken klinkers die niet geheel vlak en niet (meer) op geheel gelijke hoogte liggen.
In de akoestische modellering is gehanteerd dat in ieder geval op de rijroutes van winkelwagens gebruik wordt gemaakt van vellingkantloze 'gladde' tegels (bijvoorbeeld betontegels met vlakke, 'gladde' onderzijde die omgekeerd gelegd zijn) die op (vrijwel) exact gelijke hoogte liggen. In de akoestische modellering is voorts gehanteerd dat de bestrating op de parkeerterreinen en Wesseler-Nering op de rijroutes van de winkelwagens bestaat uit vlakke (niet enigszins bolle of holle), strak gelegde (op zelfde hoogte, naadloos tegen elkaar liggende) klinkers. Vanuit akoestisch oogpunt heeft een 'gladde' asfaltverharding op de rijroutes van de winkelwagens de voorkeur, maar dit is voor zover bij Peutz bekend niet (overal) mogelijk vanwege andere dan akoestische aspecten.

In eerste aanleg is rekening gehouden met moderne, voldoende onderhouden (niet versleten, met spelingsarme lagers) winkelwagens (met kunststof passtukjes om speling in het opklapmechanisme te beperken). Bij oude, versleten, of vanuit akoestisch oogpunt ongunstig geconstrueerde winkelwagens kan de geluiduitstraling hoger zijn.
Eventueel kunnen ook 'stille' winkelwagens worden toegepast (met relatief grote en zachte wielen, bij voorkeur geen uitklapbaar krattenrek of kinderzitje, geen tassenhaak), maar in eerste aanleg is daar niet van uitgegaan.

Er zijn in eerste aanleg zes opstelplaatsen in de akoestische modellering ingevoerd, nabij de toegangen van de supermarkten, waarvan het gemodelleerde gebruik ook in bijlage III is aangegeven. De gehanteerde bronsterkte is gerelateerd aan een bedrijfsduur van 1 s voor in of uit de rij halen van een winkelwagen.

3.1.2. Auto's

De gehanteerde verkeersgeneratie van winkelcentrum Zuid bedraagt 39,05 mvt/100 m^2 bvo.

Uitgaande van een effectief brutovloeroppervlak na de uitbreiding van het winkelcentrum van 19.400 m^2 (als worst case aanname, het brutovloeroppervlak van het totale winkelcentrum is 19.900 m^2, maar dat is inclusief passages e.d.) bedraagt de verkeersgeneratie van het winkelcentrum ca. 7576 mvt/etmaal (heen en terug). Door de gemeente Enschede is aangegeven dat 60 % van het extra verkeer gebruik zal maken van de westelijke ontsluiting van de Wesseler-Nering (aansluiting op de Wesselerbrinklaan) en 40 % van de oostelijke ontsluiting van de Wesselernering (aansluiting op De Kiepe). Het aantal auto's dat het winkelcentrum bezoekt via de

Broekheurnering en de zuidelijke parkeerlocatie van winkelcentrum Zuid is relatief gering, evenals via Het Leunenberg rijdende auto's. Genoemde verdeling is daarom (in eerste aanleg) voor de hele verkeersgeneratie van het winkelcentrum gehanteerd.

Het parkeerterrein direct bij de flat Herikerberg is niet toegankelijk vanaf de Wesseler-Nering, alleen vanaf Het Leunenberg. Dit parkeerterrein wordt gebruikt door bewoners en is daardoor (deels) bezet door auto's van bewoners. Vooralsnog is derhalve geen rekening gehouden met het gebruik van dat parkeerterrein door bezoekers van het winkelcentrum.

Voor de verdeling van autobewegingen over de parkeerterreindelen is dezelfde verdeling aangehouden als voor het winkelwagengebruik.

De getalsmatige verdelingen zijn weergegeven in bijlage III. De benamingen van de mobiele bronnen in het akoestisch rekenmodel die de auto's op de parkeerterreindelen representeren, bevatten de bij de winkelwagens genoemde terreindelen, routes en met de aanduiding a de tot het eind doorrijdende helft van de auto's.

Voor het rijden op het parkeerterrein (incl. manoeuvreren bij in- en uitparkeren) is een akoestisch effectieve rijsnelheid van 10 km/h gehanteerd.

3.2. Wesseler-Nering

Aan de hand van het gebruik van de parkeerterreindelen zijn de verkeersintensiteiten bepaald van de trajecten van de Wesseler-Nering tussen die parkeerterreindelen. Ook dit is in bijlage III aangegeven.

Als akoestisch effectieve rijsnelheid is 20 km/h gehanteerd.

3.3. Emté en Hema

Emté:
- 6 bezoekende vrachtwagens, alleen in de dagperiode (7-19 uur), die manoeuvreren met achteruitrijdsignalering van de openbare weg (Wesseler-Nering) naar de overdekte expeditieruimte en vice versa. Totale akoestisch effectieve manoeuvreertijd: 1,5 minuut per vrachtwagen;
- uitpandig laden en lossen (zoals container legen): in totaal akoestisch effectief gedurende 5 minuten, alleen in de dagperiode;
- installaties op het dak: immissierelevante bronsterkte L_{WR} = 80 dB(A) tijdens draaien van de installaties, draaitijd: 6 uur in de dagperiode (7-19 uur), 2 uur in de avondperiode (19-23 uur) en 1 uur in de nachtperiode (23-07 uur).

Inpandig laden en lossen zal met gesloten deur plaatsvinden, geluiduitstraling naar de omgeving daarvan en van andere geluidbronnen is als verwaarloosbaar aangemerkt. Afvalcontainers staan binnen, behalve voor het legen.

Hema:
- 3 bezoekende vrachtwagens, alleen in de dagperiode (7-19 uur), die manoeuvreren met achteruitrijdsignalering van de openbare weg (Wesseler-Nering) naar de overdekte expeditieruimte en vice versa. Totale akoestisch effectieve manoeuvreertijd: 1,5 minuut per vrachtwagen;
- uitpandig laden en lossen (zoals container legen): in totaal akoestisch effectief gedurende 5 minuten, alleen in de dagperiode;
- installaties op het dak: immissierelevante bronsterkte L_{WR} = 80 dB(A) tijdens draaien van de installaties, draaitijd: 6 uur in de dagperiode (7-19 uur), 2 uur in de avondperiode (19-23 uur) en 1 uur in de nachtperiode (23-07 uur).

Inpandig laden en lossen zal met gesloten deur plaatsvinden, geluiduitstraling naar de omgeving daarvan en van andere geluidbronnen is als verwaarloosbaar aangemerkt.
Afvalcontainers staan binnen, behalve voor het legen.

3.4. Broekheurnering, Wesselerbrinklaan, De Kiepe

De gemeente Enschede heeft de verkeersintensiteiten opgegeven die op de Broekheurnering, Wesselerbrinklaan en De Kiepe te verwachten zijn in de autonome situatie voor het jaar 2023, zie bijlage IV. Daarin is in principe het huidige winkelcentrum Zuid opgenomen. Derhalve is de toename van de verkeersgeneratie bij de opgegeven verkeersintensiteiten opgeteld.
Het brutovloeroppervlak van het hele winkelcentrum zal toenemen met ca. 5900 m^2. De berekeningen van de toename van de verkeersgeneratie zijn in eerste aanleg gebaseerd op een grotere toename van het brutovloeroppervlak, te weten 7550 m^2, resulterend in een extra verkeersgeneratie van 2948 mvt/etmaal ten opzichte van de autonome situatie. Deze auto's rijden voor 60 % via de Wesselerbrinklaan, en 40 % via de De Kiepe.
Op de Wesselerbrinklaan rijdt 40 % van de extra voertuigen van en naar noordelijke richting, en 60 % van en naar zuidelijke richting (= van en naar de Broekheunering, waar 80 % van en naar westelijke richting rijdt en 20 % van en naar oostelijke richting).
Op De Kiepe rijdt 20 % van de extra voertuigen van en naar noordelijke richting, en 80 % van en naar zuidelijke richting (= van en naar de Broekheunering, waar 30 % van en naar westelijke richting rijdt en 70 % van en naar oostelijke richting), een en ander conform opgave van de gemeente Enschede.

Als rijsnelheid is 50 km/h gehanteerd, als wegdek het referentiewegdek (W0, standaardasfalt).

4. BEREKENINGEN EN BEOORDELING

4.1. Akoestische modelvorming

De berekeningen van de geluidniveaus vanwege het rijden van winkelwagens en auto's op het parkeerterrein en de Wesseler-Nering, alsmede vanwege de winkels, hebben plaatsgevonden volgens de ‘Handleiding meten en rekenen Industrielawaai’ uit 1999 (HMRI).

In het onderhavige geval is voor de berekeningen gebruik gemaakt van de volgende in de HMRI vermelde methoden:
- methode II.2: Geconcentreerde bronmethode;
- methode II.8: Overdrachtsmodel.

De berekeningen zijn uitgevoerd voor octaafbanden met middenfrequenties van 63 t/m 8000 Hz. Gezien de relatief grote A-weging voor de 31 Hz-octaafband is deze octaafband buiten beschouwing gelaten.

De berekeningen van de geluidniveaus vanwege verkeer op de Broekheunering, Wesselerbrinklaan en De Kiepe hebben plaatsgevonden volgens de Standaardrekenmethode 2 uit bijlage III van het Reken- en meetvoorschrift geluid 2012 (Rmg 2012).

De rekenhoogte bedraagt 1,5 m voor woningen met een leeflaag op begane grondniveau, en ca. 2 m boven het vloerniveau van de hogere woonlagen.

Voor zover in het rekenmodel niet anders is aangegeven, is een 'hard' bodemgebied gehanteerd (B = 0).

De bronsterkten voor auto's, vrachtwagens en uitpandig laden en lossen zijn gebaseerd op ervaringsgegevens. De bronsterkten voor (koel- en afzuig)apparatuur van de winkels betreffen een realiseerbare aanname (ontwerpeis).
De bronsterkten voor winkelwagens zijn gebaseerd op geluidmetingen ter plaatse. In verband met toepassing van vellingkantloze tegels en van vlakke strak gelegde vellingkantkloze klinkers is een reductie van 3 dB gehanteerd. Dit is een conservatieve aanname. Op grond van geluidmetingen aan winkelwagens op een (proef-)stukje van de beoogde vernieuwde of nieuwe bestrating kan de daadwerkelijke geluiduitstraling van de winkelwagens meer nauwkeurig worden bepaald.

In bijlage V zijn de rekenmodellen opgenomen, inclusief grafische weergaven.

4.2. Resultaten en beoordeling

In bijlage VI zijn de resultaten van de berekende langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus op de separate rekenposities opgenomen.

Ter bepaling van de totale equivalente geluidniveaus ter beoordeling van geluid in het kader van een goede ruimtelijke ordening, zijn voor de dagperiode energetisch gesommeerd het berekende L_{dag} en L_{day}, voor de avondperiode het berekende L_{avond} en $L_{evening}$, en voor de nachtperiode het berekende L_{nacht} en L_{night}. Dit betreft derhalve de per beoordelingsperiode geluidniveaus berekend op grond van de HMRI en Rmg 2012. Deze sommaties zijn weergegeven in bijlage VII.

4.2.1. Emté

Het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau bij woningen vanwege de Emté bedraagt tot en met 42 dB(A) in de dagperiode, 35 dB(A) in de avondperiode, en 29 dB(A) in de nachtperiode. In de dagperiode is het manoeuvreren en laden en lossen maatgevend, in de avond- en de nachtperiode zijn de installaties (koelapparatuur, afzuigingen e.d.) maatgevend.

Deze waarden zijn niet hoger dan de grenswaarden uit het Activiteitenbesluit en de richtwaarden uit de Geluidnota van 50, 45 en 40 dB(A) gedurende respectievelijk de dag-, de avond- en de nachtperiode, en niet hoger dan de richtwaarden volgens de Geluidnota van 45, 40 en 35 dB(A) gedurende respectievelijk de dag-, de avond- en de nachtperiode bij woningen aan de Vassebrink.

De afstand van de meest nabijgelegen woning (flat Herikerberg) tot de laad- en loslocatie van de Emté bedraagt ca. 43 m. Uitgaande van een maximale bronsterkte L_{WR} van 115 dB(A) voor het legen van een container (dichtklappen van de deksel bijvoorbeeld) harde bodem (B = 0), en een mogelijke reflectie tegen de gevel van de Emté, bedraagt het maximale geluidniveau L_{Amax} bij die woning 75 dB(A). Het maximale geluidniveau vanwege een vrachtwagen (manoeuvreren, maximale bronsterkte L_{WR} = 110 dB(A)) bedraagt niet hoger dan 70 dB(A). Dit wordt niet beoordeeld op grond van het Activiteitenbesluit, omdat dit maximale geluidniveaus vanwege laden en lossen in de dagperiode betreft.
Overige geluidbronnen van de Emté veroorzaken geen maximale geluidniveaus van betekenis, er van uitgaand dat afvalcontainers behalve voor het legen inpandig zijn opgesteld.

4.2.2. Hema

Het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau bij woningen vanwege de Hema bedraagt tot en met 34 dB(A) in de dagperiode, 34 dB(A) in de avondperiode, en 28 dB(A) in de nachtperiode. De installaties (koelapparatuur, afzuigingen e.d.) zijn maatgevend, in de

dagperiode leveren het manoeuvreren en laden en lossen een relatief geringe geluidbijdrage (grotendeels afgeschermd).

Deze waarden zijn niet hoger dan de grenswaarden uit het Activiteitenbesluit en de richtwaarden uit de Geluidnota van 50, 45 en 40 dB(A) gedurende respectievelijk de dag-, de avond- en de nachtperiode, en niet hoger dan de richtwaarden volgens de Geluidnota van 45, 40 en 35 dB(A) gedurende respectievelijk de dag-, de avond- en de nachtperiode bij woningen aan de Vassebrink.

De afstand van de meest nabijgelegen woning tot de laad- en loslocatie van de Hema bedraagt ca. 73 m. Uitgaande van een maximale bronsterkte L_{WR} van 115 dB(A) voor het legen van een container (dichtklappen van de deksel bijvoorbeeld) harde bodem (B = 0), en een mogelijke reflectie tegen de gevel van de Hema, bedraagt het maximale geluidniveau L_{Amax} bij die woning 71 dB(A). Het maximale geluidniveau vanwege een vrachtwagen (manoeuvreren, maximale bronsterkte L_{WR} = 110 dB(A)) bedraagt niet hoger dan 66 dB(A). Dit wordt niet beoordeeld op grond van het Activiteitenbesluit, omdat dit maximale geluidniveaus vanwege laden en lossen in de dagperiode betreft.
Overige geluidbronnen van de Hema veroorzaken geen maximale geluidniveaus van betekenis, er van uitgaand dat afvalcontainers behalve voor het legen inpandig zijn opgesteld.

4.2.3. Alle beschouwde geluidbronnen

De berekende equivalente geluidniveaus vanwege activiteiten op het parkeerterrein (rijden van auto's en winkelwagens), rijden op de Wesseler-Nering, rijden op de Broekheunering, Wesselerbrinklaan en De Kiepe, en de Emté en Hema, zijn in onderstaande tabel samengevat.

Tabel 2: Berekende geluidniveaus vanwege alle beschouwde geluidbronnen

Beoordelingslocatie	Equivalent A-gewogen geluidniveau L_{Aeq} in dB(A)		
	dag 07.00 – 19.00 uur	avond 19.00 – 23.00 uur	nacht 23.00 – 07.00 uur
Flat Herikerberg: − voorzijde − achterzijde	 ≤ 54 ≤ 56	 ≤ 50 ≤ 52	 ≤ 38 ≤ 42
Flats Wesseler-Nering	≤ 52	≤ 49	≤ 41
Flat Holterberg − voorzijde − achterzijde	 ≤ 56 ≤ 45	 ≤ 52 ≤ 41	 ≤ 40 ≤ 29
Flat Hertmebrink − voorzijde − achterzijde	 ≤ 60 ≤ 46	 ≤ 57 ≤ 43	 ≤ 49 ≤ 35
Woningen Vassebrink	≤ 46	≤ 43	≤ 35

Bij de woningen in de flat Herikerberg bedragen de berekende equivalente geluidniveaus aan de achterzijde in de dag- en de avondperiode marginaal (resp. tot 1 en tot 2 dB(A)) hoger dan de door de gemeente aangegeven waarden van 55, 50 en 45 dB(A) in respectievelijk de dag-, de avond- en de nachtperiode, ook afhankelijk van de situering van de woning in de flat.
Aan de voorzijde bedragen de berekende equivalente geluidniveaus niet hoger dan 55, 50 en 45 dB(A) in respectievelijk de dag-, de avond- en de nachtperiode.
Dit samenstel is niet hoger dan als passend is aangemerkt bij een acceptabel woon- en leefklimaat in deze omgeving.

Bij de woningen in de flat Holterberg bedragen de berekende equivalente geluidniveaus aan de voorzijde in de dag- en de avondperiode marginaal (resp. tot 1 en tot 2 dB(A)) hoger dan de door de gemeente aangegeven waarden van 55, 50 en 45 dB(A) in respectievelijk de dag-, de avond- en de nachtperiode, ook afhankelijk van de situering van de woning in de flat.
Aan de achterzijde bedragen de berekende equivalente geluidniveaus niet hoger dan 55, 50 en 45 dB(A) in respectievelijk de dag-, de avond- en de nachtperiode.
Dit samenstel is niet hoger dan als passend is aangemerkt bij een acceptabel woon- en leefklimaat in deze omgeving.

Bij de woningen in de flats aan de Wesseler-Nering bedragen de berekende equivalente geluidniveaus bedragen niet hoger dan 55, 50 en 45 dB(A) in respectievelijk de dag-, de avond- en de nachtperiode. Dat is niet hoger dan als passend in aangemerkt bij een acceptabel woon- en leefklimaat in deze omgeving.

Bij de woningen in de flat Hertmebrink 1 bedragen de berekende equivalente geluidniveaus aan de achterzijde duidelijk hoger dan de door de gemeente aangegeven waarden van 55, 50 en 45 dB(A) in respectievelijk de dag-, de avond- en de nachtperiode. Dat wordt vrijwel geheel veroorzaakt door het wegverkeer op de Wesselerbrinklaan. Wordt rekening gehouden met het stiller worden van het wegverkeer door toepassing van de daartoe bedoelde aftrek ex art. 110g Wet geluidhinder, dan bedragen die waarden in de dagperiode marginaal (tot 1 dB(A)) en in de avondperiode enigszins (tot 3 dB(A)) hoger dan de daarvoor genoemde waarden (in de nachtperiode niet hoger meer dan 45 dB(A)).
Aan de achterzijde bedragen de berekende equivalente geluidniveaus niet hoger dan 55, 50 en 45 dB(A) in respectievelijk de dag-, de avond- en de nachtperiode.
Dit samenstel is niet hoger dan als passend is aangemerkt bij een acceptabel woon- en leefklimaat in deze omgeving.

Bij de woningen aan de Vassebrink zijn de berekende niveaus zonder meer acceptabel.

5. CONCLUSIE

De berekende langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus vanwege de beschouwde winkels zijn niet hoger dan de daarvoor geldende grenswaarden uit het Activiteitenbesluit en richtwaarden uit de Geluidnota Enschede.
Relevante maximale geluidniveaus treden op vanwege laden en lossen, hetgeen echter in de dagperiode onder het Activiteitenbesluit niet wordt beoordeeld omdat dat in het algemeen niet tot hinder leidt. Als eventuele afvalcontainers behalve voor het legen inpandig zijn opgesteld, zijn geen maximale geluidniveaus vanwege de beschouwde winkels hoger dan de voor andere bronnen dan laden en lossen geldende grenswaarden te verwachten.

Bij alle beschouwde woningen is er tenminste 1 gevel waar de berekende equivalente geluidniveaus vanwege activiteiten op het parkeerterrein (rijden van auto's en winkelwagens), rijden op de Wesseler-Nering, rijden op de Broekheunering, Wesselerbrinklaan en De Kiepe, en de beide beschouwde winkels, niet hoger bedragen dan 55 dB(A) in de dagperiode (7-19 uur), 50 dB(A) in de avondperiode (19-23 uur) en 45 dB(A) in de nachtperiode (23-7 uur), en daarmee beperkt blijven tot de categorie 'Hoorbaar'. Dat wordt voor een omgeving als hier aan de orde als acceptabel aangemerkt.

Met de aangegeven uitgangspunten zijn er geen akoestische belemmeringen voor het plan voor uitbreiding van winkelcentrum Zuid.

Mook,

Dit rapport bestaat uit:
18 pagina's
bijlage I, 2 pagina's;
bijlage II, 1 pagina;
bijlage III, 4 pagina's;
bijlage IV, 1 pagina;
bijlage V, 30 pagina's en 15 figuren;
bijlage VI, 20 pagina's;
bijlage VII, 4 pagina's

O 15384-2-RA-005 D85FC016 DAVID

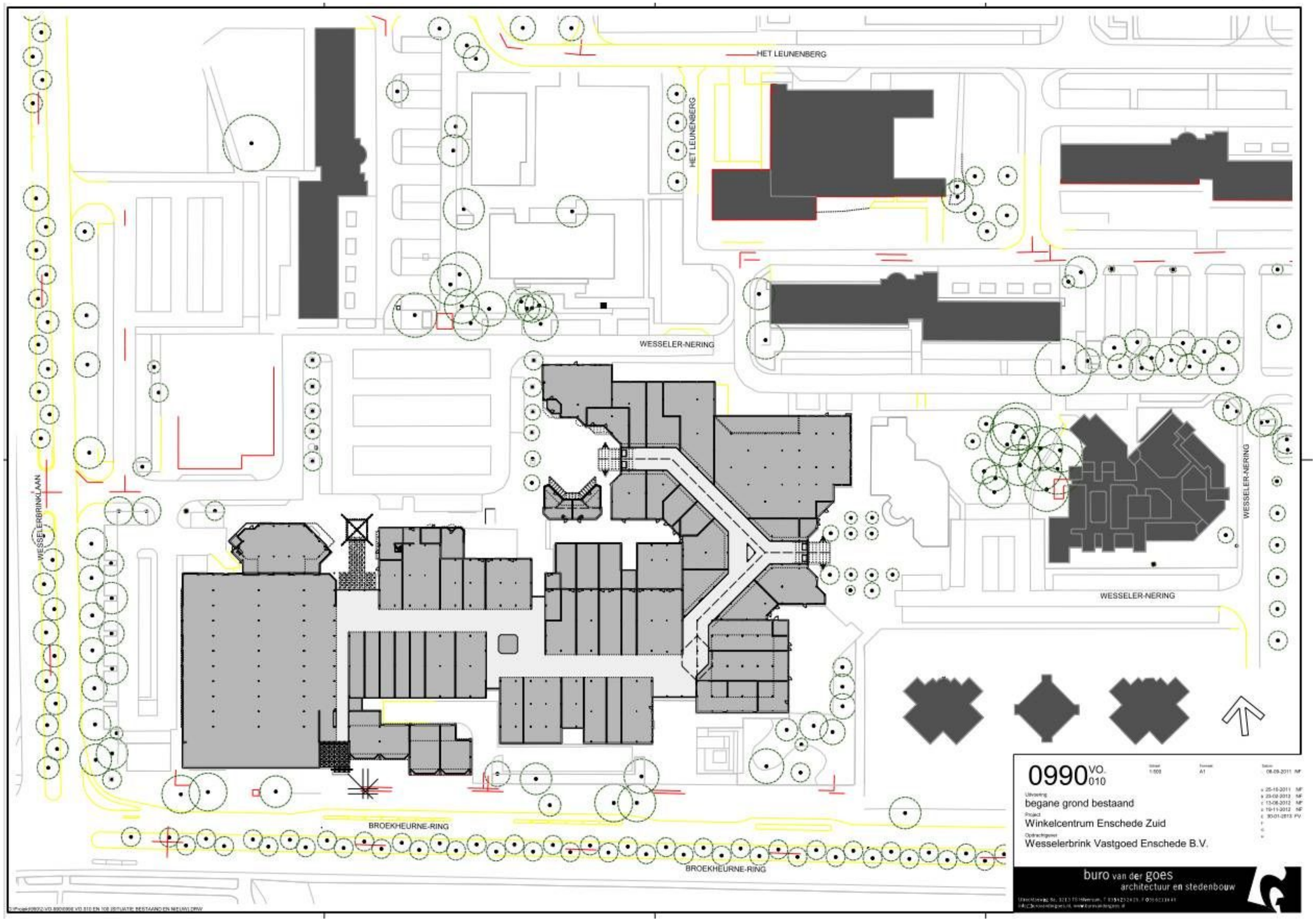

Overzicht bestaande situatie

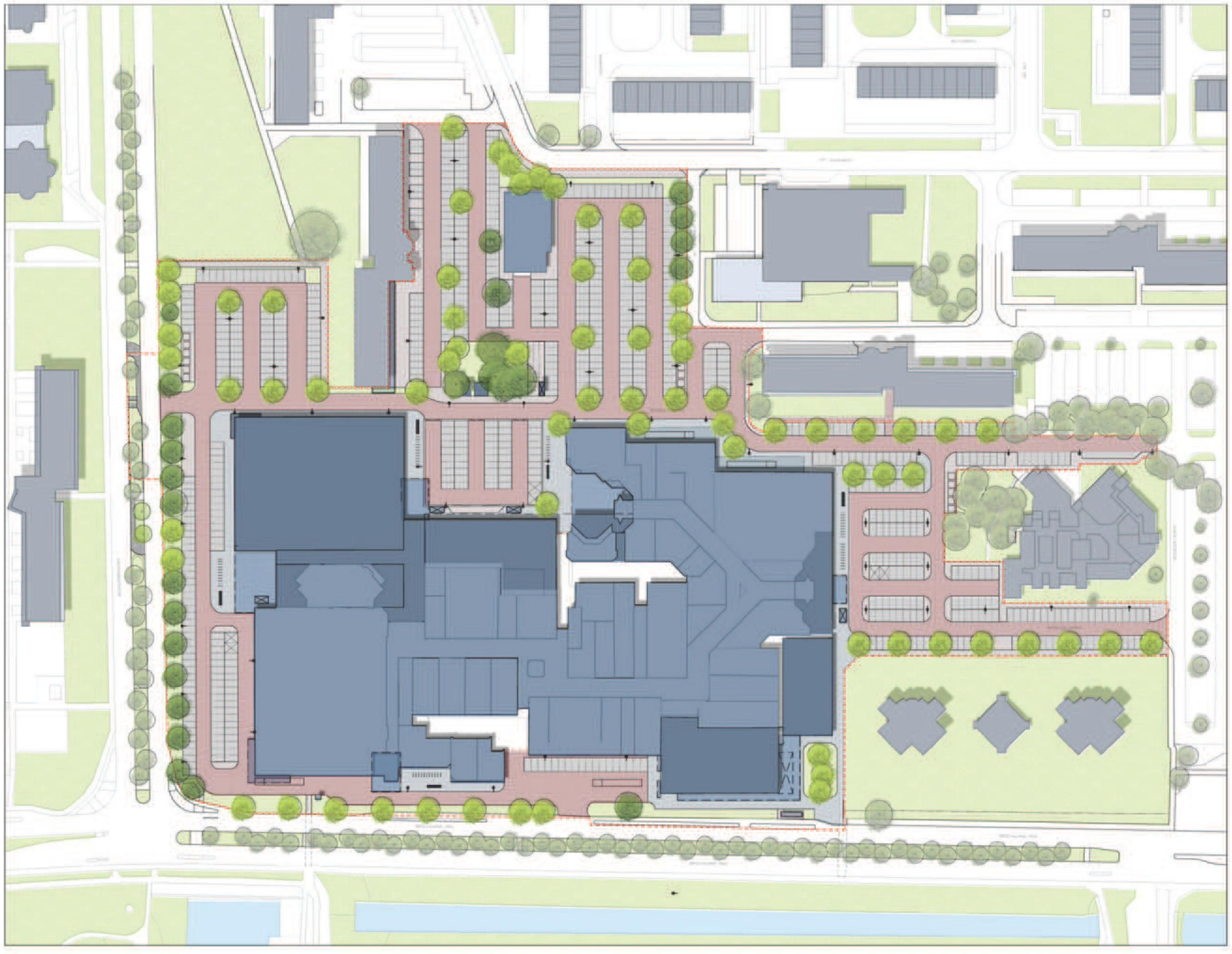

Overzicht nieuwe situatie

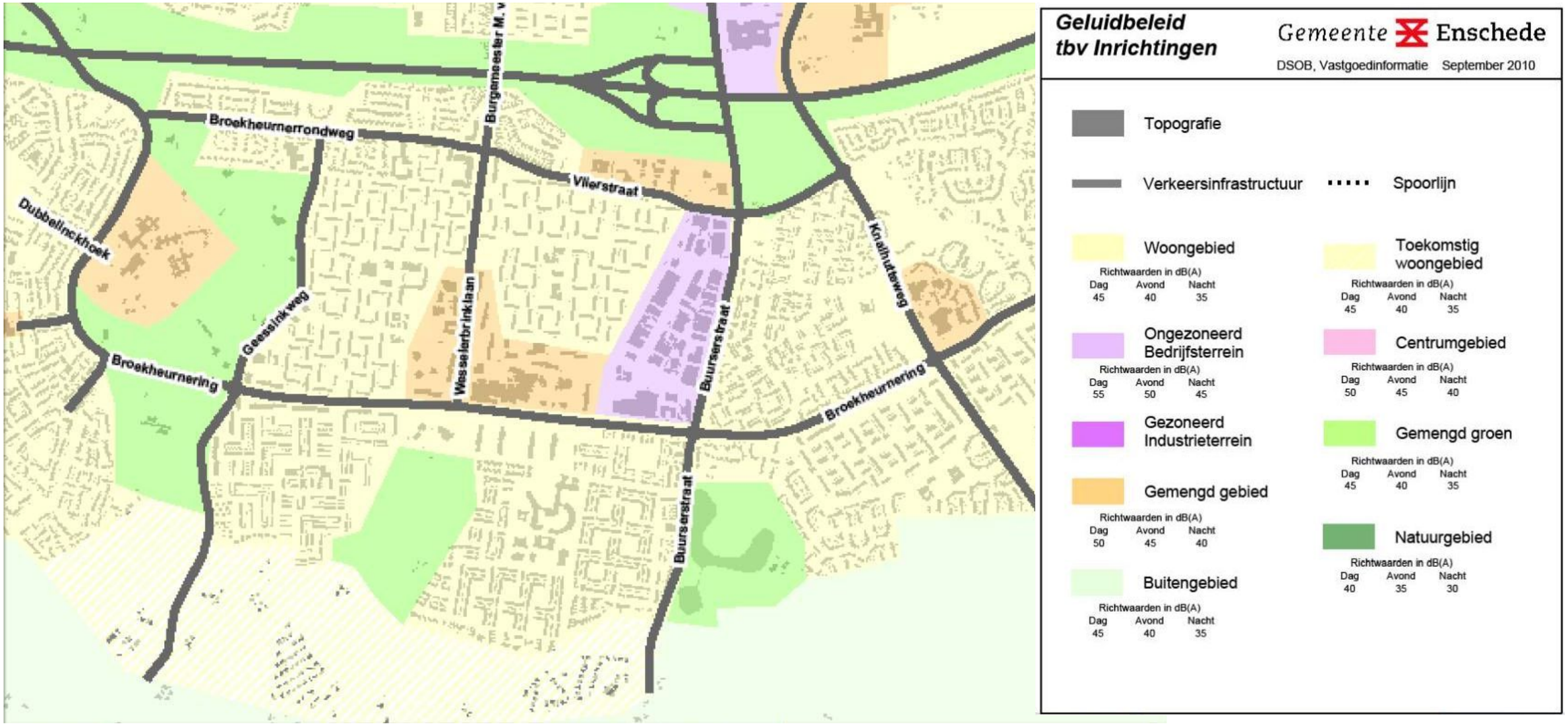
Broekheurnerrondweg
Burgemeester M. v
Vlierstraat
Dubbelinckhoek
Geessinkweg
Broekheurnering
Wesselerbrinklaan
Buursestraat
Knalhutteweg
Broekheurnering
Buursestraat
Geluidbeleid
tbv Inrichtingen
Gemeente Enschede
DSOB, Vastgoedinformatie September 2010
Topografie
Verkeersinfrastructuur
Spoorlijn
Woongebied
Richtwaarden in dB(A)
Dag Avond Nacht
45 40 35
Toekomstig woongebied
Richtwaarden in dB(A)
Dag Avond Nacht
45 40 35
Ongezoneerd Bedrijfsterrein
Richtwaarden in dB(A)
Dag Avond Nacht
55 50 45
Centrumgebied
Richtwaarden in dB(A)
Dag Avond Nacht
50 45 40
Gezoneerd Industrieterrein
Gemengd groen
Richtwaarden in dB(A)
Dag Avond Nacht
45 40 35
Gemengd gebied
Richtwaarden in dB(A)
Dag Avond Nacht
50 45 40
Natuurgebied
Richtwaarden in dB(A)
Dag Avond Nacht
40 35 30
Buitengebied
Richtwaarden in dB(A)
Dag Avond Nacht
45 40 35

WwagensE

In te vullen velden hebben deze kleur geel
Steeds zijn twee rekenbladen aan elkaar gekoppeld (b.v. WwagensD met Auto'sD)
Het kan zijn dat het in te vullen veld in het andere gekoppelde rekenblad staat

DJS 28-01-2014
O 15384 t.b.v. rapport O 15384-2-RA-004

Berekening aantal winkelwagengebruikers

Verhouding tussen aantal personen dat een winkelwagen gebruikt en aantal bezoekende auto's: 1
Let wel: 1 bezoekende auto komt aan (1 beweging) en vertrekt (1 beweging), maakt in totaal 2 bewegingen

Winkel	# m2 bvo	# personenauto-bewegingen per 100 m2 bvo	# personenauto-bewegingen	# bezoekers met winkelwagen
Emté	1600	83,9	1342,4	671,2
C1000	3000	95,3	2859	1429,5
Lidl	1400	93,6	1310,4	655,2

Winkelwagens Emté

		Gedeelte van totaal		# winkelwagengebruikers Totaal	Dag	Avond	# w.w. bewegingen Totaal	Dag	Avond	# deelroutes	# w.w. bewegingen op deelroutes Dag	Avond		# bewegingen deelroutes Dag C3	Avond C3	Dag C1	Avond C1
Aantal bezoekers op een dag die een winkelwagen gebruiken:				671			1342										
Verdeling:	Dag:	87,9 %	0,88		590			1180									
	Avond:	12,1 %	0,12			81			162								
Verdeling:	EA: Westzijde	3/4	0,75		442	61		885	122								
	ED: Oostzijde	1/4	0,25		147	20		295	41								
Verdeling westzijde:	EB: naar P-plaatsen westzijde	1/2	0,5		221	30		442	61	2	221	30					
	EC: naar P-plaatsen noordzijde	1/2	0,5		221	30		442	61	3	147	20	Dit is deelroute C2. Deelroute C3 = C2*0,5; deelroute C1 = C2*1,5	74	10	221	30
Verdeling oostzijde:	EE: naar P-plaatsen centraal	1/3	0,34		50	7		100	14				Route E: is rondgaand, 2 bewegingen is 1 ronde				
	EF: naar P-plaatsen noordzijde	2/3	0,66		97	13		195	27	2	97	13	Dit is deelroute F1. Deelroute F2 en F3 ieder F1*0,5	49	7		

Winkelwagens C1000

		Gedeelte van totaal		# winkelwagengebruikers Totaal	Dag	Avond	# w.w. bewegingen Totaal	Dag	Avond								
Aantal bezoekers op een dag die een winkelwagen gebruiken:				1430			2859										
Verdeling:	Dag:	87,9 %	0,88		1257			2513									
	Avond:	12,1 %	0,12			173			346								
Verdeling:	CA: Westzijde	4,5/10	0,45		565	78		1131	156								
	CD: Oostzijde	4,5/10	0,45		565	78		1131	156								
	CG: Zuidzijde	1/10	0,1		126	17		251	35	2	126	17					
Verdeling westzijde:	CB: naar P-plaatsen westzijde	1/2	0,5		283	39		565	78	2	283	39					
	CC: naar P-plaatsen noordzijde	1/2	0,5		283	39		565	78	3	188	26	Dit is deelroute C2. Deelroute C3 = C2*0,5; deelroute C1 = C2*1,5	94	13	283	39
Verdeling oostzijde:	CE: naar P-plaatsen centraal	1/3	0,34		192	26		384	53				Route E: is rondgaand, 2 bewegingen is 1 ronde	F2, F3	F2, F3		
	CF: naar P-plaatsen noordzijde	2/3	0,66		373	51		746	103	2	373	51	Dit is deelroute F1. Deelroute F2 en F3 ieder F1*0,5	187	26		

Winkelwagens Lidl

		Gedeelte van totaal		# winkelwagengebruikers Totaal	Dag	Avond	# w.w. bewegingen Totaal	Dag	Avond			
Aantal bezoekers op een dag die een winkelwagen gebruiken:				655			1310					
Verdeling:	Dag:	87,9 %	0,88		576			1152				
	Avond:	12,1 %	0,12			79			159			
Verdeling:	LH: naar P-plaatsen oostzijde	2/3	0,67		386	53		772	106	4	193	27
	LI: naar P-plaatsen noordoostzijde	1/6	0,17		98	13		196	27	2	98	13
	LJ: naar P-plaatsen zuidoostzijde	1/6	0,17		98	13		196	27	2	98	13

Winkelwagens totaal

		# w.w. bewegingen Dag	Avond	# w.w. bew. tov. totaal Dag	Avond
Totaal		4845	667		
Terreindeel:	B	1008	139	0,21	0,21
	C	1008	139	0,21	0,21
	E	485	67	0,1	0,1
	F	941	130	0,19	0,19
	G	251	35	0,05	0,05
	H	772	106	0,16	0,16
	I	196	27	0,04	0,04
	J	196	27	0,04	0,04

Opstelplaats winkelwagens: Lwr is 88 dB(A) gedurende 1 s equivalent ('normale' winkelwagens) per beweging.

		Dag	Avond
WwOpstelplaatsW	alles via route A	2016	277
WwOpstCentraal1:	alles via route E + F1	955	132
WwOpstCentraal2:	alles via route F2 + F3	471	65
WwOpstOost:	alles via route H + I +J	1163	160
WwOpstZuid:	alles via route G	251	35

Auto'sE

Auto's op Wesseler-Nering en parkeerterrein

Verdeling van voertuigbewegingen naar periode en rijroute

		Gedeelte van totaal		# bewegingen lichte motorvoertuigen Totaal	Dag	Avond	Nacht	Totaal
				7576				
Verdeling:	Dag:	**87,9 %**	0,88		6659			
	Avond:	**12,1 %**	0,12			917		
	Nacht:	**2 %**	0,02				152	
Verdeling:	Westzijde W'nering:	**60 %**	0,6		3995	550	91	4636
	Oostzijde W'nering:	**40 %**	0,4		2664	367	61	3091

HUIDIG: Auto's op Wesseler-Nering en parkeerterrein

Verdeling van voertuigbewegingen naar periode en rijroute

		Gedeelte van totaal		# bewegingen lichte motorvoertuigen Totaal	Dag	Avond	Nacht	Totaal
				4628				
Verdeling:	Dag:	**87,9 %**	0,88		4068			
	Avond:	**12,1 %**	0,12			560		
	Nacht:	**2 %**	0,02				93	
Verdeling:	Westzijde W'nering:	**60 %**	0,6		2441	336	56	2832
	Oostzijde W'nering:	**40 %**	0,4		1627	224	37	1888

Verdeling:		# bewegingen lichte mvt Dag	Avond	Nacht	# deel-routes	# bewegingen l.mvt opdeelroutes Dag	Avond	Nacht	Modelmatige opmerkingen	# bewegingen deelroutes Dag C3	Avond C3	Nacht C3	# bewegingen deelroutes Dag C1	Avond C1	Nacht C1
Vanaf westzijde naar terreindeel:	B	831	114	19											
	C	831	114	19	3	277	38	6	Dit is deelroute C2. Deelroute C3 = C2*0,5; deelroute C1 = C2*1,5	139	19	3	416	57	9
	E	400	55	9											
	F	776	107	18											
	H	636	88	14											
	I	161	22	4											
	J	161	22	4											
Vanaf westzijde naar terreindeel	GBCEFHIJ	3970	547	90											
	C23EFHIJ	2551	351	58											
	C3EFHIJ	2274	313	52											
	EFHIJ	2135	294	49	2	1068	147	24							
	FHIJ	1735	239	39											
	HIJ	959	132	22											
	I	161	22	4											
	J	161	22	4					Niet apart gemodelleerd: zit in route HIJ en in PJ.						
Vanaf oostzijde naar terreindeel:	B	554	76	13											
	C	554	76	13	3	185	25	4	Dit is deelroute C2. Deelroute C3 = C2*0,5; deelroute C1 = C2*1,5	92	13	2	277	38	6
	E	267	37	6											
	F	517	71	12											
	H	424	58	10											
	I	108	15	2											
	J	108	15	2											
Vanaf oostzijde naar terreindeel	IHJFECB	2532	349	58											
	HJ	532	73	12					Niet apart gemodelleerd: zit in routes PH en PJ						
	J	108	15	2					Niet apart gemodelleerd: zit in route PJ						
	FECB	1892	260	43											
	ECB	1375	189	31											
	CB	1108	153	25	2	554	76	13							
	C21B	1016	140	23											
	C1B	831	114	19											
Totaal op terreindeel	B	1385	191	32											
	C	1385	191	32	3	462	64	11	Dit is deelroute C2. Deelroute C3 = C2*0,5; deelroute C1 = C2*1,5	231	32	5	693	95	16
	E	666	92	15	3	222	31	5							
	F	1293	178	29	4	323	45	7							
	H	1061	146	24	4	265	37	6							
	I	269	37	6					Niet apart gemodelleerd, zit in de W'nering						
	J	269	37	6	2	135	19	3	Helft via Lidl-zijde, andere helft via oostzijde flats						
	G	173	24	4					Rijden vanaf W'brink naar W'nering, is in totaal 1 beweging						
	K				2	40	6	1	1/8 van deelroute F4						

Vrachtwagens

Route Zuidwest:	vrachtwagens Hema (3 stuks, 1 met koeling), C1000 (6 stuks, 2 met koeling), overige (3 stuks, 1 met koeling)
Route Wesseler-Nering	vrachtwagens Emté (6 stuks, 2 met koeling), Lidl (6 stuks, 2 met koeling) en overige (3 stuks, 1 met koeling)

TOENAME: auto's op Wesseler-Nering en parkeerterrein

Verdeling van voertuigbeweg# bewegingen lichte motorvoertuigen

		Totaal	Dag	Avond	Nacht	Totaal
		2948				
Verdeling:	Dag:		2591			
	Avond:			357		
	Nacht:				59	
Verdeling:	Westzijde W'nering:		1555	214	35	1804
	Oostzijde W'nering:		1036	143	24	1203

Verdeling toename van voertuigbewegingen van Wesseler-Nering over omliggende wegen

Conform e-mailbericht van 15 november 2013:	# bewegingen lichte motorvoertuigen			Factor	Toename # bewegingen LV gemiddeld per uur		
	Dag	Avond	Nacht		Daguur	Avonduur	Nachtuur
Westzijde W'-Nering naar/van W'brinklaan:							
Van/naar noordelijke richting (Het Bijvanck)	622	86	14	0,4	51,82	21,4	1,77
Van/naar zuidelijke richting (Broekheurnering)	933	128	21	0,6	77,74	32,1	2,65
Hiervan op Broekheurnering:							
Van/naar westelijke richting	746	103	17	0,8	62,19	25,68	2,12
Van/naar oostelijke richting	187	26	4	0,2	15,55	6,42	0,53
Oostzijde W'-Nering naar/van De Kiepe:							
Van/naar noordelijke richting (Het L'berg/De R.)	207	29	5	0,2	17,27	7,13	0,59
Van/naar zuidelijke richting (Broekheurnering)	829	114	19	0,8	69,1	28,54	2,36
Hiervan op Broekheurnering:							
Van/naar westelijke richting	249	34	6	0,3	20,73	8,56	0,71
Van/naar oostelijke richting	580	80	13	0,7	48,37	19,97	1,65

Auto'sE

Vrachtwagens op Wesseler-Nering en parkeerterrein

Route	# vrachtwagenbewegingen		
	Dag	Avond	Nacht
W'nering	20	1	0
B'h'ring → W'b'laan	12	2	0
Totaal	32	3	0
Hiervan extra door uitbreidin	10	2	0
Extra uurintensiteit	0,83	0,5	0

Route: vanaf oostzijde Broekheurnering naar De Kiepe of zuidelijke toegang WC
Uitrijden via westelijke toegang WC, linksaf naar Broekheurnering, linksaf verder
Vrachtwagens rijden dus een rondje

Verkeer op omliggende wegen: opgegeven verdelingen in %
Autonome situatie

Traject	Verwachte etmaalintensiteit 2023 (mvt/etmaal, werkdag-intensiteiten)	Verdeling uurintensiteit in % van etmaalintensiteit			Verdeling verkeer naar voertuigsoort per periode in %								
		Daguur	Avonduur	Nachtuur	Dag			Avond			Nacht		
					LV	MV	ZV	LV	MV	ZV	LV	MV	ZV
Wesselerbrinklaan tussen Broekheurnering en westzijde Wesseler-Nering	5700	6,72	3,62	0,61	95,3	2,8	1,9	96,24	2,24	1,52	94,6	3,9	1,5
Wesselerbrinklaan tussen Het Bijvanck en westzijde Wesseler-Nering	5700	6,72	3,62	0,61	95,3	2,8	1,9	96,24	2,24	1,52	94,6	3,9	1,5
De Kiepe tussen Broekheurnering en oostzijde Wesseler-Nering	1400	6,8	3,3	0,65	95,7	2,2	2,1	96,56	1,76	1,68	95,4	1,3	3,3
De Kiepe tussen Het Leunenberg/De Reulver en oostzijde Wesseler-Nering	1400	6,8	3,3	0,65	95,7	2,2	2,1	96,56	1,76	1,68	95,4	1,3	3,3
Broekheunering westelijk van Wesselerbrinklaan	11000	6,72	3,62	0,61	95,3	2,8	1,9	96,24	2,24	1,52	94,6	3,9	1,5
Broekheunering tussen Wesselerbrinklaan en De Kiepe	11000	6,72	3,62	0,61	95,3	2,8	1,9	96,24	2,24	1,52	94,6	3,9	1,5
Broekheunering oostelijk van De Kiepe	11000	6,72	3,62	0,61	95,3	2,8	1,9	96,24	2,24	1,52	94,6	3,9	1,5

Verkeer op omliggende wegen: verkeersintensiteiten
Autonome situatie

Traject	Verwachte etmaalintensiteit 2023 (mvt/etmaal, werkdag-intensiteiten)	Gemiddelde verkeersintensiteit in mvt/uur			Verdeling verkeer naar voertuigsoort per periode in %								
		Daguur	Avonduur	Nachtuur	Dag			Avond			Nacht		
					LV	MV	ZV	LV	MV	ZV	LV	MV	ZV
Wesselerbrinklaan tussen Broekheurnering en westzijde Wesseler-Nering	5700	383,04	206,34	34,77	365,04	10,73	7,28	198,58	4,62	3,14	32,89	1,36	0,52
Wesselerbrinklaan tussen Het Bijvanck en westzijde Wesseler-Nering	5700	383,04	206,34	34,77	365,04	10,73	7,28	198,58	4,62	3,14	32,89	1,36	0,52
De Kiepe tussen Broekheurnering en oostzijde Wesseler-Nering	1400	95,2	46,2	9,1	91,11	2,09	2	44,61	0,81	0,78	8,68	0,12	0,3
De Kiepe tussen Het Leunenberg/De Reulver en oostzijde Wesseler-Nering	1400	95,2	46,2	9,1	91,11	2,09	2	44,61	0,81	0,78	8,68	0,12	0,3
Broekheunering westelijk van Wesselerbrinklaan	11000	739,2	398,2	67,1	704,46	20,7	14,04	383,23	8,92	6,05	63,48	2,62	1,01
Broekheunering tussen Wesselerbrinklaan en De Kiepe	11000	739,2	398,2	67,1	704,46	20,7	14,04	383,23	8,92	6,05	63,48	2,62	1,01
Broekheunering oostelijk van De Kiepe	11000	739,2	398,2	67,1	704,46	20,7	14,04	383,23	8,92	6,05	63,48	2,62	1,01

Verkeer op omliggende wegen: verkeersintensiteiten
Autonome situatie vermeerderd met verkeersgeneratie van uitbreiding van WC Zuid

Traject	Verwachte etmaalintensiteit 2023 (mvt/etmaal, werkdag-intensiteiten)	Gemiddelde verkeersintensiteit in mvt/uur			Verdeling verkeer naar voertuigsoort per periode in %									
		Daguur	Avonduur	Nachtuur	Dag			Avond			Nacht			
					LV	MV	ZV	LV	MV	ZV	LV	MV	ZV	
Wesselerbrinklaan tussen Broekheurnering en westzijde Wesseler-Nering	6794	461,61	238,94	37,42	442,77	10,73	8,11	230,68	4,62	3,64	35,55	1,36	0,52	
Wesselerbrinklaan tussen Het Bijvanck en westzijde Wesseler-Nering	6422	434,86	227,74	36,54	416,86	10,73	7,28	219,98	4,62	3,14	34,66	1,36	0,52	
De Kiepe tussen Broekheurnering en oostzijde Wesseler-Nering	2374	165,13	75,24	11,46	160,2	2,09	2,83	73,15	0,81	1,28	11,04	0,12	0,3	
De Kiepe tussen Het Leunenberg/De Reulver en oostzijde Wesseler-Nering	1641	112,47	53,33	9,69	108,38	2,09	2	51,74	0,81	0,78	9,27	0,12	0,3	
Broekheunering westelijk van Wesselerbrinklaan	12155	822,12	432,44	69,93	787,38	20,7	14,04	417,47	8,92	6,05	66,31	2,62	1,01	Alles in westelijke richting
Broekheunering tussen Wesselerbrinklaan en De Kiepe	11529	777,14	414,18	68,34	740,73	20,7	15,71	398,21	8,92	7,05	64,71	2,62	1,01	Oost vanaf W'b'laan, west vanaf De Kiepe
Broekheunering oostelijk van De Kiepe	11914	804,78	425,6	69,28	768,37	20,7	15,71	409,62	8,92	7,05	65,66	2,62	1,01	Alles in oostelijke richting

Toename op Wesselerbrink t.g.v. verleggen aansluiting Wesseler-Nering:	
Aantal mvt/etmaal van/naar WC Zuid via Wesseler-Nering in huidige situatie:	2832,22
Van/naar noordelijke richting (Het Bijvanck)	1132,89
Van/naar zuidelijke richting (Broekheurnering)	1699,33
Verschil:	566,44
Dit verschil komt er dus maximaal bij op de verkeersintensiteit	
Intensiteiten huidige situatie:	
Wesselerbrinklaan tussen Broekheurnering en westzijde Wesseler-Nering	5700
Wesselerbrinklaan tussen Het Bijvanck en westzijde Wesseler-Nering	5700
Toename is maximaal genoemd verschil, in dB is dat:	0,41
Conclusie: geen reconstructie door verleggen van de aansluiting	

Van: Programma Stedelijke Ontwikkeling, afdeling Ontwerp
Aan: Afdeling Technisch Advies & Gegevensbeheer
Datum: 21-05-13

A. Huidige (werkdag-)etmaalintensiteiten

	Straat	tussen	Etm.-int	jaar	Vwet	Vfeit
1	Wesselerbrinklaan	Broekheurnerring - Het Bijvank	5000	2010	50	50
2	De Kiepe	Broekheurnerring - Het Leunenberg	1400	2013	30	30
3	Broekheurnerring	Wesselerbrinklaan - De Kiepe	10000	2010	50	50
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						

B. Functie, vormgeving en verharding en gem. dag-/avond-/nachtuurpercentage

	Straat	functie	aantal rijbanen	stroken /richting	verharding	% daguur	% avonduur	% nachtuur
1	Wesselerbrinklaan	wijkverzamel/verbindings	2	1	asfalt	6,72	3,62	0,61
2	De Kiepe	wijkstraat	1	1	asfalt	6,80	3,30	0,65
3	Broekheurnerring	wijkverzamel/verbindings	2	1	asfalt	6,72	3,62	0,61
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								

C. Verdeling van verkeer naar voertuigsoort per periode

	Straat	dag			avond			nacht		
		%lmvt	%mzvt	%zwvt	%lmvt	%mzvt	%zwvt	%lmvt	%mzvt	%zwvt
1	Wesselerbrinklaan	95,30	2,80	1,90	96,24	2,24	1,52	94,60	3,90	1,50
2	De Kiepe	95,70	2,20	2,10	96,56	1,76	1,68	95,40	1,30	3,30
3	Broekheurnerring	95,30	2,80	1,90	96,24	2,24	1,52	94,60	3,90	1,50
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

D. Groei van het verkeer

	Straat	Verwachte (werkdag-)etmaalintensiteit 2023
1	Wesselerbrinklaan	5700
2	De Kiepe	1400
3	Broekheurnerring	11000
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

Opmerkingen:
Uitgaande van wegennet in 2023 met:
1) N18 gerealiseerd
2) Knippen van wegen in Twekkelo

Invoergegevens rekenmodellen.

Van het rekenmodel van de omliggende wegen zijn alleen de wegen weergegeven.
De overige modelelementen komen overeen met het rekenmodel van het winkelcentrum.

Invoergegevens rekenmodellen

Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Maaiveld	Hoogte	Refl. 1k
F Hb1	Flat Hertmebrink 1	256865,56	468136,88	0,00	27,00	0,80
FHb Wn	Flat Herikerberg Wesseler-Nering	257008,87	468205,98	0,00	27,00	0,80
FHb1 Wn	Flat Holterberg Wesseler-Nering	257237,15	468187,54	0,00	27,00	0,80
K lb	Kerk laagbouw	257130,73	468224,28	0,00	3,50	0,80
K	Kerk hoofdgebouw	257149,78	468229,92	0,00	7,00	0,80
Gc	Gezondheidscentrum	257273,20	468106,73	0,00	3,00	0,80
Wn47	Wesseler-Nering 47	257200,42	468057,23	0,00	19,00	0,80
Wn48	Wesseler-Nering 48 Fysio	257221,60	468047,23	0,00	3,50	0,80
F Wn	Flat Wesseler-Nering	257332,92	468038,05	0,00	33,00	0,80
W Vb	Woningen Vassebrink	257152,53	468292,53	0,00	9,00	0,80
W Vb	Woningen Vassebrink	257090,41	468307,05	0,00	9,00	0,80
S	Schildkampplein	256876,51	467938,91	0,00	6,00	0,80
F L	Flat Lintveldebrink	256975,80	467901,68	0,00	33,00	0,80
F L	Flat Lintveldebrink	257046,54	467893,02	0,00	33,00	0,80
F L	Flat Lintveldebrink	257148,87	467879,33	0,00	33,00	0,80
F L	Flat Lintveldebrink	257220,51	467871,04	0,00	33,00	0,80
F HB2	Flat Hertmebrink 2	256847,79	468083,29	0,00	27,00	0,80
Wc N1	Winkelcentrum Nieuw 1	257005,67	468124,20	0,00	5,00	0,80
Wc N1 p	Winkelcentrum Nieuw 1 Personeelsruimte	256959,55	468192,51	0,00	9,00	0,80
Wc C1000	Winkelcentrum C1000	256987,83	468063,43	0,00	4,30	0,80
WcN2	Winkelcentrum Nieuw2	257060,83	468107,13	0,00	5,00	0,80
Wc	Winkelcentrum	257094,62	468155,30	0,00	4,30	0,80
Wc	Winkelcentrum	257139,06	468065,67	0,00	4,30	0,80
Wc N 4	Winkelcentrum Nieuw 4 bibliotheek, Hema	257136,30	468041,39	0,00	9,00	0,80
Wc	Winkelcentrum	257094,16	468059,87	0,00	4,30	0,80
Wc	Winkelcentrum	257035,88	468056,34	0,00	4,30	0,80
Wc	Winkelcentrum	257087,32	468148,57	0,00	4,30	0,80
Wc N	Winkelcentrum Nieuw	257164,30	468118,07	0,00	5,00	0,80
Wc N 3	Winkelcentrum Nieuw 3	257158,26	468060,43	0,00	5,00	0,80
Gym	Gymzaal	257071,36	468242,16	0,00	7,00	0,80
N1	Nutsgebouwtje 1	257035,29	468200,09	0,00	2,70	0,80
N2	Nutsgebouwtje 2	257040,09	468199,58	0,00	2,70	0,80
Wn49	Wesseler-Nering 49	257266,12	468050,32	0,00	19,00	0,80

Invoergegevens rekenmodellen

Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Schermen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	ISO M	ISO H	Cp	Refl.L 125
Wc E o	Winkelcentrum Entree oostzijde	257164,41	468117,93	0,00	7,90	0 dB	0,80
Wc E w	Winkelcentrum Entree westzijde	256960,23	468145,38	0,00	7,90	0 dB	0,80
Wc E n	Winkelcentrum Entree noordzijde	257009,36	468157,14	0,00	7,90	0 dB	0,80
Wc E c	Winkelcentrum Entree centraal	257093,08	468148,40	0,00	7,90	0 dB	0,80
Wc N1G	Winkelcentrum Nieuw 1 gevel	256950,64	468201,51	0,00	5,00	0 dB	0,00
Wc N1G	Winkelcentrum Nieuw 1 gevel	256960,25	468145,10	0,00	5,00	0 dB	0,00
Wc N1G	Winkelcentrum Nieuw 1 gevel	256950,64	468201,51	0,00	5,00	0 dB	0,00
Wc N1G	Winkelcentrum Nieuw 1 gevel	257009,34	468157,32	0,00	5,00	0 dB	0,00
HbBalV	Herikerberg Balustrade voorzijde	257003,03	468206,74	0,00	7,00	0 dB	0,00

Invoergegevens rekenmodellen

Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Schermen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Refl.R 1k
Wc E o	0,00
Wc E w	0,00
Wc E n	0,00
Wc E c	0,00
Wc N1G	0,80
Wc N1G	0,80
Wc N1G	0,80
Wc N1G	0,80
HbBalV	0,80

Invoergegevens rekenmodellen

Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Bf
Gr	Groen	256996,48	468207,34	0,50
Gr	Groen	256885,82	468064,37	0,50
Gr	Groen	257141,20	468190,93	0,50
Gr	Groen	257317,04	468040,03	0,50
Tu	Tuinen	257151,21	468279,77	0,50

Invoergegevens rekenmodellen

Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Rekenpunten, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X	Y	Maaiveld	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C
Hb1A	Hertmebrink 1	256880,46	468138,83	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb1A	Hertmebrink 1	256880,41	468138,60	0,00	23,00	26,00	--
Hb1B	Hertmebrink 1	256883,75	468173,78	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb1B	Hertmebrink 1	256883,73	468173,56	0,00	23,00	26,00	--
Hb1C	Hertmebrink 1	256890,37	468185,78	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb1C	Hertmebrink 1	256890,34	468185,59	0,00	23,00	26,00	--
Hb1D	Hertmebrink 1	256893,28	468215,61	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb1D	Hertmebrink 1	256893,28	468215,40	0,00	23,00	26,00	--
Hb WnAa	Herikerberg	256996,70	468210,46	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb WnAa	Herikerberg	256996,69	468210,42	0,00	23,00	26,00	--
Hb WnBa	Herikerberg	256997,57	468219,29	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb WnBa	Herikerberg	256997,56	468219,23	0,00	23,00	26,00	--
Hb WnCa	Herikerberg	256998,39	468228,04	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb WnCa	Herikerberg	256998,38	468227,98	0,00	23,00	26,00	--
Hb WnDa	Herikerberg	256999,24	468236,69	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb WnDa	Herikerberg	256999,23	468236,63	0,00	23,00	26,00	--
Hb WnA	Herikerberg	257009,22	468209,14	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb WnA	Herikerberg	257009,21	468209,08	0,00	23,00	26,00	--
Hb WnB	Herikerberg	257010,15	468218,18	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb WnB	Herikerberg	257010,13	468218,11	0,00	23,00	26,00	--
Hb WnC	Herikerberg	257011,12	468227,14	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb WnC	Herikerberg	257011,12	468227,09	0,00	23,00	26,00	--
Hb WnD	Herikerberg	257012,03	468235,76	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb WnD	Herikerberg	257012,01	468235,70	0,00	23,00	26,00	--
Hb WnE	Herikerberg	257012,73	468242,88	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb WnE	Herikerberg	257012,70	468242,82	0,00	23,00	26,00	--
Hb WnF	Herikerberg	257019,83	468259,77	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb WnF	Herikerberg	257019,81	468259,71	0,00	23,00	26,00	--
Hb WnEa	Herikerberg	257000,09	468245,53	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb WnEa	Herikerberg	257000,07	468245,48	0,00	23,00	26,00	--
Hb WnFa	Herikerberg	257007,14	468260,69	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb WnFa	Herikerberg	257007,12	468260,63	0,00	23,00	26,00	--
Hb Wn 2	Holterberg	257149,03	468189,98	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb Wn 2	Holterberg	257148,99	468189,99	0,00	23,00	26,00	--
Hb Wn 2	Holterberg	257156,34	468189,15	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb Wn 2	Holterberg	257156,32	468189,09	0,00	23,00	26,00	--
Hb Wn 2	Holterberg	257188,12	468185,47	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb Wn 2	Holterberg	257188,09	468185,41	0,00	23,00	26,00	--
Hb Wn 2	Holterberg	257201,25	468178,27	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb Wn 2	Holterberg	257201,23	468178,21	0,00	23,00	26,00	--
Hb Wn 2	Holterberg	257232,84	468174,81	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb Wn 2	Holterberg	257232,82	468174,75	0,00	23,00	26,00	--
Wn	Wesseler-Nering	257322,15	468085,12	0,00	5,00	8,00	11,00
Wn	Wesseler-Nering	257322,13	468085,06	0,00	23,00	26,00	29,00
Wn	Wesseler-Nering	257326,82	468128,37	0,00	5,00	8,00	11,00
Wn	Wesseler-Nering	257326,80	468128,31	0,00	23,00	26,00	29,00
Wn49	Wesseler-Nering 49	257254,52	468061,74	0,00	5,00	8,00	11,00
Wn47n	Wesseler-Nering 47 noord	257188,88	468068,60	0,00	5,00	8,00	11,00
Wn47w	Wesseler-Nering 47 westzijde	257176,57	468061,83	0,00	5,00	8,00	11,00
Vb A	Vassebrink A	257103,63	468297,73	0,00	1,50	5,00	8,00
Vb B	Vassebrink B	257127,28	468295,17	0,00	1,50	5,00	8,00
Hb Wna 2	Holterberg	257150,35	468202,53	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb Wna 2	Holterberg	257150,34	468202,51	0,00	23,00	26,00	--
Hb1Aa	Hertmebrink 1 achterzijde	256865,84	468140,51	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb1Aa	Hertmebrink 1 achterzijde	256865,79	468140,28	0,00	23,00	26,00	--

Invoergegevens rekenmodellen

Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Rekenpunten, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Hoogte D	Hoogte E	Hoogte F	Gevel
Hb1A	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb1A	--	--	--	Ja
Hb1B	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb1B	--	--	--	Ja
Hb1C	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb1C	--	--	--	Ja
Hb1D	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb1D	--	--	--	Ja
Hb WnAa	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb WnAa	--	--	--	Ja
Hb WnBa	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb WnBa	--	--	--	Ja
Hb WnCa	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb WnCa	--	--	--	Ja
Hb WnDa	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb WnDa	--	--	--	Ja
Hb WnA	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb WnA	--	--	--	Ja
Hb WnB	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb WnB	--	--	--	Ja
Hb WnC	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb WnC	--	--	--	Ja
Hb WnD	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb WnD	--	--	--	Ja
Hb WnE	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb WnE	--	--	--	Ja
Hb WnF	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb WnF	--	--	--	Ja
Hb WnEa	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb WnEa	--	--	--	Ja
Hb WnFa	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb WnFa	--	--	--	Ja
Hb Wn 2	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb Wn 2	--	--	--	Ja
Hb Wn 2	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb Wn 2	--	--	--	Ja
Hb Wn 2	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb Wn 2	--	--	--	Ja
Hb Wn 2	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb Wn 2	--	--	--	Ja
Wn	14,00	17,00	20,00	Ja
Wn	32,00	--	--	Ja
Wn	14,00	17,00	20,00	Ja
Wn	32,00	--	--	Ja
Wn49	14,00	17,00	--	Ja
Wn47n	14,00	17,00	--	Ja
Wn47w	14,00	17,00	--	Ja
Vb A	--	--	--	Ja
Vb B	--	--	--	Ja
Hb Wna 2	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb Wna 2	--	--	--	Ja
Hb1Aa	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb1Aa	--	--	--	Ja

Invoergegevens rekenmodellen

Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Rekenpunten, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X	Y	Maaiveld	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C
Hb WnG	Herikerberg	257022,15	468281,80	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb WnG	Herikerberg	257022,13	468281,74	0,00	23,00	26,00	--
Hb WnGa	Herikerberg	257009,29	468282,66	0,00	5,00	8,00	11,00
Hb WnGa	Herikerberg	257009,27	468282,60	0,00	23,00	26,00	--

Invoergegevens rekenmodellen

Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Rekenpunten, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Hoogte D	Hoogte E	Hoogte F	Gevel
Hb WnG	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb WnG	--	--	--	Ja
Hb WnGa	14,00	17,00	20,00	Ja
Hb WnGa	--	--	--	Ja

Invoergegevens rekenmodellen

Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	ISO M	ISO H
PB	Parkeerterrein deel B	256939,76	468204,83	0,00	0,75
PBa	Parkeerterrein deel Ba	256930,55	468110,82	0,00	0,75
PC1	Parkeerterrein deel C1	256940,57	468229,47	0,00	0,75
PE1	Parkeerterrein deel E1	257025,37	468197,29	0,00	0,75
PE2	Parkeerterrein deel E2	257042,00	468195,25	0,00	0,75
PE3	Parkeerterrein deel E3	257058,26	468193,83	0,00	0,75
PF1	Parkeerterrein deel F1	257072,76	468193,22	0,00	0,75
PF2a	Parkeerterrein deel F2a	257079,90	468238,87	0,00	0,75
PJ2	Parkeerterrein deel J2	257294,76	468151,64	0,00	0,75
PH4	Parkeerterrein deel H4	257205,00	468161,78	0,00	0,75
PJ1	Parkeerterrein deel J1	257209,86	468160,61	0,00	0,75
PK1	Parkeerterrein deel K1	257121,04	468188,41	0,00	0,75
PG	Parkeerterrein deel G	257060,89	468039,95	0,00	0,75
PC1a	Parkeerterrein deel C1a	256943,10	468253,06	0,00	0,75
PC2	Parkeerterrein deel C2	256958,41	468226,94	0,00	0,75
PC3	Parkeerterrein deel C3	256978,14	468225,13	0,00	0,75
PC2a	Parkeerterrein deel C2a	256960,05	468251,95	0,00	0,75
PC3a	Parkeerterrein deel C3a	256980,45	468248,71	0,00	0,75
PF2	Parkeerterrein deel F2	257074,59	468193,14	0,00	0,75
PF3	Parkeerterrein deel F3	257090,01	468191,60	0,00	0,75
PF4	Parkeerterrein deel F4	257105,97	468190,07	0,00	0,75
PF3a	Parkeerterrein deel F3a	257094,92	468236,71	0,00	0,75
PF4a	Parkeerterrein deel F4a	257110,87	468235,34	0,00	0,75
PK2	Parkeerterrein deel K2	257135,27	468186,25	0,00	0,75
PH3	Parkeerterrein deel H3	257205,95	468161,62	0,00	0,75
PH2	Parkeerterrein deel H2	257207,16	468161,35	0,00	0,75
PH1	Parkeerterrein deel H1	257207,98	468161,31	0,00	0,75
PH2a	Parkeerterrein deel H2a	257202,08	468112,01	0,00	0,75
PF1a	Parkeerterrein deel F1a	257048,25	468263,66	0,00	0,75
PF2b	Parkeerterrein deel F2b	257073,46	468219,37	0,00	0,75
VZw	Vrachtwagens Zuidwestelijke route	257063,32	468040,09	0,00	1,00
WwEA	Winkelwagens EA stoeptegels	256959,62	468145,77	0,00	0,75
WwEB2	Winkelwagens EB2 klinkers	256937,69	468147,68	0,00	0,75
WwEC	Winkelwagens EC stoeptegels	256942,57	468147,54	0,00	0,75
WwEC1	Winkelwagens EC1 klinkers	256947,81	468204,44	0,00	0,75
WwEC3	Winkelwagens EC3 klinkers	256972,65	468201,48	0,00	0,75
WwEE	Winkelwagens EE klinkers	257013,73	468164,70	0,00	0,75
WwEF23	Winkelwagens EF23 klinkers	257017,11	468159,79	0,00	0,75
WwEC2	Winkelwagens EC2 klinkers	256949,00	468205,60	0,00	0,75
WwEC3a	Winkelwagens EC3a klinkers	256975,61	468224,95	0,00	0,75
WwEC2a	Winkelwagens EC2a klinkers	256959,85	468226,39	0,00	0,75
WwEC1a	Winkelwagens EC1a klinkers	256941,93	468229,11	0,00	0,75
WwEB1	Winkelwagens EB1 klinkers	256937,26	468147,24	0,00	0,75
WwEB1a	Winkelwagens EB1a klinkers	256927,13	468108,90	0,00	0,75
WwEF2	Winkelwagens EF2 klinkers	257078,37	468238,81	0,00	0,75
WwEF1a	Winkelwagens EF1a klinkers	257046,62	468263,36	0,00	0,75
WwEC3	Winkelwagens EC3 stoeptegels	256950,54	468203,38	0,00	0,75
WwEF2a	Winkelwagens EF2a klinkers	257081,05	468268,90	0,00	0,75
WwEF3a	Winkelwagens EF3a klinkers	257099,20	468266,53	0,00	0,75
WwEF3	Winkelwagens EF3 klinkers	257093,02	468236,01	0,00	0,75
WwEF2b	Winkelwagens EF2b klinkers	257062,66	468241,70	0,00	0,75
WwEF1	Winkelwagens EF1 klinkers	257042,24	468219,18	0,00	0,75
WwEF1	Winkelwagens EF1 stoeptegels	257013,03	468164,69	0,00	0,75
WwEF1	Winkelwagens EF1 stoeptegels	257022,93	468200,58	0,00	0,75
WwEF1	Winkelwagens EF1 klinkers	257019,84	468194,34	0,00	0,75

Invoergegevens rekenmodellen

Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Gem.snelheid	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k
PB	1385	191	32	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PBa	693	96	16	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PC1	693	95	16	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PE1	222	31	5	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PE2	222	31	5	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PE3	222	31	5	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PF1	323	45	7	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PF2a	162	23	4	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PJ2	135	19	3	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PH4	265	37	6	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PJ1	135	19	3	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PK1	40	6	1	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PG	173	24	4	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PC1a	347	48	8	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PC2	462	64	11	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PC3	231	32	5	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PC2a	231	32	6	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PC3a	116	16	3	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PF2	323	45	7	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PF3	323	45	7	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PF4	323	45	7	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PF3a	162	23	4	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PF4a	162	23	4	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PK2	40	6	1	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PH3	265	37	6	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PH2	265	37	6	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PH1	265	37	6	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PH2a	133	19	3	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PF1a	162	23	4	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
PF2b	164	23	4	10	67,00	77,00	77,00	81,00	83,00	81,00
VZw	12	2	--	20	77,00	86,00	90,00	95,00	98,00	97,00
WwEA	885	122	--	3	53,00	56,00	61,00	73,00	76,00	76,00
WwEB2	221	30	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwEC	442	61	--	3	53,00	56,00	61,00	73,00	76,00	76,00
WwEC1	221	30	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwEC3	74	10	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwEE	50	7	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwEF23	97	13	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwEC2	147	20	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwEC3a	37	5	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwEC2a	74	10	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwEC1a	111	15	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwEB1	221	30	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwEB1a	111	15	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwEF2	49	7	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwEF1a	50	7	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwEC3	74	10	--	3	53,00	56,00	61,00	73,00	76,00	76,00
WwEF2a	25	4	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwEF3a	25	4	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwEF3	49	7	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwEF2b	25	4	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwEF1	97	13	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwEF1	97	13	--	3	53,00	56,00	61,00	73,00	76,00	76,00
WwEF1	97	13	--	3	53,00	56,00	61,00	73,00	76,00	76,00
WwEF1	97	13	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00

Invoergegevens rekenmodellen

Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal
PB	78,00	68,00	87,97
PBa	78,00	68,00	87,97
PC1	78,00	68,00	87,97
PE1	78,00	68,00	87,97
PE2	78,00	68,00	87,97
PE3	78,00	68,00	87,97
PF1	78,00	68,00	87,97
PF2a	78,00	68,00	87,97
PJ2	78,00	68,00	87,97
PH4	78,00	68,00	87,97
PJ1	78,00	68,00	87,97
PK1	78,00	68,00	87,97
PG	78,00	68,00	87,97
PC1a	78,00	68,00	87,97
PC2	78,00	68,00	87,97
PC3	78,00	68,00	87,97
PC2a	78,00	68,00	87,97
PC3a	78,00	68,00	87,97
PF2	78,00	68,00	87,97
PF3	78,00	68,00	87,97
PF4	78,00	68,00	87,97
PF3a	78,00	68,00	87,97
PF4a	78,00	68,00	87,97
PK2	78,00	68,00	87,97
PH3	78,00	68,00	87,97
PH2	78,00	68,00	87,97
PH1	78,00	68,00	87,97
PH2a	78,00	68,00	87,97
PF1a	78,00	68,00	87,97
PF2b	78,00	68,00	87,97
VZw	90,00	78,00	102,30
WwEA	72,00	64,00	80,78
WwEB2	80,00	77,00	85,69
WwEC	72,00	64,00	80,78
WwEC1	80,00	77,00	85,69
WwEC3	80,00	77,00	85,69
WwEE	80,00	77,00	85,69
WwEF23	80,00	77,00	85,69
WwEC2	80,00	77,00	85,69
WwEC3a	80,00	77,00	85,69
WwEC2a	80,00	77,00	85,69
WwEC1a	80,00	77,00	85,69
WwEB1	80,00	77,00	85,69
WwEB1a	80,00	77,00	85,69
WwEF2	80,00	77,00	85,69
WwEF1a	80,00	77,00	85,69
WwEC3	72,00	64,00	80,78
WwEF2a	80,00	77,00	85,69
WwEF3a	80,00	77,00	85,69
WwEF3	80,00	77,00	85,69
WwEF2b	80,00	77,00	85,69
WwEF1	80,00	77,00	85,69
WwEF1	72,00	64,00	80,78
WwEF1	72,00	64,00	80,78
WwEF1	80,00	77,00	85,69

Invoergegevens rekenmodellen

Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	ISO M	ISO H
WwCG1	Winkelwagens CG1 stoeptegels	256994,75	468070,04	0,00	0,75
WwCG1	Winkelwagens CG1 klinkers	256985,99	468059,25	0,00	0,75
WwCG2	Winkelwagens CG2 stoeptegels	256996,28	468070,04	0,00	0,75
WwCG2	Winkelwagens CG2 klinkers	257035,75	468054,02	0,00	0,75
WwCA	Winkelwagens CA stoeptegels	256959,42	468143,57	0,00	0,75
WwCB2	Winkelwagens CB2 klinkers	256938,46	468149,21	0,00	0,75
WwCB1	Winkelwagens CB1 klinkers	256938,33	468146,24	0,00	0,75
WwCC	Winkelwagens CC stoeptegels	256944,12	468147,64	0,00	0,75
WwCC1	Winkelwagens CC1 klinkers	256949,17	468205,23	0,00	0,75
WwCC1a	Winkelwagens CC1a klinkers	256943,83	468228,57	0,00	0,75
WwCC2	Winkelwagens CC2 klinkers	256948,78	468204,80	0,00	0,75
WwCC2a	Winkelwagens CC2a klinkers	256961,67	468226,12	0,00	0,75
WwCC3	Winkelwagens CC3 stoeptegels	256951,54	468202,38	0,00	0,75
WwCC3	Winkelwagens CC3 klinkers	256974,27	468201,16	0,00	0,75
WwCC3a	Winkelwagens CC3a klinkers	256977,15	468225,13	0,00	0,75
WwCB1a	Winkelwagens CB1a klinkers	256928,27	468107,90	0,00	0,75
WwCE	Winkelwagens CE klinkers	257014,73	468163,70	0,00	0,75
WwCF23	Winkelwagens CF23 klinkers	257017,03	468158,63	0,00	0,75
WwCF2	Winkelwagens CF2 klinkers	257070,67	468189,91	0,00	0,75
WwCF2	Winkelwagens CF2 klinkers	257079,40	468238,62	0,00	0,75
WwCF1a	Winkelwagens CF1a klinkers	257047,24	468263,51	0,00	0,75
WwCF2a	Winkelwagens CF2a klinkers	257082,03	468268,08	0,00	0,75
WwCF3	Winkelwagens CF3 klinkers	257059,98	468190,12	0,00	0,75
WwCF3a	Winkelwagens CF3a klinkers	257096,69	468264,70	0,00	0,75
WwCF2b	Winkelwagens CF2b klinkers	257060,64	468239,53	0,00	0,75
WwCF1	Winkelwagens CF1 stoeptegels	257014,03	468163,69	0,00	0,75
WwCF1	Winkelwagens CF1 klinkers	257020,46	468193,97	0,00	0,75
WwCF1	Winkelwagens CF1 stoeptegels	257023,93	468199,58	0,00	0,75
WwCF1	Winkelwagens CF1 klinkers	257043,24	468218,18	0,00	0,75
WwLH1	Winkelwagens LH1 klinkers	257167,18	468097,59	0,00	0,75
WwLH1	Winkelwagens LH1 stoeptegels	257164,55	468116,53	0,00	0,75
WwLH2	Winkelwagens LH2 stoeptegels	257164,90	468117,14	0,00	0,75
WwLH3	Winkelwagens LH3 stoeptegels	257166,27	468121,19	0,00	0,75
WwLH4	Winkelwagens LH4 stoeptegels	257165,91	468122,20	0,00	0,75
WwLH2	Winkelwagens LH2 klinkers	257170,68	468114,28	0,00	0,75
WwLH3	Winkelwagens LH3 klinkers	257171,94	468131,66	0,00	0,75
WwLH4	Winkelwagens LH4 klinkers	257174,61	468146,85	0,00	0,75
WwLH2a	Winkelwagens LH2a klinkers	257200,83	468111,44	0,00	0,75
WwLH1a	Winkelwagens LH1a klinkers	257201,01	468093,67	0,00	0,75
WwLI	Winkelwagens LHI stoeptegels	257165,42	468122,08	0,00	0,75
WwLI	Winkelwagens LHI klinkers	257200,64	468155,74	0,00	0,75
WwLIa	Winkelwagens LHIa klinkers	257202,08	468166,29	0,00	0,75
WwLIa	Winkelwagens LHIa klinkers	257254,20	468157,50	0,00	0,75
WwLJ1	Winkelwagens LHJ1 stoeptegels	257164,49	468114,25	0,00	0,75
WwLJ2	Winkelwagens LJ2 stoeptegels	257165,42	468116,04	0,00	0,75
WwLJ2	Winkelwagens LJ2 klinkers	257167,69	468099,00	0,00	0,75
WwLJ1a	Winkelwagens LHJ1a stoeptegels	257248,69	468081,57	0,00	0,75
WwLJ2a	Winkelwagens LJ2a klinkers	257255,13	468088,93	0,00	0,75
WGBCEFHIJ	Wesseler-Nering west route naar GBCEFHIJ	256921,17	468210,30	0,00	0,75
W CEFHIJ	Wesseler-Nering west route naar C2C3EFHIJ	256939,29	468207,85	0,00	0,75
W EFHIJi	Wesseler-Nering west route naar EFHIJ inrij	256974,11	468202,79	0,00	0,75
W FHIJ	Wesseler-Nering west route naar FHIJ	257042,40	468193,96	0,00	0,75
W HIJ	Wesseler-Nering west route naar HIJ	257090,08	468190,85	0,00	0,75
OIHJFECB	Wesseler-Nering oost route naar IHJFECB	257366,14	468144,43	0,00	0,75
O FECB	Wesseler-Nering oost route naar FECB	257074,64	468191,22	0,00	0,75

Invoergegevens rekenmodellen

Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Gem.snelheid	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k
WwCG1	126	17	--	3	53,00	56,00	61,00	73,00	76,00	76,00
WwCG1	126	17	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwCG2	126	17	--	3	53,00	56,00	61,00	73,00	76,00	76,00
WwCG2	126	17	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwCA	1131	156	--	3	53,00	56,00	61,00	73,00	76,00	76,00
WwCB2	283	39	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwCB1	283	39	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwCC	565	78	--	3	53,00	56,00	61,00	73,00	76,00	76,00
WwCC1	283	39	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwCC1a	142	20	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwCC2	188	26	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwCC2a	94	13	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwCC3	94	13	--	3	53,00	56,00	61,00	73,00	76,00	76,00
WwCC3	94	13	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwCC3a	47	7	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwCB1a	142	20	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwCE	192	27	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwCF23	373	51	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwCF2	187	26	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwCF2	192	26	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwCF1a	187	26	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwCF2a	94	13	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwCF3	187	26	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwCF3a	94	13	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwCF2b	94	13	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwCF1	373	51	--	3	53,00	56,00	61,00	73,00	76,00	76,00
WwCF1	373	51	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwCF1	373	51	--	3	53,00	56,00	61,00	73,00	76,00	76,00
WwCF1	373	51	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwLH1	193	27	--	3	69,00	70,00	73,00	78,00	83,00	86,00
WwLH1	193	27	--	3	53,00	56,00	61,00	73,00	76,00	76,00
WwLH2	193	27	--	3	53,00	56,00	61,00	73,00	76,00	76,00
WwLH3	193	27	--	3	53,00	56,00	61,00	73,00	76,00	76,00
WwLH4	193	27	--	3	53,00	56,00	61,00	73,00	76,00	76,00
WwLH2	193	27	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwLH3	193	27	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwLH4	193	27	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwLH2a	97	14	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwLH1a	97	14	--	3	69,00	70,00	73,00	78,00	83,00	86,00
WwLI	196	27	--	3	53,00	56,00	61,00	73,00	76,00	76,00
WwLI	196	27	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwLIa	98	14	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwLIa	98	14	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwLJ1	98	13	--	3	53,00	56,00	61,00	73,00	76,00	76,00
WwLJ2	98	13	--	3	53,00	56,00	61,00	73,00	76,00	76,00
WwLJ2	98	13	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WwLJ1a	49	7	--	3	53,00	56,00	61,00	73,00	76,00	76,00
WwLJ2a	49	7	--	3	64,00	65,00	68,00	73,00	78,00	81,00
WGBCEFHIJ	3970	547	90	20	69,00	79,00	79,00	83,00	84,00	83,00
W CEFHIJ	2551	351	58	20	69,00	79,00	79,00	83,00	84,00	83,00
W EFHIJi	1074	148	24	20	69,00	79,00	79,00	83,00	84,00	83,00
W FHIJ	1735	239	39	20	69,00	79,00	79,00	83,00	84,00	83,00
W HIJ	959	132	22	20	69,00	79,00	79,00	83,00	84,00	83,00
OIHJFECB	2532	349	58	20	69,00	79,00	79,00	83,00	84,00	83,00
O FECB	1892	260	43	20	69,00	79,00	79,00	83,00	84,00	83,00

Invoergegevens rekenmodellen

Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal
WwCG1	72,00	64,00	80,78
WwCG1	80,00	77,00	85,69
WwCG2	72,00	64,00	80,78
WwCG2	80,00	77,00	85,69
WwCA	72,00	64,00	80,78
WwCB2	80,00	77,00	85,69
WwCB1	80,00	77,00	85,69
WwCC	72,00	64,00	80,78
WwCC1	80,00	77,00	85,69
WwCC1a	80,00	77,00	85,69
WwCC2	80,00	77,00	85,69
WwCC2a	80,00	77,00	85,69
WwCC3	72,00	64,00	80,78
WwCC3	80,00	77,00	85,69
WwCC3a	80,00	77,00	85,69
WwCB1a	80,00	77,00	85,69
WwCE	80,00	77,00	85,69
WwCF23	80,00	77,00	85,69
WwCF2	80,00	77,00	85,69
WwCF2	80,00	77,00	85,69
WwCF1a	80,00	77,00	85,69
WwCF2a	80,00	77,00	85,69
WwCF3	80,00	77,00	85,69
WwCF3a	80,00	77,00	85,69
WwCF2b	80,00	77,00	85,69
WwCF1	72,00	64,00	80,78
WwCF1	80,00	77,00	85,69
WwCF1	72,00	64,00	80,78
WwCF1	80,00	77,00	85,69
WwLH1	85,00	82,00	90,69
WwLH1	72,00	64,00	80,78
WwLH2	72,00	64,00	80,78
WwLH3	72,00	64,00	80,78
WwLH4	72,00	64,00	80,78
WwLH2	80,00	77,00	85,69
WwLH3	80,00	77,00	85,69
WwLH4	80,00	77,00	85,69
WwLH2a	80,00	77,00	85,69
WwLH1a	85,00	82,00	90,69
WwLI	72,00	64,00	80,78
WwLI	80,00	77,00	85,69
WwLIa	80,00	77,00	85,69
WwLIa	80,00	77,00	85,69
WwLJ1	72,00	64,00	80,78
WwLJ2	72,00	64,00	80,78
WwLJ2	80,00	77,00	85,69
WwLJ1a	72,00	64,00	80,78
WwLJ2a	80,00	77,00	85,69
WGBCEFHIJ	79,00	70,00	89,57
W CEFHIJ	79,00	70,00	89,57
W EFHIJi	79,00	70,00	89,57
W FHIJ	79,00	70,00	89,57
W HIJ	79,00	70,00	89,57
OIHJFECB	79,00	70,00	89,57
O FECB	79,00	70,00	89,57

Invoergegevens rekenmodellen

Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	ISO M	ISO H
O ECB	Wesseler-Nering oost route naar ECB	257041,14	468194,46	0,00	0,75
O CBu	Wesseler-Nering oost route naar CB uitrij	256974,96	468203,33	0,00	0,75
O CB	Wesseler-Nering oost route naar C1B	256939,95	468207,01	0,00	0,75
VW'N	Vrachtwagens via Wesseler-Nering	257365,19	468143,86	0,00	1,00
W CEFHIJ	Wesseler-Nering west route naar C3EFHIJ	256956,91	468205,94	0,00	0,75
O CB	Wesseler-Nering oost route naar C2C1B	256957,25	468205,15	0,00	0,75
W EFHIJu	Wesseler-Nering west route naar EFHIJ uitrij	256975,41	468205,53	0,00	0,75
O CBi	Wesseler-Nering oost route naar CB inrij	256975,34	468205,67	0,00	0,75

Invoergegevens rekenmodellen

Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Gem.snelheid	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k
O ECB	1375	189	31	20	69,00	79,00	79,00	83,00	84,00	83,00
O CBu	554	76	13	20	69,00	79,00	79,00	83,00	84,00	83,00
O CB	831	114	19	20	69,00	79,00	79,00	83,00	84,00	83,00
VW'N	20	1	--	20	77,00	86,00	90,00	95,00	98,00	97,00
W CEFHIJ	2274	313	52	20	69,00	79,00	79,00	83,00	84,00	83,00
O CB	1016	140	23	20	69,00	79,00	79,00	83,00	84,00	83,00
W EFHIJu	1068	147	24	20	69,00	79,00	79,00	83,00	84,00	83,00
O CBi	554	76	13	20	69,00	79,00	79,00	83,00	84,00	83,00

Invoergegevens rekenmodellen

Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal
O ECB	79,00	70,00	89,57
O CBu	79,00	70,00	89,57
O CB	79,00	70,00	89,57
VW'N	90,00	78,00	102,30
W CEFHIJ	79,00	70,00	89,57
O CB	79,00	70,00	89,57
W EFHIJu	79,00	70,00	89,57
O CBi	79,00	70,00	89,57

Invoergegevens rekenmodellen

Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X	Y	Maaiveld	Hoogte	Type
InstEmt	Installaties supermarkt	256967,52	468176,25	5,00	2,00	Normale puntbron
VrwManE	Vrachtwagen manoeuvreren Emté	256943,51	468200,09	0,00	1,00	Normale puntbron
VrwManE	Vrachtwagen manoeuvreren Emté	256937,29	468206,05	0,00	1,00	Normale puntbron
VrwLaloE	Vrachtwagen laden en lossen Emté	256947,39	468201,94	0,00	1,00	Normale puntbron
InstH	Installaties Hema	257116,94	468051,39	9,00	2,00	Normale puntbron
VrwManH	Vrachtwagen manoeuvreren Hema	257087,68	468049,46	0,00	1,00	Normale puntbron
VrwManH	Vrachtwagen manoeuvreren Hema	257077,37	468050,41	0,00	1,00	Normale puntbron
VrwLaloH	Vrachtwagen laden en lossen Hema	257094,72	468043,72	0,00	1,00	Normale puntbron
WwOpstW	Winkelwagen Opstelplaats westzijde	256938,86	468137,45	0,00	0,75	Normale puntbron
WwOpstC1	Winkelwagen Opstelplaats centraal 1	257017,71	468190,15	0,00	0,75	Normale puntbron
WwOpstC2	Winkelwagen Opstelplaats centraal 2	257063,90	468171,06	0,00	0,75	Normale puntbron
WwOpstO	Winkelwagen Opstelplaats oost	257169,55	468124,65	0,00	0,75	Normale puntbron
WwOpstZ	Winkelwagen Opstelplaats zuidzijde	257007,09	468057,44	0,00	0,75	Normale puntbron

Invoergegevens rekenmodellen

Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	GeenRefl.	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k
InstEmt	Nee	3,01	3,01	9,03	44,00	54,00	71,00	77,00	75,00	70,00	65,00
VrwManE	Nee	22,80	--	--	76,00	86,00	90,00	93,00	97,00	97,00	90,00
VrwManE	Nee	22,80	--	--	76,00	86,00	90,00	93,00	97,00	97,00	90,00
VrwLaloE	Nee	22,34	--	--	76,00	86,00	90,00	93,00	97,00	97,00	90,00
InstH	Nee	3,01	3,01	9,03	44,00	54,00	71,00	77,00	75,00	70,00	65,00
VrwManH	Nee	25,74	--	--	76,00	86,00	90,00	93,00	97,00	97,00	90,00
VrwManH	Nee	25,74	--	--	76,00	86,00	90,00	93,00	97,00	97,00	90,00
VrwLaloH	Nee	22,34	--	--	76,00	86,00	90,00	93,00	97,00	97,00	90,00
WwOpstW	Nee	13,31	17,14	--	47,00	52,00	60,00	74,00	74,00	83,00	82,00
WwOpstC1	Nee	16,55	20,38	--	47,00	52,00	60,00	74,00	74,00	83,00	82,00
WwOpstC2	Nee	19,55	23,46	--	47,00	52,00	60,00	74,00	74,00	83,00	82,00
WwOpstO	Nee	15,74	17,19	--	47,00	52,00	60,00	74,00	74,00	83,00	82,00
WwOpstZ	Nee	22,36	25,45	--	47,00	52,00	60,00	74,00	74,00	83,00	82,00

Invoergegevens rekenmodellen

Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 8k	Lwr Totaal
InstEmt	60,00	80,37
VrwManE	80,00	101,63
VrwManE	80,00	101,63
VrwLaloE	80,00	101,63
InstH	60,00	80,37
VrwManH	80,00	101,63
VrwManH	80,00	101,63
VrwLaloH	80,00	101,63
WwOpstW	82,00	87,54
WwOpstC1	82,00	87,54
WwOpstC2	82,00	87,54
WwOpstO	82,00	87,54
WwOpstZ	82,00	87,54

Invoergegevens wegen
Modellering SRM2

Model: Verkeer op wegen
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	ISO H	ISO M	Hdef.	Type	Hbron	Helling	Wegdek
WblZ	Wesselerbrinklaan zuidzijde	0,00	0,00	Relatief	Intensiteit	0,75	0	W0
WblN	Wesselerbrinklaan noordzijde	0,00	0,00	Relatief	Intensiteit	0,75	0	W0
DKZ	De Kiepe zuidzijde	0,00	0,00	Relatief	Intensiteit	0,75	0	W0
DKZ	De Kiepe noordzijde	0,00	0,00	Relatief	Intensiteit	0,75	0	W0
BhrO	Broekheurnering oostzijde	0,00	0,00	Relatief	Intensiteit	0,75	0	W0
BhrZ	Broekheurnering zuidzijde	0,00	0,00	Relatief	Intensiteit	0,75	0	W0
BhrZ	Broekheurnering westzijde	0,00	0,00	Relatief	Intensiteit	0,75	0	W0

Invoergegevens wegen
Modellering SRM2

Model: Verkeer op wegen
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Totaal aantal	%Int(D)	%Int(A)	%Int(N)	%IntP4	%MR(D)	%MR(A)	%MR(N)	%MRP4	%LV(D)	%LV(A)	%LV(N)
WblZ	0,00	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
WblN	0,00	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
DKZ	0,00	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
DKZ	0,00	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
BhrO	0,00	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
BhrZ	0,00	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
BhrZ	0,00	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Invoergegevens wegen
Modellering SRM2

Model: Verkeer op wegen
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	%LVP4	%MV(D)	%MV(A)	%MV(N)	%MVP4	%ZV(D)	%ZV(A)	%ZV(N)	%ZVP4	MR(D)	MR(A)	MR(N)	MRP4	LV(D)
WblZ	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	442,77
WblN	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	416,86
DKZ	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	160,20
DKZ	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	208,38
BhrO	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	768,37
BhrZ	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	740,73
BhrZ	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	787,38

Invoergegevens wegen
Modellering SRM2

Model: Verkeer op wegen
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	LV(A)	LV(N)	LVP4	MV(D)	MV(A)	MV(N)	MVP4	ZV(D)	ZV(A)	ZV(N)	ZVP4
WblZ	230,68	35,55	--	10,73	4,62	1,36	--	8,11	3,64	0,52	--
WblN	219,98	34,66	--	10,73	4,62	1,36	--	7,28	3,14	0,52	--
DKZ	73,15	11,04	--	2,09	0,81	0,12	--	2,83	1,28	0,30	--
DKZ	51,74	9,27	--	2,09	0,81	0,12	--	2,00	0,78	0,30	--
BhrO	409,62	65,66	--	20,70	8,92	2,62	--	15,71	7,05	1,01	--
BhrZ	398,21	64,71	--	20,70	8,92	2,62	--	15,71	7,05	1,01	--
BhrZ	417,47	66,31	--	20,70	8,92	2,62	--	14,04	6,05	1,01	--

Invoergegevens wegen
Modellering SRM2

Model: Verkeer op wegen
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	LE (D) 63	LE (D) 125	LE (D) 250	LE (D) 500	LE (D) 1k	LE (D) 2k	LE (D) 4k	LE (D) 8k	LE (A) 63
WblZ	81,49	88,49	94,83	100,49	106,73	103,28	96,52	86,82	78,41
WblN	81,22	88,24	94,60	100,21	106,47	103,02	96,26	86,57	78,15
DKZ	76,99	81,35	89,56	92,72	97,85	94,86	88,30	81,40	73,48
DKZ	77,53	81,50	89,16	93,36	98,71	95,62	89,00	81,28	72,06
BhrO	84,06	91,09	97,52	103,02	109,19	105,75	98,99	89,39	81,03
BhrZ	83,96	91,01	97,46	102,92	109,05	105,61	98,86	89,29	80,95
BhrZ	84,02	91,04	97,42	103,00	109,24	105,79	99,04	89,36	80,95

Invoergegevens wegen
Modellering SRM2

Model: Verkeer op wegen
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	LE (A) 125	LE (A) 250	LE (A) 500	LE (A) 1k	LE (A) 2k	LE (A) 4k	LE (A) 8k	LE (N) 63	LE (N) 125
WblZ	85,35	91,55	97,47	103,82	100,35	93,58	83,74	70,72	77,89
WblN	85,10	91,29	97,20	103,59	100,13	93,36	83,49	70,65	77,84
DKZ	77,82	85,92	89,27	94,41	91,41	84,84	77,84	65,75	70,41
DKZ	76,34	84,62	87,71	92,90	89,91	83,33	76,40	65,31	70,11
BhrO	87,99	94,26	100,06	106,35	102,89	96,13	86,36	73,46	80,65
BhrZ	87,92	94,21	99,97	106,24	102,79	96,02	86,28	73,43	80,62
BhrZ	87,91	94,12	100,00	106,38	102,92	96,15	86,30	73,49	80,67

Invoergegevens wegen
Modellering SRM2

Model: Verkeer op wegen
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	LE (N) 250	LE (N) 500	LE (N) 1k	LE (N) 2k	LE (N) 4k	LE (N) 8k	LE P4 63	LE P4 125	LE P4 250
WblZ	84,42	89,58	95,83	92,42	85,66	76,13	--	--	--
WblN	84,39	89,50	95,73	92,32	85,57	76,06	--	--	--
DKZ	78,78	81,54	86,47	83,54	77,03	70,59	--	--	--
DKZ	78,67	81,05	85,88	82,99	76,52	70,39	--	--	--
BhrO	87,22	92,31	98,52	95,11	88,36	78,87	--	--	--
BhrZ	87,20	92,26	98,46	95,06	88,31	78,84	--	--	--
BhrZ	87,23	92,34	98,56	95,15	88,40	78,90	--	--	--

Invoergegevens wegen
Modellering SRM2

Model: Verkeer op wegen
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	LE P4 500	LE P4 1k	LE P4 2k	LE P4 4k	LE P4 8k
WblZ	--	--	--	--	--
WblN	--	--	--	--	--
DKZ	--	--	--	--	--
DKZ	--	--	--	--	--
BhrO	--	--	--	--	--
BhrZ	--	--	--	--	--
BhrZ	--	--	--	--	--

Invoergegevens wegen
Modellering SRM2

Model: Verkeer op wegen
Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Enschede
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Kruisingen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	Corr.
Bh-Wbl	Broekheurnering - Wesselerbrinklaan	1

II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
28 jan 2014, 19:14

Industrielawaai - II_[Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema] , Geomilieu V2.30

II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
28 jan 2014, 19:14

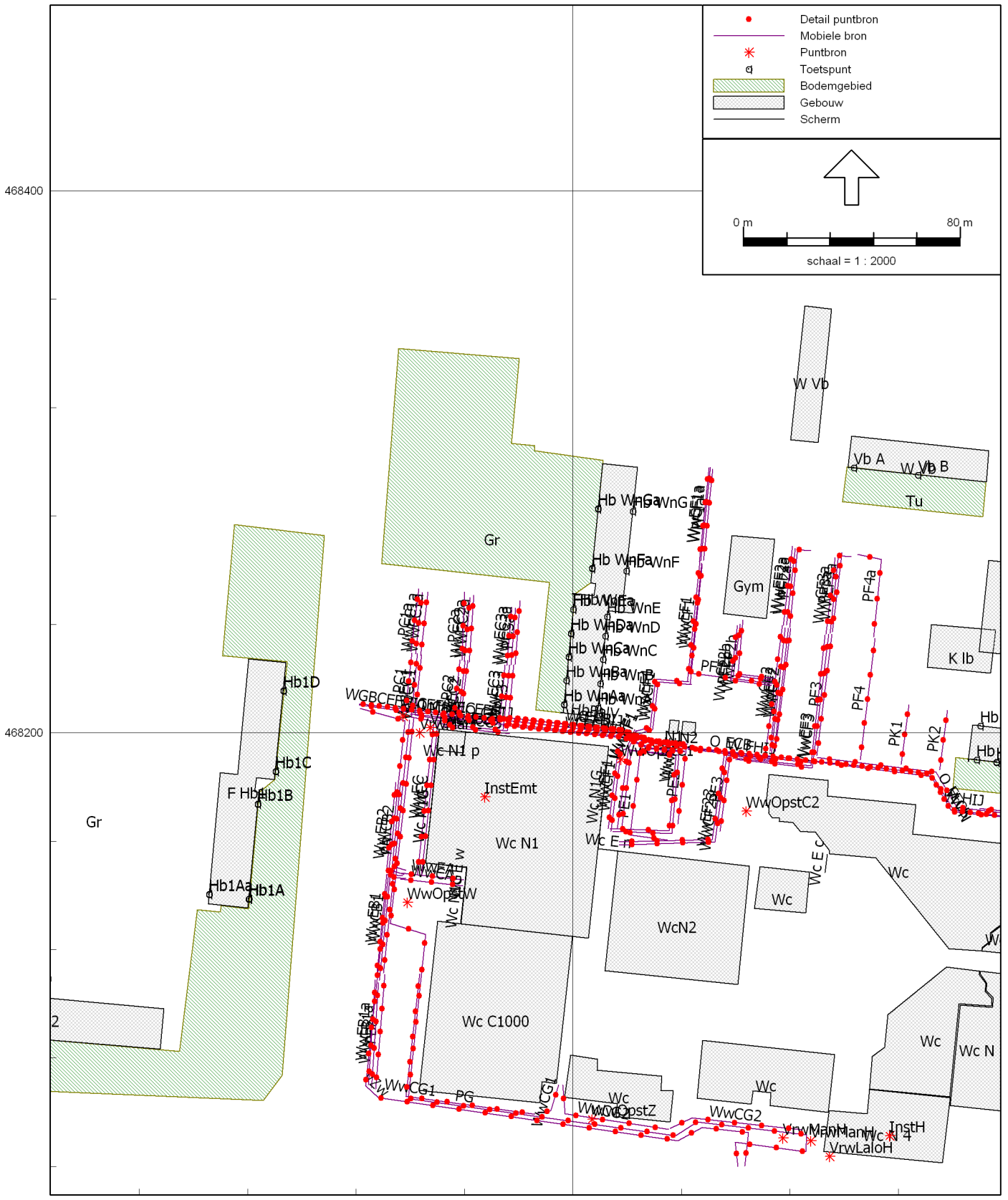

Industrielawaai - II [Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema] , Geomilieu V2.30

II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
28 jan 2014, 19:14

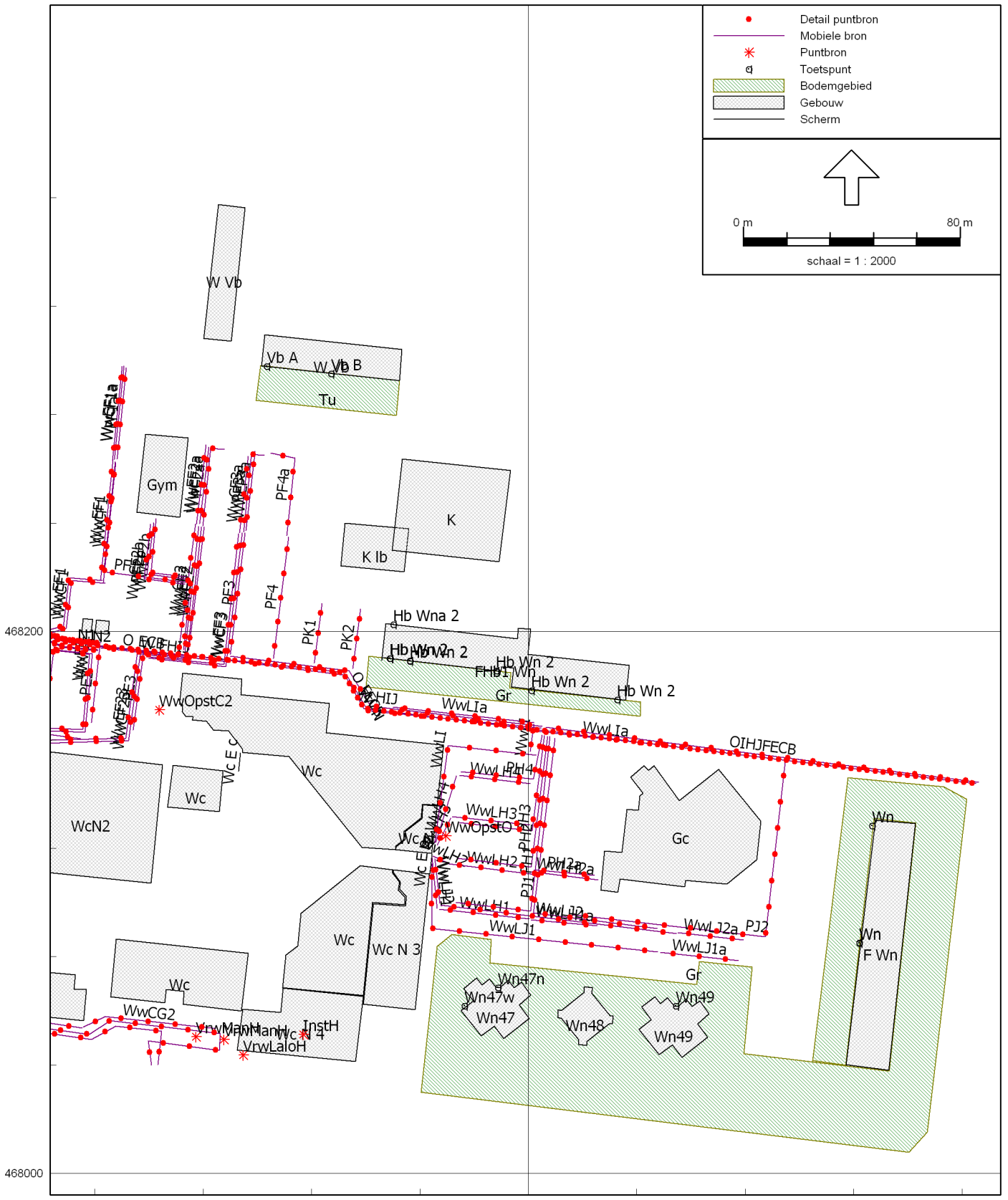

Industrielawaai - II_[Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema] , Geomilieu V2.30

II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
28 jan 2014, 19:14

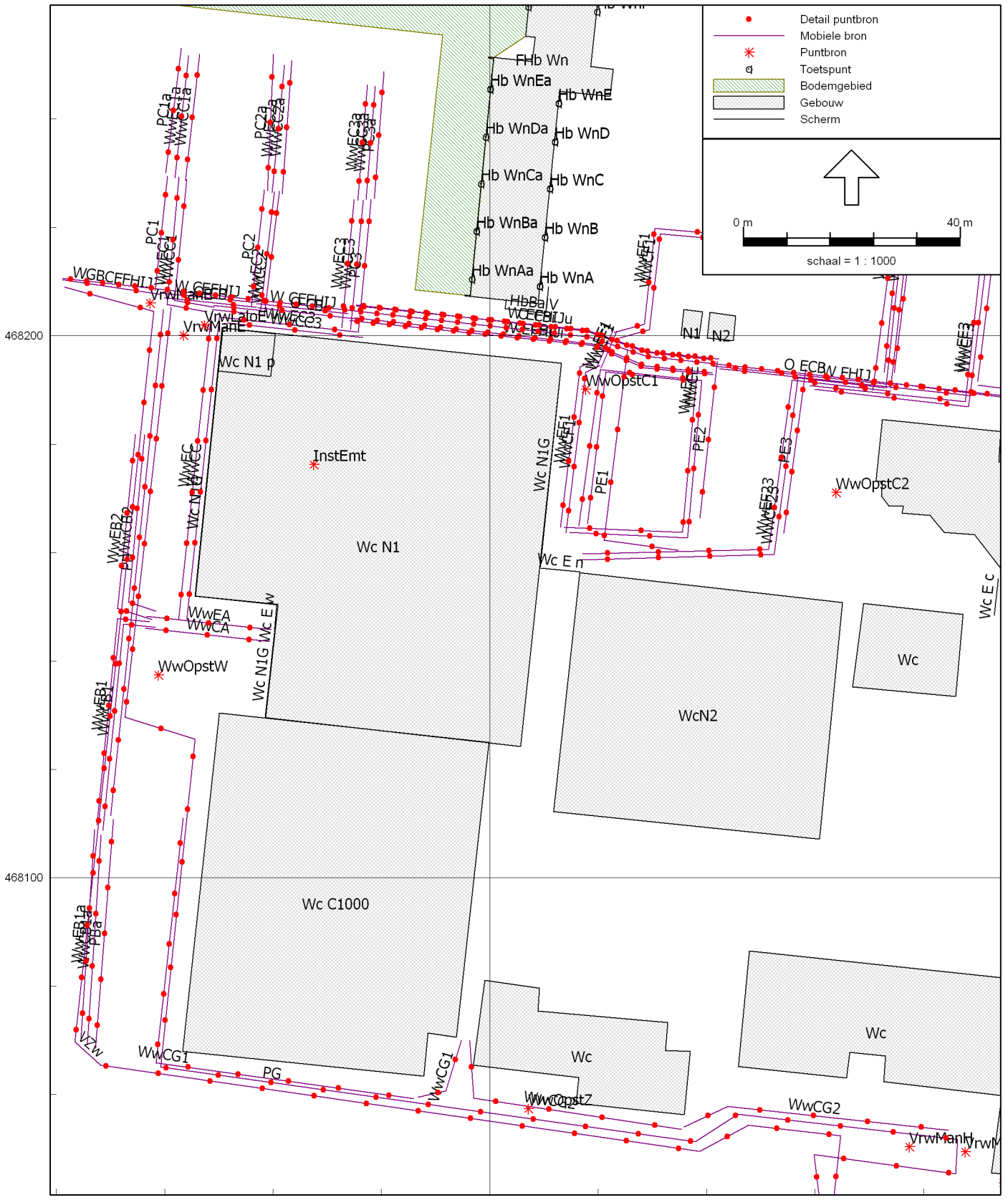

Industrielawaai - II_ [Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema] , Geomilieu V2.30

II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
28 jan 2014, 19:14

Industrielawaai - II [Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema] , Geomilieu V2.30

II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
28 jan 2014, 19:14

Industrielawaai - II_[Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema] , Geomilieu V2.30

II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
28 jan 2014, 19:14

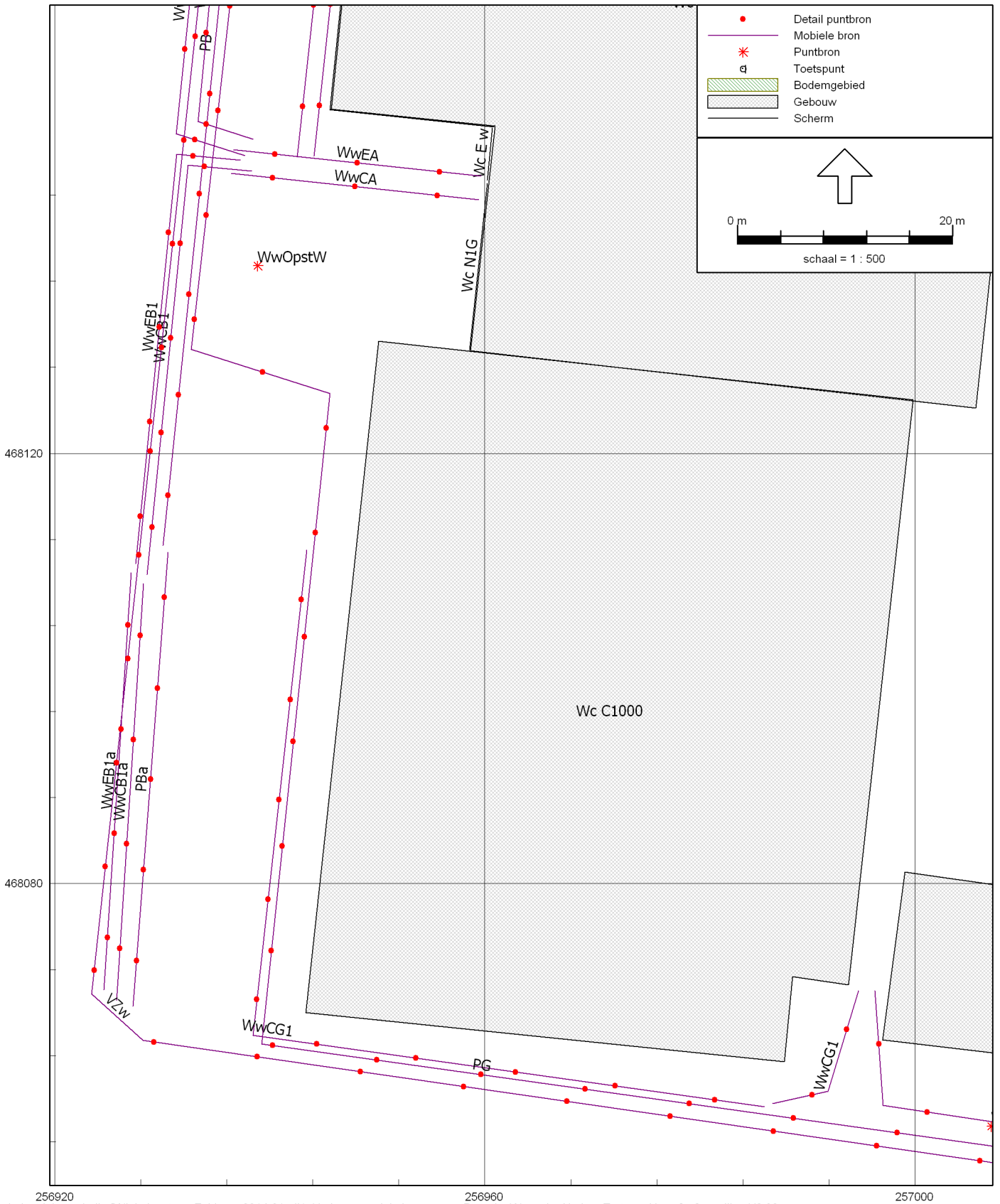

Industrielawaai - II_[Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema] , Geomilieu V2.30

II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
28 jan 2014, 19:14

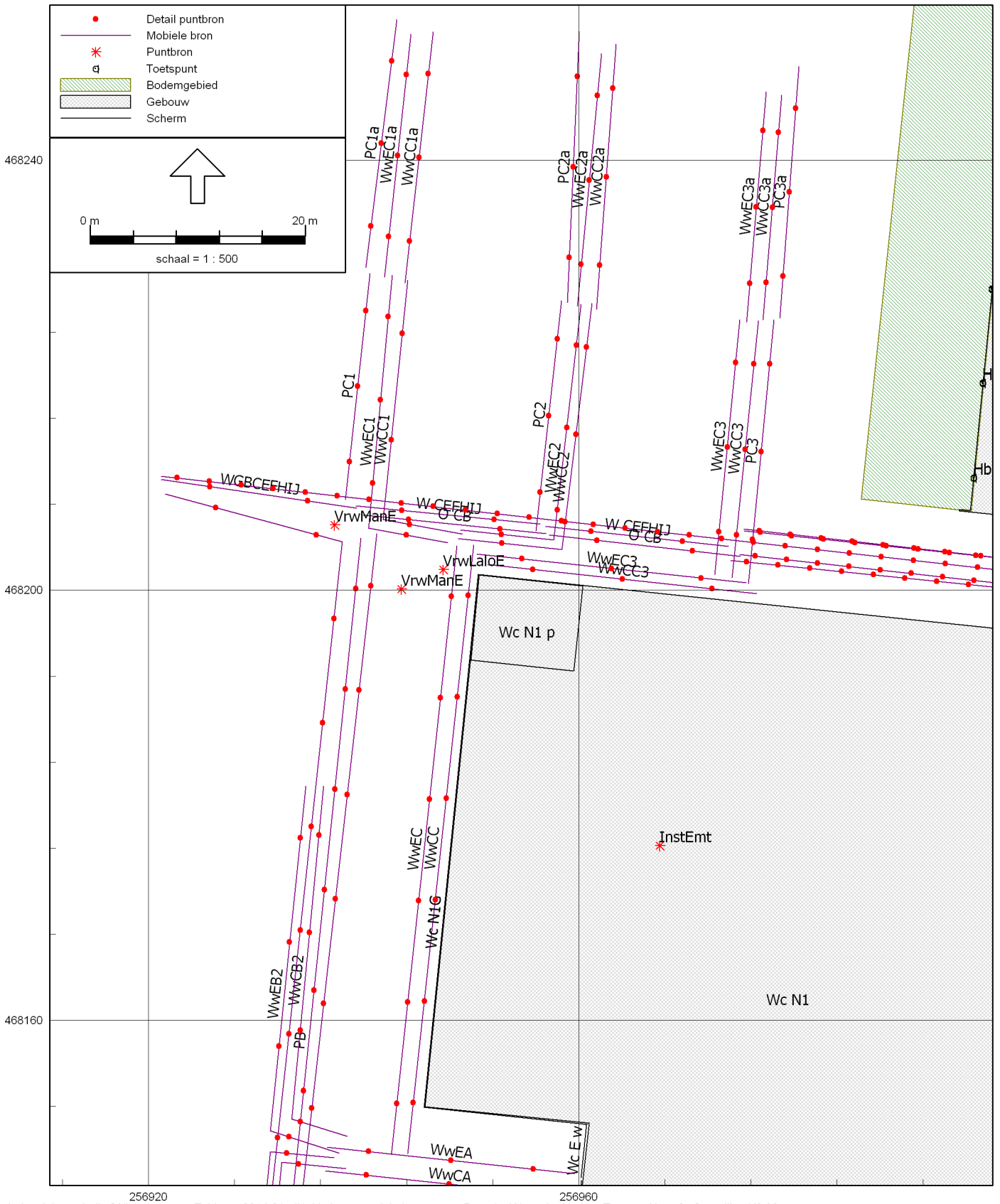

Industrielawaai - II_Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema] , Geomilieu V2.30

II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
28 jan 2014, 19:14

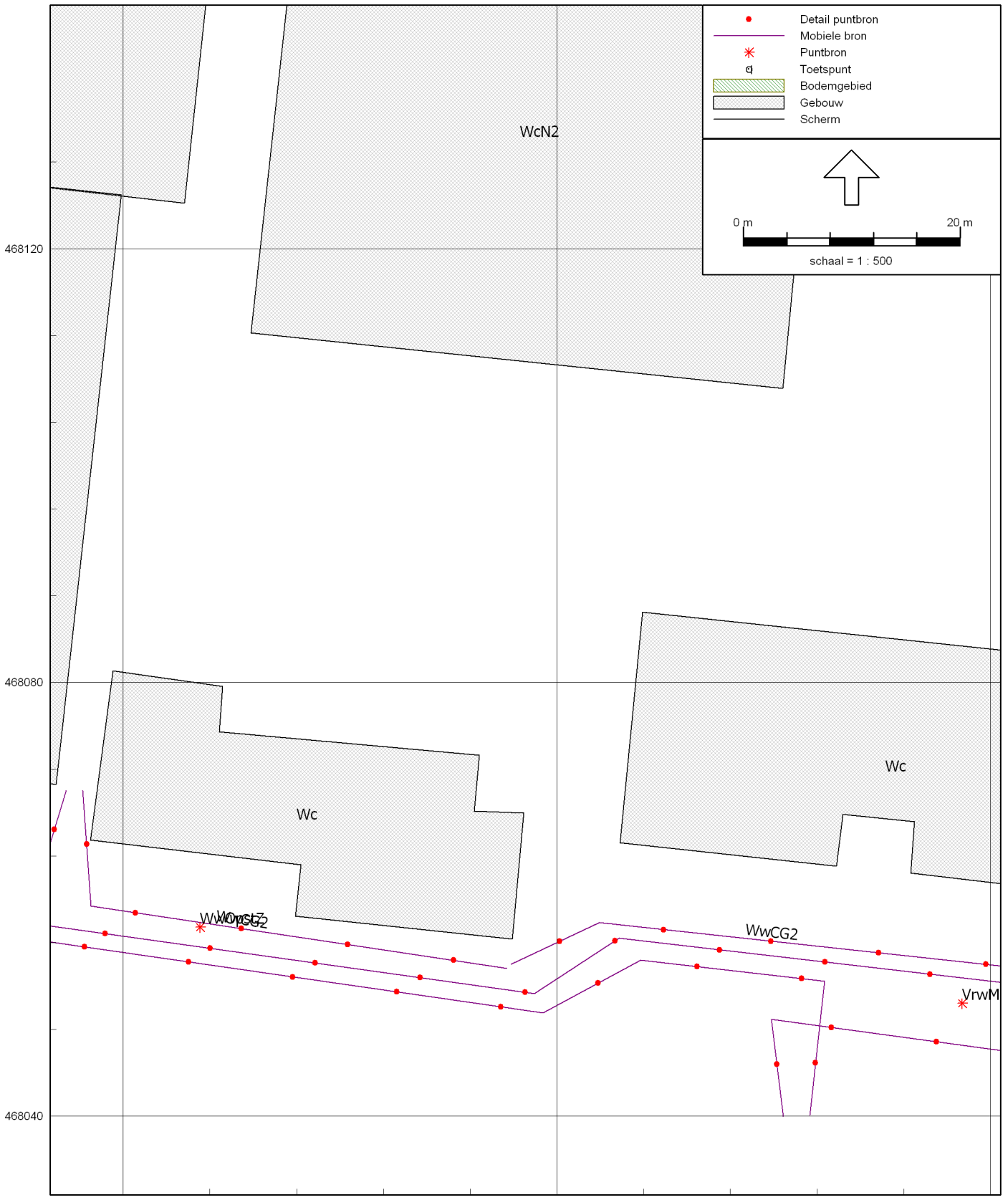

Industrielawaai - II [Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema] , Geomilieu V2.30

II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
28 jan 2014, 19:14

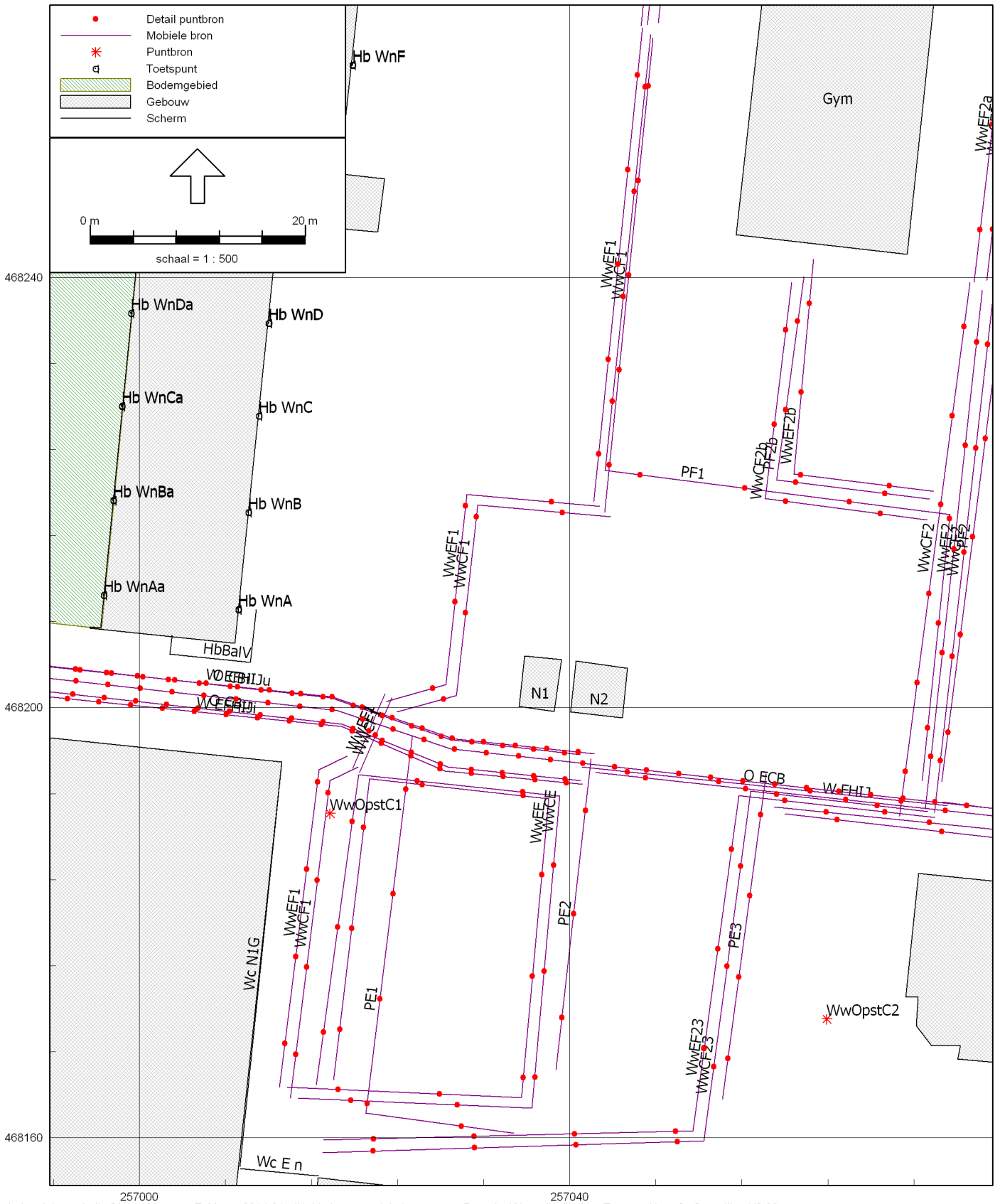

Industrielawaai - II_[Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema] , Geomilieu V2.30

II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
28 jan 2014, 19:14

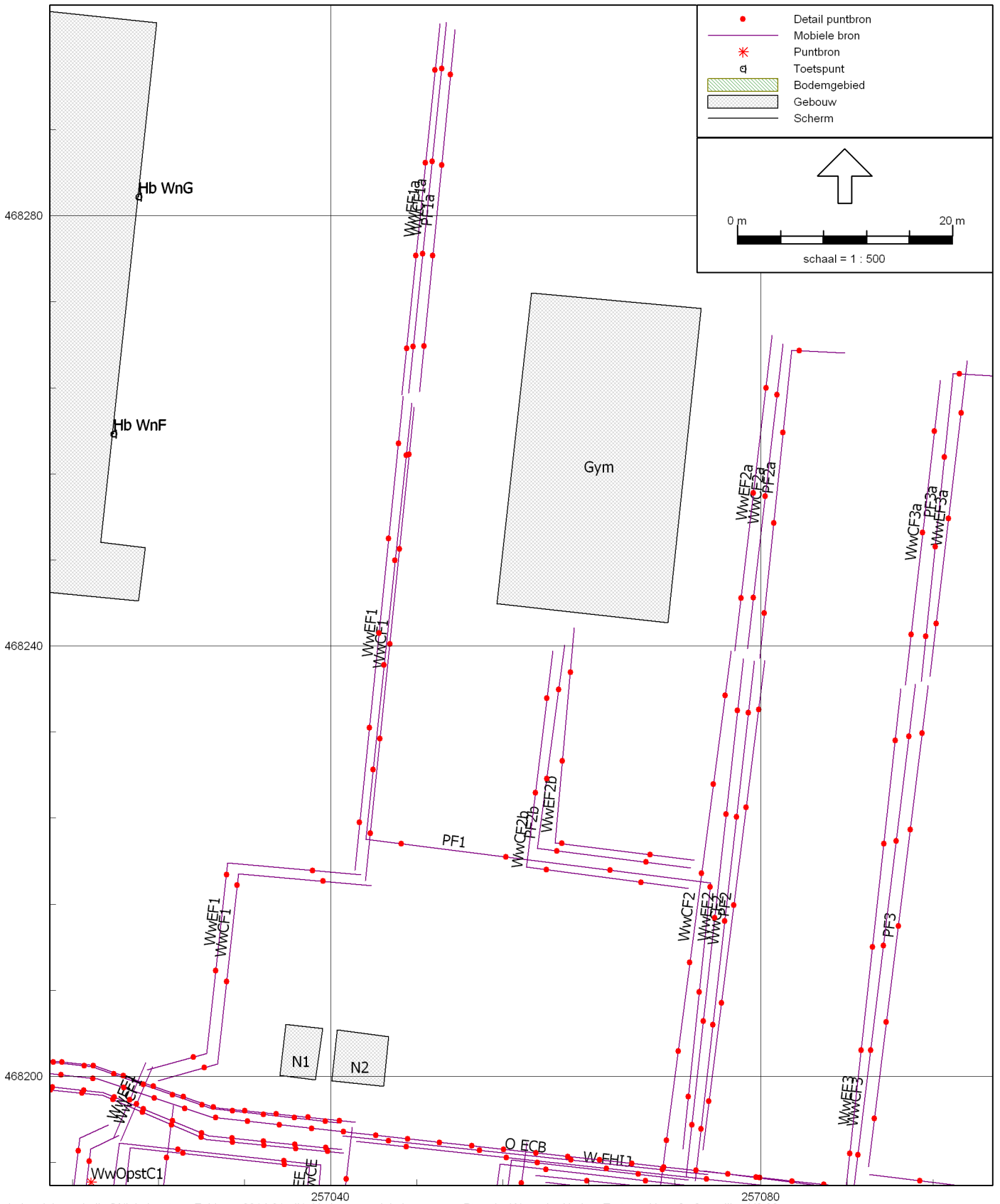

Industrielawaai - II_[Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema] , Geomilieu V2.30

II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
28 jan 2014, 19:14

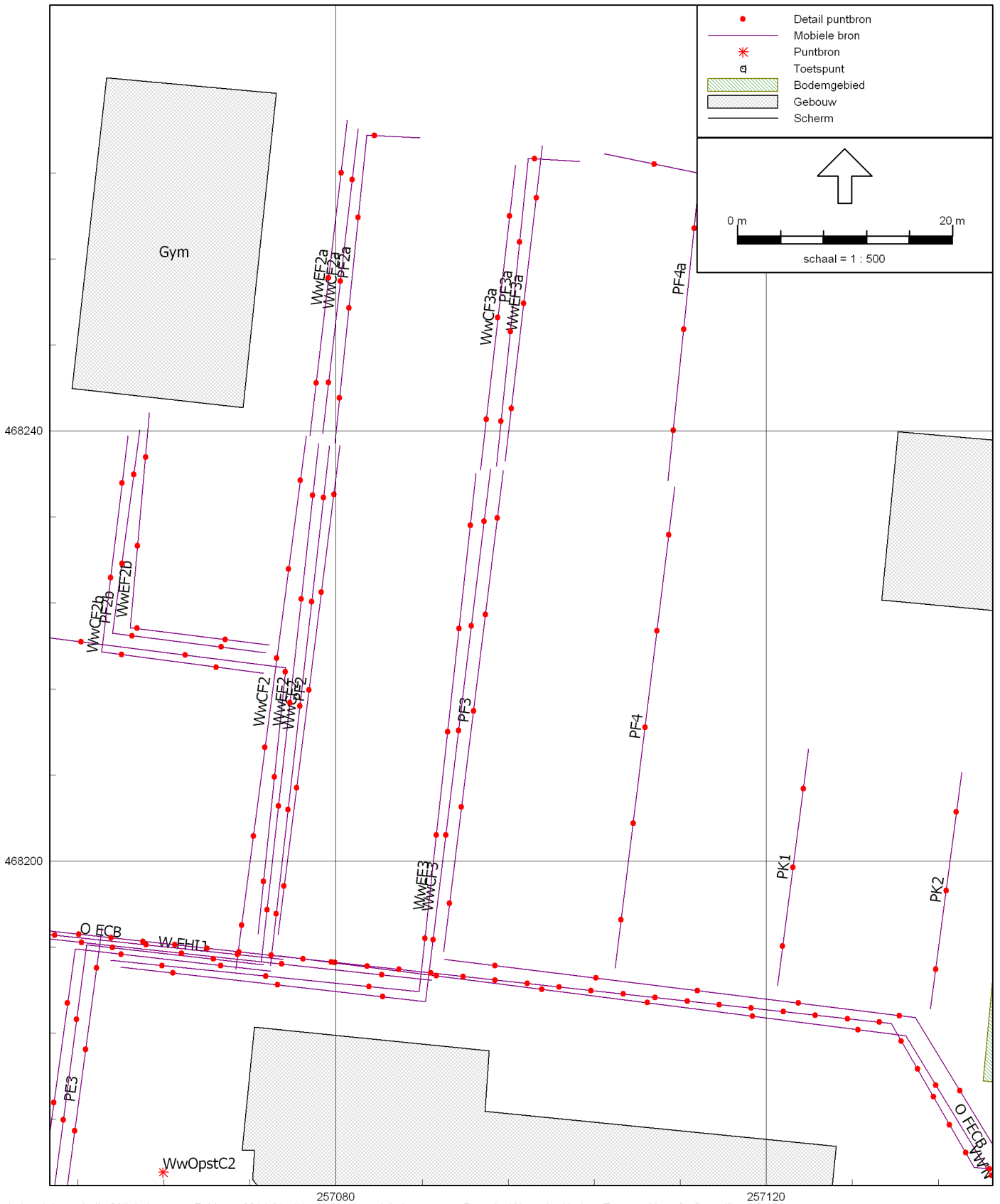

Industrielawaai - II [Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema] , Geomilieu V2.30

II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
28 jan 2014, 19:14

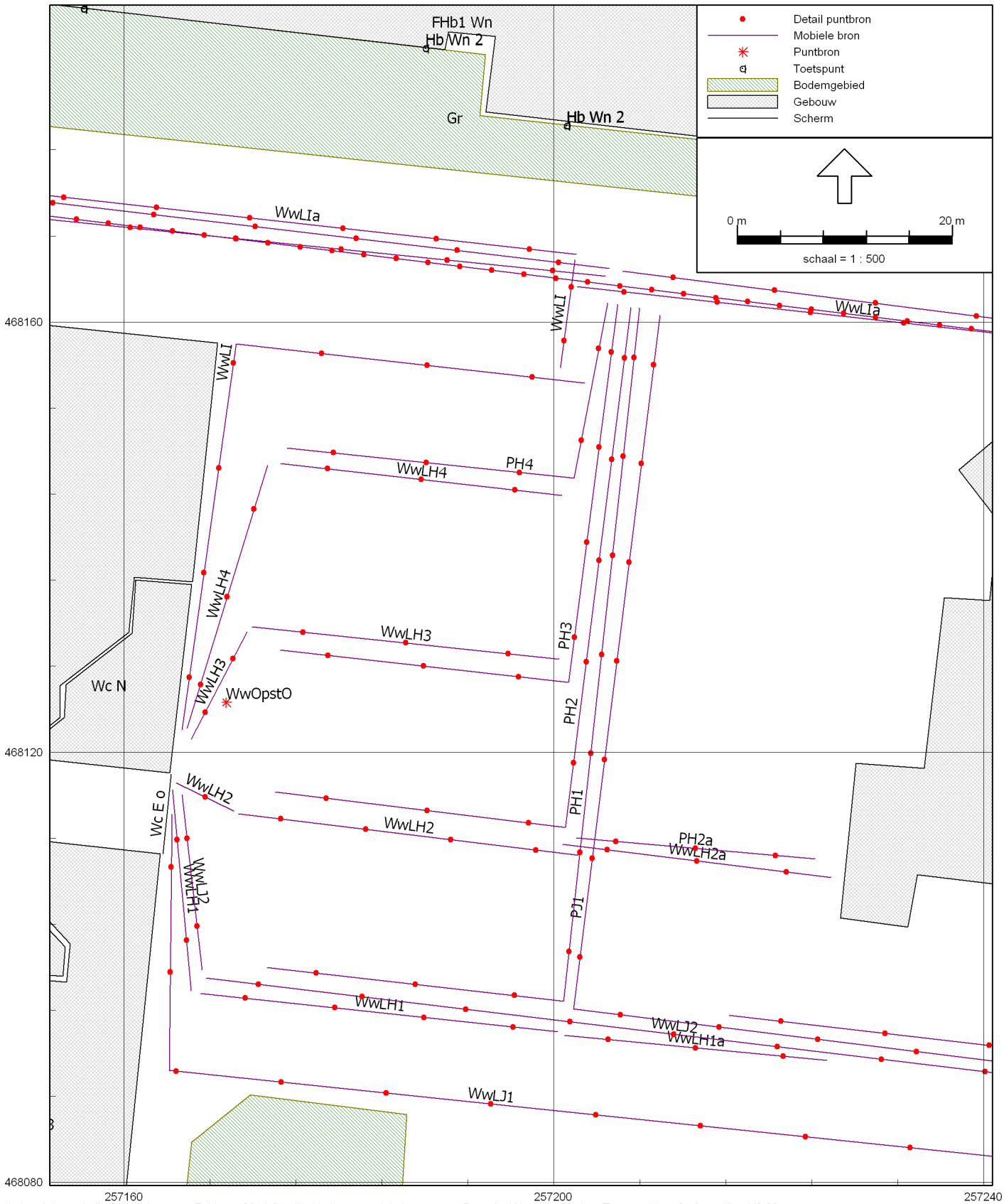

Industrielawaai - II [Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema] , Geomilieu V2.30

II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
28 jan 2014, 19:14

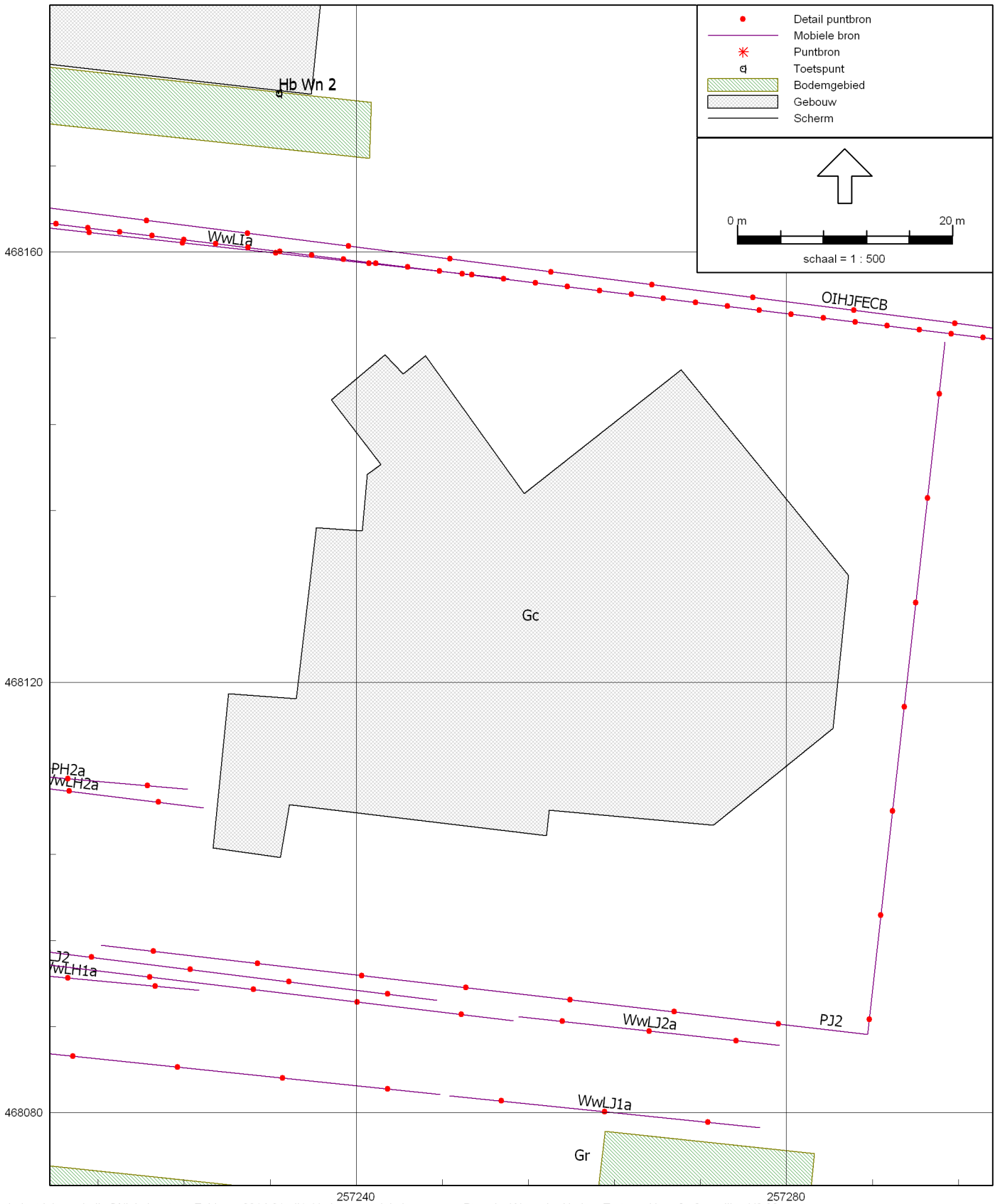

Industrielawaai - II [Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema] , Geomilieu V2.30

Verkeer op wegen
28 jan 2014, 19:25

Wegverkeerslawaai - RMW-2012 [Winkelcentrum Zuid e.o. 2014-01 - Verkeer op wegen] , Geomilieu V2.30

Rekenresultaten Emté
Modellering IL (HMRI)

Rapport: Resultatentabel
Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Super Emté
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
Hb Wn 2_A	Holterberg	23,00	24,3	19,2	13,1
Hb Wn 2_A	Holterberg	5,00	21,7	16,3	10,3
Hb Wn 2_A	Holterberg	23,00	25,9	20,7	14,7
Hb Wn 2_A	Holterberg	5,00	22,8	17,5	11,5
Hb Wn 2_A	Holterberg	23,00	28,5	23,0	16,9
Hb Wn 2_A	Holterberg	5,00	25,5	19,8	13,8
Hb Wn 2_A	Holterberg	23,00	24,7	22,4	16,3
Hb Wn 2_A	Holterberg	5,00	21,8	19,4	13,3
Hb Wn 2_A	Holterberg	23,00	20,8	3,1	-2,9
Hb Wn 2_A	Holterberg	5,00	18,0	-0,1	-6,1
Hb Wn 2_B	Holterberg	26,00	24,8	19,4	13,4
Hb Wn 2_B	Holterberg	8,00	21,7	16,5	10,5
Hb Wn 2_B	Holterberg	26,00	26,2	20,8	14,8
Hb Wn 2_B	Holterberg	8,00	22,9	17,9	11,9
Hb Wn 2_B	Holterberg	26,00	28,6	23,0	16,9
Hb Wn 2_B	Holterberg	8,00	25,6	20,3	14,3
Hb Wn 2_B	Holterberg	26,00	25,0	22,3	16,3
Hb Wn 2_B	Holterberg	8,00	22,2	20,1	14,0
Hb Wn 2_B	Holterberg	26,00	21,5	10,1	4,1
Hb Wn 2_B	Holterberg	8,00	18,1	0,6	-5,4
Hb Wn 2_C	Holterberg	11,00	22,1	16,9	10,9
Hb Wn 2_C	Holterberg	11,00	23,4	18,5	12,4
Hb Wn 2_C	Holterberg	11,00	26,2	20,9	14,9
Hb Wn 2_C	Holterberg	11,00	22,9	20,8	14,8
Hb Wn 2_C	Holterberg	11,00	18,7	1,4	-4,6
Hb Wn 2_D	Holterberg	14,00	22,7	17,5	11,4
Hb Wn 2_D	Holterberg	14,00	24,2	19,1	13,1
Hb Wn 2_D	Holterberg	14,00	26,8	21,6	15,6
Hb Wn 2_D	Holterberg	14,00	23,7	21,6	15,6
Hb Wn 2_D	Holterberg	14,00	19,4	2,2	-3,8
Hb Wn 2_E	Holterberg	17,00	23,3	18,0	12,0
Hb Wn 2_E	Holterberg	17,00	24,8	19,7	13,7
Hb Wn 2_E	Holterberg	17,00	27,4	22,3	16,3
Hb Wn 2_E	Holterberg	17,00	24,4	22,4	16,3
Hb Wn 2_E	Holterberg	17,00	20,1	2,8	-3,3
Hb Wn 2_F	Holterberg	20,00	23,8	18,6	12,6
Hb Wn 2_F	Holterberg	20,00	25,4	20,4	14,4
Hb Wn 2_F	Holterberg	20,00	28,1	22,9	16,9
Hb Wn 2_F	Holterberg	20,00	24,7	22,4	16,3
Hb Wn 2_F	Holterberg	20,00	20,7	2,8	-3,3
Hb Wna 2_A	Holterberg	23,00	21,3	14,1	8,0
Hb Wna 2_A	Holterberg	5,00	17,1	11,2	5,2
Hb Wna 2_B	Holterberg	26,00	21,5	14,4	8,4
Hb Wna 2_B	Holterberg	8,00	17,6	11,9	5,9
Hb Wna 2_C	Holterberg	11,00	18,3	12,6	6,6
Hb Wna 2_D	Holterberg	14,00	20,1	13,4	7,4
Hb Wna 2_E	Holterberg	17,00	20,8	14,1	8,1
Hb Wna 2_F	Holterberg	20,00	21,4	14,1	8,1
Hb WnA_A	Herikerberg	23,00	19,7	16,2	10,1
Hb WnA_A	Herikerberg	5,00	19,9	15,9	9,8
Hb WnA_B	Herikerberg	26,00	20,8	17,6	11,6

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Geomilieu V2.30 28-1-2014 19:27:28

Rekenresultaten Emté
Modellering IL (HMRI)

Rapport: Resultatentabel
Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Super Emté
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
Hb WnA_B	Herikerberg	8,00	20,2	15,9	9,9
Hb WnA_C	Herikerberg	11,00	20,2	15,9	9,9
Hb WnA_D	Herikerberg	14,00	19,7	15,9	9,9
Hb WnA_E	Herikerberg	17,00	19,6	15,9	9,9
Hb WnA_F	Herikerberg	20,00	19,5	15,9	9,9
Hb WnAa_A	Herikerberg	23,00	39,6	34,2	28,1
Hb WnAa_A	Herikerberg	5,00	40,0	34,4	28,4
Hb WnAa_B	Herikerberg	26,00	39,5	34,0	28,0
Hb WnAa_B	Herikerberg	8,00	40,0	34,7	28,6
Hb WnAa_C	Herikerberg	11,00	40,0	34,6	28,6
Hb WnAa_D	Herikerberg	14,00	39,9	34,6	28,5
Hb WnAa_E	Herikerberg	17,00	39,8	34,5	28,4
Hb WnAa_F	Herikerberg	20,00	39,7	34,3	28,3
Hb WnB_A	Herikerberg	23,00	21,9	12,2	6,1
Hb WnB_A	Herikerberg	5,00	22,1	12,5	6,5
Hb WnB_B	Herikerberg	26,00	22,2	12,1	6,1
Hb WnB_B	Herikerberg	8,00	22,3	12,5	6,5
Hb WnB_C	Herikerberg	11,00	22,0	12,5	6,5
Hb WnB_D	Herikerberg	14,00	22,0	12,4	6,4
Hb WnB_E	Herikerberg	17,00	21,9	12,4	6,3
Hb WnB_F	Herikerberg	20,00	21,9	12,3	6,2
Hb WnBa_A	Herikerberg	23,00	39,5	32,8	26,8
Hb WnBa_A	Herikerberg	5,00	39,9	33,0	27,0
Hb WnBa_B	Herikerberg	26,00	39,3	32,7	26,7
Hb WnBa_B	Herikerberg	8,00	40,0	33,2	27,2
Hb WnBa_C	Herikerberg	11,00	39,9	33,2	27,1
Hb WnBa_D	Herikerberg	14,00	39,8	33,1	27,1
Hb WnBa_E	Herikerberg	17,00	39,7	33,0	27,0
Hb WnBa_F	Herikerberg	20,00	39,6	32,9	26,9
Hb WnC_A	Herikerberg	23,00	21,6	11,2	5,2
Hb WnC_A	Herikerberg	5,00	21,6	11,5	5,5
Hb WnC_B	Herikerberg	26,00	22,0	11,2	5,2
Hb WnC_B	Herikerberg	8,00	22,0	11,5	5,5
Hb WnC_C	Herikerberg	11,00	21,7	11,5	5,5
Hb WnC_D	Herikerberg	14,00	21,7	11,5	5,4
Hb WnC_E	Herikerberg	17,00	21,7	11,4	5,4
Hb WnC_F	Herikerberg	20,00	21,6	11,3	5,3
Hb WnCa_A	Herikerberg	23,00	38,9	31,6	25,6
Hb WnCa_A	Herikerberg	5,00	39,1	31,8	25,8
Hb WnCa_B	Herikerberg	26,00	38,7	31,5	25,5
Hb WnCa_B	Herikerberg	8,00	39,3	31,9	25,9
Hb WnCa_C	Herikerberg	11,00	39,2	31,9	25,9
Hb WnCa_D	Herikerberg	14,00	39,2	31,8	25,8
Hb WnCa_E	Herikerberg	17,00	39,1	31,8	25,8
Hb WnCa_F	Herikerberg	20,00	39,0	31,7	25,7
Hb WnD_A	Herikerberg	23,00	21,4	16,8	10,7
Hb WnD_A	Herikerberg	5,00	21,4	17,2	11,1
Hb WnD_B	Herikerberg	26,00	21,8	16,8	10,8
Hb WnD_B	Herikerberg	8,00	21,7	16,9	10,9
Hb WnD_C	Herikerberg	11,00	21,5	16,8	10,8
Hb WnD_D	Herikerberg	14,00	21,5	16,8	10,8

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Geomilieu V2.30 28-1-2014 19:27:28

Rekenresultaten Emté
Modellering IL (HMRI)

Rapport: Resultatentabel
Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Super Emté
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
Hb WnD_E	Herikerberg	17,00	21,5	16,8	10,8
Hb WnD_F	Herikerberg	20,00	21,4	16,8	10,8
Hb WnDa_A	Herikerberg	23,00	38,2	30,7	24,7
Hb WnDa_A	Herikerberg	5,00	38,2	30,8	24,8
Hb WnDa_B	Herikerberg	26,00	38,1	30,6	24,6
Hb WnDa_B	Herikerberg	8,00	38,6	30,9	24,9
Hb WnDa_C	Herikerberg	11,00	38,5	30,9	24,9
Hb WnDa_D	Herikerberg	14,00	38,5	30,8	24,8
Hb WnDa_E	Herikerberg	17,00	38,4	30,8	24,8
Hb WnDa_F	Herikerberg	20,00	38,3	30,7	24,7
Hb WnE_A	Herikerberg	23,00	19,3	16,6	10,6
Hb WnE_A	Herikerberg	5,00	18,9	16,6	10,6
Hb WnE_B	Herikerberg	26,00	19,8	16,6	10,6
Hb WnE_B	Herikerberg	8,00	19,5	16,8	10,7
Hb WnE_C	Herikerberg	11,00	19,4	16,6	10,6
Hb WnE_D	Herikerberg	14,00	19,4	16,6	10,6
Hb WnE_E	Herikerberg	17,00	19,4	16,6	10,6
Hb WnE_F	Herikerberg	20,00	19,3	16,6	10,6
Hb WnEa_A	Herikerberg	23,00	37,5	29,8	23,8
Hb WnEa_A	Herikerberg	5,00	37,5	31,6	25,6
Hb WnEa_B	Herikerberg	26,00	37,5	29,8	23,7
Hb WnEa_B	Herikerberg	8,00	38,3	32,0	26,0
Hb WnEa_C	Herikerberg	11,00	38,2	32,0	26,0
Hb WnEa_D	Herikerberg	14,00	38,2	32,0	26,0
Hb WnEa_E	Herikerberg	17,00	37,7	29,9	23,9
Hb WnEa_F	Herikerberg	20,00	37,6	29,9	23,9
Hb WnF_A	Herikerberg	23,00	15,1	8,0	2,0
Hb WnF_A	Herikerberg	5,00	13,6	6,8	0,7
Hb WnF_B	Herikerberg	26,00	15,1	8,2	2,2
Hb WnF_B	Herikerberg	8,00	15,1	8,2	2,2
Hb WnF_C	Herikerberg	11,00	15,4	8,2	2,2
Hb WnF_D	Herikerberg	14,00	15,3	8,2	2,2
Hb WnF_E	Herikerberg	17,00	15,3	8,2	2,1
Hb WnF_F	Herikerberg	20,00	15,2	8,1	2,1
Hb WnFa_A	Herikerberg	23,00	34,6	20,0	14,0
Hb WnFa_A	Herikerberg	5,00	33,3	18,9	12,9
Hb WnFa_B	Herikerberg	26,00	34,6	20,4	14,3
Hb WnFa_B	Herikerberg	8,00	34,9	20,0	14,0
Hb WnFa_C	Herikerberg	11,00	34,8	20,0	14,0
Hb WnFa_D	Herikerberg	14,00	34,8	20,0	14,0
Hb WnFa_E	Herikerberg	17,00	34,8	20,0	13,9
Hb WnFa_F	Herikerberg	20,00	34,7	20,0	13,9
Hb WnG_A	Herikerberg	23,00	13,4	5,6	-0,4
Hb WnG_A	Herikerberg	5,00	11,0	3,9	-2,2
Hb WnG_B	Herikerberg	26,00	14,7	5,4	-0,6
Hb WnG_B	Herikerberg	8,00	12,4	5,2	-0,9
Hb WnG_C	Herikerberg	11,00	13,3	5,9	-0,1
Hb WnG_D	Herikerberg	14,00	13,3	5,9	-0,1
Hb WnG_E	Herikerberg	17,00	13,3	5,9	-0,1
Hb WnG_F	Herikerberg	20,00	13,3	5,8	-0,2
Hb WnGa_A	Herikerberg	23,00	33,6	25,9	19,9

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rekenresultaten Emté
Modellering IL (HMRI)

Rapport: Resultatentabel
Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Super Emté
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
Hb WnGa_A	Herikerberg	5,00	32,2	26,4	20,3
Hb WnGa_B	Herikerberg	26,00	33,6	25,8	19,8
Hb WnGa_B	Herikerberg	8,00	33,6	27,7	21,7
Hb WnGa_C	Herikerberg	11,00	34,3	28,3	22,3
Hb WnGa_D	Herikerberg	14,00	34,2	28,3	22,3
Hb WnGa_E	Herikerberg	17,00	34,2	28,3	22,3
Hb WnGa_F	Herikerberg	20,00	33,7	25,9	19,9
Hb1A_A	Hertmebrink 1	23,00	38,5	27,7	21,7
Hb1A_A	Hertmebrink 1	5,00	37,0	28,4	22,4
Hb1A_B	Hertmebrink 1	26,00	37,5	27,6	21,6
Hb1A_B	Hertmebrink 1	8,00	38,6	29,7	23,7
Hb1A_C	Hertmebrink 1	11,00	38,6	29,7	23,7
Hb1A_D	Hertmebrink 1	14,00	38,6	29,7	23,7
Hb1A_E	Hertmebrink 1	17,00	38,5	29,7	23,7
Hb1A_F	Hertmebrink 1	20,00	38,5	27,7	21,7
Hb1Aa_A	Hertmebrink 1 achterzijde	23,00	17,5	7,0	0,9
Hb1Aa_A	Hertmebrink 1 achterzijde	5,00	16,4	5,0	-1,1
Hb1Aa_B	Hertmebrink 1 achterzijde	26,00	18,9	9,6	3,6
Hb1Aa_B	Hertmebrink 1 achterzijde	8,00	17,9	6,4	0,4
Hb1Aa_C	Hertmebrink 1 achterzijde	11,00	18,4	6,7	0,7
Hb1Aa_D	Hertmebrink 1 achterzijde	14,00	18,3	6,8	0,7
Hb1Aa_E	Hertmebrink 1 achterzijde	17,00	18,1	6,8	0,7
Hb1Aa_F	Hertmebrink 1 achterzijde	20,00	17,9	6,8	0,8
Hb1B_A	Hertmebrink 1	23,00	40,9	28,8	22,7
Hb1B_A	Hertmebrink 1	5,00	40,3	28,1	22,1
Hb1B_B	Hertmebrink 1	26,00	40,0	28,7	22,7
Hb1B_B	Hertmebrink 1	8,00	40,8	28,9	22,9
Hb1B_C	Hertmebrink 1	11,00	40,8	28,9	22,9
Hb1B_D	Hertmebrink 1	14,00	40,7	28,9	22,9
Hb1B_E	Hertmebrink 1	17,00	40,7	28,9	22,8
Hb1B_F	Hertmebrink 1	20,00	40,8	28,8	22,8
Hb1C_A	Hertmebrink 1	23,00	41,4	29,4	23,4
Hb1C_A	Hertmebrink 1	5,00	42,2	29,1	23,1
Hb1C_B	Hertmebrink 1	26,00	41,3	29,3	23,3
Hb1C_B	Hertmebrink 1	8,00	42,2	29,6	23,6
Hb1C_C	Hertmebrink 1	11,00	42,2	29,6	23,6
Hb1C_D	Hertmebrink 1	14,00	42,1	29,6	23,5
Hb1C_E	Hertmebrink 1	17,00	42,1	29,5	23,5
Hb1C_F	Hertmebrink 1	20,00	42,2	29,5	23,5
Hb1D_A	Hertmebrink 1	23,00	40,5	28,7	22,7
Hb1D_A	Hertmebrink 1	5,00	41,0	28,0	22,0
Hb1D_B	Hertmebrink 1	26,00	40,4	28,7	22,7
Hb1D_B	Hertmebrink 1	8,00	41,1	28,9	22,9
Hb1D_C	Hertmebrink 1	11,00	41,0	28,9	22,9
Hb1D_D	Hertmebrink 1	14,00	40,9	28,9	22,8
Hb1D_E	Hertmebrink 1	17,00	40,8	28,8	22,8
Hb1D_F	Hertmebrink 1	20,00	40,7	28,8	22,8
Vb A_A	Vassebrink A	1,50	14,5	13,9	7,8
Vb A_B	Vassebrink A	5,00	8,6	6,0	0,0
Vb A_C	Vassebrink A	8,00	9,4	6,9	0,8
Vb B_A	Vassebrink B	1,50	9,5	7,6	1,6

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rekenresultaten Emté
Modellering IL (HMRI)

Rapport: Resultatentabel
Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Super Emté
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
Vb B_B	Vassebrink B	5,00	13,3	12,6	6,6
Vb B_C	Vassebrink B	8,00	14,0	13,4	7,4
Wn_A	Wesseler-Nering	23,00	18,2	13,9	7,9
Wn_A	Wesseler-Nering	5,00	16,3	12,4	6,4
Wn_A	Wesseler-Nering	23,00	18,2	15,0	9,0
Wn_A	Wesseler-Nering	5,00	17,0	13,7	7,7
Wn_B	Wesseler-Nering	26,00	18,9	14,3	8,3
Wn_B	Wesseler-Nering	8,00	16,2	12,2	6,2
Wn_B	Wesseler-Nering	26,00	18,6	15,5	9,4
Wn_B	Wesseler-Nering	8,00	17,0	13,6	7,6
Wn_C	Wesseler-Nering	29,00	19,7	14,7	8,7
Wn_C	Wesseler-Nering	11,00	16,3	12,2	6,2
Wn_C	Wesseler-Nering	29,00	19,0	15,9	9,8
Wn_C	Wesseler-Nering	11,00	17,0	13,6	7,6
Wn_D	Wesseler-Nering	32,00	20,1	15,1	9,1
Wn_D	Wesseler-Nering	14,00	16,6	12,6	6,6
Wn_D	Wesseler-Nering	32,00	19,3	16,3	10,2
Wn_D	Wesseler-Nering	14,00	17,1	13,9	7,9
Wn_E	Wesseler-Nering	17,00	17,3	13,1	7,0
Wn_E	Wesseler-Nering	17,00	17,4	14,2	8,2
Wn_F	Wesseler-Nering	20,00	17,7	13,5	7,5
Wn_F	Wesseler-Nering	20,00	17,8	14,6	8,6
Wn47n_A	Wesseler-Nering 47 noord	5,00	0,6	-2,3	-8,4
Wn47n_B	Wesseler-Nering 47 noord	8,00	0,7	-2,1	-8,1
Wn47n_C	Wesseler-Nering 47 noord	11,00	1,0	-1,6	-7,6
Wn47n_D	Wesseler-Nering 47 noord	14,00	1,8	-0,9	-7,0
Wn47n_E	Wesseler-Nering 47 noord	17,00	4,3	1,8	-4,3
Wn47w_A	Wesseler-Nering 47 westzijde	5,00	19,8	16,5	10,5
Wn47w_B	Wesseler-Nering 47 westzijde	8,00	20,5	17,6	11,6
Wn47w_C	Wesseler-Nering 47 westzijde	11,00	20,8	18,1	12,1
Wn47w_D	Wesseler-Nering 47 westzijde	14,00	21,4	18,8	12,7
Wn47w_E	Wesseler-Nering 47 westzijde	17,00	22,0	19,4	13,4
Wn49_A	Wesseler-Nering 49	5,00	-1,0	-3,7	-9,8
Wn49_B	Wesseler-Nering 49	8,00	-1,0	-3,8	-9,8
Wn49_C	Wesseler-Nering 49	11,00	-0,8	-3,5	-9,6
Wn49_D	Wesseler-Nering 49	14,00	-0,3	-3,0	-9,1
Wn49_E	Wesseler-Nering 49	17,00	2,0	-0,6	-6,6

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Geomilieu V2.30 28-1-2014 19:27:28

Rekenresultaten Hema
Modellering IL (HMRI)

Rapport: Resultatentabel
Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Hema
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
Hb Wn 2_A	Holterberg	23,00	24,2	22,9	16,8
Hb Wn 2_A	Holterberg	5,00	20,3	19,9	13,9
Hb Wn 2_A	Holterberg	23,00	25,0	23,6	17,6
Hb Wn 2_A	Holterberg	5,00	21,2	20,9	14,9
Hb Wn 2_A	Holterberg	23,00	24,3	23,7	17,7
Hb Wn 2_A	Holterberg	5,00	21,3	21,1	15,1
Hb Wn 2_A	Holterberg	23,00	25,0	24,3	18,3
Hb Wn 2_A	Holterberg	5,00	22,2	21,8	15,8
Hb Wn 2_A	Holterberg	23,00	24,8	24,1	18,1
Hb Wn 2_A	Holterberg	5,00	22,0	21,6	15,6
Hb Wn 2_B	Holterberg	26,00	24,3	22,9	16,9
Hb Wn 2_B	Holterberg	8,00	21,2	20,8	14,8
Hb Wn 2_B	Holterberg	26,00	25,1	23,6	17,6
Hb Wn 2_B	Holterberg	8,00	22,3	21,9	15,9
Hb Wn 2_B	Holterberg	26,00	24,3	23,7	17,7
Hb Wn 2_B	Holterberg	8,00	22,5	22,1	16,1
Hb Wn 2_B	Holterberg	26,00	25,1	24,3	18,3
Hb Wn 2_B	Holterberg	8,00	23,3	22,8	16,8
Hb Wn 2_B	Holterberg	26,00	24,9	24,1	18,1
Hb Wn 2_B	Holterberg	8,00	23,1	22,7	16,7
Hb Wn 2_C	Holterberg	11,00	22,1	21,7	15,7
Hb Wn 2_C	Holterberg	11,00	23,3	22,9	16,9
Hb Wn 2_C	Holterberg	11,00	23,5	23,0	17,0
Hb Wn 2_C	Holterberg	11,00	24,3	23,9	17,8
Hb Wn 2_C	Holterberg	11,00	24,2	23,7	17,7
Hb Wn 2_D	Holterberg	14,00	23,0	22,6	16,6
Hb Wn 2_D	Holterberg	14,00	24,1	23,6	17,6
Hb Wn 2_D	Holterberg	14,00	24,2	23,7	17,7
Hb Wn 2_D	Holterberg	14,00	24,9	24,3	18,3
Hb Wn 2_D	Holterberg	14,00	24,7	24,2	18,2
Hb Wn 2_E	Holterberg	17,00	23,5	22,9	16,8
Hb Wn 2_E	Holterberg	17,00	24,3	23,6	17,6
Hb Wn 2_E	Holterberg	17,00	24,3	23,7	17,7
Hb Wn 2_E	Holterberg	17,00	24,9	24,3	18,3
Hb Wn 2_E	Holterberg	17,00	24,7	24,2	18,1
Hb Wn 2_F	Holterberg	20,00	24,0	22,9	16,8
Hb Wn 2_F	Holterberg	20,00	24,5	23,6	17,6
Hb Wn 2_F	Holterberg	20,00	24,3	23,7	17,7
Hb Wn 2_F	Holterberg	20,00	25,0	24,3	18,3
Hb Wn 2_F	Holterberg	20,00	24,8	24,2	18,1
Hb Wna 2_A	Holterberg	23,00	8,6	6,1	0,1
Hb Wna 2_A	Holterberg	5,00	17,2	17,1	11,0
Hb Wna 2_B	Holterberg	26,00	10,2	8,1	2,1
Hb Wna 2_B	Holterberg	8,00	6,5	4,2	-1,9
Hb Wna 2_C	Holterberg	11,00	7,3	5,0	-1,0
Hb Wna 2_D	Holterberg	14,00	7,9	5,7	-0,3
Hb Wna 2_E	Holterberg	17,00	8,2	5,6	-0,4
Hb Wna 2_F	Holterberg	20,00	8,4	5,8	-0,2
Hb WnA_A	Herikerberg	23,00	24,4	21,5	15,4
Hb WnA_A	Herikerberg	5,00	8,0	5,8	-0,3
Hb WnA_B	Herikerberg	26,00	25,1	21,5	15,4

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rekenresultaten Hema
Modellering IL (HMRI)

Rapport: Resultatentabel
Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Hema
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
Hb WnA_B	Herikerberg	8,00	21,1	19,1	13,1
Hb WnA_C	Herikerberg	11,00	22,0	19,9	13,9
Hb WnA_D	Herikerberg	14,00	22,8	20,7	14,7
Hb WnA_E	Herikerberg	17,00	23,7	21,5	15,4
Hb WnA_F	Herikerberg	20,00	23,9	21,5	15,5
Hb WnAa_A	Herikerberg	23,00	17,2	4,3	-1,7
Hb WnAa_A	Herikerberg	5,00	8,5	6,1	0,1
Hb WnAa_B	Herikerberg	26,00	18,2	6,7	0,7
Hb WnAa_B	Herikerberg	8,00	14,2	12,2	6,2
Hb WnAa_C	Herikerberg	11,00	14,9	12,6	6,6
Hb WnAa_D	Herikerberg	14,00	16,9	13,3	7,3
Hb WnAa_E	Herikerberg	17,00	18,1	14,1	8,1
Hb WnAa_F	Herikerberg	20,00	16,8	4,0	-2,1
Hb WnB_A	Herikerberg	23,00	23,7	21,1	15,1
Hb WnB_A	Herikerberg	5,00	19,9	17,9	11,9
Hb WnB_B	Herikerberg	26,00	24,5	21,1	15,1
Hb WnB_B	Herikerberg	8,00	20,7	18,7	12,7
Hb WnB_C	Herikerberg	11,00	21,5	19,4	13,4
Hb WnB_D	Herikerberg	14,00	22,3	20,2	14,2
Hb WnB_E	Herikerberg	17,00	23,2	20,9	14,9
Hb WnB_F	Herikerberg	20,00	23,5	21,1	15,1
Hb WnBa_A	Herikerberg	23,00	16,6	3,1	-2,9
Hb WnBa_A	Herikerberg	5,00	15,4	14,9	8,8
Hb WnBa_B	Herikerberg	26,00	17,3	5,8	-0,2
Hb WnBa_B	Herikerberg	8,00	9,5	0,2	-5,9
Hb WnBa_C	Herikerberg	11,00	10,5	0,9	-5,1
Hb WnBa_D	Herikerberg	14,00	12,7	1,7	-4,4
Hb WnBa_E	Herikerberg	17,00	15,6	2,4	-3,6
Hb WnBa_F	Herikerberg	20,00	16,3	2,9	-3,2
Hb WnC_A	Herikerberg	23,00	23,3	20,8	14,8
Hb WnC_A	Herikerberg	5,00	19,9	17,5	11,5
Hb WnC_B	Herikerberg	26,00	23,4	20,8	14,8
Hb WnC_B	Herikerberg	8,00	20,4	18,3	12,3
Hb WnC_C	Herikerberg	11,00	21,2	19,0	13,0
Hb WnC_D	Herikerberg	14,00	22,0	19,7	13,7
Hb WnC_E	Herikerberg	17,00	22,8	20,5	14,4
Hb WnC_F	Herikerberg	20,00	23,2	20,8	14,8
Hb WnCa_A	Herikerberg	23,00	4,4	0,8	-5,2
Hb WnCa_A	Herikerberg	5,00	13,4	11,8	5,8
Hb WnCa_B	Herikerberg	26,00	7,9	3,7	-2,3
Hb WnCa_B	Herikerberg	8,00	12,2	12,0	6,0
Hb WnCa_C	Herikerberg	11,00	12,5	12,2	6,2
Hb WnCa_D	Herikerberg	14,00	13,2	13,0	6,9
Hb WnCa_E	Herikerberg	17,00	13,9	13,7	7,6
Hb WnCa_F	Herikerberg	20,00	4,0	0,7	-5,4
Hb WnD_A	Herikerberg	23,00	24,4	22,8	16,8
Hb WnD_A	Herikerberg	5,00	21,1	19,5	13,5
Hb WnD_B	Herikerberg	26,00	24,5	22,8	16,7
Hb WnD_B	Herikerberg	8,00	21,6	20,1	14,1
Hb WnD_C	Herikerberg	11,00	22,3	20,9	14,8
Hb WnD_D	Herikerberg	14,00	23,0	21,6	15,5

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Geomilieu V2.30 28-1-2014 19:28:39

Rekenresultaten Hema
Modellering IL (HMRI)

Rapport: Resultatentabel
Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Hema
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
Hb WnD_E	Herikerberg	17,00	23,8	22,3	16,2
Hb WnD_F	Herikerberg	20,00	24,3	22,8	16,8
Hb WnDa_A	Herikerberg	23,00	16,3	0,5	-5,5
Hb WnDa_A	Herikerberg	5,00	13,0	11,7	5,6
Hb WnDa_B	Herikerberg	26,00	17,0	3,4	-2,6
Hb WnDa_B	Herikerberg	8,00	13,3	11,9	5,8
Hb WnDa_C	Herikerberg	11,00	13,8	12,0	6,0
Hb WnDa_D	Herikerberg	14,00	14,9	12,7	6,7
Hb WnDa_E	Herikerberg	17,00	16,8	13,4	7,4
Hb WnDa_F	Herikerberg	20,00	15,9	0,3	-5,7
Hb WnE_A	Herikerberg	23,00	24,3	22,7	16,7
Hb WnE_A	Herikerberg	5,00	21,0	19,4	13,4
Hb WnE_B	Herikerberg	26,00	24,4	22,7	16,7
Hb WnE_B	Herikerberg	8,00	21,5	20,0	14,0
Hb WnE_C	Herikerberg	11,00	22,1	20,7	14,7
Hb WnE_D	Herikerberg	14,00	22,8	21,4	15,4
Hb WnE_E	Herikerberg	17,00	23,6	22,1	16,1
Hb WnE_F	Herikerberg	20,00	24,3	22,7	16,7
Hb WnEa_A	Herikerberg	23,00	16,1	0,2	-5,9
Hb WnEa_A	Herikerberg	5,00	12,8	11,5	5,5
Hb WnEa_B	Herikerberg	26,00	16,7	3,2	-2,8
Hb WnEa_B	Herikerberg	8,00	13,2	11,7	5,7
Hb WnEa_C	Herikerberg	11,00	13,5	11,8	5,8
Hb WnEa_D	Herikerberg	14,00	14,6	12,5	6,5
Hb WnEa_E	Herikerberg	17,00	16,5	13,2	7,2
Hb WnEa_F	Herikerberg	20,00	15,6	-0,2	-6,2
Hb WnF_A	Herikerberg	23,00	20,5	19,7	13,7
Hb WnF_A	Herikerberg	5,00	17,2	16,5	10,4
Hb WnF_B	Herikerberg	26,00	20,6	19,8	13,8
Hb WnF_B	Herikerberg	8,00	17,7	16,9	10,9
Hb WnF_C	Herikerberg	11,00	18,4	17,6	11,6
Hb WnF_D	Herikerberg	14,00	18,8	18,2	12,2
Hb WnF_E	Herikerberg	17,00	19,5	18,9	12,9
Hb WnF_F	Herikerberg	20,00	20,2	19,5	13,5
Hb WnFa_A	Herikerberg	23,00	15,7	-0,3	-6,3
Hb WnFa_A	Herikerberg	5,00	12,4	11,2	5,2
Hb WnFa_B	Herikerberg	26,00	16,2	2,6	-3,4
Hb WnFa_B	Herikerberg	8,00	12,8	11,3	5,3
Hb WnFa_C	Herikerberg	11,00	13,1	11,5	5,5
Hb WnFa_D	Herikerberg	14,00	14,1	12,1	6,0
Hb WnFa_E	Herikerberg	17,00	16,0	12,7	6,7
Hb WnFa_F	Herikerberg	20,00	14,9	-0,8	-6,8
Hb WnG_A	Herikerberg	23,00	20,5	19,0	13,0
Hb WnG_A	Herikerberg	5,00	17,4	15,8	9,8
Hb WnG_B	Herikerberg	26,00	20,6	19,1	13,1
Hb WnG_B	Herikerberg	8,00	17,4	16,0	10,0
Hb WnG_C	Herikerberg	11,00	18,2	16,6	10,6
Hb WnG_D	Herikerberg	14,00	18,6	17,2	11,2
Hb WnG_E	Herikerberg	17,00	19,2	17,8	11,8
Hb WnG_F	Herikerberg	20,00	19,9	18,4	12,4
Hb WnGa_A	Herikerberg	23,00	12,2	-1,0	-7,0

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rekenresultaten Hema
Modellering IL (HMRI)

Rapport: Resultatentabel
Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Hema
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
Hb WnGa_A	Herikerberg	5,00	11,8	10,8	4,7
Hb WnGa_B	Herikerberg	26,00	13,7	2,3	-3,7
Hb WnGa_B	Herikerberg	8,00	12,1	10,9	4,9
Hb WnGa_C	Herikerberg	11,00	12,3	11,0	5,0
Hb WnGa_D	Herikerberg	14,00	12,9	11,5	5,5
Hb WnGa_E	Herikerberg	17,00	13,7	12,1	6,1
Hb WnGa_F	Herikerberg	20,00	10,5	-1,8	-7,8
Hb1A_A	Hertmebrink 1	23,00	26,2	19,2	13,2
Hb1A_A	Hertmebrink 1	5,00	20,8	15,7	9,6
Hb1A_B	Hertmebrink 1	26,00	26,2	19,2	13,2
Hb1A_B	Hertmebrink 1	8,00	22,3	16,0	9,9
Hb1A_C	Hertmebrink 1	11,00	23,7	16,6	10,5
Hb1A_D	Hertmebrink 1	14,00	24,4	17,2	11,1
Hb1A_E	Hertmebrink 1	17,00	25,1	17,8	11,8
Hb1A_F	Hertmebrink 1	20,00	25,8	18,4	12,4
Hb1Aa_A	Hertmebrink 1 achterzijde	23,00	7,1	-0,3	-6,3
Hb1Aa_A	Hertmebrink 1 achterzijde	5,00	2,6	-4,4	-10,4
Hb1Aa_B	Hertmebrink 1 achterzijde	26,00	9,3	2,8	-3,2
Hb1Aa_B	Hertmebrink 1 achterzijde	8,00	3,0	-4,2	-10,3
Hb1Aa_C	Hertmebrink 1 achterzijde	11,00	3,9	-3,7	-9,7
Hb1Aa_D	Hertmebrink 1 achterzijde	14,00	4,6	-3,1	-9,1
Hb1Aa_E	Hertmebrink 1 achterzijde	17,00	5,3	-2,5	-8,5
Hb1Aa_F	Hertmebrink 1 achterzijde	20,00	6,1	-1,5	-7,5
Hb1B_A	Hertmebrink 1	23,00	25,3	18,3	12,3
Hb1B_A	Hertmebrink 1	5,00	17,2	15,3	9,3
Hb1B_B	Hertmebrink 1	26,00	25,5	18,5	12,5
Hb1B_B	Hertmebrink 1	8,00	17,8	15,4	9,4
Hb1B_C	Hertmebrink 1	11,00	20,0	16,0	10,0
Hb1B_D	Hertmebrink 1	14,00	21,4	16,6	10,6
Hb1B_E	Hertmebrink 1	17,00	22,8	17,1	11,1
Hb1B_F	Hertmebrink 1	20,00	24,5	17,7	11,7
Hb1C_A	Hertmebrink 1	23,00	25,0	18,3	12,2
Hb1C_A	Hertmebrink 1	5,00	17,0	15,3	9,3
Hb1C_B	Hertmebrink 1	26,00	25,4	18,5	12,5
Hb1C_B	Hertmebrink 1	8,00	17,5	15,4	9,4
Hb1C_C	Hertmebrink 1	11,00	18,8	16,0	10,0
Hb1C_D	Hertmebrink 1	14,00	21,1	16,6	10,5
Hb1C_E	Hertmebrink 1	17,00	22,1	17,1	11,1
Hb1C_F	Hertmebrink 1	20,00	23,6	17,7	11,7
Hb1D_A	Hertmebrink 1	23,00	23,0	17,5	11,5
Hb1D_A	Hertmebrink 1	5,00	16,3	14,8	8,8
Hb1D_B	Hertmebrink 1	26,00	23,7	18,0	12,0
Hb1D_B	Hertmebrink 1	8,00	16,5	14,8	8,8
Hb1D_C	Hertmebrink 1	11,00	17,4	15,4	9,3
Hb1D_D	Hertmebrink 1	14,00	18,4	15,9	9,9
Hb1D_E	Hertmebrink 1	17,00	19,7	16,4	10,4
Hb1D_F	Hertmebrink 1	20,00	21,0	17,0	11,0
Vb A_A	Vassebrink A	1,50	15,7	15,4	9,4
Vb A_B	Vassebrink A	5,00	17,8	17,5	11,5
Vb A_C	Vassebrink A	8,00	18,0	17,8	11,8
Vb B_A	Vassebrink B	1,50	15,7	15,3	9,3

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Geomilieu V2.30 28-1-2014 19:28:39

Rekenresultaten Hema
Modellering IL (HMRI)

Rapport: Resultatentabel
Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Hema
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
Vb B_B	Vassebrink B	5,00	16,3	15,9	9,9
Vb B_C	Vassebrink B	8,00	16,6	16,2	10,2
Wn_A	Wesseler-Nering	23,00	21,2	19,8	13,8
Wn_A	Wesseler-Nering	5,00	17,3	16,5	10,4
Wn_A	Wesseler-Nering	23,00	21,5	11,1	5,1
Wn_A	Wesseler-Nering	5,00	17,9	3,8	-2,3
Wn_B	Wesseler-Nering	26,00	20,7	19,8	13,8
Wn_B	Wesseler-Nering	8,00	17,9	17,1	11,0
Wn_B	Wesseler-Nering	26,00	21,7	12,7	6,7
Wn_B	Wesseler-Nering	8,00	18,0	5,0	-1,1
Wn_C	Wesseler-Nering	29,00	20,0	19,8	13,8
Wn_C	Wesseler-Nering	11,00	19,0	17,7	11,7
Wn_C	Wesseler-Nering	29,00	21,5	15,3	9,3
Wn_C	Wesseler-Nering	11,00	18,8	6,1	0,1
Wn_D	Wesseler-Nering	32,00	20,0	19,8	13,8
Wn_D	Wesseler-Nering	14,00	19,7	18,4	12,4
Wn_D	Wesseler-Nering	32,00	23,2	20,0	13,9
Wn_D	Wesseler-Nering	14,00	19,5	7,4	1,3
Wn_E	Wesseler-Nering	17,00	20,4	19,1	13,0
Wn_E	Wesseler-Nering	17,00	20,2	8,7	2,7
Wn_F	Wesseler-Nering	20,00	21,0	19,7	13,7
Wn_F	Wesseler-Nering	20,00	20,9	10,0	4,0
Wn47n_A	Wesseler-Nering 47 noord	5,00	18,6	18,2	12,2
Wn47n_B	Wesseler-Nering 47 noord	8,00	18,6	18,1	12,1
Wn47n_C	Wesseler-Nering 47 noord	11,00	18,7	18,1	12,1
Wn47n_D	Wesseler-Nering 47 noord	14,00	18,7	18,1	12,1
Wn47n_E	Wesseler-Nering 47 noord	17,00	18,9	18,3	12,3
Wn47w_A	Wesseler-Nering 47 westzijde	5,00	32,8	32,7	26,7
Wn47w_B	Wesseler-Nering 47 westzijde	8,00	33,9	33,8	27,8
Wn47w_C	Wesseler-Nering 47 westzijde	11,00	34,3	33,9	27,9
Wn47w_D	Wesseler-Nering 47 westzijde	14,00	34,2	33,9	27,9
Wn47w_E	Wesseler-Nering 47 westzijde	17,00	34,0	33,9	27,9
Wn49_A	Wesseler-Nering 49	5,00	15,6	15,2	9,2
Wn49_B	Wesseler-Nering 49	8,00	16,1	15,8	9,8
Wn49_C	Wesseler-Nering 49	11,00	17,2	16,9	10,8
Wn49_D	Wesseler-Nering 49	14,00	17,5	17,1	11,1
Wn49_E	Wesseler-Nering 49	17,00	17,5	17,1	11,1

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Geomilieu V2.30 28-1-2014 19:28:39

Rekenresultaten IL totaal
Modellering IL (HMRI)

Rapport: Resultatentabel
Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
Hb Wn 2_A	Holterberg	23,00	52,1	48,0	36,3	53,0
Hb Wn 2_A	Holterberg	5,00	54,6	50,5	38,9	55,5
Hb Wn 2_A	Holterberg	23,00	52,6	48,6	36,7	53,6
Hb Wn 2_A	Holterberg	5,00	55,2	51,1	39,4	56,1
Hb Wn 2_A	Holterberg	23,00	51,9	47,8	35,9	52,8
Hb Wn 2_A	Holterberg	5,00	53,5	49,5	37,7	54,5
Hb Wn 2_A	Holterberg	23,00	51,8	47,7	36,1	52,7
Hb Wn 2_A	Holterberg	5,00	54,0	49,9	38,4	54,9
Hb Wn 2_A	Holterberg	23,00	51,1	47,0	35,4	52,0
Hb Wn 2_A	Holterberg	5,00	53,8	49,7	38,3	54,7
Hb Wn 2_B	Holterberg	26,00	51,7	47,6	35,9	52,6
Hb Wn 2_B	Holterberg	8,00	54,3	50,2	38,6	55,2
Hb Wn 2_B	Holterberg	26,00	52,2	48,2	36,3	53,2
Hb Wn 2_B	Holterberg	8,00	55,0	50,9	39,1	55,9
Hb Wn 2_B	Holterberg	26,00	51,6	47,5	35,6	52,5
Hb Wn 2_B	Holterberg	8,00	53,6	49,5	37,7	54,5
Hb Wn 2_B	Holterberg	26,00	51,5	47,4	35,7	52,4
Hb Wn 2_B	Holterberg	8,00	54,0	49,9	38,4	54,9
Hb Wn 2_B	Holterberg	26,00	50,7	46,7	35,0	51,7
Hb Wn 2_B	Holterberg	8,00	53,7	49,6	38,2	54,6
Hb Wn 2_C	Holterberg	11,00	53,8	49,8	38,1	54,8
Hb Wn 2_C	Holterberg	11,00	54,5	50,5	38,7	55,5
Hb Wn 2_C	Holterberg	11,00	53,3	49,2	37,4	54,2
Hb Wn 2_C	Holterberg	11,00	53,6	49,5	37,9	54,5
Hb Wn 2_C	Holterberg	11,00	53,2	49,1	37,6	54,1
Hb Wn 2_D	Holterberg	14,00	53,4	49,3	37,7	54,3
Hb Wn 2_D	Holterberg	14,00	54,0	49,9	38,1	54,9
Hb Wn 2_D	Holterberg	14,00	52,9	48,9	37,0	53,9
Hb Wn 2_D	Holterberg	14,00	53,1	49,0	37,5	54,0
Hb Wn 2_D	Holterberg	14,00	52,7	48,5	37,1	53,5
Hb Wn 2_E	Holterberg	17,00	52,9	48,8	37,2	53,8
Hb Wn 2_E	Holterberg	17,00	53,5	49,5	37,6	54,5
Hb Wn 2_E	Holterberg	17,00	52,5	48,4	36,6	53,4
Hb Wn 2_E	Holterberg	17,00	52,5	48,4	36,8	53,4
Hb Wn 2_E	Holterberg	17,00	51,9	47,8	36,3	52,8
Hb Wn 2_F	Holterberg	20,00	52,5	48,4	36,7	53,4
Hb Wn 2_F	Holterberg	20,00	53,1	49,0	37,2	54,0
Hb Wn 2_F	Holterberg	20,00	52,2	48,1	36,2	53,1
Hb Wn 2_F	Holterberg	20,00	52,1	48,0	36,4	53,0
Hb Wn 2_F	Holterberg	20,00	51,5	47,4	35,9	52,4
Hb Wna 2_A	Holterberg	23,00	43,3	39,4	26,3	44,4
Hb Wna 2_A	Holterberg	5,00	43,8	40,0	27,6	45,0
Hb Wna 2_B	Holterberg	26,00	43,2	39,4	26,3	44,4
Hb Wna 2_B	Holterberg	8,00	44,4	40,5	27,8	45,5
Hb Wna 2_C	Holterberg	11,00	44,3	40,4	27,5	45,4
Hb Wna 2_D	Holterberg	14,00	44,2	40,4	27,5	45,4
Hb Wna 2_E	Holterberg	17,00	43,7	39,9	26,8	44,9
Hb Wna 2_F	Holterberg	20,00	43,5	39,6	26,6	44,6
Hb WnA_A	Herikerberg	23,00	52,4	48,4	35,2	53,4
Hb WnA_A	Herikerberg	5,00	54,4	50,4	37,5	55,4
Hb WnA_B	Herikerberg	26,00	52,0	48,0	34,8	53,0

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rekenresultaten IL totaal
Modellering IL (HMRI)

Rapport: Resultatentabel
Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
Hb WnA_B	Herikerberg	8,00	53,4	49,4	36,0	54,4
Hb WnA_C	Herikerberg	11,00	52,2	48,3	34,9	53,3
Hb WnA_D	Herikerberg	14,00	53,6	49,6	36,5	54,6
Hb WnA_E	Herikerberg	17,00	53,2	49,3	36,1	54,3
Hb WnA_F	Herikerberg	20,00	52,8	48,8	35,7	53,8
Hb WnAa_A	Herikerberg	23,00	51,3	47,3	35,7	52,3
Hb WnAa_A	Herikerberg	5,00	54,8	50,7	39,3	55,7
Hb WnAa_B	Herikerberg	26,00	51,0	46,9	35,4	51,9
Hb WnAa_B	Herikerberg	8,00	54,4	50,3	38,9	55,3
Hb WnAa_C	Herikerberg	11,00	53,9	49,8	38,4	54,8
Hb WnAa_D	Herikerberg	14,00	53,3	49,1	37,7	54,1
Hb WnAa_E	Herikerberg	17,00	52,4	48,3	36,9	53,3
Hb WnAa_F	Herikerberg	20,00	51,8	47,8	36,3	52,8
Hb WnB_A	Herikerberg	23,00	51,9	48,0	34,7	53,0
Hb WnB_A	Herikerberg	5,00	53,4	49,4	36,2	54,4
Hb WnB_B	Herikerberg	26,00	51,6	47,7	34,4	52,7
Hb WnB_B	Herikerberg	8,00	53,5	49,5	36,3	54,5
Hb WnB_C	Herikerberg	11,00	53,3	49,3	36,1	54,3
Hb WnB_D	Herikerberg	14,00	53,0	49,0	35,9	54,0
Hb WnB_E	Herikerberg	17,00	52,8	48,8	35,7	53,8
Hb WnB_F	Herikerberg	20,00	52,3	48,3	35,1	53,3
Hb WnBa_A	Herikerberg	23,00	51,5	47,4	35,8	52,4
Hb WnBa_A	Herikerberg	5,00	53,2	49,1	37,5	54,1
Hb WnBa_B	Herikerberg	26,00	51,0	46,9	35,2	51,9
Hb WnBa_B	Herikerberg	8,00	53,1	49,0	37,4	54,0
Hb WnBa_C	Herikerberg	11,00	52,9	48,7	37,1	53,7
Hb WnBa_D	Herikerberg	14,00	52,6	48,4	36,9	53,4
Hb WnBa_E	Herikerberg	17,00	52,3	48,2	36,5	53,2
Hb WnBa_F	Herikerberg	20,00	51,9	47,7	36,1	52,7
Hb WnC_A	Herikerberg	23,00	51,6	47,6	34,4	52,6
Hb WnC_A	Herikerberg	5,00	52,3	48,3	34,8	53,3
Hb WnC_B	Herikerberg	26,00	51,2	47,3	33,9	52,3
Hb WnC_B	Herikerberg	8,00	52,5	48,6	35,1	53,6
Hb WnC_C	Herikerberg	11,00	52,5	48,5	35,1	53,5
Hb WnC_D	Herikerberg	14,00	52,3	48,3	35,0	53,3
Hb WnC_E	Herikerberg	17,00	52,1	48,1	34,9	53,1
Hb WnC_F	Herikerberg	20,00	51,9	47,9	34,6	52,9
Hb WnCa_A	Herikerberg	23,00	50,8	46,6	34,9	51,6
Hb WnCa_A	Herikerberg	5,00	51,7	47,6	35,7	52,6
Hb WnCa_B	Herikerberg	26,00	50,4	46,3	34,4	51,3
Hb WnCa_B	Herikerberg	8,00	51,7	47,6	35,8	52,6
Hb WnCa_C	Herikerberg	11,00	51,6	47,4	35,6	52,4
Hb WnCa_D	Herikerberg	14,00	51,4	47,2	35,4	52,2
Hb WnCa_E	Herikerberg	17,00	51,2	47,0	35,3	52,0
Hb WnCa_F	Herikerberg	20,00	51,0	46,9	35,1	51,9
Hb WnD_A	Herikerberg	23,00	51,3	47,3	34,0	52,3
Hb WnD_A	Herikerberg	5,00	51,7	47,7	34,1	52,7
Hb WnD_B	Herikerberg	26,00	51,1	47,1	33,8	52,1
Hb WnD_B	Herikerberg	8,00	52,0	48,0	34,4	53,0
Hb WnD_C	Herikerberg	11,00	51,9	48,0	34,4	53,0
Hb WnD_D	Herikerberg	14,00	51,8	47,8	34,3	52,8

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Geomilieu V2.30 12-3-2014 19:17:51

Rekenresultaten IL totaal
Modellering IL (HMRI)

Rapport: Resultatentabel
Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
Hb WnD_E	Herikerberg	17,00	51,7	47,7	34,3	52,7
Hb WnD_F	Herikerberg	20,00	51,5	47,5	34,2	52,5
Hb WnDa_A	Herikerberg	23,00	49,9	45,8	33,9	50,8
Hb WnDa_A	Herikerberg	5,00	50,5	46,3	34,4	51,3
Hb WnDa_B	Herikerberg	26,00	49,8	45,6	33,7	50,6
Hb WnDa_B	Herikerberg	8,00	50,6	46,5	34,5	51,5
Hb WnDa_C	Herikerberg	11,00	50,5	46,4	34,5	51,4
Hb WnDa_D	Herikerberg	14,00	50,4	46,2	34,3	51,2
Hb WnDa_E	Herikerberg	17,00	50,3	46,1	34,2	51,1
Hb WnDa_F	Herikerberg	20,00	50,1	45,9	34,1	50,9
Hb WnE_A	Herikerberg	23,00	51,4	47,5	34,3	52,5
Hb WnE_A	Herikerberg	5,00	51,4	47,4	33,9	52,4
Hb WnE_B	Herikerberg	26,00	51,3	47,3	34,1	52,3
Hb WnE_B	Herikerberg	8,00	51,9	47,9	34,4	52,9
Hb WnE_C	Herikerberg	11,00	51,9	48,0	34,6	53,0
Hb WnE_D	Herikerberg	14,00	51,8	47,9	34,5	52,9
Hb WnE_E	Herikerberg	17,00	51,7	47,8	34,5	52,8
Hb WnE_F	Herikerberg	20,00	51,6	47,6	34,4	52,6
Hb WnEa_A	Herikerberg	23,00	49,2	45,0	33,1	50,0
Hb WnEa_A	Herikerberg	5,00	49,4	45,3	33,5	50,3
Hb WnEa_B	Herikerberg	26,00	49,1	44,9	33,0	49,9
Hb WnEa_B	Herikerberg	8,00	49,7	45,6	33,8	50,6
Hb WnEa_C	Herikerberg	11,00	49,7	45,5	33,8	50,5
Hb WnEa_D	Herikerberg	14,00	49,6	45,5	33,7	50,5
Hb WnEa_E	Herikerberg	17,00	49,5	45,3	33,4	50,3
Hb WnEa_F	Herikerberg	20,00	49,3	45,2	33,2	50,2
Hb WnF_A	Herikerberg	23,00	48,5	44,5	30,7	49,5
Hb WnF_A	Herikerberg	5,00	48,5	44,6	29,8	49,6
Hb WnF_B	Herikerberg	26,00	48,2	44,3	30,6	49,3
Hb WnF_B	Herikerberg	8,00	48,9	45,0	30,6	50,0
Hb WnF_C	Herikerberg	11,00	48,9	45,0	30,8	50,0
Hb WnF_D	Herikerberg	14,00	48,9	45,0	30,9	50,0
Hb WnF_E	Herikerberg	17,00	48,8	44,8	30,8	49,8
Hb WnF_F	Herikerberg	20,00	48,6	44,7	30,8	49,7
Hb WnFa_A	Herikerberg	23,00	44,9	40,6	27,9	45,6
Hb WnFa_A	Herikerberg	5,00	44,1	39,8	26,9	44,8
Hb WnFa_B	Herikerberg	26,00	44,8	40,5	27,8	45,5
Hb WnFa_B	Herikerberg	8,00	45,1	40,8	28,0	45,8
Hb WnFa_C	Herikerberg	11,00	45,2	40,9	28,1	45,9
Hb WnFa_D	Herikerberg	14,00	45,2	40,9	28,1	45,9
Hb WnFa_E	Herikerberg	17,00	45,1	40,8	28,0	45,8
Hb WnFa_F	Herikerberg	20,00	45,0	40,7	27,9	45,7
Hb WnG_A	Herikerberg	23,00	47,6	43,7	29,8	48,7
Hb WnG_A	Herikerberg	5,00	47,1	43,2	28,2	48,2
Hb WnG_B	Herikerberg	26,00	47,5	43,6	29,7	48,6
Hb WnG_B	Herikerberg	8,00	47,8	43,9	29,4	48,9
Hb WnG_C	Herikerberg	11,00	48,0	44,1	29,8	49,1
Hb WnG_D	Herikerberg	14,00	48,0	44,1	30,0	49,1
Hb WnG_E	Herikerberg	17,00	48,0	44,1	30,1	49,1
Hb WnG_F	Herikerberg	20,00	47,8	43,9	29,9	48,9
Hb WnGa_A	Herikerberg	23,00	44,9	40,8	28,7	45,8

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Geomilieu V2.30 12-3-2014 19:17:51

Rekenresultaten IL totaal
Modellering IL (HMRI)

Rapport: Resultatentabel
Model: II1: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
Hb WnGa_A	Herikerberg	5,00	43,2	39,1	27,2	44,1
Hb WnGa_B	Herikerberg	26,00	44,9	40,8	28,6	45,8
Hb WnGa_B	Herikerberg	8,00	44,6	40,5	28,7	45,5
Hb WnGa_C	Herikerberg	11,00	45,0	40,9	29,1	45,9
Hb WnGa_D	Herikerberg	14,00	45,0	40,9	29,1	45,9
Hb WnGa_E	Herikerberg	17,00	45,1	41,0	29,1	46,0
Hb WnGa_F	Herikerberg	20,00	45,0	40,9	28,7	45,9
Hb1A_A	Hertmebrink 1	23,00	49,5	45,4	32,2	50,4
Hb1A_A	Hertmebrink 1	5,00	49,3	45,3	32,1	50,3
Hb1A_B	Hertmebrink 1	26,00	49,4	45,3	32,3	50,3
Hb1A_B	Hertmebrink 1	8,00	50,0	45,9	32,9	50,9
Hb1A_C	Hertmebrink 1	11,00	50,1	46,0	33,0	51,0
Hb1A_D	Hertmebrink 1	14,00	50,2	46,1	33,1	51,1
Hb1A_E	Hertmebrink 1	17,00	50,0	46,0	33,0	51,0
Hb1A_F	Hertmebrink 1	20,00	49,7	45,6	32,5	50,6
Hb1Aa_A	Hertmebrink 1 achterzijde	23,00	29,4	25,3	12,6	30,3
Hb1Aa_A	Hertmebrink 1 achterzijde	5,00	28,6	24,5	11,5	29,5
Hb1Aa_B	Hertmebrink 1 achterzijde	26,00	30,7	26,6	14,3	31,6
Hb1Aa_B	Hertmebrink 1 achterzijde	8,00	29,7	25,7	12,7	30,7
Hb1Aa_C	Hertmebrink 1 achterzijde	11,00	29,8	25,7	12,7	30,7
Hb1Aa_D	Hertmebrink 1 achterzijde	14,00	29,5	25,4	12,5	30,4
Hb1Aa_E	Hertmebrink 1 achterzijde	17,00	29,4	25,2	12,3	30,2
Hb1Aa_F	Hertmebrink 1 achterzijde	20,00	29,2	25,1	12,2	30,1
Hb1B_A	Hertmebrink 1	23,00	50,5	46,2	33,2	51,2
Hb1B_A	Hertmebrink 1	5,00	50,3	46,1	33,1	51,1
Hb1B_B	Hertmebrink 1	26,00	50,4	46,1	33,3	51,1
Hb1B_B	Hertmebrink 1	8,00	50,8	46,5	33,6	51,5
Hb1B_C	Hertmebrink 1	11,00	50,8	46,6	33,6	51,6
Hb1B_D	Hertmebrink 1	14,00	50,9	46,7	33,8	51,7
Hb1B_E	Hertmebrink 1	17,00	50,8	46,6	33,6	51,6
Hb1B_F	Hertmebrink 1	20,00	50,7	46,4	33,5	51,4
Hb1C_A	Hertmebrink 1	23,00	51,1	46,8	34,1	51,8
Hb1C_A	Hertmebrink 1	5,00	51,3	47,0	34,2	52,0
Hb1C_B	Hertmebrink 1	26,00	51,0	46,7	34,2	51,7
Hb1C_B	Hertmebrink 1	8,00	51,6	47,3	34,5	52,3
Hb1C_C	Hertmebrink 1	11,00	51,7	47,4	34,6	52,4
Hb1C_D	Hertmebrink 1	14,00	51,7	47,4	34,7	52,4
Hb1C_E	Hertmebrink 1	17,00	51,6	47,2	34,5	52,2
Hb1C_F	Hertmebrink 1	20,00	51,5	47,2	34,4	52,2
Hb1D_A	Hertmebrink 1	23,00	50,9	46,7	34,2	51,7
Hb1D_A	Hertmebrink 1	5,00	50,9	46,6	34,2	51,6
Hb1D_B	Hertmebrink 1	26,00	50,8	46,5	34,2	51,5
Hb1D_B	Hertmebrink 1	8,00	51,3	47,1	34,6	52,1
Hb1D_C	Hertmebrink 1	11,00	51,4	47,2	34,7	52,2
Hb1D_D	Hertmebrink 1	14,00	51,4	47,1	34,6	52,1
Hb1D_E	Hertmebrink 1	17,00	51,2	46,9	34,4	51,9
Hb1D_F	Hertmebrink 1	20,00	51,1	46,8	34,3	51,8
Vb A_A	Vassebrink A	1,50	44,6	40,7	27,9	45,7
Vb A_B	Vassebrink A	5,00	46,1	42,2	29,2	47,2
Vb A_C	Vassebrink A	8,00	47,2	43,3	30,3	48,3
Vb B_A	Vassebrink B	1,50	43,3	39,4	26,7	44,4

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Geomilieu V2.30 12-3-2014 19:17:51

Rekenresultaten IL totaal
Modellering IL (HMRI)

Rapport: Resultatentabel
Model: III: Verkeer en winkelwagens op Pterrein, Wesseler-Nering, Emte en Hema
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal
Vb B_B	Vassebrink B	5,00	44,8	40,9	28,3	45,9
Vb B_C	Vassebrink B	8,00	46,2	42,2	29,6	47,2
Wn_A	Wesseler-Nering	23,00	48,9	44,7	33,3	49,7
Wn_A	Wesseler-Nering	5,00	50,2	46,0	34,8	51,0
Wn_A	Wesseler-Nering	23,00	45,5	41,5	29,5	46,5
Wn_A	Wesseler-Nering	5,00	43,7	39,6	27,8	44,6
Wn_B	Wesseler-Nering	26,00	48,6	44,4	33,0	49,4
Wn_B	Wesseler-Nering	8,00	50,2	46,0	34,8	51,0
Wn_B	Wesseler-Nering	26,00	45,5	41,4	29,5	46,4
Wn_B	Wesseler-Nering	8,00	44,7	40,6	28,8	45,6
Wn_C	Wesseler-Nering	29,00	48,3	44,1	32,7	49,1
Wn_C	Wesseler-Nering	11,00	50,0	45,9	34,6	50,9
Wn_C	Wesseler-Nering	29,00	45,4	41,4	29,4	46,4
Wn_C	Wesseler-Nering	11,00	45,2	41,1	29,2	46,1
Wn_D	Wesseler-Nering	32,00	48,0	43,9	32,4	48,9
Wn_D	Wesseler-Nering	14,00	49,8	45,7	34,3	50,7
Wn_D	Wesseler-Nering	32,00	45,3	41,3	29,4	46,3
Wn_D	Wesseler-Nering	14,00	45,5	41,4	29,5	46,4
Wn_E	Wesseler-Nering	17,00	49,6	45,4	34,1	50,4
Wn_E	Wesseler-Nering	17,00	45,6	41,5	29,6	46,5
Wn_F	Wesseler-Nering	20,00	49,2	45,1	33,7	50,1
Wn_F	Wesseler-Nering	20,00	45,6	41,5	29,5	46,5
Wn47n_A	Wesseler-Nering 47 noord	5,00	51,4	47,6	32,0	52,6
Wn47n_B	Wesseler-Nering 47 noord	8,00	51,7	47,9	32,7	52,9
Wn47n_C	Wesseler-Nering 47 noord	11,00	51,6	47,7	32,8	52,7
Wn47n_D	Wesseler-Nering 47 noord	14,00	51,4	47,5	32,7	52,5
Wn47n_E	Wesseler-Nering 47 noord	17,00	51,2	47,3	32,7	52,3
Wn47w_A	Wesseler-Nering 47 westzijde	5,00	44,7	41,2	28,5	46,2
Wn47w_B	Wesseler-Nering 47 westzijde	8,00	44,1	40,8	29,2	45,8
Wn47w_C	Wesseler-Nering 47 westzijde	11,00	43,7	40,5	29,3	45,5
Wn47w_D	Wesseler-Nering 47 westzijde	14,00	43,4	40,2	29,4	45,2
Wn47w_E	Wesseler-Nering 47 westzijde	17,00	43,9	40,6	29,7	45,6
Wn49_A	Wesseler-Nering 49	5,00	45,9	42,0	29,0	47,0
Wn49_B	Wesseler-Nering 49	8,00	46,8	42,8	30,2	47,8
Wn49_C	Wesseler-Nering 49	11,00	47,1	43,1	30,8	48,1
Wn49_D	Wesseler-Nering 49	14,00	47,2	43,2	31,0	48,2
Wn49_E	Wesseler-Nering 49	17,00	47,3	43,3	31,2	48,3

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Geomilieu V2.30 12-3-2014 19:17:51

Rekenresultaten wegen
Modellering SRM 2 (Rmg 2012)

Rapport: Resultatentabel
Model: Verkeer op wegen
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
Hb Wn 2_A	Holterberg	23,00	47,6	44,7	37,0
Hb Wn 2_A	Holterberg	5,00	44,1	41,2	33,5
Hb Wn 2_A	Holterberg	23,00	47,8	45,0	37,2
Hb Wn 2_A	Holterberg	5,00	44,2	41,3	33,5
Hb Wn 2_A	Holterberg	23,00	47,8	44,9	37,2
Hb Wn 2_A	Holterberg	5,00	43,4	40,6	32,8
Hb Wn 2_A	Holterberg	23,00	47,5	44,6	36,9
Hb Wn 2_A	Holterberg	5,00	42,1	39,2	31,5
Hb Wn 2_A	Holterberg	23,00	47,2	44,3	36,6
Hb Wn 2_A	Holterberg	5,00	41,4	38,6	30,8
Hb Wn 2_B	Holterberg	26,00	47,7	44,9	37,1
Hb Wn 2_B	Holterberg	8,00	45,1	42,2	34,5
Hb Wn 2_B	Holterberg	26,00	48,0	45,1	37,4
Hb Wn 2_B	Holterberg	8,00	45,0	42,2	34,4
Hb Wn 2_B	Holterberg	26,00	48,0	45,2	37,4
Hb Wn 2_B	Holterberg	8,00	44,3	41,5	33,7
Hb Wn 2_B	Holterberg	26,00	47,8	45,0	37,2
Hb Wn 2_B	Holterberg	8,00	43,2	40,3	32,6
Hb Wn 2_B	Holterberg	26,00	47,5	44,7	36,9
Hb Wn 2_B	Holterberg	8,00	42,8	39,9	32,2
Hb Wn 2_C	Holterberg	11,00	45,8	43,0	35,2
Hb Wn 2_C	Holterberg	11,00	45,5	42,6	34,9
Hb Wn 2_C	Holterberg	11,00	44,8	42,0	34,2
Hb Wn 2_C	Holterberg	11,00	44,2	41,3	33,6
Hb Wn 2_C	Holterberg	11,00	43,8	40,9	33,2
Hb Wn 2_D	Holterberg	14,00	46,4	43,6	35,8
Hb Wn 2_D	Holterberg	14,00	46,4	43,5	35,8
Hb Wn 2_D	Holterberg	14,00	46,0	43,1	35,4
Hb Wn 2_D	Holterberg	14,00	45,5	42,7	34,9
Hb Wn 2_D	Holterberg	14,00	45,2	42,3	34,6
Hb Wn 2_E	Holterberg	17,00	47,0	44,2	36,4
Hb Wn 2_E	Holterberg	17,00	47,2	44,3	36,6
Hb Wn 2_E	Holterberg	17,00	46,9	44,0	36,3
Hb Wn 2_E	Holterberg	17,00	46,6	43,7	36,0
Hb Wn 2_E	Holterberg	17,00	46,2	43,4	35,6
Hb Wn 2_F	Holterberg	20,00	47,4	44,5	36,8
Hb Wn 2_F	Holterberg	20,00	47,5	44,7	36,9
Hb Wn 2_F	Holterberg	20,00	47,3	44,5	36,7
Hb Wn 2_F	Holterberg	20,00	47,0	44,2	36,4
Hb Wn 2_F	Holterberg	20,00	46,7	43,9	36,1
Hb Wna 2_A	Holterberg	23,00	35,0	31,9	24,1
Hb Wna 2_A	Holterberg	5,00	32,1	29,0	21,2
Hb Wna 2_B	Holterberg	26,00	35,3	32,2	24,5
Hb Wna 2_B	Holterberg	8,00	33,5	30,4	22,7
Hb Wna 2_C	Holterberg	11,00	34,1	31,1	23,3
Hb Wna 2_D	Holterberg	14,00	33,9	30,9	23,1
Hb Wna 2_E	Holterberg	17,00	34,3	31,2	23,4
Hb Wna 2_F	Holterberg	20,00	34,6	31,5	23,8
Hb WnA_A	Herikerberg	23,00	43,4	40,6	32,8
Hb WnA_A	Herikerberg	5,00	38,2	35,3	27,6
Hb WnA_B	Herikerberg	26,00	44,0	41,1	33,4

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rekenresultaten wegen
Modellering SRM 2 (Rmg 2012)

Rapport: Resultatentabel
Model: Verkeer op wegen
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
Hb WnA_B	Herikerberg	8,00	39,6	36,8	29,0
Hb WnA_C	Herikerberg	11,00	39,4	36,5	28,8
Hb WnA_D	Herikerberg	14,00	41,0	38,1	30,4
Hb WnA_E	Herikerberg	17,00	41,8	39,0	31,2
Hb WnA_F	Herikerberg	20,00	42,7	39,9	32,1
Hb WnAa_A	Herikerberg	23,00	51,8	48,9	41,0
Hb WnAa_A	Herikerberg	5,00	49,6	46,7	38,8
Hb WnAa_B	Herikerberg	26,00	51,7	48,8	41,0
Hb WnAa_B	Herikerberg	8,00	50,0	47,1	39,2
Hb WnAa_C	Herikerberg	11,00	50,8	47,9	40,1
Hb WnAa_D	Herikerberg	14,00	51,3	48,4	40,6
Hb WnAa_E	Herikerberg	17,00	51,5	48,6	40,8
Hb WnAa_F	Herikerberg	20,00	51,7	48,8	40,9
Hb WnB_A	Herikerberg	23,00	43,0	40,1	32,4
Hb WnB_A	Herikerberg	5,00	37,9	34,9	27,2
Hb WnB_B	Herikerberg	26,00	43,6	40,8	33,0
Hb WnB_B	Herikerberg	8,00	38,6	35,7	28,0
Hb WnB_C	Herikerberg	11,00	38,9	36,0	28,3
Hb WnB_D	Herikerberg	14,00	40,1	37,2	29,5
Hb WnB_E	Herikerberg	17,00	41,6	38,7	31,0
Hb WnB_F	Herikerberg	20,00	42,4	39,5	31,8
Hb WnBa_A	Herikerberg	23,00	51,8	48,9	41,1
Hb WnBa_A	Herikerberg	5,00	49,7	46,8	39,0
Hb WnBa_B	Herikerberg	26,00	51,8	48,9	41,1
Hb WnBa_B	Herikerberg	8,00	50,3	47,4	39,6
Hb WnBa_C	Herikerberg	11,00	50,9	48,0	40,2
Hb WnBa_D	Herikerberg	14,00	51,4	48,5	40,6
Hb WnBa_E	Herikerberg	17,00	51,5	48,6	40,8
Hb WnBa_F	Herikerberg	20,00	51,7	48,8	41,0
Hb WnC_A	Herikerberg	23,00	43,4	40,6	32,8
Hb WnC_A	Herikerberg	5,00	38,3	35,4	27,6
Hb WnC_B	Herikerberg	26,00	44,0	41,2	33,4
Hb WnC_B	Herikerberg	8,00	39,0	36,2	28,4
Hb WnC_C	Herikerberg	11,00	39,4	36,5	28,8
Hb WnC_D	Herikerberg	14,00	40,4	37,6	29,8
Hb WnC_E	Herikerberg	17,00	41,8	39,0	31,2
Hb WnC_F	Herikerberg	20,00	42,8	40,0	32,2
Hb WnCa_A	Herikerberg	23,00	51,8	48,9	41,1
Hb WnCa_A	Herikerberg	5,00	49,9	47,0	39,1
Hb WnCa_B	Herikerberg	26,00	51,8	48,9	41,1
Hb WnCa_B	Herikerberg	8,00	50,6	47,7	39,9
Hb WnCa_C	Herikerberg	11,00	51,1	48,2	40,4
Hb WnCa_D	Herikerberg	14,00	51,5	48,6	40,7
Hb WnCa_E	Herikerberg	17,00	51,6	48,7	40,9
Hb WnCa_F	Herikerberg	20,00	51,8	48,9	41,0
Hb WnD_A	Herikerberg	23,00	43,4	40,5	32,8
Hb WnD_A	Herikerberg	5,00	37,6	34,7	27,0
Hb WnD_B	Herikerberg	26,00	43,9	41,0	33,3
Hb WnD_B	Herikerberg	8,00	38,7	35,8	28,1
Hb WnD_C	Herikerberg	11,00	39,4	36,5	28,8
Hb WnD_D	Herikerberg	14,00	40,3	37,5	29,8

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Geomilieu V2.30 28-1-2014 19:30:26

Rekenresultaten wegen
Modellering SRM 2 (Rmg 2012)

Rapport: Resultatentabel
Model: Verkeer op wegen
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
Hb WnD_E	Herikerberg	17,00	41,8	39,0	31,2
Hb WnD_F	Herikerberg	20,00	42,6	39,8	32,1
Hb WnDa_A	Herikerberg	23,00	51,8	48,9	41,1
Hb WnDa_A	Herikerberg	5,00	49,8	46,9	39,1
Hb WnDa_B	Herikerberg	26,00	51,8	48,9	41,1
Hb WnDa_B	Herikerberg	8,00	50,7	47,8	39,9
Hb WnDa_C	Herikerberg	11,00	51,2	48,3	40,4
Hb WnDa_D	Herikerberg	14,00	51,5	48,6	40,7
Hb WnDa_E	Herikerberg	17,00	51,6	48,7	40,9
Hb WnDa_F	Herikerberg	20,00	51,7	48,8	41,0
Hb WnE_A	Herikerberg	23,00	43,4	40,5	32,8
Hb WnE_A	Herikerberg	5,00	36,1	33,2	25,5
Hb WnE_B	Herikerberg	26,00	43,8	41,0	33,2
Hb WnE_B	Herikerberg	8,00	37,7	34,8	27,1
Hb WnE_C	Herikerberg	11,00	38,9	36,0	28,3
Hb WnE_D	Herikerberg	14,00	40,1	37,2	29,5
Hb WnE_E	Herikerberg	17,00	41,6	38,7	31,0
Hb WnE_F	Herikerberg	20,00	42,6	39,7	32,0
Hb WnEa_A	Herikerberg	23,00	51,8	48,9	41,0
Hb WnEa_A	Herikerberg	5,00	49,9	47,0	39,2
Hb WnEa_B	Herikerberg	26,00	51,8	48,9	41,0
Hb WnEa_B	Herikerberg	8,00	50,8	47,9	40,1
Hb WnEa_C	Herikerberg	11,00	51,2	48,3	40,5
Hb WnEa_D	Herikerberg	14,00	51,5	48,6	40,8
Hb WnEa_E	Herikerberg	17,00	51,7	48,8	40,9
Hb WnEa_F	Herikerberg	20,00	51,7	48,8	41,0
Hb WnF_A	Herikerberg	23,00	38,1	35,2	27,5
Hb WnF_A	Herikerberg	5,00	34,2	31,3	23,6
Hb WnF_B	Herikerberg	26,00	38,6	35,7	28,0
Hb WnF_B	Herikerberg	8,00	34,6	31,6	23,9
Hb WnF_C	Herikerberg	11,00	35,7	32,7	24,9
Hb WnF_D	Herikerberg	14,00	35,4	32,4	24,7
Hb WnF_E	Herikerberg	17,00	36,7	33,7	26,0
Hb WnF_F	Herikerberg	20,00	37,5	34,6	26,9
Hb WnFa_A	Herikerberg	23,00	51,1	48,2	40,4
Hb WnFa_A	Herikerberg	5,00	49,4	46,5	38,7
Hb WnFa_B	Herikerberg	26,00	51,2	48,3	40,4
Hb WnFa_B	Herikerberg	8,00	50,4	47,5	39,7
Hb WnFa_C	Herikerberg	11,00	50,8	47,9	40,1
Hb WnFa_D	Herikerberg	14,00	51,0	48,1	40,3
Hb WnFa_E	Herikerberg	17,00	51,1	48,2	40,4
Hb WnFa_F	Herikerberg	20,00	51,1	48,2	40,4
Hb WnG_A	Herikerberg	23,00	39,7	36,8	29,1
Hb WnG_A	Herikerberg	5,00	34,4	31,4	23,7
Hb WnG_B	Herikerberg	26,00	40,1	37,2	29,5
Hb WnG_B	Herikerberg	8,00	36,6	33,6	25,9
Hb WnG_C	Herikerberg	11,00	38,0	35,1	27,3
Hb WnG_D	Herikerberg	14,00	36,9	34,0	26,3
Hb WnG_E	Herikerberg	17,00	37,9	35,0	27,3
Hb WnG_F	Herikerberg	20,00	38,9	36,1	28,3
Hb WnGa_A	Herikerberg	23,00	51,4	48,5	40,7

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rekenresultaten wegen
Modellering SRM 2 (Rmg 2012)

Rapport: Resultatentabel
Model: Verkeer op wegen
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
Hb WnGa_A	Herikerberg	5,00	49,8	46,9	39,0
Hb WnGa_B	Herikerberg	26,00	51,4	48,5	40,7
Hb WnGa_B	Herikerberg	8,00	50,7	47,8	39,9
Hb WnGa_C	Herikerberg	11,00	51,1	48,1	40,3
Hb WnGa_D	Herikerberg	14,00	51,3	48,4	40,5
Hb WnGa_E	Herikerberg	17,00	51,4	48,5	40,6
Hb WnGa_F	Herikerberg	20,00	51,4	48,5	40,7
Hb1A_A	Hertmebrink 1	23,00	57,8	54,9	47,0
Hb1A_A	Hertmebrink 1	5,00	58,7	55,8	47,9
Hb1A_B	Hertmebrink 1	26,00	57,6	54,6	46,8
Hb1A_B	Hertmebrink 1	8,00	58,8	55,9	48,0
Hb1A_C	Hertmebrink 1	11,00	58,8	55,8	48,0
Hb1A_D	Hertmebrink 1	14,00	58,4	55,5	47,6
Hb1A_E	Hertmebrink 1	17,00	58,2	55,3	47,4
Hb1A_F	Hertmebrink 1	20,00	58,0	55,1	47,3
Hb1Aa_A	Hertmebrink 1 achterzijde	23,00	45,2	42,3	34,6
Hb1Aa_A	Hertmebrink 1 achterzijde	5,00	44,7	41,8	34,0
Hb1Aa_B	Hertmebrink 1 achterzijde	26,00	45,2	42,3	34,6
Hb1Aa_B	Hertmebrink 1 achterzijde	8,00	45,6	42,7	35,0
Hb1Aa_C	Hertmebrink 1 achterzijde	11,00	45,5	42,6	34,9
Hb1Aa_D	Hertmebrink 1 achterzijde	14,00	45,5	42,6	34,8
Hb1Aa_E	Hertmebrink 1 achterzijde	17,00	45,5	42,6	34,9
Hb1Aa_F	Hertmebrink 1 achterzijde	20,00	45,2	42,3	34,6
Hb1B_A	Hertmebrink 1	23,00	57,4	54,4	46,6
Hb1B_A	Hertmebrink 1	5,00	58,4	55,4	47,5
Hb1B_B	Hertmebrink 1	26,00	57,2	54,2	46,4
Hb1B_B	Hertmebrink 1	8,00	58,5	55,5	47,6
Hb1B_C	Hertmebrink 1	11,00	58,5	55,5	47,6
Hb1B_D	Hertmebrink 1	14,00	58,0	55,1	47,2
Hb1B_E	Hertmebrink 1	17,00	57,9	54,9	47,1
Hb1B_F	Hertmebrink 1	20,00	57,6	54,7	46,8
Hb1C_A	Hertmebrink 1	23,00	58,0	55,1	47,2
Hb1C_A	Hertmebrink 1	5,00	59,5	56,5	48,6
Hb1C_B	Hertmebrink 1	26,00	57,7	54,8	46,9
Hb1C_B	Hertmebrink 1	8,00	59,5	56,5	48,7
Hb1C_C	Hertmebrink 1	11,00	59,4	56,5	48,6
Hb1C_D	Hertmebrink 1	14,00	58,9	56,0	48,1
Hb1C_E	Hertmebrink 1	17,00	58,7	55,7	47,9
Hb1C_F	Hertmebrink 1	20,00	58,4	55,4	47,6
Hb1D_A	Hertmebrink 1	23,00	57,9	55,0	47,2
Hb1D_A	Hertmebrink 1	5,00	59,4	56,5	48,7
Hb1D_B	Hertmebrink 1	26,00	57,6	54,7	46,8
Hb1D_B	Hertmebrink 1	8,00	59,4	56,5	48,7
Hb1D_C	Hertmebrink 1	11,00	59,3	56,4	48,6
Hb1D_D	Hertmebrink 1	14,00	58,8	55,9	48,1
Hb1D_E	Hertmebrink 1	17,00	58,6	55,6	47,8
Hb1D_F	Hertmebrink 1	20,00	58,3	55,3	47,5
Vb A_A	Vassebrink A	1,50	36,0	33,0	25,3
Vb A_B	Vassebrink A	5,00	38,0	35,0	27,3
Vb A_C	Vassebrink A	8,00	39,5	36,5	28,8
Vb B_A	Vassebrink B	1,50	34,8	31,8	24,1

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Geomilieu V2.30 28-1-2014 19:30:26

Rekenresultaten wegen
Modellering SRM 2 (Rmg 2012)

Rapport: Resultatentabel
Model: Verkeer op wegen
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
Vb B_B	Vassebrink B	5,00	37,5	34,5	26,8
Vb B_C	Vassebrink B	8,00	39,4	36,4	28,7
Wn_A	Wesseler-Nering	23,00	46,9	44,1	36,4
Wn_A	Wesseler-Nering	5,00	44,4	41,6	33,9
Wn_A	Wesseler-Nering	23,00	50,0	47,1	39,4
Wn_A	Wesseler-Nering	5,00	48,6	45,8	38,0
Wn_B	Wesseler-Nering	26,00	47,0	44,2	36,4
Wn_B	Wesseler-Nering	8,00	45,5	42,6	34,9
Wn_B	Wesseler-Nering	26,00	50,0	47,2	39,5
Wn_B	Wesseler-Nering	8,00	49,6	46,7	39,0
Wn_C	Wesseler-Nering	29,00	47,0	44,1	36,4
Wn_C	Wesseler-Nering	11,00	46,1	43,2	35,5
Wn_C	Wesseler-Nering	29,00	50,3	47,4	39,7
Wn_C	Wesseler-Nering	11,00	49,9	47,1	39,3
Wn_D	Wesseler-Nering	32,00	47,0	44,2	36,4
Wn_D	Wesseler-Nering	14,00	46,6	43,7	36,0
Wn_D	Wesseler-Nering	32,00	50,4	47,6	39,8
Wn_D	Wesseler-Nering	14,00	49,9	47,1	39,4
Wn_E	Wesseler-Nering	17,00	46,7	43,9	36,1
Wn_E	Wesseler-Nering	17,00	50,0	47,1	39,4
Wn_F	Wesseler-Nering	20,00	46,9	44,0	36,3
Wn_F	Wesseler-Nering	20,00	50,0	47,1	39,4
Wn47n_A	Wesseler-Nering 47 noord	5,00	35,5	32,6	24,9
Wn47n_B	Wesseler-Nering 47 noord	8,00	35,2	32,3	24,6
Wn47n_C	Wesseler-Nering 47 noord	11,00	35,8	33,0	25,2
Wn47n_D	Wesseler-Nering 47 noord	14,00	36,0	33,2	25,4
Wn47n_E	Wesseler-Nering 47 noord	17,00	36,6	33,7	26,0
Wn47w_A	Wesseler-Nering 47 westzijde	5,00	49,5	46,7	38,9
Wn47w_B	Wesseler-Nering 47 westzijde	8,00	50,4	47,6	39,9
Wn47w_C	Wesseler-Nering 47 westzijde	11,00	51,1	48,3	40,6
Wn47w_D	Wesseler-Nering 47 westzijde	14,00	51,0	48,2	40,4
Wn47w_E	Wesseler-Nering 47 westzijde	17,00	51,3	48,4	40,7
Wn49_A	Wesseler-Nering 49	5,00	31,1	27,2	19,7
Wn49_B	Wesseler-Nering 49	8,00	32,0	28,1	20,7
Wn49_C	Wesseler-Nering 49	11,00	32,6	28,8	21,3
Wn49_D	Wesseler-Nering 49	14,00	33,1	29,3	21,8
Wn49_E	Wesseler-Nering 49	17,00	33,9	30,1	22,6

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Geomilieu V2.30 28-1-2014 19:30:26

SomE_2

O 15384 DJS, 12 maart 2014

IL Totaal:

RMW Totaal EXCLUSIEF aftrek ex art. 110g Wgh

Sommatie IL + RMW

Naam	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Naam	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Naam	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
Hb Wn 2_A	Holterberg	23	52,1	48	36,3	Hb Wn 2_A	Holterberg	23	47,6	44,7	37	Hb Wn 2_A	Holterberg	23	53,4	49,7	39,7
Hb Wn 2_A	Holterberg	5	54,6	50,5	38,9	Hb Wn 2_A	Holterberg	5	44,1	41,2	33,5	Hb Wn 2_A	Holterberg	5	55,0	51,0	40,0
Hb Wn 2_A	Holterberg	23	52,6	48,6	36,7	Hb Wn 2_A	Holterberg	23	47,8	45	37,2	Hb Wn 2_A	Holterberg	23	53,8	50,2	40,0
Hb Wn 2_A	Holterberg	5	55,2	51,1	39,4	Hb Wn 2_A	Holterberg	5	44,2	41,3	33,5	Hb Wn 2_A	Holterberg	5	55,5	51,5	40,4
Hb Wn 2_A	Holterberg	23	51,9	47,8	35,9	Hb Wn 2_A	Holterberg	23	47,8	44,9	37,2	Hb Wn 2_A	Holterberg	23	53,3	49,6	39,6
Hb Wn 2_A	Holterberg	5	53,5	49,5	37,7	Hb Wn 2_A	Holterberg	5	43,4	40,6	32,8	Hb Wn 2_A	Holterberg	5	53,9	50,0	38,9
Hb Wn 2_A	Holterberg	23	51,8	47,7	36,1	Hb Wn 2_A	Holterberg	23	47,5	44,6	36,9	Hb Wn 2_A	Holterberg	23	53,2	49,4	39,5
Hb Wn 2_A	Holterberg	5	54	49,9	38,4	Hb Wn 2_A	Holterberg	5	42,1	39,2	31,5	Hb Wn 2_A	Holterberg	5	54,3	50,3	39,2
Hb Wn 2_A	Holterberg	23	51,1	47	35,4	Hb Wn 2_A	Holterberg	23	47,2	44,3	36,6	Hb Wn 2_A	Holterberg	23	52,6	48,9	39,1
Hb Wn 2_A	Holterberg	5	53,8	49,7	38,3	Hb Wn 2_A	Holterberg	5	41,4	38,6	30,8	Hb Wn 2_A	Holterberg	5	54,0	50,0	39,0
Hb Wn 2_B	Holterberg	26	51,7	47,6	35,9	Hb Wn 2_B	Holterberg	26	47,7	44,9	37,1	Hb Wn 2_B	Holterberg	26	53,2	49,5	39,6
Hb Wn 2_B	Holterberg	8	54,3	50,2	38,6	Hb Wn 2_B	Holterberg	8	45,1	42,2	34,5	Hb Wn 2_B	Holterberg	8	54,8	50,8	40,0
Hb Wn 2_B	Holterberg	26	52,2	48,2	36,3	Hb Wn 2_B	Holterberg	26	48	45,1	37,4	Hb Wn 2_B	Holterberg	26	53,6	49,9	39,9
Hb Wn 2_B	Holterberg	8	55	50,9	39,1	Hb Wn 2_B	Holterberg	8	45	42,2	34,4	Hb Wn 2_B	Holterberg	8	55,4	51,4	40,4
Hb Wn 2_B	Holterberg	26	51,6	47,5	35,6	Hb Wn 2_B	Holterberg	26	48	45,2	37,4	Hb Wn 2_B	Holterberg	26	53,2	49,5	39,6
Hb Wn 2_B	Holterberg	8	53,6	49,5	37,7	Hb Wn 2_B	Holterberg	8	44,3	41,5	33,7	Hb Wn 2_B	Holterberg	8	54,1	50,1	39,2
Hb Wn 2_B	Holterberg	26	51,5	47,4	35,7	Hb Wn 2_B	Holterberg	26	47,8	45	37,2	Hb Wn 2_B	Holterberg	26	53,0	49,4	39,5
Hb Wn 2_B	Holterberg	8	54	49,9	38,4	Hb Wn 2_B	Holterberg	8	43,2	40,3	32,6	Hb Wn 2_B	Holterberg	8	54,3	50,4	39,4
Hb Wn 2_B	Holterberg	26	50,7	46,7	35	Hb Wn 2_B	Holterberg	26	47,5	44,7	36,9	Hb Wn 2_B	Holterberg	26	52,4	48,8	39,1
Hb Wn 2_B	Holterberg	8	53,7	49,6	38,2	Hb Wn 2_B	Holterberg	8	42,8	39,9	32,2	Hb Wn 2_B	Holterberg	8	54,0	50,0	39,2
Hb Wn 2_C	Holterberg	11	53,8	49,8	38,1	Hb Wn 2_C	Holterberg	11	45,8	43	35,2	Hb Wn 2_C	Holterberg	11	54,4	50,6	39,9
Hb Wn 2_C	Holterberg	11	54,5	50,5	38,7	Hb Wn 2_C	Holterberg	11	45,5	42,6	34,9	Hb Wn 2_C	Holterberg	11	55,0	51,2	40,2
Hb Wn 2_C	Holterberg	11	53,3	49,2	37,4	Hb Wn 2_C	Holterberg	11	44,8	42	34,2	Hb Wn 2_C	Holterberg	11	53,9	50,0	39,1
Hb Wn 2_C	Holterberg	11	53,6	49,5	37,9	Hb Wn 2_C	Holterberg	11	44,2	41,3	33,6	Hb Wn 2_C	Holterberg	11	54,1	50,1	39,3
Hb Wn 2_C	Holterberg	11	53,2	49,1	37,6	Hb Wn 2_C	Holterberg	11	43,8	40,9	33,2	Hb Wn 2_C	Holterberg	11	53,7	49,7	38,9
Hb Wn 2_D	Holterberg	14	53,4	49,3	37,7	Hb Wn 2_D	Holterberg	14	46,4	43,6	35,8	Hb Wn 2_D	Holterberg	14	54,2	50,3	39,9
Hb Wn 2_D	Holterberg	14	54	49,9	38,1	Hb Wn 2_D	Holterberg	14	46,4	43,5	35,8	Hb Wn 2_D	Holterberg	14	54,7	50,8	40,1
Hb Wn 2_D	Holterberg	14	52,9	48,9	37	Hb Wn 2_D	Holterberg	14	46	43,1	35,4	Hb Wn 2_D	Holterberg	14	53,7	49,9	39,3
Hb Wn 2_D	Holterberg	14	53,1	49	37,5	Hb Wn 2_D	Holterberg	14	45,5	42,7	34,9	Hb Wn 2_D	Holterberg	14	53,8	49,9	39,4
Hb Wn 2_D	Holterberg	14	52,7	48,5	37,1	Hb Wn 2_D	Holterberg	14	45,2	42,3	34,6	Hb Wn 2_D	Holterberg	14	53,4	49,4	39,0
Hb Wn 2_E	Holterberg	17	52,9	48,8	37,2	Hb Wn 2_E	Holterberg	17	47	44,2	36,4	Hb Wn 2_E	Holterberg	17	53,9	50,1	39,8
Hb Wn 2_E	Holterberg	17	53,5	49,5	37,6	Hb Wn 2_E	Holterberg	17	47,2	44,3	36,6	Hb Wn 2_E	Holterberg	17	54,4	50,6	40,1
Hb Wn 2_E	Holterberg	17	52,5	48,4	36,8	Hb Wn 2_E	Holterberg	17	46,9	44	36,3	Hb Wn 2_E	Holterberg	17	53,6	49,7	39,5
Hb Wn 2_E	Holterberg	17	52,5	48,4	36,8	Hb Wn 2_E	Holterberg	17	46,6	43,7	36	Hb Wn 2_E	Holterberg	17	53,5	49,7	39,4
Hb Wn 2_E	Holterberg	17	51,9	47,8	36,3	Hb Wn 2_E	Holterberg	17	46,2	43,4	35,6	Hb Wn 2_E	Holterberg	17	52,9	49,1	39,0
Hb Wn 2_F	Holterberg	20	52,5	48,4	36,7	Hb Wn 2_F	Holterberg	20	47,4	44,5	36,8	Hb Wn 2_F	Holterberg	20	53,7	49,9	39,8
Hb Wn 2_F	Holterberg	20	53,1	49	37,2	Hb Wn 2_F	Holterberg	20	47,5	44,7	36,9	Hb Wn 2_F	Holterberg	20	54,2	50,4	40,1
Hb Wn 2_F	Holterberg	20	52,2	48,1	36,2	Hb Wn 2_F	Holterberg	20	47,3	44,5	36,7	Hb Wn 2_F	Holterberg	20	53,4	49,7	39,5
Hb Wn 2_F	Holterberg	20	52,1	48	36,4	Hb Wn 2_F	Holterberg	20	47	44,2	36,4	Hb Wn 2_F	Holterberg	20	53,3	49,5	39,4
Hb Wn 2_F	Holterberg	20	51,5	47,4	35,9	Hb Wn 2_F	Holterberg	20	46,7	43,9	36,1	Hb Wn 2_F	Holterberg	20	52,7	49,0	39,0
Hb Wna 2_A	Holterberg	23	43,3	39,4	26,3	Hb Wna 2_A	Holterberg	23	35	31,9	24,1	Hb Wna 2_A	Holterberg	23	43,9	40,1	28,3
Hb Wna 2_A	Holterberg	5	43,8	40	27,6	Hb Wna 2_A	Holterberg	5	32,1	29	21,2	Hb Wna 2_A	Holterberg	5	44,1	40,3	28,5
Hb Wna 2_B	Holterberg	26	43,2	39,4	26,3	Hb Wna 2_B	Holterberg	26	35,3	32,2	24,5	Hb Wna 2_B	Holterberg	26	43,9	40,2	28,5
Hb Wna 2_B	Holterberg	8	44,4	40,5	27,8	Hb Wna 2_B	Holterberg	8	33,5	30,4	22,7	Hb Wna 2_B	Holterberg	8	44,7	40,9	29,0
Hb Wna 2_C	Holterberg	11	44,3	40,4	27,5	Hb Wna 2_C	Holterberg	11	34,1	31,1	23,3	Hb Wna 2_C	Holterberg	11	44,7	40,9	28,9
Hb Wna 2_D	Holterberg	14	44,2	40,4	27,5	Hb Wna 2_D	Holterberg	14	33,9	30,9	23,1	Hb Wna 2_D	Holterberg	14	44,6	40,9	28,8
Hb Wna 2_E	Holterberg	17	43,7	39,9	26,8	Hb Wna 2_E	Holterberg	17	34,3	31,2	23,4	Hb Wna 2_E	Holterberg	17	44,2	40,4	28,4
Hb Wna 2_F	Holterberg	20	43,5	39,6	26,6	Hb Wna 2_F	Holterberg	20	34,6	31,5	23,8	Hb Wna 2_F	Holterberg	20	44,0	40,2	28,4
Hb WnA_A	Herikerberg	23	52,4	48,4	35,2	Hb WnA_A	Herikerberg	23	43,4	40,6	32,8	Hb WnA_A	Herikerberg	23	52,9	49,1	37,2
Hb WnA_A	Herikerberg	5	54,4	50,4	37,5	Hb WnA_A	Herikerberg	5	38,2	35,3	27,6	Hb WnA_A	Herikerberg	5	54,5	50,5	37,9
Hb WnA_B	Herikerberg	26	52	48	34,8	Hb WnA_B	Herikerberg	26	44	41,1	33,4	Hb WnA_B	Herikerberg	26	52,6	48,8	37,2
Hb WnA_B	Herikerberg	8	53,4	49,4	36	Hb WnA_B	Herikerberg	8	39,6	36,8	29	Hb WnA_B	Herikerberg	8	53,6	49,6	36,8
Hb WnA_C	Herikerberg	11	52,2	48,3	34,9	Hb WnA_C	Herikerberg	11	39,4	36,5	28,8	Hb WnA_C	Herikerberg	11	52,4	48,6	35,9
Hb WnA_D	Herikerberg	14	53,6	49,6	36,5	Hb WnA_D	Herikerberg	14	41	38,1	30,4	Hb WnA_D	Herikerberg	14	53,8	49,9	37,5
Hb WnA_E	Herikerberg	17	52,2	49,3	36,1	Hb WnA_E	Herikerberg	17	41,8	39	31,2	Hb WnA_E	Herikerberg	17	52,6	49,7	37,3
Hb WnA_F	Herikerberg	20	52,8	48,8	35,7	Hb WnA_F	Herikerberg	20	42,7	39,9	32,1	Hb WnA_F	Herikerberg	20	53,2	49,3	37,3
Hb WnAa_A	Herikerberg	23	51,3	47,3	35,7	Hb WnAa_A	Herikerberg	23	51,8	48,9	41	Hb WnAa_A	Herikerberg	23	54,6	51,2	42,1
Hb WnAa_A	Herikerberg	5	54,8	50,7	39,3	Hb WnAa_A	Herikerberg	5	49,6	46,7	38,8	Hb WnAa_A	Herikerberg	5	55,9	52,2	42,1
Hb WnAa_B	Herikerberg	26	51	46,9	35,4	Hb WnAa_B	Herikerberg	26	51,7	48,8	41	Hb WnAa_B	Herikerberg	26	54,4	51,0	42,1
Hb WnAa_B	Herikerberg	8	54,4	50,3	38,9	Hb WnAa_B	Herikerberg	8	50	47,1	39,2	Hb WnAa_B	Herikerberg	8	55,7	52,0	42,1
Hb WnAa_C	Herikerberg	11	53,9	49,8	38,4	Hb WnAa_C	Herikerberg	11	50,8	47,9	40,1	Hb WnAa_C	Herikerberg	11	55,6	52,0	42,3
Hb WnAa_D	Herikerberg	14	53,3	49,1	37,7	Hb WnAa_D	Herikerberg	14	51,3	48,4	40,6	Hb WnAa_D	Herikerberg	14	55,4	51,8	42,4
Hb WnAa_E	Herikerberg	17	52,4	48,3	36,9	Hb WnAa_E	Herikerberg	17	51,5	48,6	40,8	Hb WnAa_E	Herikerberg	17	55,0	51,5	42,3
Hb WnAa_F	Herikerberg	20	51,8	47,8	36,3	Hb WnAa_F	Herikerberg	20	51,7	48,8	40,9	Hb WnAa_F	Herikerberg	20	54,8	51,3	42,2
Hb WnB_A	Herikerberg	23	51,9	48	34,7	Hb WnB_A	Herikerberg	23	43	40,1	32,4	Hb WnB_A	Herikerberg	23	52,4	48,7	36,7
Hb WnB_A	Herikerberg	5	53,4	49,4	36,2	Hb WnB_A	Herikerberg	5	37,9	34,9	27,2	Hb WnB_A	Herikerberg	5	53,5	49,6	36,7
Hb WnB_B	Herikerberg	26	51,6	47,7	34,4	Hb WnB_B	Herikerberg	26	43,6	40,8	33	Hb WnB_B	Herikerberg	26	52,2	48,5	36,8
Hb WnB_B	Herikerberg	8	53,5	49,5	36,3	Hb WnB_B	Herikerberg	8	38,6	35,7	28	Hb WnB_B	Herikerberg	8	53,6	49,7	36,9
Hb WnB_C	Herikerberg	11	53,3	49,3	36,1	Hb WnB_C	Herikerberg	11	38,9	36	28,3	Hb WnB_C	Herikerberg	11	53,5	49,5	36,8
Hb WnB_D	Herikerberg	14	53	49	35,9	Hb WnB_D	Herikerberg	14	40,1	37,2	29,5	Hb WnB_D	Herikerberg	14	53,2	49,3	36,8
Hb WnB_E	Herikerberg	17	52,8	48,8	35,7	Hb WnB_E	Herikerberg	17	41,6	38,7	31	Hb WnB_E	Herikerberg	17	53,1	49,2	37,0
Hb WnB_F	Herikerberg	20	52,3	48,3	35,1	Hb WnB_F	Herikerberg	20	42,4	39,5	31,8	Hb WnB_F	Herikerberg	20	52,7	48,8	36,8
Hb WnBa_A	Herikerberg	23	51,5	47,4	35,8	Hb WnBa_A	Herikerberg	23	51,8	48,9	41,1	Hb WnBa_A	Herikerberg	23	54,7	51,2	42,2
Hb WnBa_A	Herikerberg	5	53,2	49,1	37,5	Hb WnBa_A	Herikerberg	5	49,7	46,8	39	Hb WnBa_A	Herikerberg	5	54,8	51,1	41,3
Hb WnBa_B	Herikerberg	26	51	46,9	35,2	Hb WnBa_B	Herikerberg	26	51,8	48,9	41,1	Hb WnBa_B	Herikerberg	26	54,4	51,0	42,1
Hb WnBa_B	Herikerberg	8	53,1	49	37,4	Hb WnBa_B	Herikerberg	8	50,3	47,4	39,6	Hb WnBa_B	Herikerberg	8	54,9	51,3	41,6
Hb WnBa_C	Herikerberg	11	52,9	48,7	37,1	Hb WnBa_C	Herikerberg	11	50,9	48	40,2	Hb WnBa_C	Herikerberg	11	55,0	51,4	41,9
Hb WnBa_D	Herikerberg	14	52,6	48,4	36,9	Hb WnBa_D	Herikerberg	14	51,4	48,5	40,6	Hb WnBa_D	Herikerberg	14	55,1	51,5	42,1
Hb WnBa_E	Herikerberg	17	52,3	48,2	36,5	Hb WnBa_E	Herikerberg	17	51,5	48,6	40,8	Hb WnBa_E	Herikerberg	17	54,9	51,4	42,2
Hb WnBa_F	Herikerberg	20	51,9	47,7	36,1	Hb WnBa_F	Herikerberg	20	51,7	48,8	41	Hb WnBa_F	Herikerberg	20	54,8	51,3	42,2
Hb WnC_A	Herikerberg	23	51,6	47,6	34,4	Hb WnC_A	Herikerberg	23	43,4	40,6	32,8	Hb WnC_A	Herikerberg	23	52,2	48,4	36,7
Hb WnC_A	Herikerberg	5	52,3	48,3	34,8	Hb WnC_A	Herikerberg	5	38,3	35,4	27,6	Hb WnC_A	Herikerberg	5	52,5	48,5	35,6
Hb WnC_B	Herikerberg	26	51,2	47,3	33,9	Hb WnC_B	Herikerberg	26	44	41,2	33,4	Hb WnC_B	Herikerberg	26	52,0	48,3	36,7
Hb WnC_B	Herikerberg	8	52,5	48,6	35,1	Hb WnC_B	Herikerberg	8	39	36,2	28,4	Hb WnC_B	Herikerberg	8	52,7	48,8	35,9
Hb WnC_C	Herikerberg	11	52,5	48,5	35,1	Hb WnC_C	Herikerberg	11	39,4	36,5	28,8	Hb WnC_C	Herikerberg	11	52,7	48,8	36,0
Hb WnC_D	Herikerberg	14	52,3	48,3	35	Hb WnC_D	Herikerberg	14	40,4	37,6	29,8	Hb WnC_D	Herikerberg	14	52,6	48,7	36,1
Hb WnC_E	Herikerberg	17	52,1	48,1	34,9	Hb WnC_E	Herikerberg	17	41,8	39	31,2	Hb WnC_E	Herikerberg	17	52,5	48,6	36,4
Hb WnC_F	Herikerberg	20	51,9	47,9	34,6	Hb WnC_F	Herikerberg	20	42,8	40	32,2	Hb WnC_F	Herikerberg	20	52,4	48,6	36,6
Hb WnCa_A	Herikerberg	23	50,8	46,6	34,9	Hb WnCa_A	Herikerberg	23	51,8	48,9	41,1	Hb WnCa_A	Herikerberg	23	54,3	50,9	42,0
Hb WnCa_A	Herikerberg	5	51,7	47,6	35,7	Hb WnCa_A	Herikerberg	5	49,9	47	39,1	Hb WnCa_A	Herikerberg	5	53,9	50,3	40,7
Hb WnCa_B	Herikerberg	26	50,4	46,3	34,4	Hb WnCa_B	Herikerberg	26	51,8	48,9	41,1	Hb WnCa_B	Herikerberg	26	54,2	50,8	41,9
Hb WnCa_B	Herikerberg	8	51,7	47,6	35,8	Hb WnCa_B	Herikerberg	8	50,6	47,7	39,9	Hb WnCa_B	Herikerberg	8	54,2	50,7	41,3
Hb WnCa_C	Herikerberg	11	51,6	47,4	35,6	Hb WnCa_C	Herikerberg	11	51,1	48,2	40,4	Hb WnCa_C	Herikerberg	11	54,4	50,8	41,6
Hb WnCa_D	Herikerberg	14	51,4	47,2	35,4	Hb WnCa_D	Herikerberg	14	51,5	48,6	40,7	Hb WnCa_D	Herikerberg	14	54,5	51,0	41,8
Hb WnCa_E	Herikerberg	17	51,2	47	35,3	Hb WnCa_E	Herikerberg	17	51,6	48,7	40,9	Hb WnCa_E	Herikerberg	17	54,4	50,9	42,0
Hb WnCa_F	Herikerberg	20	51	46,9	35,1	Hb WnCa_F	Herikerberg	20	51,8	48,9	41	Hb WnCa_F	Herikerberg	20	54,4	51,0	42,0
Hb WnD_A	Herikerberg	23	51,3	47,3	34	Hb WnD_A	Herikerberg	23	43,4	40,5	32,8	Hb WnD_A	Herikerberg	23	52,0	48,1	36,5
Hb WnD_A	Herikerberg	5	51,7	47,7	34,1	Hb WnD_A	Herikerberg	5	37,6	34,7	27	Hb WnD_A	Herikerberg	5	51,9	47,9	34,9
Hb WnD_B	Herikerberg	26	51,1	47,1	33,8	Hb WnD_B	Herikerberg	26	43,9	41	33,3	Hb WnD_B	Herikerberg	26	51,9	48,1	36,6
Hb WnD_B	Herikerberg	8	52	48	34,4	Hb WnD_B	Herikerberg	8	38,7	35,8	28,1	Hb WnD_B	Herikerberg	8	52,2	48,3	35,3
Hb WnD_C	Herikerberg	11	51,9	48	34,4	Hb WnD_C	Herikerberg	11	39,4	36,5	28,8	Hb WnD_C	Herikerberg	11	52,1	48,3	35,5
Hb WnD_D	Herikerberg	14	51,8	47,8	34,3	Hb WnD_D	Herikerberg	14	40,3	37,5	29,8	Hb WnD_D	Herikerberg	14	52,1	48,2	35,6
Hb WnD_E	Herikerberg	17	51,7	47,7	34,3	Hb WnD_E	Herikerberg	17	41,8	39	31,2	Hb WnD_E	Herikerberg	17	52,1	48,2	36,0
Hb WnD_F	Herikerberg	20	51,5	47,5	34,2	Hb WnD_F	Herikerberg	20	42,6	39,8	32,1	Hb WnD_F	Herikerberg	20	52,0	48,2	36,3
Hb WnDa_A	Herikerberg	23	49,9	45,8	33,9	Hb WnDa_A	Herikerberg	23	51,8	48,9	41,1	Hb WnDa_A	Herikerberg	23	54,0	50,6	41,9
Hb WnDa_A	Herikerberg	5	50,5	46,3	34,4	Hb WnDa_A	Herikerberg	5	49,8	46,9	39,1	Hb WnDa_A	Herikerberg	5	53,2	49,6	40,4
Hb WnDa_B	Herikerberg	26	49,8	45,6	33,7	Hb WnDa_B	Herikerberg	26	51,8	48,9	41,1	Hb WnDa_B	Herikerberg	26	53,9	50,6	41,8
Hb WnDa_B	Herikerberg	8	50,6	46,5	34,5	Hb WnDa_B	Herikerberg	8	50,7	47,8	39,9	Hb WnDa_B	Herikerberg	8	53,7	50,2	41,0
Hb WnDa_C	Herikerberg	11	50,5	46,4	34,5	Hb WnDa_C	Herikerberg	11	51,2	48,3	40,4	Hb WnDa_C	Herikerberg	11	53,9	50,5	41,4
Hb WnDa_D	Herikerberg	14	50,4	46,2	34,3	Hb WnDa_D	Herikerberg	14	51,5	48,6	40,7	Hb WnDa_D	Herikerberg	14	54,0	50,6	41,6
Hb WnDa_E	Herikerberg	17	50,3	46,1	34,2	Hb WnDa_E	Herikerberg	17	51,6	48,7	40,9	Hb WnDa_E	Herikerberg	17	54,0	50,6	41,7
Hb WnDa_F	Herikerberg	20	50,1	45,9	34,1	Hb WnDa_F	Herikerberg	20	51,7	48,8	41	Hb WnDa_F	Herikerberg	20	54,0	50,6	41,8
Hb WnE_A	Herikerberg	23	51,4	47,5	34,3	Hb WnE_A	Herikerberg	23	43,4	40,5	32,8	Hb WnE_A	Herikerberg	23	52,0	48,3	36,6
Hb WnE_A	Herikerberg	5	51,4	47,4	33,9	Hb WnE_A	Herikerberg	5	36,1	33,2	25,5	Hb WnE_A	Herikerberg	5	51,5	47,6	34,5
Hb WnE_B	Herikerberg	26	51,3	47,3	34,1	Hb WnE_B	Herikerberg	26	43,8	41	33,2	Hb WnE_B	Herikerberg	26	52,0	48,2	36,7
Hb WnE_B	Herikerberg	8	51,9	47,9	34,4	Hb WnE_B	Herikerberg	8	37,7	34,8	27,1	Hb WnE_B	Herikerberg	8	52,1	48,1	35,1
Hb WnE_C	Herikerberg	11	51,9	48	34,6	Hb WnE_C	Herikerberg	11	38,9	36	28,3	Hb WnE_C	Herikerberg	11	52,1	48,3	35,5
Hb WnE_D	Herikerberg	14	51,8	47,9	34,5	Hb WnE_D	Herikerberg	14	40,1	37,2	29,5	Hb WnE_D	Herikerberg	14	52,1	48,3	35,7
Hb WnE_E	Herikerberg	17	51,7	47,8	34,5	Hb WnE_E	Herikerberg	17	41,6	38,7	31	Hb WnE_E	Herikerberg	17	52,1	48,3	36,1

						SomE_2									
Hb WnE_F	Herikerberg	20	51,6	47,6	34,4	Hb WnE_F	Herikerberg	20	42,6	39,7	32	Hb WnE_F	Herikerberg	20	[illegible]
Hb WnEa_A	Herikerberg	23	49,2	45	33,1	Hb WnEa_A	Herikerberg	23	51,8	48,9	41	Hb WnEa_A	Herikerberg	23	53,7	50,4	41,7
Hb WnEa_A	Herikerberg	5	49,4	45,3	33,5	Hb WnEa_A	Herikerberg	5	49,9	47	39,2	Hb WnEa_A	Herikerberg	5	52,7	49,2	40,2
Hb WnEa_B	Herikerberg	26	49,1	44,9	33	Hb WnEa_B	Herikerberg	26	51,8	48,9	41	Hb WnEa_B	Herikerberg	26	53,7	50,4	41,6
Hb WnEa_B	Herikerberg	8	49,7	45,6	33,8	Hb WnEa_B	Herikerberg	8	50,8	47,9	40,1	Hb WnEa_B	Herikerberg	8	53,3	49,9	41,0
Hb WnEa_C	Herikerberg	11	49,7	45,5	33,8	Hb WnEa_C	Herikerberg	11	51,2	48,3	40,5	Hb WnEa_C	Herikerberg	11	53,5	50,1	41,3
Hb WnEa_D	Herikerberg	14	49,6	45,5	33,7	Hb WnEa_D	Herikerberg	14	51,5	48,6	40,8	Hb WnEa_D	Herikerberg	14	53,7	50,3	41,6
Hb WnEa_E	Herikerberg	17	49,5	45,3	33,4	Hb WnEa_E	Herikerberg	17	51,7	48,8	40,9	Hb WnEa_E	Herikerberg	17	53,7	50,4	41,6
Hb WnEa_F	Herikerberg	20	49,3	45,2	33,2	Hb WnEa_F	Herikerberg	20	51,7	48,8	41	Hb WnEa_F	Herikerberg	20	53,7	50,4	41,7
Hb WnF_A	Herikerberg	23	48,5	44,5	30,7	Hb WnF_A	Herikerberg	23	38,1	35,2	27,5	Hb WnF_A	Herikerberg	23	48,9	45,0	32,4
Hb WnF_A	Herikerberg	5	48,5	44,6	29,8	Hb WnF_A	Herikerberg	5	34,2	31,3	23,6	Hb WnF_A	Herikerberg	5	48,7	44,8	30,7
Hb WnF_B	Herikerberg	26	48,2	44,3	30,6	Hb WnF_B	Herikerberg	26	38,6	35,7	28	Hb WnF_B	Herikerberg	26	48,7	44,9	32,5
Hb WnF_B	Herikerberg	8	48,9	45	30,6	Hb WnF_B	Herikerberg	8	34,6	31,6	23,9	Hb WnF_B	Herikerberg	8	49,1	45,2	31,4
Hb WnF_C	Herikerberg	11	48,9	45	30,8	Hb WnF_C	Herikerberg	11	35,7	32,7	24,9	Hb WnF_C	Herikerberg	11	49,1	45,2	31,8
Hb WnF_D	Herikerberg	14	48,9	45	30,9	Hb WnF_D	Herikerberg	14	35,4	32,4	24,7	Hb WnF_D	Herikerberg	14	49,1	45,2	31,8
Hb WnF_E	Herikerberg	17	48,8	44,8	30,8	Hb WnF_E	Herikerberg	17	36,7	33,7	26	Hb WnF_E	Herikerberg	17	49,1	45,1	32,0
Hb WnF_F	Herikerberg	20	48,6	44,7	30,8	Hb WnF_F	Herikerberg	20	37,5	34,6	26,9	Hb WnF_F	Herikerberg	20	48,9	45,1	32,3
Hb WnFa_A	Herikerberg	23	44,9	40,6	27,9	Hb WnFa_A	Herikerberg	23	51,1	48,2	40,4	Hb WnFa_A	Herikerberg	23	52,0	48,9	40,6
Hb WnFa_A	Herikerberg	5	44,1	39,8	26,9	Hb WnFa_A	Herikerberg	5	49,4	46,5	38,7	Hb WnFa_A	Herikerberg	5	50,5	47,3	39,0
Hb WnFa_B	Herikerberg	26	44,8	40,5	27,8	Hb WnFa_B	Herikerberg	26	51,2	48,3	40,4	Hb WnFa_B	Herikerberg	26	52,1	49,0	40,6
Hb WnFa_B	Herikerberg	8	45,1	40,8	28	Hb WnFa_B	Herikerberg	8	50,4	47,5	39,7	Hb WnFa_B	Herikerberg	8	51,5	48,3	40,0
Hb WnFa_C	Herikerberg	11	45,2	40,9	28,1	Hb WnFa_C	Herikerberg	11	50,8	47,9	40,1	Hb WnFa_C	Herikerberg	11	51,9	48,7	40,4
Hb WnFa_D	Herikerberg	14	45,2	40,9	28,1	Hb WnFa_D	Herikerberg	14	51	48,1	40,3	Hb WnFa_D	Herikerberg	14	52,0	48,9	40,6
Hb WnFa_E	Herikerberg	17	45,1	40,8	28	Hb WnFa_E	Herikerberg	17	51,1	48,2	40,4	Hb WnFa_E	Herikerberg	17	52,1	48,9	40,6
Hb WnFa_F	Herikerberg	20	45	40,7	27,9	Hb WnFa_F	Herikerberg	20	51,1	48,2	40,4	Hb WnFa_F	Herikerberg	20	52,1	48,9	40,6
Hb WnG_A	Herikerberg	23	47,6	43,7	29,8	Hb WnG_A	Herikerberg	23	39,7	36,8	29,1	Hb WnG_A	Herikerberg	23	48,3	44,5	32,5
Hb WnG_A	Herikerberg	5	47,1	43,2	28,2	Hb WnG_A	Herikerberg	5	34,4	31,4	23,7	Hb WnG_A	Herikerberg	5	47,3	43,5	29,5
Hb WnG_B	Herikerberg	26	47,5	43,6	29,7	Hb WnG_B	Herikerberg	26	40,1	37,2	29,5	Hb WnG_B	Herikerberg	26	48,2	44,5	32,6
Hb WnG_B	Herikerberg	8	47,8	43,9	29,4	Hb WnG_B	Herikerberg	8	36,6	33,6	25,9	Hb WnG_B	Herikerberg	8	48,1	44,3	31,0
Hb WnG_C	Herikerberg	11	48	44,1	29,8	Hb WnG_C	Herikerberg	11	38	35,1	27,3	Hb WnG_C	Herikerberg	11	48,4	44,6	31,7
Hb WnG_D	Herikerberg	14	48	44,1	30	Hb WnG_D	Herikerberg	14	36,9	34	26,3	Hb WnG_D	Herikerberg	14	48,3	44,5	31,5
Hb WnG_E	Herikerberg	17	48	44,1	30,1	Hb WnG_E	Herikerberg	17	37,9	35	27,3	Hb WnG_E	Herikerberg	17	48,4	44,6	31,9
Hb WnG_F	Herikerberg	20	47,8	43,9	29,9	Hb WnG_F	Herikerberg	20	38,9	36,1	28,3	Hb WnG_F	Herikerberg	20	48,3	44,6	32,2
Hb WnGa_A	Herikerberg	23	44,9	40,8	28,7	Hb WnGa_A	Herikerberg	23	51,4	48,5	40,7	Hb WnGa_A	Herikerberg	23	52,3	49,2	41,0
Hb WnGa_A	Herikerberg	5	43,2	39,1	27,2	Hb WnGa_A	Herikerberg	5	49,8	46,9	39	Hb WnGa_A	Herikerberg	5	50,7	47,6	39,3
Hb WnGa_B	Herikerberg	26	44,9	40,8	28,6	Hb WnGa_B	Herikerberg	26	51,4	48,5	40,7	Hb WnGa_B	Herikerberg	26	52,3	49,2	41,0
Hb WnGa_B	Herikerberg	8	44,6	40,5	28,7	Hb WnGa_B	Herikerberg	8	50,7	47,8	39,9	Hb WnGa_B	Herikerberg	8	51,7	48,5	40,2
Hb WnGa_C	Herikerberg	11	45	40,9	29,1	Hb WnGa_C	Herikerberg	11	51,1	48,1	40,3	Hb WnGa_C	Herikerberg	11	52,1	48,9	40,6
Hb WnGa_D	Herikerberg	14	45	40,9	29,1	Hb WnGa_D	Herikerberg	14	51,3	48,4	40,5	Hb WnGa_D	Herikerberg	14	52,2	49,1	40,8
Hb WnGa_E	Herikerberg	17	45,1	41	29,1	Hb WnGa_E	Herikerberg	17	51,4	48,5	40,6	Hb WnGa_E	Herikerberg	17	52,3	49,2	40,9
Hb WnGa_F	Herikerberg	20	45	40,9	28,7	Hb WnGa_F	Herikerberg	20	51,4	48,5	40,7	Hb WnGa_F	Herikerberg	20	52,3	49,2	41,0
Hb1A_A	Hertmebrink 1	23	49,5	45,4	32,2	Hb1A_A	Hertmebrink 1	23	57,8	54,9	47	Hb1A_A	Hertmebrink 1	23	58,4	55,4	47,1
Hb1A_A	Hertmebrink 1	5	49,3	45,3	32,1	Hb1A_A	Hertmebrink 1	5	58,7	55,8	47,9	Hb1A_A	Hertmebrink 1	5	59,2	56,2	48,0
Hb1A_B	Hertmebrink 1	26	49,4	45,3	32,3	Hb1A_B	Hertmebrink 1	26	57,6	54,6	46,8	Hb1A_B	Hertmebrink 1	26	58,2	55,1	47,0
Hb1A_B	Hertmebrink 1	8	50	45,9	32,9	Hb1A_B	Hertmebrink 1	8	58,8	55,9	48	Hb1A_B	Hertmebrink 1	8	59,3	56,3	48,1
Hb1A_C	Hertmebrink 1	11	50,1	46	33	Hb1A_C	Hertmebrink 1	11	58,8	55,8	48	Hb1A_C	Hertmebrink 1	11	59,3	56,2	48,1
Hb1A_D	Hertmebrink 1	14	50,2	46,1	33,1	Hb1A_D	Hertmebrink 1	14	58,4	55,5	47,6	Hb1A_D	Hertmebrink 1	14	59,0	56,0	47,8
Hb1A_E	Hertmebrink 1	17	50	46	33	Hb1A_E	Hertmebrink 1	17	58,2	55,3	47,4	Hb1A_E	Hertmebrink 1	17	58,8	55,8	47,6
Hb1A_F	Hertmebrink 1	20	49,7	45,6	32,5	Hb1A_F	Hertmebrink 1	20	58	55,1	47,3	Hb1A_F	Hertmebrink 1	20	58,6	55,6	47,4
Hb1Aa_A	Hertmebrink 1 achterzi	23	29,4	25,3	12,6	Hb1Aa_A	Hertmebrink 1 achterzijde	23	45,2	42,3	34,6	Hb1Aa_A	Hertmebrink 1 achterzijde	23	45,3	42,4	34,6
Hb1Aa_A	Hertmebrink 1 achterzi	5	28,6	24,5	11,5	Hb1Aa_A	Hertmebrink 1 achterzijde	5	44,7	41,8	34	Hb1Aa_A	Hertmebrink 1 achterzijde	5	44,8	41,9	34,0
Hb1Aa_B	Hertmebrink 1 achterzi	26	30,7	26,6	14,3	Hb1Aa_B	Hertmebrink 1 achterzijde	26	45,2	42,3	34,6	Hb1Aa_B	Hertmebrink 1 achterzijde	26	45,4	42,4	34,6
Hb1Aa_B	Hertmebrink 1 achterzi	8	29,7	25,7	12,7	Hb1Aa_B	Hertmebrink 1 achterzijde	8	45,6	42,7	35	Hb1Aa_B	Hertmebrink 1 achterzijde	8	45,7	42,8	35,0
Hb1Aa_C	Hertmebrink 1 achterzi	11	29,8	25,7	12,7	Hb1Aa_C	Hertmebrink 1 achterzijde	11	45,5	42,6	34,9	Hb1Aa_C	Hertmebrink 1 achterzijde	11	45,6	42,7	34,9
Hb1Aa_D	Hertmebrink 1 achterzi	14	29,5	25,4	12,5	Hb1Aa_D	Hertmebrink 1 achterzijde	14	45,5	42,6	34,8	Hb1Aa_D	Hertmebrink 1 achterzijde	14	45,6	42,7	34,8
Hb1Aa_E	Hertmebrink 1 achterzi	17	29,4	25,2	12,3	Hb1Aa_E	Hertmebrink 1 achterzijde	17	45,5	42,6	34,9	Hb1Aa_E	Hertmebrink 1 achterzijde	17	45,6	42,7	34,9
Hb1Aa_F	Hertmebrink 1 achterzi	20	29,2	25,1	12,2	Hb1Aa_F	Hertmebrink 1 achterzijde	20	45,2	42,3	34,6	Hb1Aa_F	Hertmebrink 1 achterzijde	20	45,3	42,4	34,6
Hb1B_A	Hertmebrink 1	23	50,5	46,2	33,2	Hb1B_A	Hertmebrink 1	23	57,4	54,4	46,6	Hb1B_A	Hertmebrink 1	23	58,2	55,0	46,8
Hb1B_A	Hertmebrink 1	5	50,3	46,1	33,1	Hb1B_A	Hertmebrink 1	5	58,4	55,4	47,5	Hb1B_A	Hertmebrink 1	5	59,0	55,9	47,7
Hb1B_B	Hertmebrink 1	26	50,4	46,1	33,3	Hb1B_B	Hertmebrink 1	26	57,2	54,2	46,4	Hb1B_B	Hertmebrink 1	26	58,0	54,8	46,6
Hb1B_B	Hertmebrink 1	8	50,8	46,5	33,6	Hb1B_B	Hertmebrink 1	8	58,5	55,5	47,6	Hb1B_B	Hertmebrink 1	8	59,2	56,0	47,8
Hb1B_C	Hertmebrink 1	11	50,8	46,6	33,6	Hb1B_C	Hertmebrink 1	11	58,5	55,5	47,6	Hb1B_C	Hertmebrink 1	11	59,2	56,0	47,8
Hb1B_D	Hertmebrink 1	14	50,9	46,7	33,8	Hb1B_D	Hertmebrink 1	14	58	55,1	47,2	Hb1B_D	Hertmebrink 1	14	58,8	55,7	47,4
Hb1B_E	Hertmebrink 1	17	50,8	46,6	33,6	Hb1B_E	Hertmebrink 1	17	57,9	54,9	47,1	Hb1B_E	Hertmebrink 1	17	58,7	55,5	47,3
Hb1B_F	Hertmebrink 1	20	50,7	46,4	33,5	Hb1B_F	Hertmebrink 1	20	57,6	54,7	46,8	Hb1B_F	Hertmebrink 1	20	58,4	55,3	47,0
Hb1C_A	Hertmebrink 1	23	51,1	46,8	34,1	Hb1C_A	Hertmebrink 1	23	58	55,1	47,2	Hb1C_A	Hertmebrink 1	23	58,8	55,7	47,4
Hb1C_A	Hertmebrink 1	5	51,3	47	34,2	Hb1C_A	Hertmebrink 1	5	59,5	56,5	48,6	Hb1C_A	Hertmebrink 1	5	60,1	57,0	48,8
Hb1C_B	Hertmebrink 1	26	51	46,7	34,2	Hb1C_B	Hertmebrink 1	26	57,7	54,8	46,9	Hb1C_B	Hertmebrink 1	26	58,5	55,4	47,1
Hb1C_B	Hertmebrink 1	8	51,6	47,3	34,5	Hb1C_B	Hertmebrink 1	8	59,5	56,5	48,7	Hb1C_B	Hertmebrink 1	8	60,2	57,0	48,9
Hb1C_C	Hertmebrink 1	11	51,7	47,4	34,6	Hb1C_C	Hertmebrink 1	11	59,4	56,5	48,6	Hb1C_C	Hertmebrink 1	11	60,1	57,0	48,8
Hb1C_D	Hertmebrink 1	14	51,7	47,4	34,7	Hb1C_D	Hertmebrink 1	14	58,9	56	48,1	Hb1C_D	Hertmebrink 1	14	59,7	56,6	48,3
Hb1C_E	Hertmebrink 1	17	51,6	47,2	34,5	Hb1C_E	Hertmebrink 1	17	58,7	55,7	47,9	Hb1C_E	Hertmebrink 1	17	59,5	56,3	48,1
Hb1C_F	Hertmebrink 1	20	51,5	47,2	34,4	Hb1C_F	Hertmebrink 1	20	58,4	55,4	47,6	Hb1C_F	Hertmebrink 1	20	59,2	56,0	47,8
Hb1D_A	Hertmebrink 1	23	50,9	46,7	34,2	Hb1D_A	Hertmebrink 1	23	57,9	55	47,2	Hb1D_A	Hertmebrink 1	23	58,7	55,6	47,4
Hb1D_A	Hertmebrink 1	5	50,9	46,6	34,2	Hb1D_A	Hertmebrink 1	5	59,4	56,5	48,7	Hb1D_A	Hertmebrink 1	5	60,0	56,9	48,9
Hb1D_B	Hertmebrink 1	26	50,8	46,5	34,2	Hb1D_B	Hertmebrink 1	26	57,6	54,7	46,8	Hb1D_B	Hertmebrink 1	26	58,4	55,3	47,0
Hb1D_B	Hertmebrink 1	8	51,3	47,1	34,6	Hb1D_B	Hertmebrink 1	8	59,4	56,5	48,7	Hb1D_B	Hertmebrink 1	8	60,0	57,0	48,9
Hb1D_C	Hertmebrink 1	11	51,4	47,2	34,7	Hb1D_C	Hertmebrink 1	11	59,3	56,4	48,6	Hb1D_C	Hertmebrink 1	11	60,0	56,9	48,8
Hb1D_D	Hertmebrink 1	14	51,4	47,1	34,6	Hb1D_D	Hertmebrink 1	14	58,8	55,9	48,1	Hb1D_D	Hertmebrink 1	14	59,5	56,4	48,3
Hb1D_E	Hertmebrink 1	17	51,2	46,9	34,4	Hb1D_E	Hertmebrink 1	17	58,6	55,6	47,8	Hb1D_E	Hertmebrink 1	17	59,3	56,1	48,0
Hb1D_F	Hertmebrink 1	20	51,1	46,8	34,3	Hb1D_F	Hertmebrink 1	20	58,3	55,3	47,5	Hb1D_F	Hertmebrink 1	20	59,1	55,9	47,7
Vb A_A	Vassebrink A	1,5	44,6	40,7	27,9	Vb A_A	Vassebrink A	1,5	36	33	25,3	Vb A_A	Vassebrink A	1,5	45,2	41,4	29,8
Vb A_B	Vassebrink A	5	46,1	42,2	29,2	Vb A_B	Vassebrink A	5	38	35	27,3	Vb A_B	Vassebrink A	5	46,7	43,0	31,4
Vb A_C	Vassebrink A	8	47,2	43,3	30,3	Vb A_C	Vassebrink A	8	39,5	36,5	28,8	Vb A_C	Vassebrink A	8	47,9	44,1	32,6
Vb B_A	Vassebrink B	1,5	43,3	39,4	26,7	Vb B_A	Vassebrink B	1,5	34,8	31,8	24,1	Vb B_A	Vassebrink B	1,5	43,9	40,1	28,6
Vb B_B	Vassebrink B	5	44,8	40,9	28,3	Vb B_B	Vassebrink B	5	37,5	34,5	26,8	Vb B_B	Vassebrink B	5	45,5	41,8	30,6
Vb B_C	Vassebrink B	8	46,2	42,2	29,6	Vb B_C	Vassebrink B	8	39,4	36,4	28,7	Vb B_C	Vassebrink B	8	47,0	43,2	32,2
Wn_A	Wesseler-Nering	23	48,9	44,7	33,3	Wn_A	Wesseler-Nering	23	46,9	44,1	36,4	Wn_A	Wesseler-Nering	23	51,0	47,4	38,1
Wn_A	Wesseler-Nering	5	50,2	46	34,8	Wn_A	Wesseler-Nering	5	44,4	41,6	33,9	Wn_A	Wesseler-Nering	5	51,2	47,3	37,4
Wn_A	Wesseler-Nering	23	45,5	41,5	29,5	Wn_A	Wesseler-Nering	23	50	47,1	39,4	Wn_A	Wesseler-Nering	23	51,3	48,2	39,8
Wn_A	Wesseler-Nering	5	43,7	39,6	27,8	Wn_A	Wesseler-Nering	5	48,6	45,8	38	Wn_A	Wesseler-Nering	5	49,8	46,7	38,4
Wn_B	Wesseler-Nering	26	48,6	44,4	33	Wn_B	Wesseler-Nering	26	47	44,2	36,4	Wn_B	Wesseler-Nering	26	50,9	47,3	38,0
Wn_B	Wesseler-Nering	8	50,2	46	34,8	Wn_B	Wesseler-Nering	8	45,5	42,6	34,9	Wn_B	Wesseler-Nering	8	51,5	47,6	37,9
Wn_B	Wesseler-Nering	26	45,5	41,4	29,5	Wn_B	Wesseler-Nering	26	50	47,2	39,5	Wn_B	Wesseler-Nering	26	51,3	48,2	39,9
Wn_B	Wesseler-Nering	8	44,7	40,6	28,8	Wn_B	Wesseler-Nering	8	49,6	46,7	39	Wn_B	Wesseler-Nering	8	50,8	47,7	39,4
Wn_C	Wesseler-Nering	29	48,3	44,1	32,7	Wn_C	Wesseler-Nering	29	47	44,1	36,4	Wn_C	Wesseler-Nering	29	50,7	47,1	37,9
Wn_C	Wesseler-Nering	11	50	45,9	34,6	Wn_C	Wesseler-Nering	11	46,1	43,2	35,5	Wn_C	Wesseler-Nering	11	51,5	47,8	38,1
Wn_C	Wesseler-Nering	29	45,4	41,4	29,4	Wn_C	Wesseler-Nering	29	50,3	47,4	39,7	Wn_C	Wesseler-Nering	29	51,5	48,4	40,1
Wn_C	Wesseler-Nering	11	45,2	41,1	29,2	Wn_C	Wesseler-Nering	11	49,9	47,1	39,3	Wn_C	Wesseler-Nering	11	51,2	48,1	39,7
Wn_D	Wesseler-Nering	32	48	43,9	32,4	Wn_D	Wesseler-Nering	32	47	44,2	36,4	Wn_D	Wesseler-Nering	32	50,5	47,1	37,9
Wn_D	Wesseler-Nering	14	49,8	45,7	34,3	Wn_D	Wesseler-Nering	14	46,6	43,7	36	Wn_D	Wesseler-Nering	14	51,5	47,8	38,2
Wn_D	Wesseler-Nering	32	45,3	41,3	29,4	Wn_D	Wesseler-Nering	32	50,4	47,6	39,8	Wn_D	Wesseler-Nering	32	51,6	48,5	40,2
Wn_D	Wesseler-Nering	14	45,5	41,4	29,5	Wn_D	Wesseler-Nering	14	49,9	47,1	39,4	Wn_D	Wesseler-Nering	14	51,2	48,1	39,8
Wn_E	Wesseler-Nering	17	49,6	45,4	34,1	Wn_E	Wesseler-Nering	17	46,7	43,9	36,1	Wn_E	Wesseler-Nering	17	51,4	47,7	38,2
Wn_E	Wesseler-Nering	17	45,6	41,5	29,6	Wn_E	Wesseler-Nering	17	50	47,1	39,4	Wn_E	Wesseler-Nering	17	51,3	48,2	39,8
Wn_F	Wesseler-Nering	20	49,2	45,1	33,7	Wn_F	Wesseler-Nering	20	46,9	44	36,3	Wn_F	Wesseler-Nering	20	51,2	47,6	38,2
Wn_F	Wesseler-Nering	20	45,6	41,5	29,5	Wn_F	Wesseler-Nering	20	50	47,1	39,4	Wn_F	Wesseler-Nering	20	51,3	48,2	39,8
Wn47n_A	Wesseler-Nering 47 no	5	51,4	47,6	32	Wn47n_A	Wesseler-Nering 47 noord	5	35,5	32,6	24,9	Wn47n_A	Wesseler-Nering 47 noord	5	51,5	47,7	32,8
Wn47n_B	Wesseler-Nering 47 no	8	51,7	47,9	32,7	Wn47n_B	Wesseler-Nering 47 noord	8	35,2	32,3	24,6	Wn47n_B	Wesseler-Nering 47 noord	8	51,8	48,0	33,3
Wn47n_C	Wesseler-Nering 47 no	11	51,6	47,7	32,8	Wn47n_C	Wesseler-Nering 47 noord	11	35,8	33	25,2	Wn47n_C	Wesseler-Nering 47 noord	11	51,7	47,8	33,5
Wn47n_D	Wesseler-Nering 47 no	14	51,4	47,5	32,7	Wn47n_D	Wesseler-Nering 47 noord	14	36	33,2	25,4	Wn47n_D	Wesseler-Nering 47 noord	14	51,5	47,7	33,4
Wn47n_E	Wesseler-Nering 47 no	17	51,2	47,3	32,7	Wn47n_E	Wesseler-Nering 47 noord	17	36,6	33,7	26	Wn47n_E	Wesseler-Nering 47 noord	17	51,3	47,5	33,5
Wn47w_A	Wesseler-Nering 47 we	5	44,7	41,2	28,5	Wn47w_A	Wesseler-Nering 47 westzijd	5	49,5	46,7	38,9	Wn47w_A	Wesseler-Nering 47 westzijd	5	50,7	47,8	39,3
Wn47w_B	Wesseler-Nering 47 we	8	44,1	40,8	29,2	Wn47w_B	Wesseler-Nering 47 westzijd	8	50,4	47,6	39,9	Wn47w_B	Wesseler-Nering 47 westzijd	8	51,3	48,4	40,3
Wn47w_C	Wesseler-Nering 47 we	11	43,7	40,5	29,3	Wn47w_C	Wesseler-Nering 47 westzijd	11	51,1	48,3	40,6	Wn47w_C	Wesseler-Nering 47 westzijd	11	51,8	49,0	40,9
Wn47w_D	Wesseler-Nering 47 we	14	43,4	40,2	29,4	Wn47w_D	Wesseler-Nering 47 westzijd	14	51	48,2	40,4	Wn47w_D	Wesseler-Nering 47 westzijd	14	51,7	48,8	40,7
Wn47w_E	Wesseler-Nering 47 we	17	43,9	40,6	29,7	Wn47w_E	Wesseler-Nering 47 westzijd	17	51,3	48,4	40,7	Wn47w_E	Wesseler-Nering 47 westzijd	17	52,0	49,1	41,0
Wn49_A	Wesseler-Nering 49	5	45,9	42	29	Wn49_A	Wesseler-Nering 49	5	31,1	27,2	19,7	Wn49_A	Wesseler-Nering 49	5	46,0	42,1	29,5
Wn49_B	Wesseler-Nering 49	8	46,8	42,8	30,2	Wn49_B	Wesseler-Nering 49	8	32	28,1	20,7	Wn49_B	Wesseler-Nering 49	8	46,9	42,9	30,7
Wn49_C	Wesseler-Nering 49	11	47,1	43,1	30,8	Wn49_C	Wesseler-Nering 49	11	32,6	28,8	21,3	Wn49_C	Wesseler-Nering 49	11	47,3	43,3	31,3
Wn49_D	Wesseler-Nering 49	14	47,2	43,2	31	Wn49_D	Wesseler-Nering 49	14	33,1	29,3	21,8	Wn49_D	Wesseler-Nering 49	14	47,4	43,4	31,5
Wn49_E	Wesseler-Nering 49	17	47,3	43,3	31,2	Wn49_E	Wesseler-Nering 49	17	33,9	30,1	22,6	Wn49_E	Wesseler-Nering 49	17	47,5	43,5	31,8

SomE_2

IL Totaal:

RMW Totaal INCLUSIEF aftrek ex art. 110g Wgh Aftrek in dB: 5

Sommatie IL + RMW

Naam	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Naam	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Naam	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
Hb Wn 2_A	Holterberg	23	52,1	48	36,3	Hb Wn 2_A	Holterberg	23	42,6	39,7	32	Hb Wn 2_A	Holterberg	23	52,6	48,6	37,7
Hb Wn 2_A	Holterberg	5	54,6	50,5	38,9	Hb Wn 2_A	Holterberg	5	39,1	36,2	28,5	Hb Wn 2_A	Holterberg	5	54,7	50,7	39,3
Hb Wn 2_A	Holterberg	23	52,6	48,6	36,7	Hb Wn 2_A	Holterberg	23	42,8	40	32,2	Hb Wn 2_A	Holterberg	23	53,0	49,2	38,0
Hb Wn 2_A	Holterberg	5	55,2	51,1	39,4	Hb Wn 2_A	Holterberg	5	39,2	36,3	28,5	Hb Wn 2_A	Holterberg	5	55,3	51,2	39,7
Hb Wn 2_A	Holterberg	23	51,9	47,8	35,9	Hb Wn 2_A	Holterberg	23	42,8	39,9	32,2	Hb Wn 2_A	Holterberg	23	52,4	48,5	37,4
Hb Wn 2_A	Holterberg	5	53,5	49,5	37,7	Hb Wn 2_A	Holterberg	5	38,4	35,6	27,8	Hb Wn 2_A	Holterberg	5	53,6	49,7	38,1
Hb Wn 2_A	Holterberg	23	51,8	47,7	36,1	Hb Wn 2_A	Holterberg	23	42,5	39,6	31,9	Hb Wn 2_A	Holterberg	23	52,3	48,3	37,5
Hb Wn 2_A	Holterberg	5	54	49,9	38,4	Hb Wn 2_A	Holterberg	5	37,1	34,2	26,5	Hb Wn 2_A	Holterberg	5	54,1	50,0	38,7
Hb Wn 2_A	Holterberg	23	51,1	47	35,4	Hb Wn 2_A	Holterberg	23	42,2	39,3	31,6	Hb Wn 2_A	Holterberg	23	51,6	47,7	36,9
Hb Wn 2_A	Holterberg	5	53,8	49,7	38,3	Hb Wn 2_A	Holterberg	5	36,4	33,6	25,8	Hb Wn 2_A	Holterberg	5	53,9	49,8	38,5
Hb Wn 2_B	Holterberg	26	51,7	47,6	35,9	Hb Wn 2_B	Holterberg	26	42,7	39,9	32,1	Hb Wn 2_B	Holterberg	26	52,2	48,3	37,4
Hb Wn 2_B	Holterberg	8	54,3	50,2	38,6	Hb Wn 2_B	Holterberg	8	40,1	37,2	29,5	Hb Wn 2_B	Holterberg	8	54,5	50,4	39,1
Hb Wn 2_B	Holterberg	26	52,2	48,2	36,3	Hb Wn 2_B	Holterberg	26	43	40,1	32,4	Hb Wn 2_B	Holterberg	26	52,7	48,8	37,8
Hb Wn 2_B	Holterberg	8	55	50,9	39,1	Hb Wn 2_B	Holterberg	8	40	37,2	29,4	Hb Wn 2_B	Holterberg	8	55,1	51,1	39,5
Hb Wn 2_B	Holterberg	26	51,6	47,5	35,6	Hb Wn 2_B	Holterberg	26	43	40,2	32,4	Hb Wn 2_B	Holterberg	26	52,2	48,2	37,3
Hb Wn 2_B	Holterberg	8	53,6	49,5	37,7	Hb Wn 2_B	Holterberg	8	39,3	36,5	28,7	Hb Wn 2_B	Holterberg	8	53,8	49,7	38,2
Hb Wn 2_B	Holterberg	26	51,5	47,4	35,7	Hb Wn 2_B	Holterberg	26	42,8	40	32,2	Hb Wn 2_B	Holterberg	26	52,0	48,1	37,3
Hb Wn 2_B	Holterberg	8	54	49,9	38,4	Hb Wn 2_B	Holterberg	8	38,2	35,3	27,6	Hb Wn 2_B	Holterberg	8	54,1	50,0	38,7
Hb Wn 2_B	Holterberg	26	50,7	46,7	35	Hb Wn 2_B	Holterberg	26	42,5	39,7	31,9	Hb Wn 2_B	Holterberg	26	51,3	47,5	36,7
Hb Wn 2_B	Holterberg	8	53,7	49,6	38,2	Hb Wn 2_B	Holterberg	8	37,8	34,9	27,2	Hb Wn 2_B	Holterberg	8	53,8	49,7	38,5
Hb Wn 2_C	Holterberg	11	53,8	49,8	38,1	Hb Wn 2_C	Holterberg	11	40,8	38	30,2	Hb Wn 2_C	Holterberg	11	54,0	50,1	38,8
Hb Wn 2_C	Holterberg	11	54,5	50,5	38,7	Hb Wn 2_C	Holterberg	11	40,5	37,6	29,9	Hb Wn 2_C	Holterberg	11	54,7	50,7	39,2
Hb Wn 2_C	Holterberg	11	53,3	49,2	37,4	Hb Wn 2_C	Holterberg	11	39,8	37	29,2	Hb Wn 2_C	Holterberg	11	53,5	49,5	38,0
Hb Wn 2_C	Holterberg	11	53,6	49,5	37,9	Hb Wn 2_C	Holterberg	11	39,2	36,3	28,6	Hb Wn 2_C	Holterberg	11	53,8	49,7	38,4
Hb Wn 2_C	Holterberg	11	53,2	49,1	37,6	Hb Wn 2_C	Holterberg	11	38,8	35,9	28,2	Hb Wn 2_C	Holterberg	11	53,4	49,3	38,1
Hb Wn 2_D	Holterberg	14	53,4	49,3	37,7	Hb Wn 2_D	Holterberg	14	41,4	38,6	30,8	Hb Wn 2_D	Holterberg	14	53,7	49,7	38,5
Hb Wn 2_D	Holterberg	14	54	49,9	38,1	Hb Wn 2_D	Holterberg	14	41,4	38,5	30,8	Hb Wn 2_D	Holterberg	14	54,2	50,2	38,8
Hb Wn 2_D	Holterberg	14	52,9	48,9	37	Hb Wn 2_D	Holterberg	14	41	38,1	30,4	Hb Wn 2_D	Holterberg	14	53,2	49,2	37,9
Hb Wn 2_D	Holterberg	14	53,1	49	37,5	Hb Wn 2_D	Holterberg	14	40,5	37,7	29,9	Hb Wn 2_D	Holterberg	14	53,3	49,3	38,2
Hb Wn 2_D	Holterberg	14	52,7	48,5	37,1	Hb Wn 2_D	Holterberg	14	40,2	37,3	29,6	Hb Wn 2_D	Holterberg	14	52,9	48,8	37,8
Hb Wn 2_E	Holterberg	17	52,9	48,8	37,2	Hb Wn 2_E	Holterberg	17	42	39,2	31,4	Hb Wn 2_E	Holterberg	17	53,2	49,3	38,2
Hb Wn 2_E	Holterberg	17	53,5	49,5	37,6	Hb Wn 2_E	Holterberg	17	42,2	39,3	31,6	Hb Wn 2_E	Holterberg	17	53,8	49,9	38,6
Hb Wn 2_E	Holterberg	17	52,5	48,4	36,6	Hb Wn 2_E	Holterberg	17	41,9	39	31,3	Hb Wn 2_E	Holterberg	17	52,9	48,9	37,7
Hb Wn 2_E	Holterberg	17	52,5	48,4	36,8	Hb Wn 2_E	Holterberg	17	41,6	38,7	31	Hb Wn 2_E	Holterberg	17	52,8	48,8	37,8
Hb Wn 2_E	Holterberg	17	51,9	47,8	36,3	Hb Wn 2_E	Holterberg	17	41,2	38,4	30,6	Hb Wn 2_E	Holterberg	17	52,3	48,3	37,3
Hb Wn 2_F	Holterberg	20	52,5	48,4	36,7	Hb Wn 2_F	Holterberg	20	42,4	39,5	31,8	Hb Wn 2_F	Holterberg	20	52,9	48,9	37,9
Hb Wn 2_F	Holterberg	20	53,1	49	37,2	Hb Wn 2_F	Holterberg	20	42,5	39,7	31,9	Hb Wn 2_F	Holterberg	20	53,5	49,5	38,3
Hb Wn 2_F	Holterberg	20	52,2	48,1	36,2	Hb Wn 2_F	Holterberg	20	42,3	39,5	31,7	Hb Wn 2_F	Holterberg	20	52,6	48,7	37,5
Hb Wn 2_F	Holterberg	20	52,1	48	36,4	Hb Wn 2_F	Holterberg	20	42	39,2	31,4	Hb Wn 2_F	Holterberg	20	52,5	48,5	37,6
Hb Wn 2_F	Holterberg	20	51,5	47,4	35,9	Hb Wn 2_F	Holterberg	20	41,7	38,9	31,1	Hb Wn 2_F	Holterberg	20	51,9	48,0	37,1
Hb Wna 2_A	Holterberg	23	43,3	39,4	26,3	Hb Wna 2_A	Holterberg	23	30	26,9	19,1	Hb Wna 2_A	Holterberg	23	43,5	39,6	27,1
Hb Wna 2_A	Holterberg	5	43,8	40	27,6	Hb Wna 2_A	Holterberg	5	27,1	24	16,2	Hb Wna 2_A	Holterberg	5	43,9	40,1	27,9
Hb Wna 2_B	Holterberg	26	43,2	39,4	26,3	Hb Wna 2_B	Holterberg	26	30,3	27,2	19,5	Hb Wna 2_B	Holterberg	26	43,4	39,7	27,1
Hb Wna 2_B	Holterberg	8	44,4	40,5	27,8	Hb Wna 2_B	Holterberg	8	28,5	25,4	17,7	Hb Wna 2_B	Holterberg	8	44,5	40,6	28,2
Hb Wna 2_C	Holterberg	11	44,3	40,4	27,5	Hb Wna 2_C	Holterberg	11	29,1	26,1	18,3	Hb Wna 2_C	Holterberg	11	44,4	40,6	28,0
Hb Wna 2_D	Holterberg	14	44,2	40,4	27,5	Hb Wna 2_D	Holterberg	14	28,9	25,9	18,1	Hb Wna 2_D	Holterberg	14	44,3	40,6	28,0
Hb Wna 2_E	Holterberg	17	43,7	39,9	26,8	Hb Wna 2_E	Holterberg	17	29,3	26,2	18,4	Hb Wna 2_E	Holterberg	17	43,9	40,1	27,4
Hb Wna 2_F	Holterberg	20	43,5	39,6	26,6	Hb Wna 2_F	Holterberg	20	29,6	26,5	18,8	Hb Wna 2_F	Holterberg	20	43,7	39,8	27,3
Hb WnA_A	Herikerberg	23	52,4	48,4	35,2	Hb WnA_A	Herikerberg	23	38,4	35,6	27,8	Hb WnA_A	Herikerberg	23	52,6	48,6	35,9
Hb WnA_A	Herikerberg	5	54,4	50,4	37,5	Hb WnA_A	Herikerberg	5	33,2	30,3	22,6	Hb WnA_A	Herikerberg	5	54,4	50,4	37,6
Hb WnA_B	Herikerberg	26	52	48	34,8	Hb WnA_B	Herikerberg	26	39	36,1	28,4	Hb WnA_B	Herikerberg	26	52,2	48,3	35,7
Hb WnA_B	Herikerberg	8	53,4	49,4	36	Hb WnA_B	Herikerberg	8	34,6	31,8	24	Hb WnA_B	Herikerberg	8	53,5	49,5	36,3
Hb WnA_C	Herikerberg	11	52,2	48,3	34,9	Hb WnA_C	Herikerberg	11	34,4	31,5	23,8	Hb WnA_C	Herikerberg	11	52,3	48,4	35,2
Hb WnA_D	Herikerberg	14	53,6	49,6	36,5	Hb WnA_D	Herikerberg	14	36	33,1	25,4	Hb WnA_D	Herikerberg	14	53,7	49,7	36,8
Hb WnA_E	Herikerberg	17	52,2	49,3	36,1	Hb WnA_E	Herikerberg	17	36,8	34	26,2	Hb WnA_E	Herikerberg	17	52,3	49,4	36,5
Hb WnA_F	Herikerberg	20	52,8	48,8	35,7	Hb WnA_F	Herikerberg	20	37,7	34,9	27,1	Hb WnA_F	Herikerberg	20	52,9	49,0	36,3
Hb WnAa_A	Herikerberg	23	51,3	47,3	35,7	Hb WnAa_A	Herikerberg	23	46,8	43,9	36	Hb WnAa_A	Herikerberg	23	52,6	48,9	38,9
Hb WnAa_A	Herikerberg	5	54,8	50,7	39,3	Hb WnAa_A	Herikerberg	5	44,6	41,7	33,8	Hb WnAa_A	Herikerberg	5	55,2	51,2	40,4
Hb WnAa_B	Herikerberg	26	51	46,9	35,4	Hb WnAa_B	Herikerberg	26	46,7	43,8	36	Hb WnAa_B	Herikerberg	26	52,4	48,6	38,7
Hb WnAa_B	Herikerberg	8	54,4	50,3	38,9	Hb WnAa_B	Herikerberg	8	45	42,1	34,2	Hb WnAa_B	Herikerberg	8	54,9	50,9	40,2
Hb WnAa_C	Herikerberg	11	53,9	49,8	38,4	Hb WnAa_C	Herikerberg	11	45,8	42,9	35,1	Hb WnAa_C	Herikerberg	11	54,5	50,6	40,1
Hb WnAa_D	Herikerberg	14	53,3	49,1	37,7	Hb WnAa_D	Herikerberg	14	46,3	43,4	35,6	Hb WnAa_D	Herikerberg	14	54,1	50,1	39,8
Hb WnAa_E	Herikerberg	17	52,4	48,3	36,9	Hb WnAa_E	Herikerberg	17	46,5	43,6	35,8	Hb WnAa_E	Herikerberg	17	53,4	49,6	39,4
Hb WnAa_F	Herikerberg	20	51,8	47,8	36,3	Hb WnAa_F	Herikerberg	20	46,7	43,8	35,9	Hb WnAa_F	Herikerberg	20	53,0	49,3	39,1
Hb WnB_A	Herikerberg	23	51,9	48	34,7	Hb WnB_A	Herikerberg	23	38	35,1	27,4	Hb WnB_A	Herikerberg	23	52,1	48,2	35,4
Hb WnB_A	Herikerberg	5	53,4	49,4	36,2	Hb WnB_A	Herikerberg	5	32,9	29,9	22,2	Hb WnB_A	Herikerberg	5	53,4	49,4	36,4
Hb WnB_B	Herikerberg	26	51,6	47,7	34,4	Hb WnB_B	Herikerberg	26	38,6	35,8	28	Hb WnB_B	Herikerberg	26	51,8	48,0	35,3
Hb WnB_B	Herikerberg	8	53,5	49,5	36,3	Hb WnB_B	Herikerberg	8	33,6	30,7	23	Hb WnB_B	Herikerberg	8	53,5	49,6	36,5
Hb WnB_C	Herikerberg	11	53,3	49,3	36,1	Hb WnB_C	Herikerberg	11	33,9	31	23,3	Hb WnB_C	Herikerberg	11	53,3	49,4	36,3
Hb WnB_D	Herikerberg	14	53	49	35,9	Hb WnB_D	Herikerberg	14	35,1	32,2	24,5	Hb WnB_D	Herikerberg	14	53,1	49,1	36,2
Hb WnB_E	Herikerberg	17	52,8	48,8	35,7	Hb WnB_E	Herikerberg	17	36,6	33,7	26	Hb WnB_E	Herikerberg	17	52,9	48,9	36,1
Hb WnB_F	Herikerberg	20	52,3	48,3	35,1	Hb WnB_F	Herikerberg	20	37,4	34,5	26,8	Hb WnB_F	Herikerberg	20	52,4	48,5	35,7
Hb WnBa_A	Herikerberg	23	51,5	47,4	35,8	Hb WnBa_A	Herikerberg	23	46,8	43,9	36,1	Hb WnBa_A	Herikerberg	23	52,8	49,0	39,0
Hb WnBa_A	Herikerberg	5	53,2	49,1	37,5	Hb WnBa_A	Herikerberg	5	44,7	41,8	34	Hb WnBa_A	Herikerberg	5	53,8	49,8	39,1
Hb WnBa_B	Herikerberg	26	51	46,9	35,2	Hb WnBa_B	Herikerberg	26	46,8	43,9	36,1	Hb WnBa_B	Herikerberg	26	52,4	48,7	38,7
Hb WnBa_B	Herikerberg	8	53,1	49	37,4	Hb WnBa_B	Herikerberg	8	45,3	42,4	34,6	Hb WnBa_B	Herikerberg	8	53,8	49,9	39,2
Hb WnBa_C	Herikerberg	11	52,9	48,7	37,1	Hb WnBa_C	Herikerberg	11	45,9	43	35,2	Hb WnBa_C	Herikerberg	11	53,7	49,7	39,3
Hb WnBa_D	Herikerberg	14	52,6	48,4	36,9	Hb WnBa_D	Herikerberg	14	46,4	43,5	35,6	Hb WnBa_D	Herikerberg	14	53,5	49,6	39,3
Hb WnBa_E	Herikerberg	17	52,3	48,2	36,5	Hb WnBa_E	Herikerberg	17	46,5	43,6	35,8	Hb WnBa_E	Herikerberg	17	53,3	49,5	39,2
Hb WnBa_F	Herikerberg	20	51,9	47,7	36,1	Hb WnBa_F	Herikerberg	20	46,7	43,8	36	Hb WnBa_F	Herikerberg	20	53,0	49,2	39,1
Hb WnC_A	Herikerberg	23	51,6	47,6	34,4	Hb WnC_A	Herikerberg	23	38,4	35,6	27,8	Hb WnC_A	Herikerberg	23	51,8	47,9	35,3
Hb WnC_A	Herikerberg	5	52,3	48,3	34,8	Hb WnC_A	Herikerberg	5	33,3	30,4	22,6	Hb WnC_A	Herikerberg	5	52,4	48,4	35,1
Hb WnC_B	Herikerberg	26	51,2	47,3	33,9	Hb WnC_B	Herikerberg	26	39	36,2	28,4	Hb WnC_B	Herikerberg	26	51,5	47,6	35,0
Hb WnC_B	Herikerberg	8	52,5	48,6	35,1	Hb WnC_B	Herikerberg	8	34	31,2	23,4	Hb WnC_B	Herikerberg	8	52,6	48,7	35,4
Hb WnC_C	Herikerberg	11	52,5	48,5	35,1	Hb WnC_C	Herikerberg	11	34,4	31,5	23,8	Hb WnC_C	Herikerberg	11	52,6	48,6	35,4
Hb WnC_D	Herikerberg	14	52,3	48,3	35	Hb WnC_D	Herikerberg	14	35,4	32,6	24,8	Hb WnC_D	Herikerberg	14	52,4	48,4	35,4
Hb WnC_E	Herikerberg	17	52,1	48,1	34,9	Hb WnC_E	Herikerberg	17	36,8	34	26,2	Hb WnC_E	Herikerberg	17	52,2	48,3	35,4
Hb WnC_F	Herikerberg	20	51,9	47,9	34,6	Hb WnC_F	Herikerberg	20	37,8	35	27,2	Hb WnC_F	Herikerberg	20	52,1	48,1	35,3
Hb WnCa_A	Herikerberg	23	50,8	46,6	34,9	Hb WnCa_A	Herikerberg	23	46,8	43,9	36,1	Hb WnCa_A	Herikerberg	23	52,3	48,5	38,6
Hb WnCa_A	Herikerberg	5	51,7	47,6	35,7	Hb WnCa_A	Herikerberg	5	44,9	42	34,1	Hb WnCa_A	Herikerberg	5	52,5	48,7	38,0
Hb WnCa_B	Herikerberg	26	50,4	46,3	34,4	Hb WnCa_B	Herikerberg	26	46,8	43,9	36,1	Hb WnCa_B	Herikerberg	26	52,0	48,3	38,3
Hb WnCa_B	Herikerberg	8	51,7	47,6	35,8	Hb WnCa_B	Herikerberg	8	45,6	42,7	34,9	Hb WnCa_B	Herikerberg	8	52,7	48,8	38,4
Hb WnCa_C	Herikerberg	11	51,6	47,4	35,6	Hb WnCa_C	Herikerberg	11	46,1	43,2	35,4	Hb WnCa_C	Herikerberg	11	52,7	48,8	38,5
Hb WnCa_D	Herikerberg	14	51,4	47,2	35,4	Hb WnCa_D	Herikerberg	14	46,5	43,6	35,7	Hb WnCa_D	Herikerberg	14	52,6	48,8	38,6
Hb WnCa_E	Herikerberg	17	51,2	47	35,3	Hb WnCa_E	Herikerberg	17	46,6	43,7	35,9	Hb WnCa_E	Herikerberg	17	52,5	48,7	38,6
Hb WnCa_F	Herikerberg	20	51	46,9	35,1	Hb WnCa_F	Herikerberg	20	46,8	43,9	36	Hb WnCa_F	Herikerberg	20	52,4	48,7	38,6
Hb WnD_A	Herikerberg	23	51,3	47,3	34	Hb WnD_A	Herikerberg	23	38,4	35,5	27,8	Hb WnD_A	Herikerberg	23	51,5	47,6	34,9
Hb WnD_A	Herikerberg	5	51,7	47,7	34,1	Hb WnD_A	Herikerberg	5	32,6	29,7	22	Hb WnD_A	Herikerberg	5	51,8	47,8	34,4
Hb WnD_B	Herikerberg	26	51,1	47,1	33,8	Hb WnD_B	Herikerberg	26	38,9	36	28,3	Hb WnD_B	Herikerberg	26	51,4	47,4	34,9
Hb WnD_B	Herikerberg	8	52	48	34,4	Hb WnD_B	Herikerberg	8	33,7	30,8	23,1	Hb WnD_B	Herikerberg	8	52,1	48,1	34,7
Hb WnD_C	Herikerberg	11	51,9	48	34,4	Hb WnD_C	Herikerberg	11	34,4	31,5	23,8	Hb WnD_C	Herikerberg	11	52,0	48,1	34,8
Hb WnD_D	Herikerberg	14	51,8	47,8	34,3	Hb WnD_D	Herikerberg	14	35,3	32,5	24,8	Hb WnD_D	Herikerberg	14	51,9	47,9	34,8
Hb WnD_E	Herikerberg	17	51,7	47,7	34,3	Hb WnD_E	Herikerberg	17	36,8	34	26,2	Hb WnD_E	Herikerberg	17	51,8	47,9	34,9
Hb WnD_F	Herikerberg	20	51,5	47,5	34,2	Hb WnD_F	Herikerberg	20	37,6	34,8	27,1	Hb WnD_F	Herikerberg	20	51,7	47,7	35,0
Hb WnDa_A	Herikerberg	23	49,9	45,8	33,9	Hb WnDa_A	Herikerberg	23	46,8	43,9	36,1	Hb WnDa_A	Herikerberg	23	51,6	48,0	38,1
Hb WnDa_A	Herikerberg	5	50,5	46,3	34,4	Hb WnDa_A	Herikerberg	5	44,8	41,9	34,1	Hb WnDa_A	Herikerberg	5	51,5	47,6	37,3
Hb WnDa_B	Herikerberg	26	49,8	45,6	33,7	Hb WnDa_B	Herikerberg	26	46,8	43,9	36,1	Hb WnDa_B	Herikerberg	26	51,6	47,8	38,1
Hb WnDa_B	Herikerberg	8	50,6	46,5	34,5	Hb WnDa_B	Herikerberg	8	45,7	42,8	34,9	Hb WnDa_B	Herikerberg	8	51,8	48,0	37,7
Hb WnDa_C	Herikerberg	11	50,5	46,4	34,5	Hb WnDa_C	Herikerberg	11	46,2	43,3	35,4	Hb WnDa_C	Herikerberg	11	51,9	48,1	38,0
Hb WnDa_D	Herikerberg	14	50,4	46,2	34,3	Hb WnDa_D	Herikerberg	14	46,5	43,6	35,7	Hb WnDa_D	Herikerberg	14	51,9	48,1	38,1
Hb WnDa_E	Herikerberg	17	50,3	46,1	34,2	Hb WnDa_E	Herikerberg	17	46,6	43,7	35,9	Hb WnDa_E	Herikerberg	17	51,8	48,1	38,1
Hb WnDa_F	Herikerberg	20	50,1	45,9	34,1	Hb WnDa_F	Herikerberg	20	46,7	43,8	36	Hb WnDa_F	Herikerberg	20	51,7	48,0	38,2
Hb WnE_A	Herikerberg	23	51,4	47,5	34,3	Hb WnE_A	Herikerberg	23	38,4	35,5	27,8	Hb WnE_A	Herikerberg	23	51,6	47,8	35,2
Hb WnE_A	Herikerberg	5	51,4	47,4	33,9	Hb WnE_A	Herikerberg	5	31,1	28,2	20,5	Hb WnE_A	Herikerberg	5	51,4	47,5	34,1
Hb WnE_B	Herikerberg	26	51,3	47,3	34,1	Hb WnE_B	Herikerberg	26	38,8	36	28,2	Hb WnE_B	Herikerberg	26	51,5	47,6	35,1
Hb WnE_B	Herikerberg	8	51,9	47,9	34,4	Hb WnE_B	Herikerberg	8	32,7	29,8	22,1	Hb WnE_B	Herikerberg	8	52,0	48,0	34,6
Hb WnE_C	Herikerberg	11	51,9	48	34,6	Hb WnE_C	Herikerberg	11	33,9	31	23,3	Hb WnE_C	Herikerberg	11	52,0	48,1	34,9
Hb WnE_D	Herikerberg	14	51,8	47,9	34,5	Hb WnE_D	Herikerberg	14	35,1	32,2	24,5	Hb WnE_D	Herikerberg	14	51,9	48,0	34,9
Hb WnE_E	Herikerberg	17	51,7	47,8	34,5	Hb WnE_E	Herikerberg	17	36,6	33,7	26	Hb WnE_E	Herikerberg	17	51,8	48,0	35,1

						SomE_2									
Hb WnE_F	Herikerberg	20	51,6	47,6	34,4	Hb WnE_F	Herikerberg	20	37,6	34,7	27	Hb WnE_F	Herikerberg	20	[illegible]
Hb WnEa_A	Herikerberg	23	49,2	45	33,1	Hb WnEa_A	Herikerberg	23	46,8	43,9	36	Hb WnEa_A	Herikerberg	23	51,2	47,5	37,8
Hb WnEa_A	Herikerberg	5	49,4	45,3	33,5	Hb WnEa_A	Herikerberg	5	44,9	42	34,2	Hb WnEa_A	Herikerberg	5	50,7	47,0	36,9
Hb WnEa_B	Herikerberg	26	49,1	44,9	33	Hb WnEa_B	Herikerberg	26	46,8	43,9	36	Hb WnEa_B	Herikerberg	26	51,1	47,4	37,8
Hb WnEa_B	Herikerberg	8	49,7	45,6	33,8	Hb WnEa_B	Herikerberg	8	45,8	42,9	35,1	Hb WnEa_B	Herikerberg	8	51,2	47,5	37,5
Hb WnEa_C	Herikerberg	11	49,7	45,5	33,8	Hb WnEa_C	Herikerberg	11	46,2	43,3	35,5	Hb WnEa_C	Herikerberg	11	51,3	47,5	37,7
Hb WnEa_D	Herikerberg	14	49,6	45,5	33,7	Hb WnEa_D	Herikerberg	14	46,5	43,6	35,8	Hb WnEa_D	Herikerberg	14	51,3	47,7	37,9
Hb WnEa_E	Herikerberg	17	49,5	45,3	33,4	Hb WnEa_E	Herikerberg	17	46,7	43,8	35,9	Hb WnEa_E	Herikerberg	17	51,3	47,6	37,8
Hb WnEa_F	Herikerberg	20	49,3	45,2	33,2	Hb WnEa_F	Herikerberg	20	46,7	43,8	36	Hb WnEa_F	Herikerberg	20	51,2	47,6	37,8
Hb WnF_A	Herikerberg	23	48,5	44,5	30,7	Hb WnF_A	Herikerberg	23	33,1	30,2	22,5	Hb WnF_A	Herikerberg	23	48,6	44,7	31,3
Hb WnF_A	Herikerberg	5	48,5	44,6	29,8	Hb WnF_A	Herikerberg	5	29,2	26,3	18,6	Hb WnF_A	Herikerberg	5	48,6	44,7	30,1
Hb WnF_B	Herikerberg	26	48,2	44,3	30,6	Hb WnF_B	Herikerberg	26	33,6	30,7	23	Hb WnF_B	Herikerberg	26	48,3	44,5	31,3
Hb WnF_B	Herikerberg	8	48,9	45	30,6	Hb WnF_B	Herikerberg	8	29,6	26,6	18,9	Hb WnF_B	Herikerberg	8	49,0	45,1	30,9
Hb WnF_C	Herikerberg	11	48,9	45	30,8	Hb WnF_C	Herikerberg	11	30,7	27,7	19,9	Hb WnF_C	Herikerberg	11	49,0	45,1	31,1
Hb WnF_D	Herikerberg	14	48,9	45	30,9	Hb WnF_D	Herikerberg	14	30,4	27,4	19,7	Hb WnF_D	Herikerberg	14	49,0	45,1	31,2
Hb WnF_E	Herikerberg	17	48,8	44,8	30,8	Hb WnF_E	Herikerberg	17	31,7	28,7	21	Hb WnF_E	Herikerberg	17	48,9	44,9	31,2
Hb WnF_F	Herikerberg	20	48,6	44,7	30,8	Hb WnF_F	Herikerberg	20	32,5	29,6	21,9	Hb WnF_F	Herikerberg	20	48,7	44,8	31,3
Hb WnFa_A	Herikerberg	23	44,9	40,6	27,9	Hb WnFa_A	Herikerberg	23	46,1	43,2	35,4	Hb WnFa_A	Herikerberg	23	48,6	45,1	36,1
Hb WnFa_A	Herikerberg	5	44,1	39,8	26,9	Hb WnFa_A	Herikerberg	5	44,4	41,5	33,7	Hb WnFa_A	Herikerberg	5	47,3	43,7	34,5
Hb WnFa_B	Herikerberg	26	44,8	40,5	27,8	Hb WnFa_B	Herikerberg	26	46,2	43,3	35,4	Hb WnFa_B	Herikerberg	26	48,6	45,1	36,1
Hb WnFa_B	Herikerberg	8	45,1	40,8	28	Hb WnFa_B	Herikerberg	8	45,4	42,5	34,7	Hb WnFa_B	Herikerberg	8	48,3	44,7	35,5
Hb WnFa_C	Herikerberg	11	45,2	40,9	28,1	Hb WnFa_C	Herikerberg	11	45,8	42,9	35,1	Hb WnFa_C	Herikerberg	11	48,5	45,0	35,9
Hb WnFa_D	Herikerberg	14	45,2	40,9	28,1	Hb WnFa_D	Herikerberg	14	46	43,1	35,3	Hb WnFa_D	Herikerberg	14	48,6	45,1	36,1
Hb WnFa_E	Herikerberg	17	45,1	40,8	28	Hb WnFa_E	Herikerberg	17	46,1	43,2	35,4	Hb WnFa_E	Herikerberg	17	48,6	45,2	36,1
Hb WnFa_F	Herikerberg	20	45	40,7	27,9	Hb WnFa_F	Herikerberg	20	46,1	43,2	35,4	Hb WnFa_F	Herikerberg	20	48,6	45,1	36,1
Hb WnG_A	Herikerberg	23	47,6	43,7	29,8	Hb WnG_A	Herikerberg	23	34,7	31,8	24,1	Hb WnG_A	Herikerberg	23	47,8	44,0	30,8
Hb WnG_A	Herikerberg	5	47,1	43,2	28,2	Hb WnG_A	Herikerberg	5	29,4	26,4	18,7	Hb WnG_A	Herikerberg	5	47,2	43,3	28,7
Hb WnG_B	Herikerberg	26	47,5	43,6	29,7	Hb WnG_B	Herikerberg	26	35,1	32,2	24,5	Hb WnG_B	Herikerberg	26	47,7	43,9	30,8
Hb WnG_B	Herikerberg	8	47,8	43,9	29,4	Hb WnG_B	Herikerberg	8	31,6	28,6	20,9	Hb WnG_B	Herikerberg	8	47,9	44,0	30,0
Hb WnG_C	Herikerberg	11	48	44,1	29,8	Hb WnG_C	Herikerberg	11	33	30,1	22,3	Hb WnG_C	Herikerberg	11	48,1	44,3	30,5
Hb WnG_D	Herikerberg	14	48	44,1	30	Hb WnG_D	Herikerberg	14	31,9	29	21,3	Hb WnG_D	Herikerberg	14	48,1	44,2	30,5
Hb WnG_E	Herikerberg	17	48	44,1	30,1	Hb WnG_E	Herikerberg	17	32,9	30	22,3	Hb WnG_E	Herikerberg	17	48,1	44,3	30,8
Hb WnG_F	Herikerberg	20	47,8	43,9	29,9	Hb WnG_F	Herikerberg	20	33,9	31,1	23,3	Hb WnG_F	Herikerberg	20	48,0	44,1	30,8
Hb WnGa_A	Herikerberg	23	44,9	40,8	28,7	Hb WnGa_A	Herikerberg	23	46,4	43,5	35,7	Hb WnGa_A	Herikerberg	23	48,7	45,4	36,5
Hb WnGa_A	Herikerberg	5	43,2	39,1	27,2	Hb WnGa_A	Herikerberg	5	44,8	41,9	34	Hb WnGa_A	Herikerberg	5	47,1	43,7	34,8
Hb WnGa_B	Herikerberg	26	44,9	40,8	28,6	Hb WnGa_B	Herikerberg	26	46,4	43,5	35,7	Hb WnGa_B	Herikerberg	26	48,7	45,4	36,5
Hb WnGa_B	Herikerberg	8	44,6	40,5	28,7	Hb WnGa_B	Herikerberg	8	45,7	42,8	34,9	Hb WnGa_B	Herikerberg	8	48,2	44,8	35,8
Hb WnGa_C	Herikerberg	11	45	40,9	29,1	Hb WnGa_C	Herikerberg	11	46,1	43,1	35,3	Hb WnGa_C	Herikerberg	11	48,6	45,1	36,2
Hb WnGa_D	Herikerberg	14	45	40,9	29,1	Hb WnGa_D	Herikerberg	14	46,3	43,4	35,5	Hb WnGa_D	Herikerberg	14	48,7	45,3	36,4
Hb WnGa_E	Herikerberg	17	45,1	41	29,1	Hb WnGa_E	Herikerberg	17	46,4	43,5	35,6	Hb WnGa_E	Herikerberg	17	48,8	45,4	36,5
Hb WnGa_F	Herikerberg	20	45	40,9	28,7	Hb WnGa_F	Herikerberg	20	46,4	43,5	35,7	Hb WnGa_F	Herikerberg	20	48,8	45,4	36,5
Hb1A_A	Hertmebrink 1	23	49,5	45,4	32,2	Hb1A_A	Hertmebrink 1	23	52,8	49,9	42	Hb1A_A	Hertmebrink 1	23	54,5	51,2	42,4
Hb1A_A	Hertmebrink 1	5	49,3	45,3	32,1	Hb1A_A	Hertmebrink 1	5	53,7	50,8	42,9	Hb1A_A	Hertmebrink 1	5	55,0	51,9	43,2
Hb1A_B	Hertmebrink 1	26	49,4	45,3	32,3	Hb1A_B	Hertmebrink 1	26	52,6	49,6	41,8	Hb1A_B	Hertmebrink 1	26	54,3	51,0	42,3
Hb1A_B	Hertmebrink 1	8	50	45,9	32,9	Hb1A_B	Hertmebrink 1	8	53,8	50,9	43	Hb1A_B	Hertmebrink 1	8	55,3	52,1	43,4
Hb1A_C	Hertmebrink 1	11	50,1	46	33	Hb1A_C	Hertmebrink 1	11	53,8	50,8	43	Hb1A_C	Hertmebrink 1	11	55,3	52,0	43,4
Hb1A_D	Hertmebrink 1	14	50,2	46,1	33,1	Hb1A_D	Hertmebrink 1	14	53,4	50,5	42,6	Hb1A_D	Hertmebrink 1	14	55,1	51,8	43,1
Hb1A_E	Hertmebrink 1	17	50	46	33	Hb1A_E	Hertmebrink 1	17	53,2	50,3	42,4	Hb1A_E	Hertmebrink 1	17	54,9	51,7	42,9
Hb1A_F	Hertmebrink 1	20	49,7	45,6	32,5	Hb1A_F	Hertmebrink 1	20	53	50,1	42,3	Hb1A_F	Hertmebrink 1	20	54,7	51,4	42,7
Hb1Aa_A	Hertmebrink 1 achterzi	23	29,4	25,3	12,6	Hb1Aa_A	Hertmebrink 1 achterzijde	23	40,2	37,3	29,6	Hb1Aa_A	Hertmebrink 1 achterzijde	23	40,5	37,6	29,7
Hb1Aa_A	Hertmebrink 1 achterzi	5	28,6	24,5	11,5	Hb1Aa_A	Hertmebrink 1 achterzijde	5	39,7	36,8	29	Hb1Aa_A	Hertmebrink 1 achterzijde	5	40,0	37,0	29,1
Hb1Aa_B	Hertmebrink 1 achterzi	26	30,7	26,6	14,3	Hb1Aa_B	Hertmebrink 1 achterzijde	26	40,2	37,3	29,6	Hb1Aa_B	Hertmebrink 1 achterzijde	26	40,7	37,7	29,7
Hb1Aa_B	Hertmebrink 1 achterzi	8	29,7	25,7	12,7	Hb1Aa_B	Hertmebrink 1 achterzijde	8	40,6	37,7	30	Hb1Aa_B	Hertmebrink 1 achterzijde	8	40,9	38,0	30,1
Hb1Aa_C	Hertmebrink 1 achterzi	11	29,8	25,7	12,7	Hb1Aa_C	Hertmebrink 1 achterzijde	11	40,5	37,6	29,9	Hb1Aa_C	Hertmebrink 1 achterzijde	11	40,9	37,9	30,0
Hb1Aa_D	Hertmebrink 1 achterzi	14	29,5	25,4	12,5	Hb1Aa_D	Hertmebrink 1 achterzijde	14	40,5	37,6	29,8	Hb1Aa_D	Hertmebrink 1 achterzijde	14	40,8	37,9	29,9
Hb1Aa_E	Hertmebrink 1 achterzi	17	29,4	25,2	12,3	Hb1Aa_E	Hertmebrink 1 achterzijde	17	40,5	37,6	29,9	Hb1Aa_E	Hertmebrink 1 achterzijde	17	40,8	37,8	30,0
Hb1Aa_F	Hertmebrink 1 achterzi	20	29,2	25,1	12,2	Hb1Aa_F	Hertmebrink 1 achterzijde	20	40,2	37,3	29,6	Hb1Aa_F	Hertmebrink 1 achterzijde	20	40,5	37,6	29,7
Hb1B_A	Hertmebrink 1	23	50,5	46,2	33,2	Hb1B_A	Hertmebrink 1	23	52,4	49,4	41,6	Hb1B_A	Hertmebrink 1	23	54,6	51,1	42,2
Hb1B_A	Hertmebrink 1	5	50,3	46,1	33,1	Hb1B_A	Hertmebrink 1	5	53,4	50,4	42,5	Hb1B_A	Hertmebrink 1	5	55,1	51,8	43,0
Hb1B_B	Hertmebrink 1	26	50,4	46,1	33,3	Hb1B_B	Hertmebrink 1	26	52,2	49,2	41,4	Hb1B_B	Hertmebrink 1	26	54,4	50,9	42,0
Hb1B_B	Hertmebrink 1	8	50,8	46,5	33,6	Hb1B_B	Hertmebrink 1	8	53,5	50,5	42,6	Hb1B_B	Hertmebrink 1	8	55,4	52,0	43,1
Hb1B_C	Hertmebrink 1	11	50,8	46,6	33,6	Hb1B_C	Hertmebrink 1	11	53,5	50,5	42,6	Hb1B_C	Hertmebrink 1	11	55,4	52,0	43,1
Hb1B_D	Hertmebrink 1	14	50,9	46,7	33,8	Hb1B_D	Hertmebrink 1	14	53	50,1	42,2	Hb1B_D	Hertmebrink 1	14	55,1	51,7	42,8
Hb1B_E	Hertmebrink 1	17	50,8	46,6	33,6	Hb1B_E	Hertmebrink 1	17	52,9	49,9	42,1	Hb1B_E	Hertmebrink 1	17	55,0	51,6	42,7
Hb1B_F	Hertmebrink 1	20	50,7	46,4	33,5	Hb1B_F	Hertmebrink 1	20	52,6	49,7	41,8	Hb1B_F	Hertmebrink 1	20	54,8	51,4	42,4
Hb1C_A	Hertmebrink 1	23	51,1	46,8	34,1	Hb1C_A	Hertmebrink 1	23	53	50,1	42,2	Hb1C_A	Hertmebrink 1	23	55,2	51,8	42,8
Hb1C_A	Hertmebrink 1	5	51,3	47	34,2	Hb1C_A	Hertmebrink 1	5	54,5	51,5	43,6	Hb1C_A	Hertmebrink 1	5	56,2	52,8	44,1
Hb1C_B	Hertmebrink 1	26	51	46,7	34,2	Hb1C_B	Hertmebrink 1	26	52,7	49,8	41,9	Hb1C_B	Hertmebrink 1	26	54,9	51,5	42,6
Hb1C_B	Hertmebrink 1	8	51,6	47,3	34,5	Hb1C_B	Hertmebrink 1	8	54,5	51,5	43,7	Hb1C_B	Hertmebrink 1	8	56,3	52,9	44,2
Hb1C_C	Hertmebrink 1	11	51,7	47,4	34,6	Hb1C_C	Hertmebrink 1	11	54,4	51,5	43,6	Hb1C_C	Hertmebrink 1	11	56,3	52,9	44,1
Hb1C_D	Hertmebrink 1	14	51,7	47,4	34,7	Hb1C_D	Hertmebrink 1	14	53,9	51	43,1	Hb1C_D	Hertmebrink 1	14	55,9	52,6	43,7
Hb1C_E	Hertmebrink 1	17	51,6	47,2	34,5	Hb1C_E	Hertmebrink 1	17	53,7	50,7	42,9	Hb1C_E	Hertmebrink 1	17	55,8	52,3	43,5
Hb1C_F	Hertmebrink 1	20	51,5	47,2	34,4	Hb1C_F	Hertmebrink 1	20	53,4	50,4	42,6	Hb1C_F	Hertmebrink 1	20	55,6	52,1	43,2
Hb1D_A	Hertmebrink 1	23	50,9	46,7	34,2	Hb1D_A	Hertmebrink 1	23	52,9	50	42,2	Hb1D_A	Hertmebrink 1	23	55,0	51,7	42,8
Hb1D_A	Hertmebrink 1	5	50,9	46,6	34,2	Hb1D_A	Hertmebrink 1	5	54,4	51,5	43,7	Hb1D_A	Hertmebrink 1	5	56,0	52,7	44,2
Hb1D_B	Hertmebrink 1	26	50,8	46,5	34,2	Hb1D_B	Hertmebrink 1	26	52,6	49,7	41,8	Hb1D_B	Hertmebrink 1	26	54,8	51,4	42,5
Hb1D_B	Hertmebrink 1	8	51,3	47,1	34,6	Hb1D_B	Hertmebrink 1	8	54,4	51,5	43,7	Hb1D_B	Hertmebrink 1	8	56,1	52,8	44,2
Hb1D_C	Hertmebrink 1	11	51,4	47,2	34,7	Hb1D_C	Hertmebrink 1	11	54,3	51,4	43,6	Hb1D_C	Hertmebrink 1	11	56,1	52,8	44,1
Hb1D_D	Hertmebrink 1	14	51,4	47,1	34,6	Hb1D_D	Hertmebrink 1	14	53,8	50,9	43,1	Hb1D_D	Hertmebrink 1	14	55,8	52,4	43,7
Hb1D_E	Hertmebrink 1	17	51,2	46,9	34,4	Hb1D_E	Hertmebrink 1	17	53,6	50,6	42,8	Hb1D_E	Hertmebrink 1	17	55,6	52,1	43,4
Hb1D_F	Hertmebrink 1	20	51,1	46,8	34,3	Hb1D_F	Hertmebrink 1	20	53,3	50,3	42,5	Hb1D_F	Hertmebrink 1	20	55,3	51,9	43,1
Vb A_A	Vassebrink A	1,5	44,6	40,7	27,9	Vb A_A	Vassebrink A	1,5	31	28	20,3	Vb A_A	Vassebrink A	1,5	44,8	40,9	28,6
Vb A_B	Vassebrink A	5	46,1	42,2	29,2	Vb A_B	Vassebrink A	5	33	30	22,3	Vb A_B	Vassebrink A	5	46,3	42,5	30,0
Vb A_C	Vassebrink A	8	47,2	43,3	30,3	Vb A_C	Vassebrink A	8	34,5	31,5	23,8	Vb A_C	Vassebrink A	8	47,4	43,6	31,2
Vb B_A	Vassebrink B	1,5	43,3	39,4	26,7	Vb B_A	Vassebrink B	1,5	29,8	26,8	19,1	Vb B_A	Vassebrink B	1,5	43,5	39,6	27,4
Vb B_B	Vassebrink B	5	44,8	40,9	28,3	Vb B_B	Vassebrink B	5	32,5	29,5	21,8	Vb B_B	Vassebrink B	5	45,0	41,2	29,2
Vb B_C	Vassebrink B	8	46,2	42,2	29,6	Vb B_C	Vassebrink B	8	34,4	31,4	23,7	Vb B_C	Vassebrink B	8	46,5	42,5	30,6
Wn_A	Wesseler-Nering	23	48,9	44,7	33,3	Wn_A	Wesseler-Nering	23	41,9	39,1	31,4	Wn_A	Wesseler-Nering	23	49,7	45,8	35,5
Wn_A	Wesseler-Nering	5	50,2	46	34,8	Wn_A	Wesseler-Nering	5	39,4	36,6	28,9	Wn_A	Wesseler-Nering	5	50,5	46,5	35,8
Wn_A	Wesseler-Nering	23	45,5	41,5	29,5	Wn_A	Wesseler-Nering	23	45	42,1	34,4	Wn_A	Wesseler-Nering	23	48,3	44,8	35,6
Wn_A	Wesseler-Nering	5	43,7	39,6	27,8	Wn_A	Wesseler-Nering	5	43,6	40,8	33	Wn_A	Wesseler-Nering	5	46,7	43,3	34,1
Wn_B	Wesseler-Nering	26	48,6	44,4	33	Wn_B	Wesseler-Nering	26	42	39,2	31,4	Wn_B	Wesseler-Nering	26	49,5	45,5	35,3
Wn_B	Wesseler-Nering	8	50,2	46	34,8	Wn_B	Wesseler-Nering	8	40,5	37,6	29,9	Wn_B	Wesseler-Nering	8	50,6	46,6	36,0
Wn_B	Wesseler-Nering	26	45,5	41,4	29,5	Wn_B	Wesseler-Nering	26	45	42,2	34,5	Wn_B	Wesseler-Nering	26	48,3	44,8	35,7
Wn_B	Wesseler-Nering	8	44,7	40,6	28,8	Wn_B	Wesseler-Nering	8	44,6	41,7	34	Wn_B	Wesseler-Nering	8	47,7	44,2	35,1
Wn_C	Wesseler-Nering	29	48,3	44,1	32,7	Wn_C	Wesseler-Nering	29	42	39,1	31,4	Wn_C	Wesseler-Nering	29	49,2	45,3	35,1
Wn_C	Wesseler-Nering	11	50	45,9	34,6	Wn_C	Wesseler-Nering	11	41,1	38,2	30,5	Wn_C	Wesseler-Nering	11	50,5	46,6	36,0
Wn_C	Wesseler-Nering	29	45,4	41,4	29,4	Wn_C	Wesseler-Nering	29	45,3	42,4	34,7	Wn_C	Wesseler-Nering	29	48,4	44,9	35,8
Wn_C	Wesseler-Nering	11	45,2	41,1	29,2	Wn_C	Wesseler-Nering	11	44,9	42,1	34,3	Wn_C	Wesseler-Nering	11	48,1	44,6	35,5
Wn_D	Wesseler-Nering	32	48	43,9	32,4	Wn_D	Wesseler-Nering	32	42	39,2	31,4	Wn_D	Wesseler-Nering	32	49,0	45,2	34,9
Wn_D	Wesseler-Nering	14	49,8	45,7	34,3	Wn_D	Wesseler-Nering	14	41,6	38,7	31	Wn_D	Wesseler-Nering	14	50,4	46,5	36,0
Wn_D	Wesseler-Nering	32	45,3	41,3	29,4	Wn_D	Wesseler-Nering	32	45,4	42,6	34,8	Wn_D	Wesseler-Nering	32	48,4	45,0	35,9
Wn_D	Wesseler-Nering	14	45,5	41,4	29,5	Wn_D	Wesseler-Nering	14	44,9	42,1	34,4	Wn_D	Wesseler-Nering	14	48,2	44,8	35,6
Wn_E	Wesseler-Nering	17	49,6	45,4	34,1	Wn_E	Wesseler-Nering	17	41,7	38,9	31,1	Wn_E	Wesseler-Nering	17	50,3	46,3	35,9
Wn_E	Wesseler-Nering	17	45,6	41,5	29,6	Wn_E	Wesseler-Nering	17	45	42,1	34,4	Wn_E	Wesseler-Nering	17	48,3	44,8	35,6
Wn_F	Wesseler-Nering	20	49,2	45,1	33,7	Wn_F	Wesseler-Nering	20	41,9	39	31,3	Wn_F	Wesseler-Nering	20	49,9	46,1	35,7
Wn_F	Wesseler-Nering	20	45,6	41,5	29,5	Wn_F	Wesseler-Nering	20	45	42,1	34,4	Wn_F	Wesseler-Nering	20	48,3	44,8	35,6
Wn47n_A	Wesseler-Nering 47 no	5	51,4	47,6	32	Wn47n_A	Wesseler-Nering 47 noord	5	30,5	27,6	19,9	Wn47n_A	Wesseler-Nering 47 noord	5	51,4	47,6	32,3
Wn47n_B	Wesseler-Nering 47 no	8	51,7	47,9	32,7	Wn47n_B	Wesseler-Nering 47 noord	8	30,2	27,3	19,6	Wn47n_B	Wesseler-Nering 47 noord	8	51,7	47,9	32,9
Wn47n_C	Wesseler-Nering 47 no	11	51,6	47,7	32,8	Wn47n_C	Wesseler-Nering 47 noord	11	30,8	28	20,2	Wn47n_C	Wesseler-Nering 47 noord	11	51,6	47,7	33,0
Wn47n_D	Wesseler-Nering 47 no	14	51,4	47,5	32,7	Wn47n_D	Wesseler-Nering 47 noord	14	31	28,2	20,4	Wn47n_D	Wesseler-Nering 47 noord	14	51,4	47,6	32,9
Wn47n_E	Wesseler-Nering 47 no	17	51,2	47,3	32,7	Wn47n_E	Wesseler-Nering 47 noord	17	31,6	28,7	21	Wn47n_E	Wesseler-Nering 47 noord	17	51,2	47,4	33,0
Wn47w_A	Wesseler-Nering 47 we	5	44,7	41,2	28,5	Wn47w_A	Wesseler-Nering 47 westzijd	5	44,5	41,7	33,9	Wn47w_A	Wesseler-Nering 47 westzijd	5	47,6	44,5	35,0
Wn47w_B	Wesseler-Nering 47 we	8	44,1	40,8	29,2	Wn47w_B	Wesseler-Nering 47 westzijd	8	45,4	42,6	34,9	Wn47w_B	Wesseler-Nering 47 westzijd	8	47,8	44,8	35,9
Wn47w_C	Wesseler-Nering 47 we	11	43,7	40,5	29,3	Wn47w_C	Wesseler-Nering 47 westzijd	11	46,1	43,3	35,6	Wn47w_C	Wesseler-Nering 47 westzijd	11	48,1	45,1	36,5
Wn47w_D	Wesseler-Nering 47 we	14	43,4	40,2	29,4	Wn47w_D	Wesseler-Nering 47 westzijd	14	46	43,2	35,4	Wn47w_D	Wesseler-Nering 47 westzijd	14	47,9	45,0	36,4
Wn47w_E	Wesseler-Nering 47 we	17	43,9	40,6	29,7	Wn47w_E	Wesseler-Nering 47 westzijd	17	46,3	43,4	35,7	Wn47w_E	Wesseler-Nering 47 westzijd	17	48,3	45,2	36,7
Wn49_A	Wesseler-Nering 49	5	45,9	42	29	Wn49_A	Wesseler-Nering 49	5	26,1	22,2	14,7	Wn49_A	Wesseler-Nering 49	5	45,9	42,0	29,2
Wn49_B	Wesseler-Nering 49	8	46,8	42,8	30,2	Wn49_B	Wesseler-Nering 49	8	27	23,1	15,7	Wn49_B	Wesseler-Nering 49	8	46,8	42,8	30,4
Wn49_C	Wesseler-Nering 49	11	47,1	43,1	30,8	Wn49_C	Wesseler-Nering 49	11	27,6	23,8	16,3	Wn49_C	Wesseler-Nering 49	11	47,1	43,2	31,0
Wn49_D	Wesseler-Nering 49	14	47,2	43,2	31	Wn49_D	Wesseler-Nering 49	14	28,1	24,3	16,8	Wn49_D	Wesseler-Nering 49	14	47,3	43,3	31,2
Wn49_E	Wesseler-Nering 49	17	47,3	43,3	31,2	Wn49_E	Wesseler-Nering 49	17	28,9	25,1	17,6	Wn49_E	Wesseler-Nering 49	17	47,4	43,4	31,4

Rapport

Betreft:	Luchtkwaliteitsaspecten uitbreiding winkelcentrum Wesselerbrink te Enschede
Rapportnummer:	O 15384-1-RA-001
Datum:	6 december 2013
Ref.:	SvdA/JHa/KS/O 15384-1-RA-001

1. Inleiding

Wesselerbrink Vastgoed Enschede (WVE) is voornemens het winkelcentrum Wesselerbrink te Enschede te reconstrueren.

De reconstructie van het winkelcentrum omvat, naast de renovatie van het bestaande gedeelte, ook een uitbreiding van het centrum met (netto) ca. 5.900 m^2 bvo detailhandel en centrumfuncties. Deze uitbreiding wordt deels gerealiseerd door uitbreiding van bestaande winkelunits en deels door nieuwe winkelunits toe te voegen.

Om dit mogelijk te maken zullen de bestaande parkeerterreinen deels bebouwd worden en zullen er, naast de vervanging van deze plaatsen, ook extra parkeerplaatsen nodig zijn ten gevolge van de uitbreiding. Het totaal aantal parkeerplaatsen zal worden vergroot naar circa 750 plaatsen.

Voor de reconstructie van het winkelcentrum dient een procedure voor een bestemmingsplanwijziging te worden doorlopen. In het kader van deze procedure is onder andere onderhavig luchtkwaliteitsonderzoek uitgevoerd.

De globale ligging van het plangebied is weergegeven in afbeelding 1.

Lid NLingenieurs
ISO 9001 gecertificeerd

Peutz bv
Paletsingel 2, Postbus 696
2700 AR **Zoetermeer**
Tel. (079) 347 03 47
Fax (079) 361 49 85
info@zoetermeer.peutz.nl

Lindenlaan 41, Molenhoek
Postbus 66, 6585 ZH **Mook**
Tel. (024) 357 07 07
Fax (024) 358 51 50
info@mook.peutz.nl

Oosterweg 127, Haren (Gn)
Postbus 7, 9700 AA **Groningen**
Tel. (050) 520 44 88
Fax (050) 526 31 78
info@groningen.peutz.nl

Montageweg 5
6045 JA **Roermond**
Tel. (0475) 324 333
info@roermond.peutz.nl

www.peutz.nl

Peutz GmbH
Düsseldorf, Dortmund, Berlin
info@peutz.de
www.peutz.de

Peutz SARL
Paris, Lyon
Info@peutz.fr
www.peutz.fr

Peutz bv
London
info@peutz.co.uk
www.peutz.co.uk

Daidalos Peutz bvba
Leuven
Info@daidalospeutz.be
www.daidalospeutz.be

Peutz
Sevilla
info@peutz.es
www.peutz.es

Köhler Peutz Geveltechniek bv
Zoetermeer
Info@gevel.com
www.gevel.com

Opdrachten worden aanvaard en uitgevoerd volgens De Nieuwe Regeling 2011

BTW identificatienummer
NL004933837B01
KvK: 12028033

Afbeelding 1: Globale ligging plangebied winkelcentrum Wesselerbrink te Enschede

2. Beoordelingskader

2.1. Wet milieubeheer (luchtkwaliteiseisen) en Besluit NIBM

Sinds 15 november 2007 zijn de luchtkwaliteitseisen opgenomen in de Wet milieubeheer, verder genoemd: de Wet. De Wet is de omzetting van de EU-richtlijnen inzake luchtkwaliteit in Nederlandse regelgeving. Bijlage 2 van de Wet bevat voor diverse luchtverontreinigende stoffen in de buitenlucht grenswaarden.

Met de wetswijziging zijn tevens onder andere het Besluit niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen), verder genoemd: het Besluit NIBM, en de regeling niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen), verder genoemd: de Regeling NIBM, in werking getreden. Hierin zijn de uitvoeringsregels vastgelegd die betrekking hebben op het begrip NIBM.

Artikel 5.16 van de Wet luchtkwaliteit vermeldt dat bevoegdheden uitgeoefend kunnen worden indien:

a) uitoefening niet leidt tot het overschrijden van een in Bijlage 2 van de Wet luchtkwaliteit opgenomen grenswaarde;

of:

b) 1) bij uitoefening de concentratie in de buitenlucht van de betreffende stof per saldo verbetert of ten minste gelijk blijft;
of
2) bij een beperkte toename van de concentratie van de desbetreffende stof bij uitoefening, door een met die uitoefening samenhangende maatregel de luchtkwaliteit per saldo verbetert;

of:

c) uitoefening niet in betekenende mate bijdraagt aan de concentratie in de buitenlucht van een stof waarvoor in Bijlage 2 van de Wet luchtkwaliteit een grenswaarde is opgenomen (zie ook Regeling NIBM);

of:

d) uitoefening is genoemd in een vastgesteld programma (Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit, NSL) dat gericht is op het bereiken van de in Bijlage 2 van de Wet luchtkwaliteit opgenomen grenswaarden, volgens artikel 5.12 of 5.13 van de Wet luchtkwaliteit.

2.1.1. Grenswaarden

De Wet bevat grenswaarden voor stikstofdioxide (NO_2), fijn stof (PM_{10}), lood (Pb), koolmonoxide (CO), zwaveldioxide (SO_2) en benzeen (C_6H_6). Hierbij zijn in de ruimtelijke ordeningspraktijk langs wegen met name de grenswaarden voor stikstofdioxide (jaar- en uurgemiddelde) en fijn stof (jaar- en daggemiddelde) van belang. De grenswaarden van de laatstgenoemde stoffen zijn in tabel 1 weergegeven.

Tabel 1: Grenswaarden maatgevende stoffen Wet milieubeheer (luchtkwaliteitseisen)

Stof	**toetsing van**	**grenswaarde**	**geldig**
NO_2	jaargemiddelde concentratie	60 µg/m³	2010 tot en met 2014
	jaargemiddelde concentratie	40 µg/m³	vanaf 2015
	uurgemiddelde concentratie	max. 18 keer/jaar meer dan 300 µg/m³	2010 tot en met 2014
	uurgemiddelde concentratie	max. 18 keer/jaar meer dan 200 µg/m³	vanaf 2015
PM_{10}	jaargemiddelde concentratie	40 µg/m³	vanaf 11 juni 2011
	24-uurgemiddelde concentratie	max. 35 keer/jaar meer dan 50 µg/m³	vanaf 11 juni 2011

2.1.2. Niet in betekenende mate bijdragen (NIBM)

Per 1 augustus 2009 geldt als NIBM 3% van de jaargemiddelde grenswaarde van 40 µg/m³ voor stikstofdioxide (NO_2) en fijn stof (PM_{10}). Concreet betekent dit dat een planontwikkeling niet in betekenende mate bijdraagt aan de luchtverontreiniging indien de concentratiebijdrage van NO_2 en PM_{10} minder dan 1,2 µg/m³ betreft. Dergelijke gevallen

kunnen zonder toetsing aan de grenswaarden voor het aspect luchtkwaliteit uitgevoerd worden.

Om versnippering van in betekenende mate (IBM) projecten in meerdere NIBM-projecten te voorkomen is een anti-cumulatieartikel opgenomen. Hierbij dient te worden beschouwd in hoeverre cumulatie van diverse projecten die afzonderlijk beschouwd niet in betekenende mate bijdragen aan de luchtverontreiniging, toch tot (nieuwe) overschrijdingen van een grenswaarde in het plangebied zouden kunnen leiden. Deze bepaling geldt alleen voor projecten tot een afstand van 1.000 meter van het plangebied én die gebruikmaken van dezelfde ontsluitingsinfrastructuur.

2.2. Goede ruimtelijke ordening

Voor bestemmingsplanprocedures geldt dat het project c.q. het bouwplan of de activiteit dient te worden voorzien van een goede ruimtelijke onderbouwing. Uit deze ruimtelijke onderbouwing moet blijken dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening. In dit kader dient te worden bezien of het woon- en leefklimaat in de omgeving van het winkelcentrum uit het oogpunt van de luchtkwaliteit aanvaardbaar is. Voor het beoordelingskader kan in eerste aanleg worden aangesloten bij de grenswaarden uit de Wet milieubeheer (luchtkwaliteitseisen), zie tabel 1.

3. Berekeningen

Bij nieuwbouw- en herontwikkelingsplannen dient in eerste aanleg te worden onderzocht in hoeverre het plan wel of niet in betekenende mate bijdraagt aan de luchtverontreiniging ter plaatse. Indien het plan niet in betekenende mate bijdraagt wordt voldaan aan artikel 5.16 lid c van de Wet milieubeheer en kan het plan zonder verdere toetsing aan de grenswaarden worden gerealiseerd.

Indien het plan in betekenende mate bijdraagt, dient vervolgens een toetsing aan de grenswaarden plaats te vinden. Als de grenswaarden niet worden overschreden, wordt voldaan aan artikel 5.16 lid a van de Wet milieubeheer en kan het plan alsnog worden gerealiseerd.

3.1. NIBM-rekentool

Middels de NIBM-rekentool kan worden bepaald in hoeverre het extra verkeer vanwege de uitbreiding van winkelcentrum in betekenende mate bijdraagt aan de luchtverontreiniging ter plaatse.

Ter bepaling van de verkeersgeneratie is aangesloten bij de kentallen uit de CROW-publicatie 317 'Kencijfers parkeren en verkeersgeneratie'. Door de gemeente Enschede is aangegeven dat voor het winkelcentrum Wesselerbrink hierbij 39,05 motorvoertuigen per 100 m^2 bvo kan worden aangehouden.

Het brutovloeroppervlak van het hele winkelcentrum zal toenemen met ca. 5900 m^2. De berekeningen van de toename van de verkeersgeneratie zijn in eerste aanleg gebaseerd op een grotere toename van het brutovloeroppervlak, te weten 7550 m^2, resulterend in een extra verkeersgeneratie van 2948 mvt/etmaal ten opzichte van de autonome situatie.

Deze auto's rijden voor 60 % via de Wesselerbrinklaan, en 40 % via de De Kiepe. Op de Wesselerbrinklaan rijdt 40 % van de extra voertuigen van en naar noordelijke richting, en 60 % van en naar zuidelijke richting (= van en naar de Broekheunering, waar 80 % van en naar westelijke richting rijdt en 20 % van en naar oostelijke richting). Op De Kiepe rijdt 20 % van de extra voertuigen van en naar noordelijke richting, en 80 % van en naar zuidelijke richting (= van en naar de Broekheunering, waar 30 % van en naar westelijke richting rijdt en 70 % van en naar oostelijke richting), een en ander conform opgave van de gemeente Enschede.

De verkeersaantrekkende werking van het plan op de diverse omliggende wegen is weergegeven in tabel 2.

Tabel 2: Verdeling extra verkeer over de omliggende wegen.

Straatnaam	Aandeel extra verkeer	Extra verkeer (in mvt/etmaal)
Wesselernering westelijke ontsluiting	60%	1769
Wesselernering oostelijke ontsluiting	40%	1179
Wesselerbrinklaan ri. Broekheurne-Ring	36%	1061
Wesselerbrinklaan ri. Burg. V. Veenlaan	24%	707
De Kiepe ri. Broekheurne-Ring	32%	943
De Kiepe ri. noord	8%	236
Broekheurne-Ring west van Wesselerbrinklaan	38,4%	1132
Broekheurne-Ring (Wesselerbrinklaan - De Kiepe)	16,8%	495
Broekheurne-Ring oost van De Kiepe	29,6%	873

Met de NIBM-rekentool (versie mei 2013) is de bijdrage van het extra verkeer op de concentraties NO_2 en PM_{10} bepaald voor de twee wegen met het meeste extra verkeer (Wesselernering westelijke ontsluiting en Wesselernering oostelijke ontsluiting). Hierbij is tevens rekening gehouden met enkele vrachtwagenbewegingen.

De in- en uitvoergegevens van de berekening met de NIBM-rekentool zijn weergegeven in bijlage I. De resultaten zijn tevens weergegeven in tabel 3.

Tabel 3: Resultaten NIBM-rekentool

Wegvak	Maximale bijdrage extra verkeer (in µg/m^3)		Grens NIBM (in µg/m^3)
	NO_2	PM_{10}	
Wesselernering westelijke ontsluiting	1,62	0,42	1,2
Wesselernering oostelijke ontsluiting	1,09	0,28	1,2

Uit tabel 3 blijkt dat het extra verkeer over de Wesselernering (westelijke ontsluiting) ten aanzien van de NO_2-concentratie in betekenende mate bijdraagt (IBM), aangezien de concentratiebijdrage van het verkeer meer dan 1,2 µg/m^3 bedraagt. Het plan is derhalve een IBM-project.

Binnen een straal van 1.000 meter van het plangebied worden geen andere projecten gerealiseerd, die tevens gebruik zullen maken van de Wesselernering. Het anti-cumulatieartikel is dan ook niet aan de orde.

Aangezien het plan IBM bijdraagt aan de concentraties luchtverontreinigende stoffen, dient aannemelijk gemaakt te worden dat voldaan wordt aan de gestelde grenswaarden uit de Wet milieubeheer (zie tabel 1). Middels standaardrekenmethode 1 kan conform de Regeling beoordeling luchtkwaliteit worden beoordeeld of ter plaatse van de Wesselernering en overige wegen in de omgeving voldaan wordt aan deze grenswaarden.

3.2. Standaardrekenmethode 1

Voor de bepaling van de in de directe omgeving van het winkelcentrum optredende immissieconcentraties NO_2 en PM_{10} (inclusief achtergrondconcentratie), is gebruik gemaakt van standaardrekenmethode 1, middels het rekenprogramma Geomilieu (Stacks), versie 2.30.

Uitgangspunt zijn hierbij de autonome verkeersgegevens van de omliggende wegen (De Kiepe, Wesselerbrinklaan en Broekheurne-Ring), zoals aangeleverd door de gemeente Enschede (zie bijlage II). Van de Wesselernering zijn geen gegevens beschikbaar. Uitgaande van een effectief brutovloeroppervlak na de uitbreiding van het winkelcentrum van 19.400 m^2 (als worst case aanname, het brutovloeroppervlak van het totale winkelcentrum is 19.900 m^2 maar dat is inclusief passages e.d.) bedraagt de verkeersgeneratie van het winkelcentrum ca. 7576 mvt/etmaal (heen en terug). Door de gemeente Enschede is aangegeven dat 60 % van het extra verkeer gebruik zal maken van de westelijke ontsluiting van de Wesseler-Nering (aansluiting op de Wesselerbrinklaan) en 40 % van de oostelijke ontsluiting van de Wesselernering (aansluiting op De Kiepe).

Met betrekking tot het aantal vervoersbewegingen op de verschillende delen van parkeerterreinen ter plaatse van het winkelcentrum is aangesloten bij de gegevens uit het akoestisch onderzoek (rapport O15384-2-RA-003 d.d. 5 december 2013).

De berekeningen zijn uitgevoerd voor het jaar 2013. Dit jaar kan als “worst-case” representatief worden beschouwd voor de luchtkwaliteit, aangezien de achtergrondconcentraties in de toekomst zullen afnemen (zie tabel 4) en het wagenpark in de toekomst ook schoner wordt (de emissiefactoren nemen af)[1].

Tabel 4: Achtergrondconcentraties ter plaatse van het winkelcentrum Wesselerbrink te Enschede (x = 257100; y = 468200), exclusief zeezoutcorrectie.

Jaar	NO_2 (in µg/m^3)	PM_{10} (in µg/m^3)
2013	17,6	21,7
2015	15,9	20,7
2020	12,8	19,9

In de berekening is verder “worst-case” gerekend met autonome verkeersintensiteiten voor het jaar 2023, gecumuleerd met de verkeersgeneratie vanwege de uitbreiding van het winkelcentrum (zie tabel 2).

De in- en uitvoergegevens van de berekening met Geomilieu (Stacks) zijn weergegeven in respectievelijk bijlage III en IV. De rekenresultaten zijn tevens samengevat weergegeven in tabel 5.

In tabel 5 zijn de jaargemiddelde concentraties NO_2 , en PM_{10} voor de jaren 2013 weergegeven. In deze tabel is tevens het aantal dagen overschrijding van de daggemiddelde grenswaarde van PM_{10} weergegeven, alsmede het aantal uren overschrijding van de uurgmiddelde grenswaarde van NO_2.

Tabel 5: Berekende concentraties NO_2 en PM_{10} in de omgeving van het winkelcentrum Wesselerbrink te Enschede, na realisatie van de uitbreiding (rekenjaar 2013).

Straat	NO_2		PM_{10}	
	µg/m^3	# uren	µg/m^3	# dagen
Wesselernering	20,0	0	23,4	12
Wesselerbrinklaan	22,6	0	23,4	12
De Kiepe	21,2	0	23,4	13
Broekheurne-Ring	20,3	0	23,3	12
Grenswaarde	40	18	40	35

1 Generieke invoergegevens berekening luchtkwaliteit 2013 (www.rijksoverheid.nl)

Uit tabel 5 blijkt dat de optredende concentraties NO_2 en PM_{10} ter plaatse van het winkelcentrum Wesselerbrink te Enschede ruim onder de in de Wet milieubeheer (luchtkwaliteitseisen) gestelde grenswaarden liggen. Aangezien de achtergrondconcentrtaties en emissiefactoren in de toekomst afnemen (zie hiervoor), zal ook in de toekomst ruimschoots worden voldaan aan de gestelde grenswaarden.

Er wordt derhalve voldaan aan artikel 5.16 van de Wet luchtkwaliteit onder a), aangezien het plan niet leidt tot het overschrijden van een in Bijlage 2 van de Wet luchtkwaliteit opgenomen grenswaarde.

3.3. Goede ruimtelijke ordening

Uit paragraaf 3.2 is gebleken dat de optredende concentraties NO_2 en PM_{10} in de omgeving van het winkelcentrum Wesselerbrink te Enschede ruim onder de in de Wet milieubeheer (luchtkwaliteitseisen) gestelde grenswaarden liggen.

Gesteld kan derhalve worden dat in de omgeving van het winkelcentrum vanuit het oogpunt van luchtkwaliteit sprake is van een goed woon- en leefklimaat.

4. Conclusie

In opdracht van Wesselerbrink Vastgoed Enschede is een onderzoek ingesteld naar de luchtkwaliteitsaspecten vanwege de uitbreiding van het winkelcentrum Wesselerbrink te Enschede. Uit het onderzoek wordt het volgende geconcludeerd:

- het plan draagt in betekenende mate bij aan de luchtverontreiniging en is derhalve een IBM-project;
- de totale optredende concentraties NO_2 en PM_{10} in de omgeving van het winkelcentrum zullen na realisatie van de uitbreiding de in de Wet milieubeheer gestelde grenswaarden niet overschrijden;
- in de omgeving van het winkelcentrum is vanuit het oogpunt van luchtkwaliteit ook na realisatie van de uitbreiding sprake van een goed woon- en leefklimaat.

Inzake luchtkwaliteit bestaan er derhalve geen belemmeringen voor de uitbreiding van het winkelcentrum Wesselerbrink te Enschede.

Mook,

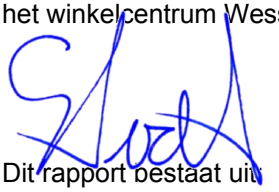

Dit rapport bestaat uit:

8 pagina's.
Bijlage I, bestaande uit 2 pagina's
Bijlage II, bestaande uit 1 pagina
Bijlage III, bestaande uit 3 pagina's
Bijlage IV, bestaande uit 2 pagina's

O 15384-1-RA-001 (9D3DDF6F/ STEPHAN

Berekening NIBM-tool Wesselernering westelijke ontsluiting

Worst-case berekening voor de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van een plan op de luchtkwaliteit

Extra verkeer als gevolg van het plan		
	Extra voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)	1780
	Aandeel vrachtverkeer	0.5%
Maximale bijdrage extra verkeer	NO_2 in µg/m^3	1.62
	PM_{10} in µg/m^3	0.42
Grens voor "Niet In Betekenende Mate" in µg/m^3		1.2
Conclusie		
De bijdrage van het extra verkeer is mogelijk in betekenende mate; nader onderzoek noodzakelijk		

Implementatie van Standaard RekenMethode 1 op basis van de worst-case benadering

Type gegevens		NO_2	PM_{10}
Weggegevens	Breedte van de ontsluitingsweg	5	5
	Afstand van het rekenpunt tot de wegrand	5	5
	Afstand van het rekenpunt tot de wegas	7.5	7.5
	rekenparameter a	0.000488	0.000488
	rekenparameter b	-0.0308	-0.0308
	rekenparameter c	0.59	0.59
	verdunningsfactor	0.38645	0.38645
Autonoom verkeer	Aantal voertuigbewegingen	5100	nvt
	Percentage vrachtverkeer	0%	nvt
Extra verkeer	Aantal voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)	1780	1780
	Percentage vrachtverkeer	1%	1%
Autonoom + extra verkeer	Aantal voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)	6880	nvt
	Percentage vrachtverkeer	0.1%	nvt
Emissiefactoren NO_x en PM_{10} (gram/km)	Licht verkeer	0.50	0.05
	Vrachtverkeer	16.10	0.38
Emissies NO_x en PM_{10} (microgram/m/s)	Autonoom	29.51	nvt
	Extra verkeer	11.91	1.11
	Autonoom + Extra verkeer	41.42	nvt
Fractie direct uitgestoten NO_2	Licht verkeer	0.25	nvt
	Vrachtverkeer	0.04	nvt
Gemiddelde fractie direct uitgestoten NO_2	Autonoom	0.248	nvt
	Extra verkeer	0.219	nvt
	Autonoom + Extra verkeer	0.240	nvt
Overige invoergegevens	Bomenfactor	1.5	1.5
	Regiofactor meteorologie	1.05	1.05
Parameters	B	0.6	0.6
	K	100	100
Jaargemiddelde bijdrage NO_x	Autonoom	11.1	nvt
	Autonoom + Extra verkeer	15.6	nvt
Locatiespecifieke achtergrondconcentraties	Jaargemiddelde in µg NO_2/m^3	35.6	nvt
	Jaargemiddelde in µg O_3/m^3	36.6	nvt
Jaargemiddelde NO2 concentraties	Totaal autonoom jaargemiddelde in µg/m^3	40.1	nvt
	Bijdrage autonome verkeer in µg/m^3	4.46	nvt
	Bijdrage autonome+extra verkeer in µg/m^3	6.08	nvt
	Maximale bijdrage extra verkeer in µg/m^3	**1.62**	**0.42**

Berekening NIBM-tool Wesselernering oostelijke ontsluiting

Worst-case berekening voor de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van een plan op de luchtkwaliteit

Extra verkeer als gevolg van het plan		
	Extra voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)	1190
	Aandeel vrachtverkeer	0.5%
Maximale bijdrage extra verkeer	NO_2 in µg/m^3	1.09
	PM_{10} in µg/m^3	0.28
Grens voor "Niet In Betekenende Mate" in µg/m^3		1.2
Conclusie		
De bijdrage van het extra verkeer is niet in betekenende mate; geen nader onderzoek nodig		

Implementatie van Standaard RekenMethode 1 op basis van de worst-case benadering

Type gegevens		NO_2	PM_{10}
Weggegevens	Breedte van de ontsluitingsweg	5	5
	Afstand van het rekenpunt tot de wegrand	5	5
	Afstand van het rekenpunt tot de wegas	7.5	7.5
	rekenparameter a	0.000488	0.000488
	rekenparameter b	-0.0308	-0.0308
	rekenparameter c	0.59	0.59
	verdunningsfactor	0.38645	0.38645
Autonoom verkeer	Aantal voertuigbewegingen	5100	nvt
	Percentage vrachtverkeer	0%	nvt
Extra verkeer	Aantal voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)	1190	1190
	Percentage vrachtverkeer	1%	1%
Autonoom + extra verkeer	Aantal voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)	6290	nvt
	Percentage vrachtverkeer	0.1%	nvt
Emissiefactoren NO_x en PM_{10} (gram/km)	Licht verkeer	0.50	0.05
	Vrachtverkeer	16.10	0.38
Emissies NO_x en PM_{10} (microgram/m/s)	Autonoom	29.51	nvt
	Extra verkeer	7.96	0.74
	Autonoom + Extra verkeer	37.47	nvt
Fractie direct uitgestoten NO_2	Licht verkeer	0.25	nvt
	Vrachtverkeer	0.04	nvt
Gemiddelde fractie direct uitgestoten NO_2	Autonoom	0.248	nvt
	Extra verkeer	0.219	nvt
	Autonoom + Extra verkeer	0.242	nvt
Overige invoergegevens	Bomenfactor	1.5	1.5
	Regiofactor meteorologie	1.05	1.05
Parameters	B	0.6	0.6
	K	100	100
Jaargemiddelde bijdrage NO_x	Autonoom	11.1	nvt
	Autonoom + Extra verkeer	14.1	nvt
Locatiespecifieke achtergrondconcentraties	Jaargemiddelde in µg NO_2/m^3	35.6	nvt
	Jaargemiddelde in µg O_3/m^3	36.6	nvt
Jaargemiddelde NO2 concentraties	Totaal autonoom jaargemiddelde in µg/m^3	40.1	nvt
	Bijdrage autonome verkeer in µg/m^3	4.46	nvt
	Bijdrage autonome+extra verkeer in µg/m^3	5.55	nvt
	Maximale bijdrage extra verkeer in µg/m^3	**1.09**	**0.28**

Van: Programma Stedelijke Ontwikkeling, afdeling Ontwerp
Aan: Afdeling Technisch Advies & Gegevensbeheer
Datum: 21-05-13

A. Huidige (werkdag-)etmaalintensiteiten

	Straat	tussen	Etm.-int	jaar	Vwet	Vfeit
1	Wesselerbrinklaan	Broekheurnerring - Het Bijvank	5000	2010	50	50
2	De Kiepe	Broekheurnerring - Het Leunenberg	1400	2013	30	30
3	Broekheurnerring	Wesselerbrinklaan - De Kiepe	10000	2010	50	50
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						

B. Functie, vormgeving en verharding en gem. dag-/avond-/nachtuurpercentage

	Straat	functie	aantal rijbanen	stroken /richting	verharding	% daguur	% avonduur	% nachtuur
1	Wesselerbrinklaan	wijkverzamel/verbindings	2	1	asfalt	6,72	3,62	0,61
2	De Kiepe	wijkstraat	1	1	asfalt	6,80	3,30	0,65
3	Broekheurnerring	wijkverzamel/verbindings	2	1	asfalt	6,72	3,62	0,61
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								

C. Verdeling van verkeer naar voertuigsoort per periode

	Straat	dag			avond			nacht		
		%lmvt	%mzvt	%zwvt	%lmvt	%mzvt	%zwvt	%lmvt	%mzvt	%zwvt
1	Wesselerbrinklaan	95,30	2,80	1,90	96,24	2,24	1,52	94,60	3,90	1,50
2	De Kiepe	95,70	2,20	2,10	96,56	1,76	1,68	95,40	1,30	3,30
3	Broekheurnerring	95,30	2,80	1,90	96,24	2,24	1,52	94,60	3,90	1,50
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

D. Groei van het verkeer

	Straat	Verwachte (werkdag-)etmaalintensiteit 2023
1	Wesselerbrinklaan	5700
2	De Kiepe	1400
3	Broekheurnerring	11000
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

Opmerkingen:
Uitgaande van wegennet in 2023 met:
1) N18 gerealiseerd
2) Knippen van wegen in Twekkelo

Overzicht rekenmodel

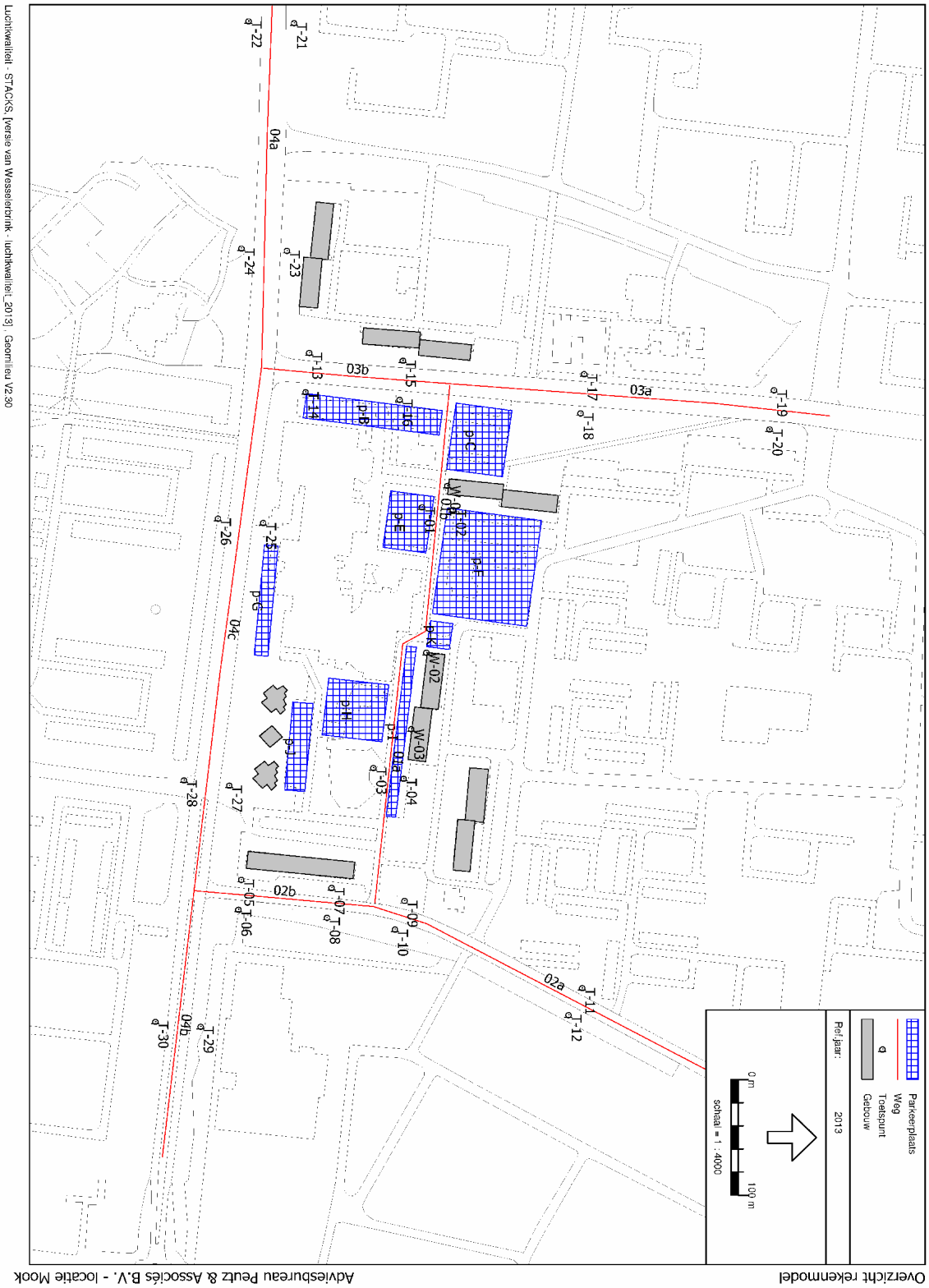

Invoergegevens wegverkeer

lijst van wegen

Model: luchtkwaliteit 2013
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode luchtkwaliteit

Naam	Omschr.	Y	Totaal aanta-	STACKS											
				lengte	%int(D)	%int(A)	%int(N)	%LV(D)	%LV(A)	%LV(N)	%MV(D)	%MV(A)	%ZV(D)	%ZV(A)	%ZV(N)
C1a	Wasstraatweg oost	20	3030,00	246,27	6,72	3,62	0,61	99,50	100,00	100,00	--	--	--	--	--
C1b	Wasstraatweg west	20	4546,00	213,51	6,72	3,62	0,61	100,00	100,00	100,00	--	--	--	--	--
C2a	De Klamp noord	30	1641,00	323,51	6,86	3,25	0,89	96,36	97,02	98,68	1,86	1,52	1,78	1,45	3,10
C2b	De Klamp zuid	30	2574,00	149,97	6,96	3,17	0,48	97,22	97,22	98,35	1,27	1,08	1,72	1,70	2,62
C3a	Weselerbrinklaan noord	50	6422,00	317,17	6,77	3,55	0,37	95,86	96,59	94,36	2,47	2,33	1,67	1,38	1,43
C3b	Weselerbrinklaan zuid	50	6794,00	156,78	6,79	3,52	0,55	95,92	96,54	94,98	2,32	1,93	1,76	1,52	1,56
C4a	Dreiheirne-Ring west	50	12155,00	393,06	6,76	3,56	0,58	95,77	96,54	94,82	2,52	2,36	1,71	1,40	1,44
C4b	Dreiheirne-Ring oost	50	11914,00	231,29	6,75	3,57	0,58	95,48	96,25	94,77	2,57	2,10	1,95	1,66	1,45
C4c	Dreiheirne-Ring midden	50	11528,00	456,52	6,74	3,59	0,59	95,32	96,14	94,70	2,66	2,15	2,02	1,70	1,47

Lijst van parkeerplaatsen

lijst van parkeerplaatsen

Model: luchtkwaliteit_2013
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Parkeerplaatsen, voor rekenmethode Luchtkwaliteit STACKS

Naam	Omschr.	Totaal aantal
p-B	parkeren B	1680,00
p-C	parkeren C	1680,00
p-F	parkeren F	773,00
p-E	parkeren E	1524,00
p-I	parkeren I	312,00
p-H	parkeren H	1231,00
p-J	parkeren J	312,00
p-G	parkeren G	200,00
p-K	parkeren K	78,00

Geomilieu V2.30 5-12-2013 16:10:50

Resultaten 2013

NO2_2013

Rapport: Resultatentabel
Model: luchtkwaliteit 2013
Resultaten voor model: luchtkwaliteit_2013
Stof: NO2 - Stikstofdioxide
Referentiejaar: 2013

Naam	Omschrijving	X coördinaat	Y coördinaat	Conc. [µg/m³]	AG [µg/m³]	BRON [µg/m³]	# > limiet
T-01	Wesselerwering west (Rech	257020,69	468185,66	19,9	18,0	1,9	0
T-02	Wesselerwering west (Link	257023,17	468211,54	19,6	18,0	1,6	0
T-03	Wesselerwering oost (Rech	257245,85	468145,23	19,1	18,0	1,1	0
T-04	Wesselerwering oost (Link	257255,28	468170,41	19,1	18,0	1,1	0
T-05	De Kiepe (Links)	257342,54	468034,96	21,2	18,0	3,2	0
T 06	De Kiepe (Rechts)	257368,43	468032,89	19,6	18,0	1,6	0
T 07	De Kiepe (Links)	257349,50	468110,38	20,6	18,0	2,6	0
T 08	De Kiepe (Rechts)	257375,25	468106,50	18,9	18,0	0,9	0
T 09	De Kiepe (Links)	257356,75	468171,11	19,9	18,0	1,9	0
T 10	De Kiepe (Rechts)	257385,53	468163,23	18,7	18,0	0,7	0
T-11	De Kiepe (Links)	257436,11	468319,37	20,1	18,0	2,1	0
T-12	De Kiepe (Rechts)	257459,52	468308,00	18,9	18,0	0,9	0
T-13	Wesselerbrinklaan (Links)	256887,39	468091,79	22,6	17,8	4,8	0
T-14	Wesselerbrinklaan (Rechts	256921,25	468088,76	19,7	17,8	1,9	0
T-15	Wesselerbrinklaan (Links)	256894,01	468169,76	22,1	17,8	4,3	0
T-16	Wesselerbrinklaan (Rechts	256927,30	468167,01	19,4	17,8	1,6	0
T-17	Wesselerbrinklaan (Links)	256905,70	468320,93	22,2	17,8	4,4	0
T-18	Wesselerbrinklaan (Rechts	256938,57	468318,02	19,2	17,8	1,4	0
T-19	Wesselerbrinklaan (Links)	256918,63	468479,28	21,5	17,8	3,7	0
T-20	Wesselerbrinklaan (Rechts	256953,43	468475,59	18,7	17,8	0,9	0
T-21	Broekheurne-Ring (Links)	256602,60	468079,07	19,8	17,8	2,0	0
T-22	Broekheurne-Ring (Rechts)	256601,01	468041,10	19,7	17,8	1,9	0
T-23	Broekheurne-Ring (Links)	256799,26	468073,14	20,0	17,8	2,2	0
T 24	Broekheurne Ring (Rechts)	256797,22	468035,18	19,8	17,8	2,0	0
T 25	Broekheurne Ring (Links)	257034,31	468053,31	20,3	18,0	2,3	0
T 26	Broekheurne Ring (Rechts)	257030,53	468015,48	20,0	18,0	2,0	0
T 27	Broekheurne Ring (Links)	257261,17	468025,04	20,2	18,0	2,2	0
T-28	Broekheurne-Ring (Rechts)	257256,67	467987,30	18,6	16,6	2,0	0
T-29	Broekheurne-Ring (Links)	257469,51	468001,09	20,2	18,0	2,2	0
T-30	Broekheurne-Ring (Rechts)	257465,17	467963,34	18,6	16,6	2,0	0
W-01	Wesselerwering flat	257002,33	468206,85	20,0	18,0	2,0	0
W-02	Wesselerwering flat	257146,40	468189,32	19,1	18,0	1,1	0
W-03	Wesselerwering flat	257212,44	468176,72	19,1	18,0	1,1	0

PM10_2013

Rapport: Resultatentabel
Model: luchtkwaliteit 2013
Resultaten voor model: luchtkwaliteit_2013
Stof: PM10 - Fijn stof
Zeezoutcorrectie: Nee
Referentiejaar: 2013

Naam	Omschrijving	x-coördinaat	y-coördinaat	Conc. [µg/m³]	AG [µg/m³]	BRON [µg/m³]	# > limiet
T-01	Wesselernering west (Rech	257020,69	468185,66	23,3	23,0	0,3	13
T-02	Wesselernering west (Link	257023,17	468211,54	23,3	23,0	0,3	12
T-03	Wesselernering oost (Rech	257245,35	468145,23	23,2	23,0	0,2	12
T-04	Wesselernering oost (Link	257255,28	468170,41	23,2	23,0	0,2	12
T-05	De Kiepe (links)	257342,54	468034,96	23,4	23,0	0,4	13
T-06	De Kiepe (Rechts)	257368,43	468032,59	23,2	23,0	0,2	12
T-07	De Kiepe (inks)	257349,50	468170,38	23,3	23,0	0,3	12
T-08	De Kiepe (Rechts)	257375,25	468106,50	23,1	23,0	0,1	12
T-09	De Kiepe (inks)	257360,75	468171,11	23,2	23,0	0,3	12
T-10	De Kiepe (Rechts)	257385,53	468163,23	23,1	23,0	0,1	12
T-11	De Kiepe (Links)	257436,11	468319,37	23,2	23,0	0,2	12
T-12	De Kiepe (Rechts)	257459,52	468300,00	23,1	23,0	0,1	12
T-13	Wesselerbrinklaan (Links)	256887,39	468091,79	23,4	22,8	0,6	12
T 14	Wesselerbrinklaan (Rechts	256921,25	468088,76	23,1	22,8	0,3	12
T 15	Wesselerbrinklaan (Links)	256894,21	468169,76	23,3	22,8	0,5	12
T 16	Wesselerbrinklaan (Rechts	256927,30	468167,01	23,0	22,8	0,2	12
T-17	Wesselerbrinklaan (Links)	256905,70	468320,93	23,3	22,8	0,5	12
T-18	Wesselerbrinklaan (Rechts	256939,57	468318,02	23,0	22,8	0,2	12
T-19	Wesselerbrinklaan (Links)	256919,63	468479,28	23,2	22,8	0,4	12
T-20	Wesselerbrinklaan (Rechts	256953,43	468475,59	22,9	22,8	0,1	11
T-21	Broekheurne-Ring (Links)	256602,60	468079,07	23,1	22,8	0,3	12
T-22	Broekheurne-Ring (Rechts)	256601,21	468041,10	23,0	22,8	0,2	12
T-23	Broekheurne-Ring (Links)	256799,26	468073,14	23,1	22,8	0,3	12
T-24	Broekheurne-Ring (Rechts)	256797,22	468025,18	23,0	22,8	0,2	12
T-25	Broekheurne-Ring (Links)	257034,31	468053,31	23,3	23,0	0,3	12
T-26	Broekheurne-Ring (Rechts)	257030,53	468015,48	23,2	23,0	0,2	12
T-27	Broekheurne-Ring (Links)	257261,17	468025,04	23,3	23,0	0,3	12
T-28	Broekheurne-Ring (Rechts)	257256,67	467987,30	23,0	22,8	0,2	12
T-29	Broekheurne-Ring (Links)	257469,51	468001,09	23,3	23,0	0,3	12
T-30	Broekheurne-Ring (Rechts)	257465,17	467963,34	23,0	22,8	0,2	12
W 01	Wesselernering flat	257002,33	468206,05	23,4	23,0	0,4	12
W 02	Wesselernering flat	257146,40	468189,52	23,2	23,0	0,2	12
W 03	Wesselernering flat	257212,44	468176,72	23,2	23,0	0,2	12

Quickscan natuuronderzoek Winkelcentrum Zuid

Een inventarisatie van beschermde flora en fauna

Enschede 30 Mei 2013
Rapportnummer 022
Projectnummer 001

opdrachtgever
DC BV Deventer
M. Coopman

Opdrachtnemer
LO-WTP-TAG Henk Westendorp
Rinus Mulder

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3

2 Beschrijving van het gebied en de geplande werkzaamheden 4

3 Het ecologische onderzoek 7
3.1 Methodebeschrijving
3.2 Resultaten

4 Wettelijke consequenties, toetsing aan de Flora- en faunawet 9

5 Conclusie en Aanbevelingen 9

1 Inleiding

In opdracht van de ontwikkelaar voor WC Zuid (M.Coopman van DC BV uit Deventer) is een ecologische QuickScan uitgevoerd in het kader van de Flora- en Faunawet.

Het ligt in het vooruitzicht dat het winkelcentrum zuid wordt uitgebreid.
Doel van het onderzoek is om een ecologische quickscan uit te voeren en te bezien wat de mogelijke geschiktheid is van het te slopen pand als mogelijk verblijfplaats voor vleermuizen .

De huidige wetgeving verlangt een gedegen onderzoek naar flora en fauna in verband met de zorgplicht die de Flora- en faunawet een plannenmaker oplegt.

Omdat de opdrachtgever op korte termijn de beschikking wil hebben over het natuuronderzoek, is besloten het wettelijk verplichte onderzoek uit te voeren in de vorm van een quickscan. Dit is een vorm van verkennend natuuronderzoek die op korte termijn en in een kort tijdsbestek kan worden uitgevoerd. Dit heeft in dit geval als voordeel dat planologische procedures niet onnodig worden vertraagd.

Het doel van de quickscan is om snel te inventariseren of door geplande werkzaamheden schade kan ontstaan aan populaties van beschermde soorten en hoe deze schade beperkt kan worden of gecompenseerd kan worden.

Tijdens de uitvoering van het verkennende natuuronderzoek wordt het voorkomen van beschermde soorten planten en dieren op de locaties nagegaan. Daarnaast wordt onderzocht op welke wijze de plannen voor de locatie in overeenstemming gebracht kunnen worden met hetgeen bepaald is in de Flora- en Faunawet

Dit rapport is opgesteld conform het voorschrift zoals opgenomen in het aanvraagformulier “Aanvraag ontheffing, ingevolge artikel 75, vierde lid, onderdeel C, Flora- en Faunawet (Ontheffing voor ruimtelijke ingrepen)”.

2 Beschrijving van het gebied en de geplande werkzaamheden

Het plangebied ligt tussen de Wesselerbrinklaan en de Broekheurnering.
in de gemeente Enschede (zie figuur 1en 2) .
De in kaart te brengen locatie bestaat in de huidige situatie uit bebouwing en meerdere solitaire bomen rondom het winkelcentrum.

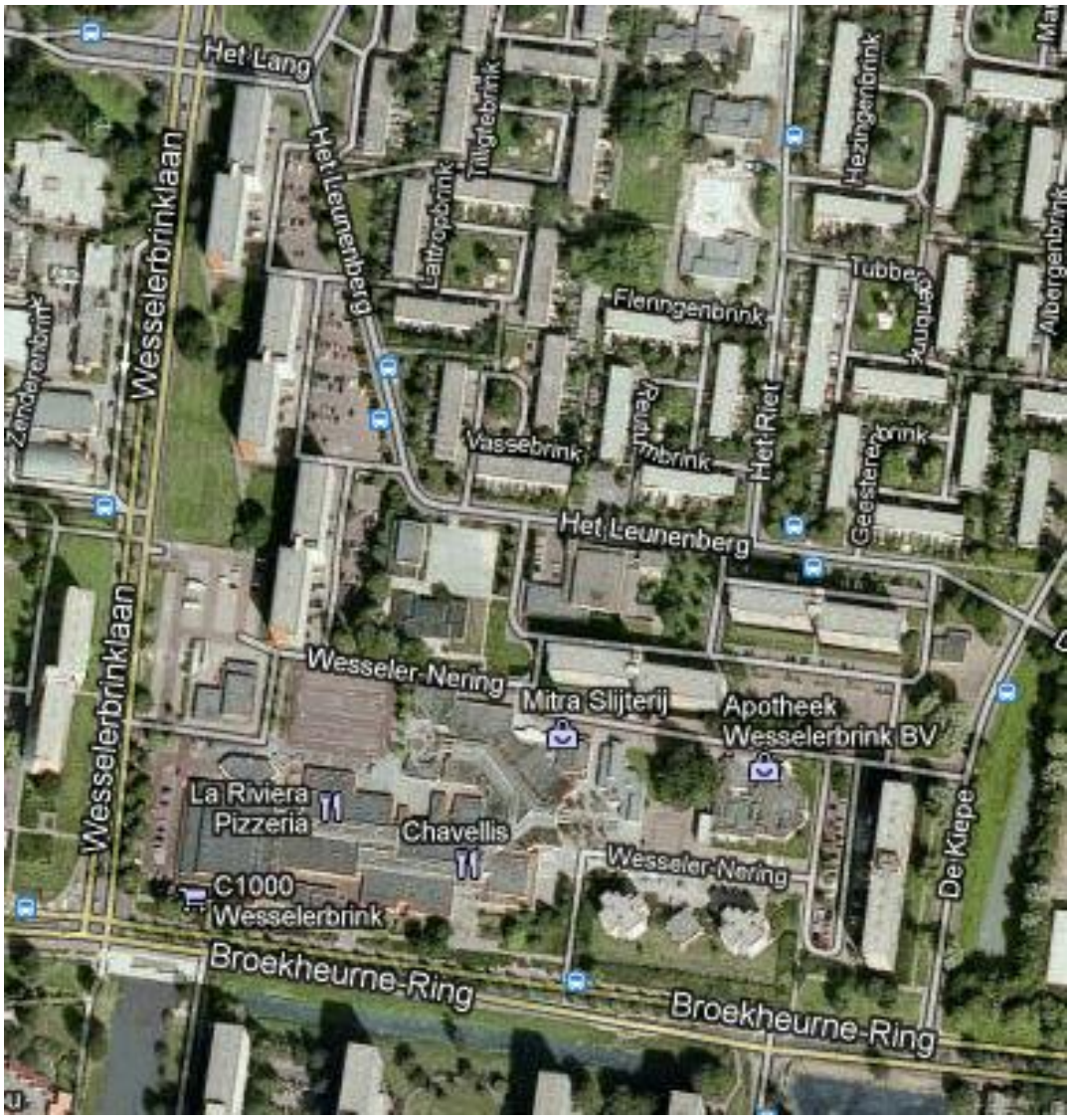

Figuur 1. Ligging plangebied Winkelcentrum zuid Enschede

Beschermde status plangebied
Het plangebied zelf heeft geen beschermde status in het kader van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de Natuurbeschermingswet en maakt geen onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur.

Figuur 2. Locatie onderzoeksgebied Winkelcentrum Zuid

Geplande werkzaamheden

Het voornemen is om aan de noordwestzijde een gebouw te slopen en enkele solitaire bomen te kappen, hiervoor wordt een kapvergunning aangevraagd.

3 Het ecologische onderzoek

3.1 Methodebeschrijving

Er is zijn geen inventarisatiegegevens van plaatselijke natuurverenigingen.

Het verzamelen van gegevens heeft op de volgende manier plaatsgevonden:
Voor zover mogelijk is gericht veldonderzoek gedaan en heeft er een grondige inspectie vanaf de buitenkant van het te slopen pand plaatsgevonden.

Veldonderzoek

Er is een veldinventarisatie uitgevoerd op 30-05-2013.
Tijdens deze inventarisatie is een indruk van het plangebied verkregen en is de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in kaart gebracht.
We hebben géén gericht vleermuisonderzoek gedaan.

De aanwezigheid heeft zich ook gericht op de aanwezigheid van steenmarters.

3.2 Resultaten

In deze paragraaf worden de onderzoeksresultaten besproken van de quickscan van flora en fauna.

Flora
Op het terrein zijn geen beschermde of zeldzame plantensoorten waargenomen omdat het hele terrein een gesloten bebouwing en verharding heeft op enkele vakken bosplantsoen na.

Vleermuizen
Tijdens het veldbezoek is gericht gekeken naar (mogelijke) verblijfplaatsen van vleermuizen.

In de kieren en holtes langs de daktrimmen, randen en de aanwezige zonweringen ligt het voor de hand dat zich hier verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden.

.

We hebben ter plekke uitwerpselen van vleermuizen gevonden (zie bovenstaande foto)

Alle vleermuizen zijn strikt beschermd door de Flora- en faunawet (tabel 3).
Met de sloop van de gebouwen verdwijnen verblijfplaatsen van vleermuizen.
De werkzaamheden rond het pand met de verblijfplaatsen moeten worden uitgevoerd buiten de meest kwetsbare periode van de soort (en) nl. de zoogtijd.
Verder is het noodzakelijk dat er mitigerende maatregelen worden genomen en dat de werkzaamheden (conform de wetgeving) worden begeleid door een ter zake kundige en nader worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.
Compensatie van oude verblijfplaatsen is in de nieuwbouw vrij gemakkelijk te realiseren.

Overige zoogdieren
Tijdens het veldbezoek zijn geen zoogdieren waargenomen en ook niet te verwachten.

Broedvogels
Een volledige broedvogelkartering heeft niet plaatsgevonden.
Nesten en of broedplaatsen zijn niet waargenomen, ook zijn er géén holtes in bomen aanwezig.
In het winkelcentrum zelf vlogen veel mussen.
Zolang daar niet gewerkt gaat worden hoeft een inspectie van alle spanten etc. niet plaats te vinden ivm eventuele nesten.
Ze worden door de werkzaamheden niet verstoord.

Overige diersoorten
Waarnemingen van *beschermde* amfibieën, reptielen en ongewervelden (dagvlinders, kevers e.d.) zijn tijdens het veldbezoek niet bekend geworden en in het plangebied, gezien de beperkte hoeveelheid vegetatie en het ontbreken van geschikte voortplantingsbiotopen, ook niet te verwachten.

4 Wettelijke consequenties, toetsing aan de Flora- en faunawet

De effecten op de flora en fauna en de wettelijke consequenties, zijn ingeschat aan de hand van de geplande werkzaamheden.

In het plangebied zijn aanwijzingen dat zich hier verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden.
Verder is er **geen** beschermde flora en fauna aangetroffen.

Door de uit te voeren werkzaamheden op het terrein zal nader onderzoek moeten worden gedaan naar de verblijfplaatsen van deze vleermuizen.

5 Conclusie en Aanbevelingen

Dit rapport geeft de resultaten van een quickscan natuurtoets winkelcentrum zuid.
Hierdoor is een redelijk goede indruk gekregen van de aanwezige flora en fauna en de mogelijke waarden van het plangebied.

Tijdens de quickscan zijn binnen het plangebied uitwerpselen van vleermuizen aangetroffen, vleermuizen genieten bescherming krachtens de Flora- en Faunawet.
Deze verblijfplaatsen zijn vastgesteld in het te slopen pand.
Zonder mitigerende en compenserende maatregelen is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk.

Concreet houdt dit in dat er nader onderzoek moet plaatsvinden naar de verblijfplaatsen van deze vleermuizen om de soorten vast te stellen.

5.1 Flora- en faunawet

Er zijn aanwijzingen dat in het te slopen pand verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

Verder zijn er geen dier- en plantensoorten in het plangebied waargenomen die bescherming genieten krachtens de Flora- en Faunawet.

5.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het betreffende gebied valt niet binnen de Ecologische Hoofdstructuur.

Flora en faunaonderzoek

Vleermuisonderzoek Winkelcentrum Enschede Zuid

Eelerwoude

kleurt het landelijk gebied

Flora en faunaonderzoek

Vleermuisonderzoek Winkelcentrum Enschede Zuid

Opdrachtgever
Gemeente Enschede
T.a.v. de heer T.H.A Polman
Postbus 20
7500 AA Enschede

Opdrachtnemer
Eelerwoude
Postbus 53
7470 AB Goor
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 33 15
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:
Projectnummer: P6416
Datum: 29-8-2013
Projectleider: G. Lubbers
Opgesteld: V. de Lenne
Gecontroleerd: R. Heins

© Eelerwoude 2013, niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder schriftelijke toestemming van Eelerwoude bv.
De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig afdrukken

INHOUD

1 INLEIDING 4

1.1 Aanleiding en doel 4

2 HUIDIGE SITUATIE & ONTWIKKELING 6

2.1 Huidige situatie 6

2.2 Voorgenomen ontwikkelingen 8

3 NATUURWETGEVING 9

3.1 Flora- en faunawet beschermt flora en fauna 9

4 METHODE 10

4.1 Bureauonderzoek 10

4.2 Veldonderzoek 10

5 ONDERZOEKSRESULTATEN & ANALYSE 11

5.1 Vleermuizen 11

6 CONCLUSIES EN ADVIES 14

6.1 Conclusie 14

6.2 Geldigheid onderzoek 15

LITERATUURLIJST 16

BIJLAGEN 17

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

Gemeente Enschede is voornemens het winkelcentrum zuid te vernieuwen. Gezien de locatie en potentie van de bebouwingen voor beschermde soorten, worden met de ruimtelijke ontwikkeling mogelijk negatieve effecten op vleermuizen verwacht. Om te komen tot een juiste effectenbepaling in het kader van de Flora- en faunawet is een vleermuisonderzoek uigevoerd in het voorjaar en de zomer van 2013.

Doel van het onderzoek is om een beeld te krijgen van de aanwezige beschermde soorten, om aan de hand hiervan uitspraken te doen over (mogelijke) effecten van de voorgenomen plannen en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

In dit rapport worden de resultaten van het nader onderzoek gepresenteerd en getoetst aan de Flora- en faunawet.

Figuur 1. Ligging en begrenzing van het plangebied

2

HUIDIGE SITUATIE & ONTWIKKELING

2.1 Huidige situatie

Het projectgebied ligt aan de zuidkant van Enschede. Het plangebied omvat het Winkelcentrum Zuid, ook wel genoemd winkelcentrum Wesselerbrink. Het winkelcentrum ligt midden in de wijk en ligt in de oksel van de Broekheurnering en de Wesselerbrinklaan.

Het winkelcentrum is in de jaren 60 gerealiseerd, en is een naar binnen gekeerd centrum met een passage structuur. Binnen de locatie bevinden zich geen woningen op of nabij de winkels. Direct nabij het winkelcentrum zijn een bibliotheek en zorgcentrum gehuisvest. Binnen de planlocatie (zie figuur 10) is weinig opgaande beplanting of groen aanwezig. De aanwezige beplanting beperkt zich tot begeleidende laanbomen langs de zuid en westkant van het plangebied en enkele solitaire bomen en een gazon aan de oostkant van het projectgebied.

Het projectgebied is omringd door stedelijke bebouwing. Groenelementen van enige omvang (parken, oude boselementen etc.) komen niet binnen het plangebied of in de directe omgeving voor.

Figuur 1tm 4; enkele foto's van het plangebied (bron: google maps)

2.2 Voorgenomen ontwikkelingen

De ontwikkelingen binnen het plangebied maken onderdeel uit van het Masterplan Winkelcentrum Zuid. De reconstructie omvat naast renovatie van het bestaande gedeelte, ook een vergroting van het centrum, deels door uitbreiding aan de bestaande vestigingen , deels door nieuwe units toe te voegen. Om dit mogelijk te maken zal de bestaande parkeerterreinen deels bebouwd worden.
De voorziene ingrepen om tot een vergaande reconstructie te komen behelzen de volgende acties:

- Verplaatsen van een gebouw
- Toevoegen van nieuwbouw en afronden centrum
- Aanleg van nieuwe parkeerplaatsen
- Herstel en invulling groen en infrastructuur
- Verbeteren van de veiligheid en sociale controle
- Herontwikkeling bestaande centrum aan binnen en buitenzijde

3

NATUURWETGEVING

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd.

3.1 Flora- en faunawet beschermt flora en fauna

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet van toepassing. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendief en zwarte wouw.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en is daarom geen ontheffing nodig. Op deze groep van soorten wordt in dit onderzoek niet uitgebreid ingegaan. Zie bijlage 1 voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten.

4

METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en inventarisatie van vleermuizen.

4.1 Bureauonderzoek

Om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de (mogelijk) aanwezige beschermde soorten zijn diverse bronnen geraadpleegd, zoals verspreidingsatlassen, informatie uit eerdere onderzoeken en andere literatuurgegevens.

4.2 Veldonderzoek

Vleermuizen
Bij de uitvoering van het veldonderzoek naar vleermuizen is gewerkt conform het 'Protocol voor vleermuisinventarisaties van het Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereniging en de Gegevensautoriteit Natuur is geactualiseerd in 2013 voor het uitvoeren van vleermuisonderzoek.
Het onderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van soortensamenstelling, aantallen, gebruiksfunctie van het gebied voor vleermuizen en het vaststellen van verblijfplaatsen (kraamverblijven, winterverblijfplaatsen, zomerverblijven etc.), vliegroutes en foerageergebieden. Het veldonderzoek in het voorjaar van 2013 heeft zich gericht op de aanwezigheid van zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen. Het onderzoek in het najaar van 2013 heeft zich gericht op het vaststellen van zwerm- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen.

De veldbezoeken hebben plaatsgevonden in de avonduren en ochtenduren (van ruim voor zonsondergang tot ruim daarna). De vleermuisinventarisaties zijn op de volgende data uitgevoerd: 18 juni, 4 juli, 14 augustus en 2 september 2013. De weersomstandigheden tijdens de veldbezoeken waren gunstig voor het waarnemen van vleermuizen (weinig wind, geen neerslag, > 12º C).

Tijdens het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector Pettersson D100 in combinatie met een Pettersson D240X. Hiermee kunnen de ultrasone geluiden die vleermuizen tijdens het vliegen uitzenden voor het menselijk gehoor hoorbaar gemaakt worden.

5

ONDERZOEKSRESULTATEN & ANALYSE

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldonderzoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit literatuur en andere informatiebronnen.

5.1 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn strikt beschermd (tabel 3 van de Flora- en faunawet). Er zijn twee soorten vleermuizen aangetroffen binnen het plangebied (laatvlieger en gewone dwergvleermuis). De aangetroffen soorten worden hieronder besproken. In bijlage 2 zijn de soortenkaarten opgenomen.

5.1.1 Voorkomen en functie

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest algemene vleermuissoort. De soort wordt veelvuldig waargenomen in stedelijk gebied. (Kraam)kolonies zijn in Nederland vooral in gebouwen aangetroffen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Gebouwen worden ook als winterverblijf gebruikt, waarbij (mogelijk) vergelijkbare plaatsen als in de zomer benut worden, mits deze vorstvrij zijn.

Foerageergebied

Van de gewone dwergvleermuis zijn enkele foeragerende exemplaren waargenomen in het plangebied. Het gaat om ongeveer 3-5 exemplaren, die met name in het donkere gedeelte in de luwte van de beplanting aan de oostkant van het projectgebied foerageren (zie bijlage 1).

Verblijfplaatsen

Binnen de projectlocatie is een zomerverblijfplaatsen van enkele dieren (2) aangetroffen. De dieren zijn eenmaal uitvliegend waargenomen uit een stootvoeg aan de oostkant van het plangebied (zie bijlage 2). De verblijfplaats in het projectgebied betreft enkele dieren die uitvliegend zijn waargenomen. Het gaat hier waarschijnlijk om enkele mannetjes die zich tijdens de kraamperiode meestal gescheiden ophouden van de wijfjes met jongen in de kraamkolonie. In de paar/baltsperiode zijn geen baltsende gewone dwergvleermuizen aangetroffen in het projectgebied. Wel is een baltsend exemplaar aan de zuidkant buiten

het plangebied waargenomen die een binding leek te hebben met een te handhaven verzorgingswoning, aan de noordkant van het plangebied.

Vliegroutes
Binnen het plangebied is geen vliegroutes van gewone dwergvleermuis aangetroffen.

Laatvlieger
De laatvlieger komt in Nederland vrij algemeen voor (al laat de soort wel een dalende trend zien). Laatvlieger jaagt boven open tot halfopen landschap, vooral in de beschutting van opgaande elementen zoals bosranden, heggen en lanen. Kraamkolonies komen in Nederland voor zover bekend alleen in gebouwen voor. Deze bevinden zich in de spouwmuur, achter en onder de (dak)betimmering, onder daklijsten en dakpannen of onder het lood rondom de schoorsteen. Soms worden ze ook op zolders aangetroffen.

Foerageergebied
Tijdens het eerste veldbezoek zijn twee foeragerende laatvliegers waargenomen aan de oostkant buiten het plangebied. Deze laatvliegers foerageerden kortstondig rond een bomengroep van oudere zomereiken.

Verblijfplaatsen
Van laatvlieger zijn geen verblijfplaatsen vastgesteld in het plangebied. Wel is een mogelijke verblijfplaats vastgesteld net buiten het plangebied (zie bijlage 2). Het gaat om twee exemplaren die al vroeg op de avond aan het jagen waren. In de paar/baltsperiode zijn geen waarnemingen van laatvlieger binnen het plangebied vastgesteld. Het is niet aannemelijk dat laatvlieger een verblijfplaats heeft in het plangebied.

Vliegroute
Binnen het plangebied is geen vliegroutes van laatvlieger aangetroffen.

5.1.2 Effecten en ontheffing

Effecten

Gewone dwergvleermuis
Tijdens het onderzoek zijn enkele uitvliegende en invliegende gewone dwergvleermuizen (2) waargenomen. Deze uitvliegende dieren zijn slecht eenmaal uitvliegend waargenomen uit een stootvoeg aan de oostkant van het plangebied. Waarschijnlijk waren de twee uitvliegende dieren mannetjes. Mannetjesvleermuizen verblijven in de zomer in kleine groepjes. Deze groepjes zijn in de regel minder kritisch dan grote kraamgroepen (moederdieren met jongen) en verhuizen relatief veel. De locatie mag daarmee worden aangemerkt als een klein zomerverblijfplaats. Gezien de waarnemingen in de balts/paarperiode is het niet aannemelijk dat de bebouwing in het plangebied een functie als paar of winterverblijfplaats vervuld.
Conform de wetgeving mogen er met de ontwikkeling geen effecten zijn op de functionaliteit van vaste rust- of verblijfplaatsen. Van aantasting van de functionaliteit van een voortplantingsplaats of een vaste rust- of verblijfplaats is sprake wanneer er binnen de populatie onvoldoende alternatieve plekken zijn voor het behouden van vaste rust- en verblijfplaatsen en van essentieel leefgebied voor de gehele populatie.

Omdat de dieren slecht eenmaal in en uitvliegend zijn aangetroffen mag aangenomen worden dat de dieren meerdere verblijfplaatsen in de omgeving hebben. In de omgeving zijn verscheidene, alternatieve (potentieel) geschikte verblijfplaatsen aanwezig in de omliggende wijken. Naar verwachting is er dus geen sprake aantasting van een vaste rust- en verblijfplaats. Aangezien er in de directe omgeving voldoende alternatieve plekken aanwezig zijn, is geen ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk voor de aangetroffen verblijfplaats.

Wel is het noodzakelijk bij de sloop van het gebouw maatregelen te treffen om te voorkomen dat vleermuizen worden gedood. Deze mitigerende maatregelen voorkomen effecten op beschermde vleermuizen. Maatregelen kunnen bijvoorbeeld bestaan uit: het werken buiten de kritieke periode van aanwezige soorten, het aanbieden van tijdelijke verblijfplaatsen tijdens de werkzaamheden, ongeschikt maken van aanwezige verblijfplaatsen. Deze maatregelen moeten verder uitgewerkt worden. Tevens wordt aanbevolen om permanente verblijfplaatsen te realiseren in de nieuwe bebouwing zodat vleermuizen terug kunnen keren in de bebouwing.

Laatvlieger

Met de ruimtelijke ontwikkelingen worden geen negatieve effecten verwacht op laatvlieger. Laatvlieger is alleen foeragerend waargenomen in het plangebied, tijdens en na de sloop blijft voldoende foerageergebied aanwezig voor laatvlieger.

Ontheffing

Het aanvragen voor een ontheffing voor vleermuizen is niet noodzakelijk, mits mitigerende maatregelen worden genomen, deze maatregelen dienen nader uitgewerkt te worden. Indien deze maatregelen niet genomen worden is alsnog een ontheffing noodzakelijk voor vleermuizen.

6

CONCLUSIES EN ADVIES

6.1 Conclusie

Van gewone dwergvleermuis is een kleine zomerverblijfplaats aangetroffen. Aangezien er in de directe omgeving voldoende alternatieve plekken aanwezig zijn, is geen ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk voor de aangetroffen verblijfplaats.

Wel is het noodzakelijk bij de sloop van het gebouw maatregelen te treffen om te voorkomen dat vleermuizen worden gedood. Deze mitigerende maatregelen voorkomen effecten op beschermde vleermuizen. Maatregelen kunnen bijvoorbeeld bestaan uit: het werken buiten de kritieke periode van aanwezige soorten, het aanbieden van tijdelijke verblijfplaatsen tijdens de werkzaamheden, ongeschikt maken van aanwezige verblijfplaatsen. Deze maatregelen moeten verder uitgewerkt worden. Tevens wordt aanbevolen om permanente verblijfplaatsen te realiseren in de nieuwe bebouwing zodat vleermuizen terug kunnen keren in de bebouwing.

De voorgenomen werkzaamheden kunnen doorgang vinden vanuit de natuurwetgeving, mits enkele mitigerende maatregelen voor vleermuizen genomen worden om negatieve effecten op vleermuizen te voorkomen. Deze maatregelen dienen te worden. Deze maatregelen zijn noodzakelijk om negatieve effecten te voorkomen, indien deze maatregelen niet uitgevoerd worden vind een overtreding van de Flora en faunawet plaats.

6.2 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag (ministerie van Economische Zaken in deze) hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar strikt beschermde soorten (tabel 3 soorten en vogels):
" Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn."

Voor onderzoeken waar alleen soorten van tabel 1 en/of 2 van de Flora- en faunawet aan de orde zijn, mag worden volstaan met een geldigheid van 5 jaar. Waarbij ook geldt dat er in die periode weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen optreden.

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 5. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

LITERATUURLIJST

Dienst Regelingen, 2009. *Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet*.

Dienst Regelingen, 2009. *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen.*

Douma, M., C.M.P. Zoon en A.D. Bode, 2011. *De zoogdieren van Overijssel, leefwijze en verspreiding in de periode 1970 t/m 2010.* Uitgeverij Profiel, Bedum.

Koninklijke Vermande, 1999-2007. *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4*, SDU Uitgeverij, Den Haag.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004. *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen,* Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

Waarnemingen - www.waarneming.nl

BIJLAGEN

Bijlage 1. Toelichting Flora- en faunawet

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregelgeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:
ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;

- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren

schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Staatssecretaris van Economische Zaken. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken.
Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het '*Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is.
De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten
Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten
Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Staatssecretaris van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75
Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels
Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
3. Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de ‘Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten’ worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

Bijlage 2. Verspreidingskaarten vleermuizen

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© Mei 2014, gemeente Enschede

Gemeente Enschede

Regels

Bestemmingsplan

Winkelcentrum Zuid

Status: Vastgesteld

enschede.nl

Winkelcentrum Zuid

Inhoudsopgave Regels

Regels **3**

Hoofdstuk 1 Inleidende regels **4**
Artikel 1 Begrippen 4
Artikel 2 Wijze van meten 9

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels **10**
Artikel 3 Centrum 10
Artikel 4 Groen 13
Artikel 5 Maatschappelijk 14
Artikel 6 Verkeer 16
Artikel 7 Verkeer - Verblijfsgebied 17

Hoofdstuk 3 Algemene regels **19**
Artikel 8 Anti-dubbeltelregel 19
Artikel 9 Algemene bouwregels 20
Artikel 10 Algemene gebruiksregels 21
Artikel 11 Algemene aanduidingsregels 22
Artikel 12 Algemene afwijkingsregels 23
Artikel 13 Algemene wijzigingsregels 24
Artikel 14 Algemene procedureregels 25
Artikel 15 Overige regels 26

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels **27**
Artikel 16 Overgangsrecht 27
Artikel 17 Slotregel 28

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

het bestemmingsplan Winkelcentrum Zuid met identificatienummer NL.IMRO.0153.BP00062-0003 van de gemeente Enschede.

1.2 bestemmingsplan:

De geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen.

1.3 bestemmingsgrens:

de grens van een bestemmingsvlak.

1.4 aanduiding:

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels, regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden.

1.5 achtererfgebied:

erf aan de achterkant en de niet naar openbaar toegankelijk gebied gekeerde zijkant, op meer dan 1 m van de voorkant, van het hoofdgebouw.

1.6 afhaalzaak:

een bedrijf waar in hoofdzaak kant en klare maaltijden en kleine etenswaren, alsmede alcoholvrije dranken en consumptie-ijs, worden verkocht voor consumptie anders dan ter plaatse.

1.7 bebouwing:

één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

1.8 bedrijf:

een onderneming gericht op het produceren, vervaardigen, bewerken, herstellen, installeren of inzamelen van goederen, alsmede verhuur, opslag en distributie van goederen.

1.9 bestaande bebouwing:

één of meer gebouwen en/of bouwwerken, geen gebouwen zijnde, die op het tijdstip van de inwerkingtreding van dit plan volgens het geldende recht aanwezig of in uitvoering zijn dan wel na dat tijdstip zijn of mogen worden opgericht krachtens een omgevingsvergunning die vóór dat tijdstip is aangevraagd.

1.10 bestemmingsvlak:

een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming.

1.11 bijbehorend bouwwerk:

uitbreiding van een hoofdgebouw dan wel functioneel met een zich op hetzelfde perceel bevindend hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aangebouwd en met de aarde verbonden bouwwerk met een dak.

1.12 bouwen:

Het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk.

1.13 bouwperceel:

een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten.

1.14 bouwperceelgrens:

De grens van een bouwperceel.

1.15 bouwgrens:

de grens van een bouwvlak.

1.16 bouwvlak:

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten.

1.17 bouwwerk:

Een bouwkundige constructie van enige omvang die direct en duurzaam met de aarde is verbonden.

1.18 dak:

iedere bovenbeëindiging van een gebouw.

1.19 detailhandel:

het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder de uitstalling ten verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan personen, die deze goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit, met uitzondering van afhaalzaken.

1.20 dienstverlening:

het bedrijfsmatig verlenen van diensten, waarbij het publiek rechtstreeks (al dan niet via een balie) te woord wordt gestaan en geholpen, zoals een uitzendbureau, reisbureau, kapsalon, wasserette, schoonheidsinstituut, pedicure, belwinkel en internetcafé, met uitzondering van seksinrichtingen.

1.21 erf:

al dan niet bebouwd perceel, of een gedeelte daarvan, dat direct is gelegen bij een hoofdgebouw en dat in feitelijk opzicht is ingericht ten dienste van het gebruik van dat gebouw, voor zover het plan die inrichting niet verbiedt.

1.22 gebouw:

elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

1.23 geluidzoneringsplichtigeinrichting:

een bij algemene maatregel van bestuur als zodanig aangewezen inrichting die in belangrijke mate geluidhinder kan veroorzaken, bij welke ingevolge de Wet geluidhinder rondom het terrein van vestiging in een bestemmingsplan een geluidzone moet worden vastgesteld.

1.24 grenswaarde:

grenswaarde, als bedoeld in artikel 5.1, lid 3 van de Wet milieubeheer en zoals uitgewerkt in het Besluit externe veiligheid inrichtingen ten aanzien van het niveau van het plaatsgebonden risico (PR).

1.25 hoofdgebouw:

een of meer panden, of een gedeelte daarvan, dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de geldende of toekomstige bestemming van een perceel en, indien meer panden of bouwwerken op het perceel aanwezig zijn, gelet op die bestemming het belangrijkst is.

1.26 horecabedrijf:

een bedrijf, dat in zijn algemeenheid is gericht op het verstrekken van dranken en/of etenswaren voor gebruik ter plaatse en/of het bedrijfsmatig verstrekken van logies, met uitzondering van bed and breakfast, en/of het exploiteren van zaalaccommodatie; met een horecabedrijf wordt een afhaalzaak gelijkgesteld.

1.27 kantoor:

een gebouw of een gedeelte daarvan, dat door zijn indeling en inrichting bedoeld is om uitsluitend of in hoofdzaak te worden gebruikt voor de uitoefening van administratieve werkzaamheden en werkzaamheden, die verband houden met het doen functioneren van (semi-) overheidsinstellingen, het bank- en verzekeringswezen en naar de aard daarmee gelijk te stellen overige zakelijke dienstverlening.

1.28 kantooreenheid:

een zelfstandige ruimte voor kantoren, inclusief eigen toegang (eventueel in een gezamenlijke hal), eigen sanitaire voorzieningen, meters voor gas, elektra en water.

1.29 kelder:

het beneden peil gelegen gedeelte van een gebouw.

1.30 luifel:

een bouwwerk, geen gebouw zijnde, dat een overdekte ruimte vormt zonder dan wel met ten hoogste één wand.

1.31 maatschappelijke voorzieningen:

educatieve, sociaal-medische, sociaal-culturele, levensbeschouwelijke voorzieningen en voorzieningen ten behoeve van openbare dienstverlening alsmede naar de aard daarmee gelijk te stellen voorzieningen, zoals de in bijlage 1 van deze regels onder de hoofdgroep 'Maatschappelijk' van de Lijst van bedrijfstypen genoemde voorzieningen.

1.32 nutsvoorzieningen:

gebouwde dan wel ongebouwde voorzieningen ten behoeve van algemene nutsdoeleinden zoals de watervoorziening, afval, energievoorziening, warmte-koude opslag of het (tele)communicatie-verkeer.

1.33 omgevingsvergunning:

omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

1.34 openbaar toegankelijk gebied:

weg als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, van de Wegenverkeerswet 1994, alsmede pleinen, parken, plantsoenen, openbaar water en ander openbaar gebied dat voor publiek algemeen toegankelijk is, met uitzondering van wegen die uitsluitend zijn bedoeld voor de ontsluiting van percelen door langzaam verkeer.

1.35 overig bouwwerk:

Een bouwkundige constructie van enige omvang, geen pand zijnde, die direct en duurzaam met de aarde is verbonden.

1.36 pand:

De kleinste bij de totstandkoming functioneel en bouwkundig-constructief zelfstandige eenheid die direct en duurzaam met de aarde is verbonden en betreedbaar en afsluitbaar is.

1.37 plaatsgebonden risico:

risico op een plaats buiten een inrichting, uitgedrukt als de kans per jaar dat een persoon, die onafgebroken en onbeschermd op die plaats zou verblijven, overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof, gevaarlijke afvalstof of bestrijdingsmiddel betrokken is.

1.38 richtwaarde:

richtwaarde als bedoeld in artikel 5.1, lid 3 van de Wet milieubeheer en zoals uitgewerkt in het Besluit externe veiligheid inrichtingen ten aanzien van het niveau van het plaatsgebonden risico (PR).

1.39 risicovolle inrichting:

een inrichting, bij welke ingevolge het Besluit externe veiligheid inrichtingen een grenswaarde of richtwaarde voor het risico c.q. een risico-afstand moet worden aangehouden bij het in het bestemmingsplan toelaten van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten.

1.40 seksinrichting:

de voor het publiek toegankelijke, besloten ruimte waarin bedrijfsmatig, of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht. Onder een seksinrichting wordt in ieder geval verstaan: een sekstheater, een parenclub of een prostitutiebedrijf waaronder tevens begrepen een erotische massagesalon, al dan niet in combinatie met elkaar.

1.41 slopen:

geheel of gedeeltelijk afbreken.

1.42 straatmeubilair:

de op of bij de weg behorende bouwwerken, zoals verkeersgeleiders, verkeersborden, brandkranen, lichtmasten, parkeermeters, stadsplattegronden, zitbanken, bloem- en plantenbakken, papier-, glas- en andere inzamelbakken, kunstobjecten, gedenktekens, draagconstructies voor reclame alsmede telefooncellen, toiletgebouwtjes, abri's en andere, hiermee gelijk te stellen bouwwerken.

1.43 verblijfsruimten

de ruimten als bedoeld in artikel 1.1 van het Besluit geluidhinder, zijnde:

a. leslokalen en theorielokalen van onderwijsgebouwen;
b. onderzoeks- en behandelingsruimten van ziekenhuizen en verpleeghuizen;
c. onderzoeks-, behandelings-, recreatie-, en conversatieruimten, alsmede woon- en slaapruimten van verzorgingshuizen, psychiatrische inrichtingen en kinderdagverblijven;
d. theorievaklokalen van onderwijsgebouwen;
e. ruimten voor patiëntenhuisvesting, alsmede recreatie- en conversatieruimten van ziekenhuizen en verpleeghuizen.

1.44 zakelijke dienstverlening:

het bedrijfsmatig verlenen van administratieve diensten aan of ten behoeve van bedrijven en/of personen, zoals administratie-, advocaten-, advies- en ingenieursbureaus met een beperkt publieksgerichte functie.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 de goothoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel.

2.2 de bouwhoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een overig bouwwerk met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

2.3 de oppervlakte van een bouwwerk:

tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.4 buitenwerks gevelvlak van een bouwwerk:

Het gedeelte van het bouwwerk dat, voorzover van wanden voorzien, van buitenaf zichtbaar is. Voor bouwwerken die niet of niet aan alle zijden door wanden omsloten worden, wordt de loodrechte projectie van de dakrand op het maaiveld als buitenwerks gevelvlak aangemerkt.

2.5 buitenwerks gevelvlak van een gebouw of bijbehorend bouwwerk:

Het gedeelte van het bouwwerk:of bijbehorend bouwwerk: dat, voorzover van wanden voorzien, van buitenaf zichtbaar is. Voor gebouwen en bijbehorende bouwwerken die niet of niet aan alle zijden door wanden omsloten worden, wordt de loodrechte projectie van de dakrand op het maaiveld als buitenwerks gevelvlak aangemerkt.

2.6 het bruto vloeroppervlak van een gebouw (b.v.o.):

de totale en buitenwerks gemeten vloeroppervlakte van de ruimten van een gebouw met inbegrip van de daartoe behorende magazijnen en overige ruimten.

2.7 het winkel vloeroppervlak van een gebouw (w.v.o.):

de totale overdekte vloeroppervlakte die voor het publiek geheel of grotendeels toegankelijk is, bestemd en feitelijk ingericht voor de verkoop en uitstalling van goederen.

2.8 peil:

a. voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang direct aan een weg grenst: de hoogte van die weg ter plaatse van de hoofdtoegang;
b. voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse van de hoofdtoegang bij voltooiing van de bouw;
c. voor een bouwwerk, geen gebouw zijnde: de hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse bij voltooiing van de bouw.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Centrum

3.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor “Centrum” aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. detailhandel tot een maximum oppervlak van 12.000 m^2 w.v.o. , met dien verstande dat deze functie uitsluitend is toegestaan op de begane grond en zich beperkt tot:
      1. detailhandelsbedrijven die zijn genoemd in de categorie A uit de hoofdgroep “Detailhandel” van de Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemeng (bijlage 1 van deze regels), met uitzondering echter van detailhandel in vuurwerk.
      2. supermarkten en warenhuizen die zijn genoemd in de categorie B uit de hoofdgroep "Detailhandel" van de bij deze regels behorende Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 1 van deze regels).
   2. dienstverlening, met dien verstande dat deze functie uitsluitend is toegestaan op de begane grond en is beperkt tot dienstverlenende bedrijven die zijn genoemd in categorie A uit de hoofdgroep “Dienstverlening” van de bij deze regels behorende Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 1);
   3. horeca, met dien verstande dat deze functie uitsluitend is toegestaan op de begane grond en beperkt is tot horecabedrijven die zijn genoemd in categorie A uit de hoofdgroep "Horeca" van de bij deze regels behorende Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 1), met uitzondering van hotels en pensions;
   4. maatschappelijke voorzieningen, met dien verstande dat deze functie uitsluitend is toegestaan op de begane grond en beperkt is tot maatschappelijke voorzieningen die zijn genoemd in categorie A uit de hoofdgroep "Maatschappelijk" van de bij deze regels behorende Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 1);
   5. bedrijven, met dien verstande dat deze functie uitsluitend is toegestaan op de begane grond en beperkt is tot bedrijven die zijn genoemd in categorie A van de bij deze regels behorende Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 1);
   6. bij deze doeleinden behorende bedrijfsondersteundende functies zoals opslagruimten, administratieve ruimten, personeelskantines, personeelsruimten etc, met dien verstande dat deze functies ook op een bovengelegen verdieping zijn toegestaan;
   7. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, erven, terreinen en voorzieningen, zoals bergingen, trappenhuizen, ontsluitingswegen, parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en nutsvoorzieningen.

b. Ter plaatse van de functieaanduiding 'detailhandel' is tevens detailhandel zoals genoemd in sub a.1.1 en sub a.1.2. van dit lid, op de eerste verdieping toegestaan, met dien verstande dat dit geen toename mag inhouden van de in sub a.1. van dit lid genoemde maximum oppervlak w.v.o.

c. Ter plaatse van de functieaanduiding 'onderdoorgang' is bebouwing, bouwwerken geen gebouwen zijnde ten behoeve van het afsluiten van het winkelcentrum hiervan uitgezonderd, op de begane grond niet toegestaan.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Algemeen

a. Op de voor “Centrum” aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 3.1.

3.2.2 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende bepalingen:

a. hoofdgebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
b. ter plaatse van de aanduiding "maximum bouwhoogte (m)" mag de maximum bouwhoogte niet worden overschreden.

3.2.3 Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. bijbehorende bouwwerken mogen enkel binnen het bouwvlak worden gebouwd;
b. de bouwhoogte van aangebouwde bijbehorende bouwwerken mag gelijk zijn aan de maximaal toegestane bouwhoogte voor hoofdgebouwen;
c. de bouwhoogte van overige bijbehorende bouwwerken mag maximaal 4,5 meter bedragen.

3.2.4 Overige bouwwerken

Voor het bouwen van niet eerder genoemde overige bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 5 meter bedragen.

3.2.5 Nutsvoorzieningen

Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

3.2.6 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 3.2.1, 3.2.2, 3.2.3, 3.2.4, en/of 3.2.5 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

3.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 3.2.1, voor de bouw van gebouwen ten behoeve van de vestiging van een bedrijf dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand bedrijf in een bedrijf dat niet is genoemd in de Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 1 van deze regels), mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving gelijk kan worden gesteld met de volgens artikel 3.1, onder a sub 5, op de locatie toegestane bedrijven.
b. lid 3.2.4, onder a, voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
c. lid 3.2.4, onder c, voor een bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 7 meter;

De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

3.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

1. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting;
2. het gebruik van bouwwerken voor iedere vorm van bewoning.

3.5 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 3.1, onder sub 1, ten behoeve van de vestiging van een detailhandelsbedrijf in vuurwerk tot 10 ton verpakt.

b. lfid 3.1, onder sub 5, ten behoeve van de vestiging van een bedrijf , dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand bedrijf in een bedrijf dat niet is genoemd in de Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 1 van deze regels), mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving gelijk kan worden gesteld met de volgens artikel 3.1, onder a sub 5, op de locatie toegestane bedrijven.

De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 4 Groen

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor “Groen” aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. groenstroken, plantsoenen, waterpartijen, -lopen, -bergingen, wadi's, infiltratiestroken en andere voorzieningen in het kader van de waterbeheersing;
b. wandel- en fietspaden;
c. speelvoorzieningen
d. nutsvoorzieningen;
e. bij deze doeleinden behorende gebouwen, bouwwerken geen gebouwen zijnde, straatmeubilair en andere werken.

4.2 Bouwregels

4.2.1 Algemeen

Op de voor “Groen” aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken in overeenstemming met het bepaalde in lid 4.1 worden gebouwd.

4.2.2 Speelvoorzieningen

Voor het bouwen van speelvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van een bouwwerk mag maximaal 4 meter bedragen;
b. de oppervlakte van een bouwwerk mag per bouwwerk maximaal 20 m² bedragen;

4.2.3 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en straatmeubilair

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en straatmeubilair gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggenmasten en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en overig straatmeubilair mag maximaal 5 meter bedragen.

4.2.4 Nutsvoorzieningen

Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:

a. de goothoogte van een bouwwerk mag maximaal 3 meter bedragen;
b. de oppervlakte van een bouwwerk mag per bouwwerk maximaal 25 m² bedragen.
c. de maximum goothoogte van een bouwwerk bedraagt 5 meter.

4.2.5 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 4.2.1, 4.2.2, 4.2.3 en/of 4.2.4 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

Artikel 5 Maatschappelijk

5.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor “Maatschappelijk” aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. maatschappelijke voorzieningen, die zijn genoemd in de categorieën A en B uit de hoofdgroep Maatschappelijk van de bij deze regels behorende Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 1 van deze regels);
   2. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, erven, terreinen en voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en nutsvoorzieningen.
b. Ter plaatse van de aanduiding “sportzaal" is een sportzaal toegestaan;
c. Ter plaatse van de aanduiding "verblijfsgebied" is verblijfsgebied toegestaan.

5.2 Bouwregels

5.2.1 Algemeen

Op de voor “Maatschappelijk” aangewezen gronden mogen uitsluitend gebouwen en bouwwerken in overeenstemming met het bepaalde in lid 5.1 worden gebouwd.

5.2.2 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende bepalingen:

a. hoofdgebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
b. ter plaatse van de aanduiding “maximum bouwhoogte (m)” mag de bouwhoogte niet worden overschreden;

5.2.3 Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. bijbehorende bouwwerken mogen enkel binnen het bouwvlak worden gebouwd;
b. de bouwhoogte van aangebouwde bijbehorende bouwwerken, mag gelijk zijn aan de maximum toegestane bouwhoogte voor hoofdgebouwen;
c. de bouwhoogte van overige bijbehorende bouwwerken mag maximaal 4,5 meter bedragen;

5.2.4 Overige bouwwerken

Voor het bouwen van niet eerder genoemde overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 5 meter bedragen.
d. overschrijding van het bouwvlak door overstekende bouwdelen zoals luifels, is toegestaan.

5.2.5 Nutsvoorzieningen

Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte van een bouwwerk mag maximaal 3 meter bedragen.
c. de maximum bouwhoogte van een bouwwerk bedraagt 5 meter.

5.2.6 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 5.2.1, 5.2.2, 5.2.3, 5.2.4 en/of 5.2.5 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

5.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 5.2.1 voor de bouw van gebouwen ten behoeve van de vestiging van een maatschappelijke voorziening, dan wel wijziging of aanpassing van een bestaande maatschappelijke voorziening in een maatschappelijke voorziening, die niet is genoemd in de Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 1 van deze regels) , mits die maatschappelijke voorziening, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 5.1, onder a, op die locatie toegestane bedrijven.
b. lid 5.2.4, onder a, voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
c. lid 5.2.4, onder c, voor een bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 7 meter;

De in dit lid genoemde omgevingsvergunning wordt uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

5.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:

1. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting;
2. het gebruik van bouwwerken voor iedere vorm van bewoning.

5.5 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 5.1 onder a. voor de vestiging van een maatschappelijke voorziening, dan wel wijziging of aanpassing van een bestaande maatschappelijke voorziening ten behoeve van een maatschappelijke voorziening, die niet is genoemd in de Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 1 van deze regels) , mits die maatschappelijke voorziening, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 5.1 onder a, op die locatie toegestane bedrijven.

De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 6 Verkeer

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor “Verkeer” aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. wegen;
b. voet- en fietspaden;
c. viaducten en bruggen;
d. parkeervoorzieningen;
e. groenvoorzieningen;
f. waterpartijen, -lopen, -bergingen, wadi's, infiltratiestroken en andere voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding;
g. geluidwerende voorzieningen;
h. nutsvoorzieningen;
i. busbanen en bussluizen;
j. bij deze doeleinden behorende gebouwen, bouwwerken geen gebouwen zijnde, straatmeubilair en andere werken.

6.2 Bouwregels

6.2.1 Algemeen

Op de voor “Verkeer” aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 6.1.

6.2.2 Gebouwen

De bouwhoogte van gebouwen ten behoeve van het openbaar vervoer of het wegverkeer mag maximaal 4 meter bedragen en de inhoud mag per gebouw maximaal 50 m³ bedragen.

6.2.3 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en straatmeubilair

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en straatmeubilair gelden de volgende bepalingen:

a. De bouwhoogte van bouwwerken voor bewegwijzering, beveiliging en regeling van het verkeer, kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
b. De bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en overig straatmeubilair mag maximaal 5 meter bedragen.

6.2.4 Nutsvoorzieningen

Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

6.2.5 Gebouwen ten behoeve van het openbaar vervoer

De bouwhoogte van gebouwen ten behoeve van het openbaar vervoer of het wegverkeer mag maximaal 4 meter bedragen en de inhoud mag per gebouw maximaal 50 m³ bedragen.

6.2.6 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 6.2.1, 6.2.2, 6.2.3. 6.2.4 en/of 6.2.5 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

Artikel 7 Verkeer - Verblijfsgebied

7.1 Bestemmingsomschrijving

1. De voor “Verkeer - Verblijfsgebied” aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   a. erftoegangswegen;
   b. woonerven;
   c. pleinen;
   d. voet- en fietspaden;
   e. parkeervoorzieningen;
   f. groenvoorzieningen;
   g. waterpartijen, -lopen, -bergingen, wadi's, infiltratiestroken en andere voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding;
   h. speelvoorzieningen;
   i. straatmeubilair;
   j. nutsvoorzieningen;
   k. bij deze doeleinden behorende bouwwerken en andere werken.

7.2 Bouwregels

7.2.1 Algemeen

Op de voor “Verkeer - Verblijfsgebied” aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in artikel 7.1.

7.2.2 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en straatmeubilair

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en straatmeubilair gelden de volgende bepalingen:

a. De bouwhoogte van bouwwerken voor bewegwijzering en beveiliging van het verkeer, kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
b. De bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en overig straatmeubilair mag maximaal 5 meter bedragen.
c. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - luifel' mag, in afwijking van het bepaalde onder b van dit lid, een luifel worden gerealiseerd met een maximale bouwhoogte van 10 meter.

7.2.3 Nutsvoorzieningen

Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

7.2.4 Gebouwen ten behoeve van openbaar vervoer of wegverkeer

De bouwhoogte van gebouwen ten behoeve van het openbaar vervoer of het wegverkeer mag maximaal 4 meter bedragen en de inhoud mag per gebouw maximaal 50 m³ bedragen.

7.2.5 Sportzaal

Op de voor "Verkeer-Verblijfsgebied" bestemde gronden mag binnen de begrenzing van de aanduiding "sportzaal" een sportzaal worden gebouwd, waarvan de oppervlakte niet groter mag zijn dan de aanduiding. De bouwhoogte is maximaal 12 meter.

7.2.6 Speelvoorzieningen

Voor het bouwen van speelvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van speelvoorzieningen mag maximaal 4 meter bedragen;
b. de oppervlakte van speelvoorzieningen mag per bouwwerk maximaal 20 m² bedragen.

7.2.7 beheergebouw ten behoeve van het parkeren van fietsen

Voor het bouwen van een beheergebouw ten behoeve van het parkeren van fietsen gelden de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een beheergebouw mag maximaal 15 m² bedragen;
b. de bouwhoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

7.2.8 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 7.2.1, 7.2.2, 7.2.3, 7.2.4, 7.2.5, 7.2.6, en/of 7.2.7 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 8 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 9 Algemene bouwregels

9.1 Onderkelderen van gebouwen

Daar waar ingevolge het bepaalde in deze planregels het bouwen of verbouwen van gebouwen is toegestaan – is het tevens mogelijk deze gebouwen te onderkelderen, met dien verstande dat:

1. de bovenkant van de vloer van de kelder maximaal 3 meter onder het peil mag zijn gelegen;
2. onderkelderen slechts is toegestaan tussen de boven het peil gelegen buitenwerkse gevelvlakken van het gebouw.

9.2 Ondergeschikte bouwdelen

1. bij de toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwdelen, zoals plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, schoorstenen, gevel- en kroonlijsten, erkers, balkons en overstekende daken buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding van bouw-, c.q. bestemmingsgrenzen niet meer dan 1 meter bedraagt.
2. In afwijking hiervan geldt voor luifels een toegestane overschrijding van bouw-, cq bestemmingsgrenzen van maximaal 2 meter en een maximum bouwhoogte van 3,50 meter.

9.3 Afwijken van de bouwregels

1. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 9.1:

a. voor het onderkelderen van gebouwen met kelders waarvan de bovenkant van de vloer tot maximaal 5 meter onder het peil is gelegen;
b. voor het onderkelderen van gebouwen met kelders in het achtererfgebied tot maximaal 3 meter vanuit de boven het peil gelegen buitenwerkse gevelvlakken van het gebouw

2. De onder 1 genoemde omgevingsvergunning wordt uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat:

a. geen sprake is van een permanente verlaging van de grondwaterstand;
b. geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het woon- en leefklimaat, het straat- en bebouwingsbeeld, de sociale veiligheid en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 10 Algemene gebruiksregels

10.1 Algemeen gebruiksverbod

Het is verboden de gronden en bouwwerken te gebruiken, te laten gebruiken of in gebruik te geven op een wijze of tot een doel, strijdig met de in het plan aan de grond gegeven bestemmingen, tenzij voor dit afwijkende gebruik op grond van de regels in dit plan een omgevingsvergunning is verleend.

Overtreding van dit verbod is een strafbaar feit als bedoeld in artikel 1a onder 2° van de Wet op de economische delicten.

Artikel 11 Algemene aanduidingsregels

11.1 Overige zones

11.1.1 archeologisch onderzoeksgebied a

a. Ter plaatse van de aanduiding "archeologisch onderzoeksgebied a" mogen, in afwijking van het bepaalde elders in de regels van dit plan, geen bouwwerken worden gebouwd en/of werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden worden uitgevoerd die een bodemverstoring veroorzaken dieper dan 50 cm onder het maaiveld en met een bodemverstoringsoppervlakte van meer dan 250 m².
b. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde onder a voor de bouw van bouwwerken en/of uitvoering van werken, geen bouwwerken zijnde en/of werkzaamheden ten behoeve van de daar voorkomende bestemming(en), indien uit archeologisch vooronderzoek blijkt dat ter plaatse geen archeologische waarden aanwezig zijn dan wel indien daardoor geen onevenredige aantasting plaats vindt van de aanwezige archeologische waarden.
c. Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door:
    1. de aanduiding "archeologisch onderzoeksgebied a" geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betreffende locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn;
    2. aan gronden de dubbelbestemming "Waarde - Archeologie" toe te kennen ter bescherming van de aanwezige archeologische waarden, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betreffende locatie archeologische waarden aanwezig zijn waarvoor op grond van de Monumentenwet 1988 in het bestemmingsplan een beschermende bestemmingsregeling dient te worden opgenomen.

11.1.2 archeologisch onderzoeksgebied b

a. Ter plaatse van de aanduiding "archeologisch onderzoeksgebied b" mogen, in afwijking van het bepaalde elders in de regels van dit plan, geen bouwwerken worden gebouwd en/of werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden worden uitgevoerd die een bodemverstoring veroorzaken dieper dan 50 cm onder het maaiveld en met een bodemverstoringsoppervlakte meer dan 2.500 m².
b. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde onder a voor de bouw van bouwwerken of uitvoering van werken, geen bouwwerken zijnde en/of werkzaamheden ten behoeve van de daar voorkomende bestemming(en), indien uit archeologisch vooronderzoek blijkt dat ter plaatse geen archeologische waarden aanwezig zijn dan wel indien daardoor geen onevenredige aantasting plaats vindt van de aanwezige archeologische waarden.
c. Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door:
    1. de aanduiding "archeologisch onderzoeksgebied b" geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betreffende locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn;
    2. aan gronden de dubbelbestemming "Waarde - Archeologie" toe te kennen ter bescherming van de aanwezige archeologische waarden, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betreffende locatie archeologische waarden aanwezig zijn waarvoor op grond van de Monumentenwet 1988 in het bestemmingsplan een beschermende bestemmingsregeling dient te worden opgenomen.

Artikel 12 Algemene afwijkingsregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van de regels van dit plan:

a. voor het afwijken van de in het plan voorgeschreven maten, afmetingen en percentages met ten hoogste 10%;
b. voor het in geringe mate aanpassen van het beloop of het profiel van wegen of de aansluiting van wegen onderling, indien de verkeersveiligheid en/of verkeersintensiteit daartoe aanleiding geeft;
c. voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot een bouwhoogte van maximaal 10 meter, met uitzondering van erf- en perceelsafscheidingen.

De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 13 Algemene wijzigingsregels

Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen:

a. voor het aanpassen van de Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 1 van deze regels) ten behoeve van het verschuiven van soorten bedrijven en/of voorzieningen naar een hogere of lager categorie, indien dit uit een oogpunt van milieuhygiëne, dan wel als gevolg van technische ontwikkelingen wenselijk of noodzakelijk is;
b. voor het wijzigen van de Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 1 van deze regels) door het aanvullen met nieuwe bedrijven of voorzieningen en/of het verwijderen van bestaande bedrijven of voorzieningen. Indien bedrijven of voorzieninningen in de staat worden opgenomen, worden zij gerangschikt onder die categorie, waarmee zij, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving het meest vergelijkbaar zijn;
c. voor een wijziging in de situering van bestemmingsgrenzen en bouwvlakken, indien bij de uitvoering van het plan mocht blijken, dat verschuivingen in verband met ingekomen bouwplannen wenselijk of noodzakelijk zijn, mits de bestemmingsgrenzen of bouwgrenzen niet meer dan 5 meter worden verschoven;
d. voor het wijzigen van de voorgeschreven maten, afmetingen en percentages met ten hoogste 20%;

De in dit lid genoemde wijzigingsbevoegdheden worden uitsluitend toegepast onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaats vindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 14 Algemene procedureregels

14.1 Procedureregels wijziging

Bij toepassing van een wijzigingsbevoegdheid, zoals bedoeld in deze regels, gelden de procedureregels zoals voorgeschreven in artikel 3.9a, lid 1 van de Wet ruimtelijke ordening, met dien verstande dat:

a. indien het een besluit op aanvraag betreft, burgemeester en wethouders de aanvrager zo nodig in de gelegenheid stellen te reageren op de naar voren gebrachte zienswijzen;
b. indien tegen het ontwerp-besluit zienswijzen naar voren zijn gebracht, het besluit tot het al dan niet vaststellen van de wijziging met redenen wordt omkleed;
c. burgemeester en wethouders het besluit tot het al dan niet vaststellen van de wijziging bekend maken aan de aanvrager en eventuele indieners van zienswijzen.

Artikel 15 Overige regels

15.1 Parkeren en laden en lossen

a. Indien de omvang of de bestemming van een gebouw daartoe aanleiding geeft, dient, onverminderd het bepaalde elders in de regels van dit plan, ten behoeve van het parkeren of stallen van auto's in voldoende mate ruimte zijn aangebracht in, op of onder het gebouw, dan wel op het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort.
b. Indien de bestemming van een gebouw aanleiding geeft tot een te verwachten behoefte aan ruimte voor het laden of lossen van goederen, moet, onverminderd het bepaalde elders in de regels van dit plan, in deze behoefte in voldoende mate zijn voorzien aan, in of onder dat gebouw, dan wel op het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort.
c. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde onder a, b en c:
    1. indien het voldoen aan die bepalingen door bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit; of
    2. voor zover op andere wijze in de nodige parkeer- of stallingsruimte, dan wel laad- of losruimte wordt voorzien.

15.2 Geluidzoneringplichtige inrichtingen

In afwijking van het bepaalde elders in de regels van dit plan is op de in dit bestemmingsplan begrepen gronden een geluidzoneringsplichtige inrichting: als bedoeld in artikel 2.1, derde lid van het Besluit omgevingsrecht niet toegestaan.

15.3 Bergen, vasthouden en afvoeren van hemelwater

a. Hemelwater afkomstig van bebouwing en overig verhard oppervlak op een bouwperceel dient op het bij die bebouwing en overig verhard oppervlak behorende onbebouwde en onverharde terrein te worden geborgen of geïnfiltreerd in de bodem.
b. Het bepaalde onder a is niet van toepassing voor bouwpercelen met bestaande bebouwing en terreinverharding, waar op het tijdstip van terinzagelegging van het ontwerp van dit plan reeds op een andere wijze uitvoering wordt gegeven aan het bergen of infiltreren van hemelwater dat van die bestaande bebouwing en terreinverharding afkomstig is.
c. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde onder b en alsnog het bepaalde onder a geheel of gedeeltelijk van toepassing verklaren indien door gebruikmaking van de daartoe in dit plan opgenomen mogelijkheden het bebouwde en verharde oppervlak wordt vergroot.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 16 Overgangsrecht

16.1 Overgangsrecht bouwwerken

16.1.1 Overgangsbepaling

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

16.1.2 Afwijken

Burgemeester en wethouders kunnen eenmalig in afwijking van het bepaalde in lid 16.1.1 een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in het eerste lid met maximaal 10%.

16.1.3 Uitzondering op het overgangsrecht bouwwerken

Lid 16.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

16.2 Overgangsrecht gebruik

16.2.1 Overgangsbepaling

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

16.2.2 Strijdig gebruik

Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in lid 16.2.1, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

16.2.3 Verboden gebruik

Indien het gebruik, bedoeld in lid 16.2.1, na de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

16.2.4 Uitzondering op het overgangsrecht gebruik

Lid 16.2.1 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 17 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels van het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid".

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© Mei 2014, gemeente Enschede

Gemeente Enschede

Bijlagen Regels

Bestemmingsplan

Winkelcentrum Zuid

Status: Vastgesteld

enschede.nl

Winkelcentrum Zuid

Staat van Bedrijfsactiviteiten - functiemenging

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008		OMSCHRIJVING	
-		nummer		CATEGORIE
		-	**HOOFDGROEP BEDRIJVEN**	
15	10, 11	-	VERVAARDIGING VAN VOEDINGSMIDDELEN EN DRANKEN	
151	101, 102	0	Slachterijen en overige vleesverwerking:	
151	101	6	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken, p.o. < 200 m²	**B**
1552	1052	2	Consumptie-ijsfabrieken, p.o. < 200 m²	**B**
1581	1071	1	Broodfabrieken, brood- en banketbakkerijen, charge-ovens, v.c.< 7.500 kg meel/week	**B**
1584	10821	0	Verwerking cacaobonen en vervaardiging chocolade- en suikerwerk:	
1584	10821	3	- Cacao- en chocoladefabrieken- vervaardigen van chocoladewerken met p.o. < 200 m²	**B**
1584	10821	6	- Suikerwerkfabrieken zonder suiker branden, p.o. < 200 m²	**B**
1593 t/m 1595	1102 t/m 1104		Vervaardiging van wijn, cider e.d.	**B**
17	13	-		
17	13	-	VERVAARDIGING VAN TEXTIEL	
174, 175	139		Vervaardiging van textielwaren	**B**
176, 177	139, 143		Vervaardiging van gebreide en gehaakte stoffen en artikelen	**B**
18	14	-		
18	14	-	VERVAARDIGING VAN KLEDING; BEREIDEN EN VERVEN VAN BONT	
181	141		Vervaardiging kleding van leer	**B**
182	141		Vervaardiging van kleding en -toebehoren (excl. van leer)	**C**
20	16	-		
20	16	-	HOUTINDUSTRIE EN VERVAARDIGING ARTIKELEN VAN HOUT, RIET, KURK E.D.	
203, 204, 205	162	1	Timmerwerkfabrieken, vervaardiging overige artikelen van hout, p.o. < 200 m2	**B**
205	162902		Kurkwaren-, riet- en vlechtwerkfabrieken	**B**
22	18	-		
22	18	-	UITGEVERIJEN, DRUKKERIJEN EN REPRODUKTIE VAN OPGENOMEN MEDIA	
221	581		Uitgeverijen (kantoren)	**A**
2222.6	18129		Kleine drukkerijen en kopieerinrichtingen	**B**
2223	1814	A	Grafische afwerking	**A**
2223	1814	B	Binderijen	**B**
2224	1813		Grafische reproduktie en zetten	**B**
2225	1814		Overige grafische aktiviteiten	**B**
223	182		Reproduktiebedrijven opgenomen media	**A**
26	23	-		
26	23	-	VERVAARDIGING VAN GLAS, AARDEWERK, CEMENT-, KALK- EN GIPSPRODUKTEN	
2615	231		Glasbewerkingsbedrijven	**B**
262, 263	232, 234	0	Aardewerkfabrieken:	
262, 263	232, 234	1	- vermogen elektrische ovens totaal < 40 kW	**B**
267	237	0	Natuursteenbewerkingsbedrijven:	
267	237	2	- zonder breken, zeven en drogen p.o. < 2.000 m²	**B**
2681	2391		Slijp- en polijstmiddelen fabrieken	**B**
28	25	-		
28	25	-	VERVAARDIGING EN REPARATIE VAN PRODUKTEN VAN METAAL (EXCL. MACHINES/TRANSPORTMIDDELEN)	
281	251, 331	1a	- gesloten gebouw, p.o. < 200 m2	**B**
284	255, 331	B1	Smederijen, lasinrichtingen, bankwerkerijen e.d., p.o. < 200 m2	**B**
2852	2562, 3311	2	Overige metaalbewerkende industrie, inpandig, p.o. <200m2	**B**
287	259, 331	B	Overige metaalwarenfabrieken n.e.g.; inpandig, p.o. <200 m2	**B**
30	26, 28, 33	-		
30	26, 28, 33	-	VERVAARDIGING VAN KANTOORMACHINES EN COMPUTERS	
30	26, 28, 33	A	Kantoormachines- en computerfabrieken incl. reparatie	**B**
33	26, 32, 33	-		
33	26, 32, 33	-	VERVAARDIGING VAN MEDISCHE EN OPTISCHE APPARATEN EN INSTRUMENTEN	
33	26, 32, 33	A	Fabrieken voor medische en optische apparaten en instrumenten e.d. incl. reparatie	**B**
36	31	-		
36	31	-	VERVAARDIGING VAN MEUBELS EN OVERIGE GOEDEREN N.E.G.	
361	9524	2	Meubelstoffeerderijen b.o. < 200 m2	**A**
362	321		Fabricage van munten, sieraden e.d.	**B**
363	322		Muziekinstrumentenfabrieken	**B**

Staat van Bedrijfsactiviteiten - functiemenging

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008	nummer	OMSCHRIJVING	CATEGORIE
-				
3663.1	32991		Sociale werkvoorziening	B
40	35	-		
40	35	-	PRODUKTIE EN DISTRIBUTIE VAN STROOM, AARDGAS, STOOM EN WARM WATER	
40	35	C0	Elektriciteitsdistributiebedrijven, met transformatorvermogen:	
40	35	C1	- < 10 MVA	B
40	35	D0	Gasdistributiebedrijven:	
40	35	D3	- gas: reduceer-, compressor-, meet- en regelinst. Cat. A	A
40	35	D4	- gasdrukregel- en meetruimten (kasten en gebouwen), cat. B en C	B
40	35	E0	Warmtevoorzieningsinstallaties, gasgestookt:	
40	35	E2	- blokverwarming	B
41	36	-		
41	36	-	WINNING EN DISTRIBUTIE VAN WATER	
41	36	B0	Waterdistributiebedrijven met pompvermogen:	
41	36	B1	- < 1 MW	B
45	41, 42, 43	-		
45	41, 42, 43	-	BOUWNIJVERHEID	
45	41, 42, 43	3	Aannemersbedrijven met werkplaats, b.o. < 1000 m^2	B
50	45, 47	-	AUTOSERVICEBEDRIJVEN	
501, 502, 504	45205		Autowasserijen	A
5020.4	451, 452, 454		Reparatie- en servicebedrijven	B
5020.4	45204	B	Autobeklederijen	B
5157	45204	C	Autospuitinrichtingen	
	4677	1	- autosloperijen: b.o. <= 1000 m²	B
50				
5020.5	46	-	GROOTHANDEL EN HANDELSBEMIDDELING	
505	461		Handelsbemiddeling (kantoren)	A
505	4634		Grth in dranken	C
50	4635		Grth in tabaksprodukten	C
	4636		Grth in suiker, chocolade en suikerwerk	C
51	4637		Grth in koffie, thee, cacao en specerijen	C
511	464, 46733		Grth in overige consumentenartikelen	C
5134	46499	0	Grth in vuurwerk en munitie:	
5135	46499	1	- consumentenvuurwerk, verpakt, opslag < 10 ton	C
5136	4673	0	Grth in hout en bouwmaterialen:	
5137	5153	1	- algemeen	C
514	4673	2	- indien b.o. =< 2000 m2	B
5148.7	5153.4	4	zand en grind:	
5148.7	46735	6	- indien b.o. =< 200 m²	B
5153	4674	0	Grth in ijzer- en metaalwaren en verwarmingsapparatuur:	
5153	5154	1	- algemeen	C
5153	4674	2	- indien b.o. =<2.000 m²	B
5153.4	4676		Grth in overige intermediaire goederen	C
5153.4	466	2	Grth in machines en apparaten, exclusief machines voor de bouwnijverheid	C
5154	466, 469		Overige grth (bedrijfsmeubels, emballage, vakbenodigdheden e.d.	C
5154	47	-		
5154	47	-	REPARATIE T.B.V. PARTICULIEREN	
5156	952		Reparatie t.b.v. particulieren (excl. auto's en motorfietsen)	A
518	55	-		
519	55	-	LOGIES-, MAALTIJDEN- EN DRANKENVERSTREKKING	
52	562		Cateringbedrijven	B
52	49	-		
527	49	-	VERVOER OVER LAND	
55	493		Taxibedrijven	B
55	494	1	Goederenwegvervoerbedrijven (zonder schoonmaken tanks), b.o. =< 1.000 m²	C
5552	495		Pomp- en compressorstations van pijpleidingen	B
60	50, 51	-		
60	50, 51	-	VERVOER OVER WATER / DOOR DE LUCHT	
6022	50, 51	A	Vervoersbedrijven (uitsluitend kantoren)	A
6024	52	-		
603	52	-	DIENSTVERLENING T.B.V. HET VERVOER	
61, 62	5221	1	Autoparkeerterreinen, parkeergarages	C
61, 62	5222		Overige dienstverlening t.b.v. vervoer (kantoren)	A

Staat van Bedrijfsactiviteiten - functiemenging

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008		OMSCHRIJVING	
-		nummer		CATEGORIE
61, 62	791		Reisorganisaties	A
63	5229		Expediteurs, cargadoors (kantoren)	A
63	53	-		
6321	53	-	POST EN TELECOMMUNICATIE	
6322, 6323	531, 532		Post- en koeriersdiensten	C
633	61	A	Telecommunicatiebedrijven	A
634	61	B0	zendinstallaties:	
64	61	B2	- FM en TV	B
64				
641	96	-	OVERIGE DIENSTVERLENING	
642	96013	A	Wasverzendinrichtingen	B
642	9603	0	Begrafenisondernemingen: uitvaartcentra	A
642	9609	B	Persoonlijke dienstverlening n.e.g.	A
	96011	A	Wasserijen en strijkinrichtingen	B
93	96011	B	Tapijtreinigingsbedrijven	B
9301.3	96012		Chemische wasserijen en ververijen	B
9303				
9305	77	-	VERHUUR VAN TRANSPORTMIDDELEN, MACHINES, ANDERE ROERENDE GOEDEREN	
9301.1	7711		Personenautoverhuurbedrijven	B
9301.1	7712, 7739		Verhuurbedrijven voor transportmiddelen (excl. personenauto's)	C
9301.2	773		Verhuurbedrijven voor machines en werktuigen	C
	772		Verhuurbedrijven voor roerende goederen n.e.g.	C
71	62	-		
711	62	-	COMPUTERSERVICE- EN INFORMATIETECHNOLOGIE	
712	62	A	Computerservice- en informatietechnologie-bureau's e.d.	A
713	58, 63	B	Datacentra	B
714	72	-		
72	72	-	SPEUR- EN ONTWIKKELINGSWERK	
72	722		Maatschappij- en geesteswetenschappelijk onderzoek	A
72	74	-		
72	63, 69t/m71, 73, 74, 77, 78, 80t/m82	-	OVERIGE ZAKELIJKE DIENSTVERLENING	
73	74203		Foto- en filmontwikkelcentrales	C
73				
732	37, 38, 39	-	MILIEUDIENSTVERLENING	
74	3700	B	rioolgemalen	B
74	94	-		
7481.3	59	-		
	59	-	CULTUUR, SPORT EN RECREATIE	
90	9101, 9102		ateliers, e.d.	A
9001	591, 592, 601, 602		Studio's (film, TV, radio, geluid)	B
91	45, 47	-	**HOOFDGROEP BENZINESERVICESTATIONS**	
92	473	0	Benzineservisestations:	
92	473	2	- met LPG < 1000 m3/jr	B
9251, 9252	473	2	- met LPG < 1000 m3/jr	A
921, 922	473	3	- zonder LPG	A
	46	-		
			HOOFDGROEP CULTUUR EN ONTSPANNING	
9213				
9232	5914		Bioscopen	C
9234	9004		Theaters, schouwburgen, concertgebouwen, evenementenhallen	C
9234.1	8552		Muziek- en balletscholen	B
9251, 9252	85521		Dansscholen	B
926	9101, 9102		Musea, ateliers, e.d.	A
9271	931	B	Bowlingcentra	B
9272.1	9200		Casino's	C
9304	92009		Amusementshallen	B
	9313, 9604		Badhuizen en sauna-baden	B

Staat van Bedrijfsactiviteiten - functiemenging

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008		OMSCHRIJVING	
-		nummer		CATEGORIE
			HOOFDGROEP DETAILHANDEL	
503, 504				
501, 502, 504	453		Handel in auto- en motorfietsonderdelen en -accessoires	**B**
52	451, 452, 454		Handel in auto's en motorfietsen (geen onderhoud en/of reparatie)	**B**
5211/2,5246/9	451		Handel in vrachtauto's (incl. import en reparatie)	**B**
5222, 5223	47	A	Detailhandel voor zover n.e.g.	**A**
5224	471		Supermarkten, warenhuizen	**B**
5231, 5232	4722, 4723		Detailhandel vlees, wild, gevogelte, met roken, koken, bakken	**A**
5246/9	4724		Detailhandel brood en banket met bakken voor eigen winkel	**A**
5249	4773, 4774		Drogisterijen en Apotheken	**A**
5261	4752		Bouwmarkten, tuincentra, hypermarkten	**B**
7484.4	4778		Detailhandel in vuurwerk tot 10 ton verpakt	**A**
	4791		Postorderbedrijven	**B**
	82992		Veilingen voor huisraad, kunst e.d.	**A**
633			**HOOFDGROEP DIENSTVERLENING**	
70				
9301.3	791		Reisorganisaties	**A**
9302	41, 68	A	Verhuur van en handel in onroerend goed	**A**
9305	96013	B	Wasserettes, wassalons	**A**
	9602		Kappersbedrijven en schoonheidsinstituten	**A**
	9609	B	Persoonlijke dienstverlening n.e.g.	**A**
5511, 5512			**HOOFDGROEP HORECA**	
553				
554	5510		Hotels en pensions met keuken, conferentie-oorden en congrescentra	**A**
554	561		Restaurants, cafetaria's, snackbars, ijssalons met eigen ijsbereiding, viskramen e.d.	**A**
	563	1	Café's, bars	**A**
	563	2	Discotheken, muziekcafé's	**B**
221			**HOOFDGROEP KANTOREN**	
511				**A**
61, 62	581		Uitgeverijen (kantoren)	**A**
6322, 6323	461		Handelsbemiddeling (kantoren)	**A**
633	50, 51	A	Vervoersbedrijven (uitsluitend kantoren)	**A**
634	5222		Overige dienstverlening t.b.v. vervoer (kantoren)	**B**
65, 66, 67	791		Reisorganisaties (kantoren)	**A**
75	5229		Expediteurs, cargadoors (kantoren)	**B**
9111	64, 65, 66	A	Banken, verzekeringsbedrijven, beurzen	**A**
74	84	A	Openbaar bestuur (kantoren)	**A**
	941, 942		Bedrijfs- en werknemersorganisaties (kantoren)	**A**
	63, 69tm71, 73, 74, 77, 78, 80tm82	A	Overige zakelijke dienstverlening: kantoren	**A**
75			**HOOFDGROEP MAATSCHAPPELIJK**	
75				
80	84	-	OPENBAAR BESTUUR, OVERHEIDSDIENSTEN, SOCIALE VERZEKERINGEN	
80	84	A	Openbaar bestuur	**A**
801, 802	85	-		
803, 804	85	-	ONDERWIJS	
85	852, 8531		Scholen voor basis- en algemeen voortgezet onderwijs	**B**
85	8532, 854, 855		Scholen voor beroeps-, hoger en overig onderwijs	**B**
8512, 8513	86	-		
8514, 8515	86	-	GEZONDHEIDS- EN WELZIJNSZORG	
853	8621, 8622, 8623		Artsenpraktijken, klinieken en dagverblijven	**A**
853	8691, 8692		Consultatiebureaus	**A**
91	871	1	Verpleeghuizen	**B**
91	8891	2	Kinderopvang	**B**
9131	94	-		
9133.1	94	-	DIVERSE ORGANISATIES	
92	9491		Kerkgebouwen e.d.	**B**

Staat van Bedrijfsactiviteiten - functiemenging

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008		OMSCHRIJVING	
-		nummer		CATEGORIE
92	94991	A	Buurt- en clubhuizen	**B**
9251, 9252	59	-		
	59	-	CULTUUR, SPORT EN RECREATIE	
96	9101, 9102		Bibliotheken	**A**
9603				
9603	96	-	OVERIGE DIENSTVERLENING	
96031	9603		Begrafenisondernemingen:	
	9603		- uitvaartcentra	**A**
	96031		- begraafplaatsen	**A**
5551				
926			**HOOFDGROEP SPORT**	
926	5629		Kantines	**A**
926	931	0	Zwembaden:	
926	931	1	- overdekt	**C**
926	931	A	Sporthallen	**B**
926	931	0	Schietinrichtingen:	
9304	931	2	- binnenbanen: boogbanen	**A**
	931	F	Sportscholen, gymnastiekzalen	**B**
	9313, 9604		Fitnesscentra	**B**
491, 492				
491, 492			**HOOFDGROEP VERKEER**	
491, 492	491, 492		Spoorwegen:	
493	491, 492		- stations	**C**
5221	491, 492		- rangeerterreinen, overslagstations (zonder rangeerheuvel)	**C**
	493		Bus-, tram- en metrostations	**C**
	5221		Autoparkeerterreinen, parkeergarages	**B**

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© Mei 2014, gemeente Enschede

BESTEMMINGSPLANNEN

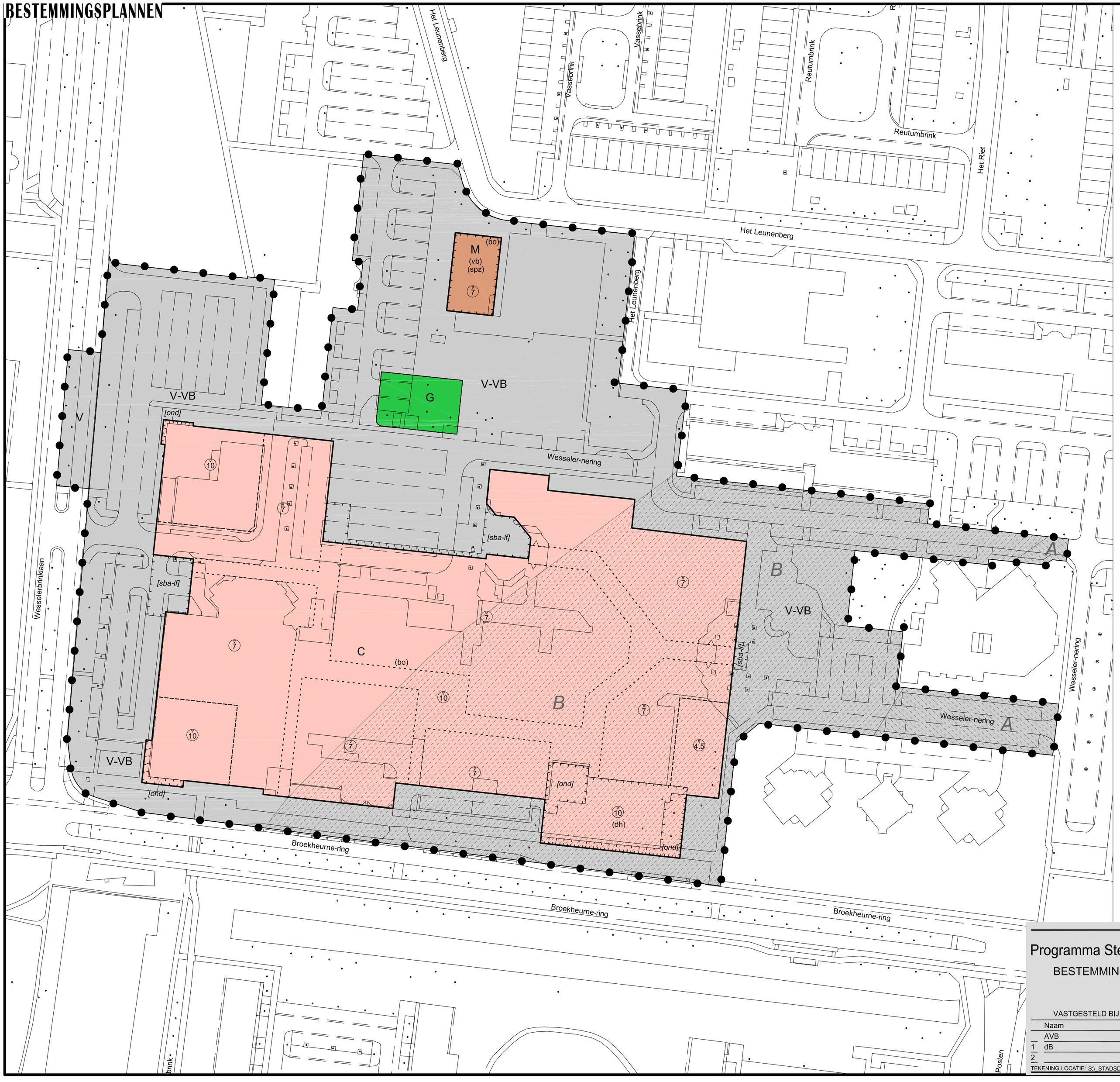

Plangebied

Winkelcentrum Zuid

Enkelbestemmingen

- C — Centrum
- G — Groen
- M — Maatschappelijk
- V — Verkeer
- V-VB — Verkeer - Verblijfsgebied

Gebiedsaanduidingen

- overige zone - archeologisch onderzoeksgebied a
- overige zone - archeologisch onderzoeksgebied b

Functieaanduidingen

- (dh) — detailhandel
- (spz) — sportzaal
- (vb) — verblijfsgebied

Bouwvlakken

- bouwvlak

Bouwaanduidingen

- [ond] — onderdoorgang
- [sba-lf] — specifieke bouwaanduiding - luifel

Maatvoeringen

- 7 — maximum bouwhoogte (m)

Situatie bestemmingsplan

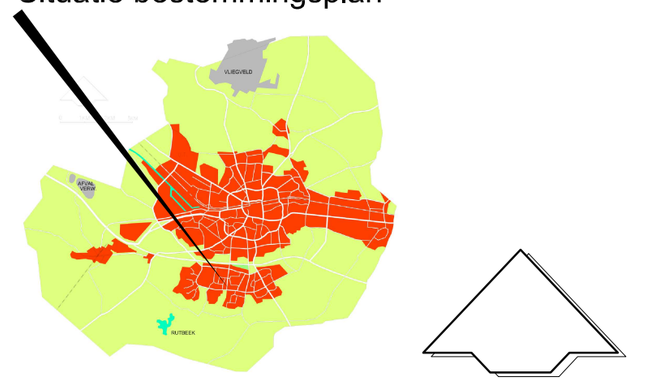

0 10 25 50 100

Programma Stedelijke Ontwikkeling

Gemeente Enschede

BESTEMMINGSPLAN:

Winkelcentrum Zuid

VASTGESTELD BIJ RAADSBESLUIT:..... SO/BP

	Naam	Datum	Projectleiding		Naam	Datum	Projectleiding	Formaat	Schaal
	AVB	070613		3				A2	1000
1	dB	131030		4				Tekeningnummer	
2				5				BP00062	

TEKENING LOCATIE: S:_STADSDEEL ZUID\WESSELERBRINK\WINKELCENTRUM ZUID_BP12\ACAD\WINLECENTRUMZUID_BP12.DWG

Zienswijzenverslag
Bestemmingsplan “Winkelcentrum Zuid”

April 2014

In het kader van de revitalisatie van het winkelcentrum Zuid plannen zijn plannen ontwikkeld om dit verouderde en gedateerde winkelcentrum te vernieuwen (renoveren) en op onderdelen uit te breiden. Met de noodzakelijk geachte renovatie en vernieuwing van dit winkelcentrum, in combinatie met een verbeterde inrichting van het aangrenzende openbaar gebied en genoemde uitbreidingen van dit winkelcentrum, wordt beoogd, naast een vergroting van de levensvatbaarheid van dit wijkwinkelcentrum naar de toekomst toe, de stedenbouwkundige-, culturele- en maatschappelijke samenhang in de wijk Wesselerbrink te versterken. Om deze ontwikkelingen hier mogelijk te maken is het bestemmingsplan “Winkelcentrum Zuid” ontworpen.

Het ontwerp van dit bestemmingsplan heeft van 13 februari 2014 tot en met 26 maart 2014 ter visie gelegen. Gedurende de termijn van ter visie legging van dit ontwerp-bestemmingsplan zijn er 4 zienswijzen ingediend. De ingediende zienswijzen zijn in dit verslag samengevat weergegeven en door ons beantwoord.

De zienswijzen zijn ingediend door:

1. **De Heer K. Roeloffzen**
   Hofmanweg 16
   7524 RG ENSCHEDE

2. **Stichting Achmea Rechtsbijstand**
   Postbus 10100
   5000 JC TILBURG, namens

   Restaurant de Mandarijn
   Wesselernering 40
   7544 JA ENSCHEDE

3. **De Heer K.J.J. Lokken**
   Het Leunenberg 606
   7544 JM ENSCHEDE

4. **Ad Fontem Juridisch Bouwadvies BV**
   Hoofdstraat 43
   7625 PB ZENDEREN

   Op 26 maart 2014 is er door Ad Fontem Juridisch Bouwadvies BV uit Zenderen (reclamant) een zienswijze ingediend. In deze zienswijze wordt o.a. melding gemaakt dat zij 11 bedrijven in het winkelcentrum Zuid te vertegenwoordigen. In de zienswijze staan hoofdzakelijk bedrijfsnamen met een adressering in het winkelcentrum Zuid vermeld, waaronder bedrijfsnamen van een aantal landelijk opererende (franchise) bedrijven.

   Een van de in de zienswijze genoemde landelijk opererende ketens heeft echter nadrukkelijk aangegeven geen zienswijze te hebben ingediend en degene die haar naam in deze heeft gebruikt, hiertoe niet bevoegd was. Hierdoor is bij ons twijfel ontstaan of dit ook voor de overige bedrijven geldt.

   Reclamant is hiervan op de hoogte gesteld en is hem een termijn van veertien dagen gesteld om e.e.a. te verifiëren en te corrigeren. Op 3 april 2014 hebben wij, binnen de gestelde termijn, kopieën ontvangen van de machtigingen van een 7-tal belanghebbenden en die reclamant gemachtigd hebben met betrekking tot de verdere procedure van het bestemmingsplan te mogen vertegenwoordigen..

   Overigens is hieronder één machtiging van een persoon die niet op de lijst van de op 26 maart 2014 ingediende zienswijze vermeld staat en moet daarom als niet-ontvankelijk worden aangemerk.

Uiteindelijk hebben de volgende personen reclamant gemachtigd hen met betrekking tot de bestemmingsplanprocedure voor het bestemmingsplan “Winkelcentrum Zuid” te mogen vertegenwoordigen

a. De heer H. Lefering
Wesselernering 8
7544 JA ENSCHEDE

b. De heer B. Eitink
Wesselernering 3a
7544 JA ENSCHEDE

c. Mevrouw E. Alink
Wesselernering 3d
7544 JA ENSCHEDE

d. De heer/mevrouw W. Alink
Wesselernering 3f
7544 JA ENSCHEDE

e. De heer/mevrouw Y.E. Dönmez
Wesselernering 3b
7544 JA ENSCHEDE

f. De heer Mark Oonk
Wesselernering 9
7544 JA ENSCHEDE

Zienswijze 1, ingediend door:
De Heer K. Roeloffzen (reclamant 1)
Hofmanweg 16
7524 RG ENSCHEDE

a. In zijn zienswijze merkt reclamant op dat hij eigenaar/verhuurder is van het pand Wesselernering 3 en waarin momenteel een horecabedrijf is gevestigd. Reclamant is van mening dat a.g.v de uitbreiding van het winkelcentrum er een waardedaling van zijn eigendom optreedt door een verminderde ligging en zichtbaarheid van dit pand. Reclamant geeft aan dat hij voor de aankoop van dit pand, juist vanwege de goede zichtbaarheid, verhoudingsgewijs meer heeft moeten betalen.

Hij maakt tevens melding dat het negatieve effect van de voorgenomen plannen voor het winkelcentrum nu al optreedt en zijn huurder daardoor een korting op de huurprijs heeft bedongen van 25%.

Reclamant verwacht, in alle redelijkheid, een reële tegemoetkoming en dat hierbij de ontwikkelaar van de uitbreiding van het winkelcentrum het initiatief neemt.

Figuur: beoogde ontwikkelingen winkelcentrum Zuid.

In bovenstaande figuur is het pand van reclamant met een ‘geel’ vierkantje aangegeven. De bestaande bebouwing is in donkerpaars aangegeven en de beoogde uitbreiding in een roze kleur.

Antwoord gemeente:

Dat door de mogelijke realisatie van nieuwbouw aan de westzijde van betreffende bedrijfspand een verminderde zicht op dit pand tot gevolg heeft is juist. De zicht-baarheid blijft echter naar ons idee ook in de nieuwe situatie nog steeds goed en behoudt het haar strategische locatie op het kruispunt van twee toegangswegen tot het winkelcentrum. De directe ligging aan de vernieuwde hoofdentree aan de noordzijde van het pand en de ligging aan de aanwezige toegang aan de westzijde. Alle passanten naar en van het winkelcentrum aan deze zijde van het winkelcentrum moeten langs het pand van reclamant en maakt dit pand, in commercieel opzicht, tot een aantrekkelijk object.

Overigens voorziet het bestemmingsplan in de mogelijkheid het pand naar voren (noordwaarts) uit te breiden waardoor de zichtbaarheid nog verbeterd kan worden.

Met de opmerking van reclamant dat hij nu al vanwege de voorgenomen plannen voor het winkelcentrum schade lijdt door o.a. een verminderde huuropbrengst, zijn wij het niet eens. Ons inziens spelen de slechte economische omstandigheden van de afgelopen jaren hierbij een belangrijke rol waar het gaat om waardevermindering van onroerend goed. Het onroerend goed is vooral de afgelopen 5 jaren substantieel in waarde gedaald. Bijkomend gegeven is dat daarnaast detailhandelsbedrijven (en ook

horecabedrijven) de afgelopen jaren te maken hebben gehad met dalende omzetten. Ondernemers zullen bij een verlenging van huurcontracten bij de verhuurder hiervan daarom een punt van onderhandeling maken.

Het is ons overigens niet bekend wat reclamant met een ‘reële tegemoetkoming’ bedoeld en waarbij de ontwikkelaar het initiatief dient te nemen. Indien hiermee wordt bedoeld dat reclamant van de zijde van de ontwikkelaar een tegemoetkoming verwacht waarbij naar een voor reclamant acceptabel (bouwkundige) ‘oplossing’ wordt gezocht, dient hier vermeld te worden dat de ontwikkelaar van deze opmerking van reclamant door ons op de hoogte is gesteld.

Indien reclamant met een ‘reële tegemoetkoming” een financiële vergoeding voor waardevermindering verstaat en hij van oordeel is dat hij als gevolg van het bestemmingsplan “Winkelcentrum Zuid” planologisch nadeel lijdt, kan hij ingevolge artikel 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening bij burgemeester en wethouders een verzoek tot planschade indienen.

Zienswijze 2, ingediend door:
Stichting Achmea Rechtsbijstand (reclamant 2)
Postbus 10100
5000 JC TILBURG, namens:

Restaurant de Mandarijn (cliënt)
Wesselernering 40,
7544 JA ENSCHEDE

a. Reclamant maakt melding dat als gevolg van nieuwbouw aan de oostzijde van het restaurant van cliënt, de ingang van het afhaalgedeelte van dit restaurant, in tegenstelling tot de huidige situatie, in het winkelcentrum komt te liggen. Doordat de ingang naar het restaurant in de nieuwe situatie inpandig komt te liggen moet cliënt rekening houden met de openingstijden van het winkelcentrum. Cliënt heeft namelijk vergunning om tot 23.00 uur open te blijven, terwijl het winkelcentrum volgens cliënt al om 18:00 uur sluit.

Figuur: beoogde ontwikkelingen winkelcentrum Zuid.

In bovenstaande figuur is het pand van de cliënt van reclamant met een ‘geel’ vierkantje aangegeven. De bestaande bebouwing is in donkerpaars aangegeven en de beoogde uitbreiding in een roze kleur.

Antwoord gemeente:

Het is juist dat door de ontwikkelingsmogelijkheden van het bestemmingsplan de zuidelijke toegang tot het winkelcentrum zal verdwijnen en daarmee de huidige ingang van het restaurant, gelegen aan de buitenzijde van het winkelcentrum, inpandig komt te liggen. Echter, binnen de regelgeving van het bestemmingsplan zijn tal van (bouwkundige) mogelijkheden en aanpassingen denkbaar die een goede bereikbaarheid van het restaurant, ook na sluitingstijd van het winkelcentrum, garanderen.

b. Tevens is reclamant van mening dat een verminderde zichtbaarheid directe- en onredelijke gevolgen heeft voor het restaurant.

Antwoord gemeente:

Dat door de mogelijke realisatie van nieuwbouw aan de oostzijde van het betreffende bedrijfspand een verminderde zicht vanaf de openbare ruimte buiten het winkelcentrum tot gevolg heeft is juist. Vermeld dient echter te worden dat de aansluitende oostelijke bebouwing in twee bouwlagen uitermate geschikt en bedoeld is voor de vestiging van een zgn. 'trekker' voor het winkelcentrum. Hierdoor zijn wij van mening dat het restaurant vanwege zijn strategische ligging naast een dergelijke trekker, als erg gunstig moet worden aangemerkt.

Om aan de ingediende zienswijze van reclamant tegemoet te komen is de verbeelding behorende bij het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" op onderdelen aangepast. Zo is de bouwgrens aan de zuidzijde van het restaurant teruggebracht in de situatie zoals die grotendeels ook al in het geldende bestemmingsplan "Wesselerbrink". Ook is middels de functieaanduiding 'onderdoorgang' aan de oostzijde van het restaurant een gebied aangegeven die bebouwing op de begane grondverdieping specifiek uitsluit. In de regels is overigens wel een bepaling opgenomen die het mogelijk maakt deze op de begane grondverdieping onbebouwde ruimte, als onderdeel van het winkelcentrum, op enigerlij wijze af te sluiten en waarbij rekening kan worden gehouden met de huidige toegang naar het restaurant.

Indien cliënt van reclamant echter van oordeel is dat hij als gevolg van het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid", en na aanpassing van het bestemmingsplan als gevolg van de ingediende zienswijze, planologisch nadeel lijdt, kan hij ingevolge artikel 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening bij burgemeester en wethouders een verzoek tot planschade indienen.

c. Gesteld wordt dat de gemeente volgens de Wet ruimtelijke ordening een 'goede ruimtelijke ordening' dient na te streven. Dit houdt o.a. in dat een gedegen onderzoek naar alternatieve oplossingen moet worden gezocht.

Antwoord gemeente:

Wij zijn van mening dat het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" in het kader van een 'goede ruimtelijke ordening' tot stand is gekomen.

d. Geconstateerd wordt dat ondanks dat het aantal parkeerplaatsen rondom het winkelcentrum wordt uitgebreid, het aantal parkeerplaatsen aan de zijde van het restaurant wordt verminderd en nadelig is voor de afhaalfunctie bij dit restaurant. De vermindering van het aantal parkeerplaatsen hier is het gevolg van de realisatie van nieuwbouw ten oosten van het restaurant en waar nu nog geparkeerd kan worden.

Antwoord gemeente:

Inderdaad gaat de uitbreiding van het winkelcentrum aan de zuidoostzijde ten koste van een bestaand 'parkeerterreintje'. Het gaat hierbij overigens om een terreintje waar in de praktijk ook geparkeerd wordt maar primair bedoeld en ingericht is als laad- en losruimte voor de zich hier bevindende bedrijven. Het parkeerterreintje met 18 parkeerplaatsen direct achter het restaurant, aan de zijde van de Broekheurnering, blijft overigens gehandhaafd. Aan de oostzijde van het vernieuwde winkelcentrum bevindt zich een parkeerterrein dat, na herinrichting, 190 parkeerplaatsen telt (zie bijgevoegde kaart). De (loop)afstand van dit parkeerterrein tot aan het restaurant wordt door ons als allezins acceptabel geacht.

Dat de 18 parkeerplaatsen aan de achterzijde van het restaurant ook gebruikt wordt door personeel dat in het winkelcentrum werkt is alleszins legitiem te noemen aangezien het hier om openbare parkeerplaatsen gaat. Mocht het echter zijn dat hier toch een conflicterende situatie voordoet tussen lang- en kortparkeerders, is het invoeren van bijvoorbeeld een 'blauwe zone' of een andere verkeerstechnische oplossingsmogelijkheid aan deze zijde van het winkelcentrum te overwegen.

Resumerend kan gesteld worden dat het vernieuwde en uitgebreide winkelcentrum, waarvan het pand van reclamant haar cliënt onlosmakelijk deel uitmaakt, aan de hiervoor gehanteerde parkeernormen voldoet.

Nieuwe situatie parkeren rondom het winkelcentrum Zuid.
Het gele vlak betreft het restaurant van cliënt van reclamant.
Het rode vlak het te handhaven parkeerterrein met 18 parkeerplaatsen.
Het blauwe vlak het 'parkeerterrein' dat primair is bedoeld voor het laden en lossen en dat als gevolg van nieuwbouw komt te vervallen.

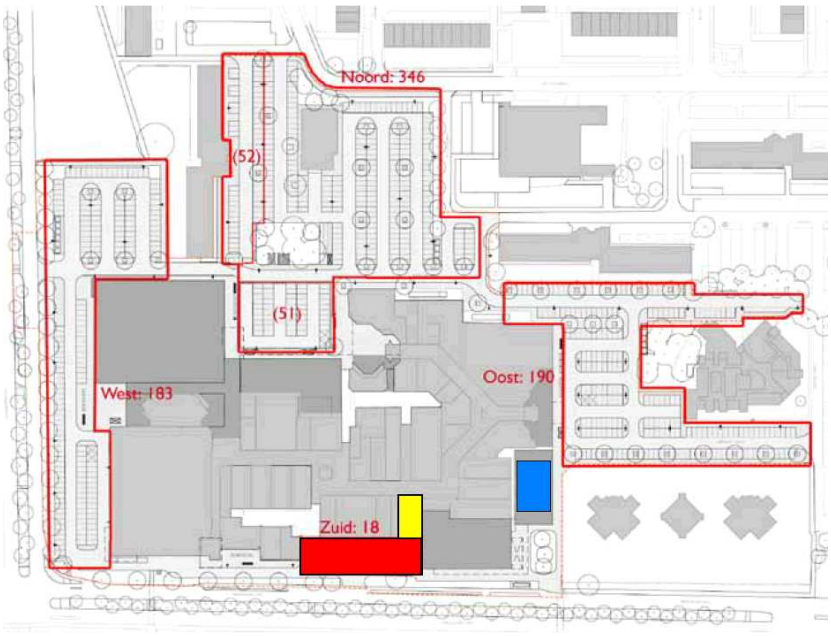

Zienswijze 3, ingediend door
De Heer K.J.J. Lokken (reclamant 3)
Het Leunenberg 606
7544 JM ENSCHEDE

a. Reclamant maakt in zijn zienswijze duidelijk dat er in het gebied rondom het winkelcentrum Zuid te snel wordt gereden ofschoon het hier om een 30km/-uur-zone gaat. Reclamant maakt tevens melding van het oneigenlijk gebruik van automobilisten van de laad- en losplaats aan de Wesselernering om een drempel in deze weg te kunnen ontwijken. Ook verzoekt reclamant om ver-keersremmende maatregelen waaronder één bij de bushalte aan de Wes-selernering ten behoeve van de veiligheid voor overstekende ouderen. Daarnaast wordt melding gemaakt van het feit dat schoolkinderen van het parkeerterrein gebruik maken om bij een gymzaal te kunnen komen. Ook wenst reclamant een afwikkeling van het laad- en losverkeer in de richting van de Wesselerbrinklaan i.p.v. in de richting van De Kiepe.

Reclamant merkt tenslotte op dat hij, in het kader van een duurzame leefomgeving en een vermindering van CO_2- uitstoot kan instemmen met het stimuleren van bezoekers aan het winkelcentrum om te voet of per fiets te komen. Wel vraagt hij zich af of het autoverkeer niet verder ontmoedigd kan worden door er voor te kiezen deze zoveel

mogelijk te hinderen door de aanleg van verkeersluwe maatregelen zoals verkeersdrempels, etc.

Antwoord gemeente:

Gesteld kan worden dat de opmerkingen van reclamant hoofdzakelijk speci-fieke verkeersaspecten betreffen die niet in een bestemmingsplan thuishoren omdat zij 'niet-ruimtelijk relevant' zijn. Zo behoort de controle op rijsnelheden en het (ongewenst) ontwijken van verkeersdrempels via laad- en losruimten o.a. tot de handhavingstaken van de politie. Ook over de wijze waarop, waar en hoeveel verkeersdrempels in een gebied gewenst zijn doet een bestem-mingsplan geen uitspraken en is daarvoor niet het geëigende instrument. Voor wat betreft schoolkinderen die van het parkeerterrein gebruik maken mag in alle redelijkheid worden verwacht dat zij dit onder veilige begeleiding van een volwassene (onderwijzer) doen. Ook de gewenste afwikkeling van het laad- en losverkeer in de richting van de Wesselerbrinklaan is een verkeerskundig aspect die niet middels een bestemmingsplan kan worden afgedwongen. Wel is het zo dat bij de herinrichting van het parkeerterrein aan de noordzijde van het vernieuwde winkelcentrum dit parkeerterrein via de Wesselernering een directe aansluiting krijgt op de Wesselerbrinklaan die het voor laad- en losverkeer aantrekkelijker maakt om van deze route gebruik te maken.

Voor wat betreft de opmerking van reclamant om ten behoeve van een duur-zame leefomgeving en een verminderde CO_2-uitstoot de wijk verkeersluw te maken en het verkeer te hinderen door de aanleg van bijvoorbeeld meer ver-keersdrempels, zijn wij van mening dat deze suggestie van reclamant, zover deze al een bijdrage kan leveren aan genoemde doelstellingen, het be-stemmingsplan in dit geval niet het geëigende instrument is. De opmerkingen van reclamant worden overigens welwillend voor kennisgeving aangenomen.

Zienswijze 4, ingediend door
Ad Fontem Juridisch Bouwadvies BV (reclamant 4)
Hoofdstraat 43
7625 PB ZENDEREN, namens

a. De heer H. Lefering
   Wesselernering 8
   7544 JA ENSCHEDE

b. De heer B. Eitink
   Wesselernering 3
   7544 JA ENSCHEDE

c. Mevrouw E. Alink
   Wesselernering 3c
   7544 JA ENSCHEDE

d. De heer/mevrouw W. Alink
   Wesselernering 3c
   7544 JA ENSCHEDE

e. De heer/mevrouw Y.E. Dönmez
   Wesselernering 3b
   7544 JA ENSCHEDE

f. De heer Mark Oonk
   Wesselernering 9
   7544 JA ENSCHEDE

a. Reclamant is van mening dat door de beoogde uitbreiding van het huidige winkelcentrum het gevaar bestaat dat de bevoorrading van de bestaande winkels in het geding is. Volgens reclamant wordt in het bestemmingsplan hieraan weinig aandacht aan besteed en regelt het met betrekking tot het onderdeel laden en lossen (bevoorrading) niets.

Antwoord gemeente:

In de toelichting van het bestemmingsplan staat in hoofdstuk 4. (planbeschrijving), paragraaf 4.1 (Stedenbouwkundig plan) vermeld dat het systeem van laden en lossen moet worden verbeterd en zoveel mogelijk buiten het zicht dient plaats te vinden. Het behoort daarmee tot één van de uitgangspunten in het stedenbouwkundig plan voor het winkelcentrum Zuid.

Daarnaast is in artikel 15 van de Regels behorende bij het bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" (Overige regels) in lid 15.1 onder b een specifieke bepaling opgenomen met betrekking tot het laden en lossen, luidende:

- Indien de bestemming van een gebouw aanleiding geeft tot een te ver-wachten behoefte aan ruimte voor het laden of lossen van goederen, moet, onverminderd het bepaalde elders in de regels van dit plan, in deze behoefte in voldoende mate zijn voorzien, in of onder dat gebouw, danwel onbebouwde terrein dat bij dat gebouw hoort.

Deze bepaling in de regels moet een adequate bevoorrading van de (bestaande) winkels in het winkelcentrum garanderen. Een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen zal aan deze bepaling in de regels moeten voldoen.

b. Ook worden er door reclamant opmerkingen gemaakt ten aanzien van de bereikbaarheid van het winkelcentrum voor hulpdiensten ingeval van calamiteiten en de afhandeling van afval en vuil.

Antwoord gemeente:

Gesteld kan worden dat het winkelcentrum Zuid in de huidige- als ook in de toekomstige situatie voor hulpdiensten bij calamiteiten van alle zijden goed bereikbaar is. Voor wat betreft de bereikbaarheid en de veiligheid zal de veiligheidsregio Twente, bij de aanvraag voor een omgevingsvergunning, het definitief bouwplan hierop toetsen en een advies uitbrengen. De opmerkingen dat het ophalen en verwerken van vuil door vuilophaaldiensten a.g.v. de uitbreiding van het winkelcentrum wordt bemoeilijkt wordt door ons niet gedeeld.

c. Reclamanten doen met betrekking tot de bevoorrading, de hygiëne rond de winkelpanden en de bereikbaarheid van de panden voor hulpdiensten een aantal suggesties

Antwoord gemeente:

Het voorliggende bestemmingsplan "Winkelcentrum Zuid" verzet zich niet tegen de door reclamant aangedragen suggesties en worden hier welwillend voor kennisgeving aangenomen.

Nota van wijzigingen
Bestemmingsplan “Winkelcentrum Zuid”

April 2014

In het kader van de revitalisatie van het winkelcentrum Zuid plannen zijn plannen ontwikkeld om dit verouderde en gedateerde winkelcentrum te vernieuwen (renoveren) en op onderdelen uit te breiden. Om deze ontwikkelingen hier mogelijk te maken is het bestemmingsplan “Winkelcentrum Zuid” ontworpen.

Het ontwerp van dit bestemmingsplan heeft van 13 februari 2014 tot en met 26 maart 2014 ter visie gelegen. Gedurende de termijn van ter visie legging van dit ontwerp-bestemmingsplan zijn er 4 zienswijzen ingediend. Eén van de ingediende zienswijzen heeft geleid tot wijzigingen in het bestemmingsplan,

De wijzigingen hebben betrekking op:

Verbeelding:

1. Een aanpassing van de bouwgrens aan de zuidzijde van het winkelcentrum waarbij deze o.a. ter hoogte van het pand Wesselernering 40 op de achtergevel komt te liggen.
2. Toevoeging van de functieaanduiding “onderdoorgang” voor een gebied ten oosten van het pand Wesselernering 40.

Planregels:

1. Artikel 3.1.c. is de regel:
   3.1.c “Ter plaatse van de bouwaanduiding “onderdoorgang” is bebouwing op de begane grond verdieping niet toegestaan”

gewijzigd in:

   3.1.c “Ter plaatse van de functieaanduiding 'onderdoorgang' is bebouwing, bouwwerken geen gebouwen zijnde ten behoeve van het afsluiten van het winkelcentrum hiervan uitgezonderd, op de begane grond niet toegestaan.

Daarnaast heeft er een ambtelijke aanpassing in de regels plaatsgevonden waarbij bij de bestemmingsoomschrijving voor de bestemming “Centrumdoeleinden” (artikel 3.1) onder a. is aangevuld met een sub 6 luidende:

Artikel 3.1.a.

6. bij deze doeleinden behorende bedrijfsondersteundende functies zoals opslagruimten, administratieve ruimten, personeelskantines, personeelsruimten etc, met dien verstande dat deze functies ook op een bovengelegen verdieping zijn toegestaan.

Plantoelichting:

Tenslotte is in de plantoelichting paragraaf 5.1.3 (geluid) tekstueel aangepast. Reden hiervoor is dat het in het ontwerp van het bestemmingsplan opgenomen akoestsich onderzoek uit is gegaan van een verkeerde onderlegger. Op basis van de juiste onderlegger is een aangepast rapport (d.d. 12 maart 2014) opgesteld en als bijlage bij de toelichting gevoegd. De conclusies van dit aangepast onderzoek zijn ten opzichte van het eerdere onderzoek overigens niet gewijzigd.

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- E

Onderwerp	vaststellen bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory"		
Portefeuillehouder	Jeroen Hatenboer agendaletter (E))		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	3 juni 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400154230

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. het bestemmingsplan “Polaroidterrein – Performance Factory” gewijzigd vast te stellen, overeenkomstig de bij dit plan behorende verbeelding, regels, toelichting en ondergrond conform NL.IMRO.0153.BP00074-0003.
2. geen exploitatieplan als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening vast te stellen ten behoeve van het onder 1 genoemde bestemmingsplan.

Inleiding

Woningcorporatie Domijn werkt sinds 2010 aan de herontwikkeling van het Polaroidterrein aan de Hoge Bothofstraat. De herontwikkeling vindt de komende jaren stapsgewijs en organisch plaats op basis van het concept ‘The Performance Factory’. Het concept ‘The Performance Factory’ beoogt de bestaande bedrijfshallen, die sinds het vertrek van Polaroid niet langer in gebruik zijn, in te vullen met functies op het gebied van educatie, kunst en cultuur, sport, welzijn en bedrijvigheid. Bij de herontwikkeling staat centraal: talentontwikkeling, ondernemerschap, duurzaamheid en beleving. [1].

Onderdeel van de herontwikkeling is het bedrijf ‘Impossible’, een doorstart van het voormalige Polaroid, dat in het noordelijke bedrijfsgebouw is gevestigd.

Het nieuwe bestemmingsplan maakt de herontwikkeling planologisch mogelijk.

Procedure:

Het ontwerp-bestemmingsplan “Polaroidterrein – Performance Factory” heeft met ingang van 3 april 2014 gedurende 6 weken ter inzage gelegen in het kader van de wettelijke zienswijzenprocedure. Tijdens deze periode zijn er geen zienswijzen naar voren gebracht bij de gemeenteraad.

Gewijzigde vaststelling:

Uw Raad wordt voorgesteld de planregels van het ontwerp-bestemmingsplan ‘Polaroidterrein – Performance Factory’ op enkele onderdelen ambtshalve gewijzigd vast te stellen. Het gaat daarbij om enkele kleine technische aanpassingen van ondergeschikte aard ter verbetering van de leesbaarheid en de toetsing van vergunningaanvragen en gebruiksactiviteiten aan het bestemmingsplan. Er is geen sprake van inhoudelijke aanpassingen van het plan. Voor een volledig overzicht van de wijzigingen met bijbehorende motivering wordt kortheidshalve verwezen naar het Overzicht van Wijzigingen.

Beoogd resultaat
Een globaal en flexibel bestemmingsplan, passend bij een organische ontwikkeling, met een actuele en passende juridisch-planologische regeling, gericht op het faciliteren van de herontwikkeling van het voormalige

[1] Voor meer informatie over The Performance Factory, zie www.performance-factory.nl/

Polaroidterrein op basis van het concept ‘The Performance Factory’ zoals beschreven in het in december 2012 door de gemeenteraad vastgestelde Ambitiedocument Polaroid. [2].

Argumenten
De beoogde herontwikkeling van het Polaroidterrein past niet in het huidige bestemmingsplan “De Bothoven 2006”. Activiteiten die niet in het geldende bestemmingsplan passen maar die wel passen binnen het concept ‘The Performance Factory’ zijn tot op heden toegestaan via een omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan. De herontwikkeling van het Polaroidterrein is een organisch proces. Om die reden is er niet direct een nieuw bestemmingsplan gemaakt en in procedure gebracht maar is er eerst door de gemeenteraad een voorbereidingsbesluit vastgesteld. Dit voorbereidingsbesluit is op 26 april 2013 in werking getreden en geldt voor de periode van 1 jaar. Gedurende de looptijd van het voorbereidingsbesluit zijn de plannen nader geconcretiseerd, ingekaderd en heeft men ervaringen opgedaan bij het uitvoeren van het concept. Nu is het moment om de herontwikkeling van het Polaroidterrein tot ‘The Performance Factory’ ook te faciliteren in een bestemmingsplan.

Kanttekeningen
Het door het Parkeerbedrijf Enschede geëxploiteerde openbare parkeerterrein op de hoek Hoge Bothofstraat / Oldenzaalsestraat maakt onderdeel uit van het Polaroidterrein maar is buiten de grenzen van het bestemmingsplan “Polaroidterrein – Performance Factory” gehouden. Dit hebben we gedaan omdat het parkeerterrein geen deel uitmaakt van het concept ‘The Performance Factory’ en de toekomstige ontwikkeling van dit terrein momenteel nog onduidelijk is. Dit terrein zal worden toegevoegd aan het nieuwe bestemmingsplan voor het Stadscentrum, dat momenteel in voorbereiding is.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
Het vaststellen van het bestemmingsplan “Polaroidterrein – Performance Factory” draagt op indirecte wijze bij aan het realiseren van de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen. Het bestemmingsplan doet geen uitspraken over zaken als energiebesparing. Het terrein biedt wel enorme kansen voor het opwekken van duurzame energie door het plaatsen van pv-panelen op de daken en het benutten van het ketelhuis als (biomassa) opwekinstallatie. Deze energie kan door de gebruikers op het terrein zelf worden gebruikt maar kan op termijn ook ten voordele komen van aangrenzende woongebieden, zoals Tattersall en Transburg. De ambitie van Domijn is het realiseren van 100% duurzame energie met een maximale gebruikslastenreductie binnen een sluitende business case.

Kosten, opbrengsten, dekking
Aan het in procedure brengen van het bestemmingsplan “Polaroidterrein – Performance Factory” zijn voor de gemeente Enschede geen financieel nadelige gevolgen verbonden. De gemeentelijke kosten worden op de ontwikkelaar, woningcorporatie Domijn, verhaald via een anterieure exploitatieovereenkomst.

Communicatie

Communicatie over de bestemmingsplanprocedure vindt plaats op door de Wet ruimtelijke ordening en Algemene wet bestuursrecht voorgeschreven wijze.

De inhoud van het bestemmingsplan “Polaroidterrein – Performance Factory” is tot stand gekomen in samenspraak met met woningcorporatie Domijn. Domijn is eigenaar van het Polaroidterrein en verantwoordelijk voor de realisatie van het concept “The Performance Factory”.

Het concept van het ontwerp-bestemmingsplan “Polaroidterrein – Performance Factory” is overeenkomstig de Regeling Wijkorganen 2003 voor advies voorgelegd aan het erkende wijkorgaan “Wijkplatform Bothoven” en op 17 februari 2014 in aanwezigheid van ontwikkelaar/eigenaar Domijn doorgesproken met de wijkraad.

Het Wijkplatform Bothoven heeft op 3 maart 2014 schriftelijk laten weten te kunnen instemmen met het bestemmingsplan ‘Polaroidterrein – Performance Factory’.

Vervolg

Terinzagelegging en beroepstermijn:

[2] Het Ambitiedocument Polaroid is te vinden op www.performance-factory.nl/uploads/Polaroidboekje_DEF.pdf en als bijlage opgenomen bij de planregels van het bestemmingsplan, omdat het een toetsingskader vormt voor het toestaan van ontwikkelingen.

Na vaststelling door de gemeenteraad en bekendmaking daarvan op wettelijk voorgeschreven wijze wordt het bestemmingsplan digitaal gepubliceerd op de website www.ruimtelijkeplannen.nl en op de website van de gemeente Enschede en wordt het analoge (papieren) bestemmingsplan gedurende 6 weken ter inzage gelegd in het Stadskantoor. Voor belanghebbenden bestaat tijdens deze beroepstermijn de mogelijkheid om tegen het vaststellingsbesluit beroep in te stellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Eerdere bekendmaking gewijzigd vastgesteld bestemmingsplan:
Bij gewijzigde vaststelling van een bestemmingsplan schrijft de Wet ruimtelijke ordening voor dat bekendmaking niet zoals gebruikelijk binnen 2 weken maar pas na 6 weken mag plaatsvinden. Dit is om gedeputeerde staten en rijksdiensten in de gelegenheid te stellen om eventueel via een reactieve aanwijzing goedkeuring te onthouden aan door de gemeenteraad gewijzigd vastgestelde onderdelen van het bestemmingsplan. Deze termijn van 6 weken kan worden verkort tot de reguliere 2 weken indien gedeputeerde staten en rijksdiensten instemmen met het verzoek van de gemeente om het bestemmingsplan eerder bekend te mogen maken. Wij zullen vragen om in te stemmen met een eerdere bekendmaking.

Bijlagen

1. Analoge verbeelding bestemmingsplan “Polaroidterrein – Performance Factory” met tekeningnr. BP00074;
2. Planregels bestemmingsplan “Polaroidterrein – Performance Factory”
3. Toelichting bestemmingsplan “Polaroidterrein – Performance Factory”
4. Overzicht van wijzigingen t.o.v. het ontwerp-bestemmingsplan .

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van 3 juni 2014

1. het bestemmingsplan “Polaroidterrein – Performance Factory” gewijzigd vast te stellen, overeenkomstig de bij dit plan behorende verbeelding, regels, toelichting en ondergrond conform NL.IMRO.0153.BP00074-0003.
2. geen exploitatieplan als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening vast te stellen ten behoeve van het onder 1 genoemde bestemmingsplan.

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	P.E.J. den Oudsten

OVERZICHT VAN WIJZIGINGEN VASTSTELLING BESTEMMINGSPLAN "POLAROIDTERREIN - PERFORMANCE FACTORY"

Bij de vaststelling door de gemeenteraad zijn de planregels van het bestemmingsplan "Polaroidterrein – Performance Factory" ten opzichte van het ontwerp-bestemmingsplan zoals dat ter inzage heeft gelegen op de volgende punten ambtshalve gewijzigd:

Lid 1.13 bedrijfsgebouw: definitie aangepast om te verduidelijken dat binnen één bedrijfsgebouw meerdere afzonderlijke functies aanwezig kunnen zijn. Onderstaand is het aangepaste lid 1.13 weergegeven, waarbij de aanpassingen geel zijn gemarkeerd.

Lid 1.13 bedrijfsgebouw (gewijzigd):

de bestaande bedrijfsgebouwen Noord, Noordwest, Zuid en Oost zoals weergegeven op de tekening 'Overzicht bestaande bedrijfsgebouwen' in bijlage 2 bij deze regels. Binnen één bedrijfsgebouw kunnen meerdere afzonderlijke - al dan niet bouwkundig van elkaar gescheiden - functies aanwezig zijn of bedrijfsactiviteiten worden uitgeoefend.

Lid 1.30 geluidgevoelige functies: nieuwe definitie toegevoegd als gevolg va n de tekstuele aanpassing van de doeleindenomschrijving in artikel 3, 'Gemengd – 3'. Onderstaand is het nieuwe lid 1.30 geel gemarkeerd weergegeven. Als gevolg van de invoeging van dit nieuwe lid 1.30 zijn de begripsbepalingen vanaf het bestaande lid 1.30 en verder vernummerd.

Lid 1.30 geluidgevoelige functies (nieuw):

woningen en functies die zijn toegelaten in een ander geluidgevoelig gebouw en/of een geluidgevoelig terrein.

Lid 1.64 Woongebouw: definitie geschrapt omdat in het plangebied geen woongebouwen aanwezig zijn en het wonen in de planregels expliciet is uitgesloten. Als gevolg van het schrappen van lid 1.64 zijn de begripsbepalingen zijn de begripsbepalingen vanaf het bestaande lid 1.65 en verder vernummerd.

Lid 3.1 Bestemmingsomschrijving bestemming 'Gemengd – 3': tekstuele aanpassing doorgevoerd in sub a onder 1 om duidelijker te maken welke activiteiten, voorzieningen en functies binnen deze bestemming zijn toegestaan en daarbij expliciet in de bestemmingsomschrijving benoemd dat geluidgevoelige functies niet zijn toegestaan. Oorspronkelijk stond dit alleen vermeld als strijdig gebruik in de specifieke gebruiksregels, wat tot onduidelijkheid zou kunnen leiden bij de toetsing van aanvragen omgevingsvergunning en bovendien conflicteert met de wijzigingsbevoegdheid voor het onder voorwaarden toelaten van geluidgevoelige functies. Onderstaand is het aangepaste lid 3.1 sub a onderdeel 1 weergegeven, waarbij de aanpassingen geel zijn gemarkeerd.

Lid 3.1 Bestemmingsomschrijving bestemming ‘Gemengd – 3’ sub a onderdeel 1 (gewijzigd):

a. De voor "Gemengd -3" aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. bedrijfsactiviteiten, functies en (maatschappelijke) voorzieningen uit de hoofdgroepen Bedrijven, Cultuur en Ontspanning, Dienstverlening, Maatschappelijk en Sport die zijn genoemd in de categorieën A en B van de bij deze regels behorende Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 1), met uitzondering van risicovolle bedrijven en inrichtingen, vuurwerkbedrijven en geluidgevoelige functies;

Lid 3.4 Specifieke gebruiksregels: sub j, gebruiksverbod voor andere geluidgevoelige gebouwen en geluidgevoelige terreinen, **geschrapt** omdat deze binnen The Performance Factory niet zonder meer niet toegestaan zijn maar onder voorwaarden via een wijzigingsbevoegdheid kunnen worden toegelaten. Daarom is voor een meer positieve insteek gekozen door deze functies niet expliciet uit te sluiten maar uit te zonderen in de doeleindenomschrijving (zie lid 3.1 sub a onderdeel 1).

Lid 11.1 Parkeren en laden en lossen: voorwaarde voor vergunningverlening toegevoegd

om te kunnen waarborgen dat het afwijken van de verplichting om op eigen terrein in voldoende parkeer en/of laad- en losgelegenheid te realiseren niet tot gevolg mag hebben dat daardoor het woon- en leefklimaat in de directe omgeving onevenredig wordt aangetast. Onderstaand is het aangepaste lid 11.1 weergegeven, waarbij de aanpassingen geel zijn gemarkeerd.

Lid 11.1 Parkeren en laden en lossen (gewijzigd):

a. Indien de omvang of de bestemming van een gebouw daartoe aanleiding geeft, dient, onverminderd het bepaalde elders in de regels van dit plan, ten behoeve van het parkeren of stallen van auto's in voldoende mate ruimte zijn aangebracht in, op of onder het gebouw, dan wel op het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort.
b. Indien de bestemming van een gebouw aanleiding geeft tot een te verwachten behoefte aan ruimte voor het laden of lossen van goederen, moet, onverminderd het bepaalde elders in de regels van dit plan, in deze behoefte in voldoende mate zijn voorzien aan, in of onder dat gebouw, dan wel op het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort.
c. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde onder a en b
   1. indien het voldoen aan die bepalingen door bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit; of
   2. voor zover op andere wijze in de nodige parkeer- of stallingruimte, dan wel laad- of losruimte wordt voorzien.
d. Een omgevingsvergunning als bedoeld onder c wordt niet verleend indien dat tot gevolg zou hebben dat het woon- en leefklimaat in de directe omgeving onevenredig wordt aangetast.

De verbeelding (plankaart) is bij de vaststelling niet gewijzigd ten opzichte van het ontwerp-bestemmingsplan zoals dat ter inzage heeft gelegen.

BESTEMMINGSPLANNEN

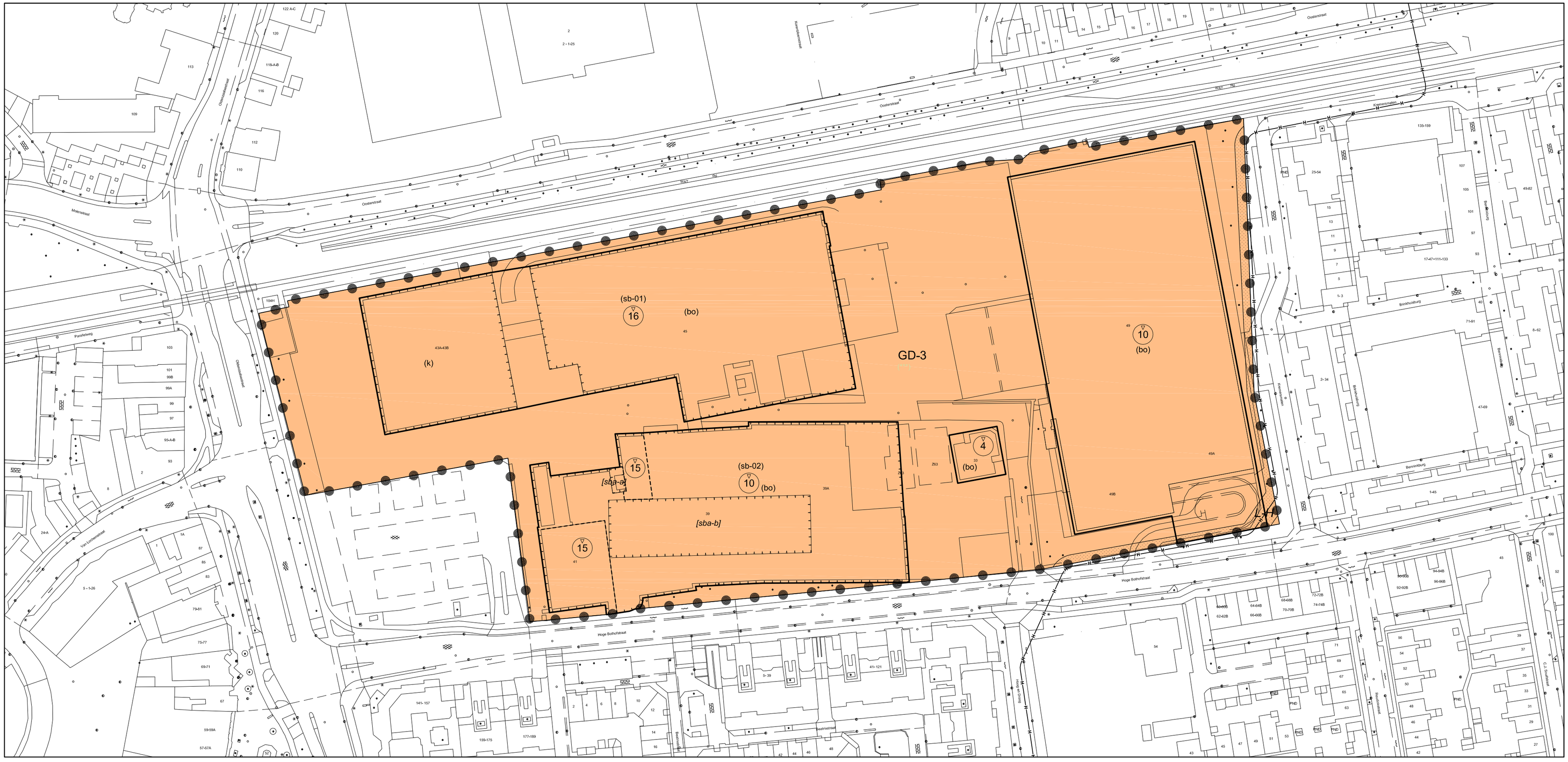

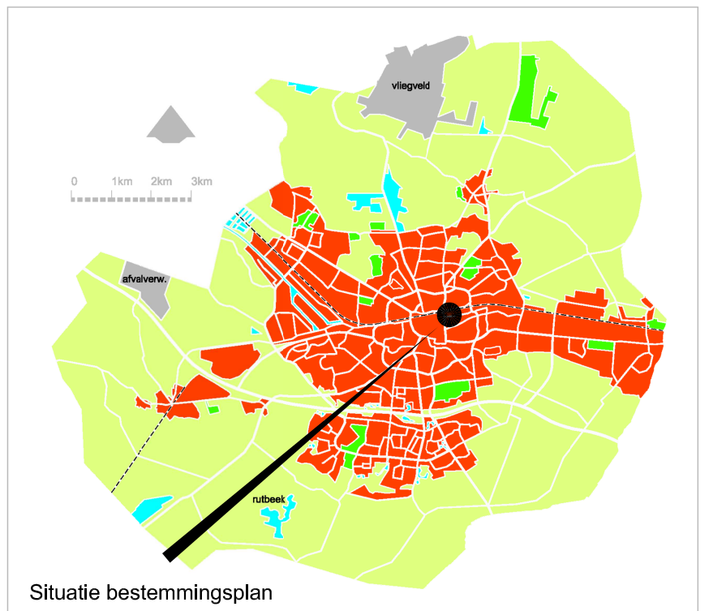

Situatie bestemmingsplan

Plangebied

Polaroid terrein Performance Factory

Enkelbestemmingen

GD-3 — Gemengd - 3

Dubbelbestemmingen

L-H — Leiding - Hoogspanning

Functieaanduidingen

(sb-01) — specifieke vorm van bedrijf - 01

(sb-02) — specifieke vorm van bedrijf - 02

(k) — kantoor

Bouwvlakken

bouwvlak

Bouwaanduidingen

[sba-a] — specifieke bouwaanduiding - met lettercode a

[sba-b] — specifieke bouwaanduiding - met lettercode b

Maatvoeringen

10 — maximum bouwhoogte (m)

Figuren

hartlijn leiding - hoogspanning

0 10 25 50 100

Programma Stedelijke Ontwikkeling

Gemeente Enschede

BESTEMMINGSPLAN:

Polaroid terrein Performance Factory

VASTGESTELD BIJ RAADSBESLUIT:..... SO/BP

Naam	Datum	Projectleiding	Naam	Datum	Projectleiding	Formaat	Schaal
E. Daniels	26-02-2014		3			A2	1:1000
1			4			Tekeningnummer	
2			5			BP00074	

TEKENING LOCATIE: S:_STADSDEEL CENTRUM\POLAROIDTERREIN - PERFORMANCE FACORY_BP_12\ACAD\POLAROIDTERREIN PERFORMANCE FACORY BP12.DWG

Gemeente Enschede

Regels

Bestemmingsplan

Polaroidterrein - Performance Factory

Status: Vastgesteld

Polaroidterrein - Performance Factory

Inhoudsopgave

Regels **3**

Hoofdstuk 1 Inleidende regels **4**
Artikel 1 Begrippen 4
Artikel 2 Wijze van meten 11

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels **13**
Artikel 3 Gemengd - 3 13
Artikel 4 Leiding - Hoogspanning 18

Hoofdstuk 3 Algemene regels **19**
Artikel 5 Anti-dubbeltelregel 19
Artikel 6 Algemene bouwregels 20
Artikel 7 Algemene gebruiksregels 21
Artikel 8 Algemene afwijkingsregels 22
Artikel 9 Algemene wijzigingsregels 23
Artikel 10 Algemene procedureregels 24
Artikel 11 Overige regels 25

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels **26**
Artikel 12 Overgangsrecht 26
Artikel 13 Slotregel 27

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" met identificatienummer NL.IMRO.0153.BP00074- van de gemeente Enschede.

1.2 bestemmingsplan:

De geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen.

1.3 aanduiding:

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels van het plan regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden.

1.4 aanduidingsgrens:

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

1.5 achtererfgebied:

erf aan de achterkant en de niet naar openbaar toegankelijk gebied gekeerde zijkant, op meer dan 1 m van de voorkant, van het hoofdgebouw.

1.6 afhaalzaak:

een bedrijf waar in hoofdzaak kant en klare maaltijden en kleine etenswaren, alsmede alcoholvrije dranken en consumptie-ijs, worden verkocht voor consumptie anders dan ter plaatse.

1.7 ander geluidgevoelig gebouw:

een bij algemene maatregel van bestuur als zodanig aangewezen gebouw, niet zijnde een woning, dat vanwege de bestemming daarvan bijzondere bescherming tegen geluid behoeft:

a. een onderwijsgebouw;
b. een ziekenhuis;
c. een verpleeghuis;
d. een verzorgingstehuis;
e. een psychiatrische inrichting;
f. een kinderdagverblijf,

met uitzondering van de delen van het gebouw die een andere bestemming hebben dan verblijfsruimten.

1.8 antennedrager:

antennemast of andere constructie bedoeld voor de bevestiging van een antenne.

1.9 antenne-installatie:

installatie bestaande uit een antenne, een antennedrager, de bedrading en de al dan niet in een of meer techniekkasten opgenomen apparatuur, met de daarbij behorende bevestigingsconstructie.

1.10 autoherstelbedrijf

een bedrijf dat uitsluitend of in hoofdzaak is bedoeld voor het onderhoud en/of de reparatie van motorvoertuigen en waar geen verkoop van motorvoertuigen plaatsvindt.

1.11 bebouwing:

één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

1.12 bedrijf:

een onderneming gericht op het produceren, vervaardigen, bewerken, herstellen, installeren of inzamelen van goederen, alsmede verhuur, opslag en distributie van goederen.

1.13 bedrijfsgebouw:

de bestaande bedrijfsgebouwen Noord, Noordwest, Zuid en Oost zoals weergegeven op de tekening 'Overzicht bestaande bedrijfsgebouwen' in bijlage 2 bij deze regels. Binnen één bedrijfsgebouw kunnen meerdere afzonderlijke - al dan niet bouwkundig van elkaar gescheiden - functies aanwezig zijn of bedrijfsactiviteiten worden uitgeoefend.

1.14 bestaande bebouwing:

één of meer gebouwen en/of bouwwerken, geen gebouwen zijnde, die op het tijdstip van de inwerkingtreding van dit plan volgens het geldende recht aanwezig of in uitvoering zijn dan wel na dat tijdstip zijn of mogen worden opgericht krachtens een omgevingsvergunning die vóór dat tijdstip is aangevraagd.

1.15 bestemmingsgrens:

de grens van een bestemmingsvlak.

1.16 bestemmingsvlak:

een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming.

1.17 bouwen:

Het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen, veranderen of vergroten van een bouwwerk.

1.18 bouwgrens:

de grens van een bouwvlak.

1.19 bouwperceel:

een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten.

1.20 bouwperceelgrens:

De grens van een bouwperceel.

1.21 bouwvlak:

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten.

1.22 bouwwerk:

elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal die hetzij direct hetzij indirect met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

1.23 dak:

iedere bovenbeëindiging van een gebouw.

1.24 detailhandel:

het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder de uitstalling ten verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan personen, die deze goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit, met uitzondering van afhaalzaken.

1.25 dienstverlening:

het bedrijfsmatig verlenen van diensten, waarbij het publiek rechtstreeks (al dan niet via een balie) te woord wordt gestaan en geholpen, zoals een uitzendbureau, reisbureau, kapsalon, wasserette, schoonheidsinstituut, pedicure, belwinkel en internetcafé, met uitzondering van seksinrichtingen.

1.26 erf:

al dan niet bebouwd perceel, of een gedeelte daarvan, dat direct is gelegen bij een hoofdgebouw en dat in feitelijk opzicht is ingericht ten dienste van het gebruik van dat gebouw, voor zover het plan die inrichting niet verbiedt.

1.27 fotochemisch productiebedrijf:

een bedrijf dat fotochemische producten en fotocamera's vervaardigt. Onder fotochemische producten wordt hierbij verstaan: het produceren van producten en ontwikkelaars die passen in instant fotocamera's, het produceren van fotocamera's en het uitvoeren van speciale verpakkingsactiviteiten.

1.28 garagebedrijf:

een bedrijf dat uitsluitend of in hoofdzaak is bedoeld voor de verkoop van motorvoertuigen en het onderhoud en/of de reparatie van motorvoertuigen.

1.29 gebouw:

elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

1.30 geluidgevoelige functies:

woningen en functies die zijn toegelaten in een ander geluidgevoelig gebouw en/of een geluidgevoelig terrein.

1.31 geluidgevoelig terrein:

een standplaats voor een woonwagen of een ligplaats in het water voor een woonschip.

1.32 geluidzoneringsplichtige inrichting:

een bij algemene maatregel van bestuur als zodanig aangewezen inrichting die in belangrijke mate geluidhinder kan veroorzaken, bij welke ingevolge de Wet geluidhinder rondom het terrein van vestiging in een bestemmingsplan een geluidzone moet worden vastgesteld.

1.33 hogere grenswaarde:

een bij een bestemmingsplan in acht te nemen maximale waarde voor de geluidsbelasting van woningen, andere geluidgevoelige gebouwen en geluidgevoelige terreinen, die hoger is dan de voorkeurgrenswaarde en die in een concreet geval kan worden vastgesteld op grond van de Wet geluidhinder en/of het Besluit geluidhinder.

1.34 horecabedrijf:

een bedrijf, dat in zijn algemeenheid is gericht op het verstrekken van dranken en/of etenswaren voor gebruik ter plaatse en/of het bedrijfsmatig verstrekken van logies, met uitzondering van bed and breakfast, en/of het exploiteren van zaal-, congres- en vergaderaccommodatie; met een horecabedrijf wordt een afhaalzaak gelijkgesteld.

1.35 hotel:

een horecabedrijf, dat tot hoofddoel heeft het verstrekken van logies met als nevenactiviteit het verstrekken van maaltijden en dranken voor consumptie ter plaatse.

1.36 kantoor:

een gebouw of een gedeelte daarvan, dat door zijn indeling en inrichting bedoeld is om uitsluitend of in hoofdzaak te worden gebruikt voor de uitoefening van administratieve werkzaamheden en werkzaamheden, die verband houden met het doen functioneren van (semi-) overheidsinstellingen, het bank- en verzekeringswezen en naar de aard daarmee gelijk te stellen overige zakelijke dienstverlening.

1.37 kantooreenheid:

een zelfstandige ruimte voor kantoren, inclusief eigen toegang (eventueel in een gezamenlijke hal), eigen sanitaire voorzieningen, meters voor gas, elektra en water.

1.38 kelder:

het beneden peil gelegen gedeelte van een gebouw.

1.39 luifel:

een bouwwerk, geen gebouw zijnde, dat een overdekte ruimte vormt zonder dan wel met ten hoogste één wand.

1.40 maatschappelijke voorzieningen:

educatieve, sociaal-medische, sociaal-culturele, levensbeschouwelijke voorzieningen en voorzieningen ten behoeve van openbare dienstverlening alsmede naar de aard daarmee gelijk te stellen voorzieningen, zoals de in bijlage 1 van deze regels onder de hoofdgroep 'Maatschappelijk' genoemde voorzieningen. .

1.41 motorvoertuig:

alle motorrijtuigen als bedoeld in de Wegenverkeerswet met uitzondering van bromfietsen, fietsen met trapondersteuning en gehandicaptenvoertuigen. Onder motorvoertuigen worden boten, caravans en aanhangwagens mede begrepen.

1.42 niet zelfstandige horeca:

horeca die een functionele relatie heeft met de in de bestemmingsomschrijving genoemde hoofdfunctie en uitsluitend ondergeschikt en ondersteunend is aan die hoofdfunctie.

1.43 nutsvoorzieningen:

gebouwde dan wel ongebouwde en/of ondergrondse infrastructurele voorzieningen, met uitzondering van hoogspanningsverbindingen en hoge druk aardgastransportleidingen, ten behoeve van algemene nutsdoeleinden zoals de watervoorziening, afval, energievoorziening, warmte-koude opslag of het (tele)communicatie-verkeer.

1.44 omgevingsvergunning:

omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

1.45 onderbouw:

een gedeelte van een gebouw dat wordt afgedekt door een vloer, waarvan de bovenkant minder dan 1,5 meter boven peil is gelegen.

1.46 openbaar toegankelijk gebied:

weg als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, van de Wegenverkeerswet 1994, alsmede pleinen, parken, plantsoenen, openbaar water en ander openbaar gebied dat voor publiek algemeen toegankelijk is, met uitzondering van wegen die uitsluitend zijn bedoeld voor de ontsluiting van percelen door langzaam verkeer.

1.47 operaproductiebedrijf:

een bedrijf met verblijfs-, oefen-, opslag- en werkruimten annex machinale hout- en metaalbewerking voor vervaardiging van decors ten behoeve van een reizend opera- en orkestgezelschap.

1.48 perceelsgrens:

de grens van een (bouw)perceel.

1.49 praktijkruimte:

een gebouw of een gedeelte daarvan, dat dient voor het beroepsmatig verlenen van diensten op administratief, architectonisch, kunstzinnig, juridisch, medisch, paramedisch, therapeutisch of een daarmee naar aard gelijk te stellen gebied.

1.50 risicovol bedrijf:

een bedrijf, niet tevens een risicovolle inrichting zijnde, waarbij het milieu-aspect gevaar bepalend is voor de categorie-indeling als bedoeld in de bij deze regels behorende Lijst van bedrijfstypen.

1.51 risicovolle inrichting:

een inrichting, bij welke ingevolge het Besluit externe veiligheid inrichtingen een grenswaarde of richtwaarde voor het risico c.q. een risico-afstand moet worden aangehouden bij het in het bestemmingsplan toelaten van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten.

1.52 seksinrichting:

de voor het publiek toegankelijke, besloten ruimte waarin bedrijfsmatig, of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht. Onder een seksinrichting wordt in ieder geval verstaan: een sekstheater, een parenclub of een prostitutiebedrijf waaronder tevens begrepen een erotische massagesalon, al dan niet in combinatie met elkaar.

1.53 slopen:

geheel of gedeeltelijk afbreken.

1.54 sportvoorzieningen:

gebouwde en/of ongebouwde voorzieningen ten behoeve van sport en sportieve recreatie, zoals de in bijlage 1 van deze regels onder de hoofdgroep 'Sport' genoemde voorzieningen.

1.55 stadslandbouw:

gebouwde en/of ongebouwde voorzieningen ten behoeve van het beheer en de exploitatie van kleinschalige sier- en moestuinen, met daarmee samenhangende activiteiten op het gebied van educatie, zorg en onderzoek met het doel de stadsbewoners bewust te maken van een duurzame en ecologische verantwoorde voedselvoorziening.

1.56 stadswerkplaats:

openbaar toegankelijke bedrijfsruimte voor bedrijfsactiviteiten op het gebied van metaal-, hout- en textielbewerking, welke naar aard en omvang overeenkomen met bedrijfsactiviteiten genoemd in de categorieën A en B van de bij deze regels behorende Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 1),

1.57 straatmeubilair:

de op of bij de weg behorende bouwwerken, zoals bouwwerken voor bewegwijzering, beveiliging en regeling van het verkeer, verkeersborden, brandkranen, lichtmasten, parkeermeters, stadsplattegronden, zitbanken, bloem- en plantenbakken, papier-, glas- en andere inzamelbakken, kunstobjecten, gedenktekens, draagconstructies voor reclame alsmede telefooncellen, toiletgebouwtjes, abri's en andere, hiermee gelijk te stellen bouwwerken.

1.58 verblijfsgebied:

een voor een ieder toegankelijke verblijfsruimte die is bestemd voor (de aanleg van) erfontsluitingswegen, pleinen, voet- en fietspaden, parkeerplaatsen, (openbare) nutsvoorzieningen, waterlopen en -partijen, groenvoorzieningen, speelvoorzieningen, overig straatmeubilair en geluidwerende voorzieningen.

1.59 verblijfsruimten:

de ruimten als bedoeld in artikel 1.1 van het Besluit geluidhinder, zijnde:

a. leslokalen en theorielokalen van onderwijsgebouwen;
b. onderzoeks- en behandelingsruimten van ziekenhuizen en verpleeghuizen;

c. onderrzoeks-, behandelings-, recreatie-, en conversatieruimten, alsmede woon- en slaapruimten van verzorgingshuizen, psychiatrische inrichtingen en kinderdagverblijven;
d. theorievaklokalen van onderwijsgebouwen;
e. ruimten voor patiëntenhuisvesting, alsmede recreatie- en conversatieruimten van ziekenhuizen en verpleeghuizen.

1.60 voorerfgebied:

erf dat geen onderdeel is van het achtererfgebied.

1.61 voorkeurgrenswaarde:

de bij een bestemmingsplan in acht te nemen maximale waarde voor de geluidsbelasting van woningen, andere geluidgevoelige gebouwen en geluidgevoelige terreinen, zoals deze rechtstreeks kan worden afgeleid uit de Wet geluidhinder en/of het Besluit geluidhinder.

1.62 vuurwerkbedrijf:

inrichting waar professioneel vuurwerk en/of meer dan 10.000 kg consumentenvuurwerk aanwezig is.

1.63 warmte-koude opslag:

energievoorziening in de vorm van het opslaan van warmte en/of koude in de bodem waarbij gebruik wordt gemaakt van de temperatuur van het grondwater om gebouwen te verwarmen in de winter en/of af te koelen in de zomer.

1.64 woning:

een gebouw of een deel van een woongebouw, dat door zijn indeling en inrichting uitsluitend bedoeld is voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden.

1.65 zakelijke dienstverlening:

het bedrijfsmatig verlenen van administratieve diensten aan of ten behoeve van bedrijven en/of personen, zoals administratie-, advocaten-, advies- en ingenieursbureaus met een beperkt publieksgerichte functie.

1.66 zelfstandig kantoor:

een gebouw of een gedeelte daarvan, dat dient voor het bedrijfsmatig verlenen van diensten, waarbij het publiek niet of slechts in ondergeschikte mate rechtstreeks te woord wordt gestaan en geholpen en de werkzaamheden niet ten dienste staan van en verbonden zijn aan de uitoefening van bedrijfsactiviteiten, maar een afzonderlijke eenheid vormen.

1.67 zendmast:

een bouwwerk, geen gebouw zijnde, waarop antenne-installaties worden geplaatst.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 de goothoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel.

2.2 de inhoud van een bouwwerk:

tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

2.3 de bouwhoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een overig bouwwerk met uitzondering van ondergeschikte bouwdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwdelen.

2.4 de oppervlakte van een bouwwerk:

tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.5 buitenwerks gevelvlak van een bouwwerk:

Het gedeelte van het bouwwerk dat, voorzover van wanden voorzien, van buitenaf zichtbaar is. Voor bouwwerken die niet of niet aan alle zijden door wanden omsloten worden, wordt de loodrechte projectie van de dakrand op het maaiveld als buitenwerks gevelvlak aangemerkt.

2.6 de afstand tot de perceelsgrens:

de kortste afstand van enig punt van een gebouw tot de perceelsscheiding van het bouwperceel.

2.7 de afstand tussen gebouwen:

de kortste afstand tussen de buitenwerkse gevelvlakken van de gebouwen.

2.8 peil:

a. voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang direct aan een weg grenst: de hoogte van die weg ter plaatse van de hoofdtoegang;
b. voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse van de hoofdtoegang bij voltooiing van de bouw;
c. voor een bouwwerk, geen gebouw zijnde: de hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse bij voltooiing van de bouw.

2.9 winkelvloeroppervlak van een gebouw (w.v.o.):

de totale overdekte vloeroppervlakte, specifiek bestemd en feitelijk ingericht voor de verkoop en uitstalling van goederen en al dan niet bouwkundig afgescheiden van de overige bedrijfsactiviteiten, die voor het publiek geheel of grotendeels toegankelijk is.

2.10 ondergeschikte bouwdelen:

bij de toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwdelen, zoals plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, schoorstenen, gevel- en kroonlijsten, luifels, erkers, balkons en overstekende daken buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding van bouw-, c.q. bestemmingsgrenzen niet meer dan 1 meter bedraagt.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Gemengd - 3

3.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor "Gemengd -3" aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. bedrijfsactiviteiten, functies en (maatschappelijke) voorzieningen uit de hoofdgroepen Bedrijven, Cultuur en Ontspanning, Dienstverlening, Maatschappelijk en Sport die zijn genoemd in de categorieën A en B van de bij deze regels behorende Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 1), met uitzondering van risicovolle bedrijven en inrichtingen, vuurwerkbedrijven en geluidgevoelige functies;
   2. praktijkruimten;
   3. stadswerkplaats;
   4. buitensportvoorzieningen;
   5. stadslandbouw;
   6. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, erven, terreinen en voorzieningen, zoals een kantine/bedrijfsrestaurant, sportkantine, bergingen, trappenhuizen, parkeervoorzieningen, gebouwde voorzieningen ter ontsluiting van het parkeerdek, groenvoorzieningen, (openbare) nutsvoorzieningen en verblijfsgebied.
b. Op de voor "Gemengd -3" aangewezen gronden zijn naar aard, omvang en openingstijden ondergeschikt en gerelateerd aan de onder a omschreven doeleinden tevens toegestaan:
   1. verkoop van ter plaatse geproduceerde en aanverwante producten, met een maximum van 100 m^2 winkelvloeroppervlak per bedrijfsgebouw.
c. Ter plaatse van de aanduiding 'kantoor' zijn de gronden tevens bestemd voor zakelijke dienstverlening en kantooreenheden;
d. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - 01' zijn de gronden tevens bestemd voor een fotochemisch productiebedrijf met daaraan ondergeschikt de verkoop van geproduceerde en aanverwante producten. Ten aanzien van de verkoop van geproduceerde en aanverwante producten is het bepaalde in dit lid onder b van overeenkomstige toepassing.
e. Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - 02' zijn de gronden tevens bestemd voor een operaproductiebedrijf met daaraan ondergeschikt de verkoop van aanverwante producten. Ten aanzien van de verkoop van geproduceerde en aanverwante producten is het bepaalde in dit lid onder b van overeenkomstige toepassing.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Algemeen

Op de voor “Gemengd - 3” aangewezen gronden mogen uitsluitend gebouwen en bouwwerken in overeenstemming met het bepaalde in lid 3.1 worden gebouwd.

3.2.2 Gebouwen

Voor het bouwen van gebouwen gelden de volgende bepalingen:

a. gebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
b. ter plaatse van de aanduiding “maximum bouwhoogte (m)” mag de bouwhoogte niet worden overschreden;
c. in afwijking van het bepaalde onder a mogen buiten het bouwvlak aan de hoofdfunctie ondergeschikte gebouwen worden gebouwd, onder de volgende voorwaarden:
   1. de gezamenlijke maximum oppervlakte van aan de hoofdfunctie ondergeschikte gebouwen bedraagt 50 m^2;
   2. de maximum bouwhoogte van een aan de hoofdfunctie ondergeschikt gebouw bedraagt 4,50 meter.

3.2.3 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken geen gebouwen zijnde gelden de volgende bepalingen:

a. de maximum bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen bedraagt 2 meter;
b. de maximum bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten bedraagt 10 meter;
c. de maximum bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde en overig straatmeubilair, bedraagt 5 meter.
d. ter plaatse van de specifieke bouwaanduiding a is een 'landmark' of bouwkundig accentpunt toegestaan met een maximum bouwhoogte van 25 meter.
e. ter plaatse van de specifieke bouwaanduiding b is op het dak de bouw van technische installaties toegestaan met een maximum bouwhoogte van 3,5 meter, gerekend vanaf de nok van het dak.

3.2.4 Nutsvoorzieningen

Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:

a. de maximum oppervlakte van een bouwwerk bedraagt 25 m²;
b. de maximum goothoogte van een bouwwerk bedraagt 3 meter;
c. de maximum bouwhoogte van een bouwwerk bedraagt 5 meter.

3.2.5 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 3.2.1, 3.2.2, 3.2.3 en/of 3.2.4 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

3.3 Afwijken van de bouwregels

3.3.1 Afwijkingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 3.2.1, voor de bouw van gebouwen ten behoeve van de vestiging van een bedrijfsactiviteit of functie dan wel wijziging of aanpassing van een bestaande bedrijfsactiviteit of functie in een bedrijfsactiviteit of functie die niet is genoemd in de hoofdgroepen Bedrijven, Cultuur en Ontspanning, Dienstverlening, Maatschappelijk en Sport van de Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging in bijlage 1 van deze regels, mits die bedrijfsactiviteit of functie, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 3.1, onder a, toegestane bedrijfsactiviteiten en functies;
b. lid 3.2.2, onder c, voor een gezamenlijk oppervlak van aan de hoofdfunctie ondergeschikte gebouwen buiten het bouwvlak tot een maximum gezamenlijk oppervlak van 75 m²;
c. lid 3.2.3, onder a, voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot een maximum bouwhoogte van 3 meter;
d. lid 3.2.3, onder c, voor een bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot een maximum bouwhoogte van 7 meter;
e. lid 3.2.5, voor het vervangen en/of uitbreiden van bestaande gebouwen die zijn gesitueerd buiten het bouwvlak met een vergroting die niet meer bedraagt dan 15% van de oppervlakte van die gebouwen onder de voorwaarden dat:
    1. de uitbreiding van het gebouw uitsluitend op de begane grond wordt gerealiseerd;
    2. de goot- en bouwhoogte niet toenemen.

3.3.2 Voorwaarden voor toepassing van de afwijkingsbevoegdheid

a. De in lid 3.3.1 genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
    1. het woon- en leefklimaat;
    2. het straat- en bebouwingsbeeld;
    3. de verkeersveiligheid;
    4. de sociale veiligheid;
    5. de milieusituatie;
    6. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

b. Voor toepassing van de afwijkingsbevoegdheid in lid 3.3.1, onder a, geldt als aanvullende voorwaarde dat nieuwe dan wel te wijzigen bedrijfsactiviteiten of functies moeten passen binnen het concept 'The Performance Factory' zoals beschreven het Ambitiedocument Polaroid in bijlage 3 van deze regels.

3.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval verstaan:

a. bedrijfsactiviteiten of functies die conflicteren met of belemmerend werken op de bedrijfsvoering van het fotochemisch productiebedrijf ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - 1';
b. bedrijfsactiviteiten of functies die conflicteren met of belemmerend werken op de bedrijfsvoering van het operaproductiebedrijf ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - 2';
c. bedrijfsactiviteiten of functies die zijn genoemd in categorie C van de hoofdgroepen Bedrijven, Cultuur en Ontspanning, Dienstverlening, Maatschappelijk en Sport van de Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging in bijlage 1 van deze regels;
d. het gebruik van gebouwen voor permanente bewoning;
e. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting;
f. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van detailhandel, anders dan toegestaan in lid 3.1 onder b, d en e;
g. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van horeca, met inbegrip van congres- en vergaderaccommodatie en/of een hotel, anders dan een kantine of bedrijfsrestaurant als bedoeld in lid 3.1 sub a onder 8;
h. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een autoherstelbedrijf;
i. het gebruik van gebouwen als zelfstandig kantoor, anders dan bedoeld in lid 3.1 sub c.

3.5 Afwijken van de gebruiksregels

3.5.1 Afwijkingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 3.1, onder a, ten behoeve van de vestiging van een bedrijfsactiviteit of functie dan wel wijziging of aanpassing van een bestaande bedrijfsactiviteit of functie in een bedrijfsactiviteit of functie die niet is genoemd in categorie A of B van de hoofdgroepen Bedrijven, Cultuur en Ontspanning, Dienstverlening, Maatschappelijk en Sport van de Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging in bijlage 1 van deze regels, mits die bedrijfsactiviteit of functie, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 3.1, onder a, toegestane bedrijfsactiviteiten en functies dan wel naar aard en omvang en openingstijden ondergeschikt en gerelateerd is aan de hoofdfunctie;
b. lid 3.1, onder b, ten behoeve van een winkelvloeroppervlak van meer dan 100 m^2 per bedrijfsgebouw;
c. lid 3.1, onder e, ten behoeve van het realiseren van niet bedrijfsmatig geëxploiteerde gastenverblijven voor zangers/acteurs met een maximum logiescapaciteit van 10 personen.
d. lid 3.4, onder g, ten behoeve van de vestiging van niet bedrijfsmatig geëxploiteerde horeca die naar aard en omvang en openingstijden ondergeschikt en gerelateerd is aan de hoofdfunctie.

3.5.2 Voorwaarden voor toepassing van de afwijkingsbevoegdheid

a. De in lid 3.5.1 genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
    1. het woon- en leefklimaat;
    2. het straat- en bebouwingsbeeld;
    3. de verkeersveiligheid;
    4. de sociale veiligheid;
    5. de milieusituatie;
    6. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.
b. Voor toepassing van de afwijkingsbevoegdheden in lid 3.5.1 geldt als aanvullende voorwaarde dat nieuwe dan wel te wijzigen bedrijfsactiviteiten of functies moeten passen binnen het concept 'The Performance Factory' zoals beschreven in het Ambitiedocument Polaroid in bijlage 3 van deze regels.
c. Voor toepassing van de afwijkingsbevoegdheid in lid 3.5.1 onder b geldt daarnaast als expliciete voorwaarde dat het moet gaan om een bijzonder marktinitiatief met een grote toegevoegde waarde voor

de economische structuur van de gemeente Enschede.

d. Tot niet in de Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging in bijlage 1 van deze regels genoemde bedrijfsactiviteiten of functies als bedoeld in lid 3.5.1 worden in ieder geval begrepen: bedrijfsactiviteiten of functies op het gebied van sport, bewegen en gezonde leefstijl, kunst, cultuur en ambacht die passen binnen het concept 'The Performance Factory' zoals beschreven in het Ambitiedocument Polaroid in bijlage 3 van deze regels.

3.6 Omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk

a. Ter plaatse van de gebouwen Noordwest, Noord en Zuid, zoals weergegeven op de tekening in bijlage 4 van deze regels is het verboden om (ver)bouwwerkzaamheden uit te voeren aan gevels en pannendaken zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning.
b. Een omgevingsvergunning als bedoeld onder a wordt slechts verleend indien de werkzaamheden aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig de in bijlage 4 van deze regels opgenomen randvoorwaarden uit hoofdstuk 6.2 van het Flora- en faunawet onderzoek Polaroidterrein.
c. Een omgevingsvergunning als bedoeld onder a is niet noodzakelijk wanneer uit nader soortgericht onderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen, steenmarter, gierzwaluw en huismus blijkt dat de functionaliteit van de eventueel aanwezige verblijfplaatsen is gegarandeerd dan wel indien de werkzaamheden worden uitgevoerd overeenkomstig een door het bevoegd gezag verleende ontheffing Flora- en faunawet.

3.7 Wijzigingsbevoegdheid

3.7.1 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door:

a. het verwijderen van de aanduiding “specifieke vorm van bedrijf - 1”,
    1. indien de betreffende activiteit ter plaatse gedurende tenminste een half jaar is beëindigd en er geen redenen zijn om aan te nemen dat de activiteit op korte termijn wordt voortgezet;
    2. indien met de eigenaar overeenstemming is bereikt over het op korte termijn beëindigen van de betreffende activiteit.
b. het verwijderen van de aanduiding "specifieke vorm van bedrijf - 2",
    1. indien de betreffende activiteit ter plaatse gedurende tenminste een half jaar is beëindigd en er geen redenen zijn om aan te nemen dat de activiteit op korte termijn wordt voortgezet;
    2. indien met de eigenaar overeenstemming is bereikt over het op korte termijn beëindigen van de betreffende activiteit.
c. het verwijderen van de aanduiding "kantoor",
    1. indien de betreffende activiteit ter plaatse gedurende tenminste een half jaar is beëindigd en er geen redenen zijn om aan te nemen dat de activiteit op korte termijn wordt voortgezet;
    2. indien met de eigenaar overeenstemming is bereikt over het op korte termijn beëindigen van de betreffende activiteit.
d. het toevoegen van de aanduiding 'parkeerterrein' voor het mogelijk maken van de exploitatie van parkeervoorzieningen ten behoeve van openbaar toegankelijk parkeren.
e. in lid 3.4 onder j na 'geluidgevoelig terrein' de zinsnede toe te voegen "tenzij middels een aanduiding is weergegeven dat ter plaatse het gebruik van gebouwen en/of bouwwerken als ander geluidgevoelig gebouw of geluidgevoelig terrein is toegestaan".

3.7.2 Voorwaarden voor toepassing van de wijzigingsbevoegdheid

a. Burgemeester en wethouders kunnen uitsluitend toepassing geven aan de in lid 3.7.1 genoemde wijzigingsbevoegdheden, indien hierdoor geen onevenredige aantasting plaats vindt van:
    1. het woon- en leefklimaat;
    2. het straat- en bebouwingsbeeld;
    3. de verkeersveiligheid;
    4. de sociale veiligheid;
    5. de milieusituatie;
    6. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;

7. het concept 'The Performance Factory' zoals beschreven in het Ambitiedocument Polaroid in bijlage 3 van deze regels.

b. Aanvullend aan de onder a genoemde voorwaarden geldt voor toepassing van de in lid 3.7.1 onder d genoemde wijzigingsbevoegdheid als expliciete voorwaarde dat de parkeerbalans in het plangebied niet onevenredig mag worden verstoord.

c. Aanvullend aan de onder a genoemde voorwaarden gelden voor toepassing van de in lid 3.7.1 onder e genoemde wijzigingsbevoegdheid als expliciete voorwaarden:
   1. dat uit akoestisch onderzoek moet blijken dat de toepasselijke voorkeurgrenswaarden niet worden overschreden dan wel dat door het bevoegd gezag hogere grenswaarden zijn vastgesteld;

d. het gebruik mag niet conflicteren met of belemmerend werken op de bedrijfsvoering van respectievelijk het fotochemische productiebedrijf ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - 1' en/of het operaproductiebedrijf ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm ven bedrijf - 2'.

Artikel 4 Leiding - Hoogspanning

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Hoogspanning' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de aanleg, de instandhouding en bescherming van een ter plaatse van de figuur 'hartlijn leiding - hoogspanning' aanwezige ondergrondse hoogspanningsleiding met een maximum van 110 kv, met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde en (openbare) nutsvoorzieningen.

4.2 Bouwregels

a. In afwijking van het bepaalde bij de andere bestemming(en) mag niet worden gebouwd, anders dan ten behoeve van deze dubbelbestemming 'Leiding - Hoogspanning';
b. voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, geldt een maximum bouwhoogte van 3 meter;
c. voor het bouwen van nutsvoorzieningen geldt per bouwwerk een maximum goothoogte van 3 meter en een maximum oppervlakte van 25 m².

4.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in artikel 4.2, onder a en toestaan dat in de andere daar voorkomende bestemming(en) genoemde bebouwing wordt gebouwd, mits:

a. hierdoor geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het doelmatig functioneren van en de veiligheidssituatie rond de betreffende ondergrondse hoogspanningsleiding, en;
b. ter zake daarvan vooraf schriftelijk advies is ingewonnen van de betreffende leidingbeheerder.

4.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren, die de veiligheid kunnen schaden of de continuïteit van de energievoorziening in gevaar kunnen brengen:
    1. het aanbrengen van diepwortelende beplanting en/of bomen;
    2. het wijzigen van het maaiveldniveau door ontgronding(en) of ophoging;
    3. het verrichten van graafwerkzaamheden anders dan normaal spit- en ploegwerk;
    4. het aanbrengen van gesloten verhardingen;
    5. het indrijven van voorwerpen in de grond.
b. Het onder a bedoelde verbod geldt niet voor werken, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden die het normale onderhoud, gebruik en beheer van de gasleiding betreffen, of die reeds is uitvoering zijn op het tijdstip waarop het plan rechtskracht verkrijgt;
c. De werken en werkzaamheden als bedoeld onder a zijn slechts toelaatbaar, indien door die werken en werkzaamheden, dan wel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen geen onevenredige aantasting van de belangen van de ondergrondse hoogspanningsleiding en/of energievoorziening ontstaat of kan ontstaan;
d. Alvorens te beslissen omtrent een vergunning als bedoeld onder a, wordt schriftelijk advies ingewonnen van de betreffende leidingbeheerder.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 5 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 6 Algemene bouwregels

6.1 Onderkelderen van gebouwen

Daar waar ingevolge het bepaalde in deze planregels het bouwen of verbouwen van gebouwen is toegestaan, is het tevens mogelijk deze gebouwen en het daarbij behorende erf geheel of gedeeltelijk te onderkelderen of van een onderbouw te voorzien, met dien verstande dat:

a. de bovenkant van de vloer van de kelder of de onderbouw maximaal 3 meter onder het peil mag zijn gelegen;
b. onderkelderen slechts is toegestaan tussen de boven het peil gelegen buitenwerkse gevelvlakken van het gebouw.

6.2 Afwijken van de bouwregels

a. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 6.1:
    1. voor het onderkelderen van gebouwen met kelders of onderbouwen waarvan de bovenkant van de vloer tot maximaal 5 meter onder het peil is gelegen;
    2. voor het realiseren van kelders of onderbouwen buiten het bouwvlak, tot een maximum van 3 meter vanaf de grens van het bouwvlak.
b. De onder a genoemde omgevingsvergunning wordt uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat:
    1. geen sprake is van een permanente verlaging van de grondwaterstand;
    2. geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het straat- en bebouwingsbeeld, de sociale veiligheid en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 7 Algemene gebruiksregels

7.1 Algemeen gebruiksverbod

Het is verboden de gronden en bouwwerken te gebruiken, te laten gebruiken of in gebruik te geven op een wijze of tot een doel, strijdig met de in het plan aan de grond gegeven bestemmingen, tenzij voor dit afwijkende gebruik op grond van de regels in dit plan een omgevingsvergunning is verleend.

Overtreding van dit verbod is een strafbaar feit als bedoeld in artikel 1a onder 2° van de Wet op de economische delicten.

Artikel 8 Algemene afwijkingsregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van de regels van dit plan:

a. voor het afwijken van de in het plan voorgeschreven maten, afmetingen en percentages met ten hoogste 10%;
b. voor het in geringe mate aanpassen van het beloop of het profiel van wegen of de aansluiting van wegen onderling, indien de verkeersveiligheid en/of verkeersintensiteit daartoe aanleiding geeft;
c. voor het uitvoeren van een bouwplan, indien op grond van de definitieve uitmeting of in verband met de verkaveling of situering blijkt dat aanpassing van het bestemmingsplan noodzakelijk zou zijn en de afwijking van zodanig ondergeschikte aard blijft, dat de structuur van het bestemmingsplan niet wordt aangetast;
d. voor de bouw van antenne-installaties ten behoeve van mobiele telecommunicatie en overige antennes, zend-en sirenemasten tot een maximum bouwhoogte van 15 meter;
e. voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot een maximum bouwhoogte van 10 meter, met uitzondering van erf- en perceelsafscheidingen.

De in dit artikel genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 9 Algemene wijzigingsregels

Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen:

a. voor het aanpassen van de Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 1) van deze regels ten behoeve van het verschuiven van soorten bedrijven en/of voorzieningen naar een lagere of hogere categorie, indien dit uit het oogpunt van milieuhygiëne dan wel als gevolg van technische ontwikkelingen wenselijk of noodzakelijk is;
b. voor het wijzigen van de Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 1) van deze regels door het aanvullen met nieuwe bedrijven of voorzieningen en/of het verwijderen van bestaande bedrijven of voorzieningen. Indien bedrijven of voorzieningen in de lijst worden opgenomen, worden zij gerangschikt onder die categorie, waarmee zij, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving het meest vergelijkbaar zijn;
c. voor een wijziging in de situering van bestemmingsgrenzen en bouwvlakken, indien bij de uitvoering van het plan mocht blijken, dat verschuivingen in verband met ingekomen bouwplannen wenselijk of noodzakelijk zijn, mits de bestemmingsgrenzen of bouwgrenzen niet meer dan 5 meter worden verschoven;
d. voor het wijzigen van de voorgeschreven maten, afmetingen en percentages met ten hoogste 20%;
e. voor het bouwen van vrijstaande antenne-installaties ten behoeve van mobiele telecommunicatie met een maximum bouwhoogte van 50 meter;
f. voor het bouwen van zend-en sirenemasten met een maximum bouwhoogte van 50 meter.

De in dit artikel genoemde wijzigingsbevoegdheden worden uitsluitend toegepast onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaats vindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 10 Algemene procedureregels

10.1 Procedureregels wijziging en nadere uitwerking

Bij toepassing van een wijzigingsbevoegdheid zoals bedoeld in deze regels, gelden de procedureregels zoals voorgeschreven in artikel 3.9a, lid 1 van de Wet ruimtelijke ordening, met dien verstande dat:

a. indien het een besluit op aanvraag betreft, burgemeester en wethouders de aanvrager zo nodig in de gelegenheid stellen te reageren op de naar voren gebrachte zienswijzen;
b. indien tegen het ontwerp-besluit zienswijzen naar voren zijn gebracht, het besluit tot het al dan niet vaststellen van de wijziging of uitwerking met redenen wordt omkleed;
c. burgemeester en wethouders het besluit tot het al dan niet vaststellen van de wijziging of uitwerking bekend maken aan de aanvrager en eventuele indieners van zienswijzen.

Artikel 11 Overige regels

11.1 Parkeren en laden en lossen

a. Indien de omvang of de bestemming van een gebouw daartoe aanleiding geeft, dient, onverminderd het bepaalde elders in de regels van dit plan, ten behoeve van het parkeren of stallen van auto's in voldoende mate ruimte zijn aangebracht in, op of onder het gebouw, dan wel op het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort.
b. Indien de bestemming van een gebouw aanleiding geeft tot een te verwachten behoefte aan ruimte voor het laden of lossen van goederen, moet, onverminderd het bepaalde elders in de regels van dit plan, in deze behoefte in voldoende mate zijn voorzien aan, in of onder dat gebouw, dan wel op het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort.
c. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde onder a en b:
    1. indien het voldoen aan die bepalingen door bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit; of
    2. voor zover op andere wijze in de nodige parkeer- of stallingruimte, dan wel laad- of losruimte wordt voorzien.
d. Een omgevingsvergunning als bedoeld onder c wordt niet verleend indien dat tot gevolg zou hebben dat het woon- en leefklimaat in de directe omgeving onevenredig wordt aangetast.

11.2 Geluidzoneringplichtige inrichtingen

In afwijking van het bepaalde elders in de regels van dit bestemmingsplan zijn op de in dit plan begrepen gronden geluidzoneringsplichtige inrichtingen als bedoeld in artikel 2.1, derde lid van het Besluit omgevingsrecht niet toegestaan.

11.3 Bergen, vasthouden en afvoeren van hemelwater

a. Hemelwater afkomstig van bebouwing en overig verhard oppervlak op een bouwperceel dient op het bij die bebouwing en overig verhard oppervlak behorende onbebouwde en onverharde terrein te worden geborgen of geïnfiltreerd in de bodem.
b. Het bepaalde onder a is niet van toepassing voor bouwpercelen met bestaande bebouwing en terreinverharding, waar op het tijdstip van terinzagelegging van het ontwerp van dit plan reeds op een andere wijze uitvoering wordt gegeven aan het bergen of infiltreren van hemelwater dat van die bestaande bebouwing en terreinverharding afkomstig is.
c. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde onder b en alsnog het bepaalde onder a geheel of gedeeltelijk van toepassing verklaren indien door gebruikmaking van de daartoe in dit plan opgenomen mogelijkheden het bebouwde en verharde oppervlak wordt vergroot.

Hoofdstuk 4 Overgangs-en slotregels

Artikel 12 Overgangsrecht

12.1 Overgangsrecht bouwwerken

12.1.1 Overgangsbepaling

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

12.1.2 Afwijken

Burgemeester en wethouders kunnen eenmalig in afwijking van het bepaalde in lid 12.1.1 een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in het eerste lid met maximaal 10%.

12.1.3 Uitzondering op het overgangsrecht bouwwerken

Lid 12.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

12.2 Overgangsrecht gebruik

12.2.1 Overgangsbepaling

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

12.2.2 Strijdig gebruik

Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in lid 12.2.1, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

12.2.3 Verboden gebruik

Indien het gebruik, bedoeld in lid 12.2.1, na de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

12.2.4 Uitzondering op het overgangsrecht gebruik

Lid 12.2.1 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 13 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory".

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© Mei 2014, gemeente Enschede

Gemeente Enschede

Bijlagen Regels

Bestemmingsplan

Polaroidterrein - Performance Factory

Status: Vastgesteld

enschede.nl

Polaroidterrein - Performance Factory

Inhoudsopgave

Bijlagen regels **3**

Bijlage 1	**Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging**	**4**
Bijlage 2	**Overzicht bestaande bedrijfsgebouwen**	**10**
Bijlage 3	**Ambitiedocument Polaroid**	**12**
Bijlage 4	**Voorwaarden bij omgevingsvergunning artikel 3.6**	**35**

Bijlagen regels

Bijlage 1 Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging

Staat van Bedrijfsactiviteiten - functiemenging

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008		OMSCHRIJVING	
-		nummer		CATEGORIE
		-	**HOOFDGROEP BEDRIJVEN**	
15	10, 11	-	VERVAARDIGING VAN VOEDINGSMIDDELEN EN DRANKEN	
151	101, 102	0	Slachterijen en overige vleesverwerking:	
151	101	6	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken, p.o. < 200 m²	**B**
1552	1052	2	Consumptie-ijsfabrieken, p.o. < 200 m²	**B**
1581	1071	1	Broodfabrieken, brood- en banketbakkerijen, charge-ovens, v.c.< 7.500 kg meel/week	**B**
1584	10821	0	Verwerking cacaobonen en vervaardiging chocolade- en suikerwerk:	
1584	10821	3	- Cacao- en chocoladefabrieken- vervaardigen van chocoladewerken met p.o. < 200 m²	**B**
1584	10821	6	- Suikerwerkfabrieken zonder suiker branden, p.o. < 200 m²	**B**
1593 t/m 1595	1102 t/m 1104		Vervaardiging van wijn, cider e.d.	**B**
17	13	-		
17	13	-	VERVAARDIGING VAN TEXTIEL	
174, 175	139		Vervaardiging van textielwaren	**B**
176, 177	139, 143		Vervaardiging van gebreide en gehaakte stoffen en artikelen	**B**
18	14	-		
18	14	-	VERVAARDIGING VAN KLEDING; BEREIDEN EN VERVEN VAN BONT	
181	141		Vervaardiging kleding van leer	**B**
182	141		Vervaardiging van kleding en -toebehoren (excl. van leer)	**C**
20	16	-		
20	16	-	HOUTINDUSTRIE EN VERVAARDIGING ARTIKELEN VAN HOUT, RIET, KURK E.D.	
203, 204, 205	162	1	Timmerwerkfabrieken, vervaardiging overige artikelen van hout, p.o. < 200 m2	**B**
205	162902		Kurkwaren-, riet- en vlechtwerkfabrieken	**B**
22	18	-		
22	18	-	UITGEVERIJEN, DRUKKERIJEN EN REPRODUKTIE VAN OPGENOMEN MEDIA	
221	581		Uitgeverijen (kantoren)	**A**
2222.6	18129		Kleine drukkerijen en kopieerinrichtingen	**B**
2223	1814	A	Grafische afwerking	**A**
2223	1814	B	Binderijen	**B**
2224	1813		Grafische reproduktie en zetten	**B**
2225	1814		Overige grafische aktiviteiten	**B**
223	182		Reproduktiebedrijven opgenomen media	**A**
26	23	-		
26	23	-	VERVAARDIGING VAN GLAS, AARDEWERK, CEMENT-, KALK- EN GIPSPRODUKTEN	
2615	231		Glasbewerkingsbedrijven	**B**
262, 263	232, 234	0	Aardewerkfabrieken:	
262, 263	232, 234	1	- vermogen elektrische ovens totaal < 40 kW	**B**
267	237	0	Natuursteenbewerkingsbedrijven:	
267	237	2	- zonder breken, zeven en drogen p.o. < 2.000 m²	**B**
2681	2391		Slijp- en polijstmiddelen fabrieken	**B**
28	25	-		
28	25	-	VERVAARDIGING EN REPARATIE VAN PRODUKTEN VAN METAAL (EXCL. MACHINES/TRANSPORTMIDDELEN)	
281	251, 331	1a	- gesloten gebouw, p.o. < 200 m2	**B**
284	255, 331	B1	Smederijen, lasinrichtingen, bankwerkerijen e.d., p.o. < 200 m2	**B**
2852	2562, 3311	2	Overige metaalbewerkende industrie, inpandig, p.o. <200m2	**B**
287	259, 331	B	Overige metaalwarenfabrieken n.e.g.; inpandig, p.o. <200 m2	**B**
30	26, 28, 33	-		
30	26, 28, 33	-	VERVAARDIGING VAN KANTOORMACHINES EN COMPUTERS	
30	26, 28, 33	A	Kantoormachines- en computerfabrieken incl. reparatie	**B**
33	26, 32, 33	-		
33	26, 32, 33	-	VERVAARDIGING VAN MEDISCHE EN OPTISCHE APPARATEN EN INSTRUMENTEN	
33	26, 32, 33	A	Fabrieken voor medische en optische apparaten en instrumenten e.d. incl. reparatie	**B**
36	31	-		
36	31	-	VERVAARDIGING VAN MEUBELS EN OVERIGE GOEDEREN N.E.G.	
361	9524	2	Meubelstoffeerderijen b.o. < 200 m2	**A**
362	321		Fabricage van munten, sieraden e.d.	**B**
363	322		Muziekinstrumentenfabrieken	**B**

Staat van Bedrijfsactiviteiten - functiemenging

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008	nummer	OMSCHRIJVING	CATEGORIE
-				
3663.1	32991		Sociale werkvoorziening	B
40	35	-		
40	35	-	PRODUKTIE EN DISTRIBUTIE VAN STROOM, AARDGAS, STOOM EN WARM WATER	
40	35	C0	Elektriciteitsdistributiebedrijven, met transformatorvermogen:	
40	35	C1	- < 10 MVA	B
40	35	D0	Gasdistributiebedrijven:	
40	35	D3	- gas: reduceer-, compressor-, meet- en regelinst. Cat. A	A
40	35	D4	- gasdrukregel- en meetruimten (kasten en gebouwen), cat. B en C	B
40	35	E0	Warmtevoorzieningsinstallaties, gasgestookt:	
40	35	E2	- blokverwarming	B
41	36	-		
41	36	-	WINNING EN DISTRIBUTIE VAN WATER	
41	36	B0	Waterdistributiebedrijven met pompvermogen:	
41	36	B1	- < 1 MW	B
45	41, 42, 43	-		
45	41, 42, 43	-	BOUWNIJVERHEID	
45	41, 42, 43	3	Aannemersbedrijven met werkplaats, b.o. < 1000 m^2	B
50	45, 47	-	AUTOSERVICEBEDRIJVEN	
501, 502, 504	45205		Autowasserijen	A
5020.4	451, 452, 454		Reparatie- en servicebedrijven	B
5020.4	45204	B	Autobeklederijen	B
5157	45204	C	Autospuitinrichtingen	
	4677	1	- autosloperijen: b.o. <= 1000 m²	B
50				
5020.5	46	-	GROOTHANDEL EN HANDELSBEMIDDELING	
505	461		Handelsbemiddeling (kantoren)	A
505	4634		Grth in dranken	C
50	4635		Grth in tabaksprodukten	C
	4636		Grth in suiker, chocolade en suikerwerk	C
51	4637		Grth in koffie, thee, cacao en specerijen	C
511	464, 46733		Grth in overige consumentenartikelen	C
5134	46499	0	Grth in vuurwerk en munitie:	
5135	46499	1	- consumentenvuurwerk, verpakt, opslag < 10 ton	C
5136	4673	0	Grth in hout en bouwmaterialen:	
5137	5153	1	- algemeen	C
514	4673	2	- indien b.o. =< 2000 m2	B
5148.7	5153.4	4	zand en grind:	
5148.7	46735	6	- indien b.o. =< 200 m²	B
5153	4674	0	Grth in ijzer- en metaalwaren en verwarmingsapparatuur:	
5153	5154	1	- algemeen	C
5153	4674	2	- indien b.o. =<2.000 m²	B
5153.4	4676		Grth in overige intermediaire goederen	C
5153.4	466	2	Grth in machines en apparaten, exclusief machines voor de bouwnijverheid	C
5154	466, 469		Overige grth (bedrijfsmeubels, emballage, vakbenodigdheden e.d.	C
5154	47	-		
5154	47	-	REPARATIE T.B.V. PARTICULIEREN	
5156	952		Reparatie t.b.v. particulieren (excl. auto's en motorfietsen)	A
518	55	-		
519	55	-	LOGIES-, MAALTIJDEN- EN DRANKENVERSTREKKING	
52	562		Cateringbedrijven	B
52	49	-		
527	49	-	VERVOER OVER LAND	
55	493		Taxibedrijven	B
55	494	1	Goederenwegvervoerbedrijven (zonder schoonmaken tanks), b.o. =< 1.000 m²	C
5552	495		Pomp- en compressorstations van pijpleidingen	B
60	50, 51	-		
60	50, 51	-	VERVOER OVER WATER / DOOR DE LUCHT	
6022	50, 51	A	Vervoersbedrijven (uitsluitend kantoren)	A
6024	52	-		
603	52	-	DIENSTVERLENING T.B.V. HET VERVOER	
61, 62	5221	1	Autoparkeerterreinen, parkeergarages	C
61, 62	5222		Overige dienstverlening t.b.v. vervoer (kantoren)	A

Staat van Bedrijfsactiviteiten - functiemenging

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008		OMSCHRIJVING	
-		nummer		CATEGORIE
61, 62	791		Reisorganisaties	A
63	5229		Expediteurs, cargadoors (kantoren)	A
63	53	-		
6321	53	-	POST EN TELECOMMUNICATIE	
6322, 6323	531, 532		Post- en koeriersdiensten	C
633	61	A	Telecommunicatiebedrijven	A
634	61	B0	zendinstallaties:	
64	61	B2	- FM en TV	B
64				
641	96	-	OVERIGE DIENSTVERLENING	
642	96013	A	Wasverzendinrichtingen	B
642	9603	0	Begrafenisondernemingen: uitvaartcentra	A
642	9609	B	Persoonlijke dienstverlening n.e.g.	A
	96011	A	Wasserijen en strijkinrichtingen	B
93	96011	B	Tapijtreinigingsbedrijven	B
9301.3	96012		Chemische wasserijen en ververijen	B
9303				
9305	77	-	VERHUUR VAN TRANSPORTMIDDELEN, MACHINES, ANDERE ROERENDE GOEDEREN	
9301.1	7711		Personenautoverhuurbedrijven	B
9301.1	7712, 7739		Verhuurbedrijven voor transportmiddelen (excl. personenauto's)	C
9301.2	773		Verhuurbedrijven voor machines en werktuigen	C
	772		Verhuurbedrijven voor roerende goederen n.e.g.	C
71	62	-		
711	62	-	COMPUTERSERVICE- EN INFORMATIETECHNOLOGIE	
712	62	A	Computerservice- en informatietechnologie-bureau's e.d.	A
713	58, 63	B	Datacentra	B
714	72	-		
72	72	-	SPEUR- EN ONTWIKKELINGSWERK	
72	722		Maatschappij- en geesteswetenschappelijk onderzoek	A
72	74	-		
72	63, 69t/m71, 73, 74, 77, 78, 80t/m82	-	OVERIGE ZAKELIJKE DIENSTVERLENING	
73	74203		Foto- en filmontwikkelcentrales	C
73				
732	37, 38, 39	-	MILIEUDIENSTVERLENING	
74	3700	B	rioolgemalen	B
74	94	-		
7481.3	59	-		
	59	-	CULTUUR, SPORT EN RECREATIE	
90	9101, 9102		ateliers, e.d.	A
9001	591, 592, 601, 602		Studio's (film, TV, radio, geluid)	B
91	45, 47	-	**HOOFDGROEP BENZINESERVICESTATIONS**	
92	473	0	Benzineservisestations:	
92	473	2	- met LPG < 1000 m3/jr	B
9251, 9252	473	2	- met LPG < 1000 m3/jr	A
921, 922	473	3	- zonder LPG	A
	46	-		
			HOOFDGROEP CULTUUR EN ONTSPANNING	
9213				
9232	5914		Bioscopen	C
9234	9004		Theaters, schouwburgen, concertgebouwen, evenementenhallen	C
9234.1	8552		Muziek- en balletscholen	B
9251, 9252	85521		Dansscholen	B
926	9101, 9102		Musea, ateliers, e.d.	A
9271	931	B	Bowlingcentra	B
9272.1	9200		Casino's	C
9304	92009		Amusementshallen	B
	9313, 9604		Badhuizen en sauna-baden	B

Staat van Bedrijfsactiviteiten - functiemenging

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008		OMSCHRIJVING	
-		nummer		CATEGORIE
			HOOFDGROEP DETAILHANDEL	
503, 504				
501, 502, 504	453		Handel in auto- en motorfietsonderdelen en -accessoires	**B**
52	451, 452, 454		Handel in auto's en motorfietsen (geen onderhoud en/of reparatie)	**B**
5211/2,5246/9	451		Handel in vrachtauto's (incl. import en reparatie)	**B**
5222, 5223	47	A	Detailhandel voor zover n.e.g.	**A**
5224	471		Supermarkten, warenhuizen	**B**
5231, 5232	4722, 4723		Detailhandel vlees, wild, gevogelte, met roken, koken, bakken	**A**
5246/9	4724		Detailhandel brood en banket met bakken voor eigen winkel	**A**
5249	4773, 4774		Drogisterijen en Apotheken	**A**
5261	4752		Bouwmarkten, tuincentra, hypermarkten	**B**
7484.4	4778		Detailhandel in vuurwerk tot 10 ton verpakt	**A**
	4791		Postorderbedrijven	**B**
	82992		Veilingen voor huisraad, kunst e.d.	**A**
633			**HOOFDGROEP DIENSTVERLENING**	
70				
9301.3	791		Reisorganisaties	**A**
9302	41, 68	A	Verhuur van en handel in onroerend goed	**A**
9305	96013	B	Wasserettes, wassalons	**A**
	9602		Kappersbedrijven en schoonheidsinstituten	**A**
	9609	B	Persoonlijke dienstverlening n.e.g.	**A**
5511, 5512			**HOOFDGROEP HORECA**	
553				
554	5510		Hotels en pensions met keuken, conferentie-oorden en congrescentra	**A**
554	561		Restaurants, cafetaria's, snackbars, ijssalons met eigen ijsbereiding, viskramen e.d.	**A**
	563	1	Café's, bars	**A**
	563	2	Discotheken, muziekcafé's	**B**
221			**HOOFDGROEP KANTOREN**	
511				**A**
61, 62	581		Uitgeverijen (kantoren)	**A**
6322, 6323	461		Handelsbemiddeling (kantoren)	**A**
633	50, 51	A	Vervoersbedrijven (uitsluitend kantoren)	**A**
634	5222		Overige dienstverlening t.b.v. vervoer (kantoren)	**B**
65, 66, 67	791		Reisorganisaties (kantoren)	**A**
75	5229		Expediteurs, cargadoors (kantoren)	**B**
9111	64, 65, 66	A	Banken, verzekeringsbedrijven, beurzen	**A**
74	84	A	Openbaar bestuur (kantoren)	**A**
	941, 942		Bedrijfs- en werknemersorganisaties (kantoren)	**A**
	63, 69tm71, 73, 74, 77, 78, 80tm82	A	Overige zakelijke dienstverlening: kantoren	**A**
75			**HOOFDGROEP MAATSCHAPPELIJK**	
75				
80	84	-	OPENBAAR BESTUUR, OVERHEIDSDIENSTEN, SOCIALE VERZEKERINGEN	
80	84	A	Openbaar bestuur	**A**
801, 802	85	-		
803, 804	85	-	ONDERWIJS	
85	852, 8531		Scholen voor basis- en algemeen voortgezet onderwijs	**B**
85	8532, 854, 855		Scholen voor beroeps-, hoger en overig onderwijs	**B**
8512, 8513	86	-		
8514, 8515	86	-	GEZONDHEIDS- EN WELZIJNSZORG	
853	8621, 8622, 8623		Artsenpraktijken, klinieken en dagverblijven	**A**
853	8691, 8692		Consultatiebureaus	**A**
91	871	1	Verpleeghuizen	**B**
91	8891	2	Kinderopvang	**B**
9131	94	-		
9133.1	94	-	DIVERSE ORGANISATIES	
92	9491		Kerkgebouwen e.d.	**B**

Staat van Bedrijfsactiviteiten - functiemenging

SBI-CODE 1993	SBI-CODE 2008		OMSCHRIJVING	
-		nummer		CATEGORIE
92	94991	A	Buurt- en clubhuizen	**B**
9251, 9252	59	-		
	59	-	CULTUUR, SPORT EN RECREATIE	
96	9101, 9102		Bibliotheken	**A**
9603				
9603	96	-	OVERIGE DIENSTVERLENING	
96031	9603		Begrafenisondernemingen:	
	9603		- uitvaartcentra	**A**
	96031		- begraafplaatsen	**A**
5551				
926			**HOOFDGROEP SPORT**	
926	5629		Kantines	**A**
926	931	0	Zwembaden:	
926	931	1	- overdekt	**C**
926	931	A	Sporthallen	**B**
926	931	0	Schietinrichtingen:	
9304	931	2	- binnenbanen: boogbanen	**A**
	931	F	Sportscholen, gymnastiekzalen	**B**
	9313, 9604		Fitnesscentra	**B**
491, 492				
491, 492			**HOOFDGROEP VERKEER**	
491, 492	491, 492		Spoorwegen:	
493	491, 492		- stations	**C**
5221	491, 492		- rangeerterreinen, overslagstations (zonder rangeerheuvel)	**C**
	493		Bus-, tram- en metrostations	**C**
	5221		Autoparkeerterreinen, parkeergarages	**B**

Bijlage 2 Overzicht bestaande bedrijfsgebouwen

BESTEMMINGSPLANNEN

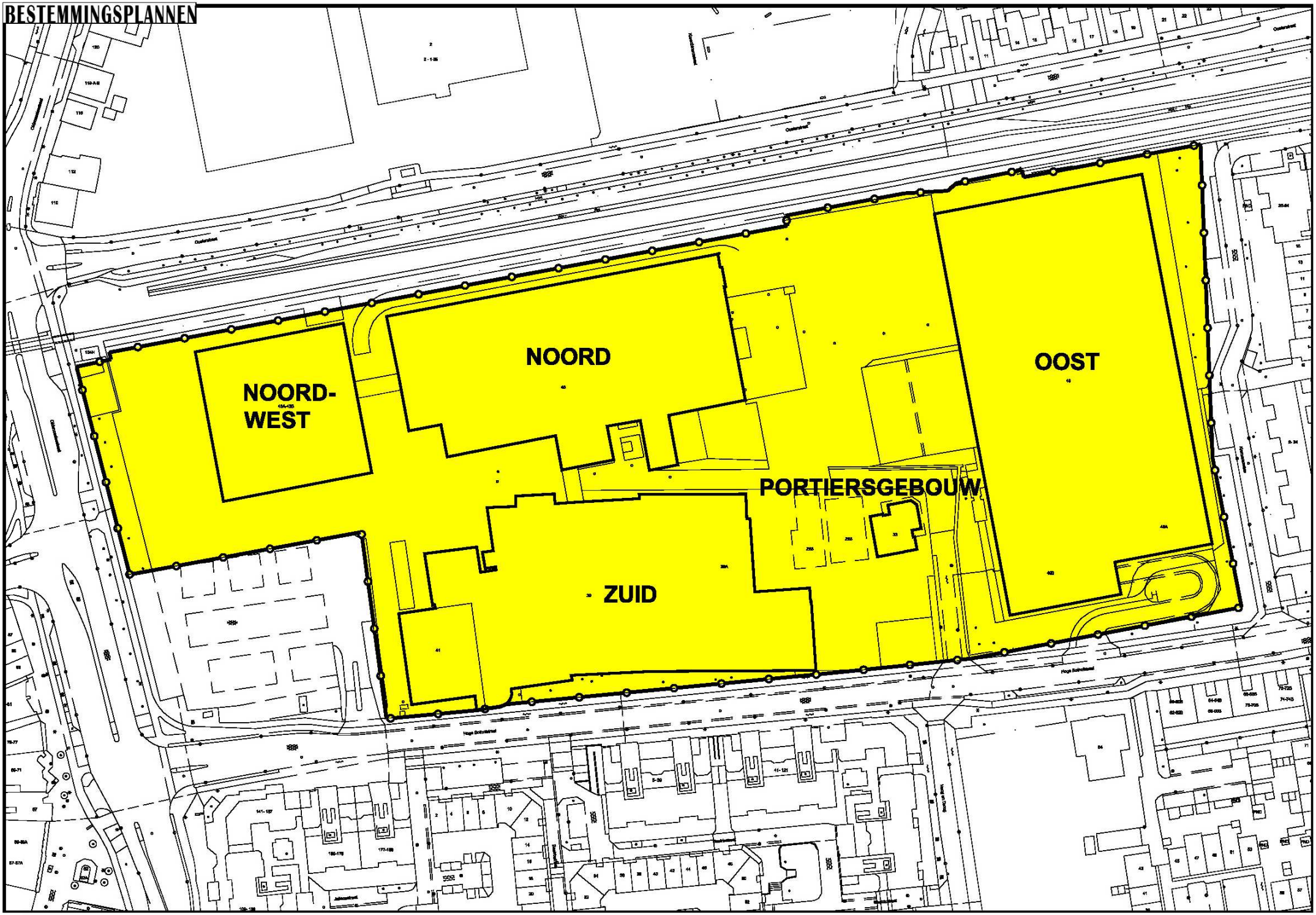

Bijlage 3 Ambitiedocument Polaroid

Performance Factory

Herbestemming Polaroid Fabriek in Enschede

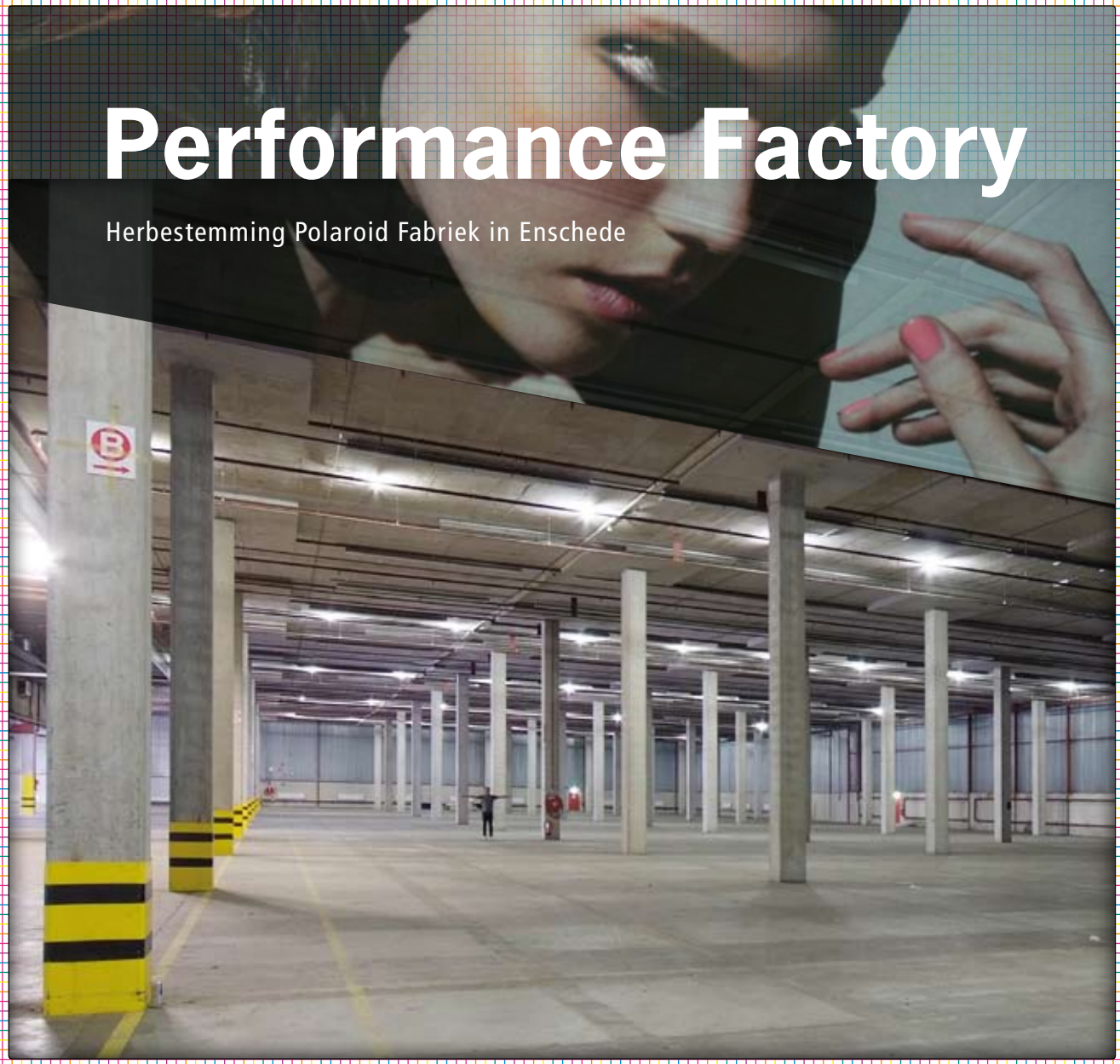

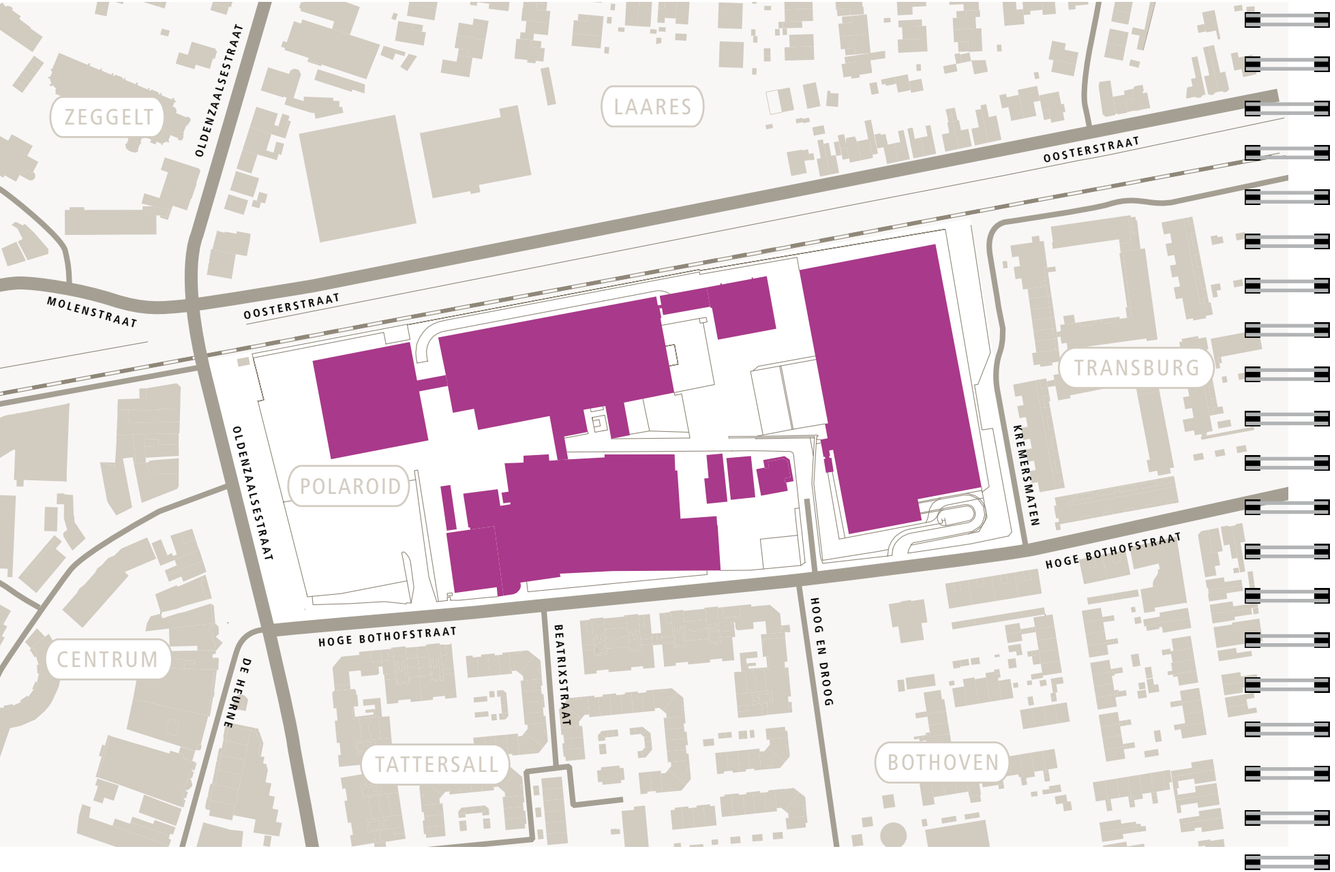

POLAROID

voorwoord Ons Huis/Domijn

Samenwerken vanuit een groeimodel

Onlangs heeft Domijn in samenwerking met partners de gebiedsvisie voor Enschede Centrum opgesteld. Een integrale visie voor het centrum van Enschede met aandacht voor fysieke, sociale én economische aspecten. Hierin is het grote belang van de locatie Polaroid naar voren gekomen. Een belang dat ook door Ons Huis volledig onderschreven wordt. Polaroid als 'missing link' in de Bothoven die zorgt voor fysieke en sociale verbinding met en tussen de omliggende wijken. Daarnaast kan het gebied een belangrijke trekkersfunctie vervullen voor Enschede Centrum, de omliggende wijken en de (eu-)regio.

Wat de ontwikkeling echt uniek maakt is de bottom up uitwerking met partners en vooral de uiteindelijke gebruikers. Geen dichtgetimmerde plannen maar samenwerken vanuit een groeimodel met een door alle partijen uitgewerkte en onderschreven ambitie.
The Performance Factory; unleash your potentials. Denken in mogelijkheden en niet in beperkingen. Een gebiedsontwikkeling die faciliteert en stimuleert om ieders mogelijkheden, talenten in de volle breedte tot ontplooiing te laten komen. Een ambitie waarbij de corporaties zich uitstekend thuis voelen.
Grijp de kansen die er liggen en laat ondernemers, partijen en gebruikers aanhaken die de ambitie onderschrijven en mede willen invullen. Door deze werkwijze, en een gezonde balans tussen commerciële en maatschappelijke dragers, ontstaat een duurzame kwalitatieve invulling met meerwaarde voor de stad en omgeving.

Met deze ambitie en het enthousiasme van onze partners hebben wij er alle vertouwen in dat The Performance Factory een succes gaat worden.

Aan de slag!

domijn

ons huis
WOONCORPORATIE

de participanten

The Cube Bouldergym Boulderen is de meest expressieve vorm van de klimsport waarbij balans, inzicht en communicatie even belangrijk zijn als brute kracht. Het klimmen is een individuele sport maar de interactie die er tijdens het boulderen is met andere beoefenaars, maakt boulderen óók een sociale sport.

SART SART & Science is een project van SART (Stichting ARTwekkelo) waarin wordt samengewerkt met de Universiteit Twente, ArtEZ Art & Design en de TechnologieKring Twente. Dit project vormt de opmaat voor het SmARTLab Polaroid, een podium om een wisselwerking tot stand te brengen tussen kunstenaars, wetenschappers en ondernemers, gericht op het toepassen van nieuwe materialen, inzichten en technieken. Het plan voor SmARTLab Polaroid voorziet in gastateliers, workshops en masterclasses, productie en verkoop van 'Affordable Art', een sociëteit en een gespecialiseerd restaurant.

PRO-F Paramedisch centrum Pro-F is gespecialiseerd in beter bewegen in de in zeer ruime zin. Middels screening, persoonlijk advies, oefenaanbod en training krijgt het individuele talent de kans tot ontwikkeling te komen op het bied van beweging, gezondheid en leefstijl.

Muziekschool Twente heeft een breed aanbod van workshops, projecten en korte cursussen. Het in aanraking brengen van jongeren met muziek, dans en theater is van groot belangvoor een evenwichtige ontwikkeling. De muziekschool creëert een laagdrempelige kunst- en cultuurbroedplaats in Enschede in de vorm van een culturele sportschool voor jongeren: NAXT (~next | New Arts Xperience Twente).

Innosport daagt mensen uit aan hun eigen kunde en vaardigheden te werken. Of het nu sport, onderwijs of cultuur is, mensen mogen hun grenzen opzoeken en leren die verleggen. Het onder professionele begeleiding verbeteren van persoonlijke prestaties, omgaan met succes en weerstand helpt mensen op allerlei niveaus bij het opbouwen van zelfvertrouwen, mentale weerbaarheid en eigenwaarde.

SPASS Stichting Project-after-school-services i.s.m. The Mall Jongerencafé Spass (plezier) heeft het doel om jongeren van 12 jaar en ouder ´s middags naschoolse opvang te bieden. Veel kinderen hangen rond in de stad omdat er geen plek is waar men kan chillen. In het jongerencafé (alcoholvrij) vindt men o.a. een pooltafel, tafeltennistafel, muziekinstrumenten en allerlei spellen, maar ook een luisterend oor. Er worden allerlei activiteiten georganiseerd zoals dans, drama en discussiemiddagen.

De Fabriek Skaters heeft als doelstelling: het realiseren van een 'indoor skate faciliteit' nabij het centrum van Enschede, welke volledig gerund wordt door de Twentse skateboard scene. Een sociale en sportieve plek voor jong én oud.

Radar Elixer werkt samen met partners aan een plan met power dat zowel voor de jongeren, de stad als voor alle betrokken organisaties echt nieuwe kansen en mogelijkheden biedt, dat ons past als een maatpak volgens de laatste mode.

Het Stedelijk Lyceum wil met haar KennisCentrumZorg de talenten van haar leerlingen optimaal ontwikkelen. Praktijkschool, OPDC en expertisecentrum werken samen met als doel elke leerling onderwijs op maat te bieden in een open relatie met de omgeving.

Van textiel naar Performance Factory

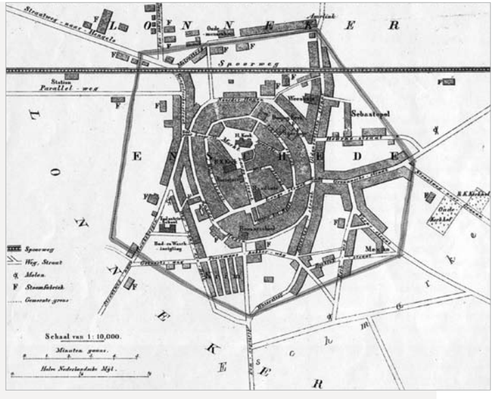

De kaart van Enschede na aanleg van de spoorlijn in 1866.

De historie van de Polaroidlocatie heeft zijn oorsprong in de textielindustrie in de 19e eeuw. Na de aanleg van de spoorlijn naar Enschede in 1866 en de spoorlijn van Enschede richting Duitsland kochten fabriqueurs, (voormalige handelsreizigers) zoals Blijdenstein, Ten Cate, Van Heek, Jannink en Ter Kuile grond in de gemeente Lonneker, dichtbij de spoorlijn.
Het nieuwe vervoermiddel, de trein, zorgde voor een snelle aanvoer van grondstoffen en een snelle distributie van de geproduceerde goederen.
In 1862 bouwde fabriqueur Van Heek een nieuwe spinnerij genaamd de Kremersmaten. De fabriek breidde in de loop van de tijd verder uit langs het spoor. In de hoogtijdagen strekten de fabrieken van Van Heek & Co zich kilometers uit, tot ver voorbij de Edo Bergsmabrug.

Onder andere door verscherpte concurrentie met buitenlandse producenten en een enorme overcapaciteit moesten veel textielfabriekanten in vijftiger en zestiger jaren hun deuren sluiten. Het waren in eerste instantie de kleinere textielfabrieken die failliet gingen. Eind jaren zestig zette ook textielgigant Van Heek een punt achter de productie.
Na de teloorgang van de textielindustrie werden na verloop van tijd door een combinatie van boosheid, frustratie en vernieuwingsdrang, de meeste oude fabrieksgebouwen in Enschede rigoureus gesloopt.
Op een enkele uitzondering na, de voormalige weverij van Nico ter Kuile, werden de kolossen van Van Heek langs het spoor met de grond gelijkgemaakt en uit het geheugen van Enschede gewist.

POLAROID

Een blik in de productiehallen van van Heek een eeuw geleden, jeugdarbeid was toen nog heel gewoon.

De van Heekfabrieken strekten zich uit langs de spoorlijn richting Glanerbrug.

Polaroid Factory

Het was op deze plek aan de Hoge Bothofstraat waar in 1977 met de bouw van het International Distribution and Service Center (IDSC) van het Amerikaanse bedrijf Polaroid werd begonnen. De fabrikant van zonnebrilglazen en van de inmiddels wereldberoemde Polaroid Land Camera had zich in 1971 aan de Noorderhagen gevestigd in een deel van het oude Van Heek-complex.
Deze locatie bleek echter al snel te klein voor het succesvolle bedrijf dat verhuisde naar nieuwbouw aan de Hoge Bothofstraat. Ook de productie van films werd naar Enschede gehaald. In de hoogtijdagen werkten er circa 1100 mensen bij het bedrijf.

Evenals aan het textieltijdperk kwam er ook een einde aan het Polaroidtijdpek. Na 1979, toen de zonnebrillenproductie werd verplaatst naar Engeland, richtte Polaroid Enschede zich op de verdere ontwikkeling van films en camera's. Met de oprukkende concurrentie van de digitale camera is een eerste grote reorganisatie niet te voorkomen. Een zesde van het totaal aantal banen wordt geschrapt. Als in 2001 de Amerikaanse vestiging wordt gesloten wordt de Polaroid Corporation verkocht en vier jaar daarna weer doorverkocht. De laatste eigenaar besloot in 2008 de stekker uit het bedrijf te trekken. Een aantal voormalige werknemers van Polaroid Enschede zet het bedrijf in sterk afgeslankte vorm voort onder de naam Impossible. Het bedrijf is nog steeds gehuisvest in een deel van het gebouwencomplex.

Deze luchtfoto toont de enorme omvang van het bedrijf rond de tweede wereldoorlog.

Het Van Heekcomplex, gezien vanaf de Oliemolensingel in de jaren 60.
Dit deel van het complex heeft plaats gemaakt voor de woonwijk Transburg.

Performance Factory

Dwalend over het terrein met beelden uit het verleden voor ogen, voel je bijna de enorme hoeveelheid energie die er in al die jaren is besteed op deze plek. Een plek die Enschede een zekere welvaart bracht. Maar ook een plek waar een kleine honderd jaar geleden gezwoegd en gezweet werd en waar de toekomstdromen en talenten van veel jonge mensen onder druk van volwassenen niet tot ontplooiing kwamen door ze veel te vroeg, te lang, te zwaar en vaak niet ongevaarlijk werk te laten verrichten in de fabriek.

Vanuit dit perspectief gezien is het daarom een geweldig initiatief van de woningbouw-corporaties Domijn en Ons Huis en de gemeente Enschede om juist op deze locatie een Performance Factory te creëren met als pijlers onderwijs, kunst, cultuur en sport. Een plek waar talent op allerlei niveaus kan worden aangeboord en worden ontwikkeld.
In tegenstelling tot de fabrieken van destijds, die afgesloten van de buitenwereld functioneerden, zal de Performance Factory een zeer open en op de omgeving gerichte, uitnodigende uitstraling moeten krijgen.
De vormgeving van de gebouwen, de routing en de aankleding van het openbaar gebied zullen in dienst staan van deze doelstelling waarmee de Performance Factory een waardevolle aanvulling wordt van de omliggende stedenbouwkundige structuur.

Op het terrein zijn reeds gehuisvest:
De Voedselbank, Avelijn, Algemene Nederlandse Gehandicapten Organisatie (ANGO), Stichting 55 en Alifa (per 1-9-2011).
Daarnaast hebben de volgende organisaties aansluiting gezocht bij de Performance Factory:
Skateboardvereniging De Fabriek, The Cube Bouldergym, Muziekschool Twente, Stedelijk Lyceum, Stichting Project After-School-Services (Spass)/The Carpenters Project, Radar Elixer, Innosport, Pro-F en SART.

Een werkgroep waarin alle participanten zitting hebben, heeft een ambitie voor het gebied vastgesteld. Deze zal in het volgende hoofdstuk verder worden toegelicht.

André Beumers

POLAROID

De binnenstraat anno 2011. In het gebouw rechts worden nog steeds 'direct-klaar' foto's geproduceerd voor de polaroidcamera.

Sommigen in de creatieve sector (kunstnaars/ fotografen) gebruiken hem nog vanwege het speciale karakter van de foto.

De Polaroid Fabriek als talentencentrum en aanjager voor creativiteit en ondernemendheid

Aanleiding

De Polaroid Fabriek is een locatie in het hart van Enschede in de wijk De Bothoven, vlakbij het centraal station. Een locatie die de aandacht heeft van het gemeentebestuur omdat het dient als brandpunt voor de binnenstad. Daarnaast is De Bothoven een wijk met verschillende maatschappelijke uitdagingen. De sociale cohesie en daarmee de leefbaarheid en veiligheid in De Bothoven dienen te worden verbeterd, ook vanwege de toenemende bevolkingsdichtheid in en rondom het centrum. De wijk dient zichtbaarder en levendiger te worden door o.a. onderscheidend aanbod en voldoende voorzieningen te creëren.
De Polaroid Fabriek heeft de potentie om deze brandpuntfunctie voor het centrum te vervullen en aan de levendigheid en zichtbaarheid van De Bothoven een positieve bijdrage te leveren. Deze locatie - met ooit meer dan 1100 werknemers - heeft veel historische, culturele en economische waarde voor de Enschedese gemeenschap. Een locatie die bruiste van activiteiten, innovatie en ondernemendheid. Ondanks enkele mooie initiatieven is deze locatie nu zo goed als verlaten.
Daarom is er zowel voor de eigenaar Domijn/Ons Huis als de gemeente Enschede veel aan gelegen om deze bruisende, dynamische en energieke omgeving terug te krijgen in het hart van Enschede. Gezamenlijk vervullen zij hierin een regisseursrol.
Onderwijs, kunst, cultuur, sport en bedrijfsleven zijn aangewezen als dé pijlers om als maatschappelijke en economische aanjagers te fungeren voor deze voormalige fabriekslocatie in het centrum van Enschede.
Dit ambitiedocument is met inbreng van de beoogde aanjagers tot stand gekomen. De kaders van hun ambitie zijn hiermee bottom-up in een groeidocument vastgelegd. Het ambitiedocument heeft daarmee een toetsingsfunctie voor toekomstige organisaties die willen aansluiten. De toetsingskaders zijn in dit document onderstaand verwoord.

Uitgangspunten van educatie, kunst/cultuur, sportinitiatieven en bedrijfsleven

In Enschede vinden door verscheidene organisaties op verschillende locaties in de stad allerlei activiteiten plaats op de gebieden onderwijs, kunst, cultuur en sport. Activiteiten waar een ieder zijn talent op allerlei manieren kan uiten, kennis en ideeën kan opdoen en zijn prestatie op allerlei niveaus kan verbeteren. Activiteiten waar individuen en groepen/teams onder begeleiding zichzelf kunnen ontdekken, ontplooien en bezigheden vinden die interessant, hip en cool zijn.
Deze verscheidene veelal maatschappelijke organisaties zijn op zoek naar een locatie waar hun activiteiten maximaal kunnen renderen en waar de verschillende prestaties getoond kunnen worden. Deze locatie dient hen in staat te stellen om verbindingen te leggen met wijk, buurt, stad, grensoverschrijdende regio en provincie. Verbindingen

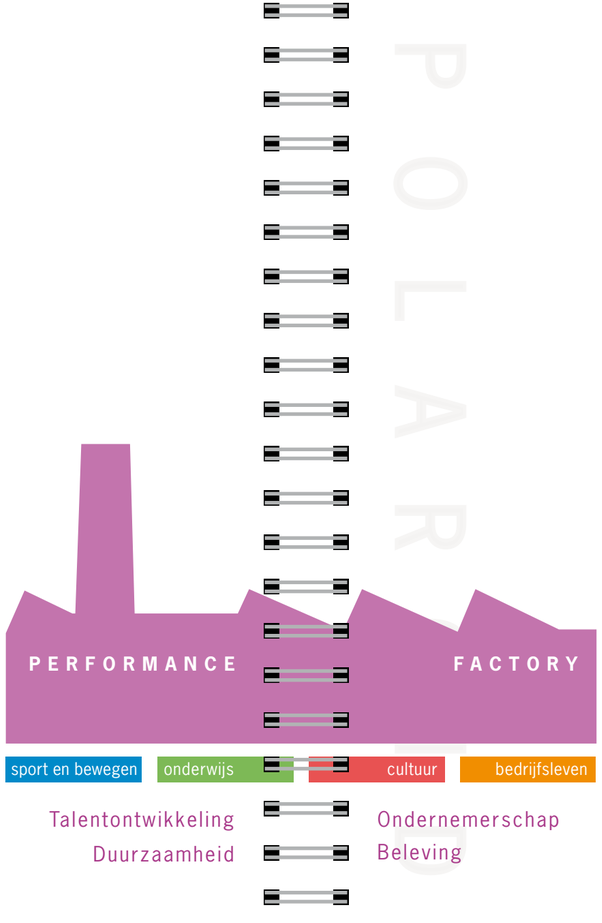

met andere organisaties uit deze omgeving waaronder het bedrijfsleven die ervoor zorgen dat de prestaties van hun talenten verbeteren en er een ondernemend klimaat ontstaat. Kortom, ze zijn op zoek naar een locatie waar verbindingen kunnen worden gelegd die ertoe doen, duurzame verbindingen!
De Polaroid Fabriek is vanwege de ligging, de beschikbare ruimte en haar verleden een geschikte locatie. Verbeterd en vernieuwd aanbod van de activiteiten, gecombineerd met bedrijfsleven en vernieuwende woonvormen lijkt een ideaal plaatje voor deze organisaties. Om aan de doelstellingen van de verschillende organisaties te voldoen wordt de Polaroid Fabriek getransformeerd naar 'De Performance Factory'.

Visie en kernwaarden

De Performance Factory dient vooral een middel te zijn voor het bereiken van de verschillende doelstellingen van de betrokken en daar te vestigen organisaties. De accommodatie dient mensen, activiteiten en ontmoetingen vanuit verschillende samenstellingen te kunnen huisvesten en in breedste zin te faciliteren. Een flexibel gebouw met meerdere gezichten: van urban tot kantoor, van werkplaats tot vernieuwend wonen, van (wereld)top tot hobbyist, van professioneel tot vrijwillig, actief tot passief, leraar tot kunstenaar, veilig tot uitdagend, rustpunt tot bruisend.
Een gebouw waar leef-, woon-, werk- en sociale activiteiten elkaar naadloos aanvullen, opvolgen en versterken.
Bijvoorbeeld: klassikaal onderwijs, muziek, dans, chillen, vergaderen, workshops, hang out, netwerken, masterclasses, expositie ruimte, talent begeleidingsgesprekken, stages, creatieve ruimtes, sportruimtes, kinderfeestjes, dansstudio, manifestaties, geluidsstudio, filmstudio etc.
De Performance Factory heeft een aantal kernwaarden. Kernwaarden die de verbinding vormen tussen de verschillende organisaties in de Performance Factory. Kernwaarden die ervoor zorgen dat de accommodatie geen 'bedrijfsverzamelgebouw' wordt, maar een smeltkroes waar verbindingen daadwerkelijk leiden tot duurzame samenwerking en ondernemerschap.

Het gaat hierbij om het volgende:

- Talentontwikkeling

De Performance Factory wordt dé locatie waar talent op allerlei niveaus wordt ontwikkeld. Dit kunnen individuele talenten of talentvolle organisaties zijn. Of het hierbij nu om toptalent gaat, om iemand die net begint of iemand die vanuit sociaal-emotionele problematiek zijn talent moet herontdekken, de Performance Factory faciliteert deze talentontwikkeling. Voordat talent kan worden ontwikkeld, zal het ook moeten worden herkend. Ook deze talentherkenning zal door de Polaroid locatie worden gefaciliteerd, waarna het op de juiste manier kan worden begeleid en ontwikkeld. De Performance Factory faciliteert talenten voor verbetering op de gebieden: techniek, tactiek, mentaliteit, fysiek en perceptie. Innovatieve ontwikkelingen op deze gebieden zullen worden gestimuleerd en toegepast.

- Ondernemerschap

De Performance Factory wordt een broedplaats voor ondernemerschap in Enschede. De locatie stimuleert ondernemerschap door kennis te (laten) delen, een netwerkomgeving te creëren en jonge talentvolle ondernemers op te leiden en te begeleiden. Kortom, een economisch, technologisch, gezond en innovatief platform voor bedrijven. Een zodanig inspirerend platform dat ervoor zorgt dat succesvolle initiatieven gestart in De Performance Factory terugkomen om hun kennis en ervaring te delen.

Ook zal De Performance Factory verschillende bedrijven huisvesten die passen binnen de kernwaarden van de locatie. Het gaat hierbij om zowel start-up bedrijven, als om bedrijven die hun sporen al hebben verdiend, van MKB tot multinationals. Samengevat wordt het ondernemerschap geladen vanuit drie invalshoeken:

- Ondernemers die betrokken zijn bij de programma's van de verschillende organisaties. Bijvoorbeeld via de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven, sport en bedrijfsleven en kunst/cultuur en het bedrijfsleven.
- Ondernemers die passen bij de kernwaarden bij de Performance Factory en die zich daar willen vestigen. Bijvoorbeeld start-ups vanuit de UT Twente, Saxion en/of ROC Twente die gekoppeld kunnen worden aan de verschillende programma's in de Performance Factory of middelgrote tot grote bedrijven die zich kunnen identificeren met de kernwaarden en activiteiten in de Performance Factory.
- Door het delen van kennis, kunde en ruimte het stimuleren van meer ondernemerschap en samenwerking bij de verschillende organisaties, individueel en onderling.

Duurzaamheid: fysieke, mentale en economische gezondheid

Duurzaamheid wordt binnen de Performance Factory niet alleen vertaald naar duurzame materialen zoals energiebesparende technologieën, maar ook naar gezondheid zoals hygiëne, voeding, werkhouding etc. Duurzaamheid binnen de Performance Factory zit hem vooral in de fysieke, mentale en economische gezondheid van de mensen en de organisaties. Deze zorgen ervoor dat de gewenste activiteiten, prestaties en ambities gewaarborgd blijven. Een veilige en gezonde omgeving waar prestaties worden geleverd die duurzaam voor individu, organisatie, buurt, wijk en de grensoverschrijdende regio zijn.

Beleving: trots, Twentse identiteit

De Polaroid locatie kan als geen ander bijdragen aan een Twents identiteitsgevoel en een Twents gevoel van trots. Dit zal zichtbaar zijn in het ontwerp van het gebouw, maar ook in de mensen en organisaties die daar actief worden. De prestaties die geleverd worden zullen door, op en aan de gehele accommodatie zichtbaar zijn. Internationale, regionale en locale exposities, evenementen, tentoonstellingen en productpresentaties zullen dit trotse gevoel extra stimuleren. De Performance Factory is een echte 'community builder'.

Team

Goed teamwork zorgt binnen de Performance Factory voor de juiste kruisbestuiving. Kruisbestuiving op gebieden als huisvesting, talentbegeleiding, financiën, evenementen en organisatorische vraagstukken. Kruisbestuiving die ervoor zorgt dat ieder individu en elke organisatie gevestigd en actief binnen de Performance Factory beter gaat presteren. Het TEAM zorgt voor het verschil.

Doelgroep

De Polaroid locatie wordt heringericht om provincie, grensoverschrijdende regio, stad, buurt en wijk beter te bedienen. Het gaat hierbij om het faciliteren, bedienen en begeleiden van:

- Het talent

Of het nu gaat om een talentvolle student, het talent van een recreant of hobbyist, professioneel talent, talenten van verschillende (school)groepen en of organisaties, bedrijfstalent, vrijwilligerstalent, kortom talent van alle

POLAROID

niveaus, De Performance Factory faciliteert en richt haar programmering zo in dat dit talent maximaal kan renderen.

- De specialist

Om talent te herkennen, te begeleiden of om ze een podium te bieden zijn er specialisten nodig. Het gaat hierbij om trainers, leraren, bedrijfskundigen, fysiotherapeuten, kunstenaars, (bewegings)wetenschappers, welzijnwerkers etc. Specialisten op de gebieden onderwijs, kunst, cultuur, sport en ondernemerschap. De Performance Factory biedt de omgeving waarin deze specialisten kunnen excelleren.

- De ondernemer

Een talentvolle omgeving met veel verscheidene specialisten creëert een positieve dynamiek. Een dynamiek waar het bedrijfsleven graag mee wordt geassocieerd. Bedrijfsleven dat zich niet alleen betrokken voelt bij de verschillende maatschappelijke activiteiten, maar hier ook positief aan bijdraagt door te investeren en/of zich te vestigen in de Performance Factory.

Missie Performance Factory

Het creëren van een creatieve stimulerende (urban) omgeving, waarin ieders talent op de gebieden onderwijs, sport, kunst en cultuur vanwege de inzet van specialisten, de koppeling met het bedrijfsleven en ondernemerschap, het creëren van een netwerk-omgeving en het gebruik maken van de nieuwste lesmethoden, technieken en materialen wordt ontsloten.

De feitelijke invulling van deze missie zorgt voor een energieke omgeving waar individuen en organisaties bij willen horen. De Performance Factory staat voor kwaliteit, innovatie, energie, samenwerking en gezondheid.
Om deze reden zijn er reeds enkele initiatieven zeer geïnteresseerd in de Performance Factory. Initiatieven die zoeken naar een locatie waar de kruisbestuivingen tussen bedrijfsleven, specialisten en talent kan worden vormgegeven. Het gaat hierbij om het smARTlabPolaroid en het KennisCentrum Zorg. Daarnaast geeft de Performance Factory openingen voor een InnoSportLab. Verder is het interessant om te kijken of een European Urban Sports Centre en een Twents Institute of Sports haalbaar zijn.
Dit geldt ook voor Preventie & Gezondheid. Een pijler die verdere aandacht en uitwerking in de volgende fase behoeft, mede omdat er kruisbestuiving mogelijk is met het regionale Medische Centrum Twente, professionele voetbalclubs in de regio en het nationale Fit for Life programma.
Kortom, De Performance Factory heeft een vruchtbare bodem in Enschede. LET'S GO FOR IT!

De Performance Factory
Een unieke plaats:
To Unlock your Potential
and show your Talent.

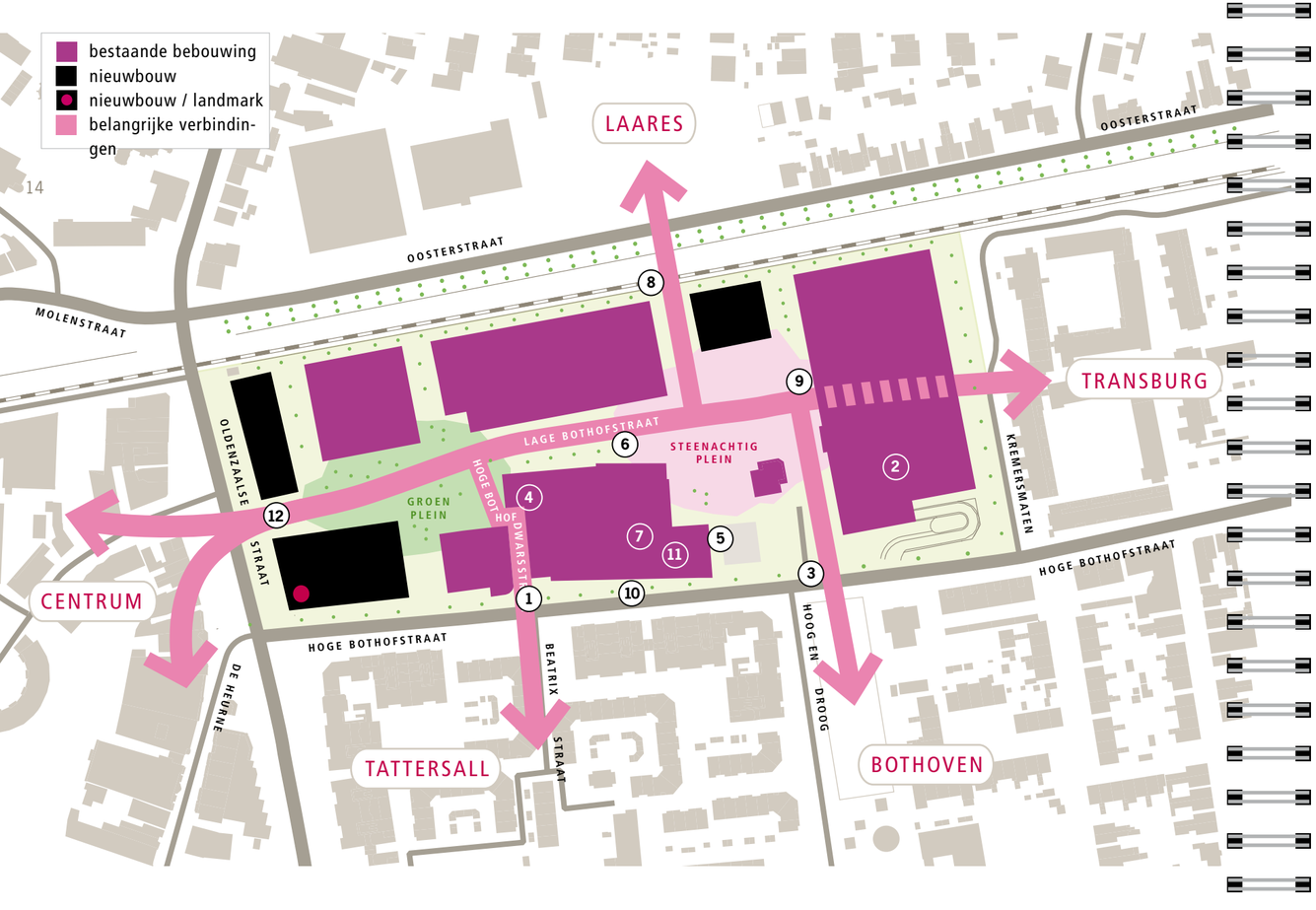

POLAROID

**Op deze foto uit de jaren veertig is de Hoge Bothofdwarsstraat te zien:
de verbindingsweg tussen de Hoge Bothofstraat en de binnenstraat tussen de fabrieksgebouwen door.**

De nummers op de plattegrond corresponderen met de nummers bij de 12 foto's en sfeerimpressies hierna.

1

POLAROID

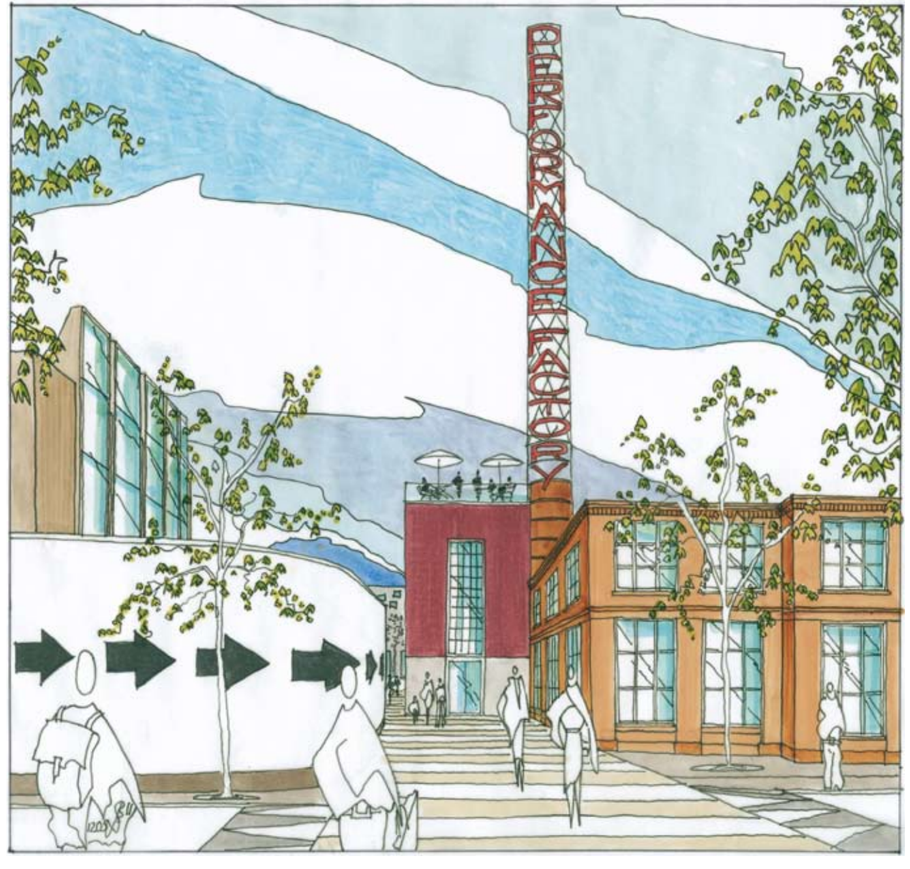

Herstel van de Hoge Bothofdwarsstraat om de verbinding met de wijk Tattersal te versterken.

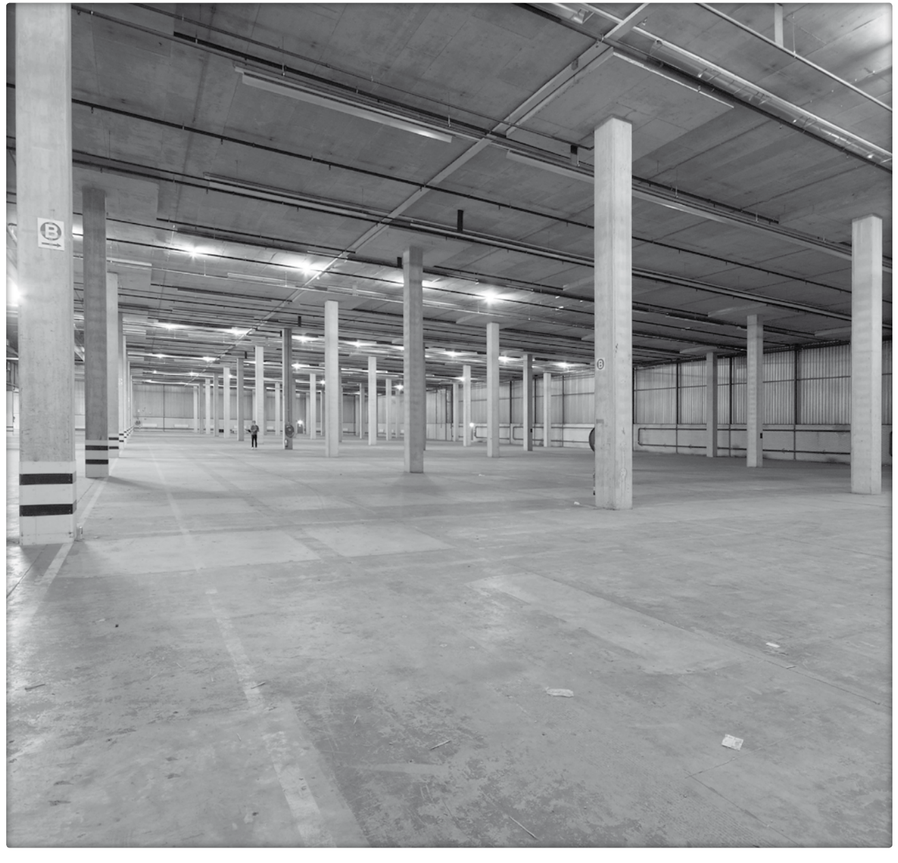

2

POLAROID

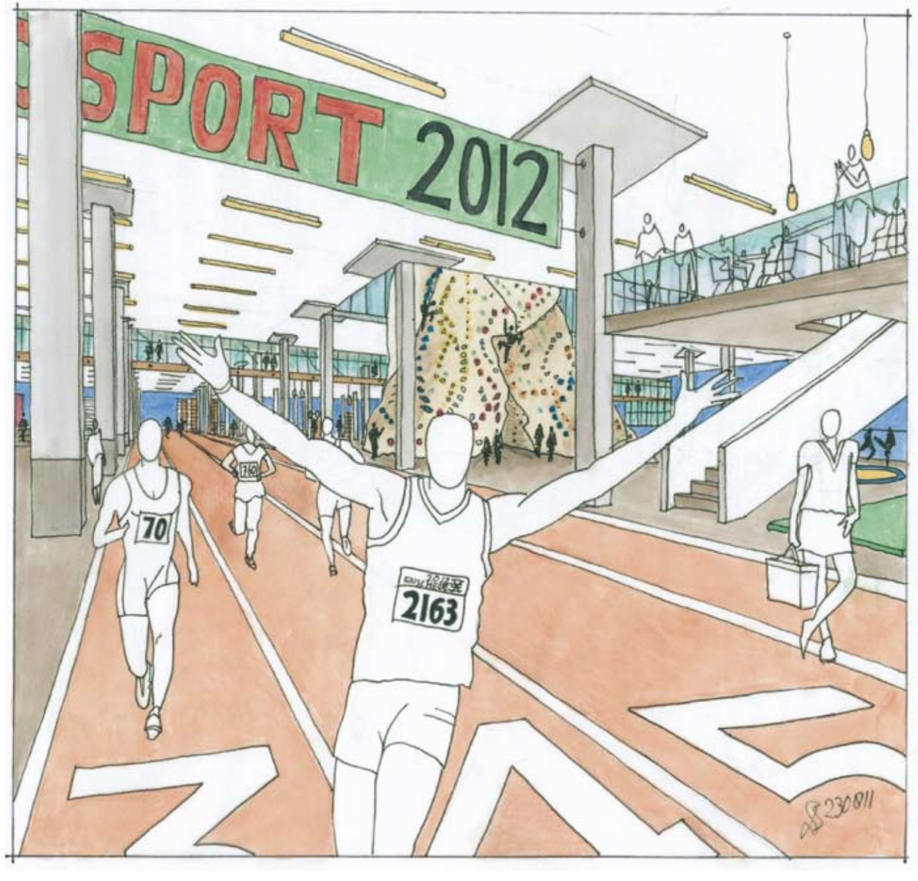

Verscheidenheid aan indoorsporten gadegeslagen vanuit de verbindingsbrug Transburg - Polaroid.

POLAROID

Wellicht een mooie toekomstige ontwikkeling voor een park op niveau.

De herstelde Lage Bothofstraat als verbindende route op het terrein.

Een Richard Krajicek court?

6

POLAROID

Lage Bothofstraat met kunst in de openbare ruimte.

POLAROID

De voormalige weefhallen geschikt maken voor een stadswerkplaats.

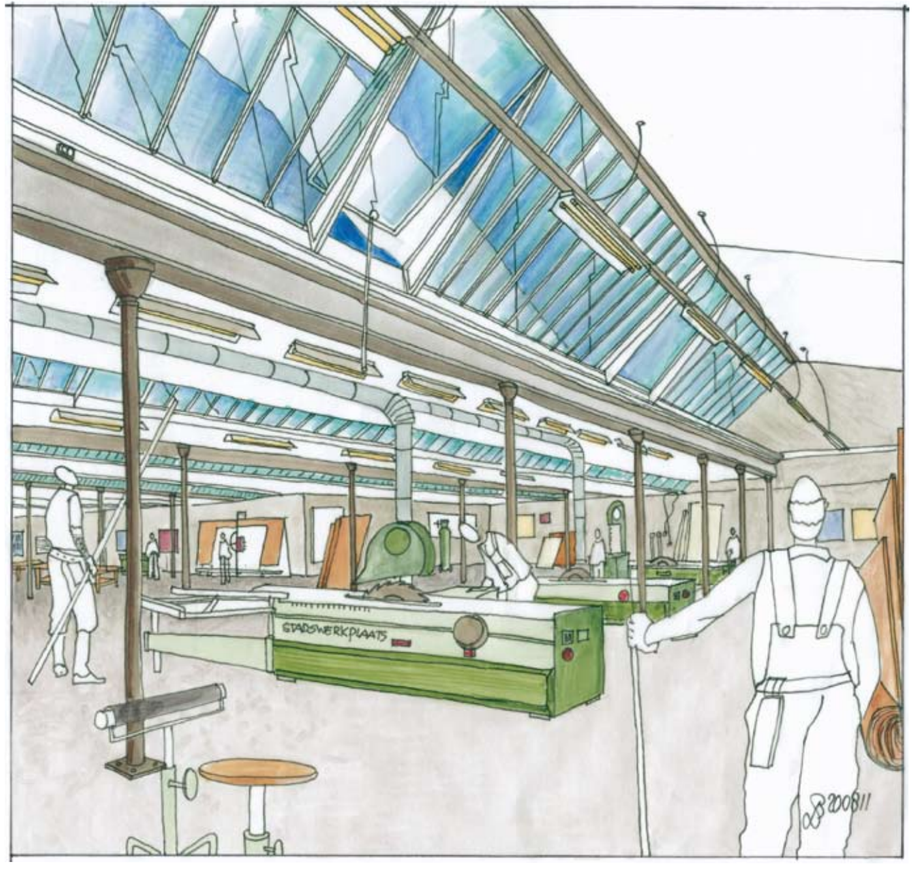

POLAROID

Herkenbaarheid en uitstraling naar de omgeving

POLAROID

Gebruik maken van de bestaande situatie.

Smal straatprofiel en aankleding van de Hoge Bothofstraat en het zichtbaar maken van de oude fabriek.

POLAROID

Openheid en transparantie door doorbreken van de ruimte.

12

POLAROID

Herstel van de stedenbouwkundige structuur en de verbinding van Polaroid met het centrum.

Performance Factory

Herbestemming Polaroid Fabriek in Enschede

initiatiefnemers

Hoge Bothof Ontwikkeling BV
Woningcorporatie Domijn
Wooncorporatie Ons Huis
Gemeente Enschede

participanten

The Cube Bouldergym
SART, Stichting Art Twekkelo
Pro-F Fysiotherapie
NAXT, New Arts eXperience Twente, De Muziekschool Twente
InnoSportNL
SPASS, Stichting project after-school-service
Skateboard vereniging 'De Fabriek'
Columbus Indoor Centre
Radar Elixer
Het Stedelijk Lyceum

inspriatieboekje

colofon

impressies Polaroidfabriek: André Beumers, architect
grafische vormgeving: Jo Molenaar - deel 4 ontwerpers
fotografie Polaroidfabriek: Johan Ghijsels gkf
redactie: André Beumers, Jo Molenaar
hoofdstuk Visie en ambitie: Living Vision, Eelco Derks

Enschede, september 2011

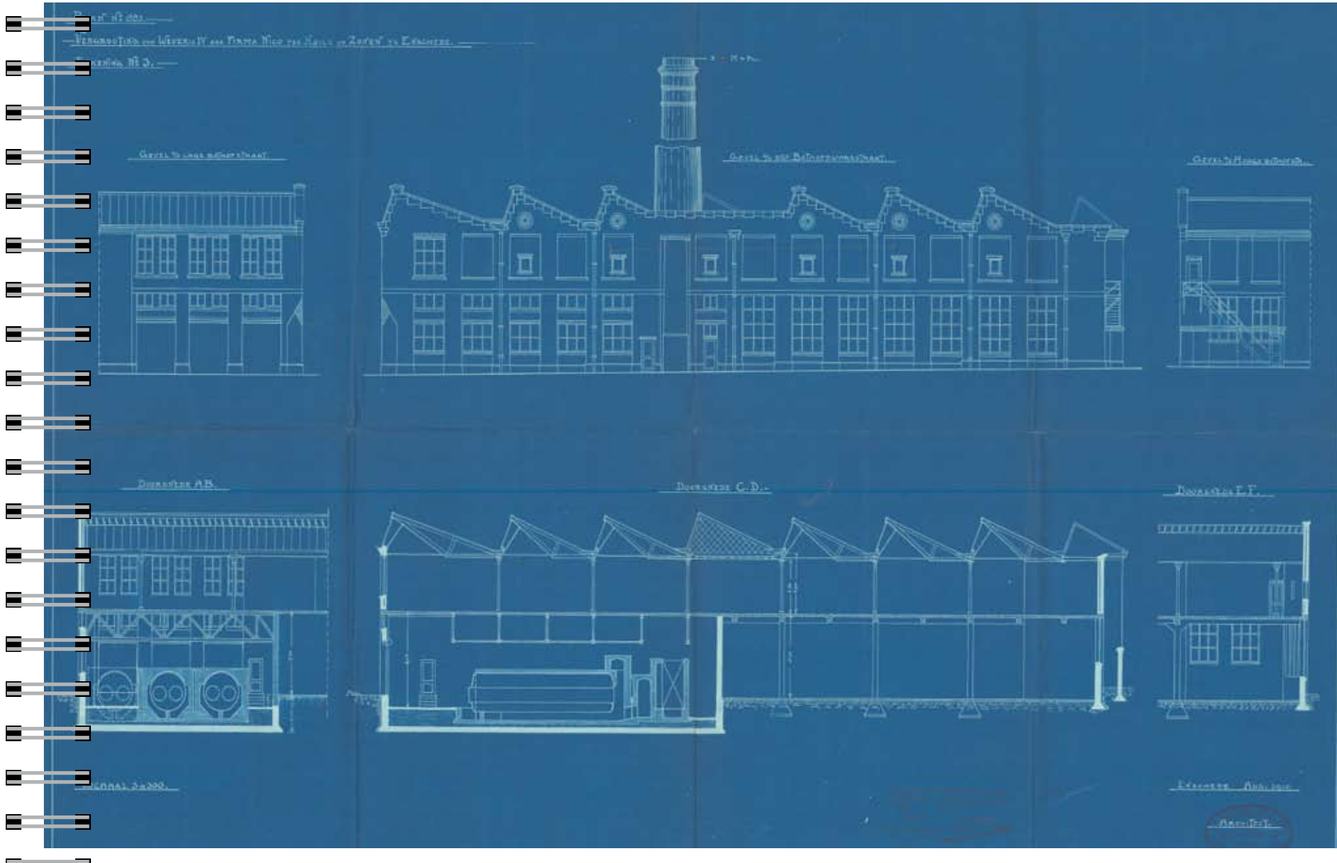

Polaroid Land Camera SX-70

In de Polaroidfabriek zijn sinds 1965 zo'n 16,5 miljard 'directklaar' foto's geproduceerd. In 2008 sloot Polaroid definitief de poorten in Enschede.

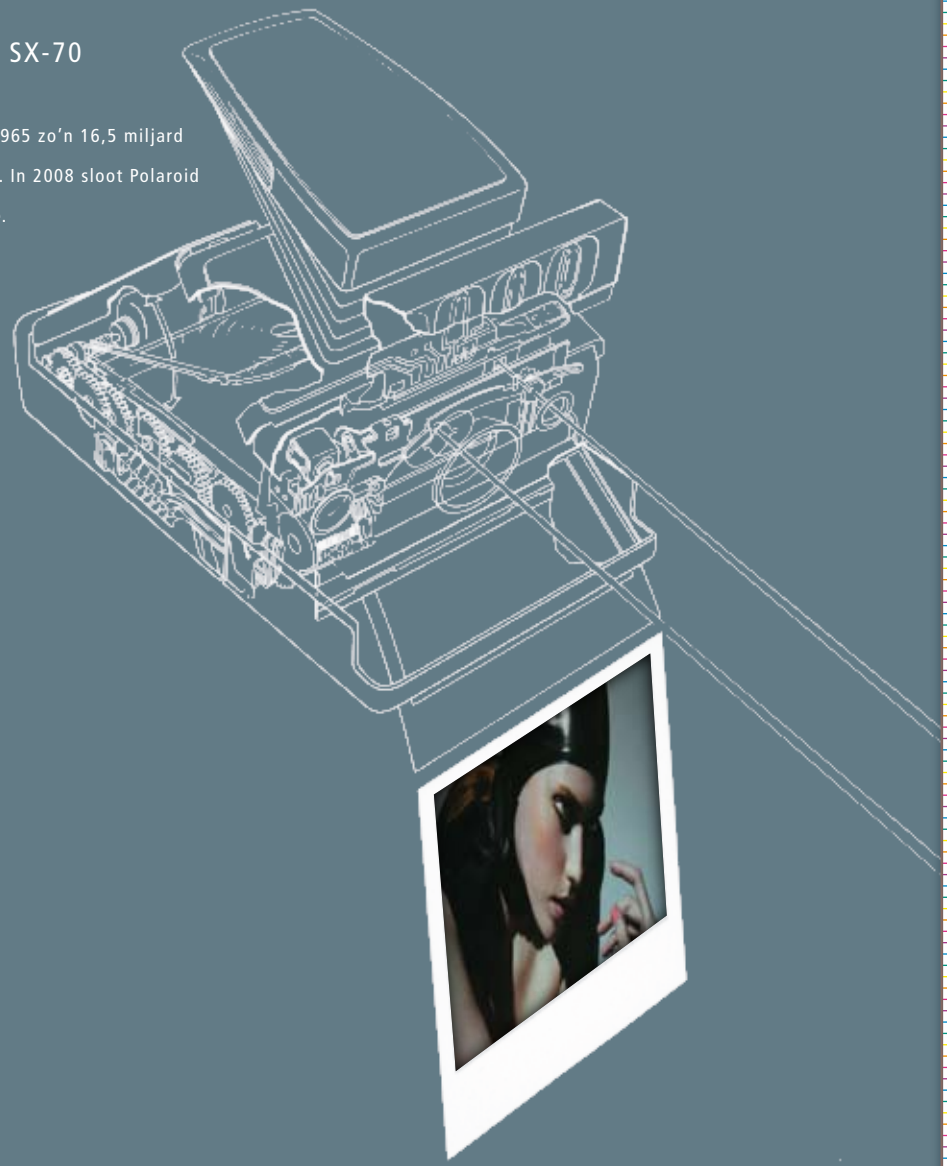

Bijlage 4 Voorwaarden bij omgevingsvergunning artikel 3.6

BESTEMMINGSPLANNEN

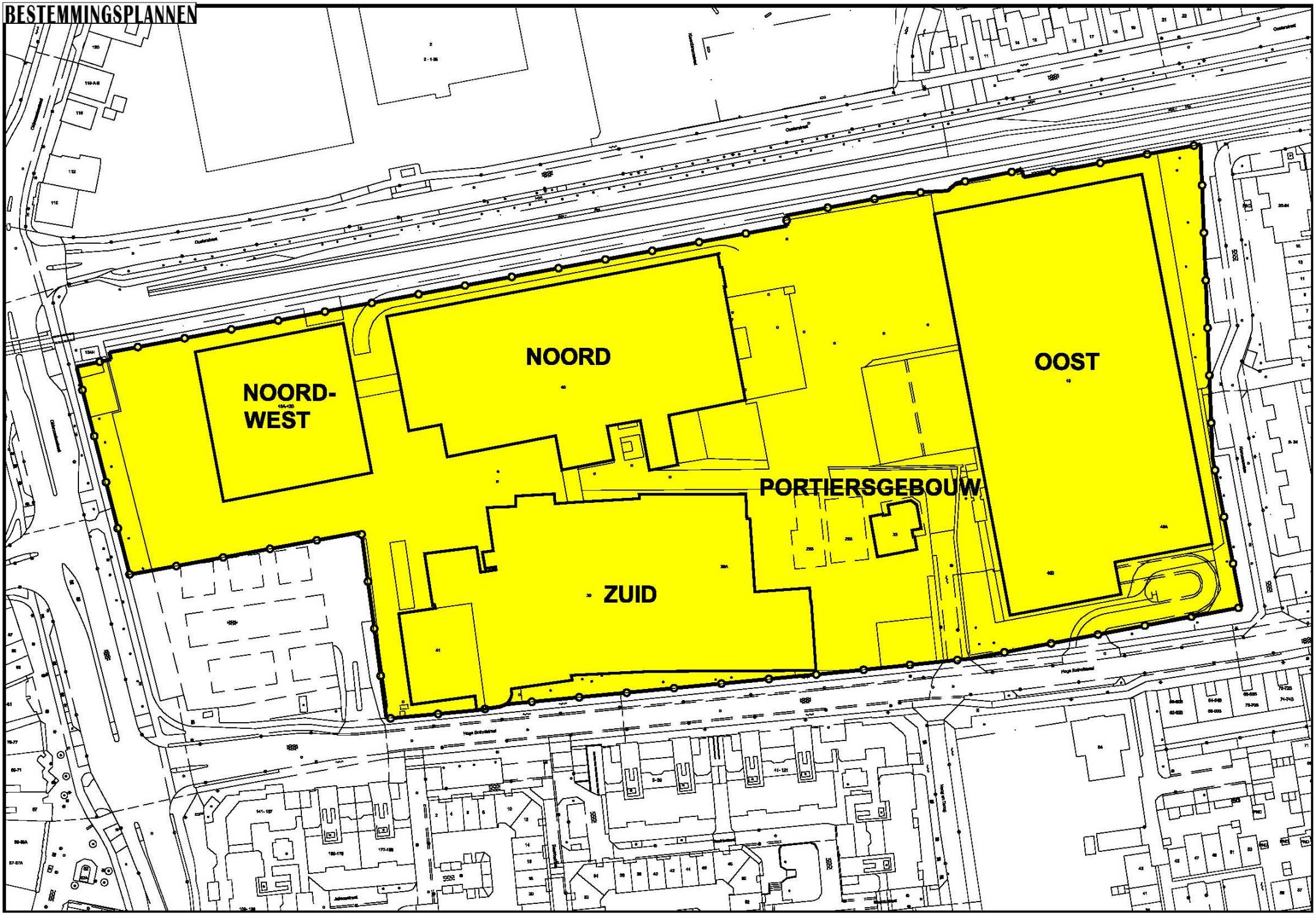

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© Mei 2014, gemeente Enschede

Gemeente Enschede

Toelichting

Bestemmingsplan

Polaroidterrein - Performance Factory

Status: Vastgesteld

enschede.nl

Polaroidterrein - Performance Factory

Inhoudsopgave

Toelichting **3**

Hoofdstuk 1 Inleiding **3**
1.1 Aanleiding bestemmingsplan 3
1.2 Ligging en begrenzing plangebied 3
1.3 Geldende juridische regelingen 5
1.4 Wettelijk kader 6
1.5 Adviezen, vooroverleg en procedure 6

Hoofdstuk 2 Planologisch beleidskader **9**
2.1 Ruimtelijk beleid en regels van het Rijk 9
2.2 Ruimtelijk beleid en regels van de provincie Overijssel 9
2.3 Gemeentelijk ruimtelijk relevant strategisch beleid 12

Hoofdstuk 3 Gebiedsbeschrijving **15**
3.1 Ruimtelijk-stedenbouwkundige beschrijving 15
3.2 Voorgeschiedenis en huidige functionele situatie 15
3.3 Cultuurhistorie 16

Hoofdstuk 4 Planbeschrijving **18**
4.1 Beleidsmatige uitgangspunten 18
4.2 Ruimtelijk-Stedenbouwkundige uitgangspunten 20
4.3 Cultuurhistorische waarden 'The Performance Factory' 24
4.4 Welstand en beeldkwaliteit 25
4.5 Duurzaamheid 25

Hoofdstuk 5 Omgevingsaspecten **28**
5.1 Milieu 28
5.2 Water 38
5.3 Natuur 39

Hoofdstuk 6 Juridische planopzet **42**
6.1 Algemeen 42
6.2 Indeling planregels 42
6.3 Beschrijving van het plan 44
6.4 Handhaving 46

Hoofdstuk 7 Economische uitvoerbaarheid **47**

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding bestemmingsplan

Het bestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory” heeft als doel de bestemming van de binnen het plan gelegen gronden en de bouw- en gebruiksmogelijkheden daarvan vast te leggen. Met dit bestemmingsplan wordt beoogd het mogelijk te maken dat de bestaande bedrijfsgebouwen op het voormalige Polaroidterrein kunnen worden gebruikt voor diverse functies en activiteiten die passen binnen het concept van “The Performance Factory”. Tevens zullen in het bestemmingsplan de bedrijfsactiviteiten van het bedrijf “Impossible”, de doorstart van het voormalige Polaroid, van een passende bestemming worden voorzien. Het bestemmingsplan maakt geen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in de vorm van nieuwbouw van woningen en/of bovenlokale commerciële voorzieningen mogelijk.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

Het plangebied van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" is gelegen in het stadsdeel Centrum in de wijk De Bothoven, aan de rand van de Enschedese binnenstad. Het plangebied bestaat in zijn geheel uit het voormalige Polaroid bedrijfsterrein aan de Hoge Bothofstraat, met uitzondering van het openbare parkeerterrein op de hoek van de Hoge Bothofstraat met de Oldenzaalsestraat.

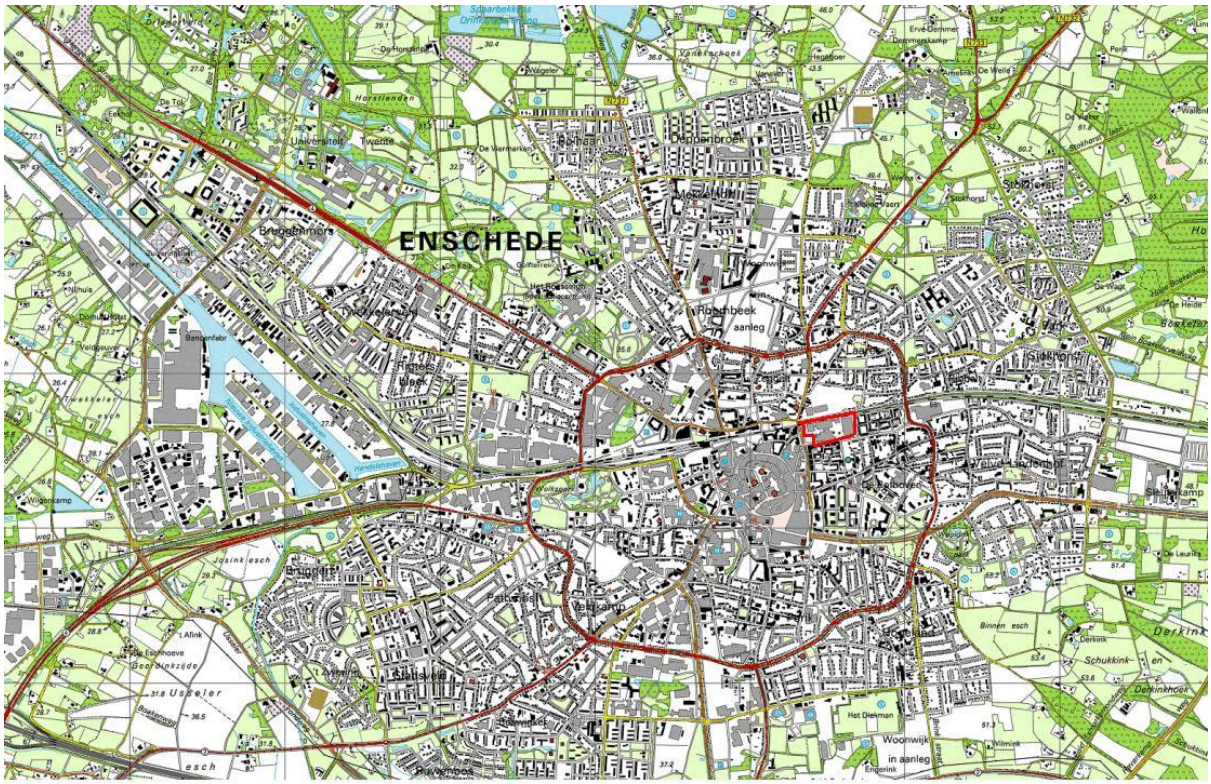

afbeelding: situering plangebied "Polaroidterrein - Performance Factory" in Enschede

Het plangebied wordt globaal begrensd door de spoorlijn Enschede-Gronau in het noorden, de Kremersmaten in het oosten, de Hoge Bothofstraat in het zuiden en de Oldenzaalsesetraat in het westen.

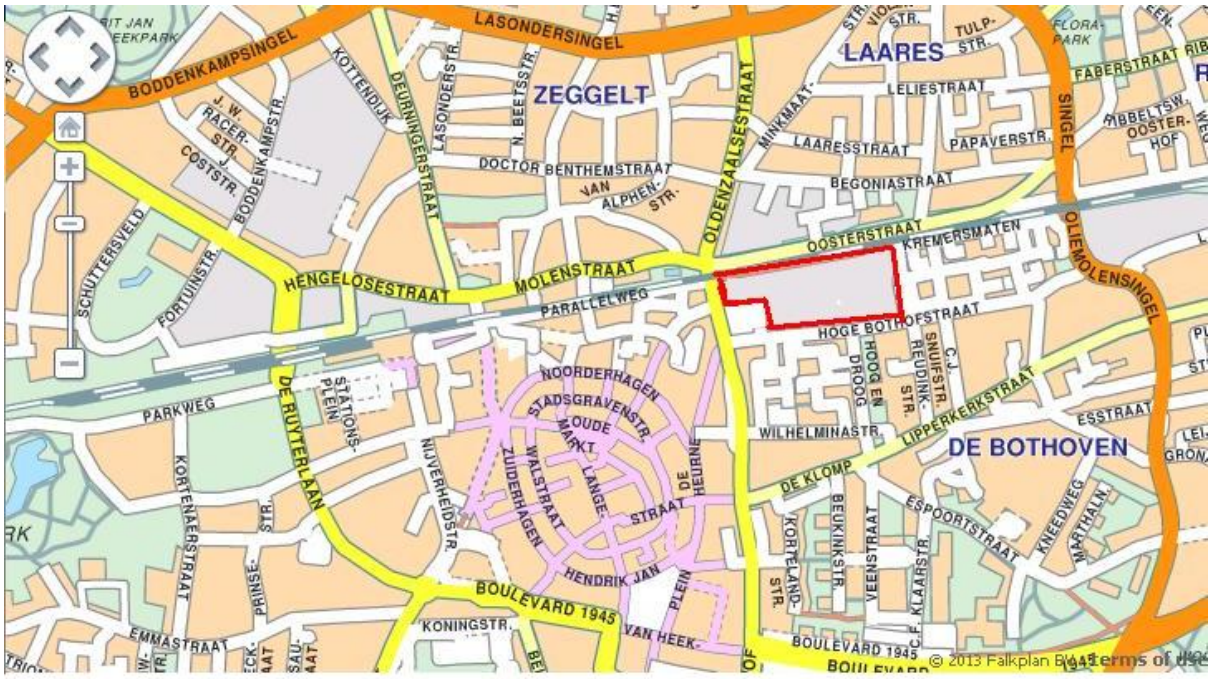

situering plangebied in de wijk De Bothoven

afbeelding: situering plangebied "Polaroidterrein - Performance Factory" in de wijk De Bothoven

1.3 Geldende juridische regelingen

Het plangebied is gelegen in het gebied waarvoor sinds 20 april 2007 het bestemmingsplan "De Bothoven 2006" geldt. Dit bestemmingsplan is vastgesteld door de gemeenteraad van Enschede op 27 november 2006 en goedgekeurd door gedeputeerde staten van Overijssel op 29 januari 2007. In het vigerende bestemmingsplan "De Bothoven 2006" hebben de in het plan begrepen gronden de basisbestemming "Bedrijven t/m categorie 2" en de specifieke bestemming "vervaardiging fotochemische producten".

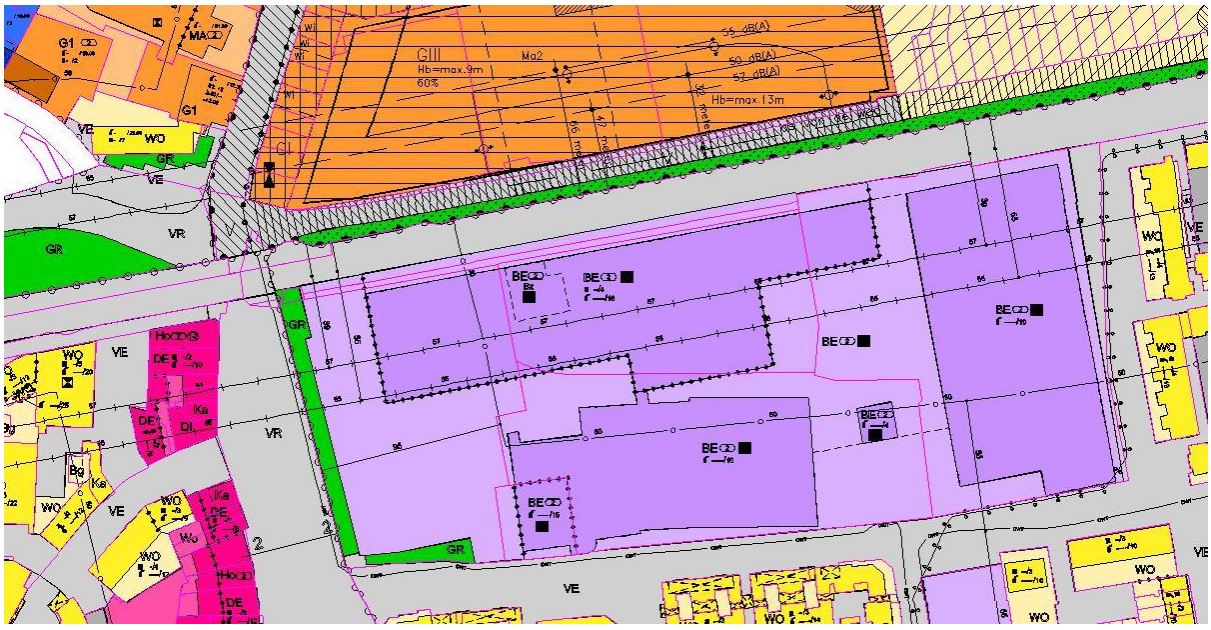

afbeelding: fragment plankaart vigerend bestemmingsplan "De Bothoven 2006"

1.4 Wettelijk kader

Het wettelijk kader van een bestemmingsplan is de Wet ruimtelijke ordening (hierna Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (hierna Bro).

De wet verplicht dat elke 10 jaar een bestemmingsplan opnieuw wordt vastgesteld. Een bestemmingsplan dat ouder is dan tien jaar wordt als niet meer actueel beschouwd.

Wet ruimtelijke ordening

De Wro schrijft voor dat de gemeenteraad "voor het gehele grondgebied van de gemeente een of meer bestemmingsplannen vaststelt, waarbij ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening de bestemming van de in dat plan begrepen grond wordt aangewezen en met het oog op die bestemming regels worden gegeven".

Besluit ruimtelijke ordening

In het Bro is geregeld hoe een bestemmingsplan en andere ruimtelijke plannen er uit moeten zien, wat vastgelegd moet worden en wat meegewogen moet worden De toelichting moet daarom vermelden wat de uitkomsten zijn van onderzoeken over ecologie/flora/fauna, hoe het is gesteld met de waterhuishouding, of de Wet milieubeheer van toepassing is voor bijvoorbeeld een Milieu Effect Rapport, of sprake is van archeologie/cultuurhistorie, welke milieukwaliteitseisen wat betreft lucht, bodem, geluid bij het plan betrokken zijn en welk beleid van gemeente, provincie en Rijk een rol speelt.

Een bestemmingsplan is daarom een juridisch ruimtelijk beleidsdocument, waarin de bestemming van de gronden met inbegrip van de daarop van toepassing zijnde gebruiks- en bouwregels en de daarop aanwezige bebouwing worden vastgelegd, maar waarin ook ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden zijn opgenomen.

Deze toelichting is daarom een verplicht document (artikel 3.1.2 t/m 3.1.7 en artikel 3.2.1 t/m 3.2.4 Bro).

Digitalisering

Alle ruimtelijke plannen moeten voor iedereen digitaal beschikbaar en raadpleegbaar zijn. Daarvoor is een landelijke voorziening in het leven geroepen. Er moet gewerkt worden via landelijk vastgestelde regels (artikel 1.2.1 en 1.2.2 Bro, nader uitgewerkt in de ministeriële regeling standaarden ruimtelijke ordening).

Kosten

In de wet is bepaald dat de kosten voor het maken van een bestemmingsplan verhaald kunnen worden op de aanvrager. Die kosten worden vastgesteld in een exploitatieplan, maar ze kunnen ook op een andere wijze verhaald worden, bijvoorbeeld door het sluiten van een overeenkomst (afdeling 6.4 Wro).

1.5 Adviezen, vooroverleg en procedure

Adviezen

Voorafgaand aan het in procedure brengen van een bestemmingsplan vragen burgemeester en wethouders aan het binnen het plangebied werkzame erkende wijkorgaan advies uit te brengen over het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan. Dit is geen wettelijke procedurestap maar een binnen de gemeente Enschede gehanteerde werkwijze die is vastgelegd in de Regeling Wijkorganen 2003 en nader uitgewerkt in de notitie Wijkorganen en Adviesafspraken.

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory” is het erkende wijkorgaan "Wijkraad De Bothoven" actief.

De wijkraad is gevraagd schriftelijk advies uit te brengen. In het kader van de adviesvraag is het bestemmingsplan op 17 februari 2014 inhoudelijk doorgesproken met leden van de wijkraad.

De wijkraad heeft op 3 maart 2014 schriftelijk laten weten in te kunnen stemmen met het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory"

Vooroverleg

In het Bro is voorgeschreven (artikel 3.1.1) dat burgemeester en wethouders voorafgaand aan het in procedure brengen van een nieuw bestemmingsplan overleg moeten plegen met de besturen van eventueel betrokken andere gemeenten, het waterschap, de provincie en met die diensten van het Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn. Van het wettelijke vooroverleg met Rijk en provincie kan in de praktijk in veel gevallen worden afgezien. De provincie Overijssel en het Rijk hebben beleid vastgesteld, waarin is bepaald dat zij een bestemmingsplan alleen nog voor vooroverleg willen ontvangen, indien dat bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt die raken aan bepaalde ruimtelijke belangen van de provincie of het Rijk.

Geen vooroverleg bestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory”.

Het bestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory” maakt geen ontwikkelingen mogelijk waarbij ruimtelijke belangen van andere gemeenten, het waterschap Vechtstromen (voorheen Regge en Dinkel), de provincie Overijssel of het Rijk in het geding zijn. Daarom is voor dit bestemmingsplan afgezien van het plegen van vooroverleg. Wel wordt het ontwerpbestemmingsplan ter kennisname toegezonden aan het waterschap Vechtstromen. Omdat het plangebied direct grenst aan de spoorlijn Enschede-Gronau wordt het ontwerpbestemmingsplan ook ter kennisname toegezonden aan ProRail.

Procedure

Vooraankondiging

Burgemeester en wethouders moeten burgers en anderen informeren over het voornemen een bestemmingsplan voor te bereiden op verzoek van een derde of uit eigen beweging. Dat voornemen wordt gepubliceerd in het gemeentelijk huis-aan-huisblad en op internet. In Enschede wordt geen gelegenheid geboden om zienswijzen hieromtrent naar voren te brengen (artikel 1.3.1 Bro).

Het voornemen om het bestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory” in voorbereiding te nemen is op 2 oktober 2013 gepubliceerd in het gemeentelijk blad “Huis aan Huis" en op de website van de gemeente Enschede.

Terinzagelegging ontwerpbestemmingsplan

In de Wro staat dat op de procedure van een bestemmingsplan de uniforme openbare voorbereidingsprocedure uit afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is. Dit betekent dat het ontwerp van een bestemmingsplan gedurende een periode van zes weken ter inzage moet worden gelegd. Deze terinzagelegging biedt iedereen de mogelijkheid om gedurende die periode zienswijzen naar voren te brengen bij de gemeenteraad. Die terinzagelegging wordt gepubliceerd in de Nederlandsche Staatscourant en in het gemeentelijk blad "Huis aan Huis" en langs “elektronische weg”, dus internet.

De aankondiging van de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory” en de mogelijkheid om tijdens die periode een zienswijze naar voren te brengen is op 2 april 2014 gepubliceerd in "Huis aan Huis", in de Staatscourant, op de website van de gemeente Enschede en op de website www.officielebekendmakingen.nl.

Zienswijzen

Tijdens de periode van terinzagelegging van het ontwerp-bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" zijn er geen zienswijzen naar voren gebracht bij de gemeenteraad.

Gewijzigde vaststelling

Na afloop van de terinzagelegging van het ontwerp-bestemmingsplan is gebleken dat het wenselijk is de gemeenteraad voor te stellen de planregels van het bestemmingsplan op een aantal onderdelen van ondergeschikte aard ambtshalve gewijzigd vast te stellen. Het gaat daarbij om een verduidelijking van de definitie 'bedrijfsgebouw', het opnemen van een nieuwe definitie 'geluidgevoelige functies' , een redactionele aanpassing van de doeleindenomschrijving van de bestemming 'Gemengd - 3' , voor zover deze betrekking heeft op geluidgevoelige functies, het schrappen van het gebruiksverbod voor geluidgevoelige functies en een aanvullend afwegingscriterium voor het afwijken de verplichting om voldoende parkeergelegenheid op eigen terrein te realiseren.

Rechtsbescherming

Na vaststelling van het bestemmingsplan door de gemeenteraad staat voor belanghebbenden nog de mogelijkheid open om bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State beroep in te stellen tegen het bestemmingsplan.

Hoofdstuk 2 Planologisch beleidskader

2.1 Ruimtelijk beleid en regels van het Rijk

2.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

Het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid op rijksniveau staat in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De structuurvisie is sinds maart 2012 van kracht en vormt de kapstok voor bestaand en nieuw rijksbeleid met ruimtelijke consequenties.

In de SVIR beschrijft de Rijksoverheid haar visie op de ruimtelijke en mobiliteitsopgaven voor Nederland in de richting van het jaar 2040. Eén van de kernbegrippen in de SVIR is decentralisatie. Het kabinet wil beslissingen over ruimtelijke ontwikkelingen dichter bij burgers en bedrijven brengen. Provincies en gemeenten krijgen letterlijk de ruimte om maatwerk te leveren voor regionale opgaven.

Het kabinet heeft dertien nationale (gelijkwaardige) belangen opgesteld. Dit zijn concrete belangen waarvoor het Rijk verantwoordelijk is en waarop het resultaten wil boeken.

2.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening en Besluit ruimtelijke ordening

De basis van juridische borging van de realisatie van de nationale belangen ligt in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en het Bro.

Het Barro is in werking sinds 2011 en bevat onderwerpen die van rijksbelang zijn, zoals defensie, de ecologische hoofdstructuur, ruimte voor de rivier, kustverdediging, de elektriciteitsvoorziening en toekomstige uitbreiding van het hoofd(spoor)wegennet. Per onderwerp bevat het Barro regels waaraan bestemmingsplannen moeten voldoen. Binnen drie jaar moet het onderwerp zijn opgenomen in een bestemmingsplan.

2.1.3 Toetsing bestemmingsplan aan beleid en regels van het Rijk

De ontwikkelingen die het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" beoogt mogelijk te maken vallen niet onder een van de in het beleid en de regels van het Rijk genoemde nationale belangen.

2.2 Ruimtelijk beleid en regels van de provincie Overijssel

2.2.1 Omgevingsvisie Overijssel

Het ruimtelijk beleid van de provincie Overijssel staat vooral in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening die Provinciale Staten van Overijssel op 1 juli 2009 hebben vastgesteld en geactualiseerd bij besluit van 3 juli 2013. De Omgevingsvisie is een integrale visie waarin de beleidsambities en doelstellingen staan die van provinciaal belang zijn voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van Overijssel. Het uitgangspunt is gericht op het jaar 2030. De visie biedt kaders in de vorm van ontwikkelingsperspectieven voor de groene omgeving en stedelijke omgeving. Daarbinnen krijgen gemeenten, waterschappen, maatschappelijke organisaties en andere initiatiefnemers mogelijkheden om ruimtelijke ontwikkelingen te realiseren.

De hoofdambitie van de visie is een toekomst vaste groei van welvaart en welzijn met een verantwoord beslag op de beschikbare natuurlijke hulpbronnen en voorraden. In het beleid van de provincie staan daarom de zorg voor ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid centraal. De provincie wil ruimtelijke kwaliteit realiseren door vooral in te zetten op het beschermen van bestaande kwaliteiten en deze te verbinden met nieuwe ontwikkelingen.

Het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving staat voorop, in combinatie met een goed vestigingsklimaat, een goede woonomgeving en een fraai buitengebied. De essentiële gebiedskenmerken zijn daarbij het uitgangspunt.

Om deze ambities waar te kunnen maken bevat de Omgevingsvisie een uitvoeringsmodel. De filosofie van dit model is dat de provincie samen met partners een gezamenlijke visie of doel deelt en dat vervolgens elke partij in de eigen verantwoordelijkheidssfeer in actie komt. Het uitvoeringsmodel heeft drie niveaus: generieke beleidskeuzes, ontwikkelperspectieven en gebiedskenmerken. Aan de hand van deze niveaus wordt duidelijk of een ruimtelijke ontwikkeling mogelijk is en of er behoefte aan is, waar het past in de ontwikkelingsvisie en hoe de ontwikkeling uitgevoerd kan worden.

Uitvoeringsmodel Omgevingsvisie

In onderstaande afbeelding staat de “vishaak” van het uitvoeringsmodel en de niveaus daarin toegelicht.

Generieke beleidskeuzes

Generieke beleidskeuzes vloeien voort uit beleid van EU, Rijk of provincie. Het zijn keuzes die bepalen of een ontwikkeling nodig is of mogelijk. De generieke beleidskeuzes zijn veelal normstellend.

De provincie hanteert een drietal algemene generieke beleidskeuzes:

- bovenlokale afstemming
- integraliteit
- SER-ladder (ladder duurzame verstedelijking)

Gemeenten moeten hun ruimtelijke ontwikkelingsplannen afstemmen met hun buurgemeenten, om te voorkomen dat inefficiënte concurrentie tussen gemeenten ontstaat. Daarnaast dient de planvorming zo integraal mogelijk te zijn, wat inhoudt dat naast duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit ook alle relevante vakinhoudelijke beleidsaspecten in een zo vroeg mogelijk stadium bij de planvorming moeten worden betrokken. Ten slotte dient ook de 'SER-ladder' (ladder duurzame verstedelijking) te worden toegepast, die inhoudt dat eerst bestaande bebouwing en herstructureringsmogelijkheden worden benut, voordat er uitbreiding kan plaatsvinden.

Daarnaast zijn er nog een aantal vakinhoudelijke generieke beleidskeuzes, deze betreffen onder meer de waterveiligheid, randvoorwaarden voor externe veiligheid, grondwaterbeschermingsgebieden, bescherming van de ondergrond en de ecologische hoofdstructuur.

Ontwikkelingsperspectieven

Na de toetsing aan de generieke beleidskeuzes komen de ontwikkelingsperspectieven aan de orde. In de Omgevingsvisie staan zes ontwikkelperspectieven beschreven voor de groene en stedelijke omgeving. De ontwikkelperspectieven zijn flexibel voor de toekomst en geven richting aan wat waar ontwikkeld zou kunnen

worden.

Gebiedskenmerken

Tot slot zijn de gebiedskenmerken van belang, die bestaan uit vier lagen (natuurlijke laag, laag van het agrarisch cultuurlandschap, stedelijke laag en lust- en leisure-laag). Voor elke laag gelden specifieke kwaliteitsvoorwaarden en -opgaven voor ruimtelijke ontwikkelingen. Het is de vraag 'hoe' een ontwikkeling invulling krijgt.

2.2.2 Omgevingsverordening Overijssel

De hoofdlijnen van de Omgevingsvisie zijn juridisch geborgd in de Omgevingsverordening. Het gaat om de onderwerpen uit de visie die de provincie zo belangrijk vindt dat deze dwingend worden opgelegd.

In de verordening staan algemene regels op het gebied van de ruimtelijke ordening, mobiliteit, milieu, water en bodem. De verordening als juridisch instrument om de doorwerking van provinciaal beleid af te dwingen, is beperkt tot die onderdelen van het beleid waarvoor de inzet van algemene regels noodzakelijk is om provinciale belangen veilig te stellen of om uitvoering te geven aan wettelijke verplichtingen. De Omgevingsverordening geeft regels aan gemeenten die bij het maken van bestemmingsplannen in acht genomen moeten worden.

2.2.3 Toetsing bestemmingsplan aan beleid en regels van de provincie Overijssel

De ontwikkelingen die het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" beoogt mogelijk te maken is getoetst aan de generieke beleidskeuzes, ontwikkelingsperspectieven en de gebiedskenmerken uit de Omgevingsvisie Overijssel 2009.

Generieke beleidskeuzes

Met het concept 'The Performance Factory' wordt een voormalig bedrijfsterrein aan de rand van de binnenstad van Enschede geschikt gemaakt voor gebruik ten behoeve van nieuwe economische en maatschappelijke functies. Ook wordt de openbare ruimte op en rondom het terrein heringericht. Daarmee wordt zowel aan het terrein zelf als aan de omgeving een ruimtelijke kwaliteitsimpuls gegeven. Er is geen sprake van ontwikkelingen met een bovenlokaal belang waarover afstemming met buurgemeenten dient plaats te vinden.

Ontwikkelingsperspectieven en gebiedskenmerken

Voor het plangebied van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" gelden de ontwikkelingsperspectieven 'Steden als motor' en 'Bedrijventerrein' met het daarbij behorende gebiedskenmerk 'Bedrijventerreinen'. Kern hiervan is herstructurering, transformatie en uitbreiding van het stedelijk gebied inzetten om de kwaliteit en de veerkracht van het stedelijk woon-, werk- en voorzieningenmilieu te garanderen en de ruimtelijke kwaliteit te versterken. Specifiek voor bedrijventerreinen geldt dat er ruimte is voor herstructurering van bestaande monofunctionele werkmilieus.

Provinciale regels

Het plangebied van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" ligt gedeeltelijk binnen het gebied dat in de Omgevingsverordening van de provincie Overijssel is aangewezen als boringsvrije zone Kotkamp/Schreurserve. Binnen deze boringsvrije zone moeten inrichtingen aan diverse regels voldoen ter bescherming van de grondwaterstand en -kwaliteit in het gebied. Er geldt geen verplichting om de boringsvrije zone door middel van een specifieke aanduiding met bijbehorende beschermingsregeling op te nemen in bestemmingsplannen.

De Oldenzaalsestraat direct ten westen van het plangebied is in de Omgevingsverordening van de provincie Overijssel aangewezen als Landelijke Recreatieve Fietsroute. Het betreft hier de landelijke fietsroute 14

'Saksenroute', die onderdeel uitmaakt van het fietsnetwerk Twente.

Conclusie:

Geconcludeerd kan worden dat de in dit voorliggende bestemmingsplan besloten ruimtelijke ontwikkeling in overeenstemming is met het in de Omgevingsvisie Overijssel 2009 verwoorde en in de Omgevingsverordening Overijssel verankerde ruimtelijk beleid en regels van de provincie Overijssel.

2.3 Gemeentelijk ruimtelijk relevant strategisch beleid

Deze paragraaf bevat een korte beschrijving van het algemene ruimtelijke relevante beleid van de gemeente Enschede. De inhoud van deze toelichting is zodanig opgebouwd dat eerst algemene informatie aan de orde komt en vervolgens onderwerpen die specifiek aan dit bestemmingsplan zijn toegeschreven. Het sectorale beleid wordt daarom verderop in deze toelichting behandeld.

2.3.1 Toekomstvisie Enschede 2020 en uitwerkingsvisies

De gemeenteraad heeft op 17 december 2007 de Toekomstvisie Enschede 2020 vastgesteld, waarin de hoofdlijnen en doelstellingen voor het gemeentelijke beleid tot 2020 staan. Het document geeft richting aan het beleid, dat nader uitgewerkt wordt in andere beleidsstukken.

De ruimtelijk relevante aspecten van de hoofdlijnen en beleidsdoelstellingen in de Toekomstvisie zijn uitgewerkt in de Herijking van de Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie, die op 22 juni 2009 door de gemeenteraad is vastgesteld. Integraal onderdeel hiervan is een visie op de binnenstad (Binnenstadsvisie) en mobiliteit (Mobiliteitsvisie). Vervolgens is de inhoud van het document Herijking RO-Visie, binnenstadsvisie inclusief mobiliteitsvisie is ruimtelijk vertaald in de Structuurvisie Enschede, die in één van de volgende paragrafen aan de orde komt.

2.3.2 Stedelijke Koers

Onder de noemer "Stedelijke Koers" heeft de gemeenteraad op 24 september 2012 ingestemd met een andere koers voor Enschede. Dat was nodig omdat vraag en aanbod in de vastgoedmarkt op het gebied van wonen, bedrijventerreinen en kantoren flink uit balans zijn. De maatschappij is veranderd. Het aantal projecten, de ambities en de plannen in Enschede die werden voorbereid en uitgevoerd pasten niet meer bij de huidige en toekomstige vraag. Om dit terug te brengen naar een realistisch aanbod heeft de gemeenteraad gekozen voor de plannen en projecten die het meest waardevol zijn voor de toekomst van Enschede en die de economie van Enschede en de regio zoveel mogelijk stimuleren. De financiële uitwerking hiervan vond plaats tijdens de behandeling van de Programmabegroting op 12 november 2012.

In Enschede zullen niet alleen minder woningen worden gebouwd, maar ook andere soorten: minder appartementen en meer woningen met een tuin. De prognose voor de verkoop van grond voor bedrijventerreinen wordt naar beneden bijgesteld. Voor de kantorensector wordt naast verlagen van het aantal te bouwen kantoren ook gekeken naar hergebruik van bestaande kantoren, omdat er sprake is van leegstand.

2.3.3 Structuurvisies

De Wro verplicht iedere gemeente om voor het hele grondgebied één of meer structuurvisies vast te stellen voor een goede ruimtelijke ordening. Een soortgelijke verplichting geldt ook voor de provincies en het Rijk.

In een gemeentelijke structuurvisie staan de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling van dat gebied en de hoofdzaken van het ruimtelijk beleid. De structuurvisie bevat ook een uitvoeringsparagraaf waarin de raad aangeeft via welke instrumenten en bevoegdheden de voorgenomen ontwikkeling gerealiseerd zal kunnen worden.

Structuurvisie Enschede

De gemeenteraad van Enschede heeft op 26 september 2011 de Structuurvisie vastgesteld. Hierin is het bestaande ruimtelijk beleid uit de hieronder genoemde gemeentelijke nota's opgenomen en met elkaar in relatie gebracht.

- Groenstructuur Actieplan, bevat de belangrijkste gemeentelijke ambities op het gebied van behouden en versterken van parken en groenstructuren;
- Beleidskader kleine windturbines, hierin zijn mogelijke locaties voor kleine windturbines aangewezen;
- Mobiliteitsplan 2004-2015, bevat de gemeentelijke ambities voor de verkeerscirculatie en bereikbaarheid van de stad. Hieruit zijn de belangrijkste verkeersprojecten voor auto, openbaar vervoer en fiets in de Structuurvisie opgenomen;
- Nieuwe Energie voor Enschede, bevat de gemeentelijke duurzaamheidsambities voor nieuwe ontwikkelingen, herstructurering en renovatie. Hierbij staat de reductie van CO_2 centraal.
- Gids Buitenkans, bevat op basis van landschapstypologieën en -plekken het kwalitatieve kader voor ontwikkelingen in het buitengebied;
- Hotelnota, hierin zijn de ontwikkellocaties voor hotels aangewezen;
- Structuurvisie Luchthaven Twente en omgeving, bevat het ruimtelijke ontwikkelingskader voor de herontwikkeling van het terrein van de voormalige militaire vliegbasis Twente;
- Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie 2001, bevat belangrijke gemeentelijke ontwikkellocaties en infrastructuurprojecten. Hieruit zijn de nog actuele projecten en locaties in de Structuurvisie opgenomen;
- Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie en Binnenstadsvisie 2009, bevat het actuele integrale kader voor ruimtelijke ontwikkeling, verkeer, economie en de ontwikkeling van de binnenstad;
- Ontwikkelingskader Horeca 2005-2015, hierin zijn de horecaconcentratiegebieden en horeca-ontwikkellocaties aangewezen.

Met uitzondering van de Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie 2001 zijn de individuele beleidsnota's nog steeds van kracht omdat deze meer bevatten dan wat is opgenomen in de Structuurvisie.

In de Structuurvisie gaat het om de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen voor de toekomst op het gebied van wonen, groen, economie, verkeer, milieu en gebiedsontwikkeling.

Het doel van de Structuurvisie is het in samenhang presenteren van de hoofdlijnen van sectoraal of gebiedsgericht beleid. Het gaat om de hoofdlijnen van ruimtelijk beleid op de lange termijn, zodat er op projectniveau voldoende flexibiliteit is om in te kunnen spelen op veranderingen.

De Structuurvisie is continu in ontwikkeling. Bij nieuwe gebiedsontwikkelingen en nieuw stedelijk beleid wordt de Structuurvisie aangevuld of nader uitgewerkt, zodat het een actueel strategisch en integraal kader vormt.

Sectorale en gebiedsgerichte structuurvisies

In aanvulling op de eerder genoemde integrale Structuurvisie, heeft de gemeenteraad van Enschede ook drie sectorale structuurvisies en één gebiedsgerichte structuurvisie vastgesteld. Hierin worden specifieke onderwerpen geregeld.

Woonvisie

Op 12 maart 2012 is de Woonvisie Enschede 2025 vastgesteld. De Woonvisie vormt een nadere uitwerking van de Structuurvisie, specifiek toegespitst op de gemeentelijke beleidsdoelstellingen ten aanzien van het wonen.

Detailhandelsstructuurvisie

Op 23 januari 2012 is de Detailhandelsstructuurvisie Enschede 2012 vastgesteld. In deze tweede sectorale structuurvisie staan de hoofdlijnen van het gemeentelijk detailhandelsbeleid voor de komende vier jaar. Na een technische aanpassing in de besluitvorming op 12 november 2012 is dit formeel een structuurvisie zoals bedoeld in artikel 2.1 van de Wro.

Watervisie

Op 27 mei 2013 is de Watervisie 2013-2025 vastgesteld. Deze derde sectorale structuurvisie richt zich op het samen met partners in de waterketen aanpakken van waterknelpunten in Enschede op het gebied van hemelwateroverlast, grondwateroverlast, grondwaterverontreiniging en waterkwaliteit. De watervisie heeft twee sporen, het oplossen van knelpunten en het realiseren van een zestal waterambities.

De op te lossen knelpunten zijn:

- Overbelasting van het rioolstelsel.
- Grondwateroverlast.
- Problemen met waterkwaliteit.

De Enschedese waterambities zijn:

- Daar waar het kan is het regenwater afgekoppeld van het gemengde riool.
- De beleving van de groene en blauwe kwaliteit van Enschede versterken door water zichtbaar te maken.
- Water in de buitenruimte wordt zoveel mogelijk benut voor het opvangen van extreme regenbuien en om bij warme perioden de stad te verkoelen.
- De watergerelateerde component van de (woon)lasten blijft beheersbaar.
- Enschedeërs gaan bewuster met water om en zijn meer betrokken bij de watervoorzieningen in de stad.
- De waterpartners zorgen samen voor een goede waterkwaliteit en – kwantiteit in Enschede.

Structuurvisie Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente e.o.

Specifiek voor de luchthaven heeft de raad op 14 december 2009 de Structuurvisie Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente e.o. vastgesteld. De voormalige militaire vliegbasis transformeert tot een burgerluchthaven in een robuuste landschappelijke setting. In samenhang met de ontwikkeling van de luchthaven wordt bedrijvigheid ontwikkeld. Op termijn komt de zuidelijke zone van het huidige vliegveldgebied geheel vrij voor ontwikkeling van natuur. Beekherstel en het ontwikkelen van nieuwe natuur zorgen voor een nieuwe ecologische verbinding die de EHS versterkt.

2.3.4 Toetsing bestemmingsplan aan het gemeentelijk ruimtelijk relevant strategisch beleid

In de strategische beleidsdocumenten Toekomstvisie, Stedelijke Koers en de diverse structuurvisies zijn voor het voormalige Polaroidterrein geen specifieke beleidsdoelstellingen of ontwikkelingsrichtingen benoemd.

Hoofdstuk 3 Gebiedsbeschrijving

In dit hoofdstuk wordt een algemene beschrijving van de huidige situatie in het plangebied gegeven. Daarbij zal voornamelijk worden ingegaan op de huidige ruimtelijke structuur met een beschrijving van de ruimtelijke kenmerken en functies. Doel is het aanreiken van een kader waaraan ontwikkelingen in het plangebied kunnen worden getoetst. In dit hoofdstuk komen achtereenvolgens aan de orde: een ruimtelijk-stedenbouwkundige beschrijving van de huidige situatie in het plangebied, welstand, cultuurhistorie, duurzaamheid, verkeer en parkeren, waterhuishouding en natuur.

3.1 Ruimtelijk-stedenbouwkundige beschrijving

Het plangebied ligt net buiten het stadscentrum van Enschede in de wijk Bothoven, langs de spoorlijn. De locatie kenmerkt zich door grote bouwvolumes en verwijst nog naar het industriële verleden van Enschede. Nog niet zo lang geleden domineerde grootschalige fabrieksbebouwing het beeld langs de spoorlijn van Enschede. In de loop der jaren is deze bebouwing verdwenen en heeft plaats gemaakt voor onder andere woningen . Op de Polaroid locatie is gebouw Zuid nog een overblijfsel van de textielperiode. De overige gebouwen zijn van een later tijdstip. Ze zijn wel passend bij de schaal en maat van het textielcomplex.

Het terrein maakt nu een besloten indruk. Er staan op verschillende plekken hekwerken omheen. In de opzet is nog wel een oude straat herkenbaar, de Lage Bothofstraat. Deze lag tussen de gebouwen in en kwam uit op Oldenzaalsestraat. Het is de bedoeling dat deze straat weer een openbaar karakter krijgt.

Door gebouw Oost wordt een barrière met de naastgelegen woonwijk opgeworpen. Ook de omliggende straten zorgen voor een wat moeizame verbinding met de omgeving. Door toekomstige ingrepen aan de straten en ook de bebouwing van Tattersall is het mogelijk de gebieden wat meer met elkaar te verbinden.

3.2 Voorgeschiedenis en huidige functionele situatie

Nadat Polaroid medio 2008 definitief zijn bedrijfsactiviteiten had beëindigd is er slechts korte tijd sprake geweest van leegstand op het terrein. De nieuwe eigenaar van het terrein, woningcorporatie Domijn is al snel begonnen met het verhuren van bedrijfsruimten aan diverse partijen. Voor bedrijfsactiviteiten of functies die niet in het geldende bestemmingsplan "De Bothoven 2006" pasten is door burgemeester en wethouders ontheffing van het bestemmingsplan dan wel een omgevingsvergunning voor afwijken van het bestemmingsplan verleend. Het Concept "The Performance Factory" is gaandeweg ontstaan en wordt de komende jaren stapsgewijs verder uitgebouwd. De huidige functionele invulling van de bebouwing op het terrein is al grotendeels in overeenstemming met de gewenste toekomstige situatie zoals die is vastgelegd in het Ambitiedocument Polaroidterrein. Onderstaand wordt per gebouw kort beschreven wat de belangrijkste huidige invulling ervan is.

Gebouw Noord:

Gebouw Noord wordt vrijwel geheel gebruikt door het bedrijf 'Impossible BV", de doorstart van het voormalige Polaroid.

Gebouw Noordwest:

Gebouw Noordwest is het voormalige kantoorpand van Polaroid. In dit pand worden diverse kantoorruimtes verhuurd. Daarnaast zijn hier momenteel de dagbestedingsactiviteiten van Aveleijn en Interakt Contour.

Gebouw Zuid:

Gebouw Zuid wordt gebruikt voor diverse activiteiten en functies op het gebied van kunst, cultuur en ambachtelijke bedrijvigheid.

Gebouw Oost:

Gebouw Oost wordt gebruikt voor diverse activiteiten op het gebied van sport en bewegen en gezonde leefstijl.

Op het dak is een parkeerdek aanwezig.

Portiersgebouw:

Het portiersgebouw is momenteel in gebruik ten behoeve van het beheer.

3.3 Cultuurhistorie

Historie en ontstaansgeschiedenis plangebied

De locatie ligt ten oosten van de kern/het centrum van Enschede. Tot 1832 bestaat dit gebied, ten noorden van een es, uit hooiland. Het wordt doorsneden door een pad op de es en een langs de flank, de Hoge en de Lage Bothof. Het Overijssels Kanaal wordt in 1855 aangelegd en tien jaar later de spoorlijn die Twente met het westen en met Duitsland verbindt. Na aanleg van de spoorlijn kocht textielondernemer Van Heek gronden in de gemeente Lonneker, dicht bij het spoor. Het nieuwe vervoermiddel de trein zorgde voor een snelle aanvoer van grondstoffen en een snelle distributie van de geproduceerde goederen. Van Heek bouwde in 1862 de textielspinnerij Kremersmaten. Deze fabriek breidde in de loop der jaren steeds verder uit langs het spoor en het fabrieksterrein was in zijn hoogtijdagen kilometers lang. Aan het begin van de twintigste eeuw is het Twentse industriegebied uitgegroeid tot een belangrijk economisch centrum; fabrikant van Heek & co. is de grootste industriële onderneming van Nederland. De complexen Kremersmaten, Oostenburg en Transvaal, kantoren, weverijen, spoelerijen, ververijen en spinnerijen, volgen de lage Bothof in een bijna aaneengesloten stedelijke wand op een kavel in de vorm van een taartpunt. Hoge spinnerijen zijn oost-west georiënteerd, weverijen staan, vanwege de lichtinval aan de noordzijde ervan met een fabriekssstraat ertussen. Ook de lage Bothof is getransformeerd tot een fabriekssstraat.

Afbeelding: Historische kaart omgeving plangebied

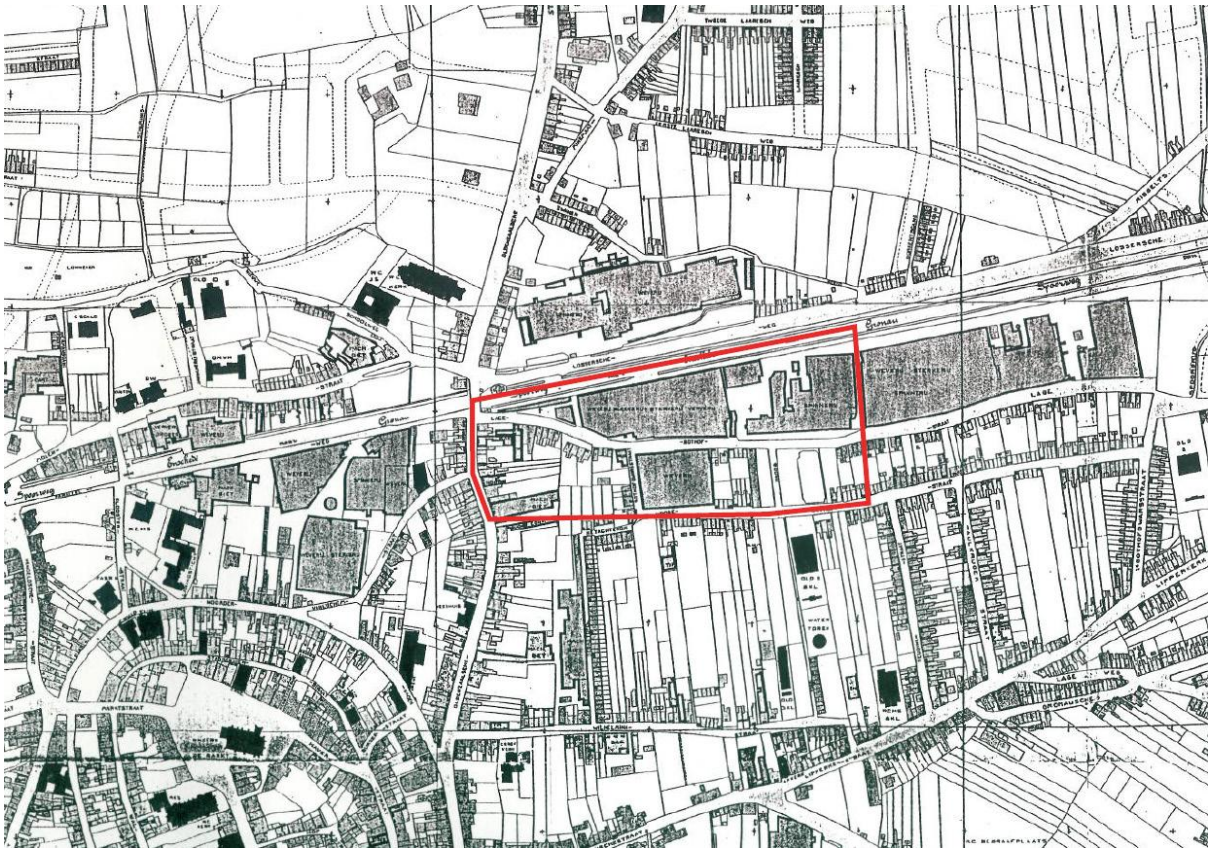

In 1922 staat 60 procent van de spinnerijen en 35 procent van de weverijen in Enschede. 2,5 procent van de beroepsbevolking werkt in de Twentse textielindustrie. Enkele families vormen een economische en maatschappelijke oligarchie. De sociale ongelijkheid is enorm; in de crisisjaren van de jaren twintig leiden

loonsverlaging en ontslag regelmatig tot arbeidsconflicten. In de Tweede wereldoorlog ligt de productie stil. Na de oorlog volgt een korte opbloei, waarna de markt geheel inzakt. Omdat in de jaren 50 en 60 de aversie tegen fabriekswerk toeneemt, worden geschoolde buitenlandse werknemers aangetrokken. Uiteindelijk wordt de concurrentieslag met lagelonenlanden verloren en sloot de textielfabriek haar deuren. De meeste van de voormalige fabrieksgebouwen van Van Heek langs het spoor zijn sindsdien gesloopt. In 1964 vestigde zich op de plek van de Polaroidlocatie aan de Hoge Bothofstraat op het voormalige bedrijfsterrein van Van Heek het Amerikaanse bedrijf Polaroid, fabrikant van zonnebrilglazen en de nu wereldberoemde Polaroid instant fotocamera en later ook van films. In eerste instantie werd alleen gebouw Zuid gehuurd, voor het fabriceren van filmpapier. Drie jaar later worden de andere gebouwen op het terrein gesloopt en vanaf 1977 verhuist Polaroid al haar bedrijfsactiviteiten naar het terrein aan de Hoge Bothofstraat. Ze gebruikt de Lage Bothofstraat als fabrieksstraat, het Hoog en Droog wordt de nieuwe toegang. Een expeditiehal sluit het gebied aan de oostzijde af. De laatste nieuwbouw uit 1993, heeft een vierkante plattegrond, niet evenwijdig aan de straat. De stedenbouwkundige massa heeft niet meer de oorspronkelijke vorm van een taartpunt maar is nu blokvormig. Als gevolg van de steeds groter wordende concurrentie van digitale foto- en filmcamera's moest medio 2008 ook de Polaroidfabriek zijn deuren sluiten. Een aantal medewerkers van het voormalige Polaroid zet sindsdien het bedrijf in sterk afgeslankte vorm voort onder de naam Impossible BV. Dit bedrijf is nog steeds gehuisvest in een deel van het gebouwencomplex op het Polaroidterrein en vormt nu een belangrijke pijler binnen het concept 'The Performance Factory'.

Archeologisch erfgoed in het plangebied

Het plangebied van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" heeft volgens de Archeologische Verwachtingskaart van de gemeente Enschede voor het overgrote deel een hoge archeologische verwachtingswaarde en voor het resterende deel een middelhoge archeologische verwachtingswaarde. In het plangebied zijn geen archeologische vindplaatsen of monumenten aanwezig.

Monumenten in het plangebied

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" zijn geen rijksmonumenten of gemeentelijke monumenten aanwezig.

Beschermwaardige bomen in het plangebied

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" zijn geen beschermwaardige bomen aanwezig.

Overige cultuurhistorisch waardevolle elementen en structuren in het plangebied

Het gehele plangebied van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" heeft een hoge attentiewaarde voor wat betreft cultuurhistorie. Gelet op het textielindustrieverleden van het plangebied en het gegeven dat een deel van de oorspronkelijke bebouwing nog aanwezig is kan de bebouwing op het plangebied worden gerekend tot het industrieel erfgoed van Enschede.

Hoofdstuk 4 Planbeschrijving

4.1 Beleidsmatige uitgangspunten

In deze paragraaf worden de beleidsmatige c.q. programmatische uitgangspunten van de met het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" mogelijk te maken nieuwe ontwikkeling beschreven.

4.1.1 Beleid Stedelijke Ontwikkeling

De oorspronkelijk door de gemeente Enschede gewenste invulling van het Polaroidterrein als woongebied gecombineerd met een binnenstedelijk bedrijventerrein is als gevolg van de veranderde economische omstandigheden en de situatie op de woningmarkt niet realistisch gebleken. Daarom is er door de gemeente ruimte gegeven aan de eigenaar van het terrein, woningcorporatie Domijn, voor invulling op basis van maatschappelijk relevant ondernemerschap. Deze meer faciliterende rol van de gemeente past binnen ruimtelijke trends als 'organische gebiedsontwikkeling' en 'de spontane stad'.

Voor de bepaling van deze nieuwe invulling is gekeken naar de Binnenstadvisie die in 2009 is vastgesteld. Daarin wordt de locatie Polaroid als bronpunt aangegeven. Een kans om dicht bij de binnenstad een uniek concept te ontwikkelen dat dient als bronpunt voor de wijk en een toegevoegde waarde heeft voor de binnenstad. Juist daar waar De Heurne, aanloopstraat aan de oostkant van de binnenstad, het op dit moment moeilijk heeft. De toegevoegde waarde voor de binnenstad ligt in de combinatie van cultuur en sport waarbij het accent ligt op beleving. Niet alleen binnen de panden, maar ook in de buitenruimte. Binnensteden voor de toekomst hebben meer nodig dan detailhandel en horeca. Het toevoegen van belevingswaarde is cruciaal.

Het Polaroidterrein heeft niet alleen een functie voor de binnenstad, maar maakt ook onderdeel uit van de wijk De Bothoven. Voor het concept is nagedacht over de toegevoegde waarde van de invulling van het Polaroidterrein voor de wijk De Bothoven, het Centrum, en de rest van Enschede en de (eu)regio. Daarbij stond de vraag centraal: “Op welke wijze kunnen verschillende kansen en ontwikkelingen in De Bothoven met de invulling van het Polaroidterrein aan elkaar verbonden worden?”

Hierdoor is op het Polaroidterrein een bundeling van functies ontstaan, waarbij ook culturele functies een plek hebben gevonden. Dit past binnen het beleid van het Cultuurplan 2013-2016, waarbij samenwerking tussen instellingen het sleutelwoord is. Daarbij is ook de Nationale Reisopera met name genoemd in relatie tot deze locatie. Ondernemerschap en Talentontwikkelingen zijn de andere belangrijke beleidsuitgangspunten van deze nota. Het door Domijn op deze locatie geïnitieerde concept "The Performance Factory" profileert zich nadrukkelijk op deze thema's. Een professionele, landelijke instelling als de Nationale Reisopera is hierbij van grote toegevoegde waarde. Door de schaalvoordelen en samenwerkingen kunnen bovendien de kosten van de bedrijfsvoering worden gedrukt.

4.1.2 Beleid Economie en Werk

Beleid Bedrijventerreinen en Binnenstedelijke bedrijvigheid

In de economische visie 'Enschede in sterk Twente' staat het creëren van fysieke ruimte voor bedrijvigheid hoog op de agenda, daarbij gaat inbreiding voor uitbreiding. Het gaat dan om herstructurering van binnenstedelijke terreinen, voldoende variatie in beschikbare kavels en terreinen en om de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen. Hiermee volgt de gemeente Enschede de ladder duurzame verstedelijking (SER-ladder). Ruimte voor modern gemengde bedrijvigheid is nodig voor het uitvoeren van de Toekomstvisie: behoud van het bestaande en ruimte geven aan vernieuwing. Het uiteindelijke doel is dat er ruimte wordt geboden aan groei van bedrijven, zodat er (nieuwe) arbeidsplaatsen ontstaan in de stad en een stevige economische basis wordt gelegd.

De gemeenten van de Netwerkstad Twente hebben in 2010 gezamenlijk de Bedrijventerreinenvisie Netwerkstad Twente opgesteld. Uitgangspunt daarin is het gezamenlijk ruimte kunnen aanbieden aan

bedrijven die nieuwe ruimte nodig hebben. Gekozen is voor het nauw op elkaar afstemmen van de ontwikkeling van bedrijventerreinen zodat overcapaciteit voorkomen wordt en voor een gezamenlijke acquisitie. Doel is om alle typen bedrijvigheid te accommoderen. In de visie is ook aangegeven hoe de gemeenten en bedrijven (willen) bijdragen aan duurzaam ruimtegebruik. Daartoe worden diverse initiatieven ontwikkeld en uitgevoerd op het terrein van energiegebruik, milieumanagement, ruimtekwaliteit en parkmanagement. De uitgifte van bedrijventerreinen en de werkelijke ruimtebehoefte zullen jaarlijks gemonitord worden. In 2013 is de eerste herijking van de visie gemaakt. Enschede heeft meerdere locaties om aan de vraag te kunnen voldoen: via herstructurering (o.a. Havengebied, Hardick & Seckel), zoeken naar nieuwe binnenstedelijke locaties en uitleg.

Het plangebied van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" is een binnenstedelijk bedrijventerrein. Voor dit terrein is in december 2012 door de gemeenteraad het Ambitiedocument Polaroidterrein vastgesteld. Hierin is aangegeven dat op deze locatie ook andere activiteiten mogen plaatsvinden. Daarmee is voor het Polaroidterrein de status binnenstedelijk bedrijventerrein feitelijk komen te vervallen.

Kantorenbeleid

In de Kantorenvisie Netwerkstad Twente is het kantoorpand op het Polaroidterrein gelegen in het gebied dat is aangewezen als 'kantoorlocatie centrum-/stationslocaties'. Voor deze gebieden geldt onder meer dat geen nieuw kantoorvolume wordt toegevoegd en dat bij voorkeur wordt ingezet op hergebruik en renovatie in plaats van nieuwbouw. Het kantoorpand op het Polaroidterrein was in voorgaande jaren in gebruik als kantoorpand van de Polaroidfabriek. Voortzetting van kantooractiviteiten in het pand is toegestaan, op voorwaarde dat het daarbij gaat om kantooractiviteiten die ten dienste staan van de hoofdfuncties van het concept "The Performance Factory" en niet om zelfstandige kantoren die geen inhoudelijke relatie hebben met het concept "The Performance Factory". Het kantoorpand zal na renovatie hoofdzakelijk worden gebruikt door woningcorporatie Domijn, dat zijn kantooractiviteiten geheel naar het Polaroidterrein wenst te verplaatsen. Daarmee wordt het bestaande kantoorpand hergebruikt. Het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" voorziet voor het overige niet in de vestiging van nieuwe zelfstandige kantoren.

Horacabeleid

In het Ontwikkelingskader Horeca 2005-2015 is het Polaroidterrein niet aangewezen als horecaconcentratiegebied (Oude Markt e.o.) of horecaontwikkelingsgebied (Walstraat e.o.). Dat betekent dat ter plaatse een consolidatiebeleid geldt. Bestaande horecabedrijven mogen blijven zitten maar nieuwvestiging van horecabedrijven of uitbreiding van horecavloeroppervlak is niet toegestaan. Van deze algemene beleidslijn kan alleen in bijzondere gevallen worden afgeweken. Het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" voorziet niet in de vestiging van nieuwe horecafuncties. Naar aard, omvang en openingstijden aan de hoofdfuncties ondergeschikte horeca is wel toegestaan.

Detailhandelsbeleid

Op grond van de Detailhandelsstructuurvisie is op het Polaroidterrein detailhandel niet gewenst, er geldt een consolidatiebeleid. Bestaande detailhandelsbedrijven mogen blijven zitten maar nieuwvestiging van detailhandelsbedrijven of uitbreiding van detailhandelsvolume is niet toegestaan. Van deze algemene beleidslijn kan alleen in bijzondere gevallen worden afgeweken. Het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" voorziet niet in de vestiging van nieuwe detailhandelsfuncties. Naar aard, omvang en openingstijden aan de hoofdfuncties ondergeschikte detailhandel is wel toegestaan, onder de volgende voorwaarden:

- oppervlak: de detailhandelsfunctie betreft maximaal 20% van de totale bedrijfsoppervlakte, met een maximale omvang van 100 m² winkelvloeroppervlak;
- aard producten: de detailhandel staat in directe relatie met de aanwezige bedrijfsvoering en/of betreft de verkoop van door het bedrijf zelf geproduceerde of bewerkte producten.

4.1.3 Ambitiedocument Polaroidterrein

De gemeenteraad van Enschede heeft op 17 december 2012 het Ambitiedocument Polaroid vastgesteld. In het Ambitiedocument is bepaald dat het Polaroidterrein de komende jaren stapsgewijs herontwikkeld zal worden op basis van het concept 'The Performance Factory'. Het concept 'The Performance Factory' beoogt de bestaande bedrijfshallen, die sinds het vertrek van Polaroid niet langer in gebruik zijn, in te vullen met functies op het gebied van educatie, kunst en cultuur, sport, welzijn en bedrijvigheid. Bij de herontwikkeling staan de volgende begrippen centraal: talentontwikkeling, ondernemerschap, duurzaamheid en beleving.

In het Ambitiedocument is voor het concept "The Performance Factory" de volgende missie opgenomen:

"Het creëren van een creatieve stimulerende (urban) omgeving. waarin ieders talent op de gebieden onderwijs, sport, kunst en cultuur vanwege de inzet van specialisten, de koppeling met het bedrijfsleven en ondernemerschap, het creëren van een netwerkomgeving en het gebruik maken van de nieuwste lesmethoden, technieken en materialen wordt ontsloten."

De feitelijke invulling van deze missie zorgt voor een energieke omgeving waar mensen en organisaties graag bij willen horen.

Onderdeel van de herontwikkeling is het bedrijf 'Impossible', de doorstart van het voormalige Polaroid, dat in het noordelijke bedrijfsgebouw is gevestigd. Dit is één van de dragende pijlers van het concept "The Performance Factory". Dat houdt in dat de overige bedrijfsactiviteiten op het complex niet belemmerend mogen werken op de bedrijfsvoering en groeimogelijkheden van het bedrijf “Impossible”.

4.2 Ruimtelijk-Stedenbouwkundige uitgangspunten

4.2.1 Functionele invulling bebouwing

Het terrein van "The Performance Factory" bestaat uit 4 clusters of bedrijfsgebouwen, een portiersgebouw en openbare ruimte.

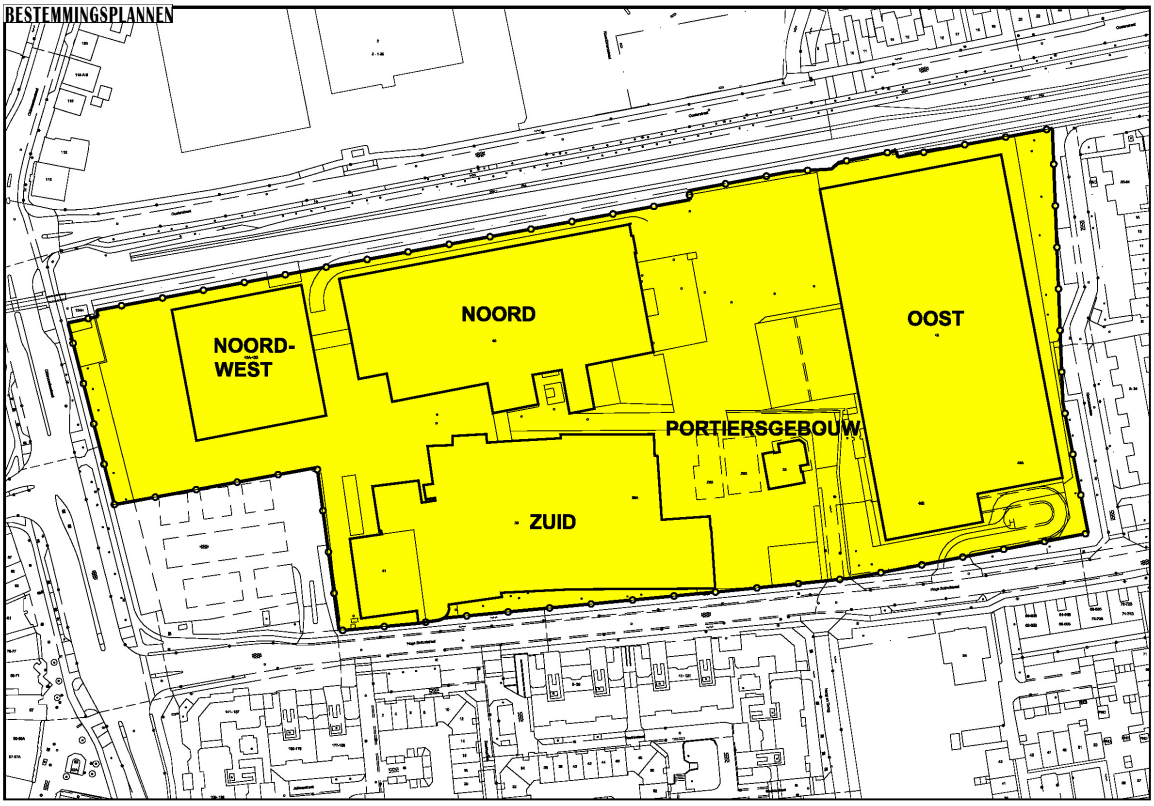

afbeelding: overzicht gebouwen/clusters "The Performance Factory"

Elk bedrijfsgebouw of cluster krijgt een invulling met het accent op één van de pijlers:

- gebouw Oost: sport, bewegen en gezonde leefstijl;
- gebouw Zuid: kunst, cultuur en ambacht;
- gebouw Noord: bedrijven (Impossible BV);
- gebouw Noordwest: bedrijfsleven (kantoorfuncties).

Gebouw Oost:

In gebouw Oost vinden activiteiten plaats die te maken hebben met een gezonde leefstijl. Hierbij moet gedacht worden aan sport – skatehal, klimhal, fitness, atletiek, balsporten, etc.... maar ook aan bewegingsonderwijs voor (basis)scholen. Daarnaast vinden er activiteiten plaats en zijn er functies ondergebracht die gerelateerd zijn aan sport en bewegen, zoals fysiotherapie, coaching, voedingsbegeleiding en dergelijke. Kortom alles wat te maken heeft met gezond leven. Daarnaast moet dit gebouw ook ruimte kunnen bieden aan praktijkonderwijs dat gerelateerd is aan de gevestigde functies en is er in dit gebouw plaats voor aan de gevestigde functies ondergeschikte en gerelateerde horeca. Op het dak van gebouw Oost is een parkeerdek met een capaciteit van ca. 350 auto's aanwezig.

Gebouw Zuid:

Gebouw Zuid is een broedplaats voor kunst, cultuur en ambacht, met onder andere de vestiging van de Nationale Reisopera (NRO), Stichting Art Twekkelo en de Stadswerkplaats. Het is tevens een plek voor kunstenaars, ondernemers en maatschappelijke organisaties die gericht zijn op arbeidsparticipatie en dagbesteding. De verschillende functies op het terrein bieden hier voldoende mogelijkheden voor. In gebouw Zuid komt een "Stadskeuken" die een kantine-/restaurantfunctie heeft voor alle organisaties op het terrein van "The Performance Factory". Het is de ontmoetingsplek die zorgt voor onderlinge interactie en kruisbestuiving. Daarnaast is ook de bedoeling dat het een functie krijgt voor de wijk, dagbesteding en arbeidsparticipatie. De

"Stadswerkplaats" zal door een aantal vaste partijen gebruikt worden, in ieder geval de NRO, gemeente Enschede, en het onderhoudsbedrijf van Domijn. Daarnaast heeft de "Stadswerkplaats" een openbare functie. Iedereen, van buurtbewoner tot zzp'er kan gebruik maken van de werkplaats. De werkplaats heeft mogelijkheden tot hout-, metaal- en textielbewerking. De werkplaats wordt tevens ingezet voor arbeidsparticipatie en onderwijsdoeleinden.

Gebouw Noord:

In gebouw Noord is het bedrijf 'Impossible BV' gevestigd. Dit is de doorstart van het voormalige Polaroid. 'Impossible BV' vervaardigt fotochemische producten. Dit een voortzetting van het bestaande gebruik.

Gebouw Noordwest:

Gebouw Noordwest wordt getransformeerd naar een kantoorgebouw voor maatschappelijke en commerciële invulling. De te vestigen bedrijven passen allen binnen het concept "The Performance Factory" en bij voorkeur ook fysiek met hun activiteiten in het complex aanwezig dan wel ondersteunend en/of faciliterend aan in het complex aanwezige functies of activiteiten. Hoofdgebruiker van het kantoorpand is woningcorporatie Domijn. Dit is een voortzetting van het bestaande gebruik.

Portiersgebouw:

Het portiersgebouw zal ook in de toekomst hoofdzakelijk worden gebruikt ten behoeve van het beheer en de terreinbewaking. Andere functies zijn mogelijk mits passend binnen het concept 'The Performance Factory'.

Flexibiliteit

Bovenstaande is een indicatie op basis van de huidige inzichten, functies en activiteiten kunnen verschuiven over het gehele complex. Leidend is te allen tijde het concept "The Performance Factory" zoals vastgelegd in het door de gemeenteraad vastgestelde Ambitiedocument Polaroidterrein. Er wordt gewerkt vanuit een groeimodel. Hierdoor is het mogelijk dat een functie wordt verplaatst van het ene naar het andere cluster/gebouw wanneer daar behoefte aan is. Zo is het denkbaar dat gebouw Noordwest niet geheel wordt gevuld met kantoorfuncties maar ook met dagbestedingsactiviteiten die niet conflicteren met de aanwezige kantoorfuncties. Verder leent zich gebouw Oost naast de pijler sport/gezonde leefstijl ook uitstekend voor een stuk praktijkonderwijs voor de bouwsector. Mocht in de toekomst blijken dat er in gebouw Oost meer dan voldoende ruimte is om de sport te programmeren dan kan de resterende ruimte worden ingevuld vanuit de andere pijlers/clusters binnen het concept "The Performance Factory". Als beperkende voorwaarde voor het verschuiven van functies en activiteiten binnen het complex geldt dat daardoor de bedrijfsvoering en groeimogelijkheden van het bedrijf 'Impossible BV' in gebouw Noord niet mogen belemmerd.

4.2.2 Ruimtelijke opzet 'The Performance Factory'

De huidige volumes in het plangebied blijven bestaan. Ze worden met functies gevuld die passen bij het concept van “The Performance Factory”. Daarnaast is er ook veel aandacht voor de buitenruimte. De openbare ruimte op het Polaroidterrein verbindt alle gebouwen en de directe omgeving met elkaar. Het gebied heeft momenteel een vrij gesloten karakter en is volledig verhard, er zijn geen bomen of opgaande groenstructuren en er is geen oppervlaktewater aanwezig. Hemelwater wordt ondergronds via riolering afgevoerd. Het gebied zal de komende jaren worden getransformeerd tot een gebied met een openbaar karakter dat moet uitnodigen om je er te kunnen in- en ontspannen. Er worden nieuwe aansluitingen gezocht met de omgeving. De vroegere Lage Bothofstraat wordt weer een route in het gebied, zodat de verbinding met het stadscentrum versterkt wordt. Dit gebied wordt opnieuw ingericht en krijgt een openbaar karakter. Ook wordt de entree van het terrein vanaf de Hoge Bothofstraat opnieuw vorm gegeven. Dit project heet “De Strip”. De Strip verbindt het terrein van "The Performance Factory" met het Vitensterrein, direct ten zuiden van het plangebied. Het Vitensterrein wordt binnenkort opnieuw ingericht en openbaar gemaakt.

Er zijn nog meer wensen in de omgeving van het Polaroidterrein. De verkeerslichten in de Oldenzaalsestraat met de kruisingen met de Van Lochemstraat en Hoge Bothofstraat zijn niet meer nodig. Op korte termijn zal

de straat met beperkte middelen aangepast worden. Voor de lange termijn is er de ambitie om de straat geheel op de schop te nemen, zodat het uiterlijk meer past bij het gebruik. Ook voor de Hoge Bothofstraat ligt er de wens om deze straat aan te pakken. Het profiel is vrij ruim en de Hoge Bothofstraat vormt eerder een scheiding dan een verbinding tussen de buurten. Dit kan verbeteren, maar op dit moment zijn er geen middelen voor.

4.2.3 Verkeer, bereikbaarheid en parkeren

Bereikbaarheid
Het Polaroidterrein ligt ingeklemd tussen twee hoofdwegen (Oldenzaalsestraat en Hoge Bothofstraat), de spoorlijn Enschede-Gronau en de woonwijk Kremersmaten. Mede door deze geïsoleerde ligging maar ook door de oorspronkelijke functie van bedrijventerrein, is het terrein op een beperkt aantal plaatsen toegankelijk. In totaal vier uitritten geven vanaf de Hoge Bothofstraat toegang, waarbij de vierde een hellingbaan is naar het op een dak gelegen parkeerterrein. Destijds liep over het terrein de Bothofdwarsstraat als verbinding tussen de Oldenzaalsestraat en de Hoge Bothofstraat. Delen van de weg zijn nog te herkennen, maar de doorgang en aansluiting op de hoofdwegen zijn verdwenen. Een deurtje in het hek geeft toegang voor voetgangers tot het terrein vanaf de Oldenzaalsestraat. Op loopafstand zijn geen bushaltes gelegen. Het treinstation Enschede ligt op ca. 750 meter van het middelpunt van het plangebied.

Verkeersbelasting
Het gebied heeft zich ontwikkeld tot een grootschalig binnenstedelijk fabriekscomplex, bestaande uit historische en moderne bedrijfshallen, nieuwe kantoorgebouwen, expeditieruimten met loadingdocks en een grootschalige parkeervoorziening op het dak van een bedrijfshal. Maar staat nu grotendeels leeg. De verkeersdrukte is sinds het vertrek van Polaroid verminderd ondanks dat delen van het complex een herbestemming hebben gekregen. De door Domijn voorgenomen ontwikkeling tot Performance Factory kan een verandering betekenen op de verkeersbelasting op de omliggende kruispunten en wegen en de parkeervraag. Beide vraagstukken zijn onderzocht door verkeerskundig adviesbureau Goudappel Coffeng. Uit het verkeersonderzoek ('verkeersonderzoek Performance Factory, projectnr. DOM001/fdf/0004.02, Goudappel Coffeng d.d. 28 februari 2014) blijkt dat het verkeer van en naar het plangebied zich verspreid over de stad concentreert over een beperkt aantal (hoofd)wegen. Aangezien de totale verkeersomvang van het plangebied zich beperkt tot 1.500 motorvoertuigen per etmaal zijn de effecten op de doorstroming in de avondspits aanwezig maar met een nauwelijks merkbare invloed op de verkeersafwikkeling.

tabel: aantal motorvoertuigen per wegvak nu en in 2024, met en zonder planontwikkeling

straat	tussen	huidig	2024 zonder plan	2024 met plan
Oldenzaalsestraat	Oosterstraat - Hoge Bothofstraat	9.300	10.900	11.400
Oosterstraat	Oldenzaalsestraat - Oosterstraat	3.500	3.400	3.400
Oosterstraat	Oosterstraat 10 - Rozenstraat	3.500	3.400	3.400
Hoge Bothofstraat	Oldenzaalsestraat - Kremersmaten	3.600	3.700	4.300
Kremersmaten	Hoge Bothofstraat - Benninkburg	500	500	500

Parkeervraag

De parkeervraag kan opgelost worden binnen het eigen plangebied. Uit het onderzoek van Goudappel Coffeng blijkt dat het aantal parkeerplaatsen dat op basis van de gemeentelijke parkeervisie en de omvang van het ontwikkelprogramma noodzakelijk wordt geacht minder is dan het aantal parkeerplaatsen dat binnen

het plangebied beschikbaar is. Aandachtspunten zijn wel de decentrale ligging van het merendeel van de parkeercapaciteit, de lange loopafstanden en de matige functionerende toegang tot het parkeerdek (enkelbaans hellingbaan), waardoor de kans op uitwijkgedrag buiten het plangebied aanwezig is. Er zijn echter alternatieve parkeeroplossingen mogelijk en de omliggende wijken hebben een parkeervergunningensysteem of zijn op grote loopafstanden gelegen als gevolg van de geïsoleerde ligging door de spoorlijn en het beperkte aantal toegangen. Voor het geval er op termijn toch een mogelijk knelpunt zou kunnen ontstaan ten aanzien van de bereikbaarheid van de parkeervoorzieningen in het plangebied heeft Domijn als eigenaar/ontwikkelaar van 'The Performance Factory' een inspanningsverplichting om een goede bereikbaarheid van de parkeervoorzieningen in het plangebied te garanderen.

4.3 Cultuurhistorische waarden 'The Performance Factory'

Het Oversticht heeft in mei 2012 in opdracht van Domijn voor het voormalige Polaroidterrein een cultuurhistorische waardestelling opgesteld. Daarin zijn de stedenbouwkundige context, architectuurhistorische context en de bouwhistorie van het fabriekscomplex onderzocht. Hieronder volgt een samenvatting van de rapportage. Aansluitend volgt een toetsing van het plangebied aan het gemeentelijke beleid voor de borging van archeologische waarden in bestemmingsplannen.

Stedenbouwkundige context

De Lage Bothofstraat werd door Polaroid gebruikt als een fabriekstraat, waaraan de nieuwe gebouwen gegroepeerd zijn. Alleen gebouw Zuid dateert nog in zijn geheel uit de tijd van de textielindustrie. Alle andere bebouwing op het huidige Polaroidterrein is in de loop van de jaren gesloopt ten behoeve van nieuwbouw. Het laatste gebouw is gerealiseerd in 1993. Het terrein vertegenwoordigt een belangrijke stedenbouwkundige waarde. De ligging net buiten het oude stadscentrum en aan het spoor is niet willekeurig gekozen. Door de nabije infrastructuur was het een perfecte plek voor bedrijvigheid. Het terrein kenmerkt zich door de fabriekstraat, die feitelijk de ruggengraat van het terrein vormt, met daaraan gelegen losse bouwvolumes. Deze bouwvolumes zijn zo op elkaar afgestemd dat er een waardevol ensemble van gebouwen ontstaan is, ongeacht de ouderdom van deze gebouwen.

Architectuurhistorische waarde gebouw Zuid

De architectuurhistorische waarde van gebouw Zuid bestaat zowel uit de bouwstijl als de constructie, die kenmerkend zijn voor textielfabrieken. De constructie met sheddaken is hiervan het meest herkenbaar. De gaafheid van het exterieur van gebouw Zuid is behoorlijk aangetast. Niet alleen door de damwanden aan de Hoge Bothofstraat maar ook door de gerealiseerde aanbouwen uit 1980 en 1986. Het casco is redelijk gaaf bewaard gebleven; wijzigingen zoals de lichtstraat en de extra vloer van architect Beltman uit de jaren '50 van de vorige eeuw hebben inmiddels hun eigen waarde gekregen. Van belangrijke interieurafwerkingen is geen sprake. Vooral de constructie is van belang.

Architectuurhistorische waarde gebouw Noord

Gebouw Noord heeft architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een jaren '70 van de vorige eeuw bouwstijl, die vooral tot uitdrukking komt in het materiaal- en kleurgebruik.

Architectuurhistorische waarde gebouw Noordwest

Hoewel het in eerste instantie ouderwets oogt, zijn de zorgvuldig bij gebouw Noord aansluitende vormgeving, kleur- en materiaalgebruik van belang voor het ensemble van gebouwen op het terrein.

Architectuurhistorische waarde overige gebouwen

De architectuurhistorische waarde van de overige gebouwen op het terrein is nihil.

Cultuurhistorische waarde

Ondanks het feit dan bijna alle gebouwen van de textielfabrieken van Ter Kuile en Van Heek & Co zijn gesloopt en al bijna een halve eeuw ingenomen worden door gebouwen van Polaroid, blijft dit terrein bekend als voormalig 'Van Heek'. Hoewel lange tijd verguisd, blijkt het textielverleden van Enschede een belangrijke plaats in te nemen in de stadsgeschiedenis. En juist ook de sloopwoede, het willen uitpoetsen van een pijnlijk arbeidsverleden is kenmerkend voor de ontwikkeling in de stad in de jaren '60 van de vorige eeuw. Het terrein van Polaroid is een mix van een oude kern (gebouw Zuid) met daaromheen nieuwere bouwvolumes, die qua hoofdvorm en vormgeving op elkaar lijken te zijn aangepast. Oude structuren zoals de fabriekstraat, die voorheen de Lage Bothofstraat was, en Hoog en Droog zijn gedeeltelijk gespaard gebleven en hebben daarmee cultuurhistorische waarde. Wat vooral gebleven is, is het feit dat de plek al die tijd het gebouwde resultaat van ondernemerschap is geweest. En met de nieuwe functies erin wordt dit gecontinueerd.

Archeologische waarde

Op grond van de archeologische beleidskaart voor bestemmingsplannen van de gemeente Enschede geldt voor het overgrote deel van het plangebied van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" de aanduiding 'Archeologisch Onderzoeksgebied B' en voor het resterende deel de aanduiding 'Archeologisch Onderzoeksgebied A'. Voor gronden met de aanduiding 'Archeologisch Onderzoeksgebied B' geldt een archeologische onderzoeksplicht bij een bodemverstoring met een oppervlakte van >2500 m^2 bij een verstoringsdiepte van >50 cm en voor gronden met de aanduiding 'Archeologisch Onderzoeksgebied A' geldt een archeologische onderzoeksplicht bij een bodemverstoring met een oppervlakte van >250 m^2 bij een verstoringsdiepte van >50 cm. Gelet op de historie van het plangebied als grootschalig textielfabriekterrein kan worden geconcludeerd dat de bodem van het plangebied in hoge mate is verstoord, tot op een diepte van zeker ca. 1 meter. De archeologische verwachtingswaarde kan daarmee worden bijgesteld tot 'laag'. Voor gebieden met een lage archeologische verwachtingswaarde geldt geen archeologische onderzoeksplicht.

4.4 Welstand en beeldkwaliteit

In de Welstandsnota "Bouwen aan identiteit" is aangegeven aan welke welstandseisen bouwplannen moeten worden getoetst. Daartoe zijn in de Welstandsnota voor het gehele grondgebied van de gemeente Enschede welstandsidentiteiten opgenomen. Voor het plangebied van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" geldt de welstandsidentiteit "Bedrijventerreinen". Voor gebouwen in gebieden met die identiteit geldt in zijn algemeenheid dat ze qua bouwmassa in vergelijkbare orde van grootte moeten zijn, een representatieve maar functionele uitstraling moeten hebben en dat gebruikte materialen van duurzame kwaliteit moeten zijn en in hun eigen natuurlijke kleur moeten worden toegepast. Voor parkeerterreinen op een bedrijventerrein geldt dat deze geen barrière mogen vormen in de relatie tussen de bebouwing en de straat en netjes moeten worden vormgegeven. De buitenruimte op een bedrijventerrein moet zo efficiënt mogelijk worden ingericht en een nette representatieve uitstraling hebben.

4.5 Duurzaamheid

De afgelopen jaren heeft de gemeenteraad van Enschede op verschillende momenten uitgesproken dat haar duurzaamheidsambities verder reiken, dan waartoe wettelijke voorschriften de gemeente verplichten. Nota's waarin die ambities tot uitdrukking komen betreffen de nota Nieuwe energie voor Enschede en de Woonvisie Enschede 2025. In deze paragraaf wordt eerst kort ingegaan op het wettelijk kader en wordt vervolgens ingegaan op de Enschedese energie- en klimaatambities, althans voorzover tot uitdrukking komend in genoemde nota's.

Wettelijk kader

De minimaal in acht te nemen energetische maatregelen bij nieuw- en verbouw zijn beschreven in het Bouwbesluit. Het Bouwbesluit schrijft bij nieuwbouw een minimale isolatiewaarde voor de schil van een gebouw (buitenmuren, vloer en dak) en voor deuren, ramen en kozijnen voor. Bij verbouw gelden deze eisen uitsluitend voor dat deel dat wordt verbouwd. Daarnaast stelt het Bouwbesluit bij nieuwbouw eisen aan de energieprestatie van gebouwen met een bepaalde functie, die wordt uitgedrukt in de vorm van een zogenaamde energieprestatiecoëfficiënt. Op grond van artikel 122 Woningwet is het niet toegestaan om bij privaatrechtelijke overeenkomst bouwvoorschriften op te leggen die al publiekrechtelijk zijn geregeld. Om die reden is het niet mogelijk om bij de kaveluitgifte in de koopovereenkomst te bepalen dat bij de bebouwing van de bouwkavels, in afwijking van het Bouwbesluit, andere energieprestatienormen gelden.

Landelijke energieprestatieafspraken

Om energiezuinigheid bij nieuwbouwontwikkelingen de komende jaren een impuls te geven, is in het voorjaar van 2008 het zogenaamde Lente-akkoord gesloten tussen de toenmalige minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu en bouwende en ontwikkelende partijen (Bouwend Nederland, NEPROM en NVB). Belangrijkste onderdeel van dit akkoord is de afspraak dat in de periode tot 2020 de energieprestatiecoëfficiënt als volgt zal worden aangescherpt:

- de energieprestatie-eis voor nieuwe woongebouwen wordt met ingang van 1 januari 2011 verlaagd met 25% (is gebeurd) en in 2015 met 50% .
- de energieprestatie-eis voor utiliteitsgebouwen wordt in 2017 met 50% verlaagd.

De bij dit akkoord betrokken partijen hebben bovendien het streven uitgesproken vanaf 2020 te bouwen met een energieprestatiecoëfficiënt van 0. Bij een energieprestatiecoëfficiënt van 0 wordt bij een langjarig gemiddelde geen energie verbruikt voor de elementaire energiebehoeften van een gebouw, zijnde verwarming, warm tapwater, ventilatie en verlichting.

Energie- en klimaatambities gemeente Enschede

Nieuwe energie voor Enschede

Op 16 november 2009 heeft de gemeenteraad van Enschede de nota Nieuwe energie voor Enschede vastgesteld. In de nota Nieuwe Energie voor Enschede heeft de gemeente Enschede zich het volgende ten doel gesteld op het gebied van energie en klimaat:

- in 2020 hebben we in Enschede 30 procent CO_2 bespaard ten opzichte van 1990;
- in 2020 voorziet duurzame geproduceerde energie in minimaal 20 procent van de behoefte aan energie;
- in 2015 is de gemeentelijke organisatie klimaatneutraal;
- In 2020 zijn alle scholen in Enschede klimaatneutraal.

Woonvisie Enschede 2025

In de op 12 maart 2012 door de gemeenteraad vastgestelde Woonvisie Enschede 2025 is duurzaamheid een van de vier centrale thema's. Rondom dit thema zijn in deze visie de volgende uitgangspunten geformuleerd voor de op te stellen uitvoeringsagenda:

- Inwoners (huurders en eigenaren) krijgen de mogelijkheid om tegen betaling de energiecomponent van de woonlast beheersbaar te houden.
- Gemeente, marktpartijen en corporaties onderzoeken en stimuleren de mogelijkheden voor decentrale energieopwekking in Enschede.
- Vanaf 2015 streven we er naar dat in Enschede alleen nog energieneutrale nieuwbouw wordt gerealiseerd.
- Via de MIO (majeure inversteringsopgave) Duurzaam Wonen en Werkgelegenheid worden vragers en aanbieders op het gebied van duurzaamheid gekoppeld.
- Voor woningeigenaren met onvoldoende financiële draagkracht voor noodzakelijke ingrepen aan de woning, wordt door marktpartijen en financiers een financieel instrumentarium ontwikkeld.
- De gemeente geeft het goede voorbeeld met het verduurzamen van haar eigen gebouwen.

Duurzaamheid binnen het plangebied van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory"

Voor de korte termijn ligt de focus op de reductie en de verduurzaming van het energieverbruik op het terrein

van 'The Performance Factory' door zonnewarmte, biomassa (ketelhuis) en energieneutraal kantoor (Domijn). Het uiteindelijke doel is een 100% duurzame energie met maximale gebruikslastenreductie onder voorwaarde van een sluitende business case (van 5% lagere gebruikslasten tot energienotaloos).

Voor de langere termijn wordt gedacht aan het aansluiten op en het voeden van het bestaande warmtenet in Tattersall en van de Boulevardtoren en in de verdere toekomst mogelijk ook het aansluiten van de woningen in Transburg op het mede vanaf 'The Performance Factory' gevoed warmtenet.

Hoofdstuk 5 Omgevingsaspecten

Op grond van artikel 3.1.6 van het Bro wordt in het kader van de voorbereiding van een bestemmingsplan nagegaan of dat plan uitvoerbaar is. In dat kader moet elk bestemmingsplan worden getoetst aan een aantal omgevingsaspecten. Het vaststellen van een bestemmingsplan kan namelijk gevolgen hebben voor de belangen van natuur en milieu en voor de waterhuishouding. In dit hoofdstuk wordt de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" getoetst aan de belangen van milieu, natuur en waterhuishouding.

5.1 Milieu

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op de milieuaspecten bodemkwaliteit, geluid, luchtkwaliteit en externe veiligheid. Daarnaast wordt in deze paragraaf verslag gedaan van de uitkomsten van de bedrijven- en milieu-inventarisatie en de toepassing van milieuzonering.

5.1.1 Milieueffectrapportage

Bij ruimtelijke plannen en besluiten die mogelijk gevolgen kunnen hebben voor het milieu dient te worden beoordeeld of ten behoeve van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling een milieueffectrapportage moet worden opgesteld. Een milieueffectrapportage (m.e.r.) is bedoeld om milieubelangen bij verschillende ruimtelijke procedures een volwaardige plaats bij de besluitvorming te geven. Het wettelijk kader voor de m.e.r. is hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer (Wm) en het daarbij behorende Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.). In het Besluit m.e.r. is geregeld voor welke plannen en besluiten daadwerkelijk een m.e.r.-procedure doorlopen moet worden.

Bij het toetsen van plannen en besluiten aan het Besluit m.e.r. zijn er drie mogelijkheden:

1. m.e.r.-plicht: voor (onderdelen van) het plan of besluit is het uitvoeren van een m.e.r.-verplicht;
2. m.e.r.-beoordelingsplicht: voor (onderdelen van) het plan of besluit moet eerst worden beoordeeld of het uitvoeren van een m.e.r. verplicht is;
3. vormvrije m.e.r.-beoordeling: het plan of het besluit omvat een m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteit, maar deze activiteit ligt (ruim) beneden de in daarvoor in het Besluit m.e.r. opgenomen indicatieve drempelwaarden. Het bevoegd gezag moet dan een vormvrije m.e.r.-beoordeling uitvoeren om na te gaan of die activiteit mogelijk aanzienlijke milieugevolgen zou kunnen hebben. Als uit die vormvrije m.e.r.-beoordeling blijkt dat aanzienlijke milieugevolgen op voorhand niet kunnen worden uitgesloten, moet er alsnog een verplichte m.e.r.-beoordeling worden uitgevoerd.

Voor activiteiten die niet in het Besluit m.e.r. zijn genoemd, geldt geen m.e.r.-plicht of (vormvrije) m.e.r.-beoordelingsplicht.

Het Besluit m.e.r. en het plangebied "Polaroidterrein - Performance Factory"

Het bestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory” maakt het mogelijk dat de bestaande bedrijfspanden op het terrein worden gebruikt voor diverse functies en activiteiten die passen binnen het concept van “The Performance Factory”. Dit is een activiteit waarvoor geen verplichting geldt om te beoordelen of het uitvoeren van een milieueffectrapportage noodzakelijk is, omdat de activiteit (ruim) onder de daarvoor in het Besluit m.e.r. opgenomen indicatieve drempelwaarden blijft. Voor deze activiteit dient echter wel een vormvrije m.e.r.-beoordeling te worden uitgevoerd.

Vormvrije m.e.r.-beoordeling

De vormvrije m.e.r.-beoordeling is een toets, waarin aan de hand van in de Europese m.e.r-richtlijn opgenomen criteria wordt beoordeeld of belangrijke nadelige milieugevolgen zijn uitgesloten en al of niet sprake is van een m.e.r.-beoordelingsplicht. De criteria hebben betrekking op de kenmerken van het project, de locatie van de activiteit en de kenmerken van het potentiële effect. Bij de kenmerken van het project gaat het onder andere om de omvang en de cumulatie met andere projecten. Bij de locatie van de activiteit gaat het onder andere om de mate van kwetsbaarheid van het milieu in gebieden waarop de activiteit van invloed zou

kunnen zijn. Bij de kenmerken van het potentiële effect gaat het onder ander om het bereik van de effecten.

In het resterende deel van de paragraaf Milieu (paragraaf 5.1) en in de paragrafen Water (paragraaf 5.2), Natuur (paragraaf 5.3) en Verkeer (paragraaf 4.2) wordt uitvoerig ingegaan op de in het kader van de vormvrije m.e.r.-beoordeling relevante aspecten. Daar komt bij dat de zware bedrijvigheid die ter plaatse op grond van het huidige bestemmingsplan "De Bothoven 2006" in het gehele plangebied van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" is toegestaan in het nieuwe bestemmingsplan wordt teruggebracht tot alleen het bedrijfsgebouw Noord. In de rest van het plangebied worden alleen bedrijfsactiviteiten en functies toegestaan die passen binnen het concept "The Performance Factory"en die aanvaardbaar zijn in de directe omgeving van woningen. Op basis daarvan kan worden geconcludeerd dat in het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" geen ontwikkelingen worden mogelijk gemaakt met potentieel belangrijke nadelige milieugevolgen voor de omgeving.

Conclusie

Op grond van het voorgaande kan voor alle relevante milieuaspecten worden geconcludeerd dat het niet noodzakelijk is om een m.e.r.-beoordeling uit te voeren of een milieueffectrapportage op te stellen.

5.1.2 Bodemkwaliteit

Bodemkwaliteit algemeen

Bij de toetsing of een bestemmingsplan uitvoerbaar is, moet worden nagegaan of er mogelijk sprake is van bodemverontreiniging. Bij functiewijzigingen en nieuwe ontwikkelingen dient daarom te worden bekeken of de bodemkwaliteit past binnen het toekomstige gebruik van de bodem en of deze optimaal op elkaar kunnen worden afgestemd. Het bodembeleid in Nederland zit in een hervormingsfase. Er is sprake van een overgang van het saneren van vervuilde bodems naar het duurzaam beheren en bewust gebruiken van de bodem en de ondergrond. Het beleid richt zich niet uitsluitend meer op het wegnemen van risico's, maar de nadruk is komen te liggen op creatief, innovatief en integraal beheer en gebruik van de bodem en ondergrond. Het oude beginsel van niet bouwen op een vervuilde bodem is hiermee verlaten. Bouwen op een ernstig verontreinigde bodem is onder voorwaarden mogelijk, mits er geen risico's zijn voor de gezondheid. Functiegericht saneren is dan voldoende.

Bodemkwaliteit en het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory"

Het bestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory” beoogt het mogelijk te maken dat de bestaande bedrijfspanden op het terrein worden gebruikt voor diverse functies en activiteiten die passen binnen het concept van “The Performance Factory”. Het bestemmingsplan maakt geen nieuwbouw en/of uitbreiding van bestaande bebouwing mogelijk. Een onderzoek naar de bodemgesteldheid kan dan ook achterwege blijven, omdat de resultaten van een dergelijk onderzoek de (financiële) uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet beïnvloeden.

Conclusie bodemkwaliteit

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat de bodemkwaliteit geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.1.3 Geluid

In artikel 3.3.1 van het Bro (Besluit ruimtelijke ordening) is bepaald dat in een bestemmingsplan moet worden aangegeven waar geluidgevoelige gebouwen en terreinen zijn gesitueerd ten opzichte van wegen, spoorwegen en industrieterreinen met een onderzoekszone als bedoeld in de Wet geluidhinder (Wgh). Wanneer het bestemmingsplan binnen deze onderzoekszones de realisatie van nieuwe geluidgevoelige gebouwen of terreinen mogelijk maakt, moet door middel van een akoestisch onderzoek worden nagegaan of de geluidsbelasting binnen de wettelijke normen blijft. De geluidsbelasting mag de in de Wgh genoemde grenswaarden niet overschrijden. Daarbij moet ook de doeltreffendheid worden onderzocht van de in aanmerking komende maatregelen ter voorkoming van in de toekomst optredende geluidsbelasting van de geluidgevoelige gebouwen en terreinen.

Weg- en railverkeerslawaai

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory” zijn geen op grond van de Wet geluidhinder gezoneerde wegen aanwezig. Het plangebied is wel gelegen binnen de onderzoekszones van de gezoneerde wegen Oldenzaalsestraat, Oosterstraat (gedeeltelijk) en Hoge Bothofstraat (gedeeltelijk). Het plangebied van het bestemmingsplan is gelegen direct aangrenzend aan de op grond van de Wet geluidhinder gezoneerde spoorlijn Enschede-Gronau.

Binnen de onderzoekszones van de genoemde wegen en spoorwegen zijn geen geluidgevoelige gebouwen of terreinen aanwezig. Het bestemmingsplan maakt het echter wel mogelijk dat binnen de onderzoekszones geluidgevoelige functies kunnen worden gerealiseerd. Daarom is een akoestisch onderzoek uitgevoerd naar de geluidsbelasting op de mogelijk te realiseren geluidgevoelige functies vanwege de genoemde gezoneerde wegen en spoorljin. In het kader van een goede ruimtelijke ordening is ook akoestisch onderzoek uitgevoerd naar de geluidsbelasting op de mogelijk te realiseren geluidgevoelige functies vanwege de aangrenzende wegen Hoge Bothofstraat (gedeeltelijk), Kremersmaten en Oosterstraat (gedeeltelijk) waarvoor een 30 km/u snelheidsregime geldt.

Uit het akoestisch onderzoek (akoestisch onderzoek herbestemming voormalig Polaroidterrein, rapport nr. 4131306.R01b, WNP adviseurs d.d. 11 maart 2014) blijkt dat op diverse plaatsen binnen het plangebied de voorkeurgrenswaarde van 48 dB voor wegverkeerslawaai en 53 dB respectievelijk 55 dB voor railverkeerslawaai wordt overschreden. De maximaal toegestane grenswaarde van 63 dB voor wegverkeerslawaai respectievelijk 68 dB voor railverkeerslawaai wordt echter nergens overschreden.

In het onderzoek is berekend wat het effect van de planrealisatie is op de geluidbelasting door het wegverkeer van de omliggende wegen. Uit de resultaten blijkt dat ter plaatse van de omliggende woningen de geluidsbelasting ten gevolge van het extra verkeer met ten hoogste 1 dB toeneemt. In de praktijk is een dergelijk niveauverschil niet waarneembaar en leidt dit niet tot een verhoogde hinder.

Geluidgevoelige functies alleen toelaatbaar via wijzigingsbevoegdheid

Omdat binnen het plangebied de voorkeurgrenswaarden voor weg- en railverkeerslawaai op diverse plaatsen worden overschreden is het realiseren van geluidgevoelige functies binnen het plangebied niet zoder meer mogelijk. Om die reden is in de regels van het bestemmingsplan voor het realiseren van geluidgevoelige functies een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. Deze wijzigingsbevoegdheid kan alleen worden toegepast indien het bevoegd gezag een hogere grenswaarde Wet geluidhinder heeft vastgesteld dan wel indien uit akoestisch onderzoek blijkt dat passende maatregelen kunnen worden getroffen waardoor er geen sprake meer zal zijn van overschrijding van de voorkeurgrenswaarden.

Industrielawaai

Het plangebied van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" is geen op grond van de Wet geluidhinder gezoneerd industrieterrein en is ook niet gelegen in de nabijheid van een gezoneerd industrieterrein. Bovendien voorziet het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" niet in bestemmingen waarop geluidzoneringsplichtige inrichtingen als bedoeld in bijlage I van het Besluit omgevingsrecht ('grote lawaaimakers') gevestigd kunnen worden.

Luchtvaartlawaai

Het plangebied van het bestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory” is niet gelegen in de nabijheid van het (voormalige) vliegveld Twente en ook niet binnen de huidige dan wel geprojecteerde toekomstige geluidszone van het vliegveld.

conclusie geluid

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat het aspect geluid geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.1.4 Luchtkwaliteit

Het wettelijk stelsel voor luchtkwaliteitseisen is geregeld in hoofdstuk 5, titel 5.2 van de Wet milieubeheer en onderliggende algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen. Luchtkwaliteitseisen vormen geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkelingen indien:

a. er geen sprake is van feitelijke of dreigende overschrijding van de grenswaarde;
b. een project, al dan niet per saldo, niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit;
c. een project 'niet in betekenende mate' bijdraagt aan de luchtverontreiniging;
d. een project is opgenomen in een regionaal programma van maatregelen of in het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL).

Luchtkwaliteit en het plangebied "Polaroidterrein - Performance Factory"

Het bestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory” beoogt het mogelijk te maken dat de bestaande bedrijfspanden op het terrein worden gebruikt voor diverse functies en activiteiten die passen binnen het concept van “The Performance Factory”. Het bestemmingsplan maakt geen nieuwbouw en/of uitbreiding van bestaande bebouwing mogelijk.

De ontwikkeling valt niet onder de in de Regeling niet in betekenende mate bijdragen opgenomen categorieën van gevallen waarvan zonder toetsing kan worden aangenomen dat deze niet in betekenende mate bijdragen aan de luchtverontreiniging. Daarom is een berekening uitgevoerd om te kunnen bepalen of de ontwikkeling binnen de getalsmatige begrenzing valt van het criterium 'niet in betekenende mate' .

Luchtkwaliteitsonderzoek

Als input voor de berekening dient de verwachte verkeersgeneratie van de planontwikkeling. Uit het verkeersonderzoek van Goudappel Coffeng (zie paragraaf 4.2.3 en bijlage 2 van deze toelichting) blijkt dat de verwachte verkeersgeneratie 1500 motorvoertuigbewegingen per etmaal betreft.

Ter bepaling van het effect van dit aantal verkeersbewegingen én om na te gaan in welke mate de grenswaarden uit bijlage 2 van de Wet milieubeheer worden overschreden is een berekening gemaakt met het rekenmodel CAR II (versie 12.0). De invoergegevens en rekenresultaten van de berekening zijn weergegeven in bijlage 4 van deze toelichting. De concentraties zijn berekend voor de huidige situatie (2014) en de toekomstige situatie met realisatie van het plan (2024). Hierbij dient te worden opgemerkt dat binnen het rekenmodel CAR II geen prognoses voor de achtergrondwaarden beschikbaar zijn voor het jaar 2024. Voor de achtergrondwaarden is uitgegaan van het jaar 2020. Omdat de achtergrondgehaltes in de loop der jaren afnemen zijn de resultaten voor 2024 dan ook als worst-case te beschouwen.

Uit de rekenresultaten blijkt dat voor zowel fijn stof (PM_{10}) als NO_2 in de beschouwde zichtjaren 2014 en 2024 ruimschoots wordt voldaan aan de wettelijke grenswaarden van 40 µg/m^3 en het toelaatbare aantal overschrijdingsdagen. Dit geldt zowel voor de Oldenzaalsestraat als de Hoge Bothofstraat als zijnde de wegen waar sprake is van extra verkeer als gevolg van de realisatie van het plan.

Conclusie luchtkwaliteit

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat de luchtkwaliteit geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.1.5 Externe veiligheid

Bij externe veiligheid gaat het om het beheersen van de veiligheid van personen in de omgeving van activiteiten met gevaarlijke stoffen. Ook de risico's die zijn verbonden aan het gebruik van luchthavens vallen onder externe veiligheid. De risico's waar burgers aan worden blootgesteld door de aanwezigheid van risicovolle inrichtingen of transportroutes van gevaarlijke stoffen in hun leefomgeving dienen tot een aanvaardbaar minimum te worden beperkt. Daarom heeft de overheid regels opgesteld voor inrichtingen en transportroutes van gevaarlijke stoffen die onaanvaardbaar grote risico's opleveren voor personen die zich bevinden in woningen, scholen en bejaardencentra die in de directe omgeving hiervan liggen. Kort samengevat heeft dit tot gevolg dat er veiligheidsafstanden moeten worden aangehouden tussen risicovolle activiteiten en kwetsbare objecten zoals woningen en dergelijke.

Bij externe veiligheid wordt onderscheid gemaakt tussen plaatsgebonden risico en groepsrisico. Het plaatsgebonden risico mag in principe nergens groter zijn dan een kans van 1 op 1 miljoen (ofwel 10^{-6}).

Het groepsrisico legt een relatie tussen de kans op een ramp en het aantal mogelijke slachtoffers. De contour is daarom niet bepalend, maar het aantal mensen dat zich gedurende een bepaalde periode binnen een bepaalde afstand (effectafstand) van een risicovolle activiteit ophoudt. Voor het groepsrisico geldt dat de actuele hoogte van het groepsrisico en de bijdrage aan het groepsrisico van ruimtelijke ontwikkelingen verantwoord moeten worden.

De wet- en regelgeving met betrekking tot externe veiligheid kan grofweg in twee categorieën worden ingedeeld: regelgeving met betrekking tot risicovolle activiteiten bij inrichtingen en regelgeving met betrekking tot het transport van gevaarlijke stoffen.

Risicovolle activiteiten bij inrichtingen

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO) zijn het wettelijk kader voor risicovolle activiteiten bij inrichtingen. Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory” of in de directe nabijheid daarvan zijn geen bedrijven of inrichtingen aanwezig waarop het Bevi en/of het BRZO van toepassing is.

Transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen

Voor het transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen is het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) het wettelijk kader. Binnen het plangebied van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" of in de directe nabijheid daarvan zijn geen buisleidingen aanwezig waarop het Bevb van toepassing is. Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory” of in de directe nabijheid daarvan zijn geen buisleidingen aanwezig waarop het Bevb van toepassing is.

Transport van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor en het water

Voor het transport van gevaarlijke stoffen over de weg, per spoor of over het water zijn de Wet vervoer gevaarlijke stoffen en de Circulaire Vervoer Gevaarlijke Stoffen het wettelijk kader. Momenteel is nieuwe wet- en regelgeving in voorbereiding voor het transport van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor en het water. De basis van die nieuwe regelgeving wordt gevormd door het Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen. Het Basisnet kent 3 vervoersmodaliteiten: Basisnet Water, Basisnet Spoor en Basisnet Weg. Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory” of in de directe nabijheid daarvan zijn geen wegen, waterwegen of spoorwegen aanwezig die in het Basisnet zijn aangewezen als transportroute voor gevaarlijke stoffen.

Hoogspanningsleidingen

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" is een ondergrondse 110 kv hoogspanningsleiding aanwezig. Deze leiding komt vanuit De Laares en loopt aan de uiterste oostzijde van het plangebied langs de bebouwing verder richting Het Diekman. Voor ondergrondse hoogspanningsleidingen gelden geen veiligheidszones voor elektromagnetische straling ten opzichte van gevoelige bestemmingen waarmee in bestemmingsplannen rekening moet worden gehouden. Wel moet rekening worden gehouden met de zakelijk rechtstrook rondom de ondergrondse hoogspanningsleiding. Binnen de zakelijk rechtstrook mogen geen bouwwerken worden gerealiseerd die mogelijk belemmerend kunnen zijn voor de veiligheid van de hoogspanningsleiding.

Gebruik van luchthavens

De aanwezigheid van vliegvelden en grote luchthavens in de omgeving is van belang in het kader van de externe veiligheid omdat de kans op het neerstorten van vliegtuigen in de buurt van een vliegveld of luchthaven groter is dan elders. Een luchtvaartongeval is daar dus te voorzien en het is denkbaar dat daarbij (woon)bebouwing wordt getroffen. Een vliegtuig of helikopter kan overal neerstorten, de gevolgen kunnen dus in beginsel op elke plek optreden. Het risico is echter het grootst nabij een vliegveld of luchthaven, vooral bij het opstijgen en landen.

Het plangebied van het bestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory” is hemelsbreed op ca. 5 kilometer van het (voormalige) vliegveld Twente gelegen. Dit betekent dat de kans op een luchtvaartongeluk in het plangebied (zeer) klein is.

Conclusie externe veiligheid

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat de externe veiligheid geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.1.6 Milieuhinder van bedrijven en inrichtingen

In het kader van het bestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory” is onderzocht of de bestaande en beoogde toekomstige bedrijvigheid in het plangebied mogelijk van invloed is dan wel kan zijn op het woon- en leefklimaat in de wijken rondom het plangebied. Tevens is onderzocht of de beoogde toekomstige andere activiteiten binnen het concept 'The Performance Factory' mogelijk van invloed kunnen zijn op de bedrijfsvoering van 'Impossible BV'. Daarbij is primair gekeken naar de potentiële milieubelasting van het bedrijf 'Impossible BV' en de beoogde toekomstige andere activiteiten binnen het plangebied. Met het oog op de geplande komst van de Nationale Reisopera (NRO) naar het terrein van 'The Performance Factory' is tevens gekeken naar de potentiële milieubelasting van de NRO en of de komst van de NRO mogelijk van invloed kan zijn op de bedrijfsvoering van 'Impossible BV'.

De milieubelasting en de bijbehorende hindercontouren worden bepaald door verschillende ruimtelijk relevante milieuaspecten, zoals geur, stof, geluid en gevaar. Aan de hand van dossieronderzoek is met behulp van de in 2009 door de VNG uitgegeven publicatie “Bedrijven- en milieuzonering" van het bedrijf 'Impossible BV' en van de Nationale Reisopera de milieucategorie bepaald en is beoordeeld in hoeverre de (bedrijfs)activiteiten in werkelijkheid een knelpunt opleveren in relatie tot de milieugevoelige functies en bestemmingen in de omgeving en of terugschaling mogelijk is.

5.1.6.1 Milieuhinder bedrijf 'Impossible BV'

'Impossible BV' is een fotochemisch productiebedrijf. De bedrijfsactiviteiten van een fotochemisch productiebedrijf worden in de brochure "Bedrijven en milieuzonering" van de VNG ingedeeld in categorie 3.2, met een bijbehorende richtafstand voor het aspect geluid van 100 meter tot de gevel van woningen en andere milieugevoelige gebouwen en functies. Daarnaast zijn voor 'Impossible BV' ook de milieuaspecten stof, geur en gevaar van belang. Voor de aspecten geur en gevaar zijn de bedrijfsactiviteiten ingedeeld in categorie 3.1, met een bijbehorende richtafstand van 50 meter tot de gevel van woningen en andere milieugevoelige gebouwen en functies. Voor het aspect stof zijn de bedrijfsactiviteiten ingedeeld in categorie 1, met een bijbehorende richtafstand van 10 meter tot de gevel van woningen en andere milieugevoelige gebouwen en functies. Voor alle relevante milieuaspecten is bepaald wat de feitelijke milieuhinder is van de bedrijfsactiviteiten van 'Impossible BV'.

Geur

Ten gevolge van de bedrijfsactiviteiten van 'Impossible BV' treden geen relevantie emissies op die kunnen leiden tot eventuele geuroverlast. Bovendien zijn binnen de richtafstand voor het aspect geur van 50 meter geen woningen of andere geurgevoelige functies gelegen. Gelet op het vorenstaande kan het aspect geur verder buiten beschouwing worden gelaten.

Stof

Het aspect stof is niet relevant omdat binnen het bedrijf geen activiteiten plaatsvinden waarbij stofemissies plaatsvinden. Binnen de richtafstand van 10 meter voor het aspect stof bevinden zich geen woningen of andere gevoelige functies. Gelet op het vorenstaande kan het aspect stof verder buiten beschouwing worden gelaten.

Gevaar

Het aspect gevaar wordt bepaald door de opslag van gevaarlijke stoffen en het gebruik van de striping machine.

Gevaarlijke stoffen

Ten behoeve van het productieproces van direct klaar fotocassettes werkt het bedrijf 'Impossible BV' met een aantal gevaarlijke stoffen (aceton en MEK) en met stikstofgas. Voor de gevaarlijke stoffen is een buitenopslag aanwezig. De capaciteit van de opslag is 200 liter aceton, 200 liter MEK en 200 liter afvalstof. Daarnaast is een opslagtank van stikstof aanwezig (5400 liter). Voor de opslag van gevaarlijke stoffen tot 10 ton dient op basis van de Publicatie Bedrijven en milieuzonering een richtafstand van 10 meter te worden aangehouden. Binnen deze afstand bevinden zich geen woningen of andere milieugevoelige bebouwing.

Striping machine

De striping machine is recentelijk verplaatst van gebouw Zuidwest naar gebouw Noord. De striping machine is inpandig geplaatst waarbij de nodige voorzieningen ter voorkoming van explosiegevaar, brand, brandoverslag en doorslag zijn getroffen. Ten behoeve van de verplaatsing van de striping machine van gebouw Zuidwest naar gebouw Noord is een risicoscan uitgevoerd (Risico-quick-scan voormalig terrein van Polaroid, Hoge Bothofstraat 45 te Enschede, Lycens Milieu, Projectnummer: 20121101-A, status: Definitief, revisie 04 Datum: 26 november 2012). De rapportage is gericht op de risico's bij het functioneren van de striping machine in gebouw Zuidwest en het opslaan van gevaarlijke stoffen ten behoeve van de striping machine. In de rapportage wordt aangegeven dat een tweetal maatgevende scenario's van toepassing zijn te weten:

- Brandgevaar in combinatie met het gebruik van brandbare vloeistoffen.

Dit scenario omvat het volledig vrijkomen en vlam vatten van de aceton en MEK in de inkt. In dit scenario ontstaat na vrijkomen een plasbrand, het gevaarlijkste scenario. Geconcludeerd wordt dat de ontstane brand

in het scenario waarbij aceton en MEK de oorzaak zijn, niet krachtig genoeg is om door te slaan van de ruimte met de striping machine naar een andere ruimte.

- Explosiegevaar bij het verdampen van brandbare vloeistoffen in de vrije ruimte.

Dit scenario omvat het volledig vrijkomen van alle brandbare vloeistof die in de striping machine aanwezig is. Geconcludeerd wordt dat de explosie grens met de gebruikte hoeveelheden niet gehaald wordt. Het gebruik van de striping machine is bij dit scenario inherent explosieveilig.

Conclusie aspect gevaar

Op basis van de rapportage van de risicoscan kan worden geconcludeerd dat het gebruik van de striping machine geen risico's voor de omgeving oplevert. Op basis van het vorenstaande kan geconcludeerd worden dat het aspect gevaar geen knelpunt oplevert voor de omgeving.

Geluid

De richtafstand voor het aspect geluid is 100 m. Dit betreft de richtafstand voor het omgevingstype “Rustige woonwijk”. De omgeving van het bedrijf betreft echter geen rustige woonwijk maar een gemengd gebied. In het nabijheid van het bedrijf zijn andere bedrijven en voorzieningen aanwezig en gepland. Tevens is er in de nabijheid een spoorlijn gelegen. Aangezien er sprake is van een gemengd gebied kan conform de systematiek van de Publicatie "Bedrijven en milieuzonering" de richtafstand voor geluid met één stap worden teruggebracht tot een afstand van 50 meter. Binnen deze richtafstand van 50 meter zijn geen woningen of andere geluidgevoelige functies aanwezig. Het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" maakt het echter mogelijk dat zich binnen het plangebied ook geluidgevoelige functies, zoals bijvoorbeeld leslokalen, kunnen vestigen. Om te kunnen bepalen of de vestiging van geluidgevoelige functies in het plangebied toelaatbaar is, gelet op de bedrijfsvoering van 'Impossible BV', is een akoestisch onderzoek uitgevoerd. De resultaten van het akoestisch onderzoek worden beschreven in paragraaf 5.1.6.3 van deze toelichting.

Milieuhinder 'Impossible BV' ten opzichte van woningen buiten het plangebied

Buiten het plangebied van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" zijn binnen 100 meter ten oosten, noorden en ten westen van het bedrijfsgebouw Noord, waarin 'Impossible BV' is gevestigd, geen woningen aanwezig. Ten zuiden van het plangebied zijn binnen 100 meter van het bedrijfsgebouw Noord wel woningen aanwezig, waarvan de dichtstbijzijnde op ca. 90 meter afstand van gebouw Noord is gelegen. Onderstaand wordt de potentiële milieuhinder van 'Impossible BV' per milieuaspect getoetst.

- **Geur**: De richtafstand voor het aspect geur is 50 meter. Binnen de richtafstand zijn geen woningen aanwezig;
- **Geluid**: De richtafstand voor het aspect geluid is 100 meter. Op ca. 90 meter afstand zijn woningen aanwezig. De omgeving van het bedrijf betreft echter geen rustige woonwijk maar een gemengd gebied. In het nabijheid van het bedrijf zijn andere bedrijven en voorzieningen aanwezig en gepland. Tevens is er in de nabijheid een spoorlijn gelegen. Aangezien er sprake is van een gemengd gebied kan conform de systematiek van de Publicatie "Bedrijven en milieuzonering" de richtafstand voor geluid met één stap worden teruggebracht tot een afstand van 50 meter. Binnen deze richtafstand van 50 meter zijn geen woningen aanwezig;
- **Gevaar**: De richtafstand voor het aspect gevaar is 50 meter. Binnen de richtafstand zijn geen woningen aanwezig;
- **Stof**: De richtafstand voor het aspect stof is 10 meter. Binnen de richtafstand zijn geen woningen aanwezig.

Milieuhinder 'Impossible BV' ten opzichte van andere milieugevoelige functies buiten het plangebied

Buiten het plangebied van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" zijn binnen 100 meter van het bedrijfsgebouw Noord, waarin 'Impossible BV' is gevestigd, alleen aan de noordkant andere functies dan woningen aanwezig. Het betreft een fitnesscentrum en een gezondheidscentrum. Dit zijn geen milieugevoelige functies en het ter plaatse geldende bestemmingsplan "De Laares 2003" maakt het ook niet mogelijk dat er binnen de hindercontour van het voormalige Polaroid woningen of andere milieugevoelige

functies kunnen worden gerealiseerd. Aangrenzend hieraan is op minder dan 100 meter van het bedrijfsgebouw van 'Impossible BV' een braakliggend terrein aanwezig. Op dit terrein is op termijn de realisatie van woningen en mogelijk ook andere milieugevoelige functies voorzien. Dit kan alleen indien de feitelijke geluidscontour van 'Impossible BV' kan worden teruggebracht tot maximaal 50 meter.

5.1.6.2 Milieuhinder Nationale Reisopera

De Nationale Reisopera is een bedrijf met verblijfs-, oefen-, opslag- en werkruimten annex machinale hout- en metaalbewerking (voor vervaardiging van decors) t.b.v. een opera- en orkestgezelschap.

Normafstanden:

- Geur: 30 m
- Stof: 30 m
- Geluid: 50 m
- Gevaar: 10 m

Geur: Ten gevolge van de werkzaamheden in de schilderswerkplaats en de bedrijfskeuken kunnen geuremissies optreden. Ter voorkoming van geuroverlast dienen op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer maatregelen te worden genomen (voldoende hoogte, afvoer van dampen en dergelijke). Indien wordt voldaan aan de voorschriften van het Activiteitenbesluit dan zal er geen sprake zijn van geuroverlast.

Stof: Voor stofoverlast behoeft niet te worden gevreesd. Op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer dient er ten behoeve van de machinale houtbewerking een stofafscheidingsinstallatie (met filterinstallatie) aanwezig te zijn.

Geluid: De richtafstand voor het aspect geluid is 50 m. Dit betreft de richtafstand voor het omgevingstype “Rustige woonwijk”. De omgeving van het bedrijf betreft echter geen rustige woonwijk. In het nabijheid van het bedrijf zijn andere bedrijven en voorzieningen gelegen. Tevens is er in de nabijheid een spoorlijn gelegen. Aangezien er sprake is van een gemengd gebied kan conform de systematiek van de VNG brochure 'Bedrijven en milieuzonering' de richtafstand voor geluid met één stap worden teruggebracht tot een afstand van 30 m. Op de inrichting is het Activiteitenbesluit milieubeheer van toepassing. In dit besluit zijn geluidsnormen opgenomen. Als aan deze geluidsnormen wordt voldaan kan er van worden uitgegaan dat er sprake is van een aanvaardbare situatie.

Gevaar: Er zal een beperkte hoeveelheid gevaarlijke stoffen binnen het bedrijf worden opgeslagen. Gevaarlijke stoffen dienen in een speciale opslagvoorziening op grond van de richtlijn PGS 15 Opslag gevaarlijke stoffen in emballage te worden opgeslagen. Indien hieraan wordt voldaan zijn er geen externe veiligheidsrisico's.

Conclusie

Op basis van het vorenstaande kan geconcludeerd worden dat de feitelijke milieuhinder van de Nationale Reisopera vergelijkbaar is met die van een bedrijf in milieucategorie 2. Omdat de categorie-indeling niet wordt bepaald door het aspect gevaar kan worden geconcludeerd dat de aanwezigheid van de Nationale Reisopera in de onmiddellijke omgeving van woningen zonder meer aanvaardbaar kan worden geacht. Uitgaande van de in de planregels van dit bestemmingsplan van toepassing verklaarde Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging gaat het hierbij om bedrijfsactiviteiten die vergelijkbaar zijn met bedrijfsactiviteiten die zijn ingedeeld in categorie A.

Milieuhinder Nationale Reisopera ten opzichte van het bedrijf 'Impossible BV'

De bedrijfsactiviteiten van de Nationale Reisopera, met inbegrip van de in de toekomst mogelijk binnen het complex van de Nationale Reisopera te realiseren gastenverblijven voor zangers en acteurs, zijn niet aan te merken als milieu- en/of geluidgevoelig. Er is dan ook geen sprake van een mogelijke belemmering voor de bedrijfsvoering van het bedrijf 'Impossible BV'.

Milieuhinder Nationale Reisopera ten opzichte van woningen buiten het plangebied

Buiten het plangebied van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" zijn binnen 50 meter van het bedrijfsgebouw Zuid, waarin de komst van de Nationale Reisopera is voorzien, alleen aan de zuidkant woningen aanwezig. De dichtstbijzijnde woningen zijn op ca. 20 meter afstand van bedrijfsgebouw Zuid gelegen.

Milieuhinder Nationale Reisopera ten opzichte van andere milieugevoelige functies buiten het plangebied

Buiten het plangebied van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" zijn binnen 50 meter van het bedrijfsgebouw Zuid, waarin de komst van de Nationale Reisopera is voorzien, geen andere functies dan woningen aanwezig.

5.1.6.3 Akoestisch onderzoek Wet milieubeheer

Uit het akoestisch onderzoek (akoestisch onderzoek herbestemming voormalig Polaroidterrein, rapport nr. 4131306.R01 d.d. 20 februari 2014) blijkt dat niet op alle omliggende woningen kan worden voldaan aan de richtwaarden uit de Geluidnota Enschede. Alleen voor de activiteiten binnen het bedrijfsgebouw Noordwest is aangetoond dat op de omliggende woningen aan de van toepassing zijnde richtwaarde kan worden voldaan. Voor de activiteiten in de bedrijfsgebouwen Noord, Oost en Zuid is de geluidbelasting hoger dan de richtwaarde. Wel kan in deze gevallen worden voldaan aan de maximale waarde van 55 dB(A) die de Geluidnota Enschede hanteert. Bij de oprichting van nieuwe bedrijven of de vestiging van nieuwe functies, dan wel bij uitbreiding van het bestaande fotochemisch productiebedrijf, zal dan een maatwerkvoorschrift in het kader van het Activiteitenbesluit milieubeheer benodigd zijn. Dit geldt ook voor de eventuele vestiging van geluidgevoelige bestemmingen binnen het plangebied. De geluidbelasting als gevolg van alle activiteiten binnen het plangebied (incl. parkeren) op de omliggende woningen bedraagt ten hoogste 57 dB(A). Omdat het reguliere wegverkeer op dit maatgevende punt 63 dB bedraagt is aangetoond dat het reguliere wegverkeer maatgevend is ten opzichte van de activiteiten binnen het plangebied.

5.1.6.4 Milieuhinder overige activiteiten 'The Performance Factory'

De overige activiteiten binnen het concept 'The Performance Factory' hebben naar verwachting hoofdzakelijk een feitelijke milieuhinder die vergelijkbaar is met maximaal categorie 2 uit de VNG brochure 'Bedrijven en milieuzonering' , met bijbehorende richtafstand van 30 meter tot woningen en andere milieugevoelige functies. De dichtstbijzijnde woningen zijn gelegen op minder dan 20 meter uit de grens van het plangebied. Bedrijfsactiviteiten uit de categorieën 1 en 2 zijn in beginsel zonder meer aanvaardbaar in de directe omgeving van woningen, mits de categorie-indeling niet bepaald wordt door het aspect gevaar. Een enkele activiteit zal een potentiële milieuhinder hebben die vergelijkbaar is met categorie 3.1 uit de VNG brochure 'Bedrijven en milieuzonering' , met bijbehorende richtafstand van 50 meter tot woningen en andere milieugevoelige functies. Deze activiteiten zijn toegestaan in de directe omgeving van woningen als de feitelijke milieuhinder naar aard en omvang vergelijkbaar is met die van bedrijfsactiviteiten in milieucategorie 2. Uitgaande van de in de planregels van dit bestemmingsplan van toepassing verklaarde Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging gaat het hierbij om bedrijfsactiviteiten en functies die vergelijkbaar zijn met bedrijfsactiviteiten die zijn ingedeeld in de categorieën A en B.

Parkeerdek

Het parkeerdek op gebouw Oost is geen inrichting als bedoeld in de Wet milieubeheer, het parkeerdek is echter wel openbaar toegankelijk. Daarom is in het akoestisch onderzoek (akoestisch onderzoek

herbestemming voormalig Polaroidterrein, rapport nr. 4131306.R01b d.d. 11 maart 2014) ook de geluidsbelasting van het parkeerdek op de omliggende woningen onderzocht. Uit het onderzoek blijkt dat de geluidsbelasting van het parkeerdek 7 tot 8 dB onder de geluidsbelasting van het heersende verkeerslawaai ligt en daarmee niet maatgevend is.

5.2 Water

Op grond van artikel 3.1.6 van het Bro wordt in een bestemmingsplan een beschrijving opgenomen van de wijze waarop in het plan rekening is gehouden met de waterhuishouding.

Hemelwater

Uitgangspunt in het gemeentelijk beleid voor de waterhuishouding is dat in bestaand stedelijk gebied hemelwater zo min mogelijk wordt afgevoerd via de riolering en in het buitengebied hemelwater niet wordt afgevoerd via de riolering. Bij een toename van verhard oppervlak komt meer hemelwater versneld tot afvoer, hierop is het oppervlaktewatersysteem niet berekend. Het extra afstromend hemelwater moet op eigen terrein worden verwerkt. Indien dit aantoonbaar niet mogelijk is, mag het hemelwater vertraagd worden afgevoerd naar een aanwezige greppel, oppervlaktewater of ander afwateringssysteem in de nabije omgeving. Hiervoor is het nodig het hemelwater tijdelijk op eigen terrein te bergen, zodat het vertraagd kan worden afgevoerd naar voorzieningen in de openbare ruimte. De tijdelijke bergingsopgave bedraagt in het bestaand stedelijk gebied 20 millimeter, oftewel 20 liter per vierkante meter verhard oppervlak. In het buitengebied bedraagt de tijdelijke bergingsopgave 40 millimeter

Afvalwater

Uitgangspunt in het gemeentelijk beleid voor de waterhuishouding is dat het afvalwater gescheiden van het hemelwater wordt aangeboden en afgevoerd. De gemeente zorgt er voor dat het afvalwater vanaf de perceelsgrens wordt getransporteerd naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie van het waterschap Regge en Dinkel.

Grondwater

Uitgangspunt in het gemeentelijk beleid voor de waterhuishouding is dat perceeleigenaren zelf verantwoordelijk zijn voor het grondwater op hun perceel. De gemeente zorgt in voorkomende gevallen in de openbare ruimte voor passende maatregelen indien er in een gebied sprake is van structureel nadelige gevolgen voor de grondwaterstand en de te treffen maatregelen niet tot de zorg van de provincie of het waterschap behoren.

Waterhuishouding en het bestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory”

Het bestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory” maakt het mogelijk dat de bestaande bedrijfspanden op het terrein worden gebruikt voor diverse functies en activiteiten die passen binnen het concept van “The Performance Factory”.

Toename verhard oppervlak

Het plangebied is in de bestaande situatie vrijwel volledig verhard. De ontwikkelingen zorgen niet voor een toename van het verhard oppervlak. Het gemengd rioolstelsel wordt door de ontwikkelingen niet extra belast.

Hemelwaterafvoer

Hemelwater van daken en omliggende terreinen wordt in de bestaande situatie via riolering afgevoerd naar het gemengd rioolsysteem van de gemeente Enschede. In de watervisie Enschede staat het plangebied aangegeven als kansrijk voor afkoppelen. Door in de toekomst hemelwater te bergen en vertraagd af te voeren via een hemelwatersysteem neemt de kans op wateroverlast in de omgeving af en wordt een wordt de rioolwaterzuiveringsinstallatie minder zwaar belast.

Afvalwaterafvoer

Afvalwater wordt net als in de huidige situatie afgevoerd via het gemengd rioleringsstelsel. De ontwikkelingen zullen niet resulteren in een significante toename van de hoeveelheid afvalwater.

Grondwater

Voor zover bekend zijn er in de directe omgeving geen grondwaterklachten. De gemeten grondwaterstanden in de omgeving van het plangebied geven aan dat voldaan wordt aan de ontwateringsnormen. Om wateroverlast te voorkomen wordt (voor nieuwbouw) geadviseerd het vloerpeil van de bebouwing minimaal 0,20 m boven het dichtstbijzijnde wegpeil te leggen.

Oppervlaktewater

Binnen het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. Ten noorden van het plangebied loopt een spoorsloot. In het verleden liep door het plangebied een beek. Wellicht kan deze beek bij herinrichting van het gebied (deels) worden teruggebracht.

Conclusie

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat de waterhuishouding geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.3 Natuur

5.3.1 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 wordt de aanwijzing en bescherming van de Europese 'Natura 2000' gebieden geregeld. Op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 dienen voor alle Natura 2000 gebieden instandhoudingsdoelstellingen en een beheerplan te worden vastgesteld. De instandhoudingsdoelstellingen hebben betrekking op de kwaliteit van natuurlijke habitats en habitats van soorten in een Natura 2000 gebied en op activiteiten die significant verstorende effecten kunnen hebben op voor een Natura 2000 gebied aangewezen soorten. Bestaand gebruik mag worden voortgezet, mits niet conflicterend met de instandhoudingsdoelstellingen en als zodanig vastgelegd in het beheerplan. Voor alle andere activiteiten is een Natuurbeschermingswetvergunning van het bevoegd gezag noodzakelijk. Bij elke ruimtelijke ontwikkeling moet worden getoetst of die activiteiten mogelijk verslechterende en/of significant negatieve gevolgen kunnen hebben voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000 gebied. Indien dat op voorhand niet kan worden uitgesloten dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd en een plan-milieu effect rapportage (plan-MER) te worden opgesteld. Wanneer significant negatieve effecten inderdaad niet uitgesloten kunnen worden dient voor de betreffende activiteiten een Natuurbeschermingswetvergunning te worden aangevraagd.

De Natuurbeschermingswet 1998 en het plangebied “Polaroidterrein - Performance Factory”

Het plangebied van het bestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory” is niet gelegen binnen een gebied dat is aangewezen als Natura 2000 gebied of in de directe omgeving daarvan. Het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied “Aamsveen” is op ca. 5 kilometer ten zuidoosten van het plangebied gelegen. Gelet op de aard en omvang van de beoogde ontwikkelingen in het plangebied in relatie tot de afstand van het plangebied tot het Natura 2000 gebied "Aamsveen" kunnen verslechterende en/of significant negatieve gevolgen voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied "Aamsveen" worden uitgesloten. Een verdere toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 kan daarom achterwege blijven.

Conclusie

Op grond van het voorgaande kan met aan voldoende zekerheid grenzende stelligheid worden geconcludeerd dat de Natuurbeschermingswet 1998 op voorhand geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.3.2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van de meest kwetsbare planten- en diersoorten die in Nederland voorkomen. Het gaat daarbij niet om de bescherming van individuele planten of dieren maar om waarborgen om te voorkomen dat het voortbestaan van soorten planten of dieren niet in gevaar komt. Hiertoe zijn in deze wet een aantal verbodsbepalingen opgenomen, zoals het verbod op het doden of verontrusten van dieren of het verbod op het plukken van planten. Daarbij is het “nee, tenzij” principe het uitgangspunt, er mag geen schade worden toegebracht aan beschermde dieren of planten tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan.

Op grond van de Flora- en faunawet zijn alle dieren en planten van onvervangbare waarde en dus dienen mensen daarmee zorgvuldig om te gaan. Daarom is in de wet ook een algemene zorgplicht (artikel 2) opgenomen, die inhoudt dat een ieder 'voldoende zorg' in acht dient te nemen voor álle in het wild voorkomende dieren en planten (dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

Indien een voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling mogelijk negatieve gevolgen heeft voor in dat gebied voorkomende beschermde soorten dan dient in de regel ontheffing van de betreffende verbodsbepalingen te worden gevraagd bij de staatssecretaris van Economische zaken, Landbouw en Innovatie. De ontheffingsregeling is geregeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet en nader uitgewerkt in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

De Flora- en faunawet en het plangebied “Polaroidterrein - Performance Factory”

Om te bepalen of de realisatie van het concept 'The Performance Factory' op het voormalige Polaroidterrein mogelijk negatieve gevolgen heeft voor de functionele leefomgeving en/of de gunstige staat van instandhouding van op grond van de Flora- en faunawet (strikt) beschermde soorten is door adviesbureau Econsultancy BV een verkennend ecologisch onderzoek (quickscan) uitgevoerd.

onderzoeksresultaten

Uit de onderzoeksrapportage (*r*apport nr. 13126285 d.d. 19 februari 2014) blijkt dat in het plangebied aan de noordelijke gevel van gebouw Zuid 27 nestkasten van gierzwaluwen met daarin gemiddeld jaarlijks 15 nesten aanwezig zijn, deze worden beheerd en verzorgd door het vogelringstation Overdinkel. Verder is op een deel van gebouw Zuid een pannendak aanwezig, dat mogelijk geschikt is als vaste rust- of verblijfplaats van gierzwaluw en huismus. Daarnaast zijn in het plangebied ook nesten van algemene broedvogels als merel en houtduif te verwachten. De nesten van huismus en gierzwaluw zijn jaarrond beschermd. Uit het onderzoek blijkt verder dat in de gebouwen Zuid, Noord en Noordwest de mogelijke aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen op voorhand niet kan worden uitgesloten. Verder blijkt de zijgevel van gebouw Zuid ook in potentie geschikt als vaste rust- en verblijfplaats voor de steenmarter. Verblijfplaatsen van overige (strikt) beschermde diersoorten en (strikt) beschermde plantensoorten zijn door het ontbreken van geschikt habitat niet te verwachten. De onderzoeksrapportage is als bijlage bij de toelichting gevoegd.

onderzoeksconclusies en vervolgtraject

- **gierzwaluw en huismus**: indien de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd en de functionaliteit van de broedplaatsen gegarandeerd blijft zijn er geen negatieve effecten te verwachten. Voorafgaand aan eventuele werkzaamheden aan het pannendak op gebouw Zuid is het uitvoeren van nader soortgericht onderzoek noodzakelijk.
- **algemene broedvogels**: indien de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd zijn er geen negatieve effecten te verwachten.
- **vleermuizen**: voorafgaand aan eventuele werkzaamheden aan de gebouwen Zuid, Noord en Noordwest is het uitvoeren van nader soortgericht onderzoek noodzakelijk. Bij aanwezigheid van verblijfplaatsen kan een ontheffingsaanvraag bij het bevoegd gezag noodzakelijk zijn indien de functionaliteit van de verblijfplaatsen niet kan worden gegarandeerd.
- **steenmarter**: voorafgaand aan eventuele werkzaamheden aan gebouw Zuid is het uitvoeren van nader

soortgericht onderzoek noodzakelijk. Indien een verblijfplaats aanwezig is en de functionaliteit daarvan niet kan worden gegarandeerd dient te worden gewerkt overeenkomstig een goedgekeurde gedragscode Flora- en faunawet of bij het bevoegd gezag een ontheffing te worden aangevraagd.

In hoofdstuk 6 en 7 van de onderzoeksrapportage zijn de noodzakelijke processtappen en de randvoorwaarden voor de tijdig te treffen mitigerende en preventieve maatregelen en een eventueel noodzakelijke ontheffingsaanvraag beschreven. Woningcorporatie Domijn zal, als eigenaar/ontwikkelaar van 'The Performance Factory', een maatregelenplan Flora- en faunawet laten opstellen en de uit te voeren werkzaamheden voor zover noodzakelijk laten begeleiden door een ecologisch deskundige.

Conclusie

Op grond van het voorgaande kan met aan voldoende zekerheid grenzende stelligheid worden geconcludeerd dat de Flora- en faunawet op voorhand geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.3.3 Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een samenhangend netwerk van natuurgebieden en landbouwgebieden met veel natuurwaarden. De EHS heeft als doel het behouden, beschermen en versterken van de rijkdom aan plant- en diersoorten (biodiversiteit). De EHS beoogt een bijdrage te leveren aan het realiseren en in stand houden van een (inter-)nationaal vitaal stelsel van natuurgebieden. De EHS valt niet onder de werking van de gebiedsbescherming, zoals geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998 of de soortenbescherming, zoals geregeld in de Flora- en faunawet. De EHS is een ruimtelijk rijksbelang dat door provincies en gemeenten dient te worden vertaald in ruimtelijke plannen, zoals structuurvisies en bestemmingsplannen.

De EHS en het plangebied “Polaroidterrein - Performance Factory”

Het plangebied van het bestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory” is niet gelegen op gronden die onderdeel uitmaken van de EHS of in de directe omgeving daarvan. Een verdere toetsing aan de EHS kan daarom achterwege blijven.

Conclusie

Op grond van het voorgaande kan met aan voldoende zekerheid grenzende stelligheid worden geconcludeerd dat de EHS geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

Hoofdstuk 6 Juridische planopzet

6.1 Algemeen

De Wro en het Bro maken het mogelijk een bestemmingsplan op verschillende manieren vorm te geven. Grofweg kan gekozen worden uit de volgende planvormen:

a. een traditioneel gedetailleerd bestemmingsplan. Een dergelijk plan legt het beoogde gebruik van gronden en opstallen en de bebouwingsmogelijkheden van de in het plan opgenomen gronden gedetailleerd vast. De methodiek wordt wel ingezet om bestaande situaties te conserveren, maar wordt ook gebruikt om beoogde nieuwe ontwikkelingen nauwgezet te sturen;
b. een globaal bestemmingsplan dat nader moet worden uitgewerkt. In een dergelijk bestemmingsplan worden een of meerdere bestemmingen opgenomen, die later moeten worden uitgewerkt. Deze methodiek wordt veelal toegepast in gevallen waar de ontwikkeling van een gebied op hoofdlijnen bekend is, maar waar de concrete invulling nog moet volgen;
c. Een globaal eindplan. In deze planvorm wordt het ruimtelijk en functioneel streefbeeld in globale zin vastgelegd;
d. Een mix van bovenstaande planvormen, afhankelijk van de specifieke problemen en ontwikkelingen.

Naast dit onderscheid, dat is gebaseerd op de techniek van bestemmen, wordt verschil gemaakt tussen ontwikkelingsgerichte en beheergerichte bestemmingsplannen. Bij de keuze voor een bepaalde systematiek van bestemmingsregeling speelt een rol wat met het plan wordt beoogd: beheren of ontwikkelen.

Wijze van bestemmen

Het uitgangspunt van een bestemmingsplan is een passende bestemming toe te kennen aan de gronden in het plangebied. De bestemming bepaalt welke gebruiksdoelen of functies op grond van een goede ruimtelijke ordening zijn toegestaan.

Bij de keuze voor een bepaalde bestemming is de (gewenste) hoofdfunctie doorslaggevend. Als het ruimtelijk relevant is of als een bepaalde functie de omgeving beïnvloedt of daar eisen aan stelt, wordt gekozen voor een specifieke bestemming met eigen regels bouwen en gebruik.

Het is mogelijk om binnen de hoofdgroepen bestemmingen specifieker te maken door bijvoorbeeld ondergeschikte functies in de bestemmingsomschrijving op te nemen. Voor bijzondere ondergeschikte functies, die niet onder de algemene bestemmingsomschrijving vallen en niet conflicteren met de bestemming, wordt gekozen voor een afzonderlijke functieaanduiding.

In het voorliggende bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" is er voor gekozen om aan het gehele plangebied één verzamelbestemming toe te kennen, waarin alle gewenste functies worden mogelijk gemaakt. De bedrijfsactiviteiten van het bedrijf "Impossible" en een deel van de bedrijfsactiviteiten van de Nationale Reisopera vallen niet onder de werking van de verzamelbestemming. Deze specifieke ondergeschikte functies worden mogelijk gemaakt via een passende functieaanduiding.

6.2 Indeling planregels

Het juridisch bindend gedeelte van het bestemmingsplan bestaat uit de regels en de bijbehorende verbeelding waarop de diverse bestemmingen zijn aangegeven. De regels en de verbeelding dienen in samenhang te worden bekeken.

De regels zijn onderverdeeld in vier hoofdstukken:

a. Hoofdstuk 1 - Inleidende regels;
b. Hoofdstuk 2 - Bestemmingsregels;
c. Hoofdstuk 3 - Algemene regels;
d. Hoofdstuk 4 - Overgangs- en slotregels.

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Dit hoofdstuk bevat inleidende regels. Deze regels gelden voor het gehele plangebied van het bestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory”. In Artikel 1, Begrippen, zijn definities van de in de regels gebruikte begrippen opgenomen. Hiermee wordt een eenduidige interpretatie van de begrippen vastgelegd. Artikel 2, Wijze van meten, geeft bepalingen over hoe onder meer de hoogtes van gebouwen en de inhoud van gebouwen gemeten moeten worden en hoe bepaalde eisen betreffende de maatvoering begrepen moeten worden.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Hoofdstuk 2 geeft een omschrijving - de juridische vertaling - van de verschillende in het plangebied voorkomende en op de verbeelding opgenomen bestemmingen. Bij de indeling van de bestemmingsregels wordt conform de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP) 2012 een vaste volgorde aangehouden. De regels van een bestemming worden als volgt opgebouwd en benoemd:

a. bestemmingsomschrijving (omschrijving van de toegestane functies en gebruiksdoelen);
b. bouwregels (regels waaraan de bebouwing dient te voldoen);
c. nadere eisen (regels op grond waarvan bij een omgevingsvergunning nadere eisen aan bouwwerken en de situering daarvan kunnen worden gesteld);
d. afwijken van de bouwregels (regels op grond waarvan in concrete situaties onder bepaalde voorwaarden bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van de bouwregels);
e. specifieke gebruiksregels (regels die aangeven welk specifiek gebruik verboden is);
f. afwijken van de gebruiksregels (regels op grond waarvan in concrete situaties onder bepaalde voorwaarden bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van de gebruiksregels);
g. omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden (regels waarbij wordt geregeld wanneer en onder welke omstandigheden een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden noodzakelijk is);
h. omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk (regels waarbij wordt geregeld wanneer en onder welke omstandigheden er een omgevingsvergunning voor het geheel of gedeeltelijk slopen van een bouwwerk noodzakelijk is);
i. wijzigingsbevoegdheid (regels die aangeven in welke gevallen en onder welke voorwaarden onderdelen van het plan gewijzigd kunnen worden).

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Hoofdstuk 3 bevat de algemene regels, bestaande uit:

a. de anti-dubbeltelregel (een wettelijk voorgeschreven regel die bepaalt dat grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing blijft);
b. de algemene bouwregels (regels waarin is bepaald onder welke voorwaarden gebouwen mogen worden onderkelderd);
c. de algemene gebruiksregels (regels op grond waarvan het verboden is gronden en bouwwerken te gebruiken, te laten gebruiken of in gebruik te geven op een wijze of tot een doel dat niet in overeenstemming is met de in dit bestemmingsplan aan die grond gegeven bestemming(en);
d. de algemene aanduidingsregels;
e. de algemene afwijkingsregels (regels op grond waarvan in concrete situaties onder bepaalde voorwaarden bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van de bouw- en/of gebruiksregels);
f. de algemene wijzigingsregels (regels die aangeven in welke gevallen en onder welke voorwaarden onderdelen van het plan gewijzigd kunnen worden);
g. de algemene procedureregels (regels die verwijzen naar de wettelijk voorgeschreven procedureregels voor de toepassing van in het plan opgenomen wijzigingsbevoegdheden);
h. de overige regels (regels die aangeven dat op eigen terrein voldoende voorzieningen moeten worden getroffen voor het parkeren en in voorkomend geval ook voor het laden en lossen).

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

In hoofdstuk 4 zijn regels opgenomen met betrekking tot het overgangsrecht voor bouwwerken en het gebruik van bouwwerken en gronden. Deze wettelijk voorgeschreven artikelen bevatten regels die als doel hebben de rechtstoestand tijdens de overgang naar een nieuw bestemmingsplan vast te leggen. De "Slotregel" geeft de naam van het bestemmingsplan aan.

6.3 Beschrijving van het plan

De gronden begrepen in het bestemmingsplan “Polaroidterrein - Performance Factory” hebben de bestemming "Gemengd 3”. Voor een klein deel van het plangebied geldt de dubbelbestemming "Leiding - Hoogspanning". Daarnaast zijn voor drie specifieke functies in het plangebied functie-aanduidingen opgenomen. Het gaat daarbij om de functie-aanduidingen "kantoor", "specifieke vorm van bedrijf - specifiek bedrijf met volgnummer 1" en "specifieke vorm van bedrijf - specifiek bedrijf met volgnummer 2" .

bestemming "Gemengd 3"

Gronden met de bestemming "Gemengd 3" zijn bestemd voor bedrijfsactiviteiten en functies uit de hoofdgroepen Bedrijven, Cultuur en Ontspanning, Dienstverlening, Maatschappelijk en Sport die zijn genoemd in de categorieën A en B van de bij deze regels behorende Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 1), praktijkruimten, textielbewerking, houtbewerking, metaalbewerking, buitensportvoorzieningen en stadslandbouw met de daarbij behorende voorzieningen zoals onder meer parkeren en een kantine/bedrijfsrestaurant. Op gronden met deze bestemming is naar aard en omvang en openingstijden ondergeschikt aan de hoofdfunctie tevens verkoop van producten en aanverwante artikelen toegestaan. Via een binnenplanse afwijkingsbevoegdheid kunnen ook bedrijfsactiviteiten en functies worden toegestaan die niet zijn genoemd in de categorieën A en B van de bij deze regels behorende Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 1), op voorwaarde dat deze bedrijfsactiviteiten of functies wel passen binnen het concept 'The Performance Factory' zoals beschreven in het Ambitiedocument Polaroid. Voor alle binnen deze bestemming toegestane functies geldt als specifieke gebruiksregel dat deze niet mogen conflicteren met of belemmerend mogen werken op de bedrijfsvoering van het in gebouw Noord aanwezige fotochemische productiebedrijf en/of van het in gebouw Zuid te vestigen operaproductiebedrijf. Via een binnenplanse afwijkingsmogelijkheid is het ook mogelijk om horeca-activiteiten toe te staan, op voorwaarde dat deze naar aard, omvang en openingstijden ondergeschikt en gerelateerd zijn aan de hoofdfuncties en passen binnen het concept 'The Performance Factory' zoals beschreven in het Ambitiedocument Polaroid. De bestemming bevat wijzigingsbevoegdheden voor het onder voorwaarden toestaan van geluidgevoelige functies respectievelijk het toestaan van openbaar parkeren.

dubbelbestemming "Leiding - Hoogspanning"

Gronden met de dubbelbestemming "Leiding Hoogspanning" zijn mede bestemd voor de aanleg, instandhouding en bescherming van een ondergrondse 110 kv hoogspanningsleiding. Op gronden met deze bestemming mag alleen ten dienste van de daar mede geldende andere bestemmingen worden gebouwd indien dat niet conflicteert met de veiligheid van de leiding.

functieaanduiding "specifieke vorm van bedrijf - 1"

De functie-aanduiding "specifieke vorm van bedrijf - 1" is toegekend aan gebouw Noord. In dit gebouw is het fotochemische productiebedrijf gevestigd dat is opgericht als doorstart van het voormalige "Polaroid". Op de gronden met deze functie-aanduiding mogen, in aanvulling op hetgeen is toegestaan binnen de bestemming "Gemengd 3", tevens of in hoofdzaak bedrijfsactiviteiten worden uitgeoefend ten behoeve van een fotochemisch productiebedrijf. Onder een fotochemisch productiebedrijf wordt verstaan: een bedrijf dat fotochemische producten vervaardigt. Onder fotochemische producten wordt hierbij verstaan: het produceren van producten en ontwikkelaars die passen in instant fotocamera's, het produceren van fotocamera's en het uitvoeren van speciale verpakkingsactiviteiten.

functieaanduiding "specifieke vorm van bedrijf - 2"

De functie-aanduiding "specifieke vorm van bedrijf - 2" is toegekend aan het gedeelte van gebouw Zuid waarin de Nationale Reisopera zich zal vestigen. Op de gronden met deze functie-aanduiding mogen, in aanvulling op hetgeen is toegestaan binnen de bestemming "Gemengd 3", tevens of in hoofdzaak bedrijfsactiviteiten worden uitgeoefend ten behoeve van een operaproductiebedrijf. Onder een operaproductiebedrijf wordt verstaan: een bedrijf met verblijfs-, oefen-, opslag- en werkruimten annex machinale hout- en metaalbewerking voor vervaardiging van decors ten behoeve van een reizend opera- en orkestgezelschap.

functieaanduiding "kantoor"

De functie-aanduiding "kantoor" is toegekend aan bedrijfsgebouw Noordwest, dit is het voormalige kantoorgebouw van Polaroid. Op de gronden met deze functie-aanduiding mogen, in aanvulling op hetgeen is toegestaan binnen de bestemming "Gemengd 3", tevens of in hoofdzaak zakelijke dienstverlening en kantooreenheden worden gevestigd.

De Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging

Als bijlage bij de planregels behoort een Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging, gebaseerd op de gehanteerde indeling uit de in 2009 herziene publicatie "Bedrijven en milieuzonering" van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Deze specifieke bedrijvenlijst wordt toegepast voor de gemengde gebieden binnen een plangebied, die gekenmerkt worden door een mix van stedelijke functies en waarvoor de bestemming “Gemengd” of “Centrum” geldt. Gemengde gebieden zijn gebieden met een matige tot sterke functiemenging, bijvoorbeeld een stadscentrum met winkels, woningen, horeca en kleine bedrijven. In een dergelijk levendig en dynamisch gebied is het de vraag welke bedrijfsmatige activiteiten en andere milieubelastende functies nog aanvaardbaar zijn. De VNG-brochure bevat een specifieke bedrijvenlijst met functies die passen in een gemengd gebied. Een specifieke Staat van bedrijfsactiviteiten voor gebieden van functiemenging is wenselijk, omdat de activiteiten in dergelijke gebieden qua schaal sterk kunnen verschillen van de activiteiten op bijvoorbeeld een bedrijventerrein. In de lijst voor functiemenging wordt gekozen voor een andere categorieaanduiding dan in de algemene Lijst van bedrijfstypen. De activiteiten in de Staat van bedrijfsactiviteiten voor gebieden met functiemenging bestaan uit de categorieën A, B of C, waarmee een beoordeling van de planologische toelaatbaarheid van activiteiten binnen een gemengd gebied mogelijk is. Binnen een dergelijk gebied wordt het werken met de van oudsher bestaande minimumafstanden niet doelmatig geacht.

De betekenis voor de toelaatbaarheid van activiteiten is als volgt:

Categorie A:

Activiteiten die zodanig weinig milieubelastend voor hun omgeving zijn, dat deze aanpandig aan woningen kunnen worden uitgevoerd. De eisen uit het Bouwbesluit voor scheiding tussen wonen en bedrijven zijn daarbij toereikend.

Categorie B:

Activiteiten die in een gemengd gebied kunnen worden uitgeoefend, echter met een zodanige milieubelasting voor hun omgeving dat zij bouwkundig afgescheiden van woningen en andere gevoelige functies dienen plaats te vinden (er is sprake van afzonderlijke gebouwen).

Categorie C:

Activiteiten, zoals genoemd onder B, waarbij vanwege de relatief grote verkeersaantrekkende werking een ontsluiting op de hoofdinfrastructuur is aangewezen.

Voor de toelaatbaarheid van deze activiteiten gelden de volgende randvoorwaarden:

- het betreft kleinschalige, meest ambachtelijke bedrijvigheid;
- productie en/of laad- en loswerkzaamheden vinden uitsluitend in de dagperiode plaats;
- de activiteiten (inclusief opslag) geschieden hoofdzakelijk inpandig;
- activiteiten uit categorie C beschikken daarnaast over een goede aansluiting op de hoofdinfrastructuur.

Ambitiedocument Polaroid

Als bijlage bij de planregels behoort eveneens het in paragraaf 4.1.3 van deze toelichting beschreven Ambitiedocument Polaroid. Het Ambitiedocument Polaroid dient bij binnenplanse afwijkings- en wijzigingsbevoegdheden mede als toetsingskader voor de afweging of niet in de Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging genoemde bedrijfsactiviteiten en functies passen binnen het concept 'The Performance Factory'.

6.4 Handhaving

Bestemmingsplannen zijn bindend voor iedereen: burgers, ondernemers en de overheid zelf. Het is een juridisch kader voor burgers en ondernemers waaruit kan worden afgeleid wat de eigen bouw- en gebruiksmogelijkheden zijn, maar ook wat de planologische mogelijkheden in juridische zin zijn op percelen in de directe omgeving. Aan de andere kant kan de gemeentelijke overheid naleving van bestemmingsplannen afdwingen als er sprake is van gebruik en/of bebouwing die niet in het bestemmingsplan passen.

In het kader van de bedrijven- en milieu-inventarisatie is onderzocht in hoeverre de functies die in het plangebied voorkomen in overeenstemming zijn met het geldende bestemmingsplan en bij geconstateerde afwijkingen eventueel in het voorliggende bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" gelegaliseerd kunnen worden. Uit dit onderzoek is gebleken dat binnen het plangebied diverse functies aanwezig zijn die niet passen in het geldende bestemmingsplan. Dit zijn echter allemaal functies die passen binnen het concept "The Performance Factory", zoals dat is vastgelegd in het Ambitiedocument Polaroid, dat de inhoudelijke basis vormt voor de mix van functies die in het voorliggende bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" worden toegestaan.

Hoofdstuk 7 Economische uitvoerbaarheid

Het hoofddoel van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" is de gewenste toekomstige situatie planologisch-juridisch vast te leggen. De gronden in het plangebied zijn eigendom van woningcorporatie Domijn.

Exploitatieovereenkomst

Domijn is verantwoordelijk voor de realisatie van de gewenste herontwikkeling van het voormalige Polaroidterrein op basis van het concept "The Performance Factory". De gemeente Enschede heeft daarbij alleen een faciliterende rol. Het verhaal van de gemeentelijke kosten wordt geregeld via een met Domijn te sluiten (anterieure) exploitatieovereenkomst. Zodra de exploitatieovereenkomst gesloten is zal daarvan overeenkomstig het bepaalde in artikel 6.24 Wro in de "Huis aan Huis" mededeling worden gedaan.

Geen exploitatieplan noodzakelijk

Op grond van het bepaalde in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening dient de gemeenteraad voor gronden waarop een bouwplan als bedoeld in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is voorgenomen een exploitatieplan vast te stellen, tenzij het kostenverhaal van de grondexploitatie over de in het bestemmingsplan begrepen gronden anderszins is verzekerd. Het voorliggende bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" voorziet niet in de realisatie van een bouwplan als bedoeld in artikel 6.2.1 Bro. Het door de gemeenteraad vaststellen van een exploitatieplan is dan ook niet noodzakelijk.

Conclusie:

Gelet op het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat het kostenverhaal voldoende anderszins is verzekerd. Daarmee is de economische uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan "Polaroidterrein - Performance Factory" voldoende aangetoond.

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© Mei 2014, gemeente Enschede

Gemeente Enschede

Bijlagen Toelichting

Bestemmingsplan

Polaroidterrein - Performance Factory

Status: Vastgesteld

Polaroidterrein - Performance Factory

Inhoudsopgave

Bijlagen toelichting **3**

Bijlage 1	**Akoestisch onderzoek**	**4**
Bijlage 2	**Verkeersonderzoek**	**187**
Bijlage 3	**Flora- en faunawet onderzoek**	**222**
Bijlage 4	**Rekenresultaten luchtkwaliteitsonderzoek**	**250**

Bijlagen toelichting

Bijlage 1 Akoestisch onderzoek

Akoestisch onderzoek herbestemming voormalig Polaroid terrein Enschede

Rapport 4131306.R01b

WNP
raadgevende ingenieurs

Akoestisch onderzoek herbestemming voormalig Polaroid terrein Enschede

Rapport 4131306.R01b

Paterswoldseweg 808
Postbus 8069
9702 KB Groningen

T 050 525 09 92
F 050 525 90 81
E info@wnpri.nl
I www.wnpri.nl

Wijnia-Noorman-Partners B.V.
kvk 02042874
BTW NL008482627.B01

directie
mw. dr. R.F. Noorman

NL LID INGENIEURS

ISO 9001 gecertificeerd

Opdrachtgever: Woningcorporatie Domijn
Postbus 1345
7500 BH ENSCHEDE

11 maart 2014

JD

INHOUD **BLAD**

1. INLEIDING 4

2. SITUATIE 5
   2.1. Ligging 5
   2.2. Bebouwing en invulling 6

3. WET GELUIDHINDER EN BESLUIT GELUIDHINDER 8
   3.1. Algemeen 8
   3.2. Spoorweglawaai 9
   3.3. Wegverkeerslawaai 9
   3.4. Industrielawaai 10
   3.5. Binnenniveaus 11
   3.6. Lokaal geluidbeleid 11

4. REKENMODEL WEG- EN RAILVERKEER 12
   4.1. Algemeen 12
   4.2. Spoorgegevens 13
   4.3. Wegverkeersgegevens 13
   4.4. Modellering 13
   4.5. Overzicht 14

5. REKENMODEL INDUSTRIELAWAAI 15
   5.1. Algemeen 15
   5.2. Geluidsbronnen 15

6. RESULTATEN 20
   6.1. Wegverkeer 20
   6.2. Railverkeer 21
   6.3. Industrielawaai 21

7. GELUIDSGEVOELIGE BESTEMMINGEN BINNEN HET PLANGEBIED 24

8. CONCLUSIE 25

FIGUREN

1-2 Overzicht van het rekenmodel (wegverkeer) met de ligging van de objecten, bodemvlakken en rekenpunten

3-5 Overzicht van het rekenmodel met de ligging van de ingevoerde wegen, spoorbanen en bronnen industrielawaai

6-10 L_{den}-geluidsbelasting wegverkeer

11 L_{den}-geluidsbelasting spoorweglawaai

12-17 Geluidsbelasting (etmaalwaarde) industrielawaai

BIJLAGEN

1 Begrippen

2 Geluidsvoorschriften Activiteitenbesluit milieubeheer

3 Verkeersgegevens

4 Ingevoerde gebouwen, bodemvlakken, schermen en kruisingen

5 Ingevoerde wegen

6 Bronsterkteberekeningen

7 Ingevoerde bronnen industrielawaai

8 Rekenresultaten wegverkeer

9 Rekenresultaten spoorweglawaai

10 Rekenresultaten industrielawaai

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem/haar worden gebruikt voor het doel waarvoor het is opgesteld. Niets uit dit document mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en/of van WNP raadgevende ingenieurs. Kwaliteit en verbetering van product en proces zijn bij WNP raadgevende ingenieurs gewaarborgd middels een kwaliteitsmanagementsysteem dat is gecertificeerd volgens NEN-EN-ISO 9001:2008.

1. INLEIDING

Onder de naam Performance Factory worden de voormalige Polaroid fabrieken te Enschede herontwikkeld. De locatie is gesitueerd in het centrum van Enschede, nabij het centraal station. In 2011 is een ambitiedocument vastgesteld. Centraal staat talentontwikkeling op de gebieden sport en bewegen, kunst en cultuur, onderwijs en bedrijfsleven.

Voor de locatie wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Het plan heeft betrekking op de invulling van de op het terrein aanwezige bebouwing (fabriekshallen). In de 'Toelichting bestemmingsplan Performance Factory' worden de op het terrein aanwezige gebouwen aangeduid als de clusters 'noordwest', 'noord', 'zuid' en 'oost'. In cluster noord is het bedrijf 'Impossible b.v.' gevestigd. De invulling van de overige clusters is (deels) nog niet concreet. De uitkomsten van het akoestisch onderzoek kunnen hiervoor mede bepalend zijn.

De gebouwen in het plangebied worden geluidsbelast vanwege de omliggende wegen en de spoorlijn (wegverkeer- en spoorweglawaai). Daarnaast ondervindt de bebouwing binnen en buiten het plangebied een geluidsbelasting vanwege de binnen het plangebied aanwezige en mogelijk toekomstige bedrijven (industrielawaai).

Het doel van het akoestisch onderzoek is het bepalen van de te verwachten geluidsbelasting vanwege wegverkeerslawaai, spoorweglawaai en industrielawaai op de verschillende clusters binnen het plangebied. Aan de hand van de resultaten wordt aangegeven wat de consequenties zijn voor de eventuele ontwikkelingsmogelijkheden van geluidsgevoelige functies binnen de verschillende clusters, alsmede de akoestische consequenties en ontwikkelingsmogelijkheden voor bestaande en nog te vestigen bedrijven. Daarnaast geeft het onderzoek inzicht in de te verwachten akoestische effecten vanwege de herbestemming op de omliggende bestaande woningen.

In voorliggend onderzoek is voor het bepalen van de geluidsbelasting vanwege spoorweglawaai gebruik gemaakt van de data en emissiegegevens uit het 'geluidregister spoor'.

Bij de uitwerking is verder gebruik gemaakt van ingescande plattegronden, geveltekeningen en doorsneden van de bestaande bebouwing zoals op 17 januari 2014 zijn ontvangen van Woningcorporatie Domijn.

De gehanteerde akoestische begrippen zijn toegelicht in bijlage 1.

2. SITUATIE

2.1. Ligging

Het plangebied ligt in het centrum van Enschede, nabij het centraal station. Het gebied wordt begrensd door de Oldenzaalsestraat, Hoge Bothofstraat, Kremersmaten en de spoorlijn Enschede – Gronau. De ligging van het plangebied is weergegeven op afbeelding 1. Afbeelding 2 geeft een overzicht van de bestaande bebouwing op het terrein.

Afbeelding 1: Overzicht van de situatie, met rood omlijnd het plangebied (bron: Bing Maps)

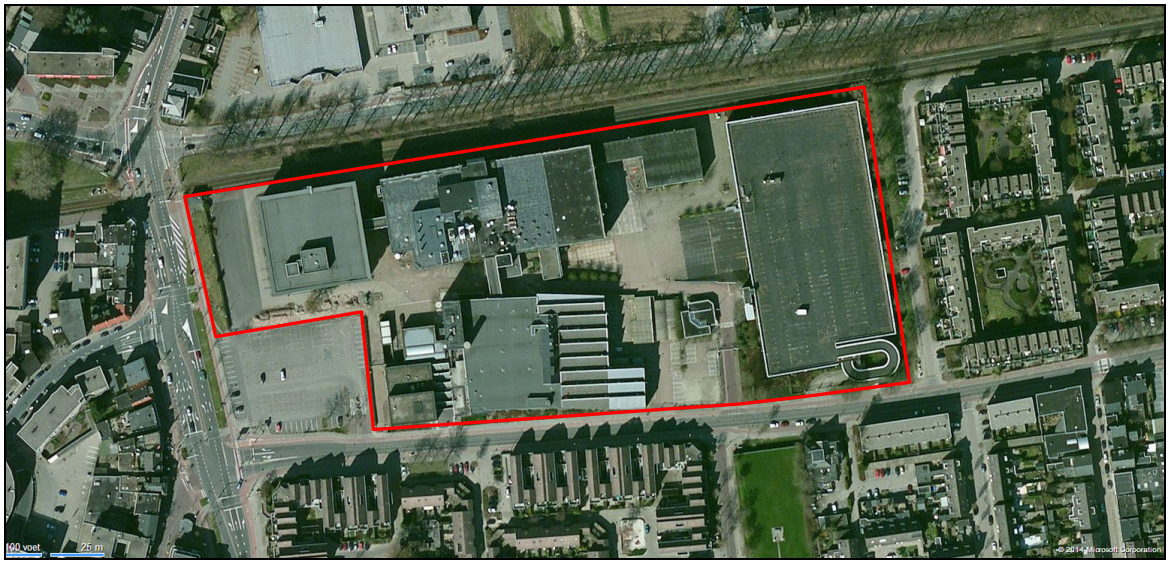

Afbeelding 2: Overzicht van de bestaande bebouwing (bron: Bing Maps)

Nieuwbouwplan woningen

Aan de overzijde van het spoor, tussen de bedrijfspanden aan de Oosterstraat 2 en de woning Oosterstraat 10 ligt braakliggend terrein. Het terrein wordt in de toekomst mogelijk in gebruik genomen als woningbouwlocatie.

2.2. Bebouwing en invulling

Cluster noord

In het cluster noord is het bedrijf Impossible b.v. gevestigd. Het bedrijf produceert met name analoge filmcassettes voor Polaroid camera's. Binnen het bedrijf zijn in de huidige situatie 46 personen werkzaam. Voor de toekomst wordt een groei verwacht tot 60 personen. De bedrijfstijden zijn van 8.00 tot 16.30 uur.

Het gebouw is opgetrokken in beton en metselwerk. Bepalend voor de geluidemissie vanwege het bedrijf zijn de technische installaties en koelapparatuur op het dak van het pand en in mindere mate de geluidemissie via de ramen en laad- en losactiviteiten.

Cluster noordwest

In het document 'Toelichting bestemmingsplan Performance Factory', wordt voor het cluster noordwest de invulling 'bedrijfsleven' aangegeven. Uit overleg met woningcorporatie Domijn volgt dat in dat kader gedacht moet worden aan een kantoorfunctie of vergelijkbare invulling. Bepalend voor de geluidemissie naar de omgeving zijn de gebouwinstallaties (luchtbehandeling/uitlaten) op het dak van het pand.

Cluster oost

De invulling/functies binnen het gebouw 'cluster oost' zijn gelieerd aan een gezonde leefstijl, sport en bewegen. Hierbij moet gedacht worden aan sport (skatehal, klimhal, fitness, atletiek, balsporten, etc.) en bewegingsonderwijs voor scholen. Daarnaast vinden er activiteiten plaats en worden er functies ondergebracht die gerelateerd zijn aan sport en bewegen zoals fysiotherapie, coaching, voedingsbegeleiding.

De gevels van het pand zijn grotendeels uitgevoerd als geïsoleerde stalen doosconstructie. Voor de geluidemissie naar de omgeving zijn met name de gebouwinstallaties bepalend en in mindere mate de geveluitstraling.

Cluster zuid

In 'cluster zuid' staat kunst, cultuur en ambacht centraal, met onder andere de vestiging van het Nationale Reisopera, Stichting Art Twekkelo en de Stadswerkplaats. Het is tevens een plek voor kunstenaars, ondernemers en maatschappelijke organisaties die gericht zijn op arbeidsparticipatie en dagbesteding.

Het (historische) gebouw is opgetrokken in metselwerk en voorzien van een betondak. Kenmerkend zijn de shedkappen met draadglas.

Het westelijke deel van het gebouw is van een recentere bouwdatum. In dit deel is onder meer de Stadswerkplaats ondergebracht.

In het centrale gedeelte van het gebouw wordt een repetitieruimte voor de Nationale Reisopera gerealiseerd. Het noordelijke en oostelijke deel van het pand wordt nader ingevuld ten behoeve van kunst/cultuur, dagbesteding etc.

Relevante geluidemissie naar de omgeving is te verwachten vanwege laad- en losactiviteiten, gebouwinstallaties en geveluitstraling.

Portiersloge

Oostelijk van de cluster zuid bevindt zich een (voormalige) portiersloge. Binnen dit gebouw zijn geen akoestisch relevante activiteiten voorzien.

Verkeersaantrekkende werking, parkeren en ontsluiting

Door Goudappel Coffeng B.V. is een onderzoek ingesteld naar de te verwachten verkeersstromen naar en van het plangebied. Uit het onderzoek volgt dat het aantal verkeersbewegingen naar en van het plangebied 1.500 per dag bedraagt.

Het pand ‘oost’ is voorzien van een betondak, met parkeerdek. De hellingbaan tot het parkeerdek is toegankelijk vanaf de Hoge Bothofstraat. Met circa 350 parkeerplaatsen voorziet het parkeerdek in grote mate in de parkeerbehoefte vanwege het gehele terrein.

Het parkeerdek is openbaar toegankelijk terrein waarop behalve markering en eventueel een parkeermeter geen voorzieningen aanwezig zijn. Het parkeerdek is daarmee geen inrichting als bedoeld in het Besluit omgevingsrecht.

Het terrein/plangebied wordt ontsloten via de Hoge Bothofstraat.

Groeimodel en ambitiedocument

Voor het plangebied is het ambitiedocument ‘Performance Factory Herbestemming Polaroid Fabriek in Enschede’ opgesteld. Het document is bekrachtigd door de gemeenteraad van Enschede.

Voor het plangebied geldt dat er sprake is van een groeimodel, waarbij afhankelijk van de behoefte functies mogelijk kunnen worden verplaatst van het ene naar het andere cluster. Leidend is te allen tijde het concept als vastgelegd in het door de Raad bekrachtigde ambitiedocument.

Verwijderde gebouwen

Het gebouw direct oostelijk van 'cluster noord' is reeds afgebroken. Ook de verbindingsruimte tussen de clusters noord en zuid wordt afgebroken. Tussen de clusters noord en noordwest wordt mogelijk een doorsteek gemaakt ten behoeve van het bedrijfsverkeer.

3. WET GELUIDHINDER EN BESLUIT GELUIDHINDER

3.1. Algemeen

Op 1 januari 2007 is de gewijzigde Wet geluidhinder (Wgh) in werking getreden. Voor wegverkeerslawaai en spoorweglawaai is de wetgever overgestapt op de Europese dosismaat L_{den} (day-evening-night) uitgedrukt in dB.

In het Besluit geluidhinder (Bgh) zijn specifieke regels opgenomen ter uitvoering van de Wet geluidhinder. In 2012 is het besluit gewijzigd in verband met de invoering van geluidproductieplafonds (gpp's) voor rijks- en hoofdspoorwegen. Met de invoering van deze gpp's wordt een grens gesteld aan de toelaatbare hoeveelheid geluid en wordt voorkomen dat de geluidemissie onbelemmerd kan toenemen als gevolg van toenemend verkeer.

Op 4 juli 2013 is het 'Besluit tot wijziging van geluidproductieplafonds op referentiepunten langs rijkswegen ingevolge artikel 11.47 Wm' vastgesteld. Het besluit is bekendgemaakt op 9 juli. Het besluit voorziet in de wijziging van brongegevens die mede bepalend zijn voor de vaststelling van de geluidproductie vanwege een spoorweg. Op basis van een correctie van de onjuiste brongegevens zijn de geluidproductieplafonds herberekend. Ingevolge artikel 11.25, tweede lid van de Wet milieubeheer worden de gecorrigeerde gegevens in het register opgenomen op de dag van de bekendmaking van het besluit tot vaststelling van geluidproductieplafonds.

Geluidsgevoelige bestemmingen

De in de Wet geluidhinder en het Besluit geluidhinder opgenomen grenswaarden hebben betrekking op woningen en andere geluidsgevoelige gebouwen. Conform artikel 1.2 Bgh wordt als ander geluidsgevoelig gebouw aangewezen:

- een onderwijsgebouw;
- een ziekenhuis;
- een verpleeghuis;
- een verzorgingstehuis;
- een psychiatrische inrichting;
- een kinderdagverblijf.

Een gebouw c.q. ruimte ten behoeve van bijvoorbeeld dagbesteding of een logiesfunctie (beide zijn mogelijk nog te realiseren functies binnen het plangebied) is op grond van bovenstaande aanduiding niet geluidsgevoelig als bedoeld in de Wet geluidhinder en het Besluit geluidhinder.

3.2. Spoorweglawaai

Voor spoorwegen die zijn aangegeven op de geluidplafondkaart wordt in art. 1.4a Bgh de omvang van de geluidzone geregeld. De breedte van de zone is afhankelijk van de hoogte van het geluidproductieplafond. De ruimte boven en onder de spoorweg behoort tot de zone.

Voor de spoorlijn Enschede – Gronau bedraagt de zonebreedte ter plaatse van het plangebied 100 m.

Conform artikel 4.9 Bgh dient voor het realiseren van geluidsgevoelige bestemmingen binnen de zone van een spoorweg de door het railverkeer op deze spoorweg veroorzaakte L_{den}-geluidsbelasting op de gevels bij voorkeur niet meer te bedragen dan:

- 55 dB voor woningen en
- 53 dB voor andere geluidsgevoelige gebouwen.

Een hogere geluidsbelasting op de gevel kan worden toegestaan met toepassing van artikel 4.10 van het Besluit geluidhinder (Bgh). De maximale ontheffingswaarde bedraagt 68 dB.

3.3. Wegverkeerslawaai

Als aangegeven in artikel 74 Wgh bedraagt in stedelijk gebied de zonebreedte 200 m bij een weg bestaande uit een of twee rijstroken.

De L_{den}-geluidsbelasting op de gevels van nieuw te bouwen woningen en andere geluidsgevoelige gebouwen binnen de zone van een weg, vanwege verkeer op deze weg, mag bij voorkeur niet meer bedragen dan 48 dB (= voorkeursgrenswaarde) op grond van artikel 82 Wgh en artikel 3.1 Bgh.

Een hogere geluidsbelasting op de gevel kan door het college van burgemeester en wethouders worden toegestaan. De op grond van artikel 83 Wgh en artikel 3.2 Bgh in stedelijk gebied ten hoogste toelaatbare geluidsbelasting op de gevel bedraagt 63 dB als maximale grens voor nieuw te bouwen woningen en andere geluidsgevoelige bestemmingen. De toetsing aan de grenswaarden moet voor iedere weg afzonderlijk worden uitgevoerd.

Aftrek

Op basis van artikel 110g van de Wet geluidhinder mag, afhankelijk van de rijsnelheid op de beschouwde weg, tot maximaal 5 dB worden afgetrokken van de voor deze weg berekende geluidsbelasting voordat aan de wettelijke grenswaarden wordt getoetst. Met de aftrek wordt rekening gehouden met het in de toekomst stiller worden van het verkeer door technische ontwikkelingen.

Overeenkomstig artikel 3.4 van het 'Reken- en meetvoorschrift geluid 2012', bedraagt de aftrek:

a. 2 dB voor wegen waarvoor de representatief te achten snelheid van lichte motorvoertuigen 70 km/uur of meer bedraagt;
b. 5 dB voor de overige wegen.

Voor de toetsing aan het binnenniveau (zie ook paragraaf 3.5) dient te worden uitgegaan van de werkelijke geluidsbelasting, exclusief aftrek.

30-km wegen

Voor 30-km wegen en woonerven geldt dat deze niet zijn voorzien van een geluidszone en derhalve de Wet geluidhinder niet van toepassing is op deze wegen. In het kader van een goede ruimtelijke ordening dienen deze wegen wel in de akoestische afweging te worden betrokken, zie ook onder het kopje 'ruimtelijke ordening'.

Ruimtelijke ordening

Voor de verkeerstoename op de bestaande wegen en de gevolgen voor de geluidsbelasting op de bestaande woningen langs deze wegen, geldt geen toetsing in het kader van de Wet geluidhinder. Wel moet de gemeente in het kader van een goede ruimtelijke onderbouwing de belangen van het realiseren van het nieuwe bouwplan (en dus de verkeerstoename) afwegen tegen de mogelijke hinder door de geluidsbelasting.

3.4. Industrielawaai

Wet geluidhinder

In de Wet geluidhinder zijn grenswaarden opgenomen voor de toelaatbare geluidsbelasting vanwege de binnen de zone van een gezoneerd industrieterrein te realiseren geluidsgevoelige bestemmingen.

Voor het plangebied geldt dat deze niet ligt binnen de zone van een geluidgezoneerd industrieterrein. De grenswaarden als opgenomen in de Wet geluidhinder zijn derhalve niet van toepassing.

Activiteitenbesluit milieubeheer

Het bestaande bedrijf Impossible b.v. (gesitueerd in cluster noord) betreft een zogenaamde 'categorie B – inrichting' als bedoeld in het Besluit omgevingsrecht. Het bedrijf valt onder de werkingssfeer van het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer, ook wel aangeduid als Activiteitenbesluit milieubeheer. Aan het Activiteinbesluit milieubeheer zijn standaard geluidsvoorschriften verbonden. Een overzicht is gegeven in bijlage 2. Voor het het bedrijf Impossible zijn verder maatwerkvoorschriften vastgesteld. Op basis van de maatwerkvoorschriften mag de geluidsbelasting vanwege het bedrijf ter plaatse van het woongebied oostelijk van Oosterstraat 2 niet meer bedragen dan 45 dB(A) etmaalwaarde.

Voor de overige clusters/gebouwen geldt dat, gelet op de bestemming c.q. functies en de daarmee verband houdend werkzaamheden en activiteiten, er vanuit mag worden gegaan dat deze vallen onder de werkingssfeer van het Activiteitenbesluit milieubeheer.

3.5. Binnenniveaus

Bij het, op basis van de wet, binnen geluidsgevoelige bestemmingen toestaan van een geluidsbelasting hoger dan de voorkeursgrenswaarde is een goede geluidwering van de gevels noodzakelijk.

Overeenkomstig het Bouwbesluit 2012 dient bij de bepaling van de te realiseren karakteristieke geluidwering van de gevels uit te worden gegaan van de conform de Wet geluidhinder of Tracéwet vastgestelde hogere waarde.

3.6. Lokaal geluidbeleid

In de Geluidnota Enschede 2009 - 2012 is het geluidbeleid van de gemeente Enschede vastgelegd. Het beleid richt zich op het beheersen van geluid bij toekomstige ontwikkelingen in Enschede. Bij besluit van 15 januari 2013 is de werking van de Geluidnota verlengd voor onbepaalde tijd.

Het geluidbeleid als vastgelegd in de nota is van toepassing op nieuwe situaties. De definitie van nieuwe situaties is gegeven in bijlage 2 van de nota. Bij woningen of andere geluidsgevoelige bestemmingen is sprake van een nieuwe situatie indien voor de realisatie, uitbreiding of wijzigingen een vaststelling of herziening van het bestemmingsplan benodigd is ofwel een projectbesluit dient te worden genomen.

In de geluidnota wordt onder meer de hogere waarde procedure nader ingevuld:

- Voor het voeren van een hogere grenswaarde procedure gelden de hoofdcriteria uit de Wet geluidhinder.
- Van de voorkeursgrenswaarden kan alleen worden afgeweken als uit onderzoek en door middel van een goede onderbouwing blijkt dat de voorkeursgrenswaarde niet haalbaar is.
- Woningen komen slechts in aanmerking voor een hogere grenswaarde als er sprake is van: minimaal één geluidluwe gevel (te beoordelen per geluidsbron).
- Verblijfsruimten zijn bij voorkeur gelegen aan de geluidluwe zijde van een woning.
- Indien de woning beschikt over een buitenruimte, dan is deze bij voorkeur gelegen aan de geluidluwe zijde.

Voor niet-zelfstandige woonruimte (bejaardencentra, studenteneenheden) worden op individueel woningniveau geen andere eisen gesteld dan de eisen die gelden voor nieuwbouw van woningen.

Gebiedsgericht geluidbeleid

De geluidnota gaat verder uit van een gebiedsgericht geluidbeleid. Conform de Geluidnota is valt het plangebied onder het gebiedstype ‘Ongezoneerd bedrijfsterrein’. De woningen aan de Oldenzaalsestraat vallen onder het gebiedstype ‘Verkeersinfrastructuur’ en de omliggende woningen aan de Oosterstraat, Hoge Bothofstraat en Kremersmaten vallen onder het gebiedstype ‘Woongebied’.

De richtwaarde voor een inrichting in een stedelijk of landelijk woonmilieu is lager dan voor een bedrijf op een bedrijventerrein. Het geluid van inrichtingen langs belangrijke, drukke wegen (waaronder de Oldenzaalsestraat) mag in Enschede hoger zijn dan langs een rustige weg. Afwijken van de richtwaarde kan alleen goed gemotiveerd en na bestuurlijke afweging. De maximale grenswaarde bedraagt L_{etmaal} = 55 dB (A). Voor bedrijventerreinen en verkeersinfrastructuur geldt deze grenswaarde niet.

De verschillende richtwaarden bedragen respectievelijk:

- woongebied: L_{etmaal} = 45 dB(A);
- niet gezoneerd bedrijventerrein: L_{etmaal} = 55 dB(A);
- verkeersinfrastructuur: L_{etmaal} = 50 dB(A).

4. REKENMODEL WEG- EN RAILVERKEER

4.1. Algemeen

Het plangebied met de omliggende omgeving is opgenomen in een driedimensionaal rekenmodel. De modellering en berekening van de geluidsbelasting vanwege het weg- en railverkeer op het plangebied is uitgevoerd volgens de Standaard Rekenmethode II als

beschreven in bijlage III (wegverkeer) en bijlage IV (railverkeer) van het 'Reken- en meetvoorschrift geluid 2012'. Bij de uitwerking is gebruik gemaakt van het programma Geomilieu versie 2.31.

4.2. Spoorgegevens

Het geluidregister spoor is in overeenstemming met het 'Besluit tot wijziging van geluidproductieplafonds op referentiepunten langs rijkswegen ingevolge artikel 11.47 Wm' bijgewerkt op 9 juli 2013 (zie ook paragraaf 3.1).

De in voorliggend onderzoek gehanteerde relevante spoorweggegevens- en spoorkenmerken zijn op 20 augustus 2013 gedownload van het geluidregister spoor.

Op 13 en 21 februari 2014 is het spoorregister opnieuw bijgewerkt. Er is een aantal kleinere wijzigingen verwerkt. Deze wijzigingen hebben geen betrekking op de spoorlijn Enschede – Gronau.

4.3. Wegverkeersgegevens

Gegevens gemeente

Via de opdrachtgever zijn op 12 februari 2014 wegverkeersgegevens ontvangen van respectievelijk de Oldenzaalsestraat, Oosterstraat, Hoge Bothofstraat en Kremersmaten. De wegverkeersgegevens zijn afkomstig van de gemeente Enschede en integraal bijgevoegd bijlage 3.

De verkeersgegevens hebben conform de berekeningssystematiek voor ruimtelijke plannen betrekking op het prognosejaar 2024, zijnde het voor de toetsing maatgevende jaar.

In de verkeersgegevens wordt een onderscheid gemaakt tussen de intensiteiten mét en zónder het verkeer naar en van het plangebied.

De Oosterstraat (deels) en Kremersmaten zijn 30-km wegen. Deze wegen zijn niet voorzien van een geluidszone als bedoeld in de Wet geluidhinder en zijn voor de toetsing aan de grenswaarden als gegeven in de wet niet relevant. Voor deze wegen geldt verder dat er niet wordt voorzien in een toename van het verkeer als gevolg van de aan te vragen bestemmingsplanwijziging voor het plangebied.

4.4. Modellering

Een overzicht van de aan het rekenmodel toegevoegde objecten, schermen en bodemvlakken met de reflectiecoëfficiënten is gegeven in bijlage 4. Bijlage 5 geeft een overzicht van

de ingevoerde wegen (rekenmodel wegverkeer) met de bijbehorende wegverkeersintensiteiten, wegdektype, snelheid en overige relevante wegkenmerken.

De spoorbaangegevens met de bijbehorende intensiteiten, snelheden, voertuigcategorieen etc. zijn rechtstreeks ingelezen vanuit het geluidregister.

De hoogte van de bestaande bebouwing is waar mogelijk afgeleid uit het Actueel Hoogtebestand Nederland (www.ahn.nl). De gemiddelde maaiveldhoogte ter plaatse van het plangebied en omliggende omgeving varieert van circa h_m = +43 tot 46 m (t.o.v. NAP).

Voor het niet gedefinieerde bodemgebied is een bodemfactor B = 0,0 aangehouden (reflecterend). Groenstroken en gras zijn als absorberend ingevoerd (B = 1,0).

Ter plaatse van de gevels van omliggende bebouwing en de clusters op het terrein zijn rekenpunten ingevoerd met per bouwlaag een waarneempunt.

4.5. Overzicht

De figuren 1 en 2 geven een overzicht van het rekenmodel met de ligging van de ingevoerde rekenpunten. De ligging van de ingevoerde wegen is weergegeven in figuur 3. Figuur 4 geeft een overzicht met de ligging van de spoorbanen.

Een 3D-overzicht van het rekenmodel is gegeven in afbeelding 3.

Afbeelding 3: 3D-overzicht van het rekenmodel (wegverkeerslawaai)

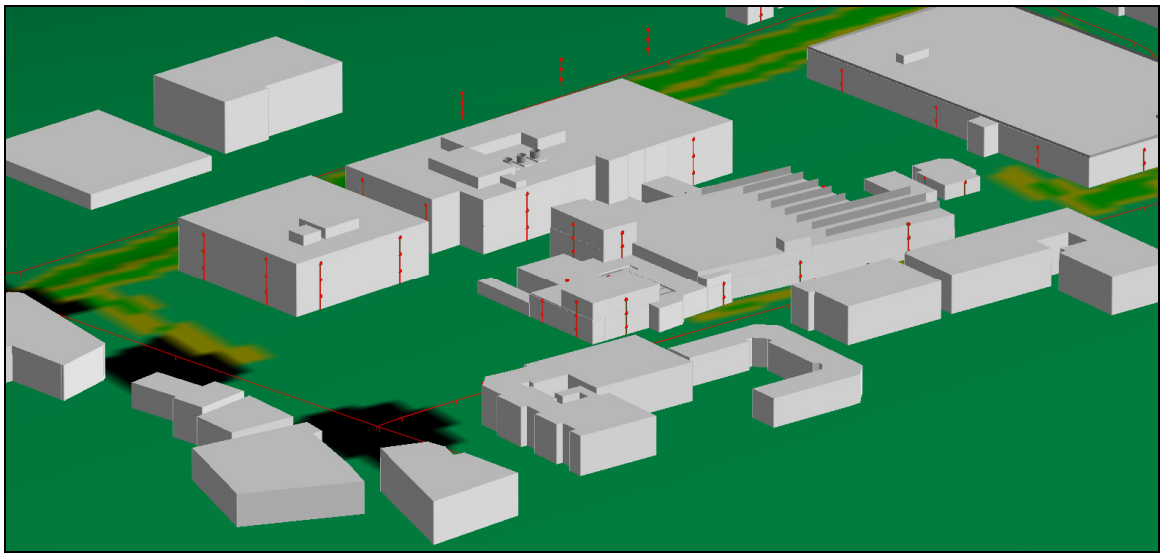

5. REKENMODEL INDUSTRIELAWAAI

5.1. Algemeen

De industrielawaaiberekeningen zijn uitgevoerd overeenkomstig de ‘Handleiding meten en rekenen industrielawaai’ van 1999 (HMRI ’99). De modellering van het plangebied met de omliggende omgeving is overgenomen van het spoor- en wegverkeerslawaaimodel.

5.2. Geluidsbronnen

Cluster noord, Impossible b.v.

Teneinde de geluidemissie vanwege het bedrijf Impossible b.v. in kaart te brengen zijn op 17 januari 2014 geluidmetingen uitgevoerd binnen de inrichting en is de representatieve geluidssituatie doorgesproken.

De op basis van de meetresultaten vastgestelde bronsterkten zijn gegeven in bijlage 6.1 t/m 6.14. Daarbij is rekening gehouden met een gemaximaliseerde situatie, inclusief toekomstige uitbreiding van het personeelsbestand en bij benutting van de volledige productiecapaciteit. Van de op het dak aanwezige koeltorens (3 stuks) is de bronsterkte vastgesteld overeenkomstig de ‘hybride methode’ als beschreven in de HMRI ’99.

De in het rekenmodel voor het bedrijf Impossible b.v. ingevoerde bronnen inclusief de relevante bronkenmerken zijn gegeven in bijlage 7 en samengevat in tabel 1. De ligging van de bronnen is weergegeven in figuur 5.

Tabel 1: Geluidsbronnen Impossible b.v.

Bronnr.	Omschrijving	Bronsterkte L_W [dB(A)]	Bedrijfsduur [u of %]		
			Dag	Avond	Nacht
N-01	condensor	86	100%	50%	25%
N-02	koeler + ventilatiekast	83	100%	50%	25%
N-03a/b t/m N05a/b	Polacel koeltoren	96	100%	50%	25%
N-06 t/m N-09	gevelrooster technische ruimte	76	100%	50%	50%
N-10 t/m N-15	gevelrooster technische ruimte	66	100%	50%	50%
N-16	dakventilator technische ruimte	76	100%	100%	100%
N-17 t/m N20	dakkap technische ruimte	68	100%	50%	50%
N-21	dakventilator 2e verdieping	76	100%	100%	100%
N-22	ramen ketelhuis, 2e verdieping	57	9,0 u	--	--
N-23	ramen productieruimte 1, 2e verdieping	56	9,0 u	--	--
N-24	ramen productieruimte 2, 2e verdieping	54	9,0 u	--	--
N-25	ramen productieruimte 2, 2e verdieping	63	9,0 u	--	--
N-26	ramen productieruimte 2, 2e verdieping	56	9,0 u	--	--
N-27	ramen productieruimte, 1e verdieping	54	9,0 u	--	--
N-28	ramen productieruimte, 1e verdieping	57	9,0 u	--	--
N-29	uitlaat + deur ketelhuis bgg	77	100%	100%	100%
N-30	uitlaat acculaadstation bgg	85	100%	--	--
N-31*	lossen stikstof (tankwagen)	104	0,5 u	--	--
N-32	manoeuvreren / station. vrachtwagen	102	1,0 u	--	--
N-34* en N-35	maximaal geluidsniveau laden/lossen	110	+	--	--
N-36 t/m N-38	max bron optrekken / gas geven	105	+	--	--

+ = maximale geluidsbron actief in de betreffende periode

* = het lossen van stikstof [bron N-31] met het bijbehorende maximale gluidsniveau [bron N-34] is een incidentele activiteit die niet vaker dan 1 maal per maand voor komt en daarmee geen onderdeel uitmaakt van de representatieve bedrijfssituatie

De mobiele bron N-33 representeert de verkeersbewegingen (binnen het plangebied) van de vrachtwagens. Het aantal rijbewegingen bedraagt 12 in de dagperiode (6 maal heen en weer). De gemiddelde rijsnelheid bedraagt 10 km/uur. De bijbehorende bronsterkte bedraagt L_W = 102 dB(A).

Cluster noordwest

Voor het (kantoor)pand cluster noordwest geldt dat in het pand geen lawaaiige activiteiten gaan plaatsvinden met een relevante geluidbijdrage op de omgeving. Bepalend zijn de gebouwinstallaties en luchtbehandelingseenheden op het dak van het pand. De voor deze installaties aan te houden totale bronsterkte bedraagt L_W = 88 dB(A). Deze waarde is vastgesteld op basis van metingen aan soortgelijke gebouwinstallaties.

De geluidemissie wordt gerepresenteerd door bron NW-01 (figuur 5). Rekening houdend met een lagere koel- c.q. ventilatiebehoefte in de avond- en nachtperiode bedraagt het bedrijfsduurpercentage 100% in de dagperiode, 50% in de avondperiode en 25% in de nachtperiode.

De bijbehorende bronkenmerken zijn gegeven in bijlage 7.

Cluster oost

Het binnenniveau in het pand cluster oost wordt bepaald door sportactiviteiten in de dag- en avondperiode. Het te verwachten equivalente binnenniveau tijdens deze activiteiten bedraagt gemiddeld L_p = 75 dB(A).

Bepalend voor de gebouwemissie is de geveluitstraling en de gebouwinstallaties. De bronsterkteberekeningen zijn gegeven in de bijlagen 6.15 t/m 6.21. De geluidemissie vanwege de gebouwinstallaties is geprognosticeerd op basis van metingen aan vergelijkbare installaties.

De ingevoerde bronnen inclusief de relevante bronkenmerken zijn gegeven in bijlage 7 en samengevat in tabel 2. De ligging van de bronnen is weergegeven in figuur 5.

Tabel 2: Geluidsbronnen cluster oost

Bronnr.	Omschrijving	Bronsterkte L_W [dB(A)]	Bedrijfsduur [u of %]		
			Dag	Avond	Nacht
O-01	luchtbehandeling	88	100%	100%	25%
O-02	gebouw oost - noordgevel	71	12 u	4 u	--
O-03	gebouw oost -oostgevel 1	68	12 u	4 u	--
O-04	gebouw oost -oostgevel 2	77	12 u	4 u	--
O-05	gebouw oost - zuidgevel	77	12 u	4 u	--
O-06	gebouw oost - westgevel 1	70	12 u	4 u	--
O-07	gebouw oost - westgevel 2	79	12 u	4 u	--
O-08	gebouw oost - westgevel 3	67	12 u	4 u	--

Parkeren

Op het dak van het gebouw oost bevindt zich een parkeerdek. De verkeersgeneratie bedraagt 1.500 verkeersbewegingen per etmaal, waarvan het overgrote deel bestaat uit personenauto's. Uitgangspunt is dat (nagenoeg) alle personenauto's naar en van het plangebied ter plaatse parkeren. Conform bijlage 3 bedraagt het dag-, avond- en nachtuurpercentage respectievelijk 6,8%, 3,3% en 0,65%. Het aantal personenautobewegingen bedraagt:

12 × 6,8% × 1.500 = 1.224 in de dagperiode;
4 × 3,3% × 1.500 = 198 in de avondperiode en
8 × 0,65% × 1.500 = 78 in de nachtperiode.

Het rijden van de personenauto's wordt gerepresenteerd door de mobiele bronnen P-01 en P-02. De gemiddelde rijsnelheid bedraagt 10 km/uur op het parkeerdek en 7 km/uur op de hellingbaan. De bijbehorende bronsterkte bedraagt L_W = 89 dB(A). Een overzicht van de ingevoerde bronnen, met de relevante bronkenmerken is gegeven in bijlage 7. De ligging is weergegeven in figuur 5.

Maximale geluidsniveaus worden veroorzaakt door het dichtklappen van portieren. De maximale bronsterkte bedraagt $L_{W,max}$ = 98 dB(A) [bronnen P-03 t/m P-11].

Cluster zuid

Bepalend voor de geluidemissie vanwege het cluster zuid zijn de activiteiten in de Stadswerkplaats, de repetitieruimte van de Nationale Reisopera en de gebouwinstallaties. De Stadswerkplaats is gesitueerd in het zuidwestelijke deel van het pand. Uitgangspunt is dat in het hele zuidwestelijke gebouwdeel lawaaimakende (werkplaats)activiteiten kunnen plaatsvinden. Het aan te houden equivalente binnenniveau bedraagt gemiddeld L_p = 80 dB(A). De activiteiten kunnen plaatsvinden in de dag- en avondperiode.

Voor de repetitieruimte van de Nationale Reisopera geldt dat er sprake is van muziekgeluid. Er wordt rekening gehouden met een equivalent binnenniveau van ten hoogste L_p = 90 dB(A). De repetities vinden plaats in de dag- en avondperiode.

De repetitieruimte komt in het centrale deel van het gebouw en wordt fysiek afgescheiden van de overige ruimte. De repetitieruimte grenst aan de zuidgevel van het pand. Bepalend voor de gebouwuitstraling is de bijdrage via de ramen en het dak. Voor de ramen wordt er rekening mee gehouden dat deze geluidsgeïsoleerd worden uitgevoerd (bijvoorbeeld middels het plaatsen van voorzetramen aan de binnenzijde). Verder wordt rekening gehouden met een mechanische luchttoe- en afvoer, met dempers tussen de repetitieruimte en de unit.

Conform de HMRI ’99 wordt geen bedrijfsduurcorrectie toegepast en dient rekening te worden gehouden met een toeslag van 10 dB vanwege de herkenbaarheid van het muziekgeluid. De toeslag is middels een zogenaamde negatieve reductie verwerkt in de bronsterkte van de uitstralende gevels.

De voor de werkplaats, repetitieruimte en luchtbehandeling ingevoerde bronnen zijn gegeven in bijlage 7 en samengevat in tabel 3. De bronsterkteberekeningen zijn gegeven in de bijlagen 6.22 t/m 6.33.

Tabel 3: Geluidsbronnen cluster zuid

Bronnr.	Omschrijving	Bronsterkte L_W [dB(A)]	Bedrijfsduur [u of %]		
			Dag	Avond	Nacht
Z-01	gebouw zuid - lichtstraat werkplaats	73	8 u	3 u	--
Z-02 t/m Z-07	gebouw zuid - shedkap werkplaats	80	8 u	3 u	--
Z-08	gebouw zuid - overheaddeuren werkplaats	73	8 u	3 u	--
Z-09	gebouw zuidwest - ramen noordgevel 1	65	8 u	3 u	--
Z-10	gebouw zuidwest - ramen noordgevel 2	61	8 u	3 u	--
Z-11	gebouw zuidwest - ramen oostgevel	63	8 u	3 u	--
Z-12	gebouw zuidwest - ramen zuidgevel	54	8 u	3 u	--
Z-13	gebouw zuidwest - ramen westgevel 1	64	8 u	3 u	--
Z-14	gebouw zuidwest - ramen westgevel 2	54	8 u	3 u	--
Z-15	gebouw zuidwest - dakvlak lage deel	72	8 u	3 u	--
Z-16	gebouw zuidwest - dakvlak hoge deel	72	8 u	3 u	--
Z-17	gebouw zuidwest – luchtbeh. / koelers	88	100%	50%	25%
Z-18	gebouw zuid - afzuiging (prognose) werkplaats	85	8 u	3 u	--
Z-19	gebouw zuid - zuidgevel repetitie NRO	75	12 u	4 u	--
Z-20	gebouw zuid - dakvlak repetitie NRO	81	12 u	4 u	--
Z-21	gebouw zuidwest - luchtbehandeling (prognose)	81	100%	100%	25%
Z-22	gebouw zuidwest - luchtbehandeling (prognose)	88	100%	50%	25%
Z-23	manoeuvreren / stationaire vrachtwagen	102	1	--	--
Z-25	max bron laden/lossen	110	+	--	--
Z-26	max bron optrekken/gasgeven	105	+	--	--
Z-28*	manoeuvreren / stat. vrachtw. avond/nacht	102	--	0,17 u	0,17 u
Z-29*	max bron laden/lossen avond/nacht	110	--	+	+
Z-30*	max bron optrekken/gasgeven avond/nacht	105	--	+	+

+ = maximale geluidsbron actief in de betreffende periode

* = het laden/lossen van een vrachtwagen in de avond- of nachtperiode [bron Z-28] met het bijbehoren de maximale gluidsniveau [bron Z-29 en Z-30]] is een incidentele activiteit die niet vaker dan 12 maal per jaar voorkomt en daarmee geen onderdeel uitmaakt van de representatieve bedrijfssituatie

De mobiele bron Z-24 representeert de verkeersbewegingen vanwege de vrachtwagens naar en van cluster zuid. Het aantal rijbewegingen bedraagt 12 in de dagperiode (6 maal heen en weer). De gemiddelde rijsnelheid bedraagt 10 km/uur. De bijbehorende bronsterkte bedraagt L_W = 102 dB(A).

Incidenteel worden in de avond- en/of nachtperiode laad- en losactiviteiten uitgevoerd voor de NRO. De mobiele bron Z-27 representeert deze incidentele vrachtverkeersbewegingen. Het aantal rijbewegingen bedraagt 2 in de avond- of nachtperiode (1 maal heen en weer). De gemiddelde rijsnelheid bedraagt 10 km/uur. De bijbehorende bronsterkte bedraagt L_W = 102 dB(A).

6. RESULTATEN

6.1. Wegverkeer

Wet geluidhinder

In respectievelijk bijlage 8.1 t/m 8.3 is voor de gezoneerde (50 km/uur) wegen een overzicht gegeven van de berekende L_{den}-geluidsbelasting inclusief 5 dB correctie op grond van artikel 110g van de Wet geluidhinder.

De berekeningsresultaten hebben betrekking op het prognosejaar 2024, inclusief de verkeersgeneratie vanwege het plangebied. Een overzicht van de resultaten is gegeven in de figuren 6 t/m 8.

Uit de resultaten volgt dat ter plaatse van de bestaande bebouwing binnen het plangebied op meerdere punten niet wordt voldaan aan de voorkeursgrenswaarde van L_{den} = 48 dB. De maximale ontheffingswaarde van L_{den} = 63 dB wordt op geen enkel rekenpunt binnen het plangebied overschreden.

De geluidsbelasting vanwege de Oosterstraat bedraagt ten hoogste L_{den} = 50 dB invallend op de noordgevel van de clusters noordwest en noord. Ter plaatse van de overige gevels en gebouwen wordt voldaan aan de voorkeursgrenswaarde van L_{den} = 48 dB.

De geluidsbelasting vanwege de Oldenzaalsestraat bedraagt ten hoogste L_{den} = 53 tot 55 dB invallend op de zuid- en westgevel van cluster noordwest en 50 tot 52 dB invallend op de westgevel van cluster zuid. Ter plaatse van de overige gevels en gebouwen wordt voldaan aan de voorkeursgrenswaarde van L_{den} = 48 dB.

De geluidsbelasting vanwege de Hoge Bothofstraat bedraagt ten hoogste L_{den} = 53 tot 58 dB invallend op de zuid-, west- en oostgevel van cluster zuid, 53 tot 54 dB invallend op de zuidgevel van cluster oost en 51 dB invallend op de zuidgevel van de portiersloge. Ter plaatse van de overige gevels en gebouwen wordt voldaan aan de voorkeursgrenswaarde van L_{den} = 48 dB.

Ruimtelijke ordening

Bijlage 8.4 geeft een overzicht van de berekende L_{den}-geluidsbelasting voor het prognosejaar 2024 exclusief correctie op grond van art. 110 Wgh en inclusief de bijdrage vanwege de 30 km/wegen en het verkeer naar en van het plangebied. De resultaten zijn tevens in figuur 9 weergegeven.

Bijlage 8.5 geeft een overzicht van de berekende L_{den}-geluidsbelasting voor het prognosejaar 2024 exclusief correctie op grond van art. 110 Wgh en inclusief de bijdrage vanwege

de 30 km/wegen, maar zonder de invloed van de verkeersaantrekkende werking vanwege het plangebied. De resultaten zijn tevens in figuur 10 weergegeven.

Uit de resultaten volgt dat ten opzichte van de situatie zonder het verkeer naar en van het plangebied de geluidsbelasting met ten hoogste 1 dB toeneemt als gevolg van de verkeersaantrekkende werking. In de praktijk is een dergelijk niveauverschil niet waarneembaar.

6.2. Railverkeer

De ten gevolge van het railverkeer berekende geluidsniveaus invallend op de rekenpunten zijn gegeven in bijlage 9. De berekende L_{den}-geluidsbelasting is tevens weergegeven in figuur 11.

Wet geluidhinder

De voorkeursgrenswaarde van 53 dB voor andere geluidsgevoelige gebouwen en 55 dB voor woningen wordt overschreden ter plaatse van de noordgevels van de clusters noordwest, noord en oost en deels ter plaatse van de west- en oostgevels van voornoemde clusters. Aan de maximale ontheffingswaarde van 68 dB wordt voldaan.

Ter plaatse van cluster zuid en de portiersloge wordt voldaan aan de voorkeursgrenswaarden.

6.3. Industrielawaai

De berekende langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus ($L_{Ar,LT}$) vanwege industrielawaai zijn voor de verschillende clusters gegeven in:

- cluster noord: bijlage 10.1a en 10.1b en figuur 12a en 12b;
- cluster noordwest: bijlage 10.2 en figuur 13;
- cluster oost: bijlage 10.3 en figuur 14;
- cluster zuid: bijlage 10.4a en10.4b en figuur 15a en 15b;
- parkeerdek: bijlage 10.5 en figuur 16;
- totaal clusters + parkeerdek: bijlage 10.6 en figuur 17.

De berekende maximale geluidsniveaus (L_{Amax}) vanwege alle in het rekenmodel opgenomen maximale geluidsbronnen zijn gegeven in bijlage 10.7.

Geluidsbelasting clusters op omliggende woningen

Uit de berekeningsresultaten volgt dat onder representatieve bedrijfsomstandigheden voor het cluster noordwest geldt dat ter plaatse van de buiten het plangebied liggende en gepro-

jecteerde woningen kan worden voldaan aan de richtwaarden als opgenomen in het gemeentelijk geluidbeleid.

Voor het cluster noord (Impossible) geldt dat, rekening houdend met een mogelijk groeiscenario, ter plaatse van de bestaande en nieuw te bouwen woningen aan de Oosterstraat, Oldenzaalsestraat en Kremersmaten wordt voldaan aan de richtwaarden. Ter plaatse van de Hoge Bothofstraat bedraagt de berekende geluidsbelasting ten hoogste 47 dB. De richtwaarde wordt met ten hoogste 2 dB overschreden. Bepalend zijn de Polacel koeltorens.

Incidenteel wordt bij het bedrijf Impossible in de dagperiode stikstof gelost. In die situatie wordt ter plaatse van de geprojecteerde woningen aan de Oosterstraat de richtwaarde van 45 dB(A) in de dagperiode met ten hoogste 2 dB overschreden. Het lossen van stikstof vindt niet vaker dan 1 maal per maand plaats en is daarmee incidenteel van karakter.

Voor het cluster oost geldt dat de richtwaarde van 45 dB(A) met ten hoogste 5 dB wordt overschreden ter plaatse van de Kremersmaten. Bepalend is de luchtbehandeling.

Voor het cluster zuid geldt dat de richtwaarde van 45 dB(A) wordt overschreden ter plaatse van meerdere woningen aan de Hoge Bothofstraat en Oldenzaalsestraat. De geluidsbelasting bedraagt ten hoogste 50 dB(A) etmaalwaarde. Maatgevend zijn de luchtbehandelingsinstallaties, de luchtafzuiging van de werkplaats, alsmede de bijdrage via de ramen en het dak van de NRO. Opgemerkt wordt dat voor de repetitieruimte van de Nationale Reisopera rekening is gehouden met de toepassing van een beperkt voorzieningenpakket teneinde de geluidemissie te beperken.

Voor al de individuele clusters geldt dat aan de op basis van het gemeentelijk geluidbeleid maximaal toelaatbare grenswaarde van 55 dB(A) wordt voldaan. Bij de uiteindelijke aanvraag dient te worden beoordeeld in hoeverre verdergaande reductie van de geluidniveaus mogelijk is, rekening houdend met de technische mogelijkheden en financiele consequenties. Bij bestuurlijke afweging kan, mits goed gemotiveerd, een hogere geluidbelastingworden toegestaan tot een maximale grenswaarde van 55 dB (A).

Geluidsbelasting parkeerdek op omliggende woningen

De geluidsbelasting vanwege het parkeerdek varieert van 47 tot ten hoogste 57 dB(A) etmaalwaarde op de direct omliggende woningen aan de Brinkhuisburg en Benninkhuisburg [rekenpunten 08 t/m 16]. Het parkeerdek is geen inrichting, maar openbaar toegankelijk.

Uit de wegverkeerslawaaiberekeningen volgt dat zonder de bijdrage vanwege het verkeer naar en van het plangebied de totale L_{den}-geluidsbelasting vanwege het wegverkeer ter plaatse van de bovengenoemde rekenpunten 53 tot 63 dB bedraagt, overeenkomend met 55 tot 64 dB(A) etmaalwaarde.

De geluidsbelasting vanwege het parkeerdek is daarmee 7 tot 8 dB lager dan de geluidsbelasting vanwege het reeds aanwezige verkeer. In de praktijk blijft het omgevingslawaai ten gevolge van het reeds aanwezige verkeer maatgevend voor de geluidsniveaus ter plaatse.

Geluidsbelasting totale plangebied op de omliggende woningen

De totale geluidsbelasting vanwege het plangebied op de omliggende woningen varieert van 38 tot 57 dB(A) etmaalwaarde.

Uit de rekenresultaten voor het wegverkeer en spoorweglawaai volgt dat het verkeerslawaai bepalend blijft voor het geluidsniveau ter plaatse van de omliggende woningen.

Geluidsniveaus binnen het plangebied

Het cluster noord (bedrijf Impossible b.v.) en cluster zuid geven een verhoogde geluidsbelasting op de omliggende bebouwing binnen het plangebied.

Voor het realiseren van mogelijk geluidsgevoelige bestemmingen binnen de verschillende gebouwen dient rekening te worden gehouden met de geluidsbelasting vanwege omliggende inrichtingen. Het realiseren van een geluidsgevoelige functie/bestemming binnen een geluidbelaste locatie (met een bijdrage van > 55 dB(A) vanwege een cluster) is niet zonder meer mogelijk. In het volgende hoofdstuk wordt hier nader op ingegaan.

Maximale geluidsniveaus

Uit de resultaten als gegeven in bijlage 10.7 volgt dat in de dagperiode ter plaatse van alle woningen buiten het plangebied kan worden voldaan aan de algemene grenswaarde van 70 dB(A) (= grenswaarde zoals ook opgenomen in het Activiteitenbesluit). Overigens worden de maximale geluidsniveaus veroorzaakt door laad- en losactiviteiten. Deze zijn op grond van het Activiteitenbesluit in de dagperiode uitgezonderd van toetsing.

Voor een aantal woningen aan de Hoge Bothofstraat en Oldenzaalsestraat [rekenpunten 20 t/m 24] geldt dat tengevolge van aankomst en vertrek van vrachtwagens in de avond- en nachtperiode de grenswaarden van respectievelijk 65 en 60 dB(A) kunnen worden overschreden. De overschrijding bedraagt ten hoogste 4 dB(A) in de dagperiode en 9 dB(A) in de nachtperiode. In de praktijk is aankomst en vertrek van vrachtwagens voornamelijk beperkt tot de dagperiode. Voor zover dit in de avond- en nachtperiode plaatsvindt is het incidenteel van karakter en komt dit niet vaker dan 12 maal op jaarbasis voor.

Overigens liggen de woningen aan doorgaande wegen. De vanwege het (zware) wegverkeer ter plaatse van de woningen optredende geluidsniveaus zijn naar verwachting hoger dan deze veroorzaakt door het vrachtverkeer op het voormalige Polaroidterrein.

7. GELUIDSGEVOELIGE BESTEMMINGEN BINNEN HET PLANGEBIED

Binnen het plangebied wordt op geen enkel rekenpunt de onheffingswaarde voor wegverkeer en/of spoorweglawaai overschreden. Het binnen het plangebied realiseren van geluidsgevoelige bestemmingen/functies als bedoeld in de zin van de Wet geluidhinder is daarmee op voorhand niet uitgesloten (bijvoorbeeld kinderdagverblijf, of onderwijsfuncties). Wel geldt voor al de gebouwen binnen het plangebied dat de voorkeursgrenswaarden voor wegverkeer en/of spoorweglawaai worden overschreden. Afhankelijk van de locatie van de geluidsgevoelige bestemming dient derhalve een hogere waarde procedure te worden doorlopen voor spoor- en/of wegverkeer. Een dergelijke procedure moet in principe gelijktijdig met de bestemmingsplanprocedure oplopen. Nu op voorhand nog niet duidelijk is in hoeverre er ook daadwerkelijk geluidgevoelige bestemmingen binnen het plangebied worden gerealiseerd kan in het bestemmingsplan een wijzigingsbevoegdheid worden opgenomen voor het realiseren van een geluidgevoelige bestemming. Dat biedt de mogelijkheid de hogere waarde procedure te doorlopen op het moment dat er wel concrete plannen zijn.

Voor de (eventueel) te realiseren geluidsgevoelige bestemming geldt dat een goede gevelgeluidwering noodzakelijk is opdat wordt voldaan aan de eisen als vastgeslegd in het Bouwbesluit 2012.

Bij de realisatie van een geluidsgevoelige bestemming dient verder rekening te worden gehouden met de geluidsbelasting vanwege de bestaande en nog te realiseren inrichtingen. Uitgangspunt is dat deze niet in hun activiteiten mogen worden beperkt (gevelbelasting $\leq$ 55 dB(A) etmaalwaarde, voor geluidgevoelige bestemmingen op het bedrijventerrein).

Uit de rekenresultaten en bovenstaande criteria volgt dat de (delen van) de clusters noordwest, zuid en oost, alsmede de portiersloge zich het best lenen voor het realiseren van geluidsgevoelige bestemmingen. De betreffende locaties zijn in onderstaande afbeelding gearceerd weergegeven. Voor de locaties geldt dat deze geen beperkingen geven voor omliggende bedrijven/inrichtingen binnen het plangebied. Wel dient rekening te worden gehouden met eventuele activiteiten binnen de betreffende panden en de daartoe vereiste interne geluidsiolatie.

Afbeelding 4: Overzicht met blauw gearceerd potentiele locaties voor het realiseren van geluidsgevoelige bestemmingen binnen de bestaande clusters

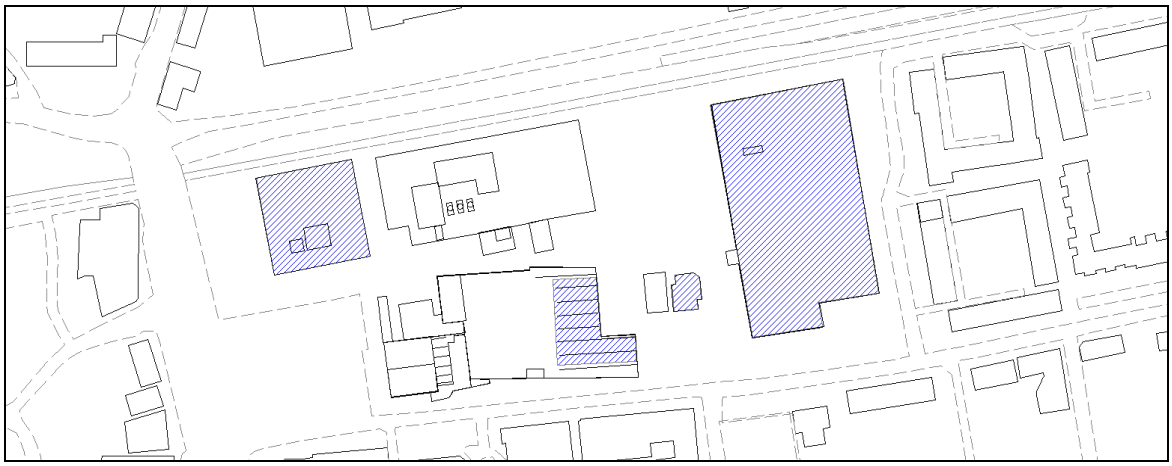

Voor het realiseren van geluidsgevoelige bestemmingen op locaties met een geluidsbelasting vanwege de individuele clusters groter dan 55 dB(A) etmaalwaarde zijn specifieke maatregelen noodzakelijk. Gedacht kan worden aan:

- realiseren 'dove' gevels, d.w.z gevels zonder te openen delen;
- opleggen maatwerkvoorschriften, waarbij voor de individuele bedrijven een hogere waarde wordt toegestaan dan de standaard grenswaarden als opgenomen in het Activiteitenbesluit.

8. CONCLUSIE

In opdracht van woningcorporatie Domijn is een akoestisch onderzoek uitgevoerd voor het plangebied 'Performance Factory' te Enschede, met als doel het bepalen van de te verwachten geluidsbelasting vanwege wegverkeerslawaai, spoorweglawaai en industrielawaai op de bebouwing binnen het plangebied en de omliggende woningen.

De resultaten van het onderzoek zijn gegeven in hoofdstuk 6 en 7. Uit de berekeningsresultaten volgt dat voor de individuele clusters geldt dat ter plaatse van de buiten het plangebied liggende woningen, alsmede de woningbouwlocatie aan de Oosterstraat, wordt voldaan aan de maximale grenswaarde als opgenomen in het gemeentelijk geluidbeleid. Wel geldt voor meerdere clusters dat de richtwaarde van 45 dB(A) ter plaatse van een aantal woningen aan de Kremersmaten, Hoge Bothofstraat en Oosterstraat mogelijk wordt overschreden. Bij de uiteindelijke aanvraag dient te worden beoordeeld in hoeverre een verdergaande reductie van de geluidniveaus mogelijk is, rekening houdend met de technische mogelijkheden en financiële consequenties. Bij bestuurlijke afweging kan, mits goed gemotiveerd, een hogere geluidbelasting worden toegestaan tot een maximale grenswaarde van 55 dB (A).

Voor het bestaande bedrijf Impossible (cluster noord) geldt verder dat rekening houdend met een mogelijk groeiscenario ter plaatse van de woningbouwlocatie aan de Oosterstraat wordt voldaan aan de richtwaarde van 45 dB(A).

De geluidbijdrage vanwege het gehele plangebied op de omgeving als acceptabel is te beoordelen. Maatgevend voor de geluidsbelasting op de buiten het plangebied gelegen woningen blijft onverminderd het wegverkeer over de omringende wegen (Oldenzaalsestraat, Hoge Bothofstraat, Oosterstraat en Kremersmaten) en de spoorlijn Enschede – Gronau.

De geluidsbelasting vanwege wegverkeer- en spoorweglawaai op de bebouwing binnen het plangebied is over het algemeen hoger dan de voorkeursgrenswaarde, maar voldoet aan de maximale ontheffingswaarde. Het realiseren van geluidsgevoelige bestemmingen binnen het plangebied is daarmee onder voorwaarden mogelijk (hogere waarde procedure). Omdat op voorhand nog niet duidelijk is in hoeverre er ook daadwerkelijk geluidgevoelige bestemmingen binnen het plangebied worden gerealiseerd kan in het bestemmingsplan een wijzigingsbevoegdheid worden opgenomen voor het realiseren van een geluidgevoelige bestemming. Een dergelijke bevoegdheid biedt de mogelijkheid de hogere waarde procedure te doorlopen op het moment dat er wel concrete plannen zijn.

Ter plaatse van de omliggende woningen neemt vanwege het verkeer naar en van het plangebied de geluidsbelasting met ten hoogste 1 dB toe. In de praktijk is een dergelijk niveauverschil niet waarneembaar en leidt dit niet tot een verhoogde hinder.

In hoofdstuk 7 zijn potentiële locaties aangegeven voor het realiseren van geluidsgevoelige functies binnen de bestaande bebouwing in het plangebied. Voor de aangegeven locaties geldt dat zij geen belemmering vormen voor de omliggende inrichtingen binnen het plangebied omdat de geluidsbelasting vanwege de individuele clusters ter plaatse niet meer bedraagt dan 55 dB(A) etmaalwaarde.

WNP raadgevende ingenieurs

mevr. dr. R.F. Noorman Jan Dijkstra

FIGUREN

Wegverkeerslawaai - RMW-2012, [Voormalig Polaroidterrein - wegverkeer - eerste model] , Geomilieu V2.31

Overzicht van het rekenmodel (wegverkeer) met de ligging van de objecten, bodemvlakken en rekenpunten

Figuur 2

Detailoverzicht van het rekenmodel (wegverkeer) met de ligging van de objecten, bodemvlakken en rekenpunten

Figuur 3

Overzicht met de ligging van de ingevoerde wegen

Figuur 4

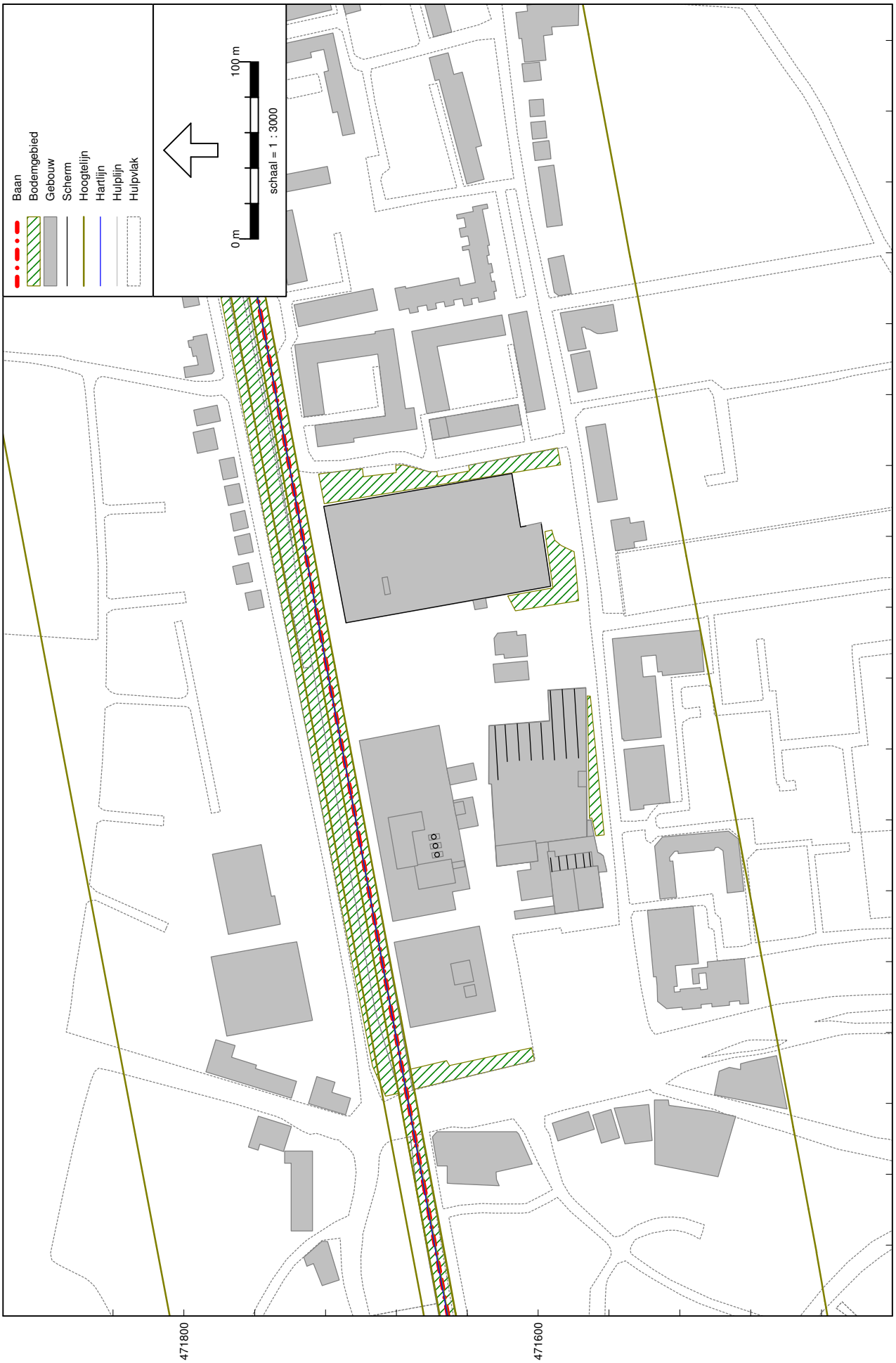

Overzicht met de ligging van de ingevoerde spoorbanen

Figuur 5

Industrielawaai - IL, [Voormalig Polaroidterrein - industrielawaai - eerste model] , Geomilieu V2.31

Overzicht met de ligging van de ingevoerde geluidsbronnen industrielawaai

Figuur 6

Lden Oosterstraat (50 km) incl. verkeer plangebied en incl. 5dB corectie

Figuur 7

Lden Oldenzaalsestr. (50 km) incl. verkeer plangebied en incl. 5dB corectie

Figuur 8

Lden Hoge Bothofstr. (50 km) incl. verkeer plangebied en incl. 5dB corectie

Wegverkeerslawaai - RMW-2012, [Voormalig Polaroidterrein - wegverkeer - eerste model] , Geomilieu V2.31

Lden alle wegen incl. verkeer plangebied en zonder 5 dB correctie

Wegverkeerslawaai - RMW-2012, [Voormalig Polaroidterrein - wegverkeer - eerste model] , Geomilieu V2.31

Lden alle wegen zonder verkeer plangebied en zonder 5 dB correctie

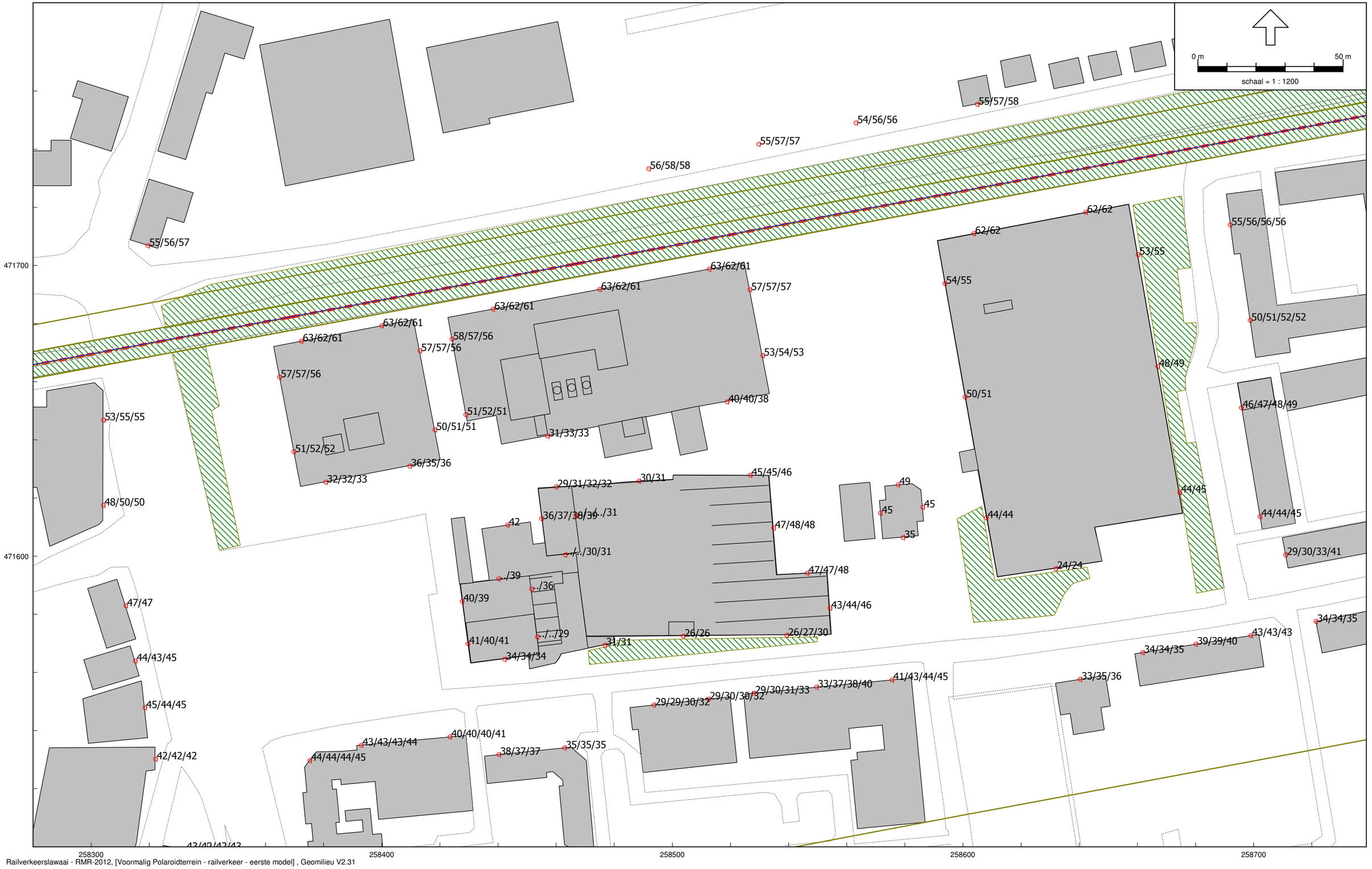

Railverkeerslawaai - RMR-2012, [Voormalig Polaroidterrein - railverkeer - eerste model] , Geomilieu V2.31

Lden-geluidsbelasting railverkeer

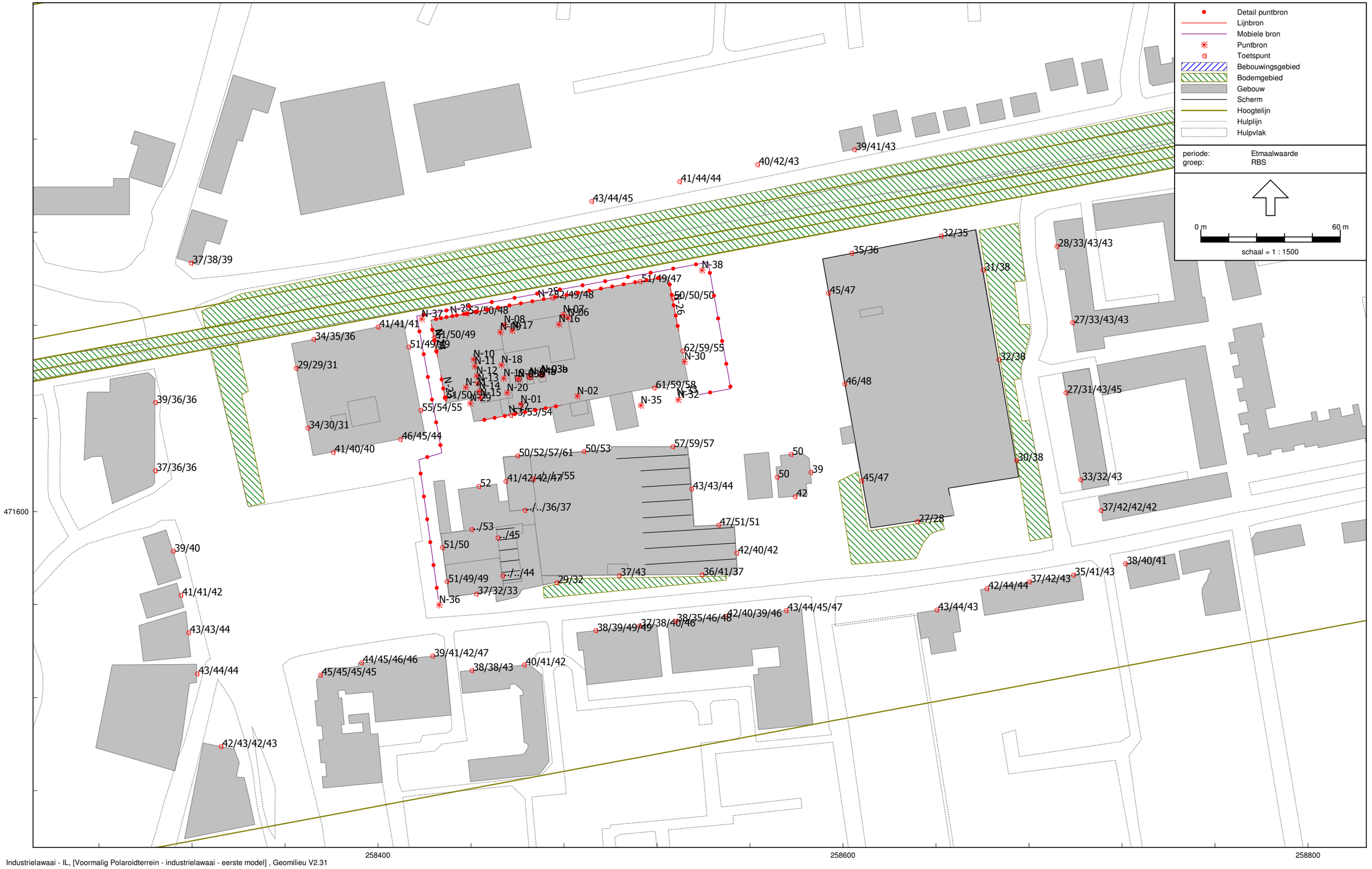

Industrielawaai - IL, [Voormalig Polaroidterrein - industrielawaai - eerste model] , Geomilieu V2.31

Industrielawaai - LAr,LT cluster noord - representatieve bedrijfssituatie

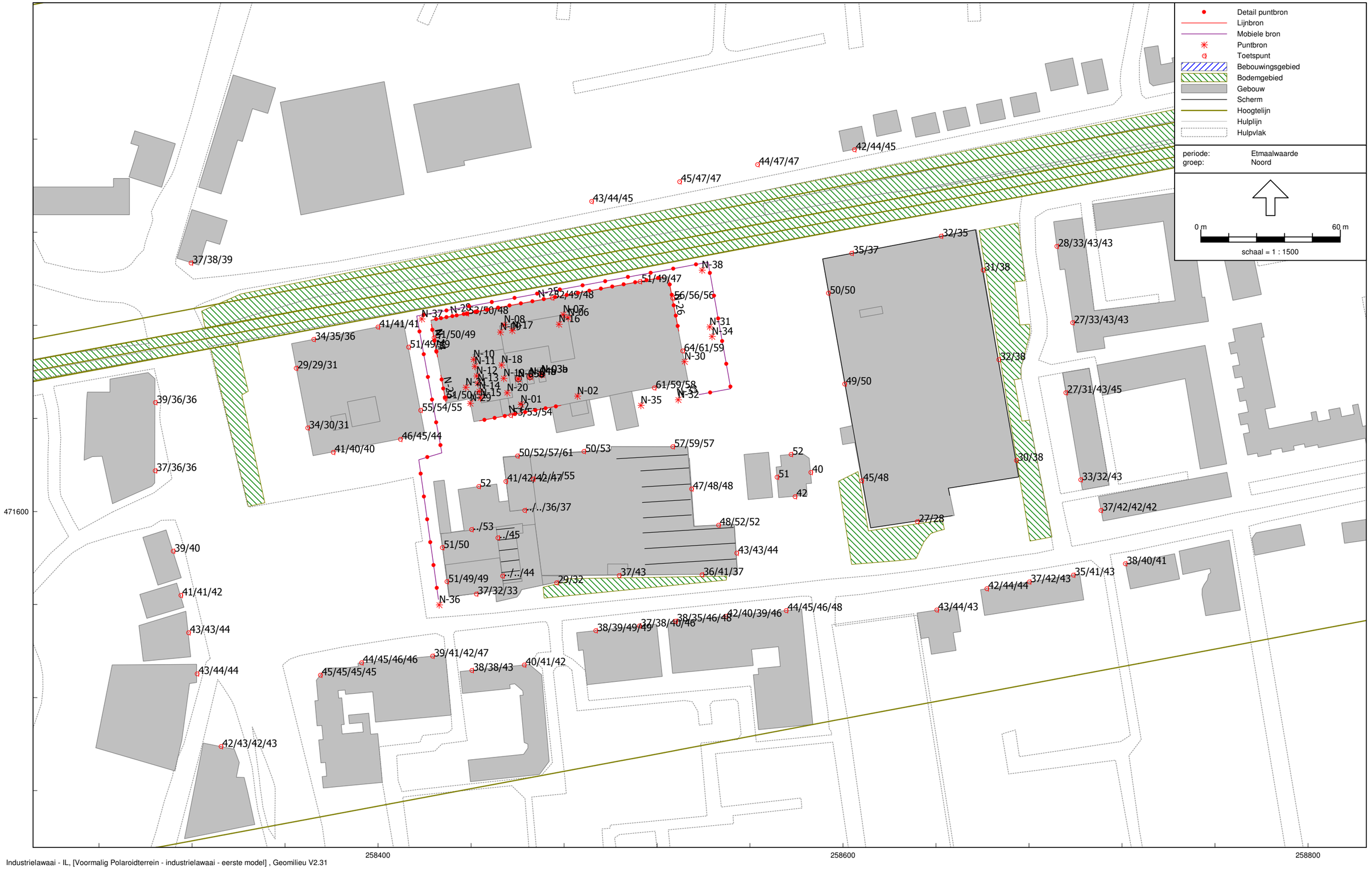

Industrielawaai - IL, [Voormalig Polaroidterrein - industrielawaai - eerste model] , Geomilieu V2.31

Industrielawaai - LAr,LT cluster noord - incidenteel (met lossen stikstof)

Industrielawaai - IL, [Voormalig Polaroidterrein - industrielawaai - eerste model] , Geomilieu V2.31

Industrielawaai - LAr,LT cluster noordwest

Figuur 14

Industrielawaai - IL, [Voormalig Polaroidterrein - industrielawaai - eerste model] , Geomilieu V2.31

Industrielawaai - LAr,LT cluster oost

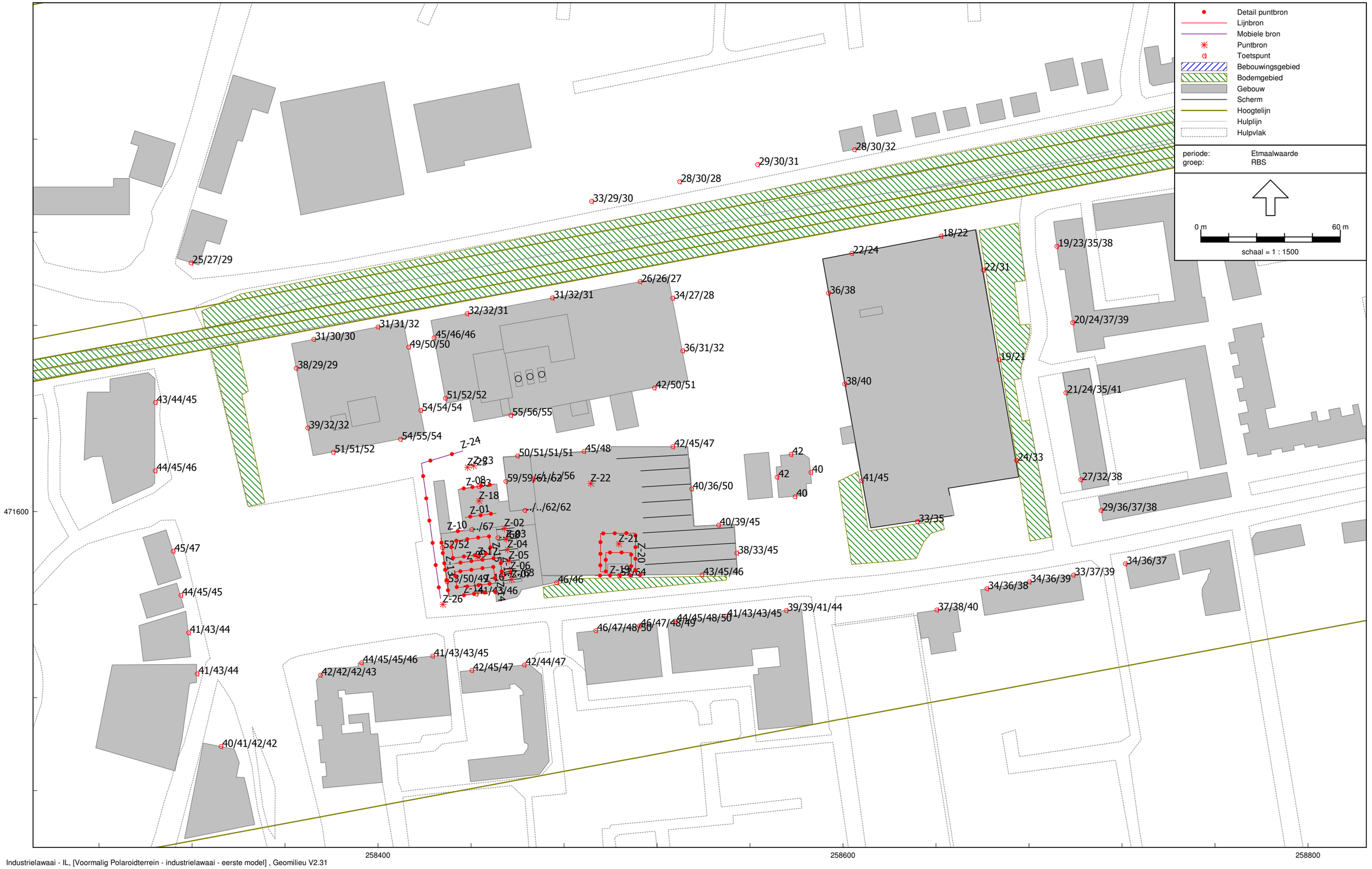

Industrielawaai - IL, [Voormalig Polaroidterrein - industrielawaai - eerste model] , Geomilieu V2.31

Industrielawaai - LAr,LT cluster zuid - representatieve bedrijfssituatie

Figuur 15b

Industrielawaai - IL, [Voormalig Polaroidterrein - industrielawaai - eerste model] , Geomilieu V2.31

Industrielawaai - LAr,LT cluster zuid - incidenteel (met een enkele vrachtwagen in de avond- en/of nachtperiode)

Figuur 16

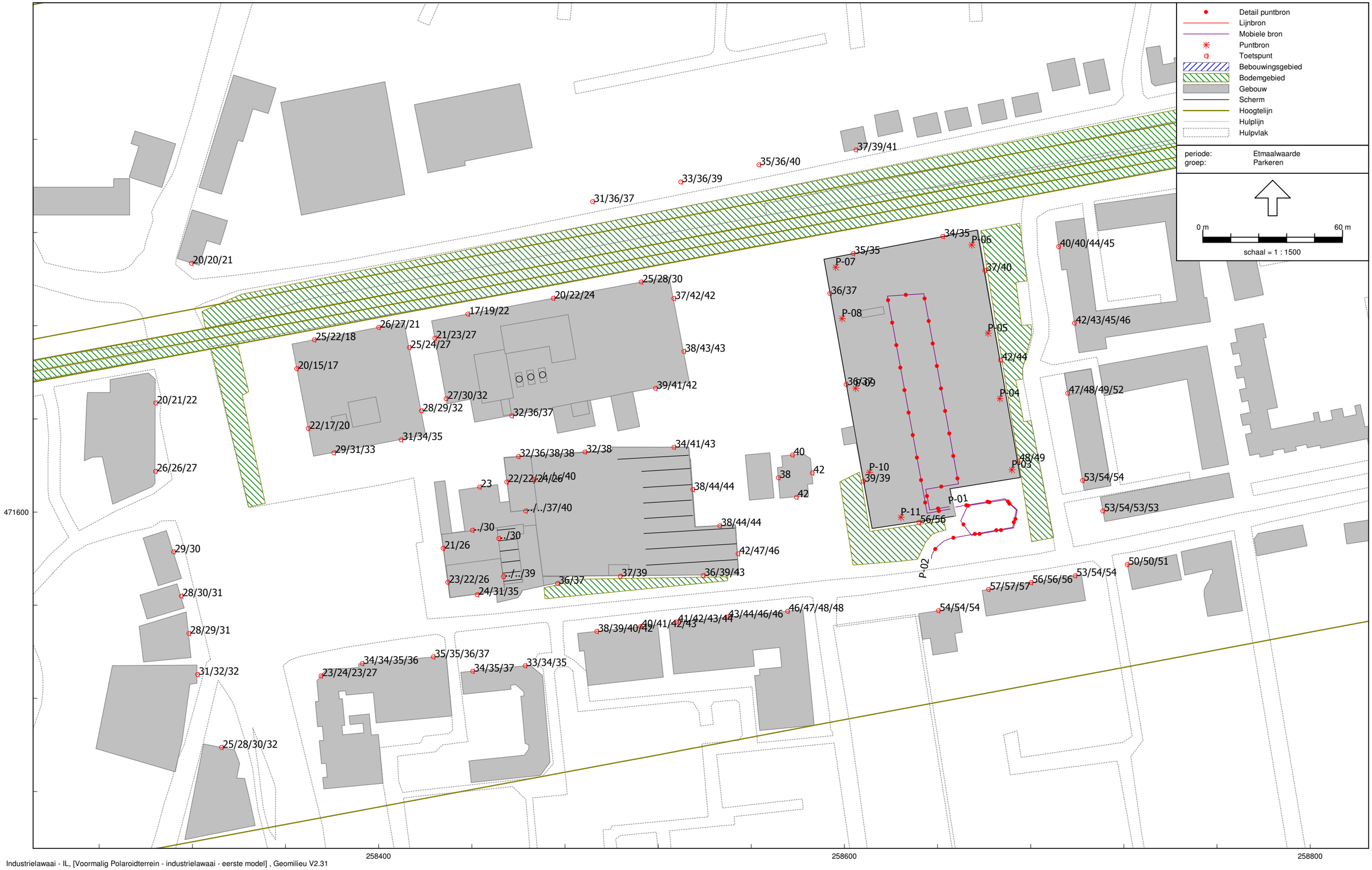

Industrielawaai - IL, [Voormalig Polaroidterrein - industrielawaai - eerste model] , Geomilieu V2.31

Industrielawaai - LAr,LT parkeren

Industrielawaai - IL, [Voormalig Polaroidterrein - industrielawaai - eerste model] , Geomilieu V2.31

Industrielawaai - LAr,LT totaal clusters + parkeren incl. incidentele activiteiten

BIJLAGEN

BEGRIPPEN

Decibel A, afgekort dB(A): een maat voor de sterkte van geluid, zoals het door de mens wordt waargenomen, ten opzichte van een referentiedruk van 20 Pa.

Equivalent geluidsniveau $L_{Aeq,T}$ in dB(A): het energetisch gemiddelde van de fluctuerende niveaus van het ter plaatse, in de loop van een bepaalde periode optredende geluid.

Gestandaardiseerd immissieniveau L_i in dB(A): het equivalente geluidsniveau dat tijdens een bepaalde bedrijfstoestand onder meteoraamomstandigheden op een bepaalde plaats en hoogte wordt vastgesteld.

Immissierelevante bronsterkte L_{WR} in dB(A): het geluidvermogensniveau van een denkbeeldige bron, gelegen in het centrum van de werkelijke geluidsbron, die in de richting van het immissiepunt dezelfde geluiddrukniveaus veroorzaakt als de werkelijke geluidsbron.

Langtijdgemiddeld deelgeluidsniveau $L_{Aeqi,LT}$ in dB(A): equivalent A-gewogen geluidsniveau over een specifieke beoordelingsperiode ten gevolge van een specifieke bedrijfstoestand op een immissiepunt, bij een meteoraamgemiddelde geluidsoverdracht, zo nodig gecorrigeerd voor de gevelreflectie.

Langtijdgemiddeld deelbeoordelingsniveau $L_{Ari,LT}$ in dB(A): equivalent A-gewogen geluidsniveau over een specifieke beoordelingsperiode ten gevolge van een specifieke bedrijfstoestand op een beoordelingspunt, zo nodig gecorrigeerd voor de aanwezigheid van impulsachtig geluid, zuivere tooncomponent of muziekgeluid.

Langtijdgemiddeld beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$ in dB(A): energetische sommatie van de langtijdgemiddelde deelbeoordelingsniveaus.

Etmaalwaarde van het equivalente geluidsniveau vanwege het industrieterrein L_{etmaal} in dB(A): de hoogste van de volgende drie waarden:
- $L_{Ar,LT}$ over de dagperiode;
- $L_{Ar,LT}$ over de avondperiode + 5;
- $L_{Ar,LT}$ over de nachtperiode + 10.

Europese dosismaat L_{den} in dB: eengetalswaarde, uitgedrukt in dB, voor het A-gewogen energetisch gemiddelde van het (jaar)gemiddelde geluidsniveau over de dagperiode, de avondperiode + 5 dB en de nachtperiode + 10 dB.

Dagperiode: de beoordelingsperiode van 07.00 tot 19.00 uur.

Avondperiode: de beoordelingsperiode van 19.00 tot 23.00 uur.

Nachtperiode: de beoordelingsperiode van 23.00 tot 07.00 uur.

Maximaal geluidsniveau (piekgeluidsniveau) L_{Amax} in dB(A): het maximaal te meten A-gewogen geluidsniveau, meterstand “fast” gecorrigeerd met de meteocorrectieterm C_m.

Immissiepunt: de plaats waarop het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau wordt bepaald.

Representatieve bedrijfssituatie: toestand waarbij de voor de geluidproductie relevante omstandigheden kenmerkend zijn voor een bedrijfsvoering bij volledige capaciteit in de te beschouwen etmaalperiode.

Bedrijfstoestand: toestand van een inrichting, die relevant is voor te verrichten metingen.

Meteoraam: de meteorologische omstandigheden waaronder een goede en stabiele geluidoverdracht plaatsvindt.

Stoorgeluid: het op een bepaalde plaats optredende geluid, veroorzaakt door andere geluidsbronnen dan die waarvan het geluidsniveau wordt bepaald.

Zone: een rond een industrieterrein gelegen gebied, waarbuiten een bepaalde geluidsbelasting vanwege dit terrein niet wordt overschreden.

Afdeling 2.8. Geluidhinder

Artikel 2.16b

Deze afdeling is van toepassing op degene die een inrichting type A of een inrichting type B drijft.

Artikel 2.17

1. Voor het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) en het maximaal geluidsniveau L_{Amax}, veroorzaakt door de in de inrichting aanwezige installaties en toestellen, alsmede door de in de inrichting verrichte werkzaamheden en activiteiten en laad- en losactiviteiten ten behoeve van en in de onmiddellijke nabijheid van de inrichting, geldt dat:

a. de niveaus op de in tabel 2.17a genoemde plaatsen en tijdstippen niet meer bedragen dan de in die tabel aangegeven waarden;

Tabel 2.17a

	07:00–19:00 uur	19:00–23:00 uur	23:00–07:00 uur
$L_{Ar,LT}$ op de gevel van gevoelige gebouwen	50 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)
$L_{Ar,LT}$ in in- en aanpandige gevoelige gebouwen	35 dB(A)	30 dB(A)	25 dB(A)
L_{Amax} op de gevel van gevoelige gebouwen	70 dB(A)	65 dB(A)	60 dB(A)
L_{Amax} in in- en aanpandige gevoelige gebouwen	55 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)

b. de in de periode tussen 07.00 en 19.00 uur in tabel 2.17a opgenomen maximale geluidsniveaus L_{Amax} niet van toepassing zijn op laad- en losactiviteiten;
c. de in tabel 2.17a aangegeven waarden binnen in- of aanpandige gevoelige gebouwen niet gelden indien de gebruiker van deze gevoelige gebouwen geen toestemming geeft voor het in redelijkheid uitvoeren of doen uitvoeren van geluidsmetingen;
d. de in tabel 2.17a aangegeven waarden op de gevel ook gelden bij gevoelige terreinen op de grens van het terrein;
e. de waarden in in- en aanpandige gevoelige gebouwen slechts gelden in geluidsgevoelige ruimten en verblijfsruimten; en
f. de in tabel 2.17a aangegeven waarden niet gelden op gevoelige objecten die zijn gelegen op een gezoneerd industrieterrein.

2. Ten aanzien van een inrichting die is gelegen op een gezoneerd industrieterrein, waarbij binnen een afstand van 50 meter geen gevoelige objecten, anders dan gevoelige objecten gelegen op het gezoneerde industrieterrein, zijn gelegen, bedraagt in afwijking van het eerste lid, het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) veroorzaakt door de in de inrichting aanwezige installaties en toestellen, alsmede door die inrichting verrichte werkzaamheden en activiteiten niet meer dan de in tabel 2.17b bij het betreffende tijdstip aangegeven waarde.

Tabel 2.17b

	07.00–19.00 uur	19.00–23.00 uur	23.00–07.00 uur
$L_{Ar,LT}$ op een afstand van 50 meter vanaf de grens van de inrichting	50 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)

3. In afwijking van het eerste lid geldt voor een inrichting die is gelegen op een bedrijventerrein, dat:

a. het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) en het maximaal geluidsniveau (L_{Amax}) op de in tabel 2.17c genoemde plaatsen en tijdstippen niet meer bedragen dan de in die tabel aangegeven waarden;
b. de in de periode tussen 07:00 uur en 19:00 uur in tabel 2.17c opgenomen maximale

geluidsniveaus (L_{Amax}) niet van toepassing zijn op laad- en losactiviteiten;
c. de in tabel 2.17c aangeven waarden binnen in- of aanpandige gevoelige gebouwen niet van toepassing zijn, indien de gebruiker van deze gevoelige gebouwen geen toestemming geeft voor het in redelijkheid uitvoeren of doen uitvoeren van geluidsmetingen;
d. de in tabel 2.17c aangegeven waarden op de gevel ook van toepassing zijn bij gevoelige terreinen op de grens van het terrein;
e. de waarden in in- en aanpandige gevoelige gebouwen slechts gelden in geluidsgevoelige ruimten en verblijfsruimten, en
f. de in tabel 2.17c aangegeven waarden gelden niet op gevoelige objecten die zijn gelegen op een gezoneerd industrieterrein.

Tabel 2.17c

	07.00-19.00 uur	19.00-23.00 uur	23.00-07.00 uur
$L_{Ar,LT}$ op de gevel van gevoelige gebouwen op het bedrijventerrein	55 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)
$L_{Ar,LT}$ in in- en aanpandige gevoelige gebouwen op het bedrijventerrein	35 dB(A)	30 dB(A)	25 dB(A)
L_{Amax} op de gevel van gevoelige gebouwen op het bedrijventerrein	75 dB(A)	70 dB(A)	65 dB(A)
L_{Amax} in in- en aanpandige gevoelige gebouwen op het bedrijventerrein	55 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)

4. In afwijking van het eerste en het tweede lid, geldt voor het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) en het maximaal geluidsniveau (L_{Amax}, bij een inrichting die uitsluitend of in hoofdzaak bestemd is voor openbare verkoop van vloeibare brandstoffen, mengsmering of aardgas aan derden voor motorvoertuigen voor het wegverkeer, dat:

a. de geluidsniveaus op de in tabel 2.17d genoemde plaatsen en tijdstippen niet meer bedragen dan de in die tabel aangegeven waarden;
b. de in de periode tussen 07.00 en 21.00 uur in tabel 2.17d opgenomen maximale geluidsniveaus L_{Amax} niet van toepassing zijn op laad- en losactiviteiten;

Tabel 2.17d

	07:00–21:00 uur	21:00–07:00 uur
$L_{Ar,LT}$ op de gevel van gevoelige gebouwen	50 dB(A)	40 dB(A)
L_{Amax} op de gevel van gevoelige gebouwen	70 dB(A)	60 dB(A)

c. de in tabel 2.17d aangegeven waarden op de gevel ook gelden bij gevoelige terreinen op de grens van het terrein;
d. indien de inrichting is gelegen op een gezoneerd industrieterrein en binnen een afstand van 50 meter geen gevoelige objecten, anders dan gevoelige objecten gelegen op het gezoneerde industrieterrein zijn gelegen, de waarden van het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) uit tabel 2.17d gelden op een afstand van 50 meter vanaf de grens van de inrichting; en
e. de in tabel 2.17d aangegeven waarden niet gelden op gevoelige objecten die zijn gelegen op een gezoneerd industrieterrein.

5. In afwijking van het eerste, tweede en derde lid geldt voor een inrichting waar uitsluitend of in hoofdzaak agrarische activiteiten dan wel activiteiten die daarmee verband houden worden verricht, niet zijnde een glastuinbouwbedrijf dat is gelegen in een glastuinbouwgebied, dat:

a. voor het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$), veroorzaakt door de vast opgestelde installaties en toestellen, de niveaus op de plaatsen en tijdstippen, genoemd in tabel 2.17e, niet meer bedragen dan de in die tabel aangegeven waarden;

Tabel 2.17e

	06.00–19.00 uur	19.00–22.00 uur	22.00–06.00 uur
$L_{Ar,LT}$ op de gevel van gevoelige gebouwen	45 dB(A)	40 dB(A)	35 dB(A)
$L_{Ar,LT}$ in in- en aanpandige gevoelige gebouwen	35 dB(A)	30 dB(A)	25 dB(A)

b. voor het maximaal geluidsniveau (L_{amax}), veroorzaakt door de in de inrichting aanwezige installaties en toestellen, alsmede door de in de inrichting verrichte werkzaamheden en activiteiten en laad- en losactiviteiten ten behoeve van en in de onmiddellijke nabijheid van de inrichting, de niveaus op de plaatsen en tijdstippen, genoemd in tabel 2.17f, niet meer bedragen dan de in die tabel aangegeven waarden;

Tabel 2.17f

	06:00–19:00 uur	19:00–22:00 uur	22:00–06:00 uur
L_{Amax} op de gevel van gevoelige gebouwen	70 dB(A)	65 dB(A)	60 dB(A)
L_{Amax} in in- en aanpandige gevoelige gebouwen	55 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)

c. de in de periode tussen 06.00 uur en 19.00 uur in tabel 2.17f opgenomen waarden niet van toepassing zijn op laad- en losactiviteiten, alsmede op het in en uit de inrichting rijden van landbouwtractoren of motorrijtuigen met beperkte snelheid;
d. de in tabel 2.17e en 2.17f aangegeven waarden binnen in- of aanpandige gevoelige gebouwen niet gelden indien de gebruiker van deze gevoelige gebouwen geen toestemming geeft voor het in redelijkheid uitvoeren of doen uitvoeren van geluidmetingen;
e. de in tabel 2.17e en 2.17f aangegeven waarden op de gevel ook gelden bij gevoelige terreinen op de grens van het terrein;
f. de waarden binnen in- en aanpandige gevoelige gebouwen slechts gelden in geluidsgevoelige ruimten en verblijfsruimten, en
g. de in tabel 2.17e en 2.17f aangegeven waarden niet gelden op gevoelige objecten die zijn gelegen op een gezoneerd industrieterrein.

6. In afwijking van het eerste, tweede en derde lid geldt voor een glastuinbouwbedrijf binnen een glastuinbouwgebied dat:

a. voor het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) en het maximaal geluidsniveau (L_{Amax}), veroorzaakt door de in de inrichting aanwezige installaties en toestellen, alsmede door de in de inrichting verrichte werkzaamheden en activiteiten en laad- en losactiviteiten ten behoeve van en in de onmiddellijke nabijheid van de inrichting, de niveaus op de in tabel 2.17g genoemde plaatsen en tijdstippen niet meer bedragen dan de in die tabel aangegeven waarden;

Tabel 2.17g

	06:00–19:00 uur	19:00–22:00 uur	22:00–06:00 uur
$L_{Ar,LT}$ op de gevel van gevoelige gebouwen	50 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)
$L_{Ar,LT}$ in in- en aanpandige gevoelige gebouwen	35 dB(A)	30 dB(A)	25 dB(A)
L_{Amax} op de gevel van gevoelige gebouwen	70 dB(A)	65 dB(A)	60 dB(A)
L_{Amax} in in- en aanpandige gevoelige gebouwen	55 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)

b. de in de periode tussen 06.00 uur en 19.00 uur in tabel 2.17a opgenomen maximale geluidsniveaus (L_{Amax}) niet van toepassing zijn op laad- en losactiviteiten;
c. de in tabel 2.17g aangegeven waarden binnen in- of aanpandige gevoelige gebouwen niet gelden indien de gebruiker van deze gevoelige gebouwen geen toestemming geeft voor het in redelijkheid uitvoeren of doen uitvoeren van geluidsmetingen;
d. de in tabel 2.17g aangegeven waarden op de gevel ook gelden bij gevoelige terreinen op de grens van het terrein;

e. de waarden binnen in- en aanpandige gevoelige gebouwen slechts gelden in geluidsgevoelige ruimten en verblijfsruimten, en
f. de in tabel 2.17g aangegeven waarden niet gelden op gevoelige objecten die zijn gelegen op een gezoneerd industrieterrein.

7. De waarden van het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) op de gevel van gevoelige gebouwen in de tabellen 2.17e en 2.17g zijn niet van toepassing op inrichtingen die zijn gelegen in een gebied waarvoor bij of krachtens een gemeentelijke verordening regels zijn gesteld. In een dergelijk gebied bedraagt het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) niet meer dan de waarden die zijn opgenomen in die gemeentelijke verordening.

8. Voor inrichtingen in een gebied als bedoeld in het zevende lid, bedragen de in de verordening vastgelegde waarden ten hoogste 5 dB(A) meer of minder dan de waarden in tabel 2.17e en voor inrichtingen als bedoeld in het zesde lid, bedragen de in de verordening vastgelegde waarden ten hoogste 5 dB(A) meer of minder dan de waarden in tabel 2.17g.

9. Bij vaststelling van de waarden, bedoeld in het zevende lid, wordt in ieder geval rekening gehouden met het in het gebied heersende referentieniveau. Indien voor inrichtingen als bedoeld in het zesde lid, waarden worden vastgelegd die hoger zijn dan de waarden in tabel 2.17g, wordt daarmee het in het gebied heersende referentieniveau niet overschreden.

Artikel 2.18

1. Bij het bepalen van de geluidsniveaus, bedoeld in de artikelen 2.17, 2.19, 2.20 dan wel 6.12, blijft buiten beschouwing:

a. het stemgeluid van personen op een onverwarmd en onoverdekt terrein, dat onderdeel is van de inrichting, tenzij dit terrein kan worden aangemerkt als een binnenterrein;
b. het stemgeluid van bezoekers op het open terrein van een inrichting voor sport- of recreatieactiviteiten;
c. het geluid ten behoeve van het oproepen tot het belijden van godsdienst of levensovertuiging of het bijwonen van godsdienstige of levensbeschouwelijke bijeenkomsten en lijkplechtigheden, alsmede geluid in verband met het houden van deze bijeenkomsten of plechtigheden;
d. het geluid van het traditioneel ten gehore brengen van muziek tijdens het hijsen en strijken van de nationale vlag bij zonsopkomst en zonsondergang op militaire inrichtingen;
e. het ten gehore brengen van muziek vanwege het oefenen door militaire muziekcorpsen in de buitenlucht gedurende de dagperiode met een maximum van twee uren per week op militaire inrichtingen;
f. het ten gehore brengen van onversterkte muziek tenzij en voor zover daarvoor bij gemeentelijke verordening regels zijn gesteld;
g. het traditioneel schieten, bedoeld in paragraaf 3.7.2., tenzij en voor zover daarvoor bij gemeentelijke verordening regels zijn gesteld;
h. het stemgeluid van kinderen op een onverwarmd of onoverdekt terrein dat onderdeel is van een inrichting voor primair onderwijs, in de periode vanaf een uur voor aanvang van het onderwijs tot een uur na beëindiging van het onderwijs;
i. het stemgeluid van kinderen op een onverwarmd of onoverdekt terrein dat onderdeel is van een instelling voor kinderopvang.

2. Bij het bepalen van de geluidsniveaus, bedoeld in artikel 2.17, 2.20 dan wel 6.12, wordt voor muziekgeluid geen bedrijfsduurcorrectie toegepast.

3. Bij het bepalen van het maximaal geluidsniveau (L_{Amax}), bedoeld in artikel 2.17, 2.20 dan wel 6.12, blijft buiten beschouwing het geluid als gevolg van:

a. het komen en gaan van bezoekers bij inrichtingen waar uitsluitend of in hoofdzaak horeca-, sport- en recreatieactiviteiten plaatsvinden;
b. het verrichten in de open lucht van sportactiviteiten of activiteiten die hiermee in nauw verband staan;
c. laad- en losactiviteiten in de periode tussen 19.00 uur en 06.00 uur ten behoeve van de aan-

en afvoer van producten bij inrichtingen als bedoeld in artikel 2.17, vijfde en zesde lid, voor zover dat ten hoogste een keer in de genoemde periode plaatsvindt;
d. het verrichten van activiteiten in de periode tussen 19.00 uur en 6.00 uur ten behoeve van het wassen van kasdekken bij inrichtingen als bedoeld in artikel 2.17, vijfde en zesde lid.

4. De maximale geluidsniveaus (L_{Amax}), bedoeld in artikel 2.17, 2.20 dan wel 6.12, zijn tussen 23.00 en 7.00 uur niet van toepassing ten aanzien van aandrijfgeluid van motorvoertuigen bij laad- en losactiviteiten indien:

a. degene die de inrichting drijft aantoont dat het voor de betreffende inrichting in die periode geldende maximale geluidsniveau (LA_{max}), niet te bereiken is door het treffen van maatregelen; en
b. het niveau van het aandrijfgeluid op een afstand van 7,5 meter van het motorvoertuig niet hoger is van 65dB(A).

5. Bij gemeentelijke verordening kunnen ten behoeve van het voorkomen van geluidhinder regels worden gesteld met betrekking tot:

a. het ten gehore brengen van onversterkte muziek, en
b. het traditioneel schieten, bedoeld in paragraaf 3.7.2.

6. Bij het bepalen van het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) blijft het geluid veroorzaakt door het stomen van grond met een installatie van derden buiten beschouwing.

7. Degene die een inrichting drijft, waar het stomen van grond plaatsvindt met een installatie van derden, treft maatregelen of voorzieningen die betrekking hebben op:

a. de periode waarin het grondstomen plaatsvindt;
b. de locatie waar de installatie wordt opgesteld, en
c. het aanbrengen van geluidreducerende voorzieningen binnen de inrichting.

8. Het bevoegd gezag kan ten behoeve van het voorkomen van geluidhinder dan wel voor zover dat niet mogelijk is het tot een aanvaardbaar niveau beperken daarvan, bij maatwerkvoorschrift eisen stellen aan de maatregelen of voorzieningen, bedoeld in het zevende lid.

Artikel 2.19 [Treedt in werking op een nader te bepalen tijdstip]

1. Bij gemeentelijke verordening kunnen voorwaarden worden vastgesteld op grond waarvan krachtens de verordening gebieden worden aangewezen waarin de in de verordening opgenomen geluidsnormen gelden die afwijken van de waarden, bedoeld in artikel 2.17 indien de in dat artikel genoemde waarden gelet op de aard van de gebieden niet passend zijn.

Alvorens een gebied wordt aangewezen worden de gevolgen hiervan voor de in die gebieden gelegen inrichtingen, de bewoners van die gebieden en andere belanghebbenden in kaart gebracht.

2. In een gebied als bedoeld in het eerste lid bedragen de waarden binnen een geluidsgevoelige ruimte of een verblijfsruimte voor zover deze niet zijn gelegen op een gezoneerd industrieterrein, op de volgende tijdstippen niet meer dan de in tabel 2.19 aangegeven waarden:

Tabel 2.19

	07.00–19.00 uur	19.00–23.00 uur	23.00–07.00 uur
$L_{Ar,LT}$	35 dB(A)	30 dB(A)	25 dB(A)
$L_A$max	55 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)

3. Bij het bepalen van het maximaal geluidsniveau ($L_A$max), bedoeld in het tweede lid, blijft buiten beschouwing het geluid als gevolg van:

a. het komen en gaan van bezoekers bij inrichtingen waar uitsluitend of in hoofdzaak horeca-, sport- en recreatieactiviteiten plaatsvinden;
b. het verrichten in de open lucht van sportactiviteiten of activiteiten die hiermee in nauw verband staan.

4. De in het tweede lid genoemde waarden gelden niet indien de gebruiker van deze gevoelige gebouwen geen toestemming geeft voor het in redelijkheid uitvoeren of doen uitvoeren van geluidsmetingen.

5. In een verordening als bedoeld in het eerste lid kan worden bepaald dat het bevoegd gezag ten aanzien van een gebied dat krachtens de verordening is aangewezen overeenkomstig artikel 2.20 maatwerkvoorschriften kan stellen.

Artikel 2.20

1. In afwijking van de waarden, bedoeld in de artikelen 2.17, 2.19 dan wel 6.12, kan het bevoegd gezag bij maatwerkvoorschrift andere waarden voor het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) en het maximaal geluidsniveau L_{Amax} vaststellen.

2. Het bevoegd gezag kan slechts hogere waarden vaststellen dan de waarden, bedoeld in de artikelen 2.17, 2.19 dan wel 6.12, indien binnen geluidsgevoelige ruimten dan wel verblijfsruimten van gevoelige gebouwen, die zijn gelegen binnen de akoestische invloedssfeer van de inrichting, een etmaalwaarde van maximaal 35 dB(A) wordt gewaarborgd.

3. De in het tweede lid bedoelde etmaalwaarde is niet van toepassing indien de gebruiker van deze gevoelige gebouwen geen toestemming geeft voor het in redelijkheid uitvoeren of doen uitvoeren van geluidsmetingen.

4. Het bevoegd gezag kan maatwerkvoorschriften stellen over de plaats waar de waarden, bedoeld in de artikelen 2.17, 2.19 dan wel 6.12, voor een inrichting gelden.

5. Het bevoegd gezag kan bij maatwerkvoorschrift bepalen welke technische voorzieningen in de inrichting worden aangebracht en welke gedragsregels in acht worden genomen teneinde aan geldende geluidsnormen te voldoen.

6. In afwijking van de waarden, bedoeld in de artikelen 2.17, 2.19 dan wel 6.12 kan het bevoegd gezag bij maatwerkvoorschrift voor bepaalde activiteiten in een inrichting, anders dan festiviteiten als bedoeld in artikel 2.21, andere waarden voor het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) en het maximaal geluidsniveau L_{Amax} vaststellen. Het bevoegd gezag kan daarbij voorschriften vaststellen met betrekking tot de duur van de activiteiten, het treffen van maatregelen, de tijdstippen waarop de activiteiten plaatsvinden of het vooraf melden per keer dat de activiteit plaatsvindt.

7. Het bevoegd gezag kan bij maatwerkvoorschrift bepalen welke technische voorzieningen worden aangebracht en welke gedragsregels in acht worden genomen ter beperking van het geluid als gevolg van werkzaamheden en activiteiten bij een inrichting als bedoeld in artikel 2.17, vijfde lid.

Artikel 2.21

1. De waarden bedoeld in de artikelen 2.17, 2.19, 2.20 dan wel 6.12 zijn voor zover de naleving van deze normen redelijkerwijs niet kan worden gevergd, niet van toepassing op dagen of dagdelen in verband met de viering van:

a. festiviteiten die bij of krachtens een gemeentelijke verordening zijn aangewezen, in de gebieden in de gemeente waarvoor de verordening geldt;
b. andere festiviteiten die plaatsvinden in de inrichting, waarbij het aantal bij of krachtens een gemeentelijke verordening aan te wijzen dagen of dagdelen per gebied of categorie van inrichtingen kan verschillen en niet meer mag bedragen dan twaalf per kalenderjaar.

2. Bij of krachtens gemeentelijke verordening kunnen voorwaarden worden verbonden aan de

festiviteiten ter voorkoming of beperking van geluidhinder.

3. Een festiviteit als bedoeld in het eerste lid die maximaal een etmaal duurt, maar die zowel voor als na 00.00 uur plaatsvindt, wordt beschouwd als plaatshebbende op één dag.

Artikel 2.22

1. Bij het bepalen van het maximaal geluidsniveau L_{Amax}, bedoeld in de artikelen 2.17, 2.19, 2.20 dan wel 6.12, blijft buiten beschouwing het geluid als gevolg van het uitrukken van motorvoertuigen ten behoeve van ongevallenbestrijding, brandbestrijding en gladheidbestrijding en het vrijmaken van de weg na een ongeval.

2. Het bevoegd gezag kan maatwerkvoorschriften stellen met betrekking tot het treffen van technische en organisatorische maatregelen ten aanzien van het uitrukken van motorvoertuigen bij ongevallenbestrijding, brandbestrijding en gladheidbestrijding, indien dat bijzonder is aangewezen in het belang van het milieu.

Van: Programma Stedelijke Ontwikkeling, afdeling Ontwerp
Aan:
Datum: 11-02-14

4131306
Bijlage 3

A. Huidige (werkdag-)etmaalintensiteiten

	Straat	tussen	Etm.-int	jaar	Vwet	Vfeit
1	Oldenzaalsestraat	Oosterstraat - Hoge Bothofstraat	9300	2014	50	50
2	Oosterstraat	Oldenzaalsestraat - Oosterstraat 10	3500	2014	50	50
3	Oosterstraat	Oosterstraat 10 - Rozenstraat	3500	2014	30	30
4	Hoge Bothofstraat	Oldenzaalsestraat - Kremersmaten	3600	2014	50	50
5	Kremersmaten	Hoge Bothofstraat - Benninkbrug	500	2014	30	30
6						
7						
8						
9						
10						

B. Functie, vormgeving en verharding en gem. dag-/avond-/nachtuurpercentage

	Straat	functie	aantal rijbanen	stroken /richting	verharding	% daguur	% avonduur	% nachtuur
1	Oldenzaalsestraat	centrumring	2	1	asfalt	6,80	3,20	0,70
2	Oosterstraat	wijkstraat	1	1	asfalt	6,80	3,30	0,65
3	Oosterstraat	wijkstraat	1	1	asfalt	6,80	3,30	0,65
4	Hoge Bothofstraat	wijkstraat	1	1	asfalt	6,80	3,30	0,65
5	Kremersmaten	buurtstraat	1	1	klinkers	6,70	3,70	0,60
6								
7								
8								
9								
10								

C. Verdeling van verkeer naar voertuigsoort per periode

	Straat	dag			avond			nacht		
		%lmvt	%mzvt	%zwvt	%lmvt	%mzvt	%zwvt	%lmvt	%mzvt	%zwvt
1	Oldenzaalsestraat	93,70	4,20	2,10	94,96	3,36	1,68	93,80	3,80	2,40
2	Oosterstraat	95,70	2,20	2,10	96,56	1,76	1,68	95,40	1,30	3,30
3	Oosterstraat	95,70	2,20	2,10	96,56	1,76	1,68	95,40	1,30	3,30
4	Hoge Bothofstraat	95,70	2,20	2,10	96,56	1,76	1,68	95,40	1,30	3,30
5	Kremersmaten	96,60	2,20	1,20	97,20	1,80	1,00	96,00	2,50	1,50
6										
7										
8										
9										
10										

D. Groei van het verkeer

		Verwachte (werkdag-)etmaalintensiteit 2024	
	Straat	zonder plan	met plan
1	Oldenzaalsestraat	10900	11400
2	Oosterstraat	3400	3400
3	Oosterstraat	3400	3400
4	Hoge Bothofstraat	3700	4300
5	Kremersmaten	500	500
6			
7			
8			
9			
10			

Opmerkingen:

Uitgaande van wegennet in 2024 met:

1) N18 gerealiseerd
2) Knippen van wegen in Twekkelo

Model: wegverkeer - eerste model
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Cp	Zwevend	Refl. 1k
01	Tijhofburg 2-14	258924,63	471648,77	8,00	45,35	Relatief	0 dB	False	0,80
02	Tijhofburg 16-20	258965,52	471717,94	8,00	45,53	Relatief	0 dB	False	0,80
03	Benninkburg	258770,67	471737,76	9,00	44,89	Relatief	0 dB	False	0,80
04	Oliemolensingel 159-161	259095,19	471781,87	6,00	45,99	Relatief	0 dB	False	0,80
05	Tusveldburg / Kremersmaten	258903,10	471760,88	8,00	45,34	Relatief	0 dB	False	0,80
06	Stinsburg 23-30	258984,49	471717,17	8,00	45,59	Relatief	0 dB	False	0,80
07	Kremersmaten/ Stinburg 31-37	258930,87	471742,28	8,00	45,43	Relatief	0 dB	False	0,80
08	Engelsburg 2-12	258848,80	471718,95	8,00	45,14	Relatief	0 dB	False	0,80
09	Kremersmaten 84-114	258784,25	471730,34	11,00	44,93	Relatief	0 dB	False	0,80
10	Kremersmaten 120-132	258886,77	471761,36	8,00	45,29	Relatief	0 dB	False	0,80
11	Oosterstraat 33-36	258735,51	471800,10	7,00	45,64	Relatief	0 dB	False	0,80
12	Molenstraat 85-87	258217,16	471721,94	10,00	42,06	Relatief	0 dB	False	0,80
13	Oldenzaalsestraat 109	258293,08	471727,45	21,00	42,38	Relatief	0 dB	False	0,80
14	Oldenzaalsestraat 93-103	258273,56	471622,02	10,00	42,90	Relatief	0 dB	False	0,80
15	Oldenzaalsestraat 113	258312,82	471758,04	11,00	42,47	Relatief	0 dB	False	0,80
16	Oldenzaalsestraat 110-112	258313,49	471708,78	9,00	42,45	Relatief	0 dB	False	0,80
17	Oldenzaalsestraat 116-124	258322,90	471739,36	7,00	42,50	Relatief	0 dB	False	0,80
18	Oosterstraat 2	258410,12	471742,72	4,00	42,86	Relatief	0 dB	False	0,80
19	gebouw noord	258474,53	471644,69	15,50	43,67	Relatief	0 dB	False	0,80
20	Oosterstraat 2	258437,26	471748,77	15,00	42,98	Relatief	0 dB	False	0,80
21	Hoge Bothofstraat 5-39	258486,23	471540,24	11,00	43,64	Relatief	0 dB	False	0,80
22	fietsenstalling	258569,73	471606,07	3,00	44,07	Relatief	0 dB	False	0,80
24	gebouw oost	258658,33	471713,75	8,20	44,50	Relatief	0 dB	False	0,80
25	Oosterstraat 10-11	258606,04	471765,09	7,00	44,05	Relatief	0 dB	False	0,80
26	Oosterstraat 14-15	258625,13	471763,42	7,00	44,26	Relatief	0 dB	False	0,80
27	Hoge Bothofstraat 54	258647,43	471547,92	8,00	44,36	Relatief	0 dB	False	0,80
28	Hoge Bothofstraat 60-74b	258660,90	471555,30	9,00	44,41	Relatief	0 dB	False	0,80
29	Kremersmaten 1-54, 135-159 /Brinkhuisburg	258748,12	471737,48	12,00	44,81	Relatief	0 dB	False	0,80
30	Brinkhuisburg 2-34	258694,43	471659,62	9,00	44,59	Relatief	0 dB	False	0,80
31	Hoge Bothofstraat 90-96b	258723,59	471566,71	9,00	44,64	Relatief	0 dB	False	0,80
32	Tweede Bothofdwarsstraat 2	258935,71	471612,59	12,00	45,37	Relatief	0 dB	False	0,80
33	Tweede Bothofdwarsstraat 7-29	258979,52	471590,72	9,00	45,50	Relatief	0 dB	False	0,80
34	Hoge bothofstraat 166-a	259004,53	471599,28	9,00	45,59	Relatief	0 dB	False	0,80
35	Oliemolensingel 226-30	259122,46	471649,29	9,00	46,01	Relatief	0 dB	False	0,80
36	Hoge bothofstraat 170-304	259012,71	471623,48	12,00	45,63	Relatief	0 dB	False	0,80
37	Olliemolensingel 2-24	259068,01	471632,49	9,00	45,82	Relatief	0 dB	False	0,80
38	Brinkhuisburg / Benninkburg	258755,72	471671,35	11,00	44,80	Relatief	0 dB	False	0,80
39	Benninkburg 1-45	258711,85	471595,91	12,00	44,61	Relatief	0 dB	False	0,80
40	Hoge Bothofstraat 45	258766,13	471587,63	7,00	44,79	Relatief	0 dB	False	0,80
41	Tusveldburg 1-15 / Benninkburg 8-62	258780,01	471674,74	11,00	44,88	Relatief	0 dB	False	0,80
42	Voogsgerdburg 2-176	258838,96	471640,33	6,00	45,06	Relatief	0 dB	False	0,80
43	Hoge Bothofstraat 136-138	258860,89	471593,59	6,00	45,11	Relatief	0 dB	False	0,80
44	Hoge Bothofstraat 41-121	258582,21	471558,06	11,00	44,09	Relatief	0 dB	False	0,80
45	Oldenzaalsestraat 101-404	258343,98	471479,21	12,00	43,14	Relatief	0 dB	False	0,80
46	Oldenzaalsestrat 109-189	258429,02	471538,33	11,00	43,43	Relatief	0 dB	False	0,80
47	Hoge Bothofstraat 2-22	258470,35	471529,78	8,00	43,57	Relatief	0 dB	False	0,80
48	gebouw noordwest	258372,07	471623,97	15,50	43,32	Relatief	0 dB	False	0,80
49	gebouw zuid	258434,81	471563,77	6,20	43,45	Relatief	0 dB	False	0,80
50	Oosterstraat 16-17	258639,67	471771,52	7,00	44,45	Relatief	0 dB	False	0,80
51	Oostertsraat 18-19	258643,01	471771,97	7,00	44,49	Relatief	0 dB	False	0,80
52	Oosterstraat 21-22	258659,11	471766,55	7,00	44,67	Relatief	0 dB	False	0,80
53	Oosterstraat 23-23a	258673,53	471769,54	7,00	44,84	Relatief	0 dB	False	0,80
54	Oosterstraat 25-26	258689,38	471780,71	7,00	45,05	Relatief	0 dB	False	0,80
55	Oosterstraat 27	258714,06	471781,23	7,00	45,34	Relatief	0 dB	False	0,80
56	Oosterstraat 40	258777,97	471801,62	7,00	46,13	Relatief	0 dB	False	0,80
57	Oosterstraat 41-41a	258781,22	471793,31	7,00	46,15	Relatief	0 dB	False	0,80
58	Oosterstraat 42-42a	258796,94	471801,62	7,00	46,35	Relatief	0 dB	False	0,80
59	Oosterstraat 42b-43	258817,72	471801,49	7,00	46,59	Relatief	0 dB	False	0,80
60	Oosterstraat 43a-43c	258848,51	471807,60	7,00	46,97	Relatief	0 dB	False	0,80
61	Oldenzaalsestraat 83-87	258315,38	471571,52	7,00	43,07	Relatief	0 dB	False	0,80
62	Oldenzaalsestraat79-81	258300,60	471554,05	11,00	42,98	Relatief	0 dB	False	0,80
63	Oldenzaalsestraat 69-77	258319,41	471537,54	10,00	43,06	Relatief	0 dB	False	0,80
64	Oldenzaalsestraat 53-67	258312,53	471488,56	9,00	42,99	Relatief	0 dB	False	0,80
65	Hoge Bothofstraat 100-106	258798,68	471585,49	6,00	44,90	Relatief	0 dB	False	0,80
66	Hoge Bothofstraat 120-130	258814,48	471595,03	6,00	44,96	Relatief	0 dB	False	0,80
67	Hoge Bothofstraat 140-142	258864,15	471603,19	6,00	45,12	Relatief	0 dB	False	0,80

Model: wegverkeer - eerste model
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Cp	Zwevend	Refl. 1k
68	Hoge Bothofstraat 144	258886,23	471605,12	6,00	45,20	Relatief	0 dB	False	0,80
69	Hoge Bothofstraat 154	258896,57	471608,07	6,00	45,23	Relatief	0 dB	False	0,80
70	gebouw noord laaddoks	258512,12	471636,65	5,00	43,82	Relatief	0 dB	False	0,80
71	gebouw noord entree	258474,64	471644,87	5,00	43,67	Relatief	0 dB	False	0,80
72	gebouw noord dakopbouw	258444,46	471646,67	19,00	43,55	Relatief	0 dB	False	0,80
73	gebouw noord dakopbouw	258452,25	471679,70	19,00	43,60	Relatief	0 dB	False	0,80
74	gebouw noord - Polacel koeler	258459,44	471653,56	16,00	<-->	Relatief	0 dB	False	0,80
75	gebouw noord - Polacel koeler	258464,43	471654,56	16,00	<-->	Relatief	0 dB	False	0,80
76	gebouw noord - Polacel koeler	258469,49	471655,49	16,00	<-->	Relatief	0 dB	False	0,80
77	gebouw noord trappenhuis	258490,61	471642,26	18,00	43,73	Relatief	0 dB	False	0,80
78	gebouw oost dakopbouw	258607,05	471686,47	11,00	44,29	Relatief	0 dB	False	0,80
79	gebouw noordwest dakopbouw	258388,87	471636,37	18,50	43,36	Relatief	0 dB	False	0,80
80	gebouw noordwest dakopbouw	258380,83	471634,77	18,50	43,35	Relatief	0 dB	False	0,80
81	gebouw noord dakopbouw	258453,56	471641,34	17,50	43,58	Relatief	0 dB	False	0,80
82	gebouw zuidwest	258430,56	471563,27	6,60	43,44	Relatief	0 dB	False	0,80
83	gebouw zuidwest	258430,73	471563,35	11,60	43,44	Relatief	0 dB	False	0,80
84	gebouw zuid	258470,22	471572,36	8,80	43,60	Relatief	0 dB	False	0,80
85	gebouw zuid	258470,44	471572,54	10,00	43,60	Relatief	0 dB	False	0,80
86	gebouw zuid	258498,75	471572,77	13,00	43,72	Relatief	0 dB	False	0,80
87	gebouw zuidwest	258423,89	471612,88	3,50	43,44	Relatief	0 dB	False	0,80
88	gebouw zuidwest	258450,47	471565,84	6,60	43,52	Relatief	0 dB	False	0,80
89	gebouw zuidwest	258437,01	471591,62	6,60	43,48	Relatief	0 dB	False	0,80
90	gebouw zuidwest	258465,28	471624,03	16,00	43,62	Relatief	0 dB	False	0,80
92	Brinkhuisburg 2-34	258694,54	471659,57	12,00	44,59	Relatief	0 dB	False	0,80
93	portiersloge	258572,38	471605,96	4,00	<-->	Relatief	0 dB	False	0,80

Model: industrielawaai - eerste model
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Schermen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	ISO H	ISO M	Hdef.	Cp	Refl.L 1k	Refl.R 1k
PE176209	p:1043719037	257837,92	471593,07	1,00	--	Eigen waarde	0 dB	0,00	0,00
PE176203	p:1043719031	257838,48	471585,45	1,00	--	Eigen waarde	0 dB	0,00	0,00
01	gebouw zuid shedkap	258553,92	471579,56	12,00	--	Relatief	0 dB	0,20	0,20
02	gebouw zuid shedkap	258553,68	471586,40	12,00	--	Relatief	0 dB	0,20	0,20
03	gebouw zuid shedkap	258552,86	471593,14	12,00	--	Relatief	0 dB	0,20	0,20
04	gebouw zuid shedkap	258534,80	471598,49	12,00	--	Relatief	0 dB	0,20	0,20
05	gebouw zuid shedkap	258534,36	471605,14	12,00	--	Relatief	0 dB	0,20	0,20
06	gebouw zuid shedkap	258534,28	471611,79	12,00	--	Relatief	0 dB	0,20	0,20
07	gebouw zuid shedkap	258533,66	471618,71	12,00	--	Relatief	0 dB	0,20	0,20
08	gebouw zuid shedkap	258533,05	471624,34	12,00	--	Relatief	0 dB	0,20	0,20
09	gebouw zuid shedkap	258453,75	471570,26	6,60	--	Relatief	0 dB	0,20	0,20
10	gebouw zuid shedkap	258453,13	471573,73	6,60	--	Relatief	0 dB	0,20	0,20
11	gebouw zuid shedkap	258452,89	471578,32	6,60	--	Relatief	0 dB	0,20	0,20
12	gebouw zuid shedkap	258452,15	471583,16	6,60	--	Relatief	0 dB	0,20	0,20
13	gebouw zuid shedkap	258451,54	471587,62	6,60	--	Relatief	0 dB	0,20	0,20
14	gebouw zuid shedkap	258450,86	471592,15	6,60	--	Relatief	0 dB	0,20	0,20
15	gebouw oost - gevelrand	258647,02	471598,21	9,20	--	Relatief	0 dB	0,80	0,80
16	Polacel koeltoren	258461,68	471657,08	18,00	--	Relatief	0 dB	0,00	0,80
17	Polacel koeltoren	258466,68	471657,98	18,00	--	Relatief	0 dB	0,00	0,80
18	Polacel koeltoren	258471,74	471658,92	18,00	--	Relatief	0 dB	0,00	0,80

Model: wegverkeer - eerste model
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	X-1	Y-1	Omschr.	Bf
01	257704,92	471571,33	absorberend bodemgebied	1,00
02	258351,33	471603,71	absorberend bodemgebied	1,00
03	258325,72	471678,45	absorberend bodemgebied	1,00
04	258471,46	471562,74	absorberend bodemgebied	1,00
06	258606,44	471617,12	absorberend bodemgebied	1,00
07	258658,49	471720,78	absorberend bodemgebied	1,00

Model: wegverkeer - eerste model
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Kruisingen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Corr.	Opp.
01	kruising	258299,35	471710,63	1	920,63
02	kruising	258312,04	471613,31	1	840,55
03	kruising	258340,90	471516,54	1	1177,00

Model: wegverkeer - eerste model
Groep: exclusief verkeer plangebied
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	ISO H	ISO M	Hdef.	Type	Hbron	Helling	Wegdek
01a	Oldenzaalsestraat - excl. verkeer plangebied	258318,54	471750,92	0,00	--	Relatief	Verdeling	0,75	0	W0
04a	Hoge Bothofstraat - excl. verkeer plangebied	258346,96	471539,16	0,00	--	Relatief	Verdeling	0,75	0	W0
02	Oosterstraat (50 km)	258305,47	471697,50	0,00	--	Relatief	Verdeling	0,75	0	W0
03	Oosterstraat (30 km)	258599,12	471747,14	0,00	--	Relatief	Verdeling	0,75	0	W0
05	Kremersmaten	258694,22	471581,44	0,00	--	Relatief	Verdeling	0,75	0	W9a

Model: wegverkeer - eerste model
Groep: exclusief verkeer plangebied
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Wegdek	LV(D)	LV(A)	LV(N)	MV(D)	MV(A)	MV(N)	ZV(D)	ZV(A)	ZV(N)	V(LV(D))
01a	Referentiewegdek	694,50	331,22	71,57	31,13	11,72	2,90	15,57	5,86	1,83	50
04a	Referentiewegdek	240,78	117,90	22,94	5,54	2,15	0,31	5,28	2,05	0,79	50
02	Referentiewegdek	221,26	108,34	21,08	5,09	1,97	0,29	4,86	1,88	0,73	50
03	Referentiewegdek	221,26	108,34	21,08	5,09	1,97	0,29	4,86	1,88	0,73	30
05	Elementenverharding in keperverband	32,36	17,98	2,88	0,74	0,33	0,08	0,40	0,18	0,04	30

Model: wegverkeer - eerste model
Groep: exclusief verkeer plangebied
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	V(LV(A))	V(LV(N))	V(MV(D))	V(MV(A))	V(MV(N))	V(ZV(D))	V(ZV(A))	V(ZV(N))	LE (D) Totaal	LE (A) Totaal	LE (N) Totaal
01a	50	50	50	50	50	50	50	50	111,76	108,33	101,92
04a	50	50	50	50	50	50	50	50	106,89	103,62	96,87
02	50	50	50	50	50	50	50	50	106,52	103,26	96,50
03	30	30	30	30	30	30	30	30	102,91	99,52	92,99
05	30	30	30	30	30	30	30	30	96,62	93,79	86,40

Model: wegverkeer - eerste model
Groep: inclusief verkeer plangebied
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	ISO H	ISO M	Hdef.	Type	Hbron	Helling	Wegdek
01b	Oldenzaalsestraat - incl. verkeer plangebied	258318,54	471750,92	0,00	--	Relatief	Verdeling	0,75	0	W0
04b	Hoge Bothofstraat - incl. verkeer plangebied	258346,94	471539,16	0,00	--	Relatief	Verdeling	0,75	0	W0
02	Oosterstraat (50 km)	258305,47	471697,50	0,00	--	Relatief	Verdeling	0,75	0	W0
03	Oosterstraat (30 km)	258599,12	471747,14	0,00	--	Relatief	Verdeling	0,75	0	W0
05	Kremersmaten	258694,22	471581,44	0,00	--	Relatief	Verdeling	0,75	0	W9a

Model: wegverkeer - eerste model
Groep: inclusief verkeer plangebied
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Wegdek	LV(D)	LV(A)	LV(N)	MV(D)	MV(A)	MV(N)	ZV(D)	ZV(A)	ZV(N)	V(LV(D))
01b	Referentiewegdek	726,36	346,41	74,85	32,56	12,26	3,03	16,28	6,13	1,92	50
04b	Referentiewegdek	279,83	137,02	26,66	6,43	2,50	0,36	6,14	2,38	0,92	50
02	Referentiewegdek	221,26	108,34	21,08	5,09	1,97	0,29	4,86	1,88	0,73	50
03	Referentiewegdek	221,26	108,34	21,08	5,09	1,97	0,29	4,86	1,88	0,73	30
05	Elementenverharding in keperverband	32,36	17,98	2,88	0,74	0,33	0,08	0,40	0,18	0,04	30

Model: wegverkeer - eerste model
Groep: inclusief verkeer plangebied
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	V(LV(A))	V(LV(N))	V(MV(D))	V(MV(A))	V(MV(N))	V(ZV(D))	V(ZV(A))	V(ZV(N))	LE (D) Totaal	LE (A) Totaal	LE (N) Totaal
01b	50	50	50	50	50	50	50	50	111,96	108,52	102,11
04b	50	50	50	50	50	50	50	50	107,54	104,28	97,52
02	50	50	50	50	50	50	50	50	106,52	103,26	96,50
03	30	30	30	30	30	30	30	30	102,91	99,52	92,99
05	30	30	30	30	30	30	30	30	96,62	93,79	86,40

Bronnummer : N-01
Bronnaam : condensor

Aangepast meetvlakmethode - methode II.3

Meetvlak is een bol

Straal : 1,0 m
Ruimtehoek : 6,3
Meetoppervlak S_m : 6,3 m²

ΔL_F : -1 dB
Bron vrij opgesteld : ja

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
$<L_S>$ (A-gewogen) :	47,2	53,7	61,4	68,3	69,3	76,3	73,3	64,8	52,6	79,3
10log S_m :	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	
ΔL_F :	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	
L_{WR} :	54,2	60,7	68,4	75,3	76,3	83,3	80,3	71,8	59,6	86,3
Reflectie correctie :	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}-rekenmodel :	54,2	60,7	68,4	75,3	76,3	83,3	80,3	71,8	59,6	86,3

Bronnummer : N-02
Bronnaam : koeler + ventilatiekast

Aangepast meetvlakmethode - methode II.3

Meetvlak is een bol

Straal : 2,0 m
Ruimtehoek : 6,3
Meetoppervlak S_m : 25,1 m²

ΔL_F : 0 dB
Bron vrij opgesteld : ja

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
$<L_S>$ (A-gewogen) :	35,7	51,0	53,2	58,0	63,7	62,8	61,8	57,5	48,2	68,7
10log S_m :	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	
ΔL_F :	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR} :	49,7	65,0	67,2	72,0	77,7	76,8	75,8	71,5	62,2	82,7
Reflectie correctie :	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}-rekenmodel :	49,7	65,0	67,2	72,0	77,7	76,8	75,8	71,5	62,2	82,7

Bronnummer : N-06 t/m N-09
Bronnaam : gevelroosters technische ruimte

Aangepast meetvlakmethode - methode II.3

Overige oppervlakken

Meetoppervlak S_m : 6,0 m²

ΔL_F : -3 dB
Bron vrij opgesteld : nee

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
$<L_S>$ (A-gewogen)	:	38,8	44,1	60,3	61,4	67,2	65,3	58,1	47,5	38,5	70,7
10log S_m	:	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	
ΔL_F	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_{WR}	:	43,6	48,9	65,1	66,2	72,0	70,1	62,8	52,3	43,3	75,5
Reflectie correctie	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_{WR}-rekenmodel	:	44,1	49,4	65,6	66,7	72,5	70,6	63,3	52,8	43,8	76,0

Bronnummer(s)	:	N-10 t/m N-15
Bronnaam	:	gevelrooster technische ruimte

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	1,5 m²
Kierterm	:	nee
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	1,5 m²	openingsvlak

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Samengestelde isolatie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	25,0	30,0	35,0	40,0	45,0	50,0	55,0	60,0	65,0	66,7
10logS	:	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	
-R	:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	23,8	28,8	33,8	38,8	43,8	48,8	53,8	58,8	63,8	65,5
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	24,3	29,3	34,3	39,3	44,3	49,3	54,3	59,3	64,3	66,0

4131306

Bronnummer : N-17
Bronnaam : dakkap technische ruimte

Aangepast meetvlakmethode - methode II.3

Overige oppervlakken

Meetoppervlak S_m : 1,0 m²

ΔL_F : -3 dB
Bron vrij opgesteld : ja

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
$<L_S>$ (A-gewogen)	:	38,8	44,1	60,3	61,4	67,2	65,3	58,1	47,5	38,5	70,7
10log S_m	:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
ΔL_F	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_{WR}	:	35,8	41,1	57,3	58,4	64,2	62,3	55,1	44,5	35,5	67,7
Reflectie correctie	:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}-rekenmodel	:	35,8	41,1	57,3	58,4	64,2	62,3	55,1	44,5	35,5	67,7

Bronnummer(s)	:	N-18 t/m N-20
Bronnaam	:	dakkap technische ruimte

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	1,0 m²
Kierterm	:	nee
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	1,0 m²	openingsvlak

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Samengestelde isolatie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	25,0	30,0	35,0	40,0	45,0	50,0	55,0	60,0	65,0	66,7
10logS	:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
-R	:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	22,0	27,0	32,0	37,0	42,0	47,0	52,0	57,0	62,0	63,7
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	22,5	27,5	32,5	37,5	42,5	47,5	52,5	57,5	62,5	64,2

Bronnummer(s)	:	N-22
Bronnaam	:	ramen ketelhuis, 2e verdieping lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	14,0 m²
Kierterm	:	50 dB
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	14,0 m²	thermische beglazing (dubbel glas)

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	9,6	15,6	21,6	19,5	30,3	37,8	37,0	40,0	40,0
Samengestelde isolatie	9,6	15,6	21,6	19,5	30,3	37,5	36,8	39,6	39,6

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	31,7	44,6	59,3	64,7	72,0	75,2	73,6	69,3	59,8	79,3
10logS	:	11,5	11,5	11,5	11,5	11,5	11,5	11,5	11,5	11,5	
-R	:	-9,6	-15,6	-21,6	-19,5	-30,3	-37,5	-36,8	-39,6	-39,6	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	30,5	37,5	46,1	53,7	50,3	46,1	45,3	38,2	28,7	56,7
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	31,0	38,0	46,6	54,2	50,8	46,6	45,8	38,7	29,2	57,2

Bronnummer(s)	:	N-23
Bronnaam	:	ramen productieruimte 1, 2e verdieping lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	4,0 m²
Kierterm	:	50 dB
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	4,0 m²	thermische beglazing (dubbel glas)

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	9,6	15,6	21,6	19,5	30,3	37,8	37,0	40,0	40,0
Samengestelde isolatie	9,6	15,6	21,6	19,5	30,3	37,5	36,8	39,6	39,6

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	37,1	50,8	52,5	69,7	78,3	76,2	73,8	70,3	62,0	81,9
10logS	:	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	
-R	:	-9,6	-15,6	-21,6	-19,5	-30,3	-37,5	-36,8	-39,6	-39,6	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	30,5	38,2	33,9	53,2	51,1	41,7	40,0	33,7	25,4	55,7
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	31,0	38,7	34,4	53,7	51,6	42,2	40,5	34,2	25,9	56,2

Bronnummer(s)	:	N-24
Bronnaam	:	ramen productieruimte 2, 2e verdieping lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	6,0 m²
Kierterm	:	50 dB
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	6,0 m²	thermische beglazing (dubbel glas)

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	9,6	15,6	21,6	19,5	30,3	37,8	37,0	40,0	40,0
Samengestelde isolatie	9,6	15,6	21,6	19,5	30,3	37,5	36,8	39,6	39,6

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	33,4	48,4	59,1	65,0	72,0	72,4	75,2	77,8	75,0	82,1
10logS	:	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	
-R	:	-9,6	-15,6	-21,6	-19,5	-30,3	-37,5	-36,8	-39,6	-39,6	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	28,6	37,6	42,3	50,3	46,5	39,6	43,2	43,0	40,2	53,7
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	29,1	38,1	42,8	50,8	47,0	40,1	43,7	43,5	40,7	54,2

Bronnummer(s)	:	N-25
Bronnaam	:	ramen productieruimte 2, 2e verdieping lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	46,0 m²
Kierterm	:	50 dB
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	46,0 m²	thermische beglazing (dubbel glas)

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	9,6	15,6	21,6	19,5	30,3	37,8	37,0	40,0	40,0
Samengestelde isolatie	9,6	15,6	21,6	19,5	30,3	37,5	36,8	39,6	39,6

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	33,4	48,4	59,1	65,0	72,0	72,4	75,2	77,8	75,0	82,1
10logS	:	16,6	16,6	16,6	16,6	16,6	16,6	16,6	16,6	16,6	
-R	:	-9,6	-15,6	-21,6	-19,5	-30,3	-37,5	-36,8	-39,6	-39,6	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	37,4	46,4	51,1	59,1	55,4	48,5	52,0	51,8	49,0	62,5
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	37,9	46,9	51,6	59,6	55,9	49,0	52,5	52,3	49,5	63,0

Bronnummer(s)	:	N-26
Bronnaam	:	ramen productieruimte 2, 2e verdieping lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	10,0 m²
Kierterm	:	50 dB
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	10,0 m²	thermische beglazing (dubbel glas)

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	9,6	15,6	21,6	19,5	30,3	37,8	37,0	40,0	40,0
Samengestelde isolatie	9,6	15,6	21,6	19,5	30,3	37,5	36,8	39,6	39,6

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	33,4	48,4	59,1	65,0	72,0	72,4	75,2	77,8	75,0	82,1
10logS	:	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	
-R	:	-9,6	-15,6	-21,6	-19,5	-30,3	-37,5	-36,8	-39,6	-39,6	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	30,8	39,8	44,5	52,5	48,7	41,9	45,4	45,2	42,4	55,9
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	31,3	40,3	45,0	53,0	49,2	42,4	45,9	45,7	42,9	56,4

Bronnummer(s)	:	N-27
Bronnaam	:	ramen productieruimte, 1e verdieping lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	6,0 m²
Kierterm	:	50 dB
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	6,0 m²	thermische beglazing (dubbel glas)

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	9,6	15,6	21,6	19,5	30,3	37,8	37,0	40,0	40,0
Samengestelde isolatie	9,6	15,6	21,6	19,5	30,3	37,5	36,8	39,6	39,6

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	33,4	48,4	59,1	65,0	72,0	72,4	75,2	77,8	75,0	82,1
10logS	:	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	
-R	:	-9,6	-15,6	-21,6	-19,5	-30,3	-37,5	-36,8	-39,6	-39,6	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	28,6	37,6	42,3	50,3	46,5	39,6	43,2	43,0	40,2	53,7
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	29,1	38,1	42,8	50,8	47,0	40,1	43,7	43,5	40,7	54,2

Bronnummer(s)	:	N-28
Bronnaam	:	ramen productieruimte, 1e verdieping lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	12,0 m²
Kierterm	:	50 dB
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	12,0 m²	thermische beglazing (dubbel glas)

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	9,6	15,6	21,6	19,5	30,3	37,8	37,0	40,0	40,0
Samengestelde isolatie	9,6	15,6	21,6	19,5	30,3	37,5	36,8	39,6	39,6

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	33,4	48,4	59,1	65,0	72,0	72,4	75,2	77,8	75,0	82,1
10logS	:	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	
-R	:	-9,6	-15,6	-21,6	-19,5	-30,3	-37,5	-36,8	-39,6	-39,6	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	31,6	40,6	45,3	53,3	49,5	42,6	46,2	46,0	43,2	56,7
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	32,1	41,1	45,8	53,8	50,0	43,1	46,7	46,5	43,7	57,2

Bronnummer : N-29
Bronnaam : uitlaat + deur ketelhuis bgg

Aangepast meetvlakmethode - methode II.3

Meetvlak is een bol

Straal : 5,0 m
Ruimtehoek : 6,3
Meetoppervlak S_m : 157,1 m²

ΔL_F : 0 dB
Bron vrij opgesteld : nee

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
$<L_S>$ (A-gewogen)	:	22,0	36,3	42,8	44,7	50,5	49,3	44,3	39,5	29,6	54,6
10log S_m	:	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	
ΔL_F	:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR}	:	43,9	58,3	64,7	66,6	72,5	71,3	66,2	61,5	51,5	76,6
Reflectie correctie	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_{WR}-rekenmodel	:	44,4	58,8	65,2	67,1	73,0	71,8	66,7	62,0	52,0	77,1

4131306

Bronnummer : N-30

Bronnaam : uitlaat acculaadstation bgg

Geconcentreerde bronmethode - methode II.2

Halve bol

Meetafstand : 10,0 m

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
$L_{Aeq,T}$	:	31,0	37,7	44,0	45,9	52,3	49,4	46,4	41,9	36,9	55,9
D_{geo}	:	31,0	31,0	31,0	31,0	31,0	31,0	31,0	31,0	31,0	
$a_{lu}.R$	:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
D_{bodem}	:	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	
L_{WR}	:	60,0	66,7	73,0	74,9	81,3	78,4	75,3	70,9	65,9	84,9

Bronnummer(s)	:	O-02
Bronnaam	:	gebouw oost - noordgevel lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	360,0 m²
Kierterm	:	nee
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	360,0 m²	staalplaat - PU isolatie - staalplaat

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	10,0	16,0	22,0	26,0	30,0	31,0	26,0	30,0	30,0
Samengestelde isolatie	10,0	16,0	22,0	26,0	30,0	31,0	26,0	30,0	30,0

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	38,0	48,0	61,0	66,0	69,0	70,0	69,0	65,0	55,0	75,4
10logS	:	25,6	25,6	25,6	25,6	25,6	25,6	25,6	25,6	25,6	
-R	:	-10,0	-16,0	-22,0	-26,0	-30,0	-31,0	-26,0	-30,0	-30,0	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	50,6	54,6	61,6	62,6	61,6	61,6	65,6	57,6	47,6	70,3
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	51,1	55,1	62,1	63,1	62,1	62,1	66,1	58,1	48,1	70,8

Bronnummer(s)	:	O-03
Bronnaam	:	gebouw oost - oostgevel 1 lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	210,0 m²
Kierterm	:	nee
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	210,0 m²	staalplaat - PU isolatie - staalplaat

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	10,0	16,0	22,0	26,0	30,0	31,0	26,0	30,0	30,0
Samengestelde isolatie	10,0	16,0	22,0	26,0	30,0	31,0	26,0	30,0	30,0

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	38,0	48,0	61,0	66,0	69,0	70,0	69,0	65,0	55,0	75,4
10logS	:	23,2	23,2	23,2	23,2	23,2	23,2	23,2	23,2	23,2	
-R	:	-10,0	-16,0	-22,0	-26,0	-30,0	-31,0	-26,0	-30,0	-30,0	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	48,2	52,2	59,2	60,2	59,2	59,2	63,2	55,2	45,2	67,9
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	48,7	52,7	59,7	60,7	59,7	59,7	63,7	55,7	45,7	68,4

Bronnummer(s)	:	O-04
Bronnaam	:	gebouw oost - oostgevel 2 lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	474,0 m²
Kierterm	:	nee
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	474,0 m²	staalplaat - glaswolisolatie - staalplaat

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	11,0	17,0	23,0	22,0	17,0	33,0	43,0	46,0	46,0
Samengestelde isolatie	11,0	17,0	23,0	22,0	17,0	33,0	43,0	46,0	46,0

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	38,0	48,0	61,0	66,0	69,0	70,0	69,0	65,0	55,0	75,4
10logS	:	26,8	26,8	26,8	26,8	26,8	26,8	26,8	26,8	26,8	
-R	:	-11,0	-17,0	-23,0	-22,0	-17,0	-33,0	-43,0	-46,0	-46,0	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	50,8	54,8	61,8	67,8	75,8	60,8	49,8	42,8	32,8	76,7
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	51,3	55,3	62,3	68,3	76,3	61,3	50,3	43,3	33,3	77,2

Bronnummer(s)	:	O-05
Bronnaam	:	gebouw oost - zuidgevel lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	420,0 m²
Kierterm	:	nee
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	420,0 m²	staalplaat - glaswolisolatie - staalplaat

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	11,0	17,0	23,0	22,0	17,0	33,0	43,0	46,0	46,0
Samengestelde isolatie	11,0	17,0	23,0	22,0	17,0	33,0	43,0	46,0	46,0

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	38,0	48,0	61,0	66,0	69,0	70,0	69,0	65,0	55,0	75,4
10logS	:	26,2	26,2	26,2	26,2	26,2	26,2	26,2	26,2	26,2	
-R	:	-11,0	-17,0	-23,0	-22,0	-17,0	-33,0	-43,0	-46,0	-46,0	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	50,2	54,2	61,2	67,2	75,2	60,2	49,2	42,2	32,2	76,1
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	50,7	54,7	61,7	67,7	75,7	60,7	49,7	42,7	32,7	76,6

Bronnummer(s)	:	O-06
Bronnaam	:	gebouw oost - westgevel 1 lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	90,0 m²
Kierterm	:	nee
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	90,0 m²	staalplaat - glaswolisolatie - staalplaat

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	11,0	17,0	23,0	22,0	17,0	33,0	43,0	46,0	46,0
Samengestelde isolatie	11,0	17,0	23,0	22,0	17,0	33,0	43,0	46,0	46,0

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	38,0	48,0	61,0	66,0	69,0	70,0	69,0	65,0	55,0	75,4
10logS	:	19,5	19,5	19,5	19,5	19,5	19,5	19,5	19,5	19,5	
-R	:	-11,0	-17,0	-23,0	-22,0	-17,0	-33,0	-43,0	-46,0	-46,0	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	43,5	47,5	54,5	60,5	68,5	53,5	42,5	35,5	25,5	69,4
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	44,0	48,0	55,0	61,0	69,0	54,0	43,0	36,0	26,0	69,9

Bronnummer(s)	:	O-07
Bronnaam	:	gebouw oost - westgevel 2 lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	150,0 m²
Kierterm	:	nee
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	150,0 m²	geisoleerde deuren (praktijkwaarde, incl. kieren)

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	3,7	7,4	8,3	12,6	15,7	16,9	18,7	21,3	24,2
Samengestelde isolatie	3,7	7,4	8,3	12,6	15,7	16,9	18,7	21,3	24,2

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	38,0	48,0	61,0	66,0	69,0	70,0	69,0	65,0	55,0	75,4
10logS	:	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	
-R	:	-3,7	-7,4	-8,3	-12,6	-15,7	-16,9	-18,7	-21,3	-24,2	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	53,1	59,4	71,5	72,2	72,1	71,9	69,1	62,5	49,6	78,7
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	53,6	59,9	72,0	72,7	72,6	72,4	69,6	63,0	50,1	79,2

Bronnummer(s)	:	O-08
Bronnaam	:	gebouw oost - westgevel 3 lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	150,0 m²
Kierterm	:	nee
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	150,0 m²	staalplaat - PU isolatie - staalplaat

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	10,0	16,0	22,0	26,0	30,0	31,0	26,0	30,0	30,0
Samengestelde isolatie	10,0	16,0	22,0	26,0	30,0	31,0	26,0	30,0	30,0

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	38,0	48,0	61,0	66,0	69,0	70,0	69,0	65,0	55,0	75,4
10logS	:	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	
-R	:	-10,0	-16,0	-22,0	-26,0	-30,0	-31,0	-26,0	-30,0	-30,0	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	46,8	50,8	57,8	58,8	57,8	57,8	61,8	53,8	43,8	66,5
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	47,3	51,3	58,3	59,3	58,3	58,3	62,3	54,3	44,3	67,0

Bronnummer(s)	:	Z-01
Bronnaam	:	gebouw zuid - lichtstraat werkplaats lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal dakdelen	:	1
Dakoppervlak	:	70,0 m²
Kierterm	:	50 dB
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	dak

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	70,0 m²	lichtstraat, kunststof

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Dakdeel nr.									
1	0,0	3,0	9,0	15,0	21,0	27,0	33,0	39,0	39,0
Samengestelde isolatie	0,0	3,0	9,0	15,0	21,0	27,0	32,9	38,7	38,7

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	37,1	52,8	62,2	64,0	70,5	74,5	74,4	74,0	67,2	80,1
10logS	:	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5	
-R	:	0,0	-3,0	-9,0	-15,0	-21,0	-27,0	-32,9	-38,7	-38,7	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	52,6	65,3	68,7	64,5	65,0	63,0	56,9	50,8	44,0	72,9
Uitstralend dak											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_w-rekenmodel	:	52,6	65,3	68,7	64,5	65,0	63,0	56,9	50,8	44,0	72,9

Bronnummer(s)	:	Z-02 t/m Z-07
Bronnaam	:	gebouw zuid - shedkap werkplaats

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal dakdelen	:	2
Dakoppervlak	:	22,0 m²
Kierterm	:	nee
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	dak

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	20,0 m²	shedkap, veiligheidsglas 6 mm
2	2,0 m²	ventilatieroosters shedkap (open)

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Dakdeel nr.									
1	11,0	17,0	21,0	25,0	28,0	31,0	27,0	34,0	34,0
2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Samengestelde isolatie	7,9	9,6	10,1	10,3	10,3	10,4	10,3	10,4	10,4

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	37,1	52,8	62,2	64,0	70,5	74,5	74,4	74,0	67,2	80,1
10logS	:	13,4	13,4	13,4	13,4	13,4	13,4	13,4	13,4	13,4	
-R	:	-7,9	-9,6	-10,1	-10,3	-10,3	-10,4	-10,3	-10,4	-10,4	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	39,6	53,6	62,5	64,1	70,6	74,5	74,5	74,0	67,2	80,1
Uitstralend dak											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_w-rekenmodel	:	39,6	53,6	62,5	64,1	70,6	74,5	74,5	74,0	67,2	80,1

Bronnummer(s)	:	Z-08
Bronnaam	:	gebouw zuid - overheaddeuren werkplaats
		0

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	20,0 m²
Kierterm	:	nee
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	20,0 m²	geisoleerde deuren (praktijkwaarde, incl. kieren)

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	3,7	7,4	8,3	12,6	15,7	16,9	18,7	21,3	24,2
Samengestelde isolatie	3,7	7,4	8,3	12,6	15,7	16,9	18,7	21,3	24,2

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	37,1	52,8	62,2	64,0	70,5	74,5	74,4	74,0	67,2	80,1
10logS	:	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	
-R	:	-3,7	-7,4	-8,3	-12,6	-15,7	-16,9	-18,7	-21,3	-24,2	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	43,4	55,4	63,9	61,4	64,8	67,6	65,7	62,7	53,0	72,7
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	43,9	55,9	64,4	61,9	65,3	68,1	66,2	63,2	53,5	73,2

Bronnummer(s)	:	Z-09
Bronnaam	:	gebouw zuidwest - ramen noordgevel 1 lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	77,0 m²
Kierterm	:	45 dB
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	77,0 m²	thermische beglazing (dubbel glas)

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	9,6	15,6	21,6	19,5	30,3	37,8	37,0	40,0	40,0
Samengestelde isolatie	9,6	15,6	21,6	19,5	30,2	37,0	36,4	38,8	38,8

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	37,1	52,8	62,2	64,0	70,5	74,5	74,4	74,0	67,2	80,1
10logS	:	18,9	18,9	18,9	18,9	18,9	18,9	18,9	18,9	18,9	
-R	:	-9,6	-15,6	-21,6	-19,5	-30,2	-37,0	-36,4	-38,8	-38,8	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	43,4	53,1	56,5	60,4	56,2	53,3	53,9	51,1	44,3	64,5
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	43,9	53,6	57,0	60,9	56,7	53,8	54,4	51,6	44,8	65,0

Bronnummer(s)	:	Z-10
Bronnaam	:	gebouw zuidwest - ramen noordgevel 2 lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	30,0 m²
Kierterm	:	45 dB
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	30,0 m²	thermische beglazing (dubbel glas)

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	9,6	15,6	21,6	19,5	30,3	37,8	37,0	40,0	40,0
Samengestelde isolatie	9,6	15,6	21,6	19,5	30,2	37,0	36,4	38,8	38,8

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	37,1	52,8	62,2	64,0	70,5	74,5	74,4	74,0	67,2	80,1
10logS	:	14,8	14,8	14,8	14,8	14,8	14,8	14,8	14,8	14,8	
-R	:	-9,6	-15,6	-21,6	-19,5	-30,2	-37,0	-36,4	-38,8	-38,8	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	39,3	49,0	52,4	56,3	52,1	49,2	49,8	47,0	40,2	60,4
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	39,8	49,5	52,9	56,8	52,6	49,7	50,3	47,5	40,7	60,9

Bronnummer(s)	:	Z-11
Bronnaam	:	gebouw zuidwest - ramen oostgevel lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	48,0 m²
Kierterm	:	45 dB
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	48,0 m²	thermische beglazing (dubbel glas)

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	9,6	15,6	21,6	19,5	30,3	37,8	37,0	40,0	40,0
Samengestelde isolatie	9,6	15,6	21,6	19,5	30,2	37,0	36,4	38,8	38,8

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	37,1	52,8	62,2	64,0	70,5	74,5	74,4	74,0	67,2	80,1
10logS	:	16,8	16,8	16,8	16,8	16,8	16,8	16,8	16,8	16,8	
-R	:	-9,6	-15,6	-21,6	-19,5	-30,2	-37,0	-36,4	-38,8	-38,8	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	41,3	51,0	54,4	58,3	54,2	51,3	51,9	49,0	42,2	62,4
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	41,8	51,5	54,9	58,8	54,7	51,8	52,4	49,5	42,7	62,9

Bronnummer(s)	:	Z-12
Bronnaam	:	gebouw zuidwest - ramen zuidgevel lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	6,0 m²
Kierterm	:	45 dB
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	6,0 m²	thermische beglazing (dubbel glas)

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	9,6	15,6	21,6	19,5	30,3	37,8	37,0	40,0	40,0
Samengestelde isolatie	9,6	15,6	21,6	19,5	30,2	37,0	36,4	38,8	38,8

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	37,1	52,8	62,2	64,0	70,5	74,5	74,4	74,0	67,2	80,1
10logS	:	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	
-R	:	-9,6	-15,6	-21,6	-19,5	-30,2	-37,0	-36,4	-38,8	-38,8	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	32,3	42,0	45,4	49,3	45,1	42,2	42,8	40,0	33,2	53,4
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	32,8	42,5	45,9	49,8	45,6	42,7	43,3	40,5	33,7	53,9

Bronnummer(s)	:	Z-13
Bronnaam	:	gebouw zuidwest - ramen westgevel 1 lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	66,0 m²
Kierterm	:	45 dB
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	66,0 m²	thermische beglazing (dubbel glas)

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	9,6	15,6	21,6	19,5	30,3	37,8	37,0	40,0	40,0
Samengestelde isolatie	9,6	15,6	21,6	19,5	30,2	37,0	36,4	38,8	38,8

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	37,1	52,8	62,2	64,0	70,5	74,5	74,4	74,0	67,2	80,1
10logS	:	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2	
-R	:	-9,6	-15,6	-21,6	-19,5	-30,2	-37,0	-36,4	-38,8	-38,8	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	42,7	52,4	55,8	59,7	55,5	52,7	53,2	50,4	43,6	63,8
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	43,2	52,9	56,3	60,2	56,0	53,2	53,7	50,9	44,1	64,3

Bronnummer(s)	:	Z-14
Bronnaam	:	gebouw zuidwest - ramen westgevel 2 lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	1
Geveloppervlak	:	6,0 m²
Kierterm	:	45 dB
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	6,0 m²	thermische beglazing (dubbel glas)

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	9,6	15,6	21,6	19,5	30,3	37,8	37,0	40,0	40,0
Samengestelde isolatie	9,6	15,6	21,6	19,5	30,2	37,0	36,4	38,8	38,8

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	37,1	52,8	62,2	64,0	70,5	74,5	74,4	74,0	67,2	80,1
10logS	:	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	
-R	:	-9,6	-15,6	-21,6	-19,5	-30,2	-37,0	-36,4	-38,8	-38,8	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	32,3	42,0	45,4	49,3	45,1	42,2	42,8	40,0	33,2	53,4
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	32,8	42,5	45,9	49,8	45,6	42,7	43,3	40,5	33,7	53,9

Bronnummer(s)	:	Z-15 en Z-16
Bronnaam	:	gebouw zuidwest - dakvlak lage en hoge deel lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal dakdelen	:	1
Dakoppervlak	:	308,0 m²
Kierterm	:	nee
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	dak

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	308,0 m²	dakplaat - isolatie - dakbedekking - 30 mm grind

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Dakdeel nr.									
1	9,0	15,0	21,0	27,0	27,0	29,0	34,0	37,0	37,0
Samengestelde isolatie	9,0	15,0	21,0	27,0	27,0	29,0	34,0	37,0	37,0

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	37,1	52,8	62,2	64,0	70,5	74,5	74,4	74,0	67,2	80,1
10logS	:	24,9	24,9	24,9	24,9	24,9	24,9	24,9	24,9	24,9	
-R	:	-9,0	-15,0	-21,0	-27,0	-27,0	-29,0	-34,0	-37,0	-37,0	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	50,0	59,7	63,1	58,9	65,4	67,4	62,3	58,9	52,1	71,9
Uitstralend dak											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_w-rekenmodel	:	50,0	59,7	63,1	58,9	65,4	67,4	62,3	58,9	52,1	71,9

Bronnummer(s)	:	Z-19
Bronnaam	:	gebouw zuid - zuidgevel repetitie NRO lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal geveldelen	:	2
Geveloppervlak	:	220,0 m²
Kierterm	:	nee
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	gevel

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	184,0 m²	gevel steenachtig 400 kg/m2
2	36,0 m²	voorzetraam - spouw - dubbele beglazing

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Geveldeel nr.									
1	29,0	35,0	41,0	46,0	52,0	59,0	64,0	67,0	67,0
2	20,0	26,0	32,8	35,8	41,4	46,8	44,2	47,2	47,2
Samengestelde isolatie	25,7	31,7	38,2	41,9	47,7	53,5	51,8	54,8	54,8

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	53,0	63,0	76,0	81,0	84,0	85,0	84,0	80,0	75,0	90,5
10logS	:	23,4	23,4	23,4	23,4	23,4	23,4	23,4	23,4	23,4	
-R	:	-25,7	-31,7	-38,2	-41,9	-47,7	-53,5	-51,8	-54,8	-54,8	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	47,7	51,7	58,3	59,5	56,8	51,9	52,6	45,6	40,6	64,2
Uitstralende gevel											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
L_w-rekenmodel	:	48,2	52,2	58,8	60,0	57,3	52,4	53,1	46,1	41,1	64,7

Bronnummer(s)	:	Z-20
Bronnaam	:	gebouw zuid - dakvlak repetitie NRO lijnbron

Uitstraling gebouwen - methode II.7

Aantal dakdelen	:	1
Dakoppervlak	:	530,0 m²
Kierterm	:	nee
Diffusiteitscorrectie C_d	:	3
Uitstralende gevel of dak	:	dak

Nr.	Opp.	Omschrijving
1	530,0 m²	betondak - isolatie - bitumen

Luchtgeluidsisolatie van de gevel- of dakdelen, R-waarde per octaafband in dB

	Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]								
	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k
Dakdeel nr.									
1	24,0	30,0	36,0	39,0	44,0	50,0	55,0	58,0	58,0
Samengestelde isolatie	24,0	30,0	36,0	39,0	44,0	50,0	55,0	58,0	58,0

Berekening van de bronsterkte

		Octaafbandmiddenfrequentie [Hz]									
		31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p(A-gewogen)	:	53,0	63,0	76,0	81,0	84,0	85,0	84,0	80,0	75,0	90,5
10logS	:	27,2	27,2	27,2	27,2	27,2	27,2	27,2	27,2	27,2	
-R	:	-24,0	-30,0	-36,0	-39,0	-44,0	-50,0	-55,0	-58,0	-58,0	
$-C_d$	:	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	
L_w	:	53,2	57,2	64,2	66,2	64,2	59,2	53,2	46,2	41,2	70,5
Uitstralend dak											
Reflectie correctie rekenmodel	:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
L_w-rekenmodel	:	53,2	57,2	64,2	66,2	64,2	59,2	53,2	46,2	41,2	70,5

Model: industrielawaai - eerste model
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	Maaiveld	Hoogte	Richt.	Hoek	GeenRefl.	GeenDemping	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125
N-01	condensor	43,61	16,50	0,00	360,00	Nee	Nee	54,20	60,70	68,40
N-02	koeler + ventilatiekast	43,72	16,50	0,00	360,00	Nee	Nee	49,70	65,00	67,20
N-03a	Polacel koeltoren	43,66	16,50	0,00	360,00	Nee	Ja	56,30	62,40	78,70
N-03b	Polacel koeltoren top	43,66	17,50	0,00	360,00	Nee	Nee	56,30	62,40	78,70
N-04a	Polacel koeltoren	43,64	16,50	0,00	360,00	Nee	Ja	56,30	62,40	78,70
N-04b	Polacel koeltoren top	43,64	17,50	0,00	360,00	Nee	Nee	56,30	62,40	78,70
N-05a	Polacel koeltoren	43,62	16,50	0,00	360,00	Nee	Ja	56,30	62,40	78,70
N-05b	Polacel koeltoren top	43,62	17,50	0,00	360,00	Nee	Nee	56,30	62,40	78,70
N-06	gevelrooster technische ruimte	43,72	16,50	0,00	360,00	Nee	Nee	44,10	49,40	65,60
N-07	gevelrooster technische ruimte	43,71	16,50	0,00	360,00	Nee	Nee	44,10	49,40	65,60
N-08	gevelrooster technische ruimte	43,61	16,50	0,00	360,00	Nee	Nee	44,10	49,40	65,60
N-09	gevelrooster technische ruimte	43,60	16,50	0,00	360,00	Nee	Nee	44,10	49,40	65,60
N-10	gevelrooster technische ruimte	43,55	16,00	0,00	360,00	Nee	Nee	24,30	29,30	34,30
N-11	gevelrooster technische ruimte	43,55	16,00	0,00	360,00	Nee	Nee	24,30	29,30	34,30
N-12	gevelrooster technische ruimte	43,55	16,00	0,00	360,00	Nee	Nee	24,30	29,30	34,30
N-13	gevelrooster technische ruimte	43,55	16,00	0,00	360,00	Nee	Nee	24,30	29,30	34,30
N-14	gevelrooster technische ruimte	43,55	16,00	0,00	360,00	Nee	Nee	24,30	29,30	34,30
N-15	gevelrooster technische ruimte	43,55	16,00	0,00	360,00	Nee	Nee	24,30	29,30	34,30
N-16	dakventilator technische ruimte	43,70	19,50	0,00	360,00	Nee	Nee	29,90	42,60	58,10
N-17	dakkap technische ruimte	43,62	19,50	0,00	360,00	Nee	Nee	35,80	41,10	57,30
N-18	dakkap technische ruimte	43,59	19,50	0,00	360,00	Nee	Nee	22,50	27,50	32,50
N-19	dakkap technische ruimte	43,59	19,50	0,00	360,00	Nee	Nee	22,50	27,50	32,50
N-20	dakkap technische ruimte	43,59	19,50	0,00	360,00	Nee	Nee	22,50	27,50	32,50
N-21	dakventilator 2e verdieping	43,53	16,00	0,00	360,00	Nee	Nee	29,90	42,60	58,10
N-29	uitlaat + deur ketelhuis bgg	43,53	2,20	0,00	360,00	Nee	Nee	44,40	58,80	65,20
N-30	uitlaat acculaadstation bgg	43,94	3,00	0,00	360,00	Nee	Nee	60,00	66,70	73,00
N-31	lossen stikstof (tankwagen)	44,00	3,00	0,00	360,00	Nee	Nee	74,30	79,60	88,40
N-32	manoeuvreren / stationaire vrachtwagen	43,91	1,00	0,00	360,00	Nee	Nee	71,80	77,10	85,90
N-34	max bron laden/lossen	44,00	3,00	0,00	360,00	Nee	Nee	79,40	87,90	98,90
N-35	max bron laden/lossen	43,83	3,00	0,00	360,00	Nee	Nee	79,40	87,90	98,90
N-36	max bron optrekken/gasgeven	43,43	3,00	0,00	360,00	Nee	Nee	75,30	80,60	89,40
N-37	max bron optrekken/gasgeven	43,47	3,00	0,00	360,00	Nee	Nee	75,30	80,60	89,40
N-38	max bron optrekken/gasgeven	44,00	3,00	0,00	360,00	Nee	Nee	75,30	80,60	89,40
NW-01	luchtbehandeling	43,38	19,50	0,00	360,00	Nee	Nee	65,50	68,90	71,50
O-01	luchtbehandeling	44,31	12,00	0,00	360,00	Nee	Nee	41,90	54,60	70,10
P-03	max bron portieren	44,49	8,95	0,00	360,00	Nee	Nee	73,50	81,70	86,60
P-04	max bron portieren	44,49	8,95	0,00	360,00	Nee	Nee	73,50	81,70	86,60
P-05	max bron portieren	44,49	8,95	0,00	360,00	Nee	Nee	73,50	81,70	86,60
P-06	max bron portieren	44,48	8,95	0,00	360,00	Nee	Nee	73,50	81,70	86,60
P-07	max bron portieren	44,26	8,95	0,00	360,00	Nee	Nee	73,50	81,70	86,60
P-08	max bron portieren	44,25	8,95	0,00	360,00	Nee	Nee	73,50	81,70	86,60
P-09	max bron portieren	44,26	8,95	0,00	360,00	Nee	Nee	73,50	81,70	86,60
P-10	max bron portieren	44,25	8,95	0,00	360,00	Nee	Nee	73,50	81,70	86,60
P-11	max bron portieren	44,30	8,95	0,00	360,00	Nee	Nee	73,50	81,70	86,60
Z-02	gebouw zuid - shedkap werkplaats	43,55	6,40	0,00	360,00	Nee	Nee	39,60	53,60	62,50
Z-03	gebouw zuid - shedkap werkplaats	43,55	6,40	0,00	360,00	Nee	Nee	39,60	53,60	62,50
Z-04	gebouw zuid - shedkap werkplaats	43,55	6,40	0,00	360,00	Nee	Nee	39,60	53,60	62,50
Z-05	gebouw zuid - shedkap werkplaats	43,55	6,40	0,00	360,00	Nee	Nee	39,60	53,60	62,50
Z-06	gebouw zuid - shedkap werkplaats	43,55	6,40	0,00	360,00	Nee	Nee	39,60	53,60	62,50
Z-07	gebouw zuid - shedkap werkplaats	43,55	6,40	0,00	360,00	Nee	Nee	39,60	53,60	62,50
Z-17	gebouw zuidwest - luchtbehandeling / koelers	43,50	7,60	0,00	360,00	Nee	Nee	65,50	68,90	71,50
Z-18	gebouw zuid - afzuiging (prognose) werkplaats	43,52	7,10	0,00	360,00	Nee	Nee	62,50	65,90	68,50
Z-21	gebouw zuidwest - luchtbehandeling (prognose)	43,74	11,00	0,00	360,00	Nee	Nee	58,50	61,90	64,50
Z-22	gebouw zuidwest - luchtbehandeling (prognose)	43,71	11,00	0,00	360,00	Nee	Nee	65,50	68,90	71,50
Z-23	manoeuvreren / stationaire vrachtwagen	43,52	1,00	0,00	360,00	Nee	Nee	71,80	77,10	85,90
Z-25	max bron laden/lossen	43,51	3,00	0,00	360,00	Nee	Nee	79,40	87,90	98,90
Z-26	max bron optrekken/gasgeven	43,43	3,00	0,00	360,00	Nee	Nee	75,30	80,60	89,40
Z-28	manoeuvreren / stat. vrachtw. avond/nacht	43,52	1,00	0,00	360,00	Nee	Nee	71,80	77,10	85,90
Z-29	max bron laden/lossen	43,51	3,00	0,00	360,00	Nee	Nee	79,40	87,90	98,90
Z-30	max bron optrekken/gasgeven (inc.)	43,43	3,00	0,00	360,00	Nee	Nee	75,30	80,60	89,40

Model: industrielawaai - eerste model
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)
N-01	75,30	76,30	83,30	80,30	71,80	59,60	86,25	12,000	2,000	2,000	0,00	3,01	6,02
N-02	72,00	77,70	76,80	75,80	71,50	62,20	82,67	12,000	2,000	2,000	0,00	3,01	6,02
N-03a	85,60	88,10	90,40	89,20	89,30	83,40	96,11	12,000	2,000	2,000	0,00	3,01	6,02
N-03b	85,60	88,10	90,40	89,20	89,30	83,40	96,11	12,000	2,000	2,000	0,00	3,01	6,02
N-04a	85,60	88,10	90,40	89,20	89,30	83,40	96,11	12,000	2,000	2,000	0,00	3,01	6,02
N-04b	85,60	88,10	90,40	89,20	89,30	83,40	96,11	12,000	2,000	2,000	0,00	3,01	6,02
N-05a	85,60	88,10	90,40	89,20	89,30	83,40	96,11	12,000	2,000	2,000	0,00	3,01	6,02
N-05b	85,60	88,10	90,40	89,20	89,30	83,40	96,11	12,000	2,000	2,000	0,00	3,01	6,02
N-06	66,70	72,50	70,60	63,30	52,80	43,80	76,02	12,000	2,000	4,000	0,00	3,01	3,01
N-07	66,70	72,50	70,60	63,30	52,80	43,80	76,02	12,000	2,000	4,000	0,00	3,01	3,01
N-08	66,70	72,50	70,60	63,30	52,80	43,80	76,02	12,000	2,000	4,000	0,00	3,01	3,01
N-09	66,70	72,50	70,60	63,30	52,80	43,80	76,02	12,000	2,000	4,000	0,00	3,01	3,01
N-10	39,30	44,30	49,30	54,30	59,30	64,30	65,95	12,000	2,000	4,000	0,00	3,01	3,01
N-11	39,30	44,30	49,30	54,30	59,30	64,30	65,95	12,000	2,000	4,000	0,00	3,01	3,01
N-12	39,30	44,30	49,30	54,30	59,30	64,30	65,95	12,000	2,000	4,000	0,00	3,01	3,01
N-13	39,30	44,30	49,30	54,30	59,30	64,30	65,95	12,000	2,000	4,000	0,00	3,01	3,01
N-14	39,30	44,30	49,30	54,30	59,30	64,30	65,95	12,000	2,000	4,000	0,00	3,01	3,01
N-15	39,30	44,30	49,30	54,30	59,30	64,30	65,95	12,000	2,000	4,000	0,00	3,01	3,01
N-16	62,90	69,00	73,10	69,60	60,80	51,90	76,18	12,000	4,000	8,000	0,00	0,00	0,00
N-17	58,40	64,20	62,30	55,10	44,50	35,50	67,73	12,000	2,000	4,000	0,00	3,01	3,01
N-18	37,50	42,50	47,50	52,50	57,50	62,50	64,15	12,000	2,000	4,000	0,00	3,01	3,01
N-19	37,50	42,50	47,50	52,50	57,50	62,50	64,15	12,000	2,000	4,000	0,00	3,01	3,01
N-20	37,50	42,50	47,50	52,50	57,50	62,50	64,15	12,000	2,000	4,000	0,00	3,01	3,01
N-21	62,90	69,00	73,10	69,60	60,80	51,90	76,18	12,000	4,000	8,000	0,00	0,00	0,00
N-29	67,10	73,00	71,80	66,70	62,00	52,00	77,05	12,000	4,000	8,000	0,00	0,00	0,00
N-30	74,90	81,30	78,40	75,30	70,90	65,90	84,92	12,000	--	--	0,00	--	--
N-31	92,10	96,70	100,30	97,50	91,60	85,30	104,02	0,500	--	--	13,80	--	--
N-32	89,60	94,20	97,80	95,00	89,10	83,00	101,52	1,000	--	--	10,79	--	--
N-34	100,60	105,90	103,20	101,70	98,30	88,10	110,08	--	--	--	99,99	--	--
N-35	100,60	105,90	103,20	101,70	98,30	88,10	110,08	--	--	--	99,99	--	--
N-36	93,10	97,70	101,30	98,50	92,60	86,30	105,02	--	--	--	99,99	--	--
N-37	93,10	97,70	101,30	98,50	92,60	86,30	105,02	--	--	--	99,99	--	--
N-38	93,10	97,70	101,30	98,50	92,60	86,30	105,02	--	--	--	99,99	--	--
NW-01	75,10	77,50	86,50	80,50	70,30	59,70	88,35	12,000	2,000	2,000	0,00	3,01	6,02
O-01	74,90	81,00	85,10	81,60	72,80	63,90	88,18	12,000	4,000	2,000	0,00	0,00	6,02
P-03	90,80	91,50	93,50	88,20	85,00	70,20	98,11	--	--	--	99,99	99,99	99,99
P-04	90,80	91,50	93,50	88,20	85,00	70,20	98,11	--	--	--	99,99	99,99	99,99
P-05	90,80	91,50	93,50	88,20	85,00	70,20	98,11	--	--	--	99,99	99,99	99,99
P-06	90,80	91,50	93,50	88,20	85,00	70,20	98,11	--	--	--	99,99	99,99	99,99
P-07	90,80	91,50	93,50	88,20	85,00	70,20	98,11	--	--	--	99,99	99,99	99,99
P-08	90,80	91,50	93,50	88,20	85,00	70,20	98,11	--	--	--	99,99	99,99	99,99
P-09	90,80	91,50	93,50	88,20	85,00	70,20	98,11	--	--	--	99,99	99,99	99,99
P-10	90,80	91,50	93,50	88,20	85,00	70,20	98,11	--	--	--	99,99	99,99	99,99
P-11	90,80	91,50	93,50	88,20	85,00	70,20	98,11	--	--	--	99,99	99,99	99,99
Z-02	64,10	70,60	74,50	74,50	74,00	67,20	80,12	8,002	3,000	--	1,76	1,25	--
Z-03	64,10	70,60	74,50	74,50	74,00	67,20	80,12	8,002	3,000	--	1,76	1,25	--
Z-04	64,10	70,60	74,50	74,50	74,00	67,20	80,12	8,002	3,000	--	1,76	1,25	--
Z-05	64,10	70,60	74,50	74,50	74,00	67,20	80,12	8,002	3,000	--	1,76	1,25	--
Z-06	64,10	70,60	74,50	74,50	74,00	67,20	80,12	8,002	3,000	--	1,76	1,25	--
Z-07	64,10	70,60	74,50	74,50	74,00	67,20	80,12	8,002	3,000	--	1,76	1,25	--
Z-17	75,10	77,50	86,50	80,50	70,30	59,70	88,35	12,000	2,000	4,000	0,00	3,01	3,01
Z-18	72,10	74,50	83,50	77,50	67,30	56,70	85,35	8,002	3,000	--	1,76	1,25	--
Z-21	68,10	70,50	79,50	73,50	63,30	52,70	81,35	12,000	4,000	2,000	0,00	0,00	6,02
Z-22	75,10	77,50	86,50	80,50	70,30	59,70	88,35	12,000	2,000	2,000	0,00	3,01	6,02
Z-23	89,60	94,20	97,80	95,00	89,10	83,00	101,52	1,000	--	--	10,79	--	--
Z-25	100,60	105,90	103,20	101,70	98,30	88,10	110,08	--	--	--	99,99	--	--
Z-26	93,10	97,70	101,30	98,50	92,60	86,30	105,02	--	--	--	99,99	--	--
Z-28	89,60	94,20	97,80	95,00	89,10	83,00	101,52	--	0,167	0,167	--	13,79	16,80
Z-29	100,60	105,90	103,20	101,70	98,30	88,10	110,08	--	--	--	--	99,99	99,99
Z-30	93,10	97,70	101,30	98,50	92,60	86,30	105,02	--	--	--	--	99,99	99,99

Model: industrielawaai - eerste model
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Lijnbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	ISO H	ISO M	Hdef.	Lengte	Max.afst.	GeenRefl.	GeenDemping	Lwr 31	Lwr 63
N-22	ramen ketelhuis, 2e verdieping	13,50	--	Relatief	35,73	5,00	Nee	Nee	31,00	38,00
N-23	ramen productieruimte 1, 2e verdieping	13,50	--	Relatief	11,72	5,00	Nee	Nee	31,00	38,70
N-24	ramen productieruimte 2, 2e verdieping	13,50	--	Relatief	14,11	5,00	Nee	Nee	29,10	38,10
N-25	ramen productieruimte 2, 2e verdieping	13,50	--	Relatief	99,92	5,00	Nee	Nee	37,90	46,90
N-26	ramen productieruimte 2, 2e verdieping	13,50	--	Relatief	22,73	5,00	Nee	Nee	31,30	40,30
N-27	ramen productieruimte, 1e verdieping	8,50	--	Relatief	14,38	5,00	Nee	Nee	29,10	38,10
N-28	ramen productieruimte, 1e verdieping	8,50	--	Relatief	26,94	5,00	Nee	Nee	32,10	41,10
O-02	gebouw oost - noordgevel	--	--	Relatief	64,02	10,00	Nee	Nee	51,10	55,10
O-03	gebouw oost -oostgevel 1	6,00	--	Relatief	34,50	10,00	Nee	Nee	48,70	52,70
O-04	gebouw oost -oostgevel 2	6,00	--	Relatief	68,59	10,00	Nee	Nee	51,30	55,30
O-05	gebouw oost - zuidgevel	--	--	Relatief	77,08	10,00	Nee	Nee	50,70	54,70
O-06	gebouw oost - westgevel 1	2,00	--	Relatief	30,04	25,00	Nee	Nee	44,00	48,00
O-07	gebouw oost - westgevel 2	2,00	--	Relatief	31,83	10,00	Nee	Nee	53,60	59,90
O-08	gebouw oost - westgevel 3	2,00	--	Relatief	37,23	10,00	Nee	Nee	47,30	51,30
Z-01	gebouw zuid - lichtstraat werkplaats	7,10	--	Relatief	13,44	5,00	Nee	Nee	52,60	65,30
Z-08	gebouw zuid - overheaddeuren werkplaats	3,50	--	Relatief	15,08	5,00	Nee	Nee	43,90	55,90
Z-09	gebouw zuidwest - ramen noordgevel 1	9,00	--	Relatief	19,04	5,00	Nee	Nee	43,90	53,60
Z-10	gebouw zuidwest - ramen noordgevel 2	4,00	--	Relatief	4,58	5,00	Nee	Nee	39,80	49,50
Z-11	gebouw zuidwest - ramen oostgevel	9,00	--	Relatief	7,19	5,00	Nee	Nee	41,80	51,50
Z-12	gebouw zuidwest - ramen zuidgevel	9,00	--	Relatief	13,33	5,00	Nee	Nee	32,80	42,50
Z-13	gebouw zuidwest - ramen westgevel 1	--	--	Relatief	25,08	5,00	Nee	Nee	43,20	52,90
Z-14	gebouw zuidwest - ramen westgevel 2	--	--	Relatief	0,04	5,00	Nee	Nee	32,80	42,50
Z-15	gebouw zuidwest - dakvlak lage deel	6,70	--	Relatief	47,48	5,00	Nee	Nee	50,00	59,70
Z-16	gebouw zuidwest - dakvlak hoge deel	6,70	--	Relatief	48,08	5,00	Nee	Nee	50,00	59,70
Z-19	gebouw zuid - zuidgevel repetitie NRO	6,00	--	Relatief	21,54	5,00	Nee	Nee	58,20	62,20
Z-20	gebouw zuid - dakvlak repetitie NRO	10,10	--	Relatief	79,53	5,00	Nee	Nee	63,20	67,20

Model: industrielawaai - eerste model
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Lijnbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal	Cb(u)(D)	Cb(u)(A)	Cb(u)(N)
N-22	46,60	54,20	50,80	46,60	45,80	38,70	29,20	57,23	8,999	--	--
N-23	34,40	53,70	51,60	42,20	40,50	34,20	25,90	56,25	8,999	--	--
N-24	42,80	50,80	47,00	40,10	43,70	43,50	40,70	54,22	8,999	--	--
N-25	51,60	59,60	55,90	49,00	52,50	52,30	49,50	63,05	8,999	--	--
N-26	45,00	53,00	49,20	42,40	45,90	45,70	42,90	56,43	8,999	--	--
N-27	42,80	50,80	47,00	40,10	43,70	43,50	40,70	54,22	8,999	--	--
N-28	45,80	53,80	50,00	43,10	46,70	46,50	43,70	57,22	8,999	--	--
O-02	62,10	63,10	62,10	62,10	66,10	58,10	48,10	70,84	12,000	4,000	--
O-03	59,70	60,70	59,70	59,70	63,70	55,70	45,70	68,44	12,000	4,000	--
O-04	62,30	68,30	76,30	61,30	50,30	43,30	33,30	77,25	12,000	4,000	--
O-05	61,70	67,70	75,70	60,70	49,70	42,70	32,70	76,65	12,000	4,000	--
O-06	55,00	61,00	69,00	54,00	43,00	36,00	26,00	69,95	12,000	4,000	--
O-07	72,00	72,70	72,60	72,40	69,60	63,00	50,10	79,16	12,000	4,000	--
O-08	58,30	59,30	58,30	58,30	62,30	54,30	44,30	67,04	12,000	4,000	--
Z-01	68,70	64,50	65,00	63,00	56,90	50,80	44,00	72,92	8,002	3,000	--
Z-08	64,40	61,90	65,30	68,10	66,20	63,20	53,50	73,23	8,002	3,000	--
Z-09	57,00	60,90	56,70	53,80	54,40	51,60	44,80	64,97	8,002	3,000	--
Z-10	52,90	56,80	52,60	49,70	50,30	47,50	40,70	60,87	8,002	3,000	--
Z-11	54,90	58,80	54,70	51,80	52,40	49,50	42,70	62,90	8,002	3,000	--
Z-12	45,90	49,80	45,60	42,70	43,30	40,50	33,70	53,87	8,002	3,000	--
Z-13	56,30	60,20	56,00	53,20	53,70	50,90	44,10	64,28	8,002	3,000	--
Z-14	45,90	49,80	45,60	42,70	43,30	40,50	33,70	53,87	8,002	3,000	--
Z-15	63,10	58,90	65,40	67,40	62,30	58,90	52,10	71,89	8,002	3,000	--
Z-16	63,10	58,90	65,40	67,40	62,30	58,90	52,10	71,89	8,002	3,000	--
Z-19	68,80	70,00	67,30	62,40	63,10	56,10	51,10	74,71	12,000	4,000	--
Z-20	74,20	76,20	74,20	69,20	63,20	56,20	51,20	80,51	12,000	4,000	--

Model: industrielawaai - eerste model
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	ISO M	ISO H	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Gem.snelheid	Max.afst.	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125
N-33	vrachtverkeer	--	1,00	12	--	--	10	10,00	72,30	77,60	86,40
P-01	personenauto's parkeren dak	--	8,95	612	99	39	10	10,00	52,80	79,50	75,00
P-02	personenauto's hellingbaan	--	--	1224	198	78	7	10,00	52,80	79,50	75,00
Z-24	vrachtverkeer	--	1,00	12	--	--	10	10,00	72,30	77,60	86,40
Z-27	vrachtverkeer avond/nacht	--	1,00	--	2	2	10	10,00	72,30	77,60	86,40

Model: industrielawaai - eerste model
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)
N-33	90,10	94,70	98,30	95,50	89,60	83,50	102,02	30,03	--	--
P-01	77,60	80,40	84,40	82,20	76,00	65,10	88,88	13,01	16,15	23,20
P-02	77,60	80,40	84,40	82,20	76,00	65,10	88,88	8,65	11,79	18,85
Z-24	90,10	94,70	98,30	95,50	89,60	83,50	102,02	30,15	--	--
Z-27	90,10	94,70	98,30	95,50	89,60	83,50	102,02	--	33,16	36,17

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Oosterstraat 50 km
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
01_A	Oldenzaalsestraat 110-112	1,50	55,5	52,1	45,5	55,8
01_B	Oldenzaalsestraat 110-112	4,50	55,2	51,9	45,3	55,6
01_C	Oldenzaalsestraat 110-112	7,50	54,6	51,3	44,7	55,0
02_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	58,1	54,8	48,1	58,4
02_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	57,9	54,6	47,8	58,2
02_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	57,2	53,9	47,1	57,5
03_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	57,6	54,3	47,6	57,9
03_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	57,4	54,1	47,4	57,7
03_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	56,7	53,5	46,7	57,1
04_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	57,2	53,9	47,2	57,5
04_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	57,0	53,7	46,9	57,3
04_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	56,3	53,0	46,3	56,6
05_A	Oosterstraat 10-11	1,50	52,2	48,9	42,1	52,5
05_B	Oosterstraat 10-11	4,50	52,3	49,0	42,2	52,6
05_C	Oosterstraat 10-11	7,50	51,9	48,7	41,9	52,3
06_A	Kremersmaten 1-54	1,50	30,9	27,7	20,9	31,3
06_B	Kremersmaten 1-54	4,50	32,1	28,8	22,0	32,4
06_C	Kremersmaten 1-54	7,50	33,2	30,0	23,2	33,5
06_D	Kremersmaten 1-54	10,50	35,3	32,0	25,2	35,6
07_A	Kremersmaten 1-54	1,50	18,1	14,8	8,1	18,4
07_B	Kremersmaten 1-54	4,50	20,0	16,7	10,0	20,3
07_C	Kremersmaten 1-54	7,50	22,5	19,2	12,5	22,9
07_D	Kremersmaten 1-54	10,50	26,9	23,6	16,9	27,2
08_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	18,1	14,7	8,1	18,4
08_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	19,4	16,1	9,4	19,7
08_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	21,1	17,8	11,1	21,4
08_D	Brinkhuisburg 2-34	10,50	23,8	20,5	13,8	24,2
09_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	18,1	14,7	8,1	18,4
09_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	19,1	15,8	9,1	19,5
09_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	20,9	17,5	10,9	21,2
10_A	Benninkburg 1-45	1,50	17,6	14,2	7,6	17,9
10_B	Benninkburg 1-45	4,50	18,7	15,4	8,7	19,0
10_C	Benninkburg 1-45	7,50	20,3	16,9	10,3	20,6
10_D	Benninkburg 1-45	10,50	23,1	19,8	13,1	23,4
11_A	Hoge Bothofstraat 90-96b	1,50	16,2	12,8	6,2	16,5
11_B	Hoge Bothofstraat 90-96b	4,50	17,3	13,9	7,3	17,6
11_C	Hoge Bothofstraat 90-96b	7,50	18,6	15,3	8,7	19,0
12_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	17,9	14,6	7,9	18,2
12_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	19,2	15,9	9,3	19,6
12_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	20,7	17,4	10,8	21,1
13_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	18,2	14,9	8,3	18,6
13_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	19,5	16,1	9,5	19,8
13_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	21,0	17,6	11,0	21,3
14_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	18,7	15,4	8,8	19,1
14_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	20,0	16,6	10,0	20,3
14_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	21,5	18,2	11,5	21,9
15_A	Hoge Bothofstraat 54	1,50	23,6	20,3	13,6	23,9
15_B	Hoge Bothofstraat 54	4,50	25,5	22,3	15,5	25,9
15_C	Hoge Bothofstraat 54	7,50	25,8	22,5	15,7	26,1
16_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	30,9	27,6	20,9	31,2
16_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	32,9	29,7	22,9	33,3
16_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	33,4	30,2	23,4	33,7

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Oosterstraat 50 km
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
16_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	34,3	31,1	24,3	34,7
17_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	23,1	19,7	13,1	23,4
17_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	28,4	25,1	18,3	28,7
17_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	28,8	25,5	18,7	29,1
17_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	30,4	27,1	20,4	30,7
18_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	19,4	16,0	9,4	19,7
18_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	20,6	17,3	10,7	21,0
18_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	21,6	18,3	11,6	21,9
18_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	25,1	21,8	15,0	25,4
19_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	19,4	16,1	9,4	19,7
19_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	20,6	17,2	10,6	20,9
19_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	21,6	18,2	11,6	21,9
19_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	24,2	20,9	14,2	24,5
20_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	19,0	15,6	9,0	19,3
20_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	20,1	16,8	10,1	20,5
20_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	21,0	17,6	11,0	21,3
20_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	22,7	19,4	12,7	23,0
21_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	23,3	20,0	13,3	23,6
21_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	23,4	20,1	13,4	23,8
21_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	23,5	20,2	13,5	23,8
22_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	28,0	24,7	17,9	28,3
22_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	27,6	24,4	17,6	27,9
22_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	27,3	24,0	17,3	27,6
23_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	30,4	27,2	20,4	30,8
23_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	30,2	26,9	20,2	30,5
23_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	30,1	26,8	20,0	30,4
23_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	30,6	27,3	20,5	30,9
24_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	33,2	30,0	23,2	33,6
24_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	32,5	29,3	22,5	32,8
24_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	32,4	29,1	22,3	32,7
24_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	32,9	29,7	22,9	33,3
25_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	34,2	30,9	24,2	34,5
25_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	33,4	30,2	23,4	33,8
25_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	33,4	30,1	23,4	33,7
25_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	34,0	30,8	24,0	34,4
26_A	Oldenzaalsestraat 101-404	1,50	33,0	29,7	22,9	33,3
26_B	Oldenzaalsestraat 101-404	4,50	32,3	29,0	22,2	32,6
26_C	Oldenzaalsestraat 101-404	7,50	32,0	28,7	21,9	32,3
26_D	Oldenzaalsestraat 101-404	10,50	32,7	29,4	22,7	33,0
27_A	Oldenzaalsestraat 53-67	1,50	33,3	30,0	23,2	33,6
27_B	Oldenzaalsestraat 53-67	4,50	32,7	29,4	22,6	33,0
27_C	Oldenzaalsestraat 53-67	7,50	32,6	29,3	22,6	32,9
28_A	Oldenzaalsestraat 69-77	1,50	35,6	32,3	25,5	35,9
28_B	Oldenzaalsestraat 69-77	4,50	34,8	31,5	24,8	35,1
28_C	Oldenzaalsestraat 69-77	7,50	35,1	31,9	25,1	35,5
29_A	Oldenzaalsestraat79-81	1,50	34,2	31,0	24,2	34,6
29_B	Oldenzaalsestraat79-81	4,50	34,3	31,0	24,2	34,6
29_C	Oldenzaalsestraat79-81	7,50	35,7	32,5	25,7	36,1
30_A	Oldenzaalsestraat 83-87	1,50	37,3	34,0	27,3	37,6
30_B	Oldenzaalsestraat 83-87	4,50	37,8	34,6	27,8	38,2
31_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	39,4	36,1	29,4	39,7
31_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	40,5	37,2	30,5	40,9

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Oosterstraat 50 km
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
31_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	41,6	38,3	31,6	41,9
32_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	43,0	39,7	33,0	43,3
32_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	44,7	41,3	34,7	45,0
32_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	45,1	41,8	35,1	45,5
N-01_A		3,50	49,2	45,9	39,2	49,5
N-01_B		8,50	49,6	46,3	39,6	49,9
N-01_C		13,50	49,0	45,8	39,0	49,4
N-02_A		3,50	48,8	45,6	38,8	49,2
N-02_B		8,50	49,2	45,9	39,2	49,5
N-02_C		13,50	48,9	45,6	38,8	49,2
N-03_A		3,50	48,5	45,2	38,4	48,8
N-03_B		8,50	48,7	45,5	38,7	49,1
N-03_C		13,50	48,5	45,2	38,4	48,8
N-04_A		3,50	43,6	40,3	33,5	43,9
N-04_B		8,50	44,1	40,8	34,1	44,4
N-04_C		13,50	43,9	40,7	33,9	44,2
N-05_A		3,50	40,6	37,3	30,5	40,9
N-05_B		8,50	42,0	38,8	32,0	42,3
N-05_C		13,50	42,2	38,9	32,1	42,5
N-06_A		3,50	30,3	27,0	20,3	30,6
N-06_B		8,50	30,4	27,1	20,3	30,7
N-06_C		13,50	27,4	24,2	17,4	27,8
N-07_A		3,50	19,6	16,3	9,6	19,9
N-07_B		8,50	19,3	16,0	9,3	19,7
N-07_C		13,50	21,0	17,7	11,0	21,3
N-08_A		3,50	39,4	36,1	29,4	39,7
N-08_B		8,50	40,9	37,6	30,8	41,2
N-08_C		13,50	40,9	37,6	30,9	41,2
N-09_A		3,50	45,1	41,8	35,1	45,5
N-09_B		8,50	45,8	42,5	35,7	46,1
N-09_C		13,50	44,7	41,4	34,6	45,0
NW-01_A		3,50	49,4	46,1	39,5	49,8
NW-01_B		8,50	49,7	46,4	39,7	50,0
NW-01_C		13,50	48,9	45,6	38,9	49,2
NW-02_A		3,50	49,6	46,3	39,6	49,9
NW-02_B		8,50	49,9	46,7	39,9	50,3
NW-02_C		13,50	49,2	45,9	39,2	49,6
NW-03_A		3,50	44,5	41,3	34,5	44,9
NW-03_B		8,50	45,1	41,9	35,1	45,5
NW-03_C		13,50	44,8	41,5	34,8	45,2
NW-04_A		3,50	38,6	35,3	28,6	38,9
NW-04_B		8,50	40,0	36,7	30,0	40,4
NW-04_C		13,50	40,1	36,8	30,1	40,5
NW-05_A		3,50	26,9	23,6	16,9	27,2
NW-05_B		8,50	26,0	22,7	16,0	26,3
NW-05_C		13,50	26,4	23,2	16,4	26,8
NW-06_A		3,50	22,1	18,8	12,1	22,4
NW-06_B		8,50	21,3	18,0	11,3	21,6
NW-06_C		13,50	21,2	17,8	11,2	21,5
NW-07_A		3,50	39,2	35,9	29,2	39,5
NW-07_B		8,50	40,7	37,4	30,7	41,1
NW-07_C		13,50	40,6	37,3	30,6	41,0

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Oosterstraat 50 km
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
NW-08_A		3,50	43,5	40,2	33,6	43,9
NW-08_B		8,50	43,9	40,6	33,9	44,2
NW-08_C		13,50	43,7	40,4	33,7	44,0
O-01_A		2,00	43,9	40,7	33,9	44,2
O-01_B		6,00	45,2	42,0	35,2	45,5
O-02_A		2,00	39,2	35,9	29,2	39,5
O-02_B		6,00	40,8	37,5	30,7	41,1
O-03_A		2,00	28,5	25,2	18,4	28,8
O-03_B		6,00	28,3	25,1	18,3	28,7
O-04_A		2,00	15,7	12,4	5,7	16,0
O-04_B		6,00	17,8	14,5	7,8	18,1
O-05_A		2,00	15,8	12,5	5,8	16,1
O-05_B		6,00	17,7	14,4	7,7	18,0
O-06_A		2,00	6,9	3,6	-3,0	7,3
O-06_B		6,00	7,5	4,1	-2,5	7,8
O-07_A		2,00	34,1	30,8	24,0	34,4
O-07_B		6,00	33,5	30,2	23,4	33,8
O-08_A		2,00	38,7	35,4	28,7	39,0
O-08_B		6,00	39,8	36,5	29,7	40,1
O-09_A		2,00	42,0	38,8	32,0	42,4
O-09_B		6,00	43,6	40,3	33,6	43,9
P-01_A	portiersloge	3,50	38,8	35,6	28,8	39,2
P-02_A	portiersloge	3,50	34,3	31,1	24,3	34,6
P-03_A	portiersloge	3,50	24,7	21,4	14,6	25,0
P-04_A	portiersloge	3,50	34,0	30,7	23,9	34,3
Z-01_A		2,00	31,4	28,1	21,3	31,7
Z-02_A		2,00	25,8	22,5	15,8	26,1
Z-02_B		6,00	27,0	23,7	16,9	27,3
Z-02_C		10,00	28,7	25,4	18,6	29,0
Z-02_D		14,00	30,0	26,7	20,0	30,3
Z-03_A		2,00	20,5	17,2	10,5	20,9
Z-03_B		6,00	22,4	19,0	12,4	22,7
Z-03_C		10,00	24,4	21,0	14,4	24,7
Z-03_D		14,00	27,0	23,6	17,0	27,3
Z-04_D		14,00	26,5	23,3	16,5	26,9
Z-05_C		10,00	14,3	11,0	4,4	14,7
Z-05_D		14,00	11,9	8,5	1,9	12,2
Z-06_A		2,00	21,2	17,9	11,2	21,6
Z-06_B		6,00	24,3	21,0	14,3	24,6
Z-07_A		2,00	34,5	31,2	24,4	34,8
Z-07_B		6,00	34,9	31,7	24,9	35,2
Z-07_C		10,00	36,1	32,8	26,0	36,4
Z-08_A		2,00	36,8	33,6	26,8	37,2
Z-08_B		6,00	37,2	33,9	27,1	37,5
Z-08_C		10,00	37,7	34,4	27,6	38,0
Z-09_A		2,00	35,9	32,6	25,9	36,2
Z-09_B		6,00	36,7	33,4	26,6	37,0
Z-09_C		10,00	37,2	33,9	27,2	37,5
Z-10_A		2,00	32,0	28,8	22,0	32,4
Z-10_B		6,00	34,0	30,7	23,9	34,3
Z-10_C		10,00	35,0	31,7	25,0	35,3
Z-11_A		2,00	12,5	9,2	2,5	12,8

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Oosterstraat 50 km
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
Z-11_B		6,00	13,0	9,6	3,0	13,3
Z-11_C		10,00	16,4	13,0	6,4	16,7
Z-12_A		2,00	12,9	9,6	2,9	13,3
Z-12_B		6,00	13,0	9,7	3,0	13,3
Z-13_A		2,00	11,0	7,7	1,0	11,3
Z-13_B		6,00	11,6	8,2	1,6	11,9
Z-14_A		2,00	12,4	9,1	2,4	12,7
Z-14_B		6,00	12,2	8,9	2,3	12,6
Z-14_C		10,00	7,8	4,5	-2,2	8,1
Z-15_A		2,00	29,7	26,4	19,6	30,0
Z-15_B		6,00	28,9	25,6	18,9	29,2
Z-15_C		10,00	29,2	25,9	19,1	29,5
Z-16_A		2,00	29,9	26,7	19,9	30,3
Z-16_B		6,00	29,5	26,2	19,4	29,8
Z-17_B		7,00	30,6	27,3	20,5	30,9
Z-18_B		7,00	26,9	23,6	16,9	27,2
Z-19_C		10,00	21,6	18,3	11,6	21,9

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Oldenzaalsestraat 50 km
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
01_A	Oldenzaalsestraat 110-112	1,50	59,3	55,8	49,5	59,7
01_B	Oldenzaalsestraat 110-112	4,50	59,4	55,9	49,6	59,7
01_C	Oldenzaalsestraat 110-112	7,50	59,1	55,6	49,3	59,4
02_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	38,3	34,9	28,4	38,6
02_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	38,2	34,8	28,4	38,6
02_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	38,0	34,6	28,2	38,4
03_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	36,9	33,5	27,1	37,3
03_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	37,0	33,6	27,1	37,3
03_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	37,2	33,8	27,3	37,5
04_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	35,6	32,2	25,7	35,9
04_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	35,6	32,2	25,8	36,0
04_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	36,0	32,5	26,1	36,3
05_A	Oosterstraat 10-11	1,50	31,4	28,0	21,6	31,8
05_B	Oosterstraat 10-11	4,50	31,4	27,9	21,5	31,7
05_C	Oosterstraat 10-11	7,50	31,3	27,9	21,5	31,6
06_A	Kremersmaten 1-54	1,50	20,1	16,6	10,3	20,5
06_B	Kremersmaten 1-54	4,50	21,3	17,8	11,5	21,7
06_C	Kremersmaten 1-54	7,50	22,9	19,3	13,0	23,2
06_D	Kremersmaten 1-54	10,50	27,6	24,1	17,7	27,9
07_A	Kremersmaten 1-54	1,50	19,9	16,4	10,1	20,3
07_B	Kremersmaten 1-54	4,50	21,4	17,9	11,5	21,7
07_C	Kremersmaten 1-54	7,50	23,4	19,9	13,6	23,8
07_D	Kremersmaten 1-54	10,50	28,3	24,9	18,5	28,7
08_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	19,3	15,7	9,4	19,6
08_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	20,7	17,2	10,9	21,1
08_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	22,1	18,6	12,3	22,5
08_D	Brinkhuisburg 2-34	10,50	24,2	20,8	14,4	24,6
09_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	21,1	17,6	11,3	21,4
09_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	22,4	18,8	12,5	22,7
09_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	23,5	20,0	13,7	23,9
10_A	Benninkburg 1-45	1,50	24,8	21,3	15,0	25,1
10_B	Benninkburg 1-45	4,50	25,3	21,8	15,5	25,7
10_C	Benninkburg 1-45	7,50	26,0	22,5	16,1	26,3
10_D	Benninkburg 1-45	10,50	27,9	24,4	18,1	28,3
11_A	Hoge Bothofstraat 90-96b	1,50	29,6	26,2	19,8	30,0
11_B	Hoge Bothofstraat 90-96b	4,50	29,3	25,8	19,5	29,6
11_C	Hoge Bothofstraat 90-96b	7,50	29,0	25,6	19,2	29,4
12_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	30,3	26,9	20,5	30,7
12_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	30,1	26,6	20,2	30,4
12_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	29,9	26,4	20,0	30,2
13_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	30,7	27,2	20,8	31,0
13_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	30,5	27,0	20,6	30,8
13_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	30,6	27,2	20,8	31,0
14_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	32,7	29,2	22,8	33,0
14_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	32,3	28,9	22,5	32,7
14_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	32,1	28,6	22,2	32,4
15_A	Hoge Bothofstraat 54	1,50	30,2	26,7	20,4	30,5
15_B	Hoge Bothofstraat 54	4,50	30,5	27,0	20,6	30,8
15_C	Hoge Bothofstraat 54	7,50	31,0	27,6	21,2	31,4
16_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	35,1	31,7	25,3	35,5
16_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	34,8	31,4	25,0	35,2
16_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	35,3	31,8	25,5	35,6

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Oldenzaalsestraat 50 km
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
16_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	35,6	32,2	25,8	36,0
17_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	36,5	33,1	26,7	36,9
17_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	36,0	32,5	26,1	36,3
17_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	36,2	32,8	26,4	36,6
17_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	37,8	34,4	28,0	38,2
18_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	38,6	35,2	28,8	39,0
18_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	37,9	34,5	28,1	38,3
18_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	38,0	34,5	28,1	38,3
18_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	39,3	35,9	29,5	39,7
19_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	39,9	36,4	30,0	40,2
19_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	39,1	35,6	29,2	39,4
19_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	39,5	36,0	29,6	39,8
19_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	40,8	37,4	31,0	41,2
20_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	41,6	38,2	31,8	42,0
20_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	40,8	37,3	31,0	41,1
20_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	41,5	38,0	31,6	41,8
20_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	42,5	39,0	32,6	42,8
21_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	44,7	41,2	34,9	45,0
21_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	44,3	40,8	34,4	44,6
21_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	44,8	41,3	34,9	45,1
22_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	43,3	39,8	33,5	43,7
22_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	42,8	39,3	33,0	43,1
22_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	43,1	39,6	33,3	43,5
23_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	47,9	44,4	38,1	48,3
23_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	48,5	45,0	38,6	48,8
23_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	49,4	45,9	39,5	49,7
23_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	49,8	46,3	40,0	50,2
24_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	51,2	47,7	41,4	51,6
24_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	52,5	49,0	42,6	52,8
24_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	53,0	49,5	43,2	53,3
24_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	53,1	49,5	43,2	53,4
25_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	57,0	53,4	47,1	57,3
25_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	57,7	54,1	47,8	58,0
25_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	57,7	54,2	47,9	58,0
25_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	57,6	54,1	47,8	57,9
26_A	Oldenzaalsestraat 101-404	1,50	56,9	53,4	47,1	57,3
26_B	Oldenzaalsestraat 101-404	4,50	57,9	54,3	48,0	58,2
26_C	Oldenzaalsestraat 101-404	7,50	58,0	54,4	48,1	58,3
26_D	Oldenzaalsestraat 101-404	10,50	57,9	54,3	48,0	58,2
27_A	Oldenzaalsestraat 53-67	1,50	57,0	53,5	47,1	57,3
27_B	Oldenzaalsestraat 53-67	4,50	58,0	54,5	48,2	58,3
27_C	Oldenzaalsestraat 53-67	7,50	58,0	54,5	48,2	58,3
28_A	Oldenzaalsestraat 69-77	1,50	57,6	54,1	47,8	58,0
28_B	Oldenzaalsestraat 69-77	4,50	58,5	55,0	48,7	58,9
28_C	Oldenzaalsestraat 69-77	7,50	58,6	55,0	48,7	58,9
29_A	Oldenzaalsestraat79-81	1,50	57,7	54,2	47,9	58,1
29_B	Oldenzaalsestraat79-81	4,50	58,6	55,1	48,8	58,9
29_C	Oldenzaalsestraat79-81	7,50	58,7	55,2	48,9	59,0
30_A	Oldenzaalsestraat 83-87	1,50	58,5	55,0	48,6	58,8
30_B	Oldenzaalsestraat 83-87	4,50	59,2	55,6	49,3	59,5
31_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	58,7	55,2	48,9	59,1
31_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	59,3	55,8	49,5	59,7

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Oldenzaalsestraat 50 km
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
31_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	59,3	55,8	49,5	59,7
32_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	61,1	57,6	51,3	61,5
32_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	61,3	57,8	51,5	61,6
32_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	61,1	57,5	51,2	61,4
N-01_A		3,50	39,1	35,7	29,2	39,4
N-01_B		8,50	38,9	35,4	29,0	39,2
N-01_C		13,50	39,9	36,5	30,1	40,3
N-02_A		3,50	38,0	34,6	28,2	38,4
N-02_B		8,50	36,8	33,4	27,0	37,2
N-02_C		13,50	37,8	34,4	28,0	38,2
N-03_A		3,50	35,5	32,1	25,6	35,8
N-03_B		8,50	34,6	31,2	24,7	34,9
N-03_C		13,50	35,1	31,6	25,2	35,4
N-04_A		3,50	22,3	18,8	12,4	22,6
N-04_B		8,50	24,2	20,7	14,4	24,5
N-04_C		13,50	25,4	21,9	15,5	25,7
N-05_A		3,50	24,6	21,1	14,8	25,0
N-05_B		8,50	27,8	24,3	17,9	28,1
N-05_C		13,50	27,8	24,3	17,9	28,1
N-06_A		3,50	27,9	24,4	18,1	28,3
N-06_B		8,50	33,8	30,3	23,9	34,1
N-06_C		13,50	34,8	31,3	24,9	35,1
N-07_A		3,50	44,1	40,6	34,3	44,4
N-07_B		8,50	45,0	41,6	35,2	45,4
N-07_C		13,50	46,1	42,7	36,3	46,5
N-08_A		3,50	37,8	34,3	27,9	38,1
N-08_B		8,50	37,7	34,2	27,9	38,1
N-08_C		13,50	39,1	35,7	29,3	39,5
N-09_A		3,50	37,3	33,8	27,4	37,6
N-09_B		8,50	36,6	33,1	26,7	36,9
N-09_C		13,50	38,2	34,7	28,3	38,5
NW-01_A		3,50	45,7	42,2	35,9	46,1
NW-01_B		8,50	47,0	43,5	37,1	47,3
NW-01_C		13,50	46,9	43,4	37,1	47,2
NW-02_A		3,50	42,3	38,9	32,5	42,7
NW-02_B		8,50	43,7	40,3	33,9	44,1
NW-02_C		13,50	43,9	40,4	34,0	44,2
NW-03_A		3,50	30,2	26,8	20,4	30,6
NW-03_B		8,50	31,7	28,3	21,9	32,1
NW-03_C		13,50	33,8	30,3	24,0	34,2
NW-04_A		3,50	35,6	32,1	25,8	36,0
NW-04_B		8,50	37,2	33,7	27,4	37,5
NW-04_C		13,50	38,5	35,0	28,7	38,8
NW-05_A		3,50	47,5	44,1	37,7	47,9
NW-05_B		8,50	49,0	45,6	39,2	49,4
NW-05_C		13,50	49,8	46,3	39,9	50,1
NW-06_A		3,50	51,1	47,6	41,3	51,5
NW-06_B		8,50	52,1	48,6	42,2	52,4
NW-06_C		13,50	52,2	48,7	42,4	52,6
NW-07_A		3,50	54,1	50,6	44,3	54,5
NW-07_B		8,50	55,1	51,6	45,3	55,4
NW-07_C		13,50	55,1	51,6	45,2	55,4

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Oldenzaalsestraat 50 km
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
NW-08_A		3,50	53,4	49,9	43,6	53,7
NW-08_B		8,50	54,4	50,9	44,6	54,7
NW-08_C		13,50	54,4	50,9	44,6	54,8
O-01_A		2,00	32,0	28,6	22,1	32,3
O-01_B		6,00	32,3	28,9	22,5	32,7
O-02_A		2,00	29,4	26,0	19,5	29,7
O-02_B		6,00	29,3	25,9	19,5	29,7
O-03_A		2,00	17,4	13,8	7,5	17,7
O-03_B		6,00	19,5	16,0	9,7	19,8
O-04_A		2,00	15,4	11,8	5,5	15,7
O-04_B		6,00	17,4	13,9	7,6	17,8
O-05_A		2,00	18,7	15,1	8,8	19,0
O-05_B		6,00	20,7	17,2	10,9	21,1
O-06_A		2,00	25,5	22,0	15,7	25,8
O-06_B		6,00	25,3	21,9	15,5	25,7
O-07_A		2,00	24,2	20,7	14,4	24,6
O-07_B		6,00	27,3	23,8	17,5	27,7
O-08_A		2,00	29,0	25,5	19,2	29,4
O-08_B		6,00	31,9	28,5	22,1	32,2
O-09_A		2,00	31,5	28,1	21,7	31,9
O-09_B		6,00	31,4	28,0	21,6	31,8
P-01_A	portiersloge	3,50	26,3	22,8	16,4	26,6
P-02_A	portiersloge	3,50	22,9	19,4	13,1	23,2
P-03_A	portiersloge	3,50	23,0	19,4	13,1	23,3
P-04_A	portiersloge	3,50	24,9	21,3	15,0	25,2
Z-01_A		2,00	42,3	38,8	32,5	42,7
Z-02_A		2,00	41,3	37,9	31,5	41,7
Z-02_B		6,00	43,8	40,4	34,0	44,2
Z-02_C		10,00	47,5	44,1	37,7	47,9
Z-02_D		14,00	48,5	45,0	38,6	48,8
Z-03_A		2,00	38,6	35,2	28,8	39,0
Z-03_B		6,00	39,0	35,6	29,2	39,4
Z-03_C		10,00	40,0	36,5	30,1	40,3
Z-03_D		14,00	40,7	37,3	30,9	41,1
Z-04_D		14,00	25,9	22,5	16,1	26,3
Z-05_C		10,00	45,1	41,6	35,2	45,4
Z-05_D		14,00	45,8	42,3	35,9	46,1
Z-06_A		2,00	38,4	34,9	28,5	38,7
Z-06_B		6,00	38,5	35,0	28,6	38,8
Z-07_A		2,00	29,6	26,1	19,8	30,0
Z-07_B		6,00	33,4	30,0	23,6	33,8
Z-07_C		10,00	35,3	31,9	25,5	35,7
Z-08_A		2,00	24,5	21,0	14,7	24,8
Z-08_B		6,00	24,0	20,5	14,2	24,4
Z-08_C		10,00	27,7	24,3	17,9	28,1
Z-09_A		2,00	24,2	20,6	14,3	24,5
Z-09_B		6,00	25,5	21,9	15,6	25,8
Z-09_C		10,00	28,2	24,7	18,3	28,5
Z-10_A		2,00	20,6	17,1	10,8	21,0
Z-10_B		6,00	22,0	18,5	12,2	22,4
Z-10_C		10,00	22,9	19,4	13,1	23,3
Z-11_A		2,00	35,1	31,7	25,2	35,4

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Oldenzaalsestraat 50 km
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
Z-11_B		6,00	34,5	31,0	24,6	34,8
Z-11_C		10,00	35,8	32,4	26,0	36,2
Z-12_A		2,00	38,5	35,1	28,7	38,9
Z-12_B		6,00	38,1	34,7	28,3	38,5
Z-13_A		2,00	39,5	36,1	29,7	39,9
Z-13_B		6,00	39,3	35,8	29,4	39,6
Z-14_A		2,00	45,8	42,3	36,0	46,2
Z-14_B		6,00	46,6	43,1	36,7	46,9
Z-14_C		10,00	46,8	43,3	36,9	47,1
Z-15_A		2,00	49,5	46,0	39,7	49,8
Z-15_B		6,00	50,3	46,8	40,5	50,6
Z-15_C		10,00	51,2	47,8	41,4	51,6
Z-16_A		2,00	49,6	46,1	39,7	49,9
Z-16_B		6,00	50,4	46,9	40,5	50,7
Z-17_B		7,00	46,1	42,7	36,3	46,5
Z-18_B		7,00	44,0	40,6	34,2	44,4
Z-19_C		10,00	36,8	33,3	26,9	37,1

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Hoge Bothofstraat 50 km
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
01_A	Oldenzaalsestraat 110-112	1,50	35,7	32,4	25,7	36,0
01_B	Oldenzaalsestraat 110-112	4,50	35,9	32,6	25,9	36,2
01_C	Oldenzaalsestraat 110-112	7,50	35,9	32,6	25,9	36,2
02_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	23,1	19,8	13,1	23,4
02_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	24,4	21,0	14,4	24,7
02_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	24,9	21,6	14,9	25,2
03_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	32,8	29,5	22,8	33,1
03_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	33,1	29,9	23,1	33,5
03_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	33,9	30,6	23,9	34,2
04_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	30,9	27,7	20,9	31,3
04_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	32,0	28,7	22,0	32,4
04_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	33,4	30,1	23,4	33,7
05_A	Oosterstraat 10-11	1,50	25,5	22,2	15,5	25,8
05_B	Oosterstraat 10-11	4,50	26,4	23,0	16,4	26,7
05_C	Oosterstraat 10-11	7,50	27,2	23,8	17,2	27,5
06_A	Kremersmaten 1-54	1,50	35,7	32,4	25,6	36,0
06_B	Kremersmaten 1-54	4,50	35,9	32,6	25,8	36,2
06_C	Kremersmaten 1-54	7,50	36,6	33,3	26,5	36,9
06_D	Kremersmaten 1-54	10,50	37,3	34,0	27,3	37,6
07_A	Kremersmaten 1-54	1,50	34,6	31,3	24,5	34,9
07_B	Kremersmaten 1-54	4,50	35,6	32,3	25,6	35,9
07_C	Kremersmaten 1-54	7,50	36,6	33,3	26,6	36,9
07_D	Kremersmaten 1-54	10,50	37,7	34,4	27,7	38,0
08_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	41,7	38,5	31,7	42,1
08_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	43,2	39,9	33,1	43,5
08_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	44,2	41,0	34,2	44,6
08_D	Brinkhuisburg 2-34	10,50	44,5	41,2	34,5	44,8
09_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	49,0	45,7	38,9	49,3
09_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	50,3	47,0	40,3	50,6
09_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	50,5	47,2	40,4	50,8
10_A	Benninkburg 1-45	1,50	53,5	50,3	43,5	53,9
10_B	Benninkburg 1-45	4,50	54,1	50,8	44,0	54,4
10_C	Benninkburg 1-45	7,50	53,9	50,7	43,9	54,3
10_D	Benninkburg 1-45	10,50	53,7	50,4	43,6	54,0
11_A	Hoge Bothofstraat 90-96b	1,50	58,0	54,7	48,0	58,3
11_B	Hoge Bothofstraat 90-96b	4,50	57,8	54,5	47,8	58,1
11_C	Hoge Bothofstraat 90-96b	7,50	57,1	53,8	47,0	57,4
12_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	58,2	54,9	48,2	58,5
12_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	58,1	54,8	48,0	58,4
12_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	57,5	54,2	47,4	57,8
13_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	58,5	55,2	48,4	58,8
13_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	58,3	55,0	48,3	58,6
13_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	57,7	54,4	47,7	58,0
14_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	58,7	55,4	48,6	59,0
14_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	58,5	55,2	48,5	58,8
14_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	57,9	54,6	47,9	58,2
15_A	Hoge Bothofstraat 54	1,50	56,1	52,8	46,1	56,4
15_B	Hoge Bothofstraat 54	4,50	56,3	53,1	46,3	56,7
15_C	Hoge Bothofstraat 54	7,50	56,2	52,9	46,2	56,5
16_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	59,0	55,8	49,0	59,4
16_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	58,9	55,6	48,8	59,2
16_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	58,2	54,9	48,2	58,5

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Hoge Bothofstraat 50 km
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
16_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	57,4	54,1	47,4	57,7
17_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	59,2	56,0	49,2	59,6
17_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	59,1	55,8	49,1	59,4
17_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	58,5	55,2	48,5	58,8
17_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	57,8	54,5	47,8	58,1
18_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	59,3	56,0	49,3	59,6
18_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	59,2	55,9	49,2	59,5
18_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	58,6	55,3	48,6	58,9
18_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	57,9	54,6	47,9	58,2
19_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	59,0	55,7	49,0	59,3
19_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	59,0	55,7	48,9	59,3
19_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	58,4	55,1	48,4	58,7
19_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	57,8	54,5	47,7	58,1
20_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	58,9	55,7	48,9	59,3
20_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	58,9	55,7	48,9	59,3
20_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	58,4	55,1	48,4	58,7
20_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	57,7	54,5	47,7	58,1
21_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	54,8	51,5	44,8	55,1
21_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	55,5	52,2	45,5	55,8
21_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	55,4	52,1	45,4	55,8
22_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	54,7	51,4	44,8	55,1
22_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	55,3	52,0	45,4	55,7
22_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	55,3	52,0	45,3	55,7
23_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	57,4	54,1	47,4	57,7
23_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	57,5	54,2	47,6	57,9
23_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	57,2	53,9	47,2	57,6
23_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	56,8	53,4	46,8	57,1
24_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	57,7	54,3	47,7	58,0
24_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	57,6	54,3	47,7	58,0
24_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	57,2	53,8	47,2	57,5
24_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	56,6	53,2	46,6	56,9
25_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	55,2	51,8	45,2	55,5
25_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	55,0	51,6	45,0	55,3
25_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	54,5	51,2	44,6	54,9
25_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	53,9	50,6	44,0	54,3
26_A	Oldenzaalsestraat 101-404	1,50	45,0	41,7	35,0	45,3
26_B	Oldenzaalsestraat 101-404	4,50	46,6	43,3	36,6	46,9
26_C	Oldenzaalsestraat 101-404	7,50	47,0	43,7	37,1	47,4
26_D	Oldenzaalsestraat 101-404	10,50	46,9	43,5	36,9	47,2
27_A	Oldenzaalsestraat 53-67	1,50	47,9	44,6	38,0	48,3
27_B	Oldenzaalsestraat 53-67	4,50	49,1	45,7	39,1	49,4
27_C	Oldenzaalsestraat 53-67	7,50	49,3	46,0	39,4	49,6
28_A	Oldenzaalsestraat 69-77	1,50	47,5	44,2	37,5	47,8
28_B	Oldenzaalsestraat 69-77	4,50	48,6	45,2	38,6	48,9
28_C	Oldenzaalsestraat 69-77	7,50	48,9	45,5	38,9	49,2
29_A	Oldenzaalsestraat79-81	1,50	45,8	42,5	35,9	46,2
29_B	Oldenzaalsestraat79-81	4,50	47,1	43,7	37,1	47,4
29_C	Oldenzaalsestraat79-81	7,50	47,5	44,2	37,6	47,9
30_A	Oldenzaalsestraat 83-87	1,50	44,1	40,8	34,2	44,5
30_B	Oldenzaalsestraat 83-87	4,50	45,1	41,8	35,2	45,5
31_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	42,0	38,7	32,0	42,3
31_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	42,2	38,9	32,2	42,5

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Hoge Bothofstraat 50 km
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
31_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	43,0	39,7	33,0	43,3
32_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	40,7	37,4	30,7	41,1
32_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	40,6	37,3	30,6	41,0
32_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	41,1	37,9	31,1	41,5
N-01_A		3,50	12,5	9,1	2,5	12,8
N-01_B		8,50	11,8	8,5	1,9	12,2
N-01_C		13,50	12,2	8,8	2,2	12,5
N-02_A		3,50	11,6	8,2	1,6	11,9
N-02_B		8,50	12,0	8,6	2,0	12,3
N-02_C		13,50	11,9	8,6	2,0	12,3
N-03_A		3,50	9,3	6,0	-0,7	9,6
N-03_B		8,50	9,4	6,0	-0,6	9,7
N-03_C		13,50	8,8	5,4	-1,2	9,1
N-04_A		3,50	35,2	32,0	25,2	35,6
N-04_B		8,50	38,0	34,8	28,0	38,4
N-04_C		13,50	39,7	36,5	29,7	40,1
N-05_A		3,50	36,1	32,8	26,1	36,4
N-05_B		8,50	39,8	36,6	29,8	40,2
N-05_C		13,50	41,4	38,2	31,4	41,8
N-06_A		3,50	36,8	33,5	26,8	37,1
N-06_B		8,50	39,8	36,6	29,8	40,2
N-06_C		13,50	41,2	37,9	31,2	41,5
N-07_A		3,50	33,4	30,1	23,4	33,7
N-07_B		8,50	37,8	34,5	27,8	38,1
N-07_C		13,50	40,5	37,2	30,5	40,9
N-08_A		3,50	38,7	35,4	28,7	39,1
N-08_B		8,50	41,0	37,7	31,0	41,3
N-08_C		13,50	41,8	38,5	31,8	42,1
N-09_A		3,50	31,4	28,1	21,4	31,8
N-09_B		8,50	33,5	30,2	23,4	33,8
N-09_C		13,50	35,1	31,8	25,1	35,4
NW-01_A		3,50	11,7	8,4	1,8	12,1
NW-01_B		8,50	5,7	2,3	-4,3	6,0
NW-01_C		13,50	6,1	2,7	-3,9	6,4
NW-02_A		3,50	14,0	10,7	4,1	14,4
NW-02_B		8,50	11,2	7,8	1,2	11,5
NW-02_C		13,50	12,2	8,8	2,2	12,5
NW-03_A		3,50	30,6	27,4	20,6	31,0
NW-03_B		8,50	31,9	28,6	21,9	32,3
NW-03_C		13,50	33,3	30,0	23,3	33,7
NW-04_A		3,50	24,7	21,4	14,8	25,1
NW-04_B		8,50	28,2	24,9	18,3	28,6
NW-04_C		13,50	35,4	32,1	25,4	35,7
NW-05_A		3,50	44,3	41,0	34,4	44,7
NW-05_B		8,50	45,4	42,1	35,4	45,8
NW-05_C		13,50	45,8	42,5	35,8	46,1
NW-06_A		3,50	45,3	42,0	35,4	45,7
NW-06_B		8,50	46,6	43,3	36,7	47,0
NW-06_C		13,50	46,8	43,5	36,8	47,1
NW-07_A		3,50	40,0	36,7	30,0	40,3
NW-07_B		8,50	41,4	38,1	31,4	41,7
NW-07_C		13,50	41,2	37,9	31,2	41,5

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Hoge Bothofstraat 50 km
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
NW-08_A		3,50	39,0	35,7	29,0	39,4
NW-08_B		8,50	39,8	36,5	29,8	40,1
NW-08_C		13,50	40,1	36,8	30,1	40,4
O-01_A		2,00	11,3	7,9	1,3	11,6
O-01_B		6,00	11,8	8,5	1,9	12,2
O-02_A		2,00	13,6	10,2	3,6	13,9
O-02_B		6,00	14,8	11,5	4,8	15,1
O-03_A		2,00	35,1	31,8	25,0	35,4
O-03_B		6,00	36,2	32,9	26,1	36,5
O-04_A		2,00	39,1	35,8	29,0	39,4
O-04_B		6,00	40,6	37,3	30,6	40,9
O-05_A		2,00	45,1	41,8	35,0	45,4
O-05_B		6,00	46,7	43,5	36,7	47,1
O-06_A		2,00	52,6	49,3	42,5	52,9
O-06_B		6,00	53,3	50,0	43,3	53,6
O-07_A		2,00	46,0	42,8	36,0	46,3
O-07_B		6,00	47,7	44,4	37,7	48,0
O-08_A		2,00	38,6	35,3	28,5	38,9
O-08_B		6,00	41,1	37,9	31,1	41,5
O-09_A		2,00	34,0	30,7	24,0	34,3
O-09_B		6,00	36,6	33,3	26,6	36,9
P-01_A	portiersloge	3,50	16,4	13,1	6,4	16,7
P-02_A	portiersloge	3,50	44,9	41,7	34,9	45,2
P-03_A	portiersloge	3,50	50,8	47,5	40,8	51,1
P-04_A	portiersloge	3,50	44,2	40,9	34,1	44,5
Z-01_A		2,00	32,6	29,3	22,6	33,0
Z-02_A		2,00	28,4	25,1	18,4	28,7
Z-02_B		6,00	33,0	29,6	23,0	33,3
Z-02_C		10,00	40,4	37,1	30,4	40,7
Z-02_D		14,00	42,6	39,3	32,6	43,0
Z-03_A		2,00	27,9	24,6	17,9	28,2
Z-03_B		6,00	31,8	28,5	21,8	32,1
Z-03_C		10,00	33,9	30,7	23,9	34,3
Z-03_D		14,00	35,3	32,0	25,3	35,6
Z-04_D		14,00	34,8	31,5	24,8	35,1
Z-05_C		10,00	40,9	37,6	30,9	41,2
Z-05_D		14,00	42,4	39,1	32,4	42,8
Z-06_A		2,00	26,7	23,4	16,7	27,0
Z-06_B		6,00	32,0	28,7	22,0	32,3
Z-07_A		2,00	29,5	26,2	19,5	29,9
Z-07_B		6,00	31,5	28,2	21,5	31,8
Z-07_C		10,00	32,8	29,6	22,8	33,2
Z-08_A		2,00	41,0	37,8	31,0	41,4
Z-08_B		6,00	42,6	39,3	32,6	42,9
Z-08_C		10,00	43,4	40,2	33,4	43,8
Z-09_A		2,00	35,1	31,8	25,0	35,4
Z-09_B		6,00	23,6	20,2	13,6	23,9
Z-09_C		10,00	28,2	24,9	18,2	28,5
Z-10_A		2,00	53,0	49,7	43,0	53,3
Z-10_B		6,00	53,2	49,9	43,1	53,5
Z-10_C		10,00	52,9	49,6	42,9	53,2
Z-11_A		2,00	57,9	54,6	47,8	58,2

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Hoge Bothofstraat 50 km
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
Z-11_B		6,00	57,8	54,5	47,7	58,1
Z-11_C		10,00	57,1	53,8	47,1	57,4
Z-12_A		2,00	56,1	52,8	46,0	56,4
Z-12_B		6,00	56,3	53,0	46,2	56,6
Z-13_A		2,00	56,0	52,8	46,0	56,4
Z-13_B		6,00	56,2	52,9	46,2	56,5
Z-14_A		2,00	57,3	54,0	47,4	57,7
Z-14_B		6,00	57,3	54,0	47,4	57,7
Z-14_C		10,00	56,9	53,6	46,9	57,3
Z-15_A		2,00	52,7	49,4	42,7	53,0
Z-15_B		6,00	53,1	49,8	43,1	53,4
Z-15_C		10,00	52,8	49,5	42,9	53,2
Z-16_A		2,00	49,1	45,8	39,2	49,5
Z-16_B		6,00	50,3	47,0	40,3	50,6
Z-17_B		7,00	39,6	36,2	29,6	39,9
Z-18_B		7,00	37,9	34,6	28,0	38,3
Z-19_C		10,00	48,1	44,8	38,1	48,4

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: inclusief verkeer plangebied
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
01_A	Oldenzaalsestraat 110-112	1,50	65,8	62,4	56,0	66,2
01_B	Oldenzaalsestraat 110-112	4,50	65,8	62,3	56,0	66,2
01_C	Oldenzaalsestraat 110-112	7,50	65,4	62,0	55,6	65,8
02_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	63,2	59,9	53,1	63,5
02_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	62,9	59,7	52,9	63,3
02_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	62,2	59,0	52,2	62,6
03_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	62,7	59,4	52,7	63,0
03_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	62,5	59,2	52,5	62,8
03_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	61,9	58,6	51,8	62,2
04_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	62,3	59,0	52,3	62,7
04_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	62,1	58,9	52,1	62,5
04_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	61,5	58,3	51,5	61,9
05_A	Oosterstraat 10-11	1,50	61,1	57,8	51,2	61,5
05_B	Oosterstraat 10-11	4,50	60,9	57,5	50,9	61,2
05_C	Oosterstraat 10-11	7,50	60,2	56,8	50,2	60,5
06_A	Kremersmaten 1-54	1,50	52,4	49,5	42,3	52,8
06_B	Kremersmaten 1-54	4,50	52,8	49,8	42,7	53,2
06_C	Kremersmaten 1-54	7,50	52,8	49,8	42,6	53,1
06_D	Kremersmaten 1-54	10,50	52,6	49,6	42,5	53,0
07_A	Kremersmaten 1-54	1,50	50,8	47,9	40,6	51,2
07_B	Kremersmaten 1-54	4,50	51,3	48,4	41,2	51,7
07_C	Kremersmaten 1-54	7,50	51,4	48,5	41,3	51,8
07_D	Kremersmaten 1-54	10,50	51,5	48,5	41,4	51,9
08_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	52,5	49,5	42,3	52,8
08_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	53,1	50,1	43,0	53,5
08_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	53,4	50,3	43,2	53,7
08_D	Brinkhuisburg 2-34	10,50	53,3	50,3	43,2	53,7
09_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	55,6	52,4	45,5	55,9
09_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	56,6	53,4	46,5	56,9
09_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	56,7	53,5	46,6	57,0
10_A	Benninkburg 1-45	1,50	58,8	55,6	48,8	59,2
10_B	Benninkburg 1-45	4,50	59,3	56,1	49,3	59,7
10_C	Benninkburg 1-45	7,50	59,2	56,0	49,2	59,5
10_D	Benninkburg 1-45	10,50	59,0	55,7	48,9	59,3
11_A	Hoge Bothofstraat 90-96b	1,50	63,0	59,8	53,0	63,4
11_B	Hoge Bothofstraat 90-96b	4,50	62,8	59,6	52,8	63,2
11_C	Hoge Bothofstraat 90-96b	7,50	62,1	58,9	52,1	62,5
12_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	63,3	60,0	53,3	63,6
12_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	63,2	59,9	53,2	63,5
12_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	62,6	59,3	52,6	62,9
13_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	63,5	60,3	53,5	63,9
13_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	63,4	60,1	53,4	63,7
13_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	62,8	59,5	52,7	63,1
14_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	63,7	60,4	53,7	64,0
14_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	63,5	60,3	53,5	63,9
14_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	62,9	59,7	52,9	63,3
15_A	Hoge Bothofstraat 54	1,50	61,1	57,9	51,1	61,5
15_B	Hoge Bothofstraat 54	4,50	61,4	58,1	51,4	61,7
15_C	Hoge Bothofstraat 54	7,50	61,2	58,0	51,2	61,6
16_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	64,1	60,8	54,1	64,4
16_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	63,9	60,6	53,9	64,2
16_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	63,2	60,0	53,2	63,6

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: inclusief verkeer plangebied
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
16_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	62,5	59,2	52,4	62,8
17_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	64,3	61,0	54,2	64,6
17_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	64,1	60,9	54,1	64,5
17_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	63,5	60,3	53,5	63,9
17_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	62,9	59,6	52,8	63,2
18_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	64,3	61,1	54,3	64,7
18_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	64,2	60,9	54,2	64,6
18_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	63,6	60,3	53,6	63,9
18_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	63,0	59,7	52,9	63,3
19_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	64,0	60,8	54,0	64,4
19_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	64,0	60,7	54,0	64,3
19_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	63,5	60,2	53,4	63,8
19_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	62,8	59,6	52,8	63,2
20_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	64,0	60,7	54,0	64,4
20_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	64,0	60,7	54,0	64,3
20_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	63,5	60,2	53,5	63,8
20_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	62,9	59,6	52,9	63,2
21_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	60,2	56,9	50,2	60,5
21_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	60,8	57,5	50,8	61,1
21_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	60,8	57,5	50,8	61,1
22_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	60,0	56,7	50,1	60,4
22_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	60,6	57,3	50,6	60,9
22_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	60,6	57,3	50,6	60,9
23_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	62,9	59,5	52,9	63,2
23_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	63,0	59,7	53,1	63,4
23_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	62,9	59,5	52,9	63,2
23_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	62,6	59,2	52,6	62,9
24_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	63,6	60,2	53,6	63,9
24_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	63,8	60,4	53,9	64,1
24_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	63,6	60,2	53,7	63,9
24_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	63,2	59,8	53,3	63,5
25_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	64,2	60,7	54,3	64,5
25_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	64,5	61,1	54,7	64,9
25_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	64,4	61,0	54,6	64,8
25_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	64,2	60,7	54,3	64,5
26_A	Oldenzaalsestraat 101-404	1,50	62,2	58,7	52,4	62,6
26_B	Oldenzaalsestraat 101-404	4,50	63,2	59,7	53,3	63,5
26_C	Oldenzaalsestraat 101-404	7,50	63,3	59,8	53,5	63,6
26_D	Oldenzaalsestraat 101-404	10,50	63,2	59,7	53,4	63,5
27_A	Oldenzaalsestraat 53-67	1,50	62,5	59,0	52,6	62,8
27_B	Oldenzaalsestraat 53-67	4,50	63,5	60,0	53,7	63,9
27_C	Oldenzaalsestraat 53-67	7,50	63,6	60,1	53,7	63,9
28_A	Oldenzaalsestraat 69-77	1,50	63,1	59,6	53,2	63,4
28_B	Oldenzaalsestraat 69-77	4,50	64,0	60,5	54,1	64,3
28_C	Oldenzaalsestraat 69-77	7,50	64,0	60,5	54,2	64,4
29_A	Oldenzaalsestraat79-81	1,50	63,0	59,5	53,2	63,4
29_B	Oldenzaalsestraat79-81	4,50	63,9	60,4	54,1	64,2
29_C	Oldenzaalsestraat79-81	7,50	64,0	60,5	54,2	64,4
30_A	Oldenzaalsestraat 83-87	1,50	63,7	60,2	53,8	64,0
30_B	Oldenzaalsestraat 83-87	4,50	64,4	60,9	54,5	64,7
31_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	63,9	60,4	54,0	64,2
31_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	64,5	61,0	54,6	64,8

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: inclusief verkeer plangebied
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
31_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	64,5	61,0	54,6	64,8
32_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	66,2	62,7	56,4	66,6
32_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	66,4	62,9	56,6	66,8
32_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	66,2	62,7	56,4	66,6
N-01_A		3,50	54,6	51,3	44,6	54,9
N-01_B		8,50	55,0	51,7	45,0	55,3
N-01_C		13,50	54,6	51,3	44,6	54,9
N-02_A		3,50	54,2	50,9	44,2	54,5
N-02_B		8,50	54,5	51,2	44,5	54,8
N-02_C		13,50	54,2	51,0	44,2	54,6
N-03_A		3,50	53,7	50,5	43,7	54,1
N-03_B		8,50	54,0	50,7	43,9	54,3
N-03_C		13,50	53,8	50,5	43,7	54,1
N-04_A		3,50	49,4	46,2	39,4	49,8
N-04_B		8,50	50,4	47,1	40,3	50,7
N-04_C		13,50	50,7	47,4	40,7	51,0
N-05_A		3,50	47,4	44,1	37,3	47,7
N-05_B		8,50	49,5	46,2	39,5	49,8
N-05_C		13,50	50,3	47,0	40,2	50,6
N-06_A		3,50	43,1	39,8	33,1	43,5
N-06_B		8,50	46,2	42,9	36,2	46,5
N-06_C		13,50	47,2	43,9	37,3	47,6
N-07_A		3,50	49,5	46,0	39,6	49,8
N-07_B		8,50	50,8	47,3	40,9	51,1
N-07_C		13,50	52,2	48,8	42,3	52,6
N-08_A		3,50	48,5	45,1	38,5	48,8
N-08_B		8,50	49,9	46,6	39,9	50,2
N-08_C		13,50	50,5	47,2	40,5	50,9
N-09_A		3,50	51,0	47,7	41,0	51,3
N-09_B		8,50	51,5	48,2	41,5	51,8
N-09_C		13,50	50,9	47,6	40,9	51,2
NW-01_A		3,50	56,0	52,6	46,0	56,3
NW-01_B		8,50	56,6	53,2	46,6	56,9
NW-01_C		13,50	56,0	52,6	46,1	56,4
NW-02_A		3,50	55,4	52,0	45,4	55,7
NW-02_B		8,50	55,9	52,6	45,9	56,2
NW-02_C		13,50	55,4	52,0	45,4	55,7
NW-03_A		3,50	49,9	46,6	39,9	50,2
NW-03_B		8,50	50,5	47,2	40,5	50,9
NW-03_C		13,50	50,4	47,1	40,4	50,8
NW-04_A		3,50	45,5	42,1	35,5	45,8
NW-04_B		8,50	47,0	43,7	37,1	47,4
NW-04_C		13,50	48,2	44,8	38,2	48,5
NW-05_A		3,50	54,3	50,8	44,4	54,6
NW-05_B		8,50	55,6	52,2	45,7	56,0
NW-05_C		13,50	56,2	52,8	46,4	56,6
NW-06_A		3,50	57,1	53,7	47,3	57,5
NW-06_B		8,50	58,2	54,7	48,3	58,5
NW-06_C		13,50	58,3	54,9	48,4	58,7
NW-07_A		3,50	59,4	55,9	49,6	59,8
NW-07_B		8,50	60,4	56,9	50,6	60,8
NW-07_C		13,50	60,4	56,9	50,6	60,7

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: inclusief verkeer plangebied
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
NW-08_A		3,50	59,0	55,5	49,1	59,3
NW-08_B		8,50	59,9	56,4	50,0	60,2
NW-08_C		13,50	59,9	56,4	50,1	60,3
O-01_A		2,00	50,9	47,6	40,9	51,3
O-01_B		6,00	52,3	49,0	42,3	52,6
O-02_A		2,00	50,1	46,8	40,1	50,4
O-02_B		6,00	51,6	48,3	41,6	51,9
O-03_A		2,00	48,5	45,5	38,3	48,8
O-03_B		6,00	49,6	46,6	39,5	50,0
O-04_A		2,00	49,8	46,9	39,7	50,2
O-04_B		6,00	50,7	47,7	40,6	51,1
O-05_A		2,00	52,8	49,7	42,7	53,1
O-05_B		6,00	53,8	50,7	43,7	54,2
O-06_A		2,00	57,6	54,3	47,6	57,9
O-06_B		6,00	58,3	55,1	48,3	58,7
O-07_A		2,00	51,3	48,1	41,3	51,7
O-07_B		6,00	52,9	49,6	42,9	53,2
O-08_A		2,00	47,0	43,7	37,0	47,3
O-08_B		6,00	48,9	45,6	38,8	49,2
O-09_A		2,00	48,1	44,8	38,0	48,4
O-09_B		6,00	49,6	46,4	39,6	50,0
P-01_A	portiersloge	3,50	44,1	40,9	34,1	44,5
P-02_A	portiersloge	3,50	50,3	47,1	40,3	50,7
P-03_A	portiersloge	3,50	55,8	52,6	45,8	56,2
P-04_A	portiersloge	3,50	49,6	46,3	39,6	49,9
Z-01_A		2,00	48,1	44,6	38,2	48,4
Z-02_A		2,00	46,7	43,2	36,8	47,0
Z-02_B		6,00	49,3	45,8	39,4	49,6
Z-02_C		10,00	53,3	49,9	43,5	53,7
Z-02_D		14,00	54,5	51,1	44,6	54,9
Z-03_A		2,00	44,0	40,6	34,2	44,4
Z-03_B		6,00	44,9	41,5	35,0	45,2
Z-03_C		10,00	46,0	42,6	36,2	46,4
Z-03_D		14,00	47,0	43,6	37,1	47,3
Z-04_D		14,00	41,0	37,6	31,0	41,3
Z-05_C		10,00	51,5	48,1	41,6	51,8
Z-05_D		14,00	52,4	49,0	42,5	52,8
Z-06_A		2,00	43,8	40,3	33,9	44,1
Z-06_B		6,00	44,5	41,1	34,6	44,8
Z-07_A		2,00	42,1	38,8	32,2	42,5
Z-07_B		6,00	43,6	40,3	33,6	43,9
Z-07_C		10,00	45,0	41,7	35,0	45,3
Z-08_A		2,00	47,6	44,4	37,6	48,0
Z-08_B		6,00	48,8	45,6	38,8	49,2
Z-08_C		10,00	49,6	46,4	39,6	50,0
Z-09_A		2,00	43,9	40,6	33,8	44,2
Z-09_B		6,00	42,5	39,2	32,5	42,8
Z-09_C		10,00	43,4	40,1	33,4	43,8
Z-10_A		2,00	58,1	54,8	48,0	58,4
Z-10_B		6,00	58,2	54,9	48,2	58,5
Z-10_C		10,00	58,0	54,7	48,0	58,3
Z-11_A		2,00	62,9	59,6	52,8	63,2

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: inclusief verkeer plangebied
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
Z-11_B		6,00	62,8	59,5	52,7	63,1
Z-11_C		10,00	62,1	58,9	52,1	62,5
Z-12_A		2,00	61,1	57,9	51,1	61,5
Z-12_B		6,00	61,3	58,1	51,3	61,7
Z-13_A		2,00	61,1	57,8	51,1	61,5
Z-13_B		6,00	61,3	58,0	51,3	61,6
Z-14_A		2,00	62,6	59,3	52,7	63,0
Z-14_B		6,00	62,7	59,4	52,7	63,0
Z-14_C		10,00	62,3	59,0	52,4	62,7
Z-15_A		2,00	59,4	56,0	49,5	59,8
Z-15_B		6,00	59,9	56,6	50,0	60,3
Z-15_C		10,00	60,1	56,7	50,2	60,5
Z-16_A		2,00	57,4	54,0	47,5	57,7
Z-16_B		6,00	58,4	55,0	48,4	58,7
Z-17_B		7,00	52,1	48,7	42,2	52,4
Z-18_B		7,00	50,1	46,6	40,2	50,4
Z-19_C		10,00	53,4	50,1	43,4	53,7

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: exclusief verkeer plangebied
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
01_A	Oldenzaalsestraat 110-112	1,50	65,7	62,2	55,8	66,0
01_B	Oldenzaalsestraat 110-112	4,50	65,7	62,2	55,8	66,0
01_C	Oldenzaalsestraat 110-112	7,50	65,3	61,8	55,4	65,6
02_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	63,2	59,9	53,1	63,5
02_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	62,9	59,7	52,9	63,3
02_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	62,2	59,0	52,2	62,6
03_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	62,7	59,4	52,7	63,0
03_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	62,5	59,2	52,5	62,8
03_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	61,9	58,6	51,8	62,2
04_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	62,3	59,0	52,3	62,7
04_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	62,1	58,9	52,1	62,5
04_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	61,5	58,3	51,5	61,9
05_A	Oosterstraat 10-11	1,50	61,1	57,8	51,2	61,5
05_B	Oosterstraat 10-11	4,50	60,9	57,5	50,9	61,2
05_C	Oosterstraat 10-11	7,50	60,2	56,8	50,2	60,5
06_A	Kremersmaten 1-54	1,50	52,4	49,5	42,2	52,8
06_B	Kremersmaten 1-54	4,50	52,8	49,8	42,6	53,1
06_C	Kremersmaten 1-54	7,50	52,7	49,7	42,6	53,1
06_D	Kremersmaten 1-54	10,50	52,6	49,5	42,4	52,9
07_A	Kremersmaten 1-54	1,50	50,7	47,8	40,6	51,1
07_B	Kremersmaten 1-54	4,50	51,3	48,4	41,1	51,6
07_C	Kremersmaten 1-54	7,50	51,3	48,4	41,2	51,7
07_D	Kremersmaten 1-54	10,50	51,4	48,5	41,3	51,8
08_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	52,3	49,4	42,1	52,7
08_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	52,9	49,9	42,8	53,3
08_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	53,1	50,1	43,0	53,5
08_D	Brinkhuisburg 2-34	10,50	53,0	50,0	42,9	53,4
09_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	55,1	52,0	45,1	55,5
09_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	56,1	53,0	46,0	56,5
09_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	56,2	53,0	46,1	56,5
10_A	Benninkburg 1-45	1,50	58,2	55,0	48,2	58,6
10_B	Benninkburg 1-45	4,50	58,7	55,5	48,7	59,1
10_C	Benninkburg 1-45	7,50	58,6	55,4	48,6	58,9
10_D	Benninkburg 1-45	10,50	58,4	55,1	48,3	58,7
11_A	Hoge Bothofstraat 90-96b	1,50	62,4	59,1	52,4	62,7
11_B	Hoge Bothofstraat 90-96b	4,50	62,2	58,9	52,2	62,5
11_C	Hoge Bothofstraat 90-96b	7,50	61,5	58,2	51,5	61,8
12_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	62,7	59,4	52,6	63,0
12_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	62,6	59,3	52,5	62,9
12_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	62,0	58,7	52,0	62,3
13_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	62,9	59,6	52,9	63,2
13_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	62,7	59,5	52,7	63,1
13_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	62,1	58,9	52,1	62,5
14_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	63,1	59,8	53,0	63,4
14_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	62,9	59,6	52,9	63,2
14_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	62,3	59,0	52,3	62,6
15_A	Hoge Bothofstraat 54	1,50	60,5	57,2	50,5	60,8
15_B	Hoge Bothofstraat 54	4,50	60,7	57,5	50,7	61,1
15_C	Hoge Bothofstraat 54	7,50	60,6	57,3	50,6	60,9
16_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	63,4	60,2	53,4	63,8
16_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	63,2	60,0	53,2	63,6
16_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	62,6	59,3	52,6	62,9

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: exclusief verkeer plangebied
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
16_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	61,8	58,5	51,8	62,1
17_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	63,6	60,3	53,6	63,9
17_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	63,5	60,2	53,5	63,8
17_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	62,9	59,6	52,9	63,2
17_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	62,2	58,9	52,2	62,5
18_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	63,7	60,4	53,7	64,0
18_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	63,6	60,3	53,6	63,9
18_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	63,0	59,7	52,9	63,3
18_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	62,3	59,0	52,3	62,6
19_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	63,4	60,1	53,4	63,7
19_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	63,4	60,1	53,3	63,7
19_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	62,8	59,5	52,8	63,2
19_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	62,2	58,9	52,2	62,5
20_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	63,4	60,1	53,4	63,7
20_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	63,4	60,1	53,4	63,7
20_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	62,8	59,6	52,8	63,2
20_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	62,2	58,9	52,2	62,6
21_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	59,6	56,2	49,6	59,9
21_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	60,2	56,8	50,2	60,5
21_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	60,2	56,9	50,2	60,5
22_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	59,4	56,1	49,5	59,8
22_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	60,0	56,6	50,0	60,3
22_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	60,0	56,6	50,0	60,3
23_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	62,3	58,9	52,3	62,6
23_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	62,5	59,1	52,5	62,8
23_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	62,3	58,9	52,3	62,6
23_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	62,0	58,6	52,1	62,3
24_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	63,0	59,6	53,1	63,3
24_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	63,3	59,9	53,3	63,6
24_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	63,1	59,7	53,2	63,4
24_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	62,7	59,3	52,8	63,0
25_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	63,8	60,3	53,9	64,1
25_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	64,2	60,7	54,3	64,5
25_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	64,1	60,6	54,2	64,4
25_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	63,8	60,4	54,0	64,2
26_A	Oldenzaalsestraat 101-404	1,50	62,0	58,5	52,2	62,3
26_B	Oldenzaalsestraat 101-404	4,50	63,0	59,5	53,1	63,3
26_C	Oldenzaalsestraat 101-404	7,50	63,1	59,6	53,2	63,4
26_D	Oldenzaalsestraat 101-404	10,50	63,0	59,5	53,1	63,3
27_A	Oldenzaalsestraat 53-67	1,50	62,3	58,8	52,4	62,6
27_B	Oldenzaalsestraat 53-67	4,50	63,3	59,8	53,4	63,6
27_C	Oldenzaalsestraat 53-67	7,50	63,3	59,8	53,5	63,7
28_A	Oldenzaalsestraat 69-77	1,50	62,8	59,3	53,0	63,2
28_B	Oldenzaalsestraat 69-77	4,50	63,7	60,2	53,9	64,1
28_C	Oldenzaalsestraat 69-77	7,50	63,8	60,3	53,9	64,1
29_A	Oldenzaalsestraat79-81	1,50	62,8	59,3	53,0	63,1
29_B	Oldenzaalsestraat79-81	4,50	63,7	60,2	53,8	64,0
29_C	Oldenzaalsestraat79-81	7,50	63,8	60,3	54,0	64,1
30_A	Oldenzaalsestraat 83-87	1,50	63,5	59,9	53,6	63,8
30_B	Oldenzaalsestraat 83-87	4,50	64,2	60,6	54,3	64,5
31_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	63,7	60,2	53,8	64,0
31_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	64,3	60,8	54,4	64,6

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: exclusief verkeer plangebied
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
31_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	64,3	60,8	54,4	64,6
32_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	66,0	62,5	56,2	66,4
32_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	66,3	62,7	56,4	66,6
32_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	66,0	62,5	56,2	66,4
N-01_A		3,50	54,6	51,3	44,6	54,9
N-01_B		8,50	55,0	51,7	45,0	55,3
N-01_C		13,50	54,6	51,3	44,5	54,9
N-02_A		3,50	54,2	50,9	44,2	54,5
N-02_B		8,50	54,5	51,2	44,4	54,8
N-02_C		13,50	54,2	51,0	44,2	54,6
N-03_A		3,50	53,7	50,5	43,7	54,1
N-03_B		8,50	54,0	50,7	43,9	54,3
N-03_C		13,50	53,8	50,5	43,7	54,1
N-04_A		3,50	49,4	46,1	39,3	49,7
N-04_B		8,50	50,3	47,0	40,2	50,6
N-04_C		13,50	50,5	47,3	40,5	50,9
N-05_A		3,50	47,2	43,9	37,2	47,5
N-05_B		8,50	49,3	46,0	39,2	49,6
N-05_C		13,50	50,0	46,7	40,0	50,3
N-06_A		3,50	42,7	39,4	32,7	43,0
N-06_B		8,50	45,7	42,4	35,7	46,0
N-06_C		13,50	46,7	43,4	36,7	47,0
N-07_A		3,50	49,2	45,8	39,4	49,6
N-07_B		8,50	50,5	47,1	40,6	50,9
N-07_C		13,50	51,9	48,5	42,0	52,3
N-08_A		3,50	48,2	44,9	38,2	48,5
N-08_B		8,50	49,6	46,3	39,6	49,9
N-08_C		13,50	50,2	46,9	40,2	50,5
N-09_A		3,50	50,9	47,6	40,9	51,2
N-09_B		8,50	51,4	48,1	41,4	51,8
N-09_C		13,50	50,8	47,5	40,8	51,2
NW-01_A		3,50	55,9	52,6	46,0	56,3
NW-01_B		8,50	56,5	53,1	46,6	56,9
NW-01_C		13,50	55,9	52,6	46,0	56,3
NW-02_A		3,50	55,3	52,0	45,3	55,7
NW-02_B		8,50	55,9	52,5	45,9	56,2
NW-02_C		13,50	55,3	52,0	45,3	55,7
NW-03_A		3,50	49,8	46,6	39,8	50,2
NW-03_B		8,50	50,5	47,2	40,5	50,8
NW-03_C		13,50	50,4	47,1	40,4	50,7
NW-04_A		3,50	45,4	42,1	35,4	45,7
NW-04_B		8,50	47,0	43,6	37,0	47,3
NW-04_C		13,50	48,0	44,7	38,1	48,4
NW-05_A		3,50	53,9	50,5	44,0	54,3
NW-05_B		8,50	55,3	51,9	45,4	55,6
NW-05_C		13,50	55,9	52,5	46,0	56,3
NW-06_A		3,50	56,9	53,4	47,0	57,2
NW-06_B		8,50	57,9	54,4	48,0	58,2
NW-06_C		13,50	58,0	54,6	48,2	58,4
NW-07_A		3,50	59,2	55,7	49,4	59,6
NW-07_B		8,50	60,2	56,7	50,4	60,6
NW-07_C		13,50	60,2	56,7	50,3	60,5

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: exclusief verkeer plangebied
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
NW-08_A		3,50	58,8	55,3	48,9	59,1
NW-08_B		8,50	59,7	56,2	49,9	60,1
NW-08_C		13,50	59,7	56,2	49,9	60,1
O-01_A		2,00	50,9	47,6	40,9	51,2
O-01_B		6,00	52,3	49,0	42,3	52,6
O-02_A		2,00	50,1	46,8	40,1	50,4
O-02_B		6,00	51,6	48,3	41,6	51,9
O-03_A		2,00	48,4	45,4	38,2	48,7
O-03_B		6,00	49,5	46,5	39,4	49,9
O-04_A		2,00	49,7	46,7	39,5	50,0
O-04_B		6,00	50,5	47,6	40,4	50,9
O-05_A		2,00	52,4	49,4	42,3	52,8
O-05_B		6,00	53,5	50,4	43,3	53,8
O-06_A		2,00	57,0	53,7	46,9	57,3
O-06_B		6,00	57,7	54,4	47,7	58,0
O-07_A		2,00	50,7	47,4	40,7	51,0
O-07_B		6,00	52,3	49,0	42,3	52,6
O-08_A		2,00	46,7	43,4	36,7	47,0
O-08_B		6,00	48,5	45,2	38,5	48,8
O-09_A		2,00	48,0	44,7	37,9	48,3
O-09_B		6,00	49,5	46,3	39,5	49,9
P-01_A	portiersloge	3,50	44,1	40,8	34,1	44,5
P-02_A	portiersloge	3,50	49,7	46,4	39,7	50,0
P-03_A	portiersloge	3,50	55,2	51,9	45,2	55,5
P-04_A	portiersloge	3,50	49,0	45,8	39,0	49,4
Z-01_A		2,00	47,8	44,4	38,0	48,2
Z-02_A		2,00	46,5	43,0	36,6	46,8
Z-02_B		6,00	49,0	45,6	39,2	49,4
Z-02_C		10,00	53,1	49,6	43,2	53,4
Z-02_D		14,00	54,2	50,8	44,4	54,6
Z-03_A		2,00	43,8	40,4	34,0	44,2
Z-03_B		6,00	44,6	41,2	34,7	45,0
Z-03_C		10,00	45,8	42,3	35,9	46,1
Z-03_D		14,00	46,7	43,3	36,8	47,0
Z-04_D		14,00	40,5	37,1	30,5	40,8
Z-05_C		10,00	51,2	47,8	41,3	51,5
Z-05_D		14,00	52,1	48,7	42,2	52,4
Z-06_A		2,00	43,5	40,1	33,7	43,9
Z-06_B		6,00	44,2	40,8	34,4	44,6
Z-07_A		2,00	42,0	38,7	32,0	42,3
Z-07_B		6,00	43,4	40,1	33,4	43,7
Z-07_C		10,00	44,8	41,5	34,9	45,2
Z-08_A		2,00	47,2	43,9	37,2	47,5
Z-08_B		6,00	48,4	45,1	38,3	48,7
Z-08_C		10,00	49,2	45,9	39,1	49,5
Z-09_A		2,00	43,6	40,3	33,6	43,9
Z-09_B		6,00	42,4	39,1	32,4	42,8
Z-09_C		10,00	43,4	40,1	33,3	43,7
Z-10_A		2,00	57,4	54,1	47,4	57,7
Z-10_B		6,00	57,6	54,3	47,5	57,9
Z-10_C		10,00	57,3	54,1	47,3	57,7
Z-11_A		2,00	62,2	59,0	52,2	62,6

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: wegverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: exclusief verkeer plangebied
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
Z-11_B		6,00	62,1	58,8	52,1	62,4
Z-11_C		10,00	61,5	58,2	51,5	61,8
Z-12_A		2,00	60,5	57,2	50,5	60,8
Z-12_B		6,00	60,7	57,4	50,7	61,0
Z-13_A		2,00	60,5	57,2	50,5	60,8
Z-13_B		6,00	60,6	57,3	50,6	61,0
Z-14_A		2,00	62,0	58,7	52,0	62,4
Z-14_B		6,00	62,1	58,8	52,1	62,4
Z-14_C		10,00	61,7	58,4	51,7	62,0
Z-15_A		2,00	58,9	55,5	49,0	59,3
Z-15_B		6,00	59,4	56,1	49,5	59,8
Z-15_C		10,00	59,7	56,3	49,8	60,0
Z-16_A		2,00	57,0	53,6	47,1	57,3
Z-16_B		6,00	57,9	54,5	48,0	58,3
Z-17_B		7,00	51,8	48,4	42,0	52,2
Z-18_B		7,00	49,8	46,4	39,9	50,1
Z-19_C		10,00	52,8	49,5	42,8	53,1

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: railverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
01_A	Oldenzaalsestraat 110-112	1,50	52,7	51,4	45,5	54,6
01_B	Oldenzaalsestraat 110-112	4,50	54,6	53,3	47,4	56,5
01_C	Oldenzaalsestraat 110-112	7,50	54,7	53,4	47,6	56,6
02_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	54,1	52,8	46,9	55,9
02_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	56,2	54,9	49,0	58,1
02_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	56,4	55,1	49,2	58,2
03_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	53,0	51,7	45,8	54,8
03_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	54,9	53,6	47,7	56,7
03_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	55,0	53,7	47,8	56,9
04_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	52,6	51,3	45,4	54,4
04_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	54,5	53,2	47,3	56,4
04_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	54,6	53,3	47,4	56,5
05_A	Oosterstraat 10-11	1,50	53,5	52,2	46,3	55,4
05_B	Oosterstraat 10-11	4,50	55,5	54,2	48,3	57,4
05_C	Oosterstraat 10-11	7,50	55,8	54,5	48,6	57,6
06_A	Kremersmaten 1-54	1,50	53,0	51,7	45,8	54,8
06_B	Kremersmaten 1-54	4,50	54,4	53,2	47,3	56,3
06_C	Kremersmaten 1-54	7,50	54,4	53,2	47,3	56,3
06_D	Kremersmaten 1-54	10,50	54,3	53,1	47,2	56,2
07_A	Kremersmaten 1-54	1,50	47,9	46,6	40,7	49,7
07_B	Kremersmaten 1-54	4,50	49,1	47,8	41,9	51,0
07_C	Kremersmaten 1-54	7,50	50,1	48,8	42,9	51,9
07_D	Kremersmaten 1-54	10,50	50,6	49,4	43,5	52,5
08_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	44,2	42,9	37,0	46,1
08_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	44,9	43,7	37,8	46,8
08_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	46,0	44,7	38,9	47,9
08_D	Brinkhuisburg 2-34	10,50	46,7	45,4	39,5	48,6
09_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	42,0	40,7	34,9	43,9
09_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	42,1	40,8	34,9	43,9
09_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	42,9	41,6	35,7	44,7
10_A	Benninkburg 1-45	1,50	27,0	25,7	19,8	28,8
10_B	Benninkburg 1-45	4,50	28,3	27,0	21,2	30,2
10_C	Benninkburg 1-45	7,50	31,6	30,3	24,4	33,4
10_D	Benninkburg 1-45	10,50	38,7	37,4	31,5	40,5
11_A	Hoge Bothofstraat 90-96b	1,50	32,1	30,8	25,0	34,0
11_B	Hoge Bothofstraat 90-96b	4,50	32,4	31,1	25,3	34,3
11_C	Hoge Bothofstraat 90-96b	7,50	33,3	32,0	26,1	35,1
12_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	41,1	39,8	33,9	42,9
12_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	40,9	39,6	33,8	42,8
12_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	41,3	40,0	34,1	43,2
13_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	37,2	35,9	30,0	39,0
13_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	37,5	36,3	30,4	39,4
13_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	38,0	36,7	30,8	39,8
14_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	31,7	30,4	24,6	33,6
14_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	32,4	31,1	25,2	34,2
14_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	33,3	32,0	26,1	35,1
15_A	Hoge Bothofstraat 54	1,50	31,6	30,3	24,4	33,4
15_B	Hoge Bothofstraat 54	4,50	33,5	32,2	26,4	35,4
15_C	Hoge Bothofstraat 54	7,50	34,1	32,9	27,0	36,0
16_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	39,6	38,3	32,4	41,4
16_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	41,4	40,1	34,2	43,2
16_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	42,3	41,0	35,2	44,2

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: railverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
16_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	43,4	42,1	36,2	45,3
17_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	31,3	30,0	24,1	33,1
17_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	35,4	34,1	28,2	37,2
17_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	36,3	35,0	29,1	38,1
17_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	38,2	36,9	31,0	40,1
18_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	27,3	26,0	20,2	29,2
18_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	27,9	26,6	20,8	29,8
18_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	29,0	27,7	21,9	30,8
18_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	31,3	30,0	24,2	33,2
19_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	27,1	25,8	19,9	28,9
19_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	27,7	26,4	20,6	29,6
19_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	28,6	27,3	21,5	30,5
19_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	30,4	29,1	23,2	32,2
20_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	27,1	25,8	19,9	28,9
20_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	27,6	26,3	20,4	29,4
20_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	28,5	27,3	21,5	30,4
20_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	30,1	28,8	23,0	32,0
21_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	33,5	32,2	26,4	35,4
21_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	33,1	31,9	26,0	35,0
21_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	33,2	31,9	26,0	35,1
22_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	35,7	34,4	28,5	37,5
22_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	35,2	33,9	28,0	37,1
22_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	35,2	33,9	28,0	37,1
23_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	38,6	37,3	31,4	40,5
23_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	38,1	36,8	30,9	39,9
23_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	38,4	37,1	31,2	40,2
23_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	39,0	37,7	31,9	40,9
24_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	41,6	40,3	34,4	43,4
24_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	40,9	39,6	33,7	42,7
24_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	41,3	40,0	34,1	43,1
24_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	41,7	40,5	34,6	43,6
25_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	42,6	41,3	35,4	44,4
25_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	41,7	40,4	34,5	43,6
25_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	42,1	40,8	34,9	44,0
25_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	42,9	41,7	35,8	44,8
26_A	Oldenzaalsestraat 101-404	1,50	40,9	39,6	33,7	42,7
26_B	Oldenzaalsestraat 101-404	4,50	40,1	38,9	33,0	42,0
26_C	Oldenzaalsestraat 101-404	7,50	40,3	39,0	33,1	42,2
26_D	Oldenzaalsestraat 101-404	10,50	41,5	40,3	34,4	43,4
27_A	Oldenzaalsestraat 53-67	1,50	40,4	39,1	33,2	42,3
27_B	Oldenzaalsestraat 53-67	4,50	39,7	38,4	32,5	41,6
27_C	Oldenzaalsestraat 53-67	7,50	40,1	38,8	32,9	41,9
28_A	Oldenzaalsestraat 69-77	1,50	43,1	41,8	35,9	44,9
28_B	Oldenzaalsestraat 69-77	4,50	42,4	41,2	35,3	44,3
28_C	Oldenzaalsestraat 69-77	7,50	43,1	41,8	35,9	44,9
29_A	Oldenzaalsestraat79-81	1,50	42,0	40,7	34,8	43,8
29_B	Oldenzaalsestraat79-81	4,50	41,6	40,3	34,4	43,5
29_C	Oldenzaalsestraat79-81	7,50	43,3	42,0	36,1	45,2
30_A	Oldenzaalsestraat 83-87	1,50	45,4	44,1	38,2	47,2
30_B	Oldenzaalsestraat 83-87	4,50	45,3	44,0	38,2	47,2
31_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	46,1	44,9	39,0	48,0
31_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	47,7	46,4	40,5	49,5

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: railverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
31_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	48,4	47,1	41,2	50,2
32_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	51,4	50,1	44,3	53,3
32_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	52,7	51,4	45,5	54,6
32_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	52,7	51,4	45,5	54,5
N-01_A		3,50	61,3	60,0	54,1	63,1
N-01_B		8,50	60,3	59,0	53,1	62,1
N-01_C		13,50	59,1	57,8	51,9	60,9
N-02_A		3,50	61,3	60,0	54,1	63,1
N-02_B		8,50	60,3	59,0	53,2	62,2
N-02_C		13,50	59,1	57,9	52,0	61,0
N-03_A		3,50	61,3	60,0	54,1	63,1
N-03_B		8,50	60,3	59,0	53,1	62,2
N-03_C		13,50	59,1	57,8	51,9	61,0
N-04_A		3,50	55,6	54,3	48,4	57,4
N-04_B		8,50	55,3	54,0	48,1	57,1
N-04_C		13,50	54,8	53,5	47,6	56,6
N-05_A		3,50	51,0	49,8	43,9	52,9
N-05_B		8,50	51,8	50,5	44,6	53,6
N-05_C		13,50	51,6	50,4	44,5	53,5
N-06_A		3,50	37,7	36,4	30,5	39,5
N-06_B		8,50	38,2	37,0	31,1	40,1
N-06_C		13,50	36,5	35,2	29,3	38,3
N-07_A		3,50	29,3	28,0	22,2	31,2
N-07_B		8,50	31,0	29,8	23,9	32,9
N-07_C		13,50	31,5	30,2	24,3	33,3
N-08_A		3,50	49,3	48,0	42,1	51,1
N-08_B		8,50	49,8	48,6	42,7	51,7
N-08_C		13,50	49,4	48,1	42,2	51,2
N-09_A		3,50	55,8	54,5	48,6	57,6
N-09_B		8,50	55,3	54,0	48,1	57,1
N-09_C		13,50	54,6	53,3	47,4	56,5
NW-01_A		3,50	61,4	60,1	54,2	63,3
NW-01_B		8,50	60,2	58,9	53,0	62,0
NW-01_C		13,50	58,8	57,5	51,6	60,7
NW-02_A		3,50	61,5	60,2	54,3	63,4
NW-02_B		8,50	60,3	59,0	53,1	62,1
NW-02_C		13,50	58,9	57,6	51,7	60,8
NW-03_A		3,50	55,3	54,1	48,2	57,2
NW-03_B		8,50	55,0	53,7	47,8	56,8
NW-03_C		13,50	54,4	53,2	47,3	56,3
NW-04_A		3,50	48,4	47,1	41,2	50,2
NW-04_B		8,50	49,1	47,8	41,9	50,9
NW-04_C		13,50	48,9	47,6	41,7	50,7
NW-05_A		3,50	34,2	32,9	27,0	36,1
NW-05_B		8,50	33,5	32,2	26,3	35,3
NW-05_C		13,50	34,2	32,9	27,0	36,1
NW-06_A		3,50	30,4	29,1	23,3	32,3
NW-06_B		8,50	30,0	28,7	22,8	31,9
NW-06_C		13,50	31,6	30,3	24,4	33,4
NW-07_A		3,50	49,6	48,3	42,4	51,4
NW-07_B		8,50	50,3	49,0	43,1	52,2
NW-07_C		13,50	50,2	48,9	43,0	52,0

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: railverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
NW-08_A		3,50	55,1	53,8	47,9	56,9
NW-08_B		8,50	54,8	53,5	47,6	56,6
NW-08_C		13,50	54,2	52,9	47,0	56,1
O-01_A		2,00	59,9	58,6	52,7	61,7
O-01_B		6,00	59,8	58,5	52,6	61,6
O-02_A		2,00	59,9	58,7	52,8	61,8
O-02_B		6,00	59,8	58,6	52,7	61,7
O-03_A		2,00	51,4	50,1	44,2	53,3
O-03_B		6,00	52,9	51,6	45,7	54,7
O-04_A		2,00	45,8	44,5	38,6	47,6
O-04_B		6,00	47,6	46,3	40,5	49,5
O-05_A		2,00	42,6	41,3	35,4	44,4
O-05_B		6,00	43,2	41,9	36,0	45,0
O-06_A		2,00	21,7	20,4	14,6	23,6
O-06_B		6,00	22,4	21,1	15,3	24,2
O-07_A		2,00	41,9	40,6	34,7	43,8
O-07_B		6,00	41,7	40,5	34,6	43,6
O-08_A		2,00	47,7	46,4	40,5	49,5
O-08_B		6,00	49,0	47,8	41,9	50,9
O-09_A		2,00	52,5	51,3	45,4	54,4
O-09_B		6,00	53,6	52,3	46,4	55,4
P-01_A	portiersloge	3,50	47,5	46,2	40,3	49,4
P-02_A	portiersloge	3,50	43,0	41,7	35,8	44,8
P-03_A	portiersloge	3,50	33,4	32,1	26,2	35,2
P-04_A	portiersloge	3,50	43,1	41,8	35,9	44,9
Z-01_A		2,00	40,0	38,7	32,8	41,8
Z-02_A		2,00	33,9	32,6	26,7	35,7
Z-02_B		6,00	34,7	33,4	27,5	36,5
Z-02_C		10,00	36,2	34,9	29,0	38,0
Z-02_D		14,00	37,4	36,2	30,3	39,3
Z-03_A		2,00	27,6	26,3	20,5	29,5
Z-03_B		6,00	28,9	27,6	21,7	30,7
Z-03_C		10,00	29,9	28,6	22,7	31,8
Z-03_D		14,00	30,5	29,2	23,4	32,4
Z-04_D		14,00	29,1	27,8	22,0	31,0
Z-05_C		10,00	28,1	26,8	20,9	29,9
Z-05_D		14,00	29,5	28,2	22,4	31,4
Z-06_A		2,00	28,0	26,7	20,8	29,9
Z-06_B		6,00	29,4	28,2	22,3	31,3
Z-07_A		2,00	43,1	41,9	36,0	45,0
Z-07_B		6,00	43,4	42,1	36,2	45,2
Z-07_C		10,00	44,6	43,3	37,4	46,4
Z-08_A		2,00	45,6	44,4	38,5	47,5
Z-08_B		6,00	45,9	44,6	38,7	47,8
Z-08_C		10,00	46,6	45,3	39,4	48,4
Z-09_A		2,00	44,9	43,7	37,8	46,8
Z-09_B		6,00	45,4	44,2	38,3	47,3
Z-09_C		10,00	46,2	44,9	39,1	48,1
Z-10_A		2,00	40,9	39,6	33,7	42,7
Z-10_B		6,00	42,6	41,3	35,4	44,4
Z-10_C		10,00	44,0	42,7	36,8	45,8
Z-11_A		2,00	24,4	23,1	17,3	26,3

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: railverkeer - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
Z-11_B		6,00	25,1	23,8	17,9	26,9
Z-11_C		10,00	27,6	26,4	20,5	29,5
Z-12_A		2,00	23,8	22,5	16,6	25,6
Z-12_B		6,00	24,4	23,1	17,3	26,3
Z-13_A		2,00	29,5	28,2	22,3	31,4
Z-13_B		6,00	29,3	28,0	22,1	31,1
Z-14_A		2,00	32,5	31,2	25,3	34,3
Z-14_B		6,00	31,9	30,6	24,7	33,8
Z-14_C		10,00	32,6	31,3	25,5	34,5
Z-15_A		2,00	38,7	37,4	31,6	40,6
Z-15_B		6,00	38,2	36,9	31,0	40,0
Z-15_C		10,00	38,9	37,6	31,7	40,8
Z-16_A		2,00	37,9	36,6	30,8	39,8
Z-16_B		6,00	37,4	36,1	30,3	39,3
Z-17_B		7,00	37,1	35,8	29,9	39,0
Z-18_B		7,00	34,6	33,3	27,4	36,4
Z-19_C		10,00	27,2	26,0	20,1	29,1

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: RBS
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
01_A	Oldenzaalsestraat 110-112	1,50	32,8	29,3	26,8	36,8	58,4
01_B	Oldenzaalsestraat 110-112	4,50	33,8	30,4	28,1	38,1	58,1
01_C	Oldenzaalsestraat 110-112	7,50	35,0	31,6	29,4	39,4	58,0
02_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	41,8	35,2	32,7	42,7	70,9
02_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	43,5	36,5	34,1	44,1	71,2
02_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	44,1	37,2	35,2	45,2	71,1
03_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	41,2	32,5	30,1	41,2	70,3
03_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	43,7	34,4	32,2	43,7	70,6
03_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	44,2	35,6	33,5	44,2	70,6
04_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	39,7	30,9	28,8	39,7	68,3
04_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	42,1	32,7	30,6	42,1	68,6
04_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	43,3	34,5	32,4	43,3	68,6
05_A	Oosterstraat 10-11	1,50	39,1	29,6	27,7	39,1	65,8
05_B	Oosterstraat 10-11	4,50	40,8	31,5	29,4	40,8	66,0
05_C	Oosterstraat 10-11	7,50	42,9	35,4	32,9	42,9	66,1
06_A	Kremersmaten 1-54	1,50	25,6	20,1	17,6	27,6	48,8
06_B	Kremersmaten 1-54	4,50	29,5	25,3	22,7	32,7	49,5
06_C	Kremersmaten 1-54	7,50	38,7	35,5	32,7	42,7	52,0
06_D	Kremersmaten 1-54	10,50	39,3	35,7	32,9	42,9	57,4
07_A	Kremersmaten 1-54	1,50	25,1	19,2	16,6	26,6	46,9
07_B	Kremersmaten 1-54	4,50	29,5	25,3	22,6	32,6	47,6
07_C	Kremersmaten 1-54	7,50	38,7	35,4	32,6	42,6	51,3
07_D	Kremersmaten 1-54	10,50	39,7	35,6	32,8	42,8	57,9
08_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	24,5	19,3	16,7	26,7	48,5
08_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	27,8	23,7	21,0	31,0	48,0
08_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	39,0	35,9	33,0	43,0	51,2
08_D	Brinkhuisburg 2-34	10,50	41,1	37,4	34,6	44,6	59,6
09_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	29,5	25,5	23,0	33,0	48,2
09_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	28,7	23,9	21,9	31,9	48,8
09_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	38,7	35,6	32,7	42,7	51,7
10_A	Benninkburg 1-45	1,50	33,4	30,1	27,3	37,3	50,3
10_B	Benninkburg 1-45	4,50	37,7	34,6	31,7	41,7	51,1
10_C	Benninkburg 1-45	7,50	37,8	34,6	31,8	41,8	52,7
10_D	Benninkburg 1-45	10,50	38,9	35,0	32,2	42,2	58,6
11_A	Hoge Bothofstraat 90-96b	1,50	34,3	31,2	28,3	38,3	50,7
11_B	Hoge Bothofstraat 90-96b	4,50	35,7	32,5	29,7	39,7	51,2
11_C	Hoge Bothofstraat 90-96b	7,50	37,1	33,9	31,1	41,1	53,3
12_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	31,3	27,9	25,1	35,1	52,4
12_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	37,2	34,1	31,2	41,2	52,6
12_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	38,5	35,3	32,5	42,5	54,7
13_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	32,5	29,2	26,6	36,6	53,4
13_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	38,0	34,9	32,1	42,1	53,5
13_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	39,0	35,8	33,0	43,0	55,4
14_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	38,1	35,0	32,1	42,1	57,9
14_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	39,6	36,4	33,6	43,6	58,2
14_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	40,1	36,8	34,0	44,0	58,9
15_A	Hoge Bothofstraat 54	1,50	39,9	36,0	33,1	43,1	61,8
15_B	Hoge Bothofstraat 54	4,50	41,7	36,3	33,5	43,5	62,4
15_C	Hoge Bothofstraat 54	7,50	42,1	35,8	33,0	43,0	62,9
16_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	42,5	31,5	28,8	42,5	64,4
16_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	43,7	33,5	30,9	43,7	64,2
16_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	44,8	31,6	29,3	44,8	63,9

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: RBS
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
16_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	46,9	38,0	35,2	46,9	64,5
17_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	39,2	35,0	32,2	42,2	60,6
17_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	38,7	32,9	30,0	40,0	59,9
17_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	39,1	31,6	28,7	39,1	60,2
17_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	43,7	39,1	36,3	46,3	61,2
18_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	34,4	30,6	27,6	37,6	58,3
18_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	32,7	28,0	25,1	35,1	57,6
18_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	42,7	39,4	36,5	46,5	58,2
18_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	44,1	40,4	37,6	47,6	60,1
19_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	33,7	30,2	27,2	37,2	60,1
19_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	34,8	31,3	28,4	38,4	60,1
19_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	36,4	32,7	29,9	39,9	60,3
19_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	42,1	38,7	35,9	45,9	60,9
20_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	34,5	31,1	28,1	38,1	62,1
20_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	35,7	32,2	29,3	39,3	62,1
20_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	44,8	41,7	38,8	48,8	62,3
20_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	44,8	41,7	38,8	48,8	62,7
21_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	36,2	32,7	30,0	40,0	65,2
21_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	37,2	33,5	30,9	40,9	65,2
21_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	38,1	34,5	32,0	42,0	65,2
22_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	36,3	30,7	27,9	37,9	68,6
22_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	37,6	31,2	28,5	38,5	68,5
22_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	40,1	35,5	32,8	42,8	68,5
23_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	39,3	30,6	28,2	39,3	72,7
23_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	40,6	31,3	29,2	40,6	72,6
23_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	41,3	33,4	31,7	41,7	72,6
23_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	44,0	39,1	36,6	46,6	72,4
24_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	41,2	37,0	34,4	44,4	69,9
24_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	42,1	37,5	35,1	45,1	69,6
24_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	42,5	37,9	35,6	45,6	69,6
24_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	42,9	38,4	36,2	46,2	69,6
25_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	40,5	37,1	34,6	44,6	66,0
25_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	40,9	37,4	35,0	45,0	65,3
25_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	40,9	37,1	34,9	44,9	65,2
25_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	41,2	37,5	35,4	45,4	65,3
26_A	Oldenzaalsestraat 101-404	1,50	38,3	34,8	32,3	42,3	64,7
26_B	Oldenzaalsestraat 101-404	4,50	39,0	35,6	33,1	43,1	63,4
26_C	Oldenzaalsestraat 101-404	7,50	38,0	34,5	32,2	42,2	62,7
26_D	Oldenzaalsestraat 101-404	10,50	38,4	34,8	32,5	42,5	62,1
27_A	Oldenzaalsestraat 53-67	1,50	39,0	35,5	33,1	43,1	65,4
27_B	Oldenzaalsestraat 53-67	4,50	39,4	36,0	33,6	43,6	64,3
27_C	Oldenzaalsestraat 53-67	7,50	40,0	36,5	34,2	44,2	64,3
28_A	Oldenzaalsestraat 69-77	1,50	38,8	35,3	32,7	42,7	65,3
28_B	Oldenzaalsestraat 69-77	4,50	39,1	35,6	33,2	43,2	64,3
28_C	Oldenzaalsestraat 69-77	7,50	39,7	36,1	33,8	43,8	64,3
29_A	Oldenzaalsestraat79-81	1,50	37,7	33,9	31,2	41,2	64,9
29_B	Oldenzaalsestraat79-81	4,50	37,8	33,9	31,3	41,3	64,0
29_C	Oldenzaalsestraat79-81	7,50	38,5	34,6	32,2	42,2	63,9
30_A	Oldenzaalsestraat 83-87	1,50	36,4	31,9	29,1	39,1	65,1
30_B	Oldenzaalsestraat 83-87	4,50	37,4	33,1	30,3	40,3	64,2
31_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	34,2	29,5	26,9	36,9	63,9
31_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	33,6	28,5	25,9	35,9	63,0

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: RBS
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
31_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	34,5	29,0	26,4	36,4	63,1
32_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	35,1	31,4	28,6	38,6	62,2
32_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	32,7	28,4	25,7	35,7	61,4
32_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	33,5	29,1	26,5	36,5	61,4
N-01_A		3,50	52,7	37,2	34,7	52,7	82,8
N-01_B		8,50	49,7	37,8	35,4	49,7	79,2
N-01_C		13,50	47,6	35,7	33,5	47,6	77,2
N-02_A		3,50	51,8	38,0	35,4	51,8	81,5
N-02_B		8,50	49,4	38,5	36,2	49,4	78,8
N-02_C		13,50	47,9	37,4	35,5	47,9	76,7
N-03_A		3,50	51,3	32,6	29,8	51,3	81,4
N-03_B		8,50	48,7	31,9	29,2	48,7	78,8
N-03_C		13,50	46,9	31,6	29,2	46,9	76,7
N-04_A		3,50	50,3	36,3	33,5	50,3	77,3
N-04_B		8,50	49,8	32,4	29,5	49,8	76,8
N-04_C		13,50	49,7	30,1	27,4	49,7	75,8
N-05_A		3,50	62,5	34,8	32,0	62,5	75,7
N-05_B		8,50	59,0	26,7	24,1	59,0	75,2
N-05_C		13,50	55,3	28,5	25,9	55,3	74,6
N-06_A		3,50	61,0	30,6	27,9	61,0	83,5
N-06_B		8,50	59,3	29,2	26,5	59,3	82,5
N-06_C		13,50	57,7	31,7	28,9	57,7	79,2
N-07_A		3,50	49,7	46,1	43,2	53,2	69,0
N-07_B		8,50	50,0	46,4	43,4	53,4	68,9
N-07_C		13,50	50,7	47,0	44,0	54,0	68,4
N-08_A		3,50	51,5	41,0	39,8	51,5	81,1
N-08_B		8,50	50,1	40,9	39,7	50,1	79,4
N-08_C		13,50	49,9	42,4	40,9	50,9	77,9
N-09_A		3,50	51,0	36,8	34,2	51,0	82,3
N-09_B		8,50	49,8	37,4	34,8	49,8	80,8
N-09_C		13,50	48,9	39,7	37,7	48,9	79,0
NW-01_A		3,50	34,2	22,3	20,3	34,2	65,9
NW-01_B		8,50	35,4	22,5	20,5	35,4	65,6
NW-01_C		13,50	36,0	25,6	24,1	36,0	65,5
NW-02_A		3,50	40,8	29,0	27,0	40,8	71,6
NW-02_B		8,50	40,9	29,3	27,4	40,9	71,3
NW-02_C		13,50	40,6	28,7	26,8	40,6	70,8
NW-03_A		3,50	50,6	38,7	36,2	50,6	81,2
NW-03_B		8,50	49,3	39,0	36,6	49,3	79,9
NW-03_C		13,50	48,5	41,0	38,8	48,8	78,3
NW-04_A		3,50	51,6	45,3	44,7	54,7	80,3
NW-04_B		8,50	50,4	45,0	44,4	54,4	78,6
NW-04_C		13,50	49,8	45,5	44,6	54,6	77,0
NW-05_A		3,50	46,0	36,2	34,0	46,0	75,4
NW-05_B		8,50	45,2	33,9	32,6	45,2	74,8
NW-05_C		13,50	44,1	33,2	31,2	44,1	73,7
NW-06_A		3,50	40,6	31,5	29,0	40,6	70,3
NW-06_B		8,50	40,1	26,5	24,6	40,1	70,2
NW-06_C		13,50	40,3	28,0	26,2	40,3	70,0
NW-07_A		3,50	29,8	25,8	23,9	33,9	56,0
NW-07_B		8,50	27,8	22,0	20,4	30,4	55,2
NW-07_C		13,50	28,6	23,4	21,4	31,4	55,2

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: RBS
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
NW-08_A		3,50	26,1	20,8	18,8	28,8	55,6
NW-08_B		8,50	26,7	21,1	19,0	29,0	53,6
NW-08_C		13,50	27,9	23,0	20,8	30,8	53,6
O-01_A		2,00	34,2	27,1	24,6	34,6	65,9
O-01_B		6,00	35,9	27,9	25,8	35,9	65,8
O-02_A		2,00	30,5	23,6	22,0	32,0	63,2
O-02_B		6,00	32,3	26,5	25,2	35,2	62,5
O-03_A		2,00	27,6	23,7	21,4	31,4	48,4
O-03_B		6,00	34,2	31,0	28,3	38,3	48,7
O-04_A		2,00	27,8	24,1	21,8	31,8	47,8
O-04_B		6,00	34,1	30,8	28,1	38,1	48,0
O-05_A		2,00	26,6	22,4	19,8	29,8	47,5
O-05_B		6,00	33,7	30,5	27,8	37,8	48,1
O-06_A		2,00	24,4	19,8	17,1	27,1	50,7
O-06_B		6,00	25,5	20,7	17,9	27,9	50,7
O-07_A		2,00	43,6	38,3	35,5	45,5	66,7
O-07_B		6,00	46,2	39,5	36,6	46,6	67,9
O-08_A		2,00	46,4	36,3	33,4	46,4	70,3
O-08_B		6,00	48,2	35,8	33,1	48,2	70,2
O-09_A		2,00	45,3	35,1	32,3	45,3	70,4
O-09_B		6,00	46,7	33,4	30,9	46,7	70,3
P-01_A	portiersloge	3,50	50,1	39,9	37,1	50,1	72,2
P-02_A	portiersloge	3,50	39,4	31,1	28,5	39,4	63,4
P-03_A	portiersloge	3,50	40,4	34,5	31,7	41,7	61,0
P-04_A	portiersloge	3,50	50,0	40,7	37,8	50,0	71,1
Z-01_A		2,00	46,9	43,4	42,3	52,3	72,9
Z-02_A		2,00	41,0	33,8	31,1	41,1	70,1
Z-02_B		6,00	41,7	33,7	31,0	41,7	70,1
Z-02_C		10,00	42,1	34,1	31,8	42,1	70,6
Z-02_D		14,00	44,0	37,8	36,7	46,7	72,1
Z-03_A		2,00	46,6	42,6	39,6	49,6	69,6
Z-03_B		6,00	49,2	45,4	42,4	52,4	70,0
Z-03_C		10,00	53,2	49,6	46,6	56,6	71,8
Z-03_D		14,00	57,0	53,5	50,6	60,6	71,6
Z-04_D		14,00	52,0	47,6	44,6	54,6	64,2
Z-05_C		10,00	33,4	28,4	25,5	35,5	57,1
Z-05_D		14,00	35,4	29,9	27,0	37,0	59,3
Z-06_A		2,00	47,2	43,2	40,3	50,3	66,8
Z-06_B		6,00	50,7	46,3	43,4	53,4	68,4
Z-07_A		2,00	57,0	40,7	37,8	57,0	78,1
Z-07_B		6,00	58,8	43,4	40,5	58,8	79,5
Z-07_C		10,00	56,6	43,9	41,1	56,6	77,8
Z-08_A		2,00	42,6	35,1	32,3	42,6	68,9
Z-08_B		6,00	42,7	25,0	22,2	42,7	69,7
Z-08_C		10,00	44,3	35,6	32,8	44,3	69,0
Z-09_A		2,00	47,5	33,5	30,8	47,5	68,3
Z-09_B		6,00	51,3	32,7	30,0	51,3	69,7
Z-09_C		10,00	50,9	41,5	38,8	50,9	68,5
Z-10_A		2,00	42,2	35,2	32,4	42,4	64,3
Z-10_B		6,00	40,0	21,8	19,3	40,0	64,7
Z-10_C		10,00	42,1	30,6	27,9	42,1	65,5
Z-11_A		2,00	32,9	29,0	26,1	36,1	52,1

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: RBS
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
Z-11_B		6,00	37,6	34,1	31,2	41,2	52,6
Z-11_C		10,00	35,0	29,7	27,0	37,0	55,0
Z-12_A		2,00	33,9	30,4	27,5	37,5	52,3
Z-12_B		6,00	39,3	36,0	33,1	43,1	53,5
Z-13_A		2,00	28,4	22,4	19,4	29,4	58,5
Z-13_B		6,00	30,7	25,0	22,0	32,0	59,0
Z-14_A		2,00	34,8	30,0	27,2	37,2	72,8
Z-14_B		6,00	31,9	23,4	21,4	31,9	73,1
Z-14_C		10,00	32,8	25,2	23,0	33,0	73,8
Z-15_A		2,00	50,5	28,8	26,0	50,5	81,7
Z-15_B		6,00	48,7	27,1	25,0	48,7	80,4
Z-15_C		10,00	48,8	29,9	28,3	48,8	80,7
Z-16_A		2,00	50,7	27,8	25,5	50,7	81,0
Z-16_B		6,00	49,5	34,7	32,6	49,5	79,7
Z-17_B		7,00	48,5	45,5	42,7	52,7	65,6
Z-18_B		7,00	40,9	37,5	35,2	45,2	62,4
Z-19_C		10,00	39,7	36,4	34,4	44,4	57,4

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Noord
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
01_A	Oldenzaalsestraat 110-112	1,50	32,9	29,3	26,8	36,8	58,5
01_B	Oldenzaalsestraat 110-112	4,50	33,9	30,4	28,1	38,1	58,1
01_C	Oldenzaalsestraat 110-112	7,50	35,1	31,6	29,4	39,4	58,0
02_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	42,1	35,2	32,7	42,7	71,0
02_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	43,9	36,5	34,1	44,1	71,3
02_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	44,4	37,2	35,2	45,2	71,3
03_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	44,7	32,5	30,1	44,7	71,2
03_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	47,0	34,4	32,2	47,0	71,6
03_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	47,3	35,6	33,5	47,3	71,6
04_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	44,1	30,9	28,8	44,1	69,7
04_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	46,7	32,7	30,6	46,7	70,3
04_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	47,2	34,5	32,4	47,2	70,3
05_A	Oosterstraat 10-11	1,50	41,7	29,6	27,7	41,7	67,1
05_B	Oosterstraat 10-11	4,50	43,8	31,5	29,4	43,8	67,6
05_C	Oosterstraat 10-11	7,50	45,5	35,4	32,9	45,5	67,7
06_A	Kremersmaten 1-54	1,50	26,3	20,1	17,6	27,6	50,4
06_B	Kremersmaten 1-54	4,50	30,0	25,3	22,7	32,7	50,8
06_C	Kremersmaten 1-54	7,50	38,8	35,5	32,7	42,7	53,4
06_D	Kremersmaten 1-54	10,50	39,9	35,7	32,9	42,9	58,6
07_A	Kremersmaten 1-54	1,50	25,8	19,2	16,6	26,6	48,3
07_B	Kremersmaten 1-54	4,50	29,9	25,3	22,6	32,6	49,3
07_C	Kremersmaten 1-54	7,50	38,8	35,4	32,6	42,6	52,9
07_D	Kremersmaten 1-54	10,50	40,1	35,6	32,8	42,8	59,0
08_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	25,4	19,3	16,7	26,7	49,7
08_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	28,4	23,7	21,0	31,0	49,7
08_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	39,2	35,9	33,0	43,0	52,9
08_D	Brinkhuisburg 2-34	10,50	41,7	37,4	34,6	44,6	60,7
09_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	29,9	25,5	23,0	33,0	49,9
09_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	29,3	23,9	21,9	31,9	50,6
09_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	38,8	35,6	32,7	42,7	53,0
10_A	Benninkburg 1-45	1,50	33,5	30,1	27,3	37,3	51,5
10_B	Benninkburg 1-45	4,50	37,8	34,6	31,7	41,7	52,3
10_C	Benninkburg 1-45	7,50	38,0	34,6	31,8	41,8	53,8
10_D	Benninkburg 1-45	10,50	39,6	35,0	32,2	42,2	59,8
11_A	Hoge Bothofstraat 90-96b	1,50	34,4	31,2	28,3	38,3	51,6
11_B	Hoge Bothofstraat 90-96b	4,50	35,8	32,5	29,7	39,7	52,1
11_C	Hoge Bothofstraat 90-96b	7,50	37,3	33,9	31,1	41,1	54,5
12_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	31,5	27,9	25,1	35,1	53,1
12_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	37,3	34,1	31,2	41,2	53,5
12_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	38,7	35,3	32,5	42,5	55,8
13_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	32,8	29,2	26,6	36,6	54,2
13_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	38,1	34,9	32,1	42,1	54,4
13_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	39,2	35,8	33,0	43,0	56,7
14_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	38,2	35,0	32,1	42,1	58,2
14_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	39,7	36,4	33,6	43,6	58,6
14_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	40,4	36,8	34,0	44,0	59,6
15_A	Hoge Bothofstraat 54	1,50	40,7	36,0	33,1	43,1	63,0
15_B	Hoge Bothofstraat 54	4,50	42,4	36,3	33,5	43,5	63,6
15_C	Hoge Bothofstraat 54	7,50	43,0	35,8	33,0	43,0	64,0
16_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	43,7	31,5	28,8	43,7	66,2
16_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	44,8	33,5	30,9	44,8	66,1
16_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	46,0	31,6	29,3	46,0	66,0

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Noord
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
16_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	48,1	38,0	35,2	48,1	66,7
17_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	39,3	35,0	32,2	42,2	60,9
17_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	38,9	32,9	30,0	40,0	60,2
17_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	39,5	31,6	28,7	39,5	60,8
17_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	44,1	39,1	36,3	46,3	61,9
18_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	34,6	30,6	27,6	37,6	58,5
18_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	33,1	28,0	25,1	35,1	57,9
18_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	42,8	39,4	36,5	46,5	58,8
18_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	44,3	40,4	37,6	47,6	60,9
19_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	33,8	30,2	27,2	37,2	60,3
19_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	35,0	31,3	28,4	38,4	60,2
19_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	36,7	32,7	29,9	39,9	60,5
19_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	42,3	38,7	35,9	45,9	61,4
20_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	34,6	31,1	28,1	38,1	62,1
20_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	35,8	32,2	29,3	39,3	62,2
20_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	44,8	41,7	38,8	48,8	62,5
20_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	44,9	41,7	38,8	48,8	63,0
21_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	36,3	32,7	30,0	40,0	65,2
21_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	37,3	33,5	30,9	40,9	65,2
21_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	38,2	34,5	32,0	42,0	65,3
22_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	36,4	30,7	27,9	37,9	68,6
22_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	37,6	31,2	28,5	38,5	68,6
22_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	40,2	35,5	32,8	42,8	68,6
23_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	39,3	30,6	28,2	39,3	72,7
23_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	40,6	31,3	29,2	40,6	72,6
23_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	41,3	33,4	31,7	41,7	72,6
23_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	44,1	39,1	36,6	46,6	72,4
24_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	41,2	37,0	34,4	44,4	69,9
24_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	42,1	37,5	35,1	45,1	69,6
24_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	42,6	37,9	35,6	45,6	69,6
24_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	43,0	38,4	36,2	46,2	69,6
25_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	40,6	37,1	34,6	44,6	66,0
25_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	41,0	37,4	35,0	45,0	65,3
25_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	40,9	37,1	34,9	44,9	65,2
25_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	41,2	37,5	35,4	45,4	65,3
26_A	Oldenzaalsestraat 101-404	1,50	38,3	34,8	32,3	42,3	64,7
26_B	Oldenzaalsestraat 101-404	4,50	39,0	35,6	33,1	43,1	63,5
26_C	Oldenzaalsestraat 101-404	7,50	38,0	34,5	32,2	42,2	62,7
26_D	Oldenzaalsestraat 101-404	10,50	38,5	34,8	32,5	42,5	62,2
27_A	Oldenzaalsestraat 53-67	1,50	39,0	35,5	33,1	43,1	65,5
27_B	Oldenzaalsestraat 53-67	4,50	39,4	36,0	33,6	43,6	64,3
27_C	Oldenzaalsestraat 53-67	7,50	40,0	36,5	34,2	44,2	64,3
28_A	Oldenzaalsestraat 69-77	1,50	38,8	35,3	32,7	42,7	65,3
28_B	Oldenzaalsestraat 69-77	4,50	39,1	35,6	33,2	43,2	64,4
28_C	Oldenzaalsestraat 69-77	7,50	39,7	36,1	33,8	43,8	64,4
29_A	Oldenzaalsestraat79-81	1,50	37,8	33,9	31,2	41,2	64,9
29_B	Oldenzaalsestraat79-81	4,50	37,9	33,9	31,3	41,3	64,0
29_C	Oldenzaalsestraat79-81	7,50	38,5	34,6	32,2	42,2	64,0
30_A	Oldenzaalsestraat 83-87	1,50	36,5	31,9	29,1	39,1	65,2
30_B	Oldenzaalsestraat 83-87	4,50	37,5	33,1	30,3	40,3	64,3
31_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	34,3	29,5	26,9	36,9	63,9
31_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	33,7	28,5	25,9	35,9	63,0

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Noord
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
31_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	34,5	29,0	26,4	36,4	63,1
32_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	35,1	31,4	28,6	38,6	62,2
32_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	32,8	28,4	25,7	35,7	61,4
32_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	33,5	29,1	26,5	36,5	61,4
N-01_A		3,50	52,7	37,2	34,7	52,7	82,8
N-01_B		8,50	49,7	37,8	35,4	49,7	79,2
N-01_C		13,50	47,6	35,7	33,5	47,6	77,2
N-02_A		3,50	51,8	38,0	35,4	51,8	81,5
N-02_B		8,50	49,4	38,5	36,2	49,4	78,8
N-02_C		13,50	47,9	37,4	35,5	47,9	76,7
N-03_A		3,50	51,4	32,6	29,8	51,4	81,4
N-03_B		8,50	48,8	31,9	29,2	48,8	78,8
N-03_C		13,50	47,0	31,6	29,2	47,0	76,7
N-04_A		3,50	56,4	36,3	33,5	56,4	79,3
N-04_B		8,50	56,0	32,4	29,5	56,0	78,9
N-04_C		13,50	55,5	30,1	27,4	55,5	78,1
N-05_A		3,50	63,7	34,8	32,0	63,7	80,6
N-05_B		8,50	61,1	26,7	24,1	61,1	80,1
N-05_C		13,50	58,6	28,5	25,9	58,6	79,1
N-06_A		3,50	61,1	30,6	27,9	61,1	83,5
N-06_B		8,50	59,4	29,2	26,5	59,4	82,5
N-06_C		13,50	57,8	31,7	28,9	57,8	79,2
N-07_A		3,50	49,7	46,1	43,2	53,2	69,1
N-07_B		8,50	50,0	46,4	43,4	53,4	68,9
N-07_C		13,50	50,7	47,0	44,0	54,0	68,4
N-08_A		3,50	51,5	41,0	39,8	51,5	81,1
N-08_B		8,50	50,1	40,9	39,7	50,1	79,4
N-08_C		13,50	49,9	42,4	40,9	50,9	77,9
N-09_A		3,50	51,0	36,8	34,2	51,0	82,3
N-09_B		8,50	49,8	37,4	34,8	49,8	80,8
N-09_C		13,50	48,9	39,7	37,7	48,9	79,0
NW-01_A		3,50	34,3	22,3	20,3	34,3	65,9
NW-01_B		8,50	35,4	22,5	20,5	35,4	65,6
NW-01_C		13,50	36,0	25,6	24,1	36,0	65,5
NW-02_A		3,50	40,8	29,0	27,0	40,8	71,6
NW-02_B		8,50	40,9	29,3	27,4	40,9	71,3
NW-02_C		13,50	40,6	28,7	26,8	40,6	70,8
NW-03_A		3,50	50,6	38,7	36,2	50,6	81,2
NW-03_B		8,50	49,3	39,0	36,6	49,3	79,9
NW-03_C		13,50	48,5	41,0	38,8	48,8	78,3
NW-04_A		3,50	51,6	45,3	44,7	54,7	80,3
NW-04_B		8,50	50,4	45,0	44,4	54,4	78,6
NW-04_C		13,50	49,8	45,5	44,6	54,6	77,0
NW-05_A		3,50	46,0	36,2	34,0	46,0	75,4
NW-05_B		8,50	45,2	33,9	32,6	45,2	74,8
NW-05_C		13,50	44,1	33,2	31,2	44,1	73,7
NW-06_A		3,50	40,6	31,5	29,0	40,6	70,3
NW-06_B		8,50	40,1	26,5	24,6	40,1	70,2
NW-06_C		13,50	40,3	28,0	26,2	40,3	70,0
NW-07_A		3,50	29,8	25,8	23,9	33,9	56,0
NW-07_B		8,50	27,8	22,0	20,4	30,4	55,2
NW-07_C		13,50	28,6	23,4	21,4	31,4	55,2

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Noord
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
NW-08_A		3,50	26,2	20,8	18,8	28,8	55,6
NW-08_B		8,50	26,8	21,1	19,0	29,0	53,7
NW-08_C		13,50	28,0	23,0	20,8	30,8	53,6
O-01_A		2,00	35,4	27,1	24,6	35,4	66,1
O-01_B		6,00	37,2	27,9	25,8	37,2	66,0
O-02_A		2,00	30,8	23,6	22,0	32,0	63,2
O-02_B		6,00	32,6	26,5	25,2	35,2	62,5
O-03_A		2,00	28,5	23,7	21,4	31,4	50,1
O-03_B		6,00	34,5	31,0	28,3	38,3	50,3
O-04_A		2,00	28,4	24,1	21,8	31,8	49,2
O-04_B		6,00	34,3	30,8	28,1	38,1	49,7
O-05_A		2,00	27,2	22,4	19,8	29,8	48,9
O-05_B		6,00	33,9	30,5	27,8	37,8	49,5
O-06_A		2,00	25,3	19,8	17,1	27,1	51,3
O-06_B		6,00	26,6	20,7	17,9	27,9	51,4
O-07_A		2,00	45,5	38,3	35,5	45,5	68,7
O-07_B		6,00	48,0	39,5	36,6	48,0	69,5
O-08_A		2,00	49,0	36,3	33,4	49,0	72,2
O-08_B		6,00	50,5	35,8	33,1	50,5	72,1
O-09_A		2,00	49,6	35,1	32,3	49,6	72,7
O-09_B		6,00	50,4	33,4	30,9	50,4	72,6
P-01_A	portiersloge	3,50	52,0	39,9	37,1	52,0	73,8
P-02_A	portiersloge	3,50	40,5	31,1	28,5	40,5	65,8
P-03_A	portiersloge	3,50	41,5	34,5	31,7	41,7	62,7
P-04_A	portiersloge	3,50	51,0	40,7	37,8	51,0	72,2
Z-01_A		2,00	46,9	43,4	42,3	52,3	72,9
Z-02_A		2,00	41,0	33,8	31,1	41,1	70,1
Z-02_B		6,00	41,7	33,7	31,0	41,7	70,1
Z-02_C		10,00	42,1	34,1	31,8	42,1	70,6
Z-02_D		14,00	44,0	37,8	36,7	46,7	72,1
Z-03_A		2,00	46,6	42,6	39,6	49,6	69,7
Z-03_B		6,00	49,4	45,4	42,4	52,4	70,1
Z-03_C		10,00	53,2	49,6	46,6	56,6	71,9
Z-03_D		14,00	57,1	53,5	50,6	60,6	71,7
Z-04_D		14,00	52,1	47,6	44,6	54,6	64,8
Z-05_C		10,00	33,5	28,4	25,5	35,5	57,2
Z-05_D		14,00	35,6	29,9	27,0	37,0	59,5
Z-06_A		2,00	47,4	43,2	40,3	50,3	67,2
Z-06_B		6,00	50,8	46,3	43,4	53,4	68,7
Z-07_A		2,00	57,4	40,7	37,8	57,4	78,6
Z-07_B		6,00	59,2	43,4	40,5	59,2	80,0
Z-07_C		10,00	57,1	43,9	41,1	57,1	78,3
Z-08_A		2,00	46,7	35,1	32,3	46,7	71,2
Z-08_B		6,00	48,4	25,0	22,2	48,4	72,0
Z-08_C		10,00	48,3	35,6	32,8	48,3	71,2
Z-09_A		2,00	48,3	33,5	30,8	48,3	70,3
Z-09_B		6,00	52,3	32,7	30,0	52,3	71,7
Z-09_C		10,00	51,6	41,5	38,8	51,6	70,6
Z-10_A		2,00	42,9	35,2	32,4	42,9	65,3
Z-10_B		6,00	42,7	21,8	19,3	42,7	65,9
Z-10_C		10,00	44,4	30,6	27,9	44,4	67,3
Z-11_A		2,00	33,3	29,0	26,1	36,1	53,1

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Noord
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
Z-11_B		6,00	37,8	34,1	31,2	41,2	53,7
Z-11_C		10,00	36,1	29,7	27,0	37,0	56,7
Z-12_A		2,00	34,1	30,4	27,5	37,5	53,0
Z-12_B		6,00	39,4	36,0	33,1	43,1	54,1
Z-13_A		2,00	28,7	22,4	19,4	29,4	58,6
Z-13_B		6,00	31,1	25,0	22,0	32,0	59,1
Z-14_A		2,00	34,9	30,0	27,2	37,2	72,8
Z-14_B		6,00	31,9	23,4	21,4	31,9	73,1
Z-14_C		10,00	32,9	25,2	23,0	33,0	73,8
Z-15_A		2,00	50,5	28,8	26,0	50,5	81,7
Z-15_B		6,00	48,7	27,1	25,0	48,7	80,4
Z-15_C		10,00	48,8	29,9	28,3	48,8	80,7
Z-16_A		2,00	50,7	27,8	25,5	50,7	81,0
Z-16_B		6,00	49,5	34,7	32,6	49,5	79,7
Z-17_B		7,00	48,5	45,5	42,7	52,7	65,6
Z-18_B		7,00	40,9	37,5	35,2	45,2	62,4
Z-19_C		10,00	39,9	36,4	34,4	44,4	58,1

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Noordwest
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
01_A	Oldenzaalsestraat 110-112	1,50	26,1	23,1	20,1	30,1	26,1
01_B	Oldenzaalsestraat 110-112	4,50	29,4	26,4	23,4	33,4	29,4
01_C	Oldenzaalsestraat 110-112	7,50	36,9	33,9	30,9	40,9	36,9
02_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	32,1	29,1	26,1	36,1	32,1
02_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	33,3	30,3	27,3	37,3	33,3
02_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	35,2	32,2	29,2	39,2	35,2
03_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	22,4	19,4	16,3	26,3	22,4
03_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	25,8	22,8	19,8	29,8	25,8
03_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	33,4	30,4	27,4	37,4	33,4
04_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	22,3	19,3	16,3	26,3	22,3
04_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	28,0	24,9	21,9	31,9	28,0
04_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	28,6	25,6	22,6	32,6	28,6
05_A	Oosterstraat 10-11	1,50	20,6	17,6	14,6	24,6	21,2
05_B	Oosterstraat 10-11	4,50	22,1	19,1	16,1	26,1	22,1
05_C	Oosterstraat 10-11	7,50	24,7	21,7	18,7	28,7	24,7
06_A	Kremersmaten 1-54	1,50	10,8	7,8	4,8	14,8	12,3
06_B	Kremersmaten 1-54	4,50	18,0	15,0	12,0	22,0	19,1
06_C	Kremersmaten 1-54	7,50	27,8	24,8	21,8	31,8	28,4
06_D	Kremersmaten 1-54	10,50	28,4	25,4	22,4	32,4	28,5
07_A	Kremersmaten 1-54	1,50	12,5	9,5	6,5	16,5	14,1
07_B	Kremersmaten 1-54	4,50	17,8	14,8	11,8	21,8	18,9
07_C	Kremersmaten 1-54	7,50	27,7	24,7	21,7	31,7	28,4
07_D	Kremersmaten 1-54	10,50	28,5	25,4	22,4	32,4	28,6
08_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	12,8	9,8	6,8	16,8	14,3
08_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	17,2	14,2	11,2	21,2	18,3
08_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	28,1	25,1	22,1	32,1	28,6
08_D	Brinkhuisburg 2-34	10,50	31,2	28,1	25,1	35,1	31,2
09_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	12,5	9,5	6,5	16,5	14,1
09_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	16,4	13,4	10,4	20,4	17,6
09_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	27,6	24,6	21,6	31,6	28,3
10_A	Benninkburg 1-45	1,50	25,7	22,7	19,7	29,7	27,4
10_B	Benninkburg 1-45	4,50	29,0	26,0	23,0	33,0	30,3
10_C	Benninkburg 1-45	7,50	27,2	24,2	21,2	31,2	28,0
10_D	Benninkburg 1-45	10,50	27,7	24,7	21,7	31,7	28,0
11_A	Hoge Bothofstraat 90-96b	1,50	25,7	22,7	19,7	29,7	27,6
11_B	Hoge Bothofstraat 90-96b	4,50	26,0	23,0	20,0	30,0	27,4
11_C	Hoge Bothofstraat 90-96b	7,50	26,6	23,6	20,6	30,6	27,5
12_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	26,5	23,5	20,5	30,5	28,2
12_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	26,8	23,7	20,7	30,7	27,9
12_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	27,4	24,4	21,4	31,4	28,1
13_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	27,3	24,3	21,2	31,2	28,7
13_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	27,5	24,5	21,5	31,5	28,5
13_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	28,2	25,2	22,2	32,2	28,6
14_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	27,9	24,9	21,9	31,9	29,2
14_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	28,5	25,5	22,5	32,5	29,2
14_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	29,1	26,1	23,1	33,1	29,3
15_A	Hoge Bothofstraat 54	1,50	30,1	27,1	24,1	34,1	31,0
15_B	Hoge Bothofstraat 54	4,50	30,7	27,7	24,7	34,7	31,1
15_C	Hoge Bothofstraat 54	7,50	30,0	27,0	24,0	34,0	30,0
16_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	18,3	15,3	12,3	22,3	18,3
16_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	23,5	20,5	17,5	27,5	23,5
16_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	32,3	29,3	26,3	36,3	32,3

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Noordwest
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
16_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	32,4	29,4	26,4	36,4	32,4
17_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	31,0	28,0	25,0	35,0	31,0
17_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	28,9	25,9	22,9	32,9	28,9
17_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	33,3	30,3	27,3	37,3	33,3
17_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	33,5	30,5	27,5	37,5	33,5
18_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	30,8	27,7	24,7	34,7	30,8
18_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	25,0	22,0	19,0	29,0	25,0
18_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	34,4	31,4	28,4	38,4	34,4
18_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	34,4	31,4	28,4	38,4	34,4
19_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	23,5	20,5	17,5	27,5	23,5
19_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	29,5	26,5	23,5	33,5	29,5
19_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	34,9	31,9	28,9	38,9	34,9
19_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	35,0	32,0	29,0	39,0	35,0
20_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	29,7	26,7	23,7	33,7	29,7
20_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	35,6	32,6	29,6	39,6	35,6
20_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	35,7	32,7	29,7	39,7	35,7
20_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	35,9	32,9	29,9	39,9	35,9
21_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	24,3	21,3	18,3	28,3	24,3
21_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	27,4	24,4	21,4	31,4	27,4
21_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	36,4	33,4	30,4	40,4	36,4
22_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	37,3	34,3	31,3	41,3	37,3
22_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	38,6	35,6	32,6	42,6	38,6
22_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	37,0	34,0	31,0	41,0	37,0
23_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	39,8	36,8	33,8	43,8	39,8
23_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	39,6	36,6	33,6	43,6	39,6
23_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	40,2	37,2	34,2	44,2	40,2
23_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	38,1	35,1	32,1	42,1	38,1
24_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	36,4	33,4	30,4	40,4	36,4
24_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	37,7	34,7	31,7	41,7	37,7
24_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	39,2	36,2	33,2	43,2	39,2
24_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	38,2	35,2	32,2	42,2	38,2
25_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	35,9	32,9	29,9	39,9	35,9
25_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	37,0	33,9	30,9	40,9	37,0
25_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	37,7	34,7	31,7	41,7	37,7
25_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	37,6	34,6	31,6	41,6	37,6
26_A	Oldenzaalsestraat 101-404	1,50	35,3	32,3	29,3	39,3	35,3
26_B	Oldenzaalsestraat 101-404	4,50	35,8	32,8	29,8	39,8	35,8
26_C	Oldenzaalsestraat 101-404	7,50	34,7	31,7	28,7	38,7	34,7
26_D	Oldenzaalsestraat 101-404	10,50	34,8	31,8	28,8	38,8	34,8
27_A	Oldenzaalsestraat 53-67	1,50	35,7	32,7	29,7	39,7	35,7
27_B	Oldenzaalsestraat 53-67	4,50	36,1	33,1	30,1	40,1	36,1
27_C	Oldenzaalsestraat 53-67	7,50	36,0	33,0	30,0	40,0	36,0
28_A	Oldenzaalsestraat 69-77	1,50	35,0	32,0	28,9	38,9	35,0
28_B	Oldenzaalsestraat 69-77	4,50	35,3	32,3	29,3	39,3	35,3
28_C	Oldenzaalsestraat 69-77	7,50	35,9	32,9	29,9	39,9	35,9
29_A	Oldenzaalsestraat79-81	1,50	35,5	32,4	29,4	39,4	35,5
29_B	Oldenzaalsestraat79-81	4,50	35,9	32,9	29,9	39,9	35,9
29_C	Oldenzaalsestraat79-81	7,50	36,4	33,4	30,4	40,4	36,4
30_A	Oldenzaalsestraat 83-87	1,50	35,3	32,3	29,3	39,3	35,3
30_B	Oldenzaalsestraat 83-87	4,50	36,3	33,3	30,3	40,3	36,3
31_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	31,7	28,7	25,7	35,7	31,7
31_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	33,2	30,2	27,2	37,2	33,2

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Noordwest
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
31_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	35,3	32,3	29,2	39,2	35,3
32_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	34,7	31,6	28,6	38,6	34,7
32_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	37,3	34,3	31,3	41,3	37,3
32_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	37,8	34,8	31,8	41,8	37,8
N-01_A		3,50	23,6	20,6	17,6	27,6	23,6
N-01_B		8,50	24,3	21,3	18,2	28,2	24,3
N-01_C		13,50	26,2	23,2	20,2	30,2	26,2
N-02_A		3,50	32,0	28,9	25,9	35,9	32,0
N-02_B		8,50	32,2	29,2	26,2	36,2	32,2
N-02_C		13,50	21,1	18,1	15,1	25,1	21,1
N-03_A		3,50	30,7	27,6	24,6	34,6	30,7
N-03_B		8,50	30,9	27,9	24,9	34,9	30,9
N-03_C		13,50	17,6	14,6	11,6	21,6	17,6
N-04_A		3,50	22,2	19,1	16,1	26,1	22,2
N-04_B		8,50	16,3	13,3	10,3	20,3	16,3
N-04_C		13,50	16,7	13,7	10,7	20,7	16,7
N-05_A		3,50	26,8	23,8	20,8	30,8	26,8
N-05_B		8,50	16,4	13,4	10,4	20,4	16,4
N-05_C		13,50	16,8	13,8	10,8	20,8	16,8
N-06_A		3,50	18,0	14,9	11,9	21,9	18,0
N-06_B		8,50	18,2	15,2	12,2	22,2	18,2
N-06_C		13,50	18,9	15,9	12,9	22,9	18,9
N-07_A		3,50	35,1	32,1	29,1	39,1	35,1
N-07_B		8,50	24,8	21,7	18,7	28,7	24,8
N-07_C		13,50	30,2	27,2	24,1	34,1	30,2
N-08_A		3,50	31,6	28,6	25,6	35,6	31,6
N-08_B		8,50	33,4	30,3	27,3	37,3	33,4
N-08_C		13,50	45,4	42,4	39,4	49,4	45,4
N-09_A		3,50	28,8	25,8	22,8	32,8	28,8
N-09_B		8,50	32,1	29,1	26,1	36,1	32,1
N-09_C		13,50	44,1	41,1	38,0	48,0	44,1
NW-01_A		3,50	28,3	25,3	22,3	32,3	28,3
NW-01_B		8,50	28,0	25,0	22,0	32,0	28,0
NW-01_C		13,50	30,2	27,2	24,1	34,1	30,2
NW-02_A		3,50	28,7	25,7	22,7	32,7	28,7
NW-02_B		8,50	29,4	26,4	23,3	33,3	29,4
NW-02_C		13,50	30,1	27,1	24,1	34,1	30,1
NW-03_A		3,50	32,3	29,3	26,3	36,3	32,3
NW-03_B		8,50	36,2	33,2	30,2	40,2	36,2
NW-03_C		13,50	42,9	39,9	36,8	46,8	42,9
NW-04_A		3,50	32,3	29,3	26,3	36,3	32,3
NW-04_B		8,50	33,5	30,5	27,5	37,5	33,5
NW-04_C		13,50	40,6	37,6	34,6	44,6	40,6
NW-05_A		3,50	36,4	33,3	30,3	40,3	36,4
NW-05_B		8,50	35,5	32,5	29,5	39,5	35,5
NW-05_C		13,50	36,7	33,7	30,7	40,7	36,7
NW-06_A		3,50	34,7	31,7	28,6	38,6	34,7
NW-06_B		8,50	32,6	29,6	26,6	36,6	32,6
NW-06_C		13,50	33,8	30,8	27,8	37,8	33,8
NW-07_A		3,50	30,6	27,6	24,6	34,6	30,6
NW-07_B		8,50	31,5	28,5	25,5	35,5	31,5
NW-07_C		13,50	33,1	30,1	27,0	37,0	33,1

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Noordwest
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
NW-08_A		3,50	28,4	25,4	22,4	32,4	28,4
NW-08_B		8,50	29,0	26,0	23,0	33,0	29,0
NW-08_C		13,50	30,7	27,7	24,6	34,6	30,7
O-01_A		2,00	14,6	11,6	8,6	18,6	14,7
O-01_B		6,00	14,9	11,9	8,9	18,9	14,9
O-02_A		2,00	16,5	13,5	10,5	20,5	17,4
O-02_B		6,00	20,6	17,6	14,5	24,5	20,7
O-03_A		2,00	18,0	14,9	11,9	21,9	19,0
O-03_B		6,00	26,2	23,2	20,1	30,1	26,5
O-04_A		2,00	18,1	15,1	12,1	22,1	19,2
O-04_B		6,00	26,3	23,2	20,2	30,2	26,6
O-05_A		2,00	17,7	14,6	11,6	21,6	18,8
O-05_B		6,00	26,7	23,7	20,7	30,7	27,2
O-06_A		2,00	27,7	24,7	21,7	31,7	28,3
O-06_B		6,00	28,8	25,8	22,7	32,7	28,8
O-07_A		2,00	31,9	28,9	25,9	35,9	32,0
O-07_B		6,00	31,8	28,8	25,7	35,7	31,8
O-08_A		2,00	29,0	26,0	23,0	33,0	29,0
O-08_B		6,00	32,5	29,4	26,4	36,4	32,5
O-09_A		2,00	18,3	15,3	12,3	22,3	18,3
O-09_B		6,00	19,9	16,9	13,9	23,9	19,9
P-01_A	portiersloge	3,50	35,0	32,0	29,0	39,0	35,0
P-02_A	portiersloge	3,50	30,4	27,4	24,4	34,4	30,4
P-03_A	portiersloge	3,50	30,2	27,2	24,2	34,2	30,2
P-04_A	portiersloge	3,50	27,1	24,0	21,0	31,0	27,1
Z-01_A		2,00	34,7	31,7	28,6	38,6	34,7
Z-02_A		2,00	34,4	31,4	28,4	38,4	34,4
Z-02_B		6,00	41,7	38,7	35,7	45,7	41,7
Z-02_C		10,00	43,5	40,4	37,4	47,4	43,5
Z-02_D		14,00	44,7	41,6	38,6	48,6	44,7
Z-03_A		2,00	31,7	28,7	25,7	35,7	31,7
Z-03_B		6,00	37,5	34,5	31,5	41,5	37,5
Z-03_C		10,00	42,0	39,0	36,0	46,0	42,0
Z-03_D		14,00	44,6	41,6	38,6	48,6	44,6
Z-04_D		14,00	23,9	20,9	17,9	27,9	23,9
Z-05_C		10,00	24,3	21,2	18,2	28,2	24,3
Z-05_D		14,00	25,7	22,7	19,6	29,6	25,7
Z-06_A		2,00	38,8	35,8	32,8	42,8	38,8
Z-06_B		6,00	41,1	38,0	35,0	45,0	41,1
Z-07_A		2,00	35,5	32,5	29,5	39,5	35,5
Z-07_B		6,00	38,5	35,5	32,5	42,5	38,5
Z-07_C		10,00	36,9	33,9	30,9	40,9	36,9
Z-08_A		2,00	33,1	30,1	27,1	37,1	33,1
Z-08_B		6,00	17,2	14,2	11,2	21,2	17,2
Z-08_C		10,00	30,6	27,6	24,5	34,5	30,6
Z-09_A		2,00	31,6	28,6	25,6	35,6	31,6
Z-09_B		6,00	22,0	19,0	16,0	26,0	22,0
Z-09_C		10,00	32,7	29,7	26,7	36,7	32,7
Z-10_A		2,00	29,7	26,7	23,7	33,7	29,7
Z-10_B		6,00	16,4	13,4	10,4	20,4	16,4
Z-10_C		10,00	28,9	25,9	22,8	32,8	28,9
Z-11_A		2,00	15,2	12,1	9,1	19,1	15,2

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Noordwest
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
Z-11_B		6,00	15,4	12,4	9,4	19,4	15,4
Z-11_C		10,00	26,8	23,8	20,8	30,8	26,8
Z-12_A		2,00	33,1	30,0	27,0	37,0	33,1
Z-12_B		6,00	33,3	30,3	27,3	37,3	33,3
Z-13_A		2,00	33,1	30,0	27,0	37,0	33,1
Z-13_B		6,00	21,8	18,8	15,8	25,8	21,8
Z-14_A		2,00	34,0	31,0	28,0	38,0	34,0
Z-14_B		6,00	21,3	18,3	15,3	25,3	21,3
Z-14_C		10,00	23,0	20,0	17,0	27,0	23,0
Z-15_A		2,00	39,4	36,4	33,4	43,4	39,4
Z-15_B		6,00	40,9	37,9	34,9	44,9	40,9
Z-15_C		10,00	43,1	40,0	37,0	47,0	43,1
Z-16_A		2,00	38,9	35,9	32,9	42,9	38,9
Z-16_B		6,00	41,5	38,5	35,5	45,5	41,5
Z-17_B		7,00	43,8	40,8	37,8	47,8	43,8
Z-18_B		7,00	41,0	37,9	34,9	44,9	41,0
Z-19_C		10,00	24,8	21,8	18,8	28,8	24,8

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Oost
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
01_A	Oldenzaalsestraat 110-112	1,50	9,8	9,8	-0,2	14,8	13,4
01_B	Oldenzaalsestraat 110-112	4,50	9,9	9,9	-0,2	14,9	13,0
01_C	Oldenzaalsestraat 110-112	7,50	10,5	10,5	0,5	15,5	13,2
02_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	35,3	35,3	28,6	40,3	35,9
02_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	36,5	36,5	29,7	41,5	37,0
02_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	36,8	36,8	29,8	41,8	37,0
03_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	38,7	38,7	32,2	43,7	39,1
03_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	38,8	38,8	32,0	43,8	39,2
03_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	39,2	39,2	32,1	44,2	39,3
04_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	37,8	37,8	30,7	42,8	38,5
04_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	40,9	40,9	34,1	45,9	41,2
04_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	41,1	41,1	34,0	46,1	41,1
05_A	Oosterstraat 10-11	1,50	35,2	35,2	27,7	40,2	35,4
05_B	Oosterstraat 10-11	4,50	41,2	41,2	34,7	46,2	41,2
05_C	Oosterstraat 10-11	7,50	41,6	41,6	35,1	46,6	41,6
06_A	Kremersmaten 1-54	1,50	35,9	35,9	20,4	40,9	36,0
06_B	Kremersmaten 1-54	4,50	37,3	37,3	26,1	42,3	37,3
06_C	Kremersmaten 1-54	7,50	41,2	41,2	33,6	46,2	41,2
06_D	Kremersmaten 1-54	10,50	41,3	41,3	33,8	46,3	41,3
07_A	Kremersmaten 1-54	1,50	38,8	38,8	26,2	43,8	38,8
07_B	Kremersmaten 1-54	4,50	40,1	40,1	29,7	45,1	40,2
07_C	Kremersmaten 1-54	7,50	42,0	42,0	33,6	47,0	42,0
07_D	Kremersmaten 1-54	10,50	42,1	42,1	33,8	47,1	42,1
08_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	40,7	40,7	25,8	45,7	40,7
08_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	41,0	41,0	24,4	46,0	41,0
08_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	43,1	43,1	33,3	48,1	43,1
08_D	Brinkhuisburg 2-34	10,50	45,1	45,1	36,0	50,1	45,1
09_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	40,1	40,1	26,4	45,1	40,2
09_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	40,9	40,9	28,0	45,9	40,9
09_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	41,6	41,6	31,2	46,6	41,6
10_A	Benninkburg 1-45	1,50	37,5	37,5	23,2	42,5	37,6
10_B	Benninkburg 1-45	4,50	39,8	39,8	30,0	44,8	39,8
10_C	Benninkburg 1-45	7,50	39,7	39,7	30,1	44,7	39,7
10_D	Benninkburg 1-45	10,50	40,1	40,1	30,2	45,1	40,1
11_A	Hoge Bothofstraat 90-96b	1,50	35,0	35,0	19,3	40,0	35,5
11_B	Hoge Bothofstraat 90-96b	4,50	37,8	37,8	28,6	42,8	37,9
11_C	Hoge Bothofstraat 90-96b	7,50	37,9	37,9	28,6	42,9	37,9
12_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	36,9	36,9	23,2	41,9	37,2
12_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	39,1	39,1	29,4	44,1	39,1
12_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	40,1	40,1	31,4	45,1	40,1
13_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	37,4	37,4	21,6	42,4	37,5
13_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	38,0	38,0	25,0	43,0	38,1
13_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	39,5	39,5	30,0	44,5	39,6
14_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	38,9	38,9	26,6	43,9	38,9
14_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	39,9	39,9	29,4	44,9	39,9
14_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	40,3	40,3	30,4	45,3	40,3
15_A	Hoge Bothofstraat 54	1,50	38,3	38,3	28,9	43,3	38,4
15_B	Hoge Bothofstraat 54	4,50	38,2	38,2	27,9	43,2	38,3
15_C	Hoge Bothofstraat 54	7,50	39,2	39,2	30,1	44,2	39,2
16_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	39,9	39,9	32,9	44,9	40,4
16_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	39,7	39,7	32,2	44,7	39,9
16_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	38,8	38,8	30,2	43,8	38,9

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Oost
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
16_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	38,9	38,9	30,2	43,9	38,9
17_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	36,1	36,1	29,0	41,1	36,9
17_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	37,0	37,0	29,4	42,0	37,4
17_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	37,4	37,4	29,4	42,4	37,6
17_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	37,7	37,7	29,4	42,7	37,7
18_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	27,9	27,9	17,2	32,9	29,8
18_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	30,3	30,3	21,1	35,3	30,8
18_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	30,7	30,7	20,7	35,7	30,9
18_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	36,8	36,8	29,9	41,8	36,8
19_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	25,6	25,6	12,7	30,6	27,9
19_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	30,7	30,7	23,1	35,7	31,3
19_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	28,3	28,3	16,2	33,3	28,6
19_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	34,5	34,5	27,4	39,5	34,6
20_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	23,3	23,3	9,0	28,3	25,9
20_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	25,1	25,1	13,7	30,1	26,5
20_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	27,6	27,6	18,1	32,6	28,1
20_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	33,9	33,9	27,1	38,9	34,0
21_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	18,6	18,6	10,0	23,6	21,3
21_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	22,6	22,6	15,3	27,6	24,1
21_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	24,7	24,7	17,4	29,7	25,5
22_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	21,0	21,0	11,9	26,0	23,9
22_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	24,8	24,8	17,5	29,8	26,6
22_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	32,8	32,8	26,5	37,8	33,6
23_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	18,1	18,1	8,5	23,1	21,2
23_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	21,0	21,0	13,1	26,0	23,1
23_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	30,1	30,1	23,7	35,1	31,1
23_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	30,9	30,9	24,4	35,9	31,4
24_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	18,1	18,1	9,8	23,1	21,3
24_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	20,4	20,4	12,7	25,4	22,8
24_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	22,6	22,6	15,0	27,6	24,3
24_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	29,4	29,4	22,9	34,4	30,3
25_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	14,3	14,3	7,2	19,3	17,4
25_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	16,0	16,0	9,3	21,0	18,4
25_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	16,5	16,5	10,1	21,5	18,2
25_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	18,6	18,6	12,1	23,6	19,8
26_A	Oldenzaalsestraat 101-404	1,50	19,8	19,8	13,3	24,8	22,9
26_B	Oldenzaalsestraat 101-404	4,50	21,6	21,6	15,2	26,6	24,2
26_C	Oldenzaalsestraat 101-404	7,50	24,0	24,0	17,6	29,0	26,1
26_D	Oldenzaalsestraat 101-404	10,50	26,4	26,4	19,8	31,4	28,2
27_A	Oldenzaalsestraat 53-67	1,50	16,6	16,6	8,2	21,6	20,2
27_B	Oldenzaalsestraat 53-67	4,50	17,8	17,8	9,5	22,8	20,8
27_C	Oldenzaalsestraat 53-67	7,50	19,7	19,7	11,6	24,7	22,2
28_A	Oldenzaalsestraat 69-77	1,50	15,6	15,6	6,8	20,6	19,3
28_B	Oldenzaalsestraat 69-77	4,50	16,7	16,7	8,4	21,7	19,8
28_C	Oldenzaalsestraat 69-77	7,50	18,8	18,8	10,9	23,8	21,3
29_A	Oldenzaalsestraat79-81	1,50	19,2	19,2	12,2	24,2	22,4
29_B	Oldenzaalsestraat79-81	4,50	19,9	19,9	13,0	24,9	22,7
29_C	Oldenzaalsestraat79-81	7,50	21,0	21,0	14,3	26,0	23,2
30_A	Oldenzaalsestraat 83-87	1,50	23,9	23,9	17,1	28,9	27,1
30_B	Oldenzaalsestraat 83-87	4,50	25,4	25,4	18,8	30,4	28,0
31_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	23,1	23,1	16,2	28,1	26,3
31_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	16,9	16,9	3,7	21,9	20,5

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Oost
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
31_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	17,3	17,3	6,0	22,3	20,3
32_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	10,0	10,0	0,9	15,0	13,6
32_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	11,3	11,3	2,7	16,3	14,4
32_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	12,8	12,8	4,6	17,8	15,3
N-01_A		3,50	14,6	14,6	7,2	19,6	16,0
N-01_B		8,50	15,4	15,4	7,8	20,4	16,0
N-01_C		13,50	17,1	17,1	9,5	22,1	17,1
N-02_A		3,50	17,0	17,0	9,9	22,0	17,8
N-02_B		8,50	17,7	17,7	10,0	22,7	17,9
N-02_C		13,50	18,5	18,5	10,3	23,5	18,5
N-03_A		3,50	24,0	24,0	16,1	29,0	24,5
N-03_B		8,50	24,7	24,7	16,3	29,7	24,7
N-03_C		13,50	25,8	25,8	17,4	30,8	25,8
N-04_A		3,50	40,9	40,9	33,9	45,9	41,2
N-04_B		8,50	41,4	41,4	34,2	46,4	41,4
N-04_C		13,50	41,5	41,5	34,2	46,5	41,5
N-05_A		3,50	41,6	41,6	34,5	46,6	41,9
N-05_B		8,50	41,9	41,9	34,5	46,9	41,9
N-05_C		13,50	41,9	41,9	34,5	46,9	41,9
N-06_A		3,50	34,5	34,5	18,1	39,5	36,0
N-06_B		8,50	35,2	35,2	13,0	40,2	35,2
N-06_C		13,50	35,5	35,5	14,1	40,5	35,5
N-07_A		3,50	23,9	23,9	16,9	28,9	24,9
N-07_B		8,50	24,3	24,3	8,5	29,3	25,6
N-07_C		13,50	27,3	27,3	11,8	32,3	27,3
N-08_A		3,50	17,0	17,0	9,7	22,0	18,7
N-08_B		8,50	17,7	17,7	10,1	22,7	18,4
N-08_C		13,50	22,2	22,2	15,1	27,2	22,3
N-09_A		3,50	15,6	15,6	8,5	20,6	17,1
N-09_B		8,50	17,0	17,0	10,0	22,0	17,5
N-09_C		13,50	20,3	20,3	13,5	25,3	20,4
NW-01_A		3,50	26,0	26,0	19,7	31,0	27,9
NW-01_B		8,50	15,4	15,4	4,0	20,4	17,6
NW-01_C		13,50	15,8	15,8	4,9	20,8	16,9
NW-02_A		3,50	17,6	17,6	4,5	22,6	20,8
NW-02_B		8,50	18,5	18,5	5,8	23,5	20,4
NW-02_C		13,50	19,4	19,4	6,3	24,4	20,3
NW-03_A		3,50	18,1	18,1	7,3	23,1	21,0
NW-03_B		8,50	18,7	18,7	7,3	23,7	20,4
NW-03_C		13,50	21,1	21,1	10,9	26,1	21,7
NW-04_A		3,50	30,1	30,1	24,0	35,1	31,3
NW-04_B		8,50	19,2	19,2	8,5	24,2	20,7
NW-04_C		13,50	24,5	24,5	16,3	29,5	24,8
NW-05_A		3,50	22,1	22,1	5,0	27,1	25,5
NW-05_B		8,50	23,1	23,1	6,6	28,1	25,2
NW-05_C		13,50	25,2	25,2	11,3	30,2	26,1
NW-06_A		3,50	20,7	20,7	3,1	25,7	24,3
NW-06_B		8,50	21,6	21,6	4,3	26,6	24,1
NW-06_C		13,50	23,3	23,3	7,3	28,3	24,7
NW-07_A		3,50	13,4	13,4	6,1	18,4	15,8
NW-07_B		8,50	10,8	10,8	3,6	15,8	12,1
NW-07_C		13,50	12,0	12,0	4,5	17,0	12,5

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Oost
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
NW-08_A		3,50	11,3	11,3	4,2	16,3	13,7
NW-08_B		8,50	10,6	10,6	3,5	15,6	12,0
NW-08_C		13,50	11,6	11,6	4,4	16,6	12,1
O-01_A		2,00	43,5	43,5	26,1	48,5	43,5
O-01_B		6,00	52,7	52,7	25,2	57,7	52,7
O-02_A		2,00	44,8	44,8	29,4	49,8	44,8
O-02_B		6,00	53,1	53,1	22,8	58,1	53,1
O-03_A		2,00	43,6	43,6	27,4	48,6	43,6
O-03_B		6,00	45,6	45,6	30,1	50,6	45,6
O-04_A		2,00	48,1	48,1	28,2	53,1	48,1
O-04_B		6,00	50,1	50,1	29,7	55,1	50,1
O-05_A		2,00	50,2	50,2	24,3	55,2	50,2
O-05_B		6,00	59,3	59,3	29,8	64,3	59,3
O-06_A		2,00	47,0	47,0	23,2	52,0	47,0
O-06_B		6,00	50,2	50,2	14,8	55,2	50,2
O-07_A		2,00	48,6	48,6	16,9	53,6	48,6
O-07_B		6,00	44,7	44,7	17,5	49,7	44,7
O-08_A		2,00	55,8	55,8	22,8	60,8	55,8
O-08_B		6,00	53,1	53,1	23,1	58,1	53,1
O-09_A		2,00	52,0	52,0	30,7	57,0	52,1
O-09_B		6,00	45,1	45,1	31,1	50,1	45,1
P-01_A	portiersloge	3,50	44,5	44,5	35,4	49,5	44,5
P-02_A	portiersloge	3,50	44,0	44,0	33,5	49,0	44,0
P-03_A	portiersloge	3,50	33,0	33,0	20,9	38,0	33,0
P-04_A	portiersloge	3,50	31,2	31,2	22,5	36,2	31,2
Z-01_A		2,00	15,3	15,3	7,4	20,3	17,6
Z-02_A		2,00	14,3	14,3	7,0	19,3	16,1
Z-02_B		6,00	15,2	15,2	8,0	20,2	15,8
Z-02_C		10,00	15,8	15,8	8,1	20,8	16,2
Z-02_D		14,00	17,8	17,8	9,0	22,8	17,8
Z-03_A		2,00	34,0	34,0	27,4	39,0	35,2
Z-03_B		6,00	35,9	35,9	29,1	40,9	36,4
Z-03_C		10,00	36,4	36,4	29,3	41,4	36,5
Z-03_D		14,00	37,9	37,9	30,8	42,9	37,9
Z-04_D		14,00	35,8	35,8	28,4	40,8	35,8
Z-05_C		10,00	22,7	22,7	13,8	27,7	23,2
Z-05_D		14,00	25,9	25,9	14,5	30,9	26,0
Z-06_A		2,00	34,5	34,5	27,6	39,5	35,3
Z-06_B		6,00	38,1	38,1	31,4	43,1	38,3
Z-07_A		2,00	39,4	39,4	32,4	44,4	40,1
Z-07_B		6,00	42,3	42,3	35,1	47,3	42,3
Z-07_C		10,00	40,7	40,7	33,2	45,7	40,7
Z-08_A		2,00	40,7	40,7	34,0	45,7	41,2
Z-08_B		6,00	42,9	42,9	35,7	47,9	43,0
Z-08_C		10,00	40,7	40,7	32,8	45,7	40,7
Z-09_A		2,00	40,4	40,4	33,8	45,4	40,8
Z-09_B		6,00	42,7	42,7	35,5	47,7	42,8
Z-09_C		10,00	40,7	40,7	32,6	45,7	40,7
Z-10_A		2,00	39,5	39,5	32,6	44,5	39,8
Z-10_B		6,00	42,2	42,2	34,6	47,2	42,3
Z-10_C		10,00	39,8	39,8	31,4	44,8	39,8
Z-11_A		2,00	33,7	33,7	27,1	38,7	34,0

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Oost
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
Z-11_B		6,00	34,3	34,3	27,3	39,3	34,4
Z-11_C		10,00	31,1	31,1	17,3	36,1	31,1
Z-12_A		2,00	22,8	22,8	13,4	27,8	24,5
Z-12_B		6,00	22,9	22,9	8,9	27,9	23,7
Z-13_A		2,00	21,3	21,3	12,9	26,3	23,2
Z-13_B		6,00	24,6	24,6	16,9	29,6	25,1
Z-14_A		2,00	12,0	12,0	4,4	17,0	14,3
Z-14_B		6,00	14,6	14,6	5,4	19,6	16,2
Z-14_C		10,00	18,3	18,3	9,7	23,3	19,0
Z-15_A		2,00	11,4	11,4	4,0	16,4	13,8
Z-15_B		6,00	12,6	12,6	5,6	17,6	13,9
Z-15_C		10,00	15,0	15,0	8,1	20,0	15,4
Z-16_A		2,00	18,5	18,5	12,2	23,5	20,4
Z-16_B		6,00	15,0	15,0	8,1	20,0	16,1
Z-17_B		7,00	19,3	19,3	11,5	24,3	20,3
Z-18_B		7,00	26,2	26,2	19,9	31,2	26,4
Z-19_C		10,00	32,7	32,7	26,3	37,7	32,8

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: RBS
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
01_A	Oldenzaalsestraat 110-112	1,50	24,3	20,2	15,3	25,3	54,5
01_B	Oldenzaalsestraat 110-112	4,50	25,5	21,8	17,0	27,0	54,5
01_C	Oldenzaalsestraat 110-112	7,50	26,7	23,4	18,7	28,7	54,0
02_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	29,7	27,1	23,1	33,1	47,7
02_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	26,6	23,5	19,2	29,2	47,1
02_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	27,7	24,6	20,3	30,3	47,1
03_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	24,7	22,6	16,5	27,6	45,8
03_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	26,5	25,4	18,2	30,4	44,6
03_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	25,1	22,8	17,2	27,8	44,6
04_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	25,9	23,9	19,1	29,1	44,0
04_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	26,9	25,4	19,9	30,4	43,6
04_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	26,9	25,9	19,3	30,9	43,6
05_A	Oosterstraat 10-11	1,50	24,2	22,6	17,0	27,6	42,1
05_B	Oosterstraat 10-11	4,50	26,4	25,1	19,2	30,1	42,1
05_C	Oosterstraat 10-11	7,50	27,8	26,7	20,6	31,7	42,1
06_A	Kremersmaten 1-54	1,50	16,9	14,3	9,4	19,4	39,8
06_B	Kremersmaten 1-54	4,50	20,3	17,9	13,2	23,2	41,3
06_C	Kremersmaten 1-54	7,50	31,2	28,8	25,0	35,0	45,9
06_D	Kremersmaten 1-54	10,50	34,0	31,1	27,5	37,5	52,3
07_A	Kremersmaten 1-54	1,50	17,2	14,8	10,0	20,0	35,5
07_B	Kremersmaten 1-54	4,50	21,1	18,7	14,1	24,1	37,7
07_C	Kremersmaten 1-54	7,50	33,4	30,9	27,2	37,2	43,1
07_D	Kremersmaten 1-54	10,50	35,0	32,3	28,6	38,6	49,9
08_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	18,0	15,8	10,8	20,8	35,7
08_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	21,3	19,1	14,3	24,3	36,9
08_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	31,7	29,4	25,1	35,1	41,7
08_D	Brinkhuisburg 2-34	10,50	36,9	34,4	30,6	40,6	50,5
09_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	22,8	21,7	14,7	26,7	37,6
09_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	28,0	27,3	20,7	32,3	38,5
09_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	34,3	32,2	27,8	37,8	42,8
10_A	Benninkburg 1-45	1,50	25,5	24,3	17,8	29,3	47,3
10_B	Benninkburg 1-45	4,50	32,3	30,2	25,9	35,9	47,3
10_C	Benninkburg 1-45	7,50	33,5	31,3	27,1	37,1	48,2
10_D	Benninkburg 1-45	10,50	34,8	32,5	28,4	38,4	49,6
11_A	Hoge Bothofstraat 90-96b	1,50	31,0	28,7	24,5	34,5	46,4
11_B	Hoge Bothofstraat 90-96b	4,50	32,1	29,7	25,6	35,6	46,2
11_C	Hoge Bothofstraat 90-96b	7,50	33,1	30,8	26,7	36,7	46,4
12_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	30,1	28,1	23,0	33,1	49,7
12_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	33,5	31,2	26,9	36,9	49,2
12_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	35,5	33,0	29,0	39,0	50,0
13_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	30,3	28,5	22,8	33,5	50,6
13_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	32,7	30,7	25,7	35,7	49,8
13_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	36,0	33,6	29,5	39,5	50,0
14_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	30,8	29,3	22,9	34,3	51,4
14_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	32,4	30,8	24,7	35,8	50,6
14_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	35,2	33,1	28,3	38,3	50,6
15_A	Hoge Bothofstraat 54	1,50	33,7	31,9	26,2	36,9	53,1
15_B	Hoge Bothofstraat 54	4,50	35,0	33,2	27,7	38,2	52,2
15_C	Hoge Bothofstraat 54	7,50	36,4	34,6	29,3	39,6	52,3
16_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	34,7	34,3	24,7	39,3	54,1
16_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	34,9	34,4	24,7	39,4	53,9
16_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	36,3	35,5	26,9	40,5	54,1

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: RBS
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
16_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	41,2	39,3	34,3	44,3	54,6
17_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	36,7	36,4	26,5	41,4	55,3
17_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	37,9	37,5	28,2	42,5	55,4
17_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	38,8	38,2	29,3	43,2	55,6
17_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	41,2	40,1	33,5	45,1	56,0
18_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	40,1	39,4	29,6	44,4	57,0
18_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	40,5	40,1	29,3	45,1	56,9
18_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	43,5	42,9	35,4	47,9	57,2
18_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	46,2	45,0	39,0	50,0	57,8
19_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	41,9	41,2	31,5	46,2	58,3
19_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	42,5	42,0	31,9	47,0	58,3
19_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	43,0	42,5	32,4	47,5	58,5
19_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	45,1	44,1	38,0	49,1	59,1
20_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	40,9	40,5	28,9	45,5	62,1
20_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	42,9	42,0	33,2	47,0	62,2
20_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	44,5	43,5	35,4	48,5	62,2
20_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	46,4	45,1	38,0	50,1	62,4
21_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	37,3	36,7	27,2	41,7	64,6
21_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	39,7	39,0	31,1	44,0	64,6
21_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	43,7	42,3	36,0	47,3	64,7
22_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	38,4	36,6	28,1	41,6	68,4
22_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	41,3	39,9	31,7	44,9	68,4
22_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	43,5	41,8	35,0	46,8	68,3
23_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	40,5	36,5	28,9	41,5	72,4
23_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	41,8	37,6	30,2	42,6	72,3
23_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	42,1	38,1	30,2	43,1	72,2
23_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	43,7	40,2	34,4	45,2	72,0
24_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	41,3	38,3	33,7	43,7	69,9
24_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	42,8	40,2	34,1	45,2	69,8
24_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	43,0	40,2	33,9	45,2	69,8
24_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	44,0	41,1	35,3	46,1	69,8
25_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	39,2	36,6	31,7	41,7	66,0
25_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	40,0	37,4	32,0	42,4	65,6
25_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	40,3	37,0	31,9	42,0	65,4
25_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	42,2	37,6	32,3	42,6	65,8
26_A	Oldenzaalsestraat 101-404	1,50	37,3	34,8	29,2	39,8	65,7
26_B	Oldenzaalsestraat 101-404	4,50	38,5	36,3	30,7	41,3	64,6
26_C	Oldenzaalsestraat 101-404	7,50	39,3	37,0	31,9	42,0	63,8
26_D	Oldenzaalsestraat 101-404	10,50	39,7	37,4	32,1	42,4	63,3
27_A	Oldenzaalsestraat 53-67	1,50	39,5	36,2	30,4	41,2	66,1
27_B	Oldenzaalsestraat 53-67	4,50	40,2	37,5	31,5	42,5	65,3
27_C	Oldenzaalsestraat 53-67	7,50	41,2	38,6	32,3	43,6	65,3
28_A	Oldenzaalsestraat 69-77	1,50	39,6	36,1	31,3	41,3	66,2
28_B	Oldenzaalsestraat 69-77	4,50	40,4	37,6	32,6	42,6	65,5
28_C	Oldenzaalsestraat 69-77	7,50	41,4	38,5	33,2	43,5	65,5
29_A	Oldenzaalsestraat79-81	1,50	41,0	37,3	33,6	43,6	66,5
29_B	Oldenzaalsestraat79-81	4,50	42,1	38,9	34,9	44,9	65,9
29_C	Oldenzaalsestraat79-81	7,50	43,0	39,5	35,3	45,3	65,9
30_A	Oldenzaalsestraat 83-87	1,50	42,3	37,7	35,4	45,4	66,8
30_B	Oldenzaalsestraat 83-87	4,50	43,4	39,3	36,7	46,7	66,3
31_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	41,6	37,3	34,4	44,4	65,5
31_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	42,0	38,1	35,2	45,2	64,9

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: RBS
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
31_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	43,0	39,1	36,0	46,0	64,9
32_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	37,4	34,7	32,6	42,6	62,2
32_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	37,9	35,2	33,5	43,5	61,3
32_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	38,9	36,4	34,6	44,6	61,3
N-01_A		3,50	30,9	26,2	21,7	31,7	51,3
N-01_B		8,50	31,8	26,5	22,0	32,0	51,1
N-01_C		13,50	31,2	24,9	20,1	31,2	51,0
N-02_A		3,50	28,6	25,1	21,2	31,2	47,7
N-02_B		8,50	29,7	25,5	21,5	31,5	47,6
N-02_C		13,50	29,1	24,3	20,6	30,6	47,5
N-03_A		3,50	24,0	21,2	15,4	26,2	44,4
N-03_B		8,50	24,6	20,8	15,7	25,8	44,3
N-03_C		13,50	25,2	21,5	16,2	26,5	43,4
N-04_A		3,50	31,4	29,0	24,4	34,4	47,7
N-04_B		8,50	25,0	21,6	17,4	27,4	42,5
N-04_C		13,50	25,6	22,4	17,7	27,7	42,3
N-05_A		3,50	32,8	29,9	25,6	35,6	53,6
N-05_B		8,50	27,7	24,6	20,9	30,9	42,9
N-05_C		13,50	29,0	26,6	21,6	31,6	43,0
N-06_A		3,50	38,6	35,9	32,1	42,1	54,3
N-06_B		8,50	47,8	43,6	40,3	50,3	62,3
N-06_C		13,50	48,6	45,0	41,2	51,2	63,0
N-07_A		3,50	55,3	43,8	38,0	55,3	75,3
N-07_B		8,50	55,5	48,2	44,5	55,5	74,7
N-07_C		13,50	55,3	48,5	44,7	55,3	74,4
N-08_A		3,50	51,4	42,8	40,4	51,4	73,7
N-08_B		8,50	51,7	44,1	41,8	51,8	73,8
N-08_C		13,50	51,5	44,3	41,9	51,9	73,5
N-09_A		3,50	45,0	37,9	30,7	45,0	68,6
N-09_B		8,50	46,1	39,3	31,6	46,1	68,7
N-09_C		13,50	46,2	39,8	32,6	46,2	68,7
NW-01_A		3,50	27,5	24,2	20,6	30,6	48,4
NW-01_B		8,50	28,0	23,6	19,5	29,5	48,0
NW-01_C		13,50	28,1	23,9	19,9	29,9	47,3
NW-02_A		3,50	28,7	25,2	21,2	31,2	49,2
NW-02_B		8,50	29,6	25,5	21,3	31,3	49,1
NW-02_C		13,50	29,9	25,9	22,1	32,1	48,8
NW-03_A		3,50	48,6	42,2	39,0	49,0	69,5
NW-03_B		8,50	49,6	43,2	39,3	49,6	69,4
NW-03_C		13,50	49,6	43,4	39,4	49,6	69,4
NW-04_A		3,50	53,9	46,0	42,8	53,9	74,4
NW-04_B		8,50	54,1	47,6	43,3	54,1	74,2
NW-04_C		13,50	54,1	48,1	44,1	54,1	73,9
NW-05_A		3,50	54,3	46,0	42,5	54,3	76,6
NW-05_B		8,50	54,5	47,8	42,9	54,5	76,1
NW-05_C		13,50	54,2	48,0	42,9	54,2	75,2
NW-06_A		3,50	49,1	43,8	40,6	50,6	71,9
NW-06_B		8,50	50,2	44,8	41,0	51,0	71,9
NW-06_C		13,50	50,3	45,3	41,6	51,6	71,7
NW-07_A		3,50	35,3	32,7	29,1	39,1	56,3
NW-07_B		8,50	30,1	25,6	21,9	31,9	55,0
NW-07_C		13,50	30,4	26,3	22,4	32,4	55,0

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: RBS
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
NW-08_A		3,50	33,3	30,8	28,2	38,2	55,4
NW-08_B		8,50	28,3	23,4	18,6	28,6	53,2
NW-08_C		13,50	28,4	23,6	18,8	28,8	53,1
O-01_A		2,00	19,4	16,2	11,8	21,8	39,1
O-01_B		6,00	21,1	18,5	14,0	24,0	39,1
O-02_A		2,00	16,1	12,2	7,7	17,7	37,4
O-02_B		6,00	18,7	15,9	11,6	21,6	36,3
O-03_A		2,00	19,6	16,7	12,0	22,0	41,5
O-03_B		6,00	27,2	24,6	20,5	30,5	44,6
O-04_A		2,00	15,7	13,0	9,0	19,0	33,2
O-04_B		6,00	17,5	15,2	10,7	20,7	33,0
O-05_A		2,00	20,7	18,8	13,8	23,8	35,7
O-05_B		6,00	30,0	27,8	23,4	33,4	37,5
O-06_A		2,00	28,7	27,8	20,1	32,8	48,8
O-06_B		6,00	30,5	29,9	21,4	34,9	48,6
O-07_A		2,00	37,4	35,1	30,9	40,9	46,9
O-07_B		6,00	40,9	38,2	34,6	44,6	50,0
O-08_A		2,00	34,9	32,1	27,6	37,6	53,2
O-08_B		6,00	36,7	33,8	29,9	39,9	53,8
O-09_A		2,00	32,7	30,3	26,3	36,3	44,7
O-09_B		6,00	33,8	31,6	27,5	37,5	44,5
P-01_A	portiersloge	3,50	38,1	35,2	31,9	41,9	50,3
P-02_A	portiersloge	3,50	36,6	34,1	30,2	40,2	44,7
P-03_A	portiersloge	3,50	36,6	35,1	29,5	40,1	46,2
P-04_A	portiersloge	3,50	38,9	36,5	32,4	42,4	51,9
Z-01_A		2,00	63,5	54,0	36,5	63,5	83,0
Z-02_A		2,00	58,7	46,8	37,3	58,7	77,6
Z-02_B		6,00	59,1	52,0	46,0	59,1	77,5
Z-02_C		10,00	59,9	55,7	48,6	60,7	77,5
Z-02_D		14,00	60,9	56,9	49,6	61,9	78,7
Z-03_A		2,00	49,7	40,6	35,0	49,7	70,7
Z-03_B		6,00	50,9	44,0	39,8	50,9	70,9
Z-03_C		10,00	51,2	44,9	40,5	51,2	71,5
Z-03_D		14,00	51,3	45,2	40,7	51,3	71,2
Z-04_D		14,00	52,5	49,9	46,1	56,1	56,5
Z-05_C		10,00	57,6	56,8	51,3	61,8	61,2
Z-05_D		14,00	57,5	56,7	51,2	61,7	61,8
Z-06_A		2,00	44,5	36,6	32,5	44,5	66,8
Z-06_B		6,00	47,6	41,7	37,9	47,9	66,9
Z-07_A		2,00	38,7	36,0	32,5	42,5	54,2
Z-07_B		6,00	41,4	38,5	35,1	45,1	60,4
Z-07_C		10,00	43,8	40,9	37,3	47,3	61,9
Z-08_A		2,00	36,1	33,8	29,7	39,7	46,3
Z-08_B		6,00	32,9	30,8	26,3	36,3	43,5
Z-08_C		10,00	46,1	43,4	40,0	50,0	51,9
Z-09_A		2,00	36,4	34,3	29,6	39,6	46,1
Z-09_B		6,00	36,3	34,3	29,4	39,4	44,7
Z-09_C		10,00	42,2	40,4	35,4	45,4	50,8
Z-10_A		2,00	34,4	32,8	27,6	37,8	44,7
Z-10_B		6,00	29,5	28,3	21,9	33,3	40,2
Z-10_C		10,00	40,2	39,6	31,8	44,6	47,6
Z-11_A		2,00	38,6	38,3	27,1	43,3	46,1

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: RBS
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
Z-11_B		6,00	41,1	40,4	32,4	45,4	48,6
Z-11_C		10,00	41,1	40,7	30,0	45,7	49,5
Z-12_A		2,00	51,9	51,9	29,7	56,9	53,6
Z-12_B		6,00	59,4	59,4	31,9	64,4	60,0
Z-13_A		2,00	41,4	41,3	25,7	46,3	58,3
Z-13_B		6,00	41,6	41,4	27,5	46,4	58,8
Z-14_A		2,00	37,3	35,9	26,7	40,9	73,5
Z-14_B		6,00	38,7	38,2	22,2	43,2	73,7
Z-14_C		10,00	41,5	41,5	24,8	46,5	74,4
Z-15_A		2,00	52,7	46,8	23,9	52,7	82,7
Z-15_B		6,00	49,6	39,4	24,7	49,6	80,9
Z-15_C		10,00	49,2	37,2	26,2	49,2	81,0
Z-16_A		2,00	52,3	42,8	35,8	52,3	82,1
Z-16_B		6,00	51,6	45,5	41,3	51,6	80,1
Z-17_B		7,00	61,2	59,4	56,6	66,6	67,0
Z-18_B		7,00	63,7	62,9	57,1	67,9	67,0
Z-19_C		10,00	57,5	57,8	41,3	62,8	61,3

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Zuid
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
01_A	Oldenzaalsestraat 110-112	1,50	24,3	22,5	18,5	28,5	57,5
01_B	Oldenzaalsestraat 110-112	4,50	25,5	23,8	19,7	29,7	57,4
01_C	Oldenzaalsestraat 110-112	7,50	26,7	25,0	20,9	30,9	56,9
02_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	29,7	27,5	23,6	33,6	50,7
02_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	26,6	24,4	20,5	30,5	50,1
02_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	27,7	25,5	21,6	31,6	50,1
03_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	24,7	23,3	17,8	28,3	48,9
03_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	26,5	25,7	19,1	30,7	47,6
03_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	25,1	23,6	18,4	28,6	47,6
04_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	25,9	24,1	19,4	29,4	46,9
04_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	26,9	25,6	20,1	30,6	46,6
04_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	26,9	26,1	19,6	31,1	46,5
05_A	Oosterstraat 10-11	1,50	24,2	22,9	17,4	27,9	45,4
05_B	Oosterstraat 10-11	4,50	26,4	25,2	19,4	30,2	45,3
05_C	Oosterstraat 10-11	7,50	27,8	26,8	20,8	31,8	45,3
06_A	Kremersmaten 1-54	1,50	16,9	14,9	10,3	20,3	42,8
06_B	Kremersmaten 1-54	4,50	20,3	18,3	13,9	23,9	44,3
06_C	Kremersmaten 1-54	7,50	31,2	28,9	25,1	35,1	48,8
06_D	Kremersmaten 1-54	10,50	34,0	32,2	28,7	38,7	55,4
07_A	Kremersmaten 1-54	1,50	17,2	15,0	10,4	20,4	38,1
07_B	Kremersmaten 1-54	4,50	21,1	18,9	14,4	24,4	40,2
07_C	Kremersmaten 1-54	7,50	33,4	30,9	27,3	37,3	45,4
07_D	Kremersmaten 1-54	10,50	35,0	32,5	28,8	38,8	52,5
08_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	18,0	15,9	11,1	21,1	38,5
08_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	21,3	19,3	14,4	24,4	39,6
08_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	31,7	29,5	25,1	35,1	44,3
08_D	Brinkhuisburg 2-34	10,50	36,9	34,5	30,7	40,7	53,3
09_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	22,8	21,8	14,7	26,8	40,4
09_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	28,0	27,3	20,7	32,3	41,2
09_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	34,3	32,2	27,9	37,9	45,3
10_A	Benninkburg 1-45	1,50	25,5	24,4	18,1	29,4	50,3
10_B	Benninkburg 1-45	4,50	32,3	30,2	26,0	36,0	50,1
10_C	Benninkburg 1-45	7,50	33,5	31,4	27,1	37,1	51,1
10_D	Benninkburg 1-45	10,50	34,8	32,6	28,4	38,4	52,5
11_A	Hoge Bothofstraat 90-96b	1,50	31,0	28,7	24,6	34,6	49,1
11_B	Hoge Bothofstraat 90-96b	4,50	32,1	29,8	25,7	35,7	48,8
11_C	Hoge Bothofstraat 90-96b	7,50	33,1	30,9	26,7	36,7	48,9
12_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	30,1	28,3	23,2	33,3	52,7
12_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	33,5	31,2	27,0	37,0	52,1
12_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	35,5	33,1	29,1	39,1	52,9
13_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	30,3	28,8	23,2	33,8	53,8
13_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	32,7	30,8	25,9	35,9	52,9
13_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	36,0	33,7	29,6	39,6	53,1
14_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	30,8	29,5	23,3	34,5	54,3
14_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	32,4	31,0	25,0	36,0	53,5
14_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	35,2	33,2	28,4	38,4	53,5
15_A	Hoge Bothofstraat 54	1,50	33,7	32,0	26,4	37,0	56,1
15_B	Hoge Bothofstraat 54	4,50	35,0	33,3	27,8	38,3	55,2
15_C	Hoge Bothofstraat 54	7,50	36,4	34,6	29,4	39,6	55,3
16_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	34,7	34,3	25,0	39,3	57,0
16_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	34,9	34,4	25,0	39,4	56,8
16_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	36,3	35,6	27,1	40,6	57,0

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Zuid
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
16_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	41,2	39,4	34,4	44,4	57,4
17_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	36,7	36,4	26,7	41,4	58,4
17_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	37,9	37,6	28,4	42,6	58,4
17_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	38,8	38,3	29,5	43,3	58,6
17_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	41,2	40,1	33,6	45,1	58,9
18_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	40,1	39,4	29,8	44,4	60,0
18_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	40,5	40,1	29,5	45,1	59,9
18_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	43,5	42,9	35,4	47,9	60,1
18_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	46,2	45,1	39,1	50,1	60,6
19_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	41,9	41,3	31,7	46,3	61,3
19_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	42,5	42,0	32,0	47,0	61,3
19_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	43,0	42,5	32,6	47,5	61,5
19_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	45,1	44,1	38,1	49,1	62,0
20_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	40,9	40,6	29,2	45,6	65,2
20_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	42,9	42,1	33,4	47,1	65,2
20_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	44,5	43,5	35,5	48,5	65,3
20_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	46,4	45,2	38,2	50,2	65,4
21_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	37,3	36,8	27,9	41,8	68,5
21_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	39,7	39,1	31,6	44,1	68,6
21_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	43,7	42,4	36,4	47,4	68,7
22_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	38,4	37,4	30,4	42,4	71,4
22_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	41,3	40,5	33,4	45,5	71,4
22_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	43,5	42,2	36,0	47,2	71,4
23_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	40,5	38,8	33,6	43,8	75,4
23_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	41,8	40,1	35,1	45,1	75,3
23_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	42,1	40,5	35,3	45,5	75,2
23_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	43,7	41,8	37,1	47,1	75,0
24_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	41,3	39,4	35,2	45,2	72,9
24_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	42,8	41,4	36,2	46,4	72,8
24_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	43,0	41,5	36,3	46,5	72,8
24_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	44,0	42,3	37,3	47,3	72,8
25_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	39,2	37,4	33,0	43,0	68,9
25_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	40,0	38,3	33,5	43,5	68,6
25_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	40,3	38,4	34,1	44,1	68,4
25_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	42,2	40,1	35,9	45,9	68,7
26_A	Oldenzaalsestraat 101-404	1,50	37,3	35,7	30,8	40,8	68,6
26_B	Oldenzaalsestraat 101-404	4,50	38,5	36,9	31,8	41,9	67,6
26_C	Oldenzaalsestraat 101-404	7,50	39,3	37,6	32,8	42,8	66,8
26_D	Oldenzaalsestraat 101-404	10,50	39,7	38,1	33,2	43,2	66,3
27_A	Oldenzaalsestraat 53-67	1,50	39,5	37,8	33,0	43,0	69,1
27_B	Oldenzaalsestraat 53-67	4,50	40,2	38,7	33,6	43,7	68,3
27_C	Oldenzaalsestraat 53-67	7,50	41,2	39,8	34,5	44,8	68,3
28_A	Oldenzaalsestraat 69-77	1,50	39,6	37,8	33,7	43,7	69,2
28_B	Oldenzaalsestraat 69-77	4,50	40,4	38,8	34,4	44,4	68,4
28_C	Oldenzaalsestraat 69-77	7,50	41,4	39,8	35,2	45,2	68,5
29_A	Oldenzaalsestraat79-81	1,50	41,0	38,9	35,4	45,4	69,3
29_B	Oldenzaalsestraat79-81	4,50	42,1	40,2	36,5	46,5	68,7
29_C	Oldenzaalsestraat79-81	7,50	43,0	41,1	37,3	47,3	68,7
30_A	Oldenzaalsestraat 83-87	1,50	42,3	40,0	37,4	47,4	69,8
30_B	Oldenzaalsestraat 83-87	4,50	43,4	41,1	38,4	48,4	69,2
31_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	41,6	39,2	36,3	46,3	68,4
31_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	42,0	39,8	36,9	46,9	67,9

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Zuid
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
31_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	43,0	40,9	37,8	47,8	67,9
32_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	37,4	35,2	33,0	43,0	65,3
32_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	37,9	35,7	33,8	43,8	64,4
32_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	38,9	36,8	34,8	44,8	64,3
N-01_A		3,50	30,9	28,7	24,8	34,8	54,2
N-01_B		8,50	31,8	29,5	25,8	35,8	54,1
N-01_C		13,50	31,2	28,8	25,1	35,1	54,0
N-02_A		3,50	28,6	26,4	22,8	32,8	50,6
N-02_B		8,50	29,7	27,4	23,7	33,7	50,5
N-02_C		13,50	29,1	26,6	23,2	33,2	50,4
N-03_A		3,50	24,0	22,1	17,1	27,1	47,4
N-03_B		8,50	24,6	22,5	18,1	28,1	47,3
N-03_C		13,50	25,2	23,2	18,7	28,7	46,8
N-04_A		3,50	31,4	29,4	25,0	35,0	50,8
N-04_B		8,50	25,0	22,8	18,9	28,9	45,4
N-04_C		13,50	25,6	23,6	19,4	29,4	45,4
N-05_A		3,50	32,8	30,4	26,2	36,2	55,5
N-05_B		8,50	27,7	25,4	21,9	31,9	45,9
N-05_C		13,50	29,0	27,2	22,5	32,5	46,0
N-06_A		3,50	38,6	36,2	32,4	42,4	57,1
N-06_B		8,50	47,8	45,0	41,8	51,8	65,6
N-06_C		13,50	48,6	46,1	42,5	52,5	66,2
N-07_A		3,50	55,3	52,4	49,1	59,1	78,3
N-07_B		8,50	55,5	52,8	49,6	59,6	77,7
N-07_C		13,50	55,3	52,7	49,4	59,4	77,4
N-08_A		3,50	51,4	48,6	45,8	55,8	76,1
N-08_B		8,50	51,7	48,9	46,2	56,2	76,2
N-08_C		13,50	51,5	48,9	46,1	56,1	76,0
N-09_A		3,50	45,0	42,6	38,5	48,5	71,5
N-09_B		8,50	46,1	43,8	39,6	49,6	71,6
N-09_C		13,50	46,2	44,0	39,8	49,8	71,7
NW-01_A		3,50	27,5	25,5	22,0	32,0	51,3
NW-01_B		8,50	28,0	25,8	22,3	32,3	50,9
NW-01_C		13,50	28,1	26,0	22,4	32,4	50,3
NW-02_A		3,50	28,7	26,8	23,1	33,1	52,3
NW-02_B		8,50	29,6	27,6	23,9	33,9	52,2
NW-02_C		13,50	29,9	27,8	24,3	34,3	52,0
NW-03_A		3,50	48,6	46,1	43,0	53,0	72,4
NW-03_B		8,50	49,6	47,2	43,8	53,8	72,4
NW-03_C		13,50	49,6	47,2	43,8	53,8	72,3
NW-04_A		3,50	53,9	51,2	48,1	58,1	77,4
NW-04_B		8,50	54,1	51,6	48,2	58,2	77,2
NW-04_C		13,50	54,1	51,7	48,2	58,2	76,8
NW-05_A		3,50	54,3	51,6	48,5	58,5	79,5
NW-05_B		8,50	54,5	52,1	48,4	58,4	79,1
NW-05_C		13,50	54,2	51,9	48,1	58,1	78,2
NW-06_A		3,50	49,1	46,8	43,6	53,6	74,9
NW-06_B		8,50	50,2	47,9	44,4	54,4	74,8
NW-06_C		13,50	50,3	48,0	44,6	54,6	74,7
NW-07_A		3,50	35,3	33,7	30,2	40,2	59,4
NW-07_B		8,50	30,1	28,0	24,6	34,6	57,9
NW-07_C		13,50	30,4	28,3	24,8	34,8	57,9

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Zuid
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
NW-08_A		3,50	33,3	31,3	28,6	38,6	58,4
NW-08_B		8,50	28,3	26,1	22,3	32,3	56,2
NW-08_C		13,50	28,4	26,2	22,3	32,3	56,1
O-01_A		2,00	19,4	17,2	13,1	23,1	42,0
O-01_B		6,00	21,1	19,0	14,8	24,8	41,6
O-02_A		2,00	16,1	13,8	9,8	19,8	40,4
O-02_B		6,00	18,7	16,5	12,4	22,4	39,8
O-03_A		2,00	19,6	17,3	12,9	22,9	44,0
O-03_B		6,00	27,2	24,8	20,7	30,7	46,5
O-04_A		2,00	15,7	13,2	9,2	19,2	35,9
O-04_B		6,00	17,5	15,4	10,9	20,9	35,6
O-05_A		2,00	20,7	18,9	13,9	23,9	39,6
O-05_B		6,00	30,0	27,8	23,5	33,5	40,5
O-06_A		2,00	28,7	27,9	20,4	32,9	51,8
O-06_B		6,00	30,5	29,9	21,6	34,9	51,6
O-07_A		2,00	37,4	35,2	31,0	41,0	49,6
O-07_B		6,00	40,9	38,3	34,7	44,7	52,7
O-08_A		2,00	34,9	32,4	28,1	38,1	55,5
O-08_B		6,00	36,7	34,0	30,2	40,2	56,4
O-09_A		2,00	32,7	30,4	26,5	36,5	47,6
O-09_B		6,00	33,8	31,7	27,6	37,6	47,3
P-01_A	portiersloge	3,50	38,1	35,3	32,0	42,0	52,9
P-02_A	portiersloge	3,50	36,6	34,1	30,3	40,3	47,5
P-03_A	portiersloge	3,50	36,6	35,1	29,6	40,1	49,0
P-04_A	portiersloge	3,50	38,9	36,5	32,5	42,5	53,3
Z-01_A		2,00	63,5	61,9	58,1	68,1	86,5
Z-02_A		2,00	58,7	56,2	52,8	62,8	80,9
Z-02_B		6,00	59,1	56,9	53,2	63,2	80,8
Z-02_C		10,00	59,9	58,2	53,4	63,4	80,7
Z-02_D		14,00	60,9	59,3	54,4	64,4	81,8
Z-03_A		2,00	49,7	47,0	43,5	53,5	73,6
Z-03_B		6,00	50,9	48,1	44,6	54,6	73,8
Z-03_C		10,00	51,2	48,5	44,9	54,9	74,4
Z-03_D		14,00	51,3	48,5	44,9	54,9	74,1
Z-04_D		14,00	52,5	49,9	46,2	56,2	58,6
Z-05_C		10,00	57,6	56,8	51,3	61,8	62,9
Z-05_D		14,00	57,5	56,7	51,2	61,7	63,6
Z-06_A		2,00	44,5	41,7	38,4	48,4	69,8
Z-06_B		6,00	47,6	44,9	41,5	51,5	69,9
Z-07_A		2,00	38,7	36,1	32,6	42,6	56,4
Z-07_B		6,00	41,4	38,6	35,2	45,2	61,5
Z-07_C		10,00	43,8	41,2	37,6	47,6	63,3
Z-08_A		2,00	36,1	33,9	29,8	39,8	49,0
Z-08_B		6,00	32,9	30,9	26,5	36,5	46,4
Z-08_C		10,00	46,1	43,5	40,0	50,0	54,3
Z-09_A		2,00	36,4	34,4	29,8	39,8	48,8
Z-09_B		6,00	36,3	34,4	29,5	39,5	47,3
Z-09_C		10,00	42,2	40,5	35,5	45,5	53,6
Z-10_A		2,00	34,4	32,9	27,7	37,9	47,4
Z-10_B		6,00	29,5	28,4	22,2	33,4	42,9
Z-10_C		10,00	40,2	39,6	31,9	44,6	50,1
Z-11_A		2,00	38,6	38,3	27,2	43,3	48,6

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Zuid
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
Z-11_B		6,00	41,1	40,5	32,4	45,5	51,1
Z-11_C		10,00	41,1	40,8	30,1	45,8	52,1
Z-12_A		2,00	51,9	51,9	29,8	56,9	54,8
Z-12_B		6,00	59,4	59,4	32,1	64,4	60,5
Z-13_A		2,00	41,4	41,3	26,3	46,3	61,3
Z-13_B		6,00	41,6	41,5	28,2	46,5	61,8
Z-14_A		2,00	37,3	36,4	28,5	41,4	76,7
Z-14_B		6,00	38,7	38,5	26,3	43,5	76,9
Z-14_C		10,00	41,5	41,6	27,3	46,6	77,5
Z-15_A		2,00	52,7	51,1	46,1	56,1	86,0
Z-15_B		6,00	49,6	47,2	43,5	53,5	84,0
Z-15_C		10,00	49,2	46,6	43,1	53,1	84,0
Z-16_A		2,00	52,3	50,6	47,1	57,1	85,6
Z-16_B		6,00	51,6	49,3	45,9	55,9	83,3
Z-17_B		7,00	61,2	59,5	56,6	66,6	69,2
Z-18_B		7,00	63,7	62,9	57,1	67,9	68,5
Z-19_C		10,00	57,5	57,9	41,5	62,9	63,0

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Parkeren
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
01_A	Oldenzaalsestraat 110-112	1,50	18,1	14,9	7,9	19,9	37,6
01_B	Oldenzaalsestraat 110-112	4,50	18,3	15,2	8,1	20,2	37,1
01_C	Oldenzaalsestraat 110-112	7,50	19,3	16,2	9,1	21,2	37,9
02_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	29,2	26,0	19,0	31,0	49,1
02_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	33,6	30,5	23,5	35,5	53,0
02_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	35,3	32,1	25,1	37,1	53,9
03_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	31,2	28,0	21,0	33,0	50,4
03_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	33,7	30,5	23,5	35,5	53,0
03_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	36,8	33,7	26,6	38,7	55,3
04_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	33,2	30,1	23,0	35,1	51,8
04_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	34,5	31,4	24,3	36,4	54,0
04_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	38,3	35,1	28,1	40,1	56,8
05_A	Oosterstraat 10-11	1,50	35,1	31,9	24,9	36,9	53,3
05_B	Oosterstraat 10-11	4,50	37,3	34,1	27,1	39,1	55,4
05_C	Oosterstraat 10-11	7,50	39,3	36,2	29,1	41,2	57,5
06_A	Kremersmaten 1-54	1,50	38,0	34,9	27,8	39,9	54,8
06_B	Kremersmaten 1-54	4,50	38,4	35,3	28,2	40,3	55,0
06_C	Kremersmaten 1-54	7,50	41,8	38,7	31,6	43,7	58,7
06_D	Kremersmaten 1-54	10,50	42,9	39,8	32,7	44,8	60,1
07_A	Kremersmaten 1-54	1,50	40,6	37,5	30,4	42,5	56,1
07_B	Kremersmaten 1-54	4,50	41,0	37,8	30,8	42,8	56,7
07_C	Kremersmaten 1-54	7,50	43,3	40,1	33,1	45,1	59,6
07_D	Kremersmaten 1-54	10,50	44,4	41,3	34,2	46,3	61,2
08_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	45,6	42,5	35,4	47,5	58,4
08_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	46,1	42,9	35,9	47,9	58,7
08_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	46,8	43,7	36,6	48,7	60,7
08_D	Brinkhuisburg 2-34	10,50	50,0	46,9	39,8	51,9	65,3
09_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	51,6	48,5	41,4	53,5	61,7
09_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	52,0	48,9	41,8	53,9	62,5
09_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	51,9	48,7	41,7	53,7	62,6
10_A	Benninkburg 1-45	1,50	51,3	48,2	41,1	53,2	61,2
10_B	Benninkburg 1-45	4,50	51,7	48,6	41,5	53,6	61,7
10_C	Benninkburg 1-45	7,50	51,4	48,3	41,2	53,3	62,0
10_D	Benninkburg 1-45	10,50	51,6	48,4	41,4	53,4	62,6
11_A	Hoge Bothofstraat 90-96b	1,50	47,9	44,7	37,7	49,7	58,5
11_B	Hoge Bothofstraat 90-96b	4,50	48,5	45,4	38,3	50,4	58,9
11_C	Hoge Bothofstraat 90-96b	7,50	48,9	45,7	38,7	50,7	59,8
12_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	51,2	48,1	41,0	53,1	60,9
12_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	51,7	48,6	41,5	53,6	61,4
12_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	51,8	48,7	41,6	53,7	62,3
13_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	53,9	50,8	43,7	55,8	63,3
13_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	54,2	51,1	44,0	56,1	63,6
13_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	54,3	51,1	44,1	56,1	64,2
14_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	54,8	51,7	44,6	56,7	64,1
14_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	55,0	51,8	44,8	56,8	64,3
14_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	55,0	51,8	44,8	56,8	64,8
15_A	Hoge Bothofstraat 54	1,50	51,7	48,6	41,5	53,6	62,0
15_B	Hoge Bothofstraat 54	4,50	52,3	49,1	42,1	54,1	62,0
15_C	Hoge Bothofstraat 54	7,50	52,4	49,2	42,2	54,2	62,7
16_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	43,8	40,7	33,6	45,7	56,9
16_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	45,1	41,9	34,9	46,9	57,2
16_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	46,3	43,2	36,1	48,2	59,1

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Parkeren
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
16_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	46,4	43,2	36,2	48,2	59,4
17_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	41,0	37,9	30,8	42,9	54,7
17_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	42,3	39,1	32,1	44,1	55,8
17_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	43,7	40,5	33,5	45,5	57,3
17_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	44,2	41,0	34,0	46,0	57,7
18_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	39,1	36,0	28,9	41,0	52,5
18_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	40,0	36,9	29,8	41,9	53,7
18_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	41,4	38,2	31,2	43,2	54,8
18_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	42,3	39,1	32,1	44,1	56,1
19_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	37,7	34,6	27,5	39,6	51,2
19_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	38,7	35,5	28,5	40,5	52,2
19_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	40,0	36,9	29,8	41,9	53,6
19_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	41,1	38,0	30,9	43,0	55,0
20_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	36,4	33,3	26,2	38,3	50,3
20_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	37,0	33,9	26,9	38,9	51,1
20_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	38,4	35,3	28,2	40,3	52,4
20_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	39,7	36,6	29,5	41,6	54,5
21_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	31,2	28,1	21,0	33,1	46,3
21_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	31,9	28,8	21,7	33,8	47,2
21_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	33,3	30,2	23,1	35,2	48,8
22_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	31,8	28,6	21,6	33,6	48,7
22_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	33,2	30,1	23,0	35,1	50,2
22_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	34,8	31,7	24,6	36,7	52,1
23_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	32,8	29,6	22,6	34,6	48,2
23_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	33,0	29,9	22,8	34,9	48,5
23_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	34,1	30,9	23,9	35,9	50,7
23_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	35,3	32,2	25,1	37,2	51,8
24_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	31,7	28,5	21,5	33,5	47,5
24_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	32,1	29,0	21,9	34,0	48,2
24_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	32,8	29,6	22,6	34,6	49,4
24_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	33,8	30,6	23,6	35,6	50,8
25_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	21,6	18,4	11,4	23,4	41,1
25_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	21,7	18,6	11,5	23,6	40,8
25_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	21,5	18,4	11,3	23,4	39,3
25_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	25,2	22,1	15,0	27,1	42,2
26_A	Oldenzaalsestraat 101-404	1,50	23,6	20,4	13,4	25,4	42,7
26_B	Oldenzaalsestraat 101-404	4,50	26,0	22,9	15,8	27,9	44,9
26_C	Oldenzaalsestraat 101-404	7,50	28,4	25,3	18,2	30,3	46,8
26_D	Oldenzaalsestraat 101-404	10,50	30,6	27,5	20,4	32,5	48,4
27_A	Oldenzaalsestraat 53-67	1,50	29,2	26,1	19,0	31,1	45,9
27_B	Oldenzaalsestraat 53-67	4,50	29,7	26,6	19,5	31,6	46,4
27_C	Oldenzaalsestraat 53-67	7,50	30,5	27,4	20,3	32,4	48,2
28_A	Oldenzaalsestraat 69-77	1,50	25,9	22,8	15,7	27,8	44,7
28_B	Oldenzaalsestraat 69-77	4,50	27,4	24,3	17,2	29,3	45,8
28_C	Oldenzaalsestraat 69-77	7,50	29,2	26,1	19,0	31,1	47,4
29_A	Oldenzaalsestraat79-81	1,50	26,3	23,2	16,1	28,2	46,4
29_B	Oldenzaalsestraat79-81	4,50	28,0	24,9	17,8	29,9	47,2
29_C	Oldenzaalsestraat79-81	7,50	28,7	25,5	18,5	30,5	46,9
30_A	Oldenzaalsestraat 83-87	1,50	27,3	24,2	17,2	29,2	46,5
30_B	Oldenzaalsestraat 83-87	4,50	28,5	25,4	18,3	30,4	47,1
31_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	23,8	20,7	13,6	25,7	43,2
31_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	24,4	21,3	14,2	26,3	43,4

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Parkeren
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
31_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	25,6	22,4	15,4	27,4	43,9
32_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	17,9	14,7	7,7	19,7	36,4
32_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	18,9	15,8	8,7	20,8	37,2
32_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	20,4	17,3	10,2	22,3	38,5
N-01_A		3,50	15,6	12,4	5,4	17,4	37,0
N-01_B		8,50	17,0	13,9	6,8	18,9	36,5
N-01_C		13,50	19,8	16,6	9,6	21,6	37,7
N-02_A		3,50	18,5	15,4	8,3	20,4	38,5
N-02_B		8,50	20,0	16,9	9,8	21,9	38,8
N-02_C		13,50	22,1	19,0	11,9	24,0	40,1
N-03_A		3,50	23,0	19,8	12,8	24,8	43,2
N-03_B		8,50	26,4	23,2	16,2	28,2	45,8
N-03_C		13,50	28,3	25,2	18,2	30,2	48,5
N-04_A		3,50	34,8	31,7	24,6	36,7	53,7
N-04_B		8,50	39,7	36,6	29,5	41,6	57,8
N-04_C		13,50	40,5	37,3	30,3	42,3	58,5
N-05_A		3,50	35,8	32,7	25,6	37,7	54,4
N-05_B		8,50	40,8	37,6	30,6	42,6	58,6
N-05_C		13,50	41,6	38,5	31,4	43,5	59,2
N-06_A		3,50	37,3	34,2	27,1	39,2	54,5
N-06_B		8,50	39,6	36,4	29,4	41,4	56,5
N-06_C		13,50	40,5	37,3	30,3	42,3	57,0
N-07_A		3,50	30,3	27,2	20,1	32,2	50,0
N-07_B		8,50	33,8	30,6	23,6	35,6	49,5
N-07_C		13,50	35,2	32,1	25,0	37,1	50,6
N-08_A		3,50	25,2	22,0	15,0	27,0	42,4
N-08_B		8,50	28,1	24,9	17,9	29,9	44,7
N-08_C		13,50	30,4	27,3	20,2	32,3	46,8
N-09_A		3,50	19,0	15,9	8,8	20,9	37,4
N-09_B		8,50	21,3	18,2	11,1	23,2	38,7
N-09_C		13,50	25,0	21,9	14,8	26,9	41,9
NW-01_A		3,50	23,6	20,5	13,4	25,5	44,3
NW-01_B		8,50	20,6	17,5	10,4	22,5	38,8
NW-01_C		13,50	16,5	13,3	6,3	18,3	38,0
NW-02_A		3,50	24,3	21,1	14,1	26,1	44,1
NW-02_B		8,50	24,9	21,7	14,7	26,7	42,7
NW-02_C		13,50	19,2	16,1	9,0	21,1	40,0
NW-03_A		3,50	23,5	20,3	13,3	25,3	40,8
NW-03_B		8,50	22,1	19,0	11,9	24,0	39,5
NW-03_C		13,50	24,9	21,7	14,7	26,7	41,6
NW-04_A		3,50	26,1	23,0	15,9	28,0	45,3
NW-04_B		8,50	26,9	23,8	16,7	28,8	44,5
NW-04_C		13,50	30,2	27,0	20,0	32,0	47,0
NW-05_A		3,50	28,9	25,8	18,7	30,8	48,7
NW-05_B		8,50	32,0	28,9	21,8	33,9	49,5
NW-05_C		13,50	33,3	30,2	23,1	35,2	50,1
NW-06_A		3,50	26,7	23,5	16,5	28,5	46,3
NW-06_B		8,50	29,1	25,9	18,9	30,9	47,2
NW-06_C		13,50	31,1	28,0	20,9	33,0	48,5
NW-07_A		3,50	20,4	17,2	10,2	22,2	38,2
NW-07_B		8,50	15,4	12,3	5,2	17,3	33,0
NW-07_C		13,50	18,4	15,2	8,2	20,2	34,9

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Parkeren
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
NW-08_A		3,50	17,7	14,5	7,5	19,5	35,3
NW-08_B		8,50	13,6	10,4	3,4	15,4	32,3
NW-08_C		13,50	15,6	12,4	5,4	17,4	33,2
O-01_A		2,00	32,9	29,7	22,7	34,7	54,7
O-01_B		6,00	32,8	29,7	22,6	34,7	56,0
O-02_A		2,00	32,5	29,4	22,3	34,4	53,7
O-02_B		6,00	32,9	29,8	22,7	34,8	54,1
O-03_A		2,00	35,2	32,1	25,1	37,1	55,3
O-03_B		6,00	37,8	34,7	27,6	39,7	57,4
O-04_A		2,00	40,5	37,4	30,3	42,4	55,7
O-04_B		6,00	41,9	38,8	31,7	43,8	57,1
O-05_A		2,00	46,4	43,3	36,2	48,3	60,2
O-05_B		6,00	47,0	43,9	36,8	48,9	62,4
O-06_A		2,00	54,0	50,9	43,8	55,9	63,5
O-06_B		6,00	54,0	50,8	43,8	55,8	63,6
O-07_A		2,00	36,8	33,7	26,6	38,7	55,6
O-07_B		6,00	36,9	33,7	26,7	38,7	58,5
O-08_A		2,00	34,1	30,9	23,9	35,9	54,9
O-08_B		6,00	34,8	31,6	24,6	36,6	58,3
O-09_A		2,00	34,0	30,9	23,8	35,9	55,0
O-09_B		6,00	35,2	32,1	25,1	37,1	56,7
P-01_A	portiersloge	3,50	37,7	34,6	27,5	39,6	55,6
P-02_A	portiersloge	3,50	40,3	37,2	30,2	42,2	57,3
P-03_A	portiersloge	3,50	40,3	37,1	30,1	42,1	55,0
P-04_A	portiersloge	3,50	35,8	32,7	25,6	37,7	52,5
Z-01_A		2,00	21,3	18,2	11,1	23,2	40,2
Z-02_A		2,00	19,9	16,8	9,7	21,8	37,4
Z-02_B		6,00	20,5	17,4	10,3	22,4	37,3
Z-02_C		10,00	22,3	19,2	12,1	24,2	37,9
Z-02_D		14,00	24,3	21,2	14,1	26,2	40,1
Z-03_A		2,00	29,7	26,6	19,5	31,6	50,4
Z-03_B		6,00	33,7	30,5	23,5	35,5	52,1
Z-03_C		10,00	35,7	32,6	25,5	37,6	53,1
Z-03_D		14,00	36,3	33,2	26,1	38,2	54,0
Z-04_D		14,00	37,8	34,6	27,6	39,6	54,4
Z-05_C		10,00	35,1	31,9	24,9	36,9	50,4
Z-05_D		14,00	38,0	34,9	27,8	39,9	52,5
Z-06_A		2,00	29,8	26,7	19,6	31,7	48,8
Z-06_B		6,00	36,2	33,1	26,1	38,1	54,3
Z-07_A		2,00	32,3	29,1	22,1	34,1	51,6
Z-07_B		6,00	39,1	35,9	28,9	40,9	57,1
Z-07_C		10,00	40,9	37,8	30,7	42,8	58,1
Z-08_A		2,00	36,5	33,3	26,3	38,3	55,0
Z-08_B		6,00	42,1	39,0	31,9	44,0	59,5
Z-08_C		10,00	41,7	38,6	31,5	43,6	58,4
Z-09_A		2,00	36,1	33,0	25,9	38,0	54,6
Z-09_B		6,00	41,9	38,8	31,7	43,8	59,7
Z-09_C		10,00	42,6	39,5	32,4	44,5	59,0
Z-10_A		2,00	40,1	37,0	29,9	42,0	55,0
Z-10_B		6,00	44,7	41,5	34,5	46,5	59,8
Z-10_C		10,00	43,9	40,7	33,7	45,7	58,9
Z-11_A		2,00	34,1	31,0	23,9	36,0	50,5

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Parkeren
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
Z-11_B		6,00	37,5	34,4	27,3	39,4	53,3
Z-11_C		10,00	41,2	38,1	31,0	43,1	54,9
Z-12_A		2,00	35,3	32,2	25,1	37,2	49,9
Z-12_B		6,00	37,5	34,4	27,3	39,4	51,5
Z-13_A		2,00	34,0	30,8	23,8	35,8	48,4
Z-13_B		6,00	35,3	32,1	25,1	37,1	49,8
Z-14_A		2,00	22,5	19,3	12,3	24,3	38,4
Z-14_B		6,00	29,0	25,9	18,9	30,9	45,4
Z-14_C		10,00	32,7	29,6	22,5	34,6	46,2
Z-15_A		2,00	20,9	17,8	10,7	22,8	36,6
Z-15_B		6,00	19,8	16,7	9,6	21,7	36,0
Z-15_C		10,00	23,9	20,8	13,7	25,8	39,6
Z-16_A		2,00	19,3	16,2	9,1	21,2	37,6
Z-16_B		6,00	23,7	20,6	13,5	25,6	40,4
Z-17_B		7,00	27,8	24,7	17,6	29,7	45,0
Z-18_B		7,00	27,7	24,6	17,5	29,6	44,5
Z-19_C		10,00	37,0	33,8	26,8	38,8	53,3

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
01_A	Oldenzaalsestraat 110-112	1,50	34,3	31,1	28,2	38,2	61,0
01_B	Oldenzaalsestraat 110-112	4,50	35,8	32,6	29,8	39,8	60,8
01_C	Oldenzaalsestraat 110-112	7,50	39,4	36,3	33,5	43,5	60,6
02_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	43,6	39,3	35,2	45,2	71,1
02_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	45,3	40,6	36,4	46,4	71,4
02_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	46,0	41,3	37,4	47,4	71,4
03_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	45,9	40,0	34,6	45,9	71,2
03_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	47,9	40,8	35,6	47,9	71,7
03_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	48,4	41,9	37,0	48,4	71,8
04_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	45,4	39,4	33,6	45,4	69,8
04_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	48,0	42,1	36,3	48,0	70,4
04_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	48,6	42,9	37,1	48,6	70,5
05_A	Oosterstraat 10-11	1,50	43,4	37,8	31,9	43,4	67,3
05_B	Oosterstraat 10-11	4,50	46,3	42,4	36,5	47,4	67,9
05_C	Oosterstraat 10-11	7,50	47,7	43,5	37,9	48,5	68,1
06_A	Kremersmaten 1-54	1,50	40,3	38,5	28,9	43,5	56,4
06_B	Kremersmaten 1-54	4,50	41,3	39,7	31,1	44,7	56,7
06_C	Kremersmaten 1-54	7,50	45,8	44,0	37,9	49,0	60,2
06_D	Kremersmaten 1-54	10,50	46,6	44,6	38,6	49,6	63,3
07_A	Kremersmaten 1-54	1,50	42,9	41,2	32,0	46,2	56,9
07_B	Kremersmaten 1-54	4,50	43,8	42,3	33,7	47,3	57,6
07_C	Kremersmaten 1-54	7,50	46,8	44,9	38,3	49,9	60,6
07_D	Kremersmaten 1-54	10,50	47,6	45,5	39,0	50,5	63,6
08_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	46,9	44,7	35,9	49,7	59,1
08_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	47,3	45,1	36,3	50,1	59,3
08_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	49,0	46,9	39,6	51,9	61,5
08_D	Brinkhuisburg 2-34	10,50	51,9	49,5	42,6	54,5	66,8
09_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	51,9	49,1	41,6	54,1	62,1
09_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	52,4	49,6	42,1	54,6	62,9
09_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	52,5	49,8	42,7	54,8	63,2
10_A	Benninkburg 1-45	1,50	51,6	48,6	41,4	53,6	62,0
10_B	Benninkburg 1-45	4,50	52,2	49,3	42,4	54,3	62,5
10_C	Benninkburg 1-45	7,50	52,0	49,1	42,2	54,1	63,0
10_D	Benninkburg 1-45	10,50	52,2	49,3	42,4	54,3	64,7
11_A	Hoge Bothofstraat 90-96b	1,50	48,4	45,5	38,5	50,5	59,7
11_B	Hoge Bothofstraat 90-96b	4,50	49,2	46,4	39,5	51,4	60,1
11_C	Hoge Bothofstraat 90-96b	7,50	49,6	46,8	40,0	51,8	61,2
12_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	51,5	48,5	41,3	53,5	62,1
12_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	52,2	49,2	42,3	54,2	62,5
12_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	52,4	49,6	42,7	54,6	63,6
13_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	54,1	51,1	43,9	56,1	64,3
13_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	54,5	51,4	44,4	56,4	64,4
13_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	54,6	51,6	44,7	56,6	65,2
14_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	55,0	52,0	45,0	57,0	65,4
14_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	55,3	52,3	45,3	57,3	65,6
14_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	55,3	52,3	45,4	57,3	66,2
15_A	Hoge Bothofstraat 54	1,50	52,3	49,3	42,5	54,3	66,0
15_B	Hoge Bothofstraat 54	4,50	52,9	49,8	43,0	54,8	66,3
15_C	Hoge Bothofstraat 54	7,50	53,2	50,0	43,2	55,0	66,8
16_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	47,8	44,1	37,3	49,1	67,2
16_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	48,8	44,8	38,0	49,8	67,0
16_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	49,8	45,3	38,4	50,3	67,3

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
16_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	51,1	46,5	40,7	51,5	67,8
17_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	44,9	42,6	36,5	47,6	63,4
17_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	45,6	43,3	36,4	48,3	63,3
17_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	46,8	44,2	37,2	49,2	63,9
17_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	48,6	45,8	40,2	50,8	64,7
18_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	43,6	41,8	34,3	46,8	62,8
18_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	43,9	42,3	33,8	47,3	62,7
18_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	47,7	45,7	40,0	50,7	63,2
18_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	49,7	47,6	42,3	52,6	64,5
19_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	43,9	42,5	34,2	47,5	64,1
19_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	44,8	43,5	35,3	48,5	64,1
19_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	45,8	44,3	36,6	49,3	64,4
19_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	48,3	46,4	41,1	51,4	65,1
20_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	43,2	41,9	33,3	46,9	67,0
20_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	45,1	43,5	36,5	48,5	67,1
20_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	48,4	46,4	41,1	51,4	67,2
20_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	49,6	47,5	42,2	52,5	67,6
21_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	40,5	38,8	32,6	43,8	70,2
21_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	42,3	40,7	34,7	45,7	70,2
21_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	45,7	43,8	38,6	48,8	70,3
22_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	42,6	40,1	35,1	45,1	73,2
22_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	44,6	42,4	37,0	47,4	73,2
22_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	46,3	44,2	39,0	49,2	73,2
23_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	45,0	41,6	37,5	47,5	77,3
23_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	45,8	42,4	38,2	48,2	77,2
23_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	46,4	43,2	39,0	49,0	77,1
23_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	47,8	44,7	40,8	50,8	76,9
24_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	45,1	42,2	38,6	48,6	74,6
24_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	46,3	43,6	39,5	49,5	74,5
24_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	46,9	44,1	40,1	50,1	74,5
24_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	47,4	44,6	40,7	50,7	74,5
25_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	43,7	41,0	37,7	47,7	70,7
25_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	44,4	41,8	38,3	48,3	70,2
25_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	44,6	41,8	38,5	48,5	70,1
25_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	45,5	42,8	39,5	49,5	70,4
26_A	Oldenzaalsestraat 101-404	1,50	42,0	39,4	35,8	45,8	70,1
26_B	Oldenzaalsestraat 101-404	4,50	42,9	40,3	36,6	46,6	69,1
26_C	Oldenzaalsestraat 101-404	7,50	42,7	40,3	36,5	46,5	68,3
26_D	Oldenzaalsestraat 101-404	10,50	43,3	40,8	36,9	46,9	67,8
27_A	Oldenzaalsestraat 53-67	1,50	43,3	40,7	37,0	47,0	70,7
27_B	Oldenzaalsestraat 53-67	4,50	43,9	41,4	37,6	47,6	69,8
27_C	Oldenzaalsestraat 53-67	7,50	44,6	42,2	38,2	48,2	69,8
28_A	Oldenzaalsestraat 69-77	1,50	43,1	40,5	37,0	47,0	70,7
28_B	Oldenzaalsestraat 69-77	4,50	43,7	41,2	37,6	47,6	69,9
28_C	Oldenzaalsestraat 69-77	7,50	44,4	42,1	38,3	48,3	70,0
29_A	Oldenzaalsestraat79-81	1,50	43,5	40,9	37,6	47,6	70,6
29_B	Oldenzaalsestraat79-81	4,50	44,3	41,8	38,4	48,4	70,0
29_C	Oldenzaalsestraat79-81	7,50	45,1	42,7	39,2	49,2	70,0
30_A	Oldenzaalsestraat 83-87	1,50	44,1	41,4	38,6	48,6	71,1
30_B	Oldenzaalsestraat 83-87	4,50	45,1	42,5	39,6	49,6	70,4
31_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	42,8	40,2	37,2	47,2	69,7
31_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	43,1	40,6	37,6	47,6	69,1

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
31_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	44,3	41,8	38,7	48,7	69,1
32_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	40,7	37,9	35,4	45,4	67,0
32_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	41,3	38,5	36,2	46,2	66,2
32_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	42,1	39,4	37,0	47,0	66,1
N-01_A		3,50	52,7	37,9	35,2	52,7	82,8
N-01_B		8,50	49,8	38,5	35,9	49,8	79,3
N-01_C		13,50	47,7	36,8	34,3	47,7	77,2
N-02_A		3,50	51,9	38,8	36,1	51,9	81,5
N-02_B		8,50	49,6	39,4	36,8	49,6	78,8
N-02_C		13,50	48,0	37,9	35,8	48,0	76,7
N-03_A		3,50	51,4	34,6	31,3	51,4	81,4
N-03_B		8,50	48,9	34,5	31,1	48,9	78,8
N-03_C		13,50	47,1	33,8	30,2	47,1	76,7
N-04_A		3,50	56,5	42,8	37,3	56,5	79,3
N-04_B		8,50	56,3	43,1	36,5	56,3	78,9
N-04_C		13,50	55,8	43,1	36,4	55,8	78,2
N-05_A		3,50	63,7	43,2	37,3	63,7	80,7
N-05_B		8,50	61,2	43,4	36,4	61,2	80,1
N-05_C		13,50	58,8	43,8	36,8	58,8	79,1
N-06_A		3,50	61,1	40,3	34,7	61,1	83,6
N-06_B		8,50	59,8	46,0	42,1	59,8	82,6
N-06_C		13,50	58,3	47,1	43,0	58,3	79,5
N-07_A		3,50	56,4	53,4	50,1	60,1	78,8
N-07_B		8,50	56,6	53,8	50,6	60,6	78,2
N-07_C		13,50	56,6	53,8	50,5	60,5	77,9
N-08_A		3,50	54,5	49,4	46,8	56,8	82,3
N-08_B		8,50	54,0	49,6	47,1	57,1	81,1
N-08_C		13,50	54,4	50,5	47,9	57,9	80,1
N-09_A		3,50	52,0	43,7	40,0	52,0	82,6
N-09_B		8,50	51,4	44,8	41,0	51,4	81,3
N-09_C		13,50	51,6	46,7	43,4	53,4	79,7
NW-01_A		3,50	36,6	31,4	27,4	37,4	66,1
NW-01_B		8,50	36,9	29,9	26,6	36,9	65,8
NW-01_C		13,50	37,6	31,3	28,4	38,4	65,7
NW-02_A		3,50	41,4	32,6	29,7	41,4	71,7
NW-02_B		8,50	41,6	33,2	30,2	41,6	71,3
NW-02_C		13,50	41,3	33,0	30,1	41,3	70,9
NW-03_A		3,50	52,8	46,9	43,9	53,9	81,8
NW-03_B		8,50	52,6	47,9	44,7	54,7	80,6
NW-03_C		13,50	52,6	48,7	45,6	55,6	79,3
NW-04_A		3,50	55,9	52,3	49,8	59,8	82,1
NW-04_B		8,50	55,6	52,5	49,7	59,7	81,0
NW-04_C		13,50	55,6	52,8	49,9	59,9	79,9
NW-05_A		3,50	55,0	51,8	48,7	58,7	80,9
NW-05_B		8,50	55,1	52,2	48,6	58,6	80,5
NW-05_C		13,50	54,7	52,0	48,3	58,3	79,5
NW-06_A		3,50	49,9	47,1	43,9	53,9	76,2
NW-06_B		8,50	50,7	48,0	44,6	54,6	76,1
NW-06_C		13,50	50,9	48,2	44,8	54,8	76,0
NW-07_A		3,50	37,5	35,3	32,0	42,0	61,0
NW-07_B		8,50	34,9	31,8	28,8	38,8	59,8
NW-07_C		13,50	36,0	32,9	29,8	39,8	59,8

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
NW-08_A		3,50	35,2	32,7	29,9	39,9	60,2
NW-08_B		8,50	33,0	29,8	26,5	36,5	58,1
NW-08_C		13,50	34,0	30,9	27,7	37,7	58,1
O-01_A		2,00	44,5	43,8	29,6	48,8	66,5
O-01_B		6,00	52,9	52,7	29,7	57,7	66,6
O-02_A		2,00	45,2	44,9	30,8	49,9	63,8
O-02_B		6,00	53,2	53,1	28,8	58,1	63,5
O-03_A		2,00	44,3	43,9	30,2	48,9	56,9
O-03_B		6,00	46,7	46,2	34,0	51,2	58,7
O-04_A		2,00	48,9	48,5	32,8	53,5	57,2
O-04_B		6,00	50,8	50,5	35,0	55,5	58,5
O-05_A		2,00	51,7	51,0	36,6	56,0	60,9
O-05_B		6,00	59,6	59,4	38,3	64,4	64,3
O-06_A		2,00	54,8	52,4	43,9	57,4	64,1
O-06_B		6,00	55,5	53,6	43,9	58,6	64,3
O-07_A		2,00	50,8	49,3	37,5	54,3	69,0
O-07_B		6,00	50,5	46,8	39,3	51,8	69,9
O-08_A		2,00	56,7	55,9	35,4	60,9	72,5
O-08_B		6,00	55,1	53,2	36,0	58,2	72,5
O-09_A		2,00	54,1	52,2	35,5	57,2	72,8
O-09_B		6,00	51,7	45,8	35,4	51,7	72,8
P-01_A	portiersloge	3,50	53,0	46,6	40,6	53,0	73,9
P-02_A	portiersloge	3,50	47,2	45,4	37,2	50,4	66,5
P-03_A	portiersloge	3,50	45,1	41,4	35,8	46,4	63,5
P-04_A	portiersloge	3,50	51,4	42,9	39,3	51,4	72,3
Z-01_A		2,00	63,6	61,9	58,2	68,2	86,7
Z-02_A		2,00	58,8	56,2	52,8	62,8	81,3
Z-02_B		6,00	59,3	57,0	53,3	63,3	81,1
Z-02_C		10,00	60,1	58,3	53,6	63,6	81,1
Z-02_D		14,00	61,1	59,4	54,6	64,6	82,3
Z-03_A		2,00	51,6	48,6	45,1	55,1	75,1
Z-03_B		6,00	53,4	50,3	46,9	56,9	75,4
Z-03_C		10,00	55,6	52,4	49,1	59,1	76,3
Z-03_D		14,00	58,3	55,0	51,9	61,9	76,1
Z-04_D		14,00	55,4	52,1	48,6	58,6	66,0
Z-05_C		10,00	57,7	56,8	51,4	61,8	64,1
Z-05_D		14,00	57,6	56,8	51,3	61,8	65,3
Z-06_A		2,00	49,8	46,3	43,1	53,1	71,7
Z-06_B		6,00	53,0	49,5	46,1	56,1	72,4
Z-07_A		2,00	57,6	44,4	40,3	57,6	78,6
Z-07_B		6,00	59,5	47,3	43,1	59,5	80,1
Z-07_C		10,00	57,5	47,6	43,6	57,5	78,5
Z-08_A		2,00	48,4	43,2	37,8	48,4	71,3
Z-08_B		6,00	50,3	44,6	37,7	50,3	72,2
Z-08_C		10,00	51,3	46,6	41,9	51,9	71,6
Z-09_A		2,00	49,5	42,7	37,3	49,5	70,5
Z-09_B		6,00	53,2	44,9	38,5	53,2	72,0
Z-09_C		10,00	52,9	46,7	41,8	52,9	71,0
Z-10_A		2,00	46,3	42,9	37,3	47,9	65,8
Z-10_B		6,00	48,1	45,0	37,8	50,0	66,8
Z-10_C		10,00	48,6	45,1	37,8	50,1	68,0
Z-11_A		2,00	41,6	40,5	32,3	45,5	55,9

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
Z-11_B		6,00	44,4	42,8	36,2	47,8	57,6
Z-11_C		10,00	45,1	43,2	34,7	48,2	59,7
Z-12_A		2,00	52,1	52,0	33,8	57,0	57,8
Z-12_B		6,00	59,5	59,4	36,8	64,4	61,9
Z-13_A		2,00	42,9	42,1	31,1	47,1	63,3
Z-13_B		6,00	42,9	42,1	30,9	47,1	63,9
Z-14_A		2,00	40,5	38,3	32,7	43,3	78,2
Z-14_B		6,00	39,9	38,9	28,3	43,9	78,4
Z-14_C		10,00	42,6	42,0	29,9	47,0	79,1
Z-15_A		2,00	54,9	51,2	46,3	56,3	87,4
Z-15_B		6,00	52,5	47,7	44,1	54,1	85,6
Z-15_C		10,00	52,5	47,5	44,2	54,2	85,7
Z-16_A		2,00	54,7	50,8	47,3	57,3	86,9
Z-16_B		6,00	54,0	49,8	46,4	56,4	84,8
Z-17_B		7,00	61,5	59,7	56,8	66,8	70,8
Z-18_B		7,00	63,7	63,0	57,1	68,0	69,5
Z-19_C		10,00	57,7	57,9	42,5	62,9	64,6

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAmax totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
01_A	Oldenzaalsestraat 110-112	1,50	46,9	44,1	44,1
01_B	Oldenzaalsestraat 110-112	4,50	48,0	44,7	44,7
01_C	Oldenzaalsestraat 110-112	7,50	49,5	45,7	45,7
02_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	60,0	39,3	39,3
02_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	61,7	43,0	43,0
02_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	61,6	45,0	45,0
03_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	62,3	42,5	42,5
03_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	63,7	43,8	43,8
03_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	63,7	46,9	46,9
04_A	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	1,50	61,0	43,6	43,6
04_B	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	4,50	64,3	45,9	45,9
04_C	Oosterstraat (mogelijke woningbouw)	7,50	64,4	47,6	47,6
05_A	Oosterstraat 10-11	1,50	57,2	45,4	45,4
05_B	Oosterstraat 10-11	4,50	60,3	47,9	47,9
05_C	Oosterstraat 10-11	7,50	61,7	48,4	48,4
06_A	Kremersmaten 1-54	1,50	47,5	47,5	47,5
06_B	Kremersmaten 1-54	4,50	48,8	48,8	48,8
06_C	Kremersmaten 1-54	7,50	50,8	50,8	50,8
06_D	Kremersmaten 1-54	10,50	53,3	52,8	52,8
07_A	Kremersmaten 1-54	1,50	48,0	48,0	48,0
07_B	Kremersmaten 1-54	4,50	48,9	48,9	48,9
07_C	Kremersmaten 1-54	7,50	50,8	50,8	50,8
07_D	Kremersmaten 1-54	10,50	53,7	52,6	52,6
08_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	49,7	49,7	49,7
08_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	51,1	51,1	51,1
08_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	53,2	53,2	53,2
08_D	Brinkhuisburg 2-34	10,50	57,8	57,8	57,8
09_A	Brinkhuisburg 2-34	1,50	50,6	50,6	50,6
09_B	Brinkhuisburg 2-34	4,50	52,0	52,0	52,0
09_C	Brinkhuisburg 2-34	7,50	52,5	52,5	52,5
10_A	Benninkburg 1-45	1,50	49,8	49,8	49,8
10_B	Benninkburg 1-45	4,50	50,0	50,0	50,0
10_C	Benninkburg 1-45	7,50	50,1	50,1	50,1
10_D	Benninkburg 1-45	10,50	55,3	52,0	52,0
11_A	Hoge Bothofstraat 90-96b	1,50	46,4	46,4	46,4
11_B	Hoge Bothofstraat 90-96b	4,50	48,7	48,7	48,7
11_C	Hoge Bothofstraat 90-96b	7,50	49,0	49,0	49,0
12_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	49,7	49,7	49,7
12_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	49,9	49,9	49,9
12_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	50,5	50,5	50,5
13_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	52,7	52,7	52,7
13_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	52,8	52,8	52,8
13_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	52,8	52,8	52,8
14_A	Hoge Bothofstraat 60-74b	1,50	53,2	53,2	53,2
14_B	Hoge Bothofstraat 60-74b	4,50	54,1	53,4	53,4
14_C	Hoge Bothofstraat 60-74b	7,50	55,6	53,4	53,4
15_A	Hoge Bothofstraat 54	1,50	55,8	52,0	52,0
15_B	Hoge Bothofstraat 54	4,50	57,3	52,6	52,6
15_C	Hoge Bothofstraat 54	7,50	58,4	52,5	52,5
16_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	57,5	49,3	49,3
16_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	58,8	50,1	50,1
16_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	60,2	51,3	51,3
16_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	61,8	52,4	52,4

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAmax totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
17_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	52,1	51,2	51,2
17_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	52,5	52,6	52,6
17_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	53,9	53,9	53,9
17_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	54,9	54,8	54,8
18_A	Hoge Bothofstraat 41-121	1,50	53,2	53,3	53,3
18_B	Hoge Bothofstraat 41-121	4,50	54,8	54,9	54,9
18_C	Hoge Bothofstraat 41-121	7,50	56,2	56,2	56,2
18_D	Hoge Bothofstraat 41-121	10,50	56,4	56,4	56,4
19_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	56,9	55,2	55,2
19_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	58,6	57,0	57,0
19_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	59,3	57,7	57,7
19_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	59,3	58,0	58,0
20_A	Hoge Bothofstraat 5-39	1,50	60,1	60,3	60,3
20_B	Hoge Bothofstraat 5-39	4,50	61,7	61,9	61,9
20_C	Hoge Bothofstraat 5-39	7,50	61,7	61,9	61,9
20_D	Hoge Bothofstraat 5-39	10,50	61,7	61,9	61,9
21_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	63,9	65,9	65,9
21_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	63,9	65,9	65,9
21_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	63,8	65,9	65,9
22_A	Hoge Bothofstraat 2-22	1,50	66,2	66,2	66,2
22_B	Hoge Bothofstraat 2-22	4,50	66,2	66,2	66,2
22_C	Hoge Bothofstraat 2-22	7,50	66,1	66,1	66,1
23_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	69,1	68,9	68,9
23_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	69,1	68,8	68,8
23_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	68,9	68,7	68,7
23_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	68,6	68,4	68,4
24_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	63,7	63,3	63,3
24_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	63,7	63,3	63,3
24_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	63,6	63,2	63,2
24_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	63,5	63,2	63,2
25_A	Oldenzaalsestrat 109-189	1,50	55,2	55,2	55,2
25_B	Oldenzaalsestrat 109-189	4,50	57,7	57,7	57,7
25_C	Oldenzaalsestrat 109-189	7,50	58,4	58,5	58,5
25_D	Oldenzaalsestrat 109-189	10,50	59,3	59,4	59,4
26_A	Oldenzaalsestraat 101-404	1,50	55,4	55,3	55,3
26_B	Oldenzaalsestraat 101-404	4,50	56,2	56,2	56,2
26_C	Oldenzaalsestraat 101-404	7,50	56,2	56,1	56,1
26_D	Oldenzaalsestraat 101-404	10,50	57,2	57,1	57,1
27_A	Oldenzaalsestraat 53-67	1,50	55,8	55,7	55,7
27_B	Oldenzaalsestraat 53-67	4,50	56,9	56,9	56,9
27_C	Oldenzaalsestraat 53-67	7,50	58,2	58,2	58,2
28_A	Oldenzaalsestraat 69-77	1,50	56,1	56,0	56,0
28_B	Oldenzaalsestraat 69-77	4,50	57,5	57,4	57,4
28_C	Oldenzaalsestraat 69-77	7,50	58,8	58,7	58,7
29_A	Oldenzaalsestraat79-81	1,50	58,1	56,4	56,4
29_B	Oldenzaalsestraat79-81	4,50	59,1	57,8	57,8
29_C	Oldenzaalsestraat79-81	7,50	60,3	59,2	59,2
30_A	Oldenzaalsestraat 83-87	1,50	58,6	58,4	58,4
30_B	Oldenzaalsestraat 83-87	4,50	59,7	59,5	59,5
31_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	56,2	56,2	56,2
31_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	57,7	57,6	57,6
31_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	58,8	58,8	58,8
32_A	Oldenzaalsestraat 93-103	1,50	53,4	50,9	50,9

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAmax totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
32_B	Oldenzaalsestraat 93-103	4,50	54,1	51,1	51,1
32_C	Oldenzaalsestraat 93-103	7,50	55,1	52,1	52,1
N-01_A		3,50	80,8	49,0	49,0
N-01_B		8,50	74,9	49,2	49,2
N-01_C		13,50	71,0	49,1	49,1
N-02_A		3,50	78,3	44,0	44,0
N-02_B		8,50	74,0	45,1	45,1
N-02_C		13,50	70,5	45,1	45,1
N-03_A		3,50	77,5	40,2	40,2
N-03_B		8,50	73,7	42,2	42,2
N-03_C		13,50	70,3	43,0	43,0
N-04_A		3,50	73,7	45,2	45,2
N-04_B		8,50	73,5	48,6	48,6
N-04_C		13,50	73,0	49,0	49,0
N-05_A		3,50	78,2	47,6	47,6
N-05_B		8,50	77,6	50,3	50,3
N-05_C		13,50	76,3	51,4	51,4
N-06_A		3,50	83,0	51,0	51,0
N-06_B		8,50	82,0	61,5	61,5
N-06_C		13,50	78,4	61,9	61,9
N-07_A		3,50	73,6	73,6	73,6
N-07_B		8,50	73,0	72,9	72,9
N-07_C		13,50	72,7	72,6	72,6
N-08_A		3,50	77,7	67,3	67,3
N-08_B		8,50	74,4	67,0	67,0
N-08_C		13,50	71,5	66,7	66,7
N-09_A		3,50	77,1	64,1	64,1
N-09_B		8,50	76,0	64,2	64,2
N-09_C		13,50	74,0	64,3	64,3
NW-01_A		3,50	58,7	40,8	40,8
NW-01_B		8,50	59,0	42,0	42,0
NW-01_C		13,50	58,8	42,0	42,0
NW-02_A		3,50	66,7	45,1	45,1
NW-02_B		8,50	66,2	45,6	45,6
NW-02_C		13,50	65,4	45,6	45,6
NW-03_A		3,50	75,8	67,4	67,4
NW-03_B		8,50	74,4	67,3	67,3
NW-03_C		13,50	73,2	67,2	67,2
NW-04_A		3,50	76,5	72,2	72,2
NW-04_B		8,50	73,9	72,1	72,1
NW-04_C		13,50	71,9	71,8	71,8
NW-05_A		3,50	71,2	71,0	71,0
NW-05_B		8,50	71,0	70,9	70,9
NW-05_C		13,50	70,7	70,5	70,5
NW-06_A		3,50	66,9	66,9	66,9
NW-06_B		8,50	66,9	66,9	66,9
NW-06_C		13,50	66,8	66,8	66,8
NW-07_A		3,50	49,2	49,5	49,5
NW-07_B		8,50	47,1	47,0	47,0
NW-07_C		13,50	47,2	47,0	47,0
NW-08_A		3,50	46,0	45,9	45,9
NW-08_B		8,50	46,5	46,4	46,4
NW-08_C		13,50	46,5	46,4	46,4

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAmax totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
O-01_A		2,00	59,8	52,0	52,0
O-01_B		6,00	60,9	54,1	54,1
O-02_A		2,00	54,4	50,6	50,6
O-02_B		6,00	56,4	53,1	51,6
O-03_A		2,00	51,1	51,1	51,1
O-03_B		6,00	52,8	52,8	52,8
O-04_A		2,00	49,3	49,3	49,3
O-04_B		6,00	50,6	50,6	50,6
O-05_A		2,00	56,1	56,1	56,1
O-05_B		6,00	59,5	59,5	59,5
O-06_A		2,00	56,9	56,9	56,9
O-06_B		6,00	56,5	56,5	56,5
O-07_A		2,00	61,4	52,8	52,8
O-07_B		6,00	63,9	57,2	57,2
O-08_A		2,00	65,9	55,8	52,6
O-08_B		6,00	66,8	57,2	57,2
O-09_A		2,00	67,5	51,7	51,0
O-09_B		6,00	67,8	52,9	52,9
P-01_A	portiersloge	3,50	68,3	48,8	48,8
P-02_A	portiersloge	3,50	61,5	51,4	51,4
P-03_A	portiersloge	3,50	56,2	49,6	49,6
P-04_A	portiersloge	3,50	67,7	43,2	43,2
Z-01_A		2,00	82,0	83,1	83,1
Z-02_A		2,00	76,2	76,9	76,9
Z-02_B		6,00	76,1	76,8	76,8
Z-02_C		10,00	76,1	76,7	76,7
Z-02_D		14,00	77,2	77,7	77,7
Z-03_A		2,00	68,0	67,8	67,8
Z-03_B		6,00	68,4	68,0	68,0
Z-03_C		10,00	68,6	68,0	68,0
Z-03_D		14,00	68,5	68,1	68,1
Z-04_D		14,00	58,4	53,0	53,0
Z-05_C		10,00	54,2	54,2	54,2
Z-05_D		14,00	54,0	54,0	54,0
Z-06_A		2,00	63,8	63,8	63,8
Z-06_B		6,00	63,9	63,8	63,8
Z-07_A		2,00	77,0	44,0	44,0
Z-07_B		6,00	78,3	48,8	48,8
Z-07_C		10,00	76,7	52,9	52,9
Z-08_A		2,00	65,2	46,5	46,5
Z-08_B		6,00	67,2	48,9	48,9
Z-08_C		10,00	66,5	48,7	48,7
Z-09_A		2,00	63,6	46,7	46,7
Z-09_B		6,00	66,6	49,5	49,5
Z-09_C		10,00	65,8	49,4	49,4
Z-10_A		2,00	55,3	46,3	46,3
Z-10_B		6,00	58,3	49,5	49,5
Z-10_C		10,00	61,9	50,0	50,0
Z-11_A		2,00	45,2	41,4	41,4
Z-11_B		6,00	46,8	43,3	43,3
Z-11_C		10,00	51,2	48,3	48,3
Z-12_A		2,00	51,7	51,7	42,3
Z-12_B		6,00	59,3	59,3	48,0

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: industrielawaai - eerste model
LAmax totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
Z-13_A		2,00	56,5	56,6	56,6
Z-13_B		6,00	57,1	57,2	57,2
Z-14_A		2,00	73,3	73,7	73,7
Z-14_B		6,00	73,6	73,9	73,9
Z-14_C		10,00	74,2	74,6	74,6
Z-15_A		2,00	80,3	80,8	80,8
Z-15_B		6,00	76,9	77,1	77,1
Z-15_C		10,00	76,7	76,8	76,8
Z-16_A		2,00	79,8	81,4	81,4
Z-16_B		6,00	76,6	77,3	77,3
Z-17_B		7,00	63,6	63,4	63,4
Z-18_B		7,00	61,4	61,3	61,3
Z-19_C		10,00	57,0	57,0	54,9

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Bijlage 2 Verkeersonderzoek

Domijn

Performance Factory

Verkeersonderzoek

Omdat we ons verplaatsen

adviseurs mobiliteit
Goudappel Coffeng

adviseurs mobiliteit
Goudappel Coffeng

Domijn

Performance Factory

Verkeersonderzoek

Datum 28 februari 2014
Kenmerk DOM001/Fdf/0004.02
Eerste versie 21 februari 2014

www.goudappel.nl
goudappel@goudappel.nl

Documentatiepagina

Opdrachtgever(s)	Domijn
Titel rapport	Performance Factory Verkeersonderzoek
Kenmerk	DOM001/Fdf/0004.02
Datum publicatie	28 februari 2014

Inhoud Pagina

1	**Inleiding**	**1**
2	**Verkeersgeneratie**	**3**
2.1	Werkwijze kengetallen methode	3
2.2	Uitgangspunten per gebouw	4
2.3	Resultaten verkeersgeneratie	5
3	**Verkeersafwikkeling**	**7**
3.1	Verkeersmodel	7
3.2	De kruispunten	8
3.3	Criteria verkeersafwikkeling	9
3.4	Resultaten kruispuntanalyse	10
3.4.1	Kruispunt 1: Hengelosestraat - De Ruyterlaan (in combinatie met Parkweg - De Ruyterlaan)	10
3.4.2	Kruispunt 2: Oldenzaalsestraat - Molenstraat	11
3.4.3	Kruispunt 3: Singel - Boulevard 1945	12
3.4.4	Kruispunt 4: Singel - Kuipersdijk	13
3.4.5	Kruispunten 5, 6, 7 en 8	14
3.4.6	Kruispunt 5: Oldenzaalsestraat - Hoge Bothofstraat	14
3.4.7	Kruispunt 6: Hoge Bothofstraat - Singel	15
3.4.8	Kruispunt 7: Polaroid-terrein - Hoge Bothofstraat	15
3.4.9	Kruispunt 8: Laaressingel - Schouwinkstraat	15
3.5	Conclusie kruispuntanalyse	16
4	**Parkeerbalans**	**18**
4.1	Aanpak	18
4.2	Uitgangspunten	19
4.3	Resultaten parkeerbalans	21
4.4	Conclusie	22
5	**Randvoorwaarden inrichting terrein**	**24**
6	**Conclusie en aanbevelingen**	**27**
	Bijlage	
1	Omrekenfactoren	

1

Inleiding

Aanleiding

Woningcorporatie Domijn en de gemeente Enschede hebben de wens het voormalig Polaroid-terrein aan de Hoge Bothofstraat in Enschede te herontwikkelen tot de Performance Factory. Ten behoeve van het bestemmingsplan is een verkeersonderzoek nodig. Domijn heeft Goudappel Coffeng BV opdracht gegeven voor dit verkeersonderzoek.

De Perfomance Factory (het voormalige Polaroid-terrein) ligt tussen de Oldenzaalsestraat, Hoge Bothofstraat en de spoorlijn aan de rand van het centrum van Enschede. In de Performance Factory staat talentontwikkeling op de gebieden van sport en bewegen, kunst en cultuur, onderwijs en het bedrijfsleven centraal. De ontwikkeling heeft een 'bottom up'-benadering, waarbij gewerkt wordt vanuit de ambitie die is vastgelegd in het ambitiedocument. Het terrein bestaat uit vijf clusters/gebouwen en de openbare ruimte, waarvan vier clusters onderdeel zijn van dit bestemmingsplan, met elk een eigen accent:

- gebouw noordwest: bedrijfsleven (kantoren);
- gebouw noord: bedrijfsleven (Impossible);
- gebouw zuid: kunst, cultuur en ambacht;
- gebouw oost: sport en bewegen;
- het parkeerterrein Oldenzaalsestraat is buiten beschouwing gelaten.

Omschrijving werkzaamheden

De uitgevoerde werkzaamheden bestaan uit de volgende onderdelen:

1. Startoverleg met Domijn en de gemeente Enschede over de te hanteren uitgangspunten.
2. Berekenen verkeersgeneratie.
3. Bepalen verkeersintensiteiten met behulp van het verkeersmodel.
4. Onderzoeken verkeersafwikkeling: Kunnen de maatgevende wegvakken en kruispunten de verkeerstoename verwerken?
5. Parkeren: Welke parkeernormen passen bij de geplande functies? Voorziet het plan in voldoende parkeerplaatsen voor het geplande programma?
6. Opstellen randvoorwaarden inrichting terrein.

De werkzaamheden zijn uitgevoerd in overleg met de gemeente Enschede en Domijn.

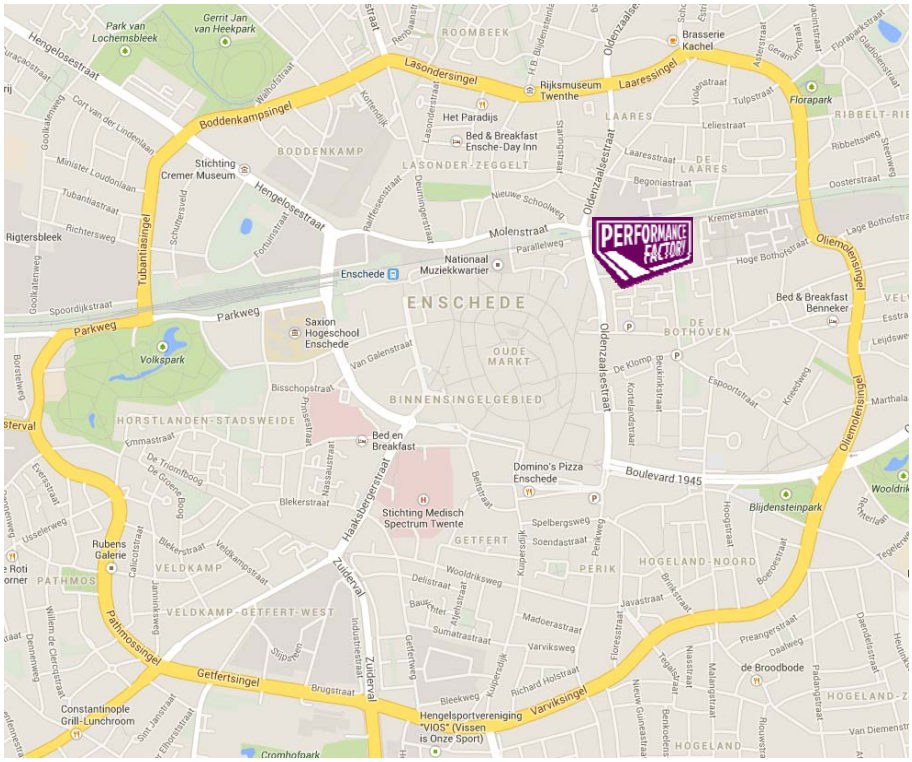

Figuur 1.1: Locatie Performance Factory in Enschede

Leeswijzer

De hiervoor genoemde onderdelen van de werkzaamheden zijn in deze rapportage vastgelegd. Achtereenvolgens gaat deze rapportage in op de verkeergeneratie, in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 de verkeersintensiteiten en de verkeersafwikkeling. Hoofdstuk 4 gaat over de parkeerplaatsen en hoofdstuk 5 over de inrichting van het terrein. De belangrijkste conclusies zijn tot slot in hoofdstuk 6 opgenomen.

2

Verkeersgeneratie

2.1 Werkwijze kengetallen methode

Voor veel functies zijn door het CROW[1] kengetallen opgesteld waarmee op basis van bijvoorbeeld vierkante meters bvo de verkeersgeneratie kan worden berekend. De meeste recente kengetallen zijn opgenomen in CROW-publicatie 317 'Kencijfers parkeren en verkeersgeneratie'. De kengetallen geven de totale verkeersgeneratie in motorvoertuigen (aankomsten plus vertrekken) voor een gemiddelde weekdag van een gemiddeld jaar. In CROW-publicaties 272 en 256 zijn aanvullende gegevens opgenomen over de verkeersgeneratie van verschillende functies waarmee deze kunnen worden omgerekend van week- naar werkdagen en van etmaal- naar spitsintensiteiten (inclusief de verdeling over aankomsten en vertrekken). Van de kengetallen is de volgende selectie gemaakt voor de ontwikkellocatie:

- er is uitgegaan van de kengetallen voor een 'sterk stedelijke' gemeente, omdat dit de stedelijkheidsgraad van de gemeente Enschede is;
- voor de stedelijke zone waarin de ontwikkellocatie is gelegen is 'schil centrum' aangehouden (conform de gemeentelijke gebiedsindeling);
- vervolgens is zowel gerekend met het minimale en het maximale kengetallen, omdat het de verwachting is dat de verkeersgeneratie zich binnen deze bandbreedte zal gaan manifesteren.

Niet voor alle functies binnen het programma zijn kengetallen beschikbaar. Voor deze meer bijzondere functies is de verkeersgeneratie bepaald met behulp van de methode zoals beschreven in CROW-publicatie 305 'Verkeersgeneratie leisure, Omgaan met onzekerheden rond bijzondere en unieke vrijetijdsvoorzieningen en evenementen'. De methode bestaat in hoofdlijnen uit het enerzijds zoeken van referentiemateriaal en anderzijds uit het opstellen ven een bezoekersprofiel.

[1] De naam CROW is oorspronkelijk een afkorting van Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek. Sinds 2004 is CROW niet langer een afkorting, maar een eigen naam. Die staat bekend als het kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte.

2.2 Uitgangspunten per gebouw

De oppervlaktes van de gebouwen zijn aangeleverd door Domijn. De huidige en beoogde functies zijn in overleg met Domijn en de gemeente Enschede vastgesteld en getoetst.

Gebouw noordwest:
- Oppervlakte: 6.080 m^2 bvo verdeeld over drie bouwlagen.
- Huidig gebruik: een derde kantoor zonder baliefunctie en twee derde deels buiten gebruik deels in gebruik als opslag.
- Toekomstig gebruik: twee derde kantoor zonder baliefunctie en een derde kantoor met baliefunctie.

Gebouw noord:
- oppervlakte: 13.825 m^2 bvo verdeeld over drie bouwlagen.
- Huidig gebruik: 40 tot 50 medewerkers, gezien de omvang van het gebouw en het huidige aantal medewerkers is het een arbeidsextensief/bezoekersextensief bedrijf.
- Toekomstig gebruik: 60 tot 70 medewerkers, groei ten opzichte van de huidige situatie is dus circa 33%. Gezien de omvang van het gebouw en het toekomstig aantal medewerkers blijft het een arbeidsextensief/bezoekersextensief bedrijf.

Gebouwen zuid en zuidwest:
- Huidige oppervlakte: 10.961 m^2 bvo verdeeld over twee gebouwen en twee bouwlagen.
- Toekomstige oppervlakte: circa 10.061 m^2 bvo in verband met vervallen van circa 900 m^2 op eerste verdieping van gebouw zuid door herontwikkeling.
- Huidig gebruik: diverse kleinschalige activiteiten en de Stadswerkplaats (twee derde van gebouw zuidwest waarvan in de huidige situatie voor twee derde operationeel).
- Toekomstig gebruik: verdere invulling met activiteiten op het gebied van cultuur, kunst en ambacht. Belangrijke onderdelen die nu bekend zijn: de Nationale Reisopera (3.600 m^2 bvo in gebouw zuid), de Stadswerkplaats (circa twee derde van gebouw zuidwest = circa 1.558 m^2 bvo) en de Stadskeuken (circa 300 m^2 bvo in gebouw zuid). Verder zal er een mix ontstaan van allerlei bedrijven, stichtingen, werkplaatsen, kantoortjes etc., wat is te beschouwen als een bedrijfsverzamelgebouw (overige 4.603 m^2 bvo).

Gebouw oost:
- Oppervlakte 8.852 m^2 bvo verdeeld over twee bouwlagen.
- Huidig gebruik: onder andere fitness, gymzaal en skatebaan, in totaal is circa 50% in gebruik exclusief de toekomstige behandelkamers voor fysiotherapie en dergelijke.
- Toekomstig gebruik: verdere invulling met sport en bewegen waaronder fysiotherapie uitgangspunt is een mix van verschillende functies:
  - 10 behandelkamers voor fysiotherapie en dergelijke à 100 m^2 bvo = 1.000 m^2 bvo.
  - Intensief ruimtegebruik (o.a. fitness en groepslessen) te beschouwen met de kengetallen van de functie 'fitnesscentrum', 1.500 m^2 bvo.

- Extensief ruimtegebruik (o.a. atletiek, balsporten en bewegingsonderwijs) te beschouwen met de kengetallen van de functie 'sportzaal', ½ overig m^2 bvo = 3.176 m^2 bvo.
- Zeer extensief ruimtegebruik (o.a. skatebaan en klimhal) te beschouwen met de kengetallen van de functie 'tennishal', ½ overig m^2 bvo = 3.176 m^2 bvo.

2.3 Resultaten verkeersgeneratie

Verkeersgeneratie weekdagetmaal
Op basis van hiervoor genoemde uitgangspunten is de verkeersgeneratie berekend van de toegevoegde functies. Het resultaat daarvan is opgenomen in tabel 2.1. Hieruit blijkt dat de toegevoegde functies in totaal minimaal 1.250 ritten genereren en maximaal 1.750 ritten. De gemiddelde verkeersgeneratie op een weekdagetmaal komt daarmee op circa 1.500 motorvoertuigen.

m^2 bvo	gebouw	% nieuw	min kengetal	max kengetal	' eenheid	min mvt	max mvt
	noordwest						
2.027	kantoor met balie functie	100%	7,5	9,9	per 100 m^2 bvo	152	201
4.053	kantoor zonder balie functie	50%	4,4	6,2	per 100 m^2 bvo	89	126
	noord						
13.825	bedrijf arbeidsintensief/bezoekersextensief	33%	3,0	4,7	per 100 m^2 bvo	137	214
	zuid						
300	Stadskeuken	100%	2,0	3,0	per parkeerplaats	30	45
3.600	Nationale Reisopera	100%	2,0	3,0	per parkeerplaats	137	205
3.824	bedrijfsverzamelgebouw	100%	4,8	6,5	per 100 m^2 bvo	184	249
	zuidwest						
1.558	bedrijf arbeidsintensief/bezoekersextensief	66%	7,0	8,8	per 100 m^2 bvo	72	90
779	bedrijfsverzamelgebouw	100%	4,8	6,5	per 100 m^2 bvo	37	51
	oost						
1.000	fysiotherapiepraktijk	100%	11,5	16,2	per behandelkamer	115	162
1.500	fitnesscentrum (intensief sport)	50%	21,3	26,8	per 100 m^2 bvo	160	201
3.176	sporthal (extensief sport)	50%	6,3	8,1	per 100 m^2 bvo	100	129
3.176	tennishal (zeer extensief sport)	50%	2,3	3,9	per 100 m^2 bvo	37	62
	totaal					1.249	1.734

Tabel 2.1: Verkeersgeneratie van de toegevoegde ontwikkeling in motorvoertuigen (per weekdagetmaal)

Verkeersgeneratie ochtendspitsuur en avondspitsuur op een werkdag
Op basis van factoren opgenomen in CROW-publicaties 272 en 256 is de verkeersgeneratie omgerekend van weekdagetmaal naar aankomsten en vertrekken tijdens het ochtendspitsuur en het avondspitsuur op een werkdag. Hierbij is uitgegaan van de gemiddelde verkeersgeneratie per functie en zijn specifieke factoren toegepast voor kantoren, bedrijven en overige functies. De gehanteerde factoren zijn opgenomen in

bijlage 1. In tabel 2.2 is het aantal motorvoertuigen tijdens het ochtendspitsuur en het avondspitsuur op een werkdag opgenomen.

	vertrekken (mvt)	aankomsten (mvt)	totaal (mvt)
ochtendspitsuur	34	123	157
avondspitsuur	124	43	167

Tabel 2.2: Verkeersgeneratie van de toegevoegde ontwikkeling in motorvoertuigen

3

Verkeersafwikkeling

3.1 Verkeersmodel

Regionaal verkeersmodel Twente
Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van het regionaal verkeersmodel Twente (versie 1.1d). Binnen dit verkeersmodel is uitgegaan van het TM+-scenario waarin alle vastgestelde ontwikkelingen voor het jaar 2020 zijn meegenomen. Dit is inclusief de ontwikkeling van een vliegveld, maar exclusief de realisatie van een NOEK (Noordelijke ontsluiting Enschede Kennispark). Deze situatie is gebruikt als autonome situatie en dient als referentie voor de situatie met verdere ontwikkeling van de Performance Factory.

De berekende verkeersgeneratie van de Performance Factory is in het verkeersmodel ingevoerd en vergeleken met de situatie zonder Performance Factory. Met het verkeersmodel is berekend hoe het extra verkeer van en naar de Performance Factory zich gaat verdelen over het wegennet en dus welke kruispunten extra worden belast. De kruispuntstromen zijn ontleend aan het verkeersmodel (hoeveelheid verkeer rechtdoor, links- en rechtsaf voor elke 'tak' van het kruispunt). Deze vormen belangrijke input voor de kruispuntberekeningen.

Etmaalintensiteiten
Voor het akoestisch onderzoek en het onderzoek luchtkwaliteit zijn de etmaalintensiteiten in 2024 van belang in tabel 3.1 zijn deze opgenomen. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

- In overleg met de gemeente zijn de verkeersintensiteiten uit het verkeersmodel voor 2020 gelijk gesteld aan 2024. Gezien de stagnerende economische groei wordt verwacht dat de door het verkeersmodel voor 2020 berekende intensiteiten een goede weergave zijn van de verwachte verkeersintensiteiten in 2024.
- In overleg met de gemeente is zo veel mogelijk uitgegaan van verkeerstellingen en is voor 2024 de door het verkeersmodel berekende autonome verkeersgroei daarbij opgeteld.
- Op het aangegeven deel van de Oldenzaalsestraat rijdt 35% van het door plan gegenereerde verkeer (1.500 mvt).

- Op het aangegeven deel van de Hoge Bothofstraat rijdt 40% van het door plan gegenereerde verkeer (1.500 mvt).
- Het plan heeft nauwelijks effect op de verkeersintensiteiten van de Oosterstraat.
- De Kremersmaten is niet opgenomen in het verkeersmodel. Op basis daarvan mag worden aangenomen dat de verkeersintensiteit. Op basis van het aantal woningen langs dit deel van de Kremersmaten is geschat dat de verkeersintensiteit maximaal 500 mvt/etmaal is. Het plan heeft nauwelijks effect op de verkeersintensiteiten van de Kremersmaten.

straat	tussen	huidig	2024 zonder plan	2024 met plan
Oldenzaalsestraat	Oosterstraat - Hoge Bothofstraat	9.300	10.900	11.400
Oosterstraat	Oldenzaalsestraat - Oosterstraat	3.500	3.400	3.400
Oosterstraat	Oosterstraat 10 - Rozenstraat	3.500	3.400	3.400
Hoge Bothofstraat	Oldenzaalsestraat - Kremersmaten	3.600	3.700	4.300
Kremersmaten	Hoge Bothofstraat - Benninkbrug	500	500	500

Tabel 3.1: Verkeersintensiteiten huidig en 2024 met en zonder plan (mvt/etmaal)

3.2 De kruispunten

Om de infrastructuur in de omgeving te toetsen zijn er diverse aandachtspunten. In overleg met de gemeente zijn enkele kruispunten gekozen die extra worden belast door de verdere ontwikkeling van de Performance Factory en waar eventueel problemen met de verkeersafwikkeling kunnen ontstaan. Deze kruispunten zijn in figuur 3.1 aangegeven.

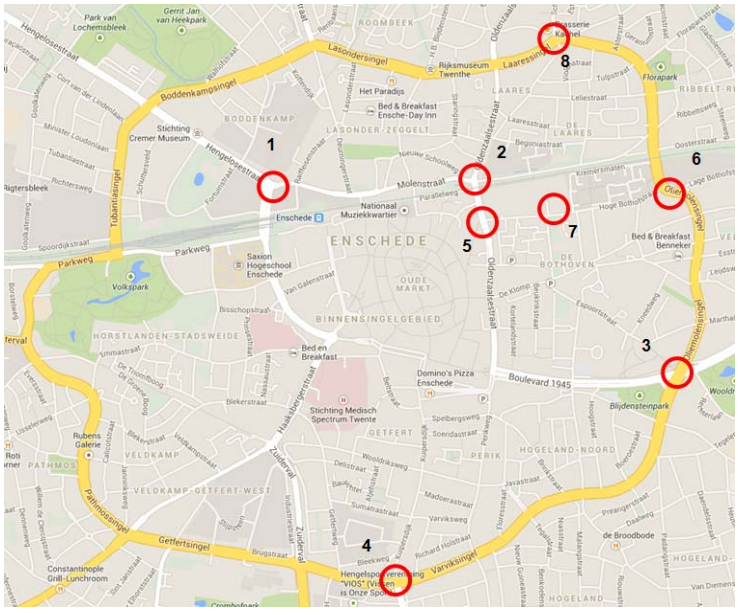

Figuur 3.1: Onderzochte kruispunten

Het gaat om de volgende kruispunten met verkeerslichten:
1. Hengelosestraat - De Ruyterlaan;
2. Molenstraat - Oldenzaalsestraat;
3. Oliemolensingel - Boulevard 1945;
4. Varviksingel - Kuipersdijk.

Daarnaast zijn er vier kruispunten die niet met verkeerslichten zijn geregeld:
5. aansluiting terrein op de Hoge Bothofstraat;
6. Hoge Bothofstraat - Oldenzaalsestraat (na toekomstige reconstructie);
7. Hoge Bothofstraat - Oliemolensingel;
8. Laaressingel - Schouwinkstraat.

Voor deze kruispunten is de verkeersafwikkeling getoetst voor de ochtend- en avondspits in de toekomstige situatie. Dit is gedaan voor de autonome situatie en de situatie met verdere ontwikkeling van de Performance Factory. Hierdoor ontstaat inzicht in de verkeersafwikkelingseffecten van uitbreiding van de Performance Factory.

3.3 Criteria verkeersafwikkeling

De huidige verkeersregelingen op straat zijn door de gemeente aangeleverd (in CCOL). Deze regelingen zijn als basis gebruikt voor de kruispuntberekeningen met het programma COCON. De kruispuntbelastingen van beide situaties zijn ingevoerd en doorgerekend. Hierbij is rekening gehouden met een geconditioneerde busprioriteit (eenmaal groen per cyclus). Bij de doorrekening en beoordeling van de resultaten wordt gelet op de:

- Cyclustijd: binnen stedelijk gebied geldt de wens om een cyclustijd onder de 90 seconden te houden. Voor grote kruispunten is het mogelijk de cyclustijden tot 120 seconden op te laten lopen. De wens om onder de 90 seconden te blijven is vooral ingegeven om de wachttijd voor en daarmee de roodlichtnegatie van fietsers te beperken.
- Restruimte: dit is de ruimte om fluctuaties in het verkeersaanbod te verwerken en eventuele groei naar de toekomst toe op te kunnen vangen. Zonder restruimte kan een iets ander aanbod (andere spreiding of verdeling over de rijrichtingen) van het verkeer ervoor zorgen dat de cyclustijd tot ver boven de berekende (en gewenste) cyclustijd uitkomt.
- Wachtrijlengtes: per rijrichting op de kruispunten wordt gekeken naar de te verwachte wachtrijlengte. Hierbij wordt gelet op de beschikbare opstellengte per richting en het feit of opstelvakken van de ene richting geblokkeerd worden door wachtrijen op een andere richting.
- Wachttijd: bij ongeregelde kruispunten wordt gekeken naar de wachttijd, hoe lang moet een voertuig wachten bij een voorrangskruispunt alvorens deze de weg op kan rijden. De wens is om dit onder de 30 seconden te houden. Boven deze waarde wordt het risico op onverantwoorde manoeuvres snel groter.

3.4 Resultaten kruispuntanalyse

In deze paragraaf zijn de resultaten per kruispunt weergegeven in de volgende paragraaf volgt een samenvatting.

3.4.1 Kruispunt 1: Hengelosestraat - De Ruyterlaan (in combinatie met Parkweg - De Ruyterlaan)

Het kruispunt Hengelosestraat - De Ruyterlaan is gekoppeld met het kruispunt Parkweg - De Ruyterlaan. De kruispunten zijn daarom in de analyse ook als zodanig beschouwd. In tabel 3.2 zijn de diverse beoordelingsaspecten weergegeven voor de ochtend- en avondspits in 2020.

variant	beoordelingsaspecten	ochtendspits	avondspits
autonome situatie	cyclustijd	118 seconden	175 seconden
	maatgevende conflictgroep	02 - 08 - 11 – 22	02 - 08 - 11 – 22
	restcapaciteit	0%	0%
situatie met planontwikkeling	cyclustijd	121 seconden	189 seconden
	maatgevende conflictgroep	02 - 08 - 11 – 22	02 - 08 - 11 – 22
	restcapaciteit	0%	0%

Tabel 3.2: Resultaten Hengelosestraat – De Ruyterlaan

Autonome situatie

De kruispunten hebben onvoldoende capaciteit om verkeer in beide spitsen te verwerken. De cyclustijd ligt rond de 120 seconden in de ochtendspits en rond de 175 seconden in de avondspits. Het kruispunt Parkweg - De Ruyterlaan is hierbij maatgevend. Dit kruispunt heeft met name op de noordelijke tak (vanaf het kruispunt Hengelosestraat - De Ruyterlaan) te weinig capaciteit. De langste wachtrijen zullen ontstaan op de Hengelosestraat oost en de Parkweg (respectievelijk +/- 200 en 175 meter). Dit kan tot een terugslageffect leiden op nabijliggende ongeregelde kruispunten. In werkelijkheid zal de cyclustijd afhankelijk van de aanwezigheid van busverkeer lager of hoger kunnen uitvallen dan de berekende cyclustijd. Gezien de ligging van het kruispunt ten opzichte van het busstation zal de cyclustijd geregeld hoger uitvallen als gevolg van busprioritisering.

Situatie met planontwikkeling

Het effect van de planontwikkeling op de kruispuntintensiteiten is zeer beperkt. De toename bedraagt ongeveer 30 extra voertuigen per uur voor het hele kruispunt. De verkeersafwikkeling is dan ook vergelijkbaar met de autonome situatie. In de ochtendspits leidt deze verkeersgroei tot een minimale toename van de cyclustijd. In de avondspits is de absolute toename van de cyclustijd weliswaar groter, maar dit komt omdat het kruispunt al dermate verzadigd is in de autonome situatie dat ieder extra voertuig een groot effect zal hebben.

Conclusie
Het kruispunt heeft onvoldoende capaciteit om het verkeer in 2020 zowel autonoom als met planontwikkeling goed af te wikkelen.

3.4.2 Kruispunt 2: Oldenzaalsestraat - Molenstraat

Dit kruispunt is in deelconflict geregeld. De regeling kent drie fasen:
- Molenstraat beide richtingen groen inclusief parallelle voetgangers;
- Oldenzaalsestraat beide richtingen groen inclusief parallelle voetgangers;
- alle fietsrichtingen tegelijk groen.

Bij een dergelijke regeling gelden aanvullende criteria. De conflicterende stroom mag bijvoorbeeld niet te groot zijn, is dit wel het geval, dan heeft dit gevolgen voor het goed en veilig functioneren van de verkeersregeling.

De spoorlijn Enschede <> Gronau kruist het kruispunt aan de zuidkant. Het effect van de openingen zal naar verwachting gemiddeld beperkt zijn vanwege de lage frequentie (vier treinen per uur). Echter op de momenten dat een trein passeert is het effect op de verkeersafwikkeling groot.

In tabel 3.3 zijn de diverse beoordelingsaspecten weergegeven voor de ochtend- en avondspits in 2020.

variant	beoordelingsaspecten	ochtendspits	avondspits
autonome situatie	cyclustijd	59 seconden	64 seconden
	maatgevende conflictgroep	5 – 38 - 22	11 – 38 - 22
	restcapaciteit	0%	0%
situatie met planontwikkeling	cyclustijd	60 seconden	65 seconden
	maatgevende conflictgroep	5 – 38 - 22	11 – 38 - 22
	restcapaciteit	0%	0%

Tabel 3.3: Resultaten Oldenzaalsestraat - Molenstraat

Autonome situatie
Het kruispunt kan het verkeer in beide spitsen redelijk afwikkelen. De cyclustijd ligt rond de 60 seconden. De wachtrijen blijven meestal beperkt tot minder dan 50 meter. De langste wachtrij ontstaat op de Oldenzaalsestraat Zuid. De maximale wachtrij bedraagt ongeveer 90 meter en slaat dan terug tot voorbij het kruispunt met de van Lochemstraat. Omdat het hier een kruispunt met deelconflict betreft gelden aanvullende criteria. De conflicterende stroom in het deelconflict mag bijvoorbeeld niet te groot zijn. De intensiteit op de linksaffer vanaf de Oldenzaalsestraat Zuid is beide spitsen ruim 200 voertuigen per uur. Vanuit het oogpunt van veiligheid en afwikkeling is dit op de grens van wat nog acceptabel is. Het kruispunt beschikt hierdoor niet over restcapaciteit. Zeker in combinatie met sluitingen van de overweg zal dit lange wachtrijen tot gevolg hebben.

Situatie met planontwikkeling
Het effect van de planontwikkeling op de kruispuntintensiteiten is zeer beperkt. De toename bedraagt ongeveer 45 extra voertuigen per uur voor het hele kruispunt. De verkeersafwikkeling is dan ook vergelijkbaar met de autonome situatie.

Conclusie
Als gevolg van het deelconflict en de aanwezige overweg heeft het kruispunt onvoldoende capaciteit om het verkeer in 2020 zowel autonoom als met planontwikkeling af te wikkelen.

3.4.3 Kruispunt 3: Singel - Boulevard 1945

De fietsers en voetgangers parallel aan de Singel zijn in deelconflict geregeld met het verkeer op de Singel. De overige richtingen zijn exclusief geregeld. Rechtsafslaand verkeer vanaf de zijtakken van de Singel is buiten de regeling om geregeld middels bypasses die voorrang verlenen aan de Singel. De intensiteiten op deze bypasses zijn in het model zeer beperkt (minder dan 1 voertuig per minuut).

In tabel 3.4 zijn de diverse beoordelingsaspecten weergegeven voor de ochtend- en avondspits in 2020.

variant	beoordelingsaspecten	ochtendspits	avondspits
autonome situatie	cyclustijd	84 seconden	109 seconden
	maatgevende conflictgroep	3 – 11 - 34	3 – 5 – 8 – 12 - 47
	restcapaciteit	15 %	5%
situatie met planontwikkeling	cyclustijd	84 seconden	109 seconden
	maatgevende conflictgroep	3 – 11 - 34	3 – 5 – 8 – 12 - 47
	restcapaciteit	15 %	5%

Tabel 3.4: Resultaten Singel – Boulevard 1945

Autonome situatie
Het kruispunt kan het verkeer in beide spitsen verwerken met een cyclustijd van onder de 120 seconden. De wachtrijlengtes bedragen maximaal zo'n 100 meter. De opstelvakken van het kruispunt hebben voldoende lengte. In werkelijkheid zullen de cyclustijden en wachtrijlengtes echter meestal lager liggen, aangezien niet altijd in iedere cyclus sprake zal zijn van bussen *en* voetgangers.

Situatie met planontwikkeling
Het effect van de planontwikkeling op de kruispuntintensiteiten is zeer beperkt. De toename bedraagt ongeveer 60 extra voertuigen per uur voor het hele kruispunt. De verkeersafwikkeling zal dan ook vergelijkbaar zijn met de autonome situatie.

Conclusie
Het kruispunt heeft voldoende capaciteit om in 2020 het verkeer zowel in de autonome situatie als met planontwikkeling goed af te wikkelen.

3.4.4 Kruispunt 4: Singel - Kuipersdijk

Dit kruispunt is in deelconflict geregeld. De regeling kent drie fasen:

- Singel beide richtingen groen inclusief parallelle voetgangers;
- Kuipersdijk beide richtingen groen inclusief parallelle voetgangers;
- alle fietsrichtingen tegelijk groen.

Bij een dergelijke regeling gelden aanvullende criteria. De conflicterende stroom mag bijvoorbeeld niet te groot zijn, is dit wel het geval dan heeft dit gevolgen voor het goed en veilig functioneren van de verkeersregeling.

In tabel 3.5 zijn de diverse beoordelingsaspecten weergegeven voor de ochtend- en avondspits in 2020.

variant	beoordelingsaspecten	ochtendspits	avondspits
autonome situatie	cyclustijd	79 seconden	>120 seconden
	maatgevende conflictgroep	2 – 5 - 28	2 – 11 - 28
	restcapaciteit	- %	0 %
situatie met planontwikkeling	cyclustijd	79 seconden	>120 Seconden
	maatgevende conflictgroep	2 – 5 - 28	2 – 11 - 28
	restcapaciteit	- %	0 %

Tabel 3.5: Resultaten Singel - Kuipersdijk

Autonome situatie

Vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid heeft de afwikkeling middels deelconflicten eigenlijk niet de voorkeur:

- Iedere tak beschikt over twee of drie opstelstroken (dubbele rechtdoorgaande rijstrook op de Varviksingel West) wat risico geeft op afdekongevallen.
- De linksafslaande stromen vanaf de Kuipersdijk Zuid en Varviksingel Oost zijn met name in de ochtendspits voor een deelconflict aan de hoge kan met ongeveer 250 mvt/h.

Het kruispunt is zwaar belast. In de avondspits heeft het kruispunt onvoldoende capaciteit om het verkeer te verwerken. Een mogelijke oplossing is een extra rechtdoorgaande opstelstrook op de Varviksingel Oost (deze richting maakt in de avondspits deel uit van de maatgevende conflictgroep). Dit is echter niet wenselijk in combinatie met het toestaan van deelconflicten. Een optie is om de linksafrichtingen dan exclusief te regelen. Op basis van de huidige beschikbare ruimte is een extra rijstrook echter niet eenvoudig inpasbaar. Een nadere analyse is gewenst.

Situatie met planontwikkeling

Het effect van de planontwikkeling op de kruispuntintensiteiten is zeer beperkt. De toename bedraagt ongeveer 45 extra voertuigen per uur voor het hele kruispunt. De verkeersafwikkeling zal dan ook vergelijkbaar zijn met de autonome situatie.

Conclusie
Het kruispunt heeft onvoldoende capaciteit om het verkeer in 2020 zowel autonoom als met planontwikkeling goed af te wikkelen.

3.4.5 Kruispunten 5, 6, 7 en 8

Kruispunten 5 tot en met 8 zijn doorgerekend met behulp van OMNI-X. De kruispunten zijn beoordeeld op drie beoordelingscriteria.

Beoordelingscriteria
- I/C-ratio;
- gemiddelde wachttijd (s);
- maximum wachtrij (pae).

Voor de I/C-ratio wordt een kritische waarde van 0,8 gehanteerd. Onder deze waarde is sprake van een goede verkeersafwikkeling. Wanneer de I/C-ratio van één van de richtingen boven deze waarde uit komt is verdere analyse naar eventuele uitbreidingsmogelijkheden gewenst.

Voor de beoordeling van de gemiddelde wachttijd is het beoordelingskader uit tabel 3.6 gebruikt.

	hoofdrichting		zijrichting	
	motorvoertuigen	fiets/voetganger	motorvoertuigen	fiets/voetganger
goed	0-25 sec	0-10 sec	0-40 sec	0-20 sec
redelijk/matig	25-45 sec	10-20 sec	40-60 sec	20-40 sec
slecht	> 45 sec	> 20 sec	> 60 sec	> 40 sec

Tabel 3.6: Grenswaarden gemiddelde wachttijden op voorrangskruispunten

3.4.6 Kruispunt 5: Oldenzaalsestraat - Hoge Bothofstraat

Het kruispunt Oldenzaalsestraat - Hoge Bothofstraat is doorgerekend als ongeregeld kruispunt met één rijstrook op elke tak zonder middenberm. Het doorgaande verkeer op de Oldenzaalsestraat heeft voorrang. De gehanteerde grenswaarde voor de I/C-ratio wordt op geen van de richtingen bereikt (de maximaal berekende I/C-ratio is < 0,45). Voor de gemiddelde wachttijd en maximum wachtrij is de Hoge Bothofstraat maatgevend. De resultaten hiervoor zijn weergegeven in tabel 3.7. Zowel de wachttijd als de wachtrijlengte duiden op een goede afwikkeling van het verkeer.

beoordelingscriterium	OS 2020	AS 2020	OS 2020 + plan	AS 2020 + plan
gemiddelde wachttijd (s)	6	8	7	11
maximum wachtrij (pae)	0	0	0	1

Tabel 3.7: Resultaten kruispunt 5: Hoge Bothofstraat

3.4.7 Kruispunt 6: Hoge Bothofstraat - Singel

Voor de kruispuntberekening is de huidige vormgeving van het kruispunt gehanteerd. De gehanteerde grenswaarde voor de I/C-ratio wordt op geen van de richtingen bereikt (de maximaal berekende I/C-ratio is < 0,55). Voor de gemiddelde wachttijd en de maximum wachtrij is de Hoge Bothofstraat maatgevend. De resultaten hiervoor zijn weergegeven in tabel 3.8. Zowel de wachttijd als de wachtrijlengte duiden op een goede afwikkeling van het verkeer.

beoordelingscriterium	OS 2020	AS 2020	OS 2020 + plan	AS 2020 + plan
gemiddelde wachttijd (s)	12	17	12	20
maximum wachtrij (pae)	0	1	0	1

Tabel 3.8: Resultaten kruispunt 5: Hoge Bothofstraat

3.4.8 Kruispunt 7: Polaroid-terrein - Hoge Bothofstraat

De aansluiting van het Polaroid-terrein op de Hoge Bothofstraat is doorgerekend als een ongeregelde T-splitsing met één rijstrook per tak. Het doorgaande verkeer op de Hoge Bothofstraat zit in de voorrang. De gehanteerde grenswaarde voor de I/C-ratio wordt op geen van de richtingen bereikt (de maximaal berekende I/C-ratio is < 0,40). Voor de gemiddelde wachttijd en maximum wachtrij is de aansluiting op het Polaroid-terrein maatgevend. De resultaten hiervoor zijn weergegeven in tabel B1.8. Zowel de wachttijd als de wachtrijlengte duiden op een goede afwikkeling van het verkeer.

beoordelingscriterium	OS 2020	AS 2020	OS 2020 + plan	AS 2020 + plan
gemiddelde wachttijd (s)	7	9	9	14
maximum wachtrij (pae)	0	1	1	1

Tabel 3.9: Resultaten kruispunt 5: Hoge Bothofstraat

3.4.9 Kruispunt 8: Laaressingel - Schouwinkstraat

Voor de kruispuntberekening is de huidige vormgeving van het kruispunt gehanteerd. De gehanteerde grenswaarde voor de I/C-ratio wordt op geen van de richtingen bereikt (de maximaal berekende I/C-ratio is < 0,67). Voor de gemiddelde wachttijd en de maximum wachtrij is de Schouwinkstraat maatgevend. De resultaten hiervoor zijn weergegeven in tabel 3.10. De wachttijd als de wachtrijlengte duiden op een matige afwikkeling van het verkeer. Met name de wachttijd in de avondspits maakt dat de verkeersafwikkeling als onvoldoende mag worden beschouwd in beide situaties.

beoordelingscriterium	OS 2020	AS 2020	OS 2020 + plan	AS 2020 + plan
gemiddelde wachttijd (s)	>26	>42	>27	>46
maximum wachtrij (pae)	>2	>3	>1	>5

Tabel 3.10: Resultaten kruispunt 5: Laaressingel - Schouwinkstraat

3.5 Conclusie kruispuntanalyse

Bij de analyse van de resultaten vallen enkele algemene zaken op:
- de avondspits is op alle beschouwde kruispunten maatgevend;
- de invloed van het verkeer als gevolg van de Performance Factory op de verkeersafwikkeling is beperkt, daardoor is de Performance Factory ook nauwelijks van invloed op de kwaliteit van de verkeersafwikkeling.

	autonoom	met plan
Hengelosestraat - De Ruyterlaan	slecht	slecht
Molenstraat - Oldenzaalsestraat	slecht	slecht
Oliemolensingel - Boulevard 1945	goed	goed
Varviksingel - Kuipersdijk	slecht	slecht
Hoge Bothofstraat - Oldenzaalsestraat (na toekomstige reconstructie)	goed	goed
Hoge Bothofstraat - Oliemolensingel	goed	goed
aansluiting terrein op de Hoge Bothofstraat	goed	goed
Laaressingel - Schouwinkstraat	onvoldoende	onvoldoende

Tabel 3.11: Samenvatting resultaten kruispuntanalyses: kwaliteit verkeersafwikkeling

Kruispunten 5, 6 en 7
De invloed van de Performance Factory is het grootst op de drie nabijgelegen kruispunten welke niet zijn geregeld met verkeerslichten. Deze kruispunten hebben voldoende capaciteit om de verkeersstromen in de autonome situatie en in de situatie met Performance Factory goed af te wikkelen. Het betreft de volgende kruispunten:
- Hoge Bothofstraat - Oldenzaalsestraat (na toekomstige reconstructie);
- Hoge Bothofstraat - Oliemolensingel;
- aansluiting terrein op de Hoge Bothofstraat;

Kruispunt 1: Hengelosestraat – De Ruyterlaan
Het kruispunt *Hengelosestraat – De Ruyterlaan* heeft onvoldoende capaciteit om het verkeer in 2020 zowel autonoom als met planontwikkeling goed af te wikkelen. Het effect van de planontwikkeling op de kruispuntintensiteiten is zeer beperkt. De toename bedraagt ongeveer 30 extra voertuigen per uur voor het hele kruispunt. De verkeersafwikkeling is dan ook vergelijkbaar met de autonome situatie.

Kruispunt 2: Molenstraat - Oldenzaalsestraat
De verkeersafwikkeling op het kruispunt Molenstraat - Oldenzaalsestraat is als gevolg van het deelconflict en de spoorwegovergang onvoldoende ook in de situatie met het verkeer van de Performance Factory. Het effect van het extra verkeer in de plansituaties op de verkeersafwikkeling is beperkt.

Kruispunten 3: Oliemolensingel - Boulevard 1945
Het kruispunt Oliemolensingel - Boulevard 1945 kan de toekomstige verkeersstromen in zowel de autonome situatie als de plansituatie goed verwerken. De verkeersintensiteit

op deze kruispunten komt in de buurt van de capaciteit. De berekende cyclustijd is dan ook hoog, maar in de praktijk zullen deze meestal lager liggen, omdat niet altijd iedere cyclus sprake zal zijn van bussen *en* voetgangers.

Kruispunt 4: Varviksingel - Kuipersdijk
Het kruispunt Varviksingel - Kuipersdijk kan de toekomstige verkeersstromen niet goed verwerken. De toekomstige verkeersafwikkeling is zowel met als zonder de ontwikkeling van de Performance Factory 'slecht'. Een mogelijke oplossing is een extra rechtdoorgaande opstelstrook op de Varviksingel Oost (deze richting maakt in de avondspits deel uit van de maatgevende conflictgroep). Dit is echter niet wenselijk in combinatie met het toestaan van deelconflicten. Een optie is om de linksafrichtingen dan exclusief te regelen. Op basis van de huidige beschikbare ruimte is een extra rijstrook echter niet eenvoudig inpasbaar.

Kruispunt 8: Laaressingel - Schouwinkstraat
Het kruispunt Laaressingel - Schouwinkstraat heeft ondanks de bredere middenberm onvoldoende capaciteit om het verkeer af te wikkelen. Dit is zowel in de situatie zonder als met plan het geval. De invloed van het extra verkeer als gevolg van de ontwikkeling op de verkeersafwikkeling is minimaal.

4 Parkeerbalans

4.1 Aanpak

Voor de Performance Factory is een parkeerbalans opgesteld. Bij het opstellen van een parkeerbalans wordt de parkeervraag van een ontwikkeling afgezet tegen het geplande parkeeraanbod. De parkeervraag wordt berekend door de omvang van elke functie te vermenigvuldigen met de bijbehorende parkeernorm (het aantal benodigde parkeerplaatsen per functie-eenheid, bijvoorbeeld per vierkante meter bvo).

Niet elke functie genereert echter op alle momenten van de week een even grote parkeervraag. Een goed voorbeeld hiervan is het gegeven dat scholen met name overdag doordeweeks een parkeervraag kennen, terwijl horecagelegenheid vooral 's avonds en in het weekend klanten ontvangen. Door toepassing van aanwezigheidspercentages wordt rekening gehouden met dit effect. Tevens kunnen de parkeerplaatsen door verschillende parkeerders gebruikt worden (dubbelgebruik). Ook hiermee wordt met behulp van de aanwezigheidspercentages rekening gehouden. In figuur 4.1 is de berekening van de parkeervraag geschematiseerd.

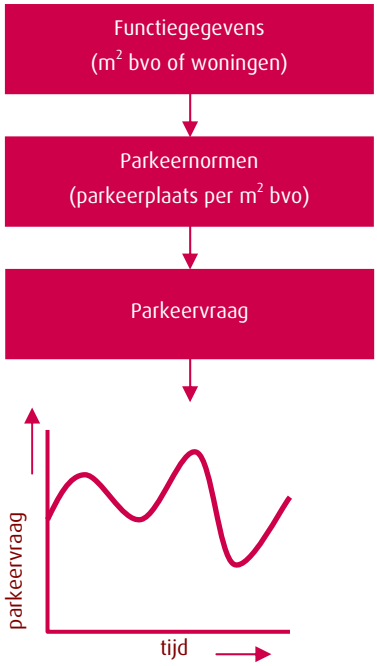

Figuur 4.1: Berekening parkeervraag

De berekende parkeervraag wordt vervolgens afgezet tegen de geplande parkeercapaciteit. Hierdoor ontstaat uiteindelijk de parkeerbalans. Deze parkeerbalans is in overleg met de gemeente Enschede opgesteld.

4.2 Uitgangspunten

Programma
Het programma is overgenomen uit paragraaf 2.2.

Parkeernormen
In tabel 4.1 zijn de gehanteerde gemeentelijke parkeernormen voor de verschillende functies weergegeven. De gemeentelijke parkeernormen zijn nog niet vastgesteld, maar omdat de gemeentelijke parkeernormen gebaseerd zijn op de landelijke parkeerkengetallen van het CROW welke in 2012 geactualiseerd zijn, is het logisch deze als uitgangspunt te beschouwen. In de nota 'Parkeren in Balans, Parkeervisie Enschede 2013-2020' staat dat in Enschede algemeen van het gemiddelde mag worden uitgegaan van het minimale en het maximale kengetal. Wat betreft de stedelijke zone waarin de ontwikkellocatie gelegen is wordt uitgegaan van 'schil centrum' (conform de gemeentelijke gebiedsindeling).

m^2 bvo	gebouw	parkeernorm	eenheid	aandeel p.p. bezoekers
	noordwest			
2.027	kantoor met baliefunctie	1,85	per 100 m^2 bvo	20%
4.053	kantoor zonder baliefunctie	1,55	per 100 m^2 bvo	5%
	noord			
13.825	Impossible	zie gedetailleerde berekening		
	zuid			
300	Stadskeuken	5,00	per 100 m^2 bvo	90%
3.600	Nationale Reisopera	zie gedetailleerde berekening		
3.824	bedrijfsverzamelgebouw	1,35	per 100 m^2 bvo	5%
	zuidwest			
1.558	bedrijf arbeidsintensief/bezoekersextensief	1,75	per 100 m^2 bvo	5%
779	bedrijfsverzamelgebouw	1,35	per 100 m^2 bvo	5%
	oost			
1.000	fysiotherapiepraktijk	1,45	per behandelkamer	57%
1.500	fitnesscentrum (intensief sport)	4,40	per 100 m^2 bvo	90%
3.176	sporthal (extensief sport)	2,05	per 100 m^2 bvo	96%
3.176	tennishal (zeer extensief sport)	0,40	per 100 m^2 bvo	87%

Tabel 4.1: Parkeernormen

Aanwezigheidspercentages
Om de parkeervraag per moment van de week te berekenen wordt gebruik gemaakt van aanwezigheidspercentages afkomstig uit de richtlijnen in CROW-publicatie 317, omdat deze in de gemeentelijke beleidsregels niet beschikbaar zijn. De gehanteerde aanwezigheidspercentages staan weergegeven in tabel 4.2.

gebouw	werkdagochtend	werkdagmiddag	werkdagavond	koopavond	werkdagnacht	zaterdagmiddag	zaterdagavond	zondagmiddag
noordwest								
kantoor met baliefunctie	100%	100%	5%	5%	0%	0%	0%	0%
kantoor zonder baliefunctie	100%	100%	5%	5%	0%	0%	0%	0%
noord								
Impossible	100%	100%	5%	5%	0%	0%	0%	0%
zuid								
Stadskeuken	50%	50%	100%	100%	0%	100%	100%	100%
Nationale Reisopera	100%	100%	50%	50%	0%	5%	5%	5%
bedrijfsverzamelgebouw	100%	100%	5%	5%	0%	0%	0%	0%
zuidwest								
bedrijf arbeidsintensief/bezoekersextensief	100%	100%	5%	5%	0%	0%	0%	0%
bedrijfsverzamelgebouw	100%	100%	5%	5%	0%	0%	0%	0%
oost								
fysiotherapiepraktijk	100%	75%	10%	10%	0%	10%	10%	10%
fitnesscentrum (intensief sport)	50%	50%	100%	100%	0%	100%	100%	75%
sporthal (extensief sport)	50%	50%	100%	100%	0%	100%	100%	75%
tennishal (zeer extensief sport)	50%	50%	100%	100%	0%	100%	100%	75%

Tabel 4.2: Aanwezigheidspercentages

Parkeeraanbod

Op gebouw oost is een parkeerdek aanwezig met minimaal circa 350 parkeerplaatsen. Ook bij gebouw Noordwest zijn parkeerplaatsen aanwezig. Dit betreft circa 60 parkeerplaatsen. In totaal zijn er dus minimaal 410 parkeerplaatsen beschikbaar. In de huidige situatie wordt daarnaast ook op het terrein tussen de gebouwen noord, oost en zuid geparkeerd. Omdat niet bekend is of deze ruimte na herinrichting van het terrein beschikbaar blijft voor parkeren, maakt deze capaciteit geen deel uit van het parkeeraanbod.

Impossible

Op dit moment werken in gebouw noord circa 40 tot 50 medewerkers. De gebruiker verwacht dat daar over tien jaar maximaal 60 tot 70 medewerkers kunnen werken. De parkeervraag op basis van het aantal medewerkers zal dus (uitgaande van 50% autogebruik) 35 parkeerplaatsen zijn. Naast parkeerplaatsen voor medewerkers zijn er ook parkeerplaatsen voor bezoekers. In totaal is de parkeervraag van gebouw noord 40 parkeerplaatsen.

Nationale Reisopera

Op basis van de parkeerbalans voor de huidige locatie van de Nationale Reisopera en de toekomstige samenstelling (en arbeidsplaatsen) van de Nationale Reisopera is de volgende detailleerde berekening van de parkeervraag van de Nationale Reisopera gemaakt.

bestemming	m^2 bvo	arbeidsplaatsen	bezoekers	parkeernorm	eenheid	p.p.
kantoorruimte	741	12	0	0,7	100 m^2	8
koorleden	633	30	0	0,5	werkplek	15
decorbouw	522	9	0	0,5	werkplek	5
werkplaatsruimte	1704	8	0	0,5	100 m^2	4
rondleiding	0	0	25	0,3	bezoeker	8
totaal	3600	59				40

Tabel 4.3: Gedetailleerde berekening parkeervraag Nationale Reisopera

4.3 Resultaten parkeerbalans

Bij het opstellen van de parkeerbalans is de volgende redenering gebruikt:

- Op basis van het programma en de bijbehorende gemeentelijke parkeernormen en parkeerkencijfers is het totale aantal parkeerplaatsen berekend dat ongewogen[2] noodzakelijk zou zijn voor de ontwikkeling (opgesplitst naar programmaonderdeel).
- Van het aantal ongewogen parkeerplaatsen is vervolgens aan de hand van aanwezigheidspercentages het hoogste gelijktijdig benodigde aantal parkeerplaatsen bepaald.
- Het hoogste gelijktijdig benodigde aantal parkeerplaatsen wordt vervolgens afgezet tegen het geplande parkeeraanbod. Een positieve uitkomst betekent dat het geplande parkeeraanbod voldoende is om de parkeervraag op te vangen. Een negatieve uitkomst betekent dat er te weinig parkeerplaatsen zijn gepland om de gelijktijdig benodigde aantal parkeerplaatsen op te vangen.

[2] Ongewogen betekent dat er geen rekening gehouden is met aanwezigheidspercentages.

In de tabel 4.4 is de parkeervraag weergegeven.

gebouw	ongewogen	werkdagochtend	werkdagmiddag	werkdagavond	koopavond	werkdagnacht	zaterdagmiddag	zaterdagavond	zondagmiddag
noordwest									
kantoor met balie functie	37	37	37	2	2	0	0	0	0
kantoor zonder balie functie	63	63	63	3	3	0	0	0	0
noord									
Impossible	40	40	2	2	0	0	0	0	40
zuid									
Stadskeuken	8	8	15	15	0	15	15	15	8
Nationale Reisopera	40	40	20	20	0	2	2	2	40
bedrijfsverzamelgebouw	52	52	52	3	3	0	0	0	0
zuidwest									
bedrijf arbeidsintensief/bezoekersextensief	27	27	27	1	1	0	0	0	0
bedrijfsverzamelgebouw	11	11	11	1	1	0	0	0	0
oost									
fysiotherapiepraktijk	15	15	11	1	1	0	1	1	1
fitnesscentrum (intensief sport)	66	33	33	66	66	0	66	66	50
sporthal (extensief sport)	65	33	33	65	65	0	65	65	49
tennishal (zeer extensief sport)	13	6	6	13	13	0	13	13	10
totaal	443	364	360	192	192	0	162	162	126
parkeeraanbod	410	410	410	410	410	410	410	410	410
overschot/tekort	-33	46	50	218	218	410	248	248	284

Tabel 4.4: Parkeervraag functies en ontwikkeling Performance Factory

Uit tabel 4.4 blijkt dat, rekening houdend met dubbelgebruik van de parkeervoorziening, op het maatgevend moment een parkeervraag is van 364 parkeerplaatsen. Bij een parkeercapaciteit van 410 parkeerplaatsen geeft dit een overschot van 46 parkeerplaatsen. Dit betekent dat er voldoende parkeerplaatsen zijn. Op alle andere momenten is de parkeervraag van de functies en ontwikkeling lager, waardoor de restcapaciteit groter is.

4.4 Conclusie

Om inzicht te krijgen in de parkeersituatie is een parkeerbalans opgesteld. In de parkeerbalans is de parkeervraag naast het parkeeraanbod gezet en ontstaat zo inzicht of er voldoende parkeerplaatsen zijn. De parkeervraag is bepaald door het programma te combineren met de relevante parkeernormen van de gemeente Enschede en de rele-

vante parkeerkencijfers uit de eerder genoemde CROW-publicatie 317. Het parkeeraanbod bestaat uit de in het plan opgenomen parkeervoorzieningen.

De parkeerbalans houdt rekening met dubbelgebruik van de parkeervoorziening. Uit de parkeerbalans blijkt dat op het maatgevend moment de parkeervraag 364 parkeerplaatsen is. Met de parkeercapaciteit van 410 parkeerplaatsen zijn er dus voldoende parkeerplaatsen.

Indien in de toekomst blijkt dat er toch een tekort aan parkeercapaciteit ontstaat of dat in de toekomst meer parkeerplaatsen nodig zijn, dan zijn er de volgende alternatieven:

- parkeren in de nabij gelegen Prinses Irene-garage;
- deel van het parkeerterrein Oldenzaalsestraat Hoge Bohofstraat gebruiken;
- creëren van een overloopgebied voor parkeren op het terrein van de Performance Factory.

5

Randvoorwaarden inrichting terrein

Begin 2014 wordt er een begin gemaakt met het ontwerpen van de openbare ruimte van het terrein. In dit hoofdstuk enkele verkeerskundige aandachtspunten voor de inrichting van het terrein. Van de inrichtingsprincipes zijn geen ontwerpen opgesteld.

Fietssnelweg
Langs de spoorlijn richting Gronau wordt gezocht naar een tracé voor de fietssnelweg F35. De F35 is een doorgaande ongehinderde fietsroute langs de spoorlijnen in Twente. Ook ter hoogte van de Performance Factory wordt gezocht naar inpassing van deze fietssnelweg. De fietssnelweg brengt bovendien passanten in het gebied en garandeert een optimale bereikbaarheid vanuit het westen en oosten voor de fiets. Daarom kan het aantrekkelijk zijn te onderzoeken hoe de fietssnelweg in te passen is.

Bevoorradingsroutes
Uitgangspunt is dat het expeditieverkeer met het laden en lossen zo veel mogelijk gescheiden van het overige verkeer plaatsvindt. Dit betekent niet keren of achteruitrijden op de Hoge Bothofstraat. Ook op het terrein zelf is het van belang voor de verkeersveiligheid dat expeditieverkeer niet wordt gemengd met routes voor het langzaam verkeer. Elkaar kruisen is mogelijk maar keren of achteruitrijden zal gescheiden van het langzaam verkeer moeten plaatsvinden.

Parkeren
Uitgangpunt is dat het parkeerdek zo veel mogelijk wordt gebruikt om te parkeren. Dit betekent dat op maaiveld het aantal parkeerplaatsen beperkt kan zijn. Dit geeft vier aandachtspunten:

- Met name voor bezoekers is een goede bewegwijzering nodig naar het parkeerdek en van het parkeerdek naar de verschillende functies.
- Gezien de afstand tussen het parkeerdek en de gebouwen zijn goede maatregelen nodig om wildparkeren te voorkomen.
- Voor het halen en brengen zal ook ruimte op maaiveld beschikbaar moeten zijn.
- Voldoende fietsparkeervoorzieningen dichtbij de toegangen van de gebouwen zijn wenselijk.

Bereikbaarheid parkeerdek

De bereikbaarheid van het parkeerdek is een belangrijk aandachtspunt. In de NEN2443 'Parkeren en stallen van personenauto's op terreinen en in garages' (maart 2013) staan de eisen en aanbevelingen voor het ontwerp van parkeervoorzieningen beschreven. De norm is bedoeld als toetsingskader voor betrokkenen bij de totstandkoming van parkeervoorzieningen.

Uit dit toetsingskader volgt dat alleen bij stallinggarages kan worden volstaan met een gecombineerde in- en uitrit in de vorm van een rijstrook die afwisselend in twee richtingen wordt bereden. Een stallinggarage heeft vaste gebruikers welke ter plaatse bekend zijn en een maximale omvang van 80 parkeerplaatsen.

In dit geval is het een openbare parkeergarage voor werknemers en bezoekers met circa 350 parkeerplaatsen. Volgens de NEN2443 is in dat geval is een in- en uirit nodig met elk 1 rijstrook. Dit is niet aanwezig. Aanwezig is een hellingbaan met 1 rijstrook voor de gecombineerde in- en uirit.

In de praktijk betreft het hier een bestaande parkeervoorziening welke in het verleden voor zo ver bekend goed heeft gefunctioneerd. Voldoen aan de NEN2443 is ook geen verplichting, zeker niet bij bestaande parkeervoorzieningen. De NEN2443 is ook niet meer dan een toetsingskader voor betrokkenen bij de totstandkoming van parkeervoorzieningen waarvan mag worden afgeweken als de betrokkenen dat afspreken. Vorenstaande geeft alleen aan dat de hellingbaan een aandachtspunt is.

Hellingbaan parkeerdek

Omdat de hellingbaan een aandachtspunt is, is nader onderzoek verricht naar de bereikbaarheid van het parkeerdek. Er is een berekening gemaakt van de verwachte verkeersafwikkeling op de hellingbaan en de bijbehorende benodigde opstelruimte. De berekening is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Uitgegaan is van de aanwezige enkele rijstrook voor de gecombineerde in- en uirit.
- Uit een rijtijdmeting blijkt dat het oprijden 38,63 seconden duurt en het afrijden 37,91 seconden. Uitgegaan is van gemiddeld 40 seconden zowel op als af.
- De hellingbaan wordt aan beide zijden voorzien van een VRI met verkeerslichten zoals deze ook op een kruispunt staan, waarbij met bijvoorbeeld detectielussen in de hellingbaan wordt gemeten of de hellingbaan vrij is.

- Voor de verkeersintensiteit is uitgegaan van twee scenario's. De invulling van het terrein is in ontwikkeling. Dit betekent dat niet bekend is op welke termijn het gehele terrein wordt ingevuld en wat de aankomst- en vertrekpieken daarvan zijn.
  - In het eerste scenario is uitgegaan van de in hoofdstuk 2 berekende avondspits met 124 vertrekken en 43 aankomsten in het drukste uur. Van de ochtend- en avondspits is de avondspits de maatgevende periode.
  - Het tweede scenario is een 'worst case'-scenario. Dit gaat uit van een wisseling van geparkeerde auto's op de helft van de aanwezige 350 parkeerplaatsen. Anders gezegd gaat dit scenario ervan uit dat elke parkeerplaats op het terrein in het drukste uur of een aankomst of een vertrek heeft. Dit betekent 175 vertrekken en 175 aankomsten.

De berekeningen zijn uitgevoerd met het programma COCON. Aangenomen is dat een gemiddelde cyclustijd tot 120 seconden acceptabel is voor de berekende starre regeling. In de praktijk zal worden uitgegaan van een voertuigafhankelijke regeling waarvan de wachttijden kleiner zijn. De resultaten van de berekening zijn in tabel 5.1 weergegeven. In de berekening is namelijk rekening gehouden dat het verkeer een onregelmatig aankomst- en vertrekpatroon heeft over het berekende uur. De aangegeven benodigde opstelcapaciteit voldoet in 95% van de gevallen.

	cyclustijd	benodigde opstelcapaciteit
scenario 1: avondspits	110 seconden	45 meter
scenario 2: worst case	120 seconden	60 meter

Tabel 5.1: Resultaten berekening COCON

De verkeersafwikkeling in beide scenario's is goed. Het 'worst case'-scenario geeft de maximale capaciteit van de hellingbaan weer. Wordt de verkeersstroom over de hellingbaan groter dan het 'worst case'-scenario, dan lopen de wachttijden op tot onacceptabele waarden. De benodigde opstelcapaciteit voor auto's bedraagt 60 meter. Dit is de ruimte die zowel op het parkeerdek als tussen de openbare weg en de stopstreep voor de hellingbaan nodig is voor wachtende auto's. Dit betekent dat de aansluiting op de Hoge Bothofstraat van de weg naar het parkeerdek ongeveer ter hoogte van het kruispunt Hoog en Droog - Hoge Bothofstraat komt te liggen.

Conclusie

Er zijn verschillende aandachtspunten mee te geven voor het ontwerpen van de openbare ruimte. Belangrijker is dat een samenwerking ontstaat tussen een verkeerskundig ontwerper en de ontwerpers van het terrein. Vooraf eisen opleggen en achteraf controleren is niet de wijze waarop een optimaal ontwerp ontstaat. Door middel van meedenken en meewerken is de kans op synergie groter.

6

Conclusie en aanbevelingen

Woningcorporatie Domijn en de gemeente Enschede hebben de wens het voormalig Polaroid-terrein aan Hoge Bothofstraat in Enschede te herontwikkelen tot de Performance Factory. Ten behoeve van het bestemmingsplan is voorliggend verkeersonderzoek opgesteld.

De invulling van de Performance Factory is in ontwikkeling. De verkeersgeneratie en het aantal benodigde parkeerplaatsen is berekend op basis van een programma dat in overleg tussen de gemeente en Domijn is vastgesteld. Dit is het meest aannemelijke en redelijke scenario. Mogelijk wijkt de werkelijke invulling af van dit scenario, waardoor de verkeersgeneratie en het aantal benodigde parkeerplaatsen meer of minder is dan op basis van het meest aannemelijke en redelijke scenario te verwachten is. De exploitant zal bij de verhuur hiermee rekening houden.

Verkeersgeneratie
Op basis van dit uitgangspunt is de verkeersgeneratie berekend van de met de Performance Factory toegevoegde functies. Hieruit blijkt dat de toegevoegde functies in totaal minimaal 1.250 ritten genereren en maximaal 1.750 ritten. De gemiddelde verkeersgeneratie op een weekdagetmaal komt daarmee op circa 1.500 motorvoertuigen. Daarvan rijden circa 160 motorvoertuigen in het ochtendspitsuur en circa 170 motorvoertuigen in het avondspitsuur.

Verkeersafwikkeling
Uit het verkeersmodel blijkt dat dit verkeer zich over verschillende routes in Enschede verspreid. Naar aanleiding daarvan is de verkeersafwikkeling op een achttal maatgevende kruispunten onderzocht. In tabel 6.1 zijn de resultaten samengevat. De kruispunten Hengelosestraat - De Ruyterlaan, Molenstraat - Oldenzaalsestraat, Varviksingel - Kuipersdijk en Laaressingel - Schouwinkstraat kunnen de toekomstige verkeersstromen (met en zonder plan) niet goed verwerken. De overige kruispunten kunnen de toekomstige verkeersstromen (met en zonder plan) wel goed verwerken.

Het effect van het extra verkeer van de Performance Factory is dermate klein dat dit niet van invloed is op de conclusie of de toekomstige verkeersstromen door de kruispunten verwerkt kunnen worden.

	autonoom	met plan
Hengelosestraat - De Ruyterlaan	slecht	slecht
Molenstraat - Oldenzaalsestraat	slecht	slecht
Oliemolensingel - Boulevard 1945	goed	goed
Varviksingel - Kuipersdijk	slecht	slecht
Hoge Bothofstraat - Oldenzaalsestraat (na toekomstige reconstructie)	goed	goed
Hoge Bothofstraat - Oliemolensingel	goed	goed
aansluiting terrein op de Hoge Bothofstraat	goed	goed
Laaressingel - Schouwinkstraat	onvoldoende	onvoldoende

Tabel 6.1: Samenvatting resultaten kruispuntanalyses: kwaliteit verkeersafwikkeling

Parkeerplaatsen

Om inzicht te krijgen in de parkeersituatie is een parkeerbalans opgesteld. De parkeerbalans houdt rekening met dubbelgebruik van de parkeervoorziening. Uit de parkeerbalans blijkt dat op het maatgevend moment de parkeervraag 364 parkeerplaatsen is. Met de parkeercapaciteit van 410 parkeerplaatsen zijn er dus voldoende parkeerplaatsen.

Terreininrichting

Voor wat betreft de verdere inrichting van het terrein is het van belang dat een verkeerskundig ontwerper in dit proces wordt aangehaakt. Zo kan synergie ontstaan tussen de verschillende disciplines en wordt voorkomen dat er achteraf veel onmogelijkheden zijn.

Bijlage 1

Omrekenfactoren

Op basis van factoren opgenomen in CROW-publicaties 272 en 256 is de verkeersgeneratie omgerekend van weekdagetmaal naar aankomsten en vertrekken tijdens het ochtendspitsuur en het avondspitsuur op een werkdag. De specifieke factoren toegepast voor kantoren, bedrijven en overige functies zijn opgenomen in de volgende tabel.

	factor werk-dag	% ochtend uur	% vertrekkende mvt ochtend	% avond uur	% vertrekkende mvt avond	bron
noordwest						
kantoor met baliefunctie	1,33	10%	9%	9%	90%	CROW-256
kantoor zonder baliefunctie	1,33	10%	9%	9%	90%	CROW-256
noord						
bedrijf arbeidsintensief/ bezoekersextensief	1,33	9%	24%	8%	78%	CROW-256
zuid						
Stadskeuken	1,00	5%	50%	10%	50%	factor werkdag: ervaring Goudappel Coffeng, % ochtend en avond: ervaring Goudappel Coffeng (5% is rustig uur 10% is gemiddeld uur), % vertrekkend: 50% aankomende en vertrekkende gelijk
Nationale Reisopera	1,00	9%	17%	8%	84%	factor werkdag ervaring Goudappel Coffeng, % ochtend en avond en % vertrekkend: bedrijfsverzamelgebouw
bedrijfsverzamelgebouw	1,33	9%	17%	8%	84%	CROW 256 (gemiddelde van kantoor en bedrijf)
zuidwest						
bedrijf arbeidsintensief/ bezoekersextensief	1,33	9%	24%	8%	78%	CROW 256
bedrijfsverzamelgebouw	1,33	9%	17%	8%	84%	CROW 256 (gemiddelde van kantoor en bedrijf)
oost						
fysiotherapiepraktijk	1,40	10%	24%	10%	78%	factor werkdag: CROW 272, % ochtend en avond: ervaring Goudappel Coffeng (5% is rustig uur 10% is gemiddeld uur), % vertrekkend: 50% aankomende en vertrekkende gelijk
fitnesscentrum (intensief sport)	1,30	5%	50%	10%	50%	
sporthal (extensief sport)	1,00	5%	50%	10%	50%	
tennishal (zeer extensief sport)	1,20	5%	50%	10%	50%	

Vestiging Deventer
Snipperlingsdijk 4
7417 BJ Deventer
T +31 (0570) 666 222
F +31 (0570) 666 888
Postbus 161
7400 AD Deventer

www.goudappel.nl
goudappel@goudappel.nl

adviseurs mobiliteit
Goudappel Coffeng

Bijlage 3 Flora- en faunawet onderzoek

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA

PERFORMANCE FACTORY

TE ENSCHEDE

GEMEENTE ENSCHEDE

Eco nsultancy.nl

- Bodem
- Waterbodem
- Water
- Archeologie
- Ecologie
- Milieu

Ecologie

Quickscan flora en fauna
Performance Factory te Enschede
in de gemeente Enschede

Opdrachtgever	Domijn
	Postbus 1345
	7500 BH Enschede
Project	ENS.DOM.ECO1
Rapportnummer	13126285
Versienummer	D2
Status	Eindrapportage
Datum	19 februari 2014
Vestiging	Doetinchem
Opsteller	Ing. L. Hunink-Verwoerd
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Ing. E.R. Witter
Paraaf	

Kwaliteitszorg
Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid
Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Flora- en Faunawet dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING 1

2 GEBIEDSBESCHRIJVING 2

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en voorgenomen plannen 2
2.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden 5

3 ONDERZOEKSMETHODIEK 6

4 TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING 7

4.1 Inleiding 7
4.2 Flora- en faunawet 7
4.3 Gebiedsbescherming 9

5 ONDERZOEKSRESULTATEN 11

5.1 Inleiding 11
5.2 Vogels 11
5.3 Vleermuizen 13
5.4 Overige zoogdieren 15
5.5 Reptielen, amfibieën en vissen 15
5.6 Ongewervelden 16
5.7 Vaatplanten 16

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING 17

6.1 Inleiding 17
6.2 Flora- en faunawet 17
6.3 Gebiedsbescherming 19

7 SAMENVATTING EN CONCLUSIES 20

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Domijn opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan flora en fauna ter plaatse van het plangebied de Performance Factory te Enschede in de gemeente Enschede.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

De quickscan heeft tot doel om in te schatten of het bestemmingsplan uitvoerbaar is in de zin van de Wro (artikel 3.1.6 Bro). Het onderzoek heeft niet als doel om vergunningen in het kader van de Flora- en faunawet of overige natuurwetgeving te verkrijgen, maar beoordeelt of het beoogde plan binnen de planperiode uitgevoerd zou kunnen worden, binnen de huidige randvoorwaarden die de natuurwetgeving stelt.

Econsultancy is lid van de brancheverenigingen "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

Voor zover bij de opdrachtgever en de gemeente Enschede (contactpersoon de heer T. Polman) bekend, is er niet eerder ecologisch onderzoek op de onderzoekslocatie uitgevoerd.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en voorgenomen plannen

De onderzoekslocatie (± 4,6 ha) ligt aan de Hoge Bothofstraat, in de kern van Enschede, in de gemeente Enschede (zie figuur 1).

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 34 F (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie X = 285.500, Y = 471.630.

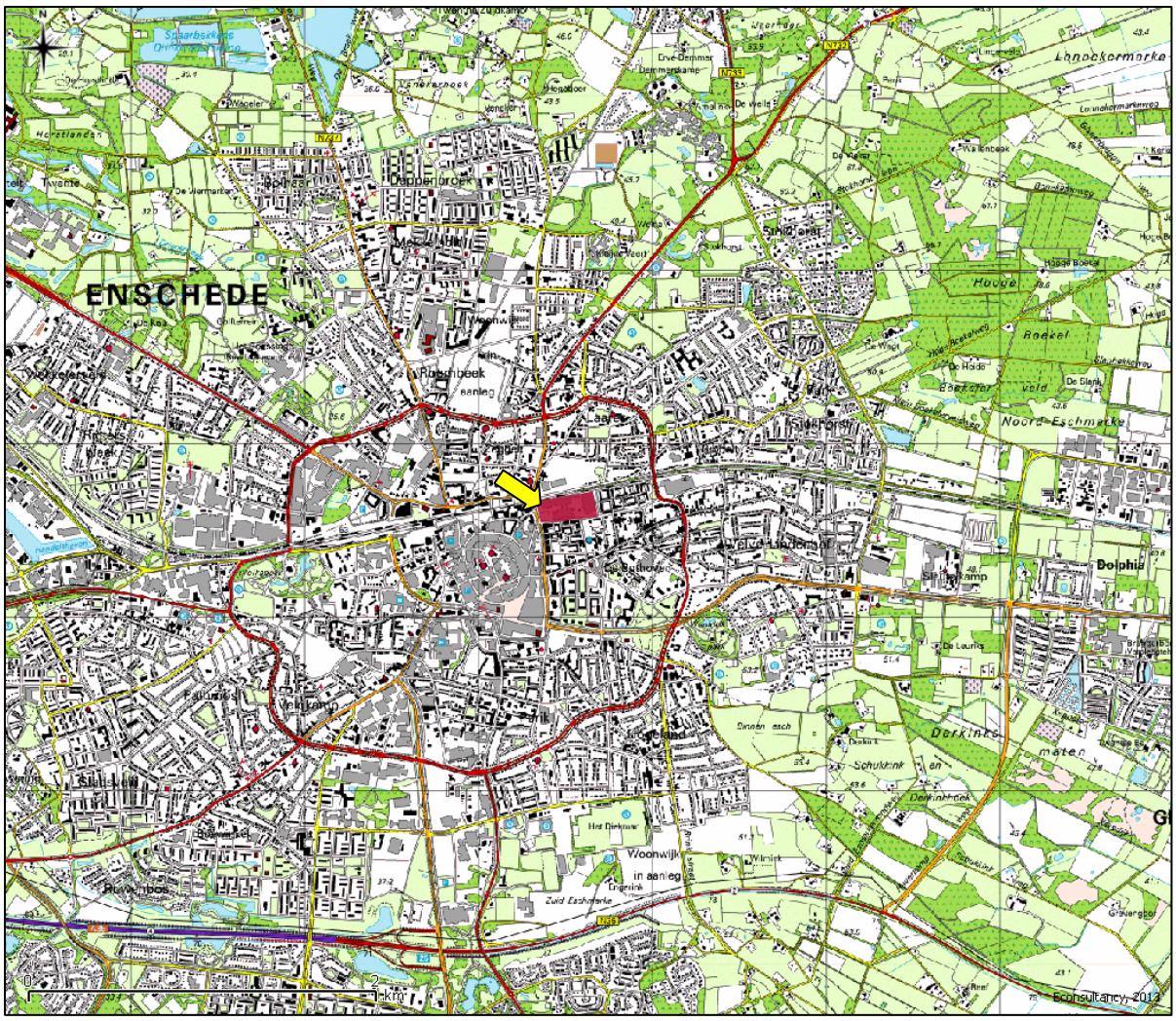

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De Performance Factory is een 'talentenfabriek' voor onderwijs, kunst, cultuur, sport en ondernemerschap. De Performance Factory is gesitueerd op het voormalige Polaroid fabrieksterrein in de kern van Enschede, in de wijk Bothoven. In de fabriek werden voornamelijk zonnebrilglazen en Polaroid Land Camera's gemaakt. Het terrein is momenteel in het bezit van Woningcorporatie Domijn. Domijn zet zich samen de ondernemers en gemeente Enschede in om deze locatie nieuw leven in te blazen.

De onderzoekslocatie is bebouwd met vier hoofdgebouwen. Deze gebouwen krijgen ieder een invulling met een accent op één van de volgende pijlers:

1. Gebouw Oost; sport en bewegen;
2. gebouw Zuid; kunst, cultuur en ambacht;
3. gebouw Noord; bedrijfsleven (Impossible);
4. gebouw Noordwest; bedrijfsleven.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. In de figuur zijn de gebouwnamen weergegeven. Aan ieder gebouw zullen wijzigingen plaatsvinden, de exacte invulling daarvan is nog niet precies bekend.

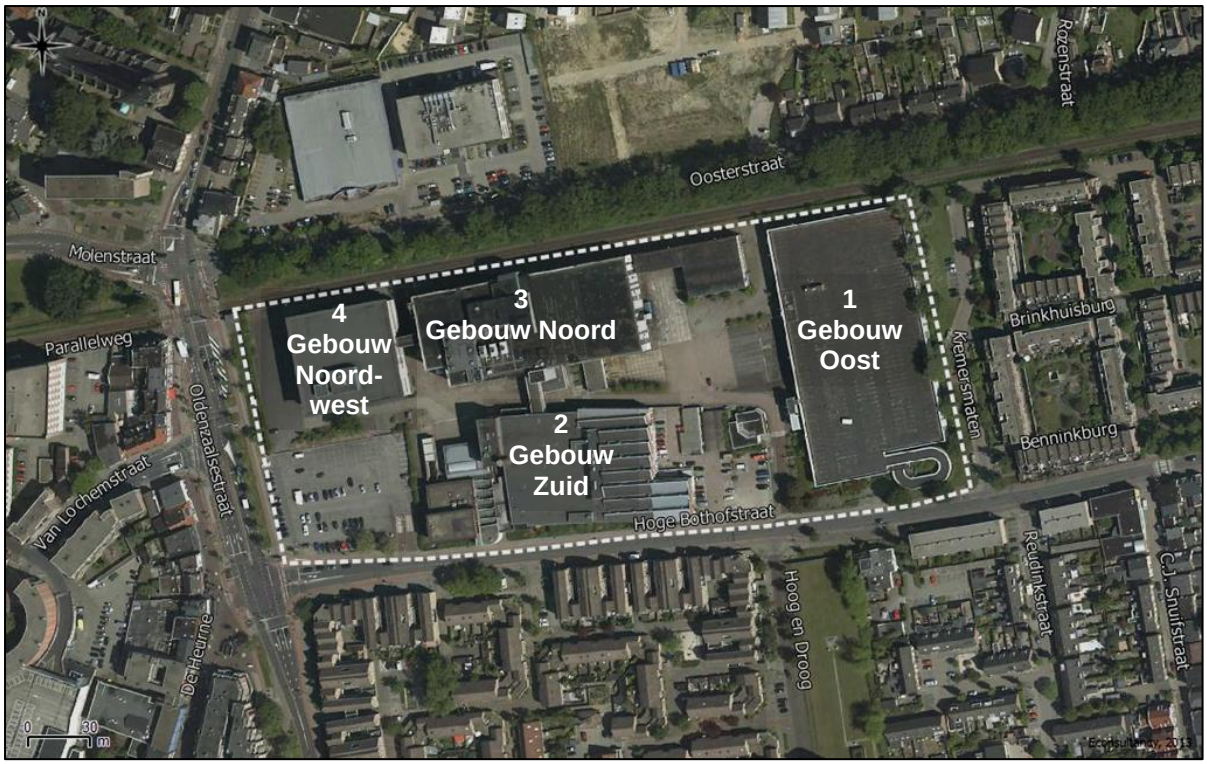

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

1. Gebouw Oost

Gebouw oost is in hoofdzaak opgebouwd uit damwandplaten. De onderzijde is opgebouwd uit bakstenen. Het gebouw is voorzien van een plat dak. Op het dak is een parkeerterrein aanwezig.

Het gebouw blijft gehandhaafd. In gebouw Oost vinden activiteiten plaats die te maken hebben met een gezonde leefstijl. De parkeergarage op het dak zal beter bereikbaar worden gemaakt.

Figuur 3. Gebouw Oost.

2. Gebouw Zuid

Gebouw zuid bestaat uit verschillende aaneengesloten panden met verschillende hoogtes en bouwmaterialen met zowel bakstenen als damwandplaten. Het oostelijke deel van gebouw zuid is voorzien van een zaagtanddak. Gebouw zuid is een locatie voor kunst, cultuur en ambacht, met onder andere de vestiging van het Nationale Reisopera, Stichting Art Twekkelo en de Stadswerkplaats. In gebouw Zuid komt een stadskeuken die een kantine/ restaurant functie heeft voor alle organisaties op het terrein van de Performance Factory. De gevels van gebouw zuid zullen worden gerenoveerd. Daarnaast wordt aan de zuidzijde een nieuw gedeelte gemaakt ten behoeve van de Nationale Reisopera, waarvoor een hoger pand benodigd is. Hiertoe zal een deel van de huidige gevel worden verwijderd.

Figuur 4. Gebouw Zuid

3. Gebouw Noord

In Gebouw noord is het bedrijf Impossible gevestigd. Impossible vervaardigt fotochemische producten. De huidige bestemming op dit gebouw kan worden voortgezet. Het pand is opgebouwd uit betonplaten. De onderzijde is voorzien van bakstenen. Het pand heeft een plat dak. Aan gebouw Noord vinden geen bouwkundige aanpassingen plaats.

Figuur 5. Gebouw Noord

4. Gebouw Noordwest

Gebouw Noordwest wordt naar verwachting getransformeerd naar een kantoorgebouw voor maatschappelijke en commerciële invulling. De te vestigen bedrijven zijn allen onderdeel van de Performance Factory. Eén van de te vestigen bedrijven is Woningcorporatie Domijn. Het pand is opgebouwd uit betonplaten. De onderzijde is voorzien van bakstenen. Het pand heeft een plat dak. Voor gebouw Noordwest vindt een onderzoek plaats over de beoogde renovatie. Vier varianten worden overwogen: vliesgevel, renovatie bestaande gevel, nieuwe gevel, een tweede gevel binnen in het pand. Er is nog geen keuze gemaakt.

Figuur 6. Gebouw Noordwest

Tussen gebouw zuid en gebouw noord is een verbinding aanwezig, die gesloopt gaat worden. Aan de oostzijde van gebouw noord is op de luchtfoto een klein gebouw te zien, deze is in de huidige situatie niet aanwezig, maar al gesloopt. Verder bevindt zich tussen gebouw zuid en gebouw oost een klein gebouw bij de toegangspoort. Het grootste deel van het terrein is voorzien van verharding en grotendeels in gebruik als parkeerruimte. Op de onderzoekslocatie zijn slechts enkele bomen aanwezig. De planvorming voorziet in het herinrichten van het buitenterrein, waarbij het een groener karakter zal krijgen.
Ten noorden van de onderzoekslocatie is de spoorlijn Enschede-Gronau gelegen. Langs de spoorlijn bevinden zich oude eikenbomen. Ten oosten van de onderzoekslocatie bevindt zich een houtsingel met wilgen en essen. Ten oosten van de houtsingel bevindt zich een woonwijk. Ten zuiden van de onderzoekslocatie is de Hoge Bothofstraat gelegen, met daarlangs woonhuizen. Ten westen van de onderzoekslocatie bevindt zich de Oldenzaalsestraat, en de binnenstad van Enschede.

2.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

Natura 2000
De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen, of in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, Aamsveen, bevindt zich op circa 5 kilometer afstand ten zuidoosten van de onderzoekslocatie.

Ecologische Hoofdstructuur
De onderzoekslocatie maakt geen deel uit van de EHS. De onderzoekslocatie ligt ook niet in de nabijheid van een kerngebied, verbindingsgebied of verwevingsgebied, behorend tot de EHS. Het meest nabijgelegen Natuurgebied bevindt zich circa 2 kilometer ten oosten van de onderzoekslocatie. Het betreft het bosgebied Hooge Boekel. In figuur 7 is de ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van de EHS weergegeven.

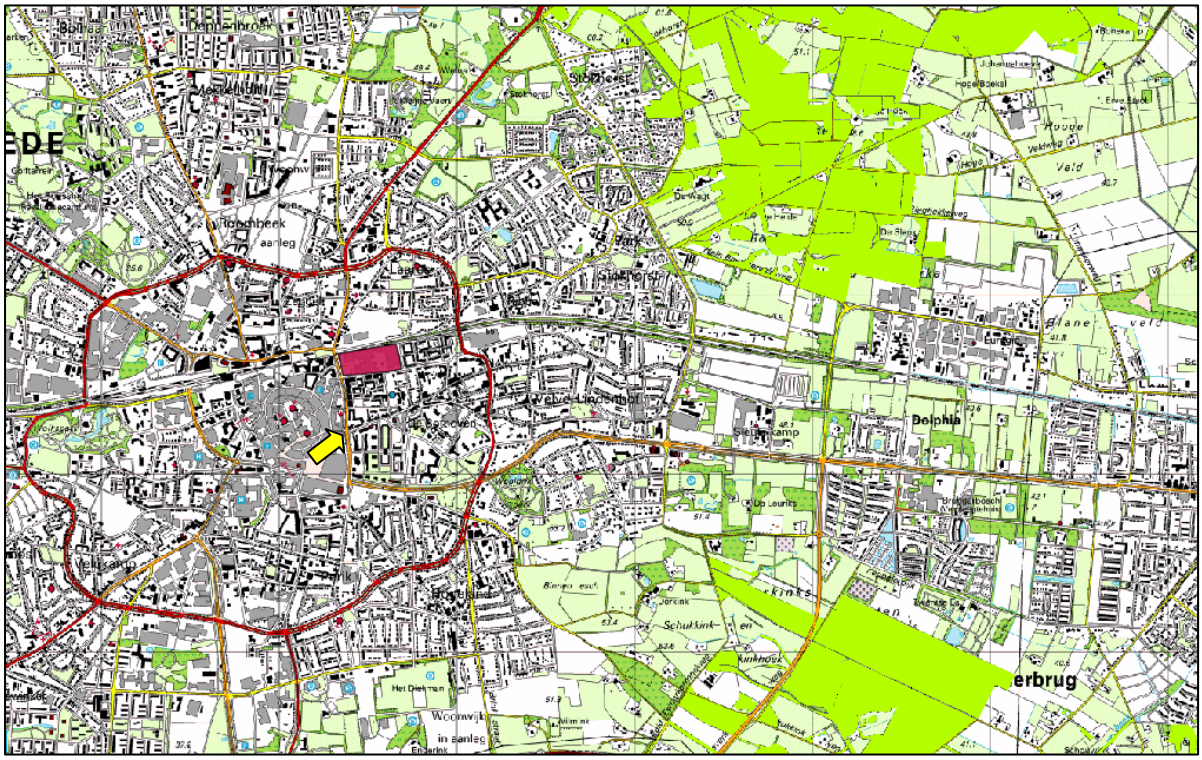

Figuur 7. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van de EHS.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

Het veldbezoek is afgelegd op vrijdag 17 januari 2014. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving onderzocht. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Overijssel geraadpleegd.

Verspreidingsgegevens van soorten zijn veelal weergegeven op kilometerhokniveau (1 x 1 kilometer) of op uurhokniveau (5 x 5 kilometer). Aangezien met de schaal van kilometerhokken of uurhokken een groter gebied wordt beschouwd dan alleen de onderzoekslocatie, betekent dit niet dat de kritische soorten ook daadwerkelijk voorkomen binnen de begrenzing van de onderzoekslocatie. Verder zijn sommige verspreidingsgegevens niet erg actueel. Dit betekent dat de meest recente verspreidingsgegevens reeds verouderd kunnen zijn. De meeste te gebruiken gegevens vormen daarom geen uitsluitsel over het aantal soorten en type waarneming van een soort in het betreffende gebied, maar enkel een indicatie over het voorkomen.

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4 TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Flora- en faunawet bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving.

4.2 Flora- en faunawet

De Europese natuurwetgeving is in Nederland, op het gebied van de soortbescherming, uitgewerkt in de Flora- en faunawet. Deze wet heeft tot doel alle in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten te beschermen en in stand te houden. Om dit doel te bereiken, bevat de wet een aantal verbodsbepalingen (zie tabel I). Hierbij wordt het zogenaamde “nee, tenzij…” principe gehanteerd. Dit wil zeggen dat activiteiten met een (potentieel) schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn (“nee”). Van dit verbod kan echter onder voorwaarden (“tenzij”) afgeweken worden door ontheffingen of vrijstellingen.

Tabel I. Verbodsbepalingen Flora- en faunawet

Artikel 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfsplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Voor de Flora- en faunawet geldt dat vaste rust- en verblijfplaatsen van bepaalde soorten zijn beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid in drie beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Hierbij vallen vogels onder een aparte categorie.

Tabel II. Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet

Tabel 1 algemeen beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt, bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing in het kader van artikel 75 aangevraagd te worden. Voorbeelden zijn: ree, haas konijn, egel, bruine kikker, gewone pad, wijngaardslak, brede wespenorchis, grote kaardenbol
Tabel 2 overige beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 2 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen een ontheffing aangevraagd te worden. Echter indien er volgens een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode gewerkt wordt, geldt er bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen en hoeft er geen ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan het criterium ‘doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort’ (‘lichte toets’). Voorbeelden zijn: eekhoorn, steenmarter, kleine modderkruiper, gele helmbloem, steenbreekvaren, tongvaren, maretak

Tabel 3 strikt beschermde soorten
Voor de soorten van Tabel 3 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen bij alle activiteiten (waaronder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting) een ontheffing aangevraagd te worden. In een zeer beperkt aantal gevallen kan er op basis van een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode een vrijstelling verleend worden voor de ontheffingsverplichting bij een zeer beperkt aantal activiteiten. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan een drietal criteria (uitgebreide toets). Bij de uitgebreide toets dient aan alle afzonderlijke criteria te worden voldaan. De criteria zijn als volgt: de activiteiten of werkzaamheden doen geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort, er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief) voor de geplande activiteiten of werkzaamheden, die minder schade oplevert voor de betreffende soort en er moet sprake zijn van een bij de wet genoemd belang. Voorbeelden zijn: das, waterspitsmuis, alle vleermuissoorten, rugstreeppad, boomkikker, kamsalamander

Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingscategorieën. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht. Broedvogels en vleermuizen zijn soortgroepen uit de strengste beschermingscategorie. Voor de overige soortgroepen is de beschermingsstatus afhankelijk van de soort.

Broedvogels
Alle broedende inheemse vogels en hun nesten zijn wettelijk strikt beschermd en qua beschermingregime te vergelijken met Tabel 3 van de Flora- en faunawet. Broedvogels vallen onder een aparte beschermingsgroep en zijn ingedeeld in een vijftal beschermingscategorieën (Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, Dienst Regelingen, 2009). Zie tabel III voor een indeling van de bescherming van broedvogels.

Tabel III. Beschermingscategorieën aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Dienst Regelingen

Broedvogels		
Voor vogels geldt dat er altijd een ontheffing aangevraagd dient te worden. Indien activiteiten plaatsvinden waarbij verbodsbepalingen worden overtreden ten aanzien van (broed)vogels dient er een uitgebreide toets, zoals beschreven bij Tabel 3 Flora- en faunawet toegepast te worden. Bij broedvogels kan een overtreding in de meeste gevallen gemakkelijk voorkomen worden door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.		
Beschermingscategorie 1	nesten jaarrond beschermd, ook buiten broedseizoen	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld:steenuil).
Beschermingscategorie 2		Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
Beschermingscategorie 3		Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
Beschermingscategorie 4		Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).
Beschermingscategorie 5	Nesten jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen	Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.
Overige broedvogels (“algemeen” voorkomende broedvogels)	Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd; enkel binnen broedseizoen.	Vogels die elk broedseizoen een nieuw nest maken of in staat zijn een nieuw nest te maken. De vogelnesten voor eenmalig gebruik.

Vleermuizen
Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten zowel binnen de Flora- en faunawet als binnen de Natuurbeschermingswet een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen alle verblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven omdat ze dan teveel van hun vetreserve gebruiken. Maar al te vaak worden bomen gekapt en oude gebouwen gerenoveerd of gesloopt. Als zich hierin een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat negatieve gevolgen voor de vleermuisstand op lokaal niveau. Omdat ze meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

Algemene Zorgplicht
De algemene zorgplicht houdt in dat een ieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen nadelige gevolgen voor de flora en fauna kunnen ontstaan, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten of maatregelen te nemen om de nadelige gevolgen te voorkomen. Zo kan er bijvoorbeeld rekening worden gehouden met amfibieën en kleine zoogdieren worden wanneer materialen en houtstapels, waaronder de dieren verblijven, worden verwijderd.

Tabel III. Algemene Zorgplicht

Algemene Zorgplicht (artikel 2)
Een belangrijk uitgangspunt binnen de Flora- en faunawet is dat op elke burger de plicht rust om voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat iedereen zich dient in te spannen om de nadelige gevolgen voor een soort te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats.

De algemene zorgplicht is in de meeste gevallen voornamelijk van toepassing op beschermde soorten die staan vermeld in Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit betreffen algemeen voorkomende soorten, waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling geldt. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor de betreffende soortgroep worden aangegeven.

4.3 Gebiedsbescherming

De quickscan flora en fauna toetst voornamelijk aan de Flora- en faunawet. Indien een plangebied in of nabij een gebied is gelegen dat tot de EHS behoort of onder de Natuurbeschermingswet valt, dient te worden bepaald of er een effect valt te verwachten. Bij een toetsing aan de Natuurbeschermingswet spelen vaak andere facetten mee, zoals de aanwezige doelsoorten en kernwaarden van het betreffende beschermde gebied.

Natura 2000
De Natuurbeschermingswet 1998 heeft tot doel bijzondere natuurgebieden in Nederland te beschermen en in stand te houden. De wet omvat onder andere de richtlijnen van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn ten aanzien van gebiedsbescherming. Doordat de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn beide zijn opgenomen in de Natura 2000-wetgeving, zijn de termen “Habitatrichtlijngebied” en “Vogel-

richtlijngebied" komen te vervallen. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de Europese Unie. Handelingen die een negatieve invloed hebben op gebieden die binnen dit netwerk vallen, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningsstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door het Ministerie van Economische Zaken (via Dienst Regelingen) of door de Provincie.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)
De Nederlandse Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van gebieden dat planten- en diersoorten in staat stelt zich door en tussen verschillende natuurgebieden te verplaatsen. Het netwerk moet voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat gebieden hun ecologische waarde verliezen. De EHS is onderdeel van een Europees ecologisch netwerk en bestaat uit kerngebieden (in Nederland de Natura-2000 gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en de Wetlands) of verweven gebieden (gericht op de verweving van landbouw, wonen en natuur) die onderling verbonden worden door ecologische verbindingszones. Ecologische verbindingszones zijn stroken en stukjes natuur die de verspreid liggende natuurgebieden met elkaar verbinden. Op deze manier kunnen dieren en planten zich van het ene naar het andere leefgebied verplaatsen. Met name de kleine populaties die met uitsterven worden bedreigd, blijven hierdoor levensvatbaar. Negatieve invloed op de werking van een verbinding of aantasting van een verbinding dient vermeden en gecompenseerd te worden zodat het netwerk niet verslechtert.

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat / verblijfsmogelijkheden en verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de onderzoekslocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen, foerageergebied en verbindingroutes. Indien van toepassing wordt tevens beoordeeld of de voorgenomen plannen een verstorend effect kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten.

5.2 Vogels

Broedvogels (nest jaarrond beschermd, volgens beschermingscategorie 1 t/m 4)
Gebouw oost, noord en noordwest zijn door de aanwezigheid van plat dak en het ontbreken van wegkruipmogelijkheden ongeschikt als broedplaats voor jaarrond beschermde vogelsoorten als huismus en gierzwaluw. Gebouw zuid is voor een deel voorzien van dakpannen, waardoor medegebruik van het pand door huismus en gierzwaluw niet is uit te sluiten. Aan de noordzijde van gebouw zuid zijn 27 nestkasten voor gierzwaluwen aanwezig. Uit navraag is gebleken dat deze zijn geplaatst en opgehangen door vogelringstation Overdinkel (contactpersoon de heer L. Hassing). De nestkasten hangen al 30 jaar op deze locatie. In de kasten heeft zich een kolonie gierzwaluwen gevestigd. Het aantal broedsels verschilt ieder jaar en ligt ongeveer rond de 15 nesten. Dit is één van de twee locaties in Nederland waar gierzwaluwen worden geringd en is hiermee bijzonder te noemen.

Indien er werkzaamheden aan het gebouw plaatsvinden, bijvoorbeeld renovatie van gevels, dan kan dat alleen mits deze buiten het broedseizoen van de gierzwaluw worden uitgevoerd en dat na de werkzaamheden de nestkasten weer op exact dezelfde locatie worden opgehangen. Het broedseizoen van de gierzwaluw loopt globaal vanaf april t/m augustus. Vanaf april keren de dieren uit Afrika terug om jaarlijks op dezelfde plaats te broeden.

Figuur 8. Aan de noordzijde van gebouw zuid zijn 27 nestkasten voor gierzwaluwen aanwezig.

De beplanting biedt door de lage, open structuur geen geschikt broedhabitat voor jaarrond beschermde soorten als soorten als sperwer of ransuil. Door de ligging binnen de bebouwde kom is de aanwezigheid van nesten van steenuil of buizerd uitgesloten.

Overige broedvogels
Voor het overige zijn er geen broedvogels te verwachten waar er in het kader van de Flora- en faunawet speciale maatregelen voor nodig zijn, anders dan het verwijderen van broedgelegenheid (beplanting) buiten het broedseizoen. In de Flora- en faunawet wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Slaapplaatsen
Sommige vogelsoorten zoals houtduif, kauw en huismus, maar ook ransuilen, maken vooral buiten het broedseizoen gebruik van gemeenschappelijke slaapplaatsen. Meestal wordt hierbij beschutting gezocht in de vorm van dichte begroeiing, hoge bomen, of de veiligheid van open water. Er zijn geen indicaties dat op de onderzoekslocatie een gemeenschappelijke slaapplaats aanwezig is.

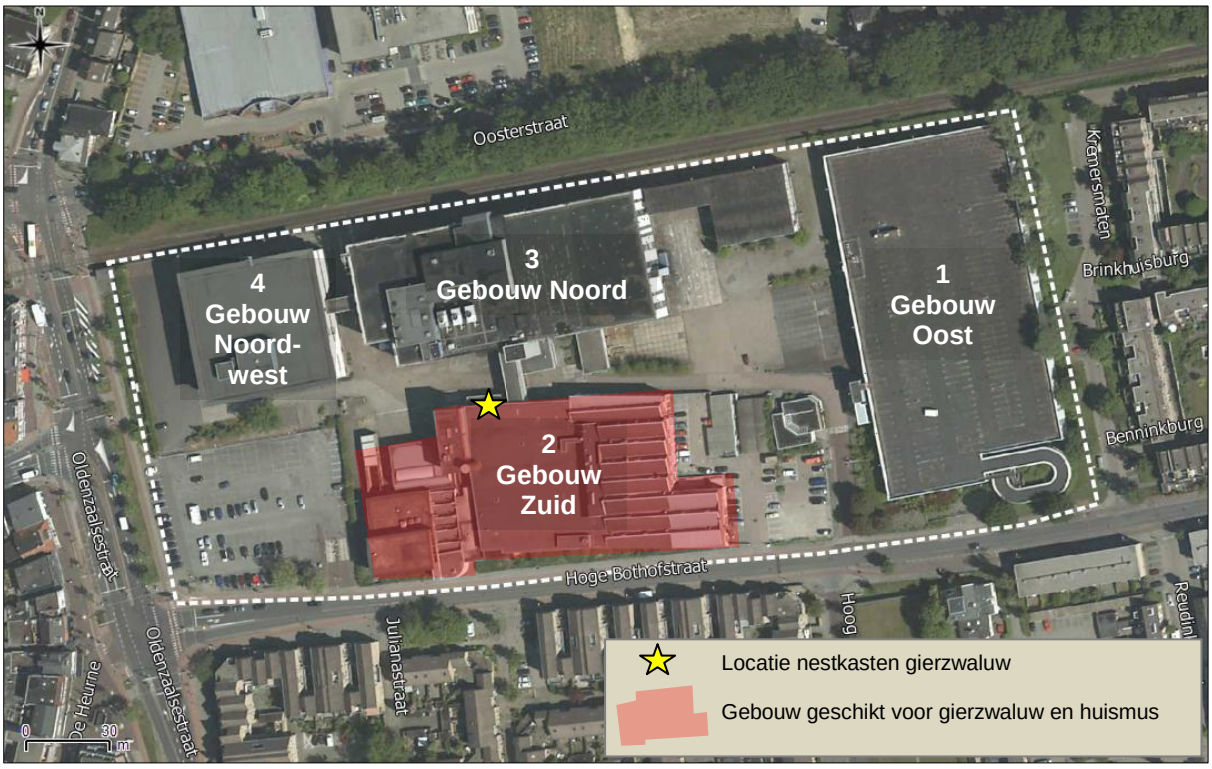

Figuur 9. Functiekaart jaarrond beschermde vogelsoorten.

5.3 Vleermuizen

Volgens het cursusdictaat "Vleermuizen en Planologie" (Limpens., *et al* 2010) is de onderzoekslocatie gelegen in een deel van Nederland waar de volgende vleermuissoorten potentieel kunnen voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, franjestaart, vale vleermuis, Bechstein's vleermuis, Brandt's vleermuis, baardvleermuis en watervleermuis. In de omgeving van Enschede zijn eveneens waarnemingen bekend van de zeldzame bosvleermuis.

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie
Behalve gebouw oost, zijn alle panden geschikt voor vleermuizen om in te verblijven. Gebouw oost is voorzien van damwandplaten zonder wegkruipmogelijkheden voor vleermuizen. In de muur zijn geen openingen aanwezig waarvan vleermuizen gebruik kunnen maken. Op het dak is op het parkeerterrein een klein gebouwtje aanwezig met dakrand. Ook daar achter bevinden zich geen wegkruipmogelijkheden voor vleermuizen.

Gebouw noord en noordoost zijn geschikt wegens de aanwezigheid van open stootvoegen in de muur van de begane grond. Bovendien is er ruimte aanwezig tussen de muur en de betonnen platen die daar overheen hangen.

De doorgang tussen gebouw noord en gebouw zuid is ongeschikt voor vleermuizen, deze is opgebouwd uit damwandplaten (zie figuur 11). Bij de sloop van deze doorgang hoeft geen rekening gehouden te worden met vleermuizen.

In gebouw zuid bevinden zich verschillende mogelijkheden voor vleermuizen. Er zijn open stootvoegen aanwezig die toegang verlenen tot de spouwmuren. Op het pand bevinden zich plaatselijk dakpannen. In de muren, zoals bij regenpijpen en dakranden zijn openingen aangetroffen waarvan vleermuizen gebruik kunnen maken (zie figuur 10). Bij de renovatie en wijzigingen aan de gevel is aanvullend onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk om vast te stellen of vleermuizen van het gebouw gebruik maken. Vervolgens kunnen maatregelen worden getroffen om de functionaliteit van de onderzoekslocatie voor vleermuizen te behouden. Binnen het plangebied ziet Econsultancy daar mogelijkheden voor. Gebouw oost is in de huidige situatie niet geschikt voor vleermuizen. Door het plaatsen van geschikte vleermuis(kraam)kasten aan de gevel kan dit gebouw geschikt worden gemaakt. Door de ligging langs het spoor met bomenrij is het pand in principe een aantrekkelijke plek voor vleermuizen (zie figuur 12). Hiervoor kan op voorhand een plan worden opgesteld, waarin ook rekening kan worden gehouden met het aspect verlichting.

Figuur 10. Openingen in gevel gebouw zuid, geschikt voor vleermuizen.

Figuur 11. Verbinding tussen zuid en noord, ongeschikt voor vleermuizen.

Figuur 12. Noordzijde gebouw oost, geschikt te maken voor vleermuizen

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie
De omliggende bebouwing rond het plangebied is ook geschikt voor vleermuizen. In de woningen langs de Lage Bothofstraat zijn open stootvoegen waargenomen. Het is door de onderlinge afstand tot de bebouwing in de omgeving niet aannemelijk dat er in de directe invloedssfeer van de onderzoekslocatie potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn die negatieve invloed kunnen ondervinden van de plannen en werkzaamheden.

Foeragerende vleermuizen
De onderzoekslocatie zal, gelet op het aanwezige habitat, weinig gebruikt worden door vleermuizen om te foerageren. Op de onderzoekslocatie zijn slechts enkele bomen aanwezig. De planvorming voorziet in het herinrichten van het buitenterrein, waarbij het een groener karakter zal krijgen. Dit zal een positief effect hebben op de foerageermogelijkheden voor vleermuizen.

Vliegroutes
Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Op de onderzoekslocatie zijn dergelijke elementen niet aanwezig, maar in de directe omgeving wel. De bomen langs de spoorlijn ten noorden van de onderzoekslocatie vormen een zeer geschikte potentiële vliegroute. Deze bomen blijven gehandhaafd. Er wordt geadviseerd om verlichting aan deze zijde van de onderzoekslocatie in de toekomst te beperken.

Het is niet uitgesloten dat de bomen aan de oostzijde van de onderzoekslocatie ook een onderdeel van een vliegroute vormen. In geval van kap zal hiernaar aanvullend onderzoek benodigd zijn.

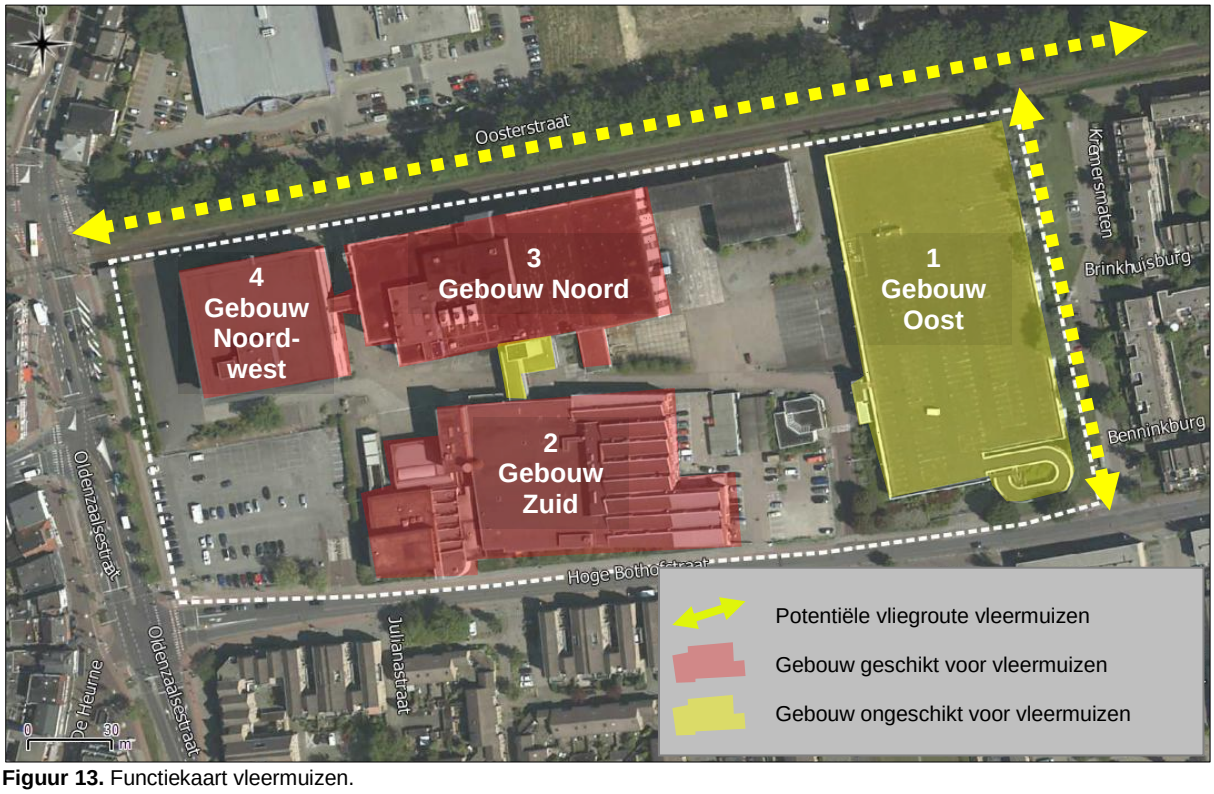

Figuur 13. Functiekaart vleermuizen.

5.4 Overige zoogdieren

Licht beschermde soorten
De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij algemene soorten als egel, mol en rosse woelmuis die aan de randen van de locatie aan de zijde van het spoor kunnen voorkomen. Voor dergelijke algemeen voorkomende soorten geldt in het kader van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling, waardoor een ontheffing bij verstoring niet noodzakelijk is. Het is echter in het kader van de algemene zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Er zijn in het kader van de algemene zorgplicht geen specifieke maatregelen nodig.

Streng beschermde soorten
De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor de steenmarter. Deze soort komt in de omgeving veelvuldig voor. Steenmarters gebruiken hooizolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en dergelijke, als verblijfplaats. Een steenmarter heeft binnen zijn territorium verscheidene verblijfplaatsen. Voor deze soort geldt geen vrijstelling van de Flora- en faunawet; de verblijfplaatsen zijn het gehele jaar beschermd. Indien een steenmarter van een pand gebruik maakt, dan wordt dat vaak als overlast opgemerkt door de bewoners. Van de zijgevel van gebouw zuid kunnen steenmarters potentieel gebruik maken. De dieren kunnen gebruik maken van ruimte tussen de damwandplaten. Indien deze gevel (deels) wordt verwijderd, wordt geadviseerd een onderzoek uit te voeren om te zien of steenmarters daarvan gebruik maken. Vervolgens kunnen maatregelen worden opgesteld om overtredingen van de Flora- en faunawet te voorkomen.

Figuur 14. Onderzijde damwandgevel aan de zuidzijde van gebouw zuid. Potentieel geschikte verblijfplaats voor steenmarters.

Het voorkomen van overige grondgebonden zoogdieren waarvoor geen vrijstelling geldt, is tijdens het veldbezoek niet vastgesteld. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat en de ligging in de binnenstad van Enschede, kan het voorkomen ervan redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.5 Reptielen, amfibieën en vissen

Reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Op de onderzoekslocatie is geen geschikt habitat voor reptielen aanwezig.

Doordat wateroppervlakten als poelen, sloten en vijvers op de onderzoekslocatie ontbreken zijn voortplantingsmogelijkheden voor amfibieën en het voorkomen van vissen op de onderzoekslocatie uitgesloten. De onderzoekslocatie vormt geschikt landhabitat voor algemene amfibieënsoorten als bruine kikker en gewone pad. Het gaat hierbij voornamelijk om de terreindelen aan de noordzijde langs de spoorlijn.

5.6 Ongewervelden

Libellen
Voor libellen geldt dat water nodig is ter voortplanting. Gezien het ontbreken hiervan kan gesteld worden dat deze soortgroep niet in staat is zich in de huidige situatie te vestigen.

Dagvlinders
Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat met waard- en nectarplanten. Het is uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een beschermde vlindersoort.

Overige ongewervelden
Overige beschermde ongewervelde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoorn, zijn niet op de onderzoekslocatie te verwachten. Er is geen geschikt habitat voor dergelijke beschermde soorten op de onderzoekslocatie aanwezig en er zijn geen waarnemingen bekend in de directe omgeving van de onderzoekslocatie.

5.7 Vaatplanten

Aangezien de locatie grotendeel bestaat uit bebouwing en verharding, is het niet te verwachten dat er beschermde of zeldzame plantensoorten op de locatie te vinden zijn. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde planten waargenomen. Mogelijk komt aan de zijde van het spoor een gewone wespenorchis voor, maar voor deze soort geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. De aanwezigheid van water, de zuurgraad van de bodem, de beschikbare hoeveelheid voedingsstoffen, de hoeveelheid zonlicht en de antropogene beïnvloeding bepalen in hoeverre een groeiplaats voor een bepaalde plant geschikt is. Vanwege de specifieke eisen die de meeste beschermde soorten stellen aan de groeiomstandigheden zijn beschermde vaatplanten, waarvoor geen vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkeling, op de onderzoekslocatie niet te verwachten.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Inleiding

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er overtredingen van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet optreden of kan er sprake zijn van negatieve gevolgen voor door de wetgever vanuit natuurwetgeving beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Flora- en faunawet en overige natuurwetgeving en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgtraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Flora- en faunawet op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen en ontheffingen.

6.2 Flora- en faunawet

Werkzaamheden aan beplanting
De beplanting op de onderzoekslocatie biedt onderkomen aan algemene broedvogels zoals merel, houtduif en zanglijster. Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het groen buiten het broedseizoen wordt verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. In de Flora- en faunawet wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Werkzaamheden bij de gierzwaluwkasten
De nesten van gierzwaluwen zijn het gehele jaar beschermd en vallen onder categorie 2 van vogelnesten (DR, 2009): “nesten van deze semikoloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing” (bron: soortenstandaard gierzwaluw). Het verstoren van de nesten zal een overtredingen van de Flora- en faunawet betekenen.

Indien er werkzaamheden aan het gebouw plaatsvinden, bijvoorbeeld renovatie van gevels, dan kan dat alleen mits deze buiten het broedseizoen van de gierzwaluw worden uitgevoerd en na de werkzaamheden de nestkasten weer op exact dezelfde plek worden opgehangen. Geadviseerd wordt om het eventuele afhalen en ophangen van de nestkasten in samenwerking met het vogelringstation Overdinkel uit te voeren. Zij hebben aangegeven dat het heel nauw komt met het ophangen van de nestkasten. Deze dienen op exact dezelfde plek teruggehangen te worden, anders bestaat het risico dat de gierzwaluwen geen gebruik meer maken van de nestkasten, waardoor alsnog verstoring van de kolonie plaatsvindt (en daarmee overtredingen van de Flora- en faunawet).

Voor het afhalen en herplaatsen van de nestkasten is geen ontheffing van de Flora- en faunawet benodigd. Het broedseizoen van de gierzwaluw loopt globaal vanaf april t/m augustus. Vanaf april keren de dieren uit Afrika terug om jaarlijks op dezelfde plaats te broeden. De kasten hangen nabij de verbinding tussen zuid en noord. Geadviseerd wordt om de sloop daarvan ook buiten het broedseizoen uit te voeren.

De nestkasten hangen enkele meters boven een uitbouw. Op de uitbouw is enige opslag van materialen aanwezig. Gierzwaluwen hebben een vrije uitvliegruimte nodig van minimaal 2 meter onder de uitvliegopening van het nest en minimaal 1 meter breed. Dit vormt een aandachtspunt door geen materialen onder de nestkasten te plaatsen.

Mochten de plannen niet kunnen voorzien in behoud van de nestkasten, dan zal een activiteitenplan opgesteld moeten worden om de functionaliteit van het gebied voor gierzwaluwen op een andere wijze te behouden. Hierbij is het aanvragen van een ontheffing van de Flora- en faunawet aan de orde. De noodzaak van het verwijderen van de nestkasten zal zowel ecologisch als juridisch goed moeten worden onderbouwd. Mochten er alternatieven worden aangeboden, dan zullen er per nestkast 5 alternatieven moeten worden aangeboden waaraan ze, bij voorkeur ook meerdere jaren aan kunnen wennen. Dit is een langdurig proces met risico op het verlaten van het plangebied door de kolonie en derhalve niet aan te raden.

Werkzaamheden aan daken
Werkzaamheden aan daken kunnen alleen als er tijdens het broed- of vleermuisseizoen voorafgaand aan de ingreep is vastgesteld dat er geen vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen van gebruik maken. Indien er werkzaamheden aan de het dak of aan de dakrand van gebouw zuid plaatsvinden, wordt aanvullend onderzoek naar geadviseerd. De genoemde soorten kunnen van de ruimtes onder de dakpannen gebruik maken en mogelijk ook van ruimtes achter betimmeringen. Indien deze soorten van het gebouw gebruik maken, treden er door de voorgenomen werkzaamheden mogelijk overtredingen op ten aanzien van de Flora- en faunawet. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaatsen behouden moeten blijven en schade aan individuen moeten worden voorkomen. Gelet op de looptijd van het onderzoek (half jaar tot een jaar), de proceduretijd van de ontheffingsaanvraag (4 maanden) en de gewenningsperiode voor alternatieve verblijfplaatsen (maanden tot enkele jaren) wordt geadviseerd het onderzoek in 2014 op te starten.

Werkzaamheden aan gevels
In gebouw zuid bevinden zich verschillende verblijfsmogelijkheden voor vleermuizen. Dit geldt ook voor gierzwaluwen. Bij de renovatie en wijzigingen aan de gevel is aanvullend onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk om vast te stellen of vleermuizen van het gebouw gebruik maken. Een dergelijk aanvullend onderzoek dient te worden uitgevoerd conform het protocol voor vleermuisonderzoek (Netwerk Groene Bureaus, 2013). Dit houdt in dat afhankelijk van de potentiële functies er in de periode april tot en met september een aantal veldbezoeken uitgevoerd dienen te worden. Vervolgens kunnen maatregelen worden getroffen om de functionaliteit van de onderzoekslocatie voor vleermuizen te behouden.

Vleermuizen zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder c, van de Flora- en faunawet en is tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. In de dagelijkse praktijk betekent dit dat hij vermeld staat op de zogenaamde Tabel 3. Bij de beoordeling van ontheffingsaanvragen voor deze soort geldt de uitgebreide toets. Hij wordt ook benoemd in Bijlage II van de conventie van Bonn. Het verstoren van verblijfplaatsen vormt een overtredingen van de Flora- en faunawet.

Indien vleermuizen van de bebouwing gebruik maken, dan kan schade o.a. worden voorkomen door buiten de gevoelige periode te werken en indien noodzakelijk, alternatieve verblijfplaatsen aan te bieden. Voor deze alternatieve verblijfplaatsen geldt een gewenningsperiode van 3 tot 6 maanden binnen het seizoen dat vleermuizen actief zijn. Het is verstandig daar vroegtijdig op in te spelen. Binnen het plangebied ziet Econsultancy daar mogelijkheden voor, door het plaatsen van vleermuiskasten en het opstellen van een mitigatieplan, waarin ook rekening kan worden gehouden met het aspect verlichting.

Indien het in de planvorming ligt om in 2015 aan de gevels en het dak van gebouw zuid te werken, dan wordt geadviseerd alternatieve verblijfplaatsen in het voorjaar van 2014 te plaatsen. Worden de werkzaamheden vanaf 2016 uitgevoerd, dan is het verstandig om eerst onderzoeksresultaten te verkrijgen (2014), waarna de maatregelen kunnen worden afgestemd op het actuele gebruik door vleermuizen.

De steenmarter kan gebruik (gaan) maken van de onderzoekslocatie. Gebouw zuid is daarvoor geschikt. Aanvullend onderzoek kan uitsluitsel geven over de aanwezigheid van de soort. Bij het aantreffen van een verblijfplaats is het werken volgens een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode mogelijk. Indien maatregelen kunnen worden getroffen conform een gedragscode, is geen ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk. De maatregelen bestaan veelal uit het werken buiten de gevoelige periode van steenmarter en het aanleggen van een alternatieve verblijfplaats in de omgeving.

6.3 Gebiedsbescherming

Aangezien de onderzoekslocatie niet is gelegen in of grenst aan een onderdeel dat behoort tot de EHS, is aantasting niet aan de orde. Externe werking op overige beschermde natuurgebieden, zoals het Natura 2000-gebied het Aamsveen is, gelet op afstand tot de onderzoekslocatie en de aard van de ingreep niet aan de orde.

7 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van Domijn een quickscan flora en fauna uitgevoerd aan de Performance Factory te Enschede in de gemeente Enschede.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

Het onderzoek heeft tot doel te onderzoeken of het plan uitvoerbaar is in de zin van de Wro.

De initiatiefnemer is voornemens de onderzoekslocatie te herontwikkelen. Hierbij vinden wijzigingen aan de gebouwen en de openbare ruimte plaats.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de onderzoekslocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel IV. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep mogelijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningtrajecten.

Tabel IV. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		**Geschikt habitat**	**Ingreep verstorend**	**Nader onderzoek**	**Ontheffings-aanvraag**	**Bijzonderheden / opmerkingen**
Broedvogels	algemeen	ja	ja	nee	nee	Het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren.
	jaarrond beschermd	ja	mogelijk	ja	mogelijk	Aandacht aanwezigheid nestkasten gierzwaluw gebouw zuid. Aanvullend onderzoek huismussen en gierzwaluwen onder dakpannen gebouw zuid.
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	mogelijk	ja	mogelijk	Alle panden zijn geschikt, behalve gebouw oost en de verbinding tussen zuid en noord.
	foerageergebied	nee	nee	nee	nee	-
	vliegroutes	nee	nee	nee	nee	Potentiële vliegroutes in de omgeving, langs het spoor en oostzijde onderzoekslocatie. Aandacht voor verlichting.
Grondgebonden zoogdieren		ja	mogelijk	ja	mogelijk	Ontheffingsaanvraag steenmarter kan worden voorkomen als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode.
Amfibieën		ja	nee	nee	nee	-
Reptielen		nee	nee	nee	nee	-
Vissen		nee	nee	nee	nee	-
Libellen en dagvlinders		nee	nee	nee	nee	-
Ongewervelden		nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten		nee	nee	nee	nee	-
Gebiedsbescherming		**Gebied aanwezig**	**Ingreep verstorend**	**Nader onderzoek**	**Vergunning-plicht**	
Natura 2000		5 km	nee	nee	nee	-
EHS		km	nee	nee	nee	-

Ten aanzien van algemene broedvogels kunnen overtredingen worden voorkomen door rekening te houden met het broedseizoen.

Voor aanvang van de werkzaamheden aan het dak en de gevels van gebouw zuid dient onderzoek te worden uitgevoerd naar huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen.

Op gebouw zuid zijn 27 nestkasten van gierzwaluwen aanwezig. Hiermee vormt de onderzoekslocatie een belangrijk onderdeel van het netwerk van gierzwaluwen binnen Enschede. De werkzaamheden aan deze gevel kunnen worden uitgevoerd buiten het broedseizoen van de gierzwaluw, waarna de nestkasten tijdens het broedseizoen te allen tijde beschikbaar zijn voor de gierzwaluwen. Geadviseerd wordt om het eventuele afhalen en ophangen van de nestkasten in samenwerking met het vogelringstation Overdinkel uit te voeren.

Voorafgaand aan werkzaamheden aan de damwandgevel aan gebouw zuid, dient onderzoek plaats te vinden naar aanwezigheid van de steenmarter.

Op basis van de nader te verkrijgen informatie kan worden bepaald of verstoring/overtreding door de ingrepen ten aanzien van deze soorten aan de orde is. De mogelijk aanwezige nest- en verblijffuncties van de betreffende beschermde soorten vormen echter geen belemmering voor de bestemmingsplanwijziging. Middels het tijdig treffen van de juiste maatregelen en het eventueel aanvragen van een ontheffing kunnen de voorgenomen plannen alsnog worden uitgevoerd.

Voor beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn overtredingen ten aanzien van de Flora- en faunawet wegens het ontbreken van geschikt habitat, het ontbreken van sporen en/of vanwege een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling niet aan de orde. Wel dient rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht.

Conclusie
Gelet op de gevonden en te verwachten ecologische waarden en de beoogde planontwikkeling is de verwachting dat de wijziging van het bestemmingsplan uitvoerbaar is. Tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden dient het bepaalde in de Flora- en faunawet in acht te worden genomen. Dit kan inhouden dat er voorafgaand aan de werkzaamheden aanvullend onderzoek plaats dient te vinden en mogelijk ontheffing verkregen dient te worden, of dat gewerkt moet worden conform een goedgekeurde gedragscode. Gelet op de te verwachten functies en soorten – zie tabel IV en bovenstaande – is dit goed mogelijk.

Econsultancy
Doetinchem, 19 februari 2014

LITERATUUR

Dienst Regelingen, aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet, augustus 2009.

Dienst Regelingen, soortenstandaard gewone dwergvleermuis 1.1, december 2011.

Dienst Regelingen, soortenstandaard huismus 1.1, december 2011.

Heusden, W.R.M. van & Vreugdenhil, S.J., 2008. Handreiking Flora- en faunawet. Dienst Landelijk Gebied.

Limpens, H., Regelink, J. & Koelman, R. (2010). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

Diensten
Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op www.econsultancy.nl vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

Werkwijze
Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kennis
Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

Creativiteit
Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtneming van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

Kwaliteit
Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

Opdrachtgevers
Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangt. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

Vestiging Limburg
Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@econsultancy.nl

Vestiging Gelderland
Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@econsultancy.nl

Vestiging Brabant
Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@econsultancy.nl

bj.elders@domijn.nl

E-MAIL
info@
econsultancy.nl
INTERNET
econsultancy.nl

Econsultancy.nl

Bijlage 4 Rekenresultaten luchtkwaliteitsonderzoek

Bijlage 1a: verkeersgegevens 2014

Plaats	Straat naam	X(m)	Y(m)	Intensiteit (mvt/etm)	Fractie licht	Fractie middel	Fractie zwaar	Fractie autob.	Parkeer beweg.	Snelheids type	Weg type	Bomen factor	Afstand tot wegas	Fractie stagnatie
Enschede	Oldenzaalsestraat	258331	471601	9300	0,94	0,04	0,02	0	0	Normaal stadsverkeer	Basistype	1	10	0,2
Enschede	Hoge Bothofstraat	258409	471547	3600	0,96	0,02	0,02	0	0	Normaal stadsverkeer	Basistype	1	10	0,15

Bijlage 1b: Verkeersgegevens 2024

Plaats	Straat naam	X(m)	Y(m)	Intensiteit (mvt/etm)	Fractie licht	Fractie middel	Fractie zwaar	Fractie autob.	Parkeer beweg.	Snelheids type	Weg type	Bomen factor	Afstand tot wegas	Fractie stagnatie
Enschede	Oldenzaalsestraat	258331	471601	11400	0,94	0,04	0,02	0	0	Normaal stadsverkeer	Basistype	1	10	0,2
Enschede	Hoge Bothofstraat	258409	471547	4300	0,96	0,02	0,02	0	0	Normaal stadsverkeer	Basistype	1	10	0,15

Bijlage 2a: Rapportage no2pm10	
Naam	rekenaar, vrij.
Versie	12.0
Stratenbestand	Polaroid
Jaartal	2014
Meteorologische conditie	Ongunstige meterologie
Resultaten inclusief zeezoutcorrectie	locatieafhankelijk
Resultaten inclusief zeezoutcorrectie	1 µg/m3
Schalingsfactor emissiefactoren	
Personeneauto's	1
Middelzwaar verkeer	1
Zwaar verkeer	1
Autobussen	1

				NO2 (µg/m3)	NO2 (µg/m3)	NO2 (µg/m3)	NO2 (µg/m3)	PM10 (µg/m3)	PM10 (µg/m3)	PM10 (µg/m3)	PM10 (µg/m3)
Plaats	**Straatnaam**	**X**	**Y**	**Jaargemiddelde**	**Jm achtergrond**	**# Overschrijdingen grenswaarde**	**# Overschrijdingen plandrempel**	**Jaargemiddelde**	**Jm achtergrond**	**# Overschrijdingen grenswaarde**	**# Dagen zeezoutcorrectie**
Enschede	Oldenzaalsestraat	258331	471601	24,5	19	0	0	23	23,1	12	2
Enschede	Hoge Bothofstraat	258409	471547	20,9	19	0	0	22,4	23,1	10	2

				Achtergrondgegevens NO2								Achtergrondgegevens PM10		
				NO2 (µg/m3)	NO2 (µg/m3)	NO2 (µg/m3)	fNO2 (µg/m3)	NO2 (µg/m3)	O3 (µg/m3)	O3 (µg/m3)	O3 (µg/m3)	PM10 (µg/m3)	PM10 (µg/m3)	PM10 (µg/m3)
Plaats	**Straatnaam**	**X**	**Y**	**Jm achtergrond Sanerings-tool**	**Jm achtergrond GCN**	**Jm bijdrage Rijks-wegen**	**Jm bijdrage Rijks-wegen**	**Jm bijdrage Schiphol**	**Jm achtergrond Sanerings-tool**	**Jm achtergrond GCN**	**Jm bijdrage Schiphol**	**Jm achtergrond Sanerings-tool**	**Jm achtergrond GCN**	**Jm bijdrage Rijkswegen**
Enschede	Oldenzaalsestraat	258331	471601	18,9	19	0,1	0,2	0	44,3	44,2	0	23,1	23,1	0
Enschede	Hoge Bothofstraat	258409	471547	18,9	19	0,1	0,2	0	44,3	44,2	0	23,1	23,1	0

Bijlage 2b: Rapportage no2pm10	
Naam	rekenaar, vrij.
Versie	12.0
Stratenbestand	Polaroid
Jaartal	2020
Meteorologische conditie	Meerjarige meteorologie
Resultaten inclusief zeezoutcorrectie	locatieafhankelijk
Resultaten inclusief zeezoutcorrectie	1 µg/m3
Schalingsfactor emissiefactoren	
Personeneauto's	1
Middelzwaar verkeer	1
Zwaar verkeer	1
Autobussen	1

				NO2 (µg/m3)	NO2 (µg/m3)	NO2 (µg/m3)	NO2 (µg/m3)	PM10 (µg/m3)	PM10 (µg/m3)	PM10 (µg/m3)	PM10 (µg/m3)
Plaats	**Straatnaam**	**X**	**Y**	**Jaargemiddelde**	**Jm achtergrond**	**# Overschrijdingen grenswaarde**	**# Overschrijdingen plandrempel**	**Jaargemiddelde**	**Jm achtergrond**	**# Overschrijdingen grenswaarde**	**# Dagen zeezoutcorrectie**
Enschede	Oldenzaalsestraat	258331	471601	18,4	14,7	0	0	21,5	21,6	9	2
Enschede	Hoge Bothofstraat	258409	471547	15,9	14,7	0	0	20,9	21,6	8	2

				Achtergrondgegevens NO2								**Achtergrondgegevens PM10**		
				NO2 (µg/m3)	NO2 (µg/m3)	NO2 (µg/m3)	fNO2 (µg/m3)	NO2 (µg/m3)	O3 (µg/m3)	O3 (µg/m3)	O3 (µg/m3)	PM10 (µg/m3)	PM10 (µg/m3)	PM10 (µg/m3)
Plaats	**Straatnaam**	**X**	**Y**	**Jm achtergrond Sanerings-tool**	**Jm achtergrond GCN**	**Jm bijdrage Rijks-wegen**	**Jm bijdrage Rijks-wegen**	**Jm bijdrage Schiphol**	**Jm achtergrond Sanerings-tool**	**Jm achtergrond GCN**	**Jm bijdrage Schiphol**	**Jm achtergrond Sanerings-tool**	**Jm achtergrond GCN**	**Jm bijdrage Rijkswegen**
Enschede	Oldenzaalsestraat	258331	471601	14,6	14,7	0,1	0,1	0	47,2	47,2	0	21,6	21,6	0
Enschede	Hoge Bothofstraat	258409	471547	14,6	14,7	0,1	0,1	0	47,2	47,2	0	21,6	21,6	0

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© Mei 2014, gemeente Enschede